

IASONIS
MAYNI PRIMA SVPER DIGESTO VETERI.

IASONIS DE MAYNO
MEDIOLANENSIS, IVRECONSVLTI CLARISSIMI, IN PRIMAM DIGESTI VETEris partem Commentaria,

omnibus Iuris Ciuilis candidatis oppido quàm necessaria vtiliáque: non parũ illustrata pariter & aucta, tum ipsius autoris Additionibus, tum cõplurium aliorum virorum minime pœnitendæ eruditionis. Ad hæc accessit Castigatio recens peritissimorũ Doctorum quæ quid vtilitatis iuris studiosis adferat, notius est, quàm vt vlla explicatione indigeat. Præterea adiunctus est Index ordine elementario, qui notatu quæque dignissima locupletissime ceu digito indicat.

EXCVDEBATVR

1540

*

Libreria

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM LVDOVICVM SFORTIAM VICECOMITEM, BARRI DUCEM, IASONIS DE MAYNO, IURIS UTRIUSQUE DOCTORIS, IN COMMENTARIA IURIS CIUILIS PRÆFATIO.

(Title as printed: "AD ILLVSTRISSIMVM PRIN- / CIPEM LVDOVICVM SFORTIAM VICECO- / mitem, Barri Ducem, Iasonis de Mayno, Iuris utriusque Doctoris, in Com- / mentaria iuris Ciuilis Præfatio.")

IHIL EST QVOD RECTVM PRINCIPEM ATQVE DECEAT, QVAM
iustitiam colere & obseruare. Nihil est magis præcipuũ aut peculiare boni principis, quàm *Boni principis*
recta iustitiæ trutina imperium moderare. Tutissima sunt principum gubernacula, quæ iusti *officium.*
tiæ æquilibrio innituntur. Tyberius Constantinus Romanorum quinquagesimus Impera *Tyberius Con-*
tor, sicuti Paul. Diaconus tradit, postquam imperium septem rexerat annis, sentiens sibi diẽ *stantinus.*
mortis imminere, Mauricium Capadocem, virum strenuum, desponsata ei filia, imperij suc
cessorem delegit: Hoc, inquiens, regno tamdiu felix vteris, quoad æquitatis & iustitiæ tra-
mites obseruaueris. Paulus Aphricanus, vt Cicero meminit, Scipionem hortabatur, vt iu- *Pau. Aphricanus.*
stitiam coleret & pietatem: quibus viam esse dicebat in cœlum. Diuus Augustinus in quin
to de ciuitate dei, Imperatores non eos felices existimat, qui longe lateq; imperio potiuntur: sed eos qui iustitiæ im
perant, tardius vindicant, & facile ignoscunt. Agesilaus rex, vt Plutarchus refert, interrogatus de fortitudine iusti *Agesilaus.*
tiaq;, vtra esset prestantior: Nihil, ait, fortitudine indigemus, si iustitiæ omnes inhæreamus. Iustitia, vt inquit Ari- *Iustitia quid.*
stoteles in quinto Ethic. est præclarissima virtutum: Cui, vt Euripides attestatur, non potest matutina aut versperti
na stellarum claritas comparari: & quam virtutum omnium reginam Cicero in tertio Offi. appellat. Quare prin- *Ludouici Sfortiæ*
ceps constantissime admirentur alij, & Latium obstupescat incredibilem tuam in gubernãdo principatu scientiam, *Laus.*
in administrando imperio prudentiam, in deliberando grauitatem, in apparando diligentiam, in conficiendo cele-
ritatem: extollant alij summam & omnibus numeris perfectam sapientiam, ingenij acumen, velox & præsentissimũ
ingeniũ, altissimũ mentis consilium, animi magnitudinem atq; constantiam: Prædicent alij quanta sis in re militari
scientia, quanta autoritate: quàm sis bello strenuus, & manu fortis: Testentur alij quàm sis cordatissimus, & ocula-
tissimus princeps: Te alij decãtent, non solum per vniuersam Italiam nominis claritate & splẽdore, sed etiam apud
omnes nationes celebrari: ꝙ non solum Mediolanensi imperio præsis, verumetiam cæterorum principũ & regum
vota pro tuo arbitrio disponas. Quod in tua manu sit Iani aut Martis postes reserare: Exclament alij ꝙ etiam
inuidorum hominũ iudicio sis assecutus, vt quibuscunq; rebus maximis peragendis vniuersa Italia primas tibi pru
dentiæ & fortitudinis partes sine controuersia concedat. Tibi de omnibus bonarum artium studijs optime merẽti
certatim quisq; officium suum exhibeat. Qui ingenuas artes profitentur omni studio enitantur nomen & famam
tuam perpetuis literis celebrare, & te posteris imitandum proponere. Tu vnus doctorum hominum patronus: Tu
præcipuus fautor atq; adiutor, nusquam desinis augere bonarũ artium disciplinas, tueri doctos, & eos honoribus,
commodis, beneficijs, maximisq; stipendijs prosequi. Debent tibi plurimum princeps sapientissime, literarij ordi-
nis viri, & studiorũ ac Latinæ eruditionis professores: ꝙ sis æque literarum ac literatorũ, velut alba linea, magnus
amator. Qui literis præstant tui nominis immortalitati studere debent: quamuis ille sis, qui magis gloriam factis
quàm vllius prædicatione conspicuam semper esse voluisti. Ego ista princeps eminentissime, quæ de te nõ solum
homines, sed ipsa facta loquuntur, laudis & venerationis esse duco: & tantæ quidem, vt humanæ officium linguæ
excedant. Istud tamen præcipue admiror & laudo, ꝙ iustitiã quàm maxime colas & obserues: Quod iustitiæ truti-
nam tanta rectitudine teneas. vt nullũ fauori, nullum gratiæ aut potentiæ locũ concedas. Non sinis eos qui viribus
præstant, imbecillorum iura opprimere: Nõ sinis inopes à diuitibus, aut plebeios à nobilibus pessundari. Nullius
nisi solidæ iustitiæ rationẽ tenes. Optima est iustitiæ reddendæ ratio, quæ æqua lance passim omnibus ita tenuiori-
bus sicut primatibus præstatur. Facis quod bono principi congruit, Subditorũ quærelas libenter exaudis: & faci-
les interpellantibus aditus præstas. Raro de occupatione causaris. Cyrũ Persarum regẽ Xenophon vel ex eo com *Cyrus rex*
mendat, ꝙ plures oculos & plures aures haberet. Princeps bonus creditur, qui oculatus sit & auritus. Philippus *Persarum.*
Macedo vt Plutarchus cõmemorat, cũ anus paupercula rogaret vt suam causam iudicaret, se nõ esse otiosum respõ *Philippus Macedonum rex.*
dit. Tunc anus vociferans, regem te nolim inquit. Ille verbum admiratus, non illam modo, sed alios continuo au-
diuit. Traianus Imperator etiã ex eo cõmendatur, ꝙ ad bellum profecturus, cũ iam equum ascendisset, viduæ cau- *Traianus.*
sam coràm cognouit & expediuit. Tu in publicis cõcionibus publicã, vt aiunt, audientiã omnibus præstas, & con-
firmas etiã adire cunctantes. Omnes ad te pro iustitia cõfluunt. Omnibus iustitiæ debito satis facis. Quos iudicas
ita prius rationibus conuincis, vt se merito iudicatos fateantur. Mirum est cũ ad præsentiã tuã causarũ patroni ve-
niunt, postquam multis verbis hincinde disceptatum est, quàm velox & perspicacissimum sit tibi ingenium. Illico
perspicis vbi difficultas consistat: & illico difficultatis nodum resoluis. Procuratorũ cauillationes & versutias adeo
calles, vt eos qui figmenta verborũ fabricant, sic cautis interrogationibus captes, vt vel sibijpsis contradicere ostẽ
das, vel eos aperte mẽtiri, & fallacias astruere patefacias. Hac tua præcipua iustitiæ & æquitatis obseruatione cun-
ctos sub bene recteq; viuendi norma redegisti. Iustitiæ obseruatio innocentiã & concordiã in ciuitatibus parit:
& ad cõponendas hominũ voluntates quàm maxime conducit. Nec tibi visum est satis iustitiã & æquitatẽ accura-
te obseruare: quin vt ad eã multi erudiantur contendis. Vnde in gymnasiũ Ticinense iuris professores, nulli par-
cens impensæ, vndequaq; conduci imperasti. Nam in iure publico eruditi magistratibus obeundis, & senatoriæ
dignitati administrandæ accõmodatiores redduntur. Hac vna professionis ratione, me quoq;, licet immeritum, in
Ticinensi academia iuri publice interpretando præfecisti. Ego igitur princeps sapientissime, qui tuo iussu in lega-
li censura publicũ legendi munus pluribus annis obiui: mearum partium: meiq; officij esse arbitratus sum, aliquã
villicationis meæ rationem apud te reddere. Itaq; cum anno superiore Cõmentaria in primam partem Codicis pu
blice ædita tuo nomini inscripserim: nunc quoq; commentaria in Primam Digesti veteris eidem dicaui. Commen
tationes nostræ quæ circa iuris interpretationẽ versantur ad iustitiæ eruditionem tendũt. Hac ratione apud te, qui
es iustitiæ obseruantissimus, nonnihil gratiæ consequentur. Quod ego pluris facio, quàm ꝙ apud alios magni
æstimentur. Quæ vero tuo nomini inscribuntur, tantũ autoritatis acquirũt, vt tuis felicibus auspicijs in publicum
prodire non vereantur. Scio hæc esse tenuia & vulgaria quæ a me æduntur: sed Pythagoram dicere solitũ ferunt:
Hunc mundũ tanquam mercatum esse, in quo varia hincinde exponuntur. Non omnes easdem facultates afferre: *Pythagoras.*
satis esse quemq; pro copijs sumptum facere. Magna elargiri, aut grandia præstare quæ populares admirẽtur, for-
tunatorum est. Aedere autem quæ periti non vituperent, eorum est qui literarum studijs excellunt. Non etiã igno-

ro plerosq; futuros, in quorum manus forte ista peruenerint, qui ad iaculandum in nos conuicia & maledicta commouebuntur. Sed cum hæc neminem offendant, & a me ædantur, vt iuris scientia aliquid suscipiat incrementi, non est in quo quisquam mihi iure succenseat. Si quid autem fuerit in quo quispiam me errare vel minus bene sentire cognouerit, modo ipse rectius iudicium proferat, hoc emolumentum iuris professoribus attulisse contentus ero. Mihi satis fuerit, mea opera alios ad indagandæ veritatis studium excitasse. Tu vero Princeps clementissime, qui rem non ex pretio, sed ex dantis voluntate æstimas, lucubrationes nostras non aspernaberis: quas vna cum offerentis affectione, singularique erga te deuotione clementer suscipias. Vale princeps humanissime. Ex academia Ticinensi anno salutis dominice. M.CCCC.XCI. Die. XXI. Nouembris.

IASONIS MAYNI MEDIOLANENSIS VTRIVSQVE CENSVRÆ Doctoris, Præfatiuncula ad scholasticos Paduæ: habita in prima lectione Primæ partis Digesti veteris. XXVI. Octobris. Anno. M.CCCC.LXXXVII.

QVEMADMODVM HVMANVM genus animo & corpore compositum est: ita res cunctæ, & cuncta mortalium studia vel corpori vel animæ impendun tur. Quæ corpori tribuuntur, breui prætereunt, quæ animo, perpetua sunt. Corpus ex ponderoso & corruptibili terræ elemento concretum, quæ terrena sunt naturali instinctu appetit. Animus econtra cœlesti spiritu consistens, terrena despicit, & sursum nititur, altiusque aspirat. Corpus sicuti ex terræ luto fabricatum est, ita fragili & lubrico temporis cursu in terram resoluitur. Animus nihil terreni ponderis habens, sed ex cœlestibus figuratus, qua luce præditus cum fuerit, vt iugiter vigeat cõsequens fit. Corpus omni ex parte non nisi purgamẽta erat, & res fœtidas emittit. Animus omni sorde & immundicia caret. Quæ corporis bona existimantur, vt proceritas, & robur, breui dilabuntur, ac consenescunt. Animi ornamenta sicut animus immortalis est, ita æque immortalia sunt. Corpus in hac vita quotidie decrescit, singulis mẽbris indies ius subducitur & valitudo languescit: visus quoque hebetiores redduntur. Animus autem quanto magis ad annos accesserit, tanto virtute & sapientia præstat. Et quamuis in corpore membra quotidie consenescant: intus tamen animus eruditionis beneficio iuuentæ florem retinet. Quas ob res cum homo corpore constet & animo: quorũ alterũ cũ brutis, alterũ cum deo cõmune est: profecto qui corpori indulgẽt, pecorũ ritu vẽtris animalia sunt. & quod deterius est, corporum cura mentem obruũt. Qui autem animi curam diligenter suscipiunt, quo nihil excellentius homini à natura tributum: & aureas virtutum & doctrinarũ glebas conijciũt: viri equidem cœlestes censendi sunt. Sapienter igitur vitam instituitis viri fratres & auditores dilectissimi: qui pro assequendo ingenij cultu, calcatis corporeis illecebris, nihil aliud magis quàm literarum ornamenta desiderare videmini, quibus animus indies clarior illustriorque reddatur. Pergite qua cœpistis: & eo tendite, quo vester optimus conatus anhelat. Ego vos ad idem adhortabor, ad quod Nicodem Cypri regem Isocrates: quoniam mortale vobis cõtigit corpus, animus autem immortalis: enitamini vt virtutum beneficio animi memoriam relinquatis immortalem.

¶ De iustitia ⁊ iure. Rubrica.

1 Notarius an teneatur in initio instrumenti inuocare diuinum nomen.
2 Imperator iustinianus fuit christianus, alias temporalem iurisdictionem habere non potuisset.
3 Judeus non potest esse potestas vel rector.
4 Judeus non potest in aliqua scientia fieri doctor.
5 Judeus non potest esse tabellio vel iudex.
6 Judeus non potest etiam si sit effectus christianus in aliqua scientia doctorari.
7 Emendatus prefertur illi qui semper fuit bonus.
Et plura de Judeis habes: nu. 8.9.10.11.12.13.14.16.17.25.⁊.26
15 Tempore iurisconsultorum ⁊ ante cesarem Christus nondum venerat in virginem.
18 Infamis potest esse tutor.
19 Exclus⁹ ab officijs publicis intelligit ab vtilib⁹ nõ ab onerosis.
20 Bannitus desinit esse ciuis quo ad eius vtilitatem: non autem quo ad onera.
21 Qui ex forma statuti perdit nobilitatem intelligitur quo ad vtilitatem non autem quo ad onera.
22 Aut. hoc amplius. C. de fideicom. procedit quaten⁹ hereditas esset vtilis heredi negligenti secus si onerosa.
23 Priuatus loco ⁊c. non intelligitur priuatus loco oneris.
24 Si statutum disponat mercatorem vsurarium non haberi pro mercatore non intelligitur quo ad onera.
27 Immunitas concessa per principem incolis alicuius loci intelligitur concessa iudeis ibi habitantibus.

Ec breuiter prefatus: Inuocato prius ex corde redemptoris nostri crucifixi et eius gloriosissime genitricis desiderato suffragio: condescendo ad primam Rubricam. ff. veteris. ¶ Ista rubrica diuiditur per Barto. Bal. Ang. ⁊ alios in. v. partes, tu iunge diuisionem Bar. Cũ illa quam ponit in rubri. ff. de ope. no. nun. licet Imol. reprobet eam in rubri. ff. de verb. obliga. Jacob. but. ⁊ Salic. in proemio codicis. Rapha. cuma. d. rubri. ff. de oper. no. nun. sed nihil validum aut vtile afferunt: ideo omitto. et vide per domi. Alexan. in. d. rubri. ff. de oper. no. nun. Figura autem casum in hac rubri. vt per Barto. in. d. rubri. ff. de ope. no. nun. ¶ Ex prima parte huius rubrice in qua ponitur inuocatio diuini nomi-
1 nis posset colligi argumentum. † An notarius[a] in initio instru-
a menti debeat inuocare diuinum nomen presertim si cõficiatur
b instrumentum inter iudeos et saracenos,[b] ⁊ an talis inuocatio
sit necessaria: vt no. Bar. in proemio istius libri ⁊ alibi sepe. Sed
de his remitto vos ad Bart. ⁊ omnes presertim Moder. in. d.
2 rubri. ff. de ope. no. nuntia. † Ex ista prima parte infert Bart. ꝙ
iustinianus fuit christianus, al's temporalem iurisdictionem ha
bere non potuisset: allegat duas gl. de quibus hic per eum. ad-
de tex. in. c. constituit. xvij. q. iiij. ⁊ in. c. nulla. liiij. distincti. ⁊ in. c.
cum sit. de iudeis. ⁊ in. l. fi. C. eo. Ideo Barto. in. l. fina. C. de po-
3 stul. tenet ꝙ † iudeus non potest esse potestas vel rector: simili-
c ter non potest esse rex[c] vel imperator. text. est in. c. venerabilem.
in versic. hereticum vel paganum. de elect. ⁊ text. in cle. romani.
4 in prin. ⁊ ibi not. Cardin. in. ij. not. de iureiuran. ¶ † Similiter
d iudeus non potest in aliqua scientia fieri doctor[d] secundũ Bar-
tol. in. l. omnes. C. de decur. lib. x. vbi dicit se ita consuluisse duo-
bus iudeis qui erant sufficientes in medicina et in ea volebant
doctorari, ꝙ non poterant: idem tenet Bart. in. l. generaliter. §.
fina. ff. de decur. ⁊ in. l. fin. C. de postul. et in proemio. C. in. iij. col.
⁊ in. l. fi. C. de iudeis. Bal. in. l. j. C. ne rei domini. vel tẽplo. Ang.
in aut. iusiuran. quod prestatur ab his. in princ. Pet. de ancha.
5 in cle. j. de magistris. † Similiter iudeus nõ potest esse tabellio:
nec iudex ẜm Ang. in. d. aut. iusiurãdum quod prestatur ab his.
e nec aduocatus[e] vt not. Bart. in. l. fi. per illum text. C. de postbu.
6 † Amplia predicta vt procedant etiã si iudeus sit effectus chri-
stianus: ita videtur probare tex. in. d. c. constituit. ver. aut qui ex
iudeis sunt. iuncta secũda expositione gloss. ibi: ⁊ per illum tex.
quem reputat valde singularem cum gloss. Ludoui. roma. in
singula. cl. incipiente, scis quod iudeus, tenet ꝙ iudeus etiam
effectus christianus non poterit in aliqua scientia doctorari.
Tu in contrarium vide text. in cap. eam te. et ibi Abb. in vlti.
not. et Moder. de rescript. facit gloss. in. c. obeuntibus. §. fina.
in glos. mag. ad fin. lxiij. distinc. que vult † quod emendatus pre
7 fertur illi qui semper fuit bonus. ⁊ idem tenet Abb. in. c. at si cle
rici. §. de adulterijs. in penul. colũ. de iudi. Facit text. in. c. quia
fidelior. ⁊ ibi glos. l. di. ⁊ text. quia sanctitas tua. ea. distin. de in-
tellectu

a ¶ An notari⁹. Adde tex. i. c. in nomine domini. xxiij. di. ⁊ in. c. in noie dñi. de test. c. licet. xxvi. q. Spe. in titu. de instr. edit. in. §. ij. in. j. col.
b ¶ Inter iudeos ⁊ saracenos. adde Bal. i proe. C. Bald. in proe. decre. do. in. c. inter dilectos de fi. instru.
c ¶ Non põt esse rex. Adde glo. in. l. spadonẽ. in §. iam autẽ ff. de excusa. tuto.
d ¶ Fieri do. adde Abb. i. c. iudei. de testi. Abb. l c. j. in. c. quã to. ⁊ in. c. cũ sit. d iude. ⁊ vtrobique p Abb.
e ¶ Nec aduocat⁹. adde tex. iuncta glo. in. c. nemo. de pen. dist. j.

tellectu glo.in.d.c.cõstituit.vltra doctores ibi,habes late p Jo.
de ana.in.c.cũ sit.in vlti.col.de iudeis.Limita predicta ꝙ iudei
non possunt habere officia publica vel administrationes publi
8 cas.†Verũ est inter alios sed inter eos bñ possunt habere ſm
Bal.in.d.l.generaliter.§.fi.Joã.de ana.in.d.c.cũ sit.in.j.col. vbi
etiã tʒ ꝙ lʒ iudei nõ possint esse iudices ordinarij. inter iudeum
⁊ christianũ:tamẽ inter eos bene possunt esse,per tex.in.l. si qua
inter,a cõtrario sensu. C.de iudeis.⁊ refert qđ p illũ tex.cõsuluit
Floria.de sancto Petro Bonoñ.facit in ratiõe sui,tex.in.l.spa-
9 donem.§.iam autẽ.ff.de excu.tut. † Adde circa predicta ꝙ põt
iudeus quãlibet artẽ exercere:⁊ in eã intrare.ita ꝓbat text.in.c.
post miserabilẽ.⁊ ibi expsse no. Jo.de ana.in ver. mercimonijs.
in.j.col.in fi.⁊ tex.in.c.quanto.de vsur.⁊ Bal.in quodã cõsi. inci.
inter iudeos ⁊ christianos.bene facit tex.in.d.l.spadonẽ.§. iam
10 autẽ.† Item posset iudeus pscribere christiani. ita probat text.
no.in.l.si fur.§.j.iuncta glo.in ver.vsucapere.⁊ ibi expresse notat
Jmo.ad hoc.ff.de vsuc.sed nõ meminit qđ de hoc est tex.expres
sus.in.c.porro.xvj.q.iij.⁊ ibi est gl.j.valde singularis que istud li
mitat ꝙ iudeus potest prescribere rem priuati,sed nõ rem eccle
sie,quã gl.exclamat Lud.ro.in fin.cxliij.⁊ idẽ cõsi. ccclxxxix. hec
11 dña petra.† Alibi tamẽ dubitant Cano. nunquid apud sarace
nos,paganos vel alios infideles sit dare imperiũ.Jmo.in.c.qđ
sup.de voto.decidit qđ sic.Sʒ Jo.an.Hosti.⁊ Jo.de lig. ibi de-
cidũt oppositũ per multas autoritates sacre pagine:de quibus
12 ibi per eos.¶ † Successiue q̃rit Bart.an iudeus possit esse tu-
a tor[a] christiani.⁊ ꝯcludit ꝙ nõ.Pro eius fundamẽto adde ꝙ sin-
gulariter tʒ Bal.in.c.j.§.itẽ sacramẽta.in.iij.colũ.de pace iura.
13 fir.ꝙ † dispositio.c.quãuis.de pac.in.vj.nõ hʒ locũ in iudeo iurã
te:qđ vltimũ an sit verũ,videas Ludo.ro.reprobantẽ.in.l.q su-
perstitis.ff.de acq.here.et in.l.pactũ.C.de colla.⁊ latius Jo.an.
in.c.fi.in vlt.col.de iude.p Moder.in.l.stipulatio hoc modo.ff.
de ver.obli.cõtra Bar.tenẽt Fulg.⁊.d.Mar.lau.hic:alij nõ tã-
gunt:⁊ dicit Raph.Fulg.hic:ꝙ als fuit interrogatus de facto
a quodã iudeo nunqd posset esse tutor christiani:et dicit ꝙ im-
memor note Bar.hic:rñdit ꝙ sic:⁊ postq̃ vidit Bar.adhuc per
seuerauit in proposito suo. motus q̃ si verũ esset fundamẽtum
Bar.sequeret ꝙ iudeus nũq̃ posset agere,cũ debeat iurare de
14 calũnia.l.ij.C.de iura.calũ.† Jtẽ nõ posset esse testis[b] cũ simili-
b ter iurare debeat.l.qm̃ liber.C.de resti.⁊ per istas rõnes,eandẽ
opi.cõtra Bar.tʒ Lud.ro.in.l.iij.§.iurari.in vlt.col.ff.de iureiu.
⁊ in.l.pactũ.C.de colla.idẽ tenẽt gl.⁊ Bar.met sibi ꝯtrius.in.d.l.
spadonẽ.§.iam autẽ.Cõtra Bar.duo stringunt.primo tex.in.d.
§.iam autẽ.iuncta gl.nec est verũ:vt dicit Bar.ꝙ corrigat per
l.fi.C.de iude.q̃ illa loquit in honoribꝰ ⁊ administrationibꝰ pu-
blicis:vt ibi patet in ratione tex.nos loquimur in tutela,que est
onus,⁊ est priuatũ.l.volũtarie. C.de excu.tu.⁊ insti.eo.in prin.⁊
l.propter tria.ff.e.Et si tu subtilis dicas ꝙ imo.d.l.fi.C.de iude.
bene allegatur per Bar.in prin.in verbo administrationes vel
dignitates,ponderãdo dictionẽ administrationes,dico qđ.d.l.
fi.loquitur de administratione publica non priuata:vt patet ex
ratione ibi reddita p tex.vt nũc dixi.siue corrigat.d.l. spadonẽ.
§.iam autẽ.⁊ similiter.l.gñaliter.§.fi.allegata per Bar.loquit in
honoribus ⁊ dignitatibus publicis:nisi respõdẽdo dicas ꝙ tex.
in.d.iam autẽ.in ver.nõ iudeorũ,non infert necessario:ergo chri
15 stianorũ,† potest enim intelligi tex.de alijs sectis: maxime quia
tempore iurisconsultorũ qui vt plurimũ fuerũt tẽpore cesaris et
ante cesarẽ,christus nondũ venerat in virginẽ:vt patet in.l.ij.§.
sulpitius.⁊.§.fuit ante.ff.de orig.iur.⁊ est gloss.in.l.titia.§.fin.de
au.⁊ argen.leg.⁊ gl.in.l.pridie.ff. de fer. Secũdo ⁊ fortius facio
fundamẽtũ,ꝙ prohibitꝰ aspirare ad publicos honores vel ad-
ministratiões,intelligit qñ sunt vtiles,secꝰ qñ onerose,vt est tu
tela.Jstud assumptũ probo ex infrascriptis. Primo p illud qđ
in specie de iudeis dicit Bar.in.l.oẽs.C.de decu.li.x.⁊ illud mihi
16 multũ stringit,dicit ibi tex.ꝙ † iudeus[c] põt esse decurio ciuita-
c tis,dubitat ibi Bar.quõ istud possit esse,cũ decurionatꝰ sit di-
gnitas ⁊ honor,⁊ rñdet,ꝙ quatenꝰ est honor,nõ põt sed quate-
17 nus est onus ꝙ possit.† Scđo facit nã iudeus potest esse procu-
d rator[d] eo q̃ est onus,⁊ officiũ vilissimũ:vt dicit glo,§.fi.instit.de
excep.⁊ tex.⁊ Bar.in.l.si quis procuratorẽ. C.de decur.lib.x. ſm
18 Bal.in.d.§.iam autẽ,† Jtem infamis[e] potest esse tutor ratione
e predicta:vt est de mente gl.in.l.si ⁊ milites.§.sed ignominia.vbi
Jaco.de are.ff.de excu.tut.Tertio facit tex.solẽnis.in. l. qui so-
lidum.ff.de here.insti.quẽ Bal,Ang.⁊ alij ibi reputant singula
rẽ.⁊ Bal.in.l.eam quã.in pe.col. C.de fideicom,⁊ p illum tex. ibi
19 determinãt Bal.Ang.⁊ Jmo.post Dy.† ꝙ exclusus ab officijs
publicis,intelligit ab vtilibꝰ,nõ ab onerosis.Et iõ statutũ ciui-
tatis Florentie disponẽs ꝙ gebellini nõ possint habere aliqua
officia in ciuitate,intelligitur de vtilibus, nõ autẽ de onerosis.
20 † Quarto facit ꝙ vult glo.no.in.l.ij.§.nemo.ff.de capi. dimi. ꝙ
f bannitus[f] desinat esse ciuis:verũ est quo ad eiꝰ vtilitatẽ,nõ aũt
quo ad onera.Quinto facit qđ no.Bar.in.l.j.p illũ tex.C.de in-
21 fa.lib.x.⁊ in repe.l.j.in pe.col.C.de digni. lib.xij. † ꝙ si ex forma
statuti aliquis perdit nobilitatẽ:puta q̃ fuit de falso cõdemna-
tus,intelligit quo ad honores ⁊ vtilitates:nõ autẽ quo ad one-
ra.Sequitur Lud.ro.in.l.si qnis in graui.§.de his.ff.ad silleia.
Ang.de are.in trac.malefi.in ver.semproniũ.in vlti.colũ. Sex-
to facit qđ egregie tenet Pe.de anch. in.c. intelleximꝰ.de iudi.
22 † vbi limitat aut.hoc amplius.C.de fideicõ.ꝓcedere quatenus
23 hereditas esset vtilis heredi negligenti:secus si onerosa.† Se-
ptimo facit qđ tenet.d.Cardi.in cle.j.in.vij.col.de regula.qđ pri
uatus loco ⁊ capitulo.non intelligit priuatus loco oneris, sicut
in his que sunt discipline.arg.c.reprehẽsibilis.de appella.Vlti-
mo facit qđ vult Bal.in cõsi.lxxvj.ꝙ refert solẽnis doctor Senẽ
sis.d.Joãnes baptista de sancto Seuerino in rep.l.oẽs populi.
24 in.vj.char.ff.de insti.⁊ iur.† ꝙ si statutũ disponat mercatorẽ vsu
rariũ nõ haberi ꝓ mercatore,nõ intelligitur quo ad onera que
subire debent mercatores. Ratio omniũ p̃dictorũ est ne indu-
cta in odiũ retorqueant ad cõmodũ cõtra.l.relegatorũ.in fin.ff.
25 de interdic.⁊ releg.Nec ob.fundamẽtũ Bar.hic:q̃ † judeꝰ nõ iu
rabit ad sacra dei euãgelia:sed per deũ quẽ colit.l.nõ erit.§. di-
uus.vbi Bal.Sali.⁊ Moder.ff.de insti.⁊ iur.Bar.in.l.iij.§.iura
ri.eo.ti.Spe.in ti.de iura.calũ.§.restat.ver.sed pone iudeus liti
gat cũ christiano.d.Ant.de but.in ꝓemio decretaliũ. Pau. de
ca.in.cõsi.xcviij.inci.visa quadã scriptura:⁊ ipsemet Bart.in. d.
§.iam autẽ.sibi ꝯtrius tenet ꝙ isto casu iudeꝰ iurabit p deũ:⁊,ista
opi.in pũcto iuris est valde sustentabilis:sed q̃ christianis mo
ribus nõ cõgrueret iudeũ esse tutorẽ christiani: ideo seq̃re opi.
Bar.hic:quã simpl'r tʒ Jo.de ana.rub.extra de iude.in. iij. col.
⁊ in.c.fi.in.iiij.col.eo.ti.Ang.de are.in.§.p̃terea. ij.in. xlvj. colũ.
insti.de excep.do.Mar.Lau.sibi cõtrarius.in.l.j.in prin. in vlt.
char.j.eo.¶ Pro ista opinione tria stringũt. Primo q̃ tutor
principaliter datur persone:vt eã bonis moribus instruat. ⁊ in
cõsequentiã,rebus.l.in copulãdis.C.de nup.⁊ est tex.notabilis
xij.q.j.in.c.fi.sʒ tex.in.c.ad hoc.de iude.inhibet cõuersationẽ cũ
iudeis,ne ad eorũ pfidiã,animi simpliciũ trahant:⁊ per hoc cõ-
26 sidera † an iudeꝰ posset esse curator christiani, qui principaliter
datur rebus,q̃ nõ pono pro cõstanti.Scđo facit q̃ debitor vel
creditor nõ põt esse tutor pupilli:⁊ hoc,ꝓpter piculũ rerũ. aut.
minoris debitor.⁊ vnde sumit. C.qui da.tu.vos.Quantomagis
iudeus prohibebit esse tutor christiani cũ hic vertit nõ solũ pe-
riculũ persone,imo anime:⁊ anima est cunctis rebꝰ preferenda.
l.sancimus. C.de sa.san.eccle. Tertio facit,q̃ in dubijs opinio-
nibus,in iudicãdo est amplectẽda illa pars per quã euadit peri
cula anime.l.sunt psone.ff.de reli.⁊ sumpt.fune.Sed ad ista pos-
ses respondere tenẽdo aliã partẽ,ꝙ ꝓpter pericula predicta pu
pillus nõ aletur penes iudeũ:sed penes matrẽ vel auiam chri-
stianã vel aliũ agnatũ christianũ.Nec per hoc ꝓhibetur esse tu
tor sicut als sit:vbi est periculũ de vita pupilli si alatur penes tu
27 torẽ.l.j.⁊ fi.ff.vbi pu.edu.debeat.⁊.l.fi.C.eo.† Adde vltimo ⁊ no.
vnũ singulare dictũ Bal.in.d.§.iam aũt.vbi dicit ꝙ si per prin-
cipẽ esset cõcessa immunitas incolis alicuius loci.talis immuni
tas comprehendit etiam iudeos ibidem habitãtes ⁊ dicit ꝙ ha
buit de facto.⁊ sequit.d.Mar.Laud.hic: adqđ vide Bar. in.l.j.
ff.ad leg.iu.maie.Vltimo quare iste liber appelletur ffoꝝ.seu
pandectarum declarat tex.in.l.ij.§.j.C.de vete.iur. enucle. ⁊ gl.
s.in proemio.ff.in verbo pandectarum.

1 ☞ Natura copule requirit concursum vtriusq; copulati.
2 An ⁊ qñ copula requirat concursum vtriusq; copulati.
3 An autem per copulam inducatur repetitio precedentis quali
tatis vel conditionis.
4 Quid iuris sit si maritus relinquit vxori in testamento omni
anno ex tali fundo decem corbes frumenti.
5 De natura huius copule ⁊:est copulare eque principaliter.
6 A sententia super possesso.de iure ciuili non appellatur tamen
potest dici de nullitate.
7 An possit dici dico sententiã nullam ⁊ si qua est appello.
8 Judices ⁊ aduocati vtentes legibus (prout debent) meliorem
vitam faciunt quam fratres predicatores.
9 Verbum necessitatiuum ratione subiecte materie resoluitur in
voluntarium.
10 Verbum debet ꝙ est necessitatiuũ si addatur dictio precisa om
nino importat honestatem ratione subiecte materie.
11 Potestas ciuitatis an possit facere vnum proclama ꝙ qui cepe
rit bannitum habeat centum.
12 Si testis dicat nisi fallor:non per hoc aliquid derobatur dictis
per eum.
13 Testis dicens videtur:non derogat dictis per eum.
14 Quando testis dubitat non valet eius dictum.
15 Testis deponens per verbum credo regulariter non probat. ⁊
numero.16.

a ¶ Esse tutor. Adde do.in.l. spadonẽ.ff.de excu.tu.io.an.in addi.Spec.ti.de iudeis.i.§.sepe.cir.fi.

b ¶ Testis. Adde bar.in.j.l.qui accusare. C.đ edẽ.tex.gl.Bal.⁊ do.i l.qm̃.de hereti.Spe.t i tu.de test.i §.j.versi.itẽ ꝙ est iudeus.Abb.in ca.iudei.de testib.⁊ ibi Mod.post eũ.⁊ in quo casu iudeꝰ possit eẽ testis ꝯ christianũ:vide Feli.i.c.cũ sit.in.ij.col.de iude.

c ¶ Judeus. Addõ.c.nulla.liiij.di.et i.c.cõstituti xvij.qõ.iiij.

d ¶ Procurator.adde text.iuncta gl. in.c.nemo. de pc.di.j.⁊ in.l.fi.⁊ ibi Bart.C.de post.

e ¶ Jtẽ infamis.Adde l.j.in.§. bestias. ff. de postu.

f ¶ Qđ bãnitus. Adde Ant.đ bu.in.c.p tuas.super gl.de sen.excom.

17 Si testis dicat videre meo: iudicio meo: aut ſm conscientiā meā non probat: ⁊ nu. 18. ⁊ 19.
20 Verba dubia facilius infringunt dictum testis ꝙ sententiam.
21 Sententia lata per verbum credo est valida.
22 Sententia lata per verbum forte vel simile non valet.
23 Si testis productus in causa mutui dicat ego vidi numerari cētum titio nisi fallor probat.
24 Testis qui dicit ꝙ sic sibi videbatur probat.
25 Testis deponens per verbum credo si assignat rationem concludentem per sensum corporis probat.
26 Testis deponens per verbum iudicio suo ⁊ annectit rationem per sensum corporeum probat.
27 An probet testis qui deponit per verbum forsitan.
28 An probet testis q dixit ita dico prima fronte ⁊ quid in iudice.

Iuri operam daturuz.

Istud principiū vsqꝫ ad. §. huiꝰ studij ſm Bart. ⁊ alios diuiditur in quinqꝫ, vt hic per eos. In
1 p̄mis pōdera tex. ibi ius est ars boni ⁊ equi † cū natura copule requirat cōcursum vtriusqꝫ copulati. l. si heredi plures. ff. de cōdi. insti. ⁊ l. si quis stipulatꝰ fuerit decem aureos. ff. de ver. obli. videretur qḋ ius semꝑ copulatiue disponeret super bono ⁊ equo simul ⁊ semel: ⁊ tamē est falsum: qr quoddā est ius qḋ est bonum sed nō equum ⁊ ecōtra quoddam equū qḋ nō est bonū: vt in gl. Bar. respōdet ꝙ qñ vna qualitas copulatur duobꝰ substantiuis: tunc nō requiritur cōcursus: vt hic. Caue qr Bar. ĩ. in doctrina magna videt̃ esse cōtrarius dū dicit ꝙ qñ copula ponit̃ inter duo substantiua aliter nō verificata ꝙ imo requirit̃ cōcursus: ſ3 salua ꝙ Bar. ĩ. loquit̃ qñ copula ponit̃ inter duo que sunt mere substantiua: vt quando lego fundū titio ⁊ seio. Titius ⁊ seius sunt mere substātiua: hic autē loquitur Bar. qñ copula ponit̃ inter adiectiua sed substātiuata in neutro genere: vt hic i tex. boni ⁊ equi. ¶ Subdit Bar. ꝙ qñ copula ponit̃ inter duo adiectiua: tunc bene requirit̃ cōcursus: ita intelligit. d. l. si heredi plures. Caue qr illa lex videtur inepte allegari ꝑ Bar. cū ibi copula nō sit inter adiectiua: sed inter orationes. ⁊ ideo videt̃ ꝙ meliꝰ ad hoc allegasset tex. in. l. ea tñ adiectio. ff. de leg. iij. de qua statim postea opponit: ⁊ si nescias īducere: inducas ꝓut declarat Bar. in. l. si is qui ducēta. §. vtrū. in. iiij. oppo. ff. de reb. dub. nā ibi copula: et: ponit̃ inter illa adiectiua empta ⁊ parata: veritas est, ꝙ Bar. ĩ. in doctrina magna ponit pro eodē ꝙ copula ponat̃ inter orationes vel inter adiectiua. et hoc modo bene allegat Bart. illā legem: sed ob. qr ibi loquit̃ qñ adiectiua nō habent certū substātiuū vt per te videre poteris.
2 ¶ † Hic sumpta occasione Bar. ponit plenā doctrinā: an ⁊ qñ copula reqrat cōcursum vtriusqꝫ copulati: ⁊ facit tria mēbra p̄ncipalia: qñqꝫ ponit̃ inter incōpatibilia: aliquando inter duo idē importātia: ⁊ istis duobus casibus non potest seruare naturam
a copule. Aliqñ ponit̃ inter diuersa: ⁊ ista est proprie natura copule, vt cadat inter diuersa glo. est in rubri. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ clarior gl. in. c. querelā. de simo. Et isto casu Bar. facit tria mēbra: aut ponit̃ inter substātiua aut inter adiectiua: aut inter orationes. Et considera dū Bar. capit ꝓ eodē ꝙ copula ponatur inter duo adiectiua nō habētia certū substantiuū in spē: vel qḋ ponatur inter oratiōes. Ratio: puto ꝙ fuerit de mente Bar. qr tunc illa adiectiua cū substantiuent̃ nec habent depēdentiā ab vno certo: certe vtrūqꝫ stat separatim ⁊ de ꝑ se: vt in hoc tex. vbi est, perinde ac si diceret, ꝙ ius est ars boni. Itē est ars equi, ⁊ sic est perinde ac si copula poneret̃ inter oratiōes, credo ꝙ ista fuit intentio ⁊ mens Bar. eandem doctrinā ponit magis distincte Bar. in. l. si is q ducenta. §. vtrū. ff. de rebus dub. Aliā doctrinā tradit late Bal. hic. ⁊ in. l. gallus. §. etiam si parente. ff. de libe. et post. recitat simpliciter Ang. de are. in. §. si plures. insti. de here. insti. istā materiā tradūt Canoniste in. c. ex ꝑte extra de resc. ⁊ in c. ij. de ꝓba. ⁊ in. c. in plerisqꝫ. vbi bona gl. de elec. Aliquid Bal. in. l. fi. per illum tex. C. de sent. ¶ Verū qr doctrine doctoꝝ sunt multū intricate ego ꝑ regulā ⁊ fallentias clarius trado hāc materiā. regula ergo est generaliter vera, ꝙ copula reqrit cōcursum vtriusqꝫ copulati. alias nō esset differentia inter copulā et alternatiuā. d. l. si heredi plures. ⁊. d. l. si qs stipulatꝰ fuerit decē. ¶ Amplia istā regulam vt habeat locū etiā in materia penali: vnde qñ a statuto duplex pena copulatiue imponit̃ requirit̃ cōcursus vtriusqꝫ ſm bar. in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de infa. ¶ Secūdo adde gl. in. c. j. in verbo ꝯtra iustitiā. de re iudi. li. vj. ꝙ pena suspēsionis a beneficio per annū ibi imposita iudicanti cōtra iustitiā ⁊ cōtra cōscientiā, requirit vtrūqꝫ copulatum, super quo per te cōsidera ꝓpter doctrinam Bar. hic. ¶ Tertio adde qḋ notabiliter decidūt Iaco. but. ⁊ Moder. in. l. mancipia. per gl. iij. ibi. C. de ser. fugi. ꝙ statutum disponens, qḋ turbans ⁊ expellens aliquem in possessione, soluat cētum, ⁊ ablata restituat: nō procedit si aliquis solūm turbat vt soluat cētum quādo etiā non expellit. licet Bal. ibi cōtrarium teneat: ⁊ habes per Lud. ro. in singularibꝰ suis. ⁊ ad hoc adde gl. in. d. cle. in plerisqꝫ. ⁊ ibi Pe. de ancha. ¶ Quarto adde qḋ decidit Bal. in. c. fi. de duobꝰ fra. a capi. inuesti. ꝙ si statutum dicat si quis caruerit filio ⁊ filia frater succedat, requiritur cōcursus vtriusqꝫ, ⁊ bene facit doctrina Bar. hic: qr qñ copula ponitur inter duo substātiua requirit̃ concursus. ¶ Quinto adde qḋ decidit Lu. ro. in cōsil. lxvj. inci. visa diligenter ꝓpositi thematis cōsultatione. in. iij. col. ꝙ si aliquis in instr̄o cōcedit oēs petias terre positas in comitatu ⁊ villa ⁊ vocabulo mōtis Alberici, qḋ omniū triū concursus copulatiue requirit̃ ad hoc vt aliqua petia terre veniat. ¶ Sexto adde qḋ decidit. d. Alex. in cōsi. xlviij. incip. super hesitatione de statuto disponente. in. j. vol. ꝙ si pater ⁊ filiꝰ habitauerūt simul et in cōmunione: requirit̃ cōcursus vtriusqꝫ copule. ¶ Septimo adde qḋ decidit idem. d. Alex. in cōsi. x. in. iij. vol. incip. circa p̄muz dubiū. in. v. col. ꝙ pena imposita filio habitāti seorsum ⁊ prouocati ad decisionē non cōmittit̃ nisi vtrūqꝫ cōcurrat. ¶ Istā regulam sic ampliatā limita ex tota doctrina Bar. tribus modis. Primo qñ ponit̃ inter incompatibilia seu inter cōtraria: nam cū non possint copulari: copula mutat officiū suum ⁊ resoluitur in disiūctiuā. l. si titio fundus. vbi Bar. inducit ad notabiles decisiones quas ꝑ te videas. ff. de vsufru. lega. Bar. in bonis lecturis reprobat gl. ibi, ⁊ in aut. hoc locū. C. si mu. secun. nup. Bart. ⁊ Mod. in. l. recusare. §. titiꝰ. ff. ad trebel. Ad idē est tex. notabilis. in. l. fi. in prin. C. de codicil. not. Bald. in. c. cū venissent. in. iij. notabili. iunctis precedentibꝰ. de eo qui mit. in pos. Sed inquātum Bar. allegat. l. si titio fundus. cōsidera, qr illa lex melius cadebat sub alio mēbro Bar. quando copula ponitur sub vno qḋ inest alteri: qr in legato fundi inest vsusfructꝰ: nec videntur ista incōpatibilia, fundus ⁊ vsusfructꝰ. Itez attende circa illā. l. si titio fundus. vbi dicitur ꝙ si testator legat alicui fundū ⁊ vsufructū: cum appellatione fundi veniat ꝓprietas ⁊ vsusfructus, dicit tex. ꝙ copula ⁊, resoluitur in disiunctiuā vel ⁊ potest legatarius eligere fundū, in quo casu vtrūqꝫ habebit. Itē potest eligere solum vsumfructū si vult. Potest dubitari, quis erit ita fatuꝰ ꝙ eligat solū vsumfructū cū possit habere vtrūqꝫ eligēdo fundū: dic ꝙ vtilitas potest esse magna, eligere vsumfructū solū, quādo aliquis donasset alicui p̄sentia ⁊ futura: si eliget fundū applicabit̃ donatario, si eliget vsumfructū nō applicabitur alicui: qr nō potest donari nec cedi: nec ad heredes trāsmitti. Itez si omnia bona alicuius essent publicata in fiscū, non veniret vsusfructus formalis. Istas subtilitates ad illā legē ponit Bal. in aut. hoc locū. in vlt. q. C. si mul. secun. nup. Item adde inquantū predixi qḋ in. l. si titio fundus. ibi copula videbatur poni inter duo, quoꝝ vnum inest alteri, dic esse verū intelligendo de vsufructu causali qui cōtinetur sub fundo: sed intelligendo de vsufructu formali ille bene est incōpatibilis cū proprietate: qr impossibile est ꝙ in re propria quis habeat vsumfructū formalē: qr res propria non potest alicui debere seruitutē vel vsumfructū. l. vti frui in p̄n. ff. si vsusfru. peta. ⁊ hoc modo intellexit Bar. ⁊ ita loquitur ille tex. ¶ Scdō limita qñ copula ponitur inter duo idem sonātia: tunc qr est cōtra naturā copule q̄ debet cadere inter diuersa: vt predixi, remota copula, vnū resoluitur: vt sit adiectiuū alterius: vt hic per Bar. ⁊ in. l. j. in prin. per illū tex. ff. de pac. ⁊ in extrauagāti ad reprimendū: in verbo videbit̃. in vlti. col. gl. ⁊ Bart. in rub. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. Et puto qḋ ratio huiꝰ mēbri sit: qr de natura copule ⁊: est cadere inter diuersa: vt est gl. in rub. ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ gl. in. c. q̄relā. de simo. quādo copulat inter duo idez importantia necessario reijcit̃. Et quantum ad istas duas fallētias nō est proprie materia nostra: qr non stat proprie in vim copule: sed reijcitur aut conuertit̃ in disiunctā. ¶ Tertio limita quādo ponit̃ inter orationes, nō respectu certi dispositi in indiuiduo: vt hic ꝑ Bart. ⁊ in. l. j. in fi. per illū tex. ff. de his qui no. infa. ⁊ in. l. vtvim. in. iij. col. ĩ. eo. ⁊ in. d. §. vtrū. ⁊ in. d. l. si heredi plures. vbi subtiliter Comēsis: ⁊ ideo puto (nō inuenio tñ scriptū) ꝙ si plures orationes copulate respicerēt etiā in indiuiduo, requireretur cōcursus, si lex diceret titius sit infamis si duas vxores habuerit ⁊ furtū fecerit, crederē ꝙ oīa requirerētur ad hoc vt esset infamis: ⁊ pro isto membro, qñ copula ponitur inter plures orationes respiciētes aliqd certū. adde text. no. in. l. si qs stipulatus fuit decē aureos. ff. de ver. obli. ⁊ ad istam conclusionez Bar. in hoc mēbro potes colligere rationem ex. l. falsa. §. fi. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. ij. in fi. ff. de cōdi. insti. ¶ Quarto notabiliter limita vltra Bart. ⁊ alios, qñ copula ponit̃ inter duo adiectiua que habent suū substantiuū, sed non in indiuiduo: prout est qñ dicitur, titius est albus ⁊ magnus: sed habēt substantiuū indefinitū: tunc non requirit̃ cōcursus vtriusqꝫ copulati: puta si testator dicat, lego vestes emptas ⁊ paratas gratia vxoris. l. q cōcubinam. in prin. ⁊ ibi no. Bar. ff. de leg. iij. ⁊ idē Bar. in. d. §. vtrū. in. iiij. oppo.

a ¶ Aliqñ ponit̃. Addō. l. si duo. C. ꝑ quas ꝑso. no. ac. doc. in rub. ff. de in. ⁊ fac. ign. ⁊. c. duo sūt ⁊ ibi do. xvj. dist. doc. in c. dānamꝰ. de sum. tri. doc. in. c. ecclesia. el. ij. de elec.

in.iiij.oppo.licet illum tex.non alleget.facit.l. ea tamē adiectio. ff.de leg.iij.et hic in verbo boni et equi. Ista est valde necessaria limitatio inter oēs, per quā comprobo ineuitabiliter illud qd tz Lud.ro.in cōsi.ciiij.incip. pr reuerende, vbi cōsuluit ꝙ statutū ciuitatis Florentie disponēs qd cōtra debitores cessantes et fugitiuos ꝓcedatur ad capturā ꝑsone.vendicat sibi locū in debitore qui cessauit soluere, quāuis nō sit fugitiuꝰ: et sic cōsuluit qd in dicto statuto copula nō requirat cōcursum, qd sint cessantes et fugitiui: mouet malo fundamento.s.per.l.j.cū similibꝰ.ff.de infa.q loquit qñ copula cadit inter orationes: vt hic per Bar. sed pro eo multū stringit limitatio ꝑdicta, cū illa duo adiectiua non habeant substātiuū in indiuiduo sed indefinitū.s. cōtra debitores. Caue tamē, ꝙ ex quo illud statutū est cōtra ius cōmune, ſm qd, nemo potest capi ꝑ debito priuato.l.iij.§.tutores.cū gl.ff.de suspec.tu.et.l.nemo carcerē.C.de exac.trib.lib.x.certe illud statutum videt debere stricte intelligi, quādo debitor subijt vtrāq qualitatē,ꝙ.s.cessat soluere: et ꝙ est fugitiuꝰ: et ita credo ꝙ fuerit intentio statuētiū: et cōtra Lud.in terminis eiusdē statuti florētini tenet Ang.in cōsi.xvj.incip.visis statutis et ordinamētis cōmunis Florentie.in.j.col.ad fi.et nō credo.ꝙ si statuētes fuissent interrogati nunqd alterū sufficiat, qd respōdissent affirmatiue: iuxta gl.reputatā singularē in.l.tale pactū.§.fi.ff.de pact.quia si mens statuētiū ita fuisset certe statutū fuisset sub disiūctiua cōceptū, vel cōtra debitores cessantes, vel fugitiuos. ¶ Quinto limita qñ copula ponitur inter substātiua inter q cadit ordo charitatis, vt si pater acquirat emphyteusim vel feudū ꝑ se et filijs et nepotibꝰ et pronepotibus: nā oēs non admittunt simul copulatiue: sed ſm ordinē charitatis, ꝑmo pater: eo mortuo, filij: mortuis filijs, nepotes: et sic successiue.gl.est ordinaria.in.l.gallus.in prin.vbi doctores.ff.de lib.et posth.vbi videas. ¶ Sexto limita qñ resultaret absurdū, vt qñ pater substituit filios et heredes, vl acqrit pro filijs et heredibꝰ.vt late per Bar.et Mod.in.d.l. gallus.§.etiā si parente.late Imo.et.d.Alex.in.l.quid dicitur. ff. de verb.obli. ¶ Septimo limita ꝑ doctrinā Bal.in.l.si mater tua. C.de rben.emp.vbi tenet ꝙ ꝓponens copulatiue duas causas non tenet vtrāq probare, nisi requirat respectu vnius effectꝰ: et idem Bal.in.l.j.in.ij.col. C.de cōdi.inser.vñ decidit Bald.in.l. edita.circa fi.C.de edendo.si accuso titiū et seium ꝙ intulerunt Petro dno vulnera: ex quibꝰ mortuus est, et nō probo de seio, sz de titio, ꝙ tamen titiꝰ cōdemnabit: facit qd voluit Bar.et Mod. in.l.diuus.ff.de re iud.Abb.in.c.licet causam.de proba.ꝙ q opponit cōtra testem, ꝙ est falsarius, et corruptus pecunia, non tenetur vtrūq ꝑbare ponit Bal.in.c.ex parte.j.de rescri.et ibi late alij Canon. ¶ Octauo limita ex eo quod notabiliter decidit
a Bal.hic: in penul.col.ꝙ si sit factū legatū doctoribꝰ et medicis[a] Padue, nō requirit concursus, ꝙ idem sit doctor et medicus simul, sed cōprehēdit omnes tā medicos solum, ꝙ doctores solū: qr cū ingerat generali subiecto non copulat plures qualitates, sed plura subiecta: quorū vnū non dependet ab altero: allegat duos tex.qui parū faciunt.s.l. titie textores.§. nihil.ff.de leg.j.et tex.in.l.si mulieri cū liberis.ff.de vsufru.ac.melius facit.l. precedens si quis titio et heredibꝰ. Sequuntur notabiliter.d. Ant.et Imo.in.d.cle.in plerisq.d.Alex.in cōsi.xx.in.iij.vol. pōderatis his q in themate narrat.in.iij.col. ad fi.et seq.et in cōsil. cccclxvj. incip.super eo de quo querit vez an statutū.in.iij.col.et consi.cx. col.iij.et.iiij.e.li. Circa istā materiā copule vide regulā quā ponit Bar.in.l.vt vim.in.iiij.col.§.eo.vbi tex.ibi dicit.vt vim atq iniuriā ꝑpulsemus: nūquid requirat cōcursum vbi copula, et determinat ꝙ non: ista ratiōe, qr ſm eū, qñ copula ponit in dispositionibus legalibꝰ: copula tunc nō seruat officiū copule: sed ponitur pro puncto oratiōis.allegat.l.j.ff.de infa.et ista erit noua regula quā Bar.hic omittit: sed credo ꝙ nō bene dicat: qr.l.j.ff.de infa. loquitur qñ copula ponit inter orationes prout meliꝰ declarat
3 hic. † An autē per copulam inducat repetitio pcedentis qualitatis vel cōditionis: exēplū, dicit testator, lego titio fundū sub cōditione: si nauis ex asia venerit et domū: nūquid in illa copula et domū, intelligat repetita ꝯditio, si nauis ex asia venerit: habes tex.no.i.l.seie.§.caio.et ibi pulchre Bar.ff.de fun.instr.et no.in simili Bar.in.l.doli.in prin.ff.de ser.corru.et qd no.in.l. si ita stipu
4 latus.in.§.chrysogonus.ff.de verb.obli. ¶ † Itē quid iuris sit, si maritus reliquit vxori in testamēto omni anno ex tali fundo decē corbes frumenti et decē libras. Debes scire ꝙ in legato annuo solutio dz fieri in ꝑncipio anni.l.q hoc anno.vbi gl.et doc.ff. de ver.obli.§.q hoc anno.insti.de ver.obli.fallit qñ legat frumētum annuū ex tali fundo: qr non dz solui in prin.anni, sed tēpore messiū, tex.est no.in.l.firmio.§.si pater.ff.qñ dies leg. ced. quid erit hoc casu: nunqd sicut frumentū dz solui tēpore messiū: ita et x.libre ꝑpter copulā et, certe.x.libre propter copulā et erūt soluēde tēpore messiū: ita notabiliter ponit Bar.nec alibi legi: in.l.si legatarius.§.fi.ff.de leg.iij.vbi decidit, et sequit Ludo.ro.in.d.l.

5 qui hoc anno. ¶ † Ultimo circa istā copulam et nota ꝙ eius natura est copulare eque principaliter.l.j.et.ij.vbi Bar.ff. de pecu. legato.notat Bar.post Dy.in.l.si cui.ff.de fun.instru.et in.l.titie textores.§.j.ff.de leg.j.et.§.si quis ancillas.insti.de lega. ¶ Et ꝑ hec semper putaui ꝙ nō sit vera quedā solēnis decisio Sali.nā
6 debes scire ꝙ † a sñia lata sup possessorio de iure ciuili nō appellat.l.vnica.C.si de momen.pos.fue.appel.late Barto.in.l.si.ff.de appel.reci.tñ licet appellari non possit, potest dici de nullitate: ita expresse determinat Bal.in.d.l.vnica.in pe.col.et in.l.j. in.iij. col. C.ne li.in vna eadēq cā tertio ꝓuo.et facit ratio: qr regulariter de nullitate cuiuslibet sñie potest dici.l.j.§.j.ff. de fer.l. si expressim.vbi late Bar.et oēs.ff.de app.cle.j.de re iudic. cum simi.
7 † Iste due regule sunt clare. Pone nūc ꝙ sit lata sñia i possessorio cōtra aliquē, ille cōtra quē lata est: put de cōsuetudine fit: dicit, ego dico sñiam nullam: et si qua est appello, nūqd valeat. Sali.mirabiliter tenet ꝙ non in.d.l.vnica. C.si de momen. pos. fue. app.nā dicit, ꝙ in oībus causis in quibꝰ nō potest appellari.sed dici de nullitate de per se: si qs simul iungens dicat, dico sñiam nullā: et si qua est appello, nihil valet: ratio est ſm eū, quia videt principalr appellare: et casu q nō possit appellare, videt postea dicere de nullitate: et sic nullitas intelligitur intēteta accessorie et nō principaliter: prout est gl. multū singularis quā signa.in.l.j. C.qñ ꝓuo.nō est neces.si ita est, ergo si non valet ꝑncipale.s.appellatio, nō valet etiā nullitas, q venit accessorie: qr vitiato principali vitiatur etiā accessoriū: et dato ꝙ ex ordine verborū prius dicat de nullitate: tamen ex ordine intellectus et legis dicit accessorie: ita residet Sali.ibi.et idem tenet Sali.in.d.l.j.per gl.ibi. C. qñ ꝓuo.non est necess. Semper putaui et puto oppositū: quia quādo dico sentētiā nullam: et si qua est appello: nullitas nō est intencata accessorie: sed eque principaliter, ꝑ regulam quā proxime dixi: qr copula inter orationes vl inter alia copulata, semꝑ copulat principaliter nō accessorie: et in terminis nostris ꝙ nullitas intelligatur principaliter intētata expsse tenet Bart.in.d. l.si expssim.in.iij.col.et ibi Io.de imo.in.iiij.et.v.col.et expsse Jac. bu.reprobata illa gl.in.d.l.i.C.qñ ꝓuo.nō est neces. Ita teneo quāuis Ang.in.d.l.si expressim.dicat, ꝙ habuit alias istū casum in ciuitate Florētie: et ꝙ ꝑ multos doc.fuit cōclusum ꝙ nullitas esset ꝑncipaliter intentata. Et ꝙ ita fuit iudicatū Florentie: sed ꝙ nō audet recedere a gl.in.d.l.j.et ita in terminis nostris inuenio qd decisionē Sali.reprehēdit.d.Alex.in cōsi.ij.in.iij.vol.qd incipit cōsideratis.in.iiij.et.v.col.fi. ¶ In text.ibi: cuius merito quis non sacerdos appellat. Adde qd dicit Hostiē. in proemio
8 summe sue.in.iiij.col.ꝙ † recti iudices et aduocati vtētes legibꝰ prout debent, meliorē vitā faciunt ꝙ fratres ꝑdicatores, vel alij religiosi.refert et sequit Alb.hic circa fi.et in.l.ꝑ diuersas. C. mā-
9 da. † Item pondera istū tex.in ver.oportet.iuncta gl. que exponit: id est decet, ꝙ verbū necessitatiuū rōne subiecte materie resoluitur vt sit volūtatis.adde gl.in.l.j. in gl.fi.ff.sol.ma.et in.l.j.ff.
10 de offi.prefe.pre. ¶ † Itē adde plus ꝙ verbū debet[b] ꝙ est neces-
b sitatiuū si ei additur dictio precisa omnino: vt qr dicat. omnino debet: tamē ratiōe subiecte materie, solū honestatē.et nō necessitatē importat.tex.est solēnis in.c.j.in verbo omnino dz cū glos. fi.et ibi no.d.Abb.de despō.impu.et vide gl.in cle.attendētes. in verbo debeāt.de statu mo. Similiter verbū debet exponit pro potest.gl.in.l.obseruare.§.fi.in ver.debet.ff.de offi. ꝓcō. et leg. ¶ In tex.ibi: premiorū exhortatione.istū tex.inducūt Guil. de
11 cu.Bar.Bal.Ang.Fulg.et alij ad qōnē.† an potestas ciuitatis possit facere ꝑclama, ꝙ quicūq ceperit talē exbannitū habeat centū a cōmuni: et distinguūt vt hic ꝑ eos. Adde Bart.in.l.cum nauiculariorū.ad fi.per illū tex.C.de nauicu.lib.xj.et i l.i.C.de salario nemini prestan.li.x.et in.l.nō oēs.§.si.quā legit sub.l. precedenti.ff.de re mil.et in.l.si liberū.in fi.C.de plagia.Bal.in.l.pe.C. cōmi.vel epi.Ang.in.l.j.in prin.ff.ꝙ quisq iuris. in. l. interesse. ff.de acqui.pos. Pondera ꝙ Bar.in.l.j.in prin.ff.ꝙ qsq iur. videtur sibi ꝯtrarius in secūdo exēplo qd ibi ponit.et idē.d. Alex. in.iij.col.ponderat istā cōtrarietatē. In contrariū etiā facit qd decidit Bal.in.l.iij.C.de adul.vbi tenet ꝙ index inquirēs si mittat pro testibus, potest eis de publico deputare expensas, ꝑ tex. in.d.l.nauiculariorū.et ꝑ hoc not.per Guil.salua ex limitationibus.§.tradendis. ¶ Limita ergo primo decisionē doctorū: vt procedat.qñ occasione talis ꝑclamationis venit aliquid expendendum de publico: als secus.ita loquit primū exemplū Bart. in.d.l.j.in prin. ¶ Secūdo limita qñ talis expensa non fit de publico: sed ex multis q a potestate imponunt ſm Bar. in.l.mulctarū per illū tex.C.de modo mulctā.et in.l.diuus.ad fi.ff. de bo. dam. ¶ Tertio limita qñ esset expensa necessaria sine qua res erat peritura.d.l. cum nauiculariorū.quā sic intelligit Bal.hic. ¶ Quarto limita nisi statuat salariū super eo ꝙ debet sumptu publico expediri.l.mulier.ff.de capti.et.d.l.cū nauiculariorū.ſm Ang.in.l.j.in prin.ff.qd quisq iur.q dicit ꝙ istud vidit de facto

a ¶ Doctoribus et medicis. Adde Bar.in.l.si is qui certa.i.§.vtrū.ff. de re.du.Ja.bu.i sua disputatione de artificibus artis lane.

b ¶ Verbum debet.adde Bar.i.l.creditores. C. de pig.Ab.i.c.cū locū. de spō.Ab.i.c.si.de his q fi.a prela.sine ꝯsen.c. Jo.cal.i.c.itellexīꝰ. de iudi.

Perusij infinitis vicibus deputatus ad prouidendum contra
rebelles. ¶ Quinto limita sm. d. Alex. in cõsi. cccccvij. in. j. vol.
inci. sup primo quesito. in. ij. col. vt procedat in rectoribus tẽpo
ralibus, positis ad regimẽ ciuitatis: secus in magistratibꝰ per-
petuis. qui regũt ꝑprio noĩe vt in marchionibus comitibus: ⁊
similibus, iuxta doctrinã Bar. in. l. oẽs populi. in. iiij. q. j. princi-
palis. ff. de iusti. ⁊ iure. ¶ Item ad id qđ subdit Bart. p. d. l. mu-
lier. Adde Bal. in. c. dño guerrã. circa primã col. in ti. hic finitur
lex: deinde consue. reg. incipiũt. d. Bar. veronẽ. in cautela. xxv.
12 ¶ † Quarto põdera tex. ibi: nisi fallor. sm Bal. in vi. col. ꝙ licet
testis dicat nisi fallor, nõ per hoc aliqđ derogatur dictis per eũ.
13 Idem tenent Ang. ⁊ Pau. de ca. hic: † qui dicunt, idẽ esse qñ te
stis deponit per verbũ videtur: allegatur Bar. post gl. in. l. j. in
prin. ff. de ven. inspi. adde ꝙ idem simplr tz Pau. de ca. in consi.
cclxxviij. incip. viso ꝑcessu. in pe. col. Sed Raph. Ful. hic tenet
contrariũ: qꝛ licet in iurisperito tradente doctrinã sit tolerabi-
lis modus loquẽdi cũ modestia, nisi fallor: quia sub dubio forte
loquunt sepe periti. gl. in. l. si duo. de arbi. tamen in teste non to-
leratur, cũ dubia probatio non relleuet probantẽ. l. nõ hoc. C. vñ
legi. c. in presentia. cũ si. extra de ꝓba. sicut nec toleraretur si de-
poneret per verbum forte. ¶ Confirmo vltra alios ex infra scri
14 ptis. † primo, qꝛ quando testis dubitat nõ valet eius dictũ: qꝛ du
bitans ⁊ ignorans equiparant. l. si. cũ simi. C. de condi. inde. sm
15 Spe. in ti. de teste. §. j. ver. item ꝙ si testis titubauit. ¶ † Scđo
a qꝛ testis deponens per verbũ credo,[a] qꝛ est verbuz dubitatiuũ
regulariter non probat sm glo. ⁊ doc. in. l. testium. C. de testi. gl.
in. l. ij. §. pe. in verbo audierint. ⁊ ibi Bar. ff. de aqua plu. ar. ⁊ gl.
in. §. si vero absunt. in verbo vidisse. in aut. de here. ⁊ falci. ⁊ in. l.
diem proferre. §. si plures. ff. de arbi. gl. ⁊ docto. in. c. quoties. de
16 test. † imo fortiꝰ, si testis dicat se ꝓ certo credere, adhuc nõ pro-
bat tex. est in. c. tertio loco. in ver. testes deponũt se ꝓ certo cre-
dere. extra de ꝑsum. p quẽ text. ita dicit Bal. in. l. siue possidetis.
17 in. ij. col. C. de proba. ¶ † Eodẽ modo si testis dicat, videre meo
nihil probat sm Bal. in rep. l. de quibus. in. xxv. col. de legibus.
18 † Vel si dicat iudicio meo sm Ange. ⁊ Moder. in repeti. l. scien-
dum. in. ij. char. ff. de ver. obli. d. Alex. in consi. lxxiij. incipiẽ. viso
19 testamento Joã. in. j. volu. † Eodẽ modo si deponat: ita esse sm
conscientiã suam. Bal. in. c. nisi cũ pridem. in. iiij. colũ. de renun.
vbi subijcit idem esse in iudice q iudicauit sm conscientiaz suã.
20 ¶ † Quarto moueor nouo fundamento: qꝛ verba dubia facilꝰ
infringunt dictũ testis. ꝙ sñiam: probo, quia si testis deponat p
21 verbũ credo nihil valet eius dictũ vt superius retuli: † ⁊ tamen
sñia lata per verbũ credo, valet ⁊ tenet, sicut si esset lata p verbũ
precisum. gl. est not. in. d. l. diem ꝑferre. §. si plures. facit. l. si quis
filio exheredato. §. irritũ. in verbo credo. vbi Bal. ⁊ Imol. not.
22 ff. de iniusto rup. † ⁊ tamẽ sñia lata per verbũ forte vel simile nõ
valet, cũ debeat ferri deliberate, cũ magna cause cognitione. l.
ij. ⁊ iij. C. de sen. ex pericu. reci. sm Raph. cu. in. l. in substitutiõe
ff. de vulg. ⁊ pub. quãuis aliter teneat. d. Alex. in. l. cũ q. in. ij. col.
ff. ad leg. falci. ⁊ in. d. l. in substitutione. ¶ Puto ꝑdicta sic debe
re cõcordari ex mẽte. d. Mar. lau. hic: aut testis qui vtitur vbo
nisi fallor: vel simili, nõ assignat rationẽ cõcludentẽ per sensum
corporis ⁊ credo ꝙ nihil ꝑbet: puta si dicat, titiꝰ mutuauit seio
centũ nisi fallor: sed si assignaret rationẽ concludentez p sensum
23 corporis: tũc dictũ eius nõ vitiaret: ꝙuis dicat nisi fallor. † Exẽ
plũ, testis ꝑductus in causa mutui dicit ego, vidi numerari cen
tum ducatos titio nisi fallor, probo ex notabili regula Bal. in. l.
cõuenticulã. in antepe. col. C. de epi. ⁊ cle. ꝙ vbi testis in dicto mi
nus probat: sed in ratione efficacius, semp in teste attendit rõ:
qꝛ ratio in teste est q dat esse rei. i. testimonio. vt no. Bal. in. l. so-
lam. C. de testi. ¶ Scđo similem doctrinã in verbo videt, tradit
nota. Bar. post tex. ⁊ gl. ibi. in. l. qđ tamen. §. si arbiter. ff. de arbi.
⁊ in tractatu de teste. in. iiij. col. in verbo testis sup hoc deposuit
24 dicẽs † ꝙ sibi sic vr ⁊ sm illã doctrinã intellige Ang. ⁊ Pau. de
ca. hic. Bar. in. l. diui fratres. de libe. cau. ⁊ in. l. j. ff. de ven. inspi.
Jo. and. in addi. Spe. in tit. de teste. §. nunc tractandum. in si. in
addi. incip. hic ergo regulariter. d. Ab. in. c. de cetero. de homi.
25 ¶ † Tertio moueor p simile qñ testis deponit per verbũ credo.
⁊ assignat rationẽ concludentẽ p sensum corporis plene probat
sm Cy. Bal. ⁊ Sali. in. l. testiũ. C. de testi. Bal. in. d. l. cõuenticu-
lam. ⁊ in. d. l. siue possidetis. Jo. an. in. addi. Spec. in tit. de teste.
§. j. sup verbo item ꝙ deposuit de credulitate. do. Anto. ⁊ alij in
d. c. quoties. cũ concordantijs quas dedi in rubri. ff. de iureiurã.
26 ¶ † Quarto moueor p simile qñ testis deponit per vbũ iudicio
suo, ⁊ annectit rationẽ p sensum corporis ꝑbat sm do. Alexan.
in consi. cxlvij. in. ij. volu. incipi. ponderatis his de quibꝰ in the-
mate fit mentio. in pe. col. als tale dictũ nõ valet: vt ibi p eum. et
per Ang. in. d. l. sciendũ. ⁊ do. Alex. in consi. lxxiij. qđ incipit viso
testamẽto. in. iiij. col. ⁊. s. retuli in. j. vol. Et ad id qđ dixi. s. incidẽ
27 ter † qđ testis qui deponit per verbum forsitan: an probat vide
28 per Anto. de bu. in consi. xlvj. iuris rigor. in. iiij. col. † Quid aũt
in teste vel iudice qui dixit, ita dico prima fronte, habes tex. in. l.
quinquaginta. ff. de ꝑba. ponit Albe. in dictionario suo in ver-
bo prima fronte. ¶ Glo. in verbo priꝰ. diuidit in duas. In pri-
ma declarat tex. In secũda, timore taciti ɔrij soluendo exponit
tex. scđa ibi: ⁊ qđ dici oportet in si. gl. dic adhuc clariꝰ sm Ang.
ꝙ scire ꝑncipia artis expedit illi, q vult artẽ cognoscere. ¶ Gl.
in verbo ars diuidit in duas. In prima tripliciter intelligit vt
declarat tex. In scđa timore contrarij aggredit quandã distin-
ctionẽ. scđa ibi: ⁊ qđ subijcit, in si. gl. pro clara intelligẽtia istius
gl. esset hic inserenda materia copule: sed. s. late tetigi.

1 ☞ Studium est vehemens applicatio animi ad aliquid faciẽ
dum cum voluptate animi.
2 Verbum studiose positum in statuto quomodo intelligatur.
3 Omnia beneficia ecclesiastica sunt publici iuris: ideo sñia lata
super beneficio ecclesiastico facit ius inter omnes.
4 Sacerdotes sunt partes reipubli. ⁊ sunt de districtu ciuitatis.
5 Sacerdos est publica persona: ideo potest alteri stipulari.
6 Confessio facta sacerdoti censetur facta deo: ideo nõ probat in
foro iudiciali.
7 Confessio facta sacerdoti non probat quãdo talis sacerdos est
parochialis seu curatus.
8 Sacerdos an possit esse tabellio.
9 Monachi an possint exercere officium tabellionatus.
10 Matrimonium quo iure fuit introductum.
11 Statutũ ciuitatis vel laicorũ an valeat si ꝑhibeat matrimoniuz
inter certas personas sub certa pena.
12 An valeat statutũ ꝙ mulier sine ɔsensu patris non possit ɔhere.
13 Cui potius sit parendum: parenti vel patrie.
14 Aduocatus an potius debeat contra patrem pro patria: vel
econtra aduocare.
15 Ciuis deserens ciuitatem periclitantem perdit priuilegium ci-
uitatis et desinit esse ciuis.
16 Filiusfa. faciens votum vel conuentionẽ sine cõsensu patris nõ
valet ⁊ pater poterit reuocare dictam conuentionem.
17 Preceptum iuris naturalis est ꝙ nemo locupletet cum iactu-
ra aliena.

Huius studij.

Istum. §. diuide sm Barto. Bal. Angel. ⁊ oẽs in quatuor partes.
1 Non summatur. In tex. ibi: studij. † Quid aũt sit studiũ diffinit
Bal. ꝙ est vehemẽs applicatio animi ad aliquid faciendũ cũ vo
2 luptate animi: † qũo intelligat terminus studiose positꝰ in sta-
tuto declarat Bal. hic: in. j. col. adde gl. in. §. si. ꝙ ibi ad hoc not.
Ang. in aut. de exactio. do. Ang. in. §. si vero ab initio. in aut. de
nup. ⁊ in. §. decre. in si. in aut. de defen. ciui. ⁊ aut. de restitutio. et
ea q parit. in ꝑnc. ⁊ in. l. j. C. de his q se defen. Bal. in aut. ad hec.
C. de lati. liber. tol. ⁊ in. l. ex verbis. C. de don. inter vir. ⁊ vxo. An
ge. de are. in trac. maleficiorũ. in verbo dolose ⁊ appẽsate: ⁊ dicit
Bal. in. c. a crapula. de vita ⁊ hone. cle. ꝙ si statutũ dicat, si aliqs
studiose percusserit, amputetur ei manꝰ. verbũ studiose signifi-
cat deliberato animo ⁊ cũ premeditatione. alibi Bal. in. c. ꝑter-
ea. in. ij. col. in si. de testi. cog. tenet ꝙ si statutũ dicat si qs studio-
se fecerit falsam scripturã cõburatur, intelligat. i. ex certa scien-
tia, ⁊ nõ p errorẽ facti aut iuris. Dicit ẽt valde notabiliter Bal.
in. §. si. ad si. s. i ꝑemio. ꝙ si statutũ dicat si aliqs studiose ꝑcusse-
rit ⁊c. qđ ꝑsumitur studiose factũ, nisi animus defuisse probetur,
allegat gl. in. l. j. C. de sica. sm Cy. ¶ In tex. ibi: positiões. intelli
ge sm gl. id est species q sic ideo dicte sunt: qꝛ ponũt necessario
suũ genus, ⁊ ponunt a suo genere nõ necessario, sed cõtingenter
sm Bal. ⁊ clarius Ange. hic: vel potes intelligere positiones. i.
3 partes. ¶ † In tex. ibi: publicũ ius in sacerdotibꝰ. Adde ꝙ per
istum tex. infert Bal. in. c. veniẽs. ij. in pe. col. de testi. ꝙ cũ omnia
bñficia ecclesiastica sunt publici iuris: vt hic certe sequit ꝙ sen-
tentia lata sup bñficio ecclesiastico facit ius inter oẽs qđ valde
no. Nõ pono tñ ꝑ cõstanti. vide late scripta p do. Alexã. in repe.
4 l. sepe. ff. de re iud. ¶ † Scđo p istũ tex. no. Bal. hic: circa si. ꝙ sa-
b cerdotes[b] sunt ptes reipu. ⁊ sunt de districtu ciuitatis: ita dicit
no. Jo. an. in. c. si. in nouella. de rescri. adde Bal. in. l. j. §. cũ vrbẽ.
in. iij. col. ff. de offi. ꝑfe. vr. Pe. de anch. ⁊ Imo. in. c. dilecti. p illuz
tex. de foro cõpe. Gemi. in. c. si sñia. in ꝑn. de sen. excõ. in. vj. ⁊ pu-
blice Pe. de anch. in ɔsi. cl. inci. optimis rõnibꝰ. ⁊ in repe. reglę.
ea q in. xx. q. ⁊ p hoc infert ꝙ ꝑuilegiũ indultũ dño tẽporali ⁊ di-
strictualibꝰ suis cõꝑhẽdit etiã sacerdotes, q etiã dicũt de distri
ctu tẽporali, ⁊ habes p Lud. ro. in sin. ccccxlj. inci. habeo casum
5 in facto Car. nouariẽ. ⁊c. ¶ † Itẽ p istũ tex. infertur ꝙ cũ sacer-
c dos sit publica ꝑsona, põt alteri stipulari[c] sm Guil. de cu. Bar.
⁊ alios hic qñ stipulat in spiritualibꝰ vel in cõcernẽtibꝰ aĩam: ⁊
dñ Bar. alleg. §. quasi est corruptꝰ. dz allegare tex. in. §. quãtum
aũt. in aut. quib. mo. na. effi. legiti. adde ꝙ idem tenent Jo. and.
⁊ alij in. c. sicut. ne cleri. vel monach. Panor. i. c. si. de sepul. do.
Anto.

a ¶ Credo. Adde. c. relatuz. et ibi doc. v. q. ij. ⁊ in. c. testes. iij. quest. ix. Spe. tit. de teste. i. §. apponit. vers. item deposuit. Ant. đ bu. in. c. cuz ad sedẽ. de resti. spo.

b ¶ Sacerdotes. adđ benedi. caprã in cle. vnica de reli. ⁊ vene. sanc.

c ¶ Stipulari. adđ bar. in. l. seruus. ff. đ te. bal. in. l. j. C. de summa; tri. Ang. in. l. si qs decurio. C. đ fal. mo. in. l. si qs ex argẽtarijs. in. §. j. ff. de eden. Jo. đ fan. i. c. multor. xxvij. q. ij. Henri. bohic. in. c. relatuz. ne cle. vel mo.

Ant.in proemio decretalium.in pe.colū.pro cōi sniā.Adde tex. in.c.dudū.et ibi canoniste no. Jan.Hostien.et Panor. in vlt.col. de cōuer.cōiug.et tex.in.c.ū.qui clerici vel vouētes.Et dn̄ Bart. ponit exēplū in sacerdote qui in cōfessione stipulat̄ restitutionē rei ablate.Adde Spe.in tit.de instru.edi.§.nūc videndum.ver. Sed pone cum feneratoꝛ.et ibi Jo.an in addi.Bal.in.l.cum ra-
6 tiones.ad fi.C.de proba.Abb.in.d.c.fi.de sepul.† Sed caue cū cōfessio facta sacerdoti.tali tēpoꝛe.censeat̄ facta deo,et nō pbat in foro iudiciali.c.si sacerdos.de off.ordi.no.Bal.in.l.archigero tes.C.de epis.audiē.nisi in causa matrimonij:vt est gl.not. in.c. tua nos.de spōsalib⁹,quā ad hoc reputat sing. Lud.ro.in.l.si nō speciali.C.de test.Itē ad tex.i.d.§.ꝙtū aūt.dic ꝙ ꝓcedit ꝓpter causam matrimonij et dotis ꝫ Bal.dicentē illū tex.nō reperiri alibi.in.§.quibus.in.ij.co.in.j.cōstitutione codi.et in.l.filiū.ff.de
7 bis qui sunt sui.¶ † Limita predictā conclusionē vt ꝓcedat in sacerdote parochiali seu curato nō in alio ꝫ Abb.et Panoꝛ.in d.c.dudum.in vlt.colum.vbi ad hoc subtiliter ponderat text.ꝓ singulari.in.c.ꝙꝙ.de vsuris.in.vj.vbi ꝓbatur ꝙ in cocernenti bus fauoꝛem anime tantū,quilibet sacerdos non potest stipula ri,nisi sit parochialis.magna est limitatio si est vera.Cōtra quā facit tex.in.d.c.dudum.et in.d.l.fin.qui clerici vel vouentes. que non loquunt̄ de sacerdote parochiali,et foꝛtius tex.in.d.§.quā tum vero.dum loquit̄ de quocunqꝫ sacerdote.¶ In cōtrarium etiam facit qd̄ vult do.Anto.de bu.in.c.pastoꝛalis.§.preterea. in vlti.col.de offi.oꝛdi.vbi ponderat ibi esse glo.quod sacerdos stipulat̄ in nō spectātibus ad se,sed ad epm̄.et ad tex.in.d.c.ꝙꝙ. dum facit mentionē de sacerdote curato,potes respōdere ex re gula quam tradit gl.no.in clemē.j.in verbo presidentes.quā ad hoc ibi expsse notant do.Ant.et Jmo.de rescrip. quod lꝫ lex vel canon faciat mentionē alicuius,rōne frequētioꝛis vsus, non tñ stat exclusiue alteri⁹.tex.ergo in.d.c.ꝙꝙ.facit mētionē de sacer dote curato ratione frequentioꝛis vsus:per hoc nō intelligitur
8 excludere alios sacerdotes nō curatos.¶ † Juxta pdicta tāgit
a Bar.an sacerdos[a] possit esse tabellio.cōclusio est qd̄ non vt in.c. sicut.ne cleri.vel monachi.Spec.in tit.de fi.instr.§.restat. versi. quid si tabellio.Bart.in.l.vniuersos.C.de decurio.lib.x.Bart. et alij in.l.seruus.ff.de testamentis.¶ Limita anteꝙ interdicat̄ sibi a superioꝛe,vt probat tex.in.d.c.sicut.in verbo interdicas.et ibi notat Panoꝛ.in primo notabili et pleni⁹.in.v.et.vj.col. Spec. in.d.§.restat.ver.ꝫ cū dixeris in tit.de statu mona.in ver. xxvij. notabiliter Bart.in consil.suo incip.filiusfamilias presbyter. et ita sane intellige Bar.in.d.l.vniuersos.et Ang.in.l.fi.C. de tab. lib.x.do.Ant.in.c.fi.in vlti.col.de consti.in quibus locis volunt qd̄ licet sacerdos vel clericus nō possit esse notarius vel confice re instrumenta,tamen si faceret instrumentū et traderet, valeret quia multa facta tenēt,q̄ tamen fieri prohibentur. ¶ Secundo limita nisi prius fuisset notarius et rogatus de instrumento ꝫm Bart.in.l.j.§.si penes.ff.de tabu.exhibē.gl.not.in.c.vt officium. de here.in.vj.Bal.in.l.ij.in vlti.col.C.de sentē.et in.l. neqꝫ patro nus.C.de ope.lib.bona gl.in.§.ij.in aut.de tabel.no.in.l.si quis ex argenta.§.j.ff.de edendo.Ang.in.l.si qs decurio.C.de falsis. ¶ Tertio limita in respicientibus fauoꝛem ecclesie sue,puta de aliquo delicto ecclesie:nec ꝑ hoc incidit in falsum tāꝙ sibi ascri bere videatur.ita Jo.an.et Anto.in.c.cum inter nos.de re iudi. do.Mathesil.in nota.lxxxviij.et Ludo.ro.in suis singularibus. ¶ Quarto limita quando consuetudo patrie vel statutum esset in cōtrarium ꝫm Bal.in.l.cunctos popu.in.ij.co.C.de summa trini.per tex.in.c.cum dilectis.de cōsue. Contrarium tenet do. Abb.in.d.c.sicut.in vlt.col.post Jo.an.notantē illum tex.cōtra Venetos vbi clerici exercent officiū tabellionatus. ¶ Quinto fallit in causa inquisitionis heresis.c.vt officiū.§.ad conscriben das.de hereti.in.vj.etiam si esset oꝛdinis fratrū minoꝛum ſcd̄m Ang.in.d.l.si quis decurio.¶ Sexto fallit in cā spirituali: puta matrimonij.d.§.quantum.facit.l.j.C.de his qui in eccle. manu. ¶ Septimo limita quādo habent aliunde vnde viuant ꝫm do. Ant.et alios.in.d.c.sicut.et ibi sentit glo.Bal.in.d.l.cunctos po pulos.in.viij.colū.facit tex.in.c.j.a cōtrario sensu.ne clerici vel monachi.et in.c.clericus victū.xci.distin.et plus volunt Hostiē. et Jo.and.et Panoꝛ.in.d.c.sicut.quod idem sit in non habente aliquod beneficiū ecclesiasticum per tex.ibi dum dicit maxime si ꝯpetentia beneficia habeat. ¶ Octauo limita nisi sit notari⁹ pape ab eo creatus:quia censet̄ etiam habilitatus ꝫm Abbatē et alios in.d.c.sicut.qui tñ dicunt ꝙ sacerdos non posset esse no tarius episcopoꝝ:et alioꝝ inferioꝝ:sed pape sic:bene facit tex. in.d.c.vt officiū.§.ad cōscribendas argumento a speciali.de he
9 re.lib.vj.† Quid aūt sit in monachis[b] an possint officiū tabellio
b natus exercere ponit Bar.in.d.l.seru⁹.Bal.in.d.l.cūctos popu. Ang.in.d.l.si qs decurio.C.de fal.vbi etiā per eū,quid de fratri bus minoꝛib⁹ et mendicantibus.¶ Nono limita ꝙ sacerdos vel clericus lꝫ nō possit esse notari⁹ vel facere instrumēta: tñ si face

ret instrumētū et traderet valeret:qꝛ multa facta tenēt q̄ tñ fieri prohibentur.ita Bar.in.d.l.vniuersos.d.Ant.in.c.fi.in vlti.col. de cōsti.et in simili Bar.in.l.ij.C.de tab.li.x.Cogita tñ super ista vltima limitatione,ꝓpter pdicta.Successiue ex tex. ibi maris et femine et c.Nota quod cōiunctio maris et femine est de iure natu
10 rali primeuo.¶ † Quid autē de matrimonio:dic vt per Gui.et
11 Bar.hic.et latius per Bal.et Ang.† Dubitant Bal.et Ange.hic an valeat statutū ciuitatis vel laicoꝝ ꝓhibens matrimonium sub certa pena inter certas personas.puta ꝫ Bal.statutū pro hibet ne possit contrahi matrimoniū cum aliqua gebellina sub certa pena.et Bal.hic post Jo.an.in.c.statutum.in prin.de here ti.lib.vj.in nouella cōcludit,ꝙ si statutum fiat ex aliqua publica causa,valet quantū ad hoc vt contrahens incidat in penam: vt hic per eū.Tu vide Bar.et Ang.aliter determinantes.in.l. edi cim⁹.ꝑ illū tex. C.de marileg.lib.xj.vbi dicit Bar.qd̄ est statutū in ciuitate anchone,ꝙ non valeat matrimoniū contractū inter personas diuersarū sectaꝝ,hoc est inter Guelfos et Gebellinos sub certa pena,dicit Bar.statutū valere,dūmodo inter suā sectā possit honeste nubere de quo vide etiā notabiliter Bal.in.l.oēs. C.ad tertul.in.l.nulli.C.de iudi.et in.c.clerici.de iudi.et i rubꝛ.de cōsti.in vlti.col.et vide hūc articulū late disputatū ꝑ Alex.in ꝯsi. xcvij.inci.ꝑncipalis dubitatio.in.j.vo. Lud.ro.in rub.ff.sol. ma. et ibi do.Alex.in vlt.col.non examinat sed infinitas remissiones
12 allegat ibi videas per te.¶ † Et an valeat statutū ꝙ mulier sine cōsensu patris nō possit ꝯhere matrimoniū,cōiter concluditur in dictis locis qd̄ nō:et late ꝑ do. Alex.in cōsi.xcvij.in.j.vol. et in cōsi.ccxxiiij.viso ꝓcessu inquisitionis foꝛmate cōtra Ant.in. vij. col.cū infinitis cōcoꝛdantijs ibi ꝑ eū positis.Successiue habes in tex.de educatiōe liberoꝝ.Circa qd̄ vide ꝑ Bal.et Ang.hic:et Bar.in tractatu alimentoꝝ.Jo.etiā in.l.veluti parētibus et pa trie pareā.esse.circa quod vide multas q̄stiones per Alb. hic.
13 † Cui aūt potius parendū sit,vel parenti vel patrie:tāgit hic ꝑ gl.et pleni⁹ per doc.et cōiter ꝯcludit̄,ꝙ data paritate,si nō potest vtriqꝫ pareri.parendū est poti⁹ patrie ꝑ tex.no.in.l.postliminiū §.si fili⁹.ff.de capti.iūcta.l.minime.ff.de relig.et sump.fune. Et pa tet ex oꝛdine verboꝝ eius ꝙ dicit Cicero in primo officioꝝ Oꝛ tus nr̄i partē patria vēdicat partē amici.et añ eū fuit tex. iuriscō. in.l.j.et ꝯnaliter.ff.de vētre in pos.mit.de quo etiā ꝑ Bald.in.l.
14 pe.vbi bonus tex.et ibi ꝑ Ang.et Ful.ff.de postulando.† Quid si aliqs sit aduocat⁹:an potius debeat ꝓ patria ꝯ patrē,vel ecōtra aduocare.est qd̄ Spe.in tit.de aduocato inver.quid si pr̄. ponit
15 Bal.in.l.qui necessario.C.de aduo.diuer.iudi.¶ † Et nota ꝙ ci uis deserēs ciuitatē periclitātē perdit priuilegiū ciuitatis,et de
16 fenit esse ciuis.ita singulariter no.Bal.in.l.ij.C.de infanti. expo. per illū tex.† Et inquantū iste tex.dicit parendū esse parētibus facit ꝫ Dof.hic,qd̄ si filiusfamilias ꝯueniat cū cerdone,ꝙ do ceat eū illā artē:et ꝙ secū stabit per.vij.vel.viij.annos:et ita cōfe ctū est instrumentū:poterit pr̄ infringere hanc ꝯuentionē et euꝫ
c domi reuocare,et qꝛ si filiusfamilias[c] faciat votū deo non obligat̄ sine cōsensu patris.l.si quis rem.§.voto.ff.de pollicita. quātomi nus obligabit̄ homini sine cōsensu patris:veritas est in ꝯriū et firmat expsse Alb. hic circa fi.qꝛ filiusfamilias sine cōsensu pr̄is obligat̄ ex oī ꝯctu preterꝙ in mutuo et voto.l.tā ex ꝯctib⁹.ff.de iudi.l.filiusfa.ff.de act.et obliga.et dato ꝙ nihil habeat in bonis poterit fieri executio in ꝑsonā,incarcerādo eū.iuxta gl.oꝛd.et ibi Bar.in.l.iij.§.sed vtrū.ff.de mino.Tamen an illa gl. bene dicat ibi vide ꝑ Bar.et vide gl.et Bart.in.l.filio.la.ij.ff.sol.mat.et in.l. si dubitet̄.§.filiusfami.ff.de fide.late ꝑ do.Alex.in.l.finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam.infec.et ad.§.voto,r̄nde vt ibi per glo. qꝛ
17 mitius agit̄ cū deo ꝙ cū homine.† Jn glossis nihil est,nisi in gl. in verbo ꝓceptis,dū dicit esse preceptum iure naturali,ꝙ nemo locupletet̄ cū aliena iactura,est falsum,propter duo.primo qꝛ de iure naturali primeuo oīa erant cōia et sic nō poterat aliqs locu pletari cū aliena iactura.itē istud exēplū nō pōt ꝯuenire brutis ergo nō pōt dici de iure naturali primeuo, vn̄ pone exēplum de educatione liberoꝝ.

1 ¶ Licita est vnicuiqꝫ defensio de iure gentium.
2 Defensio qñ dicat̄ fieri cū moderamine inculpate tutele.
3 Probans se occidisse aliquē ad suā defensionē an teneat̄ ꝓbare ad defensionem necessariam.
4 Ad ꝓbandā defensionē admittunt̄ testes deponētes per verbū credo et probant plene.
5 Ad ꝓbandā defensionē et innocentiā in criminalibus testes do mestici admittuntur.
6 Magis credit̄ duobus testib⁹ affirmatiuis ꝙ mille negātibus nisi in criminalibus ad defensionem productis.
7 Quod qs occiderit aliquē ad defensionē suā probat̄ ꝑ coniectu ras que relinquunt̄ iudicis arbitrio.
8 Jn delictis in dubio presumit̄ factū tpe licito et permisso.
9 Si occido aliquē et ꝓbo ꝙ occisus veniebat cōtra me cū ense vel

a ¶ Sacer dos. Adde doc.i cle.j.de here. archi epsflo.i.iij. pte sue sum me ti.xiij.c. ij.in.§.fina. augu.danc. i trac. de po testate pa pe.q.lx.art. v.robertus i quadrage simali.ꝑpec catis sermo ne.xiij.c.iij. in vlti.col.

b ¶ Mona chis. Add gl.singu. in verbo ad ꝑ missa.i.§.ad scribēdas.i c.vt officiū. de here.li.vj. Jo.and. in addi.Spe.ti. de sta.mo.v. xxvij. lud. i suis sing.in litera.M.ic. notarius.

c ¶ Si filius familias.ad de gl.in ver bo obliga uit.in.c.hoꝛ tat̄ parētes. xxij.q.ij.et diffuse per Jo.de imo.i repe.c.cum cōtingat.in xvij.char.de iureiuran.

sacerdos non potest esse tabellio

cultello, dicor probasse qđ feci ad defensionem meam.
10 Quando est periculū mortis licitum est occidere.
11 Si defensio fiat cū excessu moderaminis nedū ex culpa sed etiaȝ ex dolo, punieᷣ in solo excessu ꝛ cōsequenter minori pena.
12 An sit admittenda exceptio accusati de crimine si dicat se fecisse vlciscendo cū deberet dicere defendendo.
13 Cōfessus in iudicio simpliciter homicidiū, an possit ex interuallo interpretari ꝯfessionem suam qđ fecit ad sui defensionem.
14 An sit licitū aliquem occidere propter solas minas.
15 De iure cōi an sit licitū occidere bannitū cessantibus statutis.
16 An valeat statutū qđ banniti possint impune occidi.
17 De iure communi licitū est dare damnum bānitis in rebus, lȝ in persona non.
18 Homo nature obediens, non pōt induci homini insidiari.
19 Quando sit licitū iudici resistere.
20 Etiam feris est licitum propulsare vim.
21 Si dormiens aliquē occidat vel vulneret an sit puniendus.
22 In oībus casibus in quibus homicidiū permittiᷣ de iure ciuili vel canonico q̄uis tale homicidiū nō possit puniri in aliquo foro, tñ quo ad deū peccat mortaliter, et in foro conscientie est sibi imponenda penitentia.
23 Non solū ꝓ defensione persone, sed etiā rerum est licitū occidere etiam ex interuallo.
24 An requiranᷣ duo copulatiue vt sit licitū occidere. s. ꝓ defensione persone ꝛ rerum.
25 Pro defensione rerū possum capere aggressorē ne fugiat, ꝛ ducere ad iudicem sed non occidere.
26 Clericis nō est licitū occidere, pro defensione rerum.
27 Quo ad forum cōscientie nō est licitum occidere pro defensione etiam persone.
28 Ubicūq; in aliqua. l. vel dispositione fit mētio de se vel sua persona, vel similia talia verba, ꝯprehendunt nō solū propriā, sed etiā alias quas circa se necessarias habet.
29 An sit licitū ꝓ defendendo extraneum, alium occidere.
30 Uicini ꝛ peregrini possunt percutere volentem me expellere de possessione.
31 Nūquid quis inuitus cogaᷣ aliū defendere, adeo qđ si nō defendat teneatur.
32 Certificans aliquē de ꝑparamēto alterius ad eius occisionē, facit bene, ꝛ nō teneor si nō certificauerim.
33 An potens defendere clericū insultatum, et non defendit, incidat in canonem late sentētie, sicut si iniecisset manus violētas in ipsum clericum.
34 Autoritas glosse est maior q̄ aliorum doctorum.
35 Accursius appellaᷣ eo qđ currit cōtra tenebras iuris ciuilis.
36 An possim quasi repellēdo dicere iniuriā dicenti primo mihi.
37 Si dictū fuerit alicui mentiris, est verbū iniuriosum et pōt dari libellus iniuriarum.
38 An insultatus qui potuit aufugere ꝛ nō aufugit teneatur.

T vim. Ista lex habet amenā ꝛ delectabilē materiā licȝ nō difficilē: nec summaᷣ.
1 No. † ꝙ de iure gētiū licitū est vnicuiq;[a] se defendere
a concordantes sunt in gl. in tantum qđ pro tutela sui corporis licitum est offendere etiam cardinalem. ita no. Jo. an. in. c. fi. in verbo ꝑcusserit. de penis. refert ꝛ sequiᷣ Ang. hic. Intellige dūmodo faciat cū moderamine inculpate tutele. l. j. C. ꝛ si vi. ꝛ dicit Bal. hic. in. iiij. co. ꝙ illa. l. multum interpretatur istam
2 ꝛ est sicut tyriacha huius legis. † Quando aūt dicaᷣ[b] fieri cū mo-
b deramine inculpate tutele[b], declarat gl. magistra. in. d. l. j. ꝛ ibidem doc. tribꝰ ꝯcurrentibus, modo, tp̄e, cā, ꝛ ibidē plene habes ꝛ ꝑ canonistas in. c. significasti. đ homi. d. Ant. de but. in. c. olim. el. j. de resti. spo. Ang. de are. in. §. ius aūt gentiū. institu. de iure natu. gē. ꝛ ciui. ꝛ aliquid per Alex. in ꝯsi. lxxvj. incip. visa inquisi-
3 tione. in. ij. co. in. j. volu. ¶ † Sed quero de pulchro dubio, pone inquisitus capitulauit ꝛ ꝓbauit quod occidit vel vulnerauit ad suam defensionē, an sufficit, an vero requiratur qđ capitulet et ꝓbat ꝙ fecit ad defensionē necessariā, Bal. in. l. vnica. C. de cōfes. in. xij. co. in ver. Item tu assessor cōsidera, tenet qđ non sufficiat probare qđ fecit ad defensionem. sed est necesse capitulare ꝛ ꝓbare, ꝙ fecit ad defensionē necessariam, quia aliter euadere nō potuisset: cū defensio debeat esse proportionata: sequitur pro singulari Lud. ro. in singularibus suis. ¶ Confirmo ex quatuor. primo ex eo ꝙ no. Bar. ꝛ alij in. l. scientiam. §. qui cuȝ aliter. ff. ad. l. aquil, vbi no. ex illo tex. qualiter formari debeat articulus ad ꝓbandū defensionem: nā non sufficit dicere ꝙ aliquis fecit insultum cōtra me, sed est necesse dicere, qđ aliter euadere nō poterā nisi eum occidissem vel vulnerassem. et sic oportet capitulare de defensione necessaria. ¶ Secūdo facit tex. in. c. j. §. si qs hominē in verbo nō necessario sed voluntarie. de pace tenen. ¶ Tertio tex. in. l. is qui aggressorem. in verbo dubio vite discrimine cōsti-

¶ Unicuiq;. Adde bal. i q. ꝑ eum di sputata inc. statuto cauetur.
b ¶ Dicatur. adde doc. i cle. j. de homici. bar. in l. mulierē. i §. furē. ff. de sicarijs.
c ¶ Testibꝰ. Adde abb. in. c. cū. P. māconella. đ accu. car. cōsil. xxvij. bar. ꝯsil. vij. in. ij. volu.
d ¶ Mortis. Adde bar. i. l. si ex plagijs. in. §. tabernarius. ff. ad. l. aq. do. i. c. significasti. el. ij. de homici.

tutus. C. de sica. ¶ Quarto cōfirmo per regulā quā ponit Bal. in. l. j. §. ait pretor. per illū tex. ff. ne qd in loco publi. vbi no. Bar. qđ qñ aliqđ factum ꝓfertur a lege vel a statuto: cū aliqua qualitate, non sufficit ꝓbare illud factum nisi etiam qualitas probeᷣ, et sic debet vtrūq; ꝓbari vt ibi: cū ergo per legem statuatur qđ defensio ita demū sit ꝑmissa, qñ aliter quis nō poterat euadere: ꝛ sic qñ erat necessaria. d. l. scientiā. §. qui cū aliter. ergo nō sufficit probare defensionem nisi probeᷣ qualitas. ¶ Ultimo facit qꝛ qui necessitatē allegat, dȝ illā ꝓbare. l. fideicōmissa. §. si rē. ff. de leg. iij. ¶ Cōtrariū ꝛ melius vt puto tenet Bal. in. l. solū. in vlti. co. C. de testi. vbi tenet ꝙ sufficiat simpliciter ꝓbare qđ quis fecit ad suam defensionē, qꝛ defensio p̄sumitur necessaria. allegat Bar. in cōsi. lvij. inci. Quidā massiolus. et Bar. in. d. l. j. C. vñ vi. Pro ista opi. facit nouū fundamentū, ꝛ ꝯsidero nouā regulam: ad probandum qđ in delictis quis fecerit ad suaȝ defensionem:
4 admittunᷣ ꝓbationes dubie: ꝛ a ꝑsonis suspectis. † Istud ꝓbo: nā ad ꝓbandū defensionē admittunᷣ testes deponētes ꝑ verbū credo, ꝛ plene ꝓbāt. ita singulariter Bar. in ꝯsi. suo inci. vanutiꝰ quē sequiᷣ do. Alex. in ꝯsi. lxxvj. incip. visa inquisitione formata cōtra fortunatū. ad fi. in. j. vol. ꝛ in cōsi. cix. inci. visis, ꝛ vt oportet cōsideratis oībus. in. ix. co. in eo. vol. ꝛ tñ alias testes deponētes de credulitate nihil ꝓbāt. l. testiū. C. de test. gl. ꝛ bar. in. l. ij. §. idē
5 labeo. ff. de aqua plu. ar. vt dixi in. l. j. in prin. š. e. † Itē ad probādū defensionē ꝛ innocētiā in criminalibꝰ testes domestici admittuntur, ꝛ plene ꝓbant, ita singulariter Spe. in ti. de inquisitionibus. §. j. ver. sed nunquid eas. quem refert ꝛ sequiᷣ Jo. de ana. in cōsi. lix. inci. visa inqsitione formata. Et ideo tūc frater admittiᷣ ad testificandū ꝓ fratre ꝺm Bal. in. l. parentes. in duobus locis
6 C. de testi. ꝑ. c. literas. de presump. † Itē lȝ alias magis credaᷣ
c duobus testibus[c] affirmantibus quam mille negātibus vt in gl. in. l. oīē ꝓferre. §. si plures. ff. de arbi. cū cōcor. tñ in criminalibꝰ q̄tū ad defensionē, tm̄ crediᷣ duobus testibus deponentibꝰ sup negatiua quantū deponētibus sup affirmatiua vt vr̄ velle gl. in c. clerici. lxxxj. di. quā ad hoc reputat singu. Ludo. ro. in. l. in illa. in pe. col. ff. de ver. ob. ꝛ dicit se eū didicisse a Bal. in. l. data opera. C. qui accusa. nō pos. tñ pro certo illa glo. loquiᷣ qñ negatiua erat coartata loco ꝛ tempore: quo casu tm̄ probāt testes negatiui sicut affirmatiui: vt declarat Bar. in. l. heredes palam. ad finē ꝑnci. ff. de testa. ꝛ in. l. j. in prin. cum si. ff. de ventre inspi. vide tamen ad illam gl. do. Albe. declarantem in quo cōsistat singularitas illius gl. in. l. ex literis. in. j. co. ad fi. de proba. et vide ꝑ domi.
7 Abb. in. c. bone memorie. de elect. ¶ † Cōfirmantur predicta et fortius qꝛ qđ in criminalibus qs fecerit ad defensionē suā, ꝓbaᷣ per solas cōiecturas, que iudicis arbitrio relinquunᷣ: qꝛ cōtra dolum presumptū, cōtraria probatio presumptiua admittiᷣ ꝺm Inno. ꝛ Jo. an. in. c. j. de presumpt. in nouella. sequitur ꝛ recitat
8 dictum Bal. in. l. j. in. xij. col. C. de confes. ¶ † Tertio facit, qꝛ in delictis in dubio presumiᷣ factuȝ tp̄e licito ꝛ permisso ꝺm Bar. et alios. in. l. nō solū. §. sed vt ꝓbari cū cōcor. ff. de ope. no. nū. nā Abb. in. c. auditis. in pe. col. de prescrip. facit regula. l. merito. ff. pro socio, ergo idem in ꝓposito arguendo de tēpore ad modū.
9 arg. l. milites ita. §. j. ff. de mi. test. ¶ † Quarto facit qđ no. Bar. in. l. sȝ ꝛ si quēcūq;. in prin. per illū tex. ff. ad. l. aquil. qđ eoipso qđ ꝓbo, qđ aliquis veniebat cōtra me cū cultello vel ense ꝛ ego occidi eū, dicor ꝓbasse ꝙ feci ad defensionem meam et sum excusatꝰ sequitur do. Alex. in. d. consi. cix. in. iiij. col. in. j. volu. nec requirit Bar. ꝙ alias probem ꝙaliter euadere nō poterā, ꝛ sic pondera qđ Bar. videᷣ cōtrariari his q̄ no. in. d. l. sciendum. §. qui cū aliter. ꝛ. §. retuli. Alibi dicit Bal. in. l. ꝛ si certus. §. si vnus. ff. ad sil. quod probato insultu, quis euadit penam homicidij. ꝛ idē Bal. in. l. ij. C. de sica. notat ex illo tex. ꝙ ille q primo insultatꝰ est, hoc ipso dicitur fecisse ad defensionem suam, ꝛ idem Bal. in. l. j. §. cū arietes. ff. si quadrupes paupe. fe. di. dicit qđ insultatꝰ semp presumitur fecisse ad defensionem suā licitam. et ibidem do. Flo. de sancto Petro. Et idem Bald. in. l. multis. C. de lib. cau. dicit qđ sufficit ꝓbare, ꝙ aduersarius ruit in ipsum animo occidēdi vel vulnerandi. imo fortius notat Bal. in. l. lege. per illum tex. in lectura antiqua. ff. loc. ꝙ ex sola preparatione ad offendenduȝ vel aggrediendū. licitū est mihi offendere vel occidere. Et dicit ita fuisse de facto iudicatū. Et puto qđ predictoꝝ sit ratio, qꝛ nō dȝ insultatus expectare ꝙ vulnereᷣ sed debet incipere. vt declarāt Bar. ꝛ oēs. in. l. j. C. vnde vi. cum suis cōcor. Et ista scđa pars est humanior, ꝛ amplectēda. l. interꝑtatione. iūcta. l. absentē. in. ꝑn. ff. de pe. Pro alia tamē opinione adde tex. in cle. j. in verbo mor-
10 tem aliter euadere nō valēs. de homi. iūcta gl. pe. ibi. † Scđo in hac materia aduerte. qđ lȝ multa iura dicant ꝙ qñ est periculū
d mortis[d] licitum sit aliū occidere. dicta cle. j. de homi. ꝛ. l. ij. C. de sica. Tamen non est necesse ꝓbare quod imminebat periculum mortis, sed satis est ꝓbare quod imminebat periculum alicuius iniurie ꝑsonalis. ita notabiliter Bar. in. l. j. in. ij. colū. C. vnde vi. et in consi.

et in consi.suo incip.vanutius.do.Ant.de butr.in.c.olim.el.j.de resti.spo.in pe.col.do.Alex.in preallegato cõsi.cix.in.v.col.in.i.vol.et vide practicam notabiliter per Ang.in.l.is qui cũ telo.C.de sica.per gl.quam ibi reputat singularem et meliorem de mũdo.et dicit qd in practica erratur et qd si scires practicare,put ipse docet qd lucraberis de pecunijs.et dicit quod in ciuitate Venetiarum
11 practicauit et defendit quẽdam accusatũ de homici. ¶ † Tertio multũ aduerte in hac materia, quod si defensio fiat cum excessu moderaminis, nedũ ex culpa sed etiã ex dolo, punietur in solo excessu, et consequẽter minori pena, quam si nõ esset data occasio delinquẽdi, tex.est sing.in.l.si adulteriũ.§.imperatores.ver.et magis.et ibi Ang.ff.de adulte.et per illum tex.ita tradit notabiliter Bal.hic in pe.col.qd non solum quando culpa leui, sed etiam qñ dolo, talis excessus nõ punitur pena mortis sed mitiori arbitrio iudicis. Adde Bal.in.c.j.§.si quis vero.in fi.de pace iuramẽ.firmã.et in.c.ij.de vita et honesta.clerico.et notabiliter in repeti.l.j.in.ix.q.C.vnde vi.glo.in.c.j.in prin.in.iij.col.de pace tenenda. Ange.de are.in.§.ius aũt gentiũ.institu.de iure natu.gen.et ciui.et doc.in.d.c.olim primo.Flo.in.l.sniam.§.qui aliter.ff.ad.l.aquil.aliquid per gl.fi.in.c.significasti scdo vbi doct.de homi.et ibi do.Ang.et Jo.an.in.c.significauit.de peni.et remis.et in addi.Spe.in ti.de homi.sup rub.Pet.de anc.in cle.j.de homi. Ange.de are.in tractatu maleficiorũ in verbo defendendo.Pau.de ca.in consi.cxc.inci.in causa incarceratorũ.in vlt.colũ.vbi dicit quod vidit de facto cõsultũ per Bal.papie.d.Frã.de are.in cõsi.lxxx.incip.sicut docet in ij.et vlt.co.do.Alex.in cõsi.lxxv.in.iij.vol.incip.viso themate et visa inquisitione formata contra fortunatũ.Et nota diligẽter qd excessus in dubio psumitur pcessisse culpa et nõ dolo, ita singulariter de-
12 clarat Sali.in.c.gracch⁹.C.de adul. † Quid aũt si accusatus de vulnere aut de homicidio, dicit qd fecit seulciscẽdo, cũ debeat dicere defendẽdo, dic quod ei⁹ exceptio toleratur, et accipiũt vlciscẽdo.i.se defendẽdo.ita pbat tex.in.l.deuotũ.in verbo vltionis iuncta
13 gl.quã ad hoc ibi no.Bar.C.de meta.lib.xij. ¶ † Quarto circa pdicta, nunquid confessus in iudicio simplr se cõmisisse homicidiũ, postea ex internallo vult interptari cõfessionẽ suã, quod fecit ad suã defensionẽ: inuenio quod Bal.multũ singulariter determinat qd sic in.c.j.in.§.itẽ si vasallus.in vlt.co.de cõtrouer.inuesti.per text.no.in.c.cũ dilecti.de accu. et si est verũ est magnũ verbũ. Inuenio qd d.Alex.in cõsi.ccxxiij.incip.viso pcessu inquisitionis formate contra Antoniũ in vlt.col.refert illud dictũ Bal.sed dicit se nõ firmare neque ponere p cõstanti: tu adde Bal.idem tenentem in addi.Spe.in ti.de positionibus.in.vj.col.in ver.põt qs interpretari per tex.in.d.c.cũ dilecti.et vide eundẽ in.vj.co.in ver.sed ponẽs. Itẽ pro cõfirmãdo illo dicto Bal.facit quod inquit idẽ Bal.in.l.fi.in fi.in vltimis verbis.C.de custo.reo.vbi inquit quod cõfessus delictũ vel homicidiũ põt interpretari suã cõfessionẽ exponendo non perimendo eã in totũ per text.in.d.c.cũ dilecti.ita etiã et plenius dicit idẽ Bal.in aut.contra qui ppriã.in pe.col.C.de nõ nu.pe.Ego sed aliter examinatũ nõ inueniã, tñ dubito quod dictũ Bal.nõ sit verum et requirit⁹ vt pro illo dicto Bal.cõsulerẽ vsque adhuc recusaui.Moneor per illud qd in termino decidit Bar.in.l.aurelius.§.idem qũsiit.ff.de libe.lega.vbi fortius tz Bar.qd si qs in iudicio simul et semel cõfitetur se vulnerasse vel occidisse hoiem, sed quod fecit ad suam defensionem necessariã, põt licite condẽnari per iudicem ex sua confessione.et põt iudex istã cõfessionẽ qualificatã in partem acceptare quaten⁹ cõfitetur se occidisse, et aliã respuere quaten⁹ dicit se fecisse ad suã defensionẽ, nisi ille defensionẽ suã aliter pbauerit.et rõ est fm Bar.quod quotiescũque cõfitẽs hz psumptionẽ contra se vt hic.per.l.j.et.ij.de sica.põt cõfessio qualificata diuidi.et in pte acceptari.et in pte sperni: si ergo illa adiectio cõfitẽtis delictũ facta simul et semel, quod fecit ad suã defensionẽ licitã nihil sibi pdest, et põt cõdẽnari: multominus releuabit eũ si postea ex interuallo interptetur cõfessionẽ suã dilecti. Istud vr mihi stringere contra Bal.et multũ me turbat. Et sed illa decisio Bar.in.d.§.idẽ quesijt, per aliquos impugnetur precipue per Sali.in.l.vnica.in ver.quarto opponitur.C.de cõfes.tñ est magis cõiter approbata p doc.de quo late p Bal.in.d.l.vnica.xiiij.co.in ver.denuo qro.de qõne qtidiana.et Bal.in.l.si quidẽ.C.de excep.vbi dat cautelã in practica, quod non cõfiteatur quis simplr delictũ: et dicat se fecisse ad defensionẽ, quia poterit cõdẽnari: sed sub conditione, puta si feci tale delictũ feci ad meã defensionẽ, ponit etiã Bal.in.l.j.in pn.C.de edi.actio.vbi qrit si statutũ disponat quod simplr rñdeat an possit rñderi cũ illa qlitate defensionis: ponit etiã Bal.in.l.ij.C.de do.ante nup.et in.l.si per seruũ.§.j.ff.de vsu et habi.et in.l.non codicillum.C.de test.per Ange.Imo.et Ludo.in.l.j.§.si quis simpliciter.ff.de verbo.obli.per Imo.et Panor.in.c.cũ venissent.de insti.Panor.in.c.bone.el.ij.in fi.de post.prela.Tu tamẽ valde singulariter limita illam decisionẽ Bart.cõiter approbatam prout egregie limitat Panor.in.c.auditis.in pe.colũ.de prescrip.si vere est limitatio. et alias in actu practico fecit mihi magnũ honorẽ: vt sed is qui cõfitetur delictũ: sed dicit se fecisse ad defensionẽ licitam, possit per iudicẽ condẽnari reiecta illa qualitate defensionis licite.tñ dicit Panor.quod ex tali cõfessione qualificata nunquam posset capitaliter condẽnari, eo quia requiruntur probationes luce meridiana clariores.l.sciãt.C.de pba.l.qui sniam de penis: et sed sit psumptio violẽta contra cõfitentẽ vt dicit Bar.tñ nunquam ex presumptionibus violentis dz qs capitaliter cõdẽnari.c.literas.et.c.literis.de presumpt. Adducit etiã decisionẽ Inno.in.c.quia verisimile.de psum.vbi dicit Inn.quod ex psumptionibus violentis iudex raro aut nunquam dz condẽnare: aut saltẽ dz mitius cõdẽnare.et ista no.quia cõtidiana et quo-
14 tidiana sunt. ¶ † Nunquid aũt pter solas minas[a] licitum sit alicũ occidere impune: est qd quã tãgit Cy.in.d.l.j.C.vñ vi.dom.Ant.in.d.c.olim.el.j.in pe.col.Ang.de are.in.§.ius autem gentium.insti.de iure natu.gẽ.et ciuili.et distinguũt, qd si talis persona erat verisimiliter solita tales minas mandare executioni: et tunc licitum sit, alias secus, per regulam.l.metum.cũ similibus qd me.cau.de quo vide no.p Bal.et Imo.limitãtes.in.l.fin.ff.de here.insti.et sed oẽs sic ptrãseãt: puto quod melius dici debeat, prout melius dicit in.l.j.in fi.C.quãdo licet sine iudi.se vindicare, vbi dicit Bal.quod si aliquis minatur mihi vulnerare vel occidere, et est in actu: tũc est licitũ mihi eum occidere vel vulnerare, alias propter solas minas, si minans nõ est in actu, non est licitum occi-
15 dere vel vulnerare. † Ita teneo et concludo. Circa istum tex.querit Bart.an de iure communi[b] cessantibus statutis, licitum sit impune offendere vel occidere bannitum.concludit quod nõ, nisi sit transfuga qui reuelat secreta hostibus.l.iij.§.transfugas.de re mili.et ceteri sequuntur. Adde Bal.in.l.j.in.xj.col.C.de here.insti.Albe.de rosa.in quarta parte statutorum.in qõne.xv.inci.
16 † Deinde quero an omni statuto circũscripto. Nunquid valeat statutum disponẽs quod banniti impune possint occidi.tãgit bart.
17 in.l.omnes populi.in.ij.q.tertie qstionis prin.ff.eo. † Subdit tamen, quod licet de iure communi non sit licitum offendere bannitũ in persona: tamen potest impune dare damnum in rebus.gl.est singularis.in.c.j.§.si quis alium.in glo.fina.in verbo depredari de milite vasal.qui contumax est.de cuius gloss.veritate habes ibi per Bald.de qua gl.vide etiam per Barto.in extrauaganti qui sint rebelles.in verbo rebellando. Bald.in.l.oẽs.C.si contra ius.et in.l.ex hoc iure.ff.eo. Ange.in.l.in suis.ff.de libe.et posthu.et ibi Imo.et Alegand.Sali.in.l.qui sepulchra.C.de sepul.viola.et ibi limitat donec viuunt ipsi banniti. Facit bene glo.reputata singularis.in.c.ex insinuatione.de procur.in versi.canonicum: quod vult quod banniti nullo interdicto agere possint, sed est similis gl.in.c.in nomine domini.xxiij.dist.domi. Anto.de but.in.c.j.cum glo.de rescrip. ¶ In tex.ibi ob tutelam sui corporis. circa istum tex.dicit Barto.hic in.ij.col.in princip.quod regula istius.l.procedit indistincte.vt attento iuregentium licitum sit indistincte ob tutelam sui corporis se defendere, etiam si defensio fiat sine moderamine inculpate tutele, qd considerato iuregentium nõ attenditur: sed fuit postea additũ per.l.j.C.vnde vi.et sic per ius ciuile. et credo quod bene dicat: tamen pondera quod ipsemet Barto.hoc in iiij.colum.in prin.dicit de directo contrarium: nam dicit quod attẽto iure naturali licitum est nedum hominibus sed etiam brutis ppulsare vim siue sit causa iniurie sine non: sed de iuregentiũ non sz, nisi fiet cũ moderamine inculpate tutele: ergo rõne qualitatis Bar.vult quod istud moderamẽ sit de iuregẽtiũ et cõsidera si potes saluare Bar.ab hac cõtrietate, quia nõ inuenio quod aliqs adhuc ppẽ-
18 dat de cõtrietate. ¶ † In text.ibi hoiem homini insidiari nefas puto.hinc dicit Cice.tertio officiorum, hõ nature obediẽs nõ põt induci homini insidiari: bñficio enim affici hoiem interest hois. Dicit iuriscõsult⁹.in.l.seru⁹ ea lege.ff.de seruis expor. ¶ Glo.j.diuidit in qtuor ptes. In pma pvia fallentie remouet vnũ cõtriũ. In scda idẽ facit. In tertio format qõnẽ. In qrta remouet aliũ cõtrium. Secunda ibi. Item nõ a priuato. tertia ibi. Sed quid si. quarta ibi. Item brutis. In eadem glo.ibi pati debemus et dic quod melius loquitur glo.in.l.non videre.§.qui iussu.ff.de reg.
19 iur.et Dy.in regula qd qs mãdato de reg.iur. ¶ † Limita ergo istã gl.qñ iudex exercẽdo officiũ suũ violẽtiã cõmitteret: secus si extra officiũ: quia cũ faciat vt priuata persona licitũ est ei de facto resistere fm gl.in.§.qui iussu. ¶ Secundo limita quando manifeste iniustũ facit, quia iudici de facto aliqd facienti, licitũ est de facto restitere.l.prohibitum: et ibi notabiliter Bar.C.de iure fisci lib.x. habetur in.c.dilecto.de sen.excõ.in.vj. ¶ Tertio limita qñ dãnum esset irreparabile fz Bal.hic in.vij.q. Puta circa tortură fm Cy.pulchre.in.l.j.in fi.C.vnde vi.et ibi Bal.in repetitiõe in.xij.questione.domi. Alexan.in consi.cxliiij.in.ij.volumi.incipien.post redditũ consilium.vbi adde Pe.de liaza.idem tenere: et in cõmento rubrice de restitu.spo. Vide tamen que notabiliter decidit Bal.in.c.j.de offi.deleg.in vlti.co.in verbo pone qdã
20 latro ducebatur ad furcas rc. † Circa vltimam partem gl.dum glo.vult, quod etiam feris licitũ est propulsare vim, sed non cum

a ¶ Minas. adde bal.in l.ac iudiã. C.qd me.cã Abb.i.c.j.de offi.delega. Ab.i.c.cãm matrimonij eo.ti.Jo.de ana.i.c.pe.de homi.

b ¶ Cõmuni. addẽ Bar.i l.amissiõe.i §.j.ff.de ca.di.Bal.in.l.gracch⁹.C.de adul.ang.in.l.j.C.de cõsti.pri.Jo.an.in addi.Spe.in tit.de cõsti.sup rub.Ant.de bu.in.c.sive reel.j.de sen.exc.abb.in c.si.de cõsue.nell⁹ i trac.de bãnitis q.j.prime partis.

iniuria. et p hoc ista lex non habet locũ in feris. Ex hoc infert qd ad hoc vt habeat locũ lex ista requirit qd fiat vis cũ iniuria: qr iam p hoc restringeret tex. et sequeret absurdũ qd aliquis inferret mihi vim, sed non animo iniuriandi, q non esset licitũ me defendere: vnde si aliquis dormiens inferret vim non esset licitum ppulsare. Ideo psequere vt late per Bart. hic, cũ quo simpliciter
21 tenẽt Bal. Raph. et Fulg. hic. † Circa tñ illud qd tãgit Bar.
a qñ aliqs dormiẽdo[a] aliũ vulneraret vel occideret nũqd iste deberet puniri. dic vt p Bar. in. l. pe. ff. ad. l. põpe. de paricidi. cuz q̃ tz Pet. de anc. in cle. j. de homi. Flo. in. l. seruus seruũ. §. si fornicarius. ff. ad. l. aquil. et habet Canoni. tex. iũcta gl. xv. q. j. c. sane. Et vide de isto dormiẽte et similib[9] si vulnerant in somnis Bal. in repe. l. j. in. xij. col. in fi. C. vnde vi. ¶ Gl. in verbo iure. diuidit in quattuor partes. In pma timore cõtrarij exponit tex. In scda format questionẽ. In tertia aliã. In quarta allegat ɔcordan. ad tex. Scda ibi: sed quid si ob tutelã rerũ. Tertia ibi: itẽ q si ob tutelã alteri[9]. Quarta ibi: et facit ad hoc. ¶ Redeo ad primã partẽ q̃ exponit tex. iure. s. fori nõ poli. Quid voluit gl. et quare sic ex
22 ponit. Reiectis declarationib[9] modernoꝝ hic. † Dic q in oib[9]
b casibus[b] in qbus homicidiũ pmittit de iure ciuili vel canonico, q̃uis tale homicidiũ nõ possit puniri i aliquo foro, tñ q̃ ad deuz peccat mortaliter, et in foro ɔscientie, tpe ɔfessionis dz sibi iniungi pnia, ita declarat notabiliter. in. c. inter hec. xxxiij. q. ij. quã p singulari notat. d. Ab. in. c. ij. de homici. Ludo. ro. in repe. autẽ. similiter. C. ad. l. fal. in. xxxiij. speciali incip. pie cause inter vltimas volũtates. Jo. de imo. i. l. qd ergo. in pn. de leg. j. facit tex. in c. admonere. xxxiij. q. ij. facit q vult alia gl. reputata singularis.
23 in. c. fraternitatis. xij. q. ij. q dicit † q pena dupli tripli et q̃drupli q̃ imponit p ius ciuile nõ est licita in foro ɔscientie et ɔfessionis. ¶ In gl. ibi: s. qd ob tutelã rex. Habes q nõ solũ p defensione
c psone sed etiã p defensione rex[c] licitũ est aliũ occidere: rõ, qr res dicunt scds sanguis hoĩs: vt est gl. iũcto tex. in. l. nũmis. C. de aduo. diuer. indi. et ibi expsse no. Bal. et Bal. in. l. tuis nũmis. C. d ope. lib. ¶ Extẽde ɔclusionẽ glo. nõ solũ incõtinẽti, sed ex interuallo post, sm Bar. hic p tex. in. l. iij. §. cũ igit. ff. de vi et vi arma. Scdo extẽde in simplici detẽtatore. l. colonus. ff. de vi et vi arma. ¶ Tertio extẽde etiã si res sit iniuste possessa. gl. et doc. i. l. j. §. vi. vi. ff. de vi et vi arma. ¶ Sed ɔ istam conclusionẽ glo. et legistarũ facit tex. in. c. ij. de homi. in ver. te et tua. q copulatiue loquit. et sic requirit ɔcursus vtriusq copulati. et ita põderat ibi. d. Ab. ɔ opinionẽ legistarũ et multũ gloriat de illo tex. dicẽs a nemine fuisse põderatũ. et rñdet limitãdo: vt ibi p eũ qr dicit q opinio legistarũ põt saluari iure fori, sz nõ iure poli, qr in foro ɔsciẽtie dz imponi pnia. allegat glo. q̃ ita expresse intelligit illos tex. iuris canonici. xxxiij. q. in pn. allegat etiã q vult glo. in simili. in. d. c. inter. et nõ meminit q esset gl. ordi. hic vt. s. declaraui. sz ɔcordat Panor. lz nõ inueniã ab alio tactũ, mihi nõ placet qr si fieret copulatiue p defensione rex et psone: tñ in foro ɔsciẽtie semp dz imponi pnia p defensione rerum siue psone siue vtriusq: vel potes dicere q ille tex. loquit in clericis: vt. j. ponã in limitationib[9] vel qd
24 † illa verba, te et tua nõ requirant ɔcursum vt probat in. c. verũ. in verbo p vita et reb[9]. et ibi doc. de iurein. iũcto. c. frequẽs. de resti. spo. in. vj. et que habent. in. c. Ab. q met. cau. tu subtili[9] põdera ɔ gl. et legistas, nullo iure probari q pro sola rerũ defensione licitũ sit aliũ occidere. nã tex. in. l. itaq. in prin. ff. ad. l. aquil. dicit qd possum occidere latronẽ mihi insidiantẽ. põdera tex. mihi. et subdit rõnẽ, q naturalis rõ pmittit aduersuz piculũ se defendere. Itẽ tex. in. l. seqñti dicit, q metu mortis possuz furẽ occidere. põdera qd nõ dicit bonoꝝ. itẽ tex. in. l. furẽ. ff. de sica. dicit, ita demũ furẽ nocturnũ occidere pmissum est, si parcere sine periculo suo non potuit. Itẽ tex. in. l. scientiã. §. qui cũ aliter. ff. ad. l. aquil. in quo se fundat Bar. in. d. l. furẽ. dicit q cũ aliter se tueri nõ poterat: põdera. s. Bar. destruẽdo tex. intelligat se. s. quo ad personã vel bona. Ad idẽ tex. in. c. j. §. si qs hoiem. de pace teneñda in verbo vitã suã defendẽdo: lz gl. ibi destruat illũ tex. Facit tex. in. c. si pfodiens. de homi. et tex. in. l. si vt allegas. et qd ibi Bal. ad fi. C. de
25 sica. † Et ideo dicit Bal. in repe. l. j. in. iij. q. C. vnde vi. q bene p defensiõe rerũ, possuz capere aggressores ne fugiat, et ducere ad iudicem, sed nõ occidere. et istã nouã opi. tz late Jo. de ana. in. c. ij. et in. c. suscepimus. de homi. vbi dicit, posse respõderi ad. l. j. C. vnde vi. in verbo ad defendendam possessionẽ, et ad tex. in. l. iij. §. cum igit. ff. de vi et vi arma. qr licet iste leges dicant qd licitũ sit propulsare iniuriam p defensiõe rerum, non tñ dicũt q liceat occidere. Et si dicat qd res et facultates dicunt vita hominis vt predixi: rñde q est verum quo ad quid, quasi sine eo non possit cõmode viuere: nõ tñ idẽ iudicandũ de reb[9] qd de psona: ptz qr
d clericis licitũ est[d] occidere p defensione persone nõ tamen rerũ vt dicit tex. in. c. suscepimus. eo. titu. et vltra eũ et vltra predicta q̃ adduxi p ista opinio. contra communem bene facit tex. in cle. j. in fi. in verb. mortẽ aliter euitare nõ valens de homicidio. facit etiam illud vulgatum q persona quibuscunq rebus preponẽda est. l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. et quelibet pena corporalis licet minima, est maior, pecuniaria. l. in seruorũ. ff. de pen. ad idem facit q dicit glo. in. c. dilecto. de senten. excom. in. vj. Inno. in. c. si vero. de senten. excõ. et in. c. sicut el. ij. de iureiurã. nam dicit glos. q non ita licitum est insequire contra offendentem pro tuitione bonorum sicut pro tuitione persone. tu tene opi. gl. et doc. et pro ea adde fortem tex. in. l. iiij. §. lex. xij. tabu. ff. ad. l. aquil. et pondera aduersatiuam ibi positam. in. ij. casu quãdo fur diurnus telo se defendit: ergo in pcedenti casu erat solum discrimen rerum quamuis glos. ibi et in. d. l. furem. aliter suppleant ad illum tex. et Bal. idem in. l. si vt allegas. C. de sica. tamen istorum suppletio et declaratio nunq̃ placuit: qr sm eam nõ esset aliqua aduersatio in iure et in facto, q̃ tñ ibi dz adesse ppter aduersatiuã ibi positã et ita inuenio tenere vtrũq Sali. in. d. l. si vt allegas. et vix est qd bene possit cõcordari. d. l. furem nocturnum. cuz. d. §. l. xij. tabu. licet gl. et docto. in istis locis et in. d. l. si vt allegas. multa dicant: pro opi. etiam bñ facit q dicit Bal. in. d. l. si vt allegas. vbi dicit quod si aliquis surripit rem meam, et postea vellet fugere. licitũ est mihi eũ occidere, si aliter saluare rem meaz non possum, vbi etiam ponit de debitore qui vult aufugere. Ad idez facit tex. in l. j. in verbo ad defendendũ possessionem. C. vnde vi. bonus tex. in. l. deuotũ. C. de metatis. l. ij. et tex. in. l. qm multa. C. ad. l. iul. de vi. Limita istã ɔmunem cõclusionem qñ esset res magni pretij: secus si vilis res. ita limitat Bal. in. l. j. C. de loca. et quamuis non alleget, est tex. in. l. si vt plagijs. §. tabernarius. ad. l. aquil. Dicit autẽ vilis res qñ est a duobus aureis infra qd probat, qr si non lz intentare actionem famosam a duobus aureis infra. l. si oleũ. §. fi. cum. l. seq. ff. de dolo, multominus dz licere occidere psonaz tex. est no. in. l. si adulteriũ. §. libero. ff. de adul. et ita in specie not. do Matthesi. in nota. xxxv. Secundo limita vt per Bart. in. d. l. furem. et Bal. in. l. si vt allegas. C. de sica. quicqd ibi teneat Sali. Tertio limita non habere locum in clericis vel alijs psonis ecclesiasticis. tex. est. in. c. suscepimus. de homi. et ibi domi. Abb. in iij. no. notat, et dicit qd alibi melius nõ probatur. et ita tenet glo. xxiij. q. iij. in prin. quicquid teneat Ange. in. l. qm multa. C. ad. l.
26 iul. de vi. post Inn. in. d. c. olim cãm. vbi tenet † qd etiaz clericis et etiam de iure canonico p defensione rerũ licitum est percute
27 re, sed non occidere. † Quarto limita q̃tum ad forum poli. et sic quantũ ad forũ ɔscientie. vt dixi in prin. huius gl. ¶ In ea. glo. ibi rñdeo affert ɔsiderari. Ista gl. clare procedit in patre et filio marito et vxore vel in cõsanguineis aut cognatis. vt hic p Bar. Bal. in. iij. q. et in sequẽti incipiẽte et alios: et plenius Bal. in repe. l. j. p octo q̃stiones. C. vnde vi. et Bal. in. l. raptores. C. de episco. et cle. Sali. in. l. j. post gl. ibi. C. de raptu virgi. Jo. de ana. in. c. ij. de homi. vbi vide, de verbo ad verbũ refert illas. viij. q̃stiones Bald. et idem Flo. in. l. scientiam. §. qui cum aliter. ff. ad. l. aquil. Cõtra istã ɔmunem opi. facit tex. noster in verbo corporis sui et licet bar. multũ debiliter rñdeat et Sali. in. l. j. C. vñ vi. et dicũt qd ista iura non p hoc excludunt defensionẽ alíaꝝ personarũ. Ego
28 notabilius respõdendo dico † qd vbicunq in aliqua. l. vel dispositiõe fit mentio de se vel sua persona vel similibus, talia verba, cõprehendunt non solũ ppriam personã, sed etiã alios quos circa se necessarios hz, puta vxorẽ, filios et similes. l. iij. §. sz quod diximus. vbi tex. nota. ff. de pen. leg. addo etiam pro communi sniã tex. no. in. l. j. §. item diuus in ver. itẽ diuus, in verbo sibi vel suis ff. ad. l. corne. de sica. de quo tex. multum gloriatur Ang. hic qui dicit q adhuc nõ fuit ab aliquo cogitatus. et ille text. sufficit ad hec. Ang. de areti. in tractatu maleficio. in verbo se defendẽdo. Pau. de ca. in. l. refectionis. ff. cõmunia predio. et do. Bar. no. in tractatu seruitutum vrbanarũ. in. c. xxiij. facit quod pulchre no. Bart. in. l. deuotum. in fi. per illũ tex. C. de metatis. l. xij. et statim referã. etiam si esset filius naturalis tñ, sm Bal. in. l. cũ acutissi
29 mi. C. de fideicõ. ¶ † Sed pulchrũ dubiũ est quid si sit extrane[9] an liceat pro eo defendẽdo aliũ occidere. Bar. et cõmuniter alij hic ɔcludũt q sic, psertim eo petẽte auxiliũ. idẽ tz Bar. in. l. qs in seruitute. in fi. ff. de fur. Bal. in. d. l. raptores. et in. c. fi. in vlti. co. de re iudi. Inn. in. c. si vero. de sen. excõ. etiam si esset suus capitalis inimicus sm Bal. in. v. q. qr aggressor facit iniuriam reipublice ergo qlibet de populo potest ppulsare, etiam ɔdicere offenso. Addo bonũ tex. in. c. dilecto. de sen. exc. in. vj. et no. bar. in. l. deuo
30 tũ. in fi. C. de meta. lib. xij. vbi bar. dicit esse tex. expssum † qd si aliqs vult me expellere de possessione mea, amici mei, et etiã vicini, peregrini pñt pcutere volẽtẽ me expellere, qd est valde notãdũ hz eũ, adde etiã Bar. in. l. phibitũ. in. iij. no. C. de iur. fisci, lib. x. Limita pdicta q̃tũ ad incurrendũ irregularitatẽ, put limitat gl. in cle. j. i gl. fi. de homicidio. p illũ tex. in vbo suũ aggressorẽ, als
31 ille tex. et gl. facerẽt ɔ istã cõem opi. ¶ † Nũqd autẽ qs inuit[9] co
e gatur aliũ defendere, adeo qd si non defendat, ipse teneatur. gl. in. l. culpa caret. ff. de reg. iu. tenet qd nõ, et firmat pulchro argumento de

a ¶ Dormiẽdo. adde do cto. i. c. significa. el. ij. de homi.

b ¶ Quod in oib[9] casib[9]. adde ab. i. c. veniẽs. el. ij. de spõ. ab. i c. cũ esses d testa. Jo. d ana. in. c. interfecisti. d homi. ricar. i quarto se. disti. xxxvij. qõ. ij. artic. primo.

c ¶ Rerũ. ad de doc. j. c. signific. el. ij. de homi. et i cle. si furio sus. eo. titu.

d ¶ Licitũ est. Adde diffuse p pcepto rẽ meũ ale. de neuo vi centinũ ɔsi. inci. i cã pre sbyteri frã. de luca.

e ¶ Nũquid autẽ. Adde bart. i. l. j. §. occisoꝝ. ff. ad sil. paul. de ca. in. l. si. C. d bis qb. vt idi. Spe. ti. de leg. in §. iuxta ppositionis vsi. qd si potui hoĩe de federe. Ar chi. i. c. negligere. ij. q. vij. Abb. in c. in qbusdã sup gl. j. de pen.

mēto de quo hic p Bar. & lz tex. iuris canonici videant expsse in
ɔriū in c. quāte. in fi. de sen. excō. & ibi gl. format pdictum argu
mētū & soluit. & tex. in c. dilecto de sen. excō. li. vi. & tex. i. c. nō infe
rēda. vbi gl. no. xxiij. q. iij. & tex. no. iūcto. c. fi. ea. cā. & q. & licz Bar.
inclinet in hāc ptē hic. & in l. metū. §. sz lz. ff. qd met. cau. & in l. i. §.
si i eo p illū tex. ff. ad sil. Tene ɔriū put tz. d. An. & alij cōiter i. d.
c. qte. nisi quo ad forū penitētie & cōsciētie. ita pcedūt tex. pallega
ti. vel nisi in filio aut subdito. l. vtrū. & ibi Bar. ff. ad l. pōpe. de
paricidijs, qcqd dicat in extrauag. ad repri. in vbo toti⁹ fidelita
2 tis facit. l. si sciēte. eo. ti. † & ex hoc vltimo dicit Bal. hic, φ si ego
scio, φ titi⁹ vult occidere semproniū, & φ preparauit se ad hoc, si
certifico bn̄ facio, si nō certificaui nō teneor, qz speciale est in sciē
te tractatū cōtra ciuitatē vel principē, si nō reuelat tenetur. d. l.
vtrā. & d. l. si sciēte. In alijs ergo sec⁹ est, vel nisi sit seruus. d. §. si
in eo. vbi Bar. Ex hoc sequit alia fallētia, φ laic⁹ tenet defende
33 re clericū insultatū si pōt, fz do. Ant. in d. c. qte. † Nunquid aūt
q pōt defendere clericū insultatū & nō defendit, incidat in cano
nē late snie, sicut si ipse iniecisset manū in ipsum clericū. c. si quis
suadēte diabolo. xvij. q. iiij. ponit Panor. in c. j. de offi. dele. vide
etiā φ vult glo. sing. in l. ij. in verbo alium. C. de sica. que dicit de
interponēte se inter duos rixātes, si occidat sit impune: quā gl.
tū intellige vt ibi per Ange. vt procedat qn̄ ex separatione im
34 minebat periculū occidenti, als nō. ¶ † Nō etiā multū illud qd
a dicit Bart. hic de autoritate gl.[a] qd sit maior φ alior doctorū.
Alibi dicit Bal. in l. cū hereditas. C. depo. φ autoritas gl. oēs
alias antecedit. & Bal. in c. in pn̄. in tit. Impe. lothari. dicit qd
d. Azo. & Accur. glossator habuerūt illustre ingeniū. & bal. in c.
dilecti filij. de maio. & obe. dicit φ accursi⁹ glossator fuit vberri
mus fons iuris ciuilis. Et Cy. in l. nā moriturū. ff. de ɔbē. & omit.
stipu. appellat glossatorē idolū suū. Alibi Jac. but. in l. j. C. qui
p sua iuris. dicit φ vbi cū gl. ɔcordat aliquis doctor illa opi. cen
setur cōis in iudicādo. & Bal. in l. fi. §. necessitate. in iij. col. C. de
bo. q li. dicit adhereas carotio veritatis. i. glossatori & in perpe
tuū nō errabis. Et Bal. in l. pcibus. in ix. col. C. de impu. & alijs
substi. dicit inhereas glossis ordinarijs, sicut bononiēses iherēt
carotio. & sicut ducēs nauē temoni inheret. Et bal. in aut. cessan
te in iij. co. C. de leg. here. dicit φ in ɔsulēdo timet recedere a gl.
& Bal. in c. j. in fi. de natura. succes. feu. ego inqt in dubijs opinio
nib⁹ multū sequor glos. ordi. qz nō possum adherere meliori. Et
Bar. in ɔsi. suo incip. Andriciol⁹ in j. co. dicit a gl. ordi. in ɔsulē
do nō est recedēdū cū ipsa meli⁹ ceteris intellexit. Et dicit Jo.
fa. in §. pupill⁹. insti. de iuti. stipu. φ in curia ecclesiastica opi. gl.
& Inn. adorat vt idolū. Et φ iudicando & cōsulendo sequēda sit
glo. tenet etiā Bal. in l. j. ff. de vulg. & pup. in l. ij. C. de sent. q sine
cer. qti. imo gl. sufficit pro tex. quādo tex. nō reperit fz Imo. in
l. j. in pn̄. ff. de vulg. & pu. Ita teneas qūis sol⁹. d. Abb. teneat cō
trariū, φ imo in iudicādo nō sit vex, φ debeam⁹ adherere gl. in
c. capellanus. in quarto notabili de ferijs. p illū tex. vbi dicit fal
sa est opi. pdicta, qz nō debeamus habere electionē personaꝝ: sz
magis credere opi. illius qui melioribus rōnibus fundat. Ad
hoc etiā addit pulchrū tex. in l. j. in ver. sz neqz ex mltitudine. C.
de ve. iu. enucle. vbi dicit, φ opi. vni⁹ lz debilioris & minus docti
trahit alios in suā sniam quādoqz & pualet: facit dictū sing. Jo.
an. in c. j. de ɔsti. vbi dicit, φ in iudicādo pōt teneri noua opinio
vnius doctoris cōtra cōem, qn̄ est melioribus & validioribus ra
tionibus fundata: φ index pspicacis ingenij facile perpendet: se
35 quit Panor. in d. c. capellanus. † Et pptterea glossator net glo
riat in l. facta. §. fi. in dāda. ff. ad treb. vbi dicit, φ appellat accur
b si⁹ eo qz currit ɔ tenebras iurz ciuilis. Limita nisi habeas glos
sas ɔrias fm Bal. in c. j. in iiij. col. de consti. & tunc autoritas plu
riū glo. vincit vnā fm Bal. in l. precibus. in xv. co. C. de impu. et
c alijs substi. sicut duo vincula[c] magis stringunt φ vnū, in aut. de
cōsangui. & vti. fratri. in pn̄. aut. itaqz. C. cōia de succes. ¶ Ultra
doc. ad materiā hui⁹ l. inqtū dictū est φ p defensiōe sui corpis
vel alterius vel p defensione rerū suarū licitū est aliū occidere.
36 † Quero qd de iniuria vbali, si tu dicis mihi iniuriā: an ego qua
si repellēdo possim tibi aliā iiuriā dicere, vide notabiliter Spec.
in tit. de accu. in v. qd si te vocaui latronē. quē simpliciter sequit
Ang. hic: & lz ibi Spe. nō satis clare capiat, videret qd sic, qz si p
causa vite licitū est, vt hic: ergo idē gratia honoris pprij conser
uādi, qz cā vite & causa honoris pcedūt a pari. l. iusta. in prin. cuz
gl. ff. de manu. vin. dixi post bar. in l. trāsigere. C. de trāsa. Cōfir
mo per tex. valde solēnem in l. q oia. §. j. & ibi Bart. no. ff. de pcu.
qd si aliqs dicat mihi conuitiū vel aliqd crimē obijciat: possum
impune dicere tu mētiris: qz hoc dico gratia honoris mei cōser
uādi. Idē tz Spec. in tit. de aduocato. §. iam nūc. ver. hic tn̄ ca
37 ueat. † & tn̄ dicere alicui tu mētiris est vbū iniuriosum & pōt da
ri libellus iniuriaꝝ vt no. Bar. in l. apud labeonē. §. j. ff. de iniu.
& expssius Moder. in l. turpia. in pn̄. ff. de leg. j. etiā si diceret tu
mentiris salua reuerētia vel saluo honore tuo. vt no. Bar. in l. si

qs extrane⁹. in princ. ff. de acq. here. Alb. de ro. in scda parte sta
tutorū. q. glis. inci. Sed qcqd dicat, do. Abb. in c. cū. T. de re iu
di. nō tū postea liceret pmo replicare dicēdo imo tu mētiris fm
38 Pau. de ca. & Alex. in l. fi. arg. illi⁹ tex. ff. qd quisqz iur. ¶ † Ex
tra gl. tāgit Bar. hic in fi. Quid si insultatus potuit fugere, & nō
aufugit: an teneat: & tenet qd sic: quādo sine nota verecūdie pōt
aufugere, vt in florētino fz eū. Adde Bal. in c. j. in prin. de pace
tenēda. & in l. j. in lectura ordinaria. ad fi. C. vnde vi. Et ibidē in
effectu in repe. in vj. co. in ver. sz pone qdam fecit insultū. & in l. j.
in iiij. co. C. de edil. act. & ante eos ita tenet gl. in c. suscepim⁹. de a
homi. Tene indistincte ɔriū pter periculū φ posset euenire
fugienti propter casurā vel aliter, ita tenet Bal. sibi ɔtrarius in
d. l. j. C. vnde vi. & ibi Ang. & latius Sali. Bal. hic in pe. co. ad fi. &
in c. fi. in iij. col. ad fi. de ɔsue. & in c. ij. in ij. co. de vita & hone. cle.
Ang. in l. is qui cū telo. C. de sica. & in l. fili⁹. ff. de cōdi. instit. Flo.
in l. sciētiā. §. qui cū als. ff. ad l. aqui. Ang. de are. in tractatu ma
leficioꝝ in verbo defendēdo. d. Ant. de bu. in c. olim primo in pe.
co. de resti. spo. do. Abb. in c. significasti. scdo. de homic. Pet. de
anc. & Imo. in cle. j. de homi. Late Jo. de ana. in d. c. suscepim⁹. &
ista est cōis opi. fm do. Alex. in ɔsi. cix. incip. visis et vt oportet
cōsideratis oib⁹. in vj. col. in j. vo. bene facit qd decidit Bar. in l.
si ob turpē. ff. de ɔdi. ob tur. cau. de eo q poterat aufugere man⁹
tyranni: & nō fugit, & sequit Bal. in l. j. C. eo.

1 ¶ Manumissio est datio libertatis.
2 Pater emancipando filiū in potestate dicit eum manumittere.
3 An per ista verba: filiū meū pupillū relinquo in manib⁹ matris sue: an mater censeat ɔstituta tutrix testamentaria.
4 Per legatū factū matri, si a liberis nō discesserit: intelligit & ei relicta cura liberorum.
5 Mater in tutela filij prefertur oibus agnatis & cognatis.
6 Locatio nō solet dñium transferre: ideo nō facit cōtra ɔuentionem qui locat rē sibi datam vel venditā ne exeat de manu sua.
7 An dicat alienatio si fiat locatio ad nouem annos, cuz pacto de renouando de nouēnio ad nouennium.
8 Si platus locat ad nouē annos tm̄, & post trāsactos tres annos locationis cōductor facit sibi relocare ad alios nouez annos incohaturos a die finiture prime locationis nō vz: qz in fraudē est facta, & est species alienationis.
9 Si platus locauit rē ecclesie ad liuellū seruatis debitis solēnitatibus vsqz ad annos xxviij. est alienatio sine dubio.
10 Si trado alicui rē cū pacto ne exeat manus suas & pignoret pro equiualenti pretio dicitur cōtrauenisse conuentioni.
11 Dictio manus potest referri ad omnē sensum corporis illi actui congruentem.
12 Priuatio presupponit habitum.
13 Que differentia sit inter libertum & libertinum.
14 Manumissio processit a iuregentium.
15 Qui commodat duos equos & pmisit facere qd haberet tres nō tenet ad quinqz.

Manumissiones.

Diuiditur in v. ista l. In prima declarat quo iure inuenta sit manumissio. In scda diffinit. In tertia deffinitonē declarat. In quarta pbat primuz dictū. In quinta infert ex pdictis. scda ibi: est autē manumissio. Tertia ibi: nā quādiu. Quarta ibi: q res. Quinta ibi: & cuz vno.
¶ Manumissio & seruitus sunt iurisgentiū. Item manumissio
nō potuit precedere seruitutē: qz sic esset prius dare priuationē
1 quam habitum: qd est impossibile, h. d. ¶ † Nota diffinitionem
manumissionis: quia est datio libertatis. Contra eam opponit:
2 nec aliquid tangit: † nam pater emancipando filiū in potestate,
dicit eum manumittere: vt in rubrica & toto tit. si quis a paren.
fuerit manu. & tamen non dat sibi libertatem: quia erat liber gl.
in dicta rubrica dicit: φ exponit manumissus idest emancipa
tus: & istud vbicunqz dicunt gl. & docto. & pro ista expositione al
lego tex. in l. j. §. alienatio. ff. qn̄ actio de peculio est anna. vbi for
maliter dicit tex. φ manumissio pertinet ad seruos: emancipa
tio ad filios: credo φ illa expositio gl. & docto. stare non possit: &
allego in cōtrariū tex. in l. pantonius. ff. si quis a pa. fue. ma. vbi
dicit tex. filius emancipat⁹ & manumissus, nō pōt ibi exponi ma
numissus. i. emancipat⁹: qz tex. vtrūqz ponit: vnde teneo φ ver
bū manumissus stet pprie: nā debes scire φ de iure ffoꝝ: eman
cipatio non poterat fieri, nisi sicut manumissio serui: hoc est nisi
mediante imaginaria venditione: qz pater volens emancipare
filium, habebat necesse eum vendere: & sic facere seruum empto
ris, qui euz manumitteret. ita expresse dicit tex. in l. liberos. §. j.
ff. de capi. dimi. & declarat gl. ponens modū in §. preterea. insti.
quib. mod. ius pat. potest. sol. & propter hoc de iure ffoꝝ filius
pprie dicitur manumissus. l. j. in princ. ff. si quis a pat. fue. manu.
sed cum hodie per iura codicis emācipatio possit fieri simplici
ter sine ista venditione. l. fi. C. de emancipa. liberorum. & d. §. pre

a ¶ De autoritate glos. adde. Jo. de imo. in c. pastor. in pn̄. de offi. ordi. Jo. de imo. i c. cū ɔtigat. de iureiur. Ange. cōsi. clxxviij. Rapha. ful. ɔsi. cliiij. raph. ful. ɔsil. liiij. idē Raph. ful. ɔsil. lxxj. idē ɔsl. lxxxj. idē cōsil. cij. idē ɔs. cxvij. bal. ɔsi. clix. l. ij. vo. bal. ɔs. cccxcviij. l. j. vol. Bal. cōsi. ccccl. in eo. vol. alex. de imo. cōsi. cxlvij. l. v. volu. Bartol. cōsi. ix. in ij. vol. idē cōs. xix. eo. vol. idē ɔsi. xlvj. i eo. vol. idē ɔs. lvj. in eo. vol. idē cōs. lviij. eo. vol. idē ɔs. l. i. ij. vol. idē ɔsi. clix. i. j. vol. idē ɔsi. lj. in j. volu.

b ¶ Accursi⁹. adde φ iste accursi⁹ glossator icepit studere in xxxvij. ano sue etatz vt refert Lud. ro. in suis sing. i litera A. incip. nouella.

c ¶ Duo vincula. adde. l. fi. C. de adop. & i c. j. de tre. & pa. bal. in l. nemini. de aduo. diuersorum iudi. Barb. in c. j. de dona.

terea cũ gl. hodie filius dicit̃ proprie emãcipari nõ manumitti. Sed ꝯsidera tu ꝑuecte, cum de iure. ff. emãcipatio nõ fieret nisi mediãte manumissione, quare tex. in. d. l. i. §. alienatio. ff. quãdo actio de pecu. est anna. dixerit ꝙ manumissio nõ refert̃ ꝓprie ad filios sed ad seruos: nisi dixeris ꝙ ideo fit qꝛ manumissio ꝛ vẽditio nõ erat ꝓpria. s; imaginaria ꝛ colorata. ¶ In tex. ibi manui põt intelligi: idest ꝑtãti: vt ptꝫ ex sequẽtib⁹ verbis litere. ꝛ ita ex

3 ponit Pau. de ca. hic. † Istũ tex. ita expositũ, põdero ad q̃nem in qua habui anno ꝑterito de facto ꝯsulere in ciuitate Mutine. Pone testator dicit in testamẽto, filiũ meũ pupillũ relinquo in manib⁹ matris sue: an per ista vba mater cẽseat̃ cõstituta tutrix testamẽtaria. Ista expositio facit ꝙ sic, exponẽdo manũ ꝑ potestate. put expressius ꝓbat tex. iũcta gl. in. l. fin. C. de emã. lib. vbi manus capit̃ ꝑ ptãte. modo succedit regula, ꝙ si pr̃ in testõ dicat, relinquo filiũ in potestate matris sue, per hoc videt̃ eã relinquere tutricẽ testamẽtariã. ita no. Bal. in. c. ex parte. M. in fi. ꝑ illum tex. de appella. facit gl. in. l. j. ante fi. ff. de cura. furio. que exponit potestate. idest cura. In cõtrariũ fortiter facit tex. in. l. qui aliena. §. ꝗꝗ. ꝛ ibi clari⁹ gl. j. ff. de neg. gest. vbi habet̃ ꝙ si pater dicat relinquo filiũ meũ in custodia matris sue, ꝑ hoc mater nõ cẽset̃ ꝯstituta tutrix testamẽtaria. ꝛ Bal. ibi no. ex illo tex. ꝙ per ista vba testamẽti paterni relinquo filiũ matri sue vel in custodia matris sue: nõ tñ videt̃ mater esse relicta tutrix. Istud ergo

4 nomẽ custodie nõ trahit̃ ad officiũ tutele ꝙ est bñ no. s; eũ. † Secũdo ꝛ fortius facit tex. in. l. sed ꝛ si hoc. §. fin. alias incipit. l. si vir vxori. ff. de cõdi. ꝛ demõ. iuncta glo. ꝛ ibi Imo. ꝛ Pau. de ca. vbi habet̃ si matri sit factũ legatũ si a liberis nõ discesserit: certe intelliget̃ ei relicta liberoꝝ tutela ꝛ tñ glo. ibi exponit: scꝫ vt corrigat ꝛ castiget. Paul. ibi dicit qd̃ habuit de facto et distiguit, vt ibi ꝑ eũ. ¶ Tertio ꝛ fortius ad idẽ facit ꝙ dicit Bal. in. l. oẽs. C. ad tertu. in. j. co. in ver. nũquid mater. vbi ꝑ. d. §. ꝗꝗ. dicit qd̃ mulier tunc dr̃ tutrix testamẽtaria quando est relicta tutrix in testamẽto per verba ꝯgrua: secus si verba sint alterius solicitudinis demonstratiua. ¶ Pro prima opinione que videt̃ tutior faciũt duo. Primo qꝛ qñ datus est tutor in testamento per verba que nõ sunt congrua, d; per iudicẽ cõfirmari. tex. est notabilis in. l. j. circa mediũ. ff. de ꝯfir. tuto. per quẽ tex. ita nota. limita tex. in. d.

5 §. ꝗꝗ. † Scd̃o qꝛ mater in tutela vel cura filij d; preferri oĩbus agnatis ꝛ cognatis. aut̃. matri ꝛ auie. C. quãdo mulier tute. offi. fungi potest. ꝛ notabiliter Bar. in. l. si quis sub ꝯditione circa fi. ff. de testamẽta. tutel. Potes etiã respondere ad dictũ. §. ꝗꝗ. ꝙ loquit̃ ꝑm iura ffoꝝ. ꝑm que mater non poterat dari tutrix. l. fi. ff. de tute. Ideo nimirꝫ si illa verba nõ poterãt importare dationem tutele, s; cũ hodie possit vt. d. aut̃. mr̃i ꝛ auie. aliud erit. Ita expresse respõdet Bal. in. d. c. ex parte. M. in fi. ꝛ Paul. de ca. in d. l. s; si hoc. §. fi. de ꝯdi. ꝛ demõ. ¶ Scd̃o principaliter iste tex. in verbo manui. ꝑt intelligi. idest dñio ꝑm doc. hic. ꝛ ita in specie dicit etiã Bal. in. l. ij. in princ. ff. de orig. iur. facit. l. titi⁹. ff. de seruis

6 exportã. ꝛ. l. si qs hoc pacto. ff. de ꝯhẽ. emp. † Et hoc modo inducitur ꝑ doc. maxime Guil. de cu. ꝛ Bar. hic, ꝙ si vẽdo tibi rẽ vel dono cũ pacto ne exeat de manu tua: locãdo eã alteri, nõ facis ꝯ cõuentione: qꝛ locatio nõ solet dñiũ trãsferre. l. nõ solet. ff. loc. ꝛ ita transeunt doct. hic scilicet Jaco. de are. Albe. Ray. ꝛ Ang. hoc adde qd̃ idẽ tꝫ Bal. in. c. cũ accessissent. in. iij. co. ad fi. de consti. ꝯrium tenent Cy. ꝛ Bald. in. l. fi. in. iiij. q. ꝛ ibi idẽ Alb. ꝛ Sali. C. de re. alie. nõ alienã. Bal. in. l. ij. in fi. C. de fideicõ. qꝛ intelligit̃ non solũ de dñio sed etiã de nudo vsu. l. j. ꝛ. ij. ff. de vsu ꝛ habi. q̃ nihil faciũt: tene primã sniam. Nõ ob. tex. hic in verbo manui. qꝛ propter subiectã materiã necessario intelligit̃ pro dñio. Adde etiã in simili. q. quã ponũt Jac. bu. Bal. Ange. Fulg. ꝛ Pau. de ca. in. l. sed eximendi. in prin. ff. ne quis eũ qui. vbi de causa: tene ergo primam sententiam. ꝛ adde Bal. in. l. voluntas. in. ij. col. C. de fideicom. ꝛ Jo. an. in. c. j. de immu. eccle. in. vj. in nouella. quã limita nisi locatio fieret vltra. x. annos: quia tũc transferret̃ vtile dominium. l. j. §. qui in perpetuũ. ff. si ager vecti. vel emphy. pe. Bar. ꝛ doc. in. l. codicillis. §. instituto. reprobata glo. ibi. ff. de lega. iij. Bar. in. l. j. §. qd̃ aũt. de superficieb⁹ gl. ꝛ doc. in cle. j. de rebus eccle. nõ alie. Ang. ꝛ Imo. in. l. si dom⁹. §. fi. ff. de leg. j. Lud. in. l. si ꝯstante. §. quoties. ff. solu. ma. notat. d. Abb. in. §. ad audiẽ

7 tiam. per illũ tex. eo. ti. Ang. Fulg. ꝛ Pau. de ca. hic. † Circa hoc quero de casu frequenti quid si locatio fiat ad nouem annos cũ pacto renouãdi de nouennio ad nouennium, nunquid ista dicat̃

8 alienatio. Et est diligẽter notandũ propter prelatos[a] ecclesiarũ qui res immobiles eccl'ie nõ possunt alienare nisi seruata solẽnitate. c. sine exceptiõe. xij. q. ij. plene tradit̃ in. c. nulli de reb. eccle. nõ alie. Itẽ est notandũ ꝑpter tutores ꝛ curatores q nõ possunt alienare res immobiles minoꝝ nisi cã cognita. l. magis puto. §. nec passim. ff. de rebus eoꝝ. breuiter dic qd̃ est alienatio ꝛ cõsequenter censet̃ prohibita. text. est melior de iure. in. §. neq; illud iũcto. §. emphyteusim. in aut̃. de nõ alie. ꝛ dicit Ang. in. d. §. neq;

illud. per illũ tex. ꝙ si tutor vel curator locat rem pupilli ad biennium cũ pacto de renouando lapsis. ij. annis conductori pro se successoribus suis, nihil valet, qꝛ est alienatio. Idẽ tꝫ Lapus de castelliono allegatione. xij. que incipit, disputat hic ꝛc. tenet do. Alex. in cõsi. lxviij. incip. visis duobus elegantissimis cõsilijs in

8 j. vo. ꝛ ita teneas quicqd' tꝫ Bal. in. l. volũtas. C. de fideicõ. † Ad ista facit qd̃ singulariter decidit do. Car. flo. in casu sepi⁹ cõtingẽte quẽ nõ inuenio ab alio tactũ in cle. j. in. §. fi. in pe. q. de reb⁹ eccle. nõ alie. vbi q̃rit, pone platus locat rẽ eccle. ad nouẽ annos tm̃: ista nõ est alienatio: postea qñ sunt lapsi duo vel tres ãni. iste ꝯductor facit sibi relocare ad alios nouẽ annos inchoaturos a die finiture prime locationis. nunqd valeat: decidit ibi singulariter Car. qd̃ nihil vꝫ: qꝛ censet̃ facta in fraudẽ, ꝛ est species alie

9 nationis. alle. c. quãto. de priuilegijs. † Vide etiã in hac materia casum nota. quẽ ponit Ang. in cõsi. clxxxiij. qd̃ incipit: ex forma ꝛ serie dictoꝝ instrumentoꝝ. in vltimo dubio: al's est in cõsi. cxxxj. vbi q̃rit Ang. in casu qui sibi occurrebat: prelatus locauit ad nullũ rem ecclesie seruatis debitis solẽnitatibus vsq; ad annos xxviij. ista est alienatio sine dubio ꝛ valuit: qꝛ interuenerũt debite solẽnitates ꝑ accipiẽte ꝛ filijs masculis ꝛ vna femina cũ pacto renouãdi vnũ ex eis ad tantũdem tempus. dicit Ang. qd̃ nunq̃ inuenit in toto corpore iuris nisi ꝑ domi. Azo. in summa. in titu. quib. mo. feud. amit. Euenit casus finitis illis. xxviij. annis: platus inuestiuit aliũ, ꝛ nõ renouauit primũ vt debuit: querit̃ quis eoꝝ preferat̃: istũ casum omisi in. l. quoties. C. de rei ven. ꝛ cõsuluit ꝙ scd̃s: qꝛ per pactũ de renouãdo querit̃ solũ obligatio ꝑsonalis ad interesse ꝯtra platũ. ꝛ. l. si sterilis. §. qui fundũ. ff. de act. emp. ꝛ. l. q fundũ. ff. de ꝯhẽ. emp. ergo nullũ ius i re, virtute pacti de renouãdo q̃sitũ est ꝑmo: ergo scd̃s ꝓfert̃ actualiter inuestit⁹. ꝛ seqt̃ do. Alex. in ꝑallegato cõsi. lxviij. hñ faciũt q̃ dixi in. l. q̃ties. C. de rei vẽ. vbi adde istud: ꝛ ibi tenui: ꝙ si quis ꝓmittat vẽdere rẽ vni, postea vendat alij, prefert̃ scd̃s: qꝛ aliud est vẽdere, aliud ꝓmittere de vẽdẽdo. Ita aliud est inuestire, aliud ꝓmittere de inuestiẽdo. Scd̃o limita, nisi quis locaret persone adeo potenti qd̃ nõ esset verisimiliter spes recuperatiõis arg. l. q habebat. in

10 prin. ff. de leg. iij. ꝑm Bal. ꝛ Fulg. hic. † facit ꝙ in simili tꝫ Bal. in l. volũtas. C. de fideicõ. ꝙ si trado tibi rẽ cũ pacto ne exeat man⁹ tuas, ꝛ tu pignorasti ꝑ equalẽti ꝑtio, diceris ꝯueniss ꝯuẽtioni, qꝛ nõ est verisimile qd̃ ampli⁹ redimas. ꝛ in sili Bar. in. l. legata. in fi. de sup. leg. Ang. Imo. ꝛ Mod. in. l. j. §. ꝑ seruũ corporaliter. ff. de acqr. pos. Alijs etiã modis vltra ꝑdictos capit̃ in iure, ista

11 dictio manus quos enumerat Bal. in. l. ij. in prin. j. tit. j. † ꝛ scd̃m Ang. hec dictio manus põt referri ad oẽm sensum corporis illi actui cõgruentẽ. tex. est in. l. fi. C. de peri. no. lib. xi. per quẽ tex. dicit ibi singulariter Bar. ꝙ si testis interrogat⁹ de ratione, dicat se scire, qꝛ tetigit rẽ manibus, cũ esset res q̃ tangi non posset, tñ valet ei⁹ dictũ: ꝛ intelligit̃ ꝑ alio sensu corpis illi actui ꝯgruẽte. Idẽ tenet Bal. in. l. nõ oĩm. in fi. j. de leg. sensit in rub. C. ex falsis instru. in vlt. co. l; de hoc dubitet ꝛ indecisum relinquat. Bar. in trac. de teste. in. c. inci. testis dicit ꝙ vidit. ꝛ ꝯriũ tꝫ Bal. in. l. solam. in. vij. q. C. de testi. Adde etiã ꝙ manus aliqñ capit̃ ꝑ ptãte l. fi. ꝛ ibi gl. C. de emã. lib. Itẽ adde tex. in. l. fin. in verbo. manib⁹. C. de acqui. pos. ꝑ quẽ no. ibi Ang. ꝙ tũc res est de manibus alicuius qñ sub potestate, gubernatione, ꝛ protectiõe est. Et ideo si papa donat alicui bona existẽtia in tali territorio, q̃ sub manibus pape sunt, nõ veniũt nisi incorporata in ecclesia: ꝛ ꝯsequẽs ꝑ ecclesiã detẽta ꝛ possessa: nõ aũt alia bona eccl'ie ꝑ ecclesiã non incorporata. ꝛ ita refert se semel de facto rñdisse excellentissimo iuris vtriusq; doctori dominio Gaspari de calderinis per illã. l.

12 ¶ † Scd̃o no. ibi nec esset no. manu. Illud vulgatũ, qd̃ priuatio presupponit habitũ. ꝛ vbi nõ est habit⁹ ibi nõ cadit priuatio. cõ coꝛ. l. decẽ. in ꝑn. ff. de vbo. ob. ꝛ. l. remitti. in fi. ff. de iureiu. in. l. j. in ꝑn. ff. quib. mo. vsuff. amit. Itẽ not. circa istũ tex. in fi. ꝙ tria sunt

13 gña hominũ. † Que differẽtia sit inter libertũ ꝛ libertinũ: declarat Lau. val. in. iiij. lib. elegãtiaꝝ. ꝛ ibi multũ gloriat̃ ꝛ triũphat de hac differẽtia, quã ante eũ nullus vnq̃ sciuit: breuiter dic obtrũcata sua verbositate ꝙ tertius libertinus sicut tertius ingenuus ꝓprie refert̃ ad statũ ꝛ cõditionẽ ꝑsone: tertius vero libertus est correlatiu⁹ patroni: si eñ ego volo interrogare de statu: debeo dicere es tu ingenu⁹ vel libertinus, ꝛ ita capitur insti. de libertinis. Hinc s; eũ sequit̃ ꝙ reperit̃ libertinitas ꝛ nõ libertitas: s; si volo q̃re de patrono, debeo vti termino libert⁹ ꝛ dicere cuius est iste libert⁹: nã si dicerẽ cuius est iste libertinus esset improprius sermo. Et ꝑpterea ꝑm eũ dicũt oratores: erat libertus cesaris non aũt libertinus. ¶ Formam aũt instrumẽti manumissiõis ꝛ plures q̃nes ponit Spec. in tit. de seruis nõ ordi. in prin. ¶ Glo. prima vult formare duas oppositiões ꝯ tex. ꝛ qꝛ obscure loquit̃, eas induco. Prima oppositio est: nam tex. dicit

14 † qd̃ manumissio ꝓcessit a iuregẽtiũ. Cõtra imo ab ebrietate. al legat. l. j. §. fi. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ibi tex. nihil dicit, s; bene glo.

a ¶ Propter platos. Adde qd̃ hodie est extrauagans pauli pape.

bñ glo. Et q̃ ꝓcesserit ab ebrietate: declaraṫ. xxxv. di. c. sexta die. & clariꝰ genesis. xix. c. vbi diciṫ q̃ noe habẽs duos filios, cũ esset inebriatus, & iaceret sup̃ terrã & ostẽderet pudibũda, vnꝰ filiorũ trãsiẽs risit de patre, aliꝰ p̃ verecũdia cooperuit patrẽ: pater q̃ñ hoc sciuit, primũ filiũ seruũ fecit, dehinc placatus manumisit ergo seruitus ꝓcessit ab ebrietate vt dicit glo. tñ illud ꝯriũ nihil facit: q: istud nihil obstat quin manumissio sit de iure gentiũ, dato, q̃ prima causa processerit propter ebrietatẽ. Secũda oppositio quã vult formare glo. est, nã q̃uo manumissio põt descendere ex preceptis iuris gẽtiũ, q: sic ius gẽtium preciperet q̃ dñs manumitteret seruũ: & tñ nemo cogitur manumittere. dic vt in ea. ¶ In gl. super verbo datio: lz gl. & doc. vacillent, dic q̃ imo dñs manumittẽdo, dat illã libertatem quã hz. h. d. expresse tex. §. ꝑpe. insti. de libertinis. Et ad obiectũ gl. si dicat ergo remanet priuatus rñde s̃m Bal. & doc. q̃ hoc nõ ꝓcedit in actibꝰ virtuosis, vel dic s̃m Bal. & clarius Ang. hic q̃ q̃ñ seruus manumittitur non procediṫ per viã trãslationis: sed p̃ viã creationis noui status, p̃ quã nihil diminuiṫ a creãte gl. in. c. dilecto. de preben. quã Ang. dicit esse valde subtilẽ ad hoc, & vide Bal. in auṫ. post fratres. in vl. nota. C. ad orfi. vbi dicit, q̃ forme intelligibiles imprimunṫ: & tñ minuunṫ a subiecto. Nã impator format legitimationẽ: nec p̃ hoc aliq̃d minueṫ sibi. Ita q̃ñ do seruo libertatẽ, formo eũ in libertate, nihil tñ a me diminuiṫ. Et istud est q̃ gl. nesciuit exprimere s̃m eũ. ¶ In gl. in verbo tria gñа, diuidiṫ in quinq̃ ꝑtes. In prima opponit ꝯ tex. In scd̃a p̃ viã q̃õnis idẽ facit. In aliis iij. format. iij. q. Scd̃a ibi. itẽ q̃uo. tertia ibi, sed q̃d de restituti. q̃rta ibi, itẽ q̃d de monacho. q̃nta ibi, itẽ q̃d de statulibero. In p̃ma oppositione gl. adde gl. in. l. quoties in stipu. ff. de reg. iur. in. l. ij. §. fin. ff. de cõdi. insti. in. l. si is q̃ ducenta. §. vtrũ. ff. de reb. du. & est fallacia diuisionis & cõpositionis: nã bene verũ est, q̃ tria & duo ex separatis summis faciũt quinq̃ sed duo q̃ ꝯtinenṫ ex tribus

15 nõ faciũt quinq̃. Per istã gl. determinãt doc. q̃ † si ꝯmodaui tibi duos equos, & ꝓmisi facere q̃ haberes tres, nõ teneor ad quinq̃: q: duo primi debẽt hic ꝯputari. Tu vide in ꝯrium, fortẽ text. ꝯtra quẽ quilibet de facili diceret. in. l. si is qui ducẽta. in prin. ff. de reb. dub. & per illũ tex. multũ limita decisionẽ doctorũ in terminis in quibus loquunṫ, q̃ñ ꝓmisi facere q̃ haberes tres: et sic vnã summã tñ expressi: secus si duas summas expressissem: tunc fieret coaceruatio: nec prima cõputareṫ in numero scd̃e. text. est ibi mirabilis de hoc: & ita ad illũ tex. rñdet Gui. & Ful. hic & bar. in. d. l. si is q̃ ducẽta. in prin. Ex ista ꝯmuni solutiõe inferṫ ista mirabilis cõclusio, q̃ si fuisset dictũ cũ duobꝰ equis quos tibi cõmodaui, ꝓmitto facere, q̃d habeas tres, q̃ tũc teneret ad quinq̃ cũ tñ in ambiguis semp̃ de minori summa intelligendus sit sermo. l. semp̃. ff. de regu. iur. Ray. rñ debat ad illã. l. aliter, q̃ loquiṫ in vltimis volũtatibus, in quibus dz fieri larga interpretatio. l. in testamẽtis. ff. de regu. iur. sed nos loq̃mur in contractibus, in quibus dz fieri stricta interpretatio cõtra eũ qui vult se ex v̄bis cõtractus fundare. l. veteribus. ff. de pactis cũ si. Ista rñsio mihi nõ satisfacit: q: licet in vltimis volũtatibꝰ debeat fieri larga interpretatio, tñ habemus regulã, q̃ q̃ñ verba sunt dubia debent interpretari ꝯtra legatariũ, q: testator in dubio presumiṫ in minus grauasse heredez q̃ꝫ sit possibile. l. seruus. §. qui margaritã ff. de leg. j. Ful. hic etiam adducit contra communem sententiaz tex. in. l. si heres iussus. ff. de lega. j. In vltima parte glo. dic q̃ vere est liber. l. ne diutius cũ glo. C. de agrico. et cen. lib. xj. et quid sit colonus ascriptitius: & de aliis. viij. speciebus colonorũz vide glo. magistram in rubri. C. de agrico. & cen. lib. xj. & quid differat colonus ascriptitius a colono cẽsito. vide gl. magistram. in. l. ij. C. in quibus causis colo. censi.

1 ☞ Dictio ex denotat principium temporis.
2 Iurisdictiones fuerunt inuente de iure gentium.
3 Iurisdictio fuit simpliciter inuẽta de iuregentiũ: sed distinctiones particulares iurisgentium & magistratuum fuerunt postea introducte per ius ciuile.
4 An quelibet ciuitas possit sibi regem vel principem eligere.
5 An quelibet ciuitas possit aliquem sibi eligere in perpetuũ rectorem sub nomine capitanei.
6 Constructio edificiorum est de iure gentiũ & sic cuilibet est licitum edificare.
7 Non põt quis edificare castrũ ad emulationem etiam inimici.
8 Non põt quis eleuare domũ suam vt videat vxorem vicini, vel moniales: si facit ad emulationem.
9 Frater non potest dare partem castri alicui magno principi ad emulationem fratris.
10 Donatio vel vẽditio facta alicui principi a fratre expulso de castro est nulla.
11 In dubio vnusquisq̃ presumitur edificare propter se et non ad iniuriam alterius.
12 Edificans castrum in confinibus territorij alterius, presumitur ad emulationem illius edificare.
13 An sit licitum reficere muros fortilicij, sine licentia superioris.
14 Quando area mea ad trutinandas messes non habet ventũ nisi ab vna parte, si ab illa edificatur possum ꝓhibere edificantem.
15 Heres in preiudiciũ domus alteri legate non potest edificare.
16 Commercium est proprie cõmunicatio merciũ, & est nomen generale omnium contractuum.
17 Emptio & venditio est de iure gentium.
18 Emptio non potest fieri sine pretio in pecunia numerata.
19 Pecunia non potest euelli sine principis licentia.
20 Licentia concessa ab imperatore nobilibus de fisco cudẽdi pecuniam non valuit.
21 In contractu emptionis & venditionis sunt considerãda duo: scilicet consensus & pretium.
22 Pecunia est de iuregentium & eodẽ iure est inuentus nũmus.
23 Bella illicita non sunt de iuregentium.
24 Si populus roma. inferat bellum hostibus, nedũ capti a romanis efficiuntur hostes eorum: sed etiam capti ab hostibꝰ efficiũtur eorum serui de iuregentium.
25 Bellum q̃ infertur a christianis contra infideles semper est iustum: quia ipsi tenent occupatam terram sanctam.
26 Veneti sunt in quasi possess. libertatis quam prescripserunt contra imperatorem.
27 Gulfus maris Venetorũ est in eorũ dominio & possũt interdicere Genuensibus & aliis ne possint nauigare in dicto Gulfo.
28 Quibus possit indicere bellum.
29 Que bella dicantur licita, & q̃ñ & quibus liceat bellum indicere.
30 Licet inferioribus bellum indicere, non tamen capti in illo bello etiam licito efficiuntur serui.
31 An de iure sit licitum duellum.
32 Duellum potest tripliciter contingere.
33 An vilis persona possit prouocare nobilem ad duellum, & an sit licitum de iure canonico.
34 An sit prosequendum duellum quousq̃ vnus superetur, si prima die nemo superatus est.
35 Si quis moritur in duello, non efficitur seruus pene: nec eius testamentum rumpetur.
36 Rex hispanie & rex Anglie non possunt concedere duellum et si concedant peccant.
37 An prouocatus ad duelluz qui alias debeat decapitari, debeat mors differri.
38 Bellum quod fit ad propulsationem iniurie non est proprie bellum, sed quedam defensio.
39 Bellum quod fit pro tuitione rerum suarum est licitum de iure na. gen. et diuino.
40 Dominium vtile est de iure gentium.
41 Locatio simplex est de iure gentium: sed locatio in perpetuum est de iure ciuili.
42 Quid differt emphyteusis a locatione perpetua.
43 Licet aliqui modi acquirendi dominiũ sint de iure ciuili ipsum tamen dominium est de iuregentium.
44 Per sententiam transfertur dñium mediante traditione.
45 Hodie ex sententia arbitri ita oritur actio et exceptio: sicut ex sententia iudicis.
46 Testamentum an sit de iure ciuili.
47 Solennitates testamenti sunt de iure ciuili.
48 Actiones sunt de iure ciuili.
49 Que vtilitas est, q̃ actiones sint de iure ciuili vel de iuregẽtiũ.
50 Obligatio naturalis principaliter est duplex.
51 Quedam est obligatio naturalis non fomentata a iure ciuili.
52 Quedam est obligatio naturalis que causatur ex solo instinctu naturali.
53 Donatio vltra quingentos aureos sine insinuatione nõ valet: tamen si sit facta propter seruitia, & sic ex causa remuneratoria bene valet.
54 Donatio propter ingratitudinem potest reuocari: tamen si sit remuneratoria non potest reuocari.
55 Donatio inter virũ & vxorem est prohibita constante matrimonio si tñ sit remuneratoria seruitiorum tenet.
56 Princeps in dubio nunq̃ presumitur aliquid concedere motu proprio: tamen quando concedit, presumitur ob remunerationem benemeritorum concedere.
57 Donatio licet nunq̃ debeat presumi, tamen benemerita precedentia faciunt presumere.
58 Obligatio antidoralis est potens ad faciendum collationẽ beneficij ecclesiastici esse simoniacam.
59 Promissio sine causa que alias nõ valeret, si est remuneratoria seruitiorum, valet.
60 Prelatus potest alienare etiam immobilia ecclesie causa remunerandi seruitia.

61 Prelatus potest alterare naturam feudi, vt remuneret seruitia recipientis.
63 Minor ppter benemerita, potest rem immobilem donare cuz decreto.
64 Seruitia faciũt presumi remissionez iniuriarũ inter inimicos.
65 Si antidora deducatur in pactum contrahitur vsura.
66 Donatio omnium bonorum vel partis bonorũ reuocatur propter superuenientiam filiorum nisi sit remuneratoria.
67 Donator propter benemerita tenetur vltra q̃ facere potest.
68 In donatione incepta est q̃uis traditione, donator nõ tenetur de euictione, secus in remuneratoria.
69 Gratum seruitium subsequens, facit presumi remissionem iniurie precedentis.
70 Ingratitudo cõmissa erga patrem ppter quam filius meretur exheredari tollitur per aliam notabilem gratitudinem.
71 Obligatio antidoralis durat viuente illo qui seruitiũ recipit.
72 Obligatio antidoralis non transit in heredes.
73 Obligatio antidoralis non est potens ad cõpensandum.
74 Libertus obligatus ad antidora, credens se obligatũ ad operas officiales, siue soluat operas tales vel earum estimationem siue non soluat non repetit, secus in operis artificialibus.
75 Obligationes ex delictis sunt de iuregentium, ex quasi delicto q̃n dantur ad merã penam de iure ciuili: si ad restitutionem rerum vel damni de iuregentium.
76 Obligationes ex quasi ɔctu sunt de iure ciuili exceptis qbusdã.

Ex hoc iure. Iuriscõsult⁹ in hac lege cõsiderauit q inuẽtiones iurisgentiũ versantur circa tria. Circa psonas, circa res, & circa cõtractus. ¶ Ideo primo ponit tres inuentiones respiciẽtes immediate personas: sc3 bella & gẽtes & regna. ¶ Scḋo ponit tres alias opationes seu inuẽtiones respiciẽtes immediate res. s. dñior distinctiones & hoc quo ad intellectum. Scḋo p actũ facti: & sic p signa distinctiua. et sic p appositionem terminor quantũ ad agros. Tertio p edificia. & hoc quo ad domos. ¶ Tertio ponit de inuẽtionib⁹ iurisgentiũ respiciẽtibus ɔctus: & hoc etiã circa tria: circa cõmercium ex quo ppie denotatur pmutatio, q: ɔmerciũ videtur proprie cõmutatio merciũ. Scḋo & specialius emptio & venditio. Tertio locatio & ɔductio a quibus oriunt obligatiões. ¶ Quarto ponit quãdã exceptionẽ indefinite. ista est ppie diuisio huius. l. ¶ † No. ex dictiõe ex 1 fm Bar. & doc. q dictio ex[a] denotat principiũ tẽporis. facit. l. j. §. a annũ. vbi no. Barto. ff. de iti. actuq pri. Hinc sumpta occasiõe Bal. hic. in. vij. col. ponit, quot modis ponat ista dictio ex: & tractat de statuto disponente, q condẽnato ex homicidio, non psit pax. q tñ proderit cõdẽnatio ex mãdato homicidij: q: nõ est immediate ex homicidio. dixi de ista dictiõe ex in. l. nõ dubiũ. C. de legi. ad ibi dicta me remitto. Scḋo no. ibi discrete gentes: q di-2 scretio distinctio gentiũ est de iuregentiũ. Non obst. l. si eadẽ. de offi. asses. q: rñde vt hic p Bar. ¶ † Tertio no. ibi: regna ɔdita. ex quo videt subtiliter pbari, q iurisdictiões fuerũt inuẽte de iu-3 regẽtiũ: q: terminus rex. importat iurisdictionẽ. † Breuiter dic, q de iuregẽtiũ iurisdictio simpliciter fuit inuẽta: sed distinctiones particulares iurisgẽtiũ & magistratuũ fuerũt postea introducte p ius ciuile. l. ij. §. post originẽ. ff. ti. j. fm qḋ declarat Bal. hic: in. ij. co. in. iij. q. in. v. co. in. ij oppo. Inn. in. c. licet. de foro cõ-4 pe. † Et an q̃libet ciuitas[b] possit sibi regẽ vel principem eligere. b Ange. hic: in pe. col. dicit: q libere gẽtes, que non sunt sub papa vel alio pncipe possunt sibi regẽ eligere: al's secus. & refert q ita fecerãt vngari qui Carolũ quẽdam capuanũ in regẽ elegerũt: s3 5 paulopost obtrũcarũt. † Et an quelibet ciuitas possit aliquẽ in perpetuũ eligere rectorẽ sub noĩe capitanei. ponit Jo. and. in. c. fundamẽta. in fi. de elec. in. vj. in nouella. & in. c. fi. de iudi. in nouella. & vide quod decidit Bald. in titu. de pace constan. in princ. in ver. nos romanorum. Item circa tex. dum dicit dñia distincta, agris termini positi. Adde qḋ gl. in. l. q pncipis. ff. de aqua plu. ar. dicit: q tẽporib⁹ Augusti impatoris vrbs Romanis, agris diuisus est: vt possessio sua nemini habeat incognita &c. ¶ † Ex 6 ista lege vltra ea q̃ no. scribẽtes põdera tex. ibi: edificata, collata ex quo habes q ɔstructio edificior est de iuregẽtiũ: & sic cuilibet est licitũ facere edificiũ: & sic edificare ciuitates castra & fortilicia. † Limita fm Bart. hic: in. iiij. col. Bald. in. q. oppo. Ange. 7 & alios, q̃n castrum vel oppidũ fieret ad emulationem vel poti⁹ inuidiã etiã inimici. tex. est in. l. opus nouũ. & ibi Bart. ff. de ope. pu. gl. in. l. per puincias. C. de edifici. priua. & in. l. quicũq castellorũ. in ver. antiqtas. & ibi Bar. C. de fun. limitro. lib. x. Bart. in l. j. in pn. ff. qḋ cuiusq vniuer. no. in. l. fi. ff. de colle. illici. no. Inñ. in. c. pisanus. de resti. spol. Ang. in. l. cũ eo. ff. de serui. vrba. pdio. Facit qḋ volunt Cy. Ray. & Sali. in. l. altius. C. de serui. & aqua. 8 q † si quis vellet altius eleuare domũ suam nõ ad aliquã vtilitatẽ: sed vt in domo vicini videat vxorẽ vel ei⁹ filias: aut vt videat

[a] ¶ Dictio ex. Adde Barto. i. l. j. §. ex incendio. ff. de incẽ. ru. nau. Bal. in l. de pecori-b⁹. C. ad le. aql. Jo. an. & Mod. i. c. auditis. de pcu. Pe. ð ancb. in. c. si ppter tua debita. ð rescrip. li. vj. Oldr. cõsi. xlix. inci. cõ fuenit dubitari.

[b] ¶ Ciuitas. Marti. de lau. in trac. de princ. & p Ant. corn. auditorẽ sacri palatij i tractatu de regibus.

monailes vel religiosos: certe q: facit ad emulationẽ p otest phiberi. Ange. melius Pau. de ca. in. l. cum eo. ff. de serui. vrba. predi. Jo. de imo. in. l. si in meo fundo. ff. de serui. vrba. predio. Secũdo facit qḋ volunt doc. in. l. si manifeste. C. de serui. & aqua. Bar. in. l. quominus. in. j. q. ff. de fluminibus. Bal. in. l. si quis ex argẽtarijs. §. si initium. ff. de eden. in. c. cum ecclesia vulterana. in. iij. q. de elect. & in. c. cum oẽs. in. ix. & xj. co. de cõsti. & in rubrica. ff. de reruz diui. in. iij. col. q si habeo molendinum in flumine priuato vel publico: & tu in parte supiori velis facere edificari aliud molendinũ, si facis ad emulationẽ meã principaliter, potes phiberi. Et p ista dubitaui semp an sit vex qḋ dicit Ang. in. l. cũ eo. ff. ð serui. vrba. pdio. vbi singulariter dicit, q q̃uis nõ possit aliqs edificare ad emulationẽ principis vel ciuitatis: tñ ad emulationẽ priuati potest, dũmodo edificet in suo qḋ sit liberũ: credo qḋ falsum sit ex predictis: & Pau. de ca. in. d. l. cum eo. eum reprehẽ-
9 dit alio fundamento: vt hic per eum. † Tertio facit quod vult Bal. in. l. j. in pe. q. C. qui testa. face. pos. q si duo fratres habẽt castrũ cõmune & vnus ad emulationẽ alterius vult donare partẽ
10 suã alicui magno principi, non potest: † facit tñ qḋ no. Bar. in. l. cum allegas. per illũ tex. & ibidem Moder. C. ne fiscus vel respubli. vbi dicit esse tex. ɔtra ciuitates, q si sunt duo fratres habentes castrum ɔmune: & vnus expellat aliũ q si frater expulsus vadat ad ciuitatẽ propinquam vel principẽ propinquũ & sibi vendat donet vel cedat talis vẽditio est nulla: q: psumitur ad emulationẽ fecisse: & sequit simpliciter Pau. de ca. ibi: q dicit se ita vidisse de facto Florẽtie. Idẽ simpliciter tenent Fulg. & do. Alex.
11 ibi. licet Fulgo. dicat: q istud nõ bene pbatur p illã legẽ. † Aduerte tamẽ q in dubio vnusquisq presumitur edificare principaliter ppter se: & nõ ad iniuriam alterius. ita notabiliter Bal. in. l. item lapilli. in. ij. col. ff. de rerũ diui. allegat notata in. l. fluminum. §. si. ff. de dã. infe. & ibi per Dy. & alios. Facit regula. l. meri-
12 to. ff. pro socio. † Ultra Bar. limita duo, q̃n quis vellet edificare castrum vel fortiliciũ in finibus seu limitibus imperij. tex. est in d. l. quicũq castellorum. iuncta glo. notabili ibi fm docto. hic. et illũ tex. no. ibi Bar. contra tenentes castra in cõfinibus territorij Perusini. nam possunt ab eis auferri. de quo etiaz per Bar. in. d. l. opus. & de ista materia vltra predicta adde etiaz qḋ dicit Bar. in duobus locis palleg. s. in. l. j. in prin. ff. qḋ cuiusq vniuer. no. & in. l. fi. ff. de collegijs illici. & in. l. ij. ff. de verb. signi. & omnino
13 per Inno. in illo. c. pisanis. † Nunquid autem licitum sit reficere muros fortilicij vel ville sine licentia superioris. tex. est no. q nõ in. l. loca sacra. §. muros. ff. de rerũ diui. tamẽ illo tex. nõ obstãte glo. & Barto. determinant contrarium: & qḋ contrariũ seruatur in. d. l. opus. ff. de operi. pub. & gl. in. l. per prouincias. C. de edifi.
14 priua. Bald. in. l. si vt proponis. la. ij. C. de nup. † Tertio limita quando area mea ad triturandas messes nõ potest habere ventum nisi ab vna parte, si ab illa edificas, possum te phibere text. est singu. in iure fm Bartol. & alios ibi in. l. fina. §. fin. C. de serui. & aqua. & eũ ad hoc reputat etiã singu. Ang. in. l. imperatores. ff. de serui. vrba. predio. Joã. de imol. in. c. si prius. ad fi. ff. de oper.
15 noui nũtia. † Quarto limita in herede qui vult edificare in preiudicium domus alteri legate. ita videtur pbari in. l. binas. j. et ibi Bartol. ff. de serui. vrba. predio. vbi tamen melius videas.
16 ¶ † Item no. in tex. in verbo cõmercium: nam cõmercium proprie est cõmunicatio mercium fm Albe. hic. & ideo est nomẽ generale omniũ cõtractuũ: tamen hic capitur in specie pro permu-
17 tatis rebus fm gl. in vno intellectu. ¶ † Ultimo no. in vbo em-
18 ptiones: q emptio & vẽditio est de iuregentiũ. † Cõtra emptio nõ põt fieri sine pretio in pecunia numerata. §. pretium. & §. item pretium. institu. de contrahen. empti. sed pecunia non est de iu-
19 regentium: sed est de iure ciuili. † patet quia nõ potest cudi sine licentia & autoritate imperatoris: imo per imperatorẽ non potest dari licentia priuato homini vel priuate familie, q pecuniã cudant, nisi sit respublica vel alius princeps. glos. est & ibi Bart.
20 in. l. fina. C. de fal. mone. † vbi dicit Bart. q nobiles Genuenses de fisco, qui habuerunt priuilegia ab imperatore cudendi pecuniam vel aurum: sed nihil valet & non potuit eis cõcedi. Ad idẽ tex. in. l. j. & ibi Bartol. C. de vete. numisma. potest. lib. xj. habeo istud contrarium pro difficili: licet facile videatur. Ad quod respondet Barto. hic: in. v. col. l3 ɔmuniter corruptus habeatur.
21 q † in contractu emptionis & vẽditionis: duo sunt considerãda ex quibus hic cõtractus perficitur. s. consensus & pretium: ɔsensus est de iuregentiũ: & q: est quid potentius q̃ sit pretium: contractus emptionis est de iuregentiũ attento cõsensu, dato q pecunia fiat per principem vel per imperatorem: q: per hoc nõ sequitur: ergo emptio est de iure ciuili vt hic p eum: et idẽ clarius tenet Bal. in rub. C. de cõtrahen. empt. in prin. Ista solutio nõ tollit obiectum: q: si pecunia nõ erat de iuregentiũ sine qua nõ potest esse emptio: ex solo cõsensu nõ poterat. Item fm hanc responsionẽ, etiã stipulatio cũ habeat cõsensum deberet dici de iuregentium:

re gentiū.vt in glos.Unde alibi glos.in.l.eas.ff.de capi.di.rn̄det
intelligēdo istum tex.q emptio est de iure gentiū.hoc est dicere
qd̄ h3 equitatē naturalē a iure gentiū,tñ est de iure ciuili,qd̄ ni
hil est dicere.ꝛ ꝯtra hūc tex.vn̄ aliter rn̄dent Cy.Albe.ꝛ Ange.
22 hic:† qd̄ imo pecunia est de iure gentiū.ꝛ de iure gētium inuen
tus est nūmus,l3 nō talis qualē principes nunc cudi faciunt.ꝛ l3
nūmi antiqui non haberent illā impressionē ꝛ materiā quā nunc
habēt,tñ erant nūmi sicut nūc.Ita t3 ipse Bart.in.l.j.ff.de con
trahē.emp.q olim erāt nūmi sicut nūc:sed in alia materia. Pro
ista sol.pondero tex.in.d.l.j.ff.de cōtrahē.emp.vbi dicit olim em̄
nō ita erat nūmus.presupponit em̄ q esset,sed non cum illa qua
23 litate.† Glos.in fi.not.duo.primo q iste tex.d3 restringi ad bella
illicita,que bella illicita nō sunt de iure gētiū.D dof.quē origina
liter vidi dicit,q imo de iure gentiū sunt tam bella licita q̄ illici
ta.nā cū bellū ex duabus partibus inuicē preliātibꝰ ꝯstet,fatuū
est dicere q bellū licitū esset de iure gentiū,ꝛ nō illicitū,q2 vnum
esse pōt sine alio a cōiter accidētibus. Ja.but.ꝛ Bar.etiā repre
hendūt istā restrictionē glos.ꝛ dicunt q imo de iure gentiū sunt
bella tam illicita q̄ licita.ꝛ sic ꝑnaliter loquit hic tex.sed bella il
licita sunt de iure gentiū occasionaliter nō dispositiue.Inuenio
q istam opi.subtiliter impugnant Ricar.ꝛ Bar.de Sali.in re
pe.istius.l.quia ꝯm eos ineptus sensus est ad hāc.l.qd̄ bella lici
ta sint de iure gētium dispositiue,sed illicita occasionaliter,ꝛ qd̄
ita intelligat hic tex.nā repugnat dictio ex,que denotat cām im
mediatā.l.j.§.ex incendio.ff.de incē.rui.nau.l.nō dubium.vbi di
xi.C.de leg.Itē ꝯm eū nō tollit obiectū glos.quia iura etiā occa
sionaliter nō debēt illicitū iudicare per.d.l.meminerint.iuncto
eo qd̄ dicit glos.fi.in.l.ꝑculus.ff.de neg.ge.ꝛ ꝓpterea ipsi tenent
q bella licita sint ex iure gētiū immediate:vt hic,ꝛ illicita ex in
iuria iure gentiū ꝓueniente ex instinctu nature prone ad malū.
l.j.§.j.ꝛ.§.cū arietes.ff.si quadru.pau.fe.di. Et ita decidunt pre
24 fati doc.† Fulg.hic dubitat multum de opi.doc.quia ꝯm eum si
populus Ro.vel papa inferat bellum hostibus.nedum illi qui
a nobis capiunt efficiunt hostes nostri:sed etiā illi qui capiunt
ab hostibus de iure efficiunt eoꝝ serui.l.hostes.ff.de capti.quō
ergo ex parte eoꝝ bellum est illicitū.vel si est illicitū,quō ex illici
to aliqd acquirūt.ꝛ huic nō dat rn̄sum. Sed pro hoc dicit se re
a probare gl.cano.in.c.ius gentiū.j.dis.que dicit q si nostri[a] capiāt
aliquē in bello,efficit seruus capiētis.ꝛ ideo etiam si posset aufu
gere nō debet:al's peccat mortaliter.ecōtra aūt captus ab hosti
bus nostris si potest aufugere licite aufugit per.l.nihil interest.
ff.de capti.dicit Raph.q illa glos.est falsa,quia ita capti ab ho
b stibus[b] efficiunt serui capiētiū sicut capti a nostris.Imo ꝯm eū
si hostes caperēt ciuitatem imperij efficeret capientium.allegat
tex.in prin.C.de offi.prefe.ꝓto.affri.l3 ꝯm eū cū illa glos.inclinat
Inno.in.c.olim.de resti.spo.Puto aduertendū.nā inuenio istā
difficultatē tactā per Ja.de ra.Pe.ꝛ Nic.de neap.in.§.si ab ho
stibus.in glo.in verbo hostes.insti.qui.mo.ius pa.po.sol. quare
statutū fuerit,qd̄ capti in bello p hostes romani imperij,ita effi
ciunt capientiū,sicut capti a populo romano. cū ex parte hostiū
presumat bellū illicitū,ꝛ quare saltem non statuit lex quādo ali
qui capti sunt ab hostibꝰ qd̄ saltem remaneant dn̄i reꝝ existen
tium penes nos.Nec potes dicere q istud sit ratiōe equalitatis
seruande.quia non subest eadē rō cū ex vna parte bellū sit licitū
ex alia non:ergo bn̄ fecisset lex,statuere qd̄ capti a populo roma
no in bello efficiant serui capientiū,sed non ecōtra. Breuiter l3
ipsi multa dicant:habes tex.in.§.j.insti.de iure pso. vnde colligi
tur rn̄sum.nā ideo statuit lex qd̄ etia3 capti in bello ab hostibꝰ
populi romani efficerent serui eoꝝ,vt ex hoc seruarēt ꝛ nō occi
derent.ꝛ ideo serui dicunt a seruādo.d.§.j. Ideo aūt statuit lex,
qd̄ etiā reputent serui quo ad bona existentia penes nos,q2 nisi
sic statuisset,acquireret dn̄s dominiu3 bonorum.quia quicquid
acquirit seruus acquirit dn̄o.l.j.in princ ff.si quis a pa.fu.ma.ꝛ.l.
placet.ff.de acqui.here.ꝛ quod ista habeant locū in bello illicito
probat tex.no.in.l.postliminiu3.in prin.in ver.ꝛ per iniuriam.ff.
de captiuis.Scdo habes ex gl.duo exēpla liciti belli.Ad primū
25 †adde qd̄ dicit Bar.in.l.j.C.de paganis.q bellum quod infert
a christianis contra infideles semp est licitū,quia ipsi tenent oc
c cupatam terrā sanctā.An aūt contra infideles hispanie[c] sit lici
tum bellū,ponit Oldr.in cōsi.lxxij.Addit Guil.de cu.hic q bel
d lum dr̄[d] licitū qd̄ infert ab eo q quē respu. gubernat, vel a mino
re in subditos suos.p tex.in.c.dn̄o guerrā in ti.hic finit lex cōtra
di.Bar.reprobat per.l.j.C.ne ar.vsu.ꝛc.li.xj.vt hic per eum.Sed
aduerte q2 Guil.loquit in nō recognoscēte superiorē,ꝯm eum in
rege parthoꝝ.ꝛ in rege psarū,iuxta.l.mercatores.C.de cōmer.
e Et idē dicit Fulg.in rege Aragonū ꝛ Frācoꝝ[e] q non recogno
scūt imperatorē.c.per venerabilē.q filij sint leg.ꝛ dicit q dn̄ esset
in cōsilio cōstantie,q eoꝝ legati publice ꝓtestati sunt,se venis
se,non quia recognoscerēt imperatorē,sed tanq̄ fideles christia
ni.Et idē circa tales de quibus declarat Bar.in.l.hostes vbi p
te videas.ff.de capti.ꝛ Oldr.in ꝯsi.lxx.Et no.q dux Mediolani
in terris suis habet plenitudinem potestatis,ꝛ ea pōt in eis,que
pōt imperator,ꝯm Ang.in cōsi.ccxvij.incip.in causa accusatio
nis in.ij.colū.Et de duce Mediolani ꝛ eius suprema potestate
vide Pau.de ca.in consi.ccxxv.incip.ad.primū prope finē ꝯsilij.
26 C † Eodē mō veneti sunt in quasi possessione libertatis.quā pre
scripserūt cōtra imperatorē ꝯm Bar.in.d.l.hostes. Plus dicit
Albe.de rosa.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.se vidisse priui
legium libertatis ꝛ exēptionis venetoꝝ bullatū bulla aurea.ꝛ
refert Ja.alua.in.c.j.in prin. quis dicatur dux vel marchio.Bal.
etiā in rub.ff.de rerū diui.t3 q de iure Veneti sunt liberi:q2 eoꝝ
27 ciuitas fundata est in mari.† Itē gulfus maris Venetoꝝ est in
eoꝝ dominio,ꝛ pn̄t interdicere de iure Januensibus ꝛ alijs ne
possint in gulfu nauigare.l.sane.ff.de iniurijs.ponit Ray.exem
plum de gulfo maris Venetoꝝ,ꝛ expresse late cōsuluit Ange.in
cōsil.cclxxxix.incip.thema est tale inter cetera capitula in.ij.col.
28 † Ultra predicta an alius possit indicere bellū ponit Specu.in
29 ti.de primo ꝛ secūdo decreto.§.j.circa mediū.† Itē que bella di
cātur licita.ꝛ q̄ꝝ ꝛ quibus liceat bellū indicere per Albe.ꝛ Bal.
hic,ꝛ Bar.in.d.l.hostes.Innoc.in.c.qd̄ sup de voto.ꝛ in.c.sicut.
de iureiu.Bal.in.l.j.in pn̄.C.de cad.tol.Ang.in.q.per eū dispu
tata,que incipit renouata guerra. ꝛ diffuse per Jo.de lig.in tra
30 ctatu de bello.† No.tñ q l3 ꝑmittatur inferioribus bellū indice
re vt no.Inn.in.c.olim.de resti.spol.tñ nunq̄ capti in tali bello
etiā licito efficiunt serui capientiū.no.Inno.in.d.c.sicut.et pul
chre Bal.in repe.l.j. C.de sacrosan.eccle.in.xj.col.in.xxiij.q.vbi
dicit se audiuisse ab aduocatis antiquis Perusij qd̄ al's fuit ma
gna questio de facto sup hereditate comitis Burgarinj de mon
grauia capti a Pisanis in quodā conflictu ꝛ carcerati:an testm̄
f per ipsu3 factum[f] valuerit.ꝛ videbat q nō,quia erat effectus ser
uus capiētium.ꝛ illud bellū fuit indictū ab Henrico imperatore
ergo licitum.tñ dicit Bal.qd̄ Henricus imperator erat iā mor
tuus.ꝛ iste comes fuit in bello captus post mortem imperato
ris,ergo ꝯm eum potuit sustineri quod testm̄ valuerit per.l.qui
a latronibus.ff.de testa.Eodē mō capti in bello ciuili nunq̄ effi
ciūtur serui capientiū ꝯm Bal.in.l.vnica.in prin.C.de cadu.tol.
Itē quodcūq̄ bellum de mūdo,nisi diffidatio precedat,non ē
licitū,vt inquit Jo.an.in.c.pro humani.de homi.lib.vj.in nouel
la quē refert ꝛ sequitur Bald.in.l.ij.in.xxiij.col.C.de serui.ꝛ aq.
31 et in.l.manumissori.C.de obsequijs patro.pres.a lib.† Quid aūt
sit in duello,an sit de iure licitum.Bald.hic in.viij.q. arguit ad
partes:ꝛ cōcludit qd̄ est licitū,licentia superioris concedentis
ex maxima cā:al's nō per glos.no in.§.per contrariū.insti.de he
redi.que ab intest.cum alijs per eū allegatis.addo text.in.l.qua
actione.§.si quis in colluctatione.ꝛ ibi Bar.ꝛ latius Albe.ff.ad
le.aqui.no. Bart.in.l.si rem inspiciendā.§.fi.in vlti.verbis.ff.de
prescrip.ver.Bald.ꝛ Imo.in.l.cum filius.§.fi.ff.de leg.ij.ꝛ Bal.
quem omnino videas in rubr.al's in.l.j.C.de edi.di.adri.tollen.
32 † vbi dicit q duellu3 potest tripliciter cōtingere.Aliqñ ad pur
gationē innocentie corā principe.ꝛ hoc nō licet nisi prouocator
ex cā necessitat3.q2 vt dictur in Lombardia.Multi sub clypeo
iusto aliquādo pereūt.Aliud est duellū qd̄ fit inter duos mili
tes ꝓ experiētia virtutis.Aliud qd̄ fit ꝓ defensione reipubli. vt
33 ibi per eum.† Uide etiā Bald.in.c.j.in prin.de pace tenenda.et
ibi ponit An rusticus vel vilis persona possit ꝓuocare nobile3
ad duellū.Et quibus ex causis permittatur duellū etiā de iure
34 canonico:† ꝛ an duellū sit ꝓsequendū quousq̄ aliquis superet.si
forte prima die nemo superatus fuerit.vide Imo.in.l.is qui reꝰ
in.xx.col.ff.de publi.in.vbi t3 q duellum nō est licitum.maxime
attēto iure canonico.ꝛ qd̄ pōt licite recusari.ꝛ hoc dicit esse no
tabile ꝛ mēti tenēdum:quia poteris lucrari multum. Et refert
qd̄ Ange.semel fuit lucratus centū florenos aureos ab vno qui
erat ꝓuocatus ad duellum,et nolebat pugnare,an posset licite
recusare.ꝛ cōsuluit quod sic. Et pro hoc allego tex.no.in.c.mo
nomachiā.ij.q.v.vbi glos.ꝛ tex.in.c. queritur.xxij.q.ij.ꝛ.xvij.qd̄.
iiij.c.omnes.habetur in.c.ex tuarū.de purga.cano.ꝛ in.c.j.et.ij.
de purga.vulgari.ꝛ in.c.j.de clericis pugnan.in duello.aliud p
glos.in cle.pastoralis.in prin.Et ibi ponit.d.Cardi.in.v.q.de re
iudi.ponit Jo.de ana.in rub.ꝛ in.c.j.de clericis pugnā.in duel
lo.ponit Specu.in titu.de accusa.§.vj.versi.quid si.et sequenti.
35 † No.tñ qd̄ si moritur in duello nō ꝓpter hoc seruus pene morit
nec eius testm̄ rumpitur ꝯm Bal.in.d.c.j.de pace tenē.idē Bal.
in.l.j.C.de delatio.liber.tollen.quia in duello moribus militum
approbato pōt licite animaduerti ꝯm eūdem Bald.in.l.fi. C.de
proba.vbi dicit,pone qd̄ probatum in causa capitali cōmittitur
in duello.vtrum victus in duello debeat licite mori et determi
nat quod non.est bonus text.in.c.ij.de purg.vulga.quam alleg.
Bald.in.l.libertorum.C.de testi.Alibi Bal.in.l.hi penes.C.de
postu.dicit qd̄ duellum est licitum qd̄ cōsuetudo generalis per
36 mittit.† Albe.bresieñ.in repertorio suo in verbo duellum.dicit

a C Qd̄ si nr̄i. Adde Ant. de but.i.c.j. de constit.

b C Capti ab hostib. addō gl.i.c.dicat. xxiij. qd̄. v. Host.i.c.q sup his.de voto invl.q. host.i.suo ti tu.d pe.i.§. qbꝰ.ver.qd de rapina ꝛ ver.seq.

c C Cōtra in fideles Hi spanie.addō d.Pe.d an cha.i repe. regule pec catū.i.vj.q. de reg.iur. li.vj.

d C Qd̄ bellū dr̄.addō bal.i l.iij.C.d ser ui.ꝛ aq.bal. i trac.de pu gna.i.c.oli3 el.j.de resti. spo.inn.i.c. sicut.el.iij.d iu.iur.host. i sūma.tit.d treu.ꝛ pa.in §.qd sit bel lu3.doct.i.c. q humani. de homi.li. vj. sanctus Tho. secun da secunde q.xl.arti.j.

e C Et Frāco rū.adde al be.de ro.i.l. iperiū.ff.de in.om.iudi. Ang.i.l.hic aūt.ff.d ser. vꝫ.pd. Inn. i.c.bone. el j.de postu.p la.Joan.de imo.in.c.j. de consti.

f C An testm̄ p ipsum fa ctu3. Adde Inn.i.c.qli ter.el.ij.de accu.Abb.i rub.de test. in.c.tue.de pen.Bal.in l.j.C.qui ad lib.pue.nō pos.Joā.de imo.i.l.ij.ff. d ꝓub.iudi.

se bis cõsuluisse.semel regi Anglie:semel regi Hispanie:q non poterant concedere q duellum foret licitum.al's peccabat gra-
37 uissime.† Et an si qs fuerit puocat' ad duellum qui al's debeat decapitari ppter crimē,debeat mors differri.vide Bar.post an
38 tiquos in.l.imperator.in.ij.lectu.in.vj.q.ff.de statu bo.† Scōm exemplū gl.est de bello qđ fit ad ppulsationē iniurie.Et lꝫ doct. sic pertrāseāt:mihi tñ nō plꝫ.q2 qđ fit ad ppulsationē iniurie,nō est ppꝛie bellū.sed quedā defensio.d.l.vt vim.s.eo.l.j.§.vim.ff.de
39 vi ⁊ vi ar.l.j.C.vnde vi.† dicit tamē elegāter Pau.de ca.in consi. xxiij.qđ bellū pro tuitione rerū suarū est licitum,iure naturali gentiū,⁊ diuino.Duo alia exempla belli liciti addit Pe.q Bar. reprobat vt hic per eū.Et circa scōm exemplū dic,qđ ex eo non plꝫ:quia ibi nō tractaṫ de bello publico.Itē ita demū est licituꝫ qñ iudicis copia haberi nō pōt.glo.est no.in.c.si alius.§.bellissime.in glo.pe.ff.qđ vi aut clam.que sic limitat.l.ait pretor.§.si debitorē.ff.de his que in frau.cred. ¶ In glo.in ver.distincta.diuiditur ista glo.in duas ptes put p viā qstionis vere format duas oppo.scōa ibi.Itē nōne. In prima parte glos.tene primā sol.nā
40 in.ij.sol.† dum glos.psupponit.dñium vtile esse de iure gentiuꝫ sequebatur.d.§.adeo.insti.de locato.certe Jaco.de ra.Bartol. Bal.⁊ cōiter Moder.reprehēdūt glos.⁊ Pe.quia dominium vtile est de iure ciuili.allegāt.l.superficiario.⁊.l.pretor.ff.de rei ven.vbi dicit q ptor dat vtiles actiōes:sed ius pretoriū est pars iuris ciuilis.l.ius aūt ciuile.cū sequēti.j.eod. Sed caue quia ille ll.parū probant.nam loquūtur de vtilibus actionibus sed nō de vtili dñio.Ad.§.adeo.rñdent qđ non loquitur de contractu locationis:sed de contractu emphyteutico qui est iuris ciuilis:vt ibi.⁊.l.j.C.de iure emphy.mihi vr̃ qđ non bene tollant fundamētum Petri.Nā lꝫ.§.adeo vere loquaṫ in ɔtractu emphy.tñ Pe. voluit arguere ⁊ pbare q dñium vtile sit de iure gentiū,nā locatio est de iure gētiū.vt hoc tex.tñ per locationē ad longū tēpus trāsfertur vtile dñium vt dixi in.l.manumissiones.s.eo.⁊ ad hoc argumētū nō vadit solutio doctoꝝ.Puto q debeat rñderi sic:
41 † nā locatio simplex est de iure gentiū sed locatio impertuum est de iure ciuili:⁊ qđ per eam transferatur vtile dñium nō credo qđ sit de iure gentiū sed de iure ciuili.l.j.§.qui in perpetuū.ff.si ag. vectigal.vel emphy.petaṫ.l.j.§.qđ ait.ff.de superficiebus.⁊ hoc
42 mō cessat obiectū Pet.† Quid autē differt[a] emphyteusis a locatis ppetuo lꝫ Jmo.in.c.nulli.in.iij.col.⁊ in.c.ad audientiā.in.j. col.de rebus eccle.nō alie.aperto oꝛe fateaṫ qđ nulle sint differētie in effectu.sed solū in noīe.ita etiā dicit Joā.fabri.in.l.j.C.de iure emphy.⁊ in.d.§.adeo.Ego semp tenui q est magna differētia in effectu:quia emphyteute non fit remissio propter sterilitatem,conductori in perpetuū fit.item emphyteuta si cessat soluere,nō potest expelli nisi lapso biennio.cōductor perpetuus statim pōt expelli:vt declaraui in aut.qui rem.C.de sa.san.eccle.et
43 in.l.j.C.de iure emphy. ¶ † In ea.glos.ad finē rñde melius, lꝫ aliqui modi acqrendi dñium sint de iure ciuili,quos enumerat gl.hic ⁊ glos.in.l.j.in prin.ff.de acq.pos.tñ ipsum dñium sem
44 per est de iure gētiū/ Inter alios modos† pondera dū glos.tꝫ q per snīam trāsfertur dñium,intellige mediāte traditione vel quasi.§.fi.insti.de offi.iu.q2 etiā in cōtractibus nō trāferṫ dñium sine traditiōe.l.in traditionibus.C.de pac.l.si ager.cū glos.ff.de rei ven.Idē q hic,tꝫ glo.in.l.sunt ⁊ alie.in gl.fi.ff.de publicia.et in.l.pōponius.§.si iussu.ff.de acqr.pos.glos.est melior de iure in §.fi.insti.de offi.iudi.quā reputat sing.imo.in rubr.ff.de re iudi. Istā opi.vltra plures antiquos vꝫ Dy.Ja.de aret.Old.Ray. et Guil.hic.lꝫ Ray.dicat q sine scandalo ⁊ scrupulo conscientie vtraq opinio est sustētabilis.hoc tꝫ Bar.Ang.Jmol.⁊.d.Alexan.in.d.§.si iussu.Jac.de are.Cy.⁊ Bal.in.l.iij.§.itē queri pōt. ff.de rebus coꝝ.Jo.calde.⁊ do.Cardi.flo.in.c.proposuit.vbi bonus tex.in materia.de cōces.preben.Cy.⁊ Jaco.de Are.in.l.j.C. cōia vtri.iudi.⁊ dicit do.Alex.in.d.§.si iussu.q q̄uis vtraq opinio disputatiue possit sustineri:tñ ista est verior.Et pro ista ptꝫ q per snīam trāsferatur dñium.faciunt multi tex.clarus text.in §.fi.insti.de offi.iudi.in.l.statuliberi a ceteris.§.quintus in verbo dñs.ff.de statulibe.in.l.si per errorem.ff.de vsucap.in.d.l.pōponius.§.sed si iussu.in.l.pomponius.§.sed si is presertim in ratione.ff.de procurato.in.l.eum qui.§.si petenti.ff.de publi.in.l. cum putarē.ff.fami.hercis.que iura vt fortius stringant sic inducas.Regula est qđ in casibus in quibus traditione facta a non dño,trāsfertur vsucapiēdi ɔditio,in eisdem si traditio fiat a dño trāsfertur dñium ⁊ econtra.l.clauibus.ff.de cōtrahen.empt.sed ego habeo in iuribus palleg.q per traditionē factā autoritate snīe,trāsfertur vsucapiēdi conditio:ergo si condēnatus per sententiā erat dñs trāsfertur statim dñium.bonus tex.in.d.l.iij.§. item queri potest:quē cōsidera in verbo peritus:⁊ sic ibi agebaṫ rei vendicatione.⁊ tñ dicit text.q snīa est spēs alienationis.⁊ sic facit cōtra doctrinā Barto.hic.ad idem stringit.l.sunt ⁊ alie.in fi.ff.de publi.iuncta regula.l.clauibus.ff.de cōtrahen.emp. Ad

a ¶ Quid aūt diff.rt.adđ gl.in vb.ad locationem īsti.loca.gl. i.c.fi.đ loca. doc.i cle.j.đ reb.eccl.nō alie.

idē facit,quia factū iudicis cēseṫ factū partis.l.ob causam.C.de euic.sed si pars condēnata traderet,trāsfertur dominium,ergo in sententia iudicis facta traditione.et hoc vltimo argumento vtiṫ Bald.l.j.C.cōia vtri.iudi.Pro ista opi.etiā.d.Alex.in.d.§. si iussu.ponderat tex.in.l.inter officium.in fine.a contrario.ff.de rei vendi.qui tamē mihi nō multum stringit.Secūda est opinio glo.tenentis contrarium in.l.exceptio.ff.de excep.rei iudi.sentit gl.in.l.inter officiū.in glo.fin.ff.de rei vendi.Jaco.butr.hic late Pe.de bella pertica.vt ibi refert Cy.i.l.cōia vtriusq iudi.⁊ idē tꝫ Ray.⁊ Oldoff.in.l.possessiones.ff.de proba.⁊ Compost.in.c.q sicut.de elec.⁊ do.Signo.homodeus Mediolanensis.Pro ista parte fortiter stringit quia in reali agitur solū ad declarandum l.⁊ex diuerso.§.j.de rei vendi.⁊ ita sentētiatur.l.pomponius.§. sed ⁊ is.ff.de procura.l.sicuti.§.si queratur.in fin.ff.si serui.vēdi. ergo actus agentium non debent operari vltra eorum intentionem.l.nō omnis.in prin.ff.si cer.peta.Et ad hoc durum est rñdere quamuis.d.Alex.in.d.§.si iussu.rñdeat negando assumptū.l. Secūdo facit regula.l.iij.§.subtilis.ff.de cōdi.ob causam.vbi error impedit translationē dñij:ergo cū condemnatus per sententiam tradat rem tanq vere sit accipientis cum non sit:iste error dꝫ impedire translationem dñij:tñ gl.⁊ doc.in.d.§.si iussu rñdēt qđ illa regula fallit qñ traditio erronea fit autoritate sententie. Tertio pro hac parte stringere videṫ.nam arbitria sunt reda
45 cta ad similitudineꝫ iudicioꝝ.l.j.ff.de arbi.† maxime cū hodie ex snīa arbitri ita oriaṫ actio ⁊ exceptio sicut ex snīa iudicis.l.cū antea.C.de arbi.sed ego habeo qđ ex snīa arbitri non transferṫ dominium.c.raynaldus.de test.per quē tex.ita dicit Bal.in.l.fi. §.fi.C.cōia de le.ergo idē in snīa iudicis:sed dic q tex.in.d.c.raynaldus.nihil probat vt declarat.d.Alex.in.d.§.si iussu.lꝫ habet alium intellectum quem ponit Bar.in.l.filiusfa.§.diui.ff.de le.j. Tertia principalis fuit opinio Bartol.pro concordia dictarum gl.late distinguit:vt hic per eū:⁊ simpliciter recitant Fulg.⁊.d. Martinus lauden.hic.d.Anto.de but.in.d.c.proposuit.de cōces.preben.Ego autē circa doctrinā Bar.vt perfectius habeaṫ moueo sex difficultates.prima est quare Bart.cōstituat differētiam an snīa feratur in actione personali an in actione reali.Respōde quia actiones personales competūt ad dandū ⁊ sic ad dominium transferēdum.§.sic itaq.insti.de actio.secus est in actionibus realibus.§.j.insti.eo.Scōa difficultas est quia Bart.vult q qñ snīa ferṫ sup actione personali,que non tendit ad trāslationem dñij puta super actione cōmodati vel depositi:tūc p snīam nō trāsferaṫ dominium:quia actio nō tēdit ad hoc:si ita est quomodo sententia lata super actione reali potest inducere translationem dominij:cum actiōes reales nunq tendant ad hoc:vt.j. dicetur,puto posse rñderi q in actione personali cōmodati depositi vel simili,nullo modo agitur de dominio nec transferēdo, nec declarando,sed in actionibus realibus quamuis non agaṫ de dominio trāsferendo agitur saltem de declarādo.Tertia difficultas est:quia Bar.vult qđ si reus conuentus non petijt pronuntiari se esse dominum tñ iudex potest super hoc pronūtiare: ⁊ sic pōt sniare super eo qđ non est petitū:nec lis contest.q bene no.Idē tenent Jnno.⁊ Jo.de lig.in.c.ex conquestione.de resti. spo.Dy.in regula non lꝫ actori.Bald.in.l.cum papi.C.de sen.⁊ in.l.sed ⁊ si possessori.in princ.ff.de iureiu.⁊ ibi remissiue.d.Alexan.ad fi.princ.Ludo.ro.in.d.l.pomponius.§.si iussu.Cōtrariū tenet Hosti.in.d.c.ex conquestione.⁊ in.c.lꝫ causam.de proba.⁊ habes glo.ordi.in.d.l.cū papinianus.in verbo cōdemnare:⁊ ibi Bal.ad hoc no.⁊ ibi glo.vult plus,qđ iudex nō possit pronūtiare pro actore super non petitis:idē si essent accessoria:q vltimo nō firmo.Fallit in.v.casib' ibidē per eū ⁊ alios enumeratis,⁊ facit duplex ratio.pma vulgata:q2 snīa dꝫ esse cōformis libello seu petitioni:⁊ fatuus est iudex qui cōdemnat in alio q̄ sit petitum l.fi.C.de fideicō.lib.l.vt fundus.ff.cōi diui.⁊.c.licet heli.de simo. Secunda ratio:quia snīa lata super eo super quo non est lis contest.quia deficit solēnitas iudicij nihil vꝫ.l.latam.⁊ ibi Bart.C. de sen.do.Anto.⁊ alij cano.in.d.c.ex conquestione.super hoc distinguunt.vide per eos.Cōcludēdo dic ⁊ ita intellige Bart. qui alias male diceret qđ quāuis actor nō petierit:si tñ postea probauit,iudex pōt ferre sniaꝫ pro actore in eo qđ probauit quāuis non sit petitū.gl.est in.l.circa.ff.de proba.tu allega meliorē text. de iure in.c.auditis.de pscrip.de quo etiā per Bal.in.l.fin.C.de fideicō.lib.⁊ in.l.j.C.vti pos.⁊ in.l.hereditas matertere.C.de pe. here.⁊ in.l.ordinarij.in.v.col.C.de rei ven.⁊ in.l.ij.in prin.C.cōmuni di.Quarta difficultas est:quia Bart.vult q si feratur sentētia declaratoria pro reo,nō simpliciter,sed pronuntiando rem petitam esse suam:tñ non transferṫ dominium in eum:sed pronūtiando rē petitā esse suā,tꝫ idē Bar.in.l.exceptio.ff.de excep.rei iu.⁊ istā contrarietatē pōderat Jnn.in.c.proposuit.in.xvj.col. de conces.preben.⁊ tꝫ istam vltimā:motus,q2 si in isto mō fuisset: lata snīa pro actore,transfereṫ dñium in eum:ergo multofortiꝰ quando

quando est lata pro reo, per regulam. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. l. arrianus. ff. de actio. et obli. c. ex literis. de pba. Idē tz Lu. ro. d. Alex. et d. Fran. de are. in d. §. si iussu. et Rapha. ful. lz de illa contrarietate mentionem non faciat hic: et facit. d. l. sz et si posses- sori. in prin. Caue tñ quia ibi nō competit vtilis in rem sed vti- lis actio in factū: considera q Bar. bene sentit rationē diuersita tis, inter actorē et reum. nam in reo vult ideo non trāsferri domi nium, quia reus hic nō petijt: nec hz necesse petere: sed actio de necessitate hz in libello petere declarari rē esse suā. l. ex diuerso. §. j. ff. de rei ven. et sic Bar. constituit differentiā propter formaz petitionis: et sic solū eēt differētia in facto: et data paritate termi norū: idē eēt in reo q in actore: sed caue forti⁹ 9tra Bart. cū suf- ficiat reū pbare, dato q nō poterit: vt. s. prime dixi. ¶ Quinta difficultas est ceteris grauior, quō possibile est q p sniaz latam in actione reali trāsferat dñium: nā qui agit psupponit se esse do minū. l. j. C. de alie. iu. mu. cau. fac. c. examinata. de iudi. et sic soluz agit vt declaret dñs. d. l. et ex diuerso. §. petitione. Item snia lata in actione reali dz esse declaratoria et nō institutoria. l. sicuti. §. sz si queratur in fi. ff. si serui. ven. et actus agentiū non debent ope- rari vltra eorū intentionē. l. non ois in prin. ff. si cer. pet. Ista est fortis difficultas et valde necessaria ad intelligendū. Bart. in d. §. si querat. rñdet ad illū tex. calūniādo, q dum tex. ibi dicit: q p sniam nō dz 9stitui sed declarari: vult dicere ſm eū, q in snia nō dz istud poni, qualiter iudex 9stituit q dñiū trāsferatur: sed be- ne opz declarari: nihil est. destruitur tex. et rō ibi assignata repu gnat. d. Alex. in d. §. si iussu. Rñdet alijs duob⁹ modis. Primo qd nō est verū q in actione reali ferat snia declaratoria vt dicit pbari per iura q̄ allegauit in prin. hui⁹ articuli: sz nihil est p tex. clarū in d. §. si querat. in fi. Scdo q2 ex quo actor solū petit se de- clarari dñm. d. l. ex diuerso. §. petitor. certe snia dz esse cōformis petitioni vt pdixi. vñ rñdet scdo mō qd nihil repugnat, quinetiā ex snia declaratoria trāsferatur dñium, et pbat sic. nā in actione personali pōt pferri snia declaratoria: nam iudex pōt sniare hoc mō declaro qd debes titio centū ex cā mutui. l. quicqd tñ. §. si ar biter. ff. de arbi. et tñ nemo negabit quin ex tali snia declaratoria inducatur noua obligatio: sed certe simile nō est bonū cū actio psonalis nō repugnet put realis: vt ptz in d. §. si queratur. in fi. ¶ Quarto mō et subtilius rñdet Rapha. cu. in d. §. si iussu. q ex snia in reali actione lata vere nō trāsfertur dñium. ita procedūt ista pdicta: et difficultas quā moui: tñ inducit psumptio iuris et de iure q actor p quo lata est snia sit dñs. per tex. in d. l. statulibe ri a ceteris. §. quintus. ff. de statulibe. et in d. §. queri pōt. Ponde- ra qd istud etiā vult Bar. in illo mēbro qñ pro reo fertur senten- tia nō simpliciter sed pnuntiat super dominio. Sexta difficul- tas est qñ fertur snia pro reo possidente rem petitā, quare dimis sio autoritate talis snie non operatur trāslationez dñij, sicut qñ traditur actori per regulā. l. qua ratione. §. interdum. ff. de acqr. re. do. et §. interdum. insti. de rerū diui. rñdet Bald. hic limitādo dicta iura nō pcedere qñ titulus ex intentione concedentis nō ordinatur ad trāslationem dñij. bene facit in simili text. in. l. si p fundo. C. de trāsac. quā docto. ibi reputāt ad hoc singu. et Bald. in. c. j. ad fi. de cōtro. inter do. et vasal. de beneficio. vbi similiter di missio penes reū conuentū ex causa transactionis nō operatur trāslationem dñij vt ibi declaraui. Ex istis habes declaratā do- ctrinam Bart. ex quibus apparet qd in multis non bene proce- dit. Et attēde subtiliter tu prouecte qd lz Bar. videatur consti- tuere differentiā et distinguere, an snia ferat super actione perso nali, an super reali: tñ si cōsideras idē statuit in vno qd in alio. nā in personali si snia ferat pro actore trāsfertur dñiuz. idē in reali. Itē attende diligēter: q2 Bar. in lec. impressis fuit corruptus et deprauatus in eo membro in quo dicit, qd si in actione reali fera tur snia p reo non simpliciter sed pronuntiādo rem esse ipsi⁹ rei a quo petit. in lectu. ipressis sic hr: quāuis p reū nō fuerit petitū dominiū, tamē q2 petijt se declarari dñm, predicta cessant et con- sequenter tunc dñium tra nsfertur: certe fuit mala deprauatio: quia in veris lecturis sic dicit q isto casu etiā non trāsfertur do- miniū. ratio que mouit me dicit Barto. ex quo reus hic non pe- tijt se declar ari dñm: tamē ista sentētia que habet p veritate fa- cit psumptionē pro eo. l. sed et si possessori. in fi. principij vbi datur vtilis. et ita referūt Barto. Rapb. Fulg. et Lauden. hic et Imo. in d. c. proposuit. et Lud. et do. Alexād. in d. §. si iussu. et qd ista sit ve- ra lectu. Bar. et non impressa, ostēdo ad oculum: quia si sic staret vt in libris impressis, nō esset differētia an snia feratur p actore an pro reo. et tñ Bar. vult constituere differentiam vt ponderāt et reprehendunt doc. s. allegati. ¶ Quarta principalis fuit opi. Hosti. Jo. an. in d. c. proposuit: qd si snia ferat in iudicijs vniuer salibus vel cōmunibus bene importat translationē dñij. text. est clarus in. §. in fi. de offi. iudi. et d. l. statuliberi. §. quintus. sed in iudicijs singularibus fit secus. et idem et plenius tz Bal. in. l. tra- ditionibus. ad finē. C. de pac. Non plz. propter tex. in. l. iij. §. item queri pōt. ff. de re. eorū. in verbo petitus. nisi intellexeris petitus scz per petitionem hereditatis. obstat etiā tex. quē statim. j. alle gabo. ¶ Quintā opi. ponit Bal. hic in. ix. col. et in. l. j. C. cōia vtri usq iudi. enumerādo tres spēs sententiarū, et eius distinctionē sequit Lud. ro. in d. §. si iussu. et do. Mar. hic. ¶ Tu p pma opi. que vr cōmunior adde optimū tex. in. l. statuliberi. §. statuliber. et ibi Albe. post Jac. et Old. ad hoc no. ff. de statulibe. et credo q istū tex. voluit allegare Bar. in d. l. si iussu. sed quia Bar. est cor- ruptus. doc. nō aduertūt. fortius tz Bal. in. c. cū cām. in. iij. colū. de pba. q per sniam acquiratur dñium directū et non vtile per tex. in d. §. quintus. Limita in snia interlocutoria p quā nō trās- fert dñium. l. a diuo pio. §. si super. ver. sed sciēdum. ff. de re iudi. Bal. in. l. j. ad fi. C. cōia vtri. iudi. Mod. in d. §. si iussu. Et de isto articulo vltra pdicta vide etiā Bal. in. l. iij. ff. de publi. Imol. in cōmento. c. fi. xiiij. col. de pscrip. Pe. de anch. j cle. auditor. de re- scrip. late Benedictū de plūbino in d. l. statuliberi. §. quintus. et late Albe. de ro. in. l. exceptio. ff. de excep. rei iudi. vbi est multa finaliter dicit quilibet eligat in tāto discrimine illud qd sibi pl⁹

46 plz et aliter nō decidit. ¶ † In eadē glos. ibi. item per testamen- ta. habes ex glos. q testm̄ est de iure ciuili. idē simpliciter sequit Bar. hic in. iij. colū. dic melius qd testm̄ origine est de iure gen- tium. ptz ex gl. l. quoties. in prin. ff. de here. insti. Dum ponit de testō Isaac in quo instituit Jacob filium suū: et tñ istud fuit ante

47 ius ciuile † bene verū est q solēnitates requisite in testamentis fuerūt inuēte per ius ciuile. insti. de testa. in prin. et ita melius tz idē Bar. in. l. interdū. in pe. col. ff. de cōdi. inde. d. Anto. in rubri. extra de testa. et ibi ponūt alij Moder. et Fulg. hic dicit se ita cō suluisse. Per hoc an princeps posset rescribere 9tra testm̄ de q̄ vltimo tu adde tex. in. l. si testm̄. C. de testa. et ibidē Fulg. Lu. ro. in. l. si nō spāli. eo. ti. De substitutionib⁹ aūt vide per Bar. in. l. ij. in pn. in. j. q. ff. de vulg. et pup. Ang. de are. insti. de pup. substi. in prin. in. j. col. ¶ Glos. in verbo emptionis. in fi. dic clari⁹ tria cō siderari debere ſm Guil. et Bar. hic: vide Bal. in rubri. C. de cō- trahen. emp. in prin. ¶ Glos. in vbo obligationes. diuiditur in qnq partes. In prima remouet contrariū. In scda per viā que stionis remouet aliud 9riū. In tertia 9tra solutionē oppo. et rñ- det. In quarta remouet aliud 9trariū tacitū. In quinta format qōnem et se remittit. scda ibi: itē quero. tertia ibi: quō ergo. quar

48 ta ibi: pōt tñ dici. quinta ibi: itē qd differt. † Ex prima parte ha bes q actiones sunt de iure ciuili per tex. in. l. ij. §. deinde ex his. j. ti. j. ille tex. potest induci pro et contra. nam contra glos. faceret ponderando verbum composite sunt. i. simul posite. ergo prius erant. in cōtrariū stringit in verbo tria hec iura nata sunt. et lo- quit de actionibus, si nata, ergo origine sunt de iure ciuili. et ista est cōis sentētia quam etiam tenet glos. in. l. rerū amotarum qui dem. in glos. fi. ff. rerū amo. et in. l. actionū genera. §. fi. ff. de acti. et obli. et glo. in. l. placet. in glo. j. C. de epi. et cle. et in. l. quoties. C. de preci. impe. offe. et in. l. fi. C. si 9tra ius vel vti. pub. Tenent Oldr. Albe. Bar. et cōiter Citramōtani hic: et Albe. in d. l. ij. §. deinde ex his. Canoniste Inno. et Jo. and. in. c. que in ecclesiarum. de cō sti. Arch. in. c. iusgētium. prima dist. ¶ Pro ista parte facit tex. in. §. sed isto. insti. de acti. in. l. iiij. §. ex hoc edicto. in verbo ciuili actione. ff. nau. cau. stab. et in d. l. actionū genera. §. fi. sed est text. melior ceteris. insti. de perpe. et tem. actio. in prin. 9sidera tñ qd in omnibus illis. ll. actiones appellātur ciuiles ad differentiam iuris pretorij: ad idem facit tex. in. §. nō autem oēs. quem ad hoc reputat meliorē de iure Bal. insti. de act. in prin. vbi plenius di xi. tñ mihi nō multū stringit. Pro ista cōi adducit fundamētum per Dy. Nico. de neapo. et Jo. fab. insti. de act. in prin. in quo fun- damento Sali. hic facit magnū capitale. Nā obligatio natura- lis que est de iure gentiū: vt hic in glos. non potest sola pducere actionē, sed requirit ciuilis que se hz tanq pater: sed naturalis obligatio se hz tanq mater ad pducendum actionem: sed be- ne sola ciuilis aliqñ pōt actionē pducere put ista declarat Bar. in. l. j. ff. de 9di. inde. et in. l. cū quis. C. de iu. et fa. ign. si ergo actio nō pōt pduci sine ciuili obligatione et ciuilis obligatio non erat de iure gentiū: ergo impossibile est, dicere q actiones fuerint de iure gentiū: quia sic causatū fuisset ante suā cām: tñ posset rñde- ri: q attente iure gentiū 9siderato, nihil esse equius q̄ pacta et cōuenta seruari: sola naturalis pducebat actionē: lz per ius ciui le postea statutū fuerit qd sola naturalis sine ciuili nō pduceret actionē. Ita teneas quāuis Ja. de ra. Pet. et subtiles vltramō. teneāt cōtrariū: et pro eis fortiter stringit tex. in d. l. re. amo. qui- dem in verbo iure gentiū condici: quāuis glos. ibi cū violētia rñ deat: sed p nūc potes rñdere: vt ibi p Bart. in prima rñsiōe post glos. Ad alia fundamēta rñdi. vt hic per Bar. et dixi insti. de act. in prin. Ray. et Bald. in. vij. q. concordādo distinguūt: vt hic per eos. et sequit Rapb. Ful. hic: et Jo. fab. insti. de act. in princ. Sed eorū distinctio pōt reprehēdi per text. in. l. in cōmodo. § sicut. ff. cōmo. et in. l. iij. §. ex hoc. ff. nau. cau. stab. dixi late insti. de acti. in

prin. Que aũt vtilitas sit hui⁹ articuli Bart.⁊ cũ eo alij oẽs de-
clarant ꝓpter bãnitos ⁊ deportatos vt hic ꝑ Bar. Caue: q: ista
49 vtilitas nõ vr̃ bona † q: dato ꝙ actiões sint de iure ciuili: tñ cõ-
peterent deportatis ⁊ bãnitis: q: cũ eis cõpetát cõtractus q sint
de iure gẽtiũ per ꝯñs cõpeterẽt ⁊ actiões. l. si tibi mãdauero. §.
is cui⁹. ff. mãda. ⁊ Bar. met. ĵ. fatet̃ per illũ tex. ⁊ fortius in. l. si vi-
ctũ. vbi Moder. ff. de re iud. Declaro istud vltimũ. nã illi q per
dunt ea q̃ sunt iurisgẽtiũ: vt sunt dãnati in metallũ. ex quo reti-
nent ea q̃ sunt iuris naturalis: puta alimẽta, habẽt ꝓ eis ⁊ simili
bus relictis sibi actionẽ de iure ciuili in necessariã cõsequentiaʒ
ſm Bar. in. d. l. si victũ. per. l. iij. ff. de his q̃ ꝓ nõ scrip. ha. ⁊. l. lega
tum. ff. de capi. di. sed q: ille. ll. nõ ꝓbant de actione: ꝓbat̃ in illa
l. si victũ. ſm vnũ intellectũ quã. l. ad hoc Imo. ⁊. d. Alex. ibi di-
cunt esse singularẽ ⁊ vnicã in iure, si ergo actiões cõpetũt etiam
his q ꝑdiderũt ea q̃ sunt iurisgẽtiũ in necessariã ꝯsequẽtiã: mul-
tomagis cõpeterẽt his q ꝑdiderũt solũ ea q̃ sunt iuris ciuilis in
necessariã ꝯñam: ergo vtilitas Bar. ⁊ doc. nõ est bona. Melior
vtilitas vr̃ esse. q: si essent iuris ciuilis, possent tolli ꝑ rescriptuʒ
principis, etiã sine cã: secus si essent iurisgentiũ: iuxta glo. fi. C. si
cõtra ius vel vti. pu. ⁊ in. l. fi. ff. de ꝯsti. prin. glos. ⁊ doc. in. c. que in
eccl̃iaꝝ. de ꝯsti. Sed caue q: si actiões possent tolli etiã tollerent̃
cõtractus in necessariã ꝯsequẽtiã. d. §. is cui⁹. cum alijs ꝑallega-
tis, nisi diceres ꝙ sublata actiõe: nõ tñ in totũ tollerẽtur cõtra-
ctus: q: alios effectus ꝓducerent: lʒ al̃s nõ possent agi. Cogita.
Quid aũt sit de exceptionibus an sint de iure gentiũ vel de iure
ciuili: dic vt ꝑ Bart. hic in antepe. q. ¶ In ea. glos. ibi, sed iure
gẽtiũ est aliqs: ꝯ̃triũ dicit gl. in. l. si id qd̃. in prin. ff. de ꝯdi. inde. dic
vt ꝑ Bar. hic: ⁊ notabili⁹ in. d. l. si id qd̃. in prin. in. j. col. ff. de ꝯdi.
inde. ꝯsiderãdo duplex iusgẽtiũ: vt per Bar. ⁊ lʒ Fug. aliqd leui
ter pũgat ad oppositũ: tñ magis obstat, cũ de iuregẽtiũ ꝑmeuo
nõ essent distincta dñia, sʒ fuerũt disticta ex scd̃o iuregẽtiũ: quõ
ergo potuit eẽ obligatio naturalis de iure gẽtiũ, nisi rñdeas vt
per Bar. in. l. frater a fratre. in. xvij. col. ff. de ꝯdi. inde. ⁊ dixi in il
50 la. l. si id qd̃. ¶ In ea. glo. ibi, ⁊ obligatio ad antidora. † Pro cla
ra intellgẽtia glos. debes aduertere melius q̃ꝫ Bar. ⁊ alij decla-
rent, ꝙ obligatio naturalis principaliter est duplex: iuxta gl. in
l. sed ⁊ si lege. §. cõsuluit. ff. de peti. here. Quedã est inducta rõne
naturali vel gẽtiũ, q̃ orit̃ ex ꝓmissione seu ex cõuentione. l. cũ am
plius. §. is natura dʒ. ff. de re iudi. l. fideiussor obligari. §. fideius-
sor. ff. de fideius. nihil em̃ magis ꝯgruit fidei humane q̃ꝫ ꝓmissa ⁊
ꝯuẽta seruare. l. j. in prin. ff. de ꝯsti. pe. ⁊. l. j. ff. de pac. Et ista est tri
plex. quedã est fomentata a iure ciuili vt possit actionẽ ꝓducere
vt est in certis casibus puta in. l. etiã. ff. de vsur. ⁊ ista dr̃ cõuẽtio
51 legitima. l. legitima vbi dicet̃. ĵ. de pac. † Quedã est obligatio na
turalis nõ fomentata a. l. ciuili, que fit ad liberandũ qñ creditor
facit debitori pactũ de nõ petẽdo. ex isto em̃ pacto obligatur na
turaliter non petere. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis.
Quedã est obligatio naturalis sola inducta ad obligãdũ. puta
si pacto nudo ꝓmitto tibi centũ. ista obligatio naturalis nõ est
potens ad agendũ. l. iurisgẽtiũ. §. igit̃ nuda. ff. de pac. Habet tñ
qnq̃ꝫ effectus de qbus per Bar. hic ⁊ alios, ⁊ inter ceteros: q: est
potens ad cõpensandũ cũ alio debito efficaci. l. etiã. ff. de cõpen
sa. Limita notabil̃r qñ est obligatio naturalis que semꝑ fuit so-
la: vt in exẽplo ꝑrime dato: secus si semel fuisset iuncta cum ciui-
li: ita ꝙ ex ea potuisset efficaciter agi. nã sublata ciuili puta per
sñiam. l. iulianus verũ debitorem. ff. de cõdi. inde. ⁊ ex illa sola na
turali potest agi vt declarat Bar. ibi nõ obstat exceptio. §. item
si in iudicio. insti. de exceptio. illa naturalis nõ est potens ad cõ
pensandũ. q: ex ea adhuc põt agi: sed obstat exceptio. ita proba
tur in. l. quicũq̃ꝫ. ff. de cõpensa. ſm Bar. in. l. ꝑcu. ad exhibendũ.
§. j. ff. rẽ ra. ha. ⁊ in. l. si pene causa. ⁊ in. l. qui inuicẽ. ff. de ꝯdi. inde.
52 do. Alex. in. l. j. ff. de cõdi. inde. † Scd̃a principalis est obligatio
naturalis que causat̃ ex solo instinctu nature propter seruitia, ⁊
ista etiã cadit in brutis. vt inquit Nic. de neapo. insti. de oblig. in
a prin. ⁊ appellat̃ obligatio antidoralis[a] vt hic in glos. ab anti qd̃
est pro, ⁊ doros donatio. ſm gl. in. d. §. ꝯsuluit. ⁊ gl. in. c. cũ in offi-
cijs. de testa. ⁊ in. c. illud. viij. q. ij. ⁊ ista obligatio antidoralis cõ-
trahit̃ nõ solũ inter extraneos. d. §. ꝯsuluit: sed etiã inter matrẽ ⁊
filiũ ⁊ ecõtra ſm Ang. qui ita no. in aut. de nõ eligẽ. scd̃o nuben-
tes in prin. in. j. col. Ista obligatio antidoralis ſm Bar. est mo-
dici effectus, nisi in casu spãli. in liberto erga patronũ vbi reda-
cta est ad necessitatẽ prestãdi. l. j. §. cũ patron⁹. ff. de offi. prefect.
vrb. Tu collige. xviij. notabiles effectus huius obligatiõis an-
53 tidoralis. † Primus est ꝙ lʒ al̃s donatio vltra quingentos[b] au-
b reos sine insinuatione nõ valeat. l. sancimus. al̃s pe. in fi. C. de do
na. ponũt Bart. ⁊ alij in. l. modestinus. ff. eo. Bald. post Guil. in
l. illud. C. de sacrosan. eccle. cum mille cõcord. tñ si sit facta ꝓpter
seruitia precedẽtia, ⁊ sic ex cã remunerationis: dũmodo seruitia
sint equiualentia: vʒ donatio sine insinuatione. l. aquilius regu-
lus. vbi Bar. ⁊ plenius Imo. ff. de dona. probat̃ in. l. fi. in princi.

iuncta gl. parua. ⁊ ibi Ang. no. C. de iure do. Bal. ad. l. fi. in fi. C.
ne liceat potẽtioribus. ⁊ in. l. si cũ mihi. ff. de dolo. ⁊ in. l. iij. C. qui
bo. ce. pos. ⁊ in. l. si mortis. in fin. C. ad. l. fal. ⁊ in. l. fin. in reportatis
antiquis. ff. de exercito. vbi subdit vnum qd̃ est valde singulare,
qd̃ sufficeret ꝯfessio benemeritoꝝ apposita in instrumẽto, dũmõ
in specie. absq̃ꝫ eo ꝙ aliter probaret. qd̃ vltimũ non pono ꝓ ꝯstã
ti. sed remitto te ad no. ꝑ oẽs in. l. si donatione. vbi ꝑ do. Alex. et
aliqñ dixi. C. de colla. ⁊ no. ꝑ Bal. in aut. ex testõ. in. iij. col. eo. tit.
⁊ in aut. vnde si parẽs. post gl. ibi. C. de inoffi. test. iuncta regula
quã tradit Bar. in. l. ⁊ si forte. per illũ tex. ff. de castren. pecu. et in
aut. si quis in aliquo. prope fi. C. de eden. Old. Lau. in cõsi. v. in-
ci. Titius dedit duobus cõiugibus, ⁊ in cõsi. ccxix. incip. ad ha-
bendã aliqualem notitiã. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de reb. eccl.
non alie. super rub. ⁊ in ti. de instru. edi. §. porro. in addi. magna.
in ver. fuit etiã qd̃ de facto. ⁊. d. Alex. in consi. ccxv. in. ij. vol. In-
tellige tñ sane qñ essent seruitia vel benemerita de ꝑterito colla-
ta immediate in ipsum donatorem. sec⁹ si essent benemerita vel
seruitia de futuro vel etiã de preterito sʒ non sibi collata. vt late
limitat Imo. quem oĩno videas post Barto. in. d. l. aquilius. Se
cũdo intellige qñ seruitia vel benemerita essent equiualẽtia rei
vel quãtitati donate, vel nisi seruitia essent talia que numerario
pretio estimari nõ possent, vt habes exemplũ in. l. si pater. §. j. ff.
de dona. Ita no. limitat Bal. in. d. l. illud. ⁊ in. d. aut. vnde si pa-
rens. ⁊ Jo. an. in addi. Spec. in ti. de reb. ecc. non alie. super rub.
Imo. ⁊ Lud. in. d. l. aquili⁹. ⁊ vide disputationẽ Jo. an. i. d. §. por-
ro. refert ⁊ sequitur Albe. de rosa. in. l. fin. C. de pac. dixit tñ alibi
Bal. magnũ ⁊ mirabile verbum in aut. ex testõ. circa. iij. colũ. qd̃
ad hoc vt merita vel seruitia dicant̃ equiualentia donationi, suf
ficit ꝙ non sint citra dimidiam rei donate iuxta. l. ij. C. de rescin.
ven. ⁊. c. pe. de emp. ⁊ vẽ. Sed puto qd̃ non sit verũ, ⁊ illud repre-
hendit do. Alex. in. d. l. si donatione. post Paul. de ca. in quodã
consilio, ⁊ alia ꝑ eum allegata soleo ibi dicere. ideo hic nõ pono.
54 † Secundus effectus est quia lʒ donatio propter ingratitudi-
c nẽ[c] possit reuocari. l. fin. C. de reuo. dona. c. fin. extra de dona. tñ
d donatio remuneratoria[d] seu propter benemerita nõ põt reuo-
cari ꝓpter ingratitudinẽ. l. si pater. §. fi. vbi glos. sing. ff. de dona.
Bal. in. l. si cũ mihi. ff. de dolo. Eodẽ modo lʒ priuilegium exem-
ptionis cõcessum a principe alicui cõmunitati possit propter in
gratitudinem reuocari: vt singulariter dicit Bal. in. l. ij. in fi. C.
de libertis ⁊ eorum lib. tñ si esset cõcessa propter benemerita nõ
posset propter ingratitudinẽ reuocari ꝑ dictam glo. in. d. l. si pa
ter. §. fi. ſm do. Alex. in cõsi. ccxv. in. ij. volu. inci. nec arguendi in
ij. col. ⁊ ibi refert qd̃ ita expresse ⁊ formaliter limitat Bald. in. l. si
cũ mihi. ff. de dolo. quẽ nõ inuenio istud in lec. mea dicere. Limi
ta tñ singulariter ꝑ̃dictã gl. qd̃ donatio vel cõcessio ꝓpter bñme
rita ⁊ sic remuneratoria, nõ põt ꝑ̃textu igratitudinis reuocari.
Istud est singulariter verũ in donatione remuneratoria facta a
priuato, sic intellige illã singularem glos. sed si donatio remune-
ratoria esset facta per principẽ vni suo subdito: tunc nisi magnũ
ꝑ̃iudiciũ verteret̃ posset ꝑnceps sine causa reuocare, vel si esset
magnũ preiudiciũ cum causa, iuxta ea que habent̃ ꝑ Bartol. et
alios in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. ⁊ in proemio. ff. ⁊ cano. in
d. c. que in ecclesiarũ. et ita in specie limitat do. Alex. in. d. ꝯsil. in
x. colũ. No. tñ ex ꝑ̃dictis ꝙ si habeo debitores ⁊ eis gratis con-
cedo vel dono liberationẽ absq̃ꝫ vllis benemeritis ꝑ̃cedentibus
qd̃ lʒ talis debitor liberatus possit propter ingratitudinẽ redu-
ci ad pristinã obligationẽ per ea que superi⁹ dicta sunt: est verũ
quantũ ad debitũ principale: tñ non reducet̃ quantũ ad pignus
vel hypothecã. l. j. §. cũ venditor. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. que
exclamat Lud. ro. in suis singularib⁹: ⁊ circa predicta q̃ dixi de
ingratitudine, adde qd̃ eodeʒ modo si libertus sit ingrat⁹ erga
patronũ, propter ingratitudinẽ põt reuocari in pristinã seruitu
teʒ. l. ij. C. de liber. ⁊ eoꝝ lib. Eodẽ modo si pater habeat filiũ na-
turalẽ quẽ fecerit legitimari ꝓpter ingrati. põt reuocari in pri-
stinum statũ ⁊ auferre legitimationẽ: dictũ fuit vnicum Bal. nec
alibi legi in. c. filij nati. in fi. si de feu. fue. cõtro. inter do. ⁊ agn. ex-
clamat ⁊ sequitur Ludo. ro. in suis singularib⁹. Et pro illo dicto
ego nouiter pondero tex. ibi: equiparãtur patronus erga liber
tum ⁊ pater erga filiũ legitimatum: tex. est in. §. j. ver. equalis pa
tri. in aut. vt liberti decetero. Facit etiã text. i. §. si quis igitur nõ
habens. iuncto. §. licita. in aut. qui. mo. na. ef. le. Eodem mõ si fi-
lius sit adept⁹ militiã vel dignitatẽ, propter ingratitudinẽ põt
reuocari. l. j. §. fi. ⁊ ibi vide gl. no. ff. de obse. que pro hoc infert ad
concessiones ꝑlatoꝝ q̃ pñt ꝓpter ingratitudinẽ reuocari. Et de
liberto quõ in seruitutẽ ꝓpter ingratitudinẽ reuocet̃ vide pra-
cticã ꝑ Spe. in ti. de offi. om. iud. §. j. in ver. Itẽ agit̃. Eodem mõ
ptãs vel iudex ordinarius si sit ingratus põt ꝓpter ingratitudi
nem tãq̃ꝫ suspectus recusari. §. sancimus. in aut. de exhi. reis. ca-
no. in. c. postremo. de app. dixi in. l. apertissimi. C. de iudi. Simi-
liter filius q fuit a patre emancipatus propter ingratitudinem
potesta

a ¶ Obligatio antidoralis. adde an ista obligatio antidoralis possit deduci i pactũ. vide gloss. in. c. j. xiiij. q. iij.

b ¶ Donatio vltra qngẽtos. Adde Bal. i. l. nemo põt. de le. j. Cy. in. l. si qs. C. de donatio.

c ¶ Donatio ꝓpter igratitudinẽ. adde spe. d. dona. i. §. j. ver. qd si pactũ. ⁊ ibi Jo. an. i addi. sed illud dictum Jo. and. reprobat Lu. ro. i. l. donatiõi i ꝯcubinaʒ. i. §. j. ad fi. ff. de do. ꝑ regulã non est obligatoriũ. de re. iur. li. vj.

d ¶ Donatio remuneratoria. adde gl. i. l. aquilius regulus. ff. d. dona. Bart. et Ang. in. l. si ita stipulatus fuero. i l. fi. ff. de vb. ob. Bal. i. l. j. i fin. C. de do. añ nup. Abb. i. c. ⁊ si necesse. de dona.

alis

tabellio semel pbat

potest a pr̃e reuocari in patriã ptãtẽ.l.vnica. C.de ingra.li.spe-
cu.eo.ti.de na.ex lib.vẽ.ver.sed liberti.¶ No.etiã ꝙ si libertꝰ re
duceret in pristinã seruitutẽ nõ posset ampliꝰ dñs eũ manumitte
re:ita ꝙ manumittẽdo cõsequeret libertatẽ.tex.est no.de hoc in
d.l.ij.C.de lib.ꝛ eorũ lib.sʒ istud posset fieri a principe:sed nõ ab
inferiore:ꝛ ꝑ illũ tex.dicit ibi Bal.ꝙ si semel doctoratus postea
priuaret doctoratu:forte qꝛ denuo examinatus:vt expresse dicit
Bar.in.l.grãmaticos.C.de ꝓfes.ꝛ medi.li.x.ꝛ Nic.de neapo.in.l.
sed ꝛ reprobari.in ꝓn.per illũ tex.ff.de excu.tuto.vbi dicit ꝙ ita
obseruabat ep̃s Neapolitanꝰ qui oẽs doctoratos in istis ꝑtibus
denuo examinabat:ꝛ multos reprobabat ꝛ ꝓ priuabat doctoratu:
certe hic sic semel priuatus doctoratu,nõ posset ampliꝰ reiterã-
do examen doctoꝝ doctorari per illũ tex.Adde ꝙ idẽ est in no-
tario q si semel priuaret officio,nõ posset ampliꝰ creari tabellio
ſm Bal.in.l.ij.per illũ tex.cũ gl.C.de manu.vin.ꝛ refert ꝛ sequit
ꝓ singulari Lu.ro.in.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.in.xxxiij.fallen.
per.l.iudices.C.de dig.li.xij.Ego addo Barb.idẽ expresse dicẽ-
tem in.c.at si clerici.in ꝓn.in.iiij.col.de iud.vbi ad hoc alleg.gl.
quã dicit ad hoc singularẽ.in.§.j.in aut.de armis.ꝛ ibi limitat
Bal.qñ notariꝰ esset priuatus ꝓpter delictũ enorme:puta qꝛ fal
sitatẽ cõmisit:secus si ꝓpter aliud delictũ:puta qꝛ hoiem vulne-
rauit vel occidit.Itẽ p̃dictis adde inquãtũ dixi qd̃ bñficia colla
ta ꝓpter ingratitudinẽ pñt auferri:adde tex.no.in.c.octaua.in
a fi.xij.q.ij.Et adde ꝙ eodẽ mõ filius emãcipatus[a] a patre ꝓpter
ingratitudinẽ reuocat in pat.pot.l.j.C.de ingratis liberis.ꝛ ibi
Bar.refert ꝙ quidã philosophus grecus qui prius seruitutem
induxit:adinuenit etiã modũ vt diceret esto seruus qui nescisti
55 vti libertate.¶ † Tertius effectus est:qꝛ lʒ al's donatio inter vi
b rum[b] ꝛ vxorẽ cõstante matrimonio sit ꝓhibita,toto tit.ff.ꝛ.C.de
dona.inter virũ ꝛ vxo.tñ si sit remuneratoria seruitioꝝ vʒ ꝛ tʒ vt
probat in.l.qd̃ aũt.§.si vir ꝛ vxor.ff.de dona.inter vir.ꝛ vxo.not.
Cy.Bal.ꝛ Sali.in.l.si pater puelle.ibi dixi.C.de inoff.test.Bar.
in locis.j.allegandis.ꝛ Panor.in rubri.extra de dona.Hinc di-
xit pulchre Bar.in.l.si volũtate.per gl.ibi.C.de do.promis.qd̃ si
rusticus vel popularis acciperet nobilẽ in vxorẽ ꝛ cõstante ma-
trimonio faceret instrumentũ de receptione dotis quã in verita
te nõ recepit,quãuis in effectu sit donatio,tñ valet quia fit cau-
sa remunerationis ꝓpter inequalitatẽ eoꝝ.ꝛ dixit Bar.ꝙ istud
est suũ nouũ dictũ,ꝛ qd̃ ꝯsuetudo illud seruat.Itẽ tʒ Bal.in.l.ij.
§.fi.ff.si cer.pe.vbi eadẽ rõne idẽ tʒ,qñ vnus senex acciperet vnã
iuuẽculã in vxorẽ.de quo etiã per Bar.ꝛ alios in.l.si diuortio fa
cto.vbi Lu.reprehẽdit.ꝛ in.l.si ita stipulatus fuero te sisti.ad fi.
ff.de ver.obli.Bal.in.l.j.in fi.C.de dona.ante nup.ꝛ in.l.pe.§.mu
lier.ff.so.ma.Ang.in.l.j.ff.e.ꝛ in ꝯsi.v.Jo.de imo.in rub.so.mat.
in pe.col.ꝛ illã glo.in.d.l.si volũtate.reputat ad hoc sing.Bal.in
c.sup eo.scd̃o de testibus.ꝛ.c.si cautio.in.j.col.de fi.instru.Tu tñ
vide tex.in.l.que iam nupte.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.Itẽ dona-
tio inter cõiuges q̃ al's cõfirmat morte,lʒ a principio nõ valeat.
l.papinianꝰ.cũ gl.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.tñ si sit facta ꝓpter be
nemerita illis aliter nõ ꝓbatis ꝯfirmat morte singul'r.Ange.in
d.l.si donatione.per gl.ibi ꝛ facit mẽtionẽ.d.Barb.vo.in caute.
ccxcvij.si nõ fallor.Eodẽ mõ vʒ donatio inter patrẽ ꝛ filiũ in ptã
te,ꝓpter benemerita filij remunerãda.glos.in.l.donatione.vbi
docto.ꝛ ibi dixi.C.de colla.ꝛ in aut.vnde si parẽs.ꝛ ibi etiã dixi
C.de inoffi.testa.ꝛ bene facit:qꝛ equiparãtur dona.inter vi.ꝛ vx.
ꝛ donatio inter patrẽ ꝛ filiũ.l.donatiões quas parẽtes.C.de do
na.inter vi.ꝛ vxo.imo plus si benemerita filij p̃cesserint ꝛ pater
nõ exprimat se donare ꝓpter benemerita filij sed simpl'r donet:
tñ presumitur donare propter illa benemerita ꝛ statim valʒ.ita
dicit gl.in.d.l.si donatiõe:quã oẽs ibi tenẽt.ꝛ Bar.in.l.si tibi.§.si
pactus.post gl.ibi.ff.de pac. Intellige tñ qñ appareret beneme
rita filij p̃cessisse.al's presumeret donasse affectione paterna ſm
Bal.in.d.aut.ex testõ.in.ij.col. Et ad.l.tutor.§.que tutoribꝰ.ff.d
excu.tut.que vr̃ obstare p̃dictis rñdi in.d.l.si donatione.Itẽ in-
tellige p̃dicta de alijs bñmeritis q̃ꝫ obsequialibus:qꝛ illã remu-
nerationẽ nõ recipiũt cũ ex necessitate p̃stent.l.filia. C.de patria
56 po.ſm Bal.Sali.ꝛ Mod.in.d.l.si donatione.¶ † Quartus no.
effectus est,qꝛ lʒ princeps in dubio nũq̃ꝫ presumat aliqd cõcede-
re motu ꝓprio sed ad postulationẽ ptis.c.si motu ꝓprio.de p̃bẽ.
in.vi.Bar.ꝛ alij in.l.iij.in prin.ff.qd̃ quisq̃ꝫ iur.ꝛ in.l.j. C.de peti.
bo.subla.li.x.ꝛ in.l.j.in fi.C.de bo.vac.li.x.ꝛ in aut.quas actiões.
C.de sacrosan.eccle.tamẽ qñ ꝯcedit ob remunerationẽ beneme
ritorũ,presumit motu ꝓprio cõcessisse ſm Guil.de cu.in.l.iij.§.si
procurator.ff.qd̃ q̃sq̃ꝫ iur.ar.l.si vero non remunerãdi.§.idẽ pa-
pinia.ff.mã.sequit do.Alex.ꝛ reputat tenendũ menti in illa.l.iij.
in prin.ꝛ Albe.de rosa.in.l.j.in prin.in.v.col.ff.qd̃ q̃sq̃ꝫ iur.bene
facit qd̃ dicit Bal.post Jac.bu.in.l.qd̃ fauore.i.iij.col.ij.opp. C.
97 de legi.ꝛ bñ facit ꝙ nũc dicã.¶ † Quintus effectus est:qꝛ lʒ non
debeat vnq̃ꝫ p̃sumi donatio.l.cum de indebito.ff.de ꝓba.quia in
dubio dʒ potiꝰ presumi fatuitas q̃ꝫ donatio ſm Bal.in.l.genera
liter.in.iij.col.C.de nõ nu.pec.tñ bñmerita q̃ p̃cedũt faciũt actũ
dubiũ censeri donationẽ.tex.est singu.in.l.si vero nõ remunerã-
58 di.§.idẽ papi.ff.mã.¶ † Sextus effectus,qꝛ obligatio antidora
lis est potẽs ad faciendũ collationẽ beneficij ecclesiastici esse si-
moniacã.vnde si donatarius ꝓcurat in curia romana beneficiuʒ
ꝓ donãte,vt se liberet ab illa obligatione antidorali,cõmittit si
monia ſm Inn.in.c.tua.de eta.ꝛ quali.vbi istud exclamat ꝯ car
c dinales[c] procurantes bñficia ꝓ seruitoribus suis,refert ꝛ sequit
Ang.in.d.l.ꝯsuluit.Tu vide glos.no.in.c.cũ essent.de simo.ꝛ ibi
can.in specie Jo.de ana.facit mentionẽ de hoc dicto Ang.ꝛ ali
59 ter tenet.¶ † Septimus effectus:qꝛ facit ꝙ ꝓmissio,sine cã que
al's in effectu nõ valeret:qꝛ obstaret exceptio doli.l.ij.§.circa.cũ
glos.ff.de doli excep.Isto casu valeat,qd̃ ptʒ:qꝛ sola cõditio suffi
cit ꝓ cã.l.a titio.ff.de ver.ob.ꝛ.l.cũ ad p̃sens.vbi Bar.ꝛ alij.ꝛ ibi
oĩo vide Ang.ff.si cer.pe.sicut facit valere donationẽ sine insi-
60 nuatione vt.s̃.dixi.¶ † Octauꝰ effectus est qꝛ p̃latus põt[d] res
d ecc'ie alienare etiã immobiles gr̃a remunerandi seruitia.c.rela-
tum.ꝛ.c.cũ in officijs.de test.no.Bar.post gl.ibi in.l.iubemꝰ nul-
li.in ꝓn.C.de sacrosan.eccle.ꝛ ibi Pau.de ca.ꝛ alij Moder.ꝛ in
l.iusta cã.ꝑ illũ tex.ff.de manu.vindi.intelligẽdo ꝛ limitãdo ꝓut
limitat Bar.ꝛ alij in.d.l.iubemus.In rebus mobilibꝰ dic vt ibi
per eũ notabil'r Joã.and.in addi.Spec.in ti.de re.eccle.nõ alie.
sup rub.vbi refert de quodã p̃lato q donauit certis ꝯsanguineis
suis duas partes reddituũ bñficij sui donec viueret,eo qꝛ meri-
tis ꝛ opera illorũ fuerat beneficiũ illud cõsecutus.Et talẽ dona-
tionẽ fecit cũ cõsilio cuiusdã doctoris valde periti ꝛ amici illorũ
cõsanguineoꝝ,dicit ꝙ mortuo p̃lato,successor vix potuit obtine
re ꝙ illa donatio vsq̃ꝫ retro rescinderetur,tñ obtinuit:qꝛ fuit ni
mis magna remuneratio:et ꝓpter hoc expulerũt illũ doctorem
et merito:qꝛ deꝰ vult.ꝛ refert ꝛ sequit Pau.de ca.in.d.l.iubemꝰ.
facit bene ꝙ per.d.l.iubemꝰ nulli.dicit gñaliter Bart.s̃.in proe.
ffoꝝ.in vlti.col.ꝙ res alias ꝓhibite alienari:pñt tñ alienari ex cã
remunerationis.allegat ad hoc.d.l.iubemus.in princ.ꝛ qd̃ vult
61 idẽ Bar.in.l.ambitiosa.in.j.col.ff.de decre.ab ord.faciẽ. ¶ † No
nus effectus est,qꝛ p̃latus ecc'ie põt alterare naturam feudi:vt
62 remuneret seruitia recipiẽtis.ꝛ ideo † si fundũ ecc'ie erat solitũ
cõcedi ad tp̃s tm̃,vel in masculos tm̃,põt p̃latus alterare ꝯcedẽ
do in lõgius tp̃s:aut in ꝑpetuũ.vel etiã in feminas ꝓ remunera-
tione meritoꝝ,ꝙ multũ no.c.fi.§.j.de lege cõradi,ꝛ.c.j.quẽadmo
dum feudũ ad filiã ꝑtineat ſm Ja.de bel.ꝛ Nico.de nea.in.c.j.in
ꝓn.q feu.da.pos.ꝛ ibi Ja.alua.in pe.col.d.Cardi.flo.in.c.ex pte.
in.iij.col.ꝛ.iij.q.de feud.¶ Decimũ effectũ ponit tex.in.l.vniꝰ li-
bertis.ff.si qd in frau.pa.iuncta.l.j.§.j.ff.eod.quãuis aliud ibi sit
in p̃re:vt colligit ex aut.vñ si parẽs.iuncta glo.ꝛ ibi dixi.C.de in
63 offi.testa.ꝛ per te cõsidera rationẽ diuersitatis. ¶ † Undecimꝰ
effectus,qꝛ lʒ minor etiã cũ decreto rẽ immobilẽ donare nõ pos-
sit.l.fi.§.cũ aũt.C.si minor maior factus.ꝛ.l.j.post prin.ff.de tute.
et ra.dis.tñ ꝓpter bñmerita põt rẽ immobilẽ donare ſm Lu.ro.
in.l.si añ nuptias.ff.sol.ma.vbi nihil boni allegat:facit.l.cũ i plu-
res.§.cũ tutore.ff.de admi.tu.ꝛ no.in.d.c.cũ in officijs.ꝛ in.d.c.
relatũ.poterat allegare illud qd̃ statim dixi de p̃lato ꝛ illud qd̃
general'r dicit Bar.in ꝓemio.ff.in vlti.col. Cõtrarium cõsuluit
do.Fran.de are.lʒ de Lud.non faciat mẽtionẽ in cõsi.xxiiij.inci-
piẽ.quatuor dubia potissime discutienda veniunt in vlti.col.vbi
concludit,ꝙ pupillus cũ autoritate tutoris vel ipse tutor potest
facere donationeʒ remuneratoriã de re mobili.d.l.cũ in plures.
§.pe.ꝛ.l.qui filiũ.ff.vbi pu.edu.debeat:tñ de re ĩmobili putat qd̃
donatio nullo mõ valeat etiã cũ decreto iudicis,motus ꝑ illud
ꝙ in simili tʒ Imo.in.d.c.cũ ex officij.ꝛ dicit ꝙ est intẽtio mani-
festa:tex.in.d.l.fi.§.cũ aũt.C.si maior factus:qui tex.ꝓ certo non
loquit in donatiõe remuneratoria.Ideʒ qd̃ do.Frã.tʒ do.Ant.
de Alexã.lʒ nullã de p̃dictis faciat mentionẽ in.l.ij. C.si aduer.
dona.ꝑ illũ tex.quẽ ad hoc reputat singularẽ:qd̃ lʒ minor donet
ei cui ante erat obligatꝰ ad antidora,ꝓpter donationẽ prius ab
eo sibi factã de eadẽ re:tñ obligatio ad antidora nõ tollit mino-
ri beneficiũ restõnis in integrũ,per illũ tex.ꝛ dr̃ lesus nõ obstan
te obligatione ad antidora:ꝛ ꝓpterea dicit se putare per illum
tex.qd̃ lʒ tutor vel curator pupilli,aut p̃latus ecc'ie possint ali-
qñ donare ad remunerandũ(iuribus p̃allegatis)tñ si minor vel
p̃latus ledat,poterit in integrũ restitui per illũ tex.fin.tñ cogita
ꝙ si seruitia ꝛ benemerita sunt equalentia qd̃ requirit vt predixi
in ꝓmo effectu qũo minor põt p̃tẽdere lesionẽ.Itẽ si merita nõ
sunt equiualentia nõ expedit intẽtare restitutionẽ.Credo qd̃ in
pũcto iuris melior sit opi.Ludo.ꝙ res immobilis pupilli possit
ex cã remunerationis donari cũ decreto iudicis:ꝛ ad hoc spe-
cialiter torqueo tex.in.d.l.ij.C.si aduer.dona.vbi tex.vult illam
donationẽ de re ĩmobili in qua erat obligatio antidoralis:ideo
nõ valere ꝓpter autoritatẽ senatuscõsulti hoc est qꝛ nõ ĩteruene
rat decretũ iudicis:ergo si decretũ interuenisset tex.ille vult qd̃
dõatio valuisset.Pau.de ca.ibi ꝓpẽdit de hoc:ꝛ dicit ꝙ ille tex.

a ¶ Filiꝰ emãcipatꝰ.add̃ spe.i ti.d̃ natis ex libero vẽtre.v̄.sʒ ꝛ liberti.ꝛ ver.seq.

b ¶ Donatio inter viruʒ.adde Abb.i.c.fi.de dona.inter vi.et vxo.

c ¶ Cõtra cardinales.adde gl.i.c.qd ꝓderit.lxj.di.gl.i.c.nõ nulli.i v̄bo obsequio.i q.j.ʒenʒe.in cle.j.de re.ec.non alie.

d ¶ Prelatꝰ potest.add̃ abb.i.c.fi.d̃ do.ĩter vi.ꝛ vxo.Belenʒi.i.c.fraternitatem.de dona.

est mirabilis:sʒ ꝙ nõ dʒ sumi argumētũ a cõtrario sensu:qꝛ esset tex.in.d.l.fi.C.si maioꝛ factus:sʒ certe istud nihil obstat:cũ illa.l. si.nõ loquaṫ in donatione remuneratoria.Ad idē pōdera tex. in.l.solũ.C.de pdi.mi.in verbo ⁊ multo magis donatione iūcto tex.in verbo sine cã.Ad idē bñ faciũt tria q̃ dixi.s.in octauo effe
64 ctu.Cogita:qꝛ passus est subtilis ⁊ dubius.¶ † Duodecim⁹ effectus est cũ seruitia faciũt presumi remissionē iniuriarũ inter inimicos in.l.in ipsius.⁊ ibi no.Bal. C.fa.her.facit.l.liberi.⁊ ibi no.Bal.in.l.fr̃es.C.de inof.test.¶ Decimustertius effectus est, ⁊ ponit tex.no.in.l.idēq̃.§.fi.cũ.l.seq.⁊ pncipio seq.ff.mã. Adde qd tñ nõ est sufficiens:vt per eã possit alteri pacisci vel stipulari tanq̃ sua interesit:qꝛ idē interesse obligatiõis antidoꝛalis nõ sufficit:ita pbaṫ in.l.qd dictũ.ff.de pac.⁊ ibi Bal.in lec.antiq̃.Ang. et Ful.ad hoc no.⁊ dicit Ang.qd illud meli⁹ pbaṫ ibi q̃ alibi.et est gl.in.l.si tibi.§.si pactus.ff.e.de pac.¶ Decimusquartus effectus qꝛ acqrere obligationē ātidoꝛalē est facere lucrũ,ppter qd pōt furtũ cōmitti.tex.habes no.⁊ exēplũ in.l.si pignoꝛe.in princ.
65 ff.de fur.¶ † Decimusqntus effectus:qꝛ si antidoꝛa deducanṫ in pactũ cõtrahiṫ vsura:puta si mutuo tibi[a] centũ ducatos gratis, cum pacto ꝙ alia vice mutues mihi tantũdem gratis,est vsura. glos.est sing.in.c.si feneraueris.in glo.fi.xiiij.q.iij.d.Abb.in.c.cõ suluit.in vlti.col.de vsur.⁊ ibi pleuius do.Lau.de rodul.de Floꝛentia in repe.in.j.col.⁊ ad hoc vide qd no.gl.ꝯtra statutũ Ber
66 gomēsem in cle.j.in verbo onera.de vsur.¶ † Decimussextus effectus est.qꝛ lʒ alias donatio oĩm bonoꝛũ vel alicui⁹ partis ipso iure reuocetur per superuenientiã liberoꝝ.l.si vnq̃.C.de reuoc. dona.Bar.in.l.titia.§.imperatoꝛ.ff.de le.ij.tñ donatio remuneratoꝛia nõ reuocaṫ per natiuitatē filioꝝ:ita singulariter tʒ Ange.in.d.l.si vnq̃ motus.qꝛ illa lex ponit nouũ casum exoꝛbitantē a regulis cõib⁹:ergo dʒ intelligi in ppria donatiõe q̃ ex mera liberalitate pcedat.l.j.in prin.ff.de dona.nõ aũt in donatione remunera oꝛia que nõ est pꝛopꝛie donatio.moneṫ etiã qꝛ si liberaui te a periculo vite vel ab hostib⁹,est seruitiũ qd ptio nũmario estimari nõ pōt,ideo si donas in recõpensatiõnē,ego dicoꝛ quodãmodo habere ex causa onerosa.l.ad eũ.ff.de dona.ergo p natiuitatē filioꝝ reuocari nõ dʒ:sequiṫ Lud.ro.in cõsi.xxj.incipiē. pꝛo decisione eoꝝ de qbus dubitãt in.iij.col.vbi p hoc adducit qꝛ cum illa.l.si vnq̃.ius nouũ ⁊ singulare inducat eius verba debent ppꝛie intelligi.⁊ sic in donatione simplici nõ in donatione remuneratoꝛia[b] que nõ est pꝛopꝛie donatio ⁊ nõnulla alia adducit vt ibi per eũ.⁊ in.l.si vero.§.viro.in.gl.viij.fallentia.ff.so.mat. do.Alex.in ꝯsi.xxix.in.iij.volu.incip.pꝛeclare.ad fi.et cõsi.lxiij.in ij.vol.incip.sup pꝛimo dubio quo q̃riṫ.Jn tertio dubio pꝛincipali ⁊ in ꝯsi.nõ reperiṫ.clxj.inci.Quãtum aũt ad primã partē in.iij. colũ.in fi.Et pꝛo cõfirmatione,qd donatio remuneratoꝛia nõ sit pꝛopꝛie donatio.adde Bar.in pꝛoe.ff.oꝝ.in vlti.col.quē multum no.sequitur do.Abb.in rub.extra de dona.quãuis Jo.and.ibi teneat ꝯtrariũ ⁊ male.Et ꝯtra eũ etiã tʒ.d.Alex.in ꝯsil.ccxxvj.in
67 ij.col.incip.Nec arguēdi sumus.¶ † Decimusseptimus effect⁹ est:qꝛ lʒ alias donatoꝛ habeat beneficiũ a lege ne possit exigi vltra q̃ facere possit,⁊ sic deducto ne egeat.l.sunt qui,in id.ff.de re iud.tñ donatoꝛ ppter benemerita teneṫ vltra q̃ facere possit,hʒ Ang.⁊.d.Alexan.in.l.nõ tm̃.ff.de re iud.Jdem do.Alex.in.d.l.
68 sunt qui.eo.ti.Lud.ro.in pallega.cõsi.xxvj.in pe.col.¶ † Decimusoctauus effectus est,qd lʒ in donatione qñ incipit a traditione si euincatur res donata nõ teneaṫ donatoꝛ de euictione.l.aristo.§.fi.vbi glos.⁊ Bar.ff.de dona.tñ in donatione,remuneratoꝛia lʒ incipiat a traditiõe,teneṫ donatoꝛ de euictiõe ẽm Bart.in l.iulian⁹.§.qui fundũ.ff.de ver.ob.⁊ in.l.idēq̃.§.fi.per illũ text.ff. mãd.d.Alex.in ꝯsi.xlvij.in.ij.⁊.iij.vo.incip.visis instrumētis di
69 uisionis in.iij.col.¶ † Decimusnonus effectus est:qꝛ gratũ seruitiũ subseqũs,facit psumi remissionē iniurie pcedētis.l.i ipsi⁹. et ibi ad hoc no.Bal.C.fa.her.⁊ ibi Bal.per hoc infert,ꝙ si inimici faciunt adinuicē grata beneficia.psumiṫ remissa inimicitia que nõ solũ verbis:sʒ etiã factis remitti pōt,iuxta glo.in.§.iniu
70 ria.insti.de iniur.¶ † Cõfirmo qꝛ si filius cõmittat ingratitudinem[c] erga patrē,ppter quã possit in testõ exheredari.iuꝯ.§.aliõ quoq̃ capitulũ.in aut.vt cũ de app.cog.si postea facit aliquã notabilē gratitudinē erga patrē tollit ingratitudo pꝛecedens:nec amplius ex ea pōt exheredari:ita expꝛesse no.Bal.in.l.liberi.C.
71 de inoffi.test.per.l.fratres.eo.ti.⁊ hoc bñ no.¶ † Limita pꝛedi
72 ctos effectus vt pcedat donec viuit ille qui seruitiũ recipit:†sed eo moꝛtuo effectus obligationis antidoꝛalis nõ trãseunt ad ei⁹ heredes,tãq̃ sint psonales:ita notabiliter Bart.in.l.ambitiosa. in.j.col.ff.de decre.ab oꝛdi.fac.vbi videas ꝙ per hoc notabiliter infert,imo plus vult nõ posse grauari heredē ad remunerandũ per tex.optimũ in.l.vnus.ff.si qd in frau.pa.Tu tñ ad illũ tex.vide rõnē assignatã per gl.in.l.patron⁹.ff.de pba.q̃ vr̃ refragari.
73 ¶ † Adde ꝙ obligatio antidoꝛalis nõ est potēs ad cõpensandũ ẽm Ang.in aut.de nõ eligē.scdo nu.in prin.vbi dicit de hoc esse

[a] ¶ Si mutuo tibi. Adde Lu.ro.cõsil.cccc.ici. summarius qõnis.in.ij. col.Barb.i c.illo vos.i ij.col.õ pig.

[b] ¶ Jn donatiõe remuneratoꝛia. adde Abb. i.c.p tuas.d dona.⁊ bal. in ꝯsi.incip. dña phílip.

[c] ¶ Si fili⁹ cõmittat ingratitudinē.ad de gl.i vbo exheredari i.c. qntaualis.de iureiuran.

tex.singularē iuncta gl.in.l.si ex testõ.ff.de fideicõ.liber.nõ inuenio illã.l.nec.ff.nec.C.nec similē in illo ti.tñ pondera ꝙ istud est satis de mente Bar.⁊ alioꝝ hic,dũ differentiã ponũt inter istã obligationē naturalē ad antidoꝛa ⁊ aliã naturalē obligationem et dicũt ꝙ pma est sine effectu.scda aũt lʒ sit sine effectu ad agendum.tamē est ad cõpēsandũ,ergo volunt secus esse in pꝛia. Nec ei pōt accedere fideiussoꝛ vt est clare de mēte Bart.⁊ alioꝝ hic dũ ponũt differētiã inter aliã obligationē naturalē,q̃ hʒ pꝛedictos effect⁹,⁊ istã antidoꝛalē.⁊ dicũt ꝙ lʒ naturalis obligatio pueniens ex ꝯsensu nõ sit potēs ad agēdũ.tñ hʒ effectũ vt ei possit accedere fideiussoꝛ p.l.j.ff.de fideius.ergo volũt sec⁹ esse i obligatiõe naturali ad antidoꝛa.Jtē pꝛo hoc facit qꝛ nõ est potēs ad cõpensandũ vt statim dixi,quãuis cõtrariũ in hoc vltimo te
74 neat Ful.hic ⁊ male p ꝯnalitatē.l.j.ff.de fideius.¶ † Jn ea.glos. ibi q̃ non ipedit repetitionē soluti p erroꝛē semp.Ex istis verbis dicit Bar.hic:⁊ in.l.si testõ.§.j.ff.de fideius.ꝙ regulariter impedit.lʒ casualiter qñq̃ nõ impediat.Credo ꝙ gl.istud dixerit pꝑter differentiã quam facit tex.in.l.si nõ soꝛte.§.libertus.vbi lex vult,ꝙ libert⁹ qui est obligat⁹ patrono ad antidoꝛa credens se obligatum ad opꝛas officiales,si soluat non repetit.siue soluat operas tales,siue earũ estimationē.secus si in operis artificialibus.Adde qd in cõtrariũ obstat tex.in.l.si testõ.§.j.ff.de fideius. ⁊ est in versi.ppterea ꝙ credo,q alibi nõ reperiṫ ẽm Bar.⁊ alios ibi.⁊ Ang.hic in fi.vbi erãt duo heredes vnius fideiussoꝛis quo casu p.l.xij.tabularũ ipso iure inter eos diuidiṫ obligatio p rata hereditatis,toto titulo.C.de here.act.si vnus heredũ soluat totũ debitũ ignoꝛãter,coheres nõ liberaṫ,qꝛ pōt repetere a creditoꝛe illud ꝙ per erroꝛē soluit pl⁹ pte sua.Pone ꝙ soluerit sciēter quo casu soluēs scienter indebitum censeṫ donare.l.cui⁹ per erroꝛē.ff.de reg.iur.⁊ sic ex tali donatione creditoꝛ obligaṫ antidoꝛaliter:certe si creditoꝛ restitueret ei quod plus debito soluit scienter:dʒ ibi in tex.ꝙ impediret repetitio,ergo obligatio antidoꝛalis impedit repetitionē soluti.ꝯtra istã glo.rñde vt p Bar. hic:⁊ in.d.l.si testõ.§.j.Et vt clare habeas facit regulã cum.iiij. fallētijs.Regula sit ꝙ obligatio ad antidoꝛa cum sit valde debilis nõ impedit quin possit repeti illud qd est solutum in quo nõ erat alia obligatio nisi ista ad antidoꝛa.vt hac gl.⁊.l.sʒ et si lege. §.ꝯsuluit.ver.plane.iūcta gl.ff.de pe.here.Jsta regula pmo fallit qñ ista obligatio ad antidoꝛa cõtrahiṫ respectu certi facti.vt est in libero qñ manumittiṫ,ppter hãc manumissionē cõtrahiṫ certa spēs obligatiõis antidoꝛalis ad seruitia seu operas patroni.⁊ tunc si tales operas soluat credens se efficaciter obligatuʒ non repetit:ita loquiṫ.d.§.libertus.⁊ ibi declarat Bar.in.ij.col. in fi.¶ Scdo fallit qñ illa obligatio antidoꝛalis eēt redacta ad iuris necessitatē.d.§.libertus.scdm aliã lec.glos.¶ Tertio fallit qñ illud idē in indiuiduo ppter qd ꝯtracta est obligatio antidoꝛalis soluiṫ.tũc impediṫ repetitio.et iste est pꝛopꝛie casus in.d.l. si testõ.§.j.in ver.pꝛopterea qd creditoꝛ:ꝙ alibi nõ reperitur in iure ẽm Bar.Jmo.⁊ alios ibi.⁊ Ange.hic circa fi.sed ego pondero similē tex.in.l.ij.circa fi.C.si aduer.dona.¶ Quarto ⁊ vltimo fallit,qñ soluens scienter solueret animo liberandi se ab illa obligatione antidoꝛali:tunc impediṫ repetitio:ita pōt intelligi tex.in.d.l.si testõ.§.j.secus qñ ignoꝛãter vel p erroꝛē.ita pꝛopꝛie loquiṫ gl.nostra.Ad hoc ergo vt obligatio antidoꝛalis non impediat repetitionem soluti requiriṫ,ꝙ sit causata in genere:sec⁹ si in spē.⁊ rationē assignat Bar.in.d.l.si testõ.§.j.ad fi.qꝛ obligatio in genere tanq̃ incerta penit⁹ est nulla ⁊ reddeṫ inefficax.l. triticũ.ff.de verb.ob.l.cũ post.§.gener.ff.de iu.do.Credo ꝙ melioꝛ rõ sumaṫ ex regula.l.cũ his.§.fi.ff.de cõdi.inde.vbi si debeo hoiem in genere,⁊ credã per erroꝛē me debere stichũ in spē.pone qd stichũ soluã,potero repetere:qꝛ obligatio generalis in genere non impedit repetitionem soluti.sed si in spē debeo stichũ aut pamphilũ.si per erroꝛē credo me debere stichũ.⁊ soluam,nõ possum repetere.ita in pꝛoposito.sed attēde circa illaʒ.l.si testõ. §.j.in ver.cessante.nam vr̃ ꝙ aliqua obligatio ad antidoꝛa vt dicunt doc.non ꝯtrahaṫ.nec tex.facit mentionē.nã si deberet contrahi cõtraheret respectu coheredis cui faceret beneficiũ liberando eum:sed istud nõ pōt dici:qꝛ nõ facit aĩo liberandi.sʒ aĩo donãdi ex parte creditoꝛis recipientis non vr̃ etiã ꝯtrahi beneficiũ:qꝛ creditoꝛ recipit qd sibi debeṫ.l.repetitio.ff.de ꝯdi.inde. Sʒ rñde qd istud pꝛocederet qñ coheres solueret aĩo inducēdi liberationē:sed cũ ibi soluat aĩo donãdi:et donatio sit respectu creditoꝛis recipientis.istud est in quo ꝯtrahiṫ obligatio ad antidoꝛa.⁊ iste est verus sensus illius tex.quicquid ibi dicant Raphã.cu.⁊ Fulg.hic.¶ Glo.finalis in verbo qbusdã per.iiij.exēpla declarat tex.Circa pꝛimũ exemplũ qꝛ vr̃ obstare.l.an inutilis.§.pe.ff.de accepti.vbi dʒ qd acceptilatio est iurisgentiũ.et tñ fieri nõ pōt sine stipulatiõe.rñde tripliciter vt ibi p gl.⁊ Bar.⁊ tene scdam solutionē.Secũdũ exēplũ gl.est bonũ.nã vere literarũ
75 obligatio est de iure ciuili cũ sit ꝯ naturalē eqtatē.¶ † Extra gl. queri

querit Bar. de obli. ex delictis vel quasi. Et reprobãdo gl. in §. ius aũt gentiũ. insti. de iu. na. gen. & ci. tʒ ꝙ sint de iure gentium: vt hic per eũ. & in. l. non solum. §. j. ff. de iniur. & ita teneas quãuis Albe. in. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. teneat cũ gl. palle. & male. Intellige tñ vt dicã nunc. In obligationibus q̃ ex quasi delicto sunt: tʒ Bar. ꝙ sint de iure ciuili. Intellige verũ qñ dãtur ad merã penã: secus si ad restitutionẽ rerũ vel damnũ: q2 tunc proueniunt a iure gentiũ: sic intelligo tex. in. l. rerũ amotarũ quidẽ. ff. re. amo. ꝑm Bal. & Ful. hic. & Bal. in. l. post occasionẽ. C. de fur. & in aut. ad hec. in. vj. q. C. de vsur. Jo. fab. in. d. §. ius aũt gentiũ. & do. Mathesilanus in notabili. xlviij. facit qd̃ vult glos. reputata
a sing.[a] in. c. fraternitatis. xij. q. ij. † In obligationib9 aũt ex quasi
76 ↄtractu tʒ Bar. & doc. qd̃ sint de iure ciuili excepta cõdi. indebi. potes etiã excipere obligationẽ neg. gest. q̃ pcedit ab equitate iurisgentiũ. In alijs dic vt per Bar. & doct. hic. Et ad p̃dicta qd̃ in maleficijs insit naturalis obligatio. & qd̃ insit ↄsensus. probat tex. in. l. fi. in verbo maluerint. & ibi Ang. ad hoc not. C. de colla. fun. pa. li. xj. & est glos. in. l. seru9. ff. de his q no. infa. firmat Ja. de bel. in. §. quia vero leonis. el. ij. in aut. de non alie. Item adde ad predicta qd̃ sicut obligatio ex contractu vel quasi solutione eius quod debetur dissoluitur. in sti. qui. mo. tol. obli. in prin. ita obligatio ex delicto tollitur per pene executionẽ: ita not. Bald. in. l. penul. per illum tex. C. de dela. li. x.

1 ¶ Detrahens vel addens aliquid de libello producto dicitur nouum libellum facere si detrahat aliquid substantiale.
2 Si princeps committat causam ordinario, & detrahat vel addat iurisdictioni ordinarie, an propter hoc censeatur in illa causa delegatus.
3 A sententia episcopi appellatur ad metropolitanum.
4 Ordinarijs nõ dantur sportule sed delegatis.
5 In causa spectãte ad ordinarium, si in commissione alteretur iurisdictio, puta dicendo cognoscas summarie, ex hoc est effectus delegatus.
6 Si rescribatur ordinario vt cognoscat & referat ante executionẽ ista alteratio iuris. circa relationem, facit eum delegatum.
7 Ubi princeps in cõmissione ponit talia vel similia verba, autoritate nostra: vel vice nostra cognoscas, censetur ordinarium facere delegatum.
8 Clausula posita in executiuis non immutat naturam principalem actus.
9 Si statutũ prohibet nouam clusam fieri in flumine. non poterit veteri cluse aliquid addi vel detrahi: sed solũ refici in eodẽ statu.
10 Mutans clusam de vno loco ad aliũ videt̃ nouã clusam facere.
11 Prohibiti edificare castra nõ sunt prohibiti illa reficere.
12 Statutum ꝙ soluatur certa gabella in confectione non habet locum in refectione.
13 Licet eps non possit ecclesie imponere nouum censum potest tamen antiquum renouare.
14 Promittens omnes fructus certe arboris que propter vetustatem desiccetur si succidatur & renascat̃, an promittens teneatur ad fructus.
15 Edificium in totum destructum nõ dicetur quis reficere, sed de nouo facere.
16 Fortilitium funditus destructum propter rebellionẽ nõ potest refici post reconciliationẽ sine consensu principis stante statuto principis ꝙ nõ possit eo inconsulto fieri fortilitium.
17 Ea que requiruntur in confectione alicuius actus, requiruntur in refectione.
18 Reficiens ecclesiam funditus destructam, dr̃ de nouo facere.
19 Stante statuto ꝙ de quolibet cõtractu soluatur gabella, de contractu totaliter refecto soluetur gabella.
20 Si ecclesia funditus collapsa erigatur, opus est noua ↄsecratione etiam si ex eisdem lapidibus reficiatur.
21 Uetus forma alicuius rei communis, non potest mutari nisi de consensu omnium.
22 Conducens molẽdinum cum quatuor rotis, & cõuenit prestare decem modios pro qualibet rota. si postea conductor aliã rotã construxerit, nõ tenebitur pro noua rota prestare alios decem modios frumenti.
23 Prescriptio an sit contra ius naturale.
24 Pater tenetur alere filios de iure naturali & etiã vltra ius naturale vxorem filij & nepotes.
25 Secundum ius ciuile in multis casibus pater non tenetur alere filium.
26 Ex omnibus causis ex quibus pater potest filiũ exheredare poterit filiam non dotare.
27 Ex omnibus causis ex quibus filius potest exheredari possunt sibi alimenta denegari.
28 Si pater occidat filium cõmittentẽ aliquã ex causis ex q̃bus potest exheredari, nõ tenebitur. l. pompeia de parricidijs: sed pena deportationis.
29 Filia que peccauit in corpus non debet ali: nec dotari: nisi penitentiam egerit.
30 Matrimonium est de iure naturali.
31 Sponsalia precedẽtia non sunt de substãtia matrimonij.
32 De iure gentiũ valet testm̃ conditum coram duobus testibus.
33 Quãdo non apparet quo iure quis testatus sit, censetur ꝙ vsus sit iure gentium.
34 Ambasiatores seu legati existẽtes apud hostes, tenẽtur facere testm̃ ꝑm ius cõe aut consuetudinẽ patrie sue, nõ aũt scd̃m cõsuetudinem hostium, quia eorũ consuetudo est nulla. a
35 An testamẽtum factum in portu soldani, dicatur factum in terris sarracenorum.

a ¶ Gl. reputata sin. ad de abb. i. c. audiuim9. i vl. no. de simo. abb. i. c. tua nos. de vsu. Joã. de imo. in. l. stipulatio. ff. d verb. sig.

Us aũt ciuile. Ista lex nõ summatur. Not. ex tex. ibi. cũ aliqd addimus regulã ꝙ vbicũq3 aliquid additur vel detrahitur certe rei, cõstituitur noua species. Unde p istaʒ
1 regulã decidit Guillel. de cu. ꝙ si † aliquis produxit in iudicio libellum. & postea ei aliquid addit vel detrahit, dr̃ nouũ libellum facere, hoc intelligunt Bar. & Bal. hic esse verũ qñ additur aliquid substãtiale vel detrahit̃. Contrariũ tʒ ipsemet Barto. in. l. edita. in. iij. col. C. de eden. Ibi dixi de ista cõtrarietate Bar. ad ibi dicta me remitto. de quo etiã vide per Bal. ibi: in repe. Padua. in. xj. & in. xxxiiij. col. & in repe. pusi. in. vj. q. per Ang. & Moder. in. l. j. §. si qs simpliciter. in ver. sed cum adijcitur. & in. l. scire debemus. in prin. ff. de ver. obli. per Inno. & alios in. c. j. de libel. obla. potest tñ ꝑm Bal. hic fieri declaratio libelli. & vt hic per eũ. Item per istã regulã dicunt Guil. de cu. Albe. Bal. Ang. Fulg.
2 Pau. de ca. † Qd̃ si p̃nceps vel papa in cõmissione alicu9 cause quã facit ordinario. puta potestati vel epõ, aliquid addat vel detrahat iurisdictioni ordinarie. per talẽ immutationẽ censet̃ in illa causa esse delegatus, al's si nihil immutatur durat ordinarius
3 quia solũ censet̃ excitata eius iurisdictio. † Effectus est magn9 propter appellationẽ: quia a snĩa epĩ appellat̃ ad metropolitanum qñ est ordinarius: sed qñ est delegatus pape nõ põt appellari nisi ad solũ papã. & idẽ in delegato principis. l. j. §. j. ff. quis &
4 a quo appellat̃. † Item sportule vel salaria nõ dãtur ordinarijs, sed delegatis. c. cũ ab oĩ. vbi doc. de vi. & ho. cle. glos. in. c. statutũ. §. insup. in verbo moderatas. de rescriptis. in. vj. Itẽ qñ ordinarius pcedit vt delegatus, non tenet̃ in modo procedẽdi seruare statuta illius loci ꝑm Ang. hic in. ij. col. Bal. in. c. lʒ in corrigendis. de offi. or. Imo. in. c. cũ ex officij. de prescriptionibus. Adde pro ista decisione tres bonos tex. de iure cano. tex. in. c. lʒ in corrigendis. & ibi glo. pe. & doc. in. c. graue. de offi. ordi. & text. in. c. cũ aliquibus. de rescrip. in. vj. glos. in. c. hi qui autoritate. in glo. fi. & ibi Pe. de ancha. & Gemi. de preben. in. vj. doc. in. c. ij. precipue Geminia. de offi. vica. in. vj. Jaco. but. Albe. & Bal. in. l. sepe. per glo. ibi. ff. de offi. presi. Ang. in. l. & quia. in vlti. col. ff. de iurisd. om. iud. & in. l. j. §. si quis simpliciter. vbi Lud. ro. & alij Moder. ff. de ver. ob. Item vide qd̃ dicit Bal. in. c. his quibus. de offi. ordi. et in. l. precipimus. in prin. C. de ap. vbi limitant notabiliter qñ sit delegatio sub noĩe dignitatis. vt ibi p eos. ¶ Tu antequã venias ad limitationes primo adde tres notabiles decisiões in specie.
5 † Prima, ꝙ si iudici ordinario cõmittat̃ ꝙ in certa cã ad suã iurisdictionem spectante, cognoscat summarie, ex hoc effici t̃ delegatus, cũ alteretur iurisdictio: ex quo talis causa sui natura erat ordinaria: ita notabiliter Bal. in addi. Spe. in ti. de delegato. in vlti. col. & sequit̃ simpliciter. d. Alex. vbi reputat notabile & quotidianũ. in. d. l. morte. in. v. col. Adde ꝙ idem tenent Ang. in ↄsi. cxxxvij. incip. visis omnibus statutis. ad finẽ. & do. Lanfran. de oria. in cõmento. c. qm̃ cõtra falsam. in scd̃a char. de prob. Pau. de ca. in. l. j. §. opus nouum. per illum text. & ibidem do. Alexã. ff. de op. no. nun. & idem Pau. de ca. in. l. & si pretor. ff. de iurisd. om.
6 iud. ¶ † Secũdo adde qd̃ si cõmittatur ordinario vt cognoscat et ante executionẽ referat: ista alteratio iurisdictionis circa relationem, ad quam nõ tenebatur, facit eum delegatum: ita tenet Ange. in consil. ccxiiij. incip. in causa accusationis. in. j. colum.
7 ¶ † Tertio adde ꝙ vbi papa vel princeps[b] in rescripto vel in
b cõmissione apponũt ista verba, vice nostra, vel autoritate nr̃a cognoscas vel similia, put quotidie fit in literis pape. certe censetur ordinariũ facere delegatũ ꝑm Bart. in. d. l. more. in. iij. colum. quem ita põderat & sequitur do. Mathesilanus in notabili. xc. & idẽ Bar. in. l. ambitiosa. in vlti. colum. ff. de decre. ab ordi. fa. & in. l. ij. §. fi. in vlti. colũ. ff. de optione legata. Innocen. & Hostien. in. c. significauit, de corpore vitia. & in. d. c. licet in corrigendis. & de hoc est ꝓprie tex. in. d. c. cum aliquibus. de rescrip. in. vj. ¶ Limita p̃dicta tribus notabilibus modis. Primo quãdo talia verba apponũtur in principali dispositione rescripti vt quia dicatur autoritate nostre cognoscas de causa que vertit̃ iter tales: secus si apponeretur in cõfirmatiõe seu in executione dispo

b ¶ Ubi papa vel princeps. adde doct. in. c. j. de cle. egro. lib. vj.

sitionis.puta si cōmitteretur iurisdictio ordinaria in certo loco, et postea in fine rescripti diceretur, qđ quicquid eius autoritate
8 fecerit, princeps habebit ratū.† Quia regula est, q̄ clausula posita in executiuis, nō immutat naturam principalē actus. tex. e st no. in cle.j. ad fi. de preben. quem do. Abb. ibi multū exclamat et dicit se nescire alibi. ꝛ ita in specie limitāt do. Cardi. ꝛ Jmo. in. c. quoniam abb. in vlti. col. ff. de offic. deleg. Sequitur ꝛ cōmendat do. Alexan. in. d. l. more. in. v. colū. Et qđ clausula adiecta ad executionem principalis dispositionis, non ampliet eam nec immutet. adde Bal. in. l. eam quā. xij. col. C. de fideicōmis. d. Abb. in. c. cū nostris. in vlti. col. de conces. p̄ben. Joā. de imo. in. l. g rome. §. duo fratres. in. viij. col. ff. de verb. obli. Pau. de ca. in cōsi. cxxxij. incip. Notādum est in prin. Lud. ro. in ꝯsi. ccccxcviij. in vlti. colū. ¶ Secūdo limita ex doctrina notabili do. Cardi. ꝛ Jmol. in. d. c. licet in corrigendis. vbi dicunt q̄ quādo verba rescripti nō videntur ex eorum inspectu alterare iurisdictionem ordinariā, tamen processus nō valeret nisi esset delegatio. certe ad hoc vt valeat, censet princeps delegasse. Et ponit exēplū notabile. d. Cardi. in casu in quo dicit se cōsuluisse hic Padue appellatū fuerat a delegato principis ad ipsum principem: princeps cōmisit ordinario loci, dicēdo, fiat ius per potestatē. plerić asserebāt q̄ ista erat solū excitatio iurisdictionis ordinarie: sed ipse refert se contrarium consuluisse hic Padue: quia ex quo delegatus principis censetur in illa causa maior quocūq̄ ordinario. c. sane. de offi. deleg. certe ordinarius nō potuisset cognoscere vt ordinarius ergo vt valeat p̄cessus censebitur delegatus, quāuis verba cōmissionis non videantur in aliquo iurisdictionem alterasse qđ valde not. ¶ Tertio limita ex eo qđ decidit Bald. in. l. fi. in vlti. col. C. vbi senat. vel clarissimi. legatus pape habens duos auditores, ne indiscrete p̄cederent, ordinauit qđ nullus eorū posset in aliqua causa procedere sine speciali cōmissione, vtrū procedēdo cū cōmissione dicātur procedere vt delegati an vt ordinarij: determinat qđ vt ordinarij: per. l. ij. eo. ti. Nec obst. q̄ requiratur specialis cōmissio: quia ista nō est delegatio: sed causarū distributio ꝛ partitio cure, vt per eum: ꝛ in. l. precipimus. in prin. C. de appel. Quarto istam materiā limitat Jaco. but. in. l. qui p̄curatorem dat in prin. ff. de p̄cura. q̄ quādo solum alteratur iurisdictio ordinaria in p̄cedendo, q̄ erit delegatus quātum ad procedendū: sed ordinarius in sentētiando. Et ideo si datur liberū arbitriū potestati in inquirēdo ꝛ cognoscēdo, nō intelligetur dari in decidendo. Nec obst. s̄m eum, q̄ cui mandātur precedētia intelliguntur etiam sequētia mādari. l. indebitā. ff. de condi. inde. l. iij. §. scio. ff. de mino. quia est verum qñ illa sequentia sunt necessaria, qđ nō est, vbi pōt delegari solus processus absq̄ s̄nia. aut. ad hoc. C. de iud. adde q̄ Pau. de ca. in. l. ꝛ si p̄tor. ff. de iuris. om. iudi. refert, qđ habuit istū casum de facto ꝛ audiuit a Bal. reprobari illā opi. Jac. but. q꞉ iudex d3 esse talis in pronūtiando qualis fuit in cognoscendo. ar. d. l. p̄curatorē dat. in prin. Adde etiā q̄ Bal. notabiliter in addi. Spe. in ti. de legato. in vl. col. in ver. legatus est ordinari⁹ ꝛc. querit si cā cōmittat ep̄o suorum subditorum q̄ summarie cognoscat ꝛ sine dubio decidat. refert q̄ Jac. but. in. d. l. qui p̄curatorē dat. in prin. t3 q̄ in cognoscēdo erit delegatus: sed in sententiādo ordinarius: quia cōmissio solum discrepat a iure cōi in p̄cedēdo. Nam a p̄cessu appellabit ad papā quia quo ad p̄cessum est delegatus: sed a s̄nia diffinitiua appellabit ad metropolitanū. Bal. ibi reprobat ꝛ t3 qđ in totū d3 censeri delegatus: quia nō d3 eadē res diuerso iure censeri. l. eū qui edes. ff. de vsuca. Sed tu dic q̄ istud est fragile argumentū, cum censeantur diuerse cōmissiones. per. d. Ant. ad hoc inducēdo. vt s̄. Tene cū Ja. bu. cū quo etiā t3 Bal. in. d. l. q p̄curatorē dat. in p̄n. in vlt. col. ꝛ facit ratio: q꞉ limitata cā limitatū p̄ducit effectū. l. in agris. ff. de acqui. re. do. Facit etiā q̄ mirabiliter t3 Bart. in cōsi. clxxvij. q̄ inci. dubia occurrētia ꝯsiliū populi in quinto dubio q̄ si ordinatū est per statutū qđ iudex possit p̄cedere nō obstāte p̄scriptione, qđ cū illud statutū disponat tm̄ sup mō p̄cedēdi ꝛ nō sup iustitia cause, q̄ l3 possit p̄cedere nō obstante prescriptione. tñ in sentētiando obstabit exceptio prescriptionis. Sed caue q꞉ isto mō statutū esset impositū verbis ꝛ nō rebus ꝯtra. l.
9 ij. in fi. C. cōia de leg. ¶ † Tertio principaliter per regulā hui⁹ tex. inferūt Cy. ꝛ Ange. hic, q̄ si statutū p̄hibet fieri nouam clusam in flumine, nō prohibet veteri cluse aliquid addi vel detrahi:
10 sed solū refici in eodē statu. † No. etiā Bal. hic ex hoc tex. qđ mutans clusam de vno loco ad aliū locū: vř nouā clusam facere. Ex quibus no. q̄ actui qui nō pōt de nouo fieri, pōt etiā aliqđ addi vel detrahi. ꝛ qđ reficiť nō censetur nouū. Addo bene facere glos. in cle. fi. in verbo citatū. de rescrip. circa princip. illius glo. ꝛ ibi no. per Jo. de lig. ꝛ d. Car. p̄sertim in. v. ꝛ vj. qq. bene facit text. in. c. iudei. el. j. ꝛ q̄ ibi cano. ꝛ p̄sertim Jo. de ana. in. c. ꝯsuluit. de iude.
11 † Hinc est qđ p̄hibiti edificare castra, nō sunt p̄hibiti illa reficere s̄m Bal. ꝛ Ang. in. l. j. §. edificare. per glo. ibi in verbo reficere
12 ff. de mortuo inferendo. ꝛ Pet. de ancha. in. d. c. cōsuluit. † hinc dixit do. Ant. in. d. c. iudei. qđ statutū disponens q̄ soluať certa gabella in ꝯfectione instrumēti nō h3 locū in refectiōe instrumēti.
13 † Hinc dicunt Joan. and. ꝛ Hosti. in. c. significauit. de cēsib⁹.
a q̄ licet episcopus[a] nō possit imponere ecclesie nouū censum: tñ antiquū pōt renouare, q꞉ p hoc nō fit deterior cōditio ecclesie, ꝛ q꞉ res de facili reuertiť ad suā naturam. l. si vnus. §. pactus. ver. in spec. ff. de pac. sequiť do. Ant. in. c. cū accessissent. de ꝯsti. Ibidem tñ Panor. itelligit verū nisi fuisset prescriptū quo ad antiquum censum. facit qđ decidit Bart. post Dy. in. l. damni. §. si is
14 qui edes. ff. de dam. infec. † dum ponunt. q. de rustico qui p̄misit omnes fructus certe arboris que p̄pter vetustatē desiccetur, si succidať ꝛ renascať nunqd teneať ad fructus arboris renate, aut an censeať noua arbor. ꝛ ad aliā. q. de qua ibi p Bar. facit ad p̄dicta glo. in. d. c. cum accessissent. in gl. fi. de constitu. ꝛ facit tex. no. in. l. j. §. si quis edificiū. in fi. ꝛ ibi Bar. Pau. de ca. ꝛ late. d. Alex.
15 notant. ff. de ope. no. nun. † Jntellige predicta nisi edificiū vetus esset funditus destructū: tunc nō esset reficere sed esset de nouo facere, hoc probo ex notabili decisione Bal. in. l. si vt p̄pomis. ij.
16 C. de nup. † vbi stante statuto ecclesie, q̄ nullum fortilitium posset fieri inconsulto papa: pone propter rebellionem alicuius, fortilicium fuit funditus destructum. pone quod postea reconcilietur. an poterit denuo facere fieri illud fortilitium inconsulto papa. determinat qđ nō, quia esset de nouo facere. secus si nō esset funditus destructum. ꝛ refert Panor. in. d. c. consuluit. facit qđ
17 no. Bart. in. l. nuptie per illum tex. ff. de ritu nup. † vbi notat qđ ea que requiruntur in confectione alicuius actus requiruntur etiā in eius refectione. vnde s̄m eum sicut requiritur consensus vtriusq̄ ptis a principio in cōfectione instrumenti. ita si tale instrumentū sit amissum. nō pōt refici p notariū nisi accedente cō-
18 sensu vtriusq̄ ptis qđ no. facit etiā gl. in. c. iij. de iurepatro. † que dicit, qđ reficiēs ecclesiā funditus destructā, d3 de nouo facere. et efficitur patronus illi⁹ ecclesie, antiquis exclusis. secus si ex toto nō esset destructa. q꞉ tunc diceret non edificare. ꝛ non consequereť ius patronus. ꝛ p illā gl. infert ibi do. Ant. de but. in pe. col. qđ stante statuto qđ de quolibet cōtractu soluatur gabella
19 certe de cōtractu totaliter refecto debebit solui gabella † quia censetur nouus contractus. facit glo. in. c. de monachis. xviij. q.
b ij. que t3 qđ in refectione monasterij[b] totaliter destructi, requiratur licentia epi, nec aliter posset reedificari. secus si monasterium nō esset ex toto destructū, ꝛ ita etiā t3 Hostiē. in summa in ti. de eccle. reedificā. §. fi. in fi. facit optime quod vult Jnn. in ru-
20 bri. de ꝯsecra. eccle. vel alta. † vbi vult qđ si ecclesia ex toto ꝛ funditus collapsa erigať, opus est qđ de nouo consecreť p ep̄m, etiā si ex eisdem lapidibus construeretur. secus si ecclesia reficiť, tūc non expedit interuenire nouam consecrationem epi. ꝛ scđm ista intellige que traduntur per Joā. de ana. in. c. iij. de iudeis. et referuntur per do. Alex. tacito autore in. d. l. j. §. si quis edificium.
21 ff. de ope. no. nuntia. † Jtem dicebat Bal. per hūc tex. in recollectis antiquis prout eū refert. d. Marti. Lau. hic, duz essent duo fratres habētes in medio castri cōis, quādā turrim q̄ erat a media pte infra ex lapidib⁹, a parte supra erat lignea, vn⁹ fratrum volebat q̄ lignis amotis tota ex lapidib⁹ cōstrueret p tutela et securitate castri. alter aduersabatur. de communi cōsensu adiuerunt Bal. eius cōsiliū ꝛ iudicium secuturi. qui eis per. l. nostram r̄ndit, q̄ nisi ambo consentirent nō poterat vetus forma mutari, nec ei addi vel minui. facit bonus tex. quem Bal. allegat in. l. j. ff. de riuis. ꝛ idē simpliciter t3 Lud. hic. Ultra eos facit quia q formā veterē edificij inuito socio mutat: ꝛ si videať meliorē facere. tñ d3 deteriorē facere cū inuito socio faciat. l. vsufruct⁹ nouū
22 territoriū. ff. de vsufruc. §. preterea. insti. de actio. † Adde tamen q̄ si aliquis cōduxit molendinū cum quatuor rotis et conuenit prestare. x. modios frumenti pro qualibet rota. si postea conductor aliā rotā construxerit non tenetur pro illa noua rota soluere alios. x. modios frumēti s̄m Alber. de ro. in. l. rutilia polla. ff. de contrahen. emp. vbi refert ita de facto fuisse per eū determinatum. ¶ Glo. in verbo communi iuri diuiditur in tres partes principales. primo dupliciter intelligit tex. scđo ponit exempla ad vtrūq̄ intellectum. tertio opponit ꝛ soluit. secunda ibi: cū ergo addatur. tertia ibi: sed nōne in totum. Jn primo exemplo de vsucapione. reprobať p do. Albe. Bal. Ang. ꝛ Moder. hic quia s̄m ius naturale qđ conuenit omnibus etiā brutis nihil potuit detrahi per vsucapionem. s3 bene detrahiť iurigentiū ideo late disputat Jo. an. in regula possessor. in. ij. q. in mercurialibus, an
23 † prescriptio fit cōtra ius naturale, ꝛ ibi phyfico more declarat istam. l. Jnquantum ista. l. dicit, q̄ ius ciuile est q̄ non recedit in totum a iure naturali vel gētium. nec per oīa ei seruit, vnde pone exemplum in educatione liberorum, que est de iure naturali proprie. ꝛ congruit etiam brutis. l. j. §. ius naturale. s̄. eodem. Jn
24 hoc additur per ius ciuile. Jtem detrahitur. † Additur eñ q̄ pater

a ¶ Licet episcop⁹. adde Jo. d̄ imo. i cle. j. i pe. colum. de iure patro.
b ¶ Jn refectiōe monasterij. Addđ doc. in. l. ij. ꝛ iij. C. de op. pub. Joan. de fantu. in ca. si qs vul. xvj. q. vlti.

pr̃ teneaṫ alere non ſolũ filios vt eſt de iure naturali:ſed etiã vl-
tra ius naturale teneaṫ alere nepotes ꝛ etiam vxorẽ filij. ꝛ ſic nu
rum.l.ſi filia.§.j.ff.fami.her.gl.ꝛ Bar.in.l.ſi quis a liberis.§.nõ
25 tñ.if.de lib.agno.Sal.in.l.fi.C.de alẽ. libe.† Itẽ detrahiṫ:quia
ſm ius ciuile,in multis caſib⁹ pater nõ tenetur alere filiũ: Nam
ex oĩbus cauſis ex quibus pater in teſtõ põt exheredare filium
que enumeranṫ in.§.cauſas.in auṫ.vt cũ de app.cogno. enume-
rat gl.in.c.quintauallis.de iureiu.ex eiſdẽ põt in vita denegare
alimẽta filio.gloſſ.eſt in.d.l.ſi quis a liberis.§.idem iudex. et ibi
Bar.ꝛ glo.in.§.ſi igiṫ.in auṫ.vt cũ de app.cogno.ꝛ glo.in.l.fi. in
gl.j.vbi Bar.C.de alen.lib.notabiliter in.l.diuus.ff.ad.l. põpe.
de parricidijs.ꝛ in tractatu alimẽtorũ.in.j.colũ.do.Anto.ꝛ do.
Abb.in.c.cũ haberet.de eo q duxit in mat.quã polluit p adult.
26 Eodẽ† mõ ex oĩbus cauſis ſupradictis ex quib⁹ pater in teſtõ
põt exheredare filium.eodem mõ filie tanq̃ ingrate non teneṫ
dotem dare:ſm Bal.in.l.fi.in.iij.col.C.de do.promi.qꝛ ſicut po
teſt priuare legitima:ita dote,cũ dos ſuccedat loco legitime:tñ
ſubdit Bal.qõ ex talibus cauſis nõ poſſet dotem iam datã au-
27 ferre:ꝛ per tex.ibi irreuocabilis.† Addo fortius ꝙ ex oĩbus il-
lis.xiiij.cauſis:nedũ filius põt exheredari itẽ denegari alimẽta
28 et etiã dos:ſꝫ etiã filius perdit priuilegiũ filij.† ꝛ iõ ſi pater oc-
cideret filiũ,qui cõmiſiſſet aliquã cauſaꝫ ingratitudinis ex illis
xiiij.cauſis,nõ teneteṫ.l.põpe.de parricidijs:ſed ſolũ teneretur
pena deportationis.tex.eſt ꝛ ibi gl.ꝛ Bar.bñ ſignat.in.l. diuus.
ff.ad.l.põpe.de parricidijs.ꝛ idẽ ſubdit Bart.ecõtra:ꝙ ſi pater
cõmiſiſſet erga filiũ aliquã ex cauſis ꝑpter quã poſſet exhereda
ri a filio,ſi filius occidit patrẽ:eodẽ modo nõ teneteṫ.l. põpe.de
parricidijs:ſꝫ pena deportationis:qõ ꝑpetuo tene mẽti:qꝛ non
memini me alibi legiſſe.Intellige tñ predicta ꝙ ex illis cauſis
29 pñt denegari alimẽta ꝛ dos.† eſt verũ,niſi filius pñiam egerit.
Hoc pbo:qꝛ lꝫ filia que peccauerit[a] in corpus nõ debeat ali nec
dotari a patre vt tenet Spe. in ti.qui fil.ſint leg.§.pe.ver.quid
ſi filia peccauerit:tñ ſi pñiam egerit dꝫ dotari ꝛ ali. ſm Spec.in
d.§.pe.in ver.quid ſi pñiam egerit. Jo. an.in.d.c.quintauallis.
de iureiur.ꝛ ibi expſſe do.Ant.in.iij.colũ.ꝛ Bal.in.l.ſi filia. C.de
inof.teſta.vbi Bal.ponit de quadã filia q̃ fuit meretrix,ſi penitẽ
tiam egerit:ꝛ reducaṫ ad bonam vitam:nõ poterit exheredari
nec poterunt ei alimẽta denegari:ꝛ tꝫ do.Alex.in.l.j.in .xvj.co.
in fi.ff.ſo.ma.facit bonus tex.in.l.imperialis.C.de nup.ꝛ in.c.fer
30 rum.l.di.ꝛ bñ no.† Item inquãtum gl.dicit de matrimonio[b] ꝙ
b eſt de iure naturali.dic qõ matrimoniũ ſub iſta forma ꝛ ſic iſto
noie,nõ eſt de iure natu.ſed bene inſtitutus ad copulã.l.j.§.ius
naturale.ſ.eo.ꝛ declarat plenius Bal.hic.Item dum glo.dicit
qõ ius ciuile addit matrimonio formã.ſ.ſponſalia precedentia
31 dic ꝙ gl.male dicit† qꝛ ſponſalia precedẽtia non ſunt de forma:
neq̃ de ſubſtantia matrimonij:pꝫ qꝛ matrimoniũ põt contrahi
q̃uis nulla ſponſalia preceſſerint vt pꝫ p conſenſum.ꝛ declarat
32 Ang.hic.In reliquis teneas cũ gl.† Circa vero ius gentiũ vl
tra gl.potes ponere clarius exẽplum,de iure gentium vꝫ teſta-
c mentũ conditũ[c] corã duobus teſtibus.c.cũ eſſes.ꝛ.c.relatum.de
teſta.de iure ciui.fuit additũ ꝙ requiranṫ ſeptẽ teſtes, maſculi
puberes ꝛ rogati.l.hac cõſultiſſima.in prin.C.de teſta. In co-
dicillis,ꝛ in omni alia vltima volũtate requiruntṫ duo.l.fin.in fi.
33 C.de codicil.† et dicit Bal.hic. qõ de facto cõſuluit ſuper teſtõ
cuiuſdã mercatoris anchonitani cõdito in barbaria in terris
ſoldani corã duobus teſtibus ꝙ tale teſtm̃ valeat,qꝛ cũ nõ appa
reat ꝙ ius ibidẽ ſeruetur,cenſetur vti iuregẽtium.l.omnes po-
puli.j.eo.Adde qõ idem ꝛ plenius tenet idẽ Bal.in.l.ij.C. quẽ-
admodum teſt.ape.Pau.de caſt.in.l.nutritoribus.C.cõmunia
34 de ſucceſ.Raph.Fulg.in.l.ex hoc iure.in vlti.col.ſ.e.† Uide ta
men qõ notabiliter tenet Bart.in.l.qui a latronib⁹.ad fin.ff.de
teſta.vbi q̃rit de legatis ſeu ambaſiatoribus pape aut romani
imperij exiſtẽtibus in legatione apud hoſtes,ſi facerẽt teſtamẽ
tum ſm eorum conſuetudinẽ, non valeret eo quia conſuetudo
eorum eſt nulla ꝛ conſequẽter eorum ſtatuta.ꝛ ideo debebũt fa
cere teſtamentũ ſm ius commune.aut ſm conſuetudinem pro-
prie patrie.vt ibidem per eũ ad quem te remitto.De cuius ve-
ritate vltra doc.ibi vide per Ang.in.l.de die.in prin.ff. qui ſatiſ
da.cog.ꝛ plenius Lud.ro. vbi dubitat de veritate iſtius dicti.
in.l.ſi nõ ſpeciali.C.de teſta.ꝛ ꝑpterea Bal.in.l.ij. C.quẽadmo.
teſt.aperian.intelligit deciſionẽ ſuam de teſtõ illi⁹ mercatoris
anchonitani procedere qñ illi barbari non eſſent hoſtes popu
li romani.alias tenet dictum Bart.in.d.l.qui a latronibus.re-
35 fert etiam† Bal.in rub.ff.de rerum diui.in.vj.col.qõ illo anno
reuocabaṫ in dubiũ an teſtm̃ factum in portu cuiuſdã ciuitatis
ſoldani,diceretur factum in terris ſarracenorum, vt ſic duo te-
ſtes ſufficerẽt an in locis xpianorũ vt ſic requiranṫ ſeptẽ,ꝛ dicit
fuiſſe dictũ ꝙ intelligereṫ factũ in terris xpianorũ:qꝛ port⁹ intel
liguntṫ nedũ ſarracenorũ:ſꝫ etiã xpianorũ.ꝛ ſi illud eſt verũ ha-
hes magnã ꝛ ſingularẽ limitationẽ ad illud qõ vult bar. in.d.l.
qui a latronibus:vt procedat in terris,ſecus in portu.Alie glo.
nihil habent.ꝛ per hec remanẽt expedite iſte leges ꝛ vtiliter.

1 ☞ Lectura Bartoli in primo libro.ff.non eſt Bartoli ſed cu-
iuſdam ſubſtituti.
2 Quilibet populus etiam carens iuriſdictione,poteſt inducere
conſuetudinem ꝛ ita etiam ſtatuta.
3 Statuti appellatione comprehenditur etiam ius commune.
4 Si papa deroget in commiſſione ſtatuti,intelligitur etiam de-
rogaſſe iuri communi.
5 Appellatione iuris communis venit ius ſtatutarium.
6 Appellatione ſtatuti venit etiã cõſuetudo qꝛ idẽ eſt ꝙ ſtatutũ.
7 Appellatione ſtatuti non venit ius commune.
8 Que differentia ſit inter ſtatuta ꝛ reformationes.
9 Maioris efficacie eſt ſtatutum poſitum in volumine ſtatutorũ
q̃ reformatio extrauagans.
10 Ubi ſtatutum diſponit vnum,ꝛ ius commune cõtrarium, iudex
tenetur ſequi ſtatutum.
11 Uerbis ſtatutorum eſt inherendum:nec aliter interpretari de-
bent q̃ loquuntur.
12 Ubi in aliqua materia ſit mentio ſimpliciter de iure,de quo eſt
intelligendum.
13 Stante ſtatuto ꝙ exiſtentibus maſculis,femine non ſuccedant
ab inteſtato patri,ſed ꝙ dotentur:ſi pater habẽs filios ꝛ filias
eos inſtituat,in eo quod tangit de iure:intelligitur de iure cõ-
muni tanq̃ digniori.
14 Compromiſſum in aliquem vt pronuntiet ſm iura,intelligitur
ſm iura communia.
5 Appellatione iuris intelligitur potius ſtatutarij cum illud de-
roget iuri communi.
16 Iuris appel.venit non ſolum ius commune ſed etiam munici-
pale ꝛ conſuetudinarium.
17 Compromittens in aliquem vt pronuntiet de iure, videtur co-
gitaſſe de omni ſpecie iuris.
18 Compromiſſum in aliquem de iure et de facto in procedendo:
ſed de iure in pronuntiando:tenetur pronuntiare ſm ius ſtatu
tarium.
19 Relatiuum qui iunctum antecedenti vniuerſali ſine copula de-
bet ſtare reſtrictiue.
20 An quilibet populus poſſit condere ſtatuta.
12 Caſtra ꝛ ville nullam habet iuriſdictionem.
22 Condere ſtatuta eſt iuriſdictionis.
23 Infeudatus de caſtro cũ iuriſdictiõe,nõ poterit ɔdere ſtatuta.
24 An condere ſtatuta ſit meri imperij.
25 An ſtatuere ſit iuriſdictionis in ſpecie.
26 An quilibet ppl's carens iuriſdictione poſſit condere ſtatuta.
27 Populus habens iuriſdictioneꝫ preſcriptã,vel cõceſſam a prin
cipe poteſt de per ſe facere ſtatuta.
28 Populus carens iuriſdictione poteſt cõdere ſtatuta ſup admi-
niſtratione rerum ſuarum.
29 Legatus cardinalis poteſt condere ſtatuta.
30 Epiſcopus poteſt condere ſtatuta.
31 Legatus de latere nõ poteſt ſtatuere cõtra ius cõe,ideo nõ po-
teſt cauſam cõmittere ſummarie.
32 Ex euidenti ꝛ neceſſaria cauſa poteſt legatus de latere cõmitte-
re cauſam ſummarie ꝛ ſtatuere cõtra ius commune.
33 Eps poteſt ex cauſa minuere penitentiã a papa iniunctam.
34 Poteſtas ex cauſa poteſt trãſgredi etiam ſtatuta iurata.

1 **Omnes populi.** † Debes ſcire ꝙ le-
ctura in iſto primo li
bro digeſtorum que attribuitur Bar.nõ eſt Bar. ſed
alterius qui pro eo legit:preterq̃ in iſta le.omnes po
puli ſm Joan.de imo.in le.qui reus.in.xxxvj.colũ.ff.de pu.iudi.
ſequiṫ do.Alexã.in rub.ff.de acqui.here.ꝛ in.l.diẽ functo.in.xij.
col.ff.de acqui.poſ.ꝛ in.l.pomponius.§.ſi iuſſu.in.viij. colum.ff.
de acqui.poſ.ꝛ in.l.qꝛ tale.in.iij.co.ff.ſoluto matrimonio.ꝛ in cõ-
ſi.ccccxcij.incip.viſo themate.in.v.col.Ad euidentiã huius.l.pre
mitte qõ legitur altero de duob⁹ modis,vno modo ſm Bar. in
ſummario ſuo.ꝛ plenius in.j.q.j.q.principalis.qõ iſta lex reſtrin
gatur ad populum habentem iuriſdictionem.nam talis popul⁹
bene poteſt ſtatuta ɔdere.alias ſecus.Alio modo ꝛ generalius
intelligatur iſta.l.prout iacet,in quolibet populo etiam non ha
2 bente iuriſdictionem† qꝛ ſicut quilibet populus etiam carẽs iu
riſdictione poteſt inducere ɔſuetudineꝫ:ita debet poſſe ſtatuta
condere.l.de quibus.ſ.de legibus.ꝛ iſtam opinionem tenẽt cõi-
ter alij hic,ꝛ latius Alb.de roſa.in prima parte ſtatutorũ.q.viij.
incip.ſed quid ſi ſtatutum ciuitatis cõtradicit iuri communi: et
communiter canoniſte in.c.qõ clericis.de foro cõpe.ꝛ in.c.fin.de
conſue.dicam in.j.q.principali.j.Bart.¶ Not.e iſta.l.qõ om-
nes populi aut vtuntur iure priuato. ꝛ ſic ſtatutario ſeu munici-
pali.aut iuregẽtium.Adde quando aliter nõ vtũtur iure ciuili

a ¶ Lꝫ filia q̃ peccauerit. Adde bal. in.l.fi.C.de dotis ꝑmi.

b ¶ De matrimõio.ad de docto.in rub.de ſpõ. et maxime ʒac.ʒochũ.

c ¶ Teſtm̃ cõditũ.Adde Jo. an.i ad di.Spe.tit. d iſtru.edi. in.§.cõpendioſe. verſi. ſꝫ nungd de cõſue. Joã. de imo.in.l. iij.ff.de teſt. Ant.de bu. ꝛ Abb.in.c. ij.de conſti. Jac.de are. in diſpu.incip.ſcdõꝫ cõſuetudinem ciuitatis venetiarũ .ꝛ illa diſputatio eſt poſita inter cõſilia bar.old. cõſi.xlvj. in cip.ꝑpoſita ɔſuetudine Ang.cxxvj. inci. teſti factio.idẽ an. ɔſi.cccxxiij. incip.punctus eſt.

cõi, de quo dixit iurisconsultus.in.l.ius ciuile.cũ sequenti.ff.eo.
3 ¶ † Adde tñ q̃ appellatione statuti cõprehẽdit etiã ius cõe.c.statutum.in princ.de rescri.in.vj.ꝛ ibi Gemi.in pmo notabili ad
4 hoc no.illũ tex.† Et p hoc infert q̃ si papa vel princeps in rescripto derogauit omnib⁹ statutis, per hoc itelligit etiã derogasse
5 iuri cõi.† Eodẽ mõ ecõtra, appellatione iuris cõis venit ius statutariũ: pꝫ ex eo qd notabiliter decidit Bar.in.l.j.C.de cõfes.in xij.col.in ver.ſꝫ dubitat quare.in fi.accusationum ꝛc.de iure cõi nõ est prohibitũ extrahere frumẽtũ de districtu: sed hñ ꝓhibet p statuta. Pone qd iudex in inquisitiõe dicat, q̃ extraxit frumẽtum de districtu ꝯ formã iuris cõis.ꝛ de statuto nihil dicat.pce
6 dit tñ iquisitio: qꝛ statutũ est pars iuris cõis: † qd est not.ƀm eũ.
a Imo appellatione statuti[a] venit etiã consuetudo qꝛ cõsuetudo idẽ est qd statutum: ita singulr̃ dicit Bal.in.l.ij.circa fi.C.de bo.lib.sequitur.d.Alex.in ꝯsi.c.xc.in.ij.vol.inci.mature.in.iij.colũ. tñ ꝯ hoc vltimũ tꝫ Bar.in.l.de quibus.in fi.vbi dicet.ff.de legi.

a ¶ Appellatione statuti. Adde Jasonem in l.rescriptione.C.si contra ius vel vti.pu.

7 ¶ † Sed ꝯ primũ, q̃ appellatiõe statuti nõ veniat ius cõe: et cõsequẽter q̃ per clausulam nõ obstantibus statutis nõ intelligat derogatũ iuri cõi, tenẽt dñi de rota decisiõe.ix.sub titulo de prebẽdis allegãtes Jo.monachi.in.c.cũ aliquibus.de rescri.in.vj. refert ꝛ sequit idẽ Geminian⁹ ibi ꝯtrius.in.c.pro clericis.in.j.col.ꝛ in.c.ei cui.de prebẽ.in.vj.Albe.de rosa.in prima pte statutorum.q.cxlvij.que incipit: statuto alicuius ecclesie.in.iij.col.ꝛ sequenti.sicut ꝛ ecõtra qui renũtiat omni iuris bñficio.nõ intelligitur renuntiare bñficio statuti.ƀm Bal.in.l.sed ꝛ si quis.ff.que
8 situm.in vlti.col.ff.si quis cau.† Que aũt sit differentia inter statuta ꝛ reformationes.dic vt declarat Bal.in.c.in causis.ad fi.de
9 re iudi.† Itẽ adde qd maioris efficacie est statutũ positũ in volumine statutorũ q̃ quedã reformatio extrauagãs ƀm Ange.in
10 l.omnes.C.de peti.bonorũ subla.li.x.† Circa istam.l.pro ei⁹ intellectu formo duas qõnes.pma est.pone ius cõe aliquid disponit.statutũ ciuitatis disponit ꝯriũ, qd debebit iudex seruare.dic q̃ statutũ: qꝛ statuta sunt precisi iuris.ꝛ maxime cũ ptãtes ꝛ iudices iurẽt seruare statuta: ita Bal.in.c.j.§.iniuria in.iiij.col.de pace iura.fir.ꝛ in aut.ſꝫ nouo iure.in.ij.col.C.de ser.fugi.ꝛ in.l.cessante.in vlti.col.C.quomõ ꝛ qñ iudex.ꝛ i.l.ordo.in.ij.col.ad finẽ.C.de exec.rei iudi.ꝛ in.l.j.ad finẽ.ꝛ.l.ij.C.de arbitris.ꝛ in aut.hodie.C.de iudicijs.Alibi Bal.in.c.qm̃ frequẽter.§.q̃ si sup.in fi. vt lite nõ cõtesta.dicit ex glos.ibi nõ.bene tu assessor, qd statutis municipalib⁹ debes inherere.ꝛ sufficit seruare illud qd statuta
11 volũt.† Alibi Bal.in.c.significãte.ij.col.ad fin.de ap.dicit, q̃ debemus inherere verbis statutorũ: nec aliter interpretari q̃ statuta loquantur: ꝛ qd omnis assessor dꝫ habere pre oculis legem que dicit. In dubio meli⁹ est verbis edicti deseruire.l.j.§.si is q naue.ver.in re igitur dubia.ff.de exerci.Alibi idẽ Bal.in.l.gallus.§.si ei⁹.i.ij.no.ff.de lib.ꝛ posth.Ro.ex illo tex.q̃ ex quo habemus determinationẽ statuti, nõ debem⁹ vlteri⁹ iuestigare rõnẽ. Intellige predicta dũmõ statuta sint honesta ꝛ iusta vel saltẽ tolerabilia: alr̃s nõ debent seruari.c.veniẽtes.ꝛ ibi Bal.in.ij.col.ad hoc no.de iureiu.vel nisi eẽnt ꝯ ecclias aut ecclesiasticas psonas
12 c.nouerit.de sen.excõ.aut.cassa.C.de sacrosan.eccle. ¶ † Scdõ quero pone q̃ in aliqua materia fiat mẽtio iuris simplr̃ ꝛ absolute, de quo iure intelliget, an de iure cõi: an de iure statutario. In pmis videret q̃ itelligi debeat de iure cõi taq̃ de digniori. vt est tex.in.§.ſꝫ quoties.insti.de iure na.gen.ꝛ ciuili. Itẽ vba in dubio debẽt intelligi in potẽtiori significato.l.j.§.qui in perpe
13 tuũ.ff.si ager vec.vel emphy.pe. ¶ † Scdõ ad idẽ facit q̃ signãter decidit Bal.in.l.quicunq̃.in.iiij.col.C.de ser.fugi.vbi querit stãte statuto in ciuitate q̃ existentibus filijs masculis, filie femine ab intestato patri nõ succedãt: sed debeãt dotari.pone pater habẽs filios ꝛ filias in testõ dixit, instituo eos in eo qd eos tangit de iure: an intelligatur de iure statutario an de iure cõi. determinat q̃ debeat intelligi de iure cõi tanq̃ de digniori vt predixi. Item qꝛ statutum loquitur ab intestato: ergo nõ hꝫ locum isto casu quo pater testat⁹ est.ꝛ sic filie succedẽt equaliter cũ fra
14 tribus. ¶ † Tertio facit qd decidit Jo.an.post Gui.de suza.in addi.Spe.in ti.de arbitro.§.excipitur.ver.itẽ qd est corruptus, qd si fiat compromissum in aliquẽ vt pronũtiet scdm̃ iura, intelligitur scdm̃ iura communia.vnde arbiter non poterit pronuntiare scdm̃ statuta iuri communi cõtraria.ꝛ ideo errat ƀm eum qui fouet ius attẽtis statutis, ꝛ facit compromissum modo predicto.idem tenet Ang.in.q.p eum disputata que incipit.duo ad inuicem litigãtes in.xvij.colũ.in ver.hic etiam subiungitur qd do.Car.flo.in.c.fi.de cõsue.Albe.de rosa.in.j.parte statutorũ.q.cxxxiiij.inci.si compromissum factum est in aliquem q̃ pronun
15 tiare debeat ƀm iura. ¶ † Tene cõtrarium quod appellatione iuris intelligatur potius statutarij, cum illud deroget iuri communi. Pro ista parte facit tex.no.in.c.j.in fi.cum glo.ꝛ ibi domi. Abb.vt lite pendẽte: vbi si pnceps in rescripto se referat ad ius simpliciter, intelligitur de iure speciali ꝛ statutario. Ad idem facit gl.in proemio cle.in verbo iure.per quam no.ibi do. Abbas
b qd appellatione iuris[b] venit nõ solum ius commune sed etiam
16 municipale.† Et p hoc infert q̃ qñ causa mãdat decidi ƀm ius, intelligitur nõ solum de iure cõi: sed etiã municipali et cõsuetu
17 dinario.† Ad idem facit qd no.Bal.in rub.de re.iur.l.vj.qd cõpromittens in aliquem vt iudicet de iure.videt cogitasse de om
18 ni spẽ iuris.† Ad idẽ facit qd in terminis late decidit Bal.in.l.illa ꝯstitutio.in vlti.col.ff.de here.insti.vbi querit, pone qd factũ est compromissum in aliqueꝫ prout tota die fit de iure ꝛ de facto in procedendo: sed in pronũtiando de iure tantũ: an iste arbiter debeat pronuntiare de iure communi: an scdm̃ statuta illius loci: cõcludit per plura qd per statuta, ex quo cõfirmata sunt a iure cõi, in illo loco derogant iuri cõi: vt ibi pleni⁹ per eũ.sequitur do.Anto.i.c.quintanallis: ad fi.de iureiur.late do.Abb.in rub. de consue.ꝛ in.c.j.vt lite pen.ꝛ in.c.cum venissent.in.j.col.p illuꝫ tex.de eo q mit.in pos.ꝛ in.c.cumana.in antepe.col.de ele.Pau. de ca.in.l.ius pluribus.ff.eo.ꝛ in.l.prescriptione, vbi etiã dixi.C. si contra ius vel vti.pu.Lu.ro.in.l.post dotẽ.in.xiij.col.ff.so.ma. vbi refert se ita pluries consuluisse: ꝛ ita consuluit.in cõsi.ccli.incip.clarissime vir: quãuis aliter distinguat: idem Lu.in rep.rub. ff.de arbi.in.vj.col.in.xv.q. Ita etiam tenet do.Alexã.remissiue in.d.l.post dotem.in.xxiij.col.ad idem facit qd decidit Bal.in.l. maximum vitium.C.de li.prete.in.vj.col.in ver.vlteri⁹ queritur de tali.q.Cauetur lege municipali.cuius decisio cõtradicit his q̃ tenuit in.d.l.quicunq̃.ꝛ illud in spẽ reprobat Pet.de ancha.in commẽto.c.canonum statuta.de cõsti.post medium in versi.sed
19 occurrit iuxta predictã qd. ¶ † Secundo pondera relatiuũ qui iunctũ antecedẽti vniuersali sine copula, qd videret debere stare restrictiue: sed dic vt p Bar.hic ꝛ late posui anno preterito in l.j.C.de sum.tri.ideo hic nõ repeto. ¶ In glossis nihil est. Extra gl.Bar.hic p septẽ qõnes pncipales examinat materiã statutorum: ad cuius emulationẽ Ray.de for.primo pcepto, ꝛ postea cõcurrens.Bar.cõposuit aliã repetitionẽ: de hac lege in qua fere in omnibus cõtradicit Bar.attingam.l.j.q.Bar.qꝛ necessaria est ad intellectũ huius legis: alias relinquã studio vestro ca
20 merario. ¶ † Quero igitur nũquid quilibet popul⁹ possit cõ
c dere statuta.Bar.hic.ꝛ in.l.si qd extraordinarium.C.de legationibus.lib.x.distinguit tres casus principales.sequitur Pet de anch.in cõmẽto.c.canonum statuta.in.xj.char.de cõsti.d.Ant. ꝛ Imo.in.c.cum omnes.eo.ti.Ange.de are.in.§.ius autẽ ciuile. insti.de iure natu.gen.ꝛ ciui.Ray.de for.in repe.huius.l.reprehendit quasi in omnibus Bart.primo inquantum presupponit
21 Bar.† qd castra ꝛ ville nullam habeãt iurisdi.ꝛ ita intelligit.d.l.si qd extraordinarium.hoc videtur falsum per text.in.l.j.C.de emã.lib.melius probat tex.in.l.fi.C.de seruis reipu.manu. Iteꝫ inquantum Bar.intelligit.d.l.si qd extraordinarium in castris et villis carentibus iurisdictione.istud est diuinare scdm̃ eum. ¶ Secundo ꝛ fortius iste tex.non potest loqui in castris et villis, cum ibi esset presens qui moratur i ciuitate metropolitana. l.illicitas.§.qui vniuersas.ff.de offi.pñ. Idem vltra Ray.nõ apparet qd in.d.l.si quod extraordina.fierent statuta ad decisionẽ causarũ.vt presupponit Bar.imo verba potius ostendunt con
22 trarium.† Item inquantum Bar.vult, qd cõdere statuta sit iurisdictionis Ray.hic tenet cõtrarium.qꝛ sequeret q̃ magistratus qui habent iurisdictionẽ, possent condere statuta.ꝛ tñ istud est falsum prout tenet ipsemet Bart.ꝯ.in.iiij.q.huius prime partis principa.sed ad hoc respõde, qd magistratus bene habẽt iurisdictionem in cognoscendo ꝛ iudicãdo: sed nõ in faciendo statuta. Concludit ergo Ray.cõtra Bar.q̃ cõdere statuta non est iurisdictionis, sed est permissionis, vt patet in hac.l.vbi popul⁹ potest indistincte condere statuta.qꝛ sibi permittitur per istã.l. Idẽ tenet Inno.in.c.cum accessissent.de cõsti.Bald.hic in prima char.ꝛ in addi.Spe.in tit.de iur.om.iud.in prin.et in.l.j.in.j.col.ff.de iur.om.iud.cum diffinitio iurisdictionis ibi posita per gl.non conueniat, ex quo ibi dicitur cũ necessitate iurisdicẽdi.ex quo ꝯdere statuta nõ est necessitatis.hinc dicit Bal.in.c.cũ omnes in.xiiij.col.de consti.q̃ condere statuta est iurisdictionis voluntarie.Ang.ꝯtra in.ij.ꝛ.iij.col.in.viij.oppositione reprehẽdit Bar.ꝛ dicit esse sibi ꝯtrarium.dũ cõcludit, q̃ populi nullã habẽtes iurisdictionẽ, possunt tñ condere statuta circa administrationẽ rerũ suarũ, ergo apparet qd condere statuta non est iurisdictionis, postea distinguit vt hic per eũ. Tu dic qd cõdere statuta super his que pertinent ad decisionem causarum.illud est bene iurisdictionis.statuere vero circa administrationẽ rerũ suarũ, nõ est iurisdictionis.ista fuit intentio Bar. ¶ Pro clara intelligẽtia doctrine Bar.duo principaliter sunt vidẽda. Primo an cõdere statuta sit iurisdictionis. Secũdo an quilibet populus carens iurisdictione possit condere statuta. ¶ Circa primũ, q̃ cõdere statuta sit iurisdictionis tenent Bald.ꝛ Salice.in.l.fina.C. de iur.om.iu.Bal.in ti.de pace ꝯstã.in verbo ƀm mores legesq̃ ciuitatis

b ¶ Appellatiõe iuris adde Abb. in rub.de cõsuet. Ab.in proe.cle.

c ¶ Nunquid quilibet ppl's Adde Inn. i.c.cũ accessissent, de cõsti. Abb.in c.q̃ in ecclesiarũ.de ꝯsti.

ciuitatis.ꝛ in.l.decernimus:circa mediũ.C.de sacrosan. eccle.d. Ant.ꝛ Jmo.in.d.c.cum oẽs.Sed Ange.in.l.imperiũ.in.iij.col. ff.de iur.om.iudi.miraẜ de Bartolo qui dicit ꝙ cõdere statuta sit de iurisdictiõe:imo est de mero imperio ꝛ summo:qꝛ cõpetit soli principi.l.non ambigiẜ.ff.de legib⁹.ꝛ expediẜ officio iudicis
23 nobilissimo respiciente publicã vtilitatẽ.† Et p hec infert ꝙ infeudatus de ciuitate vl' castro cũ iurisdictiõe:tñ non poterit cõdere statuta:qđ reputat no.dignũ.bal.vero in.l.nulli.C.de sen.
24 queritur an ꝯdere statuta sit meri imperij vl' mixti.an simplicis iuris.ꝛ rñdet ꝙ si loq̃ris absolute.erit meri impij:qꝛ comprehẽdit etiã statuta que fierẽt circa reseruata principi.q̃ sunt de mero imperio.si vero loqueris distributiue tunc erit ẜm rẽ dispositam.i.si statuiẜ super his que sunt meri vel mixti imperij et erit meri vel mixti imperij.al's est simplicis iurisdictiõis:qꝛ eadem est qualitas fori ꝛ statuẽdi,dicta.l.nulli que est ad hoc multum singularis ẜm eũ.Jdẽ tenet Bal.in.d.c.cũ oẽs.in.xvij.col.circa fi.vbi dicit ꝙ nõ omne statuere est meri imperij,nisi qñ ordinaẜ ad ea que sunt meri imperij. p.d.l.nulli.ꝛ.l.ij.§.his daẜ.ff.de iu. d.Alex.in.l.j.in.iiij.co.ff.de iur.om.iu.tꝫ etiam ꝯ Bar.ꝙ cõdere statuta nõ sit iurisdictiõis:vt ibi p eũ. nisi capias iurisdictionẽ magis large ꝑut deriuaẜ a dictiõe ditio q̃ est ptãs ꝛ iuris quasi legitima ptãs.vt declarat gl.in.l.iusiurãdũ.in auẜ.de defensoribus ciui.glo.in.d.l.imperiũ.ꝛ ibi Bar.in.j.col. ꝛ hoc modo statuere est iurisdictionis.i.legitime ptãtis. Jsta sunt que in hoc passu reperio a doctoribus tradita.Ego autẽ credo esse aduertendum,dũ queriẜ an cõdere statuta sit iuris.qđ iste termin⁹ iurisdi.capitur tanq̃ genus ꝛ tanq̃ species.ꝑut declarat Bar. in d.l.imperiũ.in.iij.col.ꝛ Bal.in.l.si in aliquã.§.cũ plenissimam.ff.
25 de offi.ꝓ.ꝛ lega.† Si ergo queras an statuere sit iurisdictiõis in spẽ.ꝛ hoc esset fatuũ querere.cũ iurisdictio simplex in spẽ dicatur,qñ aliquid expediẜ offõ indi.mercenario ad priuatã vtilitatem principaliter vt diffinit Bar.in.d.l.imperiũ.in vlti. colũ. Statuere ergo est iurisdictiõis.s.capiẽdo iurisdictionẽ in genere.nã iurisdictio in gñe cõprehendit sub se merũ ꝛ mixtum imperium.ꝛ simplicẽ iurisdictionẽ.vt declaratur in.d.l.imperium. et ista est ꝓprie intẽtio Bar.hic q̃uis Ray.hic dicat ꝙ ista saluatio nõ sit bona.cum verba in dubio debeãt intelligi in spẽ et non in gñe qđ nihil est.Si aũt queras in spẽ an cõdere statuta sit meri imperij vel mixti aut simplicis iurisdictiõis.ꝛ in hoc indubitãter rñdeo cum Ang.ꝯ alios ꝙ cõdere statuta semper et omni casu est meri imperij,ꝛ nunq̃ posset esse mixti.ꝛ multo minus simplicis iurisdictionis.Jstud ꝓbo:qꝛ cõdere statuta semper expediẜ officio iudicis nobili.ꝛ semper ad publicã vtilitatem principaliter:ergo est semp meri imperij: vt pꝫ ex diffinitione Bart.in.d.l.imperiũ.nã ad priuatã vtilitatẽ nunq̃ fit statutum principaliter:qꝛ tũc esset ꝯtõ ꝛ nõ statutũ.l.j.ff.de cõsti. ꝑncip.bñ fateor ꝙ materia sup qua fiunt statuta põt esse mixti impij vel iurisdictiõis simplicis,ꝑut dicit Bal. tñ ipsum statue
26 re semp est meri impij.ꝛ credo ꝙ ista sit pura veritas.¶ † Circa scõm.an qlibet ppl's carẽs iurisdictiõe possit ꝯdere statuta. Bar.hic cõcludit ꝙ non.ꝛ ita vbiq̃ seruaẜ:nam ciuitates subiecte principi non pñt cõdere statuta:nisi cũ licentia ꝑncipis aut cõfirmatione.Jn puncto tñ iuris cõiter teneẜ cõtra bart.ꝯ quẽ tenẽt Bal.Sali.hic.ꝛ bal.in.l.j.ij.in.iij.notabili per illũ tex. C.de consti.pec.ꝛ in.l.j.in princ.C.que sit lon.consue.ꝛ in.l.de quibus. in prin.ff.de legi.ꝛ in rub.extra de consti.in.v.col.Alb.hic.ꝛ latius in prima parte statutorũ.in.v.qđ.incip.Ex predictis pꝫ. et in.q.viij.inci.sed qd si statutũ ciuitatis ꝯdicit. Canõiste in.c.qđ clericis.de foro cõpe.ꝛ in.c.fi.de cõsue.do.Alex.in.l.j.in.iiij. col. ff.de iu. om.iud.ꝛ ista pars est verior in puncto iur.per generalitatem huius.l.cum similibus.facit tex.in.l.ius plurib⁹. in verbo in quacunq̃ ciuitate.ꝛ ibi Ang.in.j.notabili ad hoc not.j.e.
c ¶ Et sic habes expeditam doctrinã Bar.^c ex qua sume duas
27 conclusiones.† Prima est,qđ populus habẽs iurisdictionẽ,vl' prescriptã vel cõcessam a principe,põt de per se facere statuta. nec requiriẜ cõfirmatio superioris.Jstã cõclusionẽ notabiliter limita,nisi princeps esset pñs in ciuitate: qꝛ tũc non valerẽt statuta populi sine principis cõfirmatione,dato qđ alias talis populus posset statuta ꝯdere.ita not.Bal.in.l.humanũ.in quarto notabili per illũ tex.C.de legibus.ꝛ in.l.priuatorũ.C.de iu. om.
28 iu.ꝛ in.l.fi.post Cy.eo.ti.† Scđa cõclusio est ꝙ populus carens iurisdictione:põt tñ condere statuta super administratiõe rerũ suarũ.limita notabiliter ꝙ huic tñ statuto nõ possent adijcere penam ẜm Jnn.in.c.cũ accessissent.de cõsti.d.Ant.ꝛ alij in.c.cũ omnes.ad fi. e.ti.Bal.in rub.de cõsti.in.iiij.col.Ang.not.in.l.j. in prin.ff.si quis ius di.nõ obtẽpe.ꝛ ibi.d.Alex.in.iiij.col.Jntellige nisi haberent ex cõsuetudine,ꝛ sic in prescriptione talem penam imponẽdi statutis.arg.l.viros.C.de diuersis offici.lib.xij. Jta singulariter tenet Jo.de platea.in.l.j.C.de fiscalib⁹ vsuris lib.x.Sequitur.d.Alex.in.d.l.j.in princ.in.iiij.colũ.ff.si quis ius di.non obtẽ.Scđo limitat vt per glo.no.in.c.cum aliquibus. in verbo firmitate.de rescri.in.vj.de cui⁹ intellectu vide per Jnn. in.d.c.cum oẽs.in fi.ꝛ ita remanet expedita prima qđ Bart.al's
29 vide per te.Circa tamen.iiij.q.huius.j.q.principalis† inquantum concludit Barto.qđ Cardinalis legatus de latere põt cõdere statutum.facit tex.in.l.apertissimi.cum glo.ibi Ang.no. et
30 ibi dixi.C.de iudi.† Jdem concludit Bar.de epo.^a ꝛ istud late
a prosequitur Bal.hic.Tu limita vtrũq̃,dummodo non statuat
b contra ius^b cle.ne romani.de elec.Et ꝙ epũs non possit statuere cõtra ius patet in.c.qđ sup his de maio.ꝛ obe.habeẜ in.c. vt animarum.de consti.qꝛ inferior non põt tollere legem superioris c.cũ inferior.de maio.ꝛ obe.ꝛ qđ etiam legatus de latere nõ possit statuere cõtra ius cõe,no.Host.ꝛ Jo.an.in.c.fi.per illum tex. de offi.archi.Jo.and.in addi.spe.in tit.de elect.super rub.doct.
31 presertim Jmo.in.l.ex duobus.§.fi.ff.de vulg.ꝛ pup.† Jdeo nõ potest cõmittere casum summarie ꝛ de plano.vt est glos.in. c.fi. de here.in.vj.quã reputat sing.Jmo.in.l.nemo potest.ff.de le.j. sed habes similẽ in cle.sepe.in verbo mandans.de verb.sig.probat tex.in.c.dilecti.ꝛ ibi ad hoc põderat.d.Ant.de iudi.sed limi
c ta valde singulariter ẜm Bal.hic in.vj.col.nisi epũs^c ex causa euidenti ꝛ necessaria statueret contra ius: qꝛ tunc posset, per text. optimũ in.l.si hominem.ff.manda. que est vnica ꝛ singularis in iure ẜm Bal.in.c.j.in.viij.col.vt lite non cõte.Jstam limitationem Bal.pro valde no.ꝛ singu.exclamat ꝛ sequitur do. Abb.in c.dilecti.vlti.de ap.ꝛ in.c.fi.de consue.in.ij.col.ꝛ in.c.at si clerici. §.de adul.in.v.col.de iudi.d.Alex.in consi.cvj.in.ij.vol.inci. per Spe.in.v.col.ꝛ in.d.l.nemo põt.in.j.col. Confirmo istam limita.ex tribus.primo per illud qđ vult Bar.in.d.l.si hominem. in fi.per illũ tex.ꝛ in prima cõsti.co.in.§.quibus ꝛ ibi Bal.in.§.hic igitur.ꝛ Bar.in.l.ambitiosa in.iiij.col.ff.de decre.ab or.fa.ꝛ do.
32 Abb.in.c.studuisti in primo no.de offi.lega.¶ † Scđo cõfirmo per tex.in.c.fi.ꝛ ibi do.Ant.ꝛ Jmo.de trãsac.vbi per illum text. not.qđ q̃uis legatus de latere nõ possit statuere cõtra ius nec committere causam summarie vt predixi:tñ ex euidenti ꝛ neces
33 saria causa istud possit.¶ † Tertio cõfirmo per id qđ vult glo. notabilis.in.c.tẽpora penitudinis.in gl.j.xxvj.q.vij.ꝛ gl.in.c.la
d terem.in gl.fi.xxxiij.q.ij.qui volunt ꝙ epũs ex cã^d possit diminuere penitentiam iniunctã a papa.Jtem facit qđ per illam.l. si ho
34 minem,decidit Bal.in rub.C.qui admit.† qđ potestas, ex causa potest transgredi statuta etiam iurata.ꝛ ibi Ludo.rom.multũ ponderat.ꝛ ibi.d.Andre.barbatias in repetitio.vbi videas. Jason Padne.

1 Bar.preceptor.eiusq̃ concurrens fuit Ray.
2 Falso attribuitur Bartolo lectura in primam partem.ff.vete.
3 Jus ciuile constat aut ex scripto aut ex non scripto.
4 Jus ciuile est duplex.commune et priuatum.
5 Differentia inter ius legale ꝛ ius naturale,vel gentium.
6 Qđ ppl'i carẽtes iurisdictione:nõ possint cõdere statuta nisi habeant prescriptã vel cõcessam:obseruatur in terris ecclesie.
7 Quilibet populus põt sibi cõdere statuta.dummodo nõ tendãt contra principem vel suum superiorem.
8 Populi subiecti ecclesie romane possunt cõdere ꝓpria statuta sine licentia ꝛ confirmatione pape.
9 Statuta iuri canonico contraria sunt nulla.
10 Non lꝫ clericis statuere contra ius commune.
11 Episcopus põt cõtra ius cõe statuere infringẽdo vel derogãdo dũmodo faciat ex euidenti et necessaria causa que etiam verisimiliter moueret superiorem.
12 Legatus de latere ex euidenti ꝛ necessaria causa tãgente statutum cause potest committere qđ summarie procedat.
13 Episcopus cũ ꝯsensu sui capituli põt facere statuta cõcernentia preiudiciũ iuris aliorũ ꝓlatorũ inferiorũ,vel aliarũ ecclesiarum subiectarũ:si illi alij sint pñtes,vel aliter consentiãt.al's secus.
14 Legat⁹ de latere nõ põt se ĩpedire de causis alijs spãl'r ꝯmissis.
15 Quibus data est plena ptãs:tñ nõ possunt disponere cõtra specialiter statuta.
16 Ex causa licet leges transgredi.
17 Quilibet ppl's:aut vtitur iure proprio statutario:aut iure communi.vel ciuili.vel gentium.
18 Oẽs populi partim vtunẜ iure communi.partim iure priuato.
19 Appellatione iuris cõis:lꝫ proprie veniat ius ciuile:tñ etiã continetur ius gentium.
20 An appellatione iuris in dubio intelligatur de iure ciuili communi.an de iure statutario.
21 Stãte statuto ꝙ frater ab intestato excludat sororẽ,saluo qđ debeat dotari.pone pr' habẽs filiũ ꝛ filiã in testamẽto dixit.istituo filios meos in eo ꝙ eis de iure tãgit an intelligatur de iure cõi quo pariter succedit femina: sicut masculus.an de iure statutario:quo mediante masculus excludit feminam.
22 Si sit factum cõpromissum vt pronuntieẜ scđm iura:arbiter nõ

a ¶ De epo. Adde doc. in.c. cũ oẽs de consti.

b ¶ Contra ius. Adde Lu.ro.in.l. j.ff.de iuris. om.iu.Alb. de ro. in prima pte statutorum. q. vij.

c ¶ Nisi eps. Addo dños de ro. deci. cclxij.incip. in religioso in nouis.

d ¶ Qđ eps ex cã. Addo Lu.ro.i suis sing.in litera.E.q in cipit episcopus. idem Lu.ro.cõsi. cccclxviij. incip.ix. terminis prepositẽ cõsultationis.

poterit pronũtiare secundum statuta iuri communi contraria.
23 Si aliquis renuntiauit omni iuris auxilio: an intelligatur renũtiare beneficio statuti.
24 Si maritus promittat restituere dotẽ in casu dotis de iure restituẽde vel in casu restituẽdi dotẽ ẜm formã statutorũ: tñ ista promissio intelligitur non de iure: sed de consuetudine approbata.
25 Ad vulgarem intelligentiam, referẽda sunt verba statutorum.
26 Verba compromissi referenda sunt ad ius cõe, ẜm ꝙ causa breuis potest expediri.
27 Verba libelli semper intelligi debent ad fauorem libellantis.
28 Si pater institueret filios in eo in quo de iure succedere debẽt, intelligeretur de iure statutario ⁊ non de communi.
29 Si pater acquireret emphyteusim pro se ⁊ filijs masculis ⁊ feminis, equaliter veniunt femine sicut masculi.
30 Voluntas patris intelligitur regulata scd̃m formam statuti.
31 Appellatione fratris venit etiam soror.
32 Stãte statuto, ꝙ fratres excludant sorores ab intestato, si pater institueret filios suos non venirent sorores.
33 Populus non põt sine licentia superioris creare magistratus.
34 Magistratus habent iurisdictionem in cognoscendo: ⁊ iudicãdo de causis, non in statuendo.
35 Licet castra ⁊ ville possint cõdere statuta: tamẽ illis statutis nõ possunt penam adijcere.
36 Papa confirmando oĩa statuta generaliter: nunꝙ intelligitur confirmasse statuta que sunt contra libertatem ecclesie.
37 Collegia an possint statuta condere.
38 Statuta mercatorum, an egeant confirmatione principis.
39 An statuta vnius collegij vel mercatorum debeant seruari in alio foro ꝙ̃ mercatorum.
40 An pars aliqua ciuitatis (expulsa altera parte de ciuitate) possit facere statuta.
41 Certa pars vniuersitatis potest facere syndicum.
42 An vna progenies de ꝑ se: vel familia, possit in ciuitate intra se ꝯsuetudinẽ inducere: ⁊ pari rõne statutũ, puta inducẽdo cõsuetudinẽ circa solẽnitatẽ testi: vel disponẽdo ꝙ certo mõ succedat.
43 An magistratus possint statuta condere.
44 Excõicati ⁊ interdicti non possunt statuta condere.
45 Statutum disponens qđ bannitus possit impune occidi valet.
46 An bãnit⁹ possit de iure cõi impune occidi: qñ nõ esset statutũ.
47 Stante statuto qđ bannitus possit impune occidi: tñ filius nõ posset impune occidere patrem bannitum, vel econtra.
48 An bannitus possit tolerari in ciuitate: ⁊ an ista tolerãtia prestet ei securitatẽ, ne possit impune occidi: lȝ nondum sit de banno liberatus.
49 Si qs occiderit bãnitũ ex territoriũ: i q̃ viget statutũ qđ iuris.
50 Contractus minorum etiam iurati: non valent.
51 Statutũ precisuȝ, vel in quo dicit̃ qđ precise obseruetur: ꝑ aliud statutum postea factum non tollitur.
52 Statutũ precisum intelligitur, qđ mandet̃ executioni omni exceptione remota etiam sine cause cognitione.
53 Si statuto caueat̃, qđ statutũ aliqđ nõ possit glossari vel interpretari, vel qđ oĩa statuta sint precisa, vel qđ precise obseruẽtur, talia statuta intelliguntur de glossis hominis non legis.
54 Verba precisa non recipiunt interpretationem.
55 Dictio precise non excludit legitimas defensiones.
56 Jurãs seruare statuta ꝑcise: dȝ seruare tenaciter, ⁊ a forma statuti non recedere.
57 Licet reus teneat̃ per statutum respõdere precise accusationi, potest tamen apponere incompetentiam fori.
58 Verba precisa pape recipiũt tacitã ꝯditionẽ ⁊ interpretationẽ.
59 Juramentum habet vim precisam.
60 An statuta recipiãt interpretationẽ restrictiuam, correctiuã, declaratiuam, ⁊ extensiuam.
61 Si statutũ disponat ꝙ legitima filiorũ sit quinta pars bonoruȝ patris: ⁊ qđ testm̃ sit nullũ in quo nõ relinquitur filijs tota legitima: an sufficiat relinqui legitimam filio quocũꝙ titulo.
62 Statutũ disponens qđ filiusfamilias possit testari, venit ad correctionem iuris communis.
63 Filius sororis (q̃ iungitur per lineam feminam) non est agnatus: sed cognatus.
64 An in statutis casus fictus locum habeat.

Omnes populi. Ista. l. in text. ⁊ glos. parũ hȝ: sed Barto. eam illustrẽ ⁊ famosam reddidit, qui p. vij. q. principales cũ infinitis accessorijs exacte ⁊ copiose posuit totã materia statutorũ. ⁊ postea † Ray. qui fuerat preceptor Bar. dũ esset eius cõcurrẽs fecit vnã repetitionẽ ꝯtriam, in qua vt opinor studio emulatiõis ⁊ inuidie scripsit. ⁊ in oĩbus de vno in vnũ tenet ꝯtrium. ⁊ eius receptionẽ inseruit Alb. in tractatu statutorum: sed dubito ne euenerit Ray. id qđ preclare inquit Joã. in proemio. vj. in nouella ꝙ macbabei studio ꝯdicendi prodiderũt sanũ intellectũ. † Jtẽ aduerte ꝙ lectura que attribuit̃ bar. i hoc libro, nõ fuit Bar. sed alterius qui forte pro eo legebat. ⁊ ideo in isto pmo libro reperit̃ ꝯtriari his que alibi dicit Bart. ẜm Jmol. in. l. is qui reus. in. xxxvj. col. ff. de pub. iud. excepta repe. l. nostre que vere fuit Bar. ⁊ eius ingenio ⁊ scribẽdi forme que bene cõgruit ẜm Alex. in rub. ff. de acqui. here. in princ. vbi ponderat ex his que dicit Bart. colligi istud. ⁊ Alex. in. l. diem functo in. xiiij. col. ff. de offi. asses. ⁊ in. l. pompo. §. si iussu. in. viij. colũ. ff. de acqui. pos. ⁊ in cõsi. ccvj. in. ij. vol. inci. viso themate. in. v. col. in fin. et alibi sepe † sic etiam in tribus libris. C. in quibus Bar. nõ legit nisi vsꝙ ad titulũ de periculo eorum qui ꝓ magi. interue. li. xj. ẜm Ang. ibi qui dicit hucusꝙ legit Bart. reliquum fuit additum a dño Conete de perusio: sed Alex. in. l. diuortio. §. interdũ. in pe. col. ff. so. ma. ⁊ in. l. j. ff. qui satis. cog. ⁊ in rub. ff. sol. ma. in fi. colũ. et d. rub. ff. de acqui. here. ⁊ in consil. l. in. ij. vol. inci. visis act. cause. in fi. col. ⁊ alibi sepe. ¶ Premitte ad euidentiam huius. l. famose ẜm Albe. hic. que legitur dupl'r. Primo ꝙ loquat̃ de iure ciuili nõ scripto. ⁊ sic consuetudinario. ⁊ tunc text. ibi. nã ꝙ quisꝙ populus ⁊c. idem intelligi debet. s. tacite. iste intellectus probat̃ ex. l. ius ciuile. in fin. s̃. eo. vbi dicitur qđ ius ciuile constat aut ex scripto aut ex non scripto. de scripto patuit in duabus. ll. precedentibus. nisi ergo dicamus q̃ in ista. l. iurisconsultus tractaret de iure non scripto. ⁊ sic. consuetudinario: cum de illo postea nõ tractet in alia. l. hui⁹ tituli, argueret̃ diminutus. ergo necessario de illo tractat ista lex. tamẽ q̃ de iure nõ scripto ⁊ sic consuetudinario plene tractat. l. de quib⁹. cũ quatuor legibus sequentibus j. de legi. q̃ alias essent superflue. Jdeo ver⁹ ⁊ cõis sensus est, ꝙ ista. l. loquit̃ de iure ciuili scripto. † Jn quo aduerte qđ ius ciuile est duplex. quoddã est cõe. ⁊ est illud qđ habet̃ in libris iuris ciuilis ꝑ totũ. ⁊ istud nõ põt cõdere nisi Jmperator vł alius supremus princeps. ⁊ de isto nõ loquit̃ ista. l. scd̃m cõem sensuȝ. quoddam est ius ciuile priuatũ, ⁊ est illud quod vnaqueꝙ ciuitas sibi cõstituit. ⁊ de isto proprie loquit̃ ista. l. vt sunt statuta cuiuslibet ciuitatis. ⁊ ꝑ hoc vr̃ prima cõsideratione ꝙ diuisio quã facit hic iurisconsult⁹ nõ sit perfecta, dũ dicit ꝙ omnes populi aut vtunt̃ cõi oĩm hoĩum iuregentium. s. aut vtuntur priuato iure ciuili siue ciuitatis. q̃ imo videtur qđ omnes populi vtantur altero de triplici iure. aut iure ciuili priuato. et sic statutis proprie ciuitatis. aut iure ciuita. communi. q̃ quando non habemus statuta vtimur isto iure ciuili cõmuni. aut iure communi gẽtium. Nec potes intelligere tex. ibi cõi omniũ hominũ iure ꝙ intelligat̃ etiã de iure ciuili vniuersali ⁊ cõi. q̃ vt dicũt Bar. ⁊ omnes hic in diuisione text. qđ in fi. text. restringit, dũ dicit vocaturꝙ iusgentiũ. Jstud pungo vt diligentius aduertas ad tex. † Que autẽ differẽtia sit inter ius legale, ⁊ ius naturale vel gentiũ habes ꝑ Jo. an. in regula possessori. de reg. iur. in. vj. in mercurialibus. in. ij. q. principali. circa prin. ¶ Premitto scđo propius ad tex. qđ tota ista. l. legit̃ dupliciter, ⁊ hic sunt vndiꝙ angustie. primo legit̃ ẜm Bart. hic in prin. ⁊ plenius in. j. q. j. q. principalis: vt ista. l. nõ generaliter procedat in omni populo. † lȝ restringi debet ad populos habẽtes iurisdictionem separatã. ⁊ ideo ẜm Bart. in illa j. q. tex. in. §. ius aũt ciuile insti. de iure naturali. cum mysterio posuit exem. in populo lacedemonio ⁊ atheniensi. monet̃ q̃ condere statuta est iurisdictionis. vt pȝ ex diffinitione iurisdi. tradita per glo. in. l. j. ff. de iur. om. iud. ergo si sint populi carentes iurisdictione, nõ poterũt statuta cõdere, nisi haberent iurisdictionẽ vel concessam vel prescriptã ⁊ dicit Bal. hic in. iij. col. ꝙ hec opinio seuera: tñ seruat̃ in terris ecclesie. adeo ꝙ si tota prouincia marchie vel ducatus vellet condere statutũ proprium, non posset sine licentia aut confirmatione Pape. ⁊ istud est etiã ꝙ dicit Bar. hic i. d. j. q. j. q. ꝑncipalis. in fi. ¶ Scđo mõ legit̃ ẜm Albe. hic post antiquos per eum relatos, ꝙ ista. l. generaliter procedat † in omni populo, siue habeat iurisdictionem separatã, siue nõ, q̃ quilibet popul⁹ põt sibi condere statuta. dũmodo nõ tendant ꝯtra principẽ aut suũ superiorẽ. ⁊ nisi disponãt super his q̃ sunt reseruata principi in signũ supreme ptãtis, vel sint ꝯtra bonos mores, alias possunt cõtra ius statuere. ⁊ hec licentia generaliter cõcessa ex gñali ꝯcessione facta ꝑ dispõnẽ huius. l. ⁊ ex tacito cõsensu principis. ⁊ Bal. hic ꝑ quatuor primas col. multum diffuse arguit pro vtraꝙ pte. vt hic ꝑ eũ. finaliter concludit ⁊ tȝ istam vlti. ꝯ Bar. quã etiam vr̃ tenere Ang. lȝ non clare firmet. istam tenẽt Cano. in. c. qđ clericis. de foro compe. vbi. d. Anto. ⁊ latius Panor. in penul. ⁊ vlti. col. ⁊. d. Anto. in. c. fi. vbi alij etiã de consue. ⁊ Jo. an. in addi. Spec. in ti. de consti. in. iij. col. ⁊ Frã. de are. in. d. c. qđ clericis. in. iij. col. moti ex generalitate huius. l. in verbo oẽs populi. ⁊ generali⁹. l. d. §. ius aũt ciuile, in illa vniuersali geminata, quod quilibet popul⁹ queꝙ ciuitas ⁊c. ⁊ sic ex permissione expressa harum legum ⁊ tacito cõsensu principum. ⁊ quia quilibet populus potest inducere cõsuetudinẽ. l. de qbus cum sequen.

8 cũ sequentib⁹.j.de legi. p ↄñs etiã statuta.maxime põderata rõ
ne de qua in.d.l.de quib⁹.v̾ si.Nã cũ ipse leges.†et ex his infert
a qd etiã populi[a] subiecti ecclesie ro.pñt cõdere ꝓprie statuta si
ne licẽtia & confirmatione pape.& ad hoc specialr̃ inducit Pa
nor.tex.in.c.veniẽs.de iureiu.vbi ciuitas tudertina & populi tu
dertini potuerũt ↄdere statuta ꝓpria & habere ꝓprias cõsuetu
dines ꝯ ius cõe sine licentia & cõfirmatione pape.ptʒ q̃ ibi solũ
reprobat̃ illa cõsuetudo iurata de nõ remittẽdo appellationeʒ
9 pape,q̃ erat exp̃sse ꝯ ius superioris.†Non ob.si dicat̃ qd statu
ta iuri canonico ꝯ̃ria,sunt nulla.c.qd sup his.de ma.& obed.xxv.
q.ij.in.c.insti.q̃ refert Panor.qd est verbũ in clericis statuẽti
bus ꝯ clericalẽ ordinẽ:secus in laicis etiã ecclesie subiectis sta
tuentibus circa res vel eoꝝ iura.Et hoc vltimũ cũ Panor.qd
etiã populi subiecti ecclesie possint facere statuta cõtra ius cõe
absq̃ licentia vel cõfirmatione pape.sequit̃ Alex.consi.clxxvij.
in.ij.vol.inci.viso themate mihi exhibito.in.j.col.Ad hoc etiã
vide late Panor.in.c.fi.in.vj.col.& se.de ↄsue.tãgentẽ quare cle
ricis liceat iudicare ꝺm cõsuetudinẽ prescriptã contra iura ca
nonica,& tñ non liceat statuere ↄtra iura canonica.dicit etiã qd
pulchrũ & subtile est videre:quare licitum sit populis omnibus
10 statuere ꝯ ius cõmune per generalẽ conces.huius.l.†tñ non sit
licitum clericis statuere cõtra ius cõmune.et putat rõnem esse
q̃ ius ciuile respicit principaliter publicam & priuatã vtilitatẽ.
et ideo non curat si quilibet populus ꝺm morum diuersitatem
propria statuta faciat:sʒ ius canonicũ principaliter respicit ad
deum.& ideo non sic datur lnia clericis statuere ꝯ ius canonicũ
q̃ p̃sumerent̃ ambitiose statuere.vt ibi per eum.Caue tñ q̃ ibi
loquitur in clericis nõ in laicis subiectis ecclesie.Iteʒ adde qd
Albe.in prima parte statutorũ in.q.viij.incip.lʒ quid si statutũ
ciuitatis ꝯdicit iuri cõi &c.vbi etiã diffuse examinat istũ passuʒ.
postea dicit qñ totus mũdus seruat istã opi.ꝙ quilibet popul⁹
possit facere statuta iuri cõi ꝯ̃ria.nisi ius cõe expresse deroget
statuto:vt in casu aut̃.nauigia.C.de furt.tñ dicit ꝙ precedens
opi.forte est de iure verior.& istã vltimã ꝓ nũc teneo saluis his
que dicam.j.in.j.q.Bar.vbi plene dicam an condere statuta sit
11 iurisdictionis.†No.tñ diligenter circa predicta id quod singu
lariter dicit Bal.hic.in.vj.col.qd eps̃ põt ꝯ ius cõe statuere in
fringendo vel derogãdo,dũmodo faciat ex euidenti & necessa
ria cã,que etiã verisimiliter moueret superiorẽ ad ita statuẽdũ
p tex.in simili valde no.in.l.si hoiem.ff.mã.& hoc mõ limitantur
iura can.disponẽtia ꝙ eps̃ nõ possit statuere ꝯ ius cõe.c.cuʒ in
ferior.de ma.& obe.cũ similib⁹.l.formã.C.de offi.pre.preto.& hoc
dictum Bal.ꝓ notabili & singulari exclamat Panor.in.c.dile
cti.vltimo.de appel.vbi illud corroborat.& in.c.at si clerici.§.de
adulterijs in.v.col.de iud.& in.c.fi.in.viij.col.de cõsue.Alex.cõ
si.cvj.in.ij.vol.inci.perspe.in.v.col.& in.l.nemo põt.in.j.colũ.ff.
12 de leg.j.¶†Cõfirmo p id qd volũt cano.maxime.d.Anto.do.
Imo.in.c.fi.per illũ tex.de trãsac.vbi volũt ꝙ q̃uis legat⁹ de la
b tere[b] nõ possit cõmittere cãm cognoscẽdã summarie simpl̃r & de
plano sine strepitu & figura iudicij q̃ esset ꝯ ius cõe glos.in.c.fi.
glo.magna de hereti.in.vj.quã dicit singularẽ Imol.in.l.nemo
põt.ff.de leg.j.sed est similis gl.in cle.Sepe.in verbo mãdam⁹.
de ver.sig.plene Spe.in ti.de legato.§.superest.ver.sed nũquid
legatus.Bal.in.l.nec quicq̃.§.fi.ff.de offi.procõ.& le.& d.Anto.
in.c.dilecti.de iudicijs.vbi subtiliter põderat esse de hoc tex.cũ
legatus de latere ex euidẽti & necessaria causa tangente statutũ
cause posset cõmittere ꝙ summarie procedãt &c.ꝺm.d.Anto.et
13 Imo.in.d.c.fi.per illũ tex.& sequit̃ alex.in dictis locis.¶†Cõfir
mo per id qd volũt doc.in.c.vestra.de locato.vbi cõcludũt In
c no.Hosti.Ioan.and.& alij,qd eps̃[c] cum cõsensu sui capituli po
test facere statuta cõcernentia preiudicium iuris aliorũ prelato
rum inferiorum vel aliarũ ecclesiarum subiectarũ si illi alij sint
presentes vel aliter consentiant alias secus:per id qd habet̃ in
c.pe.& fi.de his que fiunt a prela.si.cõsensu capituli.mõ plus di
cunt.d.Ant.& Imo.in.d.c.vestra.& hoc est qd põdero ꝙ qñ sub
esset iusta cã põt eps̃ cũ ↄsensu sui capituli tm̃,statuere in p̃iudi
cium p̃latorũ inferiorũ vel ecclesiarũ subditarũ:etiam illis non
consentientib⁹ per id qd habet̃ in.c.fi.de his que fiunt a ma.par
te capituli.& per nota.per Inn.& Ioã.an.in.c.in nostra de iniu
rijs.& in.c.que in ecclesiarũ.de cõsti.faciũt no.per gl.in.c.cõstitu
tis.de religio.do.Confirmo etiã per id qd dicit gl.solẽnis in.c.
tẽpora plenitudinis.xxvj.q.vij.in gl.ij.in verbo indicio.que di
d cit qd eps̃ ex causa[d] potest diminuere pniam quã papa indixit
per.d.l.qui hoiem.ff.mã.facit etiã limitatio quam signanter po
nit Panor.in.c.studuisti.in.j.nota.de offi.leg.ibi em̃ est text.qd
14 †legatus de latere nõ potest se impedire de causis alijs specia
liter cõmissis.dicit Panor.ꝙ est verum nisi ex euidenti & noua
causa faciat quam papa verisimiliter ignorauerit.& dicit notã
dum.ita etiã limitat Panor.in.c.fi.in.viij.colũ.de consuet.facit
15 etiam qd decidit bar.in.d.l.qui hominẽ per illũ tex.†de priori
bus quibus data est plena ptãs tñ nõ possunt disponere cõtra
specialiter statuta,nisi ex magna & euidẽti cã.& ita etiã tʒ Bart.
in.j.cõstitutione.C.§.qbus.vbi Bal.in.§.hec igitur.& Bar.in.l.
ambitiosa.in.iiij.col.de decret.ab.or.fa.& Ro.ↄsi.ccxviij.ĩ fi.col.
16 ¶†Potest etiã adduci qd dicimus post Inno.in.c.j.de cõsti.
e qd ex cã[e] licet leges trãsgredi,de quo vltimo plene dixi & limita
ui in.l.j.C.de precibus imp.of.& post Bal.& Salic.in aut̃.hodie.
C.de iudi.vbi limitãt duobus sin.modis.cũ concor.per me posi
tis ibi.His premissis venio ad.l.& cõiter diuidit̃ in tres vt hic p
17 Bar.†quilibet populus aut vtit̃ iure ꝓprio hoc est statutario
aut iure cõi vl̃ ciuili vel gentiũ.h.d.¶Primo põdera relatiuũ
qui iunctũ signo vniuersali oẽs,sine copula et sic deberet stare
restrictiue,per regulaʒ.l.ea tñ adiectio.ff.de leg.iij.& sic p̃suppo
nit quosdã populos reperiri qui neq̃ legibus nec moribus vtã
tur qd est impossibile:rñde vt hic per Bar.& alios:& q̃ istã ma
18 teriã relatiui plene tetigi in.l.j.C.de sum.tri.dic vt ibi.¶†Se
cũdo noto qd oẽs populi partim vtunt̃ iure cõi partim iure pri
uato.& Bald.hic in prin.intelligit iure cõi.i.iure ciuili,non autẽ
19 iure cõi.i.iure gẽtium,prout videt̃ ex sequẽtibus deprehẽdi†et
dicit ꝙ appellatio iuris cõis lʒ proprie veniat ius ciuile,tamen
etiã continet̃ ius gentium:q̃ vtrũq̃ cõe est:& qd de vtroq̃ intel
ligitur principiũ hui⁹ legis.& hoc mõ cessat obiectũ qd feci etiã
in primo euidentiali quãuis litera in his que.j.declarat aliqua
litere refraget̃.ius aũt propriũ.i.ius ciuile priuatum qd nos sta
tutariũ appellamus & alibi appellat̃ ius municipale.l.semp.§.
20 legem.ff.de iure immu.& in.l.j.C.de emã.li.†Hinc se offert pul
chrum dubiũ,an appellatione iuris in dubio intelligat̃ de iure
ciuili cõi,an de iure statutario.& primo qd de iure ciuili cõi intel
21 gi debeat†facit qd singulariter decidit bal.in.l.quicũq̃.in.iiij.
col.C.de ser.fu.vbi stãte statuto qd frater ab intest.excludat so
rorem,saluo qd debeat dotari:pone pater hñs filiã & filiã in te
stõ dixit,instituo filios meos in eo qd eis de iure tãgit,clarũ est
qd filia est etiã instituta:sʒ dubiũ est in qua parte,an intelligat̃
de iure cõi quo pariter succedit femina sicut mascul⁹.l.maximũ
vitium.C.de lib.pret.an intelligat̃ de iure statutario quo medi
ante masculus excludit feminam.determinat singl̃r Bal.quod
ista dispõ testatoris intelligat̃ de iure.s.cõi.& sic qd filia in virili
succedat:q̃ cum se retulerit simpl̃r ad ius,debeat intelligi de
iure cõmuni tanq̃ digniori.§.sʒ quoties.insti.de iure naturali.
¶Scdõ mouet̃ & forti⁹:q̃ statutũ loquit̃ ab intestato,nõ ergo
hʒ locũ isto casu quo pater fecit testm̃.allegat no.in.l.fratres.C.
de inoff.test.Ad idem facit qd dicit Gui.de su.in tractatu statu
torũ quẽ refert & sequitur Io.an.in addi.Spe.in tit.de arbitro.
§.excipitur.ver.item qd est corruptus.in addi.Guid.quem cor
rupte pro more solito allegat Ro.in repe.rub.ff.de ar.in.vj.col.
xv.q.vbi allegat in ti.de arbi.§.sequitur.ver.sed pone.dñi ergo
22 Guid.& Io.an.fuisse de facto iudicatũ.qd†si sit factum compro
missum vt pronuntietur ꝺm iura:arbiter non poterit pronũtia
re secundum statuta ciuitatis:iuri communi contraria:per aut̃.
presides.C.de epi.au.& l.rem nõ nouam.C.de iudi.& q̃ nomina
tio iuris simpliciter facta intelligitur de iure communi non sta
tutario.d.§.sed quoties.& lʒ iudices iurent seruare statuta tamẽ
hoc nõ contingit in arbitris qui sunt vt plurimum priuate per
sone.dicit tamen Io.an.qd essent distinguenda statuta respiciẽ
tia ordinem procedẽdi a statutis respicientibus decisionẽ cau
se,cum in compromisso sit solũ dictum,qd pronuntietur scdm iu
ra.nisi ꝺm eum vtrumq̃ diceretur ꝙ procedatur & pronũtietur
secũdũ iura qd esset valde periculosum ꝺm euʒ qñ statuta essent
fauorabilia vni parti.vt ibi per euʒ.& istã decis.sequit̃ Ang.in.q.
incip.duo adinuicem litigãtes.& Car.in.c.fi.de cõsue.& Albe.in
trac.statutorum.q.cxxviij.incip.sic compromissum est in aliqueʒ
ꝙ pronuntiare liceat secundum iura &c.vbi refert Guido.& sim
23 pliciter sequitur.facit†ad idem qd singulariter inquit Bald.in
l.sed & si quis.§.quesitum.in fi.col.ff.si quis cau.vbi si aliquis re
nuntiauit omni iuris auxilio an intelligatur renuntiare benefi
cio statuti.dicit se credere ꝙ non,quia quando profertur termi
nus iuris itelligitur de iure communi:nõ statutario.d.§.sʒ quo
ties.institu.de iure naturali:qd multum nota.Istis nõ obstanti
bus veritas est in cõtrariũ:q̃ iuris appellatione simpliciter fa
cta intelligit̃ de iure statutario.hoc primo probatur ex eo quod
tenet Bald.in.l.illa institutio.ff.de here.institu.in fi.colum.vbi
querit,pone est factum cõpromissum sicut tota die contingit,scʒ
de iure & de facto in procedendo,sed in pronũtiando de iure tm̃
an iste arbiter debeat pronũtiare de iure cõmuni,an scdm statu
ta illi⁹ loci.& refert Cy.tenere qd ꝺʒ ius cõmune quia qñ ius sim
pliciter profertur intelligitur de iure cõmuni.Bal.ibi tenet cõ
trariũ q̃ ex quo statuta sunt confirmata a iure cõi vel a superio
re debet sequi ius statutoriũ,quia in illo loco statuta derogant
iuri cõi.Item ꝺm Bal.in aliquibus lecturis,cũ dicta verba so
nent nõ solum ad ius cõe sed etiã statutariũ:vtrũq̃ intelligitur

a ¶Qd etiaʒ populi.adde Alexan.de imo.cõsi.cj.inci.visis instrumẽtis ĩ j.vol.& Ab.in.c.qd clericis de for.compe.

b ¶Legatus de latere.adde Lãphr.ĩ repe.cle.sepe.de v̾.sig.Ab.in.c.nisi specialis.in.iij.no.de offi.le.philippũ de perusio in.c.pasto.de appel.

c ¶Qd eps̃.Adde Pe.de anch.in repe.c.ij.de consti.doc.in.c.cũ oẽs.eo.titu.

d ¶Eps̃ ex cã.adde Ludo.ro.cõsil.ccccxxviij.ĩcip.ĩ terminis ꝓposite consultationis.

e ¶Qd ex cã.adde Bald.& Sali.in.l.& si seuerior.C.de infa.Bal.in aut.sʒ nouo iure.C.de ser.fu.Bal.in.l.obseruari.ĩ §.pficisci.in xj.q.ff.de offi.ꝓconsul.Bal.in.l.qd ergo.in.§.pena grauior.ff.de infam.Bal.in l.iij.de re iu.

deductũ.ar.l.⁊ an eadem.§.actiones.ff.de excep.rei.iud.idem se
quitur.d.Anto.lʒ Bal.nõ referat in.c.quinta uallis.in fi.de iure
iur.⁊ Panoꝛ.vbi ad hoc plura adducit in rub.extra de consue.⁊
Ludo.in cõsi.cclj.incip.clarissime pr̃ ꝓm Dñicum.⁊ Alexã.in.l.
24 post dotem in.xxiij.col.ff.so.ma.† Facit qð decidit Bal.in.l.cõ
stitutionibus.C.de bo.que lib.vbi determinat ꝙ si maritus pro
mittat restituere dotẽ aut in casu dotis de iure restituẽde,vel in
casu restituendi dotem scðm formã statutoꝛũ,tñ ista ꝓmissio in-
telligitur ꝓm opi.Bar.nõ de iure,sed de cõsuetudine approba
ta.de qua per glo.in.l.dos a patre.C.so.ma.per glos.⁊ late doct.
in.l.post dotẽ.ff.so.ma.qꝛ cõsuetudo idẽ est qð statutũ.l.de qbꝰ.
j.de legi.imo subdit ibi Bal.qð forsitã videbit̃ tibi nouũ,ꝙ si ad
huc verba sint ita cõcepta.s.in casu restituẽde dotis de iure cõi,
ꝙ adhuc intelligent̃ de consuetudine relata,que interpretatur
ius cõe vt ibi:per eũ.⁊ sequit̃ Ro.in.d.l.post dotẽ:sed Pau.de
ca.in.d.l.constitutionibus.dicit qð illud Bal.dictũ est mirabile
⁊ singulare si est verũ,tñ putat ɔ̃riũ,ex quo partes se restringe-
rũt ad ius cõe.⁊ de iure cõi opi.Bar.nõ est vera,lʒ solũ attenta
cõsuetudine sustineat̃.Alex.i.d.l.post dotẽ.in.xxiij.col.dicit qð
vere mirabilis est decisio Bal.in.d.l.cõstitutionibꝰ.et ꝙ pro ea
posset adduci qð dicit Bald.in.d.l.illa instõ proxime relata.d.
Anto.in.d.c.quintauallis:concludit ꝙ illa decisio Bald.non est
vera,de quo additũ est iuri cõi.nã illud cõi,nihil operaretur:põ
dera ergo qð simpl'r fiat mẽtio de iure,⁊ nõ adĳciatur cõi.bene
intelligit̃ de statutario.Ad idẽ dicit Ro.i.d.rub.de ar.in.xv.q.
facere ꝙ vult Bal.in.l.vnica.C.de cõfes.vbi tʒ qð si accusatoꝛ ex
trahentis bladum de ciuitate in fin.libelli accusatorĳ petat,ꝓm
formã iuris cõis cõdemnari:intelligit̃ de iure statutario:qꝛ al's
ꝓm ius cõe.nulla pena ponit̃,sed hoc parum facit:sed illud est qꝛ
in dubio verba interpretant̃ ad fauorẽ libellãtis.l.si quis inten-
tione ambigua.ff.de iud.ego addo facere pro hac parte decidit
Bal.in.l.maximũ vitiũ.C.de lib.prete.in.vj.col.ver.vlteriꝰ que-
ritur de tali.q.cauetur.l.municipali.⁊c.vbi dicitꝗ se ɔ̃suluisse,ade
a rat statutũ ꝙ pater[a] teneatur relinquere filĳs quintã partẽ bo
norũ.olim erat quarta,hodie triẽs.vt dixi in aut̃.nouissima.C.
de inoffi.testa.postea erat aliud statutũ,ꝙ testm̃ in quo nõ relin
quit̃ filĳs plena legitima sit ipso iure nullũ,cũ tñ de iure cõi va-
leret:sed posset agi ad supplemẽtũ.l.omnimodo.C.de inof.test.
an istud vltimũ statutũ intelligit̃ de legitima ꝓm ius cõe an ꝓm
ius statutarium,arguit ad partes,et finaliter tenet ꝙ intelligit̃
de iure statutario.vt ibi per eum.⁊ sic Bal.ibi vr̃ tenere ɔ̃ id qð
tenuit in.d.l.quicũqʒ.in.iiij.col.Item adde qð in terminis Pe.
de anch.in commẽto.c.canonum statuta.de cõsue.post mediuʒ.
ver.sed occurrit iuxta predicta.q.referens decisionem.Bald.in
d.l.quicunqʒ dicit qð Bar.nõ vr̃ sibi verũ dicere per capitulũ ꝙ
25 dilectio de cõsan.⁊ affi.⁊ qꝛ † ad vulgarẽ intelligentiam referen-
da sunt ver.statutorum.c.ex literis.de spõ.not.rñdet tñ ad scðm
fundamentũ Bal.qð ꝓma facie vr̃ coloratũ:qꝛ statutũ loquit̃ ab
intestato,si nos sumus in casu conditi testa.ergo cũ statutum sit
cõtra ius cõe.s.ɔ̃.l.maximũ vitiũ.C.de lib.ꝓte.ergo nõ dʒ exten-
di extra casum suũ ad hoc ego.j.rñdebo,qꝛ teneo qð illa decisio
Bal.nõ sit vera.Ad predicta etiã facit text.notabilis in.c.j.in fi.
iuncta glo.vt lite non cõte.vbi si princeps in rescripto se referat
ad ius simpliciter,intelligitur nõ de iure cõi:sed de spãli vel sta-
tutario.⁊ illũ tex.ad hoc allegat Panoꝛ.in rub.extra de cõsue.
Nõ omitto tñ qð Ro.in.d.ru.de ar.in.xv.q.dicit,qð forte in ꝓdi-
ctis posset attẽtari illa distictio ad cõcordiã opinionũ,qð qñ fa-
ctum est cõpromissum in aliquẽ,cum clausula qð de iure pronũ-
tietur,quomõ intelligitur illud de iure:si aũt de iure cõi cã cele-
rius expediet̃ ꝙ̃ de iure municipali,tũc intelligit̃ de iure cõi: qꝛ
ex quo compromissum fit ad finiẽdas lites.l.quamuis.in fi.ff.de
26 ar.ergo † verba cõpromissi referẽda sunt ad ius cõe ꝓʒ qð causa
breuius põt expediri.⁊ ita ꝓcedat decisio Guid.⁊ Io.an.vbi.s.
si aũt sit ecõtra,ꝙ causa celeriꝰ expediri valeat attento iure mu-
nicipali,prout fit magis cõiter.⁊ cõpromissum intelligit̃ de iure
municipali seu statutario,ita ꝓcedat dict.Bal.i.d.l.illa instõ. cũ
cõcoꝛ.ꝓallegat.Et ad hoc adducit qð vult Bar.i.l.rerũ amota-
rũ quidẽ.ff.rerũ amo.Bal.in.l.gallꝰ.§.si eiꝰ.ff.de lib.et po.⁊ in.l.
vnica.C.de cõfes.⁊ in.l.sed ⁊ si quis.§.quesitum.ff.si quis cau.in
quibus locis ꝓm eum cõcludunt doc.ꝙ si quis in libello copula
tiue petierit aliquem cõdemnari ꝓm formã iuris ⁊ statutoꝛũ:in-
telligetur intentasse ius qð est sibi vtiliꝰ non obstante copulati-
ua nostra:sed mihi non vr̃ ꝙ vltimum simile faciat in proposito:
27 qꝛ vt predixi illud ideo est † qꝛ verba libelli semper intelligi de-
bent ad fauorem libellantis,etiam si oporteat vocabula impro-
priare prout ibi fit.d.l.si quis intẽtione ambigua.ff.de iudicĳs.
et notant Imo.et mod.maxime Alexan.in.l.gallus.§.si eius.ff.
de lib.⁊ posthu.⁊ non sic intelligendũ est in verbis compromissi
in quibus potius est imputandum compromittenti,quare legẽ
apertius nõ dixit.arg.l.veteribꝰ.cum simi.ff.de pact. Ego vltra

a ¶ Qð pr̃.ad de Ioã.de Imol. post Pe.de anc. in.c.Ray.ð test.

b ¶ An quilibet populꝰ Adde Inno.i.c.cũ accessissent de ɔ̃sti.Pe.de anch. in.c.j. de ɔ̃sti.abb. in.c.q̃ in ecclesiarũ de consti.

predicta,qñ quis copulatiue petĳt cõdemnari secundũ formam
iuris ⁊ statutorum.vltra Bar.in.d.l.rerũ amotarũ.addo Bald.
in ti.de pace cõstã.in verbo ꝓm leges ⁊ consuetudines,⁊ in.l. ob
seruare.§.ꝓficisci.xxxij.q.ff.de offi.procõ.⁊ in.l.vnica.in.xij.colũ.
C.de confes.⁊ in.l.ij.in.iij.col.C.de prob.⁊ in.l.iij.C.de nup.⁊ in.l.
edita.in repe.Padua.in.xvj.colũ.⁊ vide tex.in.l.ij.in verbo ꝓm
leges moresqʒ locoꝛũ.C.quẽad.test.ap.Et qd si alternatiue peta
tur cõdemnari ꝓm formã statutoꝛũ vel iuris.tãgit Bar.lʒ nil fir
met.in.l.ij.§.si publico.iij.q.ff.de adulte.ponũt late Cyn. Bald.
Imo.⁊ Cuma.in.l.gallꝰ.§.si eius.⁊ ibi Alex.remissiue.ff.de lib.
28 ⁊ post.Bal.i.l.vnica in.xij.col.C.de cõfes. ¶ † Ego quoqʒ teneo
contra Bal.in.d.l.quicũqʒ.qð si pr̃ institueret filios in eo in quo
de iure succedere dñt,ꝙ imo intelligeret̃ de iure statutario ⁊ nõ
cõi,⁊ vltra in ɔ̃rium adducta.qꝛ Bal.facit fundamẽtũ,ꝙ vr̃ mul-
tuʒ stringere:qꝛ istud statutũ sit correctoꝛiũ iuris cõis,⁊ loquat̃
ab itestato.ergo nõ habebit locũ isto casu quo pater fecit testm̃:
⁊ huic neminẽ inuenio rñdere.ego sicut pulchrũ est arg.ita pul-
chram accommodo rñsionẽ,⁊ dico,qð imo dispõ testatoꝛis intel
ligitur ⁊ regulat̃ scðm dispõnem statuti etiã ab intestato loquẽ-
tis,dato ẽt qð testõꝛ nõ se referat ad aliqð ius.ita notabiliter in
quit Bar.in.l.heredes mei.§.cum ita in.ij.col.vbi Ant.Pau.et
late Alex.ff.ad treb.Imo.in.l.si.ff.de condi.⁊ demon.Alex. con
si.cxxvij.incip.viso testamento dicti Io.in.j.vo.⁊ in cõsi.v. in.iij.
vol.circa primum dubium in.iij.col.⁊ dicit Pau.de ca.ɔ̃si.lxxij.
inci.casus iste frequẽter occurrit,ꝙ testatoꝛ videt̃ se voluisse cõ-
formare cum dispõne statuti:quamuis ab intestato loquẽtis vt
ibi per eũ.Imo fortius nedũ in vltimis voluntatibus:sʒ etiam
in ɔ̃ctibus intelligũtur scðm dispõnẽ statuti etiam ab intestato
29 loquẽtis.vnde † si pr̃ acquireret emphyteusim pro se ⁊ filĳs ma-
sculis ⁊ feminis,equaliter veniũt femine sicut masculi.tñ si esset
statutũ qð existentibus masculis filie ab intestato non succedãt
tunc femine nõ succederẽt,nisi qñ masculi nõ superessent,etiã in
30 hoc ɔ̃ctu † voluntas patris intelligit̃ regulata ꝓm formã statuti
ita singulariter Bar.in.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.in.ij.colũ. in
fi.ff.de bo.lib.⁊ in consi.inci.ista qð hʒ duo dubia.sequit̃ Pet.de
anch.clem.ij.de iure patronatus.⁊ in consili.ccccxij.inci. postꝙ̃
ista a patre dotata.imo in dicto cõmẽto capituli post in fi.de lo-
cato Alex.in.d.cõsi.cxxvij.in.j.vol.quãto magis in ꝓposito nr̃o
volũtas testõꝛis regulabit̃ scðm statutuʒ etiã loquẽs ab intesta-
to.cũ pr̃ dixerit instituo filios ꝓut de iure debent succedere.nã
de iure attenderet̃ tenoꝛ statuti.Cõfirmo predicta ꝑ id qð singu
lariter decidit Pe.de anc.in.l.tres fratres.ff.de pac.vbi dicit se
31 alias ɔ̃suluisse,ꝙ lʒ alias † appellatione fratris veniat soroꝛ.vt
ibi ⁊.l.lucius.§.tres heredes.vbi glo.⁊ Bar.ff.ad treb.cũ simili
32 bus.tñ † stante statuto ꝙ fratres excludãt sorores ab intestato
si pater institueret filios suos nõ venirẽt sorores.qꝛ verba testã
tis recipiũt interpretationẽ ex dispositione statuti etiã ab inte-
stato loquẽtis.⁊ sequit̃ Alex.in.d.cõsi.cxxvij. in.j.vol.⁊ in.d.l.he
redes mei.§.cũ ita.in.viij.colũ.⁊ hoc mõ est notabiliter sublatũ
fundamentũ Bal.In glosis nihil est. ¶ Extra gl.Bar.hic ple-
ne ⁊ vtiliter examinat materiã statutoꝛũ ꝑ.vij.q.ꝓncipales.Pri
ma est q possint cõdere statuta.⁊ istã expedit ꝑ.vij.q.ꝓma.q. est
b ⁊ hãc plene attingã.An qlibet populꝰ[b] possit cõdere statuta,vr̃
qð nõ ꝑ.§.interim.in aut̃.defen.ciui.vbi populꝰ nõ põt sine licẽ-
tia principis creare magistratus qð minus.In ɔ̃rium facit ge-
neralitas huius.l.⁊.j.distin.c.ius ciuile.⁊ tex.in.l.j.C.de eman.li.
⁊ in ti.de pace ɔ̃stã.in v̄bo ꝓm leges ⁊ mores ciuitatũ.⁊ ibi Bal.
⁊ tex.in.l.antiochẽsium.de priuile.cre.⁊ in.l.fi.ff.de decre.ab oꝛ.
fa.⁊ in.l.prohibere.plene.ff.qð vi aut clã.sicut populꝰ potest ha-
bere ⁊ inducere ꝓprias cõsuetudines.l.an in totũ.ff.de edifi.pri-
ua.⁊ in.l.vẽditoꝛ.§.si ɔ̃stat.ff.cõia pred.⁊.l.de quib.j.de legi.vbi
dicet̃.Bar.hic.⁊ in.l.si qð extraordinariũ.C.de legatis.li.x.facit
tres casus vt hic ꝑ eũ.tñ eius doctrinã simpl'r tʒ Pet.de anch.
in cõmẽto.c.canonum statuta de cõsti.in.xj.charta.⁊ duabus se.
vbi sequit̃ oia dicta Bar.in istis.vij.q.prime.q.ita etiã sequitur
Ang.de are.in.§.ius aũt ciuile.insti.de iure naturali.sed Rayn.
in repe.huius.l.in omnibus verbis reprehẽdit Bar.de vno ad
vnũ.referã aliqua que sunt colorata.Primo dũ dicit Bar.ꝙ ca
stra ⁊ ville nullã habẽt iurisdictionem,ideo nõ pñt statuere sine
licentia principis vel superioꝛis.⁊ ita intelligit.d.l.si qs extraoꝛ
dinariũ,dicit Ray.ꝙ vtrũqʒ est male dictum.nã qð castra et vil
le possint cõdere statuta ⁊ cõsuetudines est tex.in.l.j.C.de semã.
lib.⁊ oibus.ll.s̃.allegatis.Iteʒ qð apud villas sit iurisdictio,al-
legat.l.fi.C.de seruis reipub.ma. ¶ Item dum Bart.restringit
l.si qð extraordinarium.qð loquat̃ in castris ⁊ villis.istud ꝓmo
diuinat.scðo est cõtra illum tex.qui loquitur in preside qui pre-
erat.sed clarũ est qð presides nõ erant in villis imo solũ in pro-
uincĳs.vel in cõtractibus metropolitanis.l.illicitas.§.qui vni-
uersas.ff.de offi.ꝓsi.sic declarat gl.in.l.j.ff.de offi.ꝓsi.vltra Ray.
mihi videt̃ qð Bart.etiã nimium restringat.d.l.si qð extraordi-
narium.

narium. ꝙ ibi vellēt facere statuta circa decisionē cāꝝ potiꝰ q̄ circa aliud. vnde quicqd dicat Ray. puto ꝙ intellectus illiꝰ. l. sit q̄ ibi volebāt statuere sup his q̄ respiciebāt interesse principis merito eiꝰ cōsensus reqrit̄ put etiā dicit Bal. in aut. s; nouo iure in. ij. col. C. de seruis fu. ¶ Itē dū bar. hic dicit ꝙ cōdere statuta est iuri. hoc est q̄ maxime attēdēdū. Ray. hic reprobat. q̄ si verū esset ꝙ dicit Bart. sequeret̄ ꝙ magistratꝰ possent ꝯdere statuta: q̄ ipi hn̄t iurisdictionē vt p; ex diffinitiōe iurisdictiōis posita p gl. in. l. j. de iur. om. iu. ī. ⁊ tn̄ hoc est falsū; vt determinat ipsemet Bar. in. iiij. q. huiꝰ. j. q. ⁊ in. l. j. in pn̄. per illū tex. ff. ꝙ qsq; in. sed rn̄de faciliter † ꝙ magistratꝰ bene hn̄t iurisdictionē in
34 cognoscēdo ⁊ iudicādo de causis, nō in statuēdo: q̄ alia est iurisdi. in iudicādo, alia in statuēdo vt. ī. dicā, cōcludit ergo Ray. ꝯ Bar. ꝙ cōdere statuta nō est iurisdictiōis: sed pmissionis vt p; in hac. l. vbi oēs populi indistincte possunt. l. ꝯdere ex pmissione eis facta per hāc. l. allegat Inno. in. c. cū accessissent. de cōsti. adde ꝙ cū Ray. tenet Bal. hic in prima charta. ⁊ in addi. Spec. in tit. de iur. om. iu. in prin. plenius in. l. j. in. j. colū. ff. de iur. om. iud. vbi aperte ostendit Bar. errasse cū pbat ꝙ cōdere statuta sit iurisdictiōis pp̄ter diffinitionē iurisdictiōis positā i. d. l. j. de iur. om. iu. p gl. nā cū verba illiꝰ diffinitiōis repugnēt: fatuū est dicere hoc pbari ex illa diffnitiōe. dr̄ em̄ in ea cū necessitate iurisdicēdi: sed ꝯdere. l. vl̄ statuta nō est necessitatis. Imo si fierēt non volūtarie: sed ex necessitate coacta nō valerēt in effectu: s; hn̄ magistratꝰ habent necessitatē iurisdicēdi. l. numerū. §. iudicandi. ff. de mu. ⁊ ho. ergo apparet ꝙ diffinitio illiꝰ iurisdictionis ꝯuenit magistratibus iura reddētibus: s; nō statuta condētibus. Ang. hic. in. iij. ⁊. iiij. col. his idē repetēs reprobat bar. de ꝯrietate. ⁊ dicit ꝙ bar. seipm ꝯfundit. nā dicit Bar. ꝙ ville ⁊ vniuersitates nullā penitꝰ habētes iurisdictionē possunt tn̄ facere statuta circa administrationē rerum suarū. ergo facere statuta nō est iurisdictiōis: q̄ si essent nō possent facere statuta circa administrationē rerum: q̄ etiā illa essent iurisdictiōis. Itē fm eum rn̄sa prudentū erāt lex. l. ius aūt ciuile. ṡ. e. ⁊. §. rn̄sa. insti. de iure naturali: ⁊ tn̄ iurisconsulti nō habebāt iurisdictionē. ergo ꝯdere. l. nō est iurisdictiōis. nisi rn̄deas fm eū ꝙ bar. capit iurisdictionē large ⁊ improprie: idē Ang. hic in. iiij. colū. viij. oppo. reprobat Bar. in alio: q̄ dicit ꝙ bar. vult ꝙ populi q hn̄t iurisdictionē limitatā in certis causis, qd̄ in alijs causis nō possunt statuere nisi statuāt cū licentia sui magistratꝰ. dic hoc falsum: q̄ ēt cū licentia magistratꝰ non pn̄t: sed requirit̄ licētia principis: s; hoc vltimū bar. meꝰ nō dicit. postea idē Ang. dicit posse distingui p Gui. vt hic p eū. Tu Bar. sustinēdo aduerte q̄ Bar. nō est sibi ꝯrꝰ. aut em̄ querit̄ an statuere sup decisiōe causarū ⁊ sic sup his que habēt iurisdictionē: ⁊ tūc est iurisdictionis. al's statuere fm eum nō est iurisdictiōis. ista est intētio Bart. hic. ⁊ ita declarat Alex. in. l. j. iiij. col. in fi. ff. de iur. om. iu. l; de Ang. ⁊ predictis nō faciat mentionē. Itē dū Ang. opp. de rn̄sis prudētū ꝙ sint lex. responde ꝙ illud id̄ est, q̄ qn̄ imperator specialiter dederat licētiam ꝯdēdi leges, nemo poterat facere talia rn̄sa nisi qui ab imperatore esset electus. l. ij. §. penulti. ver. primus diuus augu. ī. de ori. iur. Itē considera ꝙ tota difficultas huius passus stat in hoc, an cōdere statuta sit iurisdictiōis. bar. hic. ⁊ Bal. in locis. ṡ. allegādis tenent ꝙ sic. nā idē t; Bal. in. l. decernimus mediū. C. de sac. san. ecc. vbi p hoc t; qd̄ tyrāni non pn̄t facere statuta cu; sint iurisdictiōis: q̄ nō hn̄t iurisdictionē. itē qd̄ sint iurisdictionis t; Bal. in ti. de pace constā. in v̄bo fm leges. ⁊. l. nulli. C. de sen. idē simpl'r tenēt Bal. ⁊ Sali. in. l. fi. C. de iur. om. iu. i. d. aut. ⁊ Imo. in. c. cū oēs. de ꝯsti. vbi simpl'r trāseunt cū bar. hic. ⁊ idē in effectu t; bal. in. l. humanū. C. de legi. vbi no. qd̄ l; qlibet populus possit ꝯdere statuta per hāc. l. tn̄ nō valēt sine ꝯsensu aut cōfirmatiōe pncipis. Adde ꝙ Ang. in. l. impiū. in. iij. col. ī. de iur. om. iu. refert ꝙ aliq vt Bar. dicūt ⁊ male ꝙ ꝯdere statuta ē iurisdictiōis. imo ē de mero ⁊ summo impio: q̄ cōpetit soli pncipi. l. non ambigit̄. ff. de legi. ⁊ expedit̄ offō iudicis nobilissimo respiciēte vtilitatē publicā: ⁊ per hoc infert ꝙ infeudatus a lege de ciuitate vel castro cū iurisdictiōe: tn̄ nō pōt statuta ꝯdere ꝙ est no. dignū fm eū Bal. v̄o in. l. nulli. C. de sen. q̄rit an ꝯdere statuta sit meri imperij an mixti an simplicis iurisdictiōis. ⁊ dicit ꝙ si loq̄ris absolute. rn̄det̄ ꝙ ꝯdere statuta absolute est meri impij: q̄ sic absolute loq̄ndo cōprehēdit ēt statuta reseruata pncipi q̄ sunt de mero imperio. vt p bal. in. d. l. imperiū. si loq̄ris distributiue tūc ꝯdere statuta erit s; rē dispositā. i. q̄ si statuat̄ super his q̄ sunt meri impij erit meri. si sup his q̄ mixti, erit mixti al's erit simplicis iuris. cū sit eadē q̄litas fori ⁊ statuendi. d. l. nulli. et idē ēt t; bal. in. c. cū oēs in an̄pe. co. de ꝯsti. Tu aūt clarius rn̄de ad obiectū Aug. ꝙ v̄bū iurisdictiōis pōt capi dupl'r in gn̄e et in spē put declarāt oēs. in. d. l. iperiū. si capis iurisdictionē i gn̄e cōprehēdit merū mixtū impiū ⁊ simplicē iurisdictionē. h̄ mō intelligit Bar. hic ꝙ statuere est iurisdictiōis in gn̄e sumpte ⁊ sic pōt esse meri iperij mixti. ⁊ iurisdi. nō aūt capit in spē q̄ sibi nō cōuenit ꝯdere statuta. vt dicā. in. d. l. impiū. ⁊ ad hoc adde qd̄ dicit bal. in. l. si in aliquē. §. cū plenissimā. ī. de offi. pcon. ¶ Itē adde in hoc puncto an ꝯdere statuta sit iurisdictiōis ꝙ nouissime Alex. in. d. l. j. in. iij. col. ff. de iur. om. iu. cōcludit qd̄ cū oēs populi possint facere statuta vt hoc tex. ⁊ ēt vniuersitates possint statuere circa negotia spectantia ad ipsas vniuersitates. l. ij. in fi. ⁊. l. fi. C. de cōsti. pecu. Bar. in. l. fi. ff. de col. illicitis: ⁊ in. l. fi. C. de iur. om. iu. ⁊ tn̄ oēs ciuitates ⁊ oēs populi non hn̄t iurisdictionē vt patet in. l. si duas. §. est autē, in verbo decet. ff. de excu. tu. not. Bar. in. l. j. ff. de dā. infec. ergo cōdere statuta nō est iurisdictionis, nisi fm eū capias iurisdictionē magis large put deriuatur a ditiōe que idē est ꝙ ptās ⁊ iuris, quasi legitima ptās vt declarat gl. in. §. iusiurandū. in aut. de defen. ci. ⁊ in. d. l. imperium. vbi Bar. in. j. col. in fi. ⁊ declarat azo in summa. C. de iuris. om. iud. et hoc mō statuere est iurisdictionis. i. legitime potestatis q̄ in statuēdo populis est a principe permissa. vt hac. l. Quid tenendu; ego etiā teneo cōtra Bar. primo dū Bar. restringit hanc. l. vt solū procedat in populo iurisdictionē habēte vel ex permissiōe principis vl' pscriptione iuxta glo. in. d. §. iusiurandū. in hoc teneo ꝯ Bar. ꝙ generaliter loquat̄ in quocūq; populo etiā iurisdictionē non habēte, prout tenui. ṡ. in scd̄o euidentiali secutus Albe. ⁊ bal. hic in cano. in. c. qd̄ clericis. de fo. compe. ⁊ in. c. fi. de ꝯsue. qbus nūc addo Bal. in rub. extra de ꝯsti. in. v. co. vbi t; qd̄ in statuto vl' in ꝯstōe populi nō requirit̄ cōsensus principis. allegat Inn. in. c. cū. p. tabellio ⁊ ibi Io. an. in nouella de fid. instrorum. q̄ sufficit autoritas pp̄ij magistratus ⁊ licētia generalis quā habēt p istā. l. ⁊ hoc s; eū siue cōstitutio ꝯcernat iurisdictionem siue nō. l. cū alieni. ⁊. l. ex facto. ī. de neg. ge. ⁊ idē etiā t; Albe. i pma pte statutoꝝ. in. v. q. inci. ex p̄dictis pt; . vbi tenet ꝙ castrū ⁊ villa possunt statuta cōdere ex gn̄alitate huiꝰ. l. ⁊ per multas. ll. q̄ exp̄sse dicūt legē municipij vel oppidi fore seruandā. l. idē eorum circa prin. ff. ꝙ cuiusq; vni. l. vt gradatī; §. j. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊. l. j. C. de emā. li. ⁊ multis alijs ibi p eū allegatis. idē etia; tenet Bal. in. l. receptitia. in. ij. co. in. iij. no. C. de ꝯsti. pe. Et qd̄ ville ⁊ castra possint inducere ꝯsuetudinē ⁊ pari rōne ꝯdere statuta: t; etiā Bal. in. l. j. in prin. C. q̄ sit lon. cōsue. ⁊ in. l. de quibus in pn̄. ī. de legi. p hoc teneo ꝙ ꝯdere statuta nō sit iurisdictiōis: s; potius pmissiōis, nisi capiamus iurisdictionē large. vt. ṡ. dictū est. Nō tn̄ ꝙ l; statuta possint fieri p villas maxime sup administratione rerū suarū. tn̄ huic statuto nō possent adijcere penam ita Innoc. in. c. cū accessissent. in glos. sua in verbo sedes. de consti. d. Anto. ⁊ oēs in. c. cū omnes. in fi. de consti. Ang. in. l. j. in prin. ff. si quis ius dicē. nō obtē. vbi dicit hoc esse notandum cōtra statuta castroꝝ ⁊ villarū iurisdictione carentiū, vt q̄ subsint
35 ciuitati. l. qui ex meo. ff. ad muni. l. insule. ff. de iudi. † nā licet possint cōdere statuta tanq̄ vniuersitates. tamen illius statutis nō possunt penam adijcere. ⁊ sequit̄ ibi Alex. in. vj. col. Adde Bal. in rub. de consti. in. vj. col. Limita nisi haberent potestatem statuendi concessam ab habente iurisdictione; fm Bar. in. l. ambitiosa. in. x. col. in. ver. iij. regula. ff. de decretis ab or. fa. Bal. in. l. j. in fin. C. si rec. prouin. ⁊ in. l. fi. in. ij. col. C. quomodo ⁊ quando iu. ¶ Secundo limita nisi carētes iurisdictione obligarēt se ad inuicem, sub pena ad obseruantiā statuti, quia hoc possunt per gl. in. c. cum aliquibꝰ in verbo summitate. de rescrip. secundū Imo. in. d. c. cum omnes. in fin. et sic per indirectum conceditur ꝙ directo non posset habere locum, vel fm Imol. ibi potest illa glo. intelligi quādo promittunt superiori obseruare statuta sub certa pena illi principi applicanda. ¶ Tertio limita nisi vniuersitates iurisdictione carentes, habeant ex consuetudine ptātē apponendi illā penam in statutis, tūc possunt. ita singulariter Io. de pla. in. l. j. C. de fisca. vsuris. lib. x. per. l. vires. C. de diuer. offic. lib. xij. ⁊ sequitur simpl'r Alex. in. d. l. j. in princ. in. vj. col. ff. si quis ius dicē. nō obtē. Et p̄dicta no. q̄ q faciunt statuta cū nō habeāt ptātē, si dolo faciūt cā occupādi iurisdictionē superioris, incidūt in. l. iuliā maiestatis. l. iij. in fi. ff. ad. l. iul. ma. fm Bart. hic. in. viij. q. prime. q. al's pena arbitraria puniunt̄ per no. p Bal. in. l. nemo martyres. C. de sac. san. ec. Itē aduerte cū quilibet ppl's habeat facultatem faciendi statuta: teneo ꝙ de iure non requiritur alia confirmatio superioris, quāuis aliter ⁊ male teneat Bal. in. d. §. humanum. vt. ṡ. retuli. ⁊ in. l. fi. post Cyn. de iurisdi. om. iud. tenet qd̄ licet populus habeat iurisdictionem habitu per hanc. l. non tn̄ h; in actu, nisi a principe confirmetur prout etiā t; in. l. priuatorum. co. ti. ⁊ male. vt ex predictis pt;. l; de cōsuetudine videa-
36 mus obseruari ꝙ cōfirment̄ a principe. † Circa hoc no. in materia qd̄ signanter dicit Bal. hic. in. viij. col. qd̄ papa confirmando generaliter oia statuta nūq̄ intelligit̄ cōfirmasse statuta q̄ sunt contra libertatem ecclesie. posset tamē si vellet confirmare. allegat Inno. in. c. j. de trāsac. adde Bald. in. §. ius ciuile. in fi. instit. de iure naturali. sequit̄ Alex. in cōsi. ccix. in. ij. vol. incip. statutis

in.iij.col.facit qđ notāt Cy.Guil.Bar.Bal.Ang.⁊ oēs.in.l.j.ff.
de his qui sunt sui.ꝑ illū tex.vbi notāt ꝙ si papa cōfirmat alicui
ecclesie oīa priuilegia intelligiť tm̄ iusta cōfirmasse per tex.in.c.
j.de iureiur.in.vj.idē dicit Bal.i.c.in presentia.in.v.co.in fi.⁊ se.
de proba.Cy.⁊ Bal.in.l.cū opꝫ.in pn̄.C.de bo.que lib.Bal.in.l.
j.in.j.col.ff.de consti.prin.⁊ in.l.iij.C.de preci.impera.offe.⁊ late
in.l.j.C.de monopolijs.Ludo.in ꝯsi.ccxviij.incip.presens casus
duplicem habet dubitationē in.iij.col.Alex.ꝯsi.lviij.incip. viso
instrumēto ⁊ titulo questionis.in antepe.colū.in.j.vol. Eodem
modo sub generali cōfirmatione feudorum quam imperator fa
cit solum vera ⁊ legitima feuda dicuntur confirmari.tex.est no
tabilis in.c.j.per quos fiat inuest.in vsibus feu.⁊ ibi omnino vi
de Bal.multa ad propositum adducentē ⁊ habes expeditā pri
37 mam.q.Bar.¶ †Circa.ij.q.Bar.de collegijs an possint statu
ta cōdere.dic vt hic per eū.Adde Bar.in.l.fi.ff.de colle.illicitis.
Bar.⁊ Sali.i.l.fi.C.de iu.om.iu.Alb.in.j.parte statutorū in.vij.
q.incip.itē an collegia licita post Inno.in.c.cum omnes.⁊ in.c.
cum accessissent.de cōsti.⁊ ibi Albe.intelligit verū ꝙ collegia li
cita possunt facere statuta inter se.dummodo nō cōtradicāt iu
ri naturali vel diuino.si autem cōtradicant iuri cōi,vel alijs sta
tutis ciuitatum puta ꝙ inter eos ⁊ ad eorū preiudicium valeāt
per.l.ij.§.fi.C.de consti.pe.cū multis alijs vt per eū.⁊ idem tenet
Bal.hic in.vj.col.cōcludens ꝙ statuta mercatorū vel aliorū col
legiatorū ꝯ alia statuta generalia ciuitatis vel ꝯ ius cōe nō no
38 cet alijs ꝙ̄ ipsis ⁊ heredibus eorū.¶ †An aūt alia statuta mer
catorum egeant alia cōfirmatione principis.Bal.in.l. humanū.
in prin.C.de leg.tenet ꝙ sic.⁊ male.Contrariū ⁊ melius tꝫ Bal.
in.d.l.receptitia.in prin.C.de cōsti.pe.qꝛ a iure cōi sunt cōfirma
ta per illā.l.⁊ per.§.fi.in aut.de fideius.qui text.sunt ad hoc not.
ſm eum.⁊ ideo Bal.in.l.ex placito.in.iij.colū.C.de rerū permu.
dicit ꝙ etiā si statuta mercatorū cōfirmarenť per populū vel pn
cipem,cū talis cōfirmatio nō sit de esse vel necessaria,non ꝑ hoc
desinerēt esse statuta mercatorū,nec ꝑ hoc dicerenť statuta po
puli cōfirmātis. Et ibi etiā ꝑ eū quid de statutis ciuitatū cōfir
39 matis a papa.¶ †An aūt statuta vnius collegij vel mercatorū
debeant seruari etiā in alio foro ꝙ̄ mercatorū glo.in.l.ij.in glos.
C.de cōsti.pe.tꝫ qđ nō,sed eā Bart.⁊ alij ibi reprobant ⁊ in ꝯriū
facit ꝙ vult glo.solēnis in.l.ex ea cā in glo.fin.in verbo sniam.ff.
de posth.que dicit singulr ꝙ cōsuetudinem ciuitatis legantē ca
stra sub ea ciuitate posita forte eṗs seruat.si ergo seruanť i curia
eṗali quanto fortius in laicali.⁊ illā gl.sequitur ro.in cōsil.cxl.in
cip.eximie doctor.vbi multa pulchra dicit ad propositū nostrū.
Bal.in hoc passu ad cuius doctrinā semp remittimur sic inquit
in.d.l.ij.in.ij.col.C.de cōsti.pe.qđ si statuta mercatorū respiciūt
eorū actus.puta ꝙ credať simplici scripture mercatoris vel eiꝰ
libro,sine alijs testibꝰ,⁊ tale statutū obseruabiť in quocūqꝫ foro
per glo.in.d.l.ex ea.saluo nisi statutum mercatorū dirigat verba
ad iudices mercatorū,puta ꝙ iudices mercatorū debeāt crede
re scripture mercatorū ⁊ nō obseruabiť tūc in alio foro.si autem
disponat circa modū ⁊ ordinē ꝓcedēdi.puta qđ in causis merca
torū procedāt summarie simplr ⁊ de plano.tūc statutū nō obser
uaretur in alio foro,per no.per Bar.⁊ alios.i.l.j.C.de sum.tri.si
aūt statutū disponat circa modū ꝓnuntiādi ⁊ decidēdi causas.
tūc si verba statuti referanť ad iudices eoꝝ,nō seruať i alio foro.
qđ reputat Bal.multū no.⁊ i practica sepe occurrit,vide tn̄ Cy.
in.d.l.ij.i pe.q.⁊ ibi Ang.⁊ Sali.vbi limitāt solēniter istā doctri
nā.qđ in casibus in qbus statuta mercatorū obseruantur in alio
foro,etiā canonico,ꝓcedit inter ipsos mercatores nō inter alios
sup quo vltimo nūqꝫ animus hn̄ quieuit:qꝛ cū statuta mercato
rum disponāt ꝙ eoꝝ libris plena fides deť,etiam ꝯ alios qui nō
sunt mercatores,nō video si eorū statuta debēt seruari i alio fo
40 ro quare etiā nō seruenť ꝯ alios q nō sunt mercatores.¶ †Cir
ca tertiā.q.Bart.an pars aliqua ciuitatis puta vnū quarteriū
expulsa alia pte de ciuitate possint facere statuta adde qđ doctri
na Bar.est defectiua:sꝫ supple eā ex his q̄ addit Bar.j.i.ij.q.ij.
q.pncipalis,⁊ cū illa suppletiōe erit ꝑfecta.⁊ eadē quam tradit
Bal.h i.vij.co.cui etiā adde q̄ tradunť ꝑ Bar.⁊ alios i.l.si a filio
§.fi.ff.de leg.j.⁊ vide Bald.in.l.ij.§.deinde cū essent.ff.de ori.iur.
vbi per illū tex.dicētē,ꝙ plebs ro.q̄ recessit ja pop.ro.fecit ꝓpria
statuta,⁊ populꝰ q remāsit ꝓpria.dicit Bal.ꝙ viť ꝓbari ꝙ Guel
fi qui sunt in vna ciuitate,possunt facere ꝓpria statuta de per se.
⁊ Gebelini ēt pn̄t de ꝑ se facere.tn̄ Bal.putat ꝙ hoc ꝓcedere nō
possit i eodē corpore ciuitatis.Ibi etiā notat Bal.qđ ps expul
sa de ciuitate ⁊ sic tales exititij possunt de ꝑ se facere statuta.⁊ va
lent.de quo vltimo etiā ꝑ Bal.in.l.j.in.vj.col.C.de sum tri.et ad
q.Bar.hic vide etiā ꝑ Bald.in.§.j.C.de monopo.Albe.in.j.pte
statutorū in.vj.q.inci.sed an pars expulsa.d.Ant.in cōmēto.c.fi.
in.xxx.col.de cōsue.vide etiā Bal.in.l.testatrix.§.plures.ff.si ser
41 ui.vē.vbi per illū.§.quē dicit aureū dicit esse ar.†ꝙ certa pars
vniuersitatis pōt facere syndicū,⁊ habere artē de ꝑ se,et facere
statuta ꝓpria de ꝑ se.⁊ dicit qđ tūc.q.erat de facto in castro fos
sati.An aūt vna ps ciuitatꝭ possit de ꝑ se ꝯsuetudinē īducere po
nit Bar.i.l.de quibꝰ in pe.col.circa fi.j.de legi. Bal.in.l.ij.in.iij.
42 col.C.q̄ sit lō cōsue.¶ †An aūt vna ꝓgenies de per se seu vna
parentela vel familia possit in ciuitate intra se ꝯsuetudinē indu
cere ⁊ pari rōne statutū,puta inducendo certā ꝯsuetudinē circa
solēnitatē testi,vel disponēdo ꝙ certo mō succedať.aľs ꝯsului in
oppido carauagij in familia illorū de siccis ꝙ sic,habēt īter eos
ꝯsuetudinē,ꝙ femine nō succedāt.ista est singularis decisio Io.
an.post Ubertum de bobio in addi.Spe.in ti.de instr.edi.§.cō
pendiose.ver.sꝫ nūquid dicemꝰ in additione parua incip. inter
posuit vbertꝰ hoc verbū progeniei.nec plus dicit. eiꝰ decisionē
referunt ⁊ sequuntur Ang.⁊ Imo.in.l.iij.ff.de testa.⁊ dicunt qđ
alibi nō reperiť.Idē tenet ibi Cuma.in vna lec.dicēs ꝙ est sin
gularissimū verbū in alia lectura reprehēdit ⁊ ꝯriū tꝫ Ang.in.l.
fi.C.de testa.⁊ Alex.in.l.si nō spāli.in.ij.col.C.de test.mouenť qꝛ
istā familia seu ꝓgenies nō hꝫ iurisdictionē.⁊ ꝯsequēter nō pōt
statuta cōdere nec consuetudinē inducere,sed eorū fundamētū
reprobo qꝛ cōdere statuta vel cōsuetudinem non est iurisdictio
nis.vt dixi in.j.q.⁊ ex ibi dictis apparet ꝙ nihil repugnat quare
non possit vna familia inter se consuetudinem inducere vel sta
43 tuta condere.¶ †Circa.iiij.q.Bar.an magistratus possint sta
tuta condere.dic vt hic ꝑ eum ⁊ in.l.j.in prin.ff.qđ quisqꝫ iuris.⁊
ibi Alex.ponit multas cōcordantias ⁊ Ro.in rub.C.qui admit
ti.⁊ de prefecto pretorio ⁊ Cardinalibus est text.in.l.apertissimi
quē ibi no.Ange.C.de indi.de eṗo aūt an possit statuere habes
late per Bal.hic per Cano.in.c.a nobis.de sen.excō.cū alijs cō
cordantijs de quibus ꝑ Alex.in.d.l.j.⁊ vide omnino que dixi.s.
a in scđo euidētiali dū tetigi ꝙ eṗs ex cā[a] pōt statuere etiāꝫ ꝯ ius
44 canonicū.¶ †In.vij.q.de excōicatis ⁊ īterdictis ꝙ nō possunt
statuta cōdere,adde qđ no.Bar.in.l.actor.ff.rem ra.ha.⁊ an ta
les possint ꝯsuetudinē inducere ponit Bal.in.l.de qbus in.xiiij.
col.j.de legibꝰ vbi refert Bar.hic.¶ In alijs.q.Bart.nihil per
ordinē dico excep a.ij.q.v.q.principalis que cū vtilior et difficili
lior sit vt ibi dicit Bar.plene examino.Interim non omitio di
ctū Bar.in.iij.q.pncipali in scđo q̄sito in ver.ex ista theorica ap
45 paret so.pluriū.q.†cōludit Barto.valere statutum[b] qđ banni
b tus possit impune occidi,qꝛ bannitꝰ censetur trāsfuga ⁊ hostis
ciuitatis.l.amissione.§.j.ff.de capitis di.hostis autēꝫ ⁊ trāsfuga
potest impune occidi ex forma.l.iij.in fi.ff.ad l.cor.de sic.ergo eo
46 dem modo bānitus ex forma statuti.¶ †Circa istam.q.aduer
te an bannitus de iure cōi possit impune occidi,qn̄ non esset sta
tutū.ponit Bart.in.l.vt vim.s.eo.dixi ibi.Qđ ergo per statutū
possit disponi ꝙ bannitus possit impune occidi.adde Bar.in.l.
ij.per illum tex.vbi Bald.⁊ alij.C.qn̄ li.sine iudice se vin.⁊ in.d.l.
amissione.§.j.Alb.in vltima parte statutorū.in.xvij.q.Bal.in.l.
gracchus ꝑ illū tex.C.de adul.⁊ in.l.j.i.ix.co.C.de sum.tri.⁊ in.l.
vnica in.x.col.C.de ꝯse.⁊ in.l.fi.C.si ꝯ ius.⁊ in.l.decuriones.C.de
infa.Ange.in.l.j.ff.de cōsti.prin.d.Ant.in.c.si vero.de sen.excō.
Panor.in.c.fi.de cōsue.Pe.de anch.in cōmēto.c.canonum sta
tuta.de cōsti.in.iij.principali quesito.Alex.in consil.cxiiij.incip.
ponderatis his que in themate narranť in.j.vol.⁊ in cōsil.lxv.in
iij.vol.incip.attēta dispōne statuti.i.j.col.Nellus in tractatu bā
nitorū.in.j.q.ij.partis.⁊ dicit Bal.in.d.l.j.in viij.colū.C.de sum.
tri.ꝙ vꝫ statutū disponēs ꝙ bānitus ex graui crimine possit oc
cidi.l.raptores.C.de epis.⁊ cle.Istā cōclusionē intellige verā de
iure ciuili ⁊ in foro seculari,de iure aūt cano.tale statutū non va
let vt notāt Host.⁊ alij in.c.fi.de cōsue.⁊ refert ⁊ sequiť Bal.in.l.
j.iij.col.C.si a nō cōpe.iudi.⁊ ibi late ꝑ eū,an tale statutūꝫ cōpre
hēdat clericū bannitū.¶ Scđo intellige qn̄ tale statutum fieret
cū legitima cā ad occidendū,secus si ex causa minus legitima.qꝛ
nihil valeret,etiam in foro seculari.puta si fieret statutū qđ bā
nitus ꝓ pecuniario debito possit occidi.gl.iiij.q.prima in sum
ma circa medium.cano.omnes in.d.c.que in ecclesiarū.Bal. in
d.l.j.in.iij.col.C.si a nō cōpe.iudi.⁊ ad hoc facit ꝙ decidit Bart.
in.l.si mora.ff.solu.mat.vbi dicit qđ stante statuto qđ bannitus
possit impune occidi certe si esset bannitus ex sola contumacia
non posset occidi virtute statuti.qđ verbum perpetuo not.et ad
47 ibi addita per alios te remitto.¶ †Tertio aduerte qđ stāte di
cto statuto qđ bannitus possit impune occidi,tamen filius non
posset impune occidere patrem bannitum,vel econtra,ita nota
biliter Ang.in.l.si adulteriū cū incestu.§.liberto ꝑ illū tex.ff.de
adulte.⁊ in aut.de incest.nup.in princ.⁊ ita laudarem ante factū
sꝫ postqꝫ parricidium est sequutū aliud crederē,qꝛ ꝯriū tꝫ Bar.
expresse in.d.§.liberto.⁊ Pe.de anch.⁊ Io.de ana.super rubri.
de his qui patrem occi.idem tenet Bart.in.l.minime.per illum
tex.ff.de religio.⁊ Salic.i.l.j.C.de his qui parē.vel lib.occi.et di
cit Bart.in.d.§.liberto.qđ ista qđ ita alias euenit de facto Tu
48 derti ⁊ qđ ita fuit per quoddā collegiū cōsultum.¶ †Quarto
c limita qn̄ bānitus tolerareť[c] in ciuitate,qꝛ talis tolerantia pre
stat ei

a ¶ Eṗs ex cā Adde rotā deci. cclxij. icip.in religiosis in nouissimis.

b ¶ Ualere statutū. Adde Io.and. addi.Spec. sup rub.de consti.

c ¶ Qn̄ bānitus tolerareť. Adde Alexan.de imo.consi.j. incip.circa pmū dubiū in vlti.colū. in.ij.volu.

stat ei securitatē ne possit impune occidi, lʒ nondū sit de banno liberatus ſm Bal. et Sal. in l. nulli⁹. C. de iudeis, et sequit Jo. de ana. in c. sicut. in v. col. de iudeis. dicēs hoc esse singulare, et se vidisse seruari bononie, de quo etiā per Ange. in l. si duo. ff. de ac-
49 qui. here. et p. d. Ant. in c. q2 circa. de ɔsan. et affi. ¶ † Quinto limita qñ quis occideret bānitū extra territoriū in quo nō viget tale statutū, q2 ibi nō erit tutus ſm Pe. de ancb. in cōmēto. c. canonū statuta. de cōsti. in. xvij. char. ver. iij. principaliter. Jmo. in cle. pastoral. in. iiij. col. de re iudi. et Bal. in repertorio Inno. in verbo excōmunicatis. in. xij. q. ¶ Jtem adde qd illud statutum pcedit etiā, si qs occideret bānitū ignorās eū bānitū ſm Bar. in. l. inter oēs. §. recte. in fin. ff. de furtis. et in l. genero. ff. de his q not. infa. Bal. in l. si qs heredē. C. de testi. et si licet vigore auctoritate virtute statuti occidere bānitū, ergo et vulnerare et oib⁹ cōtumelijs afficere ſm Bar. in. l. nec in ea. ff. de adulte. Ange. et Jmo. in. l. in suis. in prin. ff. de lib. et post. Pe. de ancb. in cle. j. in prima opp. de cōces. prebē. Card. in repe. capituli perpēdimus. in. vj. co. de sen. excō. et si statutū pmittit bānitū ipune offendi, intelligit etiā q possit occidi. l. iij. §. fi. vbi Bart. i fi. notat. ff. de adi. le. et in ɔsi. clxxxviij. incip. statuto castri plebis. et Jo. and. i addi. spec. i tit. de cōsti. §. j. i fi. Pau. de cast. i. l. i suis. ff. de lib. et postb. Ang. cōsi. cclxxxiiij. incip. viso themate in fi. non tñ virtute talis statuti permittentis bānitū impune offendi licitū esset mulierē bannitam adulterari ſm Bald. in. l. fi. in. j. col. C. si contra ius.
50 ¶ † Jtem de eo tangit Bar. an statutū laicorū valeat, q contractus minorū etiā iurati nō valeāt dixi in aut. sacramēta puberum. C. si aduer. vend. ¶ Jtē dū Bar. in. iiij. q. tertie. q. principalis late examinat, qñ statutū precedēs est derogatoriū secūdi, vt q2 in eo dicaf q nō possit ɔtrā statui, an secūdū statutū simpliciter factū valeat, an reuocatio primi regraf, et concludit post Cy. q secūdū statutū nō valeat, nisi fit expssa reuocatio primi, vt hic p eū, et p Bal. in. l. humanū. C. de legi. p. d. An. et Jmo. in. c. q i ecclesiarū. de ɔsti. adde q Panor. in. c. ij. de rescri. refert Jac. de are. hic notabilit velle, q electio pcise posita in statuto (put frequent accidit) hʒ vī clausule derogatorie ad sequentia statuta, ita vt scōm statutū ɔtrā illi nō valeat, nisi faciat expssam mentionē de primo. adde Bald. in. l. clari. C. de fideicom. et dicit Bal. hic in. xvij. col. qd si statuto caueaf qd statuta sint precisa, vel precise obseruenf, dicit precisum ſm vocabuli deriuationē quasi precidat seu recidat oia alia que aliter disponerēt. Adde
51 etiā q cardi. in. d. c. ij. de rescrip. dicit q † statutū precisum, vel i quo dicif q precise obseruetur, p aliud statutū postea factū nō tollif. allegat Ray. in repe. huius. l. post Jac. de are. hic, et subdit valde singularit q nō minus arctanf ɔhētes a tali statuto
52 preciso, q a iuramēto ɔctui apposito. † subdit etiā singulariter q statutū pcisum, intelligitur q mandetur executioni oi exceptiōe remota, etiā sine cause cognitiōe, et si hec vera sunt, dictio pcise operaf mirabiles effect⁹, tñ in hoc vltimo referā Bal. cōtrariū dicere. alibi Bald. in. l. ij. in versi. sed qd si in statuto sunt hec vba. C. de execu. rei iu. dicit q si in statuto sint verba ista q statutū sit pcisum, operanf h, vt adeo intelligaf statutū strictū, vt ab eo nullo modo recedi possit. qd ppetuo not. et refert Alex. in consi. lxxxi. incip. viso et opportune aiaduerso. in. ij. col. in fi. in j. vol. Cōfirmo per id qd dicit Bal. in rub. de cōsti. in. iij. col. vbi dicit q statuta precisa dispensatiōne arbitrij nō recipiunt. ideo vbi in statuto ponif aduerbiū pcise dʒ ad vnguē seruari vt no. in cle. ne romani. de elect. Nā precise, idē est dicere q oimodo et
53 indistincte. l. semp. §. demōstraf. vbi de hoc. ff. de iure imu. † Tu tñ aduerte q Bal. hic i. xvij. col. multū egregie dicit q si statuto caueaf q statutū aliqd nō possit glossari, vel iterptari vel qd oia statuta sint pcisa, vel qd pcise obseruēt talia statuta intelligunf de glossis hois nō legis, q2 glosse ſm alias. ll. interptationes semp fieri possunt. l. quis. C. de adul. et q2 ſm eū, vbū pcisuʒ recipit interptationē laudabilē. allegat. l. stipulat⁹ sūʒ dāmā. in v. ɔtinuo. ff. de ver. ob. q bñ no. q2 milies occurrit in practica. et sequif Pe. de ancb. cōmento capituli canonū statuta. de cōstit. ver. occurrit etiā alia qd que est cōis. Alex. in. d. ɔsi. lxxx. in. iiij. col. in. j. vo. vbi dicit q ita debet declarari id qd dicit bal. in. d. l. ij. C. de exec. rei iu. et. s. retuli. ¶ Cōfirmo p id qd not. Bar. in. d. l. stipulat⁹ sum dāmā. p illū tex. et Bal. in. l. filiusfami. §. fi. p illum tex. ff. de pcu. in qbus locis expsse notāt q vba pcisa tñ recipiūt
54 interpretationē. ¶ † Cōfirmo p id qd dicit Bal. in. d. c. ij. in fi. de res. vbi inducit illū tex. in vbo pcise ad statutū disponens qd reformatiōes debeāt pcise seruari, non intelligif sine cause co-
55 gnitione q2 † dictio pcise nō excludit legitimas defensiōes. allegat Jac. de are. in. d. l. stipulat⁹ sum dāmā. et q vba precisa recipiūt interpretationē legalē. l. ita pudor. C. de adul. et ideo dicit q illa verba statuti precise intelligunf. i. ad literā, put iacēt, et si op⁹ est etiā manu militari, et remedio carceris: et de ista dictiōe
56 pcise est tex. in. c. cū ɔ xpianos vbi cano. de her. in. vj. † Jtē adde

predictis q iurās seruare statuta pcise. dʒ seruare tenaciter et a
57 forma statuti nō recedere ſm Bal. i aut. hodie. C. de iudi. † Aduerte tñ p limitatiōe seu declaratiōe pdictor, illō qd dicit Bal. in l. exceptionē. i vlt. col. C. de pba. q lʒ re⁹ teneaf p statutū respōdere pcise accusatiōi, pōt tñ opponere incōpetētiā fori p gl.
58 in cle. j. de seque. pos. et fruc. † Alibi etiā Bal. i. c. ij. de cōstitu. q verba pcise pape recipiunt tacitā cōditionē et interpretationem et Bald. in. l. cōmissorie. C. de pac. inter emp. et vēdi. Alibi notat Bar. in. l. stipulatus sum dāmā. p illū tex. ff. de verb. ob. q uerbū precisum recipit limitationē. et idē gl. in. l. filiusfa. §. fi. in verbo cogā. et ibi Bar. et Bal. ff. de pcu. Bar. in. l. quis. ff. de in ius vo. Bal. in. l. sup reb⁹ in. j. col. C. de ɔhen. empt. et in. c. ij. ad fi. de re-
59 scri. ¶ † Confirmaf pulchre, q2 iuramētū hʒ vim pcisam, vt ptʒ ex gl. in. l. si pecuniā in prin. i vbo necesse habef. ff. de ɔdi. ob cāz et tñ recipit modificatiōes et limitatiōes. c. quēadmodū. de iurei. Bal. et Sali. in. l. fi. C. de non nu. pe. Alibi dicit Bal. in. l. quis. p illū tex. ff. de in ius vocā. q licet verba sint pcisa. tñ (vt. s. proxime dixi) recipiūt iterpretationē. Alibi etiā dicit gl. notabilis in c. lʒ de vitāda. in vbo exceptiōe. de electione, q etiā si papa pcise scribat nō pōt interptari verba pcise significatiōis. ¶ No. diligēt pdicta oia, q2 sepe cōferūt i actu practico, ad statuta vel re-
scripta pape vel principū in quibus disponif aliquid pcise de-
60 bere fieri, et sepe cōsulēdo feci de pdictis mētionē. ¶ † Jtē duʒ Bar. in. vj. q. principali diffuse examinat, an statuta recipiāt interpretationē, correctiuā: restrictiuā: declaratiuā et extēsiuā, et in iij. qd. tenet q statuta debēt intelligi ſm ius cōe, et ita dicimus tota die. l. ij. cū glo. vbi late Sali. C. de noxa. c. cū dilectus. de cōsue. gl. et doc. in. l. fi. §. in cōputatiōe. C. de iure deli. Bart. in. l. j. §. lex falcidia. et ibi Moder. ff. ad. l. fal. Bar. in. l. j. §. j. p illū tex. ff. de mune. et ho. et in. l. ij. in fin. ff. de lega. j. Facit q signāter vult Bald. in. l. si defunctus. C. de suis et legi. Jstā regulā limitat singulariter Bar. in. l. maximū vitium. C. de lib. prete. in pe. col. in prin. vt non pcedat qñ statutū se habet ad ius cōe derogatiue vel correctiue, tūc nō recipit iterptationē a iure cōi, sed simplicit dʒ itelligi put statutū iacet. l. j. §. hūc igif. C. de iusti. codi. cō-
61 fir. cū multis alijs p illū allegatis. † Et p h singulariter ifert q si statutū disponat q legitima filiorū sit qnta pars bonorū patris, et q testm sit nullū in quo nō relinquif filijs tota legitima, cōcludit q sufficit relinq legitimā filio, quocūq titulo, nec reqrif q titulo insti. pront ius cōe disponit, q2 cū statutū deroget iuri cōmuni, nō recipit interpretationē passiuā a iure cōi. et ita dicit se cōsuluisse. refert et seqf Pau. de ca. hic, dictū ad summū cōmēdās in. l. fi. §. i cōputatiōe. C. de iure deli. idē tʒ Paul. de cast. in aut. nouissima. in. ij. col. C. de inoffi. testa. sequif simplicit Ro. in ɔsi. cccxcix. inci. vt presens cōsultatio clarior rc. in pe. col. et ideʒ in effectu vult Bal. in. c. cū nō liceat. i fi. co. de pres. Tu etiā vide Bal. q idem vult in. l. properandum. in prin. in. iij. col. in v. quid ergo si statutū dicat q cēs cause. C. de iud. ʒ h dictū reprobat Ro. i. l. si qs pore. ff. ad treb. vbi dicit q licet neminē vnq legerit qui faceret mētionē de illa decis. Bal. tñ ipse apd valētiā ɔtrā cōsuluit, et putat se bñ cōsuluisse. aliō nō dicit. ɔtrā etiā tʒ Jmo. in. l. si vero. §. de viro. i. j. mēbro i materia extēsiōis. ff. sol. matri. vbi tenet q qtūcūq statutū veniat ad correctionem iuris cōis recipit tamen modificationē ab illo iure cōi, vt pʒ in aut. offeratur. C. de lit. cōte. q venit ad correctionem iuris cōis: et tñ recipit dist. ſm. l. sciēdū. in prin. ff. q satis. cog. an possideat imobilia vel ne, ſm glo. ordinariā et approbatā i. d. l. sciēdū. i glo. magna.
62 † Ad idē facit ɔ Bal. pone statutū disponit q filiusfa. possit testari, venit ad correctionē iuris ciui. in. l. q potestate. ff. de test. l. seniū. in fi. C. q te. fa. pos. et tamē tale statutū recipit interptationē a iure cōi. dūmō adsint. vij. testes rogati rc. ſm Barto. i. l. j. §. lex fal. p illum tex. ff. ad. l. fal. et in. l. ij. ff. de leg. j. Ad idem facit qd cōtra Bald. ɔsuluit Jo. cal. cōsi. xxxij. inci. si testator posito sup rubrica. de testi. vbi cōcludit qd statutum augēs legitimā filiorum et sic derogās iuri cōi, tñ in alijs oib⁹ recipit interptationē a iure cōi, vt oē grauamē de legitia ipso iure reijciaf. l. qimodo. C. de iof. te. ad hoc allegat. d. l. j. §. lex falcidia. ad idē facit, q2 correctio iuris cōis nō debet induci p statutū, nisi qtenus expsse in eo dicaf. l. sancim⁹. C. de test. l. pcipim⁹. in fi. C. de ap. ¶ Jtē statuta debēt restringi, vt min⁹ ledāt ius cōmune q fit possibile. l. ij. C. de noxa. ergo dato q statutū expsse minuat legitimā filiorum, et sic in hoc deroget iuri cōmuni, tñ in alijs nō debet intelligi vt corrigat rc. q etiā deroget quo ad fi. insti. imo in alijs nō expssis debet reduci ad ius cōe. et ita etiā ɔ Bal. tenet Alexā. in d. l. si quis priore. in. iij. col. et in. l. inter cetera. in pe. et fi. colū. ff. de lib. et postb. et in. d. l. fi. §. i cōputatiōe. in. viij. et. ix. co. C. de in. deli. et ista multū nota q2 facerēt honorē in practica. ¶ Scdo prici-
63 paliter limita dictā regulā † q statuta debeant intelligi ſm ius cōmune, vt nō procedat in eo q ius cōmune extraordinarie vel per fictionē quādā disponit, nā filius sororis q2 ɔ̄iugit per lineā

femininā non eſt agnatus ſʒ cognat⁹.§.j.inſti.de leg.agna.ſuc.l.
ſi.§.j.ff.de ſuis ⁊ leg.tñ ius diſpōit ꝙ filius ſororis cēſeat agna-
tus ⁊ habeat iura agnatoꝝ.l.xij.tab.⁊.l.meminim⁹.C.de leg.he.
Pone ſtatutū diſponit ꝙ agnati excludāt matrē i ſucceſſiōe fi-
lij,an filius ſororis ꝙ p.l.cenſeat agnatus excludet matrē,⁊ an ſta
tutū recipiat iterpretationē ab iſto iure cōi.⁊ dico ꝙ nō,ex quo
ſtatutū hic extraordinarie ⁊ p⁹quandā fictionē inducit ſm Bal.
in.d.l.meminimus.ex cuius vbis ita colligit Pau. de ca.in.d.l.
ſi.§.in cōputatione.⁊ Pau.de caſ.in.d.l.xij.tabu. C.de legi.he.
⁊ facit ꝙ notat idē Pau.in.l.ambigua. ff.de leg. ꝙ multū nota.
64 Veritas tñ huius pēdet ab illo paſſu † an in ſtatutis caſus fict⁹
locū habeat,de quo p Bar.hic i iſta.vj.q.in vſi.vlterius quero.
⁊.in.l.iij.§.hec vba.ff.de nego.geſ. late Bal.in.l.gallus.§.⁊ qd ſi
tm.ff.de li.⁊ po.⁊ plene Imo.in.l.j.§.lex fal. vbi Alex.ff.ad.l.fal.
cum multis concordantijs.⁊ p iſta cogor inuitus finē imponere
huic legi Papie in florentiſſima Ticinenſi academia.Iaſon.

1 ¶ Iuſtitia quid ſit ⁊ vnde dicatur.
2 Cōpromiſſum in titiū de iuſtitia ⁊ iure ⁊ veritate, an poterit arbitrator iudicare ſecundū conſcientiā abſqꝫ legibus.
3 Sententia debet habere fundamentum veritatis ⁊ iuſtitie legibus approbate.
4 Quid importat hoc verbum facias iuſtitiam prolatum a papa. et numero.5.
6 Clauſula in literis principis, ꝙ fiat ius, vel qđ iuſtū fuerit decernas, reſtringitur ad petita.
7 Quid importent hec verba de veritate.
8 Clauſula (ſola facti veritate inſpecta) quid importet.
9 An per hec verba poſita in reſcripto, talis audiat ⁊ iuſtitiā faciat, cenſeatur derogatum ſententie, que tranſiuit in rem iudicatam ſuper qua fuit ſupplicatum pape ⁊ cauſa commiſſa.
10 Iſta verba (ſicut iuſtum fuerit) appoſita in cōfirmationibus nihil operantur.
11 Reſcriptum principis ambiguum, debet declarari ⁊ interpretari ſm formam ſupplicationis porrecte.

1 IUſtitia. Iſta lex hʒ tria dicta q̄ patēt in tex.
¶ Not.diffinitionē iuſtitie.† Vnde
aūt dicat iuſtitia[a] eſt tex.in.c.forus de ver.ſig.† Cir
2 ca iſtū tex. q̄rit Bal.pone partes faciunt cōpromiſ
ſum in titiū de iuſtitia ⁊ iure ⁊ veritate an poterit arbitrator iu
dicare ſm ꝯſcientiā abſqꝫ legib⁹,quo caſu ſtaret ſolo eius dicto
iuxta gl.in.c.ſtatutū.§.aſſeſſorē.de reſcri.li.vj. ⁊ no.in.l.theopō
pus.ff.de dote plegata.Arguit ad partes.finalit̄ concludit.ꝙ p
iſta vba nō itelligat receſſuꝫ a iure cōi.l.ſi qñ in prin.C.de inof.
teſt.ideo debet ſeruari ius,nō ſolū cōe, ſed etiā ſtatutariū. vt ħ
p eū cui alij nihil addūt.† Adde ꝙ no.Bal.i.l. nemo.p illū tex.
3 C.de ſen.ꝙ ſnia dʒ habere fundamētū vitatis ⁊ iuſtitie legibus
approbate.⁊ iō ſi princeps cōmittat cām de vitate ⁊ iuſtitia.in
telligit̄ de vitate cui ius patrocinet̄.nō aūt itelligit̄ ꝙ aliqd poſ
ſit iudicare ꝯ ius,ꝙ dicit eē tenē dū menti. ¶ † Scdo adde bal.
4 in.c.cū veniſſet. in vl.colū. de teſt.vbi q̄rit,pone papa mādat ꝙ
fiat iuſtitia qd eſt hoc dictū.rñdet Bal.ꝙ eſt dicere,ꝙ fiat illud
qđ iuris eſt.l.bona fides.ff.depoſiti.p ħ tñ ſm eū nō tollit̄ ꝯcor
dia partiū qn delegatus eā facere poſſit.c.cām q̄ ſcdo.in verbo
ꝯcordia vel iuſtitia mediāte decidāt de teſtib⁹.adde etiā Bal.i
l.iij.p illū text.in vbo ex iudicioꝝ.C.de dotis promiſ. vbi dicit
5 Bal.probari † qd operet̄ illa verba de iuſtitia ⁊ equtate, que ap
ponunt̄ in ꝯpromiſſis.vt ibi p eū. Tertio adde ꝙ no.ang.in.§.
exheredatos.in aut.de heredibus ⁊ falci.vbi illū tex.in vbo iu
ſte iuncta gl.dicit facere ad queſtionē. Papa delegauit cauſaꝫ
alicui,⁊ iubet iuſtitiā fieri,[b] qd importāt iſta vba. Reſpōdet qđ
importāt ꝙ iuris ordinē ſeruet, ⁊ vitate cōperta, faciat ꝙ iuris
6 eſt.† Dicit etiā Bal. in.l.ius plurib⁹.circa fi.j̄. eo.ꝙ clauſula q̄
ponit̄ in literis pape, ꝙ fiat ius,vel quod iuſtū fuerit decernas
reſtringit̄ ad petita.vt no.in.c.ſup literis de reſcriptis.⁊ ita ſm
eum intelligunt̄ reſpōſa dominoꝝ. ¶ † Quid aūt importēt illa
7 verba,de veritate,Bal.hic bene querit ſed poſtea nō reſpōdet,
vide notabiliter.d.Ant.de but.in.c.ij.in.iiij.nota. de iura.calū.
ꝙ iſta verba (procedas ſm veritatē) important, quod excluſis
ſolennitatibus iuris rigoroſi,cauſa talis ſummarie expediatur
iuxta cle.ſepe.de verb.ſig.Nō tñ itelligit̄ excludi iuramentū ca
8 lumnie p illū tex.ibi.† Et de clauſula[c] (ſola facti veritate inſpe
cta) ponit Bal.in.c.fi.i fi.de noua for.fide.⁊ in.l.fi.in princ. C.de
iure deli.Ro.in cōſi.cccccxix.incip.in caſu ꝓpoſite ꝯſultationis
breuit̄ dicen.exiſtimo.in.ij. col.facit ꝙ no.do. Anto.in.c.dilecti
in.iij.not.vbi Panor.late ⁊ ibi Frāc.de areti.extra de iudicijs.
9 † Supradicta induco ad notabilē.q. quam format ſolus Bal.
in.c.ij.in.ſi.colū.de offi.lega.⁊ dicit ꝙ iſta queſtio pendebat tūc
de facto. Pone lata eſt ſententia que tranſiuit in rem iudicatā,
ſupplicatū fuit principi vel pape, ſuper reuiſione ſententie. pa
pa in reſcripto dicit,audiat talis ⁊ iuſtitiam faciat,an per talem

a ¶ Iuſtitia. Adde inſti. de iuſt.⁊ in. et phus. vj. ethicoꝝ.⁊ ibi ſanctus tho.

b ¶ Fieri.ad de Pet.de anch.⁊ Io. d imo. i cle. auditor. de reſc.Pe.de anc. in.c.in pñtia. i vlt. co. de pba. no.in.c.qñ. de imu. eccle.lib.vj.

c ¶ Clauſula. Adde dños de rota deciſ.xxxiij.in ci.qñ cōmittit̄ in nouiſ. ⁊ p Lud.ro. ꝯſil.xx.inci. viſo pūcto.

d ¶ Scribat. Adde dños de rota deciſ.iij. in nouis.Ioā.de imo.i.c.mādatū.in pe. col. de reſc.

cōmiſſionem papa intelligatur derogaſſe illi ſententie. Bald. ibi inclināt ꝙ ſic,quia alias datio delegati nihil operaret̄. Itē q: delegatus gerit vices principis.c.ſane.de offi.deleg.ſed princeps p viā ſimplicis querele, poteſt de cauſa cognoſcere, ꝗuis
10 a ſententia nō ſit appellatum. † nec ob.illud quod ibi vult In
no. ꝙ illa verba,ſicut iuſtū fuerit.appoſita in confirmationib⁹ nihil operant̄.quia reſpōdet Bal.quod hic nō ſumus in terminis nude cōfirmationis.ita dicit ibi Bal. pōdera ergo ꝙ Bal. vult,quod ſi papa vel princeps poſuiſſet talia verba i reſcripto directo ad ordinariū iudicē.tunc non intelligitur cōmiſiſſe reuiſionē ſententie.domi.And.ſiculus ibidē in pe. colum. dicit ſe tenere intrepide,quod ſi ſententia eſt correctione digna, poterit corrigere. allegat gl.⁊ Ange.in.d.§. exheredatos.alij nihil tangunt.iſta eſt pulchra ⁊ vtilis queſtio ideo intendo bene exa
11 minare.† ⁊ pro deciſione,Bal.facit duo fundamenta.primo re
ſcriptum principis obſcurū vel ambiguū, debet intelligi ⁊ declarari iuxta formā ſupplicationis porrecte.c.interdictos.verſi.ceterū.de ſi.inſtru. ⁊ ibi Bald.in antepe. colū.⁊ ceteri.ad hoc no.facit tex. in.l.j.C.de diuer.reſcrip. Inno.in.l. iudex inſ.viij. col.ff.de re iud.d. Alex.in conſi.lxxxiiij.incip. in cauſa vertente inter camerā.in ſi.colum.in.j.volu. Simplex enim vel ambigua reſponſio intelligitur ſm interrogationem precedentē.l. ſi defenſor.§.qui interrogatus.ff.de interrog.actio.§.preterea.inſti. de inut.ſtip.⁊ ideo decidit.d. Abb.in. c.cū pro cauſa.in.ſi.co.de ſen.excōmu.quod ſi fuit petita generalis abſolutio a pluribus excōmunicationibus,⁊ concedatur ſimpliciter, cenſetur cōcedi quo ad omnes petitas.⁊ Bar.in.l.j.ff.ad.l.iu.maie.decidit qđ ſi bannitus petijt ſaluū conductum pro.xv.diebus. ⁊ concedatur ſimpliciter,intelligitur iuxta petitionē.Ad idem facit ꝙ volunt dñi de rota conclu.xxiiij.incipien.item ſi petatur,vbi volunt.ꝙ ſi ſit ſupplicatum principi vel pape qđ cōmittant ſummarie ſimpliciter ⁊ de plano dilationibus attentis ⁊ non attentis,ſi papa reſcribat audiat talis nihil caſſando de contentis in ſupplicatione,videtur omnia contenta in ſupplicatione conceſſiſſe, per tex.in.c.olim.de reſcriptis.⁊ ſequitur.d. Alex.in conſi. lxxxiiij. preallegato in.j.volu.licet contrarium dicat ipſe Alex.in conſi. xxiiij.in.ij.volu.incip.in cauſa ⁊ lite vertente corā arbitris in.j. colū.vbi allegat dominoſmet de rota tenere contrariū conclu. cccij.inci.item ſi in cōmiſſione. ¶ Secūdo pro Bald. moueor: Nam ſi dicat̄ in cōmiſſione.iuſtitiam facias:iſta verba includūt poteſtatem nedum cognoſcendi.ita not. Geminianus in.c.qm̄. per illū tex.de immu.eccl.in.vj. Pe.de anc. ⁊ Imo.in cle.auditor.de reſcri. Pet.de anc.in repeti.c.in preſentia.in vlt.notabili.de proba.ſi ita eſt.ergo etiam in caſu iſto intelligitur cōmiſſa facultas reuidendi ſententiam,⁊ denuo ſententiandi.niſi dicas quod in locis preallegatis eramus in caſu in quo a ſententia nō eſſet appellatum ⁊ ſic tranſiuiſſet in rem iudicatam.⁊ ſic de iure communi eſſet prohibita reuiſio prout hic erat.quo caſu quando papa dicit facias iuſtitiam bene intelligitur cognoſcas ⁊ iudices.ſed in caſu noſtro hoc dici nō poteſt . Ex iſtis videtur bene firmata deciſio Bal.ſed aduerte licet difficile ſit ab ea recedere propter autoritatem Bal.⁊ propter veriſimilē intētioneꝫ pape reſcribentis.maxime qñ princeps ſuper hoc ſpeciales iudices cōceſſiſſet:alias fruſtra conceſſiſſet.tñ in puncto iuris teneo intrepide contra Bal. Moueor primo,q: voluntas principis in dubio preſumitur eſſe talis , qualis eſſe de iure debet.ita vt no.Bal.in.l.ex facto.in.iiij.notabi.ff.de vul.⁊ pu.⁊ in.c.licet i corrigendis.de offi.or.⁊ in preludijs feudorum.in.xiiij.colū.⁊ in l.omnes populi.in.xix.col.ſ.eo. Imo plus,etiā ſi princeps ſcri
d bat[d] cū clauſula, motu proprio , eius intentio nō preſumitur ꝙ
aliquis grauetur vel iniuriam patiatur, ſm Bal.in.c. ad aures de reſcrip.do.Abb.in.c.j.in.xiij.colū.de iudi. Cano.i. c.cauſaꝫ. el.ij.de teſtibus.imo adhuc fortius dicit glo.ſolennis in.c.paratus in gloſſ.iij.xxiij.q. ꝙ verba in reſcripto poſita debēt cōformari equitati.lꝫ etiā verba non patiantur, ſequitur Oldr. lau. in cōſi.cclxxviij.incip. queſtio eſt vtrum per priuilegium. ad ſinem.Sed huic fundamento poſſes reſpondere, qđ predicta pcederent quod reſcriptū poſſet aliqđ importare. ſed nihil hoc importat, niſi intelligatur ſententie derogatū. igitur ⁊c.l. ſi qñ in prin.ff.de leg.j. ¶ Secundo moueor.nā iſtud reſcriptū eſt ad obſeruantiam iuris communis,cum in eo dicatur iuſtitiam facias vt patet ex his que.ſ.retuli.facit.l.falſo.C.de diuer.reſcri. ergo ſtricte ſm ius cōmune debet itelligi, ſm Bart.⁊ alios i.l. ſi.ff.de conſti.prin. ¶ Tertio ⁊ fortius moueor, bonū eſt argumentum a ſtatuto ad reſcriptū principis,ſm Inno.in.c.que in eccleſiarū.de conſtit.quem refert ⁊ ſequit̄ Bald.in.l.ex facto in princ.in.iij.col.ff.de vul.⁊ pu.alb.de roſ.in.j. parte ſtatutoꝝ.q. ix.Sed in ſtatutis habeo regulā,ꝙ potius ſtatuta debēt intelligi vt nihil operētur ⁊ ſint ſuperflua,ꝗ quod aliquis indebite iure ſuo priuet̄.ita pbatur ex glo.in.l.ſi.§.in cōputatione.in glo. mag.ad ſi.

mat. ad fi. ꝛ ibi Bart. ꝛ clariꝰ pa. ꝛ d. Alex. C. de iure delib. imo ꝛ alij Moder. in. l. iij. §. pretoꝛ ait. ff. de dā. infec. facit bn̄ text. in c. cum dilectus. ꝛ in. c. audientiā. ꝛ vtrobiqꝫ no. d. Anto. ꝛ Imo. de cleri. nō resi. ergo idē erit in rescrip. ꝛ hoc modo cessant que allegant pro Bald. posses tn̄ dicere ꝙ statutū semp aliqd operet cum saltē ex eo oriat̄ cōdictio ex statuto ſm Bar. in. l. iij. §. si rē. ff. de leg. iij. ꝛ in. l. nō solū. ff. de rei vē. ꝛ in. l. j. in prin. ff. ad. l. fal. qḋ hic i rescripto dici nō potest. ¶ Quarto ꝛ vltimo qn̄ p̄dicta nihil facerēt. vnū stringit ꝯ Bal. cui nō video respōsuꝫ. nā qn̄ sn̄ia trāsiuit in rē iudicatā: ꝛ sic est acquisitū ius parti, princeps non pōt ei derogare, nisi in rescripto apponat clausulā nō obstāte. l. causas. cum gl. fi. C. de trāsa. l. fi. et ꝙ ibi Bar. C. sen. rescin. non pos. sed nō est apposita clausula (nō obstāte) igit̄ ꝛc. Nec p̄sumit̄, imo nec pōt pbari per testes. nisi expssa sit in rescripto, sicut nec clausula, motu pprio. c. si motu proprio. de prebē. in. vj. nec clausula, ex certa scientia. gl. in cle. ꝛ si principal̄. in gl. fi. de rescrip. ꝛ glo. in. c. statutum. in princ. ꝛ ibi Gemi. de rescrip. in. vj. ¶ Scḋo no. ex text. ibi honeste viuere. p que verba refert Alber. hic, qḋ Mar. de fano dū esset potestas in ciuitate romandiole. ꝛ quidā nobilis habens vxorē, teneret etiā concubinam, cōpulit eū per hanc. l. vt cōcubinā dimitteret, ꝛ honeste viueret prout ius precipit. facit. l. cōsensu. §. j. C. de repu. dicit etiā Pau. de ca. in. l. nullus. p illum tex. C. de sum. trin. ꝙ si sit meretrix q̄ velit venire ad habitandū in aliqua vicinia, vicini possent eā repellere, ne alias inficiat. facit. l. minime. C. de epis. aud. ¶ Glos. diuiditur in quatuor partes. primo timore cōtrarij dupliciter intelligit diffinitionem iustitie, ad ꝙ vltra doc. hic adde tex. in. c. nō debet. de cōsan. ꝛ affi. ꝛ vide Bald. i. l. j. in prin. C. de cad. tol. vbi dicit, ꝙ eṗs Papieñ. dū Bal. hic legeret, sepe q̄rebat ab eo, quare leges tā crebro sint immutate, cū tn̄ iustitia sit constās. et hic dicit, ꝙ sibi respōdit p illū text. qḋ id est propter tēporū mutationē: q2 aliquid fuit iustū vno tēpore quod nō alio. ꝛ legislator sicut medicus dꝫ tēpora obseruare. debuit allegare. d. c. non dꝫ. In secunda. timore alterius ꝯrij declarat secundā partē diffinitionis ibi ius suū cuiqꝫ tribuēs. In tertia refert tres alias diffinitiones iustitie. In quarta reuertit̄ ad illa v̄ba ius suū cuiqꝫ tribuens q̄ alijs tribus modis exponit. scḋa ibi. itē qḋ i fine dicit. tertia ibi: sed vtilius. quarta ibi v̄ba aūt ius suū. vide gl. p te. Uel sic diuide istā gl. in. vj. in prima timore ꝯrij quod format gl. ꝯ. in tertia parte ponit primū intellectū ad diffinitionē iustitie, ꝙ itelligat̄ de diuina iustitia. In scḋa ponit aliū itellectū. ꝙ itelligat̄ de humana iustitia. In quarta opponit ꝯ v̄ba diffinitiōis ibi ius suū vnicuiqꝫ tribuēs ꝛ soluit. In quinta refert alias diffinitiōes iustitie. In sexta ponit alias exceptiōes ad illa v̄ba. partes patēt. In scḋa parte gl. dic ꝙ imo nō fuit iniustū ꝙ paterfa. tm̄ daret mercenario in sero venięti q̄tū venięti primo, ex quo ꝯuenerat cū primo ex certo denario. l. j. §. si cōuenerit. ff. depositi ſm Jac. bu. ꝛ alios hic in tertia parte glo. dū intelligēdo diffinitionē de humana iustitia. dicit quod abijci debent illa verba, cōstās ꝛ ppetua. male dicit q2 esset reprehēdere tex. respondent ergo doc. qḋ intelligit̄ de constātia que pōt homini cōuenire. p tex. in. l. si quid venditor. §. j. ff. de edil. edic. ꝛ. §. igit̄ ordināndus in aut. quō oportet epi. vel potes dicere qḋ iustitia in abstracto est cōstās ꝛ perpetua. vt hic. si in concreto propter prauum ministerium aliquando efficitur incōstās ſm Alb. hic ponentem alias solutiones. ꝛ ponunt alij insti. eo. in prin.

1 Hoc nomen ius quot modis sumitur.
2 Quando pretor dicit ius, dꝫ sedere in loco maiorum, alias sententia est ipso iure nulla.
3 Sententia lata contra ius partis est ipso iure nulla, quando error est in sententia expressus.
4 Si iudex interloqueretur, tēpora appellationum posse prorogari non valeret q2 expressum iuris errorem contineret.
5 Non valet sentētia vbi esset expressus error statuti inserti in volumine statutorum.
6 Sententia lata contra ius. l. est ipso iure nulla.
7 Sententia lata contra ius partis valet.
8 Decretū interpositum contra ius partis est ipso iure nullum.
9 Sententia sine cause cognitione nihil valet.
10 Potestas existens extra territoriū suum, potest de cōsensu ambarum partium ferre sententiam.

1 IUs pluribus. † Jus aliqn̄ capit̄ p iure naturali vl̄ gētiū, qḋ semp bonū ꝛ equū est. aliqn̄ p iure ciuili ꝛ sic statutario. aliqn̄ p iure ptorio, aliqn̄ p loco in quo dꝫ iudicari. aliqn̄ p necessitudine. h. d. vsqꝫ ad fin. tituli. Et sic diuidit̄ ista lex cū seq. i quinqꝫ partes prout declarat. v. modis capi istū ter
2 minū ius. ¶ † Not. ꝙ qn̄ ptor ius dicit, dꝫ sedere in loco maioꝝ, adde alias sn̄ia est ipso iure nulla. arg. l. si vt pponie. C. quō ꝛ qn̄ iudex. ſm Bal. hic. etiā imineret piculū vite, cū potius debeat abstinere a ferenda sn̄ia ſm Bart. in. l. j. post glo. C. de senten. ex peric. recip. tn̄ glo. ibi dicit ꝯrium dum dicit de sn̄ia q̄ fertur sup turrim vel equū ppter piculū. ꝛ hoc vltimū quod est verius tꝫ Bal. hic, fallit ſm Bar. ꝛ doc. qn̄ fert̄ in alio loco. de cōi consensu partiū, sicut pōt alio tpe ferri. l. cum nō ꝯ die. C. qn̄ puo. nō est necesse. ¶ Scḋo fallit i eṗo. c. cū eṗs. de offi. ord. lib. vj. quē tex. allegāt Bal. ꝛ Ang. hic. ꝛ vide casum specialē i cle. j. de foro cōpe. ¶ Tertio fallit i arbi. ꝛ delegato. l. si cū dies. scḋa. ff. de arbi. Bart. i. d. l. si vt pponis. scḋa. ꝛ Bal. hic. ꝛ glo. fi. hic. ¶ Quarto fallit in iudice appellationis. glos. est in. l. cū sn̄iam. C. de senten. ꝛ interlo. om. iudi. Alias limitationes ponūt Albe. ꝛ Laur. hic maxime in vicarijs generalibus qui discurrūt per prouincias qa possunt in omni loco ferre sentētiā prout etiā dicit Bald. h. ¶ Glo. in v̄bo decernit. diuide in. vj. partes. primo timore contrarij quod statim format glo. declarat tex. Scḋo format aliud contrariū ꝛ soluit. Tertio ꝯ sol. opponit. Quarto notat. Quinto circa illud notabilem format questionē. Sexto format aliam q̄stionē ad tex. Scḋa ibi. sed videt̄. Tertia ibi. sed sic exponas. Quarta ibi. Item nota ius iniquū. Quinta ibi. sed nunqd. Sexta ibi. Itē querit̄. ¶ † Ex prima parte glos. habes quō sentētia
3 lata ꝯtra ius partis est ipso iure nulla, qn̄ error est in sententia
4 expressus, iuribus in glo. allega. † adde qḋ p hoc dicit Jo. an. in addi. spec. in ti. de appel. §. nunc breuiter. in addi. incip. Ibi nō fuit. quod si iudex interloqueret̄, tēpora appellationū posse prorogari, non valeret, q2 expressum iuris errorem cōtineret. l. cū
5 nemo. C. de tēpo. appel. ¶ † Secundo amplia idem esse in sn̄ia cōtinente errorē expressum statuti inserti in volumine statutoꝝ ſm Bal. in. l. ij. C. qn̄ prouo. nō est neces. d. Abb. in. c. j. de re iud. do. Alex. in cōsi. lxxxj. in. iij. vol. incip. viso pcessu cause vertentis inter vniuersitatē in. ij. col. ꝛ est de mente Bar. in l. cum prelati. ff. de re iudi. Istam conclusionē limita tribus notabilibus modis. primo, quando error est taliter expressus in sn̄ia, ꝙ oculo corporali legi pōt ꝛ inspici in ipsa sn̄ia, vnde nonsufficit quod ex mēte cōprehēdatur, seu ꝙ sn̄ia ex intellectu reducat̄ ad errorem iuris. Ita singulariter limitat Innoc. in. c. P. ꝛ. G. de offi. lega. refert ꝛ reputat singulariter notandū domi. Anto. de but. in. c. ab excōmunicato. ꝛ ibi do. Abb. in. iij. colū. de rescrip. Cano. in. c. j. de re iudi. domi. Anto. in. c. sicut prope finē. eodem tit. ꝛ in. c. cum cōtingat. in. ij. colū. de rescrip. ꝛ in. c. ij. de testi. cogen. Ualde no. Bal. in. c. ꝙ translationē. de offi. lega. sequit̄. d. Alex. in. l. cum prolati. ff. de re iud. ꝛ in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obli. ꝛ in consi. ccxxj. incip. prospectis. circa fi. ¶ Secundo limita quādo tpe sn̄ie non fuit lata contra ius, licet postea facta sit lex vel statutū in contrariū ſm Bal. hic post Jo. an. in. c. fi. de consti. in nouella. Idē tenēt Jo. an. do. Anto. et Imo. in. c. fi. de consti. in antiqs. Gemi. c. humanū genus. in. iij. col. prima dist. vbi dicit ꝙ non est imputandū ei q tenuit in iudicando opinionem probabilē. lꝫ postea superuenerit lex, illā reprobans, ꝛ pro ista limitatione est bonus tex. in. l. relegatorū. §. tempus. ver. sic tn̄. ff. de interdic. ꝛ releg. ¶ Tertio limita, qn̄ sn̄ia esset lata, solū ex vna causa cōtra ius. secus si ex duplici causa, quarū vna esset contra ius, alia preter. nā sustineret̄ sententia ꝛ valeret. ita Innocen. ꝛ Cano. in. c. in presentia. de renū. Sequitur d. Abb. in. c. ex parte. de concef. pben. ꝛ plenius examinat. in. c. sicut. de re iu. facit bene tex. in. c. per tuas. qui filij sint legiti. ꝛ ibi. do. Anto. de bu. ad hoc notat. ꝛ illū tex. ad hoc reputat singularē. Idem do. Ant. in. c. ab excōicato. de rescrip. sequitur Imo. referens legistas cōiter ignorare in. l. si is ad quē. vbi do. Alexā. ff. de acqui. here. in. l. qui rome. §. duo fratres. vbi etiā do. Alex. ff. de verb. ob. Idē Imol. in. l. demonstratio in fi. ff. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ in. l. si plagij. de ver. ob. Seqtur etiā Bal. i. l. ij. §. ignominie. ff. de infamibus. Ang. de are. in. l. j. §. biduū. ff. qn̄ appel. sit. vbi dicit ꝙ imo legiste sciūt istud ante Inno. ꝛ istud vult glo. in. l. si quis ad exhibendū. vbi Barto. ff. de excep. rei iudi. ꝛ ꝙ vult glo. no. in. l. falsam. ꝛ ibi Bal. C. si ex fal. instru. vbi vult, ꝙ si sententia sit lata ex attestationibus seu pbationibus veris ꝛ falsis vꝫ sn̄ia. Quid aūt sit, si decretū interponat̄ ex causa partim vera ꝛ partim falsa. Ponit Bar. in. l. si nō fortē. §. si centū. vbi dixi. ff. de condi. inde. in fi. gl. habes ex gl. duas cōclusiones. † prima ꝙ sn̄ia lata cō-
6 tra ius. l. est ipso iure nulla. scḋa cōclusio ꝙ sn̄ia lata ꝯ ius partis valet. ideo opus est appellatione. ꝛ de vtroqꝫ sunt tex. in glo. In hoc distingue vt magistraliter p Bar. hic, cum quibusdam additionibus Ang. de quo etiam p Bar. in. d. l. si is ad quem. ff. de acq. here. late p Imo. ꝛ Ang. in. l. q rome. §. duo fratres. ff. de verb. ob. Bal. in. l. q testamento. ff. de excu. tu. Imo. in repeti. l. diuus. ff. de re iud. p do. Ant. Imo. ꝛ alios in. c. ab excōicato. de rescrip. ꝛ doc. maxime Panor. in. c. ex parte. de cōcel. preben. et in istis vltimis ponūt Cano. qḋ si iudex in sentētia poneret dictionē maxime ex tali causa. Aduerte tamen ad nōnulla. primo dum Bar. in scḋo mēbro dicit, ꝙ sententia lata ꝯtra ius partis

7 valet.† Adde secus esse in decreto, q2 si interponitur cõtra ius partis est ipso iure nullũ.l. seie egresse.ff.de tu.⁊ cu.da.ab his.l. si putas.vbi glo.C.de peti.her.⁊ facit ꝙ.j.dicit Bar.de isto decreto.⁊ duplicẽ rationẽ diuersitatis ponit solus Albe. hic. pri-
8 ma est † q2 snia fertur presentibus partibus, sed decretũ interponit etiã absentibus partibus. Jtẽ decretuꝫ debet interponi causa cognita,ergo si ꝯ fiat, tanꝙ ꝯtra ius.l.est ipso iure nullũ. nõ sic in snia vt hic ꝑ eũ. Jstud tñ inuenio mirabiliter limitatuꝫ ꝑ Ang.hic,vt ꝓcedat qñ iudex interposuit decretũ nõ adhibita,prius cause cognitione, que reqrit̃:tũc hñ ipso iure est nullũ: sed si cũ cause cognitiõe,dato ꝙ sit ꝯtra ius partis, valeret, ꝭm
9 eũ:solũ hac ratione vt sit litiũ finis.† Sed dubito q2 etiã snia sine cause cognitione lata nihil valet, imo ex breuitate temporis reddit̃ nulla ꝭm Bar.in.l.prolatã.circa fi. C.de sen. cum cõcor. Secundo aduertẽ dũ dicit Bar.ꝙ snia lata ꝯtra ius partis dolo aduersarij qui falsas allegationes attulit,valet.sed datur restitutio in integruꝫ per.l.seruo inuito.§.cum pretor.ff.ad treb. Jntellige sane qñ talis sentẽtia fertur contra partem presentẽ vel absentẽ culpabilẽ.scꝫ per contumaciã.sed si esset lata contra absentem ex probabili causa,puta ex causa reip.tũc est ipso iure nulla.tex.est in.l.si pretor.§.marcellus. qui ita debet concordari.ff.de iudi.vbi per Bar.⁊ alios.⁊ aliquid per Ang.hic.et vide etiã ꝙ dicit Bar.in.l.vnica.in penul.col.circa fi. per illũ text.cũ
10 glo.C.de satisda.† Extra glo.querit Bar.post antiquos,an potestas existẽs extra territoriũ suum,possit de consensu ambarũ partium ferre sentẽtiam,concludit ꝙ sic,dummodo ordinarius illius loci nõ contradicat.adde ꝙ idem tenent Barto. Ange.⁊ alij cõmuniter in.l.quero.ff.de sol.Bald.et Moder. in.l.fi. ff.de iur.om.iudi.cõmuniter Cano.in.c.P.⁊.G.de offi.delegati.facit text.in.c.statutum.§.in nullo.de rescrip.in. vi. cõtrarium tenet glo.in.c.vt litigãtes.de offi.ordi.in.vi. Jac.but. Bal.⁊ Sali.in.l.j.C.de iurisdi.omnium iudi.et plenius Bald.in.l.si qui ex cõsensu.in vlti.colum.C.de epis.audi. Pau.de cas.in.d.l.quero. Potissimũ fundamentum eorũ est, quia potestas existẽs extra territorium dicitur priuatus.l.iij.ff.de offi.presi.ergo consensus priuatorum nihil operatur:vt.l. priuatorum.C. de iuris.om.iudi.sed ad hoc notabiliter respõdi qδ potestas extra territoriũ non habet iurisdictionem in actu seu in exercitio,sed bene habet in habitu. ita declarat gloss.notabiliter in.d.l.iij.ff.de offic. presi.ergo potest consensu priuatorum prorogari. d.l.quero.cũ simi. ¶ Secũdo adducitur pro ista parte quia iurisdictio coheret territorio.l.fin.in fin. C.vbi ⁊ apud quos. sed responde qδ hoc non est verum simpliciter. vt per Bar.in.l.j.in pe.⁊ fi.colũ. j.de iuris.om.iud. An aũt ad hoc vt procedat sententia Bart.⁊ communis,requiritur ꝙ partes expresse cõsentiãt:an vero sufficiat sola taciturnitas cum presentia partium. Jtem an requiritur ꝙ iudex alterius territorij etiã expresse consentiat:an sufficiat eum non cõtradicere vide per Alex. alios refentem in.d. l.fi.Et per ista sunt expedite iste leges. Et sic cum laude dei est impositus finis huic titu.

¶ De legibus. Rubrica.

1 Ad esse.l.requiritur ꝙ sit communis.
2 Ciuitas non potest facere statutũ,ꝙ ligaret vnum quarterium tantum.
3 Ab iniquitate.l.appellari non potest:tamen si fiat contra certã personam,bene potest.
4 Si statutum fiat verbis generalibus,si tamen probetur legitimis cõiecturis factum odio priuate ꝑsone, potest appellari vel opponi exceptio doli contra statutum.
5 Non tenent statuta in quibus inest dolus.
6 Statutum generale cogens affines ad compromittendũ valet secus si certam personam.
7 Ad cognoscendum si statutum sit factum odio alicuius,nõ sunt attendenda verba statuti, sed cõtra quem effectus porrigatur.
8 Statutum generale secularium, non debet ligare ecclesias nec earum res.
9 Valet statutũ ex causa, in fauorẽ ⁊ priuilegiũ seu remunerationem specialium personarum.
10 Statuta que ex causa fiunt in odiũ vel fauorem particularium personarum, respiciunt publicam vtilitatem.
11 Propter excellẽtiam alicuius qui propter delictũ debeat mori,debet pena remitti.
12 Propter excellentiam et eximiam virtutem hominis, licet recedere a statutis.
13 Mulieres non possunt interesse ad statuta condenda.
14 Mulieres non possunt esse de consilio nec interesse condendis ll.aut reformationibus.
15 Rusticus q promisit plantare vineas in fundo, ⁊ dare quartam partem fructuum,si plãtauit alias arbores: similiter tenebitur de illis dare quartam partem fructuum.
16 Hoc verbum vir,concipit etiam mulierem.
17 Delictum etiam ignorantia commissum punitur.
18 Volens occidere titium si occidat caium amicum suum an puniatur de homicidio.
18 Jn dubio,opinio que est minor in delictis est tenenda.
19 Statutum puniens corporaliter homicidiũ,intelligitur de homicidio dolose commisso,secus si culpa.
20 Statuta penalia semper intelliguntur habere in se clausulam: si dolo delicta fuerint commissa.
21 Occidens aliquem sine dolo,nõ tenetur pena mortis etiã stante statuto ꝙ occidens occidatur.
22 Homicidium cõmissum in personam amici vel affinis non presumitur dolosum,sed casuale.
23 Statutum loquens de homicida itelligit̃ de doloso ⁊ culpabili.
24 Non punitur quis pena mortis quãdo extra voluntatem occidit aliquem,etiam stante statuto ꝙ occidens occidatur.
25 Stante statuto ꝙ occidens quouis modo, decapitetur, qualitercunqꝫ quis occidat decapitabitur.
26 Quis modus sit seruandus in statutis vel legibus condendis.
27 Forma non seruata actus est nullus.

Ex est. Jsta.l.habet quatuor dicta.⁊ ita colligã quatuor notabilia. Pri-
1 mũ est ibi cõe ꝑceptũ:† ex quo Nota ꝙ ad esse l.requirit̃ ꝙ sit cõmunis:facit.l.iura non in singulos in verbo generaliter.j.eodem.⁊ tex.in.c. erit aũt leg.iiij.dist. in vbo nõ pro priuato commodo: sed cõi omniũ vtilitate. Et dicitur lex cõmune preceptũ propter tria:primo quia fit cõmuni autoritate. Secundo quia debet esse cõmunis omnibus. Tertio quia fit pro cõmuni vti-
2 litate ꝭm Ful.hic.† ⁊ dicit Ang.hic ꝙ ista.l.prestat arg.ꝙ ciuitas non posset facere statutum ꝙ ligaret vnũ quarteriũ ciuita-
3 tis tm̃. † Et circa hoc no.ꝙ licet ab iniqtate legis appellari nõ possit.l.si qua pena.ff.de verb.sig.tñ si fieret statutum vel cõstitutio contra certam ꝑsonã posset appellari.l.j.§.solẽt.ff.qñ app.
4 sit.⁊.l.j.⁊.l.ꝗ grauatos.C.de censi.li.xi. † Jmo fortius si statutũ vel constitutio fierent verbis generalibus:si tñ põt probari legitimis coniecturis ꝙ facta sit odio priuate persone,poterit appellare vel opponere exceptionẽ doli ꝯ statutum: text.est no.ĩ l.j.§.fi.vbi glo.ff.de exceptio.do.ita dicit Bart. in.l.oẽs populi. §.eo.in vlti.q.v.q. prin.⁊ in.l.fi. in.j.col.ff.de app. reci. Panor.ĩ rub.de consti.Cano.omnes in.c.cum omnes.eod.titu. Ange.⁊ Alexan.in.l.ij.ff.quod quisqꝫ iur.⁊ Alex.consil.cxc.in.ij. vol.incip.mature.in.v.colum.⁊ dicit signanter Bal. in.l. quisquis.C. quorũ app.nõ recip. ꝙ etiã si in statuto esset verbum generale: sed effectu esset singulare contra certaꝫ personã, potest semper contra tale statutũ opponi exceptio doli per text.no.in.d.l.j.in
5 fi. † Adde etiã Bal.in. c.ij.de iureiu.vbi dicit ꝙ in.d.l.vnica in fi.est tex.vnicus in iure, ꝙ etiã statuta nõ tenent quibus dolus inest.Alibi dicit Bald.in.c.cum ordinẽ. de rescript.allegando Jo.mo.ꝙ verba statuti nõ possunt dici generalia quando non possunt verificari nisi in vno indiuiduo,⁊ quod statutum debet esse generale nõ solum verbis:sed etiam effectu ⁊ hoc quotidianum ꝭm eum.aliter tñ videt̃ dicere Panor. in.c.consuluit. in fi.
6 de appel.† facit ꝙ dicit Bal.in.§.quibus.in fi.in.j. consti.C.ꝙ licet valeat statutum generale cogẽs affines vel coniunctos ad compromittẽdũ:tamen secus in statuto cogente certã personã ad compromissum,in effectu nõ valet,argumento.l.toties. ff.de pollici. Confirmo per id quod decidit Barto.in.l.nemo externus per illum text. C.de iudeis:vbi dicit, ꝙ populus statuendo legem generalem,potest statuere ꝙ res: puta frumentum: tali pretio venderetur.l.annona.ff.ad.l.iul.de anno.et in.l.j.§. cura carnis:vbi Barto.ff.de offi.prefe.vr.tamen non posset specialiter statuere contra certas personas particulares ꝙ dicit Bar. notandum:⁊ idem not.Bart.in.d.l.toties.ff.de polli. ⁊ ꝙ Bart.
7 no.in.l.antiochensiũ.ff.de priuil.cre. † Cõfirmo etiam ex egregia decisione Pe. de ancha.in cõmento.c.canonum statuta de constitutio.in.xi.questio.principali.ver. ego quero in questione in qua consului,vbi querit, archiepiscopus spoletanus hꝫ certa molendina extra portam spoleti sibi donata ex largitiõe regis vngarie:eodẽ modo communitas spoleti habet alia molendina extra portam ciuitatis:qui ibant ad molendinum dabant certam quantitatem frumenti pro molendo:spoletani fecerunt statutũ qδ ciues vel incole qui mitterent frumentum ad molẽdinum extra portam ciuitatis soluerẽt tantũ in ingressu porte: saluo nisi mitterent ad molendum ad molendina ciuitatis:tunc nihil soluerent:fuit orta questio inter episcopũ ⁊ ciuitatẽ.Nam episcopus dicebat statutum nõ valere: quia factum eius odio, ipsi de ciuitate dicebãt statutum valere,quia statuerunt in persona ciuium:

sona ciuiũ:⁊ sic in suis subditis ⁊ in eorũ territorio:et quod fuit
eis licitũ facere eorũ cõditionẽ meliorem, etiã cum dãno tertij.
l.proculus.ff.de damno infecto.dicit Pe.de anch.se consuluisse
quod non sit attendendũ in quem verba dirigantur:sed contra
quem effectus porrigatur:vt dicit text.not.in.l.cum pater.§.do
natio.ff.de leg.ij.⁊ plerũqꝫ verba videntur dirigi ɔ̃ vnũ tñ effe-
ctus dirigitur contra alium.⁊ istud est ponderandũ maxime.l.
iiij.§.nunc de effectu.ff.de libe.leg.vnde cum effectus huius sta
tuti principaliter dirigatur ad molendina archiepiscopi tanqꝫ
eius odio factum sit,nihil debet in effectu valere.Uel dꝫ intelli-
gi de euntibus ad alia molendina ciuium non archiepiscopi
8 † q̄ statutũ seculariũ[a] generale,non dꝫ ligare ecclesias nec ea-
a rum res.⁊ ita cõsuluit Pet.de anch.cõsi.xiiij.incip. super dubio
transmisso.⁊ illi cõsilio se subscripsit totũ collegiũ bono.⁊ appa
ret ex subscriptione illius. Idẽ tenet Panor.in cõmẽto.c.eccle-
sia sancte Marie.in.xxij.col.Alb.de rosa.in scda parte statuto-
rum.in.ij.q.⁊ Alex.in cõsi.ccxi.in.ij.vo.inci.visa facti narratiõe.
in pe.⁊ fi.col.¶ Adde q̄ credo qđ ista sit etiã decisio eiusdẽ ca-
sus,quã ponit idẽ Pet.ɔ̃si.cxlv.incip.optimis rationibus.vbi
reprobat statutũ spoleti,ꝙ generalit̃ imponebat onus soluendi
certũ qd ꝓ frumẽto deferẽdo ex vna parte. q̄ in effectu licet nõ
verbis p̃iudicabat molẽdinis archiepi.⁊ idẽ i simili ɔ̃suluit idẽ
Pe.consi.cxciij.incip.ꝓ cõitate.ɔ̃trariũ tñ in ista qõne in dictis
molẽdinis archiepi spoletani ɔ̃suluit Bal.⁊ est iter ɔ̃silia Pe.
de anc.ɔ̃sil.xi.inci. factũ super quo petit̃ ɔ̃siliũ tale est. Idẽ late
Jo.cal.in ɔ̃si.xxi.posito in ti.de consti.quod incipit eps habens
extra ciuitatẽ.⁊ istã qõnem vide latius examinatã in mea repe.
l.quo minus.in.xv.q.ff.de flu. ¶ Limita tñ istũ tex.⁊ p̃dicta nisi
statutũ fieret ex cã rationabili specialiter ɔ̃tra aliquẽ priuatũ in
eius preiudiciũ.tunc bene valet,subsistẽte iusta causa.ita Bal.⁊
Ful.hic circa prin.per.l.dãnato.C.de here.facit gl.no.i.l.amis-
sione.§.que deficiũt.in verbo relegati que sic dꝫ itelligi.ff.de ca-
pi.dimi.addo Ang.idem exp̃sse dicentem in.l.impetrata.C.sen.
res.nõ pos.per multas leges per euꝫ allegatas.⁊ dicit ita pridie
sex doctores ita cõsuluisse ⁊ pulchre Ange.ɔ̃si.lxij.incip.nobilis
miles dñs Raymũdus.Cano.maxime.d.Anto.⁊ Imo.in.c.cũ
omnes.de cõsti.facit bonus tex.in.l.vẽditor.§.si ɔ̃stat.vbi Bar.
notabiliter.ff.cõmu.predi.⁊ qđ dicit glo.in.l.ij.in v̄bo detrahi.
ff.de his qui sunt sui.Et diceret̃ subesse iusta causa, qñ fieret lex
seu statutũ cõtra priuatũ ad sedandũ tumultũ populi in ciuita-
te.text.est nota.in.l.si quis filio exheredato.§.hi quoqꝫ.ff.de in-
9 iu.rup.ẜm Ang.in.d.l.antiochensiũ.ff.de priui.cre. ¶ † Simi-
liter ecõtra posset fieri statutũ ex causa in fauorem ⁊ priuilegiũ
seu remuneratiõe specialiũ personarũ.l.neqꝫ dorotheũ.⁊.l.do
ctitij.C.de decurio.li.x.ẜm Bal.⁊.ful.hic,adde quod idẽ tenet
Albe.i.j.parte statutorũ.i.xvij.q.nota, Jo.de platea post Ang.
in.d.l.neqꝫ dorotheũ.⁊ Pet.de anc.i.c.si ꝓpter tua debita.in.x.
notabili per illũ tex. de rescri.in.vj.⁊ dicit notabiliter Bald.in
l.leges vt generales.C.eo.ꝙ tale statutũ factum ad fauorẽ spe-
cialis ꝑsone nõ indiget alia publicatione, q̄ cessat ratio ꝓpter
quã al's statuta debẽt publicari, scꝫ vt cognita generaliter ob-
10 seruent̃. † Et attendendo ꝙ talia statuta que ex cã rationabili
fiunt in odium certe persone vt iuribus preallegatis et.l.si pri-
uatus.ff.qui ⁊ a quib.eodẽ modo qñ ex causa fiũt in beneficium
effectu dicuntur respicere publicã vtilitatẽ ꝑ doctrinã Bal.no-
11 tabilẽ in auten.habita.in.iiij.colũ. C.ne filius pro patre. † Itẽ
propter excellentiam virtutis alicuius qui propter delictũ de-
bebat mori vel aliter puniri, debet pena remitti. text.est singul.
12 in.l.ad bestias.ff.de pe. † Sicut propter excellentiã et eximiam
virtutem hominis,licet recedere a statutis.l.scire opꝫ.§.opor-
tet vbi tex.sing.ver. valde disciplinatos.⁊ ibi Bal.ff.de exc.tut.
13 de quo vltimo dixi plene in.l.cum quid.ff.si cer.peta. ¶ † Ex se-
cundo dicto tex. ibi virorum prudẽtium notat Bart.in prin.qđ
mulieres non possunt interesse ad statuta cõdenda:⁊ sic in con-
dendis legibus vel statutis nõ est exquirendum consilium mu-
lierum propter earum fragilitatem ẜm Cy.⁊ Bald.alibi tamen
tex.in.§.hec autem omnia.in aut.vt iudi.sine quo.suf.quem alle-
gat Fulg.hic ⁊ dicit ꝙ imperator cũ cõsilio vxoris sue fecit illã
constitututionem.⁊ alibi Jo.and.in.c.grauis.de deposi.dicit se
didicisse ab vxore sua,ꝙ etiã si pulchra noĩa magno pretio ven-
derent̃,deberet pater emere vt imponat filio bonum nomen.ex
b hoc tex.infert Bart.idem in fin. arg. ꝙ mulieres non possunt[b]
esse de cõsilio nec interesse condendis legibus aut reformatio-
14 nibus.⁊ pro hoc infert qđ † mulieres per earum vsum non pos-
sunt consuetudinem inducere, arg.a statuto ad cõsuetudinem.
l.de quibus.ĩ.eo.⁊ vtrũqꝫ tenet Alb. hic ⁊ Panor.in.c.fi.in.vij.
col.de cõsue.¶ Primo fallit ẜm Ang.hic,in comitissa que suc-
cessit in aliquo comitatu.nã potest legem condere in suo terri-
torio,⁊ sic statuta ⁊ cõsuetudines.arg.notatorũ in.l.fi.C.de arb.
¶ Secũdo fallit nisi mulier ex speciali priuilegio principis vel

imperatoris haberet iurisdictionem,per tex.in.c.dilecti.de ar.⁊ a
tex.in.l.fi.C.de arb.vbi gl.⁊ Bar.¶ Tertio videt̃ posse limita-
ri in his que ad earũ artẽ spectãt.per.l.i.§.i.ff.de varijs ⁊ extra.
cog.Tu attẽde ad ponderationem Bar.⁊ doc. factã in isto tex.
in verbo viuorũ ⁊ adde facere text.in.l. scripturas. in fi.in v̄bo
viuorũ.C.qui po.in pig.ha. quẽ ad hoc ibi expresse no. Bal.qđ
priuata schedula subscripta manu testium hꝫ viꝫ publice. dicit
Bal.per illũ text.in verbo viuorũ ꝙ si essent tres viri ⁊ esset ali-
aliqua mulier nõ haberent fidem ꝑ illũ tex. Cõtra tñ has pon-
derationes videt̃ facere fortis doctrina glo. in cle.j.in v̄bo pre-
sidẽtes.in fi.de rescrip.quã ibi no.domi. Anto.⁊ Imo. ꝙ qñ lex b
vel statutũ vtit̃ aliquo termino ratiõe frequẽtioris vsus, vel ali-
qua ꝑsona,nõ ꝑ hoc intelligit̃ excludere alias ꝑsonas, et ita di-
cunt limitari regulã ꝙ vnius inclusio aliorũ est exclusio. l. cum
pretor.§.i.ff.de iudi.c. nonne bene dicimus.de presump. Ita in
istis legibus.l. facit mentionẽ virorũ gratia frequentioris vsus c
cum legibus condendis:vt plurimũ interueniũt viri. nam per
hoc nõ videtur excludere feminas. Adde aliam gl.⁊ meliorem
de iure in.l.j.in gloss.j.C.de his qui ad eccle.confu.⁊ glo.in aut.
cassa.in verbo per italiam.C.de sacrosan.eccle.et glos.in.l.vni-
ca.in verbo sponsam. C.de rap.virgi.⁊ gl.in.l.ij.in princ.in ver-
bo precedente. ff.de vulg.⁊ gl.in aut. Imo.in verbo parẽtibus.
in.l.si mater.§.hoc iure.ff.de excep.rei iudi. Bal.in.c. ex cõque-
15 stione.in.iij.colũ.de restitu.spo. † Item adde ꝙ singulariter te-
net Jo.an.in addi. Spe.in ti.de loc.§.j.ver.quid si colonus vbi
decidit de rustico qui promisit plãtare vineas in fundo, ⁊ dare
quartã partẽ fructuũ,ꝙ si etiam plãtauit alias arbores ꝙ simi-
liter de illis tenebit̃ quartã partẽ fructuũ dare: quia de vineis
est dictum:q̄a frequẽtius cõsueuerunt plantari. Tamẽ caue q̄
cum hic iurisconsultus procedat diffiniẽdo et ponẽdo casus le-
gis:nõ sit verisimile[c] ꝙ dixerit virorũ gratia vsus frequẽtioris.
16 † Item ad p̃dicta adde ꝙ dicit Bal.in.c.licet vniuersis.de test.
ꝙ q̃uis text.dicat ꝙ debẽt esse viri: vir tamen concipit mulie-
c rem[c] licet videtur vocabulũ precise masculine significationis.l.
qui testamento.§.mulier.ff.de testa.⁊.l.tres fratres. ff. de pac.⁊
l.lucius.§.quesitũ.ff.de leg.iij.hec tñ interp̃tatio ẜm euꝫ non ha
beret locum in statutis terrarũ sicut nec in stipulationibus: vt
17 no.ꝑ Dy.⁊ alios in.l.j.ff.de ver. sig. ¶ † Ex tertio dicto tex.ibi
delictorũ que sponte vel ignorantia. not.ꝙ delictũ etiã ignoran
tia cõmissum punit̃. intellige tñ quod talis ignorãtia hꝫ culpã
in se.l.item mela.in prin.ff.ad.l. aquil.alias secus. et vltra leges
alleg.in gloss. pro exẽplis ad hunc text. potest poni exemplum
in.c.continebatur:et in.c.lator.de homi. Potes etiam ponere
exẽplum in eo qui dormiendo alium vulnerat vel occidit,si scie-
bat defectũ suum ⁊ non monuit. Bart.in.l.pe. ff.ad.l.pompe.de
pari.dixi in.l.vt vim.s̃.de iusti.⁊ iu.distingue tamen in hac ma-
teria:vt per Bart.⁊ Bal.hic.⁊ dum Bar.in primo membro al-
legat quedã iura cano. corrupte debet allegare. c. sicut dignũ:
vt ibi gl.in verbo cõsiliũ:de homi.⁊ tex.in. d.c. cõtinebatur:⁊ in
18 d.c.lator. Joã.an.in.c.ij.de constitu.in.vj.in nouella. ¶ † Quid
autem si volebã percutere vel occidere titium, et vulneraui vel
occidi caium amicum vel consanguineum meum, an puniar de
homicidio.est casus frequens quem ponit Bar.in.l.respicien-
dum.§.delinquunt.in fi.ff.de penis:et ibi videtur concludere ꝙ
cum omnino daret operã rei illicite puniri debet: et illa decisio
Bart.quando casus occurrit ponit iudices maleficiorũ in ma-
gno periculo dum volunt decisionẽ Bar.seruare. Uerius est ꝙ
cum iste sit solũ in culpa non in dolo, propter solã culpã non dꝫ
puniri corporaliter prout dolosus homicida:sed extra ordinem
arbitrio iudicis.ita tenet Ang.⁊ melius in.§.delinquunt.⁊ in.l.
si cum seruo:per illũ tex.ff.de iniur.⁊ Flo.in.l.scientiam.§.sed et
si defendendi.ĩ.ad.l.aquil.qui est fortis text.⁊ ista vltima opi.in
iudicando esset tenenda: Quia in dubijs opi.semper in delictis
mitior est sequenda.l.interp̃tatione ⁊.l.sanctio leguꝫ.ff.de pe.et
vide in simili notabi.questio.Bar.in.l.diuus. ff. de sica.⁊ ista de-
19 cisio Ange.fortiter comprobatur ex his que nũc dico. ¶ † No.
ergo quod statutum puniens homicidam corporaliter, intelli-
gitur quando homicidium est dolo commissum: secus si culpa,
text.est nota.et melior de iure in.l.cum aũt excipitur. ff. de edil.
edi.ẜm ange.hic:vt per eum distinguentem plene adde Barto.
in terminis in.l.quid ergo.§.pena grauior.in.iij.colum.in prin-
cip.ff.de his qui no.infa. Item adde qđ per illum text.idem di-
cit Bal.in repe.magna. l.j. C.de sum.tri.in vlti.char.⁊ in.l.om-
nes populi.in.xvij.col.s̃.de iust.⁊.iu.⁊ in.l.data opera.in.v.colũ.
C.qui accu.nõ poss.⁊ in.l.quicunqꝫ.in.vj.colum.C.de ser. fugiti.
Bal.⁊ Sali.melius q̃ alibi in.l.ij.C.de noxa.late Bal.in. c.fi.de
cõsti.Ange.in.l.is qui cum telo. C.ad.l. cor.de sic. Sal.in.l.pen.
eo.ti.Car.in.c.lator.de homi.Alexan.cõsi.ccxl.in.ij.volu.incip.
videtur in casu proposito:⁊ in cõsi.cxliiij.in.ij.volum. incip.post
redditũ.plene ⁊ notabiliter Paul.de ca. quem vide in cõsi.cxc.

a ¶ Secula-
riuꝫ Adde
Jo.de imo.
in.c.q̃ cleri
cis.de fo.cõ
pe. Lapum
alleg. c.⁊ se.
cal.i dispu.
inci.statuto
cauetur.

b ¶ Nõ p̄nt.
Adde doc.
in.l.ij.C.de
leg.doct.in
l.ij.ff.de re.

c ¶ Mulierẽ.
Adđ gl.i.c.
ij.de resc.li.
vj. Bar.i.l.
si ita scp̃tuꝫ
ff.de leg.ij.
Bal.in.l.an
cil.C.đ fur.
specu.ti.de
alleg.et di-
spu.i.§.post
h.v.vel vbi
masculinũ.
ang.ɔ̃si.cx-
iiij.ici.qđ ãt
si frẽs in cõ
muniõe. fal
lit i ɔ̃scrib⁹⁊
tũc masculi
nũ nõ cõci-
pit femini-
nũ ẜꝫ arch.
i.c.si qs sua
dẽte diabo
lo.xvij.q.iij.
Bal.i.l.gal
lus.ff.đ.lib.
⁊ posth.ant.
de bu.i.c.i q
husdã.đ pe.
Pe.de anc.
i cle.j.de ba
ptis. ang.in
l. tres frẽs.
ff.de pa. io.
de imola.et
mod.in.l.ꝙ
đr.i.xix.col.
ff.de v̄b.ob.
Lu.ro.cõsi.
xxxv.ici.vi-
sa facti serie
Jo.de imo.
ɔ̃si. xxxviij.
icip.i casu p̃
misso. alex.
đ imo.ɔ̃s.lxi
i.j.col. icip.
sup eo de q̃
q̃rit̃.i.j.vol.
idẽ alex. ɔ̃s.
j.i qnto vo.
idẽ alex. ɔ̃s.
cxxv.ici.in-
uestiture in
v.vol.barb.
ɔ̃si. xv.inci.
clemẽtissi-
mi dei p̃ris
i.j.vol. Fal-
lit ⁊ secũdo
vbi tractat̃
de cõsi. ẜm
Bal. in cõs.
cxxi. inci.in

ꝓuincia an
conitana. ī
iij.vo. fallit
⁊. iij. ī odio
sis ſꝫ arch.
in.d.c. ſi qs
ſuadente. ⁊
alex.d imo.
ꝯſi. xcv. ici.
animaduer
ſis.i.iiij.vo.
Et qd ī ma
teria penali
vid i.l. ſi qs
in tanta.C.
de ſer.fug.⁊
ī.l.qcūqꝫ.C.
de ſer.fug.⁊
in. d.c.ſi qs
ſuadēte.⁊ ꝑ
Barb. cōſi.
xvj. in.j.vo.
Nic.ſuperā
tius miles
Hieroſoly-
mitanus:et
vtriuſqꝫ iu-
ris doctor.

incip.in cauſa incarceratorum.Pau.de caſt.hic. Item pro iſta
deciſione facit qd tenet Bar.in.l.j.§.non autē.ff.ſi qs te. lib.eſſe
iuſſus fuerit.Itē facit qd vult Bart.in.l.j.in prin.in.iij.col.ff.ad
turpil.Itē adde qd decidit Nellus de ſancto Gemi.in.tractatu
bānitorū in ſecūda parte ſecūdi tēporis in.q.xiiij.⁊ eſt nota.deci
20 ſio in ꝓpoſito.in.q.xxvj. † Item adde ꝙ dicit Bal. in.l.fi.ꝑ glo.
ibi.ff.ꝙ quiſqꝫ iuris,ꝙ ſtatuta penalia ſemꝑ intelligunꝛ habere
clauſulā in ſe:ſi delicta dolo fuerint cōmiſſa.¶ Sed aduerte:qa
contra predicta oīa facit ꝙ no.Bal.in.l.iij.§.ꝙ pretor.per illum
tex.in verbo ceſſat.ff.ne quis eū q.⁊ ibi dixi cū concor.ibi ſigna-
tis per do. Alex. vbi not.ꝙ ſi ſtatuto caueatur ꝙ ſi aliquis per-
cuſſerit aliquē.punitur in centū,ꝙ nō reqrīꝛ dolus,ex quo ſtatu
21 tum nō facit mentionē.ſed ſufficit culpa.Tene cōmunem. † Et
dicit Pau.de ca.in.l.decuriones.C.de infami.ſe habuiſſe. q.de
facto,Stante ſtatuto ꝙ occidēs aliū occidatur.quidā proijciēs
lapidē nō animo occidēdi:occidit tñ illū.dicit ſe vnum liberaſſe
a pena capitali,ſed cū magno labore, qꝛ iudices volebāt facere
eum occidi,ſequēdo tenorē ſtatuti: licet de iure cōmuni qs ali-
ter puniatur pro culpa aliter pro dolo.vt hic per Bart. dicit ꝙ
eum euaſit.quia oſtēdit Bal.in.d.l.data opera. ad fi.ꝙ dicit be
ne notandū.⁊ illam deciſionē Pau.refert ⁊ ſeqtur Alexā.in di-
22 cto conſi.cxl.in fi. ¶ † Et no.diligenter ꝙ homicidiū cōmiſſuꝫ
in ꝑſona affinis vel amici.preſumiꝛ caſuale,non doloſum. glo.⁊
docto.in.l.j.C.de ſica.Bal.in.l.fi.in.xx. oppo.C.de here.inſti.et
23 p̄dicta bene no.qꝛ magne ſunt importātie ⁊ quotidiana. † Ad-
de p̄dictis ꝙ do.Cardi.in.c.lator.de homi.refert accidiſſe de fa
cto. Quod erāt duo ſocij in vna naui:⁊ alter cū ligno ī quo erat
ferrū ad trahendū ramos arborū obſtātes ꝑcuſſit ſociū q mor-
tuus eſt.dicebat ſtatutū ꝙ homicida debeat decapitari:fuit cō
ſultū ꝙ iſte decapitari nō debeat: qꝛ ſtatutū loquens de homi-
cida dꝫ intelligi de doloſo ⁊ culpabili.alleg.l.ij.C.de noxa.⁊.c.in
24 noſtra.de iniu. † Itē adde qd decidit do. Sig.de homodeis in
ꝯſi.xxviij.incip.ſtatuto ciuitatis Papie caueꝛ ī pe.col.vbi refert
eueniſſe de facto in ciuitate Papie ꝙ qdā ruſticus volens eui-
tare canē ferocē ne ipſuꝫ morderet ꝓiecit lapidē ꝯ canē, in loco
quo iter publice fiebat.⁊ ſic fuit in culpa, et hominē ignoranter
ꝑcuſſit ⁊ occidit.ꝙ lꝫ ſtatutū dicat ꝙ occidens dꝫ puniri in ere ⁊
in ꝑſona ꝙ tñ iſto caſu dꝫ parua pena imponi.Itē adde ꝙ dicit
idē do.Sign.in ꝯſi.l.incip.titius calce ꝑcuſſit vxorē, qd ſi mari-
tus calce ꝑcuſſit vxorē in corpus ex qua ꝑcuſſione dicta mulier
cecidit in terrā, ⁊ finaliter mortua eſt, ꝙ maritus nō poteſt pu-
niri de morte. cū nō fuerit in dolo,⁊ mors cōtigerit preter eius
25 ꝓpoſitū.¶ † Limita p̄dicta oīa niſi ſtatutū diceret ꝙ qcūqꝫ oc-
ciderit quouiſmodo,vel qualitercūqꝫ,decapiteꝛ.qꝛ tūc nō diſtin
guitur an dolo vel lata culpa.ita Sali.in.l.ij.in.iij.col.de noxa.
26 ¶ † Ex quarto dicto tex.ibi cōis reipub.ſponſio.no.ſm Bar.⁊
alios modū ꝯdēdi legē vel ſtatutū.qꝛ ꝯgregato populo,dꝫ ꝯſul
vel ꝑor facere ꝓpoſitū.⁊ poſtea interrogare populū an ſibi pla-
ceat ⁊ populus dꝫ ꝯcorditer reſpondere ⁊ affirmare.⁊ hoc facit
ſꝫ Bar.hic ad reformatiōes ⁊ ꝯſtitutiōes q̄ tota die fiunt.adde
tex.in.l.j.in prin. vbi Mod.no.ff.ad.l.falc.⁊ tex i.l. itē veniūt.§.
pridie.ff.de peti.here.plene Bar.in.l.oēs populi. in.iij.q.princi
pali.ſ.de iuſti.⁊ iur.ꝑ doc.in.l.humanū. C.de legi. ⁊ vide Bal.ī
l.ij.ī fi.col. C.de ꝓba.vbi ponit de forma cōdēde legis ⁊ reforma
tionis.⁊ q̄ differētia ſit inꝛ vnā ⁊ aliā.vt ibi ꝑ eū.Adde etiā ꝙ ſin
gulariter dicit Bar.in.l.ij.C.de decurio.li.x.ꝙ ſi nō apparet de
ꝓpoſita facta in ꝯſi.ꝑ ꝯſulē vel priorē,dū tñ appareat de volun-
tate ꝯſilij valet ꝑ.l.de qbus. in fi.ſ.eo.⁊ refert ⁊ ſeqniꝛ Bal. hic ī
27 vj.col.et not.ad limitationē eius quod hic dicit Bar.† et iuxta
hoc querit Bald.hic.in.ij.co.ſtatutū peruſij dictat qd oēs pro-
poſite debeāt fieri ꝑ priorē ⁊ aliter nō valeant. pone cōgregata
adunātia generali totius populi, populus vult aliqd ſtatuere:
ſed prior nō vult illud proponere.quia forte eſt penale vel iura-
uit non proponere.alius proponit ⁊ populus ſic ſtatuit cōcordi
ter,an valeat.primo dicit videri qd ſic ꝑ id qd dicit Bar. in.d.l.
ij.C.de decurio.lib.ij.⁊ proxime retuli.In ꝯriū n dicit facere.qꝛ
forma nō ſeruata, actus eſt nullus.l.cū hi. §. ſi p̄tor.ff.de trāſac.
l.non dubium.C.de legi.cum ſimilibus.Concludit Bal. ꝙ ſi cō-
ſilium populi erat potens tollere dictum ſtatutum valet arg.l.
28 fi.in princi.ff.de leg.ij.cum alijs allegatis per eum.† Addo pro
eo facere quod ipſe Bal.dicit in.l. Barbarius.in.v.colum.in fi.
ff.de offi.preto.de reformationibus factis per cōſiliarios popu
li contra formam ſtatuti:quia cum habeant poteſtatem ſuſpen-
dendi ſtatuta,videtur ſuſpenſum ſtatutum. Fulgo.hic tenet cō
tra Bald.quia ſecunda reformatio vel ſtatutum nihil valet.niſi
expreſſe ſit derogatum primo ſtatuto: quia cum primū ſtatutū
dicat,⁊ aliter non valeat,cenſeꝛ habere clauſulā derogatoriam
ad ſequentia.ergo nō valet,niſi ſpecialiter ſit derogatum.l.ſi qs
in principio teſtamēti.ff.de leg.iij.⁊ dicit Fulgo. quod non ſunt
multi dies quod in ſimili queſtione ita reſpōdit in quadam con-
ſtitutione iurata facta ꝑ epiſcopum ⁊ canonicos Triuiſie eccle
ſie de non admittendo alios canonicos. qd ſi fecerint aliam ca-
pellam ⁊ addiderint numerum nō valet:vt hic per eum.de quo
habes tex.⁊ ibi Canoniſte in.c.cum. M.ferrarienſis:de conſti.
Ego contra Bal.etiā adduco fortiter,qꝛ eo ipſo ꝙ ſtatutū inua
lidat ꝓpoſitam: niſi fiat a priore,diciꝛ etiā inualidare ſtatutum
ſeu reformationē ſuper eo factā:tex. eſt valde no.in.l.j. cum glo.
in verbo relinquaꝛ: vbi Bart.clare in.iij.no.⁊ Ang.C.de peti.
ho.ſubla.lib.x. Pau.de ca.in.l.j.in prin.ff.ad.l.fal.cum ergo hoc
ſtatutum intelligatur annullare,nō ſolum propoſitā: ſed etiam
ſtatutum ſuper eo factū, ergo cum intelligatur habere clauſu-
lam annullatoriam ſecundi ſtatuti: nō valebit ſecundum ſtatu-
tum:niſi expreſſe primo derogetur:vt late concludit Bart.in.l.
oēs populi.in.iiij.q.tertie queſtionis principalis: in verſi.ſcdo
iuxta p̄dicta.ſ.de iuſti.⁊ iu.cum concor.quas ibi dedi:ita in ſpe-
cie reprobat Bal.hic.Alexan.in.l.j.in princ.in.j.⁊.ij.col.ff.ad.l.
fal.licet de Fulgo.hic nullam mētionē faciat:et ita remanet ex-
pedita ſcholaſtico more:iſta lex,lecta in alma Florētiſſima vni-
uerſitate Ticinenſi per me Jaſonem de Mayno Mediolanen
ſem,iuris vtriuſqꝫ doctorem.

1 ☞ An conſuetudines clericorum,ligēt clericos vel perſonas eccleſiaſticas.
2 Conſuetudo poteſt tripliciter capi.
3 De natura copulatiue eſt ꝙ ponatur inter diuerſa.
4 Quando in caſu occurrente non reperitur lex:nec conſuetudo, tunc debet attendi ſimile conſuetudinis.
5 Ratio ſe habet ad legem tanqꝫ anima, ⁊ lex tanqꝫ corpus.
6 Roma eſt caput ⁊ communis patria.
7 Judex pronuntians cōtra conſuetudinem, ita facit litem ſuam ſicut ſi contra legem ſcriptam.
8 Conſuetudo etiam iniqua excuſat a pena.
9 Conſuetudo excuſat notarios ⁊ alios a pena falſi.
10 Conſuetudo non excuſat ab actione iniuriarum.
11 An conſuetudines laicorum ligent clericos ⁊ debeāt obſeruari in curia epiſcopi.
12 An clerici volentes,poſſint vti conſuetudine laicorum.
13 Statuētes poſſunt a principio exceptuare clericos,ne gaudeāt beneficio ſtatutorum.
14 An ſimile conſuetudinis vincat legem.
15 In iuribus feudorū non habet locū argumentū a ꝯrio ſenſu.
16 Si conſuetudo eſt in ciuitate,ꝙ filius maſculus excludat feminam an erit idem in nepote.
17 Statutū de cōpromiſſis inter agnatos eſt fauorabile.ideo comprehendit nepotē cōceptū ⁊ natū poſt emancipationem filij.
18 Quando in lege vel ſtatuto non poteſt aſſignari niſi vnica ratio,illa habetur pro expreſſa.
19 In vltimis voluntatibus, appellatione filiorū veniūt nepotes: in contractibus vero non,in feudis vero ſic.
20 Si feudum ſit conceſſum alicui pro ſe ⁊ ſuis filijs intelligitur de deſcendentibus in infinitum.
21 An ex idētitate rationis,ſit licita extenſio cōſuetudinis, ad correctionem iuris communis.
22 Qñ in caſu occurrente nō reperitur lex ſcripta:ſed reperitur ſimile legis,⁊ ſimile conſuetudinis, quod ſimile preferatur.
24 Quantum poſſeſſum tantum preſcriptum.
25 Acceſſoria ⁊ emergentia preſcribuntur,⁊ ſi non poſſideantur.
26 Jura feudorum nō debēt allegari ad deciſionem aliarum cauſarum,cum ſint iura ſingularia.
27 Vaſallus vendens feudum dño, ſi decipiatur vltra dimidiā iuſti pretij,an poſſit petere reſciſſionem venditionis.
28 Si res non feudalis concedatur in emphyteuſim in ea habebit locum remedium.l.ij.C.de reſcin.vendi.
29 Remedium.l.ij.habet locum in omnibus contractibus boneſi dei:non tamen in ſtricti iuris.
30 Quilibet populus poteſt inducere conſuetudinem localem.
31 Sicut qñ iudex grauat ꝑtē interlocutorie ſniando, ita qñ facto.
32 Ea q̄ ꝓcedūt ab eadē cā efficiēti, debēt parem effectū ꝓducere.
33 Lex poteſt in totū tolli:non ſolum per contrariā legem vel cōſuetudinem,ſed etiam per non vſum.
34 Si per conſuetudinem obſeruatum eſt ꝙ valet ſnia in preſentia trium conſulum mercatorum,valet ſententia non obſtante eoꝝ ſtatuto requirente preſentiam quatuor conſulum.
35 Nullū eſt ius mere poſitiuū,quod cōſuetudine mutari nō poſſit.
36 Conſuetudo licet ſit in ſcriptis, appellatur ius conſuetudinarium.⁊ non ius ſcriptum.
37 Paria ſunt non habere manum:vel habere inutilem.
38 Monachus non ſuccedit in feudo,qꝛ dño ſeruire non poteſt.
39 Deciſio iuris ciuilis propter naturā rei precedentis etiam ligat perſonas eccleſiaſticas.
40 Mancus,monachus,et clericus non ſunt habiles regulariter

feudorum

feudorum: tñ si fieret statutum vel proclama, ꝙ quicũq; ceperit bannitum lucraretur feudum: tunc cõprehenderentur ꝑdicti.
41 Quantum tempus requiratur ad inducendã consuetudinem.
42 Que dicatur consuetudo intitulata.
43 Cõsuetudo vel ꝑscriptio cuius memoria initij nõ est in ꝯtrium exparatur priuilegio expresse cõcesso a principe ex certa scientia.
44 Appellatione consuetudinis debet intelligi de prescripta.
45 Cõsuetudo põt induci .x. annis contra ius ciuile: nisi ĩ his que sunt reseruata principi in signũ supreme potestatis: qa tũc requiritur tempus, cuius initij memoria non extet in contrarium.
46 Inferiores a principe nõ possunt facere statuta super reseruatis principi, in signum supreme potestatis.
47 Imponere collectã forẽsibus, nõ est de reseruatis summo principi, qꝛ istud potest introduci per statutum principis.
48 De iure cano. nõ potest induci consuetudo contra ius canoni. nisi sit prescripta .xl. annorum spacio.
49 In prescribẽda ꝯsuetudine nõ requirit titulus nec bona fides.
50 Consuetudo dicitur inueterata que est .x. anno.
51 Ad inducendam consuetudinem an sufficiant duo actus.
52 Sicut iudex tenetur spernere libellum qui cõtinet errorem iuris, ita ꝛ conceptum contra consuetudinem.
53 Magistratus municipalis ꝛ sic iudices pedanei ꝛ alij ĩferiores bene possunt ferre sentẽtias verbales cũ sint iurisdictionis, sed factis, non possunt illas mãdare executioni, sicut nec delegati.
54 An ꝛ qñ tollat cõsuetudinem precedentem .i. generalis contraria que seqtur: vel qñ lex procedit ꝛ consuetudo sequitur.
55 Si in lege vel statuto dicatur, nõ obstante quacũq; ꝯsuetudine in ꝯtrarium faciente, an ista clausula habeat vim clausule derogatorie ad consuetudines etiam futuras.
56 Valet statutũ vel consuetudo, ꝙ villa teneatur emendare furta ꝛ damna per alios in eo territorio facta.
57 Valet statutũ ꝙ filij mercatorum teneantur ad debita patris.
58 Pater non potest dare filium pro noxa, stante statuto ꝙ pater teneatur pro delicto filij.
59 Mercatores vł eoꝝ ꝯsules nõ pñt statuere, ꝙ pr̃ teneaꝛ ꝓ filio.
60 Statutũ ꝙ pater teneatur pro filio intelligitur de delicto commisso intra territorium statuti.
61 An per cõsuetudinem possit induci ꝙ in alienationibus rei ecclesiastice immobilis, non requiratur consensus superioris.
63 Per statutum ꝛ per cõsuetudinem potest induci ꝙ res minorũ immobiles possint alienari sine decreto iudicis.
64 An valeat consuetudo ꝙ femine succedant in feudo.
65 In bonis feudalibus non licet facere testamentum.
66 Casus in qbus nõ valet consuetudo disponens contra ius cõe.
67 Nõ vꝫ ꝯsuetudo ꝙ credaꝛ testib⁹ malã rõnẽ assignãtib⁹ dicti sui.
68 Nõ valet cõsuetudo ꝙ credaꝛ omni scripture mercatoꝝ. ꝛ nu. 7.
69 Nõ valet consuetudo ꝙ archidiaconus preferatur vicario epi.
70 Non valet consuetudo de prestandis vsuris.
71 An valeat cõsuetudo ꝙ in causa dotis interim donec restituatur dos mulieri per heredes mariti mortui, soluatur ad rationem decem pro centenario, vel quinq; loco alimentorum.
72 Valet consuetudo ꝙ testator possit dare adulto curatorem, sine aliqua iudicis confirmatione.
73 An valeat cõsuetudo ꝙ clerici possint testari de fructibus prebendarum suarum, qõ de iure facere non possunt.
74 Valet consuetudo ꝙ quis possit alteri stipulari.
75 An ꝯsuetudine possit validari pactũ de succedẽdo affirmatiuũ.
76 An valeat cõsuetudo ꝙ aliquid detur parochiano pro loco sepulture assignando.
77 An valeat cõsuetudo ꝙ oblationes que fiunt sacerdotibus in die feriata, sint necessarie.
79 An consuetudo contraria precedenti consuetudini eam tollat.
80 Si consuetudo prescripta disponens contra ius cõe, tollatur ꝑ legem vel statutum, talis consuetudo nõ põt iterato prescribi.
81 Quid sit consuetudo.
82 Appellatione iuris venit consuetudo.
83 An consuetudo sit ius pretorium vel ciuile.
84 An per sentẽtias arbitrorum ita possit induci cõsuetudo, sicut per sententias iudicum ordinariorum.
85 An per vnam partem ciuitatis possit induci consuetudo.
86 Qualiter consuetudo deducatur in iudicio.
87 Vendens equum tenetur etiam sellam dare.
88 Qualiter consuetudo probetur.
89 Glose ꝛ doctori excellẽti attestãti ĩ scriptis de ꝯsuetudĩe crediꝛ.
90 Secundum communem vsum loquendi, appellatione filiorũ nõ veniunt nepotes.
91 Libellus formatus super consuetudine an procedat.
92 Qui simplicit̃ agit videtur intẽtare oẽ ius suũ vel sibi ꝯpetẽs.
93 Procedit libell⁹ itẽtat⁹ copulatiue ꝑm statuta ꝛ cõsuetudines.
94 Si accuso aliquẽ ꝛ in libello, peto alternatiue eũ condẽnari, ꝑm formam statuti vel cõsuetudinis si nõ reperitur statutũ vel consuetudo punietur extraordinarie.
95 Per duos actus cum lapsu decennij põt induci consuetudo.
96 An si producantur octo vel decẽ instrumẽta facta manu notariorum sine nomine imperatoris ꝑ hoc probeꝛ quod cõsuetudo sit in loco ꝙ valeat testamentũ absq; nomine imperatoris.

Equibus. Ista .l. habet materiã profundam, vtilẽ, ꝛ quotidianã: ꝛ dicit Bald. hic in lectura parua ꝙ in materia cõsuetudinis in corpore iuris non habemus .l. meliorẽ ista. et istam legem repetijt Bar. ꝛ licet multi teneãt, ꝙ non sit repetitio Bar. tñ vehemẽs cõiectura est ꝙ sit Bar. ex eo ꝙ ipse dicit in .l. rerũ amotarũ quidẽ. ff. de re. amo. in illo articulo: qñ quis petijt copulatiue cõdemnari ꝑm formã iuris ꝛ statutorum dicit ibi Bart. se dixisse in hac .l. sed hoc in hac lectura non dicit: sed
1 bene in repeti. in .vij. col. Item Bar. hic in repe. in pe. colum. in
a illo passu an consuetudines laicorum[a] ligent clericos vel ecclesiasticas ꝑsonas de v̈bo ad verbũ tenet idẽ quod ipsemet Bar. in .l. j. v. qõ. princip. C. de sum. trinita. qõ vltimũ hic non tangã: tangitur in .c. ecclesia sancte Marie. de consti. cum suis cõcord.
2 ꝛ vere repetitio siue sit Bart. siue non, bona est ꝛ vtilis. † Premitto ꝙ cõsuetudo potest tripliciter capi: vt per Bar. hic in lectura. in .ij. col. ꝛ melius in repe. in .v. col. ꝛ melius ꝑ Alb. hic in .xj. col. magna: ꝛ sic potest consuetudo capi tanq; factũ. Item ꝙ tanq; ius, sicut dicimus in possessiõe .l. j. in princip. iuncta .l. pe-
3 regre. §. quibus explicitis. ff. de acqui. posses. ¶ † Itẽ aduerte, dum tex. dicit moribus et consuetudine: videtur presupponere
b ꝙ ista duo sint diuersa: cũ de natura copule[b] sit vt ponaꝛ inter diuersa. gl. in rub. ff. de iur. et fact. igno. in .c. querelam. de simo. Bar. hic in .j. col. dicit ꝙ copula ꝛ resoluitur ĩ expositiuã: id est, ꝛ sic stat declaratiue, prout semper stat inter duo idẽ importantia vt dixi in .l. j. ĩ prin. ꝟ. de iusti. ꝛ iure: dic melius quod termini vsus ꝛ mores sonant in factũ hominũ: ꝛ sic ponunꝛ pro facto, ex quo inducitur cõsuetudo: ꝛ illa propria iuris est: ꝛ ita dicit Bart. met. circa fi. in penul. q. ꝛ latius in repeti. in septima col. ꝛ sequẽ.
4 † Itẽ dum tex. dicit, tũc quod proximũ ꝛ cõsequens ei est, locutus est multũ in ambiguo: aliqui intelligũt, ꝛ est cõmunis suus sensus ꝙ quando in casu occurrente non reperitur lex nec consuetudo: tunc simile consuetudinis debet attendi: imo fortius tenet Rapha. hoc in secũdo notabili prout referã .j. qõ etiã vbi habemus .l. scriptã ꝛ non consuetudinem in illo casu speciali: tñ attendi debet simile consuetudinis contra legẽ scriptã. Alij intelligunt proximũ ꝛ consequẽs, non pro simili: sed pro ratione, ac si dicaꝛ ꝙ si non habeamus legẽ scriptã. nec consuetudinẽ in specie, recurritur ad rationẽ alterius consuetudinis: ꝛ ex illa ra-
5 tione fit extensio †, cũ ratio se habeat tanquã anima ad legem ꝛ lex tanquã corpus ꝑm Bald. in .l. si quis seruo persuaserit. C. de fur. ꝛ alibi sepe. ꝛ ad hoc ꝙ ratio in cõsuetudine ꝛ in statutis sit maxime attendenda dicit Bal. in .l. cõtra. Est post mediũ supra
6 eo. ꝑm Iaco. de are. ꝛ Cy. in .l. quicunq;. C. de ser. fug. † Itẽ dum tex. subiũgit: tũc ius quo vrbs romana vtitur, ista verba cõmuniter intelliguntur de consuetudine locali rome: et ita declarat Bar. in repe. in .iij. col. ꝛ istud erit magnum priuilegiũ vrbis rome: ꝛ ratio est: qꝛ est caput ꝛ censetur cõmunis patria .l. roma. ff. Ad municip. Nã duplex potest esse consuetudo vrbis ro. vna localis intra vrbẽ: alia generalis qñ romani inducerent consuetudinem generalem, eo animo vt vbiq; obseruaretur: vt declarat Alb. hic in .vj. co. in fi. sed Fulg. tenet ꝙ ista .l. intelligatur de cõsuetudine generali vrbis rome, ꝛ nõ locali: ꝛ ad quid prosit .j. dicetur. Tu aduerte pro magna limitatione huius responsi text. quod Io. and. in rub. extra de ꝯsuetu. in nouella: quẽ ibi refert ꝛ sequiꝛ domi. Ant. in .iiij. q. dicit primo attendendũ consuetudinem loci seu castri: vt etiam hic dicit tex. ꝛ in .l. venditor. §. constat. ff. com. predi. ꝛ in .l. j. C. que sit lon. consue. alias debet attẽdi consuetudo diocesis. c. fi. de offi. archi. melius facit gl. do. in .l. ex ea. ff. de posthu. de qua dixi in .l. omnes populi. ꝟ. de iusti. ꝛ iure. ¶ Tertio debet attẽdi cõsuetudo prouincie. alleg. l. testium. C. de testi. ¶ Quarto dꝫ attendi consuetudo regni vel vicinarum prouinciarũ, c. cũ olim. de cõsue. c. super eo. de cẽsibus. ¶ Quinto deficientibus omnibus predictis attendi dꝫ ꝯsuetudo vrbis rome vt hic. ꝛ .xj. dist. c. fi. Et ꝙ attendi debeat cõsuetudo locorum vicinorum nisi sit iuri cõtraria, firmat Pau. de cast. consil. clix. in .ij. col. post Inno. in .c. ꝙ dilecto. de consan. ꝛ affi. ꝛ in .d. c. cũ olim. de consue. ꝛ ista no. pro magna declaratione huius tex. quãuis iura Ioan. an. ꝛ domi. Ant. mihi parum aut nihil probent. ¶ Itẽ dum tex. in fi. dicit, per desuetudinem abrogemus, vult dicere ꝙ leges possunt tolli per desuetudinem: ꝛ sic per nõ vsum. de quo infra dicã notabiliter: potest etiã tolli per contrariam legẽ ꝛ consuetudinem prout tangitur in glo. fi. ꝛ ibi dicam: sed hic proprie tex. loqtur de desuetudine. ꝛ sic de nõ vsu. vt de-

a ¶ Laicorũ. Adde Car. ꝛ abb. ĩ .c. cũ cã. ꝺ re iud. Ant. ꝺ bu. ꝛ abb. ĩ .c. dilecti. de fo. cõpet. Ant. de bu. in .c. graue. ĩ .ij. q. de sentẽ. excõ. Io. de imo. ĩ .c. fi. de vi. ꝛ hõ. cle. cald. ĩ disputatione incip. statuto ciuitatis. Dom. ĩ c. j. ꝺ iu. iur. lib. vj.

b ¶ Copule. Adde .l. si duo. C. per quas ꝑsonã. nob. acqui. c. duo sunt. xvj. disti. c. dãnam⁹. de sum. trin. c. eccles. el. ij. de elec.

clarat Bar.hic in.j.col.⁊ ideo gl.fi.⁊ Bar.j.in.ij.col. dum oppo
nunt ꝯ tex.in fin.qui ſm eos vult ꝙ lex tollatur per conſuetudi
nem ꝯriam,non bene aduertunt ad iſtũ tex. eodem modo Bar.
in repe.⁊ Alb.dum diuidunt iſtã legẽ in duas partes non bene
aduertunt ad fi.vt ſtatim dicã. Que aũt differentia ſit inter de
rogare legi,⁊ abrogare:ponit tex.j.l.derogat.ff.de ver.ſig.His
ſic pmiſſis Bar.in lec.Ang.⁊ Ful. diuidũt iſtã.l. in quatuor,ſed
Bar.in repe.⁊ Albe.cõmodius diuidũt in duas.in prima poni
tur effectus ꝯſuetudinis in caſu occurrente nõ deciſo p legẽ.In
ſecunda prope fi.ibi qrit̃ rectiſſime,ponit̃ effectus ꝯſuetudinis
circa caſum p legẽ deciſum abrogatũ per conſuetudinẽ.quia ſe
cundum ex predictis mihi non placet.quia text.in fi.non loqui
tur de ꝯſuetudine.ſed de deſuetudine. Occurrente caſu p legẽ
ſcriptã non deciſo.recurrimus ad conſuetudinẽ:⁊ deficiente ea,
ad ſimile cõſuetudinis.⁊ ſi ſimiliter deficiat, recurrim⁹ ad cõſue
tudinẽ vrbis rome.hoc dicit prima pars.⁊ diuturna cõſuetudo
pro lege obſeruat̃. cum ab eadẽ cauſa efficiente procedat ſicut
lex,debet cẽſeri paris potẽtie ⁊ effectus.hoc dicit ſecũda pars.
⁊.l.ſcripta nõ ſolũ poteſt tolli p.l.cõtrariã.ſed etiã per nõ vſum.
⁊ ſic p deſuetudinẽ.hoc dicit.Ultimo pone caſum ⁊ apoſtillo lit
terã.vt hic p Alb.in.j.co. ¶No. ex principio huius.l. ꝙ in cau
ſis decidendis qñ non reperitur.l. ſcripta dʒ attendi ꝯſuetudo.
q2 vt.j.dicit tex.conſuetudo per.l.non immerito cuſtodit̃.Quid
aũt ſi reperit̃.l.ſcripta,contraria cõſuetudini tangit gloſ. fi.vbi
7 dicã.† et no.ꝙ iudex pronuntiãs cõtra cõſuetudinẽ ita facit litẽ
ſuã,ſicut ſi iudicaret ꝯ.l.ſcriptã ſm Bal.in auť.iubemus p illum
tex.C.de iudicijs.⁊ ita punit̃ tranſgreſſor cõſuetudinis ſicut le
gis.c.in his.xi.di.gl.in.c.generali.de elec.in.vj.⁊ in.c.ex literis.
8 de cõſuetudi.† Plures alios effectus cõſuetudinis ponit Bal.
hic in repe.in.xvj.col.ver.viſo de cauſis,quẽ vide. Ultra tñ effe
ctus ſuos.no.diligẽter illũ effectũ,ꝙ cõſuetudo etiã iniquaa ex
cuſat a pena.gl. eſt no.in.c.cum venerabili.in gl.j. quã ibi excla
mat Panoz.de cõſue.⁊ gl.in.c.ſane.in verbo antiqua conſuetu
do.de tẽp.oz.in.c.flagitia.in vbo oẽs.xxxij.q.vij.⁊ in. c.obijciun
tur.in vbo crimẽ.xxxij.q.iiij.facit qḋ dicit Bar.in.l.j.in fi.princ.
ff.quod quiſqz iuris.⁊ dicit Pet.de anch.in.d.c.cũ venerabilis.
qḋ alias ſibi de facto cõtigit iſte caſus.quidam rector ville fecit
poni plures in carcere,fuit accuſatus ꝙ tenebat priuatos carce
res.ipſe probauit qḋ ſui anteceſſores idẽ cõſueuerãt facere, fuit
abſolutus a pena priuati carceris per illam gl.⁊ eam gloſ. cõſu
luit Pe.de anch.in cõſi.ccxxij.incip.inre ſcripto ⁊c.qḋ ſtãte ve
tuſtiſſima ꝯſuetudine Bononieñ.quod pueri annoꝝ.xvj.⁊ abi
de.j.faciunt coadunationes,inuicem colluctando ⁊ preliando.⁊
vna pars aliã pijcit.⁊ ita ſemper fuit toleratum. ſi in tali collu
ctatione vnus proijceret aliũ in terrã vel vulneraret,non debe
ret puniri ſtatuto puniente vulnerantẽ,q2 ꝯſuetudo illum excu
ſat.⁊ ſequitur Alex.conſi.cvij.in.ij.vo.incip. pro inueſtigatione
predictoꝝ.in fi.col.Cõfirmo p id qḋ dicũt Hoſti.⁊ Jo.an.et.d.
9 Ant.in.c.ij.de fi.inſtru.† ꝙ cõſuetudo excuſat notarios et alios
ſcribentes a pena falſi.vt ſi de more ſit ꝙ ꝯtus ſcribantur et ſi
gillentur nomine prelatorum per ſuos ad hoc deputatos, quã
uis prelati nihil ſciant.⁊ ſequitur Alex.conſi.lxij.in.ij. vo.incip.
viſa facti narratione.in pe. col.⁊ quod conſuetudo excuſat nota
rios a falſo,tenet Bal.in.c.j.in.j.col.de feu. cog. vbi per hoc in
fert ꝙ in ciuitate Peruſij ſunt deputati tres conſeruatores mo
nete,⁊ ꝯſuetudo eſt ꝙ notarius eorum ſcribat pecuniã numera
tam tribus preſentib⁹,dato ꝙ vnus ſit abſens cõſuetudo excu
ſat.⁊ idẽ tenet Bal.in.l.vnica.in.xj.col. C.de confeſ.⁊ in rubri.C.
de fid.inſtru.in.vij.col.ver.quid ergo.de eo ꝙ quotidie ſit. Jn
tellige tamen predicta ꝙ cõſuetudo excuſat a pena ſcilicet tem
poralib ⁊ nõ ſpirituali vel penitentiali.gl.eſt no.iiij.diſ.c.deniqz.
quã allegat Panoz.in.d.c.cũ venerabilis.⁊ p has gl. dicit Ro.
cõſi.cccclxvj.incip.videt̃ prima frõte, ꝙ cõſuetudo de nõ obſer
uando iuramentũ excuſat a pena tpali, nõ a pena periurij quo
10 ad deũ.† Jtem limita pdicta ꝙ licet cõſuetudo iniqua excuſet a
pena vt dictũ eſt:nõ tñ excuſat ab actione iniuriarũ. gl. eſt in.l.
iniuriarũ actio magna.§.fi.ff.de iniur.quã allegat ⁊ ſequit̃ Bal.
11 in ſua diſpu.q̃ incipit accuſatus de vi turbatiua.in.ij.col. † An
aũt conſuetudines laicorum ligent clericos et ſeruari debeant
etiam in curia epiſcopi:licet Bar.hic in rep.in pe.col.examinet
⁊ per omnia teneat idem ꝙ tenet in.l.j.in.v.qḋ.princ. C.de ſum.
tri.quia alij non tangũt:nec ego quoqz:ſed vide cano.in.d.c.ec
12 cleſia ſancte Marie.de cõſti.† Sed pulchrũ dubiũ eſſet an cle
rici volentes,poſſint vti conſuetudine laicoꝝ.Bal.hic in repe.
in.xvi.colum. in.vj.q.decidit ꝙ ſic, per tex.x.diſt.c.ſi in adiuto
rium:⁊ in.c.dilecti.de fo.competẽ. obſeruata tamen forma con
ſuetudinis:ideo ſi cõſuetudo diſponat ꝙ inſtrumenta mãden
tur executioni:niſi lapſi ſint decem anni:clericus lapſis decẽ an
nis nõ poſſet vti beneficio huius ſtatuti:quia oportet quod vta
tur cũ forma: vt hic per eũ late.Adde quod idẽ tenet Bald.in
omni nouatione.C.de ſac.ſan.l.⁊ in legatis.C.ad.l.fal.⁊ in.l.fina.
§.ſi vero poſtq̃.C.de iur.deli.⁊ pulchre in.l.j.in fi.q. C.de ꝯhen.
emp.† ſubdit etiã Bal.hic ſe putare,ꝙ ſtatuẽtes a pricipio poſ 13
ſent exceptuare clericos,⁊ diſponere ꝙ clerici nõ gaudeãt hñfi
cio iſtoꝝ ſtatutoꝝ:nec iſtud ſtatutũ dicitur cõtra libertatẽ ec
cleſiec ſi nolo ſibi dare priuilegiũ meũ, ex quo nihil de ſuo aufe
ro.Jmo dicit ſe putare.ꝙ h caſu appellatione nõ ſubiectoꝝ cõ
prehẽderent̃ clerici ſi ſtatutũ diſponeret ꝙ nõ ſubiecti nõ gau
deãt hñficio ſtatutoꝝ:q2 ſine peccato poſſunt clerici induci:nec
rõ diuerſitatis reddi põt.l.ſi frandẽ.§.ſi.ff.de teſta. mili. Ad pri
mũ adde tex.no.in.l.ſi qs curialis.in vbo pdeſſe nõ patimur. C.
de epiſ.⁊ cle. quã Bal.⁊ Ful. ibi multũ notãt ad hoc qḋ hñficiũ
ſtatuti nõ pdeſt clericis, qñ ſtatutũ nõ vult ꝙ proſit,nec dicitur
ꝯtra libertatẽ eccleſiaſticã:ideo valet ſtatutũ ꝙ clerici nõ gau
deant priuilegijs vel hñficijs ſtatutoꝝ:⁊ oĩno vide Bald.⁊auť.
caſſa in.ij.q.⁊ ibi oĩno Sali.in.v.⁊.x.q.⁊ ibi Fulg.⁊ Pau.de ca.
C.de ſac.ſan.eccl.ex quoꝝ dictis multũ moderat̃ pmiſſa deciſio
⁊ late examinat Alex.in ꝯſi.ccix.in.ij.vol.inci.ſtatutum.in.v.col.
¶Secũdo not.ibi tunc ꝙ proximũ ⁊ conſequẽs eſt,qḋ vbi in ca
ſu occurrẽti deficit lex ſcripta ⁊ ꝯſuetudo,tũc attendit̃ ſimile cõ
ſuetudinis.Juxta hoc notabile p intelligẽtia text. formo duas
14 ſubtiles ⁊ notabiles.q. † Prima eſt an ſimile ꝯſuetudinis vin
cat.l.ſcriptã.ſcḋa eſt quod poti⁹ attẽdi debeat,an ſimile.l.an ſi
mile ꝯſuetudinis.Circa primũ cõmunis ſentẽtia eſt ſimile con
ſuetudinis nõ vincat.l.ſcriptã.q2.l.ſcripta nõ debet corrigi p ſimi
litudines.⁊ iõ ſi eſſet ꝯſuetudo loquẽs in vno caſu, non dʒ exten
di ad ſimiles caſus,ad corrigẽdũ ius cõe:q2 per ſubauditos in
tellectus nõ debet induci correctio legum: vt dicit gl.ſing.in.c.
cupiẽtes.§. quod ſi per viginti.de elec.in.vi.Jmo nedũ a ſimili:
ſʒ nec etiã a maioritate rationis:q2 in correctorijs d etiã a maio
ritate rationis nõ eſt licita extẽſio.gloſ. eſt cõiter approbata.in
auť.quas actiões:vbi dixi. C.de ſa.eccle. Bar.⁊ alij in.l.ſi ꝯſtan
te.in prin.in.ix.q.j.partis prin.ff.ſol.ma.¶Solus ful.hic l.ij.co
lũ.⁊ in.l.cũ de nouo. C.de lega.⁊ in.l.nõ ſine p illũ text. C.de bo.
q̃ liber.fuit in noua et mirabili opi.ꝯ cõem ſententiã qḋ imo ſi
mile ꝯſuetudinis vincat.l.ſcriptã:⁊ ſic cõſuetudo loci procedẽs
in certo caſu.procedit ad caſum ſimilẽ ex identitate rationis.cõ
tra ius cõe.Et per hoc infert,ꝙ ſi ꝯſuetudo.pari ratione ſtatu
tum derogat iuri cõmuni.nedũ in caſu expreſſo:ſed etiam in ta
cito habẽte eandẽ rationẽ:et ſic in vtroqz ſit extẽſio ad caſ2s nõ
expreſſum ex identitate rationis,cõtra ius cõe:⁊ ſic infert quod
qñ reperit̃.l.corrigens,attendi debeat ſimile.l.corrigentis:⁊ ſic
ſm eum in correctorijs licita eſt extenſio, etiã ex identitate ra
tionis:dicit tñ ꝙ glo.⁊ doct.in locis allegatis ꝯtradicunt. mo
uetur fortiter per hunc tex.nam ſimile conſuetudinis loci vin
cit cõſuetudinẽ vrbis rome. vt hic. ſed conſuetudo vrbis rome
vincit.l.cõmunẽ.ſi ergo ſimile conſuetudinis loci vincit cõſue
tudinem rome:⁊ conſuetudo rome vincit.l.cõmunẽ ergo ſi vin
co vincentem te:multomagis te vinco.l.de acceſſionibus. ff. de
diuer.temp.preſcri.¶Ad iſtud fundamentũ reſpondet mar.ꝙ
iſte tex.non loquitur de conſuetudine vrbis rome generali que
bene tollit legẽ ſed loquitur de ꝯſuetudine rome locali ⁊ parti
culari.⁊ per illam nõ abrogatur.l.in totũ.ſed in parte derogat̃.
l.derogatur.ff.de verb.ſig.⁊ ideo hoc arg.habet fallentiam.naʒ
dum dicitur quod ſimile ꝯſuetudinis vincit conſuetudinem ro
me:verum eſt ſpecialẽ ⁊ localem, non generalem que eſt illa que
derogat legi.Et licet alias ſic tranſirem,mihi non ſatiſfacit iſta
ſol.nam demus,quod iſta.l.loquatur in conſuetudine ſpeciali et
locali rome:certe ſpecialis ⁊ localis ꝯſuetudo rome derogat iu
ri cõmuni ſaltem in roma.licet non generaliter. tunc ſic,ſi ſimile
conſuetudinis vincit conſuetudinem localem rome: ⁊ illa ꝯſue
tudo ſpecialis in loco rome vincit ius cõmune:ergo ſimile con
ſuetudinis i loco ſuo ſpecialiter debet vincere ius cõe.Uera er
go ſol.ad iſtũ text. eſt, qḋ iſta.l.proprie loquitur in his que ſunt
preter.l.ideo text. dicit de quibus cauſis ſcriptis legibus non
vtimur.⁊ in his que ſunt preter.l.bene conſuetudo ⁊ ſimile con
ſuetudinis vincunt rome legem.ſed in his que ſunt contra.l.ex
paratio non procedit.quia licet conſuetudo poſſit vincere. l.tñ
per ſimile conſuetudinis non eſt inducenda.l. correctio. Duo
alia argu.Fulgo. adducit que non refero.Tene contrarium ex
ſupradictis ⁊ per text. notabilem in.c.j. de feud. cogñ.in verbo
qui conſuetudine feudi non ſit comprehenſus.⁊ ibi vide gloſ.in
verbo comprehenſus.⁊ ibi Bald.⁊ Jacob.de bel.expreſſe notãt
quod iura conſuetudinaria:⁊ ſic feudorum,non extendũtur per
ſimile quando habemus caſum.l.ſcriptum. Facit quod notant
glo.⁊ Bal.in.c.j.de gradi.ſuc.in feu. Facit quia ad hoc vt diſce
datur a iure ciuili in cauſis feudalibus requiritur quod expreſ
ſe ſit aliter deciſum in cauſis ⁊ iuribus feudoꝝ. Jta notabiliter
Bal.in.l.ij.C.de ſuis ⁊ legi.⁊ in.l.cum oportet. in fin. princ. C.de
15 bo.que libe.† et ex hoc pulchre infertur ꝙ in iuribus feudorum
non habet

a ¶Jniqua. adde domi. in.c.deniqz. iiij.diſtin.

b ¶Nõ a ſpi rituali. Ad de doc.in.c. nõ ſatis.de ſimo.

c ¶Liberta tẽ eccl.Ad de q̃ dicant̃ ſtatuta ꝯ li bertatẽ ec cleſie.vide i l.caſſa ⁊ irri ta.C.de ſac. ſan.ec.Bar to.in.l.cun ctos popu los.C.de ſũ. tri.⁊ Abb. ꝯſil.lxxxiiij. incip.pſens dubium. in j.volu.

d ¶Correcto rijs.Adde gl. i vbo eli gat.in cle.j. de elect.gl.i vbo nume rãdi. i.c.ſta tutũ.ð reſc. li.vj.Ant.ð bu.i.c.olim. de verb.ſig.

i excuſat a pena

corr

non habet locū,arg.a contrario sensu:qꝛ dicit̄ venire ꝑ cōiectu
ram,ẜm glo.l.apud antiquos.in fi.C.de fur.⁊ dicitur extraneꝰ
⁊ subauditus intellectꝰ.gl.no.est in.l.ij.C.de cōdi.inser. Istud
vltimū limita notabiliter ẜm Bal.in.l.volūtatē.in.ij.col.circa
fi.ver.pone ɔcessam est mihi feudū ⁊c.C.de fideic.vbi pulchre
querit,pone ɔcessuꝫ est mihi feudū cū hoc ꝙ nō possit alienari
extra agnatos:an arg.a cōtrario sensu habeat locum qđ inter
agnatos possit alienari:arguit ad ptes:⁊ finalr̄ ɔcludit ꝙ sic.
¶ Scđo,cōtra Fulg.pōdera istū tex.in prin.dū dicit ꝙ vbi nō
reperitur casus legis:tūc recurrimus ad simile cōsuetudinis:
ergo vbi est casus legis cessat simile ɔsuetudinis,alr̄s frustra di
ceret tex.de qbus causis scriptis legibꝰ nō vtimur,si vera esset
opi.Fulg.qꝛ siue esset casus legis siue nō,semꝑ vtimur simile cō
suetudinis.¶ Tertio qꝛ in claris nō est opus cōiecturis.l.cōti
nuus.§.illud.ff.de ver.obli.sed qñ habemꝰ.l.scriptā:res est de
indubitabili.l.ancille.C.de fur.ergo nō pōt recurri ad cōiectu
ras:puta ad simile cōsuetudinis.¶ Quarto nā casus omissus
relinquitur dispositioni iuris cōis.l.si extraneus.ff.de condict.
ob cau.no.in.l.si cū dotē.in prin.ff.solu.ma.ergo iste casus omis
sus a ɔsuetudine relinquet̄ decisioni iuris scripti:⁊ sic ex istis fa
cio ɔclusionē,ꝙ est licitū recedere a iure cōi ꝓpter simile ɔsue-
tudinis habētis eādē rōnē cū ɔsuetudine,qꝛ ex idētitate:imo
ex maioritate rōnis nō est licita iuris cōis correctio:vt tradit̄
16 in locis prealleg.¶ † Uisa theorica videamꝰ practicā.Ful.h:in
v.col.format iuxta ꝑdicta duas qōnes.Pria est:pone in ciuita
te est ɔsuetudo,ꝙ filiꝰ masculꝰ excludat feminā.qđ erit in nepo
te in quo cōsuetudo nō disponit:ẜm ius cōe masculus nō exclu
dit feminā.l.maximū vitiū.C.de lib.ꝑte.an attēdemꝰ si:le ɔsue-
tudinis vt sicut filius excludit feminā:idē fit in nepote ẜm cōeꝫ
doctrinā est dicendū ꝙ non,qꝛ per simile cōsuetudinis habens
eandē rōnē nō est licitū corrigere ius cōe.Fulg.sequendo suaꝫ
opi.dicit:ꝙ etiā nepos excludet feminā:qꝛ simile cōsuetudinis
debet potius attēdi ꝗ̄ ius cōe.istud fundamentū nō est bonum
ꝑ predicta:qꝛ etiā ex maioritate rōnis nō potest induci corre-
ctio iuris cōis:breuiter cōis sn̄ia est ꝙ etiā nepos excludet femi
nam:ita tenēt Bal.Sali.⁊ oēs legiste in.l.venia.ꝑ glo.ibi.C.de
in ius vocā.cū multis cōcor.quas ibi dedi:⁊ ibi habes ꝑ Alex.
in.l.sed si hac.§.patronū.per glo.ibi.ff.de in ius vocā.fundamē
tū doc.est,qꝛ istud statutū ex parte masculoꝝ est fauorabile,ex
parte feminarū odiosum:ergo ex parte masculoꝝ est extenden
dum ergo appellatione filioꝝ veniūt nepotes:facit illa singula
ris decisio Bal.quā ibi toties exclamo in.l.q se pr̄is.in fi.co.C.
17 vñ liberi.† vbi dicit ꝙ statutū de ɔpromissis fiēdis inter agna-
tos:qꝛ est fauorabile cōprehendit nepotem conceptum ⁊ natū
post emācipationē filij dato ꝙ improprie sit agnatꝰ:⁊ ibi sequū
tur Pau.de ca.Lud.et Alex.⁊ ibi Paul.infert ad nouā deci-
sionē quā retuli in.d.l.venia:⁊ sic volunt ꝙ qñ statutum est fauo
rabile extendat̄ etiā ad casus improprios:ergo cū in casu nr̄o
statutū vel consuetudo sit fauorabilis:ergo loquens in filio ex
tendet̄ ad nepotē tamē ꝑ hoc non rn̄detur cōmuni cōclusioni
doc.Dic:qꝛ cōsuetudo contra ius cōe:vt est hic ex identitate ra
tionis non debet extendi ad casum similem:qūo ergo cōsuetu
do vel statutū loquēs in filio:licet sit fauorabile quomō extēdit̄
ad nepotē ad corrigendum ius cōmune:scꝫ.d.l.maximū vitiuꝫ:
non inuenio difficultatem ponderatam.Puto ꝙ vtrūqꝫ salua
ri possit:nam fateor ꝙ ista consuetudo est correctoria iuris cō-
munis:sed in ista consuetudine vel statuto non potest assigna-
ri nisi vna ratio fauor agnatio.l.j.§.penul.ff.de vent.inspi.et ex
presse Jo.and.in addi.Spe.in tit.de suc.ab intestato super ru-
18 bri.in.iij.col.Cy.et Ang.in.l.si qñ.in fi.C.de adul.† sed si in le-
ge vel statuto non potest assignari nisi vna ratio,illa habetur
pro expressa ẜm glo.⁊ ibi Bal.⁊ Pau.in.l.ꝗ̄uis.C.de fideicō.
Bal.in.l.maximū vitiū.in.iiij.col.C.de lib.prete.ſꝫ qñ rō est ex-
pressa in.l.corrigente.vel habetur pro expressa licita est extēsio
etiā in correctorijs:vt dixi in aut.quas actiones.C.de sacros.
eccle.sed conclusiones doctoꝝ.s̄.facte que nō sit licita extensio
ad corrigendum ius cōe non loquūtur qñ ratio est expressa vel
19 habet̄ ꝓ exꝓ̄ssa.¶ Iuxta ꝑcedentē qōnē subijcio aliam vtiliorē
qōnem q̄ si occurreret esset de pane querendo:nos habemꝰ ꝙ
a in vltimis voluntatibꝰ:qꝛ fauorabiliores:appellatione filioꝝ[a]
veniunt nepotes:vt late per Bar.in.l.liberorum.ff.de ver.sig.
Item habemus ꝙ in cōtractibꝰ appellatione filiorū non ve-
niūt nepotes:qꝛ stricta debet fieri interpretatio:et imputatur
partibus.l.veteribꝰ.ff.de pac.ita sing.dicit Bart.in.d.l.libero-
rum.in.vj.col:Sequit̄ do.Ant.in.c.in quibusdā.in pen.col.de
penis.⁊ Pe.de anch.in cle.j.de pe.hinc est ꝙ si aliquis acquisi
uit emphyteusim ꝓ se et filijs nō veniūt nepotes:ita expresse ꝑ
quatuor fundamēta Sali.in.l.ij.in.xxj.q.vbi dixi.C.de iure em-
phy.Imo.in.l.qđ dr̄ in antepe.col.ff.de ver.obl.⁊ in.l.si vir.ff.de
vsuca.⁊ in cōmento.c.potuit.in fi.de loca.⁊ Alexan.maxime in
suis cōsilijs:vt dicā in.d.l.veteribus.¶ Quid erit nūc in feu-
b do.pone aliquis acqsiuit feudū pro se et filijs suis[b] non sunt filij
an veniāt nepotes:ꝙ simile attēdemus:aut quid dicemꝰ:prima
facie videt̄ ꝙ nō:cū feudū sit contractus:vt dixi in ꝑludijs feu-
dorū:istum passum acute examinat Alexā.in.l.gallus.§.insti-
tuens.in fi.co.ff.de lib.et posthu.vbi multū exclamat istū casuꝫ
et dicit tene menti:⁊ satis est si aliud hodie non disceres.alle-
gat textuꝫ quē dicit singularē esse in.c.j.§.⁊ si clientulꝰ.de alie.
feu.in vsi.feud.vbi est tex.ẜm eū ꝙ in feudis appellatiōe filioruꝫ
veniūt nepotes,hoc modo inducendo:nā ibi est text.quod pa-
ria sunt,vel accipere feudū ꝓ se et filijs:vel ꝓ se ⁊ heredibꝰ mas-
culis:sed si aliqs acciperet feudū pro se et heredibus masculis
venirēt nepotes:ergo ita ī prio casu:⁊ h̄ firmat Bal.expresse in
d.c.j.in.iij.col.⁊ in.c.que in ecclesiarū.in pe.col.de cōstit.¶ Et
ad arg.ꝙ feudū est cōtractꝰ respōdet verū esse:sed ꝙ magis ꝑ
ticipat de gr̄a ꝗ̄ de ɔ̄ctu.et circa hoc multa verba effundit,po
stremo dicit ꝙ si nō haberemus illū tex.feudorū casus iste esset a
in magno periculo:et ꝙ fuit requisitus sed noluit consulere
⁊ ꝙ multi inaduertēter consuluerūt ꝓ ꝑte ɔ̄ria ꝑ illud qꝛ feudū
est ɔ̄ctus.Mihi ī vr̄ qđ tex.in.d.c.j.§.et si cliētulus:parum aut
nihil faciat:ibi hñ dr̄ ꝙ sine hr̄de:idē ē dicere ꝙ sine filio ⁊ aliō
nō dicit:nō aūt dicit eɔ̄:prout dicit Alex.ꝙ paria sint accipere
ꝓ se et filio sicut accipe ꝑ hr̄dibꝰ masculis:imo loqt̄ in casu ecō
tra pro herede.i.ꝓ filio:verum est ꝙ Bal.ibi not.per illum tex.
firmat:sed ego nouissime dico ꝙ etiā si non haberemꝰ illū tex.
qui nihil ꝓbat tamē casus non esset:nec in periculo:sed dico ꝙ
in feudis sine dubio appellatione filiorum veninnt nepotes:nā
si in vltimis voluntatibꝰ in quibꝰ solū fit larga interpretatio.c.
cum dilecti.de do.et vidistis glo.in.l.fi.ff.de consti.prin.appel-
latione filiorum veniūt nepotes ꝗ̄tomagis in bn̄ficijs in quibꝰ
latissima fit interpretatio iuribꝰ allegatis:sed feudum est bene
ficiū ꝓprie:nec de bn̄ficio pōt dari melius exemplū ꝗ̄ feudi.c.j.
§.pe.in qui.cau.feu.amit.Bar.in.l.j.in fi.col.C.de iur.⁊ fac.ign.
⁊ in.l.fi.C.si cōtra ius:⁊ dixi in.d.l.fi.de ɔsti.ꝑn.ergo erit sine du
bio in quibꝰ dꝫ fieri latissima interpretatio:appellatione filio-
rū veniunt nepotes:⁊ ꝑ hoc nō obstat illud de ɔ̄ctibꝰ:qꝛ in eis
fit stricta interpretatio:et hoc modo singulariter limita dictū
Bar.in.d.l.liberoꝝ.in.vj.co.⁊ ista adde ad ea que dixi.d.l.fi.ff.
de cōsti.prin.⁊ vltra ꝑdicta ꝙ in feudis appellatione filioruꝫ ve
niūt nepotes.Adde in terminis Bar.in.d.l.liberoꝝ.in.v.colū.
in versi.q̄ro qđ in rescriptis ꝑncipis.glo.in.c.j.§.si clientulꝰ in
in v̄bo ad dn̄m.ad fi.de alie.feu.⁊ ibi Bal.idē tenet in.ij.colū.in b
20 fi.⁊ ibi Mar.lau.¶ † Itē adde Bal.in.c.q̄ in ecclesiaꝝ.i.xviij.
col.ad fi.de cōsti.vbi dicit ꝙ si cōcessum est alicui feudū ꝓ se et
suis filijs,intelligit̄ de descendētibꝰ in infinitum:qꝛ materia est
indifferēs quo ad gradū:vnde nomē filius significat ẜm natu-
ram huius ɔ̄ctus totā lineā descendētiū:sed si materia esset dif
ferens quo ad gradū intelligeret̄ solū de liberis primi gradus.
arg.l.iubemus.C.ad treb.Ita ibi Bal.Itē adde Pe.de anch.
in cōmento.c.canonū statuta.de cōsti.in.xiiij.q.prin.in materia
interpretationis declaratorie in v̄.ſꝫ quādoqꝫ verbū filijs po-
nitur in cōcessionibus gratiosis:vbi refert qđ magne scientie ⁊
fame doctor do.Frā.de albergotis de are.cōsuluit qđ in cōces-
sione feudi facta ꝑ quendā comitē cuidā Aretino recipienti ꝓ
se ⁊ filijs suis masculis quoddā feudū vt cōprehēderent̄ descē-
dētes ex linea masculina:qꝛ feudū est quoddā beneficiū.c.ij.de
feu.cog.c.j.in fi.qbus causis beneficiū amittat̄:sed in beneficijs
in quibꝰ fit latissima interpretatio appellatiōe filioꝝ veniūt ne
potes:vt.d.l.liberoꝝ.preterea verbū filijs masculis non est ap-
positū vt restringat naturā cōtractꝰ feudalis q̄ est,vt trāseat ad
oēs descēdētes.sed vt excludat lineā trāsuersalē ⁊ femininā:pre
terea verbū filijs nō est appositū causa restringendi:sed vt ap-
pareat filiū habere ex ꝑsona ꝓpria ⁊ nō vt heredē patris stipu
lantis.l.quodcūqꝫ.§.si qs,ita.ff.de ver.ob.vnde de ꝑsona filij de
bet trāsire ad nepotē.Ita ibi Pe.de anch.Adde etiā qđ istam
partē tenet do.Alex.in cōsi.dcvij.inci.super primo q̄sito.in.iij.
col.qđ est in.iiij.vol.ɔsi.cxxj.⁊ in ɔs.xv.v.vol.inci.pōderatis his
q̄ in themate narrant̄.in.j.⁊.ij.co.vbi dicit ꝙ legendo ⁊ consulē
do secutus est istam ꝑtem.Solus Sali.in discursu tenet ɔ̄rium
in.ij.in.cxj.q.C.de iure emphy.ꝑ.c.j.§.cū vero cōradus.qui feu-
dū dare possunt.Ad quem tex.ex ꝑdictis patet responsum.Et
21 ita habes istū passum plene examinatum.¶ † Scđo q̄rit Fulg.
h i.v.co.pone est cōsuetudo ī ciuitate ꝙ frater defuncti excludat
matrē:istud est cōtra ius cōmune:qꝛ mater ꝑ Tertulianuꝫ ex-
cludit agnatos:quid erit de auia materna de qua consuetudo
nihil dicit:an erit licitū extendere consuetudinē ex idētitate vel
autoritate rationis ad corrigendū ius cōmune.Predicta com
munis cōclusio doctoꝝ probat ꝙ non:⁊ ita firmāt Iaco.butri.
⁊ Bal.in.l.quod vero contra.s̄.eod.⁊ ẜm hoc dato quod frater
defuncti excludat matrē,⁊ mater auiā maternā:tamen si vinco

a ¶ Filiorū. Adde gl.in cle.j.d̄ bap. Bar.ī.l.alimenta.ff.d̄ ali.le.Joā.an.ī.c.statutū.de here.lib.vj.in nouella.Ant.d̄ bu.ī.c.ad extirpādas de fil.p̄sby.Lud.ro.ɔs.ccccxxviij.inci.in casu p̄ntis cōsultationis.

b ¶ Et filijs suis.Adde doc.ī.l.ij.C.de iu.ēphy.doc.in.c.potuit.d̄ loca.

vincentē te: nō vincentē te non vinco. Ful. hic tenet oppositū sequendo suā opi. φ simile ɔsuetudinis ex identitate ratiōis sit extendendū etiā ad corrigendū: ius commune: qđ fundamentū nō est bonū: vt ex predictis patet: iste passus nō expediretur in duobus dieb⁹. Breuiter istā vltimā opi. quod etiam excludat auiā materiā: tenet Bar. post Ricbar. in. l. ij. §. fi. ff. ad tertu. latē Jo. an. in addi. Spe. in ti. de suc. ab intesta. super rubri. in. ij. ꝛ iij. col. ꝛ Bal. ibi: cōtrarius in. l. quicūq; in. iiij. col. C. de ser. fugi. ꝛ in. l. si defunctus. vbi plenius φ Abb. C. de suis ꝛ legi. ꝛ vide Bal. in. l. illā. C. de collat. ꝛ ibi Alex. cū multis concordātijs: et

22 sic est expeditus pmus articulus pncipalis. ¶ † Aggredior secūdū, qn in casu occurrente non reperitur lex scripta: sed reperitur simile legis et simile consuetudinis exempla. j. ponā φ simile pferatur. Istū passum plenius φ alibi diffuse examinat Alb. hic in. xiiij. col. ꝛ duab⁹ sequētib. vbi refert multas opi. ponit Cyn. in. l. j. C. que sit lon. consue. Jo. an. ꝛ alij in. c. fi. de ɔsuetu. in quo omissa relatione opinionū duas principales opi. refero vna est Jaco. de ra. q tenuit φ simile consuetudinis vincat simile legis vna rōne: nā sile ɔsuetudinis vincit legē: vt hic in tex. ergo multomagis debet vincere sile legis: ꝛ queadmodū et meli⁹ cōsuetudo vincit legē: vt hac lege circa finē ꝑm vnū intellectū: ita sile ɔsuetudinis dꝫ vincere sile legis, sumēdo argumētū a pari potentia: ergo debet sequi par effect⁹ sicut arguit tex. hic. huic argumē. Bar. in repe. in. ij. col. in fi. rñdet: nā ideo ɔsuetudo vincit legē, qꝛ adest tacitus cōsensus populi: vt hac lege: q nō adest in simili cōsuetudinis: sed ista solutio nō est bona, ꝛ semp eā reprobaui: qꝛ idē esset in lege: nā in lege bene est cōsensus exp̄ssus populi nō in sili legis: sed nos loquimur de sili consuetudinis ꝛ legis. eandē opi. tenet Fulgo. hic in vna lectu. qꝛ nūφ posset reperiri casus i quo nō reperiat sile legis: put etiā dicit Bar. hic: in repe. in. j. co. in fi. ꝛ sic nūφ aut raro haberet locū illud quod dicit ista lex. φ debet attēdi sile ɔsuetudinis: qꝛ semper reperit sile legis: ergo vt ista lex nō sit in vanū, oportet dicere φ etiam si repiat sile legis tñ magis attēdi debeat sile ɔsuetudis. Huic opinio. multū ob. l. nō possunt. §. e. vbi tex. vult attēdi sile legis, ꝛ dicere φ vbi nō reperit sile ɔsuetudinis esset multū diuinare. Fulg. hic: in. iij. col. multū circa illū tex. laborat: sꝫ i effectu nihil est. Breuiter cōcludēdo teneo distinctionē quā ponit Bar. hic: in repe. in. ij. col. ꝛ clarius ꝛ notabiliter Ange. in sexto: et Albe. in. xiiij. co. ꝛ in effectu. Cy. lꝫ nō sic plene in. d. l. j. C. que sit longa ɔsue. ꝛ Jo. an. in. d. c. fi. Et dico sic φ qn solum reperit sile cōsuetudinis, illud debet attēdi vt hic. si autē solum reperit simile legis illud attēdi debet. l. non pnt. §. eo. Sed multū restringūtur ambo tex. si aūt reperit sile ꝛ legis ꝛ cōsuetudinis: tūc primo attēdi dꝫ qđ est magis sile. scđo quod est magis rōnabile ꝛ equū. si aūt sit paritas, tūc si sumus in materia ɔsuetudinaria dꝫ attēdi sile ɔsuetudinis, si in materia iuris scripti attēdimus sile iuris scripti, ita teneo. Sed vt ista magis clareāt deduco ad pra-

23 cticā: ꝛ primo ad qōnē. nos habem⁹ in. l. scripta: † φ incremētū alluuionis accrescit vsufructuario. l. item si fundi. §. huic. de vsufru. sile in. l. si necessarias. §. si nuda. ff. de pig. actio. habemus postea ius ɔsuetudinariū feudoꝝ disponēs, φ id qđ accrescit p alluuionē in feudū nō accrescit vasallo ꝑm distinctionē tex. in. c. j. §. si quis de māso. de ɔtrouer. inuesti. Occurrit nūc casus q non est decisus in iure de emphyteuta perpetuo: an incremētū alluuionis acquirat: ꝛ sic an attēdemus sile legis scripte: ꝛ sic vsufructuarij: an sile iuris ɔsuetudinarij de vasallo: ꝛ lꝫ in tributario cuius est directū dñium sit tex. φ alluuio sibi accrescat. l. ij. C. de alluuio. ꝛ palu. tñ in emphyteuta q solum habet vtile dñiū hoc non reperit, ꝛ φ tributarius habeat directū dñium est tex. in. l. et in prouinciali. C. de seru. ꝛ aqua. gl. j. hic circa mediū tenet φ augmentū alluuionis accrescat emphyteute sicut fructuario. idem tenet Bar. hic: in repe. in. ij. col. mouet optima ratiōe: naꝫ cōsuetudo pcedit ex quodā prescripto iure: vt. j. dicetur, sed in prescriptionib⁹ veniūt accessoria, puta seruitutes. l. si aliena. §. j. vbi etiā Bar. ff. de vsuca. ergo ita in consuetudine, que est circa

24 factū venient oia accessoria facti ꝛ cōprehēdentur. ¶ † Not. tu diligēter ista verba Bar. que bene pōdera qꝛ habes singularē limitationē ad regulā que datur ꝛ in prescriptionib⁹ ꝛ ɔsuetudinib⁹: qꝛ φtuꝫ possessum tm̄ prescriptū ꝛ nō pl⁹. l. j. §. iulian⁹. j. ff. de iti. actuq; priu. ꝛ ibi gl. no. in vbo quo ad vsq;. quā Bar. ibi §. si quis hoc interdicto. dicit semp notandā: ꝛ ibi infert ad plures peregrinas deci. quas p te vide: alibi ad propositum dicit Bal. in. l. fi. C. cō. vtri. iudi. φ cōsuetudo tantū hꝫ de effectu ꝛ potentia quantū de vsu. ꝛ pprios facti terminos ꝛ vsus nunφ ex-

25 cedit. ꝛ Bal. in. c. j. in prin. in. v. col. q feu. da. pos. ¶ † Ista limitatur singulariter p Barto. hic: nisi sint accessoria prescripta: vel emergētia circa factū ad ɔsuetudinē. ꝛ caue qꝛ. l. si aliena. §. j. all. per Bar. parū videt facere: qꝛ loquit in accessorio iā in esse formato: nā prescripto fundo etiā prescribit seruit⁹ debita fundo: ꝛ sic iā in esse producta: sed nos loquimur in accessorio acquirēdo: nec eni dixerit aliqs φ si qs pscripserit fundū qꝛ pter hoc prescripserit incrementū alluuionis postea accedēs. ¶ Eandē sniam tenet Ang. hic: in. v. co. post Pe. et Gui. pulchro argumento nam est fortius arg. φ fit a maiori φ φ a simili, qꝛ quelibet pbatio est fortior φ illa q fit a simili. §. si min⁹ illud. in auté. de instr. cau. sed si arguim⁹ a feudatario ad emphyteutā solum arguimus a sili: sed si arguimus a fructuario arguim⁹ a minori: qꝛ si fructuario acquiritur incremētū alluuionis quātoforti⁹ emphyteute: q habet ius potētius cū habeat vtile dominiū qđ nō extinguit morte, sicut ius vsufruct⁹. Idem tenet Ray. hic: vt refert Albe. q in. xiiij. col. ꝛ seq. late examinat: sed nil firmat: ꝛ gl. in. l. j. in gl. fi. C. de iure emphy. ꝛ ibi Albe. in fi. co. expresse firmat: ꝛ ibi Bal. ꝛ Sal. moti bona rōne: qꝛ cuius est incōmodum naturale est vt etiā sit cōmodū: sed si res emphyteutica pereat: dūmodo nō in totū dānū est emphyteut. d. l. j. C. de iur. emphy.

26 ergo si aliqđ accrescat debet spectare emphyteute. † Ego candē ptē teneo: moueor qꝛ iura feudorū regulariter nō debēt allegari ad decisionē aliarū cāꝝ φ feudi, cū sint iura singularia, q extēdi nō debent. l. ius singulare. §. eo. ita dicit Bar. in. l. vt iurisiurādi. §. si liberi in duobus locis. ff. de ope. libe. sequit Pet. de ancb. in cle. ij. de iurepa. quē passum late examinaui in. l. j. in xix. co. ꝛ seq. C. de iur. emphy. ꝛ vide oīno Lud. ɔs. ccxij. inci. quo ad primū querit in scđo dubio. et ista est veritas φuis Jac. de ra. ꝛ Mar. fil. tenerēt cōtrariū et similitudinē feudatarij cui magis emphyteuta assimilari vr; rōne dñij: idē sub dubio tꝫ Bald. in. c. j. §. si quis de māso. per illū tex. reprobat glo. hic: et male: vide tñ qđ dicam nūc in seq. rōne: imo plus tenēt Alber. Bart. et Bal. in. d. l. j. φ siue augmētū alluuionis sit latēs siue patēs semper acquiritur emphyteute postφ incrementū patens coaluerit solo: arboris radices firmaret. §. preterea per alluuionē. in stit. de re. di. per rationē primam: quia cuius est incōmodū ꝛc. lꝫ in fructuario sit secus: qꝛ ei acquiritur incrementū alluuiōis latens nō patens. l. itē si fundi. §. huic. allega. in glo. qꝛ nō habet ius. ita forte sicut emphyteuta: qꝛ non durabile post mortē: et sic non lꝫ arguere a minori ad maius: ꝛ no. φ si predio emphyteutico per alluuionē fieret magnū incrementum non per hoc augeꝛ pensio: sicut ecōtra nō diminueret ꝑm glo. et doct. in. d. l. j. vbi etiā p Cy. in. vj. q. Jo. an. in addi. Spe. in titu. de locato §. nūc aliqua. ver. cxxxvj. Cano. in. c. potuit. de loc. vbi Jmo. in repe. in. xxxv. co. ꝛ singlr Bal. in addi. Spec. in tit. de loca. in. vj. col. ꝛ in. l. ea q. C. de alluuio. ꝛ palu. Facit gl. magistra, in. l. si merces. §. vie maior in glo. magna: in verbo cui. vbi Barto. ff. loca.

27 ¶ † Scđo pdicta inducunt ad aliam questionem: dictat cōsuetudo feudoꝝ: φ si vasallus vēdat feudum dño: et decipiat citra dimidiā iusti pretij φ nō potest petere rescindi venditionē pter deceptionē. Alibi lex scrpta dicit oppositū in. l. ij. C. de rescin. vend. ꝛ in. c. penul. vbi plene Cano. de empt. et vendi. quid erit in emphyteuta. Ang. hic: in. vj. co. sequutus Pet. ꝛ Gui. hꝫ: dicit φ ex doctrina. §. relata debet sic distingui: aut res concessa in emphyteusim est feudalis: et tūc sequi debem⁹ simile feudorum et illud est qđ in feudis statuitur: aut non est feudalis: et tūc sequimur ius cōmune scrptū: et sic dicta. l. ij. C. de rescindē. vend. ¶ Ego admiror quare Ange. sic distinguat: ꝛ quare nō idem distinguat in precedenti questiōe quādo querit an incrementū alluuionis acquiratur emphyteute: quare non dicim⁹, φ res feudalis sit ɔcessa in emphyteusi tūc non accrescat et sic sequendum simile feudoꝝ. si aūt alia res est concessa in emphyteusim tūc secus sit nam videtur qđ attenta communi doctria pariformiter in vtroq; sic deberet distingui: qꝛ ꝑm communem doctrinam in materia feudali attendimus simile iuris feudalis: in alia materia simile iuris communis. Item considera quando res feudalis conceditur in emphyteusim et sic efficitur emphyteutica quo ad accipientem: nō videtur φ amplius quo ad accipientem debeat de ea dici tanφ de feudali: qꝛ quo ad ac

28 cipientē est mere emphyteutica. † Item attēde duꝫ Ange. concludit φ si res nō feudalis cōcedit in emphyteusim qđ in ea habet locum remediū. d. l. ij. C. de rescin. ven. idem tenet Bald. in illa. l. ij. in lect. in. vij. co. in. iij. questi. in fi. Sed contrarium tene et est verius et tene Spe. in tit. de emptio. et vendi. §. nunc dicēdum. versi. quid de cōcessione in emphyteusim. Bal. sibi contrarius in rubr. C. de iure emphy. ꝛ pro hac parte multa faciūt

29 que late dixi in. l. j. in. xxix. col. et sequen. C. de iure emphy. † Sꝫ illud stringit. nā remediū. d. l. ij. nedū habet locū in emptiōe et venditione: sed etiaꝫ in omnibus contractibus bonefidei. l. iij. vbi gloss. not. ꝛ ibi Barto. et Bald. C. communia vtriusq; iudi. Bart. in. l. item si pretio. §. quemadmodum. ff. locati. Canoniste in. c. dilecti. de emptio. et vendi. tamen non habet locum in cōtractibus stricti iuris: sed emphyteusis est stricti iuris quia nō est de enumeratis in. §. actionum. institut. de actio. et expresse Spe. ꝛ Jo.

Spe. Ioā. and. in d. §. nunc aliqua. ver. iij. Bald. in d. l. j. in ij.
30 col. C. de iure emphy. vbi dixi. ¶ † Tertio not. in ver. nā cū ipe leges, ꝙ quilibet populus potest cōsuetudinem inducere intellige localem: sed caue q Inno. in. c. j. in ij. col. de ꝯsue. aliqui habēt super rubri. intelligit verū: dūmodo cū licentia pncipis vel superioris habētis iurisdictionē in illo loco. allegat. xciij. dis. c. illd: q violare leges vel statuta est peccatū. xxv. q. j. c. violatores: intantum ꝙ nō sufficeret simplex tolerantia superioris, per c. cū nō ignores: c. cū iā dudū. de prebē. ita refert et pleni Ange. hic: in. j. col. simplr sequit. Teneo cōtrariū: Bal. hic. i. iiij. col. in discursu expresse tenet ꝙ in consuetudine puata, non est curandū de scientia principis vel superioris: ad hoc faciunt multa que dixi in euidētialib in. l. oēs populi. s. de iusti. et iur.
31 ¶ † Quarto no. ibi: nā quid interest. nō esse differētiā, an declaretur volūtas vbis an factis: cōcordat. l. paul. ff. rē ra. ha. l. si tamē. §. ei. ff. de edil. edic. l. si. ff. de dinoꝝ. hinc videmus ꝙ sicut qñ iudex grauat partē verbo interlocutorie sententiando pōt pars appellare. idē si grauat facto. c. ex parte. M. de appellat. Imo fortior est appellatio q interponit ad papā factoq verbo puta arripiendo iter ad papā c. dilecti. c. vt debit. de appel. Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi. in fi. col. in. v. lec. p illū text. ff. de ope. no. nū. Itē adde ꝙ facta sunt fortiora ad declarandū voluntatē quā vba, q sepe interpretant cōtra mētē pferētis: vt in c. dilecti. de appel. in. c. estimāt. xj. q. iij. ꝑm Abb. in consi. ccxxiij. incipiē. Illud de iure querit vtrū visa remissione. in pe. colū. in prin. Tu adde ad hoc tex. meliorē de iure in. d. l. si tamē. §. ei q
32 in. d. l. paul. ¶ † Quinto no. ex tex. ꝫ Oldr. Bal. ꝙ ea q procedūt ab ea dem causa efficiendi, debent parem effectum pducere, intellige tamē dūmodo causa efficiens equaliter operetur alias secus: vt patet in principe qui dat iurisdictionē ordinariā delegatā: tamē nō sunt paris potētie. l. more. l. q. ff. de iu.
33 om. iud. ¶ † Sexto no. in ver. fi. ꝙ lex pōt in totū tolli non solū per Iriā legē vel cōsuetudinē: sed etiā per non vsum sic p desuetudinē. de quo habes glo. in auf. de here. fal. et ibi per Jac. de bel. per Bar. in. §. cum antea. s. in proemio. ff. in. l. fi. §. sed cū antiquitas. in fi. C. de cura. furio. in consi. inci. iudex communis assisii: est bonus tex. in. l. ij. in prin. in verbo inusitato. quē ibi not. Bal. C. de cōsti. pecu. gl. in. c. j. de treu. pa. Cy. tñ in. l. fi. de iur. domi. impe. dicit, ꝙ per nō vsum nunq tollit lex. ꝫ bene per cōtrariū vsum. Breuiter omissis multis superfluis que referuntur p legistas et cano. in locis. j. allegatis: veritas est: et ita cōiter tenetur, ꝙ p solū nō vsum in mille annis nunq tollit lex vel statutū: vñ si ciuitas staret mille annis ꝙ nō vteret lege: forte q non eueniit casus nūq tolleret lex: ꝫ qñ nō vsus habet in se actū contrariū legi expresse. quo casu cōtraria consuetudo vel etiā tacite: tunc bene tollit lex: declarabo p exemplum ita originalr cōcludit Cy. late, cui doctrinā alij sibi ascribūt. in. l. ij. in. v. col. magna. ver. expediti sumus de prima qōne pnc. C. q sit lō. cōsue. Cano. in. c. Ioānes. vbi tex. principalis de cle. non residē. in. d. c. j. de treu. pa. do. Ant. in repe. c. fi. in. xix. co. seq. de cōsue. Bal. hic: in. xiiij. col. ver. sed nūquid ex actib negatiuis: et late Albe. hic in. xviij. col. seq. Ang. in. §. igitur vbi glo. in pemio insti. in. l. si expressim. in. v. col. s. de appel. sequit Alex. cōsi. cxxxij. inci. visa facti narratione. in pe. col. in. j. volu. consi. cxxxvj. in. ij. vol. inci. in causa lite vertēte inter Jacobū. in. vij. col. in cōsi. cxcv. in. ij. vol. inci. viso testamento dicti Frā
34 cisci. in. iiij. col. in fi. seq. ¶ † Confirmo p id qd decidit Bal. in l. rē non nouā. in fi. p glo. ibi. C. de indi. vbi dicit se pridie consuluisse statuto mercatoꝝ cauebat ꝙ nō valeret snīa lata in curia mercatorū: nisi in presentia interuenirēt oēs quatuor consules mercatoꝝ: ꝫ p cōsuetudinē obseruatū est, ꝙ ferat snīa in pñtia triū dicit se ꝯsuluisse ꝙ valet illa snīa: q p illū non vsum habentē actū Iriū. fuit derogatū statuto: vt ibi p eū. Confirmo etiā p id qd decidit Bal. in auf. oēs pegrini. in fi. col. C. cō. de suc. vbi dicit ꝙ si i ciuitate est facta reformatio exp̄ssa derogatio alicuius statuti tñ ante et post fuerit, statutū obseruatū, illa reformatio ex q nō fuit admissa vsu hoim, nil statuto derogauit. allegat Archi. iiij. dis. c. fi. refert sequit Pet. de ancb. in cōmēto c. canonū statuta. de constitu. ver. quero vlterius facta fuit que
35 dā reformatio. ¶ † Septimo p ista. l. in fi. dicit Bal. in. c. j. §. preterea ducat. in. j. co. de phi. feu. alie. p Fede. ꝙ nullū est ius mere positiuū qd ꝯsuetudine mutari nō possit: qd intellige nisi talis ꝯsuetudo sit irrationabilis. c. fi. de ꝯsue. ꝑm Abb. in cōsi. vij.
36 in. ij. volu. inci. tria circa primū dubium. in pe. colū. ¶ † Gl. j. diuiditur in quinq. In prima exēplificat principium. l. in feudis. nec ius feudoꝝ propterea dicit ius scriptum: nec vel iūt ius consuetudinarium appellari, quāuis ad scripturam redactū sit, ad faciliorē memoriā: de q vide Bar. hic in repe. hui legis. in. vj. colum. in fi. sequē. Bald. et alios super rubric. qui feud. da. nō pos. facit. c. ij. de pben. in. vj. vbi appellatur cōsuetudo, quis sit in scriptis. In scda q est ibi: no. tria. glo. colligit notabile tripartitū. In tertia q est ibi: et potest poni exemplū. ponit quatuor exēpla ad scdm dictū tex. ibi: et si qua in re: qñ nō habem legē nec cōsuetudinē: ꝫ sile ꝯsuetudinis, et primū exemplū est: nos habem ꝙ mācus nō potest succedere in feudo, q est imperfectus ad seruitiū dñi: sile ꝑm glo. dicendū erit in habente manū: ꝫ debilitatā. Istud exēplum nō est bonū, q vtrobiq est casus cōsuetudinis: ꝙ nec mācus nec serua potest in feudo succe
37 dere in. c. j. an mutus vel aliter imperfectus. ¶ † No. tamē ex gl. ꝙ paria sunt vel nō habere manū, sic esse mācum: vel habere sed debilitatā vel inutilē. vide ad hoc text. in. l. q clauus. §. item sciendū. ff. de edil. edic. facit in sili regula. l. qd vulgo. ff. de stat. ho. vnde ista glo. facit, ꝙ stāte statuto ꝙ si aliqs vulnerauit aliū in platea debeat sibi amputari manus dextera: quā si nō haberit amputet sinistra. pone ꝙ habeat manum dextrā: ꝫ inutilē: an sibi debeat sinistra amputari. ista gl. facit ꝙ sic: idem videt tenere Fulg. hic: in. iij. co. sed cōtrariū expresse tenet Ang. hic: in. iij. co. pcipue q dato ꝙ verū sit id qd dicit glo. ꝙ paria sint: hoc est p fictionē, nō vere: sed in statutis casus fict attendi non debet. l. iij. §. hec verba. vbi no. Bar. ff. de nego. gest. cū simi. in penis, qñ doctores variāt mitior pars est tenēda. l. interpretatiōe. et. l. sanctio. ff. de pe. de quo vide Ang. et Imo. in. l. ij. ff. de pub. in. Bal. in auf. sed nouo iure. C. de ser. fugi. Ang. in tracta. malefi. in verbo membrū: qd dicit glo. iuncto tex. in. c. accusasti. in gl. fi. de accu. ¶ No. tamē ꝙ statutū puniēs debilitātē membrum: puta manū: nō habet locū in debilitante membrum: qd alias erat inutile ꝑm Bal. in. l. j. in fi. col. C. de edil. ac. Ita si statutū punit effodientē oculū alicui, nō habet locū in eo qui effodit oculū inutilē sine acie sine visu ꝑm Bal. in. l. conuēticulaꝝ. in. iij. col. C. de epis. et cle. ¶ No. tamē durā decisionē, ꝙ si statutū simpliciter disponat ꝙ pro vulnere vl alio delicto puniatur pena manus, intelligitur de ambabus manib. et debent amputari ambe manus nisi statutū exp̄sse specificet de qua manu vel dextra vel sinistra. ita Bart. in. l. j. per gl. ibi. C. de primice. lib. xj. in. l. vulgaris. in prin. in fi. col. circa medium. ff. de furt. pro
38 nūc aliter nō insisto. ¶ † Secūdum exemplum gl. est: nam in iure cōsuetudinario reperitur ꝙ monachus[a] nō succedat in feudo: quia nō potest seruire domino. c. qui clericus. si de feu. fuer. cōtr. inter do. agna. a simili dicit glo. ꝙ idem dicemus in canonico regulari: et certe de vtroq est tex. in. d. c. qui clericus. si dicas quomodo ius ciuile potuit statuere in personis monachoꝝ vel clericoꝝ ꝙ nō succedant in feudo: quia sic expresse statuerūt de personis nō subditis, per ea que habent in. c. ecclesia sancte Marie. de consti. in. c. sancte Marie. vt lite pendente. in. l. j. C. de summa trini. dixi in auf. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. rñde ꝙ ita potuit statuere: ꝙ ita statutū est. propter naturā rei feudalis que est ꝙ feudū non possit transire ad eū q nō potest seruitiū persone dño exhibere. ꝑm Bal. Ang.
39 hic: ꝙ decisio iuris ciuilis propter naturā rei precedētis et liget personas ecclesiasticas ex multis similib optimis firmaui in preludijs feudorum. in. j. questi. principali: et ibi dicta ha
40 beantur hic p repetitis. ¶ † Not. tamē ad limitationē vtriusq exempli: ꝙ licet mācus monachus: et clericus nō sint regulariter habiles feudorum: tamen si fieret proclama vel statutum ꝙ quicūq ceperit talem exbannitum lucratur feudum, certe si mancus acciperet illum exbannitū lucraretur feudum: q verba generalia prolata fauore reipublice, nō recipiunt restrictionem de habilitate: nec restringūtur ad personas habiles. imo etiam inhabiles. tex. est sing. in. l. si quis in graui. §. hi quoq. ff. ad silleia. per quē tex. ita in terminis nostris determinat Gui. Abb. Sali. Ludo. Alex. in. l. si filius: vbi dixi. ff. si cer. pet. ad hoc firmādum bene facit regula Barto. no. quemadmodū circa medium. C. de agrico. et censi. lib. xj. per glo. ibi: et Paul. de ca. in. l. bona fides. ff. depo. In alijs duobus exemplis: glo. bene dicit. In. iij. parte glo. ibi bis modis glos. ponit quatuor dicta in quib bñ loquit que declara vt hic per Bart. maxime in repe. In quinta ibi. no. hic argumentum glo. in effectu no. ex tex. ꝙ ꝯsuetudo specialis vnius loci derogat iuri cōi in eo loco et in hoc glo. bene loquitur et probatur melius in. l. vēditor. §. si constat. C. cōmu. predio. vt per Bar. in repe. in. iij. col. ¶ Gl. in verbo inueterata. diuiditur in tres. In prima dupliciter declarat tex. sic ponit duas opini. In scda querit. In tertia opponit tripliciter soluit. Secūda ibi: ꝫ qualiter ex decennio.
41 Tertia ibi: sed ꝫ hoc exemplis iudicat. ¶ † In prima pte: pro eius intelligentia qro quātū tps requirat ad inducendā cōsuetudinē. glo. ponit duas opi. Prima est ꝙ requirat spatium tāti tpis cuius initij memoria nō sit in contrariū: p ista opi. stringit multū: ꝙ consuetudo habet causā discōtinuam: q inducit per factum ꝫ in habentib causam discontinuam, ad hoc vt inducatur prescriptio regrit tñ tps cui initij memoria nō sit in

a ¶ Qd mōachus. adde doc. in. c. in pñtia. de pba. Cal. ꝯs. ij. in ru. de feu. inci. clerici prīe tōsure. alegā. ꝫ imo. ꝯi. x. ici. viso instrumēto inuestiture. i vj. vol. an valeat ꝯsuetudo ꝙ monachi religiosi clerici sēculares nō succedāt i feudis, vid p Paul. de ca. cōs. clx. ici. questio ista vertit.

cõtrariũ gl.magistra.in.l.seruitute:magna.ff.de seru.Et ad co-
gnoscendũ q̃ dicanť habere causam cõtinuã:ꝛ q̃ discõtinuã:ꝛ q̃
quasi ꝯtinuam:vide Bar.magistralr.in.l.ij.vbi etiã Bal.C.de
ser.et aqua.Ista prima sñia reprobať p oẽs hic p .l.diuturna.ff.
eo.cũ diuturnũ dicať spatiũ.x.annoꝝ:vt in gl.ꝛ ad arg.s. forma
tñ.rñdet solus Bar.hic in.x.col.qđ arg . ꝓcedit in p̃scriptione
quã qs nõ posset statim inducere:tũc si habet cãm discõtinuam
ꝓcedit distinctio.s.facta,sed ꝯsuetudinẽ posset ppls statim vno
actu inducere.Et si dicas etiã p̃scriptio posset statim induci in
causis discõtinuis:si dñs ꝯ quẽ p̃scribiť esset cõtentus:rñde sal-
uãdo Bar.ꝙ loquiť in cõsuetudine inducẽda ex solo cõsensu po
puli regrẽtis,illa statim vnico actu posset induci:ſ3 in p̃scriptio
ne requireť cõsensus p̃scribentis:et eius ꝯ quẽ p̃scribiť vult er
go.Bar.ꝙ popul⁹ statim in vno ictu ꝯsuetudinẽ inducere pos-
set:in hoc aduerte qꝛ.d.Anto.in repe.c.fi.in.vj.co.de cõsue. nõ
faciẽs mẽtionẽ de Bar.refert qđ Guil.hic:ꝛ Pe.tenẽt ꝙ statiʒ
solo cõsensu posset ppls cõsuetudinẽ inducere,ordinãdo qđ ta-
le qd sit ꝯsuetudo:puta ꝙ maior natu in totũ succedat pñi : ipse
reprobat ꝛ breuiter:qꝛ tũc nõ esset ꝯsuetudo,q̃ induciť ex lõgo
vsu hoĩm:sed esset ꝯsuetudo ficta ꝛ intitulata.vt ibi p eũ.Cõfir
mo p id qđ no.Bal.hic:in repe.in.ij.col. bñ dicit ꝙ lex ꝛ cõsue-
tudo tripľr differũt.Primo tanq̃ exp̃ssum ꝛ tacitũ. Scđo tanq̃
scriptũ ꝛ nõ scriptũ.Tertio ꝛ h̃ est pũctus tanq̃ instãtaneũ: et
successiuũ,qꝛ cõsuetudo nõ induciť in instãti:ſ3 ẽ3 eũ est siľis ho
mini q non pficiť nisi tpis cursu,ꝛ sic lẽtiori passu ꝓcedũt tacita
q̃ exp̃ssa:qꝛ nõ sunt ita certa q̃ ex ꝯiecturis ꝓueniũt : sicut ea q̃
exp̃ssa sunt:vt hic p eũ:ꝛ sic teneo ꝯ Bar.h:ꝙ ꝯsuetudo proprie
42 nõ posset statiʒ induci p pplm:† ꝛ no.bñ q̃ dicať ꝯsuetudo ĩtitu
lata:qꝛ dꝛ illa qñ ppls statim p vnũ actũ vult facere consuetudi
nẽ.ista est ficta ꝯsuetudo,ꝛ appellať intitulata:ita declarat do.
43 Anto.in.d.c.fi.in.vj.co.¶ † No.etiã circa hãc primã opi.glo.ꝙ
a ꝯsuetudo vel p̃scriptio tãti tpis[a] cuius initij memoria nõ extat
in ꝯriũ eqparať puilegio exp̃sse concesso a pncipe ex certa sciẽ-
tia.c.super qbusdã.§.pterea.vbi glo.in v̉bo memoria.de v̉b.si-
gni.Bar.in.c.j.in co.j.in fi.in tit.q̃ sint rega.facit.l.hoc iure .§.
ductis.in v̉bo.ꝯstituti.ff.de aq̃ plu.arc.¶ Scđa est opi.glo.v̉a
ꝛ cõis,ꝙ ad ĩducẽdã ꝯsuetudinẽ sufficit tp̃s.x.an.put etiã tenẽt
gl.ꝛ doc.in.l.ij.C.q̃ sit lõ.ꝯsue.ꝛ Bal.in rub.illi⁹ ti.ꝛ in.c.j.in pn.
in ti.qualiter feudum olim pot.alie.ꝛ hoc tp̃s.x.incipit currere
a tpe primi actus celebrati in populo.ẽm Bart.hic:in.x.col.et
Ang.in.iij.q.ꝛ.d.Ant.in repe.d.c.fi.in.xxvj.col.ꝛ ibi Jmo. post
Jo.an.in.iij.col.Jtẽ intellige ꝙ sufficit tp̃s.x.ann. siue inducať
cõsuetudo p̃ter ius ciuile,siue etiã ꝯ.Non eodẽ modo de iure ca
nonico,si inducať cõsuetudo preter ius sufficiat tp̃s.x.ann. si au
tem inducať cõsuetudo ꝯ ius canonicũ.opʒ ꝙ cõsuetudo sit pre
scripta.xl.ann.c.fi.vbi vide gl.plenam.ꝛ ibi doc.de cõsue.ꝛ glo.
xij.dist.c.cõsuetudo.ꝛ in.c.fi.de cõsue.in.vj.facit tex.in.c. cum de
bñficio.de prebẽ.in.vj.ꝛ in.c.cum ana.de elect.in.vj. ꝛ ibi habes
44 text.no.† ꝙ appellatione ꝯsuetudinis[b] dʒ intelligi de p̃scripta
q illa eñ est ꝓpria ꝯsuetudo,quã tex.dicit esse sing.Ang.in.l. diu-
turna.ff.e.illũ tex.etiã alle.Bal.ad hoc hic:in.vij.co.in.viij.opp.
in repe.ꝛ in.c.j.in pn.de feu.cog.ꝛ in.l.binos.C.de aduo . diuer.
iudi.sed Pe.ꝛ Cy.relati per oẽs hic:in.d.l.ij.C.que sit lõ.cõsue.
dicũt p more eoꝝ male,ꝙ hoc processit errore Can.ꝛ qđ inepte
diciť cõsuetudo p̃scripta:qꝛ prescriptio dꝛ illa que intẽdit ad tol
lendũ iam in esse ꝓductũ:puta dñium:pignus:vel siľia. Consue
tudo tẽdit ad inducẽdũ qđ nõ est.Jmproprie ergo põt dici cõ-
suetudo prescripta.Ange.hic in.xj.col.fatẽdo obiectũ: dicit qđ
q̃uis de iure cano.reperiať cõsuetudo prescripta:tñ de iure ci-
uili nõ reperiť verbũ,ꝯsuetudo p̃scripta:qꝛ ꝯsuetudo nõ est pro
prie p̃scriptio:ſ3 quedã roboratio et cõfirmatio taciti cõsensus,
mediãte tpis lapsu : qꝛ in prescribẽda ꝯsuetudine nõ requiriť ti
tulus:nec bona fides:put in p̃scriptiõe.Bal.etiã hoc in repe. in
vij.co.in.viij.oppo.fateť ,ꝙ ꝯsuetudo dꝛ p̃scripta.i.roborata ad
siľitudinẽ p̃scriptionis,nõ ꝙ ꝓprie sit p̃scriptio.Panor . etiã in
d.c.fi.in.vj.col.referẽs differentiã Pet.ꝛ Cy.s.relatã dicit non
intelligas ꝙ ꝯsuetudo p̃scribať sicut dñium: ſ3 dꝛ ꝙ cõsuetudo
prescripta.i.obtẽta ex cursu tpis ad prescriptionẽ reqsiti. Jsta
verba oĩa sunt v̉ba ad ephesios.vñ Bar.hic in repeti.in.x. col.
referẽs obiectũ Pe.ꝛ Cy.cõtra Cano.dicũt aduerendũ ꝙ du-
plex est prescriptio ꝓprie:nã quedã sunt iura inducta ꝛ dispos-
ta,que per prescriptionem tolluntur:ꝛ in alium trãsferũtur : vt est
qñ prescribiť dñium:ꝛ hoc modo procedit qđ dicũt Pet. ꝛ Cy.
quedã sunt iura que nõ sunt inducta:sed inducunť p prescriptio
nem:vt est,qñ prescribiť seruitus:ꝛ hoc modo p̃scriptio tendit
ad inducendũ:ꝛ hoc modo cõsuetudo etiã que tẽdit ad inducẽ
duʒ dꝛ p̃scriptio:ꝛ habes ꝙ differẽtia est inter ius ciuile ꝛ cano-
nicum:qꝛ ẽm ius ciuile consuetudo cõtra ius siue preter ius in
ducitur.x.ann.sed de iure canonico si sit cõtra ius requiriť ꝙ sit
prescripta:ꝛ sic.xl.an.Rationẽ diuersitatis assignat Panor.in
45 d.c.fi.in.vij.col.quẽ vide.¶ † Primã tñ cõclusionẽ,ꝙ ꝯtra ius
ciuile potest induci ꝯsuetudo.x.annis.limita nisi ꝯsuetudo ĩdu
cereť in his que sunt reseruata pncipi ĩ signũ supreme potesta
tis:nõ posset induci cõsuetudo nisi esset tm̃ tp̃s cui⁹ initij memo
ria non esset in ꝯrium per tex.d.c.super quibusdam.§.preterea.
ita dicũt do.Anto.ꝛ Jmo.in.d.c.fi.de ꝯsue.vbi Panorm̃.in.ix.
col.ꝛ q̃ sint reseruata principi ponit Bal.in.l.ij.C.de iur.au.an
nu.ꝛ in.l.rescripta.C.si contra ius.¶ Hinc infero ꝙ cum ptãs
ĩponẽdi noua vectigalia sit d̉ reseruatis pncipi.l.vectigalia. cũ
l.seq.C.noua vecti.imponi nõ posse:certe ad acquirendũ p con
suetudinẽ inferiorib⁹,ꝙ possent noua vectigalia inducere req-
rereť tp̃s:de quo.s.Jdeo tex.cũ glo .in.d.c. super quibusdã .§.
pretera dicũt,ꝙ ad acquirendũ consuetudinẽ inducendi peda-
gia salinaria:et similia requiritur tantum tempus cuius initij
46 ꝛc.¶ † Confirmo qꝛ inferiores a pncipe nõ pñt statuta conde
re sup reseruatis pncipi in signũ supreme potestatis : vt exp̃sse
tʒ Bar.in.l.cẽs populi.s.de iusti.ꝛ iur.in.iij.q.prin.ver. p̃dicta
vero qñ sit statutũ.ꝛ.l.in testamẽti factio.ff.de testa.Bal.in tit.
de pace constã.in verbo ẽm mores et leges illius ciuitatis: ꝛ p
tex.in.c.venientes.de iure.facit.l.j.§.de qua re.ff.de postu.ergo
etiã nõ possent ꝯsuetudinẽ inducere,per argumẽ.huius legis.
47 † Et per p̃dicta reddiť valde dubiũ vnũ qđ mirabiliter dicit
Bar.in.l.cũ neq3.C.de inco.lib.x.ꝛ in.l.vnica.C.de mulieri.ꝛ in
quo loco.lib.x.in.v.col.ver.q̃ro cui possit imponi hec collecta:
in quib⁹ locis mirabiľr ꝯcludit ꝙ ad h̃ vt ciuitates possint im-
ponere collectas forensibus,p reb⁹ quas possidẽt forẽses in il-
la ciuitate:si ille ciuitates dicãt,ꝙ habeãt ex cõsuetudine tanti
tpis cui⁹ initij ꝛc.cũ habeat vim puilegij:vť s.dixi. istud nõ vř
verũ:imo debet sufficere ꝯsuetudo.x.ann.qꝛ imponere collectã
forẽsibus nõ est de reseruatis summo pncipi:qꝛ istud põt indu-
ci p statutũ inferioris:vt exp̃sse no.Bal .in.l. vnica.in.vij.colũ.
de sen.q̃ pro eo.si statutũ ergo põt inducere per consuetudineʒ
x.an.vñ põdera qđ ipsemet Bar.in.l.j.C.de aur.coro.lib.x.not.
ex illo tex.ꝙ lʒ forẽses ꝛ etiã scholares nõ possint cogi ad mu-
nera personalia:puta ad custodiã portaꝝ.l.rescripto.§.fi.ff.de
mu.ꝛ ho.tamẽ si de cõsuetudine antiqua est,ꝙ ĩponať valet cõ-
suetudo,ꝛ attẽdi dʒ ꝯsuetutudo antiqua q̃ dꝛ.x.ann.vt statiʒ di
cã:ꝛ iõ de facto ꝯsuluit Alex.ꝯ Bar.in ꝯsi.lxviij.in.ij.vol.incip.
viso ꝛ bene discuso ꝓcessu.in.v.ꝛ.vj.col.vbi expresse tenet ꝙ suf
ficiat ꝯsuetudo.x.annoꝝ:vt possit imponi collecta forẽsibus:et
q lʒ Bar.in.d.locis: faciat mẽtionẽ de cõsuetudine cui⁹ initij
memoria ꝛc.nõ p hoc excludit quin sufficiat cõsuetudo.x.anno-
48 rũ:tamẽ hoc vltimũ nõ placet.¶ † Jtẽ circa scđam cõclusionẽ
ꝙ de iure canonico nõ põt induci consuetudo contra ius cano
nicũ:nisi sit p̃scripta.i.xl.annoꝝ.istã conclusionẽ limitat singula
riter Jnn.in.c.cũ dilectus.de consuetudi.vt procedat quando
consuetudo induciť ꝯ aliquã eccľiam:sicut eñ in prescriptione
contra ecclesiã requiriť tp̃s.xl.annoꝝ.c.de quarta:ꝛ.c.illud.de
p̃scrip.ita etiã in consuetudine cõtra ecclesiã requiriť tm̃ tp̃s:se
cus est in ꝯsuetudine q̃ induceret contra oẽs ecclesias vniuer-
saliter,ibi sufficit tp̃s.x.ann.¶ Panor.in.d.c.fi.in.ix.co.refert
hoc dictum:et dicit notandum,sed quod oĩno verũ.quia nõ vi-
det bonã rationem diuersitatis:ꝛ quia non debet esse minus
fauorabile totum corp⁹ ecclesie,q̃ vna ecclesia particularis:et
bene dicit.¶ Secũdo limita hoc de ꝯsuetudine prescripta .xl.
annoꝝ.vt sit verum quo ad ecclesias per rationem de qua.s. ſ3
quo ad alios in quorum prescriptionib⁹ regulariter sufficit tẽ-
pus.xx.anno.tũc etiã vbi cõsuetudo deberet esse prescripta suf
ficiet tẽpus.xxx.ann.gl.est not.in.l.domini prediorum.in gl.fi.
C.de agri.et cẽsi.lib.xj.not.Bal.in.c.j.in prin.qualiter olim feu
dum pot.aliena.Spec.in tit.de prescrip.§.j.ver.de consuetudi-
ne:ꝛ ita in specie solus Pau.de cast.hic per gloss.in.d.l.domini
prediorum:ꝛ Alex.in.d.c.consi.lxviij.in.v.colum.¶ Tertio sin
gulariter limitat.d.Anton.in.d.c.fina.et est no.verbum,nisi cõ
suetudo cõtra ius canonicum induceretur papa sciente:tũc suf
ficit tempus.x.annorum:quia tunc habetur consensus illius q
posset legem condere super hoc.Jstud reprobat Panormita.
in.d.c.fi.in.x.col.quia bene cautum iure non reperitur:nisi etiã
papa esset vsus illa ꝯsuetudine:qꝛ sola patiẽtia nõ videť suffice
re.c.cum iam dudum.de preben.Jtem consuetudo est quedam
prescriptio:sed scientia dñi contra quem p̃scribitur non facit ꝙ
temp⁹ sit minus . Jtẽ nec scientia pape debet facere ꝙ temp⁹
sit minus:tamẽ hoc siľe est in casu diuerso:ꝛ ecõtrario.¶ Aliã
49 limitationem ponã in glo.fina.† Jtem dum.s.dixi Angel.hic
in.ix.col.velle,ꝙ in p̃scribenda cõsuetudine non requirať titu-
lus nec bona fides:secus in prescriptiõe.vnde ẽm eum popul⁹
potest inducere cõsuetudinem sine titu.etiã cum mala fide.no-
ta bene hãc regulã.Et ꝙ nõ sit necesse allegare titulũ in cõsue-
dine.Adde glo.in terminis in.c.sup quibusdã.in.§.preterea.in
verbo memoria.de ver.sign.idẽ tenet Jo.an.in.c.j.de rescript.
in.vj.in

a ¶ Tẽpis. Adde Jo.mo.i.c.ij.de p̃scri.lib.vj. fallit qñ prescribẽs est incapax ſ3 Abba.in.c.quãto.in.j.col.de ꝯsuetu.Abb.in c.nouit.i.xj.co.de iudi.Ant.d̉ bu.in.c.puenit in.vj.co.de cẽsi.Abb.ꝛ Jo.de ana.in.c.ad hoc de simo.do.j.c.catholi.xi.dis.Car.ꝯsil.lviij.ici.ꝓposita qđ.Napha.cu.cõsi.lxxxiij.ici.qꝛ causa decimalis.

b ¶ Cõsuetudinis. adde gl.j.c.gñali.de ele.li.vj.gl.in.c.fi.de ele.i.vj.Jo.an.in regu.nemo de re.iu.lib.vj.in mercu.Fe.de senis ꝯsi.lxxxvj.inci.prior qdam siue prepositus.

in.vj.in nouella.quē refert⁊ ſequit̃ Bal.in ti.de pace cōſtan.in
v.col.in verbo ſicut ab antiquo:tenet Bal.hic:in.vij.co.in.j.op
po.Archi.in.d.c.j.de reſcrip.in.vj. Hoſti.inſti.de cōſue.§.fi.cir
ca penul.col.Inno.in.c.cū in eccleſia.de can.poſ.⁊ ꝓprie.⁊ do.
Ant.in.d.c.fi.⁊ Alex.in ꝯſi.vj.inci.viſo themate ⁊ dubijs.in.j.
50 volu.¶ †Ultimo ex hac prima parte gl.relata ad tex.habes ꝙ
cōſuetudo dr̄ inueterata q̄ eſt.x.anno. Que autē ſit conſuetudo
antiquata dicūt Jo.mona.⁊ Archid.in.c.fi.in gl.in v̄bo antiq̄.
de elec.in.vj.ꝙ qn̄ lex vel ſtatutū requirit conſuetudinem anti-
quatā intelligitur de conſuetudine tāti tp̄is cuius initij memo
ria non ſit in contrariū.Et ideo quando cōſue.vel ſtatutū vult
derogare omni iuri,requiritur tūc cōſuetudo antiquata:⁊ idē
tenet do.Anto.in.d.c.fi.ſed Panor.ibi in.x.col.reprobat:⁊ be-
ne ꝑ illū tex.in verbo inueterata ꝯſuetudo:q̄ intelligit̃ tamē de
cōſuetudine annoꝝ.x.ergo idē in conſuetudine antiquata:qr
idē eſt.Ratio diuerſitatis reddi pōt:probo ꝑ.l.ij.C.que ſit lon.
conſue.in verbo vſuſq̧ longeui.vbi etiā lōgeua conſuetudo tn̄
intelligitur decē annoꝝ. ¶ Cōfirmo ꝑ id qđ magiſtraliter di-
cit hic Ang.in.vij.colū.in.vj.oppo.vbi dicit ꝙ in iſta materia
cōſuetudinis,iſta ſunt ſynonyma conſuetudo inueterata:vt in
hac.l.diuturna.ī.l.ꝓxi.l.imperator.ī.eo.vetus ⁊ lōnga.l.impe-
ratores.ff.de pollici.vetuſta.l.teſtamenta oīa.C.de teſta.perpe
tua antiqua.l.pe.C.de iure fiſci.⁊ eſt gl.in.d.c.generali.⁊ antiq̄ſ
ſima.l.fi.C.de priuile.fiſ.ergo idē dicemus in conſuetudine an-
51 tiquata.¶ †In ſcđa parte glo.ibi:ſed qualiter decēnio habes
ꝙ ad inducēdum cōſuetudinem duo actus ſufficiunt:et pōde
ra qđ glo.ſentit,ꝙ tales actus debēt eſſe iudiciarij. Circa pri-
mū Bar.in lec.in.v.volu.poſt Gui.dt gl.verū dicere qn̄ illi duo
actꝰ eſſent notorij:ita ꝙ veriſimiliter in populi notitiā trāſiuiſ
ſent,vt facere pōtem ſuper via publica eſt ꝓhibitū a iure,etiā
ſi quis haberet domū ab vtraq̧ via.l.iij.§.tractū.ff.ne quid in
loco publico.Jmo plus dicit Ang.in.l.ſeruitutes.magna.§.fi.
ff.de ſerui.ꝙ etiā nō poſſet quis facere ſcalas ad domum ſuam
in ſtrata,niſi populo cōſentiēte:ſi duo facerēt pōtes in via pu-
blica cum curſu decēnij inducit̃ cōſuetudo:alias duo actus nō
ſufficiūt:ſed eſſent neceſſarij tot ex quibꝰ populꝰ veriſimiliter
ſciret,⁊ ſic cēſetur arbitrariū iudici.et hoc vltimū dt Bal.in.l.
iij.C.de epiſ.audi.de quo vide etiam Bar.in.viij.col.in repet.
et Jmo.in.d.c.fi.in pe.col.⁊ ibi Panor.in.xj.col.⁊ non ſuffice-
ret vnus actus etiam multum notorius in populo,cum requi-
ratur actuū frequētia.l.ij.C.q̄ ſit lō.cōſue.ſm Bar.hic:in lectu.
in.v.col.in fi.⁊ in repe.viij.col.⁊ do.Anto.in repe.d.c.fi.in.ix.co.
⁊ ibi Jmo.in pe.⁊ Panor.in.xj.¶ Nec eſt verū id quod glo.p̄-
ſupponit ꝙ tales actus debeāt eē iudiciarij ſʒ Bar.hic in pe.
col.ponderantē iſtū tex.in verbo moribꝰ.et plenius Bar.in.ix.
col.ibi oīno vide:⁊ Cy.in.l.ij.in.ij.q.ſcđe.q.principalis.C.q̄ ſit
lon.cōſuetu.⁊ do.Anto.in cōmento.d.c.fi.in.x.⁊.xj.colū.⁊ pōde
rat tex.in.l.cū de cōſuetudine.ī.eo.in verbo an etiā cōtradicto
iudicio.in iplicatiua etiā ꝓut pōderat Bar.in repe.in.ix.colū.
Jtē adde p̄dictis ea que dixi.ī.in fi.preſentis repetitionis.Et
idē tenet.d.Abb.in ꝯſi.lxxij.in.ij.vo.in qōne q̄ ad preſens verti
tur inter dn̄am floridā.in vlti.col.Jtē aduerte dū gloſſ.dicit li-
bellum vel q̄rimoniā ꝓpoſitā cōtra ꝯſuetudinē ſpernere:ꝓut
52 etiā dicit gl.in.l.diuturna.ī fi.ī.e.†nā ex iſtis gl.no.Ang.hic:
ꝙ ſicut iudex dʒ reijcere libellū q ꝯtinet errorē iuris:ita dʒ ſper
nere libellū q ſit cōceptus ꝯ cōſuetudinē.allega.no.per Jnno.
in.j.de offi.vica.de quo dicā poſt glo.in.l.j.ff.de offi.aſſeſ.¶ Gl.
in verbo factis.diuidit̃ in.iij.in prima declarat tex.in ſcđa no.
in tertia ꝑ viā diſtin.remouet cōtrariū.ſcđa ibi:⁊ no.duo bona
ſimilia.tertia ibi:ſed certe qn̄q̧.¶ In vltima parte q̄ vr̄ obſcu
ra:ſic declara eā:nam magiſtratus a p̄ſidibus ſupra poſſunt ne
dū referre ſn̄ias v̄bales:qr vt plurimū ꝯſiſtūt in iuriſdictione:
ſed etiā factis poſſunt illas exeq,capiendo pſonā vel aliter exe
quēdo:qr eis cōpetunt q̄ ſunt meri et mixti imperij:ſed magi-
53 ſtratus municipales:†⁊ ſic iudices pedanei:⁊ alij iferiores he
ne poſſunt ferre ſn̄ias verbales cū ſint iuriſdictionis vt dixi:ſʒ
factis nō poſſunt illas mādare executiōi,ſicut nec delegati:vt ꝑ
gl.⁊ doc.in.l.a diuo pio.in prin.ff.de re iudi.nec poſſunt facere
capi perſonā:⁊ ſic verbis poſſunt ſed nō factis ⁊ rebꝰ:quilibet
autē priuatus,nō poſſet ferre ſn̄iam verbalē:imo nec eſſe arbi-
ter.l.pe.ff.de arbi.tn̄ factis ⁊ rebus.ſ.ſoluendo ⁊ ſic ſe condēnā-
do poſſet ſoluere:iſtud eſt quod vult dicere glo.de hoc tamen
an magiſtratus municipales poſſint mādari executiōi ſn̄ias ꝑ
eos latas:tāgit ſolus Ful.hic vide glo.⁊ oēs in.d.l.a diuo pio.
in prin.¶ Glo.in verbo abrogent̃:diuidit̃ in duas:in p̄ia colli
git notabile.in ſcđa fortiter opponit:⁊ quinq̧ modis ſoluit po
nēdo quatuor opi.ſcđa ibi:ſed cōtra in hoc.ſecundā partē ſub-
diuide in tot ptes quot opi.habet.In prima parte dum gloſſ.
vult legē tolli ꝑ cōſuetudinē ꝯriā:dic ꝙ iſtud nō dr̄ in hac lege q̄
non loquitur de contraria conſuetudine:ſed de non vſu:et ſic

deſuetudine:vt dixi in tex.in.j.notabili:ſʒ ſi lex tollit̃ per deſue
tudinē:et ſic ꝑ nō vſum ꝙ eſt minꝰ:quātomagis tollet̃ ꝑ cōtra-
riam cōſuetudinē:⁊ iſto mō arguendo a maiori:defende gloſſ.
¶ In ſcđa parte dic:ꝙ p̄ia ſol.tenet̃ ꝑ doc.vbiq̧ reiectis opi.
Dy.Jo.⁊ alioꝝ in gl.relatis:ego tn̄ dubito de iſta cōi ſol.ad.l.
ij.C.q̄ ſit lon.ꝯſue.qr iſto mō illa.l.ij.eſſet de indubitabili.Cui
eñ dubiū ꝙ cōſuetudo certi loci nō tollit legē generalē in toto
mūdo:ꝙ nō videt̃ de mēte.d.l.ij.tradentis regulā ſic generalē.
Jtē dū iſta glo.rn̄dendo ad.l.iij.§.diuus adrianus.ff.de ſepul.
vio.intelligit illū tex.q eſt valde ambiguꝰ,ꝙ ibi p̄cedebat con-
ſuetudo:poſtea fuit facta.l.generalis contraria que.l.ſequens
tollit cōſuetudinē precedentē.tamē verba illius tex.ibi:poſt re
ſcripta generalia ſunt ambigua:et poſſent vtroq̧ mō intelligi
ꝙ prius fuerit cōſuetudo municipij:poſtea reſcripta genera-
lia,iſte eſt cōis ſenſus.Jtē ꝙ lex municipij fuerit poſt reſcripta
generalia.Tenendo intellectum cōmunē ꝙ ibi cōſuetudo p̄ceſ
ſit:deinde.l.lex.magna inſurgit difficultas ex tex.c.j.de conſti.
in.vj.vbi.l.ſequēs nō intelligit̃ derogare cōſuetudini preceden
ti:niſi expreſſe mētionem faciat de cōſuetudine.¶ Gloſ.in.d.c.
54 j.in gl.fi.dicit ꝙ ille.§.diuꝰ:neceſſario ſic dʒ intelligi:†quod in
illa.l.ſit facta expreſſa mentio cōſuetudinis,vel ſaltem apparet
imperatorē notitiā habuiſſe:⁊ ita tenet Bar.in.d.§.diuus.⁊ hic
in repe.in.iiij.col.ſed qr iſtud diuinat,varie ſol.traduntur ꝑ Ca
no.maxime Archi.et Jo.and.in.c.j.Aliam ſol.ponit gl.i.c.pa
ſtoralis.de fid.inſtru.ſed rn̄de notabiliꝰ ꝙ in.d.§.diuus cōſue
tudo erat cōtra.l.diui adriani precedētē.poſtea fuit facta alia
l.cōtraria cōſuetudini:et ſic conformis.l.p̄cedēti:tūc cōſuetu-
do q̄ eſt in medio ſuccūbit legi,q̄ reducit ad primā legē:⁊ qr res
de facili reuertit̃ ad naturā ſuā.l.ſi vnꝰ.§.pactꝰ.ver.ꝙ ⁊ in ſpē.
ff.de pac.iō tūc tollit cōſuetudinē lʒ de ea nō faciat mētionē ⁊ ſic
limitabat̃.d.c.j.Jſtū intellectū refert Bar.alijs reprobatis in
repe.l.ij.in.iiij.co.in.ij.oppo.C.q̄ ſit lō.cōſue.vel dic qđ in.d.§.
diuus.cōſuetudo erat cōtra publicā vtilitatē:ideo tollit̃ indi-
ſtincte per.l.ſequentem cōtrariam:lʒ non faciat mentionem de
conſuetudine:ita refert Barto.⁊ Bal.hic.⁊ Cyn.in.d.l.ij.circa
fi.⁊ vtrāq̧ ſo.et iſtā precedentē tanq̄ notabiliorē ſequit̃ Pau.
de ca.hic in fi.co.Tu caue qr tex.in.d.§.diuus.non fundat ſe in
iſtis rationibꝰ ſed qr reſcripta generalia vbiq̧ debent genera
liter vim obtinere.Ex p̄dictis diſtingue qn̄ precedit conſuetu
do:et ſequit̃ lex gn̄alis contraria an qn̄ tollat cōſuetudinē pre
cedentē:ſi autē ecōtra lex precedat.deinde ſequat̃ conſuetudo
contraria legi.an tollat.l.precedentē.et fac regulā ꝙ ſic:vt hoc
tex.in fi.inducendo:vt in princi.huius gl.⁊.c.fi.de cōſue.¶ In-
tellige primo quādo eſt cōſuetudo gn̄alis:puta inducta a po
pulo qui poteſt legem et conſuetudinem generalem inducere:
tūc gn̄aliter vincit lex.Si aūt ſit ſpālis certi loci:tūc in illo lo-
co lex vincit.l.vēditor.§.ſi cōſtat.ī.cōia pred.cui.l.adde tex.no.
cū gl.et ibi Bart.in.l.pen.C.de metalla.li.xj.ꝙ poteſt quis fo-
dere metalla in domo alicuius eo inuito:dūmodo edificiū non
ſtruatur:et multū notat Mateſ.in ſuis not.ſed cōſuetudo ſpā-
lis nō vincit legē generalē vbiq̧:ſic loquit̃ regula.l.j.C.q̄ ſit lō.
cōſue.ſm cōem ſenſum.¶ Scđo limita quādo aliquid induce-
ret cōtra ius diuinū nihil valet:etiā cōtra ius gentium:vt hic ꝑ
Bar.Addo ꝙ eodem modo nihil valet ꝯſuetudo aliquid indu-
cens contra cōſilia generalia ſummoꝝ pōtificū ſm Jo.and.in
c.cū laicus.⁊ in.c.nulli.de reb.eccle.nō alie.quē refert et ſequit̃
Bal.in tit.de pace conſtā.in.iiij.co.in verbo mos romanorum.
vbi per h̄ infert:vt ibi per eū.Facit qđ ſignanter dicit Bal.in
l.humanū.C.de legi.poſt Arch.in.c.j.de cōſti.in.vj.cū concor.
quas dedi in.d.l.humanū.¶ Tertio fallit qn̄ cōſuetudo aliq̄d
diſponeret cōtra cōem vtilitatē,per legem nec dānoſa.C.de p̄-
ci.impe.offe.et ita poteſt intelligi.d.l.iij.§.diuus:ſm vnum in-
tellectū.¶ Quarto limita qn̄ conſuetudo haberet clauſulā de-
rogatoriā ad ꝯſuetudines ſequentes:tunc non valet,vt hic in
55 gl.et in iuribus in ea allegatis.¶ †Quid ergo ſi in lege vel ſta
tuto ſimpliciter dicatur nō obſtāte quacunq̧ conſuetudine in
cōtrarium faciente:an iſta clauſula habeat vim clauſule dero-
gatorie etiā ad cōſuetudines futuras an ſolū intelligat̃ tollere
ꝯſuetudines p̄cedētes,ſed nō derogare futuris:gl.ſingu.i cle.
ſtatutū:in v̄bo ꝯſuetudine.de elec.tʒ ꝙ ſolū p̄cedētes ꝯſuetudi
nes tollere intelligat̃:nō aūt derogare futuris,quā gl.ſimplr̄ al
le.Bal.hic:in.vj.co.ꝯriū cōiter tenet̃ ꝑ Bar.Bal.Ange.et oēs
Moder.in.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis.ff.de leg.j.cū ſuis cōcor.
de quibꝰ ibi ꝑ Alex.⁊ alios ponit Pau.de ca.hic in fin.colum.
¶ Quinto limita gl.noſtrā.qn̄ conſuetudo eſſet ꝑ errorē indu-
cta:tūc ſm gl.nō tollit legē p̄cedētē.dic meliꝰ ꝙ imo tollit:ſʒ nō
hʒ effectū,vt extēdat̃ in ſilibꝰ caſibꝰ:ita proprie loquitur.d.l.qđ
nō ratione.ī.e.ſʒ Bar.hic in.iij.col.Bal.in.vj.Ang.in pe.Pa
nor.in.d.c.fi.in.ix.col.lʒ.d.Anto.ibi:in repe.in.xx.colum.⁊ ſeq.
multū laboret et nihil boni dicat:⁊ Cy.in.l.ij.in tertia opp.vbi

etiã Bal. C. que sit lon. cõsue. ⁊ si dicas si cõsuetudo est inducta p errorẽ: quõ pt valere, ⁊ quõ pt derogare legi: rñde ꝙ si eẽt erratũ in facto nihil valeret ꝓpter defectũ ꝯsensus, sed si erraret̃ in iure vel in causa ꝯsuetudinis: tũc valeret ⁊ vinceret legẽ sed nõ extẽderet̃ ad siles casus: ita vide meli⁹ ꝙ alibi p Bar. in. l. iij. §. fi. p illũ tex. ff. de sup. lega. quẽ sequit̃ Imo. in. c. fi. in. iiij. colũ. de consue. idẽ dicit Pau. de ca. hic in vlt. col. lz de Bar. mẽtionẽ nõ faciat. ¶ Iuxta pdictã regulã ⁊ fallẽtias, quero de aliq̃bus quotidianis. qq. q̃ non tãgunt̃: cõiter ius disponit ꝙ vnus nõ tenet̃ pro facto vel ꝯtu vel pro delicto alterius etiã pater p filio vel ecõtra. p totũ tit. C. ne fili⁹ p patre. ⁊. C. ne vxor pro mari. ⁊ tit. sequẽ. an valeat cõsuetudo disponens quod villa teneat̃ pro facientibus furta vel dãna in eius territorio: et idẽ in silib⁹ casib⁹. glo. tenet ꝙ nõ in. §. q̃m vero. aut̃. vt nulli iudicũ. quã glo. alleg. Bal. hic: in repe. in. ix. col. ver. modo quero vlteri⁹: vbi ẽt alleg. tex. in. c. ex literis. de pig. ¶ Confirmo p id qd Bar. nota. sing. in. l. hi penes. C. de agri. ⁊ censi. lib. xi. vbi no. non valere cõsuetudinẽ vel statutũ ꝙ ad soluendũ gabellas recollectiõis fructuũ tenet̃ colon⁹ p dño nõ subdito: sicut Perusij fuit statutũ in odiũ clericoꝝ, ꝙ eoꝝ coloni tenerent̃ ad soluendũ gabellas nã nõ valet statutũ et est iniquũ, qꝛ colon⁹ nõ debet vrgeri nec teneri p dño. idẽ tenet Bar. in. l. colon⁹: p illũ tex. C. de agri. ⁊ cẽsi. facit qd vult Bar. i. l. si a reo. §. fi. p illũ tex. ff. de fideius. ⁊ p quẽ no. nõ valere pactũ ꝙ faciũt cõsortes in Tuscia ꝙ si quem eorũ cõtigerit p delicto cõdẽnari: quilibet cõsortũ teneat̃ cõtribuere in cõdẽnatione. Facit qd vult Bal. in. l. vnica. in. iiij. col. ff. de his q̃ pe. no. vbi tenet. ꝙ nõ valet pactũ nec statutũ qd propter delictũ filij pater perdat feudum. In ꝯrium ꝙ imo valet cõsuetudo ⁊ statutũ ⁊ pariformiter pactũ ꝙ vnus teneat̃ pro alio: facit regula supradicta qꝛ cõsuetudo contra legẽ ciuilẽ positã va-
56 let: † ⁊ ꝙ valeat statutũ vel cõsuetudo ꝙ villa teneat̃ emendare furta ⁊ dãna p alios in eo territorio facta ponit Bar. in. l. diu⁹. ff. de testa. mili. Bar. ⁊ Bal. in. l. si quando. C. vñ vi. ¶ Cõfirmo per id quod signanter vult Bal. in. l. iure prouisum: p illũ tex. optimum. C. de fabri. lib. xi. vbi nota. ex illo optimo text. valere statuta Florentinorum ꝙ vno de agnatione delinquente ceteri agnati teneant̃ per rationẽ illius tex. ⁊. l. fi. C. de principi. lib. xij. idẽ late tenet Ange. in consi. lxij. incipien. nobilis miles. do. Ray. ¶ Confirmo per id qd signanter vult Bald. post Gui. in l. sancimus. C. de pe. vbi pulchre no. ex illo tex. in verbo propinquos: ꝙ valet statutũ Perusij quo cauet̃, ꝙ consortes vel illi de domo teneantur pro delicto alterius consortis: q̄uis statutũ videat̃ iniquũ: eo qꝛ subest cã vt magis a delictis abstineant vñ sufficit ista cã, licet penitus non sit in culpa: et hoc verum in
57 pena pecuniaria: secus in corporali: vt. j. dicam. ¶ † Confirmo per id quod vult Bal. in. l. dotis. C. de iure do. vbi ar. glos. ibi tz valere statutum disponẽs quod filij mercatoꝝ teneantur ad debita patris: etiam si nõ probent̃ patris heredes: imo etiã si constet quod repudiauerint hereditatem paternam: durũ est statutũ ẜm eum: tamẽ valet: qꝛ etiam valeret pactum super hoc factum: subijcit tamen sub dubio forte qd hoc casu esset remediũ contra hoc statutũ ꝙ pater exheredaret filios: vt ibi per eum et sequitur Imo. in. c. pe. de consuetu. ¶ Confirmo. v. per id qd generalius tenet Bart. in tracta. represa. in. iij. q. i. q. princi. vbi generaliter cõcludit valere statutũ ⁊ cõsuetudinẽ ꝙ vnus pro alio teneat̃: puta vxor pro marito. p. l. j. C. de omni agro deser. lib. xi. ⁊. d. l. fi. C. de principi. lib. xij. ⁊. l. satis. C. in quib⁹ cau. pig. tacite cõtra. idẽ tenet Bal. in aut̃. ⁊ omnino. in. iij. co. C. ne vxor p marito. ⁊ Jac. de bel. in aut̃. vt nõ fiãt pig. in disputatiõe sua: et Joã. and. in regula nõ debet aliq̃s in mercuria. in. vj. ¶ Cõfirmo. vj. per id qd vult Bal. in rub. C. res inter alios acta. in. ij. col. vbi tenet valere statutũ disponẽs ꝙ cõsortes teneant̃ soluere penas pecuniarias bãnitoꝝ: allegat gl. in rubri. C. de decre. decurio. lib. x. de qua statim dicã: ⁊ hoc statutũ ẜm eũ est tolerabile: sed nõ laudabile: ⁊ ẜm eũ glo. non preálleg. in. d. §. q̃m vero. que dicit not. contra potestates que puniunt cõsortẽ p alio delinquente nõ põt ẜm glo. qꝛ debet intelligi. q̃n potestates vellẽt hoc facere ex eoꝝ arbitrio nõ possent: nõ sic, si faciũt ex arbitrio legis vel statuti vel cõsuetudinis. Subiũgit Bal. ꝙ statutum nõ posset p delictis alioꝝ imponere penas corporales vl infamie: qꝛ esset cõtra ius diuinũ ⁊ qꝛ etiã non posset p pactum fieri vt statim subijciã. ¶ Cõfirmo septimo p id qd dt Bar. post Dy. in. l. j. §. familie. ff. de publ. vbi sine dubio tz valere statutũ ꝙ domin⁹ teneat̃ p delictis familie sue: ⁊ sequit̃ Roma. cõsi. xi. incipi. in ꝓposita qõne. ⁊ in cõsi. xv. incip. plura sunt cũ alijs p eũ allega. ¶ Confirmo octauo ex eo qd vult glo. ordi. q̃ sic dz intelligi in rub. C. de decr. decu. lib. xi. que tenet valere ꝯsuetudinẽ ⁊ statutũ ꝙ pater teneatur p delicto filij ad penã pecuniariã: ad quã pater posset se per pactũ obligare: ergo etiã valet ꝯsuetudo, qꝛ affirmatiue qcq̃d põt fieri p pactũ: potest etiã p statutũ:

a ¶ Gl. reputata: singul. Add Bal. i. c. ex rescripto. de iure iur. Lu. ro. sing. cxxxj.

vt ibi in glo. ⁊ in. l. nõ impossibile. in glo. magna ad fi. ff. de pac. et est tex. melior de iure in. l. pe. in fi. C. de fideius. secus est q̃ ad penã corporalẽ: qꝛ queãdmodũ per pactũ nõ põt qs p alio fideiubere vel se obligare ad penã corporalẽ: cũ nemo sit dñs mẽ-
a broꝝ suoꝝ. l. liber hõ. ff. ad. l. aq̃l. ita glo. reputata sing. a iuncto tex. in. c. cũ hõ mortuus. xxiij. q. v. de cuius veritate vide Ludo. in rub. extra. de fideius. cũ suis cõcor. eodẽ modo cõsuetudo vel statutũ nõ valerent: ita ꝓprie debes intelligere gl. in. d. rubr. C. de decr. decu. lib. x. ⁊ ita tz Bal. in repe. in. iij. col. ⁊ plenius in. l. j. C. ne fi. p pa. Sal. in. l. si filius. eo. tit. Imo. in. l. cũ filius. in prin. ff. de v. obli. ⁊ in. l. lex cornelia. vbi etiã Bal. ⁊ Ang. ff. de vulg. et pup. ⁊ late Alb. in pria parte statutoꝝ. q. lvij. ⁊ Are. in. §. actiones aũt de pecu. vbi plene dixi insti. de act. sequit̃ Pet. de ancha. in cõmento. c. canonũ sta. de cõsti. in. viij. char. versi. quero vlterius scriptũ est in. l. diuina. vbi refert cõsuluisse Bal. ꝙ valet statutũ Florentinoꝝ ꝙ ꝓpter homicidiũ vnius oẽs ꝯsortes de ciuitate expellant̃. Et ꝙ valeat consuetudo vel statutũ qbus pater astringit̃ p delicto filij tenet etiã Bal. in. l. si quis in tãtã. in. iiij. col. C. vñ vi. vbi dicit ꝙ tale statutũ est cõtra ius naturale tamẽ valet: idẽ etiã tenet Bal. in. l. si filio. ij. vbi late Lu. ff. sol. ma. ⁊ Bal. in. l. ij. ff. si ex noxa. cã aga. ⁊ multũ notabilr̃ ĩ aut̃. si captiui in fi. col. C. de epis. et cle. Ibi tamẽ signanter subijcit quod talia statuta q̃ disponũt parentes p̃cise teneri et cogi ad soluẽ-
58 dum pro filijs cõdẽnatiões, qꝛ sunt iuri cõi cõtraria: † ⁊ sic odiosa, sunt strictissime interpretanda, qd no. idẽ Bal. in. l. fi. in. §. j. in fi. col. C. de vsur. rei iudi. vbi etiã ponit an stante dicto statuto ꝙ pater teneat̃ pro delicto filij: an pater representãdo filium in carcere euaderet on⁹ talis statuti: ⁊ dicit singulariter ꝙ nõ: cũ
59 pater nõ possit dare filiũ p noxa. §. fi. insti. de noxa. † ibi etiam Bal. in. l. ij. in prin. iij. col. C. de cõsti. pecu. subijcit notabile vbũ ad pdictoꝝ limitationẽ ꝙ mercatores aut eoꝝ cõsules nõ pñt statuere ꝙ pater teneat̃ pro filio vel delictis filij: tamẽ hoc scẽs eũ posset statui p statuta ciuitatis. iuxta glo. in. d. rubr. C. de decre. decu. lib. x. sed nõ posset statui per statutũ vnius collegij. qd verbũ mirabiliter not. ad limitationẽ suprascriptoꝝ, ⁊ cogita de ratione diuersitatis: ⁊ ꝙ valeat statutũ ꝙ pater teneat̃ p delicto filij: est melior tex. de iure in. c. ij. in verbo ẜm cõsuetudinẽ illius terre. de delictis pue. ⁊ ibi ponderãt Pet. de anchar. ⁊ Joan. de ana. qui refert aliqua ex supradictis: illũ tex. ad hoc allegat Ludo. in. d. l. si filio. ij. in fi. ¶ Et in illo. c. ij. tex. singulariter limitat dictũ statutũ disponẽs ꝙ pater teneatur pro delictis filij: qꝛ non tenebitur q̃n filius in pupillari etate delictũ cõmitteret. Et qd valeat predictũ statutum tenet Bald. in addit. Spe. in tit. de sen. in. xv. col. in v. si vero pater. ⁊. l. seruũ quoq̃. §. publice. in. j. co. ad fi. ff. de pe. Et ad predicta etiã vide Alex. in
60 repe. l. sepe. in. vi. col. ⁊ seq. ff. de re iu. ¶ † No. etiã ꝙ dictũ statutum disponẽs ꝙ pater teneat̃ p delictis filij restringitur ad delicta cõmissa per filium extra territoriũ statuti: non autẽ extẽditur ad delicta alibi cõmissa: ita ꝯcludit Bart. in tracta. repsa. in. iiij. q. j. q. principalis. Bal. in. d. l. j. C. ne filius pro pa. Sali. in. l. si filius. e. ti. Pe. de ancha. in commento. c. canonũ statuta. de consti. versi. iuxta predicta quero si statutum ⁊c. Lud. in. d. l. si filio. ij. Ange. in. d. §. actiones autẽ de populo. ¶ Concludo ergo ex predictis ꝙ per statutũ ⁊ cõsuetudinem põt induci ꝙ vnus pro alio puniat̃ pena pecuniaria, sed nõ corporali, et hoc subsistẽte aliqua causa al's secus vt potes ex pdictis colligere. Et ẜm ista intellige etiã id qd decidit Bar. in. l. legatoꝝ. in prin. q. per illũ tex. ff. de lega. ij. per quẽ tex. not. nõ valere ꝯsuetudinẽ ꝙ si vnus
61 colonus nõ sit soluẽdo ꝙ alij teneant̃ pro eo soluere. ¶ † Scdo quero an per cõsuetudinẽ possit induci qd in alienationib⁹ rei ecclesiastice immobilis, nõ requirat̃ consensus superioris puta epi. gl. tenet ꝙ sic in. l. diuturna. j. eo. ⁊ in rub. C. que sit lõ. cõsuet. circa fi. ⁊ in aut̃. hoc ius porrectũ. in glo. fi. in fi. C. de sacrosan. eccle. ⁊ ita simplr̃ tenet Pau. de ca. in. l. etiam. in prin. ff. sol. ma. et pro istis gl. facit tex. in. c. ea noscit̃. de his que fiunt a prelat. sine cõsen. capl'i. ⁊ tex. in. c. ij. de cõsue. in. vi. Contrariũ tenẽt Bal. et Sali. in. d. aut̃. hoc ius porrectũ. in fi. col. ⁊ est gl. in cle. fi. de reb. ecc. nõ alie. Facit tex. in. c. cũ causa. vbi doc. de re iu. ad quẽ text. simplr̃ se remittit Bal. in. l. diuturna. j. eo. Paul. de ca. hic in fi. col. concordãdo distinguit ꝙ in his que nõ concernunt damnũ ecclesie: puta in corrigẽdis moribus põt cõsuetudine induci qd capl'm sine cõsensu superioris possit: ita proprie loquitur. d. c. ea noscit̃. ⁊. d. c. iiij. sed in his q̃ concernũt damnũ eccl. puta in alienationibus rerũ non põt. ⁊ intellige de cõsuetudine clericorum, nam consuetudo laicoꝝ nullo mõ posset in hoc disponere: ita
62 proprie loquit̃. d. c. cũ causa. de re iu. ¶ † Breuiter dic qd solẽnitates in alienationib⁹ rerũ ecclesie inductas p. d. aut̃. hoc ius porrectũ: consuetudo põt tollere ⁊ diminuere: ptz qꝛ ecclesia nõ oẽs admisit. Sed solennitates inductas per capitulũ sine exceptione. xij. q. ij. nõ põt cõsuetudo clericoꝝ tollere: cõiter cõcludunt doc.

dunt doc. post Inno. in c. nulli. de re. eccle. nõ alie. firmat Imo. in c. j. in vij. col. de his q̃ fiunt a pla. fi. cõsen. capi. et limita vt ibi per eũ, de quo etiã vide late Bal. aliter distinguentẽ in d. aut. hoc ius porrectũ in iij. col. ⁊ in c. j. in prin. in fi. j. col. qui feu. dare pos. Panor. in c. cũ in officijs. de testa. per Feder. de fenis in cõsi. cxxxvij. ¶ Dicit tñ Panor. in d. c. cũ cã. ꝙ valeret cõsuetudo disponẽs, ꝙ solus prelatus possit res ecclesie imobiles alienare: dũmodo appareat ptiũ versum in vtilitatẽ vel necessitatẽ ecclesie, dicit etiã Bal. in rubr. que sit long. cõsue. C. circa fi. ꝙ posito ꝙ tales solẽnitates possent p cõsuetudinẽ diminui, requireref in tali cõsuetudine spatium. xxx. an. nec sufficeret cõsuetudo longa. x. annoꝝ. puto ꝙ debuerit dicere de consuetudine. xl. annoꝝ. ⁊ sic prescripta vt declaraui in glo. in verbo inueterata.

63 ¶ † Itẽ aduerte qđ Ange. in l. diuturna. ff. eo. no. ex glo. ibi: ꝙ statutũ: ⁊ sic p cõsuetudinẽ põt induci ꝙ res minoꝝ immobiles possint alienari sine decreto iudicis: quod forte raro alibi inuenies. Adde Bal. in c. j. in princ. in j. col. p quos fiat inuesti. vbi tenet, ꝙ qñ cõsuetudo confirmet cõtractuз minoris: ꝙ tunc ibi

64 nõ requirif decretũ iudicis. ¶ † Tertio q̃ro cũ de iure cõi ⁊ cõ

a suetudinario feudoꝝ femine non succedãt[a] in feudis: qꝛ censenf incapaces. c. j. de succes. feu. c. j. in prin. et §. decedẽti: et vtrobiq; Bal. ⁊ alij q feu. da. pos. ⁊ c. j. in princ. vbi Bal. de gra. suc. in feu. ⁊ c. j. de natu. succes. feudi. et c. j. §. j. in tit. epis. vel abb. Spe. in ti. de feu. §. qm̃. ver. xxv. Et quinq; sunt rõnes propter quas femina in feudo nõ succedit. de qb᷒ p Bal. in l. fi. in iiij. col. C. de suis ⁊ legi. ʒ in partibus vltramontanis vbiq; seruaf ꝙ femine ita succedũt in feudis sicut masculi: an talis consuetudo valeat. breuiter puto ꝙ sic: qꝛ cõsuetudo contra ius positiuũ valet, p regulam quã. s. feci. Item qꝛ vna cõsuetudo potest per aliaз tolli: vt dicam nũc: et sic ius feudoꝝ consuetudinarium põt tolli per aliam cõsuetudinem. Itẽ dicit Jo. fab. in aut. ingressi. in pe. co. C. de sac. sanct. eccle. ꝙ in regno Frãcie femine filie succedũt in feudis: sicut masculi. ¶ Itẽ dicit Bal. in c. j. §. hoc q̃q;. in v. co. de succ. feu. ꝙ in regno Apulie nõ existente masculo femina succedit in feudo: put dicit accidisse in regina Joãna. Itẽ i feudo ligio femina ex consuetudine succedit ꝭm Specu. in tit. de feudis. §. qm̃. ver. xxj. ⁊ ibi Jo. an. in addi. incipien. est sciendum qđ Jaco. de bel. Alex. vbi omnino vide cõs. xxx. inci. qm̃ abunde. in j. volu. elegãter scriptũ est, in istis locis presupponũt doc. cõsuetudinẽ valere: ⁊ ꝙ valeat, probat text. in c. significauit. el. ij. de rescrip. ⁊ ibi oẽs Cano. ponunt, ⁊ dicit Panor. ibi. in iij. notabili post Vincentium: ꝙ in illo tex. ex consuetudine Anglicana fe-

65 mina in feudo succedit: ⁊ facit qđ dicã in sequẽti q̃sito. ¶ † Tertio ergo aduerte ꝙ q̃uis de iure super feudalibus nõ possit fieri testamentũ: ⁊ si aliquis testaref non valet. c. j. vbi notãt Bal. ⁊ alij de succes. feu. Bal. in c. j. §. donare. in ij. col. qualiter olim feu. po. aliena. Vñ dicit Mar. laudẽsis in c. j. in prin. in j. co. qui feu. dare pos. dũ esset in via accedendi Papiã et decessisset illustris Marchio Mãtue fuit ab eo quesitũ: an valuerit testamẽtum dicti Marchionis in quo primogenitũ heredẽ vniuersalẽ instituerat: ⁊ dicit, se respõdisse, ꝙ non: qꝛ in bonis feudalibus non licet facere testm̃. p. d. c. j. de succes. feudi. Addo plus ꝙ nedũ in bonis feudalibus nõ licet facere testm̃: imo non licitum

b pro anima[b] aliquid de bonis feudalib᷒ relinquere. text. est in c. imperialẽ. in prin. vbi Bal. in pen̄. col. de phi. fen. alie. p Feder. no. Bal. in d. §. donare. ⁊ notabiliter in l. j. in. iiij. col. C. de sacro sanc. eccle. ⁊ in c. que in ecclesiarũ. in v. col. de cõsti. Oldra. cõsi. cclxx. inci. in q. pposita. Tamen vltra mõtes cõsuetudine generali obseruaf, ꝙ posset quis de bonis feudalibus ita testari sicut de allodialib᷒: dic ꝙ valet talis cõsuetudo, ⁊ ꝙ istud potest statuto ⁊ cõsuetudine induci. ita Bal. in c. j. circa fi. pn. in pe. q.

66 de suc. feu. ¶ † No. tñ in presenti materia aliquos casus in quibus cõsuetudo non valet disponẽs cõtra ius cõe. Prim᷒ est, scitis ꝙ milites de iure torqueri nõ possunt, etiã existentib᷒ legitimis indicijs ad torquẽdũ cõtra eos: ita no. Bart. in l. milites p illũ tex. C. de questio. vbi dicit ꝙ ita alias defendit quẽdã ptãtẽ qui erat, iuiles, dũ esset in syndicatu: ⁊ syndicator propter legitima indicia volebat eum facere torqueri: ⁊ põdera qđ hoc habet locũ in militib᷒ nostri tẽporis: vt ibi sentit Bar. ⁊ hoc expresse firmat Sali. post Cy. in l. j. C. de iur. ⁊ fac. ignorã. Alex. in l. cẽturio. in ix. col. ff. de vulg. ⁊ pupil. Idem est in doctore ꝭm Barto. in l. j. C. de aduo. diuer. iudi. Cy. in d. l. milites. et in l. iiij. C. ad l. iul. maie. certe non valeret consuetudo contrarium disponẽs, imo esset ipso iure nulla. l. oẽs iudices. vbi Bar. not. C. de decu-

67 rio. lib. x. et facit festum Roma. in singularibus suis. ¶ † Secundo, non valet consuetudo ꝙ credatur testib᷒ malam rõneз dicti assignãtib᷒: puta de credulitate: ⁊ tradif per Hosti. Joã.

68 and. ⁊ Panor. in ca. j. de appel. ¶ † Eodẽ modo non valet consuetudo ꝙ credaf omni scripture mercatoꝝ: quia daret materiam falsum fabricandi, ita expresse Bal. in l. vnica. in iiij. col. C. de cõfes. Alex. in cons. iij. in ij. volu. inci. in cã ⁊ lite vertẽte in-

c ter Abraam. in pe. col. ¶ An valeat cõsuetudo[c] ꝙ vnus testis bene pbet, vel ꝙ fama habeat vim plene pbationis vel ecõtra ꝙ etiã duo testes nõ bene probent. ponit Jo. an. in addi. Spec. in tit. de instru. edi. §. compẽdiose. ver. sed nunq̃d consuetudinẽ: quem cõmendat Mathe. in notabili. lj. ¶ Eodem mõ non valet consuetudo ꝙ deferaf iuramẽtũ ei qui plene probauit intẽtionem suam. tex. est sing. in c. ij. de proba. de quo tex. plura dixi

69 notabilia in l. admonẽdi. ff. de iureiur. ¶ † Item non valet consuetudo disponẽs ꝙ archidiaconus preferatur vicario epi ꝭm Panor. consi. xxj. inci. viso dubio de quo queritur in j. volumi.

70 ¶ † Eodem modo non valet consuetudo de prestandis vsuris ꝭm Bal. in titu. de pace constã. in ix. col. in verbo. nos ratio annoꝝ. et in l. humanum. C. eo. ⁊ in l. eos. vbi tex. cũ glo. C. de vsuris. vbi plus dicit ꝙ nõ debet seruari p euз qui eã iurauit serua-

71 re. ¶ † Sed pulchrũ ⁊ quotidianum dubiũ est, an valeat statutũ vel cõsuetudo disponẽs, ꝙ in cã dotis interiз donec restituatur dos mulieri p heredes mariti mortui soluaf ad rationẽ decem, pro cẽtenario vel quinq; loco alimentoꝝ: an ista consuetudo vel statutum valeat: et an mulier in foro conscientie possit licite accipere. Bal. in l. fi. §. pterea. C. de iur. do. tʒ ꝙ sic. Pau. de ca. in l. diuortio. in prin. in v. col. ff. solu. mat. dicit ꝙ in aliquib᷒ locis sunt statuta, ꝙ mulierib᷒ debeant solui quinq; pro cẽtenario noie alimentoꝝ donec dos restituatur. credit quod talia statuta sint bona: sed an possint cũ bona conscientia retineri: concludit ꝙ si mulier non habet aliunde vnde alatur: potest, alias secus: et dicit ꝙ de facto habuit ⁊ frequẽtissime occurrit. ¶ Tamen Bal. ⁊ Pau. in l. j. C. de sum. trin. tenẽt contrariũ: ⁊ ita tenet Jo. de ligna. in cle. j. de vsur. quia sol. mat. vxor non sustinet

d onera matrimonij:[d] ergo si aliquid pcipit est vsura: ergo nõ est licita. Panor. in c. salubriter. in fi. colum. de vsur. dicit, qđ sepe fuit de hoc interrogatus. tandẽ concludit eodẽ mõ quo Pau. s. relatus: quod si mulier nõ habet aliunde vnde alimenta susci piat, potest cũ bona conscientia retinere: qꝛ tũc est ab heredib᷒ viri alenda, ꝭm Bart. in l. vnica. §. exactio. C. d rei vxo. ac. alias

72 secus: vt ibi per eum. ¶ † Item adde qđ valet consuetudo contra legem, qđ testator possit in testamento dare curatoreз adulto, sine alia iudicis cõfirmatione. Item qđ possit directo substituere maiori. etiam post aditam hereditatem, ⁊ ꝙ quis possit decedere pro pte testatus ⁊ p parte intestatus: ⁊ ꝙ testator possit cum plurib᷒ testamentis decedere: ita notant Bal. Ang. et Imo. in l. ij. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi Alex. ⁊ Bal. hic in re

73 pe. in xij. col. ¶ † Et an valeat cõsuetudo,[e] ꝙ clerici possint te-

e stari de fructib᷒ suarũ prebẽdarũ: de quo de iure nõ possunt. gl. in c. presenti. de offic. ord. in vj. Est questio Joan. and. in regula nemo plus iuris. in mercur. Joan. cal. in c. relatum. ij. de testa. Panor. in c. j. de cõsue. ⁊ vide omnino do. Abba. in c. cuз in

74 officijs. de testa. † dicit etiã Bal. in repeti. hic: in iij. col. ꝙ valet cõsuetudo qua disponitur cõtra ius ꝙ quis possit alteri stipulari. Adde tex. meliorẽ de iure ad hoc in l. si donaturũ. in fi. ff. de vsufru. ⁊ tex. quem ad hoc ibi notant Lud. ⁊ Moder. in l. certi

75 cõdictio. §. si nummos. ff. si cert. peta. ¶ † Et an consuetudine possit validari pactũ de succedẽdo affirmatiuũ: lз Bal. in l. cum archimedorã. C. vt in pos. leg. teneat qđ sic. Tamẽ contrariũ et melius tenet in l. ij. in iij. col. C. que sit lon. cõsuetu. et Alexan.

76 in l. pactũ. C. de pact. ¶ † Et an valeat consuetudo ꝙ pro loco sepulture assignãdo, ⁊ ꝙ p exequijs mortuoꝝ aliquid def parochiano: adeo ꝙ per ordinariũ possit heres compelli ad soluendũ: cõsuluit Roma. ꝙ sic: in cõsi. cccxliiij. inci. in casu pposite cõsultatio. videf dicendum dictos parochianos: motus per text. in c. ad apostolicam: vbi do. Anto. de simo. Tu vide tex. in contrariũ in c. questa. ⁊ in c. postq̃. ij. q. ij. ⁊ in c. abolende. de simo. Et nõ valet cõsuetudo, ꝙ in exequijs heredes teneantur dare

77 prãdium clericis. c. Jacob᷒. ⁊ c. cũ sit de simo. † Et an valeat cõsuetudo qđ oblationes q̃ fiunt sacerdotibus in die feriata sint necessarie. tex. videtur ꝙ sic, in c. omnis christian᷒. de cõsec. dist. j. ibi glo. disputat. cõcludit Cano. ꝙ non in rubr. de parochijs. ⁊ Lapus allega. lxviij. Tamẽ Ludo. in d. cõsi. consuluit contrarium: ⁊ inaduertenter: vt puto an valeat cõsuetudo ꝙ archidiaconus preferatur vicario episcopi. vide Abb. in cõsi. xxj. inci. viso dubio de quo queritur in j. volu. vbi determinat quod non.

78 † an aũt valeat consuetudo ꝙ credatur omni scripture mercatoris. Dic ꝙ non: quia daret materiam delinquendi, et falsum fabricandi: contra. l. conuenire. ff. de pact. do. ꝭm Bald. in l. vnica. in iiij. co. C. de offi. Alex. cõsi. iij. in ij. volu. incip. in causa et lite vertente inter Abraam. in pe. col. Et istud vltimum sum la-

79 tius psecut᷒ in commẽ. l. admonẽdi. ff. de iniurijs. ¶ † Vltimo in hac materia quero, an vna consuetudo contraria precedenti consuetudini eam tollat. gloss. est sigularis in l. nemo. § temporales. ff. de regu. iur. que distinguit, ꝙ si prima consuetudo

a ¶ Nõ succedit. Adde Raph. cõsi. cxxxvij. ici. cõsultis ⁊ in frascriptis. Raph. ful. cõs. ccxxj. ici. nobilĩ d fortiate. Lud. ro. cõsi. xxiij. incipi. viso inuestiture tenore. Ange cõs. cclij incip. pñct᷒ talis ẽ. Cal. cõsi. iij. inci. de feu. De. de lanch. cõs. clxxiij. inci. d. Laз. ale. de imo. cõsi. xxx. inci. oẽ datũ. i. j. vo. idem Alex. cõs. j. ici. põderati. his q̃. i. v. volu.

b ¶ Pro aĩa. adde Host. ti. d imu. ecclesie. in §. inquãtũ. v. ʒ ne alia immunitas. co. ij. de feu. pr. Lud. ro. cõs. cccix. incip. pñs statuti particu.

c ¶ Cõsuetudo. Adde doc. i. §. erit aũt leg. iiij. di. doc. i ca. fi. cõsue. doc. i. c. j. d app.

d ¶ Primo nij. Addo doc to. in rubr. de spon.

e ¶ Consuetudo. Addõ Spe. tit. de sta. mon. v. lxiij.

erat prescripta: ꝙ qñ sit dixi in gl. in verbo inueterata, tunc nõ
tollit̃ ꝑ aliã ꝯsuetudinẽ nõ ꝓscriptã al's sic. Istud mirabiliter
limitat Bal. in. c. j. in. j. col. in fi. de feu. cog. vt sit verũ qñ sumus
in causa petitorij: sed in causa possessorij ꝯsuetudo scda nõ pre
scripta tollit ꝓcedẽtẽ ꝓscriptã. alleg. Jo. an. in. c. ecclia. de elect.
in nouella. ¶ Scdo limitat Panor. in. c. ꝑ illoꝝ. in. ij. ⁊. iij. colũ.
de ꝓbẽ. qñ ꝯsuetudo scda nõdũ esset ꝓscripta: tũc ꝓpl's vult sta-
tim eã valere. Nõ an ⁊ qñ possit, dixi in glo. in ver. inueterata.
80 tũc tolleret ꝓmã ꝓscriptã. ¶ † Et no. ꝙ si ꝯsuetudo ꝓscripta ali
quid cõtra ius cõe inducẽs tollat̃ ꝑ legẽ superuenientẽ seu ꝑ sta
tutũ ꝙ talis ꝯsuetudo semel sublata nõ posset iterato ꝓscribi.
ita Bal. in. c. j. de capitu. cõꝛa. motus ꝑ text. in. d. l. iij. §. diuus. ff.
de sepul. vio. allegat etiã elegãter no. in. c. j. de ꝯsti. in. vj. Idẽ tꝫ
Bal. in. l. fi. C. de pac. pig. ⁊ in. l. dudũ. C. de ꝯbẽ. emp. sentit in. l.
j. C. q̃ sit lõ. ꝯsue. vltio q2 regl'a est ꝙ ꝯsuetudo ꝯꝛia legi tollit le-
gẽ. Sꝫ vere ineuitabiliter vrget. l. ij. C. q̃ sit lõ. ꝯsue. Et so. gl. ⁊ do
cto. cõis si cõsideras nihil est ⁊ faceret illã legẽ dubitabilẽ. glo. ⁊
Bar. i. d. l. ij. in alijs varijs modis rñdet sꝫ sunt somnia. Jõ nõ
omitto qd Nico. de muti. ⁊ Fulg. hic rñdẽt ꝙ in. d. l. ij. id ꝯsuetu
do nõ vincit. l. q2 talis ꝯsuetudo erat irrationabilis: sec9 si rõ-
nabilis ita ꝓcedit ꝯclusio facta. ¶ Nec dicas ꝙ diuinat, q2 tex.
in. d. l. ij. dicit: sed nõ adeo valet vt rõnẽ vincat aut legẽ. põdera
ergo ꝙ erat ꝯsuetudo cõtra rõnẽ: ⁊ sic irrationabilis. vñ nec
rõnẽ nec legẽ vincit vere papa ita declarat. d. l. ij. in. c. fi. in fi. de
ꝯsue. caue tñ ꝓpter tex. in. c. cũ causa. in fi. de re iudi. vbi papa
referens. d. l. ij. nihil dicit de rõne. et Bar. in repe. d. l. ij. in fi. secũ
de oppo. princi. referens hãc solu. reprobat, q2 diuinat: certe for

a ¶ Appellatione iuris. Add. §. militia missus ff. de tes. mi. ⁊ i. l. antiq. ff. ad vellei.

81 tissimũ est ꝯꝛiũ: nec bene põt rñderi. ¶ † Extra gl. Bar. format
aliquas qõnes quas breuiter et cõclusiue expedio. primo que-
ro qd sit ꝯsuetudo. ⁊ lꝫ varias referat diffinitiones varias po-
nit do. Anto. in repe. ca. fi. in. xxxv. col. ⁊ ibi Jmo. post Jo. and.
in. v. co. de cõsue. ⁊ Panor. in rubr. de cõsue. tn dic vt dicit tex. in
c. cõsuetudo. j. di. ⁊ in effectu Bar. hic. ⁊ ibi dicit tex. qd dr̃ cõsue
tudo: q2 in cõi est oĩum vsu. Ja. bu. dicit: ꝙ ꝯsuetudo dr̃ q̃si cõis
assuetudo. sꝫ Jo. an. in. d. c. fi. de ꝯsue. dicit ꝙ ꝯsuetudo dr̃ a con-
suo, ꝯsuis quasi mores cõsuti. i. simul ligati consuetudinẽ indu-
cant. ¶ Itẽ cõsuetudo est ius vt plene cõcludit Bar. in. ij. q. et
82 alij post eũ. † adde ꝙ appellatione iuris[a] venit etiã cõsuetudo.
a Ita ꝓbat glos. iuncto text. in. l. prescriptione. in verbo iuris. C. si
cõtra ius vel vti. pub. ⁊ ibi Pau. de ca. i. iiij. co. ad h̃ not. ⁊ infert
ad notabilẽ qõnem de qua ibi dixi. adde notabiliter Bal. in ti.
de pace. constan. in. ix. col. in v̓bo nos romanorũ. d. Abb. in ꝓe-
mio decretaliũ. Facit qd vult Jnn. in. c. certificari. de sepul. ꝙ q

b ¶ Statuti. Add. Alex. de imo. ꝯsi. cxc. ici. matura. i. ij. vo.

petit quartã q̃ sibi de iure debet̃, intelligit̃ nedũ de iure cõi: sed
etiã consuetudinario. Adde forti9 ꝙ idẽ est ecõtra, q2 appella-
tione cõsuetudinis venit etiã ius cõe. vnde si qs in supplicatiõe
vel in libello faciat mentionẽ cõsuetudinis: etiã ius cõe videtur
intentatũ ꝭm Bal. in. d. l. prescriptiõe in. vij. col. in ver. restat vi-
b dere exẽpla. Jmo plus appellatiõe statuti[b] venit cõsuetudo ꝭꝫ
83 Bal. in. l. ij. circa fi. C. de bo. que libe. ¶ † Sed an consuetudo sit
ius pretoriũ vel ciuile. Bar. ⁊ doc. hic: ⁊ in locis cõibus nõ po-
nunt̃ ⁊ est necessaria: ⁊ habet euidentẽ vtilitatẽ: q2 si est ius ꝓto-
rium, remedia essent annalia. si ius ciuile ꝑpetua. insti. de ꝑpe. ⁊

c ¶ Releuet. Add. Phi. in. c. ad hec el. j. i. iiij. co. de app. Jo. de imo. in. l. ac sa. i. lxvj. col. ff. de v̓b. ob. Barb. i c. cũ. R. canonic9. i. ij. no. de offic. dele. Barb. i. c. si duob9. in. ij. col. de appel.

temp. ac. in ꝓnc. ⁊ declarat Bar. in. l. v. in prin. ff. de ver. obli. ⁊ in
l. j. ff. de bo. pos. ⁊ in. l. fi. ff. de penis. ⁊ in. l. ij. §. fi. ff. ꝓ empt. Istum
passum tãgit solus Bal. in. l. fi. in. v. col. C. vnde legi. vbi conclu-
dit ꝙ si ꝯsuetudo sit inducta a potestatib9 terrarũ: tñ cẽset̃ ius
pretoriũ, si autẽ a populo, ius ciuile censet̃, ⁊ bene dicit vt hic ꝑ
84 eũ. ⁊ adde Bal. in. l. ex placito. in. x. q. C. de re. ꝑmu. ¶ † Scdo q̃
ro an per snĩas arbitroꝝ, ita possit induci consuetudo, sicut per
snĩas iudicũ ordinarioꝝ. Bal. sing. tꝫ ꝙ nõ, in. c. j. circa fi. de feu.
cog. alle. Jnn. in. c. abbate. de v̓b. sig. vbi etiã ꝑ Jo. an. in nouel.
et tangit Lu. in singu. idem tenet Guil. hic motus q2 snĩa arbi-
tri nõ habet naturã snĩe, nec est stabilis, sꝫ mobilis, soluta pena.
l. diẽ proferre. §. stari. ff. de arbi. Ego semꝑ tenui ꝯꝛium ⁊ teneo,
nõ tm̃ ex eo ꝙ arbitria sint redacta ad similitudinẽ iudiciorum.
l. j. ff. de arbi. sed q2 cõsuetudo ita inducit̃ ꝑ actus extraiudicia-
les sicut iudiciales. vt. s̃. dixi in glo. in v̓. inueterata põderando
tex. in implicatiua etiã in. l. cũ de ꝯsuetudine. j. e. ergo per snĩas
arbitrorũ ⁊ etiã arbitratoꝝ dꝫ induci ꝯsuetudo: dũmõ trãsiue
rint in verisimilẽ notitiã populi. ⁊ ita firmat bar. hic: in repe. in
xiij. col. ⁊ Bal. sibi ꝯꝛius plene examinãs in repe. huius legis. in
xij. col. v̓. denuo querit̃ an ex actib9 arbitroꝝ ⁊c. ⁊. d. Ant. in cõ-
mento capl'i fi. in. xvj. col. de cõsue. ⁊ ista est veritas qcqd teneat
85 Bart. ⁊ male in repe. l. ij. in. xxj. q. C. q̃ sit lon. ꝯsue. ¶ † Itẽ dum
Bart. tãgit an per vnã partẽ ciuitatis possit induci cõsuetudo.
de quo etiã per Jnn. i. c. j. al's in rub. extra de ꝯsti. ꝑ Ange. h̃ in. j.
col. Bal. in. l. ij. in. iij. col. C. q̃ sit lon. ꝯsue. d. Ant. in cõmẽto. c. fi.
in. xxviij. col. de ꝯsue. ad qd facit an vna pars ciuitatis possit cõ
dere statuta. de quo per Bar. in. l. oẽs populi. in. iij. q. j. q. princi
palis. ⁊ in. q. ij. scde. q. ꝓncipalis. s̃. de iusti. ⁊ iure. ⁊ ibi etiã tetigi
an vna familia vel parentela possit cõdere statuta vel consuetu
86 dinẽ inducere. ¶ † Itẽ dũ Bart. in fi. col. tangit qualiter con-
suetudo in iudicio deducat̃: ⁊ cõcludit ꝙ tripl'r põt practicari ꝑ
viã exceptiõis iure actiõis ⁊ officio iudicis mediãte. vt hic per
eũ, ⁊ pleni9 in repe. in. xiij. col. i. iij. q. ꝓn. ⁊ in repe. l. ij. in. xxiiij. q.
C. q̃ sit lõ. cõsue. ⁊ in. l. vnica. in pe. col. ff. de cõdi. ex. i. l. j. ⁊ ꝑ Bar.
in. l. ex placito. in. x. q. C. de re. ꝑmu. adde ꝙ qui intẽtat cõsuetu-
dinem videt̃ intẽtare petitoriũ ⁊ possessoriũ. c. cũ ecclesia. ⁊ ibi
87 no. Bal. de cã pos. ⁊ ꝓprie. † Et dũ subdit Bar. exemplificando
post Gui. de ꝯsuetudine, ꝙ q vẽdidit equũ tenet̃ etiã sellã dare.
dic ꝙ imo est de iure cõi. l. ediles. in ꝓn. vbi gl. i v̓s. ornamẽta. ff.
d̓ edili. edic. ꝑ quẽ tex. ita d̓cidit Bar. i. l. si vt certo. §. vsq3 adeo.
post Gui. ff. cõmo. ⁊ in. l. in eũ q. §. nõ solũ. ff. de fur. imo ꝓpt̓ sel-
lã nõ prestitã vel male ꝓstitutã põt equus empt9 redhiberi. lꝫ
alias redhibitoria duret sex mẽsibus: tamen hoc casu non du-
rat nisi. lx. diebus. d. l. ediles. in prin. ita Bal. in. l. ij. in. j. col. in fi.
C. de edil. ac. imo vẽdito equo nõ solũ debet̃ sella sed oĩa orna-
menta q̃ per duos dies ante supra talẽ equũ fuerũt. d. l. ediles.
§. vendidi. ⁊ Bal. in. d. l. ij. in. j. col. in fi. C. de edil. ac. Et ista ꝓce-
dũt nõ solũ in cõtractu vẽdi. sꝫ in oĩbus ꝯctib9 stricti iuris ꝭm
Jo. fab. in. d. §. actionũ in. iiij. col. vbi Jo. pla. seq̄t̃ insti. de actio.
Itẽ vendito vel donato equo potest famulus de iure cõi aliqd
licite capere ꝑ capistro equi ꝓut de more obseruat̃. l. j. cum glo.
in scdo intellectu. vbi expresse no. Nico. de neapo. C. de strato. li
88 bro. xij. ¶ † Successiue qualiter cõsuetudo ꝓbetur Bar. circa
fi. in antepe. qõne tãgit ⁊ se remittit. dic ꝙ istum passum exami-
nat late Barto. hic in repe. iiij. q. prin. in. xv. col. ⁊ tribus sequẽ-
tibus. ⁊ latius Bal. hic: in repe. in. xxiiij. col. versi. postremo q̃li
ter ꝯsuetudo ꝓbetur ⁊c. cũ sex col. seq. vsq3 ad fi. ⁊ Bar. in repe.
l. ij. in. xxvj. xxvij. xxviij. ⁊. xxx. q. C. q̃ sit lon. cõsue. Et si cõsuetudo
est notoria nõ debet aliter probari ꝭm Bal. in. l. j. in fi. col. C. ad
vellei. qd no. Bal. in. l. ij. in. ij. col. C. qñ ꝓuoca. Jmo fortius di-
cit Bar. singulariter in repe. l. ij. in. xxv. q. C. q̃ sit lon. cõsuetu. ꝙ
qñ cõsuetudo est notoria tunc non opꝫ eã allegare, nec ꝓduce-
re in libello: nec ꝓbare: secus qñ nõ est notoria, tũc dꝫ in libello
deduci. ⁊ idem dicit Bar. in. l. vnica. in fi. in vna addi. quaꝫ libri
antiq nõ habẽt. C. vt que desunt aduo. tñ credo ꝙ non sit verũ,
c per regulã, ꝙ lꝫ notoriũ releuet[c] ab onere ꝓbandi, tamen nunq̃
releuat ab onere proponendi ⁊ allegãdi. glo. est singula. in cle.
appellanti. de app. Bar. in. l. j. in fi. co. ff. de excep. ⁊ qd no. Bar.
in. l. cũ quid. in fi. col. ff. si cer. pet. de quo puncto vide plene no. ꝑ
Alex. in. d. l. vni. in. j. ⁊. ij. col. C. vt q̃ desunt aduo. vbi plene exa-
minat an notoria cõsuetudo debeat allegari: vt ibi per eum. Et
no. diligenter ꝙ ad probandum consuetudinẽ in aliquo loco ꝑ-
ticulari sufficit allegare generalẽ cõsuetudinẽ in regno vel in ꝓ
uincia cui locus ille subiectus est. tex. notabilis in. c. super eo.
vbi Cano. de cogna. spiri. no. in. c. cũ olim. de consue. Jnn. ⁊ alij
89 in. c. dilecto. de offi. archid. ¶ † Inter alios no. diligẽter id qd
tenet Bar. hic in repe. in. iiij. q. principa. in. xv. col. ⁊ milies alle-
gat̃ ad hoc qd glosse vel doctori excellẽti attestãti in scriptis de
consuetudine creditur. ⁊ probat cõsuetudinẽ per tria fundamẽ
ta. adde qd dicit glo. tenet Bal. in. c. cũ dilect9. in. iiij. col. vers. sꝫ
nunqd potest eã ꝓbare. de ꝯsue. ⁊ dicit Pau. de ca. in ꝯsi. clx. al's
est in cõsi. clxj. inci. in cã presenti, in. j. col. ꝙ cõsuetudo probatur
ꝑ vnũ doctorẽ famosum eã referentẽ vt esset Bal. ꝭm eũ. Et cũ
Bar. hic tꝫ do. Lãfrã. de oria. brixiensis in ꝯmẽto. c. qm̃ ꝯtra fal
sam in pe. col. de ꝓba. vbi tenet ꝙ quotiescũq3 vnus approbat9
doctor attestat̃ ꝯsuetudinẽ satis dr̃ ꝓbata cõsuetudo sine alijs
testib9. alle. Bar. hic. Et cũ Bar. hic: ꝙ satis credi debeat Bal.
attestãti de cõsuetudine tenet Rapha. comen. in cõsi. ccxij. inci.
monasteriũ iure locationis ꝑpetue. in vlti. col. ⁊ in ꝯsi. ccxv. ici.
viso testamento quondã reuerendissimi. ꝯꝛium tenet Bal. in. l.
si qs. §. j. ff. de pig. in lec. antiqua vbi dicit ꝙ lꝫ gl. dicat aliqd de
ꝯsuetudine seruari: tñ ꝓbari debet illa ꝯsuetudo si est ꝯtra ius
cõe. idẽ tenet Bal. in. l. ꝯsentaneũ. C. qũo ⁊ qñ iud. in. vj. co. in. v.
opp. in fi. vbi dicit ꝙ lꝫ glo. in. §. si vero. in aut. de exhi. reis. dicat
ꝙ ꝭm ꝯsuetudines terrarũ missi in possess. ex primo decreto lu-
crent̃ fruct9: tñ dicit ꝙ illi glo. stãdũ nõ est nisi ꝯsuetudo aliter
ꝓbet̃: q2 facti est. Jmo. in. l. j. §. nũtiatio. in. v. col. v̓. an aũt. ꝓpter
id qd dixi supra de ꝯsue. ff. de ope. no. tꝫ ꝙ qñ doct. cõiter assert̃
cõsuetudinẽ ita esse: tũc eis stãdũ est: ⁊ credendum ꝑ notata per
Jo. an. in. c. j. de cõsti. in. vj. per Bar. in. l. fi. C. de pena iudi. q ma
le iudi. si aũt duo doc. dicant consuetudinem ita: et alij nihil di-
cant: tũc eis nõ est standũ. imo nõ resultat presumptio per quã
transfert̃ onus ꝓbandi in aduersariũ: vt ibi ꝑ eũ. Alex. l. post do
tẽ. in. xxiij. col. ff. solu. mat. putat indistincte verũ ꝙ etiam si duo
⁊ plures doct. in lec. affirmẽt ita seruari de consuetudine tamẽ
nõ ꝓbant ꝯsuetudinẽ: nec eis creditur, q2 cõsuetudo facti est: et
in dubijs facti etiã principes errant. c. j. de cõstit. in. vj. sed in du

bijs iuris, bene eis credit, qbus data est potestas iure interpretadi: et eorum interpretatio est pbabilis nō necessaria. vt per gl. in l. j. C. eo. ¶ Ego idē teneo, cōtra Bar. hic: qd nec gl. nec doctori excellenti attestāti de cōsuetudine credi debeat: qr que facti sunt vt cōsuetudo, plerūqz etiam prudētissimos fallūt. l. ij. ff. de iur. et fac.
90 igno. ¶ † Cōfirmo istud qd lz glo. in §. fi. insti. qui dari tut. pos.
a dicat, qd fm cōem vsum loquēdi: appellatione filiorum[a] nō intelligunt nepotes: put etiā dicit. d. Ant. in proe. decre. in j. col. et bal. in repe. l. in suis. in fi. ff. de suis et legi. tn̄ Alex. ɔsi. ccclxxx. et est. v. consiliū tertij volu. qd incipit circa primū dubiū. in. iiij. col. in fi. et seq. et clari⁹ in ɔsi. xxvi. in. iij. volu. inci. videret fortasse. in. j. et. v. col. respōdendo dicebat, q lz potuerit esse, q in aliqb⁹ locis fuerit iste cōis vsus loquēdi. tn̄ glo. nō potuit scire, q iste cōis vsus loquēdi esset vbiqz: qr eorum q facti sunt et remoti: quilibet psumit habere ignorātiā. c. j. de cōsti. in. vj. c. cū in tua. qui matri accusa. pos. vt ibi p eū. pleni⁹ facit qd dicit Bal. in. l. fi. in. iiij. col. in fi. C. de fideicō. dū dicit qd Jo. et Hugo pbant eorum sniam per gnales cōsuetudinē: sed fm Bal. ista est allegatio facti nō iuris. d. c. j. de cōsti. in. vj. Ad idē facit qd dicit Bal. in. l. cū quidā. §. scientia. añ fi. ff. de acqr. here. vbi referens Bar. dicere qd fm cōem vsum lo-
b quēdi cōsanguinei[b] intelligunt ex quacūqz linea cōiuncti, etiā in statutis, dicit Bal. nō recedas a ciuili significatu: nec pbaretur in iudicio de isto cōi vsu loquēdi, quāuis Bar. ita attestat. Eādē opi. cōtra Bart. qd nō credat doctori asserēti cōsuetudinē: sz aliter sit pbanda. tenet Pau. de ca. referens Rayn. in. l. titia. ff. de solu. eandē opi. per duas rōnes firmat do. Franc. de are. in cōsil. cxxxiij. incip. in causa que vertit inter hoies. et cōe in. ij. col. ad fi. et in. iij. seq. et istā tene et ad fundamēta Bar. hic ex predictis ptz
91 solu. † vltimo querit Bar. hic in fi. pone qd quis format libellū super cōsuetudine, et vere est statutū, an pcedat libellus: et an debeat obtinere: cōcludit q nō, sed qd reus debet absolui, propter ineptitudinē libelli. idē tenet Guil. et Alb. hic. sequit. M. laudē. hic in vlti. char. qr tria debēt esse paria: libellus: probatio: et sententia. allegat Bal. in. l. si presidi. C. de do. ante nup. nec inuenio cōtradicentē. addo q idē tenet Albe. de rosa. in. j. parte statu. in q. xxviij. incip. sed an agēs ex cōsuetudine. et pleni⁹ in rub. C. que sit lon. cōsue. ¶ Ego nouiter teneo cōtrariū. Moueor qr verba libelli debēt impropriari et nedum large: sed improprie intelligi ad hoc vt libellus sustineat. ita no. Bar. in. l. si olei. per illū tex. C. loca. et in. l. j. C. de vsufru. et in. l. sed et si possessori. §. si iurauero. cū addi. ibi per me positis. ff. de iureiu. sed ego habeo q cōsuetudo dicit statutū: et appellatione cōsuetudinis venit statutū. fm Bal. in. l. ij. circa fi. C. de bo. que lib. Alex. cōsi. cxc. in. ij. vol. inci. nature. in. iiij. col. ¶ Cōfirmo qd id qd dicit. d. Ant. in. c. cumana. vbi Panor. notabiliter in. iij. col. de elec. vbi cōcludunt q lz appella-
c tione cōsuetudinis[c] intelligi debeat de prescripta. est tex. sing. et retuli. s. in gl. in verb. inueterata. tn̄ si quis in libello faceret mētionē de cōsuetudine: intelligit etiā de nō prescripta ad hoc vt libellus sustineat. qd tn̄ limita vt ibi p Panor. alibi tn̄ pbat text. nota. in. c. ex parte astēsis. iuncto pncipio cū fi. de prebē. et ibi no. Panor. in vlt. no. et reputat no. qd plus operatur statutū quā cō-
92 suetudo. ¶ † No. etiā diligenter q qui simpliciter agit, videtur intētare omne ius suū vel sibi cōpetens, siue sit ius cōe. siue ɔsuetudinariū, siue municipale: et intelligit id deduxisse qd sibi plus cōfert ad victoriā cōsequendā. ita egregie inquit Inno. in. c. certificari. de sepul. refert et reputat notabile Bal. in. l. generaliter in. ij. col. in fi. C. de epis. et cle. et Bal. in. l. prescriptione. in. viij. col.
93 C. si cōtra ius vel vti. pub. † Quid aūt sit in bello, petijt actor copulatiue reū condēnari fm statuta et cōsuetudines: dic q libell⁹ procedit et debet intelligi vt signāter declarat Bar. hic: in repe. in. vij. col. et adde Bal. in. l. edita. in repe. Padua. in. xvj. col. C. de edē. et in tit. de pac. cōstan. in verbo fm leges et mores illi⁹ ciuitatis. et tex. in. l. ij. C. quēad. test. ape. et no. sing. Bal. i. l. iij. C. de nup.
94 per gl. ibi cū tex. † q si accuso aliquē et in libello accusatorio peto eū alternatiue ɔdēnari, fm formā statuti vel cōsuetudinis. qd si de hoc nō reperiat statutū vel consuetudo, dz extraordinarie
95 puniri qd reputat notabile. † Postremo qr dictū est. s. in glo. in ver. inueterata: qd p duos actus cū lapsu decēnij pōt induci cōsuetudo: et illud tenēt oēs vt ibi declaraui: nā inuenio qd gl. mirabilis. j. di. c. cōsuetudo. in verb. cōstitutum. mirabiliter dicit, qd nūqz per duos vel plures actus inducit cōsuetudo, nisi illi duo actus sint facti ad hoc vt cōsuetudinē inducerent: qr als potuissent esse permissi ex gratia vel ex tolerātia, qd si est verū mirabi-
96 liter limitaret hanc materiā sed nō ponit pro constāti. † Et an si pducant octo vel decē instrumēta facta manu notariorum, sine noie imperatoris: per hoc pbet qd ɔsuetudo sit in illo loco qd valeat instrumentū absqz noie imperatoris. vide Abb. determinātē qd nō. in cōsi. clx. inci. in predicta causa dicti Raynerij. Et ponit in alio simili idē Ab. in cōsil. clxx. inci. in. q. q̄ ad psens vertit inter dn̄am Floridā. in. iiij. col. ¶ Per ista cū laude dei imposi⁹ finis huic profundissime. l. in ista regia ciuitate Papie. Jas. de may. Mediolañ. vtriusqz censure doctor.

¶ De constitutionibus principum. Rubrica.

1 ☞ Quod placet principi animo condendi legem, habetur pro lege.
2 Non est licitū disputare de potentia principis.
3 In principe nunqz presumit placere, nisi qd iustū et verum sit.
4 Uerbum concedo de per se non importat translationem dominij vel iuris.
5 Uideas plures modos quibus princeps pōt condere legem.
6 Sententia lata cōtra diffinitiuā principis, est ipso iure nulla.
7 Epistola transmissa per principem est obseruanda pro lege in omnibus casibus.
8 In sentētia principis nō requiritur ordo iuris.
9 Una citatio principis, habet vim peremptorij.
10 Interlocutoria principis hz vim legis, qñ in ea hoc fuit dictum.
11 Quod alicui in priuilegiū conceditur vel in penalitatē nō egreditur personam.
12 Contractus principis habet vim legis.
13 An princeps teneatur obseruare suas cōsuetudines.
14 Imperium et papatus nō deferūtur successione et electione.
15 Cōstitutiones principis cōcesse singularibus personis in priuilegium faciunt ius singulare et legem priuatam.
16 Priuilegia in corpore iuris clausa nō tollunt per generalē etiā cum clausula nō obstantibus quibuscūqz priuilegijs: nisi de eis specialis mentio sit facta.
17 An et qñ priuilegiū vni cōcessum extēdatur ad alias personas.
18 Priuilegio cōcesso mihi et oibus meis descendētibus, tā masculis qz feminis: filie ita demū gaudēt, si sint virgines aut vidue: secus maritate qr mutāt statum et sequūtur forum viri.
19 An in dubio priuilegium presumatur reale vel personale: vel cōcessum loco.

Quod princip. ¶ Diuiderfum ma vt hic p bar. et istū text. habes instit. de iure natu. in. §. sed qd
1 principi. ¶ † No. ex prin. l. qd illud qd placet pncipi aio condēdi legem habet pro lege, et censet lex. Et ex hoc infert q leges fiāt cū deliberatiōe interueniente cōsensu hominū prudentū. l. humanū. C. de legi. et l. j. in verb. virorum prudentū cōsultū. s. de legi. et declarat Bart. in l. cōe populi. in. j. q. ij. q. princi. s. de iusti. et iur. tn̄ solus princeps si vult pōt legē cōdere: sed humanius faciet cū cōsilio procerū vt
2 iuribus palle. † Et sic habes qd nō lz disputare de potētia principis. l. sacrilegij. C. de crimi. sacrilegij. vbi censet crimen sacrilegij. Et dicit Bal. in plud. feu. in. xiij. col. qd in pncipe est plenitudo ptātis, et postqz aliqd vult ex certa sciētia, nemo potest ei di-
d cere, cur facis ita.[d] de quo vide Pau. de ca. in cōsi. cclx. xi. et idē dicit Bal. in. l. fi. in. j. col. in fi. C. sen. rescin. nō pos. Sed ante Bal. istud fuit originale verbū Spec. in ti. de loca. §. nūc ostendendū. ver. lxxxix. alibi dicit Bal. in. c. cū sup. in. j. col. de cā pos. et ppri. q papa et princeps ex certa scientia, supra ius, et cōtra ius: et extra ius oia possunt. Et idē Bal. in. c. ecclesia sancte marie. in pe. col. vt lit. pen. dicit q cū princeps sit causa causarum nō est de eius potestate inquirēdū: cū prime cause, nulla sit cā: cū id qd primū est, aliud ante se habere nō pōt. Tamē aduerte q lz de ptāte principis sacrilegiū sit vt dixi disputare de sciētia et voluntate principis licitū est disputare, q princeps qñqz errat. l. ij. ff. de sup. leg.
3 fm Bal. hic. qui etiā subdit † qd in principe nunqz aliquid presumit placere, nisi qd iustū et verū sit: et pnceps vult oēs act⁹ suos regulari a iustitia poli et fori: et in generali cōfirmatione solū iusta cōfirmata intelligunt, et si princeps aliquid dat vel cōfirmat semper intelligit saluo iure alterius autoritate. l. autoritate. et l. meminerint. cū gl. C. vñ vi. refert et sequit Alex. in ɔsil. cxxv. in. ij. vol. incipi. viso, titulo qōnis. in. ij. col. Et ideo fm Bal. nō valuit interpretatio castrorum comitis Hugolini per alios nobiles fctā. fm gl. quā Bal. millies allegat. in. l. ij. C. de fun. et sal. reipu. lib. xi. de quo per Bal. Ful. et Pau. de ca. in. l. ij. C. de legi. per Bar. in. l. predia. C. de loca. fund. fis. lib. xi. cū alijs cōcord. quas posui in. l. fi. j. eo. et ibi etiā tetigi, q si princeps expresse cōcederet ɔtra ius alicui⁹, intelligit in modico, sicut dicit Bal. hic. in. ij. col. de principe excedēte iustitiā partz qd psumit in modico velle excedere.
4 ¶ † Scdo pōdera text. in ver. cōcessit. et gl. parua in eodē verbo addit et trāstulit: et huic facit tex. in. l. j. §. regimētis. in vb. trāslatio. j. de offi. pto. et sic habes ex hac glos. cū tex. qd verbū concedo: de per se nō importat trāslationem dnij vel iuris. Ange. hic distinguit q aut cōcessio fit ex causa ex qua cōsueuit dñium trāsferri: tūc importat dominij translationē: als secus, vt iuribus hic per eū allegatis. de quo vide gl. Bar. et oēs in. l. fi. in prin. ff. de do. per

a ¶ Filiorum. Adde Jo. i c. statutū. d here. li. vj. i nouel. Ant. d hnt. i. c. ad extirpādas de fil. psbyt. Lud. ro. ɔs. ccccxxxviij inci. in casu psentis con sultationis.

b ¶ Consanguinei. addō doc. in. c. d. et in arbore ɔsanguinitatis. et d cō san. et affi.

c ¶ Cōsuetudinis. adde gl. i. c. gñali. de ele. li. vj. doc. in. c. de bñficio. de pbē. lib. vi. Jo. an. i regula nemo. de reg. iu. li. vj. i mercu.

d ¶ Cur facis ita. adde. c. in memoriā xix. distin.

Bar.in.l.vxori.§.fi.per illum tex.cum gl.ff.de leg.iij.p Bal.in.c. titius filios.si de feu.fue.controuer.inter do.z agna.Ang.in.§. qz vero primo.in aut.de nõ alie.Panor.in.c.cũ venerabilis.de excep.z plenius p Alex.in.l. cum quid.ff. si cer.pet.ad quē te remitto.z adde Ang.in.§.arboribꝰ.l.ij.ff.de vsuf.Jac.but.z Sali. in.l.si donatione.C.de colla.Bal.in.l.cum virũ.in.iij.col.C.de fi deicom.Pet.de ancb.z Jmo.in.c.pastoralis.de dona.d. Abb. in.c.cum venerabilis.de excep. per Bal.in.l.non ambigitur. in fi.ff.de legi.vbi allegat bonã glo.in.c.j.in verbo.titu.de vsur. in vj.per Bar.aliquid in.l.vbi ita donat.ff.de do.causa mor.z in.l. vxori.§.fi.ff.de lega.iij.Bal.in.c.titius filios.si de feu.fue.contr. inter do.z agna.Ang.in.l.nõ solũ.ff.de peti.z vide Frã.de aret.
5 in cõsi.clx.incip.lõga est ista consultatio.in.ix.z.x.col.¶ †Tertio no.in ver.qdcũqz igit.quatuor modos quibꝰ princeps põt condere legẽ.z inter alios,snĩa principis lata cũ cause cognitione habet vim legis:vt dicit tex.ibi vl cognoscẽs.z expressiꝰ tex. in.l.fin.C.de legi.z in.c.in causis.vbi oĩno vide Can.de re iudic.
6 Hinc est † ꝙ sicut snĩa iudicis lata ɔtra legẽ,est ipso iure nulla. l.ij.C.quãdo prouocare nõ est neces.l.j.§.j.fi.ff. quorũ appel. non reci.dixi in.l.j.ꝫ.de legi.eodẽ modo snĩa iudicis lata ꝯ snĩam diffinitiuam principis est ipso iure nulla:qz cẽsetur lata contra legem qd latissime examinant Jmo.z Moder.in.l.apud iulia.§. vtrum.ff.ad treb.Jstud tñ non procedit in sentẽtia diffinitiua pretoris:qz illa nõ censet leg.gl.est in.l.j.in fi.pn.in vb.derogari oportet.ff.de fer.p quã gl.inferũt ibi Ang. Ful.z Alex.idẽ esse in sentẽtia alterius inferioris a principe,ꝗtũcũqz al's habẽtis potestatem leges condẽdi:puta comitis:ducis:marchionis:et episcopi:qz eorum snĩa diffinitiua nõ censet lex:ɔtrium tñ tenuit
7 ipse Ang.in.l.itẽ veniũt.§.ceterũ.ff.de peti.here.¶ †Jtẽ pondera istum tex.in verb.per epistolã.Ad id qd tenet Ang.in.l.itẽ veniunt.§.ceterũ.ff.de peti.here.qd epistola trasmissa p principẽ debet obseruari pro lege in oĩbus casibus.z dicit ibi Ang. qd istud vigebat de facto in ciuitate Teruisij ad cuiꝰ potestatẽ transmissa est quedã epistola per ducem venetorũ an faciat ius in oĩbus causis.de quo etiam vide per Ang.z Moder. in.l.j.in
8 princi.per gl.ibi.ff.de fer.z Pau.de ca.hic.¶ †Jtem pondera tex.in verbo vel de plano interloquutus est,ꝙ in sentẽtia principis nõ requiritur ordo iuris.ita egregie ꝓbat hic text.in verb. de plano.quẽ sic põderat Ange.in.l.princeps.ꝫ.de legi. tamen
9 pondera:qz loquit hic in sentẽtia interloquutoria. ¶ †Addo quod princeps põt procedere sola veritate inspecta, posito qd al's ordo iudiciarius nõ sit seruatꝰ:ita probat tex.no.in.c.ad petitionem.in fi.de accu.quẽ sic allegat bal.in.c.j.§.fi.de no. for.fide.Adde etiam qd Jnno.in.c.de causis.de offi.deleg.et ibi Jo. an.in nouel.expresse firmat ꝙ in sentẽtia principis nõ requirit exactus ordo iuris z iudiciorum.Tamẽ in contrarium est text. in.c.in causis.de re iudi.in verbo ordo iuris z rigor equitatis.z pondera rationem illius tex.z vide ibi Cano.sed Ange.in.d.l. princeps.ꝫ.de legi.dicit se intelligere verũ quod in sentẽtia ṗncipis non requiritur ordo iuris ciuilis qui ponitur in.l.prolatã. C.de sentẽ.tamẽ ordo qui est quasi iuris naturalis requiritur: puta qd citetur pars ad audiendam sententiã.allegat glo. in.l. fi.in prin.quã etiã ibi not.Bal.C.de legi.z tex.in cle. pastoralis. de re iud.Adde tex.in.c.ij.de cau.pos.z prop.Bar.in.l.diui.per illum tex.ff.de iure aure.an.z in.l.nã ita diuus.quam legit sub.l. adoptio.ff.de adopt.z in.l.gallus.§.z quid si tantum:vbi plene moder.ff.de lib.z postbu.¶ Limita tñ nisi ex causa, qz tũc posset princeps etiam omittere citationẽ in sententia diffinitiua: gl.est valde no.in.l.antepe.ff.ex qui.cau.maio.Bald.in.l.ij.circa princi.C.quõ z qñ iud.z est tex.expssus in.d.c.in causis.in fin.de re iu.¶ Jtem limitaꝫ in papa ferẽte sententiam cõtra tenentes res ecclesie:qz valet sentẽtia eis nõ citatis.ꝭm Jo.an. in.c.cum olim.de re iu.in nouel.quem refert z cõmendat Bald. in prelu. feu.in.xiij.col.de cuius dicti veritate vide Panor.in. c.ea que. in fi.de re iudi.z in.c.j.de cõfir.vti.vel inuti.Vna tñ principis citatio habet vim peremptorij.ꝭm Jnn.et alios in.c. cum nobis
10 olim.de elec.¶ † Quinto noto ex eo vbo de plano interloquutus est,ꝙ snĩa interloquutoria principis hꝫ vim legis:intellige qñ in ea hoc fait dictum.l.iij.in fi.C.eo.allegata in glos. scdo qñ esset redacta in corpore iuris.l.metũ.§.ꝫ qd pretor.ff. qd metꝰ cau.vt hic p Bar.z in.§.pe.C.de nouo codi.cõpo.z dicit Jac.de ra.vt hic refert Albe.ꝙ aduocati curie romane qñ deficiũt eis iura ad allegãdũ,dicũt,ego sic vidi interloqui papã in simili cã: et idẽ dicũt fieri in regno francie:vbi aduocati dicũt vidi regẽ sic interloqui in simili casu:ꝫ iste interloquutorie nihil faciunt dato qd sit verum cum nõ sint redacte in corpore iuris. Eodeꝫ modo intelligas text.dum dicit ꝙ epistole principis habẽt vim legis,est verũ,si sint redacte in corpore iuris:vt sunt decretales epistole põtificuꝫ romanoꝝ.Jn tex.ibi:he sunt quas vulgo ɔstitutiones:qd sit cõstitutio:z que differẽtia sit inter ɔstitutiones decretales:decretũ.canonẽ,z sanctiones:declarat Hosti.in pe. summe.§.quo noĩe nuncupet.ver.est eñ differẽtia.not.in.l.j.cõ
11 stitutiones.C.de iur.z fac.igno.† Jtẽ not.in ver.plane.qd illud quod alicui in priuilegiũ conceditur,vel in penalitatẽ infligit,nõ egreditur personã.Ad idẽ,tex.in.l.cũ patronus.ff.de leg.ij.in.l. licitatio in fi.de publi.lxj.dist.c.miramur.j.q.vij.c.dona.do.dy. in reg. in iudicijs.in.vj.qñ aũt fieret lex vel statutũ odio alicuius persone an valeat:z quomodo cognoscat: et qd remediũ sit
12 dixi in.l.j.ꝫ.de leg.¶ † Vltra q̃tuor modos hic positos in text. per qd princeps dicit ɔstitutionẽ facere vel legẽ.Adde quintũ modũ.s.per viã ɔctus qz cõtractus principis habent vim legis et possunt allegari sicut.l.j.l.dona.vbi bar.z Bal.C.de do. inter vi.z vxo.no.Bart.in.l.cesar.ff.de publi.z.l.ciuitas.in.j.colũ. ff.si cer.pet.cũ multis concor.ibi per me allegatis.Jmo fortius ꝭm Bal.z Pau.hic.lꝫ princeps nõ ligat lege.l.ṗnceps.ꝫ.de legi.tñ ligat lege ɔuentionis z ɔctus q sunt de iuregentiũ.l.digna vox. vbi Cy.bar.z alij.C.de legi.z etiã tex.in.c.j.vbi.d.Ant. in.ij.no tabili.z alij post eũ.de ꝓba.z tex.in.c.j.in prin.vbi bal. no.de na
13 tu.feud,vbi etiã per eũ † an princeps teneat suas cõsuetudines obseruare:nã lꝫ deꝰ subiecerit principi leges: tñ nõ subiecit cõtractus.ꝭm Bal.in.l.ij. C.de serui.z aqua.Et dicit bal.in.l.fi.in fi.C.de trãsac.ꝙ pacta que faciunt papa z imperator cum ciuitatibus sunt seruãda.Subdit tñ bal.hic:ꝙ lꝫ pacta z cõtractus principis ligẽt principẽ.nõ tñ ligant eius successorẽ:qz non habet ab eo cãm.l.si quis domum.ff.locati.z qz ius non transit ad successorem,sed de nouo creat per electionẽ.c.dilecto. de prebẽ. nisi essent de natura vel cõsuetudine sue dignitatis:prout est in feudare.§.z hec vo iubemus.in aut.vt nulli iudi.§.illud.in aut. cõstitutio que de digni.¶ Puto lꝫ alij nõ tãgant qd ista distin
14 ctio sic indistincte,nõ sit vera:† vñ intelligo dictũ Bald. ꝓcedere in imperatore vel papa.qz tales dignitates nõ deferũtur successione:ꝫ per electionẽ.c.venerabilẽ.de ele.no.in.c.ad apostolice.de re iudi.in.vj.tũc cum successor nõ habeat dignitatem a predecessore:sed noua electione cõsequatur:puto verũ esse qd dicit Bal.ꝙ non teneatur stare pactis zc.sed in regibus : ducibus:marchionibus:z similibus cũ regna deferant per successionem,qz primogenitus succedit in regno ducatu vel comitatu. c. licet de voto.no Bal.in.l.ex hoc iure.ꝫ.de insti.z iur.saltẽ attenta generali cõsuetudine credo ꝙ successor teneatur seruare oẽꝫ cõtractum,z quãcũqz conuentionẽ sicut quilibet successor priuati,per regulã.l.cum a matre.C.de rei vẽ.et.l.ij.C.de reb. alie. nõ alie.de hoc tñ,an contractus principis z pacta transeant ad eius successorem z ei preiudicẽt.vide Bar.in.l.ꝓhibere.§.plane. ff.qd vi aut clã.Bal.in tit.de pace cõstã.in verb.successorum nostrorum.z in.l.pe.C.de bo.que libe.z in.c.j.qui suc.tene.z notabiliter in.c.j.in prin.de natu.feu.z tex.in.c.j.vbi do.Ant.in.iiij. no. notat:z alij post eum.de proba.Albe.in.l.j.in pe.z fi.col.de offi.
15 procura.cesaris.† Jtem no.in verb.plane.qd cõstitutiones ṗncipis cõcesse singularibus personis in priuilegiũ,faciũt ius singulare.z legẽ priuatã,sicut in scriptis.ꝫ nõ habẽt vim legis generalis.si tamẽ postea essent icluse in volumine iuris cõis ꝗuis directe.ad singulares psonas tñ facerẽt ius cõe.l.ij.z.iij.C.de le
16 gibus.† Et no.diligẽter qd ṗuilegia in corpore iuris clausa,nõ tollunt p generalẽ legẽ etiã cũ clausula non obstãtibꝰ qbuscũqz priuilegijs:nisi de eis in specie sit facta mentio.§.si que vero.vbi Bal.in.ij.cõsti.C.z est tex.in.l.decurionibus.vbi glos.C.de silẽtia.lib.xij.z est glo.not.in.c.j.in glo. antepe.in verb. consuetudine.de capel.mona.in.vj.glo.in.l.heres absens.in princ.in glo.ij. ff.de iud.z in aut.qua in ṗuincia.C.vbi de crimine agi oportet. not.Bal.i.c.j.in fi.quo tpe miles.in vsi.feu.z in.l.nõ plures.C.de sacrosan.eccle.z in.l.fi.C.si cõtra ius.Alex.consi.cj.inci.visis instrumẽtis exemptis.in.ij.col.in.j.vol.facit tex.in.c.cum ordineꝫ. de rescrip.no.Archi.xvi.q.j.c.reuertimini.Si aũt priuilegia nõ sint clausa in corpore iuris cõmunis:tunc vt eis derogetur sufficit clausula non obstãte lege vel consuetudine.ꝭm Fede.consil. xlvij.incip.habita sup casu predicto collatione.Pau.de ca.hic. et in.l.si mihi z tibi.§.in lega.ff.de leg.j.Jmo.in.l.licitatio.§.eax in fi.ff.de publi.Alex.in.d.cõsi.cj.in pe.col.¶ Glos.fi.magna diuiditur in quatuor.Jn prima oppo.cõtra tex.z soluit.Jn secunda idem facit.Jn tertia ponit aliam solu.ad vtrũqz contrariuꝫ. Jn quarta ponit plenã doctrinã in materia rescriptoꝝ: an z qñ valeant.secũda ibi:item cõtra.C.de fru.z lit.expen.tertia ibi:vel dic in vtroqz cõtrario.quarta ibi:z ex quo datur materia.z aduerte qd vltimã partẽ glos.habes in.l.fi.C.si cõtra ius.z quia ibi posui nõ ponam hic.ponit etiã Bar.ꝫ.in proe.ffoꝝ.z Cano.in.c.
17 que in ecclesiarum.de consti.† Pro intelligentia an et quando priuilegium vni concessum extendatur ad alias personas.Bar. hic facit quatuor membra,de quibus per eum z ante Barto.fuit distinctio Pet.z Cy.in.l.fi.in.iiij.qd.vbi etiam per Ange.j.eo traditur per Bar.in.l.qz tale.z ibi latius per Bal.z plenius pe

Jmo.et

Inno. et Moder. ff. sol. mat. et ibi vide late per Alex. per. d. Ant. et alios in. c. quae quis. de iudi. si autem concedatur privilegium mixta ratione puta loci et persone: tunc non potest in alio loco exerceri nec per alios ibi, secundum Inn. in. c. bone. in fi. de postu. pla. Bal. i. l. ij. in. xviij.
a q. C. de ser. et aqua. item dominus Bar. tangit de privilegio concesso[a] tibi et heredi in singulari: licet arguat quod intelligatur de primo herede: tamen in contrarium est veritas ut hic: et clarius per Bart. in. d. l. quae tale. et in. l. gallus. §. etiam si parente: ubi plene per Moder. ff. de lib. et posth. per Alex. consi. clx. in. ij. vol. inci. viso themate. s. scripto. Item dominus Bar. hic tangit si concedatur privilegium tibi et posteris. tex. in. l. j. in fi. ff. de iure immu. dicit quod intelligatur de masculis tantum. vide Pau. de ca. et Alexan. in. d. l. quae tale. post gl. sing. in. l. si ita sit scriptum filiabus. ff. de leg. ij. per Bal. in. c. j. de feudo marchie. Quid autem si concedatur tibi et tue generationi, ponit Bal. in. l. ij. in. ij. col. C. de iure empby. et quid si tibi et pli vel soboli tue. per Bal. in rub. C. de privi. do. in prin. quid si tibi et genti tue. habes gl. no. i. l. j. ff. de proba. Quid si tibi et descendentibus de tua progenie. ponit Bal. in. l. fi. per illum tex. C. de ema. lib. et. l. fi. C. de do. promis. Et quid de stirpe. Bal. in. l. si quis in suo. in prin. per illum tex. C. de inoffi. test. et de predictis et aliis infinitis similibus: vide Bal. in repe. c. si pater. in. v. char. de test. in. vj. et diffuse Barb. in
18 in repe. l. cum acutissimi. C. de fideicom. † Inter alia istud perpetuo no. quod singulariter dicit Bar. in. l. quoties. C. de privi. scbola. lib. xij. ubi dicit no. singulariter istum tex. quod si privilegium concedatur mihi et omnibus descendentibus meis tam masculis quam feminis: quod filie ita demum gaudent tali privilegio si sint aut virgines aut vidue: si autem sint maritate secus, quia mutant statutum et sortiuntur forum viri. l. mulieres. ff. ad munici. et idem tenent Ang. et Jo. de pla. in. d. l. quoties. et Ro. in. l. cum quedam puella. in prin. ff. de iur. om. iud. et in. l. j. in prin. ff. ad fil. et dicit Brixien. in repe. sua. in ver. posteri. quod istud dictum Bar. est bene sing. et quod ita alias fuit iudicatum. istud dictum reprobat solus Alex. in. d. l. cum quedam puella. in prin. i fi. col. quia tex. d. l. quoties. sup quo se fundat bar. non loquitur de filia nup. et dato etiam quod loquatur non deberet extendi: ut ibi per eum: et ibi forte tanga. Item circa do-
19 ctrinam Bar. hic adde quod bar. omisit casum magis dubitabilem † quid in dubio quando aliter non appareat: an tunc privilegium presumitur reale vel personale: vel concessum loco est materia laboriosa et multum intricata, de qua vide doc. in. d. l. quae tale. et maxime Alex. ad quem te remitto: et ibi etiam per eum de aliis similibus questionibus.

1 ☞ Omnis novitas presumitur mala: ideo abstinendum est.
2 Novitates pariunt discordias.
3 Inducentes novitates sunt reprehendendi.

1 In rebus. † Ex lege ista no. quod a novitatibus abstinendum est: quia omnis novitas pre-
2 sumitur mala. † Et novitates pariunt discordias. c. quae dilectio. in fi. de consan. et affi. et. c. cum consuetudinis. de consue.
3 Et inducentes novitates reprehenduntur. xj. di. c. quis nesciat. in fi. † Et facit iste tex. secundum Bal. contra tentantes innovare bona regimina civitatis. secus si sint mala. et secundum Ang. facit contra illos florentinos qui erant deputati sup bono regimine civitatis, ut non possint aliquid nisi evidenti causa innovare.

1 ☞ Beneficium principis est latissime interpretandum.
2 Concessa domo a principe intelliguntur concessa adiacentia.
3 Concesso castro vel fortilitio a principe, fornimenta et munitiones intelliguntur concesse.
Idem si concedatur castrum in feudum.
4 Investitus de castro, an intelligatur de rebus corporalibus ibi existentibus.
5 Legato castro per testatorem, non veniunt nomina debitorum ibi reperta bene tamen arma que erant ad tuitionem dicti castri.
6 Si statuto cavetur quod domus ubi est ludus azardi publicetur, intelligitur domus cum omnibus suppellectilibus.
7 Vendito castro cum pertinentiis, possessiones que erant in territorio non comprehenduntur.
8 In concessione principis intelliguntur etiam adiacentia.
9 Si princeps concedat castrum an intelligatur etiam iurisdictio nem concedere.
10 An vendita vel donata domo inter privatos veniant adiacentia.
11 Vendita domo veniunt ea que sunt ibi posita ut perpetuo sint. licet non sint affixa.
12 In donatione domus venit apotheca que est subtus domum quando eodem fundamento continebatur.
13 Vendita domo intelligitur camera que erat conversa ad usum illius domus.
14 Legata, donata, vel vendita domo, intelligitur hortus ad quem erat aditus per domum.
15 Officium tabellionatus concessum a principe alicui in aliqua civitate, intelligitur in toto comitatu seu territorio.
16 Bannito restituto a principe, videtur restitutus in integrum, bona tamen in alium translata non recuperat.
17 Qualitercunque bannitus restituatur, nullo casu recuperat fructus perceptos, ex bonis etiam non alienatis.
18 Que sit ratio diversitatis, quare in contractibus sit tantum plena interpretatio: in ultimis voluntatibus plenior, in beneficiis principum plenissima.
19 Beneficium principis, in preiudicium vel iniuriam tertij, non est latissime interpretandum.
20 Si princeps aliquid dat vel confirmat intelligitur semper salvo iure alterius.
21 Si confert alicui beneficium cum clausula non obstante collatione alteri facta, intelligitur de collatione invalida non de valida. a
22 Verba in privilegio vel rescripto principis, debemus conformare equitati licet verba non patiantur.
23 Princeps potest concedere in preiudicium tertij, si dicat expresse se concedere non obstante damno et preiudicio tertij.
24 Si princeps dicat cum preiudicio tertij, intelligitur de parvo preiudicio.
25 Terminus, beneficium, sumitur tripliciter.
26 Statutum, quod nobiles de tali parentela sint in omnibus exempti, et quod non possunt habere beneficium aliquod in civitate: postea aliud statutum quod si advocatus faciat fieri condemnationem que fisco applicaretur haberet. xij. pro libra, si unus ex dictis nobilibus fuit advocatus et fecit facere talem condemnationem, non habet dictos. xij. denarios pro libra.
27 Privilegium quod dicatur proprie.
28 Rescriptum large sumptum comprehendit beneficium et privilegium.
29 Quod dicatur proprie mandatum in materia. l. nostre.
30 Dispensatio dicitur quando aliquid iuris ex causa relaxatur.
31 Beneficia principum sunt latissime interpretanda.
32 Clausula in principio vel in fine apposita, trahitur ad omnia precedentia et sequentia. nisi quando ponitur in beneficiis principum que si traheretur restringeret beneficium.
33 Privilegium regulariter est stricte interpretandum.
34 Rescriptum ad lites debet stricte intelligi.
35 Princeps in dubio semper presumitur talis qualis debet de iure esse.
36 Rescriptum pape an sit interpretandum secundum ius civile vel canonicum.
37 Dispensatio habet vim privilegij, ideo est stricte interpretanda.
38 Rescriptum principis continens dispensationem quia odiosum est stricte interpretandum.
39 Licet episcopus dispenset cum monacho ad beneficium curatum: non propter hoc videtur dispensare ad simplex.
40 Si dispensetur super beneficio, intelligitur de simplici.
41 Dispensatus ad duo beneficia incompatibilia, non censetur dispensatus in eadem ecclesia.
42 Dispensatio super ordinibus intelligitur de minoribus.
43 Dispensatus ad maiorem dignitatem censetur etiam ad minorem.
44 Dispensatio sup privilegiis intelligitur et super accessoriis.
45 Dispensatio super pluralitate beneficiorum intelligitur etiam super residentia.
46 Si princeps concedat privilegium a quo tempore incipiat habere effectum.
47 Si per electionem factam de ignorante si acquiratur ei aliquod ius.
48 Privilegium civitatis alicui concessum, non queritur ei ignoranti: sed a tempore certificationis.
49 Mulier potest repudiare donationem sibi absenti factam non servata solemnitate statuti disponentis quod in alienationibus mulierum intersint consanguinei.
50 Privilegium an queratur absenti.
51 Privilegium afferens alicui comodum et utilitatem non queritur nisi a tempore scientie.
52 An privilegium exemptionis circa locum, interpretetur large.
53 Quo tempore perdatur rescriptum: privilegium: seu beneficium.
54 Si aliqua ecclesia ita se habeat quod non sit necesse exercere iurisdictionem sup eam, non propterea perdit episcopus ius iurisdictionale quod habet.
55 Vasallus non prescribit libertatem adversus dominum, quia eius servitio usus non fit quia non occurrit casus.
56 Si dominus stat per centum annos quod non imponat vasallo onus vel servitium, vel civitas in castro sibi subiecto non est usa iurisdictione, per hec non prescribitur.
57 Quando per privilegium est data simpliciter facultas aliquid faciendi, tunc perditur per decennium.
58 Faciens actum contrarium privilegio perdit privilegium quo ad illum actum et pendentes ab eo, non quo ad alios, nisi actus contrarius esset universalis.
59 Habens privilegium vel immunitatem non solvendi collectas et similia, si describatur in libro communis debentium solvere et sciat, debet appellari intra decem dies: alias perdit privilegium.
60 Plures modos perdendi privilegium: videas remissive. nu. 60.

Beneficium. ☞ In hac. l. habemus videre cognitionem quinque terminorum qui inter se discrepant, et quomodo dignoscantur: scilicet beneficium: privilegium: rescriptum: dispensa-

a ☞ Concesso. Adde Dy. in. l. cognoscere. in. §. liberorum. ff. de verb. signi.

tio ⁊ mandatum. Sed vt sequar ordinem Bar. ⁊ aliorum dicam post gl. vbi ponam quõ intelligitur ista regula cũ suis fallẽtijs. ℂ Glo. ĩ. diuidit in. vi. in prima ponit primũ exẽplum ad text. in secũda scõm. in tertia alle. tres cõcor. in. iiij. timore cõtrarij ponit notabilem distin. in quinta ⁊ sexta oppo. scõa ibi: vel melius pone. tertia ibi: ⁊ facit. quarta ibi: ⁊ vt plene videas. qnta ibi: sed videtur ꝙ stricte. sexta ibi: itẽ oppo.

1 † In pma parte habes primum exemplũ ad tex. ꝙ si princeps ꝯcedat alicui domũ intelligũtur etiã adiacẽtia ⁊ suppellectilia domus cõcessisse ista ratione: q꞉ cõcessio ⁊ beneficiũ principis est latissime interpretandũ. istũ primũ intellectũ reprobãt Gui. ⁊ vltramõ. p tex. i. l. si aliqñ. C. de ope. pub. vbi si impator cõcedit alicui aliqđ op⁹ publicũ nõ interpretatur latissime imo intelligit cõcessisse opus publi. qđ fit diruptũ ⁊ sine vsu. Sed aduerte: q꞉ ista lex nõ faceret ad exemplum gl. sed cõtra tex. nostrum. ad illã. l. si aliqñ respõdet Albe. qđ ibi est speciale fauore reipu. melius respondet Ange. qđ ibi est: q꞉ illa cõcessio presumit facta ad importunitatẽ petẽtis. sed lex nostra, qñ ex indulgẽtia: vel respõdet Angel. ꝙ ibi loquitur qñ princeps cõcedit nõ solita ꝯcedi: ⁊ hoc modo multũ imitabitur ista. l. vt. ĩ. dicã. Scõo cõtra exẽplũ gl. allegãt vltramõ. q꞉ nõ est speciale in principe, ꝙ cõcessa domo intelligant ꝯcessa adiacentia:

2 † q꞉ idẽ in priuato: ⁊ in vltima volũtate. p. l. seie. §. fi. ff. de fun. instru. que vere nihil facit: q꞉ ibi nõ erat ꝯcessio simplex, sed erãt addita verba hoc includẽtia: nã ibi testator reliquit fundũ sicut ipse possidebat: vł sicut est. tene exẽplũ gl. qđ ẽt tenẽt Jac. but. Bar. Albe. ⁊ cõiter doc. hic. ⁊ pro isto exẽplo meli⁹ facit. l. si qñ prima. C. de bo. vac. lib. x. vbi est expssum fm Bar. hic: quem tex. gl. ĩ. allegat pro cõcor. ad hãc. l. ⁊ si dicas ꝙ illa lex nihil facit q꞉ cõcessio principis ibi nõ fuit simplex: sꝫ sunt addita v̾ba integro statu. rñde qđ verba integro statu bene denotãt integritatem rei ꝯcesse, sed nõ includũt aliquid adiacẽs extra rẽ: illud ergo in. d. l. si est qđ solũ. q꞉ in bñficijs pncipũ latissima dꝫ fieri interpretatio. ita Alb. ⁊ Ang. hic. quicqđ dicat Fulg. sup quo tñ cogita.

3 ℂ † Stat ergo ꝯclusio ꝙ princeps donãdo vel cõcedendo domũ intelligit adiacẽtia ⁊ suppellectilia ꝯcessisse. per. d. l. si qñ que est ad hoc singularis. fm Bal. in. c. q̃to. in. ij. col. de iud. Et p illã. l. ita firmat Arch. xij. q. ij. c. fi. ⁊ dicã. ĩ. Jtẽ per illã. l. si qñ. dicit Bal. hic in. ij. col. ꝙ si princeps ꝯcedit mihi fortiliciũ in quo multa sunt fornimẽta vł munitiões, ille oẽs munitiones intelligunt ꝯcesse per illã. l. ⁊ per alias vt hic per eum. Facit qđ tꝫ Bal. in. c. j. §. si qs de mãso. in. ij. col. de ꝯtro. inuesti. vbi dicit qđ cõcesso castro in feudũ intelligunt ꝯcesse munitiones q̃ sunt ad defensaꝫ castri ibi posite, ppetua patrisf. destinatione, q̃uis nõ

4 sint affixe vt trabuchi: mãganeli: baliste ⁊ silia. † Facit qđ decidit Bal. in. c. j. in prin. in fi. col. de cõtrouer. inuesti. vbi querit an inuestitus de castro intelligat inuestitus in reb⁹ corporalibus

5 in eo existẽtibus: vt ibi p eũ. † Facit qđ volũt. d. Anto. Pet. de anc. ⁊ Jmo. in. c. cũ dilecti. in fi. de dona. vbi querũt si testator legauit [a] alicui castrũ in quo sunt repta noĩa debitorũ. Jtẽ arma an oĩa cedãt in legato castri ⁊ ꝯcludũt ꝙ noĩa debitor̃ nõ veniunt, sꝫ bene arma q̃ erãt in castro ad eius tuitionẽ. allegãt. l. generali. §. vxori. ff. de vsufr. leg. Old. ꝯsi. clxxxix. Ualde sum admiratus ꝙ nõ allegat Jo. an. ponentẽ istã. q. ⁊ idẽ per oĩa decidentem, in addi. Spe. in ti. de iurisdi. oĩm iu. ver. que aũt in additione magna. inci. vidistis duas opi. in fi.

6 ℂ Juxta pdicta fortius est illud qđ tenet Guil. hic. p. l. ancillis. in verb. ceterisq̃ reb⁹. C. de incestu. nup. fm qđ ibi refert Bal. in. ij. col. ⁊ Ang. hic in. iiij. qđ qñ per statutũ dr ꝙ alique res publicent, intelligit statutũ qđ publicetur res, put est instructa: vñ fm eũ, si statuto caueł ꝙ domus in qua exercet lud⁹ azardi debeat publicari fisco intelligit domus, put est instructa: ⁊ sic cũ oĩbus suppellectilib⁹: ⁊ alijs q̃ sunt ad vsum dom⁹ ⁊ in domo, tñ Bal. ibi ⁊ Ang. hic istud vltimum reprobãt: q꞉ si actu fauorabili nõ includunt instrumenta rei: put no. p gl. ⁊ Bar. in. l. ij. ff. de ver. sig. min⁹ ergo includet in actu odioso publicatiõis. Facit. l. fi. §. diui. ff. de publi. nõ obstat d. l. cum ancillis: q꞉ ibi ideo est, q꞉ lex pcedit vltra sic declarãdo.

7 Uide † etiã in materia qđ decidũt Jmo. ⁊ Alex. in. l. iij. in pnc. ff. de acq. pos. vbi querũt, si dñs castri vendidit castrũ cũ pertinentijs: ⁊ ibi erãt alique possessiones: vel aliqua predia sita in territorio illius castri, an includant per illa verba cũ pertinẽtijs ⁊ cõcludunt ꝙ nõ, q꞉ illa verba castrũ cum pertinẽtijs intelligũtur de illis reb⁹ que sunt proprie pertinẽtie castri, idest que sunt iurisdictionis castri, vñ non veniunt ille possessiones quas habet vẽditor tanq̃ priuatus homo in territorio illi⁹ castri ⁊ nõ tanq̃ dominus castri. Facit qđ vult Jnn. in. c. ex literis. de iure patr. de vendẽte fundũ cũ oĩbus iuribus suis quomodo intelligit et quid in eis cõcludat. Facit qđ no. Bal. in. l. a pcuratore. C. mã.

8 ℂ † Jtem circa predicta ⁊ hoc primũ exemplũ glo. qđ in cõcessione principis intelligunt etiã adiacẽtia cõcedi: nã dicit Bal. hic. in. ij. col. qđ si princeps donat mihi ciuitatẽ videt etiã eius comitatum ⁊ districtum donare ⁊ oẽs eius pertinẽtias. ita loqt Jnn. in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. ⁊ tam ⁊ in terra q̃ in mari. Nã mare sicut terra restringit per district⁹ ⁊ comitatus. vt no. in. c. vbi periculũ. de elec. in. vj. Sed in odiosis, noĩe ciuitatis, nõ in-

9 telligit district⁹. c. si ciuitas. de sen. excõ. l. vi. ℂ † An autẽ si pnceps cõcedat castrũ, intelligatur oẽm iurisdictionẽ ꝯcedere. tãgunt Bal. ⁊ Albe. hic. ⁊ dicit Bal. in. ij. co. qđ cõcesso castro simpliciter intelligit princeps cõcedere, nedũ oẽm iurisdictionẽ sꝫ etiã oẽs reddit⁹ causarũ tam ciuiliũ q̃ criminalium. arg. l. j. c. cũ vrbem. ff. de offi. prefe. vrb. Adde qđ idem tenet Bar. in. l. ij. circa pnci. ff. de ver. sig. ⁊. l. si qñ. in fi. C. de bo. vacã. lib. xi. in. l. j. in fi. de iurisdi. oĩm iu. vbi dicã ⁊ late examinat Jo. an. in addi. Spe. in. d. tit. de iurisdi. oĩm iudi. in ver. que aute. in addi. mag. ponit Alex. remissiue in. l. iij. in prin. in pe. co. ff. de acquir. pos. ℂ Suprascripta oĩa procedũt in cõcessionibus imperatorũ vel princi-

10 pum. † Quid inter priuatos an vendita vel donata domo simpliciter veniant adiacentia domus, ⁊ an connexa, ⁊ an alia suppellectilia. vide tex. no. in. l. iul. §. edibus cum duabus legibus sequẽ. ⁊ in. l. granaria. ff. de act. emp. Facit qđ no. glo. xij. q. ij. c. fi. et ibi Arch. dicit, ꝙ qui dat domũ vel aliam rẽ, videt dare que an-

11 nexa sunt illi rei iuribus ibi per eũ allegatis. † Addo etiã text. no. in. l. cetera. §. hic senatus. in duob⁹ ver. de leg. j. per quẽ not. ibi. Jac. de are. ⁊ Bal. ⁊ sequitur simpliciter Alex. ibi. in fi. ꝙ qñ vendit alicui domus ꝙ ea que sunt ibi posita vt ppetuo ibi sint, lꝫ nõ sint affixa, cedunt emptori, qđ est valde notabile fm Bal. ⁊ est tex. melior de iure. in. l. fundi. §. labeo. ff. de ac. emp. quẽ alleg.

12 bal. inter alios. in. d. §. hic senat⁹. † Predictis adde qđ signãter decidit Pet. de anch. in cõsi. cclxxxviij. incip. super pluribus articulis: vbi tenet ꝙ in donatione domus veniat apotheca que est subtus domum, si apotheca eadẽ continuatiõe ⁊ eodẽ fundamento continebat: ⁊ fuerat eadẽ emptione, p donantẽ acquisita domus ⁊ apotheca. allegat. l. pdijs. §. qui domũ. de lega. iij. et. l. qui cõclaue. ff. de dã. infec. ⁊. l. creditor. §. fi. ff. de act. empt. ⁊ q꞉ in donatione debet fieri latior interpretatio. c. cũ dilecti. de dona. et illã decisionem refert ⁊ sequitur Alex. consil. cclxxiij. in. ij. vol.

13 incip. visis verbis dicti testamẽti. † Adde qđ vult Bald. in. d. l. quod cõclaue. per illũ tex. iuncta glo. ij. in fin. quod vendita vna domo intelligit vendita camera que erat ad vsum illi⁹ domus conuersa, etiã si erat paries in medio duarũ domorũ: vt ibi. et. l.

14 si qui heredes. de leg. iij. ℂ † An autẽ legata vel donata vel vẽdita domo intelligat venditus ortus: cõiter ꝯcluditur, ꝙ si erat ad vsum illius dom⁹, ⁊ per domũ erat aditus in ortũ, ortus continetur: alś secus. l. predijs. §. qui domum. ff. de leg. iij. tex. cuꝫ gl. in. d. c. fi. xij. q. ij. ⁊ tex. qui videt contrariũ probare in. c. raynuti⁹. in ver. domũ ⁊ quẽdaꝫ ortũ. de testa. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Pano. ⁊ alij. Ad idẽ text. no. in. l. olympico. in pn. ff. de serui. vrb. pred. ⁊ in illo tex. põdera fortius probari. iuncta glo. in verb. legatũ. qđ etiam quãdo testator nõ legat domum ad proprietatem, sed tñ ad habitationem: qđ tñ venit ortus ⁊ cenaculum accessorium domus. fm Bal. ⁊ Flo. i. d. l. olympico. ⁊ dicit ibi Pau. de ca. qđ audiuit Bald. plures allegantẽ. d. l. olympico. ⁊. d. l. predijs. §. pe. ⁊ fi. ⁊. l. arbiter. §. de vestibulo. ff. communi diui. quod si vẽditur vel legatur domus vel stabulum vel ortus coniunctus vel cõtiguus domui, si ad illud nõ erat aditus nisi per domum: vel etiã si aliũde erat aditus, tamẽ fuerat emptũ simul cuꝫ domo, ⁊ eodẽ pretio: et sequitur Bartbol. vero. in tracta. seruitu. vrba. Adde etiam predictis, quod notabiliter decidit Nico. de neapo. post antiquos. in. d. l. predijs. §. pe. per illum tex. quod si duo erant fratres diuidentes inter se domos cõmunes paternas: ⁊ in medio earũ erat ortus, cedit domui ad quẽ pater vtebat illo orto: ⁊ si pater nõ deputauerat talem ortũ ad vsum alicuius domus, cedit illi domui per quam habebatur intrinsecus aditus ad illum ortũ. et predicta omnia diligenter no. ℂ Secũdum principale exẽplum glo. ibi vel meli⁹ pone. Reprobatur per omnes indifferẽter primo q꞉ ista lex loquit in beneficijs: illa in priuilegijs inter que est longa differẽtia. vt. ĩ. dicam. Secũdo ⁊ fortius ideo in illa. l. j. priuilegium extenditur ad legitimos: q꞉ si solum intelligeretur in filijs vulgo cõceptis vt dicebat priuilegium, fuisset superfluum: quia filij vulgo cõcepti nõ possunt sequi nisi conditionem matris cũ patrem certum nõ habeant: vt ergo priuilegium nõ sit superfluum comprehẽdit etiam filios legitimos natos. ℂ Ultra gloss. Bar. dicit qđ potest in hac lege poni exemplũ in. l. j. §. cũ vrbem. ff. de offi. prefec. vrb. ⁊ aliter nõ declarat.

15 † Tu declara fm Bal. ⁊ Ang. hic: quod si princeps concedat alicui officium tabellionatus in aliqua ciuitate, intelligitur concessisse in comitatu et toto territorio: quia largissima debet fieri interpretatio in istis beneficijs principum: facit qđ. s. dixi. fm Bal. hic. ℂ Potest ⁊ quarto exemplificari ista lex fm Gui. in casu. l. ij. C. de castrẽ. pecu. li. xij. ⁊ dicit melius poni casum per illam. l. q̃ per aliam de mũdo. vbi dicitur quod si in ciuitate erant tria officia quorũ secundum erat dignus

[a] ℂ Legauit. Adde bal. i c. j. in. §. si qs de mãso. in ti. de cõtro. inuesti. feu. in vsib⁹ feu.

erat dignius primo, et tertiū dignius ambobus: pone princeps cōcedit alternatiue, vel primū, vel scdm vel tertiū: ex his officijs ibi est tex. qd lz als in alternatiuis electio fit debitoris per regulam. l. plerūq. in fi. ff. de iur. do. ꝛ sic electio deberet esse pncipis: tñ est creditoris, ibi: solū. ista rōne q2 in bñficijs dz fieri largissima interptatio. ꝛ hoc exemplū sequit Albe. hic. ꝛ Bald. in lec. ꝛ in repeti. Istud exemplū reprobat Cyn. hic: q2 nō esset speciale ibi: in pncipe: q2 idē est in legatis. per. l. lucio. cū gl. ff. de leg. ij. ꝛ dicit Cy. se putare qd in. d. l. ij. debeat distingui, ad quē verba principis diriguntur: put in simili distinguit in legato alternatiuo. per gl. solennē in. d. l. lucio. Ang. hic dicit se saluare exēplum gl. Guil. in casu. d. l. ij. quando in ciuitate essent tria officia quorum alterum altero dignius esset ꝛ princeps cōcessisset non alternatiue: sed concessio fuisset generalis ꝛ indefinita: quo casu speciale erat in cōcessione principis, in quo debet fieri latissima interpretatio, qd electio fit creditoris: et in hoc secus esset in legatis per. l. qui lancē. ff. de au. ꝛ arg. leg. ꝛ. l. apud iulia. §. seio. de lega. j.
16 Sed certe in. d. l. ij. cōcessio fuit alternatiua. † Potest etiam fm Bal. hic: in lec. poni vnū exēplū ad istā. l. in bānito, quē princeps simplr rebāniuit: nam videt in dubio restitui ad bona: nā scitis ꝙ est magna differētia, an princeps bānito indulgeat, ꝛ tunc nō veniāt bona, an restituat: vt declarat gl. Bar. ꝛ oēs in. l. fi. C. de sentē. pas. nam fm Bal. hic: q2 beneficia principum sunt latissime interpretāda, si princeps simpliciter rebānit: ꝛ sic non vtitur, nec verbo indulgemus, nec verbo restituimus. in dubio intelligit in integ. resti. alleg. Cy. in. d. l. fi. ꝛ ibi etiā tz Bar. in fi. col. per illā. l. et. l. j. §. fi. vbi etiā Barto. ff. de questio. ꝛ Bar. in. l. nō solum. ff. de pcura. Bal. in. l. si qua pena. ff. de his qui sunt sui. ꝛ in. l. emācipatione. C. de fide instru. sequit Alexā. in consil. viij. in. ij. volu. inci. omissis argumētis. Nota tñ ꝙ in restitutione banniti, nunq̄ veniunt bona in alium alienata. ita Bar. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tm. in. vj. col. ff. de libe. ꝛ posth. in. d. l. fi. C. de sen. pas. ꝛ vide Moder. maxime Alex. ibi in. d. §. ꝛ qd si tm. Et an bānito possit expresse cōcedi restitutio etiā ad bona alienata ponūt Bal. ꝛ Moder. in d. §. ꝛ qd si tm. cū multis cōcor. ibi positis. ꝛ Bal. in ti. de pace cō stan. in verb. priuilegia. ꝛ sequē. ꝛ qd not. Bal. in. l. quicūq. C. de
17 fide instru. lib. x. ¶ † Perpetuo no. ꝙ qualitercūq bānitus restituatur, nullo casu debet cōsequi fructus perceptos etiā ex bonis nō alienatis. tex. est singu. in aut. de nestorianis. C. de hereti. fm Ange. in. d. §. ꝛ quid si tm. Bal. in. c. dño guerrā. in tit. hic finitur. l. cōra. ꝛ in. l. fi. in viij. col. C. de sen. pas. ꝛ in. l. nō adeas. ș. de le. ꝛ illum tex. in. d. aut. idē de nestorianis. ꝛ reputat singularē Ro. in. l. iusiurandum ꝛ ad pecunias. §. procurator. in. ij. col. ʃ. de iure iurā. idem simpliciter tenet Alex. in. d. §. ꝛ quid si tm. in. xix. col. Sed aduerte lz nō inueniā aliquē in hoc ꝯtradicere semper dubitaui qd non sit verum. per text. quē ad hoc reputo notabilem in. l. videamus. §. in fauia. in ratione sui. ff. de vsur. vbi formaliter dicit: nā verbū restituas habet plenā interpretationem vt fructus quoq restituātur. Ad idē pōdero tex. notabi. in. l. in cōdemnatione. §. j. ff. de reg. iur. ꝛ tex. in. l. ex diuerso. §. j. ff. de reivend. nec dicas ꝙ in illis legibus verbū restituas pferat a. l. nā idem quādo a principe pfertur, cū princeps sit lex animata in terris. §. penul. in aut. de cōsan. ꝛ gl. in. l. more. ꝛ in. l. ꝛ q2. ff. de iurisd. om. iudi. in glo. maxime cū in ista restitutione bannitoꝝ debeat fieri latissima interpretatio per hanc. l. vt expresse dicit Bar. in. d. l. fi. in pe. col. C. de sen. pas. non ob. tex. super quo oēs se fundant in. d. aut. idem de nestorianis. q2 respōdeo qd ibi ideo est, q2 expresse vltra pcedit sic disponendo, in tam graui crimine heresis: ergo ille tex. nō debet extēdi ad consequētiam. per. l. qd non ratione. ș. de legi. Sic in simili respōdet Bal. in. l. cū ancillis. in. ij. col. C. de secū. nup. ꝛ Ang. hic. in. iiij. col. ꝙ in. d. l. cum ancillis. ideo ibi illud fit: q2 lex ibi vltra pcedit, scdm qd. ș. declaraui. cogita, q2 tactum nō inuenies isto modo. Et vide Bal. in. l. j. circa fi. C. de fid. instru. ꝛ iure haste fis. lib. x. ꝛ qd vult Bal. in rub. C. de fruc. ꝛ lit. expē. ꝛ no. Ang. in. §. si quis de parētibus. in aut. vt cum de app. cog. vnde sumitur. d. aut. idē de nestorianis. Et dixi de isto passu plenius in. d. §. ꝛ quid si tm. Potest poni sextū exemplū fm Ange. hic. per. l. lucius. §. j. de admi. tuto. vbi restitutio facta ad bona latissime interpretatur, vt etiā intelligatur facta ad actiones, q̄ tñ nūq fuerūt in bonis. Potest septimo exemplificari per tex. notabilē. in. l. nō tm. §. j. ff. de excu. tu. Item octauo exemplifica per
18 l. iiij. de iure immu. quā glo. allegat. ʃ. † In. iiij. parte glo. ibi: ꝛ vt plene videas. habes notabilē doctrinā, qd in cōtractibus fit tm plena interptatio in vltimis voluntatibus plenior: in beneficijs pricipū plenissima: et sunt verba text. in. d. c. cū dilecti. de donat. Operepretiū esset videre que sit ratio diuersitatis. Alb. hic circa quintā col. magnā assignat istā rationē que est persuasiua nō vrgens. s. quod cōtractus pprie est vltro citroq obligatorius. l. labeo. §. cōtractū. ff. de verb. sig. q2 ergo tractatur de preiudicio vtriusq, visum est satis legi, qd fieret plena interpretatio: sed in vltimis volūtatibus que pendent ab vnius voluntate, lex facit pleniorē interpretationē sicut etiā facit in donatione, que lz sit contractus tñ q2 pendet ab vnius volūtate, lex pleniorē facit interptationē. d. c. cū dilecti. sed in principe q2 est superior cūctis: et sic dz esse liberalior. lex facit plenissimā interpretationem. In quinta parte dū glos. opponit de. l. si qñ. respōde qd ibi loquitur in priuilegio ꝯtra ius cōmune qd debet stricte interpretari. hic
19 loquitur in beneficijs fm ius cōmune aut pto. vt. ʃ. dicā. † In vltima parte habes ppetuo notare, qd lz beneficia principum sint latissime interpretāda: est verum, nisi respiciant preiudicium vel iniuriam tertij: q2 tunc sunt stricte interpretanda: ne tertio damnum vel iniuriā faciant legibus. in glo. alleg. sed in preiudiciū concedētis tm, bene fit latissima interpretatio. facit. l. nec auus. vbi Bal. C. de emā. lib. tex. no. in. l. cū filius. ff. de testa. mili. ꝛ tex. no. in. l. impubes. ff. de admi. tu. ꝛ in. c. sup eo: de offi. dele. ꝛ Bald. in. c. j. §. fi. quid sit inuesti. Bar. ꝛ alij in. d. l. gallus. §. ꝛ quid si tm. ei ideo dicit. Bal. hic in. ij. col. in fi. qd princeps cōcedēdo bñficiū nō vult cooperire vnū altare vt aliud discooperiat. l. assiduis. C. qui po. in pig. ha. facit etiā tex. not. in. c. quāuis. de rescrip. in. vj.
20 † Dicit etiā Bal. in. l. j. in. j. col. ș. e. ꝙ si princeps aliqd dat vel cōfirmat, semp dz intelligi saluo iure alterius, et ad hoc vide oīo Bald. in ti. de cōsti. in. xxxj. col. in verb. possideāt. vbi ponit pulchra verba, ꝛ presertim ꝙ ista sunt notanda pro concessionibus aquaꝝ quas faciūt principes: q2 debēt intelligi saluo iure tertij. l. labeo. §. j. ff. fa. her. ꝛ dicit Inn. magistralr in. d. c. cū dilecti. de dona. qd priuilegia principū dū tangūt iura cōcedentiū debent latissime interptari, vt hic: sed quatenus respiciūt dānū vel preiudiciū tertij, debēt strictissime interpretari: vt ibi. ꝛ. c. olim. de verbo. sig. ꝛ hic. Et qd in preiudiciū iuriū tertij debeāt strictissime interptari est bonus tex. in. c. ex tuaꝝ. de auto. ꝛ vsu pallij. idē dicit Jo. an. in. d. c. olim. Istaz doctrinā etiā ponit Panor. in cōsil. j. in. iiij. col. in. j. vol. ꝛ in cōsil. xcix. incip. in causa ꝛ qōne que in psentia vertit. in. iij. col. in eo. vol. Et vide oīo do. Abb. in. c. ex parte. el. ij. in. ij. no. de deci. per illum tex. quē ad hoc reputat mirabilem. Addo ꝙ ista doctrina pcedit etiā si beneficiū vel priuilegium cōcedatur pupillo, vel minori, adhuc tñ intelligitur sine preiudicio tertij. tex. est not. in. d. l. impuberi. ff. de admi. tut. per
21 quē ita dicit Bar. in. l. idēq. in prin. ff. q pot. in pig. ha. † Fortius dicunt Cōpost. Jo. an. ꝛ alij in. c. causam que. de rescri. ꝙ si papa confert alicui beneficiū ecclesiasticū clausula nō obstāte collatione alteri facta, intelligitur de collatione inualida alteri facta nō de valida. qd multū no. ꝛ sequit Alex. cōsil. cxxv. in. ij. volu. incip. viso titu. q. in. ij. col. ꝛ in cōsi. xxxv. in. iiij. volu. incip. viso processu cause vertētis inter cōmunitatē. in. iij. col. ꝛ in ꝯsi. xxiiij. v. vo. inci. viso pcessu cause vertētis inter magnificū. in. iij. col. Adde etiaz in materia, qd vult glo. in. c. allegāt. in verb. tenax. xxvj. q. vij. qd verba gnalia q̄ princeps ponit in priuilegijs suis tu tñ debes te
22 naciter ꝛ stricte interpretari. † Alibi dicit glo. no. in. c. paratus.
a in gl. iij. xxiij. q. j. qd verba in rescripto[a] vel priuilegio posita debemus cōformare equitati, lz etiā verba hoc nō patiātur: qd no. ꝛ adde Oldr. laud. in cōsi. cclxviij. incip. qd est vtrū per priuilegiū ad fi. Alibi dicit Bal. in. l. ij. in. iiij. no. C. de legi. quod priuilegiū principis nō est obscure neq absurde interpretādum: sed sane ꝛ
23 proprie. † Intellige tñ pdicta nisi princeps diceret expresse se cōcedere nō obstāte preiudicio ꝛ dāno tertij. d. l. ij. §. merito. et. §. si quid a principe. ff. ne qd in loco pub. Et aduerte diligēter ꝙ sufficit clausula gnalis, cū pIudicio tertij, lz noiatim nō exprimatur tertius. ita singulr Pau. de ca. in. l. titius. per illū tex. ff. de libe. ꝛ posthu. sequit Barth. vero. in trac. seruitutū rusticarū. sub ti. de
24 aquedu. † Item perpetuo attende ꝙ si princeps expresse diceret se cōcedere ꝛ cum preiudicio tertij: intelligit qñ esset paruū preiudiciū illius tertij: secus si magnū. gl. est quā ad hoc pondero in. l. sed cū herede. in gl. fi. ff. ad treb. Facit qd dicit glo. in. l. seruitutes. §. publico. in ver. incōmodo. ff. de serui. ꝛ ita no. Car. in c. mādatū. in. vij. not. per illū tex. de rescri. ꝛ Barth. vero in. d. ti. de aqueductu. ꝛ ista no. q2 quotidiana sunt. Adde etiā pro limitatione regule. ș. tradite illud qd tenet Jo. an. in. c. ij. ad fi. de immuni. eccle. ꝛ ibi do. Abb. in pe. col. vbi tenet ꝙ priuilegia principum cōcessa motu pprio, seruāda sunt sicut sonāt: secus si partem sint obtēta: q2 tunc bene stricte interpretātur. Limita etiā predictam regulā qd priuilegia sunt stricte interpretāda vt procedāt qñ priuāt legē cōem. secus si priuatā: fm do. Anto. de bu. in. c. olim tibi. de verb. sig. ¶ Glos. fi. diuidit in tres. in prima remouet cōtrarium. in secūda allegat ꝯcor. in tertia opponit ꝛ nō soluit. scda ibi: ꝛ facit. tertia ibi: arg. ʒ. ʃ. de offi. psi. In prima parte aduerte: q2 sol. glos. dupliciter pōt intelligi, primo dū dicit legem tamen cōmunem preualere oportet. primo ꝙ principis beneficiū est latissime interpretādū: verū est nisi sit ꝯtra legē cōmunem: q2 ius cōmune tūc debet preualere: ꝛ iste fuit sensus gl. Potest etiā intelligi legē cōem. i. legē cōtinentē cōem ꝛ publicā

[a] ¶ In rescripto. Adde Feli. in. c. q̄ fit. de iude. i vlti. col.

vtilitatē,put est in.d.§.qr vero verisimile.In vlti.parte gl.rñde vt per gl.in illa.l.sepe.Bar.ꝛ alios hic.¶ Extra gl. p plena intelligētia toti⁹ materie aduerte,φ in iure nostro qnqꝫ reperiūtur vocabula,qꝛ lꝫ videant multū discrepātia,tñ nō multū differunt.s.beneficiū:p̄uilegiū:rescriptū:mādatū,ꝛ dispēsatio.†Ad
25

a uerte circa p̄mū φ terminus b̄ñficium:[a] pōt dupliciter capi,vt declarāt Bar.ꝛ doc.hic.ꝛ doc.in.d.c.olim.post gl . ff.de ver.sig. aliqñ capit̄ beneficiū in genere:ꝛ hoc mō cōprehendit quatuor sequētia.hinc est φ iura sepe abutunt̄ his terminis, capiēdo beneficiū p priuilegio ꝛ ecōtra ꝛ sumēdo beneficiū in genere dicit̄ beniuola actio,tribuēs gaudiū capiēti.ita diffinit̄ in.c.j.§. pe.in qui.cau.feu.amit.ꝛ ƀm hāc diffinitionē apparet φ cōprehendūtur quatuor sequētia.¶ Scdo capit̄ beneficiū in specie:ꝛ ꝓprie et tūc dicit̄ beneficiū qñ princeps concedit aliqd de suo,ƀm ius cōe:vel preter:vt est qñ cōcedit alicui feudū qd appellat̄ ꝓprie beneficiū.vt dixi in plu.feu.Eodē mō qñ princeps ꝯcedit alicui domū:vt in gl.ij.vel bona vacātia vt declarat Bar.in locis statim allegādis:ꝛ istud est qd debet latissime interpretari,ꝛ ita ꝓprie loquit̄ regula.l.nostre.Et ad hoc qd beneficiū in gñe sumptū plura cōprehendat†facit pulchra decisio bar.in.l. b̄ñficio.
26 quam ibi simpliciter sequit̄ Alex.ff.ad.l.fal.vbi per illam.l.dicit qd aīs habuit cōsulere Pisis:vbi est statutū qd nobiles de tali parentela sint in oībus exempti:ꝛ qd non possint habere aliqd beneficium in ciuitate,postea erat aliud statutū qd si aduocat⁹ faciebat fieri cōdemnationē q̄ fisco applicaret̄ haberet.xij.denarios pro libra.modo quidā nobilis illius parentele aduocatus fecit fieri talē condēnationē:an debeat hr̄e.xij.denarios pro libra.dic φ non:qꝛ sicut illud qd defalcat̄ vt est fal.est beneficium etatis φ defalcat̄ ex condēnatiōe:ꝛ illā deci.Bar.sequit̄ Paul. de ca.in.l.maritū.in prin.ff.sol.mat.sed intelligit̄ ibi capiēdo be
27 neficium in genere.Dixi scdo†φ habem⁹ priuilegiū qd ꝓprie dicitur priuās legē.l.iij.di.c.priuilegiū.vt qñ princeps cōcedit nō obstāte.l.vel statuto.ꝛ sic clara est differētia inter beneficiuꝫ in specie:ꝛ priuilegiū:qꝛ beneficiū est ƀm aut p̄ter legē.Priuilegium vero ꝯ.ꝛ ita Bar.in.l.j.in fi.col.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ in.l.fin. C.si cōtra ius.ꝛ in.l.si finita.§.ex hoc edicto.ff.de dā.infec.ꝛ in.l. si qñ.in p̄n.vbi ꝓprie tex.de priuilegio.ꝛ ibi bal.C.de inoffi.test. d.Ant.ꝛ Panor.in.d.c.olim tibi.no.gl.in.l.humanū.C.de legi. Cy.in.l.rescripta.C.de preci.impe.offe.Pau.de ca.in.l.maritū. in prin.ff.sol.mat.Alex.sic declarās in.l.qꝛ tale.in prin.ff.so. ma. et in cōsil.cccj.incip.viso themate.s.scripto.ꝛ vide do.Anto.de hut.in.c.olim tibi.de verb.sig.ꝛ in consi.cccj.inci. viso themate.
28 s.scripto.†Dixi tertio φ habemus rescriptū,qd lꝫ large sumptum videat̄ cōprehēdere ꝛ beneficiū et priuilegiū ꝛ q̄ sequunt̄ tñ proprie dr̄,vt declarant Bar.ꝛ doct.hic qñ princeps aliquid rescribit ad obseruātiā iuris cōis.vt qñ rescribit φ fiat iustitia: nā si cōsideras,nihil aliud pōt nūcupari φ̄ rescriptū.l. falso. C. de diuer.rescri.Reperit̄ etiā rescriptū qñ appellat̄ ad lites:vt est qñ p̄nceps p rescriptū delegat cām alicui:istud appellat̄ rescriptū ad lites:ꝛ qd derogat ordinarie iurisdictiōi censet̄ odiosum.c.sedes.de rescri.cū alijs.j.allegādis.de quo etiā p Archi. in.c.gratia.de rescri.in.vj.ꝛ habes gl.no.in.c.j.de cōstit.in.vj.et
b sic habes que differētia sit[b] inter priuilegiū ꝛ rescriptum.Adde qd aliam differentiā facit Panor.in.c.plerūqꝫ.de rescri.si est vera est,multū notabilis,qꝛ rescriptū aliqd ad faciēdum nunqꝫ tol
29 litur p nō vsum:sed priuilegiū sic.de quo.j.dicā.†Quarto dixi qd est mandatū,ꝛ istud nō est,de quo loquit titul⁹ mādati:qꝛ ibi loquit̄ de mādatis priuati hōis,hic loquor de mandato principis vl̄ pape,ꝛ proprie ꝛ in specie,qñ datur ad exequendū gratiā pape vel principis:ꝛ sic qñ aliqs deputatus executor gratie vel
30 b̄ñficij.c.eāte.de rescrip.¶†Dispēsatio vltimo dicit̄ qñ aliqd iuris,ex causa relaxat̄:ita loquitur.l.j.in prin.ff.de vac.munerū. et de ista proprie loquit̄.l.ex facto.in prin.ff.de vulga.ꝛ pup. no. Jo.an.in.c.cum ex eo.de elec.in.vj.in nouel.ꝛ in hoc cognoscis
31 quid differat a p̄uilegio.†Reuertor ad beneficiū in specie sumptum in quo fac regulā,φ beneficia principum sunt latissime interpretāda.vt hic.ꝛ.d.c.olim.vbi p gl.ꝛ doc.ꝛ tex.in.c.cū dilecti. vbi per Jnn.ꝛ alios.Et ad hoc optime facit:qꝛ principis libera litas freno nō subest:nec debet coerceri.l.pen.C.de do.inter.vi rum ꝛ vxo.l.sancimus.§.excep.C.de dona.facit tex.valde egregius in.l.fi.circa med.C.de prepo.agē.in reb.lib.xij.vbi formaliter dicitur absurdū ꝛ temerarium fore per astutam interpretationem velle beneficia principū recludere ad strictā interpretationē.Ex his habes correlarie notare quod in beneficijs principum habet locū interpretatio extensiua nō restrictiua:vt hic lꝫ in contractibus si fiat cōcessio duobus ꝛ vterqꝫ acceptat partē non potest amplius habere locū ius accrescēdi.l.si mihi ꝛ titio vbi doc.ff.de verb.obli.Bar.in.l.re cōiuncti.de lega.iij.Bal.in l.vnica.C.quādo non pe.par.tamē secus est in concessione principis cum latissime interpretari debeat .l.vnica.C.si socius imperia.liber.lib.x.vt declarat Bal.hic.in.ij.col.ꝛ notabiliter idē Bald.in.l.vnica.§.in primo.C.de ca.tol.ꝛ in.c.j.de fra. de nouo benefi.inuesti,ꝛ in.c.j.de duo.fra.a capi.inne.Ange.notabiliter in.d.l.vnica.post Cy.C.qñ nō pet.par.Raph.cu.ꝛ Paul.de ca. in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de ver.obli.do.Alex.in cōsi.xxx.inci . qm̄ oē datum optimū.in.iij.col.in.j.vol.d.Mar.laud.in.d.c.j.de duo.
32 fra.a capi.inuesti.Hinc etiam pulchre infertur†qd lꝫ regulariter clausula in principio vel in fine posita trahat ad omnia precedētia ꝛ sequētia.l.j.C.de libe.prete.l.talis scriptura.in princi. vbi doc.de leg.j.Cano.late in.c.secūdo requiris.de app.tamen quādo sumus in materia in qua debet fieri latissima interpretatio:vt in beneficijs principū:tunc si per relationē talis clausule finalis restringeretur dispositio que sui natura habet latissimā interpretationem:tunc non restringitur nec refertur.tex.est no ta.ƀm intellectum Jnno.ꝛ aliorum.in.c.cū dilecti.de dona.sequtur Alexā.in consi.xlviij.incip.super hesitatione. de qua querit̄ in.vij.col.in.j.vol.¶ Jsta regula primo fallit quo ad preiudiciū vel damnum tertij:vt dixi.s.in glo.j.¶ Secundo limita quatenus derogaret publice vtilitati,tūc est strictissime interpretādū.ita probat. l.si aliquādo.C.de ope.pu.ꝛ no.Ang.hic.l.iij.co. adde Bal.in.l.ij.C.an seruus ex suo fact.ꝛ facit clara ratio, qꝛ si beneficium principis stricte intelligitur ne tangat damnuꝫ vel p̄iudiciū priuati,φ̄tomagis fieri debet.ne tāgat preiudiciū vtilitatis pub.que priuate preferēda est.l.vtilitas.C. de primipil. li.xij.declarāt Bar.ꝛ alij in rub.ff.so.mat.Facit simile qꝛ priuilegium generaliter indultū non includit casum publice vtilitati contrarium ꝛ si includeret nō valeret.l.iubemus nullum . et ibi Bal.in prin.C.de sac.san.ecc.¶ Tertio limita qñ beneficiū cōceditur motu proprio principis.secus si ad postulationē partis tunc stricte interpretari debet.d.l.si aliquādo.C.de op.pub.ƀm alium intellectū ad illā.l.ita Cy.ꝛ Ang.in.j.col.qd no. qꝛ nunqꝫ presumatur cōcedere motu ꝓprio nisi in rescripto exprimatur c.si motu ꝓprio.de prebē.in.vj.dicā,in.l.iij.in p̄n.j.qd quisqꝫ iur. adde qd vult Jo.an.in.c.ij.ad fi.de immu.eccle.ꝛ ibi.d.Abb. in pe.col. vbi dicūt,φ priuilegia principum concessa motu ꝓprio sunt seruanda sicut sonāt:secus si per partē sint obtenta:qꝛ tunc bene stricte interpretant̄.Quarto limita qñ beneficiū esset circa solita cōcedi,ita loquit̄ regula nostra,sec⁹ si circa nō solita et inusitata cōcedi ita ꝓbat.d.l.si aliquādo.ƀm alium intellectū et in specie no.Ang.hic in.j.col.Facit in simili.l.solutum.§.fi.ꝛ qd ibi no.Bar.ff.de pig.act.iūcto eo qd no.bar.in.l.seia.§. medico per illum text.ff.de annu.leg.vbi notabiliter limitat.¶ Quinto signāter limita φ beneficiū principis est latissime interpretandum,intellige dū tñ nō includat plura specialia,qꝛ vna dispensatio benefest fauorabilis sed plures cēsentur odiose.ita notabiliter Bal.hic in.ij.col.vbi notāter ad hoc inducit.l.si qñ.in p̄n.C. de inoffi.testa.vbi si testator ꝯcedat inhabili liberā testādi facultatem,intelligit̄ vna dispēsatio,φ intelligit̄ habilitatus,sed non intelligūtur remisse solennitates iuris,ne plura specialia includantur:secus qñ habili concederet̄.et ita declarat Ang.hic:sed illa lex loquit̄ in priuilegio concesso cōtra ius cōe vt dixi in gl.j. in quarta parte:ꝛ illud bene debet stricte interpretari,sed nos loquimur i beneficio qd est ƀm vel p̄ter legē.Ad idē allegat Bal. regulam.l.j.cum gl.notabili.C.de dot.promis.vbi ponit̄ φ duo specialia circa idē non tolerant̄.Sꝫ posses respondere φ illa regula nō habet locū in materia nostra i qua fieri debet latissima interpretatio,sicut.s.dixi de alia regula,ita φ cuꝫ ista limitatio Bal.bene iure nō probetur reddit̄ ambigua.tñ pro ista limitatione firmāda nouiter adduco aliā regulā , quod vbi in aliqua materia reperiūtur duo vel plura obstantia non sufficit φ princeps ponat clausulā nō obstante,qꝛ illa clausula sufficeret quando vnū tantū obstaret,sed qñ sunt duo vel plura obstantia tunc non sufficit clausula non obstante,sed requirit̄ quod vnicuiqꝫ in specie derogetꝛ,ꝛ in dubio non presumit̄ derogatū.ita ꝓbat tex. valde solēnis in.l.si nō lex eliescentia.ff.de here.insti.ꝛ Bal.multum no.ad predictā regulā φ est valde significādum pro bullis pape,in quibus ponit̄ clausula nō obstāte:qꝛ nil operat̄ qñ plura obstāt.Jstā regulā etiā ponit Bal.in.l.j.in pe.co.circa prin. C.de fur.ibi tñ alia allegat.idem tenet Bal.in.l.eāqꝫ.C.de fidei cōmis.in.xiij.col.ꝛ Joā.and.in.c.j.de fil.presby.in.vj.in nouella. ¶ Sexto limita in beneficijs ecclesiasticis,in quibus ꝓpter nimiam clericoꝝ ambitionē nō fit latissima interpretatio:sed strictissima.tex.est in.c.quāuis.de prebē.in.vj.ꝛ Bal.hic in.vj . col.
33 ¶†Circa priuilegiū dic qd regulariter est stricte interpretādū d.l.si.qñ.in p̄n.C.de inoffi.test.not. Archi.in.c.frater.xvj.q.j.gl. magistra in.c.j.de cōsti.in.vj. Bald.in.l.que ex relationibus.in prin.de legi.¶ Limita verum qñ verba priuilegij patiunt̄ illam restrictionē:secus si essent ita plana ꝛ lata φ restringi nō possent ita.d.Ant.in.d.c.olim.sic illū tex.intelligēs.ꝛ Ang.hic in.iij.col. ¶ Scdo limita notabiliter,qñ priuilegiū priuat.l.cōmunē: sec⁹ si priuatam

a ¶ B̄ñficiū. Adde doc. in regn. beneficium.de regn. iur.li. sexto.

b ¶ Differentia sit.Addē Bal.in.l. fi. in.iij.col.C. de rei ven. Bal.in . c.j. §.inuestitura.de noua form. fid.in vsi.feu. Jo. an.in. c.cuꝫ olim.de verbo.sig. Ab. in rubri . de rescrip.

si priuatā, puta statutariā: q2 cū reducat ad ius cōe: tūc restringi nō debet ẜm do. Ant. in. d. c. olim tibi. in fi. per illū tex. ẜm aliū intellectū. dicit etiā Bal. in. l. ij. C. de legi. in pn. ꝙ priuilegia prin
34 cipum nō sunt absurde nec obscure interpretāda. ¶ † Circa rescriptum dic qd̄ si est rescriptū ad lites debet stricte intelligi. c. cū dilecta. de rescrip. gl. in. c. causam que. eo. ti. ratio est q2 extraordinariā iurisdictionē tribuit que odiosa est, cū deroget iurisdictioni ordinarie: ergo tāꝙ odiosa dȝ restringi ẜm Bal. hic. in iij. col. Alb. ꝛ Ang. Si aūt sit rescriptū ad ius cōe, tūc cū ad iuris cōis obseruantiā ꝯcedat, tūc a iure cōi nō recedit. d. l. falso. C. de
35 diuer. resc℘. † Et no. ꝙ mens principis in dubio semp p̄sumitur fuisse talis, qualis de iure esse dȝ. ita Bal. in. l. ex facto. in prin. in quarto notabili. ꝛ ibi simpl'r Alex. ff. de vulg. ꝛ pup. Facit. l. quoniam. C. de natu. libe. ꝛ dicit Bald. in preludijs feud. in. xi. col. ꝙ
36 princeps nunꝙ presumitur cōcedere nō concedēda. † Et an re-
a scriptum pape[a] debeat interpretari ẜm ius ciuile vel canonicū. ponit Bal. in. d. l. si quādo. in prin. ꝛ tenet ꝙ ẜm ius canonicum.
37 ¶ † Circa dispensationem dic qd̄ cū habeat vim priuilegij etiā stricte interpretatur. d. l. ex facto. in prin. de vulg. ꝛ pup. vbi doc. cano. oēs. in. c. j. de fil. presby. in. vj. ꝛ in. c. q2 dilectio. de cōsang. et
38 affi. Inno. in. c. dudū. de elec. † Item adde qd̄ rescriptū principis vel pape ꝯtinēs dispēsatonē, quāuis nemīnē ledat, tn̄ q2 est ambitiosum: ꝛ sic odiosum, dȝ stricte interpretari. gl. est not. in. c. ordinarij. in verb. dispensationes. de offi. ordi. in. vj. habet in. c. j.
b in fi. de fil. p̄sbr. in. vj. hinc est qd̄ in dispēsationibus[b] nō fit extensio ad casum etiā habētem maiorem ratione ẜm Cano. in. c. postulasti. de rescrip. do. Abb. in. c. ad aures. eo. ti. ꝛ in. c. at si clerici. in. ẜ. de adulterijs. in. v. col. vbi limitat de iudi. Pet. de anc. in
39 cōsi. xvj. inci. dn̄s noster. in vlt. col. † Alibi dicit Jo. an. in regula
c que a iure. in mercu. qd̄ lȝ ep̄s[c] dispēset cū monacho ad bn̄ficiuȝ curatum, nō tamē dicit dispensasse cum eo ad beneficiū simplex.
40 † Alibi tenet Jo. de ana. post Ab. in. c. ij. in. iij. col. de cleri. pug. in duello: qd̄ si dispenset super beneficio, intelligitur de simplici: nisi dispēsatio diceret ad quecūꝙ beneficia ẜm Jo. and. in addi.
41 Spe. in ti. de fil. presby. sup rub. † Alibi tenēt Ant. de but. Jmo. et do. Abb. in. c. de multa. de prebē. ꝙ dispēsatus ad duo beneficia incompatibilia, nō intelligit dispēsatus in eadē eccl'ia, vt fiat
42 stricta interp̄tatio. † Alibi dicit gl. no. in. c. literas. in verb. ordinari. de fil. presby. qd̄ dispēsatio super ordinibus intelligitur de minoribus. facit bene tex. in. c. fi. de trāsla. episco. Alibi tȝ Semi. post Jo. an. in. c. j. ad fi. prin. de fil. presby. in. vj. ꝛ Oldra. in consil. cc xvj. incip. puncta breuia. in. iiij. col. qd̄ dispensatus ad sacerdo
43 tium non censetur dispēsatus ad curatum. † Alibi tn̄ tenet do. Abb. in. c. ex parte. el. ij. in prin. de deci. ꝙ dispēsatus ad dignitatē maiorē videt etiā dispensatus ad minorē. limitat predicta Archi. in. c. nos cōsuetudinem. ꝛ ibi vide Semi. xij. dis. ꝛ Archi. in. c. q̄m. lxix. dis. nisi sint dispēsationes nemini nocentes: qd̄ vide
44 tur esse cōtra glos. in. d. c. ordinarij. † Aduerte tn̄ ꝙ dispēsatus super priuilegijs intelligitur dispēsatus etiaȝ super accessorijs. glos. est no. in. c. q2 intantū. quā. d. Ab. ibi multū notat. de prebē.
45 Anto. de but. in. c. cū in cūctis. in. vj. col. de elec. † hinc dixit glo. in. c. si qs in clero. vij. q. j. qd̄ ex quo dispēsat cū aliquo super pluralitate bn̄ficiorū videtur etiā dispēsa ū sup residētia: idē tenet glos. in. c. nō potest. de prebē. in. vj. Non tn̄ intelligitur dispensatum sup residētia, vtriusꝙ ẜm do. Car. in cle. ad fi. prin. in. ix. qō.
46 de preben. ¶ † Successiue, querūt docto. hic princeps concedit alicui bn̄ficium vel priuilegiū, a quo tpe incipiat habere effectū: an a tpe cōcessionis: an sciētie illi⁹ cui ꝯceditur, ꝛ quāuis Pet. ꝛ Cy. tenēt qd̄ a tempore cōcessionis. tn̄ Bar. Albe. ꝛ cōiter doct. hic tenēt, qd̄ a tpe sciētie tm̄. per. l. fi. ꝛ ibi glos. C. de consu. lib. xij. idem tenet Cano. in. c. j. de cōces. prebē. in. vj. ꝛ in. c. ij. de cōstitu. et Panor. ibi in. iij. col. in fi. ꝛ alij cōiter. ꝛ Alex. in. l. qui absenti. ff. de acqui. pos. ꝛ est bona glo. in proe. cle. in verb. decetero. et ibi Pau. de eliaza. not. in. c. si tibi absenti. de p̄bē. in. vj. ꝛ in. c. si gratiose. de rescrip. ꝛ in. c. j. de priuileg. in. vj. per Inno. in. c. q2 cūcti. in glo. de elec. per Archi. in. c. pposuisti. xij. dist. ꝛ ita se habet cō
47 munis sn̄ia legistaꝝ ꝛ cano. † Facit qd̄ decidit Bar. post Ja. de bel. in. l. absenti. ff. de dona. vbi querit si perusini elegerūt aliquē in potestatē adhuc ignorantē. An ex sola electiōe fit ei ius acqsitū. vide ibi per eū ꝛ per Ja. de bel. in dispu. inci. perusini. quam ponit in. ẜ. ad hec phibemus. in aut. de collatio. col. ix. Jo. an. in
48 c. publicato. de ele. † Facit etiā qd̄ dicit Ro. in. d. l. qui absenti. de acq. pos. vbi dicit se cū pluribus doc. cōsuluisse ꝙ priuilegium ciuitatis alicui cōcessum nō queritur ei ignorāti: sed a tempore certificatiōis. Facit etiā qd̄ no. Bar. in. l. labeo. per illū tex. ff. de iureiurā. ꝙ dilatio concessa absenti nō currit nisi ei notificatum
49 sit. † pro quo facit tex. in. l. ij. in verb. ad notitiam eius producendo: quem ad hoc ibi no. Bal. C. vbi in rem act. cum cōcor. datis in. d. l. labeo. accedat etiā quod cōsuluit Pau. de ca. per. ista: sed sentētia mea a remotis. in ꝯsil. xj. incip. in causa presenti. vbi per

hoc, quod priuilegium nō queritur absenti consuluit qd̄ mulier donationem sibi absenti factā: potest repudiare nō seruata solēnitate statuti loquētis ꝙ in alienationibus mulierū intersint cōsanguinei: q2 ẜm eum illud statutū loquitur vbi est quesitum ius mulieri: qd̄ nō hic per. d. c. si tibi absenti. in ver. vt tuū. de prebē. in. vj. nec obst. ẜm eum. tex. no. in. l. magis puto. ẜ. fundus. ff. de rebus eoꝝ. q2 respōdet qd̄ ille tex. loquitur in legato in quo querit ius ignorāti lȝ reuocabiliter. l. cum pater. ẜ. surdo. de lega. ij. qd̄
50 nō est hic. ¶ † Sed caue q2 doc. hic nō dicūt qd̄ priuilegiū nō q̄ritur absenti: imo dicūt ꝙ querit, dummodo sciat: prout sciebat ista mulier: veritas huius vltime decisionis pēdet ab illo articulo an statutum requirēs certam solennitatē in alienatione mulierum habeat locum in repudiationibus: renūtiationibus aut liberationibus. ad qd̄ vide quod traditur in simili an statutū requirēs certā solēnitatē in ꝯctu: habeat locū in distractu, seu in liberatione. de quo per glo. in. l. iij. ẜ. ex cōtrario. ff. de cōtra. iudicio tutele. per Bal. in rubri. ꝛ in. l. j. C. de pac. in. l. pactum. in. xxi. q. C. de colla. in. l. j. C. si aduer. dona. in. l. tres fratres. ff. de pactꝭ.
51 Alex. in. l. siue apud acta. in. j. col. C. de trāsac. ¶ † Sed redeūdo ad principalē decisionē doctoꝝ hic, dū legiste ꝛ canoniste cōiter cōcludūt, ꝙ priuilegiū afferēs alicui cōmodū ꝛ vtilitatē nō acquritur illi, nisi a tpe scientie ꝛ nō ante. In cōtrarium pōdero multum facere qd̄ vult Bal. qui ad hoc nūꝙ fuit pōderatus. i. l. oēs populi. in. q. v. principali. circa princ. s̄. de iusti. ꝛ iure. vbi querit quādo statutū vel ꝯstitutio incipiat habere effectū quoad ignorātes: ꝛ ꝯcludit qd̄ statutū seu ꝯstitutio priuilegiās seu afferens cōmodum, statim hȝ effectū, ꝛ statim querit ius ignorāti. alleg. l. pe. in fi. C. de decur. lib. x. ꝛ q2 simile videm⁹ in legato: q2 affert cōmodum, statim querit ignorāti. d. l. cū pater. ẜ. surdo. secus in hereditate que pōt dānū afferre. l. si hereditatē. in prin. ff. mādati. Et per hoc infert qd̄ si fiat statutū qd̄ capiēs bānitū habeat mille: pone aliqs ignorās hoc statutū cepit bānitū, determinat qd̄ lucrabit illa mille: q2 quelibet ꝯstitutio afferēs cōmodū, facit qd̄ queratur ius ignorāti. ꝛ sequūt Cano. in. d. c. ij. de ꝯstitu. nō video qual'r cōcordetur Bar. nisi primo dicas qd̄ hic Bart. ꝛ doc. loquant in priuilegio ꝯcesso persone priuate in specie: sed in. d. l. oēs ppl'i. loquit in statuto vel in ꝯstitutiōe generali: tn̄ videtur qd̄ idē ius esse debeat de specie ad speciem: qd̄ de genere ad genus. l. si duo. in pn̄. ff. de admi. tu. ¶ Uel dic ꝙ bar. in. d. l. oēs populi. loquit in statuto: statuta aūt debēt regulari ẜm leges vltimarum volūtatū nō cōtractuū. Bar. in. l. j. circa fi. C. de his qui. vt indig. ꝛ in. l. nō solū. ẜ. morte. in pe. col. ꝛ ibi Jmo. ꝛ Moder. ff. de oper. no. nū. lȝ Bart. alibi hoc relinquat indecisum. in. l. suus quoꝙ. ẜ. sed si filio. ff. de here. insti. ꝛ in. l. j. ff. de in diem addic. cōtrarium ꝛ male tenet Bald. in. d. l. oēs populi. in fi. quē reprobat Ro. in. l. vnica. iiij. q. C. q̄n nō pet. par. ꝛ in. l. iiij. ẜ. cato. in. ix. col. ff. de ver. obli. cogita. Scd̄o cōtra cōmunem ꝛ fortius stringit ꝙ tenet Bar. in. l. fi. in. iij. col. in fi. C. de sen. pas. vbi tenet qd̄ si imperator restituat bānitū in pristinū statū qd̄ ius statim q̄rit ignoranti a tpe ꝯcessionis. per. l. eius qui in pūincia. ff. si cer. pet. ꝛ q2 simile videmus in legato vt predixi, tn̄ ppter ea que dicit Bart. hic ꝛ iura. s̄. allega. Alex. in. d. l. qui absenti. reprehēdit Bart. in d. l. fi. ꝛ puto qd̄ bene. Quid etiā sit in excōicatiōe vel absolutiōe an statim a tpe ꝯcessionis operetur effectum. habes glos. qd̄ a tē
52 pore tm̄ sciētie. in. c. quāto. in ver. epistolam. ij. q. v. ¶ † Secūdo principal'r querūt hic doc. an priuilegiū exēptiōis large interp̄tetur circa locū: puta si abbas habeat priuilegiū exēptionis, ne teneat cōparere corā ep̄o vel alio ordinario, an si iste abbas exēptus, delinquat pdat priuilegiū exēptiōis ppter delictū: ꝛ quia Bar. ꝛ Ang. hic referūt doctrinā Pet. q̄ vr̄ satis scabrosa: ideo vt clare habeas totū qcqd ipsi dicāt. Fac regulā ꝛ. v. fal. Regula, sit ꝙ priuilegiū exēptionis regulat ppter delictū. tex. est principalis in aut. qua in pūincia. ꝛ in corpore vn̄ sumit. C. vbi de crimi. agi opoꝛ. ꝛ tex. ille vult in effectu dicere, qd̄ si aliqui qui faciūt ꝯtractū in certo loco, vel ppter eorū potentiā occupāt bona, habeant priuilegiū ꝙ nō possint cōueniri nisi corā certo iudice, tamen nō obstāte priuilegio, ratione cōtractus, vl' delicti, vel rerū in loco existentiū: pōt cōueniri corā ordinario illius loci. ¶ Limita ergo q̄n deliquissent in loco exēpto, vel cōuenirent in loco domicilij, tūc priuilegiū habet vigorē. ita limitatur. d. aut. qua in prouincia. in. c. j. de priuile. in. vj. ꝛ inci. dolētes. ¶ Scd̄o limita, nisi priuilegiū in specie diceret ꝛ derogaret ꝙ etiā ratione delicti vel rerū nō possit in loco ꝯueniri, vel esset valde p̄cisum., qd̄ nullo casu etiā delicti vel rerū possit corā ordinario ꝯueniri. l. ij. C. vbi de curiali vel coar. ¶ Tertio limita nisi priuilegiū exemptionis esset ꝯcessum, ppter dignitatis excellentiā: puta principatio vel ꝯsultatio: q2 tūc rōne delicti nō possunt corā quocūꝙ ordinario ꝯueniri. l. ij. vbi docto. iuncta gloss. C. vbi sena. vel cla. ¶ Quarto limita quādo non esset delictū de iure cōi: sed de iure speciali, vt in milite vendente arma, tunc non perdit priuile-

a ¶ Pape. ad de Jo. and. in. c. cū dilectus. ō iure pat. doc. i. c. cām que. de rescrip. Jo. and. in. c. cū clim. de v. sig. Jo. an. i regula Sēū de reg. iu. li. vj. i mercu.

b ¶ Dispēsatiōib⁹. adde Ai. de mil. i suo repto. i verb. dispēsatio. ad fi.

c ¶ Ep̄s. Ad de Jo. an. in addi. Spec. sup rubr. de fil. p̄sby. do. de rot. e. tit. decisio. ij. in antiqs. Jo. an. Ant. de but. ꝛ Abb. in. c. de multa. de p̄ben.

gium:imo solum debet conueniri coram magistro militū.l. ma
gisterie.ff.de iuris.oīm iu.iuncta.l.j.⁊.ij.ff.de re mili. ¶ Quinto
limita qñ habēs priuilegiū exēptionis cōueniret ratione rerū
pro tributis soluēdis.d.l.ij.C.vbi qs decuria.iūcto.§.volumus.
in aut.vt iudi.sine quoquo suffra. de qua materia habes etiā p
Bal.in.l.veteranis.C.qñ puo.nō est neces.⁊.l.j.C.vbi senato.d.
Ant.in.c.si.de foro cōpe.gl.vj.q.iij.c.placuit.Inno.in.c.accepi-
mus.de priui.habetur in.c.romana.§.cōtrahentes.de foro cō-
pe.in.vj.⁊ vltra predictas fallen.multos alios casus in quibus
exempti nō obstāte priuilegio exēptionis possunt corā ordina-
rio conueniri:ponit gl.in cle.j.de supplē.negl.prela. habet in.c.
cum persone.de priui. An aūt scholaris delinquēdo perdat pri
uilegium exēptionis,qd possit inuitus trahi corā potestate. gl.
in aut.habita.⁊ ibi Bal.in.x.col.C.ne filius p pa. tenent ꝙ non
ſm Ang.in repe.l.si vacātia.circa mediū.C.de bo.vac.li.x. dicit
qd de cōsuetudine seruat ꝙ in delictis scholares nō habeāt pri
uilegium exēp.allegat gl.in.§.⁊ nō pmittes.in aut.de mā. prin.
53 ¶ † Tertio principaliter querūt doc.hic.ꝙto tēpore perdatur
rescriptū,beneficiū seu priuilegiū:dic vt hic p eos.Adde ꝙ istā
doctrinā de verbo ad verbū clari⁹ ponit Cy.in.l.falso. circa fi.
et ibi Sali. C.de diuer.rescri.⁊ ibi aliqd p Bar.Et no.dū docto
res cōcludunt,ꝙ priuilegiū p qd cōcedit aliqua facultas seu ali
quod faciendū perdit p lapsum decēnij.per.l.j.vbi gl. ponit rō-
nem.ff.de nūdinis,⁊ gl.in.d.l.falso.Io.an.in.c.ij.de immu.ec. in
vj.Pet.de anc.cōsi.cclv.inci.in qōne que vertit.in fi.⁊ ad hoc vi
de qd dicit Bar.in.l.licitatio.§.earū.ff.de pub.gl.⁊ doc. in.c.cū
accessissent.de ꝯsti.⁊ ideo dicit Bar.in.d.l.j.ff.de nūdi.ꝙ Aret.
qui impetrauerūt priuilegiū doctorādi:qꝛ steterūt p decenniū
qd nō doctorauerūt,perdiderūt priuilegiū:⁊ sic priuilegiū ali-
qd faciēdi perdit per nō vsum,lapso decēnio.Limita istā cōclu
sionem procedere qñ quis nō est vsus priuilegio intra decēniū
voluntarie,quū potuerit vti:tūc bene perdit priuilegiū: sed qñ
nō est vsus ex necessitate:qꝛ nunꝙ potuit vti:⁊ tūc qꝛ nunꝙ fuit
in aliqua culpa nunꝙ pdit priuilegiū etiā p mille annos. ita p-
bat tex.no.in.l.⁊ attilicinus.ff.de serui.rust.pdi.⁊ per illū tex.ita
in specie tenet gl.ordi.in.c.abbate sancti Siluani.in v.ibidē.de
verb.sig.⁊ ibi no.d.Ant.Panor.ppe finē notāt,ꝙ nō vsus priui-
legio voluntarie pdit illud per lapsum decēnij:secus si necessa-
rio qꝛ qui nequit vti,nō est in culpa vel mora.¶ Confirmo per
id qd dicit Bar.in.l.in filijs.C.de decur.li.x.vbi no.p illū tex.ꝙ
si habes ius eligēdi rectorē in certa ecclesia:⁊ stetisti per centū
annos ꝙ neminé elegisti:qꝛ nō expediebat,nō pdis priuilegiū.
Itē ſm Bar.ibi:si aliqua ciuitas tenet facere exercitū suis sum
ptibus,qñ princeps vadit ad bellū,si talis ciuitas stetit per cen
tum annos ꝙ nunꝙ fecit talē exercitū:qꝛ princeps indigentiā
non habuit,nunꝙ pdit priuilegiū.Idē no.bart.in.l.cū scimus.
circa mediū.C.de agri.⁊ cēsi. vbi per illū tex.ſm eū habes opti
mum argumentū,ꝙ si terre recōmēdate tenent ciuitati Peru-
sij in suis caualcatis mittere exercitū vel dare pecuniā ⁊ p cētum
annos nunꝙ prestitit:qꝛ ciuitas Perusina nunꝙ habuit indi-
gentiā nunꝙ perdit.⁊ sequit Lud.in repe.rubrice.ff.de arbi.in
xx.col.no.Bal.in.l.imperiū.in.vij.col.de iuris.om.iud.Facit qd
pulchre dicit Ang.in consi.clxxxiij.incip.iam sunt.lxxx.anni. in
fi.vbi cōsuluit qd si ianuēses obtinuerunt cōtra florentinos ab
imperatore priuilegiū exercēdi represalias,⁊ eo cētum vel plu-
ribus annis nō sint vsi:qꝛ nullus florētinus trāsiuit per eorum
districtum nunꝙ perdiderūt priuilegium.Cōfirmo etiā per id
quod dicit Io.an.in cle.ioānes.in.iiij.col.vbi alij de cōiugatis.
vbi dicit ꝙ nō vsus nō tollit legē qñ homines nō sunt vsi illa.l.
qꝛ nunꝙ casus accidit. Vñ si mille annis citra nō sit natus her
mafroditus:per hoc nō tollitur lex loquens de hermafrodito.
54 ¶ † Confirmo quoqꝫ per id qd dicit Inn. in.c.cū dilecti.in gl.
sua.in verb.ex eo.de capel.mona.vbi dicit ꝙ si aliqua ecclesia vel
persona ita se habuit per plures annos qd nunꝙ oportuerit iu
risdictioné exerceri p hoc nō amittit eps ius iurisdictionale qd
habebat.Facit gl.no.in cle.j.in gl.pe.de for.cōp.⁊ in. c.plerūqꝫ.
55 in gl.ij.de rescri.† Confirmo quoqꝫ per id qd pulchre vult Io.
an.in addi.Spe.in tt.de feu.sup rub.vbi tenet qd vasallus[a] non
prescribit libertatē aduersus dñm qui eius seruitio vsus nō est,
qꝛ non occurrit casus in quo esset opus ei⁹ seruitio etiā si staret
per mille annos,refert ⁊ sequit Panor.in.c.ad audiētiam.in fi.
56 col.de prescrip.⁊ ibi p Imo.† Ad istud vltimū facit qd volunt
Bal.⁊ Ang.⁊ flo.in.l.hec autē iura.per illū tex.ff.de ser.vr. pre.
vbi notant ꝙ si dñs stetit[b] per centum annos quod vasallo non
imposuit onus vel seruitiū:vel ciuitas in castro sibi subiecto per
centum annos non est vsa iurisdictione per hoc non prescribit
per.d.l.in filijs.C.de decu.libr.x.⁊ qd no. Inn.quem.s. retuli in
c.cū dilect⁹.Cy.in.l.j.in.vj.q.C.de serui. ⁊ aqua.Per suprascri-
pta potes intelligere qualiter intelligi debeat dictū Bart.in.l.
vsum aque.C.de aqueductu.libr.xj.vbi no.illam.l.cōtra eos qui

a ¶ Vasall⁹. Adde Bal. in.c.ex parte ade. i.iiij. col. de test. Io.an.in.c. ioannes. in iiij.colū. de cleri.cōiug.

b ¶ Stetit. Add Bar. in.l.cum scimus. C. de agri. ⁊ cēsi. libro.xj.

habent priuilegum multū largū de aliquid faciendo, si tali pri-
uilegio vtant multū stricte sibi preiudicāt: nec possunt postea
vti magis large ꝙ sint soliti: nam per predicta hoc videtur li-
mitari quando nō esset vsus magis large qꝛ nō sibi expediebat
tunc sibi nunꝙ preiudicaret:vt ex predictis patet: imo fortius
videtur quod vtēs stricte vel parte priuilegij,nedum sibi preiu
dicat:imo vtēdo in parte conseruat ius in totum.per tex.no. in
l.is qui vsumfructū.ff. quib.mo.vsufru.amit.⁊ ibi Albe. ⁊ Bal.
inducunt ad multas no.q.⁊ no.in.l.vna est via.ff.de serui. rusti.
57 predio.¶ † Secūdo principaliter limitatur predicta cōclusio:
vt procedat quando per priuilegiū esset simpliciter data facul
tas aliquid faciēdi:tunc perditur per decēnium:secus vbi facul
tas faciendi esset formaliter posita in expressa ⁊ libera volūtate
eius cui sit cōcessa:et potest poni exemplū si imperator vel prin
ceps concederet potestatem cōstruendi molendinum in certo
flumine ad beneplacitum eius cui cōcedit.glos. est solēnis in.c.
vt priuilegia.in glo.penul.de priuile.de qua glo.facit festum.d.
aut.ibi:⁊ sequitur Cal. in cōsi.j.posito sub tit.de prescrip. Sed
Panor.in.d.c.vt priuilegia reprobat illam glos.⁊ forte melius
qꝛ ſm eum in.l.j.ff.de nūdinis.priuilegiū quod quis possit face-
re nundinas erat in libera volūtate impetrātis: ⁊ tamen perdi
tur per lapsum decēnij:⁊ si dicas quod ibi in priuilegio nō erat
dictum quod esset in eius libera facultate,dicit ipse qd istud ta
cite venit,quod sit in eius voluntate facere nūdinas si vult: nec
posset bona ratio diuersitatis assignari,inter expressum ⁊ istud
tacitum:vnde putat quod glo.in.d.c.vt priuilegia.iūcto tex.de
beat intelligi scdm predicta:nam ibi erat priuilegium cōcessū
loco ⁊ quibusdā ecclesiasticis,ꝙ possent celebrare in locis inter
dictis: steterunt ibi per decennium et vltra ꝙ non celebrarūt:
ideo non perdiderūt priuilegium.non per rationem glo.sed qꝛ
non habuerūt facultatem celebrādi:al's perdidissent: et ad istā
limitationem vide omnino Cano.in.c.si.de cōsti.in.vj.dum po-
nunt de priuilegio qd habent canonici de optando,an perdat
lapsu decennij.⁊ ibi late Gemi.in.ij.col.Secundo principaliter
no.ex doctrina Bar.⁊ doctorum quod si priuilegium habeat ef
fectum momentaneum perditur per vnum actū contrarium.c.
priuilegium.xj.q.iij.Bar.in.l.ij.ff.de vetera.Pet. de anc. in.d.
cōsi.cclv.ad fi.⁊ vide omnino Alex.ad hoc.in consi.lxxiij.in. ij.
volu.incip.ex themate premisso.in pe.col.in fi.et seq.⁊ ideo late
disputat Io.an.in regula accessorium.de re.iu.in.vj.in mercu-
rialibus.ꝙ si doctor legēs sit priuilegiatus vt non teneatur di-
sputare:pone qd semel disputat,an per hoc perdat priuilegiū:
58 ibi vid multa subtiliter adducta. † Istā ꝯclusionē multipliciter
limita.Primo intellige quod si quis faceret actū vnicū ꝯtrariū
priuilegio,perdit priuilegium quo ad illum actum et pēdentes
ab eo,non quo ad alios actus,nisi act⁹ cōtrarius fuisset vniuer-
salis.ita Bar.vbi vide declaratū in.l.ij.§.fi.ff.de decu.⁊ in.l.ij.ff.
de vetera.Cy.in.d.l.voluntaria.Inn.in.c.accedentibus.de pri-
uile.Panor.in.c.cū accessissent.de ꝯsti.Secundo limita qñ act⁹
cōtrari⁹ priuilegio esset talis,ꝙ in eo non posset cadere alia pre-
sumptio quā renūtiationis priuilegij,tūc tollit priuilegiū:secus
si posset capi alia presumptio puta obedientie:exemplū canoni
ci habēt priuilegium vel statutum de certo numero canonicorū
pone qd faciant actum cōtrariū,puta recipiāt canonicum supra
numerum priuilegiatū de mādato pape nō preiudicāt:qꝛ presu-
mūtur facere aīo obediendi pape.iuxta not.in.c.constitutis.de
purga.ca.ista est notabilis doctrina do.Ant.in.d.c. decedētib⁹.
in.ij.col.de priuil.Cy.in.d.l. voluntarie.¶ Tertio notabiliter li
mita qñ renūtiatio fit p eū qui si vellet posset expresse renūtiare
priuilegio,tūc faciendo actū cōtrariū intelligit renuntiasse:sec⁹
si esset psona que nō posset renūtiare expresse:vt persone eccl'ia-
stice regulari,tūc ad amissioné priuilegij requirunt.xl.an.d.c.ac
cedētibus.vbi per Inn.⁊ oēs,licet de alio tpe loquat.c.si terra.
eo.ti.⁊.c.de quarta.de prescrip.Et hoc dictū multū no.Panor.
in.c.pillorū.de pben.⁊ in.d.c.cū accessissent.Et per hoc infertur,
qd si singulares psone de populo cōtraueniūt priuilegio ciuita-
ti vel pplo ꝯcesso,nō fit preiudiciū:qꝛ singulares persone nō pos
sunt renūtiare in preiudiciū ciuitatis.c.cū oēs.de cōstitu.Facit
qd pulchre no.Anto.de barulo.in.l.j.C.de his q spōte mun.sus.
lib.x.vbi formaliter decidit de immu.vec.cōcessa a rege Apulie
Genuēsibus ⁊ Pisanis.per solutionem vectigalium factam ab
aliquibus de populo etiā volūtarie,tñ non intelligitur preiudi-
catum priuilegio in preiudiciū populi.⁊ pro hoc facit qd dicam
in sequenti fal.¶ Quarto limita quādo priuileg o adesset clau-
sula superioris phibitiua,vel clausula decernētis vanū ⁊ inutile
quicquid in cōtrariū sit attentatū,tunc per actum contrarium
nō tollitur priuilegium:qꝛ etiā expresse nō possent.ita Archid.
Io.an.⁊ Gemi.in.c.cū de beneficio.de prebē.in.vj.⁊ dant exem-
plum de priuilegio pape cōcesso abbati,prohibendo ne benefi-
cia monastica cōferat secularibus.⁊ sequitur Bal.dicēs hoc no-
tandum

tandum in.l.solẽnibus.in fi.C.de fide instru. Facit boñ.tex.in.c.
dilecto.de preben.⁊ qḋ dixi in precedẽti limitatione. ¶ Quinto
limita nisi faciens actũ contrariũ priuilegio,expresse proteste-
tur ꝙ per hoc nõ intendit renuntiare priuilegio:tunc protesta-
tio iuuat,vt nõ intelligatur renuntiare:ita Bar.in.l.j.per illum
tex.C.de his qui spõte mu.susce.lib.x.⁊ ibi dicit ꝙ sic fecit quan
do fuit sibi imposita prestãtia,a qua potuit se excusare. Idem te
nent Bal.Panor.in.d.c.cũ accessissent.Bal.in.c.plerũq̃.de re-
scrip.Ro.in cõsi.cclij.incip.pro decisione.in fi.⁊ dicit Bald.in re
gula accessoriũ.de reg.iur.in.vj.in apostil.quod potest quis p-
testari,qḋ nõ intendit renũtiare priuilegio,⁊ valet protestatio:
cũ actus volũtarij possunt per ptestationẽ limitari.l.ij.ff.si quis
cautio.sequunt moder.in.c.solicitudinẽ.in fi.de appel. ¶ Sexto
notabiliter limita qñ actus cõtrarius priuilegio est sortitus effe-
ctum,al's ex solo conatu nõ perditur priuilegiũ:ita notabiliter
Ant.in.c.pastoralis.in.vi.col.ver.sed est dubiũ an possit.de cau.
pos.⁊ ppric.vt ibi p eũ. Facit q: lz in criminalibus aliqñ punia-
tur solus conatus.l.is qui cum telo.C.de sica.l.si quis nõ dicam
rapere.C.de epis.⁊ cleri.tamẽ in ciuilibus nunq̃ solus conatus
punitur sine effectu:ḟm Bal.in.l.si cõstiterit.C.fini.reg.ibi glos.
no.⁊ Bal.in.d.l.si quis nõ dicam rapere.in.ij.col. ¶ Septimo li
mita qñ esset priuilegium in esse productum ex vnico actu mo-
mentaneo:puta ex cõcessione principis,vel legis,vel statuti:tũc
tolleretur per vnũ contrariũ actũ:secus si priuilegiũ esset quesi-
tum ex cõsuetudine: q: cũ cõsuetudo nõ inducat ex vnico actu:
vt dixi in.l.de qbus.ff.de legi.ita etiã nõ tollit tunc ex vnico actu
cõtrario.sed ex multiplici cõuentiõe:quia naturale est vnũquodq̃
⁊c.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur. Ita Inno.⁊ alij in.d.c.ac
cedentibus.d.Anto.⁊ alij in.d.c.cũ accessissent. Archid.in.c.in
his.in fi.xj.dis. Facit gl. valde nota.in.l.nemo.v.§.temporalis.ff.
de regu.iu.quã alleg. Bal.p notabili in multis locis:in.l.j.post
prin.⁊ in.l.ij.in fi.C.que sit lon.cõsue.⁊ in.c.j.in prin.de feu.cog.⁊
in.l.fi.in pñ.per illũ tex.C.de serui.⁊ aqua.⁊ alibi sepe. ¶ Octa-
uo limita qñ cõtraueniretur priuilegio dispẽsando de gratia:ra
tio q: qḋ ob gratiã alicuius fit,nõ debet ad consequentiã trahi.c.
petisti.vij.q.j.⁊ in regula priuilegiũ.de reg.iu.in.vj.Car.in cõsi.
xxx.incip.in quadã eccl'ia cathedrali. Et facit q: tunc potest ca
pi alia presumptio q̃ renuntiatio priuilegij vt dixi in.iij.limita-
59 tione. ¶ † Postremo no.text.in.l.j.§.si quis tutor.ff.qñ app.sit.
quẽ ibi multũ no.Ang.in ver.causas immunitatis:⁊ dicit ibi eẽ
casum in terminis licet cõmuniter ignoret,ꝙ si quis habet priui
legium exẽptionis vel immunitatis ab oĩbus collectis datijs ⁊
similibus,si describat in libro cõmunis debẽtium soluere,⁊ sciat
debet appellare intra.x.dies:al's sibi preiudicat ⁊ perdit priuile
gium qḋ est valde no.ḟm eũ:⁊ ibi simpl'r sequit Ang.de are. Idẽ
tenet Alex.in cõsi.cl.incip.visis instrumẽtis exẽp.in.x.colũ.et in
cõsi.clxxviij.incip.in causa ⁊ lite vertẽte inter Ja.in.v.col.⁊ idem
tenet Ant.de barulo.in.l.j.C.de his qui spon.mu.susceperũt.li.
x. Facit.l.j.in pñ.ff.de vac.numerũ. Puto hoc nõ esse verũ:pmo
per id qḋ singul'r dicit Bar.in.l.forma.§.fi.ff.de censi.vbi dicit ꝙ
si ille qui est immunis describatur in libro debentiũ soluere:põt
dicere se grauatũ ⁊ cõtradicere:⁊ habet annũ ad cõtradicendũ:
ergo per decẽ dies nõ excludit. Cõfirmo q: in grauamine a quo
debet appellari,bene fateor ꝙ sunt dati decẽ dies ad appellãdũ
quibus elapsis fit preiudicium. Sed in pposito nostro nõ cadit
appellatio:sed per officiũ iudicis potest peti qḋ puideatur, ita
Bald.notabil'r in.l.qui ad ciuilia.in fi.C.de appel.⁊ in terminis
nostris ꝙ competat officiũ iudicis.tenet Spec.in tit.de cẽsi.§.ij.
ver.porro. Sed caue et cõsidera:q: per hoc plus videretur infer
ri ꝙ cum officio iudicis regulariter nõ prescribatur nisi.xxx.an.
glos.⁊ doc.in.l.sicut.de p̃scrip.xxx.an.cogita ⁊ vide qḋ no.Pañ.
60 in.c.q: indicante.in.iij.q.de p̃scrip. † Non omitto q:.ff.tactũ est
de aliquibus modis quibus perditur priuilegium,si vis plures
alios modos videre.vide per Spec.in titu.de instru.edi.§.vt au
tem. ¶ Jason de Mayno Mediolañ.vtriusq̃ cẽsure doctor in
alma Ticinensi vniuersitate.

¶ De his qui sunt sui vel alieni iuris. Rubrica.

1 ☞ Argumentũ a sufficiẽti partiũ enumeratione est validum.
2 Furiosus retinet ius patrie potestatis in liberis,⁊ matrimoniũ ante contractum.
3 Mentecaptus ⁊ furiosus equiparantur.
4 Furiosus perpetuus nõ potest cõtrahere matrimonium: secus si sit per dilucida interualla.
5 Quid iuris quãdo furiosus cõtrahit matrimonium ⁊ nõ appa-ret quo tempore an furoris vel dilucidi interualli.
6 Si pbetur quẽ aliquo tempore fuisse furiosum,⁊ pars aduersa probat eum fuisse sane mentis ⁊ habuisse dilucida interualla,nõ valet hoc vltimũ:nam requiritur qḋ pbetur qḋ tempore actus gesti erat sane mentis.
7 Confessio facta in presentia sacerdotis nil probat in iudicio:fal lit quando fieret in matrimonio:q: valet ⁊ probat reuelatio.
8 Facilius aliquid conseruatur q̃ de nouo inducatur.
9 Multa impediunt contrahenda,que contracta non tollunt.
10 Quãdo actus est perfectus,licet veniat ad casum a quo incipe-re non potest,tamen non vitiatur.
11 Multa facta tenent que tamen fienda prohibentur.
12 A snia in possessorio lata de iure ciuili non appellatur: tamen si appellatur ⁊ iudex admitttat poterit appellans obtinere.
13 Fratres minores seu mẽdicantes nõ possunt esse executores te stamẽti:si tamẽ fuerint executi,nemine se opponẽte gestũ valet.
14 Persone ecclesiastice prohibẽtur fideiubere:tamẽ si fideiubent valet fideiussio.
15 Clericus prohibetur exercere officiũ tabellionatus:tamẽ si ex-erceat valebunt instrumenta.
16 Doctor aduocatus ⁊ decuriones ciuitatis prohibentur exercere officium tabellionatus,tamen si exerceant valebũt instrumẽta.
17 Que non possunt fieri ⁊ prohibentur fieri,si tamen fiant ⁊ nihil opponatur a parte valent.
18 Que non possunt fieri per procuratorem,si fiant ⁊ non oppona-tur,valent.
19 Si aliquis iurauit se recepisse pecuniã,quãuis non possit dicere vel cõtrarium probare:si probet hanc negatiuã et nõ fuerit op-positum,valebit probatio ⁊ venit absoluendus.
20 Post aperta ⁊ publicata dicta testium,nõ possunt pduci noui testes super eisdem capitulis vel cõtrarijs:si tamen fuerint rece pti testes parte non opponente plene probabunt.
21 Post cõclusionẽ in causa,non debent amplius admitti articuli ad probandũ,tamẽ si sint admissi parte non opponente valent.
22 Super diffinitiua a qua nõ est appellatũ,⁊ sic que trãsiuit in rem iudicatã,pbationes super meritis cause admitti nõ debẽt:si tñ pars producat aliquas pbationes,⁊ a parte nõ opponatur va-lebunt ⁊ si appareat de iniustitia,sententia rescindetur.
23 Verbum potest propter negatiuam precedẽtem,importat nul-litatem actus.
24 Exceptiones respicientes personam testis,si nõ fuerint expres-se opposite per partẽ scientem,tales testes probabũt ⁊ iudex nõ poterit postea repellere.
25 Licet pars cõsentiat publicationi testiũ ab aduersa parte pdu ctorum,si tamẽ tales testes nõ fuissent rite et recte recepti:talis consensus nihil operaretur.
26 Secũda dilatio cõcessa actori ad producẽdos testes ppter im-pedimẽtũ quod habuit in prima dilatione ad quos se extẽdat.
27 In iudicialibus,taciturnitas partis presentis habetur pro cõ-sensu ⁊ sibi preiudicat.
28 Probatio que non debuit fieri:facta tamen,debet per iudicem obseruari.
29 Dos data filie nõ reuocatur propter ingratitudinem:dãda,be ne impeditur.
30 In causis criminalibus presertim capitalibus,nõ admittit pro curator:si tamen fuerit admissus iudicium non est nullum.
31 Licet requiratur vera cõtumacia ad hoc vt quis possit mulcta ri:tamen si iudex ex ficta mulctaret ⁊ non appellaretur,valeret.
32 Stante statuto ꝙ bannitus vel alius non audiatur:si tamẽ egit et pars presens non contradixit valet iudicium.
33 Absolutio a iuramento non debet fieri parte nõ vocata:si tamẽ fiat tenet.
34 Conuentus posses.recuperande nõ debet audiri ante restitutio nem super proprietate:si tamen fuerit admissus ⁊ probat iudex debet pro eo ferre sententiam.
35 Postq̃ sententia transiuit in rem iudicatam pars nõ debet au-diri super nullitate:si admittat de facto ⁊ probat,est retractãda.
36 Statuto senense disponente quod post duos menses nõ audia-tur de nullitate:si tamen de facto quis admittatur ⁊ probet,ob-tinebit.
37 Qui spreta denũtiatione noui operis edificat,si admittatur ad probandũ de iure suo cessat demolitio operis,que tñ erat fien-da propter dictam denuntiationem.
38 Licet nõ possit agi contra tertios possessores bonorũ,vel cõtra fideiussorẽ nisi prius excusso principali:si tamen agatur ⁊ nõ op ponatur valet processus.
39 Quis non potest esse iudex in causa sua,vel suorũ,tamẽ si iudica ret ⁊ non opponeretur valebit sententia.
40 Si contra homicidam sit lata sentẽtia capitalis ⁊ superueniat furor an excuset eum a pena.
41 Si qs,est in peccato mortali ⁊ efficiatur furiosus an dicat dece-dere in peccato mortali.
42 Propter furorem superuenientem purgatur vitium ingratitu dinis commisse a filio.

43 In furioso dicitur esse quasi voluntas.
44 Quando singula diuisa non nocent nõ nocebunt simul iuncta.
45 An si pater ingrediatur monasteriũ, filij efficiantur sui iuris.
46 Filiusfa. liberatur a patria potestate, per ingressum religionis.
47 Per monachationẽ filij, soluitur patria potestas tamen monachus retinet iura suorum, ⁊ succedit tanq̃ suus.
48 An per sacerdotium soluatur patria potestas.
49 Stãte statuto qd̃ si quis decedat nõ relicto filio in potestate princeps succedet exclusis oĩbꝰ agnatis, si decedat relicto filio epo: princeps non succedat.
50 An sacerdotium vel clericatus liberet a patria potestate.
51 Per doctoratũ vel militiã filiꝰ nõ liberatur a patria potestate.

PAtre furioso. Ista lex nõ cõmode diuidi potest ꝓpter multiplicitatẽ rñsorũ: tñ in hac. l. sunt quatuor priuilegia. pˀmo enĩ loquit̃ qñ maritus cepit furere: sʒ nõ vxor. ⁊ durat vsq; ad ꝟ. proinde ibi. scd̃o ponit econtra qñ vxor ⁊ tñ cepit furere. in tertia ibi: Sʒ ⁊ si ambo ponit qñ vterq; cepit furere. in quarta ibi: adeo aũt, ponit gñalez illationẽ ex predictis. Prima subdiuidit̃ in tres. In pˀma loquit̃ qñ filij fuerũt ꝓcreati anteq̃ pater inciperet furere. In scd̃a qñ alij fuerũt cõcepti in sana mẽte patris: sʒ postea nati in furore. In tertia qñ cõcepti ⁊ nati in furore. scd̃a ibi: quare nõ solũ. tertia ibi: sʒ si in furore. Itẽ in pˀma parte pˀmo ponit dictũ. in scd̃a illud extẽdit ad oẽs descẽdẽtes. in tertia ponit rationẽ. scd̃a ibi: idẽ ⁊ in omnibus est parẽtibus. tertia ibi: nã cũ ius potestatis. Furor supueniens post ꝯtũ matrimoniũ, illud nõ dissoluit: nec ius patrie potestatis cõstitutũ,

a ¶ Et an. ad de. l. filius. i §. filius. de leg. j. ⁊ Bal. in. c. cũ venerabilis. de excep.

1 tollit: nec impedit cõstituendũ. h. d. ¶ † No. ex ver. nã cũ ius potestatis ibi quibꝰ casibus solẽt, ſm Bar. ⁊ alios ꝙ arg. a sufficiẽti partiũ enumeratione valet: ⁊ anª venit hoc modo: qꝛ numeratis oĩbus casibꝰ ꝑ quos dissoluit̃ ius patrie pote. nõ est iste modus furoris supuenietis: cõcordat. l. obligationũ fere. §. placet. allegata hic in gl. ⁊. l. grege. §. etiã. ff. de pig. ⁊ i. c. dilecto. de pbẽ. et in. c. venerabilẽ. de elec. ⁊ in. c. ĩter alia. de immu. eccle. ⁊ in. c. ij. de cog. spũ. ⁊ qd̃ istud arg. sit validũ dicit gl. in. l. j. in prin. in gl. j. magna. circa med. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ in. l. filius a patre. §. filiꝰ. in verb. locũ. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ in. l. q se patris. in gl. fi. circa med. C. vnde lib. Intellige dũmodo partes sint sufficiẽter enumerate ſm Bal. in. l. cõuẽticulã. C. de epis. ⁊ cle. Facit. l. cũ hi. §. si ptor. ff. de trãsac. ⁊ tex. i. d. c. venerabilẽ. ⁊ in isto argu. credo qd̃ verificet̃ qd̃ dicũt Jac. de are. ⁊ Albe. in. l. cetera. §. itẽ queri põt. de leg. j. vbi dicũt qd̃ arg. formatũ semꝑ debet reassumi ꝑ respõdentẽ vt

b ¶ Furiosus, Adde. l. qd in eo. in. §. si furiosus. ff. de acq. poss. Spec. in tit. de spõ. in. §. iij. ad fi.

2 melius decidat ⁊ rñdeatur. ¶ † Scd̃o no. ꝙ furiosus retinet ius patrie potestatis ĩ liberis, ⁊ mr̃imoniũ ante ꝯtũ: itẽ retinet effectus resultãtes ex patria ptãte, ꝙ quicq̃d querit filius querit patri: vt in fi. tex. sic etiã furiosus retinet statũ: dignitatẽ ⁊ dñiũ. l. q furere. ff. de sta. ho. cũ iuribus ibi in gl. alleg. ¶ Tertio no. in ꝟ. nã furiosus. ꝙ furiosusᵇ nõ põt vxorẽ ducere ⁊ sic nec matrimonium cõtrahere, cũ in eo ꝯsensus requirat̃. l. nuptias. ĩ. de regu. iur, ad idẽ est tex. in. l. furor. ff. de spõsa. ⁊ in. l. oratione. §. fi. de ritu nup. ⁊ in. c. dilectus filius. de spõ. et. xxxij. q. vij. c. neq; furiosus. et seq. Idẽ est in matrimonio spirituali puta ingressu religiõis. c. sicut tenor. de regu. ⁊ istis adde Alex. cõsi. liiij. incip. ad quesitũ breuiter ꝯcludo in. j. vol. vbi dicit Idẽ in mẽtecapto q̃uis sit si-

c ¶ Testari. adde Spe. ti. de instru. edi. in. §. xij. ver. verum.

d ¶ Facta. ad de Abb. i. c. qualiter. el j. de accusa. Abb. i. c. dilectꝰ. de excess. pla. Ab. in. c. intimauit. de testi. Ab. i. c. ois vtriusq; sexus. de pe. ⁊ remis.

3 ne furore ꝑ idẽtitatẽ rationis. d. l. oratione. §. fi. † Ego ꝯfirmo qꝛ mẽtecaptꝰ ⁊ furiosus equiparant̃. tex. est sing. in. §. ꝯsideremꝰ. in fi. in aut. vt hi q obli. se perhi. de quo tex. Bal. in mille locis facit festũ: nã illum tex. dicit singu. Bal. in. l. sed ⁊ milites. §. iam autẽ. ff. de excu. tut. ⁊ in. l. amicissimos. §. j. eo. tit. ⁊ in. l. ij. C. de cur. fur. et in. l. humilitates. in. iij. col. C. de impub. Facit. l. si furiosi. C. de nup. vbi cõstitutionẽ loquẽtẽ de filio mẽtecapti q põt vxorẽ ducere sine cõsensu patris imperator extẽdit ad furiosos ⁊ ecõtra. Bar. tñ ibi no. qd̃ ille tex. pbat ꝯtrariũ: ꝙ lex loquẽs de mẽtecaptis de necessitate nõ habet locũ ĩ furiosis nec ecõtra, patet, qꝛ imperator facit istã extensionẽ autoritate legis, nõ ergo sine illa extẽsione nõ potuisset fieri, ꝑ extẽsionẽ antiquã. ꝑ hoc infert Bar. ꝙ lʒ furioso detur curator legitimꝰ. l. de creationibꝰ. C. de epis. au. tamẽ non idẽ in mẽtecaptis. de quo dic vt per gl. ⁊ Bart. in. l. cui eorũ. §. fi. ff. de postu. ⁊ notabiliter per Bal. in. l. j. C. de cur. fur. et bene probat tex. in. §. furiosi. iuncto. §. sʒ ⁊ mentecaptis. cum gl. insti. de cura. sed q̃cquid sit, puto ꝙ qñ aliq̃d ꝓhibet̃ ratione defectus cõsensus vt in ꝓposito, qd̃ illud qd̃ dicit̃ in furioso ꝓpter defectũ consensus, habet locũ etiã in mentecapto: ⁊ de hoc vide Imo. meliꝰ q̃ alibi loquẽtem in. l. si vero. §. de viro. in. iiij. col. ff. solu. ma. ⁊ in. l. ex facto. in prin. in. xliiij. colũ. ff. de vulga. et pupil.

4 ¶ † Item intellige tex. miruʒ ⁊ notabilẽ supradictũ, ꝙ furiosus nõ potest cõtrahere matrimoniũ vt ꝓcedat in perpetuo furioso, si autẽ haberet dilucida interualla tũc illo tẽpore sicut potest ꝯtrahere adire hereditatẽ testariᶜ ⁊ alia facere q̃ faciũt alij sane mentis. l. pe. vbi gl. notabi. C. de cur. fur. l. furiosum. vbi doct. C. qui testa. fa. pos. c. fi. de suc. ab intesta. ⁊ in. c. indicas hermanũ. iij. q. ix. ita potest matrimoniũ cõtrahere: ⁊ ita dicũt gl. no. ⁊ doc. in

5 d. c. dilectus filius. de spõsa. ¶ † Quid in dubio qñ non apparet vtrũ cõtraxit matrimoniũ tẽpore furoris an dilucidi interualli: videtur ꝙ p̃sumitur tẽpore dilucidi interualli, fauore matrimonij ⁊ qꝛ filij suscepti sint legitimi, cũ in dubio capitur presumptio vt actus potius valeat, per. l. quoties. ff. de reg. iur. ⁊ de reb. du. cum similibus: ⁊ maxime fauore matrimonij: cũ in dubijs iudex debet ferre sentẽtiã pro matrimonio ſm doc. in. c. pe. de despon. impub. facit in arg. c. fi. de re iud. ⁊ tex. in. l. si pars iudicãtiũ. ff. de inoffi. test. ⁊ arg. l. sunt persone. ĩ. de relig. In ꝯtrariũ est veritas ꝙ in dubio matrimoniũ presumit̃ cõtractũ tẽpore furoris: alijs cõiecturis cessantibus, ⁊ sic in dubio tale matrimoniũ nullum ⁊ filij nõ legitimi: qꝛ alleganti matrimonium ꝯtractũ in illo interuallo sane mẽtis, incũbit onus probãdi. gl. est approbata in. c. fi. in verb. cũ potestate. de suc. ab intest. ⁊ in. d. c. indicas hermanũ. ⁊ ita Car. ⁊ Pe. de ancha. in cle. j. de homi. no. do. Anto. ⁊ Imo. in. c. cum inter canonicos. de elec. ⁊ Imo. in. c. fi. in. vj. col. de presump. ⁊ Gemi. in. c. j. §. si vero. de cle. egro. in. vj. ⁊ Sali. in. l. furiosum. C. qui test. fa. pos. ⁊ Imo. in. l. q testamẽto. §. nec furiosus. de testa. ⁊ illam gl. etiã sequitur Jo. an. in ti. de proba. §. probare. in ver. pone quidã erat furiosus. in addi. Spe. ⁊ ita est cõmunis sententia in furioso habẽte dilucida interualla, ꝙ actus presumat̃ factus tẽpore furoris, nisi per aliã partẽ, cui incũbit onus probãdi probetur factꝰ in dilucidis interuallis: dũmodo talis furor fuerit cõtinuatus per aliqd̃ spatiũ: secus si momẽtaneus vel breuis temporis ſm Bart. in. l. ij. circa fi. ff. de bo. pos. que furio. cũ multis cõcord. que ponuntur in. l. furiosum. C. qui test. fa. pos. ⁊ ratio est: qꝛ tũc concurrit presumptio nature talis furoris qui presumitur durare, sicut in alijs cum qualitatibus ſm gl. ⁊ doc. in. d. c. cum inter canonicos: al's si non esset ista presumptio nature que trãsfert onus probandi: bene verũ est, ꝙ actus presumeretur licite factus ⁊ in loco cõgruo ⁊ in tẽpore licito, per doctrinã Bar. in. l. non solum. §. sed vt probari. ff. de oper. no. nun. Bal. in. l. fin. C. an seruus ex suo fac. ⁊ in. l. precibus. circa. vj. col. C. de impub. Panor. in. c. auditis. de prescri. ⁊ in. c. in presentia. in. iiij. colũ. de

6 proba. † Cõfirmo magis in specie predicta ꝑ id qd̃ dicit Pe. de anch. in. d. cle. j. de homi. vbi decidit qd̃ si ꝓbatũ est ꝑ vnã partẽ, aliquo tẽpore quẽ fuisse furiosum, ⁊ ex aduerso ꝓbatuʒ est ipsum fuisse sane mẽtis ⁊ habuisse dilucida ĩterualla: certe hoc vltimũ nõ sufficit ad validandũ actuʒ postea gestũ: nisi specialiter probetur eũ fuisse sane mẽtis tẽpore actꝰ gesti. ⁊ dicit Pe. de anch. se ita obtinuisse, propter presumptionẽ nature: ꝑ not. per Dyn. in regula semel malus: dicit etiam Car. in. d. cle. j. in. iij. col. qd̃ si agebat̃ ex cõtractu mutui cõtra aliquẽ debitorẽ, ⁊ ex eius parte opponat̃ ꝙ debitor tẽpore ꝯtus erat furiosus, ⁊ replicet̃ qd̃ habebat dilucida interualla: istud nõ sufficit ad sustinẽdũ ꝯtractũ qd̃ probet̃ de dilucidis interuallis: nisi probet̃ specialiter ꝙ tẽpore cõtractꝰ habebat dilucida interualla: ⁊ ita se cõsuluisse dicit ꝑ glos. quã dicit singularẽ. in. c. fi. in ꝟb. cũ potestate. de suc. ab intest. ⁊ istas duas deci. sequitur Alex. in cõsi. lxxxv. in. ij. vol. incip. viso themate ⁊ dubijs: ⁊ in cõsi. lxxxvj. in eo. volu. visis dubitationibus elegãter formatis: vbi dicit qd̃ ita in simili iudicauit florẽtie: ⁊ in ambobus consilijs. vide meliꝰ q̃ alibi in hac materia. Dura tñ videt̃ decisio in matrimonio: et lʒ illa sit cõmunis sñia, ꝙ in quolibet actu gesto a furioso qui habet dilucida interualla: presumatur gestus tempore furoris, tamen paruipenderẽ reperire decisum in specie in matrimonio, cũ posset dici, ꝙ predicta non procedant fauore matrimonij ⁊ liberorũ, quibus iura multũ fauẽt: vt primo loco dixi, cum in dubijs pro matrimonio est iudicandum: ⁊ vltra. s. allegata est gl. in. c. tua nos. in glo. j. de

7 spõ. Quod † confirmo qꝛ licet al's confessio factaᵈ in presentia sacerdotis nihil probet in iudicio: qꝛ est facta deo ⁊ non tanq̃ homini: ⁊ sacerdos puniri debet reuelando. c. cuʒ sacerdos. de offi. ordi. Bal. in. l. archigerontes. C. de episc. aud. tamẽ fallit quãdo confessio fieret in matrimonio quia valet ⁊ probat reuelatio. gl. est singu. in. c. tua nos. in verb. cõstiterit. de spõ. quam nullus cano. vnq̃ põderauit: sed eam ponderauit Ro. in. l. si non speciali. C. de testa. ⁊ ideo crederem in hoc passu quod multum esset cõsideranda qualitas actus: prout in simili dicũt Bal. Ang. ⁊ Moder. in. d. l. furiosum. ⁊ Barto. in tractatu de teste. in ca. opposita prudẽtie. ⁊ ideo esset aduertendum quale matrimonium fecisset furiosus, ⁊ qualiter cõfessionez dotis fecisset: posset enim esse sic cõgruum ⁊ notabile matrimonium ⁊ actus gestus, taliter quod ista presumptio tolleret actum furoris; ⁊ ideo dicit Bal. in. c. j. in princi. in titulo per quos fiat inuesti. Valerium dicere quod rome a senatoribus testamẽtum furiosi fuerat approbatum: quia recte ⁊ rite disposuisset, sicut quilibet sane mentis: ⁊ Bald. in. §. furiosi. institu. quib. nõ est permis. facere testa. Not. ꝑdicta qꝛ nõ

inuenio

inuenio bene in terminis tacta. ¶ Quarto aliqua generalia noto ad que allegaт ista lex. ¶ Primo qđ facilius impedit aliqđ
8 faciēdū q̄ꝫ tollatur postq̄ꝫ est factū. ¶ † Scđo facilius aliquid cōseruatur q̄ꝫ de nouo inesse deducat: ꝛ hoc facit ad.q.quā ponunt Cy.ꝛ doc.in.l.si manumissus.vbi glo.j.C.de libe.ꝛ eorū lib.qđ si plures dñi vnius serui eum manumiserunt: deinde iste libertus offendat vnū ex patronis, ꝛ ille velit eū reuocare in pristinū statum seruitutis, alij patroni cōtradicant: quid iuris. et videtur ꝙ qñ sunt plures dñi vnius serui, vnus solus alijs inuitis potest ei dare libertatē.l.j.C.cōmu.de manumis.quātomagis vnus solus poterit cōseruare eū in libertate per regulā huius tex.ꝙ tamen
9 dicit vt ibi habet. ¶ † Tertio habes hic ꝙ multa ipediūt ꝯtrahenda, que cōtracta nō tollunt: ꝛ ad hoc habes plures cōcor.in glo.ꝛ de hoc vltra dicta doctoꝝ hic vide q̄ ponit Bar.in.l.pe.§.fi.ff.de verb.obli. Et an ecōtra illa que tollūt iam cōtracta impediant semper cōtrahenda: vide latē Bart.in.l.inter stipulantē.
10 §.sacramēta.cū suis cōcor.ff.de ver.obli. † Itē quarto habes ꝙ licet deficiat causa matrimonij: scꝫ ꝯsensus, tñ nō deficit mr̃imoniū cōtractū: qꝛ qñ actus est perfectus: lꝫ perueniat ad casum a quo incipere nō pōt, tamē nō vitiatur.l.pluribus.§.ꝛ si placeat. vbi sunt arg.pro ꝛ ꝯtra.ff.de verb.obli.ꝛ ad istā gl.format tria cōtraria: primū de.l.sunt persone.sed illa cōcordat ſm doc.hic.secundū de.l.vrani⁹.de fideiuſ.que nihil facit: tertiū de.l.nō distinguem⁹.§.sacerdotis.j.de ar.cui respōde ſm Bar.hic. De quib⁹ brocardis vide Bal.ꝛ Albe.vſq; ad fastidiū hic.ꝛ Dy.in regula
11 factū legitime.in.vj. ¶ † Quinto not.aliā regulā ad quā ista lex
a allegat ꝙ multa facta[a] tenent, que tamē fieri de nouo prohibentur. adde tex.expressum in.c.ad apostolicā.de regu. Bene facit.l. fundū.de fun.do. Item facit tex.not.in.l.fi.ff.vnde liberi. Et qđ per illū tex.decidit Bal.in.l.si viua matre.C.de suis ꝛ legi. Vide etiā qđ ponit gloſ.in.§.pe.in verb.documētis.in aut.de tab. Ad
12 istam regula addo aliqua bona similia. ¶ † Primo facit ꝙ lꝫ a sententia lata in possessorio de iure ciuili appellari non potest.l. vnica.C.si de momē.poſ.late Bar.i.l.ij.ff.de ap.reci. Imo ꝛ moder.in.l.fi.§.iussus.ff.de ap.fi si fit appellatū, ꝛ iudex a quo detulit vel admisit, poterit appellās obtinere si postea liqueat sententiam iniustā: ita sing.Bal.in.l.post sñiam.in.ij.col. C.de sen.vbi dicit ita sentire Inno.ꝛ esse ᵱ mēte Guil.in.l.fi ex causa.§.nunc videndū.ff.de mino.ꝛ expresse loquitur Alex.in consi.ij.in.iij.vo
13 lu.incip.cōsideratis.in pe.col.in fi. ¶ † Secūdo facit qđ licet fra
b tres minores[b] seu mendicātes ꝛ similes, non possint esse executores testamētoꝝ.cle.exiui de paradiso.de verb.sig.Bar.in tracta.mino.in.j.c.ij.lib.ꝛ idē in alijs ecclesiasticis nisi a superiore suo sit petita licētia ꝛ obtēta.c.religiosus.de testa.in.vj.cle.religiosis.eo.titu.tamē si fuerint executi illud quod testator ordinauit nemine se opponēte gestū per eos valet: ista fuit singu.cōclusio Fede.de se.in cōsi.cclxxxiiij.vbi seipsum correxit, quod in vno alio cōsilio tenuerat: ꝛ istā decidit do.Ant.in pluribus locis referēs approbat, ꝛ in specie sequitur Ludo.in consi.cccclx.incip. quo ad primū proposite cōsultationis articulū in quo queritur in secūdo dubio prin.ꝛ in consil.cccxxv.incip.quo ad primū quo
14 querit an sticbus in quarto dubio princi. ¶ † Tertio facit ꝙ lꝫ clerici ꝛ alie persone ecclesiastice prohibeantur a fideiussione.c.j. de fideiuſ.c.te quidem.x.q.j.tamē si fideiusserint valet fideiussio. ca.peruenit.et.c.constitutus.de fideiuſ. Ratio in.d.consi.cccclx.
15 ¶ † Quarto facit quod licet clericus vel sacerdos prohibeatur exercere officium tabellionatus.c.sicut.ne cleri.vel mona.ꝛ dixi in.l.j.§.huius studij.s.de iust.ꝛ iur.tamē si exerceat officium tabellionatus valent instrumēta per eum facta.ita Bar.singulariter in.l.vniuersos.in fi.C.de decur.lib.x.Bar.in consil.lxi.inci. filiusfa.presbyter.circa prin.idem tenet do.Anto.in.c.fi.in fi.col. de cōsti. Tu tamē dic in hoc vt melius et latius Panor.in.d.c.si
16 cut.ꝛ dixi in.d.§.huius studij.ꝛ qđ.j.nūc addo. ¶ † Quinto facit qđ licet decuriones ciuitatis prohibeantur esse tabelliones nec debeāt officium tabellionatus exercere, eodē modo doctor ꝛ aduocatus.d.l.vniuersos.ꝛ gloſ.in.l. generali. C.de tabu.lib.x. tamen si exerceant instrumenta per eos facta valent.ita Bart.
17 in.l.ij.ꝛ in.l.generali.circa med. C.de tab. ¶ † Ultra ista similia ad ampliationē huius regule accedat quod regulariter illa que nō possunt fieri ꝛ prohibentur fieri: si tamen fiant ꝛ nihil oppo
18 natur a parte valēt. ¶ † Ista cōclusio primo probatur ex eo qđ singulariter dicit Bart.in.l. post mortē.in fi.ff.de adop.qđ ea q̄ nō possunt fieri per procuratorem, si fiant, ꝛ nihil opponatur valent.allegat gloſ.de qua Bar.facit festum.in.§.si quis ergo.ver. igitur licentia.in aut.qui.mo.na.effi.leg. Addo gloſ.cōcordantem.in.c.j.in ver.criminales.de iudi.in.vj.quam allegat Ro.se
19 quens hoc dictum in.l.vulgo.ff.de in lit.iuran. ¶ † Secūdo facit quod singu.vult Bal.in.l.fi.prope fi. C.de non nu.pecu.quod si aliquis iurauit se in veritate recepisse pecuniam q̄ꝫuis non possit dicere vel probare cōtrarium, tamen si probauerit istam negatiuam ꝛ nil sit oppositum valebit probatio ꝛ debebit absolui. et sequitur Sali.in.d.l.fi. Alexā.in cōsi.lxxix.in.ij.volu.incipiē.
20 viso puncto ꝛ instrumentis.in fi.col. ¶ † Tertio facit qꝛ lꝫ regula sit, quod post apta ꝛ publicata dicta testium, nō possint ꝑduci noui testes super eisdem capitulis vel cōtrarijs, timore subornationis testiūꝫ.aut.at qui semel.ꝛ in corpore vnde sumitur.vbi doc. C.de proba.cle.ij.de testi.tamē si fuerint recepti noui testes parte non opponēte plene probabunt.ita do. Anto.in.c.in causis.in fi.col.ꝛ in.c.vltra tertiā.in.iiij.col.de testi.ꝛ in repe.ca.fraternitatis.in.xxviij.col.vbi etiam Imol.de testi.ego allego glo. ordi.ꝛ expressam.in.d.cle.ij.in verb.ꝑducere.de testi.facit quod
21 dicit Bar.in.d.aut.at qui semel.in fi. ¶ † Quarto facit quod lꝫ post cōclusionem in causa, ꝛ sic postq̄ꝫ partes renunciarūt oībus probationibus, nō debeant amplius admitti articuli ad probādum, maxime quando conclusio in causa facta est ad instantiam actoris, nō debent amplius admitti articuli rei ad ꝓbandum.tñ si sint admissi valent, qꝛ intelligitur tacite reuocata illa cōclusio in causa.ita eleganter dñi de Rota in decisione.inci.item si post cōclusionem.arg.l.illud.ff.de acqui.here.c.de multa.de prebē. quod intelligūt verū, si iudex cause sciebat esse in causa conclusum: alˢ secus cle.j.de procur.§.plane.insti.qui da.tu.poſ.ꝛ presumitur sciuisse si ipsemet iudex admittēs articulos est ille corā quo fuit in causa ꝯclusum. argu.l.fi.ff.pro suo.ꝛ.c.veniens.de filijs presby, secus si esset iudex subrogat⁹ in locum demortui vel remoti.l.qui in alterius.de reg.iur.ꝛ hāc deci. referūt ꝛ sequunt do.Anto.ꝛ Imo.in.c.auditis.de ꝓcur.idēꝫ tenet Panor.in ca. quoniam contra.in.iij.col.de proba.maxime ſm eū si admissio articulorum fuit facta per iudicem parte presente, ꝛ non cōtradicente, per no.in.c.cum causa.in fi.de testi.idem vult Bal.in.l. peremptorias.in.ij.col. C.sentē.rescin.non poſſ.ꝛ Alex.in cōsilio lxx.ij.in.iij.vol.incip.videtur prima consideratione dicēdum instantiā.in.iij.colū.ꝛ pōdera multū illā dictionē maxime qua vtitur Panor.vbi.s.qꝛ poneret rem in magno anfractu.adde etiā do.Abb.in.c.cū dilect⁹.in.ij.col.de fi.instru.d. Car.in cle.de te. in.ij.col.de test. Et vide plenius.d. Alex.in.l.qđ iussit.in antepe.
22 col.de re iudi.ꝛ limita ꝛ declara vt ibi per eūꝫ. ¶ † Quinto facit ꝙ eleganter vult Inno.in.c.cū bertoldus.in gl.sua incip.no.qđ post diffinitionē.de re iudi.in.c.cū dilecto.vbi dicit do. Ant.expresse ꝛ alij de rescrip.ꝛ in.c.fraternitatis.de frig.ꝛ malefi.ꝛ glo. Io.and.in.c.vnico.in verb.retardat.circa prin.de lit. cōtesta.in vj.qđ licet post sententiā diffinitiuā a qua nō est appellatū: et sic que trāsiuit in rem iudicatā, probationes ampli⁹ super meritis cause admitti nō valeāt: qꝛ per talē diffinitiuā a qua nō est appellatū est impositus finis liti: si tñ pars de facto aliquas probationes induxerit: puta testes vel instr̃a parte nō opponēte, talia instrumēta, tales testes, ꝛ talia ꝑducta valebūt ꝛ plene probabūt, ꝛ si apparebit de iniustitia sentētie rescindet sentētia: ꝛ idē tenet Panor.cōsi.xc.inci.in.q.que ad presens vertitur inter ciuitatē. in.iiij.col.in.j.volu.ꝛ sequunt Pau.de cast. Lud.ꝛ alij moder.in l.admonēdi.ff.de iureiu.vbi aliqđ tetigi. ¶ Sexto facit qđ notabiliter volūt Bal. Lud.ꝛ moder.in.l.certi cōdictio.§.qm̄.in fi.ff. si cer.pe.stāte statuto qđ debitū vltra.xx.libras, nō possit ꝓbari solutū per testes, sꝫ solutū per instr̃m, certe q̄ꝫuis hoc statutū vi
23 deatur resistere tali probationi que fit p testes † ꝓpter negatiuā precedentē verbū possit: que denotat impotentiā ꝛ nullitatē actus.gl.in.c.j.de reg.iur.in.vj.Bar.in.l.gallus.in prin.j.col.in fi.vbi Bal.plenius.ꝛ moder.de libe.ꝛ posthu.Bal.in.l.j.ff.de in in.rup.ꝛ in.l.j.in fi.colū. C.qui admit.ꝛ vide ad singulare verbū. do.Anto.in.c.ꝓterea.i.vj.col.in fi.de dil.de quo Alex.facit festū in multis locis: tamē si tales testes producātur ad probandū so
24 lutionē parte nō opponēte plene probant.qđ no. ¶ † Septimo facit qđ multū notabiliter vult Cy.in aut.si testis.in fi.q.C.de testi.ꝛ notabiliter Ioā.and.in addi.Spe.in titu.de teste.§.sepe. circa princi.quod exceptiones que respiciunt personam testis: puta quod est inimicus: infamis: criminosus: si nō fuerint expsse opposite per partem scientem: iuxta.c.presentium.de testib⁹. in.vj.ꝛ per Bar.in.l.iij.§.lege iul.de testi.ꝛ in.l.j.ad fi.vbi alij.C. de testa.vbi dixi: tales testes plene probabūt, nō obstātib⁹ istis exceptionibus ſm eos: ꝛ hoc est in tātum verum quod isto casu nō posset postea iudex tales testes ꝓpter eas causas ex suo officio repellere.iuxta.l.quos prohibet.ff.de postu.que nō haberet locum in testibus infamib⁹ vel criminosis postquā pars sciens opposuit: ita notabiliter do.Ant.et Imo.in.c.cum dilectus de consue.do.Anto.in.c.bone.primo.de postula.prela.Alexan.in consi.cxxij.in.ij.volu.inci.viso processu vtriusq; cause.in.iij.iiij.ꝛ
25 pe.col. † Dicit tamē alibi notabiliter Bal.vnum per quod predicta moderari videtur in aut.si qs in aliquo.in.j.col. C.de edē. quod licet pars cōsentiat publicationi testium ab aduersa parte productoꝝ, si tamē tales testes nō fuissent rite ꝛ recte recepti talis cōsensus nihil operaretur.ratio est quia cum tales testes

a ¶ Multa facta. Adde.l. non dubiū. C.de legi.c. biduū.ij.q. vj.ꝛ.i.c.quēadmodū.de iureiur.

b ¶ Minores. Adde gl.in vb.suscipe. in cle.vnica. de testa.allegan.de imo. cōsil.lxxx.in ci.visis thēmate.s.scripto.i.v.vol.

non fuerint recte vel rite recepti, deficit ordo iuris. qui non põt partium consensu immutari. allegat Inno. in c. significauit. ꝛ in c. cũ causam. de testi. Scdo limita vt per Bal. in l. si quis testib⁹.
26 in vlti. col. in ver. dubitat hic. C. de testi. ¶ † Octauo facit q: lz scda dilatio cõcessa actori ad ꝓducẽdos testes, propter impedimentũ qd habuit in prima dilatione: iuxta l. j. l. oratione. et l. fi. ff. de feri. ꝛ c. vltra tertiã. de testi. nõ se ex tendat nisi ad illos testes quos in prima dilatione producere volebat, nisi impedimẽtum obstitisset: nõ autẽ extenditur ad alios nouos testes, q: alij noui produci nõ possent: vt no. Bart. ꝛ alij in l. admonẽdi. in iij. col. ff. de iureiur. per illũ tex. in verb. quib⁹ solis nũc vsurus sit: si tamẽ alij testes sint recepti per iudicẽ parte nõ opponẽte, plene probabũt, ꝛ debebit productus obtinere: ita notabiliter Bal. in l. fi. ff. de fer. quẽ sequitur Alex. in d. l. admonẽdi. in vj. col. arg. c. j. de
27 resti. spo. ꝛ dixi in d. l. admonẽdi. ¶ † Predicta oĩa confirmant per regulã ꝙ in iudicialib⁹, taciturnitas partis pñsentis habet pro cõsensu, et sibi preiudicat: vt est tex. not. in c. ij. de accu. in vj. facit. l. cũ ostendim⁹. §. fi. ff. de fideiuss. tut. de cuius intellectu plene scribitur. in l. j. in prin. ff. de verb. obl. Facit quod pulchre no. Bar. in l. j. in fi. no. C. de dila. vbi dicit Bart. hoc esse ꝑpetuo no. per illũ tex. qui est ad hoc valde no. qd si iudex faciat actũ preiudicialem parti presenti, pars tacẽdo sibi preiudicat: ideo debet cõtradicere, ꝛ facere in actis scribi, ꝛ hoc presente parte expresse cõtradicẽte: ꝛ ita obseruatur: tene predicta omnia cordi q: quo-
28 tidiana. ¶ † Nono ad predicta facit, q: probatio que nõ debuit fieri, facta tamẽ dz per iudicẽ obseruari ẜm Inn. in c. cũ bertoldus. de re iudic. quẽ refert ꝛ sequit Bal. i l. illicitas. §. veritas. ff.
29 de offi. pñsi. ¶ † Decimo facit q: dos data filie[a], nõ reuocat p ingratitudinẽ, sed bene dãda impeditur. Ita not. Bal. i l. fi. in pe.
30 nul. col. C. de reuo. do. p illũ tex. in verb. irreuocabiliter. ¶ † Undecimo facit q: in causis criminalib⁹ presertim capitalib⁹ nõ dz admitti procurator. l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. l. seruum quoq3. §. publice. ff. de procu. tñ si fuerit admissus, iudiciũ nõ est nullum. gl. in l. quãuis indubitati. C. de adul. que nõ est alibi de iure ciuili. ẜm Bal. in c. ex cõquestione. de resti. spo. Sz aliter tenet Bar. in d. §. ad crimen. in fi. qd pro nunc aliter nõ examino.
31 ¶ Duodecimo facit, qd licet requirat vera contumacia ad hoc vt quis possit mulctari ẜm Bart. ꝛ alios in l. vnica. §. fi. ff. si quis ius di. non ob. cũ cõcor. quas ibi dedi, tamẽ si iudex ex ficta cõtumacia mulctaret ꝛ nõ appellaretur, valeret ẜm Bal. i l. ꝛ in mulctis. C. de app. quẽ simpliciter sequitur Alexã. in d. l. vnica. §. fi.
32 ¶ † Tertiodecimo facit, q: stãte statuto ꝙ bãnitus vel ali⁹ non audiat: si tñ egit ꝛ pars presens nõ cõtradixit valet iudiciũ: ẜm
33 Bal. in l. edicta. in pe. col. C. de edẽ. ¶ † Decimoquarto facit q: absolutio[b] a iuramẽto nõ debet fieri, parte nõ vocata, ꝛ tamẽ si fiat, tenet: vt no. in c. qua frõte. de app. do. Ant. de but. in c. debitores. de iureiu. d. Abb. in cõsi. xij. in ij. volu. inci. ꝛ si copiosior. in
34 vlti. col. ¶ † Decimoquinto facit qd tenet nota. Inn. in c. constitutus. de fil. presby. ꝙ licet cõuẽtus possessorio recuperãde nõ debeat audiri ante restitutionẽ, sup ꝓprietate: tñ si de facto fuerit admissus ꝛ eã probauit debet iudex pro eo ferre sentẽtiã. ꝛ se
35 quitur do. Abb. in ꝯsi. j. ꝑprime allegãdo. ¶ † Decimosexto facit qd tz Inno. in c. cũ dilecta. de rescrip. ꝛ in c. cũ bertoldus. de re iudi. qd licet postq̃ sñia trãsiuit i rẽ iudicatã, nõ debeat pars aduersa audiri super nullitate sñie, tñ si de facto fuerit admissa ꝛ iniquitatẽ ꝓbauit, est retractãda sñia, ꝛ facit qd statim sequitur.
36 ¶ † Decimoseptimo facit ꝙ ꝑ duo ꝑrime ꝓcedẽtia dicta Inno. infert notabiliter. d. Abb. in ꝯsi. clxij. inci. causa que ad pñsens vertit iter cõe sertiani ꝙ statutũ Senẽse dispon: s ꝙ post duos mẽses nõ possit dici de nullitate sñie: si tñ de facto fuit admissus
37 ad probãdũ nullitatẽ, ꝛ probauit, debet obtinere. ¶ † Decimooctauo facit ꝙ si alicui in opere, facta est nũtiatio noui operis: ꝛ ille spreta nuntiatione edificauit, dz totũ qd edificauit demoliri, nec auditur volẽs docere de iure suo: vt est tex. in l. j. §. sed ꝛ si is. et in l. preter. in prin. §. hoc interdictũ. el. ij. ff. de ope. no. nũ. et in ca. ij. eo. ti. tamẽ si iste talis qui edificauit spreta nuntiatione fuerit admissus per iudicem ad probãdũ de iure suo principali, isto casu cessat demolitio operis. Ita tenet Bal. in ꝯsi. cxxij. j. vol. in-
38 ci. proponitur quod fuit duplex nũtiatio. in ij. col. ¶ † Decimonono facit ꝙ licet nõ possit agi contra tertios possessores bonorum vel cõtra fideiussorẽ nisi prius excusso principali: aut. hoc si debitor. C. de pig. ꝛ aut. pñsente. C. de fideiuss. tamẽ si ageretur et nihil fuisset oppositũ, valet processus: ꝛ meli⁹ ẜm Bart. in l. ij. ad fi. C. cõmu. diui. ꝛ dixi in §. item si quis in fraudẽ. in xxix. col. inst.
39 de act. ¶ † Uigesimo facit ꝙ licet qs nõ possit esse iudex in causa sua vel suorũ. l. qui iurisdictioni. ff. de iurisdi. om. indic. tamẽ si iudicaret, ꝛ pars nõ opponeret, valeret processus ꝛ sentẽtia: tex. est in l. priuatis. in verbo habere potest. ff. de ind. ẜm Joã. an. in ca. postremo. de appel. Arcbi. in c. statutũ. §. j. de rescript. in vj. Albe. de ro. ꝛ Pau. de ca. in d. l. q iurisdictioni: ꝛ ibi dixi de hoc

a ¶ Filie. Add de doc. in c. qntauallis. de iureiur.

b ¶ Absolutio. Adde Joã. and. in addi. Spec. ti. de iureiu. sup rubr. in vlt. addi. Fede. de se. ꝯs. cexx. inci. q: in presenti ca. fit mẽtio.

c ¶ Primo niuz. Adde doc. in c. dilect⁹ filius. de spon.

d ¶ Monasteriũ. Adde doc. in c. in pñsentia. de ꝓbatio. Lap. alleg. cxxix.

e ¶ Filiusfa. Adde tex. ꝛ ibi doct. i. c. cũ null⁹. in fi. de temp. ordi. lib. vj.

f ¶ Sacerdotiũ. adde gl. j. in c. indecorũ. de eta. ꝛ qua. Spec. titu. de sta. mo. ver. ij.

vltimo. ¶ Consequẽter no. ex tex. quod furor superueniens nõ tollit matrimoniũ,[c] nec patriam potestatẽ. An aũt excuset a pena delicti ante cõmissi priusq̃ efficeretur furiosus: ponũt Bal. ꝛ doc. in l. furiosum. in fi. C. qui testa. fa. pos. ꝛ ibi cõcludunt ꝙ excusat a pena corporali, nõ a pena confiscationis bonorum: et ponit etiam Bal. in l. humanitatis. in xij. colũ. C. de impu. et in c. j. de eo qui inter fecit fratrem do. sui. vbi Silua. ꝛ notabiliter Imo. in c. raynutius. in materia exemplaris substi. de testa. vbi etiaz per
40 eum. † Quid si homicidiũ sit factum ꝛ lata sñia capitalis: an furor superueniẽs excuset: ꝛ tu ad hoc vide Barto. in l. ex facto. in prin. in vij. col. in ver. v. requiritur. de vulg. ꝛ pup. ꝛ tex. notabilẽ
41 in l. diuus. ff. de offi. pñsi. † Alibi etiã dicit notabiliter Bart. in l. nunq̃. §. si vi. ff. de vsuca. ꝑ illũ tex. determinatur questio theologorũ: si quis est in peccato mortali, ꝛ efficiat furiosus, an dica-
42 tur mori in peccato mortali: cõcludit qd sic, per illũ tex. † Si filius cõmisit causam ingratitudinis contra patrẽ propter quam mereretur exheredari, an propter furorẽ superuenicẽtẽ purget vitiũ ingratitudinis precedẽs: ita vt nõ possit exheredari. Barto. ꝛ cõmuniter alij tenẽt ꝙ sic: ita Bar. in d. l. ex facto. in princi. in versi. vij. requiritur. Tu cõsidera propter. l. fi. §. sed cum antiquitas. in verb. istitutis vel exheredatis. C. de cura. furio. ꝛ tex. in l. de creationib⁹. C. de episc. audi. tamen illa non sunt de iure
43 autẽticorũ. ¶ † Septimo põdera tex. ibi: quasi volũtate patris quod in furioso dicitur esse quasi volũtas: intellige verũ vbi nõ requiritur expressus vel tacitus cõsensus. l. si a furioso. vbi Bar. ff. de act. ꝛ obli. secus vbi requiritur cõsensus expressus vel tacitus. l. qui ad certum. ff. loca. de qua gl. pe. hoc ponit ꝛ nõ soluit: ꝛ l. ij. ff. de procura. ꝛ l. certe. ff. de preca. ¶ Itẽ vbi sufficit non cõtradicere, furiosus habetur pro cõsentiẽte in casu quo si esset sane mẽtis non posset cõtradicere: ita loquitur. l. ij. §. volũtatem. ff. solu. ma. ꝛ gl. hoc allegat. ꝛ vide. l. bonorũ. in ij. respõso. ff. rem
44 ra. ha. ꝛ gl. in l. iij. §. pupillus. vbi Bar. ff. de neg. gest. ¶ † Ultimo no. ibi: nam cũ cõsistat matrimoniũ, ꝙ quãdo singula diuisa non nocent: nõ nocent etiã simul iuncta: ꝛ sic si extrema de per se non vitiant: nec simul iuncta impediunt: in quo tamẽ distingue
45 vt hic per Albe. ¶ Extra gl. querunt hic doct. † an si pater ingrediatur monasteriũ[d], filij efficiantur sui iuris: ita vt possint facere testamentũ: ꝛ cõcludunt ꝙ sic, per tres rationes: vt hic per Bar. Adde quod idem notabiliter tenet Bart. in l. patri. in fi. ꝑ illum tex. ff. de adul. ꝛ ista est cõmunis sentẽtia quicquid teneant Jaco. but. ꝛ Bal. in aut. excipitur. post gl. ibi. C. de bo. que liber.
46 Ita ecõtra ẜm doct. hic. † si filiusfa.[e] ingredit monasteriũ, liberatur a patria potestate: gl. est no. in l. si ex causa. §. papi. in glo. j. post med. ff. de mino. quã allegãt doc. hic. ꝛ Bal. in aut. ingressi. in iiij. col. C. de sac. sanc. eccle. Facit qd habet per gl. Bar. ꝛ oẽs in aut. si qua mulier. ꝛ in d. aut. ingressi. In quib⁹ locis tãgit an finiat emphyteusis, vsusfr. feudũ, ꝛ similia. ꝛ Held. in c. q clericis. in fi. si de feu. fue. cõtro. inter do. ꝛ agna. Spec. in tit. de sta. mo. in ver. v. Arcbi. xij. q. j. c. nõ dicatis. ꝛ facit qd dicit gl. in verb. occasione. in aut. cõsti. que de digni. q̃ dicit ꝙ monachatio est potẽs liberare monachũ a potestate diaboli. ꝑ tex. no. i aut. de mona.
47 in princ. ¶ † Intellige tñ notabiliter ꝙ per monachationẽ filij soluit patria potestas, tñ monach⁹ retinet iura suorũ, ꝛ succedit tanq̃ su⁹, quãuis vinculũ patrie potestatis sit sublatũ. l. deo nobis. §. j. C. de epi. ꝛ cle. vbi dicit tex. ꝙ monachi ita succedunt patri: ac si monasteriũ nõ essent ingressi: ꝛ ibi no. Guil. ꝛ Jac. But. et ibi oĩno vide Bal. in v. col. idẽ tenet Bar. in l. si ex causa. §. papi. ff. de mino. ꝛ in cõsi. j. incip. filiusfa. presby. ꝛ Bal. in l. cũ in adoptiuis. per illũ tex. C. de adop. ꝛ in l. apud hostes. in fi. C. de su. ꝛ legi. Bal. ꝛ Ang. in l. nepotes. §. eo. Lud. in l. is põt. ff. de acqui. her. Alex. in l. sub cõditione. ff. de libe. ꝛ posth. ꝛ ita est vera sñia ꝛ ita ꝯsului. ꝛ ita cõcludũt cõiter cano. i. c. indecorũ. de eta. ꝛ qua. ꝛ Bal. in d. aut. si qua mulier. in pe. col. q̃uis plerique ꝯtriũ teneãt: ꝯtrium tz Ang. sibi ꝯtrius. in d. l. sub cõditione. ad quẽ se remittit ibi Imo. ꝯtriũ tenet Jac. bu. i. d. aut. si mulier. Spe. in tit. de tu. §. finaũt tutor. ꝛ late Matt. vbi late examiat i trac. de suc. ab inte. in ij. char. ꝛ decepti sunt in isto fundamẽto, q: cũ filiusf. monach⁹ ꝑ ingressum in onasteriũ liberaretur a patria pote. ergo sublata patria potestate nõ potest dici suus. ad qd respõdet Bart. in d. §. pap. qd est falsum, vt patet in emãcipato qui tñ hz iura suorũ. l. meminim⁹. C. de leg. here. ꝛ patet i filio adoptato ab auo paterno vel materno q nõ est in ptãte adoptãtis, ꝛ tñ succedit vt su⁹: ad. l. cũ in adoptiuis. C. de adopt. ꝛ multa alia exẽpla de hoc ponã in euidẽtialib⁹. l. q se patris. C. vnde lib. Et ad ꝓdicta ꝙ monachi ꝛ canonici regulares nõ sint in ptãte parẽtum, q: trãslati in altiorẽ potestatẽ, ꝛ q: redacti ad similitudinẽ seruor: ꝛ tz Bal. i l. sacrosancte. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ vide in materia qd decidit Bar. i l. cũ qs. in ꝑn. ff. de sol. Predicta ꝓcedũt in igressis monasteriũ.
48 An ꝛ autẽ per sacerdotiũ[f] soluatur patria potestas, puta si pater vel filius efficiat sacerdos vel clericus. Et quidẽ episcopalis dignitas

a dignitas[a] pculdubio liberat filiũ a patria potestate.§.illud.in auť.ɔstitutio que de digni.auť.sed hodie episcopalis.C.de epi. et cle.ƀm Bar.ꝛ oẽs hic.ꝛ est gl.in.l.j.§.fi.ff.ad mace.Istud limita notabilr̃ qđ epalis dignitas liberat filiuꝫ a patria potestate, est verũ quatenus patria potestas est ɔtra eũ:sed quatenus est sibi fauoꝛ,filiꝰ durat in potestate patris.ita sing.Bar.in.l.itẽ in
49 potestate.in fi.š.eo.† vbi per hoc infert ad pulchrã.q.stante cõsuetudine vel statuto,qđ si aliquis moriat̃ nõ relicto filio in potestate,princeps succedit exclusis oibus agnatis:pone morit̃ aliquis relicto filio epo:princeps vult eiꝰ bona,qꝛ nõ reliquit filiũ in ptãte,cũ eps nõ sit in ptãte:dicit Bart.ꝙ imo eps succedit et ꝙ dr̃ in ptãte pr̃is,qꝛ istud respicit eiꝰ fauorẽ.idẽ tenet Bal.in.l. apud hostes.in fi.C.de suis ꝛ leg.Jo.fa.Jo.de pla.ꝛ Ang.de are. insti.qui.mo.ius pa.pote.sol.in prin.ꝛ est tex.in.d.auť.sed hodie. in fi.ꝛ adde que ponit Bal.i.d.l.deo nobis.Et ex hoc habes notare diligẽter ꝙ filius eps quo ad aliqua nõ censet̃ in potestate, et quo ad aliqua sic:sicut ĩ milite filiofa.l.ij.ff.ad maced.Et istud facit ad notabilẽ deci.Bar.in.l.j.§.honoꝝ.ff.ad treb.dũ q̃rit an pater posset emãcipare filiũ ad vnũ tantũ actũ,vt posset testari, quasi videat̃ absurdũ ꝙ filius quo ad qd esset in potestate ꝛ quo ad qd nõ:ꝙ nõ examino hic.¶ Scđo dictã cõclusionẽ mirabilr̃ limitat Bal.nec alibi vnq̃ legi.in.l.fi.§.necessitate.in.j.col.C.de bo.que lib.qđ licet eps liberet̃ a potestate patris,tñ filij eiꝰ epi nõ liberãtur a patria potestate epi:ꝛ ideo ƀm eũ eps debet habere vsumfr.in bonis aduentitijs filioꝝ,sicut si esset laicus:allegat Jo.an.in.c.fi.de iudi.in.vj.in nouel.Ego pondero ꝙ ɔ̃riũ expresse dicit Bar.in.l.iteꝫ in ptãte.š.eo.ꝛ de hoc est tex.in.d.auť.
50 sed episcopalis dignitas.ad fi.¶ † Quid aũt in alio sacerdotio vel clericatu,an liberet a patria potestate:aduertendũ,qꝛ verba Bar.hic:in fi.ponerẽt nos in magna difficultate:nã dicit videri ꝙ sic.per.d.ca.indecoꝝ.postea dicit dicendũ:vt ibi.breuiter dic ꝙ nullus ordo sacerdotalis infra episcopatum liberat filiũ a patria potestate ƀm Inno.ꝛ cõiter doc.in.d.c.indecoꝝ.ꝛ hoc ꝓbat tex.in auť.pr̃byteros.ꝛ in corpore.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ tex.notabiliter in.l.sacrosctẽ.vbi etiã Bar.de epi.ꝛ cle.vbi dicit tex.ꝙ clerici dicunt̃ habere peculiũ,ergo clericatꝰ nõ liberat a patria potestate:qꝛ si clerici essent sui iuris,nõ esset peculiũ.l.fi.C.de inof. test.Intellige tñ ꝙ clerici sunt in potestate pr̃is verũ est quoad tpalia:secus quoad spiritualia,que nõ cadunt in laicũ.c.si annũ. de iud.in.vj.Aduerte tñ ꝙ pater clerici,in bonis eius nõ habet vsumfru.qꝛ peculia clericoꝝ,censent̃ quasi castren.d.l.sacrosctẽ. vbi Bal.vbi etiã per eũ de statuto fauorabili faciente mentionẽ de filijs in potestate,in casibus in qbus persone ecclesiastice pos-
51 sent cõprehendi,cõprehendant̃ clerici.† Per doctoratũ aut militiã vel similẽ dignitatẽ filiꝰ nõ liberat̃ a patria ptãte.l.fi maritus.ꝛ ibi Bal.C.de pa.pote.§.filiusfa.insti.qui.mo.ius pat.pote. sol.ꝛ ex ꝓxime dictis ꝙ pater clerici ĩ bonis eiꝰ nõ habeat vsumfructũ:adde Bar.in cõsi.lxj.incip.filiusfa.presby.Jason de may. Mediolanensis iuris vtriusq̃ doctoꝛ. Papie.

¶ De adoptionibus. Rubrica.

a ¶ Epalis dignitas. Ad de Bart. in l. si maritus C. de pa. po. Bar. i. l. patre. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. doct. in c. si annuz. xiiij. de iud. li. vj.

56 De iure cõi,cõdemnato,dz assignari quadrimestre ad solnẽdũ.
57 Quando tempus est incertum admittitur purgatio more.
58 Quando terminus est assignatus a iudice censetur legalis.
59 Dilatoria que non fuit opposita in tempore in causa principali, non potest postea opponi in causa appellationis.
60 Condemnatus in actione reali nõ habet quadrimestre sed tenetur restituere rem q̃primum potest.
61 Ad hoc vt cõdemnatus habeat quadrimestre,requiritur vt satisdet de soluendo tempore statuto.
62 Deserta appellatione statim est fienda executio.
63 Sententia iudicis a quo appellari nõ potest mãdatur executioni infra decem dies.
64 Si impubes arrogat⁹ moriatur superstite arrogatore:ꝛ patre naturali et matre qualiter succedetur.
65 Si impubes habeat fratres legitimos ꝛ naturales,an in successione seruetur forma auẗ.defuncto.C.ad tertul.

Si arrogator. Ista est famosa lex ꝛ ſm Bar.est subtilis ꝛ difficillima:ꝛ dicit Ful.qḋ ista lex cũ sit subtilis est subtilib⁹ ingeniis delectabilis:ꝛ credo ꝙ verũ dicat qꝛ tota ista lex ꝛ ei⁹ materia in ingenii speculatiõe versaẗ.
1 ¶ †Ante oĩa aduertẽdum est qḋ reperiẗ vltra lec.or.Bar.quedã repetitio inserta in lec.Bar.an sit Bar.vel ne:do.Alex.allegat eã pro repetitione Bart.in cõsi.xliiij.incip.cõsideratis verbis dicti statuti.in.j.col. in.j.volu.ꝛ in cõsi.cl.in.ij.vol.inci.viso themate.s.scripto.in vlt. col.Sz idẽ do.Alex.in.l.cẽturio.in.xliiij.col.dicit expresse oppositũ ꝙ nõ est repetitio Bar.lz in suis lect.inseraẗ qḋ satis ostenditur ex eius inspectione:sed qḋ est repetitio Bal.idẽ do.Alex. in.l.gallus.§.j.in.iiij.col.ff.de libe.ꝛ posth.dicit ꝙ semp fuit isti⁹ opinionis ꝙ ista repetitio de ista.l.arrogator.que a.xx.annis citra fuit addita in lectu.Bar.ꝙ nõ sit Bar.Ego ex multis coniecturis deprehendo ꝙ non est Bar.qꝛ ab eius stilo deuiat ꝛ inordinate procedit:ꝛ iam dicta semel iterũ frustra repetit.Itẽ in vltimis.ij.certis magnis.p.viij.col.examinat oĩno impertinẽter an substitutio cõpẽdiosa facta per verbũ cõmune substituo matre existẽte in medio sit omni tẽpore fideicõmissaria:an ꝑ tẽpore pupillaris etatis valeat iure directo,postea trahaẗ ad fideicõmissariã substitutionẽ,q̃ est materia prorsus aliena.nec Bar. posuisset hoc qui posuit in locis ordi.Itẽ in vltimis verbis isti⁹ repetitiõis,dicit se repetiisse.l.quidã eulogio.C.de iure deli.ꝛ tñ illa repetitio nõ habeẗ.Preterea in ista repetitione in.ix.col.tenet vnã opi.q̃ est de directo cõtra illud qḋ tenet gl.ꝛ Bar.hic in lect.in.iij.col.ꝙ si impubes arrogat⁹ decedat añ arrogatorẽ qḋ tñ substitutio pupillaris recõualescat,qḋ tñ est cõiter improbatũ:vt.j.diceẗ.nõ dico ꝙ ex istis sumatur necessariũ arg.sed sunt cõiecture:accedat qḋ dicit Imo.in.l.is q eius.in.xxxvj.col.ff.de pub.iudi.de lec.huius prima libri ffoꝝ quã nõ credit esse Bart. excepta repe.l.oẽs populi.ꝛ istud repetit Alex.ĩ multis locis de quib⁹ dixi in.d.l.oẽs.in prin.
2 ¶ †Pro introductione premitto et incipio a leuiorib⁹:vt facit Bar.qḋ adoptio capiẗ tanq̃ gen⁹ ꝛ species:ꝛ qd sit adoptio ꝛ arrogatio habes in.l.j.s.eo.ꝛ.ij.ꝛ insti.eo.in pri.ꝛ vltra illos tex.vide Aulũ ge.in.viij.lib.noctiũ atticarũ.in capite.xix.ꝛ ibi declarat quid sit adoptio ꝛ quid arrogatio:quare sic dicanẗ ꝛ quibus verbis fiãt:in duobus tamẽ errat et aliter q̃.ll.nostre.primo dũ dicit ꝙ pupillus arrogari nõ pôt, qḋ est cõtra hãc.l.ꝛ.§.cũ autẽ.insti.eo.secũdo ꝙ mulier arrogari nõ potest cõtra.l.hec autẽ.s.eo.Et arrogatio debet fieri sola principis auctoritate:vt in iur.pręalle.intantũ qḋ dicit mirabiliter Bar.ĩ l.nõ ambigiẗ.s.de legi.qḋ nõ sufficeret auctoritas senatorũ,vel populi,etiã ꝑmittẽte statuto:ꝛ ita dicit tenere Guil. de cu.in.l.denicꝫ.in pri.ff.de mu.qḋ dictũ semp habeo ꝑ dubitabili.ꝛ Fulg.istud nullo modo tenet in.d.l.nõ ambigiẗ.ꝛ in.l.impiũ.ff.de iurisi.om.iu.in aliquibus lectu.Dicit tamẽ Joã.fab.in §.adoptio.insti.eo.qḋ cũ papa hodie possit vacãte imperio,quicquid potest imperator.c.lz ex suscepto.de fo.cõpe.cle.pastoralis. §.vt igitur.de iudic.ideo vr̃ qḋ a papa possit impetrari qḋ valet arrogato saltẽ in terris ecclesie:et multofortius in patrimonio ecclesie,que verba bene põdera.Adoptio aũt fit imperio cuiuslibet magistratus.l.ij.s.eo.ꝛ insti.eo.in prin.ꝛ per hoc credo qḋ possit delegari ꝛ expediri per delegatũ,ꝑ regulã.l.j.in prin.ver. qui vero.j.de offi.ei⁹.licet super hoc vltimo dubitauerit Jo.fa. examinãs ꝛ arguens ad partes:tamẽ idẽ tenet in.d.§.adoptio. insti.eo.¶Nunc vidẽdũ est de rõne diuersitatis quare arrogatio nõ potest fieri nisi mediante autoritate solius principis:ꝛ sic quare in ea tanta solẽnitas requiraẗ,cũ habeam⁹,ꝙ ea que possunt fieri per solũ principẽ cẽsenẗ adeo difficilia qḋ quodãmodo impossibilia dicunẗ.l.apud iul.§.cõstat.de leg.j.ꝛ tñ in adop.sufficit autoritas cuiuslibet magistrat⁹.In hoc inuenio ꝙ triplex ratio assignaẗ:prima Jac.de are.ꝛ do.Christo.instit.eo.in prin. qꝛ vbi maius est periculũ ibi cautius est agẽdũ:sz in arrogatione versaẗ maius periculũ:qꝛ arrogat⁹ transit in potestatẽ arrogatoris,vna cũ oĩbus bonis suis:hodie secus in adoptiuis.l.cũ in adoptiuis.C.eo.ꝛ sic ista rõ isto iure ffoꝝ nõ fuisset bona:imo ꝓbaret totũ oppositũ.Aliã rationẽ ponit Jnn.i.c.cũ.P.tabellio.de fi.instru.Bal.i.l.ij.s.eo.ꝛ in l.j.C.eo.ꝛ Joã.fab.in.d.§.j.qꝛ in habẽtib⁹ symbolũ vel similitudinẽ facilis est trãsitus,cũ ergo ille dicaẗ adoptari q est in potestate patris naturalis,ꝛ transire de ei⁹ ꝑtãte in potestatẽ patris adoptãtis:ꝛ sic de vna potestate in aliã,hꝫ similitudinẽ:ideo facilis est trãsitus,sꝫ in arrogato q est sui iuris,trãsit i ꝑtãtẽ arrogatoris:ꝛ sic de libero fit seru⁹:ꝛ ideo maior solẽnitas requiriẗ:sꝫ ista rõ mihi nõ satisfacit:nã ea atten ta,nõ ꝓcedet in adoptione in qua hodie nõ fit trãsitus pa.pote. ¶Itẽ apud cano.facili⁹ est quẽ fieri monachũ:ꝛ sic de hoĩe sui iuris trãsire in potestatẽ,q̃ de vno monasterio trãsire ad aliud: et sic de vna potestate,ad aliã.ꝑ no.ꝑ Jnn.ꝛ alios in.c.qḋ in dubiis.ꝛ in.c.post trãslationẽ.de renũ.ꝑ Archi.i.c.si religiosus.de ele.i.vj.Uera ergo rõ est quã teneo ꝛ assignat Guil.Cy.ꝛ Ang. in.l.ij.s.eo.qꝛ in adop.adest bonũ q̃ filiũ patris naturalis de quo lex cõfidit.l.quidã cũ filiũ.ff.de here.insti.ideo cõtẽta est sola auctoritate magistrat⁹:sꝫ in arrogatione ei⁹ qui sui iuris est ꝛ cõsequẽter vbi nõ cõcurrit ꝓuidentia patris:maior solẽnitas exigitur.
3 ¶ †Itẽ attẽde ꝙ arrogatio nõ pôt fieri nisi cũ cause cognitione,q̃ versaẗ circa multa posita in.l.si pater.§.in arrogationibus.ꝛ in.l.nec ei.ꝑ to.l.s.eo.ꝛ põdera dũ tex.in.d.§.in arrogationib⁹.dicit,ꝙ minor.lx.annis regulariter nõ pôt arrogare:ꝛ rationẽ ponit ibi tex.qꝛ magis liberorũ ꝓcreatiõi studere dz
4 †nã ꝑ illũ tex.dicit ibi sing.Bal.esse arg.qḋ magis est studẽdũ generationi filiorũ,q̃ ingressui religionis:Ideo ſm eũ si fili⁹ vnicus regis ingrediaẗ monasteriũ,peccat ꝛ nõ mereẗ erga deũ,ꝛ papa pôt dispẽsare,ꝙ capiat vxorẽ,ne regnũ pereat.arg.illi⁹ tex.
5 †Cogita an illud dictũ debeat limitari ꝑ illud qḋ dicit idẽ Bal. in.l.si tibi.j.eod.vbi dicit qḋ papa de plenitudine potestatis pôt facere qḋ matrimoniũ duret ad tẽpus:puta ꝙ monach⁹ possit habere vxorẽ vsqꝫ ad ꝓcreationẽ sobolis ꝛ vltra nõ duret:vt dicit
6 no.Jo.an.in reg.act⁹ legitimi.de reg.iur.in.vj.¶ †Scḋo ꝑmitte qḋ cũ ꝑ arrogationẽ impubes arrogat⁹ trãseat in potestatẽ arrogatoris,ꝛ oĩa bona ipsi⁹ arrogati.vt insti.de acq.ꝑ arro.in prin.ꝛ.l.si adoptauero.ff.de preca.Et sic arrogatus mutat familiã:ꝛ sic capite minuiẗ:cõsequẽter substitutio pupillaris,q̃ diciẗ testm̃ ipsi⁹ pupilli.l.patris ꝛ filij.ff.de vulg.ꝛ pup.extinguiẗ per istã arrogationẽ.l.nec ei.§.eorũ.s.eo.§.cũ aũt.insti.eo.Et meli⁹ in.§.nõ tamẽ.insti.q.mod.test.infir.sicut si ipsemet fecisset testm̃ si fuisset maior,dãdo se i arrogationẽ,ꝛ sic mutãdo statũ rũpereẗ testm̃.d.§.nõ tñ.qꝛ qui est in ꝑtãte alteri⁹ nõ pôt testari.l.qui in ꝑtãte.cũ si.ff.de test.Itez qḋ nulla fuisset substitutio pupillaris, certe arrogat⁹ moriẽs ab intest.i potestate patris arrogatoris nõ poterat isto iure habere heredẽ:qꝛ pater occupabat oĩa,iure peculij.l.j.ꝛ.ij.ff.de ca.pec.q̃uis hodie sit mutatũ ꝑ.§.j.i auẗ. de here.q̃ ab itest.qꝛ ergo ꝑ talẽ arrogatiõẽ impuberis,substituti pupillariter ꝛ legatarij i illa substõne dãnificabanẗ,cũ ꝑ arrogationẽ infringereẗ substitutio pupillaris.Itẽ excludebãtur veniẽtes ab intestato q successissent impuberi,si arrogatio non
7 fuisset.†Ideo lex volẽs ꝓuideri,statuit,ꝙ impubes nõ pôt arrogari nisi pri⁹ ꝑstita cautione seu satisdatione,de restituẽdis bonis pupilli his,q successissent,vel ex substõne pupillari,vel ab intestato ac si arrogatio nõ fuisset.l.nec ei.§.fi.l.nõ ẽm aliter.ꝛ seq. s.e.ꝛ.d.§.cũ aũt.insti.eo.Et ista cautio expirat adueniẽte pubertate arrogati,iuri.palleg.¶Nũc necessariũ est inuestigare,quare lex statuit,qḋ ista cautio nõ duret vltra pubertatẽ arrogati: Rñdeo quãtũ ad pup.substi.rõ est clara:qꝛ cũ pupillaris substitutio ipso iure finiẗ,adueniẽte pubertate.§.finiẗ.insti.de pup.substit.quãtũ ad substitutos pupillares nõ expedit,ꝙ cautio duret vltra:qꝛ etiã si nõ fuisset arrogat⁹ substitutio pupil.oĩno fuisset extincta,pubertate.Et si dicis:pone ꝙ pater naturalis huic impuberi fecit alias substitutiones:puta grauauerit ꝑ fideicõ.vel alia onera iniũxerit:tales substitu.nõ extinguunẗ adueniẽte pubertate:quare ergo nõ prestaẗ cautio vltra pubertatẽ:pro istis respõde,ꝙ alie substitu.nõ dicuntur testm̃ pupilli:sed testm̃ patris naturalis:patet,qꝛ ꝑ eas nõ succediẗ pupillo,nec in bonis pupilli,sꝫ tantum patri naturali ꝛ eius bonis.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vul.ꝛ pup.qꝛ ergo nõ sunt testm̃ pupilli,sꝫ patris eius, non extinguitur ꝑ arrogationẽ impuberis,sicut pupilla.substi. imo durãt,ꝛ possunt peti ex testamento patris naturalis,etiam durãte arrogatione,cõtra patrẽ arrogatorẽ.l.in arrogatorẽ.ff. de pecu.§.fi.cũ gl.insti.de acquisi.ꝑ arro.ideo nõ fuit opus cautione qꝛ vbi ex arro.nõ sequiẗ damnũ ibi nõ expedit prouidere per cautionẽ.Sz quãtũ ad veniẽtes ab intestato q successissent impuberi,si arrogat⁹ nõ fuisset,quia arrogator occupat omnia iure peculij quare nõ prestatur ista cautio etiaꝫ post pubertatẽ

qꝛ etiam

qꝛ etiã post pubertatẽ dãnificant venientes ab inte.q omni tpe suc
cessissent,si arrogatio nõ fuisset:rñdet glos.no.valde in.d.§.cum
aũt.dãdo duas sol.prima ꝙ isti aduẽtitij casus nõ sunt cõsiderã
di,qd nihil est dicere:qꝛ si lex cõsiderat ꝙ pupillus poterat mo
ri in pupillari etate:ideo ꝓuidit,q̃tomagis debet cõsiderare ꝙ
potuit mori post.Itẽ casus aduẽtitij ↄsiderant in.l.cũ in adopti
uis.C.eo.Sed qd fortiꝰ,casus aduẽtitij ⁊ aduersa fortuna hoĩs
debẽt esse in ↄsideratione,qñ agit de ꝓuidẽdo.l.generalr.§.si li
bero homini.ff.de fideicõ.liber.ibi tñ agit de ꝓuidẽdo sibi non
alijs:vt hic.Scda ratio ponit per gl.ibi:⁊ est vã si eã hoc mõ in
telligas:nã lex voluit ꝙ ista cautio nõ duret vltra pubertatẽ:qꝛ
tũc veniẽtes ab intestato ꝑpter arrogationẽ nõ patiebant certi
tudinalr dãnũ:ptꝫ si fuisset arrogatus factus maior,potuisset fa
cere testm̃,⁊ instituere extraneos,⁊ excludere istos veniẽtes ab
intestato:ergo apparet qd certitudinalr nõ fuissent oĩno succes
suri:ideo vltra nõ ꝓuidit:⁊ istud cõiter tenet.Sed difficultas su
ꝑma est: qd si impubes haberet matrẽ,cui cõdito testõ habeat
necesse relinq̃re heredẽ,certe per arrogationẽ dãnificat ẽt post
pubertatẽ:quare ergo ꝑpter istos cautio nõ prestatur,vltra est
passus quẽ ĩfra plene excutio.Et ad hoc vltimũ bñ cõsidera.§.mor
tuo.insti.de acq.ꝑ arro.¶ Itẽ aduerte ꝙ lꝫ ista cautio omittere
tur tñ hr pro p̃stita:⁊ vtilis actio cõpetit,ac si p̃stita fuisset.l.bis
verbis.in fi.s.eo.⁊ gl.in.d.§.cũ autẽ. Et si dicas ergo vr ꝙ supflua
sit ista p̃statio satisdationis si habeat ꝓ prestita,qꝛ expressio eoꝝ
que tacite insunt nihil operat.l.nõ recte.C.de fideius.l.hec verba.
ff.de leg.j.rñdeo qd arg.ꝓcederet si tacite intelligeret eo modo
quo dꝫ exprimi:sed dico ꝙ qñ cautio expresse dat,debet esse sa
tisdatio:⁊ sic debẽt dari idonei fideiussores.l.nec ei.in fi.s.e.l.ij.
C.eo.sed qñ tacite intelligit est nuda sine fideiussoribꝰ⁊ ista q̃tũ
8 ad declarationẽ cautiõis.¶ † Tertio p̃mitto ꝙ pr arrogator si
emãcipet filiũ arrogatũ sine cã,vel exheredet:tenet statim in vi
ta restituere bona arrogati ipsi.istud ꝓbat notabilr tex.in.d.§.
cũ aũt.in v.tũc.qd est denotatio extremitatis tpis.l.iiij.in fi.ff.de
cõdi.⁊ de.cũ si.Itẽ tenet post mortẽ ⁊ nõ in vita,relinq̃re quar
tam bonoꝝ suoꝝ arrogato,per ↄstõnẽ diui pij:ita ꝓbat tex.in.d.
§.cũ aũt.in v.relinq̃re.qd ꝑprie refert ad vltimas volũtates.l.fi.
§.j.ff.de tab.exhi.ita subtiliter vtrũq̃ põderat Nico.de nea.i.d.
§.cũ aũt.dicẽs ista nũq̃ se vidisse nec ꝑ aliũ cogitata.Et vltra eũ
ꝙ quarta nõ debeat per arrogatorẽ in vita:lꝫ post mortẽ:ꝓbo:
qꝛ quarta intelligit illorũ bonorũ que arrogator tpe mortis ha
bebit.tex.est no.in.l.fi.ff.si qs a pa.fu.ma.ergo opꝫ expectare eiꝰ
9 mortẽ. ¶ † Itẽ diligẽter attẽde ꝙ licet filio arrogato debeatur
quarta bonoꝝ per patrẽ arrogatorẽ:tñ secꝰ ẽ in filio adoptato:
dato etiã qd adoptat ab auo naturali,quo casu trãsit in eiꝰ pote
statẽ.glo.est valde no.in.l.cũ in adoptiuis.circa med.sup verbo
reuerti.C.eo.q̃ allegat bonũ tex.⁊ expressum in.§.aliquã.in fi.in
sti.de here.q̃ ab intest.⁊ illã glos.ꝓ valde sing.allegat ⁊ notat so
lus Nico.de nea.in.d.§.cũ aũt.⁊ rõnẽ diuersitatis potes collige
re ex.d.§.aliquã.⁊ an istud vltimũ sit hodie correctũ ꝑ iura aut.
dicet forte.j.Et ꝑpter hoc ↄsidera circa.l.fi.ff.si qs a pa.fue.ma.
vbi tex.loquit de adoptiuo:⁊ dicit qd adoptato debetur quarta
ex cõstitutione diui pij:an debeat capi ꝓ arrogato:sicut hic,ibi
filio adoptiuo:nã dꝫ intelligi de arrogato. ¶ Hec premissa tan
gunt in vniuerso gñaliter materiã huiꝰ.l.nũc cõdescẽdendo pro
pius ad tex.aliqua p̃mitto ꝓ intellectu litere.Et in pmis aduer
te ꝙ text.in.j.parte ⁊.j.decisione breuiter adeo loquutus est qd
quasi vr impfecte respõdisse:nã respõdet heredes teneri resti
tuere bona arrogati,⁊ nõ dicit cui,nec qua act.seu quo remedio:
nec qualis sit ista quarta:ideo ista supplent infra glo.maxime in
10 glos.¶ † Scdo diligẽter põdera dictionẽ mox:ꝙ impubes mox
decessit post arrogatorẽ an istud importet mysteriũ iuris,an solũ
contingẽtiã facti an vo improprie. Ray.de forli.⁊ Albe.de ros.
hic:in apostil.tex.super illa dictiõe mox:dicũt ꝙ idẽ:⁊ si nõ mox
dũmodo impubes sit mortuꝰ post arrogatorẽ. Sed Fulgo.apo
stillãdo illã dictionẽ mox.i.postea nihil allegat. potuit allegare
glos.in.l.j.in ver.mox.que sic exponit.ff.si certũ pet.⁊ glos.in.l.si
pupilli.§.idẽ ait.ff.de neg.ges.nec ista expositio debet extranea
videri:qꝛ dictio mox:ↄm subiectã materiã varie capit:aliquãdo
intra biduũ vel triduũ:glos.in.l.post rẽ.§.j.in ver.mox.ff.de trãs
act.aliquãdo ꝓ spatio decẽ dierũ.l.ad peremptoriũ.in fi.cum.l.
seq.⁊ ibi Ang.ff.de iudi.Spec.in ti.de ap.§.j.post princi.qñq̃ ca
pitur ꝓ spatio duorũ mensiũ.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi.aliqñ
mox capitur.i.vsq̃ ad annũ.ij.q.ij.c.si in qualibet.⁊ ibi glos.no.⁊
xij.dis.c.longinquitate.Aliquãdo mox capitur.i.anno sequenti.
l.sed ⁊ si quis.§.si operas.cũ sequẽti.iuncta glo.in ver.mox.ff.de
vsufru.Aliqñ mox capitur ꝓ triẽnio.l.sed ⁊ si in ↄditione.§.ser
uus alienus.ff.de here.insti.Aliqñ mox significat tẽpus incertũ
arbitrio iudicis statuendũ.l.si is a quo.in prin.ff.vt in pos.lega.
a Aliquãdo mox capitur[a] pro q̃primũ.glo.in.l.tutores.in gl.j.et
ibi doc.C.de admi.tut. Bart.in.l.tutor qui repertoriũ.in.j.co.ff.
de admi.tut.⁊ nõ debet videri absonũ si in isto tex.dictio mox:ca
piatur pro postea:qꝛ non refert an impubes statim sit mortuus:
an ex interuallo:tamẽ aduertẽdũ est,qd dictio mox:ꝑprie sum
pta stat pro cõfestim,⁊ sic sine interuallo:ita Bar.in.l.j.et ibi se
quunt Sali.⁊ moder.ff.si cer.pet.ꝑ gl.ibi.⁊ in.l.momẽtanee.vbi
etiam per Bar.C.vnde vi.⁊ est melior gl.de iure.in aut.de ince.
nup.in princi.in ver.mox imminere.⁊ gl.op.in.c.qꝛ ꝑpter.in ver.
mox.de elec.facit.l.si pater captus.cum glo.j.ff.de vulg.⁊ pupil.
et idem ꝙ dictio mox:stet pro confestim.no.Bald.in.l.gallus.§.
ille casus.in.v.col.de liber.⁊ posth.⁊ Imo.in.l.diuortio.in prin.
super glos.in verb. statim.ff.solu.mat.⁊ in.l.j.§.j.vbi per Ludo.
ro.⁊ moder.de verb.obli.⁊ de ista dictione mox:etiam ponitur
per Dy.Bar.⁊ alios:vbi inducunt ad questionẽ in.l.fructus.ad
fi.ff.sol.ma.ponit late Albe.in dictionario.in ver. mox,habetur
per Archi.in.c.venerabilibꝰ.§.si vero.de sen.excõ.in.vj.⁊ dicit
valde sing.Bal.in.l.qm̃ nulli.C.de appel põderando tex.ibi:in
ver.mox.ꝙ si deserta est appellatio,statim ⁊ incõtinẽti debet fie
ri executio contra eũ,⁊ nõ hꝫ quadrimestre tẽpus qd alr datur
iudicatis ad soluẽdum,de quo quadrimestri.j.dicet.in.q.Bart.
extra glo.qd diligenter no.⁊ nunq̃ obliuiscaris.de quo dixi.j.in
vlti.col.vbi vide.capiendo ergo hic mox ꝑprie vt debet,cũ ver
ba proprie intelligi debẽt si possunt.l.j.§.si is qui nauẽ.ff.de ex
erci.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.ff.de lega.iij.Pulchrũ ⁊ subtile
esset si qs cogitaret quomodo dictio mox:ꝑprie sumpta impor
tet mysteriũ iuris:⁊ quãuis in hoc pluries cogitauerim et durũ
putẽ respõdere:tamẽ.j.statim ostẽdã quomodo dictio mox po
test proprie capi:⁊ importabit mysteriũ iuris:vt dicam in sequẽ
ti euidẽtiali.Item adde qd dicã.j.in textualibus.in vlti.notab.
11 ¶ † Tertio põdera tex.ibi heredes quoq̃.qd illa dictio quoq̃
implicet:nã clarũ est,ꝙ est implicatiua.vt no.Bar.in.l.ij.in pn.
ff.de pact.⁊ in.l.fi.in.ij.col.ff.de eo qd cer.lo.cũ cõcor.sol.respon
det Pet.Ray.⁊ Alberi.in apostillatiõe tex.⁊ bene:nec credo ꝙ
aliter possit dici ꝙ implicat etiã filios naturales ⁊ legitimos pa
tris arrogatoris.ꝑ.l.papi.§.si quis impubes.ff.de inoffic.testa.
quasi sit sensus,ꝙ nõ solũ heredes arrogatoris tenent restitue
re:sꝫ etiã filij naturales ⁊ legitimi eiꝰ.Potes etiã dicere qd di
ctio quoq̃ implicet ipsum patrẽ arrogatorẽ:nõ in casu huiꝰ.l.qꝛ
pater arrogator erat mortuus,sed sit sensus hoc modo,ꝙ nedũ
ipse pater arrogator si viueret teneret restituere bona arroga
ti:qñ ipsum vel emãcipasset vel exheredasset,sed etiã eius here
des:tamẽ prior sensus magis placet ꝑpter verba que sequũtur
ibi:⁊ preterea quartã,q̃ non possunt includere arrogatorẽ,qꝛ in
vita non tenetur ad quartã:vt declarauit.s. Fulg.hic:apostillã
do tex.ibi quoq̃ simpliciter dicit no.dictionẽ quoq̃:qd impor
tet:⁊ an sit superflua.nec aliud dicit.Itẽ adde qd dicã.j.i textua
libus.in vlti.no.¶ Vltimo ꝓ necessaria intelligẽtia tex.habes
aduertere diligẽter,⁊ hic iacet pũctus:qꝛ iste tex.non aperit,an
iste impubes arrogatus fuerit institutus ab arrogatore,vel pre
teritus,vel exheredatus:in quo casu ex istis intelligemus hunc
tex.Itẽ licet tex.nõ exprimat ad literam,vtrũ arrogator fecerit
testamentũ,an sit mortuꝰ ab intestato:tamẽ in hoc vltimo expe
ditum est,quod arrogator fecerit testamentũ licet tex. similiter
dixerit heredes arrogatoris teneri,illud heredes,posset intelli
gi cõdito testamẽto:⁊ ab intestato.l.verbis.l.xij.tabu.⁊.l. obue
nire.ff.de verb.sig.⁊ qd fecerit testamẽtũ pꝫ ꝑpter substitutionẽ
pupillarẽ,de qua in tex.⁊ loquitur de directa,que nõ potest fieri
nisi i testamẽto,fideicõmissaria in codicil.l.hereditatẽ.C.de codi
cil.§.j.insti.de codi.cũ si.Itẽ qd hic arrogator fecerit testm̃ ostẽ
12 ditur viua ratione:† qꝛ si arrogator fuisset mortuꝰ ab intesta.ar a
rogatꝰ tanq̃ suꝰ ab intestato succederet,alijs exclusis.insti.qbꝰ
mod.test.infir.in prin.⁊ presertim qꝛ ille qui filios habet natura
les ⁊ legitimos,nõ potest impuberẽ arrogare,nisi ex causa.d.l.
si pater.§.in arrogationibꝰ.⁊.l.nec ei.§.eorũ.ꝑ totã.l.s.eo.⁊ dato
ꝙ arrogator filios legitimos ⁊ naturales suscepisset:vt dixi.s.
in text.sup dictione quoq̃:certe filiꝰ arrogatꝰ successisset ab in
testato vna cũ alijs:⁊ dato qd mortuus esset statim an potuisset
transmittere:patebit.j.tamẽ magis me mouet precedẽs funda
mentũ propter substitutiones directas de quibꝰ in tex. ¶ Hoc
presupposito qd pater arrogator fecerit testamẽtũ.Inquiramꝰ
de isto impubere arrogato,an fuerit in illo testamento institutꝰ
an preteritꝰ:an exheredatꝰ:cũ ex litera nõ appareat,in quo ve
hemẽter dubito ⁊ quãtomagis tex.cõsidero,tãto tñ maiorẽ du
bitationẽ trahor.Ray.⁊ Alb.hic:in.j.col.apostillãdo text.dicũt
quod ista lex generaliter ꝓcedit in impubere arrogato,siue ex
heredato a patre:siue preterito:siue instituto: aliter non decla
rant.Fulg.hic:in.ij.col.in.ij.not.dicit,quod pater arrogator nõ
tenetur ad quartam arrogato:nisi in duobus casibus,quãdo eũ
emãcipauit sine causa,vel quãdo in testamento exheredauit.§.
sed ⁊ si decedens.insti.eo.et ex hoc infertur ↄm eũ qd in isto tex.
pater arrogator eũ exheredauit:hinc dubitat.quod si pater ar

a ¶ Capitur. Adde gl.in aut.de ince.nup.Bal.in l.meuius.in §.duobꝰ.ff.de lega.ij.

rogator instituisset in testamẽto impuberẽ, sed in minus legiti-
ma, videt̃ ꝙ iste nõ sit casus in quo legitima debeatur filio impu
beri arrogato. d. §. sed si decedẽs. in ver. nõ aliter. postea dicit vi
deri ꝙ paria sunt qđ qs sit exheredatꝰ vel in modico institutꝰ.
tex. est i. l. ij. in fi. ff. qđ cũ eo. poterat allegare meliorẽ tex. ad hoc.
in. l. si quis filiũ. §. fi. C. de inoffi. test. ⁊ p hoc dicit, ꝙ aget ex cõsti
tutione diui pij vsqꝫ ad supplemẽtũ. per. l. pap. §. si qs impubes.
ff. de inoffi. test. ⁊. l. j. §. si impuberi. ff. de colla. bo. vel si qs hoc ne-
gauerit, ꝯm eũ oportebit dicere, ꝙ agat q̃rela. per. l. cũ queritur.
C. de inoffi. testa. tutiꝰ tñ est ꝯm eum ꝙ agat ex cõstitutione diui
pij: ⁊ sic Ful. multũ vacillat ĩ hoc. hodie per iura noua expeditũ
esset, ꝙ solũ ageret ad supplemẽtũ legitime. per. l. oĩmodo. C. de
inoffi. testa. ⁊ in. §. ceterũ. in aut. de here. ab intesta. ¶ Ex his nõ
quiescit animus in intellectu huiꝰ. l. ideo pro enucleãda medul-
la ⁊ vero sensu huiꝰ. l. discurro examinãdo vnũquẽqꝫ casum. Et
in primis videamꝰ nũquid ista. l. oꝫ intelligi ꝙ hic impubes ar-
rogatus fuerit preteritꝰ. Ray. ⁊ Alb. vt hic retuli: dicunt qđ sic:
ego ad hoc põdero nouiter gl. in. §. sꝫ ⁊ si decedẽs. in gl. j. paruu
la. in v̄. exheredauit. insti. eo. ⁊ hoc ostẽdit rõne: q2 ille dicit̃ p̄te-
ritus, qui nõ reperit̃ institutus, nec vt debet exheredatꝰ. tex. est
in. §. eadẽ. insti. de here. q̃ ab intest. sꝫ in hoc tex. nõ apparet ꝙ ar
rogatus fuerit institutus vel exheredatꝰ: ergo cẽseri debet p̄te-
ritus: ⁊ si dicas ergo si fuit preteritꝰ testm̃ est nulluꝫ. Fateor hoc
esse verũ q2 suꝰ reperit̃ p̄teritus. tex. est insti. quib. mo. test. infir.
ibi quasi agna. sui heredis. in p̄n. nec dicas qđ dictio quasi: sit di
minutiua: q2 verũ est inquãtũ ad agnationẽ, nõ quantũ ad suita
tem: ad idẽ facit tex. in. §. adoptiui. insti. de exhere. li. in. l. nõ puta
uit. §. si quis emãcipata. ff. de bo. pos. ꝯtratab. l. filio quẽ pater. ff.
de lib. ⁊ posthu. ⁊ per hoc dicit gl. ordi. ⁊ approbata in rub. C. de
posthu. here. insti. qđ quinqꝫ modis fit posthumꝰ, inter alios, p
arrogationẽ: si ergo testm̃ est nullũ ergo impubes arrogatꝰ ab
intest. succedit: ergo nõ potest procedere tex. qui dicit qđ quartã
petit ab heredibꝰ arrogatoris: ad hoc respõdeo: ⁊ hic aperitur
intellectus. l. qđ tex. cũ maximo mysterio dicit, qđ mox impubes
decessit, ⁊ sic anteq̃ diceret testm̃ nullũ, cũ habeamꝰ ꝙ ius diceñ.
nullũ, nõ trãsmittat̃ ad heredes. ꝯm. d. Alexã. in. l. cũ antiquiori-
bus. C. de iure delibe. qui refert ita tenere Bal. i. l. ij. in vlti. q. C.
de lib. p̄te. ⁊ isto modo itelligẽdo, videt̃ ꝙ litera ꝓcedat sine sup-
plemẽto: ⁊ dictio mox: multũ importat: q2 cũ statim fuerit mor-
tuus post arrogatorẽ, nõ potuit dicere testm̃ nullũ, nec trãsmit-
tit ad heredes. Et illud idẽ qđ ius dicẽdi nullũ nõ trãsmittit̃ ad
heredes vr̃ de mente Bal. in. l. fi. in vlti. col. ff. ad tertul. q ad hoc
allegat regulã. l. cũ antiqoribꝰ. C. de iure deli. ⁊ iste sensus aliqñ
mihi placuit. Sed iste intellectus nõ est sine magna difficultate:
q2 si impubes fuisset preteritus, ⁊ sic testm̃ sine dubio fuisset nul-
lũ: certe dico ꝙ imo ius dicẽdi nullũ: etiã nõ intẽtatũ trãsmittit̃
ad heredes: q2 si nõ trãsmitteret̃ sequeret̃ ꝙ mortuo filio, testm̃
nõ diceret̃ ruptũ: ⁊ instituti succederẽt: qđ est falsuꝫ: tex. est in. l. si
a primo. ff. de libe. ⁊ posthu. per quẽ text. videt̃ mihi ꝙ Bal. i. d. l.
ij. in vlt. q. C. de libe. p̄te. teneat ꝙ imo ius dicẽdi nullũ in simili-
bus terminis trãsmittit̃, q̃uis aliter referat. d. Alex. i. d. l. cũ an-
tiquioribus. Aliꝰ casus est ꝙ iste impubes fuerit institutus he-
res ab arrogatore. Et si dicis quare quartã petit ab alijs here-
dibꝰ: r̃nde, q2 tex. cũ mysterio dixit mox. i. statim decessit, ꝯsequẽ
ter nõ adita hereditate: sꝫ nec istud stare põt: q2 cũ sit suus ex po
tẽtia suitatis trãsmitteret hereditatẽ nõ aditã, ad quoscũqꝫ, ꝯm
cõmunes sñias: vt latius dicã. j. in. j. no. referendo Bar. hic in re
pe. Alius casus est, quando fuerit exheredatus, ⁊ si quidẽ fuisset
exheredatus cũ causa ab arrogatore, crederẽ quod excluderet̃
a quarta, sicut qñ emãcipat̃ cũ causa. l. fi. ff. si quid in frau. patro. ⁊
in. §. sed ⁊ si decedẽs. insti. eo. si autẽ fuisset exheredatꝰ sine causa
tunc proprie videtur iste tex. ⁊ hunc sensum tenent Ray. Alb. et
Ful. hic: ⁊ iste videt̃ melior sensus pre ceteris. Et si dicis si fuerit
exheredatꝰ sine causa, potuit querelare testm̃: ⁊ per cõsequẽs in
totum rumpere: ita qđ ipse ab intestato successisset, ⁊ nõ alij he-
redes: respõde ꝙ per hoc tex. cuꝫ magno mysterio dixit mox qđ
impubes sine causa exheredatus statim mortuꝰ est post arroga
torem, et sic non potuit querelare testm̃: nec preparare querelã
et querela non preparata non trãsmittitur. l. posthumus. §. fina.
cum. l. seq. ⁊ sequẽti. ff. de inoffic. test. l. si quis filium. in princi. vbi
hodie ponitur specialis fallen. C. de inoffi. test. ⁊ iste sensus mihi
al's multũ placuit q2 dictio mox: est in tex. posita cũ magno my-
sterio, tñ nũc istud vltimũ non placet, nec est verũ: q2 si impubes
arrogatꝰ, exheredetur sine causa, nõ est verum ꝙ sibi competat
querela, qcquid vacillãdo dicat Fulgo. hic: vt. s̃. retuli. ratio q2
querela est remediũ subsidiariũ cõpetens ei cui aliud nõ compe
tit: ergo cũ impubes arrogatus et exheredatꝰ sine causa, potest
petere quartã ex ꝯstitutione diui pij. l. j. §. si impuberi. ff. de col-
la. bono. ⁊. l. fi. in princ. ⁊. l. si quis in frau. patro. ergo querela sibi
non competit; istud est qđ dicit tex. in. l. papi. §. si quis impubes.
ff. de inoffi. test. vbi Bar. ⁊ alij. ⁊ istud est qđ ꝓprie dicit tex. insti.
de inof. test. in prin. ⁊ in hoc caue: q2 de facili qs erraret. Itẽ põt
considerari quintus casus, qñ iste impubes fuisset emancipatus
sine causa ab arrogatore: nã si cũ causa ꝑderet quartã, quo casu
licet postea fuerit p̄teritꝰ a patre arrogatore nihil facit, nec rũ-
pit testm̃, q2 per emancipationẽ est redactus ad similitudinẽ ex-
traneoꝝ. §. adoptiui. insti. de exhere. li. tamẽ quãuis nõ rumpat:
q2 preteritus, tamẽ petit quartã cũ eius bonis: ⁊ isto modo põt
ꝓcedere hic tex. tamẽ hoc modo dictio mox: ꝓprie sumpta nihil
importabit. Et ita habes exploratũ per oẽs latebras intellectũ
huius tex. qui erat valde reconditꝰ. ¶ His premissis sic conde-
scẽdo ad tex. ⁊ quãuis Bar. ⁊ alij aliter diuidãt: ego tñ diuido in
tres partes principales. In p̄ma ponit̃ thema ex quo elicit̃ pri-
ma questio. deinde ponit̃ decisio. In secũda ponit̃ scđa questio ⁊
decisio. In tertia ponitur extẽsio generalis. scđa ibi: sꝫ an impu
beri. tertia ibi: hec aũt oĩa dicẽda sunt. Rursus prima p̄ncipalis
habet res particulas que patent: q2 prima ponit̃ thema deinde
questio. tertio decisiones. Rursus scđa pars principalis q̃vario
modo subdiuiditur, ꝯm me debet subdiuidi in qnqꝫ particulas
hoc modo. Prima ponit̃ alia questio p̄ncipalis ad thema pre-
cedẽs. In scđa que est ibi: et puto nõ admitti: ponit̃ respõsio ne-
gatiua. In tertia que est ibi nisi forte: ponit̃ exceptio. In quarta
que est ibi: ⁊ hactenꝰ: ponit̃ limitatio excep. In quinta q̃ est ibi:
q2 hoc nõ iudicio: ponit̃ ratio limita. ¶ Hoc dicit. p̄mortuo pa-
tre arrogatore, ⁊ mox filio impubere arrogato, heredes arroga
toris tenent̃ restituere bona arrogati: ⁊ vltra, quartã bonoꝝ ar-
rogatoris, ĩ qua quarta, põt arrogator directo pupillariter sub
stituere, vsqꝫ ad pubertatẽ, ⁊ nõ vltra: ⁊ p fideicõ. nõ. ⁊ p̄dicta ꝓ-
cedũt siue in locũ filij siue in locũ nepotis impubes sit arrogatꝰ.
h. d. a capite vsqꝫ ad calcẽ. Casus quõ figurari oꝫ ptꝫ ex p̄missis.
13 ¶ † No. in primis ibi: ⁊ p̄terea quartã: qđ si premoriat̃ pater ar-
rogator, ⁊ statim post impubes arrogatus, qđ heredes arroga
toris patris premortui tenent̃ restituere quartã bonorũ patris
arrogãtis. Cõtra oppo. nã lꝫ ista quarta sit debita filio arroga-
to. ⁊ peti põt post mortẽ patris arrogatoris ⁊ nõ in vita: vt. s̃. di
xi in euidẽtialibus: tñ iste impubes nõ acceptauit nec agnouit
ista quartã partẽ, q2 statim mortuꝰ est post arrogatorẽ: ergo vr̃
ꝙ ad eiꝰ heredes trãsmittere nõ potuerit, per regulã ꝙ heredi
tas nõ adita regulariter nõ trãsmittit̃. l. vnica. §. i nouissimo. C.
de cad. tol. l. si auia. C. de iur. deli. ⁊ ista regula ꝓcedit etiã in suc-
cessionibꝰ pretorijs: ⁊ multomagis, q2 ius succedẽdi de iure p̄to.
nõ agnitũ in vita, nõ trãsmittit̃ ad heredes. l. emancipata. C. qui
admit. l. iij. §. acqrere. ff. de bo. pos. ⁊ huiꝰ regule duas rationes
Bal. assignat: ⁊ q2 fragiles sunt nũq̃ mihi placuerũt in. d. l. emã
cipata. aliã rationẽ satis coloratã assignat Bal. i. d. l. si auia. Sa-
li. in. l. apud hostes. C. de suis ⁊ legi. ⁊ credo ꝙ ista sit ratio: nã he
reditas anteq̃ sit adita, nõ est in bonis nostris, nec illud ius suc
cedendi dicit̃ in bonis nostris anteq̃ adeat̃. tex. est in. l. pretia re
rum. in prin. ff. ad le. fal. quã allegat ad hoc Bar. in. l. post emãci
pationẽ. in p̄n. ff. de lib. leg. ⁊ illũ tex. dicit Bal. ad hoc vnicũ ⁊ sin
gu. i. l. ij. circa fi. C. de iu. ⁊ fac. igno. ergo istud qđ nõ est in bonis
nostris, ad filios trãsmittere nõ possumꝰ. l. traditio. ff. de acquir.
re. do. ⁊ ꝓpterea dicit Bar. in. l. si vniuerse. C. de leg. qđ cãpana
qñ pulsat vult dicere male dat q nõ hꝫ: hinc est ꝙ cũ lex sine adi
tione facit suũ statim heredẽ: q2 inter mortẽ testatoris et adi. nõ
est dare mediũ ꝯm gl. ⁊ Bal. in. l. cũ hereditas. C. de posi. cũ mul-
tis cõcor. glo. ad hoc in. l. fi. ff. de cõdi. insti. Ex hoc sequit̃ ꝙ suus
ex potẽtia suitatis hereditatẽ nõ aditaꝫ ad quoscũqꝫ trãsmittit
ꝯm cõmunẽ sentẽtiã: vt statim dicam. Difficultas ergo est, quo-
modo iste impubes arrogatꝰ potuit trãsmittere istã q̃rtã, quã in
14 vita nõ agnouit, cum statim mortuus sit. † In hac difficultate
inuenio accõmodari. iij. sol. p̄ma est quã ponit Bal. hic in repe.
in. iij. col. in. v. oppo. qui respondet ꝙ impubes arrogatus erat
suus heres: vt dixi in vltimo euidẽtiali: ideo ex potẽtia suitatis
potuit trãsmittere ac si agnouisset vel acceptasset in vita, ꝯm cõ-
munem sentẽtiam. l. apud hostes. C. de suis ⁊ legiti. l. ex militari.
§. fina. cum seq. ff. de testa mili. Barto. ⁊ doc. in. l. si infanti. vbi di
cam. C. de iure delibe. plene Bar. ⁊ moder. in. l. ventre. ff. de acq.
here. cum cõcor. tamen Bal. hic. in. ij. col. ⁊. ij. oppo. reprehendit
hanc solu. q2 licet arrogatus sit suus heres patris arrogatoris,
tñ quantũ ad quartam ⁊ sic legitimã solam, non potest dici suus
cum sibi obueniat titu. singu. vt no. gl. in. l. cum a matre. C. de rei
ven. nec hoc potest dici suitas respectu filiorum arrogatorum
et propterea Barto. in repetitio. in. vj. opp. visus est non multũ
curasse de hac solu. dum dicit vel solue melius: vnde secundo lo
co respondet Barto. in dicta repetitione in. d. oppositio. tamen
loquitur diminute et corrupte: sed vult dicere quod regula. d. l.
vnice. §. in nouissimo. cum concord. procedat quando hereditas
vel quota defertur alicui ex dispositione testatoris: ⁊ titulo vni-
uersali, tunc procedit regula, hereditas nõ adita nõ trãsmittit̃:
sed ista

sed ista quarta defertur impuberi arrogato:nō ex dispositione testatoris:sed.l.ꝓuidentia.vt in.d.l.i.§.si impuberi.ꝛ in.d.l.fi.ff. si quid in frau.patro.itē defert titu.singu.hinc est ꝙ dr̄ quarta bonorum,ꝛ nō hereditatis.l.pa.§.si quis impubes.iuncto.§. iiij.ꝛ.§.qm̄ quarta.ff.de inoffi.test.et no.glo.in.d.l.cū a matre.et dicit Ang.et bene in.d.§.si qs impu.ꝙ ista quarta petita ab arrogato,petitur tanꝗ̄ es alienū:secus in quarta debita filio legitimo ꝛ naturali,vt ibi p eū qđ tñ aliter nō firmo.nō mirū si trāsmittitur:q2 iura singularia facilius trāsmittunt.d.§.nouissimo

15 ꝛ hanc solutionē tꝫ etiā Bal.hic in.ij.col.ꝛ.ij.opp.¶ †Et ex hac solutiōe singulariter Bar.in repe.in loco alleg.ꝛ est solēnis decisio quā pluries audietis alle.ꝙ stante statuto[a] ꝙ moriēte vxore in matrimonio,maritus lucret dotem vel augmentuꝫ dotis, pone ꝙ mortua vxore postea moriatur maritus:qui in vita aliter nō acceptauit lucrum dotis,trāsmittet ad heredes:q2 defertur ex dispositione leg.ꝛ titu.singulari ergo transmittit p so.pro rōne datam ꝛ istud tꝫ Bal.hic in.ij.opp.idem in terminis dicti statuti tenent Salic.Pau.de cast.ꝛ do.Alex.in.l.cū antiquioribus.C.de iure deli.reprobata gl.ibi in ver.fuisse.que contrariū vult,quam etiam reprobat Ang.hic qui aliud nō dicit in hac.l. idem in terminis predicti statuti tꝫ do.Alex.in ꝯsi.cclxij.incip. viso themate scripto in vlti.col.facit tex.in aut.ꝛ si res.C.de sec. nup.inducendo vt facit Bal.in.l.generaliter.§.in his.eo.tit.vbi Bal.idem tꝫ de statuto vt dixi.adde bene facere tex.in.l.edicto. §.ad heredes.ff.de iure fisci.Itē tu pondera subtiliter ꝙ idem est de mente Bart.in.l.qui duos.§.si maritus.per illum tex.ff.de

16 reb.dub.alias inutilis esset illa sua decisio.¶ †Tertio adde bene facere illud ꝙ tꝫ Salic.in aut.bona dānatoꝝ.in vlti.col.C.de bonis dā.vbi refert se de facto consuluisse,ꝙ bona dānatoꝝ que per illam aut.cōseruantur ascendētibus ꝛ descendētibus,transmittuntur hereditate nō adita,alleg.plura iura precipue tex.in

17 d.l.edicto.§.ad heredes.¶ †Quarto adde in terminis do.alex. in.l.si vir.ff.ad.l.fal.vbi tenet ꝙ tale lucrū qđ consequit maritus virtute statuti dicit effici patrimoniū viri,non aūt dicit hereditas mulieris.ꝛ ideo cū tale lucrum non dicat habere iure hereditario ipe maritus,certe lꝫ non sit agnitū per ipsuꝫ maritū,tñ ipse transmittit ad heredes,vt ibi per eū ad hoc plura allegan.

18 ¶ †Quinto facit ꝙ in simili dicimus ꝙ legitima vel supplemētum legitime,ꝗuis dꝫ peti in vita p filiū naturalem ꝛ legitimuꝫ tamē etiā si nō peteret,transmitteret ad heredes vt no.ꝯcludit Sali.in.l.scimus.in pn̄n.C.de inoffi.test.ꝛ Bal.in.l.ij.in vlti.qđ. C.de lib.prete.sic etiā dicim⁹ in trebellianica,que lꝫ nō accepta transmittatur.l.ꝗcꝗ.ad.l.falci.ꝛ ita teneas,ꝙ lucruꝫ ex dicto statuto lꝫ non agnitū transmittit,ꝗuis contra ꝛ male consuluit Ang.in consi.lxxix.al's.lxxxi.incip.in dei noīe.Maria de bastardis cōtraxit ꝛc.ꝛ in scđo consi.seq.vbi mouetur p aliquas leues rationes quas reprehendit in specie do.Alex.in prealleg.consi. cl.in.ij.vo.vbi vide,ꝛ ibi circa finē limita hanc cōem cōclusioneꝫ vt nō ꝓcedat qñ lucrū dotis a statuto defert filijs iure hereditario,vt si in dote simul cū hereditate succederent:tunc non transmitteretur.ꝛ in istis terminis pōt saluari opi.Ang.reprobata.

19 ¶ †Pro pleniori tamē intelligentia huius cōis decisionis formo egregiam q̄stioneꝫ.Statuto cauetur prout vbiꝗ apud nos qđ si pater moriatur ab intestato,filij masculi succedunt,ꝛ excludunt feminas,que debent decenter dotari arbitrio duoꝝ ꝓpinquorum:pone moritur pater relicto filio masculo et femina:nō est dubiū qđ filius masculus virtute statuti in totuꝫ succedit,excludens feminam:sed pone,mortuo patre filius masculus sic stetit cum sorore et nō aliter adiuit hereditatem patris:moritur filius masculus relicta vna filia parua que succedit,nūquid ad filiam paruam transmittit hereditatē patris nō agnitam,que tota sibi defertur virtute statuti exclusa femina:an dicamusquod amita simul succedit cum nepte.ꝛ quidē videtur dicendū qđ si filius agnouisset per aditionē factā esset hereditas suū proprium patrimoniū vt dixi in.l.venia.C.de in ius voc.ꝛ tunc sine dubio filia sua parua in totū patri succedit.Sed q2 presupponimus ꝙ hereditatē nūꝗ̄ adiuit,dubiū stat,nūqđ trāsmittat ad filiā par uulam.nā partē hereditatis q̄ sibi defert de iure cōi transmittit ex potētia suitatis fm̄ cōem sniam,ꝛ in illa,filia paruula ꝓculdubio succedit:sed difficultas est in alia media parte:an succedit in alia dimidia,in qua solū succedit frater vigore statuti ꝛ sororē excludit,nūqđ in alia dimidia dicat suus:ꝛ illā trāsmittat ex potētia suitatis.ꝛ pfecto in trāsmissione vr̄ cessare rō finalis statuti q̄ fuit ꝙ masculus excludit feminas fauore agnati vt bona ꝯseruent in linea masculina.l.i.§.pe.ff.de ven.inspici.Cy.ꝛ alij in.l.i. ad fi.C.de adul.Jo.an.in addi.spe.i tit.de suc.ab intest.sup rub. q2 hic vtraꝗ est femina ꝛ sic transmittit ad filiā,bona non remanent in agna.masculorum:ꝛ sic cessat ratio finalis statuti:nec dicas ꝙ ista filia parua admittat ex ꝑsona patris masculi q2 subintrat ei⁹ locū.§.cū fili⁹.inst.de her.ab intest.qđ aduerte q2 als

20 errares in fundamentis.† q2 qñ filia succedit in locū patris nō credas ꝙ veniat ex ꝑsona patris:bene eius loco primo ponitur: sed postea succedit ex sua persona ꝓpria:ꝛ cōsiderantur qualitates ipsius filie ꝛ neptis,nō ipsius patris.ita magistraliter Bar. in.l.i.§.si filius.ff.de coniun.cū emācipatis liber.idem Bar.in.l. i.§.si sit.ff.de collat.bono.ꝛ alibi plene doc.vt soleo plene dicere in.l.qui se patris.C.vnde lib.mō ꝙ ista filia succedit in locū patris,erit in eodē gradu cū amita.sed si ꝯsiderentur qualitas filie ꝛ nō patris,vt debent ꝯsiderari,ista filia non reperit habere qualitatem ꝓpter quā amitā excludat:passus iste est altus ꝛ diffusus ꝛ valde disputabilis in quo possunt infinita pro et contra adduci:sed stringendo q̄tū pōt fieri(principaliorib⁹ adductis) ero ꝯtentus cōclusionem afferre.Istā questionē in terminis ponit Salic.in.l.i.in vlt.q.C.de adul.ꝛ ibi concludit,ꝙ portio delata filio maſ.virtute statuti,si non sit agnita p masculū in vita,nō transmittit ad eius filiaꝫ,sed in ea succedit soror ꝛ sic amita,motus tribus fundamentis q̄ breuiter refero.Primo q2 qñ aliqua portio cōtra ius cōe,defert ex iure speciali,ita demū haberet locū ius speciale,ꝯtra ius cōe,si portio sit expresse acceptata alias nō.l.emācipata.C.qui admit.l.i.§.ibidē.ff.de collati.bono.ſꝫ sic est in ꝓposito ergo ꝛc.Scđo q2 lex statuit ꝙ descendētes transmittant hereditatē patris nō aditā,ne fraudent debita portione.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.dicunt aūt fraudari debita portione quātū ad illā q̄ defert de iure cōi,ꝛ ista ne fraudent hꝫ locū transmissio:ergo cū nō cesset rō fraudationis in alia parte statutaria,cōsequenter dꝫ cessare transmissio:tñ illud est leue fundamentū.Ultimo mouet:q2 qñ filius trāsmittit ex potentia suitatis hereditatē,transmittit nō tanꝗ̄ aditā sed adeundā.d.l. vnica.C.de his qui añ aper.tab.ꝛ est melior tex.de iure.in.l.si qs filiū.in prin.ff.de acqui.here.si ergo portio statutaria transmititur tanꝗ̄ adeunda,ꝛ filia nō reperiat illius qualitatis p quam possit excludere amitā:ergo adire nō poterit.ꝛ p consequens vr̄ dicendū ꝙ non succedat.In eandē sniam inclinat Lud.ro.in.l. ventre.ff.de acqui.her.ex duobus,ꝛ pcipue q2 statutū excludēs feminas a successione patris ꝓpter masculū,intelligitur extātibus masculis q̄ patri succedant,alias femine non excludunt.ita pulchre no.Bar.in.l.ij.§.sed ꝛ si sint sui.per illū text.ff.ad tertu. ꝛ.l.i.§.si filium.ff.de bo.pos.ꝯtab.Bald.in.l.maximū vitiū.in.vi. col.C.de lib.prete.tñ Lu.ro.postea in hoc reliquit cogitandū. Pro eadē parte strīgere videt q2 regula est ꝙ qñ aliqua portio defert alicui de iure speciali,in eo nō habēt locū bñficia iuris cōmunis tex.est no.ꝛ reputatus sin.in.l.mulieri ꝛ titio.ff.de ꝯdi.et demon.ergo cū ad aliā partem maſ.non veniant iure cōi,sed speciali ꝛ sic statutario:ergo in illa parte nō dꝫ habere beneficiū iuris cōis,ꝛ ꝯsequēter beneficiū transmissionis.Ista sunt ex multis que principaliter stringūtur.Pro parte ꝯtria,ꝙ etiam pars delata maſ.p statutū exclusa femina,transmitti dꝫ ad filiam par uulam,etiā nō adita ex potentia suitatis,multū stringit:nā cōis snia est,ꝙ filius suus trāsmittit ex potentia suitatis hereditatē patris vt predixi:ergo sicut trāsmittit illā partem que defert ex iure cōi,ita dꝫ transmittere etiaꝫ partē q̄ defert iure statutario: alias seq̄t absurdū,qđ iste filius ꝑ parte dicat suus ꝛ quo ad partē nō.ꝛ sic in parte transmittat in parte nō,cōtra cōiter not. in.l.i.ꝛ.ij.ff.de acq.here.ꝛ q2 eadē res nō dꝫ diuerso iure censeri. l.eū qui edes.ff.de vsuca.ꝛ ita per istud fundamentū,ꝛ quedam alia similia,q̄ tamen necessario nō stringunt,tenuit in terminis Bal.in consil.incip.factū proponit sub hac forma.quedaꝫ quod refert formaliter Lud.in.d.l.ventre.item Paul.in.l.fi.ff.de acq. here.alia ratione,eandē partē cōsulēdo tꝫ do.Alex.in consil.xx. incip.viso processu cause vertentis inter Ray.in.i.volu.vbi multum diffuse examinat,arguendo ad partes:deinde respōdendo obiectionibus ꝛ inter cetera principaliter mouetur:q2 cū statutum disponat quod extantibus masculis,femina nō succedat patri:certe cum femina sit priuata p statutum a successione patris desinit esse sua,sicut si pater eā exheredaret,vt singulariter inqt Bar.in.l.i.§.sciendū.in fi.per illū tex.ff.de suis ꝛ leg.sequit bal. in.d.l.maximū.Jmol.in.d.l.ventre.ꝛ Lud.in.l.apud iul.§.idem iulia.ff.ad treb.ergo cū filia in successiōe patris desinat esse sua, ergo filius masculus in tota successiōe est suus:ergo totā debet trāsmittere ex potentia suitatis.Sed huic fundamento duplici ter rn̄deo:ꝛ primo pro doctrina Bart.in.d.§.sciendū.ꝓcedit qñ filius masculus successisset patri:tūc femina desinit esse sua: sed cū hic nō successerit,nō obstat statutum prout declarat ipsemet

21 Bar.in.d.l.i.§.sed ꝛ si sint.p illū tex.ꝛ alijs.s.alleg.†Uel scđo et notabili⁹ rn̄deo ꝙ deci.Bar.in.d.§.sciendū.ꝓcedit:qñ extātib⁹ masculis,statutū excluderet feminas in totum,et simpliciter loqueretur:tūc verum est ꝙ femina desinit esse sua:sed si statutum extantibus masculis non simpliciter excludat feminas,sed iubeat dotari:vt in casu nostro:tunc q2 dos succedit loco legitime vt declarat Bar.in.l.titio centū.§.titio genero.cū concord.ff.de

[a] ¶Stāte statuto.Adde Abb.i rub. de spon.ab. in.c.si inter virū.eo.tit. abb.in.c.iij. loco.de presump.abb. i.c.ex publico.de ꝯuer. ꝯiu.Car.za ba.in.c.cū dilectus.de consue.idē Car.in.c.ex tenore.d.te. Pe.d anc. in.c.i.de cō sti.idē Pe. de anc.in.c. quēadmo dū.de iu.iu. hōmodeu de signo.de mediolano ꝯsi.cclvi.in cip.i.q.ver tente inter do.vianinū abb.ꝯsi.i.in cip.gdā A. ꝯrit spōsalia.in.j.vol.

condi.⁊ demon.⁊ cōsequenter statutū vult ꝙ femina habeat le-
gitimā suā:⁊ ꝯñr eā nō priuat in totū,tūc femina non desinit esse
sua.it pulchre limitat illā doctrinā Bar.do. Alex.in.ꝯsi. cxxxi.
22 inci.trāsmissum est ad me nup ⁊c.† Pro eadē parte facit no.ver
bum Bal.in.c.j.in ti.epm vel Abb.in vsi.feu.vbi no.ꝑ illū tex. ꝙ
filia semel exclusa a successione patris per mas.intelligit̃ semper
exclusa,adeo ꝙ mors mas.nō ꝓdesset femine:⁊ istud reputat no.
ꝓpter statuta.ꝙ existentibus masculis femine nō succedāt, ꝙ lꝫ
moriat̃ mas.non relictis liberis,tñ ꝓ hoc femina nō admittet̃ ad
successionē paternā,idē Bal.in aut̃.sed ⁊ si qs in.vj.col.⁊ in.l. q-
bus.C.de secun.nup.ꝑ Frā.de are.in ꝯsi.l.incip.copiose ⁊ elegā
ter.in pe.to.Et si hoc dictū bal.est indistincte verū, multū strin
git ꝓ hac parte:sed ꝯsidera an debeat intelligi ꝫm Bart.in.d.l.
j.§.sed ⁊ si sint sui.ff.ad tertu.cū alijs.s.alle.habeo istā. q. ꝓ val-
de dubitabili ⁊ aliter pro nūc nō determino.adde tñ Alex.in.l.si
filius qui patri.ad fi.ff.de vul.⁊ pup.Itē vide Bar.in.l.liberoꝝ.
ff.de ver.sig.in.viij.vel in.ix.co.in ver.q̄ro retēto ⁊c.sed ibi auus
viuebat ꝑ Franc.de are.in ꝯsil.cxlij.ꝙ incipit viso statuto cōis
aretij.¶ Redeo ad difficultatē.s.tactā ⁊ addo ꝙ Bal.hic in.ij.
co.⁊.ij.oppo.tertio mō r̄ñdet ad obiectū,qūo quarta nō agnita
potuerit ad heredes trāsmitti,⁊ dicit ꝙ virtꝰ stipulatiōis ⁊ cau
tionis interposite ꝑ arrogatorē vt declaraui in euidentialibꝰ fa
cit vt agnouisse videt̃,q: in his q̄ debent̃ via Zctus non requirit̃
alia agnitio.l.cū pater.§.matre.ff.de leg.ij.⁊ propter hāc rōnem
infert,ꝙ lucrū dotis qd̄ defert̃ marito virtute statuti etiam non
agnitū,trāsmittit̃ ad heredes,q: debet̃ cā precedētis Zctus.ista
solutio lꝫ ꝑ scribentes hic nō impugnet̃,est euidenter falsa.⁊ cre
do ꝙ ꝓcesserit ꝑ inaduertentiā Bal.ꝙ quarta transmittat̃ vtu
te stipulationis ⁊ cautionis:q: cautio nō interponit super quar
ta:nec extendit̃ ad quartā,sed sup bonis arrogati,ꝓut declarat
gl.hic,in ver.quarta.⁊ est tex.in.§.cū aūt.⁊ ibi gl. expssa in versi.
iubere.⁊ Bart.declarat hic in scd̄o euidētiali.cū quarta debeat̃
23 ex ꝯstitutiōe diui pij vt.s.declaraui. ¶ † Scd̄o p̄ncipaliter no.
a ex tex.ꝙ sicut filius legitimus[a] ⁊ naturalis dꝫ habere quartā in
bonis patris.l.pap.§.qm̄ aūt.ff.de inof.test.ita etiā impubes ar
rogatus.⁊ in hoc ꝯueniunt:sed in vno impubes arrogatus quā
tum ad istā quartā vr̃ melioris ꝯditionis q̄ꝫ legitimus et natu-
ralis,q: pubes arrogatus pōt reuocare alienata ꝑ arrogatorē
in fraudē legitime sue.l.fin.ff.si qs in frau.patro.tñ secus vr̃ in fi
lio legitimo ⁊ naturali,per.l.nō vsq3.ff.si qs a patre fue.manu.et
pōdera rōnem illius tex.q: iniquū est ingenuis hoibus non cō-
cedi liberā bonoꝝ administrationē:tñ ille tex.loquit̃ ecōtra,qñ
filius alienauit in fraudē patris.⁊ illud tenuit glo.in.l.ij.C.si qs
in frau.patro.breuiter Bar.multum dubitauit de hoc in.d.l.nō
vsq3.⁊ multū se inuoluit:finaliter tꝫ ꝙ cū impubes arrogatꝰ pos
sit reuocare alienata in fraudē legitime sue, multomagis pote-
rit filiꝰ legitimus ⁊ naturalis,q̄ꝫuis econtra si filius alienauit in
fraudem legitime patris ⁊c.intelligit.d.l.nō vsq3.quam non ha
beo pro expedita:sed vide post glo.per Bar.⁊ oēs in.d.l.ij.si qs
in frau.patro.⁊ per Cy.in.l.j.in.vij.q.et ibi Bald.in antepe. col.
C.de inoffi.do.doc.in.§.item si quis in frau.vbi dixi inst.de act.
ponunt canoniste in.c.raynutius.de testa.tñ pro ꝯclusione bar.
facit quod signāter vult Bal.in.l.j.in.fi.C.si quid in frau.patro.
qd̄ si pater amisit oia bona sua in ludo azardi,filij possunt reuo-
care vsq3 ad eoꝝ legitimā,de quo etiam ꝑ Bal.in rubr. C.de cō-
di.ob tur.cau.⁊ in aut̃.ex testamēto.in pe.colum.xvj.char.C.de
colla.Jmo.in.l.si qs cū sciret.ff.de vsucap.ꝓ emp.Jn contrariū
tamen aliqualiter facere videt̃ cautela tradita ad priuanduꝫ fi-
lios legitima quam ponit Bar.post Cy.in.l. hereditariū ꝑ illuꝫ
tex.ff.de bo.auto.iud.pos.cū concor,qd̄ pater alienet omnia bo-
na sua,vt per eū ibi,cum legitima intelligat̃ deducto prius ere
24 alieno.¶ † No.tñ perpetuo ꝙ non sufficeret patrem alienantē
cōfiteri in instrumēto pretiū recepisse, nisi aliter vere appareat
de actuali numeratione.ita Jo.de pla.in.§.item si qs.ad fi.insti.
de inuti.stipu.motus per not.in aut̃.sed iam necesse.C.de dona.
ante nup.per Bar.in.l.per diuersas.C.manda.⁊ illā decisioneꝫ
25 Jo.de platea sequit̃ bar.veronē.in caute.xxxvi. ¶ † Ultra eos
ego cōfirmo,q: cōfessio patris facta in testō,in quo confitetur se
debitorē alicuius,nō hꝫ preiudicare filio quo ad diminuendam
eius legitimā,q: sic aperiretur via malitijs ad fraudandū filios
legitima ꝫm Bar.in.l.cū quis decedens.§.codicillis in discursu.
de leg.iij.⁊ hanc regulā expresse firmat Spec.⁊ Jo.an.in titu.de
cōfes.§.nunc videndū.ver.sed nūquid patris.do. Ant.de bu. in
c.quāuis.in.iij.col.⁊ ibi Panor.de re iud.Alex.in consi.xliiij.qd̄
incipit habita super eo in.j.volu.⁊ in cōsil.lxxviij. qd̄ incip. viso
⁊ considerato themate in eo.volu.vno tñ casu,impubes arroga
tus videtur in ista quarta esse melioris cōditionis q̄ꝫ legitimus
⁊ naturalis quā ponit Angel.in.l.papi.§.si qs impubes.ad fi.ff.
26 de inoffi.test. vbi vide sꝫ nō firmo.¶ † Tertio principaliter no.
in versi.nisi forte,ꝙ pater arrogator potest i quarta impuberis

a ¶ Filius legitimus.ad de diffuse ꝑ Ant.rosel.i tract. legitimationis.

arrogati substituere directo ⁊ pupillariter,vsq3 ad tempus pu-
bertatis:vltra non potest directo nec per fideicōmissuꝫ. Ratio
diuersitatis est ꝫm Bar.⁊ doc.hic:q: substitutio pupillaris dici-
tur prouisio ipsius pupilli.nā cū pupillus ipse nō possit ꝑ etateꝫ
testari: lex ꝑmittit patri:ꝙ possit sibi facere substitutionē pupil
larem,que dr̃ testamentū pupilli.l.maioribus.ff.de vul.⁊ pu.sed
fideicōmissum est onus.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulg. ⁊ pup.
de quo per gl.late Cy.⁊ alios in.l.ex tribus.C.de inoffi.testa.Et
si dicas.si pater arrogator intra pubertatem grauet impuberē
ꝑ fideicōmissum ꝙ restituat istā quartā titio:quare magis istud
fideicōmissum censetur grauamen et onus,q̄ꝫ si substituit titiuꝫ
27 pupillariter,r̄ñde ꝙ istud patet ex multis.† Et ex vno, maxime
q: substitutio fideicōmissaria impedit qd̄ bona non possunt alie
nari:etiā ꝑ tutorē cū pupillo ⁊ decreto iudicis,quin adueniente
die fideicō.alienata reuocētur.l.fi.⁊ aut̃.res que.C.cōia de leg.
⁊ ꝓpter hoc cēset̃ onus:sed substitutio pupil.nō impedit qn pu-
pillꝰ cui facta est substi.pupil.possit alienare bona,nec(eueniēte
casu substi.) pōt substitutꝰ illa reuocare:q: sicut,si testator fecis-
set testamentū,ꝓpter suū testm̄ nō impedit̃ alienare imo alienā
do intelligit̃ reuocare legata,nisi ex necessitate.l.fideicommissa.
§.si rem.de leg.iij.ita cū substi.pup.cēsetur testm̄ pupilli , per id
nō dꝫ impediri alienare.⁊ substitutꝰ alienata nō reuocat. Jta cō
cludūt Ang.⁊ Jmo.in.l.marcellus.§.res que.ff.ad treb. Bart.
⁊ Jmo.in.l.sed ⁊ si in condi.§.si seruum cōem.ff.de hered.inst.et
Raph.hic in.ij.co.¶ Jstud limitat singulariter Bald.vbi exa-
minat hunc passum in.l.nec ei.in prin.s.eo.vt ꝓcedat qñ aliena-
tio fieret per pupillū,cū tutor,ex iusta causa,tūc excludit̃ substi-
tutus pupil. a talibus alienationibus:sed si pupillus cum tuto.
alienaret sine iusta causa:pōt eueniente casu substitutionis sub
stitutus reuocare ꝑ.l.j.§.sed nūnullos.in ver.ad substitutū.ff.de
tu.⁊ ra.di.sequit̃ Lud.ro.in.d.l.marcellus.§.quidā.⁊ do. Alexā.
in eadē.l.marcellus.§.res que.qd̄ not.q: magna ⁊ memorabilis
limitatio est.¶ Limita tamē istum tex.dum vult ꝙ pater in ista
quarta nō pōt grauare impuberē ꝑ fideicōmissuꝫ: intellige ve-
rum,qñ grauamen esset nominatim iniunctum in personā impu
beris:tunc nō valet vt hic:secus si onusꝰ fideicōmissi esset nomi
natim iniunctū in personam substituti pupil.q: lꝫ pater arroga
tor,nō possit fideicommisso grauare impuberē.pōt tñ grauare
28 eius substitutū pupillarē.¶ † Jsta limitatio probatur optimo
simili.nā lꝫ pater nō possit filiū legitimū et naturalē in legitima
sua onere fideicōmissi grauare,q: omne grauamē positū in legi
tima oīno reijcit̃.l.omnimodo.⁊.l.scimus.§.j.C.de inoffic.testa.
tamen substi.pu.legitime filij pōt grauare onere fideicommissi.
text.est sing.in.l.si fundū per fideicōmissum.§.fi.⁊.l.seq.ff.de leg.
j.Cy.Bar.⁊ alij in.l.ex tribus.C.de inoffi.test.Bar.in.l.ij.in p̄n.
ff.de vulg.⁊ pup.Bald.in.l.cū virū.in.iiij.col.C.de fideicō.ergo
eodē modo erit,in quarta impuberis arrogati,⁊ hoc vltimū ex-
presse tꝫ Bal.hic in.in.oppo.qui reputat no.dignū.⁊ puto ꝙ rō
diuersitatis in vtroq3 sit aperta,quare pater arrogator ⁊ eodeꝫ
modo pater verus ⁊ naturalis nō possit in legitima filioꝝ iniū-
gere onus fideicōmissi ⁊ tamen tale onus possunt iniūgere sub-
stitutus pupillariter credo ꝙ ratio colligitur ex regula:quē nō
honoro grauare nō possum.ecōtra sic.l.ab eo.C.de fideicō. cum
si.tunc sic quando pater relinquit legitimā filio,eū nō honorat,
q: vellet nollet,lex cogit eū relinquere.⁊ sic filꝰ hꝫ legitimā ex ꝓ
uisione.l.vt hic.in fi.ergo pater nō pōt aliqd̄ onus iniūgere:sed
qñ pater substituit aliquē pupillariter pupillo eum honorat,cū
potuisset substituere aliū quē vellet.ergo cum substitutū hono-
ret,q: habet cōmodum substitutionis:consequenter potest euꝫ
grauare onere fideicōmissi.⁊ sic qñ nunq̄ꝫ haberemus.l.de hoc,
29 tñ ad istud vrget dicta rō.† Caue tñ,q: alibi totū ecōtra decidit̃
ꝙ si pater exheredet filiū suum pupillum,ꝙ ab ipso filio exhere
dato pōt legata relinquere.⁊ tñ a substituto filij exheredati le-
gare nō pōt.l.cū quidā. C.de leg.l.qui fundū.§.qui filios.ff.ad.l.
fal.⁊ istud ꝓcedit etiā in milite.l.miles ita.§.si miles.ff. de testa.
mili.⁊ que sit ratio,durum est respondere:soleo tāgere in.d.l.cū
30 quidam.C.de leg.† No.tamen diligenter,ꝙ qñ substitutio fidei
cōmissaria iniūgit substituto pupillariter impuberi simpliciter
ꝙ tamen non durat semper,sed solū durat tanto tēpore quanto
pupillaris substitutio ⁊ nō vltra.et sic finit̃ pubertate, ⁊ sic in ea
speciale est istoꝝ casu.tex.est de hoc solēnis in.l.ꝙ fideicōmissum
ff.de leg.j.⁊ nō est alibi in iure ꝫm Dy.bar.⁊ alios ibi,q̄ꝫuis regu
31 lariter substitutio fideicōmissaria semper duret.† Aduerte etiā
diligenter ꝙ predicta ꝓcedunt in casu certo,ꝙ si onus fideicom
missi sit expresse iniunctū impuberi nihil valet:si aūt eius substi
tuto pupillari valet:q: in dubio qñ onus fideicōmissi est simpli-
citer iniunctuꝫ:etiā si sit dictū post mortē filij:tñ intelligitur in-
iunctū nō filio sed substituto pupillari.cōsequenter,vꝫ et ita sin-
gulariter Bar.in.l.q duos.ad fi.ibi not.ꝑ glo.ff.de vulg.et pup.
⁊ ibi sequunt̃ Jmo.⁊ Pau.⁊ Jmo.in.l.coheredi.§.cū filio.eo.ti.
vbi reputat

vbi reputat hoc no. et in cõmento. c. raynutius. de test. circa fi. tractatus vul. substi. Ful. et Pau. de ca. in. l. eam quam. C. de fideicõ. Raph. cu. in. l. j. §. fi. ff. de vul. et pu. et do. Alex. in. d. l. cohæredi. §. cum filie. et Alex. in consil. xx. in. iij. vol. incip. attentis verbis testamẽti. in pe. col. est verũ q̃ cõtrariũ expresse tenet Bar. de quo mirandũ est in. d. l. cohæredi. §. cũ filie. ver. q̃ si heredẽ. per illum tex. quẽ ad hoc dicit tenendũ perpetuo mẽti. vt ibi p eum. ibidẽ Bar. in. l. codicillis: in prin. p illũ tex. ff. de vsufr. leg. Pau. de ca. in cõsi. cxcviij. qd incipit in casu presenti p tex. in. c. si pater. de testa. in. vj. sed tu tene pcedentẽ opi. q̃ est cõior, et suadet apta rõne q: onus fideicõmissi intelligit iniunctum ei cui potest iniũgi, vt declarat Bar. in. l. centurio. ff. de vul. et pup. ad hoc vt actus magis valeat q̃ sit nullus, per regulam. l. quoties. ff. de re iu. et. l. quoties. ff. de re. dub. et ad. §. cũ filie. rñdeo fm Mod. ibi et Bar. in. d. l. q duos. in fi. q̃ ibi onus fideicõmissi fuit expresse iniunctũ ipsi

32 filio. ¶ † Scdo principaliter limita predicta q̃ onus fideicõmissi nõ potest expresse iniungi filio impuberi siue naturali et legitimo siue arrogato, et si iniũgat est nullũ: tñ nõ inuenio istã limitationem vsq; nunc ad hoc ab aliquo consideratã, necvnq̃ cogitaui nisi nunc. etiã videbit tibi multũ mirabilis vt pcedat si filius acceptet legitimã suã sed si eã nõ acceptaret, forte q: expresse repudiaret. vel q: statim moreret anteq̃ agnosceret, vt in casu huius. l. quo casu legitima trãsit ad substitutũ isto casu dico mirabiliter q̃ lz fideicõmissum fuerit noiatim iniũctũ impuberi et sic nihil valet, tñ q: legitima trahit ad substitutũ vz, et substitut⁹ tenetur ad fideicõmissum, lz sibi nõ sit iniunctũ. istã limitationem probo p tex. in simili a me ad hoc nouiter ponderatũ in. l. cũ patronus. ff. de leg. ij. vbi grauamen nõ põt imponi in legitima patroni. et si iniungat est ipso iure nullũ, tñ si patron⁹ nõ acceptat legitimã, et trãsiret ad substitutũ vulgarẽ: q: substitutio vulgaris nõ est onus, certe substitutus tenet ad on⁹ fideicõmissi, lz sibi nõ esset iniunctũ sed patrono noiatim. Et hunc tex. ad hoc multum no. et signat pa. in vtraq; lect. ibi tã paduana q̃ bono. Et p illũ tex. singu. infert, limitari iura que dicũt: q̃ filio legitimo et naturali nõ põt in legitima iniũgi onus fideicõmissi vt predixi tamen si noiatim iniũgatur et filius nõ acceptet legitimã et sic legitima vadat ad substitutũ, substitutus tenebit ad onus fideicõmissi: q: lz onus fideicõmissi nõ valeret quo ad psonã filij vz tamen quo ad personã substituti: q: per legitimã mutationẽ psone perdit priuilegiũ. alleg. in arg. l. paulus respondet q̃ nihil facit. ff. de acquir. here. nec hz obstare fm eũ qd illud q̃ a principio non vz, nõ põt postea ex postfacto validari, q: respondet q̃ vsq; retro fingit valere, q: fingit iniunctũ ipsi substituto p dictã. l. cũ patronus. ergo idẽ puto posse dici in ista quarta impuberis ar-

33 rogati. et istud bene no. ¶ † Quarto no. ex tex. ibi nisi ad quartã solã, differentiã inter patrẽ arrogatorẽ. et naturalẽ: q: pater arrogator nõ põt substituere pupillariter nisi in sola quarta quã dz impuberi arrogato: sed pater verus, põt substituere in oib⁹ bonis pupilli. l. sed et si plures. §. ad substitutos. ff. de vulg. et pup. §. nõ solũ. insti. de pup. substi. rõ est, q: in arrogato alia bona preter quartã debent ad eos ptinere qbus spectarent, si arrogatio nõ fuisset. ita q̃ substitutio arrogatoris nõ põt eis preiudicare: l. nec. ei. §. j. s. eo. fm doc. hic. et inter ceteros Alb. in. ij. opp. et bal.

34 in. ix. ¶ † Quinto no. ibi q: hoc nõ iudico. q̃ q facit illud ad qd per legẽ obligat, non dicit cõferre beneficiũ, cõcor. l. pxima. ff. de ritu nup. l. vnũ ex familia. §. si de falcidia. ff. de leg. ij. l. si seruo fi-

a deicõmissa. ff. de here. insti. Hinc dicim⁹ q̃ in necessitatibus[a] nemo liberalis existit. l. rem legatam. in fi. ff. de adi. leg. quemadmodum ecõtra qui exequit dispositionẽ iuris, nõ dicit partẽ graua-

35 re. c. nouit. de appel. ¶ † Vltimo vt nihil omittat inquantũ dixi. s. in euidẽtialib⁹ circa dictionẽ mox. qd importet, q: magis cõiter tenetur q̃ capiatur improprie mox pro postea. adde q̃ istud vult glo. j. in prin. et vult Bar. in summario. Itẽ inquantũ dixi. s. in euidẽtialibus de dictiõe quoq;, in tex. posita, qd implicet: adde nunc q̃ Fulg. hic in primo no. et etiã sup glo. j. in. iij. col. dicit q̃ dictio quoq; implicat cautionẽ p quã pmittit arrogator restituere bona &c. vt in. l. precedẽti. in ista implicatiua includitur q̃ heredes etiã tenẽtur ex illa cautione: q: eius effectus transit ad heredes arrogatoris. ¶ Capio gl. primã magnã q̃ diuidit per Bar. hic in repetitione. in. xij. co. vt videre potes per eũ, sed tu clarius diuide eum in tres partes principales. In prima loquit qñ pater arrogator premortuus est ante impuberem arrogatũ et nullum dedit substitutũ arrogato in quarta: hoc ideo dixi vt ista prima pars differat a tertia principali gl. parte. et ita etiam presupponit Bar. hic in lec. in. ij. co. si bene inspicies. In secunda parte ibi sed quid si prius glos. format questionem ecõtra qñ primo mortuus est filius arrogat⁹ ante patrẽ arrogatorem. In tertia ibi sed pone arrogatorem gl. reuertitur ad primam questionem, qñ arrogatus pmortuus est sed dederat substitutũ pupil. In quarta quomodo tũc succedatur pupillo habenti alium substitutum pupil. a patre naturali vel habẽti veniẽtes ab intestato. Rursus tertia pars principalis subdiuidit in quinq;. In prima format questionẽ sed nihil audet firmare. In secunda format aliã q̃stionẽ. In tertia rñdet vtriq; qõni vno mõ. In quarta infert vnũ mirabile. et dicit Bar. hic in. j. col. ver. penul. aliter dicit qd ex ista illatione gl. colligitur tertia solu. ad dictas questiones: secũda ibi sed nunquid dicam substitutum: tertia ibi dicam ergo substitutũ: quarta ibi vel dic qd heredes: quinta ibi et sic ex predictis. ¶ Ex prima parte principali gloss. habes duas

36 cõclusiones: prima est † quod si premoriat pater arrogator deinde impubes arrogat⁹ quod substitutus pupillariter a patre naturali succedit in totũ huic pupillo: et qd substitutio pupillaris q̃ per arrogationẽ et sic per mutationẽ status pupilli fuerat extincta, durat extincta, attẽto iure ciuili, sed de equitate pretoria reconualescit: cum remotũ sit impedimẽtum pa. po. et impubes tempore mortis sue reperiatur sui iuris: istam conclusionẽ tenent magis cõmuniter doc. hic Bar. in lectu. et in repeti. Alb. in. iiij. col. et Bal. in. ix. et pro illa cõclusione videt tex. apertus in §. non tamen allegat. in glo. Pro eadem parte Bal. et Alber. hic addunt tex. in. l. postumus. ff. de iniust. rup. nec aliter declarant: tu aduerte q̃ principium illius. l. nihil facit. Sed credo q̃ velint allegare ver. idem et circa. vbi tex. loquitur quando testamẽtum sit irritum, q̃ dicitur esse, quando testator dat se in arrogationẽ prout ibi gl. declarat. et ibi dicitur quod recõualescit testamẽtũ iure pretorio si esset impedimẽtum arrogatoris, et sint instituti in eo venientes ab intestato: sed dicet aliquis pdictus tex. ibi probat de directo oppositũ, arguẽdo a speciali: ibi eñ testamentum ruptum per arrogationem: ita demũ reconualescit de iure pretorio: quia in eo sunt instituti veniẽtes ab intestato, quia causa intestati fouet causam testati cũ omnino illi ab intestato succederent: sed in questione gl. nostre non dicitur quod substituti pupillares essent alias de veniẽtibus ab intestato, poterant eñ esse extranei ergo non dz substitutio reconualescere, vnde oportet presupponere de duobus alterũ, aut qd restringat q̃stio gl. qñ substituti pupil. erant de venientibus ab intest. vt. d. ver. idẽ aut est necessariũ dicere q̃ gl. nõ bene dicit per illũ tex. Et hoc modo per illum tex. in ver. idem, mirabiliter restringitur. §. nõ tamen. alleg. in glo. fuit multoties dubius. in. d. versi. idem. Sed inuenio qd Bald. singulariter in. l. fi. in. ix. col. in ver. tertius casus. C. vnde legi. respõdet ad illum versic. idẽ circa. qd ideo ibi ad hoc vt testamentũ testatoris arrogantis reconualescat de iure pretorio, requirit quod in eo sint instituti veniẽtes ab intestato q: alias non posset reconualescere nisi interuenisset nouũ iudicium et noua declaratio voluntatis. l. qui liberis. §. testamẽto ff. de bo. pos. cõ tabu. Et oportet q̃ illa noua voluntas in epistolis vel codicillis declaret corã quinq; testibus vt ibi. Sed quando in testamẽto irritato p arrogationem sint instituti veniẽtes ab intestato cessante arrogatione recõualescit testamẽtũ de iure pretorio absq; alia declaratione, tex. est sing. in. d. ver. idẽ per quẽ singulariter limitatur. d. §. testõ. et multũ no. Sed q: questio gl. nostre pcedit, nõ qñ testator fuit arrogat⁹. et sic nõ loquit in maiore, sed in minore quo ad hoc vt substitutio pupil. extincta p arrog. recõualescat nõ requirit declaratio noue volũtatis q: pupillus nõ hz velle nec nolle. l. j. C. de fal. mo. fm doct. hoc ideo, sicut nõ requirit declaratio noue volũtatis: sic etiã nõ requirit q̃ sint instituti veniẽtes ab intestato: q: alterũ ex eis requireretur in testõ maioris: hoc modo declaro qõnem gl. et alia iura alleg. que nullibi inuenies sic enucleata. Tertio pro hac parte alle. l. q soluẽdo nõ erat duos. ff. de here. inst. sed illa. l. nõ facit fm Bar. hic in repe. in. viij. co. et Bal. in. ix. q: ibi nõ erat defectus in persona testatoris nec substãtia testamẽti vt hic: ideo ibi testm̃ recõualidatur. ad idẽ alleg. l. filio pterito. ff. de iniust. rup. et in. l. posthumo. C. de bo. poss. cõtab. q̃ iura nihil faciunt: contrariã opinionem tz Mart. fili. relatã p Bar. et oẽs per text. in. l. qui liberis. §. testõ. ff. de bo. pos. fm tab. et q: ille. §. testõ. est difficilis ideo habes casum clarũ figuratũ p Ang. in. l. sancim⁹. in bona lec. in vlt. co. C. de testa. et vide Jo. fab. in. §. nõ tñ. insti. qui. mod. test. infir. vbi format multas necessarias questiones in casu illius. §. testõ. per Bal. in. l. j. in. ix. co. C. vnde legi. per Bal. et alios in. d. l. sancimus. Imol. in. l. j. ff. de his q̃ in test. delẽ. et ad illum. §. testõ. rñde vt per bar. et alios hic. Et si tu subtilis dicas quare in. l. posthumo. in prin. testamentum annullatum reconualescit de iure pretorio absq; eo quod declaretur de nouo, dixi rationem quantũ ad ver. idem. et circa fi. Nũc quero rationem quantum ad principium. l. vbi non requirit q̃ testator declaret nouam voluntatẽ ad reconualidãdum testamentũ: quando posthumus cuius natiuitate fuit annullatum testamentũ moritur viuo testatore puto posse respõderi q̃uis tactũ nõ inueniam ab aliquo quod in §. testõ. testm̃ fuerit irritatũ ex facto volũtario precedẽte a facto et mera volũtate testatoris: qui post testm̃ declarat se in arroga-

a ¶ Necessitatibus. adde l. si qs pro re. ff. de do. inter vir. et vxo. text. cũ gl. in. l. fiu su fructu ð iu. do. car. zab. in. c. cognoscentes. in vij. qd. ð cõstitu.

tionem:idē cessante arrogatione ad eius cōfirmationē requiritur noua voluntas in confirmando: sicut prius intercessit volūtas in irritando. Sed in.d.l.postbumo.in prin.testm̄ non fuit irritatum ex facto voluntario testatoris immediate:sed facto alterius idest natiuitate postbumi.ideo sicut ibi volūtas testatoris nō accessit ad destructionē testamēti.ita non requirit ad eius cōfirmationem,⁊ puto qḋ sit pulchrū et subtile. Istam opi. Mar. fili.cōtra cōem tʒ Fulg.bic in.ij.⁊.iij.col.quinq3 medijs. sed pretermissis quatuor tāq3 leuibus, adducit in mediū forte tex.in.l. causa cognita.ff.de vulg.⁊ pu.rñde qḋ ibi impubes fuit premortuus ante arrogatorē.⁊ sic cum tpe mortis impuberis duraret adbuc impedimētum pa.po.⁊ sic substi.pupil. recōualescere nō potuit.vt dicit tex.exp̄sse in.d.§.nō tñ.ideo in casu necessario p̄uidetur substituto remedio cautionis,tenēt doc.in seq.q.glo.et sic erit ibi tex.pro seq.q.Nō omitto tamen ꝙ Ray.Bal.⁊ Alex. in.d.l.cā cognita.intelligunt illū tex.dū loquitur de actionibus vtilibus scʒ bereditarijs,nō ex cautione vel stipu.Sed credo ꝙ male respōdent.Primo p̄pter equiparationem quam ibi facit tex.scḋo quia quando impubes arrogatus moritur viuo adbuc arrogatore,substitutio nō recōualescit.nec ex ea agi potest nec directo.nec aliter,vt tenēt doc.in sequenti parte gl. quare non recedas a sententia gl.⁊ doct.bic.pro qua vltra supradicta adde duo bona fundamēta que ponit Albe.bic in.iiij.col.tamen contra cōem sententiam duo me turbant inquantū glo.Bar.⁊ doc. bic intelligunt.§.nō tamen.ꝙ loquit in minore arrogato,⁊ preterea ibi non requirit declaratio noue voluntatis vt requiritur in.d.§.testamento.in boc non quiescit animus,primo q2 restringitur multum.§.non tamen:sed fortius dico ꝙ loquit in maiore vt p̄bat ibi tex.in ver.testator:vbi p̄supponit ꝙ erat ipse qui fecit testm̄.⁊ dedit se in arrogatione:ergo nō minor, et p̄pterea glos.dicit ibi ꝙ requiritur declaratio noue voluntatis:per.d.§. testō.⁊ sic cū ille tex.nō faciat pro conclusione gl.⁊ doc.ergo ista cōclusio nullibi probabitur iure.Scḋo aliud me turbat ꝙ dicā nunc in scḋa cōclusione buius glo.Non omitto etiā ꝙ posset dubitare,quare in ista gl.in.d.§.nō tñ.⁊ in.d.§.testō.media tēpora noceant,quibus testm̄ rumpit de iure ciuili,et iure pretorio recōualidatur,cū tamen alibi tradatur regula,ꝙ media tempora nō nocent de iure ciuili,sed sufficit fuisse babilē tēpore testamēti ⁊ tēpore mortis.l.sed si in ꝯdi.§.solemus.⁊ in.l.alienū.§.in extraneis.ff.de bere.insti.⁊.§.in extraneis.insti.de bere.qua.⁊ diff. Respōde ꝙ nos loquimur,qñ defect⁹ cadit in persona testatoris,⁊ cōsequenter in causa efficienti,q2 cum maior sit defectus in eo etiam media tempora nocēt,sed.ll.cōtrarie loquunt qñ adest defectus in persona beredū.Et pro isto responso pōdero.l. qui soluendo nō erat duos apolonios.ff.de bere.instit.declarando vt declarat Bar.bic in repe.in.viij.co.⁊ Bal.in.ix.et.s.retuli.et
37 sic babes plene discussam primā conclusionem gl.¶ †Scḋa cōclusio est,qḋ substitut⁹ pup.cuius substitutio erat extincta per arrogationē impuberis,⁊ recōualescit de iure pretorio: per consequēs sequit ⁊ infertur,ꝙ iste substitutus non succedit de iure ciuili:q2 eo iure substitutio durat extincta,sed solū succedit de iure p̄torio p̄ bo.pos.bere.pe.cū ista ꝯclusione gl.cōiter trāseunt Bar.antiqui ⁊ noui,excepto Mar.fil.⁊ Ful.quibus videt absurdum,ꝙ possit ꝯpetere bo.pos.bere.pe.que nō dat cōtra ti.possidētem.l.regulariter.de pe.⁊ rōnem assignat Bar.in.l. bereditatem.C.e.ſʒ tu dic,ꝙ beredes arrogatoris nō possidebāt titulo, bona pupilli:sed p̄ berede vel possessore,tñ magis vrget text. q dicit beredes arrogatoris teneri ad restituēdum bona,⁊ sic esse obligatos;tūc si petitio bereditatis ⁊ bo.pos.ber.pe.sunt actiones reales.l.sed ⁊ si.l.§.petitio.et ibi not.Bart.ff.de pe.bered.l. sinautem.§.sed ⁊.is.ff.de rei ven.⁊ declaraui plene in rubrica . ff. si cer.peta.quomodo ergo realis potest cōpetere ibi est obligatio.§.j.insti.de ac.in boc multū dubito.Jtē ex quo beredes arrogatoris tenentur restituere bic bona,ergo apparet ꝙ dñiū bonorū impuberis qḋ erat translatum in arrogatorem.institu. de acqui.per arro.in prin.fuerit etiā translatū in beredes mediante eorum aditione,ergo impossibile est ꝙ possunt cōueniri bo.pos.bere.pe.q̄ nō cōpetit contra dñm.sed cōtra eum qui babet nullam pos.sine iure.l.pro berede.ff.de peti.bere.⁊ iuri. prealleg.Jn bac etiā multū dubito nisi diceres sed non placet ꝙ.l. ista,sic disponit fauore pupilli.Tertio dubito in alio ꝙ nō reperio alicubi declaratum.nā presupponunt glo.⁊ cōiter doc.ꝙ ex ista substitutione pupillari semel extincta ⁊ postea reconualidata de iure pretorio,qḋ possit agi.et cōpetat bono.pos.bere. pet. istud videtur in terminis cōtra.d.l.qui liberis.§.testamēto.vbi quādo testamentum irritatur per arrogationem,⁊ postea de iure pretorio reconualescit q2 cessat arrogatio,certe ex eo non potest agi,sed solū ꝯpetit exceptio si scriptus beres reperiat possidere,vt probat tex.ibi non de viribus testamenti.⁊ ita ibi declarant gl.Ray.⁊ Bar.idem tenent Bal.Sali.⁊ Alex.in.d.l.sancimus.C.de test.sed ad boc rñdeo ex medulla Barto.⁊ doc.bic,ꝙ tex.in.§.testamēto.loquitur in maiore:nos in minore,⁊ puto ꝙ rō diuersitatis sit ista,q̄uis nemo declaret,puto ꝙ sit pulchrum ⁊ subtile.nā in testamēto maioris semel irritato per arrogationem,ad boc vt recōualescat,requirit noua declaratio noue volūtatis:vt ibi dicit tex.sed illa noua volūtas q2 nō fit ita solēniter vt in testamēto requiritur:ideo non est sufficiens facere ꝙ ex illo testamento possit agi,sed exceptionem inducit. Nam ad boc vt possit agi requireret , ꝙ de nouo fieret testm̄,sed in casu nostro in minore substitutio nō recōualescit p̄pter nouam volūtatem:sʒ ex dispositiōe.l.que pōt facere ꝙ ex ea agi possit. Posset etiam p̄babiliter dici ꝙ in.d.§.testō.in primo casu, ex testō per nouam volūtatem reconualidato agi pōt , non in secundo casu qñ testator solum incidit scḋm testm̄ vt primū valeret:tūc ex primo agi nō pōt:q2 ibi non interuenit declaratio noue volūtatis coram.v. testibus sicut in primo,tūc verum est quod primum testamētum est efficax solum ad dandū excep.non actionem.et ita in terminis in.d.§.testamēto.inuenio ad literam tenere Ange. in.l.sancimus.in bona lectu.in vlti.co.C.de testa.ideo nō pono tamē istud vltimum pro constanti.q2 gl.⁊ doc.cōmuniter oppositum tenēt,⁊ refragat eq̄paratio quā facit tex.in.d.§.testō.in ver.non
38 secus.¶ †Jn scḋa parte glo.ibi sʒ qd si prius decessisset.ex qua babes,qḋ quando impubes arrogatus mortuus est viuo arrogatore,quod tunc substitutio pupillaris extincta non reconualescit.⁊ propterea substitutus admittitur ex stipulatione expressa vel tacita:istam cōclusionē tenent cōiter doc.⁊ antiqui ⁊ Mod. ⁊ etiam Fulg.bic,q2 cum substitutio pupillaris sit extincta propter arrogationem:⁊ adbuc durat impedimentū reconualescere non potest.Jtē nec ab intestato aliqui venire possunt , quia scḋm bec iura filiusfami.non babebat beredē,cū p̄r omnia iura peculij occuparet.l.ij.ff.de castren.pecu.ideo necesse est agi stipulatione vt in gl.Hanc opi.reprobat solus Bart.bic in repe. in.ix.co.per duo aut tria fundamenta leuia et respondet ad opposita.Ego alias publice disputaui būc articulum.⁊ tenui contra gl.⁊ ꝯmunem sentētiam,⁊ ita solebam legendo alias tenere, quod imo substitutio pupillaris reconualescat,etiam isto casu quo ad viueret pater arrogās.Mouetur Bar.quia arrogatio nemini debet esse damnosa.l.nec ei.§.eo.cum si.s.eo.Sed si diceremus substitutionē pupillarē extinctā non recōualidari, arrogatio esset substitutis damnosa:quia dato quod possent ex stipulatione agere,vt dicūt gl.⁊ doc.certe per istā nō esset sufficiēter p̄uisum.Nā pone qḋ bona impuberis reperirent penes tertiū possessorē,certe ex stipulatiōe que est actio mere personalis non pōt agi ꝯtra tertios possessores.l.si.in prin.ff.de cōtraben. emp.sicut pōt agi ex substitutione.Jtē pone,ꝙ arrogator restituisset in vita bona buic impuberi,certe p̄ restitutionē esset extincta ob.ex stip.q2 solutione eius qḋ debet ⁊c.instit.quib.mod. tol.ob.in prin.vnde tūc substituti nō possunt ex stipulatiōe agere.Tertio adducebā forte tex.in.l.p̄r instituto.§.fina.ff.de capt. vbi substitutio pup.fuit extincta per captiuitatē id est p̄ seruitutem impuberis.l.si qs filio exberedato.§.irritū.ff.de iniust.rup. pone ꝙ tēpore mortis pupilli adbuc duret impedimētum, et sic seruitus:certe non obstāte impedimēto adbuc recōualescit substitutio pupil.de equitate p̄toria,idem in casu nostro: nec ibi bʒ locū fictio.l.cornelie.vt ibi tex.Et lʒ in contrariū fortiter vrgeat tex.in.l.lex cornelia.§.si pater.ff.de vul.⁊ pu.rñde ⁊ cōcor . vt ibi gl.⁊ doc.Sed quicquid al's tenuerim nūc teneo cōem sniā per tex.in.l.cā cognita.ff.de vul.⁊ pu.vt dixi in p̄ce.parte glo.Et ad alle.in oppositū rñdeo,⁊ primo, qñ bona essent penes tertiū, nā si culpa arrogatoris,teneret perinde ac si possideret. arg.l. is q dolo.cū si.ff.de rei vē.al's ageret cōtra partē arrogatorē. et ipse pater in quē erat translatū dñium p̄ ti.insti.de acq.p̄ arrogationem in prin.⁊.l.q liberis.§.testō.ff.de bo.pos.s̄m tab.ageret contra tertiū pos.ꝯsidera tñ plenius in boc.Ad scḋm qñ arrogator restituisset bona in vita:⁊ dicebat ꝙ obligatio ex stipulatiōe esset extincta,rñdeo negādo,cū restitutio esset facta añ tēpus arg.l.cū pater.§.a filio.ff.de le.ij.nō obst.l.pater instituto.§. fi. q2 rñdet ꝙ ibi ideo recōualescit substi.pu.durāte adbuc impedimēto p̄pter mentē fictionis.l. cornelie. p̄pter quā p̄tor ita sustinet ac si lex cornelia loqueret isto casu q2 aliud remediū ibi ꝯpetere nō poterat p̄ut bic,vbi p̄uidet p̄ stipulationē.¶ Jn vltima pte gl . ibi sed pone arrogatorem:possunt fieri duo articuli,vt facit bal.bic.sed simul expediā sequēdo ordinē bar.⁊ magis cōeʒ.Jn bac difficultate sunt quatuor princip.snie due in gl. ⁊ due extra gl.Pro prima opi.gl.vltra fundamentū Bart.bñ facit tex.in.l. j.§.j.iuncta gl.no.C.de secū.nnp.⁊ text.in.l.cogi.§.bi q solidū.ff. ad treb.que iura ad boc alleg.Bar.bic in repe.in.x.col.istā primam opi.tʒ Ful.bic,sed nibil egregiū adducit,ꝙ dignū relatu videat:istā opi.reprebendūt Alb.Bar.Bal.⁊ cōiter alij, p̄ argu sufficiēti partiuʒ enumeratione.¶ Ultra doct.stringe fortius ar.q2 si

arg. q2 si verũ esset φ substitutus in quarta teneref iure fideicõ. ad restitu. φ tñ stare nõ põt, ,ppter fundamentũ doc. ego habeo φ in fideicõmissaria substitutiõe etiam expressa nõ veniũt nisi bona patris substituentis, non impuberis: q2 p fideicõ. succedit patri, non in bonis impuberis. in. l. coheredi. §. cũ filio. ff. de vulga. τ pup. quo ergo p fideicõmissariã substitutionẽ (dato φ eẽt) teneref substitut⁹ ab arrogatore, restituere alia bõa pupilli certe nullo modo, τ illud stringit p cõi snia cõtra glo. adde tria alia fundamenta q̃ adducit Bal. bic in. viij. col. Scõa opi. gl. ibi: vel dic φ heredes arrogatoris, reprobaf p oẽs, τ obstant fundamẽta quibus precedẽs opi. subuertif. tertia est opi. extra gl. Ja. de Are. quã tenẽt Ja. bu. τ Ja. de bel. τ est de directo 3ria pme opi. gl. p qua opi. Bar. adducit duo fundamenta, sed puto φ vtrũq3 sit falsuz, τ primum est, φ substitut⁹ in quarta a patre arrogatore cẽseaf loco legatarij, cũ adsit heres vniuersalis, sc3 substitut⁹ a patre naturali q succedit in bonis pupilli, p regulã. l. quoties C. de here. insti. τ. l. j. §. si heres. ff. eo. nam regula illarũ legũ procedit qñ ex eodẽ testõ succedif, sed cũ hic succedaf ex diuersis q̃libet cẽsef loco heredis nõ legatarij. ita dicit ipsemet bar. in repe. in. x. col. Alb. de ros. τ Ful. hic, preterea regula legũ als pcedit qñ qs est institutus in certa re, dato coherede vniuersali: s3 hic est institutus in quota q̃uis nõ ,pprie dicaf quota hereditatis p no. per gl. in. l. cũ a matre. C. de rei ven. Jtẽ scõm fundamẽtum Bar. φ directa pu. d3 conuerti in fideicõmissariã p regula3 l. ex facto. in prin. ff. ad treb. cũ si. pcederet in casu, qñ testator potuisset p fideicõmissariã substitutionẽ: s3 in casu nostro, arrogator si vellet expsse nõ posset in psona impuberis substituere per fideicõ. vt hic in tex. ergo minus directa poterit in fideicõmissariam resolui. Scdõ τ fortius, dato φ istud fundamentũ esset verum nõ pbaret φ magis debeat obligari substitutio pup. facta ab arrogatore q̃ a patre naturali: q2 scõm istud fundamẽtũ pupil. substitutio facta a pr̃e naturali põt resolui in fideicommissariã: quarta est op. Pe. Cy. et hec vera τ magis cõiter approba-
39 ta † φ quilibet substitut⁹ admittaf, vel veniẽtes ab intestato, simul cũ substitutis ab arrogatore: q2 dato vno incõuenienti plura sequunf vt hic per doc. l3 alias dicamus qd allegare inconueniens nõ est soluere. p hac snia facit tex. l. si certarũ. §. j. ff. de test. mili. τ. l. j. τ. ij. C. de test. mili. ad idẽ facit. l. humanitatis. C. de impube. istam opi. t3 Bar. in lect. τ etiã in repe. in. x. col. Alb. Bal.
40 τ cõiter alij. ¶ † Inducit Bart. in. j. col. decisi. no. ad questionẽ qñ diuerse 3suetudines τ solẽnitates in testando reperirenf in duobus locis vt hic p eũ. τ testator in ambobus locis bona habeat in quo põdera qd l3 Bar. arguat videri retenta opi. pe. cõiter approbata: qd instututus in testõ 3dito florẽtie scõm 3suetudinem florentinã, debeat habere bona sita florentie, sed veniẽtes ab intestato debeat hr̃e bona existentia perusij, scõm cui⁹ loci 3suetudinẽ testm̃ nõ valer. et sic diuersitas patriarũ istud absurdũ inducat. sicut hic diuersitas parentũ: sed tñ Bart. hic nõ firmat, sed dicit, de hoc meli⁹ vt p Cyn. in. l. j. C. de sum. trini. etiã facit Bar. in repe. in. xj. co. τ ,ppterea vere est cõtrarius his que tenuit in illa. l. j. C. de sum. tri. Tamẽ primã opi. ,pxi. relata3 firmat Bal. hic in. ij. locis. in. ix. τ. x. col. τ ita in discursu videtur tenere Ful. hic. Breuiter tene 3trarium, φ imo institutus in testamẽto cõdito scõ3 solẽnitatem 3suetudinis florẽtine, succedit in oĩbus bonis vbicũq3 sitis τ perusij τ alibi, vt firmat Bar. per aliqua fundamẽta in. l. j. in. vij. q. pñ. quã ponit in. xj. col. de sum. tri. cũ multis alijs fundamẽtis, q̃ ibi addidi, ad que me remitto: de quo pũcto vide etiã per Spe. in ti. de instr. edi. §. 3pendiose. ver. quid de 3sue. τ ibi Jo. an. in addi. incip. Cy. Bal. in. l. fi. C. de test. Jmo. in. l. iij. ff. e. τ Cano. in. c. ,pposuisti. de pba. Pe. de ancha. in consi. clij. Pro ista snia vltra fundamẽta facta in. d. l. j. ad do nũc bene facere illud φ decidit Bar. in. l. j. ad fi. ff. de off. pcõ. per. l. ij. quã legit cũ prima. idẽ Bar. in. l. nec ei. §. eorũ. circa fi. s. eo. τ in. d. l. j. in. vij. q. prin. Jn quibus locis t3, φ si quis creat⁹ sit notarius in ciuitate scõm priuatã 3suetudinem illius ciuitatis, certe instrumẽta p eũ facta vbiq3 locoꝝ extra illam ciuitatẽ effe-
41 ctum obtinebũt. † Cõfirmo p illud φ videf velle Bar. in. l. exẽplo. in. ij. co. C. de pba. de cõsue. disponẽte φ priuata schedula fidẽ facit, illud obtinebit etiã alibi extra illã ciuitatẽ. Quod si est verũ est multũ singulare, τ adde Bal. in rub. C. de fi. instr. in pe. vel vlt. co. Cõprobo per illud qd singulariter τ in terminis tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instr. edi. §. 3pẽdiose. in addi. mag. posita sup ver. priuatoꝝ. ad fi. vbi dicit, φ si cõsuetudo disponat φ priua. scrip. def plena fides, p exhibente istud obtinebit etia3 si alibi iudiciũ agaf τ schedula producaf, per tex. in. l. j. de eman. lib. que nihil facit, τ per. c. cũ dilectus. de cõsue. τ inuenio φ ide3 expresse t3. d. Ant. de bu. l3 Jo. an. nõ alleget in. c. ij. in. iij. col. de fide instru. no. perpetuo q2 mihi semp visa est dura et mirabilis decisio, nec inuenio 3tradicentem. Cõfirmo per id φ dicit Bal. in. l. si nõ speciali. C. de test. in. ij. co. versic. itẽ vero in hac. l. τc. vbi formaliter dicit, qd scriptura facta in vno loco fm priuilegium illius loci, tamen vbiq3 idem priuilegium tenet τ vbiq3 probat.
42 ¶ † Scdõ principaliter Bal. hic in. x. co. inducit supradicta ad aliam solẽnem qõnem, in qua dicit se pridie cõsuluisse in ciuitate regij. Adest statutũ ,phibitoriũ disponẽs φ maritus non põt in testõ relinquere vxori sue. S3 in ciuitate bononie seruaf ius cõe qd maritus ita possit relinquere vxori sicut alij: pone quidam ciuis regius origine, effect⁹ est postea ciuis bonoñ. in vtraq3 ciuitate habebat bona, existẽs bononie vbi domiciliũ 3traxerat cõdidit testm̃, in quo bona reliqt vxori, querif quid iuris. cõcludit Bal. φ fiet separatio bonoꝝ. ar. l. j. ff. de separa. τ vxor habebit solum bona existentia bononie: bona aũt regij veniẽtes ab intesta to obtinebũt. τ hoc ,ppter diuersam cõsuetudinẽ diuersarũ patriarũ, cũ iste diuersas patrias sit sortit⁹, sicut hic diuersitas parentum idẽ inducit. Et q2 iste testator quo ad bona regij censef regius ciuis, sed quo ad bona bononie censetur bononiẽsis. ita
43 residet singulariter Bal. hic alij nihil tãgunt. † Habeo ista3 q̃stionẽ pro valde difficili τ dubia. τ in similibus terminis habui aliqñ cõsulere τ fui multoties valde ambigu⁹. Jn qua principaliter est videndũ nunqd attẽdi d3 domiciliũ originis, an incolatus. Et q2 materia est frequẽs τ vtilis ideo accuratius attingã. Addo in primis φ idẽ φ Bal. hic, τ credo φ fuerit idẽ casus t3 expresse Sal. l3 nõ meminerit de decisione Bal. hic in. l. j. in. viij. co. C. de sum. tri. vbi t3 φ si statutũ originis disponit, φ maritus non possit in testõ relinquere vxori, istud statutũ, cũ sit ,phibitoriũ ratione publice vtilitatis: ne mariti mutuo amore ab vxore spolientur. l. j. ff. de dona. inter vir. et vxo. ligabit maritũ etiã extra locũ illũ testantẽ, vt ibi signanter determinat Bar. cũ cõcor. ibi datis q2 nõ examino: tñ t3 Sali. φ si maritus transtulisset domicilium ad aliũ locũ, in quo nõ esset similis ,phibitio: certe putat φ de bonis ibi existẽtibus possit vxori relinquere, q2 illa bona nõ sunt affecta ,phibitione alterius statuti vel cõsuetudinis, τ q2 persona mariti in isto scdõ loco domicilij noui nõ est ,phibita. τ refert se ita predie 3suluisse. Jn qõne vertente inter vxo. et heredes dñi Bartolini de regio. qui erat effect⁹ bononiẽ. ciuis τ ibi domiciliũ 3cerat. τ ibidẽ multa bona habebat regij. τ dicit φ illud cõsiliũ inter alios doc. subscribẽtes approbauerunt Ricchar. τ Sali. τ Jo. de lig. τ aliud nõ dicit, τ sic considera φ est idẽ
44 casus, cũ casu posito p Bal. hic. † Addo pro hac snia bñ facere qd pulchre decidit idẽ Sali. in. d. l. j. de sum. tri. in. iij. col. in versi. item quero. si in ciuitate originis mulieris sit consuetudo τc. vbi singulariter cõcludit, φ l3 in lucro dotis qd pmortua vxore sine liberis marito cõiter per statuta deferf sed diuersimode, attendi debeat statutum vel consuetudo loci vbi maritus domicilium habet, ad qd vxor se transfert. τ nõ statutũ loci vxo. l. exigere dotez. vbi Bar. τ alij. s. de iudi. τ Bar. in. d. l. j. de sum. tri. τ alibi sepe. vt plene dixi. in. d. l. j. tamen si maritus mutasset domicilium originis, τ in alia ciuitate nouũ domiciliũ contraxisset, τ in isto secundo domicilio vxoris esset mortua, tunc vult Salic. φ attendatur in lucro dotis statutũ siue consuetudo istius noui domicilij nõ originis. Jstud idẽ inuenio late tenere Alex. Jmo. in consi. cj. in. iij. volu. incip. ex inspec. dictorũ statutorũ. vbi in casu dotis lucrande sibi occurrenti pulchre cõsiderauit oẽs doc. cõiter concordare φ attendi d3 domiciliũ mariti nõ vxoris per. d. l. exigere. cũ multis cõcor. Sed punctus est de quo domicilio intelligaf. d. l. exigere. et dicta cõis snia doc. an debeat intelligi de domicilio originis mariti qd durabat tẽpore quo duxit vxorẽ. τ tẽpore 3tracti matrimonij: an vero intelligaf de domicilio incolatus postea contracto per maritũ in quo vxor est mortua. arguit ad partes. tandem tenet opi. Salic. φ attendatur nouũ domicilium habitationis vt ibi per eũ. Contrarium in prima decisiõe Salic. ibi τ cõsequenter etiã Bal. hic tenuit cõsulendo Lu. ro. in 3si. xxxix. qd incipit in proposita questiõe no. τ excelsi viri τc. circa fi. vbi refert formaliter deci. Salic. τ ea3 impugnat. l3 nõ facit mentionẽ de Bal. hic. inter cetera monetur, q2 quãdo statutum originis contrariatur statuto domicilij, vt in casu nostro, semp attẽdi d3 statutũ originis, τ prefertur statuto loci domicilij. tex. est no. in. l. libertus. §. pscrip. ver. cũ simul. ff. ad municipa. Et φ attendi d3 statutũ originis τ non domicilij. refert Lud. ita tenere Alb. in. d. l. j. C. de sum. tri. per tex. not. in simili in. l. nulli. C. de epis. τ cle. in scõa decisione Sali. approbata per do. Alex. in 3si. de quo. s. adde φ contrariũ expresse t3 do. Ant. de bu. in. c. j. ad fi. Et ibidẽ Abb. Panor. de spõsa. per tex. in. l. si vxor. iuncta gl. fm vnum intellectum illius gl. ff. de iudi. Et l3. d. Alex. in consil. prealleg. conetur ostendere φ in casu per eum tacto decisio do. Ant. et Panor. non contrarietur decisioni Sali. in. d. l. j. tamen illa vltima cõsideratio mihi non satisfacit. Quid tenendum pro opi. Ludo. confirmanda facit illud eius fundamentum, q2 quando in vna persona cõcurrunt cõtraria statuta. s. statutũ originis τ nõ domicilij semper prefert statutũ originis tanq̃ dignius. τ

vltra alleg. p eũ habes gl. no. in. l. j. in gl. C. de muni. ⁊ incol. li. x. ⁊ gl. in. l. ciues. C. de inco. eo. li. ⁊ istud ꝯfirmaẛ, q2 domiciliũ originis nõ pdit: nec vnq̃ desinit: lz qs nouũ domiciliũ incolat⁹ sortiatur. l. assumptio. in prin. ff. ad muni. l. j. ⁊ l. originẽ. C. d̃ muni. ⁊ incol. li. x. facit bene tex. in. l. j. ff. de sena. facit optime qđ dicit no. Bar. in. l. fi. §. idẽ rñdit mulierẽ. ff. ad muni. cũ ꝯcor. vbi tenent ꝙ mulier nupta extra locũ originis sue, nõ tñ desinit esse ciuis ori-
45 ginalis, quo ad ꝯmoda ⁊ honores, qđ no. ad multa. † Ad idẽ adduco, q2 qñ in vna psona concurrũt causa naturalis ⁊ accidentalis, semp attendiẛ naturalis ⁊ originalis. et illa preferẛ. l. q hz in pn. ff. de tute. iũcta doctrina bar. ibi post Dy. q dicit, ꝙ qñ cã naturalis ⁊ accidẽtalis ꝯcurrunt, ⁊ nõ repugnant adinuicẽ: sed repugnant effectus vt hic, attendiẛ causa naturalis ⁊ originalis. ⁊ pro hoc optime facit ꝙ decidit Bar. in. l. fi. p illũ text. ff. de offic. pconsu. vbi scđm eum erat cõsuetudo in ecclesia sancti laurentij ꝙ archipresbyter haberet oẽs oblatiões factas in die dñico. sacrista aũt debeat habere eas que fiebant in festo sancti Laurentij: si cõtingat festum sancti Laurentij venire in die dñico archipresbyter debebit oblationes habere: q2 dz attẽdi cã naturalis
46 non accidẽtalis. † Tertio cõtra decisionẽ Bal. ⁊ Sali. adduco aliud fundamentũ. nã qñ duo ꝯcurrunt: quorũ vnũ pdest: aliud nocet. semp attendaẛ id qđ nocet. ⁊ nõ aliud qđ pdest. l. iij. §. fi. et ibi glo. ⁊ Bar. ff. ad sille. l. ij. §. si a pupillo. ff. de vsuca. pro empt. l. cũ pater. §. meuio. in fi. de leg. ij. ergo hic debebit attendi cõsue-
47 tudo originis que nocet ⁊ phibet maritũ legare vxori. † Ad idẽ ꝯtra Bal. ⁊ Salic. moueor. nã qñ reperiunẛ due regule. vna permissiua, alia phibitiua, semper attẽdi dz phibitiua. ita no. bart. in. l. ij. in prin. post Dy. ⁊ Ja. de are. ff. de suspec. tu. p illũ tex. quẽ inducit. nã reperiẛ regula pmissiua, ꝙ qlibet põt accusare tutorem de suspecto. l. j. §. ꝯsequẽs. ff. de suspec. tu. itẽ reperiẛ regula phibitiua. ꝙ libert⁹ non põt accusare patronũ. l. qui accus. ff. de accu. nunquid patronũ suspectũ tutorẽ libert⁹ põt accusare suspectũ. Bar. dicit ꝙ nõ, q2 regula phibitiua attẽdi dz: tñ mihi videtur ꝙ ille tex. non pbet, sed ex alio: q2 generi p speciẽ derogaẛ in. l. tuto. ff. de re. iur. ⁊ q2 regula prohibitiua est magis spẽalis. tñ pro illa regula facit tex. in. l. si rufin⁹. ⁊ ibi Bar. ⁊ Mo. in primo no. C. de test. mili. ⁊ tex. in. l. j. §. editiones. qđ not. Bal. post Ray. ff. de edẽdo. ergo cũ in proposito nostro reperianẛ due ꝯsuetudines ꝯtrarie[a], vna prohibitiua alia permissiua: ergo attẽdi debet phibitiua. ⁊ sic nõ originalis: ista sunt q̃ possent ꝯtra Bal. ⁊ Sal.
48 adduci vltra fundamẽta Ludo. † Sed istis nõ obstantibus teneo doc. Bal. ⁊ Sali. ⁊ ita semper tenui ⁊ consului. ⁊ ad hoc multum me monet, q2 vbi reperiẛ locus originis[b] et domicilij, semp haberi dz respect⁹ ad locũ domicilij, ⁊ nõ originis, ita est gl. no. in. c. statutũ. §. cũ vero. in versi. vnã dictã. de rescrip. in. vj. Inno. ⁊ cano. in. c. fi. de foro cõpe. ⁊ ibi do. Anto. de bu. circa medium. ⁊ Imo. ad fi. ⁊ illam glo. pro no. alleg. Bal. in rubri. C. si a nõ ꝯpe. iud. de quo etiã tangit. d. Fran. de are. in consi. lxxvij. incip. etiaz ratio scribẽdi ⁊c. Nec obstat tex. no. in. d. l. libertus. §. prescriptio ad munici. vbi expresse dicitur ꝙ preferẛ locus originis: quia respondeo vt no Bar. ⁊ nũquam obliuiscaris in. l. j. C. de munic. ⁊ ori. li. x. ꝙ ratio in qua fundaẛ. d. §. pscriptio est, q2 obligatio ad munera personalia subeunda fuit prius cõtracta apud locũ originis, merito loc⁹ originis dz preferri loco domicilij postea q̃siti per regulam. l. in operis. ff. loca. que ratio cessat in casu nostro vbi non tractatur de obligatione munex personaliũ. ⁊ per hoc cessant obiecta Lud. nõ obstat aliud ꝙ quãdo due cõmunes cõcurrunt: quarũ vna prodest: alia nocet: attendi dz causa que nocet, q2 possez dicere q2 imo dz attẽdi causa, que pdest per tex. in l. vir vxori. ff. de vsucap. pro do. ⁊ l. nõ intelligiẛ. §. si quis palã. ff. de iur. fis. sed q2 est via brocbardica remitto ad Bar. in. l. iij. §. fi. ff. ad fille. ⁊ in. d. l. vir vxo. Vel aliter. ⁊ not. respõdeo presupposito ꝙ vera sit regula. ꝙ attẽdi dz causa q̃ nocet. ⁊ nõ que prodest dico ꝙ est verũ nisi causa que prodest reduceret nos ad ius cõe quia tunc dz attendi q̃ nocet reducens ad ius cõe. vt in casu no-
49 stro: istam so. † pbo ex eo ꝙ singulariter decidit Bald. in. l. si qs decurio. ad fi. C. de fal. vbi querit pone, est statutũ ꝙ ꝯtra doctorem nõ põt inquiri. deinde est aliud statutũ ꝙ ꝯtra militem potest inquiri, pone quis existens doctor ⁊ miles ꝯmisit delictũ an poterit ꝯtra eũ inquiri. ⁊ cõcludit ꝙ in causa indifferenti dz attendi statutũ qđ reducit ad ius cõe, et illã decisionẽ Bal. sequiẛ Pet. de anch. in cõmento. c. canonũ statuta. de cõsti. in ver. ecce alia questio de statuto quo caueẛ ꝙ cõtra aduocatum ⁊c. Item p opinione Bald. ꝙ debet fieri diuisio et separatio patrimonij
50 scđz cõsuetudinẽ illius loci in quo reperiunẛ bona. † Facit ꝙ in simili no. Guil. de cu. ⁊ Alb. Bal. ⁊ Ful. in. d. l. fi. ff. de offi. procõsul. ⁊ Cy. ⁊ Imo. in. l. qui solidũ. §. j. ff. de leg. ij. ⁊ Cy. ⁊ Bald. in. l. iij. §. ꝙ aũt. ff. de tutel. ⁊ Cyn. in. l. fi. ad fi. C. de ferijs. in quibus locis tenent ⁊ melius cõtra decisionẽ Bar. in. d. l. fi. s. relatam stãte ꝯsuetudine de qua. s. ⁊ archipresbyter dz habere oblationes

a ¶ Cõtrarie. Adde bal. i l. si qs decurio. i vl. col. C. d̃ fal. pe. de anc. in repeti. c. canonũ. vñ. q̃ro d̃ statuto q̃ caueẛ. alex. de imo. ꝯsil. cj. inci. ex dispositiõe dictox statutoruz in. iij. volu.

b ¶ Originis. Adde ꝙ qñ cõcurrũt in vna psona domicilium origis ⁊ domiciliũ habitationis dic qđ attẽdiẛ domiciliũ originis tex. est not. i l. libert⁹. §. pscriptio. ff. ad munici. gl. i. l. ciues. C. de incol. li. x. ⁊ in. l. j. C. de muni. ⁊ ori. eo. li.

que fiunt die dominico: sacrista que fiunt in festo sancti Laurentij: si contingat festũ Laurentij euenire in die dñico q̃uis Bar. teneat ꝙ archipresbytero spectabũt oblationes tamen oẽs doc. s. alleg. dicũt ꝙ imo dz fieri diuisio oblationũ p. d. l. qui solidũ. §. j. ⁊ ibi dicũt Cy. ⁊ Imo. ꝙ alias ista qđ fuit de facto et publice disputata, ⁊ ita fuit determinatũ in ciuitate senax. ¶ Capio gl. in j ver. quartaz que tria facit. Primo ponit quo iure quarta debeatur ab arrogatore impuberi arrogato. ⁊ ista est clara. Scđo qua actione, ⁊ dicit ꝙ ꝯdictio ex. l. ⁊ vltra iura q̃ alle. glos. est tex. in. l. ij. C. eo. de adop. sic in simili supplementũ legitime petiẛ per cõdictio. ex. l. oĩmodo. in prin. cũ glo. parua. C. de inoffi. test. In tertia querit q̃ta est illa quarta: scđa ibi, ⁊ hec quarta petiẛ: ter-
51 tia ibi, sed an hec. quarta est oĩm bonox. ¶ † Circa scđaz ptem gl. querunt doc. quid si arrogator relinqueret in testamẽto istã quartam impuberi arrogato ꝙ põt, prout etiaz in parte vero. l. cũ querit. C. de inoffi. te. qua actione tunc peteret: nã ꝯstitutio diui pij hoc casu locũ nõ hz, item nec ex testõ agi põt, q2 cum debitor legat creditori debitũ: q2 nullũ ꝯmodũ affert, nihil vz. §. debitori. insti. de leg. gl. in. l. j. §. si impuberi. in glo. fi. in verbo. dentur. ff. de colla. bo. dicit nõ esse curandũ qua actione peti possit. et aliter non decidit et dicit Alb. hic ꝙ illa gl. est sing. Cõis snia est ꝙ actione ex testõ peti possit ẛm Bart. hic in lect. et clarius in repe. in. viij. co. et plenius Albe. in. xj. col. ⁊ seq. qui dicit ꝙ ita cõiter doc. firmãt. ¶ Nec ob. obiectũ gl. ꝙ debitor relinquat creditori: q2 omissa sol. Alb. que est truffa responde ẛm Bar. hic in repe. in. viij. co. ꝙ ista quarta nõ est debita sed quasi debita. sicut in legitima filij legitimi et naturalis glo. in. l. emancipata. C. de tur. ⁊ fac. igno. ⁊ l. si duo. in ver. scire potuit. ⁊ ibi Imo. ff. de acqr. here. ⁊ tex. in. l. ⁊ quia. ff. pro socio. ⁊ in. l. fin. §. finantẽ perpetuus. C. de cura. furio. Et scđm hoc limita regulam. d. §. si debitori. cũ cõcor. vt procedat quãdo erat vere debitũ, secus si quasi debitũ cogita tamen q2 parua in effectu videtur esse diuersitas. cũ neu-
52 tro casu legatum, commodum afferat. ¶ † In vltima parte gl. habes qđ quarta que debeẛ impuberi arrogato non est quarta oĩm bonox arrogatoris: sed illius partis quã habuisset ab intesta. sicut in filijs legitimis et naturalibus. idem tenet gl. in. §. cũ aũt. insti. eo. ⁊ communiter doc. hic. ⁊ ibi. Et suadetur ratiõe, q2 cum potior sit causa naturalis q̃ accidẽtalis. l. qui habet. in pn. ff. de tu. ⁊ dixi in vltima parte glo. magne. Item duo vincula fortius ligant q̃ vnum. aut. itaq3. C. cõia de suc. ⁊ in aut. de consan. ⁊ vte. fra. in prin. si ergo in filijs legitimis ⁊ naturalibus in quibus adest causa naturalis. Itẽ adest duplex vinculum, tamẽ legitima nõ est oĩm bonorũ patris: sed solũ partis debite ab intesta. iur. alle. in gl. multo magis idez dicemus in arrogatis filijs. Item p ista snia gl. et cõi stringit bona ratio: quã adducit Bal. hic in. xj. opp. per quã ostẽdit ad oculũ: ꝙ quarta q̃ debeẛ impuberi arrogato nõ est quarta oĩm bonox patris arrogatoris. nã pone ꝙ pater arrogasset. v. impuberes, ꝙ põt ex cã. l. si pater. §. fi. s. eo. certe si quarta esset oĩm bonorũ quatuor impuberes absorberẽt vniuersa bona. et quintus esset sine legitima, ꝙ est absurdum: ideo intelligitur quarta non oĩm bonox sed partis debite ab intest. Cõtrariã opi. tenuit solus Gui. de suza. ⁊ hoc credo, ꝙ disputando ista snia est sustentabilis: ⁊ ante eum idem tenuit glo. in. §. j. in ver. liberis. in aut. de here. ⁊ fal. qđ imo impubere arrogato quarta sit omniũ bonox arrogatoris: q2 iura indistincte dicũt quartã deberi arrogato, per cõsti. diui pij. vt hic ⁊. §. cum aũt insti. eo. ⁊. l. pap. §. si qs impubes. ff. de inoffic. testa. ⁊. l. j. §. si impubere. ff. de colla. bo. et in. l. fin. in fi. ff. si quid in frau. patro. tamen qui tenẽt primã, dicũt ꝙ illa iura debent intelligi sicut in filijs legitimis ⁊ naturalibus. Et tenendo istam partem non obstaret absurdũ ꝙ arrogati haberent plus q̃ legitimi in quibus duo vincula concurrũt: quia respõdetur hoc concedi in recõpẽsatione fructuũ quos arrogator percepit ex oĩbus bonis arrogati. insti. de acquisitione per arrog. in prin. iuncta glo. Nã ⁊ alibi lex magis fauet in ista quarta impuberi arragato, q2 sibi permittit, ꝙ possit reuocare alienata in fraudẽ. l. fi. in fin. ff. si quis in frau: patro. ꝙ nõ permittiẛ filio legitimo ꝙ probari videtur in. l. non vsq3 adeo. ff. si qs a parente. ẛm Bar. hic. in repe. in. iij. co. in princ. in quo vltimo dic, ꝙ multi variant vt dixi. s. in no. Pro eadẽ parte stringere videẛ, q2 si quarta q̃ debeẛ impuberi arrog. per consti. diui pij, non esset quarta omniũ bonoruz frustratoria videretur constitutio diui pij: q2 esset sine ea, ex quo impubes est in potestate arrogatoris ꝯsequenter suus dz habere de iure cõi quartã sicut alij legitimi ⁊ naturales. instit. quib. mo. testa. infir. in prin. ergo ne ista constitutio diui pij sit frustratoria dicem⁹ ꝙ quarta erit omniũ bonorũ arrogatoris: tene cõ-
53 munem sententiã ⁊ ad hec obiecta facile patebit rñsũ. ¶ † Nũquid autem ista quarta filiox arrogatorum sit hodie aucta vsq3 ad trientem sicut in legitimis ⁊ naturalibus. gloss. in. §. j. in ver. hoc obseruando. in aut. de tri. ⁊ semis. tenuit ꝙ non. idem tenẽt Ja. but.

Jac.but.Bar.& Bal.in.§i.opp.& cõiter doc.Illa rõne, q2 in cor rectorijs nisi sit expressum,nõ fit extẽsio,nedũ ex identitate imo ex maioritate rõnis,ẽm cões cõclusiones traditas in aut. quas actiones.C.de sac.san.eccl.& in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.Secũ do stringit tex.in.d.antẽ.ver.hoc obseruãdo.vbi tex. dicit qd le gitima est aucta in oibus psonis,quibus ante cõpetebat q̃rela inofficiosi testamenti:sed sic est ꝙ impuberi arrogato non cõpe tit querela inofficiosi,cũ habeat remediũ ordinariũ ex consti.di ui pij:tex.est in.l.pap.§.si quis impubes.de inoff.test.& dixi.s. in euidentialibus.Qui tenent ꝯrium rñdent,ꝙ legitima est aucta hodie in omnibus personis:quibus ꝯpetit querela intelligunt vel aliud remediũ ꝙ sit loco querele:vt est hic cõstitutio diui pij que cũ sit subrogata loco querele dz censeri eiusdẽ nature & effe ctus sicut si querela ꝯpeteret.l.si eum.§.qui iniuriarum.ff. si qs cau.l.item veniunt.§.cũ prediximus.ff.de peti.here.sed nõ esset tutũ responsum cum in materia correctoria nõ possit pcedi per

a subauditos intellectus per glo.sing.a in.c.cupientes.§.qd si per ex.de elec.in.vj.Sed ꝯsidera q2 fundamẽtum cõmune militaret quantũ ad quartã impuberis arrogati,cui non ꝯpetit querela. sz in maiori arrogato vel in impubere effecto maiore durãte ar rogatione:clax est qd maiori arrogato non debet quarta ex cõ stitutione diui pij,q2 illa cõstitutio solum loquitur in impuberi bus arrogatis.Si ꝯsideras oẽs leges nunquid ergo maiori de beatur quarta de iure cõi,nõ dico ex ꝯstitutione di.pij,& an sibi exheredato sine causa ꝯpetat querela.Istum passum plene exa minat Cy.in.l.ij.C.eo.& ibi Fulg.dicens ꝙ ista questio alias fuit publice disputata bonon.temporibus suis.Veritas est,ꝙ cũ sit suus,& si pretereatur rũpit testamẽtũ tanquã suus,inst. qui.mo. testa.infir.in prin.l.pe.circa fi.C.eo.& §.aliquã. circa fi.instit. de here.que ab intesta.certe ꝯcluditur ꝙ sibi debetur quarta de iu re cõi,sed si exheredet sine causa,sibi competit querela ẽz Cy.et alios in illa.l.ij.vbi etiã per eos quid si emancipet. Hoc nõ ob stante,elicio nouiter mirabilẽ ꝯclusionẽ,ꝙ in arrogato maiore cũ sibi cõpetit querela & cõsequenter fit de personis quibus au getur legitima per.d.ver.hoc ꝯseruãdo.ergo erit melioris ꝯdi tionis,q̃ impubes arrogatus,cuius quarta nõ est aucta: cũ nõ habeat q̃relã.In quo vltimo bñ cogitabis: quia sunt qui dice rent hec tolerari,cũ in aliquo impubes sit melioris cõditionis: q2 reuocat alienata in fraudẽ per tex.fin.in.d.l.si.ff.si qd in frau. pat.que solum loquit in impubere,ad denotandũ ꝙ aliud est in maiore:sed redeundo ad prin.q.adde ꝙ contrariũ tenent Pe.& Cy.hic.& Cy.in.l.ij.C.eo.& inclinat Alb.de ros.hic:q2 q̃n duo p cedunt sub eadẽ ratione,statutũ in vno,intelligitur etiam statu tum in alio.l.j.C.de diuer.rescript.sed sub eadẽ ratione pcedũt arrogatus & filius legitim9 & naturalis.insti.de acq.per arro.in prin.ergo &c.sed potest sic fortificari:q2 etiaz in correctorijs, q̃n duo casus sunt parificati a lege antiqua lex noua corrigens in vno intelligit ẽt corrigere in alio:ita Bar.in.l.ij.de leg.j.& decla rani plene in aut.quas ac.C.de sac.sanc.eccl.ergo cũ a lege anti qua equipararent filij arrogati & filij legitimi & naturales.d.ti.in sti.de ac.p arro.in prin.& in alijs iur.pri.adductis. ergo &c. quo argumẽto vtitur in fi.Bar.ad probandũ ꝙ hodie legitima pa rentum sit aucta sicut filiorũ in.l.si a mslite.§.si patri. ff. de test. mili.& in.l.nam & si parentibus.& in.l.pater filium.ff.de inoffi.te sta.Bal.& Salic.in aut.nouissima.& ibi tetigi. C.de inoffi.test.co gita tamẽ an equiparatio fiat in materia nostra quo ad quartã

54 vnde nõ recedas a cõmuni quicqd alias tenuerit. ¶ †Extra gl.inducit ista.l.per Bar.in vlt.co.ad.ij.q.Prima est de dila.da ta a iudice:quã cõstat si detur vni parti qd datur etiam alteri.l. petente.C.de tem.in integ.resti.pe.l.fi.C.de fru.& li.expen.nun qd reus possit renũtiari dila.sibi date,ad hoc vt excludat acto rem a beneficio probandi.f.illã dila.que erat effecta ꝯmunis. et cõcludit ꝙ non,per hanc.l.circa fi.quia beneficiũ illius dila.con sequitur actor beneficio.l.sic disponẽtis.vt hic per eũ.Adde ꝙ idem tenet Bal.hic in vlt.col.quia quando beneficium vni com petẽs,etiam alij concedit,ratione equalitatis seruande:vt i ca su nr̃o:& est cõcessum non contẽplatione & priuilegio vnius par tis quãuis ex eius occasi.tũc illa pars nõ põt renũtiare in pιu diciũ alterius vt.hic per eũ.idem tenẽt Bal.Pau.&.d.Anto.d. Alex.in.d.l.petente.Bal.et Ang.in.l.fi.ff.de fer.Ange.in.l.fi.s. de cõsti.prin.idẽ Bal.in.l.postq̃ liti.in vlt.col.C.de pac.& ibi li mitat procedere q̃n dilatio esset ꝯcessa reo,de iure cõi: sec9 si de iure spãli.puta minori per bñficiuz resti.in inte.ita loquit.l.si iu dex circũuento.ff.de mino.q2 facilius tollit ius spãle q̃ cõe.l. ei9 mili.§.militia.ff.de test.mi.ita etiã limitat Bal.in.l.ꝙ fauore. C.

55 de leg.†Pro cõi sñia facit ꝙ in fi.dicim9 de rescr.q2 rescriptum postq̃ psentat in iudicio efficit cõe vtriusq3 partis: nec ps que presentat,põt postea illud reuocare ẽm Inn.& alios in.c. olim. de censi.gl.in.l.j.§.edictũ.ff.de edẽ.Bal.in.l.vnica.C.vt que des. aduo.& ita teneas,lz Bar.sibi ꝯtrarius,tenuerit oppositũ sequẽ do Jac.de are.in.d.l.petende.q2 ẽm Bart.ibi q̃n qs hz priuile gium contẽpla.alicuius,lz põt vti illo beneficio cõtra alios, nõ tamen põt cõtra illũ inuitũ cuius contẽpla.hz.l.amicissimos.§. lucius.ff.de excu.tu.tẽperat tñ Bar.hoc esse vex q̃n res erat in tegra:al's sec9,vt ibi per eũ.idẽ ibi tz Sali.& Bar.in.l.iudex cir cũuento p illũ tex.ff.de mino.sed rñde vt per Bal.hic,& in locis pealleg.alibi etiã idem Bar.in.l.si post mortẽ.§.fi.ff.de ꝯtrata. distinguit,aut dilatio fuit ꝯcessa reo ad eius instantiã,& tũc põt illi renũtiare in preiudiciũ actoris,al's secus,vt ibi per eum:sed ista distinctio non sapit:ideo teneas primã sñiam q̃ est cõis.Nõ tamen ꝙ illud ꝙ dr ꝙ dilatio cõcessa vni ex litigatoribus efficit cõis:est vex,nisi pars q̃ vult vti tali dila.prius renũtiasset oib9 pbationibus:ita pcedit tex.in aut.iubem9.quã ad hoc ibi not.

56 Bal.C.de iudi.¶ †Scdo principaliter inducit Bar.istam.l.ꝙ de iure cõmuni assignari dz condẽnato quadrimestre ad soluen dum post sñiam.l.ij.&.l.fi.in prin.C.de vsu.rei iu.Barto. et Bal. in.l.executorem.C.de execu.rei iudi.pone ꝙ iudex lata sñia assi gnet condẽnato istud quadrimestre,nunqd censeat dilatio lega lis an vero iudicialis:vtilitas est ẽz Bar.hic,et plenius in.l.iij. in pe.co.de leg.j.q2 si est dilatio legalis põt cõdẽnatus purgare moram vsq3 ad lit.cõtest.l.si cũ dies.§.fi.&.l.seq.et se.&.l.celsus.in prin.ff.de arbi.secus si sit dilatio iudicialis:hic attẽde q2.d.l. cel sus.§.fi.cũ.l.seq.pbaret iũcta glo.ibi in ver.modicũ.q̃ intelligit ꝙ arbiter assignauerit cõdẽnato quadrimestre vt solet fieri con

57 dẽnatis†tñ scdm realitatẽ tex.pprie loquit q̃n tẽpus certũ non erat adiectũ p arbitrũ quo casu tex.ille reputatur no.ꝙ q̃n tem pus est incertũ semp admittit purgatio more:& ita pΩderãt an ge.Jmo.& Mod.in.l.si insulã.ad quos vos remitto.de ver.obli.

58 †Bar.hic in lec.in vlti.q.tz ꝙ si talis terminus sit assignatus a iudice censet legalis p regulã hui9 tex.in fi.Quid sit de arbitrio nõ decidit.Jdẽ qd Bar.tz Jac.de are.Ray.Guil.& Bal.hic in vij.co.& Jaco.de are.And.de pisis.Bal.Raph.cu.& do.Alex.in l.iij.de leg.& Bal.in repe.l.& si post tres.ff.si qs cau.& in.l.de die. in fi.prin.ff.qui satis.cog.et in.d.l.celsus.in prin.& Ang.sibi con trarius in.l.iiij.§.si qs cõdemnatus.ff.de re iud.& in.l.si insulam alle.& Sali.in.l.si pacto quo.circa mediũ.C.d pac.& Jmo.sibi cõ trarius in.l.si in diem.§.j.ff.de ꝯdi.et demõ.& Lu.in.d.l.et si post tres.sequẽdo gl.in.d.§.si quis cõdẽnatus que tñ loquit in iudi ce nõ in arbitro:tñ cũ arbitria sint redacta ad similitudinẽ iudi ciorum.l.j.ff.de arbi.idẽ videt dicendũ,& hanc teneo per regulã huius tex.circa fi.& q2 iudex & arbiter censet viua vox.l.nã & ipm ff.de iusti.& iur.& hoc arg.vtitur Bar.in.d.l.iij.tñ idẽ Bar.in.l.si insulã.dicit ꝙ imo arbiter nõ est minister legis sed solũ iudex or dinarius:pro ista parte multa adduci possunt que adducunt in locis pallegatis:sed tanq̃ leuia non refero.& ista pars est am plectenda tanq̃ equior,cuz purgatio more fundet super equita te.l.si seruũ.§.effect9.de ver.obl.ideo in dubijs opi.sequẽda est, Licet contrariũ(ꝙ imo talis terminus quatuor mẽsiũ censeat iudicialis & sic purgetur mora)tenẽt Ja.bu.& Bar.hic in repe. in.§i.co.et late Alberi.et plenius quam alibi hic in pe.& vlti.co. et Bar.in arbitro sed non in iudice in.d.l.iij.de lega.j.&.in.d.§.si quis ꝯdemnatus.& posuit gl.in.l.eũ qui certarũ.§.fi.& ibi Ang. et Pau.sequit.ff.de ver.oblig.Jmo.in.c.ex insinuatione.de re scrip.lz in.d.l.iij.nihil firmet.idem tz Jmo.& Pau.in.d.l.si insu lam.& Pau.in.d.§.si quis condẽnatus:per aliqua que non strin gunt & cõmuniter referunt in locis pallegatis.Pro prima opi.

59 quã tenuit,vltra tradita per doc.†Adde:nã debes scire ꝙ exce ptio dilatoria q̃ non fuit opposita in tẽpore in causa principali non potest postea etiã opponi in cã appellatiõis.l.ita demũ. C. de pcura.& ibi Bal.et do.Alex.ad hoc no.& dicũt ꝙ illa.l.nõ est alibi in iure per quã limitat regula.l.per hãc.in princ.C.de tẽp. app.vbi exceptio nõ opposita in iudicio principali potest oppo ni in causa appel.fallit in excep.dilato.d.l.ita demũ.¶ Istã vlti mum limitat sing.Anto.de bu.in.c.pastoralis.de except.nõ ha bere locũ in termino prefixo a iudice ad opponen.dilatorias,nã si pars nõ oppo.dila.in causa principali intra terminum a iudi ce prefixum:poterit tamẽ in causa appellationis opponere per regulam.d.l.per hanc.licet secus sit in termino legali: sic intelli git.d.l.ita demum.quod si est veruz est magnum et memorabile verbuz:sed Panor.in.d.c.pastoralis.reprobat & sequit Alex.in d.l.ita demũ.quia terminus iudicialis succedit loco termini le

60 galis.per ea que supra dicta sunt vt latius per eos.¶ †Jtẽ ad uerte in predictis inquantũ dixi,ꝙ condẽnatus post latã sñiam dz habere quadrimestre ad solueñ.est verũ,q̃n cõdẽnatus est in actione psonali q2 obligat9:sed condẽnatus in actione reali nõ habet quadrimestre,sed tenet restituere rem quã primũ potest, arbitrio iudicis.glo.not.in.l.in fideicõmis.in princ.in glo.j.ma gna ad fi.et ibi Bar.ff.de vsu.& gl.not.in.c.querenti.de offi. dele. Bar.in.l.fi.in.iij.oppo.C.de fruc.& li.expen.Bart.& Bal.in.d.l.

61 executorez.¶ †Scdo aduerte ꝙ ad hoc vt condẽnatus habeat

a ¶ Gl.sing. Adde Jo. de imo.in.l. continuus. in.§.cũ ita. ff.d ver.ob. Fe.i.c.olis. de excep.

quadrimestre ad soluendum requiritur ꝙ satisdet de quãtitate debita soluenda tpe statuto.alr̃ nõ prestita satisdatiõe poterit interim.ĩ.quadri.fieri executio ꝯ eum et poterit capi personaliter ⁊ incarcerari si non satisdet.ita singulariter Bar.in.l.si debitori per illũ tex.ff.de iudi.Bal.in.l.fi.§.j.C.de execu.rei iudi.do.Abb.in.c.qd ad cõsultationẽ.in.viij.co.de re iudi.vbi p hoc in-

62 fert,ad vnũ not.dictum de quo ibi per eũ.¶ †Tertio limita vt signanter per Bal.l.qm̃ nonnulli.C.de appel.vbi dicit esse tex. expressum in versi.mox.qd deserta appellatiõe fit statim executio.nec datur quadri.ad soluen̄.quasi deferendo appellationem perdit tps quadri.qd condẽnatis assignat̃.idem visa est sentire gl.in.l.ij.in ver.ad execu.⁊ ibi Bar.expresse firmat.C.de tẽp.ap. Istã limita.reprobat.d.Alex.in.l.iiij.§.si quis cõdẽnatus.ff.de re iudi.⁊ plenius in.l.debitoribus.ff.de re iudi.qr in.d.l.quoniã nõnulli,est casus specialis in debitoribus fiscalibus qui nõ gaudent ista dila.quadrimestri.⁊ ita intelligit illũ tex.Bal.in.l.j.C. qñ fis.vel pri.Et istud ꝯtra Bal.est de mente Bar.sub dubio tñ

63 forte in.l.j.ff.de li.dimis.⁊ Sali.in.d.l.ij.C.de tẽp.ap. ¶ †Quarto mirabiliter limita in sentẽtia lata a iudice a qua appellari nõ potest,qr tunc etiam infra.x.dies fit executio sententie scdm formam tex.valde not.in.§.aliud.in aut̃.vt spon.lar.quem text.ibi põderat solus Ang.et sequitur Lud.in.l.ij.ff.de re iud.⁊ Alex. in.d.l.debitoribus.¶ Quasdam alias limita.habes per Bal.in l.fi.C.de exec.rei iud.per Ange.in.d.l.debitoribus.vbi omnino vide Alex.vbi etiã diffuse per eũ.Quid in creditoribus:quid in condemnato per sententiam arbitri vel arbitratoris.⁊ quid in condẽnato ad factum.⁊ quid si actio esset mixta.⁊ per glo.⁊ doc.

64 in.c.querenti.de offi.deleg.¶ †Ultimo vt nihil omittatur tangit Fulgo.hic in vlti.co.si moriatur impu.arrogatus superstite patre arrogatore.Itẽ pre naturali,intellige,a quo fuerat emancipatus.Item superstite matre qualiter huic succedatur: cum per iura aut̃.filiusfa.hodie ab intestato habeat heredem.§.j.in aut̃.de here.que ab intestato.Itẽ cum hodie sit sublata differentia cogna.⁊ agna.§.nullã vero.in aut̃.de here. que ab intestato.

65 †Et qd si impubes haberet fratres legitimos ⁊ naturales nunquid in successione seruaret̃ forma.aut̃.defuncto.C.ad tertu.dubitat Raph.⁊ nõ videtur clare decidere,tu vide de his plenius Jo.fa.in.§.cũ aũt.insti.eo.§.aliquaꝫ.insti.de her.q̃ ab intest.⁊ in §.fi.insti.de acquirẽ.per arroga.vbi plene disputat̃ sed quia ista l.fuit plene onerata,nõ curo tangere.Et per ista sit impositus finis huic not.l.per me Jaso.de May.Papie.die sexto Februa. M.cccclxxxiiij.

¶ De officio pretoris. Rubrica.

1 ¶ Repetitio inserta in lecturis Bartoli nõ est sua sed Baldi.
2 Quando concurrũt potentia et voluntas etiam tacita vel presumpta,actus sortitur effectum.
3 Statuentes presumuntur statuere in casu omisso,qñ verisimiliter sic statuissent si interrogati fuissent.
4 An mulier que non potest contrahere sine licentia propinquorum,ex vi statuti possit quasi contrahere.
5 Ubi statuto non potest assignari nisi vna ratio,illa habetur pro expressa.
6 Statutum requirens consensum propinquorum in contractibꝰ mulierum,hꝫ locum in liberatione ⁊ renuntiatione.
7 Statuta de ꝯtibus mulierũ ꝙ non valeant sine presentia propinquorum intelligunt̃ de cõtractibus damnosis non vtilibus.
8 In materia exorbitanti nõ fit extẽsio ad id qd verisimiliter fuisset statutum.
9 Pro vtilitate filij potest pater alienare bona aduẽtitia ipsius filij:in quibus tantum habet vsumfructum.
10 Princeps cõferens dignitatem scienter inhabili,censetur secũ dispensare.
11 Princeps cõcedendo rescriptum dilatorium supplicanti,videtur habilitare supplicantem ad agendum.
12 Princeps cõmittendo simpliciter causam,videt̃ appellationeꝫ admisisse non obstante ꝙ alias tertio non posset appellari.
13 Imperator promouendo ex certa scientia illegitime natum ad episcopatum,videtur eum legitimasse.
14 Quando princeps vel aliquis inferior cõfert dignitatem inhabili,an censeatur secum dispensasse.
15 Simoniace ordinatus,an habeat ordinem ⁊ dignitatem.
16 An contra electionem pape possit opponi de simonia.
17 In his que sunt de genere prohibitorum,nõ refert an clam aut palam fiat.
18 Usurarij publici cum sint infames,nõ possunt ad dignitatẽ vel officium aspirare.
19 Quando legislator format casum affirmatiue,⁊ postea nihil respondit expresse,intelligitur affirmatiue respondere in iure.
20 Ex narratione facti non est licitum arguere.
21 Nemo debet ex suo delicto commodum reportare.
22 Communis error facit ius.
23 De iure ciuili pretor habet maiorem dignitatẽ ⁊ potestatem ꝙ episcopus.
24 Princeps ex causa potest res priuati auferre.
25 Principes et barones qui gerunt bellum proprio nomine pro faciendo pacem possunt remittere iniurias et damna data suis subditis.
26 Quod communiter ꝓdest omnibus, prefertur commodis priuatorum.
27 Rector ciuitatis potest de iure capere animalia priuatorũ, causa mittendi frumentum in exercitum.
28 Ementes bona bannitorum,coguntur ea reddere bannitis, ꝓ bono pacis.
29 Propter publi.vtilitatem,potest ciuitas statuere,ꝙ si bãniti ciuitatis nõ seruauerint certos confines,incidant singuli in penã mille ducatorum.
30 Princeps potest ex causa remittere penam cõcernenteꝫ interesse priuatum.
31 Inferior a principe potest cum causa ius suum alteri auferre.
32 Princeps potest ex causa,ius priuato quesitum etiam ex ꝯtractu inito cum principe auferre.
33 Propter vtilitatem publi.potest officialis accipere res priuatorum ad vsum publicum.
34 Uniuersitas potest venire cõtra proprium contractum cũ suo subdito celebratum.
35 Imperator potest sine causa auferre res vel iura alterius de plenitudine potestatis.
36 Quando princeps aufert res priuatorum propter publi.vtilitatem tenetur pretium soluere.
37 Licet officialis possit res priuatorum auferre,tamen debet intelligi data mercede de publico.
38 Si ciuitas vult facere fossata per agrum alienum, tenetur ei soluere pretium.
39 Licet ex causa possit princeps auferre vni rem suam ⁊ alteri dare,tamen tenetur soluere pretium.
40 Si vasallus perdat feudum facto domini,dominus tenet̃ ei dare aliud feudum.
41 Si papa cõfert vni beneficiũ,deinde de plenitudine ptãtis sibi auferat,tenetur papa prouidere eidem de alio eque bono.
42 Si papa cogit episcopum inuituꝫ sine causa renuntiare episcopatui,debet eidem prouidere de eque bono.
43 Papa in beneficialibus habet liberam et plenam potestatem.
44 Quando princeps vel ciuitas aufert aliquid, tenetur soluere pretium rei sublate,quando contra certam personam abstulit secus si per legem,quia tunc non.
45 An instrumenta facta per tabellionem putatiuum, sint valida.
46 Bonum est argumentum de teste ad tabellionem ⁊ econtra.
47 Ubicunqꝫ alicui cõfertur ius,per priuilegium quod nemini nocet presumitur pro eo qui est in quasi possessione.
48 Si tabellio perdit officium,et nihilominus exerceat non valebunt instrumenta etiam si toleretur.
49 Licet quis sit in quasi possessione priuilegij,hoc non iuuat nisi ostendatur.
50 Gesta a plato nõ confirmato per superiorẽ nullo modo valent.
51 Electus nõ seruata solennitate requisita a statuto,si exercet officium suum nihil agit.
52 Gesta ab aliquo qui primo non habuit titulum non valent.
53 An gesta ab auditoribus legati valeant,si non appareat de delegatione.
54 Ordinario existente in quasi posses.iuris,superiore sciente ⁊ patiente non possunt subditi opponere:nec exquirere ab eo titulũ sue quasi possessionis.
55 Instrumentis antiquissimis non expedit probare, ꝙ ille qui fecit instrumentum fuit notarius.
66 Quando notarius reperitur scriptus in matricula notariorũ, presumitur pro matriculato.
57 Quando instrumentũ nega[t] publicũ,probatur per iuramentũ ipsius tabellionis iurãtis se notarium,cũ comparatione litterarum,per quam appareat ipsum plura instrumenta fecisse.
58 Notarius condemnatus de falso,nõ potest amplius cõficere instrumenta.
59 Notarius,priuatus propter falsitatem,nõ potest amplius creari per comitem habentem potestatem,nisi restituatur per imperatorem.
60 Doctor semel priuatus doctoratu,nõ potest amplius intrando examen doctorari.
61 Si coram iudice sunt multa agitata,⁊ postea appareat ꝙ sit excommunicatus,tamen acta coram eo valent.

Hereticus

62 Hereticus licet reputetur fidelis, tñ eius sententia non valet.
63 Confitentis ei qui cõmuni opinione erat sacerdos, valet cõfes-sio ꝛ absolutio.
64 Si eligatur inhabilis ad papatum, gesta per eũ valebunt pro-pter publi. vtili.
65 Lex nostra habet locum in quocunq̃ inhabili electo ad quod-cunq̃ officium.
66 Lex nostra ꝓcedit qñ inhabilis esset rite electus ꝛ confirmat⁹.
67 Quãdo actus qui geritur est priuatus, ꝛ ratione priuati inter-esse ꝛ pro priuata vtilitate, vt est impetrare rescriptum gratie vel iustitie, tunc communis error nihil releuat.
68 Priuatus per sententiam, est funditus falsus notarius.
69 Lex nostra procedit quo ad temporalia, nõ tñ quo ad spũalia.
70 Lex nostra procedit etiam si sententia esset lata contra barba-rium detecta varietate.
71 Lex nostra procedit qñ multa acta fecisset iste barba. sec⁹ si vnũ ꝛ. l. nostra non habet locum in delegato sed in ordinario.

Arbarius. Ista ẽ famosa. l. ꝛ ƀm bar-to. solennis ꝛ subtilis ꝛ se-pi⁹ repetita ꝑ multos, ꝛ tenebo hũc ordinẽ: pri-mo aliqua premittã: scdo expediã tex. tertio ap-paratũ gl. cũ earũ materia. quarto extra gl. po-nam aliquas ampliationes ad hanc. l. dehinc q̃
1 plures notabiles limitationes. ¶ † Primo aduerte ꝙ reperit quedã repetitio inserta in lecturis bar. Et Panor. in. c. cũ dile-cta. de rescri. sepe eam alleg. pro repe. Barto. eam etiã pro repe. Bar. alleg. d. Alex. in. l. si quis ex argentariis. §. cogent. in vlti. col. ff. de eden. nullatenus credo qd̃ sit Bart. qꝛ nimiũ discrepat a stilo Bar. maxime dum sepe alle. autoritates aristo. Salustij ꝛ Ciceronis: qd̃ est alienũ a stilo Bar. dico ergo, ꝙ vere est repe-titio Bal. ꝛ ita etiã est inserta in lect. Bal. ꝛ ibi in fi. dicit quo an-no fuit ꝑ Bal. perusij repetita. ꝛ ita. ĵ. semp allegabo pro repet. Bal. ¶ Premitto ꝙ ista. l. legitur ƀz gl. primã Bar. ꝛ cõiter ci-tramõ. ꝙ in ista. l. formentur tres. q. vt in gl. j. ꝛ vnicuiq̃ respon-deatur. ꝛ idem in effectu tenẽt Old. ꝛ. M. fil. q̃uis scdm eos for-metur etiam quarta questio ꝛ respõdeat, ꝛ scdm istũ intellectuz h. d. ꝓpter publicã vtilitatem ꝛ cõem errorem, pretura seruo de-creta, eũ ꝑtorẽ efficit, gesta tuetur, ꝛ seruũ in libertatẽ adducit, ꝛ hec vera in creato a pp̃lo ro. multomagis si ab imperatore. h. d. scdm intellectũ glo. ꝛ citramõ. sed eũ. ĵ. nõ tenebo: quia secũdũ cõiorẽ sniam hic barbarius nõ fuit ꝑtor nec liber. ¶ Alio mo-do legitur per Old. Pe. Cy. ꝛ Guil. prout etiã refert Bal. in re-pe. in. v. col. ꝛ istã tenent vltramõ. ꝛ ego sequor, ꝙ in hac. l. solum ponatur vna. q. ꝛ vna decisio. s. an gesta ꝑ barbariũ valuerint. et deciditur ꝙ sic: ꝛ hanc tenent Albe. ꝛ Bal. hic, alibi etiam dicit Bal. in. l. ij. in fi. col. circa fi. C. de serui. ꝛ aqua. ꝙ in hac. l. solũ de-ciditur, ꝙ gesta ꝑ barbariũ valeant, sed an barbari⁹ fuerit liber bene videt formari. q. sed nõ soluit, scdm verũ intellectũ huius l. ꝛ vt. ĵ. apparebit. cõior opinio est cõtra gl. ꝛ Bar. ꝙ barbarius neq̃ liber: nec verus pretor fuit. ꝛ scdm hoc pondera, ꝙ illa ver-ba, sed nihil ei seruitutẽ obstitisse, simul cum autoritate pompo. sunt de themate ꝛ de narratione, nõ de decisione vlpiani. ꝛ ita te-neas q̃uis Jac. de are. ꝛ Jac. de bel. dicãt, ꝙ hic formãtur bene tres. q. sed prime nõ respondetur, an fuerit ꝑtor. alijs duab⁹ sic: alij econtra dicũt. Et scdm istum intellectũ vltramõ. h. d. Cõis error, ꝛ vtilitas publica, faciũt valere acta a ſuo in ꝑtorẽ assum-pto. ꝛ lz cõiter diuidat in quatuor: potes diuidere in. vj. aut. vij. vt hic per Alb. ꝛ Fulg. casum figura. vt hic per Bal. in repet. in ij. col. ꝛ cogita. circa fi. tex. in ver. pe. ibi ƀz ꝛ si sciuisset. quid impli-cet illa dictio ꝛ. Jtẽ quare sit fita. ¶ Pondera primo tex. in pñ. dum dicitur, ꝙ seruus fugitiuus rome preturam obtinuit. nam duo obstare vident. primo. l. fin. C. eo. qui dicit ꝙ nullus poterat esse pretor rome, qui non haberet ibi domiciliũ, ꝛ larem. secũdo videtur ꝙ habitando Rome effectus sit ciuis Ro. ꝛ liber, per. l. in vrbe. ff. de statu ho. respondent Alb. ꝛ Ful. hic, ꝙ oportet pre-supponere ꝙ barbarius rome habuerit domiciliũ ꝛ larem. ꝛ sic omnia propter que potuerit ad preturã admitti. ꝛ. d. l. in vrbe. nõ procedit in seruo, secundũ gl. ibi, ꝛ dato ꝙ procederet, nõ cõcur-rebat bona fides barbarij vt hic per eum. ¶ Secũdo pondera tex. ibi preturã petijt: quod licet de iure dignitates ꝛ magistra-tus postulare. ideo tex. viij. q. j. c. qui episcopatũ. etiã dicit, ꝙ qui
a episcopatum[a] desiderat: bonuz opus desiderat. ꝛ. gl. dist. c. opor-tet. ꝛ text. not. in. l. quẽquã. C. de episcop. ꝛ cleri. de quo dicam in
2 gl. ij. ¶ † Jtem potes ponderare ibi eũ etiam posuit illud vul-gare, ꝙ quando concurrunt potentia ꝛ voluntas etiã tacita vel presumpta: act⁹ ille sortitur effectũ: sed ista leuia sunt. Tu ergo diligenter no. in ver. sed ꝛ si sciſſet, aliqua ꝑcipua: primo, qd̃ po-pulus Ro. eligendo seruũ in pretorem intelligitur sibi cõferre libertatem, tanq̃ necessariũ antecedẽs. ꝛ hoc tenẽdo intellectũ glo. Bar. ꝛ citramõtanorũ, quia qui vult cõsequens vult omne necessarium antecedens ad illud. l. ad rem mobilem. ꝛ. l. ad lega-tum. ff. de procu. Sicut in simili, si testator in testamẽto cõstituat seruuz tutorem filijs suis, hoc ipso intelligitur ei cõcessisse liber-tatem tanq̃ necessarium antecedens. §. j. insti. qui da. tut. poss. l. cum quidã. C. de neces. seruis here. insti. tamen scdm aliũ intelle-
3 ctũ. ĵ. aliter dicet. ¶ † Jtẽ diligẽter not. ex eisdẽ verbis hic esse tex. expressum pro gl. sing. in. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pact. q̃ singu-lariter dicit, ꝙ statuẽtes ꝓsumunt statuisse in casu omisso, qñ ve-risimiliter sic statuissent, si fuissent interrogati, ꝛ illud hr̃e perin-de ac si statuissent. ꝛ alle. Bal. hic in repe. in prima ꝛ fin. col. ꝛ pro illa gl. est etiã bonus text. in. l. fi. C. de posth. here. insti. ƀm cõem intellectũ Bar. Bal. Ang. ꝛ Pau. de ca. ꝛ Alex. ibi, ad idem est tex. in. l. titius. §. lucius. quẽ ibi ponderãt Pau. de ca. ꝛ Alex. ff.
4 de lib. ꝛ posth. ꝛ no. Bal. in. l. j. C. que res pig. ob. pos. † Et ꝑ istã regulã ego semper tenui quandã opi. Bar. cõiter reprobatã. nã dubitat Bar. in. l. more in pñ. ff. de acq. here. si statutũ disponat ꝙ mulier nõ possit ɔhere sine cõsensu duorũ ꝓpinquorũ: an ha-beat locũ, in quasi cõtractu, puta in aditione hereditatis. bar. tz ꝙ sic. cõtrariũ tz ipse Bar. in. l. apud iulianũ. §. fi. per illũ text. ff. ex q. cau. in pos. eat. firmãt bal. Ang. Jmo. Comẽsis ꝛ Alex. in. l. mutũ. de acq. here. ꝛ in. d. l. more. ꝛ Panor. i. c. qua fronte. de ap. Fundamẽtũ eorũ principale est, qꝛ statutũ loquẽs in ɔctu, dꝫ in-telligi in cõtractu nõ in ficto seu in quasi ɔctu, qd̃ ostẽdũt ꝑ fun-damẽta de quib⁹ per eos in dictis locis. Ego semꝑ tenui primã opi. Bar. quã etiã tz Pau. de ca. in. d. l. mutũ. in prin. vbi dicit ꝙ vidit seruari in practica istã primã opi. Bar. ꝙ dictũ statutũ ha-beat locũ etiã in quasi cõtractu, ꝛ idẽ tz Lu. in. d. l. mutũ. ꝛ in ɔsi. cccxciiij. inci. ꝓsupposito qd̃ vna voce. Pro ista pte cõtra cõem me mouet regula supra dicta: qꝛ vbi statuẽtes verisimiliter idez statuissent, in casu omisso, est perinde ac si illd̃ statutũ fuisset: tũc si statutũ disponit ꝙ mulieres nõ possint ɔhere sine ɔsensu pro-pinquorũ, hoc processit ꝓpter imbecillitatẽ sexus, q̃ ratio mili-tat etiã in quasi cõtractu, cũ ꝓpter imbecillitatẽ possit adire he-reditatẽ dãnosaz: vñ si de hoc fuissent iterrogati idẽ statuissent.
5 ¶ † Scdo moueor ꝛ fortius qꝛ vbi statuto nõ põt assignari nisi vna rõ, illa habet ꝓ expressa. ꝛ ex idẽtitate illius rõnis, licitũ est arguere ad casuz omissuz in statuto. l. milites agrũ. ff. de re mili. gl. in. l. q̃uis. vbi Bal. ꝛ Pau. de ca. C. de fidei. ꝛ Bal. in. l. maxi-mũ vitiũ. i. iiij. col. C. de libe. ꝑter. cũ similib⁹. ꝛ maxime sit extẽsio de stricta significatione vocabuli ad latã, iuxta gl. in cle. j. in vbo eligat. ꝛ ibi Pau. de leaza. de elect. si sic est, ꝙ rõ dicti statuti est ad tollendã presumptionẽ doli vel metus, ita inquit Bart. in. l. trãsactione. C. de transa. ꝛ ne mulieres ꝓpter sexus fragilitatẽ decipiant. ita dicit esse rõnẽ illius statuti Bal. in. l. ij. circa fin. C. de adopt. sed ista ratio militat in quasi ɔctu, ꝛ sic in aditione he-reditatis. ꝛ hoc ar. vtit Lu. in. d. l. mutũ. maxime cũ appellatio-
6 ne ɔctus large veniat quasi ɔctus. l. oẽm. ff. de iudi. ¶ † Tertio facit, ꝙ decidit Bar. in. l. vnus. §. pactus. in. vij. col. ꝛ ibi Bald. ĵ. de pac. qui tenẽt, ꝙ statutũ requirẽs cõsensum propinquoruz in cõtractibus mulierũ, hꝫ locũ etiã in liberatione ꝛ renũtiatione: ꝛ tñ nõ sunt proprie cõtractus. l. labeo. §. cõtractus. ff. de ver. sig. tñ ex quo militat idẽtitas rõnis ibi idẽ ius cẽset. ꝛ idẽ tz Bal. in rub. ꝛ in. l. j. C. de pac. ꝛ optime facit qd̃ decidit bal. i. l. pactũ do-tale. i. xxj. q. C. de col. vbi dicit, ꝙ cuz illud statutũ sit factũ ꝓpter imbecillitatẽ mulierũ quãuis loquatur in ɔctu, tamen habebit locum in renuntiatione, vt ibi per eum: tamẽ in hoc vltimo fun-damento ipse Bal. in. l. siue apud acta. in. j. col. tz contrariũ, ꝛ idẽ sequit Alex. ꝛ plenius Alex. in. l. more. ff. de acqui. here. ꝑ id etiã qd̃ no. Bal. in. l. cõtractus. C. de fide instr. ꝛ in. l. fi. per illum text. C. si tutor interue. Nouissime Alex. in. d. l. mutum. secutus cõem sniam cõtra Bar. in. d. l. more. adducit fundamentũ ꝑ qd̃ respõ-detur ad oia. s. adducta. nã dicit, qd̃ nõ est eadẽ rõ in aditiõe he-reditatis ꝛ sic in quasi ɔctu. q̃ est in ɔctu ꝛ ideo statuẽtes nõ idẽ verisimiliter statuissent. Nam in contractib⁹ naturaliter cõtra-hentes solent se adinuicem decipere. l. in causa secunda. in prin. ff. de mino. l. item si in pretio. §. quẽadmodum. ff. loca. ideo indu-ctum est statutũ: sed aditio hereditatis cũ fiat nuda voluntate mulieris, ꝛ sic ibi non cadat periculum quod in adeundo deci-piatur: ideo cum non militet ratio per cõsequens nec statutum ꝛ istud fundamentum fecit me aliqualiter dubitare: tamẽ teneo sniam quam dixi contra cõem: ꝛ dum dicit, quod in aditione he-reditatis, cum nemo sit qui contrahat, nemo etiam erit qui mu-lierem decipiat: respondeo quod imo est, quia legatarij fideicõ-missarij, ꝛ creditores hereditarij possint decipere mulierem fal-sis persuasionibus inducendo eam ad adeundum, concurrente fragilitate sexus. ꝛ facilitate decipiẽdi: ideo ratio statuti hoc ca-su militat. Jta teneo. ꝛ ita consulerem ꝛ iudicarem. Uerũ est qd̃ Mates. in notabili. clxviij. ponderãs cõtrarietatem Bar. in. d. l. more. ꝛ in. d. l. apud iul. §. fi. eam cõcordat hoc modo: quia aut statutum vtitur verbo contrahere, qꝛ dicit qd̃ mulier non possit

a ¶ Qui epa-tus. Adde originalit[er] pma ad ti-motheũ. iij.

contrahere,sine presentia propinquorũ,⁊ tũc nõ habeat locũ in quasi cõtractu,⁊ sic in aditione hereditatis.ita intelligit Bar.in d.l.apud iulia.§.fi.aut statutũ vtit̃ verbo obligare quia dicit ꝙ mulier non possit se obligare sine consensu propinquorũ:⁊ tunc comprehendit̃ etiã quasi contract⁹,ita loquit̃ Bar.in d.l.oẽm.ff.de iudi.fm Bar. vba nõ patiunt̃ istã concordiã:q: vtroq; casu Bar.loquit̃ qñ statutũ ꝓhibet ɔtrahere.

7 ¶†Limito tñ ɔclusionẽ quã tenui nisi hereditas esset lucrosa vel opulẽta,ex eo qd in istis terminis vult not. Bal.in.l.neq; tutores.C.de ĩben.stip.per illũ tex.vbi dic illum tex.esse multũ no.ad statuta de cõtractib⁹ mulierũ ꝙ nõ valeãt sine presentia propinquorũ:nã intelligunt̃ de ɔtrib⁹ dãnosis nõ de vtilibus.vt ibi.⁊.l.cum hi.§.causa.ff.de transac.idem tenent Ange.⁊ Jmo.in.d.l.mutũ.§.j.⁊ ibi Pau.de ca.q dicit,ꝙ habuit istum casum de facto in ciuitate florentie.⁊ ꝙ ita cõsuluit:sed ne sciuit tantũ cantare ꝙ iudex voluerit pro eo iudicare:q: ignorabat decis.Ang.tũc.Jdẽ tz ibi Alex.post Raph.in.d.l.more.Si mile dicimus in iudicijs.l.nõ ideo min⁹.C.de procu.⁊ in cõtractibus.l.fi.§.pupillus.ff.de verb.obl.l.iij.in pn.ff.cõmo.insti.de

8 aut.tu.in prin.⁊.d.l.neq; tutores.¶†Facit qd no.ang.⁊ Jmo. in.l.ij.per illũ tex.ff.de acce.facit qd vult gl.in.l.queunq;.C.de bo.q lib.quã ibi Bal.in prin.exclamat,ꝙ ꝓ vtilitate filij,põt pater alienare bona aduentitia filij in quibus tantũ hz vsumfruc. ꝙ dicit facere ad locationes rerũ ecclesie q̃ possunt fieri pro vtilitate ecclie vsq; ad an.xxix.§.locatiões.in aut.de alie.⁊ empby. Et idẽ de patre tz Bal.in.l.cũ oportet.§.nõ aũt.C.de bo.q̃ libe. Confirmo p id ꝙ not.dicit Bald.in.l.cõtra iuris ciuilis.ꝓ illũ tex.in fi.in prin.ff.de pac.ꝙ ecclesia põt facere cõtract⁹ sibi fauorabiles,non seruata solennitate,nec legali,nec canonica.idẽ tz gl.Guil.⁊ Bal.in.l.cum hi.§.eam transactionẽ.ff.de transac.sed Bar.ibi contrariũ tz,de quo p gl.in.c.j.ne sede vacante p Jnn. ⁊ alios in.c.j.de his quẽ fiunt a prela.sine cõsen.capi.¶Redeũdo ad notabile tex.nostri qd presumendũ est idẽ statutũ in casu omisso qñ statuentes si fuissent interrogati verisimiliter idem statuissent:⁊ sic in statutis fit extensio ad id ꝙ verisimiliter fuisset statutum:vt iurib⁹.s.alleg.

9 †Jnuenio hoc mirabiliter limitatum per.d.Ant.in cle.j.de rescri.per gl.ibi[a] quã ad hoc singulariter no.⁊ refert ⁊ sequit̃ ibi Jmo.in.iiij.col.vt ista regula non procedat,qñ essemus in materia exorbitanti a iure cõmuni:q: ibi non fieret extensio:nisi ex verbis vel ex mente specifica ipsi⁹ statuti,nõ aũt ex mente generali sumpta per idẽtitatẽ rationis vel ex eo ꝙ verisimiliter statuissent idẽ:⁊ dicũt ita debere intelligi gl.in.c.j.de tempo.ordi.in.vj.que alias male diceret,⁊ dicit Jmo.ꝙ istud solebat dicere ꝓceptor suus Fran.de ramp.dubito multũ de hac limitatiõe:⁊ aut nõ intelligo aut falsa est:si ista limitatio est vera nunquam haberet locũ regula.d.glo.in.l.pactum.§.fi.cũ concor.s̃ alleg.quia si non haberet locum qñ statutum disponit in materia exorbitanti a iure cõmuni,minus haberet locum qñ statutũ corrigeret ius cõmune:⁊ sic in correctoria materia.

10 †Jtẽ noto ex eodẽ verbo:sed ⁊ si sciffe,hoc probari aperte,ꝙ princeps vel populus ro.conferens dignitatem scienter inhabili,intelligitur secum dispensare:⁊ eum habilitare:ad idem tex.no.in.l.quidã consulebãt.ff.de re iudi.vbi plene tangitur ista materia,ꝗuis Barto.ibi non bene se firmet.Facit gl.in l.ij.C.de diuer.off.lib.xij.⁊ tex.melior de iure in.l.idẽ vlpia.§.fin. ff.de excu.tu.

11 †Facit ꝙ singulariter inquit Ang.in.l.libert⁹ aduersus per illum tex.ff.de in ius vo.qd princeps concedendo rescriptũ delegatoriũ supplicãti,videt̃ supplicantẽ habilem facere ad agendũ.Facit bene,l.j.⁊ qd ibi no.maxime p Bal.C.de ꝓci.impe.offe.super quo tex.cogita bene.

12 ¶†Facit in simili optimum simile qd teneas cordi:nã papa vel imperator[b] cõmittendo simplr causam,vr̃ appellationem admisisse,non obstante ꝙ alias tertio nõ posset appellari fm.d.Ant.⁊ Jmo.in.c.sua nobis.de app.Alex.in consi.lxxij.in.ij.vol.incip.in cã et lite vertẽ

13 te corã reuerendo.in.ij.co.¶†Facit etiã glo.xlij.di.c.cũ autẽ. per quã dicit no.bal.in.l.imperialis.§.si miles.C.de nup.quod imperator promouẽdo ex certa sciẽtia illegitime natũ ad episcopatũ,videt̃ eũ restituere primis natalib⁹,⁊ sic legitimasse.Sed Jo.an.in.c.venientes.de fil.presby.in nouella,tz cõtra notabile s.traditũ:q: dispẽsatio est stricti iuris:⁊ de genere ꝓhibitorũ: ⁊ ideo requirit̃ ꝙ fiat ex aliqua cã precedẽte.c.ex tenore.de tẽp. ordi.c.nisi lino.j.q.vij.nec ob.iste tex.q: fm intellectũ vltra magis cõem:quẽ.j.tenebo nihil ꝓbat:q: in hoc tex.iste seruus non intelligitur habilitatus.¶Sed do.Ant.in.d.c.veniẽtes.in.iij. col.post Hostiẽ.ibi reprobat Jo.an.per tex.in.c.fi.de elec.in.vi.

14 ¶Paucis concludẽdo plz distinctio Bal.hic in repe.in.xi.col. ⁊ Bar.in.l.ij.C.si ser.aut liber ad decurio.aspi.li.x.quã et tenẽt Ang.⁊ magis cõiter Moder.in.d.l.quidã consulebat.⁊ Lu.in consi.cccvi.incip.electio.d.dominij capitanei:qd aut loquimur in papa vel imperatore:⁊ tunc eo ipso qd sciẽter inhabili conferunt dignitatem intelliguntur eum habilitare:ita ꝓcedunt primo alleg.⁊ est glo.no.in.c.statutum.in verbo canonicis.de resc. in.vj.⁊ gl.in.c.a nobis.de deci.aut loquimur in inferioribus habentibus tñ dispensandi potestatẽ.⁊ tũc nõ solũ requirit̃ certa scientia,circa defectũ dispensandi:sed etiã requirit̃ cause cognitio.⁊ ꝙ ex causa dispenset,vt per gl.in.c.j.de eta.⁊ qual.in.vj.per gl.⁊ doc.in.c.ij.de schisma.p cano.in.c.nihil.de elec.Jn istis terminis ꝓcedit decisiõ Jo.an.in.d.c.veniẽtes.⁊ ibi dicit Jnn.nõ potest haberi pro legitima dispensatione factũ temerariũ p inferiores a papa vel imperatore ꝙ dictũ est bene notandũ fm bal. in repe.in.xij.col.⁊ bal.in.l.bonorũ.C.q admit.¶Glo.in verbo designatus.dũ opponit de.l.si quẽq;.meli⁹ opposuisset vt faciũt Bar.⁊ alij de leg.j.⁊ toto titulo.ff.⁊.C.ad.l.iul.de ambitu.primã sol.reprobat Bar.per.l.si quẽq;.alleg.in gl.sed magis obstat in dignitate ecclesiastica.§.sz neq; p pecunijs.in aut̃.quõ opor.episcopos.⁊.j.q.j.c.j.ij.⁊.iij.Jtẽ cuius spãliter impedit̃ petitio,non tz subsecuta concessio.l.fi.in fi.C.si nup.ex res.pe.l.is quidẽ.C.q

15 mil.non possunt.li.xij.fm Old.⁊ Alb.hic.†No.tamẽ illud qd firmat gl.ꝙ simoniace ordinatus[c] hz ordinẽ ⁊ dignitatẽ.de quo q: nõ est indistincte verũ,dic vt p gl.in.c.post translationẽ.in ver

16 bo nequeat:vbi doc.de renũ.¶†An aũt cõtra electionẽ[d] pape possit opponi de simonia,ꝙ sit per pecuniã elect⁹,dicit Fulg.hic in.ij.col.ꝙ dum esset in cõsi.constantiẽsi.imputabatur Joanni antipape,ꝙ erat simoniacus.⁊ super hoc fuit aliqualiter disputatum.nihil allegat.tu alleg.c.si quis pecuniã.lxxix.dis.⁊ ibi gl. j.determinat,ꝙ nõ possit opponi ɔtra papã.De quo etiam per

17 Semi.⁊ alios post glos.in.c.vbi periculũ.de elect.in.vi.¶†Secundam so.glo.tz Bar.Albe.reprobat q: in his que sunt de genere prohibitorũ non refert an clam vel palam fiat.l.i.ff.de furtis.cum.l.ij.tñ non est tutũ fundamentũ.tertiã sol.glo.reprobat vt per Ja.bu.⁊ Bar.hic.¶Glo.in verbo functus:punct⁹ est videre an barbarius fuerit pretor verus:vtilitas huius est nam si inhabilis eligat̃ ad magistratũ vel officiũ,⁊ illud exerceat,inci

18 dit in.l.iuliam maiestatis.l.iij.§.fi.ff.ad.l.iul.ma.†hinc est ꝙ vsurarij publici cũ sint infames in.l.improbum fenus.C.de infa.nõ possunt ad dignitatẽ vel officiũ aspirare.l.neq; famosis.C.de digni.li.xij.⁊.l.j.C.de infa.li.xij.An si inhabilis eligeretur a populo credente eũ habilẽ,⁊ exerceret officiũ puta preturã,esset ver⁹ pretor ⁊ intelligeret̃ habilitatus.ita ꝙ euaderet penã.l.iulie maiestatis.gl.ista firmat ꝙ barbarius fuit pretor verus,tamẽ iura gl.nihil faciunt per.l.j.C.de testa.⁊.§.sed cũ aliquis.instit.de testa.nam illa iura bene dicũt,qd si inhabilis qui reputabat̃ habilis sit adhibitus in testem in testõ,ꝙ testm̃ vz,sed nõ dicunt ꝙ seruus vel infamis efficiat̃ habilis.ita hic bene decidit̃ ꝙ gesta corã barbario valuerunt.eadem opi.tz Jac.but.⁊ Bar.⁊ raro alij aliquibus fundamẽtis de qbus per Bar.maxime tex.ibi nihil ei fuiutẽ obfuisse,⁊ ibi at quin verũ est ꝓtura eũ functũ,nec respondeas verũ est de facto q: iurisconsultus nõ rñdet ad.q.facti sed iuris:q: legislator nõ est super facto consulend⁹.l.eũ quẽ temere.§.j.ff.de iudi.q: facta etiã fallunt prudentissimos.l.ij.ff. de iur.⁊ fac.igno.facit capitulũ primũ.de consti.in.vi.¶Ultra alios adduco fundamentũ q: aut vis dicere ꝙ illa verba.s̃.ponderata sint decisiua iuris,⁊ habeo intentum.Aut vis quod sint

19 narratiua facti.†⁊ tũc ego habeo regulã ꝙ quãdo legislator format factũ vel casum affirmatiue,⁊ postea nihil rñdet expsse,intelligitur affirmatiue rñdere in iure.l.cũ fundus.§.seruum tunc imprudens.⁊ ibi ad hoc not.Fulg.⁊ Alex.ff.si cer.pet.l.ꝙ sepe. §.si res.ver.sed videamus.ff.de ĩben.emp.l.in rebus.post prin. ver.sed vidẽdum.ff.cõmo.l.fi.vbi Ful.no.ff.de eo ꝙ certo loco ⁊ in.l.fi.ff.de serui.ru.pred.sed potes dicere vt declaraui.s.in euidentialibus ꝙ in hac.l.non querit̃:nisi de vna.q.s.an acta valuerint.Alia que ponuntur in tex.sunt circunferentia ad casum sz non sunt qões.¶Cõtrariũ ꝙ imo nõ fuit pretor tenent vltra Ja.de ra.Ja.de bel.Old.⁊ Guil.hic.Alb.late examinans in.ix. col.cum duabus seq.q cõcludit cõem sniam ꝙ barbarius nõ fuit verus pretor,post multos doctores per eum relatos.idẽ diffuse examinat ⁊ tenet Bal.hic in repe.in.iiij.col.⁊ duabus seq.⁊ in lectura in.iij.oppo.per quatuor col.⁊ ibi dicit cõmunis opi.est qd non fuit pretor vere:sed iuris fictione,quo ad ordinata per eũ vt hic per eum:⁊ quod non fuit verus pretor firmat Bald.in.l. ij.in fi.colũ.circa fi.C.de seru.⁊ aqua.ibi dicit quod communis opi.po.ro.⁊ error lz firmet gesta barbarij.nõ tamen firmat eius preturam.⁊ sic alij prodest sed sibiipsi non:scdm cõem intellectũ ⁊ cõmunem huius.l.idem tz Jnn.in.c.cũ dilectus.in princi.de elec.⁊ in.c.nuper.de bigamis.⁊ Fulg.plene hic.idez nota.tenet Bal.in.l.ij.in fi.C.de sen.⁊ ista est vera ⁊ cõmunior snia quã probãt verba tex.ibi seruitutem ⁊c.⁊ ibi prefectura functũ.⁊ ibi pretoria dignitate functus est.Nam aliud est esse pretorẽ,aliud fungi pretoria dignitate.l.mercis.in prin.de verbo.significat.Bar. in.l.si maritus.§.lis.ff.de adulte.probat etiam tex.ibi,si seruus. quãdiu

a ¶Per glo. ibi add car. zab.in.c.cũ oẽs.i.ix.col. de cõsti.

b ¶Imperator.add gl. iver.litera rũ.in.c.statutũ.de resc.lib.vi. gl.in.c.pastoralis.i.§. preterea.d offic.deleg. doc.in.c.ex multiplici. de deci.do. i.c.ad hoc. ⁊ in.c.cũ ordinẽ.de rescrip.

c ¶Ordinatus.Adde Jo.de fan. in ca.si res aliena.xiiij. q.vj.

d ¶An autẽ ɔtra electionẽ.zab.i.c. lz de elect. Bellame.⁊ Car.Alex. in.c.in noie dñi.xxiij.di. Ni.superãtius miles hierosolymitanus et vtriusq; iuris docc.

20 quandiu latuit dignitate, et pondera verbum latuit. † nisi dicas quod ista verba sunt narrativa facti, et quod ex narratione facti non est licitum arguere, per gl. in l. unica. C. quando nõ pe. par. in .iij. lec. de qua dixi in l. j. in prin. ff. de offi. ei⁹. et ideo Ray. dicit et nõ improbabiliter, quod aut queris an barbarius fuerit verus pretor, anteq̃ populus ro. sciuerit eũ seruum, et dicendũ est quod nõ, ita loquit tex. in ver. latuit. postq̃ aũt sciuit: secus est, ad idem stringit si barbarius fuisset pretor verus, cui postea dubium q acta valuissent: fortius acta valerent de rigore: et tamẽ tex. dicit q ex humanitate sustinent. Itẽ quo ad statũ barbarij non cessat ratio publice vtilitatis. ppter quã acta sustinent: nec est necessariũ antecedens, ad vtilitatẽ actorũ an barbarius sit verus seruus aut liber: patet in l. j. C. de test. et est tex. in l. ij. C. de sen. et interlo. ad idem facit: q q gerit se pro pretore cũ nõ sit, puniatur pena falsi, sicut q se gerit pro milite vel pro doctore. l. eos §. qui se. ff. de fal. Bar. in l. reddat. C. de profes. et medi. li. x. Bar. in l. qui sub pretextu. in fi. C. de sa. san. et nota. in l. data opera. in xvi. col. C. qui accu. non pos. vbi ponit de eo q se asserebat comitem palatinum et notarios creabat. nam proculdubio incidit in penam falsi, et punitur pena mortis: facit quia ad hoc vt popul⁹ vel imperator conferendo dignitatem inhabili intelligatur dispensasse, requiritur certa scientia: vt dixi in tex. in fi. notabilis: sed cũ hoc populus ignoraret: igitur &c. et istam partem teneas.

21 ¶ † An autem barbarius licite perceperit salariũ quod pretoribus debetur, videtur quod sic, per tex. solennẽ in l. titio. in pn. ff. ad municip. quem pro singulari allegat Bal. in l. nõ dubium. in .xvij. q. C. de legib. contrariũ tenet solus Albe. hic: quia nemo debet ex suo delicto commodũ reportare. l. fine hereditaria. in fi. ff. de nego. gest. sed non respõdet ad l. titio. Bar. ibi respõdet q ibi titius non consequit premium ex suo delicto: sed propter laborem et exercitiũ quo vsus est in impetrãdo decretũ de quo ibi: sed idem posset dici q barbarius habeat salarium ppter laborem officij, nõ immediate ex delicto. ¶ Gl. in verbo reprobari diuiditur in .v. que patent in tex. in .iij. parte gl. circa istud nota bile, an communis error faciat ius distingue vt per Jac. but. Albe. Bar. et Fulgo. hic, q ex eorum doctrina habes regulã cũ

22 duabus fal. † Regula est, q cõmunis error facit ius: vt hic: et l. ij. C. de senten. cum alijs alleg. in gl. ¶ Fallit primo quãdo induceretur aliquid quod esset cõtra cõem vtilitatem. l. q nõ ratiõe ff. de legibus. ¶ Secundo fallit quãdo quis tractaret de dãno, et sua nõ interesset, q cõmunis error faceret ius. l. j. §. fi. als. l. que situm. ff. quando actio de pecu. est an. et tex. in l. fi. ff. de here. insti.

a ¶ Ultra doc. Tertio intellige istã regulã, q communis error[a] facit ius: verum est, concurrente titulo et quasi possessiõe. vt hic apparet in barbario, alias secus ita limitat Bal. in l. ij. in .j. col. in fi. C. de sen. allegat Inn. in c. nihil. de elec. sed tu cogita ppter l. j. C. de test. et d. l. ij. C. de sen. nam in d. l. j. nõ ccurrebat titulus. ¶ Quarto notabiliter limita quando defectus esset in solẽnitate vel in causa materiali: puta in testibus adhibitis in testamẽto, qui reputabantur idonei: tunc verum est q cõmunis error facit ius. d. l. j. C. de test. sed si defectus esset in substãtia seu in causa efficienti: puta quia testator erat seruus et reputabatur liber: vel erat in potestate patris, et reputabat sui iuris: tũc si faceret testamentum vel alium actum, propter istum cõem errorem nõ faceret ius. nec testamẽtũ valeret, q defectus in cã efficiẽti non sic de facili dispensat sicut in solennitate vel in causa materiali: ita singulariter Bal. in l. ij. in fi. col. C. de sen. et si. deci. cõtra de il la. l. ij. vbi erat defect⁹ in cã efficiẽti. rñdet Bal. fragiliter quod ibi speciale est fauore iurisdictiõis: et si dicis q ista limitatio est cõtra tex. nostrũ, vbi defect⁹ erat in cã efficienti. i. in ipso barbario: rñdet Bal. q cõtrariũ est verũ: q ista. l. cõis error nõ faciat ius quo ad substãtiandũ preturã in persona barbarij: lz ppter publicã vtilitatẽ acta valeant: nã fatetur Bal. q in hac. l. barba rius: nõ fuit verus pretor nec liber mot⁹ autoritate Aristotelis quia ens et verũ cõuertunt, inducendo vt per eũ, tamẽ dubia est hec limitatio si bene consideres. ¶ Quinto nota. limita quãdo quis est in statu valido: sed tñ ille status põt validari. vt hic in barbario, qui poterat fieri liber, tũc cõis error facit ius: sed qñ esset in statu inualido q non posset cõualidari: vt q notari⁹ esset priuatus officio ppter falcitatẽ: nõ põt amplius creari notari⁹ tunc cõis error nõ facit ius ad sustinẽdũ instrumẽta facta p eũ. ita no. Bal. in l. nihil. C. de ma. vin. de quo. ff. post gl. dicẽ. Et de isto nota. qñ cõmunis error facit ius vide Jaco. but. et Cy. in l. j. C. de testa. et ibi Bal. in .iiij. q. et Moder. Cy. in l. decernimus. C. de sa. san. Sali. in l. zenodorus. C. ad mace. Ang. in §. sed cũ aliquis in prin. insti. de testa. cano. in c. ad probãdũ. de re iud. et la te do. Ant. in cõmẽto. c. consultationibus. in .xxiiij. col. et seq. de iure pat. ¶ In fi. gl. vult rñdere glo. q in d. §. q̃q̃. actor ibi non erat legitime ordinatus, cũ ibi mater nõ esset vere tutrix: scdm tertium intellectum gl. et istã so. tenet Bar. hic, sed caue: q etiã in hac. l. barbarius. nõ erat verus ptor scdm cõiorem sensum: et tamen acta coram eo valent. Bal. respondet et bene: lz Fulg. improbet q in d. §. q̃q̃. aberat veritas et iuris et facti: sed hic q̃uis abesset veritas facti tñ nõ aberat veritas iuris, ppter autoritatẽ supioris: publicã vtilitatẽ. et cõem errorem: que tria cessant in illo tex. et hec vera. ¶ Glo. in verbo effecisset, dupliciter exponit tex. postea format. q. Scda ibi sz an hoc casu: sed quare gl. in prima parte sic dupliciter exponit tex. credo qd eo quia videt absurdum glo. q imperator respõdeat super facto ita precise, quo modo enim põt vlpia. cogitare q populus Ro. fecisset liberũ, forte expulisset, ne dignitas ptoria seruili macula aspergeretur, quis em filẽtis põt mentẽ scire. dicit gl. in l. iurisgentiũ. §. pacto rum. ff. de pac. et ideo super facto legislator nõ est cõsulendus, vt dixi in gl. in verbo fund⁹. Propter hoc credo q facta sit gl. que fatetur cõtrariũ. et ideo exponit tex. dupl'r, et p scda expositione facit, q lz legislator nõ respõdeat super facto, tñ põt rñdere sup lectura que verisimiliter capitur a iure sup facto. l. tale pactũ. §. fi. cum gl. ff. de pac. et ad hoc vide Bal. hic. in .xiij. col. in vers. viso de pretura. Ex scda parte gl. habes q barbari⁹ fuit liber. idem

23 tenent Ja. bu. et Bar. hic. † Et vltra cõia fundamẽta facit p ista parte. nã de iure ciuili pretor hz maiorez dignitatẽ et ptãtem q̃ eps: probo, q appellari dz a minori ad maiorem. l. pcipimus. in princi. C. de app. sed a snia epi appellat ad pretorẽ. aut. si quis litigãtiũ. C. de episco. aud. modo si seruus cõi opi. habitus pro libero assumatur in epm efficit vere liber. §. sed hoc quidẽ. in aut. de san. epis: vnde sumitur aut. sed epalis. C. de episc. et cleri. ergo multomagis in assumpto in ptore, nisi fragiliter dicas q in episcopo sit speciale, fauore cle. ad idem stringit hic tex. circa fi. ibi sed et si sciffet. nam implicat q etiam ignorauit eum esse seruum tñ liberũ effecit, circa quã implicatiuã multum se inuoluit Alb. hic. Tu dic q implicare non põt illũ casum ignorantie, q impli caret casum nimis dubitabilẽ et magis dubium expresso, qd esse non dz, iuxta gl. in l. q si minor. §. restitutio. ff. de mino. et in l. illud. ff. ad l. aquil. et refert Bal. hic. in .xiiij. colũ. q iste barbarius effectus fuit ingenuus non libertinus per l. queris. ff. de nata. resti. ¶ Cõtrariã opi. tenent alij oẽs tã citramõ. quam vltra. q barbarius nõ fuit effectus liber. ita Pe. Cy. Jac. de ra. Ricar. malũ. Guil. et Ray. et hic Alb. diffuse. in .xviij. colũ. et seq. vbi dicit idem tenere oẽs tam citramõ. q̃ vltra. idem tz Bal. hic in .xiiij. col. et seq. et in rub. in .viij. et seq. col. et Fulg. hic per aliqua quibus facile põt rñderi: maxime ex his que dixi in alio articulo i gl. in verbo functus, et precipue q tex. pluries hic appellat euz seruũ ibi seruitutẽ, et fortius ibi seru⁹ q̃din latuit. et ibi seruo potuisset decernere, de quo etiã p Lu. in cõsi. ccvj. incip. electio dicti dñi capitanei in .iiij. col. aliqd per Jmo. in l. quidã cõsulebat. in .iiij. vel .v. col. ff. de re iudi. et ista sufficiant cũ articulus sit modice vtilitatis aut nullius. ¶ Gl. in verbo multomagis diuidit in tres. In prima opponit contra tex. et bene soluit. In scda querit et re-

24 spondet et bene. In tertia not. partes patent. ¶ † Circa duas vltimas partes gl. aduerte q habes duas notabiles conclusio

b nes. prima est q princeps ex causa[b] põt res alterius priuati auferre: sed non sine cã. et iusta cã dr, qñ fit ppter publicã vtilitatẽ. vt hic. facit. l. lucius. ff. de euic. et l. itẽ si verberatũ. §. j. ff. de rei vendi. et tex. solennis. in l. q semel. ff. de decre. ab ordi. fa. Scdo facit q nota. volunt Bal. et Ang. in l. bene a zenone. C. de qua. pres. q ciuitas pro pace habenda: et sic pro vtilitate pub. potest auferre bona subditorum de iure, et de cõsuetudine: allegãt notata per Innocen. et Joan. an. in c. in nostra. vbi bonus tex. de immuni.

25 ¶ † Tertio facit q voluit Bal. et notabilius Ang. in l. conuentionem. ff. de pac. vbi volunt qd principes et barones qui bellũ gerũt proprio nomine, pro faciendo pacẽ, et sic ex cã pu. possunt remittere iniurias et dãna data suis subditis. ita q imperpetuũ non possent amplius conqueri. nec agẽdo ciuiliter nec criminaliter. et ita dicit fecisse ciuitatem perusinã, qñ pacem composuit cũ ciuitate roma. idem etiam dicit Ang. in l. venditor. §. si cõstat.

26 ff. cõ. predi. et idẽ in l. antiochẽsiũ. ff. de pri. credi. ¶ † Quarto facit q dicit Bal. in l. quicunq. in fi. col. C. de ser. fugi. vbi dicit q per generale statutum populi, vel per duces belli, quando offiñ ab vniuersis est eis commissum. potest preiudicare iuri et reb⁹ priuatorum, quia quod communiter prodest omnibus prefertur commodis priuatorum. et not. etiam Baldus in l. rescripta.

27 C. de preci. impe. offeren. ¶ † Quinto facit quod notat Barto. in l. iubemus nullam circa princip. per illum bonum text. C. de sacr. sanct. vbi notant, q rector ciuitatis potest de iure capere animalia puta boues priuatorum, causa mittendi frumentum

28 in exercitum. ¶ † Sexto facit quod multum singulariter decidit Bart. in l. quecunq. in fi. C. de fide instrumentorũ. lib. x. vbi per illum textum. concludit, quod illi qui emerunt a communi perusij bona bannitorum, coguntur illa reddere exbannitis ex forma capitulorum pacis hoc dicentis, cum istud publi-

a ¶ Cõis error. adde. l. iij. ff. d sup. le. Car. zab. in c. nihil. i §. ceterum. de elec.

b ¶ Ex causa. Addde doc. in c. q in ecclesiarum. de consti.

cam vtilitatem respiciat, quamuis darũ videatur, propter con-
29 tractũ precedentem. ⁊ facit ꝙ .j. dicã. ¶ †Septimo facit ꝙ no-
tabiliter vult Ang. in cõsi. lxij. incip. nobilis miles. d. Ray. vbi
consuluit ꝙ ꝓpter bonũ pu. põt ciuitas statuere, ꝙ si banniti ci-
uitatis non seruauerint certos cõfines, incidant singuli in penã
mille ducatorũ, ⁊ ꝙ dicta pena cõmittatur ⁊ exequatur non solũ cõ-
tra bãnitos sed etiã cõtra eorũ cõiũctos ꝑ lineã masculinã vsque
ad quartũ gradum, alle. tex. in l. certa forma. C. de iur. fis. li. x. ad
30 hoc vide qd̃ dixi in l. j. ff. de legi. ¶ †Octauo facit qd̃ habetur in l.
iure. C. de fab. lib. x. ꝑ Bal. in l. sancim⁹. C. de pen. ⁊ do. Ant. in c.
nisi de offi. leg. qd̃ princeps vel superior põt ex causa remittere
31 penã cõcernentẽ interesse priuatũ, ⁊ preiudicare priuato. ¶ †No-
no facit ꝙ vult gl. in c. cõstitutus. in verbo quecũque. de relig. do.
que firmat ꝙ etiã inferior a supremo principe cum cã põt ius al-
terius auferre: licet nõ sine causa: ⁊ idem no. gl. xxv. q. ij. in summa.
32 Bar. in proe. ff. vete. de quo .j. dicã. ¶ †Decimo facit ꝙ vult Bar.
in l. fi. in prin. ff. de sena. principẽ ex causa posse ius priuato acq-
sitũ etiã ex cõtractu celebrato cũ principe auferre, per l. qui fun-
dos. C. de om. agro deserto. li. xj. ⁊ firmat Bal. in l. pe. C. de dona.
33 inter vi. ⁊ vxo. ¶ †Undecimo facit ꝙ in terminis no. Bart. in l.
fi. §. fi. ꝑ illũ tex. ff. de pig. ac. vbi notat, qd̃ ꝓpter vtilitatẽ pu. po-
test officialis accipere res priuatorũ ad vsum pu. vñ ꝙ vult fa-
cere publice iustitiam personalẽ põt facere capi equum priuati:
vt sup eo institiãdus imponatur. ⁊ idẽ dicit Bar. in l. iubem⁹ nul-
lã. circa prin. C. de sa. san. ec. ⁊ põdera ꝙ Bar. nõ loquitur ibi in im-
34 peratore: sed in officiali. ꝙ no. ad .j. dicẽda. ¶ †Duodecimo fa-
cit ꝙ in facto arduo cõsuluit Car. flo. in cõsi. lxxxvj. inci. do. Nic.
mar. vbi potissime ꝑ tex. in d. c. in nostra cõsuluit. ꝙ vniuersitas
põt venire cõtra propriũ cõtractum cũ suo subdito celebratũ, ⁊ reuo-
care statutũ factũ super illo cõtractu qñ facit ex cã pacis vel ex ali-
qua cã publ. ⁊ licet ipse non dicat ꝑ sua deci. est melior text. de iure
in d. l. ꝙ semel. ff. de decre. ab or. fa. ⁊ istud etiam in terminis ha-
betur in aliquibus locis preallegatis, maxime per Bal. in l. fin.
in prin. ff. de sena. ⁊ scdm hoc dz limitari decisio Barto. in plerisque
locis, dũ tenuit, qñ statutũ principis vel populi transiuit in con-
tractũ vel quasi: puta qꝛ factũ sit statutũ ꝙ quicumque venerit ad ha-
bitãdũ in tali loco, sit exẽptus perpetuo, postque aliquis venerit
ad habitandũ nõ posset princeps reuocare: ita Bar. in d. l. ꝙ se-
mel. ⁊ plenius in l. oẽs populi. in iiij. q. prin. s. de iu. ⁊ iur. cũ mul-
tis alijs cõcor. qꝛ dz intelligi: nisi ex cã pu. vt ex predictis ptz. et
de hoc vltimo vide doc. maxime. d. Ant. ⁊ Imo. in c. nouit de iu-
35 di. ⁊ Moder. in l. in nostra. de iniur. ¶ †Decimotertio facit ꝙ
no. Bal. in d. l. iubemus nullã. in primo scdo ⁊ tertio no. C. de sa.
san. ec. Et ꝑ ista apparet male loqui Ang. q alibi arrogãter di-
xit qd̃ mentiuntur q dicũt qd̃ imperator nõ põt sine cã auferre res
vel iura alterius de plenitudine ptãtis: qꝛ imo scdm eũ potest. ita
Ang. in l. itẽ si verberatũ. §. j. ff. de rei vendi. in l. ij. C. de quad.
pres. nam ex predictis patet qd̃ imperator non põt nisi ex cã publi-
ca hoc facere, tamen aduerte quia doc. s. alle. nõ clare loquuntur.
Quid si ex plenitudine potestatis: cui nihil videtur qd̃ possit re-
sistere scdm Bal. in l. cũ antiquioribus. in vij. colũ. C. de iur. deli. ⁊
in proe. decre. in fi. col. cũ disputare de potẽtia imperatoris vel
pape sit sacrilegiũ. l. sacrilegij. C. de cri. sacri. ⁊ quando papa vel
imperator[a] aliquid facit vel cõcedit de plenitudine ptãtis nemo
põt ei dicere cur ita facis. Bal. in preludijs feu. in xiij. col. ⁊ ante
eũ spe. in ti. de leg. §. nunc ostendendũ. ver. lxxix. vbi pulchre lo-
quitur de potestate pape ⁊ imperatoris. ⁊ notat Pau. de ca. in
consi. cclxxj. dicit tamen no. Bal. in l. si testm̃. C. de testa. cum mul-
tis concor. de quib⁹ ibi per Alex. qd̃ princeps[b] nõ dz vti plenitu-
dine potestatis nisi ex causa ⁊ scdm supra dicta, intellige not. ꝑ gl.
⁊ doc. in l. fi. C. si cõtra ius. ⁊ in l. fi. ff. de cõsti. prin. ⁊ in c. q in ec-
clesiarũ. de cõsti. ⁊ ꝑ Bar. in proe. ff. vete. cũ alijs cõcor. ibi traditis
ꝙ imperator nõ põt auferre res priuatorũ: qꝛ verum est nisi ex cau-
sa pu. Itẽ scdm ista intellige ꝙ vult gl. solennis: in l. venia. C. de
in ius voc. vbi Bar. ⁊ cõiter doc. ꝙ qñ pena est applicãda parti[c]
princeps nõ põt remittere talem penã in preiudiciũ partis: ⁊ ad
hoc ibi multa bõa similia addidi: qꝛ intellige nisi ex cã publica.
36 ¶ †Scda cõclusio gl. est, ꝙ qñ populus vel princeps aufert res
priuatorũ, maxime ꝓpter publicã vtilitatẽ, tñ tenetur ad pretiũ, et
pretiũ soluere dz: ⁊ gl. nostra dixit maxime ꝓpter publicã vtili-
tatem, ad denotandum ꝙ multomagis tenetur soluere pretium
quando auferret pro priuata vtilitate, tãque min⁹ iuste facere vi-
deatur ita intelligo gl. licet Ful. hic circa fi. multum dubitet super
illa implicatiua maxime posita in gl. ꝓpter quã dicit ꝙ sunt qui
dicerent ꝙ gl. ista subtiliter inducendo probaret contrariũ. idem
tenet gl. in l. fi. C. pro qui. cau. serui pre. liber. acci. ⁊ est tex. plan⁹
in l. ij. in fi. colũ. hic alleg. in glo. facit. l. venditor. §. si constat. ibi
satis faciat dño. ff. cõ. pre. et l. si pendẽtes. §. si qd cloacarij. ff. de
vsufru. ⁊ glos. in l. si locis. §. j. ff. quẽad. ser. amit. licet gloss. ibi di-
37 cat qd̃ de consuetudine non seruatur. † vñ dicunt Gui. Bar. Alb.
Bal. ⁊ Ful. in l. fi. §. fin. ff. de pig. ac. qd̃ licet officialis ꝓpter vtilita-
tem publicam possit accipere res priuatorum, debet intelligi da-
ta mercede de publico. per d. l. ij. ⁊ l. itẽ si verberatũ. §. j. ff. de rei
vendi. idem tenet Ang. in terminis in cõsilio. cxxxvj. incip. visis
omnibus statutis ⁊ reformationib⁹. in iij. col. Ang. de are. in l.
38 fi. in ij. col. ff. de ap. reci. † Facit quod notabiliter dicunt Bald. ⁊
Ang. in l. ij. C. pro q. cau. serui premiũ liber. ac. vbi dicũt, qd̃ illa
lex prestat argu. valde no. ꝙ si ciuitas aliqua vult facere fossata
per agrũ alienũ debet ei soluere pretiũ. ⁊ si res priuati puta do-
mus ꝓpter delictũ vnius cõsortis venit destruẽda, respu. tenetur
alij cõsorti nõ culpabili soluere pretiũ partis sue. allegant. l. mu-
lier in op⁹. ff. de capti. ⁊ qd̃ no. in l. j. in prin. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ scdm
eos si princeps priuat aliquẽ suo dominio: non tñ gratis potest
facere. alle. nota. x. q. vlt. c. ꝑ principalẽ. debuerunt allegare. ix. q.
39 iij. ⁊ ibi dicit Archi. † ꝙ licet ex causa, princeps possit vni auferre rẽ
suam ⁊ dare alteri: verum est dũmodo soluat pretiũ illi cui aufert.
ita no. Bal. ⁊ Ang. ibi. ⁊ ad id qd̃ dictum est de domo consortis.
40 adde Barto. ⁊ alios in l. attheius. §. j. ff. de aqua plu. arg. † Ad
predicta facit glo. in c. j. §. ad hoc. in verb. non potest. de pace iu.
fir. que dicit ꝙ si vasallus perdit feudũ suum facto dñi, tenetur dñs
41 de alio feudo illi prouidere. † ⁊ per illã gl. infert ibi singulariter
Bal. in vij. col. ꝙ si papa cõtulit vni beneficiũ ecclesiasticũ. dein-
de de plenitudine potestatis sibi auferat ⁊ alij cõcedat, tenetur pa-
pa prouidere primo de eque bono beneficio, quod dicit Bal. not.
42 ¶ †Confirmo ꝑ id qd̃ dicit Inn. in c. nisi cũ pridẽ. de renũ. vbi
dicit, ꝙ si papa cogit epm̃⁹ inuitum sine culpa sua episcopatui re-
43 nũtiare, debet ei prouidere de bono cãbio. † Sed nõ puto ꝙ ista
duo vltima dicta sint vera, licet nõ inueniã in specie reprobata:
qꝛ papa in beneficialibus[e] habet plenã ⁊ liberã volũtatẽ. c. ij. in
prin. de preben. in vj. ⁊ text. clarus in cle. j. in fi. vt lite pen. ꝑ que
iura dicit. d. Ant. in c. cõstitutis. de relig. do. quod de beneficijs
ecclesiasticis potest papa disponere prout vult, etiam sine causa,
remouendo vnum a beneficio. Facit gl. sing. d. c. per principalẽ.
ix. q. iij. que dicit, ꝙ papa potest sine causa[f] episcopum deponere
⁊ sequitur Panor. in c. trãslato. de cõsti. Imo. in c. ad supplica-
tionem. in fi. no. de renun. d. Car. flo. in cle. j. in vlt. no. vt lite pẽ.
Et ad istam absolutã potestatẽ pape in beneficialib⁹ vide Lu.
in consi. cclxviij. incip. circa premissam dubij cõsultationem. vbi
ad ista ponderat tex. pro singulari valde in cle. dudum. in §. ve-
rum. de sepul. tamen contra illam gl. singu. d. c. per principalem
tenet Panor. quem vide in disputatione incipien. episcopus et
quidam rector. in xiiij. col. ⁊ in c. fi. in pe. ⁊ fi. col. de confir. vti. vel
inuti. ⁊ multum notabiliter Car. flo. in consi. cxlj. incip. sanctissi-
44 mus dñs noster papa. † Inuenio tñ cõclusionẽ gl. ⁊ doc. s. rela-
tam que habet, ꝙ quãdo princeps vel ciuitas vult ex causa pu.
auferre res priuatorũ tenetur soluere pretium, singulariter limi-
tatum si quis perpendat ꝑ Alex. in cõsi. cix. in iij. vol. incip. visis
his que in themate cõtinentur in v. col. qñ superior vel ciuitas
vellet statuere aut aliquid disponere cõtra certam ⁊ singularem
personã: puta cõtra titiũ vel cõtra certas personas: tũc restau-
ratio pretij opportune esset illis faciẽda, sed qñ faceret legẽ gña-
lem, cuius occasiõe auferrentur bona priuatorũ, tũc ibi non requi-
ritur restauratio pretij: istud probat ex eo quod notabiliter vult
Bar. in l. toties. ff. de pollici. ⁊ in l. antiochensiũ. ff. de priuil. cre.
nam dicit Bar. in d. l. toties. quod ciuitas nõ potest facere legẽ
vel statutũ per qd̃ auferantur res priuatorũ faciendo statutum
cõtra specialẽ personã. l. si priuatus. ff. qui ⁊ a quibus: sed facien-
do legẽ generalẽ põt, allegat. l. venditor. §. si cõstat. ff. communia
pred. Sed aduerte ꝙ licet ibi Bar. dicat ꝙ ciuitas possit faciendo
legẽ generalem auferre res priuatorũ, tamẽ nõ dicit, ꝙ tũc ciui-
tas non teneatur ad pretiũ: imo tex. quẽ alleg. Bar. in d. §. si cõstat.
dicit, satisfaciat domino de pretio: debet ergo dictum doctoris in-
telligi scdm l. allegatam per Bar. in l. nõ solũ. §. si libertatis. ff. de
45 lib. leg. ¶ †Extra gl. querit hic Bar. an ista lex habeat locũ in
tabellione putatiuo. si aliquis in veritate nõ sit tabellio: nec ha-
beat priuilegium notariatus: tamen cõmuni opinione reputa-
tur notarius, ⁊ est in quasi possessione: qꝛ multa instrumẽta pu.
fecit: an instrumẽta per eũ facta valeãt. ista questio est quotidia-
na ⁊ valde fructuosa: ideo eam plene examinabo. cõcludit Bar.
sic. ꝑ tex. in §. j. in fi. in aut. de tabel. ⁊ in §. pe. qui incipit, si ve-
ro preter hec in ver. ipsis tamẽ documẽtis ꝓpter vtilitatẽ cõtra-
hentium non infirmandis: tamen tex. ille nihil facit: qꝛ loquitur
in vero tabellione, qd̃ licet ipse non fuerit rogatus sed alius tamẽ
instrumenta ab eo facta valent propter vtilitatem contrahen-
tium: sed questio nostra est in eo qui non est nec fuit creatus ta-
bellio: ⁊ sic ex illo tex. nihil põt argui nec sup sola ratione illius
tex. quẽ Bar. videtur põderare põt fieri fundamentũ, cũ ibi nõ sit
defectus in substantia vel in causa efficiente psone notarij sed
in illa qualitate rogitus. Adde quod Albe. hic in penul. ⁊ fina
colũ. magna. late examinat istum passum: ⁊ refert varias opiñ.
⁊ ibi.

a ¶ Imperator. add. c. in memoriã. xix. di. ⁊ d. i. c. proposuit. de cõces. preben.

b ¶ Princeps. add. cle. pastorali. ⁊ qd̃ ibi not. in gl. de re iud. archi. in c. cenomanẽsis. lx. di. gl. zẽzel. in extrauagã. Jo. xxij. incip. ad nr̃os.

c ¶ Parti. add. Bal. in l. rescripta. C. de preci. imper. offe. do. in c. autoritate. de priui. li. vj. do. in §. notãdũ. ij. q. iij.

d ¶ Epm. add. Jo. an. in regla ꝙ ob gratiã. de re. iur. li. vj. in mer. archi. in §. ecce. vij. q. j. Fe. de se. in trac. permuta. bñfi. q. ix. xxiiij. xxvj. ⁊ xxx. Ab. in c. cõstitutus. in iij. col. de re li. d. ab. in c. fi. in fi. de postula. pla. et Lud. ro. cõsi. cccxlv. incip. omnipotẽs dei. circa primum. in vj. col.

e ¶ Bñficialibus. add. c. proposuit. de cõces. preben. a Jo. an. in c. j. de cõstit. li. vj. in nouella. bal. in c. j. de cõstitu. b Ant. de bu. ⁊ Jo. de imo. in c. q in ecclesiar. de cõsti. Pau. de ca. cõsi. cclxxx. c incip. in facto presenti non intẽdo adulari.

f ¶ Sine cã. Adde ꝙ d. glo. sing. in d. c. ꝑ principalẽ. ⁊ eã reprobat feli. in c. cũ oli. xv. col. vs. verum quia de sent. ⁊ re iudi.

⁊ ibi in pe.col.dicit vnum magnum verbum, quod quicquid sit
de iure vidit cōiter de consuetudine obseruari ꝙ sufficiat pro-
bare notarium fuisse in quasi possessione tabellionatus, allegat
Inn.in.c.innotuit.de eo qui fur.ordi.suscepit.idem tenet Ang.
in aut.de tabel.in princ.in.ij.col.vbi tȝ sufficere,qd notari⁹ sit in
quasi possessione tabellionatus.⁊ sic officij.idem tenet Ang.ex-
presse in.l.ij.in prin.ff.ad mace.⁊ in cōsi. cxl.inci. qdā Mattbe⁹.
idem tȝ Jo.fa.in.§.sed cū aliqs insti.de testa.¶ Ful.bic in pen.
col.multū vacillat:⁊ dicit ꝙ in istā sniam videt inclinare Inno.
in.c.j.in fi.de fide instr.cuius verba statim referam per text.in.l.
iij.in prin.ff.ad mace.subdit Ful.ꝙ ista qō est satis ambigua et
qō nescit in qua parte inclinet.⁊ qō lȝ cōtraria snia in disputan-
do verior videat,tn̄ snia Bar.est bumanior:⁊ qr suffulta est ma-
gna autoritate bar.ꝙ ideo videt in iudicio tenēda:ita Ful.Ad-
uerte ꝙ Inn.in.d.c.j.de fi.instr.dicit,ꝙ sufficit pbare ꝙ qs pu-
blice officio tabellionatus fungebat.vt instra ab eo cōfecta va-
leant p.d.l.iij.in prin.ff.ad mace.deinde dicit Innocē. ꝙ aliqui
credunt,ꝙ in boc casu nō sufficeret ostendere tantū duo instru
mēta p eū cōfecta:imo tot instra debēt euidēter ostēdi ꝙ appa-
reat eū publicū officiū tabellionatus pro oib⁹ gerere.⁊ idē not.
Spe.in boc vltimo in ti.de instru.edi.§.restat.versi.ex premissis
el.ij.cū ver.se.⁊ ti.de proba.§.j.versic.illud aūt cum seq. ¶ Pro
ista snia vltra tex.bic ⁊ in.l.ij.C.de sen.⁊ in.l.j.C.de testa.⁊ doct.
46 Dy.in.c.j.in.iiij.q.de reg.iur.l.vj.† facit,qr bonū est ar.de teste
ad tabellionem ⁊ econtra.ita dicūt oēs in.l.bac consultissima.§.
fi.C.de test.facit.l.domitius labeo.ff.de testa.sed si testis sit in-
babilis tamen cōmuni opinione reputat babilis, ⁊ si adbibeat
in testem in testamento,valet testamentū.d.l.j.C.de testa.⁊.d.§.
sed cū aliqs.insti.eo.ergo idem dicemus in eo qui reputatus ta
bellio adbibitus est ad actū.Ad idem videt facere tex.in. c.j. in
ti.an remo.debe.te.qui.pa.cu.esse defid.⁊ pondero non text.sed
rationē decidēdi:qr nibil est ꝙ possit imputari eis: sicut in casu
nostro nibil est ꝙ possit imputari parti, cū iste babeat publice
47 p tabellione.¶ † Tertio facit ꝙ not. Bal.in.l.nō ignorat.in.v.
col.C.qui accu.non pos.vbi notabiliter sic loquitur, ꝙ in causis
in quib⁹ per priuilegiū confert alicui ius qō nemini nocet puta
qr sit voluntarie iurisdictionis put est ordo facer vel offm̄ tabel
lionatus,presumitur pro eo qui est in quasi possessione officij al
leg.no.per glo.solēnem in.l.j.ff.de tuto.⁊ cu.da.ab bis. Secus si
priuilegium alteri noceret vt priuilegiū exercēdi iurisdictionē
contentiosam in subditos alienos:tunc nō presumit pro posses
48 sore:vt ibi per eum.¶ † Quarto ad idem facit ꝙ vult glos.not.
in.d.§.pe.in verbo documentis.in aut.de tab.que vult, qō si ta-
bellio perdit offm̄,vel eo priuatur ꝙ pōt contingere ppter mul
tas causas:tn̄ si exerceat offm̄ ⁊ toleretur, instrumenta per eū fa
cta valent,⁊ nō vitiant.alleg.l.nostrā.⁊ illā glos.pro singulari se-
quitur ⁊ cōmendat Bal.in.l.iubemus nulli.§.j.C.de sa.san. ec.⁊
bic in.v.⁊ in.xv.col.⁊ in.l.ij.C.de sent.⁊.in.l.ij.in fi.col.C.de ser.et
aqua.⁊ in aut.babita.in.x.colū.C.ne fil.p patre.¶ Quinto facit
qr in dubijs opinionibus sequenda est in iudicando bumanior.
⁊ sic illa per quā instrumenta sustinent per regulā. l. quoties. ff.
de reg.iur.⁊ de reb.du.l.quoties cū si.¶ Cōtraria opinio procul-
dubio est vera ⁊ cōis: quā intrepide teneas ꝙ imo talia instru-
menta nibil valent.⁊ cōis error nibil operat,qn̄ nō pcessit crea-
tio notarij per babentē potestatē.istam opi.tenēt And. de pis.
Guil.Ray.⁊ Old.bic quos oēs refert Albe.idem tenet Azo in
summa tituli.in aut.de fi.instru.idem tenēt no.Bar.in.l. actua-
rios.C.de nume.⁊ actua.lib.xij.vbi not.loquitur.⁊ Bar.in.l.be-
rennius.ff.de decur.⁊ Bald.bic in repe.in.x.col.⁊ plenius in.l.j.
in.vj.q.C.de test.⁊ ibi Sali.⁊ Alex.vbi dicit Alex. se cōsuluisse ⁊
Bal.in.l.ij.in.ij.col.C.de sen.⁊ in.l.ad testamentū.§.j. vbi Ang.
⁊ Moder.ff.de testa.⁊ Bal.in.l.nibil.C.de ma.vind.⁊ in.l.ij.in.ij.
col.C.de ser.⁊ aqua.tenet Ang.in.l.j.in vna lectura. C.de testa-
men,tenent communiter doct.in.c.j.de fide instru.Eandē tenet
no.Spec.in tit.de instru.edi.§.restat.versi.quid si is qui. vbi te-
net,quod si ille qui non est notarius:nec priuilegiuȝ tabelliona
tus babeat,dato qō exerceat officiuȝ cōmunis,error nibil pro-
dest:qr cōis error non potest eū facere notarium.c.j.⁊.ij. de cle.
non ordi.⁊.l.priuatorum.C.de iurisd.om.iud.forte voluit dicere
Spec.ꝙ in ista.l.barbarius.ideo cōmunis error facit ius,qr po
pulus potuisset dispensare in boc:vt dicit tex.sed quō ad crean
dum notariū cū sit reseruatum supremo principi in signum su-
preme potestatis.c.cum.P.tabellio.vbi Inno.⁊ alij de fide in-
stru.ideo error priuatorū:imo cōsensus expssus nibil facere po-
tuisset.per.d.l.priuatorū.eandē opi.tȝ Joā.and.super illo.§. re-
stat.in addi.incip.ad intellectum vbi secutus.M.fil.preceptorē
suum dicit qō licet quis exercuerit officium tabellionat⁹ longo
tēpore,nō sufficit ad probandū qō instrumēta cōdita valeāt, ni-
si de potestate sibi cōcessa a superiore appareat vt ibi per euȝ. q
etiam dicit qō idem tȝ Guido bic.⁊ istam opi.Jo.an.formaliter
refert ⁊ sequit Imō.in.d.l.ad testm̄.§.j.ff.de testa. eandē opi. te-
nent Spec.⁊ Jo.an.in ti.de pba.§.pbare.ver.illud aūt.⁊ se.etiā
Spec.in ti.de pcu.§.rōne aūt forme.in versi.ij.Host. in summa.
ti.de fi.instru.in.ij.col.Cy. in.l.cōparationes.C.de fi.instru.Eā-
dem aperte tȝ do.Ant.in cōmento capituli cōsultationibus de
iurepat.in.xxiiij.col.in ver.venio ad scdm.vbi īter alia dicit oēs
doc.cōiter tenere,ꝙ si aliqs cōi opi.se gerat pro notario cū non
esset,ꝙ per boc nō imprimiet offm̄ notariat⁹. eandē opi. tȝ not.
Jac.de are.in dispu.incip.quero ego pduco cōtra te instrumen
tum:vbi querit qnid si pduco cōtra te instrm̄ in forma pu. reda
ctum per manuȝ titij: qui fuit multo tpe in quasi possessione ta-
bellionatus tu negas eū fuisse tabellionē, an mibi sufficiat pro-
bare qō multo tēpore pro tabelliōe se gesserit, ⁊ tale officiū pu-
blice exercuerit:cōcludit ꝙ nō:sȝ ꝙ opȝ probare eū vere esse no
tariū,nō obstante ꝙ sit in quasi possessione tabellionat⁹, eū pro
aduersario presumat,Vt in simili in eo q est in quasi poss. serui-
tutis,⁊ cōuenit negatoria,qr nisi probet actorē vel eū cui succes
serit cōstituisse talē seruitutē succūbit.l.sicuti.§. si querat cū ibi
not.ff.si ser.ven.⁊ plene per oēs in.l.si prius.ff.de ope.no. nun.sic
in simili non valent gesta ab eo qui cōi opiniōe reputabatur tu
tor cū nō esset.l.ij.ff.de eo qui pro tuto.⁊.l.si neqȝ.ff. de rebus eo.
Nec obst.ista lex ṗm eum quia boc ꝯstabat de creatiōe barbarij
in pretorem,qui fuerat creatus ab eo q poterat remouere vitiū
seruitutis:sed in.q.nostra,nō pcessit creatio tabellionatus per
babentē ptātē.⁊ ita etiā rn̄det ad.d.l.ij.C.de sen.ita Jac.de are.
eandē opi.late tȝ Alex.vbi dicit istā esse cōem ⁊ qō ab ea in iudi
cando nō est recedendū in cōsi.cxxxviij.inci.opportune ꝯsidera
tis bis q in tbemate cōtinent.vbi oino vide in.j.vol.⁊ ibi in spe-
cie refert formalia verba antiquorū bic,de qb⁹.s.mentionē feci.
¶ Pro ista cōi snia vera,vltra cōia argumēta pcipue.d.l.actua
rios ad quā rn̄det Bar.bic,ꝙ ibi sit spāle i actore publico: facit
qr quoties defectus est in substātia seu in causa efficienti prout
est bic:certe error cōis(tanqȝ sit ꝯsensus priuatorū: q nibil po-
test in tali materia)nibil etiā operat.vt no.declarat Bal.in.d.l.
ij.in fi.col.C.de sent.¶ Scdo qr quādo actus peccat in sui for-
ma nibil valet,nec cōsensus partiū pōt validare.l.cū bi.§.si pre-
tor.ff.de trans.nō.in.l.j.§.si qs ita.ff.de verb,obl.sed in.q. nostra
est defectus in forma qr nemo pōt esse notari⁹ nec exercere offi-
ciū tabellionat⁹ nisi puilegiū babeat ab imperatore vel ab bis
quibus imperator spāliter ꝯcesserit,cū sit de reseruatis in signū
49 supreme ptātis.d.c.cū.P.tabellio.vbi notab.p Inn.¶ † Ter-
tio facit ad idem que tradunt no.Pe.Cy.⁊ Bal.in.l.si solenni-
bus.C.de fi.instr.vbi volunt ꝙ lȝ qs sit in quasi possessione pui-
legij:tn̄ boc nō iuuat,nisi priuilegiū ostendatur.alleg.c. cū per-
sone.de priui.in.vj.sicut dicitur in eo qui est in quasi possessione
seruitutis realis:quia per eam non releuatur ab onere probādi
seruitutem.d.l.sicuti.§.si qratur.⁊.s.dixi.facit ṗm eos tex.nota-
50 bilis.in.c.ad decimas.de resti.spol.in.vj.¶ † Quarto p ista cō-
muni snia facit quod vult.d.Ant.in.c.nibil.de ele. vbi inter cete
ra dicit,ꝙ gesta a prelato nō cōfirmato per superiorē nullo mo-
do valent.nam cū babeat superioris autoritatem succedit, q se
immiscet propria autoritate dicit violent⁹ occupator ⁊ temera-
rius.l.extat.ff.ꝙ met.causa.l.meminerint.C.vnde vi.c.eum qui.
de prebend.cū si.que ratio cōcludit in proposito nostro ꝙ quasi
possessio istius putatiui notarij cum sine creatione ⁊ superioris
autoritate immiscens se officio tabellionatus cēseatur temera-
rius et violentus occupator:non autem possessor nec quasi, vt
51 ex istis apparet.† Ad idem et quarto facit ꝙ vult Jaco.de bel.
in dispu.incipiēte cauetur aliquo iure ⁊c.quā ponit post. l.ij. C.
quomodo ⁊ qn̄ iud.vbi querit si aliquo iure cauetur, qō electio
vel collatio dignitatis vel bonoris vel officij debeat fieri cū cer
ta solennitate ⁊ aliquis talem dignitatem vel officiū obtinuerit
non seruata ista solennitate:⁊ existēs in illa dignitate multo tē-
pore:gessit multa.an cōis error faciat ius,ita qō gesta per eum
valeant:arguit plene:tandē determinat in proposito nostro qō
si electio est nulla propter solennitatem non seruatam tunc etiā
gesta reddūtur nulla:nec error cōis aliquid facit:quia non ba-
bet fundamentum neqȝ radicē per.d.l.berēnius.⁊.d. l.qui neqȝ.
ff.de rebus eo.secus si sit defectus in materia,puta in psona ele
cti,quia maior est defectus forme qȝ materie.l.an inutilis.§.fi.cū
similibus.ff.de accep.Et tenendo banc partem,nō obstāt obie-
cta primo ista.l.⁊.d.l.ij.C.de sen.quia responde vt per Bar.no-
tabiliter.in.d.l.actuarios.C.de numera.⁊ actu.lib.x.Vel respō-
de ṗm Bal.bic ⁊ in.ix.col.in.v.oppo. qō bic barbarius fuit rite
electus:sed nō recte:merito acta valent: secus in.q. nostra.non
obstat.l.j.C.de testa.qr tamē quo ad boc vt qs possit esse testis
non requiritur creatio vel electio superioris prout in notariatu
⁊ similibus,nō obstat ꝙ notarius esset in quasi possessione, qr ex
multis.s.reprobaui.Et vltra.s.dicta rn̄de dupliciter limitādo
vt per Bal.in.l.ij.in.ij.col.C.de sen.Ad alia patebit sol. ex limi-

tationibus.j.dicendis.vera ergo & cõis snia est q instrumenta
confecta per notariũ putatiuũ nõ legitime creatũ nihil valent.
¶ Istam cclu.limita procedere proprie in istis terminis:q cũ
sit defectus in forma creatiõis instrumenta annullant:secus qñ
fuisset creatus tabellio legitime,lz esset defect⁹ in persona,puta
quia seruus vel excõicatus seu hereticus occulte. & si esset solũ
defectus in materia seu in persona:tunc instrumenta per eum
facta ppter publicã vtilitatem et cõmunem errorem valerent:
ita proprie loquitur ista.l.& not.declarat Bar.in.d.l.actuarios.
ita etiam loquit glos.in.d.§.pen.in verbo documentis.in aut.de
tab.tenent Spe.& Jo.an.in ti.de instru.edi.§.restat.ver. quid si
is.Bal.hic in.xij.col.in ver.& predicta multas dirimũt qõnes.&
in.l.j.in.vj.q.C.de testa.& in.l.ij.in fi.col.ver.nunc quero de.viij.
pũcto.C.de serui.& aqua.& dicã.j.in prima limitatione ad hãc.l.
52 ¶ † Facit q dicit Jo.an.in regula.mora in mercurialibus.vbi
dicit,q gesta ab aliquo qui primo non habuit titulũ,nõ valent
c.ex frequentibus.de insti.c.j.de reg.iur.in.vj.secus in gestis ab
eo qui a prin.habuit titulũ & superioris autoritatem. nam licet
postea incidat in penam priua.nõ patentis:valent tamen gesta
ab eo quandiu toleretur:quia iuste possidet pretore autore.l.iu-
ste possidet.ff.de acqui.poss.maxime cũ priuari non possit,quasi
possessione,nisi causa cognita.c.licet episcopus.de preben.in.vj.
¶ Secundo cõmunem sniam limitat mirabiliter.d.Anto.in.c.
j.de fide instru.non procedere quãdo quis esset ingressus quasi
possessionem tabellionatus vel alterius officij sciente & patien-
te superiore habente potestatẽ creãdi notarios,tunc instrumen
ta per eũ facta valerent.c.consultationibus.de iur.pa.nam sine
scientia & patientia superioris qui habet potestatem cõcedẽdi
non potest acquiri quasi possessio.l.j.vbi Bar.Bal.C.de serui.&
aqua.& latius. Bal.in.l.ij.in.v.col.& seq.eo.ti.& plene.d.Anto.in
53 repe.c.ñ.de cã pos.& pprie.¶ † Cõfirmo per id qõ dicit Bal. in
l.ij.C.de sen.in.ij.col.ver.mõ dixi.Jac.bu.&c.vbi q̃rit. an valeãt
gesta a quibusdã auditoribus dñi legati,si non appareat de le-
gatione,si erant in quasi possessiõe delegata,& cõcludit q si exer
cuerũt iurisdictionẽ:vt talis sciente ordinario presumit delega
tionem precessisse.ar.l.j.§.magistrũ.ff.de exer.aut non cõstat de
scientia ordinarij:& tunc dz pcessus irrit⁹ iudicari, nõ obstante
54 errore cõi:vt dicit gl.in.c.cũ in iure.de offic.deleg.¶ † Confir-
mo etiã p id q dicit Bal.hic in.ix.col.ver.sed hic querit nunqd
sua iurisdictio:vbi tz post Inn.in.c.transmissam.de elec. q ordi
nario existente in quasi possessione iurisdi. superiore sciẽte & pa
tiente non possunt subditi opponere:nec exquirere ab eo de ti-
tulo sue quasi possessionis:q nõ attinet ad subditũ ventilare fa
cta supioris,postq̃ superior tacite cõfirmauit: vide tñ Bal. hic
in.x.col.in pn.¶ Tertio no.limita cõem cõclusionẽ nõ pcedere
in instrumentis antiquis cõcurrẽte fama & cõi opi. sm Bal. hic
in.xij.col.alleg.Inn.in.c.veniens.de ver,sign. & subdit Bald. q
si instrumentũ esset adeo antiquum q de tabellione nõ superes-
set ampli⁹ fama,sufficeret tũc,q reperirent plura sua instrumẽ
ta in locis publicis,puta in archiuo pu.aut.ad hoc,C. de fi.ins.
55 † Adde Bal.in aut.quas actiones.c.de sac.san.ec.in fin. colum.
post medium:vbi dicit,q in instrumentis antiquissimis nõ ex-
pedit pbare,q ille q instrumẽtum fecit,fuit notari⁹, vel q esset
in quasi possessione notariatus.alleg.Inn.in.d.c.veniẽs. Facit
q dicit Bal.in.l.nõ ignorat.in.vj.col.C.qui acc.nõ pos.& in. l.cũ
super.C.de rei ven.& in.l.ij.in.xix.col.C.de serui.& aqua.& sequi-
tur Lu.in.l.ij.§.idẽ labeo.ff.de aqua plu.ar.Pau.de ca.no. in.l.
pprietatis.C.de pba.imo fortius dicit Bal.in.l.ij.in. ij. colũ.in
prin.C.de sent.q si notarius fuit in longa possessione vel quasi:
& in longo exercitio cõficiendi instrumẽta ex ista lõga possessio-
ne & cõsuetudine publica psumit titul⁹ & legitima creatio,cũ in-
cidenter tractet de officio notariat⁹ inter partes non pncipalr
l.si qs diuturno.ff.si ser.ven.&.l. cũ de in rẽ verso. ff. de vsur.imo
fortius & sin. adde Bal.oĩno in.l.j.in.iij. col. in fi.C.de fideic.vbi
querit,pone q aliqs gessit se p notario tribus annis,& rñdet, q
non psumitur notarius:secus sm eum sub dubio forte si.x.an.vel
amplius se gessisset pro notario;qñ aũt instrumenta dicant esse
de antiquo ponũt cano.vbi inter se variãt in.c.quoties.de testi.
Jmo.in.l.ij.§.itẽ varus.ff.de aqua plu.arc.Alex.in.l.cũ aliquis.
C.de iur.delibe.vbi dicam:dixi in.l.admonendi. ff. de iureiurã.
56 ¶ † Quarto no.limita cõclusionẽ cõem, nisi reperiat descript⁹
in matricula notariorũ:q pro matricula presumit sm Bal.hic
in.xiij.col.ad hoc alleg.l.pe.ff.de test.mil.adde Bal.in.l. ij. in.ij.
col.in pn.C.de sen.vbi dicit,q si nõ apparet qõ aliqs sit cõstitu-
tus tabellio,tñ si est in matricula tabellionũ descript⁹,instrumẽ
ta valẽt ex presumptione matricule:quia matricula inducit pre
sumptionem & incorporationem & inuestiturã:vt dicit notari in
l.eos.C.de offi.ma.militũ.idem tenẽt.d.Ant.Jmol.& alij.in.c.j.
de fide instr.Ang.in consi.cxl.incipiẽte quidã mattheus: & ista
vera & cõmunis;q̃uis Jo.an.in addi. Spe.in titu. de instr. edi.

a ¶ Excõicatus. Adde ab.in.c.dilectus.in.iij.col.de pbẽ. Bal.in.c.intelleximus.i ij.col.de iudi.Pet.de anc.i.c.pia.de excep.li.vj.Ant.de but.indisp.incip.bononiẽsis.qdaz vsurarius.

§.restat.ver.& scias.in terminis nostris:teneat cõtrariũ,q ma
tricula nõ probet quẽ esse notariũ:nam matricula nõ facit quẽ
notarium qui non est. itẽ matricula dicit vbi describunt illi qui
sunt creati notarij:& sic de pterito:ergo tanq̃ enuntiatiua de p
terito non probat:sicut in notario qui enũtiat actum de prete-
rito nihil probat.in aut.si quis in aliquo.C.de edẽ.Bar. in.l.ex
hac scriptura.ff.de dona.Facit q dicit Paul.de ca.in.l. scrinia
rios.C.de testa.mili.vbi dicit q notarius dz se pbare notariũ
aliter q̃ per matriculã notariorũ.Ludo.in.l.in illa.in.ix.colũ.ff.
de verb.obli.respõdet ad primam partẽ arg.Jo.an.quod dato
quod sit verũ,q matricula nõ faciat quẽ notarium,non sequit
ergo nõ probat eũ notariũ.sicut in simili confessio depositi non
facit depositũ,tamẽ probat depositum.l.publia.§.fi.ff.depositi.
¶ Tu vide Alex.aliter respondentẽ & firmantẽ vt.s.post Sal.
et Bal.ibi in.l.scriniarios.C.de testa.mili.cũ multis cõcor.per
57 eum adductis.¶ † Quinto multũ solẽniter limita vt singulari
ter per Ang.in.§.hinc nobis.in.ij.col.in aut.de her.& fal.p glo.
ibi ex qua not.qõ quãdo instrumentũ negatur publicũ,& sic ne-
gatur quem esse tabellionẽ,q probat per iuramentum ipsius
tabellionis iurãtis se esse tabellionẽ,cum comparatione litera
rum per quã appareat ipsũ plura instrumẽta fecisse. quod no.
58 q alibi nõ legi.¶ † Juxta presentem materiã de notario Bal.
hic in repe.xiij.col.ponit duas deci.ex quib⁹ habes duas limi-
tationes ad regulam,qõ notarius condẽnatus de falso nõ põt
instrumenta conficere.nam limitat verũ Bal,qõ nõ põt instru
menta noua facere,tamen vetera de quibus fuit rogatus prius
põt perficere,& plene pbabũt,non obstante condemnatione de
falso:quia fides in preteritũ estimatur.& quia snia priua.non dz
alijs nocere.l.lucius.ff.de infa.vt hic Bal.Adde Bart. in.l. ad
testamentũ.§.j.& ibi p Mod.ff.de testa.Bal.Ang. Ful.& Mo-
der.maxime Alex.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.cum
concor.de quibus ibi per Alex.vbi alleg.gl.in.d.§.pe. in verbo
documentis.in aut.de tabel.Facit q dixi in.l.j.§. hui⁹ studij.s.
de iusti.& iur.quod sacerdos lz de nouo non possit instrumenta
facere,secus in antiqs de quibus ante sacerdotiũ fuerat roga-
tus.¶ Secunda limitatio Bald.hic vbi.s.est,q si notarius est
accusatus de falso,sed nondũ condẽnatus per sententiã,sed pẽ-
det processus,interim potest instrumẽta conficere, & plene pba
bunt vt hic plene disputatũ habes per eũ.adde bonũ text .in. l.
si quis decurio.in verbo si decurioni questio falsi.C.de fal.quem
ad hoc ibi no.bal.& dicit esse meliorẽ de iure ad hoc idem tenet
bal.in.l.& militibus.C.de testa.mili.cũ alijs cõcor.& ibi p Alex.
imo fortius tenet Bal.hic in lec.in.xij.col.ver. sed pone sicut de
facto vidi &c.q si contra notariũ accusatũ de falso esset lata sen
tentia condẽnationis:sed secrete,ita qõ nõ esset nota pplo vale
rent instrumẽta postea p eũ facta inter partes talẽ sniam igno-
rantes vt hic per eũ.Adde Bal.idem not.tenentẽ.in.l.ij.in vlt.
col.C.de sen.¶ Ultra Bal.limita tertio singulariter q notari⁹
nõ potest instrumenta cõficere quando est de falso cõdemnat⁹,&
sed si esset accusatus de falso & ppter talẽ falsitatẽ esset bãnitus
posset instrumenta postea facere.ita sing.Bar.in.l.& ideo. ff. de
euic.rõ sm Bar.ibi q psumit bãnitus magis ppter cõtumaciã
q̃ q vere falsitatẽ cõmiserit:pulchra est decis.tñ dura.& 9tra eũ
tz Bal.in.l.in exercẽdis.in.vij.col.C.de fide instr.¶ Quarto li-
mita qñ notarius esset cõdẽnat⁹ de falso:sed alia falcitate q̃ in
instrumẽtis cõmissa,forte q tanq̃ testis falsum deposuit, nõ p-
dit per hoc facultatẽ instrumẽta faciẽdi:vide no.p Bal.in.l.ea-
dẽ.§.hac.l.ff.ad.l.iul.pecu.in cõsi.inci.Ser.Jo.Bal. in.l.j. C. de
testa.& in.l.& militib⁹.C.de testa.mili.& in.l.q depositũ.C.depo.&
in.l.in exercendis in.ij.col.C.de fi.instru.Ang.& Jmo. in.l.infa-
mem.ff.de pub.iud.¶ Quinto limita nisi iudex in sententia cõ-
dẽnationis de falso expsse reseruasset notario facultatẽ instru-
menta faciẽdi,qõ potest.l.si qs filio exheredato.§. si miles. & ibi
Bar.no.ff.de iniusto rup.& in.l.diuus.ff.de iniu.& in consi. incip,
queritur & in dubium reuocatur an Franci.& in.d.l.& militibus
59 vbi late dicetur.¶ † Illud etiam no.quod notari⁹ semel priua
tus officio propter falsitatẽ,non potest amplius creari notari⁹
per comitem habentẽ potestatẽ creandi notarios.imo si impe-
rator restitueret eũ fame.ita Bal.singulariter.in.l.nihil. per il-
lum tex.C.de ma.vin.sequit & exclamat Lud.in.l.si vero.§.de vi
ro.in.xxxviij.fallentia.ff.so.ma.vbi allegat text.not.in.l.si aliqd
C.de suspe.li.xj.Adde Bal.idem tenentẽ.in.c.at si clerici.in.iiij.
60 col.vbi limitat istud de iudicijs.† Facit tex.no.in.l.ij. C.de lib.
& eorum li.per quem dicit ibi Bal.in fi. quod doctor semel pri-
uatus doctoratu non posset amplius intrãdo examẽ doctorari.
61 ¶ † Successiue Bar.hic in fi.dicit q si coram iudice sunt multa
a agitata,& postea appareat excõicatus:[a] tamen acta corã eo va-
lent.Adde Bar.& Bald.in.l.ij.C.de sen.dum tamen excõmuni-
catio non fuit manifesta vt ibi per eos.facit tex.in.c. ad proban
dam.in verbo si non erat publice excõmunicatus de re iudi.idẽ
tenet

tenet Io.an.do.Ant.⁊ Panor.in.c.fraternitatis.de testibus.
⁊ in.c.cū super abbatia.de offi.dele. iunctis traditis per Bar.⁊
alios in.l.quidā cõsulebat.de re iudi. ¶ Limita notabiliter hāc
conclusionē nō ꝓcedere in sententia excõicationis, qꝛ si aliquis
cõi opinione reputabaṫ idoneus ⁊ non erat, si ferat sn̄iam excõi-
cationis cõtra aliquē, nihil vꝫ. ita singulr̄ Archi.in.c.sn̄ia pasto-
ris.xi.q.iij.⁊ in.c.j.in glo.j.de sen.excõi.in.vj.sequitur Albe.hic
in.xij.col.Adde gl.xxiiij.q.j.in summa.facit.c.ij.de ordi.ab epo.
idem expresse tenet do.Ant.in.c.ad probandū.in.ij.col.in fi.vbi
62 no.limitat de re iudi. ¶ † Secūdo limita.d.conclu.nō procede-
re in heretico: qꝛ lꝫ cõi opinione reputareṫ fidelis, tñ sn̄ia ab eo
lata nō vꝫ: ſm gl.lxxiiij.q.j.in summa.Arch.in.c.pe.de off.dele.
63 in.vj.Albe.hic in.xij.col. ¶ † Quid aūt si qs ꝯfiteaṫ peccata sua
ei qui cõi opinione reputabaṫ sacerdos: sed nō erat, ⁊ ab eo fue-
a rit absolutus, an valeat confessio⁊ absolutio gl.no.est ꝙ sic.in.c.
dudū in vbo.decepte: vbi Inn.⁊ alij.de elec. Facit ꝙ vult Bal.
in.l.nō ignorat.in.v.col.C.qui ac.nō pos.s.retuli.vbi dixi ꝙ in
his que nō respiciūt preiudiciū inuiti: vt est ordo sacerdotij ex
quasi possessiōe presumiṫ sacerdotiū: quasdā al'as similes. q.po-
nit Albe.hic: vide per eū. ¶ Restat pro cõplemento huius.l.ꝙ
in initio facturū me dixi ponere extensiones ⁊ limitationes ad
64 hāc.l. ¶ † Primo istam.l.loquentē in officio pretoris extendit
Bal.in.l.nō mutat.C.de libe.causa.vt habeat locū in papa: qꝛ si
inhabilis eligereṫ ad papatū prout fuit in illa femina, omnia ge-
sta ꝑpter solennē electionē cõem errorem ⁊ vtilitatem pub.vale-
65 rent.alleg.Inno.in.c.nihil.de elect. ¶ Scđo generalius istam
l.extendit Bal.in.l.j.ad fin.C.qui ⁊ aduer.quos: vt nedū habeat
locum in pretura: sed in quocunq; inhabili electo ad quodcūq;
officium, vel ad quācunq; dignitatē, vt in cõsule mercatorum et
similibus: sed aduerte qꝛ Bal.hic in.ix.col.versi.sed an.l.nostra.
habeat locū in iurisdictione in rem propriam: querit quid si im-
perator cõtulisset comitatū vel baroniam huic barbario quem
credebat liberū, secut⁹ cõem errorē, an valuisset talis concessio,
⁊ an acquireretur barbario.⁊ dicit veritas pendet ex his q̄ tan-
guntur.s.in hac.l.qꝛ si barbarius fuit effectus liber ⁊ verus pre-
tor: valeret collatio taliū dignitatū, et acquirereṫ barbario: sed
si remansit seruus put se hꝫ magis cõiter, secus, ⁊ reuertenṫ ad
imperatorē tales dignitates.l.si quis vi.§.differētia.ff.de acqui
rē.pos.ideo reddit⁹ recepti ⁊ emolumēta habita ex tali comita-
tu sunt restituēda imperatori cõcedenti ꝙ bene no. ¶ Tertio
extēdit istā.l.Panor.in.c.sciscitatus.in pe.col.in prin.de rescri.
vt ꝓcedat etiā, si in partibus suis sit publice notorium Barba-
rium esse seruū: dūmodo rome in qua est electus ꝑtor, ignoreṫ, ⁊
reputetur liber ⁊ idoneus. ¶ Quarto istā.l.ampliat Bald.in.l.
ij.in.xx.col.C.de ser.⁊ aqua.⁊ mirabiliter, vt ꝓcedat qn̄ solus im
perator q creasset barbariū ꝑtorē ignorasset eū esse seruū ⁊ cre-
didisset idoneū: dato etiā ꝙ pp̄ls Ro.sciret eū seruū: qꝛ sufficit
ꝙ iperator q eū eligit ignoret: dura nimis ē ista extēsio. ¶ Pri-
mo quia nō videṫ ꝓbabilis ignorantia, ꝙ imperator ignoret, ꝙ
publice sciṫ, iuxta gl.sing.quam Bar.⁊ alij ibi no.in.l.si tutor.C.
de peri.tut.bene possibile est ꝙ imperator ignoret. ¶ Scđo qꝛ
tūc cessaret ratio cõis erroris, sup qua fundaṫ ista.l.ſm gl.⁊ oēs
qꝛ tūc nō esset cõis error. ¶ Tertio ⁊ fortius quomodo acta va
lerent, cū iste tex.loquatur seu intelligaṫ p doc.qn̄ litigātes co-
ram barbario ignorabāt eū seruū: ⁊ sic erant in bona fide, si pre-
supponeremus ꝙ pp̄lo ro.fuisset notum publice istū esse seruū:
nonne tunc litigantes coram eo fuissent in mala fide: quomodo
ergo tunc ex humanitate acta sustinerētur: imo etiam iniquū et
sic cõtra tex.nostrū: ⁊ ideo ista extēsio semp fuit mihi dubia ⁊ eā
66 nō teneo. ¶ † Quinto extende istā.l.vt dicā in quinta fal. ¶ Li-
mita nūc istā.l.ꝓcedere: qn̄ barbarius fuit rite electus in preto-
rem, ⁊ cõfirmatus ab habente potestatē: tunc gesta ab eo valent
propter cõem errorē: ⁊ vtilitatē pub.ita loquiṫ ista.l.secus si sine
electione barbarius in pretura se ingessisset: qꝛ tunc acta nō va-
lerent.ita Inno.in.c.nihil.de elec.quē refert ⁊ sequitur Bart.in
tractatu represaliarū.in.v.q.ij.q.prin.⁊ in tractatu de tyrannide
in.xi.q.prin.in quibus locis infert ad tyrannū.⁊ idem tꝫ Barto.
in.l.actuarios.C.de nume.li.xij.cū alijs ꝯcor.quas dedi in.q.de
notario putatiuo in prima limitatione.Fortius tenet Ang.hic
alleg.Inno.in.d.c.nihil.⁊ in.c.cū dilecti.de ele.ꝙ etiā si Barba-
rius fuisset electus in pretorē: sola electio si nō interuenisset con
firmatio nō sufficeret ad hoc vt acta valerēt: qđ bene no. ¶ Se-
cundo limitat Io.fab.in.§.si cū aliquis.in pe.⁊ fi.col.insti.de te-
sta.post aliquos per eū allegatos: vt ista.l.ꝓcedat in officijs pu.
quatenus respiciunt vtilitatē pu.secus quaten⁹ vtilitatē priua-
tā ꝯcernūt: vt in electo in abbatē q est inhabilis quo ad faciēdū
fructus suos.Adde ꝙ dicit Ang.hic sequēdo Inn.in.c.cū dile-
ctus.circa fi.de cõsue.ꝙ excõicatus vel suspēsus qui ignoranter
in officio toleraṫ si qd faciat rõne officij publi.toleratur.⁊ vꝫ per
hāc.l.aliud nō.Similiter dicit bal.hic.i.xv.col.circa mediū hāc
l.locum habere in his que fiūt rõne officij pu.non in alijs: alle-
gando Inn.in.d.c.cū dilectus.⁊ in his que tangunt ius aliorū
non solius facientis vel patientis.allegat Inn.in.c.consuluit.de
67 procur. † Facit etiā ꝙ dicit.d.Ant.post Io.cal.in.c.ad proban
dum.in.ij.col.de re iud.ꝙ qn̄ actus qui geritur est priuat⁹ ⁊ ra-
tione priuati interesse, ⁊ pro priuata vtilitate, vt est impetrare re
scriptū gratie vel iustitie: tūc cõis error nihil releuat.alleg.Io.
cal.tex.in.c.j.de rescri.in.vj.lꝫ aliq ibi aliter notēt illū text.meli⁹
facit ſm.d.Ant.qđ no.in.c.ad apostolice.de cle.excõ.mi.⁊ i.c.ꝓ
posuit eo.ti.Itē ad istā limitationē adde Bald.in.l.nō oīs.§.j.si
cer.pe.vbi tenet ꝙ ista.l.nō habeat locū in ꝑuatis officijs vt ē in
ꝓcuratore, tutore, ⁊ curatore, sed in offi.publicis in quib⁹ adest
administratio cū iurisdictiōe: caue tñ circa hāc limitationē p ea
q̄ dicā i vltima fallē. ¶ Tertio istā.l.vr̄ limitare nō dico qđ limi
tat Bal.in.l.nihil.C.de ma.vin.vt nō ꝓcedat qn̄ iste barbarius
fuisset semel deposit⁹ ⁊ ꝑuat⁹ tanq̄ inhabilis in ciuitate ꝓpria
ita ꝙ lata esset sn̄ia ꝑuatiōis cõtra eū: tūc si rome hoc ignorareṫ
68 ⁊ reputareṫ habilis, ⁊ creareṫ in ꝑtorē, acta nō valerēt. † istō idē
dicit Bal.in notario q p sn̄iam fuit priuat⁹ ab officio: quia si va-
dat ad partes remotas vbi illa sn̄ia sit occulta ⁊ instra facta iter
ignorātes nihil valēt, nec sustinebūtur, ꝑpter cõem errorē: qꝛ p
sn̄iam priuat⁹ funditus est falsus notarius, nec pōt ea exercere
quorū collatio spectat ad solū principē.l.eius qui in ꝓuincia.§.
quas vero.j.si cer.pe.qđ dicit Bal.pulchrū ⁊ subtile. Tu ꝯside-
ra quo ad legē nostrā, ⁊ eius rõnes q̄ militant etiā hoc casu.nec
Bal.istud expresse ad legē nostrā dicit: ⁊ ad id qđ ipse determi-
nat de notario: dic ꝙ est falsum.⁊ cõtrariū tenet ipse hic.in.xij.
col.vt.s.dixi.vbi fortius vult, ꝙ etiā in ciuitate ꝓpria si p sn̄iam
sit occulte condēnatus valerent instra facta in illa ciuitate inter
ignorātes: ⁊ dicit ita se cõsuluisse.ita etiā notabiliter Bald.in.l.
j.in.iij.col.C.de test.vbi tenet, ꝙ si aliquis notarius in alemania
esset p sn̄iam condēnatus de falso, ⁊ priuat⁹ officio tabellionat⁹
⁊ veniret florētiā, vbi eēt hoc incognitū, instra ibi fctā iter igno
rantes valerēt: allegat Io.an.in.c.j.de ordi.ab epo.in nouel.idē
tenet Bal.in auṫ.habita in.vij.col.v.sequiṫ in text.dignitate.C.
69 ne fil.pro pat.⁊ ista vera. ¶ † Quarto limitat istā.l.Ang.hic se-
quut⁹ Inn.in.d.c.nihil.vt ꝓcedat quo ad tēporalia nō spiritua
lia, puta circa ordines: cõsecrationes ⁊ similia: adde Bal.in.l.nō
mutat.C.de lib.cā.⁊ in.l.ij.in fi.col.C.de serui.⁊ aqua.in quibus a
locis allegat Inn.in.d.c.nihil.Caue tñ ꝑpter ea q̄.s.dixi de eo
q ꝯfiteṫ peccata sacerdoti putatiuo: allegādo gl.i.c.dudū.de ele.
70 ¶ † Quinto limitat istā.l.signāter Bar.in trac.de tyrānide.in
xij.q.prin.vt ista lex ꝓcedat etiā si detecta inhabilitate hui⁹ ser-
ui, fuisset lata sn̄ia priua.ꝯ eū, qꝛ nō obstāte tali sn̄ia ꝑuationis q̄
ex nūc priuat acta corā eo prius facta valerēt: ⁊ ita amplia istam
legē: secus si ꝯtra barbariū fuisset lata sn̄ia priua.p quā declara-
retur a principio vsq; retro priua.tūc acta corā eo facta redderē
tur nulla: mirabilis est si est vā: sed valde dubito: qꝛ ex quo acta b
valebant ꝑpter electionē superioris: cõem errorē ⁊ publicā vtili
tatem nescio quomodo ius acquisitū possit tolli in eorū preiudi
cium.arg.l.ij.ff.de pact.⁊ quō sn̄ia possit vsq; retro hoc operari.
Itē nō obstāte priuatione tñ durāt illa tria de quib⁹.s.propter
q̄ acta sustinenṫ. Item ⁊ forti⁹ vt dicit Bal.hic pluries: dato ꝙ
barbarius nō fuerit verus pretor, nec liber, nō impedit qn acta
valeant ꝑpter publicā vtilitatē ⁊ cõmunē errorē, qꝛ stat simul ꝙ
barbarius nō fuerit pretor tñ acta valeant.per.l.j.C.de sentent.
Adde etiā qđ dicit Bal.hic in repe.in.vj.colū.in fi.qđ de recto
statu barbarij nō oportet eū sententialiter priuari a pretura sed
declarari nō esse pretorem: qđ notabile reputat. ¶ Sexto limi-
ta istaꝫ legem ⁊ est multū necessaria p intellectū legis ⁊ materie
vt ista lex procedat quādo barbarius multa acta fecisset tūc ra-
tione multitudinis actorum: ⁊ sic ratione publice vtilitatis acta
sustinentur cõcurrentib⁹ his de quibus.s.secus si vnū vel duos
actus exercuisset: ita singulariter Inn.in.c.cū dilecta de rescri.
71 vbi per hoc notabiliter infert† ꝙ ista lex solum hꝫ locum in ordi
nario nō in delegato: qꝛ corā ordinario interuenerit multitudo
actorum: sed corā delegato nō est nisi vna causa.idē tenet Guili.
hic: vt refert Panor.in.d.c.cū dilecta.⁊ limitat Guil.nisi eēt de-
b legatus ad vniuersitatē causarū: tūc qꝛ eadē ratio militaret: et
quia equiparatur ordinario: vt no.in.c.cū causam.de appel.⁊ in
l.cū pretor.ff.de iudi.⁊ declarat Bart.in.l.j.§.fi.ff.qs ⁊ a quo ap.
idem qđ Inn.tenet Bar.in.l.ij.C.de sent.⁊ Ang.hic: qui respō-
det ad.d.l.ij.q multū obstat qđ ibi delegatio fuit fctā motu pro-
prio, vnde delegans oīno in aīo gessit iurisdictionē cõcedere: sꝫ
in.d.c.cū dilecta.delegatio fuit facta ad suggestionē obreptitiā
partis quod diuinat.Adde qđ Bal.hic in repe.in.vij.col.aliter
respondet ad.d.l.ij.qđ in iurisdictione delegata vertiṫ etiā pu-
blica vtilitas, licet non sit nisi vna causa: quia delegatio hꝫ cūm
potest tripliciter considerari.Primo ex psona delegantis.Se-
cundo ex persona delegati.⁊ vtroq; modo cū sit iurisdictionis

a ¶ Cõfessio. Adde Io. fau.in.c.baptismi vicē de cõse.dis. iiij.doc.i.c.aplicaꝫ.de presby.non baptiza.

b ¶ Vniuersitatē. Adde glo.in.c.statutū.§.j.§.super.de rescrip.li.vj.doct.in cle.ij.de rescri.arch.i.c.statutū.de hē.c.j.⁊ Host.i.c.qm̄ ab.§.offi.deleg.

et sic publici iuris publicam vtilitatem cõcernit queuis: tertio modo cõsiderata respectu actus exerciti sit priuate vtilitatis ⁊ sic Bal. vult cõtra Inno. istam. l. habere locum in iurisdictione delegata. Adde quod contra Inno. in vtroqꝫ tenent do. Anto. Imo. ⁊ Panor. in. d. c. cũ dilecta. per. d. l. ij. C. de sen. cui non põt bene responderi. ⁊ per. l. j. C. de testa. idẽ tꝫ Alex. in cõsil. lxxvij. in. ij. vol. incip. in cã ⁊ lite vertente corã reuerendo patre. in. iiij. col. in fi. idem etiã tꝫ Bal. hic in repe. in. vij. col. vbi firmat istam l. habere locũ in delegato. ⁊ no. in. x. colũ. vbi dicit se putare ꝙ barbarius nõ exercuisset nisi vnũ actũ tñ valeret ⁊ ꝙ de equitate ita valuit primus actus quẽ fecit barbarius sicut vltimus. idẽ est de mẽte Bal. in. l. non dubiũ. in. x. col. in. xv. qõ. C. de legi. Imo. in. l. quidã cõsulebat. in. xiij. col. ff. de re iudi. est verum qõ postea. d. Ant. ⁊ Imo. in. de. c. cũ dilecta. distinguũt, ꝙ aut defectus est in persona iudicis siue ordinarij siue delegati ⁊ ꝓcedit ista. l. secus si esset defectus respectu impetrãtis vel cõmissionis aliter etiã distinguit Panor. ibi sed qꝛ non facit ad propositũ non refero. ¶ Jason de mayno. mediolanẽsis iuris vtriusqꝫ doctor Papie legens. Et fuit per eum impositus finis huic. l. die. xiij. Februarij. M. cccclxxxiiij.

¶ De officio proconsulis ⁊ legati. Rubrica.

1 Decretum accipitur multis modis.
2 Ordinarius quando profert sententiam, non potest de iure salarium accipere a partibus: iudex tamen pro interpositione decreti potest.
3 Que differentia sit inter decretum, autoritatem, consensum et licentiam.
4 Iste terminus libellus capitur multipliciter.
5 Non valet preceptũ iudicis executiuum in quo precipit alicui ꝙ soluat vel reddat rem.
6 Iudex potest incipere a precepto executiuo, dummodo in eo adsit clausula iustificatiua.
7 Precepta iudicum penalia capitosa ⁊ ceruicosa sunt ipso iure inania.
8 Soluens ratione precepti executiui inualidi non põt repetere.
9 Preceptum iudicis comminatiuum valet.
10 Precepum multiplicatium pene, non est validum.
11 Valet preceptum iudicis factũ parti vt soluat intra decem dies sub pena quãtipluris: vel ꝙ nõ recedat a bãcho iuris, nisi iuret se soluisse aut referat, aut soluat.
12 An valeat preceptum factũ alicui, ne loquat̃, vel ne exeat aulam.
13 Valet ꝑceptũ ꝙ nisi qs paruerit ꝑcepto possit impune offendi.
14 Valet preceptum sub pena applicanda parti.
15 Valet preceptum sub pena arbitrio nostro declaranda.
16 Valet preceptum vt quis respondeat positionibus de quibus in schedula.
17 Valet preceptum vt quis respondeat positionibus rite ⁊ vere sub pena centum.
18 Valet preceptum sub conditione, ꝙ compareat si sua putauerit interesse.
19 Valet preceptum, ꝙ compareas si de tuo iure confidis.
20 Diffinitiua lata absente parte non valet.
21 Interlocutoria potest ferri absente parte.
22 Absolutoria ab obseruatione iudicij, an sit diffi. vel interlo.
23 In omni sñia vel diffini. vel interlo. requirit̃ ꝙ ferat̃ partib⁹ presentibus vel legitime citatis.
24 Quando interlocutoria dicatur preiudicialis ⁊ quando non.
25 Interlocutoria qua iudex dilationes suas moderatur, augendo vel minuendo, põt fieri parte non citata.
26 Partibus presentibus etiã inuitis, põt ferri quelibet sñia.
27 Si testis producitur in preiudicium, poterit iurare ⁊ deponere sine citatione.
28 Si statutum requirat in aliquo actu expresse citationem, si partes sint presentes potest expediri sine citatione.
29 Sentẽtia lata a principe potest fieri partibus non citatis.
30 Inhibitorie facte iudicibus secularibus, valent sine citatione.
31 Nunqꝫ requiritur citatio illius quo etiam presente ⁊ inuito posset actus expediri.
32 In sententia diffinitiua vel interlocutoria nunqꝫ debet citari ille de cuius preiudicio principaliter non agitur: licet agatur in consequentiam.
33 An requiratur citatio fideiussoris qñ fit excussio bonorum contra principalem debitorem, ad hoc, vt postea possit venire contra principalem fideiussorem.
34 Quando agitur iudicium cum herede peruenientes ab intestato, substituti non sunt citandi.
35 Actus non dicitur verti in preiudicium alterius, quando non infert ei principale preiudicium.
36 Ad hoc vt preiudicet sñia in cuius preiudicium fertur in cõsequentiam, requiritur saltem generalis citatio.
37 Non requiritur specialis citatio ad sñiam, vbi pars a principio fuit citata ad totam causam vsqꝫ ad sñiam inclusiue.
38 Contumax in respondẽdo positionibus, nõ est citandus ad sententiam.
39 Quando interdicitur alicui administratio tanqꝫ prodigo, non requiritur citatio.
40 In datione curato. ⁊ tuto. quã facit iudex non requirit̃ citatio.
41 Quando sententia est ferenda secundum cõscientiam alicuius, non requiritur citatio.
42 Ille cuius cõscientie aliquid cõmittit̃, nõ põt leges trãsgredi.
43 Cõscientia importat arbitrium boni viri, ⁊ non liberam voluntatem.
44 Verba que tacite insunt, non faciunt conditionem, etiam si exprimantur.
45 Quando cõmittitur reuisio rationũ mercatorũ: tũc si ex inspectione cõstat absentem debitorẽ, vꝫ sentẽtia sine citatione, cõtra eum: licet non absentem per contumaciam.
46 In sñia taxationis expẽsarũ, nõ requirit̃ citatio alteri⁹ partis.
47 Quãdo disputat̃ de validitate processus agitati corã alio iudice: tunc non requiritur citatio primi iudicis.
48 Sententa lata in fauorem non citati, non valet.
49 Non põt alicui concedi per iudicẽ ecclesiasticum absolutio a iuramento confirmatorio contractus, nisi parte citata.
50 Qui fuit contumax in toto processu debet citari tempore ferende sententie.
51 Iudex non potest deferre iuramentum in supplementum probationis ei qui semiplene probat, nisi parte citata.
52 An in interlocutorijs requirat̃ perẽptoriũ sicut in diffinitiua.
53 An in dubio, sententia ꝓsumatur esse lata precedente perẽptorio ⁊ citatione.
54 Laudum, an possit ferri partibus absentibus, ⁊ non citatis.
55 In sententia arbitri an requiratur citatio.
56 Arbitrator datus ad mensem, cum potestate prorogãdi tẽpus, si prorogat in absentia partium, ⁊ non intimauerit partibus, an gesta per eum valeant.
57 Si sit in compromisso dictum, ꝙ arbiter possit absentib⁹ partibus pronuntiare, nõ tenebit̃ citare partes, ⁊ poterit eis absentibus pronuntiare.
58 Quando terminus assignatur in absentia, semper dꝫ notificari.
59 An interlocutoria debeat in scriptis proferri.
60 Interlocutoria condemnationis expensarum, non requirit̃ ꝙ proferatur in scriptis.
61 An absolutoria ab obseruatione iudicij sit diffi. vel interlo.
62 Sñia excõicationis suspensio. ⁊ interdic. dꝫ ferri in scriptis.
63 Sententia primi ⁊ secundi decreti debet ferri in scriptis.
64 An interlocutoria debet ferri iudice sedente pro tribunali.
65 In causa matrimoniali vꝫ sentẽtia, ⁊ si non sit in scriptis.
66 Sententia in presentia principis, non requirit scripturam.
67 De consensu partium põt ferri diffini. sine scriptura.
68 Diffinitiua dꝫ proferri de scripti recitatione: alias est nulla.
69 Decretum debet poni in alienationibus minor𝔷 cã cognita.
70 Quãdo notarius attestat̃ aliqd in instrumẽto qõ nõ potuit fieri tempore rogati notarij, non probat tale instrumentum.
71 Quotiescunqꝫ iudex non potest libere aliquem actũ facere, nõ statur assertioni eius.
72 Quando iudicis officium imploratur, an et quando requiratur libellus.
73 Triplex est officium iudicis.
74 In causis in quibus in imploratione officij iudicis non requiritur libellus, requiritur tamen aliqualis petitio.
75 In his que debentur officio iudicis nobili requiritur interpellatio iudicialis.
76 In his q̃ debent̃ officio iudicis nobili ad hoc vt qs cõstituat̃ in mora non sufficit productio libelli: sed litis cõtest. requiritur.
77 Filiusfa. licet non possit esse in iudicio sine patris consensu: potest tamen officium iudicis implorare.
78 Licet emancipatus non possit esse in iudicio sine venia, potest tamen implorare iudicis officium, sine venia.
79 Decretum iudicis presumitur interpositum ex causis iustis.
80 In alienationibus rerum minorũ oportet causas iustas ⁊ eas legitimas probare.
81 In restõne in integrũ, ⁊ in cautiõe dãni infecti, requirit̃ libell⁹.
82 Cause que requirunt plenam cognitionem, ⁊ decreti interpositionem delegari non possunt.
83 Cause que requirunt plenam cognitionem, ⁊ postea expectant diffinitiuam, an ⁊ quando possint delegari.
84 Cause spirituales licet requirant cause cognitionem, possunt tamen delegari.

Ec quicq̄. §. vbi decretū. ¶ Iste. §. est famosus et multū vti-
lis et necessarius, et ſm Bal. est in tex. breuis et
obscurus in materia diffusus vtilis et practica-
bilis valde. ¶ Ad euidētiā et intellectū tex. pre
mitto ꝙ in tex. sunt due dictiones. s. decretū et
libellū q̄ capiunt equoce et varios sensus recipiūt, iō scias quid
importēt: qm̄ qō multiplr intelligitur eius veritas ignorat ſm
1 Boetiū quē allegat Bal. hic. † Assumo primā. s. decretū. ista di
ctio sumit varijs modis et Bald. hic enumerat. x. modos: et late
Albe. in dictionario in verb. decretū. sed; qr multi ex illis mo-
dis nō sapiūt, dico ꝙ decretū capit. v. modis. Prio ꝓ snia diffi-
nitiua iudicis: qn̄ iudex in cā pncipali decernit absoluendo vel
condēnando. l. pe. in ver. decernit. s̄. de iusti. et iur. l. si ptor. in pn.
ff. de iudi. et isto mō capitur hic ſm primā lect. glo. Scdo modo
capitur pro snia interlocutoria: et communis actus iudicis fa-
ciēs ad cām dr snia interlocutoria. glo. in. l. cū clericis. C. de epi.
et cleri. ita capit in. l. sed si per pretorē. §. sed si cū decreto. ff. ex q-
bus cau. ma. Ang. in. l. si quis aūt. in verb. decreto. in aut. de he
re. et fal. et isto mō capit hic ſm scdam lec. glo. Tertio mō qcquid
ordinat a supiore puta a pncipe dr decretū. l. ambitiosa. j. de de-
cre. ab or. fa. Quarto decretū dr illa ꝯpulsio q̄ heres cōpellitur
adire et restituere. l. recusare. in prin. ff. ad trebel. ſm Albe. hic:
ibi tn̄ improprie ponit. Quinto dr qcqd fit a iudice cū cause co
gnitiōe ita capit hic ſm intellectū Iac. de are. Sexto pōt gnāli
ter capi ꝓ quacūq ordinatiōe. l. itē eor. §. si decurioēs. ff. qō cu-
iuscūq vniuer. Proprie tn̄ et stricte sumendo decretū est delibe
rata ꝯmissio iudicis facta a iudice cū cause cognitiōe citra con
dēnationē vel absolutionē: sed in hoc differt a snia diffinitiua
q̄ fit cū deliberatiōe sz ꝯtinet absolutionē vel cōdēnationē. l. j. ff.
de re iudi. et istā differentiā; ponūt Iac. but. Albe. et Bar. hic: in
pe. co. et ibi declarat etymologiā, qō dr decretū, quasi cū delibe-
ratiōe verū cretum: et ante eū Odo. in aut. si oēs. C. si vt se ab
here. absti. Cy. in. l. cū ꝓponas. in. j. q. prin. et seq. C. de bo. au. iu.
pos. et in. l. placet. C. de peda. iud. Bal. et alij in. l. iuste possidet. ff.
de acq. pos. Illā differentiā vult etiā Spe. allegādo hūc text. in
ti. de in inte. resti. in. j. parte. in. §. ij. in fi. et ita teneas q̄uis Bal.
in. l. quecūq. in fi. C. de bo. que lib. dicat ꝙ eps interponit de-
cretū, et qō istud est ꝓprie decretū: ita refert dicere gl. in. l. fi. C.
a de trāsac. ¶ Scda differētia est[a] inter sententiā diffinitiuā et de
cretū: qr snia diffinitiua nō pōt ferri nisi p̄cedēte litis cōtes. l. fi.
§. illud. de tēp. ap. l. pn̄ti. C. de his q ad eccle. ꝯfug. sed in decreto
non requirit lit. cōtest. §. si vero nō implēs. in aut. de here. et fal.
glo. no. in. l. sancimus. in prin. C. ad trebe. Alb. hic: circa princi.
¶ Tertia differētia est, qr nō valet snia diffinitiua nisi lata par
te pn̄te; vel legitime citata. l. de vnoquoq. ff. de re iudi. et dicet
j. in gl. tamē decretū potest interponi parte absente. glo. est no.
in. l. accusare. in pn. et ibi Bar. ff. ad treb. cū suis cōcor. ibi posi-
tis. et Albe. hic. Tu vide in hoc glo. valde no. in. l. si cuz. §. pe. in
ver. vocari. ff. de fidei. liber. Fallit in decreto iudicis interpo-
nēdo super trāsumptiōe instrumēti sz Bal. in aut. si quis in ali
2 quo. C. de edē. † Addo vltra oēs aliā notabilem differentiam:
qr ordinari⁹ qn̄ ꝓfert sniam diffinitiuā nō pōt de iure salariū ac
cipere a ptib⁹, qr salariū dz de publico p̄stari. §. illud tn̄. in aut.
de mād. pncipū. Bar. notabiliter in. l. j. ff. de fal. et est tex. solēnis
in. c. sane. xiiij. q. v. et tex. in. c. nō lz. xj. q. iij. tn̄ iudex pro interposi
tiōe decreti licite capit salariū a partibus: ita in terminis Ioā.
fa. in. §. tutor. insti. de auto. tuto. sicut licitū est aduocato et con
sultori capere salarium a clientulo suo. d. c. nō sane. et. d. c. nō lz.
Istud tamen de decreto quod liceat iudici capere salariuz pro
interpretatione decreti limitat Albe. hic: in. j. col. non procede-
re qn̄ decretū interponit in causis furiosi, quia non debet addi
afflictio afflicto. l. tam dementi. C. de epi. au. quam. l. ex identita
te rationis cū sit in. l. scripta extendit singulariter Ludo. in. l. si
vero. §. de viro. in. xlvj. fal. ff. sol. ma. ad pauperes inferens ꝙ no
tarius nō licite capit salariū a paupere pro instrumento quod
ꝓ eo cōficit. Cōfirmo p id qō dicit notabiliter Albe. in. l. vnica,
C. de suffra. et in. §. fi. j. ea. l. nostra. vbi dicit ꝙ aduocatus in foro
cōsciētie peccat si aliquid capit a paupere: et tn̄ extensio Lu. fit
ab afflictione animi. quā patiunt demētes ad afflictionē facul-
tatum qua pauperes premuntur: nisi dicas quod pecunie sunt
secundus sanguis hominis. glo. iuncto tex. in. l. aduocati. C. de
aduo. di. iudicior. dicit etiā glo. in. c. nō lz. xj. q. iij. ꝙ doctor con
sulens sine reuolutiōe chartarū non potest licite capere sala-
riū: sed illā gl. reprobāt doct. et bene: maxime Arch. ibi: qr p̄te-
3 riti labores debēt nūc p̄miari. ¶ † Que aūt differentia sit inter
decretū autoritatē licentiā et consensum; est glo. in. c. j. in verbo
tractatus de reb. eccle. nō alie. in. vj. et declarat Bald. hic: in. ij.
co. nam autoritas, et licentia iudicis semp debet precedere actū
sed decretum potest antecedere et sequi: vt hic per eum, et ple
nius no. in. l. si quis mihi bona. §. iussus. ff. de acqui. here. et dicit
Bal. in. l. cum ipse. in fin. col. C. de cōtrab. emp. ꝙ cōsensus pro
prie loquēdo est inferior, sed autoritas et decretū ad supiores
4 spectat: ita dicit notare Inno. in. d. c. j. ¶ † Scdo pncipalr ha-
bem⁹ i tex. aliū terminū valde equocū. s. libellū: nā multiplr ca-
pitur. aliqn̄ ꝓ epistola in qua sit insert⁹ tenor sententie diffini-
tiue: quā epistolā iudex mittit ad ptē absentē: sic capit h sz pri
mū intellectū gl. aliqn̄ capit ꝓ supplicatione in. l. si libellus se-
cunda de in ius vocā. aliqn̄ et ꝓprie capit ꝓ libello cōuentionali
quo reū cōuenio et peto, iuxta aut. offerat. C. de lit. contestat. et
isto mō ꝓprie capit penes legistas: et isto mō capit sz aliū itelle
ctū glo. et iste reperitur multiplex: quidā est vt dixi libellus con
uentionalis in causa prin. quidam appellatorius: accusatori⁹:
inquisitorius: excusatorius et denūtiatorius: vt hic in specie, per
Bar. Aliqn̄ libellus capit ꝓ citatiōe vt hic p Bal. Ultra Bal.
capitur pro iudice delegato: ita capit hic ſm tertiam lect. glos.
verā et approbatā. Aliquādo capitur ꝓ precepto executiuo: ita
capitur ſm intellectū Iac. de are. q plus placet Barto. et alijs.
Iste. §. legit. v. modis: quatuor ponunt in glo. quintū ponit Ia
co. de aret. sextū addit Fulg. hic. Tene tu tertium intellectum
glo. verū et approbatū, ꝙ cause que requirunt decreti interposi
tionē et sic cognitionē cause nō possunt delegari: et sic expediri p
libellū capiēdo libellū ꝓ iudice delegato: nā nō pōt ꝓcōsul di-
cere scribā libellū titio in quo delegabo sibi hanc cām, sed opz
ꝙ ipse decernat vel cognoscat de quo dicam in gl. verum quia
iste videt extraneus sensus exponere libellum pro iudice dele
gato: nullibi reperitur similis sensus: nam si iuriscōsultus intel
lexisset de delegato vsus eēt termino delegat⁹: ꝓut facit vbiq
ideo Iac. de are. posuit quintū intellectū q ſm Pe. et Cyn. est
planissimus, et Bar. in fi. hic dicit ꝙ Iac. melius locutus est in
hoc, q̄ aliqs de mūdo: et sequunt oēs antiqui et moderni et etiā
Fulg. hic. Si aliquis vadat ad ꝓconsulē et ꝯqueratur ꝙ debitor
noliti sibi soluere vel ꝙ aliquis nō vult restituere rē suā: dicit ꝓ
cōsul ego expediā statim per libellū in quo sibi precipiam ꝙ sta
tim tibi soluat, non potest ꝓconsul sic expedire qn̄ necesse est ꝙ
decernat. i. cognoscat in causa qr vbi requiritur cause cognitio
non pōt expediri; statim per libellum. i. preceptum executiuum.
Pro isto intellectu colorando facit qr in superioribus legibus
iuriscōsultus locutus est de his que potest proconsul per lite-
ras expedire nunc declarat q̄ sint illa que per literas expediri
non pn̄t: et ſm istū intellectū qui magis placet doctoribus. h. d. a
Preceptum iudicis executiuū de soluēdo vel tradēdo, factum
sine cause cognitione nō valet. Istuz intellectū reprobat Ray.
ꝓpter dictionē decretū: q̄ isto mō non stat ꝓprie. nā sz istū intel
lectum tex. loqueret de causis que requirūt cause cognitionē et
snie diffinitiue ꝓlationē, et tn̄ tex. in verb. decretū. ꝓprie intelli-
gendo loquitur de his que requirūt cause cognitionē et inter-
positionē decreti, ꝓut in alienationibus rerū immobiliū mino-
ris, vbi decretū debet interuenire non snia diffinitiua et ꝓpter
5 h Ful. vt puto cogitauit aliū intellectū vt dicā. j. † Tenēdo tn̄
intellectū Iac. cōem. No. ex hoc text. regulā nō valere preceptū
iudicis executiuū in quo p̄cipit alicui ꝙ soluat vel reddat rē: il-
lud facere nō pōt nisi prius p̄cedat cause cognitio: ideo nimis
ꝓpere marcelle desideras executionē. l. j. C. de exe. rei iu. ¶ Li
mita nisi in precepto executiuo adsit clausula iustificatiua, qua
vtunt boni iudices, maxime ecclesiastici: si tn̄ ex p̄dictis aliquis
senserit se grauatū cōpareat in tali termino iustitie supplemen
tum suscptur⁹: de qua clausula est gl. in. c. ex parte. j. §. fi. in gl. fi.
de verb. sig. et glo. in. d. l. de pupillo. §. meminisse. vbi Bart. et alij
de oper. noui nun. et ad ibi dicta maxime per Alexā. te remitto.
6 Et in hoc magis cōis sententia est † ꝙ iudex pōt incipere a pre
cepto executiuo dūmodo in eo adsit clausula iustificatiua: quo
casu citato comparente, illud preceptum qō erat executiuū re-
soluit in vim simplicis citationis: ita Bar. in. l. j. C. de execu. rei
iudic. Bald. in. l. ij. C. de epi. audi. et in. l. ea quidē. C. si mā. ita fue.
ali. Bal. et Sali. in. l. actione. C. de transac. Spe. et Io. an. in ti. de
sen. prola. §. sequit. ver. sed nunqd. Inno. in. c. fi. de cohabi. cleri.
et mulie. Ang. Imo. et Moder. in. d. §. meminisse. ad quos te re
mitto: verū est ꝙ Bal. hic in. vj. col. et seq. aliter tenet et Cuma. in
d. §. meminisse. per illū tex. ad quē conat respondere Ang. in. §.
curare. vbi dixi insti. de actio. per Bart. et Sali. in rubr. C. cōmi.
vel epist. per Bar. in. l. ad peremptoriū. ff. de iudi. Itē magis cō
munis cōclusio est, ꝙ si iudex incipiat a precepto executiuo qō
tale preceptū executiuū factū sine cause cognitione, qn̄ in eo nō
est clausula iustificatiua est ipso iure nullū et pōt sperni: et q̄uis
citatus nō cōpareat, per hoc nō incidit in penā p̄cepti ſm bar.
in. d. l. j. C. de execu. rei iud. et Io. an. in addi. Spec. in ti. de aduo-
cato. in. §. sequitur. ver. studeat. Ang. in. d. §. curare. in vlti. char.
vbi pro hoc assignat nouā rōnem que est falsa. Pau. de ca. in. §.
meminisse. Bald. in. l. ius alimētorum. ff. vbi pupil. edu. debe. de

a ¶ Differentia est. adō Spec. ti. de rest. in inte. in. §. qs etiā Io. an. in. c. j. de re. eccl. non ali. lib. vj. in nouella.

quo vltimo vide plene Alex.post Bal.⁊ Imo.ibi:in.l.filiusfa.§.
diui.in.xiij.col. ⁊ seq.ff.de leg.j.cū multis cōcor.vt ibi p eū: ⁊ dr̄
7 notabiliter Bal.in addi.Spe.in ti.de sentē.⁊ re iud.ꝙ † p̄cepta
iudicū pedalia capitosa ⁊ ceruicosa sunt ipso iure inania:limita
nisi p̄ceptū executiuū fieret cōtra ptem cōtra quā ex pacto po-
ferat fieri executio sine iudice ꝓpria autoritate,vt in casu.l.cre-
ditores.C.de pig.ſm gl.in.§.multis.in vb.in trāsitu.insti.de li
ber.ſm Albe.⁊ Bal.hic post antiquos p eos relatos,⁊ vigore
talis precepti non cōtraheret pignus pretoriū:nec resistēs in-
cideret in penā edicti:ne vis fiat ei:q̄ illud habet locū qñ p̄tor
disponeret absq̃ cōuentione ptiū p̄cedente cause cognitione:
per.l.si pacto quo penā.circa fi.C.de pac.vbi dixi ⁊ declarauit
notabiliter Bal.hic:in.vj.col.versi.sed dubitat̃ si possum ingre
di.¶ Scd̄o limita nisi p̄ceptū execu iuū fieret sup eo qd̄ etiā al-
tera pte p̄sente ⁊ inuita deberet cōcedi vt in casu.l.eqssimū ordi
nē.in p̄nc.ff.de vsufru.qñ fit grã vitādi scādali.ſm Ludo.in.§.
meminisse.allegantē Io.an.in vna addi.quā pauci libri habēt.
ti.de sen.ꝓla.§.spēs.ver.habeo dubiū:lz Ang.in.d.§.curare.in
antepe.col.hoc leuiter reprobet:ego cōfirmo p regulā no.que
habet ꝙ nunq̃ opz citari illū quo p̄sente et inuito potest actus
expediri.tex.est melior de iure in.l.iiij.§.illud.in prin.ff.de fidei
cō.liber.Facit regula qd̄ pōt inuitis.ff.de reg.iur.¶ Tertio li
mita nisi tale p̄ceptū executiuum fiat post latā sniam q̄ tunc ces
sat ratio huius text.ſm Barto.in.l.defendente.ff.de autorita.
8 tuto.¶ † Quarto limita q̄uis tale p̄ceptū executiuū sine clau-
sula iustificatiua nihil valeat:tamē si vigore talis p̄cepti solue-
ret nō posset repetere.tex.est solēnis in.l.fi.§.fi.j.qd̄ met.causa.
9 Adde † ꝙ etiā nō valet p̄ceptū iudicis cōminatiuū ꝙ nisi com
pareat intra talē terminū eū ampli⁹ nō audiet.gl.not.in.l.j.§.fi.
vbi Bal.et Alex.j.si quis ius dicē.Bal.i.l.⁊ in multis.C.de ap
pel.et in.l.ij.C.qui admit.⁊ no.in.l.q̄diu.ff.de acqui.here.⁊ ibi
singulariter dicit:ꝙ si iudex p̄cipiat heredi ꝙ intra tātum tp̄s
adeat hereditatē:al's sit exclusus tamē nō obstāte p̄cepto ad-
huc post talē terminū poterit adire:de quo etiā p Bal.in.l.si ea
in fi.co.C.q accu.nō pos.⁊ signāter Bal.in aut.ad hec.in.xj.col.
C.de vsur.vbi limitat nisi post talē terminum ferat sniaz exclu
10 siuā qd̄ not.¶ † Silr̄ nō valet preceptum multiplicatiuum pe-
ne:puta precipio tibi sub pena.ccc.⁊ mille ſm Nico.de neap.in
lecturis.Bar.in.l.ius alimētoꝝ.vbi vide oīno.ff.vbi pup.educ.
de.post relatos per eum:valet tñ p̄ceptuz iudicis ꝙ soluas in-
tra decē dies sub pena quāti pluris.ita singulariter Bar.in.l.j.
C.de vsu.fis.lib.x.p Ang.in.l.nemo carcerem.circa princ.C.de
exac.tribu.lib.x.⁊ in.l.publicoꝝ.ff.de publ.in.Bal.in.l.progrā-
ma.C.cōmi.vel.epi.Et an istud ꝓcedat in arbitro ponit Bart.
11 in.l.qd tñ.§.fi.ff.de ar.cū suis cōcor.¶ † Similiter valet p̄ceptū
iudicis factum parti ꝙ non recedat a bācho iuris,nisi aut iu-
ret se soluisse aut referat aut soluat ſm Bar.in.l.delata.p illum
12 tex.C.de reb.cred.† Adde notabiliter Io.an.in addi.Spec.in
ti.de iuris.om.iudi.in vltima additione: vbi querit nunqd va-
leat p̄ceptū factum alicui ne loquat̃ vel ne exeat aulā vel ne mo
ueat manum a poste sub pena cētum:vide ibi pulchre per eum.
13 ¶ † Similiter valet preceptū in quo continet̃ ꝙ nisi paruerit
p̄cepto possit impune offendi:ita Ang.⁊ Inno.in.c.cum stipu-
latus sim mihi a proculo.de verbo.obli.qd̄ dictum durum pu-
14 to nō firmeq̃.¶ † Itē valet p̄ceptum sub pena applicāda pti
de q̄ lz dubitet Bal.in addi.§.pe.in ti.de sen.ꝓla.in fi.col.tñ te-
net ꝙ sic.p tex.in.l.j.§.fi.ff.si qs ius di.nō ob.⁊ ibi Alex.refert ⁊
15 sequit̃.¶ † Itē valet p̄ceptum de pena incerta factum,puta sub
pena arbitrio nostro inferenda ſm Bar.⁊ alios in.d.l.j.§.fi.vbi
dicet̃.ff.si quis ius di.nō ob.p Imo.⁊ Moder.in.l.filiusfa.§.di-
16 ui.ff.de lega.j.¶ † Siliter valet p̄ceptum ꝙ quis respōdeat po
sitionibus de quibus in hac schedula:al's possit condēnari ſm
Lud.in.d.§.meminisse.post multos per eū allegatos, maxime
Cano.in.c.j.vbi do.Anto.de buila.tñ istud videt̃ esse de iure cōi
17 per tex.in.c.fi.de ꝯsue.in.vj.ideo † addo ꝙ plus dicit sing.Nico.
de neapo.in.d.l.ius alimentoꝝ.§.j.ꝙ valet preceptum factuz ꝙ
quis respondeat positionibus in hac schedula contētis ⁊ respō
deat vere ⁊ iuste:al's cadet in penā centū,vt ibi notabiliter per
18 eū.¶ † Itē valet p̄ceptū sub ꝯditiōe,ꝙ cōpareat si sua putaue-
rit interesse.glo.est sing.in.l.ea quidē.C.si mā.ita fue.alie.An-
ge.qui eā reputat singularem in.d.§.meminisse.⁊ ibi Ludo.in
19 addi.nouis.Bal.in.l.p̄scriptione.C.si cōtra ius.† Sicut valet
p̄ceptum ꝙ cōpareas si de tuo iure confidis.l.diffamari.C.de
inge.⁊ ma.c.significauit.de testi.Iste intellectus Iaco.de are-
ti.licet approbet̃ p doc.tamē q̄ facit violentiā tex.in ver.decre
tum.q̄ intellige decretū.i.preceptum executiuum,nō fuisse vi-
det̃ de mēte iurisconsulti:ideo Fulg.hic in fi.dicit posse intelligi
tex.⁊ exēplificari per tex.solēnem in.l.minorū.C.de pred.mino-
rum.quē facit valde singularem Ludo.in singularib⁹ suis.Po
test etiā exēplificari ſm Fulg.per.l.excusant̃.ff.de excusa.tuto.

a ¶ Snia interlocutoria. Adde Bal.in.l.fi.C.de sen.ex pe.reci.Lā frā.in.repe.c.qm̄ ꝯ falsam.d.ꝓba.

b ¶ In papa q pōt.Add̄ Archid.in c.qui lotharius.ij.q.j.quā refert ⁊ sequit̃.d.in c.eos.i pe.col.de imu.ecclesie.lib.vj.

Adde Bal.hic in fi.co.qui dicit.Et ſm Sili.hic,pōt poni exem
plū p.l.meminerint.C.vnde vi.⁊ per.l.ij.cum glo.C.si p vim vel
alio mō.vt.l.si quis in tantam.iuncta gloss.magna.C.vnde vi.
¶ Glo.j.similē glo.habes in.l.omnia quecūq̃.j.de reg.iur.ista
glo.ponit quatuor intellectus ad tex.⁊ sic sunt quatuor partes
q̄ in gl.patēt.tertia subdiuiditur in quinq̃.primo ponit tertiū
intellectum:deinde contra eum format tres oppo.partes pa-
tent.¶ Ex prima pte glo.prin.habes tria no.primo,primuz in
tellectum ad tex.nostrū ſm quē dictio decretū capit̃ ꝓ diffini-
tiua snia ⁊ libellus capitur ꝓ epistola,et sic ſm hunc sensum dif
finitiua non pōt ferri pte absente:q̄uis sibi postea per epistolā
iudicis dirigat̃.Iste intellect⁹ est in se verus,sed est indubitabi
20 lis.⁊ non cōgruit litere ⁊ cōiter nō tenet̃.† Scd̄o habes ex glo.
ꝙ snia diffinitiua lata absente pte nihil valet:imo fortius si iu-
dex fecisset citari partē ad audiendum sententiam et anteq̃ nū
tius faceret relationē:si ferret sniam,esset nulla ſm Bar.in.l.h
21 aūt.§.j.cum mille cōcor.ff.ex qui.cau.in pos.ea.† Tertio habes
a ꝙ snia interlocutoria[a] pōt fieri absente pte.Et dicit̃ diffinitiua
que diffinit causam et negotium p̄ncipale absoluēdo vel ꝯdem
nando:omnes autē alij actus iudicis dicunt̃ snia iterlocutoria.
glo.et Bar.in.l.cum clericis.C.de epis.et cleri.⁊ ideo dicit glo.
in.§.ad excludendas.in autē.de exhi.reis.ꝙ omnis citatio iudi
22 cis dicitur sentētia interlocutoria.† Tamē magnū dubium est
quid in sentētia absolutoria vel obseruatione iudicij: cum non
diffiniat cāz p̄ncipalē an sit interlocutoria vel diffinitiua:dic vt
notabiliter p Bar.in.l.titia.ff.de accu.dixi in.l.admonēdi.ff.de
iureiu.Circa hāc interlocutoriā sniaz Bar.et doc.ꝓcedunt op
ponendo:sed consideratis omnibus verbis habes regulam
23 gñalē et vnā tm̄ fallētiā.† Regula sit,ꝙ in omni snia siue diffini
tiua siue interlocutoria requirit̃ ꝙ ferat̃ ptib⁹ presentib⁹ vel le-
gitime citatis.Fallit solū vno casu in interlocutoria q̄ esset mo
dici aut nullius p̄iudicij puta que citationē ptis ꝯtineat vel pro
rogationē termini:⁊ in isto casu spāli saluat̃ glo.hic:que nimiū
generaliter dixit,qd̄ in interlocutoria nō reqritur citatio par-
tis.similis glo.est in.l.sed ⁊ si interpellat̃.⁊ in.l.diē pferre.in p̄n.
s̄.de arb.⁊ in.l.recusare.in prin.ff.ad treb.Habetur magis cō-
munis cōclusio,ꝙ si snia interlocutoria sit p̄iudicialis parti req
ritur citatio al's nihil valet:secus si sit modici vel nullius p̄iudi
cij:ita cōcludūt Bar.et cōiter doc.hic.Bar.Imo.⁊ Modern.
in.l.si opus.ff.de ope.no.nun.Bar.in.l.qd̄ iussit.in penul.co.vbi
Imo.ff.de re iudi.Azo.Imo.⁊ Moder.in.d.l.recusare.in prin.
⁊ in.l.de vnoquoq̃.vbi Pau.de ca.ff.de re iudi.Ang.in.l.j.C.
quibus non ob.lon.tēp.prescrip.Lud.vbi multa scribit.l.j.j.de
arbi.⁊ in consi.lxxij.inci.circa primum qd̄ q̄rit̃ an hec approba-
toria.dom.Ant.Imo.⁊ alij.in.c.auditis.de procura.q̄uis In-
no.et Ioan.and.ibi contrarium teneant sed cōmuniter repro-
24 bantur.¶ † Sed pulchrū est videre quādo snia interlocutoria
dicatur p̄iudicialis ⁊ qñ non:declarat Barto.in.d.l.qd̄ iussit.in
pe.co.⁊ aduerte qd̄ Bar.hic dicit ꝙ prorogatio diei vel termi-
25 ni cēset̃ leuis p̄iudicij.† Add̄ Bal.in.c.j.in prin.de milite vasal.
qui cōtumax est.vbi dicit ꝙ interlocutoria qua iudex dilatiōes
suas moderat̃ augendo vel minuendo eas:potest fieri pte non
citata.allega.Inno.in.c.ad petitionē.de accu.⁊ idē dicit Bar.
in extrauaganti ad reprimendum.in verbo per edictum.in.ij.
co.q̄uis contrarium teneat Bal.in.l.j.in fi.C.quomodo ⁊ quā-
do iud.¶ Vltra doc.limita secundo quando citatus in prima
citatione statim ascendit equum,⁊ iuit vltra mare nō debet vl-
terius citari ad audiendū ferri sentētiā quia manifestat ꝙ am-
plius nō vult citari per actum quē facit contrarium:ita formali
ter Bal.in.l.ij.in fi.C.quomodo et quando iudex.dicens ꝙ est
dictum Inno.multū not.in.c.auditis.de procurat.dicit tamen
Bal.ꝙ de hoc debet constare iudici anteq̃ ꝓnuntiet.l.hec aūt.
§.j.ff.ex quib.cau.ma.Bar.in.l.multū.ff.de cōdi.⁊ demon.istaz
limitationē sequit̃ Ludo.in.l.si finita.§.iul.ff.de dam.infec.ego
tamē nō inuenio Inno.in.c.auditis.credo quod debuit allega.
Inno.c.ad petitionem.in gl.magna.de accu.¶ Tertio princi-
palr̄ limita in arbitro vel arbitratore quando ferunt sententiā
vltima die compromissi:tunc nō requirit̃ citatio partis,ita sin-
gulariter Bal.in aut.ei qui.C.de tempo.app.et in.c.j.in ti.quo
tempore miles.⁊ ibi querit an idē sit in iudice ordinario:⁊ qui-
dē videt̃ dicendū ꝙ si ibi prefixus sit certus dies ille dies satis
citet ⁊ interpellet.arg.l.magnam.C.de contrahen.stipulat.⁊.l.
ij.C.de iure emp.ita qd̄ alia citatione non sit opus.de quo tamē
vide Pau.de cast.in.d.l.ad peremptorium.ff.de iudi.⁊ in.l.ad-
b monendi.ff.de iureiuran.¶ Quarto limita in papa qui pōt[b] fer
re sentētiam diffinitiuam,contra tenentes res ecclesie indebi-
te:non precedente alia citatione:ita singu.Ioan.and.in.c.cum
olim.de re iudi.in nouella.qd̄ refert Bal.in preludijs feudo.in
xiij.co.⁊.l.ij.C.quomodo ⁊ quando iud.de cuius veritate vide
Panor.in.c.j.de ꝯfir.vtili vel inutili.⁊ in.d.c.cum olim.in fine.

¶ Quinto singulariter limita, q̃n pcessus agitat⁹ corã iudice est nullus: nã iudex põt pferre sniam ⁊ declarare pcessum nullũ sine aliqua partiũ citatione: ita Abbas antiquus in. c. causam que. per illũ tex. de rescr. ꝙ ibi refert do. Ant. in notabilibus ⁊ dicit multũ singulare esse alle. tex. quẽ non inuenio. ij. q. vj. c. platam. tamẽ dicit ꝙ nõ est generaliter verũ, de cuius veritate vide ibi Imo. ⁊ Panor. ⁊ cõsidera, q2 ex hoc potest nouiter inferri vnũ, ꝙ esset bñ singulare, ꝙ snia põt declarari nulla pte ab-
26 sente: tñ nõ pono p cõstanti. ¶ † Sexto limita nisi ptes essent presentes in iudicio ẜm Bar. in. l. j. vbi Bal. et alij. ff. de in ius voc. ⁊ licet Bar. ibi intelligat pte presente in iudicio et volẽte ꝫ nõ inuita: tñ cõiter tenet ꝙ data presentia partium etiam inuitis eis põt ferri quecũq3 snia ꝫ diffinitiua sine citatione per tex. in. l. de vnoquoq3. in verbo presentib⁹. de re iudi. vbi Angel. et Imo. ⁊ ibi Alex. in. j. not. qui ponit multas cõcord. ⁊ in. l. j. de in ius voc. doc. in. c. j. de iudi. facit. l. in cause. prima. §. causa cognita. in verbo presentib⁹ vel circa. ff. de mino. ⁊ in. l. etiã. §. fi. ff. de
27 mino. † ⁊ ad hoc vide oĩno Bal. hic in. vj. col. qui per hoc dicit, ꝙ testis dum producitur est presens in iudicio potest iurare: et deponere sine citatione per. l. post legatũ. §. is vero. ff. de his q. vt indig. q2 cum finis citati sit cõparitio frustra citatur q pñs est in iudicio ẜm Imo. ⁊ Jo. an. in. c. j. de ele. in. vj. in nouel. hoc de teste. vide dños de Rota in deci. ccclxv. do. Ant. in. c. in no-
28 mine domini. de test. † imo dicit singulariter Bal. in auť. si oẽs C. si se ab heredi. absti. ꝙ etiã si statutũ expresse requireret i aliquo actu citationẽ: si partes sunt presentes potest ille actus expediri sine citatione: qđ dictũ cõmendat Lud. in. l. j. in. iiij. col. ff. de arbi. imo singulari⁹ dicit Bal. in. l. j. in fi. C. quõ ⁊ q̃n iud. ⁊ in. d. auť. si oẽs. ꝙ si partes essent pñtes nõ reqreret aliud p̃ceptũ pereptoriũ: ꝙ tamẽ debet ad diffinitiuã pcedere vt dicã. j. Intellige tñ p̃dicta dũmodo pñtes in iudicio certiorent de actu celebrãdo: als actus dicit factus tanq̃ contra absentẽ: ita Barto. notabiliter in. l. furioso. in fi. de re iudi. Secũdo mirabiliter intellige nisi quis esset presens in iudicio ob aliam causam vel litẽ pp̃ter quã fuisset citat⁹ ẜm bal. in. l. si accusatorib⁹. C. de accu. quẽ reprobat Alex. in. d. l. de vnoquoq3. in. j. co. addo Bald.
29 in. c. j. in. v. col. de iudi. ¶ † Septimo fallit in snia lata a principe q̃ põt ferri partibus nõ citatis ẜz Bald. in. l. nec causas. C. de ap. ⁊ ibi respõdet ad cle. pastoralis. de re iudi. idẽ tenet Bal. in l. ij. in prin. C. quõ ⁊ q̃n iud. per glo. notabilẽ in. l. antepeñ. in fi. ff. ex qb. cau. ma. Pro hoc facit q2 corã principe nõ reqrit exact⁹ ordo iudicio⁊ ẜm Ang. in. l. oĩm. C. de testa. facit. c. si. de iura. calũ. ista tñ limitatio nõ est vera ⁊ in contrariũ est glo. no. quã ibi multum no. Bal. in. l. fi. C. de legi. Lud. in. l. j. in. vj. col. ff. de arbi. Facit tex. in. c. j. de cã pos. ⁊ ppŕie. ⁊ ꝙ in fi. vult Bar. in. l. adoptio. ff. de adop. p. l. nã ita diuus. quaʒ simul legit. et in. l. diui. ff. de lib. cau. et in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. de liber. ⁊ posthu. Bal. in. l. ij. C. de tẽp. ap. Cano. in. c. cũ olim. de re iudi. ⁊ in. c. in nostra. de pcu. Facit q2 si spãle est in papa ferente sniam diffinitiuã cõtra tenentes res ecclesie indebite: vt dixi in. iiij. fallẽ. ergo in cõtrariũ est ius cõe: intellige tñ semper nisi princeps ex plenitudine potestatis ⁊ ex certa scientia sniaʒ ferret per. l. ij. in fi. ff. de in integ. rest. ita Host. ⁊ Jo. an. in. c. in presentia. de pcu.
30 Bal. in. l. fi. in ꝟ. extra opponit. C. de fru. ⁊ litis expẽ. ¶ † Octauo fallit in inhibitorijs quas faciũt iudices ecclesiastici secularibus valent sine citatiõe: ẜm Bal. in auť. cã q̃ fit cũ monacho. ⁊ melius in. l. pŕsbyteri. C. de episc. ⁊ cle. alle. Archi. in. c. lothari⁹. ij. q. j. facit qđ vult Bal. in. l. cõsulta diualia. C. de testa. Idem tenet do. Ant. de bu. in. c. tuã. in. iiij. col. in. ver. ex his põt decidi. de ordi. cogni. principale fundamẽtũ tenentiũ istã partẽ est q2 etiã citatus nihil ad hoc posset ꝯdicere: ergo non videtur necessaria eius citatio. c. pastoralis. §. j. de appel. Idem tenet Aret. in ꝯsi. lxxv. inci. diligenter et mature. in. j. co. iiij. in fi. ⁊. v. ⁊. vj. vbi idem in reuocatiõe inhibitorie: licet in illa. vj. co. vr̃ aliter tenere. cõtrariũ est veri⁹ ⁊ in hoc errat in practica: vñ si coraʒ iudice seculari petit executio instrumẽti ex forma statuti: et ꝯ quẽ petitur executio narrat iudici ecclesiastico qualiter tale instrumẽtũ est vsurariũ: ⁊ petit inhiberi iudici seculari ne vltra pcedat: nõ valet talis inhibitio parte nõ citata: ita Fede. de sen. in ꝯsi. incipi. factum tale proponit: debitor promisit mot⁹ p id qđ habetur in. c. romana. §. si vero. et in. c. nõ solũ. de appel. in. vj. ideʒ tenet Imo. in. c. debitores. circa medi. vbi Panor. in. vij. col. de iureiu. Imo. in. l. iij. §. condẽnatum. ff. de re iu. Pe. de ancha. in cõsi. cclxxij. inci. casus talis est post preceptũ: et Laur. de ridolfis. in. repe. c. cõsuluit. de vsu. in. q. cxxxj. vbi inter multa q̃ adducit pcise monetur: q2 ad hoc vt possit inhiberi opʒ corã iudice inhibẽte pẽdere litẽ piudicantẽ illi litij, p qua inhibet. c. tuã. de ordi. cog. c. lator. ⁊. c. causam. qui filij sint legi. sed lis nõ põt dici pẽdere: nisi saltẽ secuta citatione partis. cle. si. vt lit. pen. idẽ ꝯsuluit Alex. cõsi. xcj. in. ij. vol. inci. visis ac mihi trãsmissis. in. iiij. co. et seq. in cõsi. ix. in. iiij. vol. inci. prestantissime doctor. ⁊ in. d. l. iij. §. ꝯdẽnatũ. ⁊ in. l. titia. in fi. ff. sol. mat. ⁊ vtrobiq3 dicit istã esse magis cõem opi. ꝙ requirat citatio. Are. in cõsi. inci. in qõne ⁊ causa bernabei. in pe. co. in fi. ⁊ in cõsi. xxxiij. qđ inci. cõsultatio premissa. in. iij. co. Facit qđ vult Spec. in tit. de appel. de officiali. ver. sed nũquid eo casu. vbi tenet ꝙ iudex appellatiõis ad hoc vt possit inhibere iudici pmo reqrit citatio p. d. §. si vero voca-
31 tus. ⁊ hoc cõiter tenet lʒ in practica male obseruet: tñ † in ꝯriũ facere vr̃: q2 nunq̃ requirit citatio illius, quo etiã presente ⁊ inuito posset actus expediri. l. iiij. §. illud. ff. de fideicõ. lib. ⁊ regula ꝙ potest inuitis. ff. de reg. iur. Et tenẽdo cõem sniam eã limita vt p Bal. in. l. pŕsbyter. in. ij. co. C. d epi. ⁊ cle. post Hemi. ibi p eũ allegatũ. Itẽ limita vt p Lau. de ridol. in. d. rep. ꝯsuluit. in. ij. parte. q. cxxxj. ⁊ ibi in effectu limita q̃n ad instantiã partis: als
32 secus. ¶ † Nono fallit: q2 in snia diffinitiua vel iterlocutoria nũq̃ debet citari ille de cuius p̃iudicio principaliter nõ agit: lʒ in presentia agat glo. no. in. l. de vnoquoq3. in gl. ij. in fi. ff. de re iu-
33 di. † Que notabiliter facit ẜm Ang. Imo. ⁊ Alex. ibi: qđ q̃n fit executio bono⁊ ꝯtra principalem debitorem: ad hoc vt postea possit puenire cõtra principalẽ fideiussorẽ p auť. pñte. C. de fideius. an requirat citatio fideiussoris vide ibi p eos cũ ꝯcor. ibi p Alex. ⁊ cũ illa glo. tenet Ange. in. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. et ibi Imo. dicit illã gl. esse ad hoc singularẽ quã etiã sequit Bal. in. l. ab eo. in vlt. co. C. quõ ⁊ q̃n iud. ⁊ Alex. in ꝯsi. ccxxviij. inci. visis dubitationib⁹ elegãtissime formatis. in. j. ⁊. ij. col. et in ꝯsi. cc-
34 xcvij. inci. stantibus his. † vnde dixit Bar. sing. in. l. in diem. ff. de aq̃ pl. arc. ꝙ q̃n agit iudiciũ cũ herede per venientes ab intestato substituti nõ sunt citandi p tex. no. in. l. j. §. pe. ff. de vent. inspi. idẽ tenet Ang. ⁊ Imo. in. d. l. filiusfa. §. diui. ⁊ Imo. in. l. x. de verb. obli. ⁊ Alex. in ꝯsi. cxxiij. inci. discussis exhibitionib⁹. in iiij. co. in. j. vol. Facit qđ dicũt Inno. ⁊ Bal. in. c. humilis. de ma. ⁊ obe. dũ dicũt nõ esse citãdos illos quos incidẽter negotiũ tãgit: sed sufficit p̃ncipalem citari. allegãt tex. p notabili in. d. l. j.
35 §. penul. de ven. inspic. † Facit qđ vult gloss. notab. in. c. quis. in gloss. fi. de pac. in. vj. per quam infert ibi singulariter Hemi. in vj. co. ꝙ actus nõ dicitur verti in preiudiciũ alteri⁹ quando nõ infert ei principaliter p̃iudiciũ lʒ in consequentiam. ex quo decidit singulariter Hemi. ⁊ nũq̃ obliuiscaris: ꝙ si ex forma statuti debẽt citari illi in quo⁊ detrimẽtũ sit act⁹, intelligit tale statutũ de his in quo⁊ detrimentum fit actus directe: non secundario: qđ est no. ẜm eum tñ dubitabile videtur: q2 hoc modo statutum nõ adderet iuri cõi ⁊ tñ statutum semp debet sic intelligi vt aliqđ addat iuri cõi ẜm Bar. ⁊ alios in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dã. infe. in. l. ij. in fi. ff. de vsu. cũ alijs cõcor. ad idem facit qđ vult Bald. in. l. si pro te. C. de do. pmis. p illũ tex. ⁊ retuli in. l. iij. in prin. ff. de trãsac. Ad idem facit glo. not. in. l. in cognitione. ff. ad sil. iuncto eo quod per illam glo. dicit Ang. ibi in fi. ⁊. j. dicã.
36 Limitat notabiliter istã conclusionẽ † ꝙ in sententia nõ debet citari ille de cuius p̃iudicio principaliter nõ agitur: sed in cõsequentiam, vt pcedat quo ad hoc vt snia vel alius actus valeat: sed ad hoc vt preiudicet illi tertio de cuius preiudicio in consequentiam agit: requiritur eius citatio saltẽ generalis. iuxta notata per Bar. in. l. si eo tẽpore. per illum tex. C. de remis. pig. ⁊ in extrauag. ad reprimen. in verb. per edictum. Facit glo. no. in. l. cum miles. in verb. facienda. ff. ex quibus cau. maio. ita Alex. limitat in. d. l. de vnoquoq3. in fi. col. ⁊ notabilius in cõsil. cxlix. incip. in causa que vertit inter agẽtes. in. iiij. col. ⁊ multũ not. Jo. fab. quẽ omnino vide in. §. lʒ autem. institu. de adop. ⁊ vide iura sua que videntur facere contra principalem limitationẽ. Contra tamen istam vltimã declarationem videtur facere glo. not. in. l. in cognitione. ff. ad sil. per quam dicit ibi Ang. in fi. ꝙ sententia lata contra vnum quem negotiũ principaliter contingit preiudicat in quandã necessariam consequentiã eisq3 negotiuʒ accessorie tangit, etiã si nõ sit citatus ad processum: vñ dicit ex hoc inferri, ꝙ sentẽtia lata cõtra principalem debitorẽ nocet fideiussori ⁊ mandatori etiã nõ citato: non tñ taliter, ꝙ contra eos possit via executiua agi: nisi esset fideiussor iudicatum solui, per no. in. l. j. ff. iudica. sol. de quo vltimo scʒ de fideiussore tangitur per
37 Ange. ⁊ Imo. ⁊ Alex. in. d. l. de vnoquoq3. ¶ † Decimo limita principalem conclusioneʒ nisi pars a principio fuisset citata ad totam causam ⁊ cõem processum vsq3 ad sententiã inclusiue: tũc non requirit postea specialis citatio ad audiendum ferri sentẽtiam: ita Innoc. vbi vide alios, maxime do. Ant. in. c. consuluit. de offi. deleg. ⁊ Inno. in. c. auditis. ⁊ in. c. constitutus. de procur. et in. c. cũ olim in fi. de testi. ⁊ notabiliter Bar. in. l. statuliberos. §. j. per illum tex. ff. de statulib. vbi Bar. intelligit hoc esse verũ duobus cõcurrentib⁹. Primo q̃n in citatione generali fuit posita cõminatio de procedendo ad sententiam si nõ cõpareret. Secundo procedit data cõtumacia partis: idẽ etiam dicit notabiliter Bart. in extraua. ad reprimẽ. in verb. super dicto crimine.

⁊ Bal.in aut.q semel. C.qūo ⁊ qñ iudex.Tamē aduerte qꝛ p̄fati
doct.nō aperiunt an loquātur in snia diffinitiua an interlocu-
toria.id Bal.sing.in.l.sancimus.in.x.q.C.de iu.distinguit istaꝫ
limitationē ꝓcedere quo ad snias interlocutorias ad quas q a
principio gn̄aliter fuit citatus non debet amplius citari,secus
quo ad diffinitiuā.sequitur Pe.de ancb.in cle.j.in.x.⁊.xij.notabi
li.de fo.cōpe.per Ang.in.l.si p̄tor.in princ.ff.de iudi.⁊ in.d.l.de
vnoquoq.et limitationē quam ponit Bar.super verbo dicto
crimine.Adde etiā qd Jo.an.in addi.Spe.in ti.de cita.§. viso.
ver.⁊ post perēptoriū.dicit se intelligere.d.cōclusionē Inn.qñ
pars esset in longinquis partibus,tunc amplius citari nō de
beret:secus si esset in ptib⁹ ꝓpinquis.sequit Lu.in.l.j.in.v.col.
ff.de arbi.⁊ Imo.in.d.l.de vnoquoq.de quo vltimo vide etiaꝫ
Bal.in.l.si qñ.C.de testi.⁊ in.l.j.in.iij.q.ff.si qs cau.⁊ in.l.si accu-
satoribus.C.de accu.Lud.in.l.iiij.§.hoc aūt iudicium.in fi.⁊ in
38 addi.nouis.ff.de dā.infec. ¶ † Vndecimo fallit cōclusio ꝑnci-
palis in eo q fuit ꝯtumax in rn̄dēdo positionib⁹.qꝛ ad sniaꝫ au
diēdā ampli⁹ citari nō dꝫ.ita singulariter Spe.in ti.de positio
nib⁹.§.viij.in fi.tn̄ istud dictū nō est verū. et ꝯtrariū tenet Jo.
an.in.c.ij.de ꝯfes.in nouella.in.vj.⁊ plenius in addi.Spe.in tit.
39 de cita.§.viso.ver.item licet.in fi.⁊ Lud.in sing.suis. ¶ † Duo
decimo fallit qñ ꝑ iudicē interdicit administratio alicui tanq̄
prodigo:et sibi curator datur tunc non requirit alicui⁹ citatio
quia non iudex sed lex istud facit.l.j.in princi.cuꝫ glo.ff.de cur.
fu.ita Bal.Ang.⁊ Moder.in.l.is cui bonis.ff.de verbo.oblig.
40 ¶ † Decimotertio fallit in datione tutoris vel curatoris quā
facit iudex in qua nō reperit ꝙ aliquis citetur:nisi tutor esset ꝑ
inquisitionē dādus.ita Bar.in.l.qui habet.§.quolibet.ff.de tu-
telis.⁊ in.l.legitimos.in prin.ff.de legiti.tut.⁊ Bal.notabiliter.
in aut.matri et auie. C.qñ mu.tute.offi.et notabiliter Alex.cō-
si.lxxvj.in.ij.vol.inci.visis dubitationib⁹ elegantissime forma
41 tis ¶ † Decimoquarto fallit singulariter qñ snia est ferēda ſꝫ
ꝯscientiaꝫ alicuius.tunc potest ferri partibus absentibus ⁊ nō
citatis.ita singulariter Bal.in.l.certū.in.ij.co.i fi.C.vnde legi.
vbi formaliter dicit qñ papa mādat aliquem examinari si est di
gnus:vbi nō est aliquis citādus cū sufficiat ꝓbationem cōclu-
dere soli examinatori.et qꝛ hec ꝯmissio est potius conscientia-
lis q̄ iudicialis.Istud dictū ꝙ in snia ꝯscientiali non requirat
aliqua citatio nō refert et simpl'r sequitur Lu.in repetitiōe ru
brice.ff.de arbi.in.ij.col.in fi.sequit simpliciter Alexā.in.d.l.de
vnoquoq.in pe.co. ¶ Ego puto ꝙ istud dictū nō sit simpl'r ve
rū.⁊ p̄mū adduco ipsummet Lud.in.d.l.certū.in fi.vbi formal'r
dicit ꝙ illud dictū Bal.ibi non ꝓcedit qñ extaret alia ꝑsona de
cuius preiudicio ageret ꝑ id qd no.glo.in.l.fi.C.de bon.pos ſm
tab.vbi ad hoc vt recte determinet necesse hꝫ recte informare
ꝯsciētiā suā: ergo requirit cause cognitio.et sic citatio.l.fi.C.si
per vim vel alio modo.l.in cause.§.causa cognita.ſ.de minorib.
42 † Cōfirmo per id qd egregie dicit Bal.in disputatione inci-
piente statuto cauetur ꝙ fenerata.in fi.colū.vbi dicit ꝙ ille cu-
ius ꝯsciētie aliqd cōmittit:nō pōt leges trāsgredi,qd intelligit
de ꝯsciētia legib⁹ munita.⁊ ſm leges regulata . nō de ea quam
43 q̄sq sibi fabricat arg.l.codicillis .§.fi.de le.ij. ¶ † Tertio ꝯtra
bal.ineuitabiliter stringit.qꝛ istud verbū ꝯsciētia importat ar-
bitrium boni viri[a] nō liberā voluntatē ſm Bal.in.l.fi.in fi.C.de
iure domi.impe.patet ex not.in cle.j.in verbo oneram⁹.de iure
patro.ꝑ Bal.in.l.nulli.in.iiij.co.C.de epi.⁊ cle.ꝑ doc.post gloss.
singularē ibi in.c.statutū.§.accessorē.de rescript.in.vj.sed sic est
ꝙ qñ ꝯmittit aliquid per verba imp ortātia arbitriū boni viri
debet talis cōmissarius necessario ptes requirere ⁊ facere cita
ri ſꝫ Bar.in extrauagā.ad reprimē.in v̄bo sine figura.⁊ in ver
bo videbit.⁊ Bal.in.l.captatorias.i.iij.q.C.de testamēto mili.
44 † Salua tn̄ dictū Bal.⁊ hoc mō erit.xv.limitatio,qñ cōmissio
fieret per verba que solā monitionē importāt qñ papa mādat
alicui ꝓuidere de beneficio in certa ecclesia si ille est idone⁹ vel
dignus.nā ista verba nō faciunt aliquā cōditionē vt notabili-
ter Bar.declarat in.l.mutuo.§.sub cōditione.ff.de tute.⁊ gloss.
⁊ melius doc.in cle.j.de offi.deleg.patet qꝛ tacite insunt etiaꝫ si
nō exprimant.c.cū adeo.cū glo.in verbo si dignus.de rescript.
in.c.causam.vbi notat .de ele.⁊ ita notabiliter saluat Alexā.in
cōsi.ccxviij.in.ij.vol.incipiente visis verbis.⁊ ꝙ isto casu qñ cō-
mittitur alicui ꝙ ꝓuideat si est idone⁹ vel dign⁹.qd nō requira
tur aliqua citatio firmat Bal.in.l.nō dubiū.in.viij.co.C.de leg.
⁊ in.l.si q̄ per calūniā .C.de epi.et cle.⁊ in.l.neq natales.C.de ꝓ
45 ba.cano.in.c.fi.de p̄sum. ¶ Decimosexto fallit † qñ alicui com-
mittit reuisio rationū puta inter certos mercatores. tunc si ex
inspectione cōstat esse absentē debitorē valet snia cōtra eū lata
q̄uis nō esset absens ꝑ cōtumaciā nec aliter sit citatus ad sniaꝫ
ita Bar.in.l.ij.§.j.ꝑ gl.ibi.ff.de admi.rerū ad ciui. perti. sequit
Paul.de ca.in.l.ij.in fi.C.vbi de curiali vel coar.do.Abb.in.c.
ex insinuatione ad fi.de appel.⁊ in.c.j.in.ij.colum.de causa pos.⁊

a ¶ Importat arbitriū boni viri. Adde pau. de cas.in.l. de pupillo. in.§. q op⁹. ff.d no.ope. nun.bal. in cap. si sacerdos.de off. ordi.Jo.de ana. consil. xxxiiij.inci. visis et diligenter considerati s.

b ¶ An āt in sententijs. adde.l.si qñ C.de test.⁊ i c.ij. de test. Inn.i.c.petitiōe d accu.Jo. an.i c.ꝯsulnit. d offi.deleg.

ꝓprie.in.c.cū olim.in.vj.co.de re iu.⁊ in.c.vestra.ꝓpe.fi.de coha
bi.cle.⁊ mu.in.c.bone.el.j.in.iiij.col.de ele.⁊ in.c.cū sit romana.
ꝓpe fi.de appel.Facit qd cumulate scribit Lud.ro.in ꝯsi.cccl-
xxxiij.incip.dubitatur primo vtrum electio in vlt.col.et in ꝯsi.
cccccxcix.inc.in p̄missa ꝯsultatiōe.Intellige qñ certū est isti ab
senti defensionē nō ꝯpetere ſm Albe.in.d.c.j.in.ij.co.in prin.de
cau.pos.⁊ proprie.⁊ in ꝯsi.lxviij.in.ij.vol.inci.q̄q super vacatio
ne.circa fi.qd est in.ij.vol.cōsi.lxviij.in.d.c.cū sit romana. prope
fi.⁊ in.d.c.vestra.⁊ in.c.causam q̄.in.j.co.in fi.de rescrip.⁊ ita con
sului de facto in ciuitate Astensi.qd bene no. ¶ Decimoseptio
46 fallit ⁊ in snia taxationis expēsarū in qua nō requirit alterius
partis citatio ſꝫ Bal.in.l.terminato.in.ij.co.C.de fru.⁊ lit. ex-
pē.⁊ in.l.ij.C. qūo ⁊ qñ ind.Inn.⁊ alij in.c.fi.qd me.cā. ¶ Deci
47 mooctauo fallit † qñ disputat d validitate ꝓcessus agitati corā
alio iudice:tūc nō requirit citatio illius primi iudicis:eodē mō
quādo est appellatū a snia ⁊ corā iudice ad quē disputat de ini-
quitate p̄me sn̄e:primus iudex nō est ad hoc citand⁹ ſm Inno.
in.d.c.de cetero.de trāsac.⁊ in.c.dilect⁹ filius.Albe.de rosa.⁊ in
c.cū speciali.vbi ordinarie Cano.de ap.Bar.in.l.i.§.fi.ff.ad tur.
⁊ facit cōclusio quā dixi in.ix.limi.vbi dixi ꝙ sufficit citari eū ad
quē negotiū principaliter spectat:nō eū ad quē accessorie vt hic
48 in iudice. ¶ Decimonono fallit hoc mō † nā lꝫ dubiū sit an sen
tētia lata ꝓ absente nō citato saltē valeat in eius fauorē: an ve-
ro ita sit nulla sicut qñ fert cōtra absentē nō citatū:⁊ cōis ꝯclu-
sio est ꝙ de vtroq casu nō valeat etiā i fauorē absentis nō citati
de quo ꝑ glo.⁊ Bar.in.l.eoq.C.qūo et qñ in.⁊ in.l.furioso.ff.de
re iudi.ꝑ Bar.in extraua.ad repri.in ver.figura in fi.⁊ est tex.in
l.properandū.§.sin aūt re⁹.vbi Bar.Bal.⁊ oēs.C.de iud. Bal.
hic in.vj.col.⁊ in.l.si accusatoribus.C.de accusa.do.Anto. in.c.
causam.de iudi. ¶ Ista cōis cōclusio limitat vt procedat in sen
tētia diffinitiua:secus in interlocutoria lata in fauorē absentis
non citati:qꝛ tūc valet:ita singul.in.l.j.C.quib.nō ob. lon. tem.
prescrip.allegat Inno.in.c.auditis.de ꝓcu. ¶ Vltra suprascri
49 pta nota diligēter † ꝙ absolutio vel habilitatio a iuramēto cō-
firmatorio contractus:vt in casu aut.sacramēta.C.si aduer.vē.
⁊.c.cū cōtingat.de iureiu.⁊.c.mulieres.de iureiuran.in .vj.in .c.
q̄uis de pact.in.vj.nō pōt alicui cōcedi ꝑ iudicē ecclesiasticum.
nisi parte citata:⁊ si cōcedatur talis absolutio vel habilitatio
iuramēti nihil ipso iure valet: ita do.Ant.Car.⁊ Imo.in.c. de
bitores.de iureiur.vbi dicit Card.se ita sepius cōsuluisse: ⁊ la-
te Panor.in.c.j.de iureiur.Pet.de ancb.in cōsi.cxxxvj.inci.p̄-
dictis subtiliter ⁊ ad plenū deductis.Lau.de ridol.in cōmento
c.cōsaluit.de vsu.in.q.cxxv.Alex.in cōs. ccxxij.in.ij.vo.inci. visa
facti narratione .in.iiij.co.in fi.cū seq. Ista cōclusio ꝯfirmatur
aperta narratione:qꝛ in absolutione a iuramento requirit cau
se cognitio ſm Inno.in.c.ad aures.quod met.cau.Spe.in tit.
de iudice delegato.§.nūc ostendendū.in ver.xxiiij.cum duob⁹
sequentib⁹:et istud ptꝫ:qꝛ relaxatio a iuramēto non debet con
cedi per iudicem ecclesiasticū:nisi appareat de magna lesione
vt ponūt doctores in.c.cū cōtingat.de iureiu.⁊ dixi in.d.aut.sa
cramenta.si ergo requirit cause cognitio:ergo et citatio.d.l.in
cause.§.causa cognita.ſ.de mino.⁊.l.fi.C.si per vim vel alio mo
do.Imo plus dicit Imol.in.d.c.debitores.quod etiaꝫ simplex
habilitatio a iuramento solum facta ne iurans periurium in-
currat non valet:nisi parte citata:quia si pars citatur poterit
esse quod ostendet quod per calumniam petitur talis habilita
50 tio iuramenti.arg.l.ij.C.de fal. ¶ † Item no.quod ille qui sem
per fuit contumax in toto processu:tamen debet citari tempo-
re ferende sententie al's non valeret.Inno.in.c.cum olim.in fi.
de testi.et in.c.ad petitionē.de accusa.et glo.magistra.in.c.ij.de
dolo et cōtuma.in.vj.ego allego glo.in.aut.iubemus.in gl.fi.in
51 verbo spectās.de iudi. ¶ † Itē no.qꝛ quotidianū est quod iu-
dex non pōt deferre iuramentū in supplementū probationis
ei qui semiplene probat nisi parte ad hoc citata: ita singularit
Ang.in.l.bonefidei:per illum tex.C.de rebus credi. cum mul-
tis cōcor.quas dedi in.l.admonendi.in pe. char. magna. de iu-
52 reiur.dic vt ibi. ¶ † An autem in sentētijs[b] interlocutorijs in
b quibus requiritur citatio:sit etiā necesse ꝙ interueniat perem
ptorium sicut in diffinitiua sentētia.Bar.singulariter in.l.con-
sentaneum.in.ij.co .C. qūo ⁊ qñ iud.tenet ꝙ si sit interlocutoria
grauis preiudicij:vt dixi in principio presentis materie: tūc re
quirit perēptoriū:al's secus:⁊ idē firmat Bal.in.l. tres denun-
tiationes.C.qūo ⁊ qñ iudex.⁊ meli⁹ q̄ alibi Matesillan⁹ in no-
ta.cxxxij.Imo.⁊ Lud.in.l.si finita.§.iulianus.ff.de dam. infect.
Facit.l.ꝓperandum.§.⁊ si quidem.C.de iudi. vbi interlocuto-
ria ferēda ab obseruatione iudicij requirit peremptorium: de
quo vltimo dubitat Bar.in.d.l.cōsentaneū.Et an in tali absolu
toria ab obseruatiōe iudicij requirat citatio declarat notabili
ter Barto.in.l.titia.in.iij.colū.ff.de accu.Bart. ⁊ oēs in .d.§.si
53 quidē.Bar.in.d.l.tres denūtiatiōes. ¶ † Vltimo esset viden-
dum an

dũ an in dubio sñia p̃sumatur lata precedente perẽptorio ⁊ citatiõe in quo ꝫ multa dicunk: resideo in hac sñia ꝙ si sit appellatum a tali sñia nõ presumaꝛ lata p̃cedẽte citatione ⁊ peremptorio nisi in actis appareat ſm doct. in. c. qm̃ cõtra falsam. de prob. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de sen. §. iuxta ver. ⁊ no. Et ad hoc vide ꝙ notabiliter dicit Bal. in. c. bone. in. ij. co. de elec. vbi ponit singularẽ limitatio. s. ad id qđ dicik ꝙ in dubio nõ p̃sumik citatio precedere. nisi appareat ſm Archi. in. c. proposuisti. lxxxvj. distinc. vide etiã Bald. in. c. j. §. ad hoc in. ix. col. per illum tex. in verbo devinxi. de pace iur. fir. in vsi. feu. Quis aliter teneat Bal. in. l. bi qui ad ciuilia. C. de appel. ⁊ male. Intellige nisi esset sñia de antiquo lata ibi presumeretur citationẽ et perẽptoriũ precessisse ſm doct. prefatos ⁊ Bal. in. c. j. de mi. vasal. qui cõtu. est. facit qđ dixi in q̃õne de notario putatiuo. in. l. barbarius. §. de offi. preto. al's si nõ sit appellatũ a sñia in dubio presumitur lata precedente citatione et peremptorio. vt late ponit Alexan. in. d. l. de

54 vnoquoq;. in. ij. co. quicquid ibi teneat Ang. † Predicta oĩa p̃cedũt in sentẽtijs iudicũ ordinariorum. quid in laudo arbitratoris an possit fieri ptib⁹ absentibus ⁊ nõ citatis: examinat Bal. hic in. vij. et seq. col. ⁊ est articulus valde disputabilis. ⁊ qꝛ tãgitur ordinarie in. l. si quis arbitratu. ff. de ver. obli. dic vt ibi.

55 ¶ † Quid aũt in sñia arbitri seu laudo. Lud. in. l. j. in. iiij. co. ff. de arbi. dicit ꝙ per oĩa debem⁹ dicere prout in sententia iudicis credo ꝙ motus sit. qꝛ arbitria sunt redacta ad similitudinẽ iudiciorũ. l. j. ff. de arbit. Bar. vero in. d. l. si qs arbitratu. in. iij. col. dicit hoc esse indubitatũ quia in laudo arbitri debet p̃cedere citatio. l. diem proferre. §. si quis litigator. ff. de arbi. Sꝫ aduerte qꝛ in hoc cadit magistralis differentia inter sñiaꝫ iudicis ⁊ laudum arbitri. quia iudex potest ferre sententiam pte absente. dũmodo fuerit legitime citata. l. de vnoquoq;. cum si. ff. de re iudi. sed arbiter nõ põt vna parte absente etiam legitime citata sentẽtiã ferre. qꝛ p absentiã vnius partis bene cõmittitur pena posita in cõpromisso. sed postea expirat compromissum nisi ista potestas esset data in compromisso. ita probat tex. notabilis in d. l. diem proferre. §. si quis litigator: ⁊ ita in specie notabiliter Bal. in. l. si q ex cõsensu. in. iij. notabili. per illũ tex. C. de epis. audien. lꝫ referat Cy. ⁊ Jac. de are. ibi al'r distinguere: ſꝫ reprobat ⁊ bene. istud. idẽ tenet Bal. i. c. quintauallis. de iureiu. vbi Jmo.

56 in. v. co. ¶ † Juxta p̃dicta succedit solẽnis questio ⁊ quotidiana: pone factũ est cõpromissum in aliquẽ duraturũ per mensem cum ptãte sp̃aliter in cõpromisso attributa. ꝙ arbiter vel arbitrator possit prorogare terminũ illius mẽsis semel bis ter ⁊ pluries prout voluerit partib⁹ presentibus vel absentibus citatis vel non pone ꝙ arbiter prorogauerit ad alium mensem in absentia partium ⁊ non intimauerit partibus, an valeat et an gesta postea p errorẽ valeãt. Bal. singu. in. l. eos. §. apostolos. in. ij. co. C. de appel. determinat ꝙ talis prorogatio nihil valet per. l. diẽ p̃ferre. in p̃n. dum dicit vel presens vel p nũtiuꝫ vel p epistolã. j. de arb. ergo requirik notificatio ptibus iuxta gl. in. l. j. in fi. ff. de cõtrahẽ. emp. mouek etiam Bal. per doctrinam gl. in cle. j. in fi. de appellationibus. que dicit ꝙ vbi termini assignatio põt aliquẽ ledere debet sibi intimari. ⁊ dicit Bal. se ita consuluisse. Mar. lau. hic refert ꝙ collegiũ Mediolanẽse cõsuluit sriũ: et mouebatur. qꝛ potestas arbitri pẽdet a ptãte partiuꝫ. i. tantaꝫ ptãtẽ habet arbiter q̃tã partes sibi dederũt. l. non distingnemus. §. de officio. ff. de arbitris. si ergo partes dederunt expressam ptãtem arbitro in cõpromisso ꝙ posset prorogare terminũ ptibus p̃ñtibus vel absentibus citatis vel nõ: cui ergo dubiuꝫ ꝙ poterit prorogare absq; p̃ñtia partiũ ⁊ absq; ꝙ eis notificet ⁊ p hoc dicũt nõ obstare. d. l. diẽ p̃ferre: qꝛ ibi arbiter nõ habebat istã exp̃ssam ptãtem a ptibus vt in casu nostro, et istam sententiã. d. collegij sequik Marti. lau. hic per tex. q videk prĩa facie exp̃ssus in. l. diẽ p̃ferre. §. si quis litigator. j. de arbi. tñ ad illum tex. ex. j. dicẽdis patebit sol. Dicit tñ ꝙ posset saluari opi. Bal. qñ in prĩo termino primi mẽsis arbiter nil cognouisset de meritis cause. tũc hñ tenek intimare scđam p̃rogatiõnẽ ptibus al's secus: addo ꝙ primã opi. Bal. vr̃ etiã tenere idem Bald in auk. ei qui. in prin. C. de tẽp. app. vbi dicit ꝙ si tẽpus cõpromissi fuit prorogatũ per arbitros partes ipse videnk p̃rogasse dũmõ prorogatio sit intimata ptib⁹. al's nõ valeret. est verũ ꝙ. Bald. ibi non expresse loquiꝛ qñ data erat arbitro ptãs de qua. s. Adde etiam Bal. in. l. j. in fi. col. ver. quero an interlocutoria. C. de sentẽ. et interlocu. om. iudicum. vbi dicit ꝙ habens ptãtem p̃rogãdi cõpromissum põt hoc facere nulla parte citata: qꝛ ista nõ est p̃pe sñia. tñ dꝫ arbiter istã p̃rogationẽ notificare ptib⁹ p seipm

57 vel per nũtiũ vel epistolã. d. l. diẽ p̃ferre. † Adde etiam ꝙ illaꝫ opi. bal. in. d. §. apostolos. sequitur Sali. tenet expresse Alexã. in cõs. xxxiiij. inci. viso themate. §. scripto. in. j. vol. ⁊ lxiij incipiente in cã et lite vertente inter Tho. p ista opiniõe Bal. facit ꝙ singulariter vult Spe. i ti. de arb. §. excipitur. versi. sed pone qđ sit actum: qui est ver. pe. vbi expresse dicit ꝙ si sit actũ in compromisso. ꝙ arbiter possit partib⁹ absentibus p̃ferre laudũ. tñ tenek partẽ citare p. l. properandũ. §. ⁊ sic quidẽ. C. de iu. ⁊ . l. pe. §. illud. C. de tẽp. appel. ⁊ dicit ibi Jo. an. in addit. ꝙ illud dictuꝫ alibi non habek. et ꝙ ita al's fuit iudicatum p̃pter autoritatem Spe. dũ ipse esset aduocatus vni⁹ partis. istud dictũ Spec. est bene singulare. tñ prima cõsideratione videk ꝯtra tex. in. d. l. diẽ proferre. §. si quis litigator. Sed aduerte ꝙ tex. hñ ibi dicit potest ferre parte absente. qñ in cõpromisso hoc fuit dictũ. ꝙ absentibus partibus posset iudicare: tñ tex. ille nõ dicit ꝙ licet possit partibus absentib⁹. ꝙ tñ possit eis nõ citatis qꝛ vt dixi. s. proxime arbiter nõ põt p̃nunciare vna parte absente ẽt legitime citata: qꝛ absens hñ incidit in penã cõpromissi. sed cõpromissum expirat nisi in cõpromisso sit dictũ ꝙ possit partibus absentib⁹ pronuntiare. tũc potest. d. §. si quis litigator. tñ debet eas citare. ⁊ in hoc. dictũ Spe. est singulare. ideo Albe. in. d. §. si quis litigatorũ. dicit post Guil. ibi. ꝙ si in cõpromisso sit dictum. qđ arbiter possit absentibus partibus pronũtiare: tunc põt partib⁹ absentibus pronũtiare. non autẽ eis non citatis. nisi in compromisso etiam esset dictũ partibus absentibus ⁊ non citatis. allegat Spe. in. d. §. excipitur. ver. pe. Jstud est etiã qđ vult Jmo. in l. si quis arbitratu. in. ij. col. in prin. ff. de ver. obl. vbi dicit ꝙ quotidie in cõpromissis additur clausula ꝙ arbiter possit pronũtiare parte absente ⁊ nõ citata. ⁊ tũc nõ est opus citare vel notificare. ⁊ dicit qđ sic obseruatur. ita etiam dicit Jmol. in. c. cum dile-

58 ctus. de arbi. † ad ideꝫ facit qđ pulchre notat Bal. in. l. ij. C. vbi in rem actio. in. j. col. per illũ tex. in verbo ad notitiam. qđ quando terminus assignatur alicui in absentia semper debet sibi notificari. al's assignatio termini nõ preiudicat absenti. qđ est notabile ſm Bal. tñ potes dicere ꝙ istud non facit in proposito. qꝛ aliud est querere an prorogatio vel assignatio termini preiudicet ignoranti ⁊ tunc loquik Bal. in. d. l. ij. ⁊ alibi Specu. aliud est querere an illa prorogatio valeat ⁊ ista est questio nostra. Et tenendo istã partẽ r̃ndeo ad fundamẽta collegij Mediol. dũ dicebak ꝙ ptãs arbitri pendet a ptãte partiũ fateor. d. l. nõ distinguemus. §. de officio. ⁊. c. cũ dilect⁹. de arbi. ⁊ dũ dicebak ꝙ partes in cõpromisso dederũt ptãtem prorogãdi cõpromissum partibus presentib⁹ vel nõ, citatis vel nõ. ergo arbiter põt prorogare partibus absentib⁹ ⁊ nõ citatis: qꝛ fateor. tñ tenetur intimare partibus nisi in cõpromisso etiã esset specialiter dictũ ꝙ non teneak intimare vt ex supradictis patet: ex quib⁹ fac istã notabilem regulã qđ arbiter põt facere id qđ sp̃aliter est a partib⁹ cõcessum nec plus nec sufficiunt verba ĝnalia sed opꝫ qđ sp̃alit ⁊ nominatim cõcedak. Facit qđ dicit bar. in. l. aquiliana. in fi. j.

59 de trãsactionibus. cum his q̃ dixi ibi in. l. prima. ¶ † Ultimo querit Barto. an sñia interlocutoria debeat in scriptis proferri et tenet ꝙ nõ. iuxta glos. in. l. j. ff. de appella. reci. Dicit tñ in contrariũ esse tex. in. l. fi. C. de priuileg. schola. lib. xij. circa fin. l. i verbo interlocutione in scriptis p̃ferenda. Bar. et Moder. respondẽt ꝙ ibi est casus sp̃alis non intelligo Bar. qđ in illa. l. fi. casus ille sit sp̃alis sed vult dicere Bar. prout dicit ille tex. quod si sumus in casibus sp̃alibus in quibus sententia interlocutoria debeat proferri in scriptis: tunc milites de quib⁹ ibi ⁊ alij de eoꝝ familia tenentur soluere duos solidos. Et qui sint illi casus sp̃ales dicã. j. communis ergo conclusio est quod sñia interlocutoria[a] non est necessario in scriptis proferẽda. put etiã dt glo. in. c. fi. in glo. j. de re iudi. in. vj. ⁊ in. c. qm̃ cõtra falsam. in v. bo interlocutiones. de p̃bationib⁹. que dicit ꝙ licet sñia interlocutoria nõ sit in scriptis p̃ferenda. tñ dꝫ postea in actis redigi ad scripturã. Et ꝙ interlocutoria scripturã non requirat tenet Bar. in. l. ij. in si. C. de sen. ex pericu. per ratiõnẽ vt ibi p eum. ⁊ Bar. in. l. iij. ff. de app. reci. Bal. in. l. fi. C. de sen. ex pericu. reci. Ang. ⁊ Jmo. in. l. j. §. libelli. ff. de app. ⁊ ibi plene Ange. de arct.

60 † hinc dicunt Ang. Jmo. ⁊ Alex. in. l. patris ⁊ filij. de vul. ⁊ pupil. ꝙ interlocutoria in cõdẽnatiõe expẽsaruꝫ nõ requirit ꝙ feratur in scriptis de necessitate. idẽ dicũt Ang. ⁊ Jmo. in. l. paulus. ff. de re iudi. imo singulariter tenet Bal. in. d. l. patris ⁊ filij. qđ etiam si sñia expensarũ ferak cum sñia diffinitiua simul quãuis diffinitiua requirat ꝙ primo sit scripta. tñ sentẽtia cõdẽnationis expẽsarũ põt voce p̃ferri. et sufficiet eã probari testib⁹. ⁊ sequitur ibi Alex. Quis cõtrariis. s. dictis cõtradicat. Intellige tamẽ predicta in expensis que veniunt officio iudicis tãtũ. q' est regulariter vt dixi in. l. j. C. de iudicijs. si deberentur iure actionis puta qꝛ promisse per stipulationẽ. iuxta glo. in. l. iij. §. si rem. ff. de leg. iij. et in. l. non solum. ff. de rei vendi. quia tũc sententia ferenda esset diffinitiua. iuxta glossam magistram in clem. j. in verbo diffinitiua. de seq̃stra. posses. ⁊ fru. tũc sñia condẽnati. taliũ expensarum debet necessario in scriptis proferri. Jn quo tamẽ aduerte ꝙ si iudex expresse in scri. condemnaret in expẽsis sed reseruaret postea sibi taxationẽ talium expẽsarũ

a ¶ Sñia interlocutoria. adđ Specu. ⁊ ibi bal. in addi. tit. đ sen. §. qđ de iterlocutoria. bal. i l. hac cõsultissima. C. q test. fa. pos.

⁊ declarationē.certe si iudex post sñiam ⁊ ex internallo postea taxaret:nō requirerek alia scriptura.q2 nō ꝯdēnat s3 declarat. ⁊ q declarat nō dat de nouo.l.heredes palā.§.si quis post.de te
61 sta,ita Bal.l.terminato.in.iij.col.C.de fruc.⁊ lit.expē.† Pro prima cōclusione facit ꝙ dicit Bar.in.l.titia.in.iij.co.ff.de accusa. vbi querit,an sñia absolu.ab obseruatione iudicij sit diffinitiua an īterlocutoria.vtilitas est.q2 si est diffinitiua d3 in scriptis ꝓferri al's secus.vt ibi p eū.§.facit qḋ in simili habek in ꝓcepto iudicis de soluēdo intra.x.dies,qḋ fit cōtra cōfessum.iuxta gl. in.l.si debitori.de iud.ff.nā cū sit sñia interlocutoria nō requirit scripturā.ita Semi.in.c.fi.de re iud.in.vj.Jmo.in.d.l.patris et
62 filij.¶ † Limita predictā conclusionē procedere in sñia excommunicationis interdicti ⁊ suspēsionis:q2 ꝗuis nil diffiniāt tamē necessario debēt in scriptis ꝓferri.c.j.in princi.iūcto versi. hec eadē.de sen.excō.in.vj.quē ad hoc no.Bal.in.l.prolatā.i.ij.
63 co.C.de sen.¶ † Scdō mirabiliter fallit in sñia primi et scdi decreti.ita sing.Bal.in.l.iuste possidet.ff.de acqui.pos.motus for
64 te ꝓpter earū grauitatē ⁊ preiudiciū.an aūt interlocutoria debeat ferri iudice sedēte pro tribunali: remitto te ad Bart.in.l. ij.in fi.C.de sen.ex peri.Bal.in.l.j.in.ij.col.eo.ti.⁊ in.d.l.patris et filij.Sententia aūt seu laudū arbitri debet de necessitate in scriptis ꝓferri.l.j.C.de sen.ex peri.re.glo.in.l.cū anna.in versi. susceperint.C.de arbi.sec' in arbitratoris laudo.Bald.in.l.fi.in v.col.C.de cōtraben.emp.De sñia aūt diffinitiua est expeditū ꝙ necessario descripti recitatio ꝓferri debet.l.j.⁊ p totū.C.de sen.ex breui.re.fallit in casibus de quibus per glo.in.c.fi.in ver. illustriū.de re iud.in.vj.plures casus ponit Panor.in.c.j.de li
65 bel.ob.† Jtē alios illū no.ꝙ in causa matrimoniali valet sñia diffinitiua licet nō in scriptis lata,gl.in.c.albericus.vbi Jnno.
66 ⁊ alij.de testi.¶ † Jtē qñ profertur in presentia principis scdm Spe.i ti.de sen.prola.§.iusto.ver.nō valet etiā si est lata de quo per Joan.and.et alios in.c.in causis.de re iud.Bal.in.l.fi.C.de
67 leg.⁊ in.c.j.de no.for.fide.¶ † Jtem de consensu partium valet diffinitiua sine scriptis lata.Jta videtur probari in.l.fi.in verbo consentientes.et ibi glo.et Bar.expresse.C.de priuile.scho. lib.xij.per aliqua similia vt ibi per Bar.Contrarium est veri' ⁊ communiter tenetur.ita tenet glo.in.d.c.fi.in verbo illustriū. de re iud.in.vj.et in.c.de causis.de offi.deleg.⁊ in cle.sepe.in gl. pen.⁊ fi.de ver.sig.⁊ glo.in.§.sicubi.in aut.de manda.prin.Ange.de are.in.l.j.§.libelli.in.ix.col.ff.de appella.plures alios ca
68 sus speciales inuenies in locis preallegatis.¶ † No.tamē perpetuo ꝙ singulariter tenet Ang.in cōsi.cclij.inci.dña liberina de mantua,vbi cōsuluit ꝙ si de cā vertente corā ordinario sit petitū cōsiliū sapientis,⁊ causa sit cōmissa cōsilio vnius cōfidentis partiū,pone portak cōsiliū ordinario iudex ordinarius dissigillat cōsiliū ⁊ dicit ꝓnuntio prout in isto cōsilio contiek. postea tradit cōsiliū notario hāc hi.⁊ notarius in fine scribit qualiter iudex ꝓnuntiauit prout in consilio cōtinetur.consuluit Ange.ꝙ ista sñia est ipso iure nulla.q2 sñia diffinitiua debet ꝓferri de scripti recitatiōe.iudex ergo debuit p'o scribere ista v̄ba ꝓnuntio prout in isto cōsilio cōtinek.deinde proferre.al's sñia est nulla.⁊ istā decisionē sequik do.Ant.de alex.in.l.j.circa fi.C.si aduersus liber.Ex istis remanet expeditus primus intellect' pncipalis glo.nostre.¶ Sum in scda lectura glo.ibi alij dicunt p libellum ex qua habes in effectu considerato ꝙ gloss. reprobat istum intellectū.ꝙ qñ imploratur officium iudicis in causa in qua requiritur cause cognitio:ibi est necessarius libellus.tñ aduerte ꝑm doc.ꝙ.§.op3.secūdus per quē mouek gl.ad reprobādum istum intellectū nō dicit ꝙ sit necessarius libellus: dum dicit si vult.⁊ no.circa illū casum quē glo.ponit ꝙ in alienationibus rerum mobilium minoris requiritur decretū iudicis cau
69 sa cognita.† Circa hoc perpetuo no.ꝙ singu.cōsuluit Pet.de anch.in cōsi.lxxij.inci.visis diligenter actis ⁊ actitatis.pone tota die cōtingit,volo emere rem minoris immobilē sed q2 minor non habet curatorē scio ꝙ nō possum emere nisi cū autoritate curatoris ⁊ decreto iudicis,pone iudex huic minori petenti eō stituit curatorē,⁊ simul postq̄ cōstituit curatorē interponit decretum cū autoritate illius curatoris super alienatione illi' minoris immobilis,cōsuluit ⁊ vere Pet.de anch.ꝙ alienatio est ipso iure nulla.⁊ illud decretū nihil valet q2 decretū d3 interponi in alienationib' minor̄ causa cognita.l.magis puto.§.ne passim.ff.de rebus eor̄.l.fi.C.de cura.fur.Cy.in.l.actis.C.de ferijs sed ex breuitate tēporis nō pōt dici interuenisse cause cognitionē in decreto.ergo nihil valet,per id qḋ in simili dicik qḋ sñia lata ex breuitate tēporis est nulla,qñ iudex tulit sñiam tam breui tēpore ꝙ nō potuit verisimiliter acta considerare.ita Bar.in l.prolatā.in fi.⁊ in.l.ex stipulatione.per illū tex.C.de sen.cū suis ꝯcor.Singularis certe est decisio quā refert ⁊ seq̄k Alexā.in cō
70 si.cclix.incip.visis verbis testamenti.in fi.col.¶ † Nota.et secundo diligēter id qḋ nouiter cōsuluit Pau.de ca.in cō.lxxix. inci.super eo qḋ querik,vbi qḋ si notari' sit rogatus de interpositiōe decreti facta per iudicē dicat in instrumēto q̄liter iudex cū cause cognitiōe sup hoc interposita sup ista alienatione minoris:an ista v̄ba notarij assertiua:sufficiāt ad ꝓbandū ꝙ interuenerit cause cognitio ꝓut requirik:cōsuluit ꝙ nō,p regulā notabilē que h3 qḋ qñ notarius attestak aliquid in instrumento qḋ nō potuit fieri tūc tpe rogati notarij,instr̄m illud non ꝓbat. est doctrina Bar.l3 ipse alia alleget.in aut.si quis in aliquo.circa fi.C.de edē.cū cōcor.quas ibi dedi.sed cause cognitio non potuit statim illo tūc adhiberi.ergo verba notarij,qḋ iterposuit iudex decretū cū cause cognitiōe nihil ꝓbāt de cause cognitio
71 ne.† Jmo pl' cōsuluit Pau.in eodē ꝯsi.qḋ si iudex tēpore quo interponit decretū dicit ꝙ in hoc adhibuit cause cognitionē. ista verba iudicis nō ꝓbāt ꝙ cause cognitio interuenit p aliā regulā,ꝙ quotiescūq3 nō pōt libere aliquē actū facere nō stak assertioni sue.l.et si forte.vbi pulchre Bar.ff.de cast.pecu.cū multis cōcor.quas dixi in.l.j.in princ.s̄.de officio eius.tñ vt ibi dixi posset dici ꝙ illa regula ꝓcedit in priuato nō in iudice.de q̄ lex multū cōfidit.quō ergo fiet in casu nostro ad ꝓbandū ꝙ decretū sit interpositū cū cause cognitiōe si nō stak nec instrumento notarij nec cōfessioni iudicis ꝯsuluit Pau.in.d.ꝯsi.ꝙ notari' d3 facere duo instr̄a separatim,⁊ diuerso tpe in vno attestari de cause cognitiōe quā iudex p'o adhibuit ꝑm formā casus cōtingentis:postea in alio instr̄o attestari qualiter decretū interposuit cū cause cognitiōe.vt in p'o instr̄o cōtinek.⁊ ista no.bñ.Et ad ista dicta Pau.de cast.adde oīno que dicā.s̄.in.ij.col.sequē.
72 † Redeūdo ad gl.omissa doctrina Bal.Bar.hic examinat qñ imploratur officiū iudicis.an et qñ de necessitate requirak libell' vt hic p eū.⁊ vide p Bald.in rub.extra de officio iud.in.ix.co.⁊ seq.in quātum Barto.facit tria membra dicens quoddam esse officiū iudicis qḋ succedit loco deficiētis actiōis,quoddā succedit loco deficientis exceptiōis ⁊c.poterat Bar.clari' loq ⁊ vti
73 terminis magis ꝯueniētib' † ⁊ dicere triplex est officiū iudicis: quoddā nobile:aduersariū ⁊ mercenariū:vt declarat Bar.in.l. j.in.vij.co.de iur.om.iu.de primo.s.de nobili:loquik primū mēbrū Bar.q2 est illud qḋ cōpetit loco deficiētis actiōis: de scdo s.de aduersario loquik ꝑm mēbrū Bar. q2 est illud qḋ aduersak dū dt loco deficientis exceptiōis:tertiū est mercenariū qḋ deseruit circa actiones,ꝓpositas in his q̄ emergūt in lite circa fructus interesse et similia:⁊ de ista materia qñ iplorak offīm iudicis an ⁊ qñ sit necessari' libell':vide etiā p Bar.in repe.l.iij.in fi.C. de pig.⁊ in.l.iiij.in bonis lecturis.C.de po.⁊ in.l.j.§.fi.ff.de var. et extraor.cog.⁊ in.l.ab hostib'.§.sed qḋ simpl'r.ff.ex quib.cau. ma.⁊ in.l.iiij.§.hoc aūt iudiciū.in.vj.⁊.vij.q.de dā.infec.Bald. in aut.offerak.C.de lit.ꝯtest.⁊ in repe.l.incerti.in pe.⁊ fi.col.C. de interdic.⁊ in.l.j.ff.de iuris.om.iud.vbi latius p Cyn.Spec.in ti.de in integ.rest.§.fi.ver.vlti.⁊ in ti.de libel.cōcep.§.nūc vidēdum.ver.fi.do.Ant.⁊ alij ibi:vbi mare magnū.in.c.fi.de officio
74 iudicis.¶ † No.tñ circa doctrinā Bar.ꝙ in oībus casibus in quibus cōcludit ꝙ in imploratione officij iudicis nō requiritur libellus intellige tñ semper ꝙ requirik qualis qualis petitio in actis:q2 al's nō posset iudex impartiri officiū si nō impartirek per.l.iij.§.hoc aūt iudiciū.ff.de dā.infe.ita notabilit' Alber.hic allega.l.de submersis.C.de nau.lib.x.⁊ cle.sepe.de verbo.signif.
75 ¶ † No.etiā diligēter ꝙ in oībus casibus in quibus nō cōpetit actio:sed solū officium iudicis:vt in primo membro Barto.l3 alias ad cōstituendū debitorē in mora sufficiat sola interpellatio extraiudicialis.glos.in.l.q rome.§.coheredes.in gl.in ver. testator.ff.de verb.obli.⁊ in.l.vinū.in glo.magna.s̄.si cer.pet.cū cōcordātijs quas ibi dedi:isto casu nō sufficit ad constituēdum in mora:in his que debenk officio iudicis nobili:sed requiritur interpellatio iudicialis.tex.est singularis ꝑm Bartolū.et alios ibi:in.l.cū postulassem in princi.ff.de dā.infect.⁊ ratio clara est: quia cū nihil debeatur parti:ergo si pars interpellat extra iudiciū nil facit:oportet ergo ꝙ sit iudex qui interpellet:istā rōnē
76 assignat Bar.in.l.j.in.vij.col.ff.de iur.om.iud.† imo plus nec p productionē libelli cōstituitur tūc in mora:nisi iteruenerit litis cōtesta.vt per Bar. in.l.denuntiasse.§.quid tñ.ff.de adul.p illū tex.Ang.⁊ Lud.in.d.l.vinum.Bal.⁊ Ang.in rubri.C.de in ius voc.Jtē vbi imploratur officium iudicis non habet locū recōuentio.glo.in.l.sed restituak.in ver.sed si adierit.vbi Ange.ff.
77 de iud.† Jte3 l3 al's filiusfamilias non possit esse in iudicio sine cōsensu patris.l.fi.§.necessitate.C.de bo.q̄ lib.tamē pōt implorare officiū iudicis absq3 licentia patris ꝑm Lud.in rub.ff.de arbi.in.viij.co.per glo.quā dicit singularē in.l.j.C.qui admit. vbi etiā Ang.dicit,illā glo.esse singularē:sed Ludo.ibi allegat ꝯcordātē in.l.iij.§.causa cognita.in.l.si seruus.ff.de bono.poss. que tamē gl.loquunk in seruo:idē Lud.in.l.cum filiusfami.via ticū si cer.pe.ponderat ibi esse aliā gloss.sed nihil facit:quia lo
78 quik in casu speciali quādo pater erat absens.† Facit alia glo. in.l.cogi.

¶ An autē iterlocutoria. Adde Cy.i.l.emācipatiōe.C. ꝙ fide instr.

in.l.cogi.§.si pater.in ver.obsequiū.ff.ad treb.quā gl.dicit Lu. in repe.rubri.ff.de ar.in.viij.col.esse singularē ad aliud.l3 filius emancipatus non possit agere nisi impetrata venia: tamen qñ implorat officiū iudicis non requiritur impetratio venie: tñ co gita: qr glo.istud nō bene dicit: dic vt ibi habet. Intellige tamē qđ dixi q filiusfa.pōt esse in iudicio implorādo officium iudicis sine cōsensu patris: verū est, qñ officiū non in figura iudicij implorat. r ita loquitur gl.in.d.l.s.C.qui admit. r ibi Bar.in fi.col. et alij post eū: r si imploret in figura iudicij vt in casib9 hic not.
79 per Bart.tunc bene requiritur cōsensus patris.† Item adde dum.s.retuli Pau.de ca.in consil.lxxxix. tenere q nō credatur attestationi notarij: nec etiā iudicis: si dicat decretū interpositū cū debita cause cognitione: nā in 3rium videt mihi restringere illud qđ vult glo.in.l.j.in gl.mag.in verb.ordine.C.de fid. instr. lib.x.bm quod eam pro notabili sequit Bald.in.l.fi.C.de predi. mino.que vult q decretū iudicis presumat interpositū ex iustis causis: r ista glo.est ad hoc sing.bm Bal.in.c.sicut.circa fi.de re iudic.si ergo currit presumptio iuris quid est qđ assertioni que iuuatur presumptione iuris stari nō debeat. qr etiam sine assertione iudicis vel notarij decretū presumeretur interpositum ex
80 iustis causis.† sed potes respondere q illa glo.nō loquit inde creto super alienationib9 minorū q patet: qr in alienationibus minorum op3 allegare causas iustas r eas legitimas pbare: et de his debet in actis cōstare vt iudex possit decretū interponere: tex.est no.in.l.minor.C.de pdi.mi.facit.l. lex que tutores. C.de admi.tu.r qđ vult gl.in.l.ij.C.quādo decreto opus nō est.
81 ¶ † Itē adde circa doctrinam Bar.dū in scđo casu primi mēbri principalis dicit.quoddā esse officiū iudicis per qđ nihil cōcluditur parti,sed iudici,vt in integrū restitutione r in cautiōe dāni infec.r in isto dicit q requirit libellus vt hic p eū: nō inuenio aliquē in hoc aduertisse: sed dubia multū vident vba Bart. in eo qđ dicit in cautiōe dāni infecti in tribus. Primo dū psupponit qđ in ea nihil cōcluditur parti: qr cōcludit ex quo peto q pars caueat. Ite3 dū innuit Bar.qđ hic requiratur libell9. Itē innuit q hic cause cognitio requirat: neutrū videt posse pcedere,cū cautio dāni infecti celeritatē desideret.l.j.r.l.iiij.in pnc.ff. de dā.infec.cogita. Et Bar.hic: qđ in cautione dāni infecti requiratur libellus: vide Bar.in.l.iiij.§.hoc aute3 iudiciū.in.vj.r.vij. q.ff.de dā.infec. Itē adde qđ in missione in possessionem ex secūdo decreto nō requirit libell9 bm Bar.in.l.iubere cauere.in vl. col.j.de iur.om.iud.per rōnē de qua ibi p eū. ¶ Sum in.iiij.lec. gl.ibi tertij dicūt in qua habes tertiū intellectū r quatuor oppo,ex quibus habes colligere fallentias ad istū intellectū quē cōiter tenēt docto. hic: eū tenet Inno.in.c.cōstitut9.de reli.do.
82 recolligendo.d.glo.in istis fallētijs r doctorū.† Fac regulā qđ cause q requirūt plenā cognitionē,r decreti interpositionē delegari nō possunt: vt pt3 in alienatione rerū minor que cū requirat cause cognitionē delegari nō pōt.l.ij.§.j.de offi.eius.eo dē modo in cause cognitione super trāsactione alimētorū.l.cu3 hi.§.sed nec mandare.ff.de trāsac. Ista regula fallit in restitutione in integrū maiori cōpetēte que pōt delegari: licet plenā cause cognitionem requirit.l.fi.in fi.C.vbi r apud quos.et licet Bal.hic dicat glo.istā dicere q sit speciale fauore minorum: tñ nō dicit gl.hic: que solū dicit.s3 in ea spāle. bene istud dicit gl.in l.ea.que.§.j.ff.ad municipa. Et videt tenere glos.in.l.j.ff. de dā. infec.quā ibi expresse ad hoc no.r sequit Ang.idem tenet Bar. in.d.l.fi.C.vbi et apud quos.r in.l.iiij.§.j.in.j.co.ff.de dam.infe. r in.d.imperiū.in pe.co.in prin.ff.de iur.om.iud.tñ cōis snia est quod speciale in minore nō sit: imo etiā pcedat in maiore: quia de vtroq loquit.d.l.fi.C.vbi r apud quos.bm Bar. Alber.r cōmuniter alios hic. Imo.r Moder.in.l.j.ff.de dā.infec.reprobata gl.ibi. ¶ Scđo limita in causis q requirunt plenā cognitionem: secus si tm semiplenam: vt in.ij.oppo.pondera tñ q Bar. hic in distinctione quā ponit bm Iac.but.in fi.illi9 limitat istō pcedere hoc modo qđ cause que requirūt solum semiplenā cognitionē pñt dlegari,vex est quo ad cognitionē: nō quo ad executionē realem possunt.ita etiā tenent Bar.r Ang.l. cognitio. j.j.de offi.ei9.aliter tamē videt tenere Bar.in.l.imperiū.in pe. co.r in.l.iubere.in fi.co.j.de iuris.om.iud.r ideo Pau.de cast.in d.l.cognitio.§.j.q̄uis de predictis mentionē non faciat: dicit se multū mirari de hoc r qđ nūq fuit clar9, sic in istis causis que requirūt semiplenā cognitionē si delegent r delegat9 adhibuerit istā semiplenā cognitionē,quare postea nō possit facere missionē realē que nō requirit aliam cognitionē: de hoc plene tāgā in.d.l. iubere. Tertio limita istam regulam procedere in his q requirūt plenā cause cognitionē: r postea expectāt decreti interpositionē: r de his ppie loquit tex. noster bm istum intelle
83 ctu3. Quedā † aūt sunt cause que requirūt plenā cognitionē s3 postea expectāt diffinitiuā: r iste an et quādo possint delegari siue loquamur in ciuilibus siue in criminalibus: distingue vt magistraliter hic p Bar.r Albe.r signa istā doctrinā. ¶ Quarto vltra glo.r doct.notabiliter limita vt procedat in causis q officio iudicis nobili expediunt: secus in his que expediunt officio iudicis mercenario sup aliquo incidenti in causa qr l3 plenam cause cognitionē regrat tñ pōt delegari: ita Bar.in.l. arbitrio ff.qui satisda.cog.per istū tex.bm tertiū in tellectū glo.ibi: de q
84 ibi dicā.† Quinto limita nō procedere in causis spiritualibus in quibus l3 requirat plena cause cognitio: tñ eps pōt delegare archidiacono r similibus: puta examinationē ordinandor et similia.c.ad hoc.de offi.archi.r.c.eps.r.c.placuit.x.q.j.ita Inn. in.c.cōstitutis.de relig.domi.refert et sequit Alb.hic circa fin. r etiā Ang. Redeundo ad istū tertiū intellectū: adde qđ l3 oēs eū sequant vt pdixi: tñ Raph.fulg.i.l.iubere cauere.in.ij.co.ad fi.ff.de iur.om.iud.dicit q talem expositionē per libellū.j. p delegatum non meminit se legisse in toto corpe iuris. ¶ Quarta lectura glo.nullo mō tenet: qr tex.nō cōuenit. ¶ Circa quinta3 lectu. Ja.de are.quā refert Bar.hic in fi.vide Albe.de ros. hic: in.iiij.co.r sequenti. Jason de mayno Mediolanensis vtriusq censure doctor Papie legens.

¶ De officio procuratoris cesaris. Rubrica.

1 Gesta per procuratorem cesaris dūmodo eius cōmodū respiciāt valent.
2 Hereditas q̄uis regulariter nō possit adiri p pcuratorē tamē spāle est in pcuratore cesaris.r nume.4.
3 Administrator habens mandatum generale cum libera nō potest alienare.
5 Cesar qñ est institutus heres requirit quod hereditas adeat per ipsum vel eius procurātore3.
6 Verba illa qđ pcurator omnia agere possit: et gerere: ac si dñs presens esset: si sint inserta in pcuratorio: intelligit per hec verba concessa libera.
7 Heres qui semel fuit non potest desinere esse.
8 Res que alienat si in veritate est pcuratoris: r pcurator credat esse domini cuius nomine tradit cū transferat dominiū tamen repellit si vellet agere contra ementem.
9 Error an et quando impediat translationē dominij.
10 Rē meā si trado tanq alienā nō transfertur dominium.
11 Error in cā dñij non impedit dñij translationem.
12 Error in traditione an impediat dñij translationē.r nu.13.
14 Dñs sum alicui9 fundi: r credo me tantū superficiariū vel emphyteuta3: offero tale ius superficiarij vel emphyteusis an dominium qđ habeo impediat translationem iuris.
15 Dñs sum alicuius fundi: quia fuit maiorum meorum: talis fundus tenetur ab ecclesia: ego ignorans fuisse et esse meū conduco in emphyteusim credens esse ecclesie: an talis error habeat mihi in aliquo preiudicare.
16 Error an matrimonium impediat vel 3ctū annullet.
17 Sacerdos si habeat undeci3 hostias añ se et putabat tātū decē r protulit tantū verba cōficientia corpus christi an omnes sint consecrate vel nulle vel decem.
18 Procurator fisci an possit habere fidē de pretio quando venditur res fiscalis.
19 Procurator priuati an vendendo possit hr̄e fidē de pretio.
20 Creditor quando vēdit rem pignoratam ex pacto potest habere fidem de pretio.
21 Procuratorem aliqs cōstituit ad talē r talē actū: deide subijcit clausula multū lata et ampla: qđ promisit habere rata quecunq gesta per eum: an per istam generalitatem dicatur habere mandatum cum libera ad omnes causas et actus.
22 Mandatum procuratoris qđ si cōtineat qđ procurator possit facere ea oia que posset dominus si esset presens an dicat habere mandatum cum libera.
23 Dominus si promitteret habere ratum r firmū totum quicqd legitime factum fuerit a procuratore: quis erit effectus mandati an valeat.
24 Procuratorē si cōstituit ad vendendū librū: si ipse pcurator cōstituat aliū pcuratorē qui vēdat an valeat vēditio: vel domin9 possit eam reuocare.

Ue acta. Ista.l.cū seq.diuidit in quatuor ptes. In prima ponit dictū generale. In scđa aliud dictū per qđ limitat primū. In tertia ponit vnū spāle. In quarta aliō.scđa ibi: si rē cesaris.tertia ibi: est r h p
1 cipuū.quarta ibi: r si cesar. ¶ † Oia gesta p pcuratorē cesaris: dūmō eius cōmodū respiciāt valent et tria specialia sunt in cesare. Primo q eius procurator potest cogere seruum institutū vt adeat. Secundo q hereditas spectās cesari pōt adiri p procuratorē. Tertio q hereditas semel adita per

cesarē potest p eundē repudiari.h.d.cū.l.seq. ¶ Ad euidētiam premitto qđ dicit p Cy.ꝛ doc.in.l.si pcurator.C.de edē.qđ princeps siue imperator habet duos pcuratores: vnus est procurator cesaris: de quo hic: alius est procurator fisci: pcurator cesaris est procurator patrimonij imperatoris: vcꝫ bonoꝝ priuatorum: vt si institueret beres p aliquē, vel si habebat bona anteꝗ crearetur princeps vel imperator. Procurator fisci est procurator bonorū que habet anteꝗ princeps. Primo est ponderāda litera ibi que acta et gesta: qđ hic videt tex.ꝙ inter acta et gesta est differentia pꝑter dictionē et que cadit inter diuersa. glo.in rub.ff.de iur.et fac.igno.ꝛ gl.in.c.querelā.de simo.sed qꝛ gl.j.tangit ibi ponam. ¶ Secundo ex textu videtur probari ꝙ dominus constituendo procuratorē ꝙ possit facere ea omnia que ipse dominus: talis procurator videtur habere mandatū cum libera: de quo tangā.j.in vlti.questione extra gl. ¶ Tertio no.ex versi.si rem cesaris.hic esse tex.expressum: quod error circa rem impedit translationem dominij ipsius rei: de quo p puncta videbitis in gl.magna que est melior de corpore iuris. ¶ Sed aduerte qꝛ istud notabile nō bene colligitur ex hoc tex. in quo nō apparet qđ ille procurator errauerit sed bene potuit esse ꝙ erat in mala fide appropriando sibi rem cesaris pro sua: put etiam dicit Albe.hic in.ij.co.ꝗuis etiā glo.magna hic: in prin.idem dicat: et forte nō bene: qꝛ vt dixi de errore in isto tex.

2 nihil apparet. ¶ Quarto not.ex isto text.ꝙ ꝗuis regulariter hereditas non possit adiri per procuratorē vt est tex.in.l.paulus respōdet per procuratorē.ff.de acqui.here. tamen speciale est in procuratore cesaris. Bart.in.d.l.paulus rñdet. conatur dare rationē quare nō possit adiri: sed est falsa: vt patet ex his q̄ dicit ibi Rapha.cu.q eū reprehendit. Aliā rationē ponit ibi Bar.que etiā mihi non placet. Veritas est et ista mihi placet ꝙ hereditas nō pōt adiri per procuratorē generalem: sed p habentē speciale mandatum bene pōt adiri. Ista est opi.vltramō. quā referunt Cy.Albe.et Bal.in.l.j.C.qui admit.ꝛ Bar.in.d.l. paulus.reprehendit de quo etiā late per Paul.de ca.in.l.fi. in vlt.col.C.vnde legi.ꝛ late do.Ant.barba.in repe.rubr.C.q admit.ꝛ in.lxvij.col.ꝛ duabus sequen.ꝛ in.lxxxiij.col.Sed pꝛ nunc aliter nō discutio nec firmo: sed istud fallit in pcuratore cesaris q potest adire per generale mandatum: nā ipse habet mandatum cū libera.vt dicā.j.licet secus sit in procuratore reipublice l.preses.C.de trāsa. ¶ Quinto no.ex verbo deniꝗ.hic esse tex.

3 expressum. Et no.† ꝙ administrator habēs[a] mādatum generale

a cum libera, nō potest alienare: nā procurator cesaris ꝛ quilibet publicus administrator habet liberā: vt.j.dicam: et tamē non pōt alienare vt hic. Contra istud videtur tex.in.l.pcurator cui libera.de procuratoribus.respondebat singulariter Bald.hic ꝙ rña.l.pcurator cui.est vera quādo habet mandatum cum libera ab homine: secus si a lege: vt in casu nostro in procuratore cesaris ꝛ in quocūꝗ qꝛ non potest alienare nisi fit in commodū dñi. Et istud verbū puto non ad illud qđ dicit not.glos.in.l. mandato generali.in glo.fi.de procu.Bal.ꝛ Moder.in.l.pses. per tex.C.de trāsac.vbi dicit ꝙ administrator reipublice dicit habere mandatū cū libera: qꝛ dico ꝙ cū habeat mandatū cum libera: a lege, nō habet ita latas habenas vt habēs mādatū cū libera, ab homine. Et est notabilis ad tutorē q mādatū habet cū libera a lege: vt p Bar.in.l.inter bonoꝝ.ff.de administrati. tut.et ista puto esse addenda ad ea que dicunt in.l.preses.C.de trāſ.Sed caue.qꝛ tex.iste loquit etiā de trāsactiōe: ꝛ sic huic solutioni obstaret de directo.d.l.pses.C. de trāſ.vbi Bart.ꝛ oēs notant.iūcta.d.l.mādato generali. Unde puto et ista est veritas ꝙ iste tex.loquat nō in pcuratore fisci, sꝫ in pcuratore patrimonij cesaris in quo cēset puat⁹ et sine libera: vt tꝫ Bar.hic: in ij.co.Et ad pdicta vide omnino Bal.in.c.cōtingit.ad fi.de trāſ.nec dicas ꝙ in ista.l.istud sit speciale in fisco: qꝛ in fisco nihil psumit speciale nisi.l.expresse dicat quod sit spāle.l.item veniāt.§.pdie.

4 ff.de pet.here.glo.in.l.j.in gl.j.de peti.here. ¶ † Sexto not. ex ver.et si cesar.vnum speciale in procuratore cesaris: qꝛ licet hereditas regulariter per procuratorem adiri non possit.l.paulus respondet.ff.de acqui.here.vbi habet ꝙ per nullum procuratorē nec generalē nec specialem adiri possit: istud est clarum qđ hoc est spāle, sꝫ tenendo opi.vltramontanoꝝ ꝙ procurator specialis possit, generalis non: istud est speciale, in procuratore cesaris: qꝛ ex mādato generali poterit. Si dicat paria sunt habere mādatū speciale vel generale cuꝫ libera.l.procurator cui. ff.de pcura.sed iste procurator habet mādatū generale cū libera: ergo ꝛc.respōde ꝙ illa equiparatio procedit qñ habet mandatum cū libera ab homine: secus si a lege. Et quare pcurator non possit hereditatē adire, vltra rationes Bart.quas heri assignabā: aliam ponit hic Bal.ꝛ dicit esse: quia iura hereditaria directa acquirerētur in personā procuratoris: sed semel heres nō potest desinere esse heres.l.si fine.§.sed pap.ff. de mino.ꝛ sic

5 ipse pcurator remaneret heres: quare ꝛc. ¶ † Septio no.ꝙ qñ cesar est institutus heres: requiritur ꝙ adeat per ipsum: vel p pcuratorem suū. Contra de.l.j.§.an bona.j.de iure fis.et.l.ꝗmissa.j.de publi.rñdeo ꝙ loquuntur in bonis que deferunt in fiscū iure speciali: vt in bonis damnatorum: nos loquimur in bonis acquirēdis iure communi vt acquirere hereditatē vt quilibet priuat⁹ acquirit: vel aliter respondeo ꝙ cōtraria loquunt in bonis delatis fisco.tex.iste in bonis delatis cesari tanꝗ priuato.

6 ¶ † Octauo ista.l.allegat in princ.ꝙ si in pcuratorio sint inserta illa verba ꝙ procurator omnia gerere possit ꝛ agere ac si dominus presens esset: ꝙ per hec verba intelligitur concessa libera: de quo per Bar.in.l.procurator ad vnam speciem.C.de procura.Gui.de cu.hic: ꝛ in.l.quā tuberonis.ff.de pecu.ita dt Ange.h: tu vide Bar.in.l.creditor.§.luci⁹.ff.māda.Et dicā de hoc

7 latius.j.in questio.extra glo. ¶ † Ultimo not.ex.l.sequen. hic esse tex.specialem ꝛ singu.qui non est alibi ꝑm doctores: ꝛ Bar. ꝙ licet is qui semel fuit heres non potest desinere.l.sicut.C.de repudiand.heredita.tamē istud fallit in cesare vt hic.Et subiūgit Bart.quod istud non est alibi nisi in minore: vt.l.j.C.si min. se ab heredi.absti.Sed tu dic quod ibi est beneficio restitutiōis in integrū qđ nō est hic: dicit tamen Bal.quod omnia que dicutur in cesare habent locum in papa: qui etiam habet suos procuratores siue collectores. ¶ Glo.in verbo acta. Nota.ex gloss. differentiam inter terminū acta ꝛ gesta: quia termin⁹ acta est generalis: et gesta specialis: et comprehendit tantū extraiudicialia.Bar.dicit ꝙ lex alleg.per gl.nihil probat: sed est.l.labeo. la.ij.ꝛ bene probat est verum ꝙ iurisc̄ōsul.in.l.licet.ff.eo.titu.dicit ꝙ inter facta ꝛ gesta.licet videat subtilis differētia: tamē nō est: vide tamen aliam differentiam inter gesta ꝛ acta quam ponit Laurentius vallensis in lib.iiij.elegantiarum.in.c.cxcj.Aliqui antiqui propter istam glo.hic reprehendebant libellantes se gessisse in iudicio negotia nomine alicuius et dicunt ꝙ dꝫ succūbere: qꝛ gesta dicuntur extra iudicium.Barto.respondet: sꝫ ego dico ꝙ etiā si pꝑrie staret sustineretur propter regulam ꝙ verba libelli possunt impropriari vt sustineant.Bar.in.l.sed et si possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiur.Barto.in.l.si olei. C.loca. ita ꝙ sine dubio teneo ꝙ bene procederet. ¶ Gl.in v̄bo dominiū.diuiditur in tres partes princi.In prima assignat rationem ad tex.In scđa opponit ꝛ soluit.In tertia ponit notabilem distinctionē.scđa ibi: sed cōtra.j.māda.l.seruū titij.tertia ibi: ꝛ vt plene h̄ scias. ¶ In e.gl.ibi: qꝛ nemo errās.Ista rō gl.vt dicebam nō bene cōgruit ad tex.nostrū, in quo litera non aperit, ꝙ iste procurator erraret: et ideo dicere quod procedit istud errore est restringere tex.q pōt intelligi ꝙ sciebat nō suā ꝛ ꝙ mala fide cōuerterat ꝛ alienabat. ¶ In eadē glo.ibi: Sꝫ cōtra istud cōtrariū.l.seruū titij.venit a remotis: tenendo etiā ꝙ in.l.nostra interuenerit error: qꝛ ēt hic tenēdo in casu legis nr̄e error etiā in procuratore et sic in tradēte: sed in.d.l.seruum titij nō fuit error in procuratore: ꝛ sic in tradēte: sed in dño. nam ibi verus dñs fuit institutus heres ab emptore: sed ipse nesciebat se prius fuisse dñm ꝛ mādauit alienari: credens se dñm ex causa hereditaria et sic errabat: ꝛ ꝑm Bar.ꝛ doct.ibi error nō erat in dominio: sꝫ in causa ipsi⁹ dominij. ¶ In ea.glo.ibi.l.iul.§.j.Tenetis ex gl.ꝙ si res est procuratoris alienantis: ꝛ alienaret tanꝗ alienā sciēs suā: bene trāsfert dominiū: qꝛ dicit habere animum

8 trāsferēdi.ex quo scit suā esse ꝛ eā alienat. ¶ † In eadem glo.ibi ꝛ.j.manda.l.si seruū titij.ij.rñso.Tenetis ex glo.nota. cōclusionem: ꝙ si res que alienatur in veritate est procuratoris ꝛ pcurator credat esse domini cuius nomine tradit cū nō transferat dominium.l.si procurator.j.de acqui.rer.domi.tamē repellitur si vellet agere cōtra ementē: et emptor est tutus: qꝛ quem de euictione tenet actio: multomagis agentē repellit exceptio.l.vēdicantē.ff.de euictio.cum similibus. ¶ Circa cōclusionē gl.Alberi.hic post Dy.dicit ꝙ glo.dicit de directo contra illum tex.in l.si procurator.ff.de acqui.re.domi.qꝛ ibi dicit ꝙ nō trāsfertur dominiū: nec tenet alienatio: sꝫ si nō transferretur dominiū nō debet posse repelli: quia si repelleretur esset perinde ac si transferretur.l.nihil interest.ff.de reg.iur.ergo ꝛc propterea lꝫ Barto.ꝛ alij nō aduertāt: mihi placet ista opinio Albe.ꝛ Dy.ꝙ non trāsferat dominiū.Nec ob.exceptio: qꝛ est differentia inter procuratorē: nā aut habet mādatū speciale ad vendendū rem suam indiuiduā vcꝫ procuratoris qꝛ tūc valet: nā hꝫ regressum cōtra principalem: sed in casu.l.nostre ꝛ.l.si procurator.non interuenit speciale mandatum: et ex hoc nō pōt habere regressū cōtra principalē: qꝛ nō venit in mādato ꝙ venderet suā propriam et ex hoc non potest habere regressum. Item aduerte ꝙ contra communē solutionē ad.d.l.seruum titij.ij.respōso.quam etiā tenet Albe.hic.ij.co.ꝛ Bar.in distinctione magna.in.iiij.col. fortiter facit tex.in.l.ꝛ si consensum.§.fi.ff.de contraben.emp.de quo text. in alio

a ¶ Administrator hñs. Adde bar. in rep.rub. de reb.ecl. nō alien.in xiij.colum.

in alio pposito opponit gl.in.l.eius q in puincia.§.quas vero. ſup verb.alienatas.ff.ſi cer.peta.¶ † In ea.gl.ad fi.Pro clara intelligētia gl.erit pſctus videre: ⁊ loquor generaliter i quocūq errāte:an ⁊ qñ error impediat trāſlationē dñij.Bar.⁊ Albe.dicunt q ↄſiderandi ſunt qnq caſus:nā aliqñ error interuenit in pſona.⁊ hoc primo caſu dicit Bar.aut eſt error in ſubſtātia perſone:aut in qualitate, primo caſu impedit.l.ſi qs vxori.§.cū titio.⁊ in.l.ſi is qui.§.ſi tu titiū.ff.de fur. Si in qualitate dicūt aut eſt qualitas que facit aliquē habilē vel nō:⁊ tūc impedit tranſlationē dñij.vt in.l.qō meo.§.a furioſo.ff.de acq.poſ.aliqñ error in qualitate pſone nō reddit eū inhabilē:⁊ tunc dicit Bar.aut credo ⁊c.vt hic p eū.⁊ ꝙ̄ ſit pena errātis in mēſuris ⁊ ponderibus ſine falſificātis menſurā ⁊ pondus.vide glo.no.in.l. arbitrio.§.in eo.in ver.traderet.ff.de dolo.⁊ do. Abb. in.c.j. extra de emp.et ven.vbi ↄcludit q ſi in arbitrio iudicis. ⁊ vide.l.medios. C. de ſuſcep.prepo.⁊ archa.lib.x.⁊ vide text.⁊ doc.in.l.annonā.in fi.ff. de var.⁊ extra.cogni.Aliq tñ dicūt q ſit pena tm̄ falſi.per.l.paulus.ff.de fal. ¶ Tertiū membrū principale eſt qñ errat in dñio rei:⁊ iſta eſt materia legis noſtre:⁊ tunc ⁊c.vt hic p eos. ¶ Circa hec dicta doc.qñ error cedit in dñio rei:qꝛ errās tradit rem ſuā credēs alienā ſunt quatuor mēbra.⁊ ad ea vide gl.no.quam Bart.not.multū.in.l.eius q in prouincia.ver.quas vero.in ver. alienatas.ff.ſi cer.pe. ⁊ Bal. ibi aſſignat rōnem inſpecie in vno
10 quoq mēbro.in.iiij.col. ¶ † Limitate iſtā doctrinā inqtum dicit.q ſi trado rē meā tanq alienā q nō trāſfert dñium: qꝛ fallit rōne rei indicate.ſm Bar.hic.¶ Scdō ego limito qñ trāſlatio dñij fieret ab hoīe:qꝛ hñ impedit:ſec⁹ ſi fiat a lege.text.eſt valde ſingu.i.l.ſi is cui.⁊ ibi Bar.not.ff. de lega.ij. ¶ Tertio limitate iſtā doctrinā gl.Bart.Bal.⁊ aliorū:vt pcedat qñ error in dñio pcedit ex pſona tradētis:qꝛ trāſlatio dñij ex caſu impedit: ſec⁹ ſi ſit ex parte accipiētis:qꝛ error nunq impedit:tex.eſt multum ſingu.⁊ ſignādus.in.l.regula.§.q ignorauit.ff.de iur.⁊ fac.igno.
11 ¶ † Quartū mēbrū Bar.eſt qñ errat in cā dñij:⁊ tunc nō impedit.l.ſeruū titij.in.ij.reſponſo.ff.man.⁊ vide glo.in.l. eius qui in
12 prouincia.ver.quas vero.ff.ſi cer.pet.¶ † Quinto ⁊ vltimo qñ eſt error in traditiōe:⁊ tūc dicūt verū.Et qtum ad intellectū.l. ſi ego.ff.ſi cer.pe.⁊.l.cū in corpus.ff.de acq.re.do.nō tāgo nūc qꝛ
13 alꝰs dixi in.d.l.ſi ego.vbi locus ſuus.¶ † Vnū no.pro extenſione huius vltimi mēbri:⁊ ſic tituli.ff.⁊.C.de cōdi.inde.ex quibus habetis q error in traditione nō impedit trāſlationē dñij,iſtud pcedit nō ſolū qñ fieret p principalē:ſed etiā ſi fieret per procuratorē gl.eſt in.l.ſeruus inſcio.ff.de fideiuſ.quam Ang.ibi dicit ſingularē ⁊ ignotā pro extēſione tit.ff.de ↄdi.inde.Sed quid eſt neceſſe tm̄ exclamare gl.tex.eſt in.l.rē indebitā. ff.de ↄdi. inde.⁊
14 in.l.ſi procurator.e.ti. ¶ † Circa iſtā doctrinā Bar.⁊ Albe.occurrūt alique queſtiōes in materia erroris. Et primo pone ſuʒ dñs fundi,⁊ credo me tm̄ ſuperficiariū vel emphyteutā ↄfero tale ius ſuperficiarij vel emphyteuſis:an dominium quod habeo impediat trāſlationē iuris. Reperit quoddā cōſiliū Dy.q tale ius nō transfert.allegat.l.in venditione.ff.de ↄtrahen. emptio. Alibi Bald.in rubri. C.de cōtrahen.emp.in.xiiij. q.tetigit ⁊ dixit veritatē quā teneo:⁊ dicit,aut quis habebat nudā proprietatem:cū penes aliū eſſet ius vtile:⁊ talis habēs nudā proprietatem:credebat penes ſe eſſe ius vtile:⁊ tunc impedit, non tm̄ ratione erroris:ſed qꝛ tale ius erat penes aliū. Si vero plenū ius erat penes ↄferentem:⁊ tunc nō impedit tranſlatio dominij:ita
15 Bal.quem vide. ¶ † Quid de iſta queſtione ſum dominus fundi:qꝛ fuit maiorū meorū,talis fund⁹ tenet ab eccleſia, ego ignorans fuiſſe ⁊ eſſe meū,conduco in emphyteuſim credens eſſe eccleſie:an talis error habeat mihi in aliquo preiudicare:eſt queſtio quā ponūt Bar.⁊ doc.omnes in.l.ſi rē aliquā. ff. de acq.poſ. Bal.in.l. cenſualis. per illū tex. C.de dona. Ange.in.§.emphyteuſim.in aut.de nō alie. Bal.in addi. Spe.in titu.de loca.in.vj. char.⁊ in eo. ti.ponit Specu.in.§.nunc vero aliqua.ver.lij.⁊ do. Ant.de bu.in.c.ex parte.in.ij.colū.C.de confeſſis. ⁊ in ſimili no. per Bar.Bald.⁊ omnes in.l.cum falſa.C.de iur.⁊ fac.igno. ⁊ poſito q preiudicaret an poſſit reuocari,⁊ vſq ad quantū tēpus,⁊ quō ponit Jo.an.in addi.Spe.in.ti.de loca.§.nūc vero aliqua. in ver.preallegato.⁊ credo me dixiſſe in dicta.l.cuʒ falſa:vel in.l.
16 error.C.de iur.et fac.igno. † An error matrimoniū impediat[a]
a vel contractū annullet.habetur.xxix.q.j. quaſi per totam illam cauſam.⁊ in.c.j.eadem cauſa ⁊ qō.habetis glo:etiā ibidem no.⁊ ibidem per Archi.⁊ Bal.in.l.error.in.iiij.colum. C.de iur.⁊ fac. ign. Et per iſta expedita eſt iſta materia quantum ad propoſitum eorum que tradunt Bart.et doc. An autem error perſone impediat matrimonium ↄtrahendum an dirimat contractum: ⁊ quis error impediat matrimoniū habes.xxix.q.j.quaſi per totam illam cauſam. Et ibi in.c.j. habes glo. magiſtram in ſumma vbi etiam per Archidia.⁊ vide do. Ant.de bu.in queſtione quā dicit fuiſſe cum regno cypri.in conſi.lxxiiij.incipi.multa dubia tangit querēs:vbi ponit quādo qs credit ↄtrahere matrimonium cum filia minore:⁊ ↄtrahit cum antiquiore propter errorem nominis: an talis error noceat. Et ibi etiā per eum q ſi poſtea ratificatio ſuperueniat allegat inter alia tex.in.l.in conuentionibus.ver.idem eſt.⁊ ibi eſt bona gl.ff.de cōtrahē.empt.
17 ¶ † Quid aūt ſi ſacerdos habebat.xv.hoſtias ante ſe qs putabat eſſe tm̄.x.⁊ protulit verba, ↄficientia corpus Chriſti:an oēs ſint cōſecrate vel nulle:vl.x.vide per Jo. calde.in.c.ſi ſacerdos. de offi.ordi.⁊ ibi do.Ant.de but.¶ Extra glo.pro complemento huius.l.querūt hic doc.preſertim Bar.quia dicit q quecūq geſta per procuratorē ceſaris habent rata:ac ſi ceſar geſſiſſet.
18 † Querit Bart.an procurator fiſci qñ vendit res fiſcalis poſſit habere fidem de pretio. Et qñ dicatur haberi fides de pretio: eſt glo.in.l.inciuile. C.de rei ven.in.l.ſi quaſi.per illū tex. de pig. act.Bal.⁊ Ang.in.l.ſi cum dotem.§.ſi.ff.ſol.mát. Quando procur.poſſit habere fidem de pretio:Bar.allegat gl.ſing.in.l.procu.ff.de inſtitoria.debet allegare gl.in.l.pcuratoris.§.ſed ſi dedi.ff.de tribu.Cōmunis ſentētia eſt q nō,ita gl.in.d.§.ſed ſi dedi.tex.cum gl.no.in.l. cum vendente.C.vbi cauſe fiſca.tex.in.l.ſi pcur.§.j.⁊ ibi Bar.circa fi.C.de fide iſtru.⁊ iure haſte fiſca.li.x. Bar.in.l.a diuo pio.§.ſed ſi emptor.ff.de re iudi. Bal.⁊ Sali.in l.inciuile. C.de rei vē.Panor.in.c.ij. extra de precarijs.Bal.i.l. ⁊ ſi inſtrumēta. C.de fide inſtru.⁊ iure haſte fiſc.li.x. ⁊ quod not. Ang.in.l.ij.ff.de iuriſ.om.iudic. Addo q illud qō dicit in procura.fiſci habet locū etiā in pcuratore minoris, ⁊ prelato eccleſie:quia nō poſſunt habere fidē de ptio.Bar.in.d.l.ſi pcura.§.j. ff.de iure fiſc.intellige tñ iſtam doctrinā q procurator fiſci vendendo nō pōt habere fidē de ptio:eſt verū, quantū ad trāſlationem dñij:ſed quātū ad validitatē inſtrumenti bene valet inſtrumentū:ita gl.in.d.l.cū vēdente.C.vbi cauſe fiſcales.⁊ ibi Bald.⁊ Sali.no.Et tenet Bald.in.l.inciuile.C.de rei ven.quāuis Sali.
19 ſibi cōtrarius,aliter dixerit. † Quid in alio procuratore priuati an vendēdo poſſit habere fidē de ptio.Bar. hic incidenter tetigit.⁊ primo dicit videri q ſic,per tex.in.l.quecūq.§.itē ſi inſtitutor.ff.de inſti.Contrariū q pcura.priuati nō poſſit habere fidē de ptio.dixit Bar.facere tex.in.l.a diuo pio.§.ſi poſt.verſicu.ſed ſi emptor.in verbo pſente pecunia.ff.de re iudi. ⁊ ibi glo. ponit. Cōcludit Bar.hic poſt Jaco. de are. q aut dñs expreſſe mandauit ⁊c.vt hic per eum.de hoc vltimo lʒ Bar.hic ſequat Ja.de are.vide Bar.aliter tenētē ⁊ melius in.d.l.a diuo pio. in ver.ſed
20 ſi emptor,ꝙ̄ doctrina Bar. ibi tenet iſta reprobata.¶ † Vnum no.q qñ creditor vendit rē pignoratā ex pacto pōt habere fidē de ptio.ita q ſi res excedit creditū tenet debitor expectare reliquū ſumme vſq ad tps.tex.eſt ſingu.q ſic ⁊ ibi Bart. multū no.
21 in.l.elegāter.§.ſi vendiderit.ff.de pig.act. ¶ † Scdō qrunt hic doct.qꝛ dicit in tex.ꝙ̄cūq geſta ⁊c.pone aliquis ↄſtituit pcuratorē ad talē ⁊ talē actū:deinde ſubijcit clauſula multū lata ⁊ ampla qō pmiſit habere rata ꝙ̄cūq geſta p eū,an p iſtā generalitatē dicat habere mādatū cū libera ad oēs cauſas ⁊ ad oēs actus iſte tex.in ſui prin.ſm Bar.pbat q ſic.idē pbat rōne:qꝛ vba ita debēt intelligi vt aliqd opent.l.ſi qñ.ff.de lega.j. cū ergo p mandatuʒ habeat autoritatē ad dictos duos actus illa verba nihil operarent.ergo ⁊c.cōmunis cōcluſio eſt q ponant dicta verba ad abundātiā ⁊ nihil operent.l.quā tuberonis. in ver. alia. cum gl.ff.de peculio.ita antiqui.⁊ Albe.poſt Cy.hic. et Alb.dicit q ita obſeruat.ita Bar.in. l. pcurator cui libera.ff.de pcura. Ita Cy.⁊ Bal.in.l.pcurator ad vnā ſpēm.C.de pcura.⁊ hāc concluſionē adde gl.primā in.c.per tuas.extra de arbi.⁊ glo.in.c.contingit.de trāſac.⁊ gl.in.c. petitio.de procura.⁊ qō not.per glo.⁊
22 cano.i.c.ex parte decani.de reſcrip. ¶ † Quid ſi in mādato pcuratoris continet q procurator poſſit facere ea oīa que poſſet dñs ſi eſſet preſens:an dicat habere mandatū cū libera. tangit Ang.hic:⁊ ſe remittit ad no.per Bar.in. l.pcurator ad vnā ſpeciem.C.de pcurato.⁊ Guil.hic:⁊ ad gl.in.d.l.quā tuberonis.cōmunis cōcluſio eſt q habeat mādatū cū libera.Ita Bart.Bal. Ange.⁊ Sal.⁊ Moder. in.d.l. ſi procurator ad vnā ſpeciē.C.de pcura.⁊ Bar.in.l.creditor.§.lucius.in fi.per illū tex.ff.māda.habēt cano.tex.no.in.c.ſi.de dilatio. ⁊ ibi oēs poſt Joan.an.maxime do.Ant.de bu.Bal.in.l.j.i fi.C.de bo.mater.Et ppterea dicit Archi.in.c.j.de reſcrip. in.vj.q qñ in pcuratoris mandato continet q pcurator poſſit ea omnia ꝙ̄ dñs poteſt q pōt apponere manū ad ea oīa que alꝰs reqrūt ſpeciale mādatū.eſt verum
23 q Jo.an.in.d.c.ſi.tenet ↄtrariū.¶ † Quid ſi dñs pmitteret habere ratū et firmū totū quicquid legitime factū fuerit a pcuratore:quis erit effectus mādati ⁊ an valeat.diſputat Spe.in tit.de pcura.§.ratione aūt forme.ver.item excipit.vbi Spe.multa allegat ad partes ⁊ nihil decidit pro ſuo more. Cōmunis opinio eſt q talis inſtitutio eſt nulla, qꝛ geſta a pcuratore nō poſſunt i parte acceptari:in parte nō.ita not.Bar.i.l.que oīa.§. plane.ff. de pcu. Cy.⁊ Bal.in.d.l. ſi pcurator ad vnā ſpēm. C.de pcura.

[a] ¶ An error matrimoniū impediat.ad de diffuſe p Car. allegā. in. c. ij. in. j. col.i.j. opp. de cōiu.ſeruorum.

Bal.in.l.cũ mã.C.de mã.Can.in.d.c.fi.in fi.de dila.gl.in cle.j.de
procu.Ro.in.l.qui bona.§.si alieno.ff.de dam.infe.Eodẽ modo
si quis ꝯstitueret procuratorẽ, cum hoc ꝙ nõ intendit per eum
obligari nisi vtilit ꝯtrahat,talis ꝯstitutio nihil valet.Ita Bal.
no.in rub.C.de exercito.in.iij. col.per eandẽ rationẽ quia factũ
24 procuratoris nõ põt in parte acceptari ⁊ in parte non. ¶ † Vl-
timo querunt doc.si ꝯstitui procuratorẽ ad vẽdendũ lib.⁊ sic di-
citur ad negotia:si ipse procurator ꝯstituat aliũ procuratorem
qui vẽdat:an valeat vẽditio, vel dñs possit eam reuocare: ⁊ pun
ctus est in hoc, an ꝓcurator ꝯstitutus ad negotia possit aliũ ꝓ-
curatorẽ substituere.sunt duo tex.ꝯrij.text.in.l.procuratorẽ.§.si
quis mandauerit.ff.man.vbi videt̃ text.directo ꝙ sic, in ꝯtrariũ
facit tex.in.l.in vsucapione.§.idẽ adijciẽdum.ff.de diuer.⁊ tẽp.
ꝑscrip.gl.d.§.itẽ adijciẽ.⁊ in.d.§.si quis mãdauerit. vident̃ vel-
le,ꝙ scd̃s procurator videat̃ vẽdidisse de mandato dñi. In hoc
passu doc.varia subscripserũt.Aliq vt Martinus distinguunt
an loquamur in ꝓcuratore generali vel speciali ⁊c. Bar.hic cõ-
cludit distinguẽdo,ꝙ aut est electa industria ꝑmi ꝓcuratoris,⁊
tũc nõ possit.⁊ loquit̃.§.itẽ adijcien.Si vero non est electa indu
stria possit.Sed ꝙ in.§.itẽ adijcien.esset electa industria ꝑsone:
istud est diuinare ad tex.Quid tenen.subtiles vltramon. Jaco.
de ra.Pe.⁊ Cy.hic tenuerũt indistincte, ꝙ ꝓcurator ꝯstitutus
ad negotia nõ põt aliũ substituere:nisi de voluntate dñi, vel ex-
pressa vel tacita:⁊ dicũt eẽ tex.expressum.in.d.§.itẽ adijciẽ.⁊ istã
opi.tenet Albe.de ro.hic:⁊ adducit bonã rationem.Nos habe-
mus ꝙ differẽtia est inter nuntiũ ⁊ ꝓcuratorẽ: qꝛ nũtius censet̃
organũ dñi ⁊ quecũqꝫ facit : facit noĩe dñi:⁊ in cuius ꝑsonã ꝯci-
pit ṽba ꝓcurator,ꝯcipit in ꝑsonã propriã.l. multũ interest.C.si
qs alteri vel sibi:vbi tex.de vtroqꝫ.tũc sic si dñs ꝯstituit me pro-
cur.suũ.Cõstitutio procuratoris est qd̃ actus debeat se funda-
re in ꝑsonã procuratoris : sed si ꝯstituo aliũ nõ se fundat in ꝑso-
na mea:sed tantũ ꝑsto nudũ ministeriũ:⁊ sic nõ seruo formã mã
dati:ergo nõ dꝫ valere.l.diligẽter.in prin. ff. mã. Nõ tñ respon-
dẽt vltramon.ad.l.si ꝓcuratorẽ.§.si qs mãdauerit.ff.mã. Quid
tenen.vera ꝯclusio est ꝙ fiat differẽtia inter ꝓcuratorẽ genera-
lem siue vniuersalẽ ⁊ specialẽ:qꝛ vniuersalis põt per.d.l. si procu
ratorẽ.⁊.l.j.§.magistratũ.ff.de exerci.specialis vero si fuit ordi-
natus cum limitata ⁊ certa forma:puta ꝯstituo te ꝓcuratorẽ ad
vendendũ talẽ domũ pro mille,⁊ hoc pacto ⁊c.⁊ tũc põt aliũ sub
stituere:qꝛ nõ est electa industria:qd̃ patet,qꝛ dedit ei formam:
nec est ꝯfisus de eius idustria:tex.est in.l.si ego.ff.qd̃ vi aut clã.⁊
in.c.is cui.de offi.dele.in.vj.si vero nõ dedit formã aliquam,non
põt substituere:qꝛ est electa industria : ita intelligat̃ text.in.d.l.
vsucapione.§.j.et ista doctrina probat̃ in.d.c.is cui.⁊ ista est ṽa.
Istã doctrinã ponit ipse Bar.in.d.l.vsucapione.§.j.ff.de diuer.
⁊ tẽp.prescrip.Bar.in.l.ꝙ quis.C.de procura.⁊ ibidẽ Bal.Sa-
lice.Pau.de ca.⁊ do.meus do. Alex.cum aliqnibus limitatio-
nibus de qbus ibi ꝑ eos.Tangit̃ per Semi.in.c.j.§.fi.de procu.
Inno.in.c.j.in vlt.col.vt lit.nõ contesta.no.aliquid Pau.de ca.
in.l.si cum dotem.§.transgrediamur.in prin.ff.solu. matrimon.
Et per ista est prima expedita lex.

1 ☞ Sicut procurator nõ potest adire:ita nec repudiare.
2 Aliud est repudiare ⁊ aliud recusare.
3 Hereditas potest per specialem procuratorem adiri.

1 Quod si ea. Istã.l.summaui cũ lege ꝑcedẽ-
ti:⁊ ibi collegi notabile.† Bar.
ꝑpõderat hic glo.velle ꝙ quẽadmodũ hereditas non
põt adiri ꝑ ꝓcuratorẽ.l.paulus respondet. ff. de acq.
here.⁊ dixi in.l.j.§.eo.ita etiã dicit Bar.hic esse gl. ꝙ non possit
per procuratorẽ repudiari que glo . nisi in meo libro sit corru-
pta:non probat.Eandẽ sententiam tenet Bart.in.l.recusare.in
prin.ff.ad treb.⁊ ibi Jo.de imo.⁊ Rapha.cu.Ratio ſm Bar.qꝛ
sicut nõ põt adiri nisi ꝑ voluntatẽ imediatã:ita etiã non põt re-
pudiari nisi ꝑ imediatã:põderat etiã istũ tex.ꝙ tex.dicit ꝙ pro-
curator cesaris põt repudiare ⁊ ẽt adire ⁊ sic text.videt̃ equipa-
rare:sed Bar.nõ bene allegat tex.qꝛ tex.istud nõ dicit. Contra
istam opi.videt̃ tex.in.d.l.recusare in prin.respõdet.Bar.ꝙ ille
2 tex.nõ probat:† quia aliud est repudiare:aliud recusare:⁊ licet
Bar.nihil alleget,poterat allegare bonũ tex.in.l.ita tamen.§.si
patronũ.ff.ad treb.vbi tex.no.ponit hanc differentiam.poterat
etiã Bar.respõdere:ꝙ tex.ille nõ ꝓbat : quia nõ sequit̃,possum
recusare per nuntiũ vel epistolã : ergo possum per procuratorẽ
repudiare:dicat Bar.quid velit,sum in opi. in qua eram in.l.j.
3 §.eo vcꝫ.† ꝙ hereditas possit ꝑ procuratorẽ specialẽ adiri:⁊ sic
repudiari, nõ aũt per generalẽ.⁊ glo.hic nõ dicit ꝯtrariũ:et ita
est glo.in.l.apud iulianũ.§.vtrũ.ff.ad trebellia.Jason de May-
no Mediolanensis Papie legens.

1 ☞ Procuratores nõ habent ius deportandi vel banniendi.
2 Ratio non debet esse eadem cum dicto.
3 Testis si dicat se aliquid scire:iterrogatus quomodo scit:si re-
spondet ego scio quia scio:eius dictum nihil valet.
4 Testis qui deposuit se scire aliquid interrogatus quõ scit:si re-
spondeat scio quia ita est:eius dictum est nullum.
5 Ratio in teste:est illa que validat dictum:⁊ inualidat.
6 Testis deponens per verbum credo nil probat.
7 Testis non tenetur reddere rationem:nisi sit interrogatus.
8 Procurator cesaris et etiam quilibet officialis potest ex causa
prohibere ne quis accedat ad alienum fundum.
9 Inimici si duo sint ad inuicem quod arbiter potest prohibere
ne vnus vadat ad ꝯtratã alterius:nec alius ad aliã alterius.
10 Arbiter non potest arbitrari nisi de his que sunt cõmissa in cõ-
promisso.
11 Judex potest precipere ne alter trãseat ante domum alterius
si duo sint qui habeant guerram.
12 Judex si ad instantiã creditoris dederit bannũ debitori ꝓpter
contumaciã an creditor possit tale bãnum remittere sine auto-
ritate iudicis si partes sint ꝯcordes.

Curatores. Ista.l.est solẽnis ſm Bald.in
c.accedens.vt lit.non contest.
Procurator cesaris deportare nõ põt:sed põt prohi
bere quẽ ne accedat ad predia cesaris non postea ei
1 licentiam concedere quod redeat.h.d.in summa. ¶ † No.ꝙ ꝓ-
curatores cesaris non habẽt ius deportãdi vel banniendi.⁊ ra-
tio est:quia deportare vel bannire est de genere prohibitorum,
omnes enim censentur prohibiti,quibus non est expresse ꝑmis-
sum,sed procuratoribus cesaris nõ est permissuꝫ.ergo sunt pro-
hibiti:⁊ ista est ratio quã voluit assignare iurisconsultus:lꝫ glo.
2 dicat ꝙ est eadem ratio cũ dicto. ¶ † Scd̃o no.ex tex. ibi pene
cõstituen.iuncta gl.qd̃ ratio nõ dꝫ esse eadẽ cum dicto. ⁊ ita plu
ries allegamus istũ tex.cum gl.⁊ ideo dicunt Albe.Bar.Bald.
⁊ doct.ꝙ si testis assignaret eandẽ rationẽ cum dicto, dictũ suũ
nihil valeret. addo qd̃ idem qd̃ gl.hic dicit, glo. in.l.labeo ⁊ ne-
ratius.ff.de vsucapio.⁊ glo.in.l.j.ff. de exceptio. et text.in.l. qui
interrogatus.⁊ ibi Bart.ff.de peti.heredi. Bal.in.l. nõ omniũ.
3 ff.de leg.† Et propterea dicit in specie Bar.in.d.l. qui interro-
gatus.ꝙ si testis dicit se aliquid scire: interrogatus quomodo
4 scit,si respondet:ego scio qa scio:eius dictũ nihil valet: † ⁊ alibi
Bald.in.l.solam. in.ij.col. C.de testi. dixit ꝙ si testis q deposuit
se scire aliquid:si interrogatus quomodo scit, respondeat:scio:
quia ita est,eius dictũ est nullum . quia ista ratio nihil addit di-
5 cto.† Alibi dicit singu.Bal.in.l.ꝯuenticulam.in. vj.col. in ver.
modo venio ad testes. C.de episco.⁊ cleri.⁊ millies allegatur in
ꝯsilijs,qd̃ ratio in teste est illa que validat dictum ⁊ inualidat:⁊
propterea dicit si testis in dicto vtatur termino propter quẽ di
6 ctum nõ valeret si assignat bonã rationem valet.† Exemplum:
testis deponens ꝑ verbum credo nihil valet.l. testiũ.C. de testi.
modo testis dicit:ego credo ꝙ titius mutuauerit.x. seio.⁊ inter
rogatus de ratione dicit:ego credo quia eram presens, qñ mu-
tuauit ⁊ vidi:valet.idem econtra si diceret ego scio ꝙ mutuaue
rit.x.seio dictũ valet.sed si interrogatus de rõne dicat.scio quia
7 audiui a sempronio dictũ nihil valet.† Ego dico ꝙ Bal. in.l.so
lam.in.iij.col.in bonis lec.C.de testi.dicit vnum verbũ bene mi
rabile si est verum . testis nõ tenetur reddere rationẽ nisi sit in-
terrogatus.gl in.l.solam.C.de testi.sed si simul cum dicto testis
assignat rationẽ nõ tenet̃ amplius assignare nec respondere.pu
ta,dixit.ego scio ꝙ seius mutuauit. x.caio.quia vidi.si postea in
terrogatur de ratione nõ debet assignare. dicit tñ Bald.ꝙ si di
ceret ego scio ꝙ caius mutuauit.x.titio quia vidi.interrogatus
de ratione respondet:quia scio ꝙ eius dictũ nihil valet:quia ra
tio inepta.Ego dico ꝯtrarium ⁊ adduco rationem:quia quan-
docunqꝫ quis nõ tenetur a lege quid facere,si faciat:⁊ inepte,il-
lud non vitiat actũ.l.prima.C.de rei vxo.actione.in princ. ideo
8 cum dicta ratio non esset necessaria non vitiat. ¶ † Tertio no.
ex tex.si tamen veluti tumultuosum. quod procurator cesaris ⁊
etiam quilibet officialis potest ex causa prohibere ne quis acce
9 dat ad alienũ fundũ.† Et propterea decidit Albe.de rosa.post
Ja.de are.et est no.ꝙ si sunt duo inimici adinuicẽ quod arbiter
potest prohibere ne vnus vadat ad ꝯtratam alterius:nec alius
10 ad aliam alterius.† Et puto bene no.ad doctrinã Bart.in.l.cũ
aquiliana. ff.de transactio.⁊ canoni.in.c.quintauallis.de iureiu
rando. vbi dicũt, quod arbiter non potest arbitrari nisi de his
que sunt commissa in compromisso.⁊ tamen videtis Ja.⁊ Albe.
qui dicunt quod possit arbiter prohibere vt supra,licet nõ con-
11 tineatur in compromisso. † Item adde quod no . Barto. in.l.
quod iussit. in. j. columna per glo.ibi. ff. de re iudicata, quod si
sunt duo qui habent guerram simul, quod iudex potest precipe
re ne vnus transeat ante domum alterius vt.l.j.in fin.ff.de offic.
procura. cesa. Alibi tamen dicit Bald. in.c. quintauallis.in.ij.
colum.in princi. de iureiuran. quod arbitrator pro bono pacis
nõ potest mãdare alicui ꝙ exeat ciuitatem propriam:et dicit ꝙ
olim fuit

olim fuit questio de hoc ꝛ similiter ꝫm eũ nõ põt ꝓhibere ꝙ nõ exeat domũ: qꝛ esset species seruitutis nisi hec potestas eẽt sibi specialiẽ cõcessa. ¶ No. quarto ꝙ qñ ꝓcurator vel officialis ꝓhibuit aliquẽ ingredi fundũ nõ põt postea ei licentiam cõcedere.

12 ¶ † Et ista inducunẽ ad illud qđ si iudex ad instãtiã creditoris dederit bannũ debitori ꝓpter cõtumaciã: an creditor possit tale bannũ remittere sine autoritate iudicis, si partes sunt cõcordantes. Primo videẽ ꝙ sic: qꝛ qđ fauore meo introductũ est ꝛc. Secũdo qꝛ creditor põt remittere iuramẽtum de soluẽdo sicut papa: sicut alibi dicit Bart. in. l. labeo. ff. de insti. ꝛ iur. cũ cõcor. quas ibi dedi paucis. Guil. Alb. ꝛ Bart. hic tenent, ꝙ nõ possit propter istũ tex. ꝛ. l. ĩj. in fi. C. de libe. ꝛ eorũ lib. de hoc puncto qꝛ ponit late Bart. in. l. i. §. ꝛ post opis. ff. de op. no. nun. non pono hic: ponit Bald. in aut. quecũqꝫ. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ ad istã qõnem faciũt pulchre no. ꝑ Bar. in. l. inter oẽs. §. recte. ff. de fur. Et per ista erit ista lex expedita: ꝛ sic iste ti. Iason de Mayno Mediolañ. iuris vtriusqꝫ doctor Papie legit istum titulum.

¶ De officio eius cui mãdata est iurisdictio. Rubrica.

1 ¶ Delegatus pape vel principis: lꝫ cẽseaẽ dignior quocunqꝫ ordinario: tamen nõ habet maiorem vel firmiorem iurisdictionem q̃ ordinarius.
2 Vicarius de iure canonico est ordinarius.
3 Delegans non tenetur de imperitia delegati sui.
4 Delegatio facta ꝑ delegantẽ non habentẽ iurisdictionẽ an nõ confirmetur si superueniat iurisdictio delegati.
5 Delegatio põt fieri vni priuato de iure ciuili sed de iure canonico papa nõ potest delegare causas: nisi existẽtibus in dignitate.
6 Clerici nunquid possint esse delegati laicorum.
7 Delegatio vt valeat nõ requiriẽ ꝙ delegatus subsit delegãti.
8 Laici an possint esse delegati in causis clericorum.
9 Fratres mendicantes an possint esse delegati apostolici.
10 Guardianus fratrũ minorũ ꝛ priores mendicantiũ dicunẽ habere dignitatem ꝛ delegari a sede apostolica possunt.
11 Delegatus quomodo diffiniatur.

¶ Iñ glo. rubrice q̃ diuidiẽ in duas prout duas ponit cõtinuationes. Secunda ibi: alij. Sic tene primã cõtinuationẽ: qꝛ scđa nõ congruit huic titulo, qui nõ tractat de offi. eius qui delegat sed de officio eius cui delegaẽ: nam idẽ est dicere de officio eius cui mãda. est iuris. qđ est dicere de officio delegati ꝫm Pau. de ca. hic, lꝫ alique leges incidẽter tãgant ꝛ licet Alex. coneẽ sustinere scđam ꝯtinuationẽ gl. sed est sine vtilitate: iđ omitto. Circa istã rubricã cadit difficultas, quare in cõpilatione decretaliũ factũ est totũ ecõtra eius qđ in isto volu. ff. Ibi em̃ prius ponitẽ titulus de offõ delegati ꝛ postea titulus đ officio ordinarij: ꝛ sic ibi prius tractaẽ de delegatis postea đ ordinarijs: hꝫ autẽ fit totũ ecõtra: qꝛ vt dicit gl. rubrice. §. in titulis ꝑcedẽtibus tractatũ est de ordinarijs: nũc tractat de delegatis. ad hoc respondẽt Pau. de ca. ꝛ d. Alex. i. j. ꝛ. ij. col. ꝛ añ eos Io. an. ꝛ d. Ant. de but. i rub. de offi. dele. qđ vtrũqꝫ fuit factũ bona rõne. nã i decretalibꝰ in illo tit. de offi. delega. tractaẽ vt plurimũ de delegatis

a pape. Cũ ergo delegatus pape[a] cẽseaẽ maior quocunqꝫ ordinario. c. pastoralis. de offi. or. c. sane. de offi. dele. Iđ ibi cõgruẽter priꝰ posuit de delegatis tanq̃ de digniorib9. ꝛ postea de ordinarijs: sed in isto titulo nõ tractaẽ de delegatis pape vel imperatoris vel principis: sed de delegatis ordinariorũ. ergo cũ ordinarij sint digniores suis delegatis: qꝛ cã est nobilior suo causato iđ cõgruenter hic prius ponit de ordinarijs et postea in hoc

b titulo de delegatis. ista est pulchra rõ ꝛ vera. † Tamen attende ꝙ lꝫ delegatus pape vel principis cẽseaẽ dignior quocũqꝫ ordinario: tñ nõ habet maiorẽ vel firmiorẽ iurisdictionẽ q̃ ordinarius: imo ecõtra ꝫm Archi. vij. q. vj. c. si eps. ꝛ istud multis fundamẽtis ꝓbat Alex. hic: ꝛ vltra eũ alijs fundamẽtis idẽ firmat Barba. in rub. de offi. deleg. Tu aũt vltra oẽs canonistas ꝛ legistas nouiter ꝯsidera, ꝙ imo in ordine nõ est differentia, inter ordinẽ decretaliũ: ꝛ ordinẽ digestorũ. nã queẽadmodũ iuriscõsultꝰ primo ponit de oibꝰ ordinarijs habẽtibus speciale nomẽ a tit. de senatoribus, vsqꝫ ad istũ ti. ita ꝯsidera ꝙ in decretalibus añ tit. de offi. deleg. ꝑponunẽ speciales ordinarij habẽtes speciale

2 nomen † patet qꝛ ponit de officio vicarij quẽ constat de iure canonico esse ordinariũ gl. in. c. ij. in verbo. officialẽ. de offi. vica. in vj. ꝛ gl. in. c. ꝑfectis. in verbo iurgia. circa mediũ. xxv. di. ꝓbatur in. c. sua. vbi ꝑ Inno. de offi. vica. in. c. romana. in prin. cum glo. de ap. in. vj. Host. ꝛ Io. an. in. c. ij. ne pla. vic. suas. Bar. ꝛ Ange. in. l. ꝑcipimus. in prin. C. de ap. ꝛ in. l. j. §. j. ff. qs ꝛ a quo ap. Bal. in. l. a ꝓcõsulibꝰ. C. de app. Ange. in. l. si aduersus. C. si aduer. rẽ indi. Facit ꝙ vult gl. reputata sing. in cle. ij. in glo. antepe. de rescrip. ꝫm quã istud est intelligẽdũ ꝛ limitandũ: ꝛ per Bar. in. l. j. §. his qbus. ff. de lega. iij. Itẽ in decretalibꝰ anteponit de offic. archi. q similiter hꝫ iurisdictionẽ ordinariã et nõ delegatam de quo plene per gl. in. c. perlectis in glo. magna. in verbo iurgia. xxv. di. habeẽ in. c. fi. de off. archi. Postea etiã prius tractat de habẽtibus officium speciale sine iurisdictiõe: vt de officio sacriste, ꝛ officio custodis: postea expeditis ordinarijs habentibus speciale nomen, ponit titulũ de officio delegati: prout etiam fit hic. Deinde post titulum de officio delegati ponit titulũ de of. ord. et ille titulus tractat de his que sunt cõmunia ad oẽs ordinarios: ita in volumine ff. post istũ titulũ de offic. delega. postea ponit titu. de iurisdi. om. indi. qui titulus est communis ad omnes ordinarios: ꝛ sic subtiliter intuenti apparet ordinẽ decretalium nõ discrepare ab ordine digestorũ. ¶ In ea. gl. ibi de primo in. l. fi. in princi. j. eodẽ. Tu dic ꝙ de hoc primo scilicet qs deleget vel possit delegare habeẽ plene in. l. more. ꝛ in. l. et quia. ff. de iurisdi. om. indi. † Et no. ꝙ delegans nõ tenetur de imperitia delegati sui. patet: qꝛ alias ad eum appellaretur ꝫm Bal. in rubri. C. de pena indi. que male iudi. circa mediũ per Inno. q aliter tenere videtur in. c. dilecto. de testi. † Et an delegatio facta per delegantẽ nõ habẽtẽ iurisdictionẽ cõfirmetur si superueniat iurisdictio delegati: est glo. not. ꝙ sic. in. l. vnica. vbi Bar. ꝛ doc. C. qui pro sua iur. vt ibi per Bar. declarando qui allegat glo. ꝯtrariam, plenius cano. Inno. Imo. ꝛ Panor. in. c. cum ex offi. de prescri. ¶ In ea. ibi de secũdo nihil dicit: dic melius ꝫm Albe. ꝛ Moder. ꝙ imo dicitur in. l. ꝛ si pretor. ꝛ in. l. fin. §. j. j. eo. plenius per glo. ꝛ docto. in. l. eum qui. in prin. ff. de iurisdi. om. indi. ꝛ in. l. j. C. qui pro sua iur. † Et pondera ꝙ in. d. l. fi. §. j. est tex. ꝙ de iure ciuili delegatio potest fieri vni priuato: sed de iure canonico papa nõ potest delegare causas nisi existentibus in dignitate. c. statutum. in prin. de rescrip. in. vj. alias processus esset ipso iure nullus: vt ibi per glo. ꝛ doc. adeo ꝙ partes nõ possent tali exceptioni expresse renuntiare ꝫm Ioan. and. in addi. Spe. in ti. de iudi. deleg. §. excipi potest. i addi. inci. hodie falsum est: quem simpliciter sequitur do. Alexan. in consi. xxvij. in. ij. volu. incip. in causa: ꝛ lite vertente corã reuerẽdo patre. in. iij. col. imo de iure canonico sunt aliqui casus in quibus non potest fieri delegatio inferiori ab episcopo. tex. est in. c. a qua. ꝛ ibi glo. ij. enumerat. de ꝯsecra. eccle. vel alta. quã gl. allegat etiam Albe. hic. Circa istã partẽ gl. cui posset fieri delegatio pro ornamento huius rubrice formo tres questiones nõ tactas cõmuniter a legistis. ¶ † Primo quero nũquid clerici possint esse delegatiᵇ laicorũ: ꝛ sic nũquid potestas huius ciuitatis posset delegare causam ciuilem ꝛ tẽporalem vni sacerdoti vel prelato ecclesiastico. Istã. q. late examinat Ioã. cal. in ꝯsi. j. posito sub rubrica de of. delega. Et ꝯcludit finaliter, ꝙ sic, motus potissime: qa edictum de iudicibus delegatis est prohibitoriũ certarũ personarũ sicut in simili dicimus in edicto de testi. l. j. ff. de testi. gl. in. l. quoniam. C. de hereti. ergo oẽs ille persone que nõ prohibentur expresse, poterũt esse delegati. ad hoc etiã ponderat tex. in. c. sepe. ꝛ seq. xxiij. q. vlt. ꝛ in. c. in archiepiscopatu. de raptoribus. Vltra eum si diceres delegationẽ nõ valere: quia delegatio debet fieri subdito delegãtis. l. j. C. qui pro sua iurisdictio. ꝛ. l. eum qui. j. de iurisd. om. indi. sed clerici nullo modo possunt subesse laicis: ad hoc notabiliter responde vt magistraliter dicit Bart. in. d. l. j. circa medium. ꝙ ad hoc vt delegãs possit cogere delegatum suum ad iudicãdum, bene requirit ꝙ sibi subsit, sic intelligit iura preallegata. sed ad hoc vt † ipsa delegatio valeat non requiritur quod delegatus subsit deleganti. Adde etiam quod dicit Bald. in. l. ij. per illum tex. C. cõmunia vtriusqꝫ iudi. domi. Ant. de but. ꝛ domi. Abbas in. c. ij. de indi. licet nullam de predictis faciant mentionẽ tenent, ꝙ clerici honestius faciunt abstinere se a delegationibus laicorum: ꝛ si se impediunt peccant mortaliter. c. j. et per totum ne clerici vel monachi. c. te quidem. xj. qõ. j. Tamen si acceptant, valet processus, ꝛ sententia ex quo apud eos est iurisdictio habitu. nam clerici in seculares habent iurisdictionem habitu, non econtra. c. licet. de foro competenti. c. nouit. de iudi. quamuis domi. Andr. sicu. in rubrica de officio delegati. ex aliquibus teneat processum esse ipso iure nullum. † Secundo quero quid econtra, an laici possint esse delegati in causis clericorum. dubium facit, quia clerici sunt infesti laicis. c. laicos. ij. qõ. vij. c. clericis. de immuni. eccle. in. vj. Ad idem gl. not. in. c. si imperator. i verbo discuti. xcvij. distincti. ꝛ in. c. q̃q̃. in verbo diuino. de censi. in. vj. breuiter glo. est ordi. c. ij. de iudi. ꝙ papa potest delegare laicis, non solum causas ciuiles clericorum: sed etiam criminales. episcopus autem potest delegare causas ciuiles per rationem de qua ibi in glo. Itẽ quia delegati representãt personã delegãtis vt predixi, Pro primo faciunt duo tex. in. c. verũ. xxxij. dist. vbi papa cõmisit duobus ducibus causam clericorũ simoniacorum, dãdo potestatẽ deponẽdi eos scđo tex. in. c. mẽnam. ij. q. v. vbi fortius papa cõmisit arbitrio femine, s. regine frãcorũ purgationẽ infamie quã de simonia qdã

Margin numbers of the right column: 3 (… imperitia delegati), 4 (aliter tenere videtur), 5 (di. ꝛ in. l. j. C. qui pro sua iur.), 6 (stis. ¶ † Primo quero), 7 (ra preallegata), 8 († Secundo quero).

a ¶ Delegatus pape. Adde. c. studuisti. đ off. dle. Archi. in. c. si eps. ij. q. vj.

b ¶ An clerici pñt eẽ delegati. adde Bar. i rub. de off. dele. i xj. co. v. vlt. ꝑ istructione huius ti. Et an tales clerici peccẽt acceptãdo talẽ delegationẽ. vide ꝑ Cald. cõs. vj. inci. an sacerdos in tit. de offic. delega.

episcopus patiebat.⁊ ita late firmat do. Abb.in.c.ij.de maio.⁊ obe.⁊ in.c.literas.in.v.col.de resti.spo.⁊ in.c.ꝑposuisti.i.iiij.col. de cōces.preben.et in.c.ecclesia sancte Marie.de cōsti.do.Car. in repe.c.perpēdimus.in pꝛin.de sen.excō. Lud.ro.in.l.si vero. §.de viro.in.vij.fallen.ff.sol.ma.⁊ in signis suis,etiā de episcopo adde do.Abb.in.c.significasti.ad fi.de foro cōpe.limitat,nisi iudex ecclesiasticus vellet delegare laico vniuersalē iurisdictionē nō posset sicut nō pōt eū cōstituere vicariū.tex.est in.c.in noua. ver.indecorū.xvij.q.vij.facit bon⁹ tex.in.l.j.⁊ qđ ibi Bar. C.de ꝑpo.agē.in reb⁹.li.xij.⁊ quod ꝑ illū text.decidit not.Bal.in.l.
9 parabolā.circa fi.C.de epis.⁊ cle.¶ † Tertio quero an frēs mendicātes possint eē delegati apostolici.Breuiter dic ꝙ sic si sunt in dignitate.puta pꝛioꝛes, vel guardiani vel ministri.ita tenet do.Abb.in.c.cum olim.de maio.⁊ obe. Semi.in.c.nullus.in.ij.
10 colū.de elec.in.vj.vbi ponderat ibi glo.in verbo pꝛelatura.† ꝙ guardianus fratrum[a] minoꝝ ⁊ pꝛioꝛes mendicantiū.dicunt habere dignitatem:⁊ sic possunt dari delegati ab apostolica sede:intellige tantum ⁊ declara vt per text.in cle.⁊ si pꝛincipalis. de rescrip.et adde qđ not.glo.in cle.j.in verbo pꝛelatum.de ele.
11 quam ibi multū no.do.Cardi.floꝛē.in.x.q. † Quomodo autem diffiniatur delegatus.vide Hostien.in summa eo.tit.⁊ Spec.in ti.eo.in pꝛin.⁊ cano.in rub.de offi.deleg. Bal.in.l.⁊ quia.j.ti.ij.⁊ do.Alex.hic:vbi etiam late per eum.que differentia sit inter delegatum,vice gerentē,seu vicarium.⁊ quare in rubꝛica dictū sit de officio non de iurisdictione:ponunt canoniste in rubꝛi.extra eodem,⁊ qđ ponit Bal.in.l.j.C.de ope.liber.

a ¶ Guardianus fratrū. Adde Feli. in.c.cū oli. in.j.colū.de ma.⁊ obe.

1 ¶ Magistratuum sunt quinq̄ oꝛdines.
2 An illustrissimus ⁊ superillustris idem impoꝛtent.
3 Papa ⁊ imperatoꝛ sunt superillustres.
4 Superillustris non est dignitas sed culmen dignitatum.
5 Senatoꝛes ꝯsules ⁊ dictatoꝛes ⁊ patricij an dicat̄ supillustres.
6 Qui dicantur illustres.
7 Reges dicuntur illustres.
8 Cardinales dicunt illustres.
9 Patriarche sunt illustres.
10 Consiliarij pꝛincipum sunt illustres.
11 Doctoꝛ qui legit publice per.xx.annos efficitur illustris.
12 Licet doctoꝛ cōductus ad legendum non possit substitutū ponere,tamen qui legit per annos.xx.poterit.
13 Quis sit effectus illustrium.
14 Pretoꝛes qui dicantur.
15 Pretoꝛ dicitur spectabilis.
16 Episcopi licet nō sunt illustres tamen sunt similes illustribus.
17 Capitanei guerre qui per papā vel imperatoꝛē mittūtur,vltra mare,quo ad dignitatem sunt pares pꝛoconsulibus.
18 Quis sit pꝛeses,⁊ in quo differat a pꝛoconsule.
19 Hodie abbates ⁊ alij hūtes terras ⁊ iurisdictio.sunt vice pſidū.
20 Qui dicantur memoꝛiales.
21 Preses moꝛabatur in vnaquaq̄ pꝛouincia in ciuitate pꝛincipali que vocabatur metropolitana.
22 Metropolis vnde dicatur.
23 Hodie vnaqueq̄ ciuitas Italie habet vim pꝛouincie.
24 Omnis iurisdictio ⁊ quelibet eius species erat penes po.rom.
25 Que autem sint reseruata soli pape.
26 Omnia que tribuunt̄ specialiter ⁊ in ꝑuilegiū maioꝛibus magistratibus ⁊ clarissimis supꝛa alijs delegare non possunt.
27 Dictio ceteri,est relatiua similium.
28 Cause meri vel mixti imperij delegari non possunt.
29 An vbi est electa industria persone,possit fieri delegatio.
30 Per hec verba i rescripto pꝛincipis posita,ꝑ te cognoscas,nō intelligitur electa industria persone.
31 Confessio extraiudicialis geminata ex interuallo,facit idem.
32 Ad hoc vt duo actus consuetudinē inducant, requirit̄ ꝙ fiant ex internallo.
33 Ex trina solutione pꝛobatur quem semper retro soluisse.
34 Hec verba,sint ⁊ habeantur pꝛo ciuibus,pꝛopter geminationē impoꝛtant veritatem.
35 Delegatus a lege ciuili non potest causas mixti vel meri imperij subdelegare.
36 Argumentum a contrario,est validum in lege.
37 Non est licitum argumentū a contrario per quod induceretur coꝛrectio legum.
38 In constitutionibus feudoꝝ non habet locū argumentum a contrario sensu.
39 Argumentum a cōtrario,habet locum in contractibus bone fidei ⁊ stricti iuris.
40 An argumētū a ꝯtrario,habeat locum in legibus statutarijs.
41 Ubi est statutum,ꝙ statuta intelligantur ad literam cessat, argumentum a contrario.
41 Sub simplicibus non compꝛehenditur mixtus in statutis.
42 In statuto non debet sumi argumentum a contrario quando per hoc statuentes inciderent in penam.
43 Argumentum a contrario non habet locum in testibus quando per hoc incideret in aliquam falsitatem.
44 Si testis dicat anteq̄ titius reuerteretur ad domum ad pꝛandium filius suus occidit caium,ꝙ dictū eius non reddit̄ falsum, si illa die nunq̄ sit reuersurus domum.
45 Testis non deponens falsum super pꝛincipali sed super accessoꝛijs non tenetur de falso.
46 Dicens se occidere caium anteq̄ reuertatur domum ad pꝛandium in pꝛesentia testium,qui caius reperitur occisus,non pꝛopterea pꝛobatur contra eum.
47 Argumentum a contrario non habet locum in statutis ad coꝛrigendum ius commune.
48 Taxatiua tantū,nunq̄ excludit si induceret̄ legum coꝛrectio.
49 Si statutum est,ꝙ minoꝛ.xx.annis nō possit se obligare sine certa solennitate,non potest sumi argumētum a contrario vt post illam etatem se possit obligare.
50 Si statutum nihil operatur in sensu directo,potest sumi argumentum a contrario etiam ad coꝛrectionem iuris communis.
51 Statutum ꝙ nō stantibus masculis femine succedant,sumitur argumentū a contrario,ꝙ stantibus femine non succedant.
52 Non debet assumi argumentum a contrario quando resultat pꝛauus intellectus.
53 In coꝛrectoꝛijs licitum est arguere ⁊ extendere quādo per hoc reditur ad ius commune.
54 Argumentū a contrario habet locum in vltimis volūtatibus.
55 Argumentū a contrario habet locum in rescriptis.
56 Argumentum a contrario habet locum in sententijs.
57 Argumentū a contrario habet locum in mandatis.
58 Cause meri vel mixti imperij possunt ex causa absentie delegari.
59 An stetur assertioni delegantis dicentis se delegare omnē causam necessarie absentie.
60 Notarij ⁊ alij officiales possunt alios subꝛogare ex causa.
61 Cessante causa delegationis,cessat delegatio.
62 Cause meri vel mixti imperij non possunt per oꝛdinarium nec generaliter nec specialiter delegari.
63 Nunquid delegatus pꝛincipis possit causam meri vel mixti imperij sibi delegatam,puta homicidij,alteri subdelegare.
64 Quando.l. generalis aliquid pꝛincipaliter inducit super actu iam dispositu:tunc bene intelligitur generaliter, nec restringitur de habilitate.
65 Cause que cōpetūt maioꝛibus magistratibus et spectabilibus: non competunt alijs inferioꝛibus.
66 Datio tutoꝛis de iure.ff.non competebat iure magistratus.
67 Hodie si facultates populi sunt infra.cccc. aureos,datio tutoꝛis competit cuilibet magistratui.
68 Licet pꝛeses possit delegare,tamen non potest loci conseruatoꝛes constituere.
69 Dictio si:potest capi tribus modis.
70 Quod cause meri iperij ex causa necessarie absentie possint delegari,intelligitur quo ad cognitionem,non tamen quo ad diffinitionem.
71 Quādo moꝛa est periculum allatura, receditur a regulis iuris communis.
72 Sententia lata nō visa relatione nuntij est nulla:est verum nisi periculum esset in moꝛa.
73 Judex a cuius grauamine fuit appellatū, potest pꝛocedere nō citato amplius appellante,nisi a superioꝛe inhibeatur,tamen si quis timet ne contra ius ad toꝛmenta ponatur ⁊ appellet:confessio postea sequuta erit ipso iure nulla.
74 An vicerectoꝛ gaudeat eisdem pꝛiuilegijs quibus rectoꝛ.
75 Necessitas non habet legem.
76 Que specialiter non possunt concedi, non veniunt in generali concessione.
77 Delegatus sicut potest delegare causas meri et mixti imperij ex causa absentie necessaria,ita pꝛopter infirmitatem.
78 Notarius viuens,non potest facere ꝙ alius ex pꝛotocollis suis extrahat instrumentū,nisi longo impedimento occupatus.
79 Sicut snīa lata ꝯtra absentem est nulla, ita lata cōtra infirmū.
80 Licitum est argumentum ex identitate rationis, in causis exceptuatis a regula.
81 Dictiones taxatiue nunq̄ excludunt casus similes.
82 Statutū permittens per dictionem taxatiuam aliquas tantum exceptiones opponi ⁊ non alias:nō intelligitur excludere similes expꝛessis.
83 Oꝛdinarius potest causas meri imperij delegare nō solū pꝛopter infirmitatem suam,sed etiam suoꝝ.
84 Oꝛdinarius si sit recusat⁹ suspectus : ⁊ postea supueniat infirmitas non

tas non poterit delegare causas meri imperij.
85 An propter multitudinẽ causarum, possit ordinarius delegare causas meri imperij.
86 Quãdo delegatus ex causa necessaria absentie delegauit, eo reuerso expeditum est delegationem finiri.

Quecunq. Bal. in recollectis antiquis vt refert Mar. lau. sic exorditur. qd oẽs philosophi naturales nõ potuissent elegãtiorẽ ⁊ meliorẽ tex. cõponere. ⁊ qd plenus
1 est iste tex. difficultatibus. ¶ † Ad euidẽtiam pmitte ſm Bar. ꝙ magistratuũ qnq; sunt ordines supillustres: illustres: spectabiles: clarissimi ⁊ infimi. lz glo. hic in verb. tribuant: enumeret nisi quatuor species. ita glo. in aut. vt ab illustribus. ⁊ q super eos sunt. ⁊ glo. in. §. in summa, insti. de iniur. ⁊ in. l. q indignus. ff. de sena. gl. ⁊ Ange. in. l. precipimus. in prin. C. de appel. ⁊ q sint isti declarãt Spe. ⁊ Jo. an. i tit. de iuris. om. iudi. Ang. ⁊. d. Alex. i rub. j. de iuris. om. iudi. Albe. de rosa. in. l. imperiũ. in. xiiij. col. ⁊ seq. ff. de iuris. om. iud. Bald. i c. cũ accessissent. in. iiij. col. de cõsti. do. Mar. lau. in. d. l. imperiũ. in penul. char. ⁊ melius in trac. de principi. sub rubri. de princi. ⁊ plenius sub rub. de condi. ⁊ docto. hic in gl. in verb. tribuantur. Ego vltra alios intẽdo hãc materiã magistratuũ accurate ex-
2 pedire. ¶ † In primis quero an illustrissimus ⁊ supillustris idẽ importẽt: pro certo videret dicendũ ꝙ sic. sed ob. text. in. §. illo. in ver. illustrissimã prefecturã. in aut. de app. ⁊ intra que tempora. vbi prefectus dicit illustrissimus: et tñ nemo prefectus dicit illustris: vt patet ex. j. dicẽdis. cogita sup hoc: qr non inuenio ab
3 alio tactũ. ¶ † Nunc qrenda sunt exẽpla cuiuslibet gradus magistratuũ. Primus gradus est supillustriũ. Bar. ⁊ Ludo. rom. hic ponũt duo exẽpla. s. in papa ⁊ imperatore. idẽ tenet Spe. in d. titu. de iuris. om. iudi. glo. ⁊ Ang. in. d. l. precipimus. in princi. Jmo. ⁊. d. Abb. i. c. solite. de maio. et obe. Bal. i. c. cũ accessissent. vbi formalit dicit, ꝙ imperator est supillustris: reges illustres duces ⁊ comites spectabiles, presides prouinciarũ sunt clarissimi. Et arguẽdo de similibus ad similia, in ecclesia dei papa est superillustris: cardinales sunt illustres: episcopi spectabiles q vero mittunt ad regendã prouinciã sunt clarissimi. subdit tamẽ
4 Bal. posse dici † ꝙ supillustris nõ est dignitas sed culmẽ dignitatis. Paucis cõclude, ꝙ papa ⁊ imperator sunt supra hos gradus, sicut et supra oĩa iura. c. cũcta per mundũ. ix. q. iij. c. proposuit. de conces. pben. ⁊ ideo non debent enumerari in istis gradibus. vt patet in aut. vt ab illustribus ⁊ qui supra eo. sunt. Nã vt dicit Ang. in rub. j. de iuris. om. iudi. papa ⁊ imperator sunt fontes a quibus magistratus tanq; riuuli descendunt. adde Bald. in. c. j. in prin. in. j. nota. qs dicitur dux. vbi p illum tex. no. ꝙ oẽs dignitates a principe profluũt tanq; a fonte: ⁊ ꝙ in eo sunt oẽs dignitates, ⁊ ꝙ papa ⁊ imperator non sint in numero superillustriũ tenent Rapha. fulg. ⁊ latius do. Alex. hic: in. x. ⁊. xj. colum. Joan. an. in addi. Spe. vbi reprobat Spe. in tit. de iuris. om. iudi. Cy. in. l. fi. vbi sena. vel claris. Albe. in. d. l. imperiũ. in. iiij. col. ⁊ seq. do. Alex. in rub. j. de iuris. om. iud. ad fi. nec obst. tex. in. c. solite. de maio. ⁊ obe. iuncta suprascriptiõe. vbi imperator appellatur illustris. responde qa loquit in imperatore grecorũ q non est verus ⁊ vniuersalis imperator, vt no. glo. ⁊ docto. in. c. venerabilẽ. in vbo germanos. de elec. ⁊ in. c. in apibus. vij. q. j. ⁊ in. c. si
5 imperator. xcvj. dist. ¶ † Pone ergo quatuor exẽpla scz senatores, vt. l. fina. ff. de sena. Consules dictatores ⁊ patricios. l. fi. C. de cõsulibus. lib. xij. §. filiusfa. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. Senatores a romulo institutos cõstat, qui ex ciuibus ⁊ quidẽ primoribus, centum numero elegit. l. fi. C. de peti. here. quos ob etatem senatores appellauit vt p Archidi. xvj. q. j. in. c. senatus. Jnno. et alij in. c. cum. J et. A. de re iudi. penes senatores semp totius reipub. romane summa residet, vt nec reges nec dictatores inconsulto senatu quicq; possent: eorũ potestas maior erat q; prefectorũ pretorio. patet, qr poterant restituere fame. l. j. §. de quare. ff. de postu. poterãt concedere licentiam extrahendi aquã de flumine publico, sicut ⁊ imperator põt. l. quominus. ff. de fluminibus. poterãt ⁊ legẽ generalẽ condere. l. nõ ambigit. ff. de legi. ideo merito superillustres dicunt. ¶ Scdm exemplũ est de cõsulibus. a pricipio vrbẽ romanã sub noĩe regũ rectã liquet vsq; ad Tarquiniũ superbũ quo e regno eiecto autore bruto ob violatã Lucretiã: ⁊ sic post expulsos reges, creati fuerũt duo cõsules, vice regis, qui a cõsulendo dicti sunt, eo ꝙ haberent cõsulere quicquid de repub. esset. l. ij. §. exactis. ff. de orig. iur. Jsti domi rempub. gubernabant: foris aũt bella in creditã sibi prouinciam exercebãt, nihil a regibus iminutũ habentes, nisi ꝙ eorũ magistratus nõ erat perpetuus vt regũ: sed annuus. ¶ Dictator tremendus et summe potestatis magistratus fuit, cui in caput cuiuslibet ciuis romani adnimaduersio data est: nec ab eo ad populũ prouocabat. d. l. ij. §. populo deinde aucto, dictator appellatus, eo ꝙ dicto eius parẽdũ esset: sed nunq; nisi magno vrgẽte piculo creabat. nec vltra sextũ mensem durabat. ¶ Patricios idẽ esse ꝙ senatores dicit Ange. de are. in. §. filiusfamil. institu. quib. mo. ius pa. po. sol. l. fi. ff. de sena. Sed obstat. d. §. filiusfami. vbi senatoria dignitas non liberat a patria potestate: sed bene patriciatus: nisi capias large prout dicit gl. in. d. l. fi. §. fina. de se. ¶ Tu aduerte, ꝙ proprie a principio, patricij nuncupati sunt, q ex primoribus centũ patribus a romulo in senatum electis geniti sunt: vt clari scriptores attestantur: ⁊ ad hoc vide tex. in. l. fin. in fi. ff. de sena. qui postea inde descendebãt dicebantur ex gẽte patricia. Sed postea imperatores aliquos excelsos viros sibi delegerũt quorũ cõsilijs vterent: quos tanq; imperatores patres patricij appellarunt. ita dicit tex. in. l. fi. C. de consulibus. lib. xij. ⁊ in. d. §. filiusfa. ⁊ sic habes quatuor exẽpla super illustriũ. ¶ Sed tu vltra omnes aduerte quõ predicti possunt superillustres censeri: ex quo cõsules, et similes vice regũ successerunt: nec amplius aliquid supra reges habuerũt: ⁊ tamen cõstat reges non esse superillustres: sed illustres tantum vt statim
6 dicam in sequenti membro. cogita qr multũ dubito. ¶ † Scdꝰ gradus est illustriũ: de quo habes tria exẽpla: pfectũ pretorio: prefectũ vrbis: ⁊ questorẽ: ⁊ ita supra, post senatores ⁊ cõsules, ponuntur tres tituli de istis ſm gl. in preallegatis locis. De prefectis ptorio habes in primo libro codicis duas rubricas: vnam de officio pfecti ptorio orientis vel illiri. nã in Asia que est maior pars mundi: qr est media, erant duo prefecti ptorio vice regum, quorum vnus appellabat prefec. ptorio illirici: alius pfec. ptorio oriẽtis. Est ẽt alia rubrica de offi. pfec. pto. affri. Jn europa aũt, in qua est Roma erat pfectus vrbis intra cẽtesimũ lapidem amplã habẽs potestatẽ. l. j. §. cũ vrbem. ff. de offi. pfec. vrb. Quarto erant questores. text. est melior de iure. l. si qñ. post medium. C. de appel. quorũ triplex reperit officiũ: ⁊ i primis duobus erunt illustres: vt per gl. magistrã. in verb. plebeios. l. j. ff. de offi. quest. ⁊ aliqd glo. in proemio institutionũ. in ver. exqstore: vbi etiã ponit qs sit exquestor: ⁊ que sit inter eos differentia. Postmodũ et quarto superadditũ est genus questorũ: in aut. de questo. diuersum a primis, cuius officiũ erat: vt pegrini existentes Rome pro causis vel negotijs expedirentur. Adde ẽt ꝙ Bald. post Odof. in. l. ij. C. de peti. bo. subla. li. x. declarat tres esse questores, vnus qui sedet ad latus principis. et iste est illustris: ⁊ ad officiũ eius pertinet se subscribere in rescriptis: ⁊ respondere viua voce aliqd imploratibus. Alius est questor prouincialis qui questũ a puincialibꝰ recipit id est tributorias functiones, vt in toto titulo. ff. de offi. questo. Alius questor erat q causas criminales audiebat. subdit ⁊ ibidẽ Bal. ꝙ ppositor cõ-
7 sistorij imperialis p tex. in. d. l. ij. † De illustribus potes hodie ponere quatuor bona exempla. nam reges ⁊ illustres sunt in. c. nouit. in verbo illustri regi Frãcorũ. de iudi. ⁊. c. nouit. iuncta suprascriptione. de offic. lega. nam equiparantur prefectis pretorio ſm Bar. in. l. omnes populi. in. iiij. q. j. q. principalis. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. l. j. in princ. ff. qd quisq; iur. cũ cõcor. de quibꝰ Alexã.
8 hic: in. xj. col. sed prefecti ptorio sunt illustres vt predixi. † Jtem cardinales sunt illustres ſm Bal. in. d. c. cum accessissent. ⁊ in. l. j. §. fi. ff. de offi. prefecti pto. no. idẽ Bald. in. l. ad similitudinem. in. ij. not. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ patet, qr cardinales equiparantur prefectis preto. qui sunt illustres scdm glo. in. l. j. §. fi. in verbo iudicaturos. ff. de offi. prefec. preto. et in glo. in. l. episcopale. C. de epis. audi. Sed in contrarium ob. text. in. c. ij. de offic. legati lib. vj. vbi cardinales legati pape equiparantur procõsulibus. sed proconsules non sunt illustres sed spectabiles tantũ. vt. j. dicã. igitur ⁊c. Oportet dicere ꝙ cardinales quãdo sunt ad latus pape tunc censent illustres per text. in. l. prima. C. de propositis laborum. li. xij. in ver. quos lateris nostri comitatꝰ illustrat. si aũt cardinales e latere mittentur extra in legatione, tunc equiparantur proprie procõsulibus. ita loquit tex. in. d. c. ij. ⁊ tunc non sunt illustres. ita declarat Bar. in rub. ff. de offi. procõsu. ⁊ legati, sequit do. Alex. hic, facit simile. nam consules erant superillustres vt pdixi. ⁊ tñ proconsules qui mittebantur ad prouincias remotas: licet eligerent ex consulibꝰ vt declarat glo. in. l. j. ff. de offi. psi. tamen nõ erãt superillustres sed spectabiles tm. vt. j. statim dicã. Durũ tñ videt ꝙ cardinalis quando est legatus pape: ⁊ sic papã representat sit minoris ordinis quã qñ est circa la-
9 tus pape. cogita. † Tertio patriarche sunt illustres qr redacti sunt ad instar regũ. ex quo multas puincias regunt. ita Bal. in
10 l. j. §. j. ff. de offi. pfe. pto. ¶ † Quarto cõsiliarij pricipũ sunt illustres. vt. l. qsquis. in verbo virorũ illustriũ. C. ad legẽ iul. maie. ⁊ ibi Ang. expresse no. ꝙ oẽs consiliarij cõsistorij principis intelligunt eẽ illustres. ⁊ ideo infert qr Carolus princeps assumpsit
11 Bar. i suũ cõsiliariũ ⁊ fecit eũ illustrẽ. ¶ † Quintũ exẽplũ videret esse in doctore qui legit publice annis. xx. nã efficit illustris ſm Bar. ⁊ Bal. s. in proemio ffor. in prin. per tex. in. l. j. in fi. vbi

episcopus patiebat. ⁊ ita late firmat do. Abb. in.c.ij. de maio. ⁊ obe. ⁊ in.c. literas. in.v.col. de resti. spo. ⁊ in.c. pposuisti.i.iiij.col. de cōces. preben. et in.c. ecclesia sancte Marie. de cōsti. do. Car. in repe.c. perpēdimus. in prin. de sen. excō. Lud. ro. in.l. si vero. §. de viro. in.vij. fallen. ff. sol. ma. ⁊ in signis suis, etiā de episcopo adde do. Abb. in.c. significasti. ad fi. de foro cōpe. limitat, nisi iudex ecclesiasticus vellet delegare laico vniuersalē iurisdictionē nō posset sicut nō pōt eū cōstituere vicariū. tex. est in.c. in noua. ver. indecorū. xvij.q.vij. facit bon⁹ tex. in.l.j. ⁊ qō ibi Bar. C. de prepo. agē. in reb⁹. li.xij. ⁊ quod p illū text. decidit not. Bal. in.l.
9 parabolā. circa fi. C. de epis. ⁊ cle. ¶ † Tertio quero an frēs mendicātes possint eē delegati apostolici. Breuiter dic q sic si sunt in dignitate, puta priores, vel guardiani vel ministri, ita tenet do. Abb. in.c. cum olim. de maio. ⁊ obe. Gemi. in. c. nullus. in.ij.
10 colū. de elec. in.vj. vbi ponderat ibi glo. in verbo prelatura. † q
a guardianus fratrum[a] minorum ⁊ priores mendicantiū. dicunt habere dignitatem: ⁊ sic possunt dari delegati ab apostolica sede: intellige tantum ⁊ declara vt per text. in cle. ⁊ si principalis. de rescrip. et adde qō not. glo. in cle.j. in verbo prelatum. de ele.
11 quam ibi multū no. do. Cardi. florē. in.x.q. † Quomodo autem diffiniatur delegatus. vide Hostien. in summa eo. tit. ⁊ Spec. in ti. eo. in prin. ⁊ cano. in rub. de offi. deleg. Bal. in.l. ⁊ quia.j. ti.ij. ⁊ do. Alex. hic: vbi etiam late per eum. que differentia sit inter delegatum, vice gerentē, seu vicarium. ⁊ quare in rubrica dictū sit de officio non de iurisdictione: ponunt canoniste in rubri. extra eodem, ⁊ qō ponit Bal. in.l.j. C. de ope. liber.

[a] ¶ Guardianus fratrū. Adde Feli. in.c. cū olī. in.j. colū. de ma. ⁊ obe.

1 ☞ Magistratuum sunt quinq ordines.
2 An illustrissimus ⁊ superillustris idem importent.
3 Papa ⁊ imperator sunt superillustres.
4 Superillustris non est dignitas sed culmen dignitatum.
5 Senatores ɔsules ⁊ dictatores ⁊ patricij an dicat supillustres.
6 Qui dicantur illustres.
7 Reges dicuntur illustres.
8 Cardinales dicunt illustres.
9 Patriarche sunt illustres.
10 Consiliarij principum sunt illustres.
11 Doctor qui legit publice per.xx. annos efficitur illustris.
12 Licet doctor cōductus ad legendum non possit substitutū ponere, tamen qui legit per annos.xx. poterit.
13 Quis sit effectus illustrium.
14 Pretores qui dicantur.
15 Pretor dicitur spectabilis.
16 Episcopi licet nō sunt illustres tamen sunt similes illustribus.
17 Capitanei guerre qui per papā vel imperatorē mittūtur, vltra mare, quo ad dignitatem sunt pares proconsulibus.
18 Quis sit preses, ⁊ in quo differat a proconsule.
19 Hodie abbates ⁊ alij hñtes terras ⁊ iurisdictio. sunt vice p̄sidū.
20 Qui dicantur memoriales.
21 Preses morabatur in vnaquaq prouincia in ciuitate principali que vocabatur metropolitana.
22 Metropolis vnde dicatur.
23 Hodie vnaqueq ciuitas Italie habet vim prouincie.
24 Omnis iurisdictio ⁊ quelibet eius species erat penes po. rom.
25 Que autem sint reseruata soli pape.
26 Omnia que tribuunt specialiter ⁊ in puilegiū maioribus magistratibus ⁊ clarissimis supra alijs delegare non possunt.
27 Dictio ceteri, est relatiua similium.
28 Cause meri vel mixti imperij delegari non possunt.
29 An vbi est electa industria persone, possit fieri delegatio.
30 Per hec verba ī rescripto principis posita, p te cognoscas, nō intelligitur electa industria persone.
31 Confessio extraiudicialis geminata ex interuallo, facit idem.
32 Ad hoc vt duo actus consuetudinē inducant, requirit q fiant ex internallo.
33 Ex trina solutione probatur quem semper retro soluisse.
34 Hec verba, sint ⁊ habeantur pro ciuibus, propter geminationē important veritatem.
35 Delegatus a lege ciuili non potest causas mixti vel meri imperij subdelegare.
36 Argumentum a contrario, est validum in lege.
37 Non est licitum argumentū a contrario, per quod induceretur correctio legum.
38 In constitutionibus feudorum non habet locū argumentum a contrario sensu.
39 Argumentum a cōtrario, habet locum in contractibus bonefidei ⁊ stricti iuris.
40 An argumētū a ɔtrario, habeat locum in legibus statutarijs.
41 Vbi est statutum, q statuta intelligantur ad literam cessat, argumentum a contrario.
41 Sub simplicibus non comprehenditur mixtus in statutis.
42 In statuto non debet sumi argumentum a contrario quando per hoc statuentes inciderent in penam.
43 Argumentum a contrario non habet locum in testibus quando per hoc incideret in aliquam falsitatem.
44 Si testis dicat anteq̄ titius reuerteretur ad domum ad prandium filius suus occidit caium, q dictū eius non reddit falsum, si illa die nunq̄ sit reuersurus domum.
45 Testis non deponens falsum super principali sed super accessorijs non tenetur de falso.
46 Dicens se occidere caium anteq̄ reuertatur domum ad prandium in presentia testium, qui caius reperitur occisus, non propterea probatur contra eum.
47 Argumentum a contrario non habet locum in statutis ad corrigendum ius commune.
48 Taxatiua tantū, nunq̄ excludit si induceret legum correctio.
49 Si statutum est, q minor.xx. annis nō possit se obligare sine certa solennitate, non potest sumi argumētum a contrario vt post illam etatem se possit obligare.
50 Si statutum nihil operatur in sensu directo, potest sumi argumentum a contrario etiam ad correctionem iuris communis.
51 Statutum q nō stantibus masculis femine succedant, sumitur argumentū a contrario, q stantibus femine non succedant.
52 Non debet assumi argumentum a contrario quando resultat prauus intellectus.
53 In correctorijs licitum est arguere ⁊ extendere quādo per hoc reditur ad ius commune.
54 Argumentū a contrario habet locum in vltimis volūtatibus.
55 Argumentū a contrario habet locum in rescriptis.
56 Argumentum a contrario habet locum in sententijs.
57 Argumentū a contrario habet locum in mandatis.
58 Cause meri vel mixti imperij possunt ex causa absentie delegari.
59 An stetur assertioni delegantis dicentis se delegare omnē causam necessarie absentie.
60 Notarij ⁊ alij officiales possunt alios subrogare ex causa.
61 Cessante causa delegationis, cessat delegatio.
62 Cause meri vel mixti imperij non possunt per ordinarium nec generaliter nec specialiter delegari.
63 Nunquid delegatus principis possit causam meri vel mixti imperij sibi delegatam, puta homicidij, alteri subdelegare.
64 Quando.l. generalis aliquid principaliter inducit super actu iam disposito: tunc bene intelligitur generaliter, nec restringitur de habilitate.
65 Cause que cōpetūt maioribus magistratibus et spectabilibus: non competunt alijs inferioribus.
66 Datio tutoris de iure.ff. non competebat iure magistratus.
67 Hodie si facultates populi sunt infra. cccc. aureos, datio tutoris competit cuilibet magistratui.
68 Licet preses possit delegare, tamen non potest loci conseruatores constituere.
69 Dictio si: potest capi tribus modis.
70 Quod cause meri iperij ex causa necessarie absentie possint delegari, intelligitur quo ad cognitionem, non tamen quo ad diffinitionem.
71 Quādo mora est periculum allatura, receditur a regulis iuris communis.
72 Sententia lata nō visa relatione nuntij est nulla: est verum nisi periculum esset in mora.
73 Iudex a cuius grauamine fuit appellatū, potest procedere nō citato amplius appellante, nisi a superiore inhibeatur, tamen si quis timet ne contra ius ad tormenta ponatur ⁊ appellet: confessio postea sequuta erit ipso iure nulla.
74 An vicerector gaudeat eisdem priuilegijs quibus rector.
75 Necessitas non habet legem.
76 Que specialiter non possunt concedi, non veniunt in generali concessione.
77 Delegatus sicut potest delegare causas meri et mixti imperij ex causa absentie necessaria, ita propter infirmitatem.
78 Notarius viuens, non potest facere q alius ex protocollis suis extrahat instrumentū, nisi longo impedimento occupatus.
79 Sicut snia lata ɔtra absentem est nulla, ita lata cōtra infirmū.
80 Licitum est argumentum ex identitate rationis, in causis excepuatis a regula.
81 Dictiones taxatiue nunq̄ excludunt casus similes.
82 Statutū permittens per dictionem taxatiuam aliquas tantum exceptiones opponi ⁊ non alias: nō intelligitur excludere similes expressis.
83 Ordinarius potest causas meri imperij delegare nō solū propter infirmitatem suam, sed etiam suorum.
84 Ordinarius si sit recusat⁹ suspectus: ⁊ postea supueniat infirmitas non

tas non poterit delegare causas meri imperij.
85 An propter multitudinẽ causarum,possit ordinarius delegare causas meri imperij.
86 Quãdo delegatus ex causa necessaria absentie delegauit, eo re uerso expeditum est delegationem finiri.

Uecūqꝫ. Bal. in recollectis antiquis vt refert Mar.lau.sic exordi tur.qđ oẽs philosophi naturales nõ potuissent elegãtiorẽ ⁊ meliorẽ tex. cõponere.⁊ qđ plenus
1 est iste tex.difficultatibus. ¶ † Ad euidẽtiam pmitte ẽm Bar.ꝙ magistratuū qnqꝫ sunt ordi nes supillustres:illustres:spectabiles:clarissimi ⁊ infimi. lꝫ glo. hic in verb.tribuant: enumeret nisi quatuor species. ita glo.in aut.vt ab illustribus.⁊ q super eos sunt.⁊ glo.in.§.in summa,in sti de iniur.⁊ in.l.q indignus.ff.de sena.gl.⁊ Ange.in.l. precipi mus.in prin.C.de appel.⁊ q sint isti declarãt Spe. ⁊ Jo.an.i tit. de iuris.om.iudi.Ang.⁊.d.Alex.i rub.j.de iuris.om.iudi.Albe. de rosa.in.l.imperiū.in.xiiij.col.⁊ seq.ff.de iuris.om.iud. Bald.i c.cū accessissent.in.iiij.col.de cõsti.do.Mar.lau.in.d.l.imperiū. in penul.char.⁊ melius in trac.de principi.sub rubri.de princi.⁊ plenius sub rub.de condi.⁊ docto.hic in gl.in verb.tribuantur. Ego vltra alios intẽdo hãc materiã magistratuū accurate ex
2 pedire. ¶ † In primis quero an illustrissimus ⁊ supillustris idẽ importẽt:pro certo videret dicendū ꝙ sic.sed ob.text.in.§.illo. in ver.illustrissimã prefecturã.in aut.de app.⁊ intra que tempo ra.vbi prefectus dicit illustrissimus: et tñ nemo prefectus dicit illustris:vt patet ex.j.dicẽdis.cogita sup hoc:qr non inuenio ab
3 alio tactū. ¶ † Nunc q̃renda sunt exẽpla cuiuslibet gradus ma gistratuū.Primus gradus est supillustriū.Bar. ⁊ Ludo.rom. hic ponūt duo exẽpla.s.in papa ⁊ imperatore.idẽ tenet Spe. in d.titu.de iuris.om.iudi.glo.⁊ Ang.in.d.l.precipimus.in princi. Jmo.⁊.d.Abb.i.c.solite.de maio.et obe.Bal.i.c.cū accessissent. vbi formalit dicit,ꝙ imperator est supillustris : reges illustres duces ⁊ comites spectabiles,presides prouinciarū sunt clarissi mi.Et arguẽdo de similibus ad similia, in ecclesia dei papa est superillustris: cardinales sunt illustres:episcopi spectabiles q vero mittunt ad regendã prouinciã sunt clarissimi.subdit tamẽ
4 Bal.posse dici † ꝙ supillustris nõ est dignitas sed culmẽ digni tatis. Paucis cõclude,ꝙ papa ⁊ imperator sunt supra hos gra dus,sicut et supra oĩa iura.c.cūcta per mundū.ix.q.iij.c.propo suit.de conces.pben.⁊ ideo non debent enumerari in istis gradi bus.vt patet in aut.vt ab illustribus ⁊ qui supra eo.sunt. Nã vt dicit Ang.in rub.j.de iuris.om.iudi.papa ⁊ imperator sunt fon tes a quibus magistratus tanqꝫ riuuli descendunt. adde Bald. in.c.j.in prin.in.j.nota.qs dicitur dux.vbi p illum tex. no.ꝙ oẽs dignitates a principe profluūt tanqꝫ a fonte:⁊ ꝙ in eo sunt oẽs dignitates,⁊ ꝙ papa ⁊ imperator non sint in numero superillu striū tenent Rapha.fulg.⁊ latius do.Alex.hic:in.x.⁊.xj.colum. Joan.an.in addi.Spe.vbi reprobat Spe.in tit.de iuris. om.iu di.Cy.in.l.fi. vbi sena.vel claris.Albe.in.d.l.imperiū.in. iiij.col. ⁊ seq.do.Alex.in rub.j.de iuris.om.iud.ad fi.nec obst.tex.in.c.so lite.de maio.⁊ obe.iuncta suprascriptiõe.vbi imperator appel latur illustris.responde qa loquit in imperatore grecorū q non est verus ⁊ vniuersalis imperator.vt no.glo.⁊ docto.in.c. vene rabilẽ.in vbo germanos.de elec.⁊ in.c.in apibus.vij.q.j.⁊ in.c.si
5 imperator.xcvj.dist. ¶ † Pone ergo quatuor exẽpra scꝫ senato res,vt.l.fina.ff.de sena. Consules dictatores ⁊ patricios. l.fi.C. de cõsulibus.lib.xij.§.filiussa.insti.qui.mo.ius pa.po.sol.Sena tores a romulo institutos ꝯstat,qui ex ciuibus ⁊ quidẽ primori bus,centum numero elegit.l.fi. C.de peti.here.quos ob etatem senatores appellauit vt p Archidi. xvj.q.j.in.c.senatus. Jnno. et alij in.c.cum. J et.A.de re iudi.penes senatores semp totius reipub. romane summa residet, vt nec reges nec dictatores in consulto senatu quicqꝫ possent:eorū potestas maior erat qꝫ pre fectorū pretorio.patet,qr poterant restituere fame.l.j.§. de qua re.ff.de postu.poterãt concedere licentiam extrahendi aquã de flumine publico,sicut ⁊ imperator põt.l.quominus.ff.de flumi nibus.poterãt ⁊ legẽ generalẽ condere.l.nõ ambigit.ff. de legi. ideo merito superillustres dicunt. ¶ Scđm exemplū est de cõ sulibus.a pricipio vrbẽ romanã sub noie regū rectã liquet vsqꝫ ad Tarquiniū superbū quo e regno eiecto autore bruto ob vio latã Lucretiã:⁊ sic post expulsos reges,creati fuerūt duo cõsu les,vice regis,qui a cõsulendo dicti sunt,eo ꝙ haberent cõsule re quicquid de repub.esset.l.ij.§.exactis.ff.de orig.iur. Jsti do mi rempub. gubernabant:foris aūt bella in creditã sibi prouin ciam exercebãt, nihil a regibus iminutū habentes, nisi ꝙ eorū magistratus nõ erat perpetuus vt regū:sed annuus. ¶ Dicta tor tremendus et summe potestatis magistratus fuit, cui in ca put cuiuslibet ciuis romani adnimaduersio data est:nec ab eo ad populū prouocabat.d.l. ij. §. populo deinde aucto.dictator appellatus,eo ꝙ dicto eius parẽdū esset : sed nunqꝫ nisi magno vrgẽte piculo creabat.nec vltra sextū mensem durabat. ¶ Pa tricios idẽ esse ꝙ senatores dicit Ange. de are.in.§. filiusfamil. institu.quib.mo.ius pa.po.sol.l.fi.ff.de sena. Sed obstat.d.§.fi liusfami.vbi senatoria dignitas non liberat a patria potestate: sed bene patriciatus:nisi capias large prout dicit gl.in. d.l.fi.§. fina.de se. ¶ Tu aduerte,ꝙ proprie a principio,patricij nuncu pati sunt,q ex primoribus centū patribus a romulo in senatum electis geniti sunt:vt clari scriptores attestantur:⁊ ad hoc vide tex.in.l.fin.in fi.ff.de sena.qui postea inde descendebãt diceban tur ex gẽte patricia. Sed postea imperatores aliquos excelsos viros sibi delegerūt quorū ꝯsilijs vterent: quos tanqꝫ impera tores patres patricij appellarunt.ita dicit tex.in.l.fi. C.de con sulibus.lib.xij.⁊ in. d.§.filiussa.⁊ sic habes quatuor exẽpla super illustriū. ¶ Sed tu vltra omnes aduerte qūo predicti possunt superillustres censeri:ex quo ꝯsules, et similes vice regū succes serunt:nec amplius aliquid supra reges habuerūt:⁊ tamen cõ stat reges non esse superillustres:sed illustres tantum vt statim
6 dicam in sequenti membro.cogita qr multū dubito. ¶ † Scđs gradus est illustriū:de quo habes tria exẽpla : pfectū pretorio: prefectū vrbis:⁊ questorẽ:⁊ ita supra,post senatores ⁊ ꝯsules,po nuntur tres tituli de istis ẽm gl.in preallegatis locis. De prefe ctis ptorio habes in primo libro codicis duas rubricas : vnam de officio pfecti ptorio orientis vel illiri. nã in Asia que est ma ior pars mundi:qr est media, erant duo prefecti ptorio vice re gum,quorum vnus appellabat prefec. ptorio illirici:alius pfec. ptorio oriẽtis.Est ẽt alia rubrica de offi.pfec.pto.affri. Jn euro pa aūt,in qua est Roma erat pfectus vrbis intra cẽtesimū lapi dem amplã habẽs potestatẽ.l.j.§. cū vrbem. ff. de offi.pfec. vrb. Quarto erant questores.text.est melior de iure.l.si qñ.post me dium. C.de appel.quorū triplex reperit officiū:⁊ i primis duo bus erunt illustres : vt per gl.magistrã.in verb.plebeios.l.j.ff. de offi.quest.⁊ aliqđ glo.in proemio institutionū.in ver. exq̃sto re:vbi etiã ponit qs sit exquestor:⁊ que sit inter eos differentia. Postmodū et quarto superadditū est genus questorū : in aut. de questo. diuersum a primis, cuius officiū erat:vt pegrini exi stentes Rome pro causis vel negotijs expedirentur. Adde ẽt ꝙ Bald.post Odof.in.l.ij.C.de peti.bo.subla.li.x. declarat tres esse questores,vnus qui sedet ad latus principis. et iste est illu stris:⁊ ad officiū eius pertinet se subscribere in rescriptis:⁊ re spondere viua voce aliqđ implorãtibus. Alius est questor pro uincialis qui questū a puincialib⁹ recipit id est tributorias fun ctiones,vt in toto titulo.ff.de offi.questo. Alius questor erat q causas criminales audiebat.subdit ⁊ ibidẽ Bal.ꝙ ppositor cõ
7 sistorij imperialis p tex.in.d.l.ij. † De illustribus potes hodie ponere quatuor bona exempla.nam reges ⁊ illustres sunt in.c. nouit.in verbo illustri regi Frãcorū.de iudi.⁊.c.nouit.iuncta su prascriptione.de offic.lega.nam equiparantur prefectis preto rio ẽm Bar.in.l.omnes populi.in.iiij.q.j.q.principalis.ff.de iu sti.⁊ iu.⁊ in.l.j.in princ.ff.qđ quisqꝫ iur.cū cõcor.de quib⁹ Alexã.
8 hic:in.xj.col.sed prefecti ptorio sunt illustres vt predixi. † Jtem cardinales sunt illustres ẽm Bal.in.d. c.cum accessissent. ⁊ in.l. j.§.fi.ff.de offi.prefecti pto.no. idẽ Bald.in.l. ad similitudinem. in.ij.not.C.de episco.⁊ cleri.⁊ patet,qr cardinales equiparantur prefectis preto.qui sunt illustres scđm glo.in.l.j.§.fi.in verbo iu dicaturos.ff.de offi.prefec.preto.et in glo. in.l. episcopale.C.de epis.audi.Sed in contrarium ob. text.in.c.ij. de offic.legati lib. vj.vbi cardinales legati pape equiparantur procõsulibus. sed proconsules non sunt illustres sed spectabiles tantū. vt.j.dicã. igitur ⁊c. Oportet dicere ꝙ cardinales quãdo sunt ad latus pa pe tunc censent illustres per text.in.l.prima.C.de propositis la borum.li.xij.in ver.quos lateris nostri comitat⁹ illustrat. si aūt cardinales e latere mittentur extra in legatione, tunc equipa rantur proprie procõsulibus.ita loquit tex.in.d.c. ij. ⁊ tunc non sunt illustres.ita declarat Bar.in rub.ff.de offi.procõsu.⁊ lega ti,sequit do.Alex.hic, facit simile.nam consules erant superillu stres vt pdixi.⁊ tñ proconsules qui mittebantur ad prouincias remotas:licet eligerent ex consulib⁹ vt declarat glo.in.l.j. ff.de offi.psi.tamen nõ erãt superillustres sed spectabiles tm.vt.j.sta tim dicã. Durū tñ videt ꝙ cardinalis quando est legatus pa pe:⁊ sic papã representat sit minoris ordinis quã qñ est circa la
9 tus pape.cogita. † Tertio patriarche sunt illustres qr redacti sunt ad instar regū.ex quo multas puincias regunt. ita Bal.in
10 l.j.§.j.ff.de offi. pfe.pto. ¶ † Quarto cõsiliarij pricipū sunt illu stres. vt.l.qsquis.in verbo virorū illustriū. C.ad legẽ iul. maie. ⁊ ibi Ang.expresse no.ꝙ oẽs consiliarij cõsistorij principis intel ligunt eẽ illustres.⁊ ideo infert qr Carolus princeps assumpsit
11 Bar.i suū cõsiliariū ⁊ fecit eū illustrẽ. ¶ † Quintū exẽplū vide ret esse in doctore qui legit publice annis.xx.nã efficit illustris ẽm Bar.⁊ Bal.ẽ.in proemio ffor.in prin.per tex. in.l.j. in fi.vbi

glo.C.de professo. q in vr.cōstā.lib.xij.Bar.in.l.ex eo.ff.de testa.
12 mili.⁊ in ꝓemio co.ad fi.prin.d.Abb.in.c. ꝑposuisti. de ꝓba.† ⁊
ex hoc dicit.d.And.siculus:in.c.fi. pe.char.ad fi.de offi. delega.
se inferre vnū qḋ est nouissimū et inauditū: ꝙ licet alias doctor
cōductus ad legendū,nō possit legere ꝑ substitutū.vt per Bar.
in.l.nemo est q nesciat.cū se.ff.de duo.reis. tñ si legisset.xx. an-
nis,posset postea legere per substitutū sicut illustris potest per
substitutū seruire.l.quisqꝫ.⁊ ibi Bal.C.de epis.⁊ cle.⁊.l.nullus q
nexu.C.de decur. lib.x.et ideo ſm eum Bal.in.d.l.quisqꝫ. dicit
ꝙ episcopꝰ cū sit illustris potest seruire per substitutū.Sed ad-
uerte licet cōiter ita teneatur ꝙ doctor qui.xx. annis publice le
gerit efficiat̃ illustris.tñ do.Alex.reprobat bono fundamento
⁊ mihi placet.nam talis doctor qui legit.xx. annis efficitur dux
⁊ comes.l.j.in fi.cum glo.C. de profes. q in vrbe Constantino.li.
xij.sed dux ⁊ comes nō est illustris:sed spectabilis tm̄. vt dicam
in sequenti gradu igitur ⁊c.⁊ ad dictam primā rubricā ffoꝝ vbi
doc.appellunt̃ illustres: respondet ſm Bart.ibi in.v.col.ꝙ ibi
ratione alterius dignitatis erant illustres.Et ꝑ hoc infertur ꝙ
illud dictū Barbatij nō est verū,quia fundamentū nō est bonū,
ꝙ doc.efficiant̃ illustres q annis.xx. legerint ⁊ minus est verum
ꝙ dicit de epo: quia nō est illustris sed tm̄ spectabilis vt. j.dicā:
nec Bal.in.l.quisquis.dicit,sed eū dicere refert.¶ Ego fortius
dico ꝙ doctor q legit.xx.annis bene efficit̃ dux ⁊ comes:nō pro-
prie,sed abusiue:ꝑ illud qḋ dicit Bal.in.c.j.quis dicatur dux vel
marchio.vbi notat, ꝙ ille dicitur proprie comes qui est inuesti-
tus de comitatu:ergo sine comitatu, nō dicitur proprie comes
sed abusiue, sicut ſm eū sunt comites sacri palatij, idē tenet do.
Abb.in.c.veniens.in.iij.no.de prescrip.⁊ in.c.legebat̃ de ma.et
13 obe.Car.in cle.ne romani.§.sane.in.vj.q.de ele.¶ † Circa pre-
dicta posset queri, qs sit effectus illustriū.Respōde, ꝙ vltra ex-
cellentiā dignitatis, multi notabiles effectus possunt in specie
a reperiri (Nā psone illustres[a] nō possunt esse i iudicio ꝑ se.sed ne
cessario debēt cōstituere ꝓcuratorē,alias puniunt̃ in amissione
cause.l.pe.⁊ aut.ibi posita.C.de ꝓcu.Itē psone illustres nō pos
sunt ducere vxorē sine interuētu dotaliū instrumētorū.§. qr ve-
ro dudū.in aut.vt liceat matri ⁊ auie.Itē persone illustres pos-
sunt pronūtiare snias ꝑ aliū ⁊ valēt.l.ij.C.de sen.ex breui.reci.c.
fi.de re iudi.in.vj.do.Abb.in.c.cū nos.in fi. de his que siūt a p̄-
la.sine cōsensu ca.¶ Tertius gradus est spectabilium.⁊ de hoc
sunt quatuor exēpla in ti.de offi.p̄to.⁊ tribꝰ ti.seq.vbi gl. in rub.
14 cuiuslibet tituli notat.¶ † Circa p̄tores sciendū est,ꝙ cū rome
primo ɔsules ius populo reddebāt:sed ꝓpter nimia īpedimēta
creati sunt ad hoc p̄tores q populo ius dicerēt,sic appellati: qr
autoritate populo p̄irēt.l.ij.§.deīde placuisset.⁊.§.se.ff.de ori.iu.
Numerū p̄torū rome ꝑ tp̄e variū habuit:vt ibi dr, postea ab ipe
ratore statutū fuit vt tres tm̄,habētes rome domicilium, essent
p̄tores.l.fi.C.de offi.p̄to. Pretores etiā edicta publica in albo
ꝓponebāt,ad supplēdū ⁊ corrigēdū in aliqbꝰ casibꝰ duritiē iu-
ris que postea dicta sunt viua vox iuris ciuilis:⁊ aliqua appro-
bata fuerūt:⁊ i leges publicas relata.l. ius ciuile. l. nā ⁊ ipsuz.⁊
l.ius pluribꝰ.ff.de iust.⁊ iu.Declarat notabilit̃ Bal.in rub.C.q
admitti.in.i.col.tales p̄tores ɔstat esse spectabiles. tex. est in.§.
similiqꝫ modo.i aut.de appel.quē allegat gl.in rub.ff. de of.p̄to.
in ɔ̄riū facit text.in.l.j.§.j.ff.de re.eoꝝ.vbi p̄tor dr clarissimus.
respōde,ꝙ cū sit spectabilis: et sic maioris dignitatis vtiqꝫ etiā
inferioris est.l.cū furti.ff.de in li.iur. Stat ergo cōclusio ꝙ p̄tor
15 dr spectabilis. † Ex hoc infert̃, ꝙ cū duces marchiones comi-
tes ⁊ ep̄i eqparent̃ ſm Bal.in.l.qnta.in prin.ff.de ver. obli.cum
suis ɔcord.etiā p̄dicti dicunt̃ spectabiles:vt est tex.in.l. si qñ.C.
de appell.in.l.raptores.C.de raptu virgī.in.§.fi.in aut. de app.
⁊ intra que tp̄a:declarat Bal.ī.c.cū accessissent.De comitibꝰ ꝙ
sint spectabiles est tex.in.d.§.similiqꝫ modo.in aut.de appel.Ex
istis etiā seqtur ꝙ cū ep̄i eqparent̃ p̄dictis qḋ sunt ꝓprie specta
biles:⁊ ita tenet Spe.in ti.de iur.om. iudi. Bal.in.d.c.cū acces-
sissent.⁊ fortiꝰ Bal.i.l.j.§.j.ff.de offi.p̄fe.p̄to.vbi tenēt ꝙ nō solū
ep̄i:sed etiā archiep̄i sunt spectabiles sicut et comites. Sed ad-
uerte qr idē Bal.i addi.Spe.i ti.de iuris.om.iu. in v̄bo supillu-
stres:tenet ꝙ imo comes ēt dicat̃ illustris:⁊ etiā ep̄s:qḋ etiā fir-
mat.d.Ant.de bu.in.c.tue.in fi.de ꝓcur.Idē tenet Bal.in.l.nul
lus q nexu.C.de decur.lib.x.vbi notat ꝙ executor vltime volun
tatis,nō possit istā executionē alteri cōmittere: fallit in episco-
po qui est illustris:vt.l.ad similitudinē.C.de epis.⁊ cler.ita ibi di
cit Bal.⁊ cōfirmat̃ ꝑ illud ꝙ volunt gl.in.l.episcopali.C.de epi.
audi.⁊ glo.in.l.j.in fi.ff.de offi.prefe. preto.que dicūt ꝙ episcopi
equiparant̃ prefectis pretorio:sed prefecti p̄torio sunt illustres:
vt predixi.igitur ⁊c.facit ⁊ scḋo, quia episcopi dicunt̃ summi sa-
b cerdotes.c.j.de sacra vnctiōe.⁊ cardinales nō habēt[b] maiorem
dignitatem:sed maius officiū ſm Bart.in.l.j.§. si quis. in.j.col.
ff.de appel.d.Abb.in.c.ecclesia vestra.vlti.i pe.⁊ vlti.col.de elec.
⁊ in.c.ij.de cle.non resi.⁊ est glo.sing.in.c.quanqꝫ. in gl. fi.in.ij.q.

a ¶ Persone illustres. Addē Spe.ti.de actore.in v̄. itē illustris. idem Spe.ti.d iurisd.om.iu.ꝑ totū.Feli.i.c.pastoralis.in p̄n.de offi.deleg.

b ¶ Cardinales nō hn̄t. Addē Cald.ɔsi.j.i tit.de trāsla.p̄la.

c ¶ Episcopus est maior. Addē gl.i.c.leg.xcij.di.doc.in.c.gn̄alr.xvj.q.j.Abb.in c.ꝙ sup his.de fi.instru.Jo.mo.i.c.sup eo.d be re.li.vj.barba.i trac.de p̄stātia cardinalium.

c vij.q̄ dicit ꝙ episcopus est maior[c] dignitate presbytero cardina
li:facit tex.in.c.si abbate.de elec.in.vi. Propterea nō sine causa
16 Bal.in.l.ad similitudinē.C.de epi.⁊ cler.tenuit † ꝙ licet episcopi
non sint illustres:tñ sunt similes illustribus.adde tex.in. c.fin.in
verbo ad instar illustriū de re iudi.in.vj.Quis aūt dicatur dux
comes ⁊ marchio:ponit̃ in.c.j.ti.quis dicat̃ dux. ⁊ in.c.j. de feu.
mar.gl.⁊ doc.in.c.fundamēta.§. ꝓinde. in v̄bo marchio. de ele.
lib.vj.Bar.in cōsi.inci.quidā capitaneus.Alios tres magistra
tus q sint habes clare in titulis suis de ꝓcōsulibꝰ: q sint et qua-
17 re sic dicant̃ declarat gl.ī.l.j.ff.de offi.presi. † Alibi no.Bart.in
l.ij.ꝑ illū tex.C.de comiti.rei mili.li.xij. ꝙ capitanei guerre qui
per papā vel prīcipē mittunt̃ vltra mare quo ad dignitatē sunt
pares procōsulibus.Itē predictis comitibus ⁊ similibus equi-
parant̃ q a papa vel imperatore deputant̃ ad custodiam ciuita
tum:ita Bar.in.l.ij.C.de comitibus rei mili.lib.xij.Itē ⁊ medi-
cus pape vel principis eadē dignitate qua comites fruunt̃ ſm
Bar.in.l.j.C.de comiti.⁊ archiatris.li.xij. ¶ Quartus gradus
est clarissimorū ⁊ de hoc habes duo exēpla.s.de offi. p̄si.⁊ de of.
18 procura.cesa.vt est gl.super vtraqꝫ rubri.† Quis aūt sit p̄ses,et
quid differat a procōsule:declarat gl.in.l.j.ff.de offi.presi.preses
enim mittebat̃ ad regendū prouinciā ⁊ habebat merū et mixtū
19 imperiū.l.illicitas.§.qui vniuersas.ff.de offi.presi.† Hodie ab-
bates ⁊ reliqui habentes terras et iurisdictionē vice presidum
sunt:⁊ sic sunt clarissimi ſm Bal.in.l.j.§.j.ff.de offic.prefe.preto.
similiter doctores legentes qui de iure habēt iurisdictionem in
scholares:vt est gl.in.§.penul.s.in proe.ffoꝝ sunt clarissimi.l.di
ui.ff.de iu.pa.¶ Aduerte etiā ꝙ comites rerū priuatarū, erant
duo:vnus qui stabat in prouincia:⁊ eius officiū erat capere bo-
na vacantia fisco incorporanda.l. si quando. C. de bo. va. lib.x.
Alius qui erat questor consistorij imperialis qui est illustris.in
l.ij.⁊ ibi declarat Bald. C.de peti.bo.subla.lib.x.adde.l.ꝓcura-
20 tor.⁊ ꝙ ibi declarat.C.de edē.† adde etiā quia quod memoria-
les erant quidam notarij curie:quorū scripture fides tantū ad-
hibebatur de rescriptis qui erant ad hoc deputati:ita dicit idē
Bal.in.d.l.ij.C.de peti.bo.subla.lib.x.ibidē etiam subdit ꝙ re-
periant̃ palatini qui licet habeāt nomen generale:tamen inter
dū assumunt̃ pro illis officialibus qui sunt deputati ad exequē-
das causas delatas in fisco.l.ij.C.de dela.lib.x.⁊.l. si vacātia. C.
de bo.vacan.eo.lib.Interdū assumunt̃ pro illis ad quorum offi
cium pertinet facere rescripta redigi in publicam formam:⁊ ita
accipitur in.d.l.ij.C.de peti.bo.subla.lib.x.⁊ ibi Bal. ¶ Quin-
tus ⁊ vltimus gradus est eorū qui infimi sunt magistratus.de
quibus habes duos vltimos titulos in primo lib.C.in ti.de de-
21 fenso.ciui.⁊ de magistratibus municipalibus. † In vnaquaqꝫ
prouincia vt dixi preses morabat̃ in ciuitate principali,que ap-
pellabatur metropolitana:hodie appellatur archiepiscopalis:
22 † ⁊ vnde dicatur metropolis: est text.in.c. cleros.xxi. di.tangit
glo.in.l.si quis duas.§.deest aūt. vbi Nico.de neapo.ff.de excu.
tu.⁊ plenius Bar.in.l.j.C.de metropo.berito.li.xi.⁊ iste p̄ses ha
bebat omnē iurisdictionē.In † vnaquaqꝫ ciuitate constituebat̃
magistratus,qui vocabat̃ defensor ciuitatis qui solum poterat
cognoscere in causis ciuilibus a trecentū auris infra. §. ⁊ iudi-
care.in aut.de defenso.ciui. Itē poterāt prebere autoritatē sup
insinuatione testamētorū ⁊ similibus.Magistratus municipa-
les:et sic magistratus villarū poterant solū cognoscere in cau-
sis ciuilibus infimis puta a. xx. florenis.j. ne villa cogeret̃ pro
23 quacunqꝫ minima causa adire p̄sidē. † sed hodie vnaquaqꝫ ciui
tas Italie,habet vim prouincie.gl.est reputata singu. in.c.fi.C.
de p̄scri.longi tēpo.ideo hodie defensores ciuitatū,quos appel-
lamus potestates,equiparant̃ p̄sidibꝰ ꝓuincie ſm Jo.an.in ad-
di.Specu.ti.de iuris.om.iudi.in.j.col.in fi.Ang.in.l.j.§. solet.ff.
quādo appel.sit.⁊ sic hodie defensores ciuitatū habent merum
⁊ mixtū imperiū.sicut olim presides, post pacem cōstantie,⁊ ali-
que propter prescriptionē.iuxta glo.in.§.iusiurandū. in aut.de
defen.ciui.⁊ ideo ista.l.in scḋa regula nō ꝓcederet hodie in de-
fensoribus ciuitatū ſm gl.in.d.§.⁊ iudicare,quia hodie non cen
sentur de minimis magistratibꝰ.⁊ ita remanēt declarati quinqꝫ
24 ordines magistratuū.¶ † Scḋo propius ad tex. ad euidētiam
premitte, ꝙ omnis iurisdictio,⁊ quelibet eius species, erant pe
nes populū romanū.sed a populo romano translate sunt in im-
perato.l.j.ff.de cōsti.prin.declarat Bar.in.l.imperiū.in. iij.col.
j.de iurisdi.om.iudi.sed quia impossibile erat ꝙ imperator vni
uersas causas per totū mundum expediret: ideo cōmunicauit
cum alijs magistribus.quasdam enim causas concessit maiori-
bus magistratibus.nā quod de causis criminalibus ⁊ alijs me
ri ⁊ mixti imperij cognoscerent.solum concessit existentibus in
quatuor primis gradibus magistratuum tanquam maioribus,
⁊ super hoc facte sunt varie leges,senatuscōsulta, ⁊ constitutio-
nes principum. patet in.l. illicitas. §. qui vniuersas.ff. de offici.
presi.Quasdam vero causas cōcessit imperator et cōmunicauit
cum oībus

reservata soli principi

cũ oĩbus magistratibus etiã īfimis: vt de illis, glibet magistratus posset cognoscere: quedã vero sibi reseruauit princeps in signum cuiusdã superioritatis q̃ noluit generaliter cõmunicare cũ aliquo alio magistratu. vt est cõdere legẽ generalẽ. l. fi. C. de legi. cõcedere veniã etatis. l. ij. de his q veniam eta. impe. cõcedere ius aureorũ annulorũ. l. ij. C. de iure aur. annu. itẽ legitimare[a]. §. fi. in auth. q. mo. natu. effi. legi. per venerabilẽ. q filij sint legi. itẽ creare notarios[b]. c. cum. P. tabellio. vbi p Inno. de fide instru. et generaliter q̃ sint illa enumerat Bald. xv. in d. l. imperiũ. in ij. col. vbi etiã Albe. circa. xiij. col. aliqua enumerat, & ibidem Lud. ro. & Bald. in l. j. C. de iure aureo. annu. tex. in. c. j. que

25 sint regalia. & ibi Bald. † Que aũt sint reseruata soli pape enumerat gl. in. c. quod trãslationẽ. de offi. leg. & in. c. sicut iniurie. de exces. prela. Bal. in. l. rescripta. de preci. impe. off. & plenius Spec. in ti. de offic. leg. §. nũc dicendũ. per totũ. ¶ Tertio p̃mitte fm Pau. de ca. & do. Alex. hic: post Bar. & nõ fuerunt memores qd istud totũ ponit gl. in. §. iusiurandũ. in verbo iurisdictio. in auth. de defenso. ciui. quod iurisdictio est nomen generale. nã diffinitur quod est potestas de publico &c. fm gl. ibi: & in. l. j. ff. tit. ij. & id sub se cõtinet oẽs tres species. s. merũ imperiũ: mixtũ, et simplicem iurisdictionẽ. et hoc placet hic in tex. ibi iurisdictionẽ suã mandant. vbi verb. iurisdictionem capitur pro mero et mixto imperio. vt ibi gl. parua no. ¶ Quid aũt sit merum imperiũ, mixtũ, & simplex iurisdictio: & qui sint gradus cuiusq, ponit Bar. in d. l. imperiũ, vbi dicã. Nũc in ista. l. ponunt due regule q ea que specialiter tributa sunt maioribus magistratibus, ita qd minoribus denegant: nõ possunt delegari. sed que ɔcessa sunt cuilibet magistratui, bene possunt delegari. ¶ Istis sic premissis venio ad ipsam legẽ, quã diuido in quinq partes. vt per Bar. & alios hic: & est cõmunis diuisio: licet Fulg. diuidat in octo. Et põdera vnũ subtiliter in tex. quod nõ inuenio ab alio ponderatũ: qd oĩa exẽpla posita in tex. sunt de mero imperio tantũ: quia tendunt ad vindictã publicã. vt patet. ff. ad le. iul. de adul. & de vi. et in causa dñi occisi per seruos suos: & de mixto imperio qd expedit ad priuatam vtilitatẽ. in tex. nullũ exemplũ. & ex hoc cõsiderabam posse verificari intellectũ Gui. de suza. ad hanc. l. nõ hic. sed in l. j. & in. l. imperium. ff. titu. ij. & simpliciter refert Jo. and. in addi. Spe. in tit. de iurisdi. om. iudi. in addi. inci. hic posuit sub mero, vbi dixi q prima regula negatiua huius. l. solũ procedit in mero imperio: illud enim q non potest delegari: quia illud est specialiter attributũ alicui maiori magistratui, vel p legẽ vel senatuscõsulta, vel cõstitutiones principũ: sed de causis mixti imperij. nõ loquit prima regula, sed secũda, q cause mixti imperij cõpetũt magistratui: eo ipso q est magistratus, et de his loquitur secũda regula legis. ibi que vero iure magistratus &c. nã scdm enim cause mixti imperij possunt delegari propter publicas occupationes. l. imperiũ. in fi. ff. ti. ij. nisi in tribus casibus: in causa tutele: de qua dicit in glo. in verbo possunt, & in causa missionis in possessionẽ: quia illa participat etiã de mero imperio. l. iubere. ff. tit. ij. & vbi requiritur decretũ iudicis. l. cum his. §. nec mandate. ff. de trãsa. sed cause meri imperij etiã propter occupationes delegari nõ possunt. Addo q istũ intellectũ sibi adscribit: & tenet Rayn. hic: put refert & simpliciter sequit Albe. hic: in. ij. col. in fi. istũ intellectũ late sequit Albe. in d. l. imperiũ. i. xxxi. col. ver. d. Guid. dicit q glo. hic nam vltra eũ vt dixi multũ applaudent exẽpla tex. que oĩa sunt meri imperij: et licet ipsi nõ dicant ante eos: ista fuit opi. Pla. q cause mixti imperij possint delegari, quã opi. gl. reprobat in d. l. imperiũ. in verbo mixtũ. circa fi. sed istum intellectũ reprobat Alex. an. hic: in. xvij. col. licet de predictis mẽtionẽ nõ faciat, maxime per. l. ij. ver. q nõ ita. C. de ped. iud. & per vnũ qd stringit alijs omissis: nam fm Guid. cause mixti imperij[c] possunt delegari interueniẽte occupatione aliarum causarũ, ergo si ver. que vero, loqueret de causis mixti imperij: vt dicit ipse esset necesse dicere q hic aderant alie publice occupationes: q esset diuinare & restringere tex. ego etiã ne cõmunes sñie cõfundãtur: intelligo primã regulã, nõ solum de causis meri imperij: sed etiã mixti. Et respondeo qd exẽpla declarant: sed nõ restringũt regulã. l. j. §. labeo. ff. de aqua quoti. & esti. l. dãni infec. in prin. ff. de dã. infe. Alius ẽt fuit intellectus Fulg. h: de quo dicã in gl. h. d. fm cõem itellectũ: cause q̃ specialiter & in priuilegiũ cõpetũt solũ maioribus magistratibus & infimis denegãtur, put sunt cause criminales & alie cause meri vel mixti iperij, nõ veniũt in generali delegatiõe: nec etiã possunt specialit delegari. nisi ex cã necessarie absẽtie: sed ille cause q̃ cõpetũt cuilibet magistratui ẽt minimo, put sunt cãe leues put sunt simpli-

26 cis iurisdic. hñ pñt delegari: h. d. vsq ad. §. q mandatã. ¶ † No. ex principio regulã negatiuã q oĩa que tribuunt specialiter et in puilegiũ maioribus magistratibus & clarissimis. s. alijs delegare nõ possunt. Pro itellectu huius regule pondero q alibi do. Alex. & do. Ant. de alex. in. l. a iudice. C. de iud. reprobat vnã cõ-

munẽ decisionẽ, quã dicũt eẽ expressam ɔ regulã huius. l. nã cõmunis sñia est legistarũ & canonistarũ, q ordinarius puta ptor vel potestas põt delegare cãm, & delegato dare potestatẽ subdelegãdi. ita cõcludũt Cy. Ray. Gui. Bal. Sali. & Fulg. in d. l. a iudice. & gl. ordi. p plures rationes in. c. is cui. in gl. fi. ff. de offi. dele. lib. vj. Bart. in. l. more. ff. tit. ij. & ibi Fulg. dicit q ista opi. cõis intrepide est tenẽda. eã tenet Panor. i. c. cũ bertold. de re iud. Imo. in cle. j. de offi. dele. vbi dicit istã esse cõem opi. Bar. in. l. solet. ff. tit. ij. & Alex. met ita ɔsuluit dicẽs, q ita magis cõiter tenetur in cõsi. clvij. in. ij. volu. incip. viso instrumẽto donatiõis. i vlt. col. circa fi. nã fm do. Alex. & do. Ant. de Alex. ista cõis sñia cõfundit ineuitabili fundamẽto p regulã huius tex. hic eñ est regula, q quecũq specialit cõpetunt maioribus magistratibus alijs delegari nõ possunt. sed posse delegare cõpetit specialiter maioribus magistratibus, qbus lege vel senatuscõ. vel cõstitutione pncipũ tribuit. istud expsse dicit tex. in. l. cũ ptor. §. j. ff. de iu. ergo ista potestas specialiter cõcessa ordinarijs q possint delegare non dz posse cõcedi p eos suis delegatis, & p hoc idẽ tenet Car. in cle. ij. in. xij. q. de offi. dele. & Imo. sibi ɔtrius in. c. sup questionum. §. porro. & seq. de offi. dele. vbi do. Ant. & Panor. nihil audẽt firmare. & fuit sñia Spec. in tit. de iudi. d. §. ij. ver. sed nunqd delegatus. & tenuerunt multi antiq quos sequit Archi. in. c. quãuis. de offi. dele. in. vj. & sic iste pũctus videt multũ ambiguus: & eius veritas cõsistit in intellectu regule. l. nostre. Ego dico quod isti doct. errauerũt in intellectu. l. nostre: quia ista regula eos decepit, et probat ɔtrium: & sic pro cõi. nam ad hoc vt habeat locum prima regula due copulatiue requirunt, vt dicunt gl. nostre et omnes sequunt: primo q cause tribuant maioribus magistratibus. scdo q specialiter & in priuilegiũ, ita q minimis magistratibus denegent: nam si vnicuiq magistratui cõpetũt: tunc possunt delegari: sed ego habeo q ista potestas posse delegare nõ competit specialiter & in priuilegium maioribus ordinarijs: ita q inferioribus denegent: imo glibet etiã minimus magistratus dũmodo ordinarius põt delegare: ita dicit. d. l. cum ptor. §. j. v. ceteriq rome magistratus. ergo cõpetit iure cuiuslibet magi-

27 stratus. † Et si dicas q dictio ceteri: sit similiũ relatiua iuxta gl. in. l. si fugitiui. C. de ser. fugiti. & sic dictio ceteri intelligit de magistratibus similibus superioribus et sic q sunt etiam maiores. alias si omnibus magistratibus indistincte cõpeteret, frustra fuisset facta enumeratio precedẽtiũ. q ostendo ineuitabiliter q est falsum: q cum quilibet ordinarius etiã minimus habeat iurisdictionẽ a lege et iure pprio: ergo glibet minimus ordinarius potest delegare. ista regula. l. more. & l. & quia. ff. tit. ij. nam ibi dicit quicũq habet ordinariã iurisdictionẽ a. l. potest delegare, ergo posse delegare cõpetit cuilibet magistratui ordinario etiã minimo: ergo potestas delegandi cõpetit iure magistratus cuiuslibet. ergo contra eos sequitur q sumus in secũda regula huius tex. non in prima, & sic q iste tex. ineuitabiliter retorquetur cõtra eos: ergo est hic regula q quilibet ordinarius potest delegare cum potestate subdelegandi. & ideo do. Alex. in d. l. more. in. xi. col. j. titu. ij. emendauit errorẽ suum & tenuit cum cõmu-

28 ni. Et circa primã regulam huius. l. considera multum propter d. l. cũ pretor. §. j. iũcta regula. d. l. more. & l. & quia. ff. ti. ¶ † No. scdo in effectu regulam, q cause meri vel mixti imperij delegari nõ possunt. facit. l. solet. in princi. ɔ. de offi. procon. & in. l. nemo potest. de reg. iur. & in. l. ij. C. de ped. iud. ratio est, qa pp̃ter magnitudinẽ causarũ, & dignitatẽ personarũ qbus cõmittunt, censetur electa industria persone, nõ potest actus p aliũ explicari. l. j. §. ne aũt. C. de cadu. tol. c. fi. de offi. dele. l. int artifices. ff. de sol. Istã rõnem assignãt Gui. Ja. de. ra. Ray. & Albe. hic: in. ij. col. & sequunt Fulgo. & Alex. hic: & Cy. in. l. vnica. in. iiij. q. C. q pro sua iurisdictione. & dicit Jo. an. in addi. Spec. in ti. de iudi. delega. §. fi. super ver. item q est delegatus. istam rationem nõ attendi de iure canonico secũdũ quod etiã cause meri imperij possunt delegari vt. ff. dicam. ¶ Limita istam regulam septẽ modis. primo ex causa necessarie absentie vel alterius necessarij impedimenti. vt hic in tex. & per Joan. and. in addi. Specu. in tit. de iurisdi. offi. iudi. in addi. que incipit: ex necessitate. nã ex causa necessitatis als prohibita permittunt. l. casus. & ibi not. Bal. C. de testamen. c. j. in fi. de pigno. l. j. ff. de offic. cõsul. c. ij. de despon. impuber. c. licet de ferijs. glo. in regula quod si est licitum de regu. iuris lib. vj. & in. c. sicut. xxxj. q. iiij. ¶ Secundo limita in principe qui bene potest causas meri vel mixti imperij delegare. l. fin. C. vbi sena. vel claris. fm Barto. hic: in penul. colum. & alios, est text. in. c. illud. vbi glo. fina. xiij. qd. iiij. facit. l. j. in ver. demandare & ibi Bald. in. iiij. notabi. vt posi. C. de precibus imper. offer. idem est in habentibus iura principis fm do. Abba. in. c. in archiepiscopatu. in. ij. not. de raptor. vbi intelligit illũ tex. ¶ Tertio fallit in delegato a principe. l. j. ad fin. vbi glo. et Bart. C. qui pro sua iurisdi. & Bar. hic: de quo. ff. plenius dicetur. ¶ Quarto

a ¶ Itẽ legitimare. adde Ant. rosel. i trac. de legitimatione.

b ¶ Creare notarios. adde Albe. de rosa. in. j. pte statutorũ. q. lxxiij. Old. consil. lxxv. ici. qs possit creare notariũ.

c ¶ Cause mixti imperij. Adde Bar. in. l. j. C. q p sua iuris. gl. & doct. in. c. q sedẽ. d. of. or. gl. i. c. in archiepatu d rap. Car. zab. in cle. j. iij. & iiij. op. de offi. dele.

fallit in proconsule. d.l.solet. in prin.ꝛ glo. hic:in ver. cognitio-
nem.¶ Quinto fallit in causa remotiōis tutorū.que lz sit mixti
imperij.tñ fauore pupillorū videtur,ꝙ possit delegari.l. cogni-
tio.in prin.vbi dicet.j.eo.¶ Sexto fallit in causa restitutiōis in
integrū.que licet sit mixti imperij,et nō competat inferioribus
magistratibus.l.ea que.§.i.ff.ad muni. tamen potest delegari.
tex.est in.l.fi.C.vbi ꝛ apud quos.vbi Bar.ꝛ alij. Bart.in.d.l.im
perium.in pe.col.¶ Septimo ista clausula;procedit de iure ci-
uili tantū.nā de iure canonico,omnes cause etiā meri vel mixti
imperij possunt delegari. qꝛ illo iure, quicquid est cognoscibile
est delegabile,ita tenent gl.ꝛ docto.in.c.qđ sedes. de offi. ordi.
glo.ꝛ doc.in clemē.j.ff.de offi.deleg.glo.in. c. in archiepiscopa-
tu.de rapto.gl.in.c.clericis.ne cleri.vel mona.ꝛ in.c.illud.xxiij.
q.iij. Alb.hic:in.xiiij.colū.Bar.in.l.nec quicq3.§.vbi decretū.ff.
de offi.procō.ꝛ leg.Bal.in rub.de offi.delega.in.viij.col.vbi as-
signat vnā rationē specialitatis que non est generalis. Ioan.
and.in addi.Spe.in tit.de iudi.dele.§.fi.sup ver. itē ꝙ est dele-
gatus.Fallit hoc vltimū in reseruatis pape,que etiā de iure ca
nonico,si vni delegent subdelegari non possunt ₰m.d.Anton.ꝛ
Imo.in.d.c.qđ sedes.Bald.in.l.gesta.in.j.col. C.de re iudi.ꝛ in
rub.de offi.dele.in.viij.col.cū cōcor.de qb⁹ hic p Alexā.ꝛ idē te-
net Pau.de ca.hic in.ij.col.licet Fulg.in hoc vltimo reliquerit
cogitandu in. l.j.§.de offi. procon. tñ etiā de iure canonico vbi
esset electa industria psone:ibi etiam non potest fieri delegatio:
sed ex hoc solo ꝙ causa sit meri vel mixti imperij non intelligit
29 de iure canonico electa industria psone,sicut de iure ciuili:† sed
hoc colligitur ex verbis delegationis:puta,quando papa dice
ret per teipsum personaliter cognoscas, propter dictionē per-
sonaliter vel similia vba vt est tex.in.c.fi.de offi.delega.vbi glo.
ꝛ doc.maxime Panor.querūt,ex quibus possit colligi ꝙ de iu-
re canonico sit electa industria persone,ꝛ dicūt ibi Imo. ꝛ Pa
nor.ꝙ per illa verba in quo conscientiā tuam oneramus,que fre
quenter in bullis pape imponunt: intelligitur electa industria
persone,per no.in gl.in.c.statutū. §. assessorem.de rescriptis.in
vi.ꝛ dicit Panor.ꝙ ita respondit in facto in causa cōmissa epi-
scopo perusino: ita etiam tenet Panor. in.c.cum in veteri.per
illū tex.de elec.ꝛ dō.Alexā.in.l.a iudice.C.de iudi.ꝛ in.l.more.j.
titu.ij.quicquid teneat Ange.ꝛ male in aut.ad hec.C.de iudi.ꝛ
Pau.de ca.in.d.l.a iudice.per cle.j.de offi.delega.que nō facit.
30 † Eodē modo dicit singulariter Bal.in.d.c.fi.in.ij.colum. et est
nouū ꝛ singulare dictū,ꝛ paucis notū. ꝙ licet papa vel pīceps
in rescripto dicat,per te cognoscas,non p hoc intelligit electa
industria psone,quin possit alteri sublegari:qa illud pronomen
per te:ponit ad demonstrandū,non ad coartandū: sed si pone-
retur geminate:vt quia diceret tu tu. vel per te cognoscas: tūc
intelligit electa industria persone,ꝛ non posset subdelegare:qa
primū pronomen tu esset positū ad demonstrandū secundū ad
confirmandū,virtute geminationis.ar.l.balista.ff. ad trebel.et
illud dictū sequit ibi Imo.ꝛ videtur sequi Cardi.licet nō ex to-
to firmet.Barb.aūt in.d.c.fi.ver. id quoq3 reprobat: qꝛ nō pōt
dici geminatio effectualis:vbi nō cadit interuallū tēporis, p gl.
not.in.l.si conuenerit.prima.ff.de pig.act. vbi trina interpella-
tio q̄ dz fieri p creditorē debitori:vt possit pignus vendere,non
31 posset fieri simul;dicēdo ter solue.† facit qđ dicit signāter Bal.
in proe.C.vbi dicit,ꝙ ad hoc vt cōfessio extraiudicialis gemi-
nata habeat vim cōfessionis iudicialis:vt no.singu.Bar.in.l.cū
scimus.in fi. C.de agri.ꝛ cēsi.li.x.cū concor. dicit Bal. ꝙ hoc est
32 verū,si sit facta ex interuallo,vna post aliā,secus si simul. † facit
quod vult do.Ant.in.c.fi.de ꝯsue.ꝙ ad hoc vt duo actus ꝯsuetu
dinē inducāt.iuxta ea que vidimus in.d.l. de quibus. ff. de legi.
33 oportet ꝙ sint facti ex iteruallo.secus si simul. † facit vltra eum:
quia ex trina solutione probet quē semper retro soluisse. tex.est
singu.in.l.qcūq3.C.de apo.pub.lib.x.quā.l.Bald.alibi dicit au-
reā in.c.litere.de dila.eā dicit singularē Sali. in.l.ij. in. iij. colū.
C.de iure emphy. istud est verū, si ille tres solutiones sint facte
diuersis tēporibus,secus si simul.ita limitāt Cy.ꝛ Bal.in.l.ij.C.
de do.pmis.ꝛ in terminis Bar.in.l.eum qui.alias incipit Iabo
lenus.ff.de annu.leg.tñ istis nō obstantibus teneas ꝙ dictum
Bal.in illo.c.sit verū ꝛ singulare p rationē suā: et qꝛ licet in ge-
minatione actuū, qñ actus debēt esse geminati, requirit inter-
uallū inter vnū ꝛ aliū:ita procedūt oia cōtra adducta:tamen in
geminatione verborū,ibi nō requirit interuallū:imo verba ge
minata,eodē tempore prolata,multum operant per.d.l.balista.
34 † Hinc dixit singularit Bal.in proe.ff.in fi.col.princ.ꝙ ista ver-
ba sint ꝛ habeant pro ciuilib⁹,propter geminationē important
veritatē:ꝛ sequit do.Alex.in.l.j.§.fi.ff.ꝙ quisq3 iuris. Similiter
Bal.in tit.de pa.cōstā.in verbo in irritū deducant: dicit ꝙ ista
verba geminata,cassentur ꝛ irritent:licet sint futuri tpis ppter
geminationē intelligunt ipso iure.facit tex.i.c. eā te.de rescrip.
in illa geminatione mādamus ꝛ p̄cipimus:vt ibi Bal. Item ex

a ¶ Delegatus a lege ciuili. Adde Io.an.in.c.j.de maio.ꝛ obe.li.vj.in nouella.cardi.i cle.j.in v.op.đ sup.negli.p̄la.

b ¶ Qđ nō ē licitū argumētū.Addđ gl.in.c.sciēdū.viij.q.j.

c ¶ Subauditos intellect⁹.adde Io.de imo.in.l.dotalē.in.ix.col.ff.solu.matri.

alio cognoscit electa industria psone de iure canonico, in text.
no.c.is cui.de offi.deleg.in.vi.scđm Panor.in.d.c.fi.ꝛ Fulg.hic
35 in.j.col.¶ † Tertio no.ibi lege vel senatuscō.delegatā, ꝙ dele-
a gat⁹ a lege ciuili [a] nō potest alij delegare causas meri vel mixti
imperij.Et ex hoc pari rōne pbat, ꝙ delegatus a principe qui
cēset delegat⁹ a lege ciuili, nō pōt subdelegare causas meri vel
mixti impij ₰m Alex.ħ tertio no.gloriantē de hac pōderatiōe
ꝛ dicētē,ꝙ iste tex. non ꝯsueuit ad hoc induci.Sed ante eū facit
expresse Albe.hic istā pōderationē.i.xiiij.col.ver. itē q̄ro si prin
ceps alicui delegauit ꝛc.Ita etiā inducit Alex.j.in.xliij.colum.
Ego puto ꝙ iste tex.nihil stringat,etiā fatēdo ꝙ iste dicat dele-
gatus legis ꝙ Alex.per multa iura conat firmare, q̄uis sit or-
dinarius.l.ꝛ qꝛ,vbi glo.iij.j.ti.ij.ꝛ firmat Pau.de ca.hic:in. iij.
col.ꝛ ideo Bar.ħ exponit tex.delegatā.id est cōcessaz.nā pōde-
ro qđ id in hac.l.delegat⁹ legis nō pōt alij delegare causas me-
ri vel mixti imperij,qꝛ hec duo cōcurrūt ₰3 glo. ꝛ rōnes hic per
ipsummet do.Alex.alleg.primo ppt causaz:qꝛ erat meri vel mi
xti iperij:scđo ꝛ hic est pūctus,qꝛ iste delegat⁹ legis, erat de ma
ioribus magistratib⁹.Si ergo princeps delegaret causas meri
vel mixti iperij solū maiorib⁹:iste tex.aliqđ faceret: ₰3 princeps
posset;causaz meri vel mixti iperij,delegare nedū inferiori magi
stratui:sed etiā priuato.l.fi.§.j.in verbo puato.j.eo. certe ꝙ iste
delegatus principis nō possit subdelegare causaz meri vel mi-
xti imperij:qꝛ cēseat delegatus legis p istū tex. nō bñ probatur
hic,qꝛ nō adest paritas terminorū, qꝛ iste delegatus principis
nō est de maioribus:sicut delegat⁹ legis hic.principalē tñ arti-
culū an delegatus principis possit causas meri vel mixti iperij
36 subdelegare.j.latissime examinabo.¶ Quarto not.in v. huius
rei,ꝙ argumentū a ꝯrio sensu validū est in legib⁹:facit.l. q testa
mento.§.mulier.ff.de testa.l.ex eo.ff.de testi.in. c. cū apostolica
de his q̄ fiūt a p̄la.sine cōsen.capi.in.c.cū virū:in vbo a ꝯrio:de
regula.Ista regula limitat aliqbus modis p Ioan.an.in.c.pu-
blicato.de ele.p Cano.i.d.c.cū apostolica.ꝛ illas limitatiōes re-
fert in specie do.Alex.hic:sup gl.in vbo fortissimū.Primo limi
ta qñ sumendo argumentū a ꝯrio sensu resultat prauus et ab-
surdus intellectus:tūc nō licet.l.conuēticulā.C.de epi.ꝛ cle.vbi
doc.l.ij.cū glo.C.de cōdi.inser.ꝛ est de mēte Bar.hic in.iij.colū.
37 circa fi.† Scđo ex hoc correlarie infert nō est licitū argumētū [b]
b a ꝯrio sensu,p qđ induceret correctio legū.gl.in.c. vnico.in glo.
ij.de etate ꝛ qualitate.in.vj.ꝛ in.c.significasti.in gl. fi. de foro cō
petenti.ꝛ in cle.j.in verbo obseruare.de sen.excō. vnde dicit gl.
sing.in.c.cupiētes.in.§.qđ si p viginti.de ele.in.vj.ꝙ p subaudi-
c tos intellectus [c] nō dz induci correctio legū.₰3 argumentū a cō-
trario sensu dꝛ subauditus itellectus gl.in.l.ij.C.de ꝯdi.iser.ꝛ ve
nit ex ꝯiectura,gl.in.l.apud antiquos.C.de furtis.Intellige ve
rū qñ.l.noua in sensu ꝯrio aliqđ oparet, als si nihil oparet lz su
mere argumētū a ꝯrio sensu etiā ad corrigēdū ius cōe.vt.j.vide
bis.¶ Tertio fallit qñ in lege esset dictio p̄sertim.et maxime,et
alie similes iplicatiue:qꝛ cū denotēt maiorem esse rōnem in casu
ꝯrio ₰m gl.in.l.illud.ff.ad le.aqui.ꝛ in.l.qđ si minor.§.restitutio.
ff.de mino.non pōt sumi argumētū a ꝯrio sensu, ₰m Iaco.bu.in
d.l.ꝯuēticulā.p illū tex.,put ibi habet dictio.ēt,ꝛ expsse.d.Ant.i
d.c.cū apostolica.ꝛ ibi Imo.in.vij.col.vbi referūt Ia.bu.ꝫ.alle
gatū.Tu tñ caue ꝙ differētia est in hoc,inter dictionē etiā,ꝛ ma
xime vt declarat Fulg.in.l.q se patris. in vbo maxime emanci
38 patus.C.vnde liberi.¶ † Quarto fallit i verbis narratiuis le-
gis ₰3 cano. in.d.c.publicato. et in.d.c.cū apostolica. ar.c.si pa-
pa.de pui.in.vj.ꝛ cle.si summ⁹ pōtifex.de sen.excō.Ego dico for-
tius,ꝙ ex vbis narratiuis legis,seu ex narratiōe facti i lege po
sita,nedū a ꝯrio sensu:sed nec ex sensu directo nō est licitum ar-
guere.gl.est quā p singulari allegat Ro.i.l. vnica.i.iij.lec. C.qñ
nō pe.par.q mihi nihil pbat.tñ Lud. eā allegat p singulari ad
hoc i repe.aut.similr.C.ad.l.fal.in.x.spāli pte cause int vltimas
volūtates.ꝛ in cōsi.lxxix.incip.totū fundamētū.circa fi.ꝛ in cōsi.
cxxxiiij.inci.p declaratiōe pme dubitationis.in.ij. col. ꝛ in cōsi.
cxcj.inci.spectabilis dñe mi.idē tenet Panor.in.c.in p̄sentia.in
xiij.col.de pba.Imo. i cōmento.c.potuit.in.viij.col.de locato.ꝛ
Raph.cu.i.l.q rome.§.callimach⁹.ꝛ Raph.cu.i.l.si isulā.ff.de v.
ob.dū respōdet ad.l.luci⁹.ff.de act.ēpt.sed ego allego gl.expssaз
in.c.auditis.i vbo ex postfacto.i fi.de elec.ꝛ gl.in.c.ij.in vbo nō
teneris.circa mediū.vbi Moder.de dolo ꝛ cōtu.li.vj.limita tñ
nisi intētio legislatoris fundaret in illis vbis narratiuis: quia
tunc idē iudicamus ac si essent vba dispositiua. ꝛ tunc ita licitū
est arguere,sicut ex vbis dispositiuis cle.j. de proba. ita Imo.i
d.c.cū apostolica.¶ Quid aūt sit de vbis enuntiatiuis legisla-
toris:tāgit aliquid Alex.hic:in.xx.col. ꝛ plenius in.l. qui se pa-
tris. C.vnde libe. dic vt ibi dixi. ¶ Quinto fallit in verbis mo-
dalibus legis vel alterius dispositionis, ₰m cano. in dictis lo-
cis post Specu.in titu.de dispūta.et allega. §. post hoc.ver. vel
nō obst.qđ intellige vt per Imo.in.d.c.cum apostolica. ¶ Sexto fallit

xto fallit in argumēto sumendo a cōtrario sensu cause impulsi-
ue,cū cessante cā impulsiua:tamen nō cessat dispositio legis.l.j.
§.sexū.ff.de postul.ƀm Jac.but.⁊ Bal.in.d.l.cōuenticulam.⁊ do.
Anto.in.d.c.cū ap̄lica:⁊ ita expresse Pau.de ca.in.l.qui testamē
to.§.mulier.ff.de testa. ¶ Septimo fallit qñ arguerem⁹ a sensu
cōtrario vnius cause finalis:quādo sunt due cause finales:qꝛ est
regula:qd̄ lʒ vna cā finalis cesset:si tñ in alia militat dispositio le
gis.glos.in.§.affinitate.insti.de nup.in.l.si vētri.§.fi.ff.de priuil.
cred.in.l.liberoꝝ.§.notanť.ff.de his qui no.infa.⁊ est tex.de iure
melioꝛ ƀm Bal.ibi in.l.si nō lex eliascentia.ff.de here.insti.⁊ ita li
38 mitāt do.Anto.Jmo.in.d.c.cū ap̄lica.¶ †Ultra eos nouiter li
mita in ꝯstōnibus feudoꝝ,in quibus credo ꝙ nō habeat locuʒ
argumentū a ꝯtrario sensu:moueoꝛ qꝛ cause feudales que nō re
periunť decise per iura feudoꝝ debēt decidi per leges ciuiles.c.
j.vbi glos.⁊ Bal.de gradi.succes.in feu.imo per argumēta iuris
ciuilis vt ꝑbat gl.notabiliter in.c.j.de feu.cogni.⁊ ibi Bal.in.ij.
col.ad hoc eam signat ⁊ reputat not.dignā.modo habeo aliā re
gulā ꝙ ad hoc vt possit recedi a iure cōi in causis feudoꝝ: requi
ritur qd̄ in feudis cōtrarium sit expresse decisum. Bal.in.l.ij.C.
de suis ⁊ legi.⁊ in.l.cum opʒ.in fi.prin.C.de bo.que lib.sed argu
mentū a cōtrario sensu dicit̄ esse cōiectura.glos.in.l.apud anti-
quos.in p̄n.⁊ ibi Bal.C.de fur.⁊ facit.l.vnica.ff.si tab.test.exta.
Jtem dicit̄ subauditus intellectus gl.in.l.ij.in glos.fi.⁊ ibi Bal.
C.de condi.inser.igitur ⁊c.facit.d.c.cū apostolica.in verbo indi
recte:lʒ Bar.in.l.si quis locuples.ff.de manu.testa.videatur ibi
notari tex.in verbo apertissime.qd̄ argu.a cōtrario sensu dicaẗ
apertissime venire.¶ Limito istud in ꝯstōnibus feudalibus:sʒ
in ipso cōtractu feudi vel in eius inuestitura,credo qd̄ habeat
locum argu.a cōtrario sensu.probo qꝛ feudū est ꝯtus nomina-
tus ƀm Bart.in.l.iurisgētium.§.quinimo.in vlti.colum.de pac.
Bal.in.c.que in eccl̄iarū.in.x.col.⁊ seq.de cōsti.sed argumētum
a contrario sensu habet locū in cōtractibus.tex.est in.l.inter so-
cerum.§.cū inter.ff.de pac.do.quē ad hoc reputat singularē.do.
Abb.in.d.c.cū apostolica.sed est similis in.l.pecuniā.ff.si cer.pe.
tʒ Bal.in.l.vēditi.scd̄a.C.de actio.emp.⁊ in.l.iij.ad fi.C de insti.
et substi.⁊ in.l.apud antiquos.vbi limitat.C.de fur.ibi etiā extē-
39 dit†qd̄ habeat locū nō solū in cōtractibus bonefidei:sed etiā in
cōtractibus stricti iuris.sequitur Ludo.ro.in cōsi.cccxcix.inci.
vt presens cōsultatio clarioꝛ reddatur:in duo debet quesita di-
stingui ⁊ ad istam regulā in ꝯtractib⁹.vide qd̄ decidit Bal.in.l.
pro hereditarijs.in fi.C.de here.ac.reputans illud pulchꝛum ⁊
subtile.limita tñ qd̄ dixi de contractibus ƀm Bald.in.d.l.apud
antiquos,qñ in sensu ꝯtrario esset cōtraria ratio:secus si eadeʒ
vel maioꝛ.ar.l.si extraneus.ff.de ꝯdi.ob cau.¶ Scd̄o limita nisi
verba ꝯtus essent negatiua:lʒ priuatiua nō lʒ eis sumere argu.
a cōtraria sensu.Bal.in.l.ij.C.de ꝯdi.inser.de quo.j̄.late dicam.
¶ Scd̄o moueoꝛ in cōtractibus fit stricta interpꝛetatio.in vlti-
mis voluntatibus largioꝛ.in beneficijs latissima.c.cū dilecti.de
dona.l.fi.ff.de consti.prin.sed feudū est beneficiū.c.j.§.pe.in qui-
bus cau.feu.amit.Bar.in.l.j.in vlti.q.C.de iu.⁊ fa.ign.si ergo in
cōtractibus in quibus fit stricta interpꝛetatio,habet locū argu-
mentum a contrario sensu vt predixi:ergo fortius in feudis vbi
dʒ fieri latissima interpꝛetatio.¶ Tertio allego nota.decisionē
Bal.in.l.volūtas.in.ij.colū.in ver.pone concessum est mihi feu-
dum.C.de fideicō.vbi fortius tenet ꝙ in feudis habeat locū ar-
gumentū a ꝯrio sensu etiā cōtra naturā feudi:⁊ sic ad alterāduʒ
naturā feudorum.quā decisionem valde not.qꝛ seruit ad multa.
40 ¶ †Sed an arg.a cōtrario sensu habeat locū in legibus statu-
a tarijs[a],ponit Barto.hic in fi.prin.Albe.⁊ Mod.⁊ latius Bar.
in.l.omnes populi.in.vj.q.prin.⁊ late Bene.de plum.in.l.si quis
locuples.ff.de manu.testa. Cano.in.d.c.cum apostolica.omissis
supfluis facias duas conclusiones.prima cōclusio est,qd̄ quādo
statutū loqtur preter ius cōe:⁊ sic in casu non prouiso a iure cōi:
et tūc sicut in legibus ⁊ in cōtractibus hʒ locū argumentū a cō-
trario sensu vt p̄dixi:ita etiā hʒ locū in statutis ƀm Bart.⁊ cōi-
ter alios hic.⁊ Bar.in.l.oēs populi.in.vj.q.prin.ff.de iusti.⁊ iur.
Bal.in.l.ij.C.de cōdi.inser.⁊ in.l.apud antiquos.C.de fur.Sali.
in.l.cōuenticulam.C.de epi.⁊ cle.Canoniste in.d.c.cum apostoli
ca:⁊ ibi in specie Jmo.⁊ Alex.hic firmant,⁊ ista est vera ꝯclusio
quicqd teneat Alber.hic in.xiij.col.⁊ Bene.de plū.in.d.l.si quis
locuples.Limita nisi alio statuto caueretur,ꝙ statuta non reci-
piant extraneū vel subauditum intellectum,cū argumentum a
cōtrario sensu dicatur subauditus intellectus.vt predixi.ita te-
net Bal.in.d.l.ij.C.de ꝯdi.inser.⁊ do.Abb.in.d.c.cū apostolica.
per illum tex.in verb.indirecte.Pet.de ancha.in.d.c.canonum
statuta.circa fi.in ver.alibi etiā statuto cauetur.Pau.de cast.in
41 consi.ccxliiij.¶ †Secūdo fallit,qñ adesset aliud statutum,ꝙ sta
b tuta intelligātur[b] ad literam prout iacent.cum argumentum a
contrario sensu nō possit legi:sed veniat per coniecturam.l.j.ff.
si tab.test.nul.exta.⁊ ita colligit̄ ex doctrina Bal.in.l.ij.C.de pa

tri.qui fil.distr.Facit qd̄ vult Ang.in.l.si ita scriptum.ff.de lib.⁊
posthu.ꝙ stante predicto statuto sub simplicibus nunꝙ̄ conti-
netur casus mixtus.⁊ qd̄ vult Bal.in.l.precibus.C.de impub.et
alijs substi.quod stāte predicto statuto sub expressa vulgari non
cōtinetur tacita pupillaris:nec econtra.Et puto licet in specie
nō inueniaʒ tactum,qd̄ his duobus modis etiā limitari debeat
conclusio cōmunis:quā.j̄.videbis:qd̄ quādo statutum in sensu
directo nihil operatur:tūc licitum est sumere argumētum a cō-
trario sensu,etiam ad corrigēdum ius cōmune:vt istud nō pro-
42 cedat in istis duobus casibus de quibus hic.¶ †Tertio consi
dera qd̄ in statutis nunꝙ̄ debet sumi argumentū a cōtrario sen-
su.qñ per hoc statuentes inciderēt in penam:puta si fieret statu
tum,qd̄ vsurarij nō possint accipere vltra vnū denarium pro li-
bꝛa,per hoc nō intelliguntur concedere ꝙ possint capere vnum
denarium.glo.est no.in cle.j.in ver.facere.de vsur.quam ad hoc
no.Bal.in auť.ad hoc.in.iij.col.C.de vsur.⁊ in.l.gallus.§.ille ce-
sus.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ in.l.si eum.§.qui iniuriarum.vbi domi.
Alex.ff.si quis cau.Sed caue qꝛ ibi sumēdo argumētum a con-
trario sensu,esset nō solum cōtra ius canonum:sed etiā ꝯtra ius
43 diuinū:ideo nimirū si sic sumi nō potest.† Sed pro ista limita-
tione melius facit tex.in.c.qd̄ dicit̄.cū glos.de ver.sig.per quā ibi
colligunt do.Anto.⁊ do.Abb.qd̄ argumētum a contrario sen-
su,nō habet locum in dictis testium,quādo per hoc inciderēt in
44 aliquam falsitatem.† Jtē per.d.c.qd̄ dꝛ not.ibi Panoꝛ.quod
si testis deponat hoc modo,anteꝙ̄ titius reuerteretur domum
ad prādium,filius suus occidit caium:qd̄ dictū testis nō reddit̄
falsum:per hoc qd̄ titius illa die nō reuersus sit domū:⁊ text.ille
45 hoc bene probat:†⁊ vltra eum hoc fortifico:qꝛ dummodo testis
nō deponat falsum super facto principali:licet dicat falsum in ac
cessorijs:nō tenetur de falso.Jta Spe.⁊ Jo.an.in ti.de teste.§.j.
ver.item qd̄ addit de suo.vbi Jo.an.dicit,qd̄ illud sibi cōtingit
in persona sua:puta si testis dicat veritatem in facto principa-
li:postea interrogatus de qua parochia:vel de quo loco sit:⁊ an
sit de attinentibus:dato ꝙ in hoc scienter falsum dixerit:tamen
nō debet puniri de falso:⁊ sequitur do. Anto.in.c.cū causam.in
fi.de testi.facit qd̄ no.Bar.in.l.eos.in fi.col.ff.de fal.imo plus di
cit singulariter Ja.bu.in.l.lucius.ff.de infami.vbi Ange.refert
et summe exclamat,qd̄ ad hoc vt testis dicaẗ falsum deponere:
est necesse qd̄ falsum deponat sup facto principali:si aūt sup ap-
pēdicijs:puta an sit ꝯsanguineus:nō dꝛ tunc falsum deponere:
sed mentiri:⁊ non debet puniri de falso:sed extra ordinem pena
stellionatus.⁊ hoc idem tenet Ange.in consil.cxciiij.incip.visis
processibus.Et idem Bar.expresse in.l.pe.in.ij.lec.quā libꝛi im-
46 pressi nō habēt.in.ij.col.C.de trāsac.vbi etiā dixi.† Ultra alios
pōdero ꝙ in.d.c.qd̄ dicitur:probat text.valde notabiliter:qd̄ si
dico in presentia testium,anteꝙ̄ hodie vadam ad prādium ego
occidam caium:pone qd̄ caius reperitur occisus:per ista verba
alio nō probato:nec alio apparente,nō erit probatio cōtra me:
quia illa verba tanꝙ̄ nihil includunt:vt ibi in text.⁊ ita ponde-
rat quidā Bartho.in apostillis suis quas fecit ad decretales im
pressas.Puto tamē aduertēdum an sit persona que consueuit
minas mādare executioni,prout dicūt docto.in.l.metum.C.qd̄
metus cau.cum suis cōcoꝛ.⁊ his que dixi.s̄.in.l.vt vim.s̄.de iust.
47 et iur.¶ †Secūda cōclusio est ꝙ argumentū a contrario sensu
nō hʒ locū in statutis ad corrigendū ius cōe:sicut nec hʒ tunc lo
cum in legibus.glo.est in.c.j.in gl.ij.de eta.⁊ quali.in.vj.⁊ in.c.si-
gnificasti.in glo.magna.ad mediū.de foro cōpe.⁊ glo.in cle.j.in
verb.obseruare.de senten.excō.facit qd̄ vult glo.in.c.cupientes.
§.qd̄ si p viginti.in ver.petere.de elec.lib.vj.q̄ dicit qd̄ per sub-
auditos intellectus nō dʒ induci correctio iuris cōis:sed argu-
mentum a cōtrario sensu est subauditus intellectus vt predixi:
48 igitur ⁊c.†Ad idem facit qd̄ notabiliter decidit Bar.in.l.iij.§.
cū titio.ff.de adi.leg.qd̄ dictio taxatiua tm̄.q̄ tacite hʒ sensuʒ ex-
clusiuū:tñ nūꝙ̄ excludit qñ sic induceret̄ correctio:⁊ per hoc in-
fert Bar.qd̄ si ꝑ tali delicto p statutū imponat̄ pena cētū.post-
ea alio statuto cauetur ꝙ ꝑ tali delicto sit pena qnquaginta du
catoꝝ tm̄,nō excludit̄ maioꝛ pena:qꝛ induceret̄ correctio alteri⁹
statuti:sequit̄ Jmo.in.l.si vero.§.de viro.in.vj.col.ff.solu.ma.do.
Alex.in.l.si cōstante.in prin.in.viij.col.ff.sol.ma.⁊ in.l.j.C.de bo.
pos.ƀm tab.tñ tu pondera ꝙ ꝯtrariū tenet ideʒ Bar.in.l.viros.
C.de diuer.offi.li.xij.Jtē scd̄m statutū nihil operaretur in sensu
49 directo vt.j̄.dicet̄.¶ †Pro dicta ꝯclusiōe etiā facit qd̄ decidit
Bal.in.l.j.C.de inuti.stipu.si statutū disponat qd̄ minoꝛ.xxv.an
nis nō possit se obligare sine certa solennitate,nō potest sumi ar
gumētum a cōtrario.vt post illam etateʒ possit se obligare.Jta
tenet Bal.ibi post Ja.de belui.primo qꝛ inducta ad infringēdū
cōtrariū,nō debēt operari cōtrariū,qd̄ parū facit.scd̄o qꝛ iste est
casus omissus qui dʒ relinqui dispositioni iuris cōis.l.si extra-
neus.ff.de cōdi.ob causam.qd̄ etiā parū facit:qꝛ pōt dici qd̄ non
sit casus omissus cū cōpꝛehēdatur a cōtrario sensu.tertio ⁊ hoc

a ¶ In legibus statutarijs. Adde Bal.in auť. ad hec.l.ij. co.C.de vsuris.

b ¶ Statuta intelligant̄. Adde Jac. bu.in proe. ffoꝝ.quē referūt Ant. ō bu.⁊ Ab. in proe.decretalium.

stringit:q2 per tacitos intellectus:ꝛ sic argumentū a ꝯtrio sensu
nō dz idaci correctio iuris cōis:sed ħ corrigeret,ꝙ maior.xviij.
annis esset legitime etatis ꝯ ius cōe qd̄ reqrit lapsuȝ.xxv.ann.
l.fi.C.de his qui ve.eta.impe.Et qd̄ i statutis nō possit sumi ar
gumētū a ꝯtrio sensu ad correctionē iuris cōis:tenēt Bar.ꝛ alij
hic:ꝛ in locis ꝑallegatis in p̄cedenti cōclusione.Bal.in.l.prope
50 randū.in prin.in.iij.col.C.de iudi.¶ † Limita istā conclusionē
qn̄ statutū aliqd operaret in sensu directo:alr̄s sumeretur argu
mentū a ꝯtrio sensu etiā ad corrigēdū ius cōe, ne statutū sit sup-
fluum:vt probat ex glo.in.l.nulla nisi emersis.iuncta aut.diaco
nissa.C.de epis.ꝛ cle.quā ad hoc pōderat Lu.ro.in.l.si cū dotē.
in prin.ff.so.ma.ꝛ in aut.ex testō.in p̄nc.C.de colla.vbi etiā dicit
probari,ꝛ est originalis doctrina Bal.in.l.obseruare.§.pficisci.
in.iij.q.ad finē.ff.de offi.procō.ꝛ lega.vbi videas qd̄ per hoc in-
fert ꝛpōderat ēt Ful.in.l.vt liberis.C.de colla.ꝛ in specie ponūt
Jmo.ꝛ Alex.in pe.col.in.l.si cum dotē.in prin.ff.so.ma.ꝛ Jmo.
51 in.l.seruo legato.§.si testator.ff.de lega.j. † Et ex hoc verificat
illa notabilis decisio Cy.ꝛ Dy.quā ponit ꝛ sequit Bal.in.l.con-
uenticulam.C.de epis.ꝛ cle.in statuto florentino[a] disponēte qd̄
non existētibus masculis, filie femine patri ab intestato succe-
dant:q2 istud statutū in sensu directo nihil operat:sumit argu-
mentū a ꝯtrio sensu,ꝙ existētibus masculis femine nō succedāt:
et ita corrigit ius cōe in.l.maximū vitium.C.de lib.prete.Idem
tenent Ful.Pau.de ca.ꝛ Alex.hic.Idē tenēt Cy.ꝛ Bal.Ang.
Jmo.ꝛ Mod.in.l.si cū dotē.in prin.ff.so.ma.vbi.d.Alex.in pe.
et fi.col.Pau.do.Frā.de aret.in.l.q testō.§.mulier.ff.de testa.
Pau.in cōsi.cccxxiij.inci.presens casus.do.Benedict⁹ de plū-
bino in.l.si quislocuples.ff.de manu.testa.Jo.an.in addi.Spe.
in ti.de succes.ab intest.super rub.d.Abb.in.d.c.cū apostolica.
Pet.de anch.in.d.c.canonū statuta:in.x.charta.Ubi forti⁹ vo-
luit signanter Bar.in.l.seruo legato.§.si testator.ꝛ ibi sequunt
Ang.ꝛ Pau.de ca.ff.de leg.j.qd̄ stāte dicto statuto:qd̄ non ex-
tantibus filijs masculis femine succedant:nō solum sumitur ar
gumentum a ꝯtrio sensu vt dixi:imo q2 statutū presumitur factū
fauore masculorum:nō attendimus ad quem verba statuti diri
gantur:sed ad quē effectus ꝛ intentio statuentiū:ꝛ sic ad mascu
los:ita qd̄ masculis cōpetet ꝯdictio ex illo statuto:ꝛ ex ea pote-
runt agere.ꝛ idē Bar.in.l.emācipati.§.fi.ff.de colla.bonorum:ꝛ
in.l.j.§.filius.ff.de ꝯta.cū multis cōcor.qd̄ vltimū pro nūc aliter
non examino.Sed Lu.ro.in.l.si cū dotē.in prin.tz ꝯtrariū quo
ad principalem decisionē:q2 imo statutū in sensu directo multū
operat:cū ex eo oriat cōdictio ex statuto ꝑm Bar.in.l.j.in prin.
ff.ad.l.fal.per.l.vnicā.ff.de cōdictio.ex lege:cōprobo vltra eum
per id qd̄ vult Bar.in.l.iij.§.si rem.ff.de leg.iij.ꝛ in.l.non solum.
ff.de rei ven.vbi dicit ꝙ statutū disponēs qd̄ victus victori cō-
demnet in expensis:dr̄ disponere vltra ius cōe in hoc:q2 oritur
cōdictio ex statuto:ꝛ sic femine admittent duplici iure.s.cōmu-
ni ꝛ statutario.vnde repudiādo:ex vno iure possunt ex alio veni
re.l.j.§.sed vidēdum.ff.de succes.edi.Ad istud rn̄det do.Alexā.
in.l.si cū dotē.in vl.col.in prin.in multiplicādo incōueniēs:dicē
do qd̄ si verū esset fundamentū Romani:multe doctrine doct.
confunderent vt ibi per eū ꝫ certe multiplicare incōueniēs nō
est soluere:tu meli⁹ rn̄de ꝙ cū istud statutum loquat formaliter
puta de successiōe,orit vtilis petitio hereditatis:ꝛ non ꝯdictio
ex statuto ista ē doctrina Bar.ꝑprie ī talib⁹ terminis statuti in
d.l.oēs ppl'i.in vl.col.ꝛ in.l.de quibus in vl.col.ff.de legi.ꝛ in.l.si
duo patroni.§.si qs iurauerit per illū tex.de iureiu.ꝛ in.l.j.ff.de
cōdi.ex leg.ꝑ Bal.in.l.ex placito.C.de rerū pmu.in.x.qd̄.vltra
alios ꝯ cōem sn̄iam fortiter stringere videt:nā statutū dz poti⁹
intelligi vt sit frustratoriū:ꝛ nihil operet quā qd̄ aliquis indebi
te damnū patiat:vt dixi in.l.iustitia.s̄.de insti.ꝛ iur.sed sumēdo
argumentū a ꝯtrario,in hoc statuto filie indebite patiūtur dā-
num:ergo ꝛc.sed rn̄de:ꝙ qn̄ filie priuant hereditate patris nō
dicunt pati damnū:sed bene perdere lucrū.glo.est approbata
52 in.l.iiij.ꝛ ibi dixi ꝯcordātes.C.de iur.ꝛ fac.igno.¶ † Adde p̄di-
ctis ꝙ in materia per plura cōsuluit Lu.ro.in cōsi.ccxcix.incip.
vt presens cōsultatio clarior reddat ꝛc.In statuto senarū dispo
nente ꝙ fratre decedēte ab intestato sine ascendentibus succe-
dant fratres exclusis sororib⁹:ꝙ in hoc statuto non dz sumi ar-
gumentū a ꝯtrio sensu:qd̄ si extat ascendēs ꝙ simul admittat cū
fratribus,prout de iure cōi venit aut.defuncto.C.ad tertu.mo-
tus potissimū:q2 istud statutū intēdit priuilegiare lineā mascu-
linā:ꝛ excludere feminas:qd̄ nō esset si admitteret mater.vnde
non dz sumi argumentū a ꝯtrio sensu qn̄ resultat prauus intelle-
ctus:ꝫ prauus dr̄ intellectus qn̄ relicta ad vnū effectū operant
ꝯtrium.l.legata inutiliter.ff.de le.j.ꝛ.ff.de adi.leg.ꝛ.c.cum trans-
misse.de ver.sig.credo ꝙ male ꝯsuluit:q2 statutū bn̄ vult ꝑuile-
giare masculos ꝛ excludere feminas in linea trāsuersali quo ad
53 sorores:ꝫ nō in linea ascēdenti quo ad matrē.† Et cōtra Lud.
ineuitabiliter stringit qd̄ etiā in correctorijs licitū est arguere ꝛ

a ¶ In statuto florentino. Adde Bal.in.l.cō nenticulaȝ. C.de epis.ꝛ cle.Lanfrā. in.§.ceteꝝ. instit.de le. agna.succe.

b ¶ In vltimis voluntatib⁹.Adde Bart.in l.fi.C.cō.pre di.Dy.ꝛ do cto.in.l.pactum.ff.de pac.Bal.in l.fi.C.de legi.

c ¶ Cause meri. Addō gl. in.c.illō.xx-iij.qōne.iiij. Bald.in.l.j. C.qui ꝑ sua iurisdi.car-di.ȝab.i cle. j.et in.iij.et iiij.opp.de offi.deleg.

extēdere,qn̄ ꝑ hoc reditur ad ius cōe:glo.est solennis.in.c.statu
tum.in verbo numerandū de prebē.in.vj.do.Ant.in.c.olim ti-
bi.de ver.sig.d.Alex.in.l.si ꝯstante in p̄n.in.vj.col.Postea con-
tra Lu.facit,q2 sic illa verba posita in statuto sine ascēdentib⁹
essent sine effectu,ꝛ q2 mater de iure cōi non excludit dicta aut.
defuncto.ꝑ ista verba abnegatiua ꝛ posita fauore ascendentium
54 excluderet:qd̄ nō videt dicendū.† Similiter argumētū a ꝯtrio
b sensu hz locū in vltimis volūtatibus[b].l.aliqn̄.ff.de condi.et de-
mon.l.legatū pure.in prin.ff.de adi.leg.ꝛ.l.qd̄ pure.in p̄nc.ff.qn̄
dies leg.ce.Ro.in cōsi.p̄allegato.facit rō:q2 si hz locū in ꝯctib⁹
vt predixi forti⁹ habebit locū in vltimis voluntatibus in qbus
latior interp̄tatio dz fieri.l.in testamētis.ff.de re.iur.c.cū dile-
cti.de do.vn̄ cōsuluit.d.Alex.in cōsi.xciij.in.iij.vol.inci.alias:cō
sultus rn̄di.in.j.colū.qd̄ etiā in substitutione fideicōmissaria hz
locū angumentū a ꝯtrio sensu.¶ Limita istam cōclusionem qua
tuor modis.primo qn̄ resultat turpis dispositio vl' alias repro-
bata.l.ij.vbi gl.C.de cōdic.inser.ꝛ gl.hic in verbo.fortissimum.
¶ Scdō limita in verbis testatoris cōditionaliter ꝑlatis hoc
modo si titius decesserit sine liberis substituo caiū,nō sumit ar-
gumentū a ꝯtrio sensu:ergo si decesserit cū liberis instituo libe-
ros.ita probatur ex gl.in.l.lucius vltra.in verbo liberos.et ibi
expressius Bar.ff.de here.insti.dixi in.l.j.C.de pac.vbi videas:
et ibi limitaui duob⁹ modis:ꝛ ideo hic omitto oēs illas autori-
tates ꝛ limitationes.¶ Tertio limita qn̄ sumēdo argumentuȝ
a ꝯtrio sensu sequeret ꝑtestatio derogatoria ad actus sequetēs:
hoc nō sufficit ad inualidādum actum postea secutū tex.est sin-
gu.in.l.fi.in prin.vbi gl.ꝛ Bar.ff.de leg.ij.quem etiā valde not.
ad hoc Bal.in.l.humanū.in.ij.col.C.de legi.ꝛ in.l.filiū quem.in
xij.col.C.fa.her.si tn̄ bene cōsideras ista nō est ꝑprie limitatio:
q2 ibi sumitur argumētum a ꝯtrio sensu:ꝫ non habet illū effectū.
prout expressa derogatio.refert.d.Alex.hic.ꝙ Jmo.in.l.ita sti-
pulatus.in.iiij.col.ff.de ver.ob.sing.limitat illum text.sed nō in-
uenio.¶ Quarto limita quādo dispositio testatoris esset priua
tiua,tex.habes ꝛ exēplū in.l.ex facto etiā.ff.de here.insti.vel qn̄
esset dispositio negatiua.l.titiū.§.fin.ff.de manu.test.ꝑm Bal.in
l.ij.C.de condi.inser.vbi ꝑ hoc infert ꝙ si pater habebat filiū q
diu fuit absens:vt dixit in testō,si filius nō reuertat in patriam
non sit heres:nō sumit argumentū a ꝯtrio sensu:ergo si reuertat
sit heres.Pe.de anc.in.d.c.canonū statuta:in.viij.char.in ver.
et per hoc infert,q̄uis hoc vltimū reprobet.d.Alex.hic:ꝑ text.
in.l.si quis ita libertatē.§.fi.ff.de statulibe.sed ibi est ꝑpter aliaȝ
ꝯditionē affirmatiuā.vt ibidē expresse dicit tex.in fi.declaro:nā
testator ibi reliquerat libertatē seruo hoc mō qn̄ erit.xxx.an.sit
liber.postea incōtinenti subijcit cōditionē negatiuā,si rōnes nō
reddideris liber ne esto.bene ibi sumitur argumētū a ꝯtrio sen-
su ex illa cōditione negatiua,q2 primo erat relicta libertas affir
matiue:vt dicit tex.ibi in fi.libertatē q̄ prius data est:ꝛ hoc etiā
sentit Alex.hic.ad.l.si vero titia.§.fi.rn̄det Alex.prout respon-
det Bar.ꝛ alij in.l.actione.C.de trāsac.ꝛ in.l.si eū.§.qui iniuria-
55 rū.ff.si qs cau.† Similiter argumētū a ꝯtrio hz locū i rescriptis.
gl.in.l.si ꝑcuratorē.§.si ignorātes.in ver.intelligere:ꝛ in ver.igi-
tur.ff.mā.quā ad hoc reputat singularem Sali.hic.Ro.ꝛ ceteri
Moder.sequūtur ꝛ idē Sali.in.d.l.conuenticulam.et Ro.in.d.
cōsi.cccxcix.qd̄ intellige verū,nisi per rescriptū concedert priuile
gium.cū in priuilegijs nō sumat argumentū a ꝯtrio sensu.glos.in
c.ꝫ de priui.lib.vj.rō q2 cū priuilegiū sit cōtra ius cōe:dz strictis
56 sime intelligi vt dixi in.l.fi.s̄.de cōsti.princ.¶ † Item hz locū in
sentētijs.l.pomponius.§.sed ꝛ si is.in fi.ff.de ꝑcur.l.si inter te et
57 me.ff.de excep.rei iudi.Ro.in.d.cōsi.cccxcix.† Item hz locum
in mādatis.tex.est in.l.eū qui duobus.§.filium scdm primam le
cturam:ꝛ ibi no.Bar.ff.de acqui.here.dato qd̄ forma mādati sit
diligēter custodienda.l.diligenter.in prin.ff.mād.c.cum dilecta.
de rescrip.¶ Limita tn̄ istā cōclusionē vt per Bar.in.d.§.filius.
post glos.in cle.j.de offi.dele.ꝛ pleni⁹ Bal.in.l.ij.in.ij.col.C.quā
do ꝑuo.nō est neces.per Bart.in.l.muto.§.si sub cōditione.ff.de
58 tutel.¶ † Quinto principalr̄ no.ibi possit eā si ꝑficiscatur man
c dare:qd̄ cause meri[c] vel mixti imperij possunt ex cā absentie de-
legari:ꝛ gloss.hic in vbo ꝑficiscatur:intelligit de absentia ex cā
necessaria:ꝛ oēs sequunt hic:ꝛ Jo.an.in addi.Spec.in tit.de iu.
om.iu.in addi.ex necessitate:ꝛ ideo Bart.no.ex tex.qd̄ multa ꝑ-
mittūtur ex cā necessitatis.que al's nō permitterētur:ꝛ sic neces
sitas facit aliquid permitti qd̄ al's non permitteretur:vt hic in
glos.qd̄ possem multis comprobare:sed vide.c.non est.de regu.
iur.ꝛ cōcordātes ibi in gl.sunt.facit.l.j.ff.de offi.cōsu.ꝛ ad ꝑposi-
tum.tex.in.c.si pro debilitate.de offi.dele.ꝛ in.c.sciscitatus.de re
scrip.ꝛ subdit notabilr̄ Joā.and.in.d.addi.qd̄ preses vel pretor
etiā anteq̄ se absentet pōt delegare cām meri vel mixti imperij,
et delegatus pōt incipere cognoscere illo medio tp̄e donec ordi
narius cōponat sarcinulas ad recedēdū.l.ab hostibus.§.sed qd̄
simplr̄.ff.ex quib.cau.ma.qd̄ dictum exclamat Alexā.hic in.xx.
col.dicens

col. dicēs qd est diligēter no. ad limitationē huius. l. de qua alij
mētionē nō faciūt. sed eā ponit Albe. hic in repe. in. vij. col. versi.
itē q̄ro' preses hз necesse proficisci. quāuis ipse non allegat Joā.
59 an. † sed nunquid in hoc stabitur assertioni delegātis qui dicat
se delegare ob casum necessarie absentie. Guil. de cu. ⁊ Albe. hic
in pe. colū. tenent qd sic: qꝛ presumptio est pro iudice qui iurauit
officiū legaliter exercere. c. ad audiētiam. de presumptionibus.
iuncta. l. fi. C. ad le. iuliā repetū. Item quia creditur literis offi-
a cialis[a]. l. diuus. ff. de offi. psi. ⁊ l. si publicanus. in prin. ff. de publi.
c. post cessionē. de pba. glos. in. l. pacta nouissima. vbi Bal. et alij
C. de pac. cū alijs cōcor. de qbus ibi per Alex. facit. §. si quis ve-
ro cōprehensor. in aut. vt nulli iudi. tn̄ s̄m eos admitteret pro-
batio in contrarium, qd nō sit cā necessaria. ar. l. diuus. C. de cu
sto. reo. ⁊ l. j. cū glos. C. de fide instru. li. x. ⁊ c. prudētiam. cū glo. de
offi. deleg. ⁊ de hoc est glos. ordi. in. c. pastoralis. in prin. in verbo
exonerare. de offi. dele. quā tenent oēs ibi vsqз ad Moder. ⁊ seq-
60 tur barbatius. † Idem tenent Bal. in. l. imperium. in. iiij. col. de
iuris. om. iudi. ⁊ in rub. de offi. deleg. in pe. col. ⁊ in. c. de causis. xv.
col. eo. ti. sequit do. Alex. hic, qui dicit esse menti tenendū, qꝛ ali-
quādo notarij ⁊ alij officiales possunt aliuз subrogare ex causa:
nā creditur officiali cām asserenti. idem tenet simpliciter Mar.
lau. hic in. j. char. ⁊ do. Alexā. in consil. xxxiiij. in. iiij. volu. incipi.
cōsultus: als in principali causa facere videtur qd egregie deci-
dit Bar. in. l. ambitiosa. in. xj. col. in ver. visis ⁊ examinatis. ff. de
decre. ab or. fa. quāuis ibi in extraiudicialibus loquatur: ⁊ si dici
tur, qd nō sufficit allegare cām nisi probetur: als frustra require
retur cā: ita dicit glos. valde not. in. l. item si suspectus. ff. de pro-
cur. respondet notabiliter Bald. in. d. rub. qd illa glos. procedit
qn̄ allegātio fit per partē: secus qn̄ per iudicē: qꝛ pro iudice psu-
mitur: vt ibi per eū. Ego teneo ꝯrium: qꝛ regula est qd qn̄ qs nō
pōt libere facere aliquē actū, nisi in certo casu speciali, nō stat ei⁹
assertioni in. l. si forte. vbi Bar. ff. de cast. pecu. Bar. in. l. p diuer-
sas. in. ij. col. C. māda. ⁊ in aut. si quis in aliquo. circa fi. C. de edē.
Bal. in aut. hoc ius porrectū. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in. l. cum ali-
quis. C. de iu. delib. in. l. iubemus. §. j. C. ad treb. ⁊ in pludijs feu-
dorum. in. xvj. col. ⁊ seq. Jo. an. in Spec. in tit. de re. ec. nō alie. sup
rub. glo. Bar. Bal. ⁊ alij in. l. si donatione. C. de colla. ⁊ ideo licet
verba enūtiatiua emissa inter partes plene probent quoad par-
tes. l. optimā. C. de cōtrahē. ⁊ cōmit. stip. est verū in his in quib⁹
partes possunt libere disponere: sed in his in quibus partes nō
possunt disponere nisi ex certa cā nō credit eis: vbi als credere-
tur s̄m Bar. in. d. l. si forte. ⁊ doc. pallegatos. Et ideo si pater p-
fitetur ꝙ emit de pecunia filij, nō creditur ei s̄m Bald. notabili-
ter in. d. l. iubemus. §. j. ⁊ in dictis preludijs feu. vbi notabilr per
eū: quid si talis assertio eēt cū iuramēto, ⁊ ibi multa dixi que hic
adde: ⁊ per istud fundamentū rn̄deo ad allegata in ꝯrium: dū di
citur qd creditur literis officialiū: est verū in his que pn̄t per of
ficialem expediri: et ita limito dicta iura sicut in simili. Bartol.
in. d. l. si forte. limitat. d. l. optimā. sed in his in quibus officialis
nō potest libere disponere: imo phibet nisi ex certis causis: tunc
nō credo qd ei⁹ simplicici assertioni staretur: als de facili occur-
reretur dispositioni legis, nisi dixeris qd illa regula procedat in
personis priuatis: secus sit in iudice, de quo lex multū cōfidit: vt
61 inquit Bal. in. d. rub. de of. dele. in pe. col. ¶ † Ultimo no. in ver.
nō aliter itaqз qd cessante absentia: ⁊ sic cessante cā delegatiōis,
cessat delegatio: sic cessante cā dilationis cessat ipa dilatio. l. a fi
lia. §. alūmo. ff. ad trebel. Itē cessante cā officij cessat officiū. l. tu-
telas. ff. de capi. di. Itē cessante cōtumacia, cessat pena p tēpore
futuro. l. j. §. si frater. ff. de colla. bono. c. ex literis. de consti. Simi
liter cessante causa priuilegij, cessat priuilegiū. l. titia seia. §. vsu-
ras. ff. de leg. ij. ⁊ ibi Bar. ideo priuilegiū cōcessum filijs propter
parētes, nō durat mortuis parētibus. gl. in. l. ij. in fi. ⁊ ibi Barto.
C. de epis. ⁊ cle. Et priuilegiū cōcessum ob paupertatē, superue-
nientibus diuitijs cessat. l. cura. §. deficientiū. ff. de mune. ⁊ ho. fa
cit qd per plura ꝯsuluit Lu. ro. in ꝯsi. cccclix. incip. in pposita cō
sultatione, qd priuilegiū ciuitatis cōcessum a senib⁹ pisanis pro-
pter cōcordiā inter eos existentē, cessat rupta inter eos guerra
et generalr ꝙ cessante cā cesset effectus. Adde. c. cū cessante. de
ap. c. post trāslationē. vbi glos. ⁊ doc. de renū. Bart. in. l. ij. §. fi. ad
fi. ⁊ ibi latius Imo. ff. de dona. ¶ Et circa hoc no. quatuor text.
Primo. l. j. C. de nau. feno. per quā no. ibi Bald. qd arbitria que
cōceduntur rōne alicuius timoris vel periculi, sublato eo extin-
guūtur. ¶ Scdo adde tex. in. c. cū tu. in verbo donec. iuncta glo.
de vsu. vbi cōstitutio odiosa edita cōtra vsurarios, cessat cessan-
te vsura. ita alleg. Bal. in rub. C. de vsu. Lud. ro. in cōsil. ccccciij.
incip. in casu pposite consultationis. ¶ Tertio adde tex. in. l. fi.
C. qui ad lib. perue. nō pos. quem Bal. ibi multū not. ⁊ ex eo col-
ligit, ꝙ si mulier priuatur patria ex forma statuti ppter maritū
bānitum, eo mortuo potest in patriā reuerti. idem tenet Barto.
in. d. §. vsuras. Bal. in. l. j. §. qui in perpetuum. ff. si ager vecti. ⁊ in
l. cum acutissimi. in. iiij. col. C. de fideicōmis. ⁊ in. l. voluntas. circa
prin. eo. ti. ⁊ in. l. oēs populi. in. xij. col. ff. de iusti. ⁊ iur. ¶ Quarto
adde tex. in. c. priscis. ⁊ ibi Archi. ⁊ Gemi. lv. dis. vbi dicitur qd. l.
dispēsatiua cessat, cessante cā dispensationis. Adde etiā qd vult
b Inno. in. c. qꝛ plerīqз. de immu. eccle. qd lз princeps[b] ex causa pos
sit auferre rem suam alicui: tamen si causa cessat, debet eam sibi
restituere. Idem tenet do. Anto. et Imo. in. c. que in ecclesiarū.
de constitu. ¶ Ultimo adde qd per plura consuluit Ludo. ro.
in cōsi. ccccxvij. incip. in pposito casu aduertendum ꝙ si aliquis
populus conuenit soluere certum censum superiori protegenti
terrā eius: et illa terra demoliatur, non cogitur amplius solue-
re illum censuз. ¶ Ultimo circa ver. ⁊ si a familia, quomodo pre-
tor de causa criminali possit se impedire: dic vt per Fulgo. Ro.
et plenius Alexā. hic qd nō refero: qꝛ est sine vtilitate. ¶ Capio
glos. in verbo constitutione: que ponit quatuor exem pla ad tex.
scdm reprobat Bart. qꝛ ibi est ius nouū: ⁊ dicit debere exēplifi-
cari, s̄m. l. placet. C. de peda. iudi. alleg. in gl. vult dicere Bar. ne
erres qd in. l. j. C. ne lic. po. est ius nouū nouiter inuētū ab impe-
ratore: ideo de eo nō potuit ista. l. cogitare. sed in. l. placet. idē dis
ponitur ꝙ erat de iure. ffor. ideo bene exemplificat ista. l. sed te-
neas etiā primū exemplū vltra Cy. in. j. q. Ray. ⁊ Alb. in. ij. colū.
nā cū ista. l. semper loquatur: ⁊ sit in viridi obseruātia. l. arriani.
in fi. C. de hereti. licet nō potuerit diuinare de illa. l. j. tn̄. cum ad-
huc hodie loquatur, potest exemplificari s̄m illā. l. ⁊ etiam si ho-
die fieret vnum statutuз per qd aliquid specialiter tribueretur
maiori magistratui, haberet locū regula huius. l. s̄m Alex. hic.
alia duo exempla glos. reprobat solus Albe. hic tāqз non sint p-
pria exempla: qꝛ loquūtur de interpositione decreti: nam scias
prout declarat Bar. in. l. nec quicqз. §. vbi decretū. in. iij. col. vbi
Alb. in euiden. s. de officio procon. qd quedā sunt cause que ex-
pectant sententiā diffinitiuā: ⁊ de his loquitur ista lex. quedam
sunt cause que nō expectāt sententiā diffinitiuā: sed solum inter-
positionem decreti: ⁊ de his loquuntur iura allegata in duobus
vltimis exemplis. glos. ergo apparet ꝙ non sunt ppria exempla
ad hanc. l. tu caue quod etiā alique leges huius titu. similiter lo
quūtur de interpositione decreti. vt. l. ij. ⁊. iij. j. eo. ⁊ ideo nō vide-
tur incōueniens, ꝙ regula huius. l. generaliter posita restringi-
tur: ⁊ sic exempla glos. sunt bona. ¶ Glos. in verb. tribuūtur. di-
uiditur in tres. In prima enumerat quatuor ordines magistra
tuum. dixi in euidētialibus, ⁊ facit vnā cōsequentiā ꝙ ea que cō
petūt spectabilibus: fortius cōpetūt maioribus magistratibus
de quo est glo. plenior in. l. illicitas. in. §. qui vniuersas. ff. de offi.
presi. ⁊ lз Ant. ⁊ Fulg. hic. ⁊ Guil. ⁊ Ang. in. l. imperium. j. titu. ij.
reprobent istā consequentiā glos. salua eā vt per Alexā. et Lau.
hic. In. ij. parte declarat tex. ⁊ bene que est ibi dic ergo tribuūt.
In. iij. ibi sed vbi causa querit ⁊ clare respōdet: dic vt i ea. ¶ In
glos. in verb. iurisdictione ex ista glos. habes qd cause meri vel
mixti imperij nō possunt per ordinariū nec generaliter nec spe-
62 cialiter delegari: ⁊ in hoc gl. bene loquit. † Iuxta gl. Bar. hic in
iiij. col. format duas. q. post antiquos. prima est, an princeps pos
sit delegare causas meri vel mixti imperij: ⁊ indubitatū est qd sic
per. l. fi. C. vbi sena. vel clarissimi. adde tex. in. c. illud vbi glos. fi.
xxiiij. q. iiij. ad idem videtur text. in. l. j. in verb. demandaremus.
C. de preci. impe. offe. quē tex. ad hoc alleg. Albe. in. xiij. colum. ⁊
Alex. in. j. char. magna. sed ille tex. nihil facit s̄m Bal. ibi in quar
to notabili: qꝛ ibi princeps demādauit prefecto ptorio: ⁊ sic als
habēti iurisdictionē ordinariā in hoc: quo casu nō cēset delega-
tio: sed quedā excitatio iurisdictionis. c. cū aliqbus. de rescrip.
in. vj. declarat Bal. in. l. ius autem ciuile. s. de iusti. ⁊ iu. vbi dixi.
63 ¶ † Secūdo iuxta istā glo. querit Bar. nūquid delegatus prin-
cipis possit cām meri vel mixti imperij sibi delegatā, puta cau-
sam homicidij alteri subdelegare. Istum passum habui semper
pro valde dubitabili, ⁊ dicit Gui. in. l. vnica. C. qui pro sua iuris.
s̄m ꝙ ibi refert Pau. de ca. qd als habuit longā disputationem
super hoc articulo, cum quodā venerabili doc. qui postea crea-
tus est Car. propter eius scientiā. glos. in. l. j. ad fi. C. qui pro sua
iur. tз per illū tex. qd sic, que glos. est ad hoc singularis s̄m Car.
in loco. j. allegādo. Idem tenent Bar. Bal. Ang. ⁊ Pau. de ca.
ibi: Gui. de cu. And. de pisis. Bar. Bal. Ang. hic. ⁊ Lau. ⁊ Bar.
in. l. si sic. §. si quis ita legatū. per illum tex. ff. de leg. j. Bal. in. d. l.
imperium. in. iiij. col. ⁊ ibidem Gui. Ang. in. d. l. a iudice. C. de iu
di. ⁊ in cōsil. ccxvij. incip. in causa accusationis. do. Cardi. in. c. in
archiepiscopatu. de rapto. Imo. ⁊ do. Abb. in. c. venerabili. per
illum tex. de offi. deleg. ⁊ in. c. qd sedes. de offi. ordi. Imo. in. c. fin.
de offi. deleg. quāuis idem Imo. in cle. j. de offi. deleg. late exami
net ⁊ nihil firmet. ⁊ Bart. in. d. §. si quis ita legatum: nō solet al-
legari, et ista est cōmunior sententia s̄m Pau. de cast. in. d. l. vni-
ca. ⁊ dicit ibi Jac. bu. qui pluries ad hoc allegatur: qd cum glos.
ibi cōcordent plures illustres doc. illa censetur cōmunis opi. in
iudicādo. Pro qua omissis leuibus tria sunt que vidētur strin-

a ¶ Lr̄is offi cialis. Adde tex. cum glos. in. c. cū inter. de of. delega.

b ¶ Qd licet pnceps. adde doc. in. c. que in ecclesiarum. de constit.

gere. primo fundamentũ Gui. firmatũ in regula. l. pater. §. xv. ff. de leg. iij. adde tex. in. l. videamus. iuncta. l. precedẽte. in fi. ff. qd me. cau. Ego vltra alios addo text. valde sin. in. l. tutor rerũ. ff. de admi. tu. & ibi Bar. reputat illũ tex. singu. in iure vbi si res pupilli semel fuit vẽdita solenniter, cũ autoritate tutoris: dato q vẽditio nõ habuerit effectum, ipse tutor põt sua autoritate si bi retinere. Põdera ergo ibi duo, q res erat prohibita aliena ri. Item persona tutoris phibita est autorari in facto pprio, et tamẽ q: semel fuit alienata, cẽsetur perpetuo alienabilis. etiam in ipsum tutorẽ. ad idem facit tex. in. c. ij. vbi glos. & doc. de feu. et in. c. per tuas. vbi no. do. Abb. de dona. & glo. xxiiij. q. j. c. ij. super verbo in heresim. Ang. in. l. nõ est nouũ. ff. de legi. vbi rem eccle sie solenniter concessam in feudum, si reuertat ad ecclesiam po test solus prelat⁹ denuo ɔcedere. intelligendo tamẽ vt in dictis locis habetur. ¶ Contra tamẽ fundamẽtum Gui. videt facere qd lz papa semel deleget causam extra curiam romanam: & de legatio sit extincta, nõ propterea poterit extra curiã cognosci ſm Archi. in. §. is ita. xxiiij. qd. xj. quem sequitur Bald. in. l. si vt proponis prima. in pe. col. & ibi Sali. C. quomõ & qñ iudex. Pe. de anch. in consil. lxvij. incip. circũscriptis literis cancellarie: et Bal. in. c. j. §. ad hec. in. iiij. col. de pace iur. fir. ¶ Secundo prin cipaliter pro hac parte facit tex. in. d. c. venerabili. & ibi canoni ste ad hoc notãt. de offi. dele. tñ strictius indicas illum tex. nam a qñ aliqd est dubiũ de iure ciuili[a] vt hic: & hoc reperit clare deci sum de iure canonico vt ibi, stamus iuri canonico: etiã in foro ci uili. gl. in. c. lz ex suscepto de foro compe. & in. c. per venerabilem qui filij sint legi. no. in. c. j. & ij. de ope. no. nun. Sed potes respõ dere qd illa regula nõ procedit qñ sumus in materia in qua ius canonicum de directo contradicit iuri ciuili: vt est in ista mate ria: nam cause meri & mixti imperij de iure ciuili delegari non possunt, de iure canonico sec⁹, vt dixi in primo notabili. ¶ Ter tio principaliter p ista parte fortiter stringit tex. in. l. j. ad fi. C. qui p sua iurisdi. in verbo, nullo personarũ causarumve habito tractatu: & ibi Bart. in fi. dicit qd ille text. est ad hoc singularis quẽ tex. stringas dupliciter. primo ſm Mod. hic qñ lex genera lis loquit in actu iam cõcesso nõ recipit restrictionẽ de humili tate vt habetur in. l. j. §. nũtiatio. ff. de ope. no. nũ. Bar. in. l. j. vbi dixi. C. de sacrosan. eccle. sed ante illam. l. erat pmissum delega to principis subdelegare. l. a iudice. C. de iudic. igitur &c. Scdo qñ adest vniuersalis negatiua vt ibi. oratio que sumitur ex vni uerso negatiue si in aliquo nõ sit vera redditur in totũ falsa. l. si is qui ducẽta. §. vtrum. ff. de reb. dub. ergo si aliqua causa repe riret quã delegat⁹ principis subdelegare nõ posset ille tex. ma le diceret. d. Alex. respõdet ad primam inductionem illius tex. inquãtum dicit, nullo causarum personarumve habito tracta tu, qd ille tex. debet intelligi de causis meri & mixti imperij infi mis, que als sunt delegabiles vt declarat Bar. in. d. l. imperium. ista sol. stare non potest ex duobus, primo q: sic esset differentia causarum. Scdo & fortius & huic non cadit respõsum si ver. fi. in illa. l. j. intelligerẽtur de causis meri & mixti imperij delegabili bus: fallẽtia nõ esset bona: quia esset ordinarius de quo. s. dixe rat: qui põt illas delegare ſm Bart. in. d. l. imperium: ergo ista sol. nullatenus potest stare. p certo text. ille stringit nisi referat ad ea que superi⁹ dixit tex. vt ibi declarat Paul. de ca. & quan tum ad personas relatio est bona, sed quãtum ad causas resul tat absurdus intellectus. vt ibidẽ dicit gl. declaro istam meam solu. & dico, qd ille tex. nõ debet intelligi put hic videnṫ presup ponere doc. q: sic fallentia nõ esset de regula. d. l. vnice. dico er go qd iste est verus sensus: nã in principio. d. l. vnice. ſm Barto. ibi in summario & gl. tradit regula qd ad hoc vt quis possit cau sam delegare requirit qd illa causa sit de iurisdictione delegan tis. Itẽ qd persona cui delegat sit subdita delegãti: tñ istud secũ dum nõ dicit aperte text. ab ista regula ponit exceptio in versi. hic nisi: modo habeo qd ad hoc vt fallẽtia sit bona debet esse de regula Bar. in. l. si eum. §. qui iniuriarũ. ff. si qs cau. modo si tex. in illo ver. hic nisi vellet dicere q delegat⁹ principis potest sub delegare causas meri vel mixti imperij: illa fallẽtia nõ esset bo na, q: ille cause bene sunt de iurisdictione delegãtis, ad hoc er go vt fallẽtia sit bona, iste est pprius sensus illius. l. ſm quã lz in alio delegante debeat inquiri, an causa delegata sit sue iurisdi ctiõis vel ne, & an psona cui delegat sit sibi subdita ad hoc vt pos sit cogi acceptare delegationẽ, istud fallit in delegato principis in nulla ex istis differẽtijs tractari debet: nec differentia causa rum vtrum spectẽt ad suam iurisdictionem: nec differẽtia per sonarum an persone sint sibi subdite: rõ q: ex quo oẽs cause spe ctant ad iurisdictionẽ principis, & oẽs persone sunt sibi subdi te per ɔsequens etiã delegato principis qui representat perso nam principis. c. pastoralis. de offi. ordi. c. sane. de offic. dele. isto modo fallẽtia est bona & est de regula principij illi⁹. l. & ideo gl. ibi in verbo, iudicandas: dicit qd aliqui praue intelligunt, illum

[a] ¶ Aliquid est dubium de iure ciui li. adde tex. in. c. clerici. de iud. in. c. vlt. de secũ. nup. & gloss. summe. de cima dist.

tex. in fi. qd delegatus principis potest delegare causam etiã si bi non delegatã, hoc est falsum, sed in causa delegata sibi pcedit qd dixi: & isto modo ille tex. non facit in pposito & decipit doc. et

64 ideo posset teneri alia pars. † Ad secũdam inductionẽ de illo tex. rñdet. d. Alexã. qd pcedit qñ lex gñalis aliquid principali ter inducit super actu iam disposito, tũc bene intelligitur gene raliter, nec restringitur de habilitate: sz qñ talia verba genera lia nõ sunt principalia, tunc restringunt de habilitate, vt proba tur in. l. j. in glo. j. & ibi Bal. de fide instru. & glos. parua in verbo probationibus: in. l. iij. vbi Bar. notat. C. de fide instru. li. x. vbi habet, qd si statutũ disponat quascunq probationes sufficere: intelligitur, dum tñ als legitime sint. facit. l. ij. §. ait pretor cum gl. in verbo qualiscũq. ff. q satisd. cog. als ſm. d. Alex. si. d. l. vni ca. ita intelligeret generaliter, nullo personarũ causarũve ha bito tractatu: sequeretur absurdum, q delegatus principis pos set subdelegare causam pupillo ɔ furioso, qd nõ est dicendũ. Te neo istam solutionẽ quã sic declaro & dico, qd quãdo lex genera lis aliquid principaliter disponit super actu iam cõcesso de pre terito: tũc nõ restringitur de habilitate, q: si restringeret illa. l. esset superflua ex quo illud principaliter disponit: ita procedũt adducta in oppositũ: sed qñ. l. generalis illud principaliter non disponit: sed incidẽter prout in. d. l. vnica. tunc in illo incidẽti be ne restringitur ad habilitatem: & intelligitur ſm alias leges: q: dato qd in illo incidenti. l. frustra loquatur. satis est qd in prin cipali dispositione operet: puto etiã qd ad istã scdam inductio nem possit aliter rñderi, dum dicitur qd dicta. l. vnica circa fin. loquitur generaliter super actu iam concesso: q: ante illã. l. erat concessum q delegat⁹ principis posset delegare per. l. a iudice. C. de iudi. puto q disputãdo hoc possit negari: q: non apparet qd ante. d. l. vnicã. hoc esset statutũ. Qualis dicta. l. vnica sit posita in titulo qui precedat. d. l. vnicam. nõ per hoc sequit qd sit facta ante dictã. l. vnicam. ſm doctrinam glo. in proemio. C. in verbo scdo loco. & ista sufficiãt pro hac parte: alia argumẽta pro eadẽ parte vide per Alex. post doc. quibus ipse respondet: sed q: pa rum stringunt nõ refero. Contrariã opi. tenent Pe. & Cy. hic: & in. d. l. j. vbi plerique antiqui Ja. de are. Ray. Old. Mar. fil. Sal. et Fulg. Idẽ tenent Ray. Albe. Lud. ro. & plenius dñs Alexã. hic & sub dubio forte do. Alexã. in. d. l. vnica. & Bald. sibi contra rius in. l. j. C. ne lice. potẽ. Ja. de bel. in. §. fi. per illum tex. in aut. vt defuncti seu funera eorũ. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de iudi. de leg. §. fi. ver. item qd delegatus. Petr. de liaza. do. Anto. de bu. & Pe. de ancha. in cle. j. de offi. dele. & do. Ant. i. d. c. qd sedes: et di cit Alb. hic: qd gl. in. d. l. vnica cõiter reprobat: & qd ista est com munior opi. & credo qd verũ diceret ante aduentum Bart. moti per aliqua quib⁹ leuiter rñdetur, precipue q: vr electa industria persone, & dicũt Ray. in. d. l. imperiũ. & Alex. hic, qd ista ratio so la est sufficiens ad sustinendum istam partẽ, & respondẽdum ad obiecta: sed responde, q princeps delegãdo cãm meri vel mixti imperij: nõ per hoc censetur elegisse personã, sed bene delegauit ne ordinari⁹ posset se impedire. c. studuisti: de officio legati: nisi appareat ex alijs verbis q electa sit industria persone de quib⁹ dixi in. l. a iudice. C. de iud. & p hoc facit, q: sola magnitudo cause non sufficit, nisi aliud copulatiue concurrat. s. dignitas persone cui committitur, vt p gloss. & docto. hic: & do. Alexand. in primo notabili. mouent etiã: q: non dz esse maioris efficacie delegatio facta p pncipẽ, viuẽtẽ, q facta p legẽ ordinariã. cũ lex fiat cũ ma iori deliberatione. l. humanũ. C. de legibus iuncta. l. j. ff. de cõsti. prin. & tñ ordinari⁹ cui per legẽ cõmittũtur cause meri vel mixti imperij, non potest eas delegare. vt hac. l. & l. ij. C. de peda. iudi. ergo minus dz posse delegatus principis: & ad hoc tẽdunt reli qua argumẽta, & dicit Pau. de ca. in. d. l. vnica, q illa est pulchra ratio: sed responde clare, q aliud est in ordinario. aliud in dele gato principis: nã ordinarius hz iurisdictionẽ in omnibus cau sis meri vel mixti imperij, certe si posset delegare, tractaret de ni mis magno preiudicio infinitarũ causarũ: sed in delegato prin cipis nõ vertitur preiudicium nisi illius cause: Ideo nõ est bo num arg. ab ordinario vbi tractatur de maiori piudicio, ad de legatum principis: & istam rationẽ voluit text. in. l. ij. C. de peda. iudi. als dabã alias duas solu. ad istud ar. & pmo qd nõ est bonũ argumentũ a delegato legis ad delegatũ principis: q: prin⁹ cen setur proprie ordinarius: ideo non subdelegat. scds autẽ est pro prie delegatus: istã differentiã facit glos. & ibi Pau. de cast. qui eam multũ notat in. l. j. C. ne lic. potẽ. & ideo delegatus principis censetur dignior quocũq ordinario. non dico q maiorẽ iurisdi ctionem habeat. Vel aliter respõdebã, q ideo ordinari⁹ datus a lege nõ põt causas meri vel mixti imperij subdelegare, q: hec duo ɔcurrũt. s. cause grauitas, & dignitas psone, cũ sint de maio ribus. ppter que duo copulatiue cõcurrẽtia censetur electa ei industria, que duo nõ cõcurrunt semp in delegato principis, cũ etiã in priuato possit delegare. vt. s. dixi: et his duobus modis respondeo

rñdeo ad tex. nostrū in verbo delegatā vt dixi in tex. similiter re
sponde ad. l. nemo pōt. ff. de reg. iur. qđ loquit in ordinario per
ratione predictā. Pro ista parte monetur etiā do. Alex. q2 sub-
delegatus a delegato principis, cū nō sit eiusdē nature ⁊ quali-
tatis priuilegiate prout primus delegatus principis. c. sup que-
stionū. §. nos autē. ⁊. §. si vero duo. de offi. deleg. cū multis cōcor.
vt hic per eū: ergo subdelegatus a delegato principis, nō potest
subdelegare causas meri vel mixti imperij, qđ comprobat per si
mile. l. antiquitas. C. de vsufruc. vbi in materia nō trāsitoria, ap-
pellatione heredis intelligitur de primo herede nō vltra: sed mi
ror de isto argumēto Alex. q2 nos disputamꝰ de primo delega-
to pncipis, an possit subdelegare: qd aūt sit de subdelegato dele
gati verbum nōnullum statim dicam. Pro eadē parte Lud. ro.
ponderat tex. a simili in. l. antiquitas. C. de vsufru. ad quē pt3 so
lutio ex limitatione quā statim tradā. Teneas ergo primā opi.
quā limita vt pcedat in ipso delegato principis, qui bene potest
subdelegare. secꝰ aūt sit in suo subdelegato ⁊ deinceps: q2 alias
res trāsiret in infinitū. glos. est in. c. sup questionū. §. porro in ver
bo trāsferre totā. de offi. dele. quā ad hoc reputat sing. do. Abb.
in. c. cū bertoldus. de re iu. idē tenet Jo. an. in. c. is cui. de offi. de-
leg. in. vj. in nouella, quāuis ordinarius possit delegato suo dare
potestatem subdelegādi, vt est gl. sing. in. c. is qui. de offi. deleg.
lib. vj. Bar. ⁊ alij in. l. more. ff. titu. ij. tñ de istis nō dico hic, q2 dixi
plene in. d. l. a iudice. Scđo limita qñ delegata eēnt aliqua de re
seruatis principi, illa subdelegare nō posset, vt dixi in primo no-
tabili tex. Tertio limita qñ ex alijs verbis apparet esse electam
industriā delegati, de quibus dixi. s. in notabilibus. Et vltra ibi
dicta istud cōtingeret qñ princeps in rescripto diceret tu ⁊ non
alius cognoscat. l. j. §. de his. vbi glos. in verb. nullus alius. ff. de
separa. bono. que ad hoc ponderauit Benedictus de plumbi.
in. l. imperator. ff. de fideicō. liber. ⁊ Alex. hic quasdā alias limi-
tationes posuit plene in. d. l. a iudice. ¶ Glos. in verb. magratꝰ
diuidit in. iij. In prima declarat tex. In scđa ponit exempla ad
istā scđam regulā tex. In tertia rñdet tacite obiectioni. scđa ibi
et dic. tertia ibi, si xo q2 de maioribus. Et pōdera qđ gl. In pri-
ma parte vult ꝙ in. l. cū pretor. §. j. ff. de iudi. ibi cōpetat etiā iure
cuiuslibet magistratus minimi. In scđa parte dū ponit exem-
plum in autoritate interponenda manumissioni. de hoc dicetur
65 in. l. ij. ff. eo. ¶ † In fi. glos. ex his que dicunt in hac glo. ⁊. s. in gl.
j. ⁊ in glos. iij. in verb. specialiter, habes intellectū ad hanc. l. qui
cōiter approbatur, qđ cause que cōpetunt maioribus magrati-
bus ⁊ spectabilibꝰ supra: q2 sunt de maioribꝰ, ⁊ nō cōpetūt alijs
inferioribus, quales sunt cause meri ⁊ mixti imperij in quatuor
primis gradibꝰ, vt per Bar. in. l. imperiū. ff. ti. ij. delegari nō pos
sunt: ⁊ de his loquitur prima regula huius tex. sed ille cause que
cōicant oibus magistratibus, ⁊ ppter hoc dicunt competere iu
re magratus, vt sunt cause simplicis iurisdictiōis ⁊ meri ⁊ mixti
imperij in duobus vltimis gradibꝰ: iste possunt delegari, q2 cu3
cōicentur oibus magistratibus, nō pōt dici electa industria per
sone: ⁊ hūc sensum tenēt oēs. Fulg. [contrar]iū tenet, ꝙ imo cause etiam
mixti imperij que specialr a lege maioribus cōmittunt, nō p hoc
phibētur delegari. Istud pt3 in cā in integrū restitutiōis, q̄ est
mixti imperij: ⁊ cōpetit solū maioribus: pt3 q2 delegat inferiori-
bus. l. ea que. §. magratibus. ff. ad municip. ⁊ tñ pōt delegari. l. fi.
C. vbi ⁊ apud quos. eodē modo, missio in pos. est mixti imperij. l.
iubere cauere. ff. ti. ij. ⁊ cōpetit solū maioribus, ⁊ denegat inferio
ribus. d. §. magratibus: ⁊ tñ pōt delegari. l. cognitio. §. vt posses-
sio bonoꝝ. ff. eo. ⁊ ideo ipse t3 ꝙ alius sit sensus huiꝰ legis. s. ꝙ ille
cause q̄ priuilegio causaꝝ ⁊ nō personaꝝ vel magistratuū a lege
specialr tribuūtur, vt in cā decreti interponēdi sup alimētis, quā
lex specialiter pretori demādat. l. cū hi. §. cā cognita. ff. de trāsac.
et tā sup alienationibꝰ rerū immobiliū minoris quā etiā lex spe
cialiter cōmittit ptori vel presidi. l. j. §. j. de rebus eorū, ⁊ alie simi
les: ille sunt que delegari nō possunt, alie sic: ⁊ sic verbū speciali-
ter fm eū positū. in prin. l. nostre, refert ad causas, nō ad psonas
vt hic per eū, ⁊ dicit Fulg. ꝙ istā sniam ita credit verā, sicut deꝰ
est: ⁊ qđ illud vellet a deo qđ si sua snia esset vera qđ haberet pa-
radisum si falsa infernū: subdit tñ qđ op3 stare cū snia glo. ⁊ doc.
a qua nō esset tutū in iudicijs recedere. Alex. istū intellectū im-
pugnat vt hic per eū. Ego reprobo ppter aduersatiuā positā in
ver. que vero. que d3 aduersari precedētibus in iure ⁊ in facto. l.
hoc ampliꝰ. §. de his aūt. ff. de dā. infec. vbi Bart. ergo cū in hoc
ver. loquatur de his que cōpetunt iure magistratus: habito re-
spectu ad personā: ergo vt sit bona aduersatio in facto, op3 dice
re ꝙ principium loquatur in his que cōpetunt priuilegio magi-
stratus. nam si principiū loqueret in his que cōpetunt priuile-
gio causarū nō personarū: nō esset bona aduersatio ver. q̄ vero.
Itē paruus effectus resultat in differētia Fulg. nō ob. obiectū
de causa restitutionis in integrū: q2 rñdetur qđ in ea spāle est vt
quāuis sit mixti imperij vt deneget inferioribus magistratibꝰ,
et quāuis requirat plenā cause cognitionē tñ potest denegari. l.
fm glos. ⁊ omnes in. d. l. fi. C. vbi ⁊ apud quos. ⁊ glos. ⁊ Bart. in. l.
nec quicq3. §. vbi decretū. vbi assignatur rō specialitatis. ff. de of
fi. proconsulis. Non obstat scđm de missione in pos. que pōt dele
gari: q2 rñdeo ꝙ cognitio cause an quis sit mittendus bene po-
test delegari ita loquit. d. l. cognitio. §. vt bonorū vbi glos. et alij
declarāt. sed missio nō. d. l. iubere cauere. vbi dicā. ⁊ ita declarat
66 glos. in. d. l. ea que. §. magratibus. ¶ † Glos. in verb. mādari pñt
format duo [contr]aria. cōtra scđam regulā huius. l. Ex. j. parte glos. ha
bes duas cōclusiones. prima est ꝙ datio tutoris de iure. ff. nō cō
petebat iure magratus: q2 quilibet magratus nō poterat dare
tutorē pupillo. Nā si erat inferior magistratus nō poterat dare
tutorē, sine iussu pretoris vel psidis. ⁊ istā cōclusionē glos. tenent
magis cōiter doc. hic ⁊ glos. ⁊ cōiter doct. in. l. j. ff. ti. ij. ⁊ glos. in. l.
nec mandāte. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. ⁊ est melior tex. de iure in. l.
lucius. magna. in. §. cū testamento ibi ex presidis puincie prece-
pto a magistratibus tutor datus est. ff. de admi. tu. ⁊ qđ datio tu
toris nō competat cuilibet magistratui est tex. fortis in. l. muto.
§. tutoris. ff. de tute. vbi datio tutoris est mixti imperij. ⁊ ideo nō
cōpetit oibus: sed illis quibus a. l. vel senatuscō. cōceditur. ergo
delegari nō pōt per regulā huius tex. ¶ In [contr]arium tñ multū vr-
get. l. ius dādi allegata in glos. ad quā glos. vbiq3 rñdet, ꝙ quili-
bet magistratus pōt dare tutorē. est verū, precedēte iussu maio-
ris magistratus per iura. s. allega. per que supplet ille tex. Ful.
hic. [con]tra per. d. l. ius dādi. ⁊ q2 si magratus inferiores darent tu
tores ex delegatione superioris possent dare tutorē etiā alteriꝰ
loci qđ tñ negat. d. l. ius dādi. ⁊ sic tenet ꝙ datio tutoris compe-
tit iure cuiuslibet magistratꝰ: ⁊ dato qđ requirit iussus superio-
ris, istud nō facit qđ per hoc nō cōpetat iure magratus, imo for
tius pbat hic. Nam scias ꝙ differētia est inter iussum ⁊ delega-
tionem. nam pprie delegatio dr illa qñ cōmittitur ei qui als nō
habeat iurisdictionē in hoc. iussus aūt dr qñ scribit illi q als ha
beat iurisdictionē in hoc ⁊ exercitatur. ita glos. in. l. more vbi vi-
de Bar. oino in. iij. col. vbi Alexā. in antepe. col. in fi. ff. ti. ij. ergo
iste iussus qui pcedit: declarat ꝙ magistratꝰ inferior habeat iu-
risdictionē in hoc. Et si dicas si cōpetit iure magistratus quare
delegari nō pōt per scđam regulā huius legis. Responde ꝙ ea
que cōpetūt iure magistratus libere absq3 alia iussione, possunt
delegari. ita loquit text. hic: sed cū hoc requirit iussio ideo dele-
gari nō potest. ⁊ istā opi. qđ datio tutoris [com]petat iure cuiuslibet
magistratꝰ defendit Mar. Lau. in. l. cognitio. in prin. ff. eo. ⁊ ita
aliqñ sustinuit publice. sed q2 nullius est vtilitatis me non exten
do. nam. l. nec mādante, pōt intelligi vt faciat pro [contr]a, hoc mō, qđ
nec mandāte preside. i. sine mādato presidis alius tutorem dare
67 pōt, ⁊ tunc cōcordabit cū. d. l. ius dādi. ¶ † Scđa cōclusio ex gl.
est ꝙ si facultates pupilli sunt intra. cccc. aureos. hodie datio tu
toris cōpetit cuilibet magistratui. ⁊ ita tenēt gl. ⁊ doc. in. l. j. ff. tit.
ij. ⁊ hāc sustinet Alex. hic ⁊ ibi. sed aut nō intelligo eiꝰ verba, aut
errat. ⁊ mihi videt ꝙ hodie qñ facultates sunt infra qngentos
aureos, nō cōpetat cuilibet magistratui: q2 quilibet magistratꝰ
de per se nō pōt dare tutorē, sed cū autoritate antistitis. ⁊ ita te-
net Sali. in. l. placet. C. de peda. indi. ⁊ Raph. Fulg. in. d. l. j. ff. ti.
ij. sed do. Alexā. hic ⁊ ibi, rñdet ꝙ verū est qđ delegatus inferio-
ris nō poterit postea dare tutorē sine antistite. §. pe. insti. de atti
lia. tu. sed istud nō facit fm eū, quin datio tutoris competat iure
magratus. sed certe tex. in illo. §. pe. nō loquitur de delegato sed
68 de magratu, qui nō pōt sine antistite dare tutorē. † Circa scđm
cōtrariū glos. habes ex ea, qđ licet preses possit delegare tamē
nō pōt loci cōseruatores cōstituere, qui sint isti loci seruatores.
vide etiā per Bal. in rub. de offi. dele. in. viij. col. ⁊ plenius in. pe.
vbi dicit Bald. allegādo hāc glo. qđ isti locoꝝ seruatores erant
quidā baratatores nō iudices, qui procederent via rationis, et
erant cōcursores qui falsa crimina nuntiabāt quos lex odio h3.
Et ista glos. fm Alb. hic. in. v. col. facit [contr]a epos qui cōmittunt vi-
sitationes monasteriorū, vt euitent laborē. nam male faciūt ⁊ nō
possunt. de quo in. c. si eps. ibi no. de offi. ordi. li. vj. potest etiā in-
telligendo istos loci cōseruatores in bonā partē, aliter respōde
re fm Cy. Bal. ⁊ Alex. hic. ⁊ Jaco. de bel. in autētico vt nulli iu-
dicū. in prin. qđ l3 presides possint delegare causas. nō tñ ex to-
to possunt cōmittere regimē loci alicui: ⁊ sic cōstituere loci con-
seruatorem, ⁊ se ex toto eximere nō subsistēte legitimo impedi-
mento, ⁊ ita procedāt iura glos. ¶ Glos. in verbo fortissimū. ista
glos. est intricata ⁊ obscura. nam vult opponere cōtra tex. qđ ar
gumentum a contrario sensu non sit validū. d. l. cū patrem. C. de
condi. inser. inducendo vt ibi per glo. q. d. l. cū patrem est scabro
sa. ideo aduerte. nam ibi videtur tex. ꝙ nō sit licitū argumētum
a cōtrario sensu. nam ibi pater instituerat filiam nuptam ⁊ fece-
rat legata alijs in diem vel sub conditione, ⁊ disposuit ꝙ filia te-
neretur cauere si non diuerteret a viro: ista filia volebat sumere
argumentū a cōtrario sensu, ex verbis patris. ergo si diuertā a

marito nõ teneoꝛ cauere.sed q꜡ istud diuertere a marito,est tur
pe ⁊ improbatum a iure.l.reprebendẽda.C.de insti.⁊ substi.sub
condi.fac.ideo tex.ibi vult,ꝙ filia dꝫ cauere ꝓut pater disposuit
et allegatio filie ꝓcederet,qñ pr̃ expresse disposuisset ꝙ nõ caue
ret si diuerterit.ergo apparet ꝙ ibi non dꝫ sumi ar.a ꝯ̃rio sensu.
69 cuius ꝯ̃rium vult tex.bic in ver.buius rei:† gl.bic.in effectu tri
pliciter rñdet.prima sol.est qd dictio si pōt capi tribus modis.
primo causatiue ꝓ q꜡,⁊ ita capitur bic ⁊ sic iurisconsult⁹ arguit
a cã cessante,⁊ nõ a ꝯ̃rio sensu.aliqñ dictio si capitur pro q̃uis.⁊
tunc,lꝫ gl.non declaret,dic ꝺm Fulg.⁊ Alex.bic: ꝙ nõ potest ar
gui a contrario,cũ implicet. Itẽ multo magis esse in casu taci
to.vt dico,filius ignoꝛãs potest esse beres patris,q̃uis sit emã
cipatus,illa dictio quãuis,includit idem esse ⁊ fortius in filio in
potestate.aliqñ ⁊ tertio dictio si,stat conditionaliter,et tunc gl.
tenet qd nõ sit licitum arguere a cõtrario sensu,propter.d.l.cũ
patrẽ.vbi in dispositione conditionali,si non diuerterit,ꝙ non
sumitur ar.a cõtrario sensu.⁊ forte gl.mota est,q꜡ illud qd est in
cõditione,nõ est in dispositione.l.si quis sub cõdi.dandoꝝ.x.ff.
si quis om.cau.testa.sed in boc glo.male dicit,q꜡ imo in disposi
tionibus mere conditionalibus sumitur arg.a cõtrario sensu.l.
aliquãdo.ff.de condi.⁊ demon.l.pecuniam.ff.si cer.pe.⁊ optime
probat.in.l.inter socerum.§.cũ inter.ff.de pac.do. vbi in ablati
uis absolutis qui resoluũtur in conditionem.l.ab emptione.ff.
de pact.l.a testatoꝛe.ff.de cõdi.⁊ demon.sumitur arg.a cõtrario
sensu.sed salua glo.iungendo scdam solu.vt facit Bart.bic post
antiquos.ꝙ quando dictio si ponitur ꝯditionaliter,non sumiẽ
arg.a cõtrario sensu.verum est quando resultat absonus intel
lectus.ita loquitur.d.l.cum patrẽ.iuncta gl.pe.alias sic: vt boc
text.Unus tñ casus est in quo ex dispositione conditionali non
sumitur ar.a cõtrario sensu quẽ ponit gl.in.l.lucius vlti.ff.de cõ
di.⁊ demõ.cum multis concoꝛ.⁊ limitationibus quas dixi in.l.i.
C.de pac.⁊ cogita de rõne specialitatis quare nõ sumaẽ tũc ar.
a ꝯ̃rio sensu.Scda sol.gl.est ⁊ est bona qd ibi ideo nõ sumiẽ arg.
a ꝯ̃rio sensu:q꜡ resultat prauus intellectus vt ibi dicit tex.in ver
bo absurdũ.⁊ glo.declarat.⁊ ista est vera.¶ Tertia solu.glo.est
qd.l.iulia.disponebat qd qñ preses proficiscebaẽ poterat cãm
adulterij delegare.ergo eadem ratione.idẽ in omni alia causa
criminali.⁊ sic arguit iuriscõ.a simili:⁊ nõ a contrario sensu.sed
70 istam reprobant Ful.⁊ Alex.bic nõ facio vim.¶ † Glo. in ver
bo eam.diuiditur in tres partes.ꝓut tres format oppositiones
contra tex.ex prima oppositione ⁊ solutione glo.babes magnã
restrictionem ad istũ tex.dum dicit ꝙ ex causa necessarie absen
tie potest causa meri imperij delegari:dꝫ intelligi quantum ad
cognitionẽ:sed nõ quantũ ad diffinitionẽ.⁊ sic nec sñiam nec ad
executionẽ:sequunẽ Cy.Ray.Bal.bic.gl.in.l.plꝫ.in verbo offi
cio.vbi bonus tex.⁊ ibi Cy.in.iiij.op.⁊ Bal.in.v.op.C.de peda.
iu.Spec.in ti.de iudice dele.§.si.ver.itẽ qd est delegatus.Et fa
cit iste tex.in verbo exercitio qd cõmuniter exponitur id est co
gnitio:tene ꝯ̃rium q꜡ vbicũq; in lege sit mẽtio de cognitione in
telligiẽ ⁊ de diffinitione.l.iij.§.cognoscit.ff.de offi.prefec.vigilũ.
l.j.vbi glo.⁊ Bar.C.si ꝯ̃ ius vel vti.pu.arcbi.in.c.si.de offi.arcbi.
in.vj.Bal.in ti.de pace cõstan.in verbo ad cognitionem.vbi di
cit ꝙ si fiat cõpromissum in arbitrũ ⁊ sibi deẽ potestas qd pos
sit cognoscere in tali causa intelligitur qd possit etiam diffinire
gl.in.l.qui procuratoꝛẽ dat.⁊ ibi Bar.⁊ Ang.ff.de procu. Bar.
in.l.a diuo pio.in prin.⁊ ibi plenius Imo.⁊ Mod.de re iu.⁊ istã
opi.tenent Gui.de cu.And.de pisis.Albe.Sali.Fulg.⁊ Mod.
bic.Ang.⁊ Sali.in.d.l.plꝫ.pro ista opi.Gui.allegabat tex.in.l.
fi.C.vbi sena.vl̃ cla.q nibil facit q꜡ loquiẽ in delegato principis
cui princeps pōt delegare causas meri ⁊ mixti imperij etiã quo
ad diffinitionem:nisi sit causa in qua agiẽ de vita bois.§.probi
bemus.allegato in gl.qd vltimũ limitant Gui.Bar.⁊ alij bic.ni
si esset magnus latro vbi periculũ esset in moꝛa differre vsq; ad
aduentũ oꝛdinarij.nã posset delegatus eũ punire per tex.clarũ
in.l.si quis filio exberedato.§.bi autem.ff.de iniusto rupto testa
mẽto.idem tꝫ Cy.in.d.l.plꝫ.in.iiij.op.lꝫ solus Alb.bic teneat cõ
trarium q꜡.d.§.bi autem.nõ loquitur in delegato sed in odina
rio cuius iurisdictio nõ est odiosa sicut delegati ꝺm gloss.in.c.j.
de rescriptis.in.vj.teneo cõmunem.Et al̃s firmo:q꜡ vbi tractaẽ
de fauoꝛe reipubli.ꝓut bic.ibi est licita semper extensio.l.cete
ra.§.sed ⁊ si quis.vbi glo.in verbo commercij quam ad boc no.
Mod.ff.de leg.j.iuncta.l.senatus.ff. de cõtrabenda emptione.
no.in.l.si cõstante.in prin.ff.solut.matri.⁊ in.l.si vero.§.de viro.
71 ff.sol.mat.† Pondera diligenter istam decisionem ex[a] qua ba
bes qd quãdo moꝛa non potest afferre periculum: tunc licitum
est al̃s etiam non babenti iurisdictionem in boc punire vsq; ad
vlti.vite supplicium. confirmo per illud qd singulariter decidit
Bal.in.c.j.ad si.qualiter vasal.iurare de.fide.si sunt duo domini
in eodem castro ⁊ vnus cõmittat delictum aduersus alterũ: qd
licet alius non possit eũ punire sed debeat adiri superioꝛ:q꜡ par

a ¶ Decisionẽ ex. Add Bart.in.l.j.§.ex incendio.ff.de incẽd.ru.nau. bar.in.l.nõ dubiũ.C.de legi.ab.i ca.j.de rerũ ꝑmu.Oldra.cõsil.xlix.in cip.ꝯsueuit dubitari.

b ¶ Licitũ est capere. Adde doc.in.l.ait ꝑtoꝛ.i.§.si debitoꝛẽ.ff.q in frau.cred. Spe.in ti.de accu.in.§.j.versi.bic autem.

c ¶ Licitũ est laico. Jo.de imo.i.c.j.de depo.imo.i c.vt fame.de sen.excõ.domi.xlv.di.in glo.summe Jo.an.in.c.n clericos.de sen.excõ.lib.vj.in nouella.

d ¶ In casu necessitatis Adde gl.in v.q꜡ facile.in.§.criminis.xxvj.gl.si.in ca.ij.de pe.et remis.lib.vj.

e ¶ An liceat doctoꝛibus Add arcb.i ca.ieiunia.de cõse.dist.iij.azo.in sũma.ti.de ferijs.Jo.de imo.⁊ Barba.in ru.de ferijs.arcbi episc.floꝛẽ.i ij.pte sue sũme.ti.ix.ca.vij.in.§.iiij.san.Tbo.secunda scde.q.cxxij.art.iiij.⁊.qd.xlj.ar.si.

f ¶ An ꝓpter necessitatẽ. Adde.c.qc qd enim.de cõse.disti.v.

in parem nõ babet imperium:vt tenent Gui.⁊ Bar.in.l.si.ff.de
rerum diui.istud est verum singulariter nisi periculũ sit in mo
ra:pondera q꜡ doct.bic loquuntur quando vertitur periculum
publicum.Bal.ibi quãdo vertitur priuatum. Confirmanẽ etiã
ista:q꜡ quãdo moꝛa est periculum allatura receditur a regulis
iuris.l.de pupillo.§.si qs riuos.vbi Bar.⁊ alij no.ff.de ope.no.
nun.l.j.§.si.ff.de ferijs.l.diuus.ff.de peti.bere.c.baptizari.⁊ ibi
glo.in.v.di.c.si.vbi gl.no.de pen.⁊ remi.⁊ ideo licitum est cape
b re[b] debitoꝛẽ fugitiuum etiam in die feriata in bonoꝛe dei: qñ pe
riculum est in moꝛa.glo.est sing.in.l.si.in glo.ij.C.de ferijs.quã
ampliat Bal.in.c.si.in vlti.col.eo.ti.de ferijs.etiã si sint ferie so
lennissime puta natiuitatis vel pascbe dñi.imo tunc licitum est
c laico[c] capere clericũ debitoꝛem suspectum de fuga quando pe
riculum est in moꝛa:vt eum tñ presentet iudici ecclesiastico ꝺm
Abba.in.c.cũ non ab boie.in.iiij.col.⁊ ibi Bal.in.iij.col.de iud.
72 ¶ † Predictis adde duas notabiles decisiones.prima est qd
lꝫ al̃s sñia lata nõ visa relatione nuntij de citatione sit ipso iu
re nulla ꝺm Bart.in.l.multũ.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ in.l.boc antẽ.
§.j.ff.ex qui.cau.in pos.eatur.⁊ in.l.si finita.§.iul.in.vj.colũ.ff.de
dã.infec.do.Ant.in.c.cũ dilecti.de do.⁊ contu.tñ vbi moꝛa esset
periculum allatura,q꜡ interim expiraret interdictio,q꜡ sñia non
expectata relatione nũtij.ita tenet singulariter Bal.in.l.falsus
73 in.vij.col.C.de fur.† Scdo adde qd lꝫ al̃s iudex a cui⁹ interlo
cutoꝛia vel grauamine fuit appellatũ,possit in cã procedere,nõ
citato amplius appellãte.c.eũ qui.de dolo ⁊ cõtu.in.vj.nisi per
superioꝛem sibi inbibeatur.c.nõ solum.de app.lib.vj.Bar.in.l.
eius qui.ff.de appel.reci.tamẽ dicit singulariter Bal.in rub.C.
cõminationes vel epist.circa mediũ.qd si aliquis timet ne con
tra ius ad toꝛmẽta ponaẽ,appellet.⁊ tũc confessio secuta erit ip
so iure nulla.l.j.ff.nil no.appel.pen.nec est op⁹ in boc articulo
qd superioꝛ inbibeat q꜡ expectare inbibitionẽ superioꝛis,esset
moꝛa que interim periculũ afferret,qd bene no.q꜡ per boc daẽ
magna limitatio ad illa iura canonica.In scda parte gl.ibi sed
aliud in eo qui substituiẽ.No.duo ex gl.primo ꝙ differentia est
inter delegatum ⁊ suffectũ seu substitutum.nam delegatus pro
prie dicitur quãdo oꝛdinarius vel princeps delegat causam.suf
fectus aũt seu substitutus diciẽ qui loco moꝛtui vel remoti po
nitur de quo proprie loquitur tit.C.de offi.eius qui vicem alte
rius gerit.Secũdo babes ex glo.qd lꝫ delegatus non possit co
gnoscere de causis meri vel mixti imperij.vt bic.tñ subrogatus
in loco demoꝛtui potest.ratio est,q꜡ in omnib⁹ ⁊ per omnia sub
stituitur loco primi.⁊ cum glo.tenet Bart.bic.in.iij.⁊ in si.col.et
in.l.j.§.quibus.ff.a qb.ap.nõ lꝫ.Bal.in auẽ.sed nouo iure.in pn.
C.de ser.fug.⁊ ita teneas quicquid teneat glo.in.d.l.ij.C.de offi.
eius qui vicem alterius gerit.⁊ aliqui antiqui.refert Alex.bic ꝓ
74 cõi.† facit singularis doctrina Bar.in.l.si fili⁹.ff.de le.j.vbi que
rit,an vicerectoꝛ gaudeat eisdẽ priuilegijs,quib⁹ rectoꝛ,vbi eo
dem modo distinguit.sequitur Bal.in.l.aliqñ.ff.de of.procõsu
lis.⁊ Car.in cle.si.in.vj.op.de officio vicarij,dicit per illũ text.cũ
glos.in verbo sacerdotium.de cõsuetudine seruari,ꝙ vicerectoꝛ
gaudeat priuilegijs quib⁹ rectoꝛ,qd debet intelligi.vt.s.de quo
etiam per Alex.in rub.s.eo.in.vj.col.In.iij.parte gl.ibi,itẽ ex
cipe legatum procõsulis.quomodo intelligatur.⁊ que sit ratio
75 dixi in.l.a iudice.C.de iudi.¶ † Glo.in verbo nõ aliter.colligit
ex tex.quatuoꝛ notabilia ⁊ contra vltimum opponit ⁊ nõ soluit.
et sic bꝫ quinq; partes.In scdo notabili,⁊ al̃s ꝓbibita in casu ne
cessitatis intelligunt permissa,q꜡ vulgo dꝛ,ꝙ necessitas non ba
bet legem.adde tex.in.c.ij.de despõsa.impu.⁊ in.c.j.de pig.⁊ in.c.
lꝫ de ferijs.⁊ in.c.ꝙ nõ est licitum.vbi babes in gl.alias cõcoꝛ.de
re.iur.⁊ ideo dicit gl.sing.in.c.pastoꝛalis.in verbo moꝛtis.de of
d si.oꝛ.qd in casu necessitatis[d],licitũ est laico cõfiteri ⁊ absoluere.
sed est gl.cõsocia.xxiiij.q.j.c.cepit.in verbo ꝑciperet.⁊ vide tria
e capitula ꝑcedentia.Et ista faciunt an liceat doctoꝛibus[e] cõsule
re diebus feriatis in casu necessitatis.puta pro foꝛensi q babeat
necesse recedere.de quo ꝑ Jo.an.⁊ alios i.c.j.de ferijs ꝑ Mod.
in.l.pe.cũ glo.ff.de ferijs,⁊ generaliter que permittãtur ex cau
sa necessitatis.vide glo.xxxij.q.iiij.c.sicut in verbo fame.⁊ glos.⁊
doc.in.c.querelã.de iureiur. Non tamẽ propter necessitatẽ per
mittitur cõmittere delicta.l.palã.§.non est ignoscendũ.ff.de ri
f tu nup. Quod facit an propter necessitatẽ[f] licitum sit furari.de
quo in.c.iij.de furtis.⁊ tex.⁊ gl.de cõsecra.dist.v.c.discipulos.⁊
xlvij.dis.c.sicut.per glo.⁊ doc.in.l.ij.§.cum in eadẽ.ff.ad.l.rbodiã
de iactu.⁊ ibi vide Ange.notabil̃r ponentẽ de armigeris.quan
do sunt in bello,an sit licitum depredari pro victu per cano.in.c.
j.de emptio.⁊ vendi.¶ Tertium notabile glos.limita vt per gl.
notabilẽ in.c.cum pretoꝛ.§.j.ff.de iudi. Circa quartum notabi
76 lẽ adde tex.notabilẽ in.l.quãq;.ff.de ritu nup.† In vltima parte
glos.dũ opponit de.l.quedam.ff.de acqui.re.do.vera solu.est qd
aliud est generalitas.aliud vniuersitas.nam que nõ possunt spe
cialiter concedi,nõ veniunt etiam in generali concessione.quia
idem

idem operatur genus in suo genere, qd species in sua specie. l. si duo. in prin. ff. de admi. tut. Nam in gñalibus vnũquodq; de per se cõsideratur. sed in vniuersitate in qua vnũquodq; particulariter non consideratur. sed omnia simul collecta constituunt illud vniuersale, vt hereditas dos & peculiũ. & in hoc multa transeunt cum vniuersitate, que specialiter concedi nõ possent. Hinc lz in obligatione generali nõ cõprehendãtur prohibita alienari. l. obligatiõe generali. ff. de pig. tñ in vniuersitate puta heredi-

8 tatis vel dotis hñ includunt. Hinc lz ius patronatus[a], qr est qd spũale vendi, vel cedi nõ possit: tñ venit sub vniuersitate. c. ex literis, vbi Innoc. & alij de iure patro. Bal. in. l. j. C. de bo. lib. & vide qd vult Bart. notabiliter in. l. aufidius. ff. de priuile. credi. & in. l. si mercedem. §. j. ff. de actio. empt. Et ad istam regulam an cum vniuersitate veniant prohibita particulariter cõcedi. vide glos. in. c. querelam. in glos. magna. in verbo potuit. de simo. Bal. in. l.

77 si quis. §. certũ. C. de secũ. nup. ¶ † Extra glos. querunt doc. nũquid queadmodũ ordinarius põt delegare causas meri & mixti imperij ex cã absentie necessaria, eodẽ modo possit pp̃ter infirmitatẽ. & tenẽt doc. hic cõiter qd sic vez Pe. Cy. & And. de pisis. Guil. Ray. Alb. Bar. & Alex. & Lau. hic. idem tenet Bal. in. d. l. imperium. in. iiij. col. Sali. in. d. l. plz. ad fi. Cano. in. d. c. qd sedes. qr eadẽ est ratio ergo idẽ ius. Itez qr causa absentie & infirmitatis equiparãtur. l. si longius. in prin. ff. de iudi. in verbo intercedente infirmitate vel necessaria pfectione e in. l. aut valitudine. ff.

78 de pcu. l. lz. ff. de arb. c. q sedes. de offi. ordi. † Bal. in. l. fi. in. j. col. in fi. ff. de in integ. restit. & in. l. quedã. §. nihil interest. ff. de eden. vbi dicit qd notarius viuens nõ põt facere qd alius ex protocollis suis extrahat instrm, nisi longo impedimẽto occupatus puta ẽm Bar. ex necessaria absentia vel propter infirmitatem. alle-

79 gat istũ tex. & iura. s. allegata. † hinc videmus q sicut sentẽtia lata cõtra absentẽ est nulla, ita lata ctra infirmũ. l. quesitũ. ff. de re iudi. facit qd vult Bal. in. l. fi. ad fi. ff. de excu. tu. qd rõne infirmitatis põt quis per substitutũ seruire vbi alias nõ posset. & idem tenet Bal. in. c. si decesserit. si de feudo fue. ctro. inter do. & agna. facit bonus tex. in. l. agentes. in ver. q si morbo. C. de propositis

80 agen. in reb. li. xij. † ad idem facit qr in casib' exceptuatis a reg. licitũ est arguere ex idẽtitate rationis. c. cum dilecta. §. nos igitur. & ibi ad hoc no. Imo. & do. Abb. de cõfir. vti. vel inuti. & ideo do. Abb. in. c. ad audientiam. in primo notabili. de cleri. nõ resi. facit bonus text. in. c. post translationem. in ver. quãq;. quem ibi multum no. Bal. de renũ. facit glo. in. l. j. quã ad hoc ibi no. Alexan. ff. de condi. inde. Et ita teneas quicquid tenent Fulg. & Ludo. ro. hic. & Jo. an. in ti. de iur. om. iu. super verb. ad huius. nam eorũ dicta potius limitant cõem sententiam quam impugnent vbi ptz ex limitationibus quas statim tradam. Nam Fulgo. hic dicit q sunt qui dicerent oppositũ per argu. a sufficienti partiũ enumeratiõe: qr aut infirmitas est futura breuis. & tũc debet expectari potius. d. l. si longius. & l. pe. §. fi. ff. de va. mu. si autem est futura lõga alius debet loco ei' poni. tex. est notabi. in. l. si quos. C. de offi. prefec. preto. ori. vel illi. Ad idẽ ponderat istum text. in verb. nõ aliter. vbi solum in casu necessitatis absentie permittitur. Idem cõtra cõmunẽ tenet Lud. hic per tex. in. c. si pro debilitate. de offi. dele. & idẽ tenet Jo. an. in dicta addi. sed vt dixi nõ

81 recedas a cõi. † & cõsidera q fragile fuit fundamẽtum Fulgo. de hoc tex. in verbo non aliter, cum trita responsio sit, q dictiones iste taxatiue nũq; excludũt casus similes. gl. in. l. ob es. C. de predijs mino. & allego text. meliorẽ de iure in. l. j. §. j. ff. si men. fal. mo. dixe. Imo plus etiã in materia penali quãuis. l. loquatur taxatiue, tñ nõ excludit alios casus similes. glos. est in. l. fi. vbi Cy. & Sali. C. de reuo. do. & tex. melior de iure in. c. j. §. porro. cum se. in tit.

82 que fue. prima causa bñfi. amit. ẽm Bal. ibi. † Hinc est qd statutum permittens per dictionem taxatiuã aliquas tantũ exceptiones opponi, & nõ alias nõ intelligitur excludere similes expressis. ita dicit Ang. in. l. sciendũ. ff. de euic. & in. l. hominẽ. §. in edilitijs. per illũ tex. ff. de edil. edic. & in. l. paulus. §. j. ff. de vsur. & in. l. si

83 debitor. ff. qui pot. in pig. ha. † Fac ergo conclusionem: qr ordinarius potest causas meri vel mixti imperij delegare, ex cã infirmitatis sicut ex causa absentie. extende non solum propter infirmitatem suã: sed etiam suorum. puta vxoris vel filiorũ. c. cõis. et ibi glos. not. in verb. suorũ. xxiij. dist. Limita nisi esset infirmitas modico tempore duratura. l. si longius. in prin. de iudi. ẽm Fulg. hic, maxime si cepisset de causa cognoscere. & est tex. notabi. in. l. pe. §. fi. ff. de vaca. mune. si autem infirmitas esset longo tempore duratura, tunc põt delegare. & ita in simili tenet Bar. in. l. j. ff. de officio cõsulis. Bar. & doc. in. d. l. quedam. §. in his interest. Bal. in. l. vnica. §. ne autez. C. de cadu. tol. & in rub. C. de fi. instr. in. xij. col. ver. sed tamẽ hic dubitatur. Ang. in aut. de tabellio. in prin. et notabiliter Car. & Imo. in. c. fi. de offi. deleg. Alexan. in consil. cxix. incip. põderatis his que in prescripto themate narrãtur. in fi. col. in. j. volu. fateor tñ qd pp̃ter infirmitatẽ que longo tempore est duratura potest ordinarius remoueri. d. l. si quos. allegata per Fulg. tamẽ si nõ remoueatur pcedit qd dixi. ¶ Secundo limita nisi esset leuis infirmitas. d. l. quesitum. ff. de re iudica. ¶ Tertio quãdo causa esset adeo grauis q non potest sine delegante expediri. ca. si pro debilitate. de offi. delegati ẽm Lud. ro.

84 hic. ¶ † Quarto limita nisi ordinarius fuisset recusatus suspectus: qr si postea superueniret infirmitas, non posset subdelegare. c. si iudex. de officio delegati. in. vj. intelligendo tamen vt per Guil. Alb. & Ange. in. l. pretor. vbi dicitur in ti. ij. qr aut causam vult in totũ delegare non suspecto, & põt. secus si vult ibi aliquid reseruare puta sniam. Et no. qd predicta procedũt non tantum pp̃ter infirmitatẽ suã: sed etiã suorũ per tex. in. c. cõis. xxiij. dist. & ibi glos. valde no. in verbo suorũ. & si est verũ, est magna ampliatio ad predicta. & illam glos. simplr sequitur do. Alex. in. l. quesitum. circa fi. ff. de re iudi. Scdõ querũt doc. an pp̃ter multitudinem causarum. possit ordinarius causas meri imperij delegare, et concludũt oẽs q non per. l. placet. C. de peda. iudi. Istud limitant Guil. Bart. & Ange. hic. & Panor. in. d. c. qd sedes, nisi esset multitudo causarum criminaliũ. & sic meri imperij. qd reprobat: qr quãuis posset tunc cognitionem delegare, nõ tñ decisionem. tex. est in. l. placet. in ver. qd nõ ita. iũcto ver. pe. vbi Sali. C. de peda. iudi. nam etiã in. l. ij. C. de his qui latro. occul. solũ permittit delegatio quo ad actũ capiẽdi illos latrones, qui debent ordina-

a ¶ Jus pronat'. adõ. c. quãdo. & ibi doc. d iudi.

85 rio psentari. ita And. de pisis. Fulgo. Lud. & Alex. hic. † Quando aũt delegãs ex cã necessarie absentie delegauit, eo reuerso expeditum est delegationẽ finiri ẽm Bar. & oẽs hic, excepto Lud. cui responde vt hic per Alexan.

1 ¶ Res nõ recipit denoĩatiõẽ ab eo qd erit: sed ab eo qd est.
2 Delegatus nõ dicitur habere iurisdictionẽ principaliter.
3 Cause ciuiles que sunt a. ccc. aureis infra, hñ trãseunt in generali delegatione: sed ea que sunt meri imperij nõ transeunt.
4 Proprietas iurisdictionis ex generali mãdato iurisdictiõis nõ transit in delegatum: sed tñ vsus seu exercitium.
5 Nihil est speciale in delegato proconsulis.
6 Delegatus cui delegata est aliqua causa ciuilis, an possit punire de falso testem qui coram eo falsum deposuit.
7 Clericus si falsum testimonium deponeret coram iudice seculari posset per secularem puniri.]
8 Delegatus si fungitur vice delegantis.

Qui mandatam. Iste. §. videtur admodũ intricatus: ideo aduerte qd videtur sibi cõtrariari. in princi. dicit nullam habet iurisdictionem: postea dicit iurisdictionem transferri. & tex. in. l. cognitio. §. cum ppriam in verbo dederis. j. eodem. vbi dicit text. cum propriam iurisdictionem delegatis dederis: nam verbum dederis importat trãslationẽ. ideo in effectu legitur per glos. & doc. duobus modis: qr lz gl. ij. videat ponere. iij. intellectus ad tex. vt eũ saluet, tñ non sunt nisi duo intellectus principales: qr terti' tendit in idem cũ secundo: legitur ergo primo qd in delegatum vere trãsfertur iurisdictio: sed fingitur a lege nihil habere ex eo qr ordinarius potest eam reuocare qñcũq; vult. l. iudicium soluitur. ff. de iudi. p isto intellectu vltra. ll. alleg. in glos. facit text. in. l. rõ. in prin. ff. de act. emp. & ibi glos. no. qd nõ intelligit traditũ qd iure põt reuocari. ad idem facit tex. in. l. si pars. §. fi. ff. de inoffi. testa. & in. l. fideicõmissa. §. si quis illicite: & ibi notabiliter Bald. ff.

1 de leg. iij. † Sed caue q alibi Bal. in. l. si nõdum. C. de fur. no. ex illo tex. qd res nõ recipit denominationẽ ab eo qd erit: sed ab eo

b qd est: & ideo infert qd si ciuitas[b] interficiat eligendũ in epm, nõ tñ dicit epm interfecisse: facit tex. no. in. l. qd si forte. §. j. ver. quid ergo. ff. de so. Preterea nõ attẽditur id quod euenire potest qñ presens status rei nõ indicat talem cõtingentiam de futuro, ẽm Bar. Ang. & alios in. l. & idẽ. §. fi. j. ti. ij. & latius Bar. in. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de ver. ob. per ista iste primus intellectus redditur dubitabilis. Scdõ modo legit per glos. & cõiter doc. q delegatus nõ habet iurisdictionem: scz ordinariam: sed bene ha-

2 bet delegatã. † Tu pondera q tex. cum mysterio dicit propriuz nihil habet, hoc est dicere, non habet proprietatẽ iurisdictionis qr illa est radicata in persona ordinarij: sed bene hz vsum & exercitium iurisdictionis: & istud vult proprie dicere tex. in verb. vtitur: & pp̃ter hoc non dicitur habere iure suo proprio prout habet quilibet ordinarius cui lex tribuit: sed habet alieno beneficio. s. delegãtis: istud est qd dicit tex. in. l. more. vbi Ang. & Mod. j. ti. ij. Item delegatus nõ dr habere iurisdictionẽ principaliter et hoc est qd dicit. l. & qr, que sequitur. d. l. more. qr iurisdictio nõ principiatur seu radicatur in eius psonã: sed in ordinario delegante. Et ex istis sequit pulchra ratio, qd cum delegatus nõ habeat pprietatẽ iurisdictionis, sed soluz vsum: ideo nõ põt alteri delegare, sicut nec vsurarius: & ista est rõ regule. l. a iudice. C. de iudi. ẽm q ibi plene declaraui. Ex ẽt his apparet qd x̃bũ transferri, positum in hoc tex. & verbũ dederis positũ in. d. l. cognitio.

b ¶ Si ciuitas. Adde qualr puniatur ciuitas interficiẽs suũ epm. vide in ca. ita nos. xxv. q. ij. doc. i. c. in qbusdã. & in c. ad aures. de pe. doc. i cle. si qs. i. §. si ciuitas. e. ti. s. de peñ. Et an idez hz locũ i interficiente electũ. vide diffu. p Fel. in. c. memini m'. i. j. co. de accusa.

§.cum propriā.intelliguntur quo ad vsum iurisdictionis transfertur in delegatū:nā delegatus potest vti iurisdictiōe ex persona delegantis:sed proprietas in personā ordinarij retinet.et qꝛ tex.videt obscurus vltra doc.summa eū clare isto modo.delegatus nō hꝫ proprietatē iurisdictionis,sed solū vsum vice delegātis:⁊ sic est delegatꝰ ad vniuersitatē causarū,prout est delegatꝰ procōsulis,in eū transeunt ea q̄ sunt de simplici iurisdictiōe,nō ea que sunt de mero imperio,qꝛ illa ꝑ.ll.spāliter maioribus tribuuntur nisi sint talia q̄ iurisdictioni cohereāt vt modica coer-

3 tio.hoc dicit clare ⁊ nitide iste tex. ¶ † In tex.ibi sed merū imperiū quod lege datur vult dicere text. ꝙ ea que sunt simplicis iurisdictiōis vt cause ciuiles a.ccc.aureis infra ⁊ similes,bñ trāseunt in gñali delegatione:sed ea que sunt meri imperij nō trāseunt:eo qꝛ merū imperiū a lege spāliter ⁊ in priuilegiū cōcedit maioribus magistratibꝰ:ergo nō venit in gñali delegatione vt in prin.huiꝰ.l.ita vult dicere text.ibi: sed merū imperiū qd lege datur.Itē dū tex.subdit ponēdo illationē,ꝙ etiā in delegatum procōsulis,dato qd ꝓcōsul cōmittat vniuersalē iurisdictionē in ingressu ꝓuincie:tñ per istā gñalez delegationē factā a ꝓcōsule legato,ipse legatus nō hꝫ animaduersionē.i.qd possit aīaduertere in corpus liberū:⁊ sic possit cognoscere de mero impio: qd intellige quo ad diffinitionē:sed quo ad cognitionē sic.l.solent. in prin.ff.de offi.procōsulis:⁊ hoc in gl.saluo nisi sit fauor cause, puta pupillorū,tunc pōt etiā diffinire.l.cognitio.§. vt possessio bonoꝝ.j.e.put est in cā suspecti tutoris:⁊ hoc etiā dicit glo.s.in ꝑn.huius.l.in verbo eā.et hic in tex.ibi.Et imperiū qd iurisdictioni coheret,quale sit istud imperiū.pōdera ꝙ text.in.l.fi.§.fi. j.e.dicit ꝙ nō est merū imperiū.in hoc Bart.variauit:nā in.l.ij. et.l.magistratibꝰ.j.tit.ij.dicit ꝙ est modica coertio v̄balis non aūt in corpꝰ:⁊ sic vult Bar.ꝙ isti tex.intelligunt nō de coertiōe corporali etiā minima,qꝛ nō trāsit in delegatū:sꝫ isti tex.dñt intelligi de coertione v̄bali sine qua iurisdictio exerceri non pōt: et sic poterit ꝯ cōtumacē mittere in possessionē ex primo decreto.Itē poterit cōtumaci denegare audientiā.l.sꝫ ⁊ si ꝑ pretorē. §.sꝫ ⁊ si dū decreto.ff.ex qui.cau. ma.Itē poterit cōtumacē hr̄e pro cōfesso ⁊ cōuicto.c.si post prestitū.de cōfessis.lib.vj.istud est illud imperiū coherēs iurisdictioni qd trāsit in delegatū vt hic ista est modica coertio sine q̄ iurisdictio delegata esset inefficax in.l.fi.in fi.j.e.⁊ isto modo intelligit Pau.de ca.hic.sed idē bar. in.l.ne quicq̄.§.vbi decretū.in vlti.col.s.de offi.procō.⁊ in.l. imperium.in.vj.col.vbi dicet.j.ti.ij.tꝫ ꝙ sit coertio in corpus puta leuis tortura vel alia leuis castigatio in corpꝰ ⁊ hoc magis conuenit verbis tex.in.l.fi.in fi.j.eo.⁊ isto modo melius venit fallētia hic posita in ver.fi.que erit de regula supra posita:⁊ istā difficultatem tangā.in.d.l.magistratibus.vel in.l.ij.j.tit.ij. Diuide istum.§.in.iiij.qꝛ quatuor hꝫ dicta.primū est qd in delegatuꝫ nō transit iurisdictio ordinaria.scdm est qd bene transit delegata. tertium est ꝙ merū imperiū non trāsit in delegatuꝫ. quartū est ꝙ imperiū iurisdictioni coherēs(⁊ sic modica castigatio)trāsit

4 in delegatū:⁊ sic sunt duo dicta negatiua,⁊ duo affirmatiua.partes patēt. ¶ † No.primo ex tex.ibi propriū nihil hꝫ: ꝙ ex mandato generali iurisdictionis non trāsit in delegatū ꝓprietas iurisdictionis sed tantū vsus seu exercitiū sicut dicimus in eo cui mandata est actio:⁊ sic in ꝓcuratore in quē non transit proprietas actionis sed exercitiū:⁊ bonum est ar.de vno ad aliud.l.more.⁊.l.qꝛ.j.ti.ij.Et per istū tex.dicebant aliqui ꝙ delegatus non hꝫ iurisdictionē:sed tm̄ notionē ꝑ.l.ait pretor.in prin.ff.de re iu. ⁊ male,qꝛ imo delegatus hꝫ iurisdictionē delegatā ex ꝑsona delegātis cuius vice fungitur vt hic:⁊ ideo censet dignior quocūq̄ ordinario vt dixi in rub.⁊ dicta.l. ait pretor.loquitur in arbitro:qꝛ ille nullā habent iurisdictionē sed tātum notionē vt ibi ꝑ gl.⁊ Bar.Ratio est qꝛ arbitri eligunt a partibus,⁊ potestas arbitri pēdet a potestate partiū.l.non distinguemus.§.de offi. ff. de arbitris.c.cū dilectꝰ.de arbi.sed priuati nullā possunt tribuere iurisdictionē arbitro.l.priuatorū.C.de iuri.om.iu.ergo bene

5 sta t ꝙ arbitri nullam habēt iurisdictionē sed tantū notionem. ¶ † Scdo pōdera subtiliter in ver.quare nemo.hoc exp̄sse probari,ꝙ in delegato procōsulis nihil est speciale,probat hoc iste tex.sic.nā a dicto regulari infert ad delegatū procōsulis, que illatio nō esset bona:si esset in eo spāle.qꝛ a regulis non bñ infert ad casus spāles.l.in his.s.de legi.facit.l.j.§.an aūt.ff.de suspe.tuto.⁊.l.nec quicq̄.§.j.ff.de offi.proconsul.⁊ istud no.ꝯ glo. ⁊ doct. cōiter que dicūt ꝙ speciale est in legato,proconsul.de quo.l.specialem mentionē facit.ita dicūt gl.⁊ doc.in.l.a iudice.C. de iud. et.l.more.⁊.l.qꝛ.j.ti.ij. ¶ Tertio no.in fi.ꝙ imperiū iurisdictioni coherens trāsit in delegatū et,est modica coertio.l.fi.in fi. j. eo.In quo aūt consistat Bar.est sibi cōtrarius.vt.s.premisi.di-

6 cam in.l. imperiū.s.ti.ij. ¶ † Pro clara intelligētia huius tex. quero nunqd delegatꝰ cui delegata est aliqua causa ciuilis possit punire de falso testē qui corā eo falsum deposuit. iste est pulcher ⁊ subtilis passus ideo intēdo eum bene discutere arguēdo ad vtrāq̄ partē,vltra istū tex.qui pōt pro ⁊ ecōtra induci.Pro ista parte affirmatiua facit iste tex.in fi. intelligēdo de coertiōe personali,quā potest delegatus incidēter facere sicut intelligit Bar.in.d.l.imperium.in.vj.col.⁊ in.d.§.vbi decretum.in fi. col. Itē pro parte affirmatiua facit regula.l.nullum .in verbo data cunctis iudicibꝰ ꝑtāte.C.de test.⁊ ibi no.Bart.in.iiij.notabili. vbi dicit Bart.ꝙ qñ delictū corā aliquo iudice cōmittitur, pōt talis iudex per inquisitionē procedere ⁊ punire,dato ꝙ al's non sit iudex maleficioꝝ:⁊ hoc procedit nedū si testis deponat falsuꝫ corā eo,sed etiā si producat falsum instr̄m vl' notarius falsuꝫ faciat instr̄m.⁊ idē in ꝓcuratore ⁊ aduocato corā tali iudice delin-

7 quentibus.† Fortius tenet ibi gl.j.⁊ Bal.sequitur ꝙ etiā si cle-

a ricus[a] falsum testimoniū deponeret corā iudice seculari posset per secularē puniri.sequit Ange.de are.in tractatu suo maleficiorum.in ver.falsario.⁊ ad hoc bene facit tex.in.l.acceptā.in v. sacratissimas edes:⁊ ibi pulchre Bal.in.ij.col.C.de vsur.vbi dicit,ꝙ si depositū sit actū penes clericū vel alium ecclesiasticum per iudicē secularē:certe iste iudex secularis pōt cogere clericū depositum restituere,⁊ pōt cōueniri corā iudice seculari qꝛ istud iudiciū sit executiue.⁊ in consequētia suscepti depositi ꝑm bal. qd bene no.q̄uis in hoc de clerico falsario ꝯriū teneat.d. Abb. in.c.ecclesia scte Marie de cōsti.ꝑ no.per.Inn.Host.d.Ant.et alios in.c.verū.de foro cōpe.qꝛ nec principaliter nec incidenter ꝑtās laicorū se extendit ad clericos:⁊ ideo Barto.in.d.l.nullū. in bonis lec.illud ꝙ ibi glo.dicit de clerico non firmat sed se remittit ad.l.presbyteri ⁊ ad aut.ibi positā,C.de epi.⁊ cler.q̄ nihil faciunt: qꝛ bene dicūt qualiter clerici deponētes falsum puniri debeant sed non dicūt a quo iudice:sed omissis clericis ad idē est gl.no.in.l.quesitū in ver.perpēdere.ff.de testi.facit text.in.§. si vero ignoti .in aut.de testi.ad idē facit regula, qꝛ iudex q non pōt de cā principaliter cognoscere ⁊ iudicare,pōt tñ incidēter. l.fi.ad fin.C.vbi ⁊ apud quos.l.q̄ties.vbi dixi.C. de iud.l. oī innouatiōe.vbi ꝑ bar.⁊ oēs. C.de sac.san.ec.etiā si sit cā spūālis.c. tuā.de ord.cog.c.lator.qui fi.sint le.Ad idē facit doctrina Bar. in.l.hoc iure.§.aqua.ff.de aq̄ quoti.⁊ esti.vbi ꝑ illū tex.cū gl.decidit ꝙ q̄uis rector marchie distixerit iurisdictiōes ⁊ quosdā ꝑposuerit causis ciuilibꝰ ⁊ quosdā causis criminalibus, tñ iudex causarū ciuiliū pōt incidēter cognoscere de causis crīalibꝰ puta si testis corā eo falsuꝫ deponat ꝑ illū tex.iūcta.d.l.nullū. Idē tenet Bar.in.l.pe.C.si aduer.liberta.facit.l.si liberti.C.de admi. tu. Pro eadē parte facit bonus tex.in.l.interdū.§.qui furē. quē Bar.ibi reputat singularem.ff.de fur.vbi iudex maleficiorū potest incidēter cognoscere ⁊ ꝓnūtiare in cā ciuili.s.sup restitutione rei:⁊ istam partem in terminis nostris tenet Spe.in ti.de testi.§.j.ver.item qd est corruptus.⁊ in.§.de testiū.in ver.sed quis cogit.motus solum,qꝛ ex quo delegatus hꝫ modicā coertionē vt hic.⁊.l.fi.in fi.j.eo.⁊ ꝯsequenter dꝫ posse falsuꝫ testem punire. Bal.in.c.preterea.de offi.deleg.eādem opinionem amplectitur Fulgo.hic ad finē,nullā de predictis faciēs mentionē:nam dicit se putare,qd delegatus non possit punire illū testē falsarium pena ordinaria.l.cornelie:qꝛ illa est meri imperij simpl'r.l. fi.§.fi.ff. de falsis:⁊ est meri imperij maioris,non aūt modica castigatio: ergo nō ꝑtinet ad ipsum delegatū vt h̄ tex.in ver.sꝫ merū imperium,sed bene pōt eū extra ordinē punire.d.l. nullū.cum gl. Nō obstat.l.quoti.C.de iudi.qꝛ lꝫ ibi incidenter cognoscat,nō tamē diffinit ꝑm eū.idē ante eū tenet Ang.in.l.querelam.in vlti.colū. C.de fal. Iste sunt rationes ⁊ autoritates que possunt adduci ꝑ ista parte affirmatiua,ex quibus posset quis facile induci ad ita iudicandū.Pro parte negatiua facit qd vult Barto.in.l.ij.⁊ in l.magistratibus.j.ti.ij.vbi tenet,qd in delegatū nō trāsit aliqua coertio personalis,etiam minima.ad idem ⁊ fortius facit:qꝛ delegatus nō pōt etiā mulctare cōtumacē.l.ij.§.fi.ff.de iudi.Bar.et doc.in.l.j.in prin.vbi dicet.ff.si quis ius di.nō obtēp.⁊ ibi dicam. glos.⁊ Bar.in.l.si qua pena.ff.de ver.sig.q̄uis cōtrariū ⁊ male teneat glo.in.c.pastoralis.in glo.antepe.de offi.dele.que reprobatur ibi per oēs,saluo qñ delegatus aliter nō posset delegationē exercere,nisi mulctaret:puta qꝛ lis nondū esset corā eo ꝯtestata. quo casu nō pōt ad diffinitiuā perueniri.l.fi.§.illud.C.de tēp.appel.vt dicam in.d.l.vnica.in prin.si ergo delegatus nō pōt mulctare qñ venit incidenter,quātominus poterit corporaliter punire. ¶ Istam scdam opinionem tenent Guil.de cu.⁊ Albe.hic qd delegatus nō possit punire testem deponentē falsuꝫ corā eo. imo nec torquere:sed debeat ad superioreꝫ remittere per.d.§.si vero ignoti.in aut.de testi.qui ꝑm Ray.potius probat contrarium:super quo tex.varia dicunt que referam in.l.ij.j.tit.ij.post Bar.ibi.Ego tamē semper putaui qd ille tex.nihil faceret:nam dicitur ibi qd si testis dicat falsum coram iudice,ipse potest eum torquere ⁊ punire si sit ordinarius, al's dꝫ per apparitorem presidis vel pretoris.Ego dico ꝙ qñ quis non hꝫ familiaꝫ per quā possit

8 ¶ Si clericus. Adde Inn.⁊ doc. in cap.ij. de cri.fal. Inno.⁊ docto. in.c.dilectꝰ filius de penis.

possit facere torqueri vel puniri,debet recurrere ad familiā ꝑto-
ris.Fulg.hic in fi.refert Guil.aliter dicere seu tenere ꝙ imo de-
legatus possit coercere testē corā eo falsum deponentē:lʒ enī ac
cusatio falsi nō possit delegari,vt hoc tex.tñ pōt delegatus inci-
denter cognoscere per regulam.d.l.quot'es. Et dicit tenere ita
Bar.nec refert vbi ⁊ qđ Bar.tenuit cōtrariū in.l.ij.ī.ti.ij.vbi te
net delegatū nullo modo posse tangere personā:⁊ in.d.§.si vero
ignoti.illa verbera per ordinariū inferebant:sed ipse Ful.putat
vt.s.retuli.Idē tʒ Albe.de rosa.in.l.imperiū.in.vj.col.in versi.
Itē quero an torquere sit mixti imperij.ī.tit.ij.⁊ simpliciter do.
Alex.in.l.ij.eo.tit.Istā scđam,puto tutiorē,pro qua allego text.
optimū in.l.diuus pius.⁊ ibi Bar.no.ff.de fal.vbi querit Bart.
an quilibet iudex possit punire testē de falso corā eo deponentē,
breuiter determiat ibi per illū text.⁊ est mirabile vbū ꝙ ille de-
mum iudex pōt punire de falso testē corā eo falsificantē,qui al's
esset iudex cōpetēs,⁊ qui posset cognoscere per illū tex.⁊ tex.in.l.
fi.⁊ qđ ibi no.Bal.C.de sportu.⁊ qđ vult Bal.in.c.ex parte.ij.de
rescrip.ꝙ si aliquis ꝓduxit falsum rescriptū coram iudice dele-
gato:dʒ cū fida custodia remittere ad ordinariuʒ vt eū puniat.
Istam partē sequitur Inno.in.c.dilectus fili⁹.de penis.⁊ in.c.ij.
de falsis.d.Ant.de but.in.c.verū.in.vij.col.de fo.cōpet.⁊ in.c.j.in
vij.col.vt eccl'iastica beneficia.Jo.an.in ti.de teste.§.opponitur.
in ver.sed qd de legato.Pe.de Anch.in cōsi.clxxiiij.incip.circa
primū dubiū qñ querit.Ange.in.l.si quis obrepserit.ff.de falsis.
in.l.quoties.C.de iudi.in.l.si vacātia.C.de bo.vacā.lib.x.lʒ pos-
ses dicere ꝙ p̄dicta iura loquūtur quantū ad puniendū ordina-
rie.Ad idē facit qđ vult Spe.in ti.de teste.§.j.ver.itē ꝙ est cor-
ruptus.vbi tʒ qđ si testis deponat falsum corā arbitro:arbiter
nō pōt eū de falso punire.sed debet eū ad superiorē remittere,tñ
potes respōdere,qđ ideo est:qꝛ arbiter nullā hʒ iurisdictionem
secus in delegatis:⁊ tenendo istā partē opʒ respōdere ad.l.nul-
lum.in verb.data cūctis iudicibus ꝙ intelligit de ordinarijs:et
de illis qui al's habebāt potestatē puniēdi per.d.l.diuus pi⁹.vbi
Bar.tñ in hoc vltimo nō bene quiescit animus.qꝛ.d.l.nullum.in
illa generalitate data cūctis iudicibus,frustra occuparet mem-
branas si restringit ad ordinarios qui al's possent principaliter
de falso punire,frustra daret potētia cūctis iudicibus.itē pōde-
ra ꝙ est cōtra id qđ no. Bar.in.d.l.nullū.in.iiij.no.⁊ sup hac cō-
trarietate Bar.cogita.Itē est ꝯtra id qđ notat Bar.in.d.l.hoc
iure.§.aqua.vt.s.retuli:⁊ sic difficultas remanet,quō concorde-
tur.d.l.nullum.in verb.data cunctis iudicibus:cum eo qđ ibi di
cit Bar.cum illa.l.diuus pius.⁊ op.ibi dicit Bar.ff.de falsis.su-
8 per quibus valde dubito. ¶ † Scđo not.ꝙ delegatus fungitur
vice delegantis.facit.l.solet.in fi.ī.titu.ij.c.sane quia.de offi.de-
lega.⁊.c.pastoralis.de offic.ordi.et vide qđ per istum text.tenet
Inno.in,c.dilecto.de testi.contra glos.ibi.sed do.Abb.post Ho
stien.eam defendit.

1 ☞ Interpositio decreti que fit causa cognita super alienatio-
nibus minorum delegari non potest.
2 Cause que reqrunt decreti interpositionē delegari nō possunt.
3 Tutores ⁊ curatores minorum non possunt vendere res mino-
rum sine cause cognitione ⁊ interpositione decreti,⁊ idem in o-
mni alio contractu.
4 Sicut curator ⁊ tutor nō possunt alienare res minorū immobi-
les sine decreto,ita nec transigere.
5 Sicut nō possunt transigere curatores ⁊ tutores minorum sine
decreto,ita nec compromissum facere.
6 Decretum in dubio presumitur interpositum ex iustis causis.
7 Spem fideicōmissi rei immobilis relicti pupillo sub conditione
potest curator vel tutor sine decreto remittere.
8 Quādo pater dedit licentiam alienandi in testamento,dato qđ
testamentum non sit solēne ex defectu testium:tamen tale testa-
mentū probat volūtatem patris,⁊ sufficit ad hoc vt possit alie-
nari sine decreto.
9 Si alienatio rei immobilis fit propter merita alicuius,tunc nō
requiritur decretum.
9 An predium minoris si sit sterile,possit alienari sine dicta so-
lennitate.
10 Ecclesia potest predia sterilia alienare,sine debita solennitate.
11 Cause cognitio que requiritur in alienatione rerum immobiliū
minoris,non potest delegari.
12 Tutor non potest alium constituere,ad petendum interpositio
nem decreti.

1 Andata. ¶ † In generali delegatione non
venit,vt delegatus possit interpo-
nere autoritatem in manumissione serui,qñ requirit
plenam cause cognitionem,vt est quādo fit a minore.
¶ Itē interpositio decreti que fit cā cognita,sup alienationib⁹
rerū minoꝝ delegari nō pōt.h.d.⁊ habes text.clarū,et sic expo-
ne text.cōciliū ꝓ autoritate cū cause cognitione interponēda in
manumissione,q̄ fit de seruo per minorē,lʒ alibi aliter capiatur.
2 ¶ † Primo notat hic videri tex.s̄m intellectū Guido.Joā.an.
Ray.⁊ Albe.de quo dixi in.l.j.in p̄n.s.eo.nā ipsi tenent,ꝙ regu
la.d.l.j.in prin.solū ꝓcedat in mero imperio,⁊ suadent qꝛ de me
ro imꝑio tm̄ habes exēpla in tex.ibi ⁊ in.§.j.de mixto aūt impe-
rio ibi nullū exēplū,nā s̄m eos,cause mixti imperij possunt dele
gari,certe hic vr̄ tex.in oppositū:nam cause de qbus in hoc tex.
sunt mixti imperij sine dubio,qꝛ expediunt officio iudicis nobili
ad priuatā vtilitatē:⁊ tñ delegari nō pñt:lʒ ipsi rñdēt,ꝙ iste tex.
loquit in causis q̄ requirūt decreti interpositionē,⁊ ille delegari
nō possunt.l.nec quicꝗ̄.§.vbi decretū.ff.de offi.ꝓcon.s̄m tertiū
intellectū gl.sed ipsi loquunt in causis mixti imperij que nō re-
3 quirūt decreti iterpositionē. ¶ † Nota ex scđa parte ꝙ tutores
vel curatores nō possunt vēdere res minorū,nisi cū cause cogni
tione ⁊ interpositione decreti:⁊ idē est in oī alio ꝯtractu.l.non so
lum.⁊.l seq.C.de p̄di.mino.imo nō possunt obligare res minorū
sine decreto.l.si ad reuolutionē.C.de predi.mino.l.j.§.j.ff.de reb.
eorū.tu tñ vide legē que aliter probat in.l.si pupillorū.§.fi.ff.de
4 re.eoꝝ.itē adde † ꝙ tutor ⁊ curator sicut nō pñt alienare res mi-
norū immobiles sine decreto:ita nec trāsigere gl.est ibi ⁊ Bart.
Pau.⁊ doc.in.l.j.C.si aduer.trāsac.Pau.de ca.in.l.cū hi.§.si cū
lis.ff.de trāsac.⁊ est tex.in.d.l.non solū.C.de p̄di.mino.intellige
tñ sane,qñ trāsactio taliter fieret,ꝙ res minorū immobilis trāsi
ret in aduersariū,secus si remaneret minori,⁊ minor in recōpen
sationē daret aliquā pecuniam aduersario.gl.est notabilis in.l.
nulli.quā ibi Bar.multū exclamat.ff.de trāsac.cū additio.⁊ con
5 cor.quas ibi ponā. † Item sicut non possent transigere tutores
⁊ curatores sine decreto iudicis:ita nec cōpromissum facere s̄m
Bal.in.l.preses.C.de transact.cum multis additio.quas ibi de-
di.itē adde ꝙ ista regula procedit nō solū in re immobili que ve
re sit minoris:⁊ sic in qua habeat verū dñium,sed etiā in qua ha
bet quasi dñiuʒ,⁊ sic publicianā.l.magis puto.§.j.ff.de reb.eorū.
item hʒ locū ista regula etiā in districtu s̄m Bald.in.l.preses.C.
de trāsac.⁊ ista alienatio rerū immobiliū minorum sine decreto
est prohibita,etiā si veniā etatis impetrassent minores.l.ij.⁊.iij.
C.de his q ve.eta.impe.⁊ opʒ allegare causam alienandi,⁊ eam
legitime probare.⁊ de his debet in actis cōstare.l.minorū.C.de
6 predi.mino.facit.l.lex que tutores.C.de admi.tu. † Dicit tamē
gl.in.l.j.in glo.mag.in ver.ordine.C.de fi.instr.⁊ iure haste fisca-
lis.lib.x.qđ in dubio decretū presumit interpositū ex iustis cau-
sis,⁊ eam sic allegat ⁊ sequit Bald.in.l.fi.C.de predi.mino.⁊ eam
reputat ad hoc singularē in iure Bal.in.c.sicut.circa fi.de re iu
di.Cōfirmo quia vbicūꝗ̄ in aliquo actu reperit decretum iudi-
cis interpositū p̄sumunt oīa rite ⁊ recte precessisse s̄m Spec.de
emp.⁊ vēdi.§.nunc dicendū.ver.⁊ habet.sequit Bald.in.l.cū hi.
§.si ꝑtor.ff.de transac.⁊ in plerisꝗ̄ locis relatis p.d.Alex.in ꝯsi.
ciij.in.ij.vol.incipi.visis scriptis mihi trāsmissis in.iij.col.Alibi
tñ egregie ꝯsuluit Pet.de ancha.in cōsi.xxxij.inci.visis diligē-
ter actis,ꝙ si eadē die dat⁹ sit curator minori qua est facta vēdi-
tio,⁊ interpositū decretū,ex breuitate tpis p̄sumit nō iteruenisse
cause cognitionē ⁊ sic non valet.allegat.c.ex literis.de in inte.re
sti.⁊ qđ vult Bar.in.l.ꝓlatā.circa finē.C.de sen.sequit.d.Alexā.
in ꝯsi.ccxxiij.in.ij.col.inci.visis verbis testamenti.in vlt.col.⁊ in
uenio ꝙ idē ꝯsuluit Raph.cu.in ꝯsi.xj.in.ij.vo.inci.videtur pri-
7 ma frōte.in pe.col. † Limita istā materiā nō ꝓcedere in fideicō.
de re immobili relicto minori sub cōditione,qꝛ spes talis fidei-
cōmissi pōt remittere sine decreto.l.de fideicō.in fi.C.de trāsac.
et ibi Bal.q dicit qđ alibi raro istud reperitur in iure:sed adde
tex.meliorē in.l.si pater puelle.C.de inoffi.test.⁊ facit ratio.qꝛ fa
cilius toleratur remissio ei⁹ qđ nondū est acqsitū ꝙ̄ alicui⁹ pro-
prij ⁊ iam q̄siti ar.l.q aūt.in prin.ff.de his q̄ in frau.cre.Scđo li-
mita qñ tutor vel curator litigarēt in iudi.tunc pro cautione iu-
diciaria possent obligare res immobiles minorū sine decreto.l.
8 fi.§.defensionem.vbi Bart.⁊ alij.C.de admi.tu. † Tertio limita
qñ pater in testamēto dedisset licentiam alienādi.quia dato qđ
testamentū non esset solenne,quia non interuenissent.vij.testes
vel alia solennia,tamen istud testamentum licet,nō solenne pro
bat volūtatem patris,⁊ sufficit ad hoc vt posset alienari sine de-
creto.tex.est no.⁊ reputat⁹ sing.in.l.fi.ff.de rebus eorum.Adde
l.predium.C.vbi decreto opus non est:⁊ ibi Bal.ad hoc notat,
⁊ pulchre limitat procedere quādo pater testator erat legitime
etatis:scilicet maior.xxv.ann.alias secus.Quarto notabiliter li
mita nisi esset cōsuetu.ꝙ in alienationib⁹ rerum immobiliū mi-
norum non interponatur decretum,quia per cōsuetudinem tol-
li potest:ita pulchre Bal.in.c.vnico per illū tex.in ti.p quos fiat
9 inue. † Quinto limita nisi alienatio rei immobilis fieret in ali-
quem propter eius benemerita,tūc non requirit decretū prout
10 dixi in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iu. † Quid aūt si predium mino-
ris esset sterile an tūc posset alienari sine dicta solēnitate.gl.hic
tenet ꝙ sic,⁊ eaʒ sequit Ang.hic.⁊ Mar.Lau.quia minor ⁊ ec-

clesia equiparant.l.respu.cũ glo.C.ex q.cau.ma.c.auditis.de in integ.resti.sed ecclesia põt alienare prediũ sterile ⁊ res dãnosas sine solẽnitate debita.§.pe.in aut.de nõ alie.hic alleg.in glo.ergo idẽ in minore.⁊ Bar.in.l.ij.C.de agri.⁊ censi.lib.xi.facit bene tex.in.l.si fundus sterilis.in prin.ff.de reb.eo℞.Contrariũ tz gl.in.l.ob res.C.de p̄diis mi.⁊ gl.in.d.l.si fundus sterilis.in princ.⁊ gl.in.l.cũ hi.§.eam transactionẽ.⁊ ibi Bar.⁊ alij.ff.de trans.Sali.Ful.Pau.de ca.⁊ Lu.ro.hic.⁊ dicit Pau.ꝙ ista gl.cõiter reprobat.idẽ tz do.Ant.in.c.vt sup.ad fi.de reb.ecc.non alie.⁊ pro ista parte facit bon⁹ text.in.l.magis puto.§.si es alienũ.ff.de re.eorũ.⁊ facit clara rõ,q: si subsistẽte necessitate,nõ possunt res minorũ immobiles alienari sine decreto iudicis vt hic in gl. quãto minus ꝓpter vtilitatẽ minoris:⁊ ita tenẽdo,rñde ad fundamẽtũ Ang.⁊ Mar.Lau.hic ꝙ vult gl.hic,qd ecclesia põt talia predia sterilia ⁊ dãnosa alienare,sine debita solẽnitate ergo eodẽ modo debẽt posse minores,dic ꝙ magna est ratio diuersitatis,nam in ecclesia ideo istud permittit,q: quũ ecclesia nũq̃ effici possit maior,ideo lex facilius eam dispẽsauit,sed in minore ꝓpter etatem in breui efficiet maior ideo lex p̄mittit qd etiã res immobiles steriles nõ possit alienare sine decreto,sz dz expectare qd sit maior vel requirere decretũ iudicis:istã rationẽ ponit glos.no.in.l.nisi finita.in prin.ff.de tu.⁊ ra.distra.Sed concorda istas opi.vt per Bal.⁊ plenius Albe.hic,ꝙ si fundus sit sterilis ita qd vtilitatez nõ afferat,nec tñ affert impẽsam,⁊ tunc alienari nõ possit,ita loquuntur iura scdo loco allegata:aut fund⁹ nõ solũ est sterilis sz etiã affert pl⁹ incõmodi q̃ cõmodi:⁊ tũc ꝓcedat gl.hic.⁊ ad hoc bene facit tex.in.l.ꝓprie bona.ff.de ver.sig.ẜm quẽ intellige.l.iij.
11 in p̄n.ff.de bo.pos.¶ † Scdo no.ex hoc tex.qd cause cognitio q̄ requirit in alienatiõe rerũ immobiliũ minoris,nõ põt delegari
12 † adde ꝙ eodẽ modo tutor non põt aliũ cõstituere ad petẽdum interpositionẽ decreti sup tali alienatiõe.tex.est fin.in.l.minorũ.C.de p̄di.mino.ẜm vnã lec.gl.ibi quã Bal.ad hoc reputat singularẽ,⁊ ibi gl.mouet p istũ tex.idẽ tenet Ang.in.l.post mortẽ.§.j.ff.de adop.⁊ Lu.ro.hic.quãuis Spe.non recordatus de illo tex.dubitauerit ⁊ arguit ad partes:postea dicit se ꝯsulere ꝙ ipsimet tutores vel curatores petãt in ti.de procuratoribus.§.j.ver.qd ergo si constituerunt ad impetrandum.

1 ☞ Qualitas committentis nõ cõmissarij debet attẽdi in causa delegata.
2 Quando causa delegatur ordinario,efficitur in ea delegatus.
3 Quando ordinario delegatur causa,que nõ erat de sua iurisdictione,in tali causa censetur delegatus.
4 Casus omissus relinquitur dispositioni iuris communis.
5 Non debet attendi qualitas seu dignitas delegati sed qualitas committentis.
6 De iure communi scholares habent tres iudices.
7 Quando causa committitur ordinario non efficitur delegatus:sed censetur excitata iurisdictio.
8 Per preoccupationem vnius ordinarij ceteri censent recusati.

a ¶ Scholaris,adde gl.i proe.digestorũ.spe.ti.de reo.i.§.j.ver.itẽ scholaris.Joã.an.i.c.significãtib⁹.de offi.dele,

T si pretor. ¶ Delegatus lz al's sit ordinarius,tñ in causa delegata
1 fungit vice delegantis.h.d.vel sic.† Qualitas cõmittentis,nõ autem cõmissarij attendi dz,in causa delegata.effectus est magnus quia appellatur tũc ad delegantẽ:sed vbi al's procederet vt ordinarius appellandũ esset ad immediate superiorẽ.l.vnica.vbi gl.⁊ Bar.C.qui pro sua iuris.l.j.§.fina.vbi gl.⁊ plenius Bar.ff.quis ⁊ a quo ap.itẽ ẜm Ange.hic obseruari debet consuetudo que est in foro delegãtis non aũt delegati,dato ꝙ sit ordinari⁹.itẽ lz oẽs cause que vertunt corã ordinario debeant spectare ad eius vicariũ,tñ illa in qua est delegatus ad eius vicariũ non spectaret,ẜm Guil.⁊ Ful.hic in fi.Item ordinarius non potest pro sentẽtia licite capere salarium a partibus,cum de iure communi salariũ percipiat vt dixi i.l.nec q̃cq̃ §.vbi decretũ.in primo euidẽtiali.ff.de offic.procon.tamen isto
2 casu posset.¶ † No.ex ista.l.non violando text.ꝙ quando causa delegatur ordinario efficit in illa causa delegatus.Cõtra istud opponitur,nam quando papa vel princeps delegãt causam ordinario,nõ censentur eum facere delegatum,sed solum excitare iurisdictionẽ,nisi sit alterata eius iurisdictio.c.licet in corrigendis.de offic.ordi.c.cum aliquibus.de rescript.in.vj.dixi plene in l.ius ciuile.s̃.de iusti.⁊ iure.¶ Cõsidera verba Bar.hic dum dicit,ꝙ iste tex.debet intelligi quando delegatio fit volẽti.ita etiã intelligit Joan.an.in addi.specu.in ti.de iudice delegato.§.iam nunc dicendum.in additione magna:nã per ista verba apparet ꝙ intelligunt istã.l.non quando superior:puta princeps vel imperator delegãt ordinario:quia isti possent delegare inuito:sed volunt dicere ꝙ iste titulus loquatur quando vnus ordinarius delegat alteri,quo casu quia par in parem non habet imperiũ.l.ille a quo.§.tempestiuum.ff.ad trebellia.non posse geri nisi eo volente:ergo sequitur qd hic non potest dici ꝙ sit excitatio iu-

3 risdictiõis ordinarie:ergo sequit qd est delegata.† Potes plenius intelligere tex.ex mente Ful.hic qd ista lex loquatur quando ordinario delegabatur causa,que nõ erat de sua iurisdictione:puta pretor vrbanus delegabat causam que erat inter duos ciues,pretori peregrino,tũc in ista cã censet delegatus.Aduerte tamen inquãtum in dictis iuribus habet,ꝙ quando superior delegat causam ordinario,⁊ mutat in aliquo formã iurisdictionis sue.censetur eũ facere delegatum.Istud notabiliter limitat Jaco.but.in.l.qui procuratorem dat.in prin.ff.de procur.vt nõ procedat qñ alteratur iurisdictio ordinaria solũ in modo procedendi:nam erit delegatus quantum ad procedendũ:sed ordinarius quantũ ad sentẽtiandũ:puta si papa delegat epo cãm vertentẽ inter duos clericos que omnino erat de sua iurisdictiõe,⁊ mãdat,ꝙ in ea summarie ꝓcedat,⁊ sine debito decidat:certe ex quo commissio solũ discrepat a iure cõi in modo ꝓcedendi,quãtum ad ꝓcessum erit delegatus:sed in iudicando erit ordinari⁹,ideo si appelletur ab aliquo actu circa ꝓcessum,debet appellari ad papã,q: quãtum ad ꝓcessum censetur delegatus pape:sed lata snĩa diffinitiua in qua censet ordinari⁹,appellabit ad metropolitanũ.Et idem dicit in statutis bononiensiũ p̄mittẽtibus in causis homicidij plenũ arbitriũ in ꝓcedendo:nã non intelligũtur concedere tale arbitriũ in ꝓnuntiãdo.Nec ob.ẜm eũ,ꝙ qui cõcedit antecedẽtia.intelligat etiã ꝯcedere cõsequẽtia.l.indebita.ff.de cõdi.inde.l.iij.§.scio.ff.de mino.rñdet qd est verũ qñ illa cõsequẽtia esset necessaria,ꝙ nõ est in ꝓposito.vbi põt delegari solus processus,absq̃ snĩa,aut.ad hec.C.de iud.Pau.de ca.hic refert ꝙ habuit istũ casum de facto ⁊ audiuit a Bald.reprobari illam opi.Ja.but.quia iudex dz esse talis in ꝓnũtiando qualis fuit in cognoscẽdo.ar.d.l.qui procuratorẽ dat.in prin.adde qd potuit allegare Bal.in addi.Spe.in titu.de legato.in ver.legatus est ordinarius.vbi recitat dictã opi.Jac.bu.⁊ eaz reprobat trita ratione:quia eadẽ res non dz diuerso iure censeri.l.eũ qui edes.ff.de vsucap.c.cũ in tua.de decimis.facit.l.j.versi.nec rõ patitur.ff.de re.p̄mu.sed facile est huic respondere:q: non est eadẽ res processus,⁊ snĩa:vt ptz in aut.ad hec.C.de iud.inducendo vt s̃.Unde ipsemet Bal.in.d.l.q procuratorẽ dat.in vlt.colũ.principij.tz illã opi.Ja.but.quã dicit se habuisse ex libro scripto manu ꝓpria Bar.Pro ista opinione q̄ in pũcto iuris vr̃ verior:facit q: limitata cã,limitatũ ꝓducit effectũ.l.in agris.ff.de acquir.
4 re.do.l.age.vbi dixi.C.de trãsa.† Ad idẽ facit ꝙ mirabiliter cõsuluit Bar.in cõsi.suo inci.consiliũ populi.in.v.dubio.qd si p statutum ciuitatis fuit ordinatũ,ꝙ iudex ꝓcedat non obstãte prescriptione:certe cũ istud statutũ solũ disponat sup modo procedendi:⁊ non sup iustitia cause.quãuis possit ꝓcedi non obstãte p̄scriptione,tamẽ in sententiando obstabit exceptio p̄scriptionis:q: istud vltimũ est omissuz in statuto:ergo relinquit dispositioni iuris cõis.l.si vero.§.de viro.ff.sol.mat.⁊ illud cõsiliũ refert ⁊ sequit Lud.in ꝯsi.ccxlvij.incip.hec snĩa duplici rõne nulla est.Sz caue q: tunc in effectu illud statutũ esset impositum verbis ⁊ nõ rebus cõtra.l.ij.in fi.C.cõia de le.Not.multum predicta q: ex eis dat solennis limitatio ad predicta iura canonica:⁊ ista
5 adde ad ea que dixi in.l.ius ciuile.s̃.de iusti.⁊ iur.¶ † Secũdo no.ex isto tex.ꝙ nõ dz attendi qualitas seu dignitas delegati,sz qualitas committentis:adde bene facere illud ꝙ no.Bal.in autẽ.si quis litigantiũ.in vlti.no.C.de epi.aud.vbi p illum tex.no-
c ta[c] ꝙ si iudices seculares delegãt cãm epis,qd ab eis nõ appellat ad papã:sed ad secularẽ delegantẽ:q: tunc non censet vt eps sed vt delegatus secularis,⁊ sic nõ posset excõicare:⁊ istud adde his q̄ tetigi.s̃.in rub.in.j.q.alibi tñ dignitas vel priuilegium testantis excusant delictũ notarij de testõ rogati.l.in fraudez.§.si
6 qs se.vbi gl.quã Bal.multũ no.ff.de mi.testa.¶ † Glo.j.diuiditur in duas ptes.primo ponit exemplũ ad tex.qñ magister delegat cãm inter scholares ptãti vel epo:nã scitis quod de iure cõi
a scholaris[a] hz tres iudices doctorẽ seu magistrũ ptãtẽ,⁊ epm vt s̃.in ꝓe.ff.⁊ hz scholaris electionẽ.aut.habita circa fi.cũ glos.C.ne fi.pro pat.Secundo colligit notabile ex textu.ibi et trahe.
7 † Circa p̄mã partẽ dic,qd istud exẽplũ glo.corroborat Lud.ro.q: qñ cã cõmittit ordinario non efficit delegatus,vt dixi in text.sed cẽset excitata iurisdictio:sed istud parũ facit:nã procederet qñ delegatio fit a superiore,ꝙ nõ est hic:vt declaraui in tex.Reprobat ergo fortius exemplum glo.Fulg.⁊ ante eum reprobat Ray.⁊ inclinare videt Albe.sz Fulg.plenius,primo p rationẽ ineuitabilẽ:nã si delegatus incipiat habere idẽ imperiuz prout hz delegans,extinguit delegatio.l.iudiciũ soluit.ff.de iud.ergo forti⁹ dz impediri qñ a principio hz idẽ imperiuz p regulã.l.pa-tre furioso.s̃.de his qui sunt sui vel ali.iur.c.quẽadmodũ.de iureiuran.Scdo facit nam cũ iste habeat remediũ ordinarium dz cessare iurisdictio delegata,que est remediuz extraordinarium l.in cause.in princi.ff.de mino.Tertio facit.l.iij.§.fin.⁊.l.sed si in seruum.§.si quis iudex.ff.de arbit.vbi non potest eligi arbiter qui habet

qui hꝫ ordinariã potestatẽ. Quarto facit in simili text. no. in. l. lꝫ. §. is cui. ver. pono. ff. de ꝓcura. vbi vnus ex correis credendi, nõ põt ꝯstituere ꝓcuratorẽ, aliũ correũ, cũ habeat idẽ ius, iure proprio, ⁊ similiter in actione populari: ⁊ ideo dicebat Ful. in vtraqꝫ lectura ꝙ iste tex. dꝫ intelligi ⁊ exẽplificari in ordinario q tñ in illa cã particulari alˢ nõ erat iudex, vt dixi supra. Guil. de cu. vo-
8 lens seruare exẽplũ gl. rñdet † ꝙ per ꝑoccupationẽ vniꝰ ordinarij ceteri censent̃ recusari. arg. l. j. ff. de offi. ꝯsul. sicut qñ sunt constituti plures ꝓcuratores insolidũ. l. pluribus. ff. de procura. c. si duo. de ꝓcura. in. vj. cũ bonũ sit arg. a ꝓcuratore ad delegatũ. l. ⁊ quia. in fi. ĩ. ti. ij. Ista similitudo nõ vr̃ bona ex duobus. primo qꝛ per litis ꝯtestatio. ꝓcurator efficit̃ dñs litis, nec põt amplius reuocari. l. post litẽ. ff. de ꝓcur. secus in delegato q põt qñcũqꝫ etiã post litẽ cõtestatã reuocari. l. iudiciũ soluit̃. ff. de iudi. Itẽ si sunt plures ordinarij ⁊ vnus ceperit cognoscere si sit impeditus põt per aliũ collegã expediri. l. j. ff. de offi. ꝯsul. secus in pluribꝰ procuratoribus, nisi adesset clausula ꝙ nõ sit melior cõditio occupãtis. d. l. pluribus. ⁊. d. c. si duo. vñ pone melius exẽpluꝫ. vt dixi in tex. qñ iudex secularis delegaret causam ep̃o vt no. Bald. aut̃. si quis litigãtium. in vltimo notabili. C. de epis. audi.

1 ☞ An causa suspecti tutoris possit delegari.
2 Cui cõmittitur cognitio an intelligatur cõmissa executio.
3 Priuare aliquem officio an sit pena.
4 Quãuis lex loquatur vniuersaliter ⁊ negatiue nõ per hoc excluduntur ceteri similes.
5 Si statutum dicat ꝙ nulla alia exceptio possit opponi opponẽtur tamen similes.
6 Per hec verba posita in aliqua scriptura solus episcopus non excluditur capitulum.
7 Natura termini restrictiui est sic excludere extranea ꝙ iũcta pertinentia ad ipsum includit.

Cognitio. Cognitio suspecti tutoris potest spãliter delegari: ⁊ venit etiã sub delegatiõe gñali. hoc primo. ⁊ qui reqrunt semiplenã cognitionẽ, ⁊ decreti interpositionẽ delegari possunt. h. d. vsqꝫ ad. l. fi. Et premitte ꝓ intellectu ver. vt possessio. q̃ dicit gl. ⁊ Bar. Glos. format duas oppositiones ꝯ tex. Et duo exami-
1 nat. pͥmo an datio tutoris possit delegari. dixi in. l. j. i pñ. s. e. † se-
cũdo an cã suspecti tutoris possit delegari, nedũ quo ad cognitionẽ. sꝫ etiã quo ad priuationẽ: de quo fuit inter antiquos Bononie magna ꝯtrouersia: ⁊ istud tãgit gl. hic in scd̃a opp. ⁊ qꝛ gl. se innoluit distingue vt ꝑ Alb. ⁊ Moder. hic. s. Pau. de ca. ⁊ cla-
2 re Bar. quẽ videas in. d. l. j. §. suspecti. ff. ad turpil. † Et pondera ex doctrina Bar. ibi duo. primo qd̃ priuare aliquẽ officio nõ est pena, cuiꝰ ꝯriũ vult text. notabil̃. in. l. in testõ centurio. in ñ. ff. de manu. testa. in. l. eũ qui. C. de ꝓcur. in. l. iniuriarũ. §. fi. ff. de iniur.
3 Sed intellige Bar. vt loquat̃ de pena corpis afflictiua. ¶ † Secũdo pondera Bar. velle ꝙ cui cõmittit̃ cognitio nõ intelligit̃ cõmissa: nec põt cõmitti executio: cuiꝰ ꝯtrariũ dixi in. l. j. in prin. sup glo. in verbo eã. s. eo. Dic vt late habet̃ per modernos post
4 Bar. in. l. ait ꝑtor. in prin. ff. de re iud. ¶ † Not. etiã diligẽter hic esse glos. expressam, ꝙ quãuis lex loquat̃ vniuersaliter ⁊ negatiue, puta quia dicat nullus aliꝰ, nõ per hoc excluaunt̃ ceteri simi-
5 les. facit glos. in. l. j. §. ⁊ parui. in ver. nulla. ff. qd̃ vi aut clã. † ex qua Bar. ibi notat ꝙ si statutũ dicat ꝙ nulla alia exceptio possit opponi, poterũt tñ opponi similes, vt ibi per eũ cũ suis cõcor. ⁊ per do. Anto. in. d. c. item cũ quis. de resti. spol. Simile in dictione solus gl. in. l. cũ notissimi. in pñ. in ver. solã. ⁊ ibi Bal. ⁊ Ange. C. de
6 ꝑscrip. xxx. anno. Bal. in. l. j. C. de bono. pos. ꝯtra tab. † vbi inter cetera dicit qd̃ per ista verba solus ep̃s nõ excludit̃ caplm ecclesie sue, ꝫm Archi. in. c. ij. de accu. in. vj. † Adde etiã text. solẽnẽ in
7 cle. exiui. in ver. cũ aũt natura. de ver. sig. q̃ formalr̃ dicit qd̃ natura termini restrictiui est sic excludere extranea, ꝙ cũcta pertinentia ad ipm includit: quẽ tex. dicit esse aureũ ⁊ singularẽ Jo. de ana. in cõsi. xxxvj. incien. vtrum cophani.

1 ☞ Cognoscere ⁊ ꝓnuntiare an quis sit mittendus in possessionem bene potest delegari, sed non ipsum mittere actualiter.
2 Missio realis in causis in quibus requiritur modica cognitio, potest delegari.

Ut possessio bonorũ. Iste tex. intelligit̃ ꝑ gl. Bar. ⁊ Ang. et cõiter oẽs hic. ⁊ ꝑ gl. i. l. j. in ꝟ. possessionẽ. ĩ. ti. ij. ꝙ † cognoscere ⁊ ꝓnũtiare an quis sit mittẽdus in possessionẽ bñ põt delegari: vt hic. sed nõ ipm mittere actualr̃, seu cõmittere notario ⁊ familie ꝙ mittat: qꝛ istud est mixti imperij. l. iubere cauere. ĩ. ti. ij. ⁊ nõ cõpetit inferiorib' magr̃alibus. l. ea q̃. §. magr̃atibꝰ. ff. ad municipi. ergo nõ dꝫ delegari per regulã. l. j. in prin. s. eo. Pau. de ca. hic dicit ꝙ de hoc semp dubitauit, ⁊ nõ repit declaratũ a doctoribus: qꝛ an qs sit mittẽdus reqrit aliquã cognitionẽ, sed postq̃ est declaratũ in ipsa missione nõ requireret̃ aliqua cognitio etiã modica: si ergo põt delegari primũ fortiꝰ ⁊ scd̃m, dicit se dicturũ in. d. l. iubere cauere. vbi nihil dicit: sꝫ in vlti. col. simpliciter trãsit cũ cõi. d. Alex. ibi in. ij. ⁊. iij. col. refert Bal. in aliquibus locis respõdere sed ipse reprobat: debuit allegare Bal. clarius q̃ alibi. in aut̃. ei q. in. v. col. in ver. nunqd primũ decretũ sit mixti imperij. C. de bo. auto. iu. pos. Ego in. d. l. iubere cauere. ꝑ istã ⁊ plu-
2 res alias rationes tenebo contra cõem sniam. † ꝙ etiã ipsa missio realis põt delegari in istis causis in quibꝰ modica cognitio sufficit: ipsa missio paruum incõmodum affert, ibi dicetur. Iteꝫ dum gl. ⁊ cõiter doc. restringunt istũ tex. ad tres bo. pos. que ius nõ tribuunt: magna est restrictio, maxime cum in specie tex. ponat: de bono. pos. ventris nomine.

1 ☞ Delegatus non potest subdelegare, quamuis modicã habeat coertionem.
2 An sit differentia inter iurisdictionem mandatam, et delegatã.
3 Actus validus qui non potest habere effectum dicitur nullus.

1 **Mandatam.** † Delegatus non põt subdelegare quamuis modicaꝫ habeat coertionẽ. h. d. prima regula fallit in. iij. casibus quos habes in. iij. opp. glo. alias fallentias dixi in. l. a iudice. C. de iudi. i secũda parte, que sit ista modica coertio dixi
2 in. l. j. §. fi. s. eo. † Ultra alios põdera nouiter hic esse tex. contra differentiã quã ponit gl. in. l. j. §. fi. in verbo mandata. s. e. dũ dicit ꝙ differẽtia est inter iurisdictionẽ delegatã ⁊ mãdatã. nã delegata est qñ ꝯmittit̃ vna species: sed qñ vniuersitas causarũ tũc dicitur mandata: hic est tex. ad op. dum dicit mandatam iurisdictionẽ, ⁊ tñ nõ loquitur de vniuersali, nã si esset delegatꝰ ad vniuersitatẽ: posset subdelegare: vt in pͥma opp. gl. Ad idẽ tex. in. l. cognitio. in prin. s. eo. vbi non fuit satis dicere mandata iurisdictione: sꝫ subijcit̃ generali, tñ ad istum tex. posses dicere ꝙ loquitur de iurisdictione vniuersali demãdata: ⁊ si dicas ergo posset delegare. Rñde ꝙ tex. etiã cum mysterio dicit mandatã iurisdictionẽ alteri mãdare nõ posse: ⁊ qꝛ volebat vniuersaliter delegare iurisdictionẽ sibi demãdatã: ⁊ nõ potest, sed vnã cãm particularẽ: hñ põt: ita ꝓcedit pria opp. gl. Pondera tex. in fi. ibi nulla
3 est. Bal. exponit. i. nõ potest effectualiter exercere. † No. ergo ex isto tex. pulchrã regulã ꝙ actꝰ validꝰ qui nõ põt habere effectũ dicit̃ nullus. Ista regula põt ad multa seruire. Cõfirmo eam ex quinqꝫ. primo ex gl. no. in. l. ij. in gl. fi. ff. de condi. ob tur. cau. que dicit, ꝙ sicut pignus nõ põt accedere obligationi que nulla est: ita nec ei que est inefficax. ¶ Scd̃o facit ꝙ vult gl. in. l. fi. in gl. ij. C. ad. l. fa. de plagiarijs, ꝙ vxor que hꝫ maritũ: sꝫ inutilẽ dicitur vidua ⁊ orbata marito: ⁊ idem in patre habente filium inutilem. ¶ Tertio allego ꝙ vult Bald. in. c. j. §. si quis de manso. circa fi. C. de ꝯtro. inuesti. ꝙ si statutũ ciuitatis disponat, ꝙ si aliquis hꝫ molendinũ in aquis publicis. teneat̃ tantũ soluere principi pro gabella: illud statutum nõ hꝫ locũ in molendinis non reddentibus fructũ ⁊ sic inefficacibus. ¶ Quarto facit ꝙ vult Bal. in. l. j. in vlti. col. C. de edi. act. ꝙ statutũ puniens certa pena debilitanti membrũ alicuiꝰ, nõ habet locũ in debilitante membrum inefficax vel inutile. ¶ Quinto facit ꝙ vult Bal. in aut̃. sed nouo iure in vlti. col. C. de ser. fugi. ⁊ in. l. ij. C. vt intra cer. tp̃s. ꝙ state statuto, ꝙ pro aliquo delicto: puta pro primo furto debeat amputari manus, si aliquis habet manum aridam vel inutilem non dꝫ illa manus sibi amputari: quia sic esset quodãmodo sine pena. facit ꝙ vult Bal. in. l. cõuenticulam. in. iij. col. C. de epi. ⁊ cle. ꝙ statutum disponens de effodiendo alicui oculum, nõ habet locum in oculo ex quo nihil videt: ⁊ sic in oculo inefficaci. ¶ Cõtra tamẽ illud ꝙ tenet Bald. de manu arida tenet Angel. in. l. iij. §. pe. ff.
a ar. fur. cesa. per illũ tex. vbi appellatione arboris[a] cõtinetur arbor sicca, donec sit ꝑcisa a solo, quãuis eiꝰ radices desierint viuere, ⁊ idem ꝑ illum tex. tenet Salic. in. l. ij. C. vt intra certuꝫ tp̃s: ⁊ Jo. an. in regula in penis in mercurialibus. facit bonꝰ text. in. l.
b sicut vrgeri. j. q. j. vbi manus carẽs sanguine[b] tñ est vnum membrum de quo etiam per Ange. in. l. de quibus. vbi etiam Bal. ff. de legi. Jmo. in. l. ij. ff. de pub. iud.

a ¶ Appellatione arboris. adde Feli. i. c. j. i. j. colũ. de calũ.
b ¶ Manꝰ carẽs sanguine. addõ bal. i. c. j. de ꝓhi. feu. alie. per Feta. Bal. i. l. j. i fi. C. q acc. nõ pos. Jo. de ana. i. c. postulasti. i. j. col. de iu. Mariam de se. i. c. sicut. i. vj. col. eo. tit.

¶ De officio assessorum. Rubrica.

1 ☞ Assessor dicitur proprie ille quem nos corrupte vicariũ potestatis appellamus.
2 Assessor nullam habet iurisdictionẽ, nisi per statuta tribuatur.
3 Qui possint eligere assessores, ⁊ cuius sumptibus, ⁊ quis potest esse assessor.
4 Quilibet ordinarius potest sibi assessorem sumere.

¶ Continua rubricam hoc modo. Supra in titulis precedentibus dictum est de magistratibus ordinarijs habẽtibus ordinariam iurisdictionem a ti. de senatoribus vsqꝫ ad ti. de offi. eiꝰ cui man. est iuris. vbi successiue visum est de delegatis: nũc in isto titulo tractatur de offic. illorũ qui predictis assistunt tanq̃ eorum

1 consiliarij.l.cōsiliarios.C.eo.aut.ad hec.C.de iudi.† Et proprie
a assessor dr ille[a] quē nos corrupte vicariū ptātis dicimꝰ,qui assi-
2 det cū ordinario,⁊ ei consulit in iure qd facere debeat.† sʒ nullā
hʒ iurisdictionē,nisi p statuta tribuat,ꝯm Bar.in.l.j.ad fi.j.eo.⁊
.in.l.pcipimus.§.ꝙ si is.C.de ap.Bal.in.d.aut. ad hoc.sic appa-
ret.ꝙ differt a vicario,q de iure cōi hʒ ordinariā iurisdictionē.c.
ij.de offi.vic.in.vj.gl.in.l.ij.C.de offi.eius q vicem alteriꝰ gerit.
pōt tn̄ assessor aliqua expedire de qbus i.l.j.j.e.Pro ornamēto
huius ti.adde ꝙ no.Ange.in.l.metū.§.sed ꝙ ptor.ff.ꝙ met.cau.
vbi p illū tex.in ver.me assidēte.inuehit ꝯtra eos q parū ꝓpe ve-
recūdant esse assessores ptātis cum ibi vlpianus iuriscon.fuerit
assessor ptoris,similiter sabinꝰ iuriscō.l.lex corne.§.hac.l.in ver.
in assessorio.ff.de iniur.⁊ Cy.fuit assessor.d.Lu.de sabaudia sena
toris.⁊ refert Ang.ꝙ Ray.multū gloriabat de illo tex.qr fuerat
assessor in ciuitate Pisaruʒ ⁊ Tuderti.⁊ vtrobiqꝫ ēt fuit assessor
Bar.lucerna iuris ciuilis:sic eū appellat Ang.i.l.j.C.de iud.re-
fert etiā Jo.an.in addi.Spe.in ti.de iura.cal.§.sequit.ver.sʒ qd
de causa.magistrum suū in legibus fuisse assessoreʒ Mediolani.
3 † Qui aūt possent eligere assessorē,⁊ cuius sumptibꝰ.⁊ qs possit
esse assessor:habes in.c.statutū.§.assessorē.de rescr.i.vj.⁊ ibi Ge-
b minianꝰ tʒ,ꝙ laicus[b] nō pōt esse assessor epi,qd ꝓbat ex duobꝰ,
primo p illud ꝙ videmus ecōtra,ꝙ clericus non pōt esse assessor
in curia laicali ꝯm Spec.in ti.de assessore.§.dʒ.ver.sed nunquid
clericus.scdo p tex.in.c.in noua.xvj.q.vij.vbi laicus prohibetur
esse vicariꝰ epi:⁊ pōdera ratione ibi assignatā in tex.cōiter tn̄ te-
c ne ꝯtra Gemi.ꝙ lʒ laicus[c] ꝓhibeat esse vicariꝰ epi.d.c.in noua.
eo qr non habet iurisdictionem vt predixi:tn̄ potest esse assessor
epi,cum p hoc nō habeat aliquā iurisdictionē sed solum habeat
cōsulere,ita tenēt Hosti.Bal.do.Ant.de bu.⁊ do.Abb.in.c.de-
cernimus.de iudi.Jdē tʒ Hostiē.in.c.contingit.de arbi.Archi.
in.c.plures.xv.q.j.motus.quia istud edictū est prohibitoriū cer
tarum ꝑsonarū.qui ergo non reperitur prohibitꝰ expresse:vt in
casu isto,cēsetur admitti posse.Lu.ro.idē tenet,nullam de predi
4 ctis faciens mētionem in.l.ij.j.eod.† ⁊ quilibet ordinarius po-
test sibi assessorem assumere.vt habetur in.l.j.C.eo.⁊ in.§.festina
bunt.in aut.de iudicibus.

a ¶ Assessor dr ille. adde Bal.i.l.metū. in.§.⁊ lʒ. ff.ꝙ met.cā.

b ¶ Qd laicꝰ. adde Jo.de fantu.i.c.in noua.xvj.q.vij.archi.in c.plures.xvj.q.j.

c ¶ Licet laicus.adde.c.iudicatum.lxxxi.di.docto.i.c.Jo.de cle.cōiu.doct.in.c.sicut de here.doc.in.c.j.d syndi.doc.i c.tua nobꝭ.de offi.vic.docto.in.c.perlectis.xxv.di.

1 ☞ Assessor vel potestas potest interrogare aduocatum,an sit infamis,⁊ aduocatus tenetur ei respondere.
2 Positioni criminose an quis teneatur respondere.
3 Judex potest imponere silentium aduocatis.
4 Judex ex officio debet reijcere libellum male cōceptum:vel de re illicita.
5 Judex non debet facere actum nullum vel elusorium.
6 Judex licet possit lacerare libellum ineptū:non tamen cogitur.
7 Libellus quādo est ineptus,nō potest ex probationibus aptis suppleri.
8 Libellus si possibile est,debet suppleri per sententiam iudicis.
9 Judex nō dʒ recipere ꝓbationes que nō descendunt ex libello.
10 Libellus quando est ipso iure nullus,pōt exceptio quandocūqꝫ opponi.
11 Reus quādo opposuit libello actoris qd est incertꝰ ⁊ obscurꝰ, iudex debet pronuntiare reum non teneri respondere tali libello,⁊ eum absoluere ab obseruatione iudicij,condemnando actorem in expensis.
12 Edicta facere spectat ad decuriones,quorum loco hodie consiliarij sunt.
13 Edicta publica seu banna ꝓponuntur a potestatibꝰ seu rectoribus ciuitatum de consilio assessoris.
14 Decuriores seu consiliarij si cōmiserint delictuʒ qualecūqꝫ sit, nullus ordinarius in ciuitate quicunqꝫ sit,posset eos condēnare aut punire ad mortem.
15 Judex an ⁊ quādo possit scribere ad iudicem alterius loci,vt testes ibi existētes recipiat:⁊ eorum dicta secrete mittat sigillata.
16 Assessores nullā habēt iurisdictionem:⁊ propterea nō possunt ferre sententias.
17 Potestas si ferat sententias iniquas de cōsilio assessoris sui,vel sue curie.tn̄ assessor tenetur in syndicatu:⁊ facit litem suam.

Omne officium.

¶ Officiū assessoris fere
1 cōsistit in sex hac lege positis.h.d.¶ † Jn gl.in
ver.postulationibꝰ pōderat Bar.ista gl. velle,
qd assessor vel potestas pōt interrogare aduo-
catū an sit infamis,⁊ aduocatꝰ tenet ei respōde
re als frustratoriū eēt ꝯm Bart.ꝙ gl.dicit ꝙ assessor possit iter-
rogare aduocatū sup eiꝰ ifamia,si nō teneret rn̄dere Bar.repro
2 bat istā gl.p.c.j.de excep.vbi cōtrariū dr in teste.† ⁊ qr positioni
criminose nō tenet rn̄dere p no.in.l.si duo patroni.§.iul.ff.de iu
reiur.quā Bar.voluit allegare q est corruptꝰ vt hic p eū quem
sequunt Sali.⁊ Lud.ro.hic:⁊ adde ꝙ eodē mō reprobat istā gl.
Bar.in.l.ij.§.qd obseruari.C.de iur.calū.facit ꝙ vult idē Bart.
in.l.si duo patroni.§.idē iulianus.circa fi.ff.de iureiur.Sed idē
Bar.alibi approbat istā gl.p notabili in ꝯs.suo incip.Cecus de
spoleto in tertio dubio.⁊ in.l.fi.in.iij.col.ff.de his qui.vt indi.in
qbus locis tenet nouā opinionē,qd imo positioni p quā crimen
vel turpitudo detegit,teneat qs respōdere:mouet p plura,ꝓci-
pue p gl.notabilē hic.Tamē ista snia est cōiter reprobata:et cō-
trariū tenet hic ⁊ in locis prealle.Spe.⁊ Joan.an.i ti.de testi.§.
iam de interrogatorijs.ver.pono late Bal.in.l.accusationeʒ.C.
de accu.gl.in.l.q iurasse.§.si pater.vbi dixi.ff.de iureiur.cū alijs
gl.⁊ cōcor.ibi adductis,alibi ⁊ tertio idē Bar.in.l. marcellus.§.
j.in fi.ff.re.amo.aliter saluat istā gl.ꝙ hic aduocatus interrogat
an sit infamis.s.per sniam.Et sic ista glo.dʒ intelligi qn̄ infamia
erat priꝰ ab alio detecta:quo casu,qn̄ crimē est ab alio prius de-
tectum,tunc cogit qs respōdere positioni criminose.vt late per
Bar.in.l.insiurandū ꝙ ex conuētione.§.procu.vbi dixi.ff.de iu-
reiur.sed ista est diuinatio ⁊ restrictio ad gl.Tu salua glo.aliter
et meliꝰ ex mēte Fulgosij hic,qd eius sensus est qd iudex inter-
roget eum.s.aduocatum de his que pertinēt ad causam,ad veri
tatem inquirendā,⁊ ei opponat vt dicit gl.nō autem referas gl.
3 ad id qd superius dixerat an sit infamis.† Successiue inquantū
ista gl.dicit ⁊ eum silere faciat:habes ꝙ iudex potest imponere
silētium aduocatis.Adde text.in.l.imperator.in verbo silentiū.
ff.de postulando.Jmo plus dicit gl.singu.in.l.ex ea.in glos.j.ff.
de postbu.ꝙ iudex potest priuare aduocatū officio aduocandi
quādo est nimium verbosus,ꝙ dubito an sit verū.Eodem mo-
do potest iudex imponere silentium partibus.glo.in.l.aufidius
in ver.suo.ff.de leg.iij.Jmo fortiꝰ potest quis petere a iudice,ꝙ
sibiipsi silētiū imponatur:si actor videt se male egisse potest pe-
tere a iudice ꝙ sibi actori silentium imponatur quāuis aduersa
rius petat procedi,ꝯm Spec.in titu.de lib.concep.§.nunc ostē-
dendum.post prin.quem cōmēdat Bal.⁊ dicit ꝙ nemo alius tā-
git istum passum.in.l.si quis libellos.C.de appel.effectus est ma
gnus propter aut.qui semel.C.qūo ⁊ quādo iud.credo etiam ꝙ
tex.iste in verbo postulationibꝰ,possit aliter intelligi ꝙ̄ per gl.
et doc.s.pro petitionibus.l.iiij.§.hoc autem iudicium.⁊.§.postu
lare.ff.de dam.infect.⁊ differt a libello de quo subdit tex.quia,li-
bellus proprie dicitur qui in scriptis solēniter producitur.l.j.in
prin.cum gl.ff.de eden.sed postulatio capitur pro petitione que
4 fit voce sine scriptis.¶ † Jn gl.in ver.libellis.habes gl.que to-
ta die allegat,ꝙ iudex ex officio debet reijcere libellū male cōce
ptum vel de re illicita.Jstud de re illicita vltra exēpla que hic
ponit Ang.tu notabiliter exēplifica per tex.in.l.cetere.§.j.ff.fa-
mi.her.Jstud idem qd hic,tʒ gl.in.l.ij.C.vt ne.pri.gl.in.c.sacer-
dotibus.xj.q.j.Jtem in libello calūnioso vel notorie dictato cō-
tra veritatē ꝯm Jnnoc.in.c.j.de offic.vica.per canonistas.in.c.
examinata.de iud.⁊ de hoc est glo.no.in.l.qui cum maior.§.si pa
tris.in verbo calūniosam.ff.de bo.lib.quā reputat sing.Jmo.in
l.pen.§.ad crimen.ff.de pub.iud.Jdē tenet Jnno.c.j.de offi.vi-
ca.Cy.⁊ Bal.in.l.reos.C.de accu.Bal.in.l.ij.C.vt ne.pri.⁊ in.l.j.
C.qūo ⁊ quando iud.⁊ in.l.vnica.C.ne ex deli.defun.⁊ in.l.ij.C.q
accu.non pos.⁊ in.l.peremptorias.C.senten.rescin.non pos.Eo-
dem modo iudex debet spernere libellum productum cōtra cō-
suetudinem,sicut cōtra ius.glo.in.l.de quibus.in verbo inuete-
rata.⁊ gl.in.l.diuturna.⁊ ibi no.Ang.ff.de legi.⁊ Ang.hic:et di-
cunt Bar.⁊ alij hic per istam glo.ꝙ iudex debet talem libellum
dentibꝰ lacerare:⁊ ꝙ ita quotidie fit in practica.Jdē dicit Spe-
cu.in tit.de asse.§.officium.circa princi.⁊ in ti.de libel.concep.§.
sequitur:ver.iudex aūt si viderit.⁊ in tit.de ac.⁊ peti.§.sequitur.
versi.antepe.do.Abb.in.c.cum inter.in fi.de consue.⁊ in.c.si cle-
ricus laicorum.de foro compe.⁊ in.c.fi.de lib.obl.⁊ in.c.examina
5 ta.in pe.colū.de iudi.vbi etiam alij canoniste.¶ † Pro istis gl.
facit ratio,quia iudex non debet facere actum nullum vel eluso-
rium.l.si pretor.in prin.ff.de iud.sed quādo libellus est ineptus,
iudicium est nullum,⁊ sententia est ipso iure nulla.gl.est insti.de
obli.in ver.scdm ad fi.quā ad hoc dicit esse singularem Bal.in.l.
actori.C.de rebꝰ creditis.⁊ in.l.ex hoc iure.in penultima colū-
na.⁊ in.l.ius pluribus.circa principium.ff.de iustitia ⁊ iure.et in
l.peremptorias.in tertia columna.C.sententiā rescind.non pos.
Jmo exceptio ineptitudinis libelli potest quandocunqꝫ etiam
post sententiam opponi.vt est tex.fin.in.c.cum dilecti.de emp.⁊
vēdi.⁊ ibi Joan.de imo.refert Pe.de ancha.dicere.ꝙ sepe au-
diuit Bal.allegare illum tex.ad hoc cum alijs concordan.quas
dixi in.l.j.C.de iu.⁊ fac.igno.⁊ in.l.eleganter.§.si quis post circa
fi.ff.de cōdi.inde.⁊ intellige vt per eundem.j.ea.l.in secundo ca
su distinctionis.Et per eundē in.l.edita.in quarta charta.C.de
eden.Jstā conclusionem gl.limita tribus modis.primo in cau-
sis in quibus non requiritur libellus.gl.in.l. vinum.in glo. ma-
gna.in fi.ff.si cer.peta.cū concor.quas ibi dedi.¶ Secundo fal-
lit,quando libellus aliquo modo potest sustineri.naʒ semper li-
bellus est tolerādus si aliquo modo tolerari potest ꝯm Bal. in
l.ij.C.de

l.ij.C.de formulis.post Inno.in.d.c.examinata.cum multis cōcor.quas allegaui in.l.sed ꝛ si possessori.ff.de iureiur.§ itē si iura uero. Tertio notabiliter fallit:nisi corā vicarijs ruralibus qui sunt cōiter ignari iuris,ibi ꝓcedunt libelli aīs inepti ꝫm Bal.et Sali.in aut.nisi breuiores.C.de sen.ex peri.reci.d. Alex.in cōsil. ccxij.incip.viso ꝓcessu cause vertentis inter Joannē.in pe.colū.

6 † Aduerte etiā p'quarta limitatione ꝙ lz iudex possit lacerare libellū ineptū:nō tñ cogitur ꝫm Pau.de cas.in.l.vbi pactū.C.de trāsac.per.l.nō quicqd.ff.de iud. Idem ante eū Ang.in.l.si vnº.§.pactus ne peteret.ff.de pac.do.Anto.in.c.bone.de postu.prela.ꝛ est de mente Spec.in ti.de offi.iudi.§.deseruit.ver.quid si libellus.

7 ¶ † Tu vltra alios subtilius pōdera ex ista glos.et alijs preallegatis ꝙ qñ libellus est ineptus,nō pōt ex probationibus

a aptis suppleri.Si eñ iudex debet libellū dentibus lacerare[a] vt predixi:ergo nō potest ex ꝓbationibus supplere:ꝛ iste est difficilis passus ꝛ valde necessarius in practica,volo eū plene examinare,quāuis mallē in eo discere ꝙ docere.Et vt veritas clarius habeatur arguo ad vtrāqꝫ partē.Et pro parte affirmatiua ꝙ libellus ineptus sustineaꝛ ex ꝓbationibus aptis,est decisio Specu.ad quē se remittūt Bal.ꝛ Pau.de cast.hic in titu.de offi.om.iudi.§.deseruit.ver.qd si libellº.Adde qđ vult Spe.in ti.de sen.pla.§.qualiter.ver.qd si lis.ꝙ quis libellat ad centū sibi debita ex cā depositi,postea in ꝓcessu ꝓbat cōmodatum,sñia tñ pōt in eadē instātia ferri:sequiꝛ Ludo.ro.in consi.xxj.incip.ita de iure dicendū arbitror.¶ Scđo allego decisionē Pe.de ancb.in ꝯsil. cclvj.incip.in causa ꝛ q̄stione que vertiꝛ inter nobilē virum dñm Robertū maurocenū ꝛc.vbi tz ꝙ male facit iudex qui libellum male conceptū lacerat:qꝛ ex superueniētibus ꝓbationibus potest postea cōfirmari.¶ Tertio facit glos.no.in.l.j.§.si qs argentum.in ver.iurāti.ff.depositi.ꝛ gl.in.l.pōponius scribit si frumētum.§.si.in glo.in fi.ff.de rei ven.que volūt ꝙ incertitudo libelli declaraꝛ ꝛ sustineꝛ per ꝓbationes aptas:ꝛ idē tenet Bar.in.l.in actione.post glo.ibi.ff.de fur.¶ Quarto est decisio Pe.de ancba.post Pau.de liaza.in cle.constitutionē.de elec.ꝙ si in libello accusatorio quis omisit opponere diem ꝛ locū cōmissi delicti iuxta.l.liberoꝝ.in prin.ff.de accusa.ꝙ sufficiat istud suppleri ex probationibus.¶ Quinto facit qđ vult Lud.roma.in.l.nō solū.§.sed vt ꝓbari.ff.de ope.no.nun.qđ si in libello accusatorio quis omisit apponere qđ delictū fuit cōmissum tpe prohibito aut in loco punibili:vt ibi requirit Bar.an istud possit suppleri ex probationibus.refert se vidisse Raph.cu.consulentē qđ nō ipse dicit eū male cōsuluisse:quia per ꝓbationes pōt suppleri illud qđ deest libello.¶ Sexto facit qđ vult Bald.in.l.generaliter.in.ij.col.C.de epis.ꝛ cle.qđ si aliqs in libello omisit deducere ꝯsuetudinē.sufficit qđ postea illā ꝓbat in ꝓcessu. ¶ Septimo ꝛ vltimo facit doctrina.d.Anto.in.c.dudū.sup glo.fi.de decimis.vbi post

8 Hosti.in.c.querelā.de elect.dat istam doctrinam † qđ libelꝰ si possibile est,dꝫ suppleri per sententiā iudicis:tunc habeo regulam qđ quicqd pōt suppleri per sñiam, potest etiā suppleri per ꝓbationes ꝛ testes.tex.est in.l.lege iul.ff.de manumis.quē sic allegat Bal.in.c.dño guerrā.§.ad hoc.in tit.hic finitur lex deinde cōsue.reg.incipiūt.¶ In contrariū pro parte negatiua diceret aliquis esse tex.in.l.edita.vbi doctrina doctoꝝ.C.de edē.vbi habetur qđ libellus ineptus nō pōt emēdari:nisi vsqꝫ ad litem contestatam,postea non,nisi in accessorijs:sed ita est qđ probationes non possunt recipi ante litē cōtestatā:vt in toto titulo:vt lit.nō cōtesta.igitur ꝛc.sed illa materia nihil ad propositū:nam procedit qñ quis vult ꝓpria autoritate libellum ineptū emendare:sed questio nostra est:nō in parte,sed in iudice:an libellū ineptum possit ex ꝓbationibus aptis sustinere:omissa ergo illa allegatiōe adde qđ istā partē negatiuā,ꝙ libellus ineptus aut male cōceptus,nō sustineatur ex ꝓbationibus aptis:sed bene libellus obscurus possit declarari ex ꝓbationibus claris.vñ tenere Jnn.in.c.ij.de or.cog.ꝛ in.c.j.de offi.vica.Bal.in.l.ij.in.ix.col. C.de rescin.ven.ꝛ in addi.Spe.in tit.de offi.om.iu.in ver.sed an iudex.ꝛ Bal.expresse in.l.edita.in.v.col.in.viij.oppo.C.de eden. vbi querit si in libello criminali omittaꝛ locus ꝛ tp̄s,an sufficiat suppleri per ꝓbationes,cōcludit ꝙ per cōfessionē partis possit, ꝓbationes non possunt recipi ante litē cōtestatā:vt in toto titulo:vt c.j.de accu.in.vj.sed nō per testes vel alias ꝓbatiōes.Idē Bal. in.ix.col.dicit ꝙ probatio apta nō suffragaꝛ libello inepto:quia est mediū sine principio.alleg.Jo.and.in.d.c.examinata.in nouel.Idem melius ꝙ alibi tenet Bal.in.l.j.in lectu.antiqua.ff.si mes.fal.mo.dixe.vbi querit si libellus est ineptus ꝛ ꝓbatio apta an possit ferri sententia valida:pro actore:concludit,vt.s.quod per confessionem partis possit,ꝛ non aliter:mouetur bono fundamento.quia contestatio facta super inepto libello nō tenet.l.si patronus libertum.vbi moderni.not.ff.de iureiurā.sed sic est quod probationes recepte non contestata lite nihil valent toto titu.vt li.nō cōte.Idem in terminis per omnia tenet Bal.in.l.j. in vlti.colū.ff.de iuris.om.iudi.vbi etiam tenet idē esse qñ exceptio est inepta ꝛ ꝓbatio apta:vel qñ articulus est ineptus ꝛ probationes apte ꝯcludit in oībus qđ nō suppleaꝛ p probationem aptam qđ reputat no.dignum.¶ Ad idem ꝛ secūdo facit quod vult gl.no.in.l.verbū oportere.alias est in.l.ꝓcedenti.ff.de verb. signi.ꝙ si in libello petij minorē summā,postea probaui de maiori:tamen iudex non potest condemnare in maiori,ꝛ illā glo.not. Bal.in.c.j.in.ij.col.de mil.vas.q contu.est.dixi in.l.quidam esti mauerunt.ff.si cer.peta.¶ Ad idem facit qđ vult Bald.in.l.ij.§. qđ obseruari.circa fi.ꝙ positiones actoris debēt omnes extrahi de libello suo,nec aliūde possunt suppleri.Ad idē facit quod vult Bal.in.l.j.ad fi.C.de pig.act.ꝙ quando est male actum ꝛ bene probatū,potest bene denuo agi.ergo non ex illo processu cōdemnari.Ad idem facit qđ pulchre vult Ange.in.l.claudius.in pe.col.post med.ff.qui pot.in pig.ha.qđ iudex videt ex vna causa in libello male fuisse actū,sed ex processu apparet ꝙ ex alia cā poterat agere,dꝫ tamē ferre sñiam cōtra eum,reseruato sibi iure de nouo agēdi:ꝛ ista practica multū mihi placet.allegat text. pro singul.quē doctor suus Bald.semper habebat in ore:vt ipse refert in.l.hebiꝰ marcellus.ff.de pac.dot.pro ista etiā parte facit quod vult Bart.in.l.libelloꝝ.§.ꝙ si.libelli.ff.de accusa.sed qꝛ eius decisioni obstat.§.fi.insea.l.in verbo reo postulante.ideo

9 in hoc dic vt dixi in.l.edita.circa.iij.colū.C.de edē.¶ † Vltimo ad idem facit,quod vult Bal.in.l.j.ad fi.C.vt in pos.leg.vbi no. argu.illius tex.ꝙ iudex nō dꝫ recipere probationes que nō descendunt ex libello:ꝛ ideo qñ libellus ꝛ probationes sunt diuersorū generū oblatio taliū probationū nihil operaꝛ vt ibi p eum. ¶ In ista difficultate puto sic esse ꝯcludendū saluo semp iudicio alterꝰ rectiꝰ sentiētis,ꝙ aut libellus est ipso iure nullus etiam si nō opponaꝛ a parte:vt est qñ libellus deficit in substātialibus vt declarat Bar.in.l.edita.in.ij.col.C.de edē.ꝛ tunc credo ꝙ nō possit adiuuari et suppleri ex ꝓbationibꝰ:qꝛ qđ a principio nullum est,nō potest ex postfacto validare:vt in regula iuris qđ ab initio.in.vj.itē quia talis exceptio ineptitudinis libelli impedit processum ꝛ litis contestationē ꝫm Bal.in.l.ij.in fi.C.de for.alle. Jo.an.c.vt circa.de elec.in.vj.in nouel.ꝛ sic isto casu probatiōes recepte lit.non cōtest.vel inualida nihil valerent:vt.s.retuli.et ita in terminis firmat Barto.in.l.si presens.circa fi.de pe.vbi tenet,qđ quādo libellus deficit in substātialibus,puta quia in eo non est appositum tp̄s vel locus,nō potest suppleri ex probationibus:ꝛ ita apparet male dixisse Pet.de ancb.in cle.cōstitutionem.de elect.qui cōtrariū tenuit:vt.s.retuli,si aūt libellus ipso iure ꝓcedit,prout est quādo est generalis,incertꝰ,obscurus,vagus ꝛc.quo casu ꝓcedit si nō opponaꝛ a parte.l.fina.C.de anna. excep.ꝛ tūc si nō est oppositū a parte res est clara,quod suppleꝛ ex probationibus ꝫm Bal.in.d.l.fi.C.de anna.excep.eodem modo si non fuit oppositum in tpe:quia talis exceptio contra libellum dꝫ opponi ante lit.contest.cum sit dilatoria ꝫm Bal.in.l.ex-

10 ceptionē.in.iiij.col.C.de proba.Pau.de ca.in.d.l.edita.† Hinc collige notabilē differentiam:quia quando libellus est ipso iure nullus,pōt talis exceptio quandocunqꝫ opponi,vt dixi.s.ꝛ plenius in.l.j.C.de in.ꝛ fac.igno.sꝫ quādo libellus procedit,nisi opponaꝛ a parte:tunc non potest quandocunqꝫ opponi:sed solum ante lit.contest.tantū vt ꝓdixi:aliquando ꝛ tertio loquiꝛ quādo ei fuit oppositum a parte ante lit.ꝯtest.ꝛ isto casu qui est dubitabilis,puto ꝙ suppleatur ex probationibus:qꝛ tunc libellus non est nullus nisi in effectu:ꝛ ille effectus cessat per aptas probationes.ad hoc facit optime gl.in.d.l.j.§.si quis argentum.cū alijs. s.allegatis.ꝛ hoc etiam voluit Bar.in.d.l.si preses.ad fi.dū dicit,ꝙ libellus p circūstantias nō declaratus,potest postea per probationes suppleri ꝛ declarari.Et sic patet bene dixisse Lud. ro.in.d.l.nō solum.§.sed vt probari.ff.de ope.no.nuntia.vt.s.retuli.facit quia ꝓbatio que non debuit fieri,facta tñ,debet per iudicem obseruari ꝫm Jnn.in.c.cū bertoldus.de re iud.ꝛ in.c.constitutus.de fil.pꝛ̄sby.Bal.in.l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.p̄si.naꝫ multa facta tenēt,que tñ fieri prohibētur.l.patre furioso.de his

11 q sunt sui iur.c.ad apostolicā.de reg.† Sed vnū facit me dubitare scꝫ practica quam ponit Spec.in ti.de lib.conce.§.fi.ver.cautus.vbi dicit ꝙ qñ reꝰ opposuit libello actoris,ꝙ est incertus,ꝛ obscurus:ꝛ sic nō ꝓcedit,debet iudex ꝓnūtiare reum non teneri respondere tali libello ꝛ eum absoluere ab obseruatione iudicij cōdemnando actorē in expēsis,iuxta.l.j.in princi.ff.si mes.fal. mo.di.ꝛ.c.examinata.de iudi.ꝛ istā practicā sequiꝛ.d.Ant.de bu. in.c.fi.de lib.obla.Pau.de ca.in.d.l.edita.d.Alex.in.l.j.in prin. in.j.col.ff.de edē.nisi dixeris ꝙ ꝓdicta procedunt quando iudex

12 nō ita declarasset.¶ † In gl.in verbo edictis.istā gl.reprobat Bar.qꝛ facere edicta spectat ad decuriōes,quorū loco hodie ꝯsiliarij sunt,vt hic p eū.tu salua gl.vt loquaꝛ de edictis seu bānis ꝑtinentibus ad iurisdictionē potestatis,non aūt de ꝑtinētibus ad regimen ciuitatis prout in simili declarat idem Barto.in.l. omnes populi.in.v.q.prime qđ.principalis.ff.de iustitia et iure.

a ¶ Dentibꝰ lacerare.ad de Jnn.i.c.j.de offi.vi. Jo.an.i.ad di.spe.ti.de accu.in.§.j. Bal.i.l.edita.C.d edē.

13 et in.l.j.in pn.ff.qd qsqz iur.† habes ex ead.gl.φ publica edicta seu banna proponuntur a potestatibus seu rectoribus ciuitatū de cōsilio assessoris. Ista glos.reprobat Bart.qr hoc spectat ad decuriones ciuitatis representantes totū populum quorū loco sunt hodie consiliarij: vt hic per eum.ꝛ vnde dicatur decurio est tex.in.l.pupillus.§.decuriones.ff.de ver.sig.puto gl.posse sustineri distinguēdo, aut querimus de edictis seu bannis publicis pertinentibus ad regimen totius ciuitatis:ꝛ dicit verū Bar.φ proponere talia edicta spectat ad decuriones. Aut querimꝰ de bannis spectātibus ad officiū seu iurisdictionē pretoris:ꝛ pcedat gl.nostra sicut in simili distinguit Bar.in.l.j.in prin.cū multis concor.ibi traditis p Alex.ff.qd qsqz iur.ꝛ in.l.oēs populi.in

14 v.q.prime.q. prin.vbi aliqd tetigi.ff.de iust.ꝛ iu.† Et circa istos decuriones, seu cōsiliarios nostri tpis illud no.φ si aliquis eorū cōmiserit delictū qualecūqz sit, nullus ordinarius in ciuitate qcūqz sit, posset eum cōdemnare aut punire ad mortē: sed spectat principis respōsionē.l.diui fratres.§.fi.ff.de pe.ꝛ idē in pncipalioribus ciuitatis quos magnates appellamus.d.l.diui.§.fin. facit.l.fi.§.j.ff.de bo.eo.qui mor.sibi consci.ꝛ.l.si qs filio exheredato.§.eis.ff.de iniusto rup.ꝛ.l.qui cedē.ff.de sica.in quibꝰ iuribus limitatur istud pcedere, nisi immineret periculum publici scandali pro quo vide in simili Bar.ꝛ alios in.l.j.in princ.vbi dixi.§. titu.j.ꝛ predicta ponit ꝛ multum no.Bart.cep.in cau.xj. ¶ In gl.in verbo epistolis. Ista gl.diuiditur in.ij. In prima declarat tex.nostrū. In secunda format.q.ꝛ respondet bene.secunda ibi:

15 sed an iudicare.† In prima parte gl.dum gl.dicit iudicem scribere ad iudicem alterius loci vt testes ibi existentes recipiat, et eorū dicta secrete mittat sigillata: de quo est tex.ponēs practicā in.c.presentium.de testi.li.vj. Et circa hoc diligenter no.φ si talia dicta testiū mitterētur aperta ꝛ dissigillata per hoc nō vitiarentur dicta testiū ₛm Albe.hic, qui dicit qd ratio, est: qr qd dicta testiū recepta in executione literarū per iudicē alterius territorij mittātur secreta ꝛ sigillata.d.c.presentium.ꝛ.§. quoniam in aut.de testi.j.ista est solennitas leuis, ergo eius omissio non vitiat, per regulam.l.j.§.fi.ff.de ven.inspi.tradit in.l.fi.§.j.C.de iu.delibe.No.quia pulchra et rara decisio est. Caue tñ qr albe.non probat, qd ista dicitur leuis solennitas,ꝛ iura preallegata pbāt cōtrarium: ideo cogita p veritate: quia nō pono eius dictum p

16 ꝯstāti.† Ad finē gl.habes, qd assessores nullā habēt iurisdictionem ꝛ pptera nō possunt ferre sentētias: sed potestates debēt eas ferre: nisi ex delegatiōe vel ex forma statutoꝝ: vt hic p Bar. et in.c.pcipimus.§.j.p illū tex.C.de app.ꝛ in aut.ad hoc.vbi etiā Bal.C.de iudi. Bal.in.l.j.C.q accu.nō pos. Albe.in.l.ij.in fin.ff. qd quisqz iur.ibi tamē refert Albe.quosdam tenuisse, qd assessores possunt pronuntiare: sed debent verba snie cōcipere in persona potestatis, qd reprobat ꝛ bene post Jac.de are. ¶ † No.ta

17 a men diligenter, qd si potestates[a] ferunt sentētias iniquas de cōsilio assessorum suorū vel sue curie, qd tñ ipsi assessores tenenꝫ in syndicatu ꝛ faciūt litem suam. Ideo debent esse cauti assessores qñ potestas facit aliquid iniustū: puta format inquisitionē iniustam qd expresse ptestētur qd non consentiunt: alias etiam ipsi tenenꝫ.tex.est i.§.quoniā vero.ꝛ ibi no.Ang.in aut.vt nul. iudi. ꝛ in.§.omnem.ꝛ ibi Ange.in vlti.no.in aut.de litig.text.no.in.l. quoniā iudices.C.de appel.ꝛ in.l.omnes iudices.C.de decu.lib. x.no.Bar.in tracta.represaliarū.in.ij.q.xj.q.principalis. Bald. in aut.ꝛ omnino.in.vj.col.C.ne vxor pro ma. Bal.ꝛ Albe.in.l.ij. ff.qd quisqz iur. Pau.de cast.ꝛ do.Alex.in.l.diez functo.j.e.do. Bartholomeus veroñ.in cautela.lxj.ꝛ in istis locis inuenies qd non sufficit ad releuandum assessorem, φ in actis nō reperiatur φ sententia iniqua sit lata ex cōsilio ꝛ deliberatione ipsius: quia vt dicit Bal.i.l.ij.ff.qd qsqz iuris, assessores tenenꝫ de imperito cōsilio, qd dederūt ptāti licet snia non formetur in psona assessoris, sed potestatis tantū: vnde illud ꝯsiliū nō sufficeret sed esset opportunū φ assessores ptestarētur in actis φ talis sentētia vel inquisitio nō est formata vel lata de eorū consilio aut voluntate vt dixi. Similiter econtra consiliū assessorū curie nō excusat potestatem quin faciat litem suam pnuntiādo inique, de eorū consilio.gl.est not.in.d.l.ij.ff.qd quisqz iur.vbi Barto.ꝛ alij multum no.ibi dicam et limitabo.

a ¶ Qd si potestates, ad de Lu.ro.i suis sing.in verbo asses sor.

1 ☞ Assessorem esse, non est dignitas.

Liberti. Hoc dicit. Libertus pōt esse assessor, sed nō ille qui est infamis: dubiū faciebat in hac.l.titulus.C.si ser.aut liber.ad decur. aspi.lib.x.† Ex quo collige φ esse assessorē non est dignitas, quia sic interdicereꝫ liberto quāuis sit honor vt dixi supra in Rubrica.

1 ☞ Una prouincia potest in duas diuidi.
2 Ciuitates vel prouincie possunt vniri.
3 Quando due ciuitates vniunꝫ, an ciuitas vnita debeat regi ppriis statutis an illius cui adiungitur.
4 Una ciuitas vnita cum alia an debeat supportare debita ciuitatis vnite.
5 Si vna ecclesia vniatur alteri poterit vna res vendi pro debito alterius.
6 Nemo potest esse assessor in sua patria, nisi per quatuor mēses et cum licentia principis.
7 An quis possit esse locumtenens in patria sua.
8 Ad hoc vt quis possit esse substitutus alteriꝰ, requiritur qd sit per omnia talis qualitatis, φ principaliter ipse posset tale officium exercere.
9 Quando accidens se non compateretur cum naturali, quod sit attendendum.
10 An sit attendenda causa originalis vel accidentalis.
11 Qñ archipresbytero debentur oblationes que fiunt diebus dominicis: sacriste aūt q̄ fiunt in festo sancti Laurētij, si tale festuz cadat in die dominico diuidentur tales oblationes.

Si eadem. Qd originaliter vnum erat ꝛ ex accidēti i duo diuidiꝫ, attēdiꝫ vt

1 b duo.h.d.† No.qd vna prouincia pōt in duas diuidi[b]. Intellige cū ꝯsensu superioris, ꝛ non aliter ₛm Bar.

2 in.l.j.C.de metrop.berito.lib.xj.facit tex.i.c.j.ne se. vac.† Eodē modo ecōtra pnincie vel ciuitates psūt simul vniri.§.illud tñ. in aut.vt iu.fine quoquo suf.c.sicut vni.vbi doc.de exces.prela.et.d.

3 c.j.ne se.vac.ꝛ p Bar.in.d.l.j.ꝛ ibi Ange.† ꝛ qñ plures ciuitates vniūtur: an ciuitas vnita debeat regi proprijs statutis: an illius cui adiungiꝫ.ponit Bar.in.l.si ꝯuenerit.§.si nuda.ff.de pig. act.

4 † ꝛ an tūc vna ciuitas debeat supportare debita ciuitatis vnite ponunt Bart.ꝛ alij in.l.j.§.si coheredē.ff.ad.l.fal. Lud.in consi. cclxxv.inci.quo ad primū: an abbas: ꝛ ibi vide pulchra per eū in

5 psēnti materia.† Et dicit Bal.in aut.hoc ius porrectū.in fi.col. C.de sacrosanc.eccl.qd si vna ecclesia vniꝫ alteri pōt vna res vēdi pro debito alterius.allegat Inn. in.c.pastoralis.de priui.qd

6 sequunꝫ Imo.ꝛ Moder.in.d.§.coheredē. ¶ † Scdo no.qd nemo pōt in sua patria esse assessor, nisi per quatuor menses, ꝛ cum licentia principis vt iuribus in gl.alle. Potest tñ ciuis Ro.esse senator vrbis rome.c.fundamenta.ver.fi.de elec.in.vj.sicut ꝛ pōt esse pretor.l.ij.C.de offi.preto. Et rationē huius secundi no.po

7 nit gl.in.l.hi qui.ff.ex qui.cau.ma.† Iuxta illud notabile succedit solēnis qd.an in patria sua possit quis esse locūtenens. Guil. et Albe.hic tenēt qd sic.primo quia locūtenēs censeꝫ delegatus ad vniuersitatē causarū: sed sic est, qd ad hoc vt delegatio alicui fieri possit ita vt cogi possit, requiriꝫ φ subsit delegāti.l.eū qui. ꝫ.ti.j.l.vnica.cum gl.ꝛ ibi doc.C.q pro sua iur. ¶ Scdo quia alias non esset facile reperiri locūtenētē.ar.l.fi.ꝫ.eo.ꝛ ita obseruatur. Contrariū tenet Mar.Lau.hic: p vna fundameta.primo quia si phibetur qs assessor in patria sua: qui tñ nullā hꝫ iurisdictionem, nec pōt ferre sententias vt di i in.l.j.ꝫ.eo.quanto minꝰ poterit esse locūtenens q hꝫ iurisdictionē ꝛ pōt pnuntiare. Secundo qr rationes ppter quas qs phibetur esse assessor in ppria patria, militant magis in locūtenente: ideo eū phibetur esse assessor, quia in ppria patria vniuersaliter hꝫ cōsanguinitates ꝛ amicitias: ex qbus reddiꝫ suspectus: q̄ suspicio magis militat in lo-

8 cūtenēte.† Tertio mouet ex doct.Bal.i.l.parabolani.C.de epi. et cle.vbi p illū tex.tradit doctrinā, φ ad hoc vt quis possit esse substitutus alterius requiriꝫ φ sit p oia talis qualitatis, φ principaliter ipse posset tale officiū exercere.ꝛ ad hoc adde tex.in.l. j.vbi Bar.C.de pn.agē.in rebꝰ.li.xij.ꝛ tex.in.l.j.quē ibi no.Bar. C.de colo.ꝛ mācip.reipub.li.xj.nec ob.ₛm eū: qd adduciꝫ de delegato: qr delegatio pōt fieri existenti in patria ꝛ subdito, respōdet verū esse: quia tractaꝫ de modico piudicio.s.vniꝰ cause delegate: sꝫ hic tractaretur de maximo piudicio: quia locūtenēs de oibus causis cognosceret: limita tñ nisi non inueniret aliū idoneū locūtenentē nisi illū de patria propria: quia necessitas facit pbabile qd alias esset phibitum.l.j.ꝫ.de officio consulis.gl. in.l.j.in princi.in verbo non aliter.ꝫ.de offi.cius.ꝛ si vera esset ista opin. Lau.grauiter erraret in practica. Breuiter considero in hoc qd bonū sit argu.de rꝫ ad tps.l.fi.ff.de tritica.l.vinū.ff.si cer.pet.sicut delegatio pōt fieri vni subdito in patria sua, qr ₛm Laudē. non tractatur de magno piudicio.qr solū de piudicio illius cause delegate, ita arguendo de re ad tps in locumtenēte versatur paruum preiudiciū modici tpis: ꝛ quia locumtenēs cōstituitur ad paucos dies, nā ad multos dies nō pōt ordinarius abesse: et si longo tempore deberet abesse deberet loco sui alius ordinari nisi princeps dispēsaret.l.si quis.C.de officio prefec.preto.affrice. ¶ Gl.in verbo in sua diuiditur in duas partes.primo p. nit rationem dubitandi ad tex. In secunda colligit notabile ex tex. Et ad illud allegat pro cōcordan.l.ij.§.quod ipsi cum aduerterēt.ff.de ori.iu.credo quod velit allegare.§.ex actis.ꝛ puto φ illegaret.§.veniat hoc modo: quia ibi a princ.ꝛ in origine fuerunt.x.tabule: ꝛ accidentaliter addite sunt due alie: ꝛ ab isto accidēti appellate sunt

b ¶ Potest i duas diuidi.adde gl. j.et ibi Cy.i j.q.C.d lon. tēp.pscript. doc.in.c.co ram.de ele. gl.ꝛ doct.in c.prouicie. xcix.dist.

9 pellate sunt.ll.xij.tab.& non.x.† & dic tu q ideo in.l.nostra atten-
dit accedēs:q2 ꝯtradicit naturali,al's si se cōpateret cū naturali
quid tunc ꝓualeat & magis attēdi debeat:distingue vt ꝑ Albe.
10 hic:cū alijs ꝯcor.quas statim dicā.scđa ibi.& sic no.¶ † In,fi.gl.
de hoc an attendi dēbeat causa originalis vel accidētalis vltra
Albe.& Sali.hic dic vt per Bar.in.l.q hȝ.in prin.ff.de tute.& in
l.j.§.remouet.ff.de postu.& in.l.naturalē.§.apium.ff.de acqui.re.
do.per Moder.in.l.filio quē pr̄.ff.de libe.& posthu.Bald.in.l.j.
11 C.de cur.fur.& in.l.j.C.de iur.& fa.igno.† Et adde qn̄ qn̄ archi
pbr̄o debenṫ oēs oblationes q̄ fiunt diebus dn̄icis:sacriste aūt
debētur oblationes q̄ fiunt in festo sancti Laurētij,si cōtingit fe
stum sancti Laurētij venire die dn̄ico ad quē spectabūt oblatio
nes.Bar.in.l.fi.ff.de offi.ꝓcon.tȝ q spectabūt ad archipresbyte-
rum,quasi attēdi debeat dies dn̄icus:sed cōiter ꝯcluditur.q de
beant diuidi equalr̄ inter eos:ita tenēt Guil.Albe.Bal.& Fulg.
in.d.l.fi.de offi.ꝓcon.Cy.& Bal.in.l.iij.§.j.ff.de tute.de quo etiā
per Cy.in.l.fi.C.de fer.ꝑ Cy.& Imo.in.l.q solidū.§.j.ff.de leg.ij.
Ang.in.l.si ita.in prin.ff.de lib.& posthu.d.Ant.de bu.in.c.fi.de
fer.dixi in.l.si arrogator.sup vltima parte gl.magne.s̄.de adop.
2 ¶ Verbum est adaptatur ad omne tempus sibi adiectum.
3 Lex debet seruire titulo sub quo est situata.
4 Assessores eligūtur propter presumptam scientiam iuris.
5 Aliqn̄ in.ll.fit trāsitus de singulari ad pluralem,& econtra.
6 Preses remotus ante finem officij presumitur remotus culpa
assessorum.
7 Presides cōmuniter sunt ignari iuris.
8 Mortuo preside ante finem officij salariū residui temporis de-
betur comitibus vsquequo se cū alio non collocauerint:secus si
sit ab officio remotus.
9 Rectoribus ciuitatū dȝ solui totū salariū in principio officij pro
toto tempore,nō solum pro se:sed etiam pro suis officialibus.
10 Assessori debetur salarium tantū propter eius laborem.
11 Aduocato an debeat solui salariū in ꝑncipio cause,vel ad finē.
12 Medici nō debēt habere salariū,nisi qn̄ est sanatus infirmus.
13 Procurator & nuntius debent habere salarium finita causa.
14 Salarium quo tempore debeatur.
15 Quātum salarium debeatur assessoribus mortuo preside,quan-
do non est taxatum.
16 Consuetudo est attendēda in salario soluendo assessori.
17 Doctor simpliciter cōductus ad legendum,intelligitur ꝭm con-
suetudinem studij.
18 Si princeps concedat officium vni,& in cōcessione dicat ꝭm sala
rium consuetum,ista verba intelliguntur in dubio,sicut habuit
predecessor suus.
19 Doctor cōductus pro certo salario pro vno anno ad legendū,si
recedat & iterum cōducatur sine salario intelligitur conductus
pro salario quod prius perceperat,& idem in domo.
21 Salariū qđ debetur doctoribus legentibus est priuilegiatum,
sicut pecunia dotalis.
22 Assessori locāti operas ad tempus debetur merces ꝓ toto tpe
quāuis eas non prestitit propter mortem conductoris.
23 Mortuo preside an assessores debeāt habere salariū statim resi
dui temporis an debeant expectare finem anni.
24 An assessoribus competat actio ex locato.
25 Regulariter cōductor nō tenetur soluere pensionem,nisi in fine
cuiuslibet anni.
26 Si assessor medio tempore se locauit cum alio,non potest pete-
re salarium primum.
27 Mortuo preside vel assessore,officiales sunt absoluti & liberati a
conductione & omnibus pactis super hoc initis.
28 Quando assessor remouetur culpa sua perdit salarium.
29 Si preses sit remotus ab officio,assessores non debent habere
salarium.
30 Si potestas sit remotus culpa sua,assessores debent ab eius he-
redibus habere salarium.
31 Si ꝓpter inimicitias alicuius cui debeo prestare officium:illud
prestare nō possum:cū inimicitia ascribatur culpe:tn̄ debeo ha-
bere salarium,etiam si alij seruiam medio tempore.
32 Si doctor conductus nō potest legere propter guerram que fit
ciuitati conducenti:debet tamen habere salarium integrum,et
etiam si alibi legeret.
33 Si locaui fundū tibi ad quinquēniū pro certa annua pēsione:q2
tu fundū sine causa deseruisti:quia quāuis eū postea alij locaue-
rim pro eadē pensione:potero tamē a te pensionē petere.
34 Qui facit contra.l.precepti diuini,in cuius intellectu sunt varie
opinio.non peccat.
35 Quādo quis conuenitur rōne culpe vel doli preteriti,quāuis in
futurū cesset interesse:tamen per hoc non desinit teneri.
36 Potestas conductus ad vnum annum pro certo salario.si mor-
tuus sit durante officio,an eius heredes debeant habere inte-
grum salarium.
37 Si doctor debet duas sedes regere:vnam logices aliam theo-
logie,& vnam tantum regat:vel est lecturus per annū et non le-
git nisi per sex menses,et non debetur salariū nisi pro rata labo
ris et temporis.
38 Socij vnius capitanei seu caporalis si moriaṫ ille caporalis de-
bent habere salarium,nisi cum alio se collocauerint.
39 Assessori debetur salarium propter operam tantum.
40 Docto.legente in medio anni trāsmittit salarium totius anni
ad heredes.
41 Doctor vel stipēdiarius absentās se de licētia principis,debet
habere salarium illius temporis.
42 Doctor absens de licentia principis debet habere salariū etiā
pro tempore in eundo & redeundo.
43 Si potestas nō est ingressus officium:tamē se preparauerat in-
gredi,an heredes debeant habere salarium totius anni.
44 Quādo quis seruit per substitutum non debet habere emolu-
mentum.
45 An officialis remotus propter suam culpam debeat habere sa
larium totius temporis.
46 Famulus q pmisit seruire per annū si recedat antē vel expel-
latur,an debeat habere salarium saltem temporis preteriti.
47 Famulus infirmus an debeat habere salariū pro tempore quo
fuit infirmus.
48 Si ambasiatores infirmentur,in itinere,tandiu debent habere
salarium,quādiu sunt infirmi.
49 Officialis remotus ꝓpter infirmitatem in cuius locum est ali9
subrogat9,an si postea sanetur debeat recuperare officiū,& ha-
bere salarium temporis quo fuit infirmus.

Iem functo. Ista est vtilis et solennis lex.& q2 i text.est scabrosa:
ideo premitte ꝭm Bar.& Albe.q ista lex in prin. legi-
tur altero de tribus modis.pmo vt loquatur de sala-
rio p̄stādo assessori & soli.scđo modo,q loquatur de salario pre-
stando nedū assessori:sed etiā heredibus presidis mortui.tertio
modo legitur de salario qđ erat prestitū legato a re.p.vel princi
pe.& est prestandū per heredes defuncti presidis assessoribus.sȝ
1 tu caue† q2 ista tertia lecctura nō discrepat a pma nisi quia ꝭm
primā exponiṫ tex.prestitū.i.prestādū a legatis.ꝭm tertiam lec.
nō dȝ esse in tex.prepositio a.& tunc tex.stat bene legatis presti-
tum:sed teneas primū intellectū,q hic tractatur solum de sala-
rio prestando comitibus p̄sidis defuncti,put clarius dicit consi
milis tex.in.l.diem functo.ff.loc.& tūc tex.iste in ver.prestitū in-
telligiṫ.i.prestādum:vt hic in glo.& ꝓprie idem text.in.d.l.diem
functo dicit prestandū vel intelige prestitū.i.prestitutū seu taxa
tum,non qđ actualiter fuisset prestitum:nam sciendū est qđ aliq
habent prestitutum:& ista esset plana litera:sed quia libri cōmu
niter habent prestitū,& ꝓpter hoc videtur tex.continere contra
dictionem,q comitibus debeatur salarium qđ a legatis p̄stitū
est:nam si est prestitum amplius non debetur:propter hoc dicit
glos.exponiṫ prestitum.i.prestandū.& tunc ꝭm gl.litera erit ple-
na:quia ista expositio est cōmunis.& necessaria.pondera q ꝑ ea
facit tex.vt dixi in.l.diem functo.ff.lo.al's est.§.fi.sab.l.sȝ addes.
vbi ponunṫ formalia verba.l.nostre:& tn̄ tex.ibi dicit prestandū.
Fulg.dicit q ista expositio prestitū.i.prestandū nō videtur pla-
na prout dicit gl.primo quia oportet subaudire quondā,cum a
legatis qui mortui sunt prestari non possit sicut subaudiṫ ꝑ glo.
in.l.diuortio.in prin.ff.de neg.gest.& in.l.eius qui in prouinciā.
ff.si cer.peta.cum alijs concor.hic adductis per Alexā.Secūdo
q2 si exponeretur prestitum.i.prestādum:nō bene staret verbū
2 est:sed erat.† Sȝ istud nihil facit:quia verbū est,adaptaṫ ad oē
tps sibi adiectū.l.verbū erit.ff.de verb.signi.ideo Ful.dicit qđ
litera dȝ exponi prestitū.i.prestitutū quod idē est q taxatū seu
ordinatū nihil allegat.Alex.in.iij.col.in fi.dicit se allegare qnq
iura pro hoc que nihil faciunt:quia in illis bene reperitur termi
nus prestitū vel prestituere:sed q terminus prestitū intelligaṫ.i.
prestitutū seu ordinatum,nō memini me legisse:nec credo qđ sit
cōgrua expositio:dicit etiam Alex.qđ iste intellectus Fulgo.ex
alio reddiṫ falsus:& q tex.non potest stare prestitutum est si ha
beas legatis sine a.siue aūt habeas a.etiam non esset bonus sen
sus:q2 legatus non pōt ipse de per se cōstituere salaria assessori
bus:sed lȝ simul cū consensu assessoris cum quo celebrat contra-
ctum:tn̄ istud vltimū leue est:tene ergo expositionē gl.prestitu-
tum.i.prestandū.ꝓpter.d.l.diē functo.¶ Scđo aduerte,q text.
in verbo comitib9 restringiṫ.i.assessorib9,& comites.i.assessores
vt seruiat huic ti.ꝭm gl.& doc.hic.& glo.in.l.j.§.ludi.in ver.sed et
comites.ff.de var.& ext̄or.cog.ar.l.impatores.ff.de in diē addic.
tu aūt sine restrictione intelligas tex.& generaliter ꝓ oībus qui
simul cū p̄side ad officiū iuerunt prout sonat vis vocabuli comi
tibus composita a.cum.i.simul & eo is.& ita tenet Angel.hic q

ista.l.loquatur nõ solum in assessoribus.sed etiam in aliis puta militibus vel comestabilibus.⁊ idem vult gl.in.l.si vno.§.itē cū
3 quidā.ff.lo.Bar.in.l.i.§.diuus.ff.de var.⁊ extraor.cog.† Nō obstat qḋ debeat intelligi ſm naturam titu.quia considero qḋ ista lex est etiam posita in.l.sed addes.§.fi. alias.l.diez functo.ff.loc. ⁊ natura illius titu.suadet qḋ intelligat̄ de quibuscunq̧ comitibus prout importat generalitas dictionis.⁊ ex predictis infero nō bene dicere Lau.hic q dicit ꝙ ista lex solū procedit in assessoribus ⁊ nō haberet locū in militib⁹ baruariis ⁊ aliis quos presides secum ducūt.q2 mortuo preside ante tempus tales nō debēt habere salariū residui tpis,etiā si se cum aliis nō collocauerint.ratio
4 † quia assessores eligūtur propter presumptam scientiam iuris.l.j.in verbo iuris studiosi.š.eo.que ratio non militat in militibus ⁊ baruariis.nā salariū non debet̄ eis ꝑpter scientiā vel virtutem animi,sed propter laborē corporis.sed sic est ꝙ qñ debetur salariū ꝑpter laborem corporis,nō ꝺ3 prestari salariū nisi ꝓ tpe quo seruiuit.istā doctrinā dicit tradere Bart. in.l.i.§. diuus.ff.de var.⁊ extraor.cog.ego vt dixi puto Laudē.errare ꝑ istū tex.inducendo vt.š.non obstat fundamentum Laudē.q2 in hoc ipse equiuocauit,q2 aut mors ꝯtingit in ꝑsona ꝯducta,⁊ tūc an salariū debeat̄ eius heredib⁹,hñ ꝺ3 distingui:an talis persona fuerit ꝯducta rōne scientie:⁊ eius heredibus debeat̄ salariū, an ꝑpter laborē ꝑsone:⁊ tunc secus:sed nos loquimur qñ mors ꝯtingit in ꝑsona ꝯductoris,non persone ꝯducte:⁊ tūc omnibus debet̄ salarium,siue sint ꝯducti ratione scientie siue aliter:⁊ ita t3 Bar.in.d.l.i.§.diuus.⁊ patebit.j. ❡ Tertio ꝓmitte qḋ ver.si. in ver.in eo.legit̄ ſm Bart.tribus modis.primo in eo.s.preside.nā cum.š.dixisset,qñ ꝑses est mortu⁹,nunc dicit̄ qd si ꝑses sit remotus ante tps. ❡ Sed caue quia prima lectura parū differt a tertia quia remoto preside intelligūtur remoti assessores ⁊ alii ſm
5 Bar.hic:i vlti.col.Bal.in lec.antiqua.Ful.⁊ Moder.hic.† Itē considera ꝙ scḋa lectu.quā tex.in ver.in eo.intelligat̄.s. assessore non vr̄ posse stare quia text.non diceret in singulari in eo.sed in plurali in eis.Ful.⁊ do.Alex.rñdent ꝙ aliqñ fit transitus a plurali ad singularem ⁊ econtra:vt in aut.vt hi qui obligatas.⁊ ibi gl.in ver.latori.miror ꝙ non viderint tex.hic.qui in eadē ꝯstructione primo dixit legato in singulari:postea in plurali legatis. Tertia lec.est ꝙ verbū in eo intelligat̄.s.preside ⁊ assessore.⁊ hoc modo faciet relationē ad vtrūq̧,ſ3 caue subtiliter q2 vt dixi ista tertia lec.non vr̄ differre a prima,q2 scḋm primā si intelligas remoto eo.s.ꝑside certe habeo ꝙ remoto ꝑside intelligunt̄ remoti assessores ⁊ comites sui,vt dixi nisi sustinēdo dicas ꝙ ſm primā lecturā ꝑses solus fuit remotus ꝑpter culpā propriā licet in cōsequentiā intelligant̄ remoti assessores sed scḋm tertiam lec.intelligendo in eo.s.preside ⁊ assessore intelligemus qñ preses propter culpā propriā ⁊ assessor etiā propter culpā propriam fuit re
6 mot⁹ isto modo diuersificat̄ tertia lec.a ꝑma.Tene ꝙ tex.intelligat̄ in eo.s.ꝑside ⁊ magis ꝯgruit litere. ❡ † Quarto aduerte qḋ idē versi.intelligēdo in eo.s.ꝑside legitur altero de duobus modis,primo qḋ qñ ꝑses est remotus ante tps ꝙ assessores non debēt habere salariū residui tpis,put debet̄ in primo casu qñ preses est mortuus ante finē officii,ratio q2 ꝑsumitur remot⁹ culpa assessorū.l.ii.ff.qḋ quisq̧ iuris. ❡ Istū intellectū tenēt gl.⁊ cōiter doc.hic ⁊ etiā Pau.de ca.⁊ do.Alex.⁊ istā primā lec.reputat multū no.Joā.de platea.in.l.pe.C.de anno.⁊ tribu.li.x.3 istum intellectū reprobat idē do.Alex.in.l.ii.ff.qḋ quisq̧ iuris.et ante eum Fulg.hic quia nō est verū ꝙ ꝑses in dubio presumat̄ remotus culpa assessoris.imo qui istud allegāt ꝺ3 probare.l.quoties. §.qui dolo.ff.de ꝑba.⁊ tex.in.d.l.ii.loquit̄ in casu claro qñ appa
7 rebat de igno.seu culpa assessoris.ſ3 tu cogita circa hoc† nā cū assessores assumātur,quia credunt̄ periti iuris a presidibus qui cōiter sunt iuris ignari.l.certi.C.de iud.certe si tales ꝑsides remoueant̄ ante tps,quia nō bene iura administrēt,ista culpa respicit assessores:et sic non sumus in casu dubio:et fit in casu.d.l. quoties.§.qui dolo.Ego ex alio reprobo istū intellectū cōmunē quia cū iste tex.loquat̄ generaliter nō solū in assessorib⁹ sed etiā in aliis comitibus vt prediximus.certe in aliis dici nō posset quin debeant habere salariū residui tpis,cū non possit dici qḋ eorū culpa sit remotus. ❡ Secundus est singularior intellectus ꝙ quādo preses est remotus propter culpā suam ꝑpriā ipsiusmet presidis:tunc diuersum est ꝙ̄ in casu ꝑcedēti,qḋ comites debēt habere salarium residui tpis,dato ꝙ medio tpe locauerint operas suas cū alio ⁊ sic habebūt salariū a duobus.Istū intellectum t3 Bar.hic.in.j.colū.⁊ dicit Ful.hic qḋ ſm istum intellectū ista lex reddit̄ singularis ⁊ not.dignissima,tñ vr̄ periculosum.vt dicam in glo. ❡ Tertio modo ⁊ plani⁹ potes intelligere istū ver.si.ſm Fulg.hic:l3.d.Alex.eū leuiter impugnet ꝙ loquat̄ qñ princeps nō culpa ꝑsidis vel assessoꝝ seu comitū ſ3 aliquo alio respectu.puta propter aliquā necessariā vel vtilem cām cōcurrētē principi remouit presidem ante tps ⁊ aliū loco sui posuit,tūc ꝑses nō tenetur omnib⁹ pro residuo tpe:quia factum principis ⁊ sic superioris,nō ꝺ3 sibi in hoc nocere.arg.l.ii.§.merito.⁊.§.si qs a principe.ff.ne quid in loco publico.et.l.nec anus.C.de eman.lib.sed istud esset cū damno presidis remoti si teneretur soluere salariū residui tpis comitibus.dicit tñ ꝙ princeps bene faceret ordinādo qḋ comites remaneāt cū nouo ꝑside vel eis satisfacere de salario.⁊ l3 Alexā.impugnet tñ ei⁹ impugnatio nihil obstat,quia dicit ipse si princeps ordinet ꝙ isti comites stent cū nouo ꝑside non erit tunc diuersum a casu ꝑcedenti:sed nō intelligit sic Ful. istum tex.quāuis dicat quod ita consuleret principi remouenti. ❡ Vltimo aduerte ꝙ Bar.est superfluus.nam in.j.col.in versi. allegatur lex ista.in arg.format.q.⁊ soluit ⁊ idem postea repetit ī.in vlti.colū. ❡ His sic premissis diuide istam.l.in tres.In prima ponit̄ decisio.In secūda fallen.In tertia alia decisio.secun
8 da ibi:modo non postea.tertia ibi:diuersum in eo.† Mortuo preside ante finem officii,salariū residui temporis debet̄ comitibus,vsq̧ quo se cum alio non collocauerint:secus si preses sit ab officio remotus.h.d.pōdera text.in verbo legatis sine.A.intelligendo tex.in verbo prestitū proprie ꝙ salariū nō fuit a princi
9 pio solutum in toto presidi pro se et officialibus suis.† ideo hic est tex.ſm Bald.in lectu.antiqua ⁊ Pau.de cast.qḋ rectoribus et potestatibus terrarum debet solui totum salarium in principio officii pro toto tempore,nō solum pro se:sed etiam pro officialibus suis:ratio,quia eis soluitur non solum pro eo labore:ſ3 etiam pro oneribus ⁊ expēsis.argu.l.si vero non remunerandi.
10 §.fi.ff.man.⁊.l.insulam.§.fi.ff.loc.† nō sic in assessore cui salarium solum debetur ꝑpter eius laborem.argu.l.si a colono.ff.de fideiusso.⁊.l.si seruus communis meum ⁊ castrensis.§.fin.ff.de stipu. ser.Idem tenet Bald.,in.l.diuortio.in prin.in.iiii.col.ff.sol.mat. Pe.de ancha.⁊ Imo.in.c.propter sterilitatē.de loc.⁊ late Alexan.hic:in.ii.⁊.iii.col.tamen considera ꝙ iste text.nihil facit.primo quia cōiter habet̄.a.⁊ qñ nō esset.A.dicit Albe.hic in.j.col. ꝙ iste tex.poneret contingentiā facti.s.salarium totū fuisse legatis prestitū.nā de hoc nihil querit̄ hic in iure:sed solū querit̄ de
11 salario comitibus prestādo. ❡ † Quid autē in aduocato[a] an ei debeat solui salariū finita causa an etiā ante.Spe.⁊ latius Joā. an.post Ro.in ti.de salario.§.sequitur.ver.sed quando soluetur salarium:tenent ꝙ ab initio solui debeat:⁊ idem t3 Alexā.hic:in iii.tene contrarium prout tenet Inn.Joā.an.d.Ant.et alii,cōiter in.d.c.propter sterilitatē.de loca.Cyn.⁊ Sali.in.l. vnica.C.
12 de suffra.quibus† adde qḋ no.Bar.in.l.archiatri.per illum tex. C.de profes.⁊ medi.li.x.nam ibi est tex.quem etiam no.Bar.qḋ medici non debent habere salarium nisi quando est sanatus infirmus.per hoc no.Bar.qḋ etiam aduocati non debent habere
13 salarium lite durante†.sic etiam in procuratore et nūtio qui nō debent habere salarium nisi finita causa.Bal.post Cy.in.l.j.C.
14 man.† In aliis personis quando debeat eis solui salarium seu premiū dic vt ꝑ gl.Cy.Bar.⁊ oēs in.l.i.C.loc.per Bar.in.l.i.§. diuus.in antepe.col.ff.de va.⁊ extraor.cog.Bart.in.l.q insulam. §.q edem.ff.loc.Pe.de ancha.⁊ Imo.in.d.c.propter sterilitatē. Secundo pondera tex.in verbo prestitū.exponendo.i.prestitutum ſm Ful.licet non tenuerim.š.ꝙ salarium taxatum asseso
15 ribus mortuo preside debet ꝑ heredes eius solui.† Hinc dubitat hic Fulgo.quid si assessoribus non est taxatum certum salarium,mortuo preside quantū salariū eis deberet̄.⁊ dicit respondēdū ſm.l.si tibi pollienda.ff.de ꝑscrip.verb.que nihil facit,alii non tangunt.Ista qḋ est multū vtilis:eam tñ non inuenio bene
16 discussam.† Ego aūt puto sic posse dici:aut cōsuetudo est certa quantū salariū solitū sit ꝑstari assessori:⁊ tunc illud consequi ꝺ3 qḋ solitū est ꝑstari.q2 simpliciter conductus,intelligit̄ conduct⁹ ſm salariū solitū ꝑstari.l.licet.⁊ ibi in ꝓposito no.Bald.C.loca. et facit etiā ꝙ ibi no.Ang. ❡ Cōfirmo ꝑ id qḋ no.Bar.in.l.magistratus.per illū tex.ff.ad municip.vbi notat,ꝙ officia videntur concedi in dubio ſm consuetudinem:sic etiam contractus simpliciter facti:vt ibi per eum.Facit qḋ dicit Bal.in.l.i.in.ii.q. C.pro soc.vbi dicit,qñ si erat cōsuetum fieri vel dari.illud tacite actū intelligit̄:quia ſm consuetudinem quilibet actus intelligitur celebratus.d.l.licet.C.loc.Sic etiā dicit Bal.in l.incēdium. circa fi.C.si cer.pet.qḋ illud presumit̄ actū qḋ fieri cōsueuit.ar.l. qḋ si nolit.§.quia assidua.ff.de edi.edic.facit gl.no.in.l.v.§.com
17 missoria.ff.de.l.cōmissoria.† ⁊ ꝙ alibi dicit Bar.de doctore simpliciter conducto ad legendū,ꝙ intelligitur cōductus ſm consuetudinē studii.in.l.nemo est qui nesciat.in.ii.colū.ff.de duo.re. sequitur Panor.in.c.cum.M.ferra.de constitutionibus.⁊ istū casum habeo pro claro.Si autem consuetudo salariū prestandi non est certa:sed varia,quia aliqñ vni assessori datū est plus,aliquando minus:tunc si assessor simpliciter conducatur quantum salarium percipere debeat.non inuenio tactum:⁊ videtur quod in dubio debeat habere min⁹,qḋ fuerit prestitum per.l.semper in obscuris.ff.de re iudi.puto salua meliori deliberatione qḋ in dubio

a ❡ Quid aūt i aduocato. adḋ doc.i.l. quisqs.C.ꝺ postu.doc.i l. ꝑperādū. i.§.illo.C.ꝺ iudi.glos.et doc.in.c.vēdentes.j.q. tertia.

dubio debeat habere salariũ qđ habuit ꝑdecessor suus q imme-
18 diate precessit: † istud ꝓbo ex eo qđ singulariter decidit Bal. in
l. binos. circa fi. C. de aduo. diuer. iudi. vbi q̃rit, quid si princeps
cõcedat officiũ vni, ⁊ in literis officij dicat ꝺm salariũ consuetũ,
si salariũ officij fuit variũ retroactis tẽporibꝰ: dicit Bal. qđ illa
verba ꝺm salariũ consuetũ: intelliguntur in dubio sicut habuit
ꝑdecessor suus. l. mela. §. j. ff. de ali. ⁊ cib. leg. l. si mater. in fin. C. ne
de statu defunc. ¶ In quo cõsidera propter illud verbũ salariũ
consuetũ: nã per hoc qđ antecessor habuerit, nõ dicit̃ cõsuetum:
q per vnicũ actũ non đr quid consuetũ. l. iij. in fi. C. de epis. audi.
iunctis not. per glo. in. l. de quibus. ff. de legi. vbi dixi tñ pro illa
decisiõe Bal. facit qđ in simili vult Bal. in. l. si filia. in fi. C. de inof.
testa. Fede. de se. in consi. cclxvj. contra tñ istã decisionem Bal.
⁊ sic pro prima opi. ꝙ minus attẽdi debeat, est tex. solennis in. c.
ex parte. de censi. vbi in dubio sequenda est minor mensura: nisi
dicas qđ ideo ibi sit: quia erit concessio gratuita facta eccłie: et
debet intelligi de minori mensura, ne alias sacerdotes videant̃
nimiũ opibꝰ seculariũ inhiare, cogita super hoc passu: quia du-
bius est: ⁊ adde qđ dicit Bar. in. l. j. §. sed ⁊ comites. per illũ text.
ff. de var. ⁊ extraor. cog. vbi no. qđ si assessor fuit conductꝰ absq̃
taxatione certi salarij assessor poterit petere in syndicatu istius
19 potestatis, ꝙ salariũ sibi ꝯstituat̃ arbitrio syndicatoris. † Adde
etiã illud qđ decidit Bal. in. l. etiã. in fi. C. de iure do. ꝙ si ciuitas
conduxit doctorẽ ad legendũ pro certo salario ad annũ, deinde
doctor finito anno reuertatur in patriã: deinde denuo recondu
catur ad legendũ: intelligitur cõductus pro illo salario qđ priꝰ
20 perceperat per tex. notabilem in. l. pe. §. vxor. ff. so. ma. † Et idẽ
21 dicit de domo simpliciter cõducta. † Et no. ꝙ salariũ qđ datur
doctoribus legentibꝰ est priuilegiatum sicut pecunia dotalis: ⁊
ideo si appareant duo instrumẽta eodẽ die facta, in vno sit sala-
rij taxatio facta doctori legenti, presumit̃ precessisse salariũ do-
ctoris legẽtis sicut in dote. ita Bal. singulariter in. l. j. circa fi. ff.
sol. ma. Adde etiã id qđ decidit Bal. in. l. si constãte. C. de dona.
ante nup. qđ si qs officialis fuit conductus pro certo salario et
cũ certis pactis: deinde fuit cassatus ab officio, ⁊ denuo fuit cõ-
firmatus intelligit̃ cum eodem salario et eisdem pactis per. d.
22 l. pe. §. vxor. ff. sol. ma. ¶ † No. ex ista. l. tertio qđ assessori[a] locãti
a operas ad tẽpus, debet̃ merces pro toto tẽpore, quãuis eas nõ
prestitit propter mortẽ cõductoris. Adde ꝙ illud procedit non
solũ in assessore sed gñaliter in quocũq̃ locatore operaꝝ suarũ.
l. sed ⁊ addes. §. cũ quidã. ⁊ l. q operas. ff. locati. glo. in. l. si vno. §.
ita cum quidã. in gl. magna. e. ti. sed q tex. simpliciter dicit sala
23 riũ debet̃: † occurrit subtile ⁊ necessariũ dubium, nunquid mor
tuo preside assessores debeant statim hr̃e salariũ residui tẽpo-
ris: an vero debeãt expectare finẽ ãni. Pau. de ca. hic: post bal.
in lec. antiqua tꝫ ꝙ statim debeant habere salariũ residui tem-
poris: q frustratorie expectaret̃ tẽpus, postq̃ officiũ nõ potest
amplius exerceri. l. aliqñ. ff. ad velleia. dũmodo caueãt heredi-
bus, ꝙ si cũ alio se locarẽt, salariũ restituent, sicut in simili dicit̃
in ti. ff. si cui plꝰ q̃ ꝑ le. falci. Istã decisionẽ reprobat. d. Alex. in
vlt. col. ꝑ tex. in. l. in illa stipulatione si caleñ. ff. de ver. obli. vbi dꝫ
expectari finis tẽporis exp̃sse vel tacite ꝯuenti, q̃uis expectatio
sit frustratoria: ⁊ hoc propter interusuriũ debitoris, cuiꝰ in hoc
interest medio tẽpore nõ soluere, ⁊ sic expectare illud tp̃s nõ est
oĩno frustratoriũ: prout in. d. l. aliqñ. facit. l. insulam intra bien-
niũ. ⁊ l. cũ stipulatus sim mihi proculo. ff. de ver. obli. ¶ Secũdo
mouet̃ q haberi dꝫ consideratio interusurij medij tp̃is. l. si con
stante. §. quoties. ff. so. ma. ⁊ l. iiij. ff. de pact. do. Istã partẽ vltra
eũ cõfirmo, q ex ꝑsona heredũ nõ immutatur conditio obliga-
tionis. l. ij. §. ex his. ff. de ver. obli. sed si preses viueret nõ teneret̃
statim soluere ꝺm vnam opi. igit̃ ⁊c. ¶ Vltra alios tu pro opi.
Pau. de ca. allega text. in. l. si in lege. §. si domꝰ. ff. loca. ⁊ ibi gl. in
ver. statim agere. q plene disputat ⁊ firmat etiã pro annis sequẽ
tibꝰ statim posse peti: allegat inter cetera bonũ tex. in. l. dñs. §.
fi. ff. loca. ⁊ idem firmant Bar. ⁊ Fulg. in. d. §. si domꝰ. ⁊ ibi Bart.
rñdet ad. d. l. in illa stipulatione si caleñ. ꝙ ꝓcedat in cõtractibꝰ
stricti iuris: secus est in cõtractu bonefidei vt hic: ⁊ dicit Rap.
Fulg. qđ est no. limitatio ad. d. l. in illa. quã limitationẽ sequunt̃
Bal. Imo. ⁊ Rapha. cu. in. l. stipulationes nõ diuidunt̃. §. fin. ff.
de ver. obli. ⁊ ipsemet. d. Alex. in. d. l. in illa. sed Pau. de ca. ibi: ⁊
in. d. §. si domus. reprobat istam solu. Bart. ⁊ differẽtiã inter cõ-
b tractus bonefidei[b] ⁊ stricti iuris, per. l. itẽ queritur. §. fi. in. l. ope
ris. versi. nec annua. ff. loca. vbi in cõtractu locationis expectat̃
aduentus tp̃is: nec ante agi potest. ⁊ ad. d. §. si domus. respõdet
multũ colorate quod in. d. §. si domꝰ. ideo statim potest agi pro
omnibus quinq̃ annis futuris: eo q ibi intercessit culpa condũ
ctoris qui sine causa deseruit fundum vel domũ. Si autẽ culpa
nõ intercessisset tũc oporteret expectare finẽ temporis ꝺm eum
per. d. l. in illa stipulatione si regulis. sed hic nulla fuit culpa sꝫ ca
sus fortuitus mortis in persona ꝑsidis: istã solutionẽ reprobat
do. Alex. in. d. l. in illa. ꝙ etiã vbi culpa intercedit in cõtractibꝰ
stricti iuris non tñ statim agi potest: sed expectet̃ finis tẽporis
per tex. in. l. si eũ. §. j. ff. si qs cau. facit in sui generalitate tex. in. d.
l. insulã intra bienniũ. ⁊ ibi rñdet. d. Alex. ad. §. fi. in. l. operis. al-
legatũ per Pau. de ca. q ibi nõ loquit̃ qñ cõstabat impleri nõ
posse. imo ꝺꝫ Jac. de are. ⁊ Pau. de ca. met. ibi ille tex. dꝫ intelli-
gi ꝙ nõ possit añ agi: eo q dubiũ adhuc erat an posset ipleri: nã
si cõstaret añ impleri nõ posse, statim posset agi ꝓ futuro tempo
re: vñ si tenemus hanc differẽtiã magis approbatã in qõne no-
stra est aperta decisio ꝯ Alex. ꝙ assessores statim poterũt age-
re pro toto tẽpore: intellige tamen habita rõne interusurij me-
dij tẽporis: ⁊ ita Pau. de ca. in. d. §. si domus. in fi. Tu aũt ꝑmo
cõsidera qđ tex. in. d. l. si eũ. §. j. parũ facit q loquit̃ quo ad com-
mittendũ penã. Scđo caue ⁊ considera qño in. d. §. si domus. ibi
24 certũ sit, ꝙ factũ ampliꝰ impleri nõ possit. † Tertio caue an ve
rũ sit ꝙ istis assessoribus cõpetat actio ex locato: per id qđ dicit
Bar. in. l. j. in prin. ff. si mẽs. fal. mo. dixe. post gl. ibi not. Bart. qđ
illis q locant operas cõsistentes in aliqua scientia liberali nõ cõ
petit actio ex locato: sed solũ offm̃ iudicis: ⁊ ideo inter aduoca-
tũ ⁊ clientulũ, inter medicũ ⁊ infirmũ: inter magistrũ ⁊ scholarẽ
non cõpetit actio ex locato: sed solum officiũ iudicis: quãuis gl.
in. l. martijs a flacco. ff. loca. teneat̃ medico cõtra infirmũ cõpe-
tere actionẽ ex locato: de quo vide gl. Bal. ⁊ alios i. l. vnica. C. de
suffra. ⁊ Bar. in. l. j. §. ij. vel. iij. ⁊ in. §. diuꝰ. ff. de va. ⁊ extraord. co-
gni. Quarto ⁊ strictiꝰ põdera illũ tex. in. d. §. si domus. vt faciat
pro opi. Pau. hic: nã considera q̃ possit esse ratio illius tex. nam
25 ratio est, non illa quã dicit Pau. sed alia. Regulariter † condu
c ctor[c] non tenet̃ soluere pensionem: nisi in fine cuiuslibet anni. l. si
seruũ. §. fi. vbi Bar. ff. de stip. ser. no. in. l. edendo. C. loca. eo q pẽ
sio loquitur in compensationẽ vsus rei: ⁊ ideo oportet, ꝙ locator
prius prestet patientiã vsus: vñ qñ cessat causa istius dilationis
debet cessare ipsa dilatio. l. a filio. §. j. ff. ad treb. dixi in. l. j. in ꝑnc.
s. tit. j. prout est, qñ colonus vel inquilinꝰ deserũt habitationẽ:
vt est in. d. §. si domus. Ista ratio formaliter militat in casu isto:
nã si preses viueret, assessori deberet̃ salariũ ꝓpter operã: vt hic
per Bart. ⁊ sic oportet expectare finẽ officij: vnde qñ preses est
mortuus, cessat cã istius dilationis: q opera amplius prestari
non põt: ideo statim potest salariũ petere. ¶ Tertio subtiliter
pondera rationẽ quã assignat Bar. hic: in. j. col. dum dicit, ꝙ qñ
mortuus est preses, lex fingit istos assessores seruiuisse, cũ ꝑ eos
nõ steterit: si ita est: ergo nõ dꝫ expectari finis anni, nisi rñdeas
ꝙ lex fingit qñ lapsus est annus: sed est canillosa rñsio: ⁊ sic ha-
26 bes discussum istũ subtilem passum. ¶ † Quarto no. ibi mõ nõ a
postea comites cũ alijs: ꝙ si assessor medio tp̃e se locauit cũ alio
non põt petere salariũ primũ: ratio est vt hic subtiliter ꝑ Bart.
in. j. col. qui ponit pulchrã rõnẽ, nã qñ tẽpus mediũ fuit vacuum
assessoribus, lex fingit eos seruiuisse: ex quo per eos nõ stetit: sed
qñ se cũ alijs collocarũt, cũ nõ possit quis eodẽ tẽpore duobus b
inseruire. l. nemo. cũ gl. C. eo. tunc lex nõ põt fingere super casu
impossibili. Vltra eũ assigna pleniorẽ rationẽ: q tunc cessat in-
teresse cũ aliũde salariũ habuerint: ⁊ isti assessores ⁊ officiales q
locarũt operas suas, agunt actione ex locato ad suũ interesse. l.
ex cõducto. in prin. ff. loca. Propterea dicũt Bal. hic: in lec. anti
qua: Pau. de ca. ⁊ do. Alex. ꝙ si minus salarij habuissent a secũ
do, vel minori tp̃e se locassent cũ secundo: q tunc nõ cessaret eo-
rũ interesse in totũ, possent residuũ petere ab heredibꝰ presidis
mortui. ar. l. predia. ff. de act. emp. ⁊ l. si qs a socio. cũ. l. seq. ff. pro c
so. imo dicit Ful. hic: in. ij. col. habẽdã esse rationẽ idẽtitatis ex-
pẽsarũ: q nõ potuerũt officiales trãsferre se ad aliũ sine expẽsa.
27 ¶ † Quinto ex eodẽ ver. colligo ꝺm Bal. in lec. antiqua. Fulg.
Pau. de ca. ⁊ do. Alex. hic: ꝙ mortuo preside vel assessore, officia
les sunt absoluti ⁊ liberati a cõductione ⁊ omnibꝰ pactis super
hoc initis: nec tenent̃ stare cũ successore, etiã si eius filius surro-
getur: adde ꝙ fortius tꝫ Bar. hic: in vlti. col. in ver. sed an asses-
sores durẽt, ꝙ mortuo preside etiã non durãt assessores vsq̃ ad
aduentũ successoris: ⁊ istud probat vna ratione, que tñ si acutiꝰ
28 inspexeris, non tendit ad probãdũ. ¶ † Sexto no. in ver. diuer-
sum in eo. intelligẽdo eo. s. assessore tñ nõ tenui in euidentialibꝰ,
ꝙ qñ assessor remouet̃ culpa sua ꝑdit salariũ: ⁊ hoc est verũ in se.
patet q tũc cessat subtilis ratio assignata per Bar. ad hũc tex.
q tunc lex nõ fingit eum seruiuisse: q vbi cessat eq̃tas ibi nõ ca-
dit fictio. l. deniq̃. ⁊ l. nec vtilem. ff. ex quibꝰ cau. ma. intellige ta-
men ꝙ assessor culpa sua remotus perdit salariũ, est verũ ꝓ fu-
turo tẽpore nõ pro preterito: ita notabiliter Bar. in. l. meuia. in
prin. ff. de an. leg. Scđo intellige ꝺm Pet. hic ꝓ futuro tẽpore. s.
cõputãdo a die remotiõis, nõ culpe cõmisse: q postq̃ fuit tole-
ratus ⁊ seruiuit, nõ debuit gratis seruire: sed tẽpore quo fuit re
29 motus, procedit dictũ notabile. ¶ † Septimo no. ex eodẽ ver-
bo ꝺm aliã lectu. ꝙ si preses fuit remotꝰ ab officio: assessores nõ
debent habere salariũ: q presumit̃ remotꝰ preses propter eorũ

a ¶ Qđ assessori. Adde Car. zab. i c. ad hoc. đ offi. vica.

b ¶ Bonefidei. Adde Spe. tit. de loc. in. §. vj. ver. tertio q̃ritur docto. insti. de act. in. §. in bonefidei.

c ¶ Conductor. Adde doc. in. c. ꝓpter sterilitatẽ. de loc.

culpā de quo dic vt dixi in euidētali lib⁹: ⁊ subijciūt Pau. de cas. ⁊ Alex. ꝙ assessores debēt protestari in actis, qñ preses aliquid
30 iniustū facit: de quo dixi in. l. j. §. eo. ¶ † Octauo no. ex ver. fi. ſm vlti. intellectū gl. super verbo in eo approbatū p Bart. ꝙ si potestas sit remotus ab officio propter culpā propriā: assessores ⁊ officiales debēt ab eius heredib⁹ habere salariū residui tēporis dato ꝙ cū alio se collocauerint: ⁊ sic cōsequetur salariū a duob⁹: ⁊ ſm istū intellectū pro certo: ista lex esset valde singularis ⁊ no. dignissima ſm Fulg. nā ex hoc inferuntur duo solennes effect⁹.
31 † Primo ꝙ si ꝑpter inimicitias alicuius cui debeo pstare officiū, illud prestare nō possum, cū inimicitia ascribat culpe: gloss. ordi. in. l. si merces. §. culpe. ff. loca. vbi oēs. ⁊ in. l. fi. in princ. ff. sol. ma. ego tamē debeo habere salariū. etiā si alijs seruiā medio tpe.
32 † Secundus singularis effectus infertur quē alibi non legi. ꝙ si aliquis doctor sit cōductus ad legendū Padue: si nō potuit ibi legere propter guerrā que inferebat dñio Venetorū, dz habere
33 tamen salariū integrū, etiā si alibi legeret. ¶ † Ex isto intellectu infert Pau. de ca. ad pdicta, ꝙ si locaui tibi fundū ad quinquēnium pro certa annua pensione: qꝛ tu fundum sine cā deseruisti: quāuis eū postea alijs locauerim pro eadē pensione: tñ potero, a pximo etiā pensionē petere: ⁊ dicit ꝙ ita debet intelligi tex. in. l. si in lege. §. domus. ff. loca. vbi etiā Pau. idē tz, ⁊ dicit qd̄ est singulare ⁊ quotidianū: ⁊ ꝙ non tangitur per aliquē aliū. idem tz Pau. de ca. in. l. sz ⁊ addes. §. fi. ff. loca. Cōtrariū in terminis in hoc vltimo tz Bart. ⁊ Fulg. in. d. §. si domus. vbi dicunt qd̄ ille tex. qui vult pensionē posse peti a cōductore expulso, dz intelligi nisi alij domū locauerit, a quo tantū recipiat, per text. in. d. l. sed ⁊ addes. §. fi. qui tex. nihil facit: qꝛ ibi interuenit casus fortuitus mortis nō aūt culpe. Ful. ibi allegat. l. vt puta cū duabus. ll. seq. ff. loca. que nihil faciunt. Punctus ergo est videre nūqd iste intellectus sit verus. Raph. Ful. hic circa fi. eū reprobat: qꝛ creditor ꝑpter morā debitoris satis est ꝙ seruetur indēnis: non aūt debet lucrū facere. l. iij. §. fi. ff. de eo qd̄ cer. lo. ⁊ lz. d. Alexā. dicat per eundē tex. ꝙ imo habeaꝛ etiā ratio lucri in solito lucrari: tamen nihil est ad propositū, cū iste nō sit solitus habere salariū a duob⁹. do. Alex. reprobat istum intellectū ex alio. s. qꝛ ratio quā assignat Bar. in. j. col. militat etiā qñ preses culpa sua remotus est, vt hic plenius per eū. Dicit etiā ꝙ cū ista lex habeat varios intellectus, nō bñ allegaꝛ ad decisionē per Pau. de ca. vt inquit
34 Bar. in. l. ambiguo. ff. de reb⁹ dub. † Addo ad hoc vltimū illud qd̄ alibi diximus, ꝙ q facit contra legē precepti diuini: in cuius intellectu sunt varij intellect⁹ ⁊ opiniones, nō peccat: vt singulariter colligitur ex tex. ⁊ gl. in. c. capellanus. de ferijs. ⁊ ibi Jo. and. do. Ant. ⁊ alij notant: sequitur. d. Alex. cōsi. cxliij. inci. circa primū dubiū primo arguitur. in. v. col. in. j. vol. quid tenendum. ego teneo contra istum intellectū ⁊ cōtra decisionē Pau. de ca. ꝯtra quā allego bonū tex. in. l. dñs horreorū. §. fi. in fi. ff. loca. Secundo. qꝛ actio ex locato que cōpetit, daꝛ ad interesse: vt. s. dixi. sed eorū nihil interest, cū aliūde tantundē pceperint. Paul. de ca. de hoc perpendit in. d. §. si domus. ⁊ respondet valde debiliter, ꝙ cōductor recedendo sine causa ante temp⁹, teneꝛ loco pene: ideo interesse nō ꝯsideraꝛ. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. obli. tamen non pbat Pau. de ca. nec lege, nec ratiōe, ꝙ hic ra-
35 tione pene possit agi. † Poterat subtilius respōdere, ꝙ quādo quis cōueniꝛ ratione culpe vel doli preteriti, quāuis in futuruz cesset interesse: tñ per hoc non desinit teneri, vt habetur in. l. qui autē. §. fi. ⁊ ibi dicā. ff. si quis cau. tñ ad hoc caue propter. d. l. dñs horreorū. §. fin. ¶ Gl. in ver. prestitū. diuidiꝛ in tres. Primo timore taciti cōtrarij exponit tex. prestitū. i. pstandū. si enim erat prestitū, frustra petis qd̄ intus habes, ꝑpter hoc exponiꝛ. i. prestādū. ⁊ ita dicit tex. in. l. die functo. ff. locati. In scda ibi: ⁊ sic duo gl. facit illationē, timore alterius ꝯrij: nā si preses vel eius heredes nihil habuerūt de salario, iniquū est ꝙ ipsi alijs teneantur: propter hoc absurdū gl. infert in hoc tex. duo dici. vnū expresse, ꝙ salariū debetur comitib⁹, aliud in necessariū antecedens tacite, ꝙ heredibus presidis salariū debetur. In tertia cōtra istam
36 illationē opponit ⁊ soluit. ¶ † Pro clara intelligētia reuoco in dubiū, pone potestas alicuius ciuitatis conduct⁹ ad vnū annū pro certo salario, mortuus est durāte officio, an ei⁹ heredes debeant habere integrū salariū p toto anno. gl. hic tenet ꝙ sic: et gl. in. l. si vno. §. item cū quidā. ff. loca. ⁊ in. l. j. §. diuus. ⁊ ibi Bart. ff. de var. ⁊ extraor. cog. Gui. de suza. Guil. de cu. Alb. bar. Ang. Sali. Lud. ⁊ do. Alex. hic: idē Landē. hic: ⁊ plenius Barto. vbi quedā alia allegat in cōsilio suo incip. qdā capitaneus de castel lo. Bar. ⁊ Ang. in. l. fi. C. de dome. ⁊ protecto. lib. xij. Sal. in. l. sed ⁊ addes. §. fi. ff. loca. ista est cōis opi. ⁊ refert Albe. hic: quod ista questio de facto fuit inter Cremonēses ⁊ heredes dñi Bernardi de Bononia: qꝛ a Cremonēsib⁹ fuerat assump⁹ in ptātem ad annū, mortu⁹ est medio tpe, fuit indicatū in facto qd̄ eius heredib⁹ debeꝛ salariū r̄sidui tpis. ¶ Pro isto casu (omissis legib⁹)

tria stringūt. Primo tex. in. d. §. diu⁹. Ful. respōdet qd̄ nihil facit: qꝛ loquiꝛ, qñ aduocat⁹ iam receperat salariū, ⁊ sic eo mortuo tractatur de repetitione, que facilius denegaꝛ: sed hic non erat salariū solutū. Istā solutionē reprobat Alex. qꝛ istud de retentione cōcedenda ꝑcedat qñ illud qd̄ retinetur esset debitū saltē naturaliter: iuxta materiā. l. j. cū gl. ff. de cōdi. inde. qñ nō est hic quo ad salariū futuri tpis nullo iure debitum. Tu stringe illum tex. p cōi: ⁊ pōdera qd̄ tex. ibi nō se fundat: qꝛ tractet de repetitione: sed eo qꝛ nō stetit per eū: sed per casum fortuitū mortis: ⁊ illa met ratio militat in casu nostro: vñ qñ ratio legis est generalis: lz casus sit specialis: tñ generaliter ꝑcedit ſm Bart. in. l. regula. §. sed ⁊ si quis. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ¶ Scdo pro ista parte stringit tex. in. l. post duos. allegata in glo. Ful. rñdet ꝙ ibi speciale in aduocatis fisci, ⁊ ꝙ illa lex corrigit. l. petitionē. §. qñ aūt. allegatā in gl. ergo nō debet trahi in cōseqnentiā: sed vtrūq₃ est male dictū: qꝛ in fisco nunq̄ aliqd censeꝛ speciale: nisi lex exprimat. l. itē veniunt. §. in ꝑuatorū. ⁊ ibi gl. ff. de pe. here. gl. in. l. j. C. eo. Similiter scda respōsio nō est vera: qꝛ nō est correctoria, sz limitatoria: ⁊ in limitatorijs bñ fit extensio ſm Bar. in. l. si cōstante. in prin. ff. so. ma. in. ix. q. j. partis prin. Tu aliter rñde ꝙ. l. post duos. loquiꝛ in diuersis terminis: vñ nō fit bona illatio. l. inter stipulantē. §. sacrā. ver. sed hic dissimilia sunt. ff. de ver. ob. l. papi. exuli. ff. de mino. ibi enim loquiꝛ in aduocato fiscali cuius officiū erat perpetuū: vñ eo mortuo fuit dubitatū: an heredes aduocati deberent habere emolumētū, cū nō succedūt in officio: ⁊ qꝛ in l. petitionē. §. quādo aūt. dictū fuerat ꝙ heredes nihil emolumēti sperare poterāt: istud fuit modificatū in. d. l. post duos: vt ex toto residuo limiteꝛ heredib⁹ salariū pro vno anno: sed in qōne nostra officiū potestatis nō erat ꝑpetuū: sed ad annū tantū: vñ male inferꝛ ex illo tex. qd̄ hic heredes ptātis debeāt hr̄e salariū anni sicut ibi: quia termini nō sunt pares. ¶ Tertio p ista parte Bar. alleg. rationē equitatis: qꝛ si heredes teneꝛ soluere assessorib⁹ ⁊ alijs officialibus, equū est ꝙ ipsi etiā salariū habeāt: ⁊ istud ꝑprie voluit hic gl. in scda parte. Ful. dupliciter respondet. qd̄ assessorib⁹ debetur salariū nō ab heredib⁹ presidis mortui: sed a ꝑcuratore. l. fi. in ver. publico salario. j. eo. ꝙ est de directo contra istū tex. ¶ Scdo mō respōdet, ꝙ preses credebat lucrari cū istis assessorib⁹: ergo si dānū eueniat sibi vel eius heredibus non dz dolere. l. si pater puelle. C. de inoffic. testa. Tu aliter rñde, ꝙ si vera esset ratio Bar. seqretur, ꝙ si assessores medio tpe se locassent cū alijs, quo casu non debereꝛ eis salariū: vt hoc tex. ⁊ tūc heredes potestatis mortui, nō possent etiā ipsi salariū petere: qꝛ tūc cessaret ratio Bar. ⁊ tñ istud restringeret nimium opi. glo. ⁊ cōmunem. Ad idem Bar. in. d. cōsilio allegat. l. j. C. de primipil. lib. xij. ⁊ l. fi qs in sacris. C. de prox. sacr. scri. lib. xij. nec diciꝛ ꝙ illis legibus sit spāle: qꝛ scripte sunt ille leges ad certas particularesq₃ psonas: qꝛ ſm Bar. cū sint redacte in corpore iuris censentur generales: vt not. glo. in. §. pe. in ver. prescripte. in proemio codi. ⁊ in. l. neq₃ dorotheū. C. de decu. li. x. no. Bar. in. l. relegatorū. §. interdicere. in scdo no. de interdi. ⁊ rele. ¶ Cōtrariā opi. et sic negatiuā tz. d. Beltrandus de mōte fauentino quē Bar. ⁊ ceteri referūt. ⁊ dicit Alb. de rosa. qd̄ iste. d. Beltrandus repetijt istā legē in monte pessulano et ꝙ fuit magnus iurista ⁊ fuit creat⁹ in cardinalē. ⁊ ꝙ eū vidit magne autoritatis in cetu cardinaliū. Eandē opi. tenent Jac. bu. Pe. Cy. Ricar. de sali. ⁊ Fulg. hic. ⁊ Bal. in. c. j. qs dicaꝛ dux vel marchio. in. §. fi. ¶ Pro ista parte plura allegaꝛ p Bart. ⁊ alios hic quib⁹ Moder. respōdēt inter cetera p tex. i. l. seio. in prin. ff. de ann. leg. p quē tex. Bar. ibi in fi. decidit qōnem de famulo triū scholariū: vt ibi per eū, ⁊ p Bal. in aut. habita. ad fi. ff. ne fil. pro pa. Alb. in. l. edendo. in fi. C. loca. cui rñdeꝛ cōiter. ꝙ loquiꝛ qñ salariū debebaꝛ solum contēplatione laboris. hec aūt debetur ꝑpter industriā ⁊ dignitatē: ⁊ qꝛ teneꝛ soluere alijs officialib⁹. Pro ista sol. adde Bald. in. l. j. in. ij. oppo. C. de legi. vbi dicit, ꝙ in illa. l. seio. salariū debebatur medico, propter laborē. ⁊ ista erat causa finalis q̄ cū fit li-
37 mitata limitat etiā legatū p. §. libertis. in ea. l. † Et p hoc infert ꝙ si doctor dz duas sedes regere, vnā logice, aliā philosophie: ⁊ vnā tñ regat, vel debeat legere p annū ⁊ nō legit nisi p sex mensibus, ei nō debetur salariū nisi p rata laboris ⁊ tpis. qd̄ est not. ſm eū. Cogita tñ ad illam. l. seio. ⁊. l. nostrā. nam in hac lege salarium debetur assessoribus seu comitibus propter solū laborē: vt dixi. s. ⁊ tamen si moriaꝛ preses cui seruire debeāt: ⁊ sic diminuaꝛ sibi labor in totū: tamen qꝛ per eos non stat quominus seruiant debent habere integrū salariuz, quare non sic in. d. l. seio. in prin. cū non stet per medicum: cogita qꝛ potest rñderi. ¶ Cōsidera ētiā circa. d. l. seio. in prin. vltra doc. qꝛ mihi videꝛ qd̄ bar. ⁊ doc. circa illam. l. aliqualr̄ cōtrarieꝛ. nam in ista q̄stione quaz nunc examino Bar. ⁊ doc. sequaces dicūt qd̄ illa lex non facit in proposito: qꝛ ibi salariū prestabatur: solum intuitu laboris: vñ labor ⁊ tps ibi diuisionē recipiunt, ꝙ non est in qōne nostra de potestate

potestate mortuo:vt.s.dixi:ꝛ tñ Bar.ꝛ doc.in qõne qua querit si ptās sit remotus ab officio ꝑpter eius culpã:an debeat perdere salariũ.Bar.ꝛ cõiter doc.dicũt,ꝙ salariũ preteriti tpis non perdit:sed futuri sic:q2 tps ꝛ labor diuisionẽ recipiũt. d.l.seio.ꝛ sic aut ibi male allegaƚ aut hic.Tu caue q2 illa.l.seio.loquiƚ i casu ecõtrario ad nr̃m:ibi enim nõ est mortua psona cui debeƚ salariũ:vt hic,imo seius cui salariũ annuũ debebaƚ viuebat,ƺ bene erãt mortui aliqui ex filijs quib⁹ opera debebãt impendi: et sic ibi est casus cõtrarius ad nostrum:prout in simili dicit Bar. respõdendo ad tex.nostrũ.s.in.j.col.ꝛ in vlti.Et propterea cõsidera ratiõẽ ibi allegatã in fi.text.q̃ est generalis ꝛ generaliter attẽditur:prout no.Bar.in.l.regula.§.sed ꝛ si quis.ff.de iuris ꝛ

38 fac.igno.¶ †Pro ea parte adduciƚ etiã tex.in.l.j.C.de re mil. lib.xij.per quẽ tex.Lau.hic reprobat Ang.hic tenentẽ, qð socij vnius capitanei seu caporalis:si moriaƚ ille caporalis debẽt habere salarium,nisi cũ alio se collocauerint per hãc legẽ: nam dicit Lau.hic:hoc esse cõtra.d.l.j.sed mihi videƚ qð.d.l.j.nõ facit cõtra Ang.aut in proposito:nã ibi tex.quẽ no.Bar. qð milites nostri tpis non debent habere salariũ pro eo tẽpore quo steterunt capti apud hostes:casus est valde diuersus quẽ tex.etiã sic no.Bal.in.fi.in fi.C.de condi.inser. bene mirandum est qð alibi Spe.dicit cõtra casum illius legis in ti.de locato.§.postq̃ vers. quid si mercenarius.in fi.vbi dicit,ꝙ si miles sit capt⁹ debet habere salariũ pro eo tpe quo stetit in captiuitate. cũ per eũ quominus militaret non steterit:ꝛ ita etiã tenet Gemi.in.c.j.de cle. non resi.lib.vj.ꝛ Lau.in tractatu de principib⁹ in ti.de militib⁹ in cõclusione.iiij.nã est ꝯ.d.l.j.ꝛ ideo ipsemet Lau.in ti. de militibus in cõclusiõe.ix.perpẽdit de isto errore:tamẽ licet. d.l.j. nõ faciat in proposito melius facit tex.in.l.his scholarib⁹.ꝛ in.l.pe. C.de ero.mil.anno.lib.xij.tñ ad illũ tex.potest responderi:vt respondet Bar.hic,si tutũ est fundamentũ:vel vt respõdet Alex.ꝛ Lau.vt dicã in sequẽti fundamẽto.¶ Tertio ꝑ ista parte adducitur:q2 casus fortuitus cõtingens in psona vnius,alteri nõ nocet.l.si vno.§.itẽ cũ quidã.ff.loc.l.si qd domũ.§.imperator. eo.ti. respõdet Bar.hic:ꝙ salariũ hoc debebaƚ intuitu persone ptãtis,ꝛ aliorũ quib⁹ salariũ dƺ,ꝙ non est in cõtrario, ꝙ fragile est: vt.j.subijciã.aliter respõdet Alex.ꝛ Lau.hic:ꝙ leges preallegꝫ. loquunƚ,qñ salariũ debebaƚ ex ꝯtractu bonefidei:sed in questione nostra salariũ debeƚ ex dispositione legis vel statuti, nimirũ si largior sit interpretatio.¶ Quarto adduciƚ, q2 speciale est in domesticis principis per.l.fi.C.de ptec.ꝛ dome.lib.xij. sed rñde ꝙ ibi bene est casus specialis,ꝙ heredes illi⁹ domestici mortui debeant habere salariũ etiã ꝑ anno sequẽti, qð est mirabile ꝑm Bar.ibi:ꝛ singulare ꝑm Ang.hic.¶ Quinto monetur Ful.retorquendo istã legẽ cõtra doc.q2 si verũ esset ꝙ salariũ debereƚ heredib⁹ presidis vel potestatis mortui,ista lex esset de indubitabili:nam cui dubiũ q heredes tenerentur postea assessoribus vel comitib⁹:tamen respõde ꝙ dubiũ erat:q2 licet salariũ deberetur heredibus presidis vel ptãtis mortui propter eorũ dignitatẽ:tamen nõ sic in assessorib⁹,qui nõ habent dignitatẽ: vt dixi in.l.ij.s.eo.ti.Et dicit Ful.hic:ꝙ ista sua opi.cõiter obseruaƚ, ꝙ si moriaƚ ptãs,vix heredes possunt habere salariũ pteriti tẽporis:q2 dñi superiores sibi ius dicũt prout volũt:subdit tñ,ꝙ ista opi.ƺ possit defendi: tñ ꝑpter autoritatẽ maximã gl.nõ esset ab ea recedendũ.Et quedã alia adducunƚ quibus rñdent Mod. hic.Sunt qui ꝑ eadẽ parte moueanƚ:q2 si vera esset opinio cõis resultaret absurdũ,qð respublica grauareƚ duplici onere soluẽdi ꝑ eodẽ anno duplex salariũ:sed rñde nõ esse incõueniẽs sicut grauaƚ duplici salario respu.in.l.si post.C.de aduo.diuer.iudi.ꝛ similiter clientulus grauaƚ duplici salario aduocati in.d.l.j.§.diuus.Pro ista opi.cõtra cõmunẽ valde stringit,ꝙ heredes potestatis mortui non debeãt indistincte habere integrũ salariũ totius tẽporis:nã si isti heredes nulla alia actione possunt petere salariũ,q̃ ex locato, q̃ datur ad interesse,quãtũ ex ꝑsenti interest.l.ex cõducto.in prin.ff.loca.ꝛ dixi in notabilib⁹:tũc si salariũ debebaƚ presidi propter impẽsam quã facit in cõsilio,ꝛ ꝑpter salariũ qð assessorib⁹ ꝛ alijs soluit:sed si impẽsa officij cessat,solum durat impensa salarij assessorũ ꝛ similiũ:ergo eis nõ debet cõpetere actio,nisi quatenus interest:ergo nõ ad totũ salariũ, nec in hoc video quid dignitas facit vt videƚ ꝑsupponere bar.in. d.§. diu⁹.ꝛ ꝑ hoc patet nõ obstare.d.§.diu⁹.q2 in illo heredes aduocati mortui nõ habent necessaria agere:sed solũ retinere: ꝛ hoc est qð volebat dicere Ful.Tene cõem ꝯclusionẽ quã limitat singulr̃ Jac.bu.ꝛ Sali.in.l.si vno.§.itẽ cũ quidã. in.l. ƺ ꝛ addes.§. fi.ff.loca.ꝛ in.l.post duos.qñ vnica tm̃ prestatio salarij ꝑ toto anno erat faciẽda:puta q2 ptãti erat taxatũ salariũ mille ducatorũ in anno:secus qñ prestatio erat fiẽda ꝑ singulos mẽses: puta q2 ptãti soluebanƚ singulo mense centũ ducati:nã si ptãs moriatur in medio vnius mẽsis,bene heredes debẽt habere salariũ toti⁹ illius mensis,ꝛ nõ totius anni:idem ƺ Bald.in.c.j. quis di. dux

vel mar.circa fi.per rationẽ,q2 salariũ pro primo anno censetur purũ,pro sequẽtibus cõditionale.l.stichũ.§.stipulatio.ff.de ver. obli.nimirũ si pro mẽse vel anno incohato tm̃ trãsmittiƚ ad heredes.Ista fuit ratio assignata ꝑ Bar.hic.in.ij.co.circa fi.dũ dicit,ꝙ in isto salario pro futuro tpe inest tacita cõditio operarũ vt hic per eũ:ꝛ cõsidera qð ista rõ Bar.procedit siue salariũ sit vnicũ siue diuisum ꝑ mẽses vel annos,vtrobiq̃ inest tacita conditio operarũ:ꝛ ideo ista limitatio redditur periculosa:nec etiã apparet ꝙ in illa.l.post duos.salariũ esset distinctũ per tpa,verisimiliter tamẽ esse debuit:ꝛ cõtra istã limitationẽ tenet Alex. hic ponderãdo Bar.in.d.§.diuus.in plerisq̃ locis q̃ cõiter sunt

39 corrupta:vt hic per eũ.¶ †Scdõ limita ꝑm Pau.de ca.vt cõis cõclusio ꝑcedat in preside seu ptãte mortuo:sec⁹ est in assessore propter rõnẽ Bar.hic:q2 assessori debeƚ salariũ propter opera tantũ.Itẽ põderando subtiliter rõnẽ Bar.dũ vult ꝙ heredib⁹ ptãtis ideo salariũ debeaƚ:q2 al's esset iniquũ,cũ ipsi alijs(puta assessorib⁹)teneanƚ salariũ prestare:ista ratio cessat in assessore mortuo.Sed caue q2 obstat.d.l.post duos.ꝑ quã ibi Sali. tenet ꝯriũ:ꝛ idẽ tenet Bar.in.l.fi.C.de dome.ꝛ prote.li.xij.ꝛ latius do.

40 Alex.hic post Bar.in.d.§.diuus.¶ †Adde etiã idẽ esse in doctore legente[a] q2 si moriaƚ in medio anni trãsmittit ad heredes totius anni salariũ:ita singulr̃ ƺ Bal.ꝛ vidi sepius in festo. l.j. in vlti.col.C.de suffra.moneƚ q2 toti⁹ anni vna lec.est.l.diuortio.§. fi.ff.sol.ma.ꝛ ideo vnũ est salariũ ꝛ indiuisibile quo ad transmissionẽ.Adde qð de hoc est gl.ord.in.d.l.j.§.diu⁹.ff.de var.ꝛ extra or.cog.in gl.mag.post mediũ.in ver.quid in ptãte mortuo.ꝛ ibi Bar.in vlt.col.in ver.tertio casu in doctore:idẽ Lau.hic ꝑ istaꝫ legẽ.¶ Aduerte qð Bal.ibi loquiƚ,qñ doctor legẽs est mortu⁹ si aũt viueret,ꝛ nõ legeret ꝑ totũ annũ,nõ dƺ habere salariũ,nisi pro rata tpis quo legit ꝑm Bal.in.l.j.in.ij.opp.C.de leg.ꝛ.l.ij.C. loca.ꝛ in.l.edem.in.iij.col.eo.ti.vbi fortius tenet ꝙ qñ non legit per totũ annuꝫ nihil dƺ habere de salario:etiã pro rata tẽporis quo legit:ꝛ ad predicta vide Bal.in.l.si ea cõditione. C.de cõdi.

41 inser.†Itẽ adde ꝙ si doctor vel stipẽdiari⁹ se absentẽt cũ licentia principis,debent hr̃e salariũ pro illo tpe quo absentes steterunt.gl.in.l.desertorẽ.§.si ad diẽ.ff.de re mili. quã pro no. alleg. Bal.in.d.l.si ea cõditione.ꝛ est tex.in.l.hac lege.ꝛ ibi Bar.C.de proxi.sa.scri.lib.xij.Bal.in auť.habita.in.viij.col. C. ne fili⁹ pro

42 pa.†Jmo plus dicit Bal.in.d.l.si ea cõditione.circa fi.ꝙ nedũ dƺ habere salariũ pro tpe quo fuit absens:sed etiã pro tempore in eũdo ꝛ redeũdo.Ad hoc vltimũ facit qð no.bar.i.l.suo victu. in fi.ff.de ope.libe.vbi notat ꝙ si ꝯduxi medicũ vel aduocatũ ad certũ locũ pro salario certo in die.dƺ etiã hr̃e salariũ in diebus quib⁹ vadit ꝛ reuertiƚ.ꝛ Bal.in.l.liberti.in.viij.col. C.de ope. libe.vide etiã in materia questionẽ Bal.in.l.pe.C.de ꝯdi.ob.cau.

43 †Successiue querit Bar.qd si ptãs non est ingressus officium: tñ se ꝑparauerat ad ingrediendũ,si interim moriaƚ,an heredes sui debeãt habere salariũ toti⁹ illius anni: ꝛ distinguit, vt hic ꝑ eum,facit.l.post duos.in ver.gerere ceperit.alle. in gl. idẽ tenet Bal.in.c.j.ad fi.qs di.dux vel mar.ꝛ ibi addit rationẽ. q2 cõmoda officij demũ post administrationẽ debenƚ.l.j.C.de ꝑmi.li.xij. idẽ ƺ Jmo.in.c.propter sterilitatẽ.in.xij.col.ꝛ seq. de locato. et lati⁹.d.Alex.hic,quicquid indistincte teneat Bar.in.d.§. diu⁹. in.vj.col.vbi tenet consiliũ eius ꝙ hic:ꝙ preses etiã si non sit ingressus officiũ nec per se nec per substitutũ.debẽt tñ indistincte heredes habere eius salariũ:q2 in talib⁹ magnis dignitatib⁹ cõsequitur quis ius a tẽpore collati officij nõ a tpe ademptionis: sed illũ reprobat Jmo.vbi.s.ꝛ late refert ꝛ sequiƚ Alex. hic: ad quẽ te remitto.And.ro.hic etiã reprobat primũ membrũ Bar. q2 est casus specialis in.l.j.C.de ꝑmipil.ergo in cõtrariũ est ius

44 cõmune.†Itẽ q2 qñ qs seruit per substitutũ[b],ꝛ nõ per seipsum non dƺ habere emolumẽtũ.l.fi.ff.de excu.tu.Sed rñde ꝙ illa lex nõ procedit in casu necessitatis:prout ibi limitat Bal. Caue tñ dũ Bar.allegat.l.si pecuniã.in pñ.de cõdi.ob.cau.nã inepte allegat illã legẽ,q̃ loquiƚ in ꝯtcib⁹ innominatis,in quib⁹ re integra bene est locus penitẽtie:vt ibi,nos loquimur in ꝯtcu nominato locationis,vbi etiã re integra,nõ est loc⁹ penitẽtie.l.in cõmodato.§.sicut.ff.cõmo.ꝛ.l.sicut. C.de ac.ꝛ obl.ꝛ ita dicit ipsemet bar. ꝛ melius in.d.§.diu⁹.in pe.col.Preterea ꝑm illã.l.si pecuniã. in prin.sola preparamenta faciunt desinere rem esse integrã: ꝛ tamen Bar.hic vult,ꝙ vltra ꝑparamẽta debeat potestas per aliũ

45 facere ingressum officij.¶ †Querit ẽt Bar.an officialis remotus propter suã culpã debeat habere salariũ toti⁹ tẽporis:ꝛ determinat qð pro tpe preterito quo seruiuit dƺ habere, sed non pro futuro.Adde no.tex.in.l.ij.ff.de iti.actuq̃ priua. Idẽ ꝛ plenius tenet Bar.in.l.menia.in prin.ff.de annu.leg.ꝛ in.d.§.diu⁹. ad fi.ꝛ in.l.iudices.C.de anno.ꝛ trib.lib.x.Bal.in.l.j. ad fi. C.de suffra.ꝛ in.l.edem.in.iij.col.j.loca.¶ Jn contrarium fortiter facit.l.etiã si partis.ff.de lega.j.per quẽ tex.no.ibi Bal. ꝙ si potestas recedat ab officio per vnũ mensem,ante finẽ anni dƺ carere

a ¶ Legente. Adde gl.fi. ꝛ ibi do. i.l. põt.C.ď aduoca.di.iu. Spec.ti.de sala.§.fi.

b ¶ Substitutũ.add.ð spe. tit.de sala.i §.vtrũ.ver. quid si doctor. Pe.ð ancha.in.c. extirpãde. in.§. q2 vo. de preben.

toto salario Bar. in. d. l. menia. respondet ⁊ male, arguēdo de re ad tempus. l. miles ita heredem. in prin. ff. de mili. testa. vnde re sponde ſm Rap. cu. in. d. l. etiā si partis. ꝙ ꝓcedit in legato qđ est indiuiduū. ⁊ sic nō pōt acceptari in parte vel diuidi. l. nemi nē. ff. de leg. ij. Limita predictā conclusionē nō procedere in offi ciali deputato ad exigēdas collectas seu pecunias publicas. qꝛ si remoueaꝛ perdit salariū etiā preteriti tēporis. l. iudices. ⁊ ibi

46 Bar. ad hoc no. C. de anno. ⁊ trib. lib. x. ¶ † Quid etiā sit in fa mulo q ꝓmisit seruire per annū ꝓ certo salario si ante expella tur, vel ipse recedat, an debeat habere salariū saltē preteriti tem poris: dic vt per Bal. in. l. ij. C. loca. ⁊ in. l. eadē. in. ij. colū. eo. ti. in ver. sꝫ pone famulus. vbi dixi ꝙ licet de rigore nullū debeat ha bere salariū: tamen attēta equitate debet habere salariū prete riti tēporis: nisi dñi multū interesset ꝓpter recessum famuli: fa cit qđ vult gl. in. l. si vno. §. itē cū quidā. ⁊ ibi Bar. in. iij. ⁊ vl. colū. ff. loca. vbi vult gl. ⁊ ibi sentit Bart. ꝙ nullū debeat habere sala

47 riū: sed tene cū Bal. ¶ † Quid autē de famulo infirmo[a] an de beat habere salariū pro tēpore quo fuit infirmus, ⁊ sic nō potuit seruire dño: est questio valde dubia, ⁊ magnū est eligere quid te nendū, ꝓpter tot autoritates pro ⁊ cōtra: gl. in. l. arborib⁹. §. de illo. in ver. egrotantib⁹. ff. de vsuf. tenet arg. illius tex. ꝙ debeat habere salariū. idē tenet Spe. ti. de locato. §. postq̄. vers. quid si mercenarius. per iura per eū allegata, ⁊ qꝛ per eū nō stetit. Idē tenent Imo. ⁊ Jo. an. in. c. propter sterilitatē. de loca. Hostiē. in summa ti. de locato. §. que actiones. ver. quid aūt. cū seq. Bal. in

48 l. fi. C. de ꝯdi. inser. circa fi. quē. ĩ. referā. † Pro ista opi. facit qđ pulchre no. Bar. in. l. si cui. §. tādiu. per illū tex. ff. ex qui. cau. ma io. vbi no. ꝙ si ambasiatores infirmenꝛ[b] in itinere, tādiu debent habere salariū q̄diu stant infirmi, qđ dicit esse ꝑpetuo notādū. Cōtra de famulo infirmo ꝙ non debeat hr̄e salariū pro tēpore infirmitatis: tꝫ Bar. in. l. opere testamēto. ff. de vsufr. vbi repro bāt gl. in. d. §. de illo. ⁊ Bar. in. l. si vno. §. item cū quidā. ff. loca. et Bal. sibi cōtrarius in. d. l. liberti. in. vj. col. ⁊ expresse. d. Anto. et Pe. de anch. in. d. c. propter sterilitatē. ⁊ ibi Imo. in. xij. colū. per tex. in. d. §. item cū quidā cui bene nō potest respōderi. Imo for tius vult Bar. in. d. §. item cū qdā. in fi. col. ꝙ si famulus steterit infirmus ꝑ duos vel tres menses nō debet habere salariū illius tēporis, quo stetit infirmus, etiā si postea sanat⁹ velit per tantū dem tp̄s seruire: facit qđ vult Bar. in. l. si stipulat⁹ esset abs te. ff. de verb. obl. tñ in ꝯtriū tenet Bal. in. d. l. fin. in fin. C. de condi. in ser. vbi formaliter tenet, ꝙ famulus dꝫ habere salariū ꝓ tēpore

49 infirmitatis dūmodo postea ꝑ tantūdē tp̄s seruiat. ¶ † Quid in officiali remoto ꝓpter infirmitatē, si alius sit surrogat⁹: iuxta l. si quos. C. de offi. prefe. preto. oriētis. an si postea saneꝛ, debeat recuperare officiū, ⁊ hr̄e salariū temporis quo fuit infirmus: te net Alb. hic: ꝙ recuperat tantū officiū, nō salariū ꝑ. l. ij. ff. de iu re immu. de quo vide per eūdē in. d. l. si quos. ¶ Gl. in vers. eodē tēpore. diuidiꝛ in tres. In p̄ma declarat text. In scđa format q̄ stionē. In tertia alle. cōcor. In scđa parte adde qđ idē tenet gl. in. l. sed ⁊ addes. §. fi. facit regula. l. labeo scribit si mihi bibliothe cā. ff. de ꝯben. emp. l. si qs domū. in prin. ff. loca. l. qui autē. §. j. ff. de cōsti. pecu. ⁊ cū gl. tenent alij excepto Lud. qui reprobat. sed respōde vt hic per Alex. Limita cōclusionē glo. dupliciter. vt ꝑ Ful. ⁊ Alex. hic: al's glo. declaraui in euidentialibus.

a ¶ Infirmo. Adde bar. in. l. si vno. i §. itē cū qdā ff. loc. Bar. in cōsi. inci. ser ligius.

b ¶ Infirmē tur. Adde Jo. de ana. i. c. q̄ sit. i. j. col. d iude.

c ¶ Ordinaria. addō gl. i vs. iurgia. in ca. perle ctis. xxv. di. gl. i. c. licet. de off. vica. lib. vj.

1 ☞ Eodem tempore non potest quis esse assessor ⁊ aduocatus in eodem auditorio.
2 Ciuis non prohibetur esse assessor curatoris reipublice.
3 Curator reipublice accipitur, pro administratore reipublice.

1 Consiliarijs. † Eodē tēpore nō pōt quis esse assessor ⁊ aduocatus in eodē auditorio, sed in diuersis sic: hoc. d. tñ hoc vlti
2 mū est correctū per. l. fi. C. eo. allegatā in gl. † Itē nō prohibetur ciuis esse assessor curatoris reipublice. h. d. cū. l. seq. ¶ Glo. ⁊ cōmuniter doct. intelligunt curatorē reipu. i. procura torem fisci vel cesaris: ⁊ sic curatorē capiūt pro procuratore qđ est violare tex. Itē qđ respub. ⁊ fiscus sint pro eodē: de quo late per Bar. in rubrica. C. de iure fisci. lib. x. per Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C.
3 de pena iudicis. Cy. Bal. ⁊ Ang. in proe. ffo rū. † Congruentius intelligit Pau. de ca. curatorē reip. hoc est administratorē rei pub. l. preses. C. de transac. ⁊ vt sunt hodie anciani seu decurio nes deputati circa vtilia reipu. ⁊ rationē huius tex. reddit text. qꝛ publico salario nō fruiꝛ: qꝛ ei non est statutū de publico sala riū, qꝛ cause sunt pauce: ⁊ ideo vix posset reperiri alius assessor q̄ ciuis. Item solum cognoscit inter fiscum ⁊ priuatū vt in glo.

¶ De iurisdictione omnium iudicum. Rubrica.

1 ☞ Appellatione iurisdictionis in dubio venit etiā delegata.
2 Uerba in dubio debent accipi in potentiori significato.
3 Jurisdictio ordinaria est potentior delegata.

¶ Ammodo ingrediemur materias difficiles: vñ dicit Ful. in l. j. circa prin. ĩ. eo. ꝙ qñ erat scholaris in alijs materijs studio camerario aliquid percipiebat: sꝫ in ista nihil prout intelligere nisi qñ audiuit in scholis voce magistra. ¶ In gl. rubri. diuide eā in duas partes. In prima continuat rubricā. In scđa format questionē. Scđa ibi: sed que est differētia. Scđa subdiuiditur in quatuor, prout format q̄onem ⁊ tres differētias ponit q̄ patent in gl. teneas quā vis ſm doct. hic: mihi tñ plus placet prima: qꝛ
1 scđa posset infringi. † Ex ista tñ glo. no. d. Alex. ꝙ appellatione iurisdictiōis, in dubio venit etiā iurisdictio deleg. nedū ordina ria: licet ſm eū ista gl. ad hoc nō ponderer a doctorib⁹: vnde di cit hic esse gl. ordinariā ꝯtra. d. Ant. de bu. in. c. sua nobis. de of. vica. vbi indiscusse dicit, qđ appellatiōe iurisdictiōis in dubio
c intelligiꝛ de ordinaria[c], ⁊ sup hoc distinguit. d. Alex. vt hic per eū, ⁊ plenius in. l. ait pretor in prin. in vlt. col. ff. de re iud. Teneo
2 opi. do. Ant. de bu. quā cōfirmo tali ratione. † Nā verba in du bio debent intelligi in actu potētiori. l. j. §. qui in perpetuū. ff. si ager vec. vel emphy. pe. l. q̄riꝛ. ff. de sta. ho. sed sic est, ꝙ licet dele gatus censeaꝛ dignior ordinario: tamē iurisdictio ordinaria est firmior ⁊ potētior q̄ sit iurisdictio delegata. Arch. in. c. si eps. ij. q. vj. quē refert ⁊ sequiꝛ Bal. in. l. si vt proponis in. iij. col. C. qño ⁊ qñ iud. ⁊ in. c. in literis. de off. dele. ⁊ late per plura fundamēta do. Alex. in rubri. s̄. de offi. eius. Nec ob. ista gl. qꝛ mihi nihil fa cit. loquiꝛ eñ gl. capiēdo iurisdictionē in genere, prout capitur in ti. dum dicitur de iuris. om. iud. ꝙ tūc cōprehendit nedū pro priā iurisdictionē ⁊ sic ordinariā: sed etiā habentes delegatā: sꝫ nos loquimur quādo in aliqua materia fit simpliciter mētio de
3 iurisdictione. † Nam tunc credo ꝙ in dubio intelligatur de ordi naria tanq̄ de potentiori: vt. s̄. dixi.

1 ☞ Officium iudicis complectitur omnia que iudex ratione sue iurisdictionis potest exercere.
2 Officium multipliciter capitur.
3 Uerbum potest de per se nō importat necessitatē sed voluntatē.
4 Pater si dicat in testamento: relinquo filiū sub potestate ma tris sue: an per hec verba eam testatricē testamentariā faciat.
5 Snia de mittendo aliquē in possessionē dicitur diffinitiua.
6 Pupillorū fauore licet inductū sit, qđ datio tutoris q̄ est mixti imperij, possit delegari: tamē alia que sunt mixti imperij fauore pupillorum delegari non possunt.
7 Jurisdictio, ⁊ officium iudicis an sint idem.
8 Officium iudicis ⁊ actio an sint idem.
9 Officium iudicis, ⁊ exceptio an sint idem.
10 Restitutio in integrum an a minore peti possit, si ex forma statu ti nulla potest opponi exceptio. contra instrumentum publicū.
11 Officium iudicis, est triplex.
12 Jurisdictio an cohereat territorio.
13 Castro prescripto, an intelligatur prescripta iurisdictio.
14 Jurisdictio non venit appellatione bonorū vel rerum vel sub stantie quum ipsa sit qualitas territorij.
15 Princeps qui concessit mihi castrum cum territorio, ⁊ sic cū in risdictiōe: si postea addit territoriū castro: intelligitur etiā ad dere iurisdictionem: ⁊ vide huius limitationem. nu. 16.
17 Castro donato an intelligatur donatū merū ⁊ mixtū imperiū.
18 Ciuitates, castra, ⁊ ville nō hñt iurisdictionē sed populus earū.
19 Licet non sit reperire seruitutem seruitutis: est tamen reperi re iurisdictionem iurisdictionis.

1 Jus dicentis. † Officiuꝫ iudicis complectitur oia q̄ iudex rōne sue iurisdictiōis pōt exercere. Ideꝫ diciꝛ latissimū. h. d. Et lꝫ in tex. solū ponāꝛ qua tuor exempla: quorū tria sunt de mixto imꝑio, potes addere plu[r]a alia q̄ plene ponit Spec. in ti. de offi. iudi. §. j. Et quare tex. dicat ius dicentis, tangit gl. j. ⁊
2 ibi dicam. ¶ † In tex. ibi: offm̄. iste terminus officiū, multiplici ter capitur: vt ꝑ Archi. in. c. j. de consue. in. vj. Joā. an. ⁊ alij in. c. de multa. de p̄ben. ⁊ late Alb. hic post Guil. ⁊ in dictionario suo in verbo officiū. Ang. ⁊ Mod. hic: ⁊ Bal. in rub. C. de ope liber. ⁊ notabiliter in. l. j. in. iij. col. C. si a nō compe. iu. ⁊ in. l. fi. C. vbi et apud quos, plene Sali. in. l. pro officio. post gl. de neg. ge. sꝫ in. l. nostra. ſm Guil. Alb. ⁊ Moder. Offm̄ capiꝛ pro exercitio iuris di. alibi capitur pro nudo ministerio sine aliqua iurisdictiōe: vt patet in ti. s̄. de off. asses. cū assessor nullā penit⁹ iurisdictionē ha beat vt dixi in. l. j. illius tit. Item in decretalibus in ti. de offi. cu stodis. de officio sacriste, ⁊ similibus, qui habēt offm̄ sine iurisdi ctione: ⁊ ideo dubitāt Cano. in rub. de of. deleg. Statuto ciuita tis Bononie cauetur, ꝙ q habuit officiuꝫ in ciuitate non possit infra annū ad aliud offm̄ promoueri: an ille qui fuit deputatus ad custodiā portarū vel arcis: vbi nulla vertiꝛ iurisdic. compre hendatur in statuto, qđ etiā tangit Alexan. hic: ⁊ diffuse And. barb. in rub. de offic. deleg. Aliquando etiam capitur officium pro admi

pro administratione:vt qñ dicimus officialis non pôt cōueniri
officio durāte.i.durāte administratione officij.l.ps literarū.ff.
de iudi.l.senatuscon.ff.de offi.presi.ꝭm Alb.hic.Que antē diffe-
rentia sit inter officiū,⁊ potestatē,cuz in decretalib⁹ hebeat̃ de
a offi.⁊ po.iudi.deleg.⁊ natura copule,⁊[a] est cadere inter diuersa:
declarāt Cano.in.d.rub.⁊ dicūt ꝙ papa sic intitulauit,q: inten-
dit duo principaliter in illo tit.tractare. Primo quid quale et
quantū sit offi.Scdo qualis,⁊ quāta sit eius potestas:vt ibi ple
nius per eos maxime Mod.¶ In tex.ibi:latissimū,quare non
dixit longissimū:dic vt p Bar.hoc tamē dubiū maius est,cū iu-
risconsultus vtat̃ superlatiuo,supra quē gradū nihil est.l.vbi au-
tē nō apparet.ff.de ver.obl.l.cū post.§.gener.ff.de iur.do.⁊ ta-
men exēpla tex.sunt de mixto imperio.de mero vbū nullū.quō
ergo potest dici latissimū,si verū esset ꝙ eis que sunt meri impe
rij nō cōpeteret ius dicendi.Bar.⁊ cōiter doc.respondent ⁊ di-
cunt ꝙ dictio ⁊ posita in tex.implicat quecunqȝ alia exēpla:⁊ sic
etiā causas meri imperij:sed istud non placet Fulg.nec mihi q:
sic implicaret casum magis dubitabilem,qđ est absurdū,⁊ esset
perinde ac si tex.diceret,nō solum iudex potest dānare ad mor-
tem:sed etiā dare bono.pos.⁊ tamen implicatiua ⁊ debet impli-
care casum minus dubitabilem ꝭm gl.in.l.illud.ff.ad leg.aquil.
⁊ in.l.qđ si minor.§.restitutio.ff.de mino.soleo declarare in.l.q
se patris.C.vnde libe.vnde dicit Raph.Fulg.qđ iurisconsul.in
hoc ti.intendit tractare de causis pecuniarijs ⁊ ciuilibus:⁊ sic
de causis que sunt mixti imperij:nō autē in causis criminalib⁹,
quarum vt dicit tex.institu.de publi.iudi.magna dissimilitudo
est a ciuilibus:nam de criminalibus facit specialem tractatum:
imo duos libros speciales.s.ff.de priua.delic.cū seq.⁊ de publi-
cis iud.cū seq.sed nec istud placet:procederet enim quādo me-
rum imperiū consisteret solū in causis criminalib⁹:sed cū etiam
cōsistat in ciuilib⁹:prout est cōdere statuta,creare tabelliones:
ista sunt meri imperij:similiter concedere licentiā trahēdi aquā
de flumine publico:vt dicetur in.l.imperiū.§.eo.¶ In text.ibi:
tutores constituere.intellige etiā nemine petente ꝭm tū qđ de-
clarat Bar.post gl.ibi in.l.hec autem.in prin.⁊ in.l.fulcinius.§.
adeo.ff.ex quib⁹ cau.in pos.ea.Bal.in.c.j.de mili.vasal.qui con-
tu.est.⁊ in.l.nec quicquā.§.j.x.col.§.de off.procōsul.⁊ late Alex.
hic:quē vide.In tex.ibi:iudices litigantibus dare,istud exēplū
ꝭm gl.⁊ oēs non est de mixto imperio vt ꝑcedentia:sed est de iu
risdictione vt videt̃ tex.dicere in.l.imperiū.§.eo.de hoc dicā sta
tim in gl.j.in ver.ius dicentis.dū facit differentiā inter ius dicē-
tem ⁊ iudicē:⁊ adde bonū tex.in.l.voluit.§.j.ff.de interro.actio.
Sed Bar.Albe.⁊ cōmuniter Mod.reprobant istam differen-
tiā per tex.in.c.forus.de ver.sign.vbi iudex dicitur idem ꝙ ius
dicens:potes dicere ꝙ iuriscon.dixit ius dicentis:vt ostēdat se
loqui de his qui habent iurisdictionē actu,ad differētiā eorū q
solum habēt iurisdictionē habitu,vt sunt iudices chartularij:de
quibus est gl.in.l.j.ff.de iudi.⁊ in.l.rem nō nouā.C.eo.ꝭm Bal.⁊
Lud.ro.hic:⁊ istud tene,aliter etiā saluāt gl.Sali.⁊ Alexā.hic:
2 aliter Ang.sed non curo referre.† Item aduerte dū gl.dicit qđ
delegare non est mixti imperij sed simplicis iurisdictiōis.Idē
dicit gl.fi.⁊ cū istis gl.trāseunt oēs,⁊ tex.est clar⁹ in.l.imperiū.
in fi.§.eo.nec vnqȝ fuit de hoc bene clarus:nā imo delegare est
mixti imperij,⁊ nullo modo pôt esse simplicis iurisdictionis:pa
tet,q: expedit̃ officio iudicis nobili ad priuatā vtilitatē.ergo est
mixti imperij:nā illud dicit̃ iurisdictionis in specie qđ expedit̃
iure actionis ⁊ mediante officio iudicis mercenario illi deseruiē
ti.Iste sunt diffinitiōes doctorū approbate in.d.l.imperiū.nec
dicatur prout dicit.d.Alex.in.d.l.imperiū.in vi.col.ꝙ ideo dele
gare sit iurisdictionis,eo q: cōpetit cuilibet magistratui ordina
rio:nā ista solutio non tollit obiectū,nec etiā est vera,q: etiā ali-
qua que sunt mixti imperij,cōpetūt iure cuiuslibet magistrat⁹:
vt per Bar.in.d.l.imperiū.q: pendet ab intellectu illius legis:⁊
declarabo,an delegare iudicē possit dici ꝙ expediat̃ officio iu-
dicis mercenario:bene fateor qđ ille cause q̄ sunt delegabiles,
sunt iurisdictionis:sedꝙ actus delegādi ⁊ sic dandi iudicē,dicit̃
iurisdictiōis,necessariū est ꝙ expediat̃ officio iudicis mercena-
rio ibi dicam.¶ In gl.in ver.bonorū.mirandū est de gl.ꝙ labo
rauerit ad probandū,ꝙ concedere bonorū poss.sit mixti impe-
rij cū de hoc sit ad literā.tex.clarus in.d.l.imperiū.in ver.mixtū.
⁊ tanto plus,q: ar.gl.in omni parte est falsum.Primo eīn dicit
qđ nō est meri imperij,eo quia nō cōsistit in animaduersione:q:
merum imperiū cōsistit etiā in alijs multis,que nō sunt animad
uersio in corpus:nā cōdere statuta,creare tabelliōes:cōcedere
licentiā trahēdi aquā ex flumine publico:ista ⁊ multa alia simi-
lia sunt meri imperij vt dicetur in.d.l.imperiū.⁊ tamen nō cōsi-
stunt in animaduersione.Item dū glo.dicit ꝙ est mixti imperij:
quia nō potest delegari,nec istud est semꝑ verū.q: multa q̄ sunt
mixti imperij possunt delegari,vel q̄ sunt mixti imperij inferio-
res vt ibi dicetur.Poterat gl.melius ꝓbare,ꝙ esset mixti im-

perij ⁊ nō meri,nec iurisdictionis in spē,eo q: expedit̃ officio iu
dicis nobili,⁊ ad priuatā vtilitatē,non aūt publicā ꝑncipaliter:
ergo nō est meri imperij:q: illud expedit̃ principaliter ad publi
cam vtilitatē.Itē nō est iurisdictiōis simplicis,q: illud expedit̃
officio iudicis mercenario.¶ Dū postea gl.subdit hodie ꝯtra:
ego intelligo,istā gl.aliter quā doc.ꝭm legē quā alle.dictū enim
gl.debet semper intelligi ꝭm legē quā alleg.vt inquit Bar.in.l.
non solū.§.si liberationis verba.ff.de lib.leg.⁊ Jo.an.in.c.cū nū
tius.de testi.Sali.in.l.si ex cautiōe.in.x.col.C.de nō nu.pec.vult
ergo dicere gl.ꝙ licet in bo.pos.requireret̃ cause cognitio.vt.s.

a ¶ Copule⁊. Addē Bar. i.l.si finita. in.§.elegāter.ff.d dā. infe. Ja.de are.i disputatiōe inci. qdaȝ pfamilias.ful. ꝯsi.viij.incipiē.dñs petrus lōg⁹.

dixi.hodie est ꝯtra,q: nulla cause cognitio requirit̃.l.fi.alleg.in
gl.q̄ proprie dicit hoc.Doc.oēs aliter intelligūt istā glo.q: pro-
xime dixerat,ꝙ bo.pos.mixti imperij est:⁊ successiue subdit,ho-
die ꝯ,ꝙ hodie bo.pos.non sit mixti imperij:prout ēt tenet Spe.
in hoc tit.§.j.in ver.an bonorū.istud reprobāt antiqui,⁊ postea
Bar.⁊ Ang.hic:⁊ Bar.in.l.iij.§.si causa cognita.ff.de bo.pos.qđ
prosequere vt late per.d.Alex.hic,licet Bal.Ful.⁊ Lu.hic:de-
fendant gl.sed nō curo referre.¶ Sed ista gl.pôt subtilius in-
duci,vt velit illud qđ dicūt doc.eā velle.nā ex quo dicit ꝙ hodie
in bo.pos.nō requirit̃ cause cognitio,per cōsequēs cessat ratio
per quā gl.concludebat.s.ꝙ olim esset mixti imperij:q: requi-
rebat cause cognitionē:ergo a cessante rōne,cū hodie sit cōtra,
elicitur ex hac gl.ꝙ nō est mixti imperij.¶ In gl.in ver.potest.
dū supplet ad tex.⁊ necesse habet,cū ista suppletione gl.ad tex.
trāseunt oēs doc.⁊ antiqui ⁊ Mod.ꝙ est tacite redarguere tex.
3 b † Ex ista gl.no.ꝙ verbū potest[b] de per se nō importat necessita
tē,sed voluntatē.l.sepe audiui cesarem.vbi gl.⁊ doc.ff.de offi.pre
si.nisi essent verba geminata:puta q: diceret̃ possit ⁊ debeat.c.j.
in ver.possumus ⁊ debemus.vt eccle.benefi.d.Alex.cōsi.ccxxiij.
in.ij.vol.incip.visis verbis dicti testamenti.in fi.ibi tamen alle-
gat alia iura que nihil faciunt:facit tex.in.c.cum te.in versi.pre-
ceptū dedimus ⁊ mandatū:⁊ ibi Bal.de rescrip.tamē aliquan-
do verbū pôt ratione subiecte materie necessitatem importat:⁊
hic ꝭm Mod.⁊.l.si tibi mandauero.§.fi.vbi similis glo.ff.man-
da.in aut.sed periculū.C.sine censu vel reliq.Adde idem econ-
tra vt patet in.l.j.in prin.in ver.oportet.vbi glo.ff.de iusti.⁊ iur.
Imo fortius ratione subiecte materie,verbū necessitatiuum dz

b ¶ Verbum pôt. Adde gl.⁊ bar.in l.gallus.ff. de li.⁊ posthu.Bar.in l.j.ff.de iusto ru.test. Inno.in.c. sciscitatus. de rescript.

c etiā si adijciat̃ dictio precisa oīo:vt q: dicat̃ omnino debet[c] ta-
men nō importat necessitatē sed honestatē.tex.est valde signan-
dus in.c.j.in ver.oīo debet.⁊ ibi gl.fi.de despon.impu.⁊ ibi do.
Abb.multū no.ad hoc.⁊ ante eū allegat gl.in cle.attēdentes.in
ver.debeant.de statu mona.Ex ista etiā parte gl.notant Ange.
Ful.⁊ Lan.hic:ꝙ verbū pôt relatū ad iudicem parte instante,⁊
si iuste petatur importat necessitatē:⁊ ita procedat gl.subaudiē-
do iuncta regula.l.iiij.§.hoc aūt iudicium.ff.de dā.infect.⁊.l.j.§.
magistratibus.ff.de magi.conue.Ego puto qđ tex.bene ⁊ ꝓprie
stet prout iacet absqȝ aliqua subauditione:nā iurisconsultus in
hac lege vult ostendere quantā potentiā habeat offi iudicis:⁊
sic quantū possit,⁊ dicit,ꝙ pôt ⁊ illa que sunt in tex.⁊ multa alia.

c ¶ Oino dz. Adde gl.i c.ex parte. el.j.de offi. deleg. Jo. de imol.i.c. in cause.de test.Jo.de ana.i.c.qualiter ⁊ qñ el ij.de accu.

Nunquid aūt iudex teneatur illa facere,nō est materia huius.l.
sed legis de qua re.⁊ in.l.non quicqd.ff.de iudi.habet̃ in.l.iiij.§.
hoc aūt iudiciū.ff.de dam.infec.⁊ sic tex.sine subauditione bene
dicit potest:q: postea an teneatur nō est intentio hui⁹.l.⁊ iste est
verus intellectus huius tex.qui vult declarare,qd ⁊ quātū pos-
sit iudex vt appareat offi esse latissimū.¶ No.successiue ex gl.
diffinitionē iurisdictiōis.similē gl.habes in.§.iusiurādū.in ver.
iurisdictione.in aut.de defenso.ciui.p Bal.in.c.j.§.ad hoc in.ij.
col.de pace iur.fir.Declara istā diffinitionē per singula vba vt
4 hic per Bar.† ⁊ dū circa dictionē potestas alleget tex.in.l.pote
statis verbo.ff.de ver.sign.qui declarat tripliciter accipi.Adde
ꝙ si pater in testamento dicat relinquo filiū sub potestate mřis
sue:ꝑ hec verba eā relinquit tutricē testamentariā:text.est in.c.
ex parte.M.⁊ ibi Bal.in fi.ad hoc no.de app.ꝙ adde ad ea que
plenius dixi in.l.manumissiones.s.de iusti.⁊ iu.⁊ dic vt ibi dixi.
Successiue Bar.huic diffinitioni addit,tanqȝ a publica ꝑsona.
⁊ sequit̃.d.Alex.hic:reiecta saluatiōe Ang.puto ꝙ nō sit necesse
q: illa verba cū necessitate iurisdicendi nō cōueniunt patri,nec
tutori,nec dño,qui etiā si essent iudices nō possent ius dicere in
causa filiorū suorū.l.q iurisdictioni.§.e.prout etiā dicit Ful.hic:
⁊.l.senatuscōsulto.ff.de off.presi.patet q: Bar.dum vult qđ ista
verba cōueniant patri,dño,⁊ tutori,calūniatur,⁊ dicit ꝙ ipsi ha
bent necesse ius dicere.i.facere ꝙ iura disponunt:sed hoc nō est
ius dicere,sed obseruare qđ ius dicit:vñ intelligendo verba dif
finitionis proprie illis nō cōueniunt,⁊ sic diffinitio per se bona.
Tu considera ꝙ ista diffinitio videt̃ diminuta ex alio:q: non cō
uenit omnib⁹ diffinitis:ergo nō est bona.l.j.§.dolū.cū simi.ff.de
dolo.nā in diffinitiōe dr cuz necessitate iurisdicendi:⁊ tamen re-
perit̃ iurisdictio vera.vbi nō est necessitas iurisdicēdi:patet in
iudicibus chartularijs de quib⁹ dixi.s.in.glo.j.qui hñt iurisdi-
ctionē habitu,⁊ tamē nō est cū necessitate iurisdicēdi.Itē prin-

ceps habet iurisdictionē, sed nō est cū necessitate. l. princeps. ff. de legi. Itē si iudex sit excōicat⁹ vel suspensus. c. ad probandū. de re iudi. Itē si iudex sit extra territoriū hʒ iurisdictionem habitu: vt est gl. no. in. l. iij. ff. de offi. psi. dixi in. l. fi. §. de insti. ⁊ iur. et tñ nō est cū necessitate iuris dicēdi: ⁊ sic videt̄ ꝙ hic solum diffiniatur iurisdictio actualis, quā qs hʒ ⁊ in potētia ⁊ in actu, non autē diffiniatur iurisdictio habitualis, quā qs solū hʒ habitu: ⁊ hoc modo multū restringeret̄ ista diffinitio. q̄ gn̄aliter non con grueret omnib⁹ diffinitis: cogita si possit respōderi saluādo gl. ¶ Itē per istā diffinitionē in ver. equitatis statuēde. Bar. in. l. oēs populi. in. j. q. principali. §. de insti. ⁊ iur. tʒ, ꝙ cōdere statuta est iurisdictionis ibi examinaui ⁊ reprobaui Bar. qꝛ hic in glos. verbū statuere nō ponit̄ pro statuta condere: vt capit Bart. sed pro eo qđ est pronūtiare vel decernere. l. pnūtiatiā. in princ. ff. de ver. sig. c. in his. eo. ti. in antiquis. an tñ hoc verū sit, ꝙ cōdere statuta, sit iurisdictionis ponūt Bal. ⁊ late Alex. hic, dixi in. d. l. oēs populi. in. j. q. prin. Item repugnat verbū necessitate vt ibi plenius dixi: vñ autem dicat̄ iurisdictio declarat in. l. imperium. in gl. magna. in ver. mixtū. post prin. ⁊ ibi Bar. in. ij. col. j. eo. ⁊ gl. in d. §. iusiurādū. ¶ In gl. in ver. possessionē. diuidit̄ in tres. In prima remouet ꝯtrm̄. In scđa per viā qōnis opponit ⁊ dupliciter soluit. In tertia de materia se remittit. Scđa ibi: sed nonne per vnū nūtiū. Tertia ibi: ⁊ potes hic dicere. materiā huius gl. videbis in. l. iubere cauere. j. e. ⁊ ex prima pte habes duo notare.

5 Primo ibi. si dicas de pnūtiatione diffinitiua. ¶ † Not. ꝙ sn̄ia de mittēdo aliquē in possessionē dicit̄ diffinitiua: ⁊ ad hoc notāt istā gl. Bal. Ful. Lud. ⁊ Mod. hic: sed gl. male dicit: ⁊ contrariū tenet gl. in. l. presenti. §. j. in ver. vsq; ad modū. ad fi. C. de his qui ad eccle. confu. ⁊ gl. in. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex q. cau. in pos. ea. in ver. dʒ enim in fi. ⁊ gl. in. c. cū olim. de testi. ꝙ non sit diffinitiua: patet ex doctrina gl. magistre. in cle. j. in ver. diffinitiua. de seque. pos. ⁊ fruc. Nisi salues gl. in missiōe in possessionē ex scđo decreto, q̄ videt̄ habere effectū diffinitiue ꝯm Bald. in. l. ij. in. x. q. ff. si ex noxa. cau. agat. ⁊ latius per do. Alex. hic: sed ex primo decreto ppꝛie est interlocutoria: licet large possit diffinitiua appellari ꝯm Bal. Ful. ⁊ Mod. cū aliis cōcoꝛ. vt hic per Alexā. Scđo habes notare ex gl. ꝯm Jac. de are. Cy. Bal. ⁊ Mod. hic: ꝙ maioris iurisdictionis est exequi q̄ pnūtiare de exequēdo: et hoc facit hʒ eos ꝙ iudex ex forma statuti vltima die officij nō potest executionē facere: pōt tamen pronūtiare de exequendo: qđ cōproba vt hic p Alex. In scđa parte glo. ibi, vel dic: aliud iubere aliud delegare: glo. vult facere differentiā inter delegationē ⁊ iussum: nā delegatio dicit̄ q̄ties exercitiū iurisdictionis transfertur in delegatū: sed qñ iudex ordinarius precipit nuntio qđ aliqđ faciat, exercitiū iurisdictionis nō transfertur in eū: sed nuda executio nudi ministerij: ⁊ ista nō est delegatio, ʒ iussus: ⁊ idē dicit Bar. in. l. ⁊ quia vbi aliꝭ. j. eo. ¶ Gl. in ver. tutores. diuiditur in tres: prout. iij. format. q. In pma disputat an datio tutoris sit iurisdictiōis: ⁊ sic an possit delegari, dixi in. l. j. in gl. in ver

6 bo possunt. §. de offi. eius. † In vltima parte gl. habes ꝙ licet fauore pupilloꝝ inductū sit qđ datio tutoris q̄ est mixti imperij possit delegari: tamen alia q̄ sint mixti imperij fauore pupilloꝝ delegari nō possunt etiā habēti iurisdictionē, vt est decernere bo. pos. pupilloꝝ. ratio ꝯm gl. qꝛ ista alia, raro accidunt: et lex considerat qđ pleruꝗ; nō, raro euenit: fatua videt̄ hec ratio: qꝛ dare boꝝ. pos. pupil. ⁊ similia pōt pleruꝗ; euenire. Uera ergo ratio est ꝯm Alb. ⁊ sentit Bar. hic: aliqualiter, qꝛ maius preiudiciū pretendit̄ pupillo nō habenti tutorem: ideo eius fauore lex permittit dationē tutoris posse delegari, qđ nō est i aliꝭ causis postq̄ tutorē habet. Subdit tamen Bar. sub dubio forte vnum esse casum specialē in quo cause mixti imperij possunt delegari fauore pupilli, qñ alias pupillus haberet necesse litigare extra prouinciā p. l. j. C. qñ imper. inter pupil. ⁊ vi. que lex nihil facit: prout etiā dicit Ful. hic: qꝛ ibi bene dr̄, ꝙ pupillus nō cogitur litigare extra prouinciā nisi intelligas qñ princeps delegaret extra prouinciā: licet Alex. fatendo ꝙ illa lex non probet, considerat ꝙ ille casus sit fauorabilis, ⁊ possit recipere extēsionē vt hic per eum. Extra gl. Bar. format plures questiones, ⁊ quatuoꝛ tātum prosequit̄: ⁊ licet Ful. dicat qđ Bar. examinet. vij. q. princi.

7 mihi tñ videt̄ ꝙ nō examinet nisi quatuoꝛ. † Prima est an iurisdictio, ⁊ officiū iudicis sint idem: in quo licet Bar. faciat tres casus: tñ si consideras tertius casus in nullo differt a secundo: fac ergo duos casus: aut cōsiderat̄ iurisdictio, vel officiū in abstractu ⁊ de per se: ⁊ sic nō prout coheret alicui psone, vt cū dicimus in ciuitate ista sunt varie iurisdictiōes, ⁊ infinita officia: tūc nihil differūt in effectu: lʒ Bar. dicat ꝙ differētia sit tūc, qꝛ offm̄ pncipalr denotet psonā in ꝯsequētiā iurisdictionis: sec⁹ ecōtra. Cogita cui⁹ vtilitatis sit ista differētia Bar. an pncipalr denotet̄ iurisdictio vel psona, an in cōsequētiā. Aut cōsiderat̄ officiū iudicis seu iurisdictio in concreto: ⁊ sic prout coheret persone: ⁊ tūc

iurisdictio ⁊ officiū in hoc differūt: qꝛ iurisdictio est publica potestas iudicis. officiū autē est exercitiū illius iurisdictionis: ⁊ sic se habent adinuicē, sicut diceremus in simili, ꝙ obligatio est ius ⁊ actio est exercitiū illius iuris. Istud est qđ in effectu vult bar.

in tota prima questione etiā in prin. ij. q. prin. ¶ † Circa secundā questionē, inquātū querit nūquid officiū iudicis, et actio sint idē: de quo etiā per gl. in. l. j. in prin. ff. de eden. ponūt doct. instit. de act. in prin. vbi aliqñ plenius dixi. Cano. in. c. fi. de offi. iudi. et breuiter cōcludendo dicta Bar. cōsidera, ꝙ si loquimur de officio iudicis qđ solū residet in psona iudicis: istud nihil hʒ cōmune cū actione, vt patet ex diffinitione: vt hic p Bart. ⁊ de hoc nō est dubiū: aut loquimur de officio iudicis cōsistente in parte, large tamē: ⁊ in hoc quid differat ab actione. Bart. multa effundit verba: tñ circa istud offm̄ iudicis qđ cōpetit largo sumpto vocabulo, collige ex doctrina Bar. in effectu quatuoꝛ differētias iter actionē, ⁊ offm̄ iudicis. Prima est in natiuitate, qꝛ actio presupponit obligationē ex qua nascit̄. l. licet. §. ea obligatio. ff. de pcu. §. j. insti. de act. sed offm̄ iudicis nullam presupponit obligationē. l. qui p collusionē. ff. de actio. emp. l. quintus. ff. de annu. lega. nisi impropꝛie ⁊ largo modo vt est gl. in. l. si seruū. §. seqt̄ et ibi Ang. ⁊ Mod. notant pro singulari. ff. de ver. obli. Bar. in. l. fi. ff. de iniur. cū aliis concoꝛ. q̄ tradunt̄ hic: ⁊ in illo. §. sequit̄. Ex ista differentia sequitur coꝛrelarie secūda differētia, ꝙ qñ intentat̄ actio, dʒ in conclusione libelli tale quid concludi per quod appareat partē esse obligatā: sed in officio iudicis nō cōcludit̄ de aliqua obligatiōe. adde Bar. in. l. iiij. in bona lectura que cōmuniter nō habet̄. C. deposi. d. Ant. ⁊ Imo. in. c. fi. de off. iudi. p Spe. ⁊ Jo. an. in ti. de libel. cōcep. §. j. ver. sis tamē cautus. Ibi tamen dicit notabiliter Spe. ꝙ sustineret̄ libell⁹ in quo intentaret̄ officiū iudicis, ⁊ re vera cōpetit actio. Et idem tenet Joā. an. in tit. de iur. om. iu. sup rub. ⁊ d. Alex. hic: quēadmodū ecōtra sustinet̄ libellus, si quis intentat actionē, ⁊ solū cōpetit offm̄ iudicis ꝯm Bal. in. l. ⁊ si sine. in vlti. col. C. ad treb. do. Ant. de bu. in. c. examinata. in. ix. col. de iud. ⁊ est tex. in. c. ex literis. ⁊ ibi. d. Ant. ⁊ Imo. ad hoc notant de pig. Et facit rō, qꝛ libellus debet omni modo possibili sustineri. etiā ipropꝛiādo vocabula vt dixi late in. l. sed ⁊ si possessori. §. itē si iurauero. ff. de iureiu. Alia differētia est qꝛ in his q̄ debentur officio iudicis interpellatio extraiudicialis nō cōstituit in moꝛa: vt est tex. in. l. cū postulassem. in princi. vbi Bar. ⁊ aliꝭ. ff. de dā. infec. ⁊ idem Bar. in. l. vbi. §. j. ff. de eden. ⁊ in l. si ex legati causa. ff. de ver. obl. adde fortius ꝙ etiā tūc per productionē libelli, non cōstitueret̄ in moꝛa: sed requirit̄ lit. ꝯtesta. ita singulariter Bar. in. l. denūtiasse. §. quid ergo. ff. de adul. quē §. legit sub lege precedēti, p rationē de qua ibi per eum, tenent Ang. ⁊ Lud. ro. in. l. vinū. ff. si cer. pe. Limita ꝯm Bal. hic: in. iij. col. post Cy. in. l. j. circa mediū. C. de alie. iudi. vt sit verū i officio iudicis nobili: secus in mercenario vbi moꝛa contrahit̄ per interpellationē extraiudicialem. seqt̄ Lud. ro. in repe. l. j. in. viij. charta. ff. de arbi. ¶ Ultra Bar. ⁊ doc. adde q̄tuoꝛ alias differētias. Prima est in nomine, qꝛ offm̄ iudicis dicitur remedium extraoꝛdinariū. l. cui. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. cū filiusfamilias. vbi glo. ⁊ doc. ff. si cer. pe. cum si. ⁊ ideo cessat, vbi aliud remediū cōpetit l. in cause. in prin. ff. de mino. Scđa differentia est in effectu. quia qui non pōt intentare actionē, potest tamen imploꝛare officium iudicis: patet qꝛ fratres minores q nō possunt petere iure actionis aliquid qđ sit eis relictū cle. exiui. de ver. signi. possunt tamē imploꝛare offm̄ iudicis, vt heredes cōpellat ad soluendum. l. hereditas. in fi. de pe. here. l. quint⁹. in prin. ⁊ ibi Bart. ff. de annu. leg. l. seruos. ⁊ ibi Bar. ff. de ali. ⁊ cib. leg. idē Bar. in. l. nec q̄cq;. §. fi. ff. de offi. pꝛocon. ⁊ in. l. seruo. ff. de leg. j. Bal. in. l. j. C. de fideicō. Eodē mō filiusfamilias[a] qui nō potest agere in iudicio sine

a cōsensu pr̄is. l. fi. §. necessitate. C. de bo. que libe. tamē potest imploꝛare offm̄ iudicis extra ordinē, gl. est in. l. j. in gl. §. C. qui admit. quē Ang. Lu. ro. ⁊ aliꝭ Mod. ibi reputet ad hoc sing. idem est in seruo. l. seruus. in prin. ⁊ ibi gl. ff. de bo. poss. gloss. in. l. iij. §. causa cognita. eo. tit. Tertia differētia est qꝛ vbi imploꝛatur officiū iudicis nō defertur iuramentū in litem: glo. est no. in. l. barum. §. fi. ff. si ser. ven. quā sequūtur Bal. ⁊ Raph. Ful. ibi: ⁊ dicit Bal. ꝙ illa gl. est no. ⁊ ꝙ raro alibi inuenies illam glos. sequitur Bar. in. l. si prius. ff. de ope. no. nun. in penul. charta. in. ij. q. ⁊ ibi Imo. reputat illam gl. ad hoc singu. eā etiā sequūt̄ Bal. Ang. ⁊ Mod. in. l. argentarius. §. cum autē. per illum text. ff. de eden. Pau. de cast. in. l. in actionibus. vbi dixi. ff. de in litē iur. quāuis contrarium teneant Bar. ⁊ Pau. sibi cōtrarij in. d. l. barū. Jo. fab. in. §. preterea quasdā. insti. de actio. Quarta differentia est qꝛ vbi imploꝛatur offm̄ iudicis, nō habet locū reconuentio. glo. est sing. in. l. sed ⁊ si restituat̄. in prin. in gloss. j. ff. de iudi. quā simpliciter sequitur ⁊ reputat singu. Lud. ro. in. l. j. in. viij. colū. ff. de arbi. sed illa glo. est falsa. ⁊ in contrarium est tex. clarus. in. l. j. §. fi. ⁊ ibi Bart. ff. de var. ⁊ extraordi. cog. idem Bar. in. d. l. sed ⁊ si restituatur.

8 ¶ Filiusfamilias. adde Bal. i. l. nec quicq;. i. §. plane. ff. de off. procon. Alexan. de imo. ꝯsi. lix. āci. viso p cessu cause tā principalis. in. j. col. in. ij. volu.

restituatur. & in aut. & cōsequēter. in vlti. col. C. de sen. & interlo. om. iud. Bar. in rub. extra de off. iudi. in vlti. col. ¶ Ex supradictis omnibus habes octo differētias inter offm̄ iudicis, & actionē: adde aliquas cōuenientias. Nā sicut filiusfamilias vel libert⁹ si nō possunt agere ɔtra patrē vel patronū, nisi impetrata venia als incidunt in penā quinquaginta aureorū. l. ij. & fi. C. de in ius vo. cū similibus. eodē mō non possunt implorare officiū iudicis absq̄ impetratione venie: gl. est fin. in. l. cogi. §. si pater. in versi. obsequiū. ff. ad treb. quā Nico. de neapo. & do. Alex. ibi reputant ad hoc sing. & Lud. ro. in. l. j. in. viij. col. ff. de arbi. Itē sicut cuilibet actioni regulariter prescribit. xxx. an. l. sicut. & l. oēs. C. de p̄scrip. xxx. an. & insti. de perpe. & tēp. actio. in prin. ita officio iudicis prescribitur. xxx. ann. gl. est in. d. l. sicut in ver. persecutionū. quā Bal. ibi dicit non haberi alibi, eā etiā reputat sing. Bal. in l. ij. in. iij. col. C. de execu. rei iudi. sequit Bar. & limitat in. l. pretor §. fi. ff. de ope. no. nū. adde gl. cōsociam sub dubio forte in. l. querelam. in gl. j. in fi. C. de fal. tū loquit in officio iudicis inquirentis in criminalibus, & cōiter reprobat, q2 tunc annis. xx. prescribit ſm Bar. & alios ibi. Bal. in. l. falsi. C. de fal. & in. c. licet causam. in xiiij. col. de proba. & in. c. cū venerabilis. de exce. Ang. in. l. si vaca
9 tia. in vlti. col. C. de bo. vacā. lib. x. ¶ † Nunqd autem offm̄ iudicis & exceptio sint idē. conclude q̄ non. Imo qui non pōt opponere exceptionē: potest tamen implorare offm̄ iudicis. l. plane. vbi Bar. & alij & l. fi. vbi etiā Bar. & alij. ff. de peti. here. l. iiij. §. novissime. & ibi Bar. ff. nau. caupo. stab. Istā conclusionē firmo ex multis. Primo ex eo qd̄ vult Bar. in. l. j. §. parui. ff. qd̄ vi aut clā. qd̄ si statutū prohibet opponi cōtra instrumentū exceptionē pacti, vel aliā similē cōpetentē de iure cōmuni: potest tamē implorare offm̄ iudicis: idē Bar. in locis preallegat. do. Ant. & do. Abb. in. c. item cū qs. de resti. spo. Pe. de anc. in cle. j. de seque. pos. et fruc. q̄uis ɔ̄rium teneat Bal. in. l. j. in vlti. col. C. de cōdi. indebi. & in. l. si non sortē. §. j. ff. eo. Sali. in. l. ita nobis pudor. C. de adul. sed cōcorda vt per Inn. & Ange. de are. in. l. fi. ff. a qui. appel. nō licet. Ad idē facit qd̄ vult Ang. in. d. l. plane. q̄ si ex forma statuti in cā criminali nullus debet admitti ad aliquā exceptionē, nisi p̄sonaliter cōpareat, sicut est statutū Perusij. & cōiter vbiq̄: poterit implorari offm̄ iudicis, vt ex officio capiat informationes q̄ iste inquisitus est clericus, vel q̄ ille occisus erat bānit⁹, & ex forma statuti poterat impune occidi: & dicit Ang. q̄ ista practica vsus est infinitis vicib⁹: & idē Ang. in. l. filiusfa. in. §. veterani. post Ricar. malūb. ibi. ff. de procura. & in. l. reos. C. de accu. Ad idem facit qd̄ vult Ang. in. l. quos prohibet. post Jac. but. ff. de postu. q̄ q ex forma statuti non admittitur ad excipiendum. nisi satisdet, pōt implorare offm̄ iudicis, cū officinm & exceptio differant realiter & essentialiter ſm eū: & idem Alb. de ros. post Jac. but. in. d. l. fi. ff. de peti. here. vbi dicit, q̄ stante statuto q̄ in causa capitali non admittitur aliquis p̄curator ad aliquā exceptionē vel declinatoriā opponendā: sed principalis debeat p̄sonaliter venire si p̄curator cōparet nō debet opponere exceptionē nec declinatoriā, sed implorare offm̄ iudicis: vt ibi plene per eum. Ad idem facit qd̄ volūt Spe. & Jo. and. ti. de instru. edi. §. fi. ver. sed quid si debitor. q̄ si pars renūtiauit p̄ductioni testiū vel instrumentorū cū iuramento quo casu valet. c. si vero. de iureiu. tamen pōt p̄curare testes recipi ex officio iudicis. sequitur Jmo. in. c. ij. de proba. & Lapus in. c. q̄uis. de pac. in. vi. do. Alex. in aut. iubem⁹. vbi dixi. C. de iudi. Ad idē facit, q2 si alicui p̄clusa est via excipiēdi, puta q2 certus est termin⁹ statut⁹ a iudice, vel a lege: vel iam lata sententia, potest implorare offm̄ iudicis vt se informet de tali exceptione: & ideo aduocat⁹ in hoc dz esse bene cautus: ita Ang. Ful. & reliqui Moder. in. l. nam & postea. §. si damnetur. ad fi. ff. de iureiu. Ang. i. l. fi. in. ij. col. ff. de peti. here. vbi dicit, q̄ istud est tenēdū fixum mēti: & q̄ nunq̄ exeat de memoria. Idem dicit Bar. in. l. domū. in. ij. col. C. de rei ven. do. Abb. in. c. inter monasteriū. de re iudi. Ang. tū in. d. §. dānetur. videtur restringere illud mirabiliter, vt p̄cedat qñ apparet ex actis talem exceptionē cōpetere: & idē Panor. vbi. s. tamē qñ ex actis appareret, etiā si nō apponat a parte nec imploretur offm̄ iudicis, iudex tenet supplere. d. Ant. i. c. ab excōmunicato. in. iij. col. de rescri. q̄ summe exclamat Alex. in. d. §. si damnet. in fi. col. vbi dixi plenius de hoc vltimo. Ad idē facit qd̄ vult Bald. in. l. si ex cautione. in. ix. q. C. de non nu. pe. vbi si exceptio nō nume. pec. vel non numerate dotis, non pōt amplius opponi, puta propter lapsum tēporis, tamē offm̄ iudicis in locū illius exceptionis deficientis pōt implorari: & idem tenet Bal. in. l. in contractibus. in prin. in no. C. de nō nume. pec. & Bal. in. l. illicitas. in prin. per illū
10 tex. ff. de off. presi. ¶ † Predicta pōdera ad id de quo dubitauit Bal. in. l. in cause. j. in p̄n. ff. de mino. post gl. ibi: q̄ si ex forma statuti, ɔ̄ instrumentū publicū nulla pōt opponi exceptio, an possit peti restitutio in integrū a minore cōtra tale instrumētū, arguit ad partes, demū inclinat q̄ non: tū dicit q̄ nō est sine magna dubitatione. Puto indubitanter contrariū, per ea q̄ proxime dixi, cū in integrū restitutio veniat officio iudicis: vñ exclusa quacūq̄ exceptione ex forma statuti, non tamē intelligitur exclusum offm̄ iudicis vt predixi: & multominus in minore per id qd̄ vult gl. sing. in. l. postq̄ liti. in glo. fi. vbi dixi. C. de pact. qd̄ in generali exclusione, nunq̄ intelligitur excludi beneficiū restitutionis in integrū cōpetēs minori: facit qd̄ vult gl. solennis in. l. j. in gl. pe. C. si de momen. pos. fue. appel. q̄ in casibus in quib⁹ nō admittit appellatio, pōt tamen minor implorare restitutionem in integrū aduersus talē sniam: & gl. in. l. & si fine. §. fi. ff. de mino. ¶ Aduerte tū in p̄dictis, q2 differentia est an cōpetat exceptio an vero offm̄ iudicis: nā vbi exceptio proponitur, nō remouetur propter presumptam calūniā. c. lz causam. de proba. sed qñ offm̄ misericorditer imploraf, pōt ex presumpta calūnia per iudicem delegari. l. si quis libertatē. §. plane. ff. de peti. here. ita declarat
11 Bal. in. d. l. in contractib⁹. in prin. in. ij. no. ¶ † Tertio principa
a liter querit Bar. quotuplex est offm̄ [a] iudicis: & concludit q̄ est triplex: vt hic per eū post gl. in. l. iiij. C. depo. vbi etiā Bart. & p Cano. in. c. fi. de offi. iudi. Dic meli⁹ q̄ est duplex. tm̄. s. nobile et mercenariū ſm Alb. & Bal. in. l. incerti. in vlti. col. C. de interdi. & in fi. col. dicit q̄ offm̄ iudicis nobile est qñ iudex p̄ncipalr aditur, ob ipsum qd̄ petif. Mercenariū aūt qñ principaliter adit ob aliud, sed etiā p̄pter illud in cōsequētiā, ita dicit notari in. l. j. ff. de preto. stip. Nā illud qd̄ dicit Bar. de off. iud. aduersario, est superfluū, cū semp contineat sub vno ex predictis duobus: q2 si offm̄ iudicis cōpetit loco deficientis exceptionis, tūc est nobile, si aūt deseruit exceptioni cōpetenti, tunc est mercenariū ſʒ Jo. de imo. in. c. fi. xvij. col. & seq. de off. iudi. Adde etiā q̄ sic reperit actio nobilis & mercenaria ſm Bal. in rub. de off. iud. in. v. colū. nā actio hypothecaria est mercenaria, ideo cumulat cū p̄ncipali. §. sed neq̄. in aut. de fideiuss. Item dū Bar. hic dicit, q̄ offm̄ iudicis aliqñ mercenat circa actionē determinatā exequendā: aduerte qd̄ Bar. nō firmat, q̄ executio sentētie fiat officio iudicis vel mercenario an nobili, sʒ se remittit ad. l. iube ere. j. eo. vbi ipse in fi. col. j. firmat qd̄ fiat officio iudicis nobili. Et ideo imo. i. d. c. fi. in. xviij. col. & seq. de off. iudi. non bñ dixit Bar. esse sibi in hoc ɔ̄rium: et idē, q̄ executio sentētie fiat officio iudicis nobili tenet Bar. in. l. a diuo pio. §. j. ff. de re iud. Ang. in. l. qui restituere. ff. de rei ven. sequitur Jmol. in. l. si finita. §. si plures. in. xviij. col. ff. de dā. infec. & ibi etiā dicit, q̄ offm̄ iudicis mercenarium est proprie illud qd̄ deseruit actioni ad hoc vt causa terminet p sniam diffinitiuā: ideo lata snia expirat, ideo pro executione snie non pōt cōpetere offm̄ iudicis mercenariū, nec pro interpositione primi
12 decreti: vt hic p Alex. ¶ † Quarto & vltimo cū q̄rit Bart. vtrū iurisdictio cohereat territorio, añ oīa querendū est cuius sit effectus, aut cui⁹ vtilitatis. Et vltra effectū Bar. q̄ ɔcesso territorio intelligat cōcedi iurisdictio. adde quinq̄ als vtilitates. Prima est quā tradit Bar. in. l. inter eos. ff. de acqrē. re. do. an baro qui vendidit castrū intelligat vēdidisse iurisdictionē. dic distinguendo vt ibi per eū: & ibi videt aliqualiter ɔ̄dicere his que dicit hic: & plenius Bal. vbi multas similes q̄stiones format: in. c. j. de capita. qui. curiā vēdi. Lud. ro. in consi. cccccliiij. inci. an di
13 ctū castrū in scdo dubio. † Scda vtilitas est an p̄scripto castro[b]
b intelligat p̄scripta iurisdictio: de quo p Barto. in. l. fi aliena. §. j.
14 ff. de vsuca. † Tertia vtilitatem tradit Bal. in. l. data opa. in. xvi. col. C. qui accus. nō pos. vbi tenet, q̄ iurisdictio nō veniat appellatione bonorū vel rerū vel substātie, cū sit qualitas territorij: & fuit verbū Guil. hic p. l. qd aliud sunt iura. ff. de verb. sign. qd̄ tū vltimū reprobat Bar. hic. Et ad hoc vltimū facit qd̄ volunt gl. Guil. Bar. Albe. & plenius Bal. Ang. & Moder. in. l. j. ff. de sta. ho. vbi ponūt, an appellatione rerū vel bonorū veniunt iura & actiones vt ibi p eos. Quarta notabilis vtilitas tradit p Bar. in. l. fi. in. ij. col. p illū tex. C. vbi & apd quos. dū declarat, qñ dicat
15 cōcedi iurisdictio ordinaria & qñ delegata. † Quinta vtilitas ē, q2 p̄nceps q cōcessit mihi castrū cū territorio, & sic cū iurisdictione si postea addit territoriū castro, intelligit etiā addere iurisdictionē ſm Ang. in. §. j. circa prin. in aut. de equali. dotis. ¶ Collige ex tota doctrina Bar. vt eā clare habeas, quatuor cōclusiones. Prima est q̄ iurisdictio nō coheret territorio sʒ p̄sone magistratū aut populo, intra tū territorium: in hoc magis placet doctrna Bar. in. l. j. §. initio. in. ij. col. ff. de off. prefe. vrb. qd̄ iurisdictio formaliter & actiue dr̄ esse in magistratu iusdicēte, sed magistraliter & passiue dicit esse in personis subditis ratione antē situs, & sic sub predicamēto vbi dr̄ inesse territorio, q2 territorio terminatur. l. fi. j. eo. de quo etiā p Bal. in. c. j. §. ad hec. in. ij. colū. de pace iur. fir. Bar. in. l. fi. p illū tex. C. vbi & apud quos cū multis concor. vt hic per Alex. & adde eundē in cōsi. xxxv. in. iiij. vol. incip. viso processu cause vertentis inter cōmunitatē ciuitatis in. ij. col. Scda conclusio est qd̄ si princeps concedat alicui vniuersaliter territorium, videt iurisdictionem concedere de quo

a ¶ Officiū. Spec. ti. de ac. seu peti. in. §. fi. v. dicendum.

b ¶ Castro. Adde Dy. i. l. j. §. damus. de suspe. tu. bal. i. l. fi. in p̄nc. C. de boñ. q̄ li. Ang. i. l. ij. i fi. C. de bo. va. li. x.

etiā per Bar.in.l.si qñ.j.ad fi.C.de bo,va.li.x.late Spe.⁊ Jo.an.
in hoc titu.in ver.sed an meri.Ang.in.l.j.§.fi.ʒ.titu.ij.cum alijs
concor.nota.per.d.Alex.hic:⁊ in.l.iij.in prin.in penul.colū.ff.de
acqui.pos.⁊ qđ dicit Bal.in.c.in generali.si de feu.fue.cōtr.iter
do.⁊ agna. Tertia cōclusio est.qñ princeps concedit particula-
riter aliquas res,nō intelligit cōcedere iurisdictionem, que nō
accedit nisi vniuersalitati:facit bene qđ notabiliter decidit bal.
in.l.a procuratore.C.man.vbi querit si princeps ꝯcedit tibi vnā
possessionē in qua erat dom⁹,⁊ in qua solebat exigi vectigal.an
intelligat cōcessisse etiā ius exigēdi illud vectigal: ⁊ dicit ꝙ nō,
per doc.Jnn.⁊ do.in.c.ex literis.de iure pa. sed dico qđ decidit
ex doctrina Bart.hic:q꞉ cū hic nō cōcedat aliqua vniuersitas
territorij,sed aliqua res,nō venit ius exigēdi vectigal: vt in.c.j.
in pe.col.de capita.q curiā vendit.vbi querit si vendo possessio-
16 nē talis castri an intelligat vendidisse iurisdictionē castri.† Jtē
adde ꝙ si princeps cōcessit castrū cū territorio quo casu intelli-
gitur iurisdictionē cōcessisse,postea augmētet territoriū illi ca-
stro,intelligitur addere iurisdictionē:ita Ang.in.§.j.circa pn.⁊
a in aut.de equali.do.Et si episcop⁹ ꝯcedat alicui[a] castrū cū perti
nentijs,veniunt etiā iura spiritualia. Jnno.⁊ alij in.c.ex literis.
17 de iure pa.† In autē donato castro[b] intelligit donatū meruȝ ⁊
b mixtū imperiu ponit late Bal.in.c.j.in.iij.⁊.iiij.⁊ seq.col.de cap.
qui cur.ven.vbi vide Bal.de alijs similibus q̄stionib⁹.Pau.de
ca.in cōsi.cxxxij.Et si princeps cōcedit alicui caput castri an in
telligatur totū castrū ꝯcessisse ⁊ totam iurisdictionē:ponit Bal.
in.c.j.§.ad hec.in.iij.col.de pace iura.fir.Lau.in.d.ꝯsil. cccxliiij.
Et est bon⁹ tex.in.c.cū in diuersis.ff.de relig.vide ēt qđ singula-
riter decidit Bar.in.l.j.C.de execu.lib.x.vbi dicit ꝙ cōsuluit de
facto super capitulis factis cū archiep̄o Mediolanensi quibus
cauebat,ꝙ omnia castra occupata ꝑ vbaldinos regerentur sub
eorū regimine an propter regimē intelligat cōcessa iurisdictio
⁊ merū ⁊ mixtū imperiū:⁊ mirabiliter cōcludit ꝙ non:cogita ta
18 men q꞉ dura est decisio.† Quarta conclusio est: ꝙ ciuitates, ca-
stra,⁊ ville non habēt iurisdictionē,sed popul⁹ earū:⁊ ex hoc se-
quitur notabiliter,ꝙ sufficit prescribere sciente populo,⁊ nō re-
quiritur scientia superioris.l.sed ⁊ celsus.in prin.cū gl.ff.de con
trahen.emp.⁊ qđ nō.in.l.inter publica.ff.de verb.sig. Sequitur
Pe.de an.in cōmento capituli canonū statuta.in.xj. charta.de
consti.Cōtrariū ꝙ iurisdictio sit penes principē illorū locorū: ⁊
cōsequenter,ꝙ oporteat prescribere de sciētia illius principis:
tenet Jnn.in.c.cū accessissent.circa mediū.de ꝯsti.Bal.in. c.j.in
iij.col.si de inuest..inter do.⁊ vasal.lis ori.⁊ in.c.bone.ij.in.v. co.
de postu.pla.⁊ do.Alex.hic qui dicit ꝙ habuit de hoc ꝯsulere in
causa valde ardua:⁊ ita cōsuluit in cōsi.xxxv.in.iiij. vol.inci.viso
processu cause vertētis inter ꝯmunitatē in.ij.col.Tu salua Bar
tol.vt loquat in populo non recognoscente superiorē: q꞉ hȝ vim
supremi pn̄cipis ẜm Bar.in.l.relegati.ff.de pe.⁊ in.l. hostes. ff.
de capti.⁊ adde Bar.in cōsi.inci.querit vtrū iurisdictio:⁊ in ex-
19 trauaganti qui sunt rebelles in ver.lombardie. ¶ † Ultimo in-
quantū Bar.reprobat equiparationē Gui.de cu.inter seruitu-
tes ⁊ iurisdictionē:adde pleni⁹ Bal.in.c.vno delegatorū. in vlt.
col.de offi.deleg.per aliquas rationes:presertim q꞉ lȝ nō sit re-
perire seruitutē seruitutis.l.j.in fi.ff. de serui. leg. tamen est re-
perire iurisdictionem iurisdictionis:vt ibi per eum.

a ¶ Alicui. adde Ab'b. in dispu.in ci.augerio, in.xix.col.

b ¶ Donato castro.add Bal.in.l.si. ff.de cō.tit. p.in. Uet. de anch.in regn. acces soriū.de re. iur.lib.vj.

1 ☞ Reperiuntur principaliter due species citationis.
2 Cui conceditur aliquid,censentur cōcessa omnia illa sine quib⁹
expedire non potest.
3 Tacite videntur concedi ea,sine quibus expresse concessum nō
potest exerceri.
4 Qui potest se propria autoritate vindicare ex forma statuti non
potest alteri demandare:tamē potest sibi abbibere complices
ad vendicandum.
5 Licet iudex ꝓprietatis nō possit de possessiōe cognoscere ⁊ ecō
tra,est verum,nisi alias non posset de proprietate cognoscere.
6 Testis qui iurauit dicere veritatem super principali, intelligit
etiam iurasse super accessorijs ⁊ connexis,sine quibus testifica-
tio super principali esset inutilis.
7 Que incontinenti fiunt censentur inesse.
8 Si notario sit cōmissa nuda receptio testiū:poterit tñ iterroga
re super contingentib⁹ ⁊ cōnexis,⁊ si testis respondeat valebit.
9 Commissa examinatione testium,trāsit potestas recipiēdi pro-
testationes super reprobatione testium,licet super illis nō pos-
sit examinare.
10 Jlle cui est commissa cognitio cause:potest causam diffinire et
sententiare.
11 Lex nostra ampliatur,ꝙ intelligantur commissa ea cū quibus
facilius expediretur causa.
12 Quilibet delegatus etiā inferioris a principe, potest citare ver-
baliter per nuntium vel epistolam.
13 Quilibet delegat⁹ etiā inferioris a principe,post litē contestatā
potest citare reum ⁊ sic facere capi personam.
14 Tortura aliqñ adhibet pro pena delicti,vt in portante arma.
15 Suspect⁹ de fuga potest capi a quocūq; iudice etiā incōpetēti.
16 Cleric⁹ repertus in delicto,potest capi a iudice seculari, vt pre-
sentetur ecclesiastico.
17 Si forensis trāsit cū re mea mobili puta equo ꝑ locuȝ vbi aliter
non habet forum:non possum eum ibi conuenire.
18 Ubi periculū est in mora iudex etiā incōpetens pōt examinare
testes,⁊ valet dictum eorum non obstante incompetentia.
19 Creditor potest propria autoritate capere debitorem suspectū
de fuga.
20 Debitor in diē vel sub conditione,si est suspectus de fuga,inte-
rim potest contra eum fieri executio.
21 Debitor suspectus de fuga captus per incōpetentem iudicem
non potest opponere de incompetentia.
22 Delegatus principis potest ⁊ ante ⁊ post litem cōtestatā indi-
stincte citare faciendo capi personam inuitam.
33 Lex nostra ⁊ eius regula loquuntur in delegato.
24 Mutatione forme rei extinguitur vsusfructus.
25 Quando prohibetur aliquid intelligitur prohibitum omne id
per quod peruenitur ad illud.
26 Prohibitus facere molendinum sine licētia superioris sub cer-
ta pena non incidit in penā faciendo aqueductū ꝓ molendino.
27 Quando aliquid prohibetur in termino intelligitur prohibitū
in via.

Cui iurisdictio.

Subtilis ē ⁊ sepe da-
tur in pūctis.Et pre
1 mitto ad euidētiā † ꝙ reperiunt due spēs pn̄cipales
citationis,verbalis ⁊ realis. Prima pōt dupliciter
fieri per nuntiū seu seruitorē:⁊ istā pōt facere arbiter: vt hic per
Bar.similiter per epistolā seu preceptum:aliquādo ista citatio
verbalis fit,per edicta posita in albo vel in alio loco publico: ⁊
istā pōt facere ordinari⁹,sed non delegatus nisi a pn̄cipe.§.om-
nem.in aut.de litigiosis.vnde sumit aut.qui semel.C.quō et qñ
iudex.⁊ est gl.in.l.sancimus.i fi.C.de iniur.declarat Alb. hic, de
citatione etiā verbali q̄ fit per preconē seu tubicinem cōmunis,
habes in.d.aut.qui semel.Secūda est citatio realis de qua.j.se-
pe mentionē faciā.⁊ ista dicit quando iudex facit partē inuitam
per personā trahi ad iudiciū,que magis cōgrue appellat per-
sonalis:⁊ sic citare realiter nihil aliud est q̄ȝ facere capi ꝑsonaȝ.
Premitto secūdo ꝙ iurisdictio in specie,proprie dr̄ quando ali
quid expedit officio iudicis mercenario deseruienti actioni ad
vtilitatē priuatā intentate vel intentāde,vt diffinit Bar.in.l.im
periū.in pe.col.ʒ.eo.⁊ licet Bar.ibi dicat:ꝙ iurisdictiōis in spe-
cie sunt sex gradus:tamen vt ibi dicā, nō sunt nisi tres gradus.
Maxima ⁊ est,vbi tractatur de statu persone.i.de libertate vel
seruitute:media iurisdictio tenet vbi tractatur de causa pecu-
niaria a.ccc.aureis supra.minima a.ccc.aureis infra.Jsta p̄misi
propter ea que dicit Bar.ꝙ ordinari⁹ pōt cognoscere inciden-
ter de vna superiore iurisdictione etiā maiore ⁊ maxima de qua
non posset principaliter.Premitto etiā ꝙ ista lex legitur tripli
citer:vno modo per gl.ꝙ loquatur de iurisdictione delegata:⁊
tūc oportet intelligere tex.data.i.permissa sicut exponitur in.l.
j.§.fi.⁊ in.l.cognitio.§.cum propriam.ff.de offic.eius. Secundo
modo legitur per Bart.ꝙ ista lex loquitur de iurisdictione ordi
naria,propter dictionem datam impropriādo eam. Tertio mo
do legitur ẜm Bal.Fulgo.Pau.de cast.⁊ cōmuniter Moder.
hic:ꝙ ista lex intelligitur de vtroq;,tam de iurisdictiōe ordina-
2 ria q̄ȝ de delegata:⁊ istā vltimaȝ teneo. ¶ † Nota ex ista lege re-
gulam ad quam tota die allegatur, qđ cui concedit aliquid in-
telliguntur concessa omnia,sine quibus illud expediri nō potest
facit.l.fina.in fine.ʒ.titulo.ij.c.preterea.et.c.suspitionis.de offic.
delega.⁊ adde tex.in.l.iij.§.fina.in fi.de pe.legata.⁊ in.l.veteres.
ff.de iti.actuq; priu.a.⁊ ibi glos.⁊ Barto.notant, ꝙ tacite viden-
tur concedi ea,sine quibus expresse concessum nō potest exerce
3 ri. ¶ † Ad istā regulam adde primo,qđ pulchre cōsuluit Old.
lauden.in consilio.xj.incipien.thema tale est in quadā clausula
priuilegij ⁊c.ꝙ si concessum est priuilegiū cuidā hospitali pau-
perum,ꝙ de prouentib⁹ ⁊ redditibus qui expenduntur in vsus
pauperum:non soluatur decima,ꝙ de prouentib⁹ ⁊ redditibus
qui expenduntur in vsus illorum qui hospitali presunt, ⁊ paupe
ribus deseruiunt,nō debet solui decima:quia sine talibus serui
entibus,pauperes illi viuere nō possent: allegat multa iura de
quibus ibi per eum:bene facit tex.in.l.huius enim.in prin.versi.
sine quibus nauis salua peruenire nō poterat.ff.qui pot.in pig.
4 habe.⁊ tex.in.l.ij.C.de epis.⁊ clericis. ¶ † Secūdo adde qđ no-
tabiliter vult Bal.in.c.fina.in.ij.colū.de iur. calū.ꝙ si aliquis ex
forma statuti potest se propria autoritate vindicare:ꝙ licet hāc
facultatem non possit alteri cedere:vt est glo.reputata singu. in
l.cum fundus.ff.de vi ⁊ vi arma.tamen potest secū adhibere so-
cios ⁊ cōplices

cios ⁊ cōplices sine quibus non posset verisimiliter tute perage
re tale factū: qꝛ cui cōceditur aliquid videt concedi etiā cum fa
miliaribus ⁊ amicis sine quibus id esse non pōt: vt est tex. nota
5 bilis in.l.si stipulat⁹ fuero p te nō fieri.ff.de ver.ob. ¶ †Tertio
adde qđ vult gl.no.in.l.iij.in gl.fi.in vbo noceat. C. si a nō cpe.
iud.fue.ind.vbi dicit qđ licet alias iudex ꝓprietatis non possit
de possessione cognoscere: vel contra, est verū nisi alias non pos
set de ꝓprietate cognoscere, nisi de possessione cognosceret, tūc
6 pōt per hāc.l. ¶ †Quarto adde ꝙ ista regula fm Ang. Paul.
de ca. ⁊ Moder. hic facit ad illud qđ vult Inno.in.c.cū super.et
ibi Bal.de cōfes.⁊ Inn.in.c. inquisitionis.de accu.⁊ in.c. pasto.
de exces.qđ testis qui iurauit dicere veritatem sup principali, in
telligitur etiam iurasse super accessorijs ⁊ cōnexis, sine quibus
testificatio super principali esset inutilis, de quibus per gl.in.c.
cum causam q inter archiepiscopum.in glo.mag.⁊ ibi do. Ant.
in.xij.co.de testi.per Spe.in tit.de teste.§.iā de interrogatorijs
per totū, dicit tn̄ Ange.qđ cōtrarium tenuit idē Inno.in.c.per
tuas.de test.sed concorda fm Ang.⁊ do.Alex.hic, vt ꝓcedat in
cōnexis ⁊ dependentib⁹ sine quibus iuramentū nihil operaret
7 vt hic per eos. ¶ †Sed caue qđ cōtra istam saluationē facit qđ
notabiliter vult Bal.in.l.pereptorias.in vlt.vsi.C.sentē.rescin.
non pos.ꝙ si testis producit super articulo mutui, et dicat verū
esse ꝙ titi⁹ mutuauit sempronio centū: sed ꝙ fecit pactū de non
petendo, tenet Bal.qđ dictū de illo pacto vz ⁊ tenet, ⁊ tamē sine
illa adiectiōe dictū ꝓncipale de p se valuisset: sed intellige vt ibi
declarat Bal.qn̄ illud pactū fuit factū incōtinenti, quo casu cen
setur inesse.⁊ sic censet pars ipsius mutui.l.lecta.versi.dicebam.
ff.si cer.pet.sec⁹ si tale pactū fuisset ex interuallo.⁊ ita limitat sal
8 uationē Ang.⁊ do.Alex. ¶ †Quinto ista regula facit ad illud
qđ vult Inn.in.c.cū bertold⁹.in gl.in versi.alijs.ad.fi.de re iud.
ꝙ si notario est cōmissa nuda receptio testiū: vt qꝛ sint sibi data
capitula et interrogatoria limitata, tn̄ poterit interrogare sup
cōtingentibus ⁊ ꝯnexis: ⁊ si testis rn̄deat valebit, ad qđ vide qđ
9 dixi in.l.si duo patroni.§.idē iulia.ff.de iureiu. ¶ †Sexto p istā
regulam decidit Inn.in.c.lz causam.⁊ ibi Bal.in.iij.col.de pro
ba.si alicui cōmittit examinatio testiū, virtute huius cōmissio
nis, trāsit ptās recipiendi ꝓtestationes sup reprobatione testiū:
tn̄ sup illis non poterit testes examinare: qꝛ hoc vltimū, non est
necessariū ad expeditionē ꝓmi, ⁊ ita exēplificat istā legē.sequunt
10 Ang.⁊ Pau.hic. ¶ †Septimo facit regula fm Albe.ꝙ ille cui
ꝯmissa est cognitio cause, pōt cām diffinire ⁊ finiare. Adde gl.in
l.j.vbi Bar.C.si cōtra ius.Bart.⁊ alios in.l.a diuo pio.ff.de re iudi.
gl.in.l.qui procuratorē dat.vbi Bar.⁊ Ang.ff.de procu. Bal.in
tit.de pace cōstan.in verbo ad cognitionem.Spe.⁊ Jo.an.in ti.
11 de iud.deleg.§.sequit ver.⁊ no.ꝙ simpliciter. ¶ †Amplia nunc
regulā huius.l.vt ꝓcedat non solū quo ad accessoria principa
lis ꝯmissionis, sed etiā quo ad ea que veniūt accessorie ad succes
sorium cause commisse, ita probat tex.in.c.prudentiā.§.si vero.
de off.dele.⁊ ibi multū notat do. Abb.⁊ reputat tenendū men
ti inducendo vt ibi per eū. ¶ Istam regulā limita nūc quinq3
modis, primo qđ lz intelligant cōmissa ea sine quib⁹ commissio
expediri nō pōt: tn̄ intelliguntur cōmissa ea cū quibus facilius
expediretur.allegatur gl.pro singulari in.c.solet.in gl.iij.in ver.
superiorē.de sen.excō.in.vj.⁊ ibi expsse not.Gemi.in pe.col.post
Jo.an.tu allega tex.meliorē de iure in.l.j.§.si ad fi.ff.si vsufr.pe.
⁊ qđ late cōcludit Gemi.in.c.presentiū.§.testes.in.ij.col.de test.
in.vj.ꝯtra do.de rota decisi.cccxxix.ꝙ si papa cōmittat alicui ꝙ
recipiat testes ⁊ instrumēta, que partes infra mensem produce
re voluerint, nō intelligit cōmissum, ꝙ possit recipere confessio
nem partis: qꝛ licet per eā facilius possit causa expediri, tn̄ sine
tali receptione poterat cōmissio expediri.allegat multa ad hoc
sed precipue gl.in.d.c.solet.sed alibi do.Fran.de are.etatis no
stre proculdubio iure ꝯsultorum princeps, quāuis de predictis
non faciat mentionē in.c.de testi.in.iij.co.de test.tenet, ꝙ imo in
dispositione hominis vno cōcesso veniūt non solū ea sine quib⁹
actus expediri nō posset, sed etiam ea cū quibus facilius ⁊ ꝯmo
dius expedit.allegat duos bonos tex.in.l.pe.ff.de vsuf. ⁊ tex.in
l.j.§.si qui quē.in ver.fi.ff.de institoria.vltra eū bene facit tex.in.c.
fi.de dolo ⁊ ꝯtu.per quem notat ibi Bal. ꝙ qui hz mandatū ad
quecūꝗ necessaria, videtur etiam habere ad ea que vtilia sunt.
¶ Scđo notabiliter limita istā regulā vt non procedat in iuris
dictione prescripta, vbi nō transit modica coertio, nec potestas
coercēdi, quāuis sine istis iurisdictio explicari nō possit, tex. est
in.c.cū ꝯtingat.⁊ ibi Car.⁊ do.Ab.in.vj.co.de foro ꝯp.do.Car.
⁊ Jmo.in.c.pastoralis.in pn̄.de off.deleg.⁊ Alex.hic, nō obstat
hz eos.l.fi.in fi.s.de offi.eius vbi dicit ꝙ iurisdictio sine modica
coertione nulla est, qꝛ est nulla, nō pōt sic de facili expediri, tn̄ vz
et sic pōdera cōtra limitationē precedentē. Puto qꝛ ratio sit, qꝛ
quantum possessum tm̄ prescriptū ⁊ nō plus.l.j.§.si quis hoc in
terdicto.⁊ ibi pulchre Bar.vbi etiā Bar.cōstituit differentiam
inter iurisdictionē concessam, ⁊ prescriptā.ff.de iti.actuꝗ priua.
¶ In ꝯtrariū facit, ꝙ prescripta re puta domo, intelligunt etiā
ꝑscripta accessoria: puta seruitutes. tex.est in.l.si aliena.§.j.ff.de
vsucap.ad quē tex.vide Bar.in.l.de quib⁹.in.ij.col.ff.de leg.vbi
dicit, ꝙ sicut in prescriptione qui prescribit fundū, prescribit oīa
accessoria fundi, puta seruitutes: ita si ꝯsuetudine aliquid indu
catur circa aliqđ factū. Intelligunt ꝯsuetudine induci oīa emer
gētia ⁊ connexa circa illud factū: qđ multū ibi notaui: nisi dicas
qđ ibi ille seruitutes insunt rei. In ꝯtrarium etiā facit doctrina
Bal.in.l.imperiū.vj.col.in ver.circa vltimum punctū.s.eo.⁊ ibi
Pau.de cast.in.j.co.in fi.Cy.in.l.j.ad fi.C.de emāci.lib. ¶ Ter
tio limita fm Ang.⁊ Pau.de ca.hic, qn̄ ille cui cōmittit, est etiā
capax illius accessorij: alias secus, ⁊ ponit Ang.exēplum in epo
qui delegauit laico causam petitionis hereditatis: nam si cōtin
gat opponi, ꝙ ille non sit vere filius, et sic ꝙ matrimonium de iu
re non tenuit: nō potuit laicus de causa matrimonij cognoscere
quāuis als non possit vltra in causa principali procedere: eo ꝙ
laicus non est capax iurisdictionis spiritualis: nec principaliter
nec incidenter.c.tuam.de ordi.cog.c.lator.qui filij sint legi. tra
ditur p Bart.⁊ alios in.l.omni nouatione.C.de sacrosan.eccl. ⁊
reputat Ang.esse hic valde singulare. Sed ista limitatio nō est
vera in terminis Ang.quando episcopus delegauit laico: quia
cum laicus fungatur vice delegātis.l.j.§.fi.vbi dixi.s.tit.ij.dici
tur habere iurisdictionē ecclesiasticam: non autem laicalem: vt
expresse inquit do.Abb.in.c.significasti.in fi. de foro competēti
sicut et econtra: si laicus committeret causam episcopo: diceret
episcopus in illa causa habere iurisdictionem secularē ex ꝑsona
delegātis: non aūt ecclesiasticam: ⁊ ideo nō posset in illa cā exco
municari vt notat Bal.in aut.si qs litigantiū in vltimo notabi
li.C.de epis.aud. Ista ergo limitatio ꝓcederet: qn̄ talis delega
tio esset facta a laico: qꝛ tunc de cā spirituali quāuis impediente
principalē ꝯmissionē: nō posset cognoscere delegatus: sicut nec
delegans: sed in laico delegato epi est secus vt ꝓdixi. ¶ Quarto
limita dummodo illa non sint maioris iurisdictionis ꝙ̄ ea que
principaliter demādantur vt late per Bart.hic.in.j.⁊.ij.col.quē
sequunt alij. ¶ Quinto limita nisi sint de reseruatis pape: ideo
delegatus nō pōt soluere ab excōicatione: cuius absolutio reser
uat pape: ꝗ̄uis aliter in causa procedere nō possit: ita notabili
ter limitat do.Abb.in.c.prudentiā.§.sexta.per illum tex.de off.
dele.⁊ facit ratio: quia talia que reseruantur pape: nō transeunt
nisi ex speciali cōmissione.c.qđ translationē.de off.dele. ¶ Glo.
vnica diuidit in quatuor partes principales. In prima duplici
ter exēplificat tex. In scđa respōdet tacite questioni an delega
tus possit in possessionē mittere. In tertia colligit ex text. nota
bile allegando multas concor.postea opponit et nō soluit: ⁊ sic
ista pars potest subdiuidi in tres. In quarta ponit aliud nota
bile econtra. Secūda ibi: si vero queras.tertia ibi: et forma hic
generale.quarta ibi: ecōtra cū quid prohibetur. In prima par
te glo.⁊ primo exemplo: de modica coertione. In quibus consi
stat ista modica coertio dicit in.l.fi.§.fina.ff.de off.eius. ⁊ an con
sistat in modica coertione: que personam tangit. Bart. fuit sibi
contrarius: nam in ista.l.⁊ in.l.magistratus.s.eo.tenet ꝙ nō cō
trarium tenet in.l.imperium.s.eo.vbi dicā. ¶ Ex secundo exē
plo huius prime partis gl.collige quatuor principales conclu
12 siones.† Prima est: ꝙ quilibet delegatus etiā inferioris a prin
cipe potest citare verbaliter per nuntium vel per epistolā. Ista
cōclusio est indubitata: quia si arbiter qui nullam habet iurisdi
ctionem.l.ait pretor.in prin.ff.de re iud.potest facere istam cita
tionem verbalem.l.sed ⁊ si interpellatur.§.j.⁊.l.diez proferre.in
13 prin.ff.de arbi.quāto magis poterit delegatus.† Secunda con
clusio gl.est: ꝙ quilibet delegatus: etiā inferioris a principe post
litem contestatā pōt citare re: ⁊ sic facere capi personam. Istā
conclusionem reprobant Bart.⁊ communiter alij hic.⁊ in.l. ple
rique.s.de in ius vocā.⁊ ita reprobat Frā.accursij vt refert Cy.in
aut.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex. et contrarium vult
glo.in.l.cōsentaneum.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ in.§.si ve
ro etiam.in aut.de exhiben.reis. Inter cetera monentur Bar.
et alij per.§.si vero ignoti.in aut.de testi.vbi fm eos delegatus
nō potest facere torquere testes vacillantes: aut pecunia corru
ptos: sed debet ad superiorem remittere: ergo apparet qđ dele
gatus inferioris nō potest se impedire de persona. Et ad hunc
tex.respondet vt per Albe.⁊ alios hic.certe Bart.⁊ doctores nō
videntur recte considerasse illum textū: quia ibi non dicitur qđ
remitti debeat ad superiorem: sed ꝙ delegatus qui non habet
istos seruitores publicos: debet facere torq̄ri ⁊ verberari testes
vacillantes per apparitores presidis: certe isti apparitores nō
sunt iudices superiores: imo sunt nuntij ⁊ seruitores publici ad
similia deputati: ad inferendum torturam.l.omnes.in princip.⁊
§.si vero apparitor.C.de episcopis et clericis. quia ergo dele
gatus non habet familiam talem: petit familiam potestatis per

quam punit testes.⁊ sic ille tex.probat contra Bar.qḋ imo dele
gatus punit testes per familiā presidis:⁊ ideo respōdet Ful. qḋ
ibi speciale est in teste falsū deponente: quia potest a quocunq̨
puniri,coram quo falsum deponit per regulaz.l.nullū.§.de testi
bus.sed ista nō est tuta respōsio,cū dubium magnum sit an.d.l.
nullū.pcedat in delegato de quo dixi.in.l.i.§.fi.ff.de officio eius.
Tu ergo provera responsione ⁊ intellectu huius tex.adverte ꝙ
d.§.si vero ignoti.non loquitur de pena imponenda testi vacillāti
vel falsificanti:sed de tortura q̄ sibi adhibetur pro veritate ernen-
14 da,quā delegatꝰ facit per apparitores vt ibi.¶†Unde tortura
adhibetur aliquādo pro pena delicti,si sit statutū qḋ si quis portet
arma torqueatur.i.habeat duos ictꝰ funis:ista est pena, ⁊ est meri
imperii:⁊ nō posset expediri per delegatū: aliquā tortura imponitur
pro eruēda veritate testis.⁊ iste est ,ppie casus.d.§.si vero igno
ti,et torquere illo modo testē ad inquirēdā veritatē in casu.d.§.
si vero ignoti,est simplicis iurisdictionis prout tz ipsemet Bar.
in.l.imperiū.§.eo.in.v.colū.in quarto gradu meri imperii: vbi
ponderat Fulg.in.vii.co.in fi.⁊ sentit hoc Fulg.de quo dicā pul
chre in.d.l.imperiū.⁊ sic habes p dictū.§.si vero ignoti.declara-
tū qḋ.3.periclitatur sn̄ia Bar.⁊ doc.hic:q2 si delegatus pōt torque
re testē p eruenda veritate in executiōe iurisdictionis: q̄re etiā
nō debet posse procedere ad capturā,et sic ad citationem realē
cogita.Pro communi tamen sententia facit quia cum delegatꝰ
talis non posset ante litem contestatem:quia litis cōtestatio nō
facit eum haberi pro ordinario,cum semper possit reuocari.l.iu
dicium soluitur.ff.de iudi. nec contesta.efficitur dn̄s litis. sicut
procurator.¶Teneas tamen cōem conclusionem qḋ delegatꝰ
inferioris,nō possit facere citari re.⁊ sic nec capi psonam inuitā
prout etiam tenet gl.in.l.cōsentaneum.in verbo eo.C.quō et qn̄
iudex.⁊ gl.in.§.si vero etiam in aut.de exhibē.reis.Ex.in.d.aut.
15 qui semel.⁊ doctor.hic.†Istam conclusionem limita fm Lu.ro.
hic,nisi talis captura psone fieret de suspecto de fuga:potest em̄
fieri a quocunq̨ delegato,⁊ a quocunq̨ iudice al's incompeten-
ti:nam contra capturā persone factam propter suspicionē fuge
nō potest opponi de incompetentia iudicis.ita refert cōsuluisse
Pet.de anc.in cōsi.clxxxiiii.qḋ consilium etiā allegat do. Alex.
hic.⁊ dicit quod incipit. Premittendū est sed corrupte allegāt
debēt allegare Pet.de anc.in cōsi.cxcii.incip. In auxiliū veri-
tatis.⁊pro confirmatione eorum que scripta sunt mouetur: q2 si
debitor suspectus de fuga potest capi per ipsum creditorē:et sic
per priuatam personam.l.ait pretor.§.si debitorez.ff.de his que
in fraudem credi.multomagis per iudicem,quāuis al's incom-
petentem arg.l.fin.C.de malefi.per.l.generali.de decurio.lib.x.
fortificatur per id quod vult glo.sing.in.§.in multis.in verbo in
transitu institu.de liber.de qua glo.Bal.in multis locis facit fe-
stum in.l.consentaneum.C.quō ⁊ qn̄ iud.⁊ alibi sepe:nā vult illa
gloss.ꝙ quando aliquis actus potest fieri sine iudice.pone ꝙ in-
teruenia autoritas iudicis,et minus solenniter, nihil vitiat qḋ
comprobari potest multis similibus tendētibus ad illam regu-
lam,qḋ quando aliquid non requirebatur necessario,si interuenit
minus solenniter,non vitiat.de quibus dixi in.l.vinum. in glos.
magna.ff.si certum pet. ¶Secundo quia die feriato in honorē
dei iudex est incompetens quo ad exercitiū iurisdictionis. et ta
a men in illo tempore potest facere capi debitorem[a] suspectum de
fuga:vt glo.sing.in.l.fi.C.de feriis.igitur ⁊c.⁊ illam glo. sequuntur
omnes in.l.si feriatis.ff.de feriis.⁊ ibi dicit Alb.qḋ illa glo. ob-
seruatur de cōsuetudine,ergo arguendo de tempore ad personas
qḋ est bonum argumentum,sicut ⁊ econtra.l.qui plures.et.l. vel
singulis.ff.de vulga.⁊ pupilla.sicut in tēpore ita ⁊ in persona. Iu
dex al's incompetens poterit facere capi suspectum de fuga.
¶Tertio cum mora sit periculum allatura cessant regule iuris
pbibitiue.l.de pupillo.§.si quis riuos.vbi doc.ff.de ope.no.nū.
16 b ¶†Quarto adducūt simile de clerico repto[b] in delicto,qui po-
test capi per iudicem secularez,vt presentetur ecclesiastico:quia
periculū est,si dimittitur fm Bart.in.l.si quis in seruitute.ff. de
furtis.Inn.et alii in.c.vt fame.de senten.excom.⁊ plene doct. in
c.cū non ab homine.de iudi.Bal.in.l.si qua per calumniā. C.de
episco.⁊ cleri.Istam decisionem Pet.de anc.sequitur per dicta
fundamenta Lud.roma.hic⁊ in consi.cclii.incip.vnum est quod
subtiliter obiicitur.⁊ plenius in.l.de pupillo.§.meminisse.in ad-
ditio.nouis vbi quedam alia addit.ff.de operis noui nūtiatio.
Idem simpliciter sequitur do.Alexā.in.d.l.de pupillo.§.si quis
riuos quāuis hic dicat quod predictum fundamentum de tem-
pore feriato non sit bonū:quia multe cause possent expediri die
feriato in honorē dei.l.ii.ff.de feriis.et tamē nemo diceret quod
ille cause possent expediri per iudicem incōpetentem:tū postea
in effectu videtur transire cum hac limitatione et eam multum
notare.¶Posses planius respōdere ad fundamentum Pet.⁊
Lud.quod die feriato licet iudex non habeat iurisdictionem in
actu ⁊ exercitio,habet tamē in habitu,qui facilius deducitur ad

a ¶Debitorem. Adde bal.i.c. fi.in vlt.colū. de feriis. etiaz si sint ferie solēnissime puta natiuitatis vel pasche dn̄i.

b ¶Reperto Adde bal. in.c.i.in.§.si qs.de pace iu.fir.in vsi. feu.bal.in.l. si qua p calūniā.C.de epis.⁊ cle.et per Joā.de imo.i.c.i.de depos.

actum secus qn̄ est iudex penitus incōpetēs.Adde qḋ summus
iuriscōsultus do.Fran.de are.in cōsi.xcv.inci.Respondebo bre-
uiter dubiis elegāter motis ⁊c.refert istā decisionē Pet.de anc.
et dicit qḋ est falsissima,⁊ qḋ petrus nō fundauit tūc se supra fir-
mā petrā,sed qḋ aurū ⁊ pecunia corruperūt eū et fecerunt male
cōsulere,⁊ qḋ rationes eius sunt somnia,multa allegat.⁊ primo
per gl.in.l.ii.§.si dubitetur.ff.de iud.quā approbāt ibi doc.⁊ Bart.
in.l.heres absens.in prin.ff.de iud.q̄ glo.tenet,qḋ ille q non pōt
conueniri in certo loco ipso iure,nō pōt ibi cogi ad cauendū seu
satisdandū qn̄ rn̄debit in loco fori sui.⁊ illa gl.fm eū dz intelligi
in suspecto,q2 si nō esset suspectus,nullū esset priuilegiū: si ergo
suspectus de fuga per illam glo.nō pōt in loco nō suo ⁊ sic a iud.
incōpetenti cogi ad rn̄dendū in loco fori sui quātominus capi
poterit,cū illa captura solū fiat,vt captꝰ representetur iudici suo.
17 †Scdo mouet per doctrinā Jo.and.in addi.Spe.in ti.de emp.
et vē.in prin.in ver.xx.quem sequuntur do.Ant.⁊ Mod.in.c.fi.de
foro cpe.vbi notabiliter volunt,qḋ si forensis trāsigit de re mea
mobili puta equo per locum vbi aliter nō habet forū:non possuz
eum ibi cuenire nec facere ibi capi equum:⁊ tamē est suspectus
de recessu ⁊ sic de fuga:ẜ inter cetera.Tertio loco allegat opti-
mū tex.q valde stringit in.l.i.§.hoc aūt.ff.de seruis fugi. vbi ma
gistratus nō tenetur capere fugitiuū nec ferre auxiliū ad capien-
dum:nisi p literas iudicis ordinarii:qḋ esset absurdū si ratione
fuge quilibet iudex incōpetens posset capere:⁊ stringe tu fortiꝰ
illum tex.q2 si ibi nō pōt quādo fuga iā est in actu:⁊ sic est maius
periculum:quātominus hoc vbi solū est suspicio fuge. Quarto
dicit aliud qḋ etiā placet qḋ fundamentū Pe.de anc.nō est ve-
rum dicit:pōt fieri tpe feriato ergo pōt per iudicem incompten
tem hoc nō est verū,nā tutores ⁊ curatores possunt dari diebus
feriatis.l.ii.ff.de feriis.⁊ tū nō possunt dari per iudicē incōpetē-
tem.l.i.C.vbi per tutores.⁊ sic reincidit in solutionē do. Alexā.
Item sequeretur fm eum qḋ cum publici latrones possint etiam
suspēdi die feriato in honorē dei.l.prouinciarū.C.de feriis.eodē
modo:ẓ latrones publicos quilibet iudex incompetens posset
procedere:qḋ est falsum.§.si quis vero cprehensorum.in aut.de
exhibē.reis.l.i.cū ibi no.per Bar.vbi de crimine agi oportet cū
aliis allegatis per eum.Cōcludit vltimo in hoc passu ita distin-
guendū esse:aut iste suspectus de fuga nō possidet immobilia in
loco fori sui:ita qḋ ibi suspectꝰ est de fuga:⁊ tunc pōt per quem-
cunq̨ iudicē alias incompetentē capi.tamē vt captus remittatur
ad iudicem fori sui,ita qḋ iste iudex incompetēs vltra procede-
re nō poterit,per.d.l.i.cū ibi no.per Bar.C.vbi de cri.agi op.⁊
l.i.C.vbi sena.vel cla.Aut iste suspectus de fuga possidet immo
bilia in loco suo,⁊ tūc non pōt capi per iudicē incōpetentem:q2
inter partes intelligitur actū ꝙ cōueniatur in loco fori sui, ⁊ de
bet expectari donec ibi reperiatur:⁊ dicit ꝙ ista sententia est ita ve
ra sicut deus est:qd tenendū in hoc notabili ⁊ subtili passu:ego
teneo decisionē Pe.de anc.⁊ Lud.quā puto esse verissimā:⁊ eā
confirmo quatuor optimis fundamētis.Primo q2 clericū debi
torē suspectū de fuga pōt capere iudex secularis: ⁊ vz captura,
qn̄ al's periculū est in mora:imo ipsemet creditor secularis pōt
tunc ppria autoritate capere clericū suspectū de fuga. et tamen
ibi est omnimoda incōpetentia.Ita cōcludit do.Abb.in.c.cum
nō ab homine.in.iii.⁊.iiii.co.de iudi.vbi late loquitur in ista mate
ria ⁊ eius dicta al's retuli per vnā col.sed sufficiat pro nūc sua fi
nalis cōclusio.⁊ ante eū Bal.ibidē in.iii.co.licet ipē nō referat.⁊
18 idem Bal. in.c.dilecti.in.v.col.de appel.†Secundo moueo: q2
vbi periculum est in mora,iudex alias incōpetens potest exami
nare testes: ⁊ valet dictū testiū ⁊ probat,nō obstante incōpeten
tia fm Bar.in.l.ii.per illū tex.C.de naufra.lib.xi.Sequitur Lu
do.ro.in.l.si vero.§.de viro.in.iiii.fallen ff.sol.ma.dicēs se apud
valentiā ita consuluisse:facit quod vult idē Bar. in.l.admonen
di.de iurein.circa.x.col.in versi.sed quid si dictū testis deficit ex
parte examināntis:vbi ponit de teste examinato ab incompetē-
ti,quando nō potest imputari parti,quare non fecit examinari
a competēti,q2 periculum esset in mora.sequitur.d.Ant. de bu.
in.c.fi.in.vi.co.de iureiur.⁊ Ludo.ro.in.d.§.de viro.in.lv.fallen.
19 cum multis cocordan. quas ibi dedi.†Tertio moueo, nam si
creditor potest propria autoritate capere debitorem suspectum
de fuga:⁊ est tex.in dicto.§.si debitorem.certe si fecerit capi per
iudicem incompetentē nihil debet nocere incōpetentia iudicis
q2 regula est ꝙ quando aliquid de necessitate nō requiritur in
actu,si illud interueniat ⁊ male,non vitiat actū.l.i.in prin. cū si.
C.de rei vxo.act.⁊ ꝙ tunc nō obstet incōpetentia iudicis quādo
non requirit,est bona gl.in.§.multis.in ver.in trāsitu.in sti.de li
bertinis,quā ad hoc reputat sin.Bal.in.l.consentaneū.in.v.co.
C.quō ⁊ qn̄ iud.⁊ in.l.ii.in.iii.colū.C.de iure emphy.⁊ in.c.i.§.si
20 vero.de pace iura.fir.†Quarto facit q2 debitor in diem vel sub
conditione si est suspectus de fuga:interim potest contra eū fie
ri executio.l.quesitū.cū glo.in ver.interest.ff.de pigno.⁊ ibi cla
rius Bar.

tius Bar. et Ang. in summario, quia tex. non loquitur clare de debitore conditionali. et per illum tex. dicit bal. in l. j. in fi. C. de condi. ex lege. quod debitor fugitiuus etiam ante diem pot capi. et idem Bal. in l. iij. in fi. C. commodati. et in l. si debitori. ff. de iudi. vbi allegat aliam gl. concor. in l. pe. gl. fi. C. de pig. act. Item si lite pendente debitor efficiatur suspectus de fuga, pot non obstante pendentia litis etiam propria autoritate capi, ita notabiliter tz Ang. in repetitio. l. nemo carcerem. C. de exac. trib. li. x. post medium in ver. item quero quid si lite pendente. quem refert et sequitur do. Alex. in con. non reperitur incip. magnifice ptor. in. xij. co. Item alibi tenet Bald. in rub. de treug. et pace in. ij. co. quod debitorem meum fugitiuum possum capere, etiam tempore treuge, quia treuga non prodest fugitiuis per glos. in d. l. C. de ferijs. Et sufficiunt sola preparamenta ad fugam, dixit Bal. in l. si quis in tantam. in. vij. co. C. vnde vi. et in l. generali. C. de decurio. lib. x. Bal. et Sali. in d. l. pe. per gl. ibi. C. de pig. actio. quamuis contrarium et male teneat ang. in d. l. nemo carcerem que in proprijs terminis reprobat Alex. in con. lxiiij. in. iij. vol. inci. et sic celeberrime doctor. in

21 fi. co. ¶ † Concludendo ergo, quod debitor supectus de fuga si capiatur autoritate iudicis incompetentis, non pot opponere de incompetentia iudicis, intelligo tamen sane quando periculum erat in mora, quia non poterat tunc haberi copia iudicis competentis, et sic aliter potuisset fugere, per ronem dicti. §. si debitorem. Item intellige quod talis captura facta per iudicem incompetentem vz, cum hoc quod postea eum consignet iudici competenti, sicut quando creditor propria autoritate capit secundum Bar. in d. §. si debitorem. gl. in c. j. de pace iura. firmam. notat in l. generali. vbi Bal. C. de decurio. li. x. facit. §. audient in aut. de defen

a so. ciui. Sicut quando iudex laicus[a] capit clericum suspectum de fuga, quia debet eum consignare iudici ecclesiastico hz do. Abb. in d. c. cum non ab homine: sicut etiam quando iudex laicus capit clericum repertum in flagranti crimine, dz eum consignare iudici ecclesiastico secundum Bar. in l. si quis in seruitute. ff. de fur. Bal. in l. si qua per calumniam. C. de epis. et cle. Cano. in c. vt fame. de sen. exco. et in c. cum non ab homine. de iud. et ita etiam videtur transire Alex. hic. nota tamen diligenter, quod creditor faciens capi vel detineri verum debitorem autoritate iudicis incompetentis, scienter fecit perdit ius crediti sui. ita sing. tenet Bal. in c. causam matrimonij. in fi. de off. delega. referens istud voluisse Cy. in l. fi. §. si fenerator. ff. quod metus causa. accedat lex extat cum

22 gl. ff. quod metus causa. ¶ † Tertia principalis conclusio est, quod delegatus principis, et ante et post litem contestatam pot indistincte citare re, faciendo capi personam inuitam. sequuntur Bart. Ang. Pau. de ca. Ludo. ro. et do. Alex. hic. Cy. in aut. qui semel. in. v. q. C. quomodo et quando iudex. Spec. in ti. de iudice delegato. §. sequitur. ver. potest. et in tit. de primo et secundo decreto. §. pe. circa prin. et ista est communis conclusio et sententia. Sed contrarium est verius in puncto iuris, prout tenent Sali. et Fulg. hic: et Sali. in l. consentaneum et videtur etiam tenere Jo. de bel. in. §. si vero etiam quidam iurent in aut. de exhiben. reis quia nulli ibi in iure cautum est. et tex. per quem mouentur glo. et docto. in §. omnem. in aut. de litigiosis. vnde sumitur dicta aut. qui semel, nihil dicit de citatione reali: sed bene dicit, quod delegatus principis potest citare per edicta et in hoc bene est speciale in delegato principis secundum glo. et doc. in l. sancimus. C. de iudic. et per Alb. hic. Pro eadem parte fortiter stringit tex. in §. si vero etiam quidam. in aut. de exhiben. re. q loquitur etiam in delegato principis: et tamen dicit quod ante litem contesta. nihil pot facere, quamuis do. Alex. hic conetur ad illum text. tripliciter respondere. non obstant similia adducta per do. Alex. pro communi opinione, quia soluz loquuntur in executione que fieret

23 in rebus, sed nos loquimur de executione in personam. ¶ † Quarta principalis conclusio glo. est quod ista lex et eius regula loquuntur in delegato: sed Godoffre. et Bar. tenent, quod loquatur in ordinario per text. in ver. data, qui non facit, vt patet in l. cognitio. §. vt bonorum in ver. dederis. eo. tit. ij. et in l. prescriptione. C. si contra ius vel vtili. publi. et in l. a iudice. C. de iud. Tu tene quod ista. l. generaliter loquatur in vtroque, put tenent Alb. Bal. et reliqui Mod. Pondera tamen subtiliter inquantum Bart. facit differentiam inter ordinarium et delegatum: nam vult quod in ordinarium transeant etiam ea que sunt maioris iurisdictionis, et coertionem psone continent quando aliter iurisdictio expediri non pot per l. quoties C. de iudi. sed in delegato vult quod non transeant ea que sunt maioris iurisdictionis, sz equalis vel minoris: et sic vult quod d. l. quoties. non habeat locum in delegato, quod esset nimium restringere illum tex. et propterea reprobatur in hoc per Sali. et Ludo. ro. in l. imperium. j. eo. et Sali. in l. placet. in. v. co. C. de ped. iudicibus. et multum late per Alexan. hic. Et quod male dicat patet, quia regula d. l. quoties hz locum etiam in arbitro glo. etiam singu. in l. proponas. in fi. quam Ang. ibi reputat singularez. C. de reb. credi. si ergo habet locum in arbitro qui nullaz habet iurisdictionem vt pdixi: ergo multo magis habebit locum in delegato. Item aduerte quod contra Bar. facit. d. §. si vero ignoti. quem pro se alle. qui vere loquitur etiaz in delegato vt dixi in secunda conclusione gl. vnde tene quantum ad materiam huius l. non esse differentiam inter ordinarium et delegatum, nisi quantum ad citationem realem, quam potest facere ordinarius, sz non delegatus, vt in superioribus dixi. ¶ In secunda parte gl. ibi si vero queras. de quo plene dicam in l. iubere. j. eo. Pondera tamen dominum Barto. hic reprobat gl. de 3rietate. quia eo. dixit, quod delegatus post litem contestatam pot citare, ante non. et tamen quo ad mittendum in possessionem non facit istam differentiam gl. vnde secundum Bart. si delegatus etiam post litem contestatam non pot mittere in possessio. quod est minus certe nec citare quod est plus, et ita doc. coiter ptranseunt. Sed aduerte quod Bar. met. j. in. ij. co. in alio proposito respondet ad obiectum, quod ideo pot fieri captura persone, quia est eiusdem iurisdictionis in specie: lz maioris: sed mittere in possessionem non est eiusdez

24 speciei sed alterius. s. mixti imperij vt dicam in d. l. iubere. ¶ † In tertia parte glo. dominus opponit de §. edificium. et non soluit, rnde vt ibi per gl. quod ideo vsufructuarius non pot perficere edificium dato quod alias sic vti non posset, quia mutaretur forma rei et sic vsufructus extingueretur. Et distingue vt per Bar. et vide latius per Cy. Albe. et Bal. hic. et ad hoc notabile gl. comprobandum vide tria similia bal. in l. fi. in. ij. co. C. de fideico. ¶ In vltima parte gl. dic quod istud notabile glo. pot intelligi dupliciter secundum duas. ll. quas alleg. que in varijs terminis loquuntur vt hic per Bart. primo pot intelligi notabile gl. vt eius verba sonant, quod quando aliquid prohibetur intelligitur prohibitum omne quod ex eo sequitur: et ad hoc tendit. l. non du

25 bium. C. de legi. vbi dixi. et examinatur per Cy. et Bal. hic. † Secundo modo pot intelligi secundum l. oratio. ff. de spon. et tunc habes notare, quod quando prohibetur aliquid intelligitur prohiberi omne id, per quod peruenitur ad illud. l. ono allegata in glo. facit. c. constitutus. et c. ex tenore. de conces. prebe. facit quod no. Bal. in l. fi. in pn. per illum tex. C. ad l. fal. quod qui non pot alienare non pot etiam pmittere de alienando. Istam regulam limitat Bar. quando illud antecedens directe ordinatur ad hoc aliter secus, per. l. non omne. ff. de sta. lib. Tu limita secundo notabilius quod lz vbi prohibetur matrimo. intelligantur etiam prohibita sponsalia. d. l. oratio. tamen pena imposita contrahenti matrimonium non censetur imposita contrahenti sponsalia. glo. est notabilis in cle. j. in verbo 3here. de consan. et affi. et sic dicta regula non hz locuz quo ad penalitatem incurrendam. Confirmo ex tribus. primo per illud quod notabiliter vult bal. in l. j. in vlt. co. C. si rector puincie. et ibidem Sali. post Cy. et antiquos. vbi dicunt quod ista regula venit per interptationem extensiuam, vt pbat tex. in d. l. oratio. in verbo suppleatur: ergo non habebit locum in statutis penalibus, que non recipiunt interptationem extensiuam. et per hoc infert ibi Bal. quod si per statutum ciuitatis prohibitum est reformari aliqd in fauorem bannitorum sub certa pena, quod si aliqs fecit solum propositum non incidit in illam penam. Secundo facit quod vult Bald. in l. pen. §. docere. in vlti. q. ne qs eum, vbi decidit, stante statuto ciuitatis florentie quod nullus guelfus possit contrahere matrimonium cum aliqua de comitibus de baptistis sub certa pena. Pone quod aliquis contraxit sponsalia, an incidat in dictam penaz. videtur quod sic per d. l. oratio. Contrarium determinat per illum text. quia in istis delictis ad hoc vt qs incidat in penam, non sufficit, quod delictum sit incohoatum sz

26 sit incohoatum illud, per quod peruenitur ad prohibitum penale. † Tertio facit quod consuluit d. Alex. Imo. in con. cxiiij. incip. consideratis verbis instrumenti. in pen. et vlt. co. vbi consuluit, quod prohibitus facere molendinum in certo loco sub tanta pena, absque speciali licentia superioris, non incidit in dictam penaz, per hoc quod fecerit aqueductum pro molendino. Per ista reprobo duas decisiones Bal. Unam quam ponit Bal. in l. j. C. que res expor. non pos. per illum tex. in versi. nec gustus causa, vbi tenet, quod prohibitus portare vinuz extra districtum sub certa pena, incidit in talem penam, si soluz portat phialam vini gustus causa, tanque preambulum venditionis future: nam in penalibus istud non procedit vt dixi. bene credo quod sit prohibitum portare extra districtum illam amphoram vini quando portatur pro degustatione vt vinum vendatur tamen pena statuti non habe

27 bit locum isto casu per doctrinam illius gl. not. † Secundo reprobo illud quod vult Bal. in c. nam concupiscentiam. in. ij. col. de consti. vbi notat ex illo tex. quod quando aliquid prohibetur in termino, intelligitur etiam prohibitum in via, et ideo secundum eum prohibitus ex forma statuti deferre frumentum extra territorium sub certa pena, repertus in via pot puniri, quod non videtur ex predictis verum. Et ad hoc notabile vltra pdicta vide Cy. et Bal. hic. et Ray. Bal. et Sali. post gl. ibi in l. vnica. C. si rector prouincie. Jo. an. in regula cum qd phibetur in mercurialibus.

1 ¶ Gladius aliquando ponitur pro gladio ciuili punitiuo delictorum.
2 Imperium mixtum nihil aliud est quam expedire officio iudicis nobili pertinentia ad priuatam vtilitatem.
3 Mixtum seu compositum ex duobus, attribuitur ei quod est dignius.
4 Judicem dare et sic delegare est iurisdictionis.
5 Mixtum dicitur illud, quod participat de duobus vel pluribus.
6 Sententia ad hoc vt dicatur mere diffinitiua, non sufficit quod finiat causam principalem, sed etiam requiritur quod in causa sit

a ¶ Laicus. Adde bal. in c. j. in §. si quis de pa. iur. fir. i vsi. feu. Bal. l. l. si qua per calumniam. C. de epis. et cleri.

processum ordinarie.
7 Iurisdictio in genere sumpta, continet quatuor species.
8 Merum imperium consistit in tribus.
9 Causa, vt sit mixti imperij, nõ est necesse q in ea requiratur can se cognitio.
10 Papa vel imperator, si cõcederet alicui loco: vel alicui nobili in illo territorio iurisdictionẽ simpliciter, intelligeretur cõcessisse merum et mixtum imperium: et simplicem iurisdictionem.
11 Infeudatus de castro vel ciuitate cũ iurisdictione, non poterit condere statuta.
12 Omnimoda dictio quid importet.
13 Omne signum vniuersale non predicat de pluribus differẽtibus specie: sed de pluribus differentibus numero.
14 Beneficia principum, sunt largissime interpretanda.
15 Imperium quare dicatur merum.
16 Merum imperiũ est iurisdictio seuerioris vltionis publicã vtilitatem respiciens.
17 Via accusationis qñ in criminalibus pcedit, adhuc dicit pcedi officio iudicis nobili.
18 Merum imperium quibus competat.
19 Potestates ciuitatũ nostri tpis, nunquid de iure communi habeant merum et mixtum imperium.
20 Imperium merum, nunquid possit prescriptione acquiri.
21 Scientia et patientia, cuius requiratur in prescribẽdo mero vel mixto imperio.
22 Imperium merum vel mixtum quanto tpe prescribatur.
23 Prescriptio mixti vel meri impij, an sit fauorabilis vel odiosa.
24 Imperij meri quot sunt gradus.
25 Imperium mixtum, et confusum, tripliciter differunt.
26 Septem diffinitiones mixti imperij sunt.
27 Imperij mixti quot sunt gradus.
28 Potestas legitimandi aut creandi tabelliones expresse ɔcessa per imperatorẽ comiti palatino: nõ potest per eum alteri delegari, etiam de iure canonico.
29 Cause appellationum sunt mixti imperij medij.
30 Sententia lata quando dicit nulla, an sit mixti imperij an simplicis iurisdictionis.
31 Iurisdictio in specie quid sit.
32 Cause minime intelliguntur a centum aureis infra.
33 Iurisdictio que est voluntaria respectu partiũ: respectu iudicis semper est necessaria.
34 Snia lata in causa summaria, non est mere diffinitiua.

Imperium. Ista. l. est clauis et fundamẽtum totius tit. Ad euidẽtiã premitte p intellectu litere, q legitur altero de duobus modis. Primo mõ qd iuriscõsultus in hac. l. nõ pcedat diffiniendo, sed ponẽdo exẽpla, qr si essent diffinitiones nõ essent bone: qr non conuerterent cum oibus diffinitis, iuxta l. j. §. labeo. ff. de dolo. ita tenet gl. j. et gl. fi. in prin. et Bar. et magis cõmuniter antiqui. et Moder. Spec. et Jo. an. in hoc ti. in. §. notandum circa prin. et iste est cõmunis intellectus et verus. Scdo modo et subtilius legit ista. l. per Ange. et de eo multũ gloriatur et psequit per. iij. primas col. q imo hic ponant diffinitiones, et pptерea dicit Ang. se valde admirari, q doctores tãtũ laborauerunt in ponẽdo diffinitiones cum tex. hic ponat. Ad hoc põderat in primis textũ qui dicit. Verũ est. et. j. mixtũ est. et postea. Iurisdictio est. Nã p illud verbũ, est, iuriscõsultus denotat essentiam et quidditatem, que datur per diffinitiones. † Scdo dicit 1 aduertendũ, qd terminus gladius positus in text. nõ ponitur p gladio materiali ad incidendũ, sed p gladio ciuili punitiuo delictorũ. l. illicitas. §. que vniuersitas. ff. de offi. presi. l. solẽt. in prin. ff. de off. procon. et legati. et. l. nemo potest. ff. de reg. iur. que leges allegant per Ang. melius facit tex. in. c. dilecto. de sentẽ. excõ. in vi. et. xxiij. q. viij. in prin. vbi dicunt text. qd arma clericorũ[a] sunt lachryme et orationes, ergo non capitur pro armis materialibus: sic etiam in euãgelista. Ecce gladij duo[b], vbi significat potestas pape et impatoris. c. nouit. de iud. c. p venerabilẽ. q filij sint legi. et capiendo isto modo, p gladio ciuili delictorũ punitiuo, diffini 2 tio erit bona, et ɔuertetur cum oibus diffinitis. † Similiter fz Ange. in scda parte diffinit mixtũ imperiũ, vt sit illud cui principaliter inest iurisdictio, tũc em dicitur iurisdictio pncipaliter inesse, qñ illud qd versat in causa, principaliter cõtinet vtilitatẽ priuatã: nã mixtum imperium nihil aliud est q expedire officio nobili ptinẽtia ad priuatã vtilitatẽ, vt est decernere bono. pos. nã in hoc ɔueniũt mixtũ iperiũ: et iurisdictio in specie: qr vtrũq principaliter tẽdit ad priuatã vtilitatẽ, et in hoc differũt a mero imperio qd principaliter tẽdit ad publicã vtilitatẽ, vt est punire delicta. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. similiter dicit Ange. q in vltima pte, diffinit Iurisdictio in specie: fz ponit quãdã diffinitionẽ: cuius verba non sunt in tex. nã dicit q est potestas. &c. et istã

a Clericorum. Adde gl. in verbo eccle 1 siastico. i. c. dilecto. de sent. exc. lib. vj. gl. fi. in. c. cõtinentia. de cle. perc. a

b Ecce gla b dij duo. Add de gl. i vbo celestis. i. c. 2 j. xx. di. gl. in vb. ipemet. i. c. nouit. de indi. glo. in verbo apo regem. in. c. cãm que. q filij sint legi. et origina liter Luce xxij.

nimiũ a remotis trahit, et multũ gloriat Ang. de isto intellectu: sed ante eũ quo ad primã partẽ fuit intellectus Jac. de ra. prout hic referũt Cy. Alb. in. j. col. et Fulg. et istũ intellectũ sequit Alb. Idem videt tenere Pau. de ca. hic in fine, dũ tz q illa dictio gladij nõ ponat p gladio materiali: fz ciuili: declarãdo p oia: vt per Ang. lz eũ nõ referat: et an oẽs: istud vult Se. in. l. j. ver. bonorũ. ff. eo. Istũ intellectũ reprobat Fulgo. bono fundamẽto, qd sibi ascribit do. Alex. qr ɔdere legẽ est meri impij. vt. j. dicet, et tñ non ɔsistit in gladio punitiuo: patet qr nõ ois lex tẽdit ad puniendũ. l. legis virtus. ff. de legib. et ante eos fuit fundamentũ Bart. in. iij. co. dũ reprobat diffinitionẽ Ja. de are. volẽtis: qd merũ imperiũ sit iurisdictio seuerioris: cũ cõdere legẽ sit meri imperij: et tñ nõ est seuerioris vltiõis: tu aũt sustinẽdo intellectũ Ang. qui videt pegrinus eo modo quo possibile est: cõsidera: q iuriscõsultus in hoc titulo tractat de mero impio: put exercet p ius dicẽtes: vel per ius magistratus: et tũc cõsistit in animaduersione: qr si ɔsiderat oẽs gradus meri imperij: infra enumeratos p bar. oẽs ɔsistũt in punitiõe delictorum: et sic in animaduersiõe: excepto primo gradu maximo qd est legẽ ɔdere. Istud em ɔpetit supremis principibus de qbus nõ tractat hic: qr illi supmi principes nõ sunt in numero magistratuũ: sed supra oẽs magistratus put dixi in. l. j. in prin. ff. ti. ij. et hoc modo nihil obstabit intellectui Ang. cõsidera etiã qr gl. nostre vbiq tenẽt q merum imperiũ cõsistat in animaduersiõe: ita tz gl. in. l. j. in verb. bonorum. ff. eo. hoc expresse tz gl. magna hic circa mediũ, dũ dicit qd sub mero impio continent solũ cause capitales q tribuũt et cõsistunt. Ita etiã tenẽt Jac. de are. Oldr. lan. d. Ant. et Pe. de anc. in diffinitiõe meri imperij: quaz infra referã. et sic video gl. et doc. in hoc inclinare: q merum imperiũ consistat solũ in animaduersione: et tũc bona videtur ɔsideratio Ang. ¶ Tu aũt vltra alios reproba intellectũ Ange. ex qtuor. Primo qr diffinitio dz ɔstare ex genere et differẽtijs als nõ est bona ex declarat. bar. in. l. j. ff. de test. et alibi: sed ista diffinitio nõ habet genus: ergo nõ est bona: nã iste potius effectus est meri imperij: et pptеrea Bar. et alij diffiniẽdo merũ imperium dicũt: qd est iurisdictio: ibi iurisdictio ponit vt genus: et similiter dicunt in diffinitione mixti imperij: et iurisdictiõis simplicis. Nisi calũniãdo dixeris: qd potestas ponatur hic vt genus: sed intuẽti literam apparet non esse verũ. Scdo moueor per id qd dixi: q condere legẽ est meri imperij: et tñ nõ cadit sub ista diffinitione: ergo nõ est bona: cũ nõ ɔuertat cũ oibus diffinitis. l. j. §. dolũ. ff. de dolo. nec obstat qd dixi: qd ɔdere legẽ est maximi gradus meri imperij: qr solũ cõpetit supremis principibus vt per Bar. qr dico qd etiam condere legẽ competit magistratibus: nam competit senatoribus. l. nõ ambigit. ff. de leg. Item prefectis pretorio. l. formam. C. de offi. prefe. pto. Imo quilibet magistratus põt ɔdere legẽ: in spectantibus ad iurisdictionẽ suã fm Bart. in. l. oẽs populi. in. iiij. q. j. q. pñ. ff. de iusti. et iur. et in. l. j. in pñ. ff. qd quisq iu. Tertio facit quia leuis multa pecuniaria est de mero imperio fm bar. hic in. vj. gradu meri imperij: et sequunt pau. de ca. et alij Moder. et tñ nõ ɔuenit diffinitio tex. nisi intelligas animaduersionẽ multũ late: p qcunq pena etiã pecuniaria applicãda fisco. Quarto moueor: qr in hac. l. nullo modo potest dici diffinita iurisdictio in specie: nisi suppleas verba ad tex. vt facit Ang. et tñ ibi dicit, est, ergo per illud verbum: nõ intendit diffinire: teneas igit cõez intellectũ q in hac. l. ponant exẽpla et nõ diffinitiones. ¶ Scdo aduertẽdũ: tex. dicit cui etiã iurisdictio inest: legit altero de duobus modis. Vno modo fz Cy. Bar. Sali. et do. Alex. hic q illud iurisdictio, capiat p iurisdictione in genere: put genus inest cuilibet speciei. l. si qd eaz. §. interẽptũ. ff. de lega. iij. l. iurisgẽtiũ. §. sed si fraudãdi. ff. de pac. et hoc modo iurisdictio tãq genus inest in mixto imperio. et etiã in mero: sed aliter et aliter: naz in mixto inest iurisdictio q pncipaliter exercet ad puatã vtilitatem in mero aũt ad publicã. vt. j. dicet. ¶ Scdo modo legit fm Ang. et Fũl. hic: q ibi iurisdictio inest: capiat pro iurisdictiõe in specie: nã propriũ iurisdictionis in specie: est versari circa id qd principaliter cõcernit priuatã vtilitatẽ: et hoc proprie conuenit mixto imperio: qd semp exercetur ad priuatam vtilitatem. Sed istud vltimũ reprehendit do. Alex. qr si caperetur iurisdictio in specie: vna species non dicit alij inesse. Sed tu põdera qd Bar. met inferius diffiniẽdo mixtũ imperium idẽ tenet: nã ibi in. vj. col. et seq. et diffiniẽdo qd sit mixtũ imperiũ dicit: qd dũ dz qd est iurisdictio: intelligit. i. qualitas iurisdictiõis: qr qnẽadmodũ iurisdictio in specie: versat circa causas pecuniarias (vel melius dicit bar. principalr respicit priuatã vtilitatẽ) ita mixtũ imperiũ. ¶ His sic sibi ɔiarẽt: tñ prior sensus placet magis q capiat in gñe. ¶ His sic premissis diuidit ista. l. in quatuor fm Bar. vt hic per eũ: sed tu acutius diuide fz Ang. in. vj. vt hic per eũ. h. d. Merum imperiũ cõsistit in aiaduersione: et gladij ptãte: Mixtũ in decreti interpositiõe. Iurisdictio in cognitione et delegatione ciuiliũ causarum b. d. fm Bal. ¶ † No. ex isto tex. in ver. mixtum est: fm do. Alex. 3
qd mixtum

ꝙ mixtū seu cōpositū ex duobus, attribuit ei qd̄ est dignius, p3
hic, vbi appellat mixtū imperiū, nō aūt mixta iurisdictio. facit. l.
cū in diuersis. ff. de relig. ⁊ sum. fu. c. ꝙ in dubijs. de cōse. eccl. vel
a alta. vbi gl. no. ꝙ dignius[a] trahit ad se minus dignū, similis glo.
est in. c. ieiunio. lxxvij. di. tex. in. c. j. de cōse. eccl. vel alta. in. vj. not.
Bal. in. l. ij. in prin. in. j. no. per illum tex. C. cōia de le. vbi no. ꝙ in
vnitis ad inuicē, dignius trahit a se min⁹ dignū, facit glo. in cle.
fi. de cele. mis. l. querit. ff. de sta. ho. Adde qd̄ vult gl. in. l. j. in prin.
ff. de ver. ob. ꝙ genus a digniori sui pte sumit nomē, alibi tñ glo.
in. c. sup qōnnz. §. si vero. de off. dele. nota ꝙ minus dignū trahit
ad se magis dignū. Ego istud notabile ↄfirmo ex infrascriptis.
Primo ꝙ licet i ecclesia dei, sint multi ordines ⁊ dignitates. ca.
b cleros. xxj. di. tñ papa appellat se epm̄[b] eo q2 in ecclesia dei null⁹
est maior ordo epali. ita dicit glo. in proemio. vj. in ver. eps, facit
gl. in. c. ij. in glo. ij. de preben. in. vj. que dicit, ꝙ epatus non est di
c gnitas[c] sed dignitatum culmen. idē no. d. Car. in cle. j. in. v. not. p
illū tex. de renū. tenet. d. Abb. in. c. solite in. iij. col. de maio. ⁊ obe.
d facit gl. in. c. q̄q̄. ij. q. vij. que dicit, ꝙ eps est maior[d] p̄sbytero car
dinali, de quo tñ vltimo vide text. in. c. si abbatē de elec. in. vj. q2
aliter nō examino Geminianū in. d. c. q̄q̄. ⁊. in. c. j. in. ij. co. de off.
le. in. vj. Bar. in. l. j. §. si quis in appellatiōe. in. j. col. ff. de appella.
¶ Scd̄o principaliter ad idem facit, q2 vbi in eadē persona con
currit duplex dignitas, puta q2 aliqs sit dux ⁊ comes, vel dux et
marchio attendit maior dignitas ⁊ ab ea denominat s3 Inn. in
d. c. solite de maio. ⁊ obe. facit qd̄ habet in. c. inter dilectos de fi-
de instr. de eo q erat eps ⁊ comes. ¶ Tertio facit, q2 si aliquis p
cedit vt ordinarius, ⁊ vt delegat⁹ principis: vt in casu. c. signifi-
cauit de corpo. vitia. appellabitur tanq̄ a delegato principis. q2
dignior est talis iurisdictio nō tanq̄ ab ordinario s3 Specula.
in ti. de appel. §. nūc tractemus. ver. quid si appellet. ¶ Quarto
facit, si iudex ecclesiastic⁹ ⁊ secularis simul iudicarūt in certa cā,
appellari debeat ad superiorē iudicis ecclesiastici tāq̄ digniorē
s3 Bar. in. l. j. §. si quis in appellatione in vlti. col. ff. de app. Bal.
⁊ Sali. in. l. p̄cipimus per illū tex. C. de appel. Bal. in rub. extra
de appel. in. ij. col. Alex. in cōsi. clxxxiij. in. ij. vo. incip. viso pcessu
cause vertētis inter Andream. ¶ Quinto facit, ꝙ si sit vnū col-
legium clericorum et laicorum, data paritate personarū, censet
totū ecclesiasticū, q2 pars clericoꝝ tāq̄ dignior trahit ad se ptē
laicorū s̄m Bar. in. l. fi. in. lij. col. ff. de colle. illicitis. ⁊ in. l. cū sena
tus. ff. de reb. dub. Imo. in. c. ex literis de ↄsti. do. Abb. in. c. j. de
loca. ¶ Sexto facit, q2 si cleric⁹ ⁊ laicus sint debitores vnius, to
ta cā tractabitur in foro ecclesiastico, ⁊ sic occasione clerici, laic⁹
coram epo cōuenitur s̄m Bar. in. d. l. precipimus. §. eodē obser-
uādo. per illū tex. do. Mathesil. in nota. cxliiij. q̄uis ↄtrariū videa-
tur tenere Bar. in. l. solēt in. iij. col. ff. de ali. ⁊ cib. leg. Bal. in. l. fi.
in. xv. co. C. de edic. diui adri. tol. facit qd̄ vult do. Abb. in. c. fi. ad
finem. de iurepatro. ⁊ in. c. j. de prescrip. ¶ Septimo facit, q2 si fa
e ctum est compromissum[e] in duos arbitratores, quorū vnus est
clericus, alter laic⁹, reductio d3 fieri ad superiorē clerici, ⁊ sic ad
episcopū, s̄m Bal. ⁊ Sali. in. d. l. p̄cipimus. ⁊ late Pe. de ancha.
in sua disputatione que incip. cum. c. laicus. in secundo dubio. d.
Mathesi. in. d. nota. cxliiij. Lud. ro. in consil. cclxv. incip. In ca-
su proposito aduertendū. ¶ Octauo facit, ꝙ si clericus ⁊ laicus
constituti sunt executores testamenti, iudex eorū erit ecclesiasti-
cus. cum sit dignior, ⁊ non secularis. s3 do. Cardi. in. c. cum Jo.
de testa. quem simpliciter sequitur do. An. barba. in rub. de offi.
dele. in. ij. col. Alibi tamen habes ꝙ qñ aliquid est mixtū seu cō-
positum ex pluribus, attenditur illud in quo magis versat⁹ est.
tex. est no. in. l. legatis. §. si vnus. ff. de lega. iij. per quē tex. vide ꝙ
decidit Bar. in. l. q̄rit. in fi. ff. de statu. ho per Bald. in. l. ij. in vlt.
co. C. de consti. pecu. ¶ Secundo no. tex. ibi qd̄ in danda ho. po.
hic esse tex. de eo de quo disputat gl. nō recordata de hac. l. in. l. j.
4 in ver. bonoꝝ. vbi dixi. s. e. ¶ † Tertio no. ex hoc tex. in fi. ꝙ da-
re iudicē, ⁊ sic delegare est iurisdictio. Adde ꝙ eodē modo ecō
tra. Reuocatio delegati est iurisdictio: vt est gl. in. c. si delegat⁹
in v̄bo reuocādas. ff. de off. delega. in. vj. ¶ Gl. magna in ver. mi
xtū diuiditur magistraliter in. vj. partes. ¶ In prima assignat
duas rationes quare dicatur mixtū, tene secundam quia prima
nihil valet. In secūda ponit glo. an appellatione iurisdictionis
contineatur merū imperium: et tenet ꝙ sic, per duo. primum ni-
hil valet. q2 esset arguere ab etymologia vocabuli affirmatiue
cōtra ea q̄ dixi. in. l. ij. §. appellata. ff. si cer. peta. In tertia glo. po
nit quot sunt species iurisdictionis in gñe, ⁊ enumerat quatuor:
sed tu dic ꝙ modica coertio nō est spēs de per se: q2 si exerceret
ad puniendum delictū principaliter est meri imperij al's est sim
plicis iurisdictionis s̄m doc. p̄cipue Ang. hic. ⁊ in. l. magistrati-
bus. j. eo. In quarta pte declarat p̄dictas quatuor species. In
quinta ponit an mex ⁊ mixtū imperiū possint delegari saltē quo
ad cognitionē: ⁊ t3 ꝙ nō, nisi in quatuor casibus. In sexta repro
bat opinionē placētini q̄ tenebat ꝙ mixtū imperiū ⁊ iuridictiō
sint idē. scd̄a ibi ⁊ dic, ꝙ nomīe iurisdictio. tertia ibi, dic ergo q̄-
tuor esse gradus. quarta ibi, sub mero impio. qnta ibi, p̄ma duo
nō delegant. sexta ibi, quidā tñ dixerunt. Uel si vis aliā diuisio-
nē, diuidere potes in decē ptes. In p̄ma ponit duas rōnes q̄re
dicat mixtū. tene scd̄am: vt. j. dicā. In scd̄a q̄ est ibi, ⁊ dic ꝙ noīe,
pbat ꝙ iurisdictio in gñe sumpta ↄprehendit sub se merū impe
rium. In. iij. que est ibi, dic ergo quatuor: gl. cōcludit ꝙ iurisdi-
ctio in gñe sumpta, h3 sub se quatuor spēs. In quarta ibi, sub me
ro impio. declarat primā spē3. i. mex imperiū, ⁊ qd sub eo ↄtinea
tur. In qnta ibi, sub mixto. declarat scd̄a3 spēm idest mixtū ipe-
riū. ⁊ qd sub eo ↄtinet. In sexta ibi, sub iurisdictiōe declarat ter
tiā spēm. In septima ibi, coertio aūt, declarat quartā. In octa-
ua ibi: prima duo delegāt. declarat an ⁊ qñ merū ⁊ mixtū impiū
possit delegari. In nona ibi, qdā tñ dixerūt. ponit opi. per qua3
reprobat. ⁊ de ista opinione feci mentionē eā disputādo in. l. j. in
p̄n. ff. de off. eius. In decima ibi. ex his ergo p3. ponit illationē.
Et ista diuisio sit loco declarationis ⁊ gl. vt plurimū in oībus re
5 probatur. ¶ † Ex prima pte gl. no. Ang. ꝙ illud qd̄ participat
de duob⁹ vel plurib⁹ d2 mixtū. Et ex hoc infert: ꝙ sn̄ia lata in cā
summaria: q̄uis diffiniat negotiū p̄ncipale et ppter hoc videat
diffinitiua: tñ nō est mera. eo q2 participat cū interlocutoria que
fertur sine litis ↄtestatione. ⁊ sine alijs solēnitatibus iudiciarijs
⁊ ppterea nō caderet sub statuto loquēte de sn̄ia mere diffiniti-
ua. ⁊ ita refert se ↄsuluisse. ⁊ illi ↄsilio se subscripserūt Jo. de lig.
doc. Mediolanēsis ⁊ alij q̄3 plures: ⁊ ita fuisse iudicatū. Pau. de
ca. hic tenet ↄtrariū. p tex. in cle. sepe de ver. sig. vbi talis sn̄ia appel-
latur diffinitiua. scd̄o q2 sn̄ia diffinitiua d2 illa q̄ diffinit negotiū
principale, nec ibi attendit forma processus. gl. est in. l. qui resti-
tuere. in gl. fi. ff. de rei vē. adde p eo facere qd̄ vult Bar. in. l. si qs
a liberis. §. si vel parēs. ⁊ in. §. se. ff. de lib. agno. ꝙ in cā alimētoꝝ:
vbi pcedit summarie: tñ sn̄ia que fert: est diffinitiua: et nō inter-
locutoria. Scd̄o facit doctrina glos. in cle. j. in ver. diffinitiua. de
seq. pos. ⁊ fru. teneas opi. Ang. quā ēt t3 idē Ang. in. d. l. qui resti
tuere. ⁊ in ↄsi. cxj. inci. quidā petijt. ⁊ meli⁹ in ↄsi. seq. Lu. in rub.
ff. de re iud. ⁊ do. Alex. hic ⁊ do. Frā. de are. in ↄsi. cxj. inci. in p̄nti
dubitatione in. ij. co. ⁊ in consi. cxix. incip. in p̄nti ↄsultatione pro
cedēdo breuiter. ⁊ ꝙ habes p eundē in consi. clxxv. incip. diligen
6 ter ⁊ mature. in. vj. co. ¶ † Pro ista parte facit. q2 ad hoc vt sn̄ia
dicatur mere diffinitiua: nō sufficit qd̄ finiat cām principalē: sed
etiam requirit ꝙ in cā sit pcessum ordinarie: dato libello solenni
facta litis ↄtestatione: ⁊ cum alia solēnitate iudiciaria. gl. est no.
in. c. dudū. scd̄o in ver. rn̄sionem de elec. ⁊ in. c. ex parte. in gl. fi de
re iud. ⁊ in. l. fi. §. necessitate. in gl. magna. C. de bo. que lib. Bart.
in. l. titia. in. ij. co. ff. de accusa. ⁊ in. l. si cū exceptione. §. hec autem
actio. ff. qd̄ met. cau. ¶ In scd̄a pte gl. habes duo. Primo ꝙ iu-
risdictio in gñe sumpta: ↄtinet sub se merū ⁊ mixtū imperiū ⁊ in
hoc bn̄. ⁊ quid conferat hoc. j. dicā. Scd̄o glo. probat conclusio-
nem p̄cedentē: per etymologiā vocabuli. idē dicit glo. in. §. iusiu
ran. in verbo. iurisdictiōe in aut. de defen. ciui. in hoc reprobat.
f quia esset arguere ab etymologia vocabuli[f] affirmatiue qd̄ non
potest vt plene dico in. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. q2 esset argue
re a genere ad speciem affirmatiue qd̄ nō valet. Itē si licita esset
ista argumentatio: pater tutor ⁊ dominus qui habent ptātem
iuriū legitimā: dicerētur habere iurisdictionē. vt declarat Bar.
in. l. j. in diffinitiōe iurisdictionis. s. eodem. melius ergo proba-
tur in tex. quē gl. allegat. Item probatur in verbo potestas in-
ducendo vt per Bar. hic in. ij. colum. ¶ In tertia parte glo. ibi
8 dic ergo: habes † qd̄ iurisdictio in genere sumpta continet. iiij.
species. Reprobat in duobus. Primo s̄m Barto. in. iij. co. post
pe. q2 species iurisdictionis immediate non sunt: nisi due vt hic
per Bar. Secundo reprobatur. quia modica coertio nō est spe-
cies iurisdictionis de per se. q2 aut cadit sub mero imperio. aut
sub mixto: aut sub simplici iurisdictione. vt hic p Ang. ⁊ Mod.
9 ⁊ Ang. in. l. magistratibus. j. eodem. ¶ † Circa quartam partē
gloss. dum dicit ꝙ merum imperium consistit in tribus: adde ꝙ
istam glo. multum not. Bal. in. l. fina. ff. de off. prefec. vigilum. ꝙ
pene pecuniarie vel mulcte non sunt sub mero imperio. q2 sunt
redacte ad instar ciuilium causarum. Et per hec infert: ꝙ si pa-
pa vel princeps donauit mihi redditus talis castri reseruato si-
bi mero imperio: ego debeo habere mulctas pecuniarias im-
positas pro delictis. quia nō censetur de mero imperio. per hāc
gloss. idem tenet Bald. hic in. vij. colum. sed ista glos. male dicit.
et sic decisio Bald. non est vera. Primo quia merum imperiū
etiam cōsistit in alio q̄3 in his tribus: vt cōdere leges: creare ta-
belliones ⁊ similia de quibus dicet. j. Secundo q2 omnes cause
criminales siue capitales siue non: ex quibus imponitur pena
pecuniaria applicanda fisco: dicūtur meri imperij: q2 eis conue
nit diffinitio meri imperij. na3 expediunt officio nobili ad pub.
vtilitatem. s. vt delicta puniant. itē aīaduertit in eis in facinoro
sos hoīes: q̄uis corp⁹ non ledatur vt per Bar. hic in. vj. gradu

a ¶ Digni⁹. Adde. c. ꝙ i dubijs. d cō se. ec. vel al. archi. in ca. anterioru3. ij. q. vj.

b ¶ Epm̄. adde vt in pe mio decretalium. vj. ⁊ clementinaru3 ⁊ in bul lis ap̄licis.

c ¶ Digni tas. adde. c. venerabilē. de p̄bē. ⁊ i. c. innotuit. de cler. car. 3a ba. in. c. j. in j. no. de ord. ab epo.

d ¶ Maior. adde host. i c. eccl̄i. el. ij. de elec. Jo. mo. in. c. sup eo. de here. li. vj. Ab. in ca. ꝙ super his. de fi. in stru. Ab. in c. ij. de cleri. non resi.

e ¶ Compro missum. ad de Pet. de an. i. c. cura. de iur. pa.

f ¶ Uocabu li. adde tex. ⁊ glo. j. l. tu gurij. ff. d v. sig. glo. in. l. facta. in. §. si in danda. ff. ad treb. do cto. in. c. cū scd̄m de p̄b.

9 meri imperij. Pau. de ca. hic ad fi. do. Alex. † In .v. pte glo. ibi sub mixto, male loquitur. qr ad hocut causa sit mixti imperij, nō est necesse, φ in ea requirat cause cognitio vt hic per Alexā. In sexta ibi sub iurisdictione, etiam male loquit. qr non est verū φ omne id qd cōpetit iure magistrat⁹. i. φ cuilibet magistratui et minimo ↄpetit, φ illud dicat semp iurisdictiōis in spē. pȝ qr aliqua sunt meri impij minoris, q̄ cōpetūt cuilibet magistratui, vt cause criales leues. §. audiēt in aut. de defen. ciui. ⁊ tñ nō sunt iurisdictiōis, patet et in .l. ea q̄. in. §. magistratibus. ff. ad municip. alias partes gl. vide p te. ¶ Glo. fi. in verbo iurisdictio. diuidit in duas. in pma ponit dictū, timore ↄriȷ, de quo dixi in notabilibus. in scda ibi: sed cū delegat⁹ opponit ⁊ duplr sol. Tene scdaȝ solutionē. vt dicet in .l. more. ȷ. eo. aliter tñ soluit bar. hic. in .ȷ. co. in fi. ƀm pe. φ delegat⁹ non subdelegat. nō quidē ex defectu cāe. qr causa bene est delegabilis. sed ex defectu psone, sicut in substitutione pcuratoris q̄ per dñm tñ fieri pōt, non p pcuratoreȝ. l. neq̄. C. de procur. De alijs q̄ tangunt in gl. dicet. ȷ. in materia. ¶ Expeditis gl. ad corticē reassume totā materiā. in qua pmo habes iurisdictionē in gñe diffinitā p glo. in .l. ȷ. vbi dixi. s̄. eo. et ista ↄprehēdit saltē mediate tres species sub se. s. merū imperiū,

10 mixtū, ⁊ iurisdictionē, ƀm gl. bar. ⁊ indifferēter oēs. ¶ † Ex hoc vltra alios infero pulchrā ↄclusionē, q̄ est maxime importātie. φ si papa vel impator cōcederet alicui loco vel alicui nobili in illo territorio, iurisdictionē simplr, itelligeret ↄcessisse mex ⁊ mixtū imperiū ⁊ simplicē iurisdictionē, cū bñficiū principis sit largissime interptādū. l. fi. ff. de ↄsti. prin. c. cū dilecti. de dona. Ita in spē tenet Jo. an. in addi. Spe. in hoc titulo in addi. q̄ incipit vidisti duas. ⁊ añ eū Old. laudē. in ↄsi. celiȷ. incip. ad qōnē qua queritur.

a Bal. in .l. fi. in .iȷ. co. ff. de ↄsti. prin. vbi dicit, φ si princeps[a] donat mihi simplr iurisdictionē castri, videt oēȝ donare iurisdictionē. ⁊ sic illa q̄ est nomen generis. ⁊ sic oēs redditus causarū ciuiliuȝ ⁊ criminaliū ptinebūt ad me. ar. l. ȷ. §. cū vrbē. ff. de offi. pfec. vrb. do. Alex. in cōsi. xxxv. in .iiȷ. vo. incip. viso pcessu cause vertētis inter cōitatē. in .iȷ. co. Idē ⁊ forti⁹ tȝ idē Bal. in .l. cū multa post Gui. ⁊ Ray. ibi. C. d bon. q̄ lib. vbi dicit φ si castrū ↄcedat alicui ab imperatore vel ecclīa romana simplr. ⁊ φ plus est, nihil etiā dicit de iurisdictione. tñ intelligit concessum cū plenissima iurisdictione p .d. l. ȷ. §. cū vrbem. ⁊ in .l. iȷ. C. de fundis limitro. li. xi. Intellige tñ ƀm eū de iurisdictione q̄ circūscribit territorio, nō de ea q̄ ratione priuilegij persone, alicui competisset, forte antecessori, per not. per Dy. in .l. ergo. ff. de acqui. rerū do. scdo intelligitur saluo iure vasallorum per nota. in .c. ȷ. de capi. qui cu. ven.

11 ¶ † Tu aduerte, licet oēs ita trāseant: ego teneo ↄriūm, motus per quatuor: primo per illud φ vult hic Ang. in tertia col. φ infeudatus de castro vel ciuitate cū iurisdictione, nō poterit cōdere statuta. qr est meri imperij magimi. qd reputat nō dignū. Secūdo ⁊ forti⁹ moueor p .l. fi in aliquā. §. cū plenissimā vbi glo. no. ⁊ ibi Bald. ff. de offi. procō. vbi qñ concedit iurisdictio plenissima, cū tali superlatiuo: bñ tūc intelligit concedi merū ⁊ mixtum

12 imperium. alias secus. † Tertio per gloss. sing.[b] in cle. ȷ. in verbo

b omnimodā de foro ↄpe. quā do. Abb. ⁊ alij ibi sequitur, q̄ notabiliter vult, φ qñ adijcitur verbuȝ omnimodam. vt quia sic dicitur, cōcedo omnimodā iurisdictionē, tunc bene iurisdictio sumitur vt genus, ⁊ cōprehendit sub se merum ⁊ mixtum imperium. ⁊ simplicem iurisdictionem. secus si dicat iurisdictionem simpliciter. qr solum intelligit concessa iurisdictio in specie, ⁊ idē tenet do. Ant. de but. in .c. sup qōnum. in prin. in .iiȷ. col. de offi. delega. Quarto moueor per illud qd fortius tenet Bald. et nunq̄ obliuiscaris. in .c. quāto. in pe. co. de ind. φ si et dicatur oēm iurisdictionem, adhuc non continet merum ⁊ mixtū imperiuȝ. qr illud

13 † signū vniuersale oēm, nō predicat de pluribus differētib⁹ spē, sed de pluribus differētibus numero. Ista enim suprema hȝ eū requirunt supremū idest spāle mandatū. l. pōponius. in princ. ff. de pcu. Et idē ƀm eū, si princeps ↄcederet iurisdictionē alicui⁹ castri, qd haberet ex priuilegio merū vel mixtū imperiū. nā non includeret sub noie iurisdictiōis mex ⁊ mixtū imperiū. ar. l. iiȷ. §. duas. ff. de dā. infec. ¶ No. ppetuo istā decisionem Bal. p quaȝ primo tollit obiectū si dicerent, φ indefinita equipollet vniuersali. vt late per Bar. in .l. si pluribus. ff. de leg. iȷ. glo. in .c. vt circa. de elec. in .vi. qr et si adijciat terminus vniuersalis oēm, nō tñ venit merū vel mixtū imperiū. Scdo habes magnā limitationem ad gl. d. cle. ȷ. in verbo oimodā, φ pcedat qñ dr oimodā. sec⁹ si dicat oēm. Et sic tertio habes φ pl⁹ importat dictio oimodā q̄ dictio omnem. quia prima est geminata. ideo plus debet importare. ar. l. balista in prin. ff. ad treb. Ex istis facio nouā conclusionē in hac .l. ↄ doctores. φ si a principe vel papa cōcedat iurisdictio simpliciter, intelligat concedi iurisdictio in specie. ⁊ sic cognitio causarū ciuiliū, que expediunt iure actionis nō aūt intelligitur cōcessum merū aut mixtū imperiū. nisi adijciatur plenissima iu

14 risdictio aut oimoda iurisdictio. † Et tenēdo istā nouā ↄclusionem nō obstat fundamentū ↄriūm. φ beneficia principum sunt largissime interptenda. rñdeo duplr. pmo φ illa regula pcedit qñ bñficium cōcedit motu pprio principis. secus si ad postulationem ptis. vt in dubio presumit. l. si qñ. ƀm vnū intellectū. C. de inope. pu. ⁊ in spē Ang. in .d. l. fi. in .ȷ. co. post Cy. ibi de ↄsti. prin. Scdo ⁊ notabilius responde, φ est verum, nisi deroget vtilitati puplice per .d. l. si qñ. ƀm aliū intellectū. ⁊ ita expresse idē Ange. in .d. l. fi. in .iiȷ. co. Bal. in .l. iȷ. C. an seruus ex suo facto put est hic c. intellecto. de iu. iur. Circa qd vltimum tñ vide qd vult Bar. in l. phiberi. §. plane. p illū tex. ff. φ vi aut clam. ¶ Venio ad materiam meri imperij. circa quā videndū est de plurib⁹ iuxta ordi-

15 nem Bar. ⁊ doctox. † Primo videndū est, quare dicat merū imperiū. Bar. hic sequendo Ja. de are. ⁊ Pe. de bellaper. assignat tres rōnes simplr quas sequit Pau. de ca. hic. sed due pme sunt false. qr eis attētis et mixtū imperiū posset appellari merū, put pūgit Fulg. hic. Adherēdo ergo tertie rōni, quam etiā tȝ Alb. ⁊ Ray. Ful. hic dicit, φ merū est illud qd est purū ⁊ simplex ⁊ cū nullo alio mixtū. l. q res. §. mihi rome. cū gl. parua. in ver. merū. ff. de solu. gl. in .§. pretorie. insti. de diuisi. stip. facit. l. si sic. in prin. vbi Ang. ⁊ Jmo. no. ff. de leg. ȷ. dr ergo merum imperium. qr est simplex, ⁊ de p se, ⁊ nō cū alio mixtū, de ista materia. qr est modice vtilitatis. vide diffuse p Alb. hic in .vȷ. col. ⁊ se ponentē .vȷ. rōnes, quare dr merū ⁊ alle. Archi. declarantē in .c. ȷ. de cōsec. dist.

16 iiȷ. ¶ † Scdo qro qd est merū imperiuȝ[c]. Jac. de are. diffinit φ

c est iurisdictio seuerioris vltiōis, publicā vtilitatē respiciēs. Istā diffinitionē tenēt Old. in consi. x. incip. an vēdito castro. do. an. in .c. in archiepatu. de rap. ⁊ in .c. φ sedes vbi et Pe. de ancha. de offi. or. cum hac diffinitione ↄcordat gl. magna hic in .iiȷ. pte. ⁊ in l. ȷ. in verbo honox. s̄. eo. Ista diffinitio nō est bona ƀm Bart. et alios, qr multa sunt meri imperij de qbus. ȷ. dicet q̄ nō sunt seuerioris vltionis. vt ↄdere leges creare tabelliōes, ⁊ similia. Item ista diffinitio nō cōuertit cū oībus suis diffinitis. ergo nō bona pbo minorē. qr leues pene, seu mulcte, q̄ ponunt p delictis. sunt meri imperij. vt dixi in gl. magna. in .iiȷ. pte. et tñ non sunt seuerioris vltionis. Teneas ergo diffinitionē quā ponit bar. cū quo cōiter alij trāseūt. Circa quā moueo pulchrā subtilitatē. Nā punire delinquētē, ⁊ sic aiaduertere in facinorosos hoies, bñ est meri imperij. qr expedit officio iudicis nobili ad publicā vtilitateȝ pncipaliter vt dicit bar. sed hȝ hoc, absoluere reū a pena delicti nō est de mero impio: eo qr principaliter fit ad priuatā vtilitatē illius qui absoluit, vt declarat Bart. in .l. ȷ. ff. solu. ma. lȝ in consequentiā φ absoluant innocentes respiciat eā vtilitatē publicā. c. cum inter. de excep. ⁊ tñ solutio actus. dȝ esse eiusdē potentie. l. prout. ff. de solu. ⁊ .l. nihil tā naturale. ff. de reg. iur. Bal. hic post guil. de cu. tȝ, φ liberare ⁊ absoluere reū a pena criminali est meri imperij. idē tenet Sali. q formaliter dicit, φ absolutoria in cā criali est de mero imperio. facit bene tex. in .l. solent in prin. ff. de off. procō. ibi, nec liberādi, igit reos ius habēt cū accusari apud eos nō possint, facit simile de liberatiōe a ↄctu, que censet ei nature, prout est contractus sup quo interponit. l. de tutela. vbi gl. ⁊ Bar. C. de in integ. rest. mi. Bart. in .l. sub ptextu. prima. in pe. col. C. de transac. ⁊ isto modo subtiliter pōdera, φ diffinitio cōmunis Bar. ⁊ aliox nō est vera, φ merū imperiū exerceat semp ad publicā vtilitatē, principaliter faciēdo vim. in ver. principali. vt facit Bar. qr absoluere reū a delicto est meri impij vt pdixi ⁊ suadet natura correlatiōis. l. fi. cū si. C. de indic. vidui. tol. et tñ istud principaliter fit ad priuatam vtilitatē ei⁹ qui absoluitur.

17 ¶ † Secūdo aduerte inquātū Bar. vult φ qñ in criminalib⁹ pceditur p viam accusationis, adhuc dr pcedi officio iudicis nobili. idem tenet Sali. ⁊ plenius do. Alex. hic φ hȝ Sali. cause criminales nō expediunt p actiones, insti. de pub. iud. in prin. ergo ibi non pōt cadere officiū mercenarium qd deseruit actiōi. Ad id pōderat Alex. tex. in .l. placet. in ver. φ nō ita in verbo ex officio. C. de peda. iud. inducendo vt p eū. Cōtrariū tenet Bal. hic iiȷ. co. debili fundamēto ƀm Alex. ⁊ Bar. met. in .l. iudex post circa prin. ff. de re iud. ⁊ ibidē do. Alex. sibi ↄrius in .iȷ. co. hȝ do. Alex. hic saluat Bar. a ↄrietate ⁊ intelligit φ Bar. in .d. l. iudex postea q̄ loquat necessario de off. mercenario qd exercet i actionibus criminalibus circa dilationes dādas et similia. ⁊ illud est mercenariū, sed Bart. ⁊ Sali. hic loquūtur de officio circa institutionē accusationis facte per accusatorē. in qua petit, φ iudex condēnet vt hic p eū. Sed mihi videt φ istud secundū qd tenet Bal. hic in .iiȷ. co. sit verius, hȝ regulas cōmunes, cum officium iudicis nobile dicatur illud qd per se stat. ⁊ nulli seruit, vel famulatur. hȝ Bar. ⁊ alios in .l. ȷ. s̄. eo. ⁊ Cano. in .c. fi. de off. iud. sed qñ porrecta est accusatio, officiū iudicis non stat de per se. imo deseruit illi accusationi institute. ergo ita debet censeri mercenarium: sicut quādo in ciuilibus proposita est actio. cui officiū iudicis dicit famulari. ⁊ sic pȝ φ fundamentū Sali. nō est bonum. Verū est, φ quando in delictis procēditur per solam inquisitionem iudicis

a ¶ Pricepis Adde Car. Alex. in .c. ȷ. de capi. qui cu. vē. in vsibus feu.

b ¶ Per gl. sing. Adde Abb. in ca. cōquest⁹. in iȷ. co. de for. compe.

c ¶ Quid est merum imperiū. Adde spe. ti. de iur. om. iu. i §. ȷ. ver. notandū: doc. in .c. φ sedē. de offi. ord.

nem iudicis: tūc illud officiū bene est nobile: q̄ ibi nulla est accusatio partis cui deseruiat: ⁊ ideo nō sine cā pe. dubitat ⁊ adiecit in diffinitione, p accu. vt hic refert Bar. Et cōsidera si hoc de accusatione est verū, diffinitio Bar. ⁊ cōis, ex alio nō est vera, q̄ dicet merū imperiū etiā si nō pcedat officio iudicis nobili: sȝ mercenario: vt est q̄si in delictis pcedit p accusationē partis: et hoc mō apparebit, q̄ suppletio petri de bella ptica quā refert bart.
18 fuit necessaria. ¶ † Tertio q̄ro quibus cōpetat merū imperiū: dic vt hic per Bar. facientē quatuor mēbra cū quo alij trāseunt adde Bart. in. l. i. ff. de dā. infec. ⁊ in cōsilio incip. primo queritur vtrū iurisdictio: ⁊ in extrauagāti q̄ sint rebelles in ver. lōbardie.
19 † Sed videndū est qd de potestatibus[a] ciuitatū nostri tēporis,
a nunqd de iure cōi habeāt merū ⁊ mixtū imperiū Bart. hic in. ij. mēbro vult, q̄ nō, nisi fuerit ɔcessum a principe: aut pscripserint. ⁊ vide bar. etiā in. l. illicitas. §. q vniuersas. ff. de offi. presidis. idē ⁊ latius firmāt Spec. ⁊ Jo. an. in hoc tit. §. i. post gl. in. §. nullaȝ. ⁊ in ver. iurisdictio. ad fi. in aut. de defenso. ciui. Idē tenet Bal. in l. magistratibus. ſ. eo. ⁊ in tit. de pace cōstan. in ver. in criminalibus, vbi vide multa p eū post Jac. bu. ⁊ Oldr. sed aduerte qd in ɔtriū facit gl. sing. ⁊ approbata in. l. fi. in pn̄. C. de pscript. lōg. tēp. que est sing. ⁊ nō hȝ sociā in iure. ſm Bal. ⁊ Ang. ibi que vult, qd hodie quelibet ciuitas lōbardie habeat vim prouincie: ergo hȝ merū ⁊ mixtū imperiū: put olim habebat quelibet prouincia: vt hic per Bar. ⁊ istud expresse tenet glo. sup verbo solutus in titu. hic finit. l. quā sequit ibi Bal. sibi ɔtrius. idem tȝ Bal. in alijs locis hic notatis per do. Alex. ⁊ vide p Bal. hic in repe. in. viij. co.
b in ver. sed nunqd pretores: ⁊ ibi etiā p eū, qd de epis[b] an habeāt merū ⁊ mixtū imperiū. Limita tñ illam gl. in. d. l. fi. ſm Ang. ibi, q̄n singule ciuitates, sunt ɔstitute sub diuersis principib⁹: secus si sub vno: q̄ tunc q̄libet ciuitas nō hȝ vim prouincie: vt ibi singulariter p Ang. in vna lectura, quasi velit, p nūc q̄ metropolis
20 ciuitas habeat vim prouincie. ¶ † Quarto quero vtrū merum
c imperiū[c] possit pscriptione acquiri. Bart. hic dicit dicturū in. l. more. ſ. eo. ibidē in. iij. co. dicit q̄ non potuit tunc cogitare, et qd est pfunda q̄stio. ⁊ alibi dicit, Ange. etiā hic in. iiij. col. dicit qd ista questio est magna ⁊ lōga: ideo nō tangit hic: sed q̄ alibi tanget. ista q̄stio fuit disputata per Frā. accursij vt refert Cyn. in. l. i. C. de emā. lib. Jo. an. in. c. cū ɔtingat. vbi omnes cano. de iure iurā. Istam questionem late disputauit Jac. de bel. arguēdo ad partes ⁊ multa adducēdo in. §. nullā. in aut. de defen. ciui. cuius disputationē ponit formaliter Alb. hic in. xxj. co. ⁊ sequentibus. eā etiā late disputauit Bal. in disputatione incip. romanus apulus, quā disputationē ponit in repe. l. i. C. de emā. lib. ¶ In isto diffuso articulo Jac. de are. parmēsis tenuit partē negatiuā, q̄ merū imperiū pscribi nō possit, motus ex pluribꝰ: sed tria sunt que stringūt. Primo q̄ ea que sunt imperij: vel que competūt principi in signum superioritatis, prescribi non possunt. l. cōpetit. de prescri. xxx. anno. ⁊ l. fi. C. de fundis patrimo. lib. xj. ⁊ c. cum nō licet. de prescri. Scdō, q̄ qui nō habet merū imperiū aliquo in loco: ⁊ eo alibi vtit, icidit in crimē lese maiestatis: ⁊ puniri debet. l. iij. §. fi. ff. ad. l. iul. maie. ergo prescribere nō pōt: rn̄de verū si dolo faceret, sed hic credit sibi licere: q̄ maiores sui semper vsi sunt mero imperio illo loco. Tertio mouet: q̄ incarceratio est meri imperij: vt. ſ. dicet. sed qui facit incarcerare: et ius non hȝ incidit in penā puati carceris. l. i. C. de pua. carce. l. capite q̄nto. vbi doc. ff. de adul. ergo pscribere nō pōt. Itē merū imperiū vel mixtū, ɔpetit ei cui lex senatuscōsultū vel cōstitutio tribuit. l. i. in prin. ff. de offi. eius. l. muto. §. tutoris datio. ff. de tute. ergo nō debet cōpetere ei q pscripsit: al's iurisconsultus fuisset diminutus in. d. l. i. Facit etiā q̄ ea q̄ sunt vsus publici non pscribunt. l. viaȝ publicā. ff. de via pub. l. pscriptio. C. de ope. pu. Et ad hoc multa similia pn̄t adduci: vt hic p Abb. ⁊ in ista parte vr̄ inclinare bal. hic in. vj. col. dū vr̄ velle q̄ merū ⁊ mixtū imperiū hn̄ possit q̄ri p cōsuetudinē: sed nō p prescriptionē, assignādo tres differentias inter ɔsuetudinē ⁊ prescriptionē. Eandē opi. tȝ Hostiē. in. c. ij. de purg. vulg. ⁊ etiā ibi referūt do. an. ⁊ do Abb. vbi dicit Host. qd ciuitates italie nō potuerūt pscribere merū imperiū: q̄ habuerūt initiū violentū: ex quo causat vitiū reale, qd semp impedit pscriptionē: nisi tale vitiū purget: q̄ res reuersa sit ad dn̄s. l. vitia. C. de acqui. pos. §. furtiue. insti. de vsuca. facit bene text. in. l. si qs emptionis. §. sed hec sup illis. C. de prescrip. xxx. anno. quē bart. ibi dicit esse singularē ⁊ se nescire alibi. Eandem opi. tenet Bar. in. l. i. §. deniq3. cum. l. seq. ff. de aqua plu. arcē. vbi dicit q̄ forte in italia nulla ciuitas est q̄ prescripsit merum vel mixtū imperiuȝ. cū in incorporalibꝰ requirat quasi possessio q̄ causat ex sciētia et patientia aduersarij: sed longū tēpus est qd imperator non fuit in italia: ita qd potuerit scire ⁊ pati. Idem tenet Bar. in. l. fi publicanus. §. fi. ff. de pub. vbi dicit se putare, qd ciuitates ⁊ castra Tuscie q̄ exegerunt vectigalia publica, longissimo tēpore, non tñ prescripserunt, cū hoc nō peruenerit ad notitiā imperatoris nec eius officialium: q̄ a tēpore Federici citra, nulli fuerūt officiales imperatoris in Italia: ergo nō pscripserūt, sicut nec pscribit vacāti eccl'ie. Sed huic fundamēto bar. rn̄de dupliciter. Primo q̄ nō pcedit in pscriptiōe tāti tēporis de cuius initio memoria nō sit in ɔtriū: vbi nō requirit sciētia eiuȝ quē prescribit. c. super quibusdā. §. pterea de verb. sig. l. hoc iure. §. duct⁹ aque. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. facit. c. i. de pscri. in. vi. ⁊ ita format Bal. in. c. i. q̄ sint regalia. d. Ant. in ɔmēto. c. puenit. in. xxj. ⁊ xxiiij. col. de cēsi. Sali. in. l. ij. C. noua vectigalia. Imo. in. d. l. si publican⁹. §. fi. Lu. ro. in. d. l. i. §. deniq3. ⁊ in. l. vectigalia. ff. de publi. Paul. de ca. hic do. Alex. in ɔsi. vi. inci. viso themate ⁊ dubijs prescrip. in. i. volu.
a Scdō rn̄de: put dicit notabiliter Bal. in. l. ij. ff. q̄ sit long. cōsue. quemadmodū ɔsuetudines multū vulgatas, princeps presumit scire, ita Italici qui pscripserunt merū imperiū presumunt prescripsisse de sciētia impatoris. alle. gl. in. d. §. nullā. in aut. de defen. ciui. Cyn. vero in. l. i. C. de emā. lib. distinguit, qd aut qs vult acquirere merū imperiū: q nullā hȝ iurisdictionē: ⁊ sic est penit⁹
b priuatus, ⁊ tūc nō possit. l. i. iuncta. l. priuatorū. C. de iurisdi. oīm iudi. aut alias hȝ iurisdictionē: ⁊ vult eā extendere pscribēdo etiam merū ⁊ mixtū imperiū: ⁊ tūc pōt. l. viros. C. de diuer. offic. lib. xij. q̄ facilius extendit id qd est. l. sed si manēte. ff. de pca. aliter distinguit Bal. in aut. quas actiōes. in vlt. co. C. de sacrosan. eccl. aut quis vult prescribere merū imperiū cōtra Imperato-
c rem: ita qd nihil apd Imperatorē de eo remaneat: ⁊ hoc nō pōt alias imperiū posset desinere p prescriptionē, q̄ est falsuȝ. §. fi. in aut. quomodo opor. epi. aut vult acqrere vtilitatē meri imperij reseruato iure directo impatori. ⁊ hoc pōt. d. l. viros. ¶ Cōcludendo teneas: ⁊ ita est cōmunis sn̄ia, qd merum imperiuȝ potest per prescriptionem acquiri: vt est de mente Bart. hic ⁊ in locis preall. ⁊ ita tenēt Jac. de bel. Guil. de cu. Old. lau. ⁊ late alb. hic et Bal. in repe. in. ix. col. ⁊ seq. ⁊ Pau. de ca. hic. ⁊ ita tenet glo. in §. nullam. in fi. in glos. magna. in aut. de defen. ciui. quam ad hoc reputat sing. Ludo. ro. in. d. l. i. §. deniq3. sed idē tenet gl. in. c. con questus. ⁊ ibidē Archi. ix. q. iij. ⁊ gl. in. c. quāto. de off. ord. ideȝ in effectu tȝ Bal. in. d. disputatiōe disp:a. romanus apul⁹. ⁊ in. d. l. i. C. de emā. libe. vbi Pet ⁊ Cy. in. d. l. i. circa fi. C. de here. vel act. vēdi. Ang. in. l. hec aūt iura. pfertim in vlt. co. ff. de serui. vrb pre. Sali. in. l. iij. §. fi. ff. de test. Imo. in. d. l. i. §. deniq3. Bar. in aut. presides. C. de episc. audi. ⁊ plenius in consi. incip. queritur vtrū iurisdictio. in pe. co. ⁊ est de mēte Bar. hic. ⁊ in. l. i. ff. de dā. infecto. Idē tȝ Oldr. in consi. cclij. do. de rota in ɔclusione. cccix. Lap⁹ alle. xcij. ⁊ cōiter canoniste in. c. cū contingat. de foro compe. vbi do. Ant. ⁊ latius do. Abb. in. iij. col. ⁊ duabꝰ seq. Pet. de ancb. in. c. canonum statuta. de consti. in. viij. col. princi. in fi. ⁊ latius in consil. cxlj. Innocen. in. c. bone. de transla. prela. Joan. an. in. c. i. de cleri. egro. ⁊ refert do. Car. in. c. si diligenti. ad fi. de prescrip. dominum suum scilicet domi. Ant. de but. consuluisse per text. in. c. irrefragabili. §. i. de off. ord. q̄ licet ciuitas perusina sit subdita pape: ⁊ sit de patrimonijs sancti petri: tamen potuit pscri-
d bere merum ⁊ mixtum imperium in suos subditos. ¶ Pro ista parte est bonus tex. in. l. viros. vbi glo. et Barto. C. de diuer. off. lib. xij. q̄nuis posses dicere, q̄ ibi loquatur in iurisdictione, nō in mero impio. ad idē tex. in. l. ij. C. de fundis limitro. li. xj. ⁊ text. in dicto. c. irrefragabili. §. i. ⁊ in. d. c. super quibusdaȝ. §. preterea. et est opin. tex. in. c. cum contingat. de foro competē. et ibi domi. Abb. in. i. col. in vlti. no. et in. iij. colū. dicit quod alibi melius nō probatur in iure. Ad idē adde rationē: q̄ per consuetudinem acquiritur iurisdictio ordinaria gl. in. l. more. ſ. codē. vbi ad hoc addas plures tex. ergo similiter debet posse queri prescriptiōe, Ang. hic in. iiij. co. qui istud sensit: dicit, q̄ merū imperium: nec cōsuetudo nec statutum possunt dare, sed bene simplicem iurisdictionem et ita loquitur gl. d. l. more. Pro eadem parte facit q̄
e quicquid est cōcessibile per principem est prescriptibile. l. quod principis. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ l. quominus. ff. de fluminibus. ⁊ tenēdo istam partē ad allegata in contrariū respōde vt p doct. hic ⁊ in locis preall. ¶ Limita istā cōem cōclusionē vt nō pcedat in his q̄ cōpetūt principi in signū supreme potestatis vel in signū vniuersalis recognitionis: nā talia nunq̄ pscribi possunt contra principē. l. cōpetit. ⁊ ibi Bal. no. C. de prescrip. xxx. an. nā
f in. d. l. ɔpetit. est tex. q̄ aduersus tributum vel censum qui debetur in signū superioritatis, ⁊ recognitionē, pscribi nō pōt: ⁊ ideo
d Bal. ibi no. qd aduersus solutionem census[d] prestandā principi non prescribit: nisi immunitas sit concessa a principe, et nō violata per. xl. annos permanserit: vt not. in. l. fi. C. de fun. patri. lib. xj. de quo etiam per Bart. in. l. licitatio. §. ea. ff. de pub. Et qd cō-
e tra supremā ptātem[e] principis non procedat prescriptio est gl. c. cum nō liceat. de prescript. Bal. in. l. i. in. vj. co. C. de emā. lib. et
f in. c. i. que sint regalia. ideo cōtra obedientiam[f] principis, nūq̄ prescribit. c. cū inter. vbi glo. ⁊ doc. de consue. facit qd vult Bal. in aut. qs actiones. in vlt. co. C. de sacrosan. eccle. vbi dicit q̄ nō

a ¶ Potestatib⁹. Adde Bal. i. c. i. d l. cōra. ivsib. feud.

b ¶ Epis. Adde. c. si quis eps. ij. q. vij. ⁊ doc. i. c. cū cōtingat. d foro cōpe.

c ¶ Utrū merū imperiū. Bar. i. l. hostes. ff. d ca. Bal. i addi. spe. in ti. de iur. om. in. i §. i. v. fi. ino. i. c. i causis. d ele. io. an. in. c. cū venerabilis. d cēsi. archi. i. c. i. xvi. q. ij. Bal. in. q. p eū disputata incipiēte apulus quidam.

d ¶ Census. Adde gl. ij. i. c. tua. el. ij. d deci. abb. i. c. significauit. in fi. de cēsi. Ab. i. c. cū ɔtingat. de foro ɔpe. Abb. i. c. ad audiētiā. d prescrip.

e ¶ Potestatem. Adde gl. in v. postliminio. i. c. pria actiōe. xvj. q. iij.

f ¶ Obedientiā. Addo. c. abbatibus. xviij. q. ij.

possit prescribi ne appellet ad principē, q2 istud ptinet ad supre-mam iurisdictionē, lʒ possit pscribi ne appellet ad alium inferio rem puta epm.in.c.veniētes.de iureiu. similiter aduersus supremā ptātem pape nō pscribit.c.cū nō liceat.de pscrip.facit tex.cū gl. in.c.nulla.xcij.dist.no.gl.in.c.j.in ver.nō obstāte.in fi.de clerico egro.in.vj.Canoniste in.d.c.cū cōtingat.de foro cōpe.imo colle giū cardinaliū non pōt prescribere supremā potestatē pape, ꝑm Inn.in.c.bone.el.ij.de postu.prela.d.Abb.in.c.ex gestis.de cle-ri.nō resi.Similiter.si sunt aliq populi exēpti ab imperio ex pri-uilegio, pōt imperator reuocare puilegiū, ⁊ reducere i subiectio nē ꝑm Bar.exēplificantē in venetis in.l.hostis.in.j.col.in fi.ff.de captiuis.certe aduersus istā ptātem reuocādi nunq̄ pōt pscri-bi ꝑm Bal.in.c.sicut vltio.in.iij.co.de iureiu. Sed alia que sunt meri imperij, puta hr̄e gladij potestatē, bñ possunt prescribi ꝑʒ doc.in locis prealleg.⁊ do.Ab.in.c.peruenit.de censib⁹.Ang.in l.vsucapionē.ff.de vsucapio. Lu.ro.in.l.more.ff.de acq.here.etiā si sint de reseruatis pape, iuxta dictū.c.super quibusdā.§.pterea que loquit in impositione collectarū nouorū vectigaliū ⁊ similiū que sunt reseruata principi in signū supme potestatis. et tñ pñt prescribi per tm̄ tps cuius initij memoria nō extat in ɔ̄riūm, ꝑm do.Abb.in.d.c.cū ɔtingat.in.v.co.de foro ɔpe. Ideo p inferiorē a principe, pōt pscribi potestas legitimādi ⁊ creādi tabelliones ⁊ tñ ista sunt de reseruatis in signū supme potestatis.patet.in.c. cū.p.tabellio de fide instr.⁊ similia q̄ sunt reseruata imperatori ꝑʒ do.Ant.in.c.per venerabilē.qui filij sint legi.⁊ dicit Panor. in.d.c.cum ɔtingat.in.v.col.hoc velle Inn.in.d.c.cum.p.⁊ Bar. in.l.hostes.ff.de cap.⁊ in.l.infamē.in pn̄.ff.de publi.indi.⁊ in ple-risq̄ alijs locis in qbus nihil dicit, tñ cōsidera qd̄ Bar.in.l.ij.ff. de offi.pconsu.⁊ in.l.nec ei.§.eorū.in fi.col.ff.de adop.presuppo-nit ex cōsuetudine vel statuto ciuitatis posse creari notarios: et ideo dubitat, an instrumēta sua alibi probabunt, vt per eūdem in.l.j.C.de sum.tri. Tñ circa istū pūctū al's nō fuit ex toto clar⁹ scilicet an generaliter ea omnia que sunt reseruata principi vel pape, in signū supreme potestatis possint prescribi, q2 ꝙ ista p-scribi non possint tenet glo.xvj.q.iij.c.volumus. Inn.in.d.c.bo ne Bal.in.d.dispu.incip. Roman⁹ apulus.⁊ in.l.f.in.ij.col.C.de iure aur.anu.⁊ in aut.quas actiões.in fi.colum.in princip.C.de sacrosan.eccle.do.Ant.in.d.c.cum cōtingat.et Ludo.in.d.l.j.§. deniq̄.⁊.xvj.Specialiter reseruata pncipi enumerat bal.hic in iij.co.ponunt etiā Albe.⁊ plenius Lud.hic.⁊ Bal.in.d.l.j.C.de iur.au.an.⁊ in.l.rescripta.C.de preci.impe.offer. Reseruata aūt pape enumerat gl.in.c.trāslationem.de offi.lega.in.c.sicut vni-re de excessibus prela.⁊ Bal.d.l.rescripta. ¶ Secūdo limita cō munem cōclusionem, qd̄ merū imperium pōt prescribi, est verū ab illo qui hʒ castrū vel territoriū: itē intellige quo ad sibi subdi tos tm̄.⁊ ita.d.Ant.in.d.c.cū cōtingat.⁊ Lud.ro.in.d.§.deniq̄.

a ¶ Longuz tps. Adde gl.ij.in.l.cū de in rē ver so.ff.de vsu.

21 ¶ † Circa pcedentē materiā de tribus alijs est vidēdū. Primo cuius scientia et patientia requiritur in prescribendo mero vel mixto imperio: nā scitis, qd̄ ad hoc vt habeat locū pscriptio re-quirit bona fides ⁊ possessio. Itē scitis qd̄ est differētia, an pscri-bant res immobiles corporales: an iura, ⁊ hic incorporalia. Nā in corporalibus nō est dare possessionē.l.seruus.§.incorporales.ff. de acqr.re.do.est bñ dare quasi possessionē: ⁊ ista quasi possessio inducit per scientiam et patientiā aduersarij: et in hoc differt a rebus corporalib⁹: q2 res corporales possunt possideri ignorāte aduersario: ⁊ ideo in eis currit pscriptio etiā cōtra ignorātes.l. sicut.⁊.l.omnes.C.de pscrip.xxx.an.sed in prescribendis iurib⁹ incorporalibus non pōt prescribi aduersus ignorantē quia sine quasi possessione prescribi nō pōt: sed quasi possessio cōstituit ex sciētia ⁊ patiētia aduersarij: ergo in prescribēdis iuribus requi rit sciētia aduersarij.ita Bar.in.l.j.§.fi.ff.de aqua plu.ar.⁊ in.l.j. et.ij.vbi etiā alij.C.de serui.⁊ in.l.j.§.fi.de iti.actuq̄ priua. vnde cū in pposito agat de prescribēdo mero vel mixto imperio, ⁊ sic de iure incorporali: et ista pscriptio non possit causari: nisi data sciētia ⁊ patiētia aduersarij opere pretiū est ergo videre cui⁹ sciē tia vel patiētia requirit in pscribendo mero vel mixto imperio. Bar.in locis prealle.tʒ qd̄ requirit sciētia ⁊ patientia imperato ris: ⁊ ideo dicit bar.sub dubio tñ in.d.l.j.§.deniq̄ qd̄ forte nulla ciuitas italie potuit prescribere imperiū merū vel mixtū: q2 im-perator multis annis retro nō fuit in italia, cui⁹ sciētia necessa-rio reqrit vt dixi: ⁊ ideo dubitat bar.q2 vacāte imperio interim succedit ecclīa.c.lʒ de fo.cōpe.an illo tpe sufficeret sciētia pape: et reqrit cogitādū, dubitat etiā Bar.an in ancbona ⁊ comitatu sufficiet sciētia comitū et marchionū q electi sunt ab impatore ⁊ nō decidit. Circa primū dictū Bar.adde pro eo facere qd̄ vult ipse Bar.notabiliter in.l.si publicanus.§.fi.de publ.vbi dicit, ꝙ ciuitates ⁊ castra Tuscie qui exegerūt vectigal longissimo tpe: tñ nō pscripserunt, cū non peruenerit ad notitiā imperatoris: nec presidis sui: q2 a tpe Federici imperatoris citra, nō fuit aliquis preses in italia: vnde sicut nō pscribit ecclesie vacāti: ita nec hoc

casu.veritas est cōtra Bar.qd̄ q̄si esset prescriptio cuius nō esset initij memoria in ɔ̄riū, in ista nō requirit scientia vel patiētia et sic nec q̄si possessio: ⁊ ista pcessisset sine sciētia impatoris, et ideo Bar.qui dicit de longissimo tpe male loquit: q2 ista hʒ fomentū a.l.⁊ habet vim ɔstituti seu priuilegij, ⁊ sic nō stat in terminis p-scriptionis pprie: ita pbat text.in.d.c.sup quibusdā.§.preterea. et in.l.hoc iure.§.duct⁹ aque.ff.de aqua quoti.⁊ esti.facit text.in c.j.de prescri.in.vj.⁊ ita ɔ̄ Bar.tʒ Bal.in.c.j.q̄ sint regalia.in vsi. feu.⁊.d.Ant.in.c.puenit.de cēsi.in.xx.⁊.xxiiij.co.⁊ late Jmo.vbi multa adducit in.d.l.si publican⁹.§.fi.Sali.in.l.ij.C.noua vecti-galia imponi nō posse. Lud.in.l.vectigalia.in prin.ff.de publi.⁊ notabiliter Alex.quē oīo vide qui dicit qd̄ opinio bar.est in hoc cōiter dānata in cōsi.vj.incip.viso thematē ⁊ dubijs.s.scriptis. ⁊ Lud.in.d.l.j.§.deniq̄: sʒ in pscriptione alterius tpis pcederet dictū bar.dicit tñ circa hoc vltimū Bal.in.l.ij.in fi.C.que sit lon. ɔsue.vnū bonū ⁊ singulare verbū qd̄.s.retuli. ¶ Circa aliud in quo bar.reliqt cogitā.in.d.§.deniq̄.an vacāte imperio, quo tpe succedit ecclīa, sufficeret sciētia pape: dic qd̄ nō, imo si pscriptio esset añ incboata ɔ̄ imperatorē patientē ⁊ scientē mortuo impe ratore: lʒ ecclesia succedat in administratione tñ interim prescri ptio dormiret nec vltra pcederet.ita Bart.notabiliter in.l.na-turaliter.in.vij.co.ff.de vsucap.quē sequit Bal.in.l.cum notissi-mi.§.imo.in fi.co.C.de prescri.xxx.anno.⁊ in.l.fi.C.de tempo.in integ.restit.pet.Panor.in ɔsi.cij.incip.in.q.que vertit seu verti sperat.in.ix.co.in.j.vol.⁊ in.d.c.cum ɔtingat.in.iiij.co. ¶ Circa aliud in quo etiā dubitat bar.⁊ nō decidit in.d.§.deniq̄.an suffi ceret patiētia istorū comitum vel marchionum: qui ab impera-tore essent electi, teneo qd̄ quo ad prescribendū merum ⁊ mixtū imperiū, cōtra istos marchiones, eorū scientia sufficeret: sed nō quo ad prescribēdū in preiudiciū imperatoris. Jmo.in.d.§.de-niq̄.quia ꝑm eū, isti censentur quidā administratores imperij: tamē hoc vltimū reprobat Lud.in.d.§.deniq̄. Teneo pcedentē opin.⁊ addo.Bart.in.d.l.si publicanus.§.fi.idem tenentē.tenet Inn.in.c.conquerente.de offi.ordi.Panor.in.d.c.cum ɔtingat in.iiij.co.vbi etiam ponit Car.⁊ Jmo.⁊ addo bonū tex.in.c.j.§.

22 qd ergo.quē ad hoc ibi no.bal.de inuesti.de re.alie.fac. ¶ † Se cūdo circa pdictā materiā videamus quanto tēpore prescribat merū vel mixtū imperiū. Jn quo omitto referre ea q̄ diffuse po-nit Alb.hic post Gui.⁊ Ray.sʒ bal.hic in.vj.co.dicit, quosdā pu tare qd̄ requirit tantū tempus cuius initij memoria nō sit in cō-trariū: ipse tenet ꝙ longū tps[a] ⁊ sic.x.anni sufficiant per.l.viros

a C.de diuer.offi.lib.xij.sed Bal.in repe.huius.l.in.x.co.sic distin-guit: aut quis hʒ merū vel mixtū imperiū: sed vult illud extēde-re vel ppagare: et sufficit tēpus.x.ann.d.l.viros.⁊.l.quicunq̄.C. de fun.lib.xi.aut vult de nouo querere merū vel mixtū imperiū, et tūc requirit spatiū tāti tēporis cuius initij ⁊c.per multa iura ibi per eū allegata: ratio diuersitatis est ꝑʒ eū: q2 qd̄ est in esse fa cilius extendit et ppagatur q̄ aliquid de nouo inducatur.l.pri uatorū.C.de iurisdi.oīū iudi.l.j.⁊.ij.cū ibi no.ff.de iudi.facit.l.⁊ si manēte.ff.de pcario. Pau.de ca.hic in fi.co.tʒ, ꝙ in prescribēdo mero vel mixto imperio, indistincte requirit spatiū tāti tēporis cuius initij memoria nō sit in ɔ̄riū, sicut requirit in pscribendis alijs q̄ non solēt cōpetere nisi ex ɔcessione principis: q2 tale tps equiparat concessioni.d.§.ductus aque. Adde ꝙ idē tenet Bal. in rub.C.q̄ sit longa ɔsue.paulo post principiū.tñ Bal.ipse in.l.j. circa fi.C.de here.vel actio.vē.formaliter dicit, qd̄ merū imperiū prescribit lōgeua ɔsuetudine.p gl.in.d.§.nullā.in aut.de defen. ciui.sʒ lōgeua dicit.x.an.vt dixi in.l.de quibus.ff.de legi. Breui ter puto qd̄ vera decisio eliciat ex pdictis in pcedenti qōne. Nā si agit de pscribendo mero vel mixto imperio cōtra imperatorē absentē ⁊ ignorantē necessario requirit spatiuʒ tanti tpis cuius initij ⁊c.per fundamentū qd̄ feci in precedēti qōne: alias pscribi non posset, vt ibi declaraui. ¶ Sʒ si aliquis pscriberet merū vel mixtū imperiū cōtra papā vel imperatorē presentē scientē ⁊ pa tientē, aut pscriberet ɔtra aliquē marchionē: tūc nō requireret tantū tps cuius initij ⁊c. Sed an tunc requirat saltem tps.xxx. ann.qd̄ videt dicēdū.quasi ista pscriptio meri vel mixti imperij nō habeat cām ɔtinuā vel quasi, cū requirit factū hoīs, sed poti⁹ videt habere cām discontinuā: neq̄ eñ merū imperiū cōtinuū exercet, nō eñ cōtinuo decapitant hoīes.ergo tāq̄ habēs cām discōtinuā requirit prescriptio.xxx.anno. Ex doctrina notabili gl.magistralis in.l.seruitutes.magna.ff.de serui.declarāt Bal.⁊ alij.in.l.ij.C.de serui.⁊ aqua.istud vide examinatū ⁊ discussum p Alb.hic. Jn hoc communior sñia est, ꝙ sufficiat tēpus.x.an.p d.l.viros.cū glo.⁊ isto casu procedat opinio Bal.in lectura ⁊ in d.l.j.circa fi.C.de here.vel act.ven. Quantum aūt ad prescriben dum feudū ab eo qui non esset vasallus, qd̄ requirat tps.xxx.an. habes tex.in.c.si qs per.xxx.in ti.si de feu.fue.contro.inter do.et agna.cū suis ɔcor.⁊ ea que ibi no.ɔferunt etiā multū ad verita-

23 tem huius qōnis. ¶ † Tertio circa pdictā materiā vidēdū est: an prescriptio

an prescriptio meri vel mixti imperij sit fauorabilis vel odiosa. Utilitas est: q2 si sit fauorabilis erit extēdēda: alias secus. p regulā. l. cū quidā. ff. de li. 7 posthu. puta si pbaui me prescripsisse merū imperiū in mutilatione mēbri, an dicar pbasse quo ad alios gradus. Inno. in. c. dilecto. de offi. Archi. tz qd talis pscriptio iurisdictionis nō extēdat: gsuetudo sit: sz Bal. hic in. vj. col. tz. q pscriptio iurisdictionis extēdat ad ea q sunt eiusdē speciei: 7 pbat bono fundamēto. Nā cū iurisdictio pscribat p actus q exercent, nō est dicendū q solū acqrat ius circa actus gestos: q2 sic nihil pscriberet in futurū: vñ dicēdum qd oēs actus eiusdē speciei quasi possidētur 7 prescribunt: vt no. in. l. ob carmē. §. si. ff. de testi. per Inno. in. c. qualr 7 qñ. de accu. Istā opi. Bal. declarat et ampliat Lau. hic in. iiij. charta. q cū merū imperiū exerceatur pluribus modis, si probaui quasi possessionē meri imperij in vno gradu prescriptio extendit: vt pbet merū imperiū nedū in alio minori gradu: sz etiā in maiori: q2 eadē est spēs: nā plus 7 minus nō cōstituunt speciē sed gradū. l. si. ff. de fun. instru. Idē in effectu tz Alb. hic: 7 Jo. an. in. d. c. directo. facit optime qd dicit Inno. in. c. dilectus. de cap. mona. vbi dicit q vsus 7 cōsuetudo in vno actu, pōt se extēdere ad alios act9: lz asperiores 7 grauiores: sed vsus ꝯ certas personas nō extenditur ad alias. Cy. in. l. j. in fi. col. de emanci. lib. refert istam opi. cano. et tz qd cum tres sint species iurisdictionis in genere quas. s. dixi, si est vsus vna specie, intelligit prescripsisse quo ad omnes actus qui sunt eiusdem iurisdictionis 7 speciei: sed non intelligitur prescripsisse in alia specie iurisdictionis per. l. si prius. in princi. ff. de aqua plu. arcē. 7 istam opi. Cy. tenet Pau. de ca. hic subijciēs: q si qs prescripsisset merum imperiū per vnū modū: q2 consueuit decapitare delinquētes: pōt mutare modū puniendi: q2 non est diuersa substātia sed qualitas: vt probat in. l. j. §. si quis nonum. ff. de riuis. 7 sic vides qd magis cōis sentētia est, qd pscripto vno gradu iurisdictionis in vna specie sit extēsio ad alios gradus: sz nō ad aliā speciē diuersam. Et pro hoc vltimo facit: q2 in prescriptionibus tm dicit prescriptū quantū possessuz 7 nō plus. l. j. §. si quis interdicto. cum gl. no. ibi. ff. de iti. actuq priua. 7 facit qd ibi nota. dicit Bar. qd in prescribēda iurisdictione, probata quasi possessiōe certi actus in illo tm actu pscribere: secus si haberet cōcessiōnē iurisdictionis ab alio: tunc si vtit iurisdictione in illo actu: intelligit in omnibus retinere: 7 hoc vltimū sequit Pau. de cast. hic: nam quomodo intelligi debeat illa decisio. Bar. ptz ex predictis. Ex istis infero ad illud qd no. Cardi. in c. cum contingat. p illū text. de fo. compe. vbi Panor. in. vj. col. 7 Car. 7 Jmo. in. c. pastoralis. in prin. de offi. deleg. et Alex. in. l. ij. in. j. col. s. eo. dum dicūt qd est dare iurisdictionē sine modica coertione, qñ quis iurisdictionē prescripsisset non intelligeret prescripsisse modicā coertionē in corpus: nam istud confirmat ex predictis. Nā cū modica coertio in corp9, sit alterius speciei: que est de mero imperio lz minimo: vt. j. dicā, prescripta iurisdictione in specie nō intelligit prescripta alia species: tū considera q2 docto. preallegati nō proprie loquunt qñ alia species veniret tanq accessoria in quandā necessariā consequentiā vt
24 facit hic: vt dixi in. l. ij. s. eo. ¶ † Quinto principaliter qro: quot sunt gradus meri imperij. Bart. hic facit sex gradus: tu aūt facias quatuor gradus tantū. Primus est gradus maxim9: sub quo continentur ea que competūt principi: 7 cōstitutis in summa dignitate: de quo Bart. ponit vnū exemplū tm. s. condere. l. generalē. Adde tu tria alia exempla. s. creare tabelliones generales, hoc solū spectat ad principē: 7 habentes potestatē ab eo: sm Inno. 7 alios in. c. cum. P. tabellio. de fi. instrumēto. Istud dicitur meri imperij: q2 expeditur officio iudicis nobilissimo 7 principaliter ad publicā vtilitatem: 7 quod creare tabelliones sit meri imperij maximi: firmat Bal. hic in. iij. col. qui etiam generalius tenet, qd oīa reseruata principi vt restituere fame concedere veniā etati, 7 similia sint istius meri imperij maximi. Tu dic melius qd imo sunt mixti imperij cū principaliter expediātur ad priuatā vtilitatē sm Bart. j. in primo gradu mixti imperij. Tertium exemplū est publicare bona delinquentis contra dispositionē aut. bona dānatorū. C. de bo. damna. Istud est de reseruatis principi: 7 sic meri imperij maximi: sm Bald. in. c. j. in princi. de pa. te. in vsi. feu. Quartum exemplum est gregare
a consiliū generale est de isto mero imperio: sm Inno. in. c. transmissam. de elec. patet: q2 solus papa[a] potest cōgregare. gl. in. c. qd translationem. de offic. leg. 7 in. c. sicut vnire. de excessi. prela. Bar. in gsi. scbismatis. i. iiij. col. 7 deficiēte papa posset collegiū cardinaliū sm glo. in. c. si duo. lxxix. dist. Bal. in. l. olim ex literis. de rescrip. vbi subdit qd nec imperator nec rex Francor pñt facere congregari conciliū generale. ¶ Secundus gradus meri imperij est magnus: et est habere gladij potestatē ad aiaduertendū in facinorosos: vt hoc tex. 7 sub isto continentur tria genera causarum capitalium, quando vita naturalis adimitur in

totum, vel etiā in parte p abscissionē mēbri. Itē qñ adimit vita ciuilis 7 sic libertas vel qñ ciuitas: puta per deportationē. 7 qd mutilatio mēbri eqparet morti quatū ad hoc vt dicat de mero impio: vltra gl. 7 doc. hic: adde Cy. in. l. si qs nō dicā rapere. xix. q. C. de epi. 7 cle. et in. l. transigere. in. iiij. q. C. de transac. Bal. in l. reos. in. iij. col. C. de accu. 7 in. l. data opera. in. xv. col. in fin. C. q accu. nō pos. vbi dicit qd amputatio manus est de isto mero imperio. Itē dū dixi qd aiaduertere in corpus est meri imperij: intellige siue aiaduertat in corpus rōnale, siue in corpus irrationale vt in ferā vel bestias: vt habes tex. 7 exēplū in. c. mulier. xv. q. j. quē tex. alleg. Lud. ro. hic: 7 in. l. ij. C. q test. fa. pos. 7 in. l. si vero. §. de viro. in. xvj. fallētia. ff. so. ma. Imo. i. l. defuncto. ff. de pu. iudi. Itē intellige siue aiaduertat in corpus aiatum siue etiā in corpus inaiatū: puta mortuū: 7 sic in cadauer. naz istud est meri imperij: vt est in delictis atrocissimis. in qbus etiā post mortem inqrit 7 dānat memoria defuncti: vt habes gl. enumerātē. insti. de here. q ab intest. in. §. per ꝯrium. 7 gl. pleniori in. l. ex iudicior. ff. de accu. gl. in. l. ex testō. C. de testā. manu. et in. l. j. C. si reus vel accu. mor. fue. vel in casu quē ponit glo. singu. in. l. ij. ff. arb. fur. cesa. vbi publice latrones postq fuerint suspensi eorum cadauera debent dari feris 7 volucribus deuoranda. Sub isto mero im- a
b perio magno gtinetur dānatus[b] ad perpetuū carcerē: sm iura canonica, cū equiparet dānato in metallū sm Bar. hic: q2 equiparat seruituti sm Bal. hic alle. Inno. in. c. qualiter 7 qñ. de excu. tu. alle. tex. in. l. ij. ff. de li. bo. exhi. 7 in. l. titio centū. §. ij. ff. de cōdi. 7 demon. ¶ Tertius gradus meri iperij est paruus sub isto continet relegatio torture, q sit ad penā delicti, 7 pena corporis afflictiua: vt hic p Bar. ¶ Quartus 7 vltimus dicit minimus: sub isto gtinentur leuia crimina modica coertio corporalis 7 leuis mulcta: vt hic habes p Bar. 7 alios. Itē adde dum Bart. h in. v. gradu mixti imperij dicit: qd modica coertio corporalis q sit ad vindictā maleficij est meri imperij: 7 qd de illa nō loquit. l. fi. in fi. s. de off. eius. q sm Bar. loquit de modica coertione vbali. q sit coercendo cōtumaces p delegationē audientie vel cōdēnando in expensis: vel similibus modis: 7 ista coertio verbalis cū expediat officio iudicis mercenario transit in delegatū. Fulg. reprobat subtiliter: q2 text. in. d. l. fi. in fi. dicit imperiū qd nō est merū: ergo in mixtū transire: ergo de modica coertione vbali cū sit iurisdictionis in specie nō pōt intelligi ille tex. Alex. respōdet qd. d. l. fi. in vbo merū. intelligit. s. maioris gradus: est tū de mero imperio minoris. Scdo ꝯ Bar. mouet Fulg. q2 merum imperiū nō trāsit in legatū procōsulis. l. j. §. fi. ff. de of. eius: 7 tū modica coertio in corpus transit in legatū proconsulis. l. si quid. ff. de offi. procon. ergo apparet quod modica coertio non est meri imperij: sed rñde: vt. s. qd merū imperiū nō trāsit in legatū procōsulis: est verū maioris gradus sed minoris vel minimi sic. Itē dicit Fulg. qd Bart. nō bñ rñdet ad. d. l. fi. qd intelligat de modica coertiōe vbali: nā cū ista sit simplicis iurisdictionis, esset ꝯ illū tex. q vult qd modica coertio sit imperij: sed non meri: ergo mixti. Alex. saluādo Bar. dicit, nō negare qn modica coertio verbalis possit esse mixti imperij: q2 imo potest esse: vt in casu. l. cognitio. §. j. s. de offi. eius. 7 declarat Bart. in. l. magistratibus. j. e. sed bene dicit Bar. qd. d. l. fi. intelligit de modica coertione verbali: nec per hoc sequit Bar. velle qd magis sit iurisdictionis quā mixti imperij: sz puto, qd Bart. nullo mō sic possit saluari: q2 verba Bar. sunt nimiū clara: dicit enim Bart. hic: qd. d. l. fi. loquit de modica coertione verbali: 7 qd ista expedit officio iudicis mercenario: 7 sic est iurisdictiōis: ergo nō potest intelligi Bart. qd sit mixti imperij cū expediat officio iudicis mercenario: vt ad literā sunt vba Bart. veritas patebit ex his que dicā in seq. q. ¶ Sed aduerte: q2 reperiunt quedā cause que possint eē meri iperij. Itē iurisdictionis simplicis sz diuersis respectibus: 7 hic pono. v. exēpla. Primū est in tortura: q2 si aliqs torqueat ad penā est meri imperij: q2 expedit officio iudicis nobili ad publicā vtilitatē sm Bar. hic: 7 in. l. interdū. §. q furē. ff. de furtis. 7 in. l. cū seruus. ff. de gdi. ob cām. eodē mō si tortura imponat in causis criminalibus ad veritatē eruendā similiter est meri imperij. Si aūt imponat in causis ciuilibus ad veritatē eruēdā: puta q2 testes viles psone vacillāt possunt torque-
c ri[c]. §. si vero ignoti. i aut. de testi. 7 tūc erit simplicis iurisdictionis sm Alb. hic in. vj. col. in fi. 7 Bal. in repe. in. vj. col. in ver. sed quero an questionare. 7 Fulg. hic: de quo etiā p Ange. in. §. audiēt. in aut. de defensorib9 ciui. 7 in. l. ij. ff. de in ius vo. Ad vnum aduerte: qd id. s. dū loquebar de tortura q imponit in causis ciuilibus ad eruēdā veritatē, exēplificaui in testibus vilis conditionis 7 vacillātibus: eo q2 in causis ciuilibus etiā ad inuestigatione veritatis nō pñt liberi hoīes torqueri: sz tm serui. l. diuus pi9. i pn. 7 ibi no. Bar. ff. de qd. Bar. i. l. ex libero. ff. e. tū fallit: vt i vili psona pducta in testē 7 vacillātem, vt statim dixi: 7 declarat Cy. i. l. fi. C. de qd. Itē adde notabilr qd etiā qñ ageret ciuilr de

a ¶ Papa. Adde Car. Alex. diffuse i. c. j. xvij. distin.

b ¶ Dānat9. adde Bar. i l. ij. ff. de publi. iudi. ab. in rub. de testa. ab. in. c. tue. de pe.

c ¶ Torqueri. adde Lāf. i repe. in. c. q ñ gtra falsam. de probatio. i ver testes.

falso ad interesse, et pcederet indicia, locus est tormētis etiā ī cā ciuili.l.sicut falsi.et ibi no.Bart.C.de fal.per Cy.in.l.sicut.et in.l. quoties.C.de qō.Jmo fortius vbicūq₃ factū p q̄ ciuiliter agit: haberet delictū annexū: vt est quoties depositi aliquā rē penes te: et dū repeto, negas depositū, ɔmittis furtū.l.iiij.C.depositi. tūc in ista cā ciuili, locus est tormētis: ita pbat tex.no.in.c.grauis.de deposito.et ibi notāt Pau.de liaza.d.Ant.et Jmo.q mul tū cōmēdāt p limitatiōe regule.d.l.diui.et sequit Alex.q ita cōsuluit ī ɔsi.xxvij.incip.in cā accusatiōis de crimine falsi.ī pe.col. ¶ Scōm exēplū est de modica coertiōe: qz si iponat ad penā le uis delicti est meri imperij minimi: si aūt in ciuilibus exerceat ɔ̄ ɔtumacē, est simplicis iurisdictiōis: vt p Ang.hic: et in.l.magistratib.j.e. ¶ Tertiū exēplū est de incarceratione: qz si fiat ad puniendū delictū in foro canonico, erit meri imperij: als pōt eē mixti iperij vel simplicis iurisdictiōis fm doc.hic: magis Sal. Alb.Bal.Sal.et Alex.hic in.ix.col.qcqd teneat Bar.hic in secū da spē meri imperij. ¶ Quartū exēplū est de excōicatione: et lʒ Jnno.i.c.trāsmissa.de elec.teneat qō excōicatio sit meri iperij: dic h verū, qñ imponit ɔ̄ rebelles vel ɔtumaces ex cā publica: sed si ad instantiā partis: vt in.c.venerabilib.de sen.excō.in.vj. tūc est simplicis iurisdictiōis fm Abb.in.c.cū ɔtingat.i.vj.col. de fo.cōpe. ¶ Quintū exēplū est ī appellatione.de qua statī iferius dicet: et sic habes expeditā materiā meri imperij. ¶ Sexto quero an cause meri imperij[a] possint alij delegari. Bar.hic con cludit, qō primi quatuor gradus meri imperij nō pñt delegari: nisi ex cā necessarie absentie.l.j.in prin.ff.de off.eius.tu adde qō fallit scdo in principe q cās meri et mixti imperij maioris vel ma gni indistincte pōt delegare.l.j.et ibi gl.et doc.C.q p sua iurisdi. dixi in.l.j.in princi.s.de offi.eius.vbi plene disputaui an delega tus principis possit alijs postea delegare. Tertio fallit de iure canonico, quo iure oēs cause meri et mixti iperij sunt delegabiles regularit fm gl.et doc.in.c.qō sedes.de offi.ordi.et in cle.j.de offi.deleg.gl.in.c.in archiepatu: vbi tex.principalis de rap.glo. fi.in.c.illud.xxiij.q.iiij.et in.c.clericis.ne cleri.vel mona.Bart.in l.nec qcq̄.§.j.in pe.col.s.de offi.pcō.cū multis ɔcor.vt hic per Alex.in.xj.col.et ista est cōis snia: lʒ Jmo.tn.d.c.qō sedes.et in.d. cle.j.teneat, qō etiā de iure canoñ.cause meri et mixti imperij nō pñt delegari nisi in certis casib. Intellige tñ qō de iure cano. cause meri et mixti imperij pñt delegari: nisi sint de reseruatis principi in signū supreme ptātis: vt dixi in.l.j.in prin.ff.de offic. eius. Scdo intellige nisi esset cā criminalis clerici: qz illa nō pōt delegari laico, nisi a papa.gl.in.c.ij.in verbo presumāt.vbi doc. ad quos te remitto de iu.Arch.et Joā.an.in.c.j.de cleri.conin. in.vj.subdit Bar.hic.qō duo vltimi gradus meri iperij: scʒ mi nus et minimū imperiū, pñt delegari: et sic vides qō Bar.vult q modica coertio corporalis pōt delegari: ptʒ, qz cōpetit cuilibet magistratui.§.audiēt.i aut.de defen.ciui.idē tʒ Bart.in.d.§.vbi decretū.in penul.col.Cōtrariū tʒ Bart.in.l.ij.s.eo.vbi dixit q si citatio realis nō transit in delegatū etiā principis, multominus coertio corporalis: idē tenet Bart.in.l.magistratibus.j.e. Sed qō fortius est, ipse Bar.hic in fi.col.in prin.in secūda spē iurisdictionis etiā videt oppositū apte velle. Alex.hic.in.x.col.cō cordat vt hic per eū: aliter ɔcordat Fulg.in.d.l.magistratibus. j.eo.mihi semp magis placuit snia Bar.hic: qō imo in delegatum transeat modica coertio corporalis p.d.l.fi.s.de offic.eius vbi modica coertio, q̄ est imperij: sed nō meri: ergo mixti: trāsit in delegatū: nā de verbali coertione verbū nullū: qz nō esset im perij, sed iurisdictionis: vt dixi.s.facit.d.l.magistratibus.in ad uersatiua ibi posita. ¶ Capio nūc materiā mixti imperij: circa
25 quā Bar.et doc.querūt de tribus. † Primo quare dicat mixtū: dic vt hic per Bar.et adde triplicē differētiā inter mixtū et cōfusum quam ponit gl.in.l.idē pompo.§.si plumbū.in ver.vtrax
26 ff.de rei ven. ¶ † Secūdo quid sit mixtum imperiū. Alb.refert hic septē diffinitiones: aliā octauam ponit Oldr.Lau.in consi. x.incip.a vendito castro: quā sequit do.Anto.de but.in.c.in ar chiepatu.de rapto.et in.c.qō sedes.de offi.ordi.tene diffinitionē traditā per Bar.hic post Pet.et Bar.in.l.iiij.§.duas.ff.de dam.
27 infec.et in.l.iij.circa princ.C.de peda.iudi. ¶ † Tertio q̄ro quot sunt gradus mixti imperij. Bar.hic facit sex gradus, tu fac tres gradus maximū medium et minimū: prout facit Barto.met.in d.l.iiij.§.duas.et Bal.hic, nam primū et scdm iunge simul, cū spectent ad principē et supremos magistratus. Similiter tertiū et quartū iunge simul, cū ambo requirāt plenā cause cognitionē, et nō cōpetāt inferioribus magistratib: nec delegetur: vt hic p Bar. Similiter iūge quintū et sextū gradū in quibus pariter est ecōtra. Sʒ ɔsidera: qz videt qō Bar.fit superfluus, ī ista sua doctrina: dū dicit qō cognoscere per viam supplicatiōis de snia a qua nō fit appellatū, est de scdo gradu mixti iperij: nā videt qō istud debeat esse de primo gradu: nā istud cōpetit et pncipi et pfecto ptorio.l.j.cū aut.ibi posita.C.de off.prefe.pto.dixi in aut.

[a] ¶ Imperij. adde Ang. i.l.a iudice. C.de indic. Car.zab.c. in archiepa tu.de rap. Abb.i.c.qō sedes.de of. or.Joan.de imo.in.c.de of.deleg.et Ang.in ɔsi. cxxvij.inci. causa accusationis.

que supplicatio.C.de preci.impe.off.et Bar.s.i mero iperio po suit i primo gradu ea q̄ cōpetūt, nō solū principi: sed etiā pfecto pretorio: quare ergo non sic fecit in mixto imperio, cogitaui q Bar.posset subtiliter saluari: nā ideo in mero imperio fecit totū vnū gradū maximi iperij: qz in mero iperio nihil reperiebatur pcipuū qō cōpeteret pncipi: qnin illud cōpeteret pfecto pre torio: vt est ɔdere.l.non sic in mixto imperio: in quo reperiunt aliqua spālia, q̄ cōpetunt solū principi in signū supreme potestatis: et nō prefectis pretorio, vel senatoribus: vt cōcedere veniam etatis, Interponere au orītatē ī arrogationib minox: et ī emācipationib infantū, et in legitimationibus: de quibus h p Bar. iō de eis fecit primū gradū mixti imperij. Jn secūdo vō gradu posuit illud qō cōpetit etiā pfecto ptorio: sed cogita, qz si teneas q creare notarios sit meri imperij maximi: cū principaliter fiat ad publicā vtilitatē: et hoc etiā fit de reseruatis pncipi in signū supreme ptātis.c.cū.P.tabellio.de fi.istr.potuisset de eo Bar. facere gradū de per se in mero imperio, sicut fecit hic in mixto: cogita et aduerte dū Bart.ɔcludit qō mittere in possessionē est mixti imperij: nam videt q qñ incidenter fit missio in possessionē ex primo decreto fiat iudicis officio mercenario deseruienti actioni intentate vel intētande. Bal.hic in vna lec.subtiliter respondet: et ita ante eū respondet Bar.formans istā opp.in.l.iubere cauere.in vlt.col.j.eo.qō etiā qñ missio ī pos.fit incidēter: non tñ fit vigore actionis intentate: sed officio nobili et virtute edicti pretoris positi in.l.fulcinius.§.j.ff.ex q.can.in.poss.eatur. itē dū Bar.vult, q interponere decretū in emancipationibus filiox qō est de mixto iperio.v.gradus: et sic minori: adde qō hoc tenet gl.in.l.emācipati.in gl.fi.s.de adop.quā allegat Ful.hic: lʒ ɔ̄riū teneat gl.et male.in.l.ab ea parte.in vbo recte.ff.de pba.
28 ¶ † Itē no.qō potestas legitimādi, aut creādi tabelliones, expresse ɔcessa per imperatorē comiti palatino, nō potest p eū alteri delegari etiā de iure canonico: cū ista sint de reseruatis principi fm Bal.in rub.de offi.deleg.in.viij.col.et in.c.qm.vlt.in fin. eo.tit.et in.l.gesta.in.j.col.C.de re iudi.et notabiliter.d.Anton.et Jmo.in.c.qō sedes.de off.ord.Alex.hic in.xiij.col.et plenius i.l. j.in.ij.col.in fi.et seq.s.de off.eius. Quis super hoc dubitet Fulg.
29 in.l.j.de off.pcō.et reliquerit indecisuʒ. † Adde etiā qō cause appellationum sunt mixti imperij medij: ptʒ qz nō cōpetūt iure cuiuslibet magistratus. Itē qz delegari nō possunt: vt est glo.in.l. eos.in prin.C.de app.et in.l.j.C.de peda.iudi. Itē qz expediunt officio iudicis nobili ad priuatā vtilitatē, fm Bar.in.l.j.§.solēt. vbi Jmo.et Ang.de are.ff.qñ app.fit.gl.in.c.super qōnū.§.intētionis.in ver.alijs.de off.dele.Bal.in rub.de of.dele.in.vij.col. in ti.de pa.cōstā.in ver.fm mores.et in.l.eius.in prin.et in.l.cū post.C.de app.Lud.et.d.Alex.hic.Ang.in.l.et qz.in vltimis verbis.j.e.et rō est: qz nō reperit actio appellatoria: fm Bald.in.d. rub.de offi.dele.in.vij.col.et q appellatio nō sit actio: sed offm iudicis nobile, est gl.in.l.j.in prin.ff.que sentētie sine appel.rescin. quā ad hoc reputat sin.Bal.in.c.in presentia.in.ij.col.de renū. hoc etiā ptʒ fm Bal.hic: qz reus etiā appellat: et tñ nō hʒ actionem: et lʒ detur libellus, p talē libellū ɔcludit iudici et non parti. Sed idē Bald.sibi ɔ̄rius tenuit cōtrariū in.c.ex ratione.de appel.qz si cause appellationis essent mixti imperij sequeretur q essent cause ardue: sʒ istud nihil valet cū reperiant cause mixti imperij q̄ sint minime. Tu tñ ɔsidera qō videt q nec ex parte iudicis a quo, nec ad quē cause appellationis sunt mixti imperij: qz si bene cōsideres ex parte neutrius exercet offic.nobile quo ad actū appellādi. Nā iudex a quo appellat nihil facit, nisi qō semel admittit appellationem, si et inquantū et quo ad eum, nō credo q Bart.dixerit esse mixti impij. Itē nec ex parte iudicis ad quē videt q appellatio sit mixti imperij: vñ vide Bar.cōtra p dicta.l.j.in prin.in vlti.col.de appel.tenentē q appellatio nō expediat iure actionis: nec etiā officio iudicis, et sic cōtra predicta vt ibi latius p Bar.hic pbātem. Rapb.cuma.in.d.l.j.in.§.solēt tenet q appellatio est eiusdē iurisdictiōis cui est cā pncipalis, cum per appellationē nō mutet qualitas principalis cause et iudex appellationis succedat in locū primi iudicis.l.cū apud sem pronium.ff.iudic.solu.et ideo si prima causa erat criminalis et sic meri imperij: appellatio etiā censebit meri imperij: als erit mixti imperij vel iurisdictionis, tanq̄ sequela cause principalis.fa
30 clat q̄ dixi.s.in vlt.q.meri imperij. ¶ † Quid autē de cā nullitatis, qñ snia lata dicitur nulla an sit mixti imperij: an simplicis iurisdictionis.bal.in.l.si vt pponis.prima.in pe.q.C.quomodo et qñ index.tenuit q nō sit mixti imperij sed simplicis iurisf.mouet qz quilibet iudex ordinarius pōt sniam p se latā declarare esse nullā: vt ibi est glo.itē iste articulus potest delegari ab ordinario: gl.in.l.eos.in prin.C.de app.facit.l.cum post sniam discussoris.eo.ti.ergo ex istis apparet q nō est mixti imperij: sʒ iurisdictionis: sed caue: qz rōnes Bal.nō sunt vere: qz non est bona cōsequentia quilibet ordinari potest de ista causa cognoscere: itē potest

pōt delegare. ergo nō est mixti imperij, sed iurisdictionis: q̃ iu risdictio in spe non discernit a mixto imperio, p hos modos: nā etiā alique cause mixti imperij cōpetunt cuilibet magistratui: ⁊ delegant: veritas est qd̃ est mixti imperij: q̃ expedit officio iu dicis nobili ad priuatā vtilitatē: put tʒ idē Bal. in rub. extra de off. deleg. in. vi. col. Pau. de cast. in. l. si idē cū eodē. §. j. ad fi. ȷ̃. eo. p rōnē p̃timā: tñ subdit qd̃ q̄nis sit de mixto imperio: tñ cōpe tit cuilibet magistratui vt possit qlibet adiri sup hoc, vt decla ret sniam esse nullā: ita dicit elegāter notare Bal. in. d. l. si vt p ponis. in fi. sed sup nullitate alterius snie q̄ fue: secus videt di cendū ḿ eū. nisi adeat p vim recōuētionis: nā si cōueniar me co ram vno iudice ego possum te recōuenire, vt iste cognoscat, de nullitate snie ꝯ me late p aliū iudicē: ad hoc inducit decisionem Bart. in. l. j. §. fi. ff. de va. ⁊ extraor. cog. qd̃ reputat not. ⁊ merito q̃ sing. est decisio. Cōsidera etiā nouiter q̄ sit rō diuersitatis, ꝙ cause nullitatis snie cōpetūt iure cuiuslibet magistratus: ⁊ pñt per quēcūq̧ magistratū tractari ḿ Bal. ⁊ expressius Pau. de cast in locis p̃al. tñ Bar. in. d. l. j. §. solēt. cū ꝯcor. p̃al. vult qd̃ cause appellationū sint de mixto imperio et magno: ptʒ, q̄a tra ctari nō pñt nisi p maiores: vt ibi notabi. p Bar. ꝯsidera etiaʒ si posset nouiter attētari qd̃ cause nullitatis tanq̄ seq̄le cause p̄n cipalis debeāt cēseri meri vel mixti imperij vel iurisdictionis: si cut erat cā principalis: nō qd̃ faciāt certā spēciē de per se: p ea q̄

31 s. tacta sunt: ⁊ sic habes expeditā materiā mixti ip̄erij. ¶ † Se quit vltimo videre de iurisdictione simplici: ⁊ sic in specie: circa

a quam duo sunt vidēda. p̄mo qd sit iurisdictio[a] in spē. Bar. diffi nit vt hic p eū: ⁊ cū eo transeūt Raph. Fulg. ⁊ do. Alex. hic: dic plenius ḿ eūdē Bar. in. l. ij. circa prin. C. de peda. iudi. qd̃ est iu risdictio q̄ expedit ꝓposita actiōe. p officiū iudicis mercenariū illi actioni deseruiēs. Et dicit Ang. hic in. iiij. col. esse regulā in fallibilē, qd̃ oēs cause de mūdo respiciētes priuatā vtilitatem: ⁊ que expediunt iure actionis sunt semp simplicis iurisdictionis. ¶ In ꝯtrium moueo aliā difficultatē: nā delegare est iurisdictio nis simplicis vt hoc tex. in fi. vbi gl. ⁊ alij: ⁊ glo. approbata in. l. j. in glo. fi. s. eo. ⁊ tñ delegare cām, non expedit iure actionis: imo officio iudicis nobili. do. Alex. in vlt. col. rñdet ḿ Guil. de cu. qd̃ hic diffinit iurisdictio: prout ꝯcernit solā psonā iudicis, mi nor qd̃ nō allegauerit Bal. in repe. huius. l. in. iiij. ⁊. v. col. formā tem oppositionē quam. s. dixi: ⁊ rñdet qd̃ hic in tex. diffinit iu risdi. prout ꝯsistit in psona iudicātis tm̄, ⁊ sic cōcernit solū iudi cem: sed vbi ꝯsideraī iurisdictio: put ꝯcernit exercitiū causarū, tūc alr est diffiniēda: ita rñdet Albe. hic in pe. col. Et vltra do cto. coloro istā rñsionē. Nā ꝙ iurisdictionē ꝓut cōcernit exerci tiū causarū diffiniāt doc. ptʒ dū dicūt ꝙ expedit ꝓposita actio ne: ergo sup exercitio cause: ergo nō intēdūt diffinire iurisdictio nē iudicis in abstracto a causis: prout personā iudicis tm̄ ꝯcer nit: sed ista rñsio nō tollit difficultatē. primo p id qd̃ dicit Bart. hic i fi. dū recitat decisionē aliquoꝝ, qd̃ quedā est iurisdictio vo luntaria ⁊ quedā ꝯtētiōsa: dicit Bar. nō facit ad ꝓpositū: q̃ est respectu partiū: sed in superioribus dictū est de iurisdictiōe re spectu iudicis: tñ q̃ huic pōt rñderi. Scdo ⁊ fortius me monet: q̃ in superioribus diffinitū est mixtū imperiū, nō solū qd̃ cōcer nit exercitiū causarū: ʒ etiā illud qd̃ ꝯcernit psonā iudicis tm̄: vt est videre in primo gradu mixti imperij: et ḿ istā solutionē oia subuerterent si delegare iudicē esset iurisdictionis in specie: ⁊ nō mixti imperij: eo q̃ ꝯcernit psonā tm̄ iudicis: q̃ ⁊ illa simi liter ꝯcernūt: ⁊ minus facit arg. d. Alex. dum dicit: qd̃ delegare cōpetit cuilibet magistratui etiā infimo: ergo est simplicis iuris dictionis: p hoc nō rñdet difficultati nec ar. est verū quia plura cōpetūt magistratib⁹ inferioribus. q̄ tñ sunt de mero vel mixto imperio inferiori: vnde Bal. hic in lect. ⁊ in repe. alr diffinit iu risdictionē in spē. ⁊ alr Ang. in. iij. col. in fi. ⁊ seq. tñ nec eorū diffi nitiones tollūt p̄dictā difficultatē. Quid tenendū dubito: tamē credo, qd̃ delegare regulariter sit mixti imperij: ptʒ, q̃ expedit offō iudicis nobili ad priuatā vtilitatē: tñ posset etiā esse simpli cis iurisdictionis, q̄n fieret p officiū iudicis mercenariū: puta si proposita actione ⁊ pēdēte lite, petat fieri delegationē: forte ex causa noua suspitiōis: q̄ superuenit: iuxta. l. solet. ȷ̃. eo. vel ꝑpter ip̄edimētū, aut necessariā absentiā ordinarij: ⁊ tūc posset attēta ri qd̃ fiat officio iudicis mercenario: vt actio intētata exerceat: ⁊ ad finē p̄ducat: iuxta doc. Bar. i. l. j. s. eo. ⁊ nisi salues gl. ⁊ doc. qd̃ delegari isto modo sit simplicis iurisdictionis credo qd̃ ali ter male dicerent: ⁊ qd̃ imo sit mixti imperij. Unde aūt dicat iu risdictio declarat gl. magna hic: ⁊ Bar. in. ij. col. ⁊ dixi i. l. j. s. eo. Secūdo quero quot sunt gradus iurisdictiōis simplicis. Bar. hic facit sex gradus quē recitat ad literā Fulg. hic: sed est sup fluus, ⁊ supfluitas ꝑpedit: q̃ in q̄nto gradu nullū ponit exēplū: ideo Ful. illud qd̃ ponit Bar. i. vi. gradu iurisdictionis ipse po nit in q̄nto. s. cām a. c. aureis. ȷ̃. Sextus aūt grad⁹ est a. xxv. duca tis. ȷ̃. qd̃ puto ridiculū: q̃ sic possent fieri mille grad⁹ p diminu tionē quantitatū. Facies tres gradus: magnus: medius: ⁊ mini mus ḿ eundē Bar. in. l. ij. C. de peda. iudi. ⁊ Bal. hic in vlt. col. ¶ In primo gradu sunt cause status psone libertatis vel serui tutis: vt hic per Bar. facit qd̃ vult Bar. in. c. edoceri. in. iij. colū. de rescrip. qd̃ negotiū dicit arduū in quo querit de statu vel li bertate monasterij: ⁊ idē Bal. in. c. ex rōne. in. ij. col. de appel. di cit, qd̃ oīs cā famosa: vbi agit de infamia hoīs dicitur ardua: de quo etiā p Ant. de but. in. c. ad hec. in. ij. col. de offi. archi. aduer te qd̃ dñ Bar. in secūdo gradu iurisdictionis dicit, qd̃ cā maio ris iurisdictionis, est in casibus ciuilibus in q̄bus vigore snie la te sup aliqua actione pōt pueniri ad cruciatū corporis: q̃ q non hʒ in ere luat in corpore. l. cū quicunq̧. C. de ser. fugi. l. diuus. ff. de iniur. l. si. ff. de in ius voc. ⁊ putat qd̃ ista nō trāseat in delega tū: q̃ coertio i corpus nō cōpetit iure cuiuslibet magistratus. Tu dic qd̃ melior rō reddi pōt: quare istud nō trāseat in delega tū: q̃ ista est quedā executio que nō trāsit in delegatū: q̃ de iu re ciuili delegatus nō exequit sniam. l. a diuo pio. in prin. cū ibi no. ff. de re iudi. vnde ista pene cōmutatio: et sic executio snie dʒ fieri p ordinariū: tñ puto ꝯ Bar. qd̃ cū modicā coertionē conti neat qd̃ etiā magistratibus municipalibus cōpetat. l. magistra tibus. ȷ̃. e. ⁊ istud posset de p se delegare: p id qd̃ vult Bart. s. in iij. gradu meri imperij: et ibi dixi: non dico qd̃ istud simpliciter transiret in delegatū per rōnem quā. s. dixi. ¶ In secundo gra du sunt cause pecuniarie a. ccc. aureis supra que nō cōpetūt ma

a gistratibus inferioribus. §. ⁊ iudicare. in aut. de defen. ciui. ⁊ sic delegari nō pñt nisi propter impedimentū multitudinis causa rum: ⁊ iste est casus in. l. ij. C. de peda. iudi. ⁊ per gl. magnā hic in fi. Fulg. ⁊ plenius. d. Alex. in vlt. col. idē tenet Bal. ⁊ Sal. in. d. l. ij. q̄uis aliter ibi teneat Bar. ⁊ Ange. ¶ Contra istud ⁊ ꝯ doc. moueo difficultatē: nā leuia crimina ⁊ modica coertio i corpus cōpetunt magistratibus inferioribus: et possunt delegari. d. §. audient. ⁊ Bar. s. in. v. gradu meri imperij: ergo fortius debent cōpetere cause pecuniarie a. ccc. aureis. s. cum regula sit, quod quelibet pena corporalis quātumcūq̧ minima, censetur maior quacunq̧ pecuniaria. l. in seruorū. ff. de pe. limitando: vt p Bar. in. l. j. in fi. e. ti. s. non procedere in vilibus personis: ⁊ idem tenet Bar. in. l. leuia. ff. de accu. Nico. de neapo. in. §. penales. in. ij. op po. gl. insti. de act. ⁊ tāto fortius: q̃ si leuia crimina que sunt me ri imperij: ⁊ sic de alia spē iurisdictiōis, cōpetūt magistratibus inferioribus multo facilius debent cōpetere cause pecuniarie a. ccc. aureis supra, cum sint de eadē spē iurisdictiōis simplicis: ⁊ ex hoc colligit si velles dicere: vt dicit Bart. in. l. ij. s. eo. quod q pōt quod est plus, pōt quod est minus, q̄n est eiusdē speciei: se cus si diuerse: sed rñde quod primū ꝯcedit: q̃ punitio delicto rum, fit principaliter ad vtilitatē publicā: et vbi versat vtilitas publica, nō attendit interesse ꝑuati. l. si q̄s in graui. §. vtrum. ff. ad sille. ideo ob publicā vtilitatē, q̄n non est magnū preiudiciū, ꝯcedit omnibus magistratibus: que ratio cessat in causis pecu niarijs in quibus versat nisi fauor ꝑuatorum. Et hāc sol. vide in

32 simili p. d. Alex. i. l. iubere cauere. circa. v. aut. vj. col. ȷ̃. e. ¶ † In tertio gradu sunt cause pecuniarie minime: ⁊ pondera diligen ter Bart. velle, ꝙ cause minime intelligunt a. c. aureis. ȷ̃. ⁊ qd̃ in his dʒ summarie p̄cedi. p aut. nisi breuiores. C. de sen. ex breui. re. Adde gl. in terminis in. §. si tibi q̄ tertiū studiū. in versi. bre uiores. in aut. de man. prin. Bal. in. l. placet. prima i. iij. col. C. de peda. iudi. Imo fortius tʒ glo. in. §. illud. in ver. minimis. in aut. de appel. ⁊ intra q cā dr minima que est a. x. libris auri in fra: ⁊ sic que est a q̄ngentis ducatis infra ⁊ plus cū. lxxij. aurei[b]

b olim facerēt librā auri, hodie. lxvi. ḿ Bart. in. l. quoties. C. de suscep. ⁊ arca. lib. x. ⁊ in rubri. C. de veteris nūmismatis potesta te li. xi. alibi tñ aliter tenet gl. in. c. de appel. extra de appel. q̄ di cit qd̃ minime cause sunt aliq̄n a duobus aureis infra, aliq̄n a. x. aliq̄n a q̄nquaginta: aliquādo q̃ nō sufficiūt ad expensas litis: ⁊ Fulg. hic intelligit a. xxv. aureis infra: ⁊ aliter glo. in. c. fi. in ver. illustriū. de re iud. in. vj. Bar. in. l. mediterranee. per illū tex. C. de annonis ⁊ trib. lib. x. vbi dicit qd̃ ille dicunt cause breuiores, q̄n si p̄cederet ordinarie plus expēderet: q̄ valeret cā: quod et dixit glo. in vna opi. in. d. c. de appel. ⁊ aliter Bart. in. l. diuus. p illū tex. ff. de bo. dam. vbi dicit, ꝙ sunt a duobus aureis: vel q̄n que infra: ⁊ idē glo. in vna opp. in. d. c. fi. in verbo illustriū. Veri tas est: ⁊ ita cōiter tenet, qd̃ istud relinquat arbitrio iudicis ḿ Bar. ⁊ alios in. d. aut. nisi breuiores: ⁊ gl. in. d. c. fi. ex quo non est aliter determinatū a iure per regulam. l. j. in fi. ff. de iu. delibe. ⁊ l. j. §. effractores. ff. de effracto. ⁊ expil. facit qd̃ vult glo. in. l. sed ⁊ si susceperit. §. j. ff. de iudi. Et vide qd̃ vult Bart. in. l. admonen di. in antepe. col. ff. de iureiuran. cum multis ꝯcor. quas ibi de

33 di. ¶ † Penultimo dicit Bar. hic in fi. qd̃ diuisio aliquorū ꝙ iu risdictio alia est voluntaria: alia cōtentiosa non facit ad propo situm: q̃ illa est respectu partium non iudicis: prout loquimur nos: tñ videt obstare. l. j. s. de offi. ꝑcō. vbi voluntaria ⁊ conten

a ¶ Iurisdictio. adde gl. in ver. iurisdictione. in aut. de defē. ci. in. §. nulla. ⁊ in. l. antique. et ibi docto. C. ad velle.

b ¶ lxxij. aurei. adde dif fuse p Feli. in. c. querente. de of. ord.

tiosa est respectu iudicis: vt et dicit Fulg. hic: et Bar. in d. §. i. ff. de offi. pcõ. qd iurisdictio q est volũtaria respectu partiũ: tñ respectu iudicis semp est necessaria: qr iudex semp cogit, et bñ dicit. Dubitat et Ful. h: in pe. col. de actio. cõpeté. fisco. an cause ille dicant iperij vel iurisdi. et qd nõ sint iperij: pt3, qr nõ expediũtur officio nobili: sed iure actiõis: et sic officio mercenario: nõ et pñt dici simplicis iurisdi. qa nõ expediunt ad puatã vtilitaté: s3 ad publicã: et sup hoc relinqt cogitandũ: s3 credo qd sint iurisdictiõis in spẽ: et qd in fisco publica vtilitas aliter capiat q in proposito nostro: iuxta ea q in simili declarát Bar. et alij in. l. j. ff. so

34 luto matri. ¶ † Ultimo pro cõplemẽto huius. l. adde inquantũ dixi. s. in prin. gl. magne sequẽdo Ang. qd snia lata i cã summaria nõ est mere diffinitiua: adde qd idẽ sequit Lud. ro. in. l. j. i. v. col. ff. de arbi. Et p rõne quam ibi dixi: facit, qd notabiliter vult Bal. in. l. j. §. initio. in vlti. col. ff. de offi. prefe. vrb. qd qñ snia fert in causa ordinaria: et libellus est nullus: sed fertur ex confessione partis: talis snia nõ est diffinitiua s3 interlocutoria sm eũ: adde etiã quod vult idẽ Bal. in. l. etiã. in. j. oppo. C. de fur. qd sentẽtia lata in criminalibus ex inquisitione iudicis dicit interlocutoria: eo qr inquisitio est processus extraordinarius.

1 ¶ Consules mercatorum et massarij artium, nõ possunt concedere tenutam siue mittere in possessionem.
2 Mittere in possessioné sicut est mixti imperij similiter et reuocare tenutam seu possessionem.
3 Pretor aditur propter stipulationes pretorias.
4 Iudex an possit dare licẽtiam parti, qd ipsamet capiat tenutã: seu possessionem propria autoritate sine alio executore.
5 Usus licentia iudicis: licet inualida, non priuatur iure suo.
6 Cognitio et pronuntiatio qd quis sit mittẽdus in possessionem non possunt delegari.
7 Cognitione et declaratione facta de mittendo in possessionem, ipsa realis executio potest fieri per quemcunq nuntium.
8 Missio actualis que postea nullam cognitionem requirit delegari non potest.
9 Missio modicam cause cognitionem requirens in qua tractatur de modico preiudicio, potest delegari.
10 Missio in poss. an sit mixti imperij an simplicis iurisdictionis.
11 Ad hoc vt aliquid dicatur expediri officio iudicis mercenario, oportet quod expediatur virtute actionis intentate.
12 Executio iudicati, fit officio iudicis nobili.
13 Missio i possessioné: qr nõ cauetur de dãno infecto: potest fieri per magistratus mnnicipales, ex delegatione pretoris mortui.
14 Iubere cauere in causa damni infecti, an sit mixti imperij.
15 Magis aduerbium stat comparatiue.
16 Natura comparatiui est participare de vtroq: sed vno magis q de alio.
17 Pena, vbi non est expresse declarata, debet extra ordinem imponi arbitrio iudicis.
18 Delegatus inferioris a principe, nõ potest mittere in possessionem ex primo directo.
19 Cause que non tribuunt ius, et summariã cognitioné requirũt, possunt delegari: etiam quo ad realem missionem.
20 Missio realis in possessioné ex primo vel scõo decreto est mixti imperij: non autem ipsa cognitio de mittendo.
21 Missio in possessionem ex secundo decreto, nõ habet locum nisi in causa damni infecti.
22 Decretũ scõm etiam quo ad cognitionem non potest delegari.

Iubere. Ista lex sm doc. difficil est: maxime in gl. ego puto qd magis videat difficilis q sit vere, Premitto quid sit primũ et scõm decretum: et qualiter pueniat ad primũ decretũ: et qualiter ad scõm: et qs sit eorũ effectus: de quibus oibus est gl. in. l. si finita. §. iul. de dam. infec. vbi Bar. et Doc. Premitte scõo que sint ptorie stipulationes, et cautiões: vt enumerat tex. insti. de diui. stipulatio. et in. l. quinta. in prin. ff. de preto. stip. et in. l. prima. in princ. ff. de pretoria stipulatione. et cuius vtilitatis sit: an cautio sit pretoria vel iudicialis: pungit vnum verbum Bart. in. d. l. v. in prin. in fi. col. in. v. q. ibi. quero de cautionibus que introducũtur. Aliter dicit Io. fab. in. §. fi. in fi. insti. de diui. stip. vt. j. dicã. Premitte etiã sm Bar. et alios q ista. l. legitur in gl. dupliciter: et primus intellectus sm Bar. variat per gl. dupliciter: s3 tu dic melius qd tribus modis: vt. j. ostendã. ¶ Glos. offuscauit intellectũ huius. l. ideo tu pone casũ clarũ et nitidũ hoc modo: testator fecit mihi legatũ vel fideicõmissum in dié vel sub cõditione, vellé qd heres cogeret mihi ad cauendũ cũ bonis fideiussoribus vel pignoribus, q euenieté die vel cõditione habebo rem legatã: et si nolit cauere mittar in possessioné rei legate: prout disponitur a pretore in tit. ff. vt leg. no. caue. vellé scire nũqd istud sit mixti imperij an iurisdictionis simplicis: qr si est mixti imperij: istud spectat ad magistratus superiores: puta ad psidé prouincie, vel similes: et non posset preses alteri delegare: si verũ est simplicis iurisdictionis, qlibet magistratus poterit istud expedire: sicr poterit delegare: rñdet iuriscõsultus qd iubere et cogere queã ad cauendũ ptoria stipulatione, et in possessioné mittere: est mixti imperij: et pt3 ratiõe: qr vtrũq expedit officio iudicis nobili, ad puatã vtilitaté. Et ex hoc sequit qd magistratus municipales et inferiores nõ pñt se de hoc impedire: vt pt3. l. ea q. §. magistratibus. ff. ad muni. Iste est casus nitidus huius. l. et q ista cautio intelligat cũ fideiussoribus vel pignoribus: pt3 q qñ verbũ cautio pfert a iure pretorio, regulariter intelligit cum fideiussore vel pignore. l. j. §. caueri. ff. de colla. bo. l. j. et. l. pretorie. vltima. ff. de pto. stipu. gl. et Bart. in. l. sancimus. C. de verbo. sig. Et si dicis quare tex. dicit, ptoria stipulatiõe, rñde qd in hoc cõsistit intellectus huius. l. qd istud dixit ad differẽtiã cautionum iudicialiũ: de quibus est tex. in. l. v. in prin. ff. de verb. ob. et ratio diuersitatis: qr cautiones ptorie sunt necessarie, et semp interponunt, nõ attenta dignitate, aut summis facultatibus eius a quo petit caueri: vt est tex. solénis in. l. j. in prin. in ver. semp eñi. ff. vt lega. no. caue. s3 cautiones iudiciales, nõ sunt necessarie: imo pstant arbitrio iudicis cõsiderata qualitate psone: pt3. l. in oib9. ff. de iudi. et ita in specie declarat Io. fab. in. §. fi. in fi. insti. de diui. stipu. fuit ergo necessariũ in hac. l. tractare de preto. stipu. ad

1 quas necessario quis semp cogit: † et p istũ tex. dicit Bal. hic, qd cõsules mercatoz et massarij artiũ, nõ pñt cõcedere tenutam siue mittere in possessioné: qr censent magistratus municipales quo ad suos collegiatos. Idem dicit Bal. in. l. j. §. initio. in. iij. col. ff. de offi. prefe. vrb. et notabilius. in aut. ei qui. in. v. col. C. de bo. auto. iu. poss. Possent tñ ex contumacia priuare societate: et doctores priuare collegio sm Bal. in. c. ex literis, per illum tex. de cõ

2 sti. ¶ † Ité adde qd sicut mittere in possessioné est mixti imperij: sicr et reuocare tenutã seu possessioné. l. iiij. §. si forte. in fi. iuncta gl. no. qué tex. nõ. Bal. hic: in fi. in lect. antiqua. ff. de dã. infec. quam Pau. de cast. hic dicit nõ esse alibi. et Bar. in. d. l. iiij. §. j. in vlt. colũ. similiter reputat singu. limitando: vt per Pau. de cast. hic in fi. qué sequit. d. Alex. in. d. l. iij. §. j. in pe. co. vc3 qd si magistratus municipalis cõcessisset missioné in posses. ex primo decreto, qd facere põt in causa damni infecti, propter celeritaté: eodé modo posset cõcedere reuocatioé tenute per regulam. l. prout ff. de solu. facit regula. l. nihil tam naturale. ff. de regu. iur. facit regula. l. tertie. ff. de re iudi. et qd vult Bar. in. d. l. iiij. in prin. in. j.

3 q. ¶ † Limita et intellige istã. l. vt procedat in pretorijs stipulationibus pro quibus pncipaliter pretor aditur: qr ille petuntur officio iudicis nobili: vt in exẽplo. s. tradito. secus in cautionib9 pretorijs que incidenter petunt, vt in cautione de iudicio sisti et iudicato soluendo. Ille eñ vident peti officio iudicis mercenario incidenter deseruienti: et consequẽter ille possunt delegari: ita vult gl. no. in. l. v. in prin. ff. de verb. obli. quam allegãt Albe. Pau. de cast. et alij Moder. hic pro limitatione huius. l. Item adde circa rationem, quare hic dicit de pretoria stipulatione, q ratio Io. fab. superius relata est vera: vt predixi et melior q ratio assignata per Pau. de cast. hic: q dicit qd ideo ista. l. loquit in pretorijs stipulationib9: eo qr in illis pretor principaliter aditur, et sic ille prestantur officio iudicis nobili: sic sunt mixti imperij: sed in cautionibus iudicialibus nõ posset loqui ista lex: quia ille petuntur incidenter: et sic veniunt officio iudicis mercenario: et sic non sunt mixti imperij: prout loquit ista lex. Ista solu. confunditur per dictã. l. in omnibus. ff. de iudi. que loquitur de

4 cautione iudiciali: et tñ ibi iudex principaliter adit. ¶ † Circa istum text. pro eius intellectu q̃ro de. q. necessaria, an iudex possit dare licentiã parti q ipsamet capiat tenutam seu possessioné propria autoritate, sine alio executore: adeo q nõ incidat in penã. l. meminerint. C. vnde vi. vbi dicitur sm tertium intellectũ Barto. et docto. ibi: qd si quis impetrauit rescriptum a principe vel a iudice post latam sententiã quod obtinuit licentiã qd posset ppria autoritate ingredi possessioné: tñ si talis licentia sit cõcessa nõ citato prius ad h possessore: an iste ingrediés possessionem cũ licentia iudicis, priuaretur omni iure suo. Istam. q. ponunt Pet. et Cy. hic: in. j. q. et Bald. hic: in pe. q. circa fi. et decidit quod partim possit cõmitti a iudice per. l. iuste possidet. cũ gl. ff. de acq. pos. et per. d. l. meminerint. et credo qd Bal. voluerit allegare gl. ij. in verbo vulgatum. in fi. in. d. l. meminerint. que gl. in terminis format. q. sed illa gl. ibi per oés reprobat. Mar. Lau. hic in. viij. char. dicit decisionem Bal. esse sane intelligendã: citato prius possessore al's incideret in penã. d. l. meminerint: nisi esset casus in quo pars posset ppria autoritate ingredi possessionem: tunc valeret licentia iudicis, nõ citato possessore: et dicit quod ista est no. Ray. in. l. creditores. C. de pigno. Ista sunt q̃ inuenio scripta p docto. Tu dic quod veritas est qs nõ d3 ingredi tenutã vel possessioné fundi autoritate propria vel ex licentia iudicis

tia iudicis nisi citato prius possessore: alias cadit a iure suo: p.d.l. meminerint. & ibi Bart. in.ij.col. & gl. in.d.l. iuste possidet. Et id Bart. in ɔsi. incip. missas in possessionē: in.iiij. dubio principali dicit no. φ q vult autoritate sniē ingredi possessionem alicuius rei, dз ingrere diligenter, qs sit possessor: & eum facere citari: & si hoc neglexerit, priuatͬ iure suo. d.l. meminerint. & sic negligentia inuestigādo possessorē puniēda est, p.d.l. meminerint. nec excusatur rōne sniē: vt ibi p eū: & idē dicit Bald. in.l.fi.in.iij.col. C. de edic. diui adri. tol. Pet. & Bemi. in.c. fin. de elec. in. vj. vbi refert Pet. de ancha. se ita ɔsuluisse: & ita ɔsuluit in ɔsil. cclxvij. incipi. In primo dubio quo qritur: & in ɔsi. cclxix. incip. prima facie: et do. Alex. in ɔsi. lxxxij. in.ij. vo. incip. visa facti narratione. in.v.
5 col. in fi. † Sed aduerte qr ɔ.d.l. meminerint. fortiter obstat tex. in.l.fi.§.in fi. rñ. ff. qd metus cā. vbi dicit tex. solēnis: φ si iudex nō habita cause cognitione, & sic extra ordinē. & sic pte non citata, fecit fieri executionē: et debitor ita coactus soluit, si debitum erat verū nō pōt reuocari solutio: ergo ille qui est vsus licentia iudicis: lз inualida: qr ɔcessa sit parte non citata: tñ nō priuatur iure suo. Istā difficultatē tangit Ang. in.l.a diuo pio.§.in venditione. ff. de re iudi. Et rñdet qd ille.§.fi. est hodie correctus p d.l. meminerint: que so. nō valet, cū sit euitanda legū correctio. Imo. in.d.§. in venditione. in pe. colū. ponit tres alias solu. prima nihil est qd.§.fi. loquatͬ ante latā sniam: ʒ.l. meminerit post. sз dicēdū esset potius ecōtra. respōdet scdo qd.d.l. meminerint. loquitͬ qñ qs ingreditͬ possessionē rei ab alio possesse: sз in.d.§. fi. non ingreditur: lз cogatur debitorē soluere: & sic loquitͬ in violentia cōpulsiua: vel tertio rñdet qd q̄uis in.d.§.fi. non incidit in actionē qd metus causa, que datur ad dānum: non tñ excusatͬ a pena. d.l. meminerint. & istā etiā solu. ponit glo. in.d.§.fi. in glo. fi. in fi. sed non placet inducendo.d.§.fi. vt dixi. Cogita etiā circa d.l. meminerint. postq̄ lata est snia, quare non pōt ɔcedi licentia apprehendendi possessionē sine alia citatione possessoris cū non sit citandus ille quo inuito pōt actus expediri. l.iiij. in prin. in ver. illud. ff. de fideicō. liber. l. qd pōt inuitis. ff. de reg. iur. sed potes dicere qd ideo lex requirit citationem: quia multa possent opponi post sniam q̄ transiuit in rē iudicatā: q̄ ponūtur per
6 Bar. in.l.j. C. de iur. & fac. igno. vbi dixi. ¶ † Cōtra istū tex. moueo tres difficultates necessarias, ad intellectū litere & materie. Prima est: nā cognitio & pronūtiatio φ qs sit mittēdus in possessionē pñt delegari. l. cognitio.§. vt possessio bonoꝝ. vbi Bar. & alij.s.tit.ij.gl. & oēs hic. & Bart. in.l. nec q̄cq̄.§. vbi decretū. in vlt. col.s. de offi. procō. quāto ergo fortius dз posse delegari ipsa realis missio, que expeditͬ p actū facti: & alia cognitio nō requiritur. Pau. de ca. in.d.l. cognitio.§.j. dicit qd semp sup hoc dubitauit & nō reperit a doctorib' declaratū. Fortificatͬ difficultas: qr facta cognitione & declaratione de mittēdo in possessionem
7 postea ipsa realis executio pōt † fieri per quēcunq̄ nuntiū: imo etiam p partē met, cui iudex pōt dare licentiā, qd p se absq̄ alio executore possessionē accipiat: qr non demandatͬ iurisdictio. l.fi is cui.§. missus. ff. vt in pos. le. sed executio est nudi facti. l. executorē. C. de execu. rei iu. bm Bart. & alios in.l. iuste possidet. ff. de acq. pos. cū ɔcor. ibi signatis per Moder. Cano. in.c. decetero. de re iud. & dicit Bar. in.l.j. ff. de ser. fugi. pbari ex illo tex. qd qs
8 pōt esse executor in cā ppria: & qd qs possit esse nūtius[a] in cā ppria ex cōmissione iudicis, dicit etiā Bart. i.d.l. iuste possidet. p l. eum qui.§. si epistola. ff. de fur. Sal. in.l. dotis. C. sol. matri. imo fortius tз Bal. in auᵗ. & oino: in.v. col. C. ne vxor p ma. qd nō solū executio in rebus, sз etiā captura persone possint per iudicē cōmitti ipsi parti, dūmo talis executio sine violentia & periculo armoꝝ fieri possit alibi. Ange. in.l. miles.§. qui iudicati. ff. de re iudi. multū no. ex gl. ibi, qd parti obtinēti sententiā, pōt per iudicem cōmitti vēditio bonoꝝ ɔdemnati, qd dicit esse mirabile verbū ppter.l. meminerint. C. vñ vi. dicūt etiā alibi Cy. & Bal. in.l. ij. C. si in cā iud. qd iudex pōt dare licētiā creditori, qd pignus sibimet in solutū accipiat, p no. p gl. in.d.§. iudicati. imo plus pōt dari licentia actori: vt ipsemet citet partē bm Bar. in extrauag. ad reprimendū in verbo p literas. Bal. & Sal. in.l.fi vt pponis. secūda p gl. ibi. C. quō & qñ iudex. do. Ant. & alij plene in.c. de iudi. post Spec. tit. de cita.§. sequitͬ. ver. q̄nq̄ cōmittitͬ parti. et in ti. de acti. & peti.§. sup verbo. idē videtͬ p Ang. in.l.ij. C. vt nemo priua. est verū qd gl. in.d.l. iuste possidet formabat istā oppo. qr ista missio i pos. ex.j. vel.ij. decreto. cū expediatͬ off. iudi. nobili: vt declarat Bar. hic in fi. col. nō pōt delegari etiā alteri: vt hic per gl. & doc. multominus pōt delegari & cōmitti parti: & ibi Dy. firmat hāc partē: sed Bar. ibi: vt.s. retuli. cū quo alij trāseunt, qd valet talis licētia dūmodo rite, id est, parte citata possidēte: eo quia nō demādatur iurisdictio sed executio nudi facti: vt dixi: & ista fuit so. gl. in.l.j. in vbo possessionē.s.e. intelligit tñ Bar. dūmodo resistentem non inueniat per regulā. l. non est singulis. ff. de re iud. & ista decisio est approbata: et idē tenet Bar. in.l.j. per

illū tex. C. ne lic. sine licē. iud. & in repe. l. creditores. in. iiij. q. prin. C. de pig. & in.l. si finita.§. iul. in.vj. col. ff. de dā. infe. & Cyn. hic in
8 j. q. cū alijs ɔcor. quas addit Alexā. in.d.l. iuste possidet. vbi refert Bal. Lud. variare. vt ibi per eum. † Difficultas ergo est videre, quare cognitio et pnuntiatio de mittēdo in pos. pñt delegari vbi requiritͬ aliqua cognitio, sз ipsa actualis missio que postea nullā cognitionem reqrit, delegari nō pōt. huic difficultati rñdet Bal. hic: & in.d.§. vbi decretū. in pe. col. & in.l.j.§. initio. in iij. col. ff. de of. prefe. vr. et in.c. significasti. de of. deleg. eo qr iurisdictio q̄ exercetͬ in iurisdictione reali coheret territorio: id cum delegatus nullū habeat territoriū, talē missionē facere non pōt. Ista rō reprobatͬ p.d. Alex. & bene, p quatuor fundamēta de qbus hic p eū. Tu rñde alr ex mēte Bal. sз plenius in auᵗ. ei qui C. de bo. auto. iu. pos. in.v. col. in ver. q̄ro nunqd primū decretū &c. qd missio in pos. pōt ɔsiderari multipliciter. primo nuntiatiue, dum interloquitͬ mittendū fore, & ista interlocutoria de mittendo ɔpetit iure magistratus & pōt delegari: vt pdixi. Itē pōt ɔsiderari ipsa cōmissio q̄ fit nuntio, q̄ mediāte succedit actualis missio, & ista est alia interlocutoria. l. pe. ff. ne vis fi. ei. & l. si finita. §. illud. ff. de dā. infe. & ista est mixti iperij & nō cōpetit iure cuiusli bet magistratus: sз ab edicto ptoris maioribus reseruatur. l. fulcinius.§.j. ff. ex qb. cau. i pos. ea. eo qr ɔtinet expulsionem de possessione, ppter quā solēt scādala generari: id lex statuit, φ p maiores magistratus fiat, vt ob eoꝝ reuerētiā partes acqescāt, grauior ergo est executio realis q̄ verbalis, put etiā dicit Pau. hic circa fi. bñ verū est φ postea executio nudi facti pōt ɔmitti simplici nuntio: vt ingt gl. in.l.j. in ver. possessionē.s.e. & etiā pōt cōmitti ipsimet parti vt pdixi. ¶ Secunda & maior difficultas est ɔtra tex. φ imo missio in posses. ex primo decreto & actualis, de
9 beat posse delegari: † nam qñ missio modicā cause cognitionem requirit: & in ea tractatͬ de modico preiudicio, certe potest delegari vt in missione in pos. ventris noīe, vel in carboniana bono. poss. qr ille nullū ius tribuūt, & modicā cognitionē requirunt. l. pe.§. vt possessio bonoꝝ. iuncta gl.s.ti.ij. & hoc firmat Bar. per illū tex. in duobus locis. in.j. col. & in vlt. circa fi. & assignat rationem: qr lз sint mixti imperij: tñ sunt minoris: ideo delegari pñt. & idem Bar. in.l. imperiū: in.v. & vj. gradu mixti imperij.s.e. sed sic est φ mis. in pos. ex primo decreto, fit sine cause cognitione. c. qñ frequēter.§. pe. in ver. summatim. vt lite non cōtesta. & l.ij. in ver. summatim. C. vbi in rem actio. Imo ad solū iuramentum partis per regulā. l. thesau. ff. ad exhiben. bm Cy. et Ludo. rom. hic. Spec. in titu. de offi. iudi.§. postremo. in versi. vj. & nullū ius transfertͬ. imo nec possessionem. l.iij.§.fi. ff. de acqui. pos. ergo debet posse delegari. Huic difficultati respondet dupliciter. primo ex mente Bar. hic in vlt. col. qd q̄uis missio in possessionem ex primo decreto sit modici preiudicij in se, et summarie cōceditͬ vt predixi: tñ qr est preambulū ad secundū decretū, qd alias nō posset dari, nisi primum precederet bm gl. & doct. in.d.l. si finita. §. iul. qd secundum decretum est maximi preiudicij: cum sit adiudicatiuū rei, vel perueniatͬ ad venditionē rei. l.ij. ff. si ex noxa. cau. aga. & l. pretoris. ff. de dam. infec. ideo hoc respectu prohibetur delegatio: per hoc infert subtiliter Bart. qd quāuis magistratus inferior, nō possit facere dictā missionē in possessionem ex primo decreto. ppter dictū periculū: qr est preambulū secundi: tñ posset facere aliā executionē in rebus. Nam posset accipere pignora vel similia facere, qñ non sunt preambulū ad scdз decretū, qd bñ no. pro limitatione huius. l. circa qd vltimū vide tñ ipsummet Barto. in.l.iiij.§.j. in vlt. col. ff. de dam. infe. & clarius ibidē. d. Alex. in.j. & ij. co. Scdo rñde, φ imo etiā ea q̄ requirunt modicā cognitionē, & inducunt paruū preiudiciū adhuc delegari nō pñt, quantū ad realē missionē, sed solū quantum ad cognitionem & pronuntiationē. d.l. cognitio.§. vt possessio bonoꝝ. ita expresse tз ipsemet Bar. sibi cōtrarius in.d.§. vbi decretū. in vltima col. circa finem. intelligens dictū.§. vt possessio bonoꝝ. et plenius Bar. in.l.iiij.§.j. ff. de dam. infec. Ange. in.d.§. vt possessio bonorum. & nemo vsq̄ adhuc perpendit de ista cōtrarietate Bar. q̄uis idem in discursu teneat do. Alex. hic nō faciēs mentionē de Bar. i locis preallegatis. nota diligēter ista ex quibus habes magnā ampliationē ad istā. l. vt procedat etiā qñ missio esset modici preiudicij: nec requireret cause cognitionē: qr adhuc delegare nō posset quantum ad actualem missionem. Ter
10 tia difficultas est cōtra tex. qui vult † qd missio in possessionem sit mixti imperij. Contra imo est simplicis iurisdictionis: qr qñ missio in possessionem petitur incidenter propter cōtumaciam rei, expeditur officio iudicis mercenario deseruienti actioni proposite: vt tedio affectus veniat responsurus, propter istud fundamentum Ioan. and. do. Ant. in.c.j. de lib. obla. fatentͬ verum esse quod missio in pos. expediatur officio iudicis mercenario nō recordati de isto tex. Bar. hic tenet oppositū, quod imo expeditur officio iudicis nobili: eo qr primū decretū non expe

[a] ¶ Nūtius. adde Bar. in.l. sepe. C. ne li. fine.

ditur virtute prime actionis:qua intētata, actio nō tēdebat ad hoc:sed vt fieret ɔdēnatio forte in.x. petitis:ista ɔdēnatio fit ex edicto,de quo in.l.fulcinius.§.j.ff.ex quib.cau.in pos.eā.ergo officio nobili:idem tenet Bar.in.d.§.inl.in.xi.col.ꝛ Cy.in.d.auť.ei qui.vbi Bal.in.vj.col.ꝛ in.l.imperium.š.eo.cū alijs ɔcor.vt hic per Alex.q̄uis Sal.in.d.auť.ei q. putet,qđ missio in pos.ex primo decreto sit sequela cause principalis:vt si cā principalis expediebatur offō nobili:ita ꝛ ista, put retuli.š. cum alijs ibi alle.

11 Sed cōiter teneaꝛ decisio Bart.h† ex q̄ colligo pulchrā doctrinam,qđ ad hoc vt aliqd dicaꝛ expediri offō iudicis mercenario opȝ qđ expediaꝛ virtute actionis intētate, ꝛ qđ ad illud tendat ad qđ tēdebat actio principaliter intentata.i.ad diffiniendū rē principaliter petitā:secus si tēdat ad aliud,ꝛ ex alio capite: ꝛ ad hoc itelligēdū facit qđ subdit Bar.hic, vbi dicit se putare qđ si magistratus municipalis vellet grauare partē ɔtumacē pignoribꝰ captis vt cōpareat,pōt: qꝛ cū hoc faciat vt reus cōpareat: ꝛ sic reo cōparēte pōt pueniri ad diffinitiuā ꝫm qđ ad hoc principalis actio tendebat:tūc dicit expedirí offō iudicis mercenario. Hinc est qđ si magistratus pro executiōe missionis in poss. ex primo decreto,quā facere potuit in cā damni infecti,propter celeritatē cause: si aduersarius noluit admittere missum ꝛ resistat,inde nō poterit tunc eum cogere pignoribus captis:quia non fieret tūc ad illū finē ad quē tendit cā principalis:ꝫ ad aliū finē:ꝛ sic expediret offō nobili:ita dicit Bart. q videt ɔriꝰ non vltra itelligēti in.d.l.iiij.§.j.in fi.col.in ver.quartū est cogere.Et sic vides qđ grauare cōtumaciā partis per capturā pignorum aliqñ pōt fieri officio iudicis mercenario:ꝛ sic p quēcunq; magistratū,qñ fit ad finē vt reus cōpareat.ꝛ pcedat in cā,sup actione intentata.Ita loquiꝛ Bar.hic: aliqñ captura pignorꝫ fit p executione missionis in pos.ex primo decreto, quē aduersarius nō patiꝛ:ꝛ tūc qꝛ fit ad aliū finē quā tendat actio principalis,exercetur officio nobili:ꝛ nō pōt exerceri p magistratus iferiores:ita loquiꝛ Bar.i.d.l.iiij.§.j.ꝛ ibi vide Alex.in.j.ꝛ.ij.col. ꝛ ita teneas q̄uis Imo.in.d.§.iul.in.xvij.col.dubitet,quō magistratus municipales possint facere executionē realē capiendo pignora vel mittere in pos. cum sit phibitū per.d.l. ea q̄.§.j. Sȝ rūde vt per Alex. hic i fi.col.ꝛ melius in.l.iiij.§.j.l.j.ꝛ.ij.col.Subdit ēt Bar.

12 qđ† executio iudicati fit officio iudicis nobili: idē tȝ in. l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi.ꝛ Ang.in.l.qui restituere.ff.de rei ven.qđ verum est:ȝ Imo.in cōmento.c.fi.in.xviij.col.ꝛ seq.de offi in.ponderet qđ Bar.tȝ ɔrium ꝛ sit sibijpsi ɔtrarius in.l.j. in pe.colū.in prin.š.eo.sed nō est verū vt ibi dixi:vñ teneas cū Bart. quāuis Bal.in plerisq; locis hic allegatis per Alex. aliter dixerit ꝛ nō

13 bene.¶† Gl.vnica,pricipaliter facta est timore ɔtrarij.l.iiij.§. duas.ff.de dam.infec.vbi missio in pos.qꝛ nō cauet de dā.pōt fieri per magistratus municipales ex delegatione pretoris morꝫ tui.l.j.eo.tit.ergo nō est de imperio mixto:vt hic dicit text.quia si esset imperij,nō posset expediri,per magistratus municipales nec delegari.l.j.in prin.ff.de offi.eius.gl.vt euadat illud contrarium ponit duos principales intellectꝰ. primus est qđ ista duo iubere qđ caueatur ꝛ mittere in possessionē, ꝛ quodlibet de per se sunt mixti imperij:ꝛ in hoc bene dicit,cū vtrūq; expediaꝛ officio nobili ad priuatā vtilitatē:ꝛ istū intellectū prosequiꝛ gl. vsq; prope fi.ibi ponit scđm intellectū, qđ ista duo simul iuncta sunt mixti imperij:ꝛ suadeꝛ in tex.qui dicit in singulari : est,quasi capiens vtrūq; pro vno:ꝛ istū intellectū tȝ solus Fulg. hic:iste secundus intellectus nihil valet:qꝛ cū vtrunq; de p se expediatur officio iudicis nobili ad priuatā vtilitatē: ergo vtrūq; de per se est mixti imperij:ꝛ iō reprobaꝛ. Primus intellectus q est verus ꝛ cōis qđ vtrūq; de per se sit mixti imperij:subdiuidiꝛ ꝫm Bar. in duos:dic melius qđ imo i tres.Primo qđ tex. loquaꝛ in missione in poss.ex primo decreto : sed ex alia cā quā dāni infecti:qꝛ illa nō est mixti imperij,cum expediaꝛ per magistratus municipales.d.§.duas . Secūdo qđ loquaꝛ de missione in possess.ex secundo decreto:ꝛ nō ex primo:qꝛ ex secundo bene est mixti imperij:sed ex primo nō dicto.§.duas.Tertio qđ loquaꝛ in vtroq;:ȝ intelligaꝛ de actuali missione:sed poterat gl.omittere tot ambages ꝛ respondere ꝫm Albe. quod generaliter iussus de cauendo:ꝛ etiā missio in pos.ex quacūq; cā,vtrūq; sit mixti imperij:et nō possit expediri.per magistratus municipales:fallit in causa damni infecti,propter eius celeritatē:et ita loquitur. d.§.duas. Diuide ergo istā gloss.in duas partes principales:prout duos principales intellectus ponit.secunda est prope finē.Vel dic secundo.Prima principalis subdiuidiꝛ in sex. In prima ponitur primus intellectus . In secunda ibi:ꝛ quod subijcit gl.declarat tex.In tertia ibi:si ergo est mixti imperij infert ex text.ꝛ ɔtra illationē format tres oppositiones. In quarta ibi:vel dic mittere ponit secūdū intellectum.In quinta ibi:vel dic qđ verius est gl.ponit tertium intellectū.In sexta ibi:lex tñ ista,remouet aliā oppositionē,quā sic format:nā gl.š.pxi. dixit, qđ cognitio ꝛ pronuntiatio potest delegari sed nō actualis missio. Istud videtur ɔ hūc tex.vbi sola iussio de cauēdo q̄ similiter est v̄balis tm̄,delegari nō pōt.gl.rūdet qđ iste tex.nō loquiꝛ de simplici iussione v̄bali:ȝ,de missione reali,captis pignoribus,ꝛ est similiter,coertio realis:sicut mittere in pos.Vel si vis aliā diuisionē subdiuide istā primā partē prin.in.vij. In prima gl.principaliter mota propter ɔtrariū.§.duas.ponit primū intellectum ad tex.qđ iste tex.intelligaꝛ de missiōe in pos.ex alia cā quā dā.infec. ꝛ hoc mō cessabit ɔriū.in scđa ibi:si ergo est mixti imperij : infert ex hoc intellectu vnuȝ.ꝛ ɔ illud opp.ꝛ se remittit.in tertia ibi:item ɔ.in auť.de exhi.re.gl.ad idem opp.ꝛ dupliciter soluit.in quarta ibi: item ɔ.j.de dam.infe.format principale ɔriū.d.§.duas.et ponit verā sol.q̄ sola sufficiebat:qđ ideo ibi est.qꝛ celeritatē desiderat. in quinta ibi:vel mittere in pos. ponit scđm intellectum, qđ hic tex.intelligatur de missione in poss. ex secundo decreto:et tunc nihil obstabit ɔriū qđ loquiꝛ de primo. In sexta ibi:vel dic verius.ponit tertiū intelle. qđ iste text. loquaꝛ in primo ꝛ scđo decreto:ȝ loquiꝛ de actuali missione. In septima ibi:lex tñ ista oppo.ɔ istum tertium intellectū:de.l.nostra:ꝛ soluit. ¶ Rursus secunda pars principalis subdiuidiꝛ in duas. in prima vt dixi:ponitur secundus principalis intellectus. in secūda ibi aliud sit loquaris.rūdet tacite opp.vel ꝫm Bart.tacite q̄stioni. Ex prima parte prin.gl.habes primū intellectū ad tex.timore ɔtrarij.d.§. duas.qđ duo prima dicta huius.l. debent aliter ꝛ aliter intelligi:nā primū.s.iubere cauere intelligitur ex cā damni infe.ꝛ isto modo nō ob.d.§.duas.qꝛ loquitur de missione ex cā dāni infe.ȝ iste tex.loquitur de cautione postea,secundū dictū tex.scȝ mittere in pos. intelligiꝛ ex alia cā q̄ dāni infec.qꝛ missio in pos.ex cā dāni infecti cū cōpetat cuilibet magistratui.d.§.duas.ergo non

14 est mixti imperij.† Iste primus intellectus in vtroq; mēbro reprobaꝛ.ꝛ primo dū gl.vult bene iuuere qđ iubere cauere in causa dāni infecti sit mixti imperij:secus in missiōe ex cā dāni infec. qꝛ illa ꝫm gl.non est mixti imperij: qꝛ istud est falsuȝ : nam si iussio cautionis que est v̄balis tm̄,diciꝛ mixti imperij: quanto magis ipsa missio in pos.q̄ est realis.Preterea vtrūq; expediꝛ officio iudicis nobili:ꝛ ad priuatam vtilitatē:ergo vtrūq; est mixti imperij.Preterea primū dictū text.generaliter loquiꝛ de omni cautione: ergo nō est restringendū ad cautionē ex cā damni infec.nisi dicas qđ gl.istud exēplificando posuit:nō qđ voluerit restringere text.Itē in secūdo membro inquātum gl. restringit secundum dictū tex.qđ intelligiꝛ de missione in pos.ex alia cā quā dāni infe.reprobatur,qꝛ tex.iste generaliter intelligi dȝ:item ēt missio in pos.ex cā damni infec.est mixti imperij : ptȝ qꝛ expediꝛ officio nobili,ad priuatā vtilitatē:vt probat Bart. hic in fi.col. bene verum est qđ est speciale in causa damni infec. vt quāuis sit mixti imperij : tñ p magistratus municipales possit expediri.d.§.duas.ratio specialitatis est pter celeritatē:vt dicit.š. gl. ꝛ ita etiā melius q̄ hic dixit glo.in.l.j.ff.de dam.infec. vbi cōfirmat per alios duos speciales casus in qbus.casus est mixti im

15 perij:tñ cā expediꝛ per quoscunq; magistratus. ¶† Ex secunda parte no.tria.primo qđ dictio magis stat cōparatiue. Idē dicit gl.in.l.si ɔstante.§.quoties.in ver.vsitatū.ff.solu.ma.glo.in l.iij.§.proinde.in ver.magis.ff.de mino.gl.in.l.clausula possidere.§.q ad nundinas.ver.magis.ff.de acqrē.pos. Aliqñ tñ poniꝛ electiue:vt in hoc tex.ꝫm Bar.ꝛ gl.in.l.transactione finita.C.de transac.ꝛ gl.in.l.ij.§.j.in glo.magna ante medium.ff.si cer. pe.ꝛ in.l.in cōmodato.§. sicut.in verbo magis. ff.cōmodati. ꝛ in.l.qꝛ magis.ff.finiū reg.ꝛ.l.j.ff.cōi diui.ꝛ.l.penales.§.fi.ff.ad.l.fal. pro concordia dic ꝫm Bald.hic ꝛ in.d.l. transactione finita q; quan

a do dictio magis[a] ponitur inter compatibilia seu contraria:tūc necessario stat electiue.l.ꝛ magis.ff.de solu.qꝛ ad positionē vnꝰ ɔtrarij,sequiꝛ remotio alterius.l.si ancillam. in fi.ff. pro suo.sed qñ ponitur inter duo compatibilia que cadunt in eodem subie

16 cto:vt est hic in mixto imperio tunc stat comparatiue. ¶ † Secundo habes ex glo.qđ de natura cōparatiui est participare de vtroq;:sed de vno magis q̄ de alio:facit.l.vbi aūt non apparet. in prin.ff.de verbo.obli.no.Bar in.l.cum filius.§.pater.per illū tex.ff.de leg.ij.Et sic pōdera quod ista gl.facit ad id qđ no.decidit.Bal.in.l.ij. in vlt.col.C.de pba.qđ si statutū disponat qđ si qs insultauerit aliquē cum armis puniatur pena.x. ducatorꝫ:si vulnerauerit puniaꝛ pena maiori:qđ iudex nō pōt punire pena corporali:sed tm̄ pecuniaria,ad hoc vt comparatiuum partici

17 pet de positiuo: ȝ al's † vbi pena non est expresse declarata debeat extra ordinem imponi arbitrio iudicis:vt est gl.reputata sing.in.l.nemo martyres.C.de sac.sanc.ecc. ¶ Tertio habet ex gl.qđ dictio magis hic comparatiue posita,participat hic magis de imperio q̄ de simplici iurisdictione:nā hȝ a mero imperio illud qđ est ius precipuum:scȝ qđ delegari nō possit, a iurisdictione qđ est eius minimū qđ cōsistat in cōmodo pecuniario, sed vtrūq; dictū gl.videtur minus bene positum:nā non est verum quod

a ¶ Magis. adde.l.quoties.C.de in.ꝛ in.l.ij.C.q da.tu.

rũ qđ pcipuũ meri imperij sit ne delegeť: qꝛ q̄ sunt de mero imperio, etiã delegank sic: ptz in duob⁹ vltimis gradibus meri imperij. Item nõ est verũ qđ simplex iurisdi. ꝯsistat semp in cõmodo pecuniario: nã cause liberales q̄ exercenť iure actionis, sunt de simplici iurisdictione: vt p Bart. in. l. j. gradu iurisdictionis: ꝛ tñ nõ ꝯsistũt in cõmodo pecuniario. Itẽ cause mixti imperij nõ semp ꝯsistunt in cõmodo pecuniario: nã dare tutorẽ, interponere autoritatẽ emãcipationi, manumissioni, et legitimationi, sunt mixti ĩperij: ꝛ tñ nõ ꝯsistũt in cõmodo pecuniario. Dic ergo qđ mixtũ imperiũ participat cũ mero in hoc: qꝛ vtrũq; expeditur officio nobili: ꝛ i hoc differt a iurisdi. simplici. Itẽ participat cũ iurisdictione: qꝛ vtrũq; exerceť ad priuatã vtilitatẽ: ꝛ in hoc differt a mero imperio: sed denominatione sumpsit potius ab imperio q̄ a iurisdictiõe, qa digni⁹ est: et ista est veritas, qđ habes etiã p Bar. ꝛ alios in. d. l. imperiũ. Itẽ aduertẽdũ gl. opponit de l. pe. §. vt bonoꝝ. ꝛ se remittit: rñde qđ ille tex. nõ ꝯtradicit. l. nostre. qꝛ ibi nõ negať, qn mittere in pos. sit mixti imperij: q̄uis dicať qđ possit delegari: tñ ŝm Bar. nõ est absurdũ: put glo. reputat: qđ et cause mixti imperij possent delegari: vt ptz in duobus vltimis gradib⁹ mixti imperij. Istud qđ dicit Bar. est verũ in se, sed non referas ad tex. qđ Bart. ita voluit rñdere ad tex. nostrũ: ꝛ ita ꝯcordare cum illa. l. pe. §. j. qꝛ male diceret: ꝛ eũ reprobat Ful. h qꝛ sic p̄supponeret qđ in casu. l. nostre possit fieri dele-
12 gatio: ꝫ sol. ad illã. l. pe. §. j. ponã in seq. parte gl. † In tertia par-
a te gl. dũ opponit de. §. si vo etiã quidã, habes qđ delegatus[a] inferioris a principe nõ põt mittere i pos. ex primo decreto: idem tenent Bar. Pau. de ca. ꝛ late. d. Alex. hic, gl. Bar. ꝛ cõiter alij in. l. ij. ŝ. eo. Pe. ꝛ Cy. in. l. cũ pponas. C. de bo. au. iud. pos. Spe. in ti. de. i. ꝛ. ij. decreto. §. nũc videamus. in prin. ꝛ in ti. de iud. deleg. §. sequiť. ver. põt et. Inno. in. c. dilecto. in prin. de ver. signi. Bald. in. d. auť. ei q. in. vj. co. ꝛ in. l. cognitio. §. j. ŝ. titu. ij. ꝛ in. l. nequicq̄. §. vbi decretũ. ff. de offi. pcon. Ang. in. d. §. si vo etiã. ꝛ. d. Alex. i. l. iiij. §. j. de dam. infec. ꝛ ista est cõis sñia, pro q̄ vltra istũ tex. multũ facit. l. ea q̄. §. magistratib⁹. ff. ad munici. q̄ nõ põt loq nisi de primo decreto: vt. ĵ. in gl. ℭ Cõtrariã opi. qđ imo qlibet delegatus possit mittere in pos. ex primo decreto, nõ quidẽ principaliter sed in ꝯsequentiã ꝯ cõtumacẽ, p regulam. l. ij. ŝ. eo. ꝛ. l. quoties. C. de iud. tenẽt Alb. post Marti. sili. Ang. Sal. Rapb. Fulg. hic: ꝛ idẽ Ful. in. d. l. cognitio. §. j. adherens qđ imo mixtũ imperiũ põt regulariter delegari: qđ reprobať p oẽs in. l. pe. in prin. ff. de offi. eius: idẽ tz Ludo. ro. hic. Ang. in. l. ij. ŝ. eo. ꝛ in. l. j. in prin. ff. si quis ius di. non obtem. Sali. in. l. cũ proponas. et in auť. ei qui. C. de bo. auto. iu. pos. vbi plus tenet Sal. qđ missio in pos. ex primo decreto, nõ solũ venit in ꝯsequentiã cause delegate: prout tenebãt doct. ŝ. relati: sed etiã potest principaliter, ꝛ de per se delegari: ꝛ plenius Sali. in. l. placet. in. vj. vij. ꝛ. xj. col. C. de peda. iudi. Imo. in. l. iiij. §. duas. ff. de dã. infec. ꝛ eandem opi. tz Iac. de are. hic: vt refert Cy. in. d. l. cum proponas. eo quia multa veniũt in ꝯsequentiã, que principaliter concedi nõ possent. l. quoties. cũ simi. C. de iudi. sed potes rñdere: vt per Bar. in. l. ij. in. ij. col. ŝ. e. qđ verũ est si sunt eiusdẽ speciei licet maioris: secus si alterius. Pro ista sñia dicit Ang. hic esse tex. in. d. §. si vero et. circa fi. cũ ille. §. loquať ita de delegato inferioris, sicut pncipis, nisi dicas vt gl. hic: qđ loquitur de ordinario. Inter cetera multum se fundant Albe. ꝛ Sal. qꝛ qñ missio in pos. non tribuit ius: vt est in bo. pos. carb. ventris noie: ꝛ gratia litis agnoscende, potest delegari. d. l. cognitio. §. j. ŝm vnum intellectũ, glo. ibi cõiter approbatum: ꝛ istud firmat Bart. hic in. v. col. ꝛ in. l. imperium. in pe. col. ŝ. eo. in. v. gradu mixti imperij: ꝛ rõ est, cum ius nõ tribuãt: ꝛ sic in eis tractetur de modico preiudicio, sufficit summaria vel semiplena cognitio: ergo delegari possunt per regulam glo. approbate in. d. §. vbi decretũ. modo sic missio in pos. ex primo decreto nullũ penitus ius tribuit, non solũ in proprietate: ꝫ nec etiam in posse s. qꝛ nõ ꝯstituit possessorẽ missum ex primo decreto. l. iij. §. fi. ff. de acq. poŝ. ꝛ sic cũ in ea tracteť de modico preiudicio: sufficit semiplena cognitio. Bart. i. l. si finita. §. iul. in. xv. colũ. in fi. ff. de dã. infec. ergo dꝫ posse delegari sicut in alijs missionibus in pos. que ius non tribuunt. Et ex hoc inferebat Salice. qđ qñ per missionem in pos. ex primo decreto, transferretur ius in pos. vt est qñ fit missio in realibus vbi transferť possessio: licet ŝm aliquos infra annum possit recuperare. l. si qs emptionis. §. sed ꝛ si qs. C. de prescri. xxx. vel. xl. anno. Bar. in. l. si prius. in. ix. op. prime partis prin. in fi. ff. de ope. no. nun. do. Ant. in. c. qm̃ frequẽter. §. in alĳs. vt lite nõ contest. Imo. ꝛ Moder. in. d. §. iul. tũc talis missio delegari nõ posset: ꝛ sic delegatus, in actione reali non potest mittere in pos. ex primo decreto. Et dicit qđ ista est sua noua illatio. ℭ Huic respõdet. d. Alex. qđ. d. l. cognitio. §. j. nõ loquiť de actuali seu reali missione in pos. qꝛ illa delegari nõ põt: sed loquitur de cognitione ꝛ pronuntiatione tantũ de mittendo: prout dicit ibi clare tenere Ang. ꝛ esse de mẽt e gl.

fi. iuncta gl. ij. ibi: tn adde qđ istud tenet Bart. in. d. §. vbi decretũ. in fi. col. circa mediũ: ꝛ ideo põdera istã ꝯrietatẽ Bar. ad quã nemo aduertit: vt tetigi in tex. in. ij. diffi. nã Bart. hic: in fi. colũ. ꝛ in. l. imperiũ. in pe. col. in. v. gradu mixti imperij vult ꝯtrariũ: nam vult qđ missio in pos. qñ non tribuit ius, põt delegari: ꝛ tñ in. d. §. vbi decretũ. alr̄ dicit, nisi dicas qđ Bart. hic et in. d. l. imperiũ. debeat sic intelligi, qđ missio in pos. qñ nõ tribuit ius põt delegari quo ad cognitionẽ ꝛ pronuntiationẽ tñ, ꝫ non quo ad missionẽ actualẽ ne alr̄s Bar. sit ꝯrius his que dicit i. d. §. vbi decretũ. in fi. col. Sed aduerte ista sol. d. Alex. in nullo tollit difficultatẽ: nã. d. l. cognitio. §. j. hꝫ duas lectu. principales: vna est: q cognitio ꝛ pronuntiatio an qs sit mittẽdus in pos. põt delegari etiam vbi posita missio transferret ius: qa sola cognitio ꝛ pronuntiatio semp est delegabilis: ꝛ ita loquiť. d. l. cognitio. §. j. sed non ipsa actualis missio, ꝛ ad istũ intellectũ vadit soln. do. Alex. verũ qꝛ tex. in. d. l. cognitio. §. j. videtur loqui de actuali missiõe: ideo fuit secundus intellectus. glo. ibi: cõmuniter approbatus, qđ ille tex. nõ loquiť de actuali missione in pos. sed loquiť in his bo. pos. que ex missione non tribuunt ius: ꝛ quia in eis nõ requiritur plena sed semiplena seu summaria cognitio: quia modici preiudicij sunt: delegantur principaliter ꝛ de per se, ꝛ huiusmodi est missio in pos. ex primo decreto ꝛ huic nõ respondet Alex. ꝛ male videtur posse responderi, ꝛ qñ nõ esset ille tex. regula est a quod cause que requirunt semiplenã cause cogni. possunt indistincte delegari, etiam quo ad missionem: vt p gl. in. d. §. vbi decretũ. Secũdo moueť Sal. per tex. in. d. auť. ei qui. sumpta ex. d. §. si vero etiã, vbi administrator põt mittere in pos. ex primo decreto: sed administrator diciť defensor: et sic inferior magistratus, ꝛ sic missio in pos. cõpetit iure magistratus: ergo delegať. l. j. ver. que vero. ff. de offi. eius: respõdet Alex. qđ licet terminus administrator possit intelligi de minori magistratu: tamẽ quatenus loquitur de missione in posses. debet intelligi de maiori magistratu ŝm subiectã materiã: ꝛ vt iura iuribus ꝯcordentur: ꝛ tenendo istam partem: ad. d. l. ea que. §. magistratibus. respondet Sal. subtiliter, quod loquitur qñ missio in pos. petebatur principaliter: ꝛ ꝯsequenter expediebať offi. iudi. nobili. vt est quando petitur cautio legatorum: tunc bene verum est: qđ non competit inferioribus magistratibus: sed nos loquimur qñ missio in pos. fit incidenter ꝯtra contumacem pro exercitio iurisdictionis simplicis: ꝛ tunc cum competat offi. iudicis mercenario cõpetit cuilibet magistratui ꝛ potest delegari: et ita refert dicere Iac. de are. ꝛ Cy. in. d. l. cum proponas. in. vij. q. post antiquos: ꝛ idem firmat Ia. but. hic: ꝛ Bald. hic in vna lectu. referens idẽ tenere. d. Philip. de regio. concurrentẽ suum et Marti. de fano. hic: istam solu. acutius reprehendit. d. Alexan. hic per illum tex. in ver. dotis seruande causa, cum iure ffoꝝ ageretur ad dotem iure actiõis. l. sed ꝛ si ideo. ff. solu. matri. ꝛ sic cum ibi ageretur iure actionis, ptz quod non agebatur officio iudi. nobili. sed ad hoc potest responderi duobus modis. primo prout respondet Bart. hic: in vlt. col. secundo ꝛ melius q errat. d. Alex. ad illum tex. qꝛ ibi non agebatur ad rationẽ dotis vt presupponit dominus Alex. qꝛ tunc bene ageret iure actionis. sed solũ agebatur ad conseruationẽ dotis: vt clare ibi dicit text. in versi. dotis seruande cã: quo casu solũ consulitur per officiũ iudic. nobile. ꝛ iste est verus intellectus ad illum tex. Pro eadem parte Ludo. ro. hic adducit fundamentũ. nam cum iste passus sit dubius de iure ciuili. ꝛ de iure canonico sit clare decisum, q delegatus potest mittere in pos. ex primo decreto. c. cum venissent. de eo q mittitur in poss. certe standum est iuri canonico, etiam in foro ciuili: vt no. in. c. j. ꝛ. ij. de ope. noui nun. Bar. ꝛ alij in. l. priuilegia. C. de sacrosan. ecc. d. Alex. respondet q imo iste articulus nõ est dubius de iure ciuili, per tex. in. d. l. ea que. §. magistratibus. q tex. vere nõ facit vt predixi. imo quod sit dubius patet per tex. in. §. si vero etiã, allegat in glo. cui sine violentia non respondeť. Dic ergo melius, quod in hac materia non est standum iuri canonico, ex quo in hac materia ius canonicum de directo ꝯriatur iuri ciuili, cũ de iure canonico omnes cause meri et mixti imperij possunt delegari: vt dixi in. l. j. in prin. ŝ. ti. ij. Ideo de iure canonico potest delegari missio in possessionẽ, cuius contrarium est directo de iure ciuili. Teneas ergo cõmunẽ sententiã. Eandem opi. contra cõmunẽ tz Imo. vt. ŝ. retuli in. d. l. iiij. §. duas. vbi dicit se admirari q defensores ciuitatũ ꝛ magistratus municipales possint cognoscere de leuibus criminibus: ꝛ etiam punire. §. audient. in auť. de defen. ci. no. Bart. in. l. imperium. ŝ. eo. ꝛ tñ nõ possunt mittere in pos. nisi in causa dam. infecti. et non possunt coercere contumacem pignoribus captis. et tñ quelibet coertio licet minima corporalis est maior omni pecuniaria. l. in seruorum. ff. de pe. ergo cui lꝫ qđ est plus, debet licere quod est minus. l. cui licet. ff. de reg. iur. l. nec i ea. §. pe. ff. de adul. dicit Imola q istud nõ reperit tactũ nec declaratũ. Sed ego reperio qđ

a ℭ Delegatus. Adde gl. in verbo subdelegati. in. c. ex literis. de of. dele. gl. ꝛ doc. i. c. si qs ꝯ clericum. de fo. cõpe. doc. in. c. cũ venissent. de eo q mit. in posses. cã rei seruan.

istud tangit Bart.hic in fi.col. dũ disputat an mittere in pos.ex primo decreto expediat offi.mercenario vel nobili:ꝛ arguendo qḋ offic.mercenario.i scḋo arg.facit istud arg.q2 si pōt coercere personā ꝛc.ꝛ facit magis expsse Albe.hic, tñ neuter rñdet, dicit Jmo.qḋ pdicta pcederēt de iure.ff.quo nō erant defensores ciuitatũ: vt ptz ex officijs.ff. bene erāt magistratus municipales qui in leuibus criminibus solũ poterāt seruos punire.l.magistratibus.j.eo.ꝛ lz Ludo.in.d.§.duas reprobet hic de punitione seruoꝝ:tñ est tex.i.l.fi seruitus.ff.q ꝛ a quib⁹.sꝫ cũ hodie sint ciuitatũ defensores quibus est data potestas puniēdi in leuibus criminibus.d.§.audient.multomagis poterũt in pos.mittere:ꝛ sic vult Jmo.qḋ.d.l.ea q̄.§.magistratibus.sit correcta. Sed eius arg.rñdet Alex.hic ꝛ bñ, qḋ nō est bona ꝯsequentia:defensores ciuitatũ pñt punire in leuibus criminibus ad vindictā publicā vel in executiōe simplicis iurisdi. p.d.§.si vero ignoti.in auṫ.de testi. ergo etiā pñt ea q̄ sunt mixti imperij ad priuatā vtilitatē: nā attēto fundamēto Jmo.nō solũ possent in pos.mittere:sꝫ expedire quasi oīa q̄ sunt mixti imperij qḋ est falsum. Jtē sequeretur ṗm fundamētũ Jmo.qḋ sicut pñt punire in leuib⁹ criminibus: ita possent cognoscere in causis ciuilibus a.ccc. aureis supra:si attēderemus hic qḋ quelibet pena corporalis minima esset maior omni pecuniaria quod est contra. d.§.ꝛ iudicare.et .d.§.audient.tñ istud nō est nisi multiplicare inconueniēs. Et sic vides qḋ difficultas quā moui in.l.imperiũ.quasi ppe fi. nō est soluta. Alex.hic late tꝫ cōem sniam quā ēt sequiṫ Bald.in.d.l.iiij.§.j.et adducit tria funda.primo.d.§.magistratibus.in versi.dotis seruande.ad quē respondet:vt.s. Scḋo tex.in.§.si vero etiā.in ver. iudice nihil agere valēte.in auṫ.de exhi.re. sꝫ ille tex.vult aliud dicere:vt declarat Bar.in.l.ij.s.e.in.j.col.in fi. Tertio q2 missio i pos.ex prīo decreto expediṫ officio nobili:vt dicā.j.ꝛ.s. dixi:ergo nō pōt delegari.l.plꝫ.ver.qḋ nō ita. C.de peda.indic.sꝫ caue: qa ista nō,est suff.ciēs cōsequentia,cũ aliqua q̄ expediunṫ officio
19 nobili etiā si sint meri deleganṫ: vt vidistis in.l.imperiũ.† qd tenendũ puto qḋ pncipalis difficultas ꝯsistat circa intellectũ.d.l. cognitio.§.j.ꝛ regula q̄ sumiṫ ibi ex.j.glo.qḋ in causis q̄ non tribuunt ius,ꝛ summariā cognitionē requirũt,qḋ possit fieri delegatio etiā quo ad realē missionē:ꝛ hoc vult Bar.in fi.colũ.q2 est mixti imperij minoris:ꝛ lꝫ Bar.nō videaṫ expresse loq de actuali mis.tñ dũ format.q.,in ver.itē querit. gl.loquiṫ de actuali missione:idē vult Bart.in.d.l.imperiũ.in pe.colũ.in.v.gradu mixti imperij. Et qḋ ita sit aperte ostēdo:nā nisi Bar. vellet qḋ i istis missionibus que nō tribuunt ius,posset fieri delegatio:etiā quo ad realē missionē:sed solũ quo ad cognitionē ꝛ pronũtiationem non esset differentia:q2 etiā missio in pos.que tribuit ius quo ad cognitionē,delegaṫ:vt firmat Bart.in quarto gradu mixti imperij:in.d.l.imperiũ.si sic quintus gradus esset superfluus:et si hoc est verũ:tũc militat arg.Sal.cōtra cōem:nisi respōdeas qḋ missio in pos.ex primo decreto quāuis summariā cogni.reqrat: ꝛ nō tribuat ius:tñ nō possit delegari nisi in cā dā.infec. qa maioris preiudicij est cum sit preambulũ ad secũdũ decretũ:qḋ postea transfert ius:vt declarat Bar.hic in fi col.nō sic in alijs bo. pos.q̄ nō tribuũt ius:q2 nō sunt antecedēs ad secundũ decretũ: tñ videṫ qḋ bo.pos.gratia litis agnoscende sit preambulum ad ꝑiudiciũ:scꝫ ad querelaň.in totũ. Si aũt teneas qḋ tꝫ idē Bart. qḋ etiā missio in pos.q̄ nō tribuit ius,ꝛ solā semiplenā cognitionem reqrit:tñ nō possit delegari,nisi quo ad cognitionē et pronuntiationē tm̄:nō quo ad realē missio.ꝛ ita loquiṫ.d.l. cognitio §.j.prout tꝫ Bar.in.d.§.vbi decretũ.in fi.col. circa mediũ:et expresse Ange.in.d.l.cognitio.§.j.ꝛ ibi videṫ velle etiā Bart.tunc fundamentũ Sal. nō ob.ꝛ solu.Alexā.militaret:ego inuenio qḋ Bart.in.d.l.iiij.§.j.ff.de dā.infec.habuit tertiam opi. ꝛ mod. ibi nihil dicunt:nam dicit Bart. qḋ mixtũ imperiũ est triplex:magnũ vt est qñ causa requirit plenā cogni.vel coertionē psonalē: ꝛ hoc non potest delegari:nisi in casibus vt ibi per eum: mediũ qñ eam summariā cognitionē reqrit, ꝛ pōt delegari quo ad cognitionē tm̄:sed non quo ad realē missio. nisi in cā dā.infec.propter celeritatē. Aliud est mixtũ imperiũ in quo sufficit summaris cogni.sed nō expectat missionē post se:ꝛ hoc etiā pōt delegari:ita intelligit. d.l.cognitio. §.j.sed nō perpendo quare ibi post illā summariā cogni.nō expecteṫ realis missio ēt in bonoꝝ pos. carboniana vel vētris noie maxime cum.d.l.cognitio.§.j.loquatur etiā de missione ex cā dam.infec.verũ q2 veritas huius videtur pendere ab alia difficultate quā.s. tetigi:quare cognitio et pronun.de mittēdo quē in pos.pñt delegari:sꝫ nō ipsa missio,cũ postq̄ cognitũ est in ipsa missione,alia cognitio nō reqriṫ:et sic videṫ q̄dam potius executio nudi facti q̄ possit committi parti multomagis alij:ꝛ dixi qḋ de hoc multũ dubitat Pau.de cast.i d.l.cognitio.§.j.vñ postq̄ cōmittiṫ vni qḋ cognoscat ꝛ pronũtiet de mittēdo,deberet etiā posse realiter cōmittere:ne eadem res corā diuersis iudicibus tracteṫ,ꝯtra.l.nō est nouũ.ff.de act.

emp.ꝛ.l.j.ꝛ.ñ.p q.re.ad eundē iudi.eaṫ. vñ aut neutrum deberet ꝯcedi:aut vtrũq̄ pmitti:puto qḋ ista sit sol.ꝛ.s.in textualib⁹ dedi.ij.sol.sꝫ nũc vnā dādo clarius ꝛ pinguius loquar:nā mittere i pos.est snīa interlocutoria. l.pe.ff.ne vis fiat ei.l. si finita. §.illud ff.de dam.infec.l.fi.C.de edi.diui adri.tol.ꝛ ista interlocutio non pōt fieri nisi a maioribus iudicibus q̄ istud pñt facere ex pmissione edicti ptoris:vel ex alia ꝯstitutione. d.l.fi.in verbo competenti iudi.C.de edi.diui adri.tol. Et ideo requiriṫ qḋ ille qui facit missionē realē.i.qui interloquiṫ de mittēdo, habeat mixtum imperiũ:vt declarat Bal.magistraliter:ex cuius verbis percipio solu.in auṫ.ei qui.in.v. colũ.in ver.quero nunquid missio in pos.ex primo decreto sit mixti imperij. C.de bo.auto. iudic.pos. vbi per hoc infert qḋ etiā si executio fieret per literas pretoris vel maioris potestatis scribentis ad aliquē super missione reali,ille ad quē scribiṫ nō posset facere executionē, nisi prius receptis literis.l.qui absenti.ff.de dona.ꝛ nisi haberet mixtũ imperium:ꝛ per hoc infert qḋ potestas Mediolani nō posset scribere ꝯsulibus mercatoꝝ Papie:imo nec prioribus qḋ exequerentur missionē in pos.in bonis sitis Papie, cũ nō habeāt merum imperiũ in oībus ciuilibus causis, vnde deberet scribere ad potestatē ipsius ciuitatis:vnde ꝯsidero qḋ aliud est cōmissio mittēdi in pos.ꝛ sic ista interlocutio:ꝛ ista specialiter ab edicto pretoris habemus cōmissam maioribus magistratibus:vt dixi:verũ est qḋ postq̄ facta fuerit cōmissio ista:ꝛ ista interlocutio de mittendo qḋ postea executio.i.ipsum actualiter mittere expeditur per nuntiũ:ꝛ hoc est qḋ vult gl.in.l.j.in verbo possessionē.s.e.et istud potest fieri per ipsammet partē:vt.s.declaraui:ꝛ ideo aduerte:vt declarat Fulg.hic:in pe.col.in lect.antiqua qḋ qñ alicui delegatur cognitio ꝛ pronuntiatio an quis sit mittendus in pos. Jste nō dꝫ simpliciter pronuntiare eũ esse mittendũ sed debet pronuntiare qḋ pretor interloquatur,ꝛ licentiā ꝯcedat:ꝛ sic ṗm eũ erunt in effectu due interlocutorie:ꝛ sic aliud est cōmissio seu interlocutio de mittendo actiue:aliud est ipm mittere in executionē cōmissiōis:ꝛ hoc vltimũ bene nudi facti est et sic cessant obiecta. ¶ Jn quarta parte glo.dũ dicit speciale esse in illa cā: dic qḋ vera est solu.declarādo:vt dixi in prima parte. Ex.v.parte gl.habes secũdũ intellectũ, qḋ ista lex intelligitur de missiōe in pos.ex secũdo decreto:ꝛ ista cum requirat plenā cause cogni.est mixti iperij:ꝛ nō cōpetit cuilibet magistratui:et sic vult qḋ missio in pos.ex pmo decreto nō sit mixti imperij:ita loquitur.d.§. duas.sed vtrũq̄ est falsũ:q2 imo missio in pos.ex primo decreto est mixti imperij cũ expediatur officio nobili:vt dixi.s.nō cōpetet magistratibus municipalibus p.d.l.ea que.§.j.q̄ loquitur in primo decreto:vt ostendit glo.in seq.particula. Jtē iste intellectus est ꝯ generalitatē.l.nostre quam intelligere in secundo tm̄
20 decreto est nimis restrigere. ¶ † Ex sexta parte gl.collige tres ꝯclusiones.primo habes tertiũ intellectũ ad tex.in quo aduerte qḋ si glo.intellexit qḋ missio realis in pos.ex primo vel secundo decreto sit mixti imperij:nō ipsa cognitio de mittendo vel pronuntiatio male loqueret: q2 imo vtrũq̄ est mixti imperij cũ expediat officio nobili ad ꝑuatā vtilitatē:verũ est quod primũ scꝫ actualiter mittere i pos.est mixti imperij maioris:q2 pmittiṫ solum maioribus magistratibus:vt supra plene declaraui. Ergo denegaṫ inferioribus magistratibus. d.l.ea q̄.§.j.nisi in cā dāni infec.propter celeritatē.d.§.duas. Secũdũ aũt.i.cognoscere et pronuntiare an qs sit mittēdus est etiā mixti imperij:sed minoris:ideo delegari pōt.d.l.cognitio.§.j.hoc modo gl. bene loqṫ:
21 ꝛ ita transeunt cōiter doc. ¶ † Secunda ꝯclusio est qḋ missio in pos.ex secũdo decreto nō hꝫ locũ nisi in cā dā. infec. itellige quo ad iudicandum bona illi qui mittitur ex scḋo decreto: absq̄ eo qḋ venditio precedat.si fieri pōt:isto mō nō hꝫ locũ nisi in causa dam.infec.l.si finita.§.ex hoc edicto.ff.de dam.infec.ꝛ ṗm Bart. hic,idē est in noxali actione.l.et generaliter.ff.de noxa.ꝛ in auṫ. de peculio.l. ediũ.ff.de pecu. q̄ nihil pbat ṗm Ful.ꝛ Alex.hic sꝫ in alijs causis hñ fit missio in pos.ex scḋo decreto:hoc mō qḋ ille res vēdanṫ si pōt:ꝛ aꝉs adiudicentur huic misso:ṗm Bar.Fulg.ꝛ Pau.de cast.hic. Sed aduerte qḋ ista differētia Bar.nō est vera inter missionē in pos.ex secũdo decreto ex cā dā. infec.vel noxali:vel de peculio : vt in his casibus statim adiudicenṫ bona misso,in alijs aũt.primo peruenire debeat ad venditionē: nā Bar. in.d.§.iul.in.xiij.col.ver. quero quibus casibus interponiṫ secũdũ decretũ reprobata ista sua differētia tꝫ.qḋ imo in omnibus personalibus actionibus sicut in tribus casibus predictis missio in pos.ex secũdo decreto cōtra contumacē fit statim adiudicando bona misso:non aũt vendendo:q2 edictum pretoris positum in.l.fulcinius.§.j.ff.ex quib.cau.in pos.ea.loquitur alternatiue:ibi vendi aut adiudicari iubebo: ergo statim adiudicatio pōt fieri:et ita loquũtur Jmo.ꝛ alij cum concord.de quibus ibi. ¶ Bene est vna differentia inter causam dam.infec peculiarē ꝛ noxalem:in quibus fit adiudicatio totius rei nō attenta quātitate eius

tate eius qđ petebať sed in aliis fit adiudicatio tñ ꝑ mensura debiti ſm Bar. Imo ⁊ alios ibi ad quos te remitto: qꝛ nō est
22 ꝓprie materia nr̃a. † Tertia ꝯclu. est qđ scđz decretū nullo mō delegari pōt, etiā quo ad cognitionē: ⁊ hoc tenēt cōiter doct. hic: ⁊ Bar. s. l. pxi. nā cū reqrat ꝓplenā cause cogni. ⁊ decreti interp. ergo delegari nō pōt ꝑ. l. nec qcq̄. §. i. ff. de offi. ꝓcō. ſm tertium intellectū gl. cōiter approbatū. Cōtrariū tenet Ang. hic ꝑ fortē tex. in. d. l. cognitio. §. i. q. §. loqtur in scđo decreto dum dicit possidere iubeať: nā ꝑ ꝓmū decretū nō trāsferť poss. sꝫ solū ꝑ secūdū. l. iii. §. fi. ff. de acq. pos. ⁊ tñ pōt delegari: necesse est intelligere ſm Bal. Pau. de ca. ⁊ Alex. hic possidere. i. in poss. eē put in simili exponiť in. l. cū delegati. ff. ex qb. cau. in pos. eať. Imo sꝫ Ful. hic: ⁊ in. d. l. cognitio. §. i. ⁊ in. l. magistratibꝰ. j. eod. ꝙ secūdū decretū pōt delegari, nedū quo ad cognitionē: sꝫ ēt q̄ ad realē missionē, ꝙ nihil est vt hic ꝑ Alex. In septima ꝑte gl. ibi: lex tñ ista, gl. in hac ꝑticula q̄ est obscura vult opponere ꝯtra ꝓxime dicta, qđ cognitio ⁊ ꝓnū. de mittēdo nō ꝯpetant cuilibet magistratui ꝑ istū tex. q vult in primo dicto qđ sola iussio de cauēdo est mixti imperii: ⁊ nō ꝯpetit minoribꝰ magistrati. ⁊ dicit glo. qđ intelligi dꝫ tex. de iussu cū coactione: ⁊ sic captis pignoribus: ⁊ sic vult qđ iubere simpliciter qđ caueať ex cā dam. infe. ⁊ nō secuta alia coactiōe: puta per capturā nō est mixti imperii qđ nimiū restringeret istū tex. ideo dic melius: vt. s. dixi. ¶ Sū in scđa ꝑte prin. glo. ibi: vel dic scđo que habet duas ꝑticulas. In prima poniť secūdus intellectꝰ ad tex. scꝫ qđ ista duo simul iuncta: scꝫ. iubere cauere: ⁊ simul in pos. mittere: sunt mixti imperii: ita loquiť hic: nam si iuriscō. separatim intellexisset: dixisset magis sunt: nō aūt est: referendo ad duo: et istum intellectū solū tenet Fulgo. hic: sed reprobatur ꝑ oēs hic: qꝛ imo vtrūq3 de per se est mixti imperii: vt dixi in eadē. huius glo. In scđa particula ibi, aliud si loquaris. glo. vult respondere tacite obiectioni: nam dictū est qđ missio in pos. est mixti imperii: quid de ho. possessi. ⁊ quicquid glo. dicat: distingue vt per Barto. hic in fi. colum. saluis his que supra dixi.

1 ☞ Delegatus quare nō subdeleget. et nu. 3.
2 Delegatus ad vniuersitatē causarum pōt subdelegare.
4 Potētiꝰ ⁊ dignius censeť illud ius qđ quis habet iure proprio q̄ quod habet iure alieno.
5 Delegantis morte, re integra expirat iurisdictio delegata.
6 Delegatū principis ꝑ mortē principis re integra expirat.
7 Delegatus nō posset vltra ꝓcedere de cōsensu partium.
8 Delegatꝰ ⁊ ꝑtes si ignorent mortē delegātis: tñ ipso iure extingueretur delegatio: vide huius extensionem. ⁊ nu. 9.
10 Mandatum inquisitorū heretice prauitatis quod re intergra non extinguitur per mortem mandantis.
11 Mandatū executorū gratie apostolice vel imperialis, an extinguatur morte mādantis re etiam integra. et nu. 14.
12 Mandatur alicui illud ad qđ oīno tenebať ex necessitate officii an morte mandantis extinguatur mandatum eius.
13 Radix iurisdictionis quādiu remanet, durat ipsa iurisdictio sub delegata.
14 Delegatio, facta noīe dignitatis nunq̄ moritur. ⁊ nu. 65.
15 Delegatio facta sub hac forma, quoties mādantē abesse cōtingerit vel donec ad se reuocauerit, per mortem mandantis non extinguitur.
16 Delegatus de latere nō expirat papa etiā moriente re integra.
17 Mandatū ꝑ mortē mandantis aliqñ extinguiť quāuis nō fit integra: imo qđ lis fuerit contestata in mandato episcopi: vel alterius prelati pro ecclesia: vel beneficio suo.
18 Iurisdictio ordinaria nō expirat re integra, morte ꝯcedentis.
19 Delegatꝰ ad vniuersitatē causarum, equiparať ordinario.
20 Argumentū est bonum a mandato iurisdictionali, ad mandatum procuratorium.
21 Attēdendū est a cuius ꝑsona principieť iurisdictio.
22 Initiū spectandum est in delictis.
23 Solutio debet fieri ei, qui est officials, tꝑe solutionis.
24 Statutū cōcedēs arbitriū potestati suꝑ homicidiis, si eiꝰ tꝑe aliquis fuerit mortifere vulneratꝰ: ⁊ tēpore successoris sit mortuus, quomodo iudicabitur.
25 Maleficiū si sit ꝯmissuꝫ tꝑe ꝓmi anni: ⁊ etiā sit facta ꝯdēnatio, sꝫ executio pene facta sit tꝑe scđi, ad queꝫ spectabit cōmodum: an illi qui emit redditus fiscales ꝓmi anni, an illi q secundi.
26 An qui confirmat dicatur dare.
27 Papa si cōfirmat statuta alicuius loci valida: nō per hoc dicūtur statuta papalia.
28 Papa si cōfirmat excōmunicationē factam ab episcopo: tamē solus episcopus potest absoluere.
29 Rōne ꝯctꝰ sꝫ qs ibi sortiatur forꝫ: tñ si aliqs fecit ꝯctū ī vno loco deide ī alio ꝯfirmauerit, nō sortiť forꝫ in loco ꝯfirmationis.
30 Quādo actus est nullus, qui confirmat, dat.
31 Cōfirmans actū imperfectū, diciť ꝑficere ⁊ dare. ⁊ nu. 33.
32 Eligēdus si qs sit ab aliquibꝰ, ⁊ ab aliis ꝯfirmādꝰ: si in electione nihil fuit oppositū cōtra personam nō poterit postea opponi in cōfirmatione.
34 Cōfirmans actum tanq̄ factuꝫ qui in veritate nunq̄ fuit factꝰ, censetur de nouo dare.
34 Priuilegiū (vt ꝓbeť) an sufficiat ꝓducere confirmationem.
35 Priuilegiū ꝯfirmationis impetratum a papa vel principe si sit subreptitium, talis ꝯfirmatio nihil operatur vide huius extensionem. ⁊ nu. 36.
37 Papa si confirmat priuilegia alicui ecclesie, intelligitur confirmare ea que iusta sunt.
38 Feudū si cōfirmetur, intelligiť verꝫ feudū et legitimum.
39 Papa si vellet posset cōfirmare statuta cōtra libertatē ecclie.
40 Confirmatio superioris, supplet defectū solennitatis: defectū forme, et defectum persone.
41 Confirmatiōis natura est adhibere robur: ⁊ validitatem actui confirmato: vide huius limitationem. ⁊ nume. 42.
43 Consuetudo potest dare iurisdictionen ordinariam: limita vt numero. 44. ⁊. 45.
46 Consuetudo an in dubio cēseať dare ordinariā iurisdic. tanq̄ firmiorem: an vero delegatam tanq̄ digniorem.
47 Autoritate nostra vel vice nostra: si dicať in cōmissione, an censeatur cōcedi iurisdictio delegata.
48 Cōmissio certoꝝ causarū quoad debeat censeri delegatio.
49 Clausula accessoria nō immutat naturā ꝓncipalem.
50 Officiales deputati ad syndicandū censentur delegati: nō autem ordinarii.
51 Vniuersitas causarū respectu territorii, an ille cui committitur censeatur ordinarius.
52 Auditores pape vel principis, cēseť ordinarii ⁊ non delegati.
53 Iurisdictio ordinaria nunq̄ intelligitur data nisi inde fiat scriptura publica.
54 Delegatus principis potest subdelegare.
55 Cōmissio vniuersalis, an extingať morte mandantis.
56 Delegatus si sit aliquis ad vniuersitatem causaꝝ, si cepit vnaꝫ cām gerere, dꝛ ꝑpetuasse iurisdictionē quo ad oēs causas etiaꝫ nō ceptas, ita qđ ꝑ mortē mādantis nō expirat eius iurisdictio.
57 Res qñ dicatur cepta geri, ad hoc vt nō expiret iurisdictio per mortē delegantis. ⁊ nu. 60.
58 Iurisdictio delegati dicitur perpetuata, per solam commissionem de citando.
59 Iurisdictio iudicis delegati, dicitur perpetuata per solam presentationem libelli.
61 Mandatū extraiudiciale ad negotia re integra expirat.
62 Mandatū factū nuntio publico de mittendo aliquem in pos. nō extinguiť ꝑ mortē mandantis re integra.
63 Nūtio si sit cōmissū vt aliquē in pos. induceret: ⁊ mortuꝰ sit nūtiꝰ an alius nūtius in mortui officio succedēs, poterit talem executionem facere sine noua commissione.
64 Licentia intrādi possessionem per executorē concessa per iudicem, durat tantū biennio.
66 Delegatio quoties ꝑ mortem delegati extinguiť: nō tamē per hoc ordinarius potest se intromittere de illa causa.
67 Delegatio an et qñ ꝑ mortē īpetrātis delegationē vel eiꝰ cōtra quē sit interpretatio expiret.
68 Iurisdictio delegati ipso iure an morte mandantis extingať: an ope exceptionis.

Ore. Ista lex cū. l. seq. hꝫ duplicem materiam. prima est quis possit delegare ⁊ istā expediui in. l. a iudice. C. de iudi. ideo in multis me remittam ad ibi dicta. secūda materia erit an et qñ mādatuꝫ iurisdictionale expiret morte mādantis. Et diuide istam. l. cuꝫ seq. ⁊ summa. Et pone casum: vt hic ꝑ Bar. ⁊ Mod. ⁊ colligunť ex istis. ll. due regule. vna affirmatiua: alia negatiua. Affirmatiua est, qđ ille pōt delegare q habet iurisdi. iure ꝓprio vt sunt ordinarii. Illi vō q habēt ex ꝯcessiōe alteriꝰ sunt delegati illi nō ꝑñt delegare: ⁊ rō poniť l. l. ⁊ qꝛ hoc mō. nā ille dꝛ habere iurisd. ordinariā, cui lex: siue inanimata siue animata (vt est ꝓnceps) principaliter cōfert iurisdi. qꝛ sola lex animata vel inanimata pōt ordinariam iurisdictionem cōferre: hoc autē si alii delegat, nō ꝯfert ordinariam. Et si dicas qñ ordinarius delegat, istud facit ex virtute et potestate. l. que sibi cōcessit. l. ⁊ si pretor. in ꝓncipio. ff. de iudi. ergo lex ipsa conferre videť: rñdet tex. qđ lex isto casu ꝓncipaliter ⁊ immediate nō cōfert, quāuis cōfirmet istā delegationē factā ab ordinario. Et iđ alle. hic tex. qđ q ꝯfirmat, nō dꝛ dare: de quo diceť in glo. ⁊ potētiꝰ est illud ius qđ immediate ꝓuenit a. l. quā illud qđ habeť ab hoīe ex ꝑmissione. l. seu mediāte auxilio. l. ¶ Cōsidera vltra alios, tex. ī ver. ꝓncipaliter. nā gl. ⁊ clariꝰ Bar. ī figuratione casus intelligunt princi-

a ¶Partiū. Add.l.fili⁹. in.§.filius. de le.j. bal. i.l.pueticulā.C.de epi. ⁊ cle. Bal.i c.cū venerabil.de exce. doc.in.c.venerabilē.d cle.Pet.de ancha.in.c. dilecto.de prebend.

a paliter.i.a principe:vt sic tex.arguat a sufficiēti ptiū enumeratione, qd ille pōt delegare q hȝ iurisd.principaliter.i. a principe vel q habet a.l. Sed postea idē Bar.in.l.j.co.in fi.recedēs a glo. alr̃ ⁊ meli⁹ intelligit tex. qd qñ iudiciū pncipalr̃ radicat in psona vnius ille pōt delegare, qd nō est in delegato.
1 †Ang.tertio loco ⁊ adhuc notabili⁹ declarat istū tex.⁊ multū gloriat de ista declaratiōe ⁊ dicit qd pauci scholares ⁊ doctores intelligūt medullā hui⁹ tex.nā rō hui⁹ tex.quare delegat⁹ nō subdelegat est, qz radix et ppietas iurisdictiōis residet in ordinario, quā etiā si vellet a se abdicare nō posset.l.pe.ff.de off.psi.vnde in delegatū nō transit nisi vsus iurisdi.ideo nihil propriū dr habere.l.j.§. q mādatā.§.ti.ij.ideo tex.hic dicit:qz iurisdictionē iure suo nō habet:id alteri delegare nō pōt, sicut videm⁹ in vsuario q cum habeat simplicē vsum alij locare nō potest.l.ij.in prin.de vsu ⁊ habi. Et ex hoc bñ sequit illatio tex.qd p mortē mādātis re integra extinguit iurisdi.delegati:qz extincta radice, necessario extinguit quicqd inde pcedit.l.corruptionē.C.de vsufruc. Et si dicis ergo mortuo ordinario ⁊ sic extīcta radice deberet expirare iurisdictio delegata, dato qd delegat⁹ cepisset gerere: dicit Ange.verū est de rigore:sed sustinet de equitate: qz vbi ceptū est iudiciū ibi finiri dȝ.l.vbi ceptū.ff.de iud.⁊ istā rōnē sequunt Pau.de ca.⁊ Alex.hic:⁊ sibi ascribit Pau.de ca.i.l.a iudice.C. de iudi. Fulg.impugnat eqparationē Ang.de vsuario ad delegatū:nā vsuari⁹ habet vsum ppriū quem potest per actionē cōfessoriā vēdicare.l.vti frui.§.j.ff.si vsusfru.pet. quod secus est in delegato:licet Lau.hic dicat rñdendo qd imo p iurisd.vēdicādo cōpetat cōfessoria:alle.no.in.l.j.in prin.ff.de rei vēd. Item q cōcedit vsum nō pōt ampli⁹ reuocare.l.sicut.C.de act. ⁊ obli. Sed delegatus pōt qñcūqȝ reuocari.l.iudiciū soluit.ff.de iudi. Sed tu aduerte qd Ang.facit similitudinē quātū ad potentiā trāsferēdi in aliū,nō q ad alia.etiā fundamēta Fulg.magis cōfirmant:qz si vsuarius q habet potētius ius ⁊ irreuocabile,non pōt alteri locare quāto minus poterit simplex delegatus q habet ius debilius ⁊ reuocabile. Lau.reprobat Ang.alio funda. nā si ppietas iurisdictionis esset in ordinario eo mortuo trāsmitteretur ad eius herēdē qd est cōtra istā.l.⁊ qz circa fi.veruȝ est sm eū qd aliqñ iurisdictio coheret psone rōne proprietatis ⁊ sic trāsit ad heredē:vt in ducibus:comitib⁹ et marchionibus vt no.in.c.grandi.de sup.neg.prel. qd nihil est: qz hoc attento sequit qd ppietas iuris.mortuo imperatore vel papa nō trāsiret ad ei⁹ heredes ȝ.c.venerabilē.ff.de elec.⁊ ad obiectū Laur. rñde ex verbis Bar.in.l.j.§.e.dū declarat an iurisdictio[b] ⁊ offi iud.sint idē:⁊ declarat an mortuo preside iuris.sit idē. Aliam tñ declara.ad tex.ponit Ful.hic:nā qui hȝ iurisdi.iure pprio:ideo pōt delegare qz in re ppria qlibet est moderator et arbiter.l.in re mādata.C.manda.l.nemo exterus.C.de iudeis.⁊ tunc iudex delegans dicitur per delegatū iudicare.l.fi.C.vbi ⁊ apud quos. et in re sua qlibet est moderator ⁊ arbiter:etiā in abutēdo. text. est repu.sin.in.l.sed ⁊ si.§.cōsuluit.in verbo dū se abuti putāt. ff. de peti.here.delegatus aūt q hȝ ab alio nō pōt, nisi sibi cōmittatur: qz non debet egredi fines mādati.l.diligenter.in prin. ff. mandati.⁊.c.cū dilecta.de rescri. Aliā declarationē ponit Ioā. an.in.c.is cui.de offi.deleg.in.vj.in nouel. Tene declarationem

b ¶Iurisdictio. Adde Spec.ti.de iudi.dele.§.§.restat videre per totum.

2 Ang.que ceteris notabilior est:⁊ sequunt alij Mod. †Tñ circa istas rōnes moueo difficultatē pter illud qd tȝ gl.⁊ doc.hic et vbiqȝ,dū volunt, qd delegatus ad vniuersitatem causarū pōt subdelegare:⁊ tñ nō hȝ iurisdi.iure pprio ȝ alieno.nec in eo fundatur radix iurisdi. Itē non hȝ iurisdi.a.l.vel a principe immediate,cū etiā pretor possit facere delegatū ad vniuersitatē causarum.l.solet.§.e.vbi oēs:nec facit qd delegatus ad vniuersitatē causarū equiparat ordinario:qz ȝrium ostendam.§.in.vj.not.et ideo cogita si posset attētari ista noua conclusio contra omnes legistas ⁊ cano. qd delegatus ad vniuersitatē causarū nō possit de iure ciuili subdelegare:nam tex.in.l.j.§.fi.ff. quis ⁊ a quo appel.super quo se fundāt glo.⁊ doc.valde ambiguus est in intellectu:vnde non pōt fieri capitale,per id quod dicit Bar.in.l.in
3 ambiguo.ff.de reb. dub. ¶†No.primo ex hac.l.regulā qd delegatus subdelegare non pōt. Istam regulā limitaui.xv. principalibus modis in.l.a iudice. C.de iudi.quorū aliqui colligun tur ex questionibus Bart.hic:vbi videas non repeto alt...

c ¶Apostolica.adde c.liberti.iūcta gl.in.xij.q. secunda.

4 ¶†Secundo no.ibi:qui eā suo iure, sm Bal.⁊ Moder. qd potētius ⁊ dignius censetur illud ius qd quis habet iure pprio qȝ qd habet iure alieno:facit.l.si filius.§.erit cū glo.magna.ff.de fideicōmis.lib.l.si anguste.iuncta.l.qd principi.ff.de lega.ij. vnde dicit gl.in.l.si quid bello.ff.de cap. quod vnusquisqȝ debet gloriari eo qd ppria virtute acquisiuit,nō qd sibi progenitores reliquerunt:facit illud satyrici. Et que non fecimus ipsi,vix ea nostra puto. Propterea dicit Ang.in.l.isti quidem.§.fi.ff. qd met. cau.quod plus diligimus illud quod pprio sudore acquirimus qȝ illud quod a parentibus vel aduētitio iure nobis aduenerit.

Et ad hūc tex.q distinguit an quis habeat iurisdictionē pprio iure,vel alieno. Adde simile distinc.p Bar.in.l.ij.§.j.ff.de opt.lega.cum cōcor.de quib⁹ p Moder.in.l.serui electiōe.in prin. de leg.j.hinc est,qd delegatus qui semel tulit sniam nullam nō potest amplius iudicare:qz semel est funct⁹ officio suo,siue bene siue male:secus in ordinario.l.iudex postqȝ.vbi glo.⁊ Bar.de re iud.l.si vt ppo.vbi Bar.⁊ alij.C.quō ⁊ qñ iud. ¶Tertio no.qd potēti⁹ est illud ius:qd imediate puenit a.l.qȝ illud qd puenit ab hoīe ex pmissiōe.l. Hic videm⁹ qd ius accrescēdi qd imediate.p.l.pptit,trāsmittit ad heredes:sec⁹ in iure substitutiōis qd pcedit ex puisiōe hōis.tex.est de vtroqȝ no.in.l.si ex plurib⁹.ff. de suis ⁊ legi.lȝ glo.⁊ Bar.ibi aliā rōnem assignent. ¶Quarto
5 no.in verbo ideo.principalē regulā† qd morte delegātis re integra expirat iurisd.delegata. Sed opp.delegās delegat virtute ordinarie ptātis:sed ordinaria iurisdictio nunqȝ expirat qȝuis ptās moriat.l.pponebatur.ff.de iud.ergo nō debet extingui iurisd.delegata. Pe.de anch.vt hic refert Pau.dicit se nō videre bonū rñsum ad istā difficultatē. Pau.rñdet qd delegatio virtute ordinarie ptātis sibi coherētis nō expirat: sed p mortē dissoluit ipsa coherētia.p cōseqēs extinguit ipsa delegatio:tu melius responde ex doct.Bar.in.l.j.in.v.col.§.eo. quod iuridi. ordinaria pōt dupliciter cōsiderari:vno mō absolute:et de per se.⁊ illa nunqȝ extinguit.d.l.proponebatur. Itē pōt cōsiderari in concreto:hoc est put est in persona ordinarij:illa bene extinguit morte vel mutatione ipsius ordinarij,cū alia censeat in per
6 sona successoris.l.cū apud sempronium.ff.iudi.sol. ¶†Amplia istā regulā tribus no.modis.primo vt procedat etiā in delegato principis,vbi per mortē principis re integra expirat.c.relatum.de offi.deleg.⁊ debuit allegare gl.hic in ver. principaliter que idē tenet:facit tex.in.c.fi.§.vt oficiū.de off.dele.in.vj. hinc refert Bal.in.l.si vt ppo.pria.in.iij.col.C.quō ⁊ qñ ind.qd licet delegat⁹ pncipis dicat maior ordinario,tñ eius iurisdi.est debilior ⁊ facili⁹ extinguit qȝ iurisd.ordinarij:vt patet ex pdictis.
7 †Scdō extēde istam regulam qd etiā de cōsensu ambarū partium,nō posset postea delegatus vltra pcedere:ita per bonas
8 rōnes tenet gl.in.c.cū venissent.in vbo egerit.de testi. ¶†Tertio extēde etiā si delegatus ⁊ partes ignorarēt mortē delegantis:tñ ipso iure extinguit delegatio.gl.in.l.ei⁹ q in prouincia.in verbo ignorasse.ff.si cer.pet.Bar.⁊ Pau.hic in vlti.col.reprobantes Inno.q tenet ȝriū in.c.licet vndiqȝ.de offi.delega. Tu pondera bñ facere tex.in.c.fi.§.officiū.de off.dele.in.vj.in versi. ipso iure.⁊ qd vult Bar.in.l.multū.ff.de cōd.⁊ demō. In ȝrium tamē p Inn.pōdera forte tex.in.l.si forte.ff.de off.psi.vbi nō intelligitur reuocat⁹ preses per aduētū successoris quādiu ignorat successorē aduenisse.⁊ per illū tex.tenet Lu.ro.in.l.diem functo.§.de off.asses.qd qs debet habere salariū qȝdiu ignorat successorē aduenisse. Ad idē gl.i.l.meminisse.ff.de off.pcō. facit qd p.d.l.si forte.vult gl.sing.in.l.tribun⁹.ff.de mili.test.qd etiā puilegiū nō dr qs pdere p aduētū successoris,qȝdiu ignorat:sed respōde qd ille tex.loquit in iurisdictione ordinaria q est fauorabilis:⁊ hoc pprie vult tex.in.l.meminisse.nos aūt loquimur in iurisdictiōe delegata que est stricti iuris.c.cū dilecta.de rescri. Item est odiosa cuȝ deroget iurisdictioni ordinarie:igitur ⁊c.
9 ¶†Quarto extende dictā regulā vt procedat etiam in delegato ad vniuersitatem causarū:vt statim dicam in sequenti nota
10 bili. ¶†Istam regulam limita primo in mandato inquisitorū heretice prauitatis,qd re integra non extinguit per mortē mādantis:⁊ hoc fauore fidei.c.ne aliqui.de hereti.in.vj.sm Ange.
11 ⁊ Pau.de cast.hic. †Secundo fallit in mandato executor gratie apostolice vel imperialis.c.si super gratia.de off.dega.in.vj. secus tamen in mandato priuilegij gratie apostolice vel imperialis.c.fi.de off.deleg.in.vj.sm Ang.hic. Tertio limita quan
12 do† mādat alicui illud ad qd oīno tenebat necessitate officij:vt
13 hic i gl.p Bar.⁊ doc.vbi dicet. ¶†Quarto fallit quādo morit subdelegatus sed primus qui subdelegauit adhuc viuit: qz ex quo remanet radix iurisdi.durat ipsa iurisdictio subdelegata: ita tenet Inno.sub dubio tamen forte:in.c.licet vndiqȝ.de offi. dele.seqt Ang.hic.reputat nota.dignum:sed tu dic meli⁹:put
14 in simili Bar.i.l.ij.ff.de cura.do.dā. ¶†Quinto limita nisi delegatio esset facta sub noīe sedis apostolice: cū sedes apostolica[c] nunqȝ moriat.c.si gratiose.de rescrip.in.vj.sm Bald.Ang. Salice.et Moder.hic:⁊ ad hoc allegat Bald.in.c. ad abolendam.in princip.de heret.in.vj.et sequitur etiam Fulgo.hic: q reputat valde notabil. Hostien.in.c.quoniam abbas.de off. deleg.quicquid teneant Ioan.and.et Cardin.in.d.c.licet vndiqȝ. dum volunt quod nō sit differentia quo ad pputuatiōnē actionis:an delegatio fiat sub nomine sedis vel proprio:sed reproba
15 tur in.d.locis:vt hic per Alexand. ¶†Sexto limitat Innocē. in.d.cap.licet vndiqȝ. quando delegatio fieret sub hac forma quotiēs mandantem abesse contigerit vel donec ad se reuocauerit

cauerit: tunc per mortē mādantis nō extinguit. alleg. tex. in. c. si
delegatus. de off. dele. in. vj. Tu caue q2 tex. vbi expresse loquit
qñ res nō erat itegra: secus si fieret ad beneplacitū cōcedētis.
l. iiij. ff. loc. nō idē si ad beneplacitū sedis aplice. d. c. si gratiose.
16 ⁊ Ang. hic. aliter tñ p nuoc non executio. ¶ † Septimo fallit s3
aliqs, in legato de latere: q2 ppt mortētē papā etiā re itegra nō
expirat delegatio. c. si. de off. lega. in. vj. imo nec cetus cardina
liū poterit talē legatū reuocare sm Spec. in tit. de legato. §. fi
nitur. ver. sed nunquid sede vac. bona gl. in. c. j. de schisma. li. vj.
sed certe talis legatus cēset ordinarius vt est tex. in illo. c. si. et
17 sic talis limitatio nō facit ad ppositū. † Adde tñ casum not. ecō
tra: in quo mādatū per mortē mādantis extinguit: quāuis res
nō sit integra: imo lis fuerit cōtestata, in mādato epi: vel alteri⁹
plati p ecclesia vel suo beneficio. tex. est sing. in clemen. si. de p
18 cu. ¶ † Quinto no. ex eodē tex. a cōtrario sensu sm Pau. de ca.
⁊ Alex. hic, qd iurisdictio ordinaria nō expirat re integra mor
te cōcedētis: rō q2 iurisdictio est radicata in ipso ordinario: fa
cit tex. in. c. ij. de off. deleg. Limita nisi illa ordinaria cohereat
alij ordinarie tanq accessoria ⁊ ab ea dependens: vt in vicario
epi q h3 ordinariā iurisdictionē: vt in. c. ij. de offi. vicarij. in. vj. et
dixi in rub. s. de offō eius. nā mortuo epō nō durat iurisdictio
vicarij: s3 deuoluit ad capitulū. c. pe. ⁊ si. ne sede vac. sm Inn. et
alios in. c. pe. de off. vic. Host. in. c. qm abbas. de off. dele. Bald.
in. l. aliqñ. in. x. q. ff. de offi. pcon. Lud. ro. in. l. fundi. in vlt. co. ff.
19 de acq. pos. ⁊ do. Alex. hic: in. iij. no. ¶ † Cōtra istud notabile vi
a detur facere: nā delegatus ad vniuersitatē causarū [a] exparatur
ordinario. gl. in. c. cū cām. in glo. si. de appel. ⁊ glo. in. l. si. C. de iu
di. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. si vni. ff. de re iudi. ⁊ Bar. hic in. ij. co. versi. ve
nio ad finē. l. imo glo. appellat eū ordinariū in. c. statutum. §. in
sup. in ver. moderatas. de rescri. in. vj. Bal. in. l. si vt pponis. pri
ma. in. si. col. C. quō et qñ iudex. vbi dicit qd delegat⁹ ad vniuer
sitatē causarum cū remaneat in essentia iurisdictionis vniuer
salis coherētis territorio: idē pōt qd ordinari⁹, ⁊ tñ re integra
per mortē mādātis expirat iurisdictio, qñ nulla cā cepta est ge
ri, sm Bar. hic: pe. co. ver. q̄ro qd si cōmittunt plures cause cum
quo omnes tenēt: vt ibi dicā: facit tex. in. d. c. si. §. vt offm. In isto
passu: dic vt do. Abb. in. c. relatum. in pe. co. de offō dele. quod
imo delegatio ad vniuersitatē causarū extinguit re integra p
mortē delegantis: put dicit pbari arguendo a speciali. c. ne ali
qui. de here. in. vj. ⁊ q2 militat rō hic assignata in tex. vt ibi ple
nius per eum: ⁊ istud plus placet: q illud quod tenet Pet. de
anch. in. d. c. licet vndiq3. quod iurisdictio delegati ad vniuersi
tatem causarū non extinguitur per mortē delegantis: cū equi
paretur ordinario: sed certe hoc nō est in oībus verū: vt patet
ex multis differentijs quas ponit. do. Alex. hic in. vij. col. ⁊ vult
glos. in cle. ij. in gl. antepe. ⁊ ibi docto. de rescrip. ⁊ ideo rñden
do de directo difficultati mote, p respon. dico q delegatus ad
vniuersitatem causarum nō est ordinari⁹: vt est glo. ⁊ ibi docto.
in. d. cle. ij. in gl. antepe. Istud ostendo ex aliquib⁹: nā a sentētia
subdelegati per talem delegatum ad vniuersitatē causarū non
appellatur ad eum. l. j. §. si. ff. quis ⁊ a quo appel. quod tamē fie
ri deberet si esset ordinarius: quia a sententia delegati per ordi
nariū appellatur ad ipsum ordinariū. d. l. j. ⁊. l. vnica. circa si. vbi
casus specialis: ⁊ ibi glo. et doc. C. qui p sua iurisd. Istud etiam
pt3: q2 l3 ordinari⁹ de iure ciuili recusari non possit: vt suspect⁹.
l. si. ⁊ aut. ibi posita. C. de iud. tñ delegatus ad vniuersitatē cau
sarū pōt recusari de iure ciuili sm Iac. but. Bal. in. d. l. fin. C. de
iud. Hinc alibi dubitant doc. an sicut ordinarius qui tulit sen
tētiā nullā: nō tñ dr funct⁹ officio suo: sed bene delegat⁹ q post
eaq tulit sententiā etiam nullam functus est officio suo. l. iudex
posteaq. cum glo. ff. de re iud. quid erit in delegato ad vniuersi
tatē causarum: de quo per Ang. ⁊ Imo. contrariantes adinui
ce3 in. d. l. iudex posteaq. ⁊ notabiliter Bal. in. d. l. si vt pponis.
⁊ plenius Alex. in. d. l. iudex. Hinc etiam alibi dubitant glos. et
docto. an sicut ex pluribus ordinarijs solus vnus sine alijs pōt
a principio cognoscere: q2 quilibet habet iurisdictionē ordina
riam radicatam in persona sua: secus in pluribus delegatis. l. si
vni. in prin. ff. de re iud. c. prudentiam. in princi. de offic. delega.
Quid sit in pluribus delegatis ad vniuersitatem causarum: an
exparent delegatis an ordinarijs: in hoc in quo doctores va
riant post glo. in. d. l. si vni. tangit Panor. in. c. causam matrimo
nij. de off. deleg. ⁊ in. c. si. de re iud. vbi tenet opi. cōtra gl. ⁊ Bar.
in. d. l. si vni. quod in hoc nō equiparatur ordinario. tāgit Imo.
in. d. c. prudentiam. in prin. Et sic ex istis mihi videt concluden
dum: qd quāuis delegatus ad vniuersitatem causarum equipa
retur ordinario, quo ad hoc, vt sicut ordinarius potest delega
re: ita delegatus ad vniuersitatem causarū sm glo. ⁊ docto. in
d. l. a iudice. ⁊ aliquando etiam vbi concurrit idētitas rationis
equiparent: tamē regulariter delegatus ad vniuersitatē causa
rum, non est ordinarius: imo nec censeri d3 habere similitudi
nē cū eo: pt3 in tex. nostro: vbi iurisdictio ordinaria re integra,
nō expirat morte cōcedentis: ⁊ tñ iurisdictio delegati ad vni
uersitatē causarū re integra expirat morte ↄcedētis: ⁊ in h con
cordāt cōiter doct. ⁊ Bar. hic in pe. co. ⁊ probat in. d. c. si. §. vt of
ficiū. ergo pt3 qd delegatus ad vniuersitatē causarū non debet
censeri ordinari⁹, imo nō semper equiparat ordinario: ⁊ ista no.
Et ad hoc vltimū faciūt rōnes quas dixi. s. in notabilibus: q2
in delegato ad vniuersitatē causarū, nō est radix ⁊ pprietas iu
20 risdictionis: nec sibi semp cōcedit a. l. vel a principe. ¶ † Septi
mo no. ex si. tex. ibi sicut in reliqs causis: quod bonū est ar. a mā
dato iurisdictionali ad mandatū pcuratoriū: ideo per hāc. l. di
cit Inno. in. c. cū olim abbas. in prin. ff. de off. deleg. quē referūt
Ang. et Moder. hic: qd sicut procurator pōt dari: etiam ad li
tes futuras: ⁊ in diē, vel sub conditione. l. iij. ff. de procu. idē3 est
in delegatiōe: referūt et sequunt Ang. Pau. de ca. ⁊ Alex. hic.
Idē per hāc. l. dicit Inn. in. c. in nostra. de pcur. qd cū ista duo
mandata sint multū similia: et vtrunq3 sit stricti iuris: in vtro
q3 veniūt solum ea que expssa sunt: intellige tñ equiparationē3
tex. quo ad finiendū mādatū. In alio sunt multe differētie: q2 p
curator lite ↄtestata efficit dñs litis: idō nō potest amplius reuo
care p dñm, nisi noua causa superueniret. l. post litem. ff. de proc.
sed delegat⁹ pōt quādocūq3 reuocari. l. iudi. soluit. ff. de iudi. et
hoc in glo. si. Secūdo q2 in mandato iurisdictionali res desinit
esse integra per solam citationem: vt dicet. j. in glo. sed in man
dato pcuratoriis requiritur litiscontesta. Tertio in procurato
re ad petendū restitutionē in integ. requirit speciale mandatū. a
l. illud. ff. de mino. ⁊ tamē restitut. in integ. venit in generali de
legatione. l. si. in si. ⁊ ibi no. Fulgo. C. vbi et apud quos. qui tex.
est ad hoc melior de iure sm do. Alex. hic: et in. l. j. in princ. in vl
21 ti. q. extra glos. s. titu. ij. ¶ † Ultimo inquantum iste tex. in ver
bo principaliter vult attendi debere in cuius persona princi
pietur iurisdictio: vt. s. declaraui. ⁊ in specie Paul. de cast. in. l.
j. §. q mādatū. s. ti. ij. facit pro eo qd decidit Bal. in. l. si. in vlt. q.
post Cy. ibi. j. eo. ⁊ in. l. diuortio. in prin. in vlti. col. ff. solu. matri.
qd si aliquis emit omnes redditus iurisdictionis fiscalis p pri
mo anno ⁊ ali⁹ emit p secūdo. Et in prio anno cōmissu3 est deli
ctū: sed in scdo facta est ↄdēnatio, qd ad emptorē primi anni cō
demnatio spectabit, cui ius erat acquisitū, per. l. quecūq3 actio
nes. ff. de act. ⁊ obl. ⁊ in. l. is q in pu eū. §. si postea. ff. quod vi aut
clam. idem tenet Pet. de anch. in. c. j. ne prela. vices suas. d. Ale
xā. cum aliquali distinct. in. d. l. diuortio. in. §. si fundum. in pe. et
vltima col. ⁊ in cōsi. vij. in. iij. vol. icip. viso themate ⁊ statuto q
uis cōtrarium teneat idē Bal. in. l. si. in. ij. col. C. de fru. ⁊ lit. ex
peñ. quē reprobat. d. Alex. in predictis locis. Adde tu bene fa
22 cere † qd in delictis initiū spectandum est: vt sciamus ad quē3
spectet punitio. l. qd ait lex. §. j. ff. de adul. vbi Barto. inducit ad
plures notabiles qōnes Bal. in. c. j. §. iniuria. de pa. iura. fir. et
23 in c. olim. ad fin. de do. ⁊ contum. † Vide etiā in pposito qd no.
Bar. in. l. susceptores. per illū tex. C. de suscep. ⁊ arca. lib. xj. vbi
dt, qd solutio d3 fieri ei q est officialis tpe solutiōis, nō ei q fuit
tpe quo fieri dbuit sol. nisi officialis antiqu⁹ q nō exigit iā soluis
24 set de iure suo. † ⁊ qd decidit Bal. in. l. j. ff. de orig. iur. in statuto
ↄcedente arbitriū potestati sup homicidijs, si ei⁹ tpe aliqs sit
mortifere vulneratus, et tpe successoris sit mortuus: ⁊ sic vno tē
pore delictū accepit pncipiu3, alio finem. a quo et qño ↄdēnat
⁊ t3 qd a prio: alit t3 idē Bal. in. l. sed ⁊ milites. §. ignominia. ff. d
excu. tu. qd neuter i hoc habeat arbitriū: q2 nō fuit homicidiū
totalr ↄsummatū tpe primi. nec totalr ppetratū tpe scdi: ⁊ i. l. cū
ancillis. C. de incest. nup. de syndico q ex forma statuti tenet de
nūtiare maleficia cōmissa tpe sui officij: si suo tpe sit delictū cō
missum: sed nō puenit ad notitiā suo tpe s3 sui successoris: an ipe
vel eius successor, tenet nuntiare: concludit qd successor. de quo
25 etiā vide Lu. ro. in. l. j. §. occisor. p illū tex. ff. ad silla. ¶ † Quid
aūt sit retento primo themate, si maleficiu3 sit commissum tpe
primi: ⁊ etiā sit facta cōdēnatio, sed executio pene facta sit tpe se
cūdi, ad quē spectabit cōmodū. ponit Alex. in. d. §. si fundū. in si.
co. vbi distinguit inter causam onerosam et lucratiuam, allegā
do Bal. in. d. l. diuortio. i si. co. ff. de ver. obl. credo qd allegatio
sit corrupta. q2 ibi Bal. nihil dicit. ¶ Glo. in verbo alieno diui
ditur in. iiij. In prima declarat tex. In scda per viam. q. oppo
nit contra tex. ⁊ soluit: sed nō bene. In tertia idem facit: in quar
ta opponit: ⁊ tripliciter soluit: ptes patēt. In secunda ⁊ tertia
parte rñde melius qd intētio hui⁹. l. est alr q glo. psupponit vt
hic p Barto. ⁊ doct. ⁊ dixi in text. ⁊ hoc modo nihil obstant ista
contraria. in quarta pte de isto legato pcō. qño possit delegare
et an sit in eo speciale: vel istud sit q2 censeat delegatus ad vni
uersitatem causarum dixi plene in. l. a iudice. vbi etiam doct. C.
de iudi. ¶ Glos. in ver. principaliter expediui. in tertio notabi.
¶ Gl. in ver. lex diuidit in. v. partes. In prima duplr exponit
text. In. ij. per viam distinctionis remouetur contrarium. In

[a] ¶ Uniuersitatē causarū, adde gl. i. c. statutū. in. §. insup. de rescri. li. vj. Hos. i. c. qm abbas. de offi. dle. Archi. i. c. statutū de her. lib. vj. docto. i cle. de rescrip.

tertia contra tex. opponit ⁊ male soluit: sȝ solue vt p bar. ⁊ alios
hic. In quarta p viaȝ notabilis declarat q possint dare ordina-
riã iurisdictionẽ. In quinta q delegatã. Scõa ibi: ⁊ tunc distin-
gue. tertia ibi: sȝ cũ lex. quarta ibi: ⁊ no. hic breuiter. qnta ibi: de-
26 legatã aũt. † In tertia pte gl. q̃ gl. nõ sufficiẽter rñdet ad dire-
ctũ: ideo dic ꝙ lex ꝯfirmat iurisdictionẽ delegatã put est: nõ aũt
eã trãsfert in ordinariã: ⁊ tũc talis ꝯfirmatio nõ est de nouo da-
tio. c. examinata. de ꝯfir. vtili vel inu. ⁊ ita Bar. hic in vlti. mem-
bro sue distinctionis. Ang. aũt q ꝯfirmat dicat̃ dare: distingue
vt p Bar. hic facientẽ quinq; casus: ⁊ ante eũ fuit. d. Cy. ⁊ Guil.
de cu. hic: quã etiam sequunt̃ Alb. Bal. Ange. ⁊ reliqui Mod.
hic. Et inherẽdo eoꝝ doctrine fac regulã ⁊ tres fal. Regula est
qd̃ qui confirmat non dicit̃ dare. vt hic. ⁊ est text. solẽnis in. l. si
27 donare. §. j. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. † Facit qd̃ late vult bal. in
l. ex placito. in. iij. col. C. de re. pmu. ⁊ in. c. cũ ꝯtingat. in. iij. col. de
a iureiur. qd̃ si papa cõfirmat[a] statuta alicuius loci valida nõ per
hoc dicũtur statuta papalia: sed illius loci. Ad idẽ facit qd̃ vult
28 Bal. in proemio decretaliũ sup vbo rex pacificus. † ꝙ si papa
cõfirmat excõicationẽ factã ab epo: tñ solus eps potest absolue
re: bene facit tex. in. c. nup. de sen. excõ. vbi epe põt absoluere ab
29 excõicatione canonis. † Quarto adde ꝙ lȝ rõne contract[b] qs
b sortiatur ibi forũ. l. heres absens. §. fi. ff. de iudi. c. romana. §. con
trahentes. de fo. cõpe. in. vj. tñ si aliquis fecit contractũ in vno
loco. deinde in alio ꝯfirmauerit nõ sortitur foꝝ in loco ꝯfirma-
tionis. l. si quis in legatione. ff. de iudi. ⁊ ibi solus Lu. ro. ad hoc
no. illũ tex. ⁊ dicit esse ppetuo tenendũ mẽti. q̃ nescit eum alibi.
30 † Ista regula fallit. primo ꝺm Bar. qñ actus est null9: q̃ q cõ
firmat dat. l. adop. ij. ⁊ ibi no. Ang. ff. de adop. adde tex. in. §. fin.
vbi glos. ⁊ Bal. insti. de tutel. Ista fallẽtia non semper pcedit in
principe: q̃ confirmãdo electionẽ inualidam nõ intelligitur eã
validare, nisi faciat ex certa sciẽtia ꝺm Bar. in. l. si cõstante. in. ij.
notabili: per illũ tex. ff. de appel. Facit qd̃ vult gl. no. in. l. ex ver
bis. in v. cui. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. ꝙ papa vel princeps ꝯfirmã
do priuilegia antiqua nunq̃ intelligit̃ de nouo dare: sed ea con-
firmare prout sunt. Facit qd̃ volunt Inn. ⁊ Jo. an. in. c. dudum.
de deci. qd̃ qñ apparet pncipẽ ꝯfirmantẽ voluisse de nouo indu
cere, in dubio presumat̃ cõfirmasse eo modo quo põt de iure cõi
non aũt de plenitudine potestatis. Et dicit do. Ant. ibi: ꝙ illud
dictũ de facili non reperit̃ alibi: de quo facit mentionem Bald.
in. l. bonoꝝ. in. j. colũ. C. qui admit. ⁊ in. c. per quos fiat inuesti-
tura. ⁊ in. l. barbari9. in. xvij. co. ff. de off. preto. Pau. de ca. i. l. pn
ceps. ff. de legi. do. Ant. in cõmẽto. c. cõsultationibus. circa me
dium. de iure patro. do. Alex. hic: ⁊ in cõsi. non reperitur. incip.
viso statuto ⁊ themate in. iiij. co. cũ alijs cõcor. per eum relatis.
31 † Secundo fallit ꝺm Bar. qñ qs ꝯfirmat actũ imperfectũ: nã
dicit̃ pficere et dare. c. interim. in aut. de defen. ciui. alleg in glo.
Adde qd̃ vult Bar. in. l. fi. C. de defen. ciu. qd̃ si aliqs fuit elect9
ab vno: et cõfirmat9 ab alio, et velit renũtiare, debet renũtiare
in manibus cõfirmantis et nõ eligentis: et ita intelligit̃ lex pe.
32 de off. psi. † Circa hoc diligenter no. qd̃ si ali quis sit eligen-
dus ab aliquibus: et ab alijs postea confirmandus: si in electio
ne nihil fuit oppositũ contra psonã, non poterit postea opponi
corã cõfirmatoribus. Ista valde notabiliter tenet Inno. in ca.
cuȝ dilecti. de elect. et in. c. j. de cã poss. ⁊ ppie. et expresse Ange.
33 hic in. l. ⁊ q̃. in. j. col. † Tertio fallit ꝺm Bar. qñ actus pendet
a potestate cõfirmantis, ⁊ apparet eũ velle de nouo confirmare
34 l. querebat̃. ff. de milita. test. † Vltra Bar. et doc. fallit quar-
to qñ quis ꝯfirmat actũ tanq̃ factũ q in veritate nunq̃ fuit act9
nam censet̃ de nouo dare. tex. est nota. in. l. si donatio. ⁊ ibi ad B
Bald. not. C. de dona. et idem Bald. in. l. antepenul. C. si aduer
35 sus rem iud. † et ad hoc vide do. Abb. in. c. inter dilectos. in. vj.
c colum. de fide instr. vbi examinat an ad probationẽ[c] priuilegio-
rum sufficiat producere confirmationem: de quo est glo. ord. in
c. si romanorum. in glo. pen. xix. dist. ⁊ dixi in aut. si quis in aliq.
36 C. de edẽ. † ⁊ Paul. in. d. c. inter dilectos. in. vj. co. tenet qd̃ si pri
uilegium ꝯfirmationis impetratum a papa vel principe sit sub
reptitiũ: puta q̃ sit ꝯfirmatoriũ alicui9 instrumẽti falsi: vel simu
lati ⁊ de his nõ sit facta mentio principi cõfirmãti talis cõfirma
tio nihil operaret̃, etiã si in ꝯfirmatione ponat̃, cõfirmam9 actũ
37 si de se est validus, als de nouo cõcedimus. † Imo fortius: etiã
si esset clausula supplẽtes de pleni. ptãtis: oẽs defectus tã iuris
quam facti: tñ etiã stãtib9 oĩbus istis clausulis ꝯfirmatio nihil
38 valet: vt ibi per eũ quod multũ no. † Adde etiã qd̃ no. Bar.
⁊ doct. in. l. j. per glo. ibi. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris. si papa
confirmat priuilegia alicui ecclesie: vel princeps ꝯfirmat statu
ta alicuius ciuitatis intelligunt̃ confirmare ea que iusta sunt:
idẽ dicit Bal. in. c. presentia. in. v. col. de proba. ⁊ in. l. cum opȝ. in
prin. C. de bo. que lib. ⁊ in. l. lege. in. j. col. ff. de cõsti. princ. et not.
in. c. j. per quos fiat inuesti. ⁊ in. l. j. C. de monopolis: ⁊ in. l. iij. C. de
preci. impera. offe. Ludo. ro. in ꝯsi. ccxviij. incipien. psens casus.

a Cõfirmat. adde fel. i. c. de frãcia. in iij. co. d spõ. vbi allegat Bal. in. d. l. exemplo.

b Contractus. Adde Bar. in. l. j. C. vbi ⁊ apõ quem. Bar. in. l. q certo loco. ff. d cõ di. inde. do- cto. in. c. vlt. de fo. cõpe. doct. in. c. ex pte. M. de restitu. spo. doct. in. c. j. de spon.

c Probatione. adde Spe. tit. de instr. edi. §. nunc aũt vi dendũ. ver. qd si est con cessum. Ar- chi. in. c. pre setiũ. vij. q. j. Archi. i. c. in sinodo. lx iij. dist. ant. de but. in. c. exĩnnatio ne. de rescr. doc. i. c. j. in iiij. colũ. de sen. excõ. li. vj. Car. za- ba. ꝯsi. cxix. inci. mona. sancti Ju- liani.

d Cõsuetudo. adde do cto. in. c. cuȝ cõtingat. d fo. cõpe. do. i. c. referẽte. de pbẽ. doc. in. c. signifi- cãtibus. de ope. no. nũ.

Alexan. in ꝯs. lviij. inci. viso. instr. ⁊ tit. q. in antepe. col. in. j. vo. si-
cut in confirmatione feudoꝝ intelligunt̃ solum confirmata feu
da vere legitima ⁊ nõ alia: tex. est in. c. j. ⁊ ibi Bal. per quos fiat
39 inuestitura: ⁊ in. c. ea que. de re iud. ⁊ in alijs locis preal. † Et sic
in simili papa si vellet posset cõfirmare statuta cõtra libertatẽ
ecclesie: vt no. Inno. in. c. j. de trãsac. tñ papa generaliter cõfir
mando statuta non intelligit̃ cõfirmare ea q̃ sunt cõtra liberta
tem ecclesie: ita no. Bal. in. l. omnes populi. in. viij. co. ff. de iust. ⁊
iur. ⁊ in. c. venientes. in. iij. col. de iureiur. ⁊ in. §. ius ciuile. in fi. in
sti. de iu. nat. gent. ⁊ ciu. do. Alex. in ꝯsi. ccix. in. ij. volu. inci. statu
to. in. iij. col. ⁊ in cõsi. non reperitur. incip. viso statuto et thema
te. in pe. col. facit qd̃ cõsuluit do. Abb. in consi. xciiij. in. ij. volu.
inci. In qõne heredũ. do. Petri, quod approbatio papalis de
omnibus ordinamentis populi tudertini nihil operatur quo
ad alienationes factas ab illo populo de rebus ad ecclesiã spe
ctantibus: facit qd̃ no. Bal. Imo. ⁊ Moder. in. l. legata inutili
ter. ff. de leg. j. qd̃ lȝ papa reprobet q̃daȝ statuta, forte ꝯ liberta-
tem ecclesie: per hoc nõ videtur cõfirmare alia inualida. † Itẽ
40 in materia adde quod multũ egregie not. Bal. in. l. fi. per illum
tex. ff. de testa. tute. qd̃ cõfirmatio superioris supplet defectuȝ so
lennitatis: defectũ forme: et defectũ psone, quod valde no. In-
tellige quo ad defectus iuris ciuilis: nõ aũt iur. naturalis vel
gentiũ: puta cõsensus ꝺm Ang. in. l. adop. ff. de adop. alleg. In-
no. in. c. nihil. de elec. facit aut. sacramenta pub. cum glo. in ver.
puberi. C. si aduer. ven. Scõ intellige in papa ⁊ iperatore, nul
lus em̃ inferior a summo pontifice etiã si esset Car. legat9 de la
tere põt cõfirmando supplere defectũ solennitatis omisse in cõ
tractu: ita tenent Cano. in. c. j. per illũ tex. de trãsac. vbi do. An
41 to. ⁊ do. Abb. ⁊ Bal. ad hoc notãt. † Vltimo aduerte qd̃ natu-
ra cõfirmatiõis est adhibere robur ⁊ validitatẽ actui cõfirma-
to: nõ aũt illũ extendere: ita dicit notabi. Bal. in. l. aduersus. in
fi. C. si aduer. rẽ iudi. ⁊ in. l. nominationes. in fi. C. de app. ⁊ vtrobiq;
allegat tex. no. cũ glo. in. l. aurelius. §. testõ. ff. de lib. lega. ⁊ idem
notabi. tȝ Bal. in. c. j. in prin. per quos fiat inuesti. vbi voluit post
Inno. in. c. dudũ. de decimis. qd̃ si certa priuilegia ꝯfirment̃ p
papã, nõ intelligunt̃ ꝯfirmari: vt aliqd̃ ius nouũ det̃, nisi aliter
constet de intentione cõfirmantis. Facit qd̃ alibi determinat
Bal. in. c. decernim9 in. ij. co. ad fi. de iud. qd̃ si pnceps confirmet
iurisd. delegatã, que erat nulla: tñ adhuc remanet delegata nec
princeps ꝯfirmãdo cẽset̃ eã facere ordinariã, cuȝ subsit materia
in qua influit ꝯfirmatio pncipis: ita vt psona sit ex qua agat̃: al
legat̃ in simili. l. qui liberis. §. testõ. ff. de secund. tabul. ⁊ nota. in
ista. l. et q̃ subijcit tñ qd̃ talis iurisdictio delegata erit ancilla
ordinarie: ⁊ cẽsebit̃ ex psona dñi: arg. l. debitor. §. fi. seruo. ff. de le
42 ga. ij. † Limita singulariter nisi pnceps ꝯfirmaret ex certa sciẽ
tia: q̃ tunc ppter clausulam ex certa sciẽtia: nõ solũ dat robur
actui confirmato: sed etiã illũ extẽdit: ita notabiliter dicit Bal.
in. c. ex pte. in fi. ⁊ in. d. l. nominationes. tu allega pro hoc in termi-
nis glo. no. in. c. dudũ. in ver. cõcessionẽ predictã. de deci. quã li
mita: vt p do. Abb. ibi: ⁊ p alios: ⁊ i. c. examinata. ⁊ in. c. j. de ꝯfir.
vti. vel inuti. In quarta parte glo. ibi. Et no. hic: breuiter dum
glo. allegat. l. sacrilegij. C. de crim. sacrilegij. debet allegare. l.
disputari. nã. l. sacrilegij nõ est sub illo ti. sed in titu. C. de diuer.
43 rescrip. † In ea. glo. ibi. item cõsuetudo: habes ex glo. hic et
d in prin. ꝯ. qd̃ cõsuetudo[d] dat ordinariã iurisdictionẽ ad. l. j. cũ gl.
⁊. l. fi. C. de eman. lib. glo. in. c. ꝯquestus. in ver. consuetudo. ix. q.
iij. tex. in. c. j. de off. or. in. vj. ⁊ in. c. romana. §. j. et ibi glo. in vers.
cõsuetudine. de appel. lib. vj. ⁊ tex. in. c. fi. §. fi. de off. arch. et in. c.
duo: de off. ord. et in. c. dilecti vbi glo. in ver. cõsuetudinẽ de arb.
⁊ ibi est tex. q̃ consuetudo potest dare iurisdi. ordinariam: non
44 solum masculis: sed etiam feminis. † Limita istam cõclusio
nẽ singulariter non habere locũ in causis maiorib9 vel arduis
in quibus consuetudo non dat iurisdictionẽ. dictuȝ est singula.
Host. in. c. literas. in. j. colum. de restitu. spolia. quod ibi simplr
45 d. Abb. in. ij. co. † Scõ limita in mero imperio: q̃ licet cõsue-
tudo vel statutum possint dare iurisdictionẽ. nõ tñ possunt da-
re merũ imperiũ ꝺm Ang. hic: ⁊ in. l. imperiũ. in. iiij. co. ꝯ. e. Sȝ
in hoc tene cõtrarium: prout in terminis tenet Bal. in. l. cũ pre
tor. §. itẽ hi qui. j. de iud. p illum tex. per quẽ notat qd̃ cõsuetu-
do dat merũ imperium: ad hoc etiam allegat. l. viros. cũ gl. C.
de diuer. off. lib. xij. facit qd̃ tenui in. l. imperiũ. ꝯ. eo. qd̃ merum
imperiũ põt prescribi: ergo similiter consuetudine induci sicut
ẽt põt ꝯsuetudo disponere circa penas in mero iperio. l. saccu-
larij. §. sunt quedã in ver. ex more regionum. ff. de extraordi. cri.
quem tex. allegat Bal. in titu. de pace cõst. in ver. ab vniuersita
te. in fi. qd̃ cõsuetudo: habet potestatẽ etiã in sanguine hoĩs: vt
ibi per eum. In ea. glo. ibi: omnes qui dare possunt ordi. ha
bes ex glo. qd̃ princeps vel populus possunt dare iurisdictionẽ
46 et ordinariam et delegatam. † Pulchrum ergo est videre
quid in dubio: an in dubio censeatur dare ordinariam tan-
quam

quã si maiorem: an vero delegatã tanq̃ digniorẽ: vt declaraui in rub. §. e. Distingue: vt not. p Bar. hic faciente tres casus pn cipales cum quo alij simplr trãseũt ꝛ nihil addũt. Et idẽ Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fac. ꝛ in. l. ij. §. j. ff. de opt. legata. ꝛ in. l. fi. C. vbi et apud quos. Cano. precipue Imo. in. c. qm̃ ab-
47 bas. de off. dele. ¶ † Circa primum mẽbrũ Bar. qđ si in cõmis a sione dicaꝛ autoritate nostra,[a] vel vice nostra, qđ censeaꝛ cõce di iurisdictio delegata. Adde vltra tex. allegatos p Bart. in. c. cũ venissent. ꝛ ibi no. do. Ant. de test. Ex hoc dicit do. Mat. in not. ꝑc. limitationẽ quã reputat sing. ad iura que dicunt qđ qñ princeps scribit ordinario cẽseꝛ excitare eius iurisdi. nõ aũt fa cere delegatũ. c. lз in corrigẽdis. de off. or. in. c. cũ aliquibus. de rescrip. in. vj. Istud est singulariter, verũ nisi in rescripto dicere tur autoritate nr̃a: vel vice nr̃a: tunc per ista verba censereꝛ eũ facere delegatũ. vt hic vult Barto. de hoc cumulate dixit in. l.
48 ius ciuile. vbi pulchre limitaui. §. de iust. ꝛ iu. ¶ † In scđo mẽ bro Bar. qñ fit ꝯmissio certarũ causarũ qđ cẽseat delegatio: tñ cõsidera qđ Bar. videꝛ loqui qñ de nouo ꝯceditur iurisdictio. Istã regulã siue dicisio. limita p Cardi. ꝛ Imo. in. c. qm̃ abbas de off. dele. vt ꝓcedat qñ ista vba vice nr̃a: vl autoritate nr̃a po nuntur in principali dispositione rescripti puta committimus tibi quod autoritate nr̃a cognoscas: tunc intelligitur concedi iurisdictio delegata: secus si post cõcessionẽ rescripti in fi. dicaꝛ ꝛ quecũq̃ egeris autoritate nr̃a: rata sint: tunc non intelligitur
49 immutari iurisdictio ordinaria in delegatã: † qꝛ clausula acces soria nõ imutat naturã principalẽ. arg. l. no. in cle. j. de preben.
50 qđ reputat valde not. Alex. hic. † Adde qđ ex hoc notabiliter infert Bar. i. l. fi. ad finẽ. C. vbi ꝛ apud quos. qđ deputati ad syn dicandũ officiales censenꝛ delegati: non aũt ordinarij: et sic po terunt de iure ciuili tanq̃ suspecti recusari. l. apertissimi. C. de iud. qꝛ reputanꝛ ad certas cãs: nõ aũt ad certũ territoriũ: vt ibi
51 not. per Bar. ¶ † In tertio mẽbro dũ vult Bar. qđ cui cõmitti tur vniuersitas causarũ respectu territorij cẽseatur ordinari⁹.
52 † Adde qđ inde apparet qđ auditores pape: vel principis cen sentur ordinarij et nõ delegati: de quo vide Bal. in. l. ꝑcipim⁹. in prin. C. de app. ꝛ in. l. fi. ad fi. vbi senat. vel clarissi. vbi dicit fuis se. q. tempore sabinensis cardi. q cum duos auditores haberet de indiscrete procederẽt, ordinauit, quod nemo eoꝝ ꝓcederet: si ne eius speciali cõmissione: fuit dubitatum an sint delegati: ꝛ di cit Bal. per illã. l. quod sunt ordinarij: quia illa est potius distri butio causarum: quã delegatio, sicut videmus in pluribus tu torib⁹ testamẽtarijs qñ iudex inter eos distribuit administra tionẽ nõ p hoc efficiunꝛ datiui. l. inter tutores. ff. de admi. tuto. ꝛ dicit ita fuisse respõsum p sapientes. ¶ Limita vt sing. p do. Anto. de but. in. c. cum ab ecclesiarum. in. iiij col. de off. ord. nisi princeps vtereꝛ verbo delegato: qꝛ licet cõmiserit vniuersitatẽ causarum: tñ diceret delegatus quod perpetuo tene menti: qꝛ
53 est magna limitatio ad doc. Bar. ¶ † Item aduerte qđ ordina ria iurisdictio nunq̃ intelligiꝛ data nisi inde fiat scriptura pu blica: et sic ordinaria nõ põt probari: nisi per publicũ instrumẽ tum. Ita singulariter dicit Bal. nec alibi legi in. l. prohibitum. in. iiij. col. C. de iure fi. lib. x. ꝛ in col. seq. per hoc infert qđ qñ cõ mittitur iurisdictio certi territorij quo casu censeꝛ dari iurisdi ctio ordinaria vt hic p Bart. debet per scripturam publicam probari: ꝛ ita secundo limita singulariter doct. Bart. ꝛ istũ ca sum adde ad alios casus quos enumerat gl. magistra in. c. j. de
54 cẽs. lib. vj. ¶ † In quinta pte glo. dũ vult qđ delegat⁹ ꝓncipis põt delegare: limitat Bar. hic in. iiij. col. verũ esse qñ delegatur iurisdictio: secus si nudum officiũ. c. fi. de off. delega. ꝛ istã, ꝛ octo alias limitationes dixi in. l. a iudice. C. de iudi. Item dum glos. limitat dupliciter regulam negatiuam huius. l. quod delega tus inferioris a principe subdelegare non potest primo nisi sit delegatus ad vniuersitatem causarum dixi in. d. l. a iudice. ꝛ ibi dixi quis sit delegatus ad vniuersitatem causarum: et ibi repro baui id quod per hoc infert Bart. hic: quod delegatus ad vnã causam potest vnum articulũ illius subdelegare: et in hoc com munis sententia est contra Barto. vt ibi dixi. Secundo limita gloss. nisi lis sit coram delegato contestata, reprobaui in. d. l. a iu dice. vbi late examinaui aliam limitationem traditam per Bar to. hic: quod delegat⁹ põt subdelegare: quando in delegatione fuit sibi data licentia subdelegandi: et ista est communis sentẽ tia quam nouiter defensaui contra Cardi. ꝛ Imo. in locis ibi signatis: ꝛ Alex. in. d. l. a iudice. ꝛ retuli quod Alex. hic in. x. col. se correxit: ibi etiã addidi duas alias limitationes. ¶ Gloss. in ver. ante q̃. diuiditur in tres partes principales. In prima re mouet duo cõtraria ad text. In secunda late disputat quando res dicatur cepta geri, ad hoc vt non expiret delegatio p mor tem delegantis. In tertia contra text. opponit: ꝛ tripliciter rñ det. secunda ibi: sed qualiter. tertia ibi: sed videtur. In prima p te dic quod vult gloss. respondere ad. d. l. si quis mancipijs. §. si

quis impubes. quod ibi res nõ erat integra. ꝛ istam solut. tenet Fulg. hic. Barto. in. ij. col. alit respõdet qđ ibi loqꝛ in mãdato vniuersali quod equiparaꝛ concessioni ordinarie: ita etiaз dicit Barto. in. l. eius qui. ff. si cert. peta. ꝛ in. l. ij. §. sed ꝛ si quis. ff. de do. ꝛ in. l. si per epistolã. ff. de acqui. here. ¶ Quantuз ad cõtra rium. d. §. si quis impubes. dixi in. d. l. ei⁹. q. vbi retuli. viij. vel no
55 uem principales intellectus ad illũ tex. hic non repeto. † Sed circa sol. Bar. hic in. iij. col. in fi. quod ibi loquatur in mandato vniuersali equiparatur concessioni ordinarie: ꝛ sic vult Bar. qđ vniuersalis commissio non extinguatur morte mandantis: cõ trarium vult idem Barto. in pe. col. in ver. quero: quid si com mittuntur plures cause. d. Alex. saluat a cõtrarietate: quod in ij. co. loquatur in mandato vniuersaliter ad negotia: sed in pe. col. loquatur in mandato vniuersaliter quod est iurisdictiona le: ista saluatio nihil valet: qꝛ si mandatum vniuersale ad nego tia extraiudicialia, exquatur concessioni ordinarie: fortius ergo debet equipari in mãdato iurisdictionali: dicit ergo. d. Alex. qđ illud qđ prio loco dicit Barto. debet intelligi ꝭm ea q̃ post ea dicit in penul. col. vbi dicit q mandatum vniuersale re inte gra expirat nisi cepta vna causa: qꝛ tunc perpetuaꝛ quo ad oẽs alias, secus in mandato particulare triũ vel. x. causaruз: qꝛ si sit ce pta vna causa non perpetuatur quo ad alias: ꝛ ista sit differen
56 tia quam velit facere Bart. ¶ † Videamus ergo an verum sit illud qđ dicit Bar. in pe. co. vbi ꝯcludit Bar. post Inno. i. d. c. lз vndiq̃. qđ si aliqs sit delegat⁹ ad vniuersitatẽ causaruз: quo ca su censeꝛ vnica delegatio vniuersalis, si cepit vnã causam gere rere, dicitur ꝑpetuasse iurisdictionẽ quo ad oẽs causas etiã nõ ceptas: ita qđ p mortẽ mandãtis nõ expirat eius iurisdictio: sal uo: nisi esset delegatus ad vniuersitatẽ causarũ alicuius loci vel territorij: tunc vna cepta geri in alijs sit perpetuatio propter vnitatẽ: ꝛ cõnexitatẽ: p. l. etiã, priaз. §. j. ff. de mino. Idem tenent Ang. ꝛ Sal. hic. Imo. in. l. ij. §. sed et si quis. ff. de dona. Innocẽ. Bal. ꝛ. d. Ant. in. c. lз vndiq̃. de off. dele. moueꝛ Bald. i. d. c. lз. in penul. col. qꝛ vnica est delegatio: lз varias causas variarũ qua litatum sub se contineat, sicut vnica dr̃ hereditas: lз plura sub se contineat, ꝛ mobilia ꝛ imobilia: et ideo proprie appellatur vni uersalis iurisdictio: sec⁹ ꝭm eũ si esset gñalis delegatio: puta si ꝓnceps delegaret alicui causas omnium pupillorum, esset gñã lis delegatio, sed non vniuersalis: et ad hoc aliqua adducit que per te videas: contrarium tenẽt Ludo. ro. Fulgo. et do. Alex. hic. Bal. sibi cõtrarius in. l. in mandatum. l. ij. co. C. man. Imo. sibi ꝯrius in. d. l. vndiq̃. cõtra Bart. stringunt duo tex. scз text. in. c. fi. §. officiũ. ff. de off. dele. in. vj. vbi officiũ ꝯseruatoris q cen setur delegatus ad vniuersitatẽ: tñ extinguitur morte mandan tis nisi quo ad negotia cepta. Ang. simplr dicit qđ ibi spãle est in ꝯseruatore: ꝛ nõ assignat rõnem spãlitatis. Scđo ꝛ forti⁹ con tra Bart. stringit tex. in. c. ne aliqui. de here. in. vj. vbi dicit tex. speciale esse fauore fidei quod offm̃ inquisitoris heretice praui tatis non extinguaꝛ morte committentis: ergo in alijs: in ꝯriuз est ius commune. Istam partem alias legendo solitus sum se qui: nũc aũt sequor opi. Bar. pro qua addo rationem: bonuз est argu. de personis ad causas. l. qui plures liberos. et ibi Bart. no. ff. de vulg. et pupil. Bar. in. l. miles ita. §. j. ff. de mil. test. Bal. in. l. cõuenticulã. C. de epis. ꝛ cler. sed in plurib⁹ personis habeo tex. no. in. c. cũ plures. de off. dele. lib. vj. quod si causa est delega ta pluribus personis adiecta clausula quod si non omnes duo vel vnus exequantur: et per vnũ sit cepta geri perpetuatur iu risdidictio quo ad alias personas: ergo idem dicamus in cau sis, nisi diceres esse diuersitatẽ quod ibi vnum sit negotium sed hic vniuersitas. Et tenẽdo cũ Bar. pro quo etiam potest addu ci. d. l. si quis mancipijs. §. si impubes. allegata in glo. lз habeat varios intellectus: potes respondere ad illos duos tex. allega tos in contrariũ: primo ad. d. §. officium. nam põdera qđ dicit ibi volum⁹: de cui⁹ natura est denotare vt sit ius nouũ: vt est gl. singul. in cle. j. in ver. volumus. de off. vica. vnde patet quod cuз ille. §. inducat ius nouũ exorbitans a iure communi, et loquaꝛ in officio conseruatorũ, nõ debet trahi ad simplices delegatos ad vniuersitatem causarum. nõ ob. tex. in. d. c. ne aliqui. sup quo moderni faciunt maius fundamentũ: cũ ibi in text. dicaꝛ spãle fauore fidei: tu rñde clare qđ spãlitas est in hoc qđ, etiam si res sit oĩo integra: qꝛ inquisitor nihil agere ceperit: tñ adhuc du rat inqsitio post mortẽ mãdãtis: vt ptз ex gñalitate illius text⁹: nos loqmur qñ res nõ erat oĩo integra: qꝛ vna cã cepta erat ge ri: hoc modo habes clare defensatam opinio. Bald. tenendo tñ aliam opi. Moder. contra Bar. eã notabiliter: finita ꝭm Fulg. hic, nisi cause essent inuicẽ connexe. l. j. ff. de fideiussori. tutorum. l. heres socij. ff. p socio. et text. nota. in. l. nam et seru⁹. §. si viuo. ver. nam quicũq̃. ff. de nego. gest. adde qđ ante eum ita tenent cano. Jo. and. d. Ant. Imo. ꝛ. d. Abb. in. c. pastoralis. §. qm̃. de rescrip. ad hoc allegant. l. fin. C. de duobus reis. vbi citatio fa

a ¶ Nostra. Addõ. l. ille aut ille. i. §. cũ i verbis. ff. d leg. iij. doc. i. c. j. de cleri. egro. lib. vj.

cta cõtra vnum ex correis perpetuat quo ad alios correos.Fa-
cit bene qđ tenet Fed.de ſenis in cõſi.iiij.inci.Queſtio talis eſt.
in fi.qđ cõmiſſio facta de abſoluẽdo excõicatos expirat morte
cõmittẽtis quo ad non abſolutos:lʒ in aliquibus cepta ſit abſo
lutio niſi ſm eũ negotiũ omniũ q debuerũt abſolui ſit ɔnexum:
facit qđ vult gl.no.in.c.accuſatus.in ver.iudicari.de here.in.vj.
⁊ q̃ dixi de iſtis ɔnexis in.l.j.C.de tranſa.¶ Scđo limita niſi cõ-
miſſio vniuerſalis ɔcernat vtilitatẽ apoſtolice ſedis:q2 tũc ppe
tuatio in vna cã operaᷓ quo ad oẽs alias: ita limitat Sali.in.l.
mãdatũ.in.viij.oppo.C.man.p.d.l.ſi quis mãcipij.§.ſi impubes.
vbi dicit tex.ppter vtilitatẽ pupilloꝝ durare mãdatũ vniuerſa
le inſtitoꝛis etiã poſt moꝛtẽ mãdãtis: ita etiã dʒ eẽ i iuriſdictio-
ne demãdata a papa ad vtilitatẽ ſedis apoſtolice:⁊ dicit qđ ſup
illo tex.fundaᷓ deciſio.c.ne aliqui.de here.in.vj.quia extirpatio
hereticoꝝ ɔcernit illud qđ maxime ſpectat ad ſedẽ apoſtolicã:
⁊ dicit qđ iſte intellectus ad illũ tex.eſt ſubtilis:⁊ canoniſtis in-
cognitus.adde tu foꝛtioꝛẽ tex.in.§.⁊ hoc vo iuben.us.in.ij.rñſo.
in aut.vt nulli iudicũ,vbi foꝛtioꝛ eſt tex.qđ qñ cõmiſſuʒ eſt illud
quod ad vtilitatẽ publicã ſpectat p moꝛtem delegãtis nõ extin-
57 guiᷓ etiã re intregra in totũ. ¶ † Jn ſcđa parte gloſſ. diſputat
qñ res dicaᷓ cepta geri,ad hoc vt nõ expiret iuriſdictio p moꝛtẽ
delegãtis:⁊ ɔcludit qđ p lit.ɔte.p aliqua que veniũt a remotis.
Hoſt.⁊ alij in.c.relatũ.de offi.deleg.referunt qđ dum iſta. q.cẽt
de facto Bononie:⁊ Azo eſſet aduocatus p vna parte fuit in-
ſtructus a quodã qđ p eius opi.q tenebat idẽ qđ gl.eſſet caſus i
d.c.relatũ.quẽ tex.cũ allegaſſet fuit allegatus ɔ eũ tex.i.d.c. gra
tũ.eo.ti.volẽs ſufficere citationẽ:⁊ ſic remãſit ɔfuſ9:iſtã ſniaʒ gl.
ſequiᷓ Ja.but.in.l.j. C.de lit.ɔte.⁊ Ray.hic:vt refert Ang.idẽ
tʒ Fulg.hic põderãdo qđ p.d.c.relatũ.erat deciſum p glo.vñ lʒ
poſtea ex humanitate aliter ſtatutũ ſit in.c.gratũ. illud ſeruari
dʒ tñ in iure canonico:⁊ ad fundamentũ Bar.rñde vt hic p eũ:
idẽ tʒ Ang.in repe.l.j.C.de indi.qđ de iure ciuili requiriᷓ lit.cõ
te.ſecus de iure canonico:idẽ tenẽt Cy.Ray.Guil.⁊ Jac.butri.
hec vª et cõis ſnia eſt qđ p ſolã citationẽ perpetuaᷓ iuriſdictio
delegati p tex.in.c.gratũ.de offi.dele.p quẽ cõiter ſm doct.coꝛ-
rigiᷓ.c.pꝛecedẽs.Ad idẽ eſt optimus tex.in.c.ſi. ad ſi.de offi.le-
ga.ad idẽ Bar.hic ponderat iſtũ tex.inducendo vt p eũ:⁊ dicit
58 Ang.qđ iſta opi.de conſuetudine ſeruaᷓ.† Foꝛtius vult Bart. (a ¶ Citationis. Adde Barb.in.c.relatũ.đ of.delega.)
hic per ſolã cõmiſſionẽ de citando factã nuntio,dicaᷓ ppetuata
iuriſdictio delegati:ad hoc põderat iſtũ tex.in ver.geri ceperit.
⁊ eſt ſiřis tex.in.c.lʒ vndiq3.in ver.geri ceperit.de offi.dele. naʒ
a ɔmiſſio citatiõis[a] eſt act9 iuriſdictionaᷓ.§.ſi.iſti.de ppe.⁊ tẽp.
ac.idẽ in terminis tʒ glo.in.c.ne aliqui.in ver.incepta.de here.
in.vj.q̃ tʒ qđ p actũ citerioꝛẽ citatiõe perpetuaᷓ iuriſdictio de-
legata:⁊ illã glo.p ſingulari multũ no.Jmo.in.l.ij.§.ſed ⁊ ſi qs.
ff.de don.vbi late examinat iſtũ paſſuʒ:⁊ ibi refert ita tenere do
minos de rota ɔcluſione.cccxcij.idẽ tenet Ang.Pau.de ca.et
Lud.ro.hic.Jo.an.⁊ do.Ant.in.d.c.ſi.de offi.lega.late do.An
to.in.c.relatũ.in.c.lʒ vndiq3.⁊ in.c.qm̃ abbas.de offi.dele.⁊ do.
Ant.in.d.c.relatũ.conaᷓ rñdere p̃ſertim ad.d.c.ſi. quod ibi ſit
ſpeciale:q2 per moꝛtẽ legati nõ ſolũ extinguiᷓ iuriſdictio:ſʒ offi
ciũ ⁊ dignitas,p illa opi.facit qđ volũt Hoſti.⁊ Jo.de lig.in.d.
c.lʒ vndiq3.p illũ tex.in verbo geri ceperit.vbi tenẽt ꝙ qualiter
cũq3 delegatus incipiat vti iuriſdictiõe perpetuaᷓ iuriſdictio:
puta eligendo notariũ ad illã cãm vel nũtiũ:⁊ hoc tenet Joan.
and.⁊ Hoſt.in.d.c.gratũ.facit qđ vult glo.ſing.in.c.ſi a ſubdele
gato. de offi.dele.in.vj. q̃ vult qđ p ſolã ſubdelegationẽ factam
ante moꝛtẽ delegãtis dicaᷓ res cepta geri:⁊ ſic ſubdelegãdo di
citur vſ9 iuriſdictiõe:⁊ hoc tʒ Ang.hic.q̃uis Ful. ſimpl'r dicat
quod non ſit ſecurũ.Et vltra allega.pꝛo Bar.⁊ per do.Alexã.
hic adde qđ nouiſſime do.And.barba.in.d.c.relatũ.ponderat
in hoc tex.eſſe caſum melioꝛẽ q poſſit in iure allegari duʒ dicit
anteq3 res geri ceperit.ponderat quod dictio res eſt multum
generalis.l.j.in fi.ff.ſi cert.peta.vnde iſte tex.non dicit qđ iudi-
cium debeat eſſe ceptũ geri:ſed ſolũ generaliter res:⁊ iđ quod-
cũq3 ſufficit:vt ibi plenius p eũ:ſed tu aduerte quod Bal.in.d.
c.licet vndiq3.exponit iſtum tex.in verbo res.id eſt factum cõ-
miſſum:vel id eſt actus.Secundo mouetur Barba.q2 cõmiſſio
de citando,eſt ſententia interlocutoꝛia:iuxta glo.in.l.cum cleri
cis.C.de epiſ.⁊ cleri.glo.in.§.ad excludẽdas.in aut.de litig.⁊ in
§.ſi quis vero non implens.in aut.de here.⁊ fal.in.ij.q.vltim.§.
diffinitiua ergo per ſolam commiſſionẽ de citando dicitur dele
gatus cepiſſe vti iuriſdictione:qđ confirmaᷓ:quia nemo põt ci
tari ſine ſpeciali cõmiſſione iudicis:vt no.Barto.⁊ alij in.l. fin. (¶ Nullaʒ. Adde Jo.de fantu.in x.qđ.in materis.de ɔſe.diſt.iiij.)
C.de exhi.reis.Barto.in.l.fin.C.de iure do.impe.⁊ in.l.ſi finita.
§.iul.ff.de dam.infe.vbi plene alij.do.Anto.⁊ alij in.c.j.de iudi.
et vltra eũ hic poteſt confirmari:quia cum commiſſio de citan
do non poſſit geri citra ius et nomen iuriſdictionis:ergo com
mittendo citationem dicitur vti iuriſdictione:argu.l.p here-
de.in pꝛinc.ff.de acquirend.heredi.Mouetur etiam quia pen
dentia litis eſt aliquid pluſquaʒ ſola perpetuatio iuriſdictiõis
ſed pendẽtia litis induciᷓ p ſolã citationẽ:cle.ij.vt lit.pen.ergo
ppetuatio iuriſdictionis:que eſt qd anterius debet induci per
actũ citerioꝛẽ citatione:⁊ p iſta ſm eũ declaranᷓ multa iura ca-
nonica maxime tex.i.c.q̃uis.i.c.plures.⁊ in.c.ſi delegat9.de of-
fi.dele.in.vj.que dicunt qđ ſi res non ſit integra.Nec obſtat ſm
eum tex.in.d.gratũ.⁊ in.d.c.ſi.de offi.leg.q2 rñdet qđ q̃uis illa
iura dicãt p citationẽ ppetuari iuriſdictionem delegati:non ta
mẽ negant quin etiam perpetuetur per actum citerioꝛẽ citatio
ne.Breuiter communis ſentẽtia eſt contra Bart.quod ad per
petuandum iuriſdictionem delegati requiriᷓ citatio: vt eſt tex.
inuiolabilis in.d.c.fin.in fi.de offi.delega.⁊ in.c.gratum. p que
iura declaratur iſta lex ⁊ ſimiles quando dicatur res cepta ge-
ri:ideo per ſolam cõmiſſionem de citando vel per pactum cite
rioꝛẽ citatione non poteſt dici perpetuata iuriſdictio:ita tenet
glo.in.c.licet vndiq3.in verbo repetet.⁊ ibi notabiliter Bal. et
communiter alij oẽs cano.maxime Jnno.Jo.cal.Car.⁊ Jmo.
de offi.dele.⁊ ibi dicit Jmo.qđ iſta eſt ɔmunis opi.⁊ ibi Bal.p-
mo refert Hoſti.in iſta materia dicere mirabilia qđ delegatus
recipiendo literas delegationis: ⁊ faciendo illas ſibi legi co-
ram notario dicitur vti iuriſdictiõe:ſed male ſm Bal.q2 nõ ce
pit vti ſed bene pꝛeparauit ſe ad vtendum.l. quemadmodũ.ff.
de inoffi.teſtamen.ſicut in pꝛocuratoꝛe recipiẽte literas mãda-
ti:⁊ rogãte notariũ q̃liter literas accepit:nã hoc nõ eſt icipere
vti mãdato:ſed quoddaʒ pꝛeambulum: vt ibi per eum: ſubdit
Bal.quod licet aliqui putent quod per ſolam commiſſioneʒ ci
tatiõis perpetueᷓ iuriſdictio per.d.c.quãuis.⁊.c.cũ plures.⁊.c.
ſi a ſubdelegato.ipſe putat hoc eſſe verũ ſecuta actuali citatiõe
⁊ non aliter:q2 licet incipiat velle vti:hoc non ſufficit nec p hoc
dicitur vſus ſicut qui vult aſcendere arboꝛem:non per hoc di-
citur aſcendiſſe ſm glo.in.l.j emẽtis.C.de cõtrahen.empt.nec
qui vult eligere per hoc diciᷓ elegiſſe:iuxta glo.in.l.ſerui elect.
in pꝛin.ff.de leg.j.⁊ quedã alia:vt ibi per eũ:idem tenet Jmo.⁊
d.Abb.in.d.c.relatũ.⁊ ibi dicit Jmo.qđ iſtud communiter te-
neᷓ p legiſtas ⁊ canoniſtas ⁊ ibi Panoꝛ.đt qđ eſt ĩpoſſibile rñ-
dere ad.d.c.ſi.niſi violeᷓ:allegatur etiam.c.pꝛopoſuiſti. de foꝛo
ɔpetẽ.⁊ in.l.ſi quis poſtea.ff.de iud.⁊ q2 iſta perpetuatio ſit re-
ſpectu partiũ:ergo requiritur quod aliquis actus interuene-
rit cum parte:pꝛout eſt citatio:que eſt fundamentũ iuriſdictio-
nis:vt ibi per eũ:⁊ dicit qđ iura que dicant geri ceperit neceſſa
rio debẽt intelligi mediãte citatiõe per tex.d.c.gratũ.⁊.d.c. ſi.
⁊ idem tenet Archi.ij.q.vj.c.non ita.ideʒ tenet Gemi.poſt Ar
chi.in.c.ſi a ſubdelegato.⁊ in.c.ſi q̃uis.de offi.deleg.in.vj.Sa-
li.⁊ do.Alex.hic moti omnes per.d.c.ſi.dũ requirit citationem
facit tex.in.d.c.ſi a ſubdelegato.qui vult:qđ nõ ſufficiat eſſe fa-
ctã ſubdelegationem ad hoc vt res dicatur cepta geri:ſed req-
ritur qđ ſubdelegatus aliquẽ aliũ actũ ceperit:licet glo.ibi re-
ſtringat:ad idẽ facit qđ vult glo.in.c.ſup qõnũ.§.ſi vero duo.in
glo.magna.in verbo quãuis.q̃ vult qđ ad hoc vt delegatus q
in totũ ſubdelegauit vices ſuas nõ poſſit expꝛeſſe reuocare dele
gationẽ requirit qđ pceſſum ſit ad actualem citatiõe:idẽ dicẽ
dum in tacita reuocatiõe q̃ induciᷓ moꝛte delegãtis: iſtã opi.ɔ
Bar.tenet Bal.in.d.c.gratũ. vbi plus tenet qđ nõ ſufficit ſi ſit
facta citatio ⁊ re9 citatus nõ ɔparuit,niſi faciens citari accuſa-
uerit cõtumaciã citati:al's nõ diceret ppetuata iuriſdictio: q2
talis citatio,nemine cõparente nõ hʒ effectũ.l.q̃uis.ff.de in ius
voc.⁊ ſequiᷓ ibidẽ Pe.de anch.p.l.q̃uis.ff.de in ius voc. ⁊ q̃dã
alia:vt ibi p eũ referẽs ſe illis diebus ita vidiſſe conſultũ:iſtam
opi.teneas q̃uis idẽ Jmo. in.d.§.ſed ⁊ ſi quis poſt multa reſi-
deat in illa opi.qđ foꝛte de iure canonico etiã per actũ citerioꝛẽ
citatiõe ppetueᷓ iuriſdictio p gl.canoniſtarũ pꝛio loco relatas
ſʒ de iure ciuili req̃riᷓ citatio.⁊ ad id qđ vult glo.ſing.in.d.c.ſi a
ſubdelegato.adde qđ Panoꝛ.illã exp̃ſſe repꝛobat in.d.c.gratũ
p illũ tex.⁊ q2 ſubdelegãdo nõ vtiᷓ iuriſdictiõe delegata.q2 dele
gare eſt act9 iuriſdictiõis oꝛdinarie.c.paſtoꝛalis.de off.dele.itẽ
dũ Barb.põderat tex.nr̃m in dictiõe res:tu põdera qđ Bal.in
56 d.c.lʒ vndiq3.aliter exponit vt.ſ.retuli.† Per iſta đt.d.Alex.
male dixiſſe Bal.in rub.C.de in ius voc.vbi tenuit qđ p ſolã p-
ſentationẽ libelli diciᷓ ppetuata iuriſdictio iudicis dele.nã ptʒ
Bal.male dicere ex quo nulla citatio p̃ceſſit: ego cõtra Bald.
allego tex.aptũ in.§.ſi vo intiũ.i aut.đ litigioſis.itẽ q2 ſola obla
tio libelli nõ hʒ vim alicuius pꝛincipij iudicialis:vt.l. libertus
aduerſus.cũ ibi no.ff.de in ius vocã.¶ Tertia quia ſola obla-
tio libelli non habet vim etiaʒ interpellationis extraiudicialis
nec conſtituit in moꝛa ſm Bartolũ in.l.denuntiaſſe.§.quid er-
go.ff.de adul.quam Bart.legit ſub.l.pꝛeceden.Ang.⁊ Lu.ro.
60 in.l.vinũ.ff.ſi cer.pe.Ang.in rub.C.de in ius voc.† An autem
b per citationẽ nullam[b] vel alium actum nullum dicaᷓ res cepta
⁊ ppetuari iuriſdictio delegati.Hoſt.tenet qđ ſic,quem refert
gloſſ.in.c.cum plures.in gloſſ.ſi.de offi.delega.in.vj.pꝛo quo fa-
cit tex

cit tex.foꝛtis.in.c.venerabili.de offi.dele.vbi abbas delegatus
excessit foꝛmā mādati aplici:⁊ sic qḋ gessit fuit nullū.c.cū dilecta
de reſcri.⁊ tñ ꝑ illū actū nullū ꝑpetuauit suā iuriſdictionē. Jo.
and.Car.⁊ alij ibi multipliciter rñdēt:sed diuinādo,tñ illa opi.
Hoſt.eſt cōiter repꝛobata:et eā repꝛobat glo.in.d.c.cū plures
in fi.⁊ Ang.in.l.ſi qs poſtea.ff.de iu.⁊ eā ibi alle.Archi.in.c.nō
ita.ij.q.vj.⁊ ꝓ iſta cōi ſñia ꝯ Hoſt.eſt bon⁹ tex.in.c.ꝓpoſuiſti.in
vbo legitime citat⁹.de fo.ꝯpe.facit tex.ſolēnis.in.l.accuſatur⁹.⁊
ibi Bar.no.ff.de adul.vbi libellus null⁹ et citatio nulla nō per-
petuāt accuſationē:nec interrūpūt ꝑſcriptionē:⁊ idē tenet Bal
dus in.l.nec quicq̄.§.j.in.xiij.col.ff.de offi.ꝓcōſu.⁊ notabilr ī.l.
⁊ poſt edictū.in pꝛin.ff.de iud.facit qḋ vult gl.no.in.l.ſi pater.ꝑ
illū tex.vbi etiā Bal.C.ne de ſtatu defunc.q̄ vult qḋ etiā litis cō
61 teſt.nulla nō iterrūpit ꝑſcriptionē.¶ † In tertia pte pn.gl.ſub
diuide illā in quatuoꝛ:ꝓut opponit ⁊ tripl'r ſoluit:partes pa-
tent.pꝛima ſol.nihil vz:qꝛ ēt mādatū extraiudiciale ad negotia
integra expirat.l.mādatuz.C.mand.tene ſcḋam ſol.declaratez:
vt ꝑ Bar.q̄ cōiter teneť qḋ qñ ꝑ ſuperioꝛē cōmittiť alicui aliqd
ad qḋ tenebať ex officio:iſte cēſeť iuſſus neceſſitatē impoꝛtās:⁊
tunc nō extinguiť moꝛte cōmittētis:qꝛ cēſeť potius quedā exci
tatio:vt in.c.lz vndiq̄.ꝑalle.⁊ in.c.cū aliqbus.de reſcrip.in.vj.
ſz qñ ꝯmittiť alicui illḋ qḋ nō ſpectabat ad eius offm̄,iſta dꝛ de
legatio q̄ bene extinguiť re integra ꝑ moꝛtē delegantis:et hoc
mō limita ⁊ declara iſtā.l. Idē tz gl.in.d.§.⁊ hoc vero iubem⁹.⁊
in.l.iubere cauere.circa fi.ſ.eo.⁊ in.l.j.in ver.pn̄t.ſ.ti.ij.idem tz
Spe.in ti.de iud.deleg.§.reſtat.in fi.j.co.⁊ in ti.de legato.§.fini
tur.x.ſz pone de facto.do.Abb.in.d.c.relatū in vlt.col.⁊ ibi po
nit rōnē diuerſitatis:qꝛ ꝑ dationē ꝑcepti dať noua poteſtas ad
actum,ita quod in exercitio gerit vicē mādatoꝛis:vñ eius moꝛ
te extinguiť cōmiſſio:ſecus in mādato qḋ fit aľs habēti poteſta
tem:qꝛ tūc nō dať noua ptās:ſed excitatur antiqua.c.cū aliqb⁹
de reſcri.in.vj.Unde tunc non extinguiť per moꝛtem cōmitten
tis.c.eam te.de reſcriptis.vbi bonus text.⁊ vide quod per hoc
62 infert Bal.in.l.eū qui.§.j.ſ.eodem.¶ † Ex iſta doctrina Bar.
infert quod mādatum factū per iudicem nuntio publico de mit
tendo aliquem in poſſeſſionem non extinguitur per moꝛtez mā
dantis re integra:imo durat et pōt nūtius poſt moꝛtē illius iu
dicis facere illā executionē realez:⁊ ad hoc alle.tex.in.c.ſi ſuper
gratia.de offi.deleg.in.vj.vbi mandatū executoꝛis gratie apo
ſtolice etiā moꝛtuo papa re integra durat.Ad idē alle.in.l.fun-
di vēditoꝛ.ff.de acqui.poſ.Tu aduerte qḋ neuter tex.videť face
re ꝑ Bar.nā ibi ſomniauit Bar.qḋ in.d.c.ſi ſup grā.ille cui pa-
pa cōmiſit executionē haberet pꝛi⁹ tale offm̄:certe hoc eſt diui-
nare:ꝑterea tex.ibi nō ſe fundat:eo qꝛ papa committeret illi ad
quem aľs offm̄ ſpectaret:ſed eo qꝛ grā pꝛincipalis erat ꝑfecta:
⁊ iō ꝯmiſſio executoꝛis tāq̄ acceſſoꝛia dz durare:ex quo ꝑncipa
lis durat:⁊ ita poſſet dici in caſu pꝛeſenti,qñ ꝯmiſſio nuntij de
mittendo in poſſeſſionē fieret in executionē actus iā ꝑfecti. Et
ideo Lud.ro.in.d.l.fundi venditoꝛ.foꝛte iſta cōſiderans aliter
inducit.d.c.ſi ſup grā.qḋ lz rľa ſit qḋ finiať dlegatio moꝛte ꝯmit
tentis,verū eſt niſi delegatus eſſet articulus dependēs ⁊ acceſ-
ſoꝛius illius cauſe in ſe ꝑfecte ⁊ conſummate habentis pꝛopꝛiā
vim de per ſe:qm̄ tūc ſicut durat pꝛincipalis cauſa:ita ⁊ acceſſo-
ria:⁊ iſta eſt ꝓpꝛia rō ⁊ caſus.d.c.⁊ iſtud militat in caſu nr̄o:er-
go ⁊c.¶ Similiter tex.in.d.l.fundi.nō vř cū loquať in caſu ecō
trario:vbi em̄ neceſſitas nō erat in perſona illius amici māda-
tarij.vñ Bar.q foꝛte de hoc perpendit in.d.l.fundi.aliter indu
cit illū tex.qḋ ibi neceſſitas erat ex ꝑte mandātis,hoc eſt ex ꝑte
venditoꝛis q tenebať tradere ⁊ ſic in poſſeſſionē mittere:⁊ hoc
modo ꝓbat ille tex.qḋ qñ mādans committit illud ad qḋ ipſe
mandās tenebať ex neceſſitate eo moꝛtuo etiā re integra nō ex
tinguiť illud mādatū:et ita eſt in caſu iſto vbi iudex mādabat il
lud ad qḋ ipſe mandās tenebať ex neceſſitate officij:et ſic Bar.
non cōſiderat ibi neceſſitatē ex parte nuntij ſeu mādatarij.ꝓut
facit hic:ſed cōſiderat neceſſitatē ex parte mandātis:⁊ hoc mo-
do faciet.d.l.fundi.ſed certe nec iſta cōſideratio videť bona:qꝛ
ea attenta nunq̄ mandatum iudicis re integra extingueretur
per ei⁹ moꝛtē qḋ eſt de directo cōtra iſtū tex.quia ſemper iudex
facit ex neceſſitate officij vel iuriſdictionis:vt patet ex diffini-
tione iuriſdictionis tradite ꝑ gl.in.l.j.ſ.eo. Tene iſtud idē qḋ
Bar.hic:tenet idē Bar.in.d.l.fundi.⁊ ibidē Ang.⁊ cōmuniter
Moder.Ang.Pau.de ca.⁊ Lud.ro.hic:idem Ang.in.l.⁊ pu-
to.vbi limitat.ff.de poſtu.⁊ in.l.ſi per epiſtolā.vbi etiā limitat:⁊
ibi Lu.ro.ff.de acq.heř.notabilr Bal.in.l.ſi de interꝑtatiōe.ff.
de legi.d.Abb.in.d.c.relatū.in vlti.co.alij cano.in.d.c.ſi ſuper
grā.Pet.de anch.⁊ Semi.in.d.c.ſi ſuper gratia.Pet.de anc.
in.cle.ne romani.de elec.⁊ iſta eſt cōmunis ſñia:ꝓ qua bene fa-
cit qḋ no.Bar.in.l.vēditoꝛ.§.iudices.per illū tex.ff.de iudi.qḋ
a ſi nūti⁹ hz[a] in mandatis a iudice citandi aliquē eo moꝛtuo po-
teſt talis nunti⁹ ſine aliquo mandato ſucceſſoꝛis citare:ſequi-
tur Imo.in.d.c.qm̄ abbas.quicqd teneat Pau.de ca.i.d.l.fun
di.Ad idē facit qḋ notabiliter dicit Bal.in.l.edictum.ff.de iud.
in iſta ciuitate pꝛacticari:et rationabiliter:qḋ moꝛtuo pꝛimo iu
dice vel remoto,ſucceſſoꝛes renouāt licētias capiēdi abſq̄ no-
ua citatione partis:⁊ vide etiā Spec.in tit.de iudi.delega.§.re
ſtat.in verbo.item moꝛtuo.ſubdit Ang.in.d.l.fundi.idem in li
cētia data nuntio de capiendo debitoꝛē:qꝛ durat etiā moꝛtuo
iudice dūmō ſit ꝯceſſa cā cognita aľs ſec⁹:vt.j.dicā.¶ Contra
deciſionem pꝛincipalem Bar.tz Bal.hic in.iij.co.dicens in ci-
uitate Papie ſeruari contrariū:qꝛ faciunt ſemper renouare li
centiā per ſucceſſoꝛē:et iſta pꝛactica eſt melioꝛ ꝺm eū:qꝛ nunti⁹
eſt nudū oꝛganū iudicis.l.ſi pater.ff.de manu.vind.⁊ habet foꝛ
mare negotiū in perſona iudicis.l.qui aūt.§.fi.ff.de cōſti.pecu.
l.multū intereſt.§.ſi quis alteri vel ſibi:ergo moꝛtuo iudice nō
debet poſſe nuntius facere executionē:et per hoc apparet non
obſtare.d.§.et hec vero iubemus.qꝛ ibi non fit commiſſio vt nu
do officio ſed officiali:idē tenet Bald.in.l.j.C.de poſtulā.et Ful
go.hic.in pe.col.ſed ad hoc notabiliter reſpondet ꝺz eundē met
Bal.in.l.ſi de interpꝛetatione.ff.de legi.qḋ nunti⁹ public.facit
tanq̄ oꝛganū verū eſt officij qḋ nunq̄ moꝛiť:ſed nō illi⁹ iudicis.
¶ Teneas ergo deciſionē Bar.quam limita quando tales licē
tie de capiendo perſonā vel de mittēdo in poſſeſſionē eſſent fa-
cte cauſa cognita. aľs ſecus ꝺz Ang.Imo.⁊ Moder.in.d.l.fū
di.⁊ Ang.in.d.l.ſi per epiſtolam.facit quod vult Bal.hic in.iij.
col.quod pꝛeceptum quod fit cauſe cognitione eſt perpetuuz: a
vt dicit notari in.l.j.C.de poſtu.⁊ ad iſtum articulū vide Ang.
63 aliter diſtinguentez in.l.puto.ff.de poſtu.¶ † Quid autē ſit ꝯ
ſi cōmiſſum ſit nuntio vt aliquē in poſ.induceret et moꝛtuus ſit
nuntius,an alius nūtius in eius officio ſuccedens poterit talez
executionē facere ſine noua cōmiſſione.Ang.in.d.§.et hec ve-
ro iubemus.tz qḋ ſic.facit qḋ vult Bal.in.l.cōſentaneum.in fi.
64 colum.C.quō ⁊ qñ iud.¶ † No.tamē diligenter qḋ licentia in-
trandi poſſeſſionē per executoꝛē cōceſſa per iudicem durat tan
tū biennio:ita notabiliter Bart.in.l.ſi finita.§.ſi quis metu.i fi.
ff.de dā.infe.⁊ in.l.ꝑtoꝛ.§.in eū.ff.de bo.auť.iud.poſ. Item cir-
ca tex.d.c.ſi ſup gratia.adde qḋ illū tex.dupliciter limitat Lu-
do.roma.in.l.ij.§.ſed et ſi quis.in.j.col.ff.de do.Pꝛimo vt pꝛo-
cedat in mero executoꝛe qui alio nō cognito habet exequi grāz
nō autem in mixto qui cognito pꝛius an impetrans ſit idoneus
vel an dixerit veritatem in reſcripto poſtea habet exeq.Secun
do limita vt pꝛocedat in executoꝛe gratie iam facte:non autem
gratie beneficij ꝯcedēdi per.c.ſi cui.de ꝑben.in.vj.ſz tu vide am
bas limitationes plenius ꝑ Semi.in.d.c.ſi ſuper grā.in pe.⁊ in
fi.col.¶ In ea.tenet ad fi.iſta tertia ſolu.eſt vera quo ad pꝛin-
65 cipium.d.§.⁊ hec vero iubemus.non quo ad fi.¶ † No.ex gl.qḋ
quando delegatio fit alicui ſub nomine dignitatis nō extingui
tur per moꝛtem illius delegati:ſed tranſit ad eius ſucceſſoꝛem:
ſz qñ facta eſt ſub noīe ꝓpꝛio:qꝛ cēſeť facta ꝑſone:eo moꝛtuo ex-
tiguiť,et nō trāſit in ſucceſſoꝛē in dignitate vt iuribus alleg.in
gl.in.d.§.⁊ hec vero iubemus.⁊ gl.in.l.tale pactū.§.fi.in gl.ma-
gna.i fi.ff.de pac.Late doc.in.c.qm̄ abbas.limita trib⁹ modis
quos collige ex theoꝛica Bar.in penul.col.Pꝛimo qñ commit
teretur aliquod negotium facti:tunc licet ꝯmiſſio fiat ſub noīe
dignitatis nō trāſit ad eius ſucceſſoꝛē.c.fi.de off.delega.ad hoc
vide pulchꝛe ⁊ late Bar.⁊ alios in.l.qui liberis.§.hec verba.ff.
de vul.⁊ pupi.¶ Scḋo limita qñ quis habet dignitatē nomine
alterius vt vicari⁹ epi.arg.l.qḋ pꝛin.vbi etiā Bar.no.in fi.ff.de
leg.ij.Bal.Salic.⁊ Fulg.hic.Bal.in.l.hac cōſultiſſima.in.j.col.
C.de teſta.Cy.Ang.⁊ Fulg.in.l.ſi quis imperatoꝛē.C.de teſta.
Cano.in.d.c.qm̄ abbas.vbi Imo.dicit qḋ iſtḋ cōiter teneť quā
uis ꝯꝛiū ⁊ male teneat gl.in cle.⁊ ſi pꝛincipalis.in gl.ij.de reſcri.
¶ Tertio limita ꝺm Bar.⁊ Fulg.quādo cōmiſſio fieret exꝑſ-
ſe vtroq̄ nomine ⁊ ꝓpꝛio:⁊ dignitatis:tunc em̄ attenditur qḋ ꝑ
cedat.l.ſi ſeruus cōmunis titij.§.fi.vbi plenius Bar.ff.de ſtipu
la.ſeruoꝛū.¶ Quarto limita qñ ille cui facta eſt delegatio eſt cō
iunctus ſanguine aut valde amicus delegantis:quia tunc quā
uis delegatio ſit facta pꝛincipaliter intuitu perſone pꝛopter cō
iunctionē ſanguinis vel amicitiā:ideo tunc trāſit ad ſucceſſoꝛē
vt pꝛobatur in.c.requiſiſti.de teſta.gl.in.c.religioſus.in glo.pe.
de teſta.in.vj.Bal.Ang.⁊ Fulg.hic.¶ Quinto limita quando
ꝯmiſſio eſſet extraoꝛdinaria ⁊ de cā graui:tunc potius pꝛeſumi
tur facta perſone q̄ dignitati:ideo non tranſiret ad ſucceſſoꝛē
q̄uis facta eſſet ſub nomine dignitatis:ita ſingulariter tenet
Bald.in.l.j.§.ne autem.in pꝛimo notabili.C.de caduc.tollend.
alleg.Specu.in titu.de inſtru.edi.§.nunc autem.verſicu.quid
ſi papa.¶ Sexto limita quod dictum eſt de delegatione facta
nomine pꝛopꝛio delegati quod cenſeať ꝑſonalis:et nō tranſeat
ad ſucceſſoꝛem niſi eſſet incognitus deleganti:quia quāuis de-
legatio ſit ei facta ſub nomine pꝛopꝛio:tamen intelligitur facta
dignitati ſi eā habet,⁊ ſic tranſit ad ſucceſſoꝛem:ita pꝛobat tex.

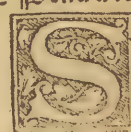
a ¶ Habet. Addḋ Bar. i.l.fundi.de ac.poſ. Ange.i.l.ſi per epiſtolā.de acqui.heř. Bal.in.l.ſi de interpꝛetatiōe.ff.de legib⁹.bar.in.l.j.ff.de poſtu.

solēnis.in.l.q habebat.ff.de re.dub.p quē tex.ita limitāt Guil.⁊ Ang.in.l.tale pactū.§.pe.ad fi.ff.de pac.⁊ ille tex. nō est alibi in iure fm Bal.in.c.qm̄ ab.de offi.dele.Paul.de ca.in.l.si in noīe.
66 in fi.C.de testa.¶ † No.tñ perpetuo ꝙ quoties p mortē delega
a ti[a] extinguit delegatio non tñ per hoc ordinarius pōt se intromittere de illa cā:sed solus princeps vł papa qui semel delegauit:qr semel delegādo dicitur traxisse causam ad se et exemisse ab ordinario:ita singulariter Bal.in.l.si vt pponis.in pen. col. post Archi.per eum allegatū.C.quomō ⁊ qñ iud.vbi refert qđ cā semel cōmissa in curia romana non exibit de curia nisi papa deleget vt remittat ad ordinarium:⁊ idem tenet Sali.ibi:idem tenet Jmo.in.l.si expressim.ff.de app.Pe.de anc.in cōsi.lvij.incip.circūspectis literis cancellarie:facit quod vult Bald. in.c.j.§.ad hec.in.v.colū.de pace iura.fir.Et qr visum est an ⁊ quando per mortē delegantis extinguitur delegatio.Jtem an ⁊ qñ per
67 mortem delegati.† Restaret videndū vt nihil omittat:an ⁊ qñ per mortē impetrantis delegationē vel eius contra quē fit impetratio,expiret delegatio,⁊ qñ nō:de quo habet in.c. significa
68 uit.de rescrip.⁊ plenius in.c.qr gui.de iudi.¶ † Extra gl. tāgit
b Bar.hic in fi.col.an morte mandantis[b] extinguatur iurisdictio delegati ipso iure:an ope exceptionis,vtilitas est:qr si ope exceptionis tm̄,partes fatētes mortem delegantis si sponte litigarent valeret pcessus:ex quo iurisdictionis substātia nō est ipso iure extincta:sed si dicamus ꝙ ipso iure extingueretur delegatio,secus qr cū iurisdictio sit ipso iure extincta:consensus priuatorum nihil facit.l.priuatorū.C.eo.Jnno.in.c.lz vndiq̃.de offi.dele.tz qđ ope exceptionis tm̄ delegatio extinguatur.Et idē videtur velle in c.cū venissent.de testi.Bar.hic in fi.col.alle.duas glo.in cōtrarium:⁊ presertim in illo.c.cū venissent.in verb.egerint.⁊ tenet contra Jnnocē. per istum tex.qui simpliciter dicit mandatum solui.Pau.de ca.hic in fi.colum.dicit qđ dictū Jnno.est singulare si est verū:⁊ ꝙuis nō inueniat ab aliquo reprobatum:tñ non est verū:qr mandatum iusdicentis equiparatur mandato procuratoris:vt hic in fin.sed mandatum procuratoris morte domini extinguitur.l.iij.ff.locati.miror quōd non viderit Bart.hic reprobantem Jnn.⁊ pro ista opi.contra Jnno. pondero tex. in.c.fi.§.vt officium.in verbo ipso iure.de offi.del. lib.vj. Jason Papie.

1 ☞ Etiam in penalibus masculinū comprehendit feminas.
2 Lex penalis extenditur fauore reipub.
3 An ⁊ quando genus masculinum comprehendat femininum.
4 Masculinū continet femininū in vltimis voluntatibus.
5 Sub masculino,venit femininū etiam si testator transeat de singulari ad pluralem vel econtra.
6 Masculinū continet femininū etiam in statutis.
8 Masculinum cōtinet femininum etiam in rescriptis.
7 Masculinum continet femininū etiam in priuilegijs.
9 Ubi tractatur de odio irrationabili masculinum non continet femininum.
10 Masculinū cōtinet femininū etiā in materia correctoria.
11 Qñ rō statuti est indifferens,tā ad masculos quam ad feminas, masculinum non continet femininum.
12 Jn his q̄ possunt adaptari feminis masculinū continet femininum non in alijs.
13 Ubi lex loquitur discretiue de per se de masculo:et de per se de femina:masculinū non continet femininum.
14 Jn officijs,masculinum non continet femininum.
15 Qñ a.l.profertur masculinum etiam in casu odioso continet femininum:secus si ab homine.
16 Qñ.l.esset simul penalis et correctoria,masculinum non cōtinet femiuinnm.
17 Masculinum nō cōtinet femininum:qñ profert in materia odiosa, et odium est irrationabile.
18 Qñ statuto phibetur feminā succedere existentib⁹ masculis, et pater instituat filios.femine non comprehendentur.
19 Masculinum nō continet femininum:qñ aliud apparet de mēte testatoris.
20 Quādo statutū loquit p verbū vir nō cōtinebit femina.
21 Masculinū simpliciter platum continet femininū:nisi adijciatur dictio masculina.
22 Masculinū non cōtinet femininū qñ substituta est cā pia.
23 Jn contractibus appel.mascu.nō continentur femine.
24 Appellatione feminarū,nō ɔtinetur masculus.
25 Qñ lex vtit verbo p̄teriti temporis,nō cōprehendit pñs de proprio significato:et multominus futurum.
29 Ablatiui absoluti licet sint preteriti temporis tamen verificant in presenti.
27 Ubi ex delicto imponitur pena pecuniaria non habet locū cessio bonorum.
28 Qui non habet in bonis luit in corpore.

a ¶ Delegati. Adde archi.in.§.is ita.xxxv.q.viij.⁊ p Fe.in.c.qm̄ ab.in fi.vlt.col.de offi.dele.
b ¶ Mādātis.adđ spe.tit.de leg.j.§.vidēđ.v̄s.qd si is.Jo.an.⁊ ant.de but.post eū in.c.ex tna.de filijs p̄sb.
c ¶ A lege. Adde bar.in.l.j.ff.de verb.signi. Bart.in.l.si ita scriptū.ff.de leg.ij.bal.in.l.ācille.C.de fur.
d ¶ Penali.adđ.l.si qs ī tantā.C.vñ vi.l.qcunq̃.C.de ser.fu.barba.cōsi.xvj.in.iij.colū.in.j.vol.
e ¶ Odiosa.adđ.l.qsqs.cū gl.C.ad legē iul.do.i.l.j.in prin.ff.de pe.archid.in.c.si qs suadēte.xvij.qđ.iiij.Alexā.ɔsil.xcv.ici.animaduersis.in.iiij.vol.
f ¶ Statuti.adđ lu.ro.in.l.is q p empto.ff.đ vsuc.ang.⁊ Jo.de imo.i.l.si seruus i.§.p̄tor.ff.đ acqr.here.card.zab.i c.ɔstitut⁹.in.xiiij.q.đ ɔsue.alb.đ ros.i.iij.pte statutoꝝ.q.lv.pe.đ ancha.ɔs.cclxvj.ici.de titulis criminum.
g ¶ Fr̄is.ad de Alex.de imo.ɔs.lxxxv.ici.aiaduersis.i.iij.colū.
h ¶ Filioꝝ.ad de Cy.in.l.qcūq̃.C.đ ser.fu.bal.i.l.si ita scriptum.ff.de lega.ij.

29 Qñ quis nō potest soluere penam pecuniariam,est in arbitrio iudicis illam commutare.
30 Uideas vnam cautelam si tibi placebit.
31 Jmperitia excusat a dolo.
32 Rusticitas excusat a dolo,⁊ ab ignorantia iuris.
33 Justus magistratus excusat a dolo.
34 Justa causa excusat a pena legali.
35 Uide quatuor causas que excusant a pena doli.
36 Lex puniēs facientē delictum,cōprehendit mandantem.
37 Quando statutum puniret personaliter facientē,nunq̃ cōtinet mandans.
38 Licet mādatarius nō sit in dolo:tamen mandans tenet.
39 Qñ plures delinquunt,quilibet tenetur insolidū ad penam.
40 Nihil sub sole perpetuum.
41 Ubi verba.l.non conueniunt,cōsequens est ꝙ nec dispositio.l. conueniat.
42 Pena a lege imposita ī dubio cui sit applicāda.an fisco, vł pti.

I quis id quod. Jsta lex nō repitur alibi ī iure fm Bar.in.l.si familia.j.eod.in qua ponit edictū p̄toris cōtra eos q in cōtemptū iurisdictiōis ordinarie corruperūt edicta ⁊ alia proposita in albo pretoris.Et quid sit albū p̄toris:declara vt p Bar.hic.in prin.vt incidāt in penā.l.aureorū.⁊ pro tali causa quilibet de populo pōt agere:rō est.quia vbi offendit iurisdictio iudicis:semper quilibet de populo agere pōt,fm Bal.hic referentē:sic Dy.cōsuluisse p hanc.l.⁊ reputat no.⁊ sequunt simpl'r Pet.de anch.⁊ Alex.hic:postea in versi.serui quoq̃. ad fi.cum.l.sequen.⁊ se.iuriscōsul.pcedit declarādo verba edicti.h.d.Corrūpens albū pretoris punit pena quinquaginta aureoꝝ,siue sit liber siue seruus.siue masculus siue femina:et q nō pōt soluere in ere luit in corp⁹:a qua pena excusat ppter tria.s.ppter imperitiā:rusticitatem:⁊ iussum pretoris:et mandans ac mandatarius eadem pena puniunt,et si plures fuerint delinquentes oēs insolidū tenent ⁊ vnius solutio non libe
1 rat alium.h.d.cum.l.seq.⁊ erit notabilis in textu.¶ † No. primo in ver.sed ⁊ vtrūq̃ sexum.fm Bar.⁊ alios:quod masculinū pro
c latum a lege[c] cōprehendit etiam feminas.Tu autem subtilius no.⁊ erit prima ampliatio ad hanc regulā,hic esse tex.qđ etiam
d in materia penali[d] ⁊ sic odiosa[e] masculinū cōprehendit femini
e nū:⁊ ita ad hoc no.istū tex.Alberi.de rosa.⁊ Pau.de cast.hic,q dicit ideo esse in hac.l.qr materia subiecta vtriq̃ congruit sexui:⁊ ad hoc addit Albe.tex.in.l.ait diuus.ff.de iure fis.⁊ distinguit vt hic p eū:facit.l.si quis in tantā.vbi doc.C. vñ vi. Adde qđ añ eos ita pōderauit istū tex.gl.ī.c.gñali.in gl.ij.de ele.i.vj. Bar.ī.l.j.ff.de v̄.sig.vbi dicit qđ istud procedit in hac.l.qr odiū hic est rationabile.et in.l.j.§.sed ⁊ si incertū.ff.de ven.in possmit.Pondera etiā pro hoc gloss.in.l.cum proponas.in glo.fin. C.de transac.qui iuncto tex.vult qđ lex si quis maior.eo.titu.q̄ est penalis.⁊ loquitur in masculo:habeat locū in femina. Addō etiā glo.in cle.j.in.glo.j.de sepult.quā ibi no.Joan.de imo.post antiquos doct.p eū relatos:⁊ đt istud solū procedere in.l.condita a iuri.con.imperatore vel papa:qr tales non presumuntur
2 aliquid cōdere nisi iustum ⁊ rationabile.† Considera tñ qđ ista lex ꝙuis sit penalis:et sic videat odiosa.tamen debet extendi tāq̃ fauorabilis cum tēdat ad fauorē reipublice:ꝙ delicta puniātur:vt dicit Bar.in.l.quēadmodum.circa medium.C.de agri.⁊ censi.li.xj.cum cōcor.quas als dedi:⁊.j.referā:et ibi Bar. inter
f cetera ad hoc ponderat istū tex.vbi pena statuti[f] puniētis faciētem maleficium habet locum in fieri faciēte:facit tex.notab.in
3 simili in.l.si quis in graui.§.vtrum.ff.ad silleia.† Et de ista materia an et quando masculinum genus cōtineat feminas:⁊ an sit de propria significatione,vel per extēsionē vide gl. magistra.in.d.c.generali.in.gl.ij.de elec.in.vj.⁊ in.c.indennitatib⁹.§.postremo. e.tit.de elect.in.vj.Barto.in.l.j.ff.de ver.signi.⁊ meli⁹ quā alibi Bar.in.l.j.in prin.in vlt.co.ff.de pecu.⁊ in.l.si quis in tantā.vbi etiā alij.C.vnde vi.aliquid Bar.in.l.plauti⁹.ff.de auro et argen.leg.Spec.in tit.de dispu.⁊ alle.§.post hoc.versi.vbi masculinū genus.late per Jmo.in.l.si ita scriptum.in prin. ff.de leg.ij.per Cy.⁊ plenius Bald.et Salice.in.l. quicunq̃.C. de seruis fugi.⁊ plene Archi.ad quez semper cano.se remittūt in.c.si quis suadēte,.xvij.q.iiij.cano.in clementi.j.de electio.Fa
g cit qđ appellatione fratris[g] venit soror.l.tres fratres.vbi Bar. et alij not.ff.de pac.vbi in specie dicunt rōnem quare masculinum concipit femininum.assignat Pet.de ancha.in consi.cxix. Pro clariori decisione dubij:quia de iure masculi differunt a feminis.l.maximum vitium.C.de liber.prete.merito appellatio
h ne filiorum[h] veniunt masculi et femine.Jtem adde quod dispositum in monachis et abbatibus extenditur ad moniales et abbatissas.tex.est in.c.fina.ad finem.et ibi abbas ad hoc not.de statu regulariuz.et sic habes regulam et vnam ampliationem.

Scđo

4 ¶ † Scđo extēde dictā regulā q̄ masculinū cōtinet femininum in vltimis volūtatibus ꝛ multo fortꝰ.d.l.si ita scptū.ꝛ.l.qͥ duos.ff.de leg.iij.ponūt doc.in locis p̄allegatis.hinc est qđ si testator substituit hoc modo,si heres moriat̃ absq̃ filijs legitimis,intelligitur nō solū de filijs masculis,sed etiā feminis.ƀm Jo.an.ꝛ cano.in.c.ray.de testa.ꝛ ibidem do.Anto.de but.in.ij.col.per iura per eos allega.d.Alex.in ɔ̃si.lv.in.iij.vol.incip.pōderatis bis q̃

5 in themate narratur.in pe.col. ¶ † Tertio extēde etiā si testator de numero singulari trāseat ad plurale vel ecōtra.vt q̄ dicat filio ꝛ filijs,adhuc sub masculino venit femininū.tex.est not.in.l.seruus.de verb.sig.ꝛ vide.l.qsqs.eo.ti.de intellectu.d.l.seruꝰ.vide per do.Signorolū de homedeis.in ɔ̃si.clxxiij.incip.testator.in suo solēni testamento.in.iij.col.in pe.et vlti.col.ꝛ in consi.seq.

6 ¶ Quarto p̄dicta regula etiā procedit in statutis.vnde statutū disponēs q̄ nullus vadat de nocte sine lumine,cōprehēdit etiā feminas ƀm Bar.in.l.iura.ad fi.ff.de legi.docto.in.l.quicūq̃.C.de seruis fug.Jmo.in.d.l.si ita scriptū.j.col.Pe.de ancb.in consil.cix.incip.superstite dño.Bal.ꝛ Jmo.in.l.si cōstante.§.fi.ff.sol.mat.vbi tenēt q̄ statutū puniēs violentiā cū armis cōprehēdit etiā feminas.Hinc est q̄ si statutū dicat q̄ cōiuncti ex linea paterna vsq̄ ad certū gradū,preferant̃ alijs sub illo termīo cōiuncti simplr̃ plato:cōprehēdunt̃ de pprio significato tā femine q̄ masculi ƀm do.Alex.in ɔ̃si.cx.in.ij.vol.incip.circa dubitationez.in.iij.col.per ista puto nō esse verū qđ singulariter decidit Nic.de nea.in.l.j.C.de vestibus olober.lib.xi.ibi decidit,si statutū dicat q̄ nullus induatur de tali pāno,vel q̄ nullus possit portare tales vestes,istud refert̃ ad hoies,nō ad mulieres,credo q̄ nō sit bene dictū per predicta.ꝛ caue q̄ tex.in.d.l.j.cū glos.vr̃ potiꝰ ꝓbare oppositū:cū ibi expresse interdicatur masculistm̄.vt patet

7 ibi in verb.viriles. ¶ † Quinto predicta regula habet locū etiā in rescrip.ƀm doc.in locis p̄alleg.maxime Jmo.in.d.l.si ita scriptum.ad hoc adde tex.in.c.significauit.vbi notāt doc.de rescri.vbi sub illa clausula,ꝛ quosdā alios,venit etiā femina.Idē tenet Spec.in ti.de rescripti p̄sentatione.§.fi.ver.sed querit̃ vtrū.vbi per illā clausulā tā clerici q̄ laici positā in rescripto possunt etiā

8 mulieres cōueniri. ¶ † Sexto dicta regula habet locū etiam in priuilegijs ƀm Bal.in.c.audientiā.in vlt col.de rescrip.per hoc dubito de eo qđ cōsuluit sing.d.Signorolus de homedeis in cōsi.clxxxvi.incip.in questione vertēte,inter durātem.vbi mirabiliter cōsuluit,q̄ si in priuilegio legitimādi concesso,comiti palatino detur potestas legitimandi spurios,nō poterit feminas spurias legitimare:ꝛ sic in tali priuilegio legitimandi masculinum non cōprehendit femininū.Mouetur per sex fundamenta precipue q̄ vbi tractatur de odio ꝛ masculinū pfertur ab homine non cōtinet femininum.l.j.§.j.ff.de ventre in pos.mit.ꝛ.j.dicam.

9 † Item vbi tractat̃ de odio irrationabili prout etiā hic,masculinum nō cōtinet femininū.l.quisqs.§.ad filias.C.ad le.iu.ma.ꝛ dicam.j.Item q̄ fines mādati sunt diligenter custodiēdi.c.cū dilecta.de rescrip.l.diligēter.ff.man.itē si imperator voluisset posse legitimari feminas,istud expressisset.l.j.§.penul.cum simi.C.de cadu.tollē.mouetur etiā ꝛ ista est magis colorata ratio.nam maior ratio est quod pꝰus possint legitimari masculi q̄ femine.eo q̄ masculi legitimati ad publicos honores ꝛ magr̄atus aspirabūt,qui feminis oīno sunt interdicti.l.ij.ff.de re iud. ¶ Not.q̄ si vera est ista decisio,esset maxime importātie in contingentia facti,ꝛ inuenio qđ istam decisionem refert ꝛ simpliciter sequitur d.prepositus nunc episcopus Alexan.et Rome de collegio do.de Ro.in.c.per venerabilem.ver.videbatur.in.xij.colum.qui fi.

10 sint legi.† Septimo dicta regula locum habet etiam in materia correctoria:ita pbat glos.iuncto tex.in.l.gallus.in princi.in glo.parua.in ver.neptis.de libe.ꝛ posthu.quam ad hoc ibi pōderat solus Rapba.comensis qđ in materia correctoria masculinum continet femininum:sed istud reprobat ibi do.Alex.quia in materia stricte interpretāda,masculinum non comprehendit femininum.l.j.§.item queritur.ff.de vētre in pos.mit.sed certe errat q̄ imo in materia stricte interpretāda,masculinū ɔcipit femininum:vt patet ex his que dixi.§.presertim in statutis rescriptis ꝛ priuilegijs.ꝛ ad tex.per eum allegatum responde vt dicam.j.in v.fallētia. ¶ Ex istis ampliationibus potes facere generalē regulā q̄ in omni materia semper masculinū continet femininum.

11 † Istam regulā limita primo quādo ratio statuti est indifferēs tam ad masculos q̄ ad feminas:secus quādo ratio esset differēs et diuersa ƀm Bart.in locis preallegatis.ꝛ vide not.Barto.in.l.j.in vlti.colū.ꝛ in.l.fina.C.qui admit.Qđ si statutum disponat q̄ in contractibus mulierum ꝛ minorum debeat interuenire consensus ꝛ autoritas coniunctorum:licet tale statutū loquatur de coniunctis in masculino genere,tamē non comprehendit feminas,q̄ consiliū ꝛ autoritas proprie est virorum ꝛ non mulierū.l.quidā decedens.§.papi.ff.de admi.tu.ꝛ q̄ si statutum facit mulierem inhabilem in facto suo,nō debet quoq̄ autorari in facto alieno in.l.fi.C.de legi.tu.Ad idem bene facit qđ volunt Paul.

a et Moder.in.l.sed si hac.§.liberos.ff.de in ius voc.q̄ licet appellatione liberorum comprehendantur,tam masculi q̄ femine et descendentes ex eis:vt ibi verum est quando sumus in materia indifferēti.que conueniat vtriq̄ sexui.secus si conueniat masculis tantum vt in feudis.vnde si aliquis acquirat feudum pro se et liberis suis,non comprehenduntur filie femine.cum regulari

a ter femine nō succedāt[a] in feudo.c.j.§.filia.de suc.feudo.c.j.§.j.vbi Bal.ꝛ alij.cū simi.qui feu.da.pos.Bar.in.l.vt iurisd.§.si libe

12 ri.ff.de ope.lib.Bal.in.l.quoties.C.de suis ꝛ legi.vbi ꝑ quinq̃ rationes assignat quare femina non succedat in feudo.facit qđ dicam.j.in quarta limitatione.ꝛ qđ statim sequitur. ¶ Secūdo limita in his que possunt adaptari feminis,nō in alijs.Itē nec in his que ratione carent.ita dicit Bal.in.l.seruus.C.cōmunia.de

13 suc. ¶ † Tertio limita vbicūq̃ lex loquitur discretiue.id est de per se de masculo:ꝛ de per se de femina:tunc masculinum nunq̃ femininum continet.eo q̄ expressum facit cessare presumptū.l.si ita.de libe.ꝛ posthu.l.clemens patronus.ff.de here.institu.ƀm Bald.in.l.multis.ff.de sta.ho.Confirmo,q̄ clausula in fi.posita nō refert̃ ad aliam clausulaȝ que habet propriam ꝛ specialē determinationem ƀm Bald.in.l.j.in fi.C.de legi.here.ꝛ dicit Bal.in.c.scđo requiris.in vlti.col.de appel.q̄ clausula specialis ꝛ discretiua nō refertur ad precedentia:ꝛ de istis habes tex.nota.in c.cum dilecti,de dona.ꝛ ibi ad hoc no.do.Cardi.ꝛ Jo.de Jmo.

14 in duobus locis. ¶ † Quarto notabiliter limita in officijs,in quibus masculinum non continet femininū.ita singulariter Bald.in.l.ad audientiam.circa finem de rescriptis.vbi per hoc infert quod si testator dixit:relinquo filios meos vel fratres meos executores testamenti mei,nō intelligitur de sororibus.l.cuius bonis.ff.de cur.fur.q̄ femina habet inualidum consilium,sicut nec intelligitur de pupillo cum habeat consilium imperfectum.l.fi.

15 C.de legi.tu.facit quod dixi.§.in.j.limitatione. ¶ † Quinto limita,quādo masculinum profertur a lege etiam in casu odioso.secus quādo profertur ab homine in casu odiꝰ:tunc non comprehendit feminas.vnde si testator in testamento exheredat filios,non continentur filie.l.j.§.sed ꝛ si incertū.ꝛ ibi Barto.ff.de ventre in pos.mit.ꝛ idem Barto.in consil.suo incip.Ang.matthie

16 habebat vnū filiū.ꝛ glos.in.d.c.generale. ¶ † Sexto limita quādo profertur in materia odiosa:ꝛ odium est irrationabile:puta qđ propter delictum patris descendentes puniantur:tunc masculinum non comprehendit femininum.l.quisquis.§.ad filias.C.ad le.iul.maie.ƀm Bar.in.l.j.ff.de verbo.signi.et in alijs locis preallegatis.ꝛ per hoc egregie consuluit Frācis.de are.in consi.xxxix.incip.in facto videtur contigisse:qđ si aliquis pro crimine lese maiestatis:puta q̄ tradidit arcem hostibus vel fortilicium per cōsilium generale populi factus sit rebellis ipse ꝛ sui,sub illo pronomine:ꝛ sui,nō veniūt filie femine nate ex illo rebelli.Facit qđ vult Bal.in.l.quicūq̃.C.de ser.fug.si ex forma statuti filij hānitorum nō possunt inhabitare in ciuitate,nō cōprehendunt̃ fi-

17 lie femine. ¶ † Septimo quādo esset lex penalis et correctoria simul,tūc masculinū nō cōprehēdit femininū.istud patet q̄ alꝰs fit extensio,quando lex est solum penalis,vel est solum correctoria.vt est quādo ratio est expressa in lege:tamen si simul et semel sit correctoria ꝛ penalis,nunq̃ fit extēsio.glo.est sing.in cle.vt hi qui.in verb.in eisdem.de eta.ꝛ qualita.iuncto tex.et dicit ibi do.Abb.q̄ illa glo.est singu.ꝛ quotidie allegatur,eam sequitur do.Anto.de but.in.c.fi.in.j.ꝛ.xij.fallen.de consue.Hemi.in.c.j.in.v.col.in.j.fallen.de tempo.ordi.in.vj.Lud.ro.hic.ꝛ in consi.cxxix.incip.licet magna apud me fuerit dubitatio semper.do.Alexā.

18 in.l.si cōstāte.in prin.ff.sol.mat. ¶ † Octauo singulariter limita quādo per statutum ciuitatis prohiberetur filia femina succedere existētibus masculis:ꝛ testator instituit filios nō comprehenduntur femine.q̄ testator videtur disponere ƀm ius municipale.ita tenet Pet.de ancb.post Bald.in.l.tres fratres.ff.de pac.sequit̃ simplr̄ do.Alexand.in.l.gallus.§.j.ad fi.ff.de libe.et posthu.ꝛ in consi.cxxvij.incip.viso testamēto dicti Joā.in.j.vol.idem tenet Pau.de cast.in cōsi.lxix.casus iste frequenter contingit.in.ij.col.bene facit:q̄ dispositio testatorisꝰ debet regulari ƀȝ statuta loquētia etiā ab intestato,ƀm Bart.in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.cum concor.de quibus ibi,quod habet locū

b etiā in cōtractibus[b] ƀm Bart.in.l.iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.lib.ad idem bene facit qđ tenet Anto.de but.in cōnsil.ix.incipi.n.viso puncto ꝛ quesitis supradictis.in.j.ꝛ.ij.colū.quod appellatione descēdentium vel posterorum veniant ita masculi ꝛ femine.l.cognoscere.§.j.ff.de verb.signi.l.j.de iure immu.tamen stāte dicto statuto q̄ existentibus masculis filie femine nō

c succedāt,certe appellatiōe descēdentiū[c] vel posterorū nō veniūt femine,nec masculi descendētes ex eis,ad idē bene facit qđ dicit Pet.de ancha.in cōsi.cxix.pro clariori decisione dubij.vbi dicit q̄ q̄ de iure,masculi nō differunt a feminis.l.maximum vitium.

a ¶ Femie nō succedāt,ad de spe.ti.de feu.i.§.qm̄.v.xxv.Pe.de ancb.ɔ̃si.clxxiij.ici.d.lazarꝰ.cal.ɔ̃si.iij.i ti.de feu.ang.cōsil.cclxxij.in cip.pūctꝰ talisē.lud.ro.ɔ̃si.xxxiij.in cip.viso iue stiture teno re.raph.cu.consi.cxxvij.incipiē.ɔ̃sult.ꝛ ifra scptis.Rapba.ful.ɔ̃si.ccxx.ici.nobilis de fortiate.alex.d imo.ɔ̃s.xxx.ici.oē datū.in.ij.col.i.j.vo.Alex.cōsi.j.ici.pōderatis his q̄.in.viij.col.i v.volu.

b ¶ In ɔ̃ctibus.adđ angē.in.l.tres fratres.ff.d pac.Jo.de imo.ꝛ Moder.i.l.q̄ d̄r.ff.d vb.sig.ant.d bu.c.i gbusdā.de pe.pet.d ancba.i c.le.j.d bap.Lu.ro.ɔ̃s.xxv.ici.visa facti serie Jo.de imo.ɔ̃sil.xxxviij.ici.i casu pmisso Alex.de imo.ɔ̃si.lxi.j.col.i.c.sup eo de q̄ q̄rit̃ i.j.vol.Alex.ɔ̃sil.j.incip.pōderatꝭ hisq̄ in themate in.v.vo.Alex.ɔ̃si.cxxv.ici.attētꝭ hbis.in.j.co.i eo.vol.Barb.ɔ̃s.xv.ici.clementissime dei p̄ris.i.ix col.in.j.vol.

c ¶ Appellatiōe descendētiū.adde Bar.i.l.ff.i §.idem scripserūt.ff.de iure imu.p Feli.i.c.nouit.in.ij.co.lū.de iudi.

a C.de lib.ꝑte.Ideo merito appellatione filiorũ[a] veniunt mascu
li ⁊ femine.l.si ita scriptũ.ff.de le.ij.⁊.l.si quis ita.ff.de testa. tu.er
go si per dispositioné statuti masculi differãt a feminis q: exclu
19 dant feminas,certe appellatiõe filiorũ non veniẽt femine.† No
no limita nisi ex ꝯiecturis verisimilibus ꝓbetur testatoré aliud
sensisse,puta testator instituit filiũ suũ heredé:⁊ si decederet sine
filijs maribus vel nepotibꝰ ex fratre,certe illud nepotibꝰ ex fra
tre intelligit solũ de masculis:nõ aũt de feminis,ne plus videat
tribuisse nepotibus ex fratre ꝙ̃ ex filio ẜm Rapha.coméſem in
cõsi.cxxvij.inci.in testa.Et qđ masculinũ non cõcipiat femininũ
qñ aliud appareret de mente testatoris.Dicit Bar.in.l.si.ff. ad
treb.facit bene tex.in.l.si viua matre.circa me.in ver. ne deterio
res nepotibus filij deprehendant.C.de bo.mater.facit tex.in.l.
publius.§.fi.circa fi.ff.de condi.⁊ demõ.ad istam limitationé ad
de qđ notabiliter decidit Pau.de ca.in consi.ccclvij.viso dicto
testaméto.⁊ notabilius ⁊ pulchriꝰ in cõsil.lxxix.casus iste frequẽ
ter cõtigit.⁊ in.l.j.in vlti.col.C.de condi.inser.⁊ ibidem notabi-
liter Rapha.Ful.⁊ in istis locis ponitur per Ful.⁊ Pau.de ca.
alius notabiliscasus in materia quem vide.⁊ latius per.d.An-
dre.sic.inter consilia Alex.in consi.lij.in.iiij.vol.circa hãc dubi-
20 tationé.⁊ in consil.seq.qđ est contrariũ.¶ † Decimo limita qñ
lex vel statutũ loqueret per dictioné vir:tũc nunꝙ̃ cõprehendit
mulier: q: est vocabulum precise masculine significationis ẜm
Bal.in.c.licet vniuersi.de testi.facit bene qđ no.Bar.in.l.i.in fi.
per illum tex.in versi.virorum.de legi.⁊ ibidẽ Alb.Cy.⁊ Ange.
ad idem bene facit qđ no.Bal.in.l.scriptura.ad fi.per illũ tex.in
ver.virorum.C.qui po.in pig.hab.item limita qñ est eadem ra-
tio vi eiusdẽ rationis nõ vi sexus:secus quãdo est diuersa ratio
ẜm Cy.Bald.⁊ Alb.in.d.l.si ita scriptũ.in prin.ff.de leg.ij.⁊ ibi
Albe.allegat bonũ tex.in.l.sicut in fi.ff.de op.liber.facit qđ dicit
21 Bal.in.l.quicunꝙ.in.iiij.col.C.de ser.fug.¶ † Undecimo limi
ta qñ masculinũ profert simpliciter,tũc bene cõprehendit femi
ninum:secus si adijceret dictio masculis:puta,q: testator dice-
ret instituo filios masculos,tunc propter adiectioné, masculos
nunꝙ̃ femine cõtinerent etiã in materia fauorabili,⁊ ẽt ad pias
causas ẜm.d.Abb.in consi.xxxvij.inci.videt primo ꝙ sic hac ra
tione.vbi ad hoc adducit sex fundaméta.⁊ precipue bonã deci-
sioné Bar. quã videas in.l.cũ auus.in pe.q.ff.de cõdi.⁊ demon.
adducit ẽt decisioné Host.⁊ Ioã.an.in.c.raynaldꝰ. de testa.vbi
si testator substituat, si heres decesserit absꝙ filijs masculis,
ꝓpter dictioné masculis,femine nõ faciũt deficere substitutioné
ꝓut alias facerẽt:qđ vltimũ etiã tenẽt Ange.⁊ Mod.in.l. sed si
hac.§.liberos.ff.de in ius voc.adde ꝙ idẽ qđ Abb. tenet Ant.
de bu.in cõsi.lxvj.recte decisum est.Cõfirmo vltra euz per duo.
Primo per regulã vulgaré,in claris nõ est opꝰ cõiecturis.l. cõ
tinuus.§.cũ ita.ff.de verb.obl.Scđo ⁊ notabilius cõfirmo opti
b mo simili.nã licet als appellatiõe liberorũ[b] contineant etiã ne-
potes ex femina.l.cognoscere.§.liberorũ.de verb.sig.l.j.C.de cõ
di.inser.istud ꝓcedit qñ terminus liberorũ ꝓfert simpliciter se-
cus si adijceret dictio masculorũ:vñ si aliquis acqreret emphy-
teusim pro se ⁊ liberis masculis,nõ venirẽt nepotes ex filia : ẜm
Spe.in ti.de locato.§.nunc aliqua.in versi.xlvj.Bald. in aut.si
quas ruinas.C.de sacrosan.eccle.Ang.⁊ Mod.in.d.l.sed si hac.
22 §.liberos.† Als in cõtingẽtia facti dedit aliã nouã limitationé
ꝙ masculinũ non cõprehendit femininũ,qñ substituta est eccle-
sia vel pia causa,puta ⁊ testator dicat ꝙ vult titium ⁊ eius filios
habere talem fundũ,⁊ eis nõ existẽtibꝰ substituit monasterium.
tunc sub illo termino filios nõ veniũt filie femine. Motus sum:
nam licet terminus cõmunis vt est homo dé ꝓpria significatiõe
comprehẽdat tã masculum ꝙ̃ feminã: ⁊ tñ terminus singularis
vt est filius de ꝓpria significatione non cõprehendit feminã:sed
per extensioné ⁊ presumptioné legis.text. est in.l.ꝓnuntiatio.in
prin.in verbo porrigit.ff.de ver.sig.gl.⁊ Bar.in.l.j.e.ti.ergo ista
presumpta dispositio.l.debet cessare vbi est substituta pia cã, et
sic cessat p̃sumpta dispositio.l.cũ anus.cũ si.ff.de cõdi. ⁊ demon.
quãdo substituta est pia causa.hꝫ Pe. de anch.in consi.xliiij.pri
ma facie videret sic,in simili:lꝫ alias filij filiorũ positi in institu-
tione nõ censeant substituti vt per gl.⁊ ibi clarius Bar.⁊ doc.in
l.lucius.ff.de here.insti.tamẽ qñ filijs deficiẽtibus qui sunt posi
ti in institutione vocatur pia cã:secus est ẜm Pe.de anch. in cõ
si.lxxiij.cõtra Philip.vbi dicit hoc sibi videri iustissimũ⁊ equũ.
Ad idẽ facit:q: vna presumptio tollit aliã.l.diuus.ibi no.Bart.
ff.de in integ.restit.l.qui adulterij.C.de adul.l.siue possidetis:et
ibi Bald.C.de proba.sed fortior est p̃sumptio vbi est substituta
pia causa,ꝙ̃ vbi est alia p̃sumpta dispositio legis.ar.l.sancimus.
C.de sac.san.ec.⁊.c.precepimꝰ.in prin.xij.q.j.⁊.c.mattheus.in fi.
23 de simo.Et ita cõsului Pisis Iason.vbi pleniꝰ posui. ¶ † Ter
tiodecimo ⁊ vltimo limita notabiliter dictã regulã non habere
locũ in ꝯctibus vbi appellatione masculorũ nõ continẽt femine
nisi exprimant:q: imputandũ est ei quare legẽ apertiꝰ non dixit

a ¶ Appella tiõe filiorũ. Adde bar. in.l.qui filia bus. in.§.j. ff.de lega. j. Barto.in.l. gallus.§. in stituens.ad finez. ff. de liberis ⁊ po sthu.

b ¶ Appella tiõe libero- rũ. adde gl. in clem.j.de bap.bar. in l.aliméta.ff. de alim.leg. Io.an.in.c. statutuz.de her.li.vj. in nouel.Ant. de but.in.c. ad extirpã- das, de fil. p̃sb. tñ si sit nepos quez auꝰ solebat semꝑ tracta re et noiare filiũ vẽit ap pellatiõe li- berorũ ẜm Bar.in.d.l. aliméta.⁊ il lud dictum bar.sequit ⁊ reputat sin- gul.Lu.ro. in.l. si vero. §.đ viro. in xxiij. fallen. ff.so. mat.et per eundez Lu.ro.ꝯsil. ccccxxxviij. incip. in ca- su p̃ntis cõ- sultationis.

vnde si aliqs acquisiuit emphyteusim pro se ⁊ filijs nõ cõprehen
duntur femine. ex quo non sunt expresse. ita originaliter tenet
Guid.de suza.in.d.l.in veteribus.⁊ in.l.quicunꝙ.C.de ser.fugi.
quẽ refert ⁊ sequit Arch.in.d.c.si qs suadẽte.Io.de imo.vbi re-
putat hoc esse valde no.in.d.l.si ita scriptũ.⁊ incõmẽto.c.potuit.
in vlt.col.de loc.vbi refert se ita de facto cõsuluisse.⁊ in. l.cũ vir.
ff.de cõdi.⁊ demõ.Lud.ro.in.l.ij.in prin.in.vij.col.ff.de ver.obl.
et in.l.sꝫ si hac.§.qui manumittit.ff.de in ius vo.⁊ in ꝯsi.xxxv.in-
cip.visa facti serie mihi ꝓposita.d.Alex.vbi disputat in cõsi.lxi.
inci.sup eode quo q̃rit.vcꝫ an si ab eccľa in.j.vol.⁊ in cõsi.cciiij.in
ij.vol.inci.cõsideratis.in.iiij.col.⁊ in.d.l.sed si hac.§.liberos.Ra
pha.cu.in cõsil.clxxxiij.inci.visa copia testamẽti.tamen contra-
rium tꝫ Sali.in discursu.in.l.ij.in.xvij.q.C.de iure emphy.et idẽ
videt ibi tenere Bal.in.ij.col.Et põt cõfirmari cum bonũ sit ar
gumẽtũ ab vltimis volũtatibꝰ ad ꝯctus ⁊ ecõtra.l.seruũ filij.§.
eum qui chirographum.⁊.l.qui delegato.ff.de leg. j.sed in vlti-
mis volũtatibus masculinũ ꝯtinet femininũ vt p̃dixi igit ⁊c.ni-
si dicas ꝙ aliud sit in ꝯtractibꝰ:q: imputãdũ est cõtrahẽti. q̃re
legẽ apertius nõ dixerit.Tene primã opi. que est cõmunis pro
qua duo bene faciũt.Primo ꝙ lꝫ appellatione filiorũ cõtinean
tur nepotes.l.liberoꝝ.ff.de ver.sig.tamẽ secus est in cõtractibꝰ
per.d.l.veteribꝰ.ita sin.tenet Bart.in.d.l.liberorũ.circa.v.col.
in vers.quero qd si appellatio filij profert a cõtractibus. sequit
Ant.de bu.in.c.in quibusdã.in pe.col.de penis.Pe.de anch.in
cle.j.e.ti.ideo Sali.per quatuor fundamenta determinat in.l.ij.
in.xxi.q.C.de iure emphy.quod emphyteusis acquisita pro se ⁊
filijs nõ cõprehẽdit nepotes qđ ꝑpetuo no.Idẽ tenet Imol.in
l.ꝙ dicit in antepe.col.⁊ ibidẽ alij Moder.ff.de ver. obli.⁊ in.l.
cum vir.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ in.c.potuit.ad fi.de loc.d.Alexã.in
cõsi.xcj.inci.põderatis his de quibꝰ in themate.in.xvj. col.in.j.
vol.⁊ in cõsi.cxxviij.inci.cõsideratis verbis instrumẽti.in.xi.co.
in fi.⁊ prin.se.in eodẽ volumine.Scđo facit ꝙ licet in vltimis vo
luntatibus monasteriũ habeat loco filij.c.in presentia.de ꝓbat.
§.sed hoc in presenti.in aut.de san.episco.in aut.nisi rogati.vbi
gl.⁊ doc.C.ad treb.tamẽ secus est in cõtractibus ẜm Specu.in
ti.de loc.§. nunc aliqua.ver.cxx.quẽ sequit Bal.in.l.filiũ diffini-
mus.de his qui sunt sui vel alie.iur.d.Anto.in.d.c.in presentia.
in.vij.col.faciũt que habent in aut.ingressi.C.de sac.sanc.eccle.
¶ Cõclude ergo ꝙ in cõtractibus masculinũ nõ cõtinet femi-
ninum.Limita quatuor modis. Primo qđ qñ quis accepisset
emphyteusim pro se ⁊ filijs:per istã dictioné filijs tunc nõ conti-
nentur femine:secus si accepisset pro se ⁊ liberis:q: latior est di-
ctio liberorũ ꝙ̃ filiorũ.§.fi.insti.qui da.tu.pos.ita tenet Bald. in
d.l.sed si hac.§.liberos.Pe.de anch.in cõsi.cxvij.inci.visis et di
ligenter reassumptis.d.Alexan. in.d.§.liberos.per fundamẽta
de quibus ibi per eum.⁊ in consi.lxxj.viso ⁊ opportune animad
uerso:in pe.col.in.j.vol.quãuis idẽ do.Alexã.de hoc dubitet in
consi.lxj.inci.super eo de quo querit:vcꝫ an si ecclesia.in pe.colũ.
in eo.volu.Secundo notabiliter limita:nisi quis accepisset em-
phyteusim pro se ⁊ filijs heredibꝰ.nam cum nõ requirat vtrũꝙ
copulatiue ẜm Bar.in.l.gallus.§.etiã si parẽte.cum cõcor.ff. de
libe.⁊ posthu.certe femine veniẽt ꝓpter dictionem heredibꝰ.et
ita in specie tenet do.Alexã.in.d.§.liberos. Tertio notabiliter
limita vt ꝓcedat in ꝯtractibus stricti iuris:ita voluit Rapha.
cu.si eius rationẽ cõsideras in cõsi.clxxxiij.inci.visa copia testa-
mẽti:vbi dicit ꝙ ideo in cõtractu emphyteutico masculinũ non
cõtinet feminas:eo q: cõtractus emphyteuticus est stricti iuris
vt patet ex.§.actionum.insti.de actio.sed cõtractus stricti iuris
nõ recipiũt interpretationẽ extensiuã.l.quicquid astringẽde. in
prin.ff.de verb.obli.vnde ex ista ratione videt velle secus esse in
cõtractibus bonefidei:pro certo ista esset maxima limitatio:sed
non puto eã esse verã,per duo.primo q:.d.l.veteribus.procedit
etiã in cõtractibus bonefidei ẜm glos.⁊ Bart.ibi.Scđo q: ratio
sua est falsa ⁊ cõfundit ex extẽsionibus quas.s̃.dedi. Quarto tu
limita in ꝯtractibus ex liberalitate ꝓcedentibus:puta in dona-
tione,duplici fundamẽto.primo q: cessat tũc ratio.d.l.veteribꝰ.
scđo q: in eis sit latior interpretatio ꝙ̃ in vltimis volũtatibus.c.
cum dilecti.de dona.¶ Ex istis habes plene examinatã regulã
24 ꝙ masculinũ cõtinet femininũ.† Ecõtra autẽ appellatione femi
narum clarũ est masculos nõ cõtineri.tex.est qui rationem assi-
gnat in.d.l.si ita scriptũ.in prin.⁊ ibi Imo.in vlt.col.glo.in.§.fi.
insti.qui da.tu. pos.⁊ in.l.j.ff.de x bo.sig.facit ꝙ vult gloss.in cle.
attendentes.de statu mona.que dicit qđ appellatione abbatisse
nõ venit abbas. Quid ergo si statutũ disponat ꝙ qs nõ teneat
capras in villa sub certa pena:an tenens hircos incidat in illam
penã.vide per Alber.de ros.in prima parte statutoꝝ.in.q.cxiiij.
incip.sed qd si statutũ est in villa.vbi refert Hostiẽ.dicere ꝙ fuit
determinatũ mutine de consilio Alber.Papiẽsis:ꝙ non:tamẽ
Alber.dicit ꝙ vidit seruari cõtrarium ⁊ lꝫ nihil alleget, pro eo
facit ꝙ valde notabiliter dicit do.Anto.de bu.in cõmento.§.fi.
in.ix.

in.ix.charta de cōsue.qđ quando ratio est vtrobiꝫ indifferens
tūc etiā femininū cōtinet masculinū:qđ diligenter not.ꝓ limita-
25 tione iuriū preallegatoꝝ. ❡ † Scđo no.in ver.ꝙ si dū ꝓponitur
sm Bar.⁊ alios ꝙ quādo lex vtitur verbo p̄teriti tēporis,nō cō
prehēdit presens de ꝓprio significato,⁊ multominus cōtinet fu
turū tp̄s.l.cū lex.vbi Bar.⁊ aliȷ.ff.de le.⁊ istud inducit per Bar.
et alios post Ja.bu.ad q̄stionē statuti quā pleniꝰ vide per Pau.
de ca.cū ꝯcor.de qbus p̄r do.Alex.⁊ qꝛ Bar.nō perfecte refert
disputationē:ideo aduerte.Querit Ja.bu.statuto cauet,ꝙ si ca-
pitaneus aliqd ꝓposuerit,qđ sit ꝯtra vtilitatē publicā sit priuatꝰ
ipso iure officio.alio statuto cauet,ꝙ nō valeant reformationes
ciuitatis,nisi sit facta ꝓpositio per capitaneū.pone capitaneꝰ ali
quid ꝓponit cōtra publicā vtilitatē.ciuitas statuit illud,an sta-
tutū valeat.dubiū facit,an eo ipso ꝙ capitaneus incepit ꝓpone
re ꝯtra publicā vtilitatē,sit p̄uatus officio.⁊ si hoc dicimꝰ statu-
tum ciuitatis nō valebit.qꝛ ꝓpositio nō erit facta a capitaneo:sꝫ
a priuato:⁊ est quasi q̄stio de pūcto vt in sili per gl.in.l.sed ⁊ par-
tus.§.fi.in verb.amisissent.ff.qđ met.cā.determinat Jac.ꝙ cum
statutū vtat verbo p̄teriti tēporis ꝓposuerit,denotāte ꝑfectio-
nem,fuit p̄uatus post ꝓpositionē.⁊ vltra eū facit ꝙ si statuto ca-
uetur,ꝙ quicūꝗ portauerit bladuꝫ extra ciuitatē,puniat certa
pena nō habet locū in eo qui captus est i itinere dū portaret:ex
quo statutū vtit verbo p̄teriti tp̄is.sm Bar.in.l.si qs nō dicā ra
pere.C.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.fugitiui.C.de ser.fug. Jo.an.in addi.
Spe.in ti.de ꝯsti.circa prin.alibi tamē Bar.in.l.ij.§.deinde.ff.de
26 incē.rui.nauf. † No.ex illo tex.ꝙ ablatiui absoluti,lꝫ sint preteri-
ti tp̄is tñ verificant in p̄senti.idē no. Bart.in.l.si qs iacentē.per
illū tex.eo.vbi reputat hoc esse mirabile.alibi habes glo.in.c.di
lectus.scđo in gl.j.⁊ ibi doc.de p̄ben.ꝙ si in rescripto pape dicat
si qua p̄bēda nūc vacat,ꝙ cōprehēdit etiam vacatura in futurū.
idē tenēt Jmo.⁊ Lud.ro.in.l.si qs mihi bona.§.iussum.⁊ ibi limi
tant.ff.de acq.here. ❡ Limita notabile huius tex.vt ꝓcedat in
penis tēporalibus:secus in penis sp̄ūalibus.puta in excōmuni-
catione:vnde si ep̄s excōmunicat eos qui elegerint titiū,quāuis
vtatur verbo p̄teriti tp̄is,q̄ꝫ primū incipiūt eligere,q̄ꝫuis nō ꝑfi-
ciant,statim sunt excōicati:sm Jnno.in.c.preterea.de appel.ra-
tio est sm Pau.hic,qꝛ excōicatio gladius dn̄i est penetrabilior
27 vnguibus accipitris. ❡ † Tertio pondera text.ibi ⁊ eos qui in-
opia laborāt.ex quo collige tria.Primo ꝙ vbi ex delicto impo-
nitur pena pecuniaria,nō habet locū cessio bonorū,ex quo cor-
pus dꝫ torqueri:⁊ ita limita titu.ff.de cessione bonorū.imo plus
vbicūꝗ aliqd debet fisco,nō habet locū cessio bonoꝝ sm Bar.in
28 l.fi.ff.ad le.iul.de pecu. ❡ † Scđo collige regulam ꝙ qui nō ha-
bet in ere luit in corpore.cōcor.sunt in glo.imo si reus posset to-
tam penā soluere excepto vno denario adhuc ꝓcedit ista regu-
la sm Bal.in.l.cum sit.C.de sepul.vio.quē sequit do.Alexā.hic.
Tu tene cōtrariū:qꝛ pro minimis pena pecuniaria nō cōuertit
in corporalē,dato ꝙ nō sit soluēdo sm Bal.in.l.qcūꝗ.in.ij.colū.
C.de ser.fug.dixi in aut.qui rē.C.de sac.san.eccle. ❡ Limita istā
regulā quādo pena pecuniaria debet ratione delicti:secus si ex
cōtractu:cum tūc possit cedere bonis sm Ja.bu.⁊ do.Alex.hic.
Bal.⁊ Ang.in.l.fi.ff.de in ius voc.facit regl̄a.l.nā his.ff.de dolo.
❡ Scđo intellige creditore volente cui pena applicat,al's secus
d.l.fi.in ver.ex querela patroni.⁊ ibi no.Bal. Ang.⁊ Moder.⁊
Bal.in.l.si minor.§.si seruus.ff.de mino.Jnno.⁊ aliȷ in.c.Odoar
dus.de solu. ❡ Tertio limita in personis vilibus nō in aliȷs:sm
Barto.qui tamen nō firmat in.l.j.in fi.ff.de pe.sed firmat Sali.
in.iij.col.C.de infami.in.l.⁊ si seuerior. ❡ Quarto limita dictam
regulā in pena limitata que imponit a iure:secus est in mulcta,
que imponit extra ordinē arbitrio iudicis.illā pōt iudex remit-
tere ꝓpter paupertatē.l.illicitas.§.fi.vbi gl.⁊ Bar.ff.de offi.p̄si.
l.fi.⁊ ibi no.Bal.C.de modo mulctā.Bar.in.l.j.i fi.ff.de pe.⁊ in.l.
j.ad fi.prin.si quis ius di.nō obtempe.⁊ in.l.iudex postq̄ꝫ.vbi ra-
tionē diuersitatis assignat.ff.de re iud.Bal.in.l.certa ratione.in
29 fi.C.quādo ꝓuoc.nō est neces. ❡ † Tertio collige ex eodem tex.
ꝙ quādo quis nō potest soluere penam pecuniariam,est in arbi
trio iudicis illā cōmutare in corporalē,per quā liberat ip̄o iure,
adeo ꝙ si postea efficeret soluēdo:amplius nō teneret sm Pau.
de ca.⁊ Lud.ro.hic per.l.diuus.in fi.ff.de iure pat.Tu adde glo.
in regu.peccatū.in glo.j.in fi.de reg.iur.in.vj.⁊ Bal.⁊ Mod.in
30 d.l.fi.ff.de in ius vo. ❡ † Per ista potes colligere pulchrā caute
lam.sm Ang.Ful.⁊ Pau.de ca.hic:qñ habes amicū in carceri-
bus ꝯdēnatū,qui nō pōt soluere ꝯdēnationē,⁊ vis eū eximere a
carceribꝰ,debes ꝓcurare ꝙ iudex mutet illā penā pecuniariā in
corporalē.⁊ si vis seruare eiꝰ honorē,facias ꝙ illa pena ei in car-
ceribus imponat.sequit Ang.de are.in.§.penales.in.viij.col.in
sti.de actio.⁊ notabiliter do.Bar.veronē. vbi istud limitat tri-
bus modis in cautela.xvj.tu intellige etiā ⁊ limita vt dixi supra
in prima ⁊ scđa fallētia,⁊ tunc iudex cause ciuilis hoc facere non
posset:sed iudex criminaliū.d.l.fi.in verbo a perfecto.⁊ ibi notat
Ang.q̄ꝫuis videat hoc incidēter venire.Jntellige etiā nisi debi
tor hoc ꝓcurasset:vt valde no. Ang.in.l.si seruus pluriū.§.si qs
31 ante.vbi pulchre tenēt Moder.ff.de lega.j. ❡ † Quarto not.in
ver.doli.ꝙ imperitia excusat a dolo.limita verū durāte ignorā-
tia.sed postq̄ꝫ sciuit perseuerādo ꝯstitueret in dolo:⁊ sic puniret
sm Bald.hic in lectura antiqua.per tex.etiam no.in.l.cū ancil-
lis.C.de incest.nup.per quē tex.etiā no.ibi Bald.qđ ex superue-
niētia sciētie,punitur qui prius propter ignorātiā excusabatur.
et declarat Bar.in ꝯsilio suo incip.in questione vertēte in curia
capitanei ciuitatis narnie.in vlt.col.fallit etiā in doctore ⁊ iuris
perito.l.ij.ff.qđ quisꝗ iur.⁊ ibi not.Angel.⁊ Alexan.hic ⁊ puto
qđ ratio sit.qꝛ iuris ignorātia in aliȷs est lata culpa.l.late.ff.de
verbo.signi.in doctore autem,dolus. Jta Bald.singulariter in
c.j.§.iudices de pace iura.fir. Limita etiā vt per Bar.in.l.diuꝰ.
32 in prin.ff.de falsis.⁊ ponunt Ang.Fulg.⁊ Alexā.hic. ❡ † Quin
to no.ꝙ rusticitas excusat a dolo ⁊ ab ignorātia iuris,vnde ru-
sticus personaliter citatus ⁊ verus cōtumax:tamē auditur ap-
pellās,licet nō cōparuerit iudice adhuc sedēte pro tribunali,iu-
xta.l.diuus.ff.de in integ.restit.sm Bald.in.l.ij.ff.si quis in ius
voc.nō ierit.⁊ in.l.j.§.fi.per illū tex.ff.de edē.Ja.but.Ang.⁊ do.
Alexā.in.l.vbi.in prin.per glos.ibi.ff.de edē. Jmo.in.l.ex cōsen-
su.§.ij.in prin.vlt.charte.ff.de appella.et idem vult Barto.si in-
spexeris in.l.fina.in vlt.colū.in prin.ff.de in integrū restitu. Si-
militer rusticus excusatur a presumpta fraude vsurarūꝫ,ꝓpter
ignorātiam iuris.glossa est in.l.cum allegas.⁊ ibi Bald.in quar
ta oppo.C.de vsur.per quā glos.infert ibi vtiliter Fulg.qđ si ru
sticus emat fundū cū pacto de retrouendēdo,nō censebitur con
tractus vsurarius,qđ valde no.pro limitatione eorū que haben
tur in.c.ad nostrā.de emptio.⁊ venditio.in ca.illo vos.de pigno.
Jtē si rusticus deponēs testimoniū sit sibi cōtrarius,nō tamen
potest puniri per iudicem de falso,nisi appareat ꝙ ex maligni-
tate,falsum deposuerit.⁊ ad hoc debet iudex multum aduertere
sm Ang.in.§.⁊ licet.in.ij.col.in fi.in aut.de testi.ꝙ not.ad excu-
sandos rusticos a pena falsi.Contrariū in terminis tenet Joā.
an.in.c.cū ioānes.de fide instru.quem refert ⁊ sequitur Bal.in.l.
scripture.in vlt.col.post mediū.C.de fide instru. ❡ Limita pre-
dictam regulā nō habere locum in rustico sagaci aut squadra-
to.glo.no.in.l.athlete.§.de rusticis.ff.de excu.tu. ❡ Scđo quan
do faciūt actū clā,gl.in.l.j.⁊ ibi.Bal.C.de interd.matri. ❡ Ter
tio fallit in his que sunt cōtra speciē honestatis.sm Bald.in.l.
quicūꝗ.in.iij.col.C.de ser.fug.faciunt que habentur in.l.venia.
C.de in ius vocā. ❡ Quarto fallit in omnibus his que inducta
sunt ad rigorē iuris cōseruandū,sm Bal.⁊ alios in.l.iuris igno
rātia.vt dixi.C.q admit. ❡ Quinto ḡnaliter rusticus nō excusa
tur nisi in casibus expressis a iure sm do.Anto.de but.in.c.ij.in
iiij.col.de cōsti.⁊ Alex.hic.facit.l.fi.vbi dicit.C.de iur.⁊ fa.igno.
et glos.j.q.iiij.c.fi. ❡ Sexto limita in his que sunt de genere ꝓ-
hibitoꝝ,puta in delictis sm Bal.in.l.fi.in p̄n.in.iiij.q.C.de iure
deliberan.no.in.l.vbi.in p̄n.ff.de edendo. ❡ Septimo limita quā
do rustici contrariantur testimonio.vel contrarias scripturas
producūt sm Bal.in.d.l.scripture.intellige tamen dūmodo ap-
pareat qđ malitiose faciant,sm Bald.ibi ⁊ Ange.in.d.§.⁊ licet.
33 ❡ † Sexto no.ex text.ibi a pretore iussus,ꝙ iussus magistratus
excusat a dolo,facit tex.not.in.l.mulier.ff.de lege cōmissoria.l.iu
ste possidet.vbi Bar.⁊ aliȷ.ff.de acqui.posses.⁊ vide glos.magi-
stram.in.l.non videtur.§.q iussu.ff.de regu.iur. Unde facit text.
sm Alber.de rosa.ꝙ si debitor promisit soluere ad certum diem
sub pena,⁊ iudex ei precipiat ne soluat,excusatur a pena.qđ di-
cit facere pro interdictis de soluēdo,que fiūt tota die in ciuitate
Bergomi.miror ꝙ nō allegauerit text.expressum de hoc in.d.l.
mulier. Jntellige tamen sane nisi debitor istud procurasset.l.ij.
34 §.fi.ff.si quis cau. ❡ † Septimo no.ex hoc tex.ꝙ iusta causa ex-
cusat a pena legali.facit glos.in.l.ab executore.in glos.parua,in
verbo perperam.C.quoꝝ appella.non recip. Jstam regulā tra
dit Jo.an.in.c.j.de elec.in.vj.in nouella.circa.vj.col.in ver.pro-
babilis.post Archi.ibi,⁊ refert ⁊ sequitur Bal.in aut.generali-
ter.in.iij.col.C.de epis.⁊ cle.⁊ in addi. Specu.in titu.de arbitro.
in.vij.col.in ver.forma statuti.⁊ in.c.si inter pares.de lege cōrad.
Lud.ro.in repe.rubri.ff.de arbi.in penul.colum. Sed a mulcta
que extra ordinem imponitur,quelibet causa etiāꝫ iniusta excu-
sat.glo.in.l.j.§.fi.in gl.magna.in fi.ff.si quis ius di.nō obtē.glos.
in.l.ex cōsensu.§.fi.in glos.penul.ff.de appel.glos.in.l.satis.ff.de
35 in ius voc.Bal.in.l.deberi.C.de fideicō.liber. ❡ † Octauo pon-
dera nouiter istū text.cū ponat quatuor causas iustas quas di-
cit excusare a dolo ⁊ pena doli.nā videt stringere cōtra cōem re
gulā glossaꝝ ⁊ doctoꝝ,que hꝫ ꝙ quelibet causa etiā iniusta ⁊ te-
meraria excusat a dolo.glos.in.l.plagȷ criminis.et ita notabi-
liter Ang.C.ad le.flauiā de plagia.glos.in.l.j.in fi.ff.de abigeis.
Jmo quelibet credulitas etiā fatua excusat a pena doli sm An-
ge.in.l.j.ad fi.prin.ff.de eo per quē factū erit.imo ꝓpter teme-

ritatem ſm Ang.in.d.l.plagij.in vna le. Jſtud videt̃ cõtra hũc
tex. q inepte enumeraret has q̃tuoꝛ cauſas iuſtas ſi quelibet cã
iniuſta excuſaret a dolo, tñ pꝛo dicta regula eſt text. aptus in.l.
igit̃.§.pôt.in v.iuſtis rõnibus vel iniuſtis.ff.de lib.cã, ſubdit tñ
ibi tex. ſine tñ calliditate.ꝑ quẽ text. videt̃, ꝙ iſte ſuppleat̃. facit
qđ no. Bal.in.l.j.in fi.ꝑ gl.ibi.C.vbi cã ſtatus. ꝙ bona fides pôt
cauſari non ſolũ ex iuſtis rõnibus: ſ3 etiã iniuſtis ⁊ temerarijs.
36 qđ reputat tenẽdũ mẽti. ¶ † Bono no. ex tex.ibi. ⁊ q alij mãdat:
a et in ſequẽtibus v̓bis, ꝙ lex puniẽs[a] faciẽtẽ delictũ cõpꝛebẽdit
et mandantẽ. tñ dicũt Bar. ⁊ alij ꝙ iſtud ꝑuenit ex ſnĩa, ⁊ non ex
verbis. Pꝛo clara intelligẽtia videndũ eſt, an ſtatutũ imponẽs
penã pꝛo homicidio: adulterio vel vulnere, intelligit̃ eandẽ pe-
nã imponere ei q mãdauit: ⁊ qꝛ eſt paſſus vtilis ⁊ quotidianꝰ: ar
guo ad vtrãq3 partẽ. Pꝛo ꝑte affirmatiua facit tex.in.l.hec ver
ba.ff.ad.l.iul.de adul.in verb.ꝑtinet.iũcta doctrina Bart. ibi: q
no. ꝙ qñ lex vtit̃ v̓bo ꝑtinet, intelligit̃ de ꝓpꝛia ſignificatiõe vo
cabuli, ⁊ nõ ꝑ extẽſionẽ. idẽ qñ lex vtit̃ v̓bo, cõtinet̃, ſm bar. in.l.
cui eoꝝ.§.affinitatis.ff.de poſtu.no. iſtam regulã qꝛ vtilis eſt ad
intellectũ ſtatutoꝝ. ego tñ in 3rium pondero tres text. Pꝛimo
tex.in.l.in legibus.ff.de teſta.iuncta.l.ſi qua.§.j. ⁊ ſeq.in v̓ſi. non
pꝛopꝛie.ff.de ritu nup. Scđo põdero tex.in.l.hereditatis appel
latione.ij.cum glo.de v̓b.ſi.iũcta.l.ij.cum gl.ff.de bo. poſ. quic-
quid notet Bar.in.l.j.§.bonoꝛum.cum cõcoꝛ.ff.ad trebel. Ter-
tio põdero tex.in.l.actionis verbo.cũ gl.j.ff.de act. ⁊ ob.iũcta.l.
actio in perſonã.cũ glo.j.e.tit. ¶ Secũdo pꝛincipaliter pꝛo iſta
parte affirmatiua facit tex. foꝛtius in.l.certe.§.j.in ver. ꝓpꝛie.ff.
de pꝛecar. quẽ reputat ſing. Bal.in.l.j.§.his ita. C. de cad.tol. et
in.c.j.§.iniuria.de pac.iur.fir. ¶ Tertio ſtringit mirabilis tex.
in.c.mulieres.in fi.de ſen.excõ. vbi dicit is vere cõmittit cuiꝰ au
toꝛitate vel mãdato delictũ cõmiſſu3 ꝓbatur. põdero verbũ ve
re. ⁊ ibi ad hoc no. d. Ant. ⁊ d. Abb. Et ibi dicit. d. Ab. ꝙ ille tex.
ſingulariter ꝓbat in verbo vere: ꝙ ſtatutũ loquẽs in faciẽte de-
lictum, cõpꝛehendit mãdantẽ, ex quo vere dꝛ facere. tñ Bart.in
l.ſed ſi vnius.§.ſi ſeruus.in vlti.col.ff.de iniur. rñdet ad illũ tex.
ꝙ loquit̃ in foꝛo pñie ⁊ peccati. vbi ſolus animꝰ conſiderat̃, iſtã
ſolutionẽ repꝛobat. d. Abb.in.d.c.mulieres. ꝑ illum tex. vbi agit̃
b de pena. ſ. excõicationis, qua nulla maioꝛ de iure canonico[b] repe
ritur.xxiiij.q.iij.c.coꝛripiant̃. Aliter reſpõdet ad illum tex Bal.
in.c.ſi qs deceſſerit.ſi de feu.fue.cõtro.inter do. ⁊ agna. ꝙ aut cõ
ſideras actũ ꝓut pꝛocedit ab aliquo: ⁊ tũc q mandat nõ dicit̃ ve
re facere, aut cõſideras paſſiue reſpectu patiẽtis: ⁊ tũc mãdans
dꝛ vere facere. d.c.mulieres. ¶ Quarto facit gl.no.in.c.ſicut di-
gnum.in ver.conſilio de homicidio. ⁊ ibi dicũt Jo.an. ⁊ d. Ab.
ꝙ illa glo. multũ vtuntur aſſeſſoꝛes iuris ciuilis inducẽtes eam
ad intellectũ ſtatutoꝛũ punientiũ homicidas, vt cõpꝛehendant
etiã mandãtes. ¶ Quinto eſt ad literã deciſio Bar. ⁊ doctrina
ineuitabilis.l.quẽadmodũ.circa mediũ.C.de agri. ⁊ cenſi.lib.xj.
quã ſequunt̃ Jmo. ⁊ do. Alex.in.l.cum quidã.ff.de lib. ⁊ poſthu.
Pau.de ca.in.l.bonafides.ff.depoſiti. Lud.ro.in conſil.cv.inci.
viſo themate ꝓpoſito ⁊ allegationibꝰ Bar. Ang. poſt Dy. in.l.
ij.§.exercitiũ.ff.de infamibꝰ. Bald.in.l.nõ ſine.circa fi. C.de bo.
que libe. Jſtã partẽ ꝙ tale ſtatutũ habeat locum in mandãte te
net Cy.l.ſi per aliũ.ff.ne qs eũ qui. ⁊ in.l.non idõ minus in fi. poſt
Jac.de are.C.de accuſa. Bal.in.l.gallꝰ.§. ⁊ qd ſi is.ff.de lib. ⁊ po
ſthu.late Lud.ro.in.l.ſi is qui pꝛo emptoꝛe.in.xxvj. col. ⁊ sex ſe-
quentibus.ff.de vſucap. ¶ Pꝛo iſta parte facit ꝙ decidit Bar.
et ibi ſequunt̃ alij in.l.ſi quis mihi bona.§. ſed quid ſi mãdauit.
ff.de acqui.here.de milite floꝛẽtino qui fuit decapitatus ꝓpter
verba mãdati etiã ambigua dicta famulo, cum cõcoꝛ. quas late
dedi in.l.j.C.de ſer.fugi. Ad idẽ facit ꝙ foꝛtius vult Bar. in.l.ſi
ventri.§.ſi.ff.de pꝛiui.cre.de eo qui ſecrete locutus eſt ad aure3
illius qui poſtea homicidiũ fecit. Jſtã eãdẽ partẽ tenet Bal.in
tit.de pace cõſtã.in.xxviij.col.in ver.aliquã. vbi dicit ꝙ qui per
aliũ facit, dicit̃ ipſe facere. que interpꝛetatio ſm eũ h3 locũ etiã
in ſtatutis. qꝛ naturalis ratio potẽtiſſima eſt in ſtatutoꝛũ inter-
pꝛetatione. Ad idẽ pꝛo iſta parte facit: qꝛ qñ lex vel ſtatutũ pu-
nit facientẽ ꝑſonaliter delictũ, vel pꝛopꝛijs manibꝰ, faciens fieri
illud delictũ, l3 peccet tñ nõ incidit in penã illiꝰ ſtatuti vt.j. vide
bis. ergo qñ talia verba non eſſent in ſtatuto, ſequit̃ ꝙ ſtatutu3
puniens facientẽ homicidiũ vel aliud delictũ cõpꝛehendit man
dantem. ¶ Jn 3rium pꝛo parte negatiua facit doctrina Bar. ⁊
alioꝛũ hic: dum dicũt iſtud venire nõ ex verbis ſed ex ſententia.
¶ Scđa qꝛ mandãs nõ dicitur vere facere ſed interꝑtatiue. l.j.
§.deieciſſe. vbi gl. in ver. video ⁊ ibi Bart. no.ff. de vi ⁊ vi ar. fa-
cit tex.in.c.vt fame.ad fi.in ver.videtur.de ſen.excõ.in.vj. ⁊ bo-
nus tex.in.c.ij. ⁊ ibi. d. Abb. ad hoc no. de clericis pugnãtibꝰ in
duello. ⁊ tex.in.c.ſi qs viduã.l.di. ⁊ iſtã partẽ late tenet Albe. de
roſ.in.iij.parte ſtatutoꝝ.q.lv. vbi dicit ita fuiſſe cõcluſum et de-
terminatũ bononie. facit ꝙ vult Bal.in.l.ex hoc iure.ff. de iuſt.
et iure. ꝙ ſtatutũ ꝓhibẽs [illegible]eri pacẽ cũ homicida, nõ habeat lo-

a ¶ Lex puniẽs. Adde Car.3ab.in c. cõſtitutꝰ. in.xiiij.q.de conſu. Alb. đ roſ.in. iiij. parte ſtatutoꝛũ.q.lvj.

b ¶ Qua nulla maioꝛ de iure canoñ. adde glo.in v̓bo totã.in ca. ſacro.de ſen.ex. Ab. in.c.cum ſit generale.in iiij. de foꝛo compe.

cum in mandãte. ¶ Tertia fuit conſideratio Jac.bu.in.l.nõ du
biũ.C.de legibꝰ. cuius doctrinã cõmẽdat Pau.de ca.in.d.l.ſi ꝑ
alium. ꝙ aut ſtatutũ loquit̃ per verbũ denotãs actũ immediatũ
vt qꝛ dicit, ſi qs occiderit. ⁊ tũc non cõpꝛehendat̃ mandãs, aut ꝑ
verbũ denotãs actũ mediatũ. puta qꝛ dicit, ſi qs cõmiſerit homi
cidiu3. ⁊ tũc eadẽ pena debet puniri mandãs. qꝛ tũc mandãs dꝛ
vere cõmiſiſſe ⁊ nõ interꝑtatiue. ¶ Quarta fuit diſtinctio Bal.
in.l.oẽs populi.in.viij.colũ.de inſti. ⁊ iure. aut ſtatutũ loquit̃ de
indulgẽtia pene. ⁊ tũc foꝛtius cõpꝛehẽdit mandantẽ. aut loquit̃
de pena imponẽda ⁊ tunc ſi pena eſt regularis iuxta qualitate3
delicti. ⁊ tũc etiã cõpꝛehẽdit̃ mandãs, al's ſecꝰ. ⁊ hoc vltimũ etiã
ſequit̃ do. Abb.in.d.c.mulieres. ¶ Quinta ⁊ vltima eſt theoꝛi-
ca Bart. ⁊ cõis, ꝙ aut ſtatutũ loquit̃ in rẽ puta qꝛ dicat pꝛo ho-
micidio vl' pꝛo vulnere imponat̃ talis pena, ⁊ tale ſtatutũ com-
pꝛehẽdit etiã mãdãtẽ. aut ſtatutũ loquit̃ in ꝑſonam. puta qꝛ di-
cit, ſi qs fecerit homicidiũ. tũc non cõpꝛehendit̃ mandãs. ita t3
Bart. hic ⁊ plenius in.d.l.ſed ſi vnus.§.ſeruus in.l.hec verba.ff.
de adult. ⁊ in.l.aut qui aliter.§.ſi.ff.qđ vi aut clã. vbi dicit ſe illo
anno ita cõſuluiſſe. Jdẽ ſequit̃ Bal.in.l. nõ ideo minꝰ.in. vij.q.
et ibidẽ Sali.C.de accu. Pe.de anch.in cõmento.c.canonũ ſta
tuta.de cõſti.lviij.col.in ver.ſi ſtatuto.cauet̃ ꝙ quicunq3 malefi-
cium fecerit. d. Ab.in.d.c.mulieres. Ang.in.l.qui pꝛ.ff.de his q̃
in frau.cre. Bar.in.d.l.ſi is qui ꝓ emptoꝛe.in.xix.col. Angel.de
are.in tractatu maleficioꝛũ in ver. ſempꝛoniũ mãdatoꝛẽ. de quo
etiã per Bal. Ang. ⁊ Jmo.in.l.ſeruũ.§.pꝛetoꝛ.ff.de acqui. here.
Bal.in.l.trãſigere.C.de tranſact. ⁊ in.l.perẽptoꝛias.in.vj.co.C.
ſen.reſcin.nõ poſ. ⁊ in.l.nõ dubiũ.in.ij.colũ.C.de legi. Jmo.in.l.
gallus.§. ⁊ quid ſi tantum.ff.de libe. ⁊ poſth. Flo.in.l.ita vulne-
ratus.ff.ad.l.aqui. Ex iſtis apparet ꝙ falſa eſt deciſio Bart. in
d.l.quẽadmodũ. aut ſalte3 reſtringi debet qñ ſtatutũ loquit̃ in
rem. vide etiã late per do. Vincentiũ de palliotis inter conſilia
dñi Alex.in conſi.non reperitur inci.viſa quadã conſtitutione.
37 † Adde etiam ꝙ qñ ſtatutũ puniret perſonaliter facientẽ, tunc
nunq̃3 cõtinet̃ mãdans. gl. eſt no.in cle.j.in verbo publice.de vi-
ta ⁊ hone.cleri. quam reputat ſin. d. Abb.in.d.c.mulieres. facit
qđ vult Bal.in.c.j.§.iniuria.circa fi.de pace iur.fir. quãdo ſtatu
tum punit occidentẽ ꝓpꝛijs manibus. facit.l.j.§.is ita.in verſic.
ſuis manibus.C.de cadu.tol. facit iſte text.in ver. ſuis manibus
fecit iunctis ſequẽtibus. facit qđ no. Bart.in.l.per hanc.in ver.
38 per ſuam manum. C.de erog.mili.anno.li.xij. ¶ † Decimo no.
in verſi.ſed ſi alius pꝛout etiam no.gl. qđ licet nõ ſit in dolo mã-
datarius. tamẽ mandãs tenet̃. ⁊ ad hoc ſingulariter vide Bar.
in.l.nõ ſolũ.§.ſi mandato.in.j.col.in fi.ff.de iniur. ⁊ Bal.in.l.non
ideo minus.in.v.col.C.de accuſa. Cõtra qđ opponit glo. ⁊ bene
ſoluit declarando ſolutionẽ vt per Bar. hic, qui dñ dicit furtum
eſſe maleficium nominatũ. dic vt dicã in.l.ſeq. aliter tamẽ ſoluit
39 iſta contraria glo. Albe. hic in.iij.col. ¶ † Vltimo no.in ver.fin.
regulã, qđ quãdo plures delinquũt, quilibet tenet̃ inſolidum ad
penã. ⁊ ſolutio vniꝰ nõ liberat alios. de quo vide Albe. hic et in
l.adeo. ⁊ Bartol.in.l.fin.ff.de ſica. ⁊ in.l.ſemper.§.ſi in ſepulchꝛo.
ff.qđ vi aut clã.cũ cõcoꝛ. vt hic per Alexã. fallit in pluribus offi-
40 cialibus per.l.ſi multi.ff.de publica. ſcđm Bal. hic in fi. ¶ † Gl.
in verbo perpetue. diuidit̃ in tres partes. pꝛimo timoꝛe contra-
rij exponit text. perpetue id eſt generalis. eo qꝛ nihil eſt ſub ſole
perpetuũ.l.eũ debere columna3.ff.de ſerui.vꝛba.pꝛedio. Mul-
tis enim modis capitur iſta dictio perpetuo vt per gloſ.in.l.j.ff.
pꝛo ſocio. Jn ſcđa parte ibi edicta eũ, declarat text. vt pꝛocedat
in edictis generalibꝰ. Jn tertia ibi. ſed an ⁊ hec ſentẽtia, foꝛmat
queſtionem ⁊ reſpondet. Adde in ſcđa parte gloſ. qđ iſta.l. ſcđm
Bart. ⁊ doc. generalius pꝛocedit in omnibus que pꝛoponuntur
in albo publico ꝑ̃toꝛis. per hoc infert Bart. duo. Pꝛimũ qđ iſta
lex habet locu3 in coꝛrumpente libꝛos poſitos in archiuis pub.
Jdem tenet Ange.in.l.ſi familiam.j.eo. Spec. ⁊ Jo.and.in ti.de
dolo et contu.§.reſtat.verſic.j.cum ſeq. ⁊ cõmuniter alij excepto
Fulg. hic, per vnũ fundamentũ cui. d. Alex. reſpõdet, ſed tu caue
41 cum tales libꝛi nõ ꝓponant̃ in albo pꝛetoꝛis: † ⁊ ſic nõ conueniãt
verba: cõſequẽs eſt ꝙ nec diſpoſitio legis cõueniat.l.qđ cõſtitu-
tum.ff.de mili.teſta. Facit qđ vult Jo. fab.in.§.penales.in.iiij.
col.inſtit.de act. vbi tenet ꝙ coꝛrũpens ſtatuta epĩ vel capituli
repoſita in ſcrinijs publicis eccl'ie, vel ſtatuta cõſulum poſita in
libꝛis publicis, nõ incidit in penã huiꝰ edicti. Scđo inferũt Bar.
⁊ alij ꝙ coꝛrũpẽs imaginẽ depictã ĩ loco publico incidit in penã
huius edicti. Tu limita quãdo talis imago eſſet depicta in vitu
periũ alicuius ꝓditoꝛis. Ea autẽ que depicta ſunt in laudẽ ⁊ glo
riam alicuius (eo ꝓditionẽ faciẽte) debẽt deſtrui. tex. eſt no.in.l.
eoꝛũ. ⁊ Bart.ff.de pe. facit.l.iij.C. de offi. rectoꝛis pꝛouincie. Jn
vltima parte gloſ. cõiter repꝛobat̃, ex quo edictũ ꝑ̃toꝛis ſpecia-
liter excipit hunc caſum: vt patet in hoc tex.in ver.non quidem.
pꝛout res incidit. ⁊ ita etiam repꝛobat Jo.and.in addi. Spe.in
tit.de citatione.§.ſequitur.in verſi.no. Et de pena criminali coꝛ
rumpentis

rūpentis instrum ēta publica. vide in. l. qui tabulas. ff. ad le. iul. pec. ¶ Glos. in verb. quingentorū. que dicit al's quinquaginta. ista scd'a tāq̄ mitior vr̄ tenēda ẜm Cy. Alb. Bal. ⁊ Moder. hic. Et dū gl. subdit q̄ ista pena applicet actori. Hinc Ang. ⁊ Alex.
42 hic examinant de † pena cui debeat in dubio applicari, an parti
a vel fisco[a], post Bart. in. l. agraria. ⁊ ibi glo. ff. de termi. moto. vide hic per eos. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. de his q̄ pene noie. ⁊ in. l. si ecclesie venerabilis. C. de epi. ⁊ cle. Late Sali. in. l. mulctarū. C. de modo mulc. Quid autē in penis ꝯnētionalib⁹ cui applicent, ponit Bal. in. l. si qs maior. C. de trāsac. Jo. an. in regu. bona fides. in mer. Quid in penis ex vltima volūtate, est vtilis q̄stio. pone, testator grauat filios vt bene tractēt vxorē, matrē eorū, al's priuat eos hereditate, cui applicabit ista hereditas, si filij priuantur ex mala tractatione. ponit Bar. in. l. vxorem. §. heres. ff. de lega. iij. et in. l. paterfa. vbi Ang. Jmo. ⁊ Moder. ff. de here. insti. Bal. in aut. cui relictū. C. de indi. vidu. tol. in. l. vnica. in. xij. col. C. de his que pene noie. Jac. de bel. in. §. que vero. in aut. de nup. Pet. de anch. ⁊ Jmo. in. c. si heredes de testa. do. Alex. in cōsi. cxxx. incip. Oportune consideratis. in fi. col.

1 ¶ Dictio queadmodum denotat similitudinē facti ⁊ nō iuris.
2 Quando factum dicatur vnum, ⁊ non plura.
3 Que dicantur delicta nominata ⁊ que innominata.
4 Lex vel statutum loquens per dictionem, si quis, comprehendit nō solum singularem personam: sed etiam vniuersitatem.
5 Que est differentia inter damnum ⁊ furtum.
6 Si familia vnius domini cōmittat furtum, dominus soluēdo ꝓ vno liberatur quo ad alios.

SI familia. Summa vt per Bar. vel clari⁹ vbi facta sunt plura, ⁊ plura reputant ex iuris dispositione, non sufficit vna pena, secus si sunt plura facta ⁊ reputātur vt vnum. h. d. scd'm Ang. ⁊ ista lex nō est alibi in iure ẜm Bar. hic in duobus locis. ⁊ est satis difficilis. Diuide istā. l. in. v. partes. primo ponit differētia inter edictū positū in ti. ff. si familia furtū fecisse dicat. vbi plures serui vni⁹ familie cōmittētes furtū, nō faciūt dn̄m teneri, nisi ad vnā penā: ac si vn⁹ liber cōmisisset, ⁊ plures seruos corrumpentes albū ꝑtoris, vbi dn̄s punit ꝓ quolibet seruo. In scd'a ibi fortasse assignant due rōnes quas debes simul iungere. prima q̄ q̄n corrūpit albū ꝑtoris, ledit maiestas publica. ⁊ sic agit de vindicta publica: secus in furto vbi agit de interesse priua. ⁊ ista ratio clara est: scd'a ratio est q̄ corrūpere albū pretoris, est delictum innoīatū: ergo attēdūt facta. que cū plura sint, plura vtiq̄ delicta resultāt: sed cū furtū sit delictū nominatū attēdit nomē.
1 vnū ergo factū censet, ⁊ pro vno familia punitur. † In tertia ibi. queadmodū. ponit similitudo: sed caue ne tex. te decipiat q̄ tex. facit similitudinē quo ad factū: q̄ sicut quādo plures serui corrumpūt albū ꝑtoris censent plura facta. ita quādo plures serui iniuriā vel damnū dederūt: ⁊ sic bona est similitudo quātum ad factū: sed nō quātum ad ius: q̄ in pmo casu cū agat de vindicta publica, dn̄s punit pro quolibet seruo: sed non in alio casu. et ita declarat glos. in ver. vnū ẜm intellectū Jo. qui est verus. ⁊ sic habes qd' dictio queadmodū denotat similitudinē facti, ⁊ nō iuris, et quot modis capiat in iure. declarat Bar. in rub. ff. de solu. ma. in pe. col. Bal. in. l. in suis. ff. de libe. ⁊ postb. In quarta ibi octauenus. refert opi. cōtraria predictis. In quinta ibi: sed ad hoc pōt
2 dici, saluat ei⁹ opi. vno casu. ¶ † Pro clara intelligentia text. necessario intelligendū est quādo factū dicat vnū: ⁊ quādo plura, cū tex. velit q̄ si plures serui vnius dn̄i cōmittant furtū censetur vnū factū ⁊ vna pena locū habet: sed si iniuriā vel damnū dederint vel corruperint albū ꝑtoris, censent diuersa facta. Dic q̄ q̄n maleficiū est noiatū, quo casu attendit nomē delicti, certe familia tenet ꝓ vno, cū vnū sit delictū: sed quādo delictū est innominatū, quo casu nō pōt attendi nomē delicti: sed attēdendū sit fa
3 ctum, ⁊ facta sunt plura: dn̄s tenet ꝓ quolibet ad penā. ¶ † Videndū est ergo que dicant delicta nominata ⁊ que innominata. Bar. latius in. l. nūq̄ plura. in. iij. col. ff. de publi. iud. ⁊ in. l. j. in. ij. col. ff. ad turpil. ⁊ in. l. j. §. vnde queritur. ff. de pub. ⁊ in. l. senatus. ff. de accusa. voluit declarare. Tu dic clarius q̄ quemadmoduz in contractibus, illi dicuntur contractus nominati: qui habent nomen speciale: qui autē remanēt in noie contractus, ⁊ sic facti, dicūtur innominati. l. iurisgētium. in prin. ff. de pac. glo. ⁊ doc. in rub. C. de rerū permu. Bal. in rub. extra de trāsac. in vlt. col. qui etiā dicit q̄ est reperire distractū nominatū, quādo liberatio fit per acceptilationē ⁊ distractū innominatū quādo fit pacto nudo. l. vbi pactū. C. de trāsac. Jta eodē modo arguēdo a cōtractibus ad delicta. l. omnē. ff. de iudi. illa dicuntur delicta nominata que habent a iure nomē speciale. vt est furtū, homicidiū, adulterium ⁊ similia. Jlla vero delicta que nomē iuris nō habent: sed meri facti, sicut ipsum factum sonat vt est hic corrūpere albū pretoris, vel dare dānū iniuria, censent delicta innomiata, ⁊ ꝯsequēter, cū in eis nō possit attēdi, nisi factu, ⁊ facta sint diuersa: certe tot censent delicta quot psone: ⁊ ꝯsequenter tot diuerse pene succedūt: vbi de vindicta publica agit. Et si dicis scd'm hoc iniuria erit delictū nominatū, cū habeat nomē speciale: ⁊ cōsequenter si plures serui cōmittāt iniuriā: debebit iudicari vnū delictū: ⁊ tamen cōtrariū dicit in tex. ẜm verū intellectū glo. respōdet Bar. q̄ ideo iniuria est delictū innominatū, eo q̄ edictum ⁊ lex cornelia de iniurijs sonāt in factū: sed certe istud nihil est. Tu dic melius sicut in ꝯtractib⁹ quādo cōtractus habet nomē generis vt est pmutatio: censet innoīatus ẜm glos. ⁊ doc. in rub. C. de reruz pmu. ita iniuria habet nomē generis. vt dt text. insti. de iniur. in prin. cōtinet eni omne delictū: q̄ quicqd non iure fit, est iniuria:
4 vt ibi. ¶ † No. ex ista. l. iuncta. l. si quis id qd. s. eo. q̄ lex vel statu
b tum loquēs per dictionē, si quis[b], cōprehendit nō solū singularē personā. sed etiā vniuersitatē vt hic: vbi cōprehendit familiā ser a uorū, cōtra doctrinā Bal. in. l. oēs populi. de iusti. ⁊ iure. quā reprobaui per plures alios tex. in. l. si qs maior. C. de trāsac. ⁊ induxi ad qōnē mihi tūc occurrentē. an illa. l. si qs maior. loquens
5 p dictionē si qs, habeat locū in vniuersitate ibi videas. ¶ † Secūdo pōdera istū tex. dū ponit vt diuersa, furtū, ⁊ dānū. ⁊ tex. in. l. quāte. in prin. ff. de pub. ⁊ in. l. ij. in prin. ⁊. §. si quis hoies. ff. vi bo. rap. Nā facit ꝓ eo qd' tota die occurrit. statutū est per totā Jta
c liam q̄d dāno[c] dato stetur iuramēto dānū passi. aliquis accusat titiū q̄ de vinea sua exportauit ligna ⁊ iurat qd' dānum sibi datum est in centū ducatos. an possit vigore statuti: ⁊ certe ista iura probāt q̄ nō. cum diuersum sit dānum ⁊ furtū: ⁊ ita no. Bald. in. l. si seruus seruū. §. si oliuā. ff. ad. l. aqui. vbi not. per illū tex. qd' aliud est dānum. aliud furtū: q̄ dānum est cum rei corruptione. furtū cū amotione. ⁊ hoc dicit no. ꝑpter statuta que dant certā formā in damnis datis. Jdem expressius tenet Bal. in. l. nanta. §. j. ff. nau. cau. stab. vbi per illū tex. determinat q̄ stante statuto qd' de dāno dato credat iuramēto dānū passi: nō idē erit in furto. ⁊ per hoc infert qd' si aliquis in vinea mea nō inciderit arbores: sed incisas exportauit. ⁊ sic nō dedit dānū: sed furtū cōmisit, nō habebit locū dictū statutū. ⁊ sic nō stabit iuramēto accusatoris nisi pbato furto iuxta. l. si quādo. C. vnde vi. c. si qd' met⁹ cau. Jdem ⁊ latius tenet Bal. in. l. ait pretor. in prin. ff. de iureiuran. do. Alex. in. l. ij. ff. de dam. infec. ⁊ in cōsi. clxvij. in. ij. vol. inci. requisitus. in. j. ⁊. ij. col. bene facit gl. ad hoc valde no. in. l. pretor. §. hoc edictū. in ver. ⁊ alijs. ff. de dam. infe. que dicit q̄ furtū nō est proprie damnū. sed improprie. ergo nō cadit in statutis in q̄bus verba debēt ꝑprie intelligi. vt iurib⁹ vulgaribus. Ad idē bene b facit: q̄ actio legis aquilie. que competit pro damno iniuria dato. insti. ad. l. aqui. in prin. nō tamē cōpetit pro furto. d. l. si seruus. §. si quis de man. et. §. si quis oliuam. caue tamen cum damnum sit diminutio patrimonij. l. ij. ff. de damno infect. certe qui ligna exportauit de vinea: quāuis non incidit dicitur damnū dedisse.
6 ¶ † Tertio no. ex hoc tex. qd' si familia vnius domini commiserit furtum, dominus soluendo pro vno liberatur quo ad alios. c Limita tribus modis ex distinc. Bart. hic. ⁊ in. l. j. ff. si fami. fur. fe. di. Primo procedit in familia seruorum. secus si famuli essent liberi. Secundo procedit quando familia furtum facit, domino ignorante. secus si sciente: q̄ tunc cessat beneficium dandi seruū pro noxa. ⁊ tunc dn̄s tenetur pro vnoquoq̄. d. l. j. in prin. Tertio procedit quādo illi serui tempore cōmissi furti erant sub vno domino: si autē sub diuersis, licet postea sint effecti de familia vni⁹ secus. l. qd' dat. §. fina. ff. de noxa. ¶ Quarto vltra eū limita quādo sub diuersa qualitate: quia aliqui serui fecerunt furtum manifestū. eo q̄ sunt dephēsi. alij furtū nō manifestū. tex. est no. in l. si qs quid perferēdū. §. j. ff. de fur. quē ibi Ang. ad hoc reputat ꝑpetuo no. ¶ Quinto q̄n cōi volūtate ⁊ cōsilio furtū fecerūt. secus si vnusquisq̄ ꝑpria volūtate. tex. est in. l. semper. §. si in sepulchro. ff. qd' vi aut clā. qui est ad hoc sing. ẜm Barto. ibi: ⁊ q̄ño cognoscatur istud. declarat ibi glo. in v. superiore. que est ad hoc bene no. ẜm Ang. ibi. ¶ Sexto limita q̄n agerer ad vindictā publicā punitio vni⁹, alios nō liberaret. ⁊ hoc ne delicta remaneāt impunita cōtra. l. ita vulneratus. ff. ad le. aql. ẜm Bar. ⁊ Ang. in d. l. j. ff. si fami. fur. fe. di. ⁊ Ful. qui mouet ratione predicta. sed caue q̄ Bar. hic in summario ⁊ in distinctione sua vult contrariū et expressius do. Alex. hic ⁊ multū stringit iste tex. in fi. vbi quādo delictum est vnum: dato q̄ agatur ad vindictā publicā tamē vna pena sufficit. sed cogita q̄ Bar. nō videt contrariū bene formasse. nam dum querit quid si pro furto agitur ad vindictā publicam: nō videtur aperte decidere. ¶ Et considera illum text. quia videtur refragari ad doctrinam quā superius dedi, quādo delicta dicantur nominata: ⁊ quādo non, ⁊ vltra predicta quando dicantur vnum delictum: ⁊ quādo plura. ponit late Bal. hic in. ij. lec. ⁊ aliquid Pau. de ca. hic in fi. ⁊ vide tex. in. l. vulgaris. in prin. vbi glos. ⁊ Bar. ⁊ in. l. inficiādo. §. infans. ff. de fur. ¶ Gloss. in versic. vnum. diuiditur in tres partes. primo infert vnum ex

¶ An parti vel fisco. ad de flo. in. §. hoc aūt. i. fi. ff. de his q deie. vel eff. bar. in. l. j. C. de ven. re. fi. lib. x. Salic. in. l. iij. C. ad leg. fal. Ange. d' are. in trac. malefi cior. in v. dandis vel soluendis.

¶ Per dictionē si qs. adde raph. ful. cō. glo. ser michael ꝯtra ser stephanum.

¶ Quod de dāno. adde instit. ad le. aql. in pn.

tex.In secunda oppo.contra tex.⁊ dupliciter soluit.prima solu-
tio est in se vera:sed qꝛ nimiū restringit tex.tene solutionē Ioā-
nis que vera est ⁊ cōis.In tertia etiā oppo.cōtra tex.⁊ duplici-
ter soluit.cōiter tenetur scd̄a solutio sed mihi plꝰ placet scd̄a so-
lu.glos.posita in.l.cōtraria ꝓm quam illa lex cōcordat cum ista.
¶ Iason de mayno Padue legens.

1 ☞ Ius dicere,quis non debet in causa propria.
2 Iudex sicut quis esse non potest in causa propria:ita nec potest
esse arbiter.
3 Si potestati aliquis daret alapam:posset potestas eum facere
decapitari.
4 Leges transgredi licitum est,propter atrocitatem delicti,⁊ ha
bet tm̄ locū in supremis iudicibus vt in principibus,nu.5.
6 Ius dicere in causa suorum an quis debeat.
7 Snia lata per iudicem suspectum suspicione iuris,est ipso iure
nulla:etiam si non fuerit per partem recusatus.
8 Verbum debet,necessitatem importat.
9 Comes palatinus potest legitimare filium suum naturalem co
ram seipso ⁊ filium fratris sui vel alterius.
10 Eps potest esse iudex in causa ecclesie sue.

Ui iurisdictioni.

1 †Nota ex ista.l.duas regulas.ꝓ
ma est ꝙ quis nō debet ius dicere in causa ꝓpria: vt
hic ⁊ toto ti.C.ne qs in causa ꝓpria:non solū in causa
2 ciuili:sed etiā criminali.l.lex corne.in ꝓn.ff.de iniur.¶ †Amplia
a istā regulā,ꝙ sicut quis nō potest esse iudex in causa ꝓpria,[a] ita
b nec potest esse arbiter.[b] tex.est no.in.l.pe.ff.de arbi.facit regula
l.j.ff.e.qd̄ est verū vt arbiter:sed bene arbitrator.l.si libertus.ff.
de ope.liber.Sicut etiā valet cōpromissum factū in venditorem
qñ res vendita euincit̄ ab emptore.ꝓm Spe.in ti.de arbi.§.j.v.
sed nunqd in venditorē.Similiter nō valet cōsuetudo,ꝙ offen-
dens ponat se in manibus inimici:⁊ patiatur ab eo lesionē cor-
poralem eius arbitrio.tex.est in.c.cōtingit.de sen.excō.ꝑ quem
tex.Bart.reprehendit cōsuetudinem ciuitatis Pisane.in.l.j.§.
vsq3 adeo.in fi.ff.de iniur.lꝫ vt dicit Lud.ro.hic in fi.ille tex.pro
hibeat talē cōsuetudinē,quo ad clericos tm̄.† Per istā regulā
3 limita dictū singulare Bal.in.c.j.§.iniuria.in ꝓnc.de pace iura.
fir.vbi tenet ꝙ si aliqs daret alapā potestati[c] posset potestas eū
c facere decapitari,ꝑ duo fundamēta de quibꝰ ibi per eū.posito
ꝙ sit verū intellige sane,ꝙ tñ ipse potestas passus talē iniuriam
personalem nō posset facere eū decapitari,ne sit iudex in causa
propria:sed deberet remittere ad superiorē.c.dilectꝰ.vbi Inno.
et.d.Abb.in.ij.not.extra de penis.⁊ ipsemet Bal.in.l.j.ne qs in
sua causa.⁊ est gl.ordi.ij.q.vij.c.si quis erga.in gl.fi.facit qd̄ vult
Spe.in tit.de iudice delega.§.sequit̄ videre quid sit officiū iudi
cis in fi.prin.ꝙ si aliq iudici delegato intulerit iniuriā ꝑsonalez.
nō possit ipe eū punire,sꝫ dꝫ remittere ad superiorē.Ita tene qc
qd dicat Nic.de nea.in lec.Bar.in.l.spadonē.§.si ciuitas per illū
text.ff.de excut.tuto.Limita tñ quando iniuria esset notoria et
puplice sub populi p̄sentia illata potestati:tūc ipemet potestas
posset eū punire,ꝓm Inn.in.c.ex parte.de verb.signi.qd̄ proce-
deret ꝓm do.Ant.⁊ Ab.ibi quādo pena esset limitata a iure:se-
cus qñ esset arbitraria vt in casu isto.Idez tenet do.Abb.in.c.
j.de clerico maledico.faciūt que dicā.ī.in sequēti regula.in.vij.
fallētia.Pro decisione tñ Bal.in.d.§.iniuria.facit qd̄ dicit ipse
in.l.fi.in fi.ff.de rerū diuisi.Quis multū dubitē:qꝛ vtrūq3 funda-
mentum Bal.ibi videt̄ falsum:nam primo mouebat̄ Bal.qꝛ ꝓm
eum,in arbitris vbi certa pena nō est in ꝯrium licitū est arbitro
ꝓpter atrocitatē delicti vsq3 ad mortē inclusiue se extēdere per
gl.fin.in.§.in summa insti.de iniu.Scd̄o mouet̄ Bal.qꝛ propter
D atrocitatē[D] delicti licitū est leges trāsgredi: †nā ego dico ꝙ in
4 ꝑmis gl.in.d.§.in summa est cōiter reprobata per tex.no.in.l.j.
ff.de furibꝰ balnea.quē ad hoc ibi pōderauit Old.⁊ illū tex.pro
singulari ad hoc no.Car.i.c.ex lr̄is.de cōsti.⁊ ibi Imo.q repro-
bat illā gl.Idē Imo.in.l.ij.ff.de pud.iudi.⁊ in ꝯrium est alia gl.
solēnis.in.c.inqsitionis.in verbo.alioqn.de acc.vbi Imo.⁊ do.
Alex.in cōsi.cxj.inci.pōderatis verbis inquisitiōis.in pe.⁊ vlt.
5 col.in.j.vol.†eodē modo.scd̄m fundamētū Bal.nō est bonū dū
dicit ꝙ ꝓpter grauitatē delicti licitū est leges trāsgredi ꝑdictū
Inn.in.c.j.de cōstit.nā illud dictū Inn.nō habet locū nisi in su-
premis iudicibꝰ,vt in principibꝰ vt sin.limitat Bal.in aut.ho-
die.C.de iudi.⁊ in.l.j.C.de preci.Imp.offe.cu multis cōcor.quas
ibi dedi.¶ Ista regula limitat̄.xix.modis ꝑ Spe.in ti.de acto-
re.in ver.Itē ꝙ vult ꝓpria autoritate,per Inno.⁊ alios in.c.ex
parte.de verb.sign.per Cy.in.l.vnica.C.ne quis in sua causa.et
plures fallētias ad istam regulā enumerat Lud.ro.in.l.si vero.
6 §.de viro.in.xlj.fal.ff.sol.ma.¶ †Scd̄a regula huius text.est qd̄
quis non dꝫ ius dicere in causa suorū.⁊ facit tex.in.c.postremo.
vbi doc.de appel.et.iij.q.vij.c.tua.vers.cognitores.Ista regula
procedit vsq3 ad decimū gradū cognationis vsq3 ad quē ꝑmit-
titur successio,ꝓm Bar.Ang.⁊ Moder.hic:⁊ Bar.in.l.qui testa
mēto.§.qd̄ aūt.i vlt.col.ff.de testa.gl.⁊ doc.in.d.c.postremo.⁊ in
c.insinuante.de offi.dele.vbi etiā Car.⁊ Imo.ponūt quid de cō
sangnineo cōsanguinei.facit qd̄ dicit Bar.in.l.sciēdū.ꝑ illū tex.
ff.de legationibꝰ.⁊ vide qd̄ vult gl.no.in.l.j.§.cū patronꝰ.in ver-
bo cum inimicis.ff.de offi.ꝑfec.vr.no.Bal.in.l.vnica.C.si rector
prouin.ad istam regulā vide Spe.in ti.de iudi.dele.§.superest.
per totū.§.presertim in ver.itē si est maritꝰ.Limita istā regulā
procedere si opponat̄ a parte,al's si nō opponat̄ pōt esse iudex,
qꝛ partes nō opponēdo intelligunt̄ tacite ꝯsentire ⁊ prorogare
eius iurisdictionē q̄ al's poterat declinari.in.l.ꝑuatis.in ver.ha
bere pōt.alle.glo.ꝓm Alb.in fi.Fulg.Pau.de ca.⁊ plenius do.
Alex.Io.an.in.d.c.postremo.vbi do.Ant.limitat in causa cri-
minali.Archi.in.c.statutum.§.j.de rescrip.in.vj.do.Car.in cle.
qꝛ cōtingit de relig.do.⁊ istud cōiter tenet̄.Sed tu aduerte qd̄
domi.Anto.de but.in.d.dilecti.de appellatio.tenet quod nullo
modo valet sentētia in causa propria vel filiorū etiā si nō oppo-
7 natur exceptio.†Facit doc.no.Bal.in.l.eos.in.ij.col.C.de ap-
pel.ꝙ sentētia lata per iudicē suspectum suspicione iuris est ip
so iure nulla,etiā si ꝑ partē non fuerit recusatus.⁊ ponit exēpluz
ꝓm gloss.ibi,in iudice qui tulit sententiā in causa principali.qꝛ si
in causa appellationis eidem fiat cōmissio per superiorē:ex quo
ius facit eū suspectū non valebit sentētia ēt si nō recuset̄: sed ita
est in ista.l.vbi est suspicio iuris.vt hoc tex.facit.l.ij.cum.gl.ff.in
8 ius voc.vt eant.⁊.l.ꝓpter insidias.C.qui accu.nō possunt. †Ad
c idem facit tex.in ver.nō debet:nam verbū debet[c] necessitatē im
portat gl.in cle.attendentes.in ver.debeant.de sta.mona.preci
pue quādo procedit negatiua,ꝓm Bar.in repet.l.iij.in.j.col.C.
de pi.¶ Ista regula ꝓcedit in ordinario:secus est in delegato:
vt hic in glo.j.vbi dicet̄.¶ Tertio ista regula ꝓcedit in eo qui
agit:secꝰ si cōueniat̄ ita ꝓbat tex.in.l.lex cornelia.in ꝓn.in versi.
ei qui agit.ff.de iniu.facit bene regula Bar.in.l.de pupillo.§.ser
uo.ff.de oper.no.nū.cum suis cōcor.¶ Quarto ista regula ꝓce
dit in iurisdictiōe contētiosa:secus est in voluntaria.l.si ꝯsul.ff.
de adop.l.apud filium.ff.de manu.vindi.Facit ꝙ Arch.post gl.
ibi.in.c.omnes.xxx.q.j.ꝙ sacerdos pōt absoluere ꝓpriā cōcubi
9 nam intelligendo tñ vt ibi per eum.¶ Pro ista limitatione hñ
facit qd̄ singulariter decidit Bal.in.d.l.si consul.in.iiij.q.qd̄ co-
mes palatinus pōt legitimare filium suū natnralē corā seipso ⁊
multomagis filium fratris sui vel alterius cōiuncti.sequit̄ ⁊ la-
tius Ioā.de ana.in consi.xxix.incipi.visa imperiali ⁊ apostolica
legitimādi ꝑtāte.Tu tamē in cōtrariū pōdera tex.in.c.per vene
rabilē.§.insuper.qui filij sint legiti.⁊ ibi gl.no.in ver.gratiam,ex
presse dicit ꝙ rex nō pōt legitimare filiū suū:lꝫ posset alienos fi-
lios legitimare.accedat ꝙ in tali legitimatione requiritur esse
cognitio ar.l.si pater.in fin.ff.de adop.⁊ ꝑ illud quod singulari-
ter dicit Bald.in.c.si illud de presumptio.ergo videtur ꝙ corām
ipso fieri possit,⁊ ita respondetur ad iura preallegata,ꝙ loquū-
tur in iurisdictione volūtaria,in qua nō requiritur cause cogni-
tio.¶ Quinto fallit quando actio esset tēpore peritura:tūc per-
mittitur vsq3 ad litis cōtestationem.l.senatusconsulto.ff.de offi.
presid.⁊ hic in gl.fina.¶ Sexto fallit in causis vilissimis,in qui-
bus lex non suspicatur ꝙ debeat a recta iustitia declinare.d.l.se
natusconsulto.in versi.quam parcissime.ꝓm Ange.⁊ Fulgo.hic
quicquid teneat domi.Alexā.¶ Septimo fallit inter duos pa-
riter cōiunctos:quia par affectio suspicionem tollit.l.nō solum.
§.denuo.⁊ ibi Barto.not.ff.de ritu nuptia.Bart.⁊ alij hic in gl.
Canoniste in.d.c.postremo.gl.iij.q.v.c.j.Bart.in.l.extraneo.§.
de questione.per illum tex.quem legit sub lege repeti.ff.de que-
stioni.facit ꝙ not.vult Bart.in.d.l.qui testamento.§.ꝙ autem.
f in penul.q.vbi dicit ꝙ licet frater nō possit esse testis[f] pro fratre
saltem in causa criminali:fallit nisi esset inter ipsos fratres.pro
quo est glos.in.c.consanguinei.in ver.parentes.iij.q.v.¶ Octa-
uo fallit in officiali delinquēte in officio.puta in notario vel asses
sore quia potestas potest eum condemnare,ne ab eius sentētia
appelletur.tex.est nota.in.l.nulli.⁊ ibi Barto.et Ange.C.quo-
rum appella.nō recip.Ange.Sali.⁊ domi.Alexan.hic.aliter ta
men intellexit illum tex.Spec.in titu.de compe.iudi.adi.§.sequi
tur.versicu.Item not.⁊ est canonizatus.ij.q.vj.c.nulli.Tu vide
Bar.in.l.si qs.ff.de penis.vbi plus tenet qd̄ potestas potest pu
nire officialem suum etiam qui deliquit extra officium,quando
delictum est notorium.idem tenet domi.Anto.in.c.ex parte de-
cani.in.iiij.colum.de rescrip.sed istud no.limitat domi.Abb.in
c.proposuit.in fine.de appellationi.quādo pena est certa ⁊ limi-
tata a iure:secus quando esset arbitraria:tunc nō posset punire
etiam quando delictum est notorium:sed debet ad superiorem
remittere.facit qd̄ dixi.s.in prima regula.¶ Nono fallit in ca-
su.c.j.de pe.in.vj.¶ Decimo fallit quādo consuetudo hoc indu
ceret:scd̄m docto.in.c.cum contingat.per glos.ibi de foro com-
pe.sequitur simpliciter do.Alexan.hic.tu allega text.expressum
in.c.j.de

a ¶ Iudex in cā ꝓpria.adde.l.j.C ne qs in sua cā.bar.in.l.ꝓxime.ff.de his que in testamē.delen.

b ¶ Nec pōt esse arbiter adde Spe.i ti.de arb.in §.ij.Ant.de bu.i.c.cū venissent.i pe.co.de iud.anto.de bu.in c.cū olim.in pe.col.de ꝓscr.Old.ꝯs.cixj.ici.primū.de q̄ q̄rit

c ¶ Dare alapā ptāti.adde Bart.i.l.lex cor.in.§.j.⁊ in.l.iniuriarū act.ff.de iniur.bal.insti.de iniur.§.i summa.⁊.§.penam.eo.titu.

D ¶ Propter atrocitatē.addē Inn.in c.j.de cōsti.bal.c.iij.de iud.Bal.in aut.sꝫ nouo iure i pe.co.C.de ser.fugi.Bal.i.l.obseruare.i §.pficisci.in xi.q.ff.de off.pcō.bal.i.l.qdergo.i.§.pena grauior.ff.de isa.bal.in.l.si seuerior.C.de isa.⁊ Bal.i.c.obertꝰ.i qbꝰ cau.feud.amit.i vsi.fe.

e ¶ Verbum dꝫ.addē gl.i l.sepe audiui cesarē.ff.de offi.pñ.⁊ i.l.obseruare.ff.de of.ꝓcon.Io.cal.in.c.itelleximus.de iud.Abb.i.c.cū locū de spō.Ab.i.c.j.de despōs.ipu.Abb.i.c.si.de his que fiunt a pla.

f ¶ Frater nō possit eē testis.addē doc.i.c.i lr̄is.de teste sti.⁊ An.de bu.⁊ ab i.c.lr̄as.de psū.

10 in.c.j.de penis.in.vj.cū gl.in ver.punire.in fi. ¶ †Undecimo fal
a lit in epo qui pōt esse iudex[a] in cā ecclesie sue.glos.est ordi.in.c.si quis ergo.in glos.fi.ij.q.vij.⁊ in.c.cū venissent.de iud. Innoc.in c.nostri.de elec.⁊ dicit Lud.ro.hic pro hoc esse tex.expressum in ca.cum persone.de priuile.in.vj.qui mihi parū facit. ¶ Duodecimo qñ eps vendidit rem ecclesie,⁊ postea vult talē venditionē retractare:q2 potest corā eius vicario.litem mouere.⁊ similr qñ eps vult mitti in possessionē bonorū relictorū pauperibus potest per eius vicariū sibi dari tenuta dictorū bonorū ꝑm Bal.in l.j.⁊ in.l.si quis ad declinādum.C.de episc.⁊ cleri.quicquid tenet Inno.in.c.ex parte.de vb.sig. ¶ Decimotertio singulariter fallit vbi persona iudicis esset talis qualitatis,ꝙ oīs suspicio verisimiliter in eo cessaret.puta q2 esset religiosus ordinis chartusiēsium:ita sing.Spec.in ti.de iudi.dele.§.supest.v̄.si.qd si nō est cōsanguine⁹. ¶ Pro ista limitatione adde.xiij.bona filia q̄ posui in aut.iubem⁹.C.de iud.q̄ etiā hic possent poni.Ultra tñ ea q̄ dixi in cōtrariū.vide illud qđ not.Bal.⁊ nūꝙ obliuiscaris in.c.j.in fi.per illū tex.vt lite pēdente,ꝙ subreptitia impetratio rescripti nō tenet,etiā si sit sanctus ille qui impetrauit,put ibi in illo text. erat bon⁹ Thomas cātuarieñ.Unde ex hoc infert ibi Bal.ꝙ ꝑpter meritū vite nō est recedendū a iuris dispositiōe.⁊ istud adde ad ea q̄ dixi in.d.aut.iubem⁹.In glo.j.ibi hic in ordinario ibi in delegato.Istā solu.approbāt gl.⁊ cōiter doc.hic.gl.in.l.j.ff.de offi.pro.glos.in.l.quinetiā.ff.de arbi.⁊ ꝙ ista lex loquat̄ de ordinario:⁊ sic ꝙ ista solutio nō sit diuinatiua.facit iste tex.in ver.iurisdictioni,cū appellatione iurisdictiōis debeat intelligi de ordinaria tanꝙ de potētiori vt dixi.in rub.ꝫ.eo.Scđo facit iste text. in ver.preest ꝙ nō cōuenit nisi ordinario.l.j.§.fi.ff.de offi.eius.dictum fuit in.l.more.ꝫ.eo.Ratio diuersitatis est ꝑm doc.q2 delegatus de iure ciuili pōt recusari,ordinari⁹ nō.l.cū specialis.in gl.j.C.de iud.⁊.l.aptissimi.cū aut.ibi posita.⁊ sic maius periculū vertit̄ in ordinario q̄̄ i delegato. Istā rōnē reprobat Pau.⁊.d. Alex.hic:q2 etiā de iure ciuili ordinarius pōt recusari qñ subest talis cā qualis est hic.l.pretor.ꝫ.eo.sed dic ꝙ etiā tūc nō recusat̄ in totū,sed pōt ei peti adiūctus.aut.si vo contigerit.C.de iudi. Ego ex alio reprobo istā rōnē:q2 attēta hac rōne seq̄ret̄ ꝙ ista.l. nō ꝓcederet de iure canonico:cū de iure canonico possit recusari,sicut delegat⁹.c.legitima.de ap.in antiqs.sed inter ius ciuile.⁊ canonicū nō ꝺ3 induci discordia:vbi expresse nō reperit̄.c.cū expediat.de elec.in.vj.vnde tutior vr̄ rō:q2 delegatus pōt qñcūꝙ reuocari.l.iudiciū soluit̄.ff.de iudi.ꝙ nō est in ordinario.l.pe.ff. de offi.presi.In ea.glos.ibi hic in criminalib⁹ibi in ciuilib⁹.Ista solu.tenet glos.iij.q.vij.ver. Itē si cōtra patrē.⁊ in.l.quinetiā.ff. de arbi.Spec.in tit.de iud.deleg.§.superest.in ver.itē si est maritus.d.Anto.in.c.cū ꝯtingat.in fi.de fo.cōpe.⁊.d. Alex.hic.Ista solutio pōt esse bona quantū ad.d.l.in priuatis.nam cū dicat in priuatis,innuit secus esse in criminalib⁹:sed nō pl3 ad istū tex.q nimiū restringeret̄ si solū loqueret̄ in criminalibus. ¶ In eadē glos.ibi:vel dic hic quando agit.ista solutio est vera in se vt dixi in tex.in.vij.fallē.sed nimiu3 restringit istā.l. Unde quarto modo rñdet Pau.de ca.ꝙ iste tex.dicit nō ꝺ3.verū est si opponat̄: sed si pars nō opponat.tūc pōt esse vt dicit tex.in illa.l.in priuatis in ver.pōt.dixi in tex.in fallē. ¶ Glos.fi.diuiditur in tres.In prima declarat tex.In scđa per viā fallētie remouet contrariu3 vt est ibi.⁊ huius legis prohibitionem. In tertia allegat cōcor. et est ibi ⁊ facit ad hanc.l.dic vt in ea.

1 ☞In eodem libello possunt intētari contra vnū plures actiones differentes numero ⁊ specie.

2 Ualidum est argumētum de contractibus ad delicta.

3 Cumulatio summarum non fit,quando agitur de exclusione iurisdictionis.

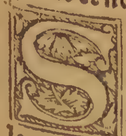
4 Si statutū dicat ꝙ bānitus in centū possit occidi,nō poterit occidi bannitus qui ex vna causa est in quinquaginta:⁊ ex alia.in aliis quinquaginta.

5 Delicta alibi cōmissa de quibus nō posset hic cognosci:tamē cumulantur vt quis grauius puniatur.

6 Ad hoc vt cognoscatur iurisdictio limitata alicuius iudicis,debet attendi tempus petitionis.

7 An sit fienda cumulatio temporis.

8 Si statutū disponat ꝙ credatur libris mercatoꝝ vsꝙ ad talem summā cū eoꝝ iuramēto.⁊ mercator ꝓducit plures summas,tñ quelibet nō excedebat dicta decē,an debeat fieri cumulatio.

Si idem cum eodem.

¶ Ista tota lex ꝺ3 tres partes.In prima loquit̄ qñ vni cōtra eūdem plures actiones cōpetebāt.In scđa in.§.ꝙ si mutue.loquitur qñ plures actiones diuersis personis cōpetebāt adinuicē.In tertia ibi si vna actio ponit de actionibus cōibus eisdē met cōpetentibus,nec plures casus poterāt ꝯsiderari.Cumulatio summarū diuersaꝝ ex diuersis causis ab eodem actore petitarum nō fit ad impediendū iurisdictione3 iudicis,⁊ petitiones mutue corā eodē iudice tractāde sunt.licet vna excedat iurisdi- a ctionē iudicis.h.d. ¶ Dubiū faciebat ꝑm Bal.Ange.⁊ Mod. hic:quia oēs iste summe erāt in eodē libello cumulate:⁊ sic propter vnitatē libelli videbat̄ ꝙ deberet censeri vna summa,sꝫ iu3 tñ decidit̄:q2 quot sunt summe tot debēt censeri libelli.in.l.scire
1 debem⁹.in prin.⁊ ibi Ang.ad hoc no.ff.de vb.obli.† Et sic intelligēdo tex.isto modo vt sit indubitabilis.hic erit tex.ꝑm Ang.
b ⁊ Mod.ꝙ in eodē libello[b] ꝯ vnū pñt intētari plures actiōes differētes,⁊ nūero ⁊ specie.cōtra Bar.in.l.edita.in.vij.col.in scđa specie cumulationis.vbi dixi.C.de edē.⁊ ꝯtra Bar.est glos.in.c.
2 dispēdia.in ver.psonales.de rescrip.in.vj.† Cōfirmo arguēdo a cōtractibus ad delicta.l.oēm.ff.de iud.nā in eodē libello qs potest accusare aliū de diuersis delictis differētibus specie.c.peruenit primo.⁊ ibi Bal.ad hoc no.de testi.cogēdis.vbi in eodē libello qs accusat̄ de adulterio ⁊ de simonia.idē tenet Bald.in addi. Spec.in ti.de accu.§.j.tñ ad istū tex.posses dicere ꝙ nō stringit cōtra Bar.intelligēdo ꝙ essent plures actiones differentes nu-
3 mero,sed nō specie. ¶ †No.ꝙ cumulatio summarū nō fit quando agit̄ de exclusione iurisdictiōis.Ratio ꝑm doc.q2 istud censetur odiosum.secus vbi esset fauorabile.vt est quādo tractatur de conseruādo debito creditori.l.si plures.§.pe.⁊ fi.ff.de pac.allegata in glos.pro ꝯria quā doct.ita concordāt. ¶ Ex ista cōmuni solutiōe plura possunt inferri. Primo tu potes inferre peregrinam limitationē ad hunc text.vt nō procedat in iudice delegato: q2 per iurisdictionē delegatā impedit̄ iurisdictio ordinarij. c.studuisti.de offi.lega.c.sane.de offi.dele.ergo cū tractetur de iurisdictione ordinaria quesita conseruāda.⁊ de exclusione delegata,debebit coaceruatio pluriū summarū fieri.p.d.l.si plures. §.fi.Secūdo confirmatur.quia iurisdictio delegata est odiosa.⁊ sic multū restringēda ꝑm glos.in cle.ij.in glo.penul.de offi.ordi. et in.c.statutū.§.sancimus.in versi.sedis apostolice.de rescrip.in vj.ergo eam excludi est fauorabile:ergo fieri debet cumulatio.
4 ¶ †Secūdo ex ista cōmuni doctrina infertur,ꝙ stante statuto
c ꝙ bānitus in centum[c] possit impune occidi.si aliquis sit bannitus ex vna causa in quinquaginta.⁊ ex alia causa in aliis quinquaginta non fit cumulatio,vt dicatur bannitus in centum.q2 ista est materia odiosa.glo.est sing.in.l.vbi fideiussor.⁊ ibi Bar. et aliij.ff.de solu.Bar.in.l.ij.§.j.per illū tex.vbi etiam Bald.⁊ aliij ff.de condi.insti.Barto.in.l.si vnus.§.si cum mihi.x.ff.de pactis. Bald.in.c.in omni negotio.de testibus.vbi reputat illam gloss. esse ad hoc valde solennem.Canoniste in.c.penul.de dona.cum aliis cōcor.hic signatis per do.Alex.⁊ ista est cōis snīa doctoꝝ. ¶ Cōtrariū tenet solus Lud.ro.hic,per text.in.l.fi.§.qui sepi⁹. ff.de abigeis.qui text.fortiter stringit,iungendo principium illius.l.⁊.§.quedā decem.ad quem tex.nō bene potest respōderi. nisi dicas vt per Alexā.hic.Imo plus dicit Bar.in.d.l.fideiussor.ꝙ etiā si iudex in eadē snīa ꝯdēnasset aliquē in.l.libras ex vna cā,puta vulnere.⁊ ex alia in quinquaginta.puta ex insultu,non fiat coacernatio.nam dr̄ condēnatus in centū per tex.no.in.l.lucius.§.qui habebat.ff.ad trebel.vbi etiam per Bart.qđ intellige nisi ex eodē delicto eiusdē tēporis caocernatio fieret,ꝑm Ange.Pau.de ca.⁊ Alex.hic.vide Bald.⁊ alios.in.l.si plures.ff.de pac.Ego pro ista opinione Lud.ꝯtra cōem retorqueo in oppositum fundamentum doctoꝝ.et dico qđ non sumus in materia odiosa imo fauorabili.et per consequens fieri debet cumulatio, cum publico fauore inductum sit vt delicta puniātur.l.ita vulneratus.ff.ad le.aquil.⁊ sic expresse dicit Bart.in.l.quemadmodum.circa medium.C.de agri.⁊ censi.li.xi.cum concor.quas dedi in.l.si quis id qđ.ꝫ.eo.Scđo moueor quia statutum ꝙ bannitus possit impune offendi vel occidi est inductum ob publicam vtilitatem:⁊ sic tale statutum est fauorabile ꝑm Bal.in.l.vbi pactum.in pe.col.in fi.vbi dixi.C.de transac.⁊ expressius Barto.in consilio incipiē.statuto castri plebis ad finem.vbi dicit qđ istud statutum est introductum fauore reipublice.⁊ pro cōmuni quie-
5 te ideo censetur fauorabile ⁊ extendendū. ¶ †Tertio quia delicta alibi cōmissa de quibus nō posset hic cognosci,tñ cumulantur vt quis grauius puniatur.Ideo stante statuto qđ si aliquis in alieno territorio cōmiserit duo furta.de quibus non posset hic inquiri vel puniri,si postea cōmittat hic aliud furtum,cumulantur duo prima vt possit furca suspendi.ita tenet Barto.post Dy.in.l.si cui.§.fi.ad finem per iura per eum allegata.ff.de accusa.Joā.and.in addi.Spec.in ti.de fur.super rubri.Bald.in aut. sed nouo iure.in.iiij.col.C.de ser.fug.⁊ in.l.fi.in.iij.q.ꝫ.eod.et in l.certum.ff.si cer.peta.Sali.in.l.seruos.in vlti.col.C.ad le.iul.de vi.Pet.de ancha.in cle.j.de penis.⁊ in regula semel malus.Ludo.roma.hic quicquid dixerit Bald.in.l.j.in.iij.colū.C.de edili. actio.Imo fortius tenet singu.Bal.in aut.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex.in.vj.col.in ver.in glos.in paucis.ꝙ etiam si furta alibi commissa fuissent ⁊ ibi punita vel si essent prescripta

a ¶ Qui pt eē iudex. Adde Bar.i.l. vni.C.neqs in sua cā.in no.i.c.ex pte.de v̄.sig.

b ¶ In eodē libello. adde spe.in ti. de libel.ob. in.§.fi.doc. in.c.j.de libel.obla.

c ¶ Bānitus in centū.ad de bal.in.l. sancimus.l §.si qs aūt. el j.C.de dona. Ange.⁊ Mod.in.l. si quis separatim.in.§. j.ff.de app.

adhuc cumularent, vt si faciat postea tertiū vigore statuti furca suspendatur, qđ est valdē notabile ƀm eum. ⁊ sequit̄ Pe. de anc. in cōmen. c. canonū statuta. de consti. in ver. format. accedat qđ dicit Bal. in. l. gracchus. C. de adul. ista videntur mihi stringere contra sniam, tñ si vis tenere cōmunem potes respondere ad d. l. fi. §. qui sepius. ꝙ cum abigeus sit, qui causa abigēdi studiū quasi artem exercuit: vt inquit iuriscōsu. in. l. j. §. j. ff. de abig. nec aliquis tex. precise requirat numerū. x. ideo text. in illo. §. qui sepius vnum vel aliud pecus abegerit quasi studiū tunc ⁊ artem exerceat. tene tñ tex. fortiter. Ad alia posses dicere qđ procedāt in bannitis occasione delicti.
6 † Adde etiā dum Bar. Alb. ⁊ alij hic concludunt, ꝙ si in ciuitate iudex habeat iurisdictionē limitatam ad certā summam, prout habebāt defensores ciuitatū vsꝗ ad quinquaginta. l. j. C. de defen. ciui. attendi debet tp̄s petitionis, dato ꝙ valor rei postea creuerit: aut causa p̄ negationē sit aucta. ⁊ idē tenent Bal. Ang. in. §. fi. j. ea. l. vbi ponunt etiā de alia qōne Bar. ⁊ Alb. hic: quādo petit̄ aliquid annuū pro omnibus annis: ⁊ tūc quomodo cognoscatur an sit vnū vel plura: est tex. no. in. l. firmo. §. fi. ⁊ ibi Bal. ⁊ in. l. si cū prefinitione. in prin. ff. qñ dies vsusfru. leg. ced. ⁊ notat Bal. in. l. non dubium. in fi. col. C. de testa. Et quid si quis vere sit creditor in maiori summa, in qua iudex non est competens, ⁊ petat minorē summā ad hoc: vt sub illo iudice possit litigare ponunt Bald. ⁊ Pau. de cast. hic. Et vide tex. vbi dicetur in. l. cum quedā. §. fi. j. eo. ⁊ tex. no. in. §. ⁊ iudicare. in aut̄. de defen. ciui. quē pro sin. no. Lau. hic.
7 ¶ † Dictū est de summis an cumulatio fieri debeat, quid in tēporibus. pone statutum disponit, quod qui steterit in carceribus per annum, debeat liberari amore dei: aliquis stetit in carceribus per sex mēses, deinde incarceratus stetit per alios sex mēses, nūqd debeat fieri cumulatio, vt dicatur stetisse per annū. ⁊ sic locus sit statuto Ange. hic ⁊ moder. tenēt ꝙ non. ⁊ Ange. in. l. quoties in stipulationibus. ff. de ver. obli. allegant Spe. in tit. de statu mona. §. j. in ver. xxxvij. ⁊ Bar. in. l. fi. §. quoties. per illum text. ff. de publi. ⁊ in. l. necnō. §. si sepius. ff. ex qui. cau. maio. pōderant etiā dictionem, per[a] que denotat fictionē. l. vrbana. §. pernoctare. ff. de verb. sign. Tu potes tenere cōtrarium per doctrinam doctorum hic. s. relatā, qz cum hic tractetur de liberatione amore dei et sic de materia fauorabili, debet fieri coaceruatio temporū sicut fit ⁊ summarum. vt predixi arguēdo de re ad tempus. l. miles ita heredem. in prin. ff. de mili. testa. Ad idem facit bene tex. in. l. paulus. §. fi. ff. de libe. cau. vbi in fortioribus terminis loquitur, quādo erat relicta libertas seruo si per triennium cōtinuo seruiuerit ⁊ tñ ibi fit cumulatio temporū: licet conditiones sint precise implēde in forma specifica. l. qui here. ⁊ l. meuius. ff. de cōdi. ⁊ demō. ad idē tex. in. l. seru⁹ q testō. §. j. ff. de sta. lib. nisi dicas ꝙ non sit tātus fauor relaxādi quātus est fauor libertatis multum tñ sunt cōsiderāda verba ⁊ rō statuti. Bene fateor ꝙ in materia odiosa nō fieret coaceruatio tēporū. ad hoc adduco decisionē Ang. in. §. hec aūt tria. s. in pemio ffor. vbi stante statuto ciuitatis senarū, ꝙ quicūꝗ retinuerit bannitū duobus diebus puniat̄ in mille florenis. quidā retinuit bānitū vna die, ⁊ p̄ interuallum pluriū dierū, postea retinuit alia die an puniat̄ in mille ex forma statuti. refert se vidisse cōsuli ⁊ determinari per gl. ibi in ver. denarū, qz duo dies ita separati non debēt iungi. Eodem modo ƀm eum, si statutū disponat ꝙ potestas non possit retinere aliquē in palatio per quinꝗ dies sub pena centū, si retinuit aliquē in palatio tot diuersis dieb⁹ quot simul iūcti sint quinꝗ tamen nō puniet̄ forma dicti statuti per text. in. l. capite quinto. ff. de adul. ¶ Quid autē in ingresso monasteriū, qui dicitur fecisse professionē tacite, si ibi steterit per annum, pone ꝙ quis steterit per sex menses: deinde exijt: postea reuersus stetit per alios sex mēses, an fiat cumulatio, vt dicatur stetisse anno. ⁊ sic esse p̄fessus. Ang. ⁊ Mod. hic determināt ꝙ non. idē tenet Spe. in tit. de sta. mona. in versi. xxxviij. ⁊ notabiliter Bar. in. l. fi. §. quoties. ff. de pub. ⁊ in. l. ij. §. j. ff. de condi. insti. Angel. ⁊ Jmo. in. d. l. quotiēs in stipulationibus. Ang. in proemio ffor. in. §. fi. ⁊ in. l. fi. §. j. de cond. insti. Contrariū tenet gl. in regula eum qui cert⁹. in glo. fi. per illum tex. vbi doc. de reg. iur. in. vj. per Bal. in. l. nō solum. in prin. per illum tex. in. §. annus. de execu. tu.
8 † Successiue quero de noua ⁊ quotidiana questione. statuta communiter disponunt ꝙ libris mercatorū vel artificū credat̄. vsꝗ ad summā x. cum eorum iuramēto. Pone mercator vel artifex cōuenit aliquem ciuem ad plura diuersa debita ⁊ producit librum suum in quo sunt ista plura capitula, et nullum de per se excedit summā x. florenorum, vnde vult iurare iuxta formā statuti, an possit, an vero debeat fieri cumulatio istarum summarū. vidi sepius istū casum in facto quem ponit solus do. Mar. Lau. hic. nec reputo legisse alibi in specie tactū. Ipse determinat qđ fieri debeat cumulatio. mouetur: nam statutū qđ debeat credi libro mercatoris in eius fauorem absꝗ alijs probationibus, est contra ius commune, vt habetur in. l. admonendi. ff. de iureiurā. in. l. nuda ratio. ff. de dona. in. c. si cautio. de fide instru. per consequens est odiosū: ergo excludi illud est fauorabile: ergo fieri debet cumulatio summarū per doct. hic. Ego autē in contrarium pondero decisionem Bal. quasi in terminis in. l. vnica. C. de confess. in. iij. col. in fi. in ver. quid ergo est in codicibus mercatorū: vbi querit pone ꝙ in libro mercatorū sunt scripta debita ⁊ credita: clarum est ꝙ talis liber probat contra mercatorē: sed an probet in eius fauorē finaliter cōcludit ꝙ si mercator est nobilis et p̄sona fide digna ⁊ quātitas est parua creditur eius scripture in fauorem suum. postea subdit ⁊ istud est qđ ego pōdero: ꝙ in ista materia nō debes coacervare minutas quantitates nec facere cumulum: sed sigillatim ⁊ de per se singulas contēplabor. ⁊ referā singula singulis. ita ibi formaliter Bald. ⁊ credo ꝙ ita obseruet̄ in practica. ¶ Uenio ad versiculum qđ si mutue. quē summaui in prin. l. Jste ver. legitur in gl. tribus modis, quilibet approbatur p̄ doc. tene vltimū qui notabilior est. ⁊ dū text. rōnē assignat ne in potestate aduersarij sit ⁊c. Jsta nō videtur bona ratio ʒ quod ratio sit propter naturā reconuentionis vt hic per Abb. sed Bar. in aut. ⁊ cōsequenter. in. ij. col. C. de sen. declarat rationem huius tex. hoc modo vcʒ ne reus cōuentus, possit trahere actorem ad alia iudicia, ⁊ sic hoc modo eum perturbare ne corā primo iudice litem prosequatur. Tu dic clarius ꝙ tempore romanorum in qualibet prouincia nō erat nisi vnus qui habebat merū vl̄ mixtū imperiū, scʒ preses aut procōsul. l. illicitas. §. qui vniuersas. ff. de offi. presi. ⁊ iste preses morabat̄ in ciuitate principali, p̄uincie, ⁊ sic in metropolitana ciuitate, postea in vnaquaꝗ ciuitate morabat̄ defensor, qui solū poterat cognoscere de summa quinquaginta aureorū. infra. l. j. C. de defen. ciui. Pone mō ꝙ ego cōueni te corā defensore ciuitatis ad q̄nquaginta, tu vis me reconuenire ad centū ⁊ extrahere de ciuitate ⁊ ducere ad locum remotū vbi est preses certe deducitur hic quod nō potes imo debes me reconuenire coram defensore, dato ꝙ summa ad quā me recōuenis, sit vltra ei⁹ iurisdictionē: qz alias esset in potestate tua trahendi me ad aliam ciuitatē, ne procederē in prima, coram primo. ⁊ istud est qđ voluit dicere tex. hic: ʒ aduerte ista ratio ⁊ declaratio procedūt tenēdo primum ⁊ secundū intellectum glo. sed tenēdo tertiū qui est melior, ratio est magis plana in tex. nam actor recōuentus ad maiorem summā coram defensore reclamabat et nolebat ibi posse conueniri, deciditur in hoc tex. quod eo inuito potest reconueniri ibidem ad maiorem summam, ne alias sit in potestate aduersarij, ne ibi recōueniat̄. Jason Padue.

2 ¶ Quando diuisio est incommoda, est in arbitrio iudicis cui velit adiudicare totū, cū ƀ. ꝙ alteri estimationē partis soluat.
3 Quādo in lege vel statuto referunt̄ plures opiniones in dubio vltima censetur approbata.
4 Dictio aliud excludit loquentem.

Si vna actio.

¶ In actionibus cōmunibus, nō inspiciuntur singulorum partes: ʒ ipsum totum, q̄tum ad impediendum iurisdictionē: hoc dicit.
1 † Et iste tres actiones de quibus in tex. appellātur communes, duplici ratione. Prima quilibet est actor ⁊ reus. l. in trib⁹. ff. de iudi. l. iudicium. ij. ff. fami. herci. limitando vt notabiliter per do. Mathesi. in notab. xx. per tex. singula. in. l. duo iudices: ƀm vltimum intellectum glos. ff. de re iudi. videlicet vt predicta regula sit vera quo ad ordinem litis, quia quo ad eam is qui prouocat alios ad decisionē est actor: sed quo ad effectum sententie is qui prouocauit nō magis est actor quam alij. Hinc licet alias quando sunt duo iudices qui ferunt duas sententias adinuicem cōtrarias, preferatur lata in fauorē rei. l. inter pares. ff. de re iudi. nō sic in istis tribus iudicijs diuisorijs: quia per hoc ꝙ vnus p̄uocauit nō censetur actor, ad hoc vt sententia lata pro prouocato tanꝗ fauorabilior preualeat. text. est sing. in. d. l. duo iudices.
2 † Secūdo quia quādo diuisio est incōmoda, est in arbitrio iudicis cui velit totum adiudicare cum hoc ꝙ alteri estimationem partim soluat. l. ij. §. fi. cum du. seq. ff. finium regun. §. pe. ⁊ fi. insti. tu. de offi. iudi. Jdeo inspicitur istud quod potest euenire: quia ad hoc presens status habet respectum vt hic in text. non sic in l. sciend. §. pe. ff. qui satis. cog. ⁊ in alijs. ll. de quibus glos. opponit: quia in eis presens status non respicit futurum. Nam vtrū quis teneatur satisdare, inspicitur solū an de presenti immobilia possideat. d. l. sciē. §. j. de quo puncto vltra doct. hic precipue Bal. vide late per Bartol. et alios in. l. inter stipulantem. §. sacram. cum concordan. ff. de verbo. oblig. Et vltra predicta, quare iste tres actiones dicantur communes vel mixte, vel verius habere mixtam causam, dixi subtiliter post Joānem fabri. ibi in. §. preterea quedam institu. de actio.
3 ¶ † Jste text. quotidie allegatur, quod quando in lege vel statuto[b] referuntur plures opiniones in dubio vltima censetur approbata: et ita ad hoc not. Bald.

a ¶ Dictionē p. adde. l. vrbana. j. §. pnoctare. ff. de ver. sign. et in. l. ij. ff. de le. j. gl. in. c. si cōstiterit. de accu. gl. i cle. cām. in vbo plecto. de elec.

b ¶ Qñ in lege vel statu to. adđ Cy. in. l. j. C. de sac. san. ec. ⁊ tex. in. c. capellanus. in v. posterio ri snia d feriis. Bal. in l. fi. C. de iure ēpb. Jo. de imol. i. c. fi. in pe. col. de rescript. Lu. ro. gil. xxxiij. inci. quero.

Bal.& Ange.hic qd bene not.quando glos.Inno.aut Spec.referunt opi.et nullam firmat,censentur vltimam approbare.ad de glos.in.l.qui filium.§.sabinus.ff.ad trebel.Joan.an.in.c.j.de sen.exco.in.vj.in nouella.& in.c.j.de penis.in.vj.in nouella.not. Barto.in.l.bona fides.per illum tex.ff.depositi.Bald.in aut.ex testamento.in.ij.col.vbi hoc dicit in dictis Inno.C.de colla.et in.l.si mater.in fi.C.ne de statu defunct.& in.l.si ego.§.partus.in iij.col.ff.de publicia.bene facit.l.melam.§.j.ad fi.ff.de alimen.lega.tex.in.l.j.§.neratius.& ibi not.Inno.ff.de acquire.pos.et in.l. quid de creditore.iuncta glos.j.ff.de dano infecto.in.§.pretium. vbi Ang.de are.ad hoc not.insti.de contrahe.emp.Limita ista regula in tribus modis.Primo nisi precedens opi.fuerit melioribus rationibus coprobata fm Jo.and.in locis preallegatis. et est glos.ordi.in.d.§.sabinus.Secudo limita singulariter quado prima opinio sapit equitatem:secunda merum iuris rigore: tunc prima in dubio censetur approbata:ita domi.Francis.de are.in consi.clxiij.incip.diligeter & mature discussis.in.vij.colu. per glos.in.l.si cum exceptione.§.sed & si quis.ff.quod met? cau. Tertio limita quando glos.prima opinione recitat simpliciter. In secuda dicit,alij dicunt;vel quida dicunt:tunc prima opinio censetur glos.& no secuda:ita probatur in glos.in rubri.ff.si cer. peta.iuncta glos.in.l.certi codictio.in prin.eo.titu.& facit ratio: q2 dictio alij,excludit loquentem. ¶ In glos.vlti.ad fi.no.istam
4 glo.fm Bar.& doc.p limitatione regule,que habet qd † clausula in fi.posita,debet referri ad oia capitula pcedentia.in.l.talis ptura.in fi.ff.de leg.j.l.j.in fi.C.de libe.prete.c.scdo requiris.vbi canoniste de appel.Illud est verum nisi capitula pcedentia sint inuicem cotraria:q2 tunc cum clausula finalis non possit ad oia referri:refertur ad vltimu precedens,nisi resultet absurdum:q2 ratione absurditatis euitande,refertur ad capitulu; remotius. adde do.Abba.in.c.ecclesia.vltimo per illum tex.de elec.vbi dicit singulariter probari in illo tex.iuncto.c.quia propter.in fi.de elec.eo.titu.& qd nescit simile tex.in toto corpore iuris canonici, qd clausula in fine posita no debet referri ad omnia precedetia quado ex tali relatione sequeretur absurdum.vel incouenies, vel iurium correctio.Idem tenet Old.lau.in consi.clij.incip.factum tale.& do.Clemens papa in scdo dubio:sed mihi meli? probat tex.in.d.l.qui in adoptione.in fi.allegata in glos.a?s plures fallentias ad dictam regulam ponam in.l.j.in fine.C.de libe.prete.Jason Padue.

1 ¶ Castigatio modica dicitur illa que attenta qualitate persone & cause nulla comuni opinioni infert seueritatem.
2 Castigatio modica an solu; permittatur quo ad seruos.vel etia in liberis.
3 Confessio delicti facta coram magistratu incompetenti no probat postea coram iudice competenti.
4 Cofessio extraiudicialis facit indicium sufficiens ad torturam.
5 Confessio facta coram solo notario maleficiorum absente iudice vel coram iudice solo non in figura iudicij facit indiciu sufficies ad torturam.limita vt nu.6.7.8.& 9.
10 Inquisitor heretice prauitatis qui aliqu? condenauit de heresi et postea tradidit iudici seculari puniendum:an iudex secularis anteq puniat debeat denuo cognoscere.

Magistratibus. In tex.ibi magistratibus municip.de qbus intelligatur tex.vltra Albe.& Paul.de cast.hic vide late Imo.in.l.iiij.§.duas.ff.de da.infec.na municipalibus intelligitur.i.alicuius municipij seu ville,& in hoc differut a defensoribus ciuitatum:vt patet ex diuersitate titulo2u;.C.de magi.mu.& ibi declarat Azo in summa.& C.de defen.ciui.tame ista regula loquens in magistratibus municipalibus,etiam habet locu in defensoribus ciuitatum,quia nec vni nec alteri magistratui hoc permittitur per rationem qua nuc dica:sed tex.ideo facit metione solum de magistratibus municipalibus:q2 tpe.ff. no erat defensores ciuitatu,vt declarat Imo.in.d.§.duas.& ista est veritas.In tex.ibi suppliciu glo.Bar.Ang.& coiter antiqui intelligut.i.morte,& male.nam talis expositio pcederet qn text. diceret,vltimu suppliciu.vel maximu.l.vltimu.de penis.allega. in glo.sed cu tex.simpliciter dicat suppliciu,d3 generaliter intelligi fm Fulgo.& Moder.in quocuq genere supplicij persona: lis.na quomodocuq sumat suppliciu de aliquo etia citra morte d? meri imperij.& sic no copetit magistratib? municipalibus vt dixi in.l.imperiu.§.eod.tit.l3 magistrat? municipales no possint suppliciu a seruo sumere,et multominus a libero:possunt tn capere delinquente,no vt eu puniat:sed vt ad maiore puniedu mittant.§.audient.in aut.de defen.ciui.l.si quis filio exheredato.§. eius.ff.de iniusto rup.fm Barto.& alios hic.& hoc multomagis facere debet ad requisitione maioris magistratus:nec tunc ipse aliquam cognitione etia summaria adhibere debet fm Barto. in.l.si.§.j.ff.de publica.& in.l.j.vbi etia3 Sali.C.vbi de crimi.agi

oportet.post Cyn.in aut.qua in prouincia.eo.titu.late do.Ant. in.c.si.in.iiij.colu.de foro cope.Pau.de ca.& Alex.hic.Quis co-
1 trarium & male teneat glo.in cle.pastoralis.de re iudic. ¶ † In tex.ibi modica castigatio,dic fm Ange.dicitur illa que attenta qualitate persone & cause nullam comuni opi.infert seueritate; iuxta.l.si.cum glo.C.ad sille.& ista modica castigatio in persona fm Barto.non transit in delegatum:sed tantum coertio verbalis.s3 ctra Bar.facit tex.in.c.preterea.in verbo seueritate ecclesiastica.& ibi Bal.& do.Abb.ad hoc notat de offi.deleg.& cotrarium tenet ipsemet Bar.in.l.imperiu in vltimis gradibus meri
2 imperij.§.eo.dic vt ibi dixi.† Et an ista modica castigatio solu pmittatur quo ad seruos vel etia in liberis.Imo.in.d.§.duas. dicit,qd ista modica castigatio personalis,est solum permissa in re isto,in seruis,no in liberis.et licet Lud.hic reprobet.tame p prima opi.Imol.est bonus text.in.l.si priuatus.in prin.ff.q et a quibus.hodie aute per ius autenticorum ista sunt mutata.§.audiet.in aut.de defenso.ciui.iunctis his que dixi.in.d.l.imperiu.
3 † No.illud qd tenet Bart.hic.in.iij.q.quod cofessio delicti facta coram magistratu incopetenti,no probat postea cora iudice copetenti.& tex.in.l.diuus.ij.vbi etiam notat Bar.de custo.reoru. Idem & plenius tenet Albe.de rosa.hic.et alij sequuntur.et est tex.principalis in.c.si clerici.vbi doc.de iudi.facit glos.in.l. quid ergo.in.§.ex copromisso.ff.de arbi.Limita pmo q talis cofessio facta coram iudice incompeteti:licet non faciat plenam probatione,cora suo iudice.facit tn indicium sufficies ad tortura.& sic poterit cogi perseuerare in cfessione fm Bal.Ang.& Moder. hic.& notabiliter Ang.in.l.j.C.de cofessis.cum alijs cocor.& additionibus dni Alex.hic.quas per te videas.& ita teneas quis contrarium velit Inno.in.c.per inquisitione.& ibi do.Anto.de
4 accusa.† Ista limitatio coprobatur per duo.Primo quia con-
a fessio extraiudicialis[a] facit indiciu sufficiens ad torturam.glo. in.l.ictus fustium.ff.de his qui no.infa.& in.l.capite quinto.& ibi Bar.ff.de adul.Bar.in.l.si.ff.de questio.cum si.ergo similiter debet facere indiciu cofessio facta coram iudice incompeten i,ac si esset extraiudicialis.Et no.quia in.d.l.capite quinto.est glo.ad aliud singularis,qd licet cofessio facta in tormentis no sufficiat ad codenandu,nisi fieret extra tormenta ad banchu.l.j.§.si quis vltro.cu si.ff.de questio.fallit nisi precessisset cfessio extraiudicialis.q2 illa facit q cofessio postea facta in tormetis absq alia ra-
5 tificatione,sufficiat ad codemnandu.† Scdo fallit q2 cofessio facta cora solo notario maleficioru,absente iudice,vel coram iudice solo,no in figura iudicij,quis no plene pbet.tn facit indiciu sufficies ad tortura fm Bald.in.l.iubemus.C.de libe.ca.& in.l. pe.C.de fideius.& in addi.Spec.in ti.de cofes.in ver.cofessio ista. ¶ Istud vltimu de indicio ad tortura limita quatuor notabilibus modis.Primo qn cofessio esset facta cora iudice penit? incompetete,cuius iurisdictio nullo modo expsse vel tacite posset prorogari.vt in clerico cofitente cora laico.na talis confessio no faceret etia indiciu cora suo iudice fm Ang.in.l.j.C.de confes.& Alex.hic.& isto casu pot saluari decisio Innoc.& do.Ant.in.d.c. per inquisitione.& in.c.at si clerici.in princi.per illu tex.de iud.facit hu tex.ad hoc i.d.c.at si clerici.in pn.in ver.aliquaten?.vbi canoniste ordinarie ponunt de indicijs.& ibi Imol.dicit,q l3 opinio.d.Anto.videatur de iure verior.tn in practica seruaret opi-
6 nio qua supra retuli. ¶ † Scdo singulariter limita vt per Bal. in.l.j.in pe.col.C.de cofes.nisi talis cofessio fuerit reuocata.vn fm eu cautus sit aduocatus q faciat illu reuocare tale cofessione,qua potest reuocare etia no docto aliter de errore,cu sit confessio nudi facti iuxta.l.error.cu materia vbi dixi.C.de.iur.& facigno.No.perpetuo ista limitatione in practica.q2 per ea;,posses euadere amicu a tortura.& per eu modu potes limitare alia regula qua dixi,q cfessio extraiudicialis facit indiciu ad tortura;
7 ¶ † Tertio limita fm Bal.i.l.claru.in fi.C.de auto.presta.quado talis cfessio est verisimilis.a?s secus.qd firmatur per dictum Inno.in.c.per inquisitione.de elec.& in.c.cum super.de cofessis. vbi cfessione facta cora iudice incopetenti tenetur refirmare cora copetenti,qn ex tali cofessione orta est suspicio vel infamia cotra eu.a?s secus.d.c.at si clerici.§.j.tu dic istud fuisse famosum & singulare dictu Abb.antiqui.i.c.grauis.p illu tex.de deposito.
b vbi cleric? ex cofessione[b] vel alio indicio,nunq potest torqueri nisi sit infamatus de illo delicto.mouetur per illu tex.ibi in ver. audierit.& dicit ibi.d.Abbas & Pano.q est notabile & singulare dictu,qd etia refert Jo.and.in regula cu in conteplatione.de reg.iur.refert & sequitur Joa.de ana.in.c.j.in.viij.colu.de cleri. percus.s3 illud reprobat do.Abb.in.d.c.grauis.nihil tn adducit qd vrgeat.& ideo iuncta autoritate Bal.preallegata multum faceret ad euadendu quem a tormetis,cu vt plurimum ribaldi nostri teporis ea ratioe se clericos faciut.Et cogita an istis duobus vltimis modis etiam limitari possit alia regula,quod cofessio extraiudicialis facit indicium sufficiens ad torturam.tame

a ¶ Cofessio extraiudicialis. Adde Bar.i.l.qm ff.de ifa.do. dero.decisi. cclxxxiij. in antiquis.

b ¶ Ubi clericus ex cofessione.ad de Arch.in c.psbyteri. el.j.v.q.vj.

non firmo quia nullibi in specie tactum inuenio. ⁊ si esset verum
8 essent mirabiles decisiones. super quibus iterũ cogita. † Quarto limita qñ talis cõfessio facta corã iudice incõpetẽti esset facta ad eundẽ finẽ: secꝰ si ob aliã causam: quia tũc potest reuocari ꝓm Ang. i. d. l. vnica. qđ lꝫ reprobet. d. Alex. tu potes sustinere p ea
9 que dixi. s. in. ij. limitatione. ¶ † Scđo principaliter limita decisionem Bar. nisi cũ tali cõfessione facta corã iudice incompetẽti vel extra iudiciũ, cõcurrerẽt alia indicia: quia tunc talis cõfessio pure probaret coram iudice cõpetenti: ita late limitat. d. Tindarus in suo solenni dialogo de testiũ varietate folio. xj. in. c. vj. incipiẽ. dic queso Balde quid credis operari cõfessionem extraiudicialẽ in criminalibus. vbi per quatuor colũ. late prosequitur ⁊ principaliter mouetur per text. in. l. quesi. §. fin. ff. de edi. edi. vbi dicit tex. credendũ esse cõfessioni serui fugientis facte extra iudicium, si cũ eo cõcurrãt alia indicia. cũ ergo text. dicat credẽdum ergo intelligiť quo ad plenã probationẽ, per illud qđ not. Bar. in. l. lucius. per illum text. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ in. l. ait pretor. §. fi. ff. de re iud. ⁊ expressius gl. in. c. fi. de suc. ab intesta. nec dicatur ꝙ tex. ibi nõ loquitur: in causa criminali nec in preiudicium cõfitẽtis: quia dicit satis esse qđ bene probet, ⁊ licitum est arguere a causis ciuilibus ad criminales. l. absentẽ. ff. de pe. Obstat tñ qꝛ ex cõfessione extraiudiciali, nũꝙ quis põt cõdẽnari, nisi in iudicio ratificet. gl. in. l. filium. ⁊ in. l. iubemus. C. de lib. cã, ad hoc co-
10 natur rñdere: sed nõ sufficiẽter rñdet. ¶ † Ultimo querit Bar. de inquisitore heretice prauitatis, q aliquẽ condemnauit de heresi, ⁊ postea eũ tradidit iudici seculari puniendũ, iuxta. c. presidẽtes de here. l. vj. an iudex secularis anteꝙ puniat debebit denuo cognoscere, ⁊ mirabiliter tenet ꝙ sic. secutus Gui. de cu. per tex. in. §. si vero crimẽ. in aut. de sanctis. epis. Jdem tenent Albe. ⁊ Bal. dicentes, hoc esse no. dignũ, ⁊ quotidie cõtingere in punitione hereticorũ: idem tenet Ang. hic: qui tñ dicit istã opinionẽ fuisse hodie correctã per quãdã extrauagãtẽ federici, editã Padue, cuius nõ habuit notitiã Bar. sed cuius copiã cõiter, inquisitores hñt. Jdẽ tenẽt Fulg. ⁊ Pau. de ca. hic. Bar. in. l. diuus. ij. et in. l. non dubiũ. de custo. reorũ. aliquid in. l. vnica. ad fi. prin. ff. si quis ius di. nõ obtẽ. do. Anto. de bu. in. c. j. de offi. ordi. ⁊ ibi dicit Jmo. ꝙ legiste cõiter tenẽt istã opi. Tene ɔtrariũ proculdubio per tex. expressum. in. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de here. in. vj. ⁊ ita tenet Bald. in aut. clericus. C. de epi. ⁊ cle. Ange. in. d. l. diuus. ⁊ in. l. j. C. de ex. hi. reis. Sali. in. l. ea quidẽ. in. viij. col. C. q accu. nõ pos. d. Abb. ⁊ Pe. de anch. in. d. c. at si clerici. Jmo. et. d. Abb. in. c. j. de offi. ordi. ⁊ ad tex. in. d. §. si vero crimẽ: rñde dupliciter. ꝓmo ꝙ ibi delinquẽs mittebať cõdẽnãdus: sꝫ hic iam erat condẽnatus ꝓm Sali. in. d. l. ea quidem. ⁊ Ang. in. d. l. j. Uel scđo respõde ꝓm. d. Abb. in. d. c. j. in antepe. col. ⁊ Alex. hic. ꝙ ille tex. loquiť in alio crimine ꝙ̃ heresis qđ non est mere ecclesiasticum. sed de quo vterꝙ tam secularis ꝙ̃ ecclesiasticus poterat cognoscere vt habeat in. l. cũ sit generale. de foro cõpe. Jason Padue.

1 Quilibet ordinarius etiam minimus potest delegare.
2 Dictio aliqua, qñ adijcitur alicui termino immutat eiꝰ naturã.
3 Duo requiruntur ad hoc vt delegatio valeat, ⁊ vnum ad hoc vt possit cogi.
4 Ad hoc vt delegatio valeat requiritur qđ delegatꝰ sit capax illius iurisdictionis.

Eum qui. Jlle potest delegare ⁊ delegatum cogere, qui est ordinarius. non tamen ea die quo priuatus futurꝰ est. hoc dicit. No. ꝓm Ang. qđ omnis magistratus habet facultatem delegandi, ⁊ sic quilibet ordinarius etiam minimus. ⁊ ita amplia regulam. l. more. s. eo. contrarium tenet Fulgo. hic, per istum tex. a contrario sensu, ⁊ per exempla in eo posita. ⁊ per text. in. l. cum pretor. §. j. in ver. ꝓpter vim imperij. ff. de iudi. ⁊ quia nullibi reperitur ꝓm eũ. ꝙ magistratus inferiores puta municipales possint delegare: imo cõtrarium innuitur in. l. rẽ nõ nouam. et in. l. properandum. in prin. C. de iudi. vbi enumerantur persone que possunt delegare, inter quas nõ reperitur magistratus municipalis. Tu strictius inducas istum tex. in verb. potestatẽ. iũcta. l. potestatis verbo. ibi: que imperium. ff. de verb. sig. ⁊ iuncto tex. qui plus stringit. in. l. nec magistratibus. ff. de iniur. stringe etiã tex. in. d. l. cum pretor. §. j. in verb. ceteriꝙ Rome magistratꝰ. cũ dictio ceteri sit repetitiua similium, iuxta gl. in. l. si fugitiui. C. de
1 seruis fugi. habeť in. c. quod sedes de rescrip. ¶ † Tene primaꝫ sñiam qđ quilibet ordinarius etiã minimus potest delegare per regulam. l. more. et rationem tex. ibi. s. eo. declarãdo, vt ibi dixi, cũ quilibet ordinarius habeat iurisdictionẽ iure proprio. ¶ Se-
2 cũdo facit. l. imperium. in fi. s. eo. declarãdo vt ibi dixi. ¶ † Tertio pondera istum text. in ver. in potestate aliqua sit. Nam de natura dictionis, aliqua est ꝙ quando adijcitur alicui termino, immutat eius naturam, et facit de quocunꝙ minimo intelligi, glo. est no. ⁊ approbata in cle. j. in ver. aut earum parte. de foro compe. quam notat Bal. in. l. j. in pe. colũ. C. de inoffi. dona. ergo isto modo vult hic text. ꝙ quicunꝙ habet potestatem etiam minimã potest delegare, ⁊ erit falsum hoc modo illud qđ dicit Fulg. qđ nullibi cautũ in iure reperitur. Jsto modo etiaꝫ nihil obstat iste tex. iũcta. d. l. potestatis verbo. qꝛ procederet ar. quãdo text.
3 simpliciter diceret potestatẽ: sed addit aliqua. ¶ † Scđo not. ex isto text. iuncta gl. duo que requiruntur ad hoc vt delegatio valeat, ⁊ tertium vt possit cogi. ad qđ adde. l. vnicã vbi glo. et doct. C. qui pro sua iurisdictione. c. pastoralis. in ꝑnc. de offi. ordi. Adde ⁊ quartum requisitũ ꝓm Ange. ⁊ Moder. hic ꝙ causa sit delegabilis al's secus. l. j. in princi. s. de offi. eius. l. placet. C. de pe-
4 da. iudi. † Quinto requiritur ꝙ delegatus sit capax illius iuris-
a dictionis. vnde episcopus[a] nõ posset causam spiritualem delegare laico. c. ij. de iudi. c. tuam. de ordi. cog. cum si. et ad hoc vide que dixi in rub. s. de offi. eiꝰ. Sexto requiritur, ꝙ in persona delegati non sit defectus intellectus vel similis. et sic habilitas, vt declarat per plura exempla tex. iñ. l. cum pretor. §. fi. de iudi. facit text. in. c. sciscitatus. de rescrip. ¶ Jn ver. iudicare. dic quod iste ver. legitur in glo. altero de duobus modis. vno modo ꝙ ablatiui absoluti, eo die referantur ad verbum iudicare, alio modo ꝙ referantur ad verbum iubere: ꝓm primum intellectum est sensus ꝙ delegatio que expresse cõfertur in tꝑs successoris non valet. rõ est qꝛ paria sunt aliquid fieri tꝑe ꝓhibito vel fieri tꝑe licito, sed cõferri in tꝑs prohibitũ. l. qđ spõse: vbi Bart. no. C. de dona. añ nup. vñ secꝰ esset qñ delegatio nõ expresse cõferť i tale tꝑs: licet cõtingat iurisdictionẽ delegãtis finiri. l. venditor. §. fi. allegata in glos. ꝓm alium intellectum ordinarius nõ potest cogere delegatum vltima die officij sui. l. pridie. ff. de ferijs. c. consuluit. vbi glos. et doct. ff. de offi. deleg. ⁊ iste sensus magis congruit his que precedunt in text. quicquid hic dicat glo. Jason Padue.

1 Maior põt se submittere iurisdictioni minoris vel eq̃lis.
2 Papa potest se submittere inferiori.
3 Papa non potest subijcere clericos secularibus iudicibus.
4 Papa potest laicos facere delegatos, et eis cõmittere aliquas particulares causas clericorum.
5 Papa ⁊ imperator de honestate se possunt submittere inferioribus, non de necessitate: nam possunt esse iudices in causa ꝓpria.
6 Jllud qđ non est, prorogari non potest.
7 L. nostra nõ hꝫ locum in his que sunt volũtarie iurisdictionis.
8 Legitimare est actus voluntarie iurisdictionis.
9 Si aduocatus emancipat filium suum, ⁊ facit interponere autoritatem per collegam: non valet emancipatio.
10 Ad hoc vt pater dicatur se gessisse pro patrefa. requiriť qđ saltem sit lapsum decennium.
11 Etiam in iurisdictione prorogata per submissionẽ factam a superiore vel equali habet locum reconuentio.
12 Licet coram delegato habeat locum reconuẽtio: secus tamẽ est coram arbitro.
13 Si compromissum fieret ex forma statuti inter affines haberet locum reconuentio.

1 Est receptũ. † No. qđ maior põt se submittere iurisdictiõi inferioris vel equalis: Jdeo ꝓm glo. imperator habens litẽ cũ priuato vel vniuersitate, potest se subijcere iurisdictioni inferioris. ⁊ ista submissio põt fieri expresse vel tacite, altero de duobus modis: vt per Ange. ⁊ clarius Paul. de cast. et Alexan. hic. ⁊ ideo ꝓm Odo. Cyñ. Bald. ⁊ Fulg. hic: Federicus imperator ita obseruauit, quãdo fecit pacem constantie cum ci-
2 nitatibus lombardie. † Jdẽ est in papa. c. nos si incompetẽter. ij. questio. vij. glos. in. c. nemo. ix. quest io. iij. et glo. in. c. sane quia. el. ij. in gl. ij. de offi. delega. traditur in. c. omnes magime per dominum. Anto. de peniten. ⁊ remissio. Jn quibus etiã locis traditur
b quomodo papa se submittat[b] iudicio cõfessoris sui: dummodo papa nõ subijciat se iudici seculari: puta imperatori vel regi: qꝛ cum sit vicarius dei irrogaretur iniuria deo: ꝓm Jo. an. ⁊ alios in. c. ecclesia sancte Marie. de constitu. ⁊ in. c. significasti. vbi late per Abba. de foro compe. Jdẽ do. Abb. in. c. at si clerici. in prin ci. in. xiiij. colum. de iudi. ⁊ in. c. p. ⁊. g. in penul. colũ. de offi. dele ga. facit regula. c. si diligẽti. de foro compe. aut. statuimus. C. de episco. et cleric. nec obstat ista. l. vbi traditur regula ꝙ superior potest se submittere iurisdicti oni inferioris: qꝛ respondet Jmo. in. d. c. ecclesia sancte Marie. quod procedit quando superior poterat prorogare iurisdictionem inferioris: sed papa non potest prorogare iurisdictioneꝫ laici. ergo nec se ei submittere: fortius tamen obstat tex. in. d. c. nos si incompetẽter cui durum est respondere: sed communiter respondetur per doc. ꝓcalle. vt ita tim dicam. Jstud cõmuniter tenetur, ꝙ̃uis contrarium ꝙ imo papa possit se subijcere etiam laico tenet gl. in. c. synodo. in ver. apostolicam. lxiij. distin. ⁊ in. c. nemo. in glos. j. ix. q. ij. glo. in proemio. vj. in versi. seruus. et ibi Gemi. in. vij. colum. ꝙ potest papa iuste

a ¶ Uñ eps. adde Host. et doct. in. c. ij. de eta. et quali.

b ¶ Papa se submittat. Add host. ĩ sum. tit. de penitentijs in. §. cui con fitẽdũ. ver. cui papa.

pa iuste ꝓrogare iurisdictionem secularis:tñ ꝙ potius ex humi
litate ꝙ̄ ex debito faceret.⁊ stringit fortiter tex.i.c.nos incōpetē
ter:tñ prefati doc.cōiter rñdent ꝙ tex.ibi in ver.iudicio.intelligi
tur nō pro snīa:sed ꝓ discretione,put ibi ponit Archid.⁊ sequit
etiā.d.Alex.hic.Sed huic expositioni multū refragat tex.ibi in
ẏ.termine.in ẏ.diffinitiuū:vt ibi pōderat Hemi.post alios:tñ
3 ꝓcedēs opinio est magis approbata.† Imo papa nō pōt subij
a cere clericos secularib⁹ iudicib⁹:⁊ sic disponere ꝙ laici clericos
iudicarēt:qꝛ clerici hñt hoc priuilegiū a deo:⁊ qꝛ per hoc cōtur
barek vniuersalis status eccłie:ergo papa nō pōt sup hoc dispo
nere.Ita Panoꝛ.in.c.ij.de ma.⁊ obe.⁊ in.c.ꝓposuit.in.iiij.colū.
de cōces.pben.⁊ in.c.literas.in.v.col.de resti.spol.⁊ in.c.at si cleri
ci.in prin.in.xiiij.co.de iud.⁊ in.d.c.ecclesia sancte marie.⁊ sequi
tur Ludo.ro.in.l.si vero.§.de viro.in.vij.col.ff.solu.mat.⁊ ponit
etiā in singularib⁹ suis.⁊ in istis locis allegāt glo.valde no.in.c.
si impatoꝛ.in ẏbo discuti.xcvj.dis.glos.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.in verb.diuino.
de censi.in.vj.⁊ de illa gl.in.d.c.si imperatoꝛ.faciūt canoniste in
4 multis locis festū.† Posset tā papa^b facere laicos suos delega
b tos,⁊ eis cōmittere aliquas particulares causas clericoꝝ:vt
euidēter ptꝫ in.c.mennā.ij.q.v.vbi(qđ forti⁹)arbitrio femine re
gine Frācoꝝ cōmittit purgatio cuiusdā epi qui erat suspectus
de simonia.Ad idē tex.⁊ ibi oēs.i.c.ij.de maio.⁊ obe.⁊ tex.not.in
c.officiū.xxxij.dis.vbi duobus iudicib⁹laicis cōmittitur inqsitio
quorūdam clericorū simoniacorū cū ptāte illis attributa,ꝙ eos
possint deponere.facit tex.in.c.verū.de fo.ꝯpe.⁊ in.c.romana.§.
5 debet.de ap.in.vj.⁊ cōiter doc.in istis locis pleni⁹tangūt.† In
tellige tñ que dicta sunt ꝙ papa ⁊ imperatoꝛ pñt se subijcere iu
risdictioni inferioris.istud ꝓcedit ex honestate:nō autē ex neces
sitate:qꝛ si volunt de iure pñt esse iudices in cā ꝓpria.l.⁊ hoc Ty
berius.vbi Bar.⁊ alij notāt.ff.de here.instit.l.proxime.ff.de his
que in testa.delē.vbi etiā Bart.no.c.cum venissent.⁊.c.nouit.de
iud.ponūt doc.in.l.i.C.ne quis in cā ꝓpria.Et istud ꝯm Bar.ꝓ
cedit etiā in regibus principibus ⁊ comitibus qui superiorē nō
recognoscū... dem tenet Bar.in.d.l.⁊ hoc tyberius. Bal.in.l.
ij.ad fi... e sine certa quāti.¶ Sed limita singulariter
verū quo a... bditos,nō quoad exteros ꝯm.d.Abb.in.d.c.
nouit:qđ multū notat ⁊ cōmendat.d.Alex.hic.dicēs qđ habuit
als in facto in cā ardua allegare.¶ Scđo ad intellectū huius.l.
vide Bal.in.c.que in eccłiarū.in.ix.co.de ꝯsti.vbi dicit pro intel
lectu hui⁹.l.sciendū est qđ inferioꝛ nō hꝫ aliquā iurisdictionem
in superiorē,quā superioꝛ possit proꝛogare:ideo hic est submissio
necessaria ⁊ precisa:sed proꝛogatio est impossibis ꝯm eum.et sic
6 Bal.facit differetiā inter ꝓrogationē ⁊ submissionē.† Tu cōsi
dera ꝙ illud ꝙ dicit Bal.ꝓcederet quādo nullo modo haberet
iurisdictionē,vt in priuato:tūc ibi nō caderet ꝓrogatio:qꝛ illud
qđ nō est,ꝓrogari non potest.l.sed si manēte.ff.de precario.facit
qđ no.Bar.in.l.iiij.in prin.ff.de dā.infec.sed cum iste iudex infe
rioꝛ habeat iurisdictionē,illa bene potest ꝓrogari a superiore.
Nec obstat ꝙ iste tex.dicat subijciat:qꝛ etiā tex.in.l.j.de iudi.lo
quens etiam de proꝛogatione dicit,se subijciant:⁊ ideo ipsemet
Bal.in.l.si cōuenerit.j.eo.referens istam differentiam.qđ aliud
sit ꝓrogare iurisdictionē,⁊ aliud se s... mittere.eā reprobat per
d.l.j.ff.de iud.Juxta predicta quer... eorū intelligentia,⁊ pro
enucleatione tex.quare papa vel imperatoꝛ aut alij iudices su
periores se submittūt iurisdictioni inferiorū.dicunt doctores ꝙ
istud faciunt ex honestate,⁊ vt tollatur omnis suspicio:sed cōsi
dera ꝙ ista submissio in effectu videtur modicū releuare,cū lata
sententia,omnino appellabitur ad papam vel imperatorē:⁊ sic
omnino reuerteretur ad eorum manus.Et idem in alio iudice
superiore submittēte se iudicio inferioris,vt si archiepiscopus
submittit se iudicio epi,lata snīa per epm appellatio reducetur
ad archiepm.modicū ergo releuat submissio:qꝛ ex toto nō remo
uetur,postea suspicio.⁊ ita Alb.hic circa fi.qui dicit ꝓpter hoc
se intelligere istū tex.ꝙ maioꝛ potest se submittere iurisdictioni
minoris.dū tñ nō sit sibi subditus vt s... biectum:ideo
archieps potest se submittere iudicio... i subditi:sed
7 qūo faceret imperatoꝛ de quo glos.intelligit ... tex.maxime tē
poꝛe istarū legum cogita.¶ † Glos.in ver.maioꝛ.diuide in tres
partes.in prima infert ex tex.In secūda ibi ar.tñ contra,oppo
nit ⁊ nō soluit.rñde vt per Barto.⁊ alios hic.iuncta.l.interposi
tas.vbi gl.⁊ doc.C.de trāsac.In tertia ibi.⁊ accipe per viā limi
tationis remouet aliud cōtrariū.Ex ista vltima parte nota limi
tationē ad hanc.l.vt nō habeat locū in his que sunt voluntarie
iurisdictionis:rō qꝛ cū illa possit coraꝫ se expedire.l.fi.cōsul.ff.de
adop.non debet se submittere equali vel superiori ꝯm Bal.An
ge.⁊ Mod.hic.Hinc est ꝙ si causa volūtarie iurisdictionis eēt
talis,in qua ipse nō posset interponere autoritatē nec expedire
eā,vt est qñ minoꝛ vult manumittere seruū,in qua manumissio
ne requiritur cause cognitio:tūc posset ⁊ deberet se submittere
iurisdictioni equalis.l.j.in fi.⁊ ibi glos.⁊ Bar.ff.de offi.consulis.

et Pau.de cast.hic.lꝫ Fulgo.de illa.l.opponat ⁊ non soluat.sed,
cause iurisdictionis cōtētiose,nō sunt corā se expediende.l.qꝛ
iurisdictiōi.§.eo.ideo in eis submittit se inferiori vel equali.ita
loquitur regula tex.nostri.Et in causis volūtarie iurisdictiōis,
non possit magistratus se submittere,est tex.melioꝛ de iure in.l.
apud perfectū.ff.de manumis.vindi.⁊ ita tenēt Bal.⁊ Ang.post
quosdā.⁊ Fulg.⁊ Pau.de cast.⁊ Alex.hic.⁊ ita teneas,licet te
neat contrariū Ray.⁊ Cy.hic.⁊ Dy.Angel.et Bene.de plum.
in.d.l.apud eū.⁊ Imo.i ca.pe.⁊ gl.post mediū.de offi.dele.Mo
ti quia iurisdictio volūtaria facilius est proꝛogabilis ꝙ̄ cōtētio
8 sa.lꝫ patet solutio ex fundamēto.§.facto.† Ex ista magis cōmu
ni cōclusione glo.⁊ doct.sequūtur in practica due notabiles de
cisiones.prima est,pone aliquis comes palatinus habēs ab im
peratore priuilegiū legitimādi,hꝫ filiū naturalē quē vult facere
legitimari,per alium comitē palatinū interponentē autoritateꝫ
super hoc,talis legitimatio esset ipso iure nulla.qꝛ cuꝫ legitima
re sit act⁹ voluntarie iurisdictionis,vt habetur in.c.per venera
bilem,qui filij sint leg.pater habēs istā potestatē,deuit ipse le
gitimare,si hoc non fecit,⁊ si se submittit equali,nihil valet.et ita
Mar.lau.hic qđ not.Scđo ex ista limitatione dicit Bald.fuisse
determinatum Florētie,vbi aduocati collegij habent omnem
9 iurisdictionē voluntariā.† Quidā aduocatus emācipauit filiū
suum ⁊ fecit interponi autoritatē per collegā:postea multa do
nauit tali filio,sic emancipato,⁊ talis filius tanꝙ̄ emancipatus
multa gessit,fuit determinatū emācipationē nō valuisse,⁊ cōse
quēter nec donationē nec gesta ꝑ eū,sequit.d.Alex.hic.⁊ idē ple
nius reassumit Bal.in.l.j.in vlti.colū.ff.de offi.cōsul.⁊ dicit ꝙ de
hoc fuit questio Florētie in facto multū ardua.Sꝫ Pau.de ca.
dicit fuisse male iudicatū.qꝛ lꝫ emācipatio nō tenuerit.tñ gesta
per eū debent valere,ex quo gerebat se pro patrefamilias.et ita
cōiter reputabat p.l.iij.ff.ad macedonianum.⁊.l.zenodorus.C.
10 eo.† Tu aduerte,qđ ad hoc vt illa iura procedant est necesse,vt
diu se gesserit pro patrefamilias.⁊ sic ꝙ saltē sit lapsum decenniū,
ꝯm Bal.i.l.ij.C.si aduer.rē iudi.⁊.l.post mortē.ad fi.ꝑn.§.de ado
pti.quod valde not.pro limitatione illorum iurium.¶ In glos.
fin.ista gl.facit duo.pmo dupliciter ītelligit dictionē ius ꝓ snīa,
vel pro actione.tu potes clari⁹ intelligere ꝯm Fulgo.in lectura
possit ei ius dici,si ipse agat,⁊ aduersus eū si cōueniatur.q.d.tex.
11 maioꝛ pōt se subijcere minori siue agat siue cōueniat.¶ † Scđo
multū no.istā glos.ꝙ etiā in iurisdictione proꝛogata ꝑ submissio
ne factā a superioꝛe vel equali,hꝫ locū recōuētio.⁊ ideo si impe
ratoꝛ cōueniret me corā isto magistratu,possem eū ibi recōueni
re,absꝙ hoc ꝙ aliter se submitteret.Cōtrariū videbatur ꝙ sub
missio nō haberet locū,nisi in casu suo,tñ ita hꝫ locū recōuentio
sicut hꝫ locū in iurisdictiōe ordinaria ⁊ delegata.l.cū pap.⁊ aut.
et cōsequēter.C.de sen.⁊ istā glo.sequit simplr Bald.eā multum
no.Ange.⁊ Ful.hic.qui dicit ꝙ ista gl.est singularissima pro ex
tensione regule.l.cū pap.⁊ aut.et cōsequēter.C.de sen.⁊.c.j.et.ij.
de mu.peti.cū si.secus tñ est in arbitro.c.cum dilectus.de arbi.l.
non distinguem⁹.§.itē si quis rome.ad fi.cum glo.in ver.defen
12 dit.ff.de arbi.† Et sic licet corā delegato vel iudice ꝓrogato ha
beat locū recōuētio:tñ nō habet locū corā arbitro.Hinc est qđ
corā arbitro non potest opponi cōpēsatio.qꝛ est quedam spe
cies recōuentionis:sed bene corā delegato ꝯm Bal.⁊ Salic.in.l.
neꝙ.circa fi.C.de cōpe.Bal.in.l.j.C.de ar.Que aūt sit rō diuer
sitatis inter delegatū ⁊ arbitrū vide do.Abb.in.d.c.cū dilect⁹.
in.iij.col.vbi duas rōnes diuersitatis assignat.Prima est ꝙ de
legatio fit de iure ⁊ ptāte legis.ideo succedit dispositio recōuen
tionis,que etiā est a lege inducta,lꝫ cōpromissum fit a solis par
tibus qđ nihil est,qꝛ ꝑ hoc nō defenditur rō illius tex.vt.j.ostē
dā.Scđa est melioꝛ,⁊ fuit rō Bar.in.d.aut.et cōsequēter.in fi.q.
ꝙ qñ reus inuitus trahitur ad iudiciū,pōt tūc aduersariū recō
uenire iuribus prealle.⁊.c.dispendia.§.reus de rescript.in.vj.lꝫ
ita est in iudice delegato,corā quo reus inuit⁹ trahetur.ideo po
test aduersariū recōuenire,nō sic est in arbitro in quē fit compro
missum de cōi cōsensu vtriusꝙ partis.ideo corām eo nō hꝫ locū
recōuētio.Ex ista rōne inferunt due notabiles cōclusiōes.Pri
ma est,ꝙ si iudex delegatus esset īpetrat⁹ de cōi ꝯsensu vtriusꝙ
tūc corā eo nō haberet locū recōuētio.⁊ ita expresse tenet Bart.
13 in.d.aut.⁊ consequēter.in fi.d.Alb.in.d.c.cū dilect⁹.† Scđo ex
ista ratione ego infero,ꝙ si cōpromissum fieret ex necessitate sta
tuti cogētis affines cōpromittere vt ꝑ Bart.in.l.fi.C.de iudi.et
in proe.C.⁊ in.l.si quis maioꝛ.C.de transac.ꝙ isto casu corā arbi
tro haberet locum recōuētio,⁊ est noua ⁊ peregrina limitatio
ad.d.c.cū dilectus.prout eā ibi not.d.Ab.in vl.col.lꝫ certe caue.
qꝛ lꝫ hoc casu ptes cogant cōpromittere:tñ cū pōstea in eligēdo
arbitrū interueniat consensus vtriusꝙ partis,imputari debet
reo.si nō adiecit in compromisso facultatem recōueniendi.et ad
hanc limitationem adde etiam Abb.in.c.j.ad fi.de mu.peti.Tu
aūt circa predicta subtilius cōsidera circa rationem quare corā

a ¶ Papa nō pōt. Adde Car.zab.in repe.c.ꝑpē dim⁹.de sen tē.exc.diffu se ꝑ Fel.i.c. eccłia sācte marie.ij.de cōsti.in.iiij. co.ẏ.subdit hic.d.Abb.

b ¶ Tñ papa.adde Feli.in.c.eccła sctēmarie.§ cōsti.in.iiij. col.ẏ.⁊ ꝑ li mitatione.

arbitrio non habeat locum recõuentio.d.Abb.vt dixi assignat
duas rationes:sed certe in.d.c.cum dilect⁹ ponit ratione͂:q2 ar-
biter hz tantã ptãtem quantam partes ei dederũt,⁊ nõ pl⁹.ptãs
eni arbitri pendet a ptãte partiũ ei attributa.l.nõ distinguem⁹.
§.de officio.ff.de arbi.ideo corã arbitro nõ põt fieri recõuẽtio:
ex quo partes nõ dederũt ei hãc ptãtem.Cõtra istã ratione͂ for-
titer obstat:q2 ea attẽta sequeret qd etiã corã delegato nõ habe
ret locũ recõuẽtio qd est expresse cõtra iura preallegata,cũ etiã
delegatus tantã habeat potestatem quantã ei dedit delegans.⁊
non plus.c.cũ olim.c.de causis.c.p.et.g.de offi.dele.cum si.et iu-
risdictio delegata est odiosa ⁊ stricte intelligẽda:vt est gl.in cle.
ij.de offi.ordi.¶Cogita q2 difficile est respondere ⁊ sustinere ra
tioni romani pontificis assignatã in.d.c.cum dilectus.nisi simul
cum ea iungas aliam rationem domini Abb.s.relatam.

1 ¶Quid sit prorogatio.
2 Quot modis fiat prorogatio.
3 Illa iurisdictio potest prorogari per forenses,quã iudex habet
in suos subditos.
4 Si stante statuto,ꝙ mercatorum iudices nõ possint cognoscere
nisi de causis mercantie:nõ possent duo forenses litigare coram
dictis iudicibus,de alia causa ꝙ mercantie.
5 Si iudex sit deputatus in ciuitate super causas dãnorũ datorũ,
nõ poterit fieri ꝓgatio ad aliã causam meri vel mixti imperij.
6 Judex notarius:nec aliquis officialis vni⁹ bãchi,se possunt im
pedire de causis alterius banchi.
7 Ubi iurisdictiones in ciuitate sunt diuise per portas:iudex vni⁹
non potest se intromittere de causis alterius.
8 Si presbyter parochialis dat licentiam subdito confitẽdi alibi
peccata,non poterit confiteri corã alio sacerdote qui nõ sit eius-
dem qualitatis.
9 Error impedit prorogationem.
10 In.l.nostra,an error presumatur in dubio,vel scientia partium.
11 Quilibet presumitur scire,qd publice scitur.
12 Receptans bannitum nõ excusatur propter ignorantiam,quan
do erat notorium ꝙ erat bannitus.
12 Quilibet de prouincia presumitur scire illud qd publice factum
est in aliqua parte prouincie.
13 Error impedit prorogationem.
14 Error in eo quo quis potest de facili certiorari:tñ admittitur,⁊
est tolerabilis.
15 Paria sunt scire,vel de facili scire posse.
16 Inter errorem et dubitationem est differentia.
17 Si percussi seium,volendo percutere titium,teneor eodẽ modo.
18 Tenet argumentum a partibus sufficienter enumeratis.
19 Error non solum ex parte actoris sed ⁊ rei,impedit iurisdictio.
prorogationem.
20 Quando actor producit libellum obscurum vel alternatiuũ vel
incertum,reus non tenetur respondere.

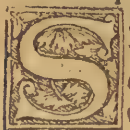
1 SI per errorem. †Premitte,ꝙ pro-
gatio dicit in mate-
ria nostra,iurisdictionis extẽsio,ad alias res,vel cau
sas,vel psonas,q̃ nõ sunt sub iurisdictione ordinaria.
Hinc est ꝙ vbi nõ est aliq̃ iurisdictio:vt i puato,ibi nõ cadit p-
rogatio:q2 qd nõ est ꝓgari nõ põt.l.sz ⁊ si manẽte.ff.de preca.
2 Bar.in.l.iiij.ff.de dam.infe.†Ista ꝓgatio sex modis fit:quo-
rum tres enumerat glo.in.l.j.C.eod.⁊ in.c.p.et.g.vbi mare ma-
gnũ.de offi.dele.vbi doc.addũt tres alios modos.de qua mate-
ria traditur etiam plene per Cy.Bal.⁊ alios in.l.si qui ex cõsen-
su.C.de epi.aud.⁊ in.l.j.et.ij.per oẽs.ff.de iudi.⁊ est bonus text.
in.l.inter cõsentientes.ff.ad municip.Lex nostra tractat de pro
rogatione que fit de persona ad personam.⁊ de ista dicã aliquid
3 j.†Nota tñ diligẽter ꝙ ista demuz iurisdictio potest prorogari
per forenses,quã iudex hz in suos subditos.Et ideo si in ciuita-
te deputatus sit iudex super maleficijs,non possunt duo forẽses
in causa ciuili coram eo litigare.l.solem⁹.§.latrũculator.ff.de iu
di.nam prorogatio debet fieri in his que sunt eiusdem nature ⁊
forme.glo.in.c.hi q autoritate.de prebẽ.in.vj.Ita Jaco.de are.
4 Cy.Bal.⁊ alij in.l.testa.oia per illũ.C.de testa.†vnde dixit mul-
tum signãter Cy.in.l.j.C.eo.qd stãte statuto qd iudices merca-
torum nõ possint cognoscere,nisi de causis mercãtie,nõ possent
duo forenses litigare coram iudice mercatorũ de alia causa non
mercatili qd sequitur Imo.in.d.c.p.et.g.in.xxxiij.col.⁊ ibi Pa-
nor.in.ix.⁊ Pau.de ca.in ꝯsi.xxvj.inci.viso pũcto.ꝙuis de ea nõ
meminerit ipse Pau.de ca.qui tenet cõtrarium in.d.l.testamẽ-
5 ta oia.†Facit qd dicit Ang.in.l.j.in fi.colũ.ff.de iudi.qd si in ci-
uitate sit deputatus aliquis iudex super causa dãnorum datorũ
nõ posset corã eo fieri prorogatio ad aliã causam meri.vel mixti
imperij.et qd vult Bart.in.d.l.inter conuenientes.ff.ad muni-
6 cip.†Facit qd volũt Bal.⁊ Fulg.in.l.repetita.C.de epi.⁊ cleri.
vbi volunt,qd nec iudex nec officialis nec notarius ad vnũ bã-
chum,possunt se impedire de spectãtibus ad alios,per glo.sin-
gu.in.l.quicũq3.C.de execu.et exacto.lib.xij.ideo coram eis non
7 posset fieri ꝓgatio.†Facit etiã qd vult Bal.i.l.testamẽta oia.
qd si in ciuitate,iurisdictiones sint diuise p quarteria,vel p por-
tas,illi qui sunt sub vno quarterio nõ possent sponte litigare co
ram iudice alterius quarterij:⁊ sic prorogare iurisdictionem,cũ
limitatione tñ vt ibi per Sali.⁊ est communis ⁊ vera conclusio.
ꝙuis Car.in.d.c.p.et.g.teneat contrarium.cuius rationẽ confe
ret Imo.ibi.⁊ p eo videtur facere:quia sicut qñ iudex habet iu-
risdictionẽ limitatã quo ad certas personas,vel in determina-
to loco,vel tẽpore:tñ fit ꝓgatio ad al's personas,vel ad aliud
tempus,quare nõ sic,qñ iudex habet iurisdictionẽ limitatã quo
ad causas,puta mercantiles,quare nõ potest extendi ad causas
non mercãtiles per generalitatẽ.l.j.in verbo vel aliã iurisdictio
nem.ff.de iudi.tamen vt dixi precedens opinio cõmuniter tene
8 tur.†cui adde in materia qd dixit gl.quã totus mũdus allegat
pro singulari in cle.j.in verbo speciali.in fi.de priuilegijs,q̃ vult
qd si sacerdos parochialis dat licẽtiã parochiano vt possit cõ-
fiteri alibi peccata:tñ nõ põt confiteri coram alio sacerdote qui
nõ sit eiusdem qualitatis,⁊ sic qui nõ habeat curã animarũ actu.
tamẽ idem vult gl.in.c.oĩs vtriusq3 sexus.in verbo sacerdoti.de
penitẽtia ⁊ remis.tñ Panor.in.d.cle.j.post relatam distinctionẽ
Pe.de leaza.dicit se nouiter inuenisse Hosti.tenere cõtrarium
in titu.de peni.⁊ remis.§.cui.quem Panor.ibi sequitur reproba
ta illa glo.⁊ ante panor.de illa contrarietate Hostiẽ.perpendit
archi.in.c.perlectis.xxv.di.⁊ in.c.j.xvj.q.premitte.Scdo quod
in ciuitate romana erat pretor vrbanus ⁊ peregrinus,qui habe
bat iurisdictiones separatas,vt patet in.l.ij.§.deinde cũ placuis
set.ff.de origi.iur.nam pretor peregrinus poterat solum cogno
scere de causis peregrinorũ,vt dicit gl.nostra.⁊ Alb.hic.Cogi-
ta tamẽ tu super text.in.d.§.deinde cum placuisset.dum dicit ꝙ
plerunq3 inter peregrinos ius diceret super illo verbo plerũq3.
¶His sic premissis diuiditur ista.l.in tres partes.In pma po
nitur decisio.in secũda que est ibi nec eni resp[...] tacite ob-
iectioni.In tertia ponitur ratio respõsionis.[...]quid enim
tam.h.d.Error litigatorum impedit prorogati[...],cum impe
9 diat consensum,quo mediante fit prorogatio.h.d.¶†No.regu
lam ꝙ error impedit prorogationem vt hic ⁊.l.ij.in princip.ff.de
iudi.et.c.significantibus.de offi.deleg.Amplia istam regulam
procedere nõ solum in errãte vt notaui:sed etiã in dubitãte,ꝗm
Bart.in.l.ij.in.iij.colũ.ff.si quis in ius vo.non erit.cum dubitãs
et ignorãs equiparentur.l.si.vbi Bart.⁊ doc.C.de condi.inde.l.
si.§.sinautem dubius.vbi Bar.⁊ alij notant.C.de furtis.facit ꝙ
dicit Bal.in.leges sacratissime.C.de legi.ꝙ ita parcitur dubi-
tãti sicut errãti vel ignorãti.imo dubitans dicitur nescire.l.ij.in
princ.in ver.fieri eni põt.ff.si quis ordo in bo.pos.seruetur.vide
tamen in oppositum tex.in.l.iij.§.is qui nescit.ff.de lib.ho.exhi.
et limita vt dicam infra in seq.nota.¶Scdo amplia istam regu
lam vt procedat non solũ qñ erratur in totali iurisdictiõe,sz etiã
qñ erratur in qualitate.Nã pone,ꝙ partes cõsentiũt prorogare
iurisdictionẽ alicuius iudicis quẽ credũt esse delegatũ,⁊ errãt,
cũ sit ordinarius.et iuris[...] delegata nõ sit prorogabilis,nisi
ad psonas in rescripto [...]tas.d.c.p.⁊.g.certe iste error impe
diet prorogationem,vt non valeat etiaz vt iudicis ordinarij ꝗm
do.Abb.in.d.c.p.et.g.in.iij.colũ.per gl.ij.ibi.¶Tertio amplia
siue sit error facti,siue etiam iuris,per rationez generalem hui⁹
l.et.l.ij.in princi.ff.de iudi.⁊ hic in glo.⁊ firmat Ang.¶Quarto
notabiliter amplia,siue error sit ex vtraq3 parte,prout loquitur
iste tex.in ver.eos,siue ex vna parte tantum,ratio est quia in pro
rogatione requiritur consensus vtriusq3 partis.l.j.⁊.ij.ff.de iud
ergo error vnius partis impedit prorogationem,⁊ facit qd pro
cessus ⁊ snia non valeant vt hic in tex.in ver.nihil valebit quod
actum est.imo fortius tenet hic Ang.ꝙ nõ valebit talis proces-
sus,nec talis sentẽtia etiam in preiudicium scientis,⁊ hoc ne iu-
dicium claud[...]tra.l.si.C.de fru.et li.expẽ.alle.in gl.de quo
vide per Sp[...]de compe.iudi.adi.§.j.ver.x.et ibi per Joã.
an.in addi.¶Limita istaz regulam procedere in personis pri-
uatis:secus est in vniuersitate,vel populo,per errorẽ litigãtib⁹
coram iudice incompetenti:quia per tales actus nõ obstãte er-
rore inducitur cõsuetudo.l.qd non ratione:ꝗm primum intelle-
ctum gl.ff.de legi.per quam consuetudinem datur iurisdictio nõ
habenti:vt dixi in.l.more.post gl.s.eod.ita singulariter limitat
Bal.in.l.ij.in.iij.col.C.que sit lon.cõsue.sequit.d.Alex.hic per.l.
barbarius.ff.de offi.preto.⁊ per eãdem.l.d.an.barbatias in.d.c.
p.et.g.in.xxxiiij.col.Ista limitatio mihi nõ placet:q2 etiã isto ca
su militat ratio hic assignata in tex.¶Scdo per illud quod di-
cit Bal.in.l.iij.§.fina.ff.de supel.lega.dum respondet ad.d.l.qd
non ratione.¶Tertio quia actus agentium non debet opera-
ri vltra eorum intentionem.l.non omnis.in princ.ff.si certum pe
tatur.nec ob.d.l.Barbarius:quia ibi plura concurrebãt.⁊ ibi-
dem declaraui.

dem declaraui. ¶ Scđo limita nō habere locū quando partes
per errorē litigāt corā iudice habente iurisdictionē mero iure:
sed nō plenum vsum vel exercitiū iurisdictionis: vt in duob⁹ de-
legatis sine clausula, qđ si nō oēs: quorū quilibet de per se habet
iurisdictionē insolidū vt est glos. in. c. prudētiam. in princ. in ver.
teneatur. de offi. deleg. sed nō habet exercitiū alter sine altero. l.
duo ex tribus. ff. de re iud. certe q̄uis partes per errorē corā al-
tero procedant, valebit ꝓcessus: quia facilius prorogatur solus
vsus q̄ ipsa iurisdictio ṡm Inno. in. d. c. prudentiā. in prin. quem
sequūtur Ange. Pau. de cast. ⁊ Lud. ro. hic. Bal. in. l. si conuene
rit. ĵ. eo. Ange. in. l. pompo. al's inci. l. si vni. ff. de re iu. ⁊ in. l. j. ff. de
iud. ⁊ in cōsi. clix. incip. petita fuit. Pau. de cast. in. l. pridem. ff. de
ferijs. Ista limitatio nō est vera per tex. in. d. c. prudentiam. qui
dicit indistincte processum non valere: ⁊ per tex. in fortiorib⁹ ter-
minis. in. c. cum super abbatia. de offic. delega. ⁊ qꝛ ista limitatio
nullibi iure ꝓbatᷣ ṡm Fulg. ⁊. d. Alex. hic. Idē tenēt Bar. Imo.
et. d. Abb. in. c. prudētiā. ⁊ Imol. in. d. l. si vni. ⁊ Inno. in. d. c. pru-
dentiā. in. iij. col. mutauit propositū: ita etiā tenet Lau. nō hic. qꝛ
sequitur Inno. sed in. l. si cōuenerit. ĵ. eo. ⁊ ponderat ꝙ dixi nunc
scꝫ ꝙ Inno. in. d. c. prudentia. in. iij. col. videtur mutare qđ. ŝ. te-
nuerat. Tu pondera qđ ꝑ limitatione Inno. videtᷣ facere tex. in
l. j. §. j. ff. de ferijs. vbi iurisdictio q̄ impeditᷣ in exercitio, tpe feria
rum quo tpe iudex hꝫ habitū iurisdictiōis: sed nō exercitiū pōt
ꝓrogari: vt ibi: ergo idē in casu nr̄o, arguēdo a tpe ad personas
qđ lꝫ. l. vel singulis. ff. de vulga. ⁊ pup. nisi dicas ꝙ in. d. l. j. §. i. non
interuenit error in ꝓrogatione: vt hic ptꝫ, ibi: in verb. sponte. fa
cit. l. si feriatis. in verb. ex volūtate partiū. ff. de ferijs. ¶ Tertio
limita nisi iudex corā quo errore litigabatᷣ ꝓnūtiauerit se cōpe-
tentē inter partes, ⁊ a sn̄ia illa nō sit appellatum: qꝛ cū habeatur
pro veritate. l. ab eo. C. qūo ⁊ qn̄ iud. nō poterit amplius de erro
re obijci ṡm Inno. in. c. super lr̄is. de rescri. Bar. in. l. ij. in. iij. col.
ff. si qs in ius vo. nō ie. Pau. de ca. ⁊. d. Alex. hic. q̄uis pro certo
nihil hoc casu possit partibus imputari, quare non appellaue-
rint, ex quo errabat: nisi presupponas post sententiam superue-
nisse scientiā intra tp̄s appellādi. Quarto limita in iudice q me-
ro iure est ordinarius. sed partes ex priuilegio possunt eū decli-
nare: vt in scholaribus q̄tū ad ptātē: certe si per errorē processe
rit, valet processus: qꝛ de facili priuilegiū tollitur. l. eius militis.
§. militia missus. ff. de mili. testa. glos. est solēnis in. l. ij. §. j. in ver.
cōfessus. ff. de iud. quā sequūtur doc. ibi. ⁊ Sali. in. l. j. in. vij. q. C.
de iud. ⁊ Pau. de cast. hic. q̄uis de illa glos. nō fuerit recordat⁹.
sed solū allegat rōnē: qꝛ partes censentᷣ renūtiasse priuilegio de
clinādi. imputēt em̄ sibi q̄re nō perquisiuerūt, si priuilegiū habe
bant: sed fragilis est rō: qꝛ iuri qđ quis ignorat, nō intelligitᷣ qs
renūtiare. l. mater decedēs. ff. de inoffi. testa. iūcto eo qđ singula-
riter dt Bart. in. l. fin. §. si autē dubius. per illum text. C. de fur.
¶ Quinto limita istam regulā vt ꝓcedat in prorogatione vera.
Secus qn̄ partes litigarēt corā suo iudice: quem tn̄ possent exce
ptione repellere: qꝛ nō opposita tali exceptione, per errorē iuris
vel facti, valet ꝓcessus ṡm do. Abb. in. c. ad petitionē. in. iij. colū.
de accu. post Inn. ibi. ¶ Sexto limita qn̄ partes per errorē diu
litigassent corā iudice nō suo: ⁊ postea superuenisset scia: adhuc
processissent corā eo. tūc retro gesta per ratihabitionē ratifican
tur. gl. est valde no. in. l. j. in ver. incohoare. quā Bar. ibi multū cō
mendat. C. vbi de cri. agi opꝫ. quā gl. sequitᷣ ⁊ reputat sing. Bal.
in. l. si cōuenerit. ad fi. ĵ. eo. ⁊ in. l. j. in vlt. col. C. si a nō cōpe. iudi. et
10 in. l. lꝫ. vbi etiā Bart. in fi. ff. de iud. † An autē in terminis huius
l. in dubio presumatᷣ error vel scia partiū: cōiter cōcluditur ꝙ in
dubio presumatᷣ error seu ignorātia, per regulam. l. verius. ff. de
proba. ita tenet Spec. in tit. de cōpe. iud. adi. §. j. ver. sed nūquid
presumitᷣ. quē sequūtur Bal. Ang. ⁊ Ludo. ro. hic. Bal. in. l. eos.
in prin. C. de appel. Ang. in. l. ex quacūqꝫ. ff. si quis in ius voc. nō
ie. cōiter cano. in. d. c. p. ⁊ g. Ego in casu huius. l. puto cōtrariuꝫ
attēto qđ in ciuitate Rome debebat esse notorium qs esset pre-
11 tor vrbanus vel peregrinus. † Unde qlibet presumitur scire qđ
publice scitur. l. si tutor petitus. vbi glo. ⁊ Bar. no. C. de peri. tu.
glos. in. l. qnquaginta. ff. de excu. tu. in. §. qui autem. in ver. cogno
uerit. insti. eo. tit. ⁊ in. l. j. ⁊ ibi Bar. ff. de receptatoribus. glo. in. c.
qđ dictis. xv. di. Bart. in. l. si cui. §. hisdem. ff. de accusa. et in. l. ab-
senti. in. ij. col. C. de dona. ⁊ latius in. l. is potest. ff. de acqui. here.
bonus text. in. c. j. de postu. prela. et in. c. si. qui ma. accu. pos. facit
l. sed si pupillus. §. proscribere. ff. de institoria. et in aut. quomo-
do oporteat episcopos. in p̄n. vn̄ tenet Bar. in. l. oēs. C. de agri. ⁊
censi. li. xj. ꝙ non excusatur receptans bannitum a pena statuti
propter ignorātiam, qn̄ erat notorium in loco quod erat banni-
12 tus. † Imo fortius subtiliter not. do. Abb. in. d. c. j. de postu. pre-
latorum. per illū tex. iuncta glos. iij. ꝙ quilibet de prouincia pre-
sumitur scire illud qđ publice factū est in aliqua parte prouincie
limitādo vt ibi per eū. Et ideo in terminis. l. nostre dicit Ange.
ꝙ si iurisdictio esset notoria vel esset litigatoribus verisimilr̄ no

ta: vt quia essent illius ciuitatis presumeretur sciētia. ⁊ ideo cō-
clu. doc. supra relata procedere quo ad aduenas ⁊ peregrinos.
13 † Itē ad regulā hui⁹ text. q hꝫ, qđ error impedit prorogationē,
adde ꝙ similiter metus impedit vt est tex. no. in. l. ij. ad fi. princi.
et ibi Bart. in primo no. ff. de iudi. no. glo. in. c. si mulier. §. si dos
metu. ff. qđ me. cā. ⁊ illū tex. ad hoc reputat sing. do. Abb. in. d. c.
p. et. g. ad fi. singularitas in hoc cōsistit. qꝛ act⁹ gestus metu ipso
iure valet: sed pōt rescindi per actionē ꝙ me. cā. vel per officium
iudicis, glo. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij in. l. interpositas. C. de transac. sꝫ ibi
prorogatio facta metu est ipso iure nulla. ⁊ in hoc ille tex. est sin-
gu. ṡm do. Abb. Sed tu adde tex. in. l. si quis ex consensu. in ver.
sponte. ⁊ ibi Bart. in. iij. col. C. de epi. audi. Eodē mō penitentia
partium impedit prorogationē. l. si cōuenerit. ĵ. eo. l. si cū dotē. §.
eo autem tēpore. ff. so. ma. Eodem modo inhabilitas personarū
prorogātiū: puta seruorū, vel inhabilitas iudicis: ita Cy. in. d. l.
14 si qui ex consensu. in. iiij. q. ⁊ doc. in. d. c. p. et. g. ¶ † Scđo princi-
paliter no. ex isto text. vltra alios, ꝙ error in eo quo potest quis
de facili certiorari: tn̄ admittitur. ⁊ est tolerabilis. nam in hac. l.
quis esset pretor vrbanus et quis peregrinus, poterat de facili
certiorari: ⁊ tn̄ iste error toleratur ⁊ impedit prorogationem, et
15 annullat processum. † Unde iste tex. videtᷣ facere cōtra illud qđ
notat Ange. in. l. si duo. ff. de acq. her. vbi ex illo tex. notat, ꝙ pa-
ria sunt scire, vel de facili scire posse. ⁊ per hoc infert ad bannitū
cancellatum: ꝙ eum occidens nō excusetur per ignorātiam: naꝫ
cum in eodē libro in quo erat descriptū bānum, esset etiā descri-
pta cācellatio, certe sicut occidens sciebat eū bānitum per inspe
ctionem libri, ita etiam scire poterat eum cācellatum per eandē
16 inspectionem. † Tertio ex eodē text. vltra alios cōiunge differē
tiam inter errantē ⁊ dubitantem: nā errās lꝫ posset de facili cer
tiorari vt hic: tn̄ eius error toleratur: non sic est in dubitāte, qui
de facili potuit certiorari. glo. est in. l. loc⁹. in ver. mei iuris. ff. de
acqui. pos. per quā ita limitat Bal. in. l. fi. §. j. in. iij. colū. C. de fur.
facit. l. regula. §. sed ⁊ facti. in verbo diligenter inquirendo. ff. de
iur. ⁊ fac. igno. rō diuersitatis est: qꝛ dubitāti magis imputatur,
cum haberet aīm dubium quare non informauerit se diligētius
q̄ in errante qui ita credit esse. ⁊ ita limita ea que dixi. ŝ. in. j. no.
17 in prima extēsione. ¶ † In gl. in verbo error ibi arg. cōtra. ĵ. de
iniurijs. l. eū qui. §. si iniuria. rn̄de ꝙ ibi cōsenserit delinquere lꝫ
errauerit in cōditione persone ṡm Bar. ⁊ alios. vide tn̄ tex. in. l.
scientia. §. sed si defendendi. ff. ad. l. aquil. ⁊ per ista iura determi-
nat Bart. in. l. respiciendū. §. delinquunt. in fi. ff. de pe. et ibidem
Ang. ꝙ si volebam percutere titiū et percussi seiū, tn̄ teneor eo-
dē mō. per illa iura dicit Bar. ꝙ si volebam percutere vnū ⁊ per
cussi duos, teneor tn̄ de vtroqꝫ. aduerte tn̄, ꝙ non possem puniri
pena statuti, cum nō sim in dolo, sed puniar tm̄ arbitrio iudicis
propter culpā. Ita notabiliter limitat Ang. in. d. §. delinquunt.
et in. l. si cū seruo. ff. de iniur. ⁊ notabilius Bal. in. l. iiij. §. quacūqꝫ
in ver. quo ad tertium. ff. de iureiur. ⁊ ita semel in facto persistaꝫ
limitationem defendi vnum a magno discrimine. aliter tn̄ ⁊ for-
te melius tꝫ Bal. in. l. si quis non dicā rapere. in pe. col. C. de epi.
et cleri. vbi dicit ꝙ in delictis sufficit dolus in genere, lꝫ sit erra-
tum in corpore. Allegat Jo. an. in regula cū quis in ius. in mer-
curialibus. Scđo limita ꝑ tex. in. d. l. si cū seruo. ff. de iniur. Glo.
in verbo contrarium dum allegat. l. j. ff. qđ me. cau. dic ꝙ illa. l. ni
hil facit. debuit allegare. l. nihil consensui. ff. de reg. iur. dic vt ibi.
per glo. ⁊ Bart. hic. qui reprobat glo. nostram. ¶ Glos. in ver-
bo error colligit notabile ex text. ⁊ alleg. pro concor. l. si procur.
Adde quod est la. ij. deinde opponit ⁊ nō soluit. solue vt hic per
Bar. et alios. ¶ Glo. in verbo detegit. Ista glo. primo exponit
tex. postea refert tria dicta Guar. glosatoris antiqui: que repro
bat. ¶ Primum facit differētiam inter errores. ¶ Scđm facit
differētiam inter personas litigatoris. ¶ Tertium facit differē
18 tiam in tēpore qn̄ error cessat. † primū dictū glo. illud reprobat
per hunc text. in verbo per imperitiā: qđ ad errorē iuris refertᷣ:
sed ṡm Bar. non est bona reprobatio cum etiam ad errorē facti
possit referri. Tu primum dictū reproba a partibus sufficiēter
enumeratis: quia aut error iuris interuenit ante lit. conte. ⁊ tūc
cum annullet lit. cōtest. qui sequitᷣ. l. si pater. cum glo. C. ne de sta
tu defun. semꝑ dicitᷣ esse ante lit. conte. aut error iuris intercessit
post lit. cōtest. ⁊ istud nō potest contingere nisi per mutationem
noui iudicis: sꝫ in his que emergūt post li. cōte. semper habetur
perinde ac si lis nō esset cōtestata. l. v. C. de ꝯsor. eiusdē litis. Et si
dicas quare hoc non distinguitur inter errorē iuris ⁊ facti, ⁊ in-
ter tēpus ante li. cōte. ⁊ post, prout in. l. nō fatetᷣ. ff. de cōfes. ꝑpter
quam ṗncipaliter facte sunt iste note Guar. que sit rō diuersita-
tis glo. ŝ. in verbo errāt tangit referendo opi. tandē dicit ꝙ hic
est error circa iurisdictionē ibi in alio: qn̄ solū est diuersificare fa
ctū: vnde Bal. ⁊ clarius Pau. de ca. hic rn̄dent, qđ hic agitur de
conferendo ius de nouo quod ius fundatur in consensu partiū.
ideo error illud impedit: secus quo ad confessionem infringen-

dam vel nõ: super qua dʒ distingui vt in. d. l. nõ fatetur: ʒ nec ista ratio me clarum reddit: qꝛ etiam ibi agitur de iure nouo acquirendo mediãte ꝯfessione. Ang. hic ꝑ multa verba videtur rñdere aliter, q̃ tñ nõ discrepãt in effectu a p̃cedẽti solutione, ⁊ dicit ꝙ iurisdictio prorogata, principaliter fundat in consensu partium quicũqꝫ error fit cõsensum remouet, ⁊ sic prorogationẽ impedit: nõ sic in cõfessione partis facta rñdendo positionibus: vt hic ꝑ eũ, qui potiꝰ inuoluit q̃ rñdet: sed certe etiã ius qd querit ex cõfessione recip. principale fundamentum ex consensu partis: ⁊ tñ
19 fit distinctio de qua in. d. l. nõ fatet. cogita de solutiõe. † In scđo glõ. hñ dicit, ⁊ ex eo habes not. ꝙ non solum error ex parte rei ʒ etiam ex parte actoris impedit prorogationem iudicis incõpetentis: ita etiã tenet glos. in. d. c. p. ⁊. g. Et ex ista cõclusione p oẽs approbata sume cautelã pulchrã ẜm Bal. ⁊ Pau. de cast. hic. qñ eris aduocatus rei quẽ actor fecit cõueniri corã iudice incõpetẽti, credẽs qd esset iudex cõpetẽs rei. Nam cũ cõpares pro reo nõ debes opponere exceptionẽ iudicis incõpetentis prout faciunt procuratores nõ cauti: qꝛ hoc mõ instrueres actorẽ: vt cõueniat te corã iudice cõpetenti: vñ nihil oppones sup incõpetẽtia iudicis: sed patiaris ꝙ fiat ꝓcessus: vnde qñcunqꝫ põt opponere ꝙ processus est nullꝰ: vt hoc tex. in verbo nihil valebit qd actũ est: nec hic cadit prorogatio cũ reqrit ꝯsensus vtriusqꝫ: vnde error ex parte actoris impedit ꝓrogationẽ ẜm gl. hic. ⁊ hoc mõ ꝓ eos poteris trahere actorẽ ad cõcordiã: dicũt tñ ꝙ lʒ ista cautela sit honorabilis tñ in foro penitẽtie est abstinẽdũ. ita Cy. in. l. vnica. C. vt q̃ desunt aduo. Addo pro ista cautela facere, ꝙ in simili dicunt doc. qñ actor ꝓducit libellũ obscurũ vel incertũ vel alternatiuũ, non dʒ reus petere vt libellꝰ declaretur: ʒ dʒ simplr opponere ꝙ libellus nõ procedit: qꝛ male cõceptus est. Ita magistraliter Spe. in ti. de lib. cõcep. §. fi. ver. cautus tñ sis. sequit. d. Ant. in. c. fi. de lib. obla. Paul. de ca. in. l. edita. C. de eden. Alex. in. l. j. in prin. in. j. col. in fi. ff. de edẽ. ⁊ no. ꝙ procuratores nostri cõiter
20 errant. † Circa tertiũ dictũ glo. dic ꝙ glo. male dicit, vt dicit in l. si cõuenerit. j. eo. Facit ergo ex p̄dictis generalẽ extẽsionẽ ad. l. nostrã ẜm Ang. hic. ꝙ generaliter error impedit prorogationẽ iudicis incõpetẽtis siue iuris siue facti siue ex parte rei: siue actoris: siue ante litẽ cõte. siue post: qꝛ semp dicitur esse in initio cause, cum error cõtestationẽ impediat, nisi superueniat scia q̃ purget errorem: qꝛ in prorogatione requiritur consensus pꝛtiũ, in quo fundat iurisdictio prorogatiua, que nulla est quo ad partes deficiente prorogatione et consensu: vt apparet ex predictis.

1 ☞ Causa suspicionis est iusta, si iudex fuerit prius aduocatus in hac causa.
2 Aduocatus sicut est suspectus iudex: ita ⁊ suspectus testis.
3 Causa suspicionis que est in delegãte: nõ durat in eiꝰ delegato.

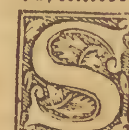

Solet. Iurisdictio q̃uis delegeẽ in totũ vel in parte nõ abdicat a delegãte. h. d. ⁊ istud est qd vult tollere in ver. nam ⁊ is: vt declarat glo. pe. et alij doc. idẽ dr in. l. se. ⁊ ibi in specie ponit iusta causa suspicionis, propter quam ordinarius tanqꝫ suspectꝰ debet
1 alij delegare. ¶ † No. ex. l. pretor, ꝙ iusta cã suspicionisᵃ est, si iudex fuit prius aduocatꝰ in hac cã. facit. l. fi. C. de asses. no. in. c. postremo. de appel. gl. in. l. eos. in prin. ver. prouocatum. C. de app. que subdit idem esse ꝙ iudex prime sñie successerit in locum iudicis appellationis: nam dʒ tanqꝫ suspectus alij delegare. imo fortius per istum tex. tenet Spe. titu. de asses. §. fi. in fin. ꝙ si iste qui fuit aduocatus: ⁊ nunc est iudex pronuntiat in causa, ꝙ sñia esset ipso iure nulla intellige sane si fuit recusatꝰ, alias secus. c. iudex ab apostolica. de offi. dele. in. vj. iunctis no. per Bar. in. l. qꝛ pote
2 rat. ff. ad treb. per cano. in. c. cum speciali. de app. † Itẽ adde qd sicut aduocatus est suspectꝰ iudex vt hic, ita est suspectus testis, l. fi. ff. de test. c. romana. de testi. in. vj. Bart. in. l. deferre. §. idẽ decreuerunt. in fi. ff. de iure fis. gl. no. in. c. statuendum. in ver. cognitor. iij. q. vj. Io. and. vbi limitat duobus modis in tit. de teste. §. j. ver. item ꝙ fuit in additione que incipit nõ inuenio. Bal. in. c. ex literis: vbi alr limitat per gl. ij. ibi de trãs. Istã. l. et similes limita vt procedant qñ requisitus pro aduocato declarauit intentionem suã, secus si nondum probauit, licet secreta cliẽtuli audierit ẜm Inno. in. c. irrefragabili. de offi. or. qui; hoc no. per illum tex. in. §. excelsus. cum gl. in ver. capitulum. sequunt Imo. ⁊. d. Abb. ibi in vlti. col. q̃uis cõtrarium ibi teneat do. An. ¶ Scđo limita istum tex. ꝙ. licet aduocatus alterius partis possit a me si efficiatur iudex recusari, tñ ille quẽ ego habui ꝓ aduocato non põt a me recusari, q̃uis ei reuelarim secreta mea, cum nõ debeat iudicare ẜm cõscientiam: sed prout sibi cõstabit ex actis. gl. est notabilis in. c. dilecto. ver. reculatis. de testi. Adde ꝙ non est iusta causa recusationis, ꝙ aduocatus partis aduerse est cõmensalis vel familiaris iudicis, text. est ⁊ ibi glos. in. c. j. de offi. iudicis. vide tñ tex. in. c. ex insinuatione. de appella. ibi allegatum in gloss.
3 ¶ † Ultimo no. ex istis legibus, ꝙ cã suspicionis que est in dele

ᵃ ¶ Iusta cã suspicionis. Adde Car. Alexã. in. c. postremo. d ap. vbi enumerat. lxx. casus i qbꝰ iudex recusatur suspectus.

gante non durat in eius delegato ꝙ intellige ⁊ limita ẜm tex. in c. iudex ab apostolica. de offi. delega. in. vj. quem debuit allegare Bar. hic qui alium corrupte allegat. Iason Padue.

1 ☞ Iurisdictio iudicis nõ sui si sit prorogata de cõmuni cõsensu vtriusqꝫ partis tamen habet locum penitẽtia, vsqꝫ ad litis cõtestationem. vide huius limitationem. nu. 2. 3. 4. 6. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 31. et. 35.
5 Iuramentum interpositum super actu reuocabili, non impedit reuocationem.
7 Penitentia non habet locum amplius in lite contestata, sed iuramentum habet vim litis contestate.
8 Iuramẽtũ nec intelligitur nec restringitur ẜm naturam actus super quo imponitur, sed semper aliquid addit actui.
9 Substitutio iuramento firmata, que non valet iure directo: valet iure obliquo.
10 Testes quinqꝫ adhibiti in testamento, si apponatur iuramentũ valet testamentum.
11 Purgatio more impeditur, vbi adest iuramentum.
12 Iuramẽtum appositũ in testõ, habet vim clausule derogatorie.
13 Iuramentum appositum in scđo testamẽto, habet vim reuocationis clausule derogatorie apposite in primo.
14 Fideiussor nõ tenet qñ interuenit in cãm duriorẽ q̃ p̃ncipalis.
15 Iuramentum an habeat vim expressi.
16 Consensus de presenti nõ potest esse in generali renuntiatione omnium exceptionum competitiuarum in futurum.
17 Actus vbi non valet ex presumptione defectus cõsensus: ibi iuramentum nihil operatur.
18 Promissio iudicialis obligat precise ad factum.
19 Actus factus in iudicio est efficacior.
20 Confessio sine causa cum sit indiscreta est inefficax.
21 Pactum nudum est inefficax ad agẽdum: tñ si fiat in iudicio ad iudicium adiuuandum est efficax, et producit actionem.
32 Uia penitẽtie ⁊ declarationi iudicis, nõ precludit per prestationem satisdationis de iudicio sisti facta corã iudice incõpetenti.
33 Exceptiones dilatorie qñ opponunt: anteq̃ opponat exceptiõ iudicis amplius opponi nõ põt cum censeat cõsensisse in personam iudicis. vide huius limitationem nu. 34. ⁊. 49.
36 Pacta que quotidie apponuntur in instrumẽtis, si licita est penitentia, quid operantur.
37 Promittens posse cõueniri, intelligitur promittere soluere.
38 Debitor si ꝓmisit soluere in quocũqꝫ loco in quo placuerit creditori, istud pactum non releuat, vide etiam nu. 41. et. 42.
39 Remissio non habet locum in contractibus. et nu. 40.
43 Debitor si promisent creditori soluere in quocunqꝫ loco fuerit inuẽtus, põt vbiqꝫ cõueniri vbi reperit. vide huius limitationẽ ibidẽ. ⁊ nu. 44. ⁊ pro complemento totius materie. nu. 48.
45 Rex si vẽdidit terram cũ quibusdã iuribus legalibus expressis adiecta clausula vniuersali ⁊ quibuscunqꝫ iuribus regalibꝰ, non veniunt iura regalia maiora expressis.
46 Uerba generalia indiffinite prolata recipiunt a verbis specialibus intellectum.
47 Uerba generalia debẽt generaliter intelligi, nisi distinguãtur vel limitentur per speciem.

Si conuenerit. Ista. l. habet materiã subtilẽ et repetibilẽ. h. d. in iurisdictione ꝓrogata hʒ locũ penitẽtia vsqꝫ quo iudex prorogatꝰ adeat. h. d. vel sic, in iurisdictiõe prorogata hʒ locum penitẽtia vsqꝫ ad lit. cõtest. vel sic. Pacto de liti
1 gando corã iudice nõ suo, quis nõ cogitur stare. ¶ † No. ex isto tex. ꝙ si iurisdictio iudicis nõ sui fit prorogata de cõmuni cõsensu vtriusqꝫ partis, ꝙ tñ hʒ locũ penitentia vsqꝫ ad lit. cõte. vt hic et in. c. j. ẜm cõmunẽ intellectũ extra de iudi. videndũ est ergo antequã vltra procedamus, que sit ratio huiꝰ decisionis, ꝙ nõ obstãte cõsẽnsu vtriusqꝫ partis, licita sit penitẽtia, cum habeamus regulã ꝙ illud qd semel placuit amplius displicere nõ põt, vt in regula ꝙ semel de re. iur. in. vj. ⁊ in. l. j. ff. de pac. itẽ que a principio sunt volũtatis ex postfacto sunt necessitatis. l. in commodato. §. sicut. ff. cõmo. ⁊ in. l. sicut. C. de acti. et obli. Ange. hic breuiter et obscure dicit, ꝙ rõ est qꝛ pactũ principaliter confert sup iurisdictione que est publici iuris. ideo ius publicũ talẽ ꝓrogationem nõ firmat, nisi litis cõte. interueniat: ego istã rationẽ sic declaro. nã iurisdictio est publici iuris. vt patet ex diffinitione glo. in. l. j. s. eo. facit. l. j. §. ius publicum. ff. de iusti. et iur. sed in his qui sunt publici iuris solus cõsensus priuatorũ nihil dʒ operari. l. priuatorũ. C. eo. iuncta. l. ius publicum. ff. de pac. vñ est necesse ꝙ etiã interueniat alius actus legitimus. puta litis cõte. vel alius actꝰ qui expediat p iudicẽ, ⁊ p hoc apparet nõ obsta. regulã p̄dictã, qꝛ loquit in his q̃ sunt iuris priuati, ⁊ q̃ pẽdẽt a libera volũtate ptiũ, vt cõtrahere, ꝙ nõ est hic i iurisdictiõe, cũ sit publici iuris vt p̄dixi: ista rõ q̃uis colorata mihi nõ plʒ: qꝛ ꝓcederet qñ agit de danda

de dāda iurisdictione de nouo ei q nō hz,tūc verū est ꝙ ꝯsensus
priuatorū nihil facit:ita loquit.d.l.priuatoꝝ:sed hic erat iudex ⁊
habebat iurisdictionē ordinariā:⁊ solum agitur de ea prorogā-
da:vnde facilius aliqd ꝓrogatur ꝙ̄ de nouo detur.l.sed ⁊ si ma-
nēte.ff.de p̄cario.⁊ in tali ꝓrogatione solus cōsensus partiū suf-
ficit:nec requirit cōsensus iudicis.imo nec eiꝰ sciētia.tex.est in.l.
ij.in prin.⁊ ibi Bar.in.ij.no.ff.de iudi.q tex.est ad hoc vnicus in
iure ꝑm Bal.in.c.cū olim Abb.in.ij.col.de offi.deleg.aliam ⁊ se-
cundā rōnem assignat Bald.hic in lec.antiqua:qꝛ nō est aduer
sario ius q̄sitū an̄ litē ꝯte.rō est,ꝑpter.l.ius publicū.ff.de pac.iō
licita est pnīa:secus est post litē cōte.qꝛ tūc cōsensus trāsit in cō-
tractū inter partes.l.iij.§.idē scribit.ff.de peculio. Tertiā subti
liorē rōnē potes colligere ex verbis dn̄i Frā.de are.in alio ꝓpo
sito in.c.j.in vlti.col.de iud.nam in iuribus istis incorporalibus
vsus cū pnīa hr̄ loco traditiōis.l.quoties.ff.de serui. vnde quā-
uis partes expresse ꝯsentiāt in iudicē nō suū,tn̄ ex sola cōuentio
ne nō constituitur illud ius incorporale quin possit reuocari.l.si
partē.in prin.ff.quēadmo.ser.amit.l.iij.§.dare. ff.de vsufru.ideo
est necesse ꝙ iudex incipiat vti,⁊ cōsequēter qđ interueniat litis
cōte.vel aliꝰ actus iudicij. Per hoc adducit ꝙ vult Bar.in.l.qđ
meo.in p̄n.in vlt.col.ff.de acqui.pos.ꝙ lz rustici expresse se subij-
ciāt alicui,⁊ ꝯstituāt se noīe eiꝰ possidere,per hoc nō acquirit il-
li iurisdictio:nec q̄si possessio iurisdictionis,nisi incipiat vti dn̄o
sciēte.alleg.etiā qđ vult Innoc.in.c.dilectus.de capellis mona-
choꝝ.qđ lz rustici faciāt homagiū alicui,vl' ei prestēt iuramentū
fidelitatis,per istos actus nō acquirit quasi possessio iurisdictio
nis. Ista rō lz pulchra ⁊ subtilis:tn̄ pōt morderi eodē fundamē-
to quo vsus sum ꝯtra primā rōnē,⁊ sil'ia adducta nō faciūt in ꝓ-
posito,qꝛ loquunt in rusticis nō hn̄tibus ius.iō requirit vsus cū
sciētia principalis dn̄i.vt dicit Bar.in.d.l.qđ meo.nos aūt loq-
mur in ipsis partibꝰ principalibus,q̄ ex cōsensu habēt ptātē sibi
derogādi. ¶ Quarta rō est ꝑm Bal.hic in lect.anti.qꝛ ista cōuē-
tio est facta super iudicio futuro:sed ab actu iudicij.pōt recedi
2 lite nōdū ꝯte.l.si qs libellos.C.de app. ¶ † Limita istā.l.nisi iu-
ramentū interuenisset:tūc nō esset locus pnīe,etiā ante litē cōte.
ꝑm Ang.Ful.⁊ Pau.⁊ do.Alex.hic. Idē tz Imo.in.c.j.⁊ ibi do.
Frā.de are.in.xiij.col.de iud. Idē imo.in.c.ꝑ tuas.de arb. Pro
ista parte tria adducunt. Primo,qꝛ iuramentū qđ pōt seruari
sine salutis eterne interitu seruandū est.c.si vero.⁊.c.cū ꝯtingat.
3 de iureiu. † Scđo qꝛ lz al's in obligationibꝰ facti qs nō teneatur
precise facere:sed soluēdo interesse liberet.l.stipulationes nō di
uiduntur.in ver.celsus.ff.de ver.oblig.l.si qs ab alio.in fi.ff.de re
iud.tn̄ vbi interuenit iuramentū,tale iuramentū obligat p̄cise
ad factū.c.fi.⁊ ibi cano.ne prela.vi.suas.⁊ est glos.sing.in.l.si pe-
cuniā in prin.in glos.paruula.in verb.necesse habeas.ff.de cōdi.
4 ob causam.cū ꝯcor.quas ibi dedi. ¶ † Tertio facit qꝛ iuramētū
dz impleri in forma specifica.c.ad nostrā.primo de iureiu.iō non
admittit cōpensatio vt ibi ꝑm Bar.in.l.amplius nō petitū:vbi
etiā Ang.Pau.de ca.⁊ Rapha.cum̄.ff.rē ra.hab.⁊ in.l.iulianus
parua.ff.de cōdi.⁊ demō.Bal.⁊ do.Abb.in.d.c.ad nostrā.p̄mo.
et dixi latius in.l.eū qui.§.fi.ff.de iureiu. Cōtrariā opi.tenet do.
Ant.de bu.in.d.c.j.in.xx.col.de iud.vbi dicit ꝙ lz precedēs opi-
nio sit tutior anime iurātis:tn̄ alia est verior de iure. Mouet ho
no fundamēto:qꝛ iuramentū intelligit ꝑm subiectā naturā actꝰ
sup quo interponit.l.fi.C.de nō nu.pe.⁊.l.fi.ff.qui sa.co. Tu cōfir-
ma ex eo qđ vult Bar.in.l.sed ⁊ si qs.§.quesitū.in fi.vbi alij sequū
tur.ff.si quis cau. Jo.an.⁊ alij canoniste.in.c.j.de cōmo.eandem
opi.tenet do.Abb.in.d.c.j.in.xj.co.per notabile dictū Inno.in
c.per tuas.de arbi.vbi si aliquis iurauit stare arbitrio alicuius
intelligit,vel soluere penā:qꝛ ita est natura illius actus.eandem
opi.tenet Lu.ro.hic in.j.col.motus:qꝛ iuramentū hz tacitā ꝯdi
tionē,si res in eodē statu permāserit.c.cū inter p.⁊ g.de renū.c.
5 quēadmodū.de iureiu. † Tu pro ista parte adde,qꝛ iuramentuz
interpositū sup actu reuocabili,vt est hic,nō impedit reuocatio
nem:puta,qn̄ interponit sup testō nō impedit testm̄ posse reuo-
cari.glos.in.l.vltima volūtas.xiij.q.ij. Bar.in.l.si quis in p̄n.te-
sta.in vlt.col.ff.de leg.iij.⁊ in.l.cū duobꝰ.§.idē rn̄det.p̄mo.ff.pro
socio.⁊ in.l.stipulatio hoc mō.ff.de verb.oblig.⁊ in consi.suo in-
cip.maritus fecit testm̄.⁊ iurauit. Bal.in.c.j.§.item sacr̄a.de pa.
iur.fir.⁊ in aut.sacr̄a puberū.in.vj.col. C.si aduer.vē.⁊ in repe.l.
j.in vlt.col. C.de sacrosan.eccle.⁊ in aut.hoc iter liberos.C.de te
sta.plene Jo.an.in regula qđ semel.in mercu.tn̄ ad istud vltimū
rn̄de ꝑm Bart.in locis preallegatis,qđ illud sit in testō:qꝛ iura-
mentū esset cōtra bonos mores,cū auferat liberā facultatē testā
di.l.stipulatio hoc mō ꝯcepta.ff.de vb.ob.ideo iuramētū tale il-
6 lo casu nō valet,nimirū si nō impedit reuocationē. † Tene p̄mā
opinio.pro qua adduco quatuor fundamenta. Primo qꝛ actus
al's retractabiles vbi interuenit iuramētū nō pn̄t reuocari,pa-
tet in minore.per aut.sacr̄a puberū. C.si aduer.vē.⁊ in fundo do
tali per.c.cū ꝯtingat.de iureiu.⁊.c.lz mulieres.eo.ti.in.vj.⁊ in pa
cto de nō succedēdo.c.q̄sta.de pac.in.vj. ¶ Scđo moueor qꝛ al's
istud iuramētū nihil oparet ꝯtra regulā.l.si qn̄ in prin.ff.de le.j.
7 ¶ † Tertio ⁊ fortiꝰ moueor:nā in ista.l.lite cōte.nō hz locū am-
plius penitētia vt in tex.sz iuramētū hz vim lit.cōte.⁊ operatur
illos effectus quos lit.cōte.l.nā postea.§.si is q tpali.et ibi dixi.
8 ff.de iureiu. ¶ † Quarto moueor nouo fundamento:nam lz cōi
ter dicat ꝙ iuramentū intelligit ⁊ restringit ꝑm naturam actus
sup quo iterponit.d.l.fi.vbi Bar.⁊ Bal.ita no.C.de nō num.pe.
⁊ illa lex est ad hoc singularis ꝑm Bal.in.c.q̄ in ecclia.in.xij.col.
de cōsti.⁊ do.Ant.in.d.c.j.vt.s̄.retuli. Ego facio regulā in cōtra
riū ꝙ imo iuramētū nō dz restringi ꝑm naturam actus sup quo
interponit,imo semp aliqd addit actui.ptz qꝛ facit actū valere
oīmodo quo pōt,dato ꝙ al's sine iuramēto nō valuisset.l.cū pa-
ter.§.filius matrē.ff.de leg.ij. Bar.in.l.si qs maior.in vlti.col.C.
9 de trāsac. † hinc dixit Bal.in.l.verbis ciuilibꝰ.ff.de vulg.⁊ pup.
et in.l.si iure.C.de testa. manu.qđ substitutio iuramēto firmata
que nō valet iure directo valet iure obliquo propter iuramētū:
10 vbi al's annullaret. † hinc etiā videmꝰ,ꝙ si in testō nō sint adhi-
biti nisi.v.testes,⁊ apponatur iuramentū valet,qꝛ iuramētū hz
vim clausule codicillaris ꝑm Bart.in.l.eā quā.in ver.sextus ca-
sus.⁊ ibidē Bal. C.de fideicō. Bar.in.l.si qs pro eo.in pe.colū.ff.
de fideius. ¶ Scđo facit,qꝛ licet in obligationibꝰ facti,succedat
obligatio ad interesse:tn̄ si interponat iuramētum obligat pre-
11 cise ad actū vt predixi. ¶ † Tertio,vbi adest iuramētū impedit
purgatio more ꝑm Bar.⁊ alios in.l.si quis maior.C.de transac.
12 ¶ † Quarto,iuramētū appositū i testō,hz vim clausule deroga
torie ꝑm Barto.in.l.oēs populi.in.iij.q.prin.ad fin.ff.de iusti.et
iure.⁊ in.l.si quis in prin. testamēti.circa fi.p̄n.ff.de le.iij. Jo.an.
13 in regula ꝙ semel.i mercu. ¶ † Quinto facit,qꝛ iuramētū appo
situm in secūdo testō hz vim reuocationis clausule derogatorie
apposite in primo:ita singulariter Bal.in.l.sancimus.in vlt.col.
14 et ibi Moder. C.de testa. ¶ † Sexto fideiussor nō tenetur quā-
do interuenit in causam duriorē ꝙ̄ principalis.l.j.per totā.ff.de
fideiussoribus.tn̄ si iurauit tenetur ꝑm Bart.in.l.si quis pro eo.
15 in vlti.col.de fideiusso. ¶ † Vltimo facit qꝛ iuramentum hz vim
expressi.⁊ sic vbi requireret specialis renūtiatio ⁊ nō sufficeret
generalis,si interueniat generalis cū iuramēto valet actꝰ ꝑpter
iuramentū,qꝛ hz vim expressi ꝑm Bald.in.l.j.in.ij.q.et ibi Sali.
C.cōmodati. Ludo.⁊ do.Alex.in.l.j.§.si quis ita.ff.de verb.ob.
Ex istis patet,ꝙ iuramentū nō restringitur ꝑm naturam actus
16 imo semper aliquid vltra addit ⁊ operat. † Nec ob.d.l.fi.C.de nō
nu.pe.quia respōdendo aliter ꝙ̄.d.Fran.de are.in.d.c.j.⁊ clariꝰ
ꝙ̄ Imo.ibi.⁊ in.d.c.per tuas:rn̄de ꝑm Bart.i.d.l.si quis pro eo.
in.viij.membro:qđ.d.l.fi.ꝓprie loquitur,qn̄ in principali dispo-
sitione deficit ꝯsensus,vel est certo modo limitatus,tūc iuramē
tum non extenditur vltra consensum,⁊ ita etiā rn̄de ad illud qđ
vult Bart.in.d.§.quesitum.in fi.vbi in gn̄ali renuntiatione oīm
exceptionum competitiuarū in futurum,nō potest esse cōsensus
17 de presenti.ideo iuramentū nō conualidat. † bene facit quod di
cit Bal.in.l.j.in.q.ij.C.cōmo.ꝙ vbi actꝰ nō valet ex presumptio-
ne defectus cōsensus,ibi iuramentum nihil operetur. Idem te-
net Ludo.ro.in cōsi.clxviij.incip.in casu proposite cōsultationis
in.x.col.ad fi.⁊ prin.sequētis.d.Fran.de are.in consi.xxiiij. inci-
pien.quatuor dubia.in.ij.col.⁊ per hoc fundamentū patet cessa-
re allegata in oppositum.⁊ ista est melior solutio ꝙ̄ alie que dan
tur ad predictuz fundamentū.d.Anto.⁊ Panor.dū dicebāt qđ
iuramētum intelligitur ꝑm naturā actus super quo interponi-
tur:sed in isto actu habet locum penitētia.igitur ⁊c.nam respō-
det Imo.in locis preallegatis.⁊ Alexan.hic,qđ in illis legibus
colligitur fuisse de mente iurantis,ꝙ iuramentum nō extēdere-
tur ad casum nō excogitatum alias iuramentum intelligitur vt
aliquid addat.⁊ facit vt actus valeat omni modo quo pōt. que
solutio nō satisfacit.vnde aliter respōdet.d.Fran. de are.vbi.s̄.
qđ iuramētum intelligitur ꝑm naturam actus super quo inter-
ponitur,verum est ꝑm naturam primordialem.non autem acci-
dentalem,que prouenit ex mora.l.item veniunt.§. petitam.ff.de
petitio.here.⁊ in simili glo.no.in.l.certi condictio.in princi. vbi
Bar.⁊ alij.ff.si cer.pe.sed qđ in obligationibus facti veniat in-
teresse procedit ex mora:ergo attendi non debet in iuramēto,sz
nec istud satisfacit:qꝛ primordialis natura huiꝰ ꝓmissionis est
18 quod habeat lc cum presentia,vt hoc text. ¶ † Secundo limita
nisi talis conuētio facta fuerit presente iudice ⁊ acceptante: tūc
nō est locus penitētie,ne pars fallat fidē duobus,maxime iudici
et quia promissio iudicialis obligat precise ad factum,vt no.per
glo. in.l.filiussa.§.fi.et in.l.sed et he.§.fin.ff.de procu.ꝑm Ange.
et omnes moder.hic. Cy.in.l.est receptū.s̄.eod.per illū tex. quē
sic intelligit ne alias cōtrariaret huic legi.idē tenet Guil. Bal.
et Ang.in.l.j.ff.de iudi.vbi Bald.per hoc ponderat ibi esse gl.
Idē tenet Cy.⁊ Guil.in.l.nemo.C.eo.d. Mathesilanus in nota
bili.cviij. Car.do.Ant.⁊ Jo.de ligna.i.d.c.j.de iudi.per illū text.

ſm vnũ intellectũ,quẽ tamen reprobant Jmo.ꝛ Panoꝛ.ibi.idẽ tenet Panoꝛ.late in.d.c.j.in.viij.col.ꝛ ſeq.preſertim per.l.j.ff.de iudi.inducẽdo vt ibi per eũ.ꝛ iſta eſt cõis a quo nemo diſcrepat per aliqua fundamẽta que referũt Moder.ꝛ precipue.d.Alexã. hic per tex.in.c.ſignificaſti.quem ad hoc ibi no.d.Anto.de foro cõpe.ꝛ ſuper eo multũ ſe fundat do.Ab.in.d.c.j.limita tñ niſi in promiſſione eſſet adiecta pena,vt ꝑ Bal.ꝛ Jac.bu.in.l.nõ codi-
19 cillũ.C.de teſta.ꝛ Alex.hic.† Tu pro iſta parte adde,q: act⁹ factus in iudicio pſente iudice,eſt efficacioꝛ,ita ꝙ nõ põt retractari,vbi aľs ſecus fuiſſet.patet ex trib⁹.Primo ſi qs ꝯfiteaꝛ ſe recepiſſe ex cã mutui,hꝫ exceptionẽ nõ nume.pecu.infra bienniũ. inſti.de literarũ obli.ꝑ totũ.ꝛ toto ti.C.de nõ nume.pecu.ꝛ tñ ſi quis cõfiteaꝛ in iudicio ex cã mutui,non hꝫ talẽ exceptionẽ infra biennium ſm Sali.in.l.j.in.j.colũ.per gloſ.ij.ibi.C.de confeſſis.
20 † Scõo cõfeſſio ſine cã,cu ſit indiſcreta eſt inefficax.l.cum de indebito.§.fin.ff.de pba.c.ſi cautio.de fide inſtru.ꝛ tñ ſi fiat in iudicio valet.glo.in.l.j.ad fi.in glo.pe.ff.de interro. ac.Cy.ꝛ alij in.l.
21 generaliter. C.de non nume.pecu.† Tertio pactum nudum eſt inefficax ad agendũ:tñ ſi fiat in iudicio ad iudiciũ adiuuãdũ,puta ſuper expẽſis vel iudicato ſoluẽdo eſt efficax ꝛ producit actionẽ.glo.in auť.generaliter.in verbo conſcribat.C.de epiſ.ꝛ cleri. et in.l.eũ pro quo.ff.de in ius vocã.Bal.in repe.l.tale pactum.§. qui prouocauerit.in.vij.ꝛ.xj.col.ff.de pac.do.Alex.in rubri.ff.de verb.obli.in.ij.col.ꝛ in.l.j.in prin.eo.ti.❡ Sꝫ aduerte ꝙ lꝫ iſtam limitationẽ teneãt oẽs legiſte ꝛ canoniſte:poſſet tñ teneri cõtrariũ.Primo cõſiderando rationes huius text.relatas.s.in prin. que militãt iſto caſu.Scõo ſtringit:quia in ꝓrogatione iuriſdictionis nõ requiriꝛ ꝯſenſus illius iudicis:imo nec eius ſcia.l.ij. in prin.vbi Bart.no.ff.de iudi.ꝛ dixi.s.ſed qñ in aliquo actu nõ requiritur preſentia iudicis,ſi interueniat,nihil operatur.l.ſiue
22 apud acta.in prin.ꝛ ibi Bald.no. C.de tranſac.† Tertio limita qñ ꝓrogatio fieret nõ per modum conuentionis,ſed confeſſionis.puta aliquis ꝯfiteꝛ ſe eſſe ſub iuriſdictione talis iudicis:vel ſe poſſe ſub tali iudice ꝯueniri:tũc nõ hꝫ locum penitẽtia:q: cõfeſſio habetur pro veritate.l.j.ff.de cõfeſ.Jta ſing.Bal.in.l.ſi pater.C.ne de ſtatu defun.ſequiꝛ ſimpliciter do.Alex.hic in.vi.col. ego aliqualiter dubito per ea q̃ dixi in precedẽti fallẽtia.Et no. ꝙ in propoſito valde ſingulariter dicit Barb.in.c.p.ꝛ.g.de offi. dele.i.iiij.col.in ver.quero.pone mutuaui pecuniã cuidã mercatori ꝛc.vbi dicit ꝙ ſi mutuaui pecuniam cuidã mercatori qui expreſſe ſe ſubmiſit iuriſdictioni epiſcopi:ꝛ eps incõtinẽti ſibi precipit ꝙ talẽ pecuniã reſtituat creditoꝛi infra talẽ terminũ,ſub pena excõicationis,ꝛ qõ ſniam excõicationis ex nũc ꝑut ex tũc ꝑfert in ſcriptis,tenetur debitoꝛ ſtare huic ſnĩe,nec ab ea poterit vnq̃ appellare.Jn ipſo die ꝯtract⁹ põt eps facere ſniam excõicationis de voluntate partium ſm Joã.and.ibi et ꝙ dicit Bal.
23 alibi non reperiri.❡ † Quarto limita qñ vt dixi ꝓrogatio fit per viam conuentionis:ſecus ſi contrahendo vel delinquendo. tunc nõ habet locum penitentia ſm Ray.Alb.ꝛ Ang.hic. Sa li.in.l.nullũ.in.ij.opp.C.de teſti.❡ Quinto limita qñ agitur de iuriſdictione ꝓrogãda:ita loquitur hic:ſec⁹ ſi de iuriſdictione nõ declinãda,vt habes hic in gl.fin.vbi dicetur.facit qõ volunt Guil.Ang.d.Alex.hic,ꝙ qñ iudex erat mero iure competens: tñ ob aliquam cauſam probabilem poterat vt ſuſpect⁹ recuſari certe propter caſum de quo hic,non habebit amplius locum recuſatio.Facit.c.primum cum gloſ.in ver.interrogatus de iudi.
24 ❡ † Sexto limita ſignanter,qõ quando partes promittũt ſiſtere in iudicio,ꝛ parere mandatis curie.iſto caſu non eſt licitũ penitere.nec hꝫ locũ iſta lex:q: per talia verba quaſi ꝑ talẽ cõtractũ eſt fact⁹ nõ ſolũ illi⁹ iudicis:ſꝫ etiã illi⁹ foꝛi ſubdit⁹ quo ad illã cãm.Jta ſingulariter limitat Bal.in addi.Spe.in ti.de reo in j.col.no.quia pulchꝛa limitatio eſt ꝗuis non ſit foꝛti ratione cõ
25 probata.❡ † Septimo limita,qñ partes que conſenſerunt in iudicem non ſuum,etiam ſpecialiter renuntiaſſent huic legi,ꝙ nõ ſit locus penitẽtie.cũ quilibet poſſit renũtiare fauoꝛi ſuo.l.pe.C. de pac.l.ſi quis iuſiurãdũ.C.de reb⁹ credi.ſm Albe.de roſa.hic ad fi.in vlti.q.qui ſubdit ꝙ non ſufficeret generalis renuntiatio oĩm exceptionũ etiã declinatoꝛiarũ:q: legitime nõ intelligerenꝛ reiecte:ſed friuole tantum.c.ex parte de offi.dele.l.iij.in princ.ff. ꝙ vi aut clã.Adde ꝙ cõtrarium in terminis tenet Bald.in.c.p. et.g.in.iiij.colũ.de offi.dele.vbi foꝛmaliter q̃rit.an huic legi poſſit renuntiari per pactũ.ꝛ determinat ꝙ nõ:q: iſta.l.cõtinet ius publicũ.Jdẽ tenet.d.Mar.lau.hic,motus quia qñ lex aliqd inducit pro foꝛma,ei renuntiari non põt.ff.de leg.j.ſed iſta lex inducit pro foꝛma,ꝙ in iuriſdictione ꝓrogata habeat locum penitẽtia vſq̃ ad litẽ cõteſtatã ꝛ nõ vltra,igitur ꝛc.ſed iſtud fundamẽtũ eſt fragile,cum iſtud hic nõ ſit de foꝛma.Bal.tñ ſub dubio foꝛte limitat,niſi in renuntiatione interueniret iuramentum,remittẽs ſe tamen ad.c.ſi diligenti.de fo.compe.vbi in his que ſunt iuris publici nõ põt etiã cũ iuramento renũtiari:ſꝫ idẽ

Bal.in.c.q̃ in eccleſiarũ.in.xj.col.ad fi.de cõſti.firmat expreſſe ꝙ poſſit cũ iuramẽto renũtiari,ſicut in ꝯtractibus innominatis lꝫ ſit loc⁹ penitẽtie,tñ ſi iuramentũ interueniat ſecus eſt,ꝑ gl.ſing. in.d.l.ſi pecuniã.in prin.tñ ibi loquiꝛ in his q̃ ſunt iuris priuati.
26 ❡ † Octauo limita in ꝓrogatione tacita.q̃ põt cũ effectu fieri ante litẽ ꝯte.ita ꝙ nõ ſit locus penitẽtie iuxta.l.ſꝫ ꝛ ſi ſuſceperit. in prin.ff.de iudi.ſm Bald.in.d.c.p.ꝛ.g.in.iiij.colũ.qui reputat
27 valde no.Jdẽ tꝫ Ang.hic,diceř.j.❡ † Nono limita iſtã.l.ꝓcedere,qñ ꝯuẽtio fuit facta pacto nudo.ꝛ ꝓpterea tex.dicit ſi cõuenerit:ꝙ intelligitur pacto nudo.l.lecta.ver.ꝯuenit.vbi Bart.et alij.ff.ſi cer.pe.ideo dicit Bart.hic in vlti.q.ꝙ iſta lex ꝓcedit qñ cõuẽtio fuit acta pacto nudo,tũc nihil releuat,cũ ſit locus penitẽtie.ꝛ iõ ſi iſta cõuẽtio eſſet facta ꝑ ſtipulationẽ ꝗuis quo ad iudi.ꝓrogatũ haberet locũ penitentia:tñ poſſet agi ad intereſſe cõtra eũ ſi nõ eſt ꝓmiſſa pena per.l.diẽ ꝓferre.§.ſi.ff.de arbi. ſm
28 Alb.ang.ꝛ oẽs mod.hic.ꝛ idẽ tenẽt canoniſte i.c.j.de iudi.† Hic inferꝛ decima limitatio,ꝙ iſta lex nõ procederet de iure canonico,vbi ex pacto nudo agi põt.ſm cõem ſniaꝫ.c.j.ꝛ.iij.de pact.ita no.Bal.in.d.l.quis in ꝯſcribẽdo.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ ita in ſpecie do. Alex.hic,in tertia fallẽtia.Hinc etiã inferꝛ.xj.fallẽtia ſm Bal.in lec.antiqua.Pau.ꝛ do.Alex.ꝙ iſta lex nõ haberet locum qñ pactũ nudũ fuiſſet veſtitũ,coherẽtia ꝯtract⁹.quo caſu parit actionẽ ꝑſcrip.vbis ad intereſſe.l.in bonefidei.ff.de pact.ꝛ idẽ tenet Spe.in ti.de cõpe.iudi.adi.§.j.ver.qd ergo ſi dictũ.Sꝫ iſte fallẽtie limitatiões ad iſtã legẽ nõ videnꝛ bone.imo iſta lex ꝯnaliter ꝓcedit:ſiue interuenerit ſtipulatio ſiue pactũ nudũ,prout tenẽt Pe.ꝛ Cy.in.l.ſi q ex ꝯſenſu.in.iij.q.C.de epi.ꝛ cle.Jo.an.in ti.de iudi.cõpe.adi.§.j.ver.ſed quid ſi promiſit.mouentur per iſtã.l.q̃ dicit,nemo cõpelliꝛ hmõi cõuẽtioni ſtare,ergo impune recediꝛ, q: qõ fit lege permittẽte penã nõ meretur.l.gracch⁹.C.de adul. ne aľs quis decipiatur ſub autoꝛitate legis.l.j.in fi.C.de his qui veniã etatis impe.ꝛ refert.d.Card.floꝛẽ.in.c.j.de iudi.ꝙ pro iſta parte cõſuluit venerandũ collegium paduanum per quaſdã aľs rõnes quas ipſe ibidẽ refert.Jſtã opinion puto veriorẽ. Primo q: rõnes.s.aſſignate in tex.militãt etiã iſto caſu.Scõo ꝛ foꝛtius q: ſi iſta lex non haberet locũ qñ interuenit ſtipulatio,eo q: poſſit agi ad intereſſe,certe etiã nõ haberet locũ vbi interuenit ſolum pactum nudũ,ꝙ eſt cõtra text.quia qñ pretenditur ad intereſſe,etiã de iure ciuili põt agi ex pacto,actiõe de dolo ad intereſſe.tex.eſt no.in.l.elegãter.§.ſeru⁹ pactionis.in fi.ff.de dolo. per quem tex.Bart.ibi in fi.ꝛ Bal.dicunt limitari totã materiã pactoꝛũ.Jdẽ tenet Bal.in.l.cũ mota.in.iij.col.C.de trãſac.Ange.in cõſi.j.in fi.do.Alex.in cõſi.xlj.in.iij.volu.incipi.viſo pũcto ꝛ his que narranꝛ in eo.in.ij.col.ꝛ hic ꝛ iſtud etiã fateꝛ do. Abb. poſt do.Anto.ibi.in.d.c.j.in.xj.col.de iudi.Jtem aduerte. q: ll. videntur parũ curare de iſto intereſſe,quia cum non ſit licita penitẽtia niſi re integra pars aduerſa modicũ intereſſe poteſt pretendere,de quo lex nõ curat,per regulam.l.ſcio.ff.de in integrũ reſtitutio.bene eſſet differẽtia,q: actio de dolo nõ durat hodie niſi anno.l.finali.C.de dolo.ſed actio ex ſtipulatione eſſet perpe
29 tua,tamen ad hanc differentiam doct.nõ deſcendũt.❡ † Duodecimo ꝛ vltimo limita quãdo factum eſt pactum ſuper iuriſdictione ꝓroganda:ſecus quãdo factum eſt pactũ ſuper ſolutione:quia ratione deſtinate ſolutionis,cum ſoꝛtiatur foꝛum in loco illo,nõ habet locum penitẽtia vt dicam extra gloſas poſt Bart.
30 ❡ † Secundo not.ex tex.ibi priuſq̃ adiretur,a contrario ſenſu ſm communem intellectum,lite cõteſt.coꝛam iudice ꝓrogato non eſt locus penitentie.amplia etiam ſi illa inſtãtia periret vel annullaretur,ꝛ de nouo incohoaretur coꝛã eodem iudice,nõ haberet amplius locum penitentia,nec amplius poſſet opponi de incompetẽtia iudicis,ſm Guil.de cu.in.l.eum qui.in fi.ff.de cõſti.pecu.per text.notabilem in.l.ſi quis repetere.in princi.ff. ad turpil.ſequũtur Paul.de caſt.et.d.Alexan.cum limitatione de qua hic per Pau.Jdem tenet Angel.in.l.ſi quis poſtea.ff.de iudi.Rapha.Fulg.in.l.proxima.ꝗuis contrariũ teneant Bal.et Ang.hic.ꝛ Ange.in.l.proxima.quem reprobat Fulgo. ❡ Glo. prima dicit.hic tolli contrarium ꝛ aliud non dicit.Alegãd.dixit quod eſt cõtrarium quod foꝛmat gl.ſi.tu aduerte.iſta prima gl. habetur multipliciter.aliq habẽt in verbo iuriſdictio.ꝛ iſto modo eſt verum quod dicit Alegã.quod verbum iuriſdictio tollit contrarium de quo in gl.ſi.quia hic agebatur de conferẽda iuriſdictione ei q non habebat iſto caſu,ſecus in contrario.alij habent in verbo conuenerit.Et iſto modo verbum conuenerit qõ intelligatur pacto nudo,non tolleret cõtrarium gloſ.ſi.q: etiam in illo contrario fuit pactum nudũ ſicut hic.vnde tunc gloſ.vult tollere aliud contrarium qõ collegi ex doctrina Bart.hic in ſi. q.dum dicit,ꝙ iſta lex procedit quando conuentio fuit facta pacto nudo:quia nõ releuat.ꝛ ideo tex.dixit ſi cõuenerit.ſ.pacto nudo.l.lecta.ver.ꝯuenit.ff.ſi cer.pe.vbi no.doc.et ideo glo.hñ dicit ꝙ verbũ conuenerit,tollit ꝯtrariũ:ſed ſi conuentio fuiſſet facta ſtipulatione

stipulatione tūc dicit Bar. φ quāuis quo ad iudicē prorogatū haberet locū penitētia: tñ posset agi ex stipulatione ad penā pmissam, vel ad interesse, si nō est pmissa pena, per. l. diē pferre. §. fin. ff. de arbi. de qua differentia. an sit bona quo ad terminos legis nostre: dic vt. s. dixi in textualibus. ¶ In glo. in ver. adireẜ ibi. §. eo aūt tpe. Ille. §. fm Ful. ꝛ do. Alex. nihil facit pro glo. q2 ibi filia debet ꝯsentire patri tpe quo agit. l. ij. §. qđ si in patris. ꝛ §. volūtate. ff. solu. ma. et sic dꝫ consentire tpe quo litem cōtestaẜ l. amplius non peti. ff. rē ra. ha. ergo ante potest variare. Tu aliter responde dando pulchrū intellectū. ad. d. §. eo autē tpe. φ cū ibi penitētia non cōcedatur filie, nisi sit cū causa vt declarat tex. in. l. dotē. ꝛ ibi glo. co. ti. ff. sol. ma. ideo extendiẜ in longius tpꝰ penitētia de qua loquitur ista lex, que fundatur in sola volūtate absq₃ alia causa. alie due leges allegate in gl. parū faciūt vt hic

31 p Ful. ꝛ Alex. ¶ † In fi. glo. cōcludit glo. φ in iurisdictione prorogata hꝫ locum penitētia vsq₃ ad litem cōtest. Idē tꝫ glo. in. l. si p errorē. in gl. vlt. in fi. s. eo. Bar. hic in effectu idē tenet cōcludendo duobus modis tolli penitentiā. primo per lit. cōte. vt hac gl. scđo qñ alie exceptiones dilatorie essent prius opposite: non autem p oblationē libelli, vel per petitionē copie, aut p satisdationem vt hic per eū. ꝛ in. l. qdā cōsulebat. vbi latius p Imo. ꝛ Mo

32 der. ff. de re iud. ¶ † Circa ista dicta Bar. adverte, dū primo cōcludit, qđ per prestationē satisdationis de iudicio sisti facta corā iudice incompetenti, non precludit via penitētie ꝛ declinationi talis iudicis. idē tenet do. Ant. in. c. j. in. xx. co. in ver. ex his decidiẜ questio. de iud. glo. tamē alibi de hoc dubitauit ꝛ nō decidit in. l. fi. in glo. ij. ff. quādo appel. sit. Alibi visus est dubitare Bar. in. l. si pupillus. §. j. ff. de priuile. credito. Breuiter, opi. Bar. pcedit, qñ satisdatio prestatur ex necessitate, ita pprie loquitur auẜ. offeratur alleg. ad hoc per Bart. quā ita intelligit Inn. in. c. inter monasteriū. de re iud. Si aūt satisdatio esset voluntarie prestita. an pcedat tūc dictū Bar. est maius dubiū, in quo dicvt notabiliter per Imo. in. d. l. quidā cōsulebat. in. xvij. co. et seq. ꝛ ibi aliquid per Alexā. in fi. co. cū alijs concor. ibi per eum allegatis.

33 ¶ † Sed adverte inquantū cōcludit Bar. φ qñ opponunẜ alie dilatorie exceptiōes, anteq₃ opponatur exceptio iudicis, φ amplius opponi non pōt, cū censeaẜ consensisse in psonā iudicis et si omissa exceptione incompetentie iudicis, opponaẜ φ actor est excōicatus vel seruus vel aliter inhabilis, nō hꝫ amplius locū penitētia nec declinatoria iudicis p. l. sed ꝛ si susceperit. in princ. ff. de iud. ꝛ quia opponēdo tales exceptiones corā iudice incompetenti, ꝯsentio φ sup illis pnūtiet, ego etiā cōsentio φ sup causa principali. per. l. cū pap. in fi. C. de sen. ꝛ dicit Alex. hic: in fi. co. φ ille tex. solus sufficit ad defendendū opinionē Bart. idē tenet gl. ord. q̄ istā legem allegat ꝛ alias rōnes Bart. in. c. inter monasteriū. in verbo iudicium. de re iudi. quā allegat Bar. hic: idē tꝫ Bar. in. l. non vr̄. scđa. ff. de iudi. ꝛ in. l. eleganter. §. si quis post. ff. de condi. inde. ꝛ in. d. l. quidam cōsulebat. vbi etiam do. Alex. idē Bal. in. l. fi. C. de iud. ꝛ in. l. exceptionē. post gl. C. de excep. vbi dicit, φ illa lex: sed ꝛ si susceperit, est ad hoc sing. idē tꝫ Inn. d. Car. ꝛ do. Abb. in. d. c. inter monasteriū. Pau. de ca. d. Alex. hic Ful. tenet subtiliter contrariū, quia terminus opponendi declinatorias, est indistincte pfigꝰ vsq₃ ad litē ꝯtest. l. apertissimi. in ver. anteq₃ lis incohoeẜ. C. de iudi. ꝛ. l. nemo. C. de iuris. om. iud. sed potest rñderi hoc esse verū nisi alie dilatorie prius opponanẜ. d. l. sꝫ ꝛ si susceperit. vt hic p Bart. ¶ Scđo moueẜ, q2 qui opponit tales dilatorias in psonam actoris, opponit ad istū finē ꝛ effectum vt talis iudex procedere nō possit. ergo inducta ad istū effectū non debent operari contrariū, φ intelligaẜ ꝯsensisse in iudicē, cōtra regulam. l. legata inutiliter. ff. de adimē. lega. l. cum tale. §. legato falsam. ff. de cōdi. ꝛ demō. cum inducta ad impediēdum, nō debeant operari approbationem. l. titia. §. fi. ff. de mann. test. Et ad. l. sed ꝛ si susceperit, rñdet, vt ibi in gl. per litis cōte. ꝛ quāuis tex. ibi dicat ante sniam non posse reverti ad hanc excep. nō sequiẜ ergo ante litem conte. nō licet. tñ Alexā. damnat istā solutionem per tex. in. §. sancimus. in verbo suscepto. in auẜ. de exhi. reis. Istā opi. Fulg. ꝛ eius fundamenta sibi ascribit. d. Fran. de are. in. c. j. in. xiij. co. de iudi. hanc tꝫ Cy. in. l. fi. C. de sponsa. ꝛ Cy. post Jaco. de are. in. l. ij. in. ij. q. ꝛ ibi etiā Bal. ff. si quis in ius vo. non ie. Istā opi. late tꝫ Imo. in. d. l. quidā cōsulebat. in. xix. col. ꝛ seq. Et ista plus plꝫ, vbi Imo. plenius examinat q̄ alius de mūdo, moueẜ p fundamēta pxi. relata. Item ponderat. l. fi. C. de except. quā Bar. allegat pro se dum ibi dr̄, φ exceptio incōpetentie iudicis, dꝫ in initio opponi. nā initiū dr̄ per lit. ꝯtest. §. si vero ab initio. in auẜ. de exhi. reis. ꝛ in. c. sup questionū. §. nos vero. alle. in gl. nā post litē cōtesta. desinit esse initiū. ponderat etiā text. in d. c. inter monasteriū. in verbo ante iudiciū susceptum: ꝛ p hec dicit nō obstare. d. l. sed et si susceperit. ¶ † Moueẜ inter cetera

34 etiā subtiliter ꝯ Bar. nā Bart. errat dū arguit a minori ad maius. nam vult Bart. φ pars opponēdo dilatorias in psonā actoris cōsentit in psonā iudicis qđ possit sup illis pronūtiare, et in hoc bñ dicit: postea subdit ergo cōsentit in psonā iudicis vt possit in tota causa principali cognoscere, istud est male dictū, q2 cōsentiendo φ cognoscat super dilatorijs que sunt minoris pıudicij, nō intelligiẜ ꝯsentire φ cognoscat in principali causa, que est maioris pıudicij, ꝛ istud est verius. Item q2 licitū est reo vti exceptiōibus diversis. l. nemo prohibeẜ. j. de excep. nec sibi p hoc preiudicat, si nō opponit exceptionē incōpetentie iudicis quā scit durare vsq₃ ad lit. cōte. ꝛ rñdet ad auẜ. offeratur, φ exceptio incōpetentie iudicis vsq₃ ad. xx. dies est opponenda multipliciter vt ibi per eū. † Tenēdo tñ oppinionem Bart. eam notabiliter limita nō habere locū in causis criminalibus: q2 licet alie exceptiones sint prius opposite ante exceptionē incompetētie iudicis inquirētis in casu phibito: tamē ista poterit qñcunq₃ opponi. Ita singulariter tenet Bal. post Ja. bu. in. l. licet. in. ij. col. C. de procura. vbi reputat hoc esse not. dignū. ꝛ qđ fuit de facto sequitur simpliciter. d. Alex. in. d. l. quidam cōsulebat. in pe. col. Cogitabam si istud est, qđ forte debuit allegare do. Frā. de are. in. d. c. j. in pe. co. de iudi. vbi refert quoddam dictum Bal. p singulari in. l. j. C. ad le. iul. pecu. φ progatio iurisdictionis q̄ tacite inducitur ex eo qđ partes litigāt coram iudice incompetenti nunq₃ potest habere locū, qñ iudex procedit p inquisitionem, q2 ibi nunq₃ potest habere locū prorogatio iurisdictionis, q̄ debet induci ex cōsensu ambarum partiū, vt declaraui in. l. si p errorē. s. e. sed hic nō esset cōsensus nisi solum rei inquisiti, ergo nō sufficit. do. Frā. reprobat, quia cōsensus vtriusq₃ partis reqriẜ, qñ potest interuenire, alr̄s ꝯsensus vnius sufficit. alle. Bar. in. l. non solū. §. morte. ff. de ope. no. nun. non inuenio qđ Bal. in. d. l. j. nec in toto illo ti. imo nec ī toto libro nono. C. de hoc dicat, nec etiā Sali. forte vt dixi voluit allegare Bal. in. d. l. licet. Scđo limita cōmunē ꝯclusionem, vt procedat in principali parte que rñdendo expresse ante litis contest. φ vult litigare coram tali iudice alr̄s incompetenti, vr̄ ꝯsentire, nec pōt amplius declinare: secus si ꝯstituisset procuratorem ad respondendum coram tali iudice incompetenti, q2 si procurator diceret φ vult coram illo litigare: posset tñ vsq₃ ad litem contest. declinare, ita do. Ant. in. d. c. j. de iudi. p tex. in. c. fi. de dila. qui nihil facit, q2 ibi procurator non erat ad hoc simpliciter ꝯstitutus: sed cum mandato limitato reseruandi exceptiones competentes dño: tunc simpliciter cōsentiendo non preiudicat dño. ꝛ ita tenet Imo. reprobās istā limitationē in. d. c. j. de iudi. cum ratio diuersitatis reddi non possit. ¶ Glo. fi. in ver. stare. opponit contra tex. ꝛ tripliciter soluit. et reprobatis primis solutionibus, tenet vltimam quā etiā appro

35 bat glo. in. l. cōtraria. † ꝛ est vera solutio φ in hac lege fuit pactū φ quis ꝯueniret coram iudice non suo, ꝛ sic fuit pactū de prorogando iurisdictionē iudicis non sui: ꝛ tunc admittiẜ penitentia vsq₃ ad litem ꝯtest. vt hic. sed in. l. cōtraria, ille erat iudex tñ poterat ex priuilegio declinari, vnde factū fuit pactū, ne posset declinari: tūc non hꝫ locū penitentia, vt ibi ꝛ. c. j. scđm verū intellectum de iudicijs. facit φ vult gl. no. in. l. ij. §. j. in ver. consensu. ff. de iudi. ꝛ φ notabiliter vult Panor. in. c. ad petitionē. in. ij. col. post Inn. ibi de accusa. ꝛ vtrūq₃ retuli in. l. si per errorem. s. eod. Ratio diuersitatis est, quia facilius cōseruaẜ iurisdictio in esse producta, remouēdo exceptionē priuilegij fori, q̄ de nouo inducatur. Simile. nā pactum nudū non est sufficiens ad producendum actionem de nouo. l. iurisgentiū. §. sed cū nulla. ff. de pac. tñ si actio ꝯpetebat ei cui obstabat exceptio. pactū nudū est potēs ad remouendū exceptionē ꝛ ad conseruandū actionē. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. alia rō subtilis diuersitatis est hꝫ. d. Ant. in d. c. j. in. xix. col. ꝛ ibi do. Abb. in. vj. col. in fi. et ante eos fuit ratio Bal. hic in lect. antiqua. nam qñ agiẜ de iurisdictione non declinanda agitur de remouēdo illud ius qđ ipsi parti cōpetit. ideo ei pōt renuntiare: ꝛ istud est φ pprie dicit tex. in. d. l. pe. sed hoc pactū erat sup proganda iurisdictione que cū sit iuris publici cōsensus priuatorū non sufficit vt dixi in text. Tu cogita si posset dari alius nouus intellectus ad. d. l. pe. dū ibi tex. dicit si qs in conscribendo instrumento confessus pondera verbum cōfessus, ꝛ ibi ille ꝯfessus fuit prestitus per viam ꝯfessionis. ergo magis preiudicat: q̄ si fuisset prestitus per viam solius conuentionis, prout singulariter tꝫ Bal. in. l. si pater. C. ne de statu defunctor. ꝛ retuli in tex. in. iij. fallentia. tñ text. in illa. l. pe. non fundat se super ꝯfessione: sed sup regula: φ qlibet potest iuri suo renun-

36 tiare. ¶ † Extra gl. qrit Bar. qđ operenẜ aut releuent pacta: q̄ quotidie apponunẜ in instrumētis si licita est penitentia vt per hāc. l. Et ꝯstituit differentiā in modo cōcipiēdi verba: vt hic plenius p eum. ꝛ idē tꝫ Bar. in. l. iij. §. si qs ita. ff. de eo φ certo loco. ꝛ in. l. si qs in cōscribendo. vbi Moder. C. de pac. ꝛ in. l. titiū aut meuiū. §. j. ff. de admi. tu. Cy. ꝛ Bal. in. l. si qs in cōscribēdo. C. de

37 epi. ꝛ cle. canoniste presertim. d. Ant. in. d. c. j. de iu. † Circa hec dicta Bart. adverte ad quatuor. Primo dū facit differentiā an

debitor ꝑmiserit posse conueniri vbicunq̧ fuerit inuentus (per
verbū cōueniri) ⁊ tūc nihil releuet, cū sit locus penitētie vt hac
l. aut promisit soluere vbicūq̧ fuerit inuent⁹ vel vbicūq̧ fuerit
petitū: ⁊ talis ꝑmissio valet, quia rōne destinate solutionis, cē-
setur ꝯgisse. ergo nō est locus penitētie vt hic ꝑ eū. Istam diffe-
rentiā reprobat Ful. hic: ⁊ in. d. l. pe. C. de pac. ⁊ plenius in. l. si qs
in ꝯscribēdo. C. de epis. ⁊ cle. quia qui ꝑmittit posse ꝯueniri, in-
telligit̃ ꝑmittere soluere ꝑ. l. in bonefidei. in fi. cū glo. ff. de eo qđ
cer. lo. sed ad illū tex. d. Alex. tripliciter rn̄det. Scđo allegat for-
tiorē tex. in. c. cū dilecti. de fo. ꝯpe. ad illū text. d. Alexā. in. d. l. pe.
dat nouum intellectū quē ibi reprobaui, ꝙ verbū rn̄dere intelli
gat̃. i. soluere, ꝙ est ineptū, cū vtrūq̧ ibi sit in tex. nā erat ibi pro
missum aut rn̄dere aut soluere. Ego in. d. l. penul. vbi etiā retuli
Pau. de ca. dicere, ꝙ in curia roma. vidit obseruari ꝯrium, dedi
planiorē intellectū ⁊ verū, ꝙ tex. in. d. c. dilecti. loquit̃ ẜm morem
mercatorum. nam ibi illi mercatores anglicani promiserāt, aut
38 soluere ipsimet citra mare, aut rn̄dere. s. ꝑ literas cābij. ¶ † Se
cundo inquantū Bar. vult, ꝙ si debitor ꝑmittit soluere in quo-
cūq̧ loco in quo placuerit creditori, ꝙ istđ pactū nihil releuat:
adde ꝙ idē tꝫ Bal. in rub. C. de const. pecu. in. ij. col. ⁊ in. l. si quis
in ꝯscribendo. C. de epi. ⁊ cle. Lud. ro. ⁊. d. Alex. hic, mouet̃ Lu.
quia verbum placuerit non est absolute voluntatis: sed intelli-
git̃ arbitrio boni viri. l. thais. §. sorore. ff. de fideicō. liber. Bart.
⁊ alij. in. l. si sic. in prin. ff. de lega. j. sed bonus vir. non arbitraret̃
ꝙ reus ꝯueniat̃ extra domiciliū suum: quia bonus vir nō dꝫ ar-
bitrari nisi ẜm qđ. ll. disponunt. l. vir bonus. ff. iud. solu. ¶ Con
trariū tꝫ Ful. hic: in vlt. co. ꝑ text. in. d. l. titiū aut meuiū. §. j. ver.
vbicūq̧ fuerit petitū: qđ est ꝑinde ac si diceret, vbicunq̧ placue
rit, pōt enim petere vbicūq̧ placet, ⁊ ꝑ text. meliorē. in. l. luci⁹ in
prin. in ver. vbicunq̧ voles. ff. deposi. Contra Bar. etiam tenent
do. Ant. in. d. c. j. in. xvij. co. ⁊ ibidem Imo. moti quia al's verba
essent superflua. Sed do. Abb. in. xiij. co. distinguit, aut sunt ap
posita verba que important arbitriū boni viri, vt in verbo pla-
cuerit. ⁊ tunc procedit dictū Bar. aut sunt apposita verba q̄ im-
portant absolutā voluntatē, vt est verbum voluerit, vt declarat
Bar. in. d. l. si sic. in prin. ⁊ tunc procedit alia opinio. ⁊ istam dist.
sibi ascribit. d. Alex. hic. Tu cōsidera si indistincte potest teneri
ꝯtra Bar. etiam qn̄ adest verbum placuerit. nam cōsidera qđ si
debitor promisit posse cōueniri vbicūq̧ placuerit creditori, tūc
Bar. verum diceret, quia cum verbuꝫ placuerit intelligat̃ arbi
trio boniviri, ⁊ bonus vir intelligatur iudex. l. vir bonus. ff. iudi.
solu. sed iudex dꝫ iudicare scđm ꝙ lex disponit, ⁊ lex vult, ꝙ peni
tentia locum habeat vt hic: sed quādo ꝑmisit soluere, vel loquit̃
Bart. vbicunq̧ placuerit creditori, certe ratione destinate solu
tionis, ⁊ in omni loco bonus vir arbitraret̃, rōne destinate solu
tionis, ꝙ vbicūq̧ extra domiciliū suum possit conueniri: cogita
tn̄ an poni possit pro ꝯstanti. Fateor bene, ꝙ si debitor ꝑmisisset
se posse ꝯueniri in omni loco vbi placuerit creditori, ⁊ si nō esset
vsus verbo soluere sed cōueniri, tūc procederet dictū Bar. attē
39 ta eius differentia. ¶ † Tertio aduerte inquantū tꝫ Bar. ꝙ qn̄
debitor promisit soluere in quocunq̧ loco, qđ vbiq̧ possit cōue-
niri. hoc est verū ẜm Bar. si ibi personaliter reperiatur, cū in cō
tractibus non habeat locum remissio. l. heres absens. §. fi. ff. de
iudi. c. romana. §. ꝯtrahentes. de fo. compe. in. vj. Istud quadru
pliciter limita. Primo nisi ibi habeat bona, tex. est ad hoc sing.
in. d. l. titiū. §. j. in ver. neq̧ rome ꝑdia habeat. ⁊ ibi no. bar. ⁊ ante
eū Iac. de are. ⁊ Ray. ibi, quos refert ⁊ sequit̃ do. Ant. in. d. c. j.
in. xvij. co. idē tenet Albe. hic Bald. in. l. fi. §. sed ⁊ si quis. C. cōia
de lega. in penul. co. vbi etiā ponit, quid operetur si talis clausu-
40 la apponeretur per testatorē in vltima voluntate. ¶ † Secūdo
limita multo notabiliter, nisi debitor renūtiasset priuilegio fori
prout semper fit in instrumētis. ista renuntiatio habet singula-
rem effectum, ꝙ in ꝯtractibus habeat locum remissio. gl. est sin.
in. l. j. vbi Bar. ⁊ alij. ⁊ ibi dicetur de veritate. ff. si quis in ius vo.
nō ie. quā in isto ꝑposito ꝑ singulari alle. Bald. in. l. cū archime
doram. C. vt in pos. leg. ⁊. d. Abb. in. d. c. j. in. xij. col. vbi dicit illaꝫ
41 gl. esse canonistis incognitā. ¶ † Tertio limita, qn̄ quis ꝑmisit
soluere, ⁊ ꝑmisisset etiā se representare ad petitioneꝫ creditoris
quādocūq̧ voluerit, qꝛ licet ibi nō inueniat̃, poterit cōueniri ibi
⁊ cogi vt se representet ẜm Bal. in. d. l. cum archimedoram. in. ij.
42 col. per. l. si fideiussor. §. pe. ff. qui satisd. cog. ¶ † Vltimo limita,
qn̄ debitor promisisset soluere in aliquo loco certo, limitato tpe
puta Venetijs in talibus nūdinis, qꝛ tunc licet ibi nō inueniat̃
poterit tn̄ conueniri, quia fingit̃ ꝑ dolū abesse, vnde habet̃ pro
ꝑsente, sicut q dolo desijt possidere. l. is qui dolo. ⁊. l. sin autē. §. j. ff.
de rei vē. ẜm Inn. in. c. si aduersarius, de eo qui mit. in pos. quem
sic notabiliter refert Bal. in. c. j. in. iiij. col. de milite vasal. q con-
43 tu. est. ¶ † Quarto inquantū bar. tꝫ ꝙ si debitor ꝑmisit credito
ri soluere in quocūq̧ loco fuerit inuentus potest vbicūq̧ cōue-
niri vbi reperit̃. Limita duobus notabilib⁹ modis. Primo nisi
in illo loco reperiat̃ a casu ꝑ transitū vel nauigando iuxta. l. he-
res absens. §. j. ff. de iud. vel tpe pestis iuxta. l. de etate. ff. ad tre-
bel. tūc ibi cōueniri nō poterit ẜm Ang. ⁊. d. Alex. in. l. cum res.
44 in ꝑn. ff. de le. j. ⁊ Alex. hic: qcqd ibi teneat Imo. † Scđo intel-
lige Bar. qn̄ debitor ꝑmisit soluere vbicūq̧ fuerit inuent⁹ absq̧
aliqua enumeratione locorū. tunc vbiq̧ potest cōueniri. secus si
aliqua loca essent spāliter enumerata: deinde esset subiecta clau
sula generalis: puta quia debitor ꝑmisit soluere Bononie Flo-
rentie: ⁊ vbicūq̧ inuent⁹ fuerit. tūc nō poterit ꝯueniri in aliquo
loco q sit remotior expressis, ꝑ tex. in. c. sedes. de rescrip. ⁊ tex. in
cle. non pōt. de ꝓcur. ⁊ in. l. fin. §. cui dulcia. ff. de vino triti. oleoq̧
lega. ẜm do. Ant. de bu. in. c. j. in. xvij. col. de iudi. cōtrariū tenet
ibidē Io. de imo. in pe. co. ⁊. d. Alex. hic: quia dicta iura ꝓcedūt
qn̄ adest clausula indefinita, puta, ⁊ qdā alij, sec⁹ qn̄ esset clausu-
la ꝑ verba vniuersalia: vt in casu nostro ẜm Io. an. sic limitātem
illa iura in. c. ij. de rescrip. in. vj. in nouella. qui vere nō dicit hoc.
istud idē tꝫ Imo. in cle. j. in. iiij. co. C. de re iud. ꝑ gloss. ibi in ver.
quāuis cā. Tu tene limitationē do. Ant. quā etiam tꝫ. d. Abb. in
d. c. j. in. xiij. co. in prin. Lud. ro. in ꝯsi. clxxx. incip. si admittimus.
ad fi. ⁊ do. Bartho. vero. in cau. cij. Moueor ꝑ istud: ꝙ ꝑ dictū. c.
sedes. ⁊. d. cle. nō pōt. tꝫ Bar. in. l. sed ⁊ si quis. §. quesitum. in duo
bus locis. ff. si quis cautionibus. in. ij. co. circa medium. ⁊ in vlt.
45 co. circa fi. ¶ † Scđo moueor per illud qđ tꝫ Ludo. ro. in consi.
cclxxi. incip. vis tota. in princ. ꝙ si rex vēdidit terram cū quibus-
dam iuribus regalibus expressis adiecta clausula vniuersali (⁊
quibuscūq̧ alijs iuribus regalibus) non tn̄ veniūt iura regalia
46 maiora expressis. ¶ † Tertio facit qđ no. Bal. in. l. quoties. per
illū tex. in. ij. notabili. C. fami. her. ꝙ verba generalia indefinite
ꝑlata: recipiunt a verbis specialibus intellectū: ⁊ idē Bal. in. l.
47 fi. in fi. C. de here. vel ac. vēdi. Not. ex illo tex. ꝙ † vba generalia
debent gn̄aliter intelligi: nisi distinguant̃ vel limitent̃ ꝑ speciē.
¶ Quinto aduerte inquātum Bar. in fine rn̄dendo ad. l. sed ⁊ si
quis. §. quesitū. ff. si quis cau. innuit ꝙ talis promissio rationē ni
mie incertitudinis vitiaret̃: quam incertitudinē dicit nō esse: qn̄
quis ꝑmisit soluere in omnibus locis tuscie. idem tenēt Guil. et
Cy. in. l. si duo. ff. de cōst. pecunia. ⁊ in. l. si quis in cōscribendo. C.
de pac. ꝑut refert Albe. hic: ꝯtrariū voluit Bar. met. s. dum te-
nuit: ꝙ si debitor promisit soluere vbicūq̧ fuerit inuentus: ꝙ ta
lis promissio valeat: ⁊ istā ꝯtrarietatē ponderat. d. Abb. in. d. c.
j. in. xij. col. breuiter tene qđ talis ꝑmissio nō vitiat̃ ꝓpter incer-
titudinem. text. est in. l. titius. §. j. in ver. vbicūq̧ petitū fuerit. ff.
de admi. tuto. ⁊ ibi expresse Bar. post Spe. ꝑ eū alle. Ad idē bo-
nus text. in. l. lucius. prima. in ver. qn̄ voles ⁊ vbi velis. ff. deposi.
quē tex. allegat Alb. hic: post Oldr. ⁊ ita tenēt Albe. ⁊. d. Alexā.
hic. Bar. in. l. iij. §. si quis ita. ff. de eo qđ cer. lo. Bald. in. l. si quis
in cōscribendo. C. de epi. ⁊ cleri. ⁊ in. d. l. si duo. in lec. antiqua. Ca
noniste in. d. c. j. Nec ob. d. §. quesitū. quia loquit̃ in stipulationi-
bus pretorijs in quibus ꝑtor nō vult aliquem decipi sub inuolu
cro verborum: secus in stipulationibus ꝯuentionalibus vt hic.
48 ¶ † Vltimo pro complemēto huius materie ad tollendū dubi
tationes predictas: debes clausulaꝫ ꝯcipere hoc modo qđ debi
tor promisit soluere dictā pecuniā totā ⁊ integrā Bononie Flo-
rentie et vbicūq̧ locorum: siue in illis reperiatur siue nō: quia in
oībus et singulis promisit se representare ad oēm requisitionē
creditoris: siue illa loca sint remotiora expressis siue non siue ibi
esset causa supicionis siue principaliter reperiatur siue per trā-
situm vel nauigādo: ⁊ renūtiat omnibus legibus exceptionib⁹:
⁊ speciali priuilegio fori: ⁊ omnib⁹ saluiscōductis: tam impetra-
tis q̧ impetrandis ⁊ predicta omnia iurauit ⁊c. ẜꝫ do. Bartho.
49 veronē. in cautela. cij. † Aduerte etiam qđ duꝫ dicit̃ in hac lege
⁊ in glossis: ⁊ ꝙ si exceptio incōpetentie iudicis non sit opposita
ante litis cōtest. nō potest postea opponi post litem cōtest. quia
tūc intelligitur facta prorogatio irreuocabiliter. limita singula
riter nō ꝓcedere in rustico muliere: ⁊ milite: quia cum tales ꝑsu
mantur omisisse per ignorātiā iuris: possunt quādocūq̧ post li-
tem cōtest. opponere de incompetētia iudicis. Ex quo sequit̃ ꝙ
tales ꝑsone litigando ⁊ litem cōtestando coram iudice incompe
tenti non intelligunt̃ prorogare eius iurisdictionem irreuocabi
liter. Ita singulariter Ang. in. l. fi. C. de excep. alleg. Spec. ti. de
compe. iud. adi. §. j. versi. sed nunqd. ⁊ sequitur simpliciter Lau.
hic licet istoꝝ autoritas sit magna in actu practico: maxime cuꝫ
nō habeant ꝯtradicētem: ego dubito: nec credo veruꝫ: nec puto
qđ hoc casu tales ꝑsone excusent̃ per ignorantiam iuris: ꝑ id qđ
dicit bal. ⁊ ibi oēs sequunt̃ in. l. iuris ignorātia. C. qui admit. vbi
dicit: ꝙ sicut rustici vadūt ad nemus ꝑ lignis: ⁊ mulieres vadūt
ad indulgētias: ita debēt ire ad aduocatos: pro habēdis ꝯsilijs
maxime cum sit regula: ꝙ talibus errantibus in iure nō succur
ritur: nisi in casibus in iure expressis. l. fi. cum ꝯcor. multis quas
ibi dedi. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ domi. Alex. in. l. si quis id quod.
in prin. s. eo.

1 ☞ Mulier nubendo viro alterius fori, mutat forum sue origi
nis ⁊ domicilij.
2 Mulier sicut sequitur forum viri, quo ad domicilium: ita etiam
quo ad ius sepulture.
3 Priuilegium cõcessum alicui ⁊ omnibus descendẽtibus mascu
lis: vel feminis: ita demum cõpetit feminis, si non sint maritate.
4 Iurisdictio qñ non est preoccupata, licitum est mutare forum.
5 Iurisdictio alicuius iudicis quotiescũq; per sententiã vel litis
contesta. aut per aliũ actum firmatur: talis iurisdictio intelligit
firmata non solũ ad cognoscẽdum de principali causa: sed etiaz
quo ad executionem.
6 Iurisdictio dicitur preoccupata per litis ɔtestationem: aut per
sententiam imo per solam citationem.
7 Titius si sit captus: ⁊ positus in carceribus, dicitur preuenta iu
risdictio per hanc citationem realem.
8 Preuẽtus si moriatur, ⁊ succedat sibi alius de alieno foro, tenet
prosequi litem coram iudice preueniente: vide huius limitatio-
nem. nume. 9.
10 Laicus si ɔmiserit delictum, et formata in eum inquisitione: vel
subsequuta ɔdemnatione efficiatur clericus vel religiosus, per
talem mutationem fori. non impeditur iudex secularis eum pu-
nire. vide huius limitationem nume. 11. ⁊ 12.
13 Laicus si cõmiserit delictum, ⁊ anteq̃ citetur vel aliter preoccu
pet iurisdictio iudicis secularis, ingrediat religionẽ, qd iuris.
14 Collectarum facta impositione a superiore, si aliquis mutet fo-
rum vel domicilium: vel efficiatur religiosus: quid iuris.
15 Cõcubina quãuis parum differat ab vxore, tamẽ nõ mutat do-
micilium. ⁊ nu. 16. ⁊ 17.
18 Iudex in cuius territorio sita sunt bona, nõ potest executionez
facere sine literis primi iudicis.
19 Iudex qui nollet vel negligeret exequi ad literas primi iudicis
isto casu ei permittitur citare condemnatum existentem extra
territorium per nuntium: vel per edicta, ac si esset in territorio:
et numero. 20.
21 Statuto stante, ꝙ instrumenta habeãt executionem paratam,
si de instrumẽto hic celebrato, peto alibi executionẽ vigore hu-
ius statuti, non sum audiendus.

Cum quedam.

¶ Mulier preuenta p sñiam aut litem ɔtest. mutãdo postea forum nõ eximit a iurisdictione iudi-
cis preuenientis. h. d. Possent poni alia summaria.
sed in idem reincidũt. ⁊ hz tria dicta que patẽt in litera. In tex.
ibi, litem susceperat. supple cuz autoritate curatoris p. l. i. ⁊ ij. C.
1 qui legi. perso. et in. l. vniuersis. C. qui petant tutores. ¶ Not. j.
quia mulier nubẽdo viro alterius fori, mutat forum sue originis
et domicilij: ⁊ trãsit in forum mariti vt hic. ⁊ l. exigere. ff. de iudi.
plene no. in. c. j. de spõsa. ¶ Amplia tribus modis. Primo etiã
non secuta cohabitatione, dũmodo sit matrimonium per verba
de p̃senti. l. ea q̃ la. ij. ff. ad munici. ⁊ per hoc infert Bal. ꝙ etiaz si
vxor traduceret maritum ad domũ suam, nihilominus sortit fo
rum viri: qd facit cõtra illud ꝙ tenet idẽ Bal. in. l. fi. in. j. col. C. si
a non cõpe. iudi. vbi dicit, ꝙ quãuis speciale sit in dote, ꝙ nõ at-
tendamus locũ celebrati cõtractus, sed domicilij viri. d. l. exige-
re. eo quia maritus contrahit tanq̃ statim recessurus ⁊ vxorem
secum trãsuecturus: est verũ, qñ maritus ducit vxorẽ ad domici
lium suũ, secus esset ecõtra: quia tũc attenderemus domicilium
vxoris. alle. no. p Inno. ⁊ Io. an. in nouella in. c. j. de spon. quod
no. ꝑpter statuta de dote lucrãda, vt tetigi in. l. j. C. de sum. tri.
¶ Scdo amplia etiã si vxor litiget cũ viro se defendẽdo. c. cõsti
tutis. ij. de test. ⁊ ibi Bal. in primo notabili ad hoc notat ⁊ repu
a tat tenendũ mẽti. ¶ Tertio amplia etiã mortuo viro in vidua[a]
l. filij. §. vidua. ff. ad municip. dũmodo caste ⁊ honeste viuat. §. fi.
in aut. de rest. ⁊ ea que parit. ƀm Ang. ⁊ do. Alex. hic: facit tex. in
l. his solis. §. fi. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal. no. C. de re. dona. Idez tz Spe.
in tit. de tutore. §. nunc dicendũ. ver. ita excipit. quãuis cõtrariũ
b ⁊ male teneat Fulg. hic. Que autẽ dicat ꝓprie vidua[b] dic vt per
2 Bal. post glo. in. l. fi. C. ad le. fauiã de plagia. † Et sicut mulier se
c quitur[c] forum mariti, quo ad domiciliũ: ita etiã quo ad ius sepul
d ture. c. vnaq̃q; mulier. xiij. q. ij. ⁊ ibi glo. dicit, ꝙ si plures habuit
maritos[d] sequitur sepulchrum vltimi mariti. ⁊ quãuis illa gl. nõ
3 dicat, est tex. ad literã in. c. is qui. §. fi. de sepultu. in. vj. † Et facit
iste tex. p eo qd vult Bar. in. l. quoties. C. de priuile. schola. li. x.
vbi dicit, illum tex. esse singulariter notandum ad hoc, ꝙ priuile
gium concessum alicui ⁊ omnibus descendentibus masculis vel
feminis: ita demum competit feminis, si nõ sunt maritate, aut si
sunt vidue: non aũt quãdo sunt nupte, cũ in totum transeant in
forũ mariti: vt hic. ⁊ lz. d. Alex. reprobet, quia ille tex. loquit de
filia nupta, ⁊ dato ꝙ loquatur, nõ debet extendi, qr est cõtra ius
cõe. tñ cũ Bar. tenent Ang. ⁊ Ioã. de pla. ibi Lud. ro. hic: ⁊ in. l.
j. in princi. ff. ad sille. ⁊ dixit Brixieñ. in repertorio suo in ver. po-
steri: qd illud dictum Bar. est bene singulare, ⁊ ꝙ ita obtentum
4 fuit de facto. ¶ † Secundo not. ex hoc tex. a contrario sensu ƀm
Ang. ⁊ Moder. ꝙ quãdo nõ est preoccupata iurisdictio, licituz
est mutare forum, intellige verum quo ad foruz ratione domici
lij. l. fideicõmissum. §. pen. ff. de iud. secus in foro ratione contra-
ctus. l. ij. C. eo. qd extende vt p Bar. ibi. ⁊ de veritate illius exten
sionis habes plene p do. Alex. hic post canonistas in. c. ꝓposui-
5 sti. de fo. cõpe. ¶ † Tertio no. ꝙ quotiescũq; per sententiã vel li-
tis cõtesta. aut per alium actum firmat iurisdictio alicuius iudi
cis, talis iurisdictio intelligit firmata non solũ ad cognoscendũ
de principali causa, sed etiam quo ad executionẽ: secus est in iu-
risdictione ꝓrogata. text. est in. l. episcopale. C. de epis. audien. p
quem limitatur ista lex ƀm Albe. ⁊ Moder. hic. Specu. ⁊ Ioan.
and. in ti. de compe. iudi. adi. §. j. ver. sed quis exequitur. Sali. in
l. j. §. fi. C. eo. do. Anto. in. c. p. ⁊. g. in vlti. charta: vbi vide glo. ma
gnã in fi. de off. delega. habet in. l. a diuo pio. §. j. ff. de re iud. per
6 Moder. in. l. j. §. ⁊ post operis. ff. de oper. no. nũtia. ¶ † Quarto
not. ꝙ iurisdictio dicit preoccupata per lit. contesta. aut per sen
tentiam: imo ƀm Ful. Pau. de ca. ⁊. d. Alex. per solã citationem
per tex. in. l. si posteaq̃. ff. de iud. ⁊. c. proposuisti. de foro compet. a
per que iura suppletur ista. l. qcquid inaduertẽter dixerit Ang.
hic. Sed tu aduerte: cũ tex. dicat post susceptam cognitionẽ vel
post latam sententiã: si sola citatio sufficeret: iste text. esset de in-
dubitabili: vnde ɔsidera si tex. posset intelligi prout iacet quod
licet als sola citatio impediat: ne mutatio fori eximat a iurisdi-
ctione iudicis preuenientis: tamen in casu istius legis nõ suffi-
ciat sola citatio: sed requiritur litis ɔtestatio: eo quia ista muta
tio fori per viam matrimonij est potentior alijs: patet qr nõ im-
peditur per originẽ in alijs secus vt hic per Bart. ⁊ alios. ⁊ hoc
modo per istam legem limitat. d. l. si quis postea. ⁊. d. c. proposui
7 sti. sed caue propter ver. finalẽ: quod generaliter. † Adde quod b
eodem modo si aliquis sit captus ⁊ positus in carceribus: dicit
preuenta iurisdictio per hãc citationẽ realem: ƀm Bal. in. l. offi-
ciales. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ in addi. Specu. in titu. de citatione.
8 † Item adde ꝙ si p̃uentus moriatur ⁊ succedat sibi alius de alio
foro, tenet prosequi litem coraz iudice preueniente. l. si is qui ro
me. ⁊. l. heres absens. in princip. ff. de iud. etiam si sit clericus ƀm
Pau. de ca. hic: in fi. alle. xj. q. j. c. clericum nullus. in quo dic me
lius vt per Bar. in. d. l. heres absens. ⁊ in aut. qua in prouincia.
C. vbi de cri. agi opor. Fallit tamẽ in fisco. l. si ɔstante. §. fin. ff. sol.
matrimo. que est ad hoc sing. ƀm Ang. Fulg. ⁊ Moder. hic: dic
9 tamen vt ibi habetur plenius. † Limita principalem decisionẽ
huius tex. nisi mutatio fori fieret ex priuilegio principis ɔcesso
motu proprio: tex. est in. l. idem vlpianus. in fine. ff. de excus. tuto.
quem ad hoc ibi notat Bar. ⁊ in. l. j. ff. de penis. gl. ⁊ doc. in. l. qui
autem in prin. ff. si quis cau. vnde si princeps concederet priuile c
gium motu proprio: ꝙ qs teneat respõdere nisi coram tali iudi-
ce ꝓderit etiam quo ad iudicẽ corã quo erat p̃uentus: ƀz Paul.
de cast. in. l. si qs in iudicio. ff. si qs cau. ¶ Vltimo ista lex facit ƀz
10 Bar. ⁊ alios: ꝙ † si laicus ɔmiserit delictũ ⁊ formata in eũ inqui-
sitione: vel sequuta cõdemnatione: efficiatur clericus vel religio
sus: per talem mutationem fori: nõ impedit iudex secularis euz
punire vt per Barto. ⁊ alios hic: ⁊ in. l. j. ff. de penis. facta tamen
prius degradatione a iudice ecclesiastico: ⁊ hoc habeo ꝓ indu-
11 bitato. † Limita singulariter nisi fecisset votũ clericatus vel in-
trandi religionem anteq̃ delictũ ɔmitteret: tũc nullo modo po
test puniri per iudicem secularem: quasi votum trahatur retro. d
ita singulariter tenet Bal. in. l. prima. C. an seruus ex suo facto. qd
12 valde no. qr posses quẽ euadere i practica a pena mortis. † Ma
xime: quia hic staretur iuramẽto suo: an votum emiserit ante cõ
missum delictum: sicut stari debet iuramento de alijs que depẽ-
dent a voluntate vel cõscientia nostra. gl. in. §. alie. vbi plene di-
xi institu. de actio. ⁊ glo. in. c. significasti. el. ij. de homi. Bar. in. l.
13 interdum. §. qui furem. ff. de fur. vbi notabiliter limitat. † Quid
autem esset si laicus cõmiserit delictum: ⁊ anteq̃ citet vel aliter
preoccupetur iurisdictio secularis iudicis: ingrediat religionẽ.
dic vt per Barto. in dicta. l. j. ff. de pen. post Ioã. an. c. j. de obli.
ad rõ. per canonistas in. c. proposuisti. cum alijs concor. de qui-
bus per do. Alexã. hic: ⁊ est bonus text. in. l. si quis decurio. vbi
Bal. no. C. de falsis. Et qd dr in religioso ꝓcedit in eo qui est in-
tra annum ꝓfessionis: nam intra annũ (quantum ad hoc) censet
persona ecclesiastica ƀm Ange. in. l. j. ff. de penis. per tex. opti. in
l. statulib. ff. de questio. quãuis extra hãc materiam: qui est intra
annum professionis non habet pro ꝓfesso vt per Bart. et alios
in aut. ingressi. C. de sacrosan. ecc. Secus si efficiatur de fratribus
tertij ordinis: quia in isto casu iudex laicus nõ impeditur: ƀz ca
nonistas in. c. perpendimus. de senten. excõ. post Fede. de señ. in
14 consi. ccciij. ¶ † Quid autẽ si in collectis si post impositionẽ fa-
ctam a superiore: aliqs mutet forũ vel domiciliũ vel efficiatur re
15 ligiosus, dic vt per Bart. in. l. incola. ff. ad municip. ¶ † In glos.

a ¶ In vidua Adde tex. i §. is solis. ff. de reuo. do. ⁊ ibi Bald. dicit qd mulier nõ caste viuẽs amittit priuilegia primi thori.

b ¶ Que aũt dicat ꝓprie vidua. adde glo. in. c. vidua. xxxiiij. di. l. malum. in. §. viduã. ff. de vb. sig. Barto. in. l. deo nobis. C. de epis. et cle. doct. i. c. j. de cõsan. ⁊ affi.

c ¶ Mulier sequit. adde Bar. i. l. ipe ratores. i. §. itẽ rescripse runt. ff. ad muni. spe. titu. de fo. cõpe. in. §. fin. versi. xx.

d ¶ Si plures habuit maritos. adde doc. in. c. de vxore. de sepul.

prima diuide in.ij. In pma declarat tex. in scda ibi, sed ꝯcubina ponit dictū, per qd rn̄det tacite obiectioni quā sic forma: nā cōcubina parū differt ab vxore. l. iteꝫ legato. §. parui. ff. de lega. iij. ⁊ tn̄ nō mutat domiciliū vt in. ll. in gl. allegatis. dic vt in glo. ibi secus in concubina, aduerte quia text. in. l. de iure. §. fi. alle. in gl. non loquit̄ in cōcubina sed vxore nō legitima, ⁊ videt̄ in cōtrariū facere tex. in. l. itē legato. §. parui. ff. de leg. iij. qui dicit, ꝙ cōcubina parū differt ab vxore, lꝫ doc. cōiter tenēt cū ista gl. et tūc
16 rn̄de ꝙ ille tex. loquit̄ quantū ad affectionem. ¶ † Limita illud qd dicit gl. in cōcubina ſm do. Alex. hic: ꝙ lꝫ cōcubina non mutet forū originis, per hoc solū ꝙ sit ꝯcubina alterius, tn̄ si ad eū se transtulit animo cū eo ꝯmorandi sortiet̄ nouū forum, ratione domicilij. allegat ita tenere Bal. hic in lec. antiqua, debuit allegare Bar. in terminis in. l. fi. §. idem rescripserūt. ff. ad municip.
17 ¶ † Scdo limita istā gl. nō habere locum in cōcubina clerici, q̄ efficitur de foro ecclesiastico clerici. ſm gl. in. c. eos. xxxij. di. vbi glo. j. tenet ꝙ ꝯcubina clerici dꝫ puniri p epm̄, ⁊ si nō potest eam punire, tradat eam iudici seculari. ꝯtrarium tꝫ gl. in. c. clericum cuiuslibet. xj. q. j. Lud. ro. hic: approbat primā gl. ista rōne: quia concubina est de familia clerici. arg. l. j. §. familie. ff. de publica. ergo gaudet priuilegio clerici. l. j. ⁊. ij. C. de episc. et cle. Tn̄ istud parū facit, quia illa iura debent intelligi de familia clerici licita ar. l. relegatoruꝫ. in fi. ff. de interdic. ⁊ relegat. tn̄ idem ꝙ ꝯcubina clerici sit de foro clerici tenet do. Abb. post do. Ant. in. c. cuꝫ sit generale. xiij. co. de foro compe. ⁊ idem do. Abb. in. c. si concubine de senten. excō. per gl. in. d. c. eos. ex qua colligit ibi notabiliter Hemi. ꝙ familia clerici etiā si sit prohibita retineri, dicit̄ de foro ecclesie. Istā opinionē teneo alia ratione. s. propter honorem clericorū, ne alias per laicos scandalizent̄, quib⁹ sunt exosi. c. nullus laicus. ⁊. c. laicos. ij. q. vij. Et ista ratione vtitur in simili pe. de anc ha. dum consuluit, non valere statutū conditū a laicis, contra ꝯcubinas clericorum in cōsi. cxcij. incipi. Magnifice ⁊ illustrissi. princeps. ⁊ in repetit. regule ea quē. in. xxiiij. q. de regu. iur. in. vj. quem refert ⁊ sequit̄ Joā. de ana. in rubri. extra de
18 adul. in vlt. co. ¶ † In gloss. in ver. qd gn̄aliter diuide eā in. iiij. In prima declarat tex. In scda ibi: ⁊ facit. allegat cōcor. In tertia ibi: itē ibidem ponit dictū. in q̄rta ibi: sed si nō hꝫ rn̄det tacite. q. ⁊ circa fi. pōdera diligenter glos. innuere, ꝙ sine literis primi iudicis, nō posset iudex in cuius territorio sita sunt bona executionē facere. Et dicit Bal. post Cy. hic: ita fuisse de facto obtētū Florētie, ꝙ executio sue fuit nulla, q₂ facta per iudicem territorij, nō habitis literis primi iudicis ⁊ tenet glo. in. l. ij. in verbo ex causa. ff. si qs in ius vo. non ie. In quo puncto distingue vt late per Bar. in. l. a diuo pio. §. j. ff. de re iudi. Bal. in. l. episcopale. vbi limitat vno mō. C. de epi. audi. ⁊ plenius in. l. fi. in. vij. ⁊. viij. q. C. de edic. diui adri. tollē. vbi Bald. limitat dupliciter. Ange.
19 Imo. in. l. ītra. ff. de re iud. ⁊ hoc p Alex. † Adde ꝙ si iudex territorij nollet vel negligeret exeq ad literas primi iudicis, isto casu ei ꝑmittit̄ citare condemnatū existentē extra territoriū per nuntiū vel per edicta, ac si esset in territorio, ita singulariter tꝫ Bar. in extrauagan. ad reprimendū in ver. edicta. in. iiij. co. sequit̄. d. Fran. de are. in cōsi. lviij. incipien. Diligēter cōsideratis oibus
20 in. iij. co. † Limita etiam cōclu. glo. procedere qn̄ executio fit de iure cōi: secus quādo ex forma statuti, quia iudex alterius territorij, non tenetur executionem facere virtute statuti alterius loci, ita singulariter tenet Bal. in. l. j. in fi. in vltimo dicto. C. de cōfes. vbi reputat hoc esse tenenduꝫ menti. alle. l. missi opinatores. C. de exacto. tribu. lib. x. sequitur do. Alex. in. l. a diuo pio. §. j. ff. de re iud. quāuis referat cōtrariū tenere. d. Ant. de but. in. c. fi.
21 in. x. col. de cōfes. ¶ † Confirmo per illud qd tenet Bal. in. l. j. in iiij. ⁊. v. q. C. ne filius pro patre. ꝙ stante statuto qd instrumenta habeāt executionem paratam, si de instrumento hic celebrato peto alibi executionē, vigore huius statuti non sum audiend⁹, ⁊ facit ratio quia in executiuis debent attendi statuta illius loci in quo fit statutū, ⁊ non alterius ſm Barto. in. l. j. vbi digi. C. de summa tri. ⁊ ita teneas. Jason Padue.

a ¶ Quod si actor petit. Add doc. in c. sup lr̄is. de rescri. doc. in c. si cleric⁹. de foro cōpe.

1 ☞ Debitor si debeat mihi cētum, possum petere quinquaginta tantum, ⁊ eum conuenire coram magistratu municipali.
2 Jurisdictio an alicui ꝯpetat pro cognoscendo: inspicit illud qd petitur in libello.
3 Reus si petat a iudice, ꝙ sup hoc summarie se informet, ad hoc vt cognoscat, qualiter debet ista clausula procedere.
4 Iudex lꝫ debeat sequi formā libelli, ⁊ petitionem actoris, tamē si postea in ꝓcessu reperiat veritatē aliter se habere, dꝫ absoluere reum conuentum, ⁊ condemnare actorem in expensis.
5 Actionis effectus, nō debet attendi sed solū summa petitionis.
6 Statuto stante quod de pretio rei vēdite, soluatur tantū de gabella, quomodo intelligi debeat. Simile quid. nu. 7. ⁊. 8.
9 Donatio que est vltra quingentos aureos absq̧ insinuatione nihil valet.
10 Beneficium primo vacaturum si impetrauerim a papa in tali ecclesia valoris centum florenorum de camera quolibet anno, si contingat vacare beneficium valoris centum floren. ⁊ triginta: tamen in effectu deductis expensis non restant nisi centū floreni: an potero illud obtinere.
11 Verba debent intelligi cum effectu.

QUOTIES. ¶ Questio iurisdictionalis expedit̄ iuxta formam petitionis ⁊ libelli non attento qd
1 in veritate debet̄. h. d. Et est notabilis tex. ad multa. ¶ † No. hic videri tex. qd si debitor debet mihi centū possum petere quinquaginta tantū, et eum cōuenire coram magistratu municipali qui alias nō posset de maiori summa cognoscere. l. j. C. de defenso. ciuitatū. ⁊ ita per istum tex. dicit Bar. in. l. in cōmodato. §. duab⁹. ff. cōmoda. ⁊ intelligitur iste tex. parte opponente. alias non haberet dubitationem, ꝙ videt̄ contra Bar. in. l. ꝑtor ait. §. si mihi plures. in fi. ff. de iniurijs. intellige etiam istū tex. qn̄ solū opponeretur de iuridictiōe iudicis vt hic. secus si opponeretur qd ex eodē debito nō debet in diuersis iudicijs vexari: tūc secus esset ſm Bal. Ang. ⁊ Fulgo. hic. Bar. in. l. non est nouum. in fin. ff. de actio. emp. Istud intelligit Bar. in. d. §. duabus. in fi. esse verū si iurisdictio iudicis patit̄. alias secus per istum tex. sequit̄ ⁊ limitat Salic. hic hr̄e locū vt in. l. quidam estimauerūt. vbi digi. ff. si
2 cer. peta. ¶ Scdo no. ꝙ ad cognoscendū, an iurisdictio alicui cōpetat, inspicit̄ illud qd petit̄ in libello, ratio est quia ante litē cōtestatam, de summa debiti nō est agendū, nec probationes recipiende sunt. c. j. vt lite nō cōtesta. Adde quod fortius per istum tex. tenet notabiliter Bar. in. l. ij. in. iij. col. in ver. q̄ro aliquis florentinus. ff. si qs in ius vo. non ie. ꝙ si cōuenio quem forenseꝫ in ista ciuitate ratione ꝯtractus hic celebrati, vel delicti hic ꝯmissi ⁊ forensis dicat se non posse hic cōueniri, q₂ hic nunq̄ꝫ contraxit neq̧ deliquit. tꝫ Bar. ꝑ hunc tex. ꝙ iudex huius ciuitatis potest ꝓcedere, q₂ attēdi debet forma petitionis libelli vt hic, ⁊ ꝙ etiā summaria informatio non possit super hoc a iudice recipi, quia habet̄ pro vero illud qd petit̄ in libello quātū ad iurisdictionē iudicis p hunc tex. ⁊ est gl. in cle. dispendiosam. in ver. vsuris. de iudi. Contrariū ⁊ melius tenet Bar. in. l. ꝑscriptione. in vlt. col.
3 C. si contra ius vel vti. pub. dicam in. d. l. ij. † Item per hunc tex. dicit glo. valde no. in. d. clemē. dispendiosam. in verbo vsuris. qd
a si actor petit[a] aliqd tali modo, ꝙ si est verū, debet in illam rē procedi summarie simpliciter ⁊ de plano. si aūt non est verū dꝫ ordinarie procedi, sicut in alijs causis, an si reus petat a iudice ꝙ sup hoc summarie se informet ad hoc vt cognoscat, qualiter debet in ista cā procedere, an iudex debeat hoc facere. tenet quod non sed quod debet attendere petitionem actoris, et ſm illam procedere in causa: tamen vide quod notant Innocen. ⁊ alij in. c. cū sit de foro compe. et Innocen. in. c. romana. §. contrahentes. in
4 glo. sua. in verbo contractibus. de foro competen. lib. vi. † tamē attende quod licet iudex debeat sequi formam libelli, et petitionem actoris: tamen si postea in processu reperiat veritatem aliter se habere. debet absoluere reum conuentum, ⁊ condemnare actorem in expensis. §. ⁊ iudicare. in aut̄. de defenso. ciui. ⁊ hoc in glo. ⁊ ita teneas quicquid teneat Ang. in. l. amplior. C. de appel
5 la. vide Alexan. hic. ¶ † Tertio nota, ꝙ non debet attendi effectus actionis, sed solum summa petitionis, vnde facit iste text. ſm Bart. et alios, ꝙ si statutum disponat ꝙ actor de summa litis soluat gabellam: ad rationem sex denariorum pro libra: qd si petat magnam summam a debitore inope. debet attendi summa petitionis: quāuis in effectu parum possit cōsequi: propter paupertatem debitoris. idem tenet Bar. in. l. in offerendis. per illum tex. ⁊ in. l. fi. §. fi. C. de appel. ⁊ in. l. qui tabulas. in princ. vbi etiam Ange. ff. de furtis. do. Matthe. in notabili. cxliij. Teneo cūm Bart. in casu quando debet solui gabella habito respectu ad litem: prout loquitur Barto. al's debet semper attendi effe
6 ctus exactionis. † istud probo ex eo qd notabiliter decidit Bar. in. l. sed si hoc. §. quidam. ff. de cond. ⁊ demonstra. ꝙ stante statuto, ꝙ de pretio rei vendite soluatur tantuꝫ de gabella, debet intelligi de pretio qd in effectu remanet penes venditorem, deductis omnibus expēsis tam in subhastationibus q̄ꝫ in ꝓxenetis: limitando vt ibi per eum. ⁊ per Ange. et Imo. in. l. ciuitatibus. §. fina. ff. de lega. j. facit glo. not. in. l. per diuersas. in glo. fina. magna: circa medium. ⁊ ibi Barto. C. manda. que notabiliter dicit
7 ꝙ pretium rei dicitur: deductis expensis ⁊ labore. ¶ † Secundo facit qd volunt Bald. ⁊ Ange. in. l. non amplius. in princ. per illum tex. ff. de lega. j. ꝙ stante statuto ꝙ de quolibet legato debeat solui tantum pro libra ratione gabelle: certe debebit solui ꝓ eo quod in effectu superest de legato deducto omni onere, per illum text. ibi: tamen vide plenius Imo. et alios Moder. quia in cōtrarium videtur facere. l. ad veterani. §. fina. ff. ad legeꝫ fal.
8 vbi not. ¶ † Tertio facit quod vult Barto. in. l. falci. non habetur: per illum textum. ff. ad legem falcidiam. stāte statuto ꝙ de quolibet

quolibet debito soluatur tantuz pro qualibet libra pro gabella: q si debes mihi mille, de quibus teneris soluere quinquaginta omni anno. debet deduci interusurium medij temporis, cum in effectu quantitas tota sit minor omni anno .x. pro centenario.

9 ¶ † Quarto facit quod vult Bart. in l. quoties. ff. ad legem fal. per illum text. quem ad hoc reputat no. nam de iure cõmuni donatio que est ultra quingentos aureos absq; insinuatione nihil valet. l. penultima. §. fi. C. de dona. certe si detracta gabella in ef
10 fectu nõ restat nisi quingenti aurei valebit donatio. ¶ † Quinto facit quod decidit Bald. in l. j. in ij. col. in ver. pone impetraui a papa, C. de fruc. & lit. expen. quod si impetraui a papa primũ beneficiũ vacaturũ in tali ecclesia valoris centũ florenoꝝ de camera quolibet anno, si contingat vacare beneficiũ valoris florenorum centũ .xxx. tamen in effectu deductis expensis nõ restant nisi centũ floreni, potero illud obtinere. Idẽ tenet Paul. de ca. licet de Bal. nõ faciat mentionem. in. d. l. non amplius. in princ. per illum tex. dicit tamen Paul. quod forte romana curia istud non admitteret, cum tales gratie sint odiose & consequenter restringende. c. quãuis. j. de preben. in. vj. tu vide de hoc Joan. an.
11 in addi. Spe. in ti. de cõces. prebẽ. super rub. in ultima. q. † Accedat trita regula, q verba debent intelligi a cum effectu. l. j. §. hec verba. ff. titu. j. Jason Padue.

1 Judex an possit excedere iurisdictionẽ suã, respectu territorij, quantitatis, & temporis. limita hoc ut nu. 13. & 15.
2 Statutũ si disponat q bãnitus possit impune offendi vel occidi tamen extra territorium non possit offendi vel occidi.
3 Effectus bãni non extendit se extra territorium bannientium.
4 Bannitus captus extra territoriũ bannientiũ debet relaxari.
5 Paria sunt, vel locũ esse exemptũ, vel esse extra territorium.
6 Sacerdos parochialis existẽs extra territoriũ sue parochie, potest parochianum suum ubicq; confiteri & absoluere.
7 Episcopus existens extra suã diocesim, potest ɔferre beneficia, licet collatio sit actus iurisdictionalis.
8 Existens in alieno territorio, põt causam delegare, quũ ibi non vertatur cause cognitio.
9 Preses duarum prouinciarum, existens in una, potest ius dicere quo ad aliam.
10 Contra expulsores magistratuum: possunt magistratus ius dicere extra territorium.
11 Absoluens ab excõicatione, fauore animaruz, potest dicere ius extra territorium.
12 Cautionẽ si fecerim mihi prestari de non offendendo me sub tãta pena, licet qs offendat extra territorium, tamen tenetur.
14 Judex potest ius dicere extra territorium de cõsensu expresso partium, interueniente tamen cõsensu illius iudicis in cuius territorio ius dicit.
15 Judex isti9 territorij, si dederit tutorẽ pupillo: tali tutori põt dare licentiã de administrandis bonis que sunt extra territoriuz.
17 Episcopus potest ferre sententiam excõicationis, contra suum subditum existentem in alieno territorio.
18 Consuetudo potest inducere, q quis in alieno territorio possit iurisdictionem exercere.
19 Arbiter electus Papie, existẽs Mediolani, an possit prorogare terminum compromissi.
20 Statutum epi si disponat q non residens in suo beneficio per duos menses continuos, sit eo priuatus ipso iure.
21 Statuentes non possunt statuere extra territorium.
22 Bannitum ab uno territorio si quis offendat in alio territorio, debet decapitari.
23 Judex potest extra territorium cognoscere in notorijs.
24 Judex unius territorij utrũ possit citare suũ subditum existentem in alieno territorio.
25 Excedenti metã sue iurisdictionis impune nõ paretur. vide huius limitationem nume. 26.
27 Judex si fecerit sententiam supra iurisdictionẽ suã sententia est in totum nulla.

Extra territoriũ. Ista lex habet duo dicta. primũ est clarum, qñ iudex excedit iurisdictionem suaz respectu territorij. Secundũ ibi idẽ est. intelligit per gl. fi. qñ excedit iurisdictionẽ respectu quãtitatis: & ita etiã vr intelligere Fulg. hic: qui ppterea notat q bonũ est arg. de loco ad quantita
1 tem. † Tu generalius intellige tex. ſm Alb. Ang. & Pau. de ca. etiã si excedat respectu tpis ultra tẽpus sue iurisdictionis. Idẽ si ultra causas sibi cõmissas, vel etiam ultra psonas, tñ non est prorogata iurisdictio. ita innuunt illa verba, si supra iurisdictionez suã, & ideo Alb. egregie summat istũ ver. hoc mõ. Excedẽti iuris
2 dictionẽ suã, re, loco, psona, vel tpe, nõ paref ipune. h. d. ¶ † No. ex prima parte, regulã de qua in tex. & idẽ tex. in c. ut animarũ. in fi. de ɔstit. in. vj. ¶ Hinc est, q si statutũ disponat q bannit9 possit impune offendi vel occidi, tñ extra territoriũ nõ posset offendi vel occidi: & q occideret extra territoriũ, nõ esset tutus ab homicidio, ppter tale statutũ ſm Jmo. in cle. pastoralis. in. iiij. co. de re iud. Pe. de ancha. in cõmento. c. canonum statuta. in. xvij.
3 charta. in ver. iij. principaliter. de cõst. † facit, quia effectus banni non se extendit extra territoriũ bannientiũ ſm Bald. in l. j. in ij. col. C. de here. insti. & in l. executorem. in. ix. colũ. C. de execu. rei
4 iud. glos. in c. j. in titu. hic fi. lex conra. † Ideo bannitus captus extra territoriũ bãnientium, dz relaxari, qz nõ legitime captus ſm Bal. in l. ij. C. de ser. fugi. etiam si familia voluerit eum capere in territorio, & fugientẽ ceperit extra territoriũ ſm Bal. in c. cum olim. in fi. de dolo & contu. Bar. in l. qd ait lex. §. j. ff. de adul.
5 † Extende regulã huius tex. procedere etiam in loco exẽpto, existente intra territoriũ: quia paria sunt, vel locũ esse exẽptum, vel esse extra territoriũ. c. cum eps. & ibi gl. de off. ord. in. vj. Joã. an. in. c. ij. & ibi Gemi. in. v. co. de consti. in. vj. ubi dicunt, q sicut statutũ epi non ligat delinquẽtẽ extra territoriũ: ita nec delinquẽtem in territorio in loco exẽpto. Idẽ tz Pe. de ancha. in repeti. c. si propter tua debita. in. xxxj. col. de rescrip. in. vj. Calde. in ɔsi. xiiij. in ti. de foro cõpe. quẽ refert Gemi. in c. j. in ult. col. C. de priuile. in. vj. parificat existentẽ in loco exẽpto: & existentẽ extra dio a
cesim. Hinc ɔsuluit Ang. in con. ccxxxiij. incipi. Quedam domina Margareta in ij. co. qd testm̃ confectũ in monasterio exẽpto nõ dr factũ in territorio senensi: per paritatem de qua dixi: lz di
6 cat qd non sine magno periculo poterit transire. ¶ † Limita regulam huius text. non habere locum: in iurisdictione volũtaria ut hic in gl. ij. & iuribus in ea allegatis. Hinc dicit Host. in summa in ti. de peni. & remis. §. cui confitendũ. ver. & nunqd extra territoriũ: q sacerdos parochialis existens extra territoriũ sue parochie: põt parochianũ suũ ubicunq; ɔfiteri & absoluere: cũ sit volũtarie iurisdictionis: alibi tñ Gemini. in c. cum ex eo. de ele. in vj. no. ex gl. ibi in ver. subiectus: q eps originis vel domicilij nõ utitur iurisdictione volũtaria in cõcernentibus beneficiũ alibi situm: de quo p Bald. in auf. hoc ius porrectũ. in. iiij. co. in prin.
7 C. de sa. san. ec. ¶ † Secũdo ex ista limitatiõe notabiliter sequit q eps existens extra suã diocesim: põt cõferre beneficia: lz collatio sit actus iurisdictionalis. & ibi est tex. in c. post electionez. de concel. pben. gl. in c. nouit. de off. lega. Hinc & tertio infertur: q eps extra diocesim existens põt infirmare electiones: si nõ appareat contradictor: quia ex tunc volũtarie iurisdictionis. ut not.
8 Archi. in c. q in alieno. ij. di. Pau. de ca. hic. ¶ † Scdo pdicta regula fallit: quãtũ ad delegationẽ: quia existens in alieno territorio põt cãm delegare cũ ibi non vertat cause cogni. l. fi. ff. de off. prefec. vr. glo. in l. iij. ff. de offi. presi. & in d. c. nouit. & vide qd dicit glo. de guasconibus q dicũt se teneri sub rege Anglie. in d. l. iij.
9 ¶ † Tertio fallit in preside duarũ prouinciarum: vel in potestate duoꝝ territorioꝝ: quia existens in uno: põt ius dicere quo ad aliud ſm Ang. & Moder. hic maxime Paul. de ca. Alexã. Lau. post Jnn. in d. c. nouit. ubi probat in tex. idẽ tenet Bar. & Ang. in l. j. C. de metropo. berito. li. x. lz in contrariũ faciat qd dicit gl.
10 de guasconibus in l. iij. & ibi Bal. ff. de off. presi. ¶ † Quarto fallit in magistratibus p vim expulsis de suo territorio: quia cõtra expulsores pñt extra territoriũ ius dicere: cle. j. de foro cõpe. idẽ si vi impediant ingredi eorũ territoriũ. arg. l. aliqñ. ff. de off. pro con. & no. p Jnno. in d. c. nouit. ſm Ang. & Moder. hic maxime
11 Pau. de ca. ¶ † Quinto fallit quãtum ad absoluẽdũ ab excõicatione fauore animarũ ſm Ange. & do. Mar. Lau. hic post Jnn. in d. c. nouit. sed vide in ɔtrariũ gl. ord. q disputat in d. c. nouit.
12 ¶ † Sexto limita ex eo qd notabiliter decidit bar. post Guil. de cu. in l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. presi. in ij. colũ. in ver. Quero si titius de quo timebant: & ibidem Alb. in iij. co. in fi. qñ feci prestari mihi cautiõẽ de non offendẽdo me sub tãta pena: q lz me offendat extra territoriũ: tñ teneat ut ibi videas & nota
13 biliter Ange. in ɔsi. ccciij. inci. magnifico dñi Anciani. ¶ † Septimo limita ex eo qd singulariter tz Bar. in extrauagan. ad reprimendũ in ver. p edicta in. iiij. colũ. prout retuli in l. preceden
14 ti. in fi. ¶ † Octauo limita istam regulã ut pcedat inter partes inuitas. sed de cõsensu expresso partium potest extra territoriũ ius dicere: interueniẽte tñ ɔsensu illius iudicis in cuius territorio ius dicit: cum extra territoriũ habeat iurisdictionẽ habitu: licet nõ actu ſm gl. hic: & in l. iij. ff. de off. presi. ideo põt prorogari. c. statutũ. §. in nullo. de rescrip. in. vj. glo. in c. ut litigantes. de offi. ordi. in. vj. Bar. in l. fin. ff. de iusti. & iure. & ibi latius dixi. ponunt Bal. Ful. Pau. & latius do. Alexã. lz aliqui contrariuz te
15 neant prout retuli in d. l. fi. ¶ † Nono limita fauore libertatis. l. nõ tantũ. §. pe. & ibi glos. in ver. prouincie. ff. de fideicom. liberta.
16 ¶ † Decimo limita ex eo q vult Bart. in l. legitimo. in princ. in j. colũ. ad fi. ff. de legi. tu. ubi tenet q si iudex istius territorij dedit tutorẽ pupillo: q tali tutori potest dare licentiam de administrãd is bonis que sunt extra territorium. sequit Pe. de ancha.

a ¶ Verba debẽt itelligi. Adde gl. in verbo si nõ pñt in c. sup qõnũ. ð off. dele. gl. j. in c. qliter. de pac. gl. in vbo cum effectu i. c. relatum. de cle. non resi.

in cle.ij.de stat.mona.et in simili Bar.ff.de tuto.et cura.da.ab his.
17 in.l.pupillo. ¶ † Undecimo fallit in sñia excõmunicationis: nã
eps potest ferre sniam excõmunicationis cõtra suum subditum
existentẽ in alieno territorio, quia nõ fit circa corpus: sed circa
animã que non circũscribitur loco.gl.est in.c.episcopum.xj.q.ij.
Inno.et alij in.c.fi.de foro competẽ.do.Abb.cũ limitatione de
qua per eũ in.d.c.nouit.et ibi est glo.in casu econtrario qd si ipse
18 episcopus sit extra suã diocesim nõ possit excõicare. ¶ † Duode-
cimo limita nisi consuetudo sit in contrariũ.nam cõsuetudo po-
test inducere, quod qs in alieno territorio possit iurisdictionẽ exer-
cere tex.est no.in.l.iij.§.fi.ff.de test.fm Bal.q reputat hoc valde
not.in.c.j.de test.cogen.tu adde tex.in.c.vt litigantes.in fine.de
19 offi.ordi.in.vj. ¶ † Decimotertio limita ex eo quod decidit Bal.in
c.quintauallis.in pe.col.de iureiurã.vbi qrit an arbiter electus
Papie, existens Mediolani possit prorogare terminũ compro
missi refert vidisse istam questionẽ de facto:dubiũ facit, qr pro-
gatio est pars iurisdictiõis,et in ea requirit citatio partiũ.l.non
distinguemus.§.dies.ff.de arbi.sed ista nõ pñt exerceri extra ter-
ritoriũ sue cõmissionis.Bal.ibi determinat contrariũ:cũ ista p
rogatio sit mera executio potestatis ei attribute p ɔsensũ par
tium:et sic nõ requirat aliã citationẽ, põt fieri extra territoriũ:et
quod non requirat alia citatio, est tex.in.l.diẽ proferre.in prin.et ibi
no.Bal.ff.de arbi.et singulariter Bal.in.l.eos.§.apostolos.in.ij.
20 co.C.de app.et in aut.ei q.circa prin.C.de tẽpo.appel. ¶ † Deci
moquarto limita ex eo qd decidit Fede.de señ.in cõsi.clxxxij.in
hoc pũcto dubitabili etc.si statutũ epi disponat quod nõ residens in
suo beneficio per duos menses ɔtinuos, sit priuatus ipso iure,
et aliquis se absentat et vadit extra diocesim, certe incurrit talem
penam, quia respectu rei delictũ dr factũ in diocesi, lz psona non
residens sit extra. Sequit Pe.de ancha.in cõmento.c. canonum
statuta.de constitu.in.xxix.charta.in versi.reperi eius consilium.
21 Gemi.in.c.ij.in.ix.co.de cõsti.in.vj. ¶ † Decimoquinto notabi
liter limita, qñ locus est ɔfederatus statuẽtibus quia lz statuen-
tes nõ possint statuere extra territorium: verũ est nisi in locis et
ciuitatibus ɔfederatis seu colligatis.ita singulariter dicit bar.
in.l.cunctos populos.in.viij.q.principali.circa prin. C.de sum.
tri.vbi p hoc infert, quod statutum Perusij põt disponere, quod delin
quentes in Forliuio puniant Perusij. Facit quod vult Bart.in.l.
nõ dubito.per illũ tex.ff.de capti.quod bãnitus non solũ põt impu
ne offendi ex forma statuti in territorio statuentiũ, sed etiã in lo
cis confederatis.sequit Bal.in.l.executorẽ.in.xiij.col.C.de exe-
22 cu.rei iud. ¶ † Decimosexto limita ex eo quod refert Bal.se de fa-
cto Aretij consuluisse.in.d.l.cunctos populos.in.viij.co. in ver
bo sed hic querit si bannitus: quod quãuis bannitũ ab vno territo
rio, si qs offendat in alio territorio debeat decapitari vt dixi.s.
in prin.tñ si caperet in loco statuti, non posset per hoc puniri quod
illũ bannitũ extra territoriũ offenderit: vt ibi notabiliter p eum
et sequit dñs Nellus de sancto Gemi.in suo tractatu bãnitorũ in
scda parte secũdi tẽporis.q.lvij.vbi dicit qd ita de facto seruat.
23 ¶ † Decimoseptimo et vltimo generaliter limita in omni actu
in quo non requiritur cause cognitio, et sic expedit iudice non se
dente pro tribunali.nam talia pñt extra territoriũ expediri fm
Hostiẽ.Jo.an.et do.Abb.in.d.c.nouit de offi.lega.et ex hoc infe
runt Hostiẽ.Joã.an.do.Ant.Pe.de ancha.et do.Car.ibi quod in
notorijs põt iudex extra territoriũ cognoscere.sed Car.et Jmo.
ibi dubitant, quia lz in notorijs non requirat cause cognitio: tñ
a requirit citatio[a].c.ad nostrã.el.ij.de iureiurã.c.cũ sit romana.
in fi.vbi no.de appellatio.sed iudex existens extra territoriũ nõ
potest aliũ citare: vt hic p Bald.igit etc.sed dic melius vt nunc
24 sequit. ¶ † Quero ergo vtrũ iudex vnius territorij[b] possit cita
b re suum subditũ existentem in alieno territorio.est passus valde
dubius adeo quod Ang.hic dicit, quod iste passus egeret decisione ce
sarea. Breuiter considera tres casus.aut queris an possit citare
scribendo iudici illius territorij quod eum citet: et tunc clarũ est quod
sic.l.j.§.j.ff.de requi.reis.aut queris an possit eum realiter cita-
re, faciendo eum personaliter capi: et clarum est qd non.l.quid si
fugitiuus.§.idẽ celsus.et ibi glo.in verbo abduci.ff.de edil.edic.
bar.in.l.si cui.§.cũ sacrilegiũ.ff.de accusa.et est tex.in.c.ex parte.
de verbo.signi. Aut qris de citatione verbali, an possit mittere
suum nũtium vel seruitorem extra territoriũ ad citandum eum
ibi: et in hoc est difficultas, et sunt varie opiniões. Cy.tenet quod sic
per tex.in.l.omnes.§.si vero apparitor vbi Bar.Bald.et alij.no.
C.de epis.et cle. In contrariũ est text.in cle.pastoralis.de re iud.
Cõmuniter tenetur distincto Bar.in.l.j.§.j.ff.de requiren.reis.
et latius in extrauaganti ad reprimendum.in ver.per edicta quod
si iste ciuitates sunt sub vno principe vel vno dominio.et tunc ta
lis citatio permittitur.alias secus.de quo per Joan.and.et late
Gemi.in.c.romana.§.contrahentes.de foro ɔpetẽ.in.vj. Bald.
post Jo.an.in.c.meminimus.de appella.late p Oldr.lauden.in
consi.lxxxviij.incipiente tertio querit.p.d.Ant.et alios in.c.fi.de

a ¶ Tñ requirit citatio. adde gl.i.c. dilectus.de purg.cano. cũ gl.in.c.q lotarius.ij. q.j. Inn. in c.sacro.de sen.excõ.

b ¶ Utrũ iudex vni9 territorij.adde Ang.in repe.l.si vacãtia.d bo.vacã.li.x.Pe. de ancha.in repet.c.j.de cõsti. Abb. in.c.d illis. de rap.

25 foro cõpe. ¶ † Scdo principaliter nota ex scda parte tex. qd ex-
cedenti metã sue iurisdictionis impune nõ paret. Limita duo-
bus modis. Primo qñ sum9 in casu claro: sec9 in dubio, vbi pa-
rendum est.l.si quis ex aliena.ff.de indi.secũdo vbi dicet.ff.si qs
in ius voca.non ie.Jo.an.in regula scienti in mercuria.bona gl.
26 in.l.si putas.C.de peti.here.no.in.c.preterea.de dila. ¶ † Scdo
limita nisi iudex pronuntiasset iurisdictionẽ ad se spectare, et ab
illa sñia non esset appellatum fm Inno.in.c.super literis.de re-
scrip.quem sequitur Bar.in.d.l.ij.in.iij.col.nisi statutum impe-
diat, quia disponat quod iudex non possit extendere iurisdictionem
suam vltra limites sue iurisdictionis: nam tale statutum operat
quod in casu dubio quãuis iudex pronuntiauerit se competentem
tñ nõ valet: et pcessus sit nullus.ita singulariter tenet do. Ant.
de but.in.c.preterea.in.vj.col.in fi.de dilationibus.et licet domi.
Alexã.hic de isto dubitet, tñ illud pro singulari sequitur ipe do.
Alex.in consi.ccccxlij.incip.visis dubitationibus eleganter for
matis in.j.col.et in cõsi.ccccclxvij.incip.viso pcessu cause verten
tis inter vniuersitatem.in.ij.colũ. ¶ Glo.scda tripliciter intelli
git tex.in primo dicto: et quilibet intellectus est bonus. Ex secun
do no. quod si iudex ordinarius tulit sententiam contra subdi-
tum suum habentem bona in alieno territorio: in illis bonis nõ
potest executionem facere: intellige tamen quod per literas potest
rescribere iudici illius territorij: vt ipse exequatur vt vidisti in
l.pcedenti. ¶ Gl.vltima diuiditur in tres partes. In prima per
viam limitationis remouet vnum contrarium: et dum alleg.l.
de qua re.§.j.adde etiam text.in.l.inter conuenientes.ff.ad mu-
nicip. In secunda format questionem. In tertia allegat concor
dantes ad text.in secunda ibi: sed quid si vltra.tertia ibi: et facit.
27 ¶ † Ex secũda parte habes quod si iudex fert sentẽtiam supra
iurisdictionem suã: sententia est in totum nulla. Cõtrarium te-
net glo.in.l.ij.C.de re iudi.quam sequitur Joã.an.in addi.Spe.
in titu.de sententia.§.iusta.ver. Item quod est nulla ratione quãti
tatis: sed alibi gl.disputat et nihil decidit in regula ea que fiunt.
de regu.iur.in.vj.tene distinctionem Bar.quam ceteri tenent.et
vide qd tenet glo.et ibi doc.in.l.j.C.si aduer.rem iudi.et simili gl.
in.c.fi.de pe.et remis.in.vj.et vltra remissiones Alex.hic: vide etiã
per Albe.in.l.si idem cum eodem.in fi.co.s. eo. Caue tamen dñ
Bart.allegat.l.certa.C.quando prouo.non est neces.qr ille text.
videtur probare cõtrarium in ver.id quod contra ius fm An.
de Pisis et Albe.de rosa.hic. Jason de Mayno vtriusque censu-
re doctor in Anthenorea ciuitate.

¶ Quod quisque iuris. Rubrica.

1 Magistratus qui ius iniquum statuit, debet simili iure vti contra eum.
2 Tortura an imponatur alicui pro finali pena delicti.
3 Pena est capitis de quacunque tortura quam iudex dolo malo sine causa dederit. pondera hunc nume.4.
5 Statutum quãuis iniquum valet: et tenet.
6 Statutũ factum a magistratu, ligat etiam ipsum magistratum.
7 Jus nouum vel antiquum si quis impetrauerit a iudice vel officiali vel principe, fit retorquntio eiusdem contra eum.
8 Instrumentũ factum manu tabellionis qui erat tũc monachus pducens, et nihil fuit oppositũ: nõ poterit opponi cõtra alia instrumenta eiusdem monachi notarij si producantur.
9 Titius si per chartam minus autenticam obtinuit, iudex assessor et litigator eandẽ vel similem chartam tenetur contra titium admittere.
10 Doctor si ɔsuluit in vna causa vno modo, et similis casus sibi cõtingat, debet iudicari scdm consilium suum contra ipsum.
11 Magistratus maxime inferiores quõ possint legem condere.
12 Uerbum statuerit etiam de sententia intelligitur.
13 Licet cõtra statuentes fiat retorquntio si male statuerunt nõ tamen potest fieri contra alias personas de populo.
14 Sententie appellatione, continetur etiam interlocutoria.
15 Judex qui tulit sententiam iniustam, tenetur pena huius edicti quãuis grauatus possit appellare.
16 Judex qui iniuste iudicauit facit litem suam.
17 Jus nouum quod dicatur.

Oc edictum. ¶ Diuide vt hic p Barto. Contra statuentes vel impetrantes ius nouum, fit retorquntio eiusdem iuris. hoc dicit. vsque ad.§.fina. ¶ No.j.regulam quod quis illud qd putauit equũ in se vel in alio, debet similiter putare equũ contra se. cõcor. tex.in.c.cum omnes.de constitu.et tex.not.in.l. cum
1 in eo.ff.de pac.et in.l.cum hereditas.ff.de admini.tuto. ¶ † Secundo nota in ver. qui magistratum, quod magistratus qui ius iniquum statuit, debet simili iure vti contra se. facit.l.j. in princ. in ver.

in ver. qui ve. cū magistratus. ff. de fica. Unde dicit Bart. hic in fin. stante statuto ꝙ pro homicidio debeat imponi pena pecuniaria: ⁊ potestas pro homicidio fecerit aliquē indebite decapitari, ꝙ ipse similiter in syndicatu est decapitandus: nec iuuabit ex statuto disponente quod pro homicidio fit pena pecuniaria. Idem tenēt Ange. ⁊ Moder. hic ⁊ refert Fulg. ita fuisse al's obseruatum, ⁊ notabiliter Bal. in rubri. C. de pena iudicis. in. ij. co. quicquid teneat Bal. hic in vlt. co. qui in effectu non discrepat. ¶ Limita primo, q̃n dolo statuit, al's secus. l. ij. §. eo. ⁊ in hoc differt a parte impetrante etiā sine dolo, q̃ tn̄ tenet̄ p hunc titulum vt per gl. hic in ver. statuerit que rationē diuersitatis assignat. ¶ Secundo limita nisi ꝯsuetudo fuerit in loco ita statuendi ꝺm glo. magnam. in fi. ⁊ Barto. in vltimis verbis. nam consuetudo

a etiam iniqua[a] excusat a pena. gl. est in. c. cum venerabilis. in glo. j. de consuetu. quam domi. Abb. ibi dicit esse sing. ⁊ non tradendam obliuioni: sed est alia glo. in. c. deniq̄. vbi limitat. iiij. distin. Ludo. ro. in cōsi. cccclxvj. incip. videtur prima fronte. Similiter

b si consuetudo excusat notarium[b] a falsitate cōmissa ꝺm Bal. in. c. j. in. ij. co. de feu. cogni. ⁊ in rubri. C. de fi. instru. in. vij. co. Hostiē. Joā. an. ⁊ alij in. c. ij. de fide instru. dixi plenius in. l. singularia. ff. si cer. peta. Facit bene quod no. Bar. in. l. si pignore. §. fi. per illū text. ff. de pigno. act. qd̄ etiam non est in culpa qui facit illud qd̄

2 fieri consuetum est. ¶ † Tertio limita non procedere istum tex. in tortura iniuste illata p iudicē alicui, in qua nō fit retorquutio similis torture, cum non reperiatur iure cautum ꝙ tortura imponat̄ alicui pro finali pena delicti: sed bene tenebitur iniuriaꝝ ⁊ pro motu ⁊ arbitrio iudicis punit̄ extra ordinem. l. iniuriarū estimatio. ff. de iniu. ita dicit singulariter bal. in rubrica. C. de pena iudi. qui male iudi. sequitur Sali. in. l. fin. eo. titu. ⁊ do. Alexā.

3 hic in fi. † Lud. roma. hic dubitat per tex. in. l. decuriones. C. de questio. vbi Bal. in fi. dicit qd̄ illa. l. est in argu. quod de quacunq̄ tortura quā iudex dolo malo ⁊ sine causa dederit est pena capitis: qd̄ intellige ⁊ restringe ad terminos illius text. Nam dictū doctoris debet intelligi ꝺm text. super quo se fundat: vt inquit Bar. in. l. non solum. §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. cū concordā. sed ille text. loquitur in decurione in quo speciale est propter officiū: vt si sine causa et indebite torqueat̄, sit iudici pena capitis. ⁊ ideo Bald. ibi in primo notabili melius dixit, dum nō tat ex illo text. ꝙ si potestas facit torqueri aliquem de prioribus durante officio: tunc est sibi pena capitis, nisi faciat pro crimine lese maiestatis, vel pro turbatione status publici. Sed considera ꝙ primum notabile Bald. procedit etiam si ex causa faciat torqueri illum qui est de prioribus, nisi sit causa Lese maiestatis aut turbationis status, quia tunc bene est speciale, ꝙ vbi potestas ex tali causa posset priuatum torquere, decurionem vel aliquem de prioribus durante officio non potest, sed in vltimo dicto in fi. Bal. generaliter dixit, in quacunq̄ tortura que sit, sine causa ⁊ dolo iudicis: ⁊ ita generaliter intelligatur decisio bal. in l. decuriones. nō videtur qd̄ sit tuta per tex. no. in. l. lege corne. in prin. ff. de fica, per quē notat ibi Bar. contra rectores ⁊ potestates terrarum qui p iniustitiam testes vel reos inculpatos tantū torquent ꝙ faciunt eos mori in tormentis, tunc tales iudices tenentur. l. corne. de fica. ⁊ sic pena capitis. idē tenet Bar. in. l. questioni. ff. de questio. vbi dicit ꝙ ita sibi contigit dum esset iudex

4 maleficiorum. † Pondera ergo ꝙ si pro tortura indebite imposita per iudicem. tūc est pena capitis q̃n propter torturā sequit̄ mors torto. ergo vbi non sequit̄ mors, nō debet esse iudici pena capitis. Facit ad predicta quia iudex exequens sententiam capitalem pendente appellatione incidit in. l. corne. de fal. et tenetur ipse simili pena capitis per. l. corne. in princi. per quam ita decidit Bald. in. l. si quis filio exheredato. §. hi qui. ff. de iniusto rup. ⁊ in. l. addictos. C. de epi. aud. ⁊ in. l. j. in. viij. colū. C. ne ex delic. defun. cogita in predictis: tu autē pondera qd̄ ratio in qua se fundat Bal. hic non est vera, quia imo etiam tortura aliquando imponitur p finali pena delicti vt declarat Bar. in. l. imperium.

5 circa. v. col. ⁊ ibi dixi. s̄. tit. j. ¶ † Tertio nota ex eodē ver. in ver. noui iuris, exponendo. i. iniqui, vt vr̄ ꝓbari ex. l. ij. ⁊. iij. in prin. j. eo. hic esse tex. ꝺm. d. Alex. ꝙ statutū quāuis iniquū valet ⁊ tenet sicut ꝺm eū, valet statutū ꝯditum dolo vt ꝓbat tex. in. l. ij. in ver. dolus. ⁊ ibi Ang. Pau. ⁊ alij Moder. no. j. eo. Et ꝓbat̄, ꝙ statuta sunt stricti iuris. ergo dolus nō ꝯ ipso iure vitiare per regulam. l. eleganter. in prin. ff. de dolo. cū ibi no. Adde tu Bal. in tit. de pace cōstan. in. ix. col. in ver. in criminalibus. ad fi. vbi formaliter querit, an statutū iniquū teneat, ⁊ determinat ꝙ sic, si sit possibile, lenniter factū, donec p superiorē corrigat̄: secus si sit impossibile. Jo. an. in. c. fi. de appel. in. vj. in nouella. tn̄ iste text. parum ꝓbat: quia verbū noui necessario non intelligit̄. i. iniqui, vt per Bart. hic in. j. col. quia imo pōt intelligi etiam de inualidis dūmodo de facto obseruata fuerint, p iura sua. ⁊ idē firmat Jmo. in d. c. cum oēs. ⁊ faciunt quedā que dicā in sequenti notabili. Nota

tamen ꝙ a tali iniquitate statuti lz appellare. l. j. in fi. ff. de excep. doli. ꝺm Bar. in. l. oēs populi. in. v. q. in fi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊. l. fin. in. j. co. ff. de ap. reci. de quo p Panor. ⁊ alios in. d. c. cum oēs. ⁊ in c. fi. in. iij. co. in fi. de consti. ⁊ in rub. de consti. ⁊ in. c. consuluit. ij. de ap. Pe. de ancha. ⁊ Jmo. in. c. fi. de his que fiūt a maio. parte capi. bald. in. l. ij. §. postea. ff. de ori. iuris. ⁊ in. l. quisquis. C. quo. app. non reci. ⁊ in. l. iudicibus. C. de app. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de legi. Alex. in consi. cxc. in. ij. volu. incip. mature. in. v. co. ⁊ dicit Bald. in. l. vnica. §. similiq̄ mō. C. de cadu. tol. ꝙ in hoc fortior est diffinitiua, que licet iniquissima trāsit in rē iudi. secus in statuto iniquo qd̄ nunq̄ transit in rem iudicatā. ¶ † Quarto not. ex eodē

6 ver. statuit, intelligendo p statuto, ꝙ statutū factū a magistratu ligat etiam ipsum magistratum, ⁊ sic no. ꝺm Bar. ꝙ statutum ligat etiā ipsos statuentes: dic cōtra, quia cōdere statuta est iurisdictionis ꝺm Bar. in. l. omnes populi. in. j. q. vbi dixi. s̄. de iust. ⁊ iure. ergo nō pōt in seipsum exerceri. l. pen. ff. de arbi. ⁊ ita tenēt Jo. an. ⁊ alij in. c. vt animarum. de ꝯsti. in. vj. et in regula cui licet de reg. iur. in. vj. in mercurialibus. d. Abb. in. c. de illis. de raptori. ⁊ idē Bart. in. l. lucius titius septitie. §. j. ff. de fideic. liber. et bal. in no. q. in. c. cūoēs. in. xxiij. co. de ꝯsti. ⁊ ad istū tex. dic qd̄ ideo est, quia lex ita disponit quod statutum iniquum retorqueat̄ in ipsum statuentem ꝺm Ange. ⁊ Moder. Bald. in. l. si consul. ff. de adop. ⁊ in. c. j. §. ad hec. de pace iur. fir. Lud. ro. in consi. cccclxiij.

7 incip. an dictū castrum in vltimo dubio. ¶ † Quinto no. ex ver. si quis apud eum, ꝙ si aliquis impetrat ius nouum vel iniquum ab aliquo iudice vel officiali vel principe, fit retorquutio eiusdē

8 iuris cōtra eum. Facit qd̄ decidit tex. in. c. fi. de mu. pe. † Jtē facit qd̄ notabiliter decidit Bal. in. l. si quis testibus. in. j. col. C. de testi. qd̄ si aliqs producit instrumentū factum manu tabellionis qui erat tunc monachus: et sic instrumentū non valet. c. sicut, ne clerici vel mo. Et quia nihil fuit oppositū, obtinuit ꝙ iste nō potuit opponere ꝯtra alia instrumenta eiusdem monachi notarij

9 si producant̄. † facit qd̄ vult Jnn. in. c. cum venerabilis. post medium de excep. vbi p istū titulū tenet, ꝙ si aliqs obtinuit p chartam minus autenticā, qd̄ iudex assessor ⁊ litigator eandem vel similem chartā tenet̄ cōtra eum admittere. facit etiā ꝙ vult Bal. in. l. fi. circa mediū. C. si cer. pe. ꝙ iudex qui admittit instrumētū inualidū, nō solum facit litē suā, sed etiā similia instrumēta poterunt cōtra eū pro. [illegible] ita dicit eleganter notare Jnn. in. d. c. cū

10 venerabilis. ¶ † Ultimo facit iste tex. ꝺm Ange. ꝙ si doctor cōsuluit in vna causa vno modo, ⁊ similis casus sibi cōtingat, debet iudicari ꝺm consilium suum contra se. qd̄ tu limita vt per Pau. de ca. ⁊ melius per. d. Alexā. hic, ad quem te remitto. adde tamē Bal. in. l. fi. §. sed cum in scđa. ad fi. C. de fur. vbi argu. illius text.

c no. qd̄ doctor qui male consuluit[c] pōt cōsilium emendare: simili

d ter doctor qui semel cōsuluit[d] vno modo. pōt postea contrariū cōsuluere, si ꝯtrarium iustius sibi videat̄ ꝺm Bal. in. c. ne innitaris. in vlti. col. de consti. Ang. in. l. labeo. ff. de serui. vrba. predio. ¶ Capio gl. in ver. magistratū. quā diuide in duas partes. Jn prima timore ꝯtrarij qd̄ nunc formabo declarat text. Jn secunda timore alterius ꝯtrarij ponit tres solutiones. secūda ibi: potest enim quilibet: pōt etiā diuidi in. iij. Jn prima timore cōtrarij ꝙ statim formabo declarat text. Jn scđa ibi pōt enim, rñdet

11 tacite obiectioni quomodo † magistrat⁹ maxime inferiores possint legem condere. Jn tertia, ibi: ⁊ sic non obst. gl. opponit ⁊ dupliciter soluit, dic melius vt per gl. in. d. l. fi. C. de legi. Jn prima parte format cōtrariū hoc modo, tex. dicit qui magistratū potestatemq̄ habebit. tex. videt̄ superfluus. Jtem videt̄ male dicere cum copula debeat cadere inter diuersa. glo. in rubri. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in. c. cum querelam. de iuro. sed ista idem important magistratum ⁊ potestatem patet in. l. eum qui. s̄. ti. j. ¶ Jn vltima parte Bar. ⁊ alij hic plenius attingunt, an et quando magistratus possunt condere legem vel statutum: ⁊ considerāt tres ordines magistratuum dixi post Bar. in. l. omnes populi. in. j. q. prin. ff. de iusti. ⁊ iur. vbi Bar. in vno videt cōtrariari his que di

12 cit hic. ¶ † Capio gl. magnā in ver. noui iuris p eius introitu aduerte, ꝙ tex. dicit si quid noui iuris statuerit: illud verbū statuerit intelligitur per istā glo. tripliciter. primo per viam precepti. secundo per viam statuti, cōuocatis proceribus. tertio per viam snīe, tam interlocutorie q̄ diffinitiue, nam verbum statuerit etiam de sententia intelligit̄. l. statutis. ⁊. l. seq. C. de sen. Jdeo diuide istam gl. intellectualiter in quatuor partes. Jn prima timore contrarij. l. ij. j. eo. gl. intelligit istū tex. quādo scienter, ⁊ sic dolo malo statuit. Jn secunda que est ibi ⁊ est exemplum, gl. ponit primum intellectum ad text. scđm quem verbū statuit intelligitur per viam precepti: ⁊ illum sic declarat, pone iudex ꝯcessit alicui saluum cōductum, ne posset vsq̄ ad tres menses molestari: talis saluusconductus non valet, quia iudex non potest cōdere, si tn̄ precepit creditoribus ne aliquid noui facerent ꝯtra debitores, ⁊ sic saltem fecit de facto seruari, si iste iudex haberet ali

a ¶ Cōsuetudo etiā iniqua. adde gl. i͂ vbo antiq cōsuetudo i c. sane. de tē. ori. c. flagitia. i͂ verbo oēs. xxxij. q. vij. et in. c. obijciunt̄. i vbo crimē. xxxij. q. iiij.

b ¶ Excusat notariū. ad de Alex. de imo. ꝯs. lxij. inci. visa facti narratione. in. ij. vol.

c ¶ Doctor q male consuluit. Adde Jac. de are. in tractatu suo de consilio sapiētis ꝑpe finem.

d ¶ Doctor q semel cōsuluit. Adde Bal. in. l. de tutela. C. de in inte. rest. mi.

quos ex his creditoribus qui sibi deberẽt, si vellet eos intra tale tp̃s molestare, possent vti retorquutione ɔtra eũ. In tertia que est ibi vel sic habito tractatu, gl. ponit scd̃m intellectũ: ƀz quem verbũ statuit intelligit̃ pro statuto, qñ magistratus conuocatis proceribus populi ɔdidit statutum. ⁊ circa hoc glo. format vnã q. ⁊ istam partẽ glo. Bal. cõmendat, ⁊ reputat mirabilem, ⁊ ex ea infert aliquas notabiles decisiones, quas sequunt̃ Ang. Sali. ⁊
13 cõiter Moder. excepto Pau. de ca. † Inter alias perpetuo no. qd̃ si magistratus cum cõsilio decurionum qui representant populum, ƀm glo. in Rubri. C. que sit lon. cõsuetu. statuant aliquid iniquum: licet fiat retorquutio illius iuris ɔtra magistratum et decuriones: tñ contra alias personas de populo nõ potest fieri retorquutio. ex quo infert notabiliter Bar. ꝙ cũ in ciuitate Perusiĳ sit statutũ, ꝙ si Perusinus occidat forensem sit tantum pena pecuniaria plectendꝰ: si forẽsis occideret perusinũ, non fieret retorquutio istiꝰ statuti: nec posset forẽsis dicere ꝙ sibi solũ posit imponi pena pecuniaria: q2 retorquutio huius statuti iniqui, solũ fieri debet contra magistratus ⁊ decuriones, qui tale statutum cõdiderunt, ⁊ nõ contra personas singulares, per istam gl. not. sed si forẽsis occideret vnũ ex illis decurionibus, posset vti retorquutione: idẽ tenet Ang. Sali. Ful. ⁊ Alex. hic, ⁊ ita declarando teneas Bar. licet cõtrariũ teneat Pau. de ca. per fundamentũ qd̃ sumit ex. c. si sñia. in fi. de sentẽ. excõ. in. vi. cui ex predictis patet solutio. ⁊ rñdet hic Alex. In quarta que est ibi: quid ergo si cognoscẽdo, gl. aggreditur tertiũ intellectũ, quãdo verbum statuerit intelligit̃ per viã sententie. Et ista quarta subdi-
14 uidit̃ in quatuor particulas. † In prima extendit istũ text. vt loquat̃ in omni sententia tam interlocutoria q̃ diffinitiua: et vult
a quod appellatione sñieᵃ etiã contineatur interlocutoria: de quo dic vt p do. Alex. hic: ⁊ plenius in rubri. ff. de re iudi. In scd̃a, timore cõtrariĳ limitat istũ tex. vt procedat qñ error iuris nõ fuit expressus in sentẽtia diffinitiua: sed tu dic, quod vtroq; casu potest procedere tex. dũmodo talis sententia saltem sit de facto obseruata, vt hic per Bart. ⁊ dixi. In tertia opponit ⁊ ipse timore ponit opini. In quarta ⁊ vltima per viam notabilis limitat alio modo istum tex. quãdo sentẽtia cõtra ius esset lata ƀm cõsuetudinem. secũda ibi: ⁊ qd̃ in sentẽtia dixi. tertia ibi: itẽ hic in interlocutoria. quarta ⁊ vltima est ibi. Item no. ex eo ꝙ dicit. In ista
15 vltima parte. ibi quid autẽ in diffinitiua. † habes ex ista glo. diligẽter notare, ꝙ iudex qui tulit sñiam iniustam, tenetur pena huius edicti: quãuis grauatus potuerit appellare: quia causa potuit subesse, quare non appellauit: ⁊ ad hoc ista glo. est singu. ƀm Bal. in. c. quintauallis. circa fi. de iureiur. dic melius ƀm doc. hic qd̃ etiam si nulla fuerit causa: tñ iudex adhuc tenetur: eo quia iudex fuit in dolo: pars vero que non appellauit fuit in culpa, sed
16 dolus preponderat culpe. l. itẽ si obstetrix. ff. ad le. aquil. † Per istam glo. determinant Bal. Ang. ⁊ Moder. hic: post Inno. qd̃ iudex qui iniuste iudicauit facit litem suam ⁊ tenetur in syndicatu: ad totale interesse parti iuxta. l. fin. ff. de var. ⁊ extraordi. cog. dato ꝙ pars potuerit appellare ⁊ nõ appel. ⁊ idem per hanc gl. tenet Bar. in. l. item si res in prin. ff. de ali. iudi. mutan. causa fac. ⁊ in. l. j. in fin. principiĳ. ff. de app. ⁊ in. q. per eum disputata q̃ incipit: a sententia iudicis. ⁊ melius quam alius in. l. si minores. per illũ tex. ff. de admi. tu. Ang. Jmo. ⁊ Moder. in. l. iiĳ. §. si tamvicinum. ff. de dam. infec. Idẽ si appellauit ⁊ appellationem postea deseruit, eadẽ ratione ƀm Pau. de ca. ⁊ Lud. ro. hic: imo fortius tƺ Ang. in. l. si filiusfa. ff. de iudi. qd̃ etiam si iudex appellationis cõfirmasset talem sñiam iniustã, ⁊ ex forma statuti nõ posset amplius appellari, adhuc potest agere cõtra iudicẽ. Idẽ tƺ Paul.
17 de ca. ⁊ Lud. ro. hic. ¶ † In fi. gl. habes ꝙ dicatur ius nouum, ⁊ istud inducit bal. ad statutũ, vt hic p eũ, ⁊ dicit Ang. qui etiã inducit ad intellectum similis statuti hic. ⁊ in. l. si negotia. ff. de ne. gest. ⁊ in rub. ff. de ope. no. nun. vbi etiam aliĳ Moder. ꝙ ista glo. melius declarat q̃ alibi, quis dicatur nouus casus. Adde gl. in c. generali. in ver. de nouo. de elect. in. vj. Alias glos. vide per te. Jason de Mayno Padue legens.

a ¶ Appellatione sentẽtieᵃ. Adde Bal. in addi. spe. in ti. de sen. pla. ⁊ §. ĳ. Feli. diffuse in rub. de re iud. in ĳ. col.

1 Verbum statuerit licet sit futurum subiunctiui, tñ denotat rem perfectam ⁊ consummatam.
2 Statuerit habet duplicem sensum.
3 Statuta Jtalie cũ dicant si qs occiderit: nõ verificant̃ nisi morte actualiter sequuta: ⁊ sic non attenditur animus occidendi.
4 Statutum si disponat ꝙ si aliquis extraxerit frumentũ extra districtũ, puniatur tanta pena: ⁊ aliquis inuentus in itinere sit, nõ incidit in penam statuti.
5 Futurum subiũctiui qd̃ reperitur in preterito ⁊ in futuro, si apponatur in lege vel statuto: intelligitur in futuro.
6 Verba debent intelligi cum effectu.
7 Statutum si dat premium capiẽti bannitum, intelligitur quando accepit cum effectu, ⁊ presentauit superiori.
8 Verba non sufficiunt, vbi facto opus est.
9 Lex puniens facientem actũ, non cõprehendit factum nullum.
10 Statutum puniens in centũ cedentẽ actionem nobili, nõ habet locum in cessione nulla.
11 Pena imposita per. l. emphyteute alienanti irrequisito consensu domini vt cadat ab omni iure suo, nõ habet locũ quãdo alienatio est nulla.
12 Clericus ɔtrahens spõsalia de iure nulla: non priuat̃ beneficio.
13 Factum frustratorium penã efficaciter non committit.
14 Judex qui tulit sententiã nullam, tenetur parti ad interesse, qñ etiam de facto executioni mandauit.
15 Manum cũ pugno vel cũ ense, si quis eleuauit vt aliquẽ pcuteret quãuis eum non percussit tenetur actione iniuriarum.
16 Nemo penã incurrit in delictis, nisi delictum fuerit cõsummatũ.

Hec aũt verba.

¶ Qñ nouum ius a magistratu statutũ non habuit effectum cessat pena huius edicti. h. d. ⁊ est in decre. de peni. di. j. c. vulga-
1 ris. §. hec aũt verba. ¶ † No. j. ꝙ verbũ statuerit, licet sit futurũ subiunctiui, tñ denotat rem pfectam ⁊ cõsummatam vt hic. ⁊ l. si qs stipulatus sticħũ. in prin. ff. de ver. ob. rõ est, q2 format̃ a preterito indicatiui qd̃ rẽ preteritã, ⁊ sic perfectã significat, vt est gl. in. l. hec vẽditio. in prin. ff. de cõtrahen. emp. no. in. l. centesimis. §. fi. ff. de ver. ob. hinc est qd̃ lƺ edictũ ptoris loqret̃ p verbũ statuerit: tñ iuriscõsultus hic assignando rõnẽ dicit, quia statuerit, rez pfectã significat, ꝙ ideo est: q2 verbũ statuerit format̃ ab illo
2 pterito pfecto statuit vt hic p Bar. ¶ † Scd̃o no. ꝙ verbum statuerit ꝙ licet est futurũ subiũctiui, ƀz duplicẽ sensum: nã põt intelligi in pterito: itẽ ⁊ in futuro: certe intelligit̃ in pterito perfecto. tex. est hic ⁊ gl. in. c. ad hec. in gl. ĳ. in ver. elegerint. de rescri.
3 ⁊ glo. in. c. ĳ. in ver. cõmiserint. ⁊ ibi Domi. de consti. in. vj. † hinc dicit Bar. in. l. j. §. diuus. ⁊ in. l. fi. ff. de sica. ꝙ cũ statuta Jtalie dicant si quis occiderit, nõ verificant̃, nisi morte actualiter sequuta, ⁊ sic nõ attendit̃ animus occidendi: ⁊ idem Bar. in. l. is qui cũ
4 telo. C. de sica. cũ infinitis concor. † Facit qd̃ vult Bal. in. l. si fugitiui. C. de seruis fugi. ⁊ in. l. si quis nõ dicaƺ rapere. C. de epis. ⁊ cler. ꝙ si statutũ disponat, ꝙ si aliquis extraxerit frumentũ extra districtum, puniatur tãta pena: ⁊ aliquis inuẽtus sit in itinere: ꝙ nõ incidit in penam statuti: nã cum statutũ loquat̃ per ver
5 bũ extraxerit, intelligit̃ de actu perfecto ⁊ cõsummato. † Sed caue q2 Bar. alibi in. l. omnes populi. ff. de insti. ⁊ iure, in. iĳ. qd̃. vj. questionis principalis in ver. iuxta premissa quero quid si in statuto est aliqd̃ verbũ ⁊c. tenet: ꝙ si in lege vel in statuto apponat̃ futurũ subiunctiui quod reperit̃ in preterito ⁊ in futuro: cum de natura legis ⁊ statuti sit futuris dare formam negotĳs: intelligitur in futuro: vt ibi per eum: quem sequit̃ do. Abb. in. d. c. ad hec. de rescrip. do. Alexan. in consi. cxc. in. iĳ. vol. qd̃ incipit matu re. in. iĳ. col. ⁊ latius idem Barto. ibi limitat in consi. quod incipit statuto ciuitatis Assisĳ cauet̃ ꝙ si qua mulier, facit glos. notabilis, in. l. cum tale. §. pe. in ver. dixerunt et ibi Bald. et aliĳ. ff. de condi. ⁊ demon. que vult, ꝙ subiunctiui in statutis accipiatur pro futuro tpe, quam glo. ad hoc commendat Bal. in. l. leges. ĳ. in. iiĳ. col. C. de legi. Jmo. ⁊. d. Abb. in. c. fi. vbi etiã ceteri. de consti. alibi vero Lud. ro. in ɔsi. cccxxxiĳ. qd̃ incipit quo ad primum articulũ querit̃: tƺ, ꝙ cũ futurũ subiũctiui sit aptũ importare, et pteritũ ⁊ futurũ, importabit vtrũq;, vnde infert ꝙ cõstitutio cõciliĳ generalis concedens certas prerogatiuas his qui per annum laborauerint in consilio: verificatur tam in his qui laborauerunt ante constitutionem q̃ post. bene facit qd̃ volunt Jmo. ⁊ Pau. de ca. in. l. hoc articulo. ff. de here. insti. Paul. de cast. in. l. fi. C. de indic. vi. tol. d. Alex. in. l. cũ stipulamur. ff. de verb. obli. ꝙ si testator in testõ dixerit, lego cuilibet filie mee que vidua fuerit centũ, in tali legato venit etiam illa que prius erat vidua tempore facti testamenti. ad idẽ facit, qd̃ multũ egregie determinat. d. Cardi. florẽ. in. c. significauerũt, in vlt. co. de test. In statuto ciuitatis Padue disponẽtis: ꝙ maritus non possit cõstituere dotẽ vxori: nisi de his q̃ euidẽter receperit: vnus ɔstituit dotẽ: postea ex interuallo receperit: ꝙ est futurũ subiũctiui: extendit etiã ad futurũ: ad ista accedit tex. in. l. verbũ erit. ff. de ver. sig. vbi si in testamento dicat: confirmo illud ꝙ in codicillis scriptũ erit: fit demonstratio preteriti tẽporis ⁊ futuri. Tu in predictis: vt ea concordes: cõsidera: ꝙ qñ lex vel statutum vtitur futuro subiunctiui aut queris an comprehendat solum casus preteritos ante statutum: an vero solũ comprehendat casũs futuros qui postea euenient post statutũ conditum: ⁊ tũc procedit doctrina Bar. in. d. l. omnes populi. ꝙ comprehẽdat solũ futuros: quia etiã ista est natura legis vel statuti prouidere futuris negotĳs. istud patet in hac. l. nam qñ pretor cõdidit istud edictuƺ: ⁊ deposuit: quod si aliqs ius iniquũ statuerit: voluerit, puidere in futurũ: sed nõ in preteritum. Limita tamẽ vt per Bar. in cõsilio prealle. ¶ Scd̃o limita nisi subiecta materia vel ratio statuti aliud inducat: vel gratia absurditatis euitãde aliud dicendũ: ƀm do. Abb. in. d. c. ad hoc

ad hoc. sic intellige vltimo loco dicta: aut queris an lex vel statutum loquens per futurū subiūctiui in casib⁹ quos comprehendunt, requiratur φ actus sit perfectus ꝛ cōsummat⁹, ꝛ dic quod
6 sic: ita loquit̄ iste tex. cū alijs. s. in prin. alleg. ¶ † Tertio not. ex
a hoc tex. φ verba debēt intelligi cū effectu: a ꝛ ad hoc vulgo allegat, tñ nimis gñaliter alle. q2 istud ꝑpter hoc est, q2 vbū statuerit descēdit a preterito perfecto: vt. s. declaraui. vñ allega melioré tex. in. l. pe. §. peñ. ff. ne quis eū qui. facit. l. quoties. ff. qui satis. cog. tex. in. c. fi. cū gl. de sponsa. tex. in. c. relatū. cū glo. de cle. non resi. in. c. qualiter. de pac. facit. l. aliud est capere. ff. de ver. sig. ꝛ. l. is qui rem pignori. scda. §. si tu titiū. ff. de fur. Ad istud notabile
7 adde quinq, q̄ dixi in. l. cū quedā. §. fi. s. ti. j. † Per istud notabile determinant Guil. de cu. Albe. Bal. Ang. ꝛ Moder. φ si statutum dat premiū capienti bannitū, intelligitur qñ accepit cū effectu ꝛ presentauit superiori. facit. l. si barsatoré. ꝛ ibi Cy. Ang. C. de fideiusi. imo plus tenet Bar. in. l. j. in ꝑn. in. iij. q. ff. de acqr. pos. qd si statutū disponit φ si aliquis fuerit inuentus cū armis puniatur tanta pena, intelligitur ꝛ captus. sequitur Ang. in. l. q seruū. ff. de verb. obli. Idem dicit Bar. in. l. j. in ver. deprehensus. C. de peti. bo. subla. lib. x. tamē in hoc vltimo cōtrariū tenēt Ang. Imo. ꝛ Mod. in. d. l. j. in prin. ꝛ in. l. iij. §. neratius. ff. de acqui. pos. Sali. in. d. l. barsatoré. ¶ † Quarto nota ex tex. ibi: non
8 b verbotenus. illud vulgatū qd vbi facto b opus est, verba nō sufficiunt. adde gl. in. c. j. de eo qui mit. in pol. ꝛ glos. not. in. c. vt circa. in ver. prestito. de elec. in. vj. Ideo vbi requirit̄ oblatio, non sufficit verbalis. l. qui decem. ver. idem respondet. in. ff. de sol. l. seruus q heredi. in fi. ff. de sta. lib. Bar. ꝛ alij in. l. pretor. §. si qs paratus. ff. de oper. no. nun. habetur in. l. acceptam. C. de vsu. gl. in. c. pastoralis. in gl. fi. de offi. or. facit. c. primū. de seq. pos. ꝛ fruc.
9 ¶ † Quinto no. ex tex. ibi: qm̄ ꝑ nullo hoc habeat̄, φ lex puniens facientē actū, nō cōprehendit factū nullū: vñ per istū tex. dicunt Ang. ꝛ Mod. φ iudex qui tulit sñiam nullā: nō facit litem suam. glo. est in. l. fi. in gl. j. ff. de var. ꝛ extraor. cog. Bart. in. q. per eum
10 disputata que incip. a sententia iudicis. † Istud notabile confirmo per quatuor. Primo ꝑ illud qd decidit Bar. in. l. filium. §. si quis bonorum. per illum tex. ff. de leg. prestan. ꝛ in. l. nō putauit. §. non queuis. per illum tex. ff. de cōtratabu. Quod statutum puniens in centum cedentem actionē nobili, nō hz locū in cessiōe nulla: idē tenet Bal. in. l. j. §. qd aūt. ꝑ illū tex. ff. de offi. prefe. vrb.
11 † Scdo facit. qd notabiliter vult Bal. in. l. ij. in. j. col. in fin. C. de epi. aud. φ pena imposita per. l. emphytente alienanti irrequisito cōsensu dñi, vt cadat ab omni iure suo. l. fi. C. de iure emphy. nō hz locū qñ alienatio ē nulla, puta qñ mulier alienauit nō seruata forma statuti. ¶ † Tertio facit qd vult; Imo. in cle. gratie.
12 de rescri. φ clericus cōtrahens sponsalia de iure nulla: non pri-
13 uatur beneficio. † Ultimo facit qd generaliter vult Bal. in. l. ea quidē. per illū tex. C. si mācip. ita fue. alie. φ frustratoriū factum penam efficaciter nō meretur, q2 ex nihilo nihil fit: ꝫm philosophum. Limita istū tex. nisi talis sententia nulla, de facto fuerit ꝑ iudicem executioni mandata ꝫm Ang. Bart. ꝛ Mod. hic. facit bene qd vult Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. in. xvj. q. ff. de offic.
14 procō. ꝛ leg. φ † iudex qui tulit sñiam nullā tenet̄ parti ad interesse, qñ eam de facto executioni mādauit. ¶ Sexto subtiliter pōdera tex. ibi: qm̄ ꝑ nullo hoc habeat̄, nec est vlla sñia, ꝫm Bald. in proe. ffo. in vlti. col. ꝑncipij. qd lz verbū habeat̄, denotat fictionē, cū aliud sit esse talē, ꝛ aliud haberi ꝑ tali. l. mercis. ff. de verb. sig. Bar. in. l. si maritus. §. j. ff. de adul. tñ si in. l. vel in statuto iūgatur istud verbum habeatur. ꝛ sic tūc importat veritatem, ita dicit esse tex. hic: cū tunc iungamus intellectum rationi, ꝛ sequit̄ sepe. d. And. barba. presertim in repe. rub. C. qui admit. in. xxv. col. vbi dicit sepenumero se consuluisse ꝫm hāc doctrinā Bald. Tu adde qd 3riū expresse tenet idē Bald. in. c. lz de euitanda. in
15 ij. col. de elec. ꝛ iste tex. nō multū facit. ¶ † Ultimo no. tex. ibi: qd enim offuit conatus cū iniuria nullū habuerit effectū: nam istū tex. limita ꝑ text. in. l. itē apud labeonē. §. si quis pulsat⁹. ff. de iniur. quē Bar. ibi multū no. φ nesciret dare cōcordātem tex. in iure, φ si aliquis eleuauit manū cū pugno, vel cū ense, vt aliquem percuteret, sed tñ postea eū nō tetigit: tñ ex sola cōminatiōe vt dicit Bar. q2 ei timorē incussit tenet̄ sibi actiōe iniuriarū. ¶ Capio gl. fi. in ver. putamus. quā diuide in. v. partes. In prima no. ex tex. ꝛ allegat cōcordantes: postea format quatuor oppositio-
16 nes: partes patent in gl. ¶ † In fi. glos. fac regulā. φ in delictis nemo penā incurrit, nisi delictū fuerit perfectū ꝛ cōsummatum: regula in penis. de re. iur. in. vj. ꝛ lz aliqui casus reperiant̄ in quibus ex solo conatu quis puniat̄: vt in. ll. alleg. in gl. ꝛ in. l. is q cū telo. C. de sica. ꝛ in. l. si quis non dicā rapere. C. de epi. ꝛ cle. tñ di-
17 cit Spe. in ti. de accu. §. j. ver. quid si primo † φ oibus. ll. de mundo disponentibus φ ex solo conatu qs puniatur, derogatū est per generalē cōsuetudinē, qd dictū est perpetuo tenendū menti ꝫm Ang. ꝛ Pau. de ca. hic, fallit in crimine lese maiestatis ꝛ patrie expugnate vel perturbatiōis status. l. quisquis. ꝛ ibi Ang. C. ad le. iul. maie. ꝛ ad illud dictū Spe. vide Bar. in. l. j. §. diuus. ꝛ in. l. fi. ff. de sica. ꝛ in. d. l. is q cū telo. C. ꝛ alibi sepe doc. cū multis cōcor. de quibus hic alex. quib⁹ adde eundē in consi. lxv. incip. viso processu inquisitionis formate per potestatē Parme. in. iij. col. ꝛ in consi. cccxxij. incip. videtur in casu proposito.

1 ¶ Imperitia assessoris excusat magistratū: sed non ipsum assessorem.
2 Dolus in statuendo seu condendo legem, nō reddit actū nullū.
3 Nemo tenetur ex consilio nisi illud dolose dederit.
4 Magistratus imperitus iuris, licet excusetur a pena huius edicti, non tamen excusatur quin faciat litem suam.
5 Medicorū dicto, ad hoc vt stare debeamus an vulnus sit mortale, an ex eo sit remansura cicatrix: satis est quod medici sint in similibus experti.
6 Officialis si promittat reipublice ducere secū duos iuristas sufficit ducere tales q vulgo iuriste appellant̄: lz nō sint doctores.

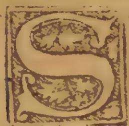
1 Oc edicto. ¶ † Imperitia assessoris excusat magistratum: sed non ipsum assessorem. h. d. Limita primā partē, nisi etiā ipse magistrat⁹ esset iurisperit⁹, per illud quod vult Bar. in. l. in bonorum. in fi. cum si. ff. de bo. pos. Bal. ꝛ Sal. in. l. iuris ignorātia. C. q admit. ita in specie limita Lu. ro. hic: ꝛ eo tacito sibi ascribit do. Alex. pondera tamen quod cōtrarium innuit gl a magna hic circa mediū, in illa implicatiua, magistratus vero etiā imperiti. ¶ Scdo limita ꝫm Alb. hic: nisi magistrat⁹ fuerit in culpa imperitū assessorem eligendo. l. vtiq. ff. de rei vē. ꝛ. l. j. §. j. ff. si mes. fal. mo. dix. quamuis aliter teneat Ful. hic: non faciens de Alb. mentionem, q2 mala electio magistratus bene nocet magistratui, quo ad hoc vt faciat litem suam, sed nō quo ad hoc vt habeat locum hic titulus, per id qd dicit gl. nostra in
2 fi. ab oib⁹ approbata. ¶ † No. ex isto tex. in ver. dolus. iūcto tex. ibi ius aliter dictū sit φ intelligit̄, vt nō solū ꝑ viā sñie sed etiā ꝑ viā statuti: vt est gl. in. l. j. §. fi. vbi doc. s. eo. Nota hic esse tex. ꝫm Ang. ꝛ. d. Alex. φ dolus in statuendo seu condendo legē nō reddit actū nullū: nā si esset nullus, nō esset loc⁹ huic edicto. l. j. §. fi. s. eo. sed ista inductio nō est bona: ꝛ sic iste tex. nō ꝓbat: nā etiam si statutū esset nullum, ꝛ iudex fecisset de facto obseruari, esset locus huic dicto ꝫm Bar. ꝛ oēs in. l. j. §. fi. s. e. tñ puto qd notabile sit verū, alia ratione, q2 statuta sunt stricti iuris. l. quicqd astringende. ꝛ ibi Bar. in fi. prin. ff. de verb. obl. §. actionū. insti. de act. b ergo dolus nō vitiat ipso iure. l. elegāter. in ꝑn. ff. de dolo. Hinc est φ cōtra statutū dolo ꝯditū hz locū exceptio doli. l. j. in fi. ff. de exce. do. Bar. in. l. fi. in. j. col. ff. de appel. recip. ꝛ in. l. oēs populi. in. v. q. principali. ad fi. ff. de iusti. ꝛ iur. Cano. in. c. cū oēs. de ꝯsti. ꝛ ita limita tex. in. c. erit aūt lex. iiij. di. Item pondera hic videri tex. qd imperitia in assessore: ꝛ sic in eo q asserit se peritū est dolus presum. ꝛ ita ad hoc no. istum text. Bal. in. c. j. §. iudices. in. j. col. de pace iur. fir. ꝛ sentit Ang. hic: adde Bal. in. c. in nostra. de procur. vbi no. ex illo tex. quod in viro literato faciente cōtra iustitiam presumitur dolus: tutius est tenere qd imo talis imperitia sit poti⁹ lata culpa, prout tenet Bal. hic: in lectu. antiqua. Salice. ꝛ alij Moder. Bal. in rub. C. de. pe. iudi. Salic. in. l. fina. eo. tit. cum imperitia in arte sua attribuatur late culpe, ꝛ nō do-
3 lo. l. imperitia. ff. de regu. iur. ꝛ. l. j. §. hec actio. ff. si mes. fal. mod. dixe. ¶ † Item not. ex isto tex. limitationem ad regulam φ nemo tenetur ex consilio, nisi illud dolose dederit, vt in regula nullus ex consi. ꝛ. l. ij. ff. mandati. adeo quod consultor qui malū consilium iudici dederit, non tenetur nisi dolo dederit, ꝫm Spec. in tit. de requi. consi. §. j. in ver. consiliarij. quem sequitur Barto. in l. ij. ꝛ in. l. idemq. §. si quis ea. ff. mandati. ꝛ in. l. ex maleficijs. §. si iudex. ff. de actio. ꝛ obliga. Pau. de cast. in. l. penul. C. de pac. talis regula limitatur per hunc tex. in assessore qui per imperitiā iniquum consilium magistratui dedit: nam tenetur pena huius edicti. ¶ In glo. magna diuide in duas. In prima ponit rationem diuersitatis inter magistrat⁹ ꝛ assessores: dic vt in ea. In secunda que est ibi quidam tamen, remouet contrariū. In fine signa istam vltimam partem gl. que est singu. ꝛ ex ea habes quod
4 † quando magistratus imperitus iuris, tulit sententiā iniquam consilio assessoris sui, licet excusetur a pena huius edicti, nō tamen excusatur quin faciat litem suā, ꝛ teneatur parti ad totale interesse, per tex. in gl. allegatum: qui tamen nō expresse loquit̄ hoc casu, ꝛ istam gl. cōmuniter sequuntur ꝛ cōmendāt doc. ꝛ dicit Bart. quod multoties accidit in facto, ꝛ pro ea facit ꝫm oēs §. necessitatem. cū gl. in verbo periculi. in aut. de iudi. Quis contrarium videat̄ tenere gl. in. §. hoc etiā. in glo. fi. ij. q. vj. quā allegat Imo. in. l. iiij. §. in eū. ff. de dam. infec. quicquid etiam teneat Ful. hic: qui in vna lectura dicit, φ in contrarium facit. l. si post depositam. C. de asses. vbi est tex. qd sufficit si magistrat⁹ presentet assessores finito officio. Extende istā gl. nō solū quando ipse

a ¶ Effectu. Adde gl. i verbo si nō possunt. i. c. sup qōnuz. de off. dele.

b ¶ Est facto Adde gl. fi. i. c. cū inter. de elec.

magistratus sniam tulit:sed etiā si ipse assessor.§.nullo.ver.peri
culo officiorū.in aut.de iudicibꝰ.ƀm Lu.ro.hic.¶Limita istā
glo.vt procedat in magistratu qui sibi assessorē elegit: secꝰ quā-
do res publica talem assessorem sibi dedisset,tunc excusaref ƀm
Bal.in rub.C.de pena iudicis.per gl.solēnē in.l.polla.vbi dixi
C.de his qb.vt indig.Istā limitationē sequif Sali.in.l.fi.C.de
pena iudicis.do.Alex.hic:⁊ in consi.lxiiij.qd incipit habita sup
cōtentis in supiori themate.¶Scdo ⁊ singularius limitat Sa-
li.in.d.l.fi.nisi talis assessor haberet instrumētū sue approbatio
nis facte a doctoribus in studijs publicis,cū tunc magistratus
habuit iustam causam credendi.arg.l.argentū.iuncta.l.qui non
tam idoneum.⁊.l.si in ea causa.§.i.ff.cōmo.vel etiam dato ꝙ nō
esset doctoratus:erat tñ exercitatus assessor in similibus officijs
qd vltimū exclamat.d.Alex.⁊ dicit,ꝙ per illud poteris multos
pretores defendere in syndicatu:sequitur idem.d.Alex.in cōsil.
5 lxiiij.in.ij.col.in.j.vol.† facit qd cōsuluit idem do.Alex.in consi.
xv.incip.viso processu inquisitiōis formate per potestatē Par
a me.in vi.col.in eo.vol.ꝙ regula q̄ hz dicto medicorūᵃ stari debe
re,an vulnꝰ sit mortale,an ex eo sit remāsura cicatrix:⁊ in simili-
bus iuxta.l.semel.vbi notabiliter Bar.⁊ Ang.C.de re mil.li.xij.
c.significasti.secundo de homi.Spec.in ti.de proba.in.ij.parte
§.j.v.hic quoq̃.Bar.in proe.ff.in pe.col.⁊ ibi Bal.⁊ Ang.⁊ bar.
in.l.quoties.C.de ponde.lib.x.Bal.⁊ Sal.in.l.cōparatiōes.C.
de fide instru.doc.in.c.proposuisti.de proba.Ang.in repe.l.siva
cantia.C.de bo.vacā.lib.x.in.ij.charta.Lud.ro.⁊ alij.in.l.j.§.fi.
ff.de ver.obl.⁊ satis est qd medici sint in similibus experti, vt di-
cit tex.in.c.fi.de frig.⁊ male.iunctis iuribus p̄dictis.facit.l.j.in
prin.vbi Bar.no.⁊ declarat,qui dicanf medici.ff.de var.⁊ extra-
or.cog.⁊ notabiliter Bal.in.l.j.C.cōmo.procedit etiā si talis me
dicus non esset doctoratus.p tex.in.l.j.§.ne aūt.C.de cōi ser.ma
nu.vbi serui possunt esse medici,ꝙ esse nō possent,si ad hoc vt qs
dicaf medicus,requireref doctoratꝰ:nā cū doctoratus sit digni
tas:vt no.Bart.in.l.ex eo.ff.de testa.mili.c.quanto.de magistr.
Bar.in proe.C.⁊ in alijs locis:vt dixi in rub.ff.de insti.⁊ iure.sz
seruus ad nullā dignitatē pōt aspirare.l.j.⁊.ij.C.si seruus aut li.
x.sed debuit allegare Bal.in.l.sciendū.§.dictū.p illū tex.in ver.
dictū.ff.de edil.edi.vbi dicit,ꝙ dū in quadā ecclesia esset cōstit.
put est in ecclesijs monialiū,qd nemo possit eorū claustrū intra
re sub pena excōicationis:nisi sit medicꝰ q cā medēdi ⁊c.si medi
cus q nō erat doctor intrauit claustrū nō incidit in excōicationē
6 dūmodo sit talis quē vulgus medicū appellet:† ⁊ p illū tex.An
ge.ibi:in fi.prin.decidit,ꝙ si officialis pmittat reip.ducere secū
duos iuristas,sufficit ducere tales qui vulgo iuriste appellātur
licet non sint doctores:⁊ not.Ang.de are.in.§.cunq̃ hoc.in pri-
mo notabili in proemio instit.Jason de Mayno iuris vtriusq̃
doctor Padue legens.

1 ☞Impetrans ius iniquuz ad suā postulationē, tenef edicto.
l.si quis iniquum.quamuis eo non vsus sit.⁊ nu.13.
2 Presumitur in dubio concessum ad postulationem partis.
3 Princeps quando concessit ius iniquum:verisimile est quod fe
cerit ad instigationem partis.
4 Ex tenore rescripti apparet papā vel principē habuisse notitiā
facti ⁊ etiā impedimēti resultātis ex iure,in datiōe iuris iniqui.
5 Clausula,motu proprio,lz non possit probari per testes: tñ non
debet extendi ad clausulam ex certa scientia.
6 Rescriptū geminatum,presumitur concessum motu proprio.
7 Benemerita que procedunt,faciunt presumi rescriptū fuisse cō
cessum motu proprio.
8 Priuilegium concessum per viam legis vel statuti,presumif cō
cessum motu proprio.
9 Priuilegiū si fuerit postea clausum in corpore iuris, p̄sumitur
concessum motu proprio principis.
10 Priuilegiū ↄcessum oībꝰ ecclesijs,p̄sumif motu pprio ↄcessum.
11 Judex an possit ferre sententiam motu proprio.
12 Jus non acquiritur alteri parti ex sola impetratione rescripti.
14 Si impetrauerim delegatū in causa mea contra aliquē: an pos-
sit aduersarius meus in alia causa me coram eodē reconuenire.
15 Reconuentio est quodammodo retorquutio.

1 I quis iniquū. † Impetrās ius ini-
quuz ad suā postula-
tionem,tenef hoc edicto:quāuis eo vsus non sit.h.d.
Et distinctio huius tex.non reperif alibi in iure ƀm
Bal.Ang.⁊ pau.de ca.hic.Per istā distinctionē vide qd decidit
Bar.in.l.fi.§.donec.C.de iu.deli.vbi lz heres intra tps ↄficiēdi
inuētariū nō possit a creditoribꝰ hereditarijs cōueniri: tñ ipse
bene potest intra illud tempꝰ debitores hereditarios cōuenire:
nec tūc habet locū hic titulus,qꝛ nō fuit illud cōcessuz ad postu
lationem partis:sed lex ex priuilegio indulget, contra quē pon
dera tex.in.l.die sabbati.⁊ ibi Bar.C.de iudeis: ⁊ vide p Imo.
Ang.in.l.j.§.hec stipulatio.ff.si cui plusq̃ per.l.fal.⁊ Rapha.in

a ¶Medicoruz. Adde Fel.⁊ Bar. de belenzinis.i.c.postulasti.d p ba. vbi diffuse.

b ¶Qñ princeps. Add qd pnceps i dubio nō p̄sumif velle vti plenitudine ptātis:sed iure cōitatū: vt dixit Inn. i.c.inotuit. de elec.quē refert ⁊ cōmēdat Alb. i.c.ad hoc. d resc. Alb. i.c.illa quotidiana.i.ij no.de elec. Ang.i.l.hū a zenone.C. d quad.prescrip.bal.et Pau.d ca. i.l.si testm̄. C.de testa. vbi limitāt vex nisi pnceps apponeret in rescripto clāz nō obstāte vt ibi p eos ⁊ p Ant.de bu.⁊ Jo.de imo.in.c.q̄ i ecclesiax. de consti.

d.l.fi.§.si vero postq̃.in quibus locis dicunt ↄriū p tex.not.in.l.
ij.§.sed si agāt.ff.de iudi.Limita istū tex.singulr qñ tale ius ini-
quum est circa decisionē cause principalis:si aūt esset circa pro-
cessum litis,q̃uis esset cōcessum motu pprio tñ fieret retorqu
tio.tex.est mirabilis.in.l.fi.vbi gl.⁊ doc.C.de fruc.⁊ lit.expē.ƀm
cōem solutionem est verum ꝙ glo.Bart.⁊ alij ibi multipliciter
respondent sed diuinādo:⁊ ita sequif simpliciter Alex.hic.in.ij.
col.⁊ cogita super ratione diuersitatis ⁊ an forte tutius esset di-
cere,ꝙ illa lex finalis intelligeref ƀm hanc:⁊ precipue si cōside-
ras exēpla ad hunc titulū tradita per gl.in.l.j.in glo.magna.s.
eo.⁊ ibi approbata:puta ne titius conueniaf a creditoribus.j.
mensem:istud non respicit decisionē totius cause.tamē fit retor
2 quutio vt ibi iuncta distinctione huius.l.cogita.¶† Itē adde
istum tex.ꝙ in dubio presumif concessum ad postulationē par-
tis:iuxta.c.si motu proprio.de prebē.in.vj.ƀm Bar.⁊ alios hic:⁊
Bar.in.l.j.C.de peti.bo.sub.li.x.⁊ in.l.j.C.de bo.vacā.⁊ de eox
incor.⁊ in aut.quas actiones.in.ij.col.C.de sacrosan.eccle.Bal.
in.l.qd fauore.C.de legi.Precipue in materia nostra qñ prin-
b cepsᵇ concessit ius iniquū:verisimile est ꝙ fecerit ad partis in-
3 stigationē.c.ex pte.el.j.de rescri.†⁊ talis clausula pprio motu
nisi sit expressa in rescripto non potest probari p text.ƀm glo.in
d.c.si motu proprio.Ange.⁊ Mod.hic:sicut nec clausula ex cer
ta scientia,ƀm glo.in.c.⁊ si principalis.in glo.fi.de rescript.que
4 nō est alibi ƀm Bal.in prelu.feu.in.xiiij.col.facit † qd vult glos.
in.c.statutū.in prin.in ver.literarum in fi.et ibi Gemi.in.viij.⁊
ix.col.de rescrip.in.vj.nam Gemi.per glo.ibi dicit ꝙ ex tenore
rescripti apparet papam vel principē habuisse notitiam facti ⁊
etiam impedimēti resultantis ex iure:⁊ propter illud factū dici-
tur scribere,ex certa scientia,nec tūc est necessaria alia expressio
ex certa scientia:⁊ per hoc dicit quod semel vidit saluari quod-
5 dam rescriptum vt ibi per eum notabiliter: † et quod clausula
ex certa scientia nō presumif nec probari possit per testes.Ul-
tra Alex.hic:⁊ plenius in.l.quidam cōsulebat.ff.de iudi.Adde
Panor.in.c.cum inter.in.j.colū.de except.tamen in hoc vltimo
contrarium tenēt domini de rota in deci.ccxj.als.cxxviij.incip.
lz romana curia.qꝛ lz clausula(motu proprio)nō possit proba-
ri per testes.d.c.si motu pprio.tñ cum hoc sit exorbitās non de-
bet extendi ad clausulam ex certa sciētia:maxime cum tantā viz
habeant in probādo testes,sicut instrumēta.l.in exercendis.C.
de fi.instru.mouenf etiā per alia que refert Gemi.⁊ rñdet in.d.
c.statutum.in.viij.col.⁊ seq.dic vt ibi p eos.Limita quinq̃ mo-
6 dis.¶† Primo nisi rescriptum esset geminatū: tunc presumif
concessum motu proprio.§.⁊ hic vero iubemꝰ.in aut.vt nulli iu
dicū,ita singulariter tenet Bal.in.l.nec dānosa.vbi dixi de hoc
7 C.de p̄ci.impe.offe.¶† Scdo limita,nisi p̄cesserint benemeri-
ta:qꝛ benemerita q̄ precedunt faciūt p̄sumi rescriptū fuisse con-
cessum,motu proprio.arg.l.si vero non remunerandi.§.inde pa
pinianus.ff.māda.ƀm Guil.de cu.in.§.si pcurator.in ea.l.Alb.
8 in.l.j.in.v.col.s.eo.¶† Tertio limita quādo priuilegiū est con-
cessum per viam legis vel statuti:tunc presumif cōcessum motu
pprio ƀm Bar.in.l.j.ad fi.C.de bo.vacā.lib.x.⁊ in.l.j.C.de peti.
bo.subla.eo.lib.facit qd vult Bar.in.d.l.fi.§.donec.C.de iu.deli.
9 ¶† Quarto ⁊ notabilius limita,nisi tale priuilegiū postea fue-
rit clausum in corpore iuris,qꝛ etiam tunc non presumitur con-
cessum ad postulationem partis:sed motu pprio principis:⁊ sic
non erit locus retorquutioni.glo.est in aut.quas actiones.vbi
10 Bart.⁊ alij.C.de sacrosanc.eccle.¶† Ultimo limita in priuile-
gio concesso singularibus personis:secus si sub vnitate: puta si
esset concessum priuilegium omnibus ecclesijs: quia esset quasi
impossibile ꝙ omnes ecclesie postulassent:ƀm Bal.in.d.aut.qs
11 actiones.in.j.col.¶† Secūdo subtiliter pōderat Albe.de ro.
hic pbari ex isto tex.ꝙ iste tit.nō habeat locū in impetrante sen
tentiā iniustā vel iniquā,vbi nō fit retorquutio ↄtra eū:nā ista.l.
venit ad declarandū istū tit.sed distinctio huiꝰ.l.nō pōt cadere
in snia,vbi nō pōt distingui,an sit lata ad postulationē partis,
an motu pprio,cum iudex nunq̃ possit ferre sniam motu pprio.
l.de vnoquoq̃.ff.de re iudi.iūcta regula.l.iiij.§.hoc aūt iudiciū.
ff.de dā.infec.ergo cum distinctio huius.l.non possit conuenire
sententie iniuste:ergo nec iste titulus.arg.l.qd constitutū.ff.de
test.mili.saluo nisi dicas ƀm Alb.ꝙ imo distinctio huiꝰ tex.po-
test adaptari vno casu quando sententia iniusta esset lata inter-
cedente falso procuratore:⁊ postea dñs haberet ratum:tūc dici
tur lata dño nō postulāte:sed certe ex quo pcurator postulauit
⁊ dominus habet ratū,est pinde ac si dominus postulasset, quo
ad retorquutionem huiꝰ tituli:vt in.§.si pcurator.j.ea.l.in vers.
vel ratuz habui.Breuiter circa illud qd dicit Alb.ꝙ retorquu-
tio huius ti.non habet locū in sententia iniusta.Tene indubitā
ter cōtrariū,prout tenet glo.⁊ doc.in.l.j.in prin.s.eod.per illum
tex.in verbo statuerit.ƀm vnum sensum,probat tex.in.l.j.§.fina.
in verbo sententia.s.eod.Nec obst.fundamentum Albe.ꝙ ista
distinctio

distinctio non cadat in sententia: qz hoc est falsum: nam sentētia potest ferri pro aliquo eo postulāte vt dicit tex. & etiā, eo nō postulante, prout est qñ sententia fertur pro absente vel pro cōtumaci aduersario instante. l. properādū. §. sin aūt reus. C. de iudi.
12 ¶ † Tertio no. ex tex. ibi: siue vsus est siue nō colligi notabilē limitationem ad regulā que habet, ꝙ ex sola impetratiōe rescripti nō acquiritur ius alteri parti: & ideo si ego impetraui rescriptum: & postea nolo eo vti, & aduersarius meus quamuis ꝑtendat interesse, tñ non potest me cogere ad presentādum: ſm canonistas: in. c. ex cōquestione. de resti. spolia. imo ex impetratione rescripti: & etiā ex eius ꝑsentatione, nō est acquisitum ius parti nisi fuerit ad hoc citata, ſm do. Abb. in. d. c. ex cōquestiōe: & predictam regulam tradunt etiā do. Ant. & do. Abb. in. c. ex literis. in prin. de fi. instru. Bal. in. l. postꝗ liti. in vlti. col. C. de pac. et in l. j. C. vt lit. pen. & in. l. mandatum. in pe. col. C. mand. & in. l. falsus in. vj. & vij. col. C. de fur. & in. l. fi. ff. de cōsti. prin. & in. l. petende. in ij. col. C. de temp. in integ. resti. peten. Ang. in. l. obseruandū. ff. de iudi. illa regula limitatur per istum tex. nisi quis impetrauerit rescriptū, in quo contineatur ius nouum vel iniquū, qz etiam si noluit eo vti, tñ est acquisitū ius aduersario: vt possit vti retorquutione contra eum, tex. est hic: & Ang. hic in fin. ¶ Not. istam limitationē quā posses cū honore practicare, si in rescripto impetrato per partem diceret. non obstante qd sit vltra duas dietas, prout sepe apponitur in rescriptis pape: vel diceret ꝙ procedatur summarie: vbi cā est ordinaria: certe ex tali impetratione iuris noui: ꝗuis impetrās nolit postea vti rescripto impetrato: tñ cogit, qz isto casu & sola impetratione est acqsitū ius alteri parti: vt possit retorquutiōe vti. tex. est hic notabilis. In contrariū tñ facit qd vult glo. in. c. ex tenore. quā oēs ibi approbāt. de rescrip. ꝙ si aliquis impetrauit diuersos iudices ꝯ vnum punit, qz carere dz cōmodo vtriusqꝫ rescripti. gl. & do. ibi intelligūt verū, qñ vtit vtroqꝫ rescri. secus si vno tm̄ vtatur: nisi dixeris ꝙ ibi non impetrauit ius iniquū: lz fecerit actū a lege prohibitū.
13 ¶ † Quarto no. istum tex. in ver. siue vsus sit siue non, pōderat Inn. in. c. cū omnis. in. vj. col. de cōsti. contra imo. ibi: qd contra condentem statutū iniquū fit retorquutio, ꝗuis eo nō sit vsus, sequit simpliciter. d. Alex. hic. adde tex. in. c. dispēdia. & ibi Io. an. & Gemi. in. iiij. col. de rescrip. in. vj. tñ ad istū tex. posses respōdere ꝙ non loquit in statuente: in primo capite edicti pretoris: sed in impetrante: & sic in secundo capite, prout dicit Barto. in
14 prin. huius legis. † Ex isto tex. venit nouiter in mētem quedam limitatio quā alibi nō legi: nā lz si impetraui delegatū in causa mea ꝯ aliquē an possit aduersarius meus in alia causa me coraz eodem reconuenire. l. cū pap. & aut. & consequēter. C. de sent. vbi glo. & omnes. c. dispendia. §. reus. de rescrip. in. vj. c. j. & ij. de mu. peti. cōsiderabā si princeps vel papa motu ꝓprio delegaret causam alicui, quā hz titius cōtra seiū: & in literis dicitur motu proprio: videt posse dici, ꝙ tunc seius nō possit reconuenire actorez
15 in alia causa: † qz ista recōuētio est quodāmodo q̄dā retorquutio, prout dicūt Guil. Bal. Ange. & Mod. hic in alio proposito: sed qñ interuenit mot⁹ ꝓprius cessat retorquutio per hunc tex. & sic recōuentio, que est species retorquutionis: & qz tūc videtur cessare ratio, que assignat in dictis iuribus, et Regula cuius in agendo. ff. de reg. iur. cogita tñ. ¶ Glo. in verbo non fit. diuiditur in quatuor. In prima declarando tex. remouet contrariū & ratio est: qz si potuit vti: & sic non fit vsus: quia per eum stetit, in ei⁹ odiū est, perinde ac si vsus fuisset. In secūda ibi: patet ergo infert vnum ex tex. In tertia ibi: lz. R. dixerit, opponit de. iiij. ll. & non soluit: quo ad. l. q falsam. dic quod ibi delictū nō erat consummatum: vt ibi in gl. ad. l. si quis libellos. responde & ibi non
16 sumus in prohibitis sicut hic † ideo licita est penitentia: ad alia duo iura dic qd speciale est fauore fidei: qz eccl'ia nō claudit gremium penitentibus. In quarta ibi: & facit alleg. cōcordantem.

Iason de Mayno Mediolanensis vtriusqꝫ censure doctor: legens in Anthenorea ciuitate.

1 ¶ Impetratio iuris iniqui facta per procuratorez, potest in dominum retorqueri.
2 Lex penalis si loquatur personaliter, tamen comprehenditur dominus mandans.
3 Casus quot sint, in quibus ex impetratione iuris iniqui facta a procuratore, dominus teneatur.
4 Contumacia & inobedientia procuratoris. nocet domino quando dominus fuit conscius & non prouidit.
5 Procurator habens mandatum limitatum, si excedat fines mādati domino sciente, ei preiudicat.
6 Procurator obediens domino in delictis non patitur penam.
7 Mandatum superioris excusat in his, que possunt esse licita et illicita.
8 Mandato generali procuratoris que veniant.
9 Rescriptum impetratum a falso procuratore potest ratificari.
10 Gesta in audientia principis per falsum procuratorem non possunt ratificari.
11 Ratihabitio non solum in materia premissa equiparatur mandato, sed etiam in his que habent speciem delicti.
12 Procurator generalis cū libera, si impetrat ius iniquū, fit retorquutio tantum contra procuratorem.
13 Mandatum generale cum libera: tantum operatur quantum si esset mandatum speciale.
14 Procurator non datur inuito.
15 Usurarius si teneat ad bācū aliquē factorē q vsuras exercet lz ille factor peccet, tñ nō tenetur ad restitutionem vsurarum. &c.
16 Procurator non potest vti retorquutione cōtra dominū, cū sit particeps criminis in impetratione iuris iniqui.

1 **Si procurator.** Summa vt per Bar. † no. primo ex isto tex. ꝙ impetratione iuris iniqui facta p ꝓcuratorē pōt fieri retorquutio cōtra dnm̄ Cōtra hoc opponit Bar. de. l. aut q aliter. §. fi. ff. qd vi aut clam. iuncta. l. j. in ver. si qs. ꝯ. eo. & respōdet. vt hic p eū, inferētē ad aliqua notabilia dicta: & pleni⁹ idē Bar. in. l. lz si vnius. §. si seruus. ff. de iiur. & cū eo trāsit Bal. & Pau. de ca. hic: & Bal. in. l. nō ideo minus. in. vij. q. C. de accu. & in. l. j. in vlti. col. C. de sent. sed Ang. in. d. §. si seruus. & latius Sali. in. d. l. nō ideo min⁹. in. v. & vi. col. & d. Alex. hic reprobāt Bar. p. l. ita aūt. §. gessisse. ff. de admi. tuto. vt hic p Alex. vltra eos non eundo per mendicata suffragia, doctrina Bar. confundit p tex. expressuz in. c. mulieres. de sent. excō. ad idē cōtra Bar. pōdero tex. in. l. diuus. §. scribere. iūcto principio illius. l. ff. de fal. vbi in materia meri delicti edictū loquitur in psonā: & tñ si notari⁹ p aliū sibi ascribat in penā illius edicti. ad idem tex. in. l. si qs id qd in fi. iuncto prin. illius. l. ꝯ. tit. j. ibi enim in materia delicti loquitur in personam: & tamē cōtinetur mandās, ad idez. l. pe. in. j. & ij. rñ. ꝯ. ne quis eū qui. & tex. in. l. j. §. deiecisse. & §. quoties. ff. de vi & vi ar. per que iura forte tutius
2 est tenere, qd etiā † si lex penalis loquitur psonaliter: tñ comprehendatur dñs mandans. Nō ob. d. l. aut qui aliter. §. fi. qz respōdet Ful. ꝙ ille tex. hz alium sensum, qd si edictū loquat in personam, cōprehendat semp dñs mandans: si aūt loquat in rem nō solum cōprehendit dñs sed alij enumerati in illa. l. j. §. pe. vel responde vt p Bar. in. l. si is q p emptore. in. v. col. prin. ff. de vsuc. cuius verba refert Alex. hic: dic vt plene dixi in. l. si qs id qd. ꝯ.
3 ti. j. ¶ † Secūdo no. ex isto, duos casus, in quib⁹ ex impetratione iuris iniqui facta a procuratore, dñs tenet: & fit retorquutio cōtra dnm̄: puto ꝙ vltra text. possunt addi alij duo casus. Primus qñ domino presente & nō ꝓhibente, facta est talis impetratio, per illud qd vult gl. no. in. c. tantis. in glo. fi. lxxxi. dist. Item p illud qd vult Guid. de suza. in. l. lz. C. de ꝓcu. vt refert. d. Alexā. in repet. l. sepe. in. lxiij. col. ff. de re iudi. vbi tz, ꝙ si scio te esse falsum procuratorem: & qñ cōparuisti nomine meo, ego fui presens in iudicio & tacui, preiudicatur mihi. Secundus casus est qñ dominus sciebat talem impetrationez fieri a procuratore generali nomine suo & nō prohibuit: tunc etiam preiudicatur sibi. arg. l. ij. in prin. ff. de noxa. l. ꝓcuratoris. §. j. ff. de tributo. & c. fi. in fi. de iureiu. in. vj. Istā extensionem probo ex tribus. Primo p vulgatum dictum Inn. iij. c. ex parte decani. de rescrip. vbi tenet, ꝙ si scio aliquē tanꝗ procuratorē agere noīe meo, & nō ꝓhibeo: videor mandare, qz patientia habet vim mandati. l. qui patit cum vulgaribus. ff. mandati de cuius dicti veritate, vltra canonistas ibi ponit diffuse do. Alex. in. d. l. sepe. in. l. colum. & x. sequentib⁹.
4 ¶ † Secundo facit quia cōtumacie & inobedientia procuratoris nocet domino quando dominus fuit conscius & non prouidit. tex. est in. l. fi. etiam ibi Bart. C. de exactio. & transla. mil. anno. lib. xij. Bar. in. l. j. §. si procurator. in. j. col. in fi. ꝯ. ti. j.
5 ¶ † Tertio facit simile: quia procurator habens mādatum limitatum, si excedat fines mandati. domino sciente ei ꝑiudicat: ita tenet Io. and. in. c. cum quis. de senten. excommu. in. vj. do. Ant. de but. in c. ceterum. ad fi. de iudi. Io. de imo. in. d. c. ex parte decani. & in. l. a ij. §. volūtatem. ff. solu. matrimo. Gemi. in. c. qui ad agendum. de
6 procu. in. vj. ¶ † Tertio no. hic videri tex. qd ꝓcurator obediēs
a domino[a] in delictis non patitur penā. Nec obstat si dicatur, qd imo in delictis mandatum non excusat. l. j. §. quoties. allega. in glo. l. non ideo minus. C. de accusa. l. seruus. ff. de actio. & obli. l. liber homo. ij. in princi. vbi gl. magistra. ff. ad leg. aquil. quia respondent Ang. & do. Alex. hic: qd ꝑdicta iura procedunt in his que sunt mere delicta: secus est in his que nō sunt mere delicta: imo sortiuntur aliquem effectū iuris: vt est impetratio iuris iniqui que sortitur effectum: licet impetrās incidat in penā: & tunc procurator parens domino non punitur. tex. est hic & ad hoc sin
7 gularis ſm eos, per quem ita limitantur iura predicta. ¶ † Tu adde quod in his que possunt esse licita & non licita, mādatū superioris excusat: & ideo quidam florentin⁹ qui erat miles vnius potestatis, dum accusaret in syndicatu ꝙ de mādato potestatis

a ¶ Procurator obediens dño. ad de Bal. i cōsil. incip. in xp̄i nomine in primis.

aliquem indebite posuerat ad torturã: fuit laceratus libellus, et absolutus: qꝛ mandatum superioris eum excusabat ßm Bald. ꝛ Floria. in d. l. liber homo. ij. in prin. ꝛ idem Bal. in l. ij. §. quod si actor. C. de iuramen. calũ. ꝛ in l. certi condi. in prin. in pe. col. ff. si certum peta. ꝛ in l. admonendi. in xi. col. ff. de iureiurã. ꝛ in addi. Spe. in tit. de accusa. in versi. iiij. quero. Ang. in l. liberorũ. §. fi. ff. de infami. ꝛ est bonus tex. in c. miles. xxiij. q. v. sed ibi gl. notat arg. illius tex. ꝙ ratione mandati excusatur aliquis etiam si con
8 tra conscientiã faciat. ¶ † Quarto no. ex tex. in ver. specialiter. qḋ in mandato generali procuratoris non solum venit quod faciat aliquod illicitum: sed nec etiam licitum, per quod dominus posset in penam incidere: ex quo Bar. infert vt hic per eũ: ꝛ plene Bar. in l. si procurator. in prin. ff. de cõdi. inde. vbi dixi ponendo ex hoc nouem pulchras decisiones in specie: deinde limitaui
9 multis modis: ibi videas. ¶ † Quinto nota tex. ibi: vel ratũ habuit intelligendo quod loquaᷣ de impetratione rescripti facta a principe, hic videri tex. prout ponderat Bar. in l. si procuratori falso. in v. col. in prin. ff. de condi. ob cau. quod rescriptũ impetratum a falso procuratore potest ratificari: ꝛ sic est tex. cõtra regulam Inno. in d. c. ex parte decani. quod licet in contractibus gestum a falso ꝓcuratore possit ratificari: tamen secus est in re-
10 scriptis impetratis a principe ßm eum: † quod confirmatur qꝛ gesta in audientia principis per falsum procuratorem non possunt ratificari ßm Bal. in l. falsus. in j. col. C. de fur. sequiᷣ Pau. de cast. in l. licet. ff. de iudi. Quicquid teneãt Cano. in l. nõnulli. §. j. de rescri. Bal. in l. si ꝓcuratori falso. defendendo regulã Inno. dupliciter respondet ad istum tex. primo quod iste tex. intelligaᷣ quando non impetrauit vt procurator: sed forte gestorio nomine: vel secundo qḋ hic errauit in iure, putãs mandatũ generale sufficere: sed neutra solutio valet. Tu ergo cõsidera tex. qui dicit, si ꝓcurator meus: ꝛ sic nõ videtur loqui in falso procuratore: vnde tu subtiliter inducas istum tex. qḋ loquatur in falso procuratore: nam iste ꝓcurator habebat generale mandatũ: sed si sic est quod ad impetrandũ rescriptum requiritur speciale mandatum. d. c. nonnulli. §. j. ꝛ ibi gl. in verbo mãdato. ꝛ glos. in c. qui ad agendum. de procur. in vj. sed si sic est quod ille diciᷣ falsus procurator[a] qui habet generale mandatũ vbi requiritur speciale: vt no. Bal. in d. c. nonnulli. in j. col. per illum tex. ꝛ in c. ex parte. el. ij. in j. col. in fi. de rescrip. vnde tu responde notabiliter ꝙ rescriptum principis impetratũ a falso ꝓcuratore nõ potest ratificari: verum est quo ad cõmodũ ꝛ vtilitatem ipsius ratificantis: ita procedit dicta regula Inn. sed quantum ad damnum, ꝛ ad hoc vt ratificans incidat in penã, bene põt: ita loquiᷣ tex. hic: quem ad hoc singulariter noto pro limitatiõe dicte re-
11 gule Inn. † Potes etiam ex hisdem verbis, vel ratũ habuit, colligere alia duo. Primo ꝙ non solũ in materia premissa ratihabitio equiparatur mandato: sed etiam in his que habẽt speciẽ delicti vt hic. In delictis autẽ mere distinguitur, si delictum sit cõmissuz nomine alicuius, ꝛ ille ratũ habeat: est perinde ac si cõmisisset: secus si nõ sit cõmissum nomine meo: lz habeam ratum c. pe. de sen. excom. in vj. de quo vide gl. no. in l. j. §. quoties ꝛ ibi Bar. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ Ang. ponentẽ q̃onem de eo qui habuit ratum homicidium[b] factum in personã clerici, an incidat in excõmunicationẽ per Bar. in l. bonorũ. ff. rẽ ra. ha. Scḋo ex ijsdẽ verbis subtiliter collige, qḋ lz ad impetrandũ rescriptum, requiratur speciale mandatum. c. nõnulli. §. j. vbi gl. in verbo mandato. de rescrip. Spe. in tit. de procu. §. j. ver. itẽ opponitur ꝙ licet habeat generale mandatũ ꝛc. gl. in c. qui ad agendũ. in glos. pe. de procu. in vj. tñ hoc probat tex. ꝙ si impetratio rescripti fiat nomine alicuius, potest rata haberi per dñm: de quo ꝑ doc. in c. ex parte decani. de rescrip. ¶ Sexto no. in ver. si tutor. qḋ quãuis in cõtractibus mitius agatur cũ tutore q̃ cum procuratore: vt ptz in l. procurator qui pro euictione. vbi gl. ꝛ doc. ff. de procur. eo qꝛ tutor ꝛ curator datur inuitus: ergo ei magis est succurrendum. l. si fideiussor. §. j. ff. qui satis. cog. tamen secus est in delictis vel in his qui habẽt speciem delicti, vt hic, rationẽ dic vt in gl. ¶ Capio gl. in vbo solũ. quã diuide in v. partes ꝑncipales. In prima opponit cõtra tex. ꝛ soluit: postea format quatuor. q. par-
12 tes patent. ¶ † In ea. gl. ibi: qꝛ extra negotia mea administrauit impetrando: habes ex ista secunda parte gl. duas conclusiones. Prima qḋ si ꝓcurator generalis cũ libera impetrat ius iniquum fit retorquutio tm̃ cõtra procuratorẽ. Bar. hic in fi. reprobat sub dubio forte: qꝛ reqriᷣ ꝙ impetratio de iure teneat. l. j. §. fi. 5. e. qḋ nõ est hic: nec est verũ qḋ dñs potuerit vti vt hic
13 per eum: cum quo tenent Bal. Ful. Lud. ꝛ Alex. hic. † Secundo no. diligenter istam partẽ gl. quã reputo singularẽ que multum bene declarat, quomodo intelligatur regula que habet, qḋ tantum operatur mandatũ generale cũ libera, quantum si esset mãdatum speciale. l. procurator cui libera. ff. de procur. Bal. in l. illud. ff. de mino. illa regula intelligitur quantum ad cõtrahẽdum: ꝛ ea respiciũt administrationem reruz dominij: sed in his que fiunt extra administrationem, illa parificatio non procedit vt hac gl. notabili. ꝛ adde Alb. de rosa. hic: ꝛ ideo quo ad faciendum dominum incidere in aliquam penã: qꝛ istud est extra administrationem non parificantur ista duo, vt ista gl. iuncto tex.
14 ¶ † In ea. gl. ibi: qꝛ tutor datur inuito: ista rõ est falsa: qꝛ curator non datur inuito. §. item inuiti. insti. de cura. ꝛ tñ iste tex. non solum loquiᷣ in tutore sed etiam in curatore: vnde teneas sequẽtem rõnem gl. que est ꝙ ideo procurator nõ tenetur hoc edicto propter dñi voluntatẽ que teneat in tutore ꝛ curatore: volũtas ergo dñi que obligat dñm ad penã facit, ne ꝓcurator teneatur:
15 ꝛ ideo per hoc infert Pau. de ca. † ꝙ si vsurarius[c] teneat ad bã-
c chum aliquẽ factorem qui vsuras exerceat: lz ille actor peccet. tñ ipse nõ teneᷣ ad restitutionẽ vsurarũ: sed dñs, cui⁹ volũtate exercet: secus in tutore vel curatore: qꝛ si vsuras exerceãt nomine pupilli vel adulti: dato ꝙ vtilitas peruenerit ad pupillum vel adultũ, ipsi teneᷣ ad restitutionẽ. gl. xlvij. di. c. sicut non suo. de quo vide docto. aliter cõcludẽtes in c. Michael. de vsu. ꝛ Lan. de rodul. in repe. c. consuluit. de vsur. in lvij. q. ꝛ seq. ꝛ late Alex. hic: ꝛ gl. notabi. in l. si sciente. ꝛ ibi Ray. Bar. ꝛ Ang. ff. ad l. põpeiam. de parici. que notabiliter no. proxenetam vsurarij secus
16 teneri ad restitutionem vsure. ¶ † In ea. gl. in fi. glos. format. q. ꝛ nõ rñdet. Jac. de are. Mar. fil. Dy. bal. ꝛ Pau. de ca. hic tenẽt ꝙ procurator nõ possit vti retorquutiõe cõtra dñm cũ sit particeps criminis in impetratiõe iuris iniqui. facit. l. ex facto. circa fi. ff. de neg. gest. Ricar. malũ. Jac. but. Bar. Alb. Ange. Fulg. Lu. Alex. hic: ꝛ sic doc. cõiter tenent, ꝙ etiã ꝓcurator possit vti retorquutione ꝑ tres rationes quas ponit Bar. in vlti. col. precipue per vltimã rationẽ. ¶ In glo. in verb. coerceᷣ. oẽs tenẽt cũ glo. excepto Fulg. vt hic per Alex. adde glo. magistrã. in l. si dolo. ꝛ ibi Bar. ff. si quis omis. cau. testa. ꝛ dicit Lu. ꝙ est melior glo. que sit in iure. Adde qḋ illam glo. reputat vnicam ꝛ singu. Bal. in c. cuz accessisset. in pe. col. in fi. de cõstit. ꝛ in c. j. in vj. col. vt lit. non cõtest. Jason Padue legens.

1 ¶ Jus iniquũ contra titiũ aliquis impetrauit vel a principe vel a iudice, an vltra titium omnes alij possint vti retorquutiõe contra impetrantem.
2 Pars mitior tenenda est, quando in penalib⁹ sumus in dubijs.
3 Lex vel statutum si imponãt simpliciter ꝑ aliquo delicto penã capitalem, intelligitur de mitiori. ꝛ nu. 4.
5 Jura correctoria ꝛ etiam penalia loquentia in vno ex correlatiuis, extenduntur ad aliud.

Hec pena.

Iste. §. est clauis totius ti. qꝛ ab eius intellectu pendet declaratio toti⁹ tit. legiᷣ ßm gl. ꝛ cõiter doc. qḋ intelligiᷣ, qñ qs impetrauit generaliter ius iniquũ cõtra omnes: lz ꝫ vnũ specialiter sit vsus: nã tũc oẽs possunt vti retorquutione contra eũ: ex hoc sequitur ꝙ si specialiter impetrasset cõtra vnũ, alij non vterẽtur retorquutione cõ-
1 tra eum: † Pro clara intelligentia reassumo istud in dubiũ: pone, aliquis impetrauit vel a principe, vel a iudice ius iniquum ꝫ titium, an vltra titiũ oẽs alij possint vti retorquutione contra impetrantem. gl. ꝛ doc. tenent ꝙ non: sed solus titius vti poterit: ita tenet gl. hic: ꝛ glos. in l. j. in prin. ꝛ ibi Cy. in. xvi. q. 5. eo. et alij cõiter hic: vcꝫ Ray. Bar. Bal. Ang. ꝛ Pau. de cast. Lud. ꝛ Alex. hic: ꝛ etiam inclinat Albe. ꝛ plene Cy. in l. ratas. per quatuor fundamenta. C. de rescin. vendi. pro ista parte stringit tex. in d. l. j. in prin. in versi. aduersario postulãte. 5. e. ꝛ tu forti⁹ stringe illum tex. nam illi ablatiui absoluti resoluuntur in conditionem. l. a testatore. cum si. ff. de conditio. ꝛ demõ. ꝛ sic est perinde ac si tex. diceret si aduersarius postulauerit: sed conditio debet impleri in forma ꝛ persona specifica. l. qui heredi. in princip. ꝛ l. meuius. ff. de condi. ꝛ demonstra. allegat etiam Cy. tex. in l. fulcinius. §. quod si aduersarius. ff. quibus ex cau. in posses. ea. ꝑ ista ꝑte etiã facit regula: res inter alios acta. C. res iter alios acta. ꝛ l. sepe. ff. de re iudi. Item qꝛ ista materia est penalis: sed in penalibus pena non dꝫ egredi personas principales. l. sancimus. C. de penis. l. rescriptum. §. fi. ff. de his qui. vt indig. vt in gl. Itẽ facit ßm Bar. hic ista. l. in prin. ꝛ tenendo istam partem respondetur ad istum tex. generaliter loquentem: ꝛ multum stringẽte qḋ iste tex. debet intelligi, quando quis impetrauit gñaliter cõtra omnes vel indistincte: tunc ꝑ omnes fit retorquutio: secus si speciale contra vnũ. ad. l. ratas. vbi est tex. ineuitabilis. Bart. qui non videt responsum cõsulto remittit se ad Cy. ibi: ꝗ dupliciter diuinãdo rñdet: ꝛ dicit. d. Alex. ꝙ ista opi. est equa: ꝛ ideo
2 tenẽda: pro qua vltra alios multũ facere videᷣ: † qꝛ in penalib⁹ quando sum⁹ in dubijs mitior pars tenenda est: qꝛ pene mitigãde nõ exasperãde sunt. l. si de interptatiõe. ꝛ l. sanctio legũ. ff. de pe. ꝛ regula in penis de re. iu. in vj. † Hinc dixit gl. multũ singu-
3 laris. in l. j. C. ne inde⁹ vel pagan⁹ mãcipiũ christianũ. ꝙ si lex vel statutũ imponãt simpliciter pro aliquo delicto penam capitalem: qꝛ

[a] ¶ Qḋ ille dr falsus ꝓcu. adde Spe. ti. de test. in §. iij. Bal. i l. falsus. i. j. col. C. ḋ fur.

[b] ¶ Ratũ homicidiũ. ad de doc. i re gula ratihabitionẽ. de reg. iur. lib. vj.

[c] ¶ Si vsurarius. Adde doc. in. c. qꝛ in oib⁹. ꝛ in c. sup eo. de vsu. Host. i summa. tit. de vsur.

talem: q2 pena capitalis pōt multipliciter intelligi: dicit glos. q
4 intelligit̄ de mitiori: ꝛ sic de pena deportationis nō vite. † Imo plus dicunt Jo. an. ꝛ omnes in. c. quanto. in gl. j. de iureiurā. qd etiā si lex vel statutū imponeret simpliciter penā capitis, etiam tunc fit interp̄tatio nō de amputatione capitis, sed de pena deportationis: ꝛ referūt q Jo. glossator al's defendit vnū a morte qd multū exclamat Imo. in. l. ij. in. v. col. C. de publi. iudi. dicēs hoc nunq̄ exeat memoriam: q2 posses lucrari vnā bonā vestem, q2 ibi vertitur questio vite vbi pecunie vndiq fluūt: sequit̄ Ange. de are. in tractatu maleficiorum. in glo. in verbo caput in. v. col. Alex. in consi. cxvj. in. iij. vol. incip. in causa inquisitiōis formate cōtra dominā Helenā. facit. l. j. cū gl. l. hos accusare. §. oibus. in verbo capitis. vbi gl. ff. de accusa. l. cū patronū. ff. de iure patro. glo. in. l. penul. ꝛ ibi Bal. C. que res ven. non pos. Sed redeundo ad principalem articulū tene ꝯtrium prout tenet Azo, ꝛ placen. Mar. de fa. ꝛ And. de pisis: vt refert Cy. in. d. l. ratas. ꝛ Raph. Fulg. hic: ꝛ ista opinio proculdubio est vera cōtra communem per tex. clarum ad literam in hoc. §. nec est verus intellectus gl. ad hoc qd intelligat̄ qn̄ impetratio fuit facta generaliter cōtra omnes q2 diuinat ꝛ destruit tex. Itē hoc modo tex. iste esset de indubitabili: q2 si impetrasset ius iniquū ꝯtra oēs: pculdubio oēs vterent̄ retorqutiōe cōtra eū: dato q cōtra vnū solum vteret̄: q2 etiā si cōtra nullū vteret̄ hʒ locum retorqutio vt hac. l. iij. in prin. Itē refragat̄ text. ibi: non solum eo postulante qui ab eo lesus est ſm Ful. nam si impetratio fuisset generaliter facta contra omnes ex impetratione oēs fuissent lesi: tamē posses dicere q lʒ omnes essent lesi habitu: tamē actu solū est lesus ille contra quem vsus est. ¶ Secūdo stringit ineuitabiliter tex. in. d. l. ratas. nec due solutiōes ibi date per Cy. aliquid valent: q2 destruunt illum tex. minus etiam valet solutio Sal. hic: qui dicebat q ibi milites volebant impetrare ius iniquum per moduʒ l. generalis. ¶ Tertio inducit Raph. istum tex. in versi. in edictum incidit. Istud enim potest multis modis ꝯtingere, vel statuendo vel sententiando: si ergo iudex incidit in edictum sententiando, impossibile est q generaliter contra omnes sentētiauerit: ꝛ tamen iste tex. dicit q quilibet vtitur retorqutione cōtra eum: nisi dicas q iudex forte indefinite pronūtiauit, q ex pacto nudo de iure ciuili potest agi nō restringendo se ad casum magis presentem q̄ ad alios. ¶ In quarto pōdera forte tex. in. §. illud quoq. j. ea. l. intelligēdo realiter tex. prout iacet: ꝛ ibi Rapha. Ful. ad hoc not. quāuis glo. ꝛ docto. ibi: destruendo tex. intelligant quādo impetratio fuit generalis super omnib᷒ actionibus. ¶ Quinto pōdera tex. ad idem in. §. si is pro quo. j. ea. l. vbi ius iniquum fuerat impetratum cōtra debitores, ꝛ tamē ea vtuntur retorqutione: nō illi debitores tm̄: sed alij creditores impetrantis. Et si dicas quod ibi erant debitores ꝛ creditores ex causa diuersa: ridiculum est stringere illū tex. nisi forte dicas
5 qd ideo ibi est ex natura correlationis. ¶ † Hinc alibi videm᷒ q iura correctoria ꝛ etiam penalia loquentia in vno ex correlatiuis extenduntur ad aliud. l. j. C. de cupressis. lib. xj. not. Bart. ꝛ alij post eū. in. l. fi. C. de indi. vid. tol. cū multis concordā. quas ibi signaui. gl. ꝛ doct. in. c. j. de locato. tn̄ nec ista solu. satisfecit. q2 lʒ lex imponens penā vēditori intelligat̄ etiā imponere emptori, ratione correlationis. Item lex loquens in cōductore habet locum in locatore eadem ratione: tn̄ q hoc de debitorib᷒ ad creditores cadat: ista sol. non satisfacit: ꝛ istam partem tenet gl. expressa in. l. fi. j. eo. quamuis Alb. ꝛ do. Alexan. ibi: ꝛ Cy. in. d. l. ratas. dicant, q illa gl. sit corrupta. Pro ista etiam parte ponderō id quod volunt Ricar. Jac. but. Bar. Ange. Fulgo. ꝛ Alex. in. §. precedenti in glo. magna. in fi. vbi volunt quod etiam procurator qui impetrauit ius iniquum pro domino mādante, etiā ipse potest vti retorqutione cōtra dominum: ꝛ tamen ibi procurator nō impetrauerat contra se: ꝛ si dicas qd ibi impetratio fuit generalis: dico quod in generali locutione non comprehēditur loquens: ꝛ sic procurator impetrans. l. inquisitio. cum simi. C. de sol. ꝛ tenendo istam partem non obstant allegata in oppositum: ꝛ primo q res inter alios acta ꝛc. q2 est veruʒ mediāte retorqutione: vt hoc titulo, finaliter tenēdo istam partem que est contra cōmunem: sed puto q si verissima: restat solum respōdere ad tex. qui fortiter stringit in. l. j. in versi. aduersario postulante. j. eo. sed respōde q loquitur de aduersario: nō de illo contra quem est impetratum ius iniquum. sed de illo qui est aduersarius tempore retorqutionis. cum terminus aduersario dʒ intelligi ſm tempus participij cui adijcitur. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. ꝛ sic iste qui nunc vult vti retorqutione est aduersarius. ꝛ ideo dicit postulante. q2 iudex nō posset facere talem retorqutionem. nisi peteretur a parte, per regulam. l. iiij. §. hoc autem iudiciū. ff. de dā. infec. ꝛ qd tex. in ver. aduersario postulante. intelligatur nō de aduersario cōtra quē est impetratū sed de illo aduersario qui nunc vult vti retorqutiōe, pbo subtiliter. nam etiam in primo capite edicti p̄toris ponitur aduersario postulante. tunc si primum caput loquitur quando magistratus ius iniquum fecit statuēdo. sed faciendo statutum generale, nullum per hoc habebat aduersariū. ergo text. aduersario postulante intelligitur de eo q est aduersarius mediante retorqutione. pōdera etiam qd primum caput pretoris declaratur in. l. j. §. fi. ꝛ in. §. j. eod. Secundum vero caput pretoris declarat̄ in ista. l. iij. in prin. veruʒ q2 in vtroq capite dicebat̄ aduersario postulāte iste. §. proprie declarat quomodo intelligat̄ illud aduersario postulante positū in vtroq capite edicti pretoris. ꝛ dicit quod intelligitur quicunq vult vti retorqutione. ꝛ tenēdo istā partem, vana redditur questio formata p Bart. ꝛ alios hic. ꝛ per Alb. in. l. j. in prin. in vlti. colū. j. eo. arguendo de personis ad res. l. vel singulis. ff. de vulg. ꝛ pupil. cum simili.

1 ¶ Pactum de non petendo factum principali prodest fideiussori sed non econtra.
2 Facilius fit descensus a principali ad fideiussorem q̄ econtra.
3 Si princeps concedit ne quis possit vti exceptione cōtra me intelligitur de valida, non solum dilatoria sed etiaʒ peremptoria. secus si a. l. concedatur, quia tunc de inualida.
4 Si in rescripto dicatur nulla exceptiōe obstāte, intelligitur de friuola.
5 Clausula appellatione remota intelligitur de friuola, qn̄ apponitur in rescripto.
6 Bonum est argumentum de statuto ad rescriptum.
7 Princeps ex certa scientia ꝛ cum clausula nō ob. potest tollere excep. peremptorias.
8 Exceptiones an sint de iure ciuili vel de iuregentium.
9 Exceptio improprie est defensio.
10 Princeps de plenitudine potestatis non potest auferre ea que sunt de iuregentium, non subsistente causa.
11 An exceptio ꝛ officium iudicis sint idem.
12 Fideiussor non potest conueniri, ante excussuʒ principalem debitorem.
13 Exceptio competens fideiussori etiam mediāte pacto facto debitoris non potest sibi auferri.
14 Reus per viam conuentionis vel pacti, non potest preiudicare fideiussori.

1 **Si is pro quo.** † Impetratio iuris iniqui fctā a principali debitore nocet etiā
2 fideiussori. sed nō contra. hoc dicit. † Et idē etiā in pacto de nō petendo facto principali debitori: quia illud prodest etiam fideiussori. l. ꝛ heredi. §. fin. ꝛ. l. seq. ff. de pact. sed non econtra pactum fideiussoris prodest principali. l. fideiussoris. in prin. e. ti. Ratio diuersitatis est quia facilius fit descensus a principali ad fideiussorem q̄ econtra. l. si a te. §. fina. cum. l. seq. ff. de exceptio. rei iu-
3 di. ¶ † Nota ex isto text. iuncta gloss. j. q si princeps per viam priuilegij concedit, ne aliquis possit vti exceptione contra me: intelligit̄ etiam de exceptione valida, non solum dilatoria. sed etiam peremptoria. non autem intelligitur solum de friuola. licet secus sit in lege vel in statuto requirente exceptionem. quia intelligitur solum de friuola. Glo. in. l. j. §. ꝛ parui. in versic. nulla ꝛ ibi Barto. ff. quod vi aut clam. Bald. ꝛ notabilius Ange. in. l. non tantum. §. quod si pro possessore. per illum text. cum glos. ff. de petitio. heredita. l. ita nobis pudor. cum glo. C. de adulte. ratio diuersitatis est ſm Bal. hic. quia priuilegium semper debet sic intelligi, vt aliqd operetur. l. j. in fine. ff. de municip. l. si quando in princip. cum glo. C. de inoffi. testamen. sed sine priuilegio principis, iudex debet exceptiones friuolas reijcere. l. ij. C. ad. l. corne. de fals. sed certe ista ratio non est sufficiens. cum etiam in statutis, verba statuti debent sic intelligi vt aliquid operentur ſm Barto. in. l. ij. ff. de vsucapio. ꝛ in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infec. dic ergo melius ſm Imo. in. l. j. §. fin. ff. quis ꝛ a quo appel. quod doct. glo. ꝛ Bald. hic procedit quando in rescripto est apposita clausula non obstante, tunc intelligitur reiecta etiā exceptio peremptoria valida: sed quando non adest illa causula: tūc intelligitur solum de friuola: ita procedit contrarium: istam so-
4 lutionem sequitur dominus Alexan. † Not. etiam quia datur magna limitatio ad regulam que habet, quod si in rescripto dicatur (nulla exceptione obstante) intelligitur de friuola tantū: vt est gloss. ordinaria ꝛ approbata in cap. ex parte. in gloss. secun-
5 da quam Abbas reputat singulareʒ. de officio delega. † Eodē
a modo si in rescripto apponat clausula (appellatione remota[a]) intelligitur de friuola. c. pastoralis. in princip. ꝛ. c. vt debitus. de appel. c. licet. ꝛ ibi Bal. not. de offic. ordi. gloss. in. l. j. §. fina. et ibi Barto. ff. a quibus appellare non licet. Bal. notabiliter in. c. pastoralis. §. fina. de offi. delega. vbi rationē assignat: deinde extēdit etiam, si talis clausula esset apposita de partium volūtate: sic etiam dicimus in statuto disponente, q statuta nō recipiant aliquam interpretationem: intelligitur de friuola tantū ſm Bar.

a ¶ Remota. Add. quid operet̄ ista cl'a posita ī l'ris apostolicis. vide Ang. i. l. fi. C. de sent. ꝛ interlo. om. iudi. Bal. ī l. ij. C. de ap. nō reci. doc. i. c. pastoralis. de app. Lap. alleg. cxxj.

in.l.omnes populi.in penul.col.ad fi.⁊ sequen. ff. de iustitia ⁊ iu-
re.eodem modo si statuto caueatur ꝙ contra instrumentū pu-
blicum non possint opponi alique exceptiones,intelligūtur re-
iecte solum exceptiones friuole:ita Barto.in.l.j.§.⁊ parui.ff.qđ
vi aut clam cum suis concordan. ¶ Predicta valde limitantur
per istam gl.declaratam:vt.s.quando in rescripto adesset clau-
sula non obstāte.Sed tu aduerte qđ sicut in statutis dicimus ꝙ
statuta generalia vel vniuersalia debent potius intelligi vt sint
frustra ⁊ nihil operentur quam quod aliquis indebite damnuꝫ
patiatur:vt per Bar.⁊ clarius per modernos in.l.fin. §. cum in
computatione.per gl.ibi.C.de iure delibe.cum concor.ita etiaꝫ
6 dicamus in rescriptis † cum bonum sit argu.[a] de statuto ad re
a scriptum fm Inno.in.c.cum accessissent.de constit.quem refert
⁊ sequitur Bal.in.l.ex facto.in princip.in.j.colum.ff.de vulga. et
pupilla.vnde intellige istū tex.quādo in rescripto est facta men
tio specialiter de exceptione perēptoria adiecta clausula ex cer
ta scientia ⁊ non obstante:ita proprie loquitur gl. hic: alias nisi
de ea fieret mentio,principes nullo modo intelligeretur perem
ptoriam exceptionem tollere cū sit nimis grauis preiudicij: ita
no.do.Ant.de but.in.c.ex parte.b.de foro compe. in primo no-
tabili.⁊ in appositionibus Innoc.in.c.super literis.de rescript.
Specu.in tit.de rescrip.presenta.§.ratione autem forme. versic.
7 illud no.habetur in.c.j.de lit.cōtest.in.vj. ¶ † Secūdo no. ex eo
dem tex.iuncta gl.quod princeps ex certa scientia ⁊ cum clausu
la nō obstante,potest tollere exceptiones perēptorias:⁊ sic de-
fensiones partis:⁊ gl.exemplificat in exceptione pacti de nō pe
tendo.Bal.dicit hoc esse verum in causis ciuilib⁹:sec⁹ in causis
criminalibus,vel in causis stat.cle.pastoralis.de re iudi. glos.in
l.pactuꝫ inter heredem.ff.de pac.sed oritur difficultas.nam ex-
ceptio pacti de non petendo est de iure naturali vel gen.l.j.ff.de
pac.sed ea que sunt iuris naturalis vel gentium, princeps non
potest tollere:nisi subsistente causa iusta ⁊ rationabili:vt tenent
glo.⁊ doctores.in.l.fi.C.si contra ius vel vtil.publi.⁊ in.l. fi.ff.de
consti.princip.gl.⁊ docto.in.c.que in ecclesiarum.de consti.imo
generalius tenet do.Abb.in rub.de excep.quod exceptiones a
iure naturali proueniunt:cum exceptiones sint defensiones.l.si
quidem.⁊.l.defensiones.C.de exceptio.in.c.dilecte.eodem titu.
sed defensio est de iure naturali.l.j.§.cū arietes.ff. si quadr.pau.
fe.dica.l.vt vim.ff.de iustit.⁊ iure.vbi omnes. q̄ defensio nec per
rescriptum principis,nec per statutum tolli potest:vt no.maxi-
me per Bal.in dicta.l.vt vim.facit.l.defensionis. vbi Barto.C.
de iure fis.lib.x.Pau.de cast.hic respondet quod ideo hoc per-
mittitur vt seruetur equalitas inter actorem ⁊ reum.l.fin.C.de
fruc.⁊ lit.expen.vt sicut actiones possunt tolli actori p rescriptū
principis:ita etiam exceptiōes reo,quāuis a iure naturali pro-
8 ueniant.† Aliter respondent Fulg.⁊ domi.Alexan.hic: qđ imo
exceptiones sunt de iure ciuili.quamuis materia id est ꝯsensus
sit de iure gētium:sed ea que sunt iuris ciuilis possunt tolli per
rescriptum principis.Sed aduerte:quia Bart.in.l.ex hoc iure.
circa fi.in antepenul.q.ff.de iust.⁊ iure.tenet,quod imo exceptio
nes sunt de iure gentium.vnde alibi Pe.de ancha.⁊ do. Albe.
in.c.ex parte tua.de offi.deleg.in hoc passu,an exceptiones pos-
sunt tolli per rescriptum principis: ita distingunt: aut sunt ex-
ceptiones inducte a iure positiuo vt prescriptionis rei iudi.⁊ si
miles,⁊ iste possunt tolli p rescriptū principis,aut sunt exceptio
nes que descendūt a iure naturali vel gentium, que sunt ꝓprie
defensiones:vt exceptio pacti de non petendo: ⁊ iste nō possunt
tolli per rescriptum principis.Tu aduerte quia secūdū hāc di-
stinctionem confunderetur exemplum glos. hic approbatum a
9 docto.dum exemplificat in exceptiōe pacti de nō petēdo.† Se-
cundo cōsidera inquantū do.Abb.presupponit, quod exceptio
nes dicantur defensiones:nam exceptio improprie est defensio:
⁊ late sumpto vocabulo.gl.est sing.in.c.j.de lit.cōtest. in.vj. quā
ibi no.Semi.⁊ ex ea infert,qđ stante statuto ꝙ cōtra instrumen
tum non possit opponi exceptio:tamē poterit opponi defensio:
⁊ idem vult Bart.in.l.j.§.⁊ parui.ff.quod vi aut clam. Quid er-
go dicendum in hac difficultate,volendo sustinere exemplū gl.
habes dicere, ꝙ gl.loquitur quādo princeps sustulit talem ex-
ceptionē ex certa sn̄ia ⁊ cū clausula nō obstāte.vt loquitur gl.⁊ con
10 sequenter de plenitudine potestatis:vt dicit Bal. † quo casu di
cit alibi Ang.qđ mentiunt per gulam qui dicūt, ꝙ princeps de
plenitudine ptātis non possit auferre ea q̄ sunt iurisgentiū, etiā
nō subsistēte alia causa:ita dicit Ang.in.l.itē si verberatū.§.j.ff.
de rei vē.⁊ in.l.antiochēsiū.ff.de priui.credi.cū sacrilegiū sit, de
potentia principis disputare.l.sacrilegij.C.de cri.sacri.l.dispu-
tari.C.de diuer.rescrip.Tertio no.ex tex.ꝙ si fideiussor ipetra-
uit ius iniquum:⁊ propter hoc vigore retorquutionis perdidit
exceptionē pacti de nō petēdo sibi cōpetentem:⁊ ideo soluit: nō
poterit repetere a debitore principali actione mādati qđ soluit
ex quo propter culpam suam perdidit exceptionem perempto-
riam.facit.l.exceptione.ff.de fideius.l.si procuratorem.§. si igno
11 rans.ff.mandati. ¶ † Ultimo vide istum tex.in prima decisione
ponderatum per Bal.in.l.j.in fi.C.de condi.inde.⁊ Sali.in.l. ita
nobis pudor.C.de adulte.cōtra doctrinā Bar.in.l.j.§. parui.ff.
ꝙ vi aut clam.vt hic per Alex.⁊ plenius p Imo.⁊ Ang. de are.
in.l.fin.ff.a quibus appel.nō lꝫ.Tetigi in.l.j.ff.de iuris. om. iudi.
12 in illo articulo,an exceptio ⁊ officium iudicis sint idem. ¶ † Cir
b ca istum tex.opponit Bar.qđ fideiussor[b] non poterit conueniri
ante excussum principalem debitorem,per regulā autenti. pre-
sente.C.de fideius.⁊ responde vt hic per eū.scđam solutionē im-
pugnat Fulg.qr cū principalis debitor non possit conueniri fa-
cto creditoris qui fecit pactum de nō petendo, non poterit con
ueniri fideiussor, cui creditor dꝫ cedere iura sua. et illa cedere
non potest in effectu,ꝓpter pactum de nō petendo. ergo etiam
fideiussor cōueniri nō posset.Ista est doctrina gl.no.in.l. nisi.ff.
de pac.breuiter rn̄de ꝙ in primo casu:nec reus principalis nec
fideiussor potuissent in effectu cōueniri,ꝓpter pactū de nō petē
do:nisi fuisset impetratio iuris iniqui:que quare preiudicet cre
ditori dictū est.s.in scđo casu:ideo posset cōueniri fideiussor: qr
per factum suū culposum scꝫ iuris iniqui impetrationē sibi pre-
iudicauit:ideo sibi imputet.Et cum illa impetratio non noceat
principali debitori:⁊ sic in effectu principalis debitor cōueniri
non possit:ideo procedit solutio Bar.ꝙ habet etiam iure nouo
regressus primo ad fideiussorem:⁊ vide Bar.ad hoc:in.d.l.nisi.
ff.de pac.vbi alleg.no. ad hoc text.nr̄m. ¶ In.gl.j.dic ꝙ vterqꝫ
intellectus est bonus:lꝫ gl.reprobet primū per tex.in fi. ibi man
dati actionem non habebis:sed gl.fi.parua respondet ad hoc ⁊
13 bene vt hic per Bar. ¶ † In gl.ij.in ver.exceptione, fortissime
opponit de regula.l.fi.ff.de pac.vbi exceptio cōpetēs fideiusso-
ri etiam mediante pacto ⁊ facto debitoris,nō potest sibi auferri
per factum debitorismet,quomodo ergo hic exceptio de nō pe-
tendo que acquisita est fideiussori potest sibi auferri per ius ini-
quum impetratum a debitore principali.gl. dupliciter respon-
det,⁊ primo ꝙ ius iniquum erat prius impetratū anteqꝫ fieret
pactum de non petendo:⁊ sic exceptio pacti de nō petendo non
erat efficaciter acquisita fideiussori: nam si prius cōpetisset ex-
ceptio fideiussori nō potuisset sibi auferri per ius iniquū postea
impetratum a debitore.dicta.l.fin.simile in filio ⁊ seruo qui pos-
sunt preiudicare domino ⁊ patri in querendis, nō in acquisitis.
l.filius paciscendo.C.de pac.iuncta gl.l.fi.C.de acqui.pos. simile
in.l.qua aūt.in princip.ff.de his que in frau. credi. Secunda so-
lutio gl.est, ꝙ hic fideiussor consensit expresse impetrationi iu-
ris iniqui facte a reo principali:ideo sibi fideiussori preiudicat:
que alias non preiudicaret,per dictam.l.fi.facit.l.si cū hermes.
C.loca.sed gl.sequens in verb.iniuriam.sentit contrariuꝫ: dum
vult quod impetratio iuris iniqui indistincte noceat fideiussori
qr fideiussor ab initio hoc euenturū debuit cogitare, qđ posset
reus impetrare ius iniquum.arg.l.si quis domū.ff.loc. quasi in
omni casu intelligatur fideiussisse.arg.l.quero.ff.loca. sed istam
vltimam gl.reprobāt omnes:qr etiam in.d.l. fi. poterat fideius-
sor illud euentuꝝ cogitare:⁊ tamen sibi non preiudicat:non ob.
d.l.si quis domū.quia illud naturaliter poterat euenire vsufru-
ctuarium mori posse:sed ꝙ hic impetraretur ius iniquū nō de-
buit cogitari.Bar.⁊ communiter docto.dicūt,ꝙ vtraqꝫ solutio
potest procedere.Bal.dicit ꝙ ambe solutiones debēt simul iun
gi:⁊ quod ista gl.melius quā alibi declarat,quando factum prin
cipalis noceat fideiussori:sed certe prima sol.gl.diuinat,⁊ valde
restringit tex.sed fortius Pau.de ca.⁊ Alex.hic post Iac. but.
reprobant istam solutionē,fortissimo fundamento: nam si verū
esset ꝙ ius iniquū prius fuisset impetratū a reo, ⁊ postea fuisset
factū pactū de non petendo:p istud pactū intelligitur recessum
ab illa retorquutiōe iuris iniqui,qr creditor qui poterat vti re-
torquutiōe iuris iniqui faciēdo debitori pactū de nō petēdo in-
telligitur recedere ab illo iure,p regulā.l.si qs postqꝫ.ff. de fideius.
tn̄ tenēdo primū intellectū rn̄det Pau.de ca. ꝙ oportet intelli-
gere,qđ lꝫ ius iniquū pri⁹ fuisset impetratū,tn̄ creditor qn̄ post-
ea fecit pactū de nō petendo ignorabat impetrationē iuris iniq
ergo nō pōt dici remisisse p regulā.l.mater decedens.ff.de inof.
testa.⁊ sequitur Alex.hic:sed Pau.de ca.dicit,ꝙ est nimia diui
natio:⁊ ideo putat,ꝙ primus intellectus gl.non possit sustineri.
ego aūt dico qđ est tex.q tollit obiectū.in.§.illud.j.ea.l.vbi dicit
ꝙ si qs impetrat ius iniquū fit retorquutio,nō tm̄ quo ad actio-
nes vel exceptiones tūc cōpetētes,sed etiā quo ad eas que in fu
turū cōpetere inceperunt:⁊ sic p impetrationē iuris iniq facto
generaliter vt hic,p̄supponit nō solū pōt fieri retorquutio quā
ad exceptiōes ante cōpetētes: sed quo ad eas etiā q̄ postea ce-
perunt competere ex pacto de non petendo postea facto.Secū
da procedere non posset:quia isto modo etiā esset in secūdo ca-
su:vbi etiā impetratio fideiussoris noceret reo principali quan
14 do ipse reus cōsensisset:† vnde intelligēdo literam plane absqꝫ
violentia

a ¶ Cū bonū sit ar. adde Inn.i.c.cū i ecclesiarū. de ꝯsti.⁊ albe.de ros.i opere statuto.q.ix.

b ¶ Qđ fideiussor.adde Bar,i.l. de cē.ff.de verbo.obliga.

violentia responde ſm Jac.bu.ꝛ Bal.ꝙ reus per viā cōuentio
nis vel pacti,nō pōt preiudicare fideiussori:ita loquit̃ cōtrariū
sed per viaz delicti vt est hic, per viam impetrationis iuris ini-
qui que hz speciē delicti,bene pōt sibi preiudicare,sicut in simili
prelatus non pōt preiudicare ecclesie ꝯhendo:sed bñ delinquē-
do.l.iubemus nullā. C.de sac.san.eccl.c.cū venerabilis. de exce
ptio.habet̃ in regula delictū prelati.ꝛ est tex.notabilis in. c.j.§.
fi.vbi gl.ꝛ Bal.de capi.cōra.tamē hoc vltimum de delicto quo
modo procedat:qꝛ videtur obstare regula.c.delictū persone de
reg.iur.in.vj.dic vt per Cy.ꝛ Bal.in.d.l.iubemus.ꝛ Bar. nota.
in.l.aut facta.§.fi.ff. de penis.in fi.col.ꝛ notabiliter ꝑ Bal.in ru.
extra de cōsti.in.v.col.vbi dicit se tradere nouum intellectū ad
l.iubemus nullā.ꝛ ideo mora rei principalis nocet fideiussori. l.
mora.in prin.ff.de ver.obli.cū mora dicat̃ delictū:vt no.Jmo.et
Moder.in.l.si mora.post gl.ibi.ff.solu.mat. Jstam solutionem
impugnant Ang.ꝛ.d.Alex.hic,per tex.quē ad hoc reputāt sin-
gu.in.d.l.mora.in.ij. responso:vbi postꝙ est acqsita exceptio fi-
deiussori,mora ꝛ sic delictū rei nō nocet fideiussori. Pau.de ca.
respondet ad illū tex.qd ibi est:qꝛ ex facto rei preiudicaretur fi-
deiussori:hic tamen prouenit ex dispositione legis sic disponen
tis in impetratione iuris iniq.d.Alex.impugnat hāc solutionē
ꝛ bene:qꝛ vtrobiq; ꝓcedit ex facto hominis ibi cōmittētis mo-
ram:hic impetrantis ius iniquū:inuenio ꝙ Bal.super glos. se-
quen.in verb.iniuriam.aliter ꝛ mirabiliter respōdet,licet videa
tur dicere ad aliud propositum:quod ideo hic interpretatio iu-
ris iniqui nocet etiam fideiussori quo ad tollendum exceptionē
sibi prius competentē:quia fideiussor in hac lege vtitur admi-
niculo ex persona rei;nam pactum de non petendo erat factuz
reo,sed ex reo transit ad fideiussorem:dicta.l.ꝛ heredi.§.fi. ideo
transit cum sua causa.l.pompo.§.cū quis.ff.de acqui.posses.vbi
dicitur,quod quando quis vult vti accessione ex persona alte-
rius.debet vti cum sua causa ꝛ suis vitijs: quasi dicat Bal. secꝰ
esse si exceptio competeret fideiussori,non ex persona rei princi
palis.sed aliter intelligatur:dicta.l.fi.ff. de pactis. Jsta solutio
est colorata:sed est contra tex.in.d.l.fi.ff. de pac. vbi pactum de
non petendo fuit factum principali debitori:ꝛ ex eius persona
transiuit in fideiussorem:ꝛ tamen per factum principalis nō po
test postea ꝑiudicari fideiussori.Tu ergo notabiliter respōde:
ꝛ est pulchra ꝛ vera solutio,ꝙ tex.in.d.l.mora.in.ij. respōso.loq-
tur quādo exceptio fuit quesita fideiussori mediāte facto ipsius-
met fideiussoris,qui fecit oblationem:vnde si postea debitor sit
in mora succurritur fideiussori:vt ibi dicit tex.ꝛ non tollitur ex-
ceptio acquisita fideiussori mediāte facto proprio,sed tex. hic lo
quitur quando exceptio erat quesita fideiussori propter pactuz
debitoris de nō petēdo:qd etiā prodest fideiussori.l. ꝛ heredi. §.
fi.ff.de pactis.l.exceptiones.§.rei.ff.de exce.firmius enim ꝛ effi-
cacius est illud qd nobis acquiritur mediante facto nostro quā
mediante facto alieno:vt est gl.in.l.si quid belle.ff.de capti. ꝛ ex
hoc potes dare nouā limitationem ad tex.in dicta. l.mora.in.ij.
responso.vt non procedat quando ipse debitor talem obligatio
nem fecisset ꝛ non fideiussor.

1 ☞ Si filiusfamilias impetrat ius iniquum etiam in actioni-
bus quesitis per filium patri,non preiudicat patri.
2 Prelatus in iam quesitis non potest preiudicare ecclesie secus
in querendis.
3 Prelatus potest facere ne bona ingredientis monasteriuz ac-
quirantur monasterio.
4 Prelatus potest preiudicare ecclesie negligendo.
5 Pater censetur fideiussor filij.

Si filius meus.

Jmpetratio filij non coercet
patrem:hoc dicit ſm Barto.
ꝛ Ang.istud summarium non conuenit litere,quia text. non lo-
quitur in secundo capite edicti pretoris: scz quādo filius impe-
trauit,sed loquitur in primo capite,quando filius erat in magi
stratu ꝛ statuit ius iniquum:ꝛ ad istum tex.adde.l. post legatū.
§.filius.cum gl.ff.de his quib.vt indig.Jtē dum tex.dicit, quas
ex persona eius intento.declara istum tex.vt per glo.in.l.si lon-
1 gius.§.i.ff.de iudi.¶ †Not.ꝙ si filiusfa.statuit vel impetrat ius
iniquum non preiudicat patri,etiam in actionibus quesitis per
filium patri:ꝛ ratio ponitur in tex.quia per filium nō poterit fie
ri deterior conditio patris,etiam in iuribus ꝛ actionibꝰ q̄ que-
runtur ex persona filij patri,mediantibus cōtractibꝰ a filio ce-
lebratis.facit.l.filius paciscendo.vbi gl.ꝛ doc.C.de pac.l. nec fi-
lius.C.de reb.cred.vñ ſm bal.hic:qd ex delicto filij pater nihil
tenet̃ assignare filio in vita:de quo plene dixi in aut. nouissima.
C.de inoff.testa.Jtem ex delicto filij non publicatur peculium
etiam aduentitium.l.iij.§.sed vtruz.ff.de mino. imo nec peculiū
castrense:vt est tex.sing.in.l.si filius.C.de bo.proscri. habetur in
l.si finita.§.si vectiga.ff. de dā.infec.ꝛ adde qd istum.§. extendit
gl.j.approbata per omnes, vt ꝓcedat non solum in actionibus
iam quesitis per filiū ante impetrationem iuris iniqui:sz etiam
in acquirendis postea:ꝛ istud omnes tenent.Cōtra:hic moueo
aliam difficultatem ꝛ assumo rationem tex. qui vrget in cōtra-
rium.nam filius ꝛ seruus bene in acquirendis possunt preiudi-
care patri ꝛ domino.l.fina. C.de acquirē.posses. licet nō in iam
acquisitis.facit in simili tex.not.in.l.qui autē.in princi. ff. de his
que in fraud.credi.ꝛ in simili text.l. si sponsus.§.si maritus.ff.de
2 dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ in simili tex.in.l.j.§.cōfertur.ff.de col.bo.†
a Sic etiam videmus in prelato[a] qui licet in iam quesitis nō pos-
sit preiudicare ecclesie:bene tamen potest in querendis.l.iube-
mus nullam.vbi glo.ꝛ Bar.ꝛ alij.C.de sacrosan.eccle.do. Ant.
ꝛ alij in.c.j.de do.ꝛ contu.inde est,qd si emphyteuta ecclesie ces-
sauerit biennio soluere canonē:quo casu potest priuari iure em
phyteutico:tamen solus prelatus potest recipiendo solutionez
remittere ius caducitatis,vt tenet do.Cardi.in.c.potuit.de lo-
3 cato.ꝛ ibi latius Jmo.in.xvij.col.ꝛ seq.† Jnde etiā est,qd prela-
b tus[b] potest facere ne bona ingredientis monasterium acquirā-
tur monasterio ſm Bal.in aut.si qua mulier.in vlt.col.C. de sa-
c cro san.eccle.hinc solet queri,an solus prelatus[c] possit repudia
re hereditatem monasterio:de quo ꝑ Fede.de senis in consi.ix.
Bal.in.l.penul.C.de repu.here.ꝛ in.l.contra iuris ciuilis regu-
las.§.j.vbi dicetur.j.de pac.ponunt Cano. in.c.tua. de his q̄ fi.
a prela.ꝛ in.c.vt super.de rebus eccle. non alie. Jstā difficulta-
tem non inuenio sic in specie ab alijs tactam:tamen Bal.hic:in
discursu post Jac.but.videtur respondere, quod filiusfa. delin-
quendo vel faciendo actum illicitum,nō potest preiudicare pa-
tri,etiam in querendis,ita loquitur tex.hic cum gl.sed bene po
test preiudicare per viam contractus:ita loquuntur contraria.
Jstam solutionem simpliciter tenet Lud.roma.hic: sed ista so-
lutio non placet:quia facilius preiudicatur delinquendo quam
contrahendo,prout dixi in.§. precedenti: vnde considera qd in
acquirendis filiusfami. potest solum preiudicare pr̄i, omitten-
do volendo acquirere:ita procedunt ꝯtraria,si bene aduertes:
sed faciendo non potest vt hic:nisi in ipso ꝯtractu.l. cōtra iuris
ciuilis regulas.§.j.hic alleg.ꝑ Bar.facit tex.in.l.iiij.§. ab igno-
4 to.ꝛ in.l.caius.ff.de manumissio.accedat quod dicimus † quod
grauius censetur illud quod committatur faciēdo,quam negli-
gendo,gl.in.l.si mora.ff.solu.matrimo.ꝛ gloss.in.l. lege cornelia.
ff.ad ad sillei.sicut ꝛ p̄latus potest preiudicare negligēdo. ca.de
quarta.de prescri.ꝛ similiter in delictis:vt declarant Cy.ꝛ Bar
to.ꝛ alij in.l.iubemus nullā. C.de sacrosanc.ecclesi. Barto.in.l.
aut facta.§.fi.ff.de penis.in vlti.colum.Canoniste in regula de-
lictum persone.de reg.iur.in.vj. ¶ Glo.in verbo intendo.pri-
mo declarat tex.secundo illum extēdit generaliter intelligēdo.
secunda ibi:ꝛ hoc accipe.Ex isto fine habes, quod decisio huiꝰ
§.generaliter indistincte procedit, tam in actionibꝰ iam quesi-
tis per filium anteq; impetraret ius iniquum in quo non est du
5 bium,quam in acquirendis post impetrationē. ¶ †Vltimo in
quantum Bart.opponit ad istam extensionem glo. de eo quod
tenuit gl.in.§.precedenti.in reo ꝛ fideiussore,cum pater censea-
tur fideiussor filij.l.cum filius in princi.ff.de verbo.obliga.ꝛ hoc
in gl.sequen.licet varie solutiones dent̃:tene primam solutionē
Barto.quam clarius ponit Bald.et eam intelligendo cessabit
impugnatio Fulgo.Nam patri querit̃ per filium directo argu.
l.paulus.§.paulus.ff.de bo.liber. que parum facit, ꝛ immediate
ex dispositione legis etiam inuito filio,vt habetur in.l.cum filio
ff.de lega.j.ideo factum filij non potest preiudicare patri, etiam
in querendis:sed illud ius quod acquiritur per reum fideiusso-
ri.bene etiam acquiritur ex dispositione legis.l.ꝛ heredi.§.fina.
de pac.l.exceptiones.ff.de excep.licet Bar.videatur innuere cō
trarium quem ideo Ful.reprobat,sed non principaliter,sed ac-
cessorie.Jtē reo volente ꝛ non aliter.l. nisi. ff.de pactis.ideo po-
test reus preiudicare tunc fideiussori. ¶ Nō obstat quod pater
censetur fideiussor filij,quia glo.sequens respondet vt sit verum
quando pater conuenitur ex persona filij:secus si agit:vult dice
re glo.quod quando filius contraxit se alij obligando:tunc ipse
censetur vt principalis:ꝛ pater in peculio vt fideiussor:sed quan
do filius contraxit alium obligando:quia obligatio ꝛ actio sta-
tim in totum queritur patri:ita vt momento non stet penes fi-
lium.l.placet.ff.de acquiren.here.ꝛ sic non fit dare principalio-
rem patre.Jn obligationibus actiuis nō potest hoc cadere, qd
pater censeatur accessorius:ꝛ istam rationem tene:aliā assignat
Barto.qꝛ.§.precedens loquitur in exceptionibus que facilius
transeunt quam actiones.l.etiam si in rem.ff.de iureiurā.Jstaz
sequitur Ang.hic:sed est falsa:qꝛ concludit contrarium:qꝛ si ex-
ceptiones facilius transeunt q; actiones: ergo trāsire debēt cū
earum vitio:aliam rationem assignat Ful.hic: que non discre-
pat a prima per Bar.declarata:vt.s.

1 ☞ Priuilegium iuris iniqui concessum impetranti non tran
sit ad heredes.

a ¶ Jn prelato.adde gl. in.c.ij.de dila. Jnn. in c.cū dilectꝰ de ord.cog. Ant. d bu. c.j. de dolo ꝛ cōtu. do.ī regula delictū.de reg. iuris li. vj. Abb.i.c.cū venerabilis de except.

b ¶ Qd p̄latus. Adde doc.in. c.in presentia.

c ¶ An solus p̄latus.Adde Bar. ī.l. tutor. ff. de bo.po. Cy. in.l. deo nobis. C.d epi.ꝛ cle.bal. ī.l.bonoꝝ.q admitti.lu-do.ro.ī.l.is q heres.i.§. fi.ff.de acq. her̃.Paul. de ca.ī.l.legatū.ff.d lega.j. Lap. alleg. xxvj. Lu.ro.ꝯsi. clxxiiij.ici. visis q̄ narrant̃ ī fctō. Ab.ꝯs.xxxiij.ᵃci. circa duo dubia ꝑscripta in ij.volu.

2 Pene delictorum non transeunt ad heredes.
3 Pena huius tituli imponitur ipso iure.
4 In penis q̄ ipso iure imponunt̄ requirit̄ tñ sñia declaratoria.
5 Si vasallus cōmittit causam ꝑpter quā iura priuāt eum feudo, tamen requiritur quod declaretur per sententiam.
6 Nunq̄ l. presumitur cōdemnare nisi iudicis ministerio.
7 Pena que transit ad heredes, non transit nisi precesserit sententia declaratoria.
8 Quando pro pena delicti causatur exceptio illa semper transit ad heredes.
9 Actio ex delicto transit ad heredes, quādo actor propter subterfugia ꝛ moram rei, non potuit litem contestari.
10 An ex edicto oriatur actio exceptio ꝛ replicatio.
11 Titulus noster procedit quando priuilegiū sequuta retorquutione aliquid operaretur.

Quod autem ait. Pena huius edicti trāsit ad heredez. h. d. ¶ Capio glo. in ver. heredi ei⁹. quā diuide in duas partes pncipales. In prima opponit ꝯ tex. ꝛ dupl'r soluit. In scđa format aliā oppositionē cōtra tex. ꝛ ei tripliciter rñdet. si bene inspexeris. scđa ibi:
1 Itē alia ratiōe. †Redeo ad .j. partē in qua format oppositionē hoc modo: priuilegiū iuris iniq cōcessum impetrāti non trāsit ad heredes. l. in oībus causis. ff. de re. iur. ergo cū illa impetratio nō habeat locū nec habere possit in psona heredis ergo nec pena similiter in psona heredis locū habebit: q2 qñ impetratio iuris iniqui nō hȝ effectū, nō hȝ locū pena. l. j. §. fi. ꝯ. eo. gl. respōdet diuinando: responde melius vt per Ange. ꝛ alios Moder.
2 ¶ †In secūda parte habes duas notabiles limitatiōes ad regulam, ꝙ pene delictorū nō transeūt ꝯ heredes. l. vnica. C. ne ex delic. defun. l. j. ff. de priua. delic. Prima limitatio est qñ pena p legē ipso iure imponit̄: quo casu est pinde ac si interuenisset sentētia: tūc trāsit ad heredes. ꝛ ita est hic vbi pena retorquutiōis imponit̄ ipso iure p legē: ergo trāsit ꝯ heredes: cū ista gl. transeunt indifferēter oēs ꝛ antiqui ꝛ Mod. hic: idē tenet Bart. in l. j. in .ij. col. ff. de priua. delic. ꝛ oēs doc. in l. vnica. C. ne ex delic. defun. ꝛ ad hoc est ista gl. singulariter notanda ꝑm Bal. in rub. C.
3 de priui. do. in pe. col. lȝ oēs ita teneant: †ego teneo contrariū ad terminos tit. nostri. nā gl. ꝛ oēs volūt ꝙ pena hui⁹ tit. imponatur ipso iure: istud est cōtra tex. in l. j. in pnci. ꝯ. eo. vbi text. in vtroq; capite pretoris dicit. reo postulāte, si enim requiritur ꝙ reus postulet: ergo pena nō imponit̄ ipso iure: cū illi ablatiui resoluant̄ in conditionē: vt dixi in §. hec pena. ꝯ. ea. l. Scđo posito ꝙ verū esset illud qđ volūt gl. ꝛ oēs ꝙ penā huius. l. imponatur
4 ipso iure. †In ꝯriū moueo difficultatē: nā in penis q̄ ipso iure p legē imponunt̄, requirit̄ tñ sñia iudicis declaratoria. tex. est q ita declarat omnes leges ciuiles ꝛ canonicas in c. cū scđm. §. fi. de here. in vj. si ergo requirit̄ declaratio iudicis: ergo nō dȝ añ de-
5 clarationē pena trāsire ad heredē. vt. j. dicet̄. †vñ consuluit do. Cardi. flor. in consil. cxxviij. quod incip. habui hunc punctum a quodam cardinali ꝛc. qđ si vasallus cōmisit causam propter quā iura expresse priuant eū feudo: tamen reperitur quod istud declaretur per sententiam, facit qđ dicit Bal. in auth. qui semel. in j.
6 col. C. quō ꝛ quando iudex. †ꝙ nunq̄ lex presumitur cōdemnare. nisi iudicis mysterio: vnde etiā vbi quis priuatur ipso iure p l. tamen ad hoc deuenitur causa cognita: ꝛ mediante sententia iudicis vt ibi per eum: ꝛ qđ in penis que imponuntur ipso iure per l. requiratur sententia saltem declaratoria. Adde Bal. in l. iubemus. ij. §. sane. C. de sacrosan. eccle. ꝛ in l. que sub conditiōe. §. fi. ff. de condi. insti. ꝛ in c. j. §. vel si cum filia. quib. mo. feu. amit. Ang. in auth. de incest. nup. in prin. in ij. col. do. Abb. in c. verum. ad fi. de foro compe. ꝛ in c. peruenit. el. j. de appel. Pet. de anch. in cle. j. in vj. notabili. de penis. Jo. an. ꝛ Gemi. in c. ij. in j. col. de
7 prescrip. in vj. †Quod autem non transeat contra heredes nisi illa sententia declaratoria precesserit: patet per simile: nā licet a lege vel a statuto aliquis habeatur prō confesso ꝛ condemnato: tamen ad hoc vt ista ficta confessio transeat contra heredes: requiritur sentētia declaratoria que precedat. tex. est in l. ei qui delatorē. ff. de iure fisci. ꝛ dicit ibi Bart. ꝙ illa fuit prima lex que fecerat sibi honorem: ꝛ eam reputat sing. Bal. in l. ij. in pe. colū. C. de eden. huic difficultati potes respōdere ex doctrina notabili Bal. in l. que sub conditione. §. fi. per illū text. ff. de cōdit. insti. vbi dicit, qđ quando lex imponit ipso iure penam ꝛ trahit secū executionem: ita quod in tali exequendo nō requiritur actio facti mediante ministerio iudicis: tunc ibi non requiritur aliqua sententia etiam declaratoria quo ad talem effectū: al's secus, alibi Gemi. in c. felicis. in prin. in iij. col. de pe. in vj. post Inno. ibi dicit, ꝙ non est necessaria aliqua sententia etiā declaratoria super pena ipso iure imposita quo ad effect⁹ qui immediate trahunt executionem, nec expectāt aliam extrinsecā executionem facti: vt est irrogatio infamie a iure imposite, que statim reddit quem intestabilem: secus vbi expectatur factū iudicis, vt in auferendis bonis confiscatis: tūc ibi bene requiritur quod precedat sententia declaratoria: ita proprie loquitur tex. in d. c. cū se-
8 cundū. §. fi. ¶ †Scđa principalis limitatio que colligit̄ ex hac gl. est qđ qñ pro pena delicti causat̄ exceptio: illa semper transit ad heredes: q2 non pōt imputari ei q hȝ solū exceptionē, quare non fecerit litē ꝯtestari: cū nō sit in eius ptāte qñ actor agat. l. pure. §. fi. ff. de excep. doli ꝑm Bal. in lectu. antiqua ꝛ modernos h.
9 Confirmo † q2 qñ actor per subterfugia ꝛ morā rei, nō potuit litem cōtestari: ꝛ interim mortuus est, tñ ex quo nō stetit per eum actio ex delicto transit ad heredes: ac si esset lis ꝯtestata. tex. est sing. in l. si eū. §. qui iniuriarū. vbi dicā. ff. si quis cau. ꝛ ibi Bal. in vj. notabili dicit ꝙ ille tex. alibi nō reperitur: eū etiā ad hoc reputat sin. Bal. in c. qm̄ cōtra falsam. in xiiij. colū. de proba. Potes dare aliam rationem ad predictā limitationē: q2 exceptiones facilius trāseunt ad heredes q̄ ius agendi ꝑm Bar. ꝛ alios in §. si filius. ꝯ. ea. l. hinc est qđ ius excipiēdi trāsit ad singularez successorem. l. etiā si in rem. ff. de iureiuran. secus in iure agendi.
10 †An autem ex hoc edicto oriatur actio, exceptio et replicatio: dic quod sic, declarando vt per Bal. cum quo alij trāseūt. Bal. Ange. ꝛ Moder. in §. hec pena. ꝯ. ea. l. ꝛ Alber. in l. j. in penult. col. magna. ꝯ. eodem. ꝛ dum gl. hic tangit, quomodo priuilegiū iuris iniqui trāsiuerit ad heredes: et dicit, quia priuilegiū erat obtentum pro se ꝛ filijs, dic vel quando priuilegium erat in rem ꝑm Barto. ꝛ Ange. hic: quod dic vt hic per Alexan. ꝛ Bar. in l.
11 quia tale. ff. soluto matri. ꝛ in l. j. ff. de constitu. princi. ¶ †Ultimo ex questione Bart. hic collige limitationem ad hunc tit. vt procedat quando priuilegium sequta retorquutione aliquid etiam operatur: vt in exemplo Barto. ꝛ idem tenet Cyn. in l. j. in viij. q. vbi Alb. in fi. col. ꝯ. eo. Fulg. in §. fi. j. eadē. l. ꝛ Angel. in l. fi. j. eo. ꝛ Bald. in l. fin. in ij. col. in ver. pone scholaris. C. de fructi. ꝛ litis expen. Jason Maynus humani ꝛ diuini iuris doctor Patauiano gymnasio legens.

1 ☞ Retorquutio iuris iniqui fit etiam quo ad actiones futuras.
2 Dispositio simplex nō trahitur ad futura: vide processus ꝛ nume. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. et 10.

Illud quoq;. Istum. §. glo. ꝛ communiter doct. intelligūt quando impetratio iuris iniqui fuit generaliter facta cōtra omnes actiones presentes ꝛ futuras: tūc similiter retorquutio fit contra eum etiā quo ad actiones futuras: sec⁹ si impetratio fuisset simpliciter facta per regulam. l. si ita scripsisset. ff. de leg. secundo: caue q2 gloss. in l. omni. ff. de procu. dum assignat rationem ipsius tex. intelligit
1 quod † semper retorquutio iuris iniqui fiat etiam quo ad actiones futuras, dato qđ impetratio fuerit simplex: ꝛ istud est melius. al's iste tex. parum dubitatiōis haberet. Ad idem stringit §. hec pena. cū his que ibi dixi. ꝯ. ea. l. ꝛ istud expsse firmat Bal.
2 in lectura antiqua. ꝛ Fulg. hic. †tenendo tamen cōmunem intellectum gl. ꝛ doc. hic habes notare qđ dispositio simplex non
3 trahitur ad futura: †istud notabile hic procedit in materia pe-
4 nali. †idem est in publicatione bonorū facta ex delicto, vbi nō veniunt futura. l. si tibi mandauero. §. is cuius. ff. manda. l. eius
5 qui. §. j. ꝛ ibi Bal. ff. de testa. cum si. †Idem in rescriptis. c. fi. de
6 rescriptis. †Idem in priuilegijs. c. ad audientiam. secundo. de
7 eccle. edificā. gl. in c. cum capellanus. de priuilegijs. †Idem in
8 iuramento. c. clericus. de iureiu. c. ij. de renū. †Idem de pignore. l. iiij. C. de vsur. Idem in venditione. l. rutilia. ff. de cōtrahen.
9 emp. † Idem etiā in materia mere fauorabili vt est in vltimis voluntatibus: vbi non veniunt futura. l. si ita. vbi late Barto. ff.
10 de auro ꝛ arg. leg. †Et dicit quod Pau. de cast. in l. cum stipulamur. ff. de verb. obli. alias consuluit in isto casu. testator iussit satisfieri omnibus debitorib⁹ de pecunijs quas habebat in mōte florentie: postea illud qđ restaret solutis debitis reliquit hospitali: tempore testamēti solutis debitis, restabāt mille: postea testator tanto tēpore superuixit: ꝛ tot pecunias addidit in monte ꝙ solutis debitis tempore eius mortis restabant plusq; decē mille ducati: consuluit ꝙ intelligitur de pecunijs que restabant tempore testamenti tantum, ex quo solutis debitis legatū tunc erat cum effectu: alias secus vt ibi: videas plenius per eum et alios modernos: ꝛ per eundem Pau. de ca. in l. solemus. per illum tex. ff. de condi. ꝛ demon.

1 ☞ Impetratio iuris iniqui, vel exceptio retorquutionis: nō tollunt naturalem obligationem.

1 **Ex hac cā.** †Impetratio iuris iniqui vel exceptio retorquutionis nō tollit naturalem obligationem: ideo solutum non repetitur: hoc dicit scđm vtrūq; intellectum gl. nisi per errorem facti soluetur. l. fi. ad macedo. ꝑm Pau. ꝛ modernos hic, per Bar. in l. j. in gl. v. ꝛ fi. col. ff. de cōdi. indebi. ꝛ traditur in l. pene causa. eo. ti.

1 ☞ Reconuentio reconuentionis non potest fieri.
2 Iniuriarũ actione qui teneant. 7 nu. 3. 4. 5. 6. 7.
8 Exceptio nõ ampliat textum vltra quam prius regulam comprehẽdat. et numero. 9.
10 Papa cõfirmando gñaliter priuilegia, non censetur cõfirmare priuilegia que sunt contra ius.

Illud eleganter. Pars vtẽs retorquitiõe iuris iniq cõtra impetrantẽ ex dispositiõe hui⁹ tituli 7 magistrat⁹ eũ defendẽs p sniam: cũ istud faciãt permissione. l. nõ patiunt postea ipsi retorquitionẽ retorquitionis. h. d.
1 scdm pprĩũ intellectũ huius litere. † Allegat iste text. p Guil. de cu. Bar. 7 alios, q nõ põt fieri reconuẽtio reconuentionis: et est glo. in aut. 7 ɔsequẽter in glo. ij. 7 ibi Bar. in. iiij. col. C. de sen ten. et interlo. omnium iudi. bonus tex. in. l. iusiurandum et ad pecu. §. ait ptor. vbi Ang. 7 Lud. ro. ad hoc notãt. ff. de iureiur. Spec. in ti. de recõ. § j. ver. itẽ pone impetrasti. 7 in. §. nũc dicamus in ver. si. 7 in tit. de rescrip. psenta. §. si ver. sed nec quid possum cũ aliis cõcor. † Itẽ facit iste tex. fm Guil. Ang. Bal. Sal.
2 7 alios q si ɔtra testes ɔtra me pductos opponam q sunt infames: criminosi et ribaldi: dato q nõ pbẽ non teneor actiõe iniuriarũ: qr talia nõ opposui animo iniuriandi: sed ad defensionẽ iuris mei: de quo etiã p Ang. in. l. apud labeo. §. q ait. 7 in. l. iniuriarũ. §. si quis. ff. de iniur. dicũt tñ q tuti⁹ est opponere pro testatione pmissa, q nõ opponit animo iniuriãdi: sed certe talis ptestatio parũ relevat: qr qñ actus est potentior ptestatiõe
3 protestatio nihil relevat. c. solicitudinẽ. de appellatio. † ideo si dicam tu mẽtiris: est grauis iniuria: pro qua agit actio. iniuriarũ fm Bar. in. l. item apud labeo. §. j. ff. de iniur. lz subiungaz saluo honore tuo: qr talis protestatio nihil relevat quin mihi teneat actione iniuriarũ fm Bar. 7 alios in. l. si quis extraneus. in pn. ff. de acquiren. hered. Alber. de rosa. in. ij. parte statutorum. q. xliiij. inci. sed quid si quis dicat. do. Abb. in. c. cum te. de re iudi. sequit Alexan. hic: 7 in. l. in turpia. ff. de leg. j. 7 domi. Abb. in. c. eã te. de iureiuran. quicquid teneat Spe. in titu. de aduoca. §. iam nunc. ver. hoc tamẽ caueat. Pondera tamẽ rõnem qua mouẽt Dy. 7 Bar. in. d. l. si quis extraneus. in princi. qui dicunt q ratio est: quia iniuria precedens declarat qd habuit animum iniuriãdi: licet dicat saluo honore tuo: nã ex ista ratione videtur velle Barto. quod si protestatio precederet: deinde sequerentur verba iniuriosa excusaretur, vt si dicerẽ saluo honore tuo mẽtiris: 7 inuenio qd ita dicit Ang. qui ita põderat rationẽ Dy. 7 Bar. in reperto. suo in verbo, verba illa tu mentiris: 7 ita refert 7 sequitur Ioã. berta. in reper. suo in verbo iniuria. in. iij. co. sed nõ puto quod ista limitatio sit vera. Primo per regulam que habet q in his que in vno cõtextu fiunt non est dare nec prius nec posterius. l. nec enim. ff. de solu. iuncta doct. Bar. in simili in. l. ij. §. prius. ff. de vulg. 7 pupil. nec credo quod illa fuerit intẽtio Barto. Secũdo et fortius per regulam qd quoties protestatio siue pcedẽs siue sequẽs, est contraria actui qui geritur: talis protestatio nõ relevat. d. c. solicitudinẽ. vbi doct. 7 no. in. c. cũ. M. ferra. de cõsti. sed iniuria est cõtraria protestationi ergo siue pcedat siue sequatur nõ relevat: et hoc est qd voluit dicere Bar. in d. l. si quis extraneus. quod verbum iniuriosum declarat q habuit animum iniuriandi non obstante protestatiõne cõtraria
4 actui. † Similiter si dico alicui: tedet me q fueris condẽnatus de falso: teneor tñ actiõe iniuriarũ fm Ang. in. l. vestẽ. ff. de iniu
5 ri. ☞ † Tertio facit iste tex. nã si aliquis dicit mihi verba iiurio sa, possum ei dicere tu mentiris: nec teneor iniuriarũ quia prouocatus ita respondeo. tex. est in. l. qui omnia in verb. sed si aduersarius: 7 ibi no. Bar. ff. de pcurat. 7 in. l. qui cũ maior. §. si libertus. ff. de bonis liberto. Spec. in. d. ver. hoc tñ caueat: tñ nõ liceret postea primo replicare imo tu mentiris fm Pau. de ca.
6 7 alios Moder. hic post Ang. ☞ † Quarto facit tex. noster pro eo q freqnẽter possit euenire: q si pses vel ptãs cõuocato consilio ciuitatis fecit pceptũ q nemo auderet loqui sub certa pena pone quod aliquis impatiẽs silentij locutus est: et alius dixit eum incusando domine potestas iste incidit in penam, 7 ille sibi respõdeat: et tu: que pars est: an vterq; in penam incidat iste tex. probat quod secundus nõ incidit in penã: qr locut⁹ est de-
7 fendendo edictũ pretoris. ☞ Quinto facit q pter timorẽ turbationis pacis sit factum statutum florentie, q null⁹ ex magna tibus audeat intrare palatium sub tanta pena: q vn⁹ ex magnatibus intrauit: alius etiam intrauit vt accusaret eum, an iste secundus incidat in penam. et iste textus videtur probare quod non, quia secundus intrauit vt defenderet edictum pretoris: tamen licet ille due vltime decisiones possint esse in se vere tamẽ Fulgo. hic in lectura noua dicit quod iste tex. nihil facit: quia si vnus impetrat ius iniquũ, q alius possit vti retorquitiõe cõtra cum istud facit ex permissione pretoris de qua in hoc titu. ideo cum faciat. l. permittẽte, penam nõ meretur sed in questionibus. §. formatis, q ille secũdus potuerit loqui vel intrare palatiũ accusando primum. nõ permittit aliqua. l. igitur 7c. 7 forte multũ esset cõsiderãda ratio finalis statuẽtiũ. ☞ Capio gl. primam quã diuide in duas partes. In prima declarat tex. in scda fortiter opponit ɔ text. nã videt q exceptio hic posita sit inepta et supflua: nã edictũ pretoris loquit in obtinẽte ius iniquũ vl in statuẽte ius iniquũ dolo: sz in hoc tex. iste qui vtit retorquitione ɔ impetrantẽ vel administrantẽ nihil iniqui facit imo equissimũ facit. 7. l. j. in prin. §. e. itẽ magistratus q cẽ cedit retorquitionẽ, non statuit ius iniquũ, imo equissimũ. p consequẽs nõ est in dolo, ergo exceptio est incõgrua: itẽ supflua, cũ non sit de cõtẽtis in regula. vt declarat Bar. in. l. si eũ. §. qui iniuriaꝝ. ff. si qs cau. bonus text. in. l. in his. ff. de regu. iur. gl. rñdet q istud fecit ad abundantiã seu ad cautelã. Tu potes dicere, q retorquitio iuris iniqui ex equitate pmittatur tñ ipsuz ius qd retorquetur in seipso est iniquũ: lz permutetur cõtra primũ pter retorquitionem, 7 ideo pretor hic posuit fallentiã. ☞ † Nota tñ diligen-
8 ter istã gl. iũcto tex. q exceptio nõ ampliat text. vltra quã prius regula cõprehẽdebat: imo talis exceptio intelligit facta ad abundantiã: vnde facit ista gl. q si cõstituo te pcuratorẽ meũ[a] gñaliter ad oia preterq; ad iurandũ: 7 sic excipio vnũ casum regrentem speciale mãdatũ certe pter talẽ exceptionẽ nõ ampliatur mãdãtum, vt intelligat q habeas gñale mãdatum cũ libera ad oẽs alias cãs regrentes speciale mãdatũ de qbus p gl. in. c. q ad agendũ. de pcu. lib. vj. post Spe. p eã allegatũ gl. 7 doc. in. l. pompo. in prin. ff. de pcu. 7 ad hoc no. istam gl. d. Alex. 7 dicit q non consueuit ad hoc a doctorib⁹ põderari. Adde q ad hoc põderat expresse istã gl. d. Frã. de are. in cõsil. viij. inci. abũde circa fi. et cõsil. cxliiij. incip. visa cõsultatione in. iij. col. 7 istã partẽ tenet Pe. de ancb. in rub. de reg. iu. in. vj. in. iij. q. Lapus de castel. 7 Pe. de ancb. in. c. v. de offi. vic. in. vj. d. Frã. de are. in dictis duobus ɔsiliis in cõsi. xxx. inci. viso themate 7 cõsultatione in. vj. co.
9 moti † qr licet exceptio firmet regulã in casibus nõ exceptuatis tñ eam nõ ampliat: vt cõprehendat casus quos alias nõ comprehenderet. l. generali. §. vxori. 7 ibi Bar. no. ff. de vsufru. lega. no. idem Bar. in. l. lucius. §. pluribus p illũ text. ff. ad treb. 7 in. l. j. in fi. ff. de regu. iur. Bal. in notabili. q. statuti. in. l. in his. ff. de legi. Pe. de ancb. in. c. j. de priui. in. vj. Et pro ista parte videt facere qr inducta ad diminuendũ 7 excipiendũ non debẽt operari cõtrariũ scz augmẽtum. l. legata inutiliter. ff. de adimẽ. lega. tamẽ posses dicere q imo operant augmẽtũ qñ nõ possent opari diminutionẽ nisi prius augmentũ oparent: tunc operarent augmentũ tanq; accessoriũ antecedẽs. l. deniq;. §. interdũ. ff. de pecu. leg. 7. l. proculus. ff. de vsufru. Tene cõtrariũ put in pcuratorio generali, tenẽt Lapus 7 Gemi. in. c. que ad agendũ. §. j. in vlti. col. de pcu. in. vj. qr al's exceptio nõ esset de rẽa put esse dz. Idẽ tz Imo. in. l. si. in. xij. col. 7 in. ij. limitatiõe. ff. a quib⁹ appel. licet. et late. d. Alex. hic q respõdet ad istã glo. nec est dicenduz q talis exceptio sit posita ad abũdãtiã: qr nulla clausula imo nec syllaba debet intelligi, vt sit posita frustra a ɔtrahẽtib⁹. dicit Bal. in rub. C. de cõtrahen. emp. in. ix. q. 7 ante eum glos. in
10 c. solite. de maio. et obe. † Pro ista parte põdera quod facit illud quod singulariter tenet Bal. si bene inspexeris in. c. j. in. ij. col. in princi. per quos fiat inuestitu. quod licet regula sit q papa ɔfirmando[b] generaliter priuilegia, nõ cẽseat cõfirmare priuilegia que sunt cõtra ius vt al's dixi. tamen si papa confirmaret priuilegia generaliter 7 exciperet vnũ quod est ɔtra ius talis exceptio facit vt papa intelligat cõfirmasse omnia alia priuilegia que sunt cõtra ius, ad hoc vt exceptio sit bona. allegat l. tribunus. §. si. ff. de testa. mili. quod teneas bene cordi. Et istis adde domi. Abb. in. c. in nostra. per illũ tex. de sepult. Iason de Mayno Padue legens.

[a] ☞ Procuratorem meũ Adde doc. in. l. transactionis. C. de tractact. doct. in. l. pcurator. ff. de transact. docto. in. c. cõtingit de transact.

[b] ☞ Cõfirmãdo. Adde docto. i. l. j. 7. ij. ff. d his qui sunt sui vel alie. iur.

☞ Si quis ius dicenti non obtemperauerit. Rub.

☞ Continua istam rubricam vt per Bar. 7 alios hic.
1 ☞ Omnes magistratus possunt inobedientes 7 contumaces mulctare.
2 Clausula ɔsueta apponi in rescriptis scz q si aliqui ausi fuerit contrauenire nouerint se indignationez apostolorũ Petri et Pauli incursuros quid importet.
3 Magistratus non possunt mulctare inobediẽtes suo arbitrio sed statuto a iure.
4 Quando verba referunt ad iudicem an oriatur officium iudicis vel actio.
5 Iudex non necessitatur inobedientes multare: licet hoc possit facere.
6 In his que sunt posita in arbitrio iudi. vt faciat vel nõ faciat ex cã, si petente parte nõ facit põt appellari: secus si in mero arbi

in

trio sunt relicta.
7 Pro aliena iurisdictione, nõ est licitum mulctare.
8 Iste terminus duũuiri, qd significat. ⁊ numero. 15.
9 Dictiões taxatiue affirmatiue posite, excludũt oẽs alias personas ⁊ oẽs alios casus preter expressos.
10 Dictiones taxatiue impediũt ius accrescẽdi inter heredes.
11 Hec verba (ita tamẽ) obtinẽt locum taxatiue.
12 Testis qui deponit per taxatiuã tantum nõ probat.
13 Testis an debeat criminaliter puniri de falso tanꝙ falsarius.
14 Ad hoc vt quis puniatur de falso, requiritur ꝙ probatio falsi necessario concludat.
15 Qui nõ habent iurisdictionẽ reipub. sed tantũ administra. non possunt mulctas imponere.
16 Mulctare est iurisdictionis.
17 Arbiter potest mulctam imponere, quando sibi data est potestas a parte.
17 Delegatus an possit mulctare.
19 Magistratus inferiores nõ possunt mulctare.
20 Delegat⁹ nõ põt multare, nisi ista ptãs sit data a delegante.
21 Delegat⁹ ⁊ arbiter nõ possunt mulctare.
22 Si iudex eligat vnũ remediũ, et nõ sufficiat, põt aliud eligere.
23 Si pars intentat vnũ remediũ executiuũ, poterit aliud ⁊ aliud intentare, donec satisfaciat.
24 Quo remedio seu iure imponatur mulcta.
25 Iudex habet multa remedia cõtra contumaces ⁊ rebelles.
26 Preceptũ sub pena arbitrio iudicis imponenda, nõ vitiat propter incertitudinem.
27 Petens dilationem ad producendos testes quos dicit absentes, tenetur deponere quãtitatẽ pro expensis.
28 Ad faciẽdam cõdemnationẽ multe, nõ est opus nouo processu.
29 In leuibus delictis repertus in flagrãti crimine potest poni incontinẽti ad cathenam.
30 Ad imponendã mulctam requiritur noua actio.
31 Mulcta imposita propter contumaciam, potest propter paupertatem diminui.

Omnibus. Ista lex est tota subtilis ⁊ difficil. Oẽs magistratus exceptis duũuiris pñt inobediẽtes mulctare. h. d. vsꝙ ad. §. is vẽ: ⁊ diuiditur istud pñcipium secundum veram literam text. in tres particulas. Primo ponitur regula generalis. Secundo ponitur fallentia ibi non tamen duumuiris. Tertio ponitur modificatio regule: ibi ẽm ius potestatis sue. Et pmitte primo ꝙ legitur istud pñcipium super versi. duumuiris. altero de. v. modis, quos videbimus in glo. secũdo premitte ꝙ cõmunis litera dupliciter habeatur, et communior sit nõ tantum: vera tamen debet esse nõ tamẽ. ⁊ sic exceptiua. vt. ĩ. dicã in gloss. j. Tertio premitte qui sint isti duũuiri ⁊ quare sic dicant de quo ĩ. dicã in glo. j. Quarto pmitto ꝙ differentia est inter penam et mulctã[a] vt i. l. aliud est frau. ⁊ in. l. si qua pena. ff. de ver. significatione. ¶ † Primo nota ex hoc text. regulam generalem quod omnes magistratus possunt inobedientes ⁊ contumaces multare. Quid autẽ de cõtemnentibus[b] precepta sedis apostolice habes. xix. distin. c. nulli fas est vbi glo. ⁊. xx. dist. in. c. de libellis. vbi per Arch. ⁊ in istis locis cõcluditur per gl. quod si aliquis abnegaret potentiaꝫ pape, vel assereret constitutiões pape nõ ligare, deducendo eos in contẽptum deberet puniri de heresi. alr̃ aũt per hoc solum ꝙ contemnat precepta pape debet extra ordinem solum puniri: et vide etiam Bart. in. l. j. §. j. ad fi. ff. de requi. re. † Quid autẽ importat clausula, q̃ semp apponit in rescriptis pape, ꝙ si aliqui ausi fuerint cõtrauenire nouerint se indignationẽ apostolorũ[c] Petri ⁊ Pauli incursuros. tex. de iure ciui. in. c. j. §. porro. in ver. item si delator. que fuit prima cã beneficii amit. in ver. indignationem domini non euitabit. ⁊ ibi glo. exponit id est feudo dꝫ priuari. vñ illũ tex. in specie not. Bal. in ij. co. ꝙ verba dicte clausule, indignationẽ apostolorũ Petri ⁊ Pauli importãt cõminationem priuationis beneficiorũ ecclesiasticorum: ꝙ est tenendum menti ẽm eum: ad quod adde quod dicit tex. in. §. fi. iiij. distin. Puto contrarium contra Bald. per illud qd dicit Bar. in extrauagan. qui sint re. in ver. indignationem: vbi dicit: ꝙ istius verbi nullum effectum reperit nisi put verbum sonat. s. quod princeps indignatus nõ exhibebit eis se gratiosum. Ad idem quod vult ipse Bal. in aut. statuimus. in j. co. ad fi. C. de episco. et cleri. vbi dicit ꝙ comes vel alius q incurrit indignationem superioris: puta imperatoris: debet puniri extra ordinẽ: non tamen propter hoc iurisdictionẽ amittit alle. §. sup hoc in aut. de questore. nec obst. tex. in. d. §. porro. qr ibi verba legislatoris plata in materia priuationis feudi intelliguntur ẽm subiectam materiam: ita respondet Iaco. aluaro. in. d. c. j. §. item si delator. et dom. Alexan. in cõsi. ciij. quod incipit videt prima cõsideratione in. xj. co. in. vj. vo. ¶ † Scdõ nõ ex tex. ibi ẽm ius ptãtis sue: ꝙ magistrat⁹ nõ pñt mulctare inobedientes p eorꝫ arbitrio: sed ẽm modũ limitatũ a iure, nã aliqui magistrat⁹ possunt maiorẽ mulctã imponere: aliq minorem ꝫ qd limitat in. l. eos. C. de mõ mulctan. ⁊ in. l. ij. C. de sportulis. adeo ꝙ si excederet puniret, et teneret eã soluere fisco. d. l. eos. circa mediũ. ¶ Limita singulariter qñ iudex in pcepto nullam certã mulctã expssisset: tũc nõ põt excedere metã limitatã in. d. l. eos. secus qñ in pcepto esset expssa certa pena etiã excedens metã iuris: tũc põt eã iponere, nõ obstãte. d. l. eos. ita pbãt tex. subtilis ↄsideratus in. l. si qs reũ. iuncta gl. fin. ff. de custo. reo. p quẽ tex. ita singulariter limitat Old. Lau. in cõsi. xv. qd incipit circa pcessum. sequit Io. and. in addi. spec. in tit. de senten. pla. §. species. in pe. addi. d. Alex. Imo. in. §. j. in pe. co. ĩ. e. cũnis contrariũ teneat Imo. in. l. filiusfa. §. diui. in vlti. co. ⁊ in. l. ij. in fi. ff. 4 de publi. iudi. ¶ † Tertio põderat tex. in ver. cõcessuꝫ est. ex q̃ duo colligunt. Primo, cũ verba referant ad iudicẽ: vꝫ ꝙ oriat offm̃ iudicis et nõ actio, ẽm doctrinã gl. i. l. si soror. C. de colla. ⁊ in. l. si res obligata. §. fi. ff. de leg. j. Bar. in. l. vnica. ff. si cõd. ex lege. ⁊ in. l. metũ. §. sed qd ptor ait. p illũ tex. ff. ꝙ met. cã. ⁊ ita ponderat Bar. hic in. iij. col. ⁊ i. l. j. i vlt. co. ff. si qs i ius voc. nõ ierit. 5 lꝫ gl. ij. hic velit qd oriat actio in factũ. ¶ † Scdõ pbat iste tex. in ver. ↄcessum: ꝙ iudex nõ hꝫ necesse istud facere, iuncta r̃la. l. nunqd. ff. de iudi. ⁊ sic iudex nõ hꝫ necesse mulctare inobedientes, licet possit: sed Bar. hic in. ij. co. dicit ꝙ imo necessitet per diffinitionẽ gl. in. l. j. ff. de iurisd. om. iud. adde. §. si vero. in aut. vt diffe. iud. et tex. in aut. statuim⁹. C. de episc. et cleri. ⁊ ibi late 6 Bal. † Adde etiã doctrinã notabilẽ. d. Ant. de but. in. c. cõpati. in. iij. co. de ap. ⁊ in. c. super his post glo. ibi de acti. ꝙ in his que sunt posita in arbitrio iudicãtis vt faciat vel nõ faciat ex causa tũc si pte petẽte id nõ fiat, põt appellari: sec⁹ aũt in his q̃ sunt cõcessa in libero arbitrio iudicis: qr tunc nõ põt appellari, vt ibi: 7 gl. de quo etiã p Lu. ro. in repe. l. j. in. ix. co. ff. de arbi. ¶ † Vltio pondera tex. ibi: iurisdictione suã. qui videt pbare a contrario sensu: ꝙ p aliena iurisdictione nõ sit licitum mulctare: tu dic ꝙ idem etiã p aliena iurisdictione, vt hic p Bar. in. iij. col. ⁊ vltra iura p eum allegata. adde tex. in. c. administratores. xxiij. q. v. et tex. in. c. ij. de malefi. ⁊ in. c. dilecto. de sentẽ. excõ. in. vj. ¶ Capio gl. j. in ver. duũuiris. quã diuide in quatuor partes principales. In prima declarat tex. In scdã opponit contra text. et eius timore ponit primã opi. ⁊ sic primum intellectũ ad istum tex. In tertia ponit scdm intellectũ azo. In quarta glo. per viaꝫ distinctionis cõcordat has opi. et sic ponit alium intellectũ. Secũda ibi: et hoc olim. Tertia ibi: alij cõtra vt Azo. Quarta ibi: ⁊ dic in fi. glo. Pro eius intelligentia videndũ est de tribus. Prio. Qui dicant duumuiri: ⁊ licet Bal. hic dicat, ꝙ capiunt in iure tribus modis. itẽ licet Ang. teneat ꝙ duumuiri importet ma8 gistratus excelsos supremam potestatem habentes. † Ego puto ꝙ iste terminus duumuiri: sit termin⁹ magistratibus aptus cõprehendere quẽcunꝙ magistratum, cui possent duo viri, nã apud romanos erant duumuiri classici: duumuiri capitales, et duumuiri sacrorum: tñ ẽm leges nostras duumuiri intelligunt magistratus infimi ⁊ sic defensores municipiorum vel ciuitatũ vt hic in glo. licet gl. in. l. fi. C. de iudi. in ver. duumuiros: dixerit ꝙ dicunt duũuiri eo qr duorum suffragio creabantur: scilicet populi et plebis. Tene quod dixi. ⁊ quod capiatur p magistratibus municipalibus. tenet etiã glo. in. d. l. fi. ⁊ bonus. tex. in. l. j. ff. de al. scrib. ⁊ in. l. iij. §. duas in ver. si forte. ff. de dã. infec. l. l. duũuirum. cum glo. j. C. de decur. lib. xj. in. l. j. ⁊ ibi glo. et Cyn. C. de emanci. lib. in. l. in honorarijs. §. fi. ⁊ ibi glo. ff. de acti. et obli. Albe. in dictionario suo in verb. duumuiros. Paul. de cast. et do. Alexan. in. l. fi. circa princi. C. qui admit. ita teneas quãuis tex. in. l. fi. C. de indi. ponit ibi alternatiuã inter duumuiros et magistratus municipales vt ibi dixi. ¶ Secundo videndum est q̃ litera debeat esse in tex. an litera non tamen an vero litera non tantum Barto. et alij. hoc dicũt et bene quod debet esse dictio exceptiua non tamen: quia si esset dictio non tantum esset incongrua locutio: quia includeret casum in quo non esset tanta dubitatio. Hinc sumpta occasione examinat Barto. que sit natura dictionum taxatiuarũ: at tantum tantummodo dumtaxat solũ 9 et solummodo tu facias regulam et quinꝙ fallentias. † Regula est, ꝙ iste taxatiue affirmatiue posite excludunt omnes alias personas et omnes alios casus preter expressos vt hic p Bart. 10 † Adde ꝙ etiã impediunt ius accrescẽdi inter coheredes: ideo si testator instituit duos heredes: vnum in duabus vncijs tantum. aliũ in. x. vncijs tantũ: vno repudiãte alteri non accrescit. tex. est singularis in. l. lucius. §. que habebat. in fine. ff. ad trebelli. et ita eam allegat Bal. in repe. l. j. in. xvij. col. C. de sac. sanctis eccle. et idem Bal. in. l. si arrogator. ff. de adop. Lu. ro. hic tu põdera diligenter ꝙ textus. ibi loquit de dictione, tamen et tamen vult

a ¶ Mulctã. Add spe. ti. de sen. pla. i §. spẽs. vꝫ si. ẽ et quarta spẽs. Arch. in. c. statuimus. xvj. q. j. car. zab. in cle. ñ. i. §. inqsitorib⁹. in ij. q. de hereti.

b ¶ De cõtẽ nẽtibus. add de do. i. c. si papa. gl. di. do. i. c. huic sedi. xvij. di. car. zaba. in cle. j. de eta. ⁊ qualitate.

c ¶ Aplorũ. Adde i cle. exiui de paradiso in fi. de ver. sig. Bal. in. l. cũctos populos. in rep. C. de sũ. trin.

tamen vult ꝙ habeat vim taxatiue: qḋ est de directo ꝯ Bar. hic. Sed salua ꝙ ibi nō ponitur tamen simpliciter: sed ita tn̄, ꝛ sic limitatiue: ꝛ sic in effectu taxatiue. ℂ Cōfirmo predicta q꞉ si duobus sint relicti fructus ad alimēta, vno eoꝝ repudiante vł mortuo non accrescit alteri. tex. est singularis in. l. dominus. §. p fideicōmissum. ff. de vsufruc. ratio est ꝺm Bal. ibi: q꞉ legatum alimentorum dicitur habere taxatiuā: ideo impedit ius accrescē-
11 di. per. d. §. que habebat. † vide tamen pro limitatione illud qḋ decidit an. post Sui. de cu. in. l. nulla. ff. de leg. ꝙ si testator legat vxori domum ꝛ si domus valeret minus ꝗ. cc. librarum. debeat vxori suppleri. ita ꝙ habeat valorem. cc. librarū. an si domus valet vltra, debeat etiā vxor habere id quod est vltra, dicit videri ꝙ non: q꞉ illa verba: ita tamē ꝛ similia: obtinēt locū taxatiue: et sic impediunt. argu. d. l. lucius. §. que habebat. ꝛ. l. qui in aliena. §. liberto. ff. de neg. gest. Cōtrarium determinat q꞉ cum illa verba sint prolata a testatore ad amplificandū: ꝛ sic ad fauorē vxoris, non debent operari contrariū vt ibi. ꝛ. l. legata inutiliter. ff. de adi. leg. ℂ Ista regula principalis primo fallit causa cōtrarietatis vel absurditatis euitāde ꝺm Bar. hic q nihil ad hoc allegat. tu allega illud quod singulariter decidit Bart. in. l. iij. §. cum titio. ff. de adimē. lega. quod si vno statuto caueatur ꝙ pro vno vulnere sit pena librarū mille. alio statuto: dicit̄ p vulnere sit pena quinquaginta lib. tantum, certe dictio tantum non stat exclusiue: quia sic induceretur correctio alterius statuti. Istam decisionē sequitur Imo. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. matri. Pe. de ancha. in commento. c. canonum statuta. de constitu. pecu. in viij. col. in. xxiij. q. do. Alex. in. l. si constante. in prin. in. viij. col. ff. sol. ma. ꝛ in. l. j. C. de bono. posses. contra tabu. sed in contrarium pondero Barto. in. l. viros per illum tex. C. de diuer. offi. lib. xij. ℂ Secundo ꝛ fortius: quia quādo statutum in sensu directo nihil operatur prout est ibi: tunc sumitur argu. a cōtrario sensu etiam ad correctionē iuris communis: vt dixi in. l. j. in prin. ꝯ. de offic. eius cui manda. est iurisdic. Pro ista fallentia adde etiam quod volunt Bal. ꝛ Ang. in. l. cū notissimi. in prin. in. ij. colū. C. de prescri. xxx. anno. per illum tex. in glo. in verbo solus. vbi notant ꝙ dictio solus ꝛ alie taxatiue nunꝗ excludunt quando resultat absonus intellectus vel contrarietas: facit quod vult gl. in. §. sed quod principi. instit. de iure natura. ℂ Secūdo limita quod dictiones taxatiue nunꝗ excludūt casus similes vel similē rōnē habentes. l. ob es. cū glo. j. C. de predi. mino. gl. in. l. serui nomine. ꝛ ibi Bar. ff. de vsucapio. ꝛ est bon⁹ tex. l. j. §. j. ff. si mens. fal. mo. dixe. facit qḋ dicit Bal. in. l. nullus. C. ad. l. iul. maie. qḋ dictio taxatiua excludit solummodo dissimilia. ℂ Tertio facit qḋ vult Bal. in. l. j. C. de bono. pos. contra ta. qḋ si statutū dicat quod solus episcopus faciat non intelligitur non exclusum capi. eo q꞉ non excluditur id qḋ est cōnexum: et est gl. in. c. eps. xx. iiij. distin. ℂ Quarto facit quia statutū pmittēs tantū aliquas exceptiones opponi nō impedit quinetiam similes possint opponi ꝺm Ang. in. l. sciendum. ff. de eui. ꝛ in. l. si hominē. §. in edilicijs. per illū tex. q alias est sub. l. q tantū. ff. de edi. edic. ꝛ Ang. in. l. ita nobis pudor. C. de adul. idē Ang. i. l. paul⁹. §. j. ff. de vsu. ꝛ in. l. si debitor. ff. qui po. in pig. hab. ℂ Quinto facit: quia natura termini taxatiui est ꝙ si excludat extranea ꝙ cuncta ptinentia ad ipsum includit. tex. est in clemē. exiui. versi. cū aūt natura. de verb. signi. quē allegat Lud. ro. hic in locis. ꝯ. allegādis ꝛ illum tex. ad hoc reputat auten. et singu. Ioan. de ana. in cō-si. xxiij. qḋ incipit vtrū cosani. tamen text. ibi non proprie loquitur in taxatiua. Sexto facit quod not. Ang. in. l. si mora. ff. solu. matr. per illū tex. in ver. dū taxat: ꝙ si aliquis sit electus in rectorē cum hoc ꝙ possit syndicari de furtis ꝛ barataris tn̄ non obstante illa taxatiua poterit etiam syndicari de delictis culpa leuissima commissis: alias daretur materia delinquēdi ꝯtra. l. cōuenire. ff. de pact. do. tamē Imo. ꝛ plenius do. Alex. ibi istud reprobāt: adde ꝙ ista fallentia etiā pcedit in materia penali: vt pbat gl. sing: iūcto tex. in. l. fi. C. de reuoc. dona. quā glo. sequūtur Cy. ꝛ Sali. ibi. facit tex. in. c. j. §. porro ꝛ ibi no. Bal. ꝗ fue. prima causa benefi. amit. sed cōtrarium in terminis tenet Barto. in. l. serui noie. ff. de vsuca. ℂ Tertio principalr̄ fallit dicta r̄la, qḋ dictiōes taxatiue nō excludūt ea que veniūt in ꝯsuetudine. Istud probo ex eo ꝙ dixit Lu. ro. de facto se obtinuisse. in. l. iij. §. iurani. ff. de iureiur. data fuit ptās alicui ꝙ acciperet mutuo. xij. tantum: vel dumtaxat. iste accepit. xx. mutuo: sed sub vsuris, an dicat̄ excessisse mandatū: refert se obtinuisse ꝙ nō: q꞉ videt̄ fecisse id qḋ est de natura contract⁹ cum sit quedam consuetudo quod mercatores isto mō mutuent: nihil allegat in specie. Tu vide Bar. in. l. viros. C. de diuer. of. lib. xij. vbi vult quod dictio taxatiua nō excludat ea que veniūt de consuetudine dato ꝙ excludat ea que veniūt de iure cōmuni. ℂ Quarto limita ꝙ dictiōes taxatiue bene excludūt psonas extraneas: ꝫ nō personas heredum cum censeantur eadem persona cum defuncto

vt in auť. de iureiur. a mor. pști. in prin. vn̄ si aliqs promittat de suo dato et facto, tn̄: venit etiā factū, heredis sui. l. stipulatio habere licere. in ver. sed si se. ff. de ver. obli. q est ad hoc sing. ꝫ bal. ꝛ Sali. in. l. fi. C. de act. emp. no. Lu. ro. Pau. de ca. ꝛ do. Alex. s d. l. stipulatio. melius facit tex. in. l. si necessarias. §. de vēdēdo. ff. de pig. act. ꝛ ꝙ plene tradit̄ p Bar. ꝛ alios in. l. si sic magna. ff. de ver. obl. vide tn̄ in ꝯriū fortē ꝛ mirabilem tex. in. l. nō solu. §. tale. ff. de lib. leg. contrarium videtur tenere Bal. in. l. qui se patris. in. x. co. C. vn̄ libe. Similiter ecōtra si heres ꝯuenit et voluit se solum velle teneri de suo facto tantum tamen tenebitur etiam de facto defuncti: cuius factum reputatur factū heredis vt est glo. no. in. l. si seruus. in prin. in verbo interest. ꝛ ibi nota. Bar. ꝛ Bal. ff. de cōdi. fur. Bal. in. c. j. in fi. qui succe. tene. Et facit ratio clara: q꞉ si dictiōes taxatiue non excludūt casus similes ꝗto minus debēt excludere casus qui fictione iuris censentur idem. ℂ Quinto fallit qn̄ sequeretur nullitas actus si tales dictiones taxatiue starent exclusiue tunc non excludūt. vn̄ dicit Lud. ro. hic ꝙ pcurator cōstitutus ad agendum tantū: nō obstante taxatiua, pōt etiam defendere: alias constitutio procuratoris nihil valeret. l. mutuus. §. pena. vbi etiā Bar. idē tenet. ff. de pcura. est verū ꝙ contrarium in hoc vltimo tꝫ Bart. in. l. seruum quoqꝫ. §. ait pretor. ff. de procur. facit. c. constitutio. de pcura. dixi de hoc plene in. l. actionē. C. de pcu. ponit Alexā. hic. Item circa istas taxatiuas attende qḋ licet alias confessio qualificata non possit in parte acceptari: et in pte sperni. l. aurelius. §. item que sit vbi Bar. ff. de lib. le. per gl. ꝛ oēs in. l. si quidē. C. de excep. tamē ꝯfessio calificata p taxatiuaꝫ tn̄ pōt in pte acceptari. Unde si creditor petat centū ꝛ debitor cōfiteatur in iudicio se debere quinquaginta tantū potest creditor acceptare cōfessionem ꝗtum ad quinquaginta non obstante taxatiua tn̄: et probare de reliquo. text. est no. in. l. si quidem. ꝛ ibi Barto. ꝛ Bal. ꝛ alij. C. de trāsac. bar. in. l. si cū dos. ꝯ pn. vbi limitat. ff. rerū amo. In reliqs quo ad materiā taxatiuarū dic vt hic p Bar. ꝛ idem dicit Bar. in. l. si eū. §. qui iniuriarū. ff. si quis cau. et vide tex. et Bar. in. l. cū ita legatū. ff. de condi. et demon. Barto. in. l. si constante. in. ix. q. prime partis prin. ff. sol. matri. gloss. ꝛ Bar. in. l. rationes. C. de pbatio. ꝛ glo. nota. in. l. serui nomine. in versi. tantū possidet̄. ff. de vsucapio. et in. l. cōtractus. ff. de regu. iur. Bal. in. l. si qui ex cōsensu. in. j. colū. C. de epis. aud. Bald. late ꝛ Alex. in. l. j. C. de cōtra tabu. Bal. in. l. neganda. C. qui accu. nō pos. ꝛ in repe. l. cum mulier. in. xiij. col. ff. solu. ma. Albe. in dictionatio suo in verbo tantū. et in. l. ij. C. si aduer. rē indi. Sali. in. l. serui. C. de nora. Pe. de ancb. in repe. c. canonum statu-
12 ta. in. x. charta magna. de cōsti. ℂ † Ultimo inquantū Bar. tꝫ ꝙ
a testis q deponit p taxatiuā tantū[a] qui tacite negatiuā asserit, non pbat: ꝛ eius dictū nihil operat̄ per tex. clarum in. c. ecclesia sutrina. in ver. nos igitur de causa pos. et proprie. sequunt̄ alij hic et idē Bar. in cōsi. suo qḋ incipit cōmune lucani. Adde qḋ dicit Bal. in. c. licet causam. in pen. col. in fin. de proba. ꝙ negatiua sensus testis idem est ꝙ ignorantia: ꝛ ideo testis deponens super negatiua nihil probat: et ibidem etiam per Imol. post
13 mediū. † Sed an talis testis debeat criminaliter de falso puniri: tanꝗ falsari⁹. Ang. ꝛ Rap. Ful. in. l. pe. §. docere. ff. ne qs eū q. tenēt ꝙ sic: iō dicit ibi Ang. ꝙ testis caueat tanꝗ ab igne ne deponat sup negatiua non coartata loco ꝛ tpe: q꞉ incidit in falsum alle. tex. in. c. cuꝫ ecclesia sutrina. ꝛ ibi Imo. ꝫ certe nec tex. pbat nec Imo. dicit. Idē firmat Ang. in. l. lucius. ad fi. ff. de infami. vbi dicit ꝙ testis asserens merā negatiuā in testificādo eo ipso incurrit falsum. alle. Inno. in. d. c. cum ecclesia. et ideo ꝫ eū sit cautus aduocat⁹ in videndo diligenter an aliquis ex testib⁹ aduersarij asserat merā negatiuā: q꞉ repellet eum vt falsariū: contrarium videtur esse de mente Bal. in. c. si quis per triginta. si de feu. fuer. controuer. inter do. ꝛ agna. ꝛ do. Abb. in. d. c. ecclesia. nam dicit ibi Bal. quod testis deponens super negatiua nō implicās affirmatiuā non pbat: ꝛ est suspectus de falsō, ergo sentit Bal. ꝙ ex hoc solo. non posset de falso condēnari: et istud firmat do. Alex. hic et plenius in. l. ij. ꝯ. titu. j. vbi examinat, an testis deponens super negatiua puniatur de falso cōcludit qḋ non: sed bene extra ordinem arbitrio iudicis prout tenet Ang. in. l. plagij criminis accusatio. C. ad. l. fauiā de plagia. adḋ Bal. in l. de die. §. pe. ff. qui satisda. cog. vbi dicit ꝙ talis testis est suspectus de periurio. Ego firmo istam partem ꝙ talis testis non possit de falso criminaliter puniri, et moueor per duo. Primo per illud quod vult Barto. in. l. j. in. iiij. colum. ff. solu. mat. ꝙ testis qui deponit ꝙ vidit titiū possidere semper per. xx. annos: tamen sic deponendo non punitur de falso. quamuis probetur
14 titium aliquo tpe fuisse absentē. † Secundo ꝛ fortius probo, q꞉ ad hoc vt quis puniat̄ criminaliter de falso requiritur ꝙ probatio falsi necessario concludat: vt colligitur ex notatis per gloss. in. l. iurisgentium. §. qḋ fere. in ver. approbetur. et ibi Bal. ff. de

[a] ℂ Per taxatiuā tn̄. adḋ Io. de imol. in. l. si quem. C. de pscrip. doc. i. c. cū ecclesia sutrina. de cā pos. ꝛ pprie. car. Alexā. in. c. mos ē i notabilib⁹. §. distinc.

pac. Bal. in. l. imperator. ff. de statu. ho. Salic. in. l. de tutela. C.
de in integ. resti. mino. expresse do. Alex. in 9si. lxx. qd incipit vi
so pcessu inqsitionis in. ij. col. in. j. volu. et in cosi. lxxiiij. qd icipit
viso testo Jo. in. viij. col. in eo. vol. ¶ Tertio pncipaliter viden
dum est de intellectu huius. l. in illa exceptioe: no tm duuuiris
reperio quatuor pncipales intellectus: primus est quem ponit
glo. in fi. et coiter sequunt doc. q termin⁹ duumuiris: capiatur
p magistratibus municipalib⁹: et sit sensus q magni magistra-
tus pnt in magnis causis magnas mulctas imponere: sed ma-
gistratus municipales in magnis causis non possunt: ita loqui
tur exceptio, sz in paruis causis bene possunt paruas mulctas
imponere. Istu intellectu q est comunis: tenet Pe. Cy. Albe.
Bar. Ang. Sali. et do. Alex. hic. Bar. in. l. si qua pena. ff. de ver.
sig. Spe. in tit. de sen. pla. §. species. ver. sed nunqd titulus. et in
titu. de cotuma. §. fi. ver. j. Hosti. in summa in titu. de senten. et re
iud. §. hic no. quid si mulcta. ver. hic aut in ordinariis. Joan. de
pla. in. l. j. C. de vsur. fis. lib. x. na tenent pro constanti glo. et doct.
quod magistratus possunt in paruis causis mulctare per regu

a ¶ Superiores. Adde Ang. i rep. l. nemo carcerem. C. d exac. trib.

la. l. ij. s. tit. ij. nam magistratus municipales no possent als iu-
risdictiones expedire: nisi cotumaces mulctare possent, ergo ta
q sit necessariu antecedens: intelligitur eis cocessuz. d. l. ij. et qd
hodie possunt cognoscere et punire in leuibus criminibus: est
glo. in. §. audiet. in aute. de defen. ciui. vnde sicut possunt puam
coertionem imponere: ergo et parua mulcta: qd cofirmat Ale
xa. quia cotumacia dicitur delictum. l. omne delictum. in princi.
vbi Bar. ad hoc no. ff. de re mili. si ergo magistratus municipa
les possunt hodie punire in delictis, et cotumacia sit delictum.
vt no. in. §. fi. j. eade. l. vbi dicam, igitur etc. ad hoc domi. Alexa.
poderat duos textus. l. aliud circa finem. ff. de verboru signifi.
vbi omnes magistrat⁹ possunt mulctare nisi delegati. ergo etia
magistratus municipales, et tex. in. l. ij. §. fi. sm primum intelle-
ctum gloss. ff. de iudi. Iste intellectus communis non est bon⁹
ad text. qui destruit literam: ite qr inepta esset exceptio qd ma
gistratus municipales non possunt in magnis causis magnas
mulctas imponere: quia cum notorium sit q in magnis causis
non habent iurisdictionez. l. j. C. de defen. ciui. ergo in magnis
causis no potest coram eis committi contumacia: multo ergo
minus mulcta: ite iste intellectus satis exprimitur in illis ver-
bis sm ius ptatis sue: qd nihil aliud est dicere nisi q magni ma
gistrat⁹ pnt magnas mulctas ipone re: et parui paruas: ergo
superflua esset exceptio: no tame duumuiris. ¶ Quarto quia
iste intellectus etia no est in se verus. vt. j. vlt. loco dica. ¶ Se-
cund⁹ fuit intellect⁹ Pet. et Cy. post Jaco. de are. quem etiaz se
quuntur Bar. Bal. Sali. Pau. de ca. et do. Alex. hic, cu iste tex.
in ver. duumuiris non loquat de magistratib⁹ habentibus iu-
risdictione: sed de habentib⁹ solu administratione et guberna-
tione ciuitatis: na isti non possunt mulctare qr iurisdictionem
non habent: sicut nec pcurator fisci et cesaris. l. ij. et. iij. C. de mo
mulc. et sm Bal. et Pau. de cast. hic. potest exemplificari in co-
mitibus palatinis habentib⁹ potestatez legitimadi: qr si faciat
citare illos quoru interest: et non copareat, no possunt eos mul
ctare. Sed isto modo fallentia non esset ex toto bona ad regu-
la: cu regula vt pdixi loquatur in magistratibus iurisdictione

b ¶ Qd delegatus. Add de arch. i. c. illo. xcv. di-stin. Arch. in. c. j. de bo mi. li. vj. do. in. c. licet. d pe. doc. i. c. sepe. de appel.

habentib⁹: saluo nisi dicas q falletia sustineat quo ad verbum
magistratib⁹ sumptu in genere: qr etia isti qui no habet iurisdi
ctionem sed administrationem late dicunt de magistratibus.
15 ¶ † Nota tn diligeter ex isto intellectu q illi q no habet iuris-
dictione: sed tm administrationem vel gubernatione rei publ.
no possunt mulctas imponere: ex quo infert q deputati a ciui
tate super puisione annone: aut super alio bono publico stat⁹
no possent inobedietes mulctare: nisi specialiter ad hoc ciui-
tas cocessisset, ex his q tradit Bar. i. l. ambitiosa. ff. de decre. ab
16 or. fac † Ex quo sequit notabilis 9clusio sm oes: q mulctare est
iurisdictiois. facit hn qd vult Inno. in. c. cu accessissent. in glo.
sua. in ver. sedis. de costi. q ciuitates et populi q subsunt ciuita
tibus: vt. l. q ex mco. ff. ad muni. l. nulli. C. de episc. et cle. cu no ha
beant iurisdictione pnt solu 9dere statuta circa administratio
ne reru suaz: sm Bar. in. l. oes populi. in. j. q. vbi dixi. s. de iust.
et iure. tn no possunt statuto huiusmodi, penas adiicere, cu iuris
dictione no habeat. sequunt Ang. et do. Alex. hic Jo. de pla. in
l. j. C. de vsu. fisc. lib. x. Bal. in rubrica. extra de costi. in. iiij. colu.
Canoniste in. c. cum oes. eo. tit. Contra istam coclusione quam
17 tenet oes legiste et canoniste ego fortiter arguo. † na arbiter po
test mulcta imponere qn ista ptas est ei a ptib⁹ attributa. l. no
ex omnibus. vbi glo. et Bar. ff. de arbi. Arch. in. c. legitima. de
appel. in. vj. et tn costat q arbitri nulla habent iurisdictione sed
notione tantu. l. ait pretor. in prin. ff. de re iudi. imo non possent
partes arbitro iurisdictionem dare. l. priuatorum cosensus. C.
de iurisdict. omn. iudi. ¶ Tertius fuit intellect⁹ odof. Ja. Bal.
et Alberic. hic q verbum duumuiris: non importet in hoc tex.
nome magistratus: sed capit p duob⁹ viris: hoc est p procura-
tore fisci et p pcuratore cesaris. q no pot mulctare. l. ij. et. iij. C. de
mo mulctand. Quartus est intellectus Ange. q litera debeat
esse, no tm put coiter habet, et q duumuiri erat magistratus ex
celsi habetes suprema potestate: quo casu dictio tm bene stabit
et includet casum magis dubitabilem sed istud nullibi pbat et
est cotra iura et ea que dixi in. j. pte. ¶ Ego vltimo loco intelli
go litera plane put iacet sine vlla violentia prout etiam est de
mete Ful. hic, q oes magistrat⁹ possint inobedientes mulcta-
re: fallit in duuuiris q etiam in paruis causis no possunt puas
mulctas imponere: et hoc mo litera plane procedit. ¶ Teneo
em q magistratus municipales nullo mo etia in paruis causis
possunt aliquo mo mulctare: et sic teneo opi. Azo. relata in glo.
qua sequunt Raph. Fulg. et Pau. de ca. hic: p ista pte stringit
tex. clarus in. l. defensores nihil. C. de defen. ciui. alle. in gl. in v-
si. nullas infligat mulctas. et intelligere (vt facit. d. Alex.) i ma-
gnis causis ineptu est, vt pdixi. facit. l. eos. alleg. in gl. ¶ Secun
do stringit tex. in. l. iij. §. si quis ad pedaneu. vbi Albe. de ro. ad
hoc no. ff. ne qs eu qui. Quis Bar. et alii ibi cu violentia aliter
intelligat illu tex. ¶ Tertio facit. l. ij. §. j. in ver. a 9peteti iudice
ff. si qs in ius voc. no ie. que ad hoc alle. Alber. de rosa. hic: facit
etia tex. hic in verbo potestatis: q refert ad magistratus supe
a riores[a] habentes meru et mixtu imperiu. l. iperiu. s. ti. ij. Quis
Alex. hic post Ja. but. et Bal. in lectura antiqua dicat q verb.
ptatis improprie ponit sz destruit tex. et sic vltra tex. hec iura vi
dent aperta qd magistrat⁹ municipales nullo mo possint mul-
ctare: nec p coi opinione aliqd video adduci qd vrgeat propter
quod necesse sit violare intellectu huius tex. nam regula. l. ij. s.
de iuris. om. iud. nihil facit ex duobus. Primo quia illa regula
loquitur etiam in delegato put omnes ibi volut. et tn constat
qd delegat⁹ no pot mulctare vt statim dicet. Secundo licet ma
gistratus municipales no habeat ius multandi tamen per hoc
eorum iurisdictio no est inanis cum habeat alia remedia vt de
8 clarat Bar. in. l. magistratibus. s. titu. ij. † possem etia dicere,
qd queadmodu delegatus qui non pot regulariter multare vt
dixi: tame pot qn aliter iurisdictione suam expedire non potest
vt firmat Inn. in. c. pastoralis. in fi. princ. de offi. dele. Spe. in ti.
de senten. pla. §. species. ver. est et quartus. et in titu. de iudi. de
leg. §. sequit. ij. ver. Ite ad ei⁹ officiu, et firmat Ang. et Alex. hic.
9 Ide † in magistratib⁹ inferiorib⁹ qui cum regulariter mul-
ctare non possint. tamen debent posse qn aliter iurisdictionem
exercere non possent per regulam. d. l. ij. nihil etiam facit quod
dicitur de criminibus leuib⁹. ibi enim agitur criminaliter et sic
principaliter ad vindictam publica: qd no est hic: non ob. l. alio
est fraus. alleg. p do. Alex. qr nihil pbat contrariu cu dicat: ma
gistratus enim solos et presides prouinciarum, nam si sub illo
termino magistratus omnes cotinerentur etiam infimi, inepte
adiiceretur et presides prouinciaruz. ad. l. ij. §. flu. dic qd sz aliu
intellectu glo. ibi nihil facit, vel potes respondere vt ibide per
Raph. Fulg. q magistratibus municipalibus no dicit esse pu
blicu iudiciu: nec dicunt publici iudices: sed solu defensores vt
magistratus municipales: vt declarat in rub. C. de defen. ciuita.
¶ Coclude ergo ex pdictis planu intellectu ad tex. put iacet.
Item q magistratus municipales etia in leuib⁹ causis nullo
20 mo mulctare possint. ¶ † Extra gl. Bar. hic aliqua tagit in q
b bus coclusiue pceda. Primo inquatu tz Bart. q delegat⁹[b] no
pot multare nisi ista potestas sit ei concessa a delegante p text.
in. ij. §. fi. ff. de iudi. Adde glo. et Bar. in. l. si qua pena. ff. de ver.
sig. glo. in. l. eos. C. de mulctis. plene Imo. et alios in. c. de causis. et ma
de off. deleg. licet do. Ant. teneat cotrariu in. d. c. de causis. et mu
le: et licet Sali. hic distinguat q delegat⁹ ante lit. 9test. mulcta-
re no possit sed postea sic, per. §. si vero etia quida iuret. in aute.
de exhi. reis. q no probat vt p Bar. in. l. ij. j. ti. ij. limita tn istam
9clusione nisi sit delegat⁹ principis: ita loquit glo. in. c. pastora
lis. in glo. antepe. eo. tit. qr censet maior ordinario. c. sane. de off.
delega. ¶ Limita etia aliis quatuor modis vt p Ang. in consil.
viij. quod incipit. relatores introit⁹ regni. per do. Alexan. post
21 Ang. hic: et per cano. in. d. c. de causis. † et sicut delegat⁹ mulcta-
re no pot, ita arbiter nisi partes eis dederint potestate: qr po-
testas arbitri depedet a potestate partium. l. non distinguem⁹.
§. de officio. ff. de arbi. ita Bar. et alii in. l. non ex omnibus. ff. de
22 arbi. Arch. in. c. legitima. de appella. lib. vj. † Adde etiaz dum
Barto. hic: in. ij. co. in fi. dicit notabiliter q si iudex vnu reme
diu elegerit: et no sufficiat potest aliud eligere. l. j. §. quid ergo.
ff. de vent. inspi. in. l. consentaneum. C. quomo et quando iudex.
23 † adde q idem est in parte que si intentat vnum remediu execu
tiuum potest aliud intentare donec satisfiat: ita Bar. singulari
ter in. l. consentaneum. in fi. C. quo et quado iud. vbi formaliter
dicit dato quod in actore sit translata possessio: potest tame ad
huc facere capi reum personaliter. Adde Bald. in. l. qui legati.
C. vt in

C. vt in pos. lega. per illū textum. ⁊ in auth. que supplicatio. C. de pci. imp. offe. ⁊ in. l. fi. §. sed si cū selo. ff. si certū peta. ⁊ in. l. ignorare. in fi. C. de resti. mili. ⁊ in. l. vnica. in fine colum. post glo. C. de pbi. sequestra. pecu. vbi dicit quod cōtra contumaces potest qs vti missiōe in pos. ⁊ sequestratiōe ⁊ aliis remediis simul, ⁊ idem tenet Ang. in repe. l. nemo carcerē. circa princ. C. de exact. trib. lib. x. ⁊ no. in. l. qui restituere. ff. de rei vē. vbi limitat Ange. nisi p viā primā intentatā esset plene cōsultū creditori: sed doct. palle gati tenent 3riū qz requirit ꝙ sit actualiter satisfactū. dicit etiā singulariter Bal. in. l. creditor. ff. si cer. pet. ꝙ inherens pignori nō pōt implorare capturā psone: qd verū est ex capite suspitionis fuge: sed ex alio capite vt cogat satisfacere: recurre ad supradicta: dicit etiā Bal. in fi. in. iiij. col. j. ea. l. ꝙ in istis remediis pretoriis q̄ sunt inducta ad contumaciam propulsandā, vnū remediū intentatū nō excludit aliud vnde licet fecerim poni debitorē in carceribus: tamē possum implorare missionē in poss. ex primo ⁊ scdo decreto p dictam. l. consentaneū. c. quoniā frequenter. §. fi. vt lit. non cōtesta. Alibi etiam dicit Bal. in. §. is vi detur per glo. ibi quā reputat nota. j. e. l. ꝙ licet actor sit missus in pos. ex. j. ⁊. ij. decreto ⁊ sibi ei sit plene satisfactum, tamen adhuc potest cōtra reū cōtumacē agere de preceptis spretis ad mulctā: qz nō est purgata cōtumacia, et licet sit punita vno remedio potest tū aliis remediis puniri. Idez tenent Pet. ⁊ Cy. in. §. fi.
24 j. ea. l. ⁊ ibi etiam Bal. ⁊ no. Alex. in antepen. col. † Item dum Bar. hic tangit, quo iure seu remedio imponatur hec mulcta: dic vt ibi per eū. ⁊ in. l. ij. in fi. co. ff. si quis in ius voca. non ierit.
25 † Item inquantum Bar. in alia quest. dicit quod iudex habet multa remedia cōtra contumaces et inobediētes: ⁊ ponit tria remedia quibus etiam per Barto. in. l. magistratibus. s. titul. ij. Adde duo alia magna remedia. Primum est quod etiā bannū pōt imponi a iudice propter inobedientiā vel contumaciā fm Bar. in. l. illicitas. §. fi. ff. de offi. psi. Bald. in. l. j. C. ne fine ius. princ. bannū enim mulcte equiparatur. gl. in. l. j. §. ex hoc rescripto. cū simili. ff. de ven. inspi. ⁊ in. l. iij. §. ergo. ff. de suspec. tu. itē p pter cōtumaciam potest imponi testi, pena cōfiscationis bonorum fm Bal. in. c. ij. per illū tex. de test. cog. quod reputat not.
26 dignū. † Item adde inquantum Bar. vult preceptū sub pena arbitrio iudicis imponenda propter incertitudinem non vitiari meliorem tex. in. l. si quis reum. ff. de custo. reo. Imo. et Moder. in. l. filiussa. §. diui. ff. de leg. j. de hoc et similibus preceptis de qbus hic p Alex. dixi plene in. l. nec quicq̄. §. vbi decretum.
27 ff. de offi. pcō. † Inter alia nota ꝙ si quis petit dilatiōe ad pducendū testes quos dicit habere in partibus valde remotis: licet debeat sibi cōcedi dilatio. §. qm̄. ⁊ in auth. de test. ⁊ tū petēs dilatiōnē debet deponere q̄titatē p expensis: si calūniose inueniat petisse vt est glos. solēnis in. c. statutū. §. fi. de rescript. libr. vj. Panor. ⁊ alij. in. c. cōstitut⁹. de fidei. certe si iudex dubitaret ꝙ iste peteret dilationē animo calūniandi, pōt sibi facere precepṫū penale: ꝙ nisi reperiat verū ꝙ per tales testes pōt pbare ꝙ pōt imponere mulctā: ita Pe. de anch. Imo. et alij in. d. c. cō
28 stitutus. ꝙ multū exclamat Imo. ibi ⁊ Alex. hic. † Itē inquātū ɔcludit Bar. ꝙ ad faciendā cōdēnationē mulcte nō est op⁹ nouo pcessu. adde Bar. in. l. ij. in. ij. col. p illū tex. ff. si qs in ius voc. nō ie. ⁊ in. l. euz q res. C. de proc. ⁊ notabiliter in. l. iij. §. si ad dic. ff. de re mili. Inno. ⁊ Jo. an. in. c. raynaldus. de testa. Spe. in titu. de sen. §. j. ver. sed nungd. ¶ Sed aduerte dū Bar. ⁊ doc. hic volunt ꝙ corā eo iudice nō requirit nouus libellus: aut pcessus ꝙ cōtrarium tenet Ang. in. §. primo. sed cōcorda vt pulchre p Fulg. hic. nam si pro impositione pene intentaret actio in factū ex hoc edicto, tunc requireretur libellus. sed si imploraret officiū iudicis secus: sicut in simili distingūt Bar. ⁊ alij. j. l. si itra. ff. de re iudi. Item adde predictis Bal. in. l. ad officium. ff. finium regun. vbi argu. illius tex. dicit ꝙ si iudex videt aliquem deferre arma pōt eum punire de delatione armorum absq̄ alia rela
29 tiōe: ⁊ sic absq̄ aliq̄ pcessu. † Itē adde qd vult Ang. i. l. ediles ff. de edil. curu. ꝙ in leuibus delictis inuentus in flagrāti crīe, fine aliquo processu potest poni ad cathenā. prout sepe videm⁹
30 de facto obseruari. † Successiue inquantum Bar. vult ꝙ ad imponendum mulctā requirat noua citatio: licet omnes cuz eo teneāt: tñ adde ꝙ 3riū in terminis tenet Bal. in. c. grauis. in. vij. col. de resti. spo. vbi formaliter dicit ꝙ cōtumax potest mulctari absq̄ eo ꝙ amplius ad hoc citet: eo quia hoc est connexū contumacie: ⁊ venit cōsecutiue. ita dicit esse elegantem doctrinam Inno. in. c. quoniā. de pe. quam etiam refert ibidem Bald. in. c. cū dilecti. in. iiij. col. de dolo et contumac. Pro ista parte vltra Bal. facit simile: nā cōtumax q non debet audiri nisi resarcitis
a expensis pōt in talib⁹ expēsis[a] condemnari absq̄ alia citatiōe. glo. est in. c. constitutis. in glo. pen. de procura. Docto. in. l. sancimus. ⁊ ibi dixi. C. de iudici. tamen ad hoc vltimum respondet Imo. in. l. quidā consulebat in vit. col. ff. de re iudi. ꝙ aliud est in mulcta que imponit ratione cōtumacie: qz cū veniat extrinsecus noua citatio requiritur vt hic per Bar. Sed pena condemnationis expēsarū litis, est pena intrinseca: ideo aliā citationē
b non regrit. Tu adde aliā instantiā. qz mulcta nō pōt imponi[b] nisi pro vera cōtumacia fm Bar. in. §. fi. in vlti. col. vbi dicetur. j. ea. l. ⁊ tamen ad hoc vt imponatur condēnatio expensarum sufficit ficta cōtumacia fm doc. in. d. l. sancim⁹. ⁊ ratio quare aliud sit in mulcta aliud in cōdemnatione expensarum, in predictis vltra Imo. est qz mulcta est mera pena ⁊ applicatur fisco. ideo censetur magis odiosa. ideo in ea requirit noua citatio: sed in condemnatione expēsarum propter contumaciam que applicatur parti, ⁊ eatenus imponitur quaten⁹ interest parti. ideo nō censetur sic odiosa. Tenendo tamē conclusionē Bar. ꝙ requiratur noua citatio eam singulariter limita, nisi in precepto penali iudex fuisset cōminatus, ꝙ nō comparēte procederet ad impositionem mulcte, prout cōīter dicitur in preceptis: dum dicitur alioquin ⁊c. tūc absq̄ alia citatione potest mulcta imponi, put colligitur ex doctrina notabili Bart. in. l. impuberib⁹. §. fi. ff. de excu. tuto. ⁊ in. l. nō ignorat. ad fi. C. de fruc. ⁊ lit. expē. Idē tenet Imo. in. l. si finita. §. iulianus. in. xiij. col. ff. de dam. infec. ⁊ ibi do.
a Alexan. in. xxiiij. col. vbi dicit hoc probari in cap. ij. ibi not. per Jo. an. ⁊ doc. de testi. cogen. q̄uis contrarium teneat Pau. de
31 ca. in. §. j. j. ea. l. ⁊ do. Abb. in. c. j. in. iij. colū. de iudi. ¶ † Ultimo inquantum tenet Bar. quod mulcta imposita ratione cōtuma
c cie potest propter paupertatē[c] diminui: secus est in pena. Adde quod idem tenet Bar. in. l. illicitas. §. fi. ff. de offi. presi. Bald. in. c. at si clerici. in. vij. col. de iudi. Pau. de ca. ⁊ Ludo. ro. in. §. j. j. ea. l. Et ratione diuersitatis inter mulctam ⁊ penā in hoc assignat notabiliter Bar. in. l. iudex posteaq̄. in prima oppositiōe. ff. de re iudi. sed quod imo pena ratione paupertatis possit minui tenet Bal. in. l. certa ratione. C. quando prouo. nō est neces. et videtur esse doctrina Bart. Bald. Ange. ⁊ aliorum in. l. quia ergo. §. pena grauior. ff. de infa. dum concludūt ꝙ pena potest ex causa diminui vel augeri: facit quod vult glo. nota. in. c. nisi.
d in glo. j. de officio leg. que dicit arg. illius tex. quod eps potest[d] ratione amicitie remittere penā gratis: sed non per pecuniam. breuiter predicta loquūtur anteq̄ pena sit imposita que potest ex causa minui: sed Bar. hic loquit postq̄ pena iam est imposita a iudice: ⁊ istud patet ex ratione quam assignat Bar. in. d. l. iudex postq̄. ⁊ propterea Bal. ⁊ do. Anto. de but. in. d. c. nisi intelligunt illam gl. procedere anteq̄ episcopus imposuerit penam per suam sententiam.

a ¶ Expēsis. Adde doc. in. c. querelam. de procura.

b ¶ Imponi. Add. Bar. in. l. j. in pn. ff. si qs ius di. nō obtē. Bald. in. l. si qn̄. in. ij. col. C. de test.

c ¶ Paupertatē. Adde Bal. in. l. acceptā. i. xx. iiij. qd. C. de vsu. spe. tit. d sen. i. §. vi. ꝟ. qd ergo io. an. ⁊ car. in. c. autoritate. de isti.

d ¶ Pōt. adde gl. i. c. lz. de pe. gl. et host. in. c. in archiepiscopatu. d rap. Inno. in. c. j. de consti.

1 ¶ Punitus vno remedio potest alio puniri.
2 Cōtumax ad hoc vt mulctet regritur qd pro tali contumacia nō sit pcessum ad aliquē actum punitum.
3 Pena inconsueta quando apposita esset in precepto excusatur non comparens.
4 Incōsueta apposita in literis papalibus inualidāt rescriptuz, etiā si dicat in eo qd motu pprio pape sint apposita.
5 Mulcta ad hoc ꝙ possit imponi regrit ꝙ sit vera contumacia.
6 Mulcta vt imponat regrit in pcepto ɔminatio culpe ⁊ qd per cōtumaciā fuerit retardatus processus. nume. 7.
8 Lite nō contestata iudex non potest procedere.
9 Inobediens in extremo debet mulctari.
10 Laborare in extremis quis dicatur.
11 Laborantes in extremis an possint facere aliquē 3ctum fine p sentia suorum propinquorum.
12 Cōtumax an possit p quacunq̄ citatione mulctari.
13 Principium intelligitur vsq̄ ad medium.
14 Jurisdictionis duo sunt extrema.
15 Iudex pōt mulctare nō solū litigātes. sz ēt aduocatos ⁊ testes.
16 Iudex an possit punire penit⁹ extraneos turbātes suā iurisdictionē: tā in causis criminalib⁹ quā in ciuilibus.
17 Carceres si quis frangeret: vel aliter faceret aufugere incarceratos, incideret in. l. iul. maie.
18 Debitorē alicuius occultans, et nō patiens eū capi: an teneat maxime ad creditum.
19 Si duo habēt iurisdictionē in vno castro ⁊ alter impediat alterū vti iurisdictione: tū impedit⁹ nō poterit impedientē mulctare.

Is videtur. Iste. §. legitur altero de nouē modis qnq̄ in glo. ⁊ quatuor extra gl. ⁊ oēs lecture approbant; excepta lectura Bulgari. h. d. Pro quacunq̄ inobedientia in quacunq̄ pte iudicij ⁊ in quacunq̄ specie iurisdictiōis ɔmissa, pōt quis mulctari. h. d. et terminus extremū fm vim vocabuli significat quicqd est extra medium: ⁊ ita iurisɔsultus ponit exemplum de inobedientia in pnn. deinde de inobediētia in executione. In ver. veluti qui est obscurus: talis est casus. Egi contra te rei vend. puta ad rem mobilem vel ad equum, vel ad librum, petens in libello me declarari dominum tu fuisti contumax in respondendo libello: et consequenter

lis nō potuit ↄtestari:⁊ si q̄ nō es passus rē vēdicari.hoc est,pnū
tiari super rei vēdicatione diffinitiue:q̄ vbi nō est lis ↄtestata,
nō pōt peruenire ad aliquā sniam diffinitiuā.l.fi.§.illud.C.de tē
po.ap.no.in.l.platā C.de sen.tñ ꝑpter cōtumaciam tuā iudex
processit cōtra te,ad p̄mū decretū quo mediante fecit rē petitā
a te abduci si erat animata vt equus:vel fecit auferri si erat ina
nimata.tñ q̄ magis intererat in ea rē vēdicari mediāte senten
tia:⁊ sic pnūtiari diffinitiue me esse dn̄m illius rei:et istud fieri
non potuit propter cōtumaciam tuā:id debes mulctari.¶ In
tex.ibi:⁊ sequētia:id est mediū ⁊ vltimum,quia medium et finis
sunt sequētia ad principiū.q.d.siue sit cōtumax in p̄n.siue in me
dio:siue in fine ꝑ quacunq̄ inobediētia pōt multari:cū iudiciū
1 tres partes habeat auť.ad hoc.C.de iu.¶ † No.ex isto text. in
ver.veluti.ꝙ licet reus sit punit⁹ in hoc q̄ res petita ꝑpter cō-
tumaciam suā fuit ab eo ablata ⁊ data parti in tenutā et ↄsequē
ter passus est missionē in possessionē ex primo decreto:tñ ad-
huc pōt mulctari:et ↄsequēter punit⁹ vno remedio pōt adhuc
alio puniri.tex.est hic notabilis:⁊ ita tȝ Bal.hic.⁊ in.§.fi.in.iiij.
col.ꝑ gl.ibi.j.ea.l.⁊ Bar.(si bene inspexeris)in auť.q semel. in
vlti.co.in ver.ꝙ si res est p̄sens.C.qūo ⁊ qñ iud.facit tex.in.c.q̄-
niā frequēter.§.fi.vt lit.nō ↄte.Istū tex.in verbo sed duci eā vel
auferri,limitat sing.Pau.de ca.hic:vt ꝑcedat vt iterato citeť
et perseueret in cōtumacia,al's per missionē in possessionē sa-
tis fuit punita prima cōtumacia.l.satisq̄.j.ti.j.⁊ dicit Paul.de
ca.hic:ꝙ illud p̄stat intellectū ad totū titul.facit tex.in.d.c. qm̄
frequēter.§.fi.vbi glo.⁊ dom.Abb.qui limitat,nisi nimia cōtu
macia deprehenderet.Istā limitationem sequiť et cōmēdat do
mi.Alex.hic:q dicit ita limitari singulariter doctrinā Bart.in
d.l.ↄsentaneū in fi.col.cū multis cōcor.quas dixi in prin.hui⁹.l.
2 et sequiť etiā do.Alex.in.§.fi.in pe.col.j.ea.l.† Et ex hoc colli
ge vnū requisitū,ꝙ ad hoc vt ↄtumax mulcteť,requiriť ꝙ ꝑ ta
li cōtumacia nō sit ꝑcessum ad aliquem actū punitū,vnde si ali
quis fuit citatus ad respōdendū libello et fuit cōtumax: fuitq̄
ↄcessa missio in possess.ex primo decreto.⁊ sic isto modo fuit pu
nita eius cōtumacia:licet iudex habeat alia remedia quib⁹ pos
sit ꝑcedere contra cōtumacē.l.i.§.quid ergo.ff.de vent. inspi.l.
consentaneū.C.qūo ⁊ qñ iud.tñ iudex nō possit vti alijs reme-
dijs nisi de nouo citaret:et esset adhuc cōtumax:q̄ precedēs cō
tumacia que fuit punita non sufficit ad hoc vt possit ꝑcedi ad
alia remedia:satis enim fuit ꝙ fuit punita vt predixi. Adde se-
cūdo reqri,ꝙ p̄ceptū fuerit iustū:nam si euidenter esset iniustū
potest impune sperni:nec per hoc pōt quis mulctari.l.ij.⁊.iij.ff.
ne qs eū qui.glo.in.l.nō vř.§.q iussu.ff.de reg.iur.Barto.hic:in
vlti.co.circa prin.in.ij.opp.vñ dicit idē Bar.in vlt.col.post me
diū ꝙ ita demū pro cōtumacia pōt quis mulctari qñ est inex-
3 cusabilis:al's secus.¶ Adde forti⁹.⁊ nūq̄ obliuiscaris:ꝙ qñ in
p̄cepto esset apposita pena incōsueta excusať nō ↄparens ⁊ pro
pterea nec pōt mulctari.puta cū i causis ciuilibus in p̄cepto so
litum sit dici,ꝙ ↄpareat sub pena.x.florenorū.certe si in p̄cepto
dicereť sub pena eris ⁊ p̄sone excusareť non cōparens,ita singu
lariter tenet Ange.nec alibi in mundo inuenies in.l.fi.C.de ca
no.largitio.lib.x.facit.q̄ clausule insolite arguunt actū esse sus-
pectū.glo.est trita in.l.que sub conditione.cū concor.ff.de con-
4 di.insti.† intantū ꝙ dicit singulariter Bar.in.l.fideicōmis.§.si
quis decem.ff.de leg.iij.ꝙ inconsueta apposita in literis papa-
lib⁹ inualidant rescriptū etiā si dicatur in eo ꝙ motu ꝓprio pa
5 pe sint apposita:ꝙ valde no.¶ † Tertio requiritur ad hoc vt
mulcta possit imponi ꝙ quis sit in vera cōtumacia: nā pro ficta
contumacia quis mulctari non potest:ita tenet Barto.in.§.fi.
in vlti.col.vbi dicā.j.ea.l.pro nunc dr̄ verus contumax.qui per
sonaliter fuit inuent⁹ a nuntio:et dicit ꝙ non vult comparere,
vel nō comparuit sine iusta causa:vt est glo.in.l.fi.ff. de in integ.
rest.si autē ex iusta causa non cōpareat non potest mulctari.gl.
in.§.fi.j.ea.l.quā multū not.doct.⁊ istud etiam dicit Bart. hic,
6 in discursu in fi.colum.¶ † Quarto requiritur ꝙ in precepto
sit apposita comminatio mulcte:al's si fieret preceptum alicui
simpliciter ⁊ nō compareret,non posset mulctari,quia iste po-
tuit credere,ꝙ eo nō cōparente non deberet ꝑcedi ad aliquam
mulctā,sed ad alia remedia:ita tenet Pau.de ca.hic, dicēs ita
fuisse de mente Iaco.bu.hic,⁊ licet do.Alex. reprobet vt hic ꝑ
eum tñ equiuocauit:quia intellexit Pau.de cast.velle ꝙ in pre
cepto debeat esse exp̄ssa certa pena:sed ipse hoc non dicit:sed so
lum de cōminatione mulctādi:⁊ ꝑ eo potest addi simile. ꝙ ad
hoc vt preceptū perēptorium teneat,requiritur ꝙ in eo sit cō-
minatio:vt est glo.in.l.si apparitor.quā Bar. ibi multū not.C.
de coar.lib.x.et est tex.in.l.peremptorio.in ver.comminatur.ff.
7 de iudi.quē bene allegat gl.in.d.l.si apparitor.¶ † Quinto et
vltimo requiriť ꝙ propter talem contumaciam fuerit retarda
tus vel impeditus processus:⁊ alia pars dānificata:al's non po
test mulctari vt contumax: puta si aliquis esset citatus ad vi-

a ¶ Dictio tūc. Adde l.vxori.ff.d vsuf.leg.gl. in cle.j.d iu re pa.rapb. sul.ↄsi.l.incip.quidaȝ raymundi-nus.

dendū iurare testes vel eos examinari:nā si fuit contumax per
hoc nō pōt mulctari:quia eo nō comparēte proceditur ad exa-
minationē:ita tenet Pau.de ca.hic:referens ꝙ ita limitat istū
ti.solus Bal.in lec.antiqua:⁊ ꝙ nullus alius tāgit:⁊ qd est sin-
gulare dictum: et moueť ꝑ.l.non ex omnibus.ff.de arbi. sequiť
do.Alex.hic in.iij.co.⁊ etiam in vlti.circa fin.sed debuerūt alle
gare Bal.plenius in lect.ordi.s.ea.l.in prin.vbi dat regulā ge-
neralē ꝙ omnis cōtumacia in quolibet genere que habet impe
dire iurisdictionē iud.quominus sortiať effectū debet mulctari
vt cōtumacia in non veniendo.l.contumacia.ff.de re iudi.Itē
in non patiendo.l.si quis missus.ff.ne vis fiat ei. Item in nō re-
stituendo.l.qui restituere.ff.de rei ven.non autem potest mul-
ctari cōtumacia,in non probando:q̄ per eam non offenditur p̄
tor:⁊ satis punitur contumax per exclusionem a iure probandi
d.l.non ex omnibus.⁊.c.coram felicis.de in integ.restitu.iuncta
regula.l.qui accus.C.de eden.simile in contumacia non agendi
vel nō accusandi non offenditur pretor:sed contumax excludi-
tur.l.titia.ff.de accusatio.l.si ea.ff.qui accu.nō poss.Et similiter
in cōtumacia non appellandi:subdit tamē ibi mirabiliter Bal.
secus esse in contumacia in respōdendo positionib⁹ q̄ licet ha-
beatur ꝑ ↄfesso.gl.in.l.certū.in prin.ff.de ↄfes.et sic nō interest
aduersarij:tñ s̄m Bal.q̄ offenditur p̄tor potest ↄtumax mul-
ctari:sed certe ista ratio parū ↄcludit quia idem posset dici in
casibus,proxime precedētib⁹:vnde cōsidera si dictum Bal.posset
saluari per illud qd dicunt domini de rota cōclusione.xxix.put
refert Gemi.in.c.j.§.fi.de ele.in.vj.⁊.d.Alex.hic in fi.ꝙ qñ ex cō
tumacia citati non impeditur processus:nec interest aduersa-
rij:quamuis tunc iudex nō possit eum mulctare ad instantiam
partis:tamen si iudex ꝑpenderet ꝙ istud maliciose faceret:⁊ in
cōtēptū iudicis,posset eū mulctare.ar.l.⁊ si pretor.in prin.ff.de
iudi.¶ † Cōtra p̄dictū quintū requisitum facit q̄ eo attēto nō 8
posset quis mulctari ꝑ quacunq̄ contumacia ⁊ inobediētia vt
oēs volunt,sed solum pro inobedientia commissa ante li.conte.
q̄ lit.nō conte.iudex non potest procedere:si ergo ↄtumacia cō
mitteret post quia nunq̄ impediť ꝑcessus nō posset pars mul-
ctari:qd est falsum:ptȝ ex eo qd volunt omnes hic super vlt.q.
dū querūt q̄ differentia sit inter istū titu.⁊ illū,si quis in ius vo.
nō ie.et dicunt ꝙ ille tit.solū habet locū qñ quis fuit ↄtumax in
nō veniendo ad iudiciū:sed iste ti.procedit quotiescūq̄ quis fit
ↄtumax in nō veniendo in omni p̄te iudicij:siue etiā sit cōtumax
in nō faciendo:puta in nō restituendo:vel in non patiēdo exe-
cutionem:put etiā dicit Alberi.in.§.fi.in fi.co.j.ea.l. et tamē in
istis ex cōtumacia nō impediebať processus:cogita circa istud
quintū reqsitū.¶ Capio glo.magnā in ver.extremū:quā diui-
de in.vj.p̄tes.In prima ponit vnū itellectū.In scd̄a ponit aliū
intellectū Bulg.et postea ↄtra eū format duas leues oppositio
nes.In tertia ponit aliū itellectū Ioānis,quē approbat ⁊ cir-
ca illū intellectū format duas questiōes.In quarta ponit aliū
intellectū.In quinta aliū.In sexta ⁊ vlt. querit quid differat
iste tit.a titulo.j.si quis in ius voc.nō ie.et ponit tres differen-
tias.Scd̄a ibi:scd̄o dic s̄m Bulg.tertia ibi:tu aūt scd̄m io.quar
ta ibi.vel puto lr̄am hāc.quinta ibi:vel dic.sexta et vlti. est ibi.
itē qd differt.sed in hac vltima dic meliorē differentiā vt.s. dixi
in tex.In glo.ibi trib⁹ modis lege Ang.reprobat quia Imo.
vj.modis legit,vt ptȝ in glo.sed salua glo.q̄ nō sunt nisi tres in-
tellectus in effectu.q̄ quartus ⁊ quintus non discrepant a ter-
tio,q̄ scd̄z omnes illos tres extremū capietur ꝑ p̄ncipio ⁊ fine
lȝ aliter exēplificet.⁊ primus intellect⁹ tolerať.¶ † In eadem 9
glo.ibi:secūdo dic s̄m Bulg.Pro isto intellectu ꝙ extremum
capiať.i.vltimū.facit quod dicim⁹:iste laborat in extremis.i.in
vltimis vite.facit etiā quod dicim⁹ extrema gaudij luctus occu
pat.⁊ s̄m hunc intellectū in hoc tex.sunt duo dicta.vnū exp̄issuȝ
ꝙ inobediens in extremo:id est in fine:⁊ sic in executione debet
mulctare.⁊ de hoc poniť exēplū in ver.ceterū.in verbo sequen-
tia capiendo ꝑ executione.ex hoc sequitur tacitū ꝙ qui fuit ino
bediens in principio vel medio nō mulctať dummodo obediat
in executione ⁊ poniť exemplū in ver.veluti. ⁊ licet Bart.dicat
ꝙ nullus tenet hunc intellectū.tñ Albe. refert Gabrielē audi-
uisse in publica disputatiōe sustineri hunc intellectū ꝑ quo mul
tū stringit aduersatiua certum vbi puniť cōtumacia.ergo cum
aduersatiua debeat aduersari in iure ⁊ in facto:ergo in casu p̄-
cedēti nō p̄ūitur:vnde oportet ꝙ sit copula:⁊ dicať ceterū. ⁊ si.
q̄ aduersatiua cū copula denotat idē ius.vt.j.dt glo.ad idē pō
a derať dictio tūc[a] q̄ denotat extremitatē.l.iiij.in fi.ff.de cōdit.et
demon.Pro eodem intellectu hñ facit text.in.l.sed et hic.§.fi.
cū.l.seq.ff.de ꝑcu.Iste intellect⁹ Bulg.reprobať per oēs. Pri
mo q̄ facit violentiā litere.secūdo per tex.in.l.ij.§.j.ff.si quis in
ius voc.non ier.vbi etiam contumacia in principio commissa
mulctatur. tertio in contrarium facit.quia si aliquis fuit ter ci
tatus:⁊ in prima ⁊ scd̄a citatione fuerit contumax: licet postea
in tertia

in tertia cõpareat tñ ꝓ duabus primis est mulctand⁹ sm glos. Bar. et alios i.l. sancim⁹. C. de iud. vbi dixi. ꝛ Bar. hic. Ad tex. in d.l. ꝫ et hic.§. fi. cũ.l. seq. varie solutiones dant̃ ꝑ gl. ꝛ doc. ibi q̃tum ad ꝓpositũ: rñde ꝙ ille tex. loquit̃ q̃tũ ad hoc vt dominus dicat̃ defendi: nõ aũt q̃tum ad hoc vt inobediẽtia mulctet̃
10 vel nõ: q꞉ tũc ꝓcedit ista sm Albe. ꝛ Fulg. hic. ¶ † Quis autem dicat̃ laborare in extremis, dic ꝙ ille q̃ ex aliqua infirmitate decessit, absq; hoc qđ aliquod interuallũ sanitatis habuerit, dato ꝙ multis diebus superuixisset. tex. est not. in.l. alumne. ff. de adimen. leg. quẽ tex. dicit esse vnicũ in iure Bal. in.c.j. in vlti. co. de
11 pac. † ꝛ infert ad statutũ disponẽs, ꝙ i extremis laborãtes nõ possint aliquẽ ꝯtũ facere sine presentia suorũ ꝓpinquorũ: facit ꝯ illud qđ tenet Barto. in repe.l.j. in.iij. co. vbi dixi. C. de sac. san. eccle. vbi in simili tenet Bar. ꝙ ille dicat̃ in articulo mortis[a] cõstitutus, qñ instat periculũ mortis. Tertius intellectus Jo. approbat̃ a gl. ꝛ doc. ꝙ extremũ capiat̃ pro primo et vltimo. ꝛ hoc denotat vis vocabuli qđ cõponitur ex integro ꝛ corrupto: nam extremũ dr̃ oẽ qđ est extra mediũ ꝛ sic principiũ ꝛ finis: ꝛ ad idẽ tendũt duo alij intellectus seqñ. licet aliter ꝛ aliter exẽplificẽt. ¶ In eadẽ gl. ibi nã omnis vocatus nõ veniẽs puniẽd⁹ est: ha-
12 bes † ex hac gl. ꝙ ꝓ quacũq; citatiõe põt ꝯtumax mulctari ꝓut dixi in parte ꝓcedẽti gl. ꝛ sic ex ista gl. infert̃, ꝙ ad hoc vt contumax possit mulctari nõ requirit̃ qđ ter fuerit citatus vel peremptorie: ꝛ istud tz Bar. et alij oẽs hic: sed tu põdera ꝙ glo. inferi⁹ ibi dũ dicit cũ ꝛ citari pluries debeat: sentit cõtrariũ: ꝛ ꝙ trina citatio requirat̃: tenet Bal. in.l. qui crimẽ. in. viij. q. C. qui accu. nõ pos. vbi tz ꝙ ad hoc vt pars cõstituat̃ in cõtumacia requirit̃ trina citatio: ad idẽ facit: q꞉ etiam ad missionẽ in possessionem ex primo decreto requirit̃ trina citatio.l. presenti.§.ij. C. de his q ad eccle. cõfuge.l. cõsentaneũ vbi doc. C. quõ et qñ ind. ꝛ plene ꝑ Bar. ꝛ alios in.l. si finita.§. iulianus. in.j. charta. ff. de dã. infec. Ad idẽ facit: q꞉ nõ potest quis priuari officio nisi ter citat⁹ l. impuberibus.§. fi. ff. de suspe. tut. Bald. ꝛ alij canoniste in.c. ex literis. de cõsti. facit gl. in cle.j. de vi. ꝛ hone. cle. ꝛ qđ voluit Angel. in.§. si quis vero nõ implẽs. in aut. de here. ꝛ fal. cum cõcord. quas als dedi. ¶ In ead. gl. ibi dic: extremitatẽ quãlibet vsq;
13 ad mediũ ꝓcedere. signa multũ † istã gl. q̃ inducit̃ ꝑ Bar. ꝛ alios ad statutũ faciẽs mẽtionẽ de principio tp̃is vel de principio loci: puta ꝙ ꝓtãs teneat̃ tale quid facere in principio sui officij: vl ꝙ delictũ ꝯmissum in principio platee grau⁹ puniat̃: nam prin-
b cipiũ intelligit̃[b] vsq; ad mediũ sicut hic in gloss.j. extremitas intelligitur a principio vsq; ad mediũ, de quo dic vt plenius per Bar. in.l. per hãc. in prin. C. de tẽp. ap. ꝛ in.l.ij. vbi etiã Ang. ff. de fur. Bal. in.l.j. in prin. ꝑ illũ tex. ff. de ori. iur. ꝛ i rub. ff. de rerũ diui. in antepe. col. ꝑ Ang. in aut. de mensura ordinandorũ. ꝛ in.l. diuortio. ff. de nego. gest. ¶ In ea. glo. ibi: vel dic quinto adde sextum et septimũ intellectũ vt hic ꝑ Bart. Octauum intellectũ posuit quidam dominus Benedictus doctor antiquus quẽ refert Alberi. de rosa. hic in vlti. col. fidelis cõseruator antiquitatis qui intelligebat extremũ: id est peremptoriũ: vt sit sensus ꝙ qñ aliquis citat̃ peremptorie: et sit contumax: tunc bene potest mulctari: si aũt simpliciter citetur secus est: sed iste non est bonus intellectus: q꞉ exemplũ positũ in ver. veluti non bene adaptat̃: itẽ q꞉ cõtumax in pria et scđa citatione añ perẽptorium tamẽ mulctari debet sm glo. ꝛ doc. in.l. sancimus. C. de iudi. ꝛ Bar. ꝛ alios hic, licet Spe. in pluribus locis relatis ꝑ me in.d.l. sancimus: teneat contrarium. ¶ Nonus et vltimus fuit intellect⁹ Bal. hic ꝙ iste tex. nõ loquat̃ de extremitatib⁹ iudicij prout glo. ꝛ doct. intellexerunt: sed loquitur de extremitatibus iuris: vt clare patet in tex. qui dicit ꝙ extremũ in iurisdictione.
14 † Unde dicit̃ ꝙ duo sunt extrema iurisdictionis: vnum cõsistit in iubendo partes corã se comparere: aliud qđ cõsistit in iubendo partibus aliquid dari vel fieri vel pati: postq; cõparuerunt vnde vult tex. dicere ꝙ in quacunq; extremitate iurisdictionis, aliquis sit cõtumax potest mulctari et de primo ponit exemplũ in ver. veluti. de scđo in ver. ceterum: ꝛ dicit Bald. ꝙ istud voluit dicere Joannes in suo intellectu dũ dicit extremũ.i. primũ ꝛ vltimũ iurisdictionis q̃uis gl. nõ intellexerit: et dicit Paul.
15 de ca. ꝙ iste intellect⁹ Bal. est pulcher et subtilis. ¶ † Extra gl. format Bar. tres q̃ones. adde in prima dũ cõcludit ꝙ iudex potest etiã mulctare nõ solũ litigãtes: sed etiã aduocatos ꝛ testes. Adde ꝙ imo ꝓpt̃ cõtumaciã põt imponere testi penã confiscationis bonorũ ptz. Bal. in.c.ij. ꝑ illũ tex. de tes. cog. qđ reputat notã dignũ. ¶ Limita istã ꝯclusionẽ Bar. duob⁹ modis. p̃mo vt ꝓcedat in iudice ordinario: sec⁹ est in habẽte iurisdictionẽ prorogatã, q nõ põt testes ꝯtumaces mulctare sm Lu. ro. hic allegãtẽ glo. in.c. romana. in verbo suscipere. iunctam cũ tex. de fo. cõpe. in.vi. ¶ Scđo limita vt ꝓcedat in iudice de cui⁹ iurisdictione nõ dubitat̃, als si esset iudex de cui⁹ iurisdictiõe dubitat̃ q̃uis ipsi litigãtes citati teneantur cõparere: alias possint mul-

ctari.l.ij.§. fi. qs in ius voc. nõ ie. ꝛ.l. si qs ex aliena. ff. de re iudi. tñ secus est quo ad aduocatos ꝛ testes: ita singulariter limitat Innocẽ. in.c. cũ cõtingat. de rescrip. in.j. co. in fi. in gl. sua. in ver. innotescat. in ver. itẽ nota ꝙ lz partes. refert ꝛ sequit̃ Ange. in.l.
16 ij. in.j. col. ff. si quis in ius vo. nõ ie. ¶ † Circa scđam. q. Bar. inquãtum q̃rit an iudex possit punire penitus extraneos turbantes iurisdictionẽ suã tam in causis criminalib⁹ q̃ in ciuilibus ꝛ se remittit: adde ꝙ si aliqui eximerẽt ex manib⁹ familie potestatis captum pro aliquo delicto pro quo esset cõdemnatus certe eximentes incidũt in crimen lese maiestatis sm Bart. in.l. cuiusq; per illum tex. ff. ad.l. iul. maie. ꝛ in.l. legis iulie. ff. ad.l. iul. de vi priua. ponit no. Bald. in.l. addictos. C. de episco. aud. vbi etiã per eũ. Quid si esset captus pro debito priuato. ꝛ ꝑ Bart. in extrauagã. ad reprimendũ. in glo. sua in ver. tãgat. Predictã conclusionẽ limitat singulariter Jo. fab. in.§. penales. in pe. col. insti. de actio. qñ damnatus pro delicto esset captus ab imperatore vel eius officiali: tũc bene incideret in.l. iuli. maiesta. et idẽ in alio principe non recognoscẽte superiorem: si autẽ esset captus ad instãtiam inferioris: puta ducis vel marchionis vel suorum officialium. tũc eximẽs nõ incideret in.l. iul. maies. sed aliter deberet extra ordinẽ puniri. ¶ No. q꞉ est magna limitatio ad predicta iura: ꝛ ad deci. Bar.
17 † Adde ꝙ eodẽ modo si quis frãgeret
c carceres[c] vel aliter faceret aufugere incarceratos similiter incidit in.l. iul. maie. sm Bal. in.d.l. addictos. sed de hoc aliter dicã in.l. sed eximẽdi.§.j. post Bar. ꝛ alios ibi. ff. ne quis eum qui. si autem essent incarcerati ꝓ debitis priuatorũ faciẽs eos aufugere de carceribus tenetur satisfacere omnibus creditorib⁹. tex. est solennis in.l. quoties. C. de exac. trib. lib. x. vbi tex. iuncto vno intellectu gl.[b] Adhuc ꝓbat illud qđ est singulari⁹, ꝙ etiã si illi denuo reducãtur ad carceres, hoc non obstante q fecit eos primo fugere tenetur creditoribus soluere: ꝛ ita per illum tex. tenet in specie Sali. in.l. bonefidei. in.x. col. C. de re. credi. ꝛ in.l. admonẽ-
18 di. ff. de iureiur. ꝛ ibidẽ Lu. ro. in. xxv. col. refert ꝛ sequitur. † Si autẽ aliquis occultat debitorẽ alicuius: ꝛ nõ patitur eum capi: an teneat̃ maxime ad creditũ. Bal. in.l. fi. C. de ope. lib. tenet ꝙ
19 non. Sed Sali. ibi tenet contrarium ꝛ forte melius. ¶ † Circa vltimam questionẽ Barto. inquãtum tenet ꝙ si duo habent iurisdictionẽ in vno castro: ꝛ vnus impediat aliũ iurisdictione vti ꝙ non potest eum mulctare: q꞉ par in parem nõ habet imperiũ. Limita nisi essemus in casu in quo mora esset periculum allatura donec interim adiret̃ superior ꝓut nota. dixi in.l.j. in princ. ff. de offi. eius cui mã. est iuris. vbi ad hoc allegaui in terminis Bal. ꝛ quosdam alios concor. Jason.

1 Ex cõtumacia ꝓcuratoris non põt dñs mulctari.
2 An in his que sunt grauis preiudicij contumacia procuratoris noceat domino.
3 Contumacia est delictum.
4 Ex contumacia ꝓcuratoris excõicatur dominus.
5 Si custodia est diuersa ꝑ deputatos vt medietas ipsorũ dormiat vsq; ad mediam noctẽ ꝛ alia vigilet, si interim occupetur castrũ, medietas q̃ dormiebat non tenebitur.
6 Si casus eueniat ꝓcuratori ꝑ quẽ de iure cõmuni excusat̃ ita excusabitur dominus.
7 Quãdo ꝓcurator est factus dñs litis ꝑ lit. cõtesta. ꝓcurator et dñs censentur vna persona.
8 Si procurator citetur ꝛ est contumax an ei⁹ contumacia noceat domino.
9 Cõtumacia ꝓcuratoris nõ nocet dño vt possit mulctari.
10 Ex cõtumacia procu. non põt veniri ad secũdum decretum cõtra dominum.
11 Cõtuma. procura. in nõ respõdendo positionibus preiudicat domino.
12 Ex cõtuma. ꝓcura. p̃iudicatur dño in nõ appellando.
13 Snĩa lata in causa vsuraria nunq̃ trãsit in rem iudi. ideo semper potest appellari.
14 Ex vera cõtuma. procura. non perdit dominus beneficium appellationis.
15 Si procurator generalis est contumax in vno articulo quo casu nõ debet audiri nisi refectis expẽsis quis debeat ꝯdemnari in talibus expensis.
16 Procurator qñ p̃iudicat domino in faciendo.
17 An et qñ factum vel delictum ꝓcur. noceat domino.
18 Notarius p̃sumitur rogatus vt ponat clausulas cõsuetas quãdo fuit rogat⁹ vt faceret instrumentũ ad ꝯsiliũ sapiẽtis vel qñ est ita sapiens ꝙ non eget dicto consilio.
19 Procurator cõstitutus ad ꝯtrahendũ vel aliud faciendũ ꝓt in ꝯtu ponere pacta ꝛ penas q̃ solite sunt apponi.
20 Ubi in mandato sunt talia vba ꝙ procurator possit facere omnia que dominus principalis an per hec verba possit donare vel alienare.

a ¶ Mortis. Adde gl. et doc. in.c. pastoralis. de offi. or. Inno. ꝛ host. in c. de his. de sen. excom.

b ¶ Intelligitur. Adde Bar. in.l.ij. ff. de fur. bal. in rub. ff. de rerum diuisio.

c ¶ Carceres. Adde Spe. ti. de p̃scrip. i.§.ij. host. in.c. a nobis de apostata.

21 Ex cõtumacia tutoris vel curatoris non mulctatur minor.
22 Si tutor egerit litem calumniosam ipse potest in expensis cõdẽnari.
23 Ita mulctatur inobedientia actoris sicut rei.

Si procurator.

Iste.§.in tex.et gl.parũ hȝ sed continet materiã multũ vtilẽ.
⁊ Bart.nullibi plenius attingit. Qui est in iudicio noie alieno
per suã inobediẽtiam mulctaṫ ⁊ nõ dñs. Itẽ hoc edictũ hȝ lo-
1 cũ tã in actore q̃ȝ in reo.h.d.vsq̃ȝ ad.§.fi. ¶ †Nota primo ꝙ ex
ꝯtumacia vel inobediẽtia ꝓcuratoris,nõ põt mulctari dñs sed
ꝓcurator:cõcor.tex.in.l.neq̃ȝ infantes.ff.de fideicõ.liber.quem
Bar.ibi ad hoc notat.⁊ ad multa bona inducit:⁊ dicit ꝙ illum
tex.nõ allegauit in ista.l.q2 nõ fuit memor.Ante oia inuestigan
da est rõ hui⁹ tex.Bar.hic:in.j.col.ante fi.assignat rõnẽ:q2 ipo-
sitio mulcte est magni ꝑiudicij:iõ non ꝑiudicat dño,sicut nec in
missiõe in pos.ex scõo decreto,q̃ similr est magni ꝑiudicij.Istã
rõnem reprehendũt do.Ant.⁊ Imo.in.c.j.vt lit.nõ cõsta. Sal.
in.l.ij.C.de ꝓcu.cum iste tex.loquatur non solũ in grauib⁹ mul
ctis:sed etiã in leuibus:patet q2 principiũ loquiṫ etiã de leuib⁹
⁊ in hoc.§.nostro ponitur quedam limitatio seu fallentia:quod
confirmo,quia pro quacunq̃ȝ minima inobedientia põt qs mul
ctari:vt probat gl.ma.in prin.in.§.j.s̃.ea.l.quã Ang.ibi ad hoc
2 no.†Item nõ est veruȝ presuppositũ Bar.ꝙ in his q̃ sunt gra
a uis preiudicij cõtumacia procuratoris[a] non noceat dño:nã snia
diffinitiua est grauis preiudicij:⁊ tñ cõtumacia ꝓcuratoris fa-
cit vt possit deueniri ad sniaȝ diffinitiuã cõtra dñm.c.j.i fi.c.cũ
cãȝ.de do.⁊ ꝯtu.c.suborta.de re iu.l.iij.C.qño ⁊ qñ iud.cũ simili
bus.Item cõtumacia procuratoris in nõ appellando ꝑiudicat
domino.l.j.§.fi.ff.quãdo app.⁊.j̃.dicetur.Item contumacia p-
curatoris in non respõdendo positionibus facit eas haberi ꝓ
confessatis in preiudicium dñi.c.si post ꝓstitum.de confes.in.vj.
quicquid dicat Bar.hic:in.ij.co.⁊ tamẽ ista sunt grauis ꝑiudi-
b cij:ergo ratio Bar.nõ est vera.Item ꝓpter contumaciã[b] ꝓcu
ratoris põt excommunicari domin⁹.c.j.in fi.vt lit.non cõtesta.
3 ⁊ tamẽ est magni ꝑiudicij:ergo ratio Bar.nõ est vera.¶ †Se
c cũda rõ est:q2 cõtumacia est delictũ[c] glo.in.§.fi.et ibi Bart. in
fi.vbi dicet.j̃.ea.l.ergo nunq̃ȝ ꝓcurator cẽsetur habere manda-
tum:vt sit cõtumax:imo totũ ecõtra:vt cõpareat ergo si diligẽ
ter nõ obseruat formã mãdati:nõ preiudicat dño.l.diligenter.
in prin.ff.man.c.cũ dilecta.de rescrip.c.porro.⁊ ibi glos.de pri-
uile.Istã rationẽ voluit assignare gl.hic,dũ dicit:qõ erat ꝓcu-
rator nõ ad hoc:sed ad alia.Istã rõnẽ sed i alio ꝓposito tenuit
Bar.hic:in.ij.co.⁊ in.l.j.§.fi.ff.qñ app.sit.Bal.in aut. hodie. in
j.co.C.de ap.istã rõneȝ impugnat ipsemet Bald.in.c.j.in fi.in
vlti.co.vt lit.nõ cõte.nã vult ꝙ ꝑdicta rła ꝙ fines mandati sunt
diligenter custodiẽdi,procedat cõmittẽdo,⁊ sic in faciẽdo non
aũt in omittẽdo,q2 ratione omissionis ꝑiudicat il e q non preiu
dicaret ꝯmittendo.l.iubemus nullã.in prin.C.de sac.sanc.ec.l.
fi.§.si qs ꝓcessus.ff.de pub.⁊ ad hoc multa adduxi in.l.ij.in.§.si
filius.s̃.tit.j.¶ No.q2 magna ⁊ solẽnis limitatio est ad regulaȝ
predictã:sed nõ pono eã pro cõstanti:huic rõni magis obstat:
q2 attenta ꝯtumacia ꝓcuratoris cũ sit delictũ nõ deberet ꝑiu-
dicare etiã quo ad missionẽ in pos.ex primo decreto contra ea
que inferius dicam.¶ Tertio est vera ratio et fundamentalis
⁊ hãc tene ꝑȝ Canonistas in.c.j.vt lit.nõ cont.Sali.in.l.ij.C.de
procu.nam ad hoc vt quis possit mulctari: requiritur vt sit in
vera cõtumacia:⁊ ficta nunq̃ȝ sufficit:vt not.Bar.in.§.fi.in vlt.
co.post glo.vbi dicet.j.ea.l.sed cõtumacia ꝓcuratoris non hȝ
verum contẽptum dñi:sed fictũ.tex.est in.d.c.j.⁊ ibi Bal.multũ
notat:⁊ tex.i.d.l.neq̃ȝ ĩfantes:⁊ ibi Bar.no.⁊ ꝙ ex ꝯtumacia ꝓ
curatoris domin⁹ dicaṫ ficte cõtumax et non vere:ponit Bar.
in.l.sed si vnus.§.si seruus.ff.de iniur.per.l.j.§.deiecisse:cũ glo.
ff.de vi et vi ar.Potes quarto aliam rationem adducere:quia
cũ ista pena mulcte quando est pecuniaria, eque possit cadere
in procuratorem sicut in dñm:⁊ delictum immediate commit
tatur a ꝓcuratore,equius est mulctari procuratorẽ quaȝ dñm:
istã rationẽ voluit Bar.allegãdo istũ tex.in.l.si ꝓcurator.in.ij.
col.in prin.ff.de cõdi.inde.Tamẽ ista ratio nõ est generalis cũ
possint contumaci imponi alie mulcte q̃ȝ pecuniarie:vt dixi in
ꝑn.hui⁹.l.¶ Limita istũ tex.nisi dominus fuerit sciẽs.l.fi.⁊ ibi
Bar.ad hoc no.C.de exac.⁊ trãsla.lib.xij.⁊ Bar.hic:in.j.col. in
fi.faciũt que dixi i.l.iij.§.si procuratoris.s̃.ti.j.facit ꝙ no. Bar.
in.l.ij.p.illũ tex.ff.de nox.vbi not.ꝙ procurator delinquendo
facit dominũ incidere in penã:licet nõ haberet spãle mandatũ
ad hoc quãdo dominus est sciens:q2 talis scientia et patientia
domini habetur pro mandato.alle.Inno.in.c.ex parte decani.
de rescrip.⁊ tex.in.l.qui põt prohibere.ff.de reg.iur.Istã ratio-
nẽ cõprobo pulchra rõne:nam ideo contumacia procuratoris
non facit vt dominus possit mulctari:eo q2 requiritur vera cõ-
tumacia vt predixi:sed ego habeo ꝙ illa que erat ficta ꝯtuma-
cia efficiṫ vera dño sciente ⁊ nõ purgãte:tex.est i.d.c.j.i fi.⁊ ibi
Bal.in.iij.col.ad hoc no.⁊ dicit ꝙ est melior tex.q sit in iure ad
4 hoc.¶ †Pro clara intelligẽtia tex.opponiṫ ꝙ imo cõtumacia
ꝓcuratoris nocet dño:vt hic per Bar.q tripliciter opponit:q2
⁊ vltra Bar.cõprobaṫ ꝙ ex cõtumacia ꝓcuratoris excõmuni-
catur dñs.Item perueniṫ ad diffinitiuã contra dominum: itẽ
positiones habentur pro confessatis contra dominum vt pre-
dixi:et sic patet ꝙ cõtumacia procuratoris in multis nocet do
mino.Inn.in.c.j.vt lit.nõ cõtest.respõdet ꝙ cõtumacia ꝓcura
toris nocet domino in his que respiciunt ꝓcessum iudicij: ita
loquuntur cõtraria:alś secus:⁊ istã doctrinã refert simpliciter
Bart.hic:sequunṫ Sali.in.l.iij.C.de procura.Sed Inno.d.c.j.
reprobat:q2 ista distinctio iuris non probatur.ego reprobo ex
alio:nã scdm decretum est de processu iudicij: et tamẽ cõtuma-
cia ꝓcuratoris nõ nocet dño:de quo tñ.j̃.dicã.Bar. hic pleni⁹
q̃ȝ alibi examinat,an et qñ cõtumacia procuratoris noceat dño
facit duos casus.Aut dñs teneṫ facere quod est a principio: q2
tunc debet ipse citari:et tunc si dñs sit citatus ⁊ mittat procura
torem qui sit contumax,censetur contumacia domini,⁊ nõ ꝓcu
ratoris:ideo dñs tenetur sicut in pluribus tutoribus.ꝑ text.in
5 l.si procuratorem.§.si tutores.ff.man.¶ † Limita ex eo ꝙ not.
decidit Albe.de rosa.in.ij.parte statutorũ.q.clix.que incipit. si
ex forma statuti eligaṫ custodes:vbi ponit ꝙ si aliqui deputa
ti ad custodiã castri vel arcis diuiserunt inter se custodiam no
cturnã,hoc modo ꝙ medietas dormiat vsq̃ȝ ad mediã noctem:
⁊ postmodum alia medietas si interim occupetur,illi nõ teneã-
tur:⁊ hoc dicit de facto cõtigisse in custodibus cõmunis bono
nie,q sic custodiebant Imolam:et propter eorum malã custo-
diam noctis tpe marchio astensis eã inuasit, refert ꝙ ista que
stio fuit multum ruminata bononie:⁊ finaliter fuit determina-
tum ꝙ illi qui ꝑm diuisionẽ noctis poterãt dormire, non tene-
6 rentur vt ibi pleni⁹ per eũ.† Limita etiã Bart.nisi casus eue
nerit in personã procuratoris,q2 sicut excusatur procurator ita
dominus.c.significante.de pigno.vbi exemplũ notabile.⁊.l.cũ
a matribus.C.qui pe.tu.adde pro hac limitatiõe tex.in.l. ꝑses.
et ibi no.Bar.C.de app.dummodo de iure communi succurra
tur procuratori,secus si priuilegio persone.l. cum mandato.in
prin.ff.de mino.Ita limitat Bar.in.l.cum filius.§.in hac. circa
fi.ff.de ver.obli. Tribus alijs modis limitat barth.vero. in.d.
7 cantela.lxxxvj.vbi prosequiṫ materiam Bar.hic.¶ †Scdõs ca
sus principalis Bar.est qñ ꝓcurator teneṫ facere,q2 litẽ est con
testatus:quo casu efficiṫ dñs litis.l.ꝓcuratorib⁹.⁊.l.nihil.C.de
ꝓcur.nã lite cõte.ꝓcurator ⁊ dñs cẽsenṫ vna psona.est glo.not.
in.l.si ꝓcurator.ij.in gloss.pen.in fi.ff.de excep.doli. ita ꝙ dece-
tero debet citari ꝓcurator et nõ dñs.glo.in.l.j.cũ fi.C.de sentẽ.
8 †⁊ ista est ꝓprie materia nostra si procurator citetur ⁊ sit cõtu
max,an eius cõtumacia noceat dño Bar.late distinguit vt hic
ꝑ eũ:tu collige ex eius doctrina quinq̃ȝ cõclusiones.Prima est
ꝙ ex ꝯtumacia ꝓcuratoris põt ꝑueniri ad primum decretũ cõ
tra res dñi:q2 est magni ꝑiudicij:adõ ꝙ ꝯtrũ teneat Pe.⁊ Cy.
in.l.iij.C.de ꝓcur.⁊ ibidẽ Raph.Fulg.⁊ Pau.de ca.do. Bart.
veronẽ.vbi reassumit totã istã materiã in cautela.lxxxvj.nã fun
damẽtũ bert.nõ est verũ:q2 eo missio in pos.ex ꝑmo decreto sit
parui priudicij:ideo possit ꝑiudicari dño:nam etiam iste titul⁹
loquiṫ in leui mulcta.vt.s̃.dixi.et tñ in ea ꝓcurator nõ preiudi-
cat dño:sed rñde ꝙ aliud est in mulcta q̃ cũ requirit verã cõtu-
maciã vt dixi:ideo cõtumacia ꝓcuratoris nõ nocet dño:⁊ aliud
est in missione in pos.ex primo decreto,vbi ficta contumacia suf
ficit vt declarat Bar.in.l.si finita.§.iulianus.in.vj.co.ff.de dam.
infe.Item militat ratio diuersitatis quam vltimo loco assigna
uit in tex.super quo tamen cogita . quia ista pena missionis in
pos.ex primo decreto q̃ tedialis põt fieri in bonis procuratoris
mouenṫ etiã q2.l.iij.C.de ꝓcu.all.ꝑ Bart.potius probat cõtra-
riũ in ver.deliberabit aũt ꝓtor.pondera ꝙ non dicit tex.ꝙ sem-
per mittat:sed debet deliberare:ergo cause cognitionẽ adhibe
re.l.iij.§.causa cognita.ff.de bono.pos.ergo dñs debet citari:et
eo absente debẽt citari cõsanguinei vel vicini.l.ij.cũ glos.fin.ex
qui.cau.in pos.ea.non ob.l.quoties.C.de digni.vbi vult tex.qõ
ex cõtumacia ꝓcuratoris fiat missio in rebus dñi:et non dicit
tex.deliberabit:rñdet Fulg.Pau.de ca.⁊ do.Alex.in.d.l.cũ g
qõ illud est:q2 in.d.l.quoties.domin⁹ fuit sciẽs contumaciã pro
curatoris:qõ est somniare:vnde potes respondere ꝙ ibi est ꝓ-
pter periuriũ sup quo tex.se fundare vr̃, et isto modo ille text.
põt retorqueri ꝯ Bar.arguẽdo a spãli,ꝙ ibi sit speciale cõcur-
rente piurio principalis:istud tamẽ non firmo:tene sniam Bar
to.hic:ꝙ ex cõtumacia ꝓcuratoris indistincte fit miss.in pos.bo
norum dñi ex primo decreto.et ita tenẽt Ful.⁊ Pau.de ca.hic:
qui sunt cõtrarij.⁊ Alex.in.d.l.iij.⁊ vltra.ll.Bar.ꝓbãt nõnulla
iura que statim adducã.¶ Nõ obst.ꝙ etiã in mulcta leui ꝓcu-
ratoris non preiudicat domino,q2 respõde vt statim dixi.¶ Nõ
cũ.glos.

a ¶ Procuratoris.adde Bar. in l.fi.i vlt. co. ff.de i integ. restitu.

b ¶ Cõtumaciã.Addõ an quelibet cõtumacia sit digna excõicatione vid gl.in.c.duo sũt.xcvj.distin.abb.in c.j.de sentẽ. excõica.

c ¶ Delictũ. Addõ.l.omne delictum.⁊ ibi Bar.ff. de remiss.

obſt.gl.in.d.l.ij.q2 dic ꝙ illa gl.nõ procedit generaliter:ſz in cer
tis caſibus quos ponit Bart.in.l.hec aũt.§.j.cum cõcor.ff.ex q.
cau.in poſ.ea.⁊ Jmo.in.l.ſi finita.§.ſi plures.in.xiij.col.ff.de dã.
infec.cũ multis concor.vt habes p Alex.in.d.l.eum q̃ res:⁊ illud
cum deliberatione procederet vbi plena cauſe cognitio requi-
ritur:ꝙ nõ eſt hic.vnde tene iſtã primã cõcluſionẽ Bar.pro qua
facit.l.Quis.tñ gl.⁊ ibi Bar.not.⁊ in.l.de his.§.queſitum.vbi et
Bart.not.ff.de dam.infe.Accedit etiam ratio,q2 per interuen-
tum procuratoris non dz fieri deterior cõditio aduerſarij.l.ij.§.
9 defendi.⁊ ibi Bar.ff.ex qui.cau.in poſſ.ea.¶†Secunda cõclu-
ſio Bar.eſt,ꝙ contumacia procuratoris nõ nocet dño vt poſſit
mulctari.vt hoc tex.eo q2 mulcta eſt magni preiudicij.Iſta ra-
10 tio Barto.non eſt bona vt ſuperius dixi.¶†Tertia concluſio
eſt,ꝙ ex ɔtumacia procuratoris nõ põt perueniri ad ſcðm decre-
tum ꝯ dominũ.eo q2 eſt magni preiudicij.adde quod idẽ tenet
Bart.in.l.Quis.in vlt.col.⁊ in.l.ſi cum vſu fructuario.per illum
tex.vbi etiam Bart.idem tenet.ff.ſi ex noxa.cau.agatur.Bald.
in.d.l.iij.do.Ant.⁊ Jmo.in.d.c.j.ɔtrariũ tenet Inno.in.d.c.j.Bal.
⁊ Ange.hic:⁊ retorquent fundamentũ Bart.cõtra eum:q2 imo
etiam in his que ſunt magni preiudicij,cõtumacia procurato-
ris nocet dño:per ea que ſuperius dixi.Secundo allegant.l.ſz
⁊ hoc.§.fi.cum.l.ſeq.ff.de procura.nec dicas,qð ibi loquitur in
primo decreto:q2 cum loquatur in ſeruo,⁊ ſic in re mobili:vt pa
tet etiam in tex.in ỹ.duci.in re mobili non eſt dare primũ decre
tum:vt declarat Barto.in.d.l.ſi finita.§.iuxˀ.⁊ ad fundamentum
Bar.de fructuario q̃ dicit procurator dñi.l.j.§.fi.ff.de oper.no.
nun.⁊ tñ nõ preiudicat dño quo ad miſſionẽ in poſſeſſionẽ ex ſe-
cundo decreto,reſpondet:q2 etiã fictus procurator cõſtitutus a
lege ⁊ in rem ſuã quo ad vſumfru.nõ quo ad proprietatẽ:iõ ꝓ-
pter cõtumaciã nõ fit miſſio ex ſcðo decreto:q2 fieret in proprie-
tate.Breuiter tene cum Bart.q2 ad hoc vt perueniaꝛ ad ſcðm
decretum,requiriꝛ vera cõtumacia.l.fulcinius.§.j.⁊.ij.ff.ex qui.
cau.in poſ.eat.declarat Bar.in.d.§.iulianus.in.ix.col.ergo con
tumacia ꝓcuratoris non ſufficit:ſecus eſt in alijs adductis con
tra Bart.puta in ſñia diffinitiua.ibi eñ ficta cõtumacia ſufficit.
l.ab eo.C.quõ et qñ in.no.in.l.j.§.item cum ex edicto.ff.que ſen.
ſine app.reſcin.Fulg.hic habuit pulchrã cõſideratione:aut lo-
quimur in actionibus realibus:⁊ tũc,q2 ad hoc vt fiat miſſio in
poſſeſſionẽ ex ſcðo decreto:⁊ ſic adiudicatio rei petite,nõ reqri
tur vera ɔtumacia:ſed ſufficit ficta:vt declarat Bar.in.d.§.iuxˀ.
⁊ tunc vera ſit ſententia Bal.⁊ ange.hic ꝯ Bart.ꝙ ex contuma-
cia procuratoris põt fieri miſſio in poſſeſ.ex ſcðo decreto ſuper
re petita:⁊ ſic in actionibus realibus:ſimile in ſñia diffinitiua:vt
predixi.aut loquimur in actionibus perſonalibus,qñ agiꝛ pro
aliquo debito:⁊ tũc ad hoc vt poſſit fieri miſſio in poſſeſ.ex ſcðo
decreto ꝓ aliquo debito perſonali,requiritur vera cõtumacia.
rationẽ diuerſitatis ponit Bart.in.d.§.iuxˀ.⁊ tunc ex cõtumacia
procuratoris nõ fiet miſſio ex ſcðo decreto in alijs bonis dñi:et
ita procedat ſñia Barto.⁊ do.Anto.in.d.c.j.⁊ ſic generaliter in
omnibus alijs rebus.quo ad ſcðm decretũ,videꝛ ſemper cõſide
11 randum an requiraꝛ vera ɔtumacia vel nõ.¶†Quarta cõclu-
ſio Bar.eſt,ꝙ cõtumacia ꝓcuratoris in nõ reſpõdendo poſitio-
nibus,ꝑiudicat dño,niſi dñs fuerit ſciens.in hoc Bar.male di-
cit:⁊ ꝯ tex.in.c.ij.de confeſ.in.vj.per quem tex.eum reprobat.d.
Anto.in.d.c.j.in.xiij.colũ.⁊ nimium eſſet diuinare ⁊ reſtringere
illum tex.ꝙ loquatur qñ dñs fuit ſciens:et de eius intellectu vi-
de per Jmo.in.l.iiij.§.ait pretor.ff.de re iud.per Sali.⁊ latius do.
Alex.in.d.l.iij.C.de procu.nã ɔſidera ꝙ ille text.fortiter obſta-
ret ɔtra preſentẽ materiã.ibi enim in his q̃ ſunt grauis preiudi
cij cõtumacia procuratoris nocet dño.Bar.hic ſentit ꝙ iõ pre-
iudicat:q2 dñs fuit ſciens.truſa eſt ad illũ text.Sali.in.d.l.eũ q̃.
C.de procur.aliter rñdet,ꝙ nõ eſt mirũ ſi in caſu.d.c.ij.cõtuma-
cia procuratoris nocet dño:q2 ibi ſumus in his que ſunt de pro
ceſſu.rõ huius ſolutionis eſſe poteſt:q2 cũ procurator lit.conte-
ſta.ſit effectus dñs litis:ideo circa ea q̃ reſpiciunt litẽ:⁊ ſic pro-
ceſſum,põt preiudicare tanq̃ dñs litis:et ſic Sali.vr̃ ſtare cum
Jnn.in.d.c.j.quẽ.s.reprobaui.Jmo.in.l.iiij.§.ait pretor.ff.de re
iudi.aliter rñdet,ꝙ ideo in.d.c.ij.ɔtumacia procuratoris nocet
dño:q2 illa pena nõ poterat eque cadere in procuratore,ſicut in
dño,ideo ne illa ɔtumacia ſit impunita,nocet dño.arg.l.polla.
C.de his qui.vt indi.iſtã ſolutionẽ reprobat.d.Alex.in.d.l.eum
qui.vbi aliter reſpõdet ex mẽte do.Anto.in.d.c.j.ꝙ ideo in.d.
c.ij.ɔtumacia procuratoris noceat dño:q2 ius fingit procurato
rem cõtumacem in reſpondendo fuiſſe confeſſum:⁊ ſic ſumus in
caſu in quo ficta confeſſio ſufficit ⁊ nõ vera.Puto vltra alios ſic
poſſe reſpõderi ex doctrina Bal.qñ id qð facit ꝓcurator cõſtat
eſſe delictum,nunq̃ preiudicat dño,q2 in mandato quãtũcũq3
generali,non venit vt procurator delinquat:vt hic per Bart.ſz
qñ illud qð facit procurator poteſt eſſe ⁊ non eſſe delictum:tunc
ſemp preiudicat:ſz nõ reſpõdere poſitionibus:⁊ ſic non negare
poteſt eſſe delictũ:⁊ non eſſe:forte enim procurator non reſpon-
det:q2 videt ꝙ poſitiones nõ ſunt negãde:iõ ꝑiudicat dño:et ꝙ
reſpondere vel nõ reſpondere poſitionibus,poſſit eſſe ⁊ nõ eſſe
delictũ.ideoq3 preiudicet dño:dicit Bar.hic in fi.col.poſt prin.
12 ¶†Quinta ɔcluſio eſt,ꝙ ex cõtumacia ꝓcuratoris preiudicaꝛ
dño,in nõ appellãdo.de hoc eſt text.clarus in.l.j.§.fi.ff.qñ app.
ſit.quẽ tex.extende vt ꝓcedat etiã qñ procurator appellauit:ſed
poſtea nõ petijt apoſtolos infra terminũ iuris,adhuc ꝑiudicat
dño:q2 apoſtoli ſunt appẽdices appellationis.ita tenet Bal.in
c.j.in.vj.col.vt lit.nõ cõte.⁊ dicit ꝙ eſt notus paſſus ⁊ nõ tactus
ab alijs nõ tñ poſſet ꝓcurator expſſe renũtiare appellatiõi:ſm
Bal.in.l.ſi.§.fi.C.de tẽpo.appel.¶Limita iſtã ɔcluſionẽ vt ꝓ-
cedat,qñ procurator fuit negligens in appellando:tunc hñ pre-
iudicat dño.d.l.j.§.fi.ſecus qñ fuiſſet vere cõtumax.vt per Bar.
hic:⁊ in.d.l.j.§.fi.qui aſſignat rõnem diuerſitatis:⁊ clariorẽ aſſi
gnat idem Bart.in.l.ſi.in vlt.col.ff.de in integ.reſti.Et aduerte
incidenter ad vnũ,ꝙ illa regula in qua habetur,ꝙ verus cõtu-
max de iure nõ appellat.l.ex ɔſenſu.§.fi.vbi gl.Bar.⁊ Moder.
plenius.ff.de appel.late dñs Alex.in.l.properandũ.§.ſi autem
reus.C.de iud.iſta regula procedit etiã in caſibꝰ in quibus ſñia
nõ tranſit in rem iudicatã.de quibus tetigi in.l.admonẽdi.ff.de
13 iureiur.†⁊ vltra illos adde,hoc etiã procedere ĩ cã vſuraria:q2
ſñia lata in cã vſuraria,nunq̃ tranſit in rem iudicatã quin ſemp a
poſſit appellari:ita ſingulariter Alber.in rubri.C.de vſu.certe
in illis etiã caſibus verus contumax perdit hñficiũ appellandi.
Jta ſingulariter do.Anto.et Jmo.in.c.tenor.de re iudi.⁊ facit
a glo.ſingu.[a] in.c.ad reprimendũ.in ver.ſuſpendatur.de offi.ordi.
b Et qs dicaꝛ verus cõtumax.[b] ponit gl.⁊ ibi Bart.in.l.ſi.ff.de in
integ.reſti.gl.in.l.tres denuntiatiões.vbi Bart.⁊ plenius Bal.
C.quõ ⁊ qñ iud.ponunt alij in locis ꝓalleg.¶Secundo limi-
ta ſm Fulgo.hic:qñ procurator nõ eſt ſoluendo,tunc negligen
tia ꝓcuratoris in nõ appellãdo,nõ preiudicat dño.gl.eſt ſm eũ
in.d.l.j.§.fi.i gl.fi.⁊ ibi Bar.⁊ alij gl.Bal.⁊ Sali.in auť.hodie.C.
de appel.⁊ Bal.not.in.l.ab eo.i.ij.col.C.quõ ⁊ quãdo iudex.do.
Alex.in ɔſi.xcv.in.ij.volu.qð incip.viſis ꝓceſſibus circa lites.in
iij.col.⁊ Bart.veronẽ.in.d.cautela.lxxxvj.ſed caue q2 illa glo.in b
d.l.j.§.fi.mouetur per tex.in.l.properandũ.in fi.C.de iudi.q̃ pro-
prie loquitur in minore:ergo in procura.maioris tex.ſuper quo
ſe fundat glo.non probat:⁊ ita ponderat Cuma.in.d.l.j.§.fina.
tamen tene iſtã limitationẽ.Jntellige tamen ſane petita prius
reſtitutione in integrũ ⁊ obtẽta:nõ aũt ipſo iure.ita ſinglr̃ limi
tat Bal.in.c.ſignificãte.in vlt.col.de app.⁊ dicit no.iſtũ intelle-
ctũ.hñ facit tex.in.l.diuus.in ver.deceptis ſine culpa ſua.ff.de ĩ
integ.reſti.¶Tertio limita qñ ꝓcurator fraudulẽter omiſiſſet
appellare infra decẽ dies,vel niſi ex actis appareat euidẽter qð
ꝓcurator debuerit appellare:q2 nõ preiudicat dño.iſtud eſt qð
vult dicere tex.in.d.l.j.§.fi.in ỹ.nõ facile.⁊ ibi Bar.⁊ alij.⁊ Bal.
in.d.auť.hodie.⁊ in.l.ab eo.⁊.d.Ant.in.d.c.j.⁊ clarius ponit do.
Alex.in.d.cõſi.xcv.in eo.volu.i.iiij.⁊.v.col.Et no.ꝙ ꝓcurator in
dubio nõ teneꝛ appellare a ſñia,niſi euidẽter de iniuſtitia appa
reat:q2 in dubio preſumimus pro ſñia.l.herennius.§.caia.ff.de
euict.c.in preſentia.de renun.c.cũ inter.⁊.c.ſicut.de re iudi.ita in
ſpecie Cy.in.l.inuitus.C.de ꝓcura.in.vj.q.quẽ ſequuntur Bal.
⁊ alij ibi.⁊ ideo Bar.in.l.j.§.fi.dicit:niſi ex actis euidenter appa
reat qð debuit appellare.An aũt ɔfeſſio procuratoris tollat do
mino beneficiũ appellãdi.d.Anto.in.d.c.cõcludit,ꝙ nõ:⁊ ibi ſe-
quiꝛ ſimpliciter Jmo.pro nunc nõ examino.Jtẽ adde ꝙ lz dñs
principalis poſſet renuntiare appellationi:tamen nõ põt pro-
curator:q2 eſſet ſpecies donationis ſm Bald.in.l.fina.§.fi.circa
mediũ.C.de tẽpo.appel.vbi dicit idẽ eſſe in rectoribꝰ eccliarũ.
14 ¶†Quarto aduerte inquantũ Bar.⁊ oẽs tenẽt,ꝙ ex vera con
tumacia ꝓcuratoris,nõ ꝑdit dñs beneficiũ appellandi:prout ẽt
tenet Bar.i.d.l.j.§.fi.⁊ in.l.ſi.in vlt.col.ff.de ĩteg.reſti.⁊ in.l.neq3
infantes:per illũ tex.cũ gl.ff.de fideicõ.lib.et do.Anto.in.d.c.j.
in.ix.col.vbi etiã alij.⁊ Bartho.veronen.in.d.cautela.lxxxvj.nã
iſtud limitat ſinglr̃ Spe.in tit.de appel.§.j.ver.illud autẽ no-
tãdum.dũmodo appelleꝛ infra decẽ dies,q̃ currũt a tpe ſñie,nõ
autem a tpe ſcientie dñi.Jdẽ tenet Jnno.in.d.c.j.⁊ ibi do.Ant.
in.viij.col.⁊ Jo.de imo.in vlt.not.Sed tene ɔtrium,ꝙ eſt equius
prout tenet Hemi.poſt Lap.in.d.c.ij.in prin.ij.col.de confeſ.in
vj.domi.Abb.in.d.c.j.in.vj.col.ad fi.⁊.ſeq.Ange.in cõſil.cclviij.
qð incip.tutor.in vlt.col.⁊ in.d.l.j.§.fin.ff.qñ app.ſit.⁊ eſt de men
te Barto.hic:⁊ ibi,de quo etiã per dños de Rota.in concluſio-
ne.xvj.que incipit:item ꝙ appellatus in cauſa:⁊ in concluſione
cccxliij.que incipit:ex hoc inſurrexit.An autem ipſemet ꝓcura-
tor qui fuit verus contumax poſſit appellare noie dñi:ponunt
Jmo.⁊ Ang.de are.in.d.l.j.§.fina.ff.quãdo appellã.ſit.ad quos
15 vos remitto.¶†Iuxta predicta querit Bart.ſi procurator ge
neraliter cõſtitutus fuerit contumax in vno articulo:quo caſu
nõ eſt audiẽdus,niſi reſarcitis expenſis,iuxta.l.ſancimus.C.de

¶Gl.ſing. Addõ Abb. i.c.ab excõ-municato. de reſcrip.

¶Contu-max.Adde glo.in cle.j. de do.⁊ con tu.glo.in.c. venerabili-bus.de ſen. excõi.li.vj. Bar.in.l.ex cõſenſu.i.§. vlt.ff.de ap. Bal.in.l.ꝓ-perãdũ.C. de iudi.

iudi. quis debeat cõdemnari in talibus expensis: et concludit contra Inno. quod ipse procurator sit condẽnandus per duo fundamẽta de quibus per eum, dicit tñ quod posset denegari audientia dño, nisi expensas resarciat: et hoc videtur tenere gl. not. in l. non potest dolo. in glo. magna in fi. ff. de regu. iur. que nõ est alibi fm Bal. hic in lec. antiqua: tamen glo. ibi proprie loquitur in procuratore vniuersitatis: idem tenet Barto. in l. iiij. in princ. et ibi Imo. et do. Alex. ff. de re iudi. Bart. in l. plautius. ff. de procu. et in l. si procuratore. in ij. col. in prin. ff. de condi. inde. et do Abb. in c. j. in v. et vj. col. et in effectu Spec. in tit. de execu. sen. §. sequitur. ver. sed quid si procurator. Contrarium tenet Inno. in d. c. j. et idẽ Hosti. Jo. and. et do. Anto. in xj. col. qui dicit quod opi. Inno. cõtra Barto. de consuetudine obseruatur: quia semper dñs cõdemnatur et nõ procurator: mouetur do. Ant. ratione, quia cõdemnatio expensarum est mera pena: quia aduersarius cõsequitur veras expensas: et sic id quod sibi abest. ideo debet sufficere contumacia procuratoris: qd secus est in tex. nostro: sed caue quia fundamentũ do. Ant. non est verum: quia etiã ex hoc edicto nõ agitur ad merã penam: sed ad interesse partis. §. fi. j. ea. l. tñ ita etiam tenet Ang. in d. l. iiij. in princ. tu pro ista opinione contra Barto. adde duo bona fundamenta. Primũ est, quia vbi non requiritur vera contumacia: sed ficta sufficit: tunc cõtumacia procuratoris nocet dño vt pluries. s. dixi fm docto. sed in tali cõdemnatione expensarũ rõne cõtumacie vnius articuli: et sic ratione retardati processus ficta cõtumacia sufficit fm Cy. Sal. et Pau. de cast. in d. l. sancimus. vbi dixi. C. de iudi. do. Ant. de bu. in c. finẽ litibus. de do. et contu. Imo. in d. l. si finita. §. iul. et per hoc apparet quod non est verũ fundamentũ Bar. dum arguit de expensis ad mulctã: cum in mulcta requiratur vera cõtumacia. Scdo stringit quia ex cõtumacia procuratoris fit missio in possessionẽ ex primo decreto contra dominum, fm Bar. vt. s. dixi: et tamen talis immissio nõ reuocatur nisi refarcitis expensis per ipsum dñm. l. cũ proponas. C. de bo. auto. iud. pos. c. j. et c. qm frequẽter in fi. vt lit. non cõte. et ista pars contra Bar. mihi plus placet, et obseruatur in practica: tamen pro alia opi. Bart. facio duo alia fundamẽta. Primũ est, quod cũ ista pena possit eque cadere in procuratore sicut in dño: et delictũ immediate cõmittatur a procuratore: equius est procuratorẽ cõdemnari, ex doctrina Bar. in l. si procurator. in ij. col. in prin. ff. de condi. inde. do. Abb. in c. reprehẽsibilis. l fi. de app. Scdo stringit fundamentũ Bart. hic: nam ex cõtumacia procuratoris debet ipse procurator mulctari et nõ dñs: vt hic est tex. et in ista mulcta venit cõdẽnatio expensarũ partis aduerse. §. fi. j. ea. l. qd an sit verum
16 ibi dicet. † Successiue querit Bar. hic: quia dictũ est de contumacia procuratoris que consistit in omittendo, an et qñ preiudicet dño: qd autem sit si procurator aliquid faceret, an et qñ dño preiudicet: dic vt hic per eum: et totam eius doctrinã sequitur do. Ant. in d. c. j. in pe. et antepe. col. et ibi Panor. quã intellige vt per Bart. in l. ab eo. C. quõ et qñ iu. in ij. col. et in l. ij. in ij. et iij. col. C. qui accu. nõ pos. Dicit etiã Bar. j. in vlt. col. quod si procurator noĩe dñi calũniosam litem mouerit: quod debet ipse procurator cõdẽnari in expẽsis: non aũt dñs: et de hoc dicit esse tex. expressum in l. non est ignotũ. C. de admini. tuto. quia tex. nõ loquitur in procuratore: sed in tutore minoris: vt ipsemet Bar. dicit in fi. Et ita pronuntiauit Clemẽs papa: prout refert Spe. in ti. de execu. sen. in §. sequitur. in ver. sed qd si procurator maliciose. sequũtur Bar. Imo. et alij j. l. iiij. in prin. ff. de re iudi. Bar. et Ang. hic: et do. Abb. in d. c. j. in ix. col. Sicut in simili si procurator vel alius fecit expensas pro obtinendo simoniace beneficiũ in curia romana tales expensas perdit et nõ recuperat a dño. gl. est in l. que vtiliter. in glo. magna. ad fi. ff. de nego. gest. do. Abb. in c. bone. ij. in xj. nota. de postu. prela. Istã doctrinã Bar. limitat not. Ange. hic: quod in omnibus casibus in quibus cõcludit Bart. quod factũ vel delictũ procuratoris noceat dño, est verũ quo ad hoc vt preiudicet in aliqua parte: sed nunquam potest in totũ preiudicare: vt dñs totam cãm perdat, quod reputo verbum signandũ et substantiale. Per hoc infert, quod licet subripiens instrumẽta alteri parti debeat causam perdere. l. in fraudem. §. nec. ff. de iur. fis. tñ si procurator surriperet dñs nõ per-
17 deret totam causam: vt hic per eum. ¶ † Juxta hãc materiam an et qñ factum vel delictum procuratoris noceat domino applicatur nobilis questio. pone, constitui simpliciter procuratorem ad fideiubendum pro titio: procurator tẽpore quo fideiubet nomine meo renuntiat beneficio de fideiussoribus: et sic ordinis. et sic auth. presente. C. de fideius. an ista renũtiatio preiudicet dño: ita quod possit conueniri ante principalem, videtur qd non: quia renuntiatio est quedã donatio: et est species dilapidationis. l. si quis delegauerit. vbi Bar. ff. de dona. sed in mandato generali non venit donatio. l. contra iuris. §. fi. ff. de pact. etiam si mãdaret cum libera: vt ibi. et l. filiusfamilias. in prin. ff. de dona. Istam qõnem tangit Bart. in l. fina. in prin. ff. de his que in frau. credi. et post multa concludit, qd ista non est proprie donatio: quia per eam creditori nihil accedit: sed facilius possit consequi creditũ. per. l. in edibus. §. fi. ff. de donat. et per tex. expressũ in l. j. §. sed si fideiusserit. ff. si qd in frau. pa. et quia de consuetudine seruatur, qd qui fideiubent renuntiant beneficio ordinis: ergo in generali mandato venit illud qd est fieri consuetũ. Istam decisionẽ Bart. simpliciter sequitur Panor. pro singulari in c. j. in ix. col. in fi. et seq. vt lit. non contesta. Tamen dum Bart. vult, quod cum de consuetudine sit fideiussorẽ renũtiare bñficio ordinis. ideo veniat in generali mãdato, et notarius simpliciter rogatus potest apponere renũtia-
18 tionem. † Adde quod Bal. in rubrica. C. de his que in frau. credi. in fin. col. subijcit vnũ qd est mirabile: et si est verum valde singulare qd illud qd dicitur, quod notarius in dubio presumitur rogatus: vt ponat clausulas apponi cõsuetas. dicit Bald. quod est verũ qñ notarius fuit rogatus vt faceret instrumentũ ad cõsilium sapientis: vel quando notarius est ita sapiens, quod nõ eget consilio sapientis: tunc seruata formula tabellionum posset apponere: super quibus verbis Bal. bene cõsidera quia Bal. non bene firmat: sed non puto quod sit bona: quia imo semper notarius simpliciter rogatus: intelligitur rogatus vt ponat clausulas cõsuetudine apponi solitas: nec ibi alia iuris peritia requiritur. tex. est in l. fina. in fi. vbi glos. singu. quã multum notat Bal. C. de fideiusso. not. Bald. et Moder. in l. huiusmodi. in prin. ff. de leg. j. cũ multis
19 cõcor. ibi positis. † Imo dicunt Bal. et Ange. in l. bene a zenone. C. de quadri. prescrip. not. ex illo tex. qd procurator simpliciter cõstitutus ad cõtrahendũ vel aliud faciendũ potest in cõtractu ponere pacta et penas que solite sunt apponi. Ad quod vide notabiliter Panor. in c. ij. de preca. vbi ponit quid in prelato. Unde cõclusiue teneo qd si apparet de consuetudine que tamen aliter esset probanda quam ex sola autoritate Bart. cum sit facti vt dixi in l. de quibus. ff. de legi. vnũ est: sed circumscripta cõsuetudine nõ puto quod procurator simpliciter cõstitutus ad fide-
20 iubendũ poterit renuntiare bñficio de fideiussoribus. † Quod probo ex eo qd signanter dicit Bal. in l. j. in fi. col. in penul. q. C. de bo. mater. vbi querit, pone in mãdato procuratoris est dictũ quod procurator possit omnia facere que posset dominus principalis: an per ista verba posset procurator donare vel alienare: et respondet qd non: sed intelligũtur quod possit facere fm naturam officij: et ideo nõ posset facere renuntiationes damnosas vel inutiles dño, cum debeat procurare vtilitatẽ domini circũscripta
21 sua: et ad hoc vide Bart. et docto. in l. procurator cui libera. ff. de procura. et Bal. in l. si procurator. C. eo. ¶ † Secundo no. ex isto tex. quod ex contumacia tutoris vel curatoris nõ mulctatur minor: sed ipse tutor vel curator. Hinc sumpta occasiõe examinat Bart. hic: et in l. quis. ff. de dãno infec. an et quando delictum tutoris vel curatoris noceat minori: et ibi etiam per eum, quid de contumacia nego. gestoris. Adde inquantum Bart. tenet quod in l. meminerit. C. vnde vi. illud ibi sit: quia tutor colludebat, in hoc male dicit: vt patet ex tex. ibi in ver. plerũque: et ibi gl. et Bar. met sibi contrarius. in vlt. col. et ceteri docto. intelligunt illum tex. etiã vbi collusio nõ interuenit. et Alex. hic. Item aduerte dum Bar. hic vult, qd ideo in casu. l. polla. C. de his quibus vt indig. factum tutoris vel curatoris minoris iniuste accusantis testamẽtum de falso, in quo erat factum legatum minori et succubuit preiudicat minori: quia ibi pena non potest cadere in administratore. Istum intellectũ late reprobat Alex. hic per d. l. meminerint: et refert alias solutiones, et alios intellectus ad d. l. polla. dic ergo aliter prout dicã in l. polla. C. de his quibus vt indig. vbi pono nam de intellectu vtriusque tex. vnde etiam in materia gl. notabilem in l. si dolo. ff. si quis omissa cau. testa. que declarat an et qñ
22 factũ aut delictũ administratoris noceat minori. ¶ † Itẽ addẽ inquantum tenet Bart. quod si tutor egerit litem calumniosam, quod ipse potest in expensis condemnari. idem tenet Barto. et alij in l. iiij. in princ. ff. de re iudica. et in l. quis. in vlt. colum. ff. de dam.
23 infec. et in l. edita. ad finem. vbi plenius dixi. C. de eden. ¶ † Tertio nota in ver. nõ solum: quod ita mulctatur inobediẽtia actoris sicut et rei. facit quia pena imposita reo intelligitur etiam imposita actori, et econtra gloss. in l. per interuallum. ff. de iudi. glo. in c. j. de confes. in. vj. imo maior censetur contumacia actoris quam rei. gloss. est in c. j. in gloss. ij. in fine. et ibi not. Hemi. de dolo et contuma. in. vj.

1 ¶ Merum dicitur qd est ab omni cõpositione abstractum.
2 Actor qui fecit citare reum licet nullũ ius foueat, tñ reus contumax potest mulctari.
3 Contumax potest mulctari, etiã si tempore quo cõparere debebat iudex non sederit ad banchum.
4 Judicium non datur ad hoc qd interest.
5 Expense que veniũt ratione cõtumacie, debentur actione in factum. vide ampliationem. nu. 6.
7 Expense debentur solum officio iudicis mercenario, si iudex in sententia non condemnauerit.

Judex si

8 Iudex si absolueret simplr ab expensis, q̃ expẽse intelligantur.
9 Expensarũ appellatione, que veniãt in ꝯdemnatione in expensis. ⁊ nu.10.11.12.13.14.et.17.
15 Expense que debentur ratione victorie, differunt ab expensis q̃ debentur ratione contumacie. ⁊ nu.16.
18 Interesse duplex est.
19 Iudex propter cõtumaciam, non potest aliquem cõdemnare in tota causa.
20 Occultans dolo instrumenta aduersarij licet cãm perdere debeat: tamen si procurator talẽ occultationẽ faceret, nõ mulctaretur dñs in amissione cause.
21 Iudex propter cõtumaciã an possit denegare audientiã parti.
22 Absens ꝯtumax circũscriptis statutis de iure cõi, non potest a iudice haberi pro confesso ⁊ conuicto.
23 Fiscus nullum interesse pretendit.
24 Causa quelibet etiã iniusta, dũmodo sit colorata absq; cõtẽptu iudicis, excusat quem a mulcta.
25 Consuetudo praua, iniqua, temeraria, ⁊ iniusta excusat a pena.
26 Consuetudo põt excusare periurũ a pena temporali, nõ diuina nec ꝯsuetudo laicorum potest disponere super spiritualibus.
27 Causa iniusta licet excuset a dolo: tamen non excusat a vera cõtumacia.
28 Citatus si propter aliquã paruã tempestatẽ maris timuit comparere, excusatur a vera cõtumacia ⁊ a multa.
29 Accusatus de precepto spreto põt defendi allegando eius absentiam: vel tale quale impedimentum.
30 Cause absentie, debet esse iusta ⁊ non friuola.
31 Occasio leuis excusat a vera cõtumacia.
32 Contumacia requiritur, qđ sit vera ad hoc vt quis possit mulctari. ⁊ nume.36.
33 Bannum an dicatur mulcta.
34 An personaliter dicitur citatus ille, cuius dolo factũ fuit ne personaliter citaretur.
35 Perueniri ad scõm decretũ quamuis possit ꝯtra dolose latitantẽ, tamen non potest contra eum imponi mulcta.
37 Contumacia ficta licet quis non possit mulctari: tamen si mulctaretur ⁊ non appellaret, valeret mulcte impositio.
38 Preceptum iudicis cõminatorium, de mulctando partem ꝯtumacem in pena applicanda alteri parti, valet.
39 Contumacia dicitur esse delictum.
40 Dolus dicitur etiam delictum.
41 Contumacia dicitur etiam maleficium.
42 Contumacia an sit peccatum mortale.

Hoc iudicium. Ad euidentiã ⁊ intellectũ huius. §. premitte, qđ iste. §. reputatur difficilis, eo q: in seipso videtur cõtinere duas ꝯtrarietates. Prima est in primo dicto, dum dicit, ꝙ istud iudicium non datur ad id qđ interest: sed quãti ea res est. ista verba idẽ importãt ⁊ significãt interesse cõe: prout Bar. ⁊ doc. allegãt duos tex. l. inter hec verba. ⁊ l. hec v̾ba. iiij. ff. de ver. sig. Tu allega meliorẽ text. in. l. q restituere. añ fi. ff. de rei ven. ⁊ sic perinde ac si tex. diceret, nõ datur ad iteresse, ⁊ datur ad iteresse, propter istã p̄mã ꝯtrarietatẽ. gl. j. magna exponit tex. tribus modis: ⁊ vult in effectu qđ ista v̾ba in h tex. nõ importent idẽ, sed diuersum: sicut etiã in. l. pe. §. j. ff. ne qs eũ q. ¶ Secunda ꝯtrarietas tex. est, in prin. dicit̃ qđ hoc iudiciũ datur quãti ea res est, qđ exponitur. i. ad interesse particulare. postea in v̾si. fi. dicit̃, ꝙ merã penã cõtinet: sed ista sunt iter se ꝯtra-
1 ria. l. pe. §. j. ff. ne qs eum qui. ptz † nã merũ dicit̃, qđ est ab omni cõpositione abstractũ: vt dixi in. l. imperiũ. s. tit. iij. vñ mera pena dicitur qñ nõ est aliquod penitus interesse. vnde dicere ꝙ sit mera pena: ⁊ ꝙ detur ad interesse particulare: ista sunt de directo ꝯtraria. propter hanc secundã cõtrarietatẽ facta est alia gl. in ver. penã, q̃ legit istũ. §. altero de tribus modis. ¶ Quartam lec. addũt Bart. ⁊ alij. Istos itellectus videbimus in ambabus gl. cõiter tenet̃ itellect⁹ Azo. ꝙ iste. §. ponat duos diuersos casus, p̄ncipiũ loquit̃ in pena q̃ applicat̃ parti. finis aũt variat casuz, ⁊ loquit̃ in pena que applicat̃ fisco. istũ intellectũ tenet glos. Bart. ⁊ cõiter antiqui ⁊ noui. ⁊ ẽm istũ intellectũ. h. d. in effectu. ¶ Ex hoc edicto dat̃ actio parti, ad id qđ eius particulariter interest rõne cõtumacie: non aũt ad totale interesse totius litis. hoc primo. Itẽ ex hoc edicto, orit̃ actio fisco ad penã ei applicandã: ⁊ ista scđa est mera pena: ideo nõ datur post annũ nec in heredem. h. d. scđm intellectũ gl. ⁊ cõem docto. Istuz intellectũ nullatenus teneo: q: destruit tex. qui cõtinuatiue loquit̃ semper in eodẽ casu: vñ teneas aliũ intellectum, ꝙ totus iste. §. loquatur in mulcta applicãda fisco: ⁊ istud patet, q: regulariter mulcta q̃ imponitur cõtumaci vel inobedienti applicatur fisco: nõ autem parti. l. v. C. de modo mul. alleg. in gl. ⁊ hoc modo cessabũt p̄dicte ꝯtrarietates, ⁊ totus text. sine violatione copulatiue p̄cedet in eodẽ casu: prout vult tex. dũ in singulari dicit, hoc iudiciũ. ⁊ ẽm istũ intellectũ qui est planus. h. d. In mulcta q̃ ex hoc edicto imponitur contra inobedientes ⁊ applicatur fisco: nõ attenditur interesse: sed solũ quãta sit ipsa mulcta: ⁊ cum sit mera pena non dat̃ vltra annũ: nec in heredẽ: h. d. ẽm verũ intellectũ. Et pondera, ꝙ in hoc text. solũ querit̃, an detur contra heredem passiue: non aũt actiue: an heredi: eo q: datur fisco, qui nunq̃ moritur:
2 † pondera etiã istũ text. in ver. non ad id qđ interest: et adde qđ tenet do. Anto. de bu. in. c. fi. de clande. despon. ꝙ lz actor qui fecit reum citare nullũ ius foueat. tñ reus contumax potest mulctari: qđ est notabile ẽm eum. adde ꝙ ratio est vltra eũ: q: mulcta que imponitur ex hoc edicto ꝯ contumaces, non imponitur ratione interesse: vt hoc tex. sz propter ꝯtemptã potestatẽ preto-
3 ris. vt in prin. huius legis. ¶ † Secundo adde, qđ ꝯtumax põt mulctari etiam si tempore quo cõparere debebat iudex non sederit ad banchum: et sic nihil videatur interesse partis ẽm do. Ant. de bu. in. c. fi. de do. ⁊ contu. lz glo. ibi sentiat ꝯtrium: ⁊ in cõtrariũ videt̃ tex. vbi dicet̃ in. l. ij. in ver. fi. ff. si quis in ius vo. non ie. ¶ Capio glo. primam magnã quam diuide in sex partes. In prima ponit vnũ notabile ad declarationẽ text. In scđa timore prime ꝯtrietatis superius relate, ponit primũ intellectũ ad istũ text. In tertia ponit alium intellectũ. In quarta alium. In quinta querit. In sexta ⁊ vltima cõtra tex. opponit ⁊ notabiliter soluit. Secunda ibi: itẽ no. ꝙ hec litera. Tertia ibi: scđo exponitur. Quarta ibi: tertio dici potest. Quinta ibi: item nõne facit hoc. Sexta ⁊ vltima ibi: itẽ nonne satis est. Primã partem vide per
4 te. Ex scđa parte habes quatuor colligere. ¶ † Primo habes primũ intellectũ ad istum tex. ꝙ istud iudiciũ nõ datur ad id qđ interest, hoc est non datur ad totale interesse: scilz totius cause ⁊ litis: sz bene datur quanti ea res est. i. ad particulare interesse expensarũ ⁊ aliorum damnorum, que passus est ex eo qđ aduersarius fuit ꝯtumax: ⁊ istum primũ intellectũ vt dixi tenent gl. ⁊ magis
5 cõiter docto. ¶ † Secundo habes ex hac glo. ꝙ expense que veniunt ratione ꝯtumacie debent̃ actione in factũ ex hoc edicto: vt clarius dixit glo. in prin. ⁊ sic non solum potest implorari officium iudicis mercenariũ: vt fiat ꝯdẽnatio in talibus expensis: sz etiã intentari actio in factũ. secus est in expensis q̃ debentur ratione victorie: q: solũ debent̃ officio iudicis mercenario. l. properandũ. §. sin autem alterutra. vbi Bar. ⁊ alij. C. de iudi. ⁊ ĩ hoc
6 ista gloss. nõ reperit̃ alibi in iure ẽm Pau. de ca. hic. † Amplia: notabiliter istã gl. vt idem sit in expensis que debentur ratione deserte appellationis: q: ille debent̃ etiam iure actionis, p istã glo. ita singulariter tenet Bal. Post Hosti. ibi: in. c. ex parte. ij.
7 in. iij. colũ. de rescrip. † Ex ista differentia sequunt̃ duo notabiles effectus. Primus est, qđ qñ expense debent̃ solum officio iudicis mercenario, si iudex in sñia non ꝯdemnauerit: iuxta. l. paulus. ff. de re iudi. nõ pñt amplius de per se peti: quia lata sñia expirat officium iudicis mercenariũ. l. iiij. C. de depo. glo. in. l. j. et ibi dixi. C. de iudi. secus qñ expense debentur iure actionis ẽm Bar. hic: in vlt. col. post mediũ I ver. vlt. quero. ⁊ sequunt̃ Moder. facit gl. not. in. l. iij. §. si rem. ⁊ ibi Bar. ff. de lega. iij. glo. in. l. non solũ. ⁊ ibi Bart. ff. de rei vendi. ⁊ ita teneas: quamuis ꝯtrium teneat Pe. ⁊ Cy. in. l. sancimus. in. ix. q. in fi. ⁊ ibi Bal. post eum in x. qđ. C. de iudi. vbi mouetur colorata rõne: nam quoties expense vel interesse debent̃ iure actionis de per se: tunc procedũt gl. preallega. sed quãdo debentur respectu litis precedentis: tunc tanq̃ accessoria litis extinguunt̃ cum ipsa lite: sed istud fundamentum nõ est verum: q: quando expense sunt promisse per stipulationem: certe promittunt̃ habito respectu ad litem: ⁊ tamẽ lata sñia ⁊ sic finita lite: de per se peti possunt ẽm glo. ⁊ docto. in
8 d. l. iij. §. si rem. ⁊ in. d. l. nõ solũ. ¶ † Secũdus effectus notabilis est: q: si iudex absolueret simplr ab his expẽsis intelligeret̃ absoluere ab his expensis que solum officio ipsius iudicis mercenario veniunt: nõ autem ab illis que iure actionis debẽtur. ita singulariter dicit solus Sal. in. d. l. properandum. §. sin autem alterutra: qđ valde nota. q: est multum vtile in practica: puto tamen ꝙ inter expensas que iure actionis debentur sit differẽtia: nam in illis que debentur iure actionis: eo q: p̄misse sunt p stipulationẽ, iusta causa litigandi non excusat a talibus expensis: glo. ⁊ nota. in. §. oportet. in gloss. magna. in ver. solo. ad finẽ: ⁊ ibi Ange. in aut̃. de iudi. quam ad hoc reputat singu. Bal. in. c. breui. de iureiurã. Ioan. de imo. in. l. fi. in vlt. col. ff. de re iudi. ⁊ Sali. in. d. §. sin autem alterutra. vbi plenius dixi. secus tamẽ est in istis expensis que debentur propter ꝯtumaciam: q: non solum iusta causa: sed etiam colorata excusat. vt not. vult ista glo. in fi.
9 vbi dicetur. ¶ † Tertio habes notabiliter ex ista gloss. ꝙ lz in cõdẽnatione expensarũ que fit ratione victorie, veniant tantum expense litis: non aũt habeatur ꝯsideratio aliorum damnorum: vt est gl. in. l. j. ⁊ ibi Bart. ff. de alie. iudi. mu. cau. fac. ⁊ glo. in. l. sancimus. C. de iudi. in. d. §. sin autẽ alterutra. tñ in expensis q̃ veniũt ratiõe cõtumacie, nõ solũ veniunt expẽse litis: sed etiam dãna.

vt in hac gl. not. quam sequitur Bart. & ceteri sequūtur. & glo. &
Bar. in. d. l. j. & est tex. in. d. l. sancimus. in ver oīa dāna. ego autē
contra primū tex. soleo allegare fortem tex. in. §. hec aūt omnia.
in ver. etiā dānum & impensas litis. insti. de pe. te. lit. dixi in illo
10 §. sinautem alterutra. † Fulg. tñ hic putat idem esse in expensis
ratione victorie & ratione cōtumacie. vñ considera quid sit diffi
nitiua: & si snīa victorie ferat̄ ꝯ contumacē: an tunc veniunt vltra
expensas litis, dāna, cum hic concurrat etiam contumacia. ista
glo. facit qđ sic. & si est verū, est magna limitatio ad gl. & commu-
11 nem doctrinā: de qua. s. † Adde etiā ad istā glo. qđ idem est etiā
in expensis rōne retardati processus, in quibus vltra expensas
litis etiā veniūt dāna. tex. est in. l. nō ignorat. C. de fruc. & lit. ex-
pen. Bar. in. d. l. j. ff. de alie. iudi. sed vide duo pulchra que p. d. l.
non ignorat. vult singulariter Cy. in. l. vnica, in. ij. oppo. C. vt q̄
12 desunt aduo. † idem etiā est in expensis que veniunt rōne teme-
ritatis cōmisse ante snīam diffinitiuā. l. eum quē temere. vbi gl.
& Bar. ff. de iudi. & declarat not. Bar. in. l. edita. in vlt. colū. C. de
13 eden. † Secūdū ista intellige et declara illud qđ singularit̄ vult
Bar. in. l. si procurator. ij. in fi. ff. rem ra. ha. qđ Pau. de cast. hic
cōmendat & dicit esse perpetuo tenendū menti. & sepe cōtingere
in practica: nā ibi no. Bar. ꝙ quis non solū repetit expensas li-
tis: sed etiā omne illud in quo reperitur dānificatus, ex eo ꝙ ab
fuit a negotijs suis: nam dꝫ sane intelligi, non qñ expense debē-
tur rōne victorie, cum in illis non habeat̄ rō istorū damnorū: sed
14 qñ debentur rōne contumacie. † Item dum dixi ꝙ in expensis
ratione victorie non veniunt damna, est verū de damnis passis
in rebus suis: sꝫ superueniunt damna rōne persone: vt si erat ar
tifex qui solebat ex artificio tm̄ lucrari in die. ita Bar. in. d. l. j. ff.
de alie. iudi. cum multis cōcor. quas dedi in. d. §. sinautē alteru-
15 tra. † Adde etiā aliam notabilē differentiā inter expensas que
debent̄ rōne victorie, & que debentur rōne cōtumacie: qꝛ primo
casu debent cōputari expēse quas fecisset domi. secus in scđo ca
su, ita signanter Bal. & Ang. in. l. sed & si lege. §. qđ aūt. ij. per illū
tex. ff. de peti. heredi. post Guil. & Cyn. in. l. properandum. §. & si
16 quidem. C. de iudi. † Adde tu aliam & quartam notabilem diffe
rentiam: qꝛ contumax reficit omnes expensas, nō solum neces-
sarias: sed etiam vtiles tm̄: sed ille qui nō est cōtumax reficit tm̄
necessarias ꝓm Inno. in. c. cum venissent. de eo qui mit. in poss.
quē refert & sequit̄ Ang. in. d. §. sinautem alterutra. circa finem.
17 † Quarto nota. ex ista glo. ꝓm Bald. inquantū ponit expen-
sas litis & damna tanꝗ diuersa: & sic vult, ꝙ si iudex condēnauit
aliquem in expensis simpliciter: qđ nō veniunt damna. facit qđ
vult Bal. in. l. terminato. in vlt. colū. in versi. modo quero iudex
reseruat, C. de fruc. & lit. expen. & Sali. in. l. non ignorat. eo. tit. ꝙ
a appellatione expensarū[a] non veniunt damna: nec econtra. Ad-
de tex. not. in. c. in nostra. de iniur. vbi est text. ꝙ qui facit pacem
cum inimico & remittit omnia damna: non intelligitur remisisse
18 expensas. † In tertia parte gloss. ibi: secundo exponitur. ha-
bes ꝓm intellectum, pro cōcordia text. qui in principio videtur
contrariari: & scias, ꝙ duplex est interesse. singulare qđ concer-
nit personam agentis tantum, quoddā est cōe interesse omniū:
nam pone qđ ista res communi estimatione valet. xx. tamen est
mihi chara in. xxx. istud. xxx. est interesse singulare mee affectio-
nis. vult ergo text. dicere, ꝙ ista actio non datur ad interesse sin
gulare affectionis, sed ad interesse commune glo. dicit ꝙ iste sen
sus est fatuus, qꝛ sequitur absurdum vt in glo. Bart. saluat, & sal
uationem reprobat. tu salua istum intellectum intelligendo, nō
de vero interesse totius litis: prout glo. presupponit reproban-
do: sed de particulari interesse, & isto modo intellect⁹ est clarus.
Et ex ista parte gloss. habes tria notare vtilia ad practicam.
19 † Primo ꝙ iudex propter contumaciā nō potest aliquē cō-
demnare in tota causa: & sic non posset iudex facere preceptū ꝙ
si reus non cōpareat, mulctabit eum in amissione totius cause:
& fatuus esset iudex, qui ita mulctaret: & ita istam glo. allegat ad
hoc Bald. in. l. et in mulctis. C. de appel. Adde qđ in simili vult
Inno. in. c. j. vt lit. non contesta. quem sequuntur Ang. & Fulg.
in. §. si procurator. s. eo. ꝙ licet contumacia procuratoris aliqñ
noceat domino: vt ibi, nunquā tamen nocet in amissione totius
20 cause. † Et ideo licet occultans instrumēta aduersarij dolo, de-
beat causam perdere: vt per gl. & Barto. in. l. in fraudem. §. neqꝫ
instrumenta. ff. de iur. fis. tamen si procurator talem occultatio-
21 nem faceret non mulctaretur dñs in amissione cause. † Se-
cundo ex ista glo. collige limitationē ad regulā que habet, ꝙ iu-
dex propter contumaciā potest denegare audientiam parti. l.
sꝫ & si per pretorē. §. sed si dum decreto. vbi gl. not. ff. ex qui. cau.
maio. Intantum qđ dicit singulariter Bar. in. l. consentaneū. C.
quō & qñ iud. in. vj. col. in ver. deinde ad euidentiā premitto. ex-
tendendo illū text. ꝙ contumax non solum repellitur a limine il
lius iudicij, in quo fuit contumax: sed etiam alterius in quo con
tumax nō fuit, si iudex hoc decernat. intellige tamē inter easdē
personas: & est multū no. ꝓm Bald. ibi: & in. c. fi. de mu. peti. Illa
regula dꝫ intelligi ad tēpus nō aūt in perpetuū per istā gl. quā
22 ad hoc pōderat Bal. hic in lec. antiqua. † Tertio habes no-
tabiliter ex ista glo. iuncto tex. ꝓm Bal. hic: ꝙ de iure cōi, circū-
b scriptis statutis absens ꝯtumax[b] nō pōt a iudice haberi pro cō
fesso & ꝯuicto: qꝛ isto modo perderet totā cām: ꝙ fieri nō potest
vt hac glo. & ita etiā tenet Bar. in. l. certū. in prin. ff. de confes. et
in. l. ij. §. ꝙ si actor. C. de iur. cal. & in. l. j. §. sꝫ qđ rescriptū. per illū
tex. ff. de ven. inspi. Cano. in. c. ij. de cōfes. i. vj. In quarta par
te glo. habes, tertium intellectū verum & planū ꝙ totus iste. §.
loquatur in mulcta applicāda fisco: prout regulariter fit. l. v. C.
de modo mulctā. istū intellectū reprobant Bar. Bal. vterqꝫ Sa
li. Ful. & do. Alex. hic: qꝛ est extranea expositio ad tex. ibi: quan-
ti ea res est, que verba referūtur ad cōem estimationē: ergo nō
congruunt fisco. Tu tene istū intellectū qui sine violentia con-
gruit litere: vt. s. declaraui: & eū tenet Ja. de ra. Cy. Albe. Ang.
& Pau. de cast. hic: nec obstat ꝙ videat̄ extranea expositio ad il
la verba quanti res est: qꝛ tu pondera qđ Bar. & sequaces, dum
referunt & sequunt̄ intellectū Nico. de ma. tenent eādem met ex-
23 positionē. † Et ista lec. est magis congrua ad text. ad tollēdum
ambas contrarietates ad text. vt si totus text. loquatur de vna
actione, que datur fisco ad mulctam in qua cōdemnatus est con
tumax: nam non datur ad id qđ interest: qꝛ fiscus nullum inter-
esse pretendit: sꝫ datur quanti ea res est. i. ad quātitatē mulcte,
in snīa comprehensaꝫ, vel si non est lata snīa, quanti res est. i. pro
ut exigit qualitas cōtumacie & cause: & tunc bene sequitur secū-
da pars tex. quod est mera pena. ideo non datur post annū: nec
in heredē, qđ probo: nam de actione que datur parti non fit mē
tio expressa in superioribus. Item in dubio mulcta semper ap-
plicatur fisco. l. v. C. de modo mulc. & de tali mulcta loquitur iste
tit. & ita videt̄ posse teneri reiecto ītellectu Azo. quē omnes te-
nent: vt dicā in alia gl. qđ primū dictū loquitur in parte. secūdū
24 in fisco: qꝛ tex. ꝯtinuatiue loquit̄. † Quinta pars gl. est clara.
In ea. gl. in fi. No. diligēter ex hac gl. ꝙ quelibet causa etiā iniu
sta: dūmodo sit colorata absqꝫ ꝯtemptu iudicis, excusat quem a
mulcta. cum ista gl. transeut Bar. Bal. vterqꝫ Sali. & Ang. hic.
istam glo. alibi cōmendat Bald. & dicit esse singu. & perpetuo te-
nendam menti in. l. deberi. C. de fideicon. lib. sed est silis glo. in. l.
satis. s. titu. j. & gl. in. l. ex ꝯsensu. §. fi. glo. penul. & ibi Ange. & Ra-
pha. cu. sequuntur. ff. de appella. facit trita regula, qđ quelibet
causa etiā iniusta excusat a dolo. l. igitur. §. potest. ff. de libe. cau.
cum multis ꝯcor. quas dedi in. l. si quis id qđ. s. tit. ij. quibus ad-
de facere. l. iij. §. si quis ignorans. ff. ad silī. & alibi dicit singulari-
ter Ang. in. l. pretor. §. hec actio. ff. vi bono. rap. ꝙ vbi aliqs ali-
qua rōne etiā iniusta motus cōmittit crimē: ex quo est imponen
da pena corporalis, nō tenetur propter illam iniustam cām: qđ
magnifacio & multum cōfert ad euadendum aliquē in causa cri
minali: tamen nō pono pro constāti: sed puto quod intelligi de-
beat ꝓm ea que dicit Ange. in. l. plagij. C. ad le. flauiam de pla-
25 gi. † Confirmantur etiā ista ex eo qđ in fi. nisi vult glo. not. in. c.
cum venerabilis. in glo. j. in fi. de consue. quam Panor. in. j. col.
multum exponit que vult, declarando vt ibi per eum, qđ ꝯsuetu
c do[c] & praua & iniqua & temeraria & iniusta excusat a pena: & est si-
milis gl. iiij. dis. c. deniqꝫ. que limitat, qđ verum est a pena tempo
26 rali nō diuina. † Et per istas duas glo. consuluit Lud. roma. in
consi. cccclxvj. incipi. videtur prima fronte: ꝙ cōsuetudo potest
excusare periurū a pena tēporali, nō diuina: tamē istud de periu
ro non pono pro cōstanti: qꝛ consuetudo laicorum nō potest di-
sponere super spiritualibus per no. in. c. ecclesia sancte Marie.
cum cōcor. de ꝯsti. ad hoc vltimum & ad hanc glo. vltimo allega
tam: vide omnino que not. ponit Alexā. in consi. cvij. in. ij. volu.
incip. pro inuestigatione predictorū. in fi. col. & vide qđ dixi in. l.
de quibus. ff. de legi. Istam gl. reprobant Cy. & Pet. de ancha.
hic. per aliqua leuia quibus rñdet do. Alexā. qui etiam ꝯ istam
glo. facit ponderationē de verbis Bart. in. d. l. ex consensu. §. fi. &
27 in. l. fi. ff. de in integ. resti. † nam. d. Alex. reprobat hanc ꝯclusio-
nem glos. sic, nā lꝫ causa iniusta excusat a dolo dictis iuribus: tñ
nō excusat a vera ꝯtumacia. ita ponderat̄ Bar. velle & Imo. in
d. l. ex cōsensu. §. fi. & in. l. ea que. C. quō & qñ iud. nō excusat a vera
cōtumacia. ergo nec a mulcta que imponit̄ ratione vere contu-
macie vt nunc dicā. Tu autem adde ꝙ istā gl. no. sequit̄ Bal. in
c. plerūqꝫ. in pe. col. de rescrip. Ange. in. l. impator. ff. de sta. ho. et
in. l. ꝑtor. §. hec actio. ff. vi bo. rap. & in. l. j. §. iij. ff. de vi & vi ar. Lu.
28 in repe. rub. ff. de arbi. i. xxxij. col. † & p istā gl. dicit in spē Bal. in
l. ea que. cir. fi. C. quō & qñ iu. ꝙ si citatus ꝑpter aliquā paruam
tempestatē maris timuit cōparere, excusat̄ a vera ꝯtumacia & a
29 mulcta. † Itē per istā glo. dicit not. Bald. hic, ꝙ poteris defen-
dere accusatū de precepto spreto ꝓm formam statuti, allegando
30 eius absentiam: vel quale quale impedimentū. † Sed aduerte
vltra alios, ꝙ ꝯtra istam glo. tenet Bald. in. c. cum bertoldus.
in. ij. col.

a Expensarum. Adde archi. in. c. in pmis. ij. q. j. do. in. c. si canonici de off. ordi.

b Absens contumax. Adde bar. in extraua. ad reprimē. in ver. arreptionem. Spe. tit de actore i pn. doc. in. c. vi tatis. de do lo & cōtu.

c Cōsuetudo. Addo gl. in v. antiq ꝯsuetudo, i c. sane, de tē. or. Lud. ro. ꝯs. cccclxvj, icip. vr pri- ma fronte.

in.ij.col.per illũ tex.de re iudi.vbi no. ibi esse casuz, q causa absentie dz esse iusta, & non friuola: lz gl. hic dicat, q causa friuola excusat a dolo: sz docto. nõ approbant istam glo. sm Bald. ibi & propterea Bal. hic: in vl. col. dicit q multi nõ approbant istam
3 glo. ¶ † Secundo cõtra gl. pondera tex. in c. comparati. de appella. & ibi Bal. ad fi. in vlt. nota. dicit ibi esse casum cõtra istam glo. Accur. que dicit: q etiam leuis occasio excusat a vera cõtumacia: nam ibi episcopus habebat excusationẽ, & non paruam: quia fuerat in seruitio regis: & tamen quia excusatio nõ erat iusta, excõmunicatur & punitur: & sic ibi est text. contra istam glo. ¶ Tertio in cõtrariũ facit in arguẽdo a speciali, fauore matrimonij tex. est in c. in literis. de in integ. resti. Accedat etiam tex. in l. j. §. dolum. in fi. ff. de eo per quem fac. er. Quis ibi sm gl. potius arguatur culpositas q̃ dolositas: & sic ex istis, dicta cõclusio glo. redditur valde dubia. item ista solutio cõtinet diuinationem. vnde Bart. secundo loco post Pe. de bel. perti. & Nico. mat. aliter respondet, qd hic cõtumax fuit personaliter citatus. Not. multũ istam solu. Bart. cum qua ceteri transeunt: nã ex ea habes qua-
32 tuor notabiles conclusiones. ¶ † Prima est valde necessaria pro limitatiõe totius tituli, quod ad hoc vt quis possit mulctari, requirit qd sit vera cõtumacia: & non sufficit ficta: idem tenet Ang. in consi. viij. qd incip. relatores introitus regni. Pau. de cast. no. in. §. j. s. ea. l. & optime probat in. §. si procurator. s. eo. q si ficta cõtumacia sufficeret ad mulctandum aliquẽ, ex contumacia procuratoris posset mulctari dñs, cuius cõtrarium ibi deci-
33 ditur & ibi declaraui: & declarat Alex. hic. ¶ † Secundo collige ex hac solu. q cum bannum dicatur mulcta: vt dixi in princ. huius legis: q de iure communi non potest quis banniri, nisi sit in
34 vera cõtumacia. ¶ † Tertio & notabilius & subtilius collige ex ista solu. quod non habetur pro psonaliter citato ille cuius dolo factum fuit ne personaliter citaret: eo q latitabat, prout proprie loquit tex. in d. l. satis. q pro certo videtur notabile & cõtra equiparationẽ quã facit tex. in simili in l. is qui dolo. & in l. finan
35 tem. §. sed et is. ff. de rei vendica. ¶ † Quarto subtiliter collige ex hac so. Quis cõtra dolose latitantem possit perueniri etiam ad scdm decretum. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex qui. cau. in pos. ea. declarat Bart. in l. fi finita. §. iul. ff. de damno infec. tamẽ cõtra latitantem nõ potest imponi mulcta: q licet sit in dolo, tamen est in dolo velato. vnde nõ mulctatur, sicut personaliter ci-
36 tatus qui venire cõtempsit. † Tenendo istam solu. qd ad hoc vt quis possit mulctari requiratur vera contumacia & nõ sufficiat ficta, limita duobus modis. Primo vt procedat quo ad mulctã applicandam fisco, ibi bene requiritur vera contumacia: secus quo ad mulctam applicandã parti, sm Cy. Bal. & Sali. in l. sancimus. C. de iud. Imo. in d. §. iulianus. quicqd ibi teneat Ange. & Cano. in c. finem litibus. de do. et contu. ratio diuersitatis: q mulcta que applicatur fisco est mera pena: vt superius dixi: & sic est magis odiosa. tamen pondera qd Bart. hic: post Pet. & Nico. de neapo. videtur expresse tenere contrarium: nam loquitur in mulcta applicãda parti, & tamen nota quod ibi requiritur ve
37 ra cõtumacia. ¶ † Secundo limita q licet ex ficta contumacia non possit quis mulctari: tñ si mulctaretur & non appellaret, valeret impositio talis mulcte: q multa facta tenent que tñ fieri prohibentur. l. j. §. biduum. ff. qñ appel. sit. ita tenet Bal. in l. & in multis. C. de appel. ¶ Ultra Bart. potest tertio responderi ad d. l. satis. sm Pe. Cy. & Bald. in lectura antiqua. et Albe. hic: q illa. l. satis, procedit quo ad partem, sed non quo ad iudicem: cuius potestas cõtemnitur: potest etiam mulctare: vt in prin. huius legis. Uel quarto responde sm Fulg. cuius solutionem sibi ascribit do. Alexan. q satis est misso in possessionem quantum ad hoc ne extrahatur inuitus de domo. ¶ Capio gl. in ver. meram penam. ista glo. timore secunde cõrietatis. s. in princ. relate, ponit tres intellectus ad istum text. & ita eã diuide in tres partes. scda ibi: sed sm Azo. tertia est in fin. ibi: sed videtur melius. ¶ Primus intellectus est qd tex. in ver. meram penã. intelligatur ex parte soluẽtis tm. iste intellectus reprobat per oẽs: q nõ esset mera pena, cũ nõ sit ex parte vtrinsq. ¶ Secundus est intellectus Azo. q cõiter tenetur: & sm Bart. vsu approbat q pncipium loquat in pena applicanda parti: finis aũt in pena applicanda fisco, que bene est mera pena ex parte vtriusq: & tũc text. ibi: & cum merã penã, nõ debet exponi cũ pro q: sed cum pro qñ: & erit sensus, & qñ continet meram penam: sed refragatur litera que deberet dicere cõtinet: & tamen dicit contineat: & sic hic intellectus facit violẽtiã litere vt dixi. ¶ Tertius est intellectus q totus iste. §. loquat in mulcta applicãda fisco: & hũc tene vt. s. declaraui. ¶ Quartũ intellectũ posuit Nico. de neapo. quẽ sequũtur Jac. bu. Bart. & Moder. hic: q totus iste. §. loquatur in pena applicanda parti: & loquatur in mera pena imposita per iudicẽ absq aliquo interesse alterius partis: et tũc tex. hoc modo intelligat, datus nõ ad id qd interest: sed quãti ea res est, id est quantũ iudex cõdẽnauerit: & sic reincidit in expositionẽ tertij intellectus prin. e glo. quẽ Bar. reprobat & male. Contra istũ intellectũ obstat regula que hz, q mulcta in dubio applicat fisco, & nõ parti. l. v. C. de modo mulc. ad istud respondet Albe. dupliciter. Primo, q illa regula procedit in mulcta que imponit ratiõe delicti cõmissi extra iudiciũ: secus in iudicio. no. q magna est limitatio ad illã regulã. Secũdo modo respõdet, qd iste tex. intelligitur, qñ iudex in snia expresse applicauit mulctam parti,
38 quod est diuinare: † tñ p eius cõfirmatione facit illud qd p istum tex. dicit Bal. in addi. Spec. in tit. de sen. pro la. in. iij. col. q valet preceptũ iudicis cõminatoriũ de mulctando partẽ cõtumacẽ in pena applicanda alteri parti. Item cõ istũ intellectũ obstat tex. in. l. ij. in ver. fi. ff. si qs in ius voca. non ie. ¶ In ea. glo. ibi videt dari post annũ. Ista gl. male dicit, eo q actio ad interesse qñ datur ex dilecto, hoc non dat vltra annũ. l. j. §. fi. ff. de eo p quẽ fac. erit. gl. in. l. pupillũ. §. in heredẽ. ff. de regu. iur. Bart. in. l. j. §. hec actio. ff. si mul. ven. no. in pos. cal. cau. esse di. reprobat istam glos. do. Alex. hic: & dicit q doc. nõ tangunt: & tu dic ante eum. ita reprobant istam glo. Dy. Jaco. bu. & Albe. de rosa. hic: in. ij. colũ.
39 ¶ † In ea. gl. ibi: q ex delicto. no. ex ista glo. iuncto text. q cõtu-
a macia[a] dicit esse delictũ: ideo cõdẽnatus ex cõtumacia dr esse cõdemnatus ex delicto: ideo si ex forma statuti condemnatus pro delicto, põt impune offendi: certe similiter condemnatus ex cõtumacia poterit impune offendi: vt p Bar. & alios hic. adde gl. expressiorẽ in. l. si filius. in v. succurrendũ. ff. de interrog. act. quã reputat singu. Jmo. in. l. pe. §. ad crimen. in. xxiiij. col. ff. de pub. iudi. & gl. iiij. q. j. in summa. & in. c. ex literis. de consti. et gl. iuncto text. in. l. si plures tutelã. ff. de admi. tu. not. Bart. in. l. omne delictum. in prin. per illum tex. ff. de re mili. Bal. Jmo. & Moder. in
40 l. si mora. ff. so. ma. † Eodem modo dolus dicitur esse delictum. ita no. Bart. in. l. j. in fi. prin. ff. de fideiuss. tuto. & text. est melior de iure in. l. j. §. nunc tractemus. in versi. plane. ff. de tute. & ratio di-
41 stra. † Jmo cõtumacia dr esse maleficiũ: vt pbat gl. iuncto tex. in l. si plures tutelas. & ibi no. Bar. q est verũ late sumpto vocabulo, nõ aũt stricte & proprie sm Bart. hic. & in. l. si mora. vbi alij. ff. solu. ma. & in. l. fi. C. de cri. stelli. & latius in. c. ex literis. in. v. col. de cõsti. & in. c. super eo. de testi. Bart. in d. l. omne delictũ. in princ. alibi not. pulchre do. Abb. in. c. j. in. iij. col. ad fi. de iudi. q cõtu-
42 macia est peccatũ mortale. † Limita tñ illud qd dixi, q cõtumacia est delictũ ex eo qd not. decidit Bart. in. l. si ideo. in princ. per illũ tex. ff. de euic. & in. l. papinianus. §. meminisse. in. iij. not. p illũ tex. ff. de inoffi. testa. Jason Maynus Mediolanensis Cesarei & põtificij iuris doctor legens in Patauina academia.

a ¶ Cõtumacia. adde Jaso. in. l. j. in §. si pcurator. s. eo. ti.

¶ De in ius vocando. Rubrica.

1 ¶ Judicium incipit a citatione.
2 Citatio dicitur esse de processu.
3 Prima citatio censetur extraiudicialis.
4 Si actor qui fecit citare non cõparet in termino citationis, circumducitur citatio ac si non esset.
5 Per citationem quã actor fecit, et non cõparuit ipse actor, non censetur prescriptio interrupta.
6 Per citationem inualidam, nõ interrumpitur prescriptio.
7 Citatio inualida nil operatur.
8 Citatio inualida nõ cõstituit aduersarium in cõtumacia.

1 ¶ In gl. rubri. no. † q iudiciũ incipit[b] a citatione. idez tenet gl.
b in rubrica. C. eo. vbi Bal. & Moder. & ibi plenius dixi: & istud habet locũ non solum in causa principali: sed etiã in causa appella-
2 tionis. l. fi. §. illud: & ibi not. Bar. C. de tẽpo. app. † & sic habes q citatio dr de pcessu: prout expressius tenet gl. in. c. prudentiã. in prin. in v. formã. de offic. deleg. facit tex. in. c. qm cõ falsam. in ver. citatiões: & ibi doc. de pba. & iõ si statutũ dicat, q appellans debeat post appellationẽ intra tot dies pcedere in causa: als appellatio habeat p deserta, sufficit q fecerit partẽ citari: ad h vt
3 dicat pcessisse sm Pau. de cast. hic. † Fallit in prima citatiõe q̃ censetur extraiudicialis sm glo. in cle. j. in v. citationes. de iudi.
4 ¶ † Scdo fallit qñ actor q fecit citari nõ cõparet in termino citationis q eo nõ cõparẽte circũducit citatio ac si nõ esset facta.
5 l. & post edictũ. §. q si is. ff. de iudi. † & ex hoc dicit not. Bal. in. l. j. s. eo. post Guil. de cu. in. l. sicut. C. de pscri. xxx. an. q p talẽ citationẽ qñ actor nõ cõparuit, nõ censet interrupta pscriptio. idez tenet Bal. in. l. fi. i prin. ff. de eo p quẽ fa. erit. & i d. l. & post edictũ. §. j. vbi hoc reputat no. dignũ. & sequit do. Alexã. hic: q predicta alleg. Adde qd idẽ simplr tenet do. Lanfrã. de ori. Briz. i tract. de arbi. in. vij. parte i q. xxxij. Adde q idẽ & plenius tenet Bal. in. c. consuluit. in. iij. col. de offi. deleg. vbi hoc cõprobat duabus rationibus. Primo quia actor non comparendo videtur renũtiare tali citationi. Secundo quia ista citatio non habet suum perfectũ esse. d. l. & post edictum. §. circũducto. idem etiam tenet

b ¶ Incipit. Adde Bar. in. l. et q. ff. de iur. om. iudi. Bart. Bal. & doc. i l. vbi ceptũ. ff. d iud. bal. i addi. spec. ti. d app. v. iudicium dicitur.

Bal.in addi.Spe.in ti.de cita.in vlt.col.& idē Bald.in reperto. suo super Inno.in ver.citatio.motus q2 actore nō cōparēte, citatio est imperfecta, cū nō cōstet ex suis partibus:& est in casu caduci.ideo nō interrumpit prescriptionē.

6 † Facit quia per citationem inualidā non interrumpitur prescriptio ꝓm Bart.in.l. accusare.ff.de adul.Bal.in.c.qm̄ cōtra falsaz.in.vj.col.de proba.& in c.tua nos.in penul.col.de cohabi.cle.& mu. sicut nec per cōtestationem litis inualidā, factam corā iudice nō suo interrumpit prescriptio.gl.est in.c.placuit.ij.ꝗ.ꝑ si per naturalem.in ver.interrupta.xvj.q.iij.glo.in.l.si pater.& ibi Bal.C.ne de sta.defunc.

7 † Item citatio inualida nihil operatur.gl.in.l.si accusatoribus.in glo.fi.C.de accu.quā no.& sequitur Bald. in.c.in nomine dñi.in iiij.nota.de testi.& in.d.c.qm̄ cōtra falsam.in.vj.colū.

8 † Item citatio inualida[a] non cōstituit aduersarium in contumacia. glo.in.c.de causis.in ver.venire de officio delegati.

a ¶ Inualida.Addē gl. i.c.si eps.iij. q.v.gl.in.c. pastoralis. de rescri.gl. in.c.veniēs. de acc. Inno.in.c.preterea.de dila.

1 ¶ Iudiciū an valeat sine alia citatione, si partes sint p̄sentes.
2 Presentia.an equiparetur citationi.& nu.3.
4 Concilium ciuitatis quādo nō est vocatum nec citatum, prout moris est, si tñ est presens & aliquid statuit: an valeat ac si fuisset vocatum.
5 Testis non citati dictum nihil valet.
6 Sola presentatione rescripti pars non dicitur cōueniri, nisi fuerit citata.
7 Snia diffinitiua lata sine citatione valet, vtraqꝫ parte presente.
8 Presens in iudicio cōpellitur suscipere libellū absqꝫ alia citatiōe.
9 Pars si sit presens in iudicio ob aliā causam, tamen non est vltra citandus.& nume.12.
10 Monitio iudicis habet vim peremptorij, si pars sit presens.
12 Presens in iudicio, presumitur fuisse citatus.
13 Monitio vbi est de substantia: scientia partis non sufficit.
14 Pars presens in iudicio, an debeat certificari per iudicem in actu qui debet fieri.
15 Presens presumitur sciens.

b ¶ Presens Addē Abb. i.c.tenor.de re iud.Feli. in.c.gratū.i iij.col.de of. dele.Feli.i c.cum oporteat.i.iij.nota.de accu.

In ius vocare. † Tāgit h Bar. si ps est p̄sens[b] in iudicio, an valeat iudiciū sine alia citatione: & distinguit inter volentē & inuitū, vt hic p eū: idē tenet Bar.in.l.prolatā.in vlti.col.C.de sen. Pau.de ca.& Rapha.fulg.hic, pro distinctiōe Bart.adde text.melius facientē quā iura p eū allega.in.c.vocatio ad synodum. in ver.nisi spōte voluerit.v.q.ij. Tu tene indistincte, ꝑ data presentia partis in iudicio, nō reqritur alia citatio.tex.est melior de iure i.l.etiā.ꝗ.fi.in ver si.presente vel euocato.ff.de mino.& in.l.cā.ꝗ.causa cognita.eo.tit.& i.l.de vno quoqꝫ. in ꝟ.presentibus.& ibi Ang.& Imo.& Moder.ad hoc not.ff.de re indi.ita tenet Spe.in ti.de libel.ꝯcep.ꝗ.sequit videre.ver.itē dicunt quidā.Jo.and.in.c.fi.de elec.in.vj.in nouella. et in addi. Spe.in ti.de snia.ꝗ.vt aūt.ꝟ.& no.Arcbi.in.c.proposuisti.lxxxij. distin.Bal.hic:& in.l.nam ita diuus.ff.de adop.& in aut.si oēs.in ij.col.C.si mi.se ab here.absti.& in aut.offeratur.in.iij.col.C.de lit. contesta.& in.l.ij.& in.l.consentaneū.in vlt.col.C. qūo & qñ iud.et in.l.addictos.C.de appel.& in.l.ij.ad fi.prin.ff.de pac.& in.c.plerunqꝫ.in.ij.col.de rescrip.& in.c.ꝯsultationi.in.iiij.col.de offi.de lega.& in.l.ij.ꝗ.nam & diuus.ff.de iudi.& in addi. Spec.in titu.de reo.in ver.presumitur quis citatus:& in.c.j.de indic.vbi late do. Ant.& alij. Idem tenet do.Abb.in.c.tenor.in vlt.col.de re iudi. Pro ista conclusione primo facit ratio, q2 cum citatio fiat ad finem comparitionis: ergo si pars est presens, nō est vlterius citanda, sicut certus certiorari non debet.l.j.in fi.ff.de actio. emp. l.j.in fi.ff. de dote preleg.

c ¶ Nō citati. adde qđ hic fallit vbi agitur de pctō impediēdo ꝓm Abb.et Jo.de imo. in.c.iurauit de proba.

2 ¶ † Secūdo facit quod vult Bal.hic: ꝑ cum presentia equiparetur citationi vt dixi, certe per productionem instrumenti factā cōtra presentem in iudicio: ita interrūpitur prescriptio sicut per citationē qđ est notabile ꝓm eum: & ita etiam limita aliā regulam que habet qđ productio instrumenti facta sine citatione partis, nihil valet. tex.est in.c.charte. ix.q.iij.& no.Bart.in.l.iudices, per illū tex.C.de fide instru.quia intelligitur nisi pars esset presens.

d ¶ Snia diffinitiua.adde Ant.de but.i.c.qm̄ cōtra falsam de proba.

3 ¶ † Tertio facit et fortius, quia etiā in statuto faciente mentionē de citatione: idem operatur presentia partis ꝑ citatio. Unde si statutum dicat, qđ a die citationis vsqꝫ ad talē terminū debet iudex id facere: certe si nō interuenit citatio, sed presentia partium, hꝫ locū statutum, ꝓm Bald.singulariter in aut.si omnes.in.ij.col.post Ja.bu.ibi.C.si mi.se ab here.abstineat. sequitur Ludo.ro.in.l.j.in.v.colū.ff.de arbi.adde Jo.and.in.d.c.fi.de elec.in.vj.in nouella.

e ¶ Fieri.adde Ang.in l.j.in.ꝗ.hec stipulatio.ff. si cui plusqꝫ diffuse p lā pbrā.in re pe.c.qm̄ cōtra falsam. de proba.

4 ¶ † Quarto facit qđ not.vult Bar.in.l.ij. C.de decur. lib.x.ꝑ qñ ꝯsiliū ciuitatis non est vocatum nec citatum prout moris est: sed tamen est presens & aliquid statuit: valet ac si fuisset conuocatū: qđ valde no.lꝫ Ange.ibi cōtrarium teneat.

5 ¶ † Quinto facit, ꝑ licet alias dictum testis nō citati[c] nihil valet: quia ex quo vltro deponit nō citatus redditur suspectus.l.que oīa:& ibi Bart.no.ff.de procur.gl.in.l.post legatum.ꝗ.is vero:& ibi Bart.ff.de his q.vt indi.tamen qñ testis non esset citatus & deponeret presentibus partibus, & nō contradicentibus, valeret eius dictū ꝓm Bald. in.l.alia.ad fi.C.de his qui.vt indi.& in.l.nec quicqꝫ.ꝗ.vbi decretum.in.vij.col.ff.de off.procon.& leg.& in.c.porro.que fu.pri.can. benefi.amit.domi. Anto.de but.in.c.in noīe dñi.de testi.vbi ad hoc alleg.Spe.in ti.de teste.ꝗ.qualiter.v.& iudex.

6 ¶ † Sexto facit, qđ no.vult Bal.in.c.plerūqꝫ.in.ij.col.de rescrip.vbi egregie limitat regulā que habet, ꝑ p solā presentationē rescripti non dicitur pars ꝯueniri, nisi fuerit citata.l.libertis aduersus.j.eo.nā illa regula procedit, nisi p̄sentatio rescripti fieret p̄nte aduersario, q2 p̄sentia haberetur p citatione:& q2 presens non est aliter citādus.

7 ¶ † Septimo facit, q2 snia diffinitiua[d] lata sine citatiōe valet vtraqꝫ parte p̄sente ꝓm Bal.in.d.l.nec quicqꝫ.ꝗ.vbi decretum.in.vij.col.& in.l.si accusatorib9.C.de accu.& l.j. C.qūo et qñ iudex.do.Abb.in.c.tenor.in vlti.col.de re indic.

8 ¶ † Octauo facit, q2 p̄sens in iudicio cōpellitur suscipere libellū absqꝫ alia citatione, saluo tñ iure deliberādi, ēt si fortuito ibi reperiatur secundū Bal.in.l.addictos.C.de app.& in.d.c.plerūqꝫ.in.ij.col.et in.c.de causis.in.xv.col.de offi.deleg. & d.Abb.in.c.tenor. ad fi.imo fortius tenet Bal.in aut.offeratur.in.iij.colū.C.de lit.ꝯtes.qđ si aliqs est citatus.qđ intra decē dies veniat ad recipiendū libellū:& interim ob aliā causam reperiatur presens in iudicio, cōpellitur libellū recipere.

9 ¶ † Nono facit, q2 etiā si pars sit presens in iudicio ob aliā cām.tñ nō est vltra citādus ꝓm do. Alexan.in.d.l.de vnoquoqꝫ.in.j.col.per iura per eum allega.sed tu aduerte qđ in hoc vltimo ꝯtrium tenet Bal.in.c.j.in.v.col.de indi.& in.l.accusatoribus.C.de accusa.& in.l.ij.ꝗ.nā & diuus.ff.de iudi.vbi tenet, ꝑ citatus ex vna cā non potest cogi ex alia rñdere.idē Bal. in.l.cū fratrem.in fi.C.de his qui.vt indi. Pe.de ancha.in ꝯsi.cccc.x.facit qđ pulchre vult idem Bal.in.c.cōquestus.in pe.col.de fer.ꝑ presens in iudicio ex vna cā intelligitur, ex omni alia esse absens, & nō cogitur respōdere.

10 ¶ † Decimo facit & fortius, q2 etiā vbi requiritur peremptoriū, si pars est presens in iudicio, monitio iudicis hꝫ vim perēptorij ꝓm Bal. qui reputat hoc not.dignū. in.l.ij.ad fi.C.qūo & qñ iud.

11 ¶ † Undecimo pro ista ꝯclusione videtur facere ratio, q2 presens in iudicio presumitur fuisse citatus ꝓm Archid.in.c.proposuisti.lxxxij.dist.quē simplr refert Bald. hic.& in.l.ij.in pe.col.C.qūo & qñ iudex.& in addi.Spe.i ti.de reo. in ꝟ.presumitur qs citatus. & Ludo.ro.hic:ꝫ istud nō est verū, cū presens in iudicio nō presumatur citatus: vt tenet Bar.in.l.furioso.ad fi.ff.de re indi.Bal.in.l.j.C. de sen.nam in dubio nō presumitur monitio vel requisitio.tex.est no.in.c.j.ad fi.de allo.in vsi. feud. Istud probo ratione: nam citatio nō potest fieri[e] sine commissione iudicis.l.neminē.& ibi Barto.& alij notant.C.de exhi.& trans.reis.Bart.in.l.j.ꝗ.cura carnis.ad fi.ff.de offi.prefe. vr.sed cum monitio iudicis nō presumitur ꝓm Bal.in addi.Spe.in ti.de citatione.in ver.an stetur. Ang.in.l.ne din.C.de pe.do Ant.de bu.in.c.qm̄ ꝯtra falsam.in.iiij.col.de proba.& i.c.j.vbi etiā Imo. de iudi.tangit remissiue Bal.hic: quicquid teneat hic Lud.ro. habetur in.l.sciendū.ff.de ver.obliga. Intellige nisi pars de longinquo venisset, quia tunc bene presumitur citata ꝓm domi.Ant. & alios in.d.c.j.& Ludo.roma.hic.d.Franci.de are.in consi.xxx. incipien.viso themate & consultatione ad me transmissa.in penul.col.vel nisi misisset nuntium ad comparendum: tunc etiam presumitur citatus.tex.est notabilis in.c.bone.j.in ver.per nuntium.& ibi Bal.ad hoc notat de elec. Et dicit in fini Bal.in.c.cū in iure.in.ij.col.de offi.delega.ꝑ si probatur responsio rei, presumitur interrogatio actoris precessisse.

12 ¶ † Ex predictis omnibus stat ꝯclusio, qđ indistincte pars presens in iudicio, non est aliter citanda. Limita quando citatio fit solum ad finem simplicis comparitionis, vt citatus simpliciter cōpareat: secus si fieret in finem responsionis et defensionis. vnde si aliquis est presens in iudicio, & iudex velit eum compellere ad respondendum inquisitioni: certe non potest cogi, nisi prius citetur: quia citatio contra inquisitum fit non solum vt compareat: sed etiam vt suas defensiones instruat, ꝓm Bald.in.l.cum fratrem.C.de his qui.vt indig.

13 ¶ † Secundo limita quando citatio requireretur per modum forme ꝓm Bal.in ca.j.de mi.vasal. qui cōtumax est. ꝑ Facit qđ vult Bald.in.c.j.ꝗ.ad hec.in.viij.col.de pace iur. fir.ꝑ vbi citatio est de substantia scientia partis non sufficit: pendet tamen veritas huius limitationis ab eo quod alibi traditur: an in his que requirūtur pro forma, sufficiat implere per equipollens, de quo per Moder.in.l.ij.ff. de liber.et posthu.

14 ¶ † Tertio limita dummodo pars presens in iudicio certificetur per iudicem[e] de actu qui debet fieri: alr̄s censeretur factus tanqꝫ contra absentem, ꝓm Barto.in.l.furioso.ad fi.ff.de re iudi. quem sequitur do.Anto.de but.in.d.c.j.de indi. Contrarium et melius tenent Ange.& Jmol.in.d.l.de vno quoqꝫ.domi. Fran.de are.in d.c.j.in.ix.col.eo

15 † quia presens presumitur sciens ꝓm Baldum in.c.j.

in.c.j.in.j.col.si de inue. inf do.& vasal. lis oria.& in.l.testiũ.ad fi. vbi etiã Sal. C. de test. hinc dicit notabiliter Bar.in.l.j.§.fin.ff. de auk.tuto.ꝙ testis q dicit se scire, quia fuit presens optime p̃bat, lz aliter nõ dicat, ꝙ audiverit vt intellexerit: & est tex.in.§.si quis igitur.in versi.presentibus.& ibi Ange. ad hoc not. & in.§.oportet.ij.in versi.presentibus.in aut.de instrumen. cau.& fide. Bar.Ang.Imo.& Moder.in.l.ij.§.si.per gl.ibi.ff.so. ma.& in.l.heredes palã.§.si.de testa.Bal.in.l.j.ad fi.C.de bono.pos.sm tabu.& in.l.si non speciali.in princ.ff.de testa.Imo.& do. Abb.in.c. peruenit.ij.de testi.cog. Jason Padue.

1 ¶ Magistratus durante officio nõ possunt in ius vocari: nec conuenire. vide pulchras limitationes. nu.2.&.3.
4 Dum dictio monosyllaba an iportet cõditionẽ actu pseuerãtẽ.
5 Preco qui vadit per ciuitatẽ pconizando nõ põt interim citari verbaliter: nec etiã realiter: nec per personam capi.
6 Statutum in marito qñ habeat locum in vxore.
7 Associantes funus non possunt interim in ius vocari.
8 Uidua mortuo marito an teneatur intra annũ filijs tutorem petere: & an possit in ius vocari.
9 Consistere qui habet coram vno iudice non potest corã alio in ius vocari.
10 Carceratus non potest citari & processus contra ipsum est ipso iure nullus.
11 Infantes & furiosi non possunt in ius vocari.

IN ius vocare. In ista lege & l. lege sequẽti & sequẽti vsq; ad §.pretor ait. enumeranť.xv. persone q̃ a iure ciuili p̃hibenť in ius vocari: & sm Bart. ista lex seruať de facto prout iacet. Sed aduerte qđ in istis legibus loquitur iurisconsultus de his personis que iure ciuili prohibentur, oĩno in ius vocari, adeo ꝙ etiã de permissu pretoris non possent in ius vocari. postea in d.§.pretor ait.&.ll.sequen. tractat de his personis que a iure ptorio prohibenť vocari in ius: tñ ex permissione
1 pretoris impetrata venia possent in ius vocari. ¶ † Not. primo
a regulam, ꝙ magistratus[a] durante officio non possunt in ius vocari, nec cõueniri. facit.l.pars literarum. vbi gl.no.ff.de iud. cum concor. allegatis per glo. hic & ibi. & intelligendo vt ibi per glo. est etiã tex.in.c.prohibentur.ij.q.j. Bart.in.l.de pupillo.§.si qs ipsi pretori.in.j.q.ff.de oper.no.nuntia. Amplia istam regulam procedere in quacũq; citatione, siue reali siue verbali sm Bart. hic. ¶ Secundo not. amplia ꝙ adeo magistratus prohibetur durante officio conueniri etiã nõ ꝙ tenetur per procuratorem cõparere, al's nullum esset eorũ priuilegium: sm Bart.in.l.ij.§.si quis in iudicio.ff.si quis cautio. ¶ Istam regulã limita primo sm Bart. hic, vt procedat qñ magistratus citatur vt cõpareat dum est in magistratu. secus si citetur vt cõpareat finito magistratu. quũ talis citatio oferatur in tẽpus permissum. per regulam in.l.si tempus.ff.de here.insti. sicut valet citatio facta die feriato: vt habetur per Barto. & alios in.l.j.§.nuntiatio: cum suis concor.ff.de oper.noui nuntia. & in.l.fi.C.de fer. Adde ꝙ istam limitationem ponit gl.in.c.prohibentur.ij.q.j. Cano.in.c.legebatur.de maio.& obe. facit.l.si adulteriũ cũ icestu.§.fi.ff.de adul
2 te. ¶ † Secundo limita qñ conueniuntur pro delictis in officio cõmissis, sm gl. hic: & in.l.nec magistratibus. & ibi Bart.ff.de iniur. & est tex.in.l.iubemus.C.ad le.iul.repe. & ibi gl.not.in ver.administrat: quã ad hoc reputat singu. Ludo.ro.in consil. ccccxv. facit tex.in.§.si quis vero.in auť.vt diff. iud. & tex.in.c.sancimus. ij.q.vij. glo.in.d.c.prohibenť: & ibi Gemi. Bal.in.l.mancipia. C. de seruis fug. ideo magistratus possunt pro furto interim cõueniri sm glo. hic: & est tex.in.§.si quis.in auť.vt iudi.sine quoquo suffra. quẽ Ange. ibi ad hoc reputat sing. facit text.in.§.illud.ij. eo.titu. adde etiam tex. solennẽ in.l.nulli. & ibi clarius Barto.C. quor. appel.non recipi. facit qđ vult Bald.in tit.de pace cõstan. in ver.in noĩe christi. qđ anciani, durante officio possunt pro delictis per eos cõmissis remoueri ab ancianatu. & Ange.in.l.ij.§. fi.ff.de his q sunt sui vel alie.iur. tenet, ꝙ anciani possunt remouere potestatẽ durante eius officio si nolit facere id qđ dz. Adde etiam, ꝙ si delegatus pape delinquat, potest accusari coram ordinario & puniri postea finito officio. gl. est singu. in.c.fi. & ibi Imo.in.ix.col.de rescrip. facit.c.fina. & ibi do.Abb.de statu mo. ¶ Ex p̃dictis apparet male dicere glo.in.l.ij.in ver. locum habere.ff.qđ me.cau. que vult, ꝙ etiã pro delictis cõmissis in officio non possunt tunc magistratus cõueniri, sed demũ finito officio per istum text. & Ang. ibi dicit: ꝙ iudices habentes merum vel mixtum imperium & sic altam iurisdictionem, si reperiatur in expressa barataria vel furto, non possunt conueniri durante officio: secus est in magistratib' habẽtibus bassam iurisdictionem: nam illa gl. & Ange. ibi male dicunt: vt patet per predicta.
3 ¶ † Tertio limita predictã regulam vt procedat in habẽtibus dignitatẽ cum administratione, vt sunt potestates vel vicarij.

secus si habeant dignitatem sine administratione vt sunt comites marchiones duces & reges: q2 isti proculdubio possunt cõueniri.l.ij.C.vbi senato.vel claris. sm Bart.in.d.l.nec magistratibus.ff.de iniur. Cano.in.d.c.legebatur. Gemi.in.d.c.prohibẽtur: sed tu dic quod melior est ratio: quia habẽt officium perpetuũ: vt.j.subijciã. ¶ Quarto notabiliter limita ꝙ magistratus non pñt cõueniri, verum est in loco sui magistratus: sed alibi sic: puta in patria sua. glo. est notabilis in.l.presens. in gloss.j.C.de episco.audi. Alberi. vbi eam notabiliter declarat in.l.senatus. in vlt.col.ff.de offi.presi. ¶ Quinto limita in officiali perpetuo vel ad beneplacitum, qui perpetuo equiparatur, sm Bart.in.l. de pupillo.§.si quis ipsi pretori.in.ij.&.iij.q.ff. de ope. noui nuntia. Ang. & Moder. hic. Spec.in titu.de actore.§.j.ver.item illustris. & in ti.de reo.in ver.item consultus. Bald.in.l.pars literarum.ff.de iudi. & in.l.nisi finita. per illum textũ.ff.de tute. & ratio. distra. do.Ant.de bu.in.c.ceterum.ad fi.de iura.calum. ¶ Sexto limita, nisi a iure imponatur pena remotionis ab officio, tũc poterit etiam durante magistratu conueniri: quia si expectaremus finem officij, frustra fieret talis amotio sm Bal.in ti.de pace constan.in ver.credentia.ad fi.per.d.l.iubemus. C.ad le.iul. repe. ¶ Septimo limita, nisi actio esset tempore peritura: quia saltem vsq; ad lit.contesta. potest magistratus cõueniri.l.senatus. cum gl.ff.de offi.presi. Canoniste in.d.c.legebatur.de maio. & obe. ¶ Octauo limita, qñ aliquid faciunt contra iurisdictionem superioris: tunc etiam si sint maximi magistratus possunt durante officio cõueniri. tex. est in.l.si appellationẽ: & ibi Bal.no. C.de appel. Po. ex text. ibi dum sacra facit: ꝙ eps vel sacerdos dum sacra colit non potest cõueniri: qđ intelligit Bar. vt compareat tunc, sed bene potest citari: vt postea compareat finito officio. Cõtrarium tenet Ange. & Rapha.fulg. q2 talis strepitus citationis non debet fieri in ecclesia, dum sacra celebrantur.c.decet.de
a immu. eccle.in.vj. & idem tenet Ange.in.l.plerisq;.j.eo licet verũ sit, ꝙ actus citatiõis possit al's in ecclesia fieri.l.presenti.§.j. vbi Bart.no.C.de his qui ad eccle.confu. & idem Bart.in.d.l.ple
4 risq;. vbi dicetur.j.eo. ¶ † Tertio istum tex.in ver.dum sacra facit. alleg. Jo.an.in pe.q.in addi.Spe.in ti.de cõdi.appositis: super rubrica: an ista dictio monosyllaba, dum importet cõditionẽ actu perseuerantẽ, quãdo certa cõmunitas cõcessisset predia publica in emphyteusim titio, dum princeps consenserit: an sufficiat principẽ semel cõsensisse: an vero requiratur qđ perseueret:
b ita ꝙ mutare possit, ibi videas: al's enim clarũ est ꝙ dictio dum[b] facit cõditionẽ sm gl. & Bart.in.l.j.C.de lega. Bart.in.l.j.in.viij.
5 col.ff.de cõdi. & demon. ¶ † Quarto no.in ver.nec enim: qđ preco qui vadit per ciuitatem preconizando, non potest interim citari verbaliter nec etiam realiter: & sic non potest capi per personam: & dicit Bart. ꝙ per istum tex. fecit liberari a carceribus quendã preconẽ qui fuerat captus pro debito dum iret preconisando. intelligitur sm Ange. Fulg. & do. Alex. hic: qñ ibat preconizando pro causa publica: secus quando ad instantiã priua-
6 torum iret citando. ¶ † Quinto pondera tex. ibi: q vxorẽ ducat aut eam que nubat: hic probari, ꝙ statutũ in marito non hz locum in vxore: nisi etiam de ea exprimatur: alias iste text. esset superfluus: & sic statutum in vno ex correlatiuis non habet locum in alio, nisi exprimatur. Istud videtur cõ text.in.l.fina. vbi Bar. & alij no.C.de indi.vidui.tol. cum concor. quas ibi dedi. ideo potes dicere sm doctrinam do.Anto. de bu. post Innoc. ibi in.c. vniuersitatis.in.ij.col.de sen.excõi. qđ quando vnum correlatiuorum in aliqua materia non eque proportionať alteri: tunc dispositũ in vno, non intelligitur in alio dispositum nisi exprimatur. vñ hoc in iudicialibus: q2 cõparatio spectat ad virum pro vxore, nõ econtra, non videbatur equa proportio. ideo exp̃ssum fuit etiã de vxore per text.in.l.ij.in princi.ff.de iniur. vbi iniuria facta viro, nõ intelligitur facta vxori: sed bene econtra: quia vxo
7 res debent defendi a viris: sz nõ econtra. ¶ † Sexto not. ꝙ associantes funus non pñt interim in ius vocari: imo associãtes funus familiare habẽt etiam nouem dies post: intra quos adhuc conueniri nõ possunt. §.penul.in auť.vt cum de appellatio.cog. hic allegata in glo.in auť.sed nec: & in auť.item cum. C.de sepul.
8 vio. † per que iura dicit Bart.in.l.interdum.in princi.ff.de iudi. se defendisse multas viduas que mortuo marito intra annũ nõ petierunt tutorem filijs suis: nam debent priuari hereditate filiorum. iuxta.l.sciant. cum similibus. C.de leg. heredi. nam sm Barto. vltra annum habent etiam nouem dies intra quos non tenentur exire domum: et ire ad iudicem, iuribus preallegatis. Adde etiam quod vult Bar.in.l.j.§.eleganter.ff.de libe. agno.
9 ¶ † Septimo nota ex.l. quisq;. quod qui coram vno iudice habet consistere, non potest coram vno alio in ius vocari: quod intellige et limita vt per Barto.in.l.ij.j.eo. & in.l.ij.§.j. ff.de custo. reo. Bal. Ang. & Pau.de cast.in.l. secunda.§.j.ff.si quis cautio.
10 Ang.in.l.cõtra.§.j.ff.de re iudicata. † Per istum textum tenet

a ¶ Magistrat'. adde Cy.i.l. p̃sbyteri. C.de episco. et cler. Barto.in.l. pncipalib'. ff.si cer.pe.

b ¶ Dictio dum. Adde Jo.an.in.c. ex tnarũ. de auto. et vsu pal.

Bart. q qui est in carceribus nō potest citari et pcessus contra eū factus est ipso iure nullus si iudex sciuit eū eē carceratū: aliās sibi datur restitutio in integrū.l.quesitū.cum glo.ff. de re iudic. melius facit tex.in.l.ij.z ibi Bal.C.ex qui.cau.ma.idē tenet Bar. in ɔsilio suo qd incip.Catherina accusauit ratā. Paul. de ca.in consi.xlj.qd incip.visis actis et actitatis in captura thomasij.in fi.Ɔtrum tenet ipsemet Bart.z melius in.l.is qui reus.in vlt.col. ff.de pub.iudi.p glo.fi.ibi in fi.imo incarceratus potest citari z dz cōparere p procuratorē. Pau.de cast.hic:z in.l.quesitū.ff.de re iudi.z in.l.sed z si quis.in prin.ff.si quis cau. dicit se vidisse de hoc dubitari Florentie, vbi multoties procedit ɔ eos qui sunt in carcere, z tenet q si sit iuste carceratus z habeat facultatē cō parēdi per procuratorē qz ibi sit copia procuratorū:et tūc vera sit opi.Bart.in.d.l.is qui reus.sz altero istoꝝ deficiente pcedit opi.Barto.hic. Idē punctualiter tenet do. Franci.de are.lz de Pau.nō faciat mētionē in cōsi.cxxxij.qd incip. cōsultissime dñe collateralis.bene facit tex.in.c.idemq in princi.ff.p socio p quē notat ibi Bar. q vbicūq lex dicit. q aliqs debeat mittere procuratorē.dz intelligi,si erat ei facile inuenire idoneū procuratorē. z ita teneas secundā opi.cōtra Bar.hic:q qui est in carceribus potest citari z debet cōparere per procuratorē: vt est gl.in.l.ij. C.ex qui.cau.ma.z ita etiā tenet Bald. z Ludo.ro.hic:z Bald. in.c.dilecti.in.ij.col.de appella.z in.l.nemo carcerem.C.de exac. trib.li.x.z in.l.ab eo.in.ij.col.C.quō z qn iudex. Ang.in ɔsi.lxvi. 11 quod incip.statutū seu ordinamētū. ¶ † Ultimo no. q infantes z furiosi non possunt in ius vocari, z eorum citatiōes essent ipso iure nulle ƀm Ange.hic.z Bal.in.c.j.in penul.col.de mi.vasal.q contu.est. Si aūt est pupillus maior infante, tunc potest citari, vt cōpareat legitime per tutorē vel curatorē: vt hic in glo.z.l.si minor.ff.de bo.auto.iudi.pos.z lz Pau.de ca.dicat q vidit de hoc pluries dubitari, et quosdā tenere q semper citari debeat ipse tutor.z Pau.de ca.in.l.ij.ff.de condi.fur. dicit q aduocati z procuratores cōiter practicant, q nunq citetur pupillus, veritas est imo etiam pupillus potest citari vt legitime compareat ƀm practicā huius glo.prout etiā tenet ipse Pau.de ca.hic.z Bar. in.l.j.§.sufficit.ff.de admini.tuto.z in.l.qui habet.§.j.ff.de tutel.z not. Joan.and.in addi.Spec.in tit.de reo.in addi. incip.querit Rofredus.late Imo.in.l.contra pupillum.in princ. ff. de re iudi.Bal.in.l.j.C.de procura. Jason Padue.

1 ¶ Parentum appellatione veniunt parentes in infinitum.
2 Parentes proprie intelliguntur vsq ad tritauum:a tritauo supra,proprie dicuntur maiores.
3 Si statuto caueat, q quilibet cōpellat venire ad habitandū in cōitate in qua ipse z maiores sui nati fuerunt: q si probatū fuerit qd aliquis z pater z auus eius fuerint oriūdi ex cōitate istud non sufficit vt habeat locum tale statutum.
4 Uerba lz debeant capi in pprio significatu:tn̄ cā honestatis cōseruande,fit extensio ad improprium significatum.z nu.7.
5 Statutū cogens affines ad cōpromissum, cōprehendit etiā affines qui sunt in tali affinitate de qua ius non curat.
6 Filioꝝ appellatione.proprie non veniunt nepotes.
8 Parentū appellatione veniunt parentes vtriusq sexus.
9 Statutū,si disponat q quelibet hereditas z successio ascendentium,deferatur masculis legitime descendētibus,exclusis feminis:si dotate fuerint,vel masculi parati sunt dotare:tale statutū q̄uis generaliter loquatur nō habet locū in successione matris vel auie materne.
10 Parentis appellatione, venit etiam pater naturalis.
11 Filius occidēs patrē naturalē:ita tenet.l. pompeia.de parrici. vel alia pena municipali,sic vt si occidisset patrem legitimum.
12 Patris appellatione venit etiam pater adoptiuus.
13 Statuto stante. q existentibus filijs masculis, femine non succedant patri:tale statutū non habet locum in filijs arrogatis.
14 Filius licet mutet statum.tamen debet patrem honorare.
15 Filius naturalis tantū,licet non possit vocare patrē sine venia: tamen secus est in filio incestuoso,cum sit natus ex damnato:et punibili coitu.

a ¶ Parētū. Adde gl.in l.appellatione parētis. ff.de v.sig.l. inter agnatos.C.de māci.libe.

b ¶ Capi.adde doc.in.c. in nr̄a.de iureiu. Car.i c.cū dilect⁹. in.xiij.q.de consue.

c ¶ Filiorū. Adde gl.in cle.j.d bap. Joan. an. z Ant.de bu. i.c.ad extirpandas. de fi. psby.Jo. and.in.c.statutū.de hereti.li.vj.

Pretor ait.

Hic ponuntur tria genera personarū que prohibent vocari in ius nō simplr, vt in legibus pcedētibus,sed sine permissione z licentia ptoris: z sic nō impetrata prius ab eo venia. Primo parentes.scdo patroni z patrone. tertio liberi z parētes patroni vel patrone,q̄ singula iuriscōsul.in ista.l.z in.ll.sequen. vsq ad.l.q̄uis. pcedit declarando. ¶ No. q parētes in infinitū prohibētur vocari in ius,nisi petita venia.concor.sunt in glo.ideo qd dicit gl.in.§.penales.in ver.parētē.insti . de acti. q si adā a quo oēs pcessimus
1 hodie viueret,nemo posset eū vocare in ius sine venia. ¶ † Se-
a cūdo no. q appellatiōe parentū[a] veniūt parentes in infinitū et sic oēs ascendentes in infinitum:imo generalius ƀm subiectam materiā,terminus parētes nō solū capitur pro omnibus ascendentibus:sz etiā p oibus qui per genus vel matrimoniū cōiunguntur. Unde si statutū dicat q parentes rebelliū non possent habere officiū in cōi,intelligit de omnibus qualitercunq coniunctis.probat tex.in.§.economus. z ibi Ang.ad hoc no.in aut.de
2 alie.z emphy. ¶ † Tertio no. q proprie parentes intelliguntur vsq ad tritauum,a tritauo supra pprie dicunt maiores:vt dicit tex.in.l.iurisconsultus.§.parētes.ff.de gradi. hic allega. in glo. Per ista iura determinat notabiliter Alb. de rosa.in pma parte statutoꝝ.q.lxxxix.incip. Item quero statuto cauetur q si qs
3 oriundus zc.† q si statuto caueatur q quilibet cōpellatur venire ad habitandum in cōmunitate in qua ipse z maiores sui nati fuerunt,qd si probatum fuerit quod aliquis z pater z auus eius fuerint oriundi ex illa cōmunitate, q istud nō sufficit vt habeat locum tale statutū, et sic vt cōpelli possit ad veniendū habitare in illa cōmunitate,eo qz maiores dicuntur vltra tritauū,parentes vero sunt pater z auus vsq ad tritauum,iuribus preallegatis:sed adde q in contrariū facit illud qd egregie consuluit Oldra.lauden.in consil.xxv.qd incipit.thema tale est, aliquis propter defectum etatis:vbi attingendo intellectum.c.is qui.z.c.licet pater.de sepul.in.vj.quibus,dicitur, q si aliquis decessit,nō electa sibi sepultura,debet sepeliri in ecclesia i qua maiores sui sepulti fuerunt:quomodo intelligitur illud maiores:nam pone q pater z auus suus elegerunt sepulturam apud fratres predicatores sancti Dominici:alij vero superiores sunt sepulti in ecclesia cathedrali,quid horū attendetur:arguit ad partes,z precipue q maiorū appellatio proprie z stricte sumpta,est vltra tritauum tm̄:vt hoc tex.z.d.§.parentes:ergo a prima significatione non est recedendū:finaliter determinat cōtrariū per plura: presertim,qz maiorū significatio,in parte z auo verificatur.allegat tex.peregrinū in.l.si cohortalis.in ver.maiorum suorum.C. de cohor. lib.xij.quē text. etiā allegat Bald.sed ad aliud in.c.si vasallus circa princ.si de feu.fue.contro.inter do.z agna. Istam decisionē Oldra.sequitur Joan.andr.in addi. Spe.in tit.de sepul.super rubrica.z Gemi.in.d.c.is qui.facit text.in.d.l.lex que tutores.in versi.maiorū imagines. C.de admi.tu. Putarē etiā qd in hoc deberet attēdi cōis vsus loquēdi qui in statutis preualet proprietati vocabuloꝝ ƀm Bar.in.l.labeo.§.idem tubero.per illū tex.ff.de supel.lega.z in rubrica.ff.de oper.noui nun. in.ij.col.do.Ant.de bu.in proemio decreta.z predicta no.ad intellectū.l.si in emptione.in ver.maiorū eius.ff. de mino.z ibi gl. que dicit nota,mirabile iteresse. Predictis ēt adde quod Lau. valla in.iiij. elegan. suarū in.c.xlvij. qd incipit patres.reprobat audacter istā differentiā iurisconsul. q maiores more romano solum intelligantur a tritauo vltra:nam in ɔtrarium dicit esse autoritatē Ciceronis in Crispū Sallustiū. Ego maioribus meis preluxi,vt si prius minus noti fuerint, a me initium capient zc. vbi maioribus non intelligitur a tritauo vltra.illud tamen non multū faceret ad reprobationē iurisconsulti. ¶ Quarto no.ex eodē text. q lz parentes proprie intelligant vsq ad tritauū tm̄. d.l.iurisconsultus.§.parentes:tn̄ hic intelligātur vsq in infini-
4 tum:qz honestius est vt dicit litera. † Ex hoc no. q lz verba de-
b beant capi[b] in proprio significato.l.j.§.si is qui nauē.ff.de exer. l.nō aliter.z.l.ille aut ille.§.cū in verbis.ff.de lega.iij. Bart.in.l. nō dubiū.in.ij.col.C.de legi.tn̄ causa honestatis ɔseruāde fit extensio ad impropriū significatū, qd est notabile ƀm Ange.hic:z sequunt Raph.Ful.z do.Alex.hic. Tu ɔsidera q hic sumus in materia fauorabili.pter reuerentiā z honorē ɔseruandū:vt in tex.z expresse Bar.z alij,iō fit extensio etiā ad impropriū significatum.Aū pōdera hic esse tex. q vbi sumus in materia fauorabili fit extensio etiā ad impropriū significatū:z ita limita regulā predictā.ideo hoc dicit tex. q appellatione parentū in ista materia fauorabili,edicti ptoris,veniunt parentes in infinitū ɔ secūdā significationē. Itē veniūt parētes naturales tm̄: Imo veniunt parētes ciuiliter tm̄ scz adoptiui. Confirmo per illud qd vult Bal.in.l.q se patris.in vlt.col. C.vn̄ libe.z cū eo ibi trāseunt Pau.de cast.Lud.ro.z do.Alex. q statutū disponēs, q agnati teneant cōpromittere,qz est fauorabile,extēdit ad casuz impropriū vt cōprehendat etiā filiū emancipatū. Itē etiā nepotē conceptū z natū post emācipationē patris et alios descēdētes ab
5 eo q̄uis iproprie sint agnati:et per hoc refert Pau.de ca.ibi:se ɔsuluisse, q statutū cogēs affines ad cōpromissum cōprehendit etiā tales affines qui sunt in tali affinitate de qua ius non curat
6 vt ibi p eū.† Ad idē facit qd volūt Bald.Sal.z Moder.in.l.ij. C.eo. q statutū disponēs q existentibus filijs masculis, femine non succedant patri,qz istud statutū est fauorabile ex parte masculorum dum loquitur de filijs etiam comprehendit nepotes z
c sic casum improprium,cum appellatione filiorum[c] non veniant proprie nepotes liberorū:z ibi Barto.in.ij.q.declarat.ff.de ver. signi.z hic proprie digit tex.in.l.filium habeo.ff.ad macedo.ad idem facit qd vult Bar.in.l.quēadmodum. circa medium.C.de agri.z censi.

agri.⁊ censi.lib.xi.cū cōcord.quas dedi in.l.si quis id qđ.§.de iurisdi.om.iudi. Accedat etiā qđ vbi sumus in materia fauorabili licita est extēsio ꝫm Barto.in.l.si cōstate.in prin.in.xi.q.j.partis prin.cū suis cōcor.ff.solu.mat.facit bonus tex.in.l.hoc modo.in
7 fi.ff.de condi.⁊ demō.† Nota perpetuo istā fallentiā,q̄r seruiet tibi ad infinita:presertim ad interpretationē statutorū,vbi dicimus qđ verba debēt ꝑprie intelligi:q̄r si loqueretur in materia
8 fauorabili,extēderet etiā ad significatū improprīū. ¶ † Quinto no.ex hoc tex.ꝙ appellatione parentū veniūt parentes vtriusqꝫ sexus,⁊ sic pater mater ⁊ alij ascēdentes. Imo appellatione patris in materia odiosa venit etiā mater.glo.est notabi.in.l.quisquis.in ver.minus ausuras.⁊ ibi Bald.no.C.ad legē iul.maie.
9 † Sed aduerte qđ si statutū disponat,quod quelibet hereditas et successio ascendētium deferat masculis legitime descendentibus,exclusis feminis,si dotate fuerint,vł masculi parati sint dotare:tale statutū ꝗuis generał loquat,nō habet locū in successione matris vel auie materne:sed solū in ascendētib⁹ per lineā masculinā.ita consuluerunt do. Christo.de castel.Jo.de imo.et Raph.cu.inter consilia ipsius Rapha.in consi.ccvij.incip.item qđ quelibet hereditas. Motus precipue triplici fundamento. Primo,q̄r ratio ⁊ mens istius statuti fuit cōseruare hereditatē agnatorum inter ipsos agnatos:et sic tale statutum fuit edictū fauore agnationis:vt no.vult Bald.in.l.maximū vitium.in.iiij.col.C.de libe.prete.ergo non debet extendi ad hereditates cognator. Scđo ⁊ fortius q̄r statutum excludit feminas,ea ratiōe qua dotate fuerint:sed ista ratio cessat i matre ⁊ auia:q̄r ad eas non pertinet officium dotādi.l.mater.C.de iure dot.dixi in aut.res que.C.cō.de leg.ergo istud statutum dꝫ intelligi de hereditatibus eorū qui tenētur dotare:⁊ sic de hereditatibus patris:aui vel proaui paterni. Tertio q̄r istud statutum est correctoriū iuris cōmunis,q̄r corrigit.l.fi.C.de libe.ꝑter.ergo debet restringi,vt minus corrigat ius cōmune ꝙ sit possibile. Noua est decisio ⁊ magna ad intellectū istius statuti:sed caue q̄r prima ratio non videtur tuta:qđ in isto statuto illa sola fuerit ratio fauore agnationis:q̄r contrarium dicit Bar.in.l.liberorum.ff.de verbo.signi.in.vj.col.in ver.his premissis reducamus hanc materiam ad questionē de facto.in fi.illius versi.sequitur.d.Fran.de aret.in cōsi.xxvij.qđ incipit ꝑponitur in facto.in.iij.col.in fi.d. Alex.in cōsi.lxxx.in.j.vol.quod incipit viso ⁊ opportune animaduerso.in.vj.col.Bal.in.l.si defunctus.in vlti.col.C.de suis ⁊ leg.⁊ dicit Bal.in.l.titia cum testamento.§.lucius titius.ij.per illū tex.ff.de lega.ij.ꝙ ratio istius statuti est:masculi maiora onera supportant ꝙ femine:tamen ex aduerso qđ illa sola fuerit ratio scilꝫ ratione agnationis tenet Jo.an.in addi. Specu.in ti.de succes.ab intest.super rub.Cy.in.l.j.⁊ ibi Ang.⁊ Sali.C.de adul.Bart.(si bene inspexeris)in.l.ij.§.videndū.ff.ad tertul.Bal.in.l.ij.C.de in ius voc.⁊ in.l.cunctos populos.in.xv.col.C.de sum.trini.⁊ in.l.fi.vbi etiā Jmo.ff.de hered.insti.⁊ notabilius quam alibi in d.l.maximū vitium.in.iiij.col.Salice.in.l.ij.C.de noxa.Ange.in consi.lxviij.qđ incipit Martinus Joānis de florētia:tamē pro prima qđ illa non sit sola ratio,multū facit,q̄r in lege vel in statuto non presumitur quod sit vna sola ratio sed plures,ꝫm Salic.in.l.si serui vestri.C.de noxa.quē refert ⁊ multum exclamat do. Alex.in.l.si constāte.in prin.in.vj.col.ff.solu.mat.Similiter secūdum fundamētum nō videtur tutum:q̄r bene fateor qđ tale statutū intelligit,si dotate fuerint ab ea persona,de cui⁹ hereditate agitur,ałs statutū illud non haberet locū:prout notabi.dicit Bal.in.l.j.C.de legi.here.cum cōcor.quas dedi in.l.qm̄ nouella.vbi est bonus tex.in fi.C.de inoffi.test. Simił'r nec tertiū fundamentū videlꝫ qđ tale statutū debeat restringi:imo ecōtra censet fauorabile:⁊ multum large debet intelligi ꝫm Bart.in.l.j.C.de sum.trini.Bal.Sali.⁊ Mod.in.l.ij.C.eo.de in ius vocā.cum cō-
10 cor.ibi traditis. ¶ † Sexto no.ꝙ appellatiōe parētis,venit etiā pater naturalis.qđ ideo ꝑcedit ꝫm Bal.⁊ Moder.hic.⁊ Jmo.⁊ Moder.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad treb.eo q̄r sum⁹ in materia,in qua lex cōsiderat solum naturalem causam reuerentie vel affectionis.facit.l.hos accusare.§.omnibus.ff.de accusa.
11 et tex.in.l.adoptiuus.§.j.ff.de ritu nup.† et ideo ꝫm Bar.Bal.⁊ Moder.hic.filius occidēs patrē naturalē ita tenet.l.pompeia.de parricidijs.vel alia pena municipali,sicut si occidisset patrē legitimū ⁊ naturalem.idē tenet Cy.⁊ Bal.in.l.quisquis.C.ad legē iul.maie.Bal.in.l.cum acutissimi.C.de fideicō.⁊ in.l.lucius.§.fi.vbi Jmo.limitat.ff.de leg.ij.Bal.in.c.naturalis.si de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agna.⁊ in.l.ius ciuile.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ in.c.ꝑ tuas.de pba.in.c.nōnulli.de rescrip.⁊ in.c.decetero.de test.Jmo.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.⁊ ibi do. Alex.in.xxx.col.ff.ad trebel.
12 ¶ † Septimo no.ex.l.adoptiuū.ꝙ appellatione patris,venit et pater adoptiuus,eo quia non solū sumus in materia fauorabili:sed etiā in materia reuerētie ⁊ honestatis:ałs regulariter esset contra.l.fideicō.ff.de condi.⁊ demon.l.si ita quis.§.fi.ff.de leg.ij.

§.adoptiui.insti.de excu.tuto.⁊.§.adoptiuus.si de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agna.q̄r verba legis vel testatoris,aut cōtrahentium debent intelligi de parētibus vel filijs naturaliter non autē ciui
13 liter.l.fi.C.de his qui veniā eta.impe. Hinc est † qđ stāte statuto qđ existētibus filijs masculis filie femine nō succedant patri:tale statutū non habet locum in filijs arrogatis:q̄r non sunt vere et naturaliter filij:ita tenet Jo.de ana.in consi.xxvij.qđ incipit viso casu.⁊ ex hoc ego cōfirmo vnā regulā quā tradit Bar.in.l.si te parēs.C.de suis ⁊ legi.qđ plus est esse filiū legitimatū ꝙ eē filiū adoptatū:lꝫ vterqꝫ dicat filius legitimus tm̄.hoc ego ꝓbo sic:nā statutū excludēs filias feminas existētibus filijs masculis nō habet locū in filijs arrogatis:vt predixi:⁊ tamen habet locū in filijs legitimatis,scꝫ quando essent legitimati simpliciter ꝫm Pau.de ca.secus qn̄ cū cōditione.ita tenet Bal.in.l.cū acutissimi.C.de fideicō.⁊ in.l.eā quā.in.ix.⁊.xiij.col.C.eo.⁊ facit,q̄r licet dispēsationes sint odiose,tm̄ legitimationes sunt fauorabiles et ampliande.ita dicit Semi.in.c.j.§.j.in pe.col.de fil.presby.in.vj. Pet.de anch.in cōsi.cccc.xviij.qđ incip.circa primū quesitū fuit
14 satis expediēs ⁊c. ¶ † Ultimo no.ꝙ lꝫ filius mutet statum,tm̄ dꝫ patrē honorare:ex quo dicūt Bal.⁊ Lud.ro.hic:ꝙ etiā si filius efficiatur papa,tm̄ debet reuerentiā patri. ¶ Capio glos.in.l.q̄r certa.quā diuide in tres partes:ꝓut in effectu remouet tria cōtraria.scđa ibi:sed non incestuosus.tertia ibi. Item quod dicit.
15 ¶ † Ex scđa parte habes magnā limitationē ad tex.qđ lꝫ filius naturalis tm̄,nō possit vocare i ius patrē sine venia:tm̄ secus est in filio incestuoso cum sit natus ex dānato ⁊ punibili coitu.⁊ istā glos.sequit Jmo.in.l.lucius.§.fi.⁊ in.l.ex facto.§.si quis rogat⁹.ff.ad trebel.⁊ ibi.d.Alexā.in.vij.col.in fi.⁊ seq.⁊ hic ibi pleni⁹ vide per te. Jason Padue.

1 ¶ Beneficia cōcessa ciuibus cōpetunt etiā illis qui in veritate non sunt ciues,sed habentur pro ciuibus.
2 Delictū patris nō nocet filio quo ad iu spatronatus.⁊ nu.3.
4 Uasallus lꝫ cōmiserit feloniam in dnm propter quā ipse debet priuari feudo:qđ non noceat filijs.
5 Feudū si tibi cōcesserim in emphyteusim per.x.annos,hoc pacto qđ de fructibus dares singulis annis.x.corbes frumēti titio vel vni hospitali.qđ si cessasti in solutiōe canonis ⁊ ꝓpterea fundus ad me reuersus:qđ ego similiter tenebor singulis annis dare.x.corbes frumenti,titio vel hospitali.

Patronum.

¶ Appellatiōe patroni positi i edicto prioris venit qui dedit libertatē seruo,etiā si ex cā necessaria,puta fideicōmissi:⁊ similiter qui hꝫ pro patrono quāuis verum nō sit,vt in tribus exemplis tex.qui aūt perdidit iuspatronatus sua culpa vel pacto,ꝗuis ip̄e possit vocari in ius sine venia:tamē hoc nō nocet filijs.h.d.cum.l.seq.⁊
1 seq.vsqꝫ ad.§.patronū. ¶ † Not.j.ex tex.ibi.cū alioqui nō fuerit equiparari verū patronū,⁊ in veritate nō est patronus:tm̄ habetur ꝑ patrono. Et ex hoc tex.no.Ange.Moder.arg.qđ beneficia ꝯcessa ciuib⁹ cōpetūt etiā illis qui in veritate nō sunt ciues,sed habent ꝑ ciuib⁹:⁊ hoc qn̄ ꝯtinet honestatē ⁊ nō sunt iuri cōtraria de hoc.⁊.l.cū ex oratione.vbi Bal.ff.de excu.tu.ałs secus,cū aliud sit esse ciuē ⁊ aliud haberi pro ciue.l.merces.⁊ ibi glo.ff.de verb.sig.Bar.in.l.si maritus.§.legis iulie.ff.de adul.⁊ in.l.is qui pro emptore.in.iij.q.princ.ad fi.ff.de vsuca.cū alijs cōcor.de quibus per Moder.hic. Tu limita ex eo qđ notabił'r tꝫ Bal.in l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iur.in.xx.col.in ver.sed pone qđ statuto caueatur:vbi si statuto caueat qđ nullus possit esse de collegio nisi sit originarius ciuis:si aliquis receptus est in ciuem cū clausula qđ habeatur ꝑ originario,quo ad omnia:certe iste poterit esse de collegio,de quo sit specialiter ordinatū,cū illo vniuersali quo ad oīa.⁊ ita limitat regulā dicte.l.merces.cū glo.secus si nō adijceret quoad oia.vt no.Bal.in.l.ingenui.arg.illius tex.C.de inge.manumis. Limita etiā nisi statutū diceret qđ habeantur ⁊ sint ciues:q̄r tūc propter illā geminationē,oīa disposita in veris ciuibus haberēt locum in istis,ꝫm Bal.in proe.ffo.ū.in fi.prin.
2 per tex.in.l.j.§.fi.vbi posui.ff.qđ quisqꝫ iur. ¶ † Scđo no.ꝙ deli
a ctum patris nō nocet filio quo ad ius patronatus[a],⁊ ratio est,q̄r verba edicti pretoris dirigūtur non solum in patrem sed etiā in filios.⁊ sic filij istud beneficium consequūtur ex prouisione.l.licꝫ mediāte facto patris:ideo tūc delictum patris nō debet nocere filio innocenti.iuxta doctrinam glos.in.l.diui.ff.de iure patrona.et in.l.emancipatum.§.fi.vbi Barto.ff.de sena.⁊ in.l.iij.ff.de
3 interdic.⁊ releg.† Et ad hoc quod factum patris nō debeat nocere filijs inter cetera:adde quod not.Bald.⁊ Sali.in.l.transactionem matris per illum tex. C.de transact.quod licet aliquis recognoscat se in vasallum vel in homine alicuius principis qđ
4 talis recognitio nō noceat postea filijs.† Et ex isto tex.iuct.glo.no.hic argumentū,qđ licet vasallus cōmiserit feloniam in dominum propter quā ipse debet priuari feudo,quod nō nocet tamē filijs. In quo passu vltra Ang.⁊ Pau.de ca.hic:distingue vt p

a ¶ Jus patronatus. adde Abb. in.c. quāto. in fi.de iud. Abb.in ca. cū laici.de iure patro.

Bar.in.l.eum qui.ff.de interdi.⁊ releg.cum cõcord.traditis per
do.Alex.hic ⁊ latius in consi.xxx.in.j.volu.qd incipit,qm̃ omne
datum optimũ ⁊c.⁊ vltra eum adde Bart.in cõsi.qd incip.dica-
mus qd ex themate.⁊ in cõsi.qd incip.d.amathus.per glos.⁊ Ca
no.in.c.ij.vbi late Jmo.de feud.not.Jo.de ana.in consi.xxxij.qd
incip.vltra alia dubia.⁊ melius quã alibi per Alberi.de rosa.in
reper.suo iuris canonici.in versi.feudum.in.xi.col.⁊ tribus seq.
5 † Jtem no.ex ver.prostituta.arg.ſm Guil.⁊ Moder.ꝙ si ɔcessi
tibi fundum in emphyteusim per decem annos.hoc pacto qd de
fructibus dares singulis annis decẽ corbes frumenti titio vel
vni hospitali,ꝙ si cessat in solutione canonis:⁊ propterea fun-
dus ad me sit reuersus:qd ego similiter tenebor singulis annis
dare decẽ corbes frumẽti dicto titio.de quo plenius per Bar.⁊
alios in.l.qui rome.§.flauius.ff.de verb.obli.dixi in.l.ij.C.de iu
re emphy.ideo hic non repeto.

1 ☞ Jmpetrans beneficiũ spectãs ad presentationem patroni
nõ facta mentione de iure patronatus,nihil agit.
2 Rescripti impetratio per obreptionẽ facta nõ vz,saltẽ ĩ effectu.
3 Rescriptum impetratum per eum qui suppressit defectus suos,
non valet.
4 Legitimatus si nõ expressit defectus nataliũ quos patiebatur,
non valet legitimatio.
5 Jus aureorum annullorum consequutus non eximitur a iure re
uerentiali.
6 Restitutus natalibus:⁊ is qui ex dispensatione cõsequitur iura
ingenuorum,differunt.
7 Testes possunt esse in causa vniuersitatis,etiam hi qui de vni-
uersitate sunt.

Patronum.

¶ Minima capitis diminutio non tollit iuspatronatus,nec arrogatio
per obreptionẽ facta:nec impetratio aureorũ annullorũ,sed be-
ne restitutio nataliũ.Jtem manumissus ab vniuersitate,nõ est
libertus singulorũ:ideo singulis honorem nõ debet,sed vniuer-
1 sitati.h.d.¶ † Pondera tex.in ver.dũ arroget per obreptionẽ
tex.notabilẽ ad tria. Primo ſm Ang.⁊ Moder.ꝙ impetrans
a beneficiũ[a] spectans ad p̃sentationẽ patroni,nõ facta mentione
de iure patronatus,nihil agit.Alleg.Jnno.in.c.cum olim.de re
iud.⁊ est glos.in cle.per lr̃as.in ver.apostolis.de prebend.Facit
qd vult do.Anto.de but.in.c.cũ dilectus.vltra in.iij.col.de pre-
ben.ꝙ mandatũ pape ꝗ̃uis multũ generale de conferendo be-
neficia nõ extenditur ad beneficium iuris patronatus:q: papa
vel princeps nõ presumitur velle derogare iuri tertij:vt est text.
2 in.l.ij.ff.de nata.resti.cum similibus.¶ † Secũdo not.ex eodem
textu,ꝙ impetratio rescripti per obreptionẽ facta non vz,saltẽ
in effectu.de quo in.c.super literis.de rescrip.⁊ in.l.prescriptiõe
vbi dixi.C.si cõtra ius vel vti.publi.⁊ istud adeo est verum quia
subreptitia impetratio nõ valet etiã si esset sanctus ille qui impe
trauit.c.j.in fi.vt lite pen.⁊ ibi Bald.not.dum loquitur de beato
3 Thoma cantuariẽsi.¶ † Tertio no.ex eodẽ tex.meliorẽ text.de
iure ciuili ſm Pau.de ca.ꝙ rescriptũ impetratum per eum qui
suppressit defectus suos.nõ valet.facit text.in.c.ex parte.de offi.
4 ordi.⁊ in.c.cũ pro cã.de sen.excõ.Hinc est † qd si legitimatus nõ
expressit defectus nataliũ quos patiebat,nõ valet legitimatio
ſm Jo.an.in addi.Spec.in ti.qui filij sint legi.super rubr.in ver.
quero qd si natus.Bal.in.l.nonnũꝗ̃.in.ix.col.in versi.sed pone
quidã.C.de fideicõ.⁊ in.l.eũ qui.ff.de stat.ho.⁊.l.si qua illustris.
C.ad orfi.⁊ no.in.c.nisi cum pridẽ.in pe.col.de renũ.do.Anto.de
but.in.c.per venerabilẽ.in.xxv.col.⁊ ibi do.Abb.in.viij.col.qui
filij sint legi.Pe.de anc.in ɔsi.ccccxviij.qd inci.circa primũ que-
situm.⁊ dicit no.Bal.in.c.prescriptione.in.iiij.col.C.si cõtra ius
vel vti.publi.qd si pater fecit legitimari filium asserens eum esse
natũ ex se soluto ⁊ muliere soluta,cũ in veritate mulier eẽt mari
tata,vitiatur talis legitimatio,⁊ vertitur nũc de facto questio in
ciuitate Taruisij:sed cõtrariũ in terminis tenet Ang.in consil.
cciiij.qd incip.quidam baro.¶ † Quarto not.in ver.sed ⁊ si ius.
5 qd ille qui cõsequitur ius aureorũ annullorũ:non tñ eximit a iure
reuerentiali.ex quo text.no.Ang.ꝙ generalis exẽptio facta per
epm̃ de ecclesia vel p̃lato:nõ tñ liberat a iure reuerẽtiali:et ideo
cũ clerici ex ɔsuetudine teneant ire obuiã epõ ꝓcessionaliter eo
dem modo dicti de eodẽ monasterio tenebunt ire.⁊ refert Bal.
et Oldr.lau.de facto cõsultus ita respõdit epõ rauẽnati. Jdem
no.Ang.⁊ Jmo.in.l.alia.§.elegãter.ꝑ illũ tex.vbi ceteri Mod.
ff.solu.mat.doc.in.c.cũ venerabilis.de censi.⁊ est glos.no.in.c.pa
storalis.in v̉b.cathedraticũ.⁊ ibi doc.de dona. Limita qñ talis
exẽptio esset facta per papã,q: illa cẽset esse plenaria ſm.d.Ab.
in.c.cũ inter.in.v.col.de re iud.vel nisi esset cõfirmata per papã:
6 vt est glo.in.d.c.pastoralis.¶ † Quinto no.differẽtiã inter resti
tutũ natalibus,⁊ eũ q ex dispẽsatiõe cõsequit iura ingenuorũ:q:
in p̄io est totalis reintegratio in scđo,q̃ põt fieri quo ad quedã
et quo ad quedã nõ.gl.in.c.cũ ab initio.de clãdesti.despon.sz est

a ¶ Bñficiũ. Adde tex.⁊ ibi Host.in c.cũ dilect⁹. de iure pat.

b ¶ Statuto. Adde diffuse et melius ꝗ̃ alibi per Car.Alex.i c.ꝑ venerabilem.q filij sint legi.

c ¶ Liberorũ. Adde Bal. in.l.id quod pauperib⁹. Cy.in.l.publico.C.de adul.Fed.d̃ señ.ɔsi.xxix. incip.quidã vouẽs quod daz nouum mõasteriũ.

d ¶ Genus. Adde bar.i l.j.ff.de ver. sig.bar.i.l.si ita scriptũ. ff.de lega.ij. bal.i.l.ancil le.C.de fur. gl.in.c.ij.de rescri.li.vj. Spe.i ti.de alle.⁊ dispu. in.§.post h̃. Archi.i.c.si qs suadẽte. xvij.q.iiij.

dispẽsatio:vt hoc tex.⁊ sic cũ legitimatio sit restitutio natalib⁹.
illa dicitur proprie legitimatio qñ fit simpliciter:sec⁹ si adijciat
aliquod pactũ in legitimatione:puta ꝙ non succedat existẽtib⁹
legitimis ⁊ naturalib⁹,vel ꝙ succedat in certa portiõe tm̃:iuxta
c.j.de fil.na.ex matrimo.ad morgañ.cõtracto,ꝓut etiã declarat
Pau.de ca.in rubr.C.de iur.annu.au.⁊ ĩ.l.pactũ qd dotali.C.de
colla.⁊ ex hoc infert Pau.de ca.dicẽs se ɔsuluisse ꝙ in omni ma
teria vbi filij legitimati excludũt filias feminas:prout dixi in.l.
b adoptiuũ.in prin.s̃.eo.s.stãte statuto[b] ꝙ existẽtib⁹ filijs mascu-
lis femine nõ succedãt,qd statutũ habet locũ etiã in legitimatis
vt ibi dixi:istud ꝓcedit ſm Pau.de ca.qñ essent legitimati sim
pliciter:secus si cũ aliquo pacto:q: ista nõ est ꝓprie legitimatio
sed dispẽsatio:qd no.q: vtilis est limitatio.Adde Pau.de ca.in
cõsi.ccxxj.qd inci.sup isto pũcto plura subtiliter ⁊ copiose.Jdem
tenet.d.Ant.de but.in.c.tãta.⁊ in.c.per venerabilẽ.in vlti.q.qui
filij sunt legi.¶ Sexto no.ĩ ver.q manumittit.ꝙ illud qd est vni
uersitatis nõ dr̃ esse singulorũ ⁊ habes istũ tex.in decretis.xij.q.
7 ij.in.c.q manumittit.† vñ facit iste tex.ſm Bar.⁊ alios,qd illi q
sunt de vniuersitate,possunt esse testes in causa vniuersitatis.et
ita tz gl.in.l.intãtũ.§.vniuersitatis.vbi plenius Bar.⁊ alij.ff.de
rerum diui.⁊ gl.in.l.si municipes.vbi Bal.⁊ Ange.ff.qd cuiusꝗ̃
vniuersitatis.⁊ in.§.cogitãdũ.in aut.de mona.⁊ in.l.idonei.ff.de
testi.⁊ in.c.cum nũtius.vbi text.eo.titu.per Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.
parẽtes.C.eo.ꝑ Spe.⁊ Jo.an.in tit.de test.§.j.in ver.sed nunqd
in cã vniuersitatis.d.Abb.in cõsi.xvj.qd incipit ad clarã decisio
nem p̃sentis dubij.in.iij.⁊.iiij.colũ.in.j.vol.⁊ late.d.Alex.in ɔsil.
lxviij.in.ij.volu.qd incip.viso ⁊ bene discusso processu.in.ij.col.⁊
in.vj.⁊ duab⁹ seq.¶ Limita ſm Bart.⁊ alios hic:qñ illa cã vni-
uersitatis nõ ɔcerneret cõmodum singulorũ in particulari:al's
secus:puta qñ cõitas haberet nemora vel pascua in quibus qui
libet põt immittere aialia ad pascendũ,tunc q: qlibet in singula
ri põt ꝑcipere vtilitatẽ,nemo de vniuersitate admitteret ĩ testẽ:
pro ista limitatione adde text.optimũ q p̃dicta declarat in.l.ci-
uitatib⁹.in p̃n.ff.de leg.j.quẽ allegat Bart.in.d.§.vniuersitatis.
idem tenet Bal.in.c.insuper.⁊ in.c.cum nũtius.de testi.⁊ in.c.cũ
accessissent.in.vij.col.⁊ seq.de cõsti.⁊ in.c.tertio loco.in.ij.col.de
proba.⁊ in.c.bone.j.in.iij.col.de elec.⁊ in addi.Spe.in ti.de testi.
in ver.in cã vniuersitatis.⁊ in rub.ff.de rerũ diui.in.ix.colũ.not.
Jac.de bel.in.d.§.cogitãdũ.in.viij.q.vbi ponit de cõitate habẽ-
te molẽdina.¶ Scđo notabil'r limita ꝙ lz illi q sunt de vniuersi
tate possint esse testes in cã vniuersitatis,nõ tñ eis plene credit:
ita tz Archi.xij.q.ij.in sum.⁊.xiiij.q.ij.in.c.sup prudentiã.Bal.⁊
Albe.in.d.§.vniuersitatis.do.Anto.⁊ Jmo.in.d.c.cum nũtius.
do.Alex.in consi.xliij.in.iij.volu.qd incip.visis ⁊ põderatis his
que ɔtinent in instr̃o.in.ij.col.plus refert Jo.an.in addi.Spe.in
tit.de teste.in ver.sed nunqd in cã vniuersitatis.tenere Ubertũ
de bobio qd nõ credit plene testib⁹ de vniuersitate sine alijs ad-
iunctis.ita teneas ꝗ̃uis cõtra istã limitationẽ teneat.d.Abb.in
d.c.insuper.⁊ do.Alex.sibi cõtrarius in.d.cõsi.lxviij.in.vij.colũ.
¶ Tertio limita qñ esset talis cã ĩ qua si vniuersitas succũberet
oporteret ꝓ solutione talis debiti imponere collectam singulis
de vniuersitate,cũ aliũde satisfieri nõ possit ſm Bal.ĩ.d.c.insup.
et in.d.c.tertio loco.⁊ no.Ang.in.l.oĩb⁹.C.de testi.¶ Quarto li
mita qñ veritas aliter sciri nõ posset,ꝗ̃ ꝑ istos de vniuersitate,
tũc,indistincte singuli admittunt.iuxta.c.veniẽs.j.de test.⁊.l.ex
ɔsensu.§.j.C.de repu.al's ꝓcedit distictio Bar.⁊ doc.hic ſz Bal.
in.d.c.cũ accessissent.in.vij.col.de ɔsti.⁊ Bar.in.d.§.vniuersita-
tis.¶ Quinto limita qñ causa sup qua litigat est criminalis vel
multũ ardua ſm Bar.in rub.ff.de rerũ diui.ix.co.⁊ ĩ.d.§.vniuer
sitatis.ꝑ do.Ant.in.d.c.cũ nuntius.de testi. Jason Padue.

1 ☞ Appellatione liberorum veniunt masculi ⁊ femine.
2 Jn emphyteusi ecclesiastica,nõ veniunt filij naturales,imo nec
legitimati.
3 Deportatus perdit honorem sibi debitũ ex iure patronatus.
4 Deportatus restitutus recuperat id qd erat alteri quesitum.
5 Duo possunt esse vasalli diuersis temporibus.

Liberos.

¶ Jurisconsultus hic ponit verbum libe
ros,⁊ verbũ parẽtes patroni.⁊ verbũ sine
1 permissu vsꝗ̃ ad.§.semp.¶ † No.ꝙ appellatione liberorũ[c] ve-
c niunt masculi ⁊ femine,⁊ sic masculinũ genus[d] concipit femini-
d num:ex quo infert Bald.ꝙ si aliqs acquisiuit emphyteusim ꝓ se
⁊ liberis veniũt etiã filie femine:istã materiã plene examinaui in
l.si qs id qd.s̃.de iur.om.iudi.⁊ ibi dictis adde nouã limitationẽ
ad id qd ibi tenui,ꝙ in cõtractibus,masculinũ nõ cõcipit femini
num:⁊ ideo si aliqs acquisiuit emphyteusim pro se ⁊ filijs non ve
niũt filie femine.¶ Limita vltra ibi dicta nisi concessio fieret a
femina,q̃ verisimiliter eque femininũ sexum sicut masculinũ dili
git,cũ verba debeãt intelligi ex cõditione ⁊ qualitate p̃sone.c.si
de beneficio.de p̃bẽ.in.vj.l.plenũ.§.eqtij.ff.de vsu ⁊ habi.⁊ ita in
simili tenet singu.Pet.de anc.in cõsi.cccxlj.incip.pro maiori in-
telligentia

telligētia dicēdo in .x. col. vbi ita limitat .l.j.§.fi.ff.de iur.immu.
2 sic ecōtra dicimus, cōsiderata psona acqrentis: † hinc est φ lz in empbyteusi ecclesiastica, nō veniūt filij naturales tm̄: imo nec legitimati: prout tenet Bald.in.l.generalr.§.cū autē.vbi dicā.ff.de insti.ꝛ substi.tm̄ si a principio talis empbyteusis ecclesiastica fuisset ꝯcessa naturali, certe trāsiret ad alios filios naturales, inspecta origine ꝛ radice.c.j.§.ex eadē.de le.cōra.l.q id qd̄.ff.de dona. ita sing.tz Bal.in.c.que in ecclesiarū.in vlti.col.in prin.de consti. ¶ No.q2 sic potes egregie limitare tex.in.c.naturales.si de feu. fue.ꝯtro.inter do.ꝛ agna.sed tu pōdera in ꝯtrariū text.in.d.l.gñaliter.§.cū autē.vbi substitutio erat facta filio naturali tm̄: ꝛ tm̄ ibi filij naturales tm̄ nō excludūt substitutū: vt ibi est tex.in ver.iu-
3 sta sobole.ꝛ ibi Ang.ꝛ Pau.de ca. ¶ † Scd̄o no.in ver.si per penā qd̄ deportatus pdit honorē q sibi debet ex iure patronatus: Reatus em̄ honorē excludit.l.j.C.vbi sena.vel cla.imo plꝰ tz gl. hic in verb.honorē.φ deportatus etiā cū impetratiōe venie nō pōt ꝯueniri: q2 cū exulet nudus liberat ab oībus obligationibꝰ. l.tutelas.§.fi.ff.de capi.di.allega.in glo.Bar.reprobat cum deportatus equiparetur[a] excōicato.gl.in.§.media.insti.de cap.di. et excōicatus pōt cōueniri, ꝛ dz se defendere p pcuratorē.c.intellexīmꝰ.de iud.sed intelligebat quo ad obligationes postea contractas.l.si tibi mādauero.§.is cuiꝰ.ff.mā.q2 p illis bene pōt cōueniri: put etiā tenēt Jo.an.in addi.Spec.in ti.de accu.§.sequit in addi.mag.in.j.col.Bal.in.c.cū ꝯtingat.in.ix.co.de dolo ꝛ cōtu.ꝛ in.l.fi.ff.de in integ.resti.facit.l.papinianꝰ exuli.ff.de mino.
4 ¶ † Tertio no.in ver.sed si fuerit restitutus φ deportatus ꝛ restitutus recuperat id qd̄ erat alteri q̄situ: q2 libertus per deportationē patroni, acq̄sierat liberatiōnē a iure patronatus. Nec ob.si dicat qd̄ restitutio nō extendit ad iura tertio q̄sita.l.fi.vbi doc.C.de sen.pas.c.q̄uis.de rescrip.in.vj.glo.Bar.ꝛ alij in.l.gallus.§.ꝛ qd si tm̄.ff.de lib.ꝛ posth.vn̄ dt Bar.in.l.q ad tp̄s.in pn̄. per illū tex.ff.de decu.ꝛ in.l.j.C.de his q i exi.da.sunt.li.x.φ doc. collegiati expulsi de bononia tpe dn̄i romei de pepulis restituti nō recuperarūt locū suū in collegio, cū esset alij assignatꝰ: q2 rn̄de qd̄ obiectū pcedit q̄n tale ius fuit q̄situ aliter q̄ ex ipsa deportatione: secus q̄n ex sola deportatione absq̄ alio facto extrinseco.tex.est hic: ꝛ in.l.siue patronus.ff.de iure patro.ꝛ in.l.interdicit.ff.de ꝯdi.ꝛ demō.ſm Bal.ꝛ Lud.ro.hic.ꝛ Bal. Jmo.ꝛ alios in.d.§.ꝛ qd si tm̄.Bal.in.c.dn̄o guerrā.in prin.in ti.hic finit lex.ꝛ Bal.ꝛ Ang.in.l.si pr̄ filiū.ff.de adop. Pe.de anch.in.c.q̄uis.in ij.col.de rescrip.in.vj.ꝛ in cōsi.cclxxij.qd̄ incip.filio suo.ꝛ in cōsi. cccxij.qd̄ incipit pbata tanti viri seuitia.in vlti.col. ¶ Quarto no.in ṽ.si liberta ex pr̄ono fuerit enixa. Primo, casum pulchrum.
5 qd̄ duo ad inuicē diuersis respectibꝰ debēt sibi reuerētiā: † vn̄ facit ſm Bal.Ang.ꝛ Mod.φ duo pn̄t esse ad inuicē vasalli diuersis respectibus.facit bene tex.in.l.eiꝰ qui in pꝛuincia.ad fi.vbi gl. et Bar.ff.si cer.pe.Scd̄o habes qd̄ lz patronus cōcubuerit cū liberta nō per hoc remittit ius potronatꝰ: tm̄ de hoc vide qd̄ decidit sing.tex.in.l.fi.C.cō.de manumis. Jason Padue.

1 ¶ Non valet decretum iudicis super alienatione rerū immobilium minoris, q̄n eodem momēto temporis fuit interpositum, quo tutor creatus fuerat.
2 Grauissima iniuria dicitur, quem flagellis cedere.
3 Atrocissima iniuria dr̄ quādo sequit mutilatio membri.
4 Patrono debetur reuerētia: etiā si alieno noie conueniatur.
5 Priuilegium concessum per se qd̄ respicit actū cōueniendi non habet locum quando per alium conuenitur.
6 Honor qui debetur dn̄o nō debetur eius officiali seu ministro.

Pretor ait. ¶ Liberto vel filio nō cōcedit actio famosa, nisi ex grauissima iniuria. Jtē pro no etiā alieno noie ꝯuēto debet reuerētia: secus si aliꝰ p eo tutorio vel curatorio noie ꝯueniat.h.d.vsq̄ ad fi.legis. ¶ Not.j.ſm Bar.Ang.ꝛ Mod.qd̄ vbicūq̄ lex vult aliqd fieri cū autoritate vel ꝯsensu iudicis, dz intelligi cā cognita. Jdē no. Bar.in.l.cum bi.§.vlti.igit.in.j.no.p illū tex.ff.de trāsac. Jo.an.in addi.Spec. in ti.de arbi.§.ꝯstat.i addi.incip.forte intēdit Pau.de ca.in cōsi.clxxvij.qd̄ incip.ꝯ superiꝰ cōsulta facere vident aliqua.habet
1 plenius in.l.sciendū.ff.de vb.obli. † ꝛ ideo notabilr ꝯsuluit Pe. de ancha.in cōsi.lxxxij.qd̄ incip.visis diligenter actis ꝛ actitatis qd̄ nō vz decretū iudicis interpositū sup alienatiōe rerū immobiliū minoris, q̄n eodē momēto tpis fuit interpositū quo fuerat creatus tutor: q2 ex breuitate tpis apparet nō potuisse interuenire cause cognitionē.c.ex lr̄is.de in integ.rest.iuncto eo qd̄ vult Bar.in.l.platā.in fi.C.de sen.sequitur.d. Alex.in cōsi.ccxviij.in ij.vol.qd̄ incip.visis verbis.circa fi. ¶ Jdem tz Raph.cu.in ꝯsi. clxx.qd̄ inci.videt prima fronte.in pe.col.qd̄ em̄ subito fit dr̄ sine causē cognitiōe factū ſm do.Ant.de but.in.c.auditis.ij.de elec.
2 ¶ † Scd̄o not.φ grauissima iniuria dr̄ quē flagellis cedere qd̄ multomagis pcedit vbi cruor effundit, vel oculus euellit.l.vulneris magnitudo.ff.de iniur.ſm Bal.Ang.Albe.ꝛ Pau.de ca. hic.ꝛ dt Bal.in.l.si magis.C.qui accu.nō pos.φ vulnꝰ est grauis
3 offensa. ¶ † Limita quantū ad hoc vt quis possit absolui ab inferiori a papa, q2 nō dr̄ atrocissima iiuria.si qs fregerit caput clerico vel aliud mēbrū, quin legatus de latere possit talē excōicatum absoluere: q2 nō dr̄ atrocissima iniuria nisi q̄n sequit mutilatio mēbri. Jta declarat Spe.in ti.de lega.§.nūc dicamꝰ.ver.qd̄ etiā dixi.sic intellige tex.in.c.peruenit.ꝛ ibi doc.de senten.excō. Et adde que ponit Bar.in.l.nō solū.§.si mādato.in.ij.colū.ff.de iniur. Dicūt etiā Guil.de cu.ꝛ Bal.hic.qd̄ pcussio cū manu vacua vel cū pugno, nō dr̄ atrox iniuria. Jdem tz Ange.in.l.leuia. ff.de accu.facit qd̄ no.vult idē Ange.in.l.item apud labeonē.§.si cōem.ff.de iniur.qd̄ statutū puniēs verberantē, non intelligitur in eo qui verberat cū pugnis.dicit tm̄ Bal.in.c.j.§.iniuria.in vlt. col.de pace iur.fir.qd̄ occidēs aliquē manuvacua, tenet ac si gladio occidisset, dūmodo dolo fecerit per.l.qua actiōe.§.j.ꝛ ibi Ja.
4 bu.ff.ad.l.aql. ¶ † Tertio not.in versi.semp, casum mirabile, in quo patrono debet reuerētia: etiā si alieno noie ꝯueniat: secus si aliꝰ pro eo, ꝛ tm̄ videret dicendū oppositū: q2 q̄n patronus cōuenitur pro facto alieno, nō pōt sibi sequi infamia.secus si alius p eo cōueniat: difficile est assignare cōcludentē ratiōnē diuersitatis, tm̄ pōt dici qd̄ q̄n patronꝰ est personalr in iudicio, eius presentia exigit reuerentiā.l.liberto.ff.de obseq.ꝛ vox liberti funesta est patrono, nisi veniā impetrauerit.l.si qs ex familiaribꝰ.C. qui accu.nō pos.nō sic est q̄n alius puta tutor vel curator pro patrono cōparent ſm Ja.bu.Albe.Ang.Sali.ꝛ Pau.de ca.hic.ꝛ adde tex.in.l.apud celsum.§.si aduersus.ff.de excep.do.ꝛ in.l.lz. a[a]
5 cū glo.ff.de obseq. ¶ † Quarto no.ex eod.ver.semp.Bar.φ priuilegiū cōcessum per se qd̄ respicit actū cōueniendi, nō habet locum q̄n per aliū cōueniatur: secus si priuilegiū respiciat merita cause: q2 durat etiā si per aliū cōueniatur: vnde priuilegium concessum marito ne teneat vltra quā facere possit: habet locū etiā si per alium conueniatur.l.si cum pcuratore.ff.de re iudi.l.si mi-
6 nor.§.fi.cum.l.seq.ff.de pcur. ¶ † Vltimo no.ex fi.tex.ſm Bald. φ honor qui debetur domino, nō debetur eius officiali vel ministro. Ex quo infert Bal.qd̄ maior honor debetur episcopo q̄ vicario vel nūtio suo: ꝛ sic facit qd̄ honor qui debetur dn̄o rectori nō debetur vice rectori ab eo cōstituto, de quo per Barto.in.l.si filius.ff.de legi.Bart.in.l.aliquādo.ff.de offi.procō.do.Card.in cle.j.in.vij.oppo.per illū tex.de offi.vica. Et quod maior honor debeat episcopo q̄ eius vicario: patet, q2 episcopus cōfert bn̄ficia.cle.j.de offi.ordi.sed nō eius vicarius.c.generali.de offi.vic. in.vj. Jtem ep̄s existens extra diocesim pōt cōfirmare p̄sentatū a patrono: sed nō eius vicarius ſm Bal.in.l.ij.ff.de offi.procon. Jtem lz episcopus esset priuilegiatus qd̄ ab eius sentētia nō appelletur, tm̄ a sn̄ia vicarij appellabit ſm Bar.in.l.a procōsulibꝰ. C.de appel. Jtem si recuset delegatus ab ep̄o, cognoscit ep̄s, sed nō eius vicariꝰ.c.si cōtra vnū.de offic.delega.in.vj. Jtem lz ep̄s exerceat iurisdictionē in illustres personas, nō tm̄ eius vicariꝰ.c. j.in fi.de offi.ordi.in.vj.Lud.ro.in.l.si vero.§.de viro.in.iiij.fal.ff. sol.matri. Jtem si in aliquo actu de cōsuetudine requirit ep̄s, eo absente nō requiretur eius vicarius ſm Ang.in.l.adoptio nō in re fac.ff.de adop.vide tamē Archi.qui cōtrariū tz.lxiij.dist.in.c. reatina ecclīa.dixi in.l.cū filiusfa.ff.si cer.pe. Jtē relictū ep̄o sub noie dignitatis trāsit ad eius successorē: secus si relinquatur vicario, tūc nō trāsit ad eius successorē.ſm Bar.in.l.qd̄ princi.in fi. per illū tex.ff.de leg.ij. Subdit tm̄ Bal.hic: qd̄ q offendit vicariū vel nūtium ep̄i, vr̄ ipsum ep̄m offendisse, ita dicit esse bonū text. in.l.ossa.in fi.ff.de relig.ꝛ sump.fu. Adde Bald.in.c.ex literis.in fi.per illū tex.de offi.deleg. Similr notariꝰ deputatus ad scribēdas sentētias ep̄i, debet etiā scribere sententias eius vicarij ſm Bal.in.l.fi.C.vbi ꝛ apud quos. Jason Padue.

[a] ¶ Equiparet. Adde Bal.i addi. Spe.i ti.de spōsa.versi. pari ratiōe. Bal.in.c.lz vndiq̄.ivlr. col.de offic. deleg. Ab. in.c.pastoralis.ſ ap. Ab.in rub. de testa.

1 ¶ Lex quando indistincte loquitur, non est licite distinguere nisi per aliam legem distinguatur.
2 Statuta non possunt interpretari vel glossari glossis hominis: sed legis.
3 Verba lz sint precisa, tamē recipiunt interpretationem.
4 Juramentum habet vim precisam.
5 Verba generalia, restringūtur ad id qd̄ rationis est.
6 Statuta recipiūt interpretatiōnē, per punctum rationis.
7 Rationem allegare sufficit, quādo legem nō habemus.
8 Rationale dictū ita debet mouere iudicē, sicut lex scripta.
9 Penitētia que reducit ad pristinū statū, habet locū in extraordinarijs criminibus.
10 Jniuria non fit volenti.

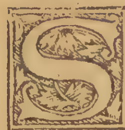

Quamuis. Penitēti ꝛ remittēti, actiōnē venia ꝯcedit.h.d.ſm Bart.ꝛ Ang. Jstud summariū est defectiuū, q2 nō tāgit nisi primū casum tex.ideo aliter summa. Liberto qui vocauit in ius patronū sine venia, in tribꝰ casibus hic positis, de benignitate succurrit.h.d. ¶ † No.qd̄ quādo lex indistincte loquit, nō est
1

licitũ distinguere, nisi per aliã legẽ distinguat: vt hic. ꝛ l. de pre tio. ff. de publi. ꝛ l. j. §. generaliter. ff. de leg. prest. glos. in l. iij. ff. de offi. psi. Añ dicũt Bar. Ang. ꝛ Mod. q̃ nisi facta fuisset ista lex, nõ fuisset nobis licitũ per magistralẽ interpretationẽ sic limitare edictũ ptoris. Et p hoc inferũt q̃ si ex forma statuti pduceti aliquã exceptionẽ vel petitionẽ im pomt certa pena, nõ erit locus pnie, ex quo statutũ nõ distinguit. Idẽ latius tenet Bar. in l. ea mẽte. ff. de fur. Adde q̃ no. Bal. in l. in fraudẽ. §. fi. per illum tex. ꝛ glos. ff. de testa. mili. ꝙ vbi statutũ, nullũ casum excipit, non debet iudex excipere. ꝛ idez Bal. in l. cũ ancillis. in vlti. col. C. de incest. nup. no. arg. gl. ibi: q̃ vbi statutũ nõ determinat, nec ego determino, ꝛ sic statutũ seruandũ est, put iacet. ꝛ idẽ Bald. in l. si furiosi. p illũ tex. in ver. nõ loquit. C. de nup. ꝛ in l. testiũ nõ ideo. in fi. C. de test. facit. l. si seruũ. §. nõ dixit pretor. ff. de acq. here. itez dum Bar. per istũ tex. no. post glo. ꝙ lex generaliter vel indistin
2 cte loquẽs recipit distinctionẽ p aliã legẽ. † adde bñ facere illud q̃ notabilr vult Bal. in l. oẽs populi. in xvij. col. ff. de iusti. ꝛ iur. q̃ si statuto caueat q̃ statuta nõ possint interpretari vel glossari: sed precise seruẽtur, dz intelligi de glossis hoĩs ꝛ nõ legis: ꝛ ratio est: qꝛ interpretatio legis est necessaria: ergo nõ põt per statutũ tolli, ẽm Bal. in l. fi. ff. de orig. iur. adde etiã q̃ no. Bal. in c. post trãslationẽ. in j. no. per illũ tex. de renũ. ꝙ sacra ꝯsilia, lz sint tanq̃ euãgelia custodiẽda, tñ ipsa recipiunt etiã interpretatio
3 nem. † õt etiã Bal. hic p istũ tex. ꝙ lz verba sint pcisa tñ recipiũt interpretationẽ. adde Bal. in l. j. in pe. char. C. qui accus. nõ pos. vbi per istũ tex. no. ꝙ verbũ precisum recipit interpretationẽ pbabilem ꝛ necessariã: ꝛ q̃ verbũ precisum recipiat limitationẽ. no. Bar. in l. stipulatus sum dã. ff. de verb. obli. gl. in l. filiussamilias. §. fi. in ver. cogã. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bal. ꝛ Ang. ff. de pcu. Bal. in l. super rebus. in j. col. C. de cõtrahẽ. emptio. ꝛ in c. ij. ad fi. vbi alij Cano. de rescri. facit q̃ no. idẽ Bal. in l. cũ M. Ferrariẽ. in viij. col. de cõsti. ꝙ verba pape etiã pcisa recipiũt tñ interptationẽ et tacitã cõditionẽ. facit gl. no. in c. lz de euitãda. in ver. exceptiõis de elec. que vult ꝙ si papa precise scribat, tñ legitime exceptiões
4 sunt admittẽde. † Tñ predicta optime cõfirmant: nam iuramẽtum hz vim precisam: vt est glos. singu. in l. si pecuniã. in prin. in gl. parua. in ver. necesse habes. ff. de cõdi. ob cau. ꝛ tñ recipit interpretationẽ ꝛ modificationẽ. c. queadmodũ. de iureiu. l. fi. ff. q satisd. cog. Bal. ꝛ Sali. in l. fi. per illũ tex. C. de nõ nu. pec. Adde etiã ꝙ vbi lex nõ distinguit nec per aliã legẽ distingui: tñ possumus eã distinguere per vrgentẽ causam, ẽm Raph. Fulgo. hic.
5 † Adde tu Bal. in aut. ingressi. in j. col. C. de sacrosan. ec. vbi per istum tex. dicit ꝙ verba generalia restringũtur ad id q̃ ratiõis
6 est. ꝛ per hoc infert vbi per eũ. † Dicit etiã Bal. in c. j. in vj. col. de cõsti. ꝙ statuta recipiũt interpretationẽ per punctum rationis.
7 † Item sufficit allegare rationẽ[a] vbi legẽ nõ habemus. ita dicit glos. in c. ex eo. in ver. rõnis. de elec. in vj. facit q̃ vult do. Anto. de but. in c. ij. de pben. do. Abb. in c. pposuit. ꝛ in c. suggestũ. de appel. ꝙ lex siue statutũ generaliter loquẽs põt restringi per rationẽ naturalẽ que hz vim legis. l. scire oportet. §. sufficit. et ibi
8 Bal. ad hoc no. ff. de excu. tu. † Itẽ rationale dictũ ita debet mouere iudicẽ sicut lex scripta. ita dicit Andr. de iser. in proe. feu. in vlti. col. ¶ Secũdo põdera tex. ibi: peniteat ꝛ actionẽ remittat,
9 et adde † ꝙ in extraordinarijs criminibus habet locũ penitentia, q̃ reducit rẽ ad pristinũ statũ. tex. est not. in l. ex hoc edicto. §. pe. ff. de alie. iud. quẽ sic alleg. Bal. in c. j. in pnc. de pbi. feu. alie. p Fede. Limitat istũ tex. Sali. in l. si qs maior. in v. col. C. de trãsactio. vt pcedat in pena legali: secus aũt in pena cõuẽtionali: vñ si pmisi nõ vocare te in ius sub certa pena, eoipso ꝙ vocaui te in ius, nõ possum amplius penitere, vt euitẽ penam, etiã si remittã actionẽ: mitius eñ agitur cũ lege q̃ cũ homine. l. celsus. in fi. ff. de arbi. declarat Bar. in l. amplius nõ peti. ff. rẽ ra. ha. ¶ Tertio põdera tex. ibi: si patron⁹ vocatus nõ veniat: ꝛ dic rõnez esse: qꝛ ista pena cõmittitur rõne citationis: ergo si citatus nõ cõparuit: qꝛ citatio nõ habuit effectũ, debet remitti pena. l. j. §. offili⁹. cum. l. seq. ff. ne quis cum qui. Item alꝭ ratio est ẽm Bal. in aut. habita. in pe. col. C. ne fil. pro pat. quia hec citatio est iure circũducta: ꝛ sic habetur pro nõ facta. Amplia istum tex. vt procedat etiã si patronus citatus nõ cõparuit: eo qꝛ fuit ab alio detentus adhuc remittitur pena per generalitatẽ huius tex. Ita ampliat Bal. in l. j. §. j. ff. ne quis eũ qui. ¶ Ultimo põdera text. ibi: aut si
10 nõ inuitus. ex quo habes illud vulgatũ † ꝙ volẽti nõ fit iniuria: facit. l. cũ donationis. C. de dona. l. j. §. non vsq̃ adeo. ꝛ ibi notat Bar. ff. de iniur. ꝛ text. in l. nõ putauit. §. si quis sua manu. vbi gl. not. ff. de cõtrahẽdu. Item adde q̃ iste tex. procedit siue patronus expresse cõsenserit citationi: siue etiã tacite: puta quia cõparuit ꝛ nihil opposuit de venia nõ impetrata: secus si nõ comparuisset qꝛ absens, vel cõparuit ꝛ opposuit ante litẽ cõtestatã, ẽm Bar. ꝛ alios hic: ꝛ in l. fi. j. eo. do. Alexã. in cõsil. cccxvij. q̃ incip. viso puncto mihi transmisso ꝛc.

a ¶ Rationẽ. Adde Jo. d imo. i cle. cõstitutionẽ. i j. nõ. de ele. Domi. in c. sup eo. in j. no. de hꝫre. lib. vj. ꝛ in c. degradatio i. v. no. d pe. col. ij. Do. i c. fi. iij. not. de pen. ꝛ remis. eo. lib. Car. zab. in c. venerabilem. i. §. vbi electioni. in vj. no. d ele. Bñdi. capr. in cle. j. d in reiur. i nota bil. Abb. in c. vña. i. j. nota. de caba. cleri. ꝛ mul.

b ¶ Cõpater Adde Joã. an. i sum. in titu. de test. Archi. in c. regule. xxix. dis. Ang. cõ si. j. Alex. de imo. ꝯsi. cxl iij. incip. redẽptoris no stri inuocato suffragio in ij. volu.

c ¶ Spũalis. Adde Barba. in c. corã in ix. col. de offi. delega.

Si libertus. ¶ Filius in potestate, absente patre, põt agere actiõe penali ex hꝫ edicto. h. d. de quo dic vt gl. ꝛ doct. in l. fi. longius. §. j. ff. de iudi. dixi in l. cum filiussa. ff. si cert. peta.

1 ¶ Pater spiritualis non potest vocari in ius sine venia.
2 Pater spiritualis non potest esse testis, in causa filiatij sui.
3 Defensor ciuitatis, nõ potest vocari in ius sine venia, qꝛ loco patris habetur.
4 Uasallus feudatarius, an possit dñm vocare in ius sine venia.
5 Clericus põt vocari in ius. sine venia.
6 Sacerdos parochialis potest vocari sine venia.
7 Clerici veniunt appellatione asinorum.
8 Scholaris potest vocare magistrum in ius, sine venia.
9 Scholaris tenetur defendere opi. sui magistri.
10 Si iudex sequutus opi. magistri sui iudicauit ꝯtra cõem, excusatur in syndicatu a condemnatione expensarum.
11 Priuignus potest vocare in ius sine venia nouercam.

Generaliter. ¶ Ista lex breui⁹ summari
1 nõ potest. † Exẽplifica istaz legẽ in patre spirituali. ꝛ sic in eo q de sacro fronte baptismatis aliquẽ leuauit, q nõ põt vocari in ius sine venia ẽz Guil. de cu. Bal. Ang. Pau. de ca. Lud. ro. ꝛ do. Alex. hic: adde Ang. ꝛ Raph. Ful. in l. adoptiuũ. in pn. p illũ tex. s. e. Bal. i. c. j. §. fi. in iiij. col. de pbi. feu. alie. per Fede. quicqd teneat
2 ipse Lud. in l. sz si hac. §. ptor. s. e. Et ex hoc infert bal. † ꝙ pater
b spiritualis: ꝛ sic cõpater[b] nõ potest esse testis in cã filiatij sui. nec ecõtra: q̃ est mẽti tenẽduz ẽm eũ. ꝛ de hoc sepe solet in practica dubitari. Adde q̃ idem tenet Sali. in l. testis idone⁹. ff. de testi. per. l. si quis alumnam. in fi. C. de nup. Idẽ tenet Rapha. Fulg. in l. iiij. §. pretor ait. s. eo. facit tex. in c. ita diligẽter. xxx. q. iij. qui dicit talem patrem spiritualẽ diligẽdum esse tã q̃ patrem carnalẽ, quia maior est talis cognatio spiritualis q̃ vinculũ adoptionis et idem dicit glos. xxvij. q. ij. in c. qui dormierit. Plus tenet: glo. in c. pytbatum. in glo. ij. xxx. q. iij. que dicit, quod pater spiritua
c lis[c] est magis diligẽdus q̃ carnalis, licet postea gl. in fi. videat variare: facit etiã q̃ vult Bal. in l. j. in antepe. char. C. vnde vi. q̃ quemadmodum mulier nõ repellitur accusando pro iniuria illata personis sibi coniunctis: ita potest accusare pro iniuria illata compatri suo. Breuiter tene cõtrariũ, ꝙ cõpater nõ repellit a testimonio: eo quia edictum de testib⁹ est prohibitoriũ certarum personaruz: vnde omnis persona que nõ reperitur expresse prohibita, potest testificari. l. j. cum gl. ff. de testi. glo. in l. quoniã. in fi. C. de heredi. ꝛ iura preallegata in oppositũ loquunt quo ad impedimentũ matrimonij cõtrahẽdi, ꝛ quãtum ad reuerẽtiam, et ita tenet Bar. in cõsilio suo q̃ inci. in questione vertẽte inter dominuz Simonẽ. Bal. ꝛ Sali. in l. parẽtes. C. de testi. Flo. in l. testis idoneus. ff. eo. Ludo. ꝛ Alex. hic. ꝛ idem. d. Alex. in cõsilio cxlj. in iij. vol. q̃ incipit in causa ꝛ lite vertẽte inter christophorum. in pe. col. in fi. ꝛ est cõsi. cxv. in iij. vol. quod incipit viso the
3 mate premisso. ¶ † Secũdo exemplifica istum text. in defensore ciuitatis vel in ꝯstituto in simili magistratu: cum loco parentis habeatur. §. fi. in aut. vt iud. sine quoquo suffr. ẽm Ang. ꝛ Pau. de ca. hic. facit bene tex. i. d. l. nõ debet. ff. de dolo. ¶ Tertio exẽplifica in presbytero parochiali qui etiã nõ potest vocari in ius sine venia, cum sacerdos etiã pater appelletur. xcvj. disti. c. quis dubitet. ꝛ vj. q. j. l. c. sacerdotes. ẽm do. Alex. hic: qui dicit q̃ nõ inuenit tactum ab aliquo, q̃ a Jo. fab. in §. ꝛ in eum. insti. de act. vbi Jo. fa. dicit, quod lz satis videret equum q̃ debeat peti venia: tamẽ putat de iure contrarium, cum nõ reperiatur iure expressum. Tu dic pmo istud in terminis examinat Alb. de rosa. hic: ꝛ ipse etiã tenet, q̃ sacerdos parochialis non potest vocari in ius sine venia. idem est de mẽte Bal. in c. j. §. fin. in iiij. colum. de probi. feu. alie. per Fede. dum equiparat sacerdotẽ parochialem, ꝛ eum qui de sacro fonte leuauit, vt contra neutrum eorum possit actio famosa intẽtari. l. non debet. ff. de dolo. facit quia sacerdotes dicũtur dij, ꝛ deorum noie veniũt tex. est in c. cũ ex iniũcto. circa mediũ. de hereti. ꝛ vj. q. j. c. sacerdotibus. facit. c. duo
4 sunt genera. xij. q. j. facit etiã q̃ statim dicetur in gl. de clerico. Sz † pulchrũ dubiũ succe dit quid in vasallo seu feudatario an possit vocare in ius dominum sine venia. gl. in c. j. in ver. reuerẽtia. de mili. vasal. qui contu. est. tenuit quod sic. et idem tenet ibi Bal. circa fi. Joan. de pla. in l. j. C. de colo. tracẽ. lib. xj. Joã. fab. in §. ꝛ in eum. insti. de act. ꝛ do. Alex. hic. pro ista parte Bald. in d. c. j. ad fin. adducit rationem, qꝛ vasallus nõ est de personis nominatis in edicto pretoris, vt patet ex notatis. in §. penales. in stitu. de actio. vnde iste prohibitiones penales nõ habent locuz nisi in casibus expressis per istaz legem in l. questitum. j. eo. Ego teneo intrepide contrarium, quod imo vasallus nõ potest vocare in ius dominũ sine venia: prout tenet Spe. in ti. de feu. §. qm. in ver. xvij. moueor. Primo per generalitatẽ huius. l. que multũ stringit.

stringit. Secūdo et fortius qđ vasalli equiparantur libertis, ita equiparat Bal. in. l. liberti. in vlti. col. in prin. de liber. ꝛ eoꝝ lib. glos. in. l. solo. C. de liber. cau. glos. in. c. j. in ver. salua reuerētia. de mili. vasal. qui cōtu. est: sed libertus nō potest vocare in ius patronum sine venia, vt toto isto tit. ergo nec debet posse vasallus. Tertio moueor, qꝛ etiam in materia penali vbi agitur de priuatione totius feudi. glos. arguūt a libertis ad vasallos. ita glos. in l. j. §. cū patronus. ff. de offi. prefec. vrb. ꝛ glos. in. d. l. solo. Quarto quia libertus nō potest intentare actionem famosam puta furti cōtra dn̄m. ita tenet Bal. in. c. j. §. fi. in. iiij. col. de pħi. feu. alie. per Fede. facit bene text. in. l. nō debet. ff. de do. ergo requirit impetratio venie. per. l. sed si hac. §. pretor ait. s. eo. ꝛ ꝑpter hoc dubitauit Bal. in. c. j. §. fi. in. iiij. col. an requiratur impetratio venie, quādo vasallus vult vocare in ius dominū: nec obstat fundamētum Bal. superius relatum, dum dicit, quod iste prohibitiones sunt penales: ergo extēdi nō debent: qꝛ istud fundamentū ꝓbat cōtrarium: quia imo ista materia ex parte personaꝝ que debent vocari in ius, est fauorabilis ꝛ extendenda. ita tenet glos. in. l. sed si hac. §. ꝓto. s. eo. ꝛ glo. ꝛ doc. in. l. venia. C. eo. glo. in. l. qui bona. §. si alieno. in glo. fi. ff. de dā. infec. ꝛ glos. in. l. apud celsum. §. si aduersus. ff. de excep. do. ꝛ de isto articu. tangit etiam Albe. hic: sed nihil clare decidit. ꝛ idem Albe. in. l. sed si hac. §. qui manumitti

5 tur. s. eo. ¶ † In glos. ibi: ꝛ nullum clericū. Habes ex glos. ꝙ clericus potest vocari in ius sine venia. Idem tenet Spec. ꝛ Jo. an. in tit. de actore. §. j. sed nūquid edictum. vbi in omnibus appro-

6 bant istā glo. † Secus est in sacerdote parochiali. vt dixi in tex. et cum ista glos. omnes transeūt licet clericatus sit maior honor quocūꝗ honore tempora. ꝑm Bart. in consil. suo qđ incip. queri

7 tur si aliqua possessio: † alibi tamen do. Anto. de but. ꝛ pro certo minꝰ modeste q̄ eū decebat. in. c. ij. de treug. ꝛ pa. not. ex illo tex.

8 in. j. no. qđ clerici veniūt appellatione asinorū. ¶ † In ea. glos. ibi: ꝛ nullum magistrū: habes qđ scholaris potest vocare in ius magistrū suū sine venia. sequunt Spec. ꝛ Jo. an. in loco prealle. et Jo. de pla. in. §. penalis. insti. de act. idē vult Bar. hic. ꝛ Alb. post Guil. de cu. ꝛ cōmuniter Moder. dum limitant istam glo. procedere in vocatione verb. li, nō autem reali, ꝛ sic in captura, quia tūc discipulus puniretur arbitrio iudicis. l. medicus. et ibi Bart. C. de profes. ꝛ medi. lib. x. d. Matthe. in not. lx. ꝛ seq. ꝫ aduerte, quia contrarium vult glo. in. l. liberto. ff. de obseq. per quā glos. Nico. de neapo. ibi: in fi. expresse tenet, qđ scholaris nō pōt

9 vocare in ius magistrū sine venia. † et per illam glos. vide quod vult Bart. in. l. oēs populi. in. vj. q. prime. q. prin. ff. de iusti. ꝛ iur. Accedat qđ scholaris tenetur defendere opinionē magistri sui. l. dicere. ꝛ ibi Bar. not. ff. de arbi. in tantū quod alibi dicit egre-

10 gie do. Abb. in. c. j. in. vj. col. de postu. prela. † qđ iudex qui iudicauit ꝑm opinionē magistri sui, ꝗuis sit cōtra coēm sententiam excusatur in syndicatu a condēnatione expēsarum: qꝛ vt discipulus ꝓbabiliter sequutus est opi. doct. sui. ꝛ refert fuisse notabile

11 dictum Oldr. laud. in. l. questitū. §. j. ff. de fur. instru. † In ea. glos. ibi: ꝛ nouerca. habes quod priuignus non potest vocare in ius nouercā sine venia. tene contrarium cum actio famosa posset cōtra eam intentari. l. si nōdum. ꝛ. l. de his. C. de fur. ergo nō requiritur impetratio venie. l. sed si hac. §. pretor ait. s. eo. et ita late tenent Rapha. Fulg. ꝛ do. Alexā. hic quicquid teneat idem Rapha. in. j. col. C. eo.

1 ¶ Prohibitus agere, nō intelligitur exclusus ab excipiēdo ꝛ se defendēdo. vide limitationes. nu. eo. ꝛ. z.

3 Princeps ꝫ cōcedat alicui iudicē delegatū contra aliquē, nō ꝑpterea videtur eū habilitare ad agendum.

4 Libertus nō dicitur vocasse in ius patronū per libellum supplicatorium porrectum principi: vel per libellum conuentionalem iudici porrectum.

Libertus. ¶ Libertus qui se defendit i crimine, nō vr̄ vocare in ius, ꝫ iudicem interpellet, vt causam terminet. item per supplicationē ꝛ impetrationē rescripti, non incidit libertus in penā huius edicti, nisi sequat citatio patroni. h. d. ¶ Not.

1 primo regulā ꝑm Guil. Bart. ꝛ alios hic: † ꝙ ꝓhibitus agere sicut est excōicatus. c. j. de excep. in. vj. vel bānitus ex forma statutorū, nō intelligit exclusus ab excipiēdo ꝛ se defendēdo. ꝛ est tex. in. c. cū inter. de excep. in aut. credētes. C. de here. no. in. l. cū mulier. ff. solu. mat. ꝛ in. c. intelleximus. de iudi. adde glos. in. l. ad cognitionem. in glos. fi. ff. ex qui. cau. maio. dū glos. ibi dicit no. pro

a bānitis. Ex qua colligitur qđ bānitoᵃ ꝛ excōmunicato redditur ius in excipiēdo ꝛ se defendēdo. quam glos. dicit esse ad hoc vnicam in iure Bald. in. c. accedens. ij. vt lite nō cōtesta. ꝛ in. c. intelleximus. de iudi. ¶ Limita istā regulā tribꝰ modis. Primo ꝑm Ange. quādo defensio consisteret in recōuentione. tex. est in. d. c. cum inter. quod intellige verum, quādo bānitus vel excommunicatus recōueniūt ex alia causa, quā ex ea qua ipsi cōueniuntur

secus quādo ex eadem causa ꝑm Inno. in. c. si vero. de sen. excō. ¶ Secūdo limita, in mera exceptione tendente ad exclusionem actionis: secus qñ̄ exceptio habet vim actionis vel accusatiōis.

2 l. quoniā. Alex. ꝛ ibi doc. C. de adul. ¶ † Tertio limita, in defensione necessaria, que est quando quis simpliciter citatur: quo casu tenetur cōparere, ꝛ eoipso censetur eius persona habilitata, ꝑm Bar. ꝛ alios in. l. de pupillo. §. j. cū cōco. ff. de op. noui nun. et no. do. Barth. veroñ. in cautela. xcvij. secus si citatur sub cōditione, si sua putauerit interesse: vt est glos. in. l. ea quidē. C. qui accu. nō pos. quo casu nō cogitur comparere si non vult, ꝑm Pau. de ca. hic. ꝛ Bal. in. l. fi. in. v. q. C. de edic. diui adri. tol. ꝛ in. l. ij. C. de pac. Lud. ꝛ Moder. in. d. l. de pupillo. §. j. cum aliis cōcordā. ibi traditis. facit quod vult Bal. in. c. j. in. v. col. de mili. vasal. qui cōtumax est. quod quādo quis citatur sub cōditione, si sua putauerit interesse, nō potest mulctari vt cōtumax: nam si nō credit sua interesse, citatio nō ligat eum. ꝛ ita limitat. s. si quis ius dicen.

3 nō ob. ¶ † Secūdo no. ex. l. si liber. qđ ꝫ princeps concedat alicui iudicem delegatū contra aliquem: nō propterea videtur eū habilitare ad agendū: imo nō obstāte delegatione possunt opponi cōtra eum omnes exceptiones que poterant opponi corā ordinario. ꝛ sic facit iste tex. ꝑm Ang. Pau. de ca. Lud. ro. ꝛ do.

b Alexā. hic. qđ papa dando iudicemᵇ delegatum excōmunicato nō videtur per hoc excōmunicatū absoluere vel dispensare, qđ agere possit. facit. c. j. de rescrip. in. vj. cle. si summus pontifex. de

4 sen. excō. per Arch. in. c. si eo tpe. de rescrip. in. vj. ¶ † Tertio no. qđ per libellum supplicatoriū porrectū principi, vel per libellū conuentionalē porrectum iudici, nō dicitur libertus vocasse in ius patronum, ꝛ sic non incidit in penā huius edicti. Limita singulariter nisi talis libellus offerretur parte presente, cum presentia habeat vim citationis. ita tenet Bald. in. c. plerūꝗ. in. ij. col. de rescrip. dixi in. l. j. s. eo.

1 ¶ Libertus tutorio nomine potest in ius vocare patronum sine venia.

2 Exceptio aliqua obstat agenti nomine proprio: que nō obstat agenti nomine alieno.

3 Autoritas seu cōsensus patris, an requiratur in filio agente nomine alieno.

1 Questitum. ¶ † Libertus tutorio noīe pōt in ius vocare patronū sine venia. hoc dicit. Limita quādo libertus ageret ꝓcuratorio nomine, cum officium procuratoris sit volūtarium. l. si filiusfa. §. si inuitus. ff. de ꝓcur. ergo imputatur liberto qui spōte suscepit officium procurationis contra dominū: sed officium tutoris ꝛ curatoris est necessarium. l. j. in prin. ꝛ ibi glos. ff. de tut. ideo necessitas eum magis excusat. l. tutorem. in princ. ff. de his qui. vt indig. iuncta. l. si fideiussor. §. si necessaria. ff. qui satis. cog. et ita dicit gl. in. l. ꝫ si hac. §. fi. s. eo. ꝛ ita tenet Guil. Ray. Sali.

a ¶ Bānito. Adde Alb. de ro. i. iiij. parte statu. q. liiij. incip. sed statuto.

2 Pau. de cast. ꝛ do. Alex. hic. ¶ † Secūdo not. quod aliqua exceptio obstat agenti nomine proprio, que nō obstat agēti nomine alieno. facit. l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. eccle. l. cum quedā. ff. de admi. tut. l. j. §. item eorum. ff. quod cuiusꝗ vniuer. l. sociū.

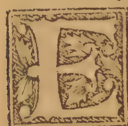
b ¶ Judicē. Adde Car. zaba. in pe. greg. in. vj. col. vsic. iij. quero. Alb. in. c. proposuit. de cler. excō. mi.

3 in prin. ff. pro so. ꝛ. l. filius. post prin. ff. de admi. tuto. ¶ † Tertio facit ista. l. ꝑm Bal. ꝙ in filio nomine alieno, agenti, non requirit autoritas seu cōsensus patris. ꝛ est tex. in. c. qui generaliter. §. j. de procu. in. vj. licet glo. teneat cōtrarium ꝛ male: reprobatur ꝑ Bar. ꝛ oēs ibi: in. l. fi. §. necessitas. C. de bo. que lib. ¶ Quarto per istum tex. tenet Alb. de ros. in. iiij. parte statutorum. in. q. lxj. incip. itē quero si bānitus agit ꝛc. quod licet per statutū bannitus repellatur ab agendo, tñ̄ si bannitus agat nomine alterius nō repelletur. ¶ Quinto per istum text. dicūt Lud. roma. ꝛ do. Alex. hic: qđ statutum disponens ꝙ mulier vel minor nō possint contrahere sine cōsensu propinquorum: tale statutum nō habet locum, quando contrahunt nomine alieno. facit. l. cum mādato. ff. de mino. idem tenet Pau. de ca. vbi limitat in. l. quicunꝗ. §. si ab alio. ff. de insti. ꝛ facit qđ proxime sequitur. ¶ Sexto per istuꝫ text. decidit Ang. in. l. ꝗuis. in prin. ff. de acq. pos. ꝙ stāte statuto quod maiores non possunt se obligare sine cōsensu duoꝝ propinquorum: tamen sine isto consensu poterunt cōstitui procuratores ad negotia alterius, qꝛ tale statutū debet intelligi quando se obligāt nomine proprio, non quādo ad damnum ꝛ vtilitatem alterius. facit glos. in. l. lis nulla. ff. de iudi. dum dicit secus si nomine alieno. ¶ Septimo per istum tex. dicit Joā. fab. in. §. penales. in. v. col. institu. de act. quod filius beneficiatus. potest patrē conuenire nomine beneficij sui sine venia, quāuis ecōtra, si pater esset beneficiatus nō posset eum filius conuenire nomine beneficij sine venia. per. l. sed si hac. §. fi. s. eo. ¶ Ultimo ad intellectum huius tex. considera qđ propter cōtraria que formātur in glos. tex. iste potest intelligi de patrona pupilli nō autē tutoris: put glos. ꝛ doc. intelligūt. Et sic dum tex. dicit patronam suam intelligitur scilꝫ pupilli, per id quod in simili dicit Bart. in. l. cum in

testamento.ff.de aur.& arg.leg. Sed aduerte q2 isto mo tex.esset de indubitabili pter.l.sed & si hac.§.fi.s.eo.cu istud edictum ex parte patroni sit fauorabile & extendendu: vt ibi dicit glo.magistra.& tn no habet locu qn conuenit tutor patroni: ergo non esset dubiu in tutore liberti pupilli, cum ex eius parte sit odiosum.et sic stricte intelligendum. Jason Padue.

1 ¶ Fideiussores qui dantur de presentando aliquem, lata sententia liberantur.

2 Presentare pmittens aliquem in iudicio toties quoties fuerit a iudice requisitus: intelligitur sm dispositionem iuris.

Eum pro quo.

¶ Qui pmittit aliquem exhibere i iudicio siue officiali curiali, siue parti apud acta, cogit adimplere.h.d. Et sm Bar. ista lex est notada: q2 quotidie da

1 tur fideiussores de psentado aliquem.† adde qd lata sententia liberantur.l.grece.§.& post litem.ff.de fideiusso.etia si pmisissent aliquem prestare & parere madatis curie, adhuc lata sententia liberantur sm Bal.in addi.Spec.in tit.de reo.in.j.co.sequit.d.Alexan.in.l.ij.§.fi.qui satis.cog. Quis Bal.hic dubitet, quasi videat pmittere iudicatu solui.& remittit se ad no.per Dy.in.l.ptinu⁹.§.cu qs.ff.de verb.obli.sed ad hoc rndet ipsemet Bal.in titu.de reo.in.j.col.qd illud de paredo madatis curie venit accessorie:& sic intelligit pmittere q parebit madatis curie quatu ad ipsam exhibitione:no aute qd intelligat promittere soluere iudicatu:

2 facit† qd notabiliter vult Ang.in.l.qd si noluit.§.si quid ita ff.de edil.edic.qd si aliquis pmisit presentare aliquem in iudicio toties quoties fuerit a iudice requisitus, intelligit scdm dispositionem iuris.l.vsq3 ad litem & no plus.d.§.post lite.dica pleni⁹ in.d.l.ij.§.fi.ff.qui satisd.cog. Jason Padue.

1 ¶ Citatio verbalis semper pot ad domu fieri, etia si ianua sit clausa, vide extensiones.nu.4.5.6.7.8.9.10.11.& 12.

2 Contumax verus, non potest appellare a sententia contra eu lata non sic in ficto.

3 Nemo inuitus pot personaliter capi in domo propria.& nu.14.

9 Nauis equiparatur predio vrbano.

13 Familia potestatis voles aliquem capere & eu fugiente insequat, et in alieno territorio eu capiat: an talis captura valeat.

15 Cause ciuiles magne, equiparantur criminalibus.

16 Domus propria sicut liberat quem ab extractione & captura, ita etiam ecclesia.

17 Personaliter quis potest capi in apotheca.

18 Viator potest capi in hospitio.

19 Porticus domus an liberet quem a captura.

20 Capi pot inuitus, existens in ostio extra clausuram domus. vide alias limitationes.nu.21.22.23.24.25.26.27.28.& 29.

30 Vim patitur, qui de domo inuitus extrahitur.

31 Nuntius quado citat aliquem, no potest per vim intrare domu. etiam si inueniat ostium apertum, domino prohibente: et si intrat tenetur de vi.

32 Dominus existens in vinea, potest re & verbo ibi citari, & personaliter capi.

33 Citatio nedu verbalis, sed etia realis est permissa.

34 Mulier p debito ciuili no potest capi, nec in domo nec extra domum. quid in muliere meretrice. vide nu.25.

Plerique.

¶ Nemo inuitus pot de domo sue habitationis extrahi: sed contra talem latitantem cocedit parti aduerse missio in possessionez bonoru eius, verbaliter aute in domo potest citari, si ad se aditu prestat, vel ex publico cospiciat. In alio aute loco puta vinea: balneo vel theatro, pot no solu verbaliter, sed etia realiter citari & inuitus extrahi.h.d.cu.ll.seq. vsq3 ad.l.neq3. ¶ Et pro intellectu tex. aduerte, inqntu vult q existes i domo pot verbaliter citari in duobus casib⁹. Primus est qn ad se aditu pstat puta q2 dimittit ianuam aperta & nutius pot ingredi domum. Secudo qn ex publico cospicitur: puta q2 stat ad fenestra: nam

1 debes scire† qd citatio verbalis semp potest ad domu fieri, etia si ianua sit clausa & ipse latitet: q2 citabit per nutiu affigedo schedulam in ostio vel proijciedo schedula citatoria in domu.prout

2 tota die fit.† Sed certe no dicet verus cotumax, nisi duobus casibus positis in tex. sed erit fictus seu presumptus contumax. ita declarant istum tex. Ange.& Pau.de ca.hic.& ante eos Jo.an. in.c.romana.§.contrahetes.de foro compe.in.vj.in nouella.vbi tractat materia istius legis, effectus est magnus: quia verus contumax no pot appellare a snia contra eu lata, fictus contumax sic.l.pe.vbi glo.& doc.ff.de in integ.resti.glo.& doc.in.l.ex consensu.l.fi.ff.de appel.cu fi.item si est verus cotumax potest mulctari per iudicem: sed no quado est fictus cotumax: vt dixi in.l.vnica.

3 §.fi.s.tit.j. ¶ † No.ex isto tex.regula quod nemo inuitus potest personaliter capi in domo propria: vt hic.& in.l.nemo de domo.

4 ff.de reg.iur. ¶ † Extede ista regula. Primo vt pcedat no solu in domo sua propria: vt dicit tex.sed etiam in domo aliena coducta vel etiam si in ea gratis habitat.l.lex cornelia.§.domu.ff.de iniur.l.j.§.j.ff.de libe.agno.l.j.§.habitare.ff.de his q deiecerunt vel effuderunt sm Bar. Albe. Bal.& reliquos hic. Bar.in.l.qui domum.per illum tex.& in.l.nec in ea.ff.de adulte. Pau.de ca.in cosil.xliij.qd inci.viso puncto suprascripto.vbi plura scribit ad

5 intellectum huius.l. ¶ † Secundo extende vt pcedat etia si qs esset in domo sibi data per iudice ex primo decreto, & in ea habi

6 taret sm Bal.in aut.ei q.C.de bo.aut.iudi.pos. ¶ † Tertio extende etiam, si quis habitaret in cassina vel capana, q2 no posset ibi capi, cum talis capana vel cassina veniat appellatione dom⁹ secus si esset capana vel cassina bestiaru.sm Bal.i.c.ij.de duob⁹ fratribus de nouo benefi.inuesti.vbi allegat glo.faciente metionem de tali capana.in.§.cum in suo.in ver.appellatione.insti.de rerum diui.sequitur Lud.ro.hic.& alij post eum.& idem Lud.in l.j.§.domini.ij.ff.ad sil.& in.l.eum qui edes.ff.de vsucap. Imo.et alij Moder.in.l.senat⁹.§.marcellus.ff.de lega.j. Adde qd tenet Albe.de rosa.in.iiij.parte statutoru.in.q.xcviij.que inci.quod si statuto cauetur quod banitus no debet recipi &c.vbi determinat, qd stante statuto qd banitus non possit receptari in castris vel villis sub tata pena, quod si recepteт in cassina que non sit in castro vel in villa, tamen receptas tenetur ex idetitate rationis et fauore reipubli.l.j.§.j.C.de fal.mone.vt ibi plenius per eum.

7 ¶ † Quarto amplia istam.l.vt procedat etia in domuncula vel in tenui casa.p id quod vult Bal.in.l.j.§.j.ff.naute caupo.stabu. et p id qd vult Ang.in.§.hinc nobis.in aut.de here.& fal.& moder.in.l.senatus.§.marcellus.ff.de leg.j.dicam plenius in.l.scie

8 dum.in prin.ff.qui satis.cog. ¶ † Quinto pcedit etiam in stabulo iuncto domui: secus si sit separatum.l.hoc iure.§.stabula. cu3 gl.ff.in qui.cau.pig.taci.contraha.per Bal.& Pau.de ca.in.l.fi.

9 in prin.ff.de ser.vrba.pred. ¶ † Sexto pcedit in naui sm Albe. de rosa.in.l.pe.§.fi.per illu3 tex.ff.de his qui deie.vel effu.& in.ij. parte statutoru.q.xxxv.que incipit, ite quer it si ex statuto maior pena.in fi.facit quod vult Bal.in.l.certi iuris.in.ij.col.in fi.C.loca.vbi vult, quod nauis equiparetur predio vrbano, & non rustico.cotrarium tenet Ludo.ro.in.l.j.§.domini appellatione.ff.ad sil.per tex.optimu3 in.l.j.§.si quis de naui.ff.de vi & vi arma. que

10 tex.etia alle.Bal.s3 ei no respode: in.d.l.certi iuris. ¶ † Septimo procedit in moledinario, qui esset in molendino, quando illa est sua habitatio.sm Albe.de rosa.in.d.q.xxxv.l3 in cotrarium faciat qd vult Bal.in.d.l.certi iuris.in.ij.col.in fi.vbi dicit quod

11 moledinum est potius predium rusticu q vrbanu. ¶ † Octauo procedit ista lex, quando quis esset in orto iuncto domui ad que esset aditus ex domo.l.fi.vbi Bal.& alij.ff.de serui.vrb.pre.l.predijs.§.qui domum.ff.de leg.iij.glos.in.l.statue.ff.de verb.signi.& in.c.religiosum.xij.q.ij.not.doc.in.c.raynutius.per illum tex.de testa.d.Abb.in.c.j.in.iij.no.per illu tex.de cesi.& in.c.j.dicimus.

12 ¶ † Nono procedit ista lex, etiam si aliquis sit repert⁹ extra domum, & familia eum insequete vt caperet in domum fugit.argu.l.si quis sit fugitiuus.§.idem celsus.cu glos.de edil.edi.sm Bal.

13 & Ludo.ro.hic.† Et ide in eo qui aufugisset in ecclesia sm Bal. ita teneas qcquid teneat Bal.in repe.mag.l.cunctos populos. circa mediu.C.de summa trini.vbi vult cotrarium, considerato initio.per doctrina Bar.in.l.quod ait lex.§.j.ff.de adul. ¶ Pro prima parte que est vera.adde qd in simili habetur quod si familia potestatis volens aliquem capere, eum fugientem insequat, et in alieno territorio capiat, talis captura no valet, & debet relaxari.sm Bald.in.l.sicuti.§.aristo.ff.si ser.vendi.& in.c.cum olim. in fi.de dolo & contuma. Ang.in.l.nemo carcerem.C.de exac.tri

14 bu.lib.x. ¶ † Decimo extende ista.l.vt procedat etiam pro causa criminali, quado venit imponenda pena pecuniaria applicada parti, quauis improprie dicatur causa criminalis.q2 p executione talis pene, no potest quis in domo propria capi, ita sentit Bar.si rationes sue ponderentur, in consilio suo quod incip.sta

15 tuto ciuitatis tuderti. ¶ † Undecimo extede ista.l.vt procedat etiam si esset debitum magnum per generalitatem huius.l.sm Alb.de rosa.hic: referetem doctores ita communiter tenere, podera, q2 ex hoc limitatur regula que habet, qd cause ciuiles magne equiparantur criminalibus.l.propter litem.ff.de excu.in.c. frequens.§.illud.de resti.spo.in.vj.& ita equiparat Bar.Ang.et doc.in.l.admonendi.circa.x.col.vbi dixi.ff.de iureiur. Bar.in.l. athlete.in prin.per illu tex.ff.de excu.tuto. Hinc est, q sicut habes litem mecum in causa criminali dicitur inimicus capitalis, ita etiam si habeat lite mecum in causa pecuniaria magna dicitur inimicus capitalis.sm Barto.in.l.iij.in princip.ff.de testi. ¶ Ista equiparatio fallit hic: na pro causa criminali pot quis in domo capi, vt dicam.j.in.x.fallen.sed no pro debito ciuili licet maximo. Ratio diuersitatis est, q2 ca criminalis pprie dicit que spectat ad fiscum.glo.& Bart.in.l.iij.in prin.cum similibus.ff.de sepul.vio.Cano.in rub: de iudi.s3 pro debito fiscali quis potest in domo

16 in domo capi:vt dicā.j.in.xij.fallē. ¶ † Duodecimo extēde istā legem, vt queadmodum in domo propria quis capi non potest: ita nec in ecclesia[a] ꝑm Guil.Bar.Bal.ꝛ alios hic. Bar.in.l.presenti.per illū tex.C.de his qui ad eccle.cōfug.Bald.in.l.ij.C.de sacrosan.ec.ꝛ in.l.etiā.in.iiij.col.C.de execu.rei iud.ꝛ in.l.si quis ad declinādā.in.xiiij.col.C.de epis.ꝛ cle.habet̄ in.c.decet domū. per illū tex.de immu.eccle.in.vi.do.Anto.de but.ꝛ alij in.c.inter alia.in antiqs.imo nec in circūstantijs ecclesie pōt quis capi ꝑm Bar.in.d.l.presenti.imo nec in porticibus circa ecclesiā ꝑm do. Anto.in.d.c.inter alia. Imo si sit maior ecclesia nec per.xl.passus circa ecclesiā.in alijs ecclesijs per.xxx.passus.text.est in.c.si qd antiqtus.ꝛ ibi gl.xvij.q.iiij.Jo.an.in addi.Spe.in tit.de immu.eccle.sup rub.Bar.in.l.itē apud labeonē.§.cum vitium.ff.de iniur.Oldra.notabiliter in consil.lv.incipi.consueuit dubitari. Ludo roma.in cōsil.cccxvij.qd incip.spectabilis dn̄e collateralis.Ang.de are.in tracta.malefi.in versi.in scalis sancti Petri. Et qd dictum est in ecclesia quem capi non posse.procedit etiā in hospitali[b],ꝑm Bal.in.d.l.si quis ad declinādum.in.xiiij.colū. vbi refert ita tenere Archid.in.c.diffiniuit.xvij.q.iiij.ꝛ reputat
17 not.dignum. ¶ † Limita nūc istam legem, primo nō habere locum in apotheca in qua bene potest quis personaliter capi.l.lex cornelia.§.sit tamē.in ver.meritoria.cū glo.ff.de iniur.l.j.in prin. et ibi Bar.ff.de libe.agno.idē Bar.in.l.iiij.§.pretor ait.in.ij.col. ff.de dam.ꝛ in ꝯsi.suo qd incip.statuto cauetur ꝙ pro maleficio. Albe.de rosa.in.d.q.xxxv.Pau.de cast.ꝛ alij Moder.hic:ꝛ plenius idem Pau.de ca.in consi.xliij.qd incip.viso puncto suprascripto,vbi notabiliter extēdit etiā si apotheca esset cōnexa do
18 mui,vt per apothecā haberetur aditus in domū. ¶ † Secūdo limita quādo quis esset in hospitio tanq̄ viator:quia ibi potest personaliter capi:secus si ibi cōduxisset camerā ad habitandum per annum vel sex menses vel simile tempus.l.j.§.habitare.ff.de his qui deie.vel effu.l.pe.§.in factū.ff.nau.cau p.stab.et per.d.§. habitare.dicunt Bal.ꝛ Flo.ibi:qd si statutum puniat offendentem aliquem in domo,nō comprehēdit offendētem in hospitio.
19 idem tenet Bal.in.l.ea que.ad fi.C.qūo ꝛ qn̄ iud. ¶ † Tertio limita quādo qs esset in porticu domus ꝑm Bal.ꝛ Ang.ꝛ Mod. hic.Bar.ꝛ alij in.l.cetera.§.hoc senatus.per illum tex.ff.de leg.j.
20 cum cōcor.de quibus per do. Alexā.hic. ¶ † Quarto limita qn̄ quis esset in ostio extra clausuram domus ꝑm Barto.in.l.j.ff.de cloa.ꝛ in.l.meminisse.ff.de offi.procon.cum cōcordā.de quibus per do.Alex.hic.Et dicit Ang.ꝙ de hoc est tex.melior de iure, in.§.si ab hostibus.institu.qui.mod.ius pat.po.sol.facit qd vult Bal.in.d.l.de quibus.ff.de legi.qd testes sunt singulares quorū vnus dicit qd factū fuit in domo,alius qd factum fuit in ostio:si autem quis caperetur in ostio intra clausurā domus:tūc secus esset ꝑm doc.in locis prealleg. Ad qd adde qd dicit gloss.de oībus veronēsibus quorum ostia sunt extra clausuram.ita glos.in l.fi.§.fi.in ver.apparuit.ff.de ser.vrb.pred.sic intellige quod vult Bal.in.l.si ita.§.idem ait.ff.nau.caupo.stabu.ꝙ illud quod fit in
21 ostio dr̄ fieri in domo. ¶ † Quinto limita quando quis caperet̄ in scalis affixis muro dom⁹: sed extra domū.per id quod voluit Bald.et alij in.l.fistulam.§.scalas.ff.de ser.vrba.predio.quāuis Lud.ro.hic teneat contrariū per aliqua iura que parū probāt.
22 ¶ † Sexto limita in domo aliena ꝑm Albe.hic qui dicit qd ita vidit de facto.ꝛ pbat iste tex.in ver.in domo sua.a cōtrario sensu:intellige nisi dominus domus prohiberet ingressum:qꝛ tunc non esset licitus ingressus,nec captura.l.iniuriarum.§.fi.ꝛ.l.qui domū alienam.ff.de iniur.et.l.diuus.ff.de serui.vrba.predio.ꝑm Lud.ꝛ.d.Alex.hic. Item nisi esset domus viri vel vxoris vel pa
23 tris:dato qd filius esset emācipatus ꝑm Bald.in.l.j.§.si vir.ꝛ.§. seq.ff.ad sill. ¶ † Septimo,limita,in domo propria quando in ea nō habitat sed in alia ꝑm Bar.in.l.nec in ea.ff.de adul. Albe.de rosa.in.d.q.xxxv.Pau.de ca.hic facit.l.in.l.censoria.ff.de vb.sig.
24 ¶ Octauo limita vt quis acceptet officium publicū,ad quod est designatus:qꝛ ꝓpter hoc licite extrahitur de domo propria. tex.est singu.in.l.ex omnibus.ꝛ ibi Bart.ꝛ alij.C.de decur.lib.x. quem ad hoc reputat singu.Lud.roma.in.l.iiij.§.pretor ait.in.j. nota.ff.de dā.infec.q̄uis Albe.hic dicat quod ille text.procedit in curiali fugitiuo:ꝛ ex illo,tex.dicit Lud.ro.hic posse adhiberi cautelam,quādo habes debitorem qui nunq̄ exit domū,ꝛ propterea nō potes eum facere personaliter capi,debes procurare qd habeat aliquod officiū publicum:nam poterit tunc extrahi de domo ad acceptādum,ꝛ eo extracto poteris eū facere capi.
25 ¶ † Nono multū notabiliter limita istā legē,vt procedat in obligato ad dādum,ꝛ sic in debitore quantitatis: secus si esset obligatus ad factū,ad quod posset precise cogi qꝛ tūc posset extrahi de domo,et de quolibet alio loco:presertim si sit annexum delictum ꝛ fuga.ita formaliter dicit Bald.nec alibi inuenies.in.l.ex omnibus.per illum tex.C.de decu.lib.x.Nota qꝛ ex hoc possunt dari multe limitationes ad hūc tex.cum multi reperiātur casus in quibus potest quis personaliter cogi ad factum,qui enumerantur in.l.stipulatiōes nō diuidūtur.ff.de verb.obli.precipue quando adest iuramentum per glo.paruulam.in.l.si pecuniam.
26 in prin.vbi dixi.ff.de cōdi.ob cau. ¶ † Decimo limita in debito re suspecto de fuga,qui potest in domo ꝓpria capi:arguendo de tempore ad locum:iuxta.l.vinum.ff.si certum pet.ꝛ.l.fi.ff.de tritica.sed debitor suspectus de fuga,pōt capi tēpore feriato etiā in honorem dei:vt est glos.reputata singu.in.l.fi.C.de fer.cū concor.quas dicam post Bar.in.l.ij.ff.de fer.etiam si essent ferie solēnissime:puta nativitatis vel pasche dn̄i ꝑm Bald.in.c.fi.in vlti. col.de ferijs. Item talis suspectus de fuga potest capi etiam per iudicē penitus incompetentē:puta per iudicem laicum facientem capi clericū:vt dixi in.l.ij.s.de iurisdi.om.iudi.ꝛ inuenio qd ita in terminis tꝫ solus Bal.hic in lec.antiqua.vbi formaliter dicit qd ista lex fallit ratione suspicionis.allegat.l.quesitū.in prin. cum glos.ff.de pig.quāuis aliter videatur velle Bald.in.d.l.ex
27 oībus.C.de decur.lib.x. ¶ † Undecimo fallit in causis criminalibus.scdm glos.hic.et in.l.sed etiam.j.eo.ꝛ glo.in.l.nemo ex domo.ff.de reg.iur.Bar.in consi.suo qd incip.statuto ciuitatis tuderti.ex hoc colligit hic Ange.cautelā,quādo habes debitorē qui nunq̄ exit de domo:ꝛ ideo non potes eum facere personaliter capi.tutela est qd facias sibi facere preceptū sub pena applicanda fisco:nam si nō comparuerit poterit pro tali mulcta capi in domo,cū mulcta dicatur delictū:vt dixi in.l.vnica.§.fi.innc. glos.ibi.s.ti.j.ꝛ postq̄ fuerit captus ꝓ tali mulcta, potes facere eum recōmendari in carceribus,pro tuo debito.et ista fuit cautela Barto.in.l.cum eo.ff.ad le.iul.pec.sequūtur Pet.de anch. et,Imo.in.c.ij.de pig.Pau.de ca.ꝛ latius do.Alexā.hic.Ang. et Pau.de ca.in.l.vnica.§.fi.s.ti.j.Ludo.roma.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dam.infec.Ang.de are.in.§.fi.ad fi.instit.de act.sed do. Abb.in.c.ad petitionem.de accusa.reprobat istam cautelam,qꝛ potest euitare contumaciā comparēdo per procuratorem,cum nō cogatur personaliter comparere,nisi ex causa.l.fina.vbi not. C.de pen.c.j.de iudi.in.vj.d.Alex.saluat seruata practica Bar. in.d.l.fina.scdm quā erit in potestate iudicis artare citatum ad comparendū personaliter. ¶ Tu aduerte ꝙ illa practica Bart. solum procedit in causis criminalibus:ꝛ sic non facit ad propositum,cū ista regula solum procedat in causis ciuilibus.item nec in criminalibus procedit illa practica Bar.nisi quādo sunt indicia cōtra reum.ꝑm Bal.ꝛ do.Alexā.in.d.l.fi.ꝛ Bald.in.l.seruum quoq̄.§.publice.ff.de pcura.Pet.de ancha.in.c.j.de iudi.in.vi. preterea solum pcedit in criminalibus in quibus possit esse locus torture.ꝑm do.Alexā.in.d.l.fi.preterea ꝛ fortius existens in domo nisi ex publico cōspiciat̄ vel prestet aditum ad se.non potest dici in vera contumacia:vt dixi.s.in prin.huius.l.ergo mulctari non potest per regulam quam dixi in.l.vnica.§.fi.s.titu.j.
28 ¶ † Duodecimo fallit ob debitum fiscale.l.sacrilegij.in fi.ff.ad le.iul.pecu.ꝑm Bal.hic in lec.antiqua.no.in.d.l.nemo carcerem.
29 ¶ † Decimotertio limita quādo in instrumento esset renuntiatum beneficio huius.l.qꝛ tunc nō diceretur inuitus trahi de domo:ꝛ quod possit ei renuntiari patet:quia ista lex principaliter est inducta fauore priuato:ergo renūtiari ei potest per regulā. l.pe.cum similibus.C.de pac.ad quod tamē vide quod habetur per Bart.ꝛ alios in.l.alia.§.eleganter.ff.solu.matri.et in.l.titio centum.§.ij.ff.de cōdi.ꝛ demon.ꝛ qd dixi in.l.ad egregias personas.ff.de iureiuran.post Cy.in.l.nec honore.C.de episco.ꝛ cleri. et pondera qd sufficeret si in instrumento diceretur quod renūtiauit omī legū auxilio:qꝛ satis diceretur renuntiasse huic legi. per illud quod vult Bar.in aut.matri ꝛ auie.in pe.col.C.quādo mulier tute.officio fungi potest.ꝛ in.l.si quis sub cōditione.in.v. col.ff.de test.tute.ꝛ referā.j.in gl. ¶ Decimoquarto limita istū tex.dū vult,quod nemo inuitus possit de domo extrahi in casu. c.ipsa pietas.ver.item si duo.xxiij.q.iiij.quē allegāt Moder.in
30 l.quāuis.ff.solu.matri. ¶ † Secūdo principaliter no.ex isto tex. ꝑm Bart.qd qui de domo inuitus extrahitur,patitur vim:ideo debet pristine libertati relaxari,sicut in simili dicit Bar.in.l.qd si fugitiuus.§.apud labeonē.ff.de edil.edict. Item potest agere actione iniuriarum.l.lex cornelia.§.j.ꝛ.l.qui domum.ff.de iniur. Item ꝑm Bal.ꝛ Ludo.ro.hic:potest facere resistentiam cū armis.l.prohibitum.C.de iure fisci.lib.x.ꝛ.l.deuotum.C.de metal.
31 eo.lib.dixi in.l.vt vim.s.de iusti.ꝛ iur. † Item nuntius quando citat aliquem.nō potest per vim intrare domum citati,etiam si inueniat ostium apertum domino prohibēte,ꝛ si intrat,tenetur de vi,ꝑm Ang.hic:per istum tex.ꝛ ꝑm do.Anto.de but.in.c.fi.in
32 j.col.de eo qui mit.in pos.causa rei seruande. ¶ † Tertio not.ex isto tex.quod existens in vinea potest re ꝛ verbo citari,ꝛ ibi personaliter capi. Adde quod dicit Bal.in.l.data opera.in.x.col.in fi.C.qui accus.nō pos.quod insultus factus in agro vel in vinea, non dicitur factus in domo et nō punitur ea pena qua insultus factus in domo. ¶ Ultimo no.tex.in ver.balneo.ꝛ limita ꝑ text.

a ¶ Ecclesia. Addē.c.inter alia.ꝛ ibi doc.to.de immu. eccle.

b ¶ Hospitali.adde doc. in cle.ꝑ literas.de ꝓbē. doct.ꝛ cle.qꝛ cōtingit.de relig.do.

33 in.l.prediis.§.balnea.ff.de le.iij.¶ † In gl.in ver.nemo q obscura est:dic quod eius intentio est quod requiritur citatio nedum verbalis sed etiā realis:⁊ sic captura persone est permissa. Fallit in tribus casibus,in qbus bene permittit citatio verbalis: sed nō captura psone:primus est in matrefami.scōs in eo qui est in domo propria,qui si aditū prestat vel ex publico conspiciatur bene potest verbaliter citari:sed non personaliter,vt in istis legibus.terti⁹ casus est in delegato vel arbitro qui bene possunt facere citari partes verbaliter:sed nō capi per personā:vt dixi
34 in.l.ij.§.de iurisd.om.iu. ¶ † Circa primū casum glos.de muliere[a] que pro debito ciuili non potest capi,nec in domo,nec extra domum.l.j.⁊ aut.ibi posita.C.de offi.diuer.iud.⁊ aut.nouo iure. C.de custo.reo.Bar.⁊ Ang.in.d.l.nemo carcerē.⁊ per ista iura dicit Specu.in titu.de dolo ⁊ contu.§.fi.ver.sed an mulier.quod iudex nō potest iubere quod mulier re ipsa exhibeatur. Limita nisi assumpsisset tutelam filij,⁊ renuntiasset omni legum auxilio: tunc videretur huic renūtiasse:⁊ sic posset personaliter capi,sm Bar.in aut.matri ⁊ auie.in pe.col.⁊ ibi Sali.C.quādo muli.tut. offi.fun.po.Bar.in.l.si quis sub cōditione.in.v.col.ff.de test.tute.Lud.ro.⁊ do.Alex.hic.⁊ Ludo.ro.in.l.si vero.§.de viro.in.ij. principali fallē.ff.solu.mat.⁊ istud pro mirabili not.⁊ sequit do. Mathesil.in notabi.cix.
35 ¶ † Secundo limita in muliere meretrice seu luxuriose viuente:qr nō meretur legum[b] laqueis innodari.l.que adulterium.C.de adul.sm Bald.in.l.cōsentaneum.in vlti.col.C.quō ⁊ qn iud.nisi talis meretrix esset nupta:⁊ sic haberet maritum.per.l.si vxor.§.j.ver.qualecūqz matrimonium.ff.de adul.Jo.an.in addi.Spec.in tit.de iniur.⁊ dā.da.sup rub.Lud. et do.Alex.hic.⁊ Lud.in.d.§.de viro.in.ij.fallē.⁊ per ista deciditur illud de quo Bart.post gl.dubitauit in.d.l.que adulteriū.in
36 fi.s an cū meretrice nupta[c] cōmittat adulteriū. Et per ista sunt expedite iste leges. Jason Padue.

1 ☞ Impubes ⁊ puella in potestate alterius constituti non possunt personaliter capi.
2 Minor.xxv.annis,an possit esse in contumacia.
3 Statutum disponens qd cōtumax habeat pro confesso,et possit poni in bāno,habet locum etiam in adulto.
4 Impubes doli capax ppter cōtumaciā pōt mulctari ⁊ excōicari sed habet beneficiū restitutionis in integrum.
5 Captus personaliter vt veniret ad se defendendū,an debeat relaxari ⁊ quomodo.

Nec impuberes. Impuberes constituti i aliena potestate nō possunt in ius vocari,⁊ citatus realiter debet relaxari,si comparet legitimus defensor,vel si de negotio fuerit trāsactum.h.d. ¶ Istum tex.in prima parte intelligunt Bar.⁊ Sali.hic:vt procedat in citatione verbali qr impuberes ⁊ puelle nō possunt personaliter capi:sed bene verbaliter citari cum autoritate tutoris.l.j.§.sufficit.ff.de admi.tut.dixi in l.ij.§.eo. ¶ Contra istum intellectū videtur obstare fortis difficultas:nā si loqueretur de captura persone.text.inepte diceret puellis que alieno iuri subiecte:cum indistincte mulieres prohibeantur capi p debito ciuili:vt tenet gl.in.l.prece.vbi dixi. Itē tex.inepte diceret puellas,cū etiā mulieres antique non possint personaliter capi,⁊ tamen relatiuū que,positum hic sine copula stat restrictiue.l.ea tamen adiectio.ff.de leg.iij.dixi post Bar.in l.j.C.de sum.tri. ¶ Aduerte si teneas,qd mulier isto iure ffor.,et C.possit incarcerari.vt pbat text.in.l.pe.in ver.vtriusqz sexus. C.qui bo.cede.pos.vbi permittit mulieri quod cedat bonis,ne incarceretur.per quem tex.ita tenet Bald.in.l.j.in.iij.col.C.qui bo.ced.pos.d.Abb.in.c.ad petitionē.de accu.tūc fallētia huius tex.esset bona:⁊ cessaret obiectum:sed qr in contrarium ob.text. in.l.j.C.de offi.diuer.iudi.alleg.pro glo.in.l.precedenti.cum cōcord.quas ibi dedi:ideo aduerte quod illa lex prima loquitur in matrefamil.que isto iure ⁊.C.incarcerari nō poterat,sed filiusfamilias bene poterat incarcerari.ita pprie loquitur.d.l.penul.et declarat.d.Alex.in.l.precedēti.⁊ tunc bene stat fallentia huius
1 tex.nisi esset puella ⁊ sic minor in potestate alterius. ¶ † Cōclude ergo quod impubes ⁊ puella in potestate alterius constituta nō possunt personaliter capi. Limita nisi sit pupillus doli capax sm Barto.in tractatu suo de carcere.in.iiij.q.per text.in.l.fi.in ver.etate.C.de custo.reo. ¶ Contrarium tenet Ang.in.l.nemo carcerem.in.iiij.col.de exac.trib.qd imo etiā adultus pro debito priuato incarcerari nō potest.refert ⁊ sequitur Lud.ro.hic. et in cōsi.cxx.quod incipit circa primum quo queritur. Mouetur qr nullus potest incarcerari nisi ex cōtumacia.tex.est in.d.l. nemo carcerem.sed minor.xxv.ann.sm eos non potest esse cōtumax.per tex.iuncta glos.in.l.minor etiamsi quasi cōtumax.ff.de
2 mino. ¶ † Tu tene opi.Bart.per tria.Primo quia minor.xxv. annor patitur scōm decretū.tex.in.l.si minor.ff.de bo.auto.iud. pos.et tamen nō interponitur nisi adsit contumacia.l.fulcinius.
§.j.ff.ex quib.cau.in pos.eatur.ergo apparet qd minor.xxv.an.
3 potest esse in cōtumacia. ¶ † Secūdo facit qd notabiliter vult Bal.in.l.vnica.C.de cōfes.in.xvj.col.in versi.iuxta hoc quero an adultus:vbi tenet,quod statutū disponens quod cōtumax habeatur pro cōfesso,⁊ possit poni in bāno:habet locum etiam in adulto:quia ex cōtumacia potest bāniri,⁊ fuit originalis decisio licet ipse non dicat Guido.de suza.in.l.vnica.§.tit.j.prout refert et sequitur Joan.and.in addi.Specu.in tit.de primo ⁊ secundo decre.§.restat.ver.sed pone pupilli.cum ver.sz in additio. mag.
4 ¶ † Tertio facit,quod vult idem Ang.hic:quod impubes doli capax.ppter contumaciā potest mulctari,⁊ excommunicari:sed habet beneficium restitutionis in integrum.alleg.Spe.in titu. de cōtumacia.§.fi.in fi.prout etiam dicit Barto.in loco preallegato.Minori incarcerato posse succurri beneficio restitutiōis in integrum.Alio ⁊ scōo modo ⁊ generalius intelligūt istū tex. Pau.de ca.et do.Alex.hic:quod possit loqui etiam in citatione
5 verbali vt hic per eos. ¶ † Scōo no.in ver.qui ius,duos casus in quibus captus personaliter vt veniret ad se defendēdum dz relaxari.Intellige tex.sane qn erat suspectus de fuga,⁊ propter hoc fuit captus,vt veniret ad se defendēdū,vel quando iurasset de iudicio sisti:quia si nolit cōparere potest psonaliter capi.vt veniat ad se defendendū.§.si vero etiā quidē.in aut.de exhiber. reis.sm Bar.⁊ alios in.l.consentaneum.C.quō ⁊ quādo iude. Intellige etiā istum tex.qn fuit captus vt veniret ad se defendēdum:secus si fuit captus vt solueret,qr nō dz relaxari,nisi soluat, etiam datis fideiussorib⁹ sm Bar.⁊ alios hic.p.l.si pecunie.§.fi. in ratione sui.ff.vt in pos.legato.q nō est ad hoc alibi,sm Bart. in.d.l.consentaneum.

1 ☞ Jus patronatus est quid indiuiduum.
2 Jus patronatus ecclesie an sit indiuiduum.

Communis. Libertus pluriū dominorum,vocando vnum ex eis in ius sine venia,incidit in penā huius edicti.h.d. Ra
1 tio est † qr ius patronat⁹,est quid indiuiduū ideo vnicuiqz patronorum debetur insolidū.l.carmelia pia.ff.de iure pa
2 tro.⁊.l.quedam mulier.in fi.ff.fami.her. † Istud pcedit etiā in iure patronatus ecclesie,quod similiter est indiuiduum.c.j.⁊ ibi gl.de iure patro.Hosti.in summa.de iure patro.§.qualiter trāsferatur.circa prin.Joā.and.in regula in re cōi.in.j.col.in mercu. Bal.notabiliter in.c.cūto.in.j.col.de iudi.⁊ in.l.cum scōm.in vlt. col.C.de fideicō.Inducit iste tex.sm Guil.Albe.Bald.⁊ alios, ad emphyteutā vel feudatariū plurium dominorū,dixi in.l.fi.C. de iure emphy.

1 ☞ Solidus et aureus idem important in iure.
2 Extensio non habet locum in penis.et nu.3.⁊.6.
4 Simile in legibus ⁊ statutis habetur pro expresso.
5 Lex quando est penalis ⁊ correctoria simul ⁊ semel:⁊ tunc nō fit extensio.
7 Lex vel cōstitutio que al's extēditur ex idētitate ratiōis,quāuis extendatur quo ad principale dispositum:tamen non extēditur respectu pene.
8 Lex vel cōstitutio declaratoria,lz trahatur ad preterita,tamē si talis lex declaratoria exponat penā de nouo,nō trahit ad preteritos casus respectu pene.
9 Dispositum in vno ex correlatiuis intelligit in alio dispositum.

In eum. Cōtra libertū vocantē in ius patronum sine venia,datur actio in factum ad meram penā,quinquaginta aureorum,quam si nō potest soluere,luit in corpus patrono postulāte.h.d. vsqz ad fi.ti.cum.l.seq. ¶ No.j.quod qui nō habet in ere,vnde penā soluat,luat in corpore[d],⁊ habes istū tex.in decre.xij.qō.ij. c.episcopus.§.libertus.facit tex.in.c.finem litibus.de dolo ⁊ cōtuma.⁊ est tex.in.l.si quis id quod.in ver.seruit.§.de iurisdi.oim iudi.vbi late examinant istā regulam.ponūt Cano.in.c.odoar. de solu. ¶ Capio gloss.in verbo aureos,quam diuide in duas partes.In prima declarat tex.In secunda format questionem.
1 ¶ † Ex prima parte habes quod solid⁹ et aureus idem important in iure.et quod.lxxij.aurei[e] faciunt libram auri.idem dicit glo.in.l.quicunqz.vbi Bald.⁊ Sali.C.de ser.fugi.⁊ in.l.quoties. C.de suscep.⁊ arca.lib.x.et in.l.ij.de spor.⁊ in rubri.C.de veteri numis.potes.lib.x.⁊ in.l.fi.vbi notabiliter Bal.⁊ Paul.de ca.C. communia de lega.⁊ gl.in.§.nos autem.insti.de act.tuto.⁊ in.§. fina.insti.de pena teme.litig.⁊ in.c.ij.vbi doc.de malefi.⁊ in.c.fi. vbi doct.de deci.hodie tamen aurei quibus vtimur.puta veneti vel florētini sunt minoris ponderis.⁊.lxvj.faciunt libram auri. et sic hodie ducatus non est nisi octaua pars vncie:sm Bart.in d.l.quoties.et in.d.rubrica.C.de vete.numis.potesta.lib.x.do. Abb.in.c.conquerente.de offi.ordi.⁊ in.c.nulli.de iudi.⁊ hoc est magne vtilitatis in practica:nam lex dicit quod donatio vltra quingentos[f] aureos sine insinuatione non valet.l.sancimus.C. de noua.

a ¶ Muliere. Adde doc.i c.ad egregias.d iu.iur.
b ¶ Legum. Adde doc. in.c.j.glo.ij. de loca.
c ¶ Nupta. Adde bar. in.l.inter.ff. d adul.bal. in.l.si ea.C. de adul.
d ¶ Corpore. Adde j bal. in rub.C.de pe.⁊ iudi.q in [illegible] indi.
e ¶ Aurei.ad [illegible]
f ¶ Quingentos. Adde Bal.l.j.illō C.de sa.san. eccl.Jo.an. i.addi.spe. ti.de instru. edi.§.porro ver.quid si renūtians.

de noua.pōdera qđ hodie donatio etiā vltra septingentos aureos valeret.prout in specie dicit Paul.de ca.in.d.l.fi.vbi dixi. C.cōmu.de leg.libra aūt argēti valet.x.aureos ſm Albe.hic:et Jo.fab.in.d.§.nos autē. ¶ Ex ſecūda parte gl. habes ꝙ vocās in ius perſonas prohibitas in ius vocari que enumerant̄ in.l.ij. et.iij.§.eo.non incidit in iſtam penā quinquaginta aureorū ſed bene aliter punit̄ arbitrio iudicis.l.medicos. C.de:profeſſo.et
2 med.lib.x.† Et ſic habes ex iſta gl.ſm Bar.Bal.Ful.ꝛ Lu.hic quod in penis non habet locū extenſio ꝛ ſic lex penalis non extenditur vltra terminos ꝛ pſonas in ea cōprehenſas.Adde qđ plus no.ex iſta gl.d.Anto.de but.in.c.fi.in.xij.col.de conſue. qđ lex imponens penā in vno caſu non intelligitur eandē penam imponere in alio caſu,ad quem fit extēſio: ꝛ ita etiā ad hoc not. iſtam glo.Lud.ro.hic in fi.ꝛ plenius in.d.l.ſi quis id quod.in.ij. col.vbi per iſtam gl.infert in ſpecie,quod ſi ſit ſtatutū quod mulier popularis nō poſſit portare perlas,ſub pena centū: ſi pena fiat per aliud ſtatutū, quod ſicut mulier prohibita eſt portare perlas:ita etiam prohibeatur portare ſericum,qđ non intelligitur repetita illa pena de centum. Sed in contrariū dicit Lud. eſſe gl.no.in.c.de multa.verſi.eccleſia.vbi Cano.de preben.Lu. concordat dupliciter:ꝙ aut in eadem lege vel ſtatuto fit extenſio:ꝛ tūc intelligitur etiā repetita pena:ꝛ hic operat̄ vnitas cōſtitutionis.ita loquatur.d.c.de mulcta.cū gl.ſecus ſi ſit diuerſa lex.vt hic.Uel ſecūdo dicit,ꝙ aut ab eodem autore fit extēſio et tunc etiam intelligit̄ repetita pena.ita loquatur.d.c.de mulcta. cum gl.aut de diuerſo cōditore:ꝛ tunc ſecus,vt hac glo.Tu aūt aduerte ꝙ iſta gl.non bene pōderatur per Bart. ꝛ Bal.ꝛ alios hic:qui nimis generaliter allegāt iſtam glo.ꝛ minus bene ponderatur per.d.Ant.de bu.ꝛ Lud.nam iſta gl.proprie loquitur quādo pena imponitur habito reſpectu ad priuilegium perſone:vt eſt hic:vbi pena imponitur ab edicto pretoris habito reſpectu ad priuilegiū pſone patroni:tūc verum eſt qđ non fit extēſio ad alias perſonas:iſtud expreſſius dicit gloſſ.in.d.§.penales.ver.item in iſta.in ver.imperaſſet.inſtit.de act.ꝛ ibi Ray.de forli.ꝛ Nic.de neap.in.ix.q.glo.dicunt quod iſto modo debet intelligi iſta gl.ꝛ ita de iſta gl.facit feſtum Bal.ꝛ eam reputat ſin. et tenendam menti.in.c.j.§.porro.in.iij.col.que fuit prima cauſa benifi.amit.Ita tenet in diſcurſu.d.Alexā.in.l. in ratione.§. quod vulgo.in.xij.col.ff.ad leg.falci. ¶ Scđo aduerte circa regulam Bar.ꝛ Bal.ꝙ in penis nō habet locum extēſio licet iſte ſint cōmunes doctrine doctorū,quod aut ſumus in materia fauorabili vel odioſa:ꝛ tunc ſecus,per regulam.l.cum quidē.ff. de lib.ꝛ poſth.c.odia.de re.iur.in.vj.ita tenent Bar.ꝛ alij.in.l.ſi cōſtante.in princi.in.ix.q.prime partis principalis.ff.ſol.mat.cum concor.ibi traditis.idem Barto.in.l.quēadmodum.circa med. C.de agri.ꝛ cenſi.lib.xj.ponūt repetentes in.l.ſi vero.§.de viro. per illum tex.ff.ſol.mat.do.Anto.in.c.fi.de conſue.a communibus doctrinis nō eſt,recedēdum.Tamē conſidera ſi poſſet attētari regula in oppoſitum quod imo in penalibus fiat extēſio ad ſimiles caſus:ꝛ ſic ex identitate vel maioritate rationis:nam de hoc eſt tex.in.d.c.j.§.porro.ꝛ ibi Bal.ad hoc not.ꝛ dicit ibi eſſe tex.meliorem de iure,quod in penalibus ſtatutis ꝛ in conſuetudinibus fit extēſio de ſimilibus ad ſimilia:ita etiam tenet Sali. in.l.ij.in.x.col.C.de noua.facit glo.in.l.ſi quis id quod.in gloſ.j. §.de iuriſdi.om.iudi.per quam ibi no.Bal.ꝛ Mod. quod in penis maleficiorum,procedit̄ de ſimilibus ad ſimilia. Idem tenet Inno.in.c.qualiter ꝛ quando.c.ij.v.co.de accu.Bal.notabiliter in.l.ſi quis non dicam:rapere.in.ij.no.C.de epiſc.ꝛ cleri. ꝛ in.l.j. C.de interdi.ꝛ in.l.ſi te.C.de infa.ꝛ in.l.tranſigere.in.iiij.col.ꝛ in vlti.C.de tranſac.ꝛ in.l.ij.in prin.C.que ſit lon.cōſue.ꝛ in.l.data opera.in.viij.col.C.qui accu.nō poſſ.Imo plus lex penalis etiā taxatiue loquens,extenditur ad caſum ſimilē.gl.eſt in.l.fi.C. de reuo.dona.quam Cy.ibi ꝛ Sali.ſequuntur: quāuis poſſes dicere quod illa extenſio ibi fiat per aliam legem.Item in dicta re-
3 gula non mirum videri:† qꝛ:vbi eſt omnino ratio eadem, nō dicitur extenſio nec ſimilitudo.imo eadē diſpoſitio iuris ſm Bal. in locis preallegatis.vbi ad hoc ſemper allegat tex.in.l.milites agrum.ff.de re mili.ita etiam dicit Bal. in.l.quod vero contra.
4 ff.de legi.ꝛ in.d.l.data opera.in.vj.colū.† ſed eſt melior tex.in.l. bis ſolis.circa fi.in verſi.ſatis tacite cautum putamus.C.de reuoca.dona.quem text.no.Bal.in.c.cū ſpeciali.in.iij.col.de app. et dicit quod ibi eſt text. ſingularior qui ſit in iure,qđ ſimile in legibus ꝛ ſtatutis habetur pro expreſſo:ꝛ ad hoc vide omnino notabiliter Pau.de ca.in conſi.cccxxxvj.qđ incipit preſens caſus modicam dubitationē.in.ij.co. ¶ Tenendo iſtam regulam contra cōmunem ſententiam:limita duobus modis.Primo niſi imponeretur habito reſpectu ad priuilegiū perſone,: tunc ibi non fieret extēſio de ſimilibus ad ſimilia:vt.§.dixi:per iſtam gl.
5 † Secūdo niſi eſſet lex penalis ꝛ correctoria ſimul ꝛ ſemel: tunc non fit extenſio,etiam ſi ratio ſit expreſſa,glo.eſt nota.in cle.ij.in verſi.in eiuſdem.iuncto tex.de eta.ꝛ quali.quam ad hoc no.do. Ant.de butr.in.c.fin.in.j.ꝛ.xij.fallen.de conſue.Hemi.in.c.j.in.j. fallen.de tēpo.ordi.in.vj.ꝛ eam ad hoc reputat ſing. Lud.ro. in conſi.cxxix.quod inci.licet magna apud me fuerit dubitatio ſemper.ꝛ in.d.l.ſi quis id quod.ꝛ do.Alex.in.d.l.ſi conſtante.in princip.in.vj.col.ſed non recedas a cōmunibus regulis quibus retentis ad tex.d.c.j.§.porro.d.Alex.in.l.cum mulier.in.j.col.ff.ſolu.mat.vbi no.ad illum tex.reſpondet ꝛ ſatis debiliter qđ text. in.d.c.porro.loquit̄ in pena vtilis dominij exiſtētis penes feudatarium ſibi auferendi quaſi velit quod iſta non ſit vera materia penalis,ad alias autoritates Bal.que loquunt̄ in penis maleficiorum potes dicere quid cēſeatur materia fauorabilis,per illud qđ dicit Bart. in.l. quēadmodum.circa medium.de cuius
6 veritate dixi in.d.l. ſi quis id qđ. ¶ † Tertio aduerte circa regulam quam ex hac glo.colligunt do. Ant.ꝛ Lud.in locis preelleg.Iſta glo.nihil probat declarādo eam vt ſuperius dixi: et circa duplicem concordiam traditā per Lud.in cōtrarium videtur glo.iuncto tex.in cle.j.§.fi.de vi.ꝛ hone.cle.in eadē decretali:ꝛ ab eodem conditore fit extēſio:ꝛ tamen in extenſione non intelligitur repetita pena,niſi dicas ꝛ bene quod ibi in ſecundo caſu non ſit tanta ratio prout in primo. Addo etiā gl.in.c.cum
7 chriſtianos.in gl.fi.de here.in.vj.† Sed mirandū eſt de Ludo. ro.qui al's ſemper eſt abūdantiſſimus,ꝙ non meminerit iſtam regulam tradi in multis locis.Regula em̄ eſt ꝙ lex vel cōſtitutio,que al's extēditur ex idētitate rationis, ꝗuis extendat̄ quo ad principalem diſpoſitū:tñ non extēditur reſpectu pene.Iſtaꝫ regulam tradit Jo.an.in.c.diſpendia.de reſcrip.in.vj.ꝛ ibi Hemi.in.iiij.co.refert ꝛ multum no.Jo.an.in.c.ſi forte.de ele.in.vj. et ibidem Hemi.in.ij.col.d.Ant.in.c.fi.ꝛ ibi Imol.in.v.colū.de reſcrip.d.Anto.in.c.fi.in.xij.col.de cōſue.do.Abb. in proemio decretaliū.in.iiij.col.quicqd teneat idē.d.Abb.in.c.fi.in. iij.col.
8 de conſue.† Bene facit:qꝛ licet,al's lex vel cōſtitutio declaratoria trahatur etiā ad preterita.§.j.in aut.de fil.ante dotat.inſtrumēta natis.ꝛ in aut.de rap.muli.in fi.gl. in data ſexti.in gl. fi.in prin.Bar.in.l.omnes populi.in.ij.q.v.queſtionis principalis.ff.de iuſti.ꝛ iur.Bal.in.l.non dubiū.in.j.col.ꝛ in.l.leges ꝛ cōſtitutiones.vbi no.Pau.de ca. C.de:legi.cū ſimi.tamen ſi talis lex.declaratoria,imponat penā de nouo,nō trahit̄ ad caſus preteritos reſpectu pene.tex.eſt in cle.j.cum glo.in ver.decreto.de vſu.quā ad hoc ibi multū no.d.Abb.ꝛ.d.Car.ꝛ Imol.ibi.in.vj. col.ad hoc reputat ſin.ſequuntur Cano.omnes in.c.fi.de cōſtit. cum cōcord.que ibi tradi conſueuerunt.Ad idem facit bene:qꝛ regula.l.oratio.ff.de ſpon.non habet locū reſpectu pene.glo.eſt no.in cle.j.de cōſan.ꝛ affi.de qua glo.dixi in.l.ij.§.de iuriſdi.om.
9 iudic. ¶ † Quarto facit,qꝛ licet al's in correlatiuis,diſpoſitū in vno ex correlatiuis intelligat̄ in alio diſpoſitū.l.fin.vbi Bartol. ꝛ alij no.C.de indi.vidui.tol.cum cōcor.ibi ſignatis.Tamen fallit reſpectu pene ſm do.Abb.in.c.j.in vltima col.poſt gl. ibi de loca.niſi omnimoda ratio ſm eūdem do.Abb.in proe.decretalium.in.iiij.col. Jaſon Padue.

¶ Si quis in ius vocatus non ierit. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt per Bar.continuantē omnes primos titulos in rubrica.j.ne quis eum qui.

1 ☞ Fideiuſſor duplex eſt.
2 Fideiuſſor idoneus;nō dicitur ille qui nō poteſt cōueniri coram illo iudice coram quo principalis.
3 Fideiubens pro aliquo de iudicio ſiſti,vel preſentādo:non per hoc prorogat iuriſdictionē illius iudicis,nec per hoc renuntiat declinatorie fori.
4 Fideiubere quis poteſt coram delegato a principe.
5 Priuilegio fori renuntians eſt idoneus fideiuſſor.
6 Minor an poſſit ſine curatore fideiubere,et an ſit idoneus fideiuſſor.
7 Aduena ſicut cōtrahendo in aliquo loco nō ſortitur ibi forū ratione cōtractus,ita nec fideiubendo de iudicio ſiſti.
8 Fideiuſſionis rōne lꝫ quis ſortiatur forū in genere,in iſto loco: nō tamen ſpecialiter ſortitur coram illo iudice vbi fideiubet.
9 Remiſſio licet non habeat locum in contractibus,tamen habet locum ſi renuntiauerit priuilegio fori.
10 Clericus an poſſit fideiubere pro laico.
11 Quādo aliquid dicatur fieri ſpecialiter;ꝛ quādo generaliter.
12 Uerba que dicantur generalia ꝛ que ſpecialia.
13 Procurator ad hoc vt dicat̄ habere ſpāle mādatū ad petendaꝫ reſtitutionem in integrū:an ſit neceſſe ſpecificare in quo actu.
14 Quādo aliquid debet fieri verbis ſpecialibus non ſufficit ꝙ fiat verbis generalibus.ꝛ nu.15.
16 Filius ſi mortuo patre vocat ſe tacitū ꝛ contentū de relictis ſibi

factis a patre pro omni et toto eo qđ sibi debet de bonis patris, an per hoc excludatur a petendo supplementum legitime.

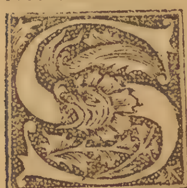
17 Tutele an cassari debeant, eo qđ tutor nominatim nō promisit sufficere defensionem pupilli.

18 Exceptiones an debeant proponi specifice.

19 Tacens an videatur consentire.

20 Iuramentū habet vim expressi, vbi requiritur specialitas: et interuenit generalitas cū iuramēto: vide alias limitationes. numero. 22. 23. 24. et 25.

21 Derogatoria clausula qñ est in primo testamēto, necesse est ꝙ in secundo testamento fiat de ea specialis mentio.

1 **I quis in ius.** ¶ † Premitte sc͂ Bar. ꝙ duplex est fideiussor: quidā de iudicio sisti quē (oblato libello) reus cōuētus tenet dare, qui pmittit, ꝙ reus stabit in iudicio vsq ad finē litis: de quo loquit aut. offerat. C. de lit. conte. et in. l. j. et p totū. ff. qui satisd. cog. et quidā de veniendo seu de presentādo, de quo loquit totus tit. in ius voc. vt eant. prout etiā dicit Bar. et Ang. in ru. j. in ius voc. vt eant. et Bal. in. l. j. eiusdē tit. Et prima fideiussio de iudicio sisti, habet tractū successiuū: qr tenetur sistere a pncipio cause vsq ad sniam, sc͂ lata snia expirat. l. grece. §. et post litem. ff. de fideius. quē Bar. dicit singularē: sed concor. tex. in. l. j. in princ. iūcta glo. parua in verb. iudiciū. ff. si ex nox. cā aga. sed fideiussor de veniēdo seu de presentādo aliquē, ꝙ primū semel presentauit est liberatus, nisi promisisset toties quoties fuerit requisit⁹ presentare: glo. est sing. in. l. duob⁹. §. si ei. in ver. exhibuerit. vbi dixi ff. de iureiur. Pau. de ca. in. l. ij. §. fi. j. qui satisd. cog. et idē Paul. de ca. et do. Alex. hic. Adde aliā no. differētiā: qr qui possidet immobilia nō tenet satisdare de iudicio sisti. l. sciendū. in pn. ff. qui satisd. cog. sc͂ secundā fideiussionē de veniendo ad potestatē vel de presentādo q̄ prestant nūtio vel familie potestatis, indistincte cogit prestare, etiā qui possidet immobilia. ita sing. dicit Raph. Ful. dubito tamē forte in rub. j. in ius voca. vt eant. mot⁹ solū ex generalitate illi⁹ rub. refert et sequit solū. d. Alex. in. d. l. sciendū. in prin. sicut in simili: in actore, qui tenet cauere de psequēdo litē vsq ad finē. aut. gñaliter. C. de epis. et cle. nā etiā si possideat immobilia tenet talē satisdationē pstare: fm Ful. et do. Alexā. in. l. de die. §. qui mulierē. in fi. et do. Alex. in. d. l. sciendū. in prin. in. ij. col. Sed tu caue, ꝙ eorū fundamētū nō valet, qr licet rubrica generaliter loquat: tñ debet distingui, an possideat immobilia vel ne, per. d. l. sciendū. hoc patet in fortiorib⁹ terminis, nā aut. offeratur. C. de lit. cōtest. que est ius nouissimū, et indistincte loquit, et tñ distinguit: p. d. l. sciendū. prout ibi firmat glo. et oēs sequunt: qr nō est nouū, ꝙ leges noue indistincte loquentes distinguant per leges antiquas: vt ibi in gl. quātomagis debebūt distingui leges eiusdē tēporis ffor. ¶ Adde etiā dū subdit Bar. tota die obseruari, qñ familia potestatis vadit perscrutādo eos qui deferunt arma cōtra edictū penale pretoris: nā si aliquē inuenerint cū armis, eū ducūt ad potestatē, nisi dederit idoneū fideiussorē de se presentādo potestati. Adde ꝙ potest agi actiōe iniuriarū cōtra familiā potestatis vel militū eius, si inuentū cū armis non relaxabit, qñ offert idoneū fideiussorē de veniēdo vel de psentādo se potestati: fm Ang. Raph. et Ful. in. l. si vero. §. p rei qualitate. per illū tex. j. qui satisd. cog. et facit qđ ibi no. Bart. in. ij. no. ¶ Adde etiā, ꝙ plures inuēti cū armis: vel de nocte, et capti a familia potestatis, possunt inuicē fideiubere vn⁹ p alio, fm Bart. in. l. roman⁹ apulus. in fi. per illū tex. ff. de tuto. et cur. da. ab his. Adde etiā ꝙ licet Bar. intelligat illū tex. loqui in fideiussore secūdo, et sic in fideiussore de veniēdo vel presentando, iuxta ti. seq. magis cōgruit litere, qđ intelligat de fideiussore de iudicio sisti: vt dicit litera ibi fideiussorē dederit in iudicio sistendi causa fm Pau. de ca. quicquid dicāt Bar. et Alex. hic: qui dicit qđ ideo ista lex non pōt loqui in tali fideiussore: qr tex. dicit reū citatū nō venisse, qđ nō dicit in tex. ¶ Scđo pmitte fm Bar. ꝙ iste tex. dupliciter intelligit per gl. vel in fideiussore dādo, vel in fideiussore iam dato: magis cōgruit secūdus intellect⁹, pter tex. in vbi. dederit. et in ver. p nō dato. Exēplifica istū text. in scholari[a] qui hz priuilegiū fori iuxta aut. habita. cū gl. C. ne fi. pro pa. et gl. in. §. fi. s. in proe. ff. forū. ideo nō est idoneus fideiussor, nisi tali priuilegio renūtiaret, cui bene potest renūtiare: vt per gl. et oēs in. l. si cōuenerit. ff. de iur. om. iudi. et in. l. pe. C. de pact. Vel in milite q similiter hz priuilegium fori. l. magisterie. C. de iur. om. iudi. Et ad id qđ dixi de scholari: vide notabiliter Spe. in ti. de satisd. §. dicto. ver. quid si scholaris. in clerico auté exerceri non pōt vt. j. dicā.

2 ¶ † No. primo ex tex. ibi: pro nō dato, ꝙ ille nō dicit idone⁹[b] fideiussor, qui nō potest cōueniri corā illo iudice corā quo pncipalis: sc͂ corā alio eiusdē loci. Intellige verū quātū ad fideiussorem de iudicio sisti, vel de presentādo aliquem in iudicio: sed quo ad alias fideiussiones: puta in cōtractib⁹: secus est fm Bar. in. l. iij.

3 in pe. q. ff. de fideius. ¶ † Secundo no. ex tex. ibi, nisi suo priuilegio specialiter renūtiauerit: duo. Primo sc͂ Moder. hic. ꝙ fideiubēs pro aliquo de iudicio sisti, vel psentando, nō per hoc prorogat iurisdictionē illi⁹ iudicis: nec per hoc renūtiat declinatorie fori, nisi specialiter se subintrat vel renuntiet priuilegio fori. Adde fortius, ꝙ nec etiā principalis, prestādo talem fideiussorē intelligit progare iurisdictionē, aut renūtiare declinatorie fori, ita probat tex. in. d. aut. offerat. tenet nota. Bar. in. l. si cōuenerit. s. de iu. om. iu. ratio est, qr sua pmissio censet habere tacitā cōditionē, si tenebit corā illo litigare, fm Cy. i. l. fi. in fi. C. de spō. fallit tñ, nisi talis fideiussor etiā pmitteret, parere mandatis curie: tūc censet se submittere illi iudici: qr talia verba nihil aliud possunt importare fm Pau. de ca. referentē ita tenere Bal. in lect. anti. Idem tenet Ful. referēs Ang. idē velle. sed Ang. loquitur quādo aderāt alia verba: qr promisit parere curie, aliqua exceptione nō obstāte: et vide Bal. in addi. Spe. in ti. de reo. in. j. col. in ver. sc͂ an reus. Sed caue, qr contra predictū notabile videtur obstare. l. eū pro quo. ff. de in ius vocā. nisi respōdeas diuinando ꝙ ibi, ille fideiubens erat subditus illi iudici: ita etiam respōdet

4 Pau. de ca. hic. ¶ † Ultimo circa istū tex. nota differentias de quibus. s. Circa istū fideiussorē de presentādo aliquem: scias, ꝙ etiā corā delegato presertim a pncipe. potest quis fideiubere de presentādo aliquē, et se subijcere iurisdictioni illi⁹ delegati: casu quo nō presentet fm Pet. et Cy. hic. Nō ob. regula. c. P. et. G. de offi. deleg. vbi dicitur, ꝙ iurisdictio delegati nō extēdit ad alios preterꝙ ad expressos in iudicio delegatorio: respōdet verū esse quo ad personas principales: secus quo ad accessorias, vt hic. et

5 sequitur Pau. de ca. hic in fi. qui cōmendat. ¶ † Scđo ex codē tex. habes, ꝙ renūtiās priuilegio fori, est idoneus fideiussor: ita vult iste tex. a cōtrario sensu. Limita vt procedat in subsidiū. qñ aliū fideiussorē dare nō pōt: tūc iste cū renūtiatione pńilegij assumitur: als sec⁹. text. est in. l. si fideiussor. in prin. et ibi Bart. vbi dicam. j. qui satisd. cog. et declarāt no. Spec. in ti. de satisd. §. dicto.

6 versi. ꝙ si scholares. † Secūdo limita fm Ang. in minore qui fideiubebat sine curatore: qr etiā si iuraret nō cēset idone⁹: qr aut. sacramēta puberū. C. si aduer. vē. que minorē iurantē habet pro maiori procedit in cōtractibus, et nō iudicijs. allegat Spe. in ti. de actore. §. j. ver. ꝙ si minor. sc͂ nō aduertit ꝙ Spe. met ibi: in v. sc͂ quid si iurauit. dicit contrariū, et melius: et ita etiā tenet Marlan. hic: qr illa aut. habet locū etiā in iudicijs: qñ minor iurasset stare sentētie: prout tenet gl. et doct. in illa aut. et in corpore vnde sumitur in glo. super verb. contractibus. qr ratio illius aut. que est fauore anime: qr iuramētū qđ potest seruari sine interitu salutis eterne seruādū est. c. cū contingat. et. c. si vere. de iureiur. militat in iudicijs: in quibus quasi cōtrahitur. l. iij. §. idem scribit. ff. de pecu. ¶ Capio gl. j. in ver. dederit. qr exponit. i. dare voluerit timore cōtrarij. l. iij. in fi. ff. de fideius. sicut alibi ecōtra: verbū voluerit facere exponitur. i. voluntarie fecerit. gl. in. l. fi. et ibi Bart. ff. de re. diui. et gl. in. l. fi. C. de condi. cū concor. quas ibi ponā. sed responde melius: vt per gl. seq. in fi. et dum glo. subdit: sed hodie dic vt per Bar. et alios hic: quia per viā questionis opponit: et in eius solutione presupponit: qđ cū hodie citat⁹ nō solū teneatur dare fideiussorē: sed tenetur etiā psonaliter cōparere per. d. aut. offerat. qđ hodie ista aut. esset correcta: sc͂ male loquit. primo qr euitāda est legū correctio. scđo qr dicta aut. offerat. loquitur de alia fideiussione quā ista lex: q̄ loquit in fideiussione de psentādo. vt declaraui. s. in euidētialibus. ¶ Capio glo. in ver. pro nō dato. quā diuide in duas partes principales. in prima opponit cōtra tex. et soluit scđa ibi. Item nōne videt. prima potest subdiuidi in quinq sicut primo opponit: deinde quatuor solutiones ponit. ¶ In gl. ibi: quo ad dātis proficuū: nā sibi nō proficit: qr tenetur aliū fideiussorē dare: sc͂ bene pficit recipiēti qui habet talem fideiussorē obligatū: licet eū cōuenire debeat corā suo iudice: gl. dicit ꝙ nihil est: vult dicere: ꝙ si recipiēs vult habere fideiussorē debet primū liberare: qr nemo cogitur duos fideiussores

7 dare. ¶ † In ea. gl. ibi: vt in mercatore aduena. no. ꝙ sicut aduena cōtrahendo in aliquo loco nō sortitur ibi forū ratione cōtractus. d. l. heres absens. ita nec fideiubendo de iudicio sisti vel de psentādo aliquē. Ista gl. male dicit. primo diuinat ad tex. ꝙ loquatur in mercatore aduena. Scđo illud procedit quādo aduena simpliciter cōtrahit secus quādo cōtrahit aliquo loco et promittit ibi soluere: sicut hic pmittit sistere: gl. est in. c. romana. §. contrahentes. in versi. extēdere. de fo. cōpe. in. vj. put etiā dicit Pau.

8 de ca. hic. ¶ † In ea. gl. ibi: sc͂ Jo. dicit: ista vera est solutio et cōmuniter approbat: ex qua habes: qđ licet ratione fideiussionis quis sortiatur forum in genere in isto loco: nō tamen specialiter sortitur corā illo iudice vbi fideiubet: idē not. gl. in. d. l. si fideiussor. in gl. j. et glos. in. d. l. cū furiosus. §. fi. allegata in glos. ¶ † In

9 ea. gl. ibi: tu potes attentare. nota perpetuo istam gl. valde singularem que vult: quod licet als in cōtractibus non habeat locum remissio.

a ¶ Scholari, adde Spec. in tit. de cōpe. iudi. in §. i. Bart. et doc. in. l. ij. q satisd. cog.

b ¶ Idone⁹. Adde Bal. in. l. si fideiussor. in. §. si necessaria ff. qui satisf. cog. Bal. in l. vna. C. per quas perso no. acquir.

cum remissio. vt in tex. in. d. c. romana. §. Sbentes. tñ secus si re-
nuntiauerit priuilegio fori: q̃ clausula apponit per notarios in
oibus instrumẽtis. prima renuntiatio operaẽ, q habet locũ re-
missio: ⁊ ideo si peregrinus faceret hic contractũ ⁊ renuntiaret
priuilegio fori, q̃uis nõ reperiat hic sed alibi, ꝓpter talem renũ
tiationẽ debet remitti ad primũ locũ. No. qꝛ hodie est valde vti
le in practica. Istã gl. sequitur Bar. hic: ⁊ dicit multũ nota. ⁊ si-
gna istã gl. eã etiã sequitur Bar. in. l. heres absens. §. j. Albe. de
ro. hic. qui dicit, q vsus iudiciorũ eã approbat. Lud. ⁊ do. Alex.
hic: ⁊ dicit. d. Alex. q istã glo. approbãt cõiter doc. eã approbat
⁊ dicit nõ esse alibi Bal. in. l. cum archimedorã. C. vt in pos. le. d.
Abb. in. c. fi. de fo. compe. ⁊ in. c. j. in. xij. colũ. de iudi. vbi reputat
istam gl. sing. ⁊ dicit eã esse cano. incognitã. Sed contra istã gl.
tenet Ang. qui dicit q licet ista gl. sit sing. ⁊ nõ reperiat alibi, tñ
non est vera: qꝛ qui nõ sortitur forũ alia ratione quã cõtractus
nullo modo ibi cõueniri potest, nisi ibidẽ inueniatur per text. in
d. §. contrahẽtes. ⁊ dicit eẽde mẽte gl. in. d. l. heres absens. §. j. et
ibi etiam Ang. reprobat istam glo. Raph. Ful. hic dicit q licet
ista glo. reputetur singularissima per doc. nec alibi inueniat: tñ
non est vera: mouetur optimo fundamẽto: nã qd in contractibꝰ
quis nõ possit remitti ad locũ contraens si alibi inueniatur il-
lud est ius cõmune ⁊ nõ priuilegium fori. Ioã. de imo. in. c. fi. de
foro cõpe. dicit q licet hec glo. sit sing. ⁊ eã sequatur Bart. hic:
tamen ꝺm eũ cõmuniter seruat contrariũ per tex. d. §. contrahẽ
tes. qui tex. vere nõ obstat qꝛ non loquit q̃n fuit renũtiatũ priui
legio fori: vt in terminis nostris. ¶ Ultra alios cõtra glos. qua-
tuor stringunt. Primo illud qd voluit dicere Ful. nam qd in cõ
tractibus non habeat locũ remissio, illud est iuscõmune tex. est
in. d. §. cõtrahentes. non autẽ est priuilegiũ: modo arguo sic: qui
renunciat priuilegijs nõ intelligitur renũtiare iuri communi:
tex. est in. l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. quẽ tex. sic alle. Bald. in
l. sed ⁊ si quis. §. questitum. circa fi. in pe. q. ff. si quis cau. Et qd ad
renuntiationẽ iuris cõmunis non sequatur renũtiatio priuile-
gij: nec ecõtra, est text. in. c. j. de transac. In alternatiua ibi posi-
ta de lege aut priuilegio. ⁊ ibi ad hoc no. illum text. do. Anto. et
Imo. in. ij. no. ¶ Scõo moueor qꝛ potẽtius est ius cõmune quã
sit priuilegiũ. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. er-
go qui renũtiauit priuilegio, ⁊ sic ei qd est fragilius: nõ debet in
telligi renuntiasse ei qd est potẽtius. ¶ Tertio facit qꝛ actꝰ agẽ
tum nõ debent vltra eorũ intẽtionẽ operari. l. nõ omnis. in prin.
ff. si cer. pe. sed intẽtio non presumit fuisse de eo qd verba nõ im-
portant. l. qd constitutũ. ff. de testa. mili. cũ verba sint note earuz
que sunt in animo passionũ. l. labeo. §. id tubero. ff. de supp. lega.
¶ Quarto facit qꝛ in cõtractibus, q̃n verba sunt obscura debet
fieri interpretatio cõtra eũ qui vult ex tali pacto se fundare: qꝛ
imputandũ est ei quare legẽ apertius nõ dixerit. l. veteribus. ff.
a de pac. Hinc est q in cõtractibus masculinũ nõ concipit femini
num: nec in cõtractibus appellatione filiorũ[a] veniunt nepotes:
prout de vtroq dixi. in. l. si quis id qd. §. de iurisdi. om. iu. Et põ
dera q gl. hic non firmat, sed dicit q potest attẽtari: bene verũ
est, q vbi fieret pactum expressum q remitti debet ad locũ con-
tractus, tunc bene fieret remissio: prout etiã dicit Ful. hic. cum
Imo. singularius tenet Bal. in. d. l. archimedorã. qd si forẽsis cõ
trahens expresse ꝓmisisset se representare hic, haberet locũ re-
missio: qd bene not. ista sunt que vidẽtur vrgere cõtra cõclusio-
nẽ glo. ¶ Sed pro ista glo. duo stringũt, per que patet allegata
in oppositũ nõ obstare. Primo stringit qꝛ q̃n forensis cõtrahit
in certo loco ⁊ renũtiat priuilegio fori: certe illa renuntiatio ni-
hil aliud penitꝰ potest operari nisi remissionez: ergo ne sit fru-
stra: ita necessario debet intelligi, ar. l. si q̃n. in prin. ff. de leg. j. et
per illud fundamentũ Bal. tenet istam gl. ⁊ dicit esse vnicam in
iure ciuili. in. c. preterea. in vlt. col. de offi. dele. facit qd dicit idez
Bal. in rub. C. de cõtrahen. emp. in. ix. q. q in cõtibus nulla clau
sula, imo nullũ verbũ debet intelligi appositũ sine virtute aliqd
operandi: ⁊ fuit ante eum, dictũ glos. in. c. solite. in verbo tanq̃.
de ma. ⁊ obe. ⁊ per hoc respõdet ad adducta in oppositũ. ¶ Se
b cundo facit qꝛ illud, qd cõpetit ex priuilegio dicit iure compete-
re ⁊ econtra: vt hac appellatione iuris[b] venit illud qd competit
ex priuilegio vel de iure singulari: ⁊ ecõtra glo. est no. iũcto tex.
in. c. j. in glo. fi. vt lit. pen. quã gl. no. ⁊ sequitur do. Abb. in rub. ex
tra de cõsue. ⁊ est gl. in. c. cumana. in verb. cõpetere. ⁊ ibi. d. Ab.
in antepe. col. de elec. Nec ob. illud qd fortiter adducebatur con
tra istam gl. q qui renuntiat priuilegijs nõ intelligit renuntia-
re iuri cõi: qꝛ vltra proxime dicta respõde notabiliter, q illa re-
gula procedit q̃n alicui vtruq cõpetit. arg. l. si domus. ff. de ser-
ui. vrba. predi. ⁊ ibi Bald. Alb. Ange. ⁊ Pau. de ca. inducũt ad
multas decisiones: secus q̃n vnũ ius competit: vt in ꝓposito no
stro, per tex. no. in. l. si stillicidij. ff. queãd. ser. amit. ⁊ ita habes be
10 ne discussam ⁊ defensatã conclusionẽ gl. ¶ † Circa ꝓdicta inq̃-
tum Bar. infert ad clericũ fideiubentẽ. Pro singulari adde et
aduerte ad duo. Primo ꝓsupponit Bar. q clericus põt fideiu-
bere pro laico: q videt ꝯ tex. in. c. te quidẽ. xj. q. j. qui tex. videt in
terdicere clericis ne fideiubeãt: quẽ tex. alle. Alb. hic: ⁊ tex. in. c.
j. de fideius. sed veritas est q clerici debẽt abstinere: tñ si fideiu-
beãt pro laico valet fideiussio. patet in. c. puenit. ⁊ in. c. constitu-
tis. de fideiu. ⁊ ita tenẽt gl. ⁊ doct. in. c. qd quibusdã. ⁊ in fi. eo. tit.
Lud. in cõsi. ccccl x. inci. quo ad propositũ cõsultationis articulũ
in. ij. dubio. ¶ Scdo aduerte si Bar. voluit q ista lex possit exẽ-
c plificari in clerico nõ bene diceret, cũ clericus[c] non possit hodie
renũtiare priuilegio fori. aut. statuimꝰ. C. de epi. ⁊ cle. c. si diligẽ-
ti. ⁊ in. c. significasti. de fo. cõpe. ⁊ ita tenet expresse ipse Bar. in. l.
iij. in pe. q. ff. de fideiu. vbi dicit q ista lex. non põt exẽplificari in
clerico, nisi saluares Bar. hic: inq̃tũ videt sentire q ista lex pos
sit exẽplificari in clerico: vt dicat verũ: attẽto iure. ff. ⁊ C. quo cle
ricus poterat renũtiare priuilegio fori. l. pen. C. de pact. cogita.
¶ In ea. glo. in fi. ista solutio tenet per doc. hic: ⁊ Bar. in. l. iij. ff.
de fideiu. rõnẽ diuersitatis dic vt per Albe. hic: qui dicit q ratio
est: qꝛ q̃n est inhabilis quo ad facultates sperat q possit fieri ha
bilis, ⁊ superueniãt facultates. l. si defunctus. C. arbi. tute. ꝫ q̃n
est inhabilis quo ad conuenieñ. ista spes nõ potest subesse: que
ratio forsan nõ videt ꝯcludere si bene cogitabis: ꝫ aliã rationẽ
sentit tex. in. d. l. iij. ff. de fideiu. circa fi. Et limita nisi dolo partis
fuisset quis inductus ad capiendũ talem fideiussorẽ nõ idoneuz:
tex. est in. l. si titius ⁊ seius. in. §. fi. ff. de fideius. ꝺm Ang. in. l. quo-
ties. ff. qui satisda. cog. ⁊ Bar. in. d. l. iij. ff. de fideiu. potes etiã ad
11 istud cõtrarium glo. aliter respõdere: vt per Bart. hic. ¶ † In
gl. in ver. specialiter declarat hic Barto. quẽ ceteri sequunt. q̃n
dicatur specialiter fieri ⁊ q̃n gñaliter: facit qd in simili vult bar.
in. l. fi. circa fi. vbi dixi. C. si cõtra ius vel vti. publi. ⁊ in simili vult
idem Bar. in. l. si quis in prin. testamẽti. in. iiij. col. in ver. quid si
testator. ff. de leg. iij. Ang. ⁊ Moder. in. l. si mihi ⁊ tibi. §. in lega-
12 tis. ff. de le. j. ¶ † Secũdo adde qd vult Bald. in. c. cum dilecta.
ad fi. de rescri. vbi querit que dicãtur verba generalia, ⁊ que spe
cialia: ⁊ dicũt q specialia sunt, que certũ significãt ꝫ multa con-
tineant. Generalia aũt que presentant de pluribus differẽtibꝰ
speciebus: ideo obscuritatẽ pariunt. l. titius. vbi gl. ff. de lib. ⁊ posth.
13 ¶ † Tertio adde qd vult Bal. in. l. illud. §. j. ff. de mino. vbi que
rit an ad hoc vt procurator dicatur habere speciale mandatum
ad petendã restitutionem in integrum, sit necesse specificare in
quo actu et causa: an sufficiat solum dicere, q est constitutus ad
petendũ restitutionẽ in integrum: ⁊ tenet illud scdm sufficere: li-
14 cet in libello requiratur specificatio: cle. ij. de pcu. ¶ † Quarto
adde glo. in cle. j. in verb. specialiter. de iudi. que vult, qd quãdo
d aliqd debet fieri verbis specialibus[d], nõ sufficit qd fiat verbis
generalibus: idem tenet Io. and. in. c. j. de excep. in. vj. Facit tex.
in cle. ꝯstitutionem. ⁊ ibi ad hoc no. do. Anto. vt refert Imo. de
elec. quod vbi requiritur fieri expressam vel specialem mẽtionẽ
15 alicuius actus, nõ sufficit q fiat verbis generalibus. ¶ † Quin
to adde gl. valde singu. in. c. inquisitores. in verb. expresse. de he-
e re. in. vj. que vult, quod vbi respectu certe ꝑsone[e] debet fieri mẽ
tio expresse, non sufficit qd fiat mẽtio verbis generalibus, cõtra
quasq personas, cuiuscũq qualitatis: gradꝰ, aut cõditionis exi
stant, ꝫ debet fieri singularis mẽtio, per denominationem per-
sone: dicit tamẽ do. Anto. de but. in cõsil. xix. incip. qꝛ hic agitur.
in. viij. col. qd illud dicitur expresse fieri qd simpliciter ⁊ nomina
16 tim fit. ¶ † Sexto adde tex. i. l. si q̃n. §. ⁊ generaliter. C. de inoffic.
testa. per quẽ tex. in ver. specialiter dicũt Guil. de cu. Bal. ⁊ Sa-
li. ibi, q si mortuo patre, viuus filius dicit satisfactũ ⁊ cõtentum
de relictis sibi factis a patre: pro omni ⁊ toto eo qd sibi debet in
bonis patris: nõ per hoc excludit a petendo supplementũ legi-
me: prout etiam tenẽt Albe. Bal. ⁊ Ang. in. l. de his. ff. de trans-
act. ⁊ est tex. in. §. ceterũ. in aut. vt cum de appel. cogno. dixi ple-
nius in. d. §. ⁊ generaliter. vbi etiã dixi idem esse, respectu dotis.
Et pondera, quia illud videtur facere cõtra doctrinam Barto.
hic: ibi em̃ tex. dicit specialiter, sicut hic: ⁊ tamen volunt ibi doc.
quod in indiuiduo debet renũtiare legitime: ⁊ nõ sufficit specia-
liter renuntiare pro toto eo qd cõpetit in bonis patris: ⁊ tamen
ista est specialis renũtiatio ꝺm Barto. hic: licet non sit in indiui
duo: nec dicas quod ibi sit speciale in legitima: qꝛ est refugiũ mi
17 serorum, ꝺm glo. in. l. filiũ quem habentẽ. C. fami. hercis. ¶ † Septi
mo adde tex. in. l. fi. §. omnẽ. in ver. specialiter. C. de admi. tuto ꝝ.
per quem tex. dicit Bart. in. l. legitimos. circa fi. ff. de leg. tuto. ⁊
in. l. pretor ait. in prin. ff. de ope. no. nũ. q vidit cessare multas tu-
telas, eo qꝛ tutor nominatim non promiserat subire defensionez
pupilli: put ibi requirit tex. in ver. specialiter. ¶ Et pondera qꝛ
istud etiã facit cõtra doctrinã Bart. hic: qꝛ ibi nõ est specialiter
18 sed in indiuiduo. ¶ † Octauo adde text. in. l. scire opꝫ. §. sufficit.
in ver. in speciali. ff. de excu. tu. per quẽ tex. no. ibi Bal. q nõ suffi
cit generaliter dicere ꝓpono exceptiones meas: sed debẽt pro-
pom specifice: facit glo. in. c. pastoralis. de excep. que notabiliter

a ¶ Filiorũ. Adde gl in cle. j. de bapti. Ant. de bu. in ce. ad extirpãdas de fil. psby t Io. an. in. c. statutuz. de here. lib. vj. in nouel.

b ¶ Iuris. Adde doc. in ca. ea noscit. de his q̃ fi. a. pla.

c ¶ Clericus. Adde Bal. in. l. ij. C. de sa. san. eccle.

d ¶ Specialibus. Adde Pet. de ancha. in. c. j. de rescri. li. vj.

e ¶ Persone. Adde alex. de imo. cõsi. cxxij. inci. viso puncto ⁊ accurate pẽsato. in. iiij. volu.

vult qd nō sufficit dicere, oppono talem exceptionē, saluis mihi aliis competentibus: sed debet illas specialiter exprimere, et ſm ista proximis diebus consului in ciuitate Brixie in questione in qua dubitabat, relictis factis vxori, pro satisfaciēdis debitis, an intelligeretur debitū dotis ipsius vxoris, vt sic tale relictū intelligeret factū animo cōpēsandi cū dote. Consului q nō, eo q tex. vult, q ad hoc vt legatū factū vxori intelligat factū animo cōpēsandi: requirit q specialiter hoc dicatur: tex. est in. l. vni. §. scien-
19 dū. de rei vxo. acti. ¶ † Nono adde, q vbi ex dispositiōe capituli requirit specialis renūtiatio, taciturnitas ex qua elicitur presumpt⁹ cōsensus, inducit virtutē hui⁹ specialis renūtiatiōis: q tacēs videt ꝯsentire, eo modo quo debet: ita Ang. in. l. si fideiussor. in prin. per illū tex. ff. qui satisd. cog. lati⁹ Aret. in. c. tuis. in. j.
20 col. in fi. de restit. ¶ † Limita predicta duobus modis. Primo nisi interueniret iuramētū: nā vbi requirit specialis, et interuenit generalis cū iuramēto: iuramentū habet vim expressi: ita dicit Bal. in. l. j. in pe. col. in. ij. q. C. cōmo. Sequitur Lud. in. l. j. §. si qs
21 ita in. x. col. et ibi per do. Alex. in. v. col. ff. de verb. obli. † Ad hoc bene facit, qd quādo in pmo testamēto adest clausula derogatoria, est necesse qd in scdo testamēto, fiat de ea specialis mētio. l. si qs in prin. testa. ff. de lega. iij. tn̄ si adsit iuramētū sufficit: ita sing. Bal. in. l. sancim⁹. in vlt. col. et ibi mod. sequunt. C. de testa. ¶ In cōtrariū tn̄ ob. qd vult Bar. et ceteri sequunt. in. l. sed et si quis. §. questitū. circa fi. ff. si qs cau. Can. in. c. j. de cōmo. dixi de hoc alias
22 plenius. † Scdo no. limita, qn̄ apponeret clausula nō obstantibus quibuscūq; in contrariū facientibus, etiā de his oporteret fieri specialiter et nominatim mentio. l. oēs. in versic. specialiter nominatim. C. de pscrip. xxx. an. quē ad hoc ibi no. Bal. et Ang. et dicūt esse meliorē tex. de corpore iuris. facit qd vult Bal. in. c. cū
23 dilecta. in vlt. col. de excep. † q qn̄ ob. aliqd de quo oportet specialiter facere mētionē, sufficit q papa in rescripto dicat, qd tenor obstātiū habeat pro scripto de verbo ad verbū: ita qd nulla obstātia officiant rescripto: ita teneas quāuis contrariū teneat Cy. in. l. vni. ad fi. C. qn̄ impe. inter pup. quē refert et sequit Lud. ro. in consi. cccxxxvij. incip. iste sunt rationes. in. iiij. colū. et cōsil. ccccxxvi. incip. qd indultum. in. iij. col. quod intellige sane qn̄ talis clausula apponeret in lege vel in statuto aut in rescripto pape vel pncipis, quorū dispositio habet pro lege, si aūt ista clausula apponeretur a priuatis, puta a cōtrahētib⁹, nō sufficeret. Ita no. limitat Ang. in. d. l. et si quis. §. questitum. in fi. et in. l. diuus. §. li
24 cet. ff. de iur. codi. † Et pro hoc allego optimū tex. in. c. x ad agēdum. de procu. in. vj. vbi si constituo pcuratorē generaliter et ad omnia: et postea dico, etiā si essent alia q̄ requirerēt speciale mandatum, certe ista verba non sufficiunt, vt dicatur habere mādatum in causis requirentib⁹ speciale mandatū. Et per hunc modum ꝯcorda tex. in illo. c. qui ad agendū. cum tex. in. d. l. omnes.
25 † Sum in vltima parte gl. ibi. Itē nōne videtur. doc. transeunt cum ista solutione: hic et ibi. s. in. d. l. si conuenerit. vel notabilius respōde ſm Albe. hic: in fi. q. d. l. si cōuenerit. loquit qn̄ illa conuētio fuit facta nudo pacto, absente iudice: tūc bene licita est penitentia vsq; ad litem contest. sed hec renuntiatio priuilegij, nō solum est facta parti, sed iudici, vel eius nūtio: prout Bar. inet et alij presupponunt respondendo ad. d. l. iij. ff. de fideiuss. ideo tūc nō est licita penitentia etiam ante litis contest. vt probat tex. in ca. j. de iudi. ſm vnū intellectū Jo. de lig. et do. Anto. ibi: cū multis concor. quas dedi in. d. l. si conuenerit. Jason Padue.

1 ¶ Citatus pro quacunq; causa tenetur cōparere, als vt contumax mulctabitur.
2 Citatus a delegato an debeat comparere: vide alios effect⁹. numero. 7. 8. 9. et 11.
3 In causis summarijs et breuioribus, citatio cū insertione rescripti delegatorij habet vim libelli. idem nu. 4.
5 Mandatum irrationale principis, nō potest aliter probari nisi per scripturam autenticam principis.
6 Delegatus potest cognoscere, an ipse sit vel esse possit iudex.
10 Causa iniusta an excuset a contumacia.
12 Interesse partis, inspicitur in multis que applicantur fisco.
13 Citatus corā iudice incompetēti, si nō cōparet potest mulctari.
14 Citatus pro die feriata, si non comparuit, excusatur a pena cōtumacie.
15 Iudex citās, an semper sit cōpetēs quo ad imponendā mulctā.
16 Reuerentia que debet magistratui, est de iure quasi naturali.
17 Iudex prohibetur iudicare propter solam affectionē ad causam ex consanguinitate vel affinitate procedentem.
18 Questio si vertatur inter partes, an alique res cōprehēdātur in compromisso: arbiter potest de hoc cognoscere et pronuntiare.
19 Iurisdictio an spectet ad iudicē ecclesiasticū vel secularē qn̄ est dubiū: maior perfertur: et vide pulchrā limitationē. nu. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. et 30.
31 Citatus non tenetur cōparere quando certū est ipsum non esse de iurisdictione citantis.
32 Citatus an teneatur cōparere, si duo sunt vel tres iudices delegati, et vnus solus citaret.
33 Regule standum est donec de exceptione doceatur.
34 Suspicio resultans ex affinitate, tollitur propter autoritatē viri et dignitatem.
35 Scholaris si citatur, an teneatur saltem comparere ad allegandum priuilegium exemptionis sue.
36 Notorium licet releuet ab onere probādi, nō tamē releuat quin debeat proponi et allegari.
37 Iurisdictio an sit iudicis citantis quādo dubium est, citatus in dubio tenetur comparere.
38 Sententia qua iudex pronuntiat se esse vel non esse competentem iudicem valet.
39 Partes si citantur coram iudice non suo, et nihil opponant: valebit processus.
40 Potestas si fecerit citare aliquē pro delicto qui erat cleric⁹, tn̄ potestas ignorabat eū esse clericū: et q fuit cōtumax bāniuit eū ex forma statuti: nūquid occidens clericū sic bannitū excusetur ab homicidio, stante statuto q bannitus possit impune occidi.
41 Homicidio ad hoc vt quis teneatur, requiritur qd homicidiū sit dolo commissum.
42 Actio est ius prosequendi in iudicio.
43 Reus impeditus a tertio ne veniret ad iudicium ad qd fuerat citatus, potest agere de interesse contra impedientem.
44 Processus contra cōtumacem quo ad primū decretū valet: lz a principio dubitaretur de iurisdictione iudicis.
45 Pars citata a iudice incompetēti, si cōparuit et ante oīa opposuit de incompetentia: an requiratur qd ante omnia pronūtiet super tali exceptione declarando se esse iudicem competentem.
46 Exceptio quādo opponitur, et iudex ea nō obstante procedit ad vlteriora intelligitur tacite eam reprobare.
47 Forensis si cōueniat hic ratione alicuius cōtractus, vel delicti hic cōmissi: et ipse excipiēdo dicit, qd nunq; hic cōtraxit nec deliquit: an ante litem cōtestatā debeat semper summarie cognosci et postea cognoscatur in processu plenarie.

Ex quacunq;. Materia hui⁹. l. ſm Albe. est quotidiana vtilis et subtilis: ideo ad eā est aduertēdū. ¶ Diuiditur ista lex in quatuor partes. in prima ponit vna regula generalis. In scda declaratur que pena imponitur cōtrafaciēti regule. In tertia ponitur vna fallē. In quarta ponit alia. scda ibi: si quis in ius vocatus. tertia ibi: rusticitati enim hominis: quar
1 ta ibi: itē si nihil. h. d. in summa. ¶ † Quilibet citat⁹ p quacūq; causa tenetur cōparere, als vt cōtumax mulctabitur, nisi ppter rusticitatē excusetur, vel si non intersit actoris, quia citatio erat facta ad diem feriatam: h. d. ¶ Exemplifica in exēptis: qui in dubio tenētur venire coram ordinario, et ostēdere priuilegium exēptionis. c. cum persone. et c. j. de priuile. in. vj. habetur per Inn. et alios in. c. venerabili. de cēs. Albe. hic: in. j. col. et hoc etiam dicit tex. in. l. si quis ex aliena. in fi. ff. de iudi. ¶ In primis pōdera tex. ibi: qui iurisdictioni presunt: et sic loquit de ordinario qui pprie preest iurisdictioni. l. j. §. fi. s. de offic. ei⁹. l. more. ff. de iuris. om. iudi. l. ait pretor. in prin. cum gl. ff. de re iudi. Tamē adde q habet locū etiā in delegato ſm Bal. hic: in. iij. col. et alios, quo ad duos effectus qui tradūtur in hac. l. iuncta. l. si quis ex aliena. ff. de iu-
2 di. † Primus effectus est, q citatus a delegato etiā tenetur cōparere: als venit mulctand⁹, vel ab ipso delegato si potest, vel ab ordinario, dūmodo in citatione inseratur tenor rescripti delegatorij: nā citatio delegati nō arctat citatū ad comparendū: nisi in citatione inserat tenor delegationis: vt probat tex. in aut. qui semel. in ver. aduersario cognitis. et ibi Bar. i. iij. col. ad hoc. no. C. quō et qn̄ iud. et expressius tex. in. c. preterea. in prin. vbi cano. de dila. et in. c. prudentiā. de offi. deleg. gl. in. §. si eps. et ibi Arch. iij. q. ij. Bal. in aut. offeratur. in. v. col. C. de lit. contest. et ratio est: q non presumitur pro iurisdictione delegata, cum sit odiosa. c. cum iurisperitis. vbi glo. no. et doct. de offi. delega. Bal. in. l. vni. C. de man. prin. et ratio rationis est, quia cum delegatus nō habet iurisdictionem naturalē. d. l. more. sed causam habet ex accidenti: nimirū si partes citate credere nō tenentur: nisi in citatione in-
3 seratur tenor delegationis. † Et circa hoc dicit signāter Inno. in. c. dudum. in gl. sua. in verb. cōtestatione. de elect. quod in causis summarijs et breuioribus, in quibus non requiritur solennis libellus: sed sufficit qualisqualis petitio. iuxta cle. sepe. de verbo. signifi. illa citatio cū insertione rescripti delegatorij, habet vim
4 libelli. Idem tenet Archidia. in. c. offeratur. iij. q. vij. † qd dictum singulariter sequitur do. Anto. in. c. preterea. in. iij. colū. de dila. vbi singulariter subdit, quod idem est in causis beneficialibus, q talis citatio cum insertione rescripti habet vim libelli qd perpetuo no. ¶ Limita no. predicta, quādo citatus est in eo loco vel

loco vel modicū distat: qz q̄uis in citatione non inseratur tenor
delegationis: sed citās simpliciter asserat se delegatū tenet cita
tus cōparere, als potest mulctari, cū oriatur dubiū iurisdictio-
nis: & sit ei modicū preiudiciū cōparere: ex quo est in eodē loco.
Ita limitat. d. Abb. in. d. c. ꝑterea. in. ij. col. & ante eū. d. Ant. ibi
5 no. qz est pulchra limitatio † quā cōfirmo ꝑ optimū simile: nā lz
als mandatū irrationabile ꝑncipis, nō possit aliter probari ni-
si per scripturā autēticam principis. l. vni. vbi Bar. & doc. C. de
manda. prin. no. Bar. in. l. vni. per illū tex. C. de superindi. lib. x.
Istud est verū, nisi princeps sit in illa ciuitate quo casu haberi
potest faciliter copia principis mādantis: ita tenet Spe. in tit.
de proba. §. videndū. in ver. auditoribus. de quo dicto facit festū
Lu. in. l. sciendū. ff. de verb. obli. allegās per hunc casum in. §. qz
6 vero. in aut. vt litig. iur. † Scd̄s effect⁹ est: qz etiam delegatus
potest cognoscere: an ipse sit vel esse possit iudex. c. pastoralis. &
c. super literis. de rescrip. licet contrariū et male teneat gl. in. c.
accusatus. §. sane. in ver. manifeste. de hereti. in. vj. sed cōmuni-
ter reprobat: & reprobat Car. flo. in. d. c. super literis. ¶ Intel-
lige nisi rescriptū esset penitus falsum: puta quia nunq̄ emana
uit de cancellaria pape vel principis: tunc cum mero iure nō sit
aliqua iurisdictio super qua possit se fundare: lz citatus nō com
pareat tū non pōt pronūtiare se competentē: licet pronūtiaret
tamen nō posset procedere: quia eius pronūtiatio tanq̄ penit⁹
carens fundamēto nihil valet ꝑm Inno. in. d. c. preterea. in glo.
sua, in verbo hoc autem fatemur. de dila. Ange. hic: in. iij. col. et
Pau. de ca. & Inn. in. d. c. super literis. de quo vide pleni⁹ Bar.
in. l. prescriptione. C. si contra ius. dum querit an rescriptū pe-
nitus falsum tribuat iurisdictionē. Item et secūdo intellige nisi
delegatio esset remota per scd̄as literas delegationis, ꝑm Inn.
in. c. ceterum. de rescri. quē refert & sequitur Ange. hic: in. iij. col.
in ver. vj. fallit. vbi circa hoc mouet etiā dubium vt hic per eū.
7 ¶ † Secundo pōdera text. ibi venire debet: & intellige etiam
si non sit de iurisdictione illius citātis. d. l. si quis ex aliena. dū-
modo citatus reperiatur in territorio citātis: secus si extra per
l. fi. ff. de iurisd. om. iudi. & l. quero. ff. de eo qui pro tutore. ꝑm Inn.
in. c. ro. in glo. sua. in ver. causa de appel. in. vj. Ioā. and. in regu-
la scientiā. in mercu. & ꝑm Ange. in. d. l. si quis ex aliena. istud est
singu. notādum pro limitatione huius. l. idē tenet Pau. de cas.
8 hic: in. j. col. licet de predictis nō faciat mentionē. ¶ † Tertio
pondera tex. ibi: ex causa: & sic nō statim q̄ non cōparuit mulcta
bitur: sed iudex iterū faciet eum citari ad allegandū causam qz
mulctare nō debeat: cū forte potuit habere iustā causam vel im
pedimentum: & ita ad hoc no. Bar. istū tex. in vlti. col. qui etiam
plus dicit q̄ iudex debebit ei statuere terminū ad faciendū suā
defensionem. adde tex. in. l. iij. §. si ad diem. & ibi Bar. ff. de re mi
lita. & Barto. in. l. vni. in prin. in vlti. q. vbi plenius dixi. s. titu. ij.
9 ¶ † Quarto pōdera tex. ibi mulcta dānabitur. Adde etiā & ex-
cōmunicabitur vel ponet in banno. q̄ cēsetur mulcta. l. j. §. quid
ergo. cū glo. ff. de ven. inspi. Bar. in. l. j. §. fi. in fi. co. si quis ius di.
non obtempe. vel procederetur ad missionē in poss. ex primo de
creto. vt per Bart. in. d. l. vni. in prin. in. ij. col. vbi dixi, nō tamen
poterit procedi contra eum ad missionē in pos. ex scd̄o decreto:
qz est magni preiudicij ꝑm Ang. & Bart. in. l. iij. ff. de iudi. sequi-
10 tur do. Ant. in. c. preterea. in. v. col. ¶ † Quinto pondera hic es-
se fortem tex. contra gl. approbatā per Bart. & alios ibi. in. l. vni.
§. fi. in gl. mag. ad fi. s. si quis ius di. nō obtemp. que vult q̄ cau-
sa licet iniusta excuset a vera contumacia & sic vt quis mulctari
non possit, hic est in oppositū: nam iste non cōparuit qz nō erat
de iurisdictione citātis & sic habuit causam non solū iniustā sed
iustam: sed tū non excusatur a vera cōtumacia, quin possit mul-
ctari: & istum tex. adde ad alia iura que ibi allegaui contra glos.
11 ¶ † Sexto pōdera tex. in ver. rusticitati hois. ꝑm Bal. Paul.
de ca. & do. Alex. nam nō dixit tex. rusticis. ad denotandū q̄ ru-
stico sagaci non parcit: vt est gl. in. l. athletis. §. de rusticis. de ex
a cu. tut. ¶ Hinc probat ad hoc tex. q̄ rusticitas[a] excusat a vera
contumacia que requirit ad hoc vt quis possit mulctari. vt dixi
in. l. vnica. §. fi. ¶ Et ex hoc sequit q̄ rusticus nō excluditur a fa
cultate appellādi, propter veram contumaciā ꝑm Bar. in. l. fin.
in vlti. col. ff. de in integ. resti. cum concor. de quibus late per. d.
12 Alex. hic. ¶ † Septimo no. in ỽ. si nihil intersit. tex. no. q̄ i mul
ctis que applicantur fisco inspicit interesse partis & si cessat in-
teresse remittit mulcta: q̄ mulcta regulariter applicat fisco. l.
v. C. de modo mulc. gl. in. d. l. vnica. §. fi. in gl. magna. in princ. et
sic hic est fortis tex. cōtra intellectū quem tenet Bar. & ceteri se-
quuntur in. d. l. vni. §. fi. ff. si quis ius di. non obtē. vbi intelligunt
illum tex. q̄ in mulctis nō inspicitur interesse actoris q̄ est con-
tra istū text. vt ibi retuli nisi respōdeas: & primo qd̄ hic loquitur
de mulcta applicāda parti nō fisco: qd̄ est tamen cōtra regulam
cōem, vel qd̄ nō inspicitur q̄tum intersit: & sic non habetur res-
pectus ad quantitatem vt ꝑm illam debeat mulcta imponi: ita
loquitur. d. §. fi. sed bene inspicitur vtrū intersit actoris vt hic:
super quo cogita. Contra istum tex. Raph. Fulgo. mouet diffi
cultatem: nam iste tex. videtur seipsum cōfundere cum velit in
fi. citatum cōtumacem non mulctare quando citatus fuit tem-
pore feriato: qz nihil interest actoris: eo qz si cōparuisset proce-
di non potuisset: modo arguēdo a tpe ad personas: iuxta. l. vel
singulis. ff. de vulg. & pup. idē videtur in regula huius tex. que
intelligitur cōiter ꝑm doc. etiā si talis iudex citans sit incompe
tens: vt clarius probatur in. d. l. si quis ex aliena. qz si citat⁹ com
paruisset, opposuisset declinatoriā: per cōsequens etiā tūc nihil
interesset actoris: nec est inspiciēdum quod iudex per iniuriam
q̄uis incompetēs potuisset procedere, argu. l. eo tempore. ff. de
pact. Et per hoc putat Ful. posse nouiter tenere cōtra omnes,
q̄ iste tex. debet intelligi q̄n quis fuit citatus a iudice cōpeten-
ti: prout dicit text. in. ij. parte. in verb. a cōpetenti iudice. non tū
respondet ad tex. in. d. l. si quis ex aliena. Pro ista sentētia cōfir-
manda addo tex. in. l. j. §. offilius. quem ibi ponderat Fulg. ff. ne
quis eū qui. nam grauius punitur ille qui eximit vocatum ad
ius q̄ vocatus si non sit obediēs, pbo qz eximēs ad ius vocatū
tenetur ad totale interesse totius litis, etiā si illa lis fuisset calū
niose mota. l. pe. §. fin. ff. ne quis eum. et tū ipse vocatus in ius si
sit cōtumax, nō mulctatur in interesse totius litis vt vidistis in
l. j. §. fi. ff. si quis ius di. nō obtemp. & tū dicit tex. in illo. §. offilius,
q̄ si aliquis eximat vocatum in ius corā iudice incōpetenti: qd̄
non potest mulctari: ergo multominus vocatus coram incom-
13 petenti. † tene cōmunem sententiam q̄ etiā citatus coram iudi-
ce incōpetenti si non cōparet potest mulctari, per. d. l. si quis ex
aliena per quā suppletur ista lex. Ad obiectta facilis est solutio.
nam dum Ful. arguit de tēpore ad personas: argu. est bonum, &
dum pōderat q̄ citatus tēpore feriato si non cōparet non pōt
mulctari: ratio, qz nihil interest actoris: ergo eodē modo citat⁹
coram iudice incōpetenti si nō cōparuit nō debet posse mulcta-
ri: qz nihil interest actoris qz si cōparuisset opposita incōpeten
tia iudicis nō potuisset vltra procedi nec est presumēdū q̄ omi-
sisset opponere. Ad hoc est clara solutio: nam in isto ver. fi. clare
cōstabat, q̄ tali tempore feriato procedi nō poterat: & sic consta
bat q̄ actoris nihil interesse poterat, sed in casu nostro dubium
est an iudex sit incōpetēs: vt ꝑbat text. in verb. sciat. Hinc si es-
set clarū & certū de incōpetentia iudicis: tūc dato q̄ citatus nō
compareret nō posset mulctari: vt firmatq; glo. magna in. ij. par-
te: & tūc idem esset in persona qd̄ in tēpore: & ita etiā procedit. d.
§. offilius. Non ob. tex. noster in verb. a competēti iudice. qz erat
iudex cōpetens quo ad imponēdam mulctam, licet nō esset com
petens quo ad partes in causa principali: vt etiā declarat glos.
hic. Adde istum text. dū vult q̄ vbi nō interest actoris propter
diem feriatū, reus mulctari nō pōt: habes glos. no. in. c. fi. in glos.
fi. de dolo & cōtu. que per istū tex. cōcludit q̄ si citatus noluit cō-
parere, tamē iudex pro tribunali nō sedit, ex aliquo incidēti: vel
propter morbū, excusatur a pena cōtumacie: adde etiam q̄ vult
de bānito. Bal. in. c. ij. in. ij. col. de eo qui mit. in posses. de bānito a
q̄ non habetur pro contumace qui propter mortem potestatis
14 nō potuit cōparere in termino bāni. ¶ † Octauo no. in versi. fi.
vbi qz feriatus fuit dies q̄ citatus pro die feriata si nō cōparuit,
excusatur a pena cōtumacie. ¶ Limita istuz tex. tribus modis.
Primo vt ꝑcedat in ferijs solēnibus que celebrātur dieb⁹ solē-
nibus, & sunt certe: & possunt ꝑuideri: secus in ferijs repentinis
que sunt incerte. l. sed & si per ꝑtorē. §. sed & si ferie. ff. qui. cau. ma.
ꝑm Bal. in. c. bone. ij. in. j. col. de elect. Secundo limita istū text.
vt procedat quādo dies feriata fuit nominatim expressa in cita-
tione: & sic a principio apparet nō tenuisse citatione propter ex-
pressionē diei feriati. Ita loquitur iste tex. sec⁹ si simpliciter fuis-
set citatus vt tali die cōpareret, quāuis esset feriata: ita mirabili
ter limitat istum tex. Bal. in. c. fi. in vlti. colū. de do. & contu. Ista
limitatio mihi nō placet: per id qd̄ vult glo. in illo. c. fi. & proxime
retuli. Secundo per ratione quam assignat hic text. qz nihil in-
terest actoris eo tempore aduersarium in ius nō venisse: qz si ve-
nisset omnimo ꝑcedi non poterat. Ista rō tex. militat, siue dies
feriata fuerit expresse posita in citatione, siue non. Tertio limi-
ta istum tex. dummodo postea citatus tempore competēti com-
pareat. vt per Bar. in. l. ij. C. de tempo. appel. & in. l. j. §. nuntiatio.
cum concor. ibi traditis. ff. de ope. no. nun. & Bald. post Inno. in
ca. bone. ij. in. j. col. de elec. & in. d. c. fi. in vlti. col. de do. & cōtu. & in si-
mili Bal. in. c. ij. in. ij. col. de eo qui mit. in pos. vbi tenuit de bāni-
to, qui nō potuit cōparere in termino banni, ꝓpter mortem po-
testatis excusatur: vt nō habeatur pro cōtumace, dummodo qd̄
non potuit, faciat cuz primum potuit. l. labeo. ff. de nau. feno. & l.
nō enim negligētibus. ff. ex quibus cau. ma. Item ad istum tex.
de citato de feriata, quod excusetur a mulcta si nō comparet: vi-
15 de gl. in ca. placita secularia. xv. q. iiij. ¶ † Nono pondera istum
tex. dum dicit a competēti iudice: & intellige quod semper iudex

a ¶ Rusticitas. Adde doct. in. l. si quis id qd̄. ff. de iurisd. om. iudi.

citans,est cōpetēs quo ad imponendā mulctā:licet al's nō sit cō/
petēs quo ad causam principalem.unde dicit Bal.in.l.in crimi
nali.C.de iur.om.iud.⁊ in auk.statuimus.C.de epis.⁊ cle.ꝙ iudex
qui est incompetēs respectu cause principalis,non dicitur incō/
16 petēs respectu pene.¶ †Ultimo dum tex.dicit,parci rusticita
ti,videt̃ dubitabile:ex quo reuerē ia que debetur magistratui,
est de iure quasi naturali.l.veluti.ff.de iusti.⁊ iu.iuncta doctrina
gl.no.in.l.regula.in prin.ff.de iur.⁊ fac.igno.sed in istis reueren
tialibus que proueniūt a iure quasi naturali rusticitas nō excu
sat a pena.l.venia.C.de in ius vocā.¶ Capio gl.in verb.sciatur.
quā diuide in quinq̃ partes.In prima per viā q̄onis remouet
a vnū cōtrariū.s.q̄d nemo in causa propria[a] potest esse iudex.l.vni
ca.C.ne quis in causa propria.l.ꝗ iurisdictioni.§.de iur.om.iud.
¶ In scda que est ibi:⁊ distingue,gl.per viā distinctionis remo
uet aliud ꝯtrariū.s.de.l.fi.§.de iur.om.iudi.¶ In tertia que est
ibi:⁊ tenebit,hoc iudiciū.glo.ponit vnū dictum.In quarta que
est ibi:vnde non potest dici:glos.respōdet tacite questioni et re/
mouet cōtrariū de.l.fi.C.si a non compe.iudi.In quinta que est
ibi:⁊ no.gl.per viā no.reprobat opinionē quorūdam.¶ Ex pri
ma parte gl.habes,ꝙ ideo iudex de cuius iurisdictione dubitat̃
cognoscit an sua sit iurisdictio:eo ꝗ nullū cōmodū vel emolumē
tum ad eum spectat:innuit ergo ista glo.ſm Bar.ꝙ si iudex spe
raret aliquod emolumentū,puta ꝗ ex forma statuti aliqd ei de/
beretur,non posset tunc ipse cognoscere:nec haberet tunc locū
ista lex.Tu caue ꝗ gl.non habuit istum sensum,sed intellige de
emolumento cause principalis,non antē de emolumento extrin
seco salarij.¶ Pro clara tamē intelligētia,quero,pone ꝙ ex for
ma statuti debet̃ certuz salariū iudici:puta debet habere duos
solidos,pro singula libra,vel ꝑ singulo ducato:an tūc possit co/
gnoscere,an sua sit iurisdictio ⁊ prōnūtiare.¶ In isto articulo
reperio fuisse quinq̃ sentētias.Prima glo.in.l.de iure.§.j.ff.ad
munici.quam Bar.hic reputat singu.que tenet ꝙ nō.Idem te/
nent Ang.Sali.Ful.⁊ Pau.de ca.ħ.Bart.Bal.Ang.⁊ Raph.
cu.in.l.quidā ꝯsulebat.ff.de re iudi.Bar.in.d.l.de iure.§.j.⁊ in.l.
si quis ex aliena.ff.de iudi.Bal.i.c.j.in ti.an apud iudicē vel cur.
in.c.j.apud quem aut quos debeat causa feu.termi.⁊ in.c.impe/
rialem.§.preterea.tertio.de probi.feu.ali.per Feli.in.c.super li/
teris.in.xij.col.de rescri.vbi etiā reputat illam gl.esse ad hoc sin
gu.Idem tenet Ang.in.l.j.C.ne quis in sua causa.⁊ in.l.j.C.qui
pro sua iurisdi.do.Anto.de but.in.c.ceterū.de iudi.d.Car.flo.in
17 c.pastoralis.de rescrip.mouentur Bar.⁊ alij:ꝗ si † propter sola
affectionem ad causam,precedentē ex consanguinitate vel affini
tate prohibet̃ iudex iudicare.l.ꝗ iurisdictioni.§.de iur.om.iudi.
quātomagis ex affectione lucri pecuniarij:iuxta id q̄d vult gl.in
l.hę opere.ff.de ope.lib.sed istud simile non videtur bonum:naz
propter cōsanguinitatē habetur maior affectio ad vnam perso
nam quā ad aliam:hinc est,q̄d si iudex esset equaliter cōsangui/
neus parti vtriq̃ nō posset repelli:ꝗ per affectionē parē oēm su
spicionē tollit.l.nō solū.§.de vno.ff.de ritu nup.Bar.⁊ alij in.d.
l.iurisdictioni.ʒ hoc salariū prestatur ab vtraq̃ parte:⁊ sic pro/
pter salariū nō magis afficitur vni parti quā alteri:vnde simile
Bar.⁊ doc.non videtur bonū.sed tu considera q̄d Bart.mouet̃
ꝗ propter spem vel auaritiā lucri mouebitur ad iudicādum q̄d
sua sit iurisdictio:ergo ista affectio lucri debet eū repellere.Se/
cūda est opinio cōtraria,ꝙ imo propter cōmodū sportularū nō
ꝓhibeat̃ iudicare ꝙ sua sit iurisdictio:⁊ istā tene,quā tʒ Rofre.
in libel.suis:vt hic refert Bar.tenet Pe.de bel.p.Jac.but.Al/
be.⁊ Bal.hic.Jo.and.in addi.Spe.in tit.de cita.§.j.in ver.item
generaliter.Bal.in.c.suspicionis.in.iij.colū.de offi.deleg.⁊ in.c.
ex literis.ij.de ꝓsum.Joā.de imo.in.d.c.ceterū.vbi dicit,ꝙ gl.d.
l.de iure.§.j.nō est sine scrupulo:ꝗ nō est presumendū,q̄d ꝓpter
modicū salariū iudex aliter iudicare debet quā ius velit arg.c.⁊
si questionē.de simo.⁊ in.d.l.quidā cōsulebat.⁊ in.c.et si questio/
nes.arg.illius tex.de simo.eo ꝗ attēditur q̄d principaliter agit̃
l.si quis nec causam.ff.si cer.pet.Et ideo legatari⁹ pōt esse testis
in testamēto:ꝗ principaliter ad eū non spectat cōmodum here
ditatis:ʒ in consequentiā habeat lucrū legati:ita dicit tex.in.§.
legatarijs.insti.de testa.dixi plene in.l.dictātibus.C.de testa.fa
cit.l.j.in prin.ff.de auto.tuto.Tātofortius,ꝗ cōmodum sportu/
larū nō spectat pro certo ad iudicē,ex hoc solo ꝙ prōnūtiauerit
se iudicem:sed istud pēdet de futuro,si postea facto processu pro
nūtiet diffinitiue in causa principali:⁊ ideo multa ꝯtingere pos/
sunt vt nō pronuntiet.sed ad hoc respōde notabiliter,q̄d nō est
bona argumētatio de teste ad iudicē:ꝗ leuior causa sufficit ad
repellendū testē cū facilius sit aliū iudicē inuenire:gl.est in.c.in/
sinuāte.⁊ in.c.cū.R.canonicus.⁊ vtrobiq̃ canoniste de offi.dele
ga.sed pro ista parte fortius stringit:nam delegatus de iure cō/
muni semper debet habere salarium a partibus.§.ne aūt labor.
in aut.de indi.⁊ tñ si sit dubiū,ipe cognoscit an sua iurisdictio sit
vt statim dicā.¶ Tertia fuit opi.do.Anto.de but.⁊ Imo.in ca.

a ¶ Propria. Adde Inn. in ca. nosti. de elec. Inno.in ca. cū venissent. de iudi. Innocē. i. c. ex parte. de ver bo.signi.

super literis.de rescrip.que videt̃ satis equa:sequitur do.Alex.
hic refert Imo.in.d.l.quidā cōsulebat.in.xij.⁊.xxv.col.vt distin/
guatur,an cōmodū sportularū sit magnuz vel paruū.⁊ ante eos
istam opi.tenet Bal.in.c.literas.de ꝓsump.¶ Quarta fuit opi.
gl.in.c.statutū.in.§.sancimus.in ver.copia.de rescrip.in.vj.quā
sequitur do.Alex.in.d.l.quidā cōsulebat.ꝙ aut est questio iuris/
dictionis inter ipsum iudicē ⁊ ambas partes:⁊ tunc ipse nō pos
set cognoscere an sua sit iurisdictio,sin autez q̄stio sit inter ipsos
litigātes:⁊ tūc iudex tāq̃ medi⁹,bene pōt cognoscere.¶ Quin
ta fuit opinio Bal.in.c.cōquerēte.de resti.spo.ꝙ aut tales spor/
tule pertinēt persone,⁊ tūc iudex est suspect⁹:ita intelligit pro/
cedere gl.l.de iure.§.j.aut tales sportule pertinent dignitati vel
sedi.⁊ tunc secus.aut.bona damnatorū.C.de bo.dāna.Ista opi
nio nō sapit,ꝗ esset imponere legem verbis ⁊ non rebus,cōtra
l.ij.in fi.C.cōia de leg.Teneas secūdā opi.quā.§.retuli.⁊ facies
cōclusionē ⁊ regulā generalē.Q̄d q̄n dubitatur de iurisdictione
iudicis citantis,ꝙ ipse pōt cognoscere an sua sit iurisdictio,siue
ad eum spectet cōmodum sportularum siue nō.Istam regulam
amplia,vt procedat etiā in delegato.c.pastoralis.⁊.c.sup literis
de rescri.probatur in.l.prescriptione.ſm vnuz intellectum.C.si
contra ius vel vti.publi.⁊ ita cōiter tenetur quicquid teneat gl.
in.c.accusatus.§.sane.in versic.manifeste.de hereti.in.vj.quā in
specie reprobat.d.Car.in.d.ca.sup literis.Istud tñ de delegato
limita duobus modis:vt per Ang.hic:in.iij.col.in ver.vj.fallit
18 et in ver.seq.⁊.§.retuli.¶ † Item ad hāc regulam adde q̄d etiā
in arbitrio si vertatur questio inter partes an alique res cōpre/
hēdātur in compromisso:ipse arbiter pōtest de hoc cognoscere
et pronuntiare ſm do.Abb.in.c.cum dilectus.in.v.col.de arbit.
19 per gl.fi.ibi:in prin.† Item ad istam regulam adde,ꝙ vbi est du
bium,an iurisdictio spectet ad iudicem ecclesiasticū vel secularē
nō coniunguntur:prout al's.vt in.c.pastoralis.in princ.⁊ in.c.cū
contingat,de rescript.nec vterq̃ cognoscit:ʒ maior prefertur ⁊
sic ecclesiastic⁹.Ita signāter tenet do.Anto.de but.in.c.ceterū.
in.iiij.col.de iudi.colligendo hoc ex verbis Inno.ibi:⁊ hoc cō/
20 muniter tenetur secundum Joan.de imo.ibi.¶ † Ista conclu/
sio limitatur.Primo per Bar.hic:nisi cōtra iudicem opponat̃
aliqua exceptio que suggillat personā iudicis,puta quod est fu
riosus:vel pupillus:vel infamis:vel similis:idem tenet Hostië.
Joā.and.⁊ Pe.de ancha.in.c.pia.de excep.in.vj.Spe.in tit.de
recusa.in.j.parte.in.§.fi.versi.⁊ si quis excōmunicatus.⁊ in tit.de
excep.§.nunc videndum.versi.sed quero de his exceptionibus.
Archi.⁊ Gemi.in.c.quia suspecti.iij.q.v.Archid.i.c.hortamur.
ij.q.ix.Ant.de but.in.c.secūdo requiris.post prin.de appel.⁊ in
ca.cum super.vbi etiam do.Car.de offi.deleg.⁊ in.c.preterea.de
dila.⁊ cōmuniter cano.in.d.c.super literis.⁊ ita tene quāuis cō/
trarium tenet Joan.de imo.in.d.l.quidam cōsulebat.sequutus
21 Inno.in.c.cū super.de offi.deleg.¶ † Secūdo limita ſm Bar.
et Ang.hic:nisi cognitio cōtineat aliquid speciale,vt si conuen/
tus opponat q̄d est clericus.⁊ sic iurisdictio non spectat ad secu
larem:⁊ idem tʒ Ang.in.d.l.quidam cōsulebat.Ant.de bu.in
22 ca.si diligenti.in.iiij.col.de prescrip.¶ † Tertio limita in causa
23 suspicionis:put tenet ista gl.in fi.cōiter approbata.¶ † Quar/
to limita,quando iudex procederet ex mero officio:quia cū tunc
procedat tanq̃ pars,nō possit de hoc cognoscere an sua sit iuris
dictio.ita colligitur ex ista gl.in.j.parte.prout etiam ponderat
Barto.hic in repe.in.iiij.col.⁊ hoc etiam est de mente glos.in.d.
24 ca.statutum.§.sancim⁹.in ver.copia.† Facit quod volūt Pau.
de ca.⁊ Lud.ro.hic,quod quādo iudex procederet ꝑ inquisitio/
nem:tūc nō posset cognoscere an sua sit iurisdictio:ita referunt
tenere Inn.in.c.ex parte.in christo.in.ij.colū.de verbo.signi.ita
etiā videtur velle do.Anto.in.d.c.super literis.quāuis nō clare
se firmet.Tu tene cōtrariū q̄d predicta regula generaliter pro/
cedat.etiā quādo iudex ex mero officio ꝓcedit:⁊ ita tenet Bart.
hic:in repe.in.iij.col.per tria fundamēta de quibus hic per eū.
Idem tenet.d.Abb.⁊ Gemi.in.d.ca.super literis.moti per tex.
in ca.cum persone.de priui.in.vj.⁊ per istū tex.quem tu pōdera
dum dicit ex omni causa iuncta glossella.j.que exponit crimina
liter vel pecuniariter.Ad idē facit optimus tex.in.c.si iudex lai
cus.de sentē.excom.in.vj.quem ad hoc no.ibi Gemi.in vlti.no.
idem expresse tenet do.Abb.in.c.solicitudinē.in.iij.colū.de ap/
25 pel.⁊ Joan.de imo.in.d.l.quidam consulebat.¶ † Quinto limi
ta quando causa iurisdictionis est separata a causa principali:se
cus quādo est vna ⁊ eadem:puta in casu ca.venerabili.de censi.
quādo episcopus visitat prouinciā suam,⁊ pro visitatione vult
habere debitam pēsionem subsidij charitatiui,⁊ monasteriū di/
cit se esse exemptū a tali visitatione,certe causa ꝑncipalis ⁊ cau/
sa iurisdictionis est vna ⁊ eadem:ideo eps non potest cogno/
scere:ita dicit Inno.in.d.c.venerabili.in vlti.col.in versi.sed hic
habet locū:⁊ ibidē.d.Abb.in.d.c.super literis.⁊ Ang.hic:in.iij.
col.⁊ plenius Gemi.in.c.cū persone.de priui.in.vj.vbi per illum
tex.dubitat

tex. dubitat ibi videas. Quis Alb. de ro. hic. in. vij. col. in discursu teneat 3rium nõ facta mẽtione Inn. Ista limitatio mihi placet: sed alia meliori ratione, q2 tũc principaliter eps esset iudex in sua causa: ex quo cõmodum pncipalis cause ad eũ spectat vt hac gl. vnde qñ ad iudicẽ spectat aliqđ cõmodũ de causa principali, prohibet tũc cognoscere an sua sit iurisdictio: ita tz Inno. in. d. c. ex parte primo. in. ij. col. in ver. sed dices nõne. de ver. sig.
26 de quo etiã per Abb. in. c. cũ venissent. in. vj. co. de iud. ¶ † Sexto limita qñ esset cõtentio inter religiosum ⁊ suũ prelatũ: vtrum religio ad quẽ vult transire sit strictior, non erit prelatus iudex in hoc: sed alius superior immediatus: ita tenet. d. Ab. in. c. lz. in
27 ij. col. de regula. hic colligẽs ex dicto Inn. ibi. ¶ † Septimo limita, qñ esset dubium inter duos iudices de iurisdictiõe ad inuicem cõtendẽtes, tunc neuter eorũ potest cognoscere cuiusfit iurisdictio: sed si sunt ordinarij: causa remittit ad superiorem: si aũt sunt delegati: eligunt arbitri iuris qui de hoc cognoscunt: ita tenet Ang. hic. in. iiij. col. Paul. de ca. ⁊ Lu. ro. hic. d. Ab. in c. pastoralis. per illũ tex. de rescri. facit glo. in. d. c. statutũ. §. sancimus. in ver. in copia. de rescrip. in. vj. ⁊ in. l. inter cõuenientes. cum gl. ff. ad munici. est verũ qđ Ang. hic allegat. l. de iure. ff. ad
28 munip. que parũ facit. ⁊. d. c. pastoralis. ¶ † Octauo limita. d. c. vt procedat qñ esset dubiũ super vna questione vł vna causa seu vno articulo. tũc bene iudex possit cognoscere an sua sit iurisdictio: secus si dubitet de totali iurisdictione, vel de totali officio, puta q̄ sit potestas, capitaneus vł eps: isto casu nõ posset is cognoscere: ita sing. limitat Bar. in. l. ex sententia. per illum tex. ff. de testa. tute. refert ⁊ sequitur do. Ant. de bu. in. c. ceterũ. in. vij. col. de iudi. d. Abb. ⁊ Semi. in. c. super literis. Ang. de aret. in. l. constitutiones. ad fi. ff. de ap. sed ista limitatio est dubia: nã contrarium tenet Bal. in. l. iudices. C. de fide instr. ⁊ cõtrarium no. do. Abb. in. c. ex parte. dicã ibi. in. iij. col. per illũ tex. de rescript. Semi. in. c. si a subdelegato. in fi. per gl. fi. de offi. dele. in. vj. Jo. de imo. in. d. c. ceterũ. bona rõne, q2 in delegato semper dubitat de totali iurisdictione: et tñ ipse cognoscit an sua sit iurisdictio. vt. s. dixi: ⁊ põdera q̄ istud idem vult Bar. si bene inspexeris in l. prescriptione. in vlti. col. C. si cõtra ius vel vti. pub. de quo etiã vide per Ang. ⁊ Imol. in. d. l. quidã cõsulebat. Bal. in. c. ij. ad fi. de alie. feu. pater. ⁊ ad hoc vide qđ pulchre no. Inn. in. c. cũ con
29 tingat. de rescrip. ¶ † Nono singulariter limita qñ statutũ esset in ciuitate q̄ iudex nõ possit extẽdere iurisdictionẽ suam vltra limites sue iurisdictionis: tũc non potest se pronũtiare competentem iudicẽ: ita sing. tenet do. Ant. de but. in. c. preterea. in. vj. col. in fi. de dila. qđ dictũ pro singulari sequitur simpliciter do. Alex. in consi. ccccxlij. qđ inci. visis dubitationibus elegãter formatis. in. j. col. ⁊ in cõsi. ccccl vij. qđ inci. viso processu cause vertẽtis inter vniuer. in. ij. col. lz ipsemet. d. Alex. in. l. fi. in. iiij. co. s. de iur. om. iudi. dicat qđ ista limitatio nõ est apud eum sine dubio.
30 ¶ † Decimo ⁊ vltimo limita dictã regulã: vt pcedat qñ dubiũ esset super facto, seu ex facto: tũc iudex potest pronũtiare se esse competentẽ: secus si esset dubiũ super iure: q2 tũc sententia lata contra ius nõ valeret. l. j. §. pe. ff. que sen. si. appe. rescin. Ita limitat Imo. post Inn. in. d. c. super literis. sed ista limitatio pericu
31 losa ⁊ confundit ex superius dictis. ¶ † In scda parte principali gl. assumo primũ membrũ, qñ certũ est citatũ nõ esse de iurisdictione citãtis, q̄ tunc nõ tenetur cõparere, qñ aũt dicat hoc certum. Bar. hoc declarat: ⁊ vide per eundẽ in. l. nõ videt. ff. de iud. Tu dic clarius, ⁊ istud potest esse certũ, altero de quatuor modis, Ex causa: ex psona: ex loco: ⁊ ex tempore: vt habes hic singulares casus declaratos per Bart. ¶ Et quis aliqui casus speciales reperiant in quibus possit quis citari: puta in. l. j. in fi. et in. l. ij. ⁊ in. l. si feriatis. ff. de fer. Tamẽ nisi illi casus exprimant nõ
32 tenetur citatus cõparere ex quo regula est in opponitũ. † Facit q̄ vult Inn. in. c. prudentiã. de offi. deleg. quem refert ⁊ sequitur Alex. hic. in. iij. col. vbi vult q̄ si sunt duo aut tres iudices delegati, ⁊ vnus solus citaret partẽ non tenet citatus cõparere nisi inserat causa pter quã appareat illũ insolidũ habere exerci
33 tium iurisdictionis. ¶ † No. istã doct. Bar. post Inno. in. c. preterea. de dila. quã aduocati sepe in palatijs allegãt q̄ sufficit habere regulã pro se ⁊ illa debet attẽdi quis alique fallẽtie sint in contrariũ per tex. in. l. ab ea parte. ff. de proba. alle. per Bar. ad de tex. in. l. suus quoq;. in ver. puto. ff. de here. insti. ⁊ in. c. venerabilibus. in ver. potest quoq;. de sentẽ. excõ. in. vj. ⁊ in. c. decimas. de resti. spo. in. vj. Itẽ standũ est regule: donec de exceptiõe doceatur ꝑm Alb. de ro. in. ij. parte stat. q. clix. que incipit ex forma statuti eligãtur custodes. Itẽ regule iuris sunt tenaciter seruãde, nisi in contrariũ appareat dispositio specialis ꝑm Bal. in. l. si tutor in fi. C. de ser. pig. da. manum is. Itẽ pro regula semper est pronuntiandũ: nisi probet contrariũ ꝑm Bal. in. c. j. in. iij. col. de alie. in. mu. cau. fac. ⁊ ita dicit elegãter notari in. l. qui restituere. ff. de rei vẽ. forti9 dicit Bar. in. l. quoties. ff. si quis cau. qđ nõ dicitur esse dubiũ, de quo est regula iuris licet sint aliq casus excepti nisi de illis casibus specialiter doceat. Itẽ inqntum Bar. cõcludit q̄ regulariter nõ potest quis citari nisi in casib9 specialibus, debẽt illi casus specialiter exprimi in citatione als citatus non tenetur cõparere. Adde ad hoc gl. in. c. romana. in prin. in ver. citent. de app. in. vj. Lud. ro. in consi. ccccl xxxiij. qđ inci. dubitabatur in primo vtrũ electio facta. in pe. col. ⁊ dicit do. Ant. de bu. in. c. fi. in vlti. col. de dila. q̄ ad hoc vt citatio nõ arctet citatũ: sufficit q̄ non cõcludat ipsum regulariter nõ esse subiectũ, licet aliquo casu speciali possit esse subiectus. Cõtra istam cõclusionem facit tex. cũ glo. quã Moder. ibi cõmuniter approbãt in c. peruenit. el. j. de appel. vbi ille qui appellat a precepto de residendo nõ dicitur appellare frustratorie: q2 in aliquibus casib9 quis non tenet residere licet appellet nulla causa expressa. itẽ in contrariũ facit. l. q2 autẽ. §. non simpliciter. ff. si quis omiss. cau. testa. ⁊ tex. in. c. nisi esset. in prin. ⁊ ibi. d. Abb. de prebẽ. quẽ. s. proxime allegaui. Sed ad ista iura rñde vt per Areti. in. l. in illa. in vij. col. ff. de ver. obli. ¶ Limita singulariter istã doctrinã Bar. nisi talis citatio esset facta a persona puida et honesta: nã tenet citatus cõparere: q2 licet citatio prima fronte habeat iniustitiã tamen ex quo potest aliquo casu speciali iustificari presumendũ est q̄ talis iudex vir circũspectus ⁊ honestus non fecisset talem citationem in casu a iure improbato: ita sing. limitat. d. Abb. in c. nisi essent. in. j. nota. de prebẽ. per illũ text. iũcta gl. s. vbi actus qui als prima fronte presumitur iniustus: tñ ex quo aliquo certo casu iustificari potest, si est gestus a persona prouida ⁊ honesta, presumit iustus ⁊ fact9 in actu possibili: pro hoc etiã allegat notabile dictum Inn. in. c. j. de cle. peregri. vbi vult q̄ si aliquis probat se ordinatũ ad certũ ordinẽ a viro multũ prouido ⁊ honesto presumendũ est q̄ habeat alios ordines precedẽtes: q2 non est verisimile q̄ vir circũspectus ordinasset eũ ad maiorẽ ordinem nisi prius fuisset informatus, q̄ minores recepisset: facit qđ vult Ange. in repe. l. ea quidẽ. in. xxxvj. col. C. qui accu. non pos.
34 qđ † suspicio resultãs ex affinitate tollitur pter autoritatẽ et dignitatem viri: ad hoc multa dixi ⁊ cumulaui in. l. properãdũ. §. sinautẽ alterutra. C. de iudi. ⁊ in. l. qui iurisdictiõi. s. de iu. om.
35 iudi. † Iuxta istum casum gl. qñ certũ est citantem nõ esse de iurisdictione citãtis, q̄ non tenet cõparere, cadit subtile dubium. An notorie exẽptus vel priuilegiatus puta scholaris si citatur teneatur saltem cõparere ad allegandũ priuilegium exẽptionis sue. Jo. and. in regula sciẽti in mer. tenet q̄ nõ: idẽ tenet Hosti. ⁊ Anto. de bu. ⁊ do. Abb. in. c. cum ordinẽ. per illuz tex. de rescrip. Bar. in. l. iij. post glo. ibi. ff. de iudi. Inno. in. c. ex parte. primo. in gl. magna. in fi. de verb. sig. Bal. in. l. generaliter. in. ij. col. per illũ tex. C. de episco. ⁊ cleri. vbi dicit istam. l. procedere in his qui nõ sunt exempti ipso iure, sed ope exceptionis, quia isti tenẽtur cõparere, cum als exemptio sua eis non prodesset nisi causam allegaret. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tuto. secus in his qui sunt exempti ipso iure: vt ibi per eum. Sed ego in cõtrariũ fortiter arguo: nam legati habẽt priuilegium insertum in corpore iuris, vt nõ possint cõueniri in illo loco in quo sunt legati. l. ij. §. omnis. ff. de iud. ⁊ sic eorum priuilegium est notorium, cuz sit insertum in corpore iuris: ⁊ tamẽ si citantur debẽt comparere ad allegãdum illud priuilegium, dicit expresse tex. in. l. si quis ex alie
36 na. in fi. ff. de iudi. ¶ † Secundo fortiter obstat q2 licet notoriũ
a releuet[a] ab onere probandi, non tamẽ releuat quin debeat proponi ⁊ allegari, gl. est singu. ⁊ approbata in cle. appellanti. de appel. Bar. in. l. j. in vlti. col. ff. de appel. ⁊ pro illa glo. est tex. clarus in. d. l. si quis ex aliena. in fin. inducendo vt induxi: videas tamẽ glo. in. l. ea quidem. C. de accu. do. Abb. in. d. cle. appellanti. limitat regulam illius glos. procedere, quãdo pars est presens in iudicio: tũc nõ releuat, quin debeat notoriũ allegare, als si nõ opponat, videtur ei tacite renũtiare: sed absens citatus qui notorie est exẽptus: nõ tenetur etiã notoriũ pponere: alleg. Inno. in d. c. pterea. ⁊ tex. in. l. iij. ff. de iud. relinquit tamẽ super hoc cogitandũ. Sed istã limitationem firmat ipse do. Abb. in. c. ex parte primo. in fi. de app. ⁊ in. c. si clericus. in. vij. col. de fo. cõpe. Ista limitatio est cõtra tex. in. d. l. si qs ex aliena. in fi. vbi absens citat9 tenetur cõparere ⁊ allegare illud priuilegiũ qđ erat insertũ in corpore iuris. puto sic dicendũ si citatur aliquis simpliciter, non vt legatus, ille tenetur cõparere ⁊ allegare se esse legatum ⁊ priuilegiatũ: ita pcedit text. in. d. l. si quis ex aliena. in fi. sed si aliqs citaret a iudice vt legatus, vel vt forẽsis, vel vt clericus: ita q̄ ex citatione apparet iudicẽ fuisse certum de eius conditione ⁊ priuilegio: tũc nõ tenetur cõparere aliquid allegaturus: ita declarat Bar. in. l. iij. ff. de iud. facit bene q̄ dicit Lud. ro. hic in. iij. col. qđ regula glos. ⁊ doc. hic, q̄ quando est certum citatum non esse de iurisdictione citãtis, q̄ nõ tenetur comparere: procedit quãdo talis certitudo est apud ipsuz iudicẽ: ⁊ nõ sufficeret esse apud partes: allegat tex. in. c. si duobus. de appella. Tu adde text. no.

a ¶ Releuet. Adde Joã. de imo. in. l. accusatore. ff. de vb. ob. in. xlvij. col. Feli. l. c. ad hec. el. j. de app. in. iiij. Barb. in. c. cũ. R. canonicus. de of. deleg. in. ij. not. Barb. in. c. si duobus. de ap. in. ij. colum. Barb. in repeti. rub. de reb. eccl. nõ alie. in. iij. q. prin. in. v. columm. d. q.

37 in.c.ab excõmunicato.de rescrip.¶ † Circa aliud mẽbrũ gl.qd
qñ dubiũ est an iurisdictio sit iudicis citantis,ꝙ citatꝰ in dubio
tenetur comparere:nã propter istũ casuꝫ facta est ista lex.⁊.d.l.si
quis ex aliena.Limita istam regulã vt procedat quãtũ ad ipsos
pncipaliter litigantes:secus est quo ad alios:puta,testes,aduo
catos ⁊ procuratores,qui lꝫ al's possunt ⁊ ipsi propter inobediẽ
tiam mulctari:vt tenet Barto.in.l.vnica.§.j.in vlti.col.ff.si quis
ius di.nõ ob.tamẽ donec est dubiũ de iurisdictione iudicis:⁊ sic
donec fuerit litigatũ,quod sua sit iurisdictio,si citentur interim
et nõ compareant nõ possunt mulctari:ita dicit Jnn.in.c.cũ cõ-
tingat.de rescrip.in.j.col.in fi.in gl.sua in ver.innotescat.in ver.
item no.quod licet partes.sequitur Ang.hic.in.j.col.⁊ credo di
xisse in.d.l.vnica.§.j.¶ Scdo limita istam regulã in iurisdictio-
ne vniuersali:puta in potestate,vicario vel simili:secus in eo qui
hꝫ iurisdictionem particularẽ certarũ causarum vel personarũ,
et sic est ordinarius singularis:vt est dñs feudi,qui habet iuris-
dictionẽ cognoscendi de causis inter vasallos.c.ceterum.cũ gl.
de iudi.vel pares curie,q sunt iudices in causa feudi inter domi-
num ⁊ vasallum.c.j.apud quem vel quos causa feu.termi.qꝛ cita
tus corã eo,nõ tenetur comparere in casu dubij,donec fuerit li-
quidatum quod sua fuerit iurisdictio:gl.est not.in.c.j.in gl.pen.
super verb.illud.de inuesti.in mar.fac.quã Bal.ibi nc.⁊ dicit ali
bi nõ reperiri in iure:eam sequitur Lud.ro.hic.Ang.in.l.j.C.si
a nõ cõpe.iudi.sed eã reprobat do.Car.in.d.c.sup literis.per il-
lud qd ibi dicitur de legato q similiter est iudex singularis:⁊ ta-
men cognoscit an sua sit iurisdictio.¶ Tertio limita istã regu-
lam,in his q̃ sunt cõtentiose iurisdictionis:secus in his que sunt
volũtarie:vnde emancipatio facta coram iudice de cuius iuris-
dictione dubitaᷓ,nihil valet ꝫm Bal.in.l.j.circa fi.in penul.q.C.
cõmi.vel epist.vbi allegat glo.in.l.ex militari.§.j.ff.de testa.mili.
38 ¶ † Jn tertia parte gl.habes,qd valet sentẽtia qua iudex pro-
nuntiat se esse vel non esse competentem.Adde qd tamẽ potest
a tali sententia appellari:vt est glo.in aut.habita.in glos.fi.⁊ ibi
Bal.in.x.colũ.C.ne fil.pro pa.quã glo.sequitur Barto.hic in pe.
col.Cy.Alb.⁊ ceteri moder.hic:⁊ plenius Bar.in repe.huius.l.
in.v.colũ.⁊ in.l.iij.in.ij.q.princi.ff.de appel.reci.Bal.in.l.ij.C.de
epis.audi.Jmol.in.d.l.quidam consulebat.in pe.col.dicit tamẽ
mirabiliter Jnn.in.c.coram felicis.de in integ.restit.quod licet
a tali sententia qua iudex pronũtiauit se esse competentem,pos-
sit appellari:tamen non posset peti restitutio in integrũ a mino
re vel ecclesia,cum cẽseatur modica lesio:sequũtur Ang.⁊ Lu-
do.ro.hic:⁊ Ang.in.d.l.quidam cõsulebat.licet Jmo.ibi in an-
tepe.colum.reprobet.⁊ credo melius.¶ Secũdo limita quãdo
ipsemet iudex de cuius iurisdictione dubitabaᷓ,fuit ille qui pro
nuntiauit se iudicem competentem:tunc bene ab eius sententia
potest appellari:secus si alius,dum esset cõtrouersia inter duos
iudices:ita tenet Jnn.in.d.c.super literis.in gl.j.sequunᷓ Ang.
et Fulg.hic.An autẽ iudex qui pronuntiauit se iudicem compe-
tentẽ posset talem sententiam reuocare:dic qd sic:qꝛ est interlo-
quutoria,per regulam.l.quod iussit.ff.de re iud.⁊.l.qualem.in fi.
ff.de arbi.si autem pronũtiaret se nõ esse competentem,tunc re-
uocare nõ posset,quia functus esset officio suo.c.significantibꝰ.
de offi.deleg.ꝫm Ful.hic:in.iij.col.Sed Pau.hic:in fi.tenet op
positum:qꝛ tex.in.d.ca.significãtibus.loquitur in delegato,nos
autem in ordinario,qui quãuis pronũtiauerit se nõ esse compe-
tentẽ:adhuc tamen durat eius iurisdictio,ergo debet posse talẽ
39 sentẽtiã reuocare.per.d.l.qd iussit.⁊ hoc magis placet.¶ † Jn
quarta parte glos.habes,qd si partes citentur coram iudice nõ
suo,⁊ nihil opponãt valebit processus:ex qꝛ per tacitum consen
sum intelligitur prorogata iurisdictio:adeo quod nõ potest am
plius de incompetẽtia opponi.¶ Limita istam conclusionẽ tri
bus modis.Primo vt pcedat reo citato comparẽte:secꝰ si fuis-
set contumax:quia per contumaciã nunq̃ videtur consentire,in
illum iudicem ꝫm Ang.hic:in fi.⁊ Fulgo.⁊ est tex.no.in.l.si quis
ex cõsensu.in ver.affuisse.⁊ ibi Bal.ad hoc no.C.de episco.audi.
cum alijs cõcor.hic additis per.d.Alex.¶ Secundo limita ꝫm
Bar.⁊ alios hic:quando partes comparẽtes sciuerint illum nõ
esse iudicem:secus si ignorauerũt.¶ Tertio limita istam cõclu-
sionem procedere in tali contumace,qui si cõparuisset potuisset
consentire in iudicem:secus si talis est qui nõ possit nec expresse
nec tacite cõsentire,vt est clericꝰ,qui nullo modo potest in laicũ
cõsentire.c.si diligenti.de foro compe.qꝛ si cõpareat coram iudi-
ce seculari,⁊ nihil opponat vel sit contumax,tamen non valebit
processus factus cõtra eũ,ꝫm Bal.hic:in.iij.col.⁊ in.d.l.genera-
40 liter.in.ij.col.¶ † Juxta hoc querit hic Bal.de vtili.q.pone po
testas fecit citari aliquẽ pro delicto qui erat clericꝰ:tñ potestas
ignorabat eũ esse clericũ:⁊ qꝛ fuit ꝯtumax banniuit eũ ex forma
statuti,nũquid occidẽs clericũ sic bannitũ,excusetur ab homici-
dio,stãte statuto ꝙ bãnitus possit impune occidi:arguit ad par
tes,⁊ finaliter determinat ꝙ sic.s.ꝙ excuseᷓ.adde qd istã q̃stionẽ
late disputauit Jo.and.in regula ꝙ quis mãdato.in mercu.vbi
refert idꝫ fuisse decisum:idẽ tenet Albe.de ros.in.iiij.parte sta.
in.q.xxvj.⁊ seq.q̃ incipit querit etiã ipse gãdinus.sequiᷓ.d.Alex.
in cõsi.lv.in.iij.vol.qd incipit attenta dispositione statuti.in.iiij.
col.Adde qd notabiliter tenet ipsemet Bal.sibi ꝯtrarius.in.l.j.
C.si a nõ compe.iudi.vbi tenet,qd nõ excusetur,qui occidit cleri
cum bãnitũ,quãuis ignorauerit eũ esse clericũ:sequiᷓ do.Alex.
sibi cõtrarius.in consi.lxxxvij.in.iij.vol.qd inci.visis dubitatio-
nibꝰ elegãter formatis.in.iij.col.pma opi.plus placet.⁊ est tenẽ-
da qꝛ in criminalibus qñ varie opiniones reperiuntur,semper
tenẽda est illa pars que tẽdit ad absoluendũ.l.interpretatione.
41 et.l.sanctio legũ.ff.de pe.¶ † Secũdo qꝛ ad hoc vt quis teneaᷓ
de homicidio requiritur qd homicidiũ sit dolo cõmissum:ita di
cit Bar.si bene inspexeris in.l.quid ergo.§.pena grauior.in.iij.
col.ff.de infa.Bal.in.l.omnes populi.in.xvij.col.ff.de iusti.⁊ iur.
Ang.⁊ Pau.de cast.in.l.j.vbi dixi.ff.de legi.Pau.de ca.in.l.⁊ si
seuerior.C.de infa.in pe.col.in fi.⁊ in prin.seq.dum ponit casum
de eo qui proiecit lapidem animo nõ occidẽdi:tamẽ occidit:iu-
dex maleficiorum volebat eum facere decapitari,ppter statutũ
quo simpliciter cauetur,ꝙ homicida decapiteᷓ,⁊ vix potuit ob-
tineri,ꝫm qd ostendit Bal.in.l.data opera.C.qui accu.nõ poss.
omisit allegare Bald.ibi:qui expressius dicit:⁊ idẽ dicit Sali.in
d.l.⁊ si seuerior.cum multis concor.allegatis per Alex.in consil.
cxliiij.in.ij.vol.incip.post redditum cõsilium.⁊ in consil.clx.in.ij.
vol.incip.videtur in casu proposito:sed quelibet causa excusat a
dolo:vt dixi in.l.si quis id qd.s.de iur.om.iudi.⁊ quãuis iste pos
sit dici in aliqua culpa:tamẽ in criminalibꝰ lata culpa nõ equi-
paratur dolo.l.in actionibꝰ.⁊ ibi dixi.ff.de in litẽ iurã.et ad hoc
vide omnino que dixi in.l.vt vim.s.de iusti et iur.¶ Jn glos.in
verb.ex causa diuiditur in.iij.in prima ibi:not.ex tex.in secunda
ibi:⁊ competẽ.ponit vnũ dictũ.in tertia ibi:licet antẽ sententia
ponit vnũ dictũ per qd respondeᷓ tacite obiectioni.in fi.limitat
vt per Bar.hic:in vlti.ver.quẽ sequũtur Ang.⁊ Ful.hic:⁊ adde
ꝙ istam gl.commendat ⁊ dicit esse tenendam fixe menti Bal.in
c.significasti.de offi.deleg.vbi secũdo modo limitat istam gl.qñ
esset dubium nõ de iurisdictione sed de ipso territorio,qꝛ tũc ra
42 tione dubitationis territorij posset in pos.mittere.¶ † Jn glo.
in verb.mulcta.ibi:que dabitur fisco,per istam gl.Bar.hic in fi.
col.reprobat Rofre.in libel.suis tenẽtẽ,qd ad mulctã que cõpe
tit ex hoc edicto,competit actio in factũ:nã ꝫm Bar.est falsum
cum actio sit ius prosequendi in iudicio qd sibi debetur.insti.de
act.in prin.sed mulcta ex hoc edicto applicatur fisco:vt hac gl.
ergo nõ est actio.sꝫ potius accusatio,vel competit officium iu-
dicis,cum verba referãtur ad iudicem.Adde qd Bart.in.l.j.in
iij.col.ff.si quis ius di.nõ obtẽ.tenet,ꝙ nõ solum officiũ iudicis:
sed etiam actio competat:ita etiã tenet Ang.in.l.fi.in fi.j.eo.vbi
defenditur Rof.⁊ Bar.hic:ita etiam tenet Ful.hic:⁊ ista vltima
est vera.qꝛ imo competit actio:sꝫ est popularis:⁊ in ea sunt duo
specialia:primo,ꝙ emolumentũ nõ spectat parti,put regulari-
ter fit in actionibꝰ popularibus:secũdo qd causa nõ agitur co-
ram procuratore fiscali:prout declarat Bar.in.l.vnica.in.§.fi.in
col.fi.cũ quo simpliciter ibi tenẽt Ful.⁊ Pau.de ca.ff.si quis ius
di.nõ ob.vbi tenet cõtrariũ eius qd hic.¶ Capio gl.fi.in verb.
feriatus.quam diuide in quinq; partes.in pma extẽdit tex.vno
modo.in secunda ponit fallentiã.in tertia extẽdit alio modo.in
quarta format questionẽ.in quinta ⁊ vltima colligit no.tex.scda
ibi:secus si actor.tertia ibi:idẽ si locus.quarta ibi:sꝫ quid si fue-
43 rit.quinta est ibi:nota ergo.¶ † Jn secũda parte dic,quod gl.
male dicit:⁊ eam reprobãt Bar.⁊ alij hic.⁊ Ludo.ro.in.l.si quis
arbitratu.in.x.col.ff.de ver.obli.⁊ dum glo.allegat.l.j.§.j.debuit
allegare.l.iij.in.§.sed si stipulator.j.de eo per quem fac.erit.vbi
reus impeditus a tertio ne veniret ad iudicium vbi fuerat cita-
tus,agit interesse cõtra impedientem,dato quod actor etiã nõ
venerit,similiter ab alio impeditus:ergo ibi probatur,qd licet
actor nõ venerit ad iudicium tamen reus non veniens mulcta-
tur,al's nõ potest agere ꝯtra impedientem,quia nihil interesset
sua,sic voluit inducere glo.illum tex.¶ Jn quarta parte gl.dic
glo.procedere quãdo in citatione facta die feriata inseritur ex-
presse causa specialis,que posset die feriata tractari:al's citatus
simpliciter nõ teneretur cõparere,quia sufficit habere regulam
44 pro se.ꝫm Bar.s.in.j.col.ad fi.⁊ in prin.seq.vbi dixi.¶ † Quid
autem si processum est contra contumacem,⁊ diffinitiue pronun
tiatum in casibus in quibus potest perueniri ad diffinitiuã,lite
nõ contest.vt habetur in.l.fin.§.illud.C.de tempo.appel.⁊ in ca.
quoniam frequẽter.in prin.vt lite non contest.vel sit processum
ad primum vel secundum decretum:respondet Bart.hic:in.iij.
col.circa fi.distinguendo,quod aut iudex primo pronuntiauit se
iudicem competẽtem,⁊ reliqua acta iudicij valebunt,cum talis
sententia faciat ius:si autem nõ pronũtiasset se iudicem compe-
tentem,posset ille comparẽs quandocũq; facere illam reuocari.

¶ Istam doctrinam Bar. formaliter sequitur Panor. in. c. cuz ordinem. in fi. de rescrip. ⁊ cum ea videtur trãsire Imo. in. l. quidam consulebat. in pe. col. ff. de re iudi. breuiter, illud quod dicit Bar. de primo decreto non est verum: q2 imo processus quo ad primũ decretũ valet, licet a principio dubitaretur de iurisdictione iudicis: dato etiam quod primus iudex nõ pronũtiauerit super competentia. ita Bart. met. ⁊ melius in. l. iij. ff. de iudi. ⁊ in. l.
45 neq3. in fi. per illum text. ff. de fideicõ. lib. ¶ † Iuxta pdicta succedit vtilis questio ⁊ valde necessaria ad intellectum tex. ⁊ predictorum, quid si pars citata a iudice incompetenti comparuit: ⁊ ante omnia opposuit de incompetentia iudicis: pone qd talis iudex nõ obstante tali exceptione incõpetentie procedit ad vlteriora: an intelligatur reiecisse talem exceptionem: an requiratur quod ante omnia pronũtiet super tali exceptione, declarãdo se esse iudicem competẽtem. Ang. hic tenet, quod eo ipso qd procedit ad vlteriora, intelligitur talem exceptionem reiecisse, p regulam q vbi opponitur aliqua exceptio: ⁊ iudex ea nõ obstante procedit ad vlteriora, intelligitur talem exceptionẽ reprobasse. c. ex parte. tertio de appel. cle. fi. eo. ti. l. si autem. §. fi. ⁊ ibi pulcherrime Bar. ff. de neg. ges. l. quod si in diem. §. j. cum ibi no. ff. de compẽsa. c. exhibita. vbi doc. de iudi. no. Bar. ⁊ alij in. l. a procedente. C. de dila. Idem t3 Ful. hic. in. iij. col. licet. d. Ang. mentionem non faciat, motus per. d. regulam. Idẽ tenet Panor. in c. preterea. i pe. col. circa medi. de dila. ⁊ refert Inno. ibi ita tenere. Sed Pau. de ca. hic in fi. colũ. tenet cõtrariũ: ⁊ refert Bart. tenere oppositum quod imo tũc necessario requirit, quod ante omnia iudex pronuntiet se cõpetentem: q2 regula supra tradita procedit in alijs exceptionibus dilatorijs, nõ in ista, que opponitur contra iurisdictionẽ iudicis: quia procedendo ad vlteriora iudex non intelligit istam reiecisse vel reprobasse. Ratio diuersitatis est: q2 in alijs exceptionib9 constat eum esse iudicem: sed in ista dubitatur an sit iudex: ideo ratione incertitudinis pcessus redderetur nullus, nisi prius pronuntiaret se competentẽ: dato etiam quod esset competẽs, postq oppositũ est de incõpetentia: ⁊ sm Pau. de ca. ista est tutior practica. ⁊ sm eum est pulchra limitatio ad regulam. d. c. ex parte. cum alijs preal. Nescio in quo loco velit Pau. de ca. allegare Bart. nam Bar. hic. in. j. lectu. non tãgit: sed in repe. in. vj. col. circa fi. ⁊ seq. diffuse examinat. ⁊ ibi refert Inno. in. d. c. preterea. tenere, quod processus sit in totum nullus, si opposita exceptio incompetentie iudicis: iudex non pronuntiet super hoc: sed pcedat ad vlteriora. ⁊ sic bar to. refert Inn. tenere oppositũ ei9 quod eum refert tenere Panor. in. d. c. preterea. veritas est quod Inn. in. d. c. preterea. ⁊ est in. j. col. ante fi. formaliter dicit put refert Bar. postea ipse Bar. super hoc tradit longam distinctionem, quasi per vnam col. ⁊ in effectu tenet istam vltimam opi. cum limitatione de qua ibi per eum: scilicet nisi pronuntiando super diffinitiua necessario pronuntiaretur super ista exceptione incõpetentie: declarando: vt
46 hic per eum. † Addo quod. d. Ant. in cõmẽto. c. super literis. in xxj. col. de rescrip. late examinat. ⁊ tenet istã vltimam opi. Et ad regulam quod quando opponitur exceptio, ⁊ iudex ea non obstante procedit ad vlteriora: quod intelligitur tacite eam reprobare: respondet qd est verũ vbi adest fundamentũ iurisdictionis. ita procedunt iura ad hoc allega. sed vbi deficit, q2 pcessus qui postea fit, est nullus, ex processu inualido nõ potest intelligi exceptio reprobata, p plures gl. quas ipse alle. ⁊ subijcit se alias de facto allegasse. Nã in ciuitate Perusij est statutum, quod instrumentum de quo non est soluta gabella non mandetur executioni. ⁊ si aliter fiat, processus sit ipso iure nullus: pone petit executio alicuius instrumenti, contra ipsum instrumentũ vltra alias exceptiones, opponitur qd non est soluta gabella: iudex nõ obstante tali exceptione procedit ad vlteriora: an per hoc intelligatur talem exceptionem reiecisse: refert se respõdisse quod nõ. et istam decisionem magnifacit Alexã. in consi. lxxxiiij. in. iiij. vol. incipi. consideratis his de quibus in themate ante scripto. circa fi. ⁊ istam vltimam teneo: ⁊ vltra limitationes proxime traditas nota etiam, q predicta regula tũc demũ procedit quando super tali exceptione opposita fuit plene cognitum ⁊ discussum: tũc si iudex ea non obstante procedit ad vlteriora: tunc bene intelligitur eã tacite reiecisse, ⁊ super ea tacite pnũtiasse: alias secus. ita Io. an. in addi. Spe. in ti. de sent. in addi. incip. itẽ est sciendum. doc. in. c. insinuãte. de off. dele. Bal. in. l. si iudex. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. Paul. de ca. in. l. fi. ff. si cer. pe. Lu. ro. i cõsil. ccxliiij. in. iij. col. cũ concord. de quibus in istis locis. Et pro opi. vltima quã tenui, pondera facere tex. in ver. vt hoc ipsum sciretur an iurisdictio eius sit, quomodo autem sciri potest, nisi iudex sup hoc
47 pronũtiet. ¶ † Querit etiã Bar. hic: quid si forẽsis[a] cõueniatur hic ratione alicuius cõtract9, vel delicti hic cõmissi: ⁊ ipse excipiendo dicit q nunq hic 9xit, nec deliquit, ⁊ sic nullo mõ est sub iurisdictione hui9 iudicis, an añ litẽ cõtest. debeat sup hoc summarie cognosci, ⁊ postea cognoscatur in pcessu plenarie. cõcludit Bar. q non, q2 satis est ex serie libelli, si vera essent q narrãtur an iurisdictio huic iudici cõpeteret, per regulam. l. pe. §. quoties. ff. de iuris. om. iudi. vt hic p eũ. Istũ passum pleni9 examinat barto. in. l. prescriptione. in pe. ⁊ fi. col. C. si cõtra ius. ⁊ ibi t3 9riũ ei9 qd hic, dic vt ibi dixi. ⁊ vide plene p Alex. hic. ⁊ Albe. p Imo. et Mod. in. d. l. quidã cõsulebat. do. Anto. ⁊ Imo. in. c. sup literis de rescri. ⁊ late do. Anto. in. c. si cleric9. vbi Panor. de fo. compe. cum alijs concor. Iason Padue.

1 ☞ In pmissionib9 facti, interesse est in obligatiõe ⁊ petitiõe.
2 Qua actione agatur ad interesse.
3 Iure. ff. an stipulatio penalis continens min9 q prima obligatio, nouabat precedentem obligationem.
4 Lex finalis. C. de noua. habet locum in stipulatione penali.
5 Nouatio proprie sumpta quid sit.

Cum quis. In obligatione facti, post morã succedit ⁊ obligatio et actio ad interesse. hoc dicit sm Bartolũ. vel sic planius ad tex. Contra fideiussorem de iudicio sisti, si non sistat, agitur ad interesse quando pena non fuit apposita. h. d. ⁊ sic tex.
1 ibi cum quis debet intelligi scilicet fideiussor. ¶ † Nota ex text. ibi cum eo agendũ esse sm glos. ⁊ Bart. q in promissionibus facti, interesse est in obligatione ⁊ petitione, de quo dic vt habetur in. l. stipulationes nõ diuiduntur. in versi. celsus. ff. de verb. obl. ⁊ in. l. si quis ab alio. §. fi. ff. de re iudi. ¶ Tu pondera subtilius hic esse text. expressum, contra illud quod tenet Pau. de ca. in. l. eum pro quo: per illum tex. s. de in ius vocã. quod in promissiõe facti explicandi in iudicio, promittẽs potest precise cogi ad faciendum, adeo quod soluendo interesse nõ liberatur, ⁊ ibi dom. Alex. facit mentionem, ⁊ aliqua addit, tu habes hic tex. in oppositũ. qui loquitur in promissione facti explicãdi in iudicio, ⁊ tamẽ
2 tex. dicit eum teneri ad interesse. ¶ † Glo. in verbo incerti vult remouere contrarium. Nam tex. psupponit, q ad interesse agatur actione incerti. ⁊ hoc est falsum, quia imo agitur certi condictione. l. certi condictio in princ. vbi gl. ⁊ omnes. ff. si cert. pe. Et respondet tripliciter, cõmunis est sentẽtia, quo ad interesse semper agatur certi cõdictione, siue tale interesse sit certũ siue certificandũ a iudice, vt no. in. d. l. certi cõdictio. in prin. Et ad hũc tex. ⁊ similes respõdet, quod dictio incerti non denotat nomen actiõis, sed significat factũ. Quia tamen per hoc destruitur iste tex. ⁊ multi similes. Ego pro nũc teneo, quod imo incerti sit nomen actionis. ⁊ sic reperiatur condictio incerti, sicut certi cõdictio. sm quod quandoq dixi in. l. sed ⁊ si me putem. §. cum inter ff. de condi. inde. ¶ Capio gloss. fi. quam diuide in tres partes. In prima colligit vnũ no. ex tex. In secunda colligit aliud not. In tertia format. q. ij. ibi ita no. tertia ibi sed qd si adieci pena3.
3. † Ex vltima parte collige duas cõclusiones. Prima est quod stipulatio penalis cõtinens minus quam prima obligatio, isto iure nouabat precedentem obligationem. In hoc glos. male dicit, ⁊ eam reprobat solus Alb. hic, quia quando secunda obligatio continet minus quam prima, nõ est verisimile quod pars voluerit nouari primam, argu. l. predia. ff. de act. empt. ⁊. l. si quis a socio. ff. pro socio. tu idem dic, eo quia secũda stipulatio cõtinẽs minus quam prima, nunq nouat primam. tex. est in. l. qui vsumfructum. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij notant. ff. de verbo. obliga. ⁊ in. l. si pupillus. §. qui actum. ff. de noua. declarat mirabiliter Bar. faciẽs iiij. casus in. l. fi. ff. de preto. stipu. imo etiam si interueniret noua persona, non fieret adhuc nouatio isto casu: qñ secunda stipulatio continet minus quam prima tex. est nota. in. l. eum qui ita. §.
4 penul. vbi Bart. ⁊ alij ad hoc not. ff. de verb. obliga. † Secundo habes q. l. fi. C. de noua. habet locum etiã in stipulatione penali. in hoc etiã (licet passus sit disputabilis) male dicit, ⁊ cõiter reprobatur. ⁊ tenetur quod. d. l. fi. habeat locum in nouatiõe pro-
5 prie sumpta. † Et nouatio pprie est, quãdo secũda stipulatio vel obligatio est coequeua. id est, quando illud quod continebatur in prima, continetur etiam in secunda. ⁊ tunc est bene statutum qd nunquam fiat nouatio, nisi actũ sit inter partes. ita loquitur. d. l. fi. C. de noua. ⁊. §. preterea. insti. qui. mo. tol. obli. s3 quãdo promittitur aliquid, ⁊ si illud nõ datur, promittitur certa pena, ista non est obligatio coequena, vt declarat tex. ponens istas duas species in. l. duo societatẽ. ff. pro so. in prin. ⁊ sic tunc nõ est pprie nouatio, sed quasi. tex. est in. l. obligationũ fere. §. fi. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊ cõsequenter de ista que nõ est pprie nouatio non loquitur. d. l. fi. C. de noua. ⁊ ita tenet Bar. in. l. ita stipulatus. in. ix. oppo. vltime partis. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. predia. ff. de act. empt. Bal. ⁊ Ang. in l. rescriptum. §. fi. ff. de pac. ⁊ in. l. si pacto quo penam. C. eod. licet disputando soleat teneri cõtrariũ, quod. d. l. fi. etiam habeat locum hoc casu, ppter rationem tex. in. d. l. fi. que etiã hoc casu militat: vnde etiam in correctorijs, qñ ratio est expressa, fit extẽsio vt dixi in aut. quas actiones. C. de sac. sanc. eccle.

[a] ¶ Forensis. Adde ino. in. c. ceterũ. de iudi. Io. cal. in. c. de illis. in. iiij. q. d rap. io. and. i. c. romana. in. §. 9trahẽtes. de fo. 9pet. lib. vj.

¶ In ius vocati vt eant. Rubrica.

1 ¶ Vocati in ius debent ire ad iudicē, alias possunt multari.
2 Defensor si compareat pro aliquo citato ad allegādum causas absentie vel impedimenti, non debet audiri, nisi promittat presentare illum in certo termino.

¶ Quia gl. nō cōtinuat cōtinua vt p Bar. sup rubrica. tit. sequē tis, vbi cōtinuat omnes istos titulos. ¶ Glo. rubrice diuidit in tres partes, sicut opponit ꝛ tripliciter soluit. Tu dic meli⁹ vt p Bar. ꝛ Ange. in. l. j. §. ti. j. ꝛ p Bar. ꝛ notabilius Pau. de ca. hic.
1 ¶ † Unde pro intellectu istius rub. habētis, tres ptes dic, ꝙ vocati in ius debēt ire ad iudicē, alias possunt multari. l. ij. §. ti. j. l. vni. in pn. ff. si qs ius di. nō obtē. ꝛ postꝙ venerint ad iudiciū debēt satisdare de stando in iudicio vsqꝫ ad finē cause, de ista scda nō loquit hic titulus, sed. j. q satisda. cog. ꝛ aut. offerat. C. de lit. cōtest. ꝛ sic copulatiue tenent, ꝛ venire ꝛ satisdare, iuribus preal leg. de quibus gl. rubrice opponebat, cū rubrica nostra loquat alternatiue ꝛ rñdet gl. tripliciter ꝛ nō bene: aliquādo vocati ad iudiciū, quia impediti sunt nō possunt venire: debent tunc mittere alium qui pro eis satisdet, ꝙ ad iudicium veniēt: de his loquitur secunda pars huius rubrice. Et sic pondera ꝙ intelligo hanc rubricam loqui de citatione verbali, prout etiam intelligit Paulus de castro hic: non autem intelligo de citatiōe reali quando quis captus a familia potestatis ducebat ad potestatem prout intelligit Bar. quia nō posset isto casu procedere tertia pars rubrice, ꝙ si talis capt⁹ nō possit fideiubere, quod, sufficeret cauere cū iuramento, iuxta aut. generaliter. C. de episco. ꝛ cleri. ita quod per hāc cautionem verbalem debeat relaxari, p familiam potestatis, sicut quādo fideiussorem prestat, prout innuit Bar. sed intelligendo de citatione verbali, tertia pars plane procedit, ꝛ per hunc modum tollitur contrariū in glo. formarum. d. aut. offerat. que loquitur in alia satisdatione vt predixi ꝛ declaraui in. l. j. §. siquis in ius vo. non ie. licet gl. rubrice hic primo soluat, ꝙ iste titulus sit correctus ꝛ male. secūdo ꝙ vtrunqꝫ copulatiue debet interuenire, quod satisdet citatus ꝛ vadat, nisi fideiussor in se iudicium suscipiat animo nouādi. ꝛ ad hunc casum restringit hanc rubricam quod est inepte dictū. vel tertio dicit, qd alternatiua resoluitur in cōiunctam, ꝙ est destruere rubricam dic ergo vt dixi.
2 ¶ † Nota tamen ex secunda solu. gl. hic esse gl. valde singularem, ꝙ si defensor cōparet pro aliquo citato ad allegandū causas absentie, vel impedimenti, nō debet audiri, nisi promittat pñtare illū in certo termino. ꝛ ita no. Bal. hic in lectura antiqua ꝛ dicit Pau. de ca. ꝙ est ppetuo no. ꝛ idē Pau. de ca. in. l. filius. ff. q satis. cog. ꝛ ita intellige q̄ tradit Bart. in. l. quesitum. ff. de re iud. vt hic per Alex. Sed dū gl. subdit ꝙ iste comparens tenetur suscipere in se iudicium animo nouādi, male loquitur: qꝛ satis est, ꝙ ille qui cōparet ad defendēdū, promittat de iudicato soluēdo. l. neqꝫ. §. j. ff. de in ius voc. fm Ang. Pau. de ca. ꝛ Alex. hic.

1 ¶ Fideiussor lꝫ nō sit idoneus facultatib⁹. tamē habetur pro idoneo si sit de coniunctis personis: ꝛ nu. 10.
2 Statuta laicorum, que aliqua disponunt contra cōsanguineos clericorum, an sint nulla, sicut si in clericos disponeretur.
3 Metus est par in se ꝛ in suis.
4 Infirmitas propria sicut excusat a contumacia: ita etiam infirmitas suorum.
5 Metus illatus consanguineis clerici: habetur pro illato ipsi clerico.
6 Promittens se non offendere, ꝛ offendens consanguineos incidunt in penam.
7 Iniuria facta consanguineo meo, censetur facta mihi ipsi.
8 Offenso vno de sanguine, intelliguntur offensi omnes qui sunt eiusdem sanguinis.
9 Matrimonia debent libere cōtrahi. absqꝫ metu alicui⁹ psone.
11 Coniuncta persona, debet capi pro fideiussore coniuncti.
12 Dispositio. l. edicto. in ius voca. vt eant an procedat in omnib⁹ causis ꝛ in omni materia.
13 Ratio qñ est expressa in iuribus correctoriis licita est extensio.
14 Personarum necessariarū appellatione, veniunt non solū persone coniuncte sanguine, sed etiam affines.
15 Coniunctorum suorū appellatione, veniunt cōiuncti vsqꝫ ad septimum gradum.

8 ¶ Nemo vnqꝫ adō spe. ti. de aduo. in. §. j. vs. itē qd postulat et sunt vba originalia ꝑ apostoli ad ephe. v. c.

1 Dicto. † Fideiussor licet nō sit idone⁹ facultatib⁹, tñ habet p idoneo si sit de cōiūctis psonis, adeo ꝙ recusans eū accipere, incidit in penā quinquaginta aureorū. h. d. cū duab⁹. ll. seq. vsqꝫ ad. l. fi. ¶ In tex. ibi datus necessario exponit id est dand⁹ ppter verbum detur quod. j. sequit. ¶ In tex. ibi veluti, ista dictio veluti ponit exēplificatiue nō restrictiue. ideo gl. in. l. seq. dicit idē esse in similibus personis ꝛ. j. dicā. Ratio istarū legū assignat p glo. no. hic, qꝛ ius hꝫ p cōstāti ꝙ necessari⁹ necessariū suū illaqueatū nō sinet, qꝛ nemo vnquā carnē suā odio habuit. ꝛ sunt verba
2 tex. in. c. nō estimem⁹. xiij. q. ij. † q̄ gl. est no. fm Ang. Bal. ꝛ Moder. hic ad statuta laicorū que aliqua disponunt contra consanguineos clericorum, vt sint nulla sicut si in clericos disponeret prout etiam tenet Bar. in. l. j. in fi. ff. de his q̄ pe. no. ꝛ in. l. hi penes. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. cum concord. traditis per. d. Alex.
3 † Tu dic primo ad istam gl. ꝛ tex. illud quod dicit Bald. in. l. j. C. de indi. vi. tollen. ꝙ paria sunt cōmittere in aliquem vel in il
4 los, de sanguine suo quia par est metus in se ꝛ suis. ¶ † Secundo adde quod sicut infirmitas propria excusat citatum si non comparuit a contumacia. l. quesitum. ff. de re iud. c. tenor. eo. tit. ita etiam excusat infirmitas suorum. gl. est not. xxiij. dist. c. communis. in gl. in ver. suorum. vbi etiam text. quam glos. noui ꝛ sequitur domi. Alexā. in. d. l. quesitum. ¶ Tertio adde quod vult Bart. in. l. de pupillo. §. si ipsi pretori. ix. q. ff. de ope. no. nun. sequitur Bar. ꝛ Bal. in. l. si quam. in fi. C. de ope. lib. ꝛ in. l. interpo
5 sitas. in. iiij. col. C. de trāsac. ¶ † Quarto adde tex. no. in. c. sciāt cuncti. de elec. in. vj. vbi met⁹ illat⁹ consanguineis clerici, habetur pro illato ipsi clerico. ꝛ per illum tex. ausus est tenere Ludo. ro. in repe. ru. ff. de arbi. in. xxiiij. col. in versi. quid autem si compromissum ꝙ vulnerans consanguineū clerici eo quia clericus aliquid sibi fecit est ita excōmunicat⁹ sicut si vulnerasset ipsum
6 clericum. ¶ † Quinto adde tex. no. in. c. quinqꝫ. in ver. in bonis suis vel suorum. de sent. excom. in. vj. per quem tex. decidit not. Pe. de anch. in. d. c. sciant cuncti. ꝙ si duo inimici fecerunt pacē adinuicem ꝛ promiserant se non offendere sub pena certa ꝙ offendendo consanguineum incidunt in penaꝫ sicut si offenderet
7 eū qui pacē fecit: teneas cordi qꝛ frequenter occurrit. ¶ † Sexto adde tex. in. l. lex cornelia. ꝛ in. l. item apud labeonē. §. cum vitium. cū simi. ff. de iniur. per que iura dicit Barto. in. l. iij. §. si tutor inimicus. ff. de suspect. tut. quod iniuria facta consanguineo
8 meo censetur facta mihi ipsi. ¶ † Septimo adde qd vult Bald. in. l. j. C. si quacunqꝫ predit⁹ potestate. quod offenso vno de sanguine intelliguntur offensi omnes qui sunt eiusdem sanguinis.
9 ¶ † Ultimo adde quod sicut in sponsalib⁹ vel matrimoniis nō potest imponi pena per contrahentes: ꝛ si apponeretur non valet eo quia matrimonia debent libere cōtrahi absqꝫ metu alicuius persone. c. gemma. de sponsa. idem esset si pena promittatur a patribus vel ascendentib⁹ vel etiam collateralibus fm Cy. in l. fi. C. de sponsa. ꝛ Ang. hic: ꝛ not. Bar. in. l. titia. in princi. in. j. q. ff. de verb. obli. Joā. de imo. in. l. heres meus. §. fi. per illū text. ff. de cōdi. ꝛ demon. Lud. ro. in. l. nouelle. ff. de acqui. here. ꝙ not. qꝛ
10 tota die fit cōtrarium. ¶ † Pro clara intelligētia istarum. ll. qꝛ vt inquit glo. ista iura videntur continere iniquitatē: ꝙ qui non est idoneus fideiussor: tamen capiat pro idoneo: qñ est cōiūcta persona. Jmo plus recusans eū capere incidit in penā quinquaginta aureorū: videnduꝫ est in quibus terminis loquantur iste leges. Primo videndū est: an procedāt solū in subsidiū: et sic in casu necessitatis: qñ alios fideiussores reperire nō potest. Guil. de cu. Bar. ꝛ omnes concludunt: ꝙ iste. ll. generaliter procedūt etiam si alios idoneos fideiussores dare possit: alias nullū esset priuilegium istarum legū in necessariis personis: quia quilibet qui non inuenit fideiussores excusatur: vt etiam stetur iuratorie cautioni. aut. generaliter. C. de episc. ꝛ cle. not. in. l. j. vbi dicam. j.
11 qui satis. cog. ¶ † Et no. ex istis. ll. bonā practicam: ꝙ officiales potestatis: qui vadunt querendo p armis: si ceperint aliquē deferentem arma contra edictum pretoris: ꝛ ille velit dare fideiussorem de se presentando: vnam coniunctam personam: ꝛ familia potestatis nolit eam accipere in fideiussorem: quia nō sit idoneus facultatibus: incidit in penam quinquaginta aureorum. et ita expresse dicit Bal. hic: ponendo exemplū in patre qui volebat fideiubere pro filio capto p armis: facit qd not. docto. in. l. si vero.
12 §. qui pro rei qualitate. j. qui satis. cog. ¶ † Secundo videndum est: nunquid dispositio istarum legum procedit in omnibus causis ꝛ in omni materia: an vero restringatur vt solum procedat in fideiussore representando aliquem potestati. Guil. de cu. Bar. ꝛ omnes doc. tam antiqui ꝙ noui (nemine discrepāte) tenent qd iste. ll. solum habeant locum in fideiussore de representando aliquem iudici. nam si cōtineant ius singulare: non debent extendi ad alios casus. idem tꝫ Ang. in. l. ij. §. ꝙ ait pretor. j. qui satis. cog. facit: quia iste. ll. sunt penales: cū imponant penā quinquaginta aureo. ergo videtur ꝙ nō sint extendēde fm cōmunes regulas. l. cum quidam. cum simi. ff. de libe. ꝛ postb. Sed licet oēs ita tenent. Ego teneo contrariū: ꝙ imo iste. ll. generaliter procedant, in omni fideiussore iudiciali. Primo per ratiōnē quā assignat lex quoniā. j. eo. que ratio est generalis: ꝛ dato ꝙ iste. ll. loquerentur in casu speciali: tñ qñ ratio est gñalis generaliter intelligūtur

telliguntur, etiam extra casum specialem. Ita no. Bar. et Bal. in l. regula. §. et si quis. per illum tex. ff. de iuris et fac. igno. Bal. in c. ij. requiris. de app. bo. glo. in rub. C. etiam ob chirogra. pe. per Lud ro. in consi. lxxiij. q incipit amplissime doctor. in prin. do. Alex. in consi. cx. q incipit ponderatis verbis inquisitionis. in. v. col. in .j. volu. ¶ Secundo facit quia si ratio assignata in .l. quoniam. ī. eo. restringeretur ad istum casum speciale. certe no esset bona ratio, qr tunc esset eadem ratio cu dicto qd esse no dz, glo. in .l. labeo. §. neratius. ff. de vsuca. et in .l. fi. ff. de offi. procuratoris cesa. ¶ Tertio fortius pondera tex. hic, in .l. j. in prin. dn dicit fideiussor iudicio sistendi causa datus: ergo loquitur in alio fideiussore quam de repsentado, cu sit differentia inter fideiussore de representando, et fideiussorem de iudicio sisti, prout declarat Bart. et oes ibi sequunt in .l. j. circa prin. ī. ti. j. ¶ Quarto facit quod singulariter tz Bal. per istas .ll. in .l. filius. circa fi. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. vbi tz q si aliquis promisit dare obsides, et det coniunctas personas non idoneas facultatibus. tamen ex quo sunt coniucte persone debet reputari idonei obsides qd reputat no. dignu. et sequitur do. Alex. hic. pondera ergo q Bal. intelligit generaliter istas leges etiam in alio qua fideiussore de represen tando. ¶ Quinto facit, q volunt Raph. Ful. et Pau. de ca. in .l. ij. §. pretor ait. ī. qui satis. cog. vbi intelligunt illum tex. loquente in coniunctis personis que dant in fideius. vt generaliter procedat in omni fideius. iudiciali, quis Ang. ibi aliter teneat et re-
13 stringat illu tex. ¶ † Sexto facit, quia quis iste .ll. sint penales tamen ex quo ratio est expressa, ego habeo q in legibus penalibus quando ratio est expressa fit extensio ex identitate illius rationis. ita probat tex. no. in .l. cum mulier. prima. ff. sol. matri. et ibi ad hoc multum no. illu tex. do. Alex. et ante eum. Rapha. comen. ibi sicut est iuribus correctorijs quando ratio est expressa, licita est extensio, gl. et ibi clarius Bal. et Pau. de cast. in .l. quanuis. C. de fideicom. Bal. in auk. quas actiones in .ij. colu. cum similibus. C. de sac. sanc. ecc. ¶ Septimo pondera Bart. non calumniado in .l. sciendu. in fi. prin. ff. qui satis. cog. et ita videt incli-
14 nare Lau. hic lz predicta no alleget. ¶ † Scdo no. ex hoc tex. in ver. necessarijs psonis. iucta .l. seq. in ver. vxore, nuru ve. hic esse tex. no. q appellatione necessariarum personaruz veniunt non solum persone coniuncte sanguine, sed etiam affines et sic latior est huius termini necessarios significatio, quam termini agnatos cognatos, vel ppinquos, q est notatu dignu ad statuta loquentia de necessarijs psonis sm Ang. et Raph. Ful. hic, cum iuribus hic additis per. d. Alex. Ide vult Bal. in repe. c. si pater. in. viij. col. de testa. in .vj. Que aute dicantur persone necessitudine coniuncte Guil. de cu. Bart. et ceteri hoc extendunt ad omnes coniunctos qui non coguntur inuiti testimoniu dicere, de quibus in .l. lege iulia. ff. de testa. et in .l. j. et .ij. et quod ibi vult Bart. ff. de act.
15 Adde q vult gl. not. in .l. si femina. in glos. j. C. ad turpil. † q ap-
a pellatione suorum[a] vel coniunctorum veniunt coniuncti vsq ad septimu gradum, qua gl. reputat singulare Bal. in .c. accedens. primo, vt lit. non cotest. et in .c. ceterum. de testi. et in .c. postremo. de appella. Jason Padue.

1 ¶ Nihil fecisse videtur, qui fecit vnum de duobus.
2 Oratio quando sumit ex vniuerso: si quid est falsuz, tota oratio dicitur falsa.

1 Qui duos. † Qui facit vnum de duobus nihil fecisse videt. h. d. Adde tex.
2 in .c. defleat peccator. cu gl. de re. iur. et † quando oratio sumitur ex vniuerso si quid est falsum, tota oratio dicitur falsa: sic inquit iurisconsultus. in .l. si is q ducenta. §. vtruz. ff. de reb. dub. Ite ad istu tex. adde qd not. Bal. in .l. minoribus. in fi. per illu tex. et idem Sali. Pau. de ca. et alij Mod. C. de his quib. vt indig. q si plures interuenerunt ad ppetrandu maleficium, et syndicus omisit vnu ex eis denuntiare: ita punitur ex forma statuti, ac si nemine denuntiasset. Item adde q vult Bal. in l. j. in. xiij. q. C. de his q pene nomine q si testator grauauit herede qd daret mihi dece intra mensem, qd si no dederit daret fundu: qd si heres dedit noue, cadit in pena: vt teneatur fundu dare ac si nihil dedisset. Ad hoc adde, q vult gl. not. in auk. qui re. C. de sa. san. eccle. cum multis similibus decisionibus, quas ibi cumulaui. ¶ Glo. in ver. non videtur, diuiditur in tres ptes. In prima colligit no. ex text. In secuda fortiter opponit cotra text. et dupliciter solut. In tertia alleg. cocordantem ad text. secuda ibi. hoc tamen de mero iure. tertia ibi. et facit ad hac lege. ¶ In scda parte gl. coiter tenetur prima solutio glo. q iste tex. loquatur de rigore lex cotraria loquit de eqtate, vt ibi habet: sz caue qr nihil aliud est dicere, nisi q ista lex corrigat per illam, vt inquit glo. in .l. cote ferro. §. qui maximos. ff. de publi. ideo teneas intellectu Bal. quis aliqualiter diuinet. q promissio de qua in hoc tex. inferebat vnu effectum indiuisibile. ideo implementum in vno, nihil operatur, ac si in nullo esset impletum: naz pone q quis pmisit sistere duos testes cu quibus probare intentu meuz pone q vnu sistat, effectus pbationis ex vno impleri no pot qr est perinde ac si nullu stetisset. in similibus terminis opz intelligere istu tex. secus qn pmissio no respicit vnu effectu indiuisibile, ita loquit contrariu, et ad d. l. j. §. si cu duobus allega. in gl. rnde vt per Raph. Ful. vt hic refert. d. Alex. qui etia in alio modo respondet. dic vt per eum. Jason Padue.

¶ Ne quis eum qui in ius. Rubrica.

¶ Continua vt hic per Bartolum.

1 ¶ Eximens per vim vocatu in ius, tenetur pena huius edicti: si talis citatio tenuit.
2 Pena huius edicti habet locum, siue citatus fuisset quis verbaliter siue realiter.
3 Actio ex hoc edicto est penalis et oritur ex maleficio.
4 Quando vocatio in ius non valet, impune potest quis eum eximere.
5 Quod non est punibile, potest tamen dici delictum.
6 Illud quod non meretur penam, dicitur tamen offensa.
7 Faciens duas positiones contrarias, qualiter sit saluandus.
8 Verba in cotractibus debent semper sic intelligi et adiuuari: vt nullam contrarietatem contineant: sic in iuramento.
9 Testis qui interrogatus de certis articulis: dixit se nescire aliquid, et de alijs ita: et postea dixit: q de his q dixit e publica vox et fama intelligitur de his que respondit se nescire.
10 Quando statuta sic contrariantur, q saluari non possunt: quod tenendum est.
11 Aduersatiua posita sine copula aduersatur in totum precedentibus in iure et in facto, si ponatur cum copula, denotat diuersum factum: sed idem ius.
12 Aduersatiue natura est aduersari his qui sunt eiusdem generis: et non diuersi generis.
13 Licet aduersatiua aduersetur in iure et in facto precedentibus: tamen etiam inducit repetitione oim qualitatum precedentiu.
14 Si statutum dicat: q existentibus masculis femine no succedat ab intestato: nisi in dote facto vero testa. non succedut nisi quatenus testator duxerit relinquendum, debet intelligi facto testamento et masculis existentibus.
15 Delegatus non habet potestatem multandi nisi contineatur in rescripto delegationis.

Oc edictum. Premitte q istud edictu ptoris habet tres ptes, quaru. Prima ponit in rub. Secuda in .l. iiij. §. pretor ait. Tertia in .l. pe. §. in eu j. e. et si iugas istas tres ptes, habebis totu edictu: prima pars edicti posita in rub. declarat in primis. iiij. .l. vsq ad. §. pretor. et iurisconsultus pcedit hoc ordine: primo ponit cam edicti: scdo declarat dictione ne qs. in ver. serui. tertio declarat dictione eu in ver. officij[a]. quarto declarat dictione vi. in ver. q pretor. postea in .l. sed eximeti. declarat verbu eximat. ¶ Eximes per vim vocatu in ius tenet pena huius edicti, si talis vocatio tenuit. alias secus. h. d. cu .l. seq. et sequenti vsq
1 ad. §. quod pretor. vel sic plenius. ¶ † Eximens per violentia vocatum in ius vt non compareat, tenetur actione in factum ex hoc edicto, que cu sit penalis et oriat. ex maleficio: ideo ex facto serui datur contra dnm ignorante noxaliter: hoc verum, nisi citatio fuerit no rite facta: q potest altero de quinq modis cotingere. Primo ex persona citantis q fecit vocari in ius sine venia eum qui vocari no poterat. Scdo ratione loci alieni. Tertio ex iure declinandi foru qd hz citatus. Quarto ex defectu citati qui erat seruus et no potest esse in iudicio. Quinto ex defectu iudicis citantis, qui erat delegatus sm vnam lectu. vel erat iudex infirmus scdm aliam. hoc dicit vsq ad. d. §. q pretor sm intellectum quem. ī. tenebo. ¶ Et aduerte p intelligentia text. q in .l. ij. sunt duo versiculi, qui videt ponere eundem casum: ideo alter eoru videtur superfluus. s. ver. eadeq equitas. et ver. sed et fortius. ibi cui sit ius ibi no coueniri. nam vterq versi. videt loqui qn quis citabatur in loco in quo citari no debebat. et propter hoc variat hic tex. in intellectu. nam sm Jac. bu. Ang. et Alex. veru est, q si isti duo ver. ponunt eunde casum: sed in ver. Sed et fortius iurisco. vult ostendere qd iste est fortior casus quam ille quez dixerat in .l. j. in fi. ī. eo. quando libertus vel filius fecerunt citari patronum vel patrem sine venia, ibi aute saltem impetrata venia valeret citatio: sed hic nullo modo poterat citari ad alium locum. Sz si bene consideras: iste intellectus non hz sapore. ideo aliter diuersificant q ver. eadem. loquat qn quis vocabit in ius in alio loco in quo vocari no debuit. ver. sed et fortius loquitur qn quis conueniebat no in alio loco imo in loco suo sed cora alio magi-

a ¶ Appellatione suor. Addo Bal. i. l. negāda in fi. C. qui acc. no pos. do, in .c. fius dear. circa fine. l. om.

stratu q̄ coram quo conueniri debebat: sed iste sensus mihi nō satisfacit, qr per hoc secūd⁹ casus, nō esset fortior p̄mo vn̄ teneo aliū tertium intellectū quē tenet glo. in verb. nō cōueniri. quē sentit Bart. numerando casus harū legū. ⁊ sequit̄ Ful. ⁊ iste est proprie intellectus ꝙ ver. eadē loquat̄ in eo qui conueniebat̄ in alio loco in quo ipso iure conuenire nō poterat ⁊. sic a quo erat mero iure exēptus: puta si forēsis cōueniat̄ hic. In ver. sed ⁊ fortius: ponit casum fortiorē ⁊ sic magis dubitabilē qn̄ qs citabat̄ in loco in quo mero iure poterat cōueniri, sed habebat ius excipiendi ex priuilegio: vt patet in tex. ibi: cui sit ius. ⁊ fm̄ hunc sensum est hic tex. no. ꝙ nedū eximens eum qui ipso iure citari nō potest in certo loco excusatur: sed etiā eximens eū q pōt ibi citari, sed habet ius declinādi forū: ⁊ ita teneas. ⁊ istū intellectū inuenio ꝙ tenet Bar. in. l. sed eximendi. §. j. j. eo. Istum intellectū reprobāt Jac. bu. Ang. ⁊ pleni⁹ Alex. hic. qr qn̄ citatur aliquis qui mero iure citari pōt, lꝫ habeat priuilegiū declinandi forum tn̄ valet citatio. ⁊ citatus tenetur cōparere allegatur⁹ suū priuilegium. l. si quis ex aliena. ff. de iudic. ergo cum citatio valet eximens excusari non debet. Ad hoc respōdet Ful. ꝙ etiā quando aliquis ipso iure conueniri nō potest, nisi istud sit notoriū si conueniatur, debet comparere declinaturus forum, sicut in casu qn̄ habet priuilegiū. Alex. ponderat Bar. in. l. j. in princ. in. iij. colū. ff. de ope. no. nun. ⁊ in. l. ij. in. j. col. si quis in ius voc. non ie. Spe. in ti. de oper. no. nun. in ver. sn̄ia. nunquid verum est videtur expresse velle ꝙ quādo quis mero iure citari potest, vel quādo est dubiū de iurisdictione. ex quo citatio tenet eximens talem citatum, non excuset̄ a pena huius edicti. Unde cōsidera. ꝙ hoc modo multū restringit̄ iste tex. ad casum quādo certū est ꝙ citatio ipso iure non tꝫ, sed qr istud diuinat ⁊ restringit tex. ideo sequor vltimum intellectū quem dixi. ¶ Nō ob. ꝙ quando dubium est de iurisdictione, vel quādo qs mero iure potest citari lꝫ habeat priuilegium declinādi, ꝙ citatio ipso iure tenet: ⁊ citatus posset multari, si esset cōtumax. d. l. si quis ex aliena. ergo eximens non excusat̄: qr respōdeo ex singulari limitatione quā tradit ad iura preallegata Innoc. in. c. cum contingat. in. j. col. de rescrip. ⁊ sequitur Ang. in. d. l. ij. in. j. col. ꝟ. si quis in ius voc. non ie. ⁊ ibi dixi vbi dixit singulariter ꝙ. d. l. ij. ⁊. d. l. si quis ex aliena. ꝓcedunt solum quo ad partes principales: ⁊ nō quo ad tertias personas: qr facilius excusantur a mulcta tertie ꝑsone q̄ principalis per-
2 sona. ⁊ hoc qn̄ tractam⁹ de eximente ⁊ non citato. ¶ † No. p̄mo ꝙ eximens violenter eum qui in ius verbaliter vel realiter citatur: tenetur ex hoc edicto, cuius pena ponit̄ in. l. pe. §. j. ꝟ. codem. practicam huius tituli ponit Spec. in ti. de dolo ⁊ cōtu. §. j. ver. item sepe vocatus in ius. Et aduerte ꝙ iste titulus loquitur, qn̄ agitur contra eximentē ciuiliter: potest tamen etiam criminaliter agi, propter vim, fm̄ quod fuerit vis publica vel priuata, vt declarat Alb. de ros. ꝟ. in rub. huius titu. que autem sit pena exi-
3 mentis incarceratū dicam cras plene. ¶ † Secundo no. in ver. serui. ꝙ actio ex hoc edicto, cū sit penalis ⁊ oriatur ex maleficio, facit dominū ignorantem teneri noxaliter, si autem fuisset sciēs teneret̄ insolidum vt hic. et. l. iij. ꝟ. de noxa. als ex contractu serui dominus solum teneretur de pecul. l. iij. §. ex causa. ff. de pecu. Adde quod iste tex. ⁊ similes qui volūt ex delicto serui dominū etiam ignorantem teneri, non habet locum in alijs famulis qui non sunt serui. fm̄ Bal. hic per tex. in. §. fi. institu. de noxa. ⁊ tex. no. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. ⁊ idē dicit Bal. in. l. fi. ff. de eo per quem fac. erit. adde Barto. in. l. j. §. familie. ff. de public. ⁊ in l. ne quid. ff. de incen. rui. nau. ⁊ in. l. si seruus seruum. §. proculus per illum tex. ff. ad leg. aquil. Bal. in. l. apud antiquos. C. de fur. Cano. in. c. j. de resti. spo. Lu. ro. in consil. xj. quod incipit in proposita questione breuiter videtur dicendum. ⁊ in consi. xv. quod incip. plura sunt que queruntur. ⁊ quod vult Bar. in. l. titius. per illum tex. ff. de testa. mili. Et similiter pater non tenet̄ ꝓ delicto filij nec pro eo tenetur aliquā condēnationem soluere. l. quoties. ij. cū. l. seq. ff. de noxa. per Bal. in. l. reos. in. ix. col. C. de accu. imo neq3 de legitima filij condēnati, tenet̄ pater condēnationē soluere: ita Bar. in. l. j. §. si impubere. per illum tex. ff. de colla. bo. ⁊ in l. stichus. circa fi. ff. de pecu. lega. Spec. in tit. de execu. sent. §. sequitur. ver. quid si filius. Bal. in. l. omnimodo. §. j. in pe. colū. C. de inoff. testa. Imo. ⁊ Mod. in. l. si filio. ij. ff. solut. matri. accedat tex. reputatus sing. in. l. si filius. ⁊ ibi Bal. C. de bo. ꝓscri. Similiter emphyteuta nō tenet̄ de culpa aut delicto suorū rusticorum. l. si vendita insula. ff. de peric. ⁊ cōmo. rei vendi. q̄ lex est ad hoc valde nota. fm̄ Bal. in rub. extra de pac. in. iiij. col. Cū potestates ⁊ rectores ciuitatum, bene tenentur pro delicto familie quā secum ducūt. l. j. ⁊ ibi Bar. ff. ad le. iul. repe. l. si post depositā. ⁊ ibi Bar. C. de asses. Bar. in. l. j. §. familie. ⁊ in. §. fi. ff. de publi. Bal. in rub. C. de pena iudi. qui male iudi. ⁊ in. l. obseruare. §. ꝓficisci. ff.
4 de offi. procon. et. leg. ⁊ no. Lu. ro. in. d. consi. xj. ¶ † Tertio no. in ver. et filius, qd̄ quando vocatio in ius non valet, impune pōt

quis eum eximere ⁊ istum tex. pro singulari no. ⁊ inducit Ludo. ro. in consi. cccxix. incipi. hic istorum quoq3 captura ⁊c. vt ibi videas per eum. An antē eximens vocatum in ius non rite, quāuis excusetur a pena huius edicti quo ad partē, an respectu iudicis possit mulctari, ponit Bar. ⁊ nō decidit in. l. sed eximendi.
5 §. j. j. eo. ⁊ ibi dicam. ¶ † Quarto pōdera, ꝙ iste tex. in fi. dicit, nō delinquit: sed in. l. seq. in ver. simili delicto. dicit eum delinquere. Sed cōcorda istos tex. altero de q̄tuor modis. Primo fm̄ Bal. non delinquit. s. iuris interpretatione, quia non punitur: tamen vere delinquit, quo ad bonos mores: ⁊ sic illud qd̄ non est punibile, pōt tamen dici delictum, quod inducit Bal. ad varias que-
6 stiones de quib⁹ hic per eum. † Adde tex. in. l. ⁊ si quis. §. diuus autem marcus. ff. de relig. ⁊ sump. fu. ⁊ tex. in. l. j. ff. de his qui. vt indig. quem pro singu. no. ibi Bar. ꝙ illud qd̄ nō meretur penā: dicitur tamen offensa, ⁊ idem dicit Bald. in. l. decuriones. C. de infa. ⁊ in. l. j. in. iiij. col. C. si a non compe. iudi. ⁊ in. c. j. in. ij. colū. de iudi. ¶ Secūdo salua tex. fm̄ Angel. ꝙ non delinquit. s. quo ad partem vocantē: tamē delinquit quātū est in seipso. Uel tertio fm̄ Jac. de are. Sali. ⁊ Ful. hic: nō delinquit, attento iure pretorio qd̄ vetat patronū sine venia in ius vocari: sꝫ bene delinquit cōsiderato iure ciuili. Uel quarto fm̄ Jac. bu. ⁊ Bar. iste nō delinquit: sed diceres eum deliquisse, deteriori loco est ⁊c. vt dicit
7 litera. † Istam vltimā saluationē, no. ⁊ inducit Pau. de cas. hic. post Bal. in lec. antiqua, qn̄ quis facit positiones que videantur adinuicem cōtrariari debēt saluari ꝑ modū supra dictū. nā pone ꝙ reus conuent⁹ ad mutuū, facit vnā positionem ꝙ nihil sibi mutuasti. deinde fecit aliā ꝙ fecisti sibi pactū de nō petēdo. Uel dum peteres ab eo fundū vigore stipulatiōis, fecit duas positiones: vnā ꝙ non promisit, aliam ꝙ prescripsit illum fundum. certe iste positiones, ne sint contrarie, debent saluari per istū modum ꝙ nō ꝓmisit, ⁊ dato ꝙ promisisset ꝙ ꝓscripsit, ⁊ dicit. d. Alexā. qd̄ est diligentissime notandū in practica. adde Cy. ⁊ Bal. in. l. cum falsa. in fi. C. de iur. ⁊ fac. igno. Sali. in. l. cū preco. in fi. C. de liber.
8 causa. no. Pe. de anc. in consi. cclviij. † facit qd̄ dicit Bar. in. l. fi. §. idem desijt. ff. de condi. ind. ꝙ verba que apponūtur in cōtractibus, debent semper sic intelligi ⁊ adiuuari ꝙ nullā contrarietatem contineāt, sic in iuramento. c. fin. cum glo. de iureiu. in. vj. Bal. in. l. fi. in princ. C. de re. cre. sic in instrumento fm̄ Bar. in. l. scripture. in fi. C. de fide instru. ⁊ tex. no. in. c. inter dilectos. §. ceterum de fide instru. quem ad hoc ponderat. d. Abb. in. c. cū tu. de testi. sic etiam in testib⁹. d. c. cū tu. vbi cano. ⁊ Bar. in. l. inter stipulantem. §. j. ff. de ver. ob. ⁊ in. l. ij. in princ. cum suis cōcor. ff. si cer. pe. sic etiam in legibus, vt in. §. quib⁹. et ibi no. in prima constitutione codicis, sic etiam in statutis fm̄ Bar. in. l. oēs populi. ad fi. iij. q. prin. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ Bal. in. l. fi. in vlt. ver. C. per quas perso. nobis acqui. ⁊ qd̄ no. Bar. in. l. sed ⁊ posteriores. C. de leg.
9 † Adde etiam bonū simile ꝙ si testis interrogat⁹ super primo scd̄o ⁊ tertio articulis dixit se nihil scire: ⁊ sup quarto ⁊ quinto deposuit: postea in fi. dicit ꝙ de ꝓdictis oībus est publica vox et fama per hoc non dicit̄ sibi contrarius qr intelligit̄, ꝙ dicat esse famam de his de quib⁹ deposuit: non aūt de his de quibus dixit se nihil scire. ita Spec. in ti. de execu. sen. §. j. ver. illud not. ꝙ testes. d. Ant. de but. in. c. cū causam. in. c. fraternitatis. in. xj. col.
10 de testi. † Quando aūt statuta sic contrariant̄ ꝙ saluari nō possunt qd̄ eorū seruandū sit: declarant Bar. ⁊ alij in locis prealle. Circa qd̄ vltimum no. singu. dicit Bal. in. c. cū olim de consuet. ꝙ si in eodē volumine statutorū reperiunt̄ duo statuta cōtraria semper seruandū est illud qd̄ est iustius ⁊ equius. ⁊ sequit̄ domi. Alex. in consi. lviij. in. iiij. vol. incip. in presenti cā. Confirmo per id qd̄ singulariter dicit Bar. in extrauā. ad reprimeū. in ver. nō obstantibus. in pe. col. in prin. ꝙ qn̄ reperiunt̄ duo statuta cōtraria ⁊ vtrūq3 est speciale, seruan̄. est illud qd̄ est magis fauorabile ⁊ in quo cadit euidentior vtilitas, ⁊ illam decisionē Bart. sequit̄ Bal. in. l. j. in. iij. q. ff. de off. consul. ⁊ confirmo per id qd̄ pulchre dicit Bal. ⁊ in. l. hāc consultissima. in. j. col. ante fi. C. qui testa. fa.
11 pos. ¶ † Quinto no. in ver. sed ⁊ fortius, iuncta gl. regulā que tota die alle. ꝙ aduersatiua posita sine copula, aduersatur in totū precedentibus ⁊ in iure ⁊ in facto: sed si ponitur cum copula hn̄ denotat diuersum factum, sed idem ius ⁊ sic non aduersat̄ tunc in iure. Adde glo. in. l. patris ⁊ filij. ⁊ ibi Bart. ff. de vulg. ⁊ pup. in glo. Bar. in. l. hoc amplius. §. de his aūt. ff. de dam. infec. gloss. in l. vnica. §. j. in gl. mag. circa mediū. vbi Bal. ⁊ Fulg. not. ꝟ. si quis ius di. non obt. gl. in. l. sed et si lege. in prin. ff. de peti. here. ⁊ per istā regulā apparet vltra supradicta ꝙ intellect⁹ primus Jaco. bu. Ang. ⁊ Alex. ad ver. sed ⁊ fortius. cum ver. precedenti. qui dicunt ꝙ ponit eundem casum, licet dicat fortiorem esse q̄ in. l. j. in fin. non potest stare propter aduersatiuam, quia effectualiter non teneret effectū suū. Sed contra scd̄am regulam adde tex. in. l. iij. sed ⁊ si sic acceperit. ⁊ in. §. sed ⁊ si mutua. ff. de in rem verso. ⁊ tex. in. l. si qs ex argentarijs. §. rationē. in ver. sed ⁊ qd̄ soluit ⁊ ibi

τ ibi Raph.Fulg.ad hoc not.ff.de edendo.niſi referas ad princip.§.τ non ad proxima ſm Ray.τ Alb.ibi. Item in contrariũ adde tex.in.l.j.§.ſed τ ſi is cui.ff.de ope. no. nunt. Sed tenendo iſtam regulam que communiter tenet.ſ.quod aduerſatiua cum copula denotat identitatem in iure, vt ſit vera non ſimpliciter, ſed ſm quid:ita reprobatur in.l.nam τ poſtea.§. ſed τ ſi quis. ff. de iureiuran.iuncto.§. precedenti. vbi datur replicatio aduerſus exceptionem iuramenti,ſicut in.§.precedenti.ſed non requiritur reſtitutio in integrum vt ibi τ ad iſtam limitationem adde gl.que idem vult in.d.l.patris τ filij.Et iſto modo potes etiã limitare regulam quam ponit Bal.in.l.omnes populi.in.xv. colum.ff.de iuſti.τ iure de qua ſtatim infra proxime faciam mētio-
12 nem.† Adde etiã ꝙ natura aduerſatiue eſt aduerſari his que ſunt eiuſdem generis,τ nõ diuerſi. vnde ſi dico ſcholares legũt petrus autem currit intelligitur,petrus ſcilicet ſcholaris.gl.in l.mariti.§.fi.τ ibi Barto.ff.de adul. Cy.in aut. ſacramenta puberum in princip. C.ſi aduer.ven.do. Alexã.in.l.ſi filius a patre.in
13 prin.in.xiij.col.ff.de libe.τ poſthu.† Sed aduerte ꝙ lʒ aduerſatiua,aduerſetur precedentibus in iure τ in facto:tamen etiã inducit repetitionem qualitatum precedentium:qđ diligēter no.
14 qꝛ inſeruiet ad infinita.† Unde ſi ſtatutũ dicat,ꝙ exiſtētib⁹ maſculis femine nõ ſuccedãt ab inteſtato niſi in dote:facto vero teſtamento non ſuccedũt niſi quatenus teſtator duxerit eis relinquendum dʒ intelligi facto teſtamēto τ maſculis exiſtentib⁹ ita ſingulariter dicit Bal.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.τ iur. in.xv. col.in ver.tertio modo poſterius trahit ad ſe prius alleg.glo.in §.item lapilli.inſti.de rerum di.ſequit Pe.de anch.in cõmento c.canonũ ſtatuta.de conſti.in ver.querit etiã Bal.vtrũ vnũ ſtatutum.d.Alex.vbi dicit iſtud nõ reperiri alibi in.d.l.filius a patre.in prin.in.xij.col. ¶ Sexto τ vlt.aduerte in ver.ſi quis ad pedaneum.gl.intelligit in deleg.ꝑpter vtilitatem iudicis in iudice delegato ab iferiore:quia poteſt recuſari:fragiles ſunt rationes:vnde Ang.τ Lu.ro.hoc dicunt, ꝙ nulla bona ratio poteſt aſſignari.Bar.Sali.τ do.Alex.intelligũt quod loquatur in delegato citantis perſonaliter:quod facere nõ poteſt: vt vidimus poſt gloſ.τ alios in.l.ij.ſ.de iuriſdic.om.iudi.ideo eximens talē non incidit in penam huius edicti.Idem tenet do.Alex.in conſil.xxxv.in.ij.volu.quod incipit viſo themate τ dubijs:in.vij.col. τ ſic oportet ſubdere τ reſtringere hunc tex. nam ſi citaſſet verbaliter eximens incideret in penã huius edicti.τ dato qđ multari non poſſet a delegato,quia delegatus non habet poteſtatem
15 multandi† etiam principales contumaces niſi in reſcripto delegationis data ſit facultas multandi,vt vidiſtis in.l.vnica.in ꝑn. ff.ſi quis ius di.non obtem.tamen eximens poterit cõueniri ad penam huius edicti coram ordinario. Quia tamē hoc nimis reſtringit tex.ideo Bal.Ang.Pau.de ca.intelligunt generaliter tex.quod loquatur in omni citatiõe, qꝛ iuriſdictio delegata nõ extenditur ad perſonas tertias non contentas in delegatiõe.c. p.τ.g.de offi.delega.ſed certe iſtud nihil eſt quia ſaltē a delegãte vel ab alio ordinario eximens puniretur.l.ij.in ver. a competenti iudice.ſ.titu.ij.mihi placet plus ꝙ text.intelligatur proprie prout iacet in pedaneo,τ ſic in infimo magiſtratu:qui tamē eſt ordinarius iuxta gl.in.l.fi.C.de iudi.prout etiam intelligunt Bal.in lec.antiqua.et Fulg.hic per ea que late tenui.in.l.vnica. in prin.ſ.ſi quis ius di.nõ obtēpte.vbi videas regulã queadmodũ ordinarij τ ſic magiſtratus inferiores non poſſunt mulctare cõtumaces prout eſt tex.ſm verũ intellectũ in.d.l.vnica. in prin. in verbo non tamē duumuiris:multominus tertia perſona eximens citatũ coram talibus viliſſimis iudicibus incidit in penã huius edicti: qꝛ ſi bene reuolues iura, mulcta non imponit niſi pro contemptu magiſtratuum ſuperiorum,nam de infimis magiſtratibus lex non curat.

1 ¶ Lex vel ſtatutuʒ debet ſimpliciter intelligi prout iacet nec debet ſubaudiri aliquid extrinſecum.
2 Statuta penalia ſemper intelliguntur ſi delicta dolo commiſſa ſunt.τ nu.3.
4 Eximere τ eripere differunt inter ſe τ genus τ ſpecies.
5 Auferre habet duos ſignificatus.
6 Uocatum in ius retinens violenter ita incidit in penam ſicut ſi violenter exemiſſet.
7 Debitorem meum occultans ne poſſet capi an mihi teneatur ad omne damnum τ intereſſe.
8 Debitor alicuius ſi aufugiat,ſi aliquis ſit cauſa, tenetur creditori ad totale intereſſe.
9 Eximens vocatũ in ius,licet calũnioſe,tamen incidit in penaʒ.
10 Incarcerat⁹ pro debito non vero,põt pro alio vero debito recõmendari:dũmodo captura non habuerit defectum forme.
11 Eximens non rite citatum,an poſſit mulctari.
12 Pena autem eximentis aliquem de carcerib⁹, vel facientis fugere incarceratos que ſit.

Quod pretor.

In eximente,nõ reqrit dolus reſpectu exēpti,ſʒ reſpectu actoris, ad cuius inſtantiã qs fuit citatus.hoc primo.cũ gl.τ verbũ eximere generalius ꝙ̃ eripere:hoc ſcđo.τ eximēs vocatũ lʒ calumnioſe tamen tenet hoc edicto.h.d.cũ.l.ſeq.vſqʒ ad.§. pretor ait.
1 ¶ † No.primo ſm Bal.ꝙ lex vel ſtatutũ dʒ ſimpliciter intelli-
a gi prout iacet nec dʒ ſubaudiri aliqđ extrinſecũ.dic vt dixi in.l.
2 Quis.ſ.de in ius voc.† Et facit iſte tex.ſm Bal.ꝙ ſi ſtatutũ dicat ꝙ ſi qs percuſſerit aliquē puniat in centũ,ꝙ nõ requirat dolus:ex quo ſtatutũ nõ facit mentionē doli:bene tamen requirit culpa vt ſit delictũ.Adde ꝙ idem dicit Bal.in.l.in actionib⁹.in prin.τ ibi Lu.ro.ff.de in lit.iuran.Bal.in.l.pign⁹.in.vl.col.C.de pig.ac.vbi dicit,ꝙ in penis ſtatutorũ,ſi ſtatutũ nõ faciat mētionem de dolo,nec nos facere debemus:qꝛ nõ debemus ſtatutum gloſſare.τ idē Imo.in.c.j.in.vij.col.de cõmo.de quo vide Bart. in.l.j.§.nõ aũt.ff.ſi qs teſta.liber eſſe iuſ.fue.ſʒ idē Bal.in.l.fi.per gl.ibi.ff.ꝙ quiſqʒ iur.dicit,ꝙ ſtatuta penalia ſemp intelliguntur habere clauſulaʒ in ſe,ſi delicta dolo cõmiſſa fuerint. Adde etiã doctrinã no.Bar.in.l.j.in prin.in.iij.col.ff.ad turp.quã ſequitur Lu.ro.conſi.cxlv.qđ incip.ingſitione.τ in conſil.clj.qđ incipit in
3 propoſita qõne.† Item adde,ꝙ ſtatutũ puniēs homicidiũ vel aliquod delictũ corporale,intelligit ſi dolo ſit cõmiſſum non caſualiter etiã ſi culpa interuenerit.l.cũ autē.§. excipit. ff.de edil. edic.Bar.in.l.quid ergo.§.pena grauior.i.iij.col. ff. de infa.bal. in.l.oēs ppli.in.xvij.col.ff.de iuſti.τ iur.τ in.l.data opera. in.iiij. col.C.q accu.nõ poſ.in repe.l.cũctos populos.in vl,chart. C.de ſum.tri.τ in.l.quicũqʒ.in.v.col.C.de ſer.fugi.τ late in.c.fi.de conſti.τ in.l.ij.vbi etiã Sal.C.de noxa.Ang.in.l.is qui cũ telo.C.de ſica.τ in.l.j.τ ibi Pau.de ca.ad fi.ff.de legi.Sal.in.l.pe.C.de ſic. no.Pau.de ca.in conſi.cxc.qđ incip.in cauſa incarceratorũ.do. Alex.in conſi.clxxxij.quod incip.videtur in caſu ꝑpoſito τ dicit Pau.de ca.in.l.τ ſi ſeuerior.poſt Bal.τ Sal.ibi. C.de infa.ꝙ habuit caſum in facto de quodã qui proijciēdo lapidē rixãdo percuſſit trãſeuntem τ occidit,iudex capitoſus inherebat vbis ſtatuti dicentis,ꝙ q hoiem occidit decapitetur:dicit Pau.de caſ. qđ niſi oſtendiſſet autoritatē Bald.in.d.l.data opera.ꝙ vix potuiſſet liberare illũ,ne decapitaret.τ iſtã etiã ponit Pau.de ca. in.l.ſi fugitiui.in.ij.col. C.de ſer.fugi.τ refert τ ſequit. d.Alex.in cõſi.cxliij.qđ incipit poſt redditũ primũ cõſiliũ ad fi. Adde etiã ꝙ dicit.d.Car.flo.in.c.lator.de homi.τ ibi Jo.de ana.refert accidiſſe de facto:cũ duo ſocij in vna naui inuicem vexarent,τ alter cum ligno in quo erat ferrũ ad trahendũ ramos arborũ qui obſtabant naui,percuſſit ſocium,qui mortu⁹ eſt:an debeat decapitari ſub forma ſtatuti ſuperius relati:dicit fuiſſe cõſultũ qđ non quia illud ſtatutũ dʒ intelligi de homicidio doloſo,alleg. l. ij.ff. de noxa.τ.c.in noſtra.de iniu. Item refert do.Signo.de homodeis in cõſi.xxvij.qđ incipit ſtatuto ciuitatis papie cauet in pe. col.eueniſſe de facto,cuʒ quidã tranſiens vellet euitare canē ferocem ne ipſum morderet,proiecit lapidem contra canem in loco in quo publice iter fiebat,τ ſic fuit in culpa,τ hominem tranſeuntem percuſſit τ occidit ꝙ tamen decapitari non debet virtute ſtatuti ſuperius relati:qꝛ quãuis fuerit in culpa tamen nõ fuit in dolo. Item adde quia in fortioribus terminis tenuit do. Nellus de ſancto gemi.in trac.bannitorum.in ſecunda parte ſecundi voluminis.q.xxxvij.ſtante ſtatuto ꝙ bannitus poſſit impune occidi,dum eſſet bannitus quidam titius Joã.aliquis credens ꝙ iſte eſſet ille titius bannitus,appenſato iuit ad eũ occidendum:cum ipſe nõ eſſet ille bannitus ſed alius: ꝙ tamen iſte occidens nõ debet decapitari virtute ſtatuti,ex quo re vera nõ fuerit in dolo: Quis fuerit in magna culpa:vnde ſolum pro modo culpe erit arbitrio iudicis puniēdus,que deciſio ꝑ certo fortis eſt ſed periculoſa:ſed adde tex.in.l.ſcientiã.§.ſed ſe defendendi.ff.ad.l.aquil. ¶ Limita predicta,niſi ſtatutũ diceret,ꝙ quicũ ꝙ̃ occiderit quouiſmodo vel qualitercũqʒ decapitetur:tunc nõ debet diſtingui:an dolo vel culpa fecerit,ſm Bal.in.l.ij.in.iij.colum.C.de noxa.dicam de hac in.l.ij.§.pretor ait.vbi tex.in fini-
4 li.ſ.qui ſatiſda.cog. ¶ † Secundo no.ex.l.ſʒ eximēdi.ꝙ eximere τ eripere differũt inter ſe vt genus τ ſpecies,quia eripere eſt de manibus per vim auferre:qđ inducit per Jac.bu.Alb.Ang.et
5 Mod.hic,ad ſtatutũ de rapiente monialē vt hic p eos.† Adde aliud eſſe in ver.auferre,ꝙ habet duplex ſignificatũ: ſcʒ cũ violentia,τ ſine.gl.eſt in.l.poſtꝙ̃.in ver.abſtuliſſet.ff.de peti.here.ꝑ quam glo.Ang.ibi in fine dicit, qđ ſemel liberauit accuſatũ de rapina,qꝛ teſtes deponētes de rapina:interrogati de cauſa ſcientie dixerunt,quia viderunt rem auferri de manibus accuſantis per accuſatum:certe per iſtos teſtes non probat rapina,que nõ poteſt committi ſine vi.τ teſtes depoſuerunt per verbum auferre habens duplicem ſignificationē vt dixi:ideo probatio trahibilis ad plures ſenſus,interpretatur cõtra accuſanteʒ.c.in preſentia.de accuſa.maxime in criminalibus, in quib⁹ probatiões

a ¶ Statutuʒ dʒ.adđ Ja. bu.in proe. ſfoꝝ quē referũt Ant. de bu.τab. in proe.decretalium.

debent esse luce meridiana clariores.l.sciāt cuncti.C.de proba. ad hoc vide plura que dixi in. l.nō hoc.C. vnde legi. vide tamē
6 tex.in.l.non solū.cū gl.ff.de incen.rui.naufra. ¶ † Tertio not. in ver.sed τ si eo loco,φ retinēs violenter vocatū in ius, ita inci dit in penā huius edicti sicut si violenter exemisset.τ sic facit ſm
a Pau.de ca.τ.d.Alex.φ si aliquis includat clericum [a] inuitum in aliquo loco,quamuis corpus nō tetigerit,incidit in excōmu nicationē.c.si quis suadente.xvij.q.iiij.sicut si manus violentas iniecisset.de quo plene per canonistas.in.c.nuper.de senten. ex com.Bar.in.l.licitatio.§.quod illicite.ff.de pub.Bal.in. l.si qua
7 per calumniam.C.de episco.τ cler.τ facit etiam iste tex.ad.q.de occultante debitorem meum,ne possit capi,an mihi teneatur ad omne damnum τ interesse.Ray.τ Sali.in.l.fin.per illum tex.C. de ope.libe.tenēt qđ sic,τ per text.in.l.quoties.C. de exact.trib. lib.x.τ per.l.iij.C.de asses.Bal.ibi tenet contrarium,quia specia le est in illis legibus.τ eximens nō tenet,nisi vi exemerit vt hoc tex.τ per totū istuz titu.licet Sali. ibi respondet,quod licet per hunc titulum requiratur violentia:tamen saltem tenebitur per edictum.j.de eo per quem fac erit,vbi nō requiritur violentia τ in hoc differt ille titulus ab isto,vt no.Pau.de ca.τ Rap. Ful. ibi tenet,φ si propter talem occultationē creditor perdidit cre ditum suum,possit agere actione de dolo contra occultantem
8 arg.l.elegāter.§.si.ff.de dolo.† Tu adde,φ ille qui est causa qđ debitor alicui⁹ fugiat,tenet creditori ad totale interesse.ita sin gulariter cōsuluit Joā.de ana.in consi.lv.qđ incip. q2 dubia ad si.φ no.quia valde quotidianum,sed tu vide in terminis de hoc Bal.latius in.c.dilectus.in.vij.col.de appella. vbi τ notabiliter per eum.Quid si aliquis detinet debitorē meum, ne possit labo rare,τ ex laboribus lucrando,mihi satisfacere: an aliquo reme
9 dio prouideatur mihi contra eū,τ tenet quod non. ¶ † Quar to not.in ver.item si quis eum:φ eximens vocatum in ius lz ca lumniose,tamen incidit in penam hui⁹ edicti,τ ad hoc iste text. est mirabilis ſm Paulum de castro hic:similis textus in.l.pen. §.cum in eum.j.eodem.Cōtra istum text.fortiter facit.l.prima. §.fi.š.eo.glo.respondet τ min⁹ bene,sed salua sol. vt hic p Bar. qui videtur aliter soluere:vel tertio dic vt per Jaco.bu.Angel. τ Alexā.hic.¶ Secundo cōtra istum text.opponit Bart.actio ex hoc edicto competit ad interesse.d.l.pen.§.in eum.sed quan do quis calumniose est vocatus,cessat interesse,per consequens ista actio debet cessare:respondet Bar.post antiquos,vt hic p eum,qui dicit φ quamuis actor calumniose non pretendat in teresse respectu presentis cause in qua calumniatur, tamen pōt pretendere aliud interesse,quia si citatus comparuisset recōue
10 nisset,eum ex alia causa vera,quod est diuinare ad text.† τ ex ei⁹ solutione infert Bart.φ incarceratus pro debito non vero po test pro alio vero debito recommendari in carceribus:dummo do captura nō habuerit defectū forme.idem τ plenius tz Bar. in.q.per eum disputata,que incip.lapus.τ est bonus text.in.l.fi. τ ibi Bar.τ Bal.ff.φ me.causa.idem Bart.in.l.ij.§.fi.in fin. ff.de custo.reorum.Bart.τ Ang.in.l.si vnus.in princip. ff. de bo.au. iudi.poss.Bart.in.l.j.§.fin.ff.quoruz lega.τ in.l.j.C. cōminatio. vel epi.Bal.in aut.ei qui.in.iiij.col. C.de bon. aut. iudi. poss.et in.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.τ in.l.iij.in princip. de in ius vo. Sali.in.l.fi.in fi.principij.C.de bon.aut.indi.pos.Ange.τ Jmo. in.l.si finita.in princi.ff.de dam.infec.glo.ij.q.j.in summa.τ glos. in.l.qui in carcerez.ff.φ met.causa.Jmo etiam captus in domo pro debito fisci τ incarceratus, pōt in carceribus p debito pri uati recommendari ſm Bar.in.l.cum eo.circa fi.ff.ad.l.pecul.τ in.l.quoties.C.de exac.trib.lib.x.τ per hoc Bar.in.d.l.cum eo. circa fi.dat not.cautelam,quando habes debitorem qui nō exit de domo.τ propterea non potes eum facere capi, vt ibi per eū. τ de qua dixi in.l.plerisq.ff.de in ius vocan.Sed quantū ad op positionem Bar.responde melius,φ imo actio in factū ex hoc edicto non datur ad interesse vt presupponit Bart.τ male, imo datur ad meram penam,etiā si actoris nihil interest.tex.est cla rus in.d.l.penul.§.j.in ver.hic enim habitū est.τ ibi Bart. met. j.eo.τita melius respondent Ja.bu.Pe.Cy.Abb.Ang.Sali.
11 Fulg.τ do.Alexan.¶ † Ultimo querit Barto. quid si aliquis fuerit citatus non ritē,vel indebite captus,quo casu clarū est φ eximens non tenetur hoc edicto quo ad partē.l.j.§.fi.cum seq. š.eodem.an saltem possit mulctari a iudice cuius potestatē cō uenit Bart.dubitat:tamen inclinat φ non.Ang.in.l.j.in prin. š.eodem.τ idem Ange.τ Lu.ro.hic distingunt vt hic per eos, quia aut ista captura iniusta est per delegatum. τ tunc φ ei non creditur,nisi ostendat literas commissiōis posset ei licite resisti. aut est ordinarius puta potestas τ tūc licet citatio sit iniusta: τ tamen q2 de eius iurisdi.constat,non est licitū talem captuz exi mere de facto,nisi talis captura esset notorie iniusta,alleg. no.p Jnno.in.c.si quando.de offi.deleg.tu tene indistincte,istū mulc tari non posse,ex quo non deliquit,vt est text.clarus in.l.j.§.fi.in

a ¶ Clericū. Adde Fel. in.c.sup eo. de sen.excō munic.

versi.non delinquit.τ ibi Bal.š.eo.Fulg.τ latius do.Alexā. hic Raph.Fulg.in.§.pretor ait.j.l.proxi. Que autē sit pena eximē tis captum de manibus familie:habes tex.si.in.l. cuiuscunq. et ibi Bar.ff.ad.l.iul.maie.Bar.in extraua.ad reprimendū.in ver. tangit Bal.in.l.addictos.C.de epi.audi.limitādo tamen singu lariter vt p Jo.fa.in.§.penales.isti.de ac. vbi dixi, τ posui duas
12 alias limitationes.† Que autē sit pena eximētis aliquē de car ceribus,vel facientis fugere incarceratos:Bar. hic in fi.aliqua liter pungit remissiue.τ in.d.l.cuiusq.Breuiter p conclusiones contra eximentē referendo aliquas.ll.speciales. Nā lex interdū punit eximentem pena.x.lib.auri,quando quis eximit violentū raptorem.§.arripiat.τ melius in §.fin.in aut.vt oēs obedi.iudi. prouin.Aliquando quis eximit confessum τ condemnatum de crimine τ tunc est pena criminis lese maiestatis.tex.est fin.in.d. l.cuiusq.vbi Bart.not.τ in extrauag.ad repri.in verbo tangat: quod tripliciter limita no.vt scripsi in illo.§.penales.τ statim re tuli.Aliquando eximit reuz malefice seu magice artis,τ iste pu nitur pena vltimi supplicij.l.si.C.de malefi. Jn alijs autē casib⁹ preter supradictos,qui specialiter a.l.puniūtur qua pena punia tur eximens de facto quem a carcerib⁹. dic quod si est exēptus reus τ culpabilis alicuius criminis eximens punitur illa pena quam merebatur exemptus.l.j.C.de his qui latro.occul.τ alle. Bar.hic.τ sic si consideras.iij.tex.quos alle.Bar.hic ex illis col liges.d.distinctionem.facit pro hoc vltimo qđ no.Ang.in.l.j.in prin.š.eo.Si autem eximitur aliquis de facto de carcerib⁹,qui non sit reus alicuius criminis.τ tunc aut iste erat incarcerat⁹ p debito publico vel priuato ad instantiam creditorū. et tunc exi mens tenetur soluere de proprio,propriū debitū creditoribus, perinde ac si esset fideiussor exēpti.tex.est fin.in.l.quoties. C.de exac.tribu.lib.x.τ licet gl.ibi videatur restringere illum text.vt procedat tantum in eximente debitore fisci,tamen Bart. And. de barulo τ alij ibi tenent φ etiā loquatur in debito, priuati.et ita tenet Bal.in.l.addictos.circa fi.C.de epis.au.τ Jo.fab.in.§. item aduersus.insti.de act.τ facit ratio,q2 nunquā aliquid cense tur speciale in fisco,nisi lex specialiter dicat.l.itē veniūt.§. in pri uatorū.ff.de pe.here.glo.in.l.j.C.de peti.here. Jmo probat sin gulariter.d.l.quoties.ſm intel.gl.ibi quod si aliquis eximit in carceratū pro debito priuato,tenetur soluere creditoribus etiā si talis exemptus denuo incarceratur.ita Sal.in.l.in bonefidei. in.x.col. C.de reb.cre.τ in.l.admonendi.ff.de iureiu.τ ibi Lud. in.xxv.col.in repeti.Si autem eximitur de facto de carceribus qui nō sit reus criminis:nec pro debito incarceratus.τ tunc q2 eximere de facto est turbare iurisdictionē iudicis,pōt eximens mulctari pecuniariter ſm potestatem,iurisdictiōis iudicis per ti.š.si quis ius di.nō obtē.τ φ ibi vult Bar.in pe.q. Et p istū ti. τ precedentes.declarat Spe.in ti.de sen.prola.§.species.in ver. nūquid titul⁹:posset etiā p arbitriū iudicis extra ordinē puni ri.p.l.j.§.effractores.ff.de effra. Jsta est vera τ pfecta doctrina in hoc quotidiano passu.τ ſm istam doctrinā necessario debes intelligere determinationē Bal.sup hoc, que alās poneret tūc in magno discrimine in.l.addictos.circa fi.C.de epi. aud.vbi q̄ rit,que sit pena eximentis quē de facto ex publicis carceribus.τ respondet,qđ est pena criminis lese maiestatis.d.l.cuiusq.licet alia ipse alleget,nā eius decisio sic indistincte est falsa: vñ oz di stingui vt pdixi.τ ad ista vide Jo.fab.in.§.item aduersus. insti. de act.vt tetigi.vide,etiam oīno Alex.in cōsi.clxxvij.incip. viso themate τ dubijs,in scđo dubio prin.Et no.circa vltimū casum inquantū dixi,eximentē posse mulctari ſm iurisdictionem iudi cis.τ quantā mulctā possit vnusquisq iudex imponere, est text. in.l.eos.C.de modo multā.τ dixi in.l.vnica.in prin.ff.si quis ius di.nō obtem.nā inuenio φ Spec.singu.in ti.de sen prola.§. spe cies,in ver.sed nūquid titulus.dicit φ de facto seruat p iudices φ imponūt mulctas arbitrio eorū vltra metā taxatā in.d.l.eos. τ sic,φ illa lex in hoc nō seruat.τ sequit do.Alex.in.d.cōsil.xxxv. in.ij.volu.in penul.col. Jason Padue.

1 ¶ Dolo: malo eximens etiam per alium tenet, quis presens non fuerit.
2 Transeuntem per locum periculosum si quis videat τ eum visa ciat retineri an teneatur.
3 Equum alicuius si quis viderit in stabulo multum sudantem,τ extraxerit τ ligauerit ad vnum palum,τ ille equus incapistrane rit se τ mortuus sit,an ille qui extraxit dño teneatur de equo.
4 Uidens duos cum armis,τ bona fide se interponit vt eos sepa ret si occidatur: occiditur impune.
5 Maleficium committi qui mandat,tenetur etiam si non sit pre sens tempore quo committitur.

1 **Pretor ait.** † Dolo malo eximēs etiā per aliū, te netur hoc edicto, quis presens non fue rit.h.d.cū prin.legis seq. vsq ad.§.cū in eū. ¶ Jn tex. ibi velut cū iusta cā. que aūt possunt esse iuste cause eximēdi declarat gl. hic in

le in verbo iusta cã, per duo exẽpla que multũ notant Ang. et
ful. hic. an aũt causa etiã iniusta excusaret eximentẽ a pena vi
istis glo. no. in. l. vnica. in glo. magna in verb. interest. in fi. ff. si
2 quis ius di. nõ ob. vbi dixi. ¶ † No. primo ex isto tex. iuncta gl.
ꝙ si aliquis videret volentẽ trãsire per locũ periculosum: ⁊ eum
per vim faciat retineri, nõ tenet̃ hoc edicto, ẽm Bar. ⁊ notabili⁹
Ang. ⁊ Ful. non tenetur nec quo ad deum nec quo ad mundũ.
3 Alibi † tñ Ang. in. l. eleganter. §. idẽ labeo. ff. de dolo. decidit ꝑ
illũ tex. qui bene probat casum quẽ dicit se habuisse in facto, ꝙ si
quis viderit equũ alicui⁹ in stabulo multũ sudantem ⁊ illũ ex
traxerit de stabulo, ⁊ ligauerit ad vnũ palũ: ⁊ demũ equus ille se
incapistrauerit ⁊ mortu⁹ sit ꝙ ille qui extraxit tenet̃ emendare
dictum equum domino, q̃uis principium eius fuerit licitum.
4 Adde † simile de eo q vidit duos cũ armis ⁊ bona fide se inter
ponit vt eos separet. nam si occidat̃ est impune. gl. est sing. in. l.
ij. ⁊ ibi expresse Ang. C. de sica. dixi in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure.
¶ Cõtra tñ decisionẽ Ang. allego fortẽ tex. in. l. sed an vltro. §.
j. ff. de neg. gest. ⁊ qd̃ dicit gl. parua in. l. eum qui. §. in populari
bus. ff. de iureiur. quod illud dicitur bene fieri ꝙ bona fide fit.
5 ¶ † Secũdo not. in. l. si per alium. ꝙ qui mandat maleficiũ com
mitti tenet̃ etiã si nõ sit presens tempore quo cõmittitur. et ẽm
Pau. de ca. illud forte non reperit̃ alibi ita bene. ¶ Tertio no.
ẽm Ang. ⁊ Ful. ꝙ licet edictum pretoris loquatur in personam,
tamen mandans vel fieri faciens, tenet̃ de quo dixi in. l. si quis
id quod. s̃. de iur. om. iudi.

1 ☞ Iuramentũ in litem nõ habet locũ nisi dolus interueniat.
2 Agens qui se fundat in negatiua tenetur illam probare.
3 Lex qñ requirit actum qualificatũ non sufficit probare actum
sine illa qualitate. vide nu. 5. 6. 7. ⁊. 8. ⁊ qualiter sunt formãdi ar
ticuli in hac materia. nu. 9.
4 Accusans aliquẽ de percussione cũ sanguinis effusiõe si postea
solum probet de percussione, debet reus in totum absolui.
11 Solutio eximentis liberat principalẽ debitorẽ in eo in quo cõ
tinet debitum principale: vide aliam conclusionem. nu. 10.

In eum. Actio in factũ ex hoc edicto dat̃ ad meram
penã, que est quãti actor in litem iurauerit. ⁊
probationes debent concludere exẽptũ ꝑpter talem exemptio
nem non cõparuisse. h. d. vsq; ad. §. fi. ⁊ lz iste tex. non facit men
tionem de iuramento in litẽ ⁊ ꝑpter hoc Pe. de bella perti. ali
ter tenuerit. quẽ sequit̃ Raph. Ful. ⁊ Ludo. ro. hic. ⁊ in. l. actio
nibus. ff. de in lit. iurã. tñ alij oẽs tenẽt istã actionẽ dari intantũ
inquantũ fuerit iuratum in litẽ: vt in iuri. hic per Bart. ⁊ alios
allegatis: maxime per tex. ibi quãti fuerit ab actore estimata. nã
si requirerentur probationes, nõ fieret estimatio ab actore. Itẽ
per id quod dicitur de actore calũniante. Itẽ per simile ꝙ vide
mus odio dolosi. in. l. si quãdo. C. vnde vi. in. c. fi. qd̃ met. cau. ⁊. l.
semper. §. hoc interdicto. ff. quod vi aut clam: tamẽ istud vltimũ
simile nõ congruit, q̃ in illis iuribus ideo prestatur iuramentũ
in litem, non propter solum dolum: sed q̃ etiã cõcurrit difficul
tas probationis: que duo copulatiue requirunt̃: vt in. d. iuribus
tradit̃. ⁊ declarat Bar. in. l. actionib⁹. in pe. ⁊ fi. col. ff. de in lit. iu
ran. vnde q̃uis in ꝑposito arguat̃ dolus eximentis. tamen cum
non cõcurrat difficultas ꝓbationis: illa iura non vident̃ in pro
posito facere. ⁊ ẽm Pau. de ca. illud qd̃ declarat̃ in tex. est mira
1 bile. † Et quo not. ꝙ in eximente necessario requiritur dolus:
prout tenet gl. in. l. iij. §. fi. s̃. eo. que ita declarat illum text. q̃ nisi
dolus interueniat, non habet locum iuramentum in litem. gl. in
l. semper. §. hoc interdictũ. ff. quod vi aut clã. Bart. in. l. in actio
nibus. vbi dixi. ff. de in lit. iur. gl. ⁊ doc. in. c. fin. cum simi. qd̃ met.
cau. Et practicam huius. l. ponit Spe. in tit. de dolo ⁊ contu. in
§. fi. ad fi. Limita istũ tex. in eximente debitorem fisci. nã fisco vel
eius procuratori non defert̃ iuramentũ in litẽ. ⁊ sic in hoc fiscus
habet minus iuris q̃ȝ priuatus, gl. est sing. que ita expresse limi
tat istum tex. in. l. quoties. in gl. fi. C. de exac. trib. lib. x. tamẽ illã
glo. reprobãt Bal. ⁊ Io. de pla. ibi. Io. fab. in. §. item aduersus.
2 instit. de act. ⁊. d. Alex. hic. ¶ † No. in ver. docere. ꝙ ille qui agẽ
do fundat se in negatiua tenetur illam ꝓbare. ⁊ ẽm Ang. ⁊ Ful.
hic. ista regula procedit siue negatiua sit fundamentũ exceptio
nis siue actionis: qd̃ facit ad statutũ disponẽs, ꝙ nõ soluens col
lectas, non audiat̃. ⁊ est regula Inno. in. c. super his. de accu. de
qua per Bart. ⁊ alios in. l. hoc iure. cum suis concor. ff. de verbo.
obli. Cy. ⁊ alios in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ ista negatiua. s. iustũ
non comparuisse probatur ex inspectione actorũ. l. fi. ⁊ ibi doct.
C. de reb. cred. no. in. l. titie textores. in prin. ff. de leg. j. Bal. in. l.
ij. C. de er. aduo. ¶ Item no. ex eodẽ verb. docere. ꝙ qui agit ex
hoc edicto contra eximentem, tenet̃ probare, ꝙ aliquis fuit exẽ
3 ptus. ⁊ qd̃ propter talem exẽptionem non venit in ius vt dicit
litera. † Ex hoc no. Pau. de ca. ꝙ qñ lex requirit actum qualifi
catum, nõ sufficit ꝓbare actũ, sine illa qualitate. facit. l. ꝑtor. ij. §.
docere. ff. vi bo. rap. l. fulcinius. §. cum hoc. vbi glo. notabilis ibi

not. Bart. ff. ex qui. cau. in pos. eatur. Et per hãc regulam refert
Pau. de ca. Mar. sil. determinasse, stãte statuto ꝙ villa teneat̃
pro homicidio in ea cõmisso: quod nõ sufficit si reperiatur cor
pus mortuum in illa villa, quia posset esse mortuus ⁊ postea in
illam villã portatus. Tu adde ad istam regulam que est nota. ⁊
quotidiana: tex. in. l. j. §. ait pretor. ⁊ ibi ad hoc no. Bart. ff. ne qs
in loco pub. ⁊ tex. in. c. licet causam. ⁊ ibi no. do. Abb. in. xij. not.
de proba. ⁊ ibidem Bal. in. xij. col. dicit ꝙ ibi est tex. sing. qui vix
alibi reperitur de proponente qualitatem non solũ agendo sed
etiam excipiendo. ꝙ tamen eum probare tenetur. adde etiã tex.
in. c. ab eo. de elec. in. vj. Bal. Imo. ⁊ Lud. in. l. titia. ff. solu. matr.
Bal. in. l. certi condictio. §. quoniam. in vlti. col. ff. si cer. peta. do.
Ant. ⁊ Imo. ⁊ do. Abb. in. c. ij. de rescrip. do. Abb. in. c. significa
uit. in vlt. no. per illum tex. de appel. ⁊ in. c. abbas. in. ij. col. ꝙ me
tus causa. Ratio predictorum est, quia factum qualificatum cẽ
setur vnum ⁊ idem. hinc est, ꝙ sermo qualificatus censetur vnũ
⁊ quid indiuiduum vt per Bar. in. l. aureli⁹. §. item quesijt. cir
ca fi. cum similibus. ff. de lib. leg. sic iniuria verbalis qualificata,
censetur vna vt si dicam occidisti hominem ꝓditorie ẽm Bart.
4 in. l. item apud labeo. §. id quod dicitur. ff. de iniu. † Ad istã re
gulam adde, ꝙ accusans aliquem de percussione cuȝ sanguinis
effusione, si postea solum probet de percussione dȝ reus in totũ
absolui ẽm Cy. bal. ⁊ Sal. ⁊ post eũ Ia. de are. in. l. ij. C. de ꝓba.
Bal. in. l. in causis. C. de accu. ⁊ inquisi. super rubrica do. Abb. in
c. examinata. in. iij. colũ. de iud. ⁊ in. c. conquestus. ad fin. de foro
compe. Lud. ro. in cõsi. cx. qd̃ incip. questio consultationis pro
posite. ⁊ faciunt que late traduntur per Bar. in. l. denũtiasse. §.
5 quid tamen. ff. de adult. † Item ad istam regulam adde ꝙ vult
no. Io. an. in. c. j. de homi. in. vj. in nouella. vbi refert se liberasse
quendam prelatum a pena imposita de iure, prelato facienti as
sassinare christianum, vt ibi est tex. nam fuerat plene probatum
per tex. ꝙ iste prelatus fecerat assassinari vnum: tamen quia nõ
a fuerat probata qualitas[a]. s. ꝙ esset christian⁹, fuit absolutus, q̃
poterat esse vnus iudeus vel aliter infidelis. idem tenet Bal. in
l. si quis non dicam rapere. in. iij. col. C. de epis. ⁊ cle. do. Alex. in
consi. clxxij. in. ij. vol. qd̃ inci. visis ⁊ opportune discussis in. ij. col.
⁊ in consi. ccxxiiij. in. ij. vol. qd̃ incip. viso processu inquisitionis
formate contra peregrinum. ⁊ in consi. j. in. iij. volu. ꝙ incipit vi
so processu inquisitionis formate contra antoniũ in. ix. colũ. ⁊ in
consi. lxxxij. in. iij. vol. ꝙ incip. viso processu cause vertẽtis inter
6 vniuersitatẽ. in. vj. col. ¶ † Item ad istam regulã adde bonum
tex. in. c. auditis. de prescrip. queȝ ibi dicit Io. an. practicasse bo
nonie in quodam bidello qui locauerat equum ad vecturam, et
conductor per socios itineris probauit ꝙ equus in itinere natu
raliter mortuus est. dicit Io. an. ꝙ fecit eum condẽnari, vt solue
ret equum: q̃ licet probauerit vnũ equũ in itinere mortuuȝ esse
non tamẽ probauit, ꝙ fuerit ille quẽ cõduxit. poterat enim esse
alius equus ⁊ ideo debuit ꝓbare signa equi. sequuntur. d. Ant.
in pe. col. ⁊. d. Ab. ibi in. ix. ⁊ dicũt ꝙ est notandũ ad instructio
nem aduocatorũ iuuenũ, sequitur etiam. d. Alex. in consi. cxviij.
qd̃ incip. In causa ⁊ lite vertente inter peregrinum. in vlti. col.
in. j. vol. ⁊ in consi. seq. ꝙ incip. viso processu. in. iiij. col. Item ad
istam regulã adde, que no. ponit Bar. in. l. nõ solũ. §. sed vt pro
bari. cũ suis cõcor. ff. de ope. no. nun. Bal. in. l. matrem. C. de pro
ba. d. Abb. in. d. c. auditis. Item ad predicta accedit ꝙ dixit gl.
7 no. in. c. j. de collu. dete. † predicta procedũt quando talis quali
tas erat requisita a. l. vel erat necessaria ad actum. Quid autẽ si
fuisset qualitas non requisita, tamen agens in libello fecit men
tionem de tali qualitate et eam capitulauit, videt̃ ꝙ nõ tenetur
eam probare per doct. Cy. in. l. cũ te. C. de proba. ⁊ per gl. ⁊ doc.
in. c. ij. de rescri. dic ꝙ adhuc tenetur etiã probare al's succumbe
ret, quasi ad eam probandã se abstraxerit ẽm Pau. de cast. hic.
Bar. ⁊ alios in. l. diuos. ff. de re iudi. ⁊ in. d. l. fulcinius. §. cũ hoc.
Bal. in. l. j. in. vj. q. C. de condi. indeb. ⁊ in. l. j. C. vt in pos. leg. Ca
no. in. d. c. lz causam, facit qd̃ pulchre no. Bar. in. l. j. §. item quesi
tum. per illum tex. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. d. l. denuntiasse. §.
8 quid tamen. ff. de adul. † ⁊ ideo cauti ꝓcuratores ⁊ aduocati sem
per apponũt illam clausulam non astringens se ꝓpterea ad ali
quid probãdum nisi quatenus sit necessariũ ad victoriam cau
se ẽm Bar. in. l. diuus. ⁊ in. l. circa. vbi gl. bona. ff. de proba. ⁊ in. l.
propter litẽ. §. j. per illũ tex. ff. de excu. tu. do. Abb. et alij in. d. c.
licet causam. in. vij. not. et vide Ang. in. l. edicta. in fi. C. de eden.
9 ¶ † Tertio ꝑ istũ tex. dicit Bar. ⁊ Pau. de ca. hic colligi quali
ter formandi sunt articuli in ista materia. Et plenius q̃ȝ Bart.
dic ꝙ quatuor debent articulari. primo ꝙ reus fuit rite citatus
autoritate competentis iudicis per. l. j. §. fi. cum. l. seq. iuncta. l.
iij. §. si quis ad pedaneum. s̃. eo. secundo, quod dum cõpareret
vel duceretur a familia potestatis fuit vi exempt⁹. tertio ꝙ ex
emptio fuit facta in damnum agentis. l. ij. §. fi. cum gl. s̃. eodem.
quarto quod propter talem exemptionem citatus nõ cõparuit

a ¶ Qualitas. Adde bar. in. l. j. in. §. ait ꝑtor. ff. ne qd in flu mi. pu. bar. in. l. pe. i. §. docer. ff. ne quis euȝ q in ius.

vt hoc tex. de quo vltra eos vide Spe. in ti. de reo. §. restat. in v.
fi. ¶ Ultimo not. in ver. quoniã, ꝙ verba cum effectu accipien-
da sunt. facit. l. j. §. fi. vbi. s. ꝙ quisq3 iur. ¶ Capio glo. in verb. in
veritate. quaз diuide in quatuor partes. in prima declarat tex.
in secunda format questionẽ ⁊ respondet. in tertia etiã respon-
det tacite questioni. in quarta per viã no. remouet tacitũ ↄtra-
rium. secunda ibi. Sed nunquid. tertia ibi. Et prout venit. quar
10 ta ibi. Item no. ¶ † Ex secunda ⁊ tertia parte gl. simul iunctis
habes duas conclusiones, quas simul expedio qr veritas vnius
pendet a veritate alteri⁹. Prima est, ꝙ in ista actiõe ex hoc edi-
cto continetur illud ad qđ tenebat reus exemptus. ⁊ sic contine
11 tur debitũ principale. † Secũda conclusio ꝙ solutio eximẽtis,
liberat principalem debitorẽ in eo in quo cõtinet debitũ prin-
cipale. breuiter gl. in vtroq3 male dicit ẽm Jac. but. Bar. Ang.
⁊ Sali. Cy. ⁊ latius Alb. in. l. fi. j. eo. quia cũ ista actio sit mere pe
nalis vt patet in tex. ⁊ dicit gl. met. in. §. fi. in vers. in singulos. et
ibi Alb. no. j. eo. per cõsequens in ea nihil includitur de debito
principali: ergo sequit ꝙ nunquã solutio vnius liberat aliũ. ecõ
tra aũt, si prius esset exactũ debitũ principale tũc solutio hñ pro
desset eximẽti tanquã accessorio. l. stichũ. §. qui dolo. ff. de sol. l.
etiã. §. si quis dolo. ⁊ ibi gl. ff. de pet. here. late Bar. in. l. quoties.
ff. si fa. fur. fe. di. Jason Padue.

1 Actiones ex delictis passiue nunq3 transeũt contra here-
dem delinquentis, nisi lis fuerit contestata cuз defuncto vel nisi
quatenus ad manus heredis peruenerit.
2 Citatum qñ plures exemerunt vno soluente alij non liberant:
vide etiam duas pulchras conclusiones. nu. 3. ⁊ 4.
5 Facultas iurandi in litem, contra violentum eximentem, tran-
sit etiam ad eius heredem.
6 Facultas reuocandi confessionem erroneã cũ cõcedatur per le
gem: ita competit heredi sicut defuncto cum viueret.
7 Juramentũ qñ defertur ex forma statuti. trãsit ad heredeз dũ-
modo heres sit talis qui possit iurare.

1 **Hoc iudicium.** Ad euidẽtiam huius. §. ⁊ eo-
rum q̃ dicunt in gl. † Premit
te ꝙ actiones ex delictis passiue nũq3 transeunt contra heredẽ
delinquentis, nisi lis fuerit cõtestata cũ defuncto, vel nisi quate
nus ad manus heredis peruenerit. l. vnica. C. ne ex delic. defun.
rationem assignat Ang. in. l. eũ. §. qui iniuriarũ. in. j. col. ff. si qs
cau. ⁊ in istis terminis procedit finis huius tex. ibi neq3 auteз in
heredem. Actiue autẽ nunqd ad heredẽ trãseant distingue qr si
dantur ad penam, trãseunt indistincte ad heredes. l. j. ff. de pri-
ua. deli. ⁊. d. §. qui iniuriarũ. si autẽ dantur ad vindictam nunq3
transeunt ad heredes actiue, nisi lis fuerit contestata per defun
ctum, vel nisi intersit heredis. casus est hic ibi heredib⁹ autẽ ita
dabitur si eorũ intersit ⁊c. ⁊ in. l. pretor edixit. §. j. vbi Bart. ff. de
iniur. Dicit aũt cõpetere ad vindictã qñ quis nullum damnuз
pecuniarium passus est, vt est hic in actore calũniante ⁊ patet in
actione iniurie verbalis, illa cõpetit ad vindictã: quãdo vero ex
tali delicto quis est dãnificat⁹ vt patet in furto actio dr compe-
tere ad penã. l. j. ff. de priua. deli. ita declarat gloss. nota. in. l. ij. §.
emancipat⁹ filius. ff. de colla. bo. quã ad hoc reputat sin. Bal. in
l. rei iudicate. §. j. ff. sol. mat. sed est glo. similis in. l. pro herede. §.
fi. in gl. fi. ⁊ ibi Imo. ⁊ Mod. ff. de acqui. her. declarat Bar. in. d.
l. pretor edixit. §. j. ⁊ in. l. j. in scđo euidentiali. C. qñ ciui. ac. crimi.
2 preiu. Imõ. in. l. interdũ. ff. de pub. iudi. ¶ † No. ex isto tex. quan
do plures violenter exemerunt citatũ vno soluente, alij nõ libe-
rantur. l. item mela. §. sed si plures. ff. ad. l. aql. ⁊ hic in gl. in ver-
bo in singulos: quã vide iuncta. l. qui seruũ. cũ gl. ff. de interrog.
ac. similiter oĩbus eximentibus soluentib⁹, non liberatur prin-
cipalis exemptus vt in. l. fi. eo. ti. qr ex diuersis causis tenent. er-
go vnius solutio alios nõ liberat. d. l. qui seruũ. cuз gl. ⁊ per hoc
infert Ang. ad iudicẽ qui inique sententiãdo fecit litem suam, ꝙ
si soluat nõ prodest parti pncipali: qđ limita ⁊ ꝓsequere vt p. d.
Alex. hic. ¶ Gloss. in verbo in veritate. diuidit in. iij. In prima
declarat tex. In scđa ibi sed nunqd format. q. ⁊ disputat ex qua
parte no. duas cõclusiones quas simul expedio: qr vitas vnius
3 pendet ab alia. † Prima cõclusio est ꝙ in ista actiõe in factũ ex
hoc edicto continetur etiã illud ad qđ tenebat reus conuentus
4 principalis ex quo sequit † secunda cõclusio gl. ꝙ solutio eximẽ
tis liberat principalem debitorẽ in eo in quo continet debitum
principale. ⁊ caue dum gl. alleg. l. si pro iure. §. furti. ff. de condit.
furti. illa lex nihil facit. debuit allegare. l. j. C. de condi. fur. breui
ter gl. in vtraq3 cõclusione male loquit ⁊ reprobatur ab omni-
bus hic ⁊ per Cy. ⁊ Alb. in. l. fi. j. eo. qr est cõtra tex. in. d. l. fi. Se-
cundo euidẽti ratione. nam cũ ista actio sit mere penalis in qua
nihil includitur de debito principali: vt melius dixit gl. j. in ver
bo i singulos: quã ad hoc ibi not. Alb. ergo sequit ꝙ solutio exi
mentis nunquam liberat principalem: ecõtra tamẽ, si primo sit
exactus debitor principalis tũc solutio bene ꝓdest eximẽti tã-

Haec gl. expediuit ipse Jason i. §. in eũ aũt. s. ea. l. in vb. Qđ in vitate. sub breuiori tñ verborũ cõpendio: quare meo iudicio hic superflue posita est.

quam accessorio. l. stichum. §. qui dolo. ff. de sol. l. etiam. §. si quis
dolo ⁊ ibi gl. no. ff. de peti. here. quam debuit allegare Bartol.
hic. qui est corruptus de quo plene per Bar. in. l. quot. ff. si fa. fur.
fe. di. ¶ In gl. iij. ibi. item not. hic. pondera diligenter ꝙ gl. per
viam no. remouet contrariũ. ¶ In gl. in ver. intersit. diuidit in
tres. in prima remouet contrariũ. in scđa querit. in tertia ponit
dictũ. scđa ibi. sed cur aliud. tertia ibi. et tunc datur. et est valde
5 sing. ⁊ sepe alleg. ¶ † Not. perpetuo ex ista gl. ꝙ facultas iurãdi
in litem contra violentũ eximentem que cõceditur a. l. principa-
li: trãsit etiam ad eius heredẽ. Et quia cõpetit ad vindictã re-
quiritur ꝙ intersit heredis. ⁊ in hoc ista gl. est singu. ẽm Lu. ro.
in. l. qui bona. §. qui dãni. ff. de dã. infec. ⁊ sic infertur ex ista glos.
ẽm Bal. Ang. ⁊ Pau. de ca. ꝙ q̃uis contra heredẽ dolosi: pu-
ta cõtra heredem tutoris qui nõ confecit inuentariũ non iure-
tur in litem. l. fi. C. de in lit. iur. Bar. in. l. in actionib⁹ in vlt. colũ.
vbi dixi. ff. de in lit. iur. tamen ecõtra transit ad heredes dolum
passi. puto quod ratio diuersitatis sit, quia ista facultas iurandi
ex parte eius cui cõpetit actiue est fauorabilis, ꝙ suo iuramen-
to credatur absq3 alia ꝓbatione. l. semp. §. hoc interdicto, cum
gl. ff. ꝙ vi aut clam: ideo ex eius parte extendit ad heredes eius
actiue vt hac gl. Sed ex parte eius cõtra quẽ potest iurari ⁊ sic
passiue est odiosum ideo restringitur: vt nõ transeat cõtra eius
heredem. d. l. fi. C. de in lit. iur. Ista est doctrina gl. in. l. sed si hac
§. fi. s. de in ius vo. ⁊ in. l. venia. cũ simi. C. eo. ¶ Circa tamẽ con-
clusionem gl. quod facultas iurandi transeat etiam ad heredẽ.
In contrarium quatuor faciunt. Primo. l. generaliter. in prin.
C. de reb. credi. iuncta rõne tex. ibi ⁊ Bal. no. quia alia est fides
defuncti, alia heredis. ⁊ sepe bono ⁊ legali viro succedit ĩfidelis
⁊ improbus. ⁊ tu stringe quia quando ratio est assignata in. l. est
generalis quamuis. l. loquatur in casu speciali: tamẽ generali-
ter intelligit vt no. Bal. ⁊ Barto. in. l. regula. §. sed ⁊ si quis. ff. de
iur. ⁊ fac. igno. Bal. in. c. secundo requiris de app. ¶ Secundo
facit quod no. tenet Bal. in. d. l. ait pretor. in prin. ff. de iureiurã.
ꝙ stante statuto ꝙ de damno dato stetur iuramento dãnũ passi
ista facultas non transit ad eius heredem: mouet per dictam. l.
generaliter. in prin. ⁊ per illud qđ vult gl. in. l. pomponius scri-
bit si frumentum. §. fi. ff. de rei vendi. ꝙ facultas declarãdi libel-
lum obscuruз, que cõpetit actori, per. l. si quis intentione ambi-
gua. ff. de iudi. eo mortuo non trãsit ad eius heredẽ de quo vlti-
mo per Bart. ⁊ Mod. in. l. inter stipulantem. §. j. cũ concor. ff. de
verb. obli. ¶ Tertio facit ꝙ vult Bal. in. l. ij. ff. de condi. indebi.
vbi dicit ꝙ facultas iurandi nunq3 transit ad heredes p dictam
l. generaliter. in prin. ¶ Quarto facit ꝙ vult Bal. in. l. in honefi-
dei. iij. col. C. de rebus credi. vbi tenet ꝙ iuramentũ necessariuз
qđ defertur in supplementũ probationis non deferatur heredi
nec transeat ad heredem, p. d. l. generaliter. in prin. ¶ Pro con
cordia placet doctrina Lu. ro. hic, quam ego plenius prosequar
⁊ idem Lud. ro. in. l. qui bona. §. qui dãni. in additionib⁹ nouis
ff. de damno infe. ⁊ in. l. iij. §. fi. ⁊ in. l. iusiuran. qđ ex conuentione
in fi. prin. ff. de iureiu. ⁊ plenius in consi. cclxxx. ꝙ incipit in casu
proposite consul. breuiter dicendum dictum Franci. Ut distin-
guamus, an facultas iurandi deferatur a lege vel ab eius mini-
stro, ⁊ sic a iudice, ⁊ ita transeat ad heredem. ita loquit gl. hic. et
facit ratio. qr. l. semper loquit ⁊ semper est in viridi obseruantia.
l. arriani. C. de hereti. ⁊ ↄsequenter ita respicit personã heredis
sicut defuncti: pro hoc hñ facit text. in. c. j. in versi. successoribus.
in tit. si de inuesti. inter do. ⁊ vas. lis oria. per quem tex. Bald. ibi
in. j. col. no. quod ius probandi per sacramentum transit ad suc
cessorem. ¶ Secundo facit quod per hanc gl. volunt Paul. de
ca. ⁊ do. Alex. hic. ꝙ in casu. l. si quando. C. vñ vi. ⁊. c. fin. ꝙ metus
causa, facultas probandi estimationem rerum per solũ iuramẽ-
6 tum, transit etiam ad heredem. ¶ † Tertio facit bonum simile:
nam facultas reuocandi confessionem erroneam cũ cõcedatur
per legem ita competit heredi sicut defuncto dum viueret. l. nõ
idcirco. C. de iur. ⁊ fac. igno. que est ad hoc no. ẽm Bald. in. l. er-
7 ror. in fi. eo. tit. † Ex istis infero, ꝙ male loquitur Bald. in. d. l. iij.
in prin. ff. de iureiu. quando iuramento deferatur ex forma sta-
tuti, ⁊ eum in specie reprobat Lud. ro. in. d. l. iij. §. fin. Intellige
tamen semper dũmodo heres sit talis qui possit iurare: quia ve
risimiliter sit plene informat⁹ de veritate ita expresse dicit bal.
in. d. c. j. in. j. col. Ludo. ro. in. d. consi. ccxc. in. ij. colũ. facit ꝙ vult
Bar. in. l. admonendi. in vlt. col. vbi dixi. ff. de iureiurã. ꝙ q̃uis
actor semiplene probauerit intentioneз suam, tamen si verisimi
liter non bene sciat veritatem, nõ debet ei deferri iuramentum
in supplementum probationis. Idẽ tenet Bald. in. l. honefidei.
in vlti. col. C. de reb. credi. ⁊ est gl. in. §. si vero pecunie. in verbo.
iureiu. in aut. de nup. ⁊ est in. xxxiiij. col. aut nos loquimur in iu-
ramento qđ defert ab homine ⁊ sic ex voluntate partium, ⁊ tũc
tene ꝙ non transit ad eius heredem, ⁊ ita proprie loquitur tex.
in. d. l. generaliter. in prin. ratio quia alia est cõscientia defuncti
de qua

de qua confisus est iuramentum sibi deferés, alia est conscientia eius heredis: ex hoc no. infertur, quod si in instrumẽto adsit pactum quod semper solet apponi, quod de damnis & interesse statur iuramẽto dãnum passi: tamen talis facultas non transit ad eius heredem. ita tenet Guil. de cu. in l. cũ debitoris. ad fin. ff. de iud. Lu. ro. hic. & in l. iussu quod ex conuentione. in prin. ff. de in rem uer. et ita intellige que traduntur per Bart. in l. si. ff. de preto. stip. cum suis concor.

Qui satisdare cogantur. Rubrica.

1 An satisdatio de iudicio sisti debeat etiam prestari p reum cõuentum in causis summarijs, & in alijs causis specialibus in quibus procedi põt ad sententiam diffinitiuam, absq; litis contestatione.

Ista rubrica habet tres partes: quas declarat vt p Bar. in l. j. in fi. & melius in l. sciendũ. in prin. in ij. col. j. eo. nam reus postquam ad iudiciũ venit, oblato sibi libello, tenet satisdare mediãtibus fideiussoribus, qd stabit in lite vsq; in finem cause & illa regulariter tenẽtur oẽs facere. & de istis loquitur prima pars: sed quia aliqui sunt, qui per impotentiã non inueniunt fideiussores & tunc stat eorũ iuratorie cautioni. & de istis loquitur scda pars: quidam sunt qui non tenent satisdare, nec iurare, vt possessores immobilium. l. sciendũ. in prin. j. eo. tamen tenent pmittere sub obligatione bonorũ suorum. & de istis loquitur tertia pars rub. Glo. rubrice diuiditur in ij. In prima timore cõtrarij: q2 ista rubrica videt superflua: q2 similẽ vidimus habẽtẽ tres partes sicut ista. s. in ius vo. vt eant. & nihil d3 esse superfluũ. §. quilibet. in prima 9stitutione. C. glo. ponit duas differẽtias inter istũ titulũ & illum, que reprobant per Bar. & alios hic. tñ ad reprobationes Bar. facile est rñdere: sed nõ curo, q2 est fine vtilitate. In scda ibi de satisdatione, aũt iudicatũ solui. tacite opponit ad id qd. s. dixit, qd in hoc ti. generaliter tractetur, de alijs satisdationibus, etiam de satisdatione iud. sol. istud nõ videtur verũ, q2 de ea est titulus specialis. j. iud. sol. gl. rñdet, q ibi incidẽter tractatur hic principaliter. sic intelligo gl. l3 Ful. & Lau. dicant, q ibi ponit tertia differentia & male, & breuiter dic, q differẽtia inter istum titu. & illum. s. in ius voc. vt eant &c. nam ille titulus loquitur, qñ citat ad iudiciũ, vult euadere penã contumacie: q2 tenetur alterum de. iij. facere de quibus ibi in rubrica: sed iste titul pprie loquitur, qñ reus est presens in iudicio, q2 tenetur satisdare mediante fideiussore, q 9sistet in lite vsq; ad finẽ cause, & sic fideiussio quã dat, durat semp vsq; ad sententiã. l. grece. §. & post litem. ff. de fideiusso. sed satisdatio que prestatur per eum qui citatus non cõparet, cũ sit de presentando eum: facta vna presentatione liberat fideiussorem, vt declaraui in l. j. s. si quis in ius vo.

1 † Et p intelligentia tituli est vidẽdum, an satisdatio de iudicio sisti. de qua principaliter loquitur iste titulus vt declarat etiam Bar. in l. j. s. si qs in ius voc. non ie. & in rub. s. in ius voc. vt eant. debeat etiam prestari per reũ cõuentũ in causis summarijs & in alijs causis specialibus in quibus pcedi põt ad sñiam diffinitiuam absq; lit. cõtest. que no. in l. fi. §. illud. C. de tẽpo. app. Ang. singulariter t3 q nõ, in l. iulia. in fi. j. eo. qd si est vex, est magna limitatio ad totũ istũ ti. Contrariũ & melius t3 Raph. Ful. ibi in iij. co. Bal. in §. j. insti. de satis. & est gl. no. in cle. sepe. §. j. ver. dilationes. & in versi. defensiones legitime. de ver. sig. Et sic gñaliter procedit iste titu. in quibuscũq; causis saluis limitationibus quas ponam in l. scien. in prin. j. eo.

1 Satisdare quid sit, et quid satisfacere.
2 Condemnatus non intelligitur soluere, l3 pignora offerat.
3 Satisfacere si aliqs pmiserit, intelligitur promittere qd soluet.
4 Debitor qñ alternatiue promisit, aut soluere aut satisfacere tũc verbum satisfacere non potest intelligi, idest soluere.
5 Debitor si alternatiue promisisset, vel soluere, vt dare pignora, adhuc volendo prestare pignora non sufficeret.
6 Promisi tibi q in meo nemore possis accipere vnũ plaustrũ lignorum vel duo, an sit electio mei debitoris.
7 Promisisti in instrumento me facere securum, an tenearis dare fideiussorem vel pignora. & nu. 9. & 10.
8 Verba in dubio debent intelligi sm naturam actus super quo interponuntur.
11 Securitas quid sit.
12 Fideiussores qui tenent dare, an dando pignora liberetur etiã inuito creditore.
13 Fenerãtes qui restituũt pignora: puta vestes corrosas a tineis vel muribus, an teneantur soluere damnum & interesse.
14 Creditor qñ vendidit pignus ex 9uentione partiũ, vel pmissione potestatis, si nõ possit cõsequi pretiũ ab emptore, q2 aufugit. nihilominus debitor remanet sibi obligatus.
15 Personarum tria genera sunt, que non tenentur satisdare,
16 Facultatibus manifeste idoneus, ad nullam satisdationem tenetur. & nu. 17.
18 Qñ aliquid requiritur pro forma debet forma specifice impleri, Quis etiam videatur in aliquo casu non necessaria.
19 Virtus hominis: an sufficiat pro satisdatione.
20 Ille cui remittitur satisdatio tenetur tñ cauere, cum hypotheca bonorum suorum.
21 Bona obligare an teneatur is qui satisdedit cum fideiussore.
22 Impotentia prestãdi fideiussores, probatur per solum iuramẽtum.
23 Cautioni iuratorie statur propter impotentiam satisdandi.

Satisdatio. Ista. l. communiter non summat: tñ põt sic summari, quid sit satisdare, & quid satisfacere, hic declaratur: hoc dici verum, quia similitudo tex. videtur a remotis ideo pro intellectu tex. summa eum sic. Sicut satisfacere dicit qui nõ soluit qd debet, reddit creditorez alio modo contẽptum, ita dicit satisdare qui nõ soluit, sed facit creditorem securum dan do: sc3 fideius- a

1 sores: hoc dicit: & istud sit loco casus. † No. qd sit satisfacere[a] &

a quid satisdare. Et circa verbũ satisfacere ex doctrina Guil. bar. et aliorũ: hic facias duas conclusiones. Prima est: q verbum satisfacere prolatum in dispositione legali large accipitur p quacunq; satisfactione. l. solutionis verbum. & l. satisfactio. ff. de sol. & ideo sm Bal. Lud. & do. Alex. hic: si statutum disponeret q cõdemnatus pecuniariter p aliquo delicto, si nõ satisfecerit infra decem dies, amputetur sibi pes: sufficit q infra decẽ dies dederis pignora vel fideiussores. Tu tamẽ cogita: cũ in statutis ver-

b ba[b] debeãt stricte intelligi: secus quãdo diceret statutum: si non soluerit tũc requiritur solutio pecuniaria: et nõ sufficeret dare pignora vel fideiussores. l. iij. §. ait ptor. ff. de re iudica. iuncta. l.

2 item liberatur. §. j. ff. quib. modis pignus vel hypo. sol. † Adde Bald. in l. cum aliquibus. de re iudica. vbi per illum text. not. q cõdemnatus: nõ intelligitur soluere: licet pignora offerat. & per hoc infert: q si aliquis est cõdemnatus pro maleficio in centum & si infra mẽsem non soluerit: pena duplicetur: quod non sufficit b isti cõdemnato infra mensem offerre pignora in 9muni. Adde etiam quod vult Bar. in l. statuliberos. §. si quis acceperit. ff. de statu liber. qd stante statuto quod qui non potest soluere condẽnationem pecuniariam de mille: capite puniatur: nõ sufficit qd velit dare fideiussores: prout tenet Bart. in l. prima. ff. de custo. reorum. No. tamen in hoc pulchram doctrinam Angel. in l. aduersus. C. de vsur. & fruc. lega. & in l. iiij. §. j. & ibi Imo. & Moder. ff. de re iudic. q si aliquis est condemnatus per iudicem ad reddendum rationem infra mẽsem sub pena: quo casu intelligitur condemnatus vt soluat reliquũ pecunie: quod erit penes eũ. l. statuliberi rationem. ff. de statuliber. l. Quis. ff. de cõditio. et demonstra. & l. j. §. officio. ff. de tute. & ra. di. st. certe cautela est: q cõdemnatus cõpareat infra mẽsem: & dicat creditori calculata ratione resto debitor tuus in vno nummo ecce istũ nummum: et si in plus apparebit me esse debitorem: do fideiussorem istum tibi de soluendo: isto modo euitabit condemnatus penam. & ex hoc habes notabilem casum in quo condemnatus ad soluendũ dando fideiussorem liberatur. & ita notabiliter limita dictã. l. ite3 liberatur. §. j. & l. promissor. §. fina. ff. de constitu. pecu. et. l. solutionis verbum. ff. de solu. Considera etiam bene quantum communiter docto. hic post Gu. l. & Bart. opponunt contra istum text. q imo satisdare & satisfacere capiantur pro eodem. d. l. item liberatur. §. j. ff. quibus modis pignus vel hypo. solu. quomodo ille text. hic probet: quia videtur posse induci q probet contrariũ. et magis videtur facere text: in. l. si rem. §. omnes. in versi. satisfa-

3 ctum. ff. de pigno. actio. † Secunda conclusio est sm Bart. et alios: q in cõtractibus: si aliquis promisit satisfacere intelligit promittere q soluet. aut. si quando. C. de cõstitu. pecu. cum alijs hic allegatis per Barto. adde text. in. l. q si non soluere. ff. de pigno. actio. & in. l. rescripto. §. plane. cum glos. ff. de nume. & bono. Limita istam cõclusionem procedere in eo qui promisit se satisfacere: secus si pmisisset se facturum et curaturum q alius satisfaciet: tũc liberatur satisdando: & sic dando fideiussores vel pignora. l. fina. in fin. & quod ibi Barto. ff. si certum peta. & l. illa stipulatio. §. eum qui. & in. l. si ita stipulatus. §. possunt. ff. de verbo.

4 obligatio. sm Guillel. de cug. & Ang. hic. † Secundo limitat Lud. roma. quando debitor alternatiue promisisset: aut soluere aut satisfacere: tũc verbum satisfacere non posset intelligi idest soluere: quia sic, esset superfluum: bene tunc verbum satisfacere stat pprie: & tunc in alternatiuis electio est debitoris. l. plerunq; in principio. ff. de iure dot. & ad hoc Ludo. roma. allegat text. in l. penul. ff. quibus modis pignus vel hypo. sol. tamen sm glos. in secunda solutione: tex. ille loquitur quando creditor sponte rece-

5 pit, & ita dicit Alex. hic. † Tu vna cũ eo tene cõtrarium, etiã qd

Satisfacere. Adde l. si re3 in. § totius. ff. de pig. act.

In statutis vba. adde l. insulã. ff. de prescrip. l. si vno. in pnc. ff. loca.

est fortius, si debitor alternatiue promisisset vel soluere vel dare
pignora adhuc volendo prestare pignora, nō sufficeret: quia tūc
electio est creditoris, vt sing. determinat bar. post Guil. de cug.
in l. quāuis. in prin. ff. de pig. act. sequūtur Alb. Fulg. et Paul.
de ca. ibi Salic. in l. ꝙ fauore. in vlti. col. C. de leg. vbi tenet deci
sionem Bar. licet eius rationes impugnet. facit tex. in l. quarta.
§. ex conuentione. in versi. quippe. ꝛ ibi Pau. de cast. ꝛ do. Alex.
ad hoc not. ff. de re iudi. ꝛ text. in l. causam. §. puellā. ff. de manu.
et in l. qui legati. C. vt in pos. lega. sequitur etiā Pau. de ca. in l.
6 cum proponas. C. de here. insti. ❡ † Nota diligenter illam deci
sionē Bart. q2 seruit ad infinita, precipue ad id qd tetigit Nico.
de neap. in §. plus autem. in. viij. q. extra glos. institu. de act. post
Jac. de ra. ibi ꝛ Pe. de bellaper. in l. cū quidā. C. de verb. sig. ꝙ
si ꝑmisi tibi, ꝙ in meo nemore possis accipere vnū plaustrū li-
gnorum vel duo, an sit electio mei debitoris, put regulariter est
et certe illa decisio Bart. facit: ꝙ sit electio creditoris, cuius fa-
uore censetur tale pactum appositum. Et cōsideraui quandoq
dubitādo de illa decisione Bar. post Guil. in d. l. Quis. dum di-
cunt, qd illius alternatiue nō habet debitor electionē, quia hoc
pactum est appositum fauore creditoris: ideo nō debet in eius
damnum retorqueri: nam nō video in quo illa alteratio sit posi
ta fauore creditoris, imo est fauor debitoris: nā soluere in certo
termino bene posset respicere fauorem creditoris: sed illa alter
natio videt ꝙ respiciat solum fauorē debitoris: nec obstat ꝙ di-
cunt, ꝙ si esset in electione debitoris nō soluere, s3 dare pignora
ꝙ esset in eius electione an deberet, cōtra regulam. l. nam vtiq.
in prin. ff. de eo ꝙ cer. lo. q2 ex mente Sali. in d. l. ꝙ fauore. ꝛ Ful.
in d. l. Quis. ista cōuētio debet intelligi, ꝙ datis pignoribus de
bitor nō possit statim cogi ad soluendū, non tñ quin in futurum
possit cogi. ꝛ ita tenendo, ratio Bar. non ob. tñ q2 illa decisio ab
oibus approbatur: putabam aduertē. cuius gratia tale pactū
7 sit appositū, ꝛ in dubio videt ꝙ fauore debitoris. ❡ † Scdo no.
ex tex. ibi securū faciam⁹ datis fideiussoribus: hic videri text. ꝙ
si in instrumēto ꝑmisisti me facere securū: teneris dare fideiusso
rem vel pignora. et sic nō sufficit, si velis cauere ꝛ obligare ꝑ in-
strumentū. ꝛ ideo facit ſm Albe. hic ꝙ in instrumēto pars pro-
misit facere securū ad cōsilium sapientis, ꝙ sapiēs nō potest or-
dinare de nuda ꝑmissione, sed debet facere ꝙ dent fideiussores
vel pignora: facit tex. quem alleg. Alb. hic in l. pretor ait. §. dein-
de: ver. hoc interdictum prohibitoriū. ꝛ ibi etiā ad hoc not. Lu.
ro. ff. de oper. no. nūt. facit. l. si titius. in fi. ff. ad trebel. breuiter in
contrariū est veritas, ꝙ qui ꝑmisit aliquē facere securū teneat
solum per stipulationē promittere, nō aūt dare fideiussores vel
pignora tex. est in l. j. §. cōes. ꝛ ibi Bar. in fi. ad hoc no. ff. de pret.
stip. glo. in l. si mandato titij. §. fi. ff. manda. Spec. in ti. de empt.
et vendi. §. j. versi. sed si in instrumento. Bal. in l. sancimus. C. de
verb. sig. ꝛ in l. executorem. in. v. col. C. de execu. rei iud. ❡ Limi
ta tribus modis. Primo, nisi aliqs antea se obligasset ꝑ instru-
mentum, postea ꝑmitteret facere securum: certe ista scda ꝑmis-
sio, si intelligeretur de nuda cautiōe verbali, esset superflua. l. q
bis idem. ff. de ver. obli. ꝛ nihil operaretur cōtra. l. si quando. cū
fini. ff. de leg. j. ideo tūc intelligeretur mediantibus fideiussori-
bus vel pignoribus scd3 Ang. Pau. de ca. ꝛ do. Alex. hic. ꝛ Lu.
ro. in d. §. deinde. ita et intellige iura in oppositum alle. Et vide
latius Albe. hic qui videt considerare in qua materia proferan
8 tur hec verba. † nam verba in dubio debent intelligi ſm natu-
ram actus, sup quo interponantur, ꝛ debent impropriari et lar
ge et improprie accipi vt intelligantur ſm naturam actus. l. si
vno. in prin. ff. loca. l. insulam. vbi dixi ꝛ ibi no. Bar. ff. de ver. obl.
l. si olei. C. loca. vbi glo. Bar. ꝛ alij. c. intelligentia sermonum. de
verb. sig. vnde scdm eum, si hec verba proferātur in pretorijs sti
pulationibus: quia ille regulariter solam nudam cautionem re
quirunt: verba securū facere, intelligerētur de nuda cautione: si
autem essemus in stipulationibus iudicialibus que requirūt fi-
deiussores vel pignora, vt declaratur in l. j. ff. de preto. stip. ꝛ in-
sti. de diui. stip. in prin. secus esset. si autē sumus in contractibus
tunc aut sumus in totali contractu. de cuius natura est, ꝙ veniat
prestatio fideiussoꝝ vel pignorum, vt in cōtractu emptionis, qñ
euictio imminet in limine ꝯtractus. l. post contractū. C. de euic.
et tunc illa verba eodē modo intelligentur: alias autē regulari-
ter in contractibus illa verba intelligerentur de nuda cautione
seu obliga. per instrumentū, cum limitatione quam dedi nūc ni
9 si ante omnino debitor esset qer instrumentū obligat⁹. ❡ † Se-
cundo limita ſm Alb. et Mod. hic. nisi ꝑmisisset plene vel ido-
nee facere securum. gl. est in d. l. si mādato titij. §. fi. cu3 alijs que
dicam late in d. l. sancimus. Bar. in l. pretorie. vltima. circa fi. ff.
10 de presto. stip. ❡ † Tertio limita qñ ꝑmittens esset forensis. ita
quod verisimiliter possit suspicari de eius fuga. glos. in §. susce-
11 pto. in aut. de exhib. reis ſm Pau. de ca. ꝛ do. Alex. hic. † Quid
a autem sit securitas[a] declarat Bal. in aut. agricultores. C. in qui.

a ❡ Securitas. Adde bal. in. l. illicitas. i. §. ne potētiores. ff. d offi. psi.

ca. pig. ta. 3. Quid autē important illa verba qñ princeps vel
cōmunitas cōcedit alicui securitatem veniēdi, ponit Ang. in l.
papinia. alias in l. cōtra veterani. §. si qs mortis. ff. de inoffic. te.
per illū tex. in verbo secure testari. ꝛ ꝑ tex. in l. j. in verbo securi-
tatem populi romani. ff. ad l. iul. maie. ꝙ illa verba importāt, ꝙ
iste non possit nec directe nec indirecte molestari nec offendi. ꝛ
putat Ang. ꝙ talē securitatē, nō pōt dare nisi summus princeps
ꝙ aliter nō tango: q2 non est in ꝓposito: sed vide Bar. ꝛ Ang. in
l. vtimur. ff. de sepul. vio. ꝛ per Bar. ꝛ alios. in l. j. ff. ad. l. iul. ma.
faciūt que tradunt per Bar. ꝛ alios in l. illicitas. §. ne potentio-
res. ff. de offi. psi. ❡ Capio gl. in verb. datis fideiussoribus: quā
diuide in. v. partes. in prima declarat tex. de qua satisdatione lo
quat. In scda rñdet tacite questioni an sufficiat dari pign⁹. In
tertia enumerat tria genera personarum que non tenētur satis
dare. In quarta ponit vnum dictum. In quinta aliud: scda ibi:
sed et de pignoribus. tertia ibi: quibusdam tñ. quarta ibi: si au-
12 tem qui fideiussorē. quinta ibi: sed etiā nuda. ❡ † Ex scda parte
habes, ꝙ qui tenetur dare fideiussores liberatur dādo pignora
etiam inuito creditore. idem t3 glo. in d. l. pretorie. ij. vbi Bart.
ff. de preto. stip. gl. in §. suscepto. in aut. de exhi. reis. et ita tenet
Bar. ꝛ magis cōiter doc. hic. Cy. ꝛ Bal. in l. j. C. de proc. Jo. an.
in addi. Spe. in tit. de pig. super rubri. ꝛ in tit. de satisd. §. dicto.
circa prin. facit ratio: quia melius est habere pignora, q̄ in ꝑso-
na agere. ꝛ sic habere fideiussores. l. plus cautiōis. ff. de reg. iur.
Bar. in l. in eo. §. j. ff. eo. In contrarium facit tex. in aut. offerat.
et ibi gl. C. de lit. contest. Jac. bu. Sali. ꝛ Flo. in l. j. C. de procur.
Ful. et Lud. ro. ꝛ do. Alex. hic. Nam si aliquis promisisset expres
se dare fideiussores, nō est verum ꝙ posset inuito creditore dare
pignora: q2 aliud pro alio inuito creditore dari nō potest, etiam
si melior ꝯditio offerat. §. preterea. inst. de ac. l. fin. ff. de vsu ꝛ ha.
bene verū est, ꝙ quando quis simpliciter tenet satisdare. posset
tunc vel fideiussores vel pignora dare: vt hac glo. ꝛ alijs. s. alle.
hoc etiam patet, quia labor est in custodiēdo pignora, et pericu
13 lum quibus creditor non tenet se subijcere. † ꝛ ad hoc vide text.
not. in l. quēadmodum. §. pen. ff. ad. l. aquil. quem not. contra he
breos fenerātes: qui restituunt pignora: puta vestes corrosas a
tineis vel muribus, ꝙ teneant soluere damnum vel interesse: et
qd dicit Bald. in l. qui fortuitis. in vj. col. C. de pig. act. vbi dicit
ꝙ fenerator qui pignoratas res min⁹ diligēter excussit a teneis
est in leui culpa, per cōsequens tenetur: per regulam. l. si vt cer-
14 to. § nunc videndū. ff. cōmo. † Adde tamen tex. mirabilem in l.
quesitū. in prin. ff. de distra. pig. ꝛ ibi Bar. dicit: quod est lex mul
tum no. quando creditor vendidit pignus ex conuentione par-
tium: vel ꝑmissu potestatis: si nō possit cōsequi pretiū ab empto
re: quia aufugit: ꝙ nihilominus debitor remanet sibi obligat⁹.
15 ❡ † In tertia parte gl. habes tria genera personarum: que nō
tenentur satisdare: sed caue dum gl. allegat. l. cum clericis. C. de
epis. et cler. illa dicit cōtrarium: sed corrigitur per. §. si quis aūt.
16 pro pecuniaria causa: alleg. in gl. † Adde vltra gl. quartum ca-
sum in officiali dum est in syndicatu. nam sufficit ꝙ iuratoriam
cautionem prestet. tex. est in l. vnica. vbi aliquādo dixi. C. vt oēs
cau. tam ciuiles q̄ criminales: ſm do. Alex. hic adde quintū ca
sum: in eo qui est manifeste idoneus facultatibus: quia ad nullā
satisdationem tenetur: nec ex dispositione legis nec statuti quā-
do nulla subest verisimilis causa suspicionis ſm Paul. de cast.
hic. ꝛ in l. diuortio. in §. interdum. ff. sol. mat. per tex. in l. de crea-
tionibus. C. de epis. audi. ꝛ l. quicunq3. ij. C. de fund. patrimo. lib.
xi. per quā no. ibi Bar. arg. ꝙ vbi ex forma statuti aliquis tene-
tur satisdare, anteq̄ acceptet officiū: puta potestarie, qñ est ido
neus creditor soli cautioni cum generali hypotheca bonorum.
Istam decisionez reprobat do. Alex. hic. ꝛ in d. l. diuortio. §. in-
terdum. in penulti. co. Inter cetera allegat duos bonos tex. l. j.
in prin. in ver. semper autem. ff. vt le. no. ca. ꝛ tex. in l. minor. xxv.
anno. §. fi. ff. de procu. vt hic plenius per eum. Idem cōtra bart.
et Paul. de ca. tenet Are. in dicta. l. diuortio. §. interdum. mot⁹
potissime per tex. qui secundum eum decidit hanc questionem.
in d. l. minor. xxv. annis. §. fi. cum. l. seq. ff. de procur. in verbo etiā
si locupletissimus. per quem text. not. ibi Bald. ꝙ ex forma sta-
tuti: inquisitus debet satisdare anteq̄ respondeat inquisitioni
tenebitur satisdare: etiā si sit euidenter soluendo. mouetur etia3
Areti. quia licet tēpore quo debet satisdari: ille principalis sit
euidencer soluēdo: tamen potest postea fieri nō soluendo. ꝛ hoc
est considerandum in dispositione. l. pront etiam cōsiderat text.
in l. vniuersa. ꝛ ibi Bald. not. C. de preci. impe. offer. secus in di-
spositione hominis. vbi non debet considerari aduersa fortuna.
l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. oblig. Et ad tex. in d. l.
quicunq3 respōdet: ꝙ ibi. l. vltra procedit determinando: quan
do d3 satisdari: ꝛ qñ caueri sicut etiā fit in l. legitimos. §. j. ff. de le
gi. tu. sed nos loquimur qñ. l. vel statutu3 simpliciter requirit sa-
17 tisdari. † Iste est pulcher ꝛ subtilis pass⁹ qñ a. l. vel a statuto re
quiritur

quiritur:q aliquis satisdet cū fideiussore:an si sit euidenter idoneus,remittatur sibi.pro opi.do.Alexan.adde, q2 cum speciale sit in personis illustribus z superillustribus,que sunt euidenter idonee,vt eis remittatur ista satisdatio cū fideiussoribus,vt hac glo.z iuribus in ea allegatis:ergo in aliis personis quāuis idoneis,debet in contrariū esse ius cōmune. ¶ Secūdo,q2 interest habere plures obligatos,dato q principalis esset idoneꝰ,vt in
18 quit gl.in.l.penul.§.in eum.⁊.ti.j.¶ † Tertio, quia quando aliquid requirit p forma,debet forma specifice impleri, ꝗuis etiā videatur in aliquo casu non necessaria.ita tenet Bald.Imol.et Moder.in.l.j.ff.de libe.z posthu.cū concor.ibi signatis.facit bene.l.a testium.§.si quis ex testi.ff.de testa. Hinc est qđ scholaris notorie peritus,tamen si vult doctorari debet etiaz examinari cum istud sit pro forma ꝑm Bald.in.c.constitutus.ij.in.j.colū.de appel.Sed istis nō obstantibus teneas opi. Pau.de ca.z bart. in.l.quicūq3.quam etiam tenet Bar.in.l.priuate.C.de murileg. lib.x.tenet Jo.de pla.in.d.l.quicunq3.Ludo.rom.in consi.lxvij. quod incipi.viso themate prenarrato,ac lucana cōstitutione in iij.co.z do.Alex.sibi cōtrarius in cōsil.clxxix. quod incipit. viso z opportune discusso processu in.vj.colū.z quod vult Bald.in.l. abstinendū.C.quorum appel.non reci.Pro ista parte facit primo tex.in.l.j.§.si magistratus.ff.de magistra.conue.per quē no tat ibi Bal.in fi.q si ex forma statuti teneatur potestas accipere idoneos fideiussores ab accusato vel inqsito sub certa pena, q excusat potestas si eos non recepit,q2 principalis erat idoneus facit.l.mulier.cum glo.C.de iure dot.¶ Secundo facit.l.legitimos.in princip.iuncto.§.in legitimis.et ibi expressius Bal.in secundo z tertio not.qui no.quod lz lex requirat,q tutor legitimꝰ teneatur satisdare. z ibi cōcurrit fauor pupilli,quod est plus: tamen si est multum honesta persona,releuatur a satisdatiōe.ff.de legi.tuto.¶ Tertio facit tex.in.l.j.in ver.aut propter amplissi
19 mas facultates.ff.de cust.reo.¶ † Quarto facit,q volunt Ang. et Imo.in.l.pretorie.vltima.ff.de preto.stipu.qđ quando qs tenetur idonee cauere,quo casu ꝑpter verbum idonee tenetur dare fideiussores vel pignora vt est glo.in.l.si mandato titij.§. fi.ff. mandati.z.⁊.dixi,certe si est persona diues non tenet,p.l.si quis stipulatus stichum.z.l.si quis stipulatus.§.fi.ff.de verb.obli. ꝗuis in hoc vltimo contrarium tenuerit idem Bal.in rubrica de eo qui mit.in pos.¶ Quinto facit, quod vult glos.not.in.l.j.§.is autem.ff.de ripa muni.q virtus hominis sufficit pro satisdatione:quā gl. reputat singu.Bal.in.c.ij.in.v.col.de iudi.eam etiam multum not.Bal.in rub.de eo qui mit.in poss.¶ Sexto facit,q2 satisdatio prestatur vt cautuz sit,vt hoc tex.ergo cessante causa debet ipsa satisdatio cessare.c.cum cessante.de ap.c.post trāslationem.vbi glo.z doc.cum similibus.de renun.frustratoriis aūt cautionibus non est vtendū.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt legatorum nomine caue.l.nō cogendum.§.sabinus.ff.de procurato. ¶ Septimo facit tex.in aut.cui relictū. C.de indi.vid.tol.in v. si persona est idonea eadē est cautio,alioquin et fideiussores exigentur.et ibi Pau.de ca.in vltima col.no.z dicit q ille tex. melius declarat ꝗ aliquis alius quomodo intelligatur z procedat d.l.sancimus.C.de verb.sig.Tenendo istam partem, nō obstāt duo tex.alleg.per do.Alexā.primo.d.l.j.in princi.in ver.semper autem,quia ibi etiā est speciale in satisdatione requisita in vltima voluntate ad hoc vt feliciorem exituz sortiatur.ita intelligit illum tex.Cy.in.l.j.C.vt in pos.leg.nō ob.d.l.minor.xxv.an.quia etiā ibi est speciale,q cum aduersarius in vno grauetur q cogitur admittere defensorem sine vllo penitus mādato, in alio etiā alleuiatur,vt talis defensor ꝗuis sit locupletissimus non tamē
20 admittat sine satisdatiōe,vt ibi dicit tex.¶ † Circa dictas quin q fallentias aduerte,q iste cui remittit satisdatio,tamen tenetur cauere cum hypotheca bonorum suorum.l.filio.in fi.ff. vt le. no.caue.l.omnes.ante medium.z ibi Bal.ad hoc no.C.de epis.z cleri.l.multis.ante fi.de principibus agen.in re.lib.xij.§. si quis autem pro pecuniaria.in aut.de san.epis.l.sciendū.§.fi.in versic. post cautionē.z ibi glo.z Bar.j.eo.Idem tenet Bar.z cōmuniter doc.hic,Bar.z Ang.in.d.l.pretorie.iij.vbi dicit,q consuetudo ita obseruat.Bar.in.l.si prius.in.iiij.q.ff.de oper.no. nuntia. Imo.z Paul.de ca.in.d.l.diuortio.§.interdum.facit quod vult Bar.in.l.sciendum.in princ.in.ij.col.j.eo.vbi vult,q is qui possidet immobilia,licet nō teneatur satisdare de iudicio sisti,vt ibi tamen teneatur cauere cum hypotheca bonorum suoruz,per dictam.l.filio.licet dicat q istud nō obseruetur:et pro hoc vltimo est tex.in dicta.l.sciendum.§.fina.in verbo post cautionem.z ibi glo.et Bart.notat.j.eodem.z ita tene ꝗuis contrarium teneat Imol.in dicta.l.pretorie.z do.Alexan.sibi cōtrarius in.d.§.interdū.Imo plus videtur,q tunc teneatur promittere certam penam vel quantitatem nomine pene,quādo releuatur a satisdatione fideiussoria vt not.glo.in.l.nisi.§. quāuis. ff.si cui plus quam per.l.falci.ꝑm Paul.de ca.hic,z minus bene,

21 vt latius per do.Alexā.hic:z in.d.l.diuortio.§.interdum. † An autem is qui satisdedit cuz fideiussore teneatur etiam obligare bona glo.in.d.l.pretorie.dubitat,Bart.ibi concludit q sit arbi
22 trarium iudici.et ita etiam tenet Ang.hic.† ¶ In quarta parte gl.habes notare duas cōclusiones. Prima est,q impotētia prestare fideiussores probatur per solum iuramentū z ita tenēt omnes.et est bonus tex.in.l.generaliter.alleg.in glo.et ibi Bal. in.iij.colū.ad hoc not.illum text.sed in contrarium fortiter facit tex.in.l.vni.versi.oēs vero.ibi vero iudici manifestet.C.de asser. tol.tamen Bal.ibi tenet opi.huius gl.sed non respondet ad illū tex.intellige sane,nisi iudex ex verisimilibus coniecturis cōtrarium cognosceret ꝑm Alber.z Bal.in lectura antiqua.z Paul. de cast.z Alexan.hic per.l.tertiam.§.j.ver.alioquin.ff.de iureiu
23 rando.¶ † Secunda conclusio est,quod propter impotentiā satisdādi statur iuratorie cautioni.z ita quotidie practicat.¶ Limita istā regulam.Primo quādo quis non posset inuenire fideiussores in loco iudicij:eo quia forensis est.nam si in loco proprij domicilij posset reperire,illuc remittendus est.l.si fideiussor.§.si necessaria.et.l.de die.§.tutor.j.eo.ꝑm Pau.de cast.z do.Alexā. hic.¶ Secūdo intellige istam regulam, vt procedat in causis ciuilibus,secus est in criminalibus.in quibus etiam si pena pecuniaria ingeratur,qui non potest satisdare incarceratur,nō autē statur eius iuratorie cautioni.l.j.z.l.si quis reum.ff.de cust. reo. glo.in.§.necessarium.in versic.iudicij.iuncto text.in aut.vt nul. iudi.ꝑm Paul.de ca.et do.Alex.hic.¶ Tertio limita in periuro,qui perdit beneficium iuratorie cautionis,ꝑm Bal.in aut. ei qui iurat.in primis verbis.C.de bo.aut.iud.pos.sequitur Lud. roma.in.l.ij.in prin.in.x.col.ff.solu.matr.facit bene tex.in.c.paruuli.xxij.q.vltima.vbi semel periurus perdit beneficiū probandi per iuramentum,quem tex.not.Ludo.in commento.l. admonendi.in.vij.col.z in.xxviij.colū.ff.de iureiuran.facit etiam quia semel malus semper presumitur malus in eodem genere mali.l. si cui.§.iisdem.vbi glo.z Bar.ff.de accu.z.l.non omnis.§. a barbaris.ff.de re mili.facit etiam qđ vult gl.not.in.l.lex cornelia. in versi.ex vinculis.ff.ad silla.¶ Quarto fallit in eo qui fuit contumax in nō parendo iuri vel iudici,qui perdit beneficium iuratorie cautionis. gl.est in.d.aut.ei qui iurat in glo.j.z ibi Bal. in ij.colū.z glo.in.c.qua fronte.in versi.cautionem.z ibi do. [illegible] circa fi.de app.¶ Quinto limita,vbi timetur ne quis veniat cōtra proprium iuramentum,tunc non debet stari eius iuratorie cautioni,sz doctor.in.c.ñ.de resti.spo z in.c.ad reprimendaz.de off. ordi.z expresse do.Abb.vbi reputat hic esse pulchrum dictū: in c.qua fronte.in fi.de app.nam suspecto de periurio nō est facile deferendum iuramentum.gl.z doct.in.c.ij.qui [illegible] vel vouen.bona glo.in.c.quamuis.xij.q.j.tex.z gl.in.c.clericos de coha. cleri. z.mahe.no.Bal.in.l.ij.per illum tex.C.[illegible]di.vid.tol.z in.l.que sub conditione.in princ.ff.de condi.[illegible]onus tex.in.§.nos igitur videntes.et est in.xxviij.col.in a[illegible]e nup.¶ Sexto limita: in eo qui sponte se obligaui[illegible]andum:in casu in quo nō tenebatur dare fideiussore[illegible]ūc imputandum est sibi:q se astringit: vnde si nō p[illegible]are fideiussores nō statur eius iuratorie cautioni[illegible].§.si necessaria.in versic. sin autē ibi quia sibi ipsi [illegible] imposuit.j.eo.z ibi Paul.de ca.ad hoc no.illum [illegible] limita: quando impotētia satisdādi procedit pr[illegible]ertatem: vel eo quia sit forēsis: secus si propter malos [illegible] mores nullum fideiussorē inueniat: tunc nō statur eius iuratorie cautioni:cum eius mores corrupti sint.z tale iuramentum vilium personaꝝ pondus nō habet ita singulariter limitat Bal.in aut.cui relictum.in.iij.colū.C.de ind.vid.tol.sequitur flo.in.l.ij.C.de vsufru.¶ Octauo limita:in officiis administrādis:hinc est:q si electus in tutorem vel curatorem nō potest dare fideiussorem:nō statur eius iuratorie cautioni.l.ij.C.de tut.z cur.qui non satisde.z ita dicit Bal.in.l.ij. C. de vsu.z fru.leg.z imt.corā.in vlt.co.de offi.dele.in.c.j.in.ij.colū. de peu.¶ Nono limita:q nūꝗ iuratoria cautio prestita ꝑpter impotentiā satisdādi sufficit:vt arctet aduersariū ad aliqd prestandū.Bal.in.l.ij.in.ij.no.C.de vsu.z fru.leg. ¶ Decimo limita:qñ satisdatio est prestāda de necessitate:z pro substātia actus vt in vsufructuario:iuxta glo.in.l.iiij.z ibi doc.C.de vsufru.tunc nō sufficit iuratoria cautio.ita ꝓbat tex.no.in.l.filiussa.§. diuus in ver.idē princeps.ff.de le.j.z in.l.si ꝯstāte.§.quoties.vbi Pau. de ca.ff.so.ma.Ita expsse dicit Lu.ro.in.l.ij.in pnc.ff.sol.ma.z in cōsi.ccccxxix.qđ incipit circa primū ꝓposite cōsultationis articulum:in vltimo dubio.¶ Undecimo limita:quo ad impediendū sequestrū:vel faciendū reuocari:vbi cautio iuratoria nō sufficit ꝑm Spe.in ti.de seq.pos.§.j.v.sed pone.do.Ant.Imo.z do. Abb.in.c.ij.de sequest.pos.z fru.do.Alex.in.l.si fideiussor.§.fi.j. eo.facit qđ dicaz in seq.limitatione.¶ Duodecimo limita:vbicunq3 potest alio remedio esse cōsultum ꝗ per iuratoriā cautionem:ita Bal.Ange.z Imo.in.d.l.filiussa.§.diuus.ꝑ illū text.no.

Bal.in.l.fi.in scdo τ tertio no.per illum tex.C.de ordi.cog.bene facit tex.in.d.l.si ɔstante.§.quoties.τ ibi no.Pau.de ca. ¶ Decimotertio limita, in suspecto de fuga, non valente satisdare: qr non stat eius iuratorie cautioni ƀm Ang.τ Jmol.in.l.nõ facile. ff.si cui plusquã per.l.fal. ¶ Decimoquarto limita, in eo qui venit noie alieno: vt in ꝓcuratore vel simili: qr leges q̃ loquũtur de iuratoria cautione loquunt in cã ꝓpria nõ in aliena. ideo ꝓcurator de cuius mãdato dubitat ꝯnis admittat cũ satisdatione.l.j. C.de ꝓcur.si nõ possit satisdare nõ statur eius iuratorie cautioni.ita Bal.in.c.j.in.ij.co.de ꝓcu.τ plenius in.c.corã.in vlt. colũ. de off.delega.facit qđ dixi.s.in.viij.fallẽ.quicquid teneat domi. Alex.post Ja.ba.nõ faciẽs de predictis mentionẽ.in.l.actionẽ. C.de procura. ¶ Jason de Mayno Mediolanensis. vtriusq̃ censure doctor Padue legens.

1 ☞ Duo requiruntur ad hoc vt fideiussor dicatur idoneus.
2 Tutor non dicitur idoneus, si nõ habet tantum in bonis quantum ipse pupillus.
3 Testis ad hoc vt dicatur idoneus, requiritur quod habeat tantum in bonis quantum est valor cause.
4 Testis propter paupertatem non repellitur.
5 Quando principalis est valde diues τ idoneus, sufficeret fideiussor, non ita idoneus facultatibus.
6 Quando dicatur fideiussor difficilis ad conueniendum.
7 Quãdo principalis est homo rigosus τ litigiosus, nõ est necessaria eius excussio, sed potest deueniri ad fideiussorem.

Ideiussor. Fideiussor de iudicio sisti, debet esse idoneus facultatib' τ 1 facilitate ɔueniendi.h.d. ¶ † Nota ex isto tex.duo q̃ requirunt ad hoc vt fideiussor dicatur idoneus. Ad de tertium ƀm Ang.Pau.de ca.τ alios Roder.hic scʒ q̃ possideat immobilia, per glo.no.in.§.suspecto.in aut.de exhib.reis. Bal.in.c.coram.in vlt.co.de offi.deleg. Spec.in titu.de satisda. §.dictio.ver.sed si scholaris.vbi tenet idẽ, si possideat multa mobilia.τ ƀm Lud.ro.hic debet fideiussor iudicialis habere tanta bona immobilia, que ascendãt ad valorẽ cause, pro qua intercedit, τ hoc etiã est de mente glo.hic.† Jdem est in tutore: qui nõ 2 dicitur idoneus, si nõ habet tantũ in bonis, quantum pupillus §.sed τ ꝓpter paupertatem.τ ibi glo.insti.de excu.tut. et.l. paupertas.cum glos.ff.eo.† Sic etiam in teste, quia ad hoc vt dicat 3 idoneus requiritur vt habeat[a] tantum in bonis, quantũ est valor cause, ꝓ qua deponit.gl.est sing.in.§.si vero absint. in ver. substantiã.in aut.de here.et fal.quam Ang.ibi not.τ sequitur et dicit esse meliorem ꝗ aliqua alia que sit in iure.eam etiam sequitur et reputat sing. Ludo.ro.hic.τ do.Alexã.in consil.xv.in.iij. vol.quod incipit.visa ꝓcessu cause inquisitionis.† Ego semper 4 dubitaui de illa glo.cum testis propter paupertatem[b] nõ repellatur, gl.in.c.si qui testium.in glo.fi.vbi canonizte.τ no.do. Frã. de are.de test.τ idem do. Fran.in consil.xiij.quod incipit viso diligenter themate in.x.co. ¶ Adde quartum requisitum, q̃ fideiussor sit de eodem foro, vel q̃ renũtiet priuilegio fori.l.j.vbi dixi.s.si quis in ius voca.non ie. Bald.in.d.c.coram.in vlt.colum. ¶ † Limita istũ tex.quatuor modis. Primo nisi ꝑncipalis esset 5 valde diues τ idoneus, tũc sufficeret fideiussor [illegible] non idoneus facultatibus.l.mulier.cum glo.[illegible] tisse. C.de iure do. Pau.de ca. Lud.roma.τ ceteros [illegible]. facit tex.in.l. tam demẽtis. C.de epis.audi.τ in.l.si quis [illegible]tus.§.fin.ff.de verbo.oblig.et in.l.j.§.si magistratus.τ ibi Bal.ad hoc no.ff.de magistra.conuenienũ. Jmo tunc non tenet dare fideiussorem, vt dixi in.l.precedẽti.ergo succedit regula.l.vnice.in princip. C.de rei vxo.act. ¶ Secũdo fallit in fideiussore dato a cõiuncta persona.§.pretor.ƒ.ea.l.τ.l.j.τ.ij.s.in ius vocati vt eant. vbi plenius dixi. Bar.in.l.sciendum.in fi.prin.ƒ.eodẽ. ¶ Tertio fallit quãdo fideiussor esset pauper quo ad facultates.tñ alias esset multum fidelis τ cõsuetus satisfacere obligationibus, pro quibus intercedit: tũc censetur idoneus fideiussor.l.si qs stipulat' sit stichũ. §.fi.in fi.ff.de verbo.oblig.τ ibi Pau.de ca.ita dicit per illũ tex. facit in simili.l.suspectum.ff.de suspec.tuto. τ quod no.Bal.in.l. legitimos in secundo τ tertio not.per illum text.ff.de legi.tuto. quicquid hic dicat domi.Alexã. ¶ Quarto limitat solus Gui. de suza.hic istum text. vt procedat in fideiussore de iudicio sisti, secus aũt est in fideiussore prestito in contractu, qui censet idoneus ꝯnis nõ sit facilis ad conueniendum, per.l.iij.ff. de fideiusso.sed ille tex.debet suppleri per istum.τ per.d.l. si quis stipulatus.§.fi.ƀm do.Alex.hic. ¶ † Jn gl.prima que dupliciter decla 6 rat tex.quãdo fideiussor dicatur difficilis ad cõueniendum. adde tertium exemplum ƀm Bart.τ alios in notario τ procuratore qui sunt rigosi τ cauillosi.idem dicit Bart.in.d.l.si quis stipulatus.§.fi.facit quod vult glo.in.l.ij.§.suspectum.τ ibi Barto.et docto.ff.solu.matri. Adde q̃ dicit Lud.roma.in.l.fina.ff.si cert. 7 peta, q̃ † si principalis est homo rigosus τ litigiosus, non est necessaria eius excussio: sed potest deueniri ad fideiussorem. Adde etiã q̃ vult notabiliter Bar.in.l.cũ satis.in.ƒ.co.in fi.C.de agri. τ censi.li.xj.τ tex.in.l.si cõuenerit.in fi.τ quod ibi vult nota.Bar. ff.pro socio.

a ¶ Requirit vt habeat. Adde doc. in.l.nõnulli ff.de acc.

b ¶ Paupertatẽ. Adde Cy.i.l. iij.in viij.qđ. C.d reb.cre.spe. ti.de test.in §.j.ver. itez q̃ est paup.

c ¶ Judiciũ. adde Bar. in.l. quidaz consulebat. de re iudi.

d ¶ Frustra. adde rapb. Ful. ɔsi.clj. incip.egregiusmiles, dñsobert'.

e ¶ Non põt. Adde glos. summe. iij. q.j.

f ¶ Fideiussor.addõ docto.in.c.cuz inter. de except.

1 ☞ Satisdatio iudicialis ibi non tʒ, vbi non tenet iudicium.
2 Satisdatio prestita iudici incompetenti de parendo mãdatis suis, vel de soluendo iudicatũ, nihil valet, cũ iudicium fit nullũ.
3 Judex etiam incompetens potest alteri stipulari, τ actionẽ illi acquirere sine cessione.
4 Satisdatio ƀm subiectam materiam, an aliquãdo importet nullitatem ipso iure.
5 Excommunicatus, non potest agere in iudicio.
6 Fideiussor dicitur improprie ille, qui fideiubet de iudicio sisti.
7 Fideiussor de iudicio sisti, an habeat priuilegia aliis fideiussoribus competentia.
8 Fideiussio de iudicio sisti prestita in causa priuata, expirat si lis negligatur per duos menses.

Si quis his. Jnhabilitas recipientis vel fideiubentis vel prestantis fideiussionẽ vitiat satisdationẽ de iudicio sisti: hoc dicit: scdm omnes lecturas 1 glo.† No.primo q̃ vbi non tenet iudicium[c]: ibi non tenet satis c datio iudicialis. Ex hoc duo inferunt. Primo ƀʒ Paul.de cast. quod fideiussor de iudicio sisti põt dicere de nullitate ꝓcessus ex quo non obligatur, quãdo processus est nullus.quod not.ꝓpter l.sancimus.C.de fideius.τ.l.ob sententiam in princi. ff.de appel. 2 ¶ † Secundo infertur ƀm Bal.et do.Alexan.hic, q̃ satisdatio prestita iudici incompetenti, de parẽdo mãdatis suis, vel de soluendo iudicatũ, nihil valet, cũ iudicium sit nullum: quod Bald. reputat nota.dignum: facit ratio, quia talis promissio habet tacitam conditionem, si apparuerit principalem teneri ibi cõparere.aut.offeratur.C.de lit.contesta.Bart.in.l.quidã cõsulebat. 3 in vltima co.ff.de re iud.τ in.l.vir bonus.ff.iudi.sol.† Tu aduerte, q̃ in contrariam facit: quia iudex etiã incompetẽs, potest alteri stipulari, τ actionẽ illi acquirere sine cessione: ƀm Bal. in.l. ij C.per quas perso.nob.acqui.τ in.l.certi condictio. §. quoniã. ff.si certũ petatur.et notabiliter in.l.j.in versic.sed quid de iudice.C.per quas perso.nob.acqui.respõde declarãdo prout declarat notabiliter Ang.in.l.emancipare.ff.de emanci.quod ista regula ꝓcedit quãdo stipulatio interponitur in his que sunt voluntarie iurisdictionis: tunc quilibet iudex toleratur cũ fiat inter cõsentientes: sed notabile Bal.procedit in stipulationibus iudicialibus, que exigantur ab inuitis.l.minor.xxv.an.§.fi.ff.de procura.§.finautem.institu.de satisda.et sic sunt contentiose iu 4 risdictionis. ¶ † Secũdo pondera tex.in versi.frustra[d] erit da d tio: que denotat, q̃ satisdatio sit ipso iure nulla, ƀm Bart.et clarius Jmol.in.l.penul.§.ad crimẽ.in fin.ff.de publi.iudi. Salice. in.l.quamuis.in vlt.co.C.de adulte. Semi.in.c.j.in vlti.colũ. de accu.in.vj.facit text.cum glo.in.c.quia frustra.vbi Joã.an.τ alii de vsu.licet aliquando ƀm subiectam materiam non importat nullitatem ipso iure: sed ope exceptionis.l.si totius.in princi. ff. de fideiusso.l.j.cum glo.j.et ibi Bal.in prima oppositione.C.de non nume.pecu.declarat do. Abb.in.c.veniẽs.in penul. colum. de accu. ¶ Capio glo.vnicam in qua aduerte, q̃ gl.dicit, q̃ iste §.legitur tribus modis.τ postea ponit quatuor lecturas. nã reuera sunt solum tres lecture principales, que patent ex summario.s.dato.sed tertia subdiuiditur in duas. ¶ Diuide istam gl. in duas partes principales.in prima ponit tres principales intellectus ad text.sed tertius subdiuiditur in duos.tene primum 5 qui clarus est: alii reprobantur per Barto et Roder.† nam secundum reprobat Bart.ista ratione, quia excommunicatus nõ e potest[e] agere in iudicio.c.intelleximus.de iudi.not.in.c.cum inf ter. R.de except.τ tamen potest esse fideiussor[f] sicut potest τ cõtrahere.c.si vere.de senten.excommu.no.in.c.veritatis.de do.et contu.sed ad hoc defende glo.que loquitur in eo qui non potest esse in iudicio: nec agendo: nec excipiendo: τ sic nullo modo put est seruus, sed excõmunicatus licet non possit esse agẽdo, tamen sit excipiendo: vt in iuribus prealle. ¶ Tertius intellectus glo. non procedit iure.ff. ¶ Quartus nõ ɔuenit litere: que dicit agere: sed hic ɔuenicbatur. ¶ Jn secunda q̃ est ibi: sed quid si age 6 re, glo.format q̃stionem.† no.diligenter ex ista vltima parte gl. quod qui fideiubet de iudicio sisti dicitur improprie fideiussor: τ sic leges huius tituli improprie eum fideiussorem appellãt: τ sic statutum loquens de fideiussore: nõ haberet locum in isto.idem tenet glo.in.l.si barsatorem.C.de fideiusso.in gloss.in rubrica.s. in ius voc.vt eant.τ gl.quã multi libri non habent in.l.j.in versi. fideiussoribus.s.eodem. ¶ Cõtrarium tenet Guil de cug. hic. prout refert τ sequitur Barto.in.§.fi.ƒ.ead.l. Jdem tenet Albe. Fulgo.et Lud.roma.hic. Ange.in.l.j.s.co. Lud.ro.in.l. grece. §.τ post litem.ff.de fideiusso. ¶ Cõclude distinguendo, q̃ si solus fideiussor se obligauit ad sistendũ eo casu quo reus principalis no n

lis non erat obligatus: puta quia nondum ad iudicium vocatus, et tunc dicatur improprie fideiussor, per fundamentum gl. hic al's secus secundum Salic. Pau. de ca. et plenius do. Alex. hic cum concor.
7 per eum allega.† An autem iste fideiussor de iudicio sisti, habeat priuilegia aliis fideiussoribus competentia: puta excussionis, per autenticam presentem. C. de fideius. vel epistole diui adriani. §. si plures insti. eo. Ludo. roma. hic tenet quod sic, per glo. sing. in aut. de fideius. in princ. in ver. fideiussorem. que enumerat quinque genera fideiussorum, et illis omnibus dicit competere beneficium excussionis, sed illa gl. non loquitur de fideiussore de iudicio sisti. vnde veritas est in contrarium, secundum Guil. Bal. et Pau. de ca. hic, cum aliquali tamen distinctione, de qua hic per eos. idem tenet Alb. in §. fi. ad fi. j. ea. l. Bal. in. l. fi. §. j. circa prin. C. de vsu. rei iud. Imol. in. l. cum filius. §. j. ff. de verb. sig. dicunt tamen Guil. de cug. et Albe. hic. quod iste fideiussor de iudicio sisti habet priuilegium. l. sancimus. C. de fideius. que lex secundum Bart. et doc. ibi est multum sing. et dicit ibi Cy. quod illa. l. est vnum de mirabilibus mundi. et illa lex procedit etiam in causa criminali secundum Spe. in tit. de accu. in tertia parte Spe. in. §. fi. versi. sed quid si fideiussor. Imo. in. l. pe. §. ad crimen. in. vsi. char. ff. de pub. iud. reprobata glo. ibi in versic. procurator. adde etiam quod illa lex procedit etiam si iuramentum interuenisset secundum Bal. in. l. qui crimen. in. xj. q. C. qui accu. non poss. Sed tu aduerte quod illa lex loquitur de fideiussore de representando aliquem: vnde dicere quod etiam loquatur in fideiussore de iudicio sisti est magna extensio: cum inter eos sit magna differentia: vt declarat
8 rat Bar. in. l. j. circa prin. ff. si quis in ius voc. non ie.† adde etiam quod iste fideiussor de iudicio sisti, habet priuilegium. l. pe. C. de fideiusso. que proprie loquitur in fideiussore de iudicio sisti, que lex est multum singularis secundum Bart. et alios ibi vbi fideiussio de iudicio sisti prestita in causa priuata, expirat si lis negligatur per duos menses. et rationem illius tex. assignat do. Abb. in consil. xxiiii. in cip. videtur dictum petrum in. ij. co. in. j. vol. quia actor tenetur cauere, quod contestabitur litem. j. duos menses. aut. libellum. C. de lit. conte. que est canonizata in. c. libellum. iij. q. iij. ergo elapsis duobus mensibus videtur actor litem neglexisse, et sic fideiussor liberatur. et ita dicit declarare Hostien. in summa sua in titu. de fideiusso. §. qualiter fit fideiussio. Sed tu aduerte, quod istam rationem formaliter ponit et reprobat gl. in. d. l. penul. in ver. liberari. C. de fideiusso. et glo. in. §. sed hodie. insti. de satisda. illam legem penul. singulariter limitat Bal. in. §. fi. in lectu. antiqua. j. ea. l. quando talis promissio fieret respectu litis mouende. si aut quis promitteret iudici vel parti presentare aliquem non respectu litis, tunc obligatio sua esset perpetua, allegat. l. si quis vxori. §. si fugitiuum seruum. ff. de fur. vbi istud non probatur. contrarium vult bar. in. d. l. pe. et do. Alex. reprobans Bal. in. l. fi. j. ea. l.

1 ¶ A personis coniunctis, qualiscunque fideiussor accipitur.
2 Maritus potest esse fideiussor in omni casu, siue ciuili siue criminali pro vxore sua.
3 Hec verba, qualiscunque vel quecunque quid importent.
4 Ne inducatur. ll. correctio, debet fieri restrictio de habilitate.
5 Appella. heredis, non venit legatarius, nec alius singula. successor: tamen si quis acquirat feudum pro se et quibuscunque heredibus: poterit legare feudum propter verbum quibuscunque: cum legatarius largo modo dicatur heres.
6 Si quis acquirat feudum pro se et heredibus quibuscunque, venient extranei.
7 Que dicta sunt de verbo quibuscunque, habent locum etiam in contractibus principis habentibus vim legis.
8 Si stat statutum, quod nulla possit opponi exceptio contra instrumentum confessionatum: debet intelligi, quando tale instrumentum subsistat quando factum est per notarium.

1 Pretor ait. Iste. §. erit valde vtilis. ¶ † A personis coniunctis hic enumeratis, qualiscunque fideiussor accipitur. h. d. vsque ad. §. fi. ratio est secundum Bal. propter fauorem coniunctionis personarum, sicut etiam in simili in. l. j. et. ij. ff. in ius voc. vt eant. sed differentia est: quia hic istud operatur fauor coniunctionis personarum inter se litigantium: sed in. d. l. j. et. ij. illud operantur fauor coniunctionis personarum, inter reum et eum qui fideiubet. Aliam subtiliorem rationem assignat Pau. de ca. hic. quia istas personas non potest actor vocare in ius sine venia. prout etiam dicit glo. hic in verbo vocabit. et sic tenetur eis ad reuerentiam prestandam, propter quam reuerentiam reus est in hoc priuilegiatus vt possit dare quemlibet in fideiussorem. Ista ratio non placet propter tex. in ver. liberos vel suos. iuncta gl. j. coiter approbata que exponit. i. fratres, et sic sunt
2 transuersales quibus non debetur reuerentia. ¶ † In tex. ibi vel vxorem. adde quod maritus potest[a] esse fideiussor pro vxore in omni casu siue ciuili siue criminali. tex. est in. l. pe. et ibi ad hoc not. Bal. C. ne vxor pro marito: sed non econtra, propter beneficium velleiani. l. j. C. ne
3 vxor pro marito. ¶ † No. in ver. quod ait pretor. in ver. qualiscunque. iuncta gl. quod licet ista verba geminata qualiscunque vel quicunque al's soleant

multum importare. et plusquam verba simplicia. l. balista. cum simi. ff. ad treb. tamen restringuntur ad personas habiles que al's possint se obligare: ideo non comprehenduntur furiosi vel pupilli. facit. l. sed vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mu. et ho. l. j. cum glo. C. de sa. sanc. eccle. late Bar. et alii in. l. j. §. nuntiatio. cum concor. ff. de ope. no. nuntia. ¶ Per istam glo. iuncto tex. inferunt Bart. Bald. et alii hic, quod stante statuto, quod si sententia arbitri qualiscunque fuerit mandetur executioni, intelligitur dummodo sit lata a persona que potuerit esse arbiter. et ita declarat tex. in. l. fi. circa prin. in ver. sententia qualiscunque. C. de app. Adde pro ista decisione bene facere gl. in cle. j. §. fi. de sequestr. pos. et fru. quam do. Card. ibi ad hoc ponderat pro ista decisione Bar. et de eius veritate habetur et Mod. in. l. de pupillo. §. qui nuntiat. ff. de ope. no. nun. et ibi Alex. in pe. colum. in fi. ponderat istam decisionem Barto. hic pro illa glos. Secundo ad de bonum tex. in. c. j. §. fi. de iureiu. in. vj. ¶ Tertio facit quod vult nota. Bal. in rub. C. qui accu. non pos. in penul. et vlt. col. quod si statutum dicat quod de homicidio quilibet volens accusare admittatur non tamen intelligitur quod etiam minus legitimi puta furiosi dementes aut excommunicati, et ita etiam tenet ange. hic. ¶ Quarto facit tex. in. l. sed et si instrumenta. in versi. quibuscunque iuncta glossella que intelligit scilicet idoneis vbi Bar. no. ad statuta. C. de fide instr. et iure haste fisca. lib. x. et similis gl. in. l. j. iuncto tex. et ibi Bal. ad hoc no. C. de fide instr. in quibus locis habetur, quod si lex vel statutum dicat, quod sufficiat qualiscunque probatio intelligitur dummodo alias sit legitima et idonea. et propterea Bal. hic in ver. et si filius not. quod si statutum dicat, quod contra magnatem sufficiat qualiscunque probatio: debet tamen esse talis, que de iure valeat, et que non remoueatur per probationem contrarii. Tu tamen in istis considera, cum statuta debeant semper sic intelligi vt aliquid operentur, contra ius commune. alias essent superflua secundum Bart. in. l. j. ff. de vsuca. et in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infe. cum simi. ¶ Quinto adde glo. in. §. sed hec solennia. insti. de verb. oblig. dum tex. dicit, quibuscunque verbis. et glo. intelligit scilicet habilibus. et infert vt ibi not. in gloss. quam ad hoc reputat sing. do. And. Barb. in repe. rubrice. C. qui admit. in. xxiij. col. ¶ Sexto adde glo. in. l. j. in verb. vtilem. et ibi Bart. et doc. ff. de eo quod certo loc. quem tex. dicentem, quolibet loco, intelligit idoneo et habili. ¶ Septimo adde quod vult Jo. an. in addi. Spec. in tit. de sen. §. vt autem. circa prin. quod stante statuto: quod contra instrumentum factum manu autentici notarii. nulla exceptio possit opponi: tamen potest semper opponi exceptio resultans ex inhabilitate persone in instrumento contente: que obligari non poterat: pro qua decisione facit text. in. l. tutor. §. prodigus et ibi Lud. ro. ad hoc not. ff. de iureiur. facit quod vult Bar. hic in fi. ¶ Octauo et vltimo facit quod vult no. Bal. in. l. cum virum. in vlt. co. C. de fideicom. quod si aliquis acquisiuit feudum pro se et heredibus quibuscunque: dicit sub dubio tamen forte: quod illa dictio quibuscunque refertur ad habiles tantum: et sic non venient heredes extranei: de quo. j. dicetur. ¶ Nono adde gl. in. l. pen. C. qui admitti. nam tex. ibi dicit: quamcunque aliam et glo. ibi intelligit scilicet iustam. Item adde quod secundum ista debet intelligi tex. in. l. fi. in prin. in verbo familia qualiscunque. C. de app. et quod dicit Gemi. in c. decet. in princ. in. iij. col. de immu. ecc. in. vj. vbi dicit quod quando l. vel statutum dat potestatem cognoscendi de quibuscunque causis: nulla censetur exclusa. ¶ Limita predicta duobus notabilibus modis: primo quando generalitas verborum non patitur restrictionem que [illegible] l. qd testamenti. ff. de testa. mili. Istam limitationem [illegible] ria. Primo per illud qd not. vult Sal. in. l. ij. in. iij. col. C. [illegible] noxa. quod si statutum disponat: quicunque occiderit hominem quouismodo vel qualitercunque decapitetur: tunc non distinguitur dolo vel culpa: nec forte an fecerit ad sui defensionem vel non: quia generalitas verborum non patitur: sequitur. d. Alex. in. l. et si seuerior. in. ij. colum. C. de infa. de quo etiam per Bal. in. l. data opera. in. v. colum. C. qui accusa. non pos. et in l. quicunque. in. vj. colum. C. de ser. fugi. d. Car. et Joan. de ana. in. c. lator de homi. ¶ Secundo adduco quod vult Bart. in. l. generaliter. §. vxori. in fi. ff. de vsufr. leg. quod licet alias quando testator relinquit vxori omnia que habet in domo: non veniat frumentum qd ibi erat causa vendendi: vt ibi est tex. not. fallit secundum Bar. nisi diceretur relinquit omnia que habet in domo quoquomodo erunt tunc non fiet restrictio ratione predicta. ¶ Tertio allego qd vult glo. sing. et peregrina in. l. promittendo. in prin. in glos. j. ff. de iure do. que mirabiliter vult: quod illa verba omnes cuiuscunque conditionis et status: comprehendant non solum laicos sed et clericos: quam gl. pro singulari ponderauit solus do. And. barb. in consi. cxxiij. in. iiij. volumi. inter consilia. d. Alexan. et incip. scripsit ecclesiasticus. in. iij. colum. vbi reprobat illam glo. quando talia verba preferentur statutis laicorum: per ea que habentur in. c. ecclesia sancte marie: cum simi. de consti. Et vide tu text. in contrarium in. c. j. in fi. de iureiur. in. vj. Item caue: quia illa glo. tamen inci-
4 pit dum tamen legitime fuit etatis. ¶ † Secundo nouiter limita

a ¶ Maritus pot. Adde Pe. de an. in. c. per vestras. de do. inter virum et vxo.

predicta, vt ꝓcedant in dispositione legali vel statutaria: vbi debet fieri restrictio ad habiles ne inducatur correctio legum, vel prauus sensus: vt per Bar. in. d. l. j. §. nuntiatio. cū cōcord. secus quādo talia verba quibuscūqȝ qualiscūqȝ vel similia apponerentur in contractibus, tunc nō restringerent̃ ad habiles: imo operarentur augmentū. ita egregie limitat Bal. in. l. fi. in. j. co. C. si ne cen. vel reli. ¶ Pro ista limitatiōe adde tria. primo illud qđ vult gl. nota. cōmuniter approbata in. l. cum pena. ff. de arbi. ꝙ si promitto tibi de euictione quomodocūqȝ eueniēte: et tu fecisti ꝯpromissum: ⁊ fuit tibi euicta per sententiā arbitri, quod lȝ aľs ego nō tenerer de euictione. l. si dictum. §. si compromisero. ff. de euict. tamen ꝓpter illa verba geminata quomodocūqȝ eueniente, ego tenebor de euic. ita est ibi glo. no. per quam ita dicit Bal. in. d. §. si ꝯpromisero. in lect. antiqua. de qua glo. habes etiā per Bal. Imo. ⁊ Moder. in. l. si domus. §. de euictione. in prin. ff. de
5 leg. j. ¶ † Secūdo adde, ꝙ lȝ alias appellatione heredis[a] nō veniat legatarius: nec alius singularis successor. l. quedam. §. nihil interest. ff. de eden. et licet aľs feudū legari[b] nō possit etiam pro anima. c. j. §. donare. qualiter olim feu. pote. alienari. tamen si aliquis acquirat feudū pro se ⁊ heredibus quibuscūqȝ propter dictionē quibuscunqȝ poterit legare: cū legatarius largo modo dicatur heres. l. id tempus. §. j. de vsucap. ita tȝ Bald. in. c. imperialem. in prin. in pe. co. de prohi. feu. alie. per. Fede. ⁊ in. d. c. j. §. donare. in. ij. co. d. Alexā. in. l. quedam. §. interest. in. j. colū. ⁊ in. l. gallus. §. etiam si parente. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. in. l. si patroni. in
6 prin. in pe. co. ff. ad trebel. ¶ † Tertio facit: quia si aliquis acquirat feudū pro se ⁊ heredib⁹ qbuscūqȝ ꝓpter dictionē quibuscūqȝ veniunt etiā extranei. ⁊ sic alterat̃ natura feudi. c. j. de feu. non habente naturā feudi. ꝭm Bal. in. l. j. in. xxxiiij. ⁊ in. xlviij. q. ff. de rerum diui. ⁊ ex hoc apparet ꝙ male dixit Bal. in. d. l. cum vir. quem. s. retuli. ⁊ eum in specie reprobat. d. Alexā. in. l. si patroni.
7 in prin. in pe. col. ff. ad trebel. † Et pondera, ꝙ predicta loquunt̃ etiam in contractu principis habente vim legis, vt dicit Bart. in. l. ciuitas. in. j. co. ⁊ ibi dixi. ff. si cer. peta. ⁊ Bart. ⁊ Bal. in. l. donationes quas parentes. C. de do. inter vir. et vxo. ⁊ Bar. in. l. ce
8 sar. ff. de publica. cū concor. quas dixi in. d. l. ciuitas. ¶ † Secundo principaliter inducit Bart. istum tex. ꝙ stante statuto, quod contra instrumentū confessionatum nulla possit exceptio opponi, debet intelligi dūmodo instrumētū illud subsistat ⁊ qñ factū sit per notarium. Adde Bar. in. l. diuus. per illum tex. ff. de test. mili. ⁊ in. l. j. §. ⁊ parui. ff. quod vi aut clam. glo. in. l. iurisgentium. §. quod fere. vbi Ang. ⁊. Moder. ff. de pac. Bal. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno.

Iason Padue.

a ¶ Heredis. Adde. l. tps in fi. ff. d vsuca. bar. in. l. in ꝯuentionib⁹. de ver. sig. Lu. ro. in. l. j. in. §. bonorū. ad treb. spe. ti. d testa. i. §. j.

b ¶ Legari. Adde diffuse per Fe. in c. q in ecclesiarū. de cōsti. in. xlviij. col. ver. ceterum.

1 ☞ Contra fideiussorem de iudicio sisti, nulla competit actio pretoria.
2 Contra fideiussorem de iudicio sisti: non est parata executio.
3 In iudicialibus ex mora particulari succedit interesse totale.
4 Fideiussor de iudicio sisti, non tenetur vltra quantitatem quā fideiussit: secus si simpliciter fideiussit.
5 Quando quantitas est minor q̄ȝ interesse, an fideius. de iudi. sisti possit conueniri, ad illud plus.
6 An si quantitas a fideiussore ꝓmissa est maior q̄ȝ principale interesse cause fideiussor teneatur.
7 Fideiussor de iudicio sisti, tenetur successiue vsqȝ ad sententiam.
8 Fideiussor qui tenetur ad presentandum, an liberetur semel presentando.
9 Fideiussor de iudicio sisti, lata sententia liberatur.
10 Fideiussor de iudicio sisti, non tenetur ꝓmittere certā quantitatem loco interesse.
11 Quando promissio debet fieri ad cōsilium sapientis, an sapiens debebit fieri facere apponi certam quantitatem.
12 Fideiussor de iudicio sisti tenetur ad duplum vel quadruplū qñ actio super qua reus conueniebatur competebat ad istud.
13 Ex facto vel mora principalis, nunq̄ȝ augetur obligatio vel cōdemnatio fideiussoris.
14 Si stante statuto, ꝙ dans opem vel auxilium maleficio condennetur inquantum principalis, si principali propter negationem duplicatur pena: non per hoc pena dantis opem multiplicabit̃ nec diminuetur.
15 Fideiussor de iudicio soluendo, non tenet̃ ad augmētum condēnationis procedentis ex negatione principalis.
16 Si ex forma statuti pater teneatur soluere condemnationeȝ filij delinquētis, ⁊ est aliud statutū, ꝙ si cōdemnatus nō soluat infra mensem, ꝙ teneat̃ ad penam q̄ȝtoplurís: pater nō tenebit̃ ad istā penam q̄ȝtopluris.
17 Si ex forma statuti, pro vulnere imponitur pena centū: pro morte mille: ⁊ accusatus de vulnere, dedit fideius. de iud. soluendo, ⁊ pēdente iudicio mortu⁹ est vulneratus: lȝ iudex formauerit processum super vulnere: tñ poterit condemnare de homi. sed fideius. non tenebitur ad mille.

In fideiussorem.

Scđm Bal. ⁊ Paul. de ca. habet materiam subtilē et optimā. Et premitte ꝙ ver. qđ vtrum veritatem: legitur tripliciter. vno modo in glo. in verbo veritatem. ꝙ † contra fideiussorē
1 non sistentem reum in iudicio prout promisit, datur actio ad verum ⁊ commune interesse: non autem ad quantitatem taxandā a iudice. ¶ Secundo modo legitur ꝭm Ricar. vt hic per Bart. ¶ Tertio ⁊ notabilius legitur ꝭm Bar. et alios. ⁊ hunc tene, ꝙ tex. velit dicere, vtrum ista actio contineat veritatem. i. quātitatem que vere probabitur deberi a reo principali, an vere quātitatem petitam in lite. i. an fideiussor de iudicio sisti sit contumax debeat condemnari in tota quantitate petita per actoreȝ: an in eo solo qđ actor ꝓbauerit vere deberi. ⁊ respōdet ꝙ tenetur ad quantitatem vere probatā, nō attenta summa petitia in libello. ¶ Summa istum. §. cum. l. sequenti. vt hic per Bar. ¶ In text. ibi actionem dat pretor: pōdera istū text. ad duo. Primo ꝙ hic est tex. contra glo. Bart. ⁊ doctor. qui volunt contra fideiussoreȝ de iudicio sisti nullam actionem pretoriam cōpetere vt ibi dicit glo. quam sequitur Fulgo. eo quia pretor nullam actionem dat sed cōpetit ciuilis, certi cōdictio pro certo, est contra istum tex. in versi. actionem dat pretor: nisi exponas ꝭm Albe. dat. i. cōfir
2 mat quod nihil est. ¶ † Secūdo probat iste tex. quod contra fideiussorem de iudicio sisti, nō est parata executio: ex quo competit actio, sed oportet agere via actionis, et sic via ordinaria ꝭm Guil. hic quem reprobat Bar. in. l. j. ff. iud. solui. per. l. sancimus. in verbo statim. ff. de fideiusso. sed opi. Barto. reprobat̃ per Ange. et comēsem ibi. in quo distingue vt per Bald. Ange. Sali. et Moder. hic cum concor. allegatis per domi. Alexan. Quid autem in alio fideiussore contractus: vide Barto. et Angel. in. l. j.
3 ff. iud. solui. ¶ † Tertio no. in ver. quod vtrū, ꝙ in iudicialibus ex mora particulari, succedit interesse totale: quod videt̃ duruȝ ⁊ ideo si reus est iussus sistere, respōdeat libello vel positionib⁹: ⁊ si fideiussor sit contumax tenet̃ ad totale interesse totius cause, non expectato, ꝙ aliter sit contumax in tota causa. et hoc propter rigorem iudiciorum vt hic. ⁊. l. iij. §. fin. ⁊. l. cum querebatur. ff. iudica. sol. secus in alijs obligationibus facti extraiudicialib⁹ habentibus tractū successiuum, quia propter particularem moram non succedit totale interesse. l. stipulationes non diuiduntur. in ver. plane. ff. de verbo. oblig. ⁊ ibi Bartol. in. v. q. assignat rationem diuersitatis. ⁊ idem Bar. in. l. iij. §. si plures. ff. iudi. sol.
4 quicquid teneat Io. fa. in. §. j. insti. de satisda. ¶ † Quarto no. in versi. nisi pro certa quantitate: ꝙ fideiussor de iudicio sisti qui fideiussit non simpliciter, sed in certā quantitatē, vltra non tenet̃ ratio est quadruplex. Prima quia limitata causa, limitatū ꝓducit effectum. l. in agris. ff. de acqui. re. do. l. age. ⁊ ibi no. Bald. ibi dixi. C. de transac. Scđa ratio, qȝ obligatio nō potest nasci vltra intentionem obligātis. l. non omnis. in prin. ff. si cer. pe. Tertia ratio, quia expressum facit cessare tacitum. l. cuȝ ex filio. §. filio. et ibi Bar. ff. de vul. ⁊ pup. Bal. in. l. testamento. C. de impu. ⁊ alijs sub. Ita expressum, prefertur tacito ꝭm Bal. in. l. iij. in. iij. col. C. de here. insti. Quarta ratio, qȝ prouisio hominis facit cessare ꝓuisionē legis. l. fin. cū simi. C. de pac. cōuen. Hinc est ꝙ substitutus prefertur ꝯiuncto. ⁊ sic excludit ius accrescendi. l. ij. §. si duo. ff. de bono. poss. ꝭm tabu. ⁊. l. vnica. §. in primo. C. de cadu. toll. tamen ista vltima rō est periculosa, per ea que tradūt Bar. ⁊ doct. in. l. in prouinciali. in prin. ff. de ope. no. nun. Bart. in. l. ij. cum fi.
5 C. de iure emphyt. ¶ † Quid autem si illa quātitas erat minor q̄ȝ interesse, an fideiussor possit conueniri ad illud plus: videtur ꝙ sic, per glo. in. l. fi. ff. si quis in ius voca. nō ie. tamen ꝭm Pau. de ca. contrarium est verius: quia fideiussor nō tenetur in plus quaȝ expresse ꝓmisit. l. fideiussor obligari. §. j. ff. de fideius. ad gl. in. d. l. fi. respōdet quod ibi loquitur in principali: sed errat, quia imo ibi gl. proprie loquitur in fideiussore de iudicio sisti vt hic. et illa gl. communiter approbatur, que prestat mirabilem limi
6 tationem ad hunc tex. super qua tamen cogita. † Quid autem si quantitas a fideiussore promissa est maior q̄ȝ principale interesse cause: videtur fideiussorem non teneri, qui nō potest in plus teneri q̄ȝ principalis: sed hñ firmius. l. grece. §. illud. ff. de fideiusso. tene contrariū, quia fideiussor ex mora propria potest se obligare, in plus q̄ȝ principalis: quod patet, qȝ potest ꝓmittere penam, ⁊ ad illam efficaciter tenebitur, licet principalis nō promiserit. vt est glo. singula. communiter approbata in. l. sicut. in glo. magna, in fi. ⁊ ibi Ange. et Imol. ff. de fideiusso. et Barto. in. l. centum capue. in. ij. colū. ff. de eo quod certo loco: vbi non fuit recordatus de illa gloss. et Barto. hoc notabiliter limitat in. l. hi qui. in pe. co. ff. de fideiusso. Bal. in. l. si pro ea. in. v. q. C. mādati. ⁊ istā vltimā. q. vide etiam per Pau. de ca. hic. ¶ In glo. j. in ver. promiserit diuidit̃ in duas. in prima ponit dictum. in scđo alleg. cōcor. ad tex. vel melius ad dictum suū glo. ⁊ sic re vera pōt dici tota vna pars: scđa ibi. ⁊ facit. Habes duas regulas: vnaȝ expresse aliam

7 aliam tacite, a ɔtrario sensu. ¶ † Prima regula expssa est, ꝙ fideiussor de iudicio sisti tenet̃ successiue vsqꝫ ad sententiam. l. grece. §. ꝛ post litem. ff. de fideius. que. l. nõ reperit̃ alibi fm̃ Bar. ibi et Ang. hic. ꝛ do. Matth. in no. clxxviij. sed cõcordat. l. j. in prin. iuncta glo. parua. in ver. iudicio. ff. si ex noxa. cã aga. ¶ Limita fm̃ Bar. Ange. ꝛ alios hic, quando actor prosequit̃ in lit. cõtra principalem debitorem: secus si esset negligens per duos mẽses qꝛ talis fideiussor liberaret̃. l. pe. C. de fideius. cũ distinctione de
8 qua ibi in glo. ꝛ per Ang. hic, dixi in. §. j. s. ea. l. ¶ † Scõo limita istã regulã, in fideiussore de sistendo: secus in fideiussore qui promittit aliquem representare iudici: quia si semel pñtauit est liberatus fm̃ do. Alex. ꝛ Pau. de ca. hic. est ꝛ gl. in. l. duobus. §. si
9 ei. in ver. exhibuerit. vbi late dixi. ff. de iur. iur. ¶ † Scõa regula est que tacite colligitur ex hac glo. a cõtrario sensu, ꝙ fideiussor de iudicio sisti, lata sententia liberatur: ex quo sequũtur duo effectus. ¶ Primus, ꝙ talis fideiussio nõ durat in executione sententie. d. l. grece. §. ꝛ post litem. ¶ Scõs effect⁹ ꝙ fideiussio de iudicio sisti, nõ durat in causa appellationis: ꝛ ita est glo. no. in aut. de his qui ingrediũtur ad ap. in princ. Ang. ꝛ Pau. de cast. hic Bart. in. l. cum apud sempronium. ff. in. sol. ¶ Amplia istam regulam quatuor modis. Primo non solũ lata sententia: sed etiaꝫ instantia perempta, dato ꝙ de nouo incohoaretur, gl. est no. in. l. pe. in gl. mag. C. de fideius. quã sequit̃ ꝛ multũ commẽdat Ang. hic, sicut in fideiussore de iudicato soluendo. d. l. cũ apud sempronium. ¶ Secũdo amplia istam regulam: vt procedat non soluꝫ in causis ciuilibus, sed etiam criminalibus. gl. est no. in. l. si quis reum. ff. de cust. reo. propterea dixit Bal. in. c. dilectis. in. vj. col. de app. ꝙ cauere debent officiales, ne incarceratos ꝑ criminalibus relaxẽt dato fideiussore de iudicio sisti, cum talis fideiussio lata sñia expiret. d. §. ꝛ post litem, sed debent accipere fideiussores etiam de iudicato soluendo: ꝛ dicit Bal. quod quidam potestas, ꝑdicta ignorans: qꝛ relaxauerat incarceratum pro crimine, accepto fideiussore de iudicio sisti: fuit ɔdemnat⁹ in syndicatu, ꝛ ꝑpterea remãsit desolatus. ¶ Tertio amplia etiam, si fideiussor promisit iudici sistere aliquem in iudicio ꝛ parere mandatis curie, adhuc lata sentẽtia fideiussio expirat. ita singulariter tenet Bal. in addit. Spe. in titu. de reo. in. j. col. do. Alexan. hic. ¶ Quarto amplia etiam si sit dictum, primo, promitto talẽ sistere in iudicio, ꝛ omnia facere que sunt in iudicio facienda: qꝛ ista verba debẽt ad ius referri. ita tꝫ solus Bal. hic. ¶ Limita, qñ si fideiussor de iudicio sisti, ante fuit in mora exhibẽdi. quo casu cõmissa est stipulatio ad totalẽ interesse, cõtra reũ: lꝫ lata sentẽtia liberet̃ fideiussor ab oblatione principalis de sistendo, tamẽ nõ liberatur ab interesse prius ɔmisso: ita tꝫ Spec. in tit. de accu. in iij. parte Spec. in. §. sequitur. ver. item querit̃. Ecce Raph. Ful. hic qui tamẽ nihil allegat: lꝫ dicat, ꝙ non meminit se alicubi legisse. Idem tenet Ang. ꝛ d. Alex. in. l. si vero. in prin. j. eo. ꝛ ostẽditur vina ratione. nã ex quo fideiussor semel fuit in mora, in aliquo actu non sistendi reum statim commissa est stipulatio ad totale interesse: ꝛ tenetur ad totale interesse totius cause, nõ expectato fine cause. tex. est hic ꝛ supra dixi: ergo licet lata sentẽtia fideiussor non tenet̃ amplius sistere reum principalem: tamen teneᵗur ad totale interesse: ꝛ ad illã totalem obligationẽ, in qua semel incidit, q̃uis cõtrarium teneat et male Raph. Ful. in. d. l. si vero in prin. ꝑ gl. ibi sic Rap. Ful. fuit sibi ɔtrius. ¶ Scõo limita qñ fideiussor simpliciter ꝓmisit sistere in iudicio: secus si ꝓmisit sistere q̃ncũqꝫ fuerit requisit⁹ vel toties quoties placuerit iudici: tũc lata sñia non liberat̃ fm̃ Bar. in. l. iiij. in vlti. col. ff. de custo. reo. quẽ sequitur Lud. ro. in. l. grece. §. ꝛ post litem. ff. de fideius. q̃uis contrariũ teneat Bal. in. l. qui crimen. in. iij. q. C. qui accu. nõ pos. per duas rationes quibus respondet. d. Alexã. hic. aliter etiam ꝛ male tꝫ Ang. in. l. ꝙ si nolit. §. si quid ita. ff. de edil. edic. ar. illius tex. qui parum facit, ꝛ refert ita dicere preceptorẽ
10 suũ hic: qui nihil dicit. ¶ † In gl. in vbo accesserit. no. ꝙ fideiussor de iudicio sisti, nõ tenet̃ certã q̃titatem ꝓmittere loco interesse. ꝛ ostenditur vina ratione, nam actor hꝫ necesse probare verũ interesse: vt hic fm̃ tertium ꝛ verum intellectũ, ꝛ declarat Bar. et plenius Alb. hic, ꝙ non esset: si fideiussor tenetur certam quãtitateꝫ ꝓmittere. de quo plenius in. l. fi. ff. de preto. stip. ꝛ ad hoc ista glo. est singu. fm̃ Bal. in. l. coram. in. ij. co. de of. deleg. ¶ Limita tribus modis: vt ꝑ Bar. ꝛ Pau. de ca. hic. ꝛ clarius Bart. in. l. fi. ff. de preto. stip. et in. l. iij. §. sed q̃uis. ff. si cui plusq̃ꝑ. l. fal. post gl. in. l. iij. §. si dubitetur. ff. de iud. cũ multis cõcor. de quib⁹
11 dixi in. l. j. s. eo. † Quid si ꝓmissio dꝫ fieri ad consiliũ sapiẽtis, an sapiens debebit facere apponi certam quantitatẽ: dic vt hic plene per Alex. ¶ Capio glo. in. l. seq. quam diuide in quatuor partes. In prima declarat text. ꝑ exẽplum, postea format tres questiones: secũda ibi: sed quid si ab initio. tertia ibi. Item quid si
12 per iusiur. quarta ꝛ vltima est ibi, an idem in eo. ¶ † In secunda parte glo. habes nota, limitationem ad hunc tex. qui dicit, fideiussorem de iudicio sisti tenere ad duplum vel quadruplũ, quia procedit quãdo actio super qua reus principalis cõuenieb atur originaliter competebat ad illud, vt in exemplis glo. sed si actio originaliter nõ competebat ad hoc, sed propter factuꝫ rei, puta negationem vel aliam moram aget̃ condemnatio: tunc ad istud augmentũ incidenter proueniens, propter culpaꝫ rei, nõ tenetur fideiussor, qui solum intelligitur se obligasse ad id qđ de principali natura actionis, ꝛ non de accidentali, iuribus in gl. alleg. et ita alij tenent: licet Fulgo. teneat oppositum. ꝛ respõdeat ad duas leges in glo. alleg. ꝛ tenendo conclusionem gl. non obstat dicta. l. si quis pro eo. §. si nũmos. qꝛ omissis solutionibus Ang.
13 † vera solutio est, quod ex facto vel mora vel negatiõe principalis debitoris, nunq̃ augetur obligatio ꝛ cõdẽnatio fideiussoris vt hac glo. ꝛ plene scribitur in. l. centum capue. ff. de eo ꝙ cer. lo. et in. l. j. ff. de in lit. iur. sed bene potest confirmari obligatio que ante erat inualida, vt ibi in mutuo qđ reconualidatur secuta cõsumptione. Et ista reconualidatio obligationis, sequuta ɔsumptione, etiam nocet fideiussori, ꝛ iste est proprie casus in. d. §. nũmos. qꝛ per hoc nõ augetur obligatio fideiussoris licet bene cõ-
14 firmatur. † Et ad istã scõam partem glo. adde, qđ nota. decidit Bar. in. l. libertis quos. §. posthumus. per illum tex. ff. de ali. leg. Stante statuto ꝙ dans opem vel auxiliũ maleficio, debeat condemnari intantum inquantũ principalis delinquens, si principalis ex delicto debeat ɔdemnari in cẽtum: sed propter eius negationem duplicatur pena, aut propter confessionẽ diminuat̃, non per hoc multiplicabit̃ aut diminuetur pena istius qui opẽ prestitit. ¶ In tertia parte glos. dic vt dixi in. l. j. ff. de in lit. iur.
15 ¶ † In vltima parte glos. diligenter nota, ꝙ etiam fideiussor de iudicato soluẽdo, non tenetur ad augmentuꝫ condemnationis ꝓcedens ex negatione vel ex cõtumacia principalis, ꝙ est valde no. fundat se glo. super. l. si. §. de fideius. in qua tamen non apparet: an ille esset fideiussor de iudicio sisti, ꝛ iudicato soluẽdo. ꝛ tenendo istam opi. glo. cum qua Bal. Ange. Pau. de cast. ꝛ Alex. simpliciter trãseũt, non obstant duo text. de quibus glos. opponit ꝛ non soluit. s. d. §. si nummos. nam responde: vt dixi in secunda parte huius gl. ad. l. mora. responde ꝙ ibi bene mora rei principalis nocet fideiussori quo ad ꝑpetrandum obligationeꝫ iam cõpetentem sed non quo ad augendũ: contrarium tenent Iac. de raue. Albe. ꝛ Rapha. Fulg. hic. primo ex vi vocabuli promissionis de iudicato soluẽdo: ꝛ probat text. in. l. iudicatum solui. ff. iud. sol. secunda per text. in. l. iij. §. si is pro quo. s. quod quisqꝫ iuris. ꝛ adde tex. in. l. fi. ff. de fideius. alleg. in glo. conatur responderes sed eorum solutiones nihil valent. nam dicit Fulgo. ꝙ illa lex decipit doc. cum glo. quia ille tex. loquitur in contumacia stipulatoris illa nõ debet nocere reo principali nec fideiussori: nos loquimur in mora principalis: sed credo ꝙ equinocet vt patet ibi in tex. Unde responde: vel ꝙ text. ibi non loquitur in fideiussore de iud. sol. sed de iudicio sisti: vel ꝙ ibi lata iam sñia: reus fuit cõtumax in executione: in nõ restituendo rem: ꝛ illa nõ nocet fideiussori quando culpa rei procedit post sñiam: quia tunc delictuꝫ rei: non nocet fideiussori: sed nos loquimur quando cõtumacia et negotio rei ꝓcessit ante latã sñiam cuius virtute in sñia grauior fuit cõdemnatio: ꝛ tunc fideiussor iudicatum solui tenetur: vel dic vt dixi in. l. j. ff. de in litem iuran. et cũ ista glo. tꝫ Bal. hic.
16 † Item per istã glo. tenet signanter Bald. in. l. si qua pena. in antepe. q. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝙ si ex forma statuti pater teneatur soluere condemnationeꝫ filij delinquentis: deinde fit aliud statutum: ꝙ nisi condemnatus soluat condemnationeꝫ infra mensem: teneatur ad penã q̃ti pluris: ꝙ isto casu pater nõ tenebitur soluere illam penam q̃ti pluris: per istam glo. qꝛ pater vt fideiussor tacitus iudicatũ solui: nõ dꝫ teneri ad penã contumacie: nisi verba statuti aliud sonarent: qđ reputat Bald. no.
17 † Item ꝑ istam glos. decidit Specu. in tit. de fideiusso. §. j. ver. sꝫ pone ei. cũ ver. seq. ꝙ si ex forma statuti pro vulnere imponit̃ pena centũ: pro homicidio vero imponit̃ pena mille. ꝛ accusat⁹ de vulnere dedit fideiussorem de iudicato soluendo: sed pendente iudicio sequat̃ mors vulnerati: quo casu lꝫ index formauerit inquisitioneꝫ super vulnere: tamen põt condẽnari de homicidio: quia censetur idem processus ex quo mors sequitur ex illo vulnere: vt late per Bar. ꝛ alios in. l. damni. §. cum parietem. ff. de dã. infec. tamen fideiussor nõ tenebitur ad penam mille. de quo per Bar. ꝛ alios in. l. fideiussores magistratuum. ff. de fideiusso. ꝛ late Lu. ro. hic. Iason pa.

1 ☞ Promittens sistere titiũ in iudicio mortuo titio liberat̃: sicut debitor speciei perempta specie ante moram liberatur: ꝛ numero. 2. ꝛ. 4. ꝛ. 15.

3 Heres in quem transit instãtia cause: tenet̃ denuo satisdare: cuꝫ per mortem rei extincta sit prima satisdatio.

5 Fideiussor si fuerit disiunctiue obligatus vel sistere: vel soluere iudicatum an per mortem rei liberetur ab vtraqꝫ obligatione.

6 Potestas, si teneatur ex forma statuti stare ad syndicatū ꝓ sua
familia, ꝗ soluere condemnationem familiarum: non tenetur sta
re ad syndicatum pro eo qui interim decedit.
7 Judicis preceptum cōtinens impossibile, est ipso iure nullū, da
to quod iudex ignoret.
8 Impossibilitas superueniens intra terminū excusat, ne ex lapsu
termini qs ꝯstituatᷣ i mora, sicut si possibilitas fuisset a ꝓncipio.
9 Preceptum penale de faciendo aliquid infra certum terminuꝫ
habet tacitam conditionē, si erit possibile illud in termino fieri.
10 Mors ciuilis ⁊ naturalis an equiparentur.
11 Stante statuto ꝙ vxore mortua in matrimonio sine liberis, ma
ritus lucretᷣ doteꝫ, sic: si mulier ingrediatur religionem ordinis
mendicātium, maritus similiter tunc debet lucrari doteꝫ ex for
ma statuti sicut si naturaliter esset mortua.
12 Precepti tempore quando erat iam mortuus sistendus, liberatᷣ
fideiussor nec tenetur heredem sistere.
13 Debitor si in instrumēto expresse cōuenit, qđ si nō soluerit in ter
mino, possit incarcerari, presupposito ꝙ tale pactum valeat, he
res debitoris quāuis non soluat, non tamen poterit vigore ta
lis pacti incarcerari.
14 Diuersitatis ratio triplex, inter pactum ⁊ statutum.
16 Stipulatio an statim sit cōmissa, qñ cepit esse certū qđ nō potuit
impleri, an vero tūc committatᷣ qñ erit lapsus totus terminus.
17 Mitius agitur cum lege ꝗ̄ cum homine.
18 Terminus qui superest, an impediat saltem executionem.
19 Promissio iudicialis: ⁊ ꝓmissio facta extra iudiciū an differāt.

SI DECESSERIT. Ista lex hꝫ materiaꝫ, que multū declarationē requi
rit. Diuiditᷣ in duas partes. In prima loquitᷣ quādo
reus decessit anteꝗ̄ fideiussor esset in mora. Et circa
hoc ponit tria dicta. In scđa loquitur qñ fideiussor prius fuit in
mora, ⁊ postea reus decessit: secunda ibi: si autem post dieꝫ. h. d.
Si reus qui debuit sisti in iudicio mortuus sit naturaliter vel ci
uiliter ante moraꝫ, fideiussor de iudicio sisti liberatᷣ, secus si post
1 moram. ¶ † Not. ꝙ ꝓmittens sistere titiū in iudicio: mortuo ti
tio liberatur, sicut debitor speciei perempta specie ante moram
liberatur. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obli. l. ꝙ te. ff. si cer. pet.
et ad istum text. adde. l. sed ⁊ hi. §. si autem. ff. de pub. l. sancim⁹.
2 ver. pe. ⁊ fin. C. de fideius. ¶ † Ex isto no. sequuntᷣ due illationes
Prima est, ꝙ qui ꝓmisit sistere titiū in iudicio, eo mortuo nō te
3 netur sistere eius heredē. † Secunda illatio est, ꝙ heres in queꝫ
transit instātia cause: vt statim dicam, tenetᷣ denuo satisdare, cū
per morteꝫ rei extincta sit prima satisdatio. l. si ab arbitro. §. fi. j.
eo. l. pretorie. vlt. ff. de preto. stipula. l. si finita. in princ. ff. de dam.
infec. ꝭm Bal. ⁊ Pau. de ca. hic contra tamen primā illationem
fortiter obstat, quia ex quo instantia cause transit ad heredeꝫ. l. si
eum hominem. vbi Bar. ff. de fideius. l. tam ex cōtractibus. ff. de
iud. Et satisdatio de iudicio sisti prestatur occasione instātie. ptꝫ
qꝛ finitur finita instantia: vt dixi in. l. ij. §. fin. s. eo. ergo videtᷣ qđ
debeat extendi ad ꝑsonam heredis. Bar. hic ⁊ ceteri doc. respō
dent, ꝙ ideo fit: qꝛ sistere, est factū coherens ꝑsone defuncti: ideo
nō venit heres. l. vnica. §. ne autem. et ꝙ ibi Bal. C. de cadu. tol.
4 que solutio nō ex toto eneruat difficultatē. ¶ † Limita istū tex.
vt ꝓcedat in fideiussore de iudicio sisti simpliciter: secus si copu
latiue sit fideiussor, de iudicio sisti: ⁊ de iudicato soluēdo: tūc per
mortem rei, quāuis liberetur a iudicio sisti ex quo sistere nō pōt
qꝛ illud factū. s. sistere coheret ꝑsone defuncti tñ tamen tenetur
soluere iudicatū. ⁊ sic nō liberatᷣ a secunda obligatione de iudi
cato soluendo: qꝛ illa consistit in quātitate vel in re, que mortuo
titio pōt impleri. tex. est in. l. seq. ꝭm vlt. lec. gl. ibi. ⁊ etiā ꝭm lect.
Bar. ⁊ cōem, que in effectu nō discrepat a lectura gl. iūcta. l. iiij.
in prin. ff. si quis cau. ⁊ tamen prima facie videtᷣ aliter dicendū: ex
quo mortuo principali, iste nō potest aliter condēnari: qꝛ senten
tia cōtra mortuum lata nulla est. l. pen. ⁊ fi. ff. que sen. sine app. re
scin. vnde dato ꝙ heres (in quē trāsit instātia) condēnetᷣ: de eius
cōdemnātione fideiussor nō promisit: ergo non videtᷣ teneri. cō
trarium tamen vt predixi videntur velle Bart. ⁊ alij cōiter in. l.
5 seq. et ibi dicā. † Quid ergo si disiūctiue fuerit fideiussor obliga
tus: vel sistere: vel soluere iudicatū: dic ꝙ per mortē rei liberatᷣ
ab vtraqꝫ obligatione: ita no. bal. in. l. sed ⁊ si quis. in prin. in lec.
antiqua. j. si quis cau. ⁊ ante eū Specu. in tit. de accu. in. iij. parte
§. fi. ver. item querit. ecce. Imol. in. l. iiij. §. si ex conuentione. ff. de
6 re iudi. quod nota. quia magna est ampliatio ad istū tex. † Item
per istam tex. dicit not. Bal. hic in lect. antiqua: quod si ex forma
statuti potestas teneatur stare ad syndicatum pro sua familia: ⁊
soluere condemnationem familiarum: quod nō tenetur stare ad
syndicatum pro eo qui interim decedit: per hanc legē. Adde bo
num tex. in. l. sed ⁊ hi. §. siue autem. ff. de publi. ¶ Considera ta
men: quod potestas dicitur fideiussor isto casu nō solum de iudi
cio sisti: sed etiam de iudicato soluēdo, et ideo in casu in quo pos

a ¶ Mors ciuilis. Addē Bal. in aut. si q̄ mulier. C. de epis. ⁊ cler. Bal. in l. gall⁹. i. §. ⁊ qd si tm̄. ff. đ lib. ⁊ posth. doc. in. c. cū sis. de ꝯuer. cōiu. arch. i c. in veteri. lxxvij. dist. Ant. de bu. in. c. lꝫ vndiꝗ i pe. colū. de of. deleg. Abb. in cle. ne roma. de elec.

b ¶ Religionem. Adde Bar. in. l. iuhem⁹. in. §. sane. C. đ sa. san. ecc. bal. in. l. fi. C. de dotis ꝓmis. Pau. de ca. in. l. sed hoc ita. ff. de re iud. bar. cō sil. inci. qrit an statuto. idē Bar. cō si. inci. statuto cauetᷣ. an ge. ꝯsi. clxxviij. inci. statuto ciuitatis camerini.

set familiaris post mortē ꝯdemnari: potestas teneretur: vt pa
7 tet ex his que ꝓxime dixi. ¶ † Secūdo no. in ver. quod si igno
rans: ꝭm Albe. Bal. Ang. ⁊ Moder. hic: ꝙ preceptum iudicis
continens impossibile: est ipso iure nullū: dato ꝙ iudex ignoret:
vt hic. ⁊. l. pen. in fi. ⁊. l. fin. ff. q̄ sen. sine app. rescin. ⁊. l. de qua re. §.
fi. ff. de iud. secus si nō erat omnino impossibile: sed difficile: qꝛ si
potestas fuit ignorans valet. alias secus. l. quesitum. cum glo. in
8 ver. iudicatum. ⁊ ibi Bar. ff. de re iudi. ¶ † Tertio no. ex tex. ibi
vel post decretū. ꝙ impossibilitas supueniens infra terminū ex
cusat: ne ex lapsu termini quis constituatur in mora sicut si im
possibilitas fuisset a principio: facit quod vult Innoc. in. c. P. ⁊
G. de off. deleg. de eo qui fuit excōicat⁹: nisi solueret infra certū
terminū: ꝙ si medio tempore interueniat difficultas vel impos
9 sibilitas excusetᷣ. † Et sic habes correlarie notari ex tex. ꝙ prece
ptum penale de faciēdo aliquid. j. certum terminum: habet taci
tam conditionem si erit possibile illud in termino fieri: et ideo si
non sit possibile excusatur a pena: nisi nimium se artasset: vt hic
in glo. ⁊ plenius per Pau. de ca. ⁊. d. Alexā. qui per hoc inferūt
ad questionem: de matre q̄ nimium arctauit se ad petēduꝫ tuto
10 rē filio. j. terminū anni. ¶ † Itē no. ex tex. ibi decesserit aut ami
a serit ciuitatē: ꝙ mors ciuilis[a] ⁊ naturalis equiparantur. facit. l. j.
§. pe. ff. de contratab. ⁊ ratio est: ꝭꝫ Ang. qꝛ hic habet eundē effe
ctum prout mors naturalis: cum deportatus perdat ciuitatē. l.
relegati. ff. de peñ. Itē perdit omnia que sunt iuris ciuilis. l. qui
dam. ff. de pe. per cōsequens nō potest esse in iudicio. l. is q reus.
ff. de pub. iudi. l. iiij. in prin. ff. si quis cau. ergo ita debet liberari
fideiussor, sicut si vere ⁊ naturaliter esset mortuus. Et qđ mors
ciuilis equiparetur naturali quando eundē effectum habet di
cit glo. xvj. q. j. in. c. placuit. Bar. in. l. cū pater. §. hereditatē. ff. de
11 leg. iij. ⁊ aut. si qua mulier. vbi dicit. C. de sac. san. ecc. † Ideo isto
anno cōsului in ciuitate verone stante statuto quod mortua vxo
re in matrimonio sine liberis maritus lucretᷣ dotem ꝙ si mulier
b ingrediatur religionē[b] ordinis mendicantiū ꝙ maritus simili
ter tūc debet lucrari dotem ex forma statuti sicut si naturaliter
esset mortua per text. in. l. deo nobis. ad fi. prin. ⁊ ibi in terminis
Bal. in. l. j. in. iij. col. ad fi. ⁊ Pau. de ca. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ est text.
in. §. si vero cōstantie. et ibi glo. in ver. placitū. ⁊ Ange. in primo
no. in aut. de san. episco. notat idem Ange. in. §. illud. ad fi. per il
lum text. in aut. de mona. Quis cōtrarium teneat Salice. in. d. l.
deo nobis. ⁊ de hoc an mors ciuilis equiparetᷣ naturali: vide per
Bar. ⁊ alios in. l. ex ea. §. insulam. ff. de verbo. obli. ⁊. l. gallus. §. et
quid si tantum. cum concor. ibi traditis. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ gl.
singu. in. c. susceptū. de rescrip. in. vj. que dicit ꝙ mors ciuilis nō
equiparatur naturali nisi in casibus a iure expressis. ¶ Capio
gloss. mag. in verbo sistendi causa. quam diuide in quatuor par
tes. in prima declarat tex. in scđa colligit tres casus in. l. nostra.
⁊ circa primū fortiter opponit ⁊ soluit. in tertia circa scđm casuꝫ
text. format duas difficiles qōnes. in quarta ponit tertium ca
sum text. ⁊ tanꝗ̄ sit indubitat⁹ circa eū nihil addit: scđa ibi tres
casus tantū ponit. tertia ibi scđus casus est. quarta ⁊ vltima ibi
tertius casus est planus. Posset aliter diuidi sed pro nūc suffi
12 ciat ista diuisio. ¶ † In ea. vt glo. ibi nō noceat vt hic. Pro cla
ra intelligentia gl. assumo primū casum tex. qui est ꝙ quādo tē
pore precepti erat iam mortuus sistendus liberatᷣ fideiussor nec
tenetur heredē sistere: cōtra istud fortiter opponit glo. de. l. cuꝫ
quasi. hic in ea alle. vbi heres grauatus in testamēto manumit
tere seruum si eū manumittat habet ius patronatus: si vero nō
manumittat tempore debito seruus ipso iure efficitur liber per
senatusconsultum thrasianū de quo loquitur ille titulus ⁊ heres
perdit ius patronatus nisi absens ex iusta causa non manumisit
in tēpore debito: dicitur ibi in tex. quod si iudex per decretū suū
declarat tex. istum qui dꝫ manumittere abesse ex iusta causa ita
ꝙ non dicatur negligens: nec perdere ius patronatus si tēpore
decreti iudicis iam erat mortuus prodest eius heredi: queritur
ergo in textu nostro effectus fideiussoris nō transfertur in here
dem mortuo principali vt fideiussor cogatur heredē sistere. glo.
respondet quod ibi trāsfertur ad proficuum heredis: scꝫ vt he
res ius pa. retineat nō vt noceat: vt hic. adde ꝙ ita etiā respon
det gl. in. l. neratius. ff. de reg. iur. ⁊ glo. in. l. pe. ff. que sen. sine ap.
rescin. Ista solutio gl. non videtᷣ esse bona qꝛ iudicium nō debet
claudicare. l. fi. C. de fru. ⁊ lit. expē. c. cum inter. R. de excep. hinc
est ꝙ queadmodū non valet sentētia lata contra absentem non
citatum eodem modo nō valet si in eius fauorem sit lata. vt not.
in. l. furioso. ff. de re iudi. ⁊ in. l. ea que. C. quomodo ⁊ quando iu
dex. considera etiā si contra istam solutionē potest adduci ꝙ vi
detur inepta: quia etiā hoc est proficuuꝫ heredis trāsire obliga
tionem fideiussoriam ad heredē cum non teneatur aliam presta
re. Alio modo respondet gloss. in. d. l. pe. ff. que sen. sine app. re
scin. Bar. in. l. in summa. §. fi. ff. de re iudi. ⁊ Paul. de ca. hic quod
ibi speciale sit fauore libertatis ⁊ in cōsequentiam resultet com
modum

modum iuris patronatus quo ad heredē mortui:istā solutionē etiam sequitur.d.Alex.hic:sed nō valet:et eam reprobant Albe.et Sali.hic:quia in hoc nullus est ibi fauor libertatis,cū omnino seruus ad liberationē perueniat:et sic solum ibi consistit in iure patro. ¶ Alio et tertio modo respōdet Alb.hic:et Rapha.comē.in.d.l.pe.quod 3riū loquitur in decreto iudicis quod potius respicit rem quam psonā:iō cū sit reale transit etiā ad heredē. ¶ Quarto modo respōdet Raph.Fulg.hic:quod illa snia poterat cadere et in defuncto et in herede:nā et defunctus dicitur abesse. ¶ Quinto modo respondēt Bart.et Ange.et alij moder.hic:quod in ista.l.promissio de sistēdo titiū in iudicio coheret psone:iō nō trāsit ad heredem p

13 regulam.l.vnice.§.ne aūt.et ibi Bald.C.de cad.tol.† per hoc infert not.Barto.hic:quod si debitor in instrumēto expresse cōuenit, quod si nō soluerit in termino,possit incarcerari presupposito quod tale pactū valeat:de quo p Bar.in.l.titio centū.§.ij.ff.de condi.et demon.et in.l.alia.§.eleganter.ff.solu.matri. quod heres debitoris quamuis nō soluat,nō tamen poterit vigore talis pacti incarcerari:adde secus eē in statuto:quia si statutū disponat quod debitor nō soluens possit incarcerari,eo mortuo similiter eius heres poterit incarcerari:et sic statutū de incarcerādo loquēs in debitore hz locum etiam in eius herede:ita tenet Bal.et alij in.l.postulante.in prin.ff.ad treb.vbi do.Alex.limitat tribus modis post Bal.in l.p diuersas.in.x.q.C.mādati.et post Sal.in.l.fi.§.in cōputatione.C.de iure delib. Idē tenet Ange.in.l.j.C.q bo.ce.pos.Lud. in.d.l.alia.§.elegāter. Pau.de ca.et d.Alex.hic:quicqd teneat Ang.sibi 3trarius.in repe.l. nemo carcerē.in vlt.char.C.de exact.

14 trib.lib.x.† Et puto quia triplex sit ratio diuersitatis inter pactū et statutū. ¶ Primo quod statutū semper loquitur et semper est in viridi obseruātia.l.arriani.in fi.C.de hereti.et sic loquitur in herede sicut in debitore,cū tunc heres sit debitor:et ad hoc bene faciunt que dixi in.l.pe.§.fi.ff.ne quis eum qui.vbi feci differentiā an facultas iurandi inducatur a lege vel a statuto:et tūc transeat ad heredes:secus si ex volūtate vel ex cōuētione partiū. ¶ Secunda ratio est:quia plus pōt statutū quam pactū:vt declarat Bart.in.l.oēs populi.in.iij.q.iij.q.prin.ff.de iusti.et iu. ¶ Tertia rō est,quia in pacto,qñ vba pacti sunt dubia debent interpretari 3 eum q ex pacto se fundat cū debuerit.l.apertius dicere:et sic facere de herede mentionē.l.veteribus.ff.de pac. ¶ In ea.gl.ibi:et cōditio-

15 nem.l.si tunc viuat. ¶ † Pro clara intelligentia reassumo.q.gl. quid si fideiussor promisit sistere titiū infra.x.dies:et infra illum terminū non fuit in aliqua mora sed in aliqua culpa:puta quia nimium se angustiauit,an si interim moriatur titius,fideiussor liberetur,et subijcio exēplū:fideiussor pmisit sistere in iudicio infra x.dies titiū distātē per.x.dietas a iudicio:et passus est labi octo dies,ita quod nō supersunt nisi duo,infra quos impossibile est eum sistere:si titius moriatur infra illos duos dies:an fideiussor teneatur dubiū facit:quia lz fideiussor nondū sit in mora:quia nō est lapsus totus terminus ad sistendū:tamen fuit in culpa:quia se angustiauit ad tā breue tps infra quod est impossibile etiā si titius viueret quod siste-

16 retur.gl.obscure respōdet,sz vult quod fideiussor tenetur:† sed dubium est,an stipulatio statim sit cōmissa,qñ cepit esse certū quod non potuit impleri:an vero tunc cōmittatur quādo erit lapsus totus terminus.glo.dicit cōsiderandū esse,quod promissio de sistendo hz in se diem:et hoc est clarū. Item habet in se conditionem scz si titius viuet.glo.in hoc inaduertenter est locuta sm Bal.et Pau. de ca.quia cum ista cōditio tacita insit ex natura actus,nō reddit dispositionem cōditionalem:nec attenditur.l.conditiones extrinsecus.ff.de condi.et demon.vnde debuit melius dicere glos. quod inest tacita conditio:scilicet,si non sistatur:et quo ad cōditionem quāprimum certū est,quod non potest sisti:statim clarū est cōmissam esse stipulationē:verū superest adhuc dies: et ista preualet sm gl. Ista sol.gl.potest dupliciter itelligi. Primo quod dies que superest,facit vt si contingat titiū interim mori stipulatio nullo modo committitur,et fideiussor nullo modo tenetur. ¶ Scdo potest itelligi,quod dies que superest nō impediat stipulationem cōmitti,quia bene cōmittitur: sed impediat executionē quia donec terminus venerit non potest fieri executio. ad hoc gloss. allegat tres leges ad idē,que tamē sunt de directo 3riē:nā.l.insulam.intra bienniū.dicit,quod dies qui superest,impedit ne stipulatio vllo modo committatur.l.cū stipulatus sim mihi a procu. lo.dicit quod stipulatio mero iure cōmittitur:sed non in effectu:quia nō potest fieri executio,donec dies superest. l.in illa,dicit,quod nō obstāte termino qui superest, stipulatio statim committitur et

17 potest fieri executio:et sic mero iure et in effectu. † Pro concordia communiter dicitur sm Bar.et alios hic:et plenius in.d.l.cū stipulatus.quod quādo quis promittit facere aliquid infra certum terminū:puta sistere:et tūc aut eo casu quo nō faciat: puta quia nō sistit,pmittit interesse,et tūc quia interesse est quedam pena legis, et semper mitius agitur cum.l.quam cū homine: iō dies q superest impedit stipulationē committi,quo ad interesse: et sic fideiussor in totū excusatur: ita proprie loquitur.d.l.insulā. Aut vero quis promisit facere seu sistere:eo casu quo nō faceret promisit certā penā:et in hac durius agitur: quod stipulatio ipso iure cōmittitur:quam primū certū est in termino facere non posse:ita loquitur.d.l.cū sti-

18 pulatus.† An aūt terminus qui superest impediat saltem executionē.Bar.hic cōcludit quod sic:sed per hoc nō solueretur.d.l.cum stipulatus.et d.l.in illa. Ideo pro cōcordia dz distingui:aut conuentio incepit a pmissione pura:aut a cōditione:vt dicā in.ij.q. gl.et declarat Bar.in.d.l.cū stipulatus.breuiter quo ad.q.gl.nostre 3cludūt antiqui.et Bar.cū quo alij tenent,quod in.q.glo.fideiussor nō tenetur ad penā nec ad interesse: quia culpa sua q precessit, in se nimiū angustando,nō erat angustata ad casum mortis,iō ille casus nō attēditur p casum.l.si vehenda.§.idē iuris.cum se.ff. ad le.rhod.de iactu.et lz Pau.de cast.dicat se nō intelligere,qd in hoc velint doc.tamen melius declarādo solutionē do.hic ex mente eiusdē Pau.de ca.dic,quod ideo in.q.gl.culpa fideiussoris q precesserit patiēdo labi octo dies:ita quod nō supererāt nisi duo infra quos absens sisti nō poterat:ista culpa iō attendi nō dz: quia etiā si fuisset diligēs et infra.viij.dies eū adduxisset ad ciuitatē.tamen ante terminum nō potuisset sistere,et sic oīno infra illos duos dies fuisset mortuus:et sic diligentia non plus fecisset quam negligentia, ideo attēdi nō dz:nā si fuisset culpa q dedisset cām mortis,secus esset.l.si vt certo.§.sed interdum.ff.cōmo.hinc est quod si mors non fuisset secuta:tunc culpa faceret eū teneri.l.ij.§.si qs tamen.vbi tex.no.ff.si qs cau.quē ad hoc allegat Pau.de cas.hic:lz alit soluat Bal.vt hic p Alex. Et ad 3cordiā illorum triū iuriū,que videntur 3ria:et.s.declaraui.vide bonā gl.in.c.vbi periculū.in princi.

19 de ele.in.vj.et est tex.in.c.cōmissa.eo.tit. † In sequē.q.gl.ibi:itē quid si promisisti.gl.male dicit 3stituendo differentiā inter promissionē iudicialē,et promissionē factā extra iudicium imo idem in vtroque,prout tenuit et melius glo.in.l.si homo mortuus.ff.de verb.obl.vnde distingue melius,aut 3uentio incepit a promissione,aut a 3ditione. Primo casu pone exemplū promitto pure dare tibi titium infra.x.dies:et si nō dedero promitto decem:pone quod interim moriatur titius sine culpa mea ego sum liberatus a titio,et a pena:quia ego non teneor ad penā,nisi sim in mora dandi titiū et sic pena cōmittitur ex mora nō dādi titiū:sed ego non fui i mora,nec i culpa quod mortuus sit titius añ tps:ergo ego sū liberatus a pena.d.l.si homo mortuus. Aut cōuentio incepit a 3ditione:puta,si nō dedero tibi stichum infra decē dies,pmitto decē nomine pene:pone quod stichus infra istos decē dies sine culpa mea moriatur,ego tamen teneor ad penam.l.in illa stipulatione si calendis.ff.de verb.oblig. ratio est, quia isto secundo casu pena nō cōmittitur ex mora:ratio rationis est:quia stichus erat solum in 3ditione,nō in obligatione nec petitione.l.si qs sub conditiōe dandorum.ff.si quis omissa causa testa.stichus ergo peti nō poterat:et vbi non potest esse petitio,ibi nec mora.l.pupillus.in prin.ff.de noua.iuncta.l.lecta.ver.penul.ff.si certum peta. ergo cum hic non possit cadere petitio,per 3sequens nec mora:ergo pena non potest dici promissa ex mora quia hic mora cadere nō potest:ergo pena dicitur solum promissa in defectu cōditionis: ergo quomodocunque conditio deficiat,pena committitur et debetur.d.l.in stipulatione si calendis.et adde que habentur in.l. ad diem.ff.de verb.obli.etc.

1 ¶ Fideiubēs in certa quantitate pro eo qui tunc erat 3demnatus,nō liberatur illo naturaliter vel ciuiliter mortuo.

2 Sententia lata,et sic secuta cōdemnatione tollitur fideiussio de indicio sisti.

3 Fideiussio de iudicato soluēdo,nō extinguitur morte naturali vel ciuili,sicut extinguitur fideiussio de iudicio sisti.

4 Sententia 3dēnatoria si esset lata super eo super quo reus erat 3uentus:lz fideiussor prius fuisset in mora sistēdi reum principalem:tamen adhuc lata sententia liberatur.

5 Fideiussio de iudicio sisti nō reqritur i casibus i quibus pōt 3ueniri ad diffinitiuā absque litis 3testatione:vide,etiā cautelā.nu.6.

7 Causa affectata et procurata nō prodest quantū ad beneficium restitutionis in integrum,quod est de iure singulari.

8 Delinquens,si procurauit se 3ueniri corā officiali minoris curie,vbi minor pena imponitur de delicto: an ista preuētio patrocinetur sibi,quin processus contra eum factus postea coram officiali maioris curie valeat et teneat.

9 Actus licet deuoluatur ad episcopū propter negligentiā capituli,tamen si eps hoc procurauerit,ad eum non deuoluitur.

I vero. Legitur altero de tribus modis.vno modo sm gl.in princ. quod iste text.loquatur in fideiussore de iudicio sisti:et iste variatur in glo.altero de tribus modis. Scdo modo legitur sm glo.in n.quod iste tex.loquatur in fideiussore de iudicato soluēdo. Tertio modo legitur extra gl.per Bar.et doc.hic:quod tex.loquatur in fideiussore qui post condēnationē fideiussit in certa quāti

tate puta in quantitate ɔtenta in ɔdēnatione: et iste intellectus est planus sine violatiōe litere: s̄m quē ponitur casus diuersus:
1 et in iure et in facto a.l.precedēti. et s̄m istū intellectū.h.d. †Fideiubens in certa quātitate pro eo q tūc erat ɔdemnatus, non liberatur illo naturaliter, vel ciuiliter mortuo.b.d. ¶Capio glo. magnā quā diuide in duas partes princ. prout duos principales ponit intellectus ad tex. s̄m primū, variat in tres s̄m diuersitatē litere. scōus est prope finē glo. ibi: vel dic q hic satisdedit.
2 ¶†Pro introitu gl.opp.dupliciter. Et primo sic: nā lata sententia, et sic secuta condemnatione tollitur fideiussio de iudicio sisti. l.grece.§.et post litē.ff.de fideiuſ.dixi in.l.ij.§.fi.s.eo.quanto magis dz a princip.impediri.p regulā.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.ergo si qs fideiubeat pro ɔdemnato: et sic lata sñia non dz valere fideiussio: et tñ tex.noster vult ɔtriū. Secun-
8 do deportatus censet seruus, et non pōt esse in iudicio[a] vt dixi in l.pcedenti: sed si quis fideiubeat pro suo seruo vel alio qui non pōt esse in iudicio: fideiussio est nulla.l.ij.§.j.s.eo.l.de die.§ si seruus.j.eo. pter ista, glos.ponit duos intellectus pncipales: s̄m primū intellectū iste text.loquit in fideiussore de iudicio sisti qui nō liberat per mortē naturalē vel ciuilē principalis: eo q fideiussor iam fuit in mora anteq̄ reus moreret: et sic propter morā precedentē, mors non liberat ipsum fideiussorē: et istud idē erat decisum in.l.precedēti in fi. ideo iste intellectus reprobatur per Bar. et do.propter aduersatiuā si vero. que denotat diuersitatē in iure et in facto, prout dixi in.l.pe.s.titu.j. Tu ex alio reprobas, q qd in hoc tex.fideiussor prius fuerit in mora nō dicit in text. et est diuinare. Jmo fortius mora dicit dolus.l.dolus.ff. mandati.l.nō pōt dolo carere.ff.de reg.iur. Jnno. et do. Alex.in.l.si mora.ff.solu.mat. sed in dubio non presumit dolus.l.quoties.§.qui dolo.ff.de proba. et facit rō, q dolus dicit delictū: vt not. Bart. in.l.j.in fi.per illū tex.ff.de fideiuſ.tuto. et est melior text. in.l.j.§. nunc tractemus.in ver.plane.ff.de tute. et ra.distra.sed in dubio nunq̄ debet presumi delictū.l.merito.ff.pro soc. et in.l.moneo. et ibi ad hoc not.Bal.C.de ser.expor. Jtem dum gl. intelligit istū tex.in ver.pro ɔdemnato. de condēnato per relegationem male intelligit, q tex.esset superfluus, dum postea subdit aut amisit ciuitatē. ¶Scōa principalis lect.glo.est q iste tex.loquatur
3 in fideiussore de iudicato soluēdo. †Ex hoc intellectu habes, q fideiussio de iudicato soluendo nō extinguit morte naturali vel ciuili rei principalis, sicut extinguit fideiussio de iudicio sisti, vt in.l.precedenti: rationē diuersitatis dic vt hic per Bar. sed iste intellectus licet in se sit verus, nō ɔuenit litere, que dicit q fideiussit pro cōdemnato: sed fideiussor de iudicato soluēdo dicitur proprie qui fideiubet in lite pro futura cōdemnatione, sed sic est q qualitas adiecta verbo, dz intelligi s̄m tēpus verbi cui adijcitur.l.in delictis.§.fi.si extraneus.ff.de noxa. ergo tex.dz intelligi, qñ reus iam erat ɔdēnatus tēpore fideiussionis: ideo tene
4 intellectū Bar. et cōmunē vt.s.dixi. †Jtē aduerte circa glo.ibi: nō in eadē qua ɔuenit. ista gl.innuit s̄m Fulg. et bene quicquid dicant Ang. et Alex.hic: q si esset lata sententia cōdemnatoria super eo super quo reus erat ɔuentus: lz fideiussor prius fuisset in mora sistendi reum principalē: tamen adhuc lata sententia liberat: et isto modo multū extenditur regula.d.l.grece.§.et post litem. Confirmat Fulg.in lectu.antiqua: q sententia subsecuta declarat nihil interfuisse actoris, qd reus prius sisteretur: ideo mora precedens non attenditur. arg.l.si vebēda.§.pe.ff.ad leg.
5 rhod.de iac. ¶†Confirmo per id qd singulariter tenet Ange. in.l.iul.in fi.j.eo. vbi tenet, q in casibus in quibus pōt perueniri ad diffinitiuā absq̄ lit.contest.nō requiritur fideiussio de iudicio sisti: que ideo prestatur, vt possit ad diffinitiuā perueniri. Breuiter teneo ɔ glo. et Fulg.hic, per autoritates et rationes qs dixi in.l.ij.§.fi.s.eo. et ipsemet Fulg.in lectu.noua tenet oppositum: nec est verū fundamentū Fulg. q sufficiat fuisse deuentum ad sententiā: q satisdatio de iudicio sisti datur pro omni actu vt celerius expediatur: nec etiā est verū, dictū Ange. in.d.l.iul. vt dixi.s.in rub. q aľs sequeretur, q fideiussio de iudicio sisti, non duraret nisi vsq̄ ad lit.contest. q lite ɔtest. potest semper deueniri ad diffinitiuā: et tamen est falsum per.d.l.grece.§.et post litē.
6 ¶†Extra gl.inquantum Bar.reprobat cautelam, qua vsus est doctor bononieñ.q pmiserat scholarē representare potestati: et scholaris fugā arripuit: vnde doctor accusauit scholarē de alio delicto: et fecit eū bāniri ex cōtumacia, credēs se liberatū a fideiussione propter bannum: et sic mortem ciuilem principaliter: vt in.l.precedenti. Concludit Bar. q cautela non est bona: ex quo bannum processit ipso procurante: et sic existente in culpa.l.si eū.§.homo.ff.si qs cau.l.stichū aut pāphilū.in fi.pnc.ff.de sol. Jdē tenet Alb. Ang. et Sal.in.l.precedenti. Pau.de cast.in.l.sed et si qs.in prin.ff.si quis cau. et d.Alex.hic: Rapha.ful.reprehendit Bar. q tex.allegatus per Bart.loquit qñ fideiussor iniuste occidit reū quē promisit sistere: sed in questione ista, doctor licite accusauit et fecit ɔdemnari: ergo dz excusari.l.si seruū merentē. in pri.ff.de.verb.obl.l. quid ergo.§.si heres.ff.de lega.i.tñ q p
7 Bar.videt facere regula.l.et q data.ff.ex qui.cau.m.a.† Respondet Fulg. verū esse, q cā affectata et pcurata nō prodest q̄tū ad beneficiū restitutionis in integrū, qd est de iure singulari: secus in ea q cōpetit de iure cōi: cū facilius tollat ius singulare q̄ ius cōmune.l.eius militis.§.militia missus.ff.de test.mil. Tu tenendo Bart. facias regulā generalē, que seruit ad multa, q cā affectata et malitiose procurata q aľs prodesset, nūc nō prodest etiā quo ad remediū de iure cōi cōpetēs. pro ista regula primo facit tex.in.l.spadonē.§.fi.ff.de excu.tut. et in.§.tria onera.in v.nō affectate.insti.eo. ¶Scōo facit tex.in.l.vniuersi.s̄m vnā lec.et ibi Bar.no.C.de leg.lib.x.vbi officia publica vel dignitates publice q aľs pstant immunitatē ab oneribus, tñ si sint procurate, vt tota die fit, nullā immunitatē prestāt: tñ ad oia ista iurq: et ad.d. l.et qui data. potes rñdere, q loquunt qñ immunitas vel exemptio ɔcedit pter aliquod onus: vñ q procurauit tale onus nō eximit: rō, q nō censet onus: ex quo illud affectauit et procurauit: ita proprie loquunt iura preal.q rō cessat in proposito: vñ vt
9 generaliter regula procedat, allega tertio bo. tex.in.l. si seruus pluriū.§.si qs añ.ff.de leg.j.vbi factū qd aľs pdesset de iure cōi:
8 et liberaret, si sit pcuratū nihil prodest. †vñ p illum tex.decidūt Bal.Ang. et Mod. q si delinquēs pcurauit se ɔueniri corā officiali minoris curie: vbi minor pena imponit p delicto: ista preuentio nō patrocinat sibi, qn pcessus ɔ eū factus: postea coram officiali maioris curie valeat et teneat: facit qd vult Joā.an.in.c. fi.de testi.de eo qui accu.aliquē criminaliter: vt postea eū repelleret a testimonio, q istud nihil sibi pdest, sicut nec ei qui dedit alapā alicui: vt postea a testimonio eū repelleret tanq̄ inimicū s̄m Bart.in.l.j.§.cū quis.ff.de questio. Bal.in aut.si dicat in pe. colū.C.de test.sicut nec prodest ei qui expulit famulū de domo, vt possit pro eo testificari s̄m Bar.in.l.j.§.si seruus.ij.ff.de questio. ¶Quarto facit tex.in.l.ij.§.fi.in v.nā si ipse hoc affectauit vel cām pbuit: et ibi Bar. et alij no.ff.si qs cau. ¶Quinto facit, q titulus procuratus nihil prodest ad repellendū agentē ɔ eum, s̄m Barto.in.l. siue aūt.§.si duobus.ff.de pub.dixi in.§.sed iste. insti.de actio. ¶Sexto facit tex.notabilis in.c. qm̄ frequēter.§. porro, vt lite nō cōtest.p quē not. Jnno.in.c.ad petitionē.ad fi. de accu. q qui malitiose procurat ne ad eū citatio perueniat, nō
9 est amplius citandus, etiā ad diffinitiuā sententiā. ¶†Vltimo
b facit, q lz propter negligentiam[b] capituli actus deuoluatur ad episcopum.c.irrefragabili.§.excessus.de offi.ordi. tñ si eps hoc procurauit, ad eū non deuoluitur, s̄m Jnno.et alios.in.d.§.excessus. facit.c.postulastis.in fi.de ɔcesſ.prebē. Per ista media defenditur opi.Bar.tñ pro opi.Ful.cōtra Bar. posset induci tex. in.l.capitis.s̄m intellectū glo. ibi.ff.de fideiuſ.vbi creditor procurauit reū cōdēnari: et tñ durat obligatio fideiussoris: si ergo ibi factū procuratū nō nocet creditori ad obligandū: minus dz nocere factū procuratū ipsi fideiussori, ad liberandū per regulam.l.fauorabiliores.cū simi.ff.de reg.iur. sed responde, q ibi factum procuratū nō tangebat obligationem, nec eam alterabat, prout facit in terminis nostris, vbi bannum procuratū agebat liberare fideiussorem. Jason Padue legens.

[a] ¶Judicio. Adde Bar. in.l.ſꝫ si hac i.§.liberos. ff.de ius vocā.gl.insti.d ca.dimi.i.§. media.doc. in.c.intelleximus.de iudic.

[b] ¶Propter negligētiā. Adde doc.i c.ij.de ɔcesſ. prebē.doc.i c.cum in cūctis.de elec. Card.zab.i cle.j.in.j.no. de cele.miſ.

2 ¶Dictio locuples quid importat.
3 Notorium et sententia equiparantur.
4 Officialis qui inuētum cum armis et dantem idoneum fideiussoⁿ non relagat, tenetur actione iniuriarum.
5 An in criminalibus deponens tantam pecuniam in quantā poterit cōdemnari, debeat pro illo crimine relagari.
6 Jniuria est diffamare aliquem de paupertate, cū sit diues.
7 Jsta nomina sunt synonyma, euidēs, manifestū, et notorium.
8 Triplex est notorium.
9 Que differentia sit inter notorium, et manifestum.
10 Que differentia sit inter euidens et manifestum.
11 Notoria probatione non egent.
12 Licet notorium non debeat probari, tamen debet opponi.
13 Licet notoriū nō egeat probatione veritatis ipsius facti: tamē oportet q cōstet iudici vt iudici ex actis esse notorium.
14 Testes deponentes de notorio nō probant nisi reddant rationem seu causam, etiam non interrogati.
15 Qui fundat se in paupertate seu diuitijs tenet istud probare.
16 Quilibet tenetur probare, qd est fundamentum sue intētionis.
17 Paupertas quomodo probetur.

Qui pro rei.

Habet materiam vtilem et amenam. Qui recusat accipere fideiussorē euidenter idoneum, tenetur actione iniuriarum principali et ipsi fi-
1 deiussori.h.d. †Et exemplifica tex.in eo qui vult dare vnū cāmpsorem cōiter reputatū locupletē pro fideiussore: vt not. gl.in.l. iij.§.fi.ff.de in diem addic. Pōderat etiam tex.cum ministerio dixit locupletem.i.locis plenum et cōsequenter qui possidet immobilia

mobilia, prout requiritur ad hoc vt qs sit idoneus fideiussor, vt
est gl.in.§.suscepto.al's est in.§. sancimus.in aut. de exhib.reis.
dixi in.l.ij.in prin.§.eo.⁊ ita ẽt declarat Albe.hic:⁊ Lud.ro.in.l.
si arbitro.j.eo.tñ rectius dicit locuples qui hʒ loculos plenos.
2 ¶ † In tex.ibi approbatũ fideiussorẽ tex.põt dupliciter intelli-
gi. Primo ꝙ isti fideiussores fuerint approbati ꝑ sententiã in-
terlocutoriã iudicis, ẜm Bal.hic:vel scõo põt loqui in illis qui
approbãt fideiussores:de quibus est tex.in.l.arbi.⁊ in.l.si ab ar-
bitro.j.eod. ⁊ si sint ad hoc deputati:⁊ postea fideiussores nõ re
periant idonei,ipsi tenentur ẜm Ange.et Pau.de ca. hic per.l.
cũ ostendamus.§.fi.ff.de fideius.tuto.al's secus: nisi sint in dolo.
3 l.elegãter.§.fi.cũ.l.seq.ff.de dolo.ẜm Ful.⁊.d.Alex.hic. ¶ † No.
ex tex.ibi euidentissime.iũcto tex.in ver.approbatũ. ẜm primũ
a intellectũ supra relatũ,ꝙ notoriũ,⁊ sñia[a] equiparant. facit.l.em
ptorem.in princ.⁊ ibi glo.ff.de actio.emp.c.fi.cum fi.de cohabi.
cler.⁊ mulie. Et pondera plus,ꝙ notoriũ ⁊ sñia hic equiparant,
nõ solũ quo ad probandũ, sed etiã quo ad producẽdũ effectum
actionis iniuriarũ,quicquid hic dicat Bal.per.l.palam.in prin.
ff.de ritu nup.qõ nota pro limitatione eius qõ vult gl. ⁊ ibi ple-
nius dixi in.l. sed ⁊ si possessori.§.fi.in gl.j.ff.de iureiur.limita ni
si requirat ministeriũ iudicis in ꝓuando:tunc notoriũ ⁊ sñia nõ
equiparant.c.j.in ver.apertã.⁊ ibi notabiliter Bal.qualiter do.
4 proprie.priue. ¶ † Scõo no.ex tex.ibi,nõ est sine iniuria.ꝯ offi-
ciales q inuenti cũ armis nolũt relaxare, ꝑstito idoneo fideius-
sore:nã tenent actione iniuriarũ ẜm Ang.⁊ Fulg.hic: Barto.⁊
Ange.in.l.j.§.si qs in ius voca. Bal.in.l.sed ⁊ is.ff.de in ius vo.
facit etiã iste tex.ẜm Bart.⁊ doct.hic,ꝯ iudices qui tenent eum
in carceribus,q vult idonee satisdare:nã tenet in syndicatu pro
iniuria:qõ intellige,nõ solũ in causis ciuilibus sed etiã in crimi
nalibus:vbi pena pecuniaria venit imponẽda.l.j.ij.⁊.iij.ff.de cu
5 sto.reox. † An aũt in causis criminalibus volẽs deponere tãtã
pecuniã,in quãta poterit ꝯdẽnari debeat pro illo crimine rela-
xari,tangit Barto. in.l.nemo dubitat. ff.de reg.iur.et in.l.statu
liberos.§.si qs acceperit.ff.de statulibe.⁊ nihil decidit. sʒ in.l.j.
ff.de custo.reo.determinat ꝙ nõ:de quo vide Bart.in.l.itẽ libe-
ratur.§.j.ff.quib.mod.pig.vel hypo.sol.⁊ tex. not.in. l.iiij.§. ait
6 pretor.ff.de re iudi. † Ultimo not.ẜm Ang.⁊ Pau.de ca.ꝙ iniu
b ria est[b] diffamare aliquẽ de paupertate cũ sit diues ⁊ põt agere
actione iniuriarum.facit tex.in.l.si creditores.in fi.ff.de priuile.
7 cred.⁊.l.quisqs.C.ad leg.iuliã maie. ¶ † In gl.in ver. euidẽtis-
sime,habes tres ꝯclusiones. Prima,ꝙ ista tria sunt synonyma:
euidẽs manifestũ ⁊ notoriũ. Scõa qõ aduerbium euidentissime
idem importat quod notoriũ. Tertia ꝯclusio ꝙ notoria proba-
tione nõ indigent. ¶ Circa primã adde ꝙ ꝯtrariũ tenet glo.in
l.ciues.⁊ ibi Bar.ponit.C.de appel.que dicit ꝙ notoriũ non dʒ
c probari sed manifestũ sic:⁊ de ista materia[c] traditur per gloss.⁊
plene doct.in.c.vestra.de coha.cleri.⁊ mulie.cum concor.vt hic
per Alex.⁊ omnino vide glo.ij.q.j.c.manifesta.vbi etiam dicit:
circa princip.glo.ꝙ multi de notorio loquuntur:tamen quid sit
d ignorant:que autem sint crimina[d] notoria ponit Barto.in.l.ab
accusatione.§.nuntiatores.ff.ad turpil.Bald.in.l.cum fratrem.
in.iij.colũ.C.de his quib.vt indig. Tu autem pro intelligentia
8 premitte † quod triplex est notoriũ.[e] Presumptum qñ ius ali-
e quid presumit taliter ꝙ in notorium transeat vt quod natus in
domo vicinis scientibus presumitur filius.ff.de his qui sunt sui
vel alie.iur.l.si vicinis.C.de nup.no.in.c.tertio loco.de proba.⁊
tex.solennis in.l.miles.§.defuncto.ff.de adulte. ¶ Secundo est
notorium iuris.⁊ istud resultat,ex ꝯfessione partis facta in iudi
cio.declarat Imo.in.c.j.de coha.cle.⁊ mulie.eodem modo acta
iudicis faciunt notorium.l.gesta.cum ibi not.C.de re iudi.c.cum
olim.de verb.signi.qõ intellige qñ conclusum est in causa.vt est
glo.not.in.c.significauerant.in ver.libere.⁊ ibi doc.de testi.⁊ de
isto duplici notorio non loquuntur hic. ¶ Tertio est notorium
facti,ꝙ factũ ipsum durat:⁊ de isto notorio facti proprie loquũ-
tur glo.⁊ doct.hic. ¶ Item notorium facti est triplex. Quoddã
est notorium facti permanẽtis,quod durat de presenti, puta qõ
palatium potestatis sit in platea istud est notorium facti perma
nentis:⁊ de isto intellexit Bal.in aut.quod locum. in.vj.q.C.de
colla.dum dicit ꝙ notorium est illud qõ oẽs cõtinuo videre pos
sunt:⁊ idem Bal.vbi multa dicit in.l.cum fratrẽ.C.de his quib.
vt indig.⁊ ibi dicit ꝙ notoriũ est,ꝙ oẽs de sui natura sciunt vel
scire verisimile est:et ideo notorium esse nõ põt, de eo qõ de no-
cte fit:⁊ dicit tex.i.c.fi.de cohabi.cle.⁊ mulie. ꝙ notoriũ est illud
qõ negari sine rubore nõ põt. Quoddã est notorium facti trans-
eũtis,qõ est de preterito puta ꝙ Christus fuerit crucifixus:⁊ di
cit gl.⁊ Bart.in.l.i.C.q ⁊ aduer.quos.qõ esse decurionem seu de
potibus ciuitatis dicit notoriũ. Quoddã est notoriũ facti inter-
pellati,vt qñ aliqs publice mutuat quibuscũqꝫ sub vsuris istud
dicit notoriũ facti interpellati:eo,qꝛ nõ cõtinuo: ⁊ de predictis
hab. ex gl.magistrã.in.c.vestra.de coha.cle.⁊ mulie.⁊ gl.in.c.ma
nifesta.ij.q.j.ponunt doctores in.l.ea quidẽ.C. qui accu. nõ pos. a
9 Cano.in.c.fi.de cohabi.cleri.⁊ mulie. ¶ † His premissis si que-
f ras que differentia sit inter notoriũ ⁊ manifestũ[f] aduerte qõ ma
nifestũ põt capi large ⁊ tunc idẽ importat ꝙ notoriũ:ita loquit
glo.hic:si aũt stricte capias dic ꝙ manifestũ se habeat in minus
ꝙ̃ notoriũ: nã notoriũ dicit illud qõ omnibus vel maiori parti
patet:manifestũ aũt qõ publice factum est.c. tertio loco.de pre-
sump.No.etiã multũ illud qõ vult Cy. in. d.l.ea quidẽ. quod il-
lud qõ probat per decẽ testes dicit notoriũ.sequit Bal.hic et in
10 repe.l.de quibus.in.x.col.ff.de legi. ¶ † Que aũt differentia sit b
inter euidens ⁊ manifestũ:dic vt per gl.in.c.ij.in prin. in ver.ma
nifestũ.de verb.sig.in.vj. Gemi.i.c.forte.de elec.i.vj. ¶ Circa se
cundam ꝯclusionem gl.dic vt notabiliter per Bar.in.l. si ꝯstan
te.in prin.in.j.q.j.par.prin.ff.solu.mat.quem refert ⁊ sequitur.d.
Anto.de bu.in.c.vestra.in.xj.char.de coha.cle.⁊ mulie. et ponit
11 Alex.hic in.j.notabili. ¶ † Circa tertiam cõclusionem ꝙ noto-
ria probatione nõ indigent.adde tex.in.c.manifesta.ij.q.j.⁊ in.c.
euidentia.de accu.⁊ in.l.j.ff.de in integ.restit. Et ista secũda est
bona intelligendo notorium proprie:vt.§.declaraui. Quando
est notũ populo vel maiori parti.nam illud nõ est probandũ iu-
xta gl.⁊ Bar.in.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.habetur in. c.ad nostrã.
el.iij.de iureiu.⁊ in.d.c.vestra. Si autem sit notoriũ in tota vici- c
nia vel parochia aut in maiori parte,tũc illud probari dʒ: ⁊ isto
casu sufficit ꝙ testes deponant super notorio absqꝫ eo qõ super
facto deponant.ita colligit ex gl.⁊ ibi Bald.⁊ plenius Sali.in
l.ea quidem.C.de accu.Bar.in.l.ciues.C.de app.⁊ ad hoc vide
Bal.in rub.C.de proba.in.iiij.col. Manifestũ aũt bene probari
dʒ ⁊ tunc testes debẽt deponere super facto,ẜm Bart.⁊ alios in
d.l.ciues.⁊ ista est veritas.lʒ circa hanc ꝯclusionẽ Alb.hic mul-
12 ta verba effundat. † Et circa istam regulam tria not. Primo, d
ꝙ lʒ notoriũ non debeat probari vt hic:tñ debet opponi ⁊ alle-
gari.gl.est reputata singu.in cle.appellãti.de app. Bal.in.l.j.in
vlt.col.ff.de excep.Bal.in.l.j.in.ij.col.C.qũo ⁊ qñ iud. ¶ Cõtra-
rium tenẽt gl.in.c.ij.in gl.j.vt lite nõ ꝯtest.sed illa glo. cõiter re-
probat ꝑ doc.ibi.⁊ pro prima tu allega tex.optimum in.l.si quis
ex aliena. in fi.ff.de iudi.iuncta.l.ij.§. oẽs.eo.tit.accedãt qõ no.
pulchre Bart. ⁊ q̃ ibi dixi in.l.cũ quid. in fi.col. in prin. ff.si cert. e
peta. Limita tñ singulariter nõ habere locũ in notorio:locũ nõ
esse tutũ ad cõparendũ qꝛ illud notoriũ etiã allegari non dʒ:ita
not. Inno.in.c.preterea.de dila.et ibi do. Anto. Imo. Panor.
13 Scõo aduerte † ꝙ lʒ notoriũ nõ egeat[g] ꝓbatiõe veritatis ipsi9
g facti:tñ oportet ꝙ ꝯstet iudici vt iudici ex actis esse notoriũ nec
sufficit ꝙ fuit allegatũ esse notorium:ita tenet Cy.in.d.l.ea qui-
dem.in.ij.q.⁊ ibi Bal.in penulti.char.in v.item quero an sit ne-
cesse notoriũ probari:vt clare Bald.in aut.qui semel. in.ij.⁊.iiij.
col.C.qũo ⁊ qñ iud.Ang.in.l.j.C.qui ⁊ aduersus quos.d.Alex.
in ꝯñ.cix.in.iiij.volu.incip.viso processu cause vertẽtis inter do
14 minã Luciã.vbi dicit,ꝙ ita se hʒ cõmunis opinio. ¶ † Tertio
b aduerte,quod testes deponentes[b] super notorio, non probant,
nisi reddant rationem seu causam,etiã non interrogati ẜm do.
Abb.in.c.consuluit.el.j.de appella.sicut etiã quando deponunt f
super fama ẜm Ang.in repeti.d.l. ea quidem.in.iiij.colũ. domi.
Abb.in.c.cum causa inter archiepiscopum.in.ij.col.de testi.Lu
do.in.l.j.in princip.ff.de oper.no.nuntia.d.Alex.in consi.xxv.in
iiij.volu.incip.in causa vertente inter Anto.in.ij.col. ⁊ in.d.con
sil.cix. ¶ Capio gloss.in verbo dubitetur. quam diuide in qua-
tuor partes,prout timore contrarij.glo.ponit quatuor solutio-
15 nes:tene vltimam que vera est. † Ex tertia diligenter no. quod
ille qui fundat se in paupertate vel in diuitijs,tenetur illud pro-
bare:⁊ facit,quia quilibet tenetur probare quod est fundamen-
tum sue intẽtionis per regulã. l.ei qui.ff. de proba. ⁊ dato quod
in dubio qs presumatur idoneus.l. cũ quidã.ff. de lega. ij.istud g
est verũ ẜm hanc glo.quo ad mores:secus quo ad facultates:vt
hac glo.no.circa quam Albe.hic multa scribit:⁊ ad hoc ista gl.
non reperitur melius alibi ẜm Ang.Pau.de cast.⁊ alios hic:⁊
ad hoc ista gl.est singu.⁊ melior de corpore iuris ẜm Bald. in.l.
iiij.C.quando fisc.vel priua.eam etiam reputat singularẽ Bal.
in.c.fina.in.j.colum.de presump.facit quia ei qui dicit beneficiũ
esse tenue vel redditus esse diminutos, incumbit onus proban-
di.tex.est formalis in.§.sinautem fortuita. in aut. de equa.dotis
ibi.⁊ probetur aperte fortuita diminutio quam ad hoc allegat
Ange.in consil.cclxx. incip. Bonifacius.in vlti. colũ. Idem te-
net Cald.in titu.de proba.consi.x.d.Cardi.in.c.fina.in.ij.col.de
16 presump. † Sed aduerte quia cõtra istam glo.videtur refraga-
ri illud quod vult Barto.in fi. qõ paupertas probetur per mo-
dum quem tradit gl.in.l.cum de lege.ff.de proba. Dico titium b
habere.x.in bonis,⁊ nõ plus,⁊ sic esse pauperem qui vult dicere
cõtrarium ostendat.nã si consideras,iste q fundat se in pauper-
tate, effectualiter eum nõ probaret,sed transferet onus proban
di in aduersariũ,vñ de veritate illius glo. dic vt dixi post Bart.

a ¶ Sẽtẽtia. Adde Bar. i.l.is cui bonis.ff.de vb. obli.bal.i.l. j.C.de cur. fur.bal.in.l. ea quidẽ.C. de accu.

b ¶ Qõ iniuria est.adde Cy.i.l.si nõ ꝯuicij.i.vij. q.C.de in. bar.i.l.iniuriarũ.i.§.si qs.ff.de iureiu. Hosti. in sum.ti.de iniur.do.in ru.de iniur.

c ¶ Et de ista materia.adde doc.in.l. heredes palã.ff.de test. doct.in aut. qui semel.C. qũo ⁊ qñ iu.

d ¶ Crimina. Adde doc. i.c.at si cle. de iud.in.c. tue.de pe.i c.qualiter ⁊ qñ.c.ij.d ac.

e ¶ Triplex est notoriũ. Adde Ioã. an.in.c.dudũ.de elect. arch.i.c.de manifesta. ij.q.j.doc.in cap.ro.in.§. sinautẽ. de app.lib.vj. Abb.i.c.vestra.d coha. cle.⁊ mulie.

f ¶ Manifestum. Adde Spec.in tit. de noto.cri. in.§.sequit d manifeste. doc.in.c.tertio loco.de ꝓba.doc.in c.vr̃a.de coba.cle.⁊ mu.

g ¶ Notoriũ nõ egeat.adde glo.i vb. receperint.i c.bone.el.j. de elec.glos. i.c.sup eo de testi.co.gl.⁊ doc.in.c.ad nostram.de iureiur. Archi.i.c.que lothari9.ij. q.j.

b ¶ Deponẽtes.add d.d scto gemi. c.j.i.vij.col d of.dl.li.vj

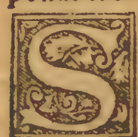
in.l.fi.§.licētia.C.de iure delib.vbi Bart.not.esse ibi tex.pro illa gl.Et qualiter probatur paupertas gl.multū variant: vt p Bart. hic:et plenius in repe.l.fi constante.in.ij.q.prime partis princip.ff. solu.matrimo. Canoniste in.c.fina.de solu.dicam in aut.prete rea.C.vnde vir et vxor.

1 ¶ Non intelligitur cautū vel satisdatū, qn̄ vitiose cautum est.
2 Qn̄ satisdatio nō est idonea solū pp̄ter defectū facultatū: tunc si scienter sit recepta,sibi preiudicat:secus si ignoranter.
3 Paria sunt aliquid non esse factum vel non idonee.
4 Paria sunt vxori non habere maritum vel habere inutilem.

1 Quoties. † Non intelligitur cautū vel satisdatū qn̄ vitiose cautū est vt hic: et l.j.vbi dixi.ff.si quis in ius voc.nō ie.et itelligitur vitiose cautū siue ex defectu facultatū: vt.l.proxi.et.l.ij.in prin.§.eo.siue qa fideiussor habeat priuilegiū fori: vt in.l.seq.et in.l.j.ff.si quis in ius voc.non ierit.siue quia sit in loco munitissimo ad quē non sit facilis accessus.iuxta gl.in.l.ij.in princi.§.eo. et istis omnibus casibus est ex integro satisdandū, vt dicit glos. secus tñ est in satisdatione que prestatur ex conuentiōe partium, qr si non sit idonea non potest peti vt denuo satisdet sed agitur ad interesse.tex.est in.l.si quis stipulatus sit stichum.§.fi.ḃm verum intellectum.ff.de verb.oblig.ḃm Bar.in.l.iij.ff.de fideius.et
2 Ang.et Pau.de cast.hic. † Itē scias φ quādo satisdatio nō est idonea solum propter defectum facultatū.tunc si scienter sit recepta,recipiens sibi preiudicat:secus si ignoranter: sed qn̄ non est idonea propter defectum obligationis, qr iste erat talis qui non poterat se obligare:tunc non facta differentia scientie vel ignorātie denuo est satisdandū.l.iij.ff.de fideius.qr tunc non dicitur satisdatū: ex quo noua persona effectualiter obligationi non accessit ḃm Ang.et Pau.de cast.hic:et vide circa hoc Bal.
3 hic:late opponentē et distinguentē. ¶ † Nota quod paria sunt aliquid nō esse factū,vel nō idonee.facit tex.notabilis in.l.nulla ff.de auto.tuto.et l.quis.§.si conuenerit.vbi Bart.not.ff.ad vell. et in.l.non putauit.§.nō queuis.ff.de contrahē.Item nihil et inualidum,equiparantur.l.si aut nullum.et ibi Bal.notat.C.de leg. here.Similiter paria sunt nolle comparere vel minus legitime comparere.c.nicolao.et ibi notat Bald.de appel. Similiter paria sunt nō esse vel esse inutilem.l.j.§.quibus.vbi concor.alleg.
4 ff.qd̄ cuiusqȝ vniuer. † sicut paria sunt vxori, nō habere maritū, vel habere inutilem.gl.in.l.fi.C.ad le.flaui.de plagia. queadmodum paria sunt, ecclesiam non habere prelatum vel habere inutilem.c.inter corporalia.de transla.episco.Item paria sunt nō adire,vel nulliter adire seu via incōpetenti.l.ij.et ibi Sal.Fui.et alij ad hoc notant.C.de suc.edi.l.fi.ff.de libe.et posthu.et.l. filius emancipatus.ff.de colla.dotis.Itē paria sunt vel φ nulla causa exprimatur,vel friuola q̄ habet pro nulla.gl.in.l.j.in prin.in gl. magna.in versi.hactenus.circa prin.et ibi Bal.ad hoc not.ff.de ope.no.nuntia. Iason Padue.

a ¶ Illud dicimur posse adde gl. in c.faciat homo.xxij.q.ij.gl.in.c.sciscitatus.de rescrip.

1 ¶ Qui hȝ priuilegiū fori nō est idoneus fideiussor,nisi in subsidium et cum renuntiatione priuilegij.
2 Ubi requiritur renuntiatio specialis, protestatio facta presenti et tacenti,hȝ vim specialis renuntiationis:vide pulchrā cautelam ad excludendam declinatoriam.nu.3.
4 Is q̄ dȝ p̄stare fideiussorē dȝ eū p̄sonaliter exhibere: et nisi opponatur ei de inhabilitate fideiussoris,nihil dȝ vltra facere.

1 Si fideiussor. † Qui habet priuilegiū fori nō est idoneus fideiussor nisi in subsidiū et cū renūtiatione priuilegij.h.d.Et per istā.l.sic necessario limitatur.l.j.ff.si quis in ius vo.non ie.in fi.que al's a cōtrario sensu ineuitabiliter obstaret:et ita declarat Spec.vbi practicā istius.l.ponit notabiliter in tit. de satisda.§.dicto.ver.sed pone φ scholaris.dixi in.l.j.§.si qs in
2 ius voc.non ie. ¶ No.ex ista.l.iuncta.d.l.j.φ vbi requiritur specialis renūtiatio, protestatio facta presenti et tacenti,hȝ vim specialis renuntiationis:qd̄ procedit quātum ad tollendū priuilegium: ita loquitur iste tex.qr p̄uilegiū de facili perditur.l. eius militis.§. militie.ff.de test.mil.al's protestatio facta p̄nti et tacenti nō sufficit,quo ad inducēdā obligationē,vel ad tollendū ius cōe.glo. in.l.fi.§.itē si predixerit.et ibi Bar.ff.nau.cau.stab.Bart.in.l.nō solū.§.morte.in.vj.col.ff.de ope.no.nunti.quē simpliciter refert Alex.hic.Cano.precipue Imo.in.c.cum. M.ferrarieñ.de cōsti.
3 † Item per istum tex.cum glo.d.Barthō.vero.in cautela.clxxj. tradit cautelam ad excludendum declinatoriā fori:qd̄ interrogatur aduersarius si vult litigare, vel soluere et si respōdeat qd̄ vult litigare,perdit declinatoriā fori:sed iste tex.parum facit qr expresse fuit dictum,φ nō vtatur declinatoria fori.vnde melius facit tex.in.c.j.cum gl.de iudi.et ibi do.Anto.in.vj.not. et alij Ca
4 no.dixi in.l.si conuenerit.§.de iurisdi.om.iud. ¶ † Ultimo circa id qd̄ dicit Bart.de eo qui debet fideiussorem prestare, φ dȝ eū p̄sonaliter exhibere et nisi ei opponatur de ihabilitate fideiussoris nihil dȝ vltra facere.Adde plenius Bar.in.l.de pupillo.§.si quis paratus.et ibi notabiliter Ang.et Imo.ff.de no.ope.nun. Bar.in.l.creditor.ff.de distrac.pign. Iason Padue.

1 ¶ Fideiussorē promittēs intelligitur de illa ciuitate:et de hominibus illius ciuitatis.et nu.2.3.7.8.
4 Testis deponens super fama si dicat φ audiuit a maiori parte populi probat.
5 Testium dicta sunt interpretanda ad bonum intellectum et nō calumnianda.
6 Posse illud dicimur qd̄ facile et cōmode possumus.
7 Ciuitas illa in qua datur fideiussor si sit eiusdē prouincie sȝ sit sub diuerso principe an admittatur fideiussor.
9 Subuenitur magis ei qui ex necessitate facit, q̄ ei qui ex voluntate facit.
10 Seruus et bannitus equiparātur ad se defendendum.

Si necessaria. Qui de iure arctatur ad satisdandum,si nō potest satisdare,remittitur ad aliū locū eiusdē prouincie:secus qn̄ volūtarie seipm̄ arctauit.h.d. ¶ † No.ex isto tex.ḃm Bart.Ang.et oēs Mod.φ
1 promittit fideiussorē, intelligitur de illa ciuitate et de hominibus illius ciuitatis: qd̄ Bart.reputat tenendū menti:sed caue qr de hominibus eiusdē ciuitatis,non probatur in hoc tex.et propterea Bar.cū mysterio alternatiue locutus est:et Bal.expresse intelligit de ciue vel forense,qui sit idoneus:nō enim qr forensis repellitur,si sit idoneus:et ita dicit velle Bart.hic. † Et per ista dicit
2 Alex.se al's respondisse,cū aliquis vendidisset domū sitā Bononie,et promisisset pretium conuertere in emp.prediorū:pro securitate euictionis domus,postea volebat emere p̄dia in alio territorio nō bono.dixit φ nō poterat,qr ita actū intelligebatur per
3 istud no.Bar.et doc.et vide qd̄ infra dicā. ¶ † Circa illud qd̄ dicit Bar.de hominibus eiusdē ciuitatis:adde qd̄ vult Bal.in.c. ex parte ade.in.ij.col.per gl.ibi:de testi. Stante statuto φ quilibet possit accusare.intelligitur quilibet de illo populo statuentiū,
4 non aūt de populo extraneo. † Itē adde quod vult Bald. in.c. preterea de testibus.per illum text.in ver.fama vicinie. quod si testis deponens super fama,dicat quod audiuit a maiori parte populi probat:quāuis nō dicat cuius populi,nam intelligitur de populo illius ciuitatis,per illum tex.presertim secundū eū:quia dicta testiū non sunt cauillanda vel calūnianda.Contrarium tenet Bart.in.l.de minore.§.tormenta.in.iiij.col.ff.de questioni. qr dictū talis testis,est ambiguum,et de necessitate nō concludit et propterea sis cautus ḃm Bart.φ dicatur a maiori parte populi il-
5 lius ciuitatis: † mihi plus placet opi.Bal.contra Bart.qr verba talis testis debēt intelligi ḃm subiectā materiā.l.si vno.§.j.ff.locati. Item dicta testiū sunt interpretanda ad bonū intellectū et non calumnianda ḃm Bal.in.c.causaȝ que.in vlt.col.de rescrip. Item dicta testium nō recipiunt interpretationem extraneam nec ceruotinam nec transgredientē terminos suos, ḃm Bal.in c.j.in.vij.col.de consti. Item qr vt dixi dicta testiū non sunt calumnianda sed adiuuanda,prout etiam dicit Bal.in.l.de qbus. in vlt.col.ff.de legi.et in.c.cum dilectus.in pe.col.in fi.de cōsuetu.
6 ¶ † Scd̄o no.ex tex.ibi:et non facile possit.Illud vulgatū.qd̄ il-
a lud dicimur posse[a] qd̄ facile et commode possumus. facit text.in
7 l.nepos proculo.et ibi Bar.ad hoc no.ff.de verb.si. ¶ † Tertio pondera tex.ibi:si in alia eiusdem prouincie ciuitate:super quo cadit nouum dubium:φ si illa ciuitas sit eiusdem prouincie sed sit sub diuerso principe an procedat iste tex. dubiū facit, qr tunc quelibet ciuitas censetur prouincia de per se. gl. est et ibi docto. in fi.in princip. C.de prescrip.lon.temp. et illam glo.no.Bart.in l.fi.C.de metro.berito.li.xj. et in extrauaganti qui sint rebelles. in ver.lombardie.Contrariū cōsuluit.d. Alexā.hic:in cōsi.lvij. in ver.lombardie.Contrariū cōsuluit.d.Alexā.hic:in cōsi.lvij. in.iij.vol.quod incipit ponderatis verbis testamēti dicti Ioā. in.ij.colū.ad fi.et sequenti.vbi ad hoc optime ponderat verba Bart.in.l.sciendum.§.j.§.eo.vbi Bart.vult expresse quod sufficiat prestari fideiussorem in prouincia propinqua:in qua tamen possit faciliter conueniri: quia ibi non sit multum poter.s. Ad idem ponderat Bar.in.l.de die.§.tutor.§.e.vbi Bart.intelligit istum text.ibi si in alia eiusdem prouincie ciuitate pro loco non multum distanti.facit optime quod vult glo.not.in.c.coram.de elec.quam notabiliter sequitur Bar.in extrauagā. qui sint reb.
8 in verbo lombardie.circa fi. † et si est vera ista cōsultatio.d.Alex. cōsidera si potes elicere pulchram limitationem ad illud quod dixit Alexan. se respondisse de venditore domus, qui pretium debet conuertere in emptionem prediorū,φ illa predia debent emi in territorio domus: nam ḃm hanc cōsultationem videtur φ sufficiat in alia ciuitate dummodo non remota, etiā si sub diuerso p̄ncipe,nisi dicas φ aliud sit in fideiussore in qua permittitur remissio ad alium locū,qn̄ in loco iudicij non inuenitur, qd̄ non cadit in emptione prediorum nisi argueretur magna difficultas emptionis in illo loco.Puto cōtrarium per istum tex.requirentem

quirentem q̃ illa alia ciuitas sit eiusdē puincie, put et est tex. in l. de die. §. tutor. cum seq. ī. e. sed ex quo iste ciuitates sunt sub diuersis pncipibus censent̃ diuerse prouincie vt dixi: ergo iste tex. locū nō h3. Itē cōsidero que potuerit esse ratio huius tex. conditionaliter requirētis q̃ illa alia ciuitas sit sub eadē puincia, q2 tota puincia erat sub vno pside. l. illicitas. §. qui vniuersas. ff. de offi. presi. ad denotandū, q̃ ille q nō est sub iurisdictiōe illius iudicis, vbi est dādus fideiussor, nō est idoneus fideiussor, maxime qñ saltem nec sub illo iudice nec sub magistratu illius territorij cōueniri nō pōt. arg. d. l. j. ff. si qs in ius vo. nō ie. sed ista rō militat qñ sunt ciuitates site sub diuersis principib9, l3 ppinque, q2 nec mediate nec immediate iurisdictio vnius h3 vim in alia ciuitate: ꝛ p hoc apparet nō obstare glo. in. d. l. corā. q2 nō loquit̃ in actu cōtentiose iurisdictionis: ꝛ ita in terminis tenet Ang. ꝛ Rapha. Ful. in. d. l. de die. §. tutor. ꝛ ibidē expsse do. Alex. sibi cōtrius. Nec obstāt allegata in cōtrium: q2 pōdera q̃ Bart. in dictis locis
9 nō loquit̃ qñ sunt sub diuersis principibus. ¶ † Quarto no. regulam q̃ magis subuenit̃ ei q ex necessitate facit actum, q̃ ei q ex volūtate facit. l. qd si minor. §. restitutio. ff. de mino. ꝛ. l. cū po-
10 stulassem. in fi. ff. de dā. infec. † Et ideo facit ̄sm Bar. ad declarationē regule, q̃ seruus ꝛ bānitus equiparant̃ ad se defendēdū. l. seruus. C. de accu. ꝛ idē in excōicato. c. cū inter. ꝛ. c. cum venerabilis. de excep. nam ista iura intelligunt̃ in defensione necessaria vt hic p eū ꝛ per doc. in. l. libertus a patrono. per illū tex. ff. de in ius voc. ꝛ in. l. de pupillo. §. j. de ope. no. nū. Flo. in. l. s3 ꝛ si hac. §. libertus. ff. de in ius voc. facit quod not. Bar. in extrauaganti qui sunt rebelles: in verb. mille librarū. ¶ † Ultimo no. ex hoc tex. limitationem ad gl. in. l. j. in gl. magna in fi. ̄s. eo. vt ibi dixi ꝛ no. Pau. de cast. hic. Jason Padue.

1 ¶ Transeūtes cū equis alienis vel alijs rebus, dñi recognoscentes possunt per officium iudicis facere sequestrari tales res penes hospitatorem.
2 Sequester quid sit: vñ dicatur ꝛ quid differat a depositario.
3 Sequestrum recipere quis inuitus cogitur.
4 Sequestrum aūt qui voluntarie accepit, non pōt propria autoritate relaxare, nisi ex iusta causa.
5 Sequestrū si qs ex mādato iudicis restituat, statim est liberat9.
6 Sequestrū si fiat penes personā ecclesiasticā iudex secularis potest ei precipere quod illud restituat.
7 Sequestrum cadit pro re mobili.
8 Sequestrum quāuis non cadat in rebus immobilibus: tñ potest interdici alienatio.
9 Sequestrum ad hoc vt fiat, requiritur cause cognitio, p quam appareat de suspicione fuge.
10 In oibus casibus in qbus reqrit̃ citatio vel partis psentia pōt semper procedi absq3 citatione si periculū sit de fuga.
11 Qualiter probabit̃ reū esse suspectū de fuga, ad hoc vt possit sequestrum concedi.
12 Sequestrū nō valet, nec potest fieri, nisi de debito principali constet, per publicum instrumentum.
13 Salarium publicū quod datur militibus: vel doctoribus legentibus, an possit sequestrari.
14 Sequestrū ad hoc vt fieri possit, q̄ probatio requirat̃: vide etiā de lectura que falso Bartolo attribuitur. nu. 15.
16 Pecunia vel alie res deposite, non pñt sequestrari: neq3 pensiones domorum: neq3 salaria publica.
17 Satisdatione prestita tollitur sequestrum.
18 Satisdare si pars non potest ad reuocandū sequestrum, an sufficiat iuratoria cautio.
19 Sequestrum sicut potest fieri in honorem dei, quādo est suspicio fuge, prout etiam captura persone: ita sequestrū factum potest die feriata reuocari.
20 Satisdatio de re sequestrata restituēda, nō durat nisi triennio.
21 Sequestrum finitur quando lis est finita.
22 Instantia an sit perpetua, de iure canonico.
23 Sequestrum non durat, in causa appellationis.
24 Lis finem accipit, quando res datur ei qui vicerit.
25 Suspectus quis redditur propter quatuor.
26 Conuentus ad rem mobilem, per hoc solū qñ nō possideat immobilia, an reddatur suspectus.
27 Sequestratio regulariter est phibita, nisi in sex casibus in glossa enumeratis.
28 Descriptio ꝛ inuētariū bonoꝝ, semper admittitur in omnibus casibus, in quibus est prohibita sequestratio.
29 Judex potest precipere ratione cōtumacie vel alterius iuste cause, qd ostia domus alicuius claudantur ꝛ sigillentur.
30 Reus licet possit sequestrari, tñ reus debet habere fructus rei sequestrate pro expensis fiendis in lite.
31 Sequestratio: descriptio: ꝛ inhibitio de alienādo, quō differūt.
32 Tertio ꝛ an remissiue qñ admittat̃ ad faciēdū reuocari seqstrū.

Si satisdatum.

Iste. §. erit not. pter materiā sequestri que est vtilis ꝛ quotidiana. h. d. Quādo cōuentus pro re mobili est suspectus, debet illa res sequestrari quousq3 satisdetur, vel lis finē accipiat. h. d.
1 † Et facit iste. §. ̄sm Ang. ꝛ Pau. de ca. contra transeuntes, puta per hanc ciuitatē cū equis alienis vel alijs rebus: nā domini recognoscentes, possunt per officium iudicis facere sequestrari tales res penes hospitatorem: q2 sunt suspecti, quasi semper habeant pedē in stipēdio. ar. not. in. l. heres absens. ff. de iudi. ꝛ tūc si tales persone volunt releuare sequestrū, debēt satisdare de iudicio sisti, ꝛ de re non baratanda, vt dicit glo. fina. ī. eo. §. nō credas tñ q̃ ibidem possint cōueniri, nisi sortiantur ibi forum rōne contractus vel aliter. gl. est in. l. fi. ꝛ ibi Bar. C. vbi in rem actio.
2 Canoniste in. c. fi. de foro compe. ¶ † In text. ibi: apud officiū. glos. exponit. i. apud officiales: ꝛ talis officialis appellet̃ sequester: ꝛ quid sit sequester: vnde dicatur: ꝛ quid differat a depositario: habes tex. in. l. l3. in princ. ꝛ in. l. proprie. ꝛ in. l. ei apud quem. §. fi. ff. depositi. ꝛ in. l. sequester. ff. de ver. signi. glo. in. l. vnica. ꝛ ibi Bal. C. de prohi. sequest. pecu. Aliter intelligit Rapha. Fulg. istum tex. apud officium scilicet suū: ꝛ sic penes ipsummet iudicem coram quo litigatur, ꝛ refert q̃ non multis retro temporibus fuit de facto cōsultus ex ciuitate feltrensi, an valeret sequestrum qd iudex fecit fieri penes ipsummet, ꝛ dicit quod non fuit ausus consulere: q2 pro illa parte quod depositū non valeat, dicit videri tex. in. l. si tibi mandauero. §. si tibi dedero. ff. mandati. ꝛ arg. l. plane. ff. qd cuiusq3 vniuer. pro alia parte dicit, se ponderasse tex. hic intelligendo verbū apud officium. i. apud ipsum iudicē: tñ dicit Fulg. q̃ glo. ꝛ doct. exponūt apud tertium, qui sequester appellatur: ꝛ propter hoc noluit respondere. Tu dic q̃ de hoc est glo. ordi. in. l. senatusconsulto. §. fi. in glo. fi. in versi. deponatur. ff. de offi. presi. quod potest fieri, vel penes iudicem vel penes alium. facit text. in. l. acceptam. C. de vsucap. ꝛ ita tenent
3 Bal. Ludo. ro. ꝛ. d. Alex. hic. ¶ † No. ex isto tex. in ꝟ. apud officium retenta expositione glo. i. apud officiales. hic videri tex. q̃ sequester dicat̃ officialis publicus, ad mandatum iudicis cogit̃ quis inuitus recipere sequestrum: q2 ista est natura officij publici. l. munerū. §. iudicandi. ff. de mune. ꝛ ho. Contrarium ꝛ melius tenet Ang. ꝛ Pau. de cast. per tex. in. l. fi. circa mediū. C. de bo. aut. iudi. pos. eo q2 large dicit̃ ꝛ improprie officiū: idem tenet Bar. in. l. litibus. in vlt. col. C. de agri. ꝛ cēsi. lib. xj. patet q2 sequester obligatur ex quasi cōtractu. vnde tenetur actiōe prescriptis verbis. l. si oleum. in prin. ꝛ ibi Bar. not. ff. de dolo. sed nemo inuitus cogitur cōtrahere vel quasi contrahere. l. nec emere. C. de
4 iure delibe. † postq3 aūt voluntarie accepit, nō pōt propria autoritate relaxare, nisi ex iusta causa. text. est no. in. l. ei apud quē.
5 §. fi. ff. depos. circa quē tex. vide Bal. in rub. C. qd cū eo, ad fi. † si tñ sequester mandato iudicis restituat, statim est liberatus. tex. est in. d. l. fi. §. pe. in ver. per suā aūt interlocutionem. C. de bo. au-
6 to. iudi. pos. ꝛ ibidem † est tex. not. ad aliud qd si sequestrum fiat penes personam ecclesiasticā q̃ iudex secularis potest illi precipere quod illud restituat: vnde per illum tex. dicit Bald. hic in lec. antiqua q̃ si iudex fecit fieri sequestrum seu deponi apud sacristā fratrum q̃ l3 sit iudex secularis tamen mandabit sequestrum reddi ad quem spectat. Adde qd not. Bal. in. d. l. acceptā. in. j. col. in fi. C. de vsur. per illū text. in ver. sacratissima sedes. q̃ si clericus sit depositarius, pōt cogi ad restitutionem depositi officio iudicis secularis, q2 non proceditur proprie cōtra eū per modum iudicij, sed executiue in consequentiā officij suspecti. ¶ Nota predicta per que datur magna limitatio ad iura canonica. s. ad. c. nullus. ꝛ ad. c. si diligenti. de foro cōpe. ꝛ auth. statuimus. C.
7 de episco. ꝛ cleri. ¶ † Secūdo nota ibi pro re mobili [a] cadit se-
a questrum: secus est in re immobili: bene tñ possunt sequestrari fructus, etiā pēdentes l3 dicant̃ pars soli. l. j. §. fi. ꝛ ibi Bar. ff. de
8 requi. reis. ꝛ qd vult Bart. in. l. imperatores. §. fi. ff. de ap. † Itē ī rebus immobilibus q̄uis nō cadat sequestrū: tñ pōt interdici alienatio. text. est in. l. de pollicitationib9. ꝛ ibi Bar. ad h no. ff. de pollicit. ꝛ illū tex. ad hoc reputat sing. Bal. in. l. p diuersas. in ix. q. cū simi. C. mādati. facit. l. diuus. in prin. ff. de peti. here. ꝛ. l. si creditores. circa fi. prin. ff. de priui. credi. ꝛ tenēt Alb. ꝛ Bal. hic.
9 ¶ † Tertio no. ex text. ibi: psona suspecta. iuncto tex. ibi: si hoc iudici sederit. ̄sm Bal. qd ad hoc vt fiat sequestrū, requiritur q̃ precedat cause cognitio, p quā appareat de suspectiōe fuge: dicit tñ not. Bal. hic, q̃ in tali cause cognitiōe nō est pars citanda si timeatur de fuga ne fuga instruatur eo quia contra fugitiuos vel susceptos de fuga proceditur de facto iuris ordine nō seruato: patet quia proceditur etiā die feriata in honorem dei. vt est glos. singula. in. l. fina. cum simi. C. de ferijs. Et in istis terminis quādo timetur de fuga. Bald. bene dicit: ꝛ idem tenet do. Abb. in. c. iij. ad fi. de seqst. pos. ꝛ fruc. d. Alex. hic: ꝛ in similib9 Bal. in l. consentaneum. in. iiij. col. C. quō ꝛ quādo iudex. ꝛ in. l. credito-

a ¶ Pro re mobili. Adde doc. in. l. fin. C. vbi in rem actio. do. in. c. qm̄ cōtra. de proba.

a ¶ Casibus. add do. c. i. c. a inter quatuor, de ma. et obe.

10 ri. scđa. ff. si cer. pe. † Et facit q̃a in omnibus casibus [a] in quibus
requirit citatio vel presentia partis, pōt semp̄ procedi absq; ci-
tatiōe, si periculū sit de fuga ẽm Inno. in c. significauit. de testi.
vbi aūt non esset timor fuge, non valet sequestrum factū absq;
citatione partis, quia est species cuiusdā executionis: ⁊ q̄ pars
potest ledi, ideo dʒ citari. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. ⁊ l. nam ita
diuus. ff. de adop. ⁊ ita tenet Ang. de are. in d. l. imperatores. §.
fi. in iij. col. d. Car. in cle. j. in prin. i. xxij. ⁊ xxv. q. de seqst. pos. ⁊ fru.
d. Alexan. in cōsil. vj. in iiij. volu. qđ incipit ponderatis his que
in suprascripto themate narrantur. in vlt. col. Idem voluit Ar
chi. xj. q. j. in c. quia res. circa pe. col. dū allegat. l. fi. C. si per vim.
cuius verba reassumit Io. and. in regula locupletati. in mercu.
11 in antepe. colū. † Qualiter autem probabitur reum esse de fuga
suspectum, ad hoc vt possit sequestrū concedi, videtur q̄ per so-
lum iuramentum, cum tractetur de modico preiudicio. l. thesau
rus. ff. ad exhi. ita tenet Sali. in l. vnica. C. de probi. sequest. pe-
cu. et Ludo. ro. hic: sicut qñ agitur de captura persone, suspicio
fuge per solum iuramentum probatur ẽm Imo. in l. ij. §. fin. ff.
sol. matrimo. Ange. in l. nemo carcerem. C. de exact. trib. lib. x.
Breuiter veritas est, q̄ iuramentū non sufficit, sed debet aliter
fides fieri iudici, ⁊ etiam qñ proceditur ad capturam ẽm Bald.
Ang. ⁊ Moder. in l. apertissimi. vbi dixi. C. de iud. Ang. Imo. ⁊
Moder. in l. qui bona. §. qui damni. ff. de dā. infec. Bal. etiā vbi
late Moder. in l. ij. §. fi. vbi videas. ff. solu. matri. Bal. in l. credi-
tor. ij. ff. si cer. pe. Ang. in l. si ab arbitro. §. eo. Pau. de cast. in cō-
sil. xl. qđ incipit pro pleniori. cum alijs concor. que traduntur in
12 d. l. ij. §. fi. ⁊ Alex. hic in pe. ⁊ fi. col. ¶ † Aduerte tñ diligenter, q̄
non valet sequestrū nec potest fieri nisi de debito principali cō-
stet, per publicum instrumentū. l. per banc. in ver. super his ve-
ro. ⁊ ibi Car. ad hoc not. de erog. mi. anno. lib. xj. Idē Bar. in d.
l. litibus. in fi. Bal. in c. olim ex literis. in prin. iij. col. de rescript.
do. Mathesi. in tractatu de carcere. vbi per hoc notabiliter in-
fert, q̄ si non pōt fieri sequestrū in rebus, nisi de debito constet
per publicum instrumentū, multominus poterit concedi captu
ra persone nisi de debito principali cōstet, per publicum instru-
mentum. ¶ Breuiter tene, q̄ illa decisio Bar. non est vera: eam
reprobat Jo. de pla. in d. l. per banc. do. Abb. in d. c. ij. ad fi. de
sequest. pos. ⁊ fru. Jo. de imo. ⁊ Ang. de are. in d. l. imperatores.
§. fi. ⁊ d. Alexā. hic: q̄ imo sufficit semiplena probatio prout qñ
agitur de captura persone, vbi tractatur de maiori preiudicio,
per notata per Ange. in l. nemo carcerē. C. de exact. trib. lib. x.
13 † Tu pondera cōtra Barto. q̄ tex. in d. l. per banc. in quo se fundat
Bar. probat cōtrarium, cum ibi sit speciale in salario publico qđ
prestatur militibus, vt illud sequestrari non posset nisi de debi-
to cōstet per publicum instrumentū: ⁊ idem potes dicere in sala-
rio qđ prestatur de publico doctoribus legentibus. arg. l. aduo
cati. ⁊ l. fori. C. de aduo. di. iudi. ¶ Scđo q̄ in d. l. per hāc. in ver.
super his vero. tria cōcurrunt. Primo, erat salarium qđ presta-
batur de publico militibus. Item erant de numero. xxx. Item
erant absentes. ergo cum ille tex. non procedat etiam in omni-
bus militibus. sed in his qui erant de numero. xxx. ⁊ erāt absen-
tes: ergo in alijs etiā militibus ille tex. nō procedit: ergo cū ius
speciale presupponat ius cōe esse in cōtrarium. l. j. in fi. ff. ad mu
ni. certe ille tex. probabit de directo contra Bart. considerabis
tamen diligentius illum tex. ⁊ aduerte q̄ ex illo text. non possu-
mus arguere vt idem sit in salario doctor legētium: q̄ in eo nō
14 concurrunt illa tria. ¶ † Tertio facit qđ vult Bald. in l. vnica.
ante fi. C. de probi. sequest. pecu. vbi querit, que probatio requi-
ratur ad hoc, vt fieri possit sequestrū: ⁊ tenet q̄ summaria vel se-
miplena, prout in missione in possessionē ex primo decreto, pro-
pter similitudinē quam habent inter se. ¶ Quarto facit q̄ text.
noster ad hoc vt fiat sequestrū requirit suspicionē fuge: nec vllā
probationē instrumentalē requirit: ⁊ ita teneas. Nec obstat au-
15 toritas Bar. in locis preallegatis: † q̄ illa non est lectura Bar.
q̄ Bar. nō legit nisi vsq; ad titulū. C. de pericu. eor qui pro ma
gi. interue. lib. xj. ⁊ ibi Ange. in rubrica illius tit. ita expresse di-
cit: sequit do. Alex. in l. j. s. eo. ⁊ in rub. de acquir. here. in princ.
⁊ in rub. ff. solu. mat. in vlt col. ⁊ i. l. diuortio. §. interdū. in pe. col.
⁊ in l. si filio. §. si vir in qnquenniū. ff. solu. matri. ⁊ in cōsi. qnquage.
16 in ij. vol. qđ incipit visis actis cause. in vlt col. ¶ † Circa predi-
cta moueo nouū ⁊ pulchrum dubium, cum habeamus q̄ pecu
nia vel alie res deposite non possunt sequestrari, nec pensiones
domor nec salaria publica. aut. sed iam cautū. C. depositi. an si
debitor sit suspectus possint predicta ex precepto iudicis seque
strari. gl. in d. aut. sed iam cautū. ⁊ clarius in corpore vñ sumit:
tenet q̄ sic per generalitatē text. nostri. ⁊ ita tenēt Alb. ⁊ Sali.
in d. aut. ⁊ ibi dicit Albe. quod ita practicatur ⁊ ad iura allega-
ta respondeo, q̄ procedunt quando sequestrum fit sine iudicis
autoritate: nec in hoc inuenio contradicentē. Puto qđ de iure
cōium sit verius, p tex. apertos in d. aut. sed iam cautū. ⁊ melius

b ¶ Seqstrū. Adde doc. i c. fi. de feri. ⁊ Pe. de anc. in repet. c. j. de sequestr. pos. ⁊ fru.

in corpore iuncta rōne tex. ibi: ⁊ dicere q̄ illa iura pcedūt qñ fie-
ret sine autoritate iudicis, est debilis solutio: quia sine iudice in
nullo casu pōt sequestrari vt hic. ¶ Secundo nam regula est q̄
vbi in aliqua l. speciali ponunt aliqui casus speciales, tunc etiā
si superueniret lex noua, q̄ aliquid generaliter disponeret nō in-
telligitur disponere in illis casibus nisi de illis fiat mentio vt vi
debitis in l. sciendū. in pn. ⁊ eo facit. l. de creationibus. C. de silē.
lib. xij. quō ergo in casibus specialibus positis in d. aut. sed iam
cautū. intelligitur derogatū per generalitatē text. nostri. Imo
generalitati potius istius text. debet intelligi derogatū per d.
aut. quia generi per speciem ⁊c. vt plene per Bart. in l. quesitū.
§. fi. ff. de fun. instru. facit. l. doli clausula. ff. de verb. obliga. cogi-
17 ta. ¶ † Quinto no. ex tex. ibi: donec satisdatio detur, vnum mo-
dum releuandi sequestrū, q̄ prestita satisdatione: ⁊ sic dato fide
iussore tollitur sequestrum vt hic: ⁊ c. ij. de sequest. pos. ⁊ fruc. et
ista satisdatio ẽm gl. ⁊ docto. hic, debet duo continere vt in glo.
Adde tertium notabilius quia debet continere promissionem
de illa restituenda absque vlla procrastinatione in casu victorie
adeo quod non sufficeret satisdatio nisi hic verba precise appo-
nerentur. text. est in d. l. litibus. ⁊ ibi Bart. in vlt. col. expresse ad
hoc not. illū text. sequuntur Ange. ⁊ Joan. de pla. ibi. d. Abb. in
d. c. ij. Ange. de are. in d. l. imperatores. §. fin. in vltimis verbis.
Ludo. ⁊ d. Alex. hic: ⁊ dicit d. Alex. q̄ istud est in practica dili-
genter notandū quia multū erratur. Fiat ergo Regula qđ se-
questrum tollit per satisdationē. ¶ Limita primo verū esse qñ
sequestrum fuit factum ob litem agitandā: ita loquitur tex. hic:
secus si sit factum ad finem vt debitor solueret puta in executio
ne sententie: tunc per satisdationē non tollitur. tex. est in l. si pe-
cunie. §. fi. ff. vt in pos. lega. q̄ alibi ita expresse non reperitur ẽm
Pau. de ca. hic. ⁊ ille tex. est ad hoc sing. ẽm Bar. in l. consenta-
neū. in vlt. col. C. quō ⁊ qñ iudex. ¶ Scđo limita quando seque-
strum fuisset factum propter scandalum euitandū tunc propter
satisdationē non tollitur cum per illa non remoueatur periculū
scandali ẽm do. Abb. in d. c. ij. ¶ Tertio limita qñ essemus in-
ter personas inter quas nō cadit satisdatio: iuxta. l. imperator.
ff. ad treb. ẽm Bald. in d. l. vnica. ¶ Quarto qñ tale preceptum
fuisset factum ex precepto principis vel alterius superioris ẽm
Joan. an. in addi. Spe. in titu. de sequestra. pos. ⁊ fru. super rub.
Et no. singu. ẽm Pau. de cas. hic: quod ad reuocationē talis se-
questri quilibet admittitur siue habeat mandatū siue nō q̄ ista
est quedā species defensionis. allegat Jac. de are. in l. de pupil-
18 lo. §. qui remissionē. ff. de ope. no. nun. † An aūt ad reuocandum
sequestrū si pars non potest satisdare sufficiat iuratoria cautio:
tenui in l. j. s. eo. qđ non. Et ibi dictis adde Alberi. hic: qđ licet
multum dubitet. tñ istud tenet, qui dicit semper ita obseruari vi
19 disse. † Adde etiam q̄ sicut sequestrū [b] potest fieri in honorem
b dei, qñ est suspicio fuge ẽm Bald. hic: ⁊ Bald. ⁊ Sali. in d. l. vni-
ca. Ang. de are. in d. l. imperator. §. fi. prout etiam captura per-
sone: vt est glo. in l. fi. C. de ferijs. quam sequitur ibi Barto. ⁊ in
l. ait pretor. §. fi. debitorem. ff. de his que in frau. cred. ⁊ illa glos.
est singularis ẽm Ang. ⁊ Fulg. in l. ij. ff. de ferijs. ⁊ Ange. in l. q
restituere. in fi. ff. de rei ven. ⁊ dicit Albe. in l. si feriatis. ff. de fe-
20 rijs. quod consuetudo illam glossam obseruat. † Ita eodē mo-
do sequestrum factum potest die feriata reuocari, gl. est in l. mi
nor. in prin. ff. de euictio. Bal. ⁊ Sal. in d. l. vnica. ⁊ in l. fi. C. de fe
rijs. similiter relaxatio incarcerati, potest fieri die feriata: secun
dum Bal. in l. lecta. ff. si cer. peta. intellige quando sequestratio
fuit cōcessa die feriata, tūc similiter pōt die feriata reuocari alis
secus: ita proprie loquit gloss. in d. l. minor. Barto. ⁊ alij in l. j. §.
nuntiatio. ff. de oper. no. nuntia. Et propterea dicit Barto. in
d. l. minor. quod malitiosi aduocati faciūt fieri sequestrationes
vltima die iuridica, vt reuocatio postea peti nō possit duranti-
bus ferijs: tu autem considera quod non videtur eadem ratiōe
in reuocando sequestrum, prout in cōcedendo: ideo enim cōce-
ditur die feriato in honorem dei, propter suspicionem fuge: ⁊ sic
quia periculū esset in mora, sed ista ratio periculi cessat in reuo-
catione: facit simile. nā licet suspectus de fuga possit capi ⁊ car-
cerari die feriata in honorem dei. glo. in dicta. l. fina. C. de ferijs.
tamen tali die non potest fieri recommendatio seu sequestratio
persone iam incarcerate, cum cesset ratio fuge: ita tenet Bal. in
aut. ei qui. in iij. col. in ver. quero dictat statutū. C. de bo. aut. iu-
di. pos. sequitur do. Alex. in consi. clix. in j. vol. quod incipit cir-
ca primum dubium omisso verbor apparatu: nihilominus gl.
⁊ docto. tenēt vt s. ratione correlationis. ¶ Sexto no. ex fi. ibi:
vel lis finem accipiat, alium modum per quem releuatur seque-
strum: scilicet finita lite: quod intellige vt per Bart. hic in fi. per
21 Bal. in l. fi. circa fin. C. de ordi. cog. ¶ † Septimo pondera eun-
dem tex. in fi. qui videtur facere, pro eo qđ no. Bar. in d. l. litibus.
in vlt. col. per illum tex. vbi no. q̄ satisdatio de re sequestrata re
stituenda, non durat nisi triennio: quia tanto tempore durat in-
stantia

stantia: istud probat etiã in hoc text. nam sequestrũ finit qñ lis est finita vt hic: sed lis per trienniũ finitur. l. properandũ. in pn. C. de iudi. quicquid dicat Imo. in d. l. imperatores. §. fi. Limita nisi esset appellatũ vt dicã in seq. not. ¶ Scdo limita qñ sequestrum fit propter litẽ, tunc nõ durat nisi triẽnio: ita loquunt pre dicta: secus si esset factum ex alia cã, tunc duraret perpetuo ẽm Bal. in c. olim ex literis. in. iij. col. de rescrip. Per hoc infert, q̃ si instãtia cause esset abbreuiata per statutũ disponens, q̃ instã tia non duret nisi per qnquaginta dies: vt no. in d. l. properãdũ. in prin. q̃ etiã sequestrũ vel eius satisdatio tanto tẽpore duraret
22 ꝛ non plus. † Et ideo cogita qd cũ de iure canonico instãtia fit perpetua, ẽm magis cõem opi. vt dixi in d. l. properandũ. in pn. quid iuris esset tunc de sequestro vel eius satisdatione, an tunc deberet esse perpetua quousqꝫ lis finiret, ꝛ iste text. in fi. probat
23 q̃ sic. ¶ † Octauo pondera ex eodem tex. in fi. probari q̃ seque-
a strum[a] nõ durat in cã appellationis, qꝛ instantia cause principa lis, nõ durat in cã appellationis, ergo non debet durare sequestrum, vel eius satisdatio. Itẽ qꝛ si sequestrum duraret etiam in causa appellationis post finitã primã, causa duraret vltra trien nium: ꝛ tñ Bart. in d. l. litibus. vult q̃ duret vltra triennium: qa vltra trienniũ non durat instantia cause. Quod ꝯfirmatur, qꝛ se questrũ qd fit propter litem, succedit in locũ satisdationis de iu dicio sisti, que satisdatio lata snia expirat. l. grece. §. ꝛ post litẽ. ff. de fideius. ꝛ non durat in causa appellationis. glos. est in aut. de his qui ingre. ad ap. in prin. Ange. et Pau. de ca. in. l. ij. §. fi. vbi dixi. s. eo. Bal. tñ hic tenet cõtrarium, q̃ imo sequestrũ factũ in causa principali, durat etiam in causa appellatiõis: ita dicit esse tex. in d. l. litibus. ꝛ credo q̃ voluit ponderare in versi. plenissimam diffinitionẽ. idem tenet Bal. in addi. Spe. in tit. de seque. pos. ꝛ fruc. in ver. j. Spec. in eo. tit. in ver. sed pone late. Ange. de are. in d. l. imperator. §. fin. Ego idem sequor per tria. Primo p text. in. l. fi. circa medium. C. de ordi. cog. in ver. sequestrari in eũ diem quo ꝯtrouersia sopiatur: ꝛ per istum tex. in v. lis finem accipiat. nam si est appellatum, non dicitur lis finita, quod patet: quia potest transigi q̃ nõ posset si lis esset finita. l. ꝛ post rem. in prin. ꝛ. l. post rem. ff. de transact. l. eleganter. in prin. ff. de condi. inde. ¶ Secundo moueor qꝛ sequestrum posset de nouo fieri in causa appellationis. l. ab executione. C. quoꝝ appel. non reci. er go fortius factũ debet durare, cum facilius aliquid extendatur, q̃ de nouo ꝯcedatur. l. sed si manẽtis. ff. de preca. ¶ Tertio pon
24 derat verba Bar. hic in fi. dum intelligit istũ text. † quod lis finem accipiat, qñ res datur ei qui vicerit, ẽm istud nõ fit penden te appellatione. Idẽ dicit notabiliter Bald. in. l. fi. circa fi. C. de ord. cog. ¶ Capio glo. in ver. apud officiũ. quam diuide in tres partes. In prima declarat tex. In secũda colligit notabile. In tertia format questionem: partes patent in gl. Et ex tertia par-
25 te no. † q̃ propter quatuor redditur quis suspectus: dicunt tñ Bart. Alberi. ꝛ alij, quod ista quatuor nõ semper copulatiue re quiruntur: sed aliqñ vnum sufficit, arbitrio iudicis. Et dum gl. dicit, ex malis moribus quem reddi suspectũ. Limita nisi muta uerit malos mores: et ad bonam frugem peruenerit ꝛ triennio perseuerauerit. tex. est in. §. hinc etiam nobis. ꝛ ibi Ange. not. in aut. de mona. qui text. est ad hoc singu. ẽm Sali. hic: ꝛ in. l. fi mi-
26 norem. in. iij. colũ. C. de in inte. resti. mino. † Sed an conuentus ad rem mobilem, per hoc solum quod non possideat immobilia reddatur suspectus, adeo quod res possit sequestrari. gl. Bar. ꝛ Ang. tenent q̃ sic. Spe. ꝛ Ioan. and. in titu. de sequestra. pos. et fru. §. j. versi. sed pone. do. Anto. in d. c. ij. Sali. in d. l. vnica. C. de prohibi. sequest. pecu. sed Bald. hic tenet ꝯtrariũ per hunc tex. vt hic per eum: cuius inductioni respondet Alexan. hic: ꝛ idem tenet Iac. but. vt refert Albe. hic: idem tenet Bal. in. l. sciendũ. in prin. j. eo. ꝛ Pau. de cast. in cõsi. xxxviij. quod incipit pro pleniori. ꝛ Alexan. hic late examinat sed nihil firmat. Pro ista opi. pondero esse tex. hic vltra inductionem Bald. nam in isto text. oportet presupponere, qd iste reus non possidebat immobilia, quia si possedisset, nõ posset dici suspectus: nec tenet satisdare per regulam. l. sciendũ. in prin. j. eo. ꝛ tamen põt sequestrari, nisi dicas ꝛ bene, q̃ vltra hoc tex. specialiter requirit quod persona sit suspecta: ergo istud solum, nõ possidere immobilia, non facit personam suspectam al's tex. in specie frustra requireret q̃ persona suspecta sit. Intellige tamẽ, si illa res quam peto fuit seque strata: secus si alia res. ¶ Capio gl. fi. in ver. satisdatio. quam di uide in duas partes. In prima ad declarationem tex. forma op-
27 po. In secunda opponit. secunda ibi: sed nonne. † Ex secũda ha bes, quod sequestratio regulariter est prohibita, nisi in sex casibus enumeratis per gl. hic: ꝛ glo. in d. l. vnica. ꝛ in d. l. imperato res. §. fi. ꝛ gl. pleniorem in d. c. ij. per Archi. in. c. quia res. xi. q. j. Ioan. and. in regula locupletari. in mer. ¶ Vltra gl. adde aliã
b fallentiam, quãdo subest verisimilis timor, ne partes deueniant ad arma[b] tunc fructus possunt sequestrari, ẽm Spec. in titu. de

sequest. pos. ꝛ fruc. in princi. ꝛ in titu. de expen. §. postremo. circa princip. Bald. in. l. fi. C. de ordi. cog. do. Abb. in d. c. ij. ꝛ in simili Bart. in. l. sed si vsusfructus. §. sꝫ si inter duos. per illũ text. ff. de vsufru. ¶ Secundo in odium cõtumacis. text. est in. c. ex literis. de dolo ꝛ ꝯtu. ꝛ in. c. olim ex literis. vbi docto. pcipue Bal. de re scrip. glo. in. c. ij. in glo. magna in fi. Bald. in. l. consentaneum. in ix. notabili. C. quomodo ꝛ qñ iudex: Ang. in d. l. imperatores. §. fi. in penul. col. ¶ Tertio, lata sententia in iudicio vniuersali, in qua declaratus est aliquis heres: certe omnes res de qbus est dubium, an sint hereditarie debent sequestrari: ita singulariter tenet Bal. in. l. fina. C. quibus ad liber. procla. nõ licet. ¶ Quar to qñ iura partium sunt obscura ẽm Bald. in. l. fi. in. iiij. col. C. de edic. diui Adria. tollen. ¶ Quinto etiam aliquãdo vxor potest sequestrari. c. ex transmissa. ꝛ. c. litera. in fi. de restitu. spo. Bald. in additio. Spec. in tit. de sequest. pos. ꝛ fruc. in ver. j. Nota etiam
28 † q̃ in omnibus casibus in qbus prohibita est sequestratio sem per admittitur descriptio in inuentarium bonoꝝ, ẽm Barto. et doct. in d. l. vnica. ꝛ in. l. facultas. C. de iure fisc. li. x. ꝛ in. l. fi. in prin ci. per illum tex. ff. de requirendis reis. ꝛ in. l. j. §. penul. per illum tex. ff. de ventre in posses. mitten. ꝛ in. l. imperatores. §. fi. ff. de ap pel. ꝛ in. l. post contractum. ad fi. ff. de dona. Canoniste in d. c. ij. ꝛ limita vt per Bal. ꝛ Sali. in d. l. vnica. Contra tamen istud fa cere videtur qꝛ nostra interest, ne patrimonij nostri secreta pã-
29 dantur. l. ij. C. qñ ꝛ quibus quarta pars debetur. lib. x. † Alibi not. Ang. in. l. j. C. vt ne. lic. sine iudi. auto. sig. imprimere: al's im ponere: per illum text. a contrario sensu: q̃ ratione contumacie vel alterius iuste cause potest pcipere q̃ ostia domus alicuius claudant ꝛ sigillentur: ꝛ dicit q̃ istud multũ practicãt officiales
30 ecclesie romane. facit. l. si iniurie. ff. de iniur. ¶ † Vltimo atten de, qꝛ lꝫ res possint sequestrari vt hic: tamen reus debet habere fructus rei sequestrate, pro expensis fiendis in lite. tex. est in. l. fi. C. de ordi. cog. ꝛ ibi Sali. post alios. ad hoc notat, et dicit alibi non reperiri in iure. Et vide qd ibi dicit glo. in ver. litis. Et co gita de quo sequestro intelligatur hoc dictũ: nam in re immobi li nõ cadit sequestrũ, vt dixi in text. rei aũt mobilis sequestrate:
31 cogita qui fructus percipi pñt, pro expẽ. litis. † Aduerte etiam qꝛ reperiunt tria inter se differentia: sequestratio, q̃ proprie ca dit in re mobili vt hoc text. in verbo mobili. ꝛ. s. dixi. Item de scriptio qꝛ in omnibus casibus in quibus prohibetur sequestra tio, põt fieri descriptio vt. s. dixi. Item reperitur inhibitio de alienando: nã lꝫ res immobiles sequestrari non possint, tñ in eis potest fieri preceptũ a iudice ne alienentur, ꝛ talis inhibitio, tñ importat quantum sequestratio in rebus mobilibus ẽm Bart. in. l. de pollicitationibus. in fi. ff. de pollici. ꝛ dixi in text. in verbo
32 mobili. † Quo aũt remedio tenetur sequestrum restituere, ꝛ cui est tex. in. l. si oleum. ꝛ ibi Bart. ff. de dolo. Auge. in. l. interesse. ff. de acquiren. pos. Ange. de are. in d. l. imperatores. §. fi. in fi. col. Et an ꝛ quando tertius admittatur ad faciendum reuocari se questrũ, vide per Rapha. Fulg. in con. xviij. incip. factũ sic se hꝫ ẽm ordinem meum. Iason Padue.

1 ¶ Lex cum quid. ff. si cer. peta. solum procedit in cõtractibus qui recontrahuntur.
2 Reo an actori cui magis fauendum sit.
3 Probationes quãdo essent pares inter fiscum ꝛ priuatũ, ꝗuis fiscus sit actor, debet ferri sententia in fauorem fisci.

De die ponẽda. Istud principium est multum difficile, ẽm Bar. Premitte quod legit altero de duobus modis ẽm gl. ꝛ clarius Bar. ꝛ doct. vno modo in stipulatione nondum formata sed formanda: ꝛ tunc procedit sine scrupulo: ꝛ cessant ꝯria: ꝛ ẽm Ang. Fulg. ꝛ do. Alexan. Iste intellectus probatur in tex. in ver. ponenda. quod certe nihil facit, cũ referatur ad dictionẽ die, non ad dictionem stipulatiõe. Istũ intel lectum sentit glo. mag. in fi. in questione quã ibi format secũdũ Bar. in. iij. col. ¶ Scdo modo legitur in stipulatiõe iam forma ta a patribus ꝛ tunc obstant multe oppositiones formate in gl. quia hoc modo tex. vult duo. primo q̃ omissio diei in stipulatio ne nõ vitiat stipulationem. scdo q̃ declaretur ex volũtate acto ris et non rei. tertium intellectum posuit Nico. de muti. ꝛ refert Bar. hic in fi. sed litera nõ patitur illum intellectũ ideo omitto. ¶ Scdo premitte q̃ iste tex. ẽm glo. primã cõiter approbatã lo quitur in fideiussore qui volebat per stipulationẽ pmittere, pre sentare reum in iudicio et inter talẽ fideiussorẽ ꝛ actorẽ orta est cõtrouersia de tẽpore: iste intellectus nõ placet vulgo nec mihi quia litera dicit inter litigatores: sed fideiussor nõ est litigator, nisi dicas q̃ fideiussor non est litigator quo ad causam pncipalem sed quo ad diẽ in quo cõtedebant: melius tñ est intelligere qd cõtrouersia erat inter actorẽ ꝛ reum quia reus q habebat se absentare volebat maius spatiũ tẽporis ad sistendũ. ¶ Tertio premitte q̃ ista lex ẽm Raph. Ful. nõ loquitur de stipulatione

a ¶ Seqstrũ. Adde do. i ca. appel. ij. q. vj. doc. in c. vlti. de sequest. pos. ꝛ fruc. Abb. i c. qd ad con sultationez. de re iudi.

b ¶ Ad arma Adde Bal. i. l. si discep. ff. vbi pupil. edu. de. In nocẽ. in. c. in pñtia. de pba.

de iudi. sisti vniuersaliter interponēda in tota cā, prout est natu
ra istius tituli: qꝛ ibi posset dubitari de die, qꝛ tēpus est determi
natū a iure, a principio cause vsqꝫ ad sniam. l. grece. §. ⁊ post litē
ꝯtest. ff. de fideiusso. dixi. in. l. ij. §. fi. ʒ. eo. vñ iste tex. ſm eū necessa
rio debet intelligi de promissione sistendi in iudicio ad aliquem
certū actū, vel articulū. vel pōt intelligi vt in gl. j. in stipulatiōe
de presentando aliquē iudici, iuxta titulū. ʒ. in ius voca. vt eant.
vbi tp̄s non est a iure determinatū. Tu aduerte, quod in satis
datione de iudicio sisti, duplex est tēpus: vsqꝫ ad qd̄ ⁊ illud bene
est determinatū a iure, a principio cause vsqꝫ ad finē. quoddam
est tēpus a quo incipiat, ⁊ istud nō est determinatū: ⁊ de isto lo
quitur iste tex. ita declarat Bar. in. l. ita stipulatus. in prin. i. iij.
oppo. prime partis. ff. de verb. obliga. Istis sic pmissis. h. d. In
stipulationibus iudicialibus formatis vel formandis, si de die
non ꝯueniat inter partes, terminanda est arbitrio iudicis, qui
in hoc poꝫ fauere actori: hoc dicit ſm vtrāqꝫ lecturā. ¶ Istū tex.
Barto. circa fi. inducit ad aliquas questiones, qñ partes discor
dant, ꝙ stet arbitrio ⁊ decisioni iudicis: de istis questionibus ⁊
alijs similibus dixi in. l. iusiurādū ⁊ ad pecunias. §. si de qualita
te. post Bart. p illū tex. ff. de iureiu. ideo hic non repeto. ¶ Ca
pio gl. magnā: quā diuide in quinqꝫ partes principales. In pri
ma opponit ʒ text. ⁊ tripliciter soluit. prima ⁊ tertia solutiones
procedunt tenendo primū intellectū. scđa tenendo scđm. In se
cunda que est ibi. Itē adhuc videtur. glo. opponit de. d. l. ita sti
pulatus. que vt declarat Barto. obstat duobus modis: ⁊ prout
obstat primo modo dupliciter respondet: postea ad vtrūqꝫ mo
dum dat aliā solutionē: ⁊ ista secūda pars principalis pōt sub
diuidi in quatuor inherendo declarationi Bart. In prima op
ponit de. l. ita stipulatus. et ista lex obstat in duobus vt hic per
Barto. In secunda soluit prout obstat primo modo ⁊ bene. In
tertia soluit prout obstat scđo modo: ⁊ iste solutiones, procedūt
intelligendo tex. in stipulatione iam perfecta. In quarta rñdet
ad vtrūqꝫ ʒrium simul tenendo aliū intellectū, ꝙ loquatur in stipu
latione nō perfecta. ⁊ dum obstat scđo modo soluit Bart. ꝙ tex.
iste loquitur in stipulatione iudiciali seu pretoria de iudicio si
sti, in qua cum sit iudicialis, iudex hꝫ autoritatē declarandi. l. j.
in fi. ff. de preto. stipu. ⁊. l. in ꝯuentionalibus. ff. de ver. oblig. sed
ʒrium loquitur in stipulatione extraiudiciali: ⁊ isto modo decla
rat Bar. solutionem glo. sed huic solutioni multum refragatur
lex ꝯtraria, que generaliter procedit, etiam in stipulationibus
pretorijs iudicialibus: prout ibi firmat glo. in ver. certo loco. et
ibi Bal. ⁊ alij: ⁊ pondera qd̄ Alex. videtur in hoc sibi cōtrarius.
nam in penulti. col. reprobat istam solutionem per id quod dixi.
deinde in vlt. col. vt respondeat difficultati Ange. tenet istam
solutionē. In tertia ibi: item adhuc non stipulatoris dicto glo.
opponit ⁊ dupliciter respondet. Prima solutio reprehenditur
per omnes, qꝛ nō assignat rōnem specialitatis. Scđa solutio p
cedit ſm vnū intellectū tex. Tu dic clarius ꝙ illa lex nō ʒriatur
isti, sed eam limitat, nisi adsit ꝯsuetudo qꝛ stipulatio dꝫ intelligi
⁊ moderari ſm ꝯsuetudinē. l. si quis reū. ff. de custo. reo. §. fi. insti.
de satisda. ⁊. l. iij. §. fi. ff. de testi. cum simi. In quarta que est ibi sꝫ
in quo moderabitur. glo. videtur formare questionem: sed in ve
ritate sunt duo contraria, que inducas, ⁊ respondeas vt p Bar.
In quinta ⁊ vltima glo. format questionem que ſm Bar. proce
dit tenendo illū intellectum, ꝙ ista lex loquatur in stipulatione
formanda ⁊ non formata. ¶ Redeo ad primam partē gl. Bart.
⁊ cōiter doc. approbant primā solutionē ꝙ iste text. procedat in
his que respiciunt ordinationē litis, in quibus magis fauetur
1 actori q̄ꝫ reo. Scđa sol. gl. etiam est vera. † Tertiā solutionē im
pugnat Bar. qꝛ dicit, ꝙ. l. cum quid. ff. si cer. peta. solū pcedit in
ꝯtractibus, qui re cōtrahūtur. secus in ꝯtractibus qui celebrā
tur verbis: in hoc Bar. male dicit, qꝛ illa. l. procedit etiam in cō
tractibus qui verbis celebrantur per. l. triticum. ff. de verb. oblig.
per quā idē tenuit ipsemet Bar. sibi ꝯtrarius in. d. l. cū qd. in. ij.
col. ⁊ in. l. ita stipulatus magna. in. j. oppo. ad fi. ff. de verb. oblig.
2 ¶ † Pro clara intelligētia gl. ⁊ tex. videndū est cui magis sit fa
uendū, an actori an reo. d. Azo in tit. de reb. dub. tradit notabilē
doctrinā quā omnes indifferenter sequuntur: precipue Ange.
⁊ Pan. de ca. post Bar. hic: ⁊ est gl. ordi. in. c. cum ad sedē de re
sti. spo. gl. in. c. cum sint partiū iura. ⁊ in. c. ʒ reum. de reg. iur. in
vj. ⁊ gl. in. c. ex literis. de spon. Bar. in. l. inter stipulantem. §. j. ff.
de verb. oblig. Bal. in. l. qui accusare. in pe. col. C. de eden. ⁊ in. l.
si status. in fi. C. de ord. cog. Nam fieri debēt tres casus, in prin.
cause ⁊ sic in his q̄ respiciūt ordinationē litis magis fauet acto
ri q̄ꝫ reo. tex. est hic. Et ex hoc ſm Bal. hic post Ø dof. colligitur
notabilis limitatio ad. l. fi. ff. de ferijs. vbi dicitur, ꝙ in causis ci
uilibus circa dandas dilationes, eque fauet reo sicut actori nisi
simus in respicientibus ordinē pcessus vt hic. Secundus casus
est circa media cause ⁊ sic circa processum, ⁊ tunc pariter vtriqꝫ
fauet. Tertius casus est in fi. cause: ⁊ sic tēpore ferende snie, ⁊ tūc
fauorabiliores sumus reo q̄ꝫ actori: nā fauorabiliores sumus ad
liberandū q̄ꝫ ad ꝯdēnandum: ita loquitur Regula fauorabilio
res. ff. de reg. iur. l. arrianꝰ. ff. de actio. et oblig. c. ex literis. de p
ba. Ad istā doctrinā Azo. adde qd̄ dicit Bald. i. l. edita. in. xxiij.
col. C. de edēdo. ꝙ libelli sunt fauorabiliores in litis ingressu, pa
res in processu, ⁊ odiosi in egressu et sic in fine litis. Adde ēt qd̄
dicit Bal. in addi. Spe. in tit. de appel. in. xi. col. in ver. in dubio.
ꝙ appellatio est fauorabilior q̄ꝫ snia in principio litis: sed in me
dio est par: in fine aūt fauēdū est snie, si actor appellauit. l. heren
nius. ff. de euic. ¶ Nunc assume vnūquodqꝫ membrū de per se.
Primū est, ꝙ in prin. litis in respicientibus ordinationē, magis
fauet actori q̄ꝫ reo: ʒ istud membrū moueo duas difficultates:
Prima est: nam sicut reus tenet satisdare de iudicio sisti, vt hoc
tit. ⁊ aut. offeratur. C. de lit. ꝯtest. ita actor tenetur satisdare de lite
prosequēda. aut. generaliter. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ tñ ego habeo, qd̄
si reus possideat immobilia, releuatur ab onere satisdandi. l. scien
dum. in prin. ʒ. eo. Et tñ actor q̄ꝫuis possideat immobilia non re
leuatur ab onere satisdādi: ita vult Bar. in. §. quidā. in fi. ʒ. ea. l.
⁊ ibi ponderant Rapha. Fulg. ⁊ d. Alex. idē tenet do. Alex. in. l.
sciēdū. i prin. i. ij. col. ʒ. eo. ergo ibi est casus ʒ istā doctrinā qꝛ in
istis satisdationibus magis fauet reo q̄ꝫ actori: dicam de hoc et
plene examinabo in. d. l. sciendū. in pn. ¶ Scđo ʒ istud primum
membrū moueo aliā difficultatē: nam ad defendendū reū, quili
bet etiā extraneus admittitur, etiam si ꝯstet clare eum non ha
bere mandatum, dūmodo satisdet de iudicato soluendo. l. vni
ca. C. de satisdando. ⁊. l. exigendi. C. de procur. ⁊ tñ ex parte acto
ris non admittitur procurator quē ꝯstat non habere mandatum,
dato qd̄ velit satisdare de rato. l. j. cū gl. ⁊ ibi docto. C. de procu.
glo. ⁊ doc. in. l. nō solū. §. qui alieno. ff. eo. ergo ibi in pparatorijs
magis fauetur reo q̄ꝫ actori, nisi dixeris qd̄ plus puideat satisda
tio de iudicato soluendo quā prestat defensor q̄ꝫ satisdatio de ra
to, super quo tamen cogita. Item cōtra istud membrū facit ter
tio, qꝛ actor tenetur edere actionem suam in scrip. l. edita. C. de
edem. aut. offeratur. C. de lit. cōtest. no. per glo. ⁊ doc. in. l. j. in prin.
ff. de eden. ⁊ tñ reus non tenetur regulariter suam exceptionem
in scriptis pponere. l. scire opꝫ. §. scire autem oportet. ff. de excu.
tut. c. qm̄ ꝯtra falsam. in ver. exceptiōes. ⁊ ibi do. Ant. de proba.
Bar. in. l. j. in. ij. colū. ff. de excep. ⁊ in aut. hanc aūt querelā. C. de
nō nu. pecu. ⁊ ibidē etiā Bal. ⁊ in. l. ne causas. C. de app. Ang. in
d. l. j. in princ. ff. de eden. Ange. de are. instit. de excep. in princ. in
xiiij. col. ¶ Quarto in ʒrium facit qꝛ libellus actoris debet con
tinere cōclusionē: vt est glo. in. d. l. j. in prin. ⁊ ibi Bart. ⁊ alij. ʒ. de
eden. secus est in exceptionibus, et sic in libello exceptionum rei
ita Bar. ad hoc multa iura allegās. in. d. l. j. in. ij. col. ff. de excep.
Bal. ⁊ Ang. in. l. emptor. C. de prescri. lon. temp. Bal. in. l. edita.
in. xij. col. C. de eden. d. Ant. in. c. j. in. v. col. de lit. ꝯtest. ¶ Capio
secundū membrū principale: ꝙ circa media cause, pariter caue
tur actori ⁊ reo. Contra istū casum arguo, nam reus non tenet
edere actori instrumenta ad fundandā eius intentionem. l. j. ⁊. l.
qui accusare. C. de edend. ⁊ tñ actor bene cogitur edere reo ad fun
dandam eius intentionē. l. iustā. ⁊. l. fi. C. de eden. ergo circa me
dia cause magis fauetur reo q̄ꝫ actori: vnde siue velis dicere ꝙ
ibi sumus in preparatorijs prout dicit gl. in rub. C. de eden. tūc
obstabit circa primū membrū distinctiōis, aut vis dicere ꝙ ibi
sumus circa media cause ⁊ tunc obstabit circa scđm membrum.
Huic difficultati. Moderni vario modo respondent quorū solu
tiones impugnaui in. d. l. nō est nouū. ⁊ ibi posui verā solutionē:
ibi videas. Istud scđm membrū limita tribus modis. Primo
fallit in causis criminalibus in quibus accusatori non dantur nisi
due dilationes: reo autē dantur tres. l. fi. ff. de ferijs. not. gl. in. c.
cum ad sedem. de resti. spo. Et quod in criminalibus circa me
dia cause, magis faueatur reo q̄ꝫ actori, ostēditur alio medio: nā etiā
lite nō ꝯtest. pro reo possunt examinari testes ad perpetuam rei
memoriā, qñ sunt de proximo recessuri: vel quando sunt in mor
tis articulo ꝯstituti, ne reo fortuitis casibus subtrahatur defen
sionis facultas. l. facultas. C. de iure fisci. lib. x. ⁊ tamen secus est
ex parte accusatoris. tex. est in. c. quoniam frequenter. in princi.
in ver. ciuiliter. vt lite non contesta. ⁊ ibi Bal. in. iiij. col. sub du
bio tamen forte, ponit istam differentiam. ¶ Secundo fallit, ꝙ
licet in causis ciuilibus nō dentur plures dilatiōes reo q̄ꝫ acto
ri. l. fi. ff. de ferijs. tamen non possunt dari maiores ⁊ longiores.
glo. est notabilis in. l. sicuti. §. ⁊ si queratur. ff. si ser. ven. in gloss. j.
quam Bal. ibi reputat ad hoc esse sing. no. Bar. in. l. si prius. in
vij. oppo. prime partis. ff. de oper. no. nun. et ibi Imo. expresse.
no. quod in hoc est casus, in quo circa media cause magis fauet
reo q̄ꝫ actori. sequitur. d. Alexā. in. l. fin. in. j. col. ad fi. ff. de ferijs.
¶ Tertio fallit, quia in causis ciuilibus ex parte rei lite nō con
test. possunt examinari testes ad perpetuam rei memoriā ⁊ pu
blicari qd̄ est fortius in. l. aquilia si deletum. ⁊ ibi Bar. ff. ad leg.
aquil. secus est ex parte actoris. d. c. qm̄ frequenter. in prin. et ibi
Bal. in

Bal.in.iiij.co.ad hoc expresse no.istum casum in quo in ciuilib⁹ circa media magis fauet reo q̃ actori. ¶ Capio vltimū mēbrū φ ī fine cause ⁊ sic ī sentētiādo magis fauet reo q̃ actori: ista regula fortius ꝓcedit in causis criminalib⁹.l.iterpretatiōe.l.ꝑses.⁊.l.sanctio legū.ff.de pe. Ad istam regulā adde notabiliter φ si vulneratus etiā existēs in articulo mortis inculpauerit aliquē φ eū vulnerauerit non statur eius imputationi.l.si quis in graui.§.j.ad sillei.adeo φ etiā nō facit indicium sufficiēs ad torturā.ita inducit glo.in.l.mater.in glo.pe.C.de calū.et ibi exp̄sse Ang.istud firmat et sequit̄ notabi.do.Alexā.in consi.xiiij.in iij.volu.quod incip.ponderatis narratis in themate.q̄uis cōtrariū teneat ipsemet Ang.in.d.l.si quis in graui.§.j.tamē ecōtra si aliquis si accusatus de vulnere et captus ⁊ vulnerat⁹ eum exculpauerit statur exculpationi vulnerati q̃tum ad istum effectū.φ licet sint indicia cōtra accusatū q̄ als essent sufficiētia ad torturā: tamē isto casu ex talibus indicijs torqueri nō pōt: quia habet testimoniū innocentie ꝑ se.l.paulus.§.j.ff.de bo.lib. Ita ad literā ⁊ singulariter Bal.in.l.j.in vlt.co.C.cōmu.de le.⁊ nūq̃ obliuiscaris pro defensione amici. Item ad istā regulā adde φ ligatum propter incertitudinem vitiatur: sed non ademptio
3 ⁊ liberatio.l.si fuerit.ff.de reb.du. ¶ † Istud mēbrū limita tribus modis.primo limita in fisco actore: q2 vbi ꝓbatiōes essent pares, inter fiscū ⁊ ꝓuatū: q̄uis fiscus sit actor: d3 ferri sentētia in fauorē fisci et nō rei: sicut in fauorem ecclesie.c.fi.de re iudica. Ita in fisco: tenet Spe.⁊ Jo.an.in ti.de teste.§.j.versic. quid si. Jo.an.⁊ do.Ant.de bu.in.c.in nostra.de testi. Sed in cōtrariū fortiter videt̄ facere.l.non puto.ff.de iure fis.per quē tex.cōtrariū tenet.d.Mathe.reprobās Jo.an.in no.l.xxi.ꝑ quo facit q2 nunq̃ p̄sumitur aliquid spāle in fisco magis q̃ in ꝓuato, nisi in lege expresse caueatur.l.item veniunt.§.in priuatorum.⁊ ibi gl. no.ff.de pet.here.glo.in.l.j.C.eo. Teneas tamen limitationem precedentem quam etiam tenet do.Alex.in.l.j.in.j.co.⁊ sequē. ff.sol.mat.⁊ ad.d.l.non puto.responde, φ loquitur quando fisc⁹ agebat ex causa lucratiua descendente ex delicto vel incapacitate heredis indigni tunc iudicandum est contra fiscum: ⁊ quod ita loquitur illa lex patet ex natura tituli: sub quo situata est.l. imperatores.ff.de in diē addic.al's q̄n fiscus ageret ex contractu vel aliter procederēt p̄dicta.arg.l.vnice.§.fi.C.de cadu.tol. ita limitat Rapha.cu.in.d.l.nō puto.⁊ in.d.l.j.vbi etia3 Mod. ff.sol.mat.refert et sequit̄ Ang.de are.in.l.sciēdū.ff.de reci.⁊ in §.fi.insti.qui.mo.testa.infir. ¶ Scdo principaliter limita istud membrum in causis pijs ⁊ fauorabilibus, puta libertatis et filibus causis.tex.est no.i.l.lege iulia.ff.de manumi.facit.c.ex literis.de proba.⁊ in.c.fi.de re iudi.⁊ tex.in.l.sunt persone.ff.de relig.et sump.fun.⁊ in omnibus causis in quibus prefertur quis in sententia similiter prefertur in probationibus.tex.est in.d.l. lege iulia.quem ad hoc reputat sing.Bal.in.c.dño guerram.§. ad hec.in tit.hic fini.lex cōradi.deinde consuetudines regni incipiunt. ¶ Tertio predicta regula procedit quādo fundata iurisdictione iudicis surgit dubietas super probationibus secus anteq̃ sit fundata iurisdictio iudicis.glo.est nota.in.c.cum contingat.in gl.iij.magna ad fi.⁊ ibi doct.no.de rescri.et do. Alex. hic. Jason de Mayno Padue legens.

1 ¶ Mulier miles ⁊ minor.xxv.annis, non sunt idonei fideiussores nisi in rem suam.
2 Minor habens curatorē licet non possit se obligare sine curatore: tñ obligatur sine eo fideiubendo pro suo procuratore.
3 Mulier an possit fideiubere pro marito.
4 Dñium rei dotalis ꝯstante mr̄imonio licet sit mariti tñ cōmoditas ⁊ incōmoditas spectant ad ipsa3 mulierem.
5 Dolus non presumitur nisi probetur.

1 **Qui mulierem.** † Mulier: miles: ⁊ minor.xxv. an.nō sunt idonei fideiussores nisi in rē suam: ⁊ mulier dr̄ fideiubere in rē suā quādo est questio
2 super fundo dotali.h.d.vsq̃ ad.§.si seruus. ¶ † Not.hic esse tex. notabilē ꝫm Ang. φ licet minor habens curatorē nō possit se obligare sine curatore habēs.C.de in integ.restit. minor. Tamē hic obligatur sine eo fideiubēdo pro suo procuratore.⁊ ad hoc no.istum tex.Spe.in tit.de defen.ciui.in ver.s3 pone fideiussor.istū tex.ad hoc reputāt singu.Ful.⁊ Pau.de cast. hic: ⁊ sequit̄ Lud.ro.hic. Ratio huius.l.est, q2 tunc minor facit illud qḋ qlibet maior facere debet q2 releuat suū ꝓcuratorē.§.si vero aliquis.insti.de satisd.⁊ iō huic minori isto casu non ꝯpetere restitutio. Tu aduerte, ꝑut etiā perpendit Alex.hic, qḋ iste tex.necessario hoc nō ꝓbat, q2 in eo nō apparet iste minor habere curatorē.nam iste tex.bene loquitur de minore.xxv.annis. s3 non decidit φ haberet curatorē cum ergo habere curatorem sit facti: facta non presumuntur nisi probentur.l.in libello.§.facte.ff.de ca. ¶ Scdo pōdera tex.in ver.quidam aiūt.ibi si a marito fund⁹ dotalis petatur.nā sensus huius litere proprie est in passiua significatione.s.φ iste fund⁹ petebat̄ per aliū a marito ⁊ sic maritus erat reus tamē Bar.hic:in fi.in vna solutione intelligit istū tex.φ loquatur actiue quando maritus petebat ab
3 alio.prior sensus plus pacet. ¶ † Tertio no.ex isto tex.limitationem ad iura que volunt φ mulier⁹ nō potest fideiubere etiā pro marito q2 iuuatur velleiano aut̄.si qua mulier.C.ad vellei. ⁊ in.l.j.⁊.fi.C.ne vxor pro marito.nam illa iura limitantur ꝑ hūc tex.nisi vxor fideiuberet pro marito in causa fundi dotalis: q2 tunc bene posset.casus est hic notabilis. ¶ Capio glo.in versi. in rem suā: quam diuide in duas partes. In prima declarando tex.remouet vnum cōtrarium. In secunda cōtra tex.opponit ⁊
4 tripliciter soluit.secūda ibi: sed quare prestatur. ¶ † Ex prima parte habes cōclusionem qḋ licet dominium rei dotalis cōstante matrimonio sit mariti.insti.quibus ali.licet vel non.in prin. l.doce ancillam.C.de rei vend.⁊.l.in rebus.in princ.C.de iure do.tamen cōmoditas et incōmoditas spectant ad ipsam mulierem. ¶ Ex ista conclusione no.Bar.φ sententia lata cōtra maritū sup re dotali constāte mr̄imonio nocet vxori: quod itelligit verum si mulier fuit sciens alias secus, vt hic per eum cum quo alij tenent.adde Cy.⁊ Alber.in.d.l.doce. Imo.post Ray.in.l.titio centū.§.fina.in vlti.nota.per illum tex.ff.de cōdi.⁊ demonst. Et ex hoc posset dari cautela ad alenandū fundum dotalem cōstante matrimonio vt per Guilie.Ang.et Ful.hic: et etiam per Alexā. Et hic adde Are.in.l.iulianus.§.qui fundus.circa finē. ff.de verbo.obliga. ¶ In secunda parte glo.dic qḋ licet Bart. teneat primam solutionem glo.⁊ in se sit vera tamen diuinat et
5 non placet ad istum tex.† quia dolus non presumitur nisi probetur.l.quoties.§.qui dolo.ff.de probatio.dixi in.l.si vero.§.eo. Similiter secunda solutio quam gloss.approbat diuinat et non est verisimile quod quis prestaret fideiussorem si non teneretur vnde teneas tertiam solutio.glo.quam etiam sequuntur.Moder.hic:φ res immobilis ad quam quis conuenit̄ non releuat ab onere satisdandi: q̃tum ad aduersariū vt hic, licet q̃tum ad tertium secus.l.sciendum.§.pe.j.eo.⁊ ita declārat Bar.in.l.vnica.in.iij.col.C.vti possi.⁊ in.d.l.sciendum.in principio.

Jason Padue.

1 ¶ Lite contestata non potest amplius peti satisdatio de iudicio sisti.
2 Lite nondum contestata non potest peti cautio rati.
3 Exceptio cautionis rati sicut debet opponi ante litem cōtestatam: ita etiam exceptio pendentie litis.
4 Minori vel mulieri si detur fideiussor nō idoneus eis succurritur etiam post litem contestatam.

Si seruus. Pro eius intellectu aduerte φ iste tex. legitur in gl.transportādo tex. hoc mō, φ si seruus interueniat qui fideiussit: iudicatū solui succurritur
1 actori anteq̃ iudicium accipiatur: † ita transportat gl.tex.inota, q2 si lis esset cōtestata nō posset amplius peti ista satisdatio de iudicio sisti per regulam.l.pomponius.§.rati.ff.de procu.⁊.l. ita demum.C.eo.nec amplius posset opponi φ seru⁹ nō sit idoneus fideiussor.sequitur Bal.Ang.⁊ Pau.de ca.⁊ do.Alex.hic mihi nō placet ista trāsportatio q2 facit violentiā litere, vñ intelligo literā plane prout iacet ꝫm Jac.de are.Albe.⁊ Ful.hic: φ si seruus interueniat q2 anteq̃ iudiciū accipiat̄ fideiussit, φ tamen postea succurrendum est actori: et sic tunc etiam post lite3 contestatam potes petere φ de nouo satisdetur quando per errorem facti prius omisit ignorans eum esse seruum.tex.est in.c. pastoralis.⁊ ibi do.Abb.reprobata glo.ibi de exceptio. Bart. in.l.error.in vlti.colū.cū cōcor.quas ibi dedi.C.de iuris ⁊ facti ignorant.⁊ ita intelligendo, cogita quid importat, φ seruus fideiusserit anteq̃ iudiciū accipiatur: sed dicas q2 sic est natura
2 istarū satisdationū vt nūc dicā. † tenendo tamen intellectū precedentem glos. No.ex hoc tex.φ lite nōdum contestata: non potest peti cautio rati iurib⁹ preallegatis, ita etiā non pōt peti satisdatio de iudicio sisti nec de iudicato soluendo, nec alie similes. Et ista est magna extēsio ad regulam.d.§.rati.⁊ dicit Pau. de ca.se nescire alibi tex.de hoc ita bene: sed tu allega tex. meliorem ⁊ expressum in.l.vnica.C.de satisdan.in duobus locis in medio ⁊ in fi.⁊ ibi ad hoc not.Bar.illū tex. Idē tenet gl.in ru. ff.iudi.solui.q̄uis Albe.de rosa.hic inaduertenter dicat contrariū. Et per hoc reprobo rōnē quā ad.d.§.rati.assignat Bar. in.l.eleganter.§.si quid post.ff.de cōdi.inde.vbi dicit φ rō est q2 lite cōte.procurator efficit̄ dñs litis.sed domin⁹ litis non tenet̄ cauere de rato: nam confundit̄ per predicta: quia non est generalis: nam ille tex.procedat non solum in cautione rati: sed etiā in satisdatione de iudicio sisti, ⁊ de iudato soluēdo.ratio Bart. nō est bona. q2 etiam dominus litis tenetur satisfare de iudica
3 to soluendo.vt hoc titulo. † Adde alia3 extensione3 ad.§.rati. φ sicut exceptio cautionis rati, debet opponi ante litem contestatam: ita etiam exceptio pēdētie litis, que debet opponi ante

a ¶ Ad mulier. Adde gl.in ver. ⁊ vxorē in ca. ex rescri.de iureiu.doc. in.c.non solent.ij.q.vj.

litem cõtest. postea opponi nõ põt. ita Bal. in. l. peremptorias. in fi. C. sen. rescin. nõ pos. ⁊ in disputatiõe incipiẽte accusatus de vi turbatiua. in. xj. co. ⁊ in aut. sed nouo iure. in ver. sed pone in ciuitate. C. de ser. fug. ⁊ in. l. ij. C. de peti. here. Jmo. in. l. cũ pcuratoꝛ. §. dñs. ff. de ope. no. nun. Alex. in ↄsi. cxvj. iij. vo. incip. magnifice ptoꝛ. in. x. col. ⁊ ita cõsului. In versi. minori quoq; aduerte ꝑ eius intellectu ꝙ legitur ſm gl. ⁊ Barto. vt sit sensus, ꝙ minoꝛ et mulier non sunt idonei fideiussores de iudicio sisti sed repelli possunt sicut seruus, ⁊ istum sensum videt innuere tex. ibi minori quoq;. iste intellectus mihi nullo mõ placet: qꝛ istõ erat clare decisum in. §. ꝓxime ꝑcedenti. ⁊ sic isto mõ iste. §. sequens in hoc esset superfluus contra. §. quibus. in. j. constitutione. C. ¶ Secundo ⁊ fortius litera nõ patit istum sensum, dũ dicit succurrendum est minori et mulieri: nam ſm istum intellectum succurreretur actori, qui accepit in fideiussorem minorem vel mulierẽ non autẽ succurreret ipsi minori vel mulieri. vt dicit text.
4 † Intellige ergo ſm Joan. ꝙ si minori vel mulieri detur fideiussor idoneus ꝙ eis succurrit etiam post litẽ cont. ⁊ licet gl. hic non teneat, istum intellectũ: tñ glo. in. l. in eo. §. fi. ff. de re. iu. eũ approbat: ⁊ si dicis si succurritur maiori. vt. s. ꝓxime. ꝙ dubiũ est, ꝙ debet etiã succurri minori vel mulieri. responde ꝙ maiori succurritur quãdo errauit in facto: minori aũt et mulieri etiã si errant in iure. et hoc tex. vers. propter imperitiam. In vers. si fideiussor dic rationẽ dubitandi fuisse ſm Ang. ⁊ Moder. quia cũ fideiussio sit extincta facto stipulatoris qui adiuit hereditatem fideiussoris: videbatur ꝙ de nouo reus non esset grauat⁹ ad satisdandum tamen quia istud procedit sine culpa stipulatoris procedit iste textus.

1 ☞ Concessionem tenute quicquid impedit a principio illud etiam postea oblatum eam reuocat.

Tutor. Pro satisdatione necessaria q̃ ex. l. necessitate prestatur fit remissio ad aliũ locum ꝓstito ꝑus iuramento calũnie. fallit in duobus casibus. primus est in hẽre de volẽte reuocare tenutã ex eius cõtumacia ↄcessam vel quãdo in loco ad quẽ petit aliquis se remitti potuit prius satisdare et nõ voluit. h. d. vsq; ad finẽ. l. ¶ Omissis notabilibus q̃ literaliter colligunt ꝑ Pau. de ca. ⁊ alios hic: maxime Alexã. post
1 Ang. † No. in ver. plane: ꝙ licet regula sit ꝙ quicqd impedit a ꝑncipio cõcessionem tenute illud etiam postea oblatum eã reuocat tex. est notabilis in. l. si pecunie. §. fi. ff. vt in pos. leg. hic allegata in gl. q̃ respondet sed male. illa regula procedit qñ illud impediuisset tenutã de iure cõi: secus qñ ex priuilegio vel aliq̃ modo speciali: qꝛ debilius est ius speciale q̃ commune. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testament. milit. facit. l. si seruum. §. ptoꝛ. iuncta. l. si extraneus. in princ. ff. de acqui. heredi. tex. est hic notabilis q est ad hoc sing. ħ Ang. ⁊ Mod. h: Ang. Jmo. ⁊ alios in. l. si finita. §. videamus. ff. de damn. infe. ¶ In tex. ibi in municipio, an istud hodie procedat, cuʒ quelibet ciuitas habeat vim prouincie. ponunt Ang. Ful. ⁊ Alex. hic dixi in. l. si fideiussoꝛ. §. j. s. eo.

1 ☞ Judex si pronuntiat tales testes esse vel non esse admittẽdos ab ista interlocutoria potest appellari.
2 Appellari potest a sententia interlocutoria circa legitimationem personarum.
3 Appellari non potest a sententia arbitri. et nume. 6.
4 Appellari non potest ab illa sententia ex qua oritur actio vel exceptio iudicati.
5 Nõ solũ põt fieri ↄpromissum in arbitrũ de tota cã ꝑncipali sed etiã de aliquo articulo incidenti vel emergẽti.
7 Appellari licet nõ possit a sententia aliqua põt tamẽ imploꝛari iudicis officium querelando.
8 Appellatio est officium iudicis.
9 Arbiter, an habeat aliquã iurisdictionẽ: an notionem tantum.
10 Medici si male referãt de vulnere põt imploꝛari officiuʒ iudicis: contra eorum relationem et sententiam.
11 Actio quãuis hodie oriatur ex sententia arbitri tamen hodie ab ea non appellatur.
12 Cause q̃ requirũt plenã cognitionẽ ⁊ expediunt officio nobili, ⁊ sunt meri vel mixti imperij non possunt delegari.

Rbitro. Ista lex est no. ⁊ subtilis. ⁊ Bar. dicit se alibi nescire. ⁊ premitte ꝙ timore cõtrarij. l. j. C. de arbi. ista. l. legit in glo. tribus modis. ⁊ quarto mõ et melius extra gl. hoc dicit in effectu. A sñia electi ad ꝓbandum vel improbandũ fideiussores
1 potest appellari sicut a sentẽtia iudicis. h. d. † Per istũ tex. dicit Spe. in ti. de teste. §. j. ver. recepta aũt probatione. ꝙ si iudex ꝓnũtiat tales testes esse vel nõ esse admittẽdos: ꝙ ab ista iterlocutoria potest appellari. sequunt Bal. in lectura antiqua. Ang.
2 ⁊ Ludo. ro. hic. Ex hoc infert Ang. † ꝙ a sentẽtia interlocutoria circa legitimationem personarum potest appellari. l. ait pretoꝛ. §. permittit. ff. de mino. ⁊ ita notabiliter limitatur regula que habet, qđ regulariter de iure ciuili a sñia interlocutoria appellari non põt. l. ante sententie tẽpus. C. quoꝝ appel. nõ reci. ⁊ l. ij. ff. de appel. reci. Tu teneas in predictis contrarium qꝛ quando interlocutoria affert grauamẽ quod põt postea reparari per appellationẽ in diffinitiua, nunq̃ a tali interlocutoria põt appellari. l. ij. vbi Bar. ⁊ Jmol. ff. de appel. reci. ⁊ ita etiã tꝫ Ful. hic: ⁊ ideo Spe. in loco ꝑallegato, nõ videtur se firmare. ex quo in contrarium adducit regulã. d. l. ij. ¶ Capio gl. mag. quã diuide in quatuoꝛ partes. In prima gl. fortiter opponit de l. j. C. de arbi. ⁊ eius timore ponit tres solu. ⁊ sic tres intellectus ad tex. ⁊ approbat tertiũ intellectũ. In scđa que est ibi. ſꝫ an hodie gl. format. q. In tertia que est ibi. Sed quo potuit. gl. opponit cõtra tertiũ intellectum quẽ approbauit. s. ⁊ rñdet quadrupliciter. In. iiij. que est ibi. posito casu glo. addit tres alias fallẽ.
3 ad regulam. d. l. j. C. de arbi. ¶ † Redeo ad primã partem, difficultas huius tex. est propter cõtrarium. l. j. C. de arbi. vbi ponit regula, ꝙ a sentẽtia arbitri appellari nõ potest: ⁊ ratio assignatur ibi in text. qꝛ ex ea non oritur actio iudicati. ratio rõnis est, qꝛ arbitri cõpromissarij eligũtur a partibus ⁊ consensus priuatorum nõ potest tribuere iurisdictionẽ non habẽti. l. priuatoꝝ. C. de iuris. om. iud. ideo arbitri nõ habent iurisdictionẽ sed solum notionẽ, id est, possunt cognoscere. l. ait pretoꝛ. in ꝑnci. vbi gl. ⁊ Bal. ff. de re iudi. prout declarant Bald. ⁊ Ange. in. d. l. j. et
4 Ful. hic dicitur totũ cõtrarium. † Jmo generaliter dicit gl. in d. l. j. ꝙ ab illa demũ sentẽtia potest appellari ex qua orit actio vel exceptio iudicati, quã gl. dicit esse valde singularẽ Bald. in c. presentata. in vlt. col. de testi. ⁊ in. c. pastoralis. in. v. col. de app. Primus intellectus gl. est ꝙ sit speciale in hac. l. Ratio specialitatis est ſm Bar. qꝛ in hac. l. nõ fuit cõpromissum in arbitrum de causa principali. sed de isto articulo incidẽti an fideiussores essent idonei, ideo potest tunc appellari: ratio specialitatis est vt hic per Bar. Istum ꝑmũ intellectum tenet Bar. hic: ſm quẽ dicit se nescire alibi istũ text. Istũ etiã intellectum sequit Ang. hic: ⁊ latius Ang. de are. in. l. ex cõsensu. in princip. in. iij. colũ. ff.
5 de appel. † Ex isto intellectu not. duas cõclusiones. Prima est ꝙ non solum potest fieri cõpromissum in arbitrũ de tota causa principali sed etiã de aliquo articulo incidenti vel emergẽte. et idem tenẽt Ang. ⁊ Jmo. in. l. si. ff. a qui. appel. nõ licet. ⁊ in. l. j. ff. quis ⁊ a quo. facit tex. in. l. si quis in cõscribendo. C. de pact. ſm vnã lectu. glo. ibi ⁊ Bar. circa finẽ notat et reputat ad hoc sing. et infert ad no. decisionẽ vt ibi ꝑ eũ. facit tex. in. l. seq. et istũ tex.
6 allegat etiã Bal. hic: in. j. notabili. ¶ † Scđo no. magnã limitationẽ ad regulã. d. l. j. quod a sententia arbitri non põt appellari: illa regula procedit quando compromissum est in arbitrum de tota causa ꝑncipa. secus qñ solum est compromissum de aliquo articulo incidenti: quia tunc potest appellari. Istum intellectum, reprobant alij omnes ⁊ antiqui et Moder. Jo. de imo. l. j. §. fi. ff. quis et a quo appella. ⁊ in. l. fiña. in princ. ff. a qui. appella. non licet. Bal. in. §. j. institu. de satisda. Contra istum intellectum duo stringunt omissis leuibus. Prima ratio quia de iure ciuili a sententia arbitri appellari non põt que ponitur in. d. l. j. C. de arbi. scilicet quia nõ habet autoritatẽ iudicati, eo quia arbiter eligitur a ꝑtibus que nõ possunt aliquaʒ iurisdictionẽ tribuere huic priuato. l. priuatorum consensus. C. de iurisdict. om. iud. ideo sentẽtia ab eo lata qui nullam habet iurisdictionẽ nõ hꝫ aliquẽ effectũ sententie. ideo ex eo nõ orit actio iudicati, ⁊ iđ ab ea appellari nõ potest. ista met ratio militat quãdo arbiter assumitur a partibus super aliquo articulo incidenti: ergo cum sit eadẽ ratio idem iudicamus de parte quo ad partem quod de toto quo ad totum. l. q̃ de tota. ff. de rei vendi. et. l. qui sit in prin. vbi glo. infinitas leges allegat. ff. de vsuris. ¶ Secũdo stringit et fortius quia de iure ciuili difficilius appellatur a sententia interlocutoria q̃ a diffinitiua: patet quia a sententia diffinitiua regulariter põt appellari: sed a sententia interlocutoria regulariter de iure ciuili appellari non potest vt in iurib⁹ supra allega. si ergo a sententia diffinitiua arbitri appellari nõ potest: multominus debet posse appellari a sentẽtia arbitri interlocutoria lata super articulo incidẽti. Considera tamẽ si iste intellectus posset alia subtiliori ratione defendi. nam iste tex. ꝑculdubio loquit quando iste arbiter fuit assumptus super isto articulo incidenti an fideiussores essent idonei: vnde considera quod iste arbiter assumitur super eo quod proprie ꝑtinet ad ipsum iudicem scꝫ super ista pretoria stipulatione de iudicio sisti. l. j. in princi. ff. de ꝑreto. stip. vnde itur ad talem arbitrum non vt a iudicio recedatur: ideo ab illo quod per istũ arbitrum decidetur respiciẽs id qđ erat agitandũ per iudicẽ tãq̃ assumat naturã iudicialiũ põt appellari: sed quando fit compromissum in arbitrum de tota causa tunc in totum a iudicio receditur nec partes volunt esse ampli⁹ in iudicio super hoc. ideo tunc

ideo tunc appellari nō pōt:⁊ per hūc modū patet ſubtilioꝛ rō:
qꝛ nō pōt appellari a ſnia arbitri,qñ aſſumptus eſt ſup tota cā:
qꝛ tūc ex toto recedit a iudice:ſec⁹ qñ incidēter aſſumit ſup ar-
ticulo incidēti:qꝛ ex quo non receditur a iudice: ille act⁹ q ve-
niebat per iudicē expediēdus: ſi expediat per arbitrū ad hoc
aſſumptū:pōt appellari qñ cenſeat iudicialis:et grauamē illi⁹
interlocutorie nō ſit reparabile per ſniam a diffinitiua: vt pre-
dixi.Secund⁹ principalis intellectus gl.eſt,ꝙ in hoc text.non
habeat locū appellatio:ſed officiū iudicis. Iſtum intellectum
tenet Bar.et dicit ſibi pl⁹ placere ꝙ̄ ꝑcedēs.ꝑ.l.fi.ff.a qui.ap-
pel.non licet.⁊ per rōnem de qua hic ꝑ eū:ſequunt Ang.Sali.
7 ⁊ Pau.de ca.¶ † Pro iſto intellectu bene facit tex. in.l.ſeq. in
ver.q̄rela.facit qđ dicit Bal.in.l.edicto.C.de edi.diui adri.tol.
vbi dicit ꝙ licet a ſnia aliq̄ nō poſſit appellari:pōt tamē implo-
rari officiū iudicis querelando. Iſtum intellectum reprobant
Bal.Ful.et Alex.hic.Imo.in.l.fi.ff.a qui.appel.nō licet.Ang.
de are.in.l.ex ꝯſenſu.in ꝑn.in.ij.col.ff.de app.moti:qꝛ lꝫ repiat
8 ꝙ laudū[a] arbitratoris poſſit per officiū iudicis reſcindi,peten
do reduci ad arbitriū boni viri.l.ſi ſocietatē.§.arbitroꝛ.cuꝫ ſe-
quen.ff.pro ſocio.tñ nullibi reperitur ꝙ ſentētia arbitri per of
ficiū iudicis poſſit reſcindi:ergo ſtabimus regule .l.j.C.de ar-
bit.⁊.l.diē ꝓferre.§.ſtari.ff.eo.nec ob.tex.in.d.l.fi.ff.a qui.appel
la.nō licet:qꝛ non loquit in arbitro compromiſſario electo de
conſenſu partium:ſed in arbitro dato ab ipſo iudice. vt patet
ibi in tex.in ver.datos.⁊ in ver.qui eos dedi.¶ Ultra alios cō
tra iſtū intellectū ſcđm quatuoꝛ faciūt. Primo ſtringit text.in
ver.appellare licet:qui tex.loquit de appellatiōe ꝓprie.vnde di
cere ꝙ tex.nō loquitur de appellatiōe:ſed de officio iudicis,eſt
facere violentiā litere.¶ Secundo obſtat ſimilitudo.text.ibi:
vt a iudicib⁹:nam a ſentētia iudicum proprie appellat.¶ Ter
tio conſidera quod Barto.eſt ſibimet contrarius.Bar.appro-
bat primū intellectū glo.et eū ſequunt Ang.⁊ Pau.de ca.dein
de etiā approbat iſtum ſecundū intellectum: ſed videtur quod
iſti intellectus ambo ſtare nō poſſunt:qꝛ ꝭm primuꝫ intellectū
hic appellatur ꝓprie.ꝭm alium intellectū non appellatur . ſed
officium iudicis improbatur. ideo Barto.met forte iſtud ſen-
tiens in.d.l.fi.tenuit,ꝙ iſta duo remedia copulatiue cōpetant,
ſcꝫ quod poſſit appellari ꝓprie.item officium iudicis implora-
ri.¶ Quarto conſidera dum glo.et Bar.volunt,ꝙ non pōt ap
pellari:ſed officium iudicis per viam ſupplicatiōis implorari.
Nam iſta nō vident poſſe ſtare:cū appellatio ſit officiū iudicis:
⁊ ſic qui appellat implorat officium iudicis.gl.eſt in.l.j.in prin.
ff.que ſen.ſine appel.reſcin.quam ad hoc reputat ſingularem
Bal.in.c.in ꝑ̄ſentia.in.ij.col.de renū.lꝫ Bar.in.l.j.in ꝑn.in vlt.
colū.ff.de appel.teneat cōtrariū , ꝙ appellatio nō ſit actio,nec
etiā ſit officiū iudicis:qꝛ abſqꝫ aliquo officio iudicis appellatio
ꝑducit effectū ſuū extinguēdi ſniam,⁊ deuoluendi ad ſuperio-
rē:⁊ tenet,ꝙ appellatio ſit quoddāius de ꝑ ſe:qđ vocat appella
tio:tamē veritas eſt:ꝙ appellatio eſt officiū iudicis:qđ probat
clara rōne:nā appellatio eſt mixti imperij:vt tenet Bart.in.l.j.
§.ſolent.ff.quādo ap.ſit.cū multis concoꝛ.quas dedi in.l.impe-
riū.s̄.de iuriſ.om.iud.cū ergo appellatio ſit mixti imperij:ergo
expeditur per officium iudicis quia mixtū mperium eſt quod
impeditur officio iudicis nobili ad priuatā vtilitatē ꝭm Bar.⁊
alios in.d.l.imperiū.vbi dixi,et ſic appellare ⁊ īplorare officiuꝫ
iudicis:vident idē: et quotieſcūqꝫ īplorat officiū iudicis ſemꝑ
miſericorditer implorat:et per viā ſupplicatiōis, glo. eſt in ru
bri.ff.de interro.actio.declarat Bar.in.l.j.in antepen.col.s̄.de
iuri.om.iu.Itē ī appellatiōe adit ſuperioꝛ:vt corrigat qđ ipro
be factū eſt,in.l.j.ī ꝑnci.ff.de appellat. nec differentiā quā facit
Bart.de tempore,probatur iure.tamen pro glo.et Bart.multū
facit tex.in.d.l.fi.ff.a qui.app.nō licet:que vult aliud eſſe appel
lare aliud implorare officium iudicis. ¶ Tertius intellectus
glo.eſt,ꝙ iſte tex.loquat in arbitro.i.in delegato. et hoc modo
nihil obſtat contrarium.iſtum intellectum approbat glo. hic:
et glo.ĩ.l.ꝓxi.⁊ glo.in.l.penulti.C.quorum appella.nō reci.⁊ in
l.fi.ff.a qui.appel.non licet.Bald.⁊ communiter Moder.⁊ iſte
intellectus communiter tenetur,ꝭm Paul. de caſt. Ludo.ro.
et do.Alexan.hic:⁊ ſi dicatur que potuit eſſe ratio dubitādi in
hoc tex.tenendo ꝙ loquatur de arbitro.i.de legato,ex quo in-
dubitatum eſt,ꝙ a ſententia delegati poteſt appellari, quicūqꝫ
delegat⁹ ſit.l.j.§.fi.vbi glo.et Bar.ff.quis et a quo appelle.et.l.
vnica.C.qui pro ſua iuriſdictio.reſponde, ꝙ dubium faciebat:
qꝛ licet a ſentētia delegati diffinitiua poſſit appellari,tamē cuꝫ
hic delegatur ſuper iſto articulo incidenti,eius ſententia eſt in
b terlocutoria.ideo,videbat ꝙ a tali interlocutoria appellari nō
poſſet:attento quod de iure ciuili a ſententia interlocutoria[b]
regulariter appellari non poteſt:vt.s̄.dixi .cōtrarium tamen
hic deciditur.quod ab iſta ſententia delegati quamuis interlo
cutoria poteſt appellari:eo quia affert grauamen irreparabile
appellando a diffinitiua.vt.ĩ.dicit gl.in tertia ꝑte ⁊ ibi Barto.
¶ Contra iſtum intellectū videt fortiter obſtare. qꝛ litera im-
propriat:exponēdo arbitro.i.delegato,niſi diceris vt ſtatim di
9 cā in ſequēti intellectu reiectis iſtis ſolutionib⁹ glo. † Teneas
quartum intellectū clarū et apertuꝫ:quod.l.ꝯtraria.ſ.de.l.j.C.
de arbi.loquit in arbitris compromiſſarijs elec.extra iudiciū
de ſolo cōſenſu ipſarum partiū:vnde ex quo conſenſus priuato
ruꝫ nō poteſt tribuere iuriſdictionē.l.priuatorū.C.de iuriſ.om.
iud.⁊ ſic talis arbiter nullā habet iuriſdictionē ſed notioneꝫ tā
tum.l.ait pretoꝛ.in prin.ff.de iudi.Per conſequens ſentētia ab
eo lata dicitur lata a perſona priuata:⁊ ſic non habet effectum
ſententie nec ex ea oritur actio iudicati. In iſtis terminis pro-
prie loquit tex.⁊ rō ibi aſſignata in.d.l.j.C.de arbi.Sꝫ iſte tex.
⁊ ſimiles loquunt in arbitris datis ab ipſo iudice vel a partib⁹
cum autoritate iudicis:⁊ cum iſti habeant iuriſdictionē: ab eis
poteſt appellari vt hic:vel officiū implorari.vt.l.fi.ff.a qui. ap.
non licel.et ꝙ iſte tex.loquat in arbi.datis a iudice patet.ꝑ tex.
ſimilē iſti in.d.l.fi.ver.qui eos dedit.⁊ iſti arbitri dati a iudice
ſunt in effectu delegati.Et hoc modo ꝓcederet tertius intelle-
ctus gl.dū intelligit de arbitro.i.delegato.Pro iſto intellectu
⁊ iſta differentia pōdero eſſe tex.exꝑ̄ſſum eū antea.circa princi.
in ver.neqꝫ iudex dederat.C.de arbi.iunc.l.j.eo.titu. Ad cuius a
declarationem venit illa.l.cum antea.Iſtum intellectū in effe-
ctu licet nō ſic declarēt,tenet Ja.bu.⁊ Alb.de roſa.hic:⁊ dicūt
ꝙ ita practicat in palatijs tꝫ Ang.hic:in princ.⁊ Ang.de are.
10 ⁊ Jo.de imo,in.l ex conſenſu.in prin.in.j.co.ff.de app.† Ex iſto
intellectu bene ſequitur illatio Bar.quando iudex eligit nota-
rium qui faciat comparationem literatū:vel medicū q videat
an vuln⁹ ſit mortale:⁊ in ſimilibus,qđ ſi male referant poteſt im
plorari officium iudicis cōtra eorū relationē et ſententiā.idem
tenet Albe.⁊ alij hic:do.Ant.⁊ Imo.in.c.quintauallis.in.xxiiij.
differētia.de iureiur. Jo.de imo.in.d.l.fi.ff.a qui.appel.non lꝫ.
Tu aūt pro intelligentia predictorū aduerte dum text.in .d.l.j.
C.de arbi.aſſignat rationē quare a ſententia arbitri nō appella
tur:quia nō parit actionē iudicati.⁊ glo.ibi vult,ꝙ a nulla ſen-
tentia q̄ nō parit actionē vel exceptionē iudicati poteſt appel-
lari.In cōtrarium facit tex.in.l.a ſentētia.§.idem reſcrpſerunt
ff.de appel.qui videt velle ꝙ a trāſactione ⁊ ſic ab actu extraiu
diciali qui non ledit poteſt appellari:⁊ tamē ibi non orit actio
iudicati,ꝑ quē tex.ita tenet Lud.ro.hic:et in ꝯſi.cclxi.tñ Bart.
in.d.§.itē reſcripſerunt.videtur velle contrarium: remittendo
tamē ſe ad ea q̄ dixi:in.l.fi.ff.de appel. reci. ¶ Scđo et forti⁹ ꝙ
ab actu extraiudiciali appellet eſt tex. in.c. cum ſit romana.§.ſi
vero.in ver.extra iudiciū.et ibi glo.de appel.⁊ in.c.concertatio
ni.eo.tit.in.vj.et tñ non oritur actio iudicati,niſi dicas aliud eſ-
ſe de iure canonico quo iure ab oī grauamine appellat.Tertio
in contrariū facit:qꝛ ex ſententia lata ſuper legitimatione per-
ſonaꝝ nō oritur actio iudicati:et tamen pōt appellari:tex.eſt in
l.ait pretoꝛ.§.ꝓmittitur.ff.de mino.⁊ dixi.s̄.ī tex.et per hoc fun
damentum Bal.in.c.paſtoralis.in.v.col.de appellatio.tenet ꝙ
gl.in.d.l.j.ſit falſa.¶ Quarto in cōtrarium facit qꝛ ex ſententia
absolutoria lata pro reo:nulla orit actio iudicati nec alia vt ha- b
betur in.l.iulianus verū debitorē.ff.de condi.inde. et tñ poteſt
appellari.¶ Quīto ⁊ vltio in ꝯtrariū facit qꝛ ſi iudex de cuius
iuriſdictione dubitat pronuntiat ſe eſſe iudicem competenteꝫ
poteſt a tali ſentētia appellari.gl.eſt in aut.habita in glo.fin.et
ibi Bal.in.iij.co.⁊ alij ſequunt.C.ne fi.pro patre.ſequitur Bar.
in.l.ij.in vlti.co.vbi dixi.C.ſi quis in ius voca.non ierit.et tamē
11 non oritur actio iudicati. † Uenio ad ſecundam partem prin-
cipalē glo.ibi ſed an hodie.ex qua habes ꝙ etiam hodie a ſentē
c tia arbitri[c] non appellatur quāuis ex ea hodie oriatur actio.ſ.
in caſu.l.cum antea.C.de arbi.quando eſt compromiſſum pa-
cto nudo,et ſine pena concurrentibus illis de quib⁹ ibi in text.
nā quando compromiſſum fuit factū per ſolēnē ſtipulationē vel
quando pena fuit ſolenniter ꝓmiſſa ex cōpromiſſo non oritur
actio:qꝛ alio remedio agenti ſubuenitur mediāte ſtipulatione,
vel ad penā.idem tenet glo.in.l.ij.C.eo.reprobat Bart.hic:⁊ in
l.j.C.de arbi.⁊ in.l.ij.ff.eo.⁊ in.l.nemo poteſt.ff.de leg.j.per rō-
nem fundatā in.l.iij.§.falſus.ff.rem ra.habe.⁊ refert Alb.ꝙ iſta
fuit opi.Jac.de are.Idem tenet Pau.de ca.hic:alia rōne quā
ponit Alb.hic:in.j.co.quam reſerua vt hic per Alex.ſed opini.
Bar.dānat ꝑ Ange.⁊ omnes moder.hic:⁊ Albe.poſt And.de
piſis.⁊ ꝯtra Bar.tenet.d.Ant.⁊ Imo.in.d.c.qntauallis.Imo.
in.l.fi.a qui.app.nō lꝫ.vt hic pleni⁹ habes per do.Alexā.¶ Sū
in terti a parte glo.ibi:ſed quō potuit in qua glo . tenendo ter-
tiū intellectū ꝙ iſte tex.loquat in delegato opponit ꝙ iſta cau-
ſa delegari nō potuerit:et errat in fundamento:qꝛ dicit ꝙ req-
rit cauſe cognitionē:ergo delegari nōpōt nam falſum eſt,quia
oēs cauſe regulariter requirūt plenā cauſe cognitionē.l. iudi-
12 ces.C.de iudici.ergo nulla cā poſſet delegari.† veritas eſt ꝙ

a ¶ Laudū. Adde doc. in.c.quinta uallis.de iu reiuran.

b ¶ A ſnia in terlocutoria. Adde doc.in.c.vt debitus.de app.doc.in c.cordi. eo. ti.li.vj.doc. ī cle.. appel lanti.eo. ti.

c ¶ A ſentē tia arbitri. Addō Bal. ī.l.cum qui dā.ff.de le. ij.Bal.in.l. ſi ſeru⁹ plu riū.ff.đ leg. j.doc.ī.c.ab arbitris.đ offi.dele.li. vj.doc.in.c. qntauallis. de iureiur.

cause que requirūt plenā cognitionē, ⁊ expediunt͛ offō nobili: ⁊ sunt meri vel mixti imperij nō possunt delegari: ita loquitur. §. vbi decretū. ꝫm tertiū intellectū gl. ibi: sed cause que expediūtur officio iudicis mercenario: vt cause simplicis iurisdictiōis: ⁊ iste possunt delegari: lʒ requirāt plenā cognitionē, sed ita est in ꝓposito: qꝛ ista cā sup hoc incidēti, expedit͛ officio mercenario ergo delegari pōt: et ista est vera solutio. lʒ glo. nostra que decepta est: vt dixi: ponat quatuor alias solutiōes: q̄ nihil valēt, primā reprobāt Ang. ⁊ Ful. hic. Primo, qꝛ diuinat ꝙ delegata sit causa ꝑncipalis. ¶ Scdō ⁊ fortius, licet ita esset rō glo. ꝙ ab interlocutoria ideo potuerit appellari: qꝛ facit preiudiciū circa executiones, est falsa: nā procederet si tractaret͛ de satisdatione de iud. sol. illa bene respicit executionē: sed intelligēdo de satisdatiōe de iudicio sisti, ratio gl. nō est bona. Itē nō est vera rō sequens gl. qꝛ aliter in negotio principali ꝓcedi nō pōt: ista rō ꝓcederet si negatiue ꝓnuntiaret͛ fideiussores nō esse idoneos: sʒ si affirmatiue ꝙ sint idonei. nō impediret͛ ꝓcessus: ⁊ sic rō gl. nō est bona: qꝛ nō generalis. Alie solutiōes nihil valēt: qꝛ scōa nō reddit rationē specialitatis. alia diuinat.

¶ In vltima pte glo. tene scōam solutionē: ad illā aut. si quis litigantium. Jason Padue.

1 Preiudicat sibi nō appellās a snīa cū possit.
2 Querela ɔtra snīam arbitri, an possit fieri perpetuo.
3 Creditor si iuret, ꝙ habeat debitorē suspectū de fuga: ⁊ index cōcedat familiā ꝓ eo capiendo, talis captura nihil valet.
4 Debitor si in instrumento promisit de damnis ⁊ interesse stare iuramento creditoris, potest istam conuentionem reuocare antequā creditor iuret.
5 Creditor non potest facere capi debitorem propter suspicionē fuge, nisi a tempore contractus, citra qō superuenit noua causa suspicionis.
6 Lite pēdente, si contra debitorē incipiat debitor effici nō soluēdo: an pendēte lite poterit tanquā contra suspectū impetrari captura persone a iudice.
7 Debitor in diē vel sub ɔditione, an si superueniat suspicio fuge possit capi pendēte die vel cōditione. vide etiā nume. 8.
9 Quoties ꝑiculū est in mora: ne debitor fugiat: donec probationes inquirūt: sufficit quecunqꝫ ꝓbatio: q̄ alˀs nō sufficeret.
Reprobare denuo nō pōt: qui iam recessit a reprobatione.
11 Fideiussores q a principio erant idonei, si postea efficiant͛ non idonei, denuo est satisdandum.
12 Vsurarius manifestus: si prestitit idoneos fideiussores de restituendis vsuris: ⁊ ita facit testamentū validū, postea illi fideiussores effecti sunt non soluendo, ⁊ sic nō idonei: tamen ille vsurarius manifestus nō dedit alios fideiussores idoneos: et ita mortuus est, an vitietur testamentum.
13 Qui vouit religionē intrare: si intrat et exit: an dicatur impleuisse votum.
14 Inopia et paupertas differunt.
15 Querela et appellatio ponuntur pro eodem.

Si ab arbitro. Ista lex hʒ tres ptes. prima et tertia sunt clare. secunda, videt͛ valde obscura. In versi. q ex causa improbat. nā iste versi. intelligendo put iacet videt͛ dicere vnū qō ē absurdū, qō si arbiter aliqˀs fideiussores approbauit ⁊ aliquos iprobauit, ꝙ actor ex causa iprobādo fideiussores ab arbitro approbatos videt͛ approbare alios qˀs arbiter improbauerat: qui sensus ꝓculdubio esset absurdˀ: quidā putant ꝙ nō sit verū. sed relatiuū q referat͛ ad superiora, dū dicit: poterit querela apud cōpetentē iudicē deferri: qui index ex cā postea improbat: vt habes in tex. Ego puto qō aliˀ sit sensus ⁊ ꝙ hoc sit verū de per se. Jmo. Alb. Bal. ⁊ Ang. faciūt hic. §. vnde nō intelligo ꝙ oratio sit perfecta: ibi: alios improbatos probat: qꝛ resultaret absurdus intellectus quē ꝓdixi: vnde intelligo ꝙ constructio sumit͛ ibi: cōtētus his esse debet, et sic text. in ver. qui ex causa loquat͛ totˀ simul: ⁊ decisio sit ibi contētus his esse debet: ⁊ sensus litere sit iste: ꝙ si arbiter aliquos fideiussores approbauerit tanquā idoneos: aliquos vero reprobauerit: deinde actor ex iusta causa improbauit fideiussores q erant ab arbitro approbati, deinde approbauit illos quos arbiter improbauerat: dʒ esse contētus his qˀs approbauit, nō obstante ꝙ arbiter eos reprobasset: ⁊ multomagis si eos sua volūtate acceperit dubiū faciebat: qꝛ, ex quo illi fideiussores fuerāt per arbitrū reprobati videbatur ꝙ approbatio actoris nihil faceret. Et si dicas ꝫm istū intellectū superfluo, diceret͛ in tex. ꝙ improbauit ꝓbatos ab arbitro, sed dic ꝙ nō est superfluū: imo necessariū, qꝛ nisi tex. poneret ꝙ improbasset fideiussores ab arbitro ꝓbatos: videret͛ tacite eis acquieuisse: frustra ergo de alijs quereret. Et nisi tex. isto modo intelligatur: nō video quomodo aliter aperte possit itelligi.
1 † Nota primo ex tex. ibi pro locupletibus habēdi sunt innecto tex. ibi, cū potuerit q̄rela, qui nō appellat a sentētia cū possit sibi preiudicat. nā censet͛ consentire. facit l. j. C. de post. l. ab eo. C. quō ⁊ q̄n iu. l. fi. C. de sen. que sine cer. quā. l. hi qui ad ciuilia. C. de app. ⁊ l. j. C. si sepius in integ. rest. ibi, ap-
2 pellare debuisti si tibi sentētia displicebat. ¶ Scdō pōdera eūdem tex. in ver. cū potuerit. qui vult, ꝙ querela cōtra sentētiam istius arbitri nō possit fieri perpetuo. ex quo eīn tex. dicit potuerit: ergo pʒ ꝙ hodie nō pōt. l. cū lex. ff. de legi. Et sic pōdera subtiliter ꝙ hic est text. ɔ illud qō tenet Bar. ⁊ doct. s. in. l. ꝑcedenti super. ij. lect. gl. vbi dicūt ꝙ ista querela pōt ꝑpetuo fieri ⁊ nō est limitata aliquo tpe. Istud est ɔtra istū tex. qꝛ si posset ꝑpetuo fieri text. nō bene diceret, cū potuerit, ex quo etiā de p̄senti posset. facit qō no. Bal. per istū tex. qō q non appellat ab iterlocutoria cēset͛ cōsentire, ⁊ interlocutoria post. x. dies trāsit in rē indicatā c. cū cessante. de app. c. cū dilecti. de ele. ne dicat͛ ꝙ Bar. ibi loquitur quo ad iudicē. sed iste text. ꝓcedit quo ad partem qꝛ ex quo hic sumus in his que respiciunt priuatā vtilitatē, index non pōt officiū impartiri nisi parte petēte. l. iij. §. hoc aūt iudicium. ff. de
3 dā. infe. ¶ † Tertio no. ex tex. ibi cōtentus his esse dʒ, iūcto tex. ibi insignis vel magna inopia. ꝫm Ang. qui dicit se pluries practicasse. ⁊ sic fecisse plures a carceribus relaxari: qꝛ iudices vt plurimū inpiti sequunt͛ cōsilia aduocatorum impitorū, vt ostenso instrumēto debiti si creditor iurat ꝙ hʒ debitorē suspectū de fuga, ꝓcedūt familiā ꝓ eo capiēdo: talis eīn captura sic facta nihil valet: ⁊ debet ille sic carceratˀ relaxari. Ad hoc eīn vt captura debitoris ꝓpter suspicionē fuge valeat, plura requirunt͛. Primo ꝙ debitor tpe ɔcti debiti esset idoneˀ ⁊ soluēdo, alˀs imputādum est ei q cōtraxit cū eo quē sciebat nō idoneū. l. cū mādato. in prin. ff. de mino. ¶ Scdō requirit͛ ꝙ debitor postea mutauerit cōditionē, sinā in peius. vt statim dicā. ¶ Tertio ꝙ ei superuenit magna calamitas. vt hic ꝑ text. ¶ Quarto ꝙ creditor nesciuerit. si eīn sciuisset istā nouam calamitatē supuenisse debitori ⁊ diu tacuisset, sibi ꝑiudicaret. l si creditores. in v̄. plane. ff. de pui. credit. ¶ Quinto dʒ de predictis facere fidē saltē summariam. ¶ Sexto ⁊ vltimo dʒ postea iurare debitorē suspectuʒ de fuga q̄n periculū est in mora: ⁊ nisi ista oīa cōpulatiue interueniāt captura nihil vʒ. ⁊ dʒ carceratˀ relaxari. ⁊ ita dicit Ang. se infinitis vicibˀ practicasse. Istā doctrinā sequit͛ ⁊ cōmendāt Mo. & et Ang. insti. de act. in ꝑn. in. xj. col. vbi aliq̄n dixi: idē tʒ Ang. in repe. l. nemo carcerē. C. de exac. trib. li. x. Jmo. in. l. ij. in princ. in vlti. col. ff. sol. ma. ⁊ ꝙ reqrat͛ cām suspiciōis de nouo supuenisse, facit tex. in. l. si is a quo. §. fi. ⁊ ibi Bar. ff. vt in pos. leg. ⁊ tex. in. l. q bona. §. de illo. ⁊ ibi Bar. ff. de dā. infe. ⁊ tex. in. l. fi. ⁊ ibi bart. C. de spō. tenet Bar. in. l. ait pretor. §. debitorē. ff. de his q in frau. credi. ⁊ in. l. q̄situ. ff. de pig. ⁊ in. l. fi. vbi etiā Bal. C. de ferijs. ⁊. Ab. in. c. quēadmodū. de iurein. ⁊ in. c. ij. de sequestra. pos. ⁊ fru. Idē tenet Bald. ⁊ Pau. de cast. in. l. apertissimi. C. de iudi. ⁊ dicit ibi Pau. de ca. ꝙ iste cause debēt summarie ꝓbari: nec sufficit iuramentū, ⁊ dicit Bal. in. l. qō euitādi. in fi. C. de cōdi. ob tur. cām. ꝙ qs nō dʒ ꝑsonaliter capi ante summariā fidē ⁊ ꝓbabilē suspicionem de recessu. allegat Arch. in. c. si clericˀ. de sent. excō. in. vj. et ibi Jo. an. in nouella. imo plus tenet not. Ang. in. d. l. apertissimi, ꝙ etiā si statutū diceret ꝙ creditori putāti debitorē suū esse suspectū teneat͛ index familiā cōcedere intelligit͛ dūmodo alle-
4 get ⁊ ꝓbet causas suspicionis quare ita putet. † Ad ista adde simile. nā Bar. in. l. fi. ff. de pto. sti. vult ꝙ si debitor in instrumēto ꝓmisit de dānis ⁊ interesse stare instrumento creditoris ꝙ pōt istā cōuentionē reuocare antequā creditor iuret: sequit͛. d. Anto. de bu. in. c. ij. in. vj. col. de fide instru. ⁊ in. c. finē litibˀ. in vlti. col. de do. ⁊ cōtu. ¶ Limita decisionē. Bar. (ita sepe vidi in practica obtineri) quādo creditor mutasset conditionē suā in deteriˀ tūc licet debitori reuocare illā facultatē iurādi: alˀs secˀ: ita not.
5 limitāt Ang. Jmo. ⁊ Rapha. comē. in. d. l. fi. † Stat ergo ex pdictis cōclusio, ꝙ creditor nō pōt facere capi debitoreʒ ꝓpter suspicionē fuge: nisi a tpe cōtractus citra qō superuenit noua causa suspicionis. ¶ Limita quatuor notabilibˀ modis. Prio, q̄n debitor a principio nō erat idoneˀ: sed dolo ꝑsuasit creditori, se esse idoneū. tūc licet postea nō mutet͛ statū i deteriˀ, poterit tamē capi. Ita limitat sing. Pau. de ca. in. l. etiā. §. j. ff. sol. ma. per tex. sing. in. l. pe. §. fi. ff. de iure do. quē tex. multū no. Bald. in. c. q in ecclesiarū. de cōsti. ⁊. c. sedes. de rescrip. et vide ꝙ per illū tex. dicit Bal. in. l. alia. §. elegāter in fi. ff. so. mat. vbi dicit, ꝙ lʒ incarceratus cedēdo bonis debeat a carceribˀ liberari. l. j. et ꝑ totū C. q bo. ce. pos. tñ si debitor dolose asseruisset se esse soluēdo tpe cōtracti debiti ꝑditi beneficiū cessionis. ¶ Secundo limita, nisi post creditor a principio tempore contracti debiti, ignorasset, si post ea superueniat sibi scientia: quamuis debitor non mutauerit cōditionē in peius: tamē potest eum facere capi, ꝫm Barto. in l. que situm. ff. de pigno. Bal. in. l. fina. C. de sponsa. An autem creditor presumatur in dubio sciuisse vel ignorasse, dic vt per Alegan.

Alex.hic:& in.l.ij.in prin.ff.solu.mat. ¶ Tertio limita qñ debi
tor tẽpore cõtractus bene ceperat dilapidare bona:nõ tñ in tã
tũ quin adhuc esset idone⁹:si postea forti⁹ dilapidet,potest cre
ditor eũ vt suspectũ facere capi.ſm Bal.in.l.si ꝑ ea.in prin.per
illũ tex.C.mã.qꝛ ſm eũ,nõ omnis dilapidatio facit quez suspe-
ctum. ¶ Quarto limita,qñ quis ꝯtraheret cũ aduena: et sic cũ
eo quẽ verisilr scire debuit recessurũ:qꝛ lʒ nulla noua cã super-
ueniat post debitũ cõtractũ.tñ eũ volentẽ recedere absqꝫ satis-
factione nõ põt facere personaliter capi.ita limitat Bal.vbi la
tius videas in rubri.C.de reuo.his q̃ fiunt in frau.cre.in.ij.col.
in ver.sed vlterius querit incidẽter.Sicut nec ꝓ modico debi-
to potest qs iudicari suspect⁹,ſm Bal.post Cy.in aut.sed iã ne
cesse.C.de dona.ante nupt.per id quod ibi in glo.no.Sed audi
6 pulchrã qõnem.† Quid si lite pẽdente cõtra debitorẽ incipiat
debitor effici nõ soluẽdo,an pẽdente lite poterit tanq̃ cõtra sus
pectũ ipetrari captura ꝑsone a iudice & videt ꝙ nõ:qꝛ lite pẽdẽ
te nihil est innouandũ.l.j.&.ij.C.vt lit.penden.facit quod no.di
cit Bal.in.l.ij.C.de ser.& aqua.vbi dicit ꝙ pendẽte iudicio sup
re quam peto:nõ debeo ꝓpria autoritate ingredi possessionem
talis rei:qꝛ via quã elegi hic pateat mihi.l.si mulier.§.fi.in fine.
ff.quod me.cã.Contrarium est verum:qꝛ si licita est captura ꝑ
sone ante iudicium ꝓpter suspitionẽ:ergo etiã eo pendẽte:qꝛ li
tis ꝯtestatio nõ debet creditori dãnũ afferre:nec debet esse de
terior ꝯditio creditoris qui litẽ est ꝯtestat⁹.l.nõ solet.ff.de re.
iur.l.de leg.ff.de noua.& ita tenet Ang.in repe.l.nemo carcerẽ.
C.de exac.tribu.lib.x.post medi.in ver.itẽ quero quid si lite pẽ
den.et ibi dicit qõ istud sentit gl.in.l.fi.C.de fer.vbi ſm eũ lis pẽ
debat:ita dt d facto obseruari.& seqt Alex.ꝯsi.cvj.i.iij.vo.inc.
magnifice pretor.in pe.co.nec ob.qõ vult Bal.in.d.l.ij.qꝛ nõ lo
quit qñ noua causa ex mutatione conditionis persone superue
7 niret pendẽte lite. ¶ † Item aduerte ꝙ supradicta procedunt
in debitore simplici:quid in debitore in diem vel sub conditiõe:
an si superueniat suspitio fuge:et concurrant alia q̃ dixi,possit
capi pẽdente die vel conditione:videtur ꝙ non:qꝛ pendẽte die
in effectu agi nõ põt.l.j.in fi.C.quan.dies vsufru.leg.ced.multo
minus pendẽte ꝯditione capi possit ꝑ regulã.l.cedere diẽ.ff.de
verb.sig.In ꝯtrariũ est veritas:et ita tenet glo.sing.in.l.quesi-
tum.in versi.interest.iuncto tex.ff.de pig.quã sic pro singulari
alleg.Bal.in.l.j.in fi.C.de condi.ex le.& in.l.iij.in fi.C.cõmo.& in
l.si debitor.ff.de iud.et ibi addit glo.in.l.pe.in gl.fi.C.de pigno.
8 act. ¶ † Ultimo circa predicta restat aliud dubiũ,an predicta
q̃ requirũtur ad hoc,vt debitor propter suspitionẽ fuge possit ca
pi,maxime si suspicio fuge probet per solũ iuramentũ credito-
ris,ad finẽ vt captura sequat.Ang.hic tenet qõ ꝓbari debet ꝑ
duos testes:& vltra hoc creditor debeat iurare:& ita dicit se in-
finitis vicib⁹ practicasse.idẽ simplr sequit Fulg.hic:et ꝙ nõ suf
ficiat iuramentũ ad ꝓbandũ suspicionẽ:sed requirat allegatio
suspicionis:puta.qꝛ nõ possidet imobilia:& ꝙ ista cã nõ debeat
probari:tenẽt Bal.& Sali.in.l.apertissimi.in fi.col.C.de indic.&
Bal.in.l.ij.in prin.ff.sol.mat.&.l.creditor.secũda.ff.si cer.peta.&
Pau.de ca.cũ aliquali limitatio.in consi.xxxvij.incip.pro ple
niori.facit:id qõ dicit Bal.in.l.id qõ euitande.in fi.C.de cõd.ob
turp.causam.et.s.retuli.facit qõ volunt Ang.Imo.& Moder.
in.l.qui bona.§.qui damni.ff.de dam.infec.vbi volunt ꝙ credi-
tori iurãti debitorem suspectum nõ debet iudex credere.& istã
opi.qõ suspicio nõ probetur per solũ iuramentũ:tenet Alex.in
l.si fideiussor.i.§.ſi.s.eo.& pleni⁹ i.l.ij.i pñ.i.xj.co.et seq.ff.so.ma.
post Bal.in.l.consentaneũ.in.iiij.co.C.quõ & quãdo iudex.& in
l.sciendum.in prin.in penul.colũ.ſ.eodẽ.et ita alias transibam.
¶ Nunc apparet ꝙ contrarium sit verius ꝙ imo iuramentum
9 sufficiat ad probationẽ fuge,ad hoc et debitor capi possit.† qꝛ
quoties periculũ est in mora ne debitor fugiat donec ꝓbatiões
inquirunt sufficit quecunqꝫ probatio que al's nõ sufficeret.Ita
Inno.in.c.qm frequenter.in prin.in ver.summatim.vt lit.nõ cõ
test.Itẽ qñ periculũ est in mora,recedim⁹ ab omnibus regu-
lis iuris,nec tunc attenditur incõpetentia iudicis etiã secula-
ris cõtra ecclesiasticas ꝑsonas.vt dixi in.l.ij.ff.de iuris.om.iud.
Et istam ptem in terminis tenet Ang.in.l.nemo carcerem.C.
de exac.tribu.lib.x.vbi no.cõcludit,qõ sufficit iuramentũ credi
toris iurantis debitorẽ suspectũ de fuga ad finẽ:vt cõcedat ca-
ptura propter periculũ qõ al's esset in mora:tamẽ post capturã
oportet creditorẽ iustificare:& suspicionẽ per apertissimas pro-
batiões cõfirmare:qꝛ eo capto cessat piculũ.ideo cessare dʒ pri
uilegiata ꝓbatio,al's captura redderet iniusta.Idem tʒ Imo.
in.l.ij.in pñ.in fi.colum.ff.solu.matri.Ludo.in.l.si fideiussor.§.
fi.s.eo.et in terminis Alexan.in cõsi.incip.viso processu captu-
re.vbi subdit qõ isto modo debet intelligi statutum loquẽs de
captura debitoris suspecti.idẽ tenet Sali.in.l.j.C.de probi.seq.
vbi tenet ꝙ reum esse suspectũ vel nõ possidere immobilia pro
bat per solũ iuramentũ actoris:eo qꝛ de modico ꝑiudicio tra-

ctatur ꝑ.l.thesaurus.ff.ad exhi.tñ fundamentũ Sal.nõ esset tu
tum,quãdo solũ agit de sequestratione rerũ quicquid tñ sit:qꝛ
passim habes ꝓ ambiguo circa debitum principale nemo du-
bitat quin debet ꝑ testes vel instrumẽta summarie ꝓbari:al's
nõ põt cõcedi captura ꝑsone.ita firmãt doc.vbi.s.maxie Bal.
Ange.& Sali.in.l.apertissimi.Et Bal.in.c.fi.i fi.col.de iureiu.
et tñ ibi vertit piculũ more:& ꝓpter hoc videt ꝙ doc.de pericu
10 lo tantũ curauerint.† Quinto no.in ver.qui ex causa qõ qui re
cedit a ꝓbatione nõ potest denuo reprobare.facit tex.in.c.acce
pimus.de eta.et quali.& in simili tex.in.l.si quis iusiurandũ.C.
de re.cre.per quem tex.dicit Bal.in aut.habita in.xiij.co.in ver
si.tertio quero ad fi.C.ne fi.pro pa.qõ variatio nõ ꝑmittit nisi
semel. ¶ Scdo no.ex eo.tex.ꝓbari r'aʒ scʒ ꝙ semel placuit am-
plius displicere nõ põt. ¶ Septimo not.in ver.qõ si medio ſm
a glo.& Bar.ꝙ ea que de nouo emergunt[a] nouo indigẽt auxilio.
11 concor.sunt in glo. ¶ † Octauo no.ꝙ si fideiussores qui a prin-
cipio erãt idonei postea efficiant non idonei ꝙ denuo est satis-
dandum.Adde.d.l.ꝑtorie.ij.ff.de pto.stip.&.l.litib⁹.in ver.item
remouet.et ibi Bar.in vlt.col.ad hoc no.C.de agri.et censi.lib.
xj.Et tex.in.l.si is a quo.§.fi.cũ.l.seq.ff.vt in pos.leg. ¶ Limita
istum tex.& similes ꝓcedere in fideiussorib⁹ iudicialib⁹,sec⁹ est
in his q̃ ex ꝯuentione ptiũ debẽt ꝑstari,vñ si in cõtractu vendi-
tionis promisi dare fideiussorẽ de euictione et dedi:si postea ef-
ficiat nõ soluendo ego nõ teneor denuo satisdare.l.pupilli.§.so-
ror.ff.de so.ſm Ang.et Ful.& lati⁹ Albe.hic.Ang.Ful.& Pau.
de ca.in.l.quoties.s.eo.Bar.i.l.ꝑtorie.ff.de pto.stip.& i.l.ij.ad fi.
12 ff.de fideiusso. ¶ † Predicta induco ad questionẽ quã ponit so
lus Bal.in.c.ex literis.in.viij.co.de consti.ꝙ si vsurari⁹ manife
stus ꝑstitit idoneos fideiussores d restituẽdis vsuris iuxta.c.q̃
q̃.de vsu.in.vj.& ita fecit testamentũ validũ:postmodũ illi fide-
iussores effecti sunt nõ soluẽdo,et sic nõ idonei:tñ ille vsurarius
manifestus nõ dedit alios fideiussores:et ita mortu⁹ est,an vi-
tiet testamentũ.Bal.ibi arguit ad partes et tandẽ tenet ꝙ nõ:
qꝛ sufficit semel fuisse satisfactũ legi.nihil allegat.poterat alle-
gare.l.si quis herede.& ibi doct.C.de insti.& substi.& tex.no.in.l.
§.fi.C.de indi.vidu.tol.& ibi Bal.i.ij.no.& notabili⁹ Pau.de
13 ca.quẽ oĩno videas.† facit ꝙ mirabiliter tʒ Arch.in.c.sancim⁹.
b xxj.q.ij.de eo q vouit[b] intrare religionẽ,si intrat & exit,dr implesse
se votũ & videt casus in.c.ex transmissa.de renuntia.qõ vltimũ
nõ aliter pono ꝑ constanti. ¶ Breuiter teneo cõtra Bal.ꝙ te
stamẽtũ talis vsurarij manifesti rũpat ꝑ tria.Primo ꝑ doctri
nã doctor.s.relatã.qꝛ qñ fideiussio debet ꝑstari ex dispositiõe
legis,si fideiussores dati efficiant non idonei:de nouo satisdan-
dũ est. ¶ Scdo et forti⁹ qñ dispositio habet tractũ successiuum
nõ sufficit ꝙ semel sit impletũ:sed requiritur ꝙ duret.l.si qs ita
legauerit.ff.de cõdi.& demõ.l.a te.ff.si ser.vẽd.Bal.in.l.humani
tatis.in.v.col.& seq.C.de impu.& alijs substi.Imo.& Pau.de ca
stro.& Moder.in.l.in substitutione.ff.de vulg.& pupil.no.dom.
Alex.in ꝯsi.xxxiij.in.iij.vol.qõ incipit ꝯsideratis his q̃ i thema-
te ꝑscripto narrant.in vlti.col. ¶ Tertio moueor qꝛ qñ act⁹ nõ-
dũ habuit effectũ si res deueniat ad eũ casũ a quo incipere nõ
põt vitiat.l.plurib⁹.§.& si placeat.vbi Bar.et alij.ff.de ver.obl.
14 cũ simi. ¶ † Nono põdera istũ,tex.in ver.magna inopia.contra
differẽtiã Arch.in.c.quo iure.viij.dist.quã sequit Pau.de cas.
in.l.id qõ pauperib⁹.C.de epi.et cleri.dũ vult ꝙ differẽtia sit in
ter inopiã & paupertatẽ:nã inops dr q nihil penit⁹ habet.ab.in
ꝙ est nõ etiop⁹ operis:pauper vero dicit qui aliquid habet sed
parũ:ista differentia cõfundit per hunc tex.nã si inopia diceret
quãdo nihil penitus habet non posset appellari magna ino-
pia vel parua.& tamẽ tex.hic dicit magna inopia.& ita põderat
do.Alex.in.l.si vero.§.j.ad fi.s.eodem. ¶ Capio gloss.in versi.
querela.quam diuide in tres partes.In prima declarat tex.in
scda format questionem.In tertia colligit notabile ex tex.scda
ibi:sed quis est cõpetens.tertia ibi:item no.hic.In prima par-
te dũ glo.exponit querela.i.appellatio.dic melius quod text.
15 stat proprie.vt per Bar.et alios hic. ¶ † No.tamen ex ista glo.
quod querela et appellatio ponunt pro eodem:& sic facit ad il-
lud quod vult Bald.in tractatu bannitorum,quod stante statu
to qõ querele bannitorum non audiantur,quod bannitus etiã
non audietur ad appellandum:tene cõtrariũ per tex.in.c.j.de
rescriptis in.vj.vbi excommunicatus licet non admittatur ad
c alias querelas:tamen admittitur ad appellandum.[c] facit.c.cũ
inter priorem.de exceptio.et ita tenet Alberic⁹ hic:nec obstat
ista gloss.quia procedit largo modo:et improprie sumendo q̃-
relam.

1 ¶ Satisdatiões iudiciales de iudicio sisti vel de iudicato sol
uendo debent peti ante litem cõtestatam.
Satisdatio prestita per eũ ei q sine mãdato noie alieno agere
inceperat:non euanescit superueniente mandato.
3 Mãdatũ super lite ꝑsequẽda operatur confirmationem eorũ

a ¶ Que de nouo emergũt. Adde glo.in vers. nouis.in ca. ceterum.de iura.calũ.

b ¶ De eo q voluit. Adde sanctum Thomã in iiij.qõ.clxxxix.

c ¶ Admittitur ad ap. Adõ Bal.& Bar.& to.de imo.in.l.ãpli⁹.i fi.ff.rem ra.ha. Cy.Bal.et sal.in.l.qm.C.de adul.

que prius gesta sunt.
4 Mutuatio dr̃ esse propria quando fit de esse ad esse.
5 Mutuatio quando supervenit in persona ei⁹ q fideiussores accepit mutatur conditio satis accipientis.
6 Nemo conventus suo nomine hodie tenetur satisdare de iudicato solvendo.
7 Satisdatio de iudicio sisti an requiritur in causis summariis, et executivis: et in aliis in quibus potest procedi ad diffinitivam absq; litiscontestatione.

Julianus. Licet Bar. dicat, qd̃ ista lex nõ sit fortis, tamẽ ista .l. est difficilis ꝑcipue ꝓpter cõtrariũ formatũ in glo. in .l. si ante. ff. iud. sol. quã Bar. ibi dicit esse difficiliorẽ legẽ q̃ sit in illo libro, ⁊ ibi pleni⁹ ꝓsequit̃ Bar. ꝗ̃ hic. Ad evidentiã p̃mitte ꝙ ista lex legit̃ in glo. duob⁹ modis. Primo, qd̃ loquat̃ in satisdatiõe de iudicato solvẽdo: ⁊ hoc tenuit gl. ꝓpter .l. sciẽ. in p̃n. §. eo. nã cũ iste re⁹ ꝯveniret̃ ad fundũ, ergo fundũ possidebat. sed qui possidet immobilia nõ tenet̃ satisdare, ⁊ gl. dicit: ꝙ verũ est ꝙ nõ tenet̃ satisdare, de iudicio sisti sed de iudicato solvẽdo. Et istũ intellectũ ꝓsequit̃ glo. a p̃n. vsq; ad fi. ⁊ ibi postea ponit secũduz intellectũ, qd̃ loquat̃ in satisdatiõe de iudicio sisti. nã dũ fugit ꝯtrariũ de .l. sciẽ. incidit in aliud, qd̃ est mai⁹, circa qd̃ multũ laborat: quia satisdatio de iudicato solvẽdo est hm̃oi. Nota qd̃ p ꝗlibet minimã mutationẽ iudicis vel istãtie expirat satisda. l. ij. ⁊ iij. ff. iud. sol. vl' p mutationẽ ꝓcuratoris. l. si ãn acceptũ ff. iudi. sol. sz hic intervenit mutatio ꝯditionis ꝑsone ꝑpt mandatũ supveniẽs. ergo si esset satisdatio de iudicato solvẽdo extinguere t̃: ⁊ tñ tex. in fi. dicit, fideiussores teneri ꝓpter qd̃ gl. multũ laborat: ⁊ dixi circa fi. intellige tex. de satisdatione de iudicio sisti. Tu aũt legas tertio mõ, ꝙ ista .l. loquat̃ ḡnaliter de vtraq; satisdatiõe, scz tã de iudicato solvẽdo, ꝗ̃ de iudicio sisti. Nã põdera ꝙ tex. indefinite dicit satis acceperis: et sic ḡnaliter loqt̃ in quacũq; satisacceptiõe, ⁊ ita intelligũt Guili. de cu. ⁊ Alber. ⁊ Ang. hic. Et isto mõ nihil est subaudiẽdũ ad tex. prout fit primo modo, intelligendo put in gl. vel scdo modo. h. d. in summa. Satisdatio prestita ei qui alieno noĩe erat actur⁹, nõ evanescit supveniẽte mãdato. h. d. vel sic. Propter mãdatũ supveniens ei qui accepit fideiussores ex pte actoris vel de iudicio sisti vel d̃ iudicato solvẽdo, fideiussoris obligatio nõ extingvit̃. h. d. ẽz verum intellectũ.

a ¶ Qd̃ mandatũ. Add̃ Ant. de bu. in .c. ex parte decani, d̃ rescrip. do. de rota decis. cccclxij. inci. itẽ fuit dubitatuz, i antiquis.

1 ¶ † In tex. ibi petitur⁹, põdera ꝙ lis nõdũ erat cõtestata. l. ampli⁹ nõ peti. ff. rẽ ra. ha. ⁊ sic ptz ẽm Ang. ⁊ mod. ex hoc tex. ꝙ iste satisdationes iudiciales de iudicio sisti vel de iudicato solvẽdo dñt peti ante litẽ cõtestatã postea nõ pñt: sed melius facit tex. in .l. vnica. in prin. ⁊ in fi. ⁊ ibi no. Bar. C. de satisda. dixi in .l. de die. §. servus. s. e. Et ex hoc text. ꝓbatur ẽm Ang. ⁊ Ful. ꝙ falsa est solutio eorũ qui referunt̃ in glo. qui dicũt ꝙ mutatio hic fuit post li. cõte. Sed tu adverte, ꝙ illi nõ habuerunt respectũ ad tp̃s accepte satisdationis: q2 illud bene fuit ante li. cõte. sed habuerũt respectũ ad tp̃s quo mandatũ supvenit. vnde forti⁹ ob. tex. dũ. §. dicit, ⁊ postea agere institueris: vbi ptz, ꝙ mãdatũ supvenit anteq̃ ageres. ⁊ sic ante lit. cõte. propterea Bal. exponit agere istitueris. i. ꝑseverare intẽtata q̃ exposito facit vim litere: sed nõ est vis an mãdatũ supvenerit ãn lit. cõte. vel post: q2 vtrobiq; eadẽ est ratio ẽm verũ intellectũ. vt. §. dicet̃.

2 ¶ † Item not. ex tex. ibi fideiussores teneri. ꝙ satisdatio ꝑstita ei qui sine mandato nomine alieno agere inceperat nõ evanescit superveniente mãdato: imo magis cõfirmat̃ q2 mãdatũ implet causam propter quã satisdatio fuit interposita: ⁊ in hoc cõsistit tota vis hui⁹ legis. Et erat ratio dubitãdi duplex. Prima quia satisdatio erat prestita huic carẽti mãdato ⁊ sic erat prestita vt defensori: vnde si postea superveniat mãdatum: ⁊ sic efficiatur procurator, propter istam mutationem videbatur extingui oblatio fideiussorũ, ratio autẽ decidendi est, q2 nõ videt̃ mutata cõditio: ex quo mãdatũ supveniẽs trahit̃ retro ⁊ operatur ratificationẽ eo2 q̃ prius gesta erãt. ¶ Scd̃a subtilior erat rõ dubitandi: nã differẽtia est inter mandatũ ⁊ ratificationẽ. Nã ratificatio respicit p̃terita, mãdatũ tñ respicit solũ futura. gl. est no. in .l. si vero nõ remunerãdi. §. si post creditã. ff. mandati. ergo mãdatũ superveniẽs videbat̃ ꝙ nõ traheret̃ retro ad ea q̃ in p̃teritum gesta sunt. rõ aũt decidẽdi fuit ẽm Pau. de ca. hic. q2 sequẽtia cũ habeãt dependentiã a precedẽtibus nõ valerẽt nisi precedentia ratificent̃: ⁊ ideo qui vult consequẽs censet̃ velle necessarium antecedẽs ad illud. l. ij. vbi dixi. s. de iuri. om. iu. † Ideo

3

dicunt Bal. Ang. ⁊ Mod. hic esse tex. singu. qui non reperitur

a alibi in corpore iuris, qd̃ mandatũ[a] super lite prosequenda operatur cõfirmationẽ eorũ que prius gesta sunt. ⁊ dicit Fulgo. ꝙ hoc est singularissimũ. ad hoc etiã istam legẽ repu t at fin. Ang. in .l. licet. ff. de indi. idẽ per istam .l. tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. de procu. §. j. super ver. sed qd̃ si procuratoriũ. vbi limitat istũ tex. procedere quãdo dñs sciebat talẽ satisdationem precessisse alꝯ secus: sequit̃ Pau. de ca. hic ꝙ no. quia est magna limitatio ⁊ restrictio ad istũ tex. sed cave q2 futurus ꝓcessus nõ habet necessariã depẽdentiã a ꝓcedẽtib⁹: q2 ꝓcessus põt valide fieri absq; eo ꝙ satisdationes iudiciarie, valeãt. ꝙ ptz: q2 si nõ petãtur ante lit. conte. amplius peti nõ possunt vt ꝑdixi: ⁊ tñ valet ꝓcessus. ¶ Capio glo. magnã, quam divide in duas ptes principales. In prima ponit vnũ intellectũ, ꝙ ista lex loquatur nõ de satisdatione de iudicio sisti: sed in satisdatione de iudicato solvẽdo: q2 alꝯ obstaret .l. sciendum. in prin. §. eo. Istũ intellectũ prosequitur gl. vsq; ꝓpe fi. ibi alij: vt Bal. ponũt casum. Ibi est secũda pars principalis in qua ponitur secundus intellectus, ꝙ ista .l. loquitur in satisdatiõe de iudicio sisti. Tu tene ꝙ in vtroq; casu loquat̃: vt dixi in evidẽtialib⁹. Prima pars glos. in qua stat difficultas, subdividit̃ in sex ptes. In prima facit qd̃ dictuz est: q2 ponit primũ intellectũ ad istã .l. ꝙ loquat̃ i satisdatiõe de iudicato solvẽdo. In scd̃a ꝯtra istũ intellectũ fortiter opponit de .l. si ãn acceptũ. §. fi. ff. iudi. sol. Et rñdet ꝙ ista .l. loquit̃ in ꝓcuratore actoris: illa in defensore rei, ⁊ assignat vnã rõnẽ differentie. In tertia cõtra illã rationẽ opponit et respõdet. sed nõ sufficienter. In quarta assignat aliã rõnem differentie, q̃ cõmunit̃ approbat̃. In quinta ponit secundaz principalem solutionem. ad .d. l. si ãn acceptũ. In sexta ⁊ vltima ponit quãdã distinctio. Azo. ex qua colligitur tertia sol. ad .d. l. si ante acceptũ. scd̃a ibi. sed cũ conditio. tertia ibi: sed hec solutio nulla videtur. quarta ibi: ad de ⁊ aliã rationẽ. quinta ibi: alij vero solvũt. sexta ibi: porro etiã in procuratore actoris. Et adverte ꝙ glos. primo ponit casum in genere et est clara: dũ tamen dicit, ꝙ iudicium est nullum. declara vt hic per Pau. de cast. ⁊ Alex. postea in ver. item dic. ꝙ recipit. ponit in specie primũ intellectũ. ¶ Pro introductione huius gl. premitte duo. Primo ꝙ difficultas huius glo. cõsistit circa duo cõtraria. nã tex. simpliciter dicit satis acceperis, si intelligis text. ꝙ loquatur in satisdatione de iudicio sisti obstat regula .l. sciendũ. in princi. §. eo. Si vero vis evadere illo cõtrariũ, et intelligere tex. ꝙ loquat̃ in satisdatione de iudicato solvendo, obstat tũc fortiter .d. l. si ante acceptũ. in fi. ¶ † Se

4

cundo premitte, ꝙ ista glo. presupponit vnũ quasi per totuz, ꝙ illa propria dicatur esse mutatio, quãdo fit de esse ad esse: vt est quãdo iudiciũ a principio valet, si superveniat postea mandatũ tunc dicitur ꝓprie mutatio, q2 fit de esse valido ad aliud esse: ẽz qñ fit de non esse ad esse: tunc nõ est ꝓprie mutatio sed quidam trãsitus. ita loquitur tex. hic tamẽ glo. nõ probat istud per aliquam .l. Pro solutione ꝯtrarij dicte .l. si ante acceptũ. in fin. dic ꝙ prima solutio glo. cõiter approbat̃. Ista lex loquitur in procuratore actoris: qui in principio cõparuit sine mãdato si in ei⁹ persona superveniat mãdatum nõ extinguit̃ obligatio fideiussorum de iudicato solvendo: sed lex cõtraria loquit̃ in defenso

5

re ex pte rei. ¶ † Tu dic clari⁹ ꝙ ista .l. loqt̃ qñ mutatio supervenit in ꝑsona eius q fideiussores accepit ⁊ sic mutat̃ cõditio satis accipiẽtis: ibi vero mutat̃ cõditio ipsius satisdãtis: duas rationes diversitatis assignat glo. Prima est, ꝙ in defensore rei superveniẽtia mãdati inducit ꝓprie mutationẽ. q2 proprie mutatio est de esse ad esse: nec ibi mãdatũ supveniẽs põt operari ratihabitionẽ: ex quo actus valebat: sed quãdo mãdatũ supvenit in ꝑsona agẽtis, ꝓ actore: tũc nõ est ibi mutatio: sed quidaz trãsitus, et ibi mãdatũ operat̃ ratificationẽ prius gestorũ, cũ nõ valerẽt. iõ hic nõ extinguit̃ obligatio fideiusso2: imo magis ꝯfirmatur. ¶ Ista rõ differentie assignata p gl. reprobat̃ p Bart. hic in quadã asserta repetitione ⁊ cõiter per alios, ⁊ confundit duplici fundamẽto. Primo, vult ꝙ .l. licet. ff. de indi. habeat solum locũ in ꝓcuratore ex pte actoris: sed non ex parte rei. Istõ est falsum, cõtra ḡnalitatem illius .l. et .l. si mater. §. hoc iure. ff. de excep. rei indi. ⁊ dũ glo. dicit, ꝙ ex parte rei iudiciũ a principio valebat: iõ mãdatũ superveniẽs nõ põt operari ratihabitionẽ cũ actus esset validus. in hoc glo. errat, nã bene valebat in p̃iudiciũ defensoris nõ aũt in preiudiciũ ipsius rei: ideo mandatũ superveniẽs operatur ratihabitionẽ in preiudiciũ rei principalis. ¶ Scd̃a ⁊ subtilior ratiõe ꝯfundit glo. nã vult ꝙ cõditio illius qui defendit reũ sine mandato dicatur aliqua anteq̃ mãdatũ superveniat: sed conditio illius qui agit sine mandato non dicitur aliqua: sed nulla ante superveniẽtiã mandati. glo. male dicit: q2 non est differẽtia: ꝙ ostendo: q2 quantũ ad preiudiciũ domini: neutrius ꝯditio est aliqua, q2 nẽnter põt preiudicare domino qui nõ mandavit nec ratũ habuit sed quantum ad preiudiciũ ipso2um valet in vtraq;: q2 sicut cõtra defensorem mittit̃ sñia executioni. l. planti⁹. ff. de ꝓcur. Ita ⁊ contra falsum procuratorẽ actoris. l. iij. §. falsus. ⁊ .l. fi. ff. rẽ ra. hab. no. in .l. licet. C. de procu. solũ est differentia in hoc q2 ad agendũ pro alio cũ sit actus odiosus tendens ad aliũ molestandũ nõ admittit̃ gs. imo põt repelli etiã quãdo cõstat eũ nõ habere mãdatũ: sed ad defendendũ aliquẽ cũ sit actus favorabilis nõ põt quis repelli. imo

li.imo admittiť,etiā si cōstet nō habere mādatū, etiaȝ ꝑ inuito
in preiudiciū ipsius defendentis.l.solutionē.ff.de soluti.¶ Se-
cūda rō differētie assignata in gl.est talis eam bene declarādo:
q᷑ qñ cōtingit mutatio ex pte ꝓcuratoris actoris semper du-
rat ille respect⁹ ꝓpter quē fideiussores ꝓ reo intercesserūt,scȝ
vt dño teneanť ⁊ mādatū superueniēs implet ⁊ ꝯfirmat istā cau
sam:secus est in defensore rei q᷑ fideiussores obligāt se ꝑ sñia, q̄
fereť cōtra defensorē:⁊ q̄ cōtra eū mitteť executioni:vñ cū super
ueniente mādato, sñia liget ipsum dñm.d.l.plautius:et nō ipm
defensorē merito tales fideiussores liberantur. Istam rationē
sequuntur Bar.⁊ alij hic:facit bene tex.in.l.j.§.fi.ff.quibus mo
dis pig.vel hyp.sol. Istā rationē gl.⁊ cōmunē reprobat Fulg.
hic:in.ij.col.⁊ in.iiij.q᷑ fundamētum glo.⁊ doct.est falsum dum
ꝓsupponūt ꝙ si superueniat mādatū defensori qđ ammodo in
antea sñia mitteť executioni cōtra dñm nō ꝯtra defensorē qđ
est falsum.⁊ cōtrariū no.gl.ab omnib⁹ approbata in.l.si ꝓcura
tor meus.ff.de ꝓcu.no.in.d.l.plauti⁹. ergo adhuc durat idē re-
spect⁹ fideiussoꝝ:⁊ lȝ circa hoc Fulg.multa replicet q̄ sibi ascri
bit Alex.hic. Tu vltra alios considera ꝙ.d.l.si ante.in fi.ponit
duos casus. Primus, qñ defensori superuenit mandatū et hoc
mō ꝓdicta procederēt. Secundus est casus qñ defensor fuit he-
res rei:⁊ ad hūc casum non bene satisfecit rō precedens. Imo
idem esset vtrobiqȝ si subtiliter inspexeris declaro. nā vt dixi
in illa.l.si ante.in fi.ponūtur duo casus equiparati:ꝙ siue defen
sor rei efficiať postea ꝓcurator,siue heres rei,ꝙ extinguiť obli-
gatio fideiussoꝝ quos defensor dederat.et volūt glo.⁊ oēs ꝙ il
le tex.nō habeat locū in eo q intercedit ꝓ actore:ergo volūt ꝙ
si iste q agebat efficiať heres actoris qđ tamē nō extinguiť obli
gatio fideiussoꝝ actoris:imo cōfirmeť: et tñ isto casu cessat re-
spectus ꝓpter quē fideiussores intercesserāt.nā intercesserāt vt
tenerenť domino principali:nūc tenenť alij q pro eo agebat q
est eius heres:et sic mutať respectus ꝑsone et tñ durat obliga-
tio fideiussorū:ergo ratio cōmunis nō vera:⁊ si dicas dato ꝙ h
mutetur persona:⁊ sic fideiussores nō teneanť domino: sed ei⁹
heredi:tñ ꝑ hoc nullū interesse ꝓtendūt an condēnenť domino
ꝓncipali an eius heredi:vna sola mutatio ꝑsone quando aliud
interesse non subest non liberat fideiussores:q᷑ dico fortiter ꝙ
idem est per omnia quando defensor rei est heres rei:nam fide
iussores per eū dati nullū pretendunt interesse:quia in plus nō
cōdemnanť fideiussores,per hoc quod defensor sit heres rei:et
durat eadem ꝑsona:licet ista qualitas superueniat quod sit he-
res ⁊.tñ ibi diciť ꝙ istud facit liberare fideiussores rei.ergo ra-
tio docto.non bona:vnde dic ꝙ verior solutio ad.d.l.si ante.est
ꝙ illa.l.non est cōtraria:sed est diuersa.nam in ista.l. mandatū
superuenit in ꝑsona eius qui fideiussores accepit,quo casu non
extinguiť obligatio fideiussoꝝ,q᷑ si extingueret grauareť reus
de nouo ad satisdandū.l.si ab arbitro.in fi.vbi dixi.s.e.⁊ sic sine
facto suo fieret sibi istud ꝓiudiciū.ideo ne hoc absurdū sequať
fideiussores teneņť:vt dicit tex.sed in.l.cōtraria superuenit mā
datū ei q dedit fideiussores,vel est effectus heres:vñ cū istō eue
niat facto suo extinguiť obligatio fideiussoꝝ:et dȝ denuo satis-
dare. Ita rñdet Ja.de are. Pe.de bellap.⁊ Albe.de ros.hic:et
est de mēte gl.in.d.l.si añ.et istā tene. Reliqua ad materiā vide
plene ꝑ Bar.in.d.l.si añ.⁊ plenius ꝑ Albe.Ange.et Fulg.hic.
¶ Scđa ꝓncipalis solutio gl.ibi:alij vero soluūt, vltra repro-
bationem.gl est ꝯ istū tex.in ver.periturus.⁊ in ver.agere insti
tueres:vbi ꝓtȝ:ꝙ et satisdatio et supueniētia mādati fuerūt añ
lit.contest. ¶ Tertia solu.gl.ibi porro.qui i effectu est ꝯria ad
ꝓcedentē simil'r nihil vȝ:q᷑ est cōtra.l.ꝯtrariā.ibi ante ceptum.
ꝓterea qñ ꝓcurator caret mandato semꝑ dicimur ante lit.cōte.
cū litis cōte.et reliqua sunt nulla.l.licet.vbi gl.et doc.C.de ꝓcu.
¶ Sū in scđa ꝑte principali ibi.alij vt Bulg.qui ponit scđȝ in-
tellectum ad hunc tex. qui etiā est bonus:ꝙ loquať in satisda-
tione de iudicio sisti:et ad.l.sciendū.i ꝓn.j.eo.tene primā solut.
licet gl.reprobet.scđa sol.etiam est in se bona sȝ diminat. ¶ † Vl
timo ꝓ complemento huius tex.ad duo aduerte. Primo inꝗ-
tum gl.in prin.dicit ꝙ hodie nemo cōuent⁹ suo nomine teneť
satisdare de iudicato soluendo.§.hodie.isti.de satisda. illum.§.
in practica singulariter extendit Spe.i ti.de satisd.§. dicto.i v-
si.pone titius vt ꝓcedat etiā in forēse:q᷑ ꝯueniť ad ꝗtitatē pe-
cunie vel ad genus:q᷑ ꝗuis sit verisiľe ꝙ si sñia ferať ꝯtra eū qđ
arripiet fugā tñ nō cogiť satisdare de iudicato soluendo: seqť
et multū cōmendat Bal.in auť.ei q iurat. circa prin.C. de bon.
auto.iudi.pos.aliq̄ lecture Bal.habēt in.l.cū ꝓponas.i fi.eo.ti.
Iungā aūt illud qđ dr in.§.hodie.insti.de satisda.⁊ meli⁹ in ꝓn.
tit.ꝙ olim ꝯuent⁹ noie ꝓprio,actiōe in rē,ꝓstabat satisdationē
de iudicato soluēdo,ꝓcedet et de iure.ff.gl.hic vult ꝙ sic. multi
tñ hoc reprobāt q᷑ istud erat añ ius.§.tamē.q᷑ est sine fructu nō
refero:vide per Bart.in.l.et cum hominē.ff.de fideius.et in.l.si
7 ꝓcurator dat⁹.in fi.ff.de ꝓcu.† Scđo dicit Ang.hic:in sum.vnā

qđ valde limitat totū istū titulū ꝙ in causis summarijs et exe-
cutiuis:⁊ in alijs in quib⁹ potest ꝓcedi ad diffinitiuam absqȝ li
tis cōte.non requiriť satisdatio de iudicio sisti.dato ꝙ reus con
uentus non possideat immobilia,retuli ⁊ reprobaui in rubrica,
s.eo.reprehendit do.Alex.in.l.sciendū.in prin.in.j.no.j.e.⁊ Ra
pha.ful.hic. Jason Padue.

1 Pro debito sub cōditione ex vltima volūtate indistincte
cauet etiam si non subsit alia causa.
2 An si plures sint substituti an ab herede cauendū sit omnib⁹.
3 Heres institutus sub cōditione tenetur cauere sub stituto.
4 An in substi.pupillari pupillus teneať substi.cauere.
5 Pupill⁹ pōt cū auto.tuto.et decreto iudicis bona alienare nec
veniente cōditione poterit substitutus talia bona reuocare.
6 Lex nostra non habet locum quando heres institutus sub con
ditio.non haberet substi.sed veniētes ab intestato:nam illis nō
tenetur satisdare.
7 Lex ista nō habet locū quādo fiscus esset institutus vel quādo
testator remisisset heredi hanc cautionē vel esset obligatus re-
stituere fratribus vel filijs suis.
8 Stante statuto ꝙ donec superest filius masculus femina dota
ta non succedat an interim femina possit cogere filiū ad satisdā
dum de non dispensando seu alienando bona paterna.
9 Dictio vniuersalis restringitur.
10 Heres sub conditi.si interim occupat bona hereditaria,non ꝑ-
dit ius suum.
11 Qui nulli est obligatus an teneatur etiam satisdare.
12 Si plures sunt substi.diuersi gradus quē alius antecedit calū-
niose videtur satisdationem petere.

Inter omnes. Diuide in tres: vt per
Bar.h.d.ꝓ debito sub
cōditiōe ex vltima volūtate idistincte caueť. al's nō
nisi cā cognita.h.d.ꝺm Bar.vel sic plenius declarā-
do totum tex.cū gl.hoc dicit. Institutus sub conditiōe si ea pē-
dente possessionem rerū hereditariarū de iure vel de facto ade
ptus fuerit cauere debet substituto de non minuendo bona
hereditaria:et de restituendo ea ipsi substituto in defectum cō
ditionis,q̄ cautio tūc ꝯmittiť cū defecta heredis cōditione sub
stitutus adiuerit:⁊ vigore substitutionis hereditatem obtinue
rit,similiter. Alius debitor in diē vel sub cōditione cogiť caue-
re de soluēdo adueniēte die vel cōditiōe dūmodo hoc casu sub
1 sistat iusta cā suspitionis.h.d. ¶ † Et sic pōdera ꝙ in primo ca-
su qñ est debitū ex vltima volūtate,teneť indisticte cauere,etiaȝ
si nō subsit alia causa:et hoc spāle in debito ex vltima volūtate
sed in scđo casu qñ est debitor in diē vel sub cōditione per viam
contractus requirit ꝙ superueniat causa.vt patet hic in tex.ad
fi.⁊ in.l.in omnibus.in ver.ex iusta causa.ff.de iudi.⁊ in.l.si credi
tores.ff.de his qui in frau.credi.et iusta cā cēsetur esse qñ noua
suspicio fuge superueniret vt dixi in.l.si ab arbitro.s.e.fallit ni
si in ꝯtibus dilatio concedať debitori ꝑ viā priuilegij,ibi hȝ ne
cesse cauere si vult vti dilatiōe ꝓncipis.l.vniuersa.C.de ꝓci.im-
2 pe.offer. ¶ † Pōdera etiā ꝙ.l.sequēs que vult ꝙ si plures sunt
substituti,ꝙ ab herede oīb⁹ cauēdū est nō aperit an illi plures
substituti essent oēs in eodem gradu substitutionis an in diuer
so.nā si oēs pariter fuissent substituti primo loco ꝙ oībus cauē
dū esset paruū esset dubiū:si aūt essent i diuerso gradu substitu
ti vnus primo loco.scđs scđo.an oībus esset cauendum. tangit
solus Ful.hic et tenet ꝙ sic.ego teneo cōtrariū quia tex.est pla
nus in.l.paulus in.ij.responso .ff.de preto.stipu.⁊ per illū intel
ligitur tex.hic quando omnes substituti erant,in eodem gra-
3 du. ¶ † No.primo ex hoc tex.ꝙ heres institutus sub conditiōe
tenetur cauere substituto vt predixi:⁊ aduerte si text. loquereť
in substituto ꝑ fideicōmissum esset de indubitabili:q᷑ istud dis-
poniť per totū titulū.ff.vt leg.no.caue.et intellige tex.ꝺm glo.⁊
doct.in substituto vulgari.⁊ hoc modo ista.l.redditur singular.
⁊ si nō esset ista.l.posset de hoc casu multuȝ dubitari:nam ꝙ he
res cogatur cauere fideicommissario:q᷑ illud est qđ obligatur
restituere adueniente cōditione fideicōmissi.sed in substitutio
ne vulgari nulla subest obligatio:quia heres nō obligatur re-
stituere substituto.imo substitut⁹ venit iure directo ⁊ capit bo-
4 na propria autoritate. ¶ † Circa istum textum. Primo quero
quid in substituto pupillariter an pupillus teneatur ei cauere.
Et sic an habeat locum ista.l. Baldus in lectura antiqua tenet
quod non.ad hoc allegat glo.singula.in.l.cum archimedoram.
in glo.magna.in fi.C.vt in possessio.leg.sed illa gloss.vere dicit
contrarium.nam dicit quod substitutus pupillaris donec viuit
pupillus nō debet esse solicitus de hereditate pupillari.l.scđa.
§.j.in fine.ff.de vulgari et pupillari: sed bene debet esse solici-
tus de satisdatione. ergo substitutus pupillaris potest a pu-
pillo petere satisdationem.domi.Alexand.tenet cum Baldo
ista rōne: quia in substitutione pupillari,tractatur de heredi-

tate pupilli viuentis. ergo nihil pōt tractari in eius p̄iudicium nisi eo cōsentiēte. l. fi. in fi. C. de pac. sed illa. l. nihil facit, q2 loquitur in maiore, nō aūt in pupillo p̄ quo. l. dispēsat q̄ pater possit substituere: ⁊ fatuū est q̄ ibi requirit̄ voluntas filij vel patris ⁊ filij. ff. de vulg. ⁊ pupil. Ad. l. cū archimedorā. r̄ndet q̄ loquit̄ in substitutione fideicōmissaria: per quā solū succedit̄ testatori: ⁊ in bonis solū testatoris. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vulga. ⁊ pupilla. secus est in pup. substitutione per quā succedit pupillo ⁊ in bonis ipsius pupilli, sed tu dic q̄ imo gl. in. d. l. cum archimedorā. loquitur in substitutione pupillari: q̄ patet per. l. quā allegat. scz per. l. ij. §. j. in fi. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ dictum glos. debet intelligi s̄m legē quā allegat s̄m Bart. in. l. nō solum. §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. Eandē opi. cū Bal. tenet Bar. in. l. is potest. ff. de acqui. here. in. iij. col. in ver. sed circa hoc quero: an substi-
5 tus pupillo. † Ego vltra alios firmo istam partē viua ratione. Nam pupillus cui facta est substitutio pupillaris potest nihilominus cum tutore ⁊ decreto iudicis alienare bona nec euenīēte cōditione pōt substitut⁹ talia bona reuocare. Ratio est q2 substitutio pupillaris dicit̄ testamētum ipsius pupilli. l. patris ⁊ filij. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupilla. sicut ergo testator nō obstāte suo testamento potest sua bona irreuocabiliter alienare. ita potest pupillus nō obstante substitutione pupillari s̄m Ang. ⁊ Imol. et. d. Alex. in. l. marcellus. §. res q̄. ad fi. ff. ad trebel. Bar. ⁊ Imo. in. l. sed si in cōditione. §. si seruū cōem. ff. de here. insti. Fulgo. in l. si arrogator. in. ij. col. de ado. ⁊ ibi Bar. in repe. (si est Bar.) in iij. ⁊. iiij. col. Pau. de ca. in auť. res q̄. vbi dixi. C. cō. de leg. quicquid teneat ⁊ male Bal. in. l. nec ei. s. eo. ff. de ado. per text. qui videtur obstare in. l. j. §. j. in verbo ad substitutū. ff. de tu. ⁊ ra. distra. ad quē respōdi in. d. l. si arrogator. ⁊ respōdet Alex. in. d. §. res q̄. ergo ista. l. nō pōt habere locū in substōne pupillari. Quō ergo tenetur pupillus cauere de nō alienādo si potest (non obstāte substit. pup.) irreuocabiliter alienare. Sec⁹ est in substitutione vulgari vel fideicōmissaria. l. fi. §. finautē sub cōditione cū similibus. C. cō. de lega. ⁊ sic habes vnam limitationē ad hanc. l.
6 vt non procedat in substituto pupillari. ¶ † Scđo limita istā. l. quando quis esset institutus heres sub conditione ⁊ in defectū cōditionis, nullus esset datus substitut⁹ quo casu intelliguntur vocati veniētes ab intestato. l. cōficiuntur. ⁊. l. si quis cum nullū. ff. de iure codicil. nam heres non cogitur cauere venientibus ab intestato: per hanc. l. quia cum ista. l. sit exorbitans. et loquatur in substituto, nō debet extēdi ad venientes ab intestato s̄m Spe. in tit. de testa. §. pe. ver. sed si quis est sub cōditione institutus. Cōtrariū tenet Pau. de ca. ⁊ do. Alex. hic p̄ idētitatez ra-
7 tionis. tu adde q̄ statim dicā in sequen. nota. ¶ † Tertio limita istā. l. nō habere locū in fisco sic herede instituto. l. j. §. si ad fiscū. ff. vt le. no. ca. Itē in republ. l. si qn̄. §. admonēdi. eo. tit. ¶ Quarto limita nisi testator hāc satisdationē remiserit. l. iij. et. l. penul. C. vt in pos. leg. quo casu etiā si heres postea cepit dilapidare, nō cogitur satisdare, tex. est no. in. l. fi. in princ. ibi Bar. ff. vt leg. no. cauea. ¶ Quinto limita, quando quis esset grauatus resti-
8 tuere fratrib⁹ vel filijs. l. iubemus. C. ad trebel. ¶ † Scđo principaliter ista. l. facit p̄ eo qđ Bar. reliquit cogitandū in. l. fin. in vlt. co. C. ad tertu. stante statuto q̄ donec vel quousq̄ superest filius masculus filia femina dotata nō succedat: an interim filia possit cogere filiū masculū ad satisdandū de nō dispensando vł alienando bona paterna ⁊ de restituendo hereditatem Barto. ibi reliquit cogitandū, sed Bal. eū referens in. l. si quis filiuz. in iij. q. C. de inof. testa. tenet q̄ potest cogi satisdare si est suspect⁹ vel incipiat dilapidare p̄ istā. l. idē tenet Bal. i. l. extraneū. C. de here. insti. Imo. in. l. ei qui. ff. de here. insti. faciunt que habent̄ in. l. imperator. ff. ad treb. ⁊ sic pondera q̄ Bal. et Imol. intelligunt istā. l. p̄cedere etiā penitus ab intestato quod facit ad ea que dixi in precedēti notabili in secunda limitatione. ¶ Glo. j. not. q̄ oratio vniuersalis restringitur: ⁊ ita no. Bart. ⁊ alij hic:
9 ⁊ plenius in. l. j. §. nuntiatio. ff. de ope. no. nuntiati. † Per istam
a glo. no. Bar. post antiquos. qđ si notarius in instrumento[a] dicat placuit omnib⁹ de cōsilio vel de voluntate omnium de capitulo, instrumentū nō redditur falsum, q̄uis aliqui essent absentes: q2 intelligit̄ de omnibus qui erāt presentes. Adde Bal. in l. j. in. iiij. co. per glo. in versi. omnibus. C. com. de leg. no. p̄ Bar. ⁊ Moder. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de ope. no. nunt. In cōtrariū videt̄ facere q2 noia eo⁊ q̄ interfuerūt capitulo debēt specificari in instrumēto. l. fi. C. de vē. re. ciui. lib. xj. Spe. in ti. de fi. in versi. no. q̄ noia absentiū, sequit̄ Ang. qui dicit ita practicari. sz tu in hoc vide Bartol. notabiliter distinguentē post spe. s. relatum in. l. j. p̄ illū tex. ff. de alb. scri. Et s̄m eius distinctionē itellige id qđ p̄dixi. ⁊ illā distinctionē Bar. sequit̄ do. Ant. de but. in. c. j. de syndico. Pe. de anch. i cōmē. capituli canonū statuta. de cōsti. in Clīnij. charta. in ver. ⁊ p̄pter hoc ⁊ alia. bal. in. l. j. in p̄n. ff. de reb. eorū in. l. ciuitas in fine. ff. si cert. peta. ⁊ in. c. imperato⁊. de iura.

a ¶ Si notarius in istrumēto. Addō An. de bu. i c. j. de syndi.

b ¶ Qđ dfensor. Adde Barto. in. l. pe. in. §. ad crimē. d pu. iud. Bal. in l. reos. C. de accu. Ang. i. l. liberto. in. §. fi. j. de nego. gest. Inn. l. c. veniēs. de accusa.

c ¶ In abbate vel prelato. adde do cto. in. l. pres. C. quōr quā. iudex.

calū. ⁊ ir. c. tertio loco. in. iij. col. de p̄ba. do. Alex. in cōsi. j. i. iij. vol. qđ incip. pōderatis his de qbus in thēmate fit mētio. in. iij. co. Limita nisi in instrumēto fieret mētio de p̄sentia puta quia diceret̄ q̄ omnes canonici interfuerunt: tūc nō posset p̄cedere saluatio p̄dicta: nam si aliqui erant absentes instrumētū redditur falsum. idē tz Bal. in. l. fi. j. co. C. si. cen. vel reli. fallit tn̄ istud vltimum qn̄ notarius in instrumento attestaretur, q̄ omnes cōsiliarij interfuerūt: certe si aliqui excepti fuerunt absentes, q̄ nō coguntur venire ad cōsilium, saluaretur instrumentū q̄ omnes consiliarij interfuerunt. s. omnes qui coguntur venire. ⁊ mouet̄ Bal. per illud qđ vult glo. ibi in ver. omnibus. quod bene not. ¶ In glo. in ver. possidentem. ista glo. timore vnius cōtrarij ponit tres solutiones: ptes patēt. teneas solutionē quā vis. † ter-
10 tiam ponderat Bal. ⁊ ex ea not. q̄ heres institut⁹ sub cōditiōe si interim propria autoritate occupat bona hereditaria non tamen perdit ius suū ⁊ ita limitatur. l. extat cū si. ff. quod met⁹ causa. l. si quis in tantā. C. vnde vi. ⁊ ita etiam limita. l. non dubiū.
11 C. de legi. † Istam tertiam solutionem multū etiā not. Ang. hic dicens q̄ est ceteris notabilior: ⁊ q̄ est mirabile, q̄ ille qui nulli est obligatus tamē teneatur satisdare: nam qui apprehendit possessionem de facto non est heres: ⁊ sic non est alicui obligat⁹ ⁊ tamē tenet̄ satisdare. Tu aūt dic rationē esse apertam ne melioris cōditionis sit q̄ de facto hereditatē occupat: q̄ qui de iure cōtra. l. q̄ seruius. ff. qđ vi aut clam. ⁊. l. non solū. ff. de nogali. ¶ Capio glo. in verbo de hereditate. quam diuide in quatuor partes. In prima declarat tex. In secunda similiter ad declarationem tex. respōdet de quo substituto loquat̄ ista lex. In tertia ponit vnū dictū. In quarta opponit ⁊ tripliciter soluit. scđa ibi nō dicas p̄ fideicōmissum. tertia ibi: et hec cautio generaliter p̄statur. quarta ibi: sed certe hoc casu. In ista quarta licet Bar. ⁊ Moder. sequantur scđam solutionem gl. tu melius responde q̄ illa lex in princ. intelligēdo not. i. dicit, cōcordat cū ista. in verbo. et pōt videri. tex videt̄ contrariari huic legi. ⁊ glos. ⁊ doct.
12 laborāt in solutione. † Tu dic q̄ nihil ob. q2 realiter tex. ibi loquitur qn̄ alius antecedat in gradu: vñ si sunt plures substituti diuersi gradus quē alius antecedit calūniose vr̄ satisdationē petere: iste est p̄prie casus illius ver. ⁊ licet Rapha. Ful. reprobet per. l. sequētem paruulā dic q̄ nō obstat: q2 ibi nō aperit, q̄ ibi sunt diuersi gradus. Unde intelligo quod eiusdem gradus essent per. d. l. paulus. ⁊ dubium erat an singulis cauen. esset.

Iason Padue.

1 ¶ Nemo admittitur ad defendendum aliū sine satisdatione de iudicato soluendo, etiā si sit persona cōiūcta. vide pulchras limitatio. nume. 2. 3. 4. 5. 6. et. 7.
8 Satisdare amplius nō tenet̄ de iudicio sisti, qui satisdedit de iudicato soluendo.
9 Pater legitimus administrator filij hz plus iuris, q̄ tutor.

1 Filiusfamilias. † No. regulam q̄ nullus admittit̄ ad defēdendū aliū, sine satisdatione de iudi. soluendo, etiaz si sit p̄sona valde cōiuncta. cōcor. sunt in gl. qbus ad de. l. ⁊ ideo. §. si filia. ff. rerū amota. Extende istam regulā dupliciter. Primo etiā si veniēs ad defendendū haberet mandatum l. si ad defendendū. ff. iudi. sol. l. vnica. C. de satisda. etiā si iste defensor possideat immobilia: ⁊ sit locuples, adhuc tamen tenetur satisdare de iudicato soluendo, s̄m Bar. in. l. sciendū. §. tutores. j. eo. p. d. l. vnicam. C. de satisda. Tu alleg. tex. no. et fortiorē in l. minor. §. fi. cū. l. seq. ff. de p̄cur. gl. in. l. non solū. §. qui alieno. in
2 gl. ij. ff. eo. † Limita istam regulā vt procedat qn̄ defensor[b] vult
b venire ad defendendū in tota causa: secus si in vno articulo puta ad allegandū causam absentie, iuxta glo. in. l. eo. §. nemo. ff. de reg. iur. quā ad hoc reputāt singularē Ang. et Pau. de ca. h. cū alijs multis cōcordātijs notatis p̄ do. Alex. hic: quas per te videas tn̄ super illo articulo tenet̄ satisdare: vt sit eadem ratio de parte ad partē, que de toto ad totū. l. qui sic. cū gloss. ff. de vsur. Fulg. hic: sic intellige Jo. fab. in. §. si vero aliquis. insti. de satis.
3 † Scđo limita, qn̄ quis veniret ad defendendū tali defensione que notorie resultat ex actis: cum tunc iudex etiam nomine defendentis, debeat supplere. vt no. in. l. vbi pactū. C. de trāsa. Itē q2 in tali defensione q̄ notorie ex actis resultat quilibet ad's habilis vt minor ⁊ mulier, censet̄ isto casu habilis vt not. Inno. in c. veniens. de accusatio. Ita p̄ predicta limitat Ang. hic: sequitur Lud. ro. in. l. de pupillo. §. si procurator. ff. de op. noui nunt. Pau. de ca. in. l. exhibendi. C. de procura. quicquid teneat do.
4 Alex. hic. ¶ † Tertio limita in abbate vel p̄lato[c] ecclesie, cū cē-
c seantur in rem suā defensores scđm Inno. in. c. cum inter. de verborum significatio. ergo non requiritur q̄ ipsi satisdent de iudicato soluendo ⁊ ita refert ⁊ sequitur Ang. hic in fin. sed caue q2 canoniste ibi hoc cōmuniter reprobant: per generalitatem. §. penultimo. institut. de satisdatio. habetur in ca. cum deputati. de iudi.

5 de iudi. ¶ † Quarto limita in tutore.l.fi.§.defensionez. C.de administra.tuto.hic allega.in glos.facit.l.tutores debita. C.eo.de
6 administra.tuto. ¶ † Quinto limita in patre qn̄ est legitim⁹ administrator,⁊ venit vt legitimus administrator.glos.est in.l.fi.§. vbi autē.C.de bonis que liberis.Bar.⁊ alij hic.⁊ in.l.ij.§.fi.ff.so-
7 lu.matri. ¶ † Sexto limita,nisi dn̄s principalis releuaret eum ab isto onere satisdandi,pmittendo pro eo in instrumento put tota die practicatur.tex.est in.§.si vero aliqs.insti.de satisda.declarat notabiliter Bar.in rub.ff.iud.sol.Cyn.⁊ alij in.l.vnica.C. de satisda.Joan.an.in addi. Spec.in tit.de procura.§.vt autez. versi.sed nūquid talis procura.do. Fran.de are.vbi limitat tribus modis.in cōsi.cxxxv.qd incipit clarissime domine collateralis.Ang.Pau.de ca.⁊ do. Alexā.hic vbi aliter limitant dando cautelam per quam non repelleretur non obstāte satisdatione domini.quā etiā repetit idem do. Alexā.in.l.sciendum.§.j.j.eo. nam debet talis dominus qui vult releuare a satisdando procuratorem possidere immobilia:qr sicut si ipe defensor daret alios fideiussores non possidētes immobilia,nō dicerentur sufficientes.glos.singula.in.§.suspecto.in aut.de exhiben.reis.dixi in.l. ij.in prin.s.eo.ita domin⁹ ad hoc vt censeatur idoneus fideiussor requiritur qd immobilia possideat. Secundo requiritur qd possideat immobilia in loco in quo debet satisdari.glos.est sing. et approbata in.l.fi.C.de prin.agen.in rebus.lib.xij.quā approbant doc.in.l.seq.in prin.imo plus tenet Ludo.ro.in consil.lxij. qd incip.Florentina cōstitutio.qp stante statuto ciuitatis florentie.qd nullus procurator defensor audiatur,nisi primo ante oia legitime satisdederit per idoneos fideiussores adhuc pcedat.d. §.si vero aliquis.qr sufficiet qp dn̄s eū releuet in instrō pmittendo pro eo,motus precipue qr statuta recipiunt interpretationē passiuam a iure cōi.l.ij.C.de noxa.glos.in.l.fi.§.in computatiōe. C.de iure deliberā.Idem in eodem casu precise consuluit Jo.de ana.in consil.lxxxij.qd incip.statuto florentino.Puto cōtrariū, quia statuta debent semper intelligi vt aliquid addant iuri cōi fm Bar.⁊ Moder.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dā.infec.⁊ in.l.ij.ff. de vsuc.facit bene tex.in.c.pastoralis.in pn.de appel.⁊ qd in fortioribus terminis dixi in.l.j.in prin.s.de offi.eius cui man.est iurisdi. ¶ Secūdo qr interpretatio caderet qn̄ statutū loqueretur in casu dubio:sed cū hic verba statuti sint clara,interptatio non debet plus valere,vt inquit tex.in.l.iij.in fi.C.de libe.pte. ¶ In glos.j.ista glos.vult tacite opponere,qp cū leges debeant situari sub cōgruis titulis.l.imperatores.ff.de in diem addic.ista lex q̄ tractat de satisdatione iudi.sol.nō debuit poni hic:sed sub titu-
8 lo.ff.iud.sol. ¶ † In ea.ibi pertinet ad hanc de iudicio sisti.facit qd vult glos.no.in.l.si defunctus.§.fi.⁊ ibi Bart.ff.de procu.que tenet qd qui satisdedit de iud.sol.non tenetur amplius satisdare de iudicio sisti.cū contineatur sub prima.Bar.hic reprobat per duo:sed in secūdo puto qd male dicat per.l.neqz impuberes.§. fi.s.de in ius voc.⁊.l.eū.in prin.ff.si quis cau.⁊.l.sancimus.versi.
9 sed si quidē.C.de fideius.⁊ ita etiā tz Lud.ro.hic. ¶ † Capio gl. fi.in verb.edicti.quā diuide in duas partes. In prima declarat tex. In scda opponit ⁊ dat quinqz solutiones.scda ibi:sed videt. In ista scda parte inducas fortius qz glos.istud cōtrarium hoc modo:nam pater legitimus administrator filij,hz plus iuris qz tutor:qd probatur sic.Nam tutor etiā subsistente iusta causa nō potest alienare res immobiles pupilli sine decreto iudicis.l.lex que tutores.C.de admi.tu.l.nō solū. C.de predi.mino.toto tit.ff. de reb.eorum.⁊ tamē pater qn̄ est legitimus administrator,pōt alienare res immobiles filij subsistente causa absqz decreto iudicis.vt pbat:tex.in.l.fi.§.finautem alienum.cū seq.C.de bo.que libe.vbi tex.nō requirit decretū iudicis:⁊ istud fuit singu.dictum do.Azo.in summa.ti.C.de bo.que lib.qd p singulari refert:et sequitur Bal.in mille locis.precipue in.l.preses.vbi late examinaui.s.de trāsac.Itē tutor nō pōt cōstituere alium procuratorem nisi lite cōtestata.l.neqz.C.de pcu.sed pater sic qn̄ est legitimus administrator:vt tenet Bar.⁊ doc.in.l.j.C.de bo.ma.reprobata glos.ibi:si ergo tutor defendēs pupillū nō tenet satisdare de iudicato soluēdo.l.fi.§.ad defensionem allega.in glos.ergo multominus tenebitur pater qn̄ est legitimus administrator filij.glo. vt dixi dat quinqz solutiones.prima est,licet illam teneat Bart. contra istū tex.dū dicit filiussa.ergo erat in potestate.l.nā ciuiū. ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.fm Albe.hic.scda solu.diuinat. tene tertiā:qr de iure digestorū nō erat inuentū qp pater esset legitim⁹ administrator.hodie aūt fuit inuentū per iura noua.C.l. cū opz.⁊.l.fi.§.vbi aūt. C.de bo.que libe.⁊.l.j.C.de bo.ma.in quo distingue:vt per Bar.⁊ alios hic.⁊ in.d.l.ij.§.fi.ff.solu.mat.post glos.in.d.l.fi.§.vbi autem. Jason Padue.

1 ¶ Actori satis cautum est per immobilium possessionem.
2 Lex noua an distinguatur per veteres leges,qn̄ loquitur de materia antiqua.
3 Reus conuentus qui non possidet immobilia tenetur satisdare de iudicio sisti.
4 Lex noua quantūcūqz generaliter ⁊ indistincte loquens:debet tamen intelligi ⁊ distingui secūdum leges antiquas.
5 Lex noua generaliter corrigens nō intelligitur corrigere leges que in casibus specialibus loquuntur.
6 Possessor immobilium,quāuis nō teneatur satisdare de iudicio sisti:tamen tenetur promittere cum iuramento.
7 Possessio rei immobilis vilis aut modice non releuat ab onere satisdandi.
8 Statutū si disponat qd possidens apothecam non possit tanqz suspectus personaliter capi.tamen possidens vilissimā apothecam,poterit non obstante statuto capi.
9 Prelatus solus quāuis nō possit alienare res ecclesie immobiles sine solennitate:tamen si esset res vilissima posset alienare sine dicta solennitate.
10 Forensis an possit acquirere vnā domūculam,stante etiā statuto qd forensis immobilia acquirere non possit.
11 Dispositio loquens,qn̄ matrimonium est sine dote:pcedit etiā si sit cum dote:sed parua.
12 Jurari vt suspectus pro paruo debito nō potest.
13 Statutū loquens de vulnere,non hz locum in vulnusculo.
14 Tortus parum seu leuiter,non habetur pro torto.
15 Debitor vel creditor lz nō possit esse tutor pupilli:tn̄ si debitum esset modicum posset esse tutor.
16 Potestas vel officialis,nō est de modicis aut de leuissimis culpis syndicandus.
17 Rasura modica in instrumento,non vitiat instrumentum.
18 Contrarietas modica in testibus,nō facit eos reputari varios:nec habet eos repellere.
19 Statutū puniens comburentē domū certa pena,habet locuz in comburente domūculam.
20 Pretor non curat de minimis.
21 Possessio rei immobilis ad hoc vt releuet ab onere satisdādi:requiritur qd sit sufficiens ad litis estimationem.⁊.nu.22.
23 Possidens annuos reditus an releuetur ab onere satisdandi.
24 Rem alienam possidēs an releuetur ab onere satisdandi.
25 Possessio immobilium patris,non releuat filium ab onere satisdandi.
26 Statuto si cauetur quod nullus possit esse prior ciuitatis nisi sit estimatus in centum,quod si pater sit estimatus in centum ⁊ habeat plures filios:istud estimū omnibus insolidum sufficit donec pater viuit.
27 Pater ⁊ filius pro vno capite reputantur.
28 Habitatio patris,censetur habitatio filij.
29 Collectam vnus de familia si soluerit:istud debet toti familie prodesse.
30 Immobilia nō possidens.an censeatur fideiussor idoneus.

Sciendum. No.ex ista.l.duas reglas,vnā expressam ⁊ aliam que colligitur tacito ɔtrario.Regula expressa est,qd q possidet
1 immobilia nō tenetur satisdare de iudi.sisti. ¶ † Capio primā regulā expressam:⁊ qro que sit ratio.gl.hic in pe.parte sentit rationē:qr per possessionē immobiliuz est satis cautum actori.Ista ratio reprehendit per Bar.⁊ doc.per tex.in.§.si fundus.⁊ in.§.si fundum.j.ea.l.cōis ratio Bar.⁊ docto.est,quia cum reorū[a] sit fugere a iudicio.l.properandū.§.finautē reus.C.de iudi.certe possessio immobiliū tollit suspicionē fuge,pōt alia tertia ratio reddi:qr possessio immobiliū loco satisdationis cedit. tex.est in.l.de bonis.§.qui pupillo.in fi.ff.de carb.edi. Bar.in.§. j.vbi dicitur.j.ea.l. Istam primā regulam limita vt procedat in satisdatione de iudicio sisti,quā prestat reus cōuentus:quia possessio immobiliū ab ea releuat,ita loquitur tex.hic:secus autem est in satisda.de prosequēda lite,quā prestat actor fm formā aut. generaliter.C.de episco.⁊ cler.qr eam tenetur prestare,dato qd immobilia possideret.ita tenet singulariter Bar.si hn̄s inspexeritis in.l.de die.§.quidā.in fi.s.eo.⁊ ibi Raph.Fulg.⁊ do. Alexā. ad hoc ponderant ɔsequūtur.Et sic etiam sequitur do.Alexād. hic.Cōtra istam limitationē fortiter obstat:qr aut.offeratur.C. de lit.conte.que dicit qp reus conuentus tenetur satisdare de iudicio sisti,quāuis generaliter et indistincte loquatur:tamen distinguitur ⁊ limitatur per istam.l.nisi possideat immobilia.ita firmat glos.⁊ omnes hic.qr.ll.noue limitantur ⁊ declarantur per antiquas.vt in glos.quare non idem dicimus in aut.generaliter C.de episc.⁊ cleri:qd quāuis generaliter et indistincte dicat qd actor debeat satisdare,debeat tamē distingui per hāc.l.nisi possideat immobilia.potest subtiliter respōdere,⁊ est mea noua pōderatio ad hoc qp dicta aut.offeratur loquitur de satisdatiōe de iudicio sisti prestanda per reum conuentum de qua loquebatur iste ti.⁊ ista.l.nimirum si aut.offeratur loquens de eadem satisdatione limitatur ⁊ declaratur per istam.l.sed aut.generaliter.

a ¶ Cū reor. adde Spec. ti.de aduo.i §.ix.ver.itē etiam. idez Spec.ti.de feri.in.§.fi.

loquitur de vna noua specie satisdationis quã prestat actor que nunq̃ fuit cognita de iure. C. vel ff. sed fuit nouiter inuẽta p illam aut. ideo nimirũ si non intelligit et limitatur per istam. l.
2 Istud † probo clare per talẽ regulã an lex noua distinguitur p ll. veteres. qñ loquitur de materia antiqua, sed qñ lex noua inducit vnã materiam nouã non cognitã a iuribus antiquis: tũc nunq̃ distinguitur vel limitatur per. ll. antiquas. glo. est in. c. j. in ver. declaramus. ne cle. vel mona. in. vj. et gl. in. c. licet canõ. in glo. mag. de elec. in. vj. et in. c. ea que a iure. de regu. iur. in. vj. et in c. constitutionẽ. de regula. in. vj. facit qđ vult gl. in. c. si postq̃. §. si. et ibi Gemi. de ele. in. vj. lз ab ista difficultate possit defendi limitatio Bart. et Moder. et nemo contradicat: ego puto q nõ sit vera: eo q ratio assignata per Bar. et doc. hic q nõ teneat satisdare qui possidet immobilia. eo q cessat suspicio fuge multo fortius militat in actore cum reorũ potius sit fugere et nõ actoris l. pperandum. §. finautẽ reus. C. de iudi. nec potes dicere q alia fuerat ratio dicte aut. gñaliter. ¶ Scdo confundit ista limitatio, per doctrinã omnium in. l. de die. in prin. vbi dixi. s. eo. q in prin. in istis iudicialibus magis fauetur actori q̃ reo. si ergo in satisdationibus iudicialibus releuetur reus qñ possidet immobilia, forti⁹ debet actor releuari. ¶ Tertio accedat q ars et natura nihil operãtur frustra. l. qui bis idem. ff. de ver. obli. presertim in istis satisdationibus. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt lega. no. caue. ¶ Secũdo limita qñ quis petit reuocari tenutã alteri concessam ꝓpter suã contumaciã, intra annũ, iuxta. l. si quis emptionis. §. pe. C. de prescrip. xxx. an. iste tenet satisdare de iudicio sisti. aut. et q iurat. C. de bo. aut. iud. pos. etiã si immobilia possideat. glo. est notabilis in. §. si vero etiã quidam iurent. in fin. in ver. fideiussorem. in aut. de exhi. reis. quã pro singulari no. Bal. hic in lec. antiqua. Idem tenet Alb. et ceteri Moder. hic Bar. in. l. hec autẽ. §. fina. ff. ex qbus cau. in pos. ea. Bal. in. c. quoniam frequenter. §. in alijs. vt lite non cõte. d. Franci. de are. in consi. cxxxv. qđ incipit clarissime domine collateralis: facit bñ text. in l. de die. §. tutor. versi. plane. s. eod. et ibi Angel. et Pau. de cast. ¶ Tertio limita istam regulã vt procedat in eo qui est presens in iudicio et satisdat de iudicio sisti iuxta materiã huius tituli: secus in absente qui est citatus realiter vel verbaliter: et debeat satisdare de presentãdo: al's personaliter debet duci iuxta titulũ supra in ius voc. vt eant: nã non releuatur q possideat immobilia. ita limitat Rapha. Fulgo. sub dubio tamen forte, in rubr. s. in ius voc. vt eant. sequitur do. Ale. hic: dixi in. l. j. s. in ius voca. vt eant. ¶ Quarto fallit in satisdatione de iudicato soluẽdo. a qua nõ releuatur possidẽs immobilia ꝫm Bart. in. §. tutores. j. ea. l. et dixi in. l. precedẽti: et sic vult gl. hic in prin. facit tex. no. in. l. minor. §. fi. ff. de procurat. ¶ Quinto fallit qñ quis possidet immobilia: sed in loco ruinoso vel periculoso, propter inundationem aquarũ: ita limitat notabiliter Bar. in. l. ij. in princ. in versi. nec cogitur in vlti. col. per glos. ibi. ff. solu. mat. facit qđ no. Bar. in. l. si quis stipulatus sit stichum. §. fi. ff. de ver. obl. cum alijs cõcordã. traditis hic: et ibi per Alex. ¶ Sexto limita qñ quis possidet immobilia: sed sunt sterilia vel inutilia ꝫm Guid. de suza. quẽ refert et sequitur Abb. in. iij. col. et facit q tunc hic nõ cessat ratio suspicionis fuge. et sic ratio istius legis vt. s. retuli. vide tñ tex. in. l. si fundus. in prin. et ibi glo. ff. de reb. eorum. et aut. itẽ predium. C. de sacrosanct. eccle. ¶ Septimo fallit qñ quis possidet immobilia sed vilissima: vt hic in glos. in pen. parte vbi dicetur. ¶ Octauo fallit qñ quis possidet immobilia, sed in alio territorio, extra locũ iudicij. glo. est notabilis in. l. fi. C. de prin. agen. in rebus. lib. xij. de quo dicam in. §. j. j. ea. l. vbi Bar. et alij ponunt. ¶ Nono fallit in eo q possidet immobilia sed sine ti. et bona fide ꝫm Bart. hic in. iij. q. vbi dicetur, extra glo. ¶ Decimo fallit, in causis criminalibus in quibus etiã locuples nõ excusatur in dãdis fideiussoribus ꝫm Bal. Lud. roma. et alios Moder. hic per l. j. et. l. si quis reum. ff. de custo. reorũ. ¶ Undecimo fallit quãdo quis possidet rem immobilem super qua litigatur inter ipsas partes. l. de die. §. quidam. et. l. iulia. s. e. dicetur. j. in gl. ¶ Duodecimo fallit in causa naufragij. l. ne quid. §. ne domino. ff. de incendio ruina naufragio. hic allegata. in fi. glo. ¶
3 † Capio secũdam regulam que tacite colligitur a contrario. per istum text. quod reus cõuentus qui non possidet immobilia tenet satisdare de iudicio sisti. ¶ Limita nisi quis possideret multa mobilia que de facili exportari nõ possunt vt per Bar. et alios hic. ¶ Secũdo limita, in mercatore qui in loco illo haberet debitores magnarum quantitatũ q̃uis non possideret immobilia ꝫm Bald. expressius Jmo. et Moder. in. l. facere posse. ff. sol. matr. ¶ Tertio limita in causis summarijs et in alijs in quibus potest perueniri ad sentẽtiam diffinitiuam absq̃ lit. conte. ita mirabiliter tenet Ang. in. l. iul. in fi. s. eo. sed reprehenditur per Rapha. Ful. ibi. et bene dixi. s. in rubr. huius titu. ¶ Quarto limita in eo qui fuit conuentus ad aliquam rem et dum ab eo peteretur q satisdaret de iudicio sisti fuit cõtumax, si illa res postea perueniat ad manus aduersarij. et iste ab eo petit satisdationẽ de iudicio sisti, non cogitur eam prestare. q̃uis immobilia nõ possideat. ita probat in arg. tex. l. qui bona. §. si quis q. et ibi not. Ang. et expressi⁹ Ludo. ro. ff. de dam. infe. et idem Lud. ro. hic. facit qđ dixi in secunda limitatione precedentis regule. ¶ Quinto limita in eo qui iuste carceratus est, si cõueniatur non cogitur satisdare de iudicio sisti, cuз in eo cesset timor fuge. ꝫm Ang. hic in. j. col. Cõsidera tamen q contra istud dictum sic generaliter intellectum facit, q posset relaxari inscio actore nisi ad eius instãtiaз fuerit recommẽdatus in carceribus. ¶ Glo. magna format quatuor questiones et vnam oppositionẽ. et sic diuidit in quinq̃ partes q̃ patent in gl. Prima. q. gl. clara est, q regula huius tex. intelligitur in satisdatione de iudicio sisti, non de iudicato soluendo: q licet glo. non dicat indistincte illa prestatur siue quis possideat immobilia siue non. vt dixi in. iij. fallentia prime regule. et dum subdit gl. q hodie nemo cõuentus suo nomine satisdat de iudicato soluẽdo. siue possideat immobilia. siue nõ. limitat gl. in. l. iul. in gl. mag. in. ij. parte. s. eo. vbi extendi no. q ista regula pro
4 cedit etiam in forensi. ¶ † Ex secũda parte no. q lex noua quãtuncũq̃ generaliter et indistincte loquẽs tamen debet intelligi et distingui ꝫm ll. antiquas. Adde glo. in. §. sed hodie. instit. de satisda. et in. §. suscepto. in aut. de exhi. reis. et glo. in. d. aut. offeratur. C. de lit. conte. qđ est valde no. et tenendum menti ꝫm Bar. pro statutis. et reformationibus nouiter factis. idẽ tenet Bart. in. l. omnes populi. in. iij. q. prin. ad fi. ff. de iusti. et iur. et in. l. sed et posteriores. vbi pulchre loquitur. ff. de legi. ¶ Amplia istam re
a gulam ꝫm Bar. hic etiaз si in. l. noua[a] vel in statuto adesset clausula non obstantibus. ll. in contrarium facientibus vt est glos. in aut. de heredi. que ab intesta. in prin. in versi. vocantibus. idem et plenius tenet Bar. in extraua. ad reprimendam. in versi. non obstantibus. Ludouic. roma. in consil. xl. qđ incipit visis et discussis puncto et constitutionibus. in pen. col. et in cõsi. cccxxij. qđ incipit in casu ꝓposite cõsultationis videtur dicendũ prima frõte ipsum ius dicentẽ, et in consi. cccxc. qđ incip. vt p̃sens cõsultatio clarior reddatur in duo debet quesita distingui in. iij. col. facit qđ vult Bar. in. l. j. §. et parui. in. ij. col. ff. q vi aut clã. adde. d. Alex. in. l. fructus. in. ij. col. ff. so. ma. et notabilis in consi. lxxx. incip. viso et oportune animaduerso. in. iij. colũ. in. j. volu. vbi ad hoc quedam alia allega. ¶ Limita regulam huius glo. tribus notabilib⁹ modis. primo nisi in. l. noua vel in statuto diceretur nõobstãte aliqua. l. que generaliter vel specialiter contradiceret. ita singulariter limitat Bart. in. d. versi. non obstantibus in iij. co. sequitur Pau. de ca. et do. Alex. hic. Pe. de ancha. in commento. c. cano. statuta. de cõsti. in. x. charta. in versi. sed quid si in l. noua. ¶ Secundo ego limito quãdo lex noua loquitur de eadem materia de qua loquebant. ll. antique: tunc bene distinguitur et limitatur per. ll. antiquas. secus si induceret materiam nouam. vt volunt quatuor glo. not. quas allegaui in text. in prima fallentia. ¶ Tertio limita nisi appareat de mente. l. noue, q velit corrigere. ll. antiquas ꝫm Jmol. in. d. l. si vero. §. de viro. in. vj. col. ff. sol. mat. per. c. contra xp̃ianos iuncta gl. fi. de here. in. vj. loquitur do. Alexã. hic. adde que dixi in. l. oẽs populi. ff. de iusti. et
b iur. dum posui duas limitationes ad regulam quod statutũ debet intelligi[b] ꝫm ius commune. vt ibi dixi. Item ad istam gloss.
5 que semper allegatur † quod. l. noua generaliter corrigẽs, nõ intelligitur corrigere leges que in casibus specialibus loquũtur. Adde bene facere tex. in. l. in testamẽtis. C. de testa. iunc. a. l. hac cõsultissima. vbi gl. et doc. C. qui testa. fac. pos. et ad hoc not. Ra
6 pha. Fulgo. in. d. l. in testamẽtis. † In tertia parte gl. habes qđ quãuis possessor immobiliũ nõ teneatur satisdare de iudicio sisti. tamen tenetur ꝓmittere cum iuramento, contrarium tenent Cy. Bar. et cõiter alij respondentes ad. ll. glos. qui dicũt qđ contrarium de cõsuetudine seruatur. ita dicũt Bar. et Alb. hic Jo. fab. in. §. sed hodie. insti. de satisda. tu tene cum glos. prout etiam tenet glos. in. l. fi. C. de prin. agen. in reb. lib. xij. et glos. in. d. §. hodie. in versi. ꝓmissioni. Rapha. Fulg. et Pau. de cast. et alij Moder. hic per tex. ineuitabilem. in. d. l. fi. in ver. qui immobiles possident facultates. imo debent etiam promittere cum obligatiõe bonorum suorum ꝫm Bar. et docto. hic quos sequitur Ludo. ro. in. l. si prius. ff. de op. noui nũtiatio. facit tex. in. §. fi. in versic. post cautionem vbi glos. et Bar. j. ea. l. facit qđ volũt Bar. et doc. in. l. j. vbi dixi. s. eod. vbi tenent, qđ in casibus in quibus quis releuatur ab onere satisdandi. tenetur tñ promittere cum obligatione bonorum. et Bar. in. l. pretorie. in fi. ff. de preto. stip. Ita teneas quicquid teneat Ang. hic. et male. ¶
7 † Ex quarta pte gl. habes tres cõclusiões. Prima est qđ possessio rei immobilis vilis aut modice nõ releuat ab onere satisdandi: q per eã nõ euitatur suspicio fuge. Adde glos. in. l. si fideiussor. §. fi. in glo. j. s. eod. et glos. in. §. sed hodie. insti. de satisda. et q ista glo. sepe allegat ad hoc confirma eam ex

a ¶ Si in lege noua. adde Bart. in aut. offerat C. de lit. cõtesta.

b ¶ Qđ statutum iurʒ intelligi. adde. l. fi. C. de nouat. gl. Bar. Bal. et doct. in. l. fin. §. in cõputatiõe de iu. delib. Pau. đ cas. cõsi. cij. inci. non est dubium. in. ij. colum.

8 cam ex infrascriptis.† Primo facit qđ vult Ang.in.§.hinc nobis.
in.j.col.in aut.de here.⁊ fal.per gloss.hic.⁊ per glos.ibi in ver.fa
cultatem,qđ stante statuto qđ nullus possidẽs apotecã possit
tanꝗ̃ suspectus personaliter capi,tñ possidens vilissimã apothe
9 cam poterit nõ obstãte statuto capi.¶ Scđo facit ꝙ vult Ang.
in.§.hic etiã.in fi.in aut.de ali.⁊ emp.qđ quãuis al's solus prela
a tus[a] non possit alienare res ecclesie immobiles sine solennitate,
sine exceptione.xij.q.ij.tamen si esset res vilissima:puta vineola,
posset alienare sine dicta solẽnitate per tex.in.c.terrulas.xij.q.
ij.Idem tenet Jo.an.in regu.qui tacet in mer.domi. Abb.in.c.
vt super.in.iiij.col.de reb⁹ eccle.non alie.vbi fortius tenet post
Fede.de se.in cõsi.ccxxx.qđ res modica nõ cõtinet sub iuramen
to prelati qui iurauit nõ alienare inconsulto romano pontifice,
10 sequũtur Pet.de ancha.⁊ Jmo.in.d.c.vt super.¶ † Tertio fa
cit tex.in.l.senatus.§.marcellus.ff.de leg.j.per quẽ not.Jmol.et
Moder.ibi,qđ stãte statuto qđ forensis nõ possit immobilia ac
quirere.tñ poterit acquirere vnam domũculã sicut in simili di
cit Bal.in.c.si duo fratres.de duo.fra.de no.benefi.inuesti.ꝙ sta
te dicto statuto qđ forensis nõ possit immobilia acquirere:tamẽ
11 poterit acquirere vnã capanam.¶ † Quarto facit ꝙ volũt Bal.
Salic.⁊ Moder.in aut.preterea.in vlti.q. C.vnde vir ⁊ vxor.qđ
dispositio illius aut.loquens qñ matrimoniũ est sine dote,proce
dit etiã si sit cũ dote sed parua.idẽ tenet Ludo.ro.in.l.dě diuor
12 tio.in prin.ff.so.ma.¶ † Quinto facit qđ volunt Cy.Bald.et alij
in aut.sed iam necesse per glo.ibi.C.de dona.ꝓpter nup.⁊ Lud.
ro.in cõsi.cccxxx.qđ pro debito paruo nõ potest debitor nomiari
13 vt suspectus.¶ † Sexto facit tex.no.in.l.j.§.sed sciendũ.in versi.
proinde leuis febricula.ff.de edi.edi.per quẽ tex.no.ibi Bald.et
Albe.de rosa,qđ statutũ loquens de vulnere non habet locũ in
b vulnusculo[b],⁊ dicit Bal.in.d.§.sciẽdũ.v.fi.in.j.col. C.de edil.act.
qđ vulnusculum nullũ hz in se delictũ.⁊ ideo si statutũ disponat
qđ syndici teneantur denuntiare percussiones sanguinolentas
vbi est leuissima cutis scissura denũtianda nõ est:quia leuis scis
sura nõ dicitur vulnus:⁊ ideo si ex forma statuti pro vulnere fa
cta in platea imponat̃ pena manus.certe ꝙ pro vulnusculo non
imponeretur talis pena.ita tz ibi Bal.⁊ in.c.cum adeo.in.iij.col.
c de rescrip.¶ Septimo facit,qꝛ statutũ loquens[c] de vulnere cũ
sanguinis effusione,nõ hz locũ si modicũ cruoris effundit̃.gloss.
est no.in.c.cũ illorũ.in ver.sanguinis effusione.⁊ ibi canoniste de
sen.excõ. Jo.an.in addi.Spe.in ti.de accu.sup rub.in fi.d.Abb.
in.c.ꝓposuisti.in scđo notabili.de consecra.eccle.vel alta.Ludo.
14 ro.in.l.si vero.§.de viro in.iij.fal.ff.sol.mat.¶ † Octauo facit qꝛ
parum seu leuiter tortus no habet̃ pro torto,ꝫm Bald.in.l.ob
seruare.in.j.col.C.quorũ ap.nõ re.alleg.tex.in.d.l.j.§.sciendum.
15 ¶ † Nono facit qꝛ lz debitor vel creditor nõ possit esse tutor pu
pilli.tñ si debitũ esset modicũ,posset esse tutor.glos.in aut.mino
ris debitor.vbi Bar.⁊ alij.C.qui dari tu.pos.Bar.in.l.si quis in
16 pignore.§.fi.ff.de pig.¶ † Decimo facit,ꝙ vult Bal.in.c.cũ R.
de iud.qđ potestas vel officialis nõ est de modicis aut de leuissi
mis culpis syndicandus.facit hic tex.in.l.quãuis.⁊ ibi Bald.ff.
de cõdi.⁊ demon.Bal.in.l.obseruare.§.proficisci.ff.de offi.pcõ.
17 et lega.cũ filibus.¶ † Undecimo facit qꝛ modica rasura[d] in in
d strumẽto nõ vitiat instrumentũ,ꝫm do.Anto.de bu.in.c.ex lite
18 ris.ad fi.de fid.instru.¶ † Duodecimo facit qꝛ modica varietas
in testibus nõ facit eos reputari varios,nec hz eos repellere.ita
tenet do.Anto.de bu.in.c.ij.de regula.per gloss.ij.ibi sequit̃ do.
Alex.in.l.insulã.in pn.ff.so.ma.⁊ in cõsi.clxvj.qđ incip.animad
uersus.in vlti.col.⁊ in cõsi.ccxlvij.qđ incip.reuerende dñe.in vlti.
col.⁊ in cõsi.cclxiiij.qđ incip.viso processu vtriusꝫ partis.in.iiij.
col.⁊ in cõsi.cccvij.qđ incip.in cã ⁊ lite vertente inter christofor.
19 in vlt.col.† Per predicta redditur dubiũ illud qđ vult Bal.in.l.
j.§.exercitoribus.ff.nau.cau.stab.per illũ tex.in versi.lintearijs.
iuncta glos.qđ statutũ puniens certa pena comburentem domũ
habet locũ in comburẽte domũculam.allegat etiã.l.scaphã.ff.
de euicti.⁊ in.l.fi.ff.de fun.instru.sed istud in specie reprobat do.
20 Alex.in.d.l.senatus.§.marcellus.ff.de le.j.¶ † Ad pdicta etiaz
accedat qđ de minimis nõ curat pretor.l.scio.ff.de in inte.restit.
qđ qualiter intelligat̃ declarat Bar.in.l.sed si ꝓprietari⁹.in pn.
ff.de dã.infec.facit.c.de appel.vbi canoniste.de appel.glo.⁊ doc.
in.c.ij.de rescrip.Ad predicta etiã adde que late cumulani post
21 glos.ibi in aut.qui rem.C.de sacrosan.eccle.¶ † Scđa conclusio
ex glos.est qđ ad hoc vt possessio rei immobilis releuet ab one
re satisdãdi,requirit̃ qđ sit sufficiens ad litis estimationem.idez
sentit glo.in.§.sed hodie.in ver.ad terminum.in fi.insti.de satis.
da.Cõtrarium tenet Bald.⁊ alij hic,qđ imo sufficit qđ possessio
rei immobilis sit tanta quod,ex ea cesset presumptio fuge,vt di
cit Bar.tu pro opinione glos.videas bonum tex.in.l.quos nos
e hostes.§.j.ff.de verb.sig.⁊ tex.in.l.j.in prin.§.in ius voc.vt eant.
et dũ ista glos.facit mentionem de marchis:dic ꝙ.xij.vncie[e] fa
ciunt libram ꝫm Bar.in.l.j.C.de metallarijs.lib.x.viij.vncie fa

ciunt marchã.et sic marcha est minor.iiij.vncijs quam libra.ita
22 declarat Jo.fab.in.§.nos autem.insti.de atti.tu.¶ † Tertia cõ
clusio glos.est qđ possessio rei immobilis sup qua litigatur suffi
cit ad releuandũ ab onere satisdãdi.licet glos.hic referat Bulg.
tenere cõtrariũ.⁊ ponit quedam verba obscura ad reprobatio
nem Bul.que habent̃ corrupta que sunt ista.sed certe hec ratio
nõ vr̃ bona.qꝛ ꝫm hoc,creditor deberet euitare ⁊ vsufructuari⁹
cũ alias sint locupletissimi.que verba volũt dicere qđ si possessio
rei super qua litigatur,⁊ pro qua quis cõuenitur releuaret pos a ¶ Sol⁹ prelatus. doc.i fi.dre.ec.nõ alie.⁊ diffuse p Lau.de rodul.in repe.c.fine exceptiõe.xij.q.ij.⁊ doct.i ca. nulli.de reb.ecc.nõ alie.
sessorẽ a satisdatione:vsufructuarius qui possidet ⁊ conuenitur,
deberet releuari.⁊ tamẽ est falsum.§.j.ver.item qui solã.ꝟ.ead.l.
idẽ esset in creditore cõtra.§.creditor.ꝟ.ea.l.⁊ licet Alex.hic re
ferat qđ glos.firmet sufficere possessionẽ rei immobilis sup qua
litigatur ad releuandũ a satisdãdo.tamen videtur ꝙ glo.teneat
contrariũ ex implicatiua,dum dicit,etiã si de alia re cõueniatur:
sed qđ imo sufficiat vltra glo.Jdẽ tenet glo.in.l.de die.§.quidã.
et in.l.iul.circa fi.s.eo.Ja.bu.⁊ Ang.hic.⁊ in.§.creditor.ꝟ.ea.l.et
dicit Raph.Fulgo.qđ ista opinio est securior:pro qua facit tex.
in.§.si fundũ.ꝟ.ea.l.¶ Secũdo facit ꝫm Ang.ratio Bar.⁊ doc.
qua q̃ritur an possidens immobilia nõ tenetur satisdare:qꝛ ces
sat suspicio fuge,ista ratio militat qñ litigat̃ sup ipsa re.¶ Ter
tio mouetur Ang.qꝛ nõ est dubiũ ꝙ si cõuentus ad fundũ,velit
cedere fundum qđ non tenebitur satisdare:ergo possessio istius
fundi debet eum releuare a satisdatione.Breuiter cõmunis cõ
clusio est,qđ possessio rei immobilis super quo litigatur nõ excu
sat possessorem quo ad eum cum quo litigat.per text.clarum nõ
cauillãdo literam.in.§.iul.⁊ in.l.de die.§.quidam.s.eo.sed bene
releuat quo ad alium in alia causa.⁊ ita proprie loquitur text.in
d.§.si fundũ.⁊ ita tenet Bar.⁊ magis cõiter alij hic.Bart.in.l.j. b ¶ Nõ hz locũ in vulnusculo. adde fiℓe in.c.cũ illorũ in.iij. col. ver.i eadẽ.in fi.de sen.excõ.
in.iij.col.C.vti pos.⁊ in.§.si fundus.ꝟ.eo.l.pe.⁊ Cy.i.d.l.de die.§.
quidã.⁊ in.d.l.iul.facit etiã rõ quã ponit Fulgo.hic.⁊ in.d.§.qui
dam.lz sibi ascribat Alex.nã sicut quis nõ põt esse ꝑncipalis ⁊ si
deiussor.l.granius.ff.de fideius.ita eadẽ res nõ dz esse ꝑncipalis
et loco satisdationis.nec obst.fundamentũ Ang.qđ cesset suspi
cio fuge.qꝛ dicũt Cy.⁊ Albe.hic qđ ex quo lex presumit actorem
iuste petere.nõ tollitur suspicio fuge.nõ obstat aliud fundamen
tum,dũ dicit Ang.qđ si cõueniretur ad fundũ,vellet cedere fun c ¶ Statutũ loquẽs.adde doc.in.c. peruenit.de sen. excom.
dum qđ nõ teneretur satisdare:ergo possessio illius fundi dz eũ
releuare a satisdãdo.dico qđ ista cõsequentia nõ est bona,⁊ pro
hoc:nam creditor ⁊ vsufructuarius qñ cõueniuntur:qꝛ possident
si vellent cedere nõ tenerẽtur satisdare.⁊ tamẽ propter hoc non
23 releuãtur ab onere satisdãdi.§.j.ꝟ.ea.l.¶ † Extra gl.Bart.post
Guil.de cug,format.iiij.q.Prima est,an possidẽs annuos redi
tus releuet̃ ab onere satisdãdi.cõclude ꝫm Albe.plenı⁹ ceteris
et Mod.hic qđ si tales redditus percipiũtur ex fundo specia
liter obligato:tũc cõputant̃ inter mobilia:⁊ sic releuant ab one
re satisdã.l.iubemus nulli.in prin.vbi glo.⁊ doc.C.de sacrosanc.
eccle.l.hac edictali.§.his illud.in ver.immobiliũ.vbi Cy.⁊ alij.
C.de secũ.nup.§.hoc ergo.in aut.de nõ alie.cle.exiui.in versi.cũ
ꝙ annui redditus.de verbo.signi.al's secus per.l.fina.§.fin.ff.de
contrahen.emp.vide tñ tex.in.c. querelã.de ele.⁊ tex.de vsufru
ctuario.§.j.ꝟ.ea.l.vbi dicitur.¶ Limita istam cõem doctrinam
tribus modis.Primo quãdo est in quasi possessione percipien
di istos annuos redditus,al's secus ꝫm Ray.⁊ Ang.hic.¶ Se
cundo limita quãdo debent̃ ad longũ tempus.secus si ad modi
cum tempus.cle.j.in versi.fructuũ ad modicũ tempus.de rebus
eccle.nõ alie.ita tenet Fede.de se.in cõsi.xij.qđ incip,fratres pre d ¶ Modica rasura. Adde doc.in.c. lz de cri.fal. Jo.de imo. in.l. prime. ff.de his q̃ i testa.delen.
dicatores.refert ⁊ sequitur Gemi.in.c.ij.in prin.de rebus eccle.
nõ alie.in.vj.Bal.in.c.ij.de feud.cog.¶ Tertio limita quãdo ta
les annui redditus debẽtur ex publico.vt sunt imprestita vene
tiarum:tunc releuant:qꝛ fiscus ⁊ respu.semp censentur soluẽdo.
l.ij.ff.de fun.do.ita limitat Rapha.Fulg.hic.¶ Secũdo querit
24 Bar.† an possidens rem alienam releuetur ab onere satisdan
di,⁊ distingue vt hic per eũ.⁊ per Alb.in.iij.col.Jdem tz Bart.
in.§.sed etiã qui vectigalem.ꝟ.ea.l.ita teneas ꝙuis contrarium
teneat Ang.in.§.si fundum.ꝟ.ea.l.per illum tex.⁊ ibi non appa
ret de mala fide ꝑsertim a ꝑncipio.¶ Tertio querit Bart.post
Guil.de cug.an possessio immobilium patris prosit filio.⁊ deter
minãt,ꝙ non,qꝛ multa accidere possunt quare filius non sit he
res patris.l.naturalem.§.illud.ff.de acqui.rerum do.⁊ erat pro
uerbium antiquorum.Jnter os ⁊ offam multa possunt cõtinge
re.Mouentur etiã ⁊ secundo:qꝛ talis spes nõ debet attẽdi.Jdẽ
tenet Albe.hic in.iij.col.post antiquos,⁊ sequũtur oẽs Mod.
facit.l.j.§.si impubere in ver.primatura enĩ est spes.ff.de collat.
bo.contrarium tamen tenet ipsemet Barto.in.l.is potest.in.iij. e ¶ Duodecim vncie. adde gl.j.in c.j.de testa.
col.ff.de acqui.heredi.dixi in.l.fi.de pac.Stat ergo conclusio o
25 mniũ† qđ possessio immobilium patris,nõ releuat filiũ ab one
re satisdandi.Jn contrariũ facit glo.sing.in.l.ij.C.qui etate.lib.
x.que vult qđ sufficiat patrẽ sustinere munera publica.nam esti
mum patris censetur estimũ filij,etiam viuente patre.et ad hoc

illam gl.no.z sequitur Bal.in.l.fi.ad fi.C.de impu.z alijs substi.
et in.l.diximus.§.fi.ff.de excu.tut.z in.l.nō plures.C.de sac. san.
ec. z in.l.ij.in vlti.col.C.de lib.z eorum liber.z in.c.filius.de capi
taneo qui curiam vēdidit.z in addi Spe.in tit.de censi.in ver.in
estimo.z do.Alex.in cōsi.lviij.qđ inci.super hesitatione in.j.vo.
eam etiā no.Bal.hic in vl.col.z dicit qđ de ea non fuerunt recor
dati doc.hic.Lud.ro.hic reprobat illam glo.q2 dicit ꝙ lex secū
da per quā mouetur gl.non probat.tu dic ꝙ illa glo.est vera et
cōmuniter approbatur.z per illam glo.dicit Bal.hic in vlt.col.
ꝙ quicquid est in estimo patris intelligitur esse in estimo filij.z
ſm tale estimum fungitur filius muneribus publicis. Vñ si sta-
tutum dicat ꝙ nullus possit esse prior nisi habeat in bonis mil-
le,catastrum patris patrocinat filio per illam gl.ſm Bald.hic.
Idē tenet Alb.de rosa.in.l.in suis.ff.de libe.z posthu. vbi dicit
se de consilio aliorum peritorum bergami consuluisse qđ filius
cuius pater habebat in bonis plusꝗ trecēta,possit eligi ad offi
ciū ad qđ nullus potest eligi ex forma statuti,nisi habeat in bo
nis.ccc.allegat etiam not.xxiij.q.j.c.fi.refert z sequitur Rapha.
comen.in cōsi.ccvj.qđ inci.duo fratres habēt bona communia.
26 †Jmo plus per illam gl.tenet Bal.in.c.que in ecclesiarū. ad fi.
de consti. Qđ si statuto caueatur ꝙ nullus possit esse prior ciui-
tatis nisi sit estimatus in centū:ꝙ si pater sit estimatus in centū
et habeat plures filios:istud estimum omnibus insolidum suffi
27 cit donec pater viuit.qđ bene no.pro extensione illius gl.†Itē
ad illam glo.dicit Bal.in.l.etiam.in pe.col.C.de execu. rei iud.
quod pater z filius pro vno capite reputantur. Item per illam
28 gl.dicit Bal.in.l.j.§.illud.C.cōia de man.† qđ habitatio patris
censetur habitatio filij. Idē dicit Ange.in.l.fi.circa fi.C.de im-
pu.z alijs substit.ꝙ si requiritur habitatio ad consequendū ali-
quod beneficium vel priuilegiū,qđ habitatio patris prodest fi-
lio z estimum vnius prodest alteri.z hoc dicit se vidisse de facto
pluries perusij. Item per illā glo.dicit Bal.in.l.j.§.dñi vlt.per
illum text.ff.ad sil.ꝙ si statutū disponat,qđ offensus ad domum
suam,possit petere offendentē puniri pena dupli: tale statutum
militat in filio offenso ad domum patris. Item per illam gloss.
quā reputat singularē dicit Bal.in.l.diximus.§.si pater.arg.il-
lius text.ff.de excu.tu.ꝙ si statutū disponat ꝙ non soluens colle
ctam possit impune offendi.qđ si pater soluit filiꝰ soluisse videt.
Itē ad illā glo.vide qđ fortius not.Bar.in.l.j.§.dñi vlt.ff.ad sil.
vbi ar.illius tex.no.ꝙ libra seu catastrum patris prodest filio si
ue in potestate siue emācipato.non aūt prodest alijs qui in ea-
dem familia sunt puta alūnis familiaribꝰ z similibꝰ. Itē ꝙ dicit
Bar.de filio emācipato,valde no.pro alia extensione dicte glo.
Adde etiā ꝙ fortius no.Bar.in.l.cū scimus.circa me.C.de agr.
et censi.lib.xj.vbi per illū text.in ver.fratres vel patres. not.qđ
si statutū dicit ꝙ nō allibrati,nō audiant nec in ciuilibus nec in
criminalibus ,ꝙ libra patris vel aliorum consortū de domo ꝓ-
derit non allibrato.sufficit enim hos consortes onera sustinere
per illā legē per quā etiā ibi dicit Bar.ꝙ si statutū disponat qđ
absentes a ciuitate perusij non gaudeāt ciuium priuilegijs. cū
onera non supportēt.ꝙ si aliqs abest a ciuitate:ʒ in ea ꝑmanent
pater vel fratres vel cognati qui supportant onera qđ non ob-
stante absentia gaudebit priuilegio.videbitur enim supporta-
re,cū supportant illi qui sunt de sua progenie.sequit Lud. ro.in
29 d.l.j.§.dñi.† Facit qđ no.Bal.in.l.diximus.§.si pater.per illum
text.ff.de excu.tut.ſm Jac.de are.z Dy.qđ si vnꝰ de familia sol-
uit collectā ꝙ istud debet toti domui z toti familie ꝓdesse. Sed
sustinendo conclusionē doctorū hic,responde qđ gloss.in.d.l.ij.
ꝓprie loquitur in muneribus publicis,secus autem est in priua
tis,z quo ad priuatas obligationes.ita notabiliter limitat illā
30 glo.Bal.hic in vl.col.¶ † Quarto z vltimo querit Bar.an ille
qui non possidet immobilia cēseatur idoneus fideiussor. cōclu-
dit ꝙ non,prout etiā tenet Alb.hic in vlti.col.per gl.in.§.susce-
pto.in aut.de exhi.reis. In cōtrarium multū vrget tex.in sui ge
neralitate.in.l.quos nos hostes.§.j.ff.de ver.sig.tñ gl.in.d.§.sus
cepto.est magis cōmuniter approbata.z facit rō,q2 sicut repel-
litur principalis si nō possideat immobilia vt hic.ita z eius fide-
iussor.ar.l.filiusfami.ff.ad macedo.z.l.ij.ff.de acqui.here. z prose
quere vt per Albe.hic in fi.col.qđ multum extollit gl.in.d.§.sus-
cepto.dic vt dixi in.l.ij.in prin.§.eo.vbi limitaui tribus modis.
Jason Padue.

1 ☞ Possidēs imobilia in alio territorio,an releuet ab onere.
2 Vsufructuarius non releuatur ab onere satisdandi.
3 Vsufructu.nō hʒ ius ipsiꝰ rei ꝗuis habeat ius in re vel ad rem.
4 Licet creditor quo ad multa dicatur possidere: non tñ quo ad hoc vt releuetur ab onere satisdandi.
5 Statuto prohibente forēsem acquirere immobilia intelligitur prohibere capere pignori pro tanto quanti res valet.

Possessor. In isto.§.vsqꝫ ad.§.si fundus. declarat quis sit possessor.z istud sit loco summa-
rij. In text.ibi in agro vel in ciuitate.z sic in territorio loci vbi
ꝗuenit.z ibi iudex iudicij posset in illis bonis executionē facere
1 ita exponūt Bar.z Pau.de ca.hic.¶ † Pro intelligētia text.
quero,si aliquis possideret immobilia in territorio alterꝰ ciui
tatis,z nō in loco iudicij an sufficiat vt releuetur ab onere satis-
dandi.Bar.concludit ꝙ sic per rationē de qua hic per eū. Idē
et plenius tenet Guil.Pe.Cy.z Ang.z do.Alex.hic.z Raph.
Ful.in vna lectura.contrarium tenet Jac.de are.Bal.z Fulg.
et Pau.de ca.hic.qui allegāt glo.in.l.fi.C.de nili aggeribꝰ non
rumpen.z latius Alb.post antiquos.§.in prin.huius.l.in.ij. co.
et ibi Bal.in pe.col.qui per hoc no.infert qđ ad hoc vt excussio
bonorum dicatur legitime facta nō requiritur ꝙ fiat de bonis
sitis in alio territorio prout etiaʒ no.Bal.in.l. si fideicōmissum.
§.tractatum. per illū tex.ff.de iudi. Istam partē tenet glo.ordi.
in.l.fi.z ibi Bar.sibi contrarius.C.de prin.agen.in rebus.li.xij.
facit cautela quā tradunt Ang. z Moder.in.l.filiusfa.§.eo.nec
videtur bonum fundamētum Bar.ꝙ possessio cedat loco satis-
dationis.nam Bar.met.§.in prin.huius.l.z.ibidē ceteri docto.
hic reprehendunt z dicūt ꝙ ratio est,q2 cessat suspicio fuge.que
ratio non videtur cessare isto casu.tenendo cum Bar.potes for
tificare eius rationē sic.nam reus nō possidēs immobilia, si nō
potest in loco iudicij dare fideiussorem poterit dare in alia ciui
tate.l.si fideiussor.§.j.§.eo.multofortius debet releuari si possi-
det bona immobilia in alia ciuitate. qđ probat sic. nā fideiussor
in alia ciuitate solum obligatur personaliter. sed qui habet bo-
na immobilia in alia ciuitate debet ea obligare vt releuetur ab
onere satisdādi vt dixi in princi.huius.l.ergo isto modo magis
cauetur aduersario ꝗ per simplicem dationeʒ fideiussoris. per
illud quod dixi de annuo redditu.§.in princ.huius.l.z hoc mo-
do cessabit suspicio fuge. cum iudex iudicij in cuius territorio
sunt bona possit scribere iudici.l.fi.C.de bo.aut.iudic.pos.dixi
2 in.l.si idē cū eodē.§.de iurisdic.om.iudi.¶ † Secundo no. text.
ibi qui tātum vsumfructum habet qđ vsufructuarius ꝗuis na-
turaliter possideat.l.naturaliter.in princ.ff.de acqui.pos. z cen-
seatur pars dominij.l.iij.§.j.als.l.iij.ff.de vsufr.Bar.z doc.in.l.
j.§.fi.ff.de ope.no.nun.tamē per hoc non releuatur ab onere sa-
3 tisdandi.† ratio est ſʒ Cy. quia non habet ius ipsius rei. quam-
uis habeat ius in re vel ad rem vt per glos. et Barto. in.l.rem
que nobis.ff.de acqui.re.do.ista ratio non est bona propter eū
qui habet annuos redditus vt dixi in princip.huius legis. vn-
de melior est ratio ſm Ang.hic.in.iiij.col.q2 vsusfruc.est ius qđ
nō potest cedi,nec trāsferri de persona in personā.imo nec trā-
sit ad heredem,z de facili corrumpitur.l.corruptiōe.C.de vsufr.
§.finitur.insti.eo.ideo non cessat suspicio fuge.z propterea dicit
singulariter Ang.§.in prin. huiꝰ legis.in.j.col.qđ si vsufru. esset
multum pinguis,qđ releuaret tunc ob onere satisdādi. q2 tunc
faceret cessare suspicionē fuge.qđ est valde notabile;pro limita-
4 tione huius tex.z sequitur do.Alex.hic.¶ † Tertio not.in ver.
creditor.qđ licet creditor quo ad multa dicat possidere:de qui-
bus hic.in gl.tamen non quantum ad hoc,vt releuetur ab one-
re satisdandi. Limita nisi fundus esset ei pro tanto pignoratus
quāti fere valet,tunc censetur tanꝗ proprius,z releuat ab one-
re satisdandi ſm Albe.Bal.z Alex.hic Jmo.z Mod.post Jac.
raue.in.l.j.§.per seruum corporaliter.ff.de acqui.pos.per text.in
l.qui habebat.in prin.cū glos.z ibi Bar.ff.de leg.iij.z tex.in.l. le-
5 gata.§.fi.z ibi Bar.ff.de supel.lega.† Facit qđ vult Bar.in.l.in
quorū.ff.de pigno.de statuto prohibēte forensem acquirere im-
mobilia.quod intelligatur etiam prohibere capere pignori pro
tanto quāti res valet.facit qđ vult Bald.in.l.manumissiones.et
ibi dixi.§.de iusti.z in.l.voluntas.C.de fideicō mis.qđ si trado ti-
bi rem,cum pacto ne exeat manus tuas,z tu pignoras ꝓ pretio
equiualenti,diceris cōtra pactum venisse z incidisse in penam.
Jason Padue.

1 ☞ Fundus dotalis non solum releuat maritum ab onere satisdandi:sed etiam vxorem.
2 Maritus non releuatur propter fundum dotalem quātum ad munera pub. mere personalia,in quibus habetur respectus ad substantiam bonorum.
3 Qui possidet bona subiecta restitutioni in euentū conditionis, interim vt possessor releuatur ab onere satisdandi.
4 Qui habet actionem ad rem immobilem, non dicitur possessor rei immobilis.
5 Stante statuto quod quilibet teneatur soluere collectam pro re quam habet,non comprehenditur res ad quam alicui daretur actio vel restitutio.
6 Stante statuto qđ nullus possit vendere rem suā immobilē forēsi.vel vendenti cōsentire sub pena:nō comprehenditur qui consentit vendēti rem ad quā sibi competebat actio vel restitutio, vel que sibi debebatur per fideicommissa.
7 Qui habet in ciuitate plures debitores,non potest dici vt suspectus

spectus etiam si alia bona non habeat.

8 Possessio administratoris patrocinatur domino suo.

9 Administrator censetur idoneus, lz ipse nõ possideat alia bona immobilia: quãdo dominus principalis possidet.

10 Fundus dotalis quando super eo litigatur, non relevat ab onere satisdandi.

11 Licet tutor possideat immobilia quare prodest pupillo cũ executio non fiat in bonis tutoris.

12 Licet possessor immobiliũ releuetur a satisdatione de iudicio sisti: nõ tamen releuatur a satisdatione de iudi. soluendo.

Si fundus. Possessio fundi dotalis, pdest tã marito quã vxori, quãtum ad euitandum satisdationez de iudicio sisti. secus in eo cui fundus tm̃ debetur. Item possessio tutor vnius eor vel pupilli releuat ab onere sa-
1 tisdandi. h. d. vsq ad. §. si fundũ. ¶ † No. primo qd fundus dotalis non solum releuat maritũ ab onere satisdandi, sed etiã releuat vxorẽ. adde. l. dotis. C. sol. ma. Limita istum tex. vt procedat quãdo fundus esset datus in dotẽ inestimatus. secus qñ fuisset datus estimatus, quo casu faceret vẽditionẽ. l. plerũq. ff. de iure do. l. quotiens. §. eo. habet in. l. si estimatus. ff. sol. ma. tũc nõ pdesset mulieri. sicut nec alie res proprie ipsius mariti sm Ang. Ful
2 go. & do. Alex. † Adde etiã casum in quo maritus nõ releuatur propter fundum dotalẽ quãtum ad munera publica mere personalia, in quibus habetur respectus ad substãtiam bonorum: puta si sit statutum qd nullus possit esse de prioribus ciuitatis qui nõ habeat mille in bonis: fundus dotalis nõ computaretur marito in numero mille. tex. est notãdus in. l. lucius. §. idem respõdit cõstante. & ibi Bar. ff. ad muni. Bal. & Ang. hic in Spe. in tit.
3 de censi. §. j. ver. fi. ¶ † Scdo & subtilius nota ex eodẽ text. qd qui possidet bona subiecta restitutioni in euentũ cõditiõis, interim vt possessor releuatur ab onere satisdandi. et ita ad hoc notat istum tex. Ang. in. §. si fundum. j. ea. l. & Raph. Fulgo. hic. & pondera fortius qd hec cõditio est omnino extitura: q2 moriẽte marito q omnino futurũ est. l. j. ff. de cõdi. & demon. debet fieri restitutio dotis. tñ q2 dies est incerta suspendit. & interim releuat ab onere satisdãdi. ita est tex. notabilis hic. ¶ Secũdo no. in versi.
4 diuersa: qd † qui habet actionem personalem ad rem immobilẽ non dicitur possessor rei immobilis, nec releuatur ab onere satis
5 dandi. idem sm glo. & doc. si habeat actionẽ realem. † Adde qd vult Bar. in. l. fi. §. pe. ff. de censi. & in. l. nemo. ff. de in integ. restit. qd stante statuto qd quis teneatur soluere collectam pro re quã habet: nõ comprehenditur res ad quam alicui daretur actio vel
6 restitutio. † Item adde qd vult Bar. in. l. gallus. §. vidẽdum. in fi. per illũ tex. & ibi Ang. & alij. ff. de lib. & posthu. qd stante statuto, qd nullus possit vendere rem suã immobilem forensi, vel vendenti consentire sub pena non comprehenditur ille qui cõsensit vendenti rem, ad quã sibi competebat actio vel restitutio, vel q sibi debebatur in fideicõmissum. Item adde qd volunt Barto. et alij in. l. j. ad fi. ff. de sta. ho. & in. l. quintus. §. argẽto. ff. de auro et arg. lega. Item adde bene facere quod ille cui debẽtur annui redditus in perpetuum, nõ releuatur ab onere satisdãdi: prout dixi in prin. huius. l. post Bar. & docto. Item adde qd per istum tex. dicit glos. notabilis. in. §. si fundum. vbi dicetur. j. ea. l. & si est
7 verũ illud qd ibi dicit glo. est magna extẽsio ad istũ tex. ¶ † Itẽ et sexto pondera, qd iste text. subtiliter facit cõtra vnum. qd vult Bal. in. l. facere. per illũ tex. ff. solu. ma. qd qui hz in ciuitate plures debitores, non potest dici vt suspectus, etiã si alia bona non habeat. iste tex. probat contrarium hoc modo subtiliter inducẽdo: nam qui non est suspectus de fuga, releuatur ab onere satisdandi. vt per Bar. & docto. in prin. huius. l. & tamẽ hic dicitur qd qui habet actionẽ personalem, etiã ad rem immobilem non releuatur ab onere satisdãdi. ergo probat iste tex. qd habere actionem nõ releuat a suspiciõe. salua tamẽ decisione Bal. nisi essent debitores magnarum quantitatũ, & de facili exigibiles: puta boni mercatores: tunc cessaret suspicio fuge: q2 nõ est verisimile qd fugiat dimittendo talia debita, per id qd volunt Bar. & Ang. s. in prin. huius. l. & ita tenet Imo. Lud. & Moder. in. d. l. facere & do Alex. Imo. in cõsi. xxxvij. in. ij. vol. qd incipit viso & opportune discusso processu. in. vj. co. ¶ † No. in ver. tutores qd possessio
8 administratoris, patrocinatur domino suo, intellige istũ tex. procedere in terminis suis, in administratore necessario, qualis est tutor. secus est in voluntario. vt in procuratore: q2 non sufficit procuratores possidere immobilia vt dominus releuetur ab onere satisdãdi: sm Bar. in rub. ff. iud. so. Ang. & Fulg. hic. bene facit. l.
9 si fideiussor. §. si necessaria. s. eo. ¶ Vltimo not. tu ex eodem ver. tutores bonam regulã q qñ administrator censetur idoneus lz ipse nõ possideat immobilia. qñ dominus principalis possidet. facit quod vult glo. no. in. l. mulier. in ver. prestitisse. C. de iur. do. que vult qd admittitur fideiussor etiam non idoneus facultatibus, qñ principalis est diues. facit bonus tex. in. l. si quis stipulatus. in fi. ff. de verb. obli. ¶ Glos. prima diuidit in duas partes,
10 prout duo remouet cõtraria. † In primo dic qd illa opi. est vera q fundus dotalis quãdo super eo litigatur nõ releuat ab onere satisdãdi, quãtum ad aduersarium ita loquũtur cõtraria: sed bene quãtum ad tertium. ita loquitur tex. hic. & ita dixi. s. in princi. huius. l. ¶ Capio glos. in ver. tutores. quam diuide in tres partes. In prima declarat tex. postea per duas questiões remouet duo contraria. scda ibi: sed certe cur euitatur. tertia ibi: sed nun
11 quid. ¶ † Circa primũ contrariũ dũ glos. admiratur q lz tutor possideat immobilia: quare prosit pupillo cũ executio nõ fiat in bonis tutoris: sed dic qd iste tex. loquit in satisdatiõe de iudicio sisti que spirat lata snĩa. l. grece. §. & post litẽ. ff. de fideius. ergo nõ est curandũ de executione snĩe. sicut rñde ad vltimũ 2riũ glo. No.
12 tũ ex vlti. parte glos. sm Bart. & doc. qd † lz possessor immobiliũ excusetur a satisdatione de iudicio sisti. vt in princ. hui9 legis: tñ nõ excusatur a satisdatione de iudicato soluẽdo. ita tenet glos. in l. non solum. §. qui alieno. in glos. ij. ff. de pcur. & est tex. notabilis in. l. minor. §. fi. eo. titu. Jason Padue.

1 Possessor fundi qui victus per sententiam appellauit, releuatur a satisdatione.

2 Reus cõuentus si possidebat fundũ: & ideo releuatus sit ab onere satisdandi, qd si postea vendat ipsum fundum: non cogitur denuo satisdare.

3 Excusatio semel concessa propter aliquam causam durat quãuis cesset illa causa.

4 Causa cessante, cessat effectus.

5 Priuilegium concessum filijs propter parentes, nõ durat mortuis parentibus.

6 Priuilegium & immunitas concessa propter paupertatem, finitur auctis facultatibus.

7 Judicando non est recedendum ab opinione doctorum.

8 Priuilegij si restant alique reliquie, licet cessat cã finalis ipsius priuilegij: nihilominus non cessat ipsum priuilegium.

9 Potestatẽ offendens tpe syndicatus vel eius familiã punitur: ac si offendisset eum tempore officij.

10 Si aliquis faciat instrumentũ tanq notarius si nunq fuit creatus notarius punitur de falso.

11 Mater que nõ petijt tutorem filio pupillo intra annũ nõ priuatur hereditate filij.

12 Immunitas vbi allegatur ad defensionẽ, cum semel cepit competere, debet esse perpetua.

12 Quãdo requiritur causa adesse certo & determinato tpe: tũc sufficit illo tempore causam adesse, lz postea cesset.

14 Contrariorum eadem est disciplina.

15 Possessio, an perdatur per desertionem appellationis.

1 **Si fundum.** † Possessor fundi q victus per sentẽtiam appellauit, releuat ab ista satisdatione. Item tẽpus cautionis pstande inspicit, vtrũ quis possideat immobilia vel ne. nõ aũt tempus precedens vel sequens. h. d. vsq ad finẽ legis. ¶ Not. primo qd possessio rei immobilis sup qua est lata snĩa & appellatũ releuat ab onere satisdandi: nõ quo ad tertiũ, ratio quia res quo ad istũ qui snĩam obtinuit. sed quo ad tertiũ, ratio quia res inter alios acta alijs nõ nocet neq pdest. l. sepe. ff. de re iudi. licet glos. aliã rationem assignet: sed ista est vera. dixi plenius in prin. hui9. l. in. iiij. q. glos. magne. qd ampliat glos. etiã si appella-
2 tio sit deserta: vt ibi dicet. ¶ † In versi. possessor. aduerte q iste ver. sm q sonãt verba litere: & intelligitur per glo. Bar. & cõiter doc. vult q si reus cõuentus possidebat fundũ: & ideo releuatus sit ab onere satisdandi: qd si postea vendat ipsum fundũ: & sic facto suo voluntario desinat immobilia possidere: qd nõ cogitur denuo satisdare: q pro certo iste videtur sensus litere: tamen iste sensus esset irrationabilis: ex eo em̃ sequerẽtur plura absurda. Nam qui desijt possidere immobilia casu fortuito: puta ruine vl naufragij tenetur denuo satisdare. l. si ab arbitro. in fi. s. eo. quãto magis debet cogi satisdare iste qui facto suo volũtario desijt possidere. ¶ Secũdo quia ex quo ista causa de nouo superuenit nouo indiget auxilio vt dixi in. d. l. si ab arbitro. in fi. ¶ Tertio quia satisdationes iudiciales possunt peti post litem cõte. quando causa de nouo superuenit. vt. j. dicam. ¶ Quarto quia ratio quare possessor immobilium nõ cogitur satisdare est quia cessat suspicio fuge. ita dicunt Bar. & doc. s. in prin. huius. l. sed quãdo quis vẽdit, nõ cessat suspicio fuge. imo multum crescit: ergo iniquum & absurdum esset dicere qd non cogeretur denuo satisdare: prout videtur sonare iste tex. sm istum cõmunem intellectũ. Albe. hic post antiquos per vnã columnã laborat: sed nihil sufficiens dicit. Bar. hic cũ quo transit Fulg. aliter dicit qd ad hoc vt iste qui possidebat fundũ fuerit releuatus ab onere satisdandi fuit necesse q obligaret bona, sua vt fuit dictũ in prin. huius l. postq ergo bona fuerant obligata licet ipsum fundum vẽdat: tamen cum trãseat cum sua obligatione, est consultum aduersa-

rio:vult dicere,secus esse in.l.si ab arbitro in fi. vbi fideiussores
nō obligant bona sua.ista ratio est falsa vt per.d.Alex. hic quē
videas post Cy.aliā rationē assignāt Pet.Cy.Alb.ꝛ do.Alex.
nam possessor immobiliū habet beneficium a.l. ne teneat satis-
dare:ergo istud debet esse perpetuū.§.illud.in aut.de dignita-
tibus.c.decet de reg.iu.in.vj.sed in dicta.l.si ab arbitro.§.fi.ibi
non habebat priuilegiū a.l.sed istud nō valet in proposito,nec
tollit difficultates predictas,q2 pcederet nisi facto suo volunta
rio desijsset possidere.potes colligere alium intellectū ex eo qd
volunt Bal.ꝛ Pau.de ca.hic.ꝙ tpe cautionis petende:ꝛ sic tpe
litis cōtestate.cū cautio de iudicio sisti,ꝛ similes debeāt peti an-
te litem conte.l.de die.§.si seruus.cū gl.ꝛ ibi dixi.s.eo.reus pos-
sidebat fundum:ꝛ durauit in possessione vsq; ad cōtestationem
litis:ꝛ propter hoc actor nō fecit sibi caueri de iudi.sisti.q2 scie-
bat ꝙ possessor immobilium releuatur ab onere satisdandi. vt
in prin.huius legis,certe si post tēpus cautionis petēde alienet
illum fundū,non poterit postea peti satisdatio:q2 tēpus cautio-
nis interponende spectandū est ꝛ ꝑm istū intellectum intellige
post cautionē.s.omissam peti ab aduersario:ꝛ hoc modo iste tex.
est valde sing. Istum sensum vult Bald.hic vt dixi,in primo et
fi.no.dum dicit ꝙ ista questio est preparatoria iudicij ideo ante
litem cōte.debet proponi per.l.pōponius.§.rati.ff.de pcu. cum
isto sensu se cōformat illud qd vult Pau.de ca.hic:quē simplici-
ter refert Alex.nā Pau.dicit intelligere tex.qñ iste qui fuit ex-
cusatus a satisdatione de iudicio sisti,ppter possessionem dura
uit in pos.vsq; ad lit.cōte.si postea vēdit nō reincidit in graua-
men satisdandi q2 satisdatio erat prestāda ante li.contest.d.l.de
die.§.si seruus.cū glo.secus si possessionē vendidisset ante litem
conte.q2 cū possessio nō durasset perfecte vsq; ad tēpus quo pōt
peti:potest denuo peti.ita dicit se intelligere istū tex.sed nec iste
sensus mihi satisfacit,q2 ex quo noua causa superuenit post litē
conte.pōt denuo peti satisdatio per regulā.l.ij.vbi gl.ꝛ bart.C.
de consor.eius.lit.ꝛ.l.elegāter.§. si quis post.ꝛ ibi Bar. ff.de con
di.indebi.ꝛ.c.insinuāte.de offi.dele. maxime cū ista noua causa
superuenit facto ipsiusmet aduersarij vt declarat Nicol.de nea.
in lect.Bar.in.l.ij.§.munerū.per illū tex.ff.de excu.tuto. cogita.
3 q2 difficile est sustinere intellectū istius text. ¶†No.ex isto tex.
in ver.possessor ꝑm Pau.de ca.qd excusatio semel cōcessa pro-
pter aliquā causam,durat q̄uis cessat illa causa.ꝛ pōdera ꝙ iste
tex.fortius probat,etiā si illa causa cessat facto ipsiusmet aduer
sarij.vnde facit iste text.ꝑm do.Alex.ad questionē altam ꝛ vtilē
si aliquis habeat numerū filiorū qui sufficiat ad excusandū ab
oībus muneribus realibus ꝛ personalibus ꝛ aliquis ex istis fi-
lijs moriatur an tamē duret immunitas patris,iste tex.fortiter
facit ꝙ sic:ꝛ ita tenet Jo.and.in regula.decet esse concessum.in
merc.ꝛ qui numerus liberoꝝ requirat.habes in.l.sextūdecimū.
§.munerū.ff.de vac.mu.ꝛ in.l.semper.§.demōstrātur vbi Albe.
de rosa.ff.de iur. immu.ꝛ in.l.si qs decurio.vbi no.Bar.C.de de
curio.lib.x.ꝛ ista iura vident contrariari.vnde dicebānt aliqui
qd si pater sit decurio:tunc numerus.xij.liberorū bene eum ex-
cusat.d.l.si quis decurio.cū glos.ꝛ.d.l.j.C.qui numero liberorū.
lib.x.alias requirūtur.xvj.d.§.demōstratur cum gl.ꝛ dicit Al-
be.in.d.§.numerus.qd ita vidit in pluribus ciuitatib⁹ obserua-
ri qd numerus.xij.filiorū in decurione.ꝛ.xvj.in alio prestet excu
sationem.Istam questionē intendo plene examinare q2 non in-
uenio alicubi bene discussum.Bart.in.l.ij.§.non solū.ff.de excu.
tu.arguit de illo tex.pro opiniōe Jo.an.in.d.regula decet.post-
ea respōdet ad illū tex.ꝛ aliter nō firmat se in ista questiōe. Po
tes vltra Bar.aliter respōdere ad illū tex.ꝙ ibi filij excusarunt
patrem a tutela delata,q̄uis postea mortui fuerint non autem
a tutela alia postea in futurum deferēda.l.spadonem.§.qui ab-
solute.ff.de excu.tut.do.Alex.in.l.si cū dotē.§.si maritus.in.iiij.
et.v.col.ff.so.ma.tenet cōtra Jo.an.motus per.l.cura.§.deficiē
tium.ff.de mu.ꝛ ho.ꝛ in.l.his oneribus.§.pe.ff.de vaca.mu.Ubi
si propter pauptatē aliquis sit immunis ab onerib⁹ publicis:
4 et postea superueniant diuitie,cessat immunitas. ¶†Secūdo
mouetur ex doctrina Cy.ꝛ Bal.in.l.generaliter.C.de epis.ꝛ cle.
in illa questione an cessante causa cesset effectus:nam volūt vt si
habet tractum successiuum in futurum,vt in casu nostro,tūc ces
sat effectus per.l.si tutor.in prin.ff.de excu.tut.ꝛ.§. qui reipubli
ce.insti.eo.Et ad ea que possunt adduci pro Jo.an.respōdet qd
loquuntur in his que momētanea sunt nō in his que habēt tra
ctum ꝛ durationem in futurum,tñ do.Alex.nullam autoritatem
doctoris pro se allegat:ꝛ ad eius fundamenta respōdet Jo. an.
in dicta regula decet.Sed vt articulum bene disputē adde qd
pro ista opinione do.Alex.cōtra Jo.an.facit q2 cessante vel fini
ta causa priuilegij cessat ipsum priuilegiū.l.titia seio.§.vsuras.ꝛ
ibi Bar.ff.de lega.ij.vnde cōsuluit Lud.ro.in cōsil.cccclix. inci.
in proposita cōsultatione,ꝙ priuilegiū ciuitatis cōcessum a senē
sibus pisanis propter concordiam inter eos existentem cessat

a ¶Opinio doctoꝝ. Ad de Ab.in.c. prudētiam. de offi.dele. Abb.in ca. tua nos de vsuris. Ab. i.c. nonim⁹ de verb.sig. Ab.in. c.cū desint.de ci,

rupta guerra.alibi consuluit idem Lud.in consil.ccccviij.qd in-
cip.in proposito:qd si aliquis populus cogit soluere censum su
periori protegenti terram eius ꝛ illa terra demoliatur non co-
5 gitur amplius soluere. ¶†Secūdo ꝛ melius facit regula quam 12.
notant glo.ꝛ Bart.in.l.si.per illum tex.C.de epis.ꝛ cle.qd priui-
legium concessum filijs propter parentes nō durat mortuis pa
rentibus:ergo idē debet esse ecōtra vt correlatiuorū eadem sit
6 disciplina.l.fi.ꝛ ibi Bar.vbi dixi.C.de indic.vidui.tol. ¶†Ter
tio facit.l.non tantū.§.eos qui.ff.de excu.tut.vbi Nico.de nea.in
lectu.Bar.no.qd priuilegiū ꝛ immunitas concessa propter pau
pertatem finitur auctis facultatibus. facit tex.notabil.in.l.nec
maritus.C.so.ma.sed his non obstantibus teneas pro constāti
opinio.Jo.an.in.d.regala decet.vbi Jo.and.refert ita fuisse in
publica disputatione determinatū:ꝛ ita fuisse cōsultum per pre
stantissimos doctores:ꝛ ita etiā fuisse iudicatū.idē tenet Bald.
in.d.regula decet.in addi.quas fecit ad mer.Joā.an.motus qñ
bene gratia sortita est effectū nihil nocet si aliqui ex liberis mo-
riantur.allegat qd habetur in.l.si libertinis.ff.de ope. lib.ꝛ in.l.
si quis heredē.C.de insti.ꝛ substi.ꝛ in.l.quid ergo.in princ. ff.de
infa.eādem opi.Jo.an.formaliter refert:ꝛ sequitur Alb.de ros.
in.l.decet.ff.de reg.iur.in quo titulo reassumit omnes mer.Jo.
an.Idē tenet Alb.ꝛ dicit ꝙ ita de facto obtinuit in.l.ij. in prin.
ff.de excu.tut.ita etiā tenet.d. Martinus laudē.in suo notabili
tractactu de principib⁹.in tit.de fisco.in cōclusione.cxcix. vbi re
fert se ita de facto obtinuisse in causa nobiliū de casetis in ciui-
tate laude.allegat Jo.an.vbi.s.eandē opi. melius quā alibi te-
net Jo.de anania.in cōsil.cv.qd est vltimū consiliū:ꝛ incipit cir-
7 ca dubiū oblatū:†ꝛ sic apparet ꝙ ista est cōis opinio doctoꝝ[a] a
a qua in iudicando nō est recedendum propter singularē opinio
nem alicuius doctoris,vt no.Bar.in.l.fi.C.de pena iud.qui ma
le iu.no.in.c.ne innitaris de constitutio.ꝛ est text.in.l.j. in fi:ꝛ ibi
Bal.no.ff.de senato.ꝛ tex.in.l.j.in ver.ꝛ sane crebrior.vbi Bald.
no.ff.de senato.intantū ꝙ alibi dicūt Bal.ꝛ Pau.de ca.in.l.fin.
C.de insti.ꝛ substi.ꝙ in iudicādo nō est recedendū a cōi opi.p-
pter nouas fantasias Bart.imo iudex dicitur per imperitiā iu-
dicare qui relicta cōmuni opinione adheret singulari opinioni
alicuius doctoris.ita dicit do.Alex.in consi.xcv.in.ij.vo. qd in-
cipit.visis processibus circa lites.in.ij.col.ad fi.Ista opinio non
solum est cōis apud doctores:sed etiā est verior in puncto iuris
et pro ea facit bene text.in.l.j.§.j.in versic.neq; rursus. ff. de ex-
cusatio.tuto.ꝛ tex.in.l.j.ꝛ ibi gl.C.qui nu.lib.nisi respondeas vt
s.retuli. ¶Tertio facit bene tex.in.l.corruptionem.C.de vsufr.
circa medium.in ver.ꝛ est satis durum ꝛ stringe,qd quāuis tex.
poneret casum specialē,ex quo tamē illa ratio est generalis,ge-
neraliter procedit.vt no.Bar.ꝛ Bal.in.l.regula.§.j.per illū tex.
8 cū similibus.ff.de iur.ꝛ fac.igno. ¶†Quarto pro ista parte be-
ne facit vna ratio,per quam tolluntur adducta in cōtrariū.,quā
ponit in simili Ang.in.l.minoribus.C.de his qbus vt indi.Dy.
ꝛ Jo.an.in dicta regula decet.qd vbicūq; restāt alique reliquie
priuilegij,licet cesset causa finalis ipsius priuilegij:nihilominus
nō cessat ipsum priuilegium,propter reliquias que remanent.al
legat qd habetur in.l.fi.ff.de decu.ꝛ in.l.iiij.ff.re.amo.sed hic re-
manent reliquie,cum adhuc supersint plures filij:nam allegata
in oppositum procederēt quādo omnes filij essent mortui:et sic
9 causa cessaret in totū.†Facit qd singulariter vult Bar.in.l.ob-
seruare.§.proficisci.in.vij.q.ff.de offi.procō.ꝛ leg.qd tēpore syn-
dicatus,offendens potestatem vel eius familiā,punitur ac si of-
fendisset eū tempore durātis officij,q2 adhuc remanent reliquie
ꝛ appēdices officij ar.l.j.C.vt cause post pub.tutor.adsit.facit be
10 ne tex.in.l.seruus.C.de questioni.†ad idē bene facit qd singula-
riter vult Bal.in.l.data opera.in.xvj.col.C.qui accu.nō possunt
qd si aliquis faciat instrumētū tanq̄ notarius si nunq̄ fuit crea
tus notarius punitur de falso.l.eos.§.fi.ff.de falsis.tñ si aliquis
fuit notarius ꝛ fuerit priuatus officio tabellionatus:ꝛ postea cō
ficiat instrumentum,nō punitur falsi:sed extra ordinem tantum
arbitrio iudicis propter primordium officij:q2 adhuc alique re
11 liquie durant:†ad idem facit decisio ꝛ fundamentum Bald.in.l.
ij.C.si aduer.delictum,qd mater que non petijt tutorem filio pu
pillo intra annum nō priuatur hereditate filij.iuxta.l.sciant.C.
de legi.here.quando stetit non petendo q2 erat minor : dato qd
12 postea effecta sit maior.mouet Bal.†q2 vbi immunitas allegat
ad defensionem,cum semel cepit competere debet esse perpetua.
arg.l.pure.§.fi.ff.de exce.do.ꝛ ita dicit tenere Spe.in ti.de in in-
teg.resti.ꝛ ita se pluries cōsuluisse.idem tenet Ange.ꝛ Moder.
in.l.minoribus.per glos.vbi dixi.C.de his quibus vt ind.Pau.
13 de ca.ꝛ do.Alex.hic.†Ad idem facit doctrina Bal.in.l.generali-
ter in.iiij.col.de epis.ꝛ cle.qd qñ requiritur causa adesse certo et
determinato tēpore:tunc sufficit illo tempore causam adesse,li-
cet postea cesset.alleg.l.quecūq;.§.fi.de pub.ꝛ.l.si quis heredem.
cum similibus.C.de insti.ꝛ substi.ꝛ ita intellige tex.notabilem in

proposito

proposito hui⁹ qõnis.in.l.ij.§.qui ad munera.ff.de va.munerũ. adde etiã predictis qđ no.d.Abb.post doct.in.c.dilectus.in an-
14 tepe.notabili.perillũ text.de capel.mo. ¶ †Ultimo not.ex hoc tex.ẽm glos.qđ cõtrariorũ eadẽ est disciplina.facit.l.j.vbi Bar. et alij no.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris:et insti.eodem.in prin.ꝛ insti.de tute.in prin.glo.in.l.ẽm naturã.ff.de regu.iur.alibi no.Bal.in.c.cum venisset.in vlti.col.per illum text.de iudi.ꝙ contrariorum vnum ꝛ idem est statutum,ꝛ per hoc infert ꝙ vbi exceptio nõ potest probari per testes ex forma statuti: similiter nõ poterit probari per testes actio vel replicatio: qꝛ iudiciũ nõ debet claudere.l.fi.C.de fruc.ꝛ lit.expen.Facit vltra eum:qꝛ etiã in penalibus:quicqd statuitur in reo,intelligitur in actore,ꝛ ecõtra.gl.in.l.per interuallũ.ff.de iud.ꝛ in.c.j.de ꝯfes.in.vj. ¶ Glos. in verb.possit.diuiditur in tres partes.in.j.glos.assignat duas rationes ad tex.In secũda que est ibi.Item not.glo.no.ex text. et opponit.dic vt dixi in.d.l.si idem.§.fi.in tertia que est ibi.Itẽ
15 quid si tẽpora.glos.format questionẽ.† Ex tertia babes per desertionem appellationis possessionem nõ perdi.ꝛ ex hoc habes mirabilem extẽsionem ad hunc tex.ꝛ ad hoc,ista glos.est singu. ẽm Bal.eam etiã tenet Ang.per rationem de qua hic per eum. Bar.impugnat istã glo.qꝛ tex.in ver.diuersa allegatus per glos. non probat,cũ loquat̃ in eo qui habebat actionẽ personalem ad fundũ:nõ autẽ in eo qui potest conueniri:sed certe glos.bene inducit:qꝛ sicut ille qui habet actionem personalem ad fundum nõ per hoc dicitur possessor,eodẽ modo qui potest cõueniri ante factam executionem,nõ desinit esse possessor:tamen ista glos.cõiter reprobatur per istũ tex.in verb.appellauerim a cõtrario sen su:ꝛ qꝛ nõ cessat suspicio fuge,quando appellatio est deserta,ẽm Alexã.licet ista vltima ratio nõ videat̃ ex toto tuta ꝑ ver.possessor.j.ea.l. Jason Padue.

1 ¶ Periurus non dicitur qui iuramentum non seruat ex causa iure permissa.
2 Vasallus qualiter iurare debet fidelitatem domino.
3 Jurãs nõ petere reductionẽ ad arbitriũ boni viri a laudo arbitri vel arbitratoris:intelligitur nisi enormiter sit lesus.
4 Statutũ disponens qđ a laudo arbitratoris nõ possit peti reductio ad arbitriũ boni viri:intelligit̃ nisi pars sit enormiter lesa.
5 Pactum iuramento firmatum:ꝛ statutum simplex procedunt a pari potentia.
6 Autoritas legis et superioris,intelligitur excepta in omni iuramento.
7 Autoritas superioris intelligitur excepta in omni pacto.
8 Autoritas pape intelligitur excepta voto.
9 Scholaris qui iurauit non exire districtũ Bononie sine licentia creditoris,donec sibi soluerit:iussus a patre vel superiore qđ domum reuertatur:potest absq3 periurio reuerti:dũmodo ipse nõ procurauerit talem iussum.
10 Si aliqs iurauerit ꝙ iurare nullo modo debet vel nũꝙ testificari si pducatur in testem poterit per iudicẽ compelli ad iurãdum vel testificãdum.vide extensiones.nu.11.12.13.14.ꝛ.15.
16 Doctor etiã cum iuramento nõ potest sine superioris licentia se obligare ad legendum.
17 Sacerdos si fecerit votũ de nunꝙ iurãdo:ꝛ postea compellitur se purgare:vel super cõtractu veritatem dicere:cogitur iurare. vide similia exempla.nu.18.ꝛ.19.
20 Secrete si diceret aliquis alicui:ꝛ in cõfessione qñ nõ esset sacerdos iuramẽto ei prestito qđ nemini debeat reuelare:si producat̃ in testem,non obstãte iuramento debet illud reuelare.
21 Debitor si iurauerit nullã exceptionem obijcere:ꝛ postea superior cõcedit sibi exceptionẽ quinquẽnalem:potest istã exceptionem obijcere non obstante iuramento.
22 Lex ciuilis:ꝛ sic princeps secularis põt remittere iuramẽtum.
23 Lex ciuilis vel statutum laicorum,an possint dispẽsare super iuramento.
24 Pars in cuius fauorem prestitum est iuramentum,habet vim apostolici in remittendo.
25 Papa de ordinaria potestate,nõ potest relaxare iuramentum sponte ꝛ licite prestitum,nisi ex causa.
26 Statuta laicorũ nõ possunt super matrimonijs disponere.
27 Juramentũ nõ obseruans ex causa concessa a iure,dicitur periurus:lꝫ debeat absolui:tñ interim repellitur a testimonio.

1 a Qui iurato. †Non dicit̃ periurus qui iuramẽtum[a] nõ seruat ex causa iure permissa.h.d.Et pone exemplũ qñ quis iurauit sistere in iudicio certa die:ꝛ illa dies est feriata,vel qñ iusto impedimento detentus sistere non potuit.l.ij.§.si quis in
2 iudicio.ff.si quis cautio.† Et de multis alijs clausulis que ĩ iuramento intelligũtur.vide per Bal.ꝛ plenius Lu.ro.hic.ꝛ Bald. in.l.fi.C.de nõ numera.pecu.per cano.in.c.quemadmodum.de iureiurã.Adde etiã tex.in.c.j.in ver.sicut vasallus debet qualiter vasallus iurare debet fidelitatẽ dño:ꝛ ibi Bald.in primo notabili dicit,nota aureũ verbũ qđ in omni iuramẽto intelligitur clausula sicut debet iurari:ꝛ ideo cõtra antiquã cõsuetudinẽ noua iuramẽta extorta,presumũtur impressiua:ꝛ ita dicit Bal.respõdisse cuidã magnifico viro eũ cõsulenti sup hoc in facto valde arduo.† Facit tex.ẽm Bar.ꝛ alios qđ si aliquis iurauerit[b] nõ
3 b petere reductionem ad arbitrium boni viri a laudo arbitri vel arbitratoris intelligitur,nisi enormiter sit lesus.l.si libertus iurauerit.ff.de oper.liber.c.quintauallis.vbi canoniste.de iureiu. idem tenet Bald.in.l.si societatẽ.§.arbitrorum.in vlti.col.ff.pro socio.facit qđ vult Bar.in.l.quidã cũ filiũ.ff.de ver.oblig.Lud. ro.in repetitione rubrice.ff.de arbi.in.§.ꝛ.§.charta.Oldr.in cõ
4 si.clvj.qđ incipit primũ de quo queritur.† Adde qđ per hoc cõsuluerunt Raph.Fulg.ꝛ Rap.comen.ꝛ in ꝯsi.ccx.qđ incipit statuto ciuitatis vicentine.in.ij.ꝛ vlti.col.qđ statutũ disponens qđ a laudo arbitratoris non possit peti reductio ad arbitriuꝫ boni viri,intelligitur nisi pars sit enormiter lesa.sicut eñ non obstante pacto vel renũtia.potest peti reductio,vt prediꝯi.ita etiã poterit non obstãte statuto arguendo de pacto ad statutum,vt est glos.in.l.nõ impossibile.in fine.vbi dicitur.ff.de pactis. ¶ Nota quia est pulchra limitatio ad illud statutum:ꝛ posses in practica
5 magnum honorem ex hoc consequi.† sed eorũ inductio ꝛ argumentatio nõ videtur mihi bona:qꝛ esset arguere de pacto ad statutum affirmatiue:ꝛ sic de minori ad maius.l.non est singulis.ff. de reg.iur.declarat Bart.in specie in.l.alia.§.eleganter.ff.solu. ma.Tu ergo melius ꝓba sic.nam a pari potẽtia procedunt,pactum iuramento firmatum,ꝛ statutum simplex.ita singulariter tenet Bar.in.l.fi.circa mediũ.C.de pac.Bar.in.l.j.in.xv.col.C. de sum.tri.sed si aliquis ꝓmisit cũ iuramẽto nõ petere reductionem,ad arbitrium boni viri,tamen si est enormiter lesus,potest petere.vt per Barto.ꝛ alios hic.eodem modo intelligetur sta-
6 tutum simplex. ¶ † Secũdo nota ex isto tex.ẽm Bar.ꝛ doct.no-
c tabilem regulã,qđ in omni iuramento[c] intelligitur excepta autoritas legis ꝛ superioris.facit.l.fi.in prin.ff.ad mu.c.venientes. vbi canoniste.de iureiur.c.cõstitutus.vbi glos.de rescrip.glos.in
7 c.de forma.xxij.q.vlti.† Adde glos.in.c.que contra mores.in gl. pe.quã ibi Semi.no.viij.dist.que vult qđ in omni pacto intelli-
8 gatur excepta autoritas superioris:† simil'r in voto[d] intelligit̃
d excepta autoritas pape.c.nõ est.ꝛ ibi Jo.and.ꝛ do.Anto.de vo
9 to.† Ista regula facit ẽm Pau.de ca.ꝛ Lud.ro.hic ad questionem de scholari qui iurauit nõ exire districtũ Bononie,sine licẽtia creditoris,donec sibi soluerit qđ iussus a patre vel superiore ꝙ domũ reuertatur,potest absq3 periurio reuerti,dũmodo ipse nõ procurauerit talem iussum.ꝛ dicit Guil.de cu.hic istũ casum euenisse sibi in ꝑsona ꝓpria in ciuitate Bononie:et ita plenius tenet Fed.de senis.in cõsi.cxcj.qđ incipit.questio talis est scholaris clericus.Jo.an.in regula in malis.in mer.Joã.de imol.in cõmen.c.cum cõtingat.in vlti.char.de iureiur.do.Anto.Jmol. et Semi.in.c.cõstitutus.de rescrip.do.Anto.ꝛ do.Abb.in.c.venientes.de iureiur.Pau.de ca.in.l.ij.operis.ff.loca.quãuis contrarium teneat do.Cardi.in.c.cũ quidã.in fi.de iureiur.Et põt cõfirmari eius opinio:qꝛ mãdatum superioris non intelligitur
10 cum preiudicio tertij.l.nec auus.cũ simi.C.de eman.lib. ¶ † Secundo facit qđ si aliquis iurauit nunꝙ iurare vel qđ nũꝙ testificabitur:certe si producatur in testem poterit per iudicem cõpelli ad iurãdum vel testificandum:qꝛ in eius iuramento intelligitur excepta autoritas superioris.facit tex.in.c.intimauit.ꝛ in c.cõstitutus.de testi.ꝛ ita tenet Spe.in ti.de teste.§.de testiũ cõ
11 pulsione.ver.quid si quis iuramenta. ¶ † Tertio facit qđ si aliquis iurauerit nũꝙ iurare,tamen in causa in qua litigat debet de calumnia iurare ẽm Spe.in ti.de iur.calũ.§.superest videre. ver.ij.Cy.ꝛ alij in.l.ij.§.ꝙ si actor.i.vj.q.C.de iur.calũ. ¶ Quarto facit solẽnis tex.in.c.beatus.xxij.qđ.ij.vbi tex.dubitat,si sanctus Petrus iurasset qđ christ⁹ nõ lauaret sibi pedes in eternũ
12 postea permisisset lauari an esset periur⁹. ¶ † Quinto facit ista regula ad officiales,qui iurant seruare statuta:nam excusantur a periurio propter preceptum superiorum,vel quando statuta essent irreuocabilia.c.j.de iureiur.in.vj.c.j.de his que fiũt a ma. parte ca.ꝛ in.c.in his.xj.dis.glos.in.l.non videtur.§.qui iussu.ff.
13 de reg.iur.Bal.in.l.ꝛ si seuerior.C.de infa.cum simi. ¶ † Sexto facit ẽm Albe.ꝛ Lud.ro.hic qđ si aliqs iurauerit soluere in certo termino:ꝛ iudex faciat sibi preceptum vel sequestrum ne soluat,excusatur a periurio,nisi procurauerit ipse sibi fieri:ꝛ ita ꝓbatur.xiij.q.v.in.c.dixit dominus.in fi.iuncta glos.ꝛ ibi Archi. ad hoc no.idem tenet Hostiẽ.in summa sua.in ti.de iureiur.§.ꝛ species.versi.item si iuro.facit bonus tex.in.l.mulier.ff.de.l.com
14 missoria. ¶ † Septimo facit qđ si aliquis iurauerit accipere aliquam in vxorem,potest intrare religionem,ꝛ nõ erit periurus. et tex.notabilis in.c.ex publico.de cõuer.coniu.ꝛ in.c.licet.de regula.facit qđ vult Hosti.in summa.tit.de oblig.ad ratiocinia.§.

a ¶ Qui iuramentũ.Adde de materia istius.l. vide in.c.si christ⁹.et in c.quãto.de iureiur.

b ¶ Si aliqs iurauerit. adde doct.ĩ ca.qntaualłis.de iureiuran.

c ¶ Jn oĩ iuramẽto.adde gl.i.c.cũ in eccle.de ma.ꝛ obed. arch.i.c.autoritatẽ.xv. q.vj.

d ¶ Similiter in voto. adde hosti. in sũma.tit. de voto.in §.quot sunt species vo-na.i.c.qꝛ plerięq.i vl.col. de offi.ord. li.vj.Tho. in.iiij.disti. xxxviij.q.j. arti.iiij.

quis obligetur ver. nunquid ergo potestas. de potestate qui iurauit exercere officiũ: quod non obstante iuramento potest in
15 gredi religionẽ. ¶ † Octauo facit qđ si abbas cũ capitulo, iurauerunt nõ recipere monachos vltra certũ numerum, intelligitur nisi superior contrariũ precipiat, ẜm Old. laudẽ. in cõsi. lxxxvij.
16 qđ incipit factum tale est quidã abbas. ¶ † Nono facit qđ notabiliter vult do. Abb. in. c. venietes. in. j. col. de iureiu. qđ doctor etiam cum iuramẽto non potest sine superioris licentia se obligare ad legendũ alibi, qđ no. qꝛ sepe occurrit. ¶ † Decimo fa-
17 cit ꝙ si sacerdos fecerit votum de nunꝙ iurando: ꝛ postea compellitur se purgare vel super contractu veritatẽ dicere ꝙ cogitur iurare cuz sit excepta autoritas superioris: ita tenet Gemi. post
18 Ioã. an. in. c. qꝛ pleriq; in vlti. col. de offic. ordi. in. vj. ¶ † Undecimo facit ꝙ si aliquis iurauerit non exire de domo citra certum tempus. puta. j. xv. dies. ꝛ citatur a iudice in termino illorum xv. dierum, ꝙ teneatur comparere: ꝛ ita tenet Spe. in ti. de citatione. ẜ. j. ver. pe. archi. in. c. autoritatẽ. xv. q. vj. Gemi. in. c. si eux. in. ij. col. de prebẽ. in. vj. ꝛ in. c. j. ẜ. statuẽtes. circa prin. per illum
19 text. de sepul. in. vj. ꝛ in. c. qꝛ pleriq; de offi. ordi. in. vj. ¶ † Duodecimo facit ꝙ si pater iurauit nõ consentire filio agenti, in casibus in quibus necessarius est consensus patris: cogitur tamen pater non obstante iuramento consentire ꝛ dare licentiam filio ẜm Spe. in ti. de actore. in. viij. col. in versi. sed quid si iurauerit.
20 ¶ † Decimotertio no. facit ꝙ si aliquis[a] dicat aliquid alicui secreto ꝛ in confessione quãdo non est sacerdos, iurameto ei prestito qđ nemini debeat reuelare, si producatur in testẽ (nõ obstante iuramẽto) debet illud reuelare. ratio qꝛ iuramẽtum non extendit ad istum casum. s. qñ producitur in testẽ, ratio rationis qꝛ si intendebat iurãs ad hunc casum extendere iuramentũ: certe iuramẽtum fuit temerarium ꝛ non seruandũ. ita nota. tenet do. Ab. in. c. si sacerdos. in. ij. col. de offi. ordi. post Inn. in. c. qualiter ꝛ qñ. de accu. ꝛ idem. d. Abb. in. c. omnis circa fi. de pe. ꝛ re
21 mis. ¶ † Ultimo facit ꝙ si debitor iurauit nullã exceptionẽ obijcere ꝛ postea superior concedit sibi exceptionẽ quinquennalẽ, potest istam exceptionẽ obijcere nõ obstante iuramẽto: qꝛ intelligitur excepta autoritas superioris. ita tenet Cy. sal. ꝛ mo. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pub. Pau. de ca. hic. ¶ Capio gl. in ver. non videt. quã diuide in duas partes. In prima assignat ratio-
22 nez ad tex. In scđa querit. scđa ibi, sꝫ an pro vero. ¶ † Ex prima parte habes, qđ lex ciuilis: et sic princeps secularis, põt remittere iuramentũ. Adde glo. notabilẽ. in. l. adigere. ẜ. fi. ff. de iure patro. que dicit ꝙ lex hꝫ vim apostolicã in remittẽdo iuramẽtũ et sic lex potest remittere iuramentũ sicut ꝛ papa: ꝛ illam gl. ad hoc ibi no. ꝛ sequitur Bar. sed istas gl. reprobat Lu. ro. hic motus, qꝛ cũ iuramentũ sit quid spũale, secularis se de hoc nõ intromittit. c. quãto. ꝛ. c. decernimus. de iudi. c. lator. qui fi. sint legi. et c. tuam. de or. cogn. Pau. de ca. hic, etiã in discursu tenet ꝯrium propter defectũ potestatis statuentiũ: qꝛ iuramentũ non est ho
23 die de foro seculari. sed canonico. c. fi. de exce. in. vj. ¶ † Tu aduerte ꝙ ista materia, an lex ciuilis vel statutũ laicorũ[b] possint dispensare super iuramẽto est valde periculosa ẜm Io. de imo. in c. Quis. de pactis. in. vj. In isto difficili passu reperio fuisse quatuor principales opiniones. prima fuit opinio glossarũ quas allegaui ꝛ precipue gl. in. d. l. adigere. ẜ. fi. qu am glos. Bart. ibi ad hoc no. ꝛ simpliciter sequitur. illã glo. reputat singularẽ et non esse alibi Bal. in. c. ij. in pe. col. de proba. ꝛ in. c. venerabilẽ. in pe. col. de elec. ꝛ in. l. nõ dubium in. ij. col. C. de legi. illã glo. sequitur Bal. in. l. ij. in fi. C. de indi. vi. tol. ꝛ in. l. pactũ. in. v. q. C. de col. ꝛ in l. nec patronis. C. de ope. lib. ꝛ in. l. j. C. si aduer. dona. ꝛ in rubr. ff. de iureiur. ꝛ in. c. j. ẜ. item sacramẽta de pace iura fir. ꝛ in. l. ij. in ix. q. C. de rescin. ven. ꝛ in. l. si quis inquilinos. ẜ. fi. p illuz tex. ff. de lega. j. ꝛ in. l. iurisgẽ. ẜ. generaliter. ff. de pac. eãdem opi. tenet notabiliter Bal. in. l. omnes populi. in. ix. col. ff. de iusti. ꝛ iu. vbi tenet valere statutũ laicorũ disponẽs ꝙ iuramentũ minoris non valeat absq; curatore: qꝛ ius ciuile potest ex causa iuramẽtũ reprobare: ꝛ tũc lex hꝫ in hoc vim apostolici: lꝫ enim post iuramẽtum prestitũ ius ciuile nõ possit aliud infringere tñ ante factuz põt facere ꝙ ex tali iuramẽto non queratur ius recipienti: ꝛ potestas debet illud statutũ seruare. eandẽ opi. qđ lex ciuilis vel statutũ laicorũ possit dispensare sup iuramẽto tenet Pe. de anch. in. c. Quis. de pac. in. vj. ꝛ in regula ea que de reg. iu. in. vj. ꝛ in. c. canonũ statuta. in ver. quid dices in materia iuramẽti de cõstit.
24 in cõsi. ccxv. qđ inci. legitur in can. ¶ † Pro ista parte omissis leuibus, fortiter facit qꝛ pars in cuiꝰ fauorẽ prestitũ est iuramẽtum hꝫ vim apostolici in remittẽdo illud. c. j. de iureiu. l. fi. in pn. ff. q ꝛ a qui. Bar. in. l. labeo. ff. de iureiur. ꝛ in. l. j. ẜ. ꝛ post operis ff. de ope. no. nũ. ergo fortius dꝫ posse statutũ. ita dicit tex. in. l. fi. in fi. ꝛ ibi Bal. no. C. de fideius. nec dicatur in parte sit, eo qꝛ possit renũtiare fauori suo: qꝛ etiã statutuz ex causa rõnabili potest disponere remittẽdo sicut põt pars in particulari: ꝛ tenẽdo istã

partem: eam sane intellige subsistẽte iusta rõnabili causa ita limitat Bal. in. l. ij. in fi. C. de indi. vid. tol. vbi dicit ꝙ qñ motiuuz statuti cõstat ex rationabili cã tũc hꝫ vim apostolici in remittẽ-
25 do. ¶ † Cõfirmo etiã. papa de ordinaria potestate[c] non põt relaxare iuramentũ spõte licite prestitũ nisi ex cã, vt habetur plene per gl. in. c. autoritatẽ. xv. q. vj. p gl. ꝛ doc. in. c. quãto. de iureiur. Inn. in. c. cũ inter. de renũ. Spe. in ti. de legato. ẜ. nũc ostendendum. versi. xxij. ¶ Scđa est opi. directo ꝯria: qꝛ nullũ statutum laicorum ꝛ nullus princeps secularis põt remittere iuramẽtuz vel sup ipso dispẽsare. cũ istud spectet ad ecclesiam vel ad põtificem romanũ. c. venerabilem de elec. c. nouit. de iudi. ita tenet Hosti. in. c. quãto. de iureiu. ꝛ plenius. d. Ant. de bu. in. c. cũ ꝯtingat. in ver. iij. casus. e. ti. ꝛ ibi Io. de imo. in. iij. membro. ꝛ ibi. d. Abb. Cyn. ꝛ Sali. in. l. fi. ꝛ ibi Pau. de ca. in fi. C. si cõtra ius vel vti. pub. Pau. de ca. in aut. sacramẽta puberũ. pe. co. C. si aduer. ven. do. Alex. in cõsi. xxxviij. in. iij. vo. qđ inci. visa petitione Antonij de ro. vbi tꝫ, ꝙ glo. in. d. l. adigere. ẜ. fi. non procedit de iure ꝛ posito ꝙ procedat dꝫ intelligi qñ iuramẽtũ est cõtra publicam vtilitatẽ, prout declarat Bal. in. l. fi. C. de nõ nu. pe. vel cum illa glo. dicit ꝙ iuramẽtum hꝫ vim apostolici põt saluari intelligendo de lege canonica alr̃ secus: ꝛ ita etiã tꝫ do. Alex. in consi. vij. in. iiij. vol. qđ incip. vr̃ prima fronte dicendum dictos reos in fi. ¶ † Tertia fuit opinio Bar. in. d. l. oẽs populi. in. ij. q. iij. q. princip. vbi tenet ꝙ si statutũ laicorum disponat immediate super iuramento, non valet, puta si statutum diceret ꝙ cõtractus minoris etiam iuratus non valet sine consensu consanguineorũ sed bene per indirectum potest statuere, puta si statutum dicat quod contractus minoris etiã iuratus factus sine cõsensu duorum consanguineorum presumatur dolo factus vel censeatur simulatus quo casu iuramentum in effectu nõ valet. ꝛ dicit Bar. ꝙ sic iam vidit iudicare. idem tenet Bart. in consi. suo qđ incip. quo dicit statutũ ꝙ minor. idẽ tꝫ Pau. de ca. hic. ꝛ in. l. pen. C. de transac. ꝛ in aut. sacramẽta puberũ. C. si aduer. ven. idẽ etiam tenet Bal. in. d. aut. sacramẽta puberũ. in. ij. col. ꝛ idẽ Sali. in pen. col. d. Abb. in cõsi. lxxij. qđ inci. quinq; dubia. Ludo. ro. in cõsil. xij. qđ inci. viso facto preposito ceterisq; cõsilijs. Raph. comen. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. Ioã. de imo. ꝛ Gemin. in. c. Quis. de pact. in. vj. do. Alexan. qui dicit istam opinionem esse veram et magis cõem, ꝛ qđ ab ea in iudicando nõ est recedendũ. in cõsi. lix. qđ incip. instrumento ꝛ tit. questionis. in. j. vol. et in consil. xxxix. in. iiij. vol. qđ incipit viso statuto ꝛ thema. istã opi. Bar. deridet Bal. ꝛ dicit, ꝙ est trufa. in. d. l. oẽs populi. in. ix. col. ꝛ in. l. in risgentiũ. ẜ. ꝛ generaliter. ff. de pac. ꝛ dicit Ang. in. l. j. ff. de cõstitu. principũ, qđ iste opiniones Bar. sunt ambages, cõtra eam etiã tenet Pau. de ca. in. l. si quis pro eo. in vl. col. prin. ff. de fideius. d. Anto. de but. in. d. c. cum contingat. in. v. col. nam qđ directa vis non potest, nec per indirectũ debet cõcedi. c. quãto. cũ similibus de priui. ¶ Quarta fuit opi. Federici de senis. in cõsi. cclxxij. incip. factum tale est statutũ ciuitatis Perusine. vbi vult, ꝙ si statutũ laicorum disponat, ꝙ promissio filijfa. minoris sine cõsensu patris nõ valet, etiã si sit iurata, qđ quãuis filiusfami. obligetur iuramen o nõ obstante statuto: tñ qꝛ iuramẽtũ recipiens fecit cõtra ꝓhibitionẽ statuti, ex cã rõnabili conditi, cui statuto debuit obtemperare. viij. di. c. que cõtra. xj. q. iij. in. c. q resistit. vñ ꝓpter talem transgressionẽ põt cõpelli ad relaxationẽ iuramẽti: ꝛ per hunc modũ statutũ obseruabitur in effectu: lꝫ istam opinionem Feder. de senis. refert ꝛ reprobat dñs Anto. de bu. in. d. cũ cõtingat. in ver. tertius casus: qđ cũ per viam denuntiationis euãgelice vel per officium iudicis possit cogi ad obseruantiã iuramẽti, vt habetur in. c. debitores. de iureiur. certe incõgruum est dicere qđ peti possit relaxatio. idẽ tenet Imo. in. d. c. cũ cõtingat. in tertio mẽbro qꝛ ex quo iuramentũ sponte prestitũ est, et non intercessit dolus ex parte recipiẽtis, certe iuramentũ seruandũ est, nec peti põt relaxatio, per regulã. d. c. cũ cõtingat. Quid tenendũ in tãta difficultate. ego teneo scđam opinionẽ ꝙ lex ciuilis vel statutũ laicorũ nõ possint disponere sup iuramẽto: nec illud remittere vel relaxare, etiã ex cã. Moueor ex quinq;. Primo per illud qđ generaliter tenet Io. an. in. c. tua nobis. el. j. de deci. in nouella. ꝛ ibi sequuntur doc. qđ oẽs leges ciuiles q̃ statuũt iuramẽtum nõ esse seruandũ, nõ valent: neq; sunt seruãde nisi ita disponant. eo qꝛ iuramẽtũ sit cõtra bonos mores, vel qꝛ nutriat pcm̃ cũ laico nõ pertineat dispositio de spũalibus. sequitur. d. Fran. de are. in cõsi. viij. inci. abũde. ¶ Scđo moueor qꝛ iuramẽtum spectat ad ecclesiã. c. fi. de foro compe. in. vj. c. venerabilẽ. de elec. per q̃s statutũ laicorum nõ põt sup hoc disponere. c. ecclĩa scẽ marie. de ꝯsti. habetur in. c. tuã. de ordi. cogn. ¶ Tertio qꝛ iuramentũ est de iure diuino. c. ꝛ si christꝰ. de iureiur. ꝯ qđ nõ põt fieri statutuz per seculares. c. Quis. de pac. in. vj. ¶ Quarto qꝛ iuramẽta principalr̃ diriguntur in deũ. c. debitores. ꝛ. c. ꝛ si xp̃s. de iurein. ergo nõ sunt subiecta legi ciuili. c. j. de regla. no. j. c. cũ elies. ꝛ in. c. relatũ. de testi.

a ¶ Qđ si aliquis. Adde Ab. in. c. in timauit. de testi. Abb. in c. dilectꝰ de excessibꝰ p̃la. ꝛ qd de iterprete in cõfessiõe an talis possit ꝓduci in testem. vide Tho. j. ij. di. xxj. q. iij. ar. ij.

b ¶ Statutũ laicorum. Adde doct. in. c. ecclĩa scẽ marie. de cõsti. Abb. in disputatiõe ĩcipiẽte stãte statuto.

c ¶ Papa de ordinaria ptãte. adde arch. in. c. q sacramẽto. xxij. q. v. cardi. in cle. j. ante fi. de iureiur. Car. sancti Sixti ĩ tracta. d potestate pape. qđ. xxxviij. Tho. secunda secũde. q. lxxxix. ar. ix. in rñsione ad tertiũ articulũ archiepisc. flo. in. ij. pte sue summe. titu. x. c. v.

de test. ¶ Quinto moueor q ubi tractatur de pacto, semp stamus iuri canonico, etiã in foro ciuili, vt no. in. c. possessor. de reg. iu. in. vj. et in. c. fi. de pscrip. & in. c. j. & ij. de op. no. nũ. per Bar. & alios in. l. priuilegia. C. de sac. san. ecc. Tenẽdo, istã partẽ quã puto verã, nõ obstat fundamẽtũ qd p̃ ɔria parte dr stringere q pars in cuius fauorẽ p̃stitũ est iuramentũ hz vim aplici in remittẽdo illud: ergo
26 fortius dz posse, statutũ laicorũ. † q2 respõdeo q predicta consequẽtia pcedit in rebus secularibus, nõ aũt pcedit in spũalibus, prout est iuramentũ: pbo: nam super matrimonijs & spõsalibus fiũt pacta & spõsiones. c. fi. & p totũ. de ɔdi. ap. & tñ statuta laicor, nõ possunt sup matrimonijs disponere: vt tz Jo. an. in. c. statutum. primo. de here. in. vj. d. Ant. de bu. in. c. j. de spõsa. ¶ Scdo rñdeo q ideo pars põt remittere iuramentũ: q2 facit autoritate iuris canonici volentis q iuramentũ recipiat hanc tacitã cõditionẽ vt no. in. c. quẽadmodũ. de iureiur. & in. c. tue, de sponsa. Et eodẽ mõ põt statuere habens sup hoc potestatẽ disponendi: quã
27 laici nõ habẽt. igit &c. ¶ † Ex scda parte gl. no. q q nõ obseruat iuramẽtũ ex causa cõcessa a iure, dicit periurus, lz absolui debeat interim, ergo repelletur a testimonio. c. testimoniũ. de testi. Breuiter cõtra istã gl. tenẽt Bal. Ange. Pau. de ca. & d. Alex. hic qd imo mero iure nõ est piurus, cũ piuriũ nõ fit sine dolo, put examinaui in. l. q iurasse. in prin. ff. de iureiu. Tu adde glo. in. c. cõstitutus. in gl. j. de rescrip. vide etiã qd tz Bar. in. l. si qs. in prin. in vlti. col. ff. de le. iij. cõtra Jo. an. in regu. q semel. in mercu. Et sic cũ laude dei est expeditus iste titulus. Jason Padue.

¶ Si ex noxali causa agatur. Rubrica.

1 ¶ Actio noxalis datur contra dñm pro delicto serui, cõmisso ignorante domino.
2 Satisdatio de iudicio sisti, etiam in seruo lata sententia expirat.
3 Papa si mandat extraneo vt alicui conferat prebendam in tali ecclesia, & anteq̃ cõferatur ordinetur aliquis collator ordinarius in eadem ecclesia, an extinguatur potestas extraneo cõcessa, cũ non duret eadem causa ecclesie.
4 Successor singularis nõ sequitur forum sui actoris.
5 Fundum qui vult donare habet eum pro derelicto.
6 Donatio que fit per traditionem, nõ est proprie contractus.
7 Qñ aliquid nõ apparet simpliciter: sed cum aliqua adiectione, illud nõ est proprie: & sic nõ habet locum in statutis.
8 Pars potest petere, vt res de qua litigatur exhibeatur in iudicio: ad hoc vt testes possint eã cognoscere & videre: & si pars noluerit exhibere: quid iuris. nu. 9.
10 Falsus censetur, qui facit vt veritas non appareat.

Si quis eum. Seruus in cã noxali in iudicio sisti pmissus dz sisti in eadẽ causa in qua erat tpe promissionis ita q ex nouo facto ius actoris non sit factum deterius nec in substãtia nec in exercitio.
1 h. d. cũ princip. l. seq. ¶ † Not. ex tex. ibi noxalis actio. qd actio noxalis datur cõtra dñm p delicto serui cõmisso ignorãte dño. l. ij. ff. de noxa. secus est fm Bal. hic, in delicto cõmisso per famulũ qui est liber homo. §. fi. insti. de noxa. idem dicit Bal. in. l. j. in prin. vbi dixi. s̃. ne quis eũ qui. Adde fortius qd imo actio noxalis nõ hz locũ in libero hoie bona fide pro seruo
2 possesso. l. cõfessionibus. §. fi. cũ. l. seq. ff. de inter. ac. ¶ † No. ij. ibi donec iudiciũ accipiat iuncta glossella qd satisdatio de iudicio sisti etiã in seruo, lata snia expirat. l. grece. §. & post litem. ff. de fi-
3 deiuss. dixi in. l. ij. §. fi. s̃. ti. j. ¶ † No. iij. q per istũ tex. in ver. eadez causa, decidit Innoc. in. c. eã te. in glos. super ver. de capitulo. de rescrip. & sequit Ange. hic, q si papa mandat extraneo vt alicui conferat prebẽdam in tali ecclesia, & anteq̃ cõferatur ordinetur aliquis collator ordinarius in eadẽ ecclesia, q extinguitur potestas extraneo concessa: cũ nõ duret eadẽ cã eccl'ie: tu tñ adde qd vult Bal. in. l. nec qcq̃. in prin. ff. de offi. pcon. & le. & in aut. habita. in. x. oppositiõe. C. ne fili9 p pa. & in. c. pe. in. iij. col. de offi. dele.
4 ¶ † No. iiij. in ver. itaq. q singularis successor nõ sequitur forũ sui autoris: secus in vniuersali. l. heres absens. in prin. ff. de iudi.
5 et in. l. eũ hoiem. in prin. ff. de fideiuss. ¶ † In glos. in ver. promissoris: istã glo. inducit Bar. cõtra cauillationem quorũdam volẽtium euitare solutionẽ gabelle, que ex forma statuti p quocũq̃ cõtractu soluitur: nam qui vult donare fundũ, hz eum pro derelicto, & ille postea occupat. nam fm Bar. ista est donatio. l. q seruus. ff. de stipu. seruo. ergo &c. idẽ tenet Lud. ro. hic. & Bar. notabiliter in. d. l. q seruus. ad fi. contrariũ tenet Bal. in. l. mater. in vlti. col. per glo. ibi. C. de rei ven. q2 titulus pro derelicto est simi lis donationi, tñ nõ est proprie donatio q ptz, quia nõ interuenit simultaneus cõsensus: sed ad hoc rñde, quia istud pcedit qñ fit psone certe, al's secus: vt dicit gl. in. d. l. qd seruus. in fi. & ibidẽ clarius Bal. al's Bar. & Lud. ro. hic, cõtra Bar. etiã tenet Ang. Imo & Rapha. comen. in. d. l. qd seruus: cũ non sit proprie donatio, nisi constaret de fraude, q2 qui voluit fraudare statutũ eo ligatur. l. nõ dubium. C. de legi. l. hoc modo. & l. heres meus. in fi.
6 ff. de ɔdi. & demon. † mouet etiã Raph. quia donatio que fit per traditionem nõ est proprie contractus: ergo non habet locum in eo, statutũ: ita patet in. l. labeo. §. contractu. ff. de verb. signi. & ita in specie, in hoc vltimo tenet Bal. in. l. cõtractus. in. ij. col. C. de fide instru. & in. l. si non donationis. C. qd me. causa. & istã opi. contra Bart. tenet etiã dñs. Alex. hic. Tu vltra alios subtiliter cõsidera, q tex. in quo se fundat Bar. in. d. l. qd seruus, põtiũ inducit ad oppositũ: ibi enim dr: nã & hoc genere quedaz donatio est, pondera q dicit quedã donatio, ergo non proprie: quia qñ aliquid nõ dicit simpliciter, sed cũ adiuncto, quedã, vel aliqua: apparet q non est proprie. gl. est singu. in cle. j. in ver. aut earũ parte de foro cõpe. quã pro singulari tenet Bal. in. l. j. in pe. col. C. de inoffi. dona. idẽ tenet Bal. in. c. j. §. cum aũt. in pe. col. de contro. inuesti. Jo. de imo. in. c. fi. in. viij. col. de dona. Lud. ro. in. l. si cum
7 vel in vtero. ff. de testa. mili. ¶ † Secũdo quia qñ aliquid nõ apparet simpliciter sed cum aliqua adiectione illud nõ est proprie & sic nõ habet locũ in statutis: ista est regula Bart. in. l. lucius. §. quesitũ. ff. de leg. iij. ¶ Pro ista parte facit quia cum statutũ de soluẽda gabella sit odiosum, in dubijs opinionibus iudicãdum est cõtra: ita colligitur ex verbis Bar. in. l. si pupillus. in prin. ff.
8 ad. l. fal. ¶ † In gl. in verbo. vel actio. no. fm Bar. & doc. q pars potest petere, vt res de qua litigat exhibeatur in iudicio, ad hoc vt testes possint eam cognoscere et videre: adde glos. expressiorẽ in. c. cum causam que inter archiepiscopum. in ver. de causis. de testi. Barto. in. l. iij. §. j. ff. de testi. & in. l. si cum exhibuisset. §. j. per illum tex. de pub. & in. l. si criminis. vbi etiam Bal. C. ad exhibẽ. facit tex. not. in. l. iij. §. si quis noxali. ff. ad exhi. vide tamẽ tex. in. l.
9 non ex omnib9. & ibi Bar. ff. de arbi. † sed pone q pars nolit exhibere, quid erit hoc casu, tangit solus Bal. in. c. cum causam. in pe. colum. de test. & determinat, q qui nõ vult exhibere habetur
10 pro confesso & conuicto: & hoc probat subtili ratione. † nam qui facit, vt veritas nõ appareat falsus cẽsetur. l. j. §. j. ff. ad legẽ cor. de fal. c. j. de cri. fal. no. Bar. in. l. prescriptione. in fi. C. si cõtra ius vel vti. publ. ergo contrarium eius presumitur verum, ista ratio licet colorata nõ est vera, quia illud qd dicit, q qui occultat veritatem falsarius censetur, procedit in teste. ita loquuntur iura preallegata, q2 officium testis est facere qd veritas appareat, secus autem est in parte, quia nõ cẽsetur falsarius: ita dicit gl. no. in. c. ne quis arbitretur. in gl. j. magna ad fi. xxij. q. scda. item põdera, q contra istam decisionẽ Bald. facit gl. hic iuncto tex. vbi lata est sententia contra actorem qui nõ potuit probare eo quia dominus noluit exhibere seruum, ergo nõ habetur pro cõfesso, quia si fuisset habitus pro confesso, lata fuisset sententia contra eum. Jason Padue.

1 ¶ Dñs perdit bñficiũ dãdi seruũ pro noxa, duobus casibus.
2 Confessioni serui habite per tormẽta de facto proprio, statur in preiudicium domini.
3 Confessio filij an preiudicet patri, qñ statutum disponeret, q pater teneretur soluere condemnationem pro filio.
4 Lex vel statutum licet dicat qd stari debeat confessioni vel iuramento alicuius in preiudicium alterius, intelligitur nisi ille velit probare contrarium.
5 Lex, quamuis dicat quod ignorantia probetur per solum iuramentum: tamen potest probare contrarium: vide limitationes, nume. 6. et. 7.
8 Infamis vel vilis, si deponat de eo qd ipse fecit, est idone9 testis ad faciendum semiplenam probationem.
9 Testis quãdo testificat de facto proprio: tũc vnus solus testis plenam probationem facit.
10 Judici deponenti de eo quod ipse facit, nõ creditur quãtũcũq̃ autoritatis sit.
11 Legato cardinali nõ creditur de his que ipse gessit, nisi alijs in dicijs comprobetur.

Si absens. Si dñs p seruo absente, noxali actione conueniatur, cogitur alterũ de tribus facere. s. aut promittere de sistendo seruum in iudicio, aũt eũ defendere: aut cauere q̃primũ poterit se exhibiturũ, hoc est, daturum seruũ pro noxa, hoc primo. Et si dominus falso negauerit se habere seruum in sua potestate, vel dolo malo fecerit, quominus haberet, tunc tenet suscipere iudicium absq̃ beneficio dãdi seruũ pro noxa, hoc scdo. Si vero absente dño seruum presentẽ nemo defendat, adiudicatur seru9 actori, & sic ei datur insolutũ, sed dño postea reuerso, causa cognita cõcedit defensio serui, qua mediãte recuperat seruũ: & eodem modo actori restituitur actio
1 que p cõsequutionẽ serui fuerit extincta. h. d. ¶ † Vltra ea q̃ no. Bart. no. in versi. si vero falso: duos casus, in quibus dñs perdit beneficium dandi seruum pro noxa. et sic cogitur estimationem

damni insolidū soluere. Prim⁹ casus est qñ dñs falso negauit, ꝛ sic qñ per ꝓbationem aduersarij cōuictus est de mēdacio. l. si seruus deposit⁹. §. si negauerit. ff. de noxa. cū limitatione de qua ibi in tex. ꝛ in. l. neqꝫ. ꝛ in. l. electio. §. neqꝫ. e. ti. ¶ Secūdus casus est qñ dolo desijt possidere. facit. l. de illo. ff. de noxa. Adde tertium casum. qñ seru⁹ sciente dño, ꝛ nō ꝓhibente dānū dedit. l. ij. ꝛ. l. in
2 delictis. in prin. ff. de noxa. ꝛ. l. j. ff. si fami. fur. fe. dica. ¶ † In gl. prima in verb. vel iudicio. no. tria. Primo ſm Bart. ꝛ doc. ꝙ cōfessioni serui habite ꝑ tormēta de facto ꝓprio stat̃ in preiudiciū
3 dñi. † Unde arguēdo de seruo ad filiū. l. serui ꝛ filij. in princ. ff. de fur. vi̇. ꝙ similiter ꝯfessio filij ꝓiudicat patri, qñ statutū disponeret, ꝙ pater teneret̃ soluere cōdemnationē ꝑ filio, vt pleni⁹ per Bar. ꝛ Moder. in. l. cū fili⁹. §. in hac. ff. de ver. ob. cū cōcor. ibi et hic signatis, ꝛ ad hoc etiā no. istā gl. Bal. in. l. error. in fi. C. de iur.
4 ꝛ fac. igno. ¶ † Scḋo habes ex ista glo. ꝙ lꝫ lex vel statutū dicat ꝙ stari debeat confessioni vel iuramento alicuius in preiudiciū alterius: intelligit̃, nisi ille velit probare contrariū: ꝛ ad hoc ista gl. est singu. ꝛ nō reperitur alibi ſm Pau. de ca. hic: vnde ſm eū facit, qḋ si statutū dicat ꝙ de maleficio reperto ꝑ familiā potestatis, stet̃ relationi familie, vel ꝙ stetur denūtiationi syndici, intelligit̃, nisi cōtrariū probet̃: ꝛ quāuis dicat̃ istud fuisse dictū Jac. bu. in. l. j. vt ibi refert Bal. C. de re iudi. tñ ſm Pau. de ca. hic est gl. ordinaria, q̄ est maioris autoritatis: idē repetit Bal. i. l. j. C. si aduer. delic. ꝛ in. l. si tutor petitus. ad fin. C. de periculo tuto. ꝛ in alijs locis de qb⁹ p. d. Alex. hic: ꝛ late ꝑ Moder. ꝓcipue ꝑ Lud. ro. in. l. q bona. §. q dāni. ff. de dā. infect. ¶ Ista ꝯclusio gl. cōfirmat̃ ex duob⁹. Primo qꝛ lꝫ. l. dicat, stādū esse instrumēto publico. l. cū ꝓcibus. C. de ꝓba. ꝛ similiter idoneis testibus. l. in exercēdis. C. de fi. instru. tñ admittit̃ ꝓbatio in cōtrariū. c. lꝫ causam. de ꝓbā. c. cū ioannes. ad fi. de fide instru. ¶ † Scḋo facit, ꝙ quāuis
5 lex dicat, ꝙ ignorātia ꝓbetur[a] ꝑ solū iuramentum. c. vt circa. §. vt super hmōi. ꝛ. c. nulli. in fi. de elec. in vj. glos. in. c. proposuisti. lxxxij. di. ꝛ in. c. ꝛ qui humanis. xij. q. ij. ꝛ in. l. si cui. §. ijsdem. ff. de accu. d. Abb. ꝛ alij in. c. ij. de consti. tñ pōt ꝓbari contrarium ſm Bar. i. d. §. idē. ꝛ est gl. ordinaria in. c. ij. in ver. affectata. de tēpo.
6 ordi. in. vj. ¶ † Limita predictā ꝯclusionē duobus modis. Primo, nisi lex vel statutū diceret, ꝙ stet̃ dicto vel iuramēto alicuius ꝑ plenaria ꝓbatione. tunc non posset probari ꝯtrariū, quia haberet vim ꝓsumptionis iuris ꝛ de iure, gl. est ad hoc singularis in cle. j. in gl. pe. in ver. fecisse narramus. de proba. per quam gl. ita limitat Lud. ro. in. l. si duo. ff. de acqui. here. in. d. l. q bona. §. q dāni. ꝛ ibi. d. Alex. ꝛ hic. Istud mirabiliter intellige, qñ statutū (vt dixi) diceret ꝙ haberet̃ ꝑ plenaria ꝓbatiōe: tūc nō admittit̃ ꝓbatio in ꝯtrariū: ita loquit̃ gl. ꝓallegata: secus si statutū diceret, ꝙ habeat̃ ꝑ plena ꝓbatione: tūc posset ꝓbari cōtrariū, pꝫ nā duo testes faciūt plenā probationē. c. cū esses. ꝛ. c. relatū. de testa. gl. ꝛ doct. in. l. admonendi. ff. de iureiur. ꝛ tñ pōt ꝓbari cōtrariū. c. lꝫ cām. de ꝓba. ita limitat nouiter. d. Alex. in ꝯsil. cccccxcv. qḋ inci. in cā ꝛ lite vertēte inter filios. in. iij. col. ¶ † Scḋo, dicta
7 cōclusio limitat̃ ꝑ Bald. in. c. nonnulli. in pe. col. de rescriptis. vt nō ꝓcedat, qñ lex vel statutū disponeret stare alicuius probationi, quia facit vt nō admittat̃ probatio in ꝯtrariū: secus si disponat, vt sufficiat ad probādū: quia tunc bene pōt probari cōtrarium: ꝛ ita dicit tenere Joā. an. in. c. statutū. de rescri. in. vj. ista limitatio nō plꝫ: ꝑ ea q̄ dixi: ꝛ ꝯtrarium in his terminis qñ statutum dicit stari. vi̇ tenere Bal. in. l. j. in. j. col. ꝛ ibi clarius Sali. C. de reb. cre. ꝛ in. l. si tutor. ad fi. C. de pericu. tu. Ang. in. l. q vas. in
8 prin. ff. de fur. ¶ † Tertio ꝑ istā gl. no. Pau. de ca. hic: ꝙ al's inhabilis ad testificādū puta vilis vel infamis, si deponit de eo qḋ ipse fecit, est idoneus testis ad testificandū semiplenā probationē. sicut hic dicit in cōfessione serui de facto proprio. † Adde ꝙ
9 fortius voluit alibi Pau. de ca. ꝛ sepe allegat̃ in consilijs per docto. huius ciuitatis Padue. ꝙ qñ testificat de facto ꝓprio hoc est, de eo qḋ ipse fecit, tunc vnus solus testis[b] plenā probationē facit, ꝛ ita limitat̃ regula. l. iurisiu. cū si. C. de testi. vbi dr̃, ꝙ ad minus duo requiruni, ꝙ nō sufficit vnus quātūcūqꝫ magna dignitate ꝓfulgeat: quia procedit qñ testis interrogat̃ de facto alieno de quo hꝫ notitiā ꝑ sensum corporis: secus qñ deponit de facto ꝓprio, istud ꝓbat̃ ꝑ. l. qro. §. fi. ff. de edil. edic. vbi credit vni seruo de facto ꝓprio, ergo forti⁹ libero: ꝛ si dicat̃ ꝙ ibi credit̃ i tortura rñdet, ꝙ illud ꝯtingit ꝓpter vilitatē ꝑsone seruilis, cui nō dꝫ credi sine tortura: sꝫ tñ valet libera dispositio hōis liberi quātū extorta ꝑ torturam a seruo: ꝛ dicit: ꝙ ita semp visum fuit ei, quāuis nō reperiat ab aliquo tactū: ita tꝫ Pau. de ca. in. l. seruos. C. de testi. ꝛ in. l. qcūqꝫ. ad fi. C. de ser. fugi. ꝛ in ꝯsi. cccxxix. qḋ incipit visa petitione ꝓdicta. in prima col. ad fi. ꝛ in ꝯsi. ccclxviij. qḋ inci. visis actis ꝛ actitatis. ad fi. Idē tꝫ Bal. in. l. si qs decurio. in quarta oppositiōe ꝑ illū tex. cū gl. C. ad. l. cor. de fal. vel accedāt verba Bar. in extrauag. ad reprimē. in ver. per nūtiū ad fi. istā decisionem reprehēdit. d. Alex. hic, ꝑ aliquas autoritates que nō clare

a ¶ Ignorantia ꝓbet̃. ad de Alex. de imo. i. l. q bona. i. §. si alieno noie. ff. d dam. infect.

b ¶ Un⁹ solꝰ testis. adde multos casus in qbus vnus testis plene ꝓbat enumerat⁹ xxx. cas⁹ specu. in tit. de teste. i. §. restat. vi̇. hoc tñ fallit.

c ¶ Legato Cardinali. adḋ. c. nobilissimus. xcvij. di. abb. i. c. post cessionē. de ꝓba. abb. i. c. fi. d ꝯfir. vti. vel inuti. io. an. in. c. j. de offi. dele. li. vj. in nouel. Jo. de ana. in. c. cum ex iniuncto. de her. lap. alle. xv. ꝛ. xxxiij. bal. i. l. si qua per calumniā. C. de episco. et cle. bal. in. l. iurisiurādi. C. d test. bal. in. l. j. C. de māda. prin.

10 hoc dicūt. † Ego teneo ꝯtrariū ꝛ pondero tex. in. c. cū a nobis. ꝛ ibi gl. in ver. vnius. q̄ declarat. de testi. vbi nō credit̃ iudici deponēti de eo qḋ ipse fecit, quātūcūqꝫ autoritatis sit, ꝛ rō assignat̃ in tex. quia regula vtriusqꝫ iuris est, ꝙ vni soli testi non credit̃ quātūcūqꝫ autoritatis sit. ꝛ sic ille tex. vult, ꝙ illa regula ꝓcedat etiā qñ testis deponit de eo qḋ ipse fecit. ita nouiter pōdera illū tex.
11 ad hoc. ¶ † Scḋo moueor, ꝙ etiā legato cardinali[c] non credit̃ de his q̄ ipse gessit: nisi alijs indicijs cōprobet̃. ita tꝫ Spe. in tit. de teste. §. j. ver. qd si aduocatus. d. Anto. in. c. ꝙ sup his. de fi. instru. Jo. an. ꝛ alij in. c. ꝯstitutus. de app. do. Ant. ꝛ alij in. d. c. cū a nobis. Pet. de ancha. in cle. literas. de ꝓba. licet curia romana aliter de cōsuetudine seruet. ita procedit text. in. c. cū parati. ꝛ in c. ꝯstitutus. de app. ſm doct. in locis preallegatis. ¶ Tertio facit ꝙ multum vniuersaliter ꝛ negatiue dicit tex. in. c. licet vniuersis. in fi. de testi. Jason Padue.

SI cum vsufructu.

Usufructuario nō defendenti seruum, in causa noxali, denegatur vsusfructus prosequutio. h. d. concordant. l. hic amplius. §. fi. cū. l. seq. et l. si finita. §. si qua sunt iura. ꝛ. §. si de vectigalibus. ff. de dā. infect. vbi plenius traditur hec materia.

1 Defensio est indiuidua in causa noxali.
2 Defendens alium ex necessitate. l. releuat ab onere satisdandi.
3 Causa quando sit propria.

SI cum vno.

Qui ex necessitate defendit etiā ꝑ parte alteri⁹ videtur suo noīe esse in iudicio, igitur nō cogitur satisdare de iudicato solvēdo. h. d. ꝛ legitur in gl. duobus modis: vno modo ꝙ loquatur in satisdatione de iudicato soluendo: ꝛ istum intellectum tene ꝛ hunc tenēt doct. Alio modo legitur, qḋ loquatur in satisdatione de iudicio sisti, sed iste nō cōuenit litere: ꝛ licet Ang. eum sequatur. ꝛ tamen ceteri omnes reprehendunt.
1 ¶ † Not. qḋ in causa noxali, defensio est indiuidua: secus est in causa quasi noxali, vt est in causa damni infecti. l. si cōmunes. ff. de neg. gest. l. si in stipulatione. ꝛ. l. si plures. ff. de dam. infec. Rationem diuersitatis assigna vt per Bar. in. d. l. si cōmu
2 nes. ꝛ in. l. supra iter. §. officiū. ff. de aqua plu. arcen. ¶ † Secundo no. ex isto text. ſm Fulg. ꝛ. d. Alex. ꝙ qui defendit alium ex necessitate lex releuat ab onere satisdādi. facit. l. fi. §. defensionē. C. de admi. tut. Cōtra hoc ego arguo: nā ꝓcurator actoris. in causa recōuentiōis tenet̃ eū defendere ex necessitate. l. seruū quoqꝫ. §. ꝓtor ait. ꝛ. l. mutus. §. j. ff. de procu. ꝛ. l. actionē. C. eo. ꝛ tñ nō releuat̃ ab onere satisdādi. l. minor. §. fi. ff. de procu. ergo ista regula nō est vera: nec obstat iste tex. quia ꝓpter indiuiduitatē istud procedit. ¶ Capio gl. in ver. necessitas. quā diuide in tres partes. In prima declarādo tex. remouet vnuꝫ ꝯtrariū. In secūda que est ibi: item not. gl. colligit notabile ex tex. In tertia que est ibi. itē cōtra glo. format duas oppositiones: ꝛ licet simul formet:
3 tñ diuerso modo veniunt. † nā. l. j. §. in propria. ff. qñ appel. sit. venit hoc modo. nā ibi dr̃, ꝙ causa est propria, qñ cōmodum vel incommodum ad aliquē spectat: sed hic pro parte socij nō spectat ad eum incommodum: ergo causa nō dicitur propria: ad hoc respōde, ꝙ verū est ꝙ non est ꝓprie in ꝓpria: ꝛ propterea dicit hic tex. quodāmodo totū suum secundū ꝯtrariū de. l. permittendū. ff. si pars heredi. petat̃. venit alio modo: nā ibi ꝑmittit̃ defensio ꝑ parte sua tantū. sꝫ rñde: qḋ ibi loquit̃ in his que diuidua sunt, facit. l. ij. C. de consor. eiusdem litis.

1 Seruus acrius puniri debet in delictis, q̄ꝫ liber.
2 Nouum quid esse non dicitur illud ꝙ erat in potentia quādo deducitur ad actum.
3 Jussus proueniens ex causa de preterito, trahitur retro.
4 Domum alteri obligatam, si sub ꝯditione ego vēdo alicui, ꝛ ꝓmitto eā defendere ꝛ manutenere in eadem forma, si cōditio purificetur, ego non teneor emptori in aliquo.
5 Res cōditioni ascripta, dicitur esse in eadem ꝯditione impleta in qua erat, ea pendente.
6 Tempus cōmissi delicti attēditur in publicis delictis, in quib⁹ pena est certa ꝛ determinata.
7 Homicidiū si committat homo existēs sane mētis: ꝛ postea vere efficiatur furiosus, non poterit puniri de homicidio.
8 Peccatum mortale si aliquis commiserit dum esset sane mentis, deinde efficiatur furiosus et moriatur in furore, apud deum damnabitur.
9 Fili⁹ si cōmisit cām propter quā possit exheredari a patre, deinde efficiatur furiosus ex illa causa poterit exheredari.

SI seruum.

Seruus in causis criminalib⁹ sisti promissus, non dicitur in eadem causa sisti, si liber fact⁹ sistatur ꝛ tempore promissionis esset statuliber. Item secus in actionibus noxalibus ciuiliter intentatis. h. d. cum. l. sequen. vsqꝫ ad fi. titu. No. in

¶ Not. in accusationibus capitalib⁹ locū esse satisdationi de iudi. sisti. facit. l. iiij. ff. de custo. reo. ꝛ in talibus capitalibus causis dño cōcedit defensio serui. l. si nō defendatur. ff. de pe. l. lucius. ff.
1 de appella. ¶ † Secūdo nota ꝙ acrius puniri debet in delictis seruus ꝙ̄ liber. facit. l. in seruorū. ff. de pe. l. pedius. ff. de incend. rui. nau. ꝛ. l. iij. §. j. ff. de fisca. Similiter plus debet puniri ignobi-
a lis[a] ꝙ̄ nobilis vt per Bar. in. l. quidā. ff. de pe. Bald. in. l. nemo.
2 de summa. tri. ꝛ glos. gl. ij. dis. in. c. nō cogūtur. ¶ † Tertio not. in l. fi. ſm Bal. Pau. de ca. ꝛ Moder. ꝙ qn̄ illud qđ erat in potētia deducitur ad actum, non dr̄ esse qd nouū. facit ꝙ dicit tex. in. l. in
3 suis. ff. de lib. ꝛ posthu. † Hinc est ꝙ iussus puniēs ex causa de preterito trahitur retro. l. si rem. §. fi. ff. de pigno. actio. ꝛ per istū tex. decidit Bal. notabilē questionē quā per te videas in. l. obseruare. §. post hoc. ff. de offi. pcon. ꝛ lega. in. iij. col. in ver. pone sta-
4 tuto cauet. † Item per istū tex. Lud. ro. in sing. suo qđ incip. res conditioni ascripta, decidit ꝙ si domū alteri obligatam sub conditione, ego vēdo alicui ꝛ pmitto eā defendere ꝛ manutenere in eadem forma: certe si ɔditio purificetur ego non teneor empto-
5 ri in aliquo per istū tex. qui vult ꝙ res conditioni ascripta dicitur esse in eadem cōditione impleta in qua erat pendente. Sed caue. qꝛ ista lex loquitur in stipulationibus iudicialibus, in quibus ex equitate pretoris fit ista interpretatio: vnde aliud videt in stipulationibus conuentionalibus, ꝛ multo fortius in contractu bonefidei. s. emptionis ꝛ venditionis. ¶ In glos. in ver. vindicta. prima solu. glos. cōiter reprobatur per doct. quia ista. l. nō pōt loqui in publicis delictis: cū in eis nō habeat locū actio noxalis. l. qs sit fugitiuus. §. noxas. ff. de edil. edic. ꝛ que sit ratio. declarat Bal. in. l. si prediū. in pe. col. de edil. act. Adde tex. in. l. hec stipulatio noxalis. ff. de verb. sig. ꝛ ibi Bart. notat illū tex. contra istā glos. contra quā etiam tenet Barto. in. l. oēs populi. in. iij. q. quinte. q. prin. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ Bal. in. l. j. §. eo. Tu caue ꝙ pncipium hui⁹ nō loquitur in materia noxali proprie: vt ptz in versi. capitaliū. iūctis proxime dictis: sed bene ver. fi. loquitur de materia noxali proprie. Tene solutionē Bar. quā sequūtur Ange. Pau. de ca. ꝛ Moder. hic: ꝛ Bar. in. l. j. ff. de pe. ꝛ Bal. ꝛ Sali. in l. j. C. an ser. ex facto suo, quāuis eam impugnet Lud. ro. hic per l. iniuria ꝛ estimatio. ff. de iniur. sed rñde ſm Ray. ꝛ Albe. hic qđ illa. l. loquitur in casu ecōtrario. hic em̄ loquitur quādo mutata est cōditio delinquentis: ibi econtra, mutata erat conditio iniuriam passi. Aliam solutionem tradit etiā Bart. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. in. v. q. prin. in ver. iuxta predicta quero quid in delictis, ꝛ sibi ascribit Benedi. de plumbi. in. l. statuliberi a cete-
6 ris. in prin. ff. de statu lib. ¶ † Ex theorica Bar. ꝛ doc. hic ꝛ in locis preallegatis fac cōclusionem ꝙ in publicis delictis in quib⁹ pena est certa ꝛ determinata a iure, attēditur tēpus cōmissi delicti: non obstāte mutatione status psone. d. l. j. ff. de penis. ꝛ. l. si qs
7 decurio. C. de fal. ꝛ. l. j. §. j. ff. ad turpil. † per istaꝫ regulaꝫ. Ludo. ro. hic, reprobat decisionē Bal. in. l. furiosum. circa fi. C. qui test. face. pos. ꝛ ibi Lud. idem. nam tꝫ Bal. qđ si existens sane mentis cōmittat homicidiū, ꝛ postea vere efficiatur furiosus ꝙ nō poterit puniri de homicidio, cum furiosus habeatur loco absentis, ꝛ quiescētis. l. ij. §. furiosus. ff. de iure codicil. sed bene annotabuntur bona. Tamē quia illa decisio Bal. cōiter tenet per Moder. ibi. ꝛ idē tenet Bal. in. l. humanitatis. in. iij. q. C. de impub. ꝛ aliis substi. ꝛ in. c. j. de eo qui interfecit fratrē dñi sui. Imol. in. c. raynutius in materia exemplaris substitutionis. de testa. Ideo tenendo illā decisionē: limita cōclusionē doct. hic nō procedere qn̄ per mutationē quis redigitur ad instar mortui: nam furiosus ꝛ mortuus equiparant. l. bonorū. ff. rem ra. ha. ꝛ qn̄ opiniones sunt varie, in dubiis tenenda est mitior pars. l. interpretatione. ꝛ. l. sanctio legum. ff. de pe. Item durū videret facere decapitari eū qui vere esset furiosus. Ego tñ in pūcto iuris: ꝛ in stricta disputatione teneo cōtra Bal. per tex. qui mihi istud probat lꝫ alio modo soleat induci in. l. diuus. ff. de offi. presi. in ver. nec morbo eius dādo venia, ꝛ in ver. nec supplicio. vbi vere tex. vult ꝙ si in furore homicidiū cōmisit nō est puniendus: quia tunc afflicto non debet alia afflictio addi: si aūt cōmisit homicidiū dum esset sane mētis
8 vel in interuallo sane mentis, tunc puniri debet. ¶ † Secūdo facit ꝙ fortius tenet Bart. in. l. nūꝙ̄. §. j. per illū tex. ff. de accu. ꝙ si aliquis cōmisit peccatum mortale dum esset sane mentis, deinde efficiat furiosus ꝛ moriat in furore ꝙ apud deū damnabitur ꝛ ita dicit tenere theologos: si ergo furor superueniens non liberat a pena eternali apud deū que longe immensior est, min⁹ dꝫ
9 liberare a pena tēporali: cū mitius agat cum deo ꝙ̄ cū hoīe. l. si quis reū. §. voto. ff. de pol. ¶ † Tertio facit ꝙ notat Barto. in. l.
b ex facto. in. iiij. col. in ver. vij. ꝛ in pupillari. requirit. ff. de vulga. ꝛ pupil. vbi tenet quod si filius cōmisit causam[b] propter quā possit exheredari a patre: deinde efficiatur furiosus ꝙ ex illa causa poterit exheredari: facit text. in. l. fina. §. sed cū antiquitas. C. de cura. furio. ꝛ in. l. de creationibus. C. de epis. audi. ꝛ tenēdo istam partem que in puncto iuris est verior, datur magna extēsio per conclusionem doctorum hic. Jason.

¶ De eo per quem factum erit. Rubrica.

1 ¶ Bonum est argumentum ab ordine titulorum.
¶ Gl. rubrice ponit quatuor differētias inter istū titulū ꝛ tit. s. ne qs eū qui. vltimū reprobat Bar. p. l. fi. ī fi. prin. ꝛ ibi etiā Bar. j. e. sed Mod. ibi sustinent istā differentiā rñdēdo ad illū tex. vt
1 ibi dicet. ¶ † No. istū finē gl. q tota die allegat, ꝙ bonū est arg.[c]
c ab ordine titulorꝫ. Et dicit Fulg. ꝙ ista gl. est ad hoc sing. ī iure. adde simile in. §. penales. in gl. magna. in ver. itē aduersus. circa med. insti. de act. facit tex. i. l. ideo labeo. ꝛ ibi Bar. ad hoc no. ff. rerū amo. Barto. in. l. j. in. ij. notabili. ff. si cer. pet. hinc ex ordine titulorū tenuit Marti. fili. tutorē cōfirmatū pferri legitimo ſm Bart. ꝛ doc. hic. Cy. ꝛ Bar. in. l. ij. ff. de ɔfir. tuto. Bar. in. l. j. ff. eo. ꝛ in. l. j. in prin. in. j. notabili p illū tex. ff. de pecu. quāuis cōtrariū teneat Ful. p. l. si vt pponis. C. de ɔfir. tut. que nihil obstat cū in diuersis terminis loquat. ¶ Limita etiaꝫ istū titulū: ꝛ titulū. s. ne quis eum. vt nō pcedat in eo q dolose procurauit absentiā iudicis, cū isti tituli loquātur in parte ſm Inn. in. c. pastoralis. ad fi. de offi. de le. Ange. ꝛ Pau. de cast. in. l. j. in prin. j. eo.

1 ¶ Apportans malum vel triste nouum dolose, tenetur ad interesse ꝛ damnum.
2 Credulitas nimia, an sit imputanda credulo.
3 Nuntians mihi quod aliquid sibi faciā, non teneor sibi credere nisi mihi fideꝫ faciat per publicum instrumentum vel per testes idoneos.
4 Filius nō tenetur credere patri asserēti in testamento se esse debitorem alicuius in preiudicium filij legitimi. ꝛ nu. 5.
6 Credēs affirmationi testatoris in testamēto facte excusatur saltem a calumnia.
7 Credendum alicui non est, in preiudicium tertij. ꝛ nu. 11. ꝛ. 17.
8 Assertio vulnerati in extremis constituti, non facit etiā indiciū ad torturam contra inculpatum, sed solam presumptionem.
9 Exculpatio mortifere vulnerati asserentis qualiter titius eum nō percussit: operatur istum singularissimum effectum, quod licet cōtra istum adsint indicia sufficientia ad torturam, tamē torqueri non potest.
10 Actori sicut reo, pariter fauetur circa media iudicij.
12 Arbitro non creditur si dicat se tulisse falsum laudū: idem in electoribus prelati. nu. 13.
14 Testi in extremo vite cōstituto, si dicat se falsum testimoniū tulisse, non creditur: idem in notario. nu. 15.
16 Non omnis moriens vel in extremo vite cōstitutus est sanctus Joannes baptista: ꝙ̄ꝙ receperit corpus christi.
18 Dictum notabilis viri adeo inducit iustā credulitateꝫ: qđ ex eo causatur iustus titulus: ꝛ sufficiens ad prescriptionem.
19 Certificatus ab vno notabili viro: et fide digno, dicitur pro certo scire.
20 Testes de falso puniri nō possunt, qui deposuerūt se scire illud quod audiuerunt ab homine bone fame.
21 Nuntio solito mitti ad tales causas qui credidit, excusatur.
22 Conuentum si esset inter partes qđ asserenti talē signū daretur talis res, si quidam tertius hoc intellexisset, ꝛ venisset cū illo signo, ei credens excusatur.
23 Credulus propter publicam famam excusatur.
24 Credulitas nimia licet non excuset a culpa nisi in aliquibus casibus, tamen excusat a dolo.
25 Incredulitas nimia, an sit imputanda incredulo.
26 Exceptionem habenti, non prouidetur de actione.

Quissimum. In eū cuius dolo factū est, ne quis in iudicio sistat, dat actio ad interesse, et si re⁹ dolo actoris nō venerit, sufficit sibi exceptio. h. d. vsqꝫ ad. §. si plures. In versi. dolū ibi aliqd triste pnūtiauerit: puta ꝙ dom⁹ tua comburebat
1 vel qđ pater tu⁹ erat mortuus. † Unde nota ex isto ver. dolū ſm Ang. ꝙ apportās malū vel triste nouū dolose. tenet ad interesse ꝛ dānū si qđ ille ex nouo malo passus ē. facit. l. ij. ff. qn̄ actio de pe
2 cu. est anna. ¶ † No. scđo regulam, qđ imputandū est ei⁹, qui ni d
d mium credulus fuit, facit. l. miles. §. pe. ff. de adul. ꝛ in aut. hodie C. eo. ꝛ in. l. relatus. qui fil. sint legi. ꝛ in. l. nimia credulitate. C. de actio. ꝛ obli. gl. in. c. quam magnū. ꝛ ibi archi. xxij. q. iiij. ꝛ glo. in c. innocēs. xxij. q. iiij. ꝛ. c. si quis prepostera. l. di. ꝛ in. c. inquisitioni. de sen. excō. ꝛ in. c. ij. de coniugio seruorū. ¶ Limita istā regulam nō procedere, in preiudiciū nuntiantis, quia ei possum esse credulus: nec mihi pōt imputare hanc culpā: imo possum agere ad interesse contra eum vt hoc tex. sed nō in preiudiciū tertij. l. iij. §. sed si sic. ff. de in rē verso. de qua. l. glo. opponit ꝛ nō soluit.

a ¶ Ignobilis. adđ bar. in. l. desertorē. ff. đ re mili. bal. i. c. j. ī §. rustic⁹. de pace tenē. ī vsi. feu. abb. in. c. cū qdā. de iureiur.

b ¶ Si fili⁹ cōmisit cām. Adde gl. in verbo exheredaret. i. c. qntauallis. de iureiur.

c ¶ Bonū est argu. Addē isti. de tute. bart. i. l. j. ff. de sta. hom.

d ¶ Imputādū ē ei. addē l. cū plures. in. §. seruuꝫ meum. ff. lo. c. nō solum. xi. qđ. iij. c. si qd. lxxxvj. distin.

Ex hoc infert Bar. duo. Primo de cõfessione facta responden do positionibus aduersarij. quod repetit Bart. in. l. error. in. ij. col. C. de iur. & fact. igno. & quia ibi dixi nõ repeto. ¶ † Secũdo

3 infert notabiliter Bart. q si aliquis mihi nuntiet quod aliquid sibi faciam, vel si mihi nuntiat aliquid aliud preiudiciale, non te neor sibi credere nisi mihi fidem faciat per publicum instrumẽtum vel p testes idoneos. Adde primo quod singulariter dicit Bart. in. l. quidam decedẽs. §. fi. ad fi. ff. de admini. tuto. q si denũtiatũ est mihi q sum relictus tutor talium pupillorum in testamento eorum patris, non teneor credere nisi mihi ostẽdatur instrumentum testamenti, vel mihi fides fiat per legitimos testes: et ideo non teneor, si pupilli damnificentur propter hoc q non administrem eorũ tutelam, quod no. quia iam habui de facto in casu valde arduo. ¶ Secũdo adde quod vult Spec. in ti. de appel. §. qualiter. ver. cautus etiam sit q appellationem, si sit mihi denuntiatum latam esse sententiam contra me, non teneor credere: nec mihi currit tempus ad appellandum, nisi tenor sententie mihi intimetur in rescriptis, vel aliter per testes idoneos fiat fides. ¶ Tertio adde quod vult Spec. in tit. de citatione. §. sequit. post prin. quod quis non tenet credere aduersario suo dicenti, se appellasse de sententia, nisi instrumẽtum appellationis ostẽdat: idem tenet Archi. in. c. quam magnũ. xxij. q. iiij. Cano. in cle. causam. de app. ¶ Quarto adde qd vult Pet. de anch. in cõsi. ccclxi. quod incipit pro declaratiõe triũ quesitor, qd si intimatio non est facta alicui sub scriptura autentica: aut non est ei

4 lectus tenor, non dicit inducta notitia seu scientia. ¶ † Quinto & fortius adde, q etiã filius nõ tenetur credere parti asserẽti in testamẽto se esse debitorem alicuius, in preiudiciũ legitimi filij, als filij possunt de facili fraudari legitima sua: ita tenet signanter Bart. in. l. cũ quis decedẽs. §. codicillis. in. j. colum. in fi. ff. de leg. iij. Spe. & Joã. an. in ti. de confes. §. nunc videndũ. in ver. sed nũquid patris. d. Ant. de but. in. c. quãuis. in. iij. col. de re iudic. do. Alexã. in cõsil. cccciiij. qd inci. habita sup his de quibus dubitari contingit in vlt. col. & in consi. xxvj. in. ij. vol. qd incipi. viso et considerato thémate premisso, & in consil. xviij. in. iiij. volu. qd

5 incip. nõ minuitur legitima. † sicut etiam si pater alienasset bona forte vt excluderet legitimam filiorũ nõ sufficeret patrẽ confiteri in instrumento se recepisse, nec eius confessioni staretur in preiudiciũ filiorum, nisi probet de reali numeratione. Ita singulariter Joã. de pla. in. §. item si quis. in fi. insti. de ac. alle. aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. & qd notat Bar. in. l. per diuersas. C. manda. & ita refert & sequit Bar. vero in cautela. xxxvj. qd multum notat pro cautela Bart. in. l. hereditariũ. ff. de bo. auto.

6 iudi. pos. ad priuãdũ filios legitima. † Extra istos casus credẽs affirmationi testatoris in testamẽto facte excusatur saltem a calumnia. l. mater. C. de calũ. vide tñ. l. rationes: cũ aut. q obtinet C. de proba. vbi ponit q si testator in testamento affirmet cũ iu-

7 ramẽto, an heredes teneant ei credere. † Itẽ ad doctrinã Bar.

a q non sit alicui credẽdũ[a] in preiudicium tertij: adde q non creditur vulnerato morienti qui in extremis vite dicat se a titio vulneratum. l. si qs in graui. §. j. ff. ad sille. & ibi dicit Ang. se semel vidisse de facto, q a quodam moriẽte vnus mercator fuerat inculpatus de furto: & tamẽ repertũ fuit ab alio furtũ fuisse commis-

8 sum. † Imo fortius talis assertio vulnerati in extremis cõstituti, non facit etiam indiciũ ad torturam cõtra inculpatũ, sed solã presumptionẽ, que est minor indicio, ita gl. no. pe. in. l. mater. C. de calũ. per quã Ang. ibi firmat q talis assertio vulnerati nõ facit indiciũ sufficiẽs ad torturam, q multũ no. & sequitur Alexã. quem omnimo vide in consi. xiiij. in. ij. volu. incip. ponderatis in themate narratis: lz cõtrariũ teneat ipse Ange. in. d. l. si quis in

9 graui. §. j. † Econtra aũt exculpatio mortifere vulnerati asserẽtis qualiter titius eum non pcussit, operat istum singularissimũ effectum, q lz cõtra istũ adsint indicia sufficientia ad torturam, tñ non potest torqueri. l. paulus. §. j. ff. de oper. lib. ita Bal. in. l. j. circa fi. C. cõia de leg. dicit tñ q si constaret de crimine, q posset

10 puniri p. l. ij. ff. ad sille. † Et ex istis habes cõfirmationẽ ad limitationẽ quã dedi in. l. de die. in prin. ff. qui satis. cog. dum dixi, qd circa media iudicij pariter fauet actori sicut reo, dixi q fallit in criminalibus: habes ꝯfirmationẽ illius fallentie ex pdictis: quia inculpatio vulnerati non nocet inculpato, etiam quo ad indiciũ torture, & tamẽ exculpatio vulnerati prodest ne alias indicia suf

11 ficientia noceant. † Item ad istã doctrinã Bar. qd nõ credatur alicui in preiudiciũ tertij: facit quia non credit iudici qui veniẽs ad mortem, dicit se tulisse sententiã falsam corruptũ pecunia: qr istud esset in preiudicium tertij. s. illius qui sentẽtiã obtinuit: ita Bar. in. d. l. si quis in graui. §. j. & pulchre Ang. in ꝯsi. cccviij. als

12 cccx. incip. factum tale est. Christophor. in pe. col. † Et subijcit idem esse in arbitro cui non credit si dicat se tulisse falsum lau-

13 dum. † & idem in electoribus prelati, q postea dicũt electionẽ factam simoniace: quia fuerunt pecunia corrupti: nam eis nõ creditur: & hoc vltimum allegat tenere Innocẽ. in. c. cum dilectus.

14 in gl. in verbo nullaz. de electio. † similiter nec credit testi qui in extremo vite constitutus, dicit se falsum testimonium pro pecunia tulisse ẽm Bar. in. l. generaliter. in fi. & ibi Bal. C. de non numera. pecu. & Bart. in. d. l. si quis in graui. §. j. & notabiliter Bal.

15 in aut. si dicat. in. iij. col. C. de testi. † Pau. de ca. in. l. scia. in prin. p illũ tex. ff. ad velleianũ. vbi dicit idẽ esse in notorio, cui non creditur in preiudiciũ alterius: si in extremo vite cõstitutus: dicat se falsum instrumẽtũ fecisse corruptũ pecunia partis alle. Specu. in ti. de instru. edit. §. instrumẽtũ. ver. sed nunqd. Et in omnibus predictis personis nihil facit ad eorum credulitatẽ, q istud

16 deponãt quando sunt in extremis vite constitute. † quia prout dicit Bal. in titu. de pace constantie. in ver. vasalli. el. ij. in fi. non omnis qui moritur vel est in extremo vite, est sanctus. Joannes baptista, licet receperit corpus christi, ad hoc ei nõ magis crediturr: & sic ex istis habes primam fallentiam ad regulam text. no-

17 stri. ¶ † Secundo limita, nisi qs credidit homini fide digno gl. est reputata singu. in. l. titio fundus. in glo. mag. in gl. accrescit & ibi Bart. no. ff. de condi. & demonstra. quam glos. ad hoc allegat Albe. Bal. in lectu. antiqua. Ang. & Ludo. ro. hic. & Bal. in. l. nõ solum. §. mortis circa. xvj. col. de ope. no. nun. & Bar. q tamen loquitur in plurali de hominibus fide dignis in. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. in. viij. q. in fi. ff. de ope. no. nun. & in. l. fi. circa fin. ff. de here. insti. & Panor. in. c. cũ contingat. in pe. col. per glo. ibi de rescrip. & pro illa gl. in. d. l. titio fundus. facit tex. in. l. si res pupillares. in prin. ff. de admi. tut. & in. l. si a bonefidei. in princ. ff. de

18 rei vendi. † & p illam gl. quam ad hoc reputat singu. dicit notabiliter Bal. in. l. iudicia. C. de rei vend. q dictum notabilis viri adeo inducit iustam credulitatem, q ex eo causatur iustus titulus sufficiẽs ad prescriptionem: ideo si quis audiuit a patre suo, qui erat vir notabilis, qualiter emerat talem fundũ, ex hoc causatur iusta credulitas, et sic titulus habilis ad prescribendum. Idẽ dicit Bar. in. l. celsus. in. ij. colũ. ff. de vsuca. pro emp. d. Ant. de but. in. c. si diligẽti. de prescrip. d. Abb. in consi. cij. in. j. vol. qd inci. in questione inter monasteriũ que vertit in. j. col. facit glo. &

19 ibi doc. in. c. cura. de patro. † Fortius dicit Gemi. in. c. de capitu-

b lis. per illum tex. x. dist. quod qs dicit pro certo scire[b] qñ est certificatus ab vno notabili viro & fide digno: allegat ad hoc. c. sicut pro certo. de simo. Archi. in. c. non sum in domo. de pen. di. j.

20 ¶ † Item diligenter nota q non possunt puniri de falso testes qui deposuerũt se scire illud qd audiuerunt ab homine bone fame & opi. Ita singulariter tenet Pe. de ancha. in consi. xxiij. incip. visa inquisitione formata ꝯtra Philippinum de Mantua. in pe. col. q valde teneas cordi. Adde etiam q dicit gl. in. l. si qs prepostera. in gl. fi. l. di. q excusatur q statim non credidit bono

21 viro, & per glo. in. c. innocens. xxij. q. iiij. † Tertio limita quando quis credidit nũtio solito mitti ad tales causas, excusat dato qd nuntius aufugeret. l. argentum. & l. si mea causa. §. fi. ff. cõmo. qd limita singulariter procedere in speciebus: secus in quantitatibus: ideo si sum debitor tuus in. x. ducatis: & tuo noĩe veniat famulus solitus mitti repetẽs istos. x. ducatos, & ego ei bona fide numero, si famulus aufugiat nõ sum liberatus: ita notabi. Bar. vbi dixi in. l. si procuratori falso. in. iij. q. princ. ff. de condi. ob cau. Pau. de ca. in. d. l. argentum. lz non alleget Bar. Ang. in. l. si fi-

22 nita. §. si iam ruerint. ff. de dam. infect. ¶ † Quarto limita: quando conuẽtum esset inter partes: q afferenti tale signum daretur talis res, si quidam tertius hoc intellexisset & veniret cũ illo signo: si ei crederet excusat. l. si qs vxori. §. apud labeo. & ibi Bar. ff. de fur. expresse Ang. Lud. ro. hic cõsidera tamen diligentius

23 illum tex. q prima frõte vr probare contrarium. ¶ † Quinto limita: qñ esset publica fama: nam excusat eum q credulus fuit: tex. est in. l. cum quidam. §. qd dr. ff. de acqui. here. per quem tex. dicit ibi Bar. q si ego accusaui aliquez de maleficio: vel denũtiaui iudici de quo erat publica fama, nõ possum puniri pena que imponitur pponenti falsas accusationes: & ita dicit Bar. sepius fuisse de facto obtentũ: idẽ vult Bald. in. l. fi. C. si seruus aut lib. li. x. vbi limitat, & in. l. miles. §. miles. ff. de adul. & in. l. fi. in. j. no. per illum tex. ff. de here. insti. Bal. in. c. qm ꝯtra falsam. in. xviij. col. de

24 proba. Duas alias fallentias ponit hic Ang. vide p te. † Adde tñ quod lz nimia credulitas nõ excuset a culpa, nisi in. d. casibus tñ excusat a dolo, a quo quelibet causa etiã iniusta excusat: vt p gl. in. l. vnica. §. fi. in glos. mag. in fi. ff. si qs ius di. nõ ob. vbi dixi retuli dictum Ang. q etiã fatua credulitas excusat a dolo: vide tamen tex. in. c. inquisitioni. cũ glos. in verbo leui. de sentẽ. excõ.

25 † Quid autẽ ecõtra: si fuit nimis incredulus afferenti sibi verũ: ponit Cy. in. l. si fundum. C. de rei ven. Bar. in. l. nõ solũ. §. morte. in secũda & tertia specie ꝑtestatio. ff. de ope. no. nũ. facit qd habe

26 tur in. l. si qs inficiatus. ff. depos. ¶ † Ultimo no. ex ver. si reus. q ei qui habet exceptionem nõ prouidet de actione. facit. l. j. §. si debitori. ff. vt in pos. leg. intellige quãdo talis est extraordinaria & in

[a] ¶ Qd nõ sit alicui credẽdũ. adde bal. in. l. j. in vl. col. C. cõ. de leg.

[b] ¶ Quis dr p certo scire. adde Anto. de but. in c. j. de scruti. idez in. c. quoties. de test. idẽ in. c. p inquisitionẽ in. v. col. de elec. Jo. de fantu. in. c. testes. iij. q. ix. Jo. de imol. in l. repudiandã. ff. de acq. here. Pau. de cas. in. l. si postbum. in §. fi. ff. de lib. et postbu.

ria ꝛ in subsidiū reperta: ita loquit̃ tex. hic ꝛ in l. i. §. fi. ff. de do. se cus si esset actio ordi. l. metū. §. sed ꝙ pretor. ff. qđ met. cā. ꝛ regula cui damus. ff. de reg. iur. ꝛ l. i. §. ꝙ ait. ff. de superfi. ꝛ ita intellige tex. in l. ꝙ mihi. ff. de li. leg. de quo glos. opponit ꝛ nō soluit, et ista solutio plus plꝫ quam solutio Bar. ꝛ doc. hic.

1 ¶ Seruus quādo cōmittit quid illicitum sciente domino, tenetur dominus insolidum.

2 Sicut ex delicto serui datur aliquando actio contra dn̄m in totum, aliquādo noxaliter tantum, ita aliquando datur exceptio precisa: aliquando noxaliter tantum.

3 Testator qñ legat alicui rem alienam quā possidebat vt suā non debetur legatario, nisi vsucapio compleatur per heredem.

Si plures. Hec actio ex parte eiꝰ cui cōpetit datur ad interesse: ideo si sunt plures impediētes, lꝫ quilibet teneat̃ insolidū: tñ vno soluēte ceteri liberant̃ cū cesset interesse. hoc primo, ꝛ istud declaraui in l. si quis id qđ. ff. de iurif. om. iud. vbi posui rōnē. Itē actio ex hoc edicto oritur ex delicto serui: ideo noxaliter contra dn̄m competit: hoc secūdo ꝛ istud declaraui in l. j. in prin. in ver. serui. ff. ne quis eū qui. Item ista actio ex parte eius contra quē competit dicit̃ penalis: quia datur cōtra eum cui nihil adest: ideo nō datur vltra annum: nec cōtra heredē, nisi quatenus ad eū peruenerit. hoc tertio. ex parte aūt eius cui cōpetit actiue, cū sit persequutoria interesse. ꝛ sic nō competat ad vindictam, trāsit ad heredes: ꝛ istud declaraui in l. pe. §. j. s̄. ne qs eum qui. Et ex impedimēto per seruū pstito dn̄o sciēte, cōpetit exceptio precisa cōtra dn̄m: al's noxaliter tm̄. h. d. cum. l. seq. ¶ In ista. l. si actoris: format Barto. oppositionē et solu. vt per eū ꝛ male: quia presupponit ꝙ dn̄o ignorante non

1 detur exceptio contra dn̄m, ꝙ est falsum, ꝛ cōtra istum tex. † Vera solutio ꝛ verus intellectus est ꝙ quādo seruus cōmittit quid illicitū sciēte dn̄o, tenet̃ dn̄s insolidū: si autē eo ignorāte dn̄s tenetur noxaliter tantū: quia nō precise cogitur soluere estimationem dāni. l. ij. ff. de noxa. quādo ergo seruus impediuit vocatuꝫ in ius, fecit actum illicitum. vnde si fecit dn̄o sciente ꝛ nō ꝓhibēte, cōpetit exceptio precisa ꝯtra dn̄m, sicut si dn̄s fecisset: ita loquitur prin. huius legis: si autem impediuit dn̄o ignorante: tunc nō competit exceptio precisa sed noxaliter: quia dādo illum seruuꝫ pro noxa, in reliquo nō obstabit exceptio dn̄o: ita loquitur secūda pars tex. ꝛ sic apparet ꝙ oī casu competit exceptio: ꝛ sic cessat

2 oppositio Barto. † ꝛ sic habes ꝙ sicut ex delicto serui datur aliquādo actio ꝯtra dn̄m in totū: aliqñ noxaliter tātum. d. l. ij. ff. de noxa. ita aliquādo datur exceptio precisa: aliqñ noxaliter tantū tex. est hic notabi. qđ facile nō reperit̃ alibi ꝭm Bal. ꝛ Ang. hic. ¶ Capio glos. in ver. non lucretur. quā diuide in duas partes. In prima ad declarationē tex. ponit triplex exēplū. In scđa que

3 est ibi: itē ei ꝙ hic dicit glos. opponit ꝯ tex. ꝛ bn̄ soluit. † Ex pmo exemplo nota ꝙ quādo testator legat alicui rē alienā quā possidebat vt suā: ꝛ sic, vsucapiebat, nō debet̃ legatario nisi vsucapio cōpleat̃ per heredē: sed ea completa indistincte debetur legatario. Et ex hoc collige notabilē limitationē ad regulam legis, cū alienā. C. de lega. vt nō ꝓcedat qñ testator legat rem alienā quā ipse vel heres suꝰ pscribebat. qꝛ completa prescriptione indistincte debetur legatario qđ est perpetuo tenendū mēti ꝭm Ang. ꝛ Pau. de ca. hic. ¶ In vltima parte glos. responde melius ꝙ ibi est speciale in causa dā. infec. ꝭm glos. ꝛ doc. in d. l. si quis missum. §. actio. sicut sunt multa alia specialia.

1 ¶ Facto tertij si quis impediatur: si tertius nō est soluēdo, habetur regressus contra principalem debitorem.

2 Cōsulens delictum cōmitti tenetur, si delinquēs nō est soluēdo.

3 Interruptio prescriptionis ꝛ perpetuatio differunt.

4 Citatio sola nūtij quāuis interrumpit prescriptionē: tamē sola denūtiatio extraiudicialis facta per partem parti, nō interrumpit prescriptionem. ꝛ nu. 7. ꝛ 9.

5 Prescriptio. xxx. an. an sit mere odiosa.

6 Prescriptio decēnalis inducta per statutū succedit loco prescriptionis. xxx. an. ꝛ sapit eius naturam.

8 Libertas cōtra seruitutes rusticas pscribitur. x. an. absꝙ aliquo facto prescribentis: ꝛ sine titulo: ꝛ eius bona fide.

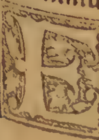
10 Prescriptio quedā est mere fauorabilis scꝫ in vsucapione triennij, ꝛ quedam mixta. nu. 11.

12 Prescriptio an interrumpatur per exceptionē ꝛ citationem.

13 Citatio sola sufficit ad hoc vt actio ex delictis efficiatur trāsitoria ad heredes.

14 Reus quādo vadit per subterfugia: ne lis contestetur: tunc habetur pro contestata.

15 Dominium directum per prescriptionem est quesitum.

Ex hoc edicto. Si impeditus venire, tpe liberet̃ ꝯtra impediente, actio dat̃ si est soluēdo: al's in pristinū debitorem actio restituitur. h. d. ꝛ est bona ꝛ fortis lex scđm

1 Bart. ¶ † No. in ver. plane. ꝙ qñ quis impeditur facto tertij, si tertius nō est soluēdo, habet̃ regressus cōtra principalē debitorem, ꝛ hoc in subsidium, limita nisi ille dolū participasset, tūc potest principaliter cōueniri. dato ꝙ impediēs sit soluēdo gl. est in l. sed eximēdi. in prin. in ver. amitteretur. s̄. ne qs eū q. Pau. de ca. ꝛ alij Moder. hic. Aūqd aūt iste tex. loquēs, qñ cōmodū peruenit ad aliquē ex causa lucratiua procedat, qd qñ peruenisset ex cā

2 onerosa. ponit late Alex. hic: dic vt hic p eū. ¶ † Itē p istū text. dicit Inn. in c. querelam. de elec. in glo. sua, que incip. dicit̃ autē quis. ꝛ sequit̃ simpliciter Ang. hic: ꝙ lꝫ regulariter nemo ex cōsilio teneat̃, vt in regula nullus ex consilio. ff. de regu. iur. ꝛ l. ij. §. fi. ff. mandati, tñ consulēs delictū cōmitti tenet̃, qñ delinquēs nō est soluēdo: tex. est hic notabilis. ¶ In gl. i ver. acqrat. ibi. ꝛ nō ꝑpetuata est, ꝛ ibi ꝛ nō perpetuabatur per executorē glo. inepte

3 loquit̃ de ꝑpetuatiōe. † Unde scias, ꝙ aliud est interruptio prescriptionis. ꝛ aliud perpetuatio. nā interruptio est dissolutio et impedimētum prescriptionis cepte seu incohoate. ꝛ eius effectꝰ est, ꝙ prescriptio incohoata rumpitur ꝛ tollit̃. ꝛ si iste vult de nouo pscribere, tāto tpe deꝫ pscribere sicut antea: d. l. sicut. in princ. ꝛ ista multipliciter fit. vt p Bar. ꝛ alios hic. Perpetuatio est, qñ mediāte litis cōtestatione, actio que priꝰ erat minoris tpis, perpetuat̃ ad. xxx. ꝛ sic ꝑpetuare est producere seu prolongare vitaꝫ actionis vsꝙ ad. xxx. an. ꝛ de ea est tex. in l. fi. in prin. C. de pscri. lō. temp. ꝛ in l. vnica. in ver. exceptio. C. de anna. excep. ꝛ tex. magistralis. in c. placuit. el. ij. in §. ꝙ si naturalē cū gl. in ver. requisierit. xvj. q. iij. materia ergo gl. est de interruptiōe prescriptionis. Et de ista debuit loqui gl. que intēdit opponere cōtra text. ꝙ nō potuerit causari prescriptio, ex quo p solā citationem fuit interrupta: dato ꝙ reus citatus non venerit ad iudiciū, glo. po-

4 nit. iij. so. prima diuinat. scđa est vera in se. Ex † qua no. ꝙ in casibus, sola citatio nuntij interrumpit pscriptionē: tñ sola denuntiatio extraiudicialis facta p partem parti, que al's constituit in mora, nō interrumpit pscriptionē vt dicam. j. in prima fallentia. tertia solutio gl. pōt esse vera: declarando vt hic p Bar. facientē quatuor species prescriptionū. Pro intelligētia ergo, ꝛ vera solutione cōtrarij, gl. facit quatuor species pscriptionū vt p Bar. hic ꝛ in l. ij. §. fi. de vsucap. pro emp. ꝛ in l. in oībus. ff. de diuer. et temp. pscriptio. p cano. in c. illud. de pscriptio. ꝛ iste quatuor species ꝭm Bar. ꝓbant̃ in l. fi. vbi etiā Bar. C. de edic. diui adri. tol. sed est tex. expressior in d. c. placuit. §. pōt. Et si ꝯsideras totā doctrinā Bar. vno verbo respōdet̃ ad cōtrariū gl. ꝙ nulla prescriptio interrūpit̃ p solā citationē, nisi pscriptio. xxx. an. ratio, quia cū talis pscriptio currat ex sola negligētia nō p̄tentis, absꝙ titulo ꝛ bona fide alterius: ꝛ ꝓpter hoc cēset̃ odiosa: ꝙ̄ primum ergo mittit̃ nūtius cessat negligentia: ꝛ pscriptio interrumpit̃, sꝫ de tali pscriptione non pōt loqui ista lex, quia pscriptio. xxx. an. de iure. ff. erat incognita. glo. in l. ꝙ occidit. ff. ad l. aquil. oportet ergo, ꝙ tex. loquat̃ de alia pscriptione, si de alia, nulla alia interrūpitur citra lit. cōte. ergo sola citatio nō sufficit, ergo cessat ob-

5 iectū gl. ¶ † Circa primā speciē, inquātū Bar. vult, ꝙ prescrip. xxx. an. sit mere odiosa, adde ꝙ fallit in feudis, vbi censet̃ fauorabilis, ita tenet singulariter Bal. in c. j. §. si qs de māso. in iij. col. de ꝯtrouer. inuesti. Itē dum Bar. cōcludit ꝛ est vera regula, qđ pscriptio. xxx. an. p solā citationē interrumpit̃. l. cuꝫ notissimi. in prin. C. de prescrip. xxx. anno. extende istam regulā septem modis. Primo, ꝙ p productionē instrumēti factam cōtra petētem in iudicio: ita interrumpit̃ pscriptio, sicut p citationē: ita tꝫ Bal. reputās no. dignū. in l. j. s̄. de in ius vo. ꝛ in l. j. C. qñ libel. princ. datus: ꝛ ratio est, quia tantū operat̃ psentia in iudicio, quātū citatio vt dixi in l. j. s̄. de in ius vo. Scđo extende: qñ extaret statutū (vt est p totā Italiā) ꝙ si creditor steterit p. x. annos qđ nō petierit creditū, amplius nō audiatur: nā cū ista pscriptio inducatur sola negligentia creditoris nō petētis absꝙ facto debitoris per consequens censetur mere odiosa: ꝛ sic p solam citationē interrumpit̃: ita tenet Bar. ꝛ Ang. in l. ij. §. si rem. ff. de vsucap. pro emp. Bar. in d. l. in oībus. Bald. notabiliter in addi. Spec. in titu. de app. in versi. questio talis est, domi. Abb. in c. illud. de

6 prescrip. † hic etiam patet quia prescriptio decēnalis[a] inducta per statutum, succedit loco prescriptionis. xxx. anno. ꝛ ideo sapit eius naturam, quia vbi de iure cōmuni nō prescribitur nisi. xxx. anno. spatio creditū: qꝛ ibi nō potest cadere possessio ꝛ titulus ꝛ bona fides: que omnia copulatiue requiruntur in prescriptione x. vel. xx. ann. vt declarat Barto. in l. celsus. ff. de vsucap. statutū abbreuiat vt decennio prescribatur, ꝭm Bal. in l. fin. C. de temp. in integ. restit. petend. et in l. in contractibus. in princip. C. de non nu. pecu. ita teneas quicquid teneat Imo. in d. l. ij. §. si rem. ꝛ in d. c. illud. ¶ Tertio extende, etiam si sit vnica citatio, ꝛ non peremptoria, dūmodo sit legitime facta, ꝭm Ang. in l. ad perēptoriū. ff. de iudi. Ioā. an. ꝛ Cano. in c. ꝓposuisti. de fo. cōpe. et in c. licet. de offi. dele. ꝛ in c. venerabilis. ꝛ in c. cū plures. e. tit. in vj.

a ¶ Prescriptio decēnalis. addo Ange. i. l. ij. i. §. si rem. ff. p emp. Ang. in l. sicut. C. de prescrip. xxx. anno.

Old. Lau. in consi. ccliij. ¶ Quarto extende, etiã si fiat a iudice
incompetẽti, qñ competentis iudicis copia haberi non põt, ſm
Ang. in. l. si vacantia. C. de bo. vacan. lib. x. facit. l. vbi absunt. cũ
simi. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. Quinto extẽde, qd sola citatio
interrumpit talem prescriptionem, etiam si postea nõ sequatur
alia petitio, ſm Bald. in addi. Spec. in titu. de execu. in ver. pre-
scriptio cõtra Spec. ibi in ver. sed nunquid hic. ¶ Sexto exten
de, qd talis interruptio potest fieri etiã ꝑ filiumfa. sine consensu
patris, quãdo sola citatio sufficit, nõ quando requirit litis con-
testatio, ſm Bal. in. l. j. in. ij. col. C. qui admit. ⁊ in. l. fina. §. necessi-
tate. C. de bo. que lib. ¶ Septimo extende, quando colonus cõ-
uentus denũtiat domino, iudicis autoritate: quia ita interrum-
pit prescriptionẽ: ac si nuntius publicus denuntiasset, vbi suffi-
cit sola citatio ad interrumpẽdũ prescriptionẽ: secus vbi requi-
reret litis contest. ita tz notabiliter Bal. in. l. ij. in pe. colũ. C. vbi
in rem actio. do. Abb. in. c. illud. de prescrip. ⁊ plenius in. c. quo-
niam frequenter. §. quod si sup. vbi tex. glo. ⁊ doct. vt lite non cõ-
testata. ¶ Limita istam conclusionẽ primo nõ habere locum, in
denũtiatione extraiudiciali, per quam nõ interrumpit prescri-
ptio. tex. est in. l. si alienam: ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ff. de vsuc. pro empto.
et gl. hic, in secunda solutione: nisi in casu. l. vt ꝑfectius. C. de an-
na. excep. ¶ Secundo limita, quãdo actor qui fecit citari reũ, nõ
comparuit in termino, naz talis citatio circũducitur ⁊ habetur
pro non facta, ⁊ sic prescriptionẽ nõ interrumpit. l. ⁊ post edictũ
§. j. ⁊ ibi no. Bal. ff. de iudi. ⁊ Bald. hic ⁊ alijs locis, prout dixi in
rubri. s. de in ius vocan. Et ex hoc videtur posse inferri, quod si
in isto tex. fuisset actor impeditus venire, sicut fuit reus, certe in
isto casu non habuisset locũ interruptio prescriptionis per solã
citationem, quia fuisset circunducta. ¶ Tertio limita, quãdo ci
tatio est specialis ad illam causam, nõ si sit generalis ad respon
dendum in iure: quia quãuis illa citatio generalis valeat, tamẽ
nõ interrumpit prescriptionem. ita dicit no. Bart. in. l. fin. C. de
anna. excep. Bal. in addi. Specu. in tit. de appella. in versi. que-
stio talis est. Oldr. Lau. in cõsi. ccliij. ¶ Quarto limita, in ciuili,
non in causa criminali, ſm Bald. hic. ⁊ in addi. Specu. in titu. de
cita. in versi. nota ꝙ in criminali. ⁊ in. l. j. C. quãdo lib. prin. da. de
quo vide per Barto. in. l. mariti. §. quinquẽnium. ff. de adul. ⁊ in
l. naturaliter. ff. de vsucap. ¶ Quinto limita, quãdo de ipsa cita-
tione, facta est ꝑ nũtium relatio iudici, vel in actis, al's secus per
ea que volunt Pet. de ancha. ⁊ alij in clemen. ij. vt lit. penden. et
in specie domi. Alexã. hic. ¶ Sexto limita, in citatione nulla, q̃
non interrumpit prescriptionẽ. l. si pater. cum glos. ⁊ ibi Bal. C.
ne de sta. defun. Lud. ro. hic, puta qz facta die feriata ſm Paul.
de ca. in. l. j. §. j. ff. de ferijs. vel facta sine cõmissione iudicis. Bar.
in. l. j. per illum tex. C. de iur. do. impe. ⁊ plenꝰ in. l. neminem: vbi
alij. C. de exhi. reis. ⁊ in. l. si finita. §. iulia. vbi oñes. ff. de dam. in-
fec. Cano. in. c. j. de iudi. sicut in simili, de libel. inep. dicit Barto.
in. l. accusaturus. per illum tex. ff. de accusa. Bal. in. l. nec quicq̃z.
§. j. ff. de offic. procon. et leg. facit: quod dicam. j. de lit. contesta.
¶ Ista limitatio intantum procedit, ꝙ etiam si citatus compa-
reret: certe comparitio subsequens citationẽ nulli adhuc nõ in-
terrumperet prescriptionem, scd'm Bald. in. l. j. §. j. per gloss. ibi
ff. de ferijs. sed Bal. est corruptus, cum gl. ibi dicat contrarium,
et dictum doctoris debeat intelligi ſm. l. quam allegat Bar. in
l. soluz. §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. de quo etiam ꝑ Bal.
in aut. si omnes. C. vt se ab here. absti. ⁊ in aut. offerat. C. de litis
cõtesta. ¶ Septimo limita predictam regulam, vt procedat in
citatione verbali: secus est in citatione reali, per capturam ꝑso-
ne, illa nõ interrumpit prescriptionẽ: ita tenet singulariter Bal.
in addi. Spec. in titu. de citatio. in vlti. col. motus, quia non me-
minit se legisse, ꝙ citatio realis interrumpat prescriptionẽ: ista
limitatio videtur mihi dura; cum efficacior sit citatio realis q̃z
verbalis, vt dixi in. l. ij. post glo. s. de iurisd. om. iudi. Item quia
ratio Bar. ⁊ doct. hic, quare interrumpatur prescriptio. xxx. an-
no. per citationẽ verbalẽ est, quia cessat negligẽtia: ista ratio for
7 tius militat, interueniente reali citatione. ¶ † Circa tñ istã pri-
mam speciẽ prescriptionis, inquantũ concludunt Bar. ⁊ doc. ꝙ
ꝑscriptio q̃ currit sola negligentia creditoris non petentis, in-
8 terrumpat ꝑ solam citationem seu missionem nũtij. † In cõtra-
riũ fortiter videtur obstare. Nã libertas cõtra seruitutes rusti-
cas prescribit. x. an. absq̃z aliquo facto, prescribẽtis, ⁊ sine titulo
et bona fide, ex sola negligentia nõ vtentis: secus est in seruituti
bus vrbanis, quia nobiliores sunt: de vtroq̃z est tex. in. l. hec aũt
iura, vbi glos. ⁊ Bart. ff. de serui. vrba. predio. ⁊ in. l. sequitur. §. si
viam, vbi etiã Bart. ff. de vsucap. ⁊ tamẽ talis prescriptio nõ in-
terrumpit ꝑ solam citationem. l. ait pretor. §. fin. in ver. ex supra-
scriptis: ⁊ ibi gl. in illo verbo. ff. ex qui. cau. maio. Istam differẽ-
tiam monet in. l. ij. §. si rẽ. ff. pro emp. ⁊ pro hoc dicit, ꝙ doctrina
Bar. solũ habet locum in prescrip. xxx. ann. que bene interrũpi-
tur sola citatiõe: secus in ꝑscriptione minoris tẽporis, et nõ assi-
gnat rationẽ diuersitatis. Sz tu responde melius, ꝙ fundamen-
tum Imo. nõ est verũ, dum ꝑsupponit, ꝙ prescriptio cõtra serui
tutes rusticas procedens sola negligentia nõ vtentis: nõ inter-
rumpat ꝑ solã citationẽ: nam si hoc esset verũ, corrueret doctri-
na Bart. ⁊ doc. sed est falsum. ⁊. d. l. ait ꝑtor. §. fin. nihil facit, quia
dato ꝙ loquat de prescriptione cõtra seruitutẽ, vt ibi dicit gl. nõ
tamen loquit de seruitute rustica: intelligit ergo in seruitute vr-
9 bana: ⁊ nihil obstabit. † Itẽ ꝑ alia limitatione predictoruz, ad-
de, ꝙ sola denuntiatio interrumpit prescriptionẽ, quando fit ab
eo cui credere debuit: licet al's nõ fieret interruptio: ita tenet. d.
Ant. de hut. in. c. fi. de prescri. ⁊ ibi domi. Abb. in. xiij. colũ. in. iij.
10 q. ¶ † Circa secundã speciem ꝑscriptionis, que est mere fauora
bilis. s. in vsucapione triẽnij, verum est, ꝙ nõ interrumpitur etiã
ꝑ litis cõtestationẽ: quin pẽdẽte lite, finiatur vsucapio, sz si post-
ea feratur snia cõtra eum, tenetur rem restituere, nõ obstãte vsu
capione. l. si post acceptum. vbi Bar. ⁊ doc. ff. de rei vẽ. ⁊ tex. expl-
sior in. l. ij. §. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de vsuca. pro emp. Bald. in. l. j. ad fi. C.
de vsucap. trãsfor. in. l. ne bona. C. de prescri. lõg. tẽpo. vide tamẽ
11 tex. in. l. iul. §. quãtum. ver. ꝑinde. ff. ad exhibẽ. ¶ † In tertia spe
cie prescriptionis mixte: ⁊ sic. x. vel. xx. an. cõclusio Bar. ⁊ doc. est
ꝙ interrumpit ꝑ litis contesta. Extende nõ solum, qñ litis con-
te. est facta corã iudice ordinario: sz etiã si sit facta corã arbitro,
qz coram eo litis cõtest. inducit interruptionẽ prescriptionis: et
perpetuationẽ actionis, sicut corã ordinario. l. cũ antea. ver. licet
nõ ignoramus: ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. C. de arbi. ⁊ est ratio: qz arbitria
sunt redacta ad instar iudiciorũ. l. j. ff. de arbi. ¶ Limita istã cõ-
clusionẽ, ꝙ ita demũ litis ꝯtest. interrũpit prescriptionẽ: quãdo
facta est aĩo ⁊ intẽtione ꝓcedẽdi in litẽ vsq̃z ad fi. dato ꝙ postea
ꝑ casus fortuitos actor fuit impeditus: tunc illa bene interrũpit
ꝑscriptionẽ: secus si qs simpliciter litẽ ꝯtestaret: ⁊ postea nõ pro
cederet vlterius, gl. est in. c. placuit. in. §. qd si ꝑ naturalẽ. in ver.
interrupta. xvj. q. iij. ⁊ ibi gl. allegat tex. q ita videt sonare in. l. fi.
C. de prescrip. xxx. an. ⁊ illam gl. sequit ⁊ reputat sing. Lu. ro. hic:
et in. l. si vero. §. de viro. in. xxiiij. fallen. ff. sol. mat. et pro ea alleg.
tex. in simili. in. l. nã ⁊ si parẽtibus. §. j. ff. de inoffi. test. sed miran-
dum est ꝙ nõ viderit gl. ordinariã. i. d. l. fi. in gl. C. de prescri. xxx.
an. vbi gl. dicit: ꝙ ista fuit opi. Aldrici gl. antiqui: sed qd oẽs alij
doc. dixerũt ꝯtrariũ vt ibi ꝑ glo. ¶ Scdo limita, quãdo talis li-
tis cõtest. esset facta corã arbitratore: quia etiam eiꝰ laudum nõ
interrũpit ꝑscriptionẽ, ita no. tz Old. Lau in cõsil. clxxvj. qd in-
cip. factum tale est in vertice, cuiusdã montis. quẽ refert ⁊ sequit
Bar. in. l. cũ antea. in pe. col. C. de arbi. Idẽ tz Joã. and. in addi.
Spec. in titu. de lit. contest. in. §. effectus. do. Abb. in. c. illud. de
ꝑscrip. ⁊ est ratio: quia arbitramẽtũ nõ est iudicium: sed est que-
dã trãsactio. gl. i. §. si vero cõtigerit in aut. vt dif. iud. Bar. ⁊ doc.
in aut. si vero ꝯtigerit cũ similibꝰ. C. de iud. ¶ Tertio limita qñ
talis cõtestatio esset facta corã iudice incõpetẽti: vel nõ suo. glo.
est in. d. c. placuit. §. qd si per naturalem. in ver. interrupta glos.
in. c. ex tuaruz. de priuile. ⁊ in. c. vt debitus. de appel. ⁊ in. c. illud.
vbi doc. de prescriptio. Spec. in titu. de lit. cõtesta. §. fi. sicut etiã
nõ interrumpit ꝑscriptio ꝑ processum nullum: ſm Bald. in autẽ.
offerat. C. de lit. cõtest. ⁊ in. l. ij. in. iij. colum. C. de fruc. ⁊ lit. expen.
Pau. de ca. i ꝯsi. ccxix. facit qd dixi. s. de citatiõe nulla. ¶ Quar
to limita doctrinam Barto. nõ procedere de iure canonico: vbi
oĩs ꝑscriptio interrumpitur ꝑ solam citationẽ: que causat malã
fidem, que malafides de iure canonico semꝑ impedit: vt in regu
la, possessor malefidei. de regu. iur. in. vj. idem tz Bal. in. l. ij. in. ij.
colum. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ in. l. cũ notissimi. §. imo. C. de prescri-
ptio. xxx. vel. xl. an. Joã. de imo. in. c. fi. de ꝑscrip. ad de Bart. in. l.
cum ꝑtor. ff. de pub. ⁊ in. l. sz si lege. ff. de peti. here. in. §. de eo. et in
12 l. si alienã. ff. de vsuca. pro emp. ¶ † In quarta specie prescriptio
nis, dic vt dixi in. l. j. C. quãdo lib. prin. da. ⁊ an ꝑ exceptionẽ ⁊ ci-
tationẽ sup eis interrumpatur prescriptio. vide Bal. ꝙ no. in. c.
13 dilectꝰ. in pe. col. de or. cog. † Successiue inquãtum Bar. respõ-
dendo ad. l. cõstitutionibus. ff. de actio. ⁊ obli. alle. in gl. tz illam
solutionẽ gl. ꝙ ibi bene sola citatio sufficit ad hoc, vt actio ex de-
lictis efficiat trãsitoria ad heredes: nõ tamẽ ꝑ hoc sequit, ꝙ so-
la citatio prescriptionẽ interrumpat. Idẽ tz Jaco. but. ⁊ Bald.
hic: ⁊ gl. in. d. l. cõstitutionibus. ⁊ Ange. in. l. ij. §. si rẽ. ff. de vsuca.
pro emp. sed in hoc male dicũt: quia imo requiritur lit. cõtest. ad
hoc, vt actio ex delictis efficiatur trãsitoria ad heredes. text. est
planus in. l. vnica. C. ne ex delic. defunc. in. l. j. ff. de priua. delic. in
l. si eum. §. q iniuriarũ. ff. si qs cau. Unde respõdeas melius: dã-
do pulchrum ⁊ verum intellectũ ad illum tex. dum dicit: quasi li
te cõtest. quam ponit Jo. fa. in. §. penales. insti. de ꝑpe. ⁊ tẽp. act.
14 † Nã debes scire: ꝙ qñ stat ꝑ reum q vadit ꝑ subterfugia: ne lis
cõtestet: habet pro cõtestata. text. est notabilis in. l. si eum. §. qui
iniuriarũ. in fi. ff. si quis cautio. ⁊ ibi Bald. in. vj. no. ad hoc no. ⁊
dicit, ꝙ istud nõ reperitur alibi: ⁊ idem Bal. in. l. more. C. de rei
ven. ⁊ sequũtur Pau. de ca. ⁊ Moder. in. d. §. qui iniuriarum. et
Bar. quãuis

Bar. quãuis nō fuerit recordatus de illo tex. in l. j. in prin. in vlti. col. ff. de priua. deli. Cy. post antiquos in l. sicut. C. de pscript. xxx. an. ꝛ istud est qḋ proprie vult dicere tex. ibi qua lite cōtestata. Materiã aūt de ppetuatione actionis ꝛ quō intelligi debeat.
15 dixi in l. nam ꝛ postea. §. j. ff. de iureiuran. ℭ † Glos. in verb. actionem. vtraqꝫ opinio ſm docto. potest esse vera: nam per pscriptionem quesitū est directū dn̄ium: vt est in prescriptione triennali mobiliū: tunc quia directa est ipso iure sublata, datur vtilis: sed si per pscriptionē solū est quesitū vtile dn̄ium: vt est in pscriptione. x. vel. xxx. an. vt no. in auē. nisi triennalis. C. de bo. ma. ꝛ in l. in traditionibus. C. de pac. vel est solū quesita exceptio. vt in prescrip. xxx. an. d. l. sicut. in prin. ꝛ tunc quia directum dn̄ium nō est sublatum, competit directa actio. Jason.

1 ☞ Dolus cum dolo compensatur.
2 Si agis contra me calumniosam litem: licitū est mihi calumniis et malitijs me defendere.
3 An in pari causa, reus sit absoluendus. ꝛ nu. 4.
5 Quem non soluisse gabellam probatur per inspectionem libri communis.

Et si stipulator.

Si tam actor quã reus fuerint impediti in iudicio sistere. cuilibet eoꝝ datur actio cōtra impedientē ad interesse suū, si autez ambo litigātes inuicē se impediant, dolus cum dolo compensa-
1 tur. hoc dicit vsqꝫ ad. §. fi. ℭ † No. illam regulam ꝙ dolus cū do-
a lo[a] cōpensatur. cōcor. sunt in glos. habetur in l. viro atqꝫ vxore. ꝛ in l. cū mulier. ff. solu. mat. per Cano. in c. intelleximus. de adul-
2 te. † Hinc est ꝙ si agis contra me[b] calumniosam litem licituz est mihi cauillationibus ꝛ malitijs me defendere: ita dicit glos. in c. cupientes. in princ. in versi. malignantium. de electio. in. vj. facit tex. in l. cū pater. §. titio. in fi. ff. de lega. ij. in ver. nec videbiꝛ dolo fecisse cū fraudem excluserit: intellige tamē, dūmodo falsa probatio nō immisceaꝛ. vt in pulchro casu not. limitat Bal. in rub. C. de fide instru. in. viij. co. in prin. in ver. incidēter etiam quero.
3 † Istū tex. inducit Bar. ad statutū de gabella, si nec emptor nec vēditor soluerit ꝙ vnus nō poterit alteri obijcere: sed qḋ dolus cum dolo compēsetur. cū limitatione tñ quādo statutum reddet contractum ipso iure nullum: quia tunc si actor permitteret examinationē fieri super gabella nō soluta, indeqꝫ ex officio deberet reū absoluere, quãuis pars nihil possit opponere, per illud qḋ habeꝛ in l. vbi pactū. C. de trāsac. sed quādo statutum solum disponeret, ꝙ nō soluens gabellā nō audireꝛ: tunc fieret hincinde compēsatio doli: ex quo neuter eoꝝ gabellā solueret, ꝛ actor obtineret: idem sequiꝛ Ang. hic. Raph. Fulg. reprobat, quia data paritate doli nō in soluenda gabella non est verū ꝙ actor debeat obtinere. vt dicit Bartol. imo reus per. l. apud celsum. §. aduersus. ff. de exce. do. ꝛ quia in pari conditione doli, melior dz esse ꝯditio rei. l. ij. ff. de cōdi. ob tur. cau. ita etiā vꝛ tenere Bar. q reputatur sibi cōtrarius in l. cū mulier. in vlti. col. ff. solu. matri. quem sequūtur do. Anto. ꝛ do. Abb. in c. dilecti. ad fi. de excep. ℭ Tu omissis verbis Moder. hic. ꝛ ibi: Aduerte quod in pari cā, verū est ꝙ reꝰ debet absolui: ꝛ in hoc bene loquiꝛ Rapha. et Bar. in d. l. cū mulier. sed in casu Barto. hic, ille qui agit tractabat de dāno vt declarabo nunc: reus autē tractabat de lucro: et ideo facta inuicem compensatione, cum neuter gabellā soluerit actor obtinebit. nam considera ꝙ Bar. generaliter dixit quādo nec emptor nec venditor soluit gabellam ꝙ vnus cōtra alterum nō potest obijcere: ista verba Bar. generalia possunt exemplifi-
4 cari, quādo venditor agit vel quando agit emptor. ℭ † Primo exēplifica sic: pone ꝙ vēditor tradidit rem venditā, ꝛ pretium nō recepit: vnde ipse venditor agebat actione ex vendito ꝯtra emptorem ad pretiū: emptor excipiebat ꝙ cōtractus est nullus ex forma statuti: quia gabellam nō soluit: ꝛ sic nō poterat agere ex contractu: venditor replicabat ꝙ etiam ipse non solueret, certe neuter potest obijcere: quia dolus cū dolo compensatur: ꝛ actor obtinebit. quia tractat de dāno: cum rem venditā tradiderit, et pretiū nō habuerit: cum etiā actor tractat de damno reus de lucro: ideo dz actor obtinere. Similiter potes exēplificare ex parte emptoris: pone, ꝙ emptor soluit pretiū rei vēdite, ipsa res nō est sibi tradita: vnde emptor agit actiōe ex empto, vt res sibi traderetur, venditor excipit ꝙ cōtractus est nullus: quia gabella non est soluta: ꝛ sic ex cōtractu nullo non pōt agere: replicat emptor ꝙ etiā ipse nō soluit gabellam, isto casu quia actor tractat de damno, qꝛ ptiū soluit: dz obtinere ꝯtra reū, q alias tractaret de lucro cū haberet rem ꝛ pretiū. In istis terminis proprie loquitur Bar. hic. sed qñ neuter tractaret de dāno: puta qꝛ venditor tradidisset rem, ꝛ pretiū recepisset, postea vellet vēdicare rem: qꝛ cōtractus esset nullus ppter gabellā non solutā, cum etiā ipse non soluerit: tunc in ista pari causa melior est conditio rei conuenti: qꝛ reus dz absolui: ꝛ in istis terminis proprie loquiꝛ Bart. in d. l. cū mulier. ꝛ isto casu pprie procedit fundamentū Rapha. hic.

Pro ista distinctione adde ho. text. in l. senatus. in ver. plane. ff. de contrahē. emp. quem allegat Bald. in l. acceptam. in. xxij. q.
5 C. de vsu. † Contra decisionē Bart. hic moueo dubitationē in quantū Bar. dicit, ꝙ actor dz esse cautus opposita replicatione ne patiaꝛ examinationē fieri, ꝙ gabella non sit soluta vt hic per eum: nam vꝛ ꝙ examinatio nō sit necessaria: imo quod istud statim pateat p inspectionem librorū cōis: nam quē nō soluisse gabellam probatur per inspectionē libri cōis: si in eo non reperiaꝛ scriptus. l. si. vbi Bar. ꝛ alij notāt. C. si cer. peta. Bald. in c. ij. loco. de proba. ꝛ in l. si testamēto. C. de testa. manu. plenius Mod. in l. titie textores. in prin. ff. de leg. j. absqꝫ ergo alia examinatione, statim probatur non esse solutam gabellā, p solam inspectionem librorum communis: quā actor nullo modo potest impedire: cogita super hoc. Jason Padue.

1 ☞ Stipulās minorem summam a fideiussore ꝙ̄ sit verū interesse, sibi non preiudicat.
2 Promissio certe quātitatis facta si aliquid fiat, censetur apposita loco pene non respectu interesse.

Si a fideiussore.

Hec actio competit ad totale interesse, quãuis in stipula-
1 tione fideiussoris minus sit deductū. h. d. ℭ † No. qḋ lz quis stipuleꝛ minorem summā a fideiussore ꝙ̄ sit verū interesse, sibi non pïudicat. vt hic, sicut nec apponendo minorē penam. l. apud celsum. §. itē queriꝛ pmo. ff. de excep. doli. ꝛ l. pdia. ff. de act. empt. sicut nec accipiēdo pignus minoris valoris. l. creditor qui nō idoneum. ff. si cer. peta. ℭ † Secūdo istum tex. pro singulari subtili-
2 ter no. domi. Frā. de are. in l. continuus. §. cum quis. in. iij. ꝛ. iiij. col. ff. de verb. obli. contra regulam doc. q̄ habet, ꝙ pmissio certe quantitatis facta si aliqḋ fiat, censeꝛ apposita loco pene: ꝛ nō respectu interesse. Istam regulā tradit Jo. an. in c. bona fides. de deposito. referūt ꝛ sequuntur Jmo. ꝛ Moder. in l. stipulatio ista. §. alteri. cum concor. ff. de verbo. obliga. hic videꝛ tex. in oppositū. naz dicit hic tex. ꝙ dubiū faciebat: eo quia fideiussor promiserat quinquaginta: vnde videbaꝛ ꝙ plus peti non posset ab eximente quasi cōfessus tātum esse suū interesse ꝛ nō plus. ergo promissio certe quantitatis si reus sistat, cēsetur apposita respectu interesse, ꝛ nō loco pene: si eñ fuisset apposita loco pene: certe vana fuisset dubitatio in hoc tex. cū in penis non attendatur interesse: sed respōde planius vltra eū, qḋ gl. hic tz, ꝙ ista pmissio sit pena: ꝛ non interesse: ꝛ glos. ꝛ Bart. in l. fi. ff. de preto. stipu. ꝛ ad istū tex. respōde dupliciter. Primo ꝙ regula doctorū pcedit, qñ promissio certe quantitatis fit a principali debitore, non qñ fit ab accessorio, ꝛ sic a fideiussore: vt hic. Secūdo dic ſm eum ꝙ dubiū faciebat, qḋ illa quātitas quãuis promissa in penam, tamē videbaꝛ ꝙ limitaret interesse, cū in istis stipulationibus iudicialibus pretor arbitreꝛ interesse: ꝛ si cessat interesse cessat stipulatio iudicialis. vt declarat Bar. in l. ij. in fi. ff. si qs in ius vocatus non ierit. Jason.

a ℭ Dolꝰ cuz dolo. adḋ l. si duo. ff. de dolo. l. dāni. in §. j. ff. de dam. infect. doct. in c. sicut. de iure iur.

b ℭ Si agis ꝯ me. adḋ Jo an. ḋ imo. in l. is q reus. i. xlv. col. ff. de ver. ob.

ℭ Si quis cautionibus. Rubrica.

ℭ Glo. rubrice duo simul facit: nā cōtinuat rubricā ad precedētes, ꝛ ponit differentiam inter istū titulū ꝛ titulū precedentem ꝛ titulū. s. ne qs eum qui. Et ꝯsiderauit gl. illud de quo principaliter tractat iste titulus: ne obstet. l. ij. §. fi. j. eo.

1 ☞ Passus mille faciunt miliare.
2 Pes est quindecim digitorum.
3 Mercator si tradidit merces mulioni q in itinere derobeꝛ, non tenetur si iuerit per viam solitam.
4 Si fiat in statuto vel lege mētio de dieta nō intelligiꝛ de legali: sed ſm consuetudinem regionis.
5 Stante statuto ꝙ ville que distant miliario extra ciuitatem debeant ordinari per syndicū vel consulem, ꝙ debebit mensurari per rectas vias non per anfractus tātum.
6 Statutum si disponeret ꝙ non posset fieri nouum molēdinum nisi fiat per centum perticas a remotis alterius molendini existentis in eadem aqua: an fiat mensuratio per cursum aereum: an per viam terrestrem: an per cursum loci per quā aqua decurrit.
7 Citatus si habeat duas vias, vnam per mōtes q̄ est breuior, aliā per planiciem que est longior, quam capiet.
8 Via si sit per mare breuior ꝙ̄ per terram: tamen debet capi via per terram.
9 Tria que cato reputabat penitentia digna.
10 Terminus ad comparendum, non currit nisi a die scientie.
11 Dilatio statuta parti absenti, qñ incipiat currere.
12 Terminus statutus a testatore in vltimis voluntatibus, incipit currere a die adite hereditatis.
13 Terminꝰ prefixus ab arbitro, incipit currere a tēpore lati laudi: et habite scientie.

14 Preter prepositio, quãdo ponitur in assignatione termini, stat inclusiue.
15 Absens vltra dies ad veniendum debet habere vnum diem in quo sistat.
16 Iudex in dubijs, debet eligere illã viam per quam vtriqꝫ parti consulitur.
17 Dubium qñ est inter partes, an possit appellari vel ne, iudex in dubio debet deferre appellationi.
18 Iudex, in dubio dꝫ admittere articulos ꝓbatorios ⁊ capitula.
19 Argumentum a contractibus ad iudicia procedit.
20 Dies termini nunquid computetur in termino. ⁊ nu. 22.
21 Tempus cõputatur de momẽto ad momentum, postq̃ incepit currere: vide duas sequentes assig nationes.

Vicena. Absenti ad veniendũ pro singu
lis. xx. miliaribꝰ vnꝰ dies est sta
tuendus: ⁊ vltra diẽ ad comparẽdum. hoc dicit.
1 † Et vt dicit gl. mille passus faciũt miliare, pas
sus aũt est quinqꝫ pedum. gl. ⁊ Bart. in. l. iij. ff. de
a verb. signifi. Bar. Ang. ⁊ alij hic. pes[a] est quin
decim digitorum. tex. est ⁊ ibi glo. expressa. in. c. sicut. primo. xvij.
q. iiij. quem allegant Ang. ⁊ Ludo. hic. Idem tenet Bald. hic. ⁊
2 Flo. in. l. die. ff. de serui. vrb. predio. ¶ † Et si diete[b] nõ sunt inte
b gre, debet pro illo quod restat habere diem integrum. l. iij. ff. de
verbo. significa. glo. in. c. cupientes. in princi. in versi. commode.
3 de electio. i. vj. Bart. ⁊ alij hic. ¶ † Qua aũt via debeat fieri ista
cõmensuratio. Bar. ⁊ alij cõcludunt hic, qd̃ per illam viam per
quã frequentius itinerari solitũ est, arg. l. eos. §. si. cum glo. ff. de
fal. licet Barto. allegat de solu. ⁊ corrupte: idem tenet Bar. in. l.
continuus. §. cum ita. ff. de verbo. oblig. ⁊ in. l. iij. ff. de verb. signi.
¶ Pro ista cõclusione Bar. ⁊ doc. adde quatuor. Primo illud
qd̃ dicit Bal. in. l. nõ solũ. in pñ. ff. de excu. tut. vbi per illũ text. in
ver. p rectã viã no. ar. cõtra nũtios cões quibus soluitur p nu
mero miliariorum: quia debẽt habere facta cõmẽsuratione per
viam rectam, non per viã magis longinquam: ad hoc etiã alle.
l. q fiscales. ⁊ ibi ad hoc no. Bart. C. de nauicu. li. xj. nisi recta via
esset periculosa. l. ij. §. pe. ĩ. eo. idẽ tꝫ Bal. hic. ¶ Secundo adde
qd̃ vult Archi. in. c. statutũ. §. cũ vero. in ver. ad fi. diocesis. de re
scrip. in. vj. vbi querit iuxta illũ tex. volẽtem, ꝙ rescriptum dele
gatorium, nõ valet vltra vnam dietam a fine sue diocesis nume
randum, pone ꝙ reus distat a domo iudicis per duas vel tres
dietas: sed circuiendo mõtana, vel trãseundo paludes, distat p
vnam dietam, an delegatio valeat: ⁊ cõcludit ꝙ debet cõsidera
ri via, vnde homines frequentius iter arripiunt. argu. l. si puta
tor. ff. ad. l. aquil. ⁊. l. semper in stipulationibus. ff. de regu. iuris.
¶ Tertio adde, quod vult Bar. in. l. j. §. j. ff. de his q deie. vel ef
fu. per illũ tex. p quem dicit esse decisam questionem florentino
rum. Nã inter Florentinos ⁊ Vbaldinos ꝯuentũ erat, ꝙ Vbal
dini tenerent vias securas: intelligit, per quas solitum est itine
rari: ideo si quis iret per viam insolitam ⁊ derobaretur Vbaldi
ni non tenerent. ¶ Quarto adde qd̃ vult Bar. in. l. cum propo
nas. per illũ tex. C. de nau. fe. si mercator tradidit merces mulio
ni, qui in itinere derobetur, mulio nõ tenet si fuerit p viam soli
tam: si autẽ iuisset per viam insolitam, periculum casus fortuiti
ad eum spectat: ad qd̃ etiam adde Bar. in. l. imperator Alex. ff.
de app. ¶ Predictam cõclusionẽ limitat Bar. quãdo mensura
tio fieret propter terminũ eundi vel veniendi: tunc bene distan
tia sumitur eo modo quo dictũ est: secus si ob aliã causam: puta
statutũ florentie disponit, qd̃ nullus possit esse potestas florẽtie
qui sit vicinus per qnquaginta miliaria: tunc vicinitas vel distã
tia cõsiderabitur non ꝺm mensurationem predictam: sed per re
ctam lineam: facta dimensuratione per aerem: quod dicit Bar.
ita determinasse Benedictũ papam quintũ in quadam sua ex
trauaganti, idem tenẽt Bal. Ang. Sali. Fulgo. ⁊ Ludo. ro. hic
Bart. in. l. iij. ff. de verbo. significa. Spec. in tit. de citatione. §. j.
ver. qd si reus: ⁊ dicit Fulg. hic in vna lect. quod illud prestat ar
gumẽtũ, si princeps exbanniuit aliquem de ista ciuitate, cũ hoc
qd̃ possit vbi velit residere, dummodo nõ appropinquet huic ci
uitati per. xxx. miliaria, dicit Ful. ꝙ mensuratio fit per rectitudi
nem aeream: licet per viam solitam sint plusq̃. xl. miliaria. solus
Pau. de ca. hic in fi. tenet contra Bart. quia statuentes habue
runt respectũ, nõ ad mensuram q̃ fit per aerem: sed ad mensurã
vulgarem ⁊ cõem vsum loquendi. l. librorũ. §. qd̃ tamẽ. ff. de lega.
iij. ⁊ dicit, se hunc casum habuisse de facto illo anno in florẽtia, ⁊
ꝙ illa extrauagans allegata p Bart. seruatur in terminis suis.
Istam decisionẽ Pau. de ca. cõtra cõem sequit ⁊ simpliciter re
fert. d. Alex. in consi. xxij. in. iiij. vo. qd̃ incip. consideratis verbis
statuti. ¶ Ego teneo etiã cõtra Bar. per tria fundamenta. Pri
mo quia mens ⁊ ratio statuentiũ fuit propter conuersationẽ et
amicitiam, quã vicini solẽt inuicem habere, que cõtrahit eundo
4 per vias solitas ⁊ nõ per aerem. vt dicit Bar. ¶ † Scdo quia si
c in. l. vel in statuto[c] fiat mentio, de dieta: nõ intelligit de legali: sꝫ
ꝺm consuetudinẽ regionis: ita dicit glos. optima in. d. c. cupien
tes. §. j. in ver. cõmode: quã sequũtur Ang. ⁊ Moder. hic. Imo.
in. l. cõtinuus. §. cũ ita. ff. de ver. obli. Cano. in. c. nonnulli. de re
scrip. ⁊ in. c. statutũ. §. cum vero. sup verbo dietam. de rescrip. in
vj. facit tex. arguendo a speciali in. c. presenti. §. loca. ⁊ ibi glo. de
5 prebẽ. in. vj. ¶ † Tertio facit qd̃ vult Bal. i. l. nõ solũ. in fi. princ.
ff. de excu. tuto. referens fuisse de facto, ꝙ stãte statuto, ꝙ ville q̃
distãt miliario extra ciuitatẽ debeant ordinari p syndicũ vel cõ
sulẽ, ꝙ debebit mensurari p rectas vias nõ aũt p anfractus nec
6 per aerem. † Quid aũt, si statutum disponeret ꝙ nõ posset fieri
nouũ molẽdinũ, nisi fiat p centũ perticas a remotis alteriꝰ mo
lẽdini existẽtis in eadẽ aqua, an fiat mẽsuratio p cursum aereũ,
an per viã terrestrẽ: an p cursum loci p quẽ aqua decurrit: ⁊ po
nit. d. Alex. in. d. cõsi. lxvij. ⁊ ibi cõsuluit, ꝙ p cursum loci: in quo
aqua decurrit: non aũt p aerẽ, non obstante doctrina Bart. hic.
7 ¶ † Quid aũt si citatus habeat duas vias, vnã per mõtes q̃ est
breuior: aliã p planiciem que est longior: dic ꝙ debet venire per
planiciem: ꝺm Spe. in ti. de citatione. §. j. ver. quid si reus. sequũ
8 tur Bal. ⁊ Ang. hic. Archi. in. d. c. statutũ. §. cum vero. † Quid
aũt si sit duplex via: vna per mare breuior: alia p terram lõgior:
dic ꝙ dꝫ venire p terrã lꝫ sit longior ꝺm Hosti. ⁊ Ioã. and. in. c.
olim. de excep. d. Ant. Imo. ⁊ alij in. c. nõnulli. de rescri. Imo. in
l. cõtinuus. §. cum ita. ff. de verb. obli. ⁊ est bonus tex. in. l. ij. §. pe.
9 ĩ. eo. † Et refert plutarchus in vita Catonis, eum pro tribꝰ re
bus per oẽm vitam penitentiam egisse. Si qd̃ arcanum mulieri
credidisset. Secundo si per aquã traiecisset quo poterat per ter
rã pficisci. Tertio si aliquot dies p incuriã sine studio trãsijsset.
10 ¶ † Secũdo pondera tex. in verbo denumerari, ⁊ adde qd̃ inci
piunt currere a die receptionis p̃cepti, cũ terminus ad cõparẽ
dum nõ currat nisi a die scientie. ꝺm Bal. hic. ⁊ est glos. in. c. quã
uis. in ver. ex ea die. iiij. q. v. quam allegat Lud. ro. hic, idẽ tenet
Bar. in. l. j. §. presides. p illũ tex. ff. de requi. reis. cũ concor. signa
11 tis per do. Alex. † facit qd̃ vult Bar. de dilatione statuta parti
absenti, quãdo incipiat currere ⁊ ibi dixi in. l. labeo. ff. de iurein
12 ran. † In vltimis aũt volũtatibus, terminus statutus a testato
re, incipit solũ currere a die adite hereditatis, etiã si testator di
xerit, qd̃ infra decem dies ab eius morte fieret. tex. est in. l. iij. §. si
heredi. ⁊ ibi Bar. no. ff. de sta. lib. quẽ ad hoc reputat singu. idẽ
Bar. in. l. fi. in princi. C. de iure delibe. tu adde similem tex. in. l. si
hereditas. in prin. ff. eo. ⁊ tex. notabilem in. l. si in diem. in prin. et
ibi Bart. ff. de condi. ⁊ demõ. Bal. in. l. vnica. in. xij. col. C. de his
13 que pe. no. † Terminꝰ autẽ prefixus ab arbitro. incipit currere
a tpe lati laudi ⁊ habite scientie ꝺm Bar. in consilio suo qd̃ inci
pit, dñe Iac. primo vos queritis p tex. in. d. l. iij. §. si quis heredi.
facit tex. in. c. quisquis. iiij. q. vj ꝺm Lud. ro. hic, qui etiam ponit
qd in contractibus, ⁊ allegat text. pro singulari in. l. tali. in princ.
ff. de iure dot. adde alium tex. in. l. si ita quis. in princip. ff. de ver
bo. oblig. ⁊ de predictis vide plene Lud. ro. in consi. ccxxviij. qd̃
incip. pro plena discussione in primo dubio. ⁊ in consil. ccccix. qd̃
inci. quo ad primum proposite cõsultationis arg. in quo querit
14 an heredes. ¶ † Tertio no. in ver. preter eum diem ꝺm Bal. in
d secũdo notabili, esse hic tex. notabilẽ, qd̃ qñ dictio preter[d] poni
tur in assignatiõe termini, stat inclusiue: ⁊ ita debet dicere Lud.
in tertio notabili: ⁊ etiã in. iij. colũ. q corrupte dicit, ꝙ stat exclu
siue, ⁊ male, vt patet ex tex. ¶ Quarto põdera, hic videri tex. cõ
tra doctrinã Bart. ⁊ doct. in. l. si eũ. §. qui iniuriarum. ĩ. eo. ⁊ in. l.
actione vbi dixi. C. de trãsac. ⁊ in. l. j. in fi. C. de pig. act. ꝙ quãdo
dictio p̃ter, ponit inter duo q̃ nõ sunt diuersa, sed vnũ inest alte
ri: tũc dictio preter stat exclusiue. hic vr̃ tex. in oppositũ. Sꝫ rñ
de, ꝙ imo hic dictio p̃ter ponit inter diuersa, cũ diuersi sint dies
ad veniẽdũ, ⁊ dies ad sistẽdũ: ideo bene stat in hoc tex. inclusiue.
15 ¶ † Quinto no. ex eodẽ tex. ꝙ absens vltra dies ad veniẽdũ, dꝫ
etiam habere vnũ diẽ in quo sistat. Adde ꝙ etiã dꝫ habere vnũ
e diem quietis[e] p singula hebdomata gl. est in. c. cupientes. §. j. in
ver. cõmode. ad fi. de ele. in. vj. quã ad hoc reputat sin. Imo. i. d. l.
cõtinuus. §. cũ ita. facit iste text. in verb. onerosa. etiã si in prece
pto vel statuto diceret, qñ ꝯtinuatis diebꝰ venire debeat. tex. est
in. c. quãuis. in versi. dinumeratis diebus iuncta glo. de offi. or
di. in. vj. quem pro singu. ad hoc alleg. Lud. ro. hic. tenet Alexã.
licet de eo nõ faciat mentionem. ⁊ Ioan. de imo. in. d. c. cum ita.
et ita intellige text. in. l. si cui. §. tam diu. ff. ex quibus causis ma.
16 ¶ † Sexto no. in ver. nam sane. scd̃m Pau. de ca. quod iudex in
dubijs debet eligere illam viam per quam vtriqꝫ parti consuli
17 tur. facit. l. ex his. in fi. ff. de his que in frau. credito. † Istam re
gulam dicit Pau. de ca. se allegasse, dum esset questio an appel
latio esset deserta: quia p hanc viam ius alicuius nõ perit prout
si pronũtiaret appellationem esse desertam. idem tenet Lud. et
f do. Alex. hic. Adde p hoc facere, ꝙ qñ dubiũ est inter partes[f]
an possit appellari vel ne, iudex in dubio debet deferre appella
tioni ꝺm

a ¶ Pes. add. de bar. i tractatu tyberiadis in. §. de insula.
b ¶ Et si diete. add. Io. d. imo. i. l. cõtinuꝰ. i. §. cũ ita. de verb. oblig.
c ¶ Si i lege vel statuto. adde spe. ti. de cita. §. j.
d ¶ Dictio p̃ter. add. bal. in. l. j. ff. de pig. Dy. in regula peccatũ. d. reg. in. li. vj. Lu. ro. ꝯsi. cccxxviij. ici. p̃ns cõsultatio. rapb. cu. cõsil. cxj. ici. ciuis qdã florentinus.
e ¶ Vnũ diẽ getis. adde Feli. in. c. cũ olim. in. iij. col. d. excep.
f ¶ Quando dubiũ est inter partes. adde bal. in c. j. de rescr. Bal. i addi. spe. ti. d. ap. in. d. §. nunc dicamus. et p̃ Paul. de cas. in. l. j. ff. si quis cau.

tioni,ſm Spe.in ti.de app.§.nūc dicamus.ver.j.Jo.an.d.Ant.
⁊ alij in.c.vt debitus.de appel.Arch.in.c.cordi.⁊ in.c.ſi a iudice.
de appel.in.vj.Card.in.cle.j.in.v.co.de dolo ⁊ contu.Bal.in ca.
paſtoralis.in prin.in.ij.co.de off.deleg.⁊ idē Bal.in.l.de ſtatu.
ff.de teſta.⁊ in.l.properandū.§.ſin autē reus.C.de iudi.⁊ facit ra
tio:qꝛ regulariter quelibet appellatio cēſetur eſſe permiſſa,niſi
reperiatur ꝓhibita.gl.eſt in.l.qui reſtituere.in gloſ.fi.ad fi.ff.de
rei ven.quā gl.ad hoc reputat valde not.Bal.in.c.paſtoralis.in
prin.in.iij.col.de appella.⁊ glo.in.§.audient.in aut.de iud.facit
18 tex.in.l.⁊ in maioribus.C. de appel.† Ad idē facit bonū ſimile:
qꝛ iudex in dubio debet admittere articulos ꝓbatorios ⁊ capi
tula,ſm Hoſt.⁊ Jo.de imo.in.c.ꝑ tuas.de teſt.adde etiā practi
cam Spe.in ti.de app.l.nunc dicamus.ver.j.vbi dicit,ſe cōſule
re appellāti,ꝙ petat a iudice ꝙ deliberet cū peritis,an admittē
da ſit appellatio necne:qđ ſi iudex deneget,hoc ipſo grauat par
tem,⁊ prebet iuſtā cauſam appellādi:ſequitur Lud.ro.in cōſi.lj.
qđ incipit:vt declaratione accipiat predicta ꝯſultatio.in.ij.col.
¶ Gl.j.in ver.in ſingulos.diuidit in tres partes.In prima de
clarat tex.In ſcđa q̄ eſt ibi:ſed videt hoc ſtare nō poſſe,glo. op
ponit ꝯ tex.⁊ dupliciter ſoluit.prima ſolutio nihil valet:qꝛ tunc
nō eſſet iudex qui arbitraret ſed lex: tene ſecūdā ſolutionē quā
tenet Bar.⁊ ꝯmuniter doc.hic.⁊ in.l.de die.in prin.ff.qui ſatiſd.
cog.Sed aduerte,ꝙ dū gl.ſubdit ꝙ.l.cōtraria loquitur de ſpa
tio ad deliberandū,inepte loquit:ſed debuit dicere,ꝙ loquitur
de ſpatio ad ſiſtendū:vt ibi dixi.In tertia que eſt ibi.Item hic
in iudicijs,gl.remouet aliud ꝯtrariū:⁊ tenet aliud eſſe in iudi
cijs per hanc legē:⁊ aliud in cōtractibus,per.d.l.ꝯtinuus.§.cū
19 ita,⁊ licet Jmo.ibi conet defendere iſtā ſol.† tamen regulariter
ꝓcedit arg.a cōtractibus ad iudicia.l.nō eſt mirū.ff.de pig.act.
⁊.l.oēm.ff.de iud.Alio modo reſpōdet Pe.⁊ Bar.hic ⁊ ibi.Tu
aliter ⁊ tertio reſpōde ſm Bal.⁊ Lud.ro.hic:ꝙ illa.l.nō ꝯtra
riatur.ſed ꝙ iſta limitat per illam,niſi ex cōditione ⁊ qualitate
perſone,lōgius tp̄s aut breuius a iudice ſtatuendū ſit,ꝙ̄ in hac
l.ponit,facit.l.ſi cui.§.tam diu.cū gloſ.in ver.preſtitit.ff.ex qui.
cau.ma.¶ Capio gl.in ver.ꝑter eū.quā diuide in duas partes
ꝓut duos ponit intellectus principales ad tex.ſcđa ibi: vel ali
ter illa dies.licet gl.videat ponere tres intellectus:ſed nō ſunt
niſi duo.qꝛ ſcđs ⁊ tertius ſunt idē.Primus intellectꝰ eſt,qđ vl
tra ſingulos dies ad veniēdū dant etiā alij duo dies,qui in illis
non computant.ſ.dies in quo promiſit de ſiſtendo:et alius dies
in quo dꝫ ſiſtere:⁊ huic intellectui ꝯueniūt verba litere,ſi nō vio
lentur:dū dicit tex.preter eum diem quo cautum promittitur.
⁊ hic eſt vnus:⁊ ſubijcit,⁊ eū in quē ſiſtere oportet.⁊ hic eſt aliꝰ:
⁊ facit copula,⁊ q̄ cadit inter diuerſa,glo.in rub.ff.de iur.⁊ facti
igno.et in.c.querelā.de ſimo.Iſtum intellectū approbant Ga
briel de oſoletis.⁊ Ray.vt refert gl.hic.Ang.⁊ Fulg.hic:et ſm
iſtū intellectū habes ex hoc tex.qđ dies termini non ꝯputat in
termino.Iſtū intellectū reprobāt Bart.⁊ alij hic:tñ debiliter,
qꝛ ſm eos,iſta lex nō loquit de die ponēda in ſtipulatione: imo
poſtꝙ̄ pars ꝓmiſerat ſiſtere,loquit de termino ſtatuēdo ad ve
niendū:vnde alius eſt intellectꝰ,qđ iſte tex.nō loquatur niſi de
vna die.ſ.de die ad ſiſtendū:⁊ iſtum intellectū approbāt Bar.⁊
alij.nec obſtat qđ eſt dictū de copula:qꝛ procedit qñ copula po
nitur inter dictiones:ſecus qñ ponit inter orationes: vt dixi in
20 l.j.in prin.ff.de iuſt.⁊ iur.¶ † Pro clara tñ intelligentia quero
a nūquid dies termini[a] cōputetur in termino: aduerte iſta que
ſtio poteſt intelligi dupliciter.Primo,de die vltima termini:⁊
in hoc eſt expeditū,qđ computatur.l.j.§.qđ dicimus.ff.de ſuc.
edi.l.pater.§.ſexaginta.ff.de adul.Spe.in ti.de ap.§.reſtat.ver.
ſed nunqd dies.⁊ iſto modo non intelligit hic.¶ Secūdo mo
do intelligit,⁊ ita intellexerunt docto.hic,nūquid dies aſſigna
tionis termini cōputetur in ipſo termino:puta, iudex aſſignat
mihi hodie terminū decē dierū:nunqd dies hodiernus cōpu
tet in ipſo termino.Alb.hic refert varias opi.ſꝫ due ſunt prin
cipales,cōis opi.eſt,qđ nō cū intelligat de diebus ꝓximis.l.cū
qui in prin.ff.de verbo.obli.niſi adijceret dictio hinc vel ſimilis
puta qꝛ iudex diceret aſſigno tibi terminū hinc ad decē dies:ita
tenet Ja.bu.Ray.Bar.Ang.Pau.de ca.⁊ Lud.ro.hic.Jmo.
⁊ Hemi.in.c.frequēs.de reſt.ſpo.in.vj.Spe.in tit.de cita.§.viſo.
in ver.pe.Ang.⁊ Jmo.in.l.gallus.in prin.ff.de liber.et poſthu.
Iſta opi.de conſuetudine ſeruatur in palatijs:vt dicunt Alb.⁊
Fulg.hic.⁊ Bal.in.l.eos.§.ſin autē.C.de app.Pro iſta opi.facit
bonꝰ tex.in.d.c.frequēs.⁊ ibi gl.ad hoc allegat plura alia iura:
facit etiā bonus text.in.c.pia.de excep.licet Alex.rñdeat,ꝙ ibi
⁊ i.d.c.frequēs.tex.loquit in caſu claro,iſta eſt magis cōis ſnia,
quāuis contrariū teneat Cy.hic in addi.per aliqua fundamē
ta que refert Bal.hic:qui idem tenet.⁊ idem ſequunt Ful.⁊ do.
Alex.hic.⁊ Bal.plenius in.d.l.eos.§.ſin autē.et in.l.ſi quādo.in
v.q.C.de teſt.⁊ in.c.ſuper eo.ij.de app.precipue,qꝛ tēpus debet
cōputari de momēto ad momentū.l.iij.§.minorem.ff.de mino.

et.l.ij.§.biduum.als dies cum gl.ff.qñ appel.ſit.⁊ ſi iſtud proce
dit in dilatione.l.quātomagis in dilatione hominis,cū mitius
agatur cum.l.ꝙ̄ cū homine.l.celſus.in prin.cum gl.de arbi.⁊ qꝛ
dilationes ſunt ſtrictiſſime intelligēde.l.j.C.de dila.l.ij.in ṗnc.
cū ibi not.C.de tēpo.app.Bar.reſpondet huic fundamento qđ
ꝓcedit,qñ in aſſignatione termini apponit dictio hinc,que ſo
21 lutio eſt inepta ad illos tex.† vnde reſpōde melius,verū eſſe qđ
tp̄s cōputatur de momento ad momētū poſtꝙ̄ incepit curre
re:allegat etiā Cy.hic Spe.in pleriſqꝫ locis:de qbus per Alex.
hic:ſed in illis locis aut Spe.nihil firmat:aut firmat opi.bar.⁊
cōmunē.⁊ dicit Ful.ꝙ iſta ſcđa opi.eſt in diſputando ſuſtētabi
lior.Alexā.dicit,ꝙ eſt de iure verior,quā etiā tꝫ Pet.de liaza.
in.d.c.frequens.nihil tñ adducunt qđ vrgeat,preter fundamē
22 tum Cy.ad qđ rñdi.† Pro limitatione tamē Bart.de dictione
hinc,allega tex.in.l.placet.cū gl.in v.ab hinc.C.de ſa.ſan.eccle.
⁊ quēqꝫ ad hoc reputat vnicū ⁊ ſing.Lud.ro.hic:idē tenet Ray.⁊
23 Jmo.in.l.hmōi.la.ij.ff.de ver.obli.¶ † Scđo cōem cōcluſionē
limitat mirabilr Alb.hic:ad fi.ꝯmēti ſui,vt procedat qñ termi
nus ſtatuitur abſenti,in remotis:ſecus ſi ſtatuat preſenti:qꝛ tūc
dies termini cōputaret in termino,⁊ dicit ſe ita obtinuiſſe corā
magnis viris,qbus viſum eſt ꝙ iſta lex proprie loquat in iſtis
terminis:⁊ dicit,qđ iſtud vr ſentire Guido de ſuza.hic:⁊ qđ cla
re tꝫ Archi.in.d.c.frequēs.ſi iſta limitatio eſſet vera ꝯfunderet
practica cōis palatiorū q̄ tenet,ꝙ dies termini aſſignati p̄ſenti
non cōputetur in termino.Tene ꝯ iſtā limitationē,q̄ eſt contra
mentē Bar.⁊ alioꝝ hic:⁊ pōdera ꝙ ratio Bar.⁊ doc.quatenus
dies termini nō cōputet in termino eſt,ꝙ intelliget de ꝓximis
diebus.Iſta rō militat ſiue tp̄s aſſignet abſenti,ſiue p̄ſenti:nec
aliquid facit iſte tex.qꝛ cōſidera qđ Bar.⁊ doc.nō fundāt ſe ſup
iſto tex.ſed ſup rōne p̄dicta,qꝛ iſte tex.non probat niſi ſm primū
intellectū:ſꝫ ille intellecꝰ cōiter reprobat per Bar.⁊ alios hic.
Tenēdo tñ ſcđam opi.cōtra Bar.pro qua facit,qđ vult gl.in.l.
gallus.in ver.decē menſes.ff.de libe.⁊ poſthu.gl.in.l.ſi ante nu
ptias.ff.ſolu.ma.que vident dicere,ꝙ dies termini ꝯputatur in
termino.Limita qñ dies nō eſt integra ſm ciuilē cōputationē: a
de qua in.l.morte.ff.de fer.et tūc nō ꝯputat inter dies termini.
l.anniculus.ff.de ver.ſig.ſm Bald.in.c.j.in.ij.co.quo tp̄e miles
23 in vſi.feu.† Quid aūt ſi aſſignatio termini fieret per dictionē a
24 vel ſimiles:dic vt hic ꝑ Bal.⁊ Pau.de caſt.cū multis cōcor.vt
b hic per Alex.† Quid ſi per dictionē ſupra[b] vel vltra:[c] dic vt per
c Ludo.hic. Jaſon Maynus Mediolanēſis Padue legens.

1 ☞ Trāſactio interueniens anteꝙ̄ ſtipulatio pene ꝯmittat,
impedit ipſo iure ſtipulationem ꝯmitti,ſed ſi fiat poſt,ſolū pa
rit exceptionem.
2 Tranſactio ſuper principali intelligitur facta ſuper acceſſorijs
et etiam ſuper pena.
3 Qui tranſigit ſuper ſorte,reſeruādo ſibi ſpecialiter petitionem
pene:non preiudicat in pena:quia proteſtatio ius reſeruat.
4 Si emphyteuta cecidit a iure ſuo ꝑ triēnalē ceſſationē de ſoluē
do ⁊ poſtea dñs recipiat pēſionē ꝓteſtādo:ꝙ nō intēdit ſibi pre
iudicare in pena priuationis:ꝙ talis proteſtatio eum releuat.
5 Ubi factum reſiſtit proteſtationi proteſtatio nil releuat.
6 Si actor proteſtaretur:qđ ſalua ſibi ſit petitio pene reus exp̄ſſe
contradiceret:qđ tunc talis proteſtatio nil releuaret.

NOn exigimus. Trāſactio facta ſup negotio principali impedit ꝯmitti ſtipulationē penalem de iudicio ſiſti:⁊ ſi ſit ꝯmiſſa parit exceptionē:niſi in trāſactione pena ſit
1 ſpecialr reſeruata.h.d.¶ † No.j.ꝙ trāſactio interueniēs anꝙ̄
ſtipulatio pene cōmittat:impedit ipſo iure ſtipulationē ꝯmitti:
ſed ſi fiat poſt ſolū parit exceptionē:rō eſt diuerſitatis,qꝛ faci
lius impediunt faciēda ꝙ̄ iā facta tollant.l.patre furioſo.ff.de
his qui ſunt ſui vel alie.iur.⁊.c.ad apoſtolicā.de reg.Amplia iſtū
tex.etiā ſi trāſactio ſit nulla:⁊ trāſigēs per errorē nō venerit ad
iudiciū:putans trāſactionē valere:excuſatur a pena:niſi pars
aduerſa proteſtata ſit de nullitate trāſactionis.l.qui teſtamēto.
ff.de excu.tuto.l.ſi titius.ff.de fideiuſ.ſꝫ Guil.Alb.Bal.Ang.⁊
2 Ful.hic.¶ † No.ij.regulā:ꝙ trāſactio ſup ſorte ⁊ ſic de negotio
prin.intelligit etiā facta ſuper pena.⁊ ſic ſuper acceſſorijs:adde
ſimile in liberatiōe facta ſuper principali:que trahit ad acceſſo
ria illi cōnnexa.l.ſi cū tibi.C.de iudi.Bart.in.l.aurelio.§.caius.
ad fi.in.vj.q.ff.de libe.leg.Simile in p̄ſcriptione ſuper ſorte ṗn
cipali:qꝛ trahitur ad acceſſoria.l.eos.in ṗn.C.de vſu.l.ſi aliena.
§.j.ff.de vſuca.Simile a ſnīa abſolutoria a ſorte principali.l.ſi qs
cū nullum.§.ſi ancillā.ff.de except.rei iudi.Amplia iſtum text.
etiā ſi pena eſſet talis que poſſet de per ſe peti:ita ꝓbat iſte tex.
cū indiſtincte loquatur:⁊ ad hoc reputat ſing.per Paul.de ca.
et Moder.hic.Raph.cuma.in.l.cū ſtipulatus ſim mihi a ꝓcu
lo.ff.de verb.obli.ſed melius facit ratio huius tex.iuncto eo qđ
no.Bar.Bal.in regula.§.⁊ licet.ff.de iur.⁊ facti igno.Iſtū tex.

a ¶ Dies termini.Adde l.j.§.ſꝫ ſi maritꝰ.ff.de li.agnoſ.⁊ ibi Bar.⁊ bal.⁊ ꝑ doc.i.l.eos.in.§.ſi.C.de app.

b ¶ Per dictionem ſupra.Adde l.ſi ſterilis.in.§.qđ diximus.ff.de act.empt.l.itē querit.l.§.itē iul.ff.loca.

c ¶ Ut vltra.Adde gl.in cle.j.de vſu.Ant.de bu.in.c.raynutiꝰ.de teſt.Rapha.cū.ꝯſi.cxj.inci.ciuis quidā Florētinus legauit.

limitat sing. Bal. in .l. terminato. in princip. in .ij. no. C. de fruc. et lit. expen. vt ꝓcedat, qñ transactio fit super cõtractu principali: cuius occasione debet sors: secus si esset transactũ super actiõe sortis: qꝛ tũc nõ videret transactũ super actione pene. per .l. si p fure. §. j. ff. de ꝯdi. fur. vbi transactio super cõditione furtiua, ꝛ sic super actione que cõpetit ad rẽ principalẽ, nõ extendit ad actionem furti, que cõpetit ad penã. Istam limitationẽ reprobat do. Alex. qꝛ videt esse eadẽ ratio vtrocꝫ casu: ꝛ qꝛ .d. l. si pro fure. §. j. loquit in pena legali, nos in cõuẽtionali: tene limitationẽ Bal. que est subtilis ꝛ peregrina: ꝛ p ea pondera istũ tex. in tribus locis. qui loquit, qñ super negotio est transactũ. Scdo facit ratio, qꝛ transigendo super cõtractu seu sup negotio cẽsetur super toto trãsigere: ideo extendit ad penã: secus qñ trãsigit sup actiõe, cũ diuersa sit actio q̃ cõpetit ad sortẽ: ꝛ actio que cõpetit ad penã. Tertio facit, qꝛ in hac lege pena nõ est adiecta loco sortis, sꝫ loco cõtumacie: ꝛ sic super diuerso: vnde videt idẽ, qđ in .d. l. si p fure. §. j.

3 ¶ † No. iij. in versi. nisi ꝯtrariũ, ꝙ qui trãsigit sup sorte, reseruãdo sibi specialiter petitionẽ pene, nõ preiudicat in pena: qꝛ ꝓtestatio ius reseruat. l. si debitor. §. j. ff. qui. mo. pi. vel hypo.

4 sol. † Per istũ tex. dicit gl. in .c. potuit. in gl. iiij. de loca. ꝙ si emphyteuta[a] cecidit a iure suo per triẽnalẽ cessationẽ de soluendo: ei postea dñs recipiat pensionẽ, ꝓtestando ꝙ non intendit sibi preiudicare in pena priuationis, ꝙ talis ꝓtestatio eum releuat. idẽ tenet Bal. hic allegans Spec. in ti. de loca. §. nunc aliqua. in versi. xxv. idẽ tenet Bar. ꝛ alij. in .l. ij. C. de iur. emphy. idẽ in simili tꝫ Bal. in .c. j. in .ij. col. quo tẽp. mil. fortius tenet singu. Bar. in .d. l. ij. ꝙ etiã si recipiat pensionẽ pro tẽpore futuro, ꝛ expresse ꝓtestet, ꝙ adhuc reseruat sibi ius repellẽdi: sed contrarium tenet in hoc do. ant. ꝛ do. Card. in .d. c. potuit. ꝛ ibi Jo. de imo. in .xxix. col. ꝛ seq. ꝛ Alb. in .l. ij. in .iiij. col. C. de iur. emphy. moti: qꝛ ista ꝓtestatio est cõtraria facto, ꝛ incõpatibilis: ideo nõ releuat vt no. in ca. cũ. M. ferra. de consti. ¶ Ego idẽ teneo contra Bar. ꝛ ita alias ꝯsului in casu valde arduo: ꝛ moueor, qꝛ qñ dñs expulit emphyteutã adhuc põt petere pensionẽ preteriti tẽporis: vt habet in .d. l. ij. ergo stat simul, ꝙ quis recipiat pensionẽ preteriti tẽporis, ꝓtestet ꝙ sibi reseruat ius expellẽdi: sed si dñs expulisset emphyteutam non posset ab eo petere pensionẽ pro tẽpore futuro: ergo recipiendo pensionẽ tẽporis futuri nõ potest protestari de expellẽdo: qꝛ est incõpatibile. ¶ Scdo moueor, qꝛ qñ factum est potẽtius ꝓtestatione, ꝓtestatio nihil releuat. c. sollicitudinem. de

5 app. cum si. ¶ † Tertio moueor, ex eo qđ egregie decidit in pulchrã. q. Bal. in .c. q̃ in ecclesiaꝝ. in .xv. co. de ꝯsti. ꝙ si res feudalis sit reuersa ad ecclesiã: eo qꝛ inuestitura nõ sit petita intra annũ ꝛ diẽ[b]: deinde eps renouat eidem fundũ saluo ꝛ reseruato iure ecclesie, ꝙ propter hanc reseruationẽ, non põt episcopus alij concedere. mouet per plura. precipue: qꝛ factũ cõtradicit protestationi ergo protestatio nihil releuat: vt not. in .d. cum. M. ferra. Itẽ qꝛ licet fuerit ꝓtestatus: tñ recipiendo laudemium pro inuestitura, res non est integra fortius ergo in casu nostro: vbi recipit pensionem pro tpe futuro. ¶ Quarto pondera text. in ver. specialiter, ꝙ ad hoc, vt ista ꝓtestatio releuet in casu isto, dꝫ esse specialis, qñ aut dicat esse specialis: dixi post Bart. in .l. j. §. si qs

6 in ius voc. nõ ierit. ¶ † Quinto põdera tex. in ver. partibus, qui pbat, ꝙ si actor ꝓtestaret, ꝙ salua sit sibi petitio pene: reus autem expresse ꝯtradiceret: ꝙ tunc illa protestatio nihil releuaret cũ text. in plurali dicat partib⁹: facit. l. si. §. itẽ si ꝓdixerit. ff. nau. cau. stab. licet gl. ibi subaudiẽdo destruat illũ tex. Itẽ tantũ debet operari ꝯtradictio rei, sicut ꝓtestatio actoris, presertim cum fauorabiliores sumus ad soluendũ q̃ ad cõdemnandũ. l. arrianus. cũ si. ff. de act. ꝛ obli. tñ Alb. hic dicit ꝯtrariũ cõmuniter teneri: ꝛ licet nõ dicat, p eo facit. qꝛ remittere penã, pendet a volũtate actoris: ergo eius protestatio sola sufficit. l. ne sennius. ff. de nego. gest. ꝛ late declarat Bar. in .l. nõ solũ. §. mortis. ff. de oper. no. nun. in .v. col. in ver. sed quero an etiã partis cõsensus requirat: tenendo tñ primã partẽ pro qua multũ facit iste text. in ver. partibus. Cõsidera qđ si actor protestaret et reus nihil diceret: tunc procedet opi. Albe. et docto. s. allegata. sed quando reus expresse cõtradicit: et expresse contrarium protestatur. secus est per gl. magistrã in .c. diaconus. in gl. ij. xxvij. di. per Bar. ꝛ alios in .d. §. morte. in .v. col. Jason Padue.

a ¶ Emphyteuta. adde Jaso. in .l. ij. C. de iu. emphy.

b ¶ Et diem. Adde Cal. ꝯsi. vij. in ti. de feu. inci. an feudatarius teneat. Pe. de anc. ꝯsil. clxiij. inci. dñs lazar⁹ fuit inuestitus de quodã feudo. Car. za. ꝯsil. xxxiiij. incip. circa primum dubiũ duo pncipalr sunt videnda. ab. ꝯsil. lxxxiij. inci. cõditoris oim postulato suffragio in .ij. co. in .j. vol. Abb. ꝯsi. iij. incip. nitar in pñti. i. ij. vol. Jo. an. in ꝯsi. xxxij. incip. vltra alia dubia. Lu. ro. ꝯsi. xxvij. in pn. incipi. viso themate mihi ꝓposito. Pau. de ca. ꝯsi. clxj. incip. circa id de quo querit in pe. col.

c ¶ Citatus. Adde doc. in .l. iudiciũ ff. de iudi.

d ¶ Infirmitas. Adde doc. in .c. ex pte. de app.

1 ¶ Citatus, licet sit impeditus ꝯparere absq culpa sua, tamẽ censetur contumax.
2 In obligationibus facti qui non facit impeditus iusto impedimento mero iure incidit in penã, licet iuuetur ope exceptionis.
3 Citatus ad vnum tribunal, excusatur si compareat coram alio.
4 Testimonium dicere, est publicum munus.

Si quis municipalis.

Impedit⁹ impedimẽto publico et necessario: excusat a pena ope exceptionis. h. d. ¶ † Per istũ tex. no. Ang. ꝙ licet citatus impeditus sit cõparere absq culpa sua, tñ censetur cõtumax: patet qꝛ mero iure cõmittitur pena, vt hic: ideo talis ꝯtumax est in expensis cõdemnandus ratione cõtumacie. l. sancimus. C. de iudi. ita dicit velle gl. in .c. venerabilibus. in .§. idẽ est. in ver. captus. de sentẽ. excõ. in .vi. Sꝫ Moder. eum reprehendũt: qꝛ si in hoc tex. ope exceptionis ꝯsequitur ne condẽnetur in pena cõuentionali: multomagis debet consequi ne condemnet in expẽsis: ꝛ põdera tex. in ver. equissimũ. pcipue qñ condemnatio expensarum fieret officio iudicis, cũ debeat in equitate fundari. l. qđ si ephebi. ff. qđ cer. lo. ꝛ gl. quã allegat ang. pbat contrariũ: cũ loquatur qñ potest habere regressum cõtra

2 priuatũ impedientẽ qđ nõ est hic. ¶ † Scdo no. ꝙ in obligationibus facti: qui nõ facit iusto impedimẽto impedit⁹: mero iure incidit in penã: licet iuuet ope exceptionis. Adde secus esse in obligationib⁹ dãdi: ibi nõ obstãte iusto impedimẽto tenetur in effectu ad penã absq exceptiõe. l. ad diẽ. ff. de ver. obli. Pau. de ca. ꝛ Moder. hic: ꝛ rationẽ diuersitatis ponit Bar. in .l. cõtinu⁹.

3 §. illud. ff. de ver. obli. in vlt. co. ¶ † Tertio no. in versi. simili mo

c do: ꝙ citat⁹[c] ad vnũ tribunal: excusatur si cõparet corã alio. Intellige qñ illud erat maius, tribunal: vel causa erat maior: vt per Alb. Bal. Ange. Pau. de ca. ꝛ latius Ludo. ro. hic: per oẽs in .l. ꝯtra pupillum. §. j. vbi est principalis tex. ff. de re indi. Bar. in .l. ij. §. fi. ff. de custo. reo. Cano. in .c. cũ parati. de appel. ꝛ vide tex. in

4 ca. qui resistit. ꝛ ibi gl. notabilis. xj. q. iij. ¶ † Quarto no. ꝙ dicere testimoniũ: est publicũ munus: ideo potest quis inuitus cogi ad testificandũ. l. inuiti. ff. de test. ꝛ toto ti. extra de test. cogẽ. ꝛ ita istum tex. no. gl. in .l. si quãdo. C. de testi. ꝛ in .l. si filium. C. de libe. cau. Alb. ꝛ Salic. hic: ꝛ dicit Alberi. ꝙ istud alibi nõ reperitur ita clare: imo si aliqs iurasset nunq̃ testificari: nõ obstante iuramẽto potest cogi inuitus ad testificandũ: vt dixi in .l. fi. §. qui satisda. cogan. Jason Padue.

1 ¶ Infirmitas excusat a comparendo.
2 Difficultas superueniens in obligationibus facti: nõ excusat a pena quin committatur ipso iure: sed bene excusat in effectu.
3 Promittẽs in iudicio sistere: si nõ potuit personaliter ꝯparere: non tenetur procuratorem mittere.
4 Infirmitas vel impedimentum in persona iudicis vel alterius partis: nõ prorogat iudicium ipso iure: sed opus est quod iudex proroget.
5 Sententia lata contra eũ qui est in infirmitate detentus: an mero iure valeat ꝛ teneat.
6 Mulier grauida excusat a comparẽdo: etiam post partum: do nec decumbit vsq ad .gl. dies.
7 Impeditus an ꝛ qñ teneatur procuratorem mittere ad iudicia.
8 Bannitus si citet in loco in quo est bãnitus: quãuis ipse impediatur venire: tamen tenetur mittere procuratorem.
9 Bannitus an possit conueniri in loco: in quo est bannitus.
10 Actor impedit⁹ iusto ꝛ necessario impedimento: an teneat mittere procuratorem.
11 Reus impeditus iusto impedimẽto: nõ tenetur mittere procuratorem: nisi in duobus casibus.
12 Absens ꝙ teneat mittere procuratorẽ: fallit in arduis causis.
13 Causa quando dicatur ardua.

Si quis iudicio.

Si iustum impedimentum interueniat: vel in persona: vel in itinere, vel in loco: absq culpa promissoris: ei exceptio cõ

1 cedit. h. d. ꝛ est cõmune summariũ. ¶ † Not. j. ex tex. in ver. vali

d tudine: ꝙ infirmitas[d] excusat a cõparẽdo: facit tex. in .c. tenore. de re indi. ꝛ in .l. quantũ. ff. eo. ꝙ procedit non solum in infirmitate ꝓpria: sed etiã in infirmitate suorũ. glo. est in .c. ꝯmunis. xviij. di.

2 ¶ † No. ij. in ver. exceptiõe adiuuatur. ꝙ in obligationib⁹ facti difficultas superueniẽs nõ excusat a pena: quin committat ipso iure: sed bñ excusat in effectu: qꝛ ex equitate: dat exceptio: vt hic: ꝛ in .§. §. sequentibus. et in .§. precedenti. et in .l. fin. §. j. ff. ad legẽ rhodi. de iac. secus est in obligationib⁹ dãdis. vbi etiã nõ excusat: etiã in effectu. l. ad diẽ. et .l. cõtinuus. §. illud. vbi Barto. ff. de

3 ver. obli. ¶ † Not. iij. in ver. cum enim. ꝙ qui promisit in iudicio sistere: si nõ potuit personaliter ꝯparere non tenet procuratorẽ mittere: qꝛ hic tenetur ex sua ꝓmissione: que debuit impleri in forma specifica ꝑm Bal. in lect. antiqua. de quo dicet in gl. Per istum tex. dicit Ang. in .l. si quis instituatur in diem. ff. de heredi. instit. ꝙ vbicunq quis citatur vt compareat personaliter: tunc nunq̃ tenetur mittere procuratorẽ: lꝫ sit impedit⁹ personaliter

4 comparere. ¶ † No. iiij. in ver. diffusum esse: iuncta gl. que exponit. i. differendum: qđ infirmitas vel impedimentum in persona iudicis: vel alterius partis: nõ prorogat iudicium ipso iure: sed est opus ꝙ iudex proroget: alis pena non cõmitteretur ipso iure cuius cõtrarium dicit text. hic: et in .l. cum stipulatus sꝫ mihi a

5 proculo. ff. de verbo. obl. ¶ † No. quinto ex eodem tex. sic declarato: qđ sentẽtia lata contra eũ qui est infirmitate detentus mero iure valet ꝛ tenet: vt hic: sed datur restitutio in integrũ. gl. ꝛ doc. in .l. quesitum.

in.l.questiũ.ff.de re iudi.intelligeꝰ qñ lata est a iudice ignorante: alꝰs sententia esset ipso iure nulla ꝭm Bar.ꝛ alios hic:ratio, quia esset lata cõtra absentẽ non cõtumacẽ.l.ea que.C.quõ ꝛ qñ iud. Licet ita oẽs teneãt,tñ ꝙ imo sententia lata a iudice ignorante cõtra infirmitate detentũ,sit etiaꝫ ipso iure nulla:potest subtiliter induci tex.in.d.l.questiũ.ff.de re iudi.dũ tex.ibi dicit,qꝺ ꝓpter infirmitatẽ differt iudiciũ.inuito iudice sententia non valet si ergo inuito iudice,ergo multofortiꝰs eo ignorante,p regulã, qꝺ potest inuitis.ff.de reg.iu.Et p tex.no.qui ita arguit in.l.iiij. §.illud.ff.de fideicõ.lib.nõ tñ ꝓpter hoc recedas a cõi sententia.

6 ¶†No.vj.in.§.si nõ propter.ꝙ mulier grauida excusatꝛ a cõparendo,etiaꝫ post partum,donec decumbit vsqꝫ ad.xl.dies.vt est gl.ꝛ Bart.in.l.pregnantis.ff.de pe.Bal.ꝛ Mod.hic.ꝛ Bal.in.l. imperator.la.ij.ff.de statu ho.Limita nisi esset grauida paucorum dierũ p.d.l.questiũ.Scđo limita ꝭm Fulg. nisi esset mulier rustica,q̃ non obstãte grauedine in portãdo situlam in capite ꝛ alia onera.arg.l.si lõgius.ff.de iud.¶Capio gl.in ver. adiuuatꝛ quã diuide in tres partes.In prima colligit notabile ex text. et ad illud alleg.cõcordãtes.In scđa per viã q̃stionis opponit cõtra tex.In tertia aliter opponit ꝛ soluit.Scđa ibi:sed qd si po-

7 tuit.Tertia,ibi:itẽ arg.cõtra.¶†In fi.gl.videndũ est,an et qñ impeditus teneatꝛ mittere ꝓcuratorẽ ad iudicia.Bar.hic:et distinguit,faciẽdo plures casus post Guil.de cu.ꝛ Jac.but.hic:et Cy.in.l.j.de resti.mili.ꝛ silr sequitꝛ Bar.Ang.ꝛ Ful.hic. Idẽ tenet Bart.in.l.j.ff.de diuer.ꝛ temp.p̃scri.per gl.in.l.interdũ.ff.de iudi.ꝛ est gl.magistra.in.c.si quis egrotans.ꝛ ibi Arcbi.v.q.iij. ꝛ late doc.in.c.querelã.de procu.ꝛ in.c.cũ dilecti.de do.ꝛ contu. ¶Circa istã theoricã Bar.adde,dũ Bar.tenet,ꝙ qui non tenetur venire priuilegio tpali non tenetur etiã mittere procuratorem.l.ij.§.de in ius vo.¶No.qꝛ magna extẽsio est ꝛ declaratio ad illã.l.ij.ꝛ potest esse ratio:qꝛ si teneretꝛ mittere ꝓcuratorẽ nulluꝫ esset priuilegiũ.d.l.ij.¶Scđo aduerte ꝛ fortiter, qꝺ imo ille tex.etiã loquitꝛ de priuilegio ꝑpetuo:vt patet ibi in ver.propter loci religionẽ.iũcto tex.expresso in.l.pe.in prin.ff.de vaca.mune. Itẽ adde in secundo membro principali Bar.dũ tenet,ꝙ impe-

8 ditus ex causa iniusta tenetur mittere ꝓcuratorem per.l. papi.

a exuli.ff.de mino.†Adde ꝙ Bart.hoc vult,ꝙ bannitus si citetꝛ[a] in loco in quo est bannitus,quamuis ipse impediatur venire:tñ tenetur mittere procuratorẽ.Adde Bar.in.l.fi.ff.de in integ.re sti.Ang.in.§.qꝺ diximus.j.ea.l.Bal.in ti.de pace cõstan.in ver.

9 sententie quoqꝫ.gl.ꝛ Archi.in.c.si quis egrotãs.col.iii.† banni

b tus enim[b] põt cõueniri in loco in quo est bãnitus.gloss.est ordi. in.l.eius.la.ij.§.fi.alꝰs incipit.l.celsus.ff.ad munici.bal.in.l.adulter.in prin.ff.de adul.per Canoni.in.c.ex parte.j.de appel.Limita nisi esset exbãnitus propter odia ꝛ partialitates :tunc nõ tenetur etiã mittere procuratorẽ:qꝛ tunc non esset bene consultũ cause,ꝭm Ang.in.§.qꝺ diximus.j.ea.l.ꝛ notabilius Ange.in.q. per eum disputata que incip.Bonoñ.quidã in.iiij.q.Imo.et,d.

10 Alex.in.l.recusare.§.fi.ff.ad treb.¶†Tertio principaliter, inquantũ tenet Bar.ꝙ actor impeditus iusto ꝛ necessario impedimento:tamẽ tenetur mittere procuratorẽ.¶Limita nisi causa esset ardua:vt statim dicã.¶Secundo limita quãdo in illo loco potest inuenire procuratorẽ idoneũ:alꝰs secus.l.idẽqꝫ.in ver. facile.ꝛ ibi no.Bar.ff.pro so.Ang.Pau.de cast.Ludo.ꝛ Moder.

11 hic.Ang.in.l.si quis instituatur in diẽ.de here.insti.¶†Quarto inquantũ vult Bar.ꝙ reus impeditus iusto impedimẽto nõ teneatꝛ mittere procuratorẽ,nisi duobus casibus.Adde in secundo casu,qñ causa celeritatẽ desiderat.Spe.in ti.de procu.§.j.ad fi.Ang.ꝛ Lud.roma.hic:qui pro hoc allegant.l.senatusconsulto.ff.de offic.presi.Limita tertio,nisi causa esset cepta anteqꝫ superueniret impedimentũ.l.eundem.§.j.ff.de leg.gl.ꝛ Bart.in.l. fin.ff.de in integ.restit.imo si causa solum erat preparata,ꝛ reus sciebat ꝭm Bal.in.l.ab eo.C.quõ et quãdo iud.qui ita nota.am-

12 pliat.d.l.eũdem.§.j.ff.de legi.¶†Ultimo adde,qꝺ in omnibus

c casibus in quibus concluditꝛ per Bar.ꝛ doc.ꝙ absens[c] teneatur mittere procuratorẽ:fallit in causis arduis.c.querelam.vbi glo. ꝛ doc.de procu.do.Ant.de but.in.c.cum dilecti.de dolo ꝛ cõtu. et in.c.bone.j.per gl.ibi in ver.secure.de elec.ꝛ in.c.si pro debili tate.per gl.ibi.de offi.deleg.do.Abb.in cle.j.per illũ tex.de foro cõpe.ꝛ ibi est bona gl.in ver.fautoribꝰ.idẽ tenet Bal.in.l.ab eo. in.ij.co.C.quõ ꝛ qñ iud.ꝛ in.l.j.ad fi.prin.ff.de ꝓcu.Paul.de ca. Lu.ro.ꝛ Moder.hic.Imo.in.l.questiũ.ff.de re iud.ꝛ in.l.recusa re.§.fi.ꝛ ibidẽ do.Alex.in.ij.ꝛ.iij.col.ff.ad treb.do.Frã.de are.in

13 ꝯsi.cvj.qꝺ incipit:presupponitꝛ in facto.in.xiij.co.ad fin.† Et di-

d citur causa ardua[d],qñ queritur de statu ꝑsone,vel de statu libertatis,vel subiectionis,vel de magnis rebus arbitrio iudicis: ꝫ Bal.in.c.edoceri.de rescrip.ꝛ in.c.ex ratione.in.ij.col.de appel. vbi etiã dicit Bal.ꝙ inter causas arduas,est omnis causa famosa:de quo etiã per Jo.an.in.c.querelã.de proc.per Archi.in.d. c.si quis egrotãs.do.Ang.in.c.ad hec.in.ij.co.de offi.archi.per

Imo.in.d.l.questiũ.¶Sed aduerte,licet indifferẽter ita oẽs teneant,ꝙ in causis arduis impeditus,nõ teneatꝛ mittere ꝓcuratorẽ:in ꝯtrium est fortis tex.in.c.cũ olim.de testi.qui loquitur in causa status.ꝛ sic in causa ardua:ꝛ tñ ibi tenetꝛ mittere procuratorẽ:semper dubitaui propter illũ tex.do.Fran.de are.ibi in.ij. no.dicit post Hosti.ꝙ per illum tex.limitatur cõis regula, ꝙ in causis arduis quis nõ tenetꝛ mittere procuratorẽ.Istud limitatꝛ per illũ tex.quãdo ipse principalis nõ est tutus in illo loco:tunc quãuis sit causa grauis,tenetꝛ mittere procuratorẽ,ꝙ si est verũ est magna limitatio ꝛ restrictio ad cõclusionẽ predictam:sed nõ placet,qꝛ est de directo cõtra mentẽ iuriũ ꝛ doctorũ in locis pre alleg.retenta tamen cõmuni cõclusione,qꝺ impeditus in causis arduis non teneatꝛ mittere procuratorẽ.Amplia ex mẽte Inn. in.c.ij.de testi.ꝛ ibi Bal.in.j.co.multũ notat,ꝛ dicit ꝙ est signanter cõmendãdũ,ꝙ in cã sic ardua non tenetꝛ absens mittere procuratoreꝫ, ad videndũ iurare testes,ex quo Bal.ibi multũ no.ꝙ in cã ardua etiam ad vnũ articulum non tenetꝛ absens mittere procuratorẽ,multominus ad totã causam:facit qꝺ vult gl. sing. in.l.si quis instituatꝛ in diem.in glos.fi.ff.de here.insti.quã sequitꝛ Paul.de ca.hic:que vult,ꝙ in causis in quibꝰ impeditus tenetꝛ mittere ꝓcuratorẽ:fallit quo ad cõtestandũ litẽ,ꝛ quo ad sententiã,quasi illi actus sint magis ꝓ̃derosi: tamen illã gl.improbãt Bal.ꝛ Ang.hic.ꝛ Ang.ꝛ Imo.ibi.ꝛ in.d.l.questiũ.ꝛ tu pondera contra illam gl.tex.in.d.c.cum olim.de testi.¶Limita dictã cõclusionẽ vltra primã limitationẽ quã dixi.¶Scđo modo,qñ est absens necessitate ineuitabili: secꝰ si necessitas esset euitabilis: qꝛ tunc etiã in causa ardua tenetur mittere ꝓcuratorẽ:ita est de mente Inn.in.c.ij.de testi.ꝛ ibi expresse Bal.in.j.col. sequitur et cõmẽdat.¶Tertio limita in causa electionis,q̃ licet sit ardua: tñ impeditus tenetur mittere procuratorem.c.cupientes.§.qꝺ si per.xx.cũ gl.in ver.procuratorẽ.de elec.in.vj.ratio qꝛ requirit celeritatẽ,ne ecclesia diu vacet pastore:ꝛ ita potest intelligi.c.cũ dilectus.de dolo ꝛ cõtu.per Bar.ꝛ doc.hic.¶Quarto limita in papa citante etiam in arduis causis:qꝛ tunc nõ excusatur impeditus,quin teneatur mittere procuratoreꝫ: ita potest loqui tex. in.d.c.cum dilecti.ꝭm alium intellectum.

1 ¶Casus fortuitus ꝛ impedimentũ qualiter probentur.
2 Impedimentũ debet edoceri euidẽtissimis probationibus.
3 Periurus semel perdit omnẽ facultatẽ probãdi per iuramẽtũ.
4 Constat vel probatur ꝙ tempestas fuit in mari:ita ꝙ tali tẽpore non potuit nauigari:an sufficiat istud.
5 Dum dictio,qꝛ est suspensiua in futurum,facit conditionem.
6 Conditio que apponitur per legem nunqꝫ dicitur continere lenem solennitatem.
7 Consuetudo est in terris maritimis qꝺ fiat protestatio quod propter impedimentum maris non potest transire licet ibi sit causa transeundi.
8 Quãdo stat per iudicem debet apparere ꝙ pars fuit protestata ꝙ causa non expediatur infra tp̃s instantie.
9 Impedimentum imputatur ei qui se nimium arctauit.
10 Excusatur qui noluit venire p loca periculosa persone sue.
11 Litere iudicis tollunt plenam causam timoris.
12 Excusatur quis ad comparendum in loco vbi est pestis.
13 Intemperies aeris excusat a residentia.
14 Conditio impossibilis reijcitur in vltimis voluntatibus.

Quod diximus.

Tẽpestas maritima vl' terrestris excusat nisi qs se nimiũ arctauerit vel aliter in culpa fuerit.h.d.vsqꝫ ad.§.fi.¶No. primo ꝙ casus fortuitus vel impedimẽtũ in effectu excusant: vt

1 dixi in.§.precedẽti.Hinc querit no.Bar.post antiquos† qualꝛ probetꝛ casus fortuitus ꝛ impedimẽtũ:ꝛ cõcludit qꝺ per solũ iuramentũ cõcurrente qualitate persone arbitrio iudicis: idem tenet do.Ant.Imo.ꝛ alij in.c querelã.de procu.Bar.in.l.questitum.ad fi.ꝛ ibi latius Imo.ff.de iudi.ꝛ in.l.cõtumacia.§.fi.eo.ti. et plenius in cõsilio suo qꝺ inci.ex facto proponitur ꝙ in causa pecuniaria.ꝛ in.l.iij.C.de naufra.li.xj.cũ cõcor. hic traditis per do.Alex.ꝛ in.d.l.questiũ.ponunt Can.in.c.ex ratione.de appel. adde tex.in.c.qꝛ propter.circa fi.de ele.facit ꝙ dicit Bal.hic: de eo qui dicit se ignorasse primã dilationẽ vt cõsequatur secundã qꝺ probetur per solum iuramentũ,per gl.in.l.si cui.§.bisdẽ. cuꝫ cõcor.ff.de accu.de quo vltimo vide plenꝰ p Ang.in.l.fi.in pen. col.ꝛ ibi Raph.Ful.ꝛ Alb.de ro.in.v.col.ff.de fer.Sed in cõtra-

2 rium facit tex.in.l.fi.§.illud.circa fi.C.de tẽpo.app.qui vult †ꝙ impedimentũ debeat edoceri euidẽtissimis probationibꝰ. et lꝫ Lud.hic rñdeat ꝙ iuramẽtum dicatur euidẽs probatio per.l. licet imperator.ff.de leg.j.tamẽ male dicit per glo.ordi.in.l.cuꝫ de indebito.in princ.ff.de proba.put dixi in.l.admonendi.ff. de iureiur.¶Secundo in ꝯtrium facit tex.in.l.fi.circa mediũ.C.de ord.cog.ꝛ tex.in.c.cupiẽtes.§.ꝙ si per.xx.iuncta gl.in ver.plena fides.quã doc.ibi sequũtur.de ele.in.vj.nisi dicas ꝛ bene ꝙ ibi

a ¶Citetur. Adde Jo. an.ꝛ doc. in c.statutũ.in §.j.de rescr. li.vi.Ang.i disp.ici.bo. noñ.a sua ciuitate bãnitus.Jo.de imol.in.l.ꝺ etate.ff.ad trebel.

b ¶Bãnitus enim.Adꝺ Alb.de ros. in.l.ij.C.de iurisdi.om. iudi.

c ¶Absens. Adde bal. i.c.ij.ꝺ test. Bar.in.l.j. ff.de diuer. ꝛ tẽp.p̃scri.

d ¶Ardua. adde Belẽ. i.c.maiores in.j.colũ.de baptis.

plena fides nō requirit circa impedimētū, sed circa aliud: vt ibi apparet in tex. Pro cōcordia dic, q si impedimentū pōt verisimiliter per testes pbari: tunc non sufficit iuramentū, sed requirunt pbationes euidētes, per iura alleg. et ita tenēt Bal. Ang. et Lud. roma. et est de mente Bar. in. l. si quis ex argētarijs. §. si. ff. de eden. Si vero impedimentū est tale, q verisimiliter nō potest pbari per testes: et tūc si nō tractatur de magno preiudicio et cōcurrat qualitas persone: tūc bene pōt probari per iuramētum per. l. thesaurus. ff. ad exhi. et. l. fi. C. de fide instr. tenet Pau. de ca. hic: et ita intellige doctrinā Bar. et doc. hic. ¶ Scdo intellige quantū ad cōsequēdū exceptionē: tunc sufficit pbari impedimentū per iuramentū: secus quo ad cōsequendū actionē. l. pe. §. docere. ff. ne quis eum qui ꝫm Bal. et Lud. ro. hic. ¶ Tertio limita q impedimētū nō pōt per iuramētū probari, nisi semel, et nō vltra. tex. est no. in. l. fi. ad fi. ff. de bo. auto. iudi. pos. ꝫm Bal. in lec. antiqua. Ang. et Moder. hic. Ang. in. l. veluti. §. hec vxor. et ibi Bal. in lec. antiqua. ff. de eden. Lud. ro. in rubri. ff. de arbi. re
3 putat illum tex. esse ad hoc sing. ¶ † Quarto limita: quādo qs semel fuisset periurus: nā perdit omnē facultatē probandi per iuramentū: tex. est in. c. paruuli. xxij. q. ij. no. Lud. ro. in cōmento l. admonendi. in. vj. co. et in. xxviij. ff. de iur eiu. facit qd vult Bal. in aut. ei qui iurat. in primis verbis. C. de bo. auto. iudi. pos. q qa periurus est, si nō pōt satisdare perdit bñficiū ne stetur iuratorie cautioni: de quo dixi in. l. j. ff. qui satisda. cog. vbi quedā alia addidi ad hec que possent hic poni. Ad predicta adde Joā. de ana. in cōsi. incip. circa modum et ordinē obseruandum. in. ij. col. vbi etiā tz cōtra Spe. hic allegatū per Bar. per tex. in. d. l. fin. §. illud in vers. euidentissimis pbationibus. C. de tēp. app. iuncta doctrina gl. in. l. fi. in princi. ff. qd met. cau. que vult, q quādo lex requirit apertissimas vel euidētissimas pbationes, non deferf iuramentū, in supplementū pbationis: salua tamen dictū Spe. quādo tractaretur de modico preiudicio: tūc bene impedimentum probaretur per solū iuramentū: secus qñ tractatur de magno incōmodo: allegat bar. in extrauag. ad repri. in ver. summa
4 rie. in. vj. colū. ¶ † Scdo querit Bar. pone, q cōstat vel pbetur, q tēpestas fuit in mari: ita q tali tēpore non potuit nauigare: an istud sufficiat: tz q non nisi etiā probef, q de domo sua recesserit et peruenerit ad flumē p transeūdo. allegat tex. optimū in l. qui cōmeatus. in ver. dum tñ. ff. de re mili. quē ad hoc reputat sing. Ang. hic: qui idē tenet. Idē etiā tenet Lud. ro. et do. Alex. hic. Bar. in. l. preses. C. de app. vbi ad hoc alle. gl. in. l. in antepe. ff. ex qui. cau. ma. idē tz do. Anto. de bu. in. c. cū non liceat. in. iiij. co. de pscri. do. Abb. in. c. ex trāsmissa. in. ij. co. eo. ti. et ista est cōis snia. Cōtra Bar. tenēt Rap. Ful. et Pau. de ca. hic: p bonas rationes: sed nō bene rñdent ad sniam Bar. primo mouef Ful. qd imo sufficiat constare, q casus vel impedimentū pcesserit eo qr casus superueniēs purgat culpā non veniēdi ad mare: ex quo si omnino venisset ppter tēpestatē fuisset impeditus: allegat bonū tex. in. l. fi. §. si ea cōditione. ff. ad le. rho. de iac. ad. l. qui cōmeatus. allegatā per Bar. rñdet, q loquif cōtra desertorē fidei. vbi agif de publica vtilitate: hic de puata: qd nihil est dicere. Pau. de ca. tz etiā contra Bar. et mouetur, qr nō videf imputādum ei qui nō fecit diligentiā, quā si fecisset nihil ei pfuisset. l. fi. §. j. ver. sed qd noceat. ff. quis ordo in bo. pos. ser. Ad. d. l. qui cōmeat⁹, respōdet, q ibi ita ɔtingit de facto, nō qd illud esset de necessitate. ¶ Ultra alios, ɔtra Bar. facit, qr frustra fit illud, qd factū nihil releuat. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt leg. no. caue. l. nō cogēdū. §. sabinus. ff. de pcu. cū si. qr ars et natura nihil operanf frustra, l. qui bis idē. ff. de ver. obli. ¶ Scdo et fortius facit: qr illud reputatur leue, et leuis solēnitatis, qd factū vel nō factū par releuat: et sic ei⁹ omissio nihil vitiat: ita tenet Bar. in. l. j. §. j. ff. de ven. inspi. et notabilius in. l. fi. §. si vero postq̄ in fi. C. de iure delibe. Sz per ista, nō recedas a snia Bar. que est cōis p. d. l. qui cōmeatus. et ibi no. Bar. et per id qd vult Bal. in. l. fi. ad fi. C. de adult. Pro ista pte strictius inducas tex. quē alle. bar. in. d. l. qui cōmeatus
5 ibi: dū tñ sed profectū probet. † nā dictio, dū, qr est suspēsiua in futurū, facit cōditionē: ita no. Bar. in. l. si quis ita. per illū tex. ff. de cōdi. et demō. et in. l. j. in. vij. col. et in. l. quibus diebus. §. fi. eo. tit.
6 Jo. an. in regula nullus ex cōsi. in mercu. † Modo ego habeo, q cōditio q̄ apponif per. l. nunq̄ dicif continere leuē solennitatē: imo oportet q pcise impleaf: ita dicit Bal. in auf. matri et auie. et in. j. col. in fi. C. qñ mul. tu. off. fun. pos. p tex. in. l. pretor. in prin. ff.
7 de col. bo. † Subdit successiue Bar. cōsuetudinem esse in terris maritimis, q fiat protestatio, q ppter impedimētū maris non potest transire: licet ibi fit causa, transeūdi: pōdera qr Bar. vult, q talis protestatio impedimenti nō debet fieri de necessitate: sz solū qñ est cōsuetudo in aliquibus terris: et ita ponderat et sequitur do. Frā. de are. in consi. clxij. qd incipit: verū est. et do. Alex. hic: adde q in cōtrarium facit gl. no. in. c. cupiētes. §. q si per. xx. in versi. propositū. de elec. in. vj. que vult, q vbi aliqs est prohi-

a bitus[a] expedire actum in termino, nō excusatur nisi protestetur qd per ipsum nō stetit: et p illam gl. refert ibi Jo. de imo. se semel obtinuisse in vna causa appellationis, in qua appellās non potuit habere copiā iudicis: et permisit sibi labi tps sine protestatione, qd sibi pіudicauit: idē tenet gl. in. c. plerūq₃. in gl. fi. in ver. negligētia. de rescrip. facit qd vult Bal. in. l. properandū. §. sin autem
8 tem vtraq₃. et ibi do. Alex. C. de iudi. † q qñ stat per iudicem, q causa nō expediaf intra tps instātie, debet apparere quod pars fuit protestata: et ibi dixi, et multa addidi et cumulaui ad hoc, que non repeto: tñ pro prima opi. q protestatio nō sit necessaria vult Bar. hic: sed q sit consiliј, tenet idē Bar. in. l. ij. §. dies. ff. qñ app. sit. dū dicit consulo tamen rc. et not. Bal. in addi. Spe. in titu. de app. in. vij. col. in versi. item fallunt, et q non sit necessaria protestatio: tenet do. Abb. in. d. c. plerūq₃. et in. c. ex transmissa. de prescrip. Pau. de ca. in cōsi. xxj. qd incip. in causa desertionis. in. vj. col. et istud plus placet, cū protestatio fiat ad conseruandū ius. l. fi. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. ergo nō debet eius omissio ope
9 rari cōtrariū effectū. ¶ † Secūdo principaliter not. ex tex. ibi: ipse se arctauerit, q imputat impedimētū ei qui se nimiū arctauit, cuz sit in culpa ordinata ad hoc: et qñ dicatur se arctasse, declarat gl. in. c. cupiētes. §. ceterū. in versi. octo dies. de elec. in. vj. Jo. an. in regula imputari. in mercu. et per istū tex. dicit Innoc. in. c. ne pro defectu. de elec. q si electores cōstituerūt cōpromissariū ad eligendū prelatū, et illi intra tps cōcessum electoribus nō elegerint, perdunt ius eligendi: qr se arctarūt ad factū illius: sequitur simpliciter Ang. hic: tu dic qd est de hoc hodie tex. quez Ange. non vidit in. c. si cōpromissarius. in prin. de electio. in. vj.
10 ¶ † Tertio no. ex hoc tex. ibi: vel presentiā venieti periculosam fecisset, q excusaf qui noluit venire per loca periculosa persone sue. Adde qd similiter excusatur q non cōparuit in loco tuto: ex quo potuit afferri periculū persone sue: cle. pastoralis. de re iud. l. sciendū. §. accusatio. ff. de leg. c. accedens. vt lit. nō cōtest. glo. et doc. in. l. de etate. ff. ad trebel. habef in. c. ex parte. de app. imo citatus ad locū non tutū, non tenef cōparere, etiā cū literis salui
11 cōductus. gl. in. c. statutū. §. cū vero. in ver. secure. de rescri. in. vj. gl. in. d. c. ex parte. et est tex. in. c. accedens. ij. vt lit. nō conte. † Qd limita, qñ tales litere saluicōductus darenf ab hoste: secus si a iudice: qr p illas tollif plena causa timoris: ita sing. limitat Sali. in. l. reos. in. v. col. ver. expeditis cōtrarijs. C. de accu. refert et sequif Jo. de imo. in. l. pe. §. ad crimē. in. xxxviij. col. in ver. tertio casu. ff. de pub. iudi. limitat, dūmō in illo loco tales litere soleāt
12 obseruari: et a subditis: et ab ipso iudice. † Adde etiā ad hūc tex.
b q similiter excusatur quis[b] ad cōparendū in loco vbi est pestis vel ppter intēperiem aeris: tex. est in. c. ad supplicationē. et ibi gl. j. de renū. glo. in. c. cōmunis filius. xxij. dist. Bar. et alij in. l. de etate. ff. ad treb. facit hñ tex. in. c. quorūdā. et ibi gl. lxxiiij. distin.
13 † Similiter intēperies aeris[c] excusat a residētia. glo. in cle. ne in agro. §. fi. in ver. rationabile. de sta. mo. Itē excusat a pinrio. gl. in. c. si vero. el. j. in gl. ij. de iureiu. Limita tñ qd dixi de peste. ꝫm Jo. an. in. c. cū dilecti. de do. et cōtu. et ibi oēs sequunf, nisi tpe pestis ius in illo loco redderef: sequif et cōmendat Alex. in. §. fi. qs
4 in iudicio. in. j. no. ff. ea. l. et in. d. l. de etate. ff. ad treb. ¶ † In gl. in ver. angustie. ibi secus in legatis: ista est vera: vt p Bart. et alios ibi: q sicut in vltimis volūtatibus cōditio impossibilis reijcif. l. obtinuit. ff. de cōdi. et demō. gl. et Bar. in. l. j. ff. de cōdi. instit. secus in cōtractibus. l. non solū. ff. de actio. et obli. ideo impossibilitas que surgit propter angustiam temporis in vltimis voluntatibus vitiatur et non vitiat: vt ibi. secus in contractibus.
1 ☞ Impedimentum prestitum a magistratu, nisi sit dolo procuratum, dat exceptionem.
2 Impedimentum affectatum non releuat.
1 **Simili modo.** † Impedimentū pstitū a magistratu, nisi sit dolo pcuratū, dat exceptionē: sec⁹ in impedimēto priuati cōtra quē daf actio. h. d. cū. l. seq. ¶ † No, q impedimētū affectatū vel pcuratū nō rele
2 uat vbi alas excusaret vel releuaret: de hoc dixi vbi multa accumulaui in. l. si vero. in prin. ff. q sa. cog. ¶ In gl. in ver. retētū. ff. licet cū gl. teneāt Guil. et Bal. tñ Bart. et alij oēs tenēt cōtrariū, p generalitatē huius tex. qr licet habeat actionē aduersus magistratum: tñ qr potētior est ratione officij habef perinde ac si nō haberet. l. iij. in prin. ff. de alie. iudi. ꝫm Ang. in. l. seq. in. §. illud.
1 ☞ Cōdēnatus pena capitali, liberat⁹ est ab omni obligatiōe.
2 Uxor tanq̄ domestica repellitur a testimonio pro marito.
3 Concubina dicitur domestica, inde repellitur a testimonio.
4 Domesticus admittitur ad testificandum, tribus casibus.
5 Frater potest esse testis pro fratre ad probandam innocentiaz.

Ed et si quis. Reo post promissiones de fistēdo capitaliter cōdēnato, datur exceptio, q̄ prodest etiā fideiussori: secus si tantū sit accusatus, nisi sit secuta incarceratio. Itez excusatur

a ¶ Prohibitus. Adde Jo. de imo. in. l. in puinciali. in. §. fi. ff. d ope. no ui nun.

b ¶ Excusaf quis. Add doct. in ca. cuz dilecti. de do. et contuma.

c ¶ Aeris. Add Feli. in ca. accedēs. el. ij. in v. col. vt lit. nō cōtest. et per Mari. de senis. in repe. ca. ex tue. de cler. non resi.

excusatur qui est in hostiũ potestate, vel q domestico funere im
1 peditur. h. d. vsq ad. §. quesitũ. ¶ † In tex. ibi: dixerit aliqs, re
spõdet tacite obiectioni: nã si erat condemnatus pena capitali:
ergo erat liberat⁹ ab omni obligatione. l. si debitori. ff. de fide
ius. Itẽ pdit omnia que sunt iuris ciuilis: ꝛ per cõsequens, in iu
dicio stare nõ põt: ergo frustra ꝛ vana est dubitatio, an pena cõ
mittatur, rñdet iurisconsultus, ꝙ necessaria fuit decisio propter
fideiussores vel etiã ꝓpter ipsum reũ, qñ esset missus in exilium
salua ciuitate, nõ intelligas saluo iure veniẽdi ad ciuitatẽ, sꝫ sal
ua ciuitate, hoc est, ꝙ remaneat ciuis, ꝛ retineat bona. l. relega
ti. ꝛ. l. relegatoꝝ. §. ad tps. ff. de interdic. ꝛ relega. ꝛ isto casu si cõ
ueniaṫ ad penã qui eũ defendit in ciuitate, põt istam exceptio
nẽ opponere, ꝙ fuit accusatus ꝓpter exiliũ pena sistẽdi: et istud
exilium capiṫ tribus modis: vt. l. exiliũ. de interdic. ꝛ relega. gl.
in. l. ij. ff. de publi. iudi. ¶ In gl. in ver. quid ergo. ibi. C. de fide
ius. l. j. ꝛ. l. defensiones. dic ꝙ ille leges fortiter faciunt cõtra istuꝫ
tex. ibi enim dicitur, ꝙ qñ extinguitur obligatio principalis, ꝓ
pter status sui mutationẽ, non liberanṫ fideiussores: hic vero di
citur totũ ꝯtrium: gl. respõdet, licet obscure, ꝙ illa iura loquunṫ
in ꝯtibus: sed hic in iudicijs, quasi in eis sit speciale: tu respon
de melius ex mente Ang. ꝛ Moder. hic. ꝛ Bal. in. l. si decesserit.
§. qui satisd. cog. ꝙ in iuribus ꝓalle. erat obligatio certe quan
titatis, vel alterius rei que per mutationẽ stat⁹ non extinguitur
sed trãsferṫ in fiscũ: ideo fideiussores nõ liberantur, sicut mortuo
reo superstite herede, sed hec obligatio sistẽdi in iudicio, extin
guitur quantũ ad principalẽ, qui non põt sistere in ciuitate: nec
instantia trãsit in fiscũ. l. si constante. §. fin. ff. so. ma. ideo fideiusso
2 res liberantur. ¶ † In glo. fi. in ver. domestico. no. ꝙ vxor tanꝙ
a domestica repellitur a testimonio[a] pro marito: idem dicit glo. §.
sed si filius. insti. de testa. ꝛ in. l. quicunq. C. de re mili. lib. xij. glo.
et Bar. in. l. j. §. si vir. ff. ad sille. gl. ꝛ Bal. in. l. j. C. de testi. gl. in. l.
pñti. §. sane. C. de his q ad eccle. cõfu. ꝛ gl. iiij. q. iij. in. §. item ido
nei. Bart. in. l. q testamẽto. §. ij. in fi. ff. de testa. Canoni. in. c. in li
teris. de testi. quãuis super hoc vacillet Spe. in ti. de teste. §. j.
ver. sꝫ quid vxore. idem tenẽt Bal. Ang. ꝛ Moder. in. l. si cũ do
3 tem. §. si maritus. ff. so. ma. † Imo etiã concubina[b] diciṫ domesti
b ca. l. masurius. in ver. in domo. ff. de ver. signi. ideo repelliṫ a te
stimonio ꝺm Bal. ꝛ Ang. hic. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de testi. ꝛ in. c. in li
4 teris. eo. ti. ¶ † Limita predictam cõclusionẽ tribus casibus in
quibus persona domestica admittitur ad testificandũ: ꝛ sic etiã
vxor. ¶ Primo, qñ veritas nõ põt aliter apparere: puta qꝛ est
act⁹ qui nõ fit verisimiliter nisi inter domesticos: ita in vxore in
specie limitat Bal. in. l. parẽtes. in. ij. co. C. de testi. facit tex. in. l.
ex ꝯsensu. §. j. ꝛ ibi no. Bal. C. de repu. ꝛ tex. in. c. veniens. ij. de te
sti. Spe. ꝛ Jo. an. in titu. de testi. §. j. ver. item ꝙ est domesticus.
¶ Scdo no. limita, in causis criminalib⁹: nã ad ꝓbandũ aliquẽ
innocentẽ, testes domestici admittunṫ, et plene ꝓbãt, ita tꝫ sin
gulariter ad literã Spe. in ti. de inquisi. §. j. ver. sed nũquid eas.
refert ꝛ sequiṫ Jo. de ana. in consil. lix. qd incip. visa inquisitione
5 formata. in. j. colũ. † Hinc est, ꝙ frater[c] põt esse testis pro fratre
c ad ꝓbandũ eius innocentiã, vel ad probandũ, ꝙ homicidiũ fe
cit ad sui defensionẽ: ita tenet Bal. in. l. parẽtes. in duobus locis
scꝫ in. j. co. ꝛ in. ij. C. de testi. alle. tex. in. c. literas. de presump. qui
tex. bene ꝓbat hoc modo. nã ibi excusatio quã fecit frater de fra
tre in crimine heresis: ideo non admittiṫ, qꝛ fuit sibi ꝯrius, eo qꝛ
prius deposuerat cõtrariũ contra fratrẽ: ꝛ primũ dictũ erat ve
risimilius: ergo apparet qd, cessantib⁹ illis qualitatibus excusa
tio fratris in criminalibus fuisset admissa ꝓ fratre. Cõtra istaꝫ
limitationẽ fortiter videṫ obstare tex. in. c. accusatores. vlti. iij. q.
vt in ratione sui. nã dicit ibi tex. ꝙ domestici et consanguinei nõ
admittuntur ad testificandũ, qꝛ presumitur, ꝙ facile mentirẽtur
pro ꝯsanguineo ꝛ domestico: certe ista ratio fortius militat vbi
ageret de vita vel de pena capitali, ꝙ domestic⁹ vel frater debꝫ
magis mẽtiri vt saluet fratrẽ. ¶ Tertio limita nouiter Raph.
Fulg. in consi. xlviij. qd incipit. super eo qd queritur. in. j. col. qñ
pro delicto ageretur ad vindicam publicã, seu ad fisci vtilitatẽ,
ꝓpter vulnus vel percussionẽ aut mortem alicuius: nam illi qui
sunt domestici eius, nõ repelluntur propter domesticitateꝫ. Ex
quo nunc causa nõ pertinet ad domesticuꝫ: sed ad rempublicã,
nihil aliud alleg. poterat allegare bonum tex. in. c. super prudẽ
tia. §. potest. xxiij. q. ij. vbi est tex. qd domesticus admittitur in te
stem, quando nõ producitur in fauorẽ domestici. sed in fauorem
tertij: multi tamen de facili crederent cõtrariũ, quasi etiam tra
ctetur tũc saltẽ in consequentiã de vindicta priuati. l. sed si vnus.
§. si seruus. ff. de iniur. ꝛ fa. libel.

1 ¶ Exceptiones que obstant in stipulatiõe, causanṫ ab impe
dimento casus fortuiti. ꝛ nu. 10.
2 Renuntiatio generalis, an tãtum operetur quantum specialis.
ꝛ nu. 3. 28.
4 Papa quãdo in rescripto dicit, ꝙ tenor obstãtium pro expresso
habeatur ꝛ ꝓ scripto: tunc nulla obstantia officient rescripto.
5 Mulier que vult admitti ad tutelam, debet renũtiare beneficio
velleiani.
6 Renũtiatio generalis qd nõ valeat, verum est quo ad exceptio
nes futuras.
7 Cedẽs generaliter omnia iura que habet cõtra quoscũq debi
tores nullo specificato: an valeat.
8 Renuntiari non põt in causis criminalibus, exceptionibus seu
defensionibus.
9 Assessores seu iudices maleficioꝝ, faciũt damnatos ad morteꝫ
renuntiare termino defensionis adiecta causa.
11 Renuntiatio specialis ad hoc vt valeat, requiritur ꝙ sit facta
spontanea voluntate.
12 Juri de futuro nedum generaliter, sed nec etiam specialiter po
test renuntiari.
13 Renuntiatio generalis subiecta an valeat. ꝛ nu. 14.
15 Enumeratio aliquarũ specierũ: si precedat in ꝯtractibus: an ge
neralis renuntiatio valeat.
16 Renuntiatio ad hoc vt valeat: nõ solum requiritur ꝙ sit specia
lis: sed etia m singularis.
17 Exceptionib⁹ oĩbus enumeratis in tit. si quis cautio. si quis re
nuntiaret: an valeret perinde ac si esset specialiter facta.
18 Donãs si ꝓmittat non reuocare donationem ex aliqua causa:
nihil valet.
19 Partes nunqd possunt specialiter renuntiare huic. §. quesitũ.
20 Specialiter fieri illud dicitur: qd a generali remotum est.
21 Legi ꝓhibitiue: partes renuntiare non possunt. ꝛ nu. 25. ꝛ. 27.
22 Fragilitate ea quis induciṫ ad faciendum generalem renuntia
tionem que põt sibi esse captiosa: qua induceretur ad renuntiã
dum huic. §. quesitum.
23 Princeps si ꝯcedat priuilegiũ nõ obstante lege que dicit ꝙ nõ
valeat generalis cõcessio nisi in specificatis: an valeat concessio.
24 Lex qñ aliquid disponit circa formã: tunc ei renũtiari non põt.
26 Potest verbum: negatiue prolatum necessitatem inducit.
29 Renũtiatio valet in specificatis: si in iudicio quedã sint speciali
ter expressa: ꝛ postea subijciatur clausula generalis.
30 Periculi appellatione, an veniat casus fortuitus.
31 Casus fortuitus: ꝛ casus improuisus: quõ differant.
32 Periculum in se suscipere: quid importet.
33 Indefinita equipollet vniuersali.
34 Lesio immoderata dicitur damnũ: non aũt moderata et cõmu
niter eueniens.
35 Insolita non intelliguntur concessa in generali cõcessione facta
episcopo.
36 Caristie que rarissime contingit: an sit habenda consideratio.
37 Expensas ꝓmittens soluere: tenetur ad expensas solitas et mo
deratas.
38 Casus inusitatus qui venit in mille annis vna vice: an dicatur
fortuitus.
39 Recipiens rem suo periculo ꝛ fortuna: an per ista verba censeaṫ
in se suscepisse periculum casuuꝫ fortuitoꝝ.
40 Contractus: ex conuentione partium legem accipiunt.
41 Incendiũ in dubio licet presumatur factũ culpa inhabitantiũ:
tamen illa culpa incendij non presumitur nisi leuissima.
42 Juramẽtũ appositũ in gñali renũtiatione: an ipsam validet.
43 Juramentum an habeat vim expressi: ꝛ specialis consensus.

Quesitum. Iste. §. est difficilis ꝛ hꝫ materiã subtilẽ
et quotidianam: ad euidentiã potes pre
mittere duo ꝺm ꝙ premittit Bald. hic: et clarius ponit Pau. de
cast. que respiciunt intellectũ tex. ponã super gl. j. Sed pro nũc
ꝓmitte: ꝙ iurisconsultus in. l. ij. per totã. ꝛ in ista. l. vsq ad istũ. §.
tractauit: ꝙ si quis ꝓmisit sistere in iudicio tali die: sub certa pe
na: ꝛ sit impedit⁹ sistere: propter casuꝫ fortuitũ vel aduersum: ꝙ
excusatur a pena. In isto tex. iuriscõsultus declarat: an ꝓmissor
possit renũtiare excusationib⁹ que fiunt ꝓpter casus fortuitos:
ita ꝙ semper incidat in penã: nõ sistat die ꝓmissa: etiam si impe
diatur per casus fortuitos. h. d. ꝺm Bar. ꝛ ꝯmuniter doct. Gene
ralis renũtiatio casuũ fortuitoꝝ nõ valet in iudicio: sec⁹ si spe
1 cialiter exprimãtur. h. d. ¶ † Pondera ex isto summario quod
Bar. ꝛ doc. restringũt tex. vt loquatur in generali renũtiatione
casuũ fortuitoꝝ. ꝛ Alb. hic: in fi. colũ. refert qd Guil. ꝛ aliqui re
stringebãt tex. vt loquereṫ in renũtiatione casuũ fortuitoꝝ tan
tum. Credo ꝙ moti sunt: qꝛ iste ti. tractat: qñ ꝓpter casus fortui
tos quis impeditus est venire ad iudiciũ: vnde dicit Bar. in. iij.
opp. ꝙ exceptiones q̃ obstant in hac stipulatione causantur ab
impedimẽto casus fortuiti per. l. ij. §. eo. que lex loquiṫ de casib⁹
fortuitis. Iste intellect⁹ Bar. ꝛ doc. ꝛ ista restrictio mihi nõ pla
cet, cũ tex. nihil dicat de casib⁹ fortuitis: ꝛ nihil est ꝙ vrgeat q̃re
tex. debeat sic restringi. vnde meli⁹ est intelligere tex. generali
ter. prout loquiṫ, absq violẽtia, ꝙ loquatur nedũ in casibus for

a ¶ Testimo
nio. Adde
Alb. mala.
in trac. ð te
ste. i. j. parte
ti. qñ testes
repellũtur
rõne dome
sticitatis. i
j. co. x. sꝫ h
dubitatur.
b ¶ Concubi
na. Adde
Bal. in. l. ij.
C. de testi.
c ¶ Frater.
Addõ Spe.
in tit. de te
ste. in. §. op
ponit. v. sꝫ
nunqd fra
ter. Alb. ma
la. i tracta.
de teste. i. j.
parte. in. iij.
co. x. minor
tamẽ fides.

tuitis: sed generaliter in quibuscūq defensionib⁹ ⁊ exceptionibus. patet in tex. dū dicit, ne vlla exceptio: ⁊ ita videt esse de mēte Ang. ⁊ nonnullo⁊ Moder. ⁊ dato ꝙ iste tit. principaliter loqueret de casibus fortuitis: prout dicit glo. s. in rubri. tamen loquitur etiā de casibus non fortuitis: patet dū loquit de muliere grauida, de pōte fracto, de retento a magistratu, de dānato capitaliter ob delictū, ⁊ de similib⁹, ideo melius est gnāliter de omnib⁹ intelligere tex. ⁊ nō restringere ad casus fortuitos. ideo summa sic tex. ⁊ gnāliter. Renuntiatio exceptionum que in pmissionib⁹ iudicialib⁹ excusabāt nō sistentē nō valet: secus si ille exceptiones specialiter exprimant. h. d. tenēdo 3munē intellectum: tñ ego infra aliter dicā. diuide in tres. vt hic per Bart. ⁊ alios.

¶ No. j. ex hoc text. ꝙ non tm̄ operat generalis renūtiatio quātum specialis: cōtra istud notabile Bar. format tres opp. q̄ non tangunt in gl. Prima est de. l. si duo. ff. de admi. tuto. vbi ponit regula, ꝙ tm̄ operatur genus in suo genere quantum species in sua specie: vt hic. et. l. si chorus. ff. de leg. iij. alibi dicit, ꝙ idē operat diuisio generalis totius quo ad totū, qd̄ diuisio partis quo ad partē. l. tres tutores. in prin. ff. de admi. tuto. quē bar. ibi in. j. no. ad hoc no. ⁊ dicit esse tenendū mēti. Ad idē opponit de. l. omnes. C. de pscrip. xxx. anno. et deniq respōdet, ꝙ illa iura fallunt

2 in casu huius tex. ⁊ rationē fallentie dicā. j. in gl. j. ¶ † Pōdera diligēter ex ista solutiōe Bar. dū vult, ꝙ illa. l. oēs. nō habeat locū in isto casu: nā subtiliter intuēdo bar. ex ista solutiōe dat magnā ⁊ notabilē ampliationē ad istum tex. ꝙ gnālis renuntiatio nō valet, etiā si partes dicerent, ꝙ volunt haberi pro expressis ⁊ specificatis oēs casus qui cōtingere possunt, ea forma qua vtit tex. in. d. l. oēs adhuc nō sufficeret: sed haberet locū iste tex. Idē in alio tñ proposito volunt Ange. ⁊ Fulg. hic vterq ad fi. facit

3 bene text. in. c. qui ad agendū. in prin. de procu. in. vj. † Limitāt tñ Ang. ⁊ Fulg. hic: secus esse quādo talis clausulaᵃ esset apposita in legibus vel in statutis vel in rescriptis motu pprio cōcessis: ⁊ ita pprie loquit tex. in. d. l. oēs. quē Bal. ⁊ Ange. ibi: dicunt esse meliorē tex. de corpore iuris. ad hoc idem tz Ang. in. l. diui. §. licet. ff. de iur. codi. facit qd̄ vult idē Ange. in consi. cclviij. qd̄

4 incipit: Philippus. in vlt. col. † Adde etiā bene facere illud qd̄ limitando istū tex. tenet Bal. in. c. cū dilecta. in vlti. co. de rescri. vbi vult, qd̄ qñ papa i rescripto dicit, ꝙ tenor obstantiū habeat pro expresso ⁊ p scripto, ꝙ tunc nulla obstantia officient rescripto: ⁊ ꝙ iste. §. nō habet locum in dispositione pape vel alterius habētis potestatē. l. cōdende. Adde etiam qd̄ vult Bal. in ti. de pace cōstan. in. xxiiij. col. in versi. nō obstante. vbi querit, an princeps in cōcessiōne priuilegij possit derogare legibus que dicūt ꝙ generale dictū nō valet nisi in specificatis: vt hoc tex. cum si. et respōdet ꝙ sic. ⁊. j. dicetur. ⁊ sic est expedita prima oppositio

5 Bar. ¶ † Secūdo opponit Bar. de aut. matri ⁊ auie. C. qñ mu. tu. offi. fun. pos. sed ille tex. nihil facit nisi iūcta gl. in ver. senatus cōsulta. vnde melius facit text. in corpore vnde sumit scz in aut. vt matres debitrices. in. §. preterea. ⁊ tex. in. l. j. C. qñ mu. tu. offi. fun. pos. in quib⁹ locis habetur, ꝙ mulier que vult admitti ad tutelā debet renuntiare beneficio velleia. secūdis nuptijs, ⁊ omni legum auxilio: ⁊ tamen illa generalis renuntiatio valet. respōdet Bar. ꝙ generalis renūtiatio quo ad oēs exceptiones preteritas ben e valet: ita loquūtur iura preallegata: sed non quo ad futuras vt hic: istam solutionem sequit Ange. hic: non est bona solutio: ⁊ eam reprehendunt Bal. in. iiij. oppo. ⁊ Rapha. Fulg. hic: q2 imo ibi renūtiabatur exceptionibus futuris, cum beneficium velleiani sit de futuro: q2 non hz locū anteq mulier obligetur in futurum: responde ergo melius ſm Bald. qd̄ illa iura loquunt in renuntiatione necessaria, que fit in dispositione legali ad validitatē ⁊ robur actus: hic involūtaria q̄ obligat ad indebitū: duob⁹ alijs modis respōdent Ful. ⁊ do. Alex. hic: vt p eos. Considera etiā, ꝙ ad illa iura non posses dicere, qd̄ agit de iure singulari: ideo videt sufficere gnālis renuntiatio, cū ius singulare facilius tollatur q̄ ius commune. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. nā hoc nō esset bene dictū per. l. j. s. si quis in ius voca. nō ie. vbi agit de renūtiatione iuris singularis. s. priuilegij fori: ⁊ tamen ibi nō sufficit generalis renūtiatio: imo requiritur specialis: preterea in dictis iuribus renūtiabitur secūdis

6 nuptijs: ⁊ sic iuri cōmuni: † tenendo tamē solutionē Bar. que in se est vera: et eā sequit Ang. hic: ex ea habes notabi lē limitationē ad hūc tex. qd̄ generalis renūtiatio nō valet: verū est, quo ad exceptiones futuras: secus quo ad pteritas: facit tex. in. l. iubemus. ⁊ ibi ad hoc no. Sali. C. ad vell eia. no. Cy. in. l. si qs in conscribēdo. C. de epi. ⁊ cle. bal. in. l. pacta nouissima. in fi. ⁊ ibi Sali.

7 C. de pac. † Ista limitatio facit p eo qd̄ tangit Albe. in vlt. co. ⁊ dicit apperire veritatē ⁊ intellectū huius tex. si aiqs cedat generaliter oīa iura q̄ habeat cōtra quoscūq debitores nullo specificatio, an valeat: ⁊ an habeat locū iste tex. ⁊ similiter, si faceret pactū generale de nō petēdo aliqd̄ debitū: et tz, ꝙ istius similibus

¶ Clausula. ᵃ Adde bar. in extrauag. ad repri. iv. nō obstanti b⁹. Lu. ro. 3sil. gl. inci. visis ac discussis. i. ij. co. ⁊ p eūdē Lu. ro. 3sil. cccxxij. inci. in casu ppo site 3sultationis.

casibus nō habeat locū iste. §. qui ſm eū loquitur qñ renūtiatio est cōtra ius cōe: vt hic dicit in glo. q2 renuntiat quis oibus casibus fortuitis s. l. que fortuitis. C. de pigno. acti. sed in predictis exēplis renūtiatio generalis nō est 3tra ius: q2 pōt quis cedere oīa iura que habet per ti. C. de here. vel actio. vendi. Itē potest facere cōpromissum de oībus litib⁹. l. si cū dies. §. plenū. ff. de arbi. dic ꝙ melius facit limitatio predicta cū hic tracter de predictis. Itē ibi nō sumus in stipulationib⁹ pretorijs vel iudicialibus: de quibus tantū loquit iste tex. ſz doc. ⁊. j. dicet. sed in conuentionalibus in qbus ex quo partes voluerūt oībus esse renū

8 tiatū valet. l. cū aquiliana. ff. de transac. † Limita tñ predicta pcedere in causis ciuilibus: secus in criminalibus, in quibus nō pōt renūtiari exceptionibus seu defensionib⁹: glo. est in. l. pactū inter heredē. in gl. mag. circa fi. vbi Bar. no. j. de pac. ⁊ ibi pleni⁹ dicā, ⁊ illam gl. allegāt ad hoc Bal. Ang. ⁊ Moder. hic: ⁊ illa gl. pcedit etiā si interuenisset iuramentū ſm Bal. in. l. vnica. in. xv. col. C. de cōfes. imo si reus renūtiaret omnibus exceptionib⁹ et defensionibus: tñ quilibet de populo posset pro eo appellare. l. non tm̄. ff. de app. l. addictos. ⁊ ibi Bal. not. C. de episc. audi. ⁊. l.

9 addictos. C. de appel. ⁊ Lu. ro. hic: † dicit tñ Ange. hic. in. j. col. ꝙ hodie assessores seu iudices maleficio⁊ vtunt hac practica: q2 faciūt dānatos ad mortē renūtiare termino defensionis, adiecta causa: q2 nullā defensionē habent: caue etiam tñ ne sanguis eo⁊ super eos ⁊ eo⁊ filios cōuertat: ⁊ sequunt Fulg. ⁊ Lud. hic:

10 idem tenet Ange. in. l. j. per glo. ibi. ff. de feu. ¶ † Tertio opponit Bart. ꝙ iste exceptiones causentur a casibus fortuitis: ideo eis renuntiare, induceret impossibile: ⁊ rñde vt hic per eū: ⁊ ante eū Guil. de cu. ⁊ sequit Albe. ⁊ Ang. hic: sed non est vera solutio per. l. si quis decesserit. s. qui satisd. cog. vbi in eo qui pmisit sistere, nō est differētia, an impossibilitas sit a principio vel superueniat: vnde rñde melius ſm Bal. in. ij. opp. ⁊ Fulg. hic: qui sibi ascribit qd̄ hic ⁊ in. l. ij. s. eo. nō tractatur de impossibilitate sed de difficultate, que nō vitiat. l. continuus. §. illud. ff. de verb. obli.

11 ¶ † Scd̄o principaliter no. ex tex. in versi. spōte. ꝙ ad hoc vt renūtiatio etiā specialis valeat: requirit ꝙ sit facta spōtanea volūtate, nō aūt metu. adde ꝙ plus credit duobus testibus deponētibus de metu, q̄ mille testibus deponentib⁹ de spōtanea volūtate: q2 primi deponūt de actu visibili: ⁊ qui cadūt p sensum corporis: alij vero deponūt de actu mētali ⁊ psumpto. ⁊ sic inuisibili qui soli deo not⁹ est. dictū est famosum ⁊ solenne Inno. in. c. sup hoc. de renūtia. qd̄ refert ⁊ sequit Bal. in cōsi. scbismatis. in x. co. ⁊ notabiliter in. l. obseruare. §. pficisci. in. xiij. qd̄. ff. de offic. procō. ⁊ leg. Ang. in. l. j. ff. qd̄ me. cau. ⁊ in. l. fi. in prin. vbi notabiliter limitat eo. ti. ⁊ in. l. si quis a se fundū. C. ad leg. iul. de vi. dixi

12 in. l. trāsactione. C. de transac. ¶ † Capio glo. j. in ver. cōueniri. quā diuide in tres partes. In prima gl. supplet. ad tex. s. per pactū. ⁊ istud facit timore 3trarij: q2 iuri de futuro nedū generaliter sed nec etiā specialiter pōt renūtiari. l. si ita scriptuz. §. si sub cōditione. ff. de leg. ij. p glos. ⁊ doc. in. l. C. de pac. ⁊ late Bal. hic: in. iij. oppo. cuius contrariū dicitur hic: gl. vult rñdere, ꝙ verum est, qd̄ per simplicē renūtiationē vnius tm̄ derogatur iuri de futuro: sed hic fuit cōuentio ⁊ sic pactū duorū: vt declarat per gl. ⁊ doc. in. d. l. j. C. de pac. In secūda que est ibi, ⁊ dic casuz, gl. ponit primū intellectū Mar. ad hūc tex. ⁊ assignat rationē quā improbat per duo. Et sic ista secūda regula pōt subdiuidi in tres vel quatuor particulas, que patent ex predictis. In tertia q̄ est ibi: vel pone casum, ponit scd̄m intellectū Joānis. ¶ Pro clara intelligētia gl. ⁊ tex. duo vidēda sunt. Primo de intellectu ad tex. Secūdo que sit rō huius text. Circa primū in gl. sunt duo intellect⁹. ¶ Primus est Mar. qui intelligebat, qd̄ in hoc tex. facta fuit renūtiatio in specie aliquo⁊ casuū: deinde subiecta generalis renūtiatio: ⁊ ista non valet. Ad ita intelligendū mouebatur Mar. q2 tex. dicit, ne vlla exceptio in pmissione deserta: nā intelligebat, ꝙ dictio deserta esset casus nominatiui, ⁊ importat idē qd̄ omissa, ⁊ tūc vult dicere in pmissione deserta. i. omissa aliqua

13 exceptio, cū plures in specie fuissent nominate: † ⁊ ppterea subiecta generalis renūtiatio hic deciditur nō valere. ¶ Secūdus est intellectus Joā. ⁊ magis congruit litere, ꝙ hic nō fuerit nisi vna renūtiatio generalis: ⁊ intelligit: qd̄ dictio deserta sit casus ablatiui: ⁊ cōstruatur cum dictione proxima: ⁊ exponitur deserta. i. nō obseruata hoc modo: nā pmissio de sistēdo in iudicio dicitur deseri. i. nō obseruari: qñ re⁹ venit ad iudiciū: sed q2 ex multis causis pōt excusari: ideo cōuentum erat generaliter: ne vlla excusatio opponeretur: ⁊ ista secūda expositio. s. deserta. i. nō obseruata est melior: ⁊ pbatur in. l. si duo. §. j. j. eo. ⁊ in. l. fi. s. qui satisda. cog. Bar. dicit ꝙ vtraq lect. pōt esse bona. et ita cōmuniter tenet vterq intellectus. per legistas hic, ⁊ canonistas in. c. j. de cōmoda. vt refert hic Alexā. tñ secundus intellectus magis cōgruit litere: ego tñ. j. aliter tenebo. ¶ Venio ad secundū. s. ad rationē tex. gl. refert rationē Mar. quā reprobat ⁊ cum eius reprobatione

reprobatione Bar.7 ceteri cõmuniter trãseunt. Tu aduerte qd alia fuit mens Martini, qd cum iudicia reddant in inuitu3, lex magis fauet facienti actum ex necessitate, non dico per metũ, q̃ facienti ex volũtate.l.si fideiussor.§.si necessaria.ff.qui satisd. cog. ideo renũtiatio generalis in iudicijs non valet, sed in contractibus sic: 7 isto modo declarãdo Raph.Ful.in.j.col.sequitur istã rationẽ sed nõ placet: q2 licet satisdatiões iudiciales de necessitate prestent: tamen renuntiatio est semper actus voluntarius:
14 †vnde doc.assignãt rationẽ que cõmuniter tenet per Bal.Ange.7 oẽs Moder.hic: 7 per Canoni.in.c.j.de cõmoda.qd speciale est in stipulationibus ptorijs 7 iudicialib⁹: de quibus loquit iste tex. q̃ renũtiatio generalis nõ valeat: eo q2 iste stipulatiões iudiciales interponunt ex equitate pretoris, qui nõ vult pati aliquẽ decipi sub generalitate, 7 sic sub inuolucro verbo2: sec⁹ est in alijs cõtractibus pcedentibus ex sola volũtate partiu3, que partes voluerũt omnibus exceptionib⁹ esse renuntiatũ: facit.l.si quis fundũ.in prin.ff.loca.iũcta.l.que fortuitis.C.de pig.acti. et ita transeunt oẽs hic: 7 Cano.in.c.j.de cõmo. Cõsidera in predictis, q2 attẽta ratione doct.approbata cõmuniter sequeretur absurdũ, q̃ in cõtractibus semper valeret generalis renũtiatio siue precederet aliqua specificatio siue nõ: cuius contrarium t3 glo.magna hic circa fi.7 oẽs sequunt. Et istud mihi videt stringere, q̃ ratio doc.nõ sit generaliter vera: tñ ad hoc posses rñdere tenẽdo intellectũ Bar.in suo summario, q̃ iste text. loquatur in renũtiatione casuũ fortuito2 q̃ indistincte in iudicijs non valet: sed in contractibus, si quis indistincte recipit in se periculũ casuũ fortuito2 absq3 alia specificatiõe valet 7 tenet, vt habet.j. per Bar.7 oẽs. sed iste intellect⁹ 7 ista restrictio ad hunc tex. nõ
15 est bona put.§.dixi in tex. ¶ †Secũdo 7 subtilius cõsidera que possit esse ratio, quare in cõtractibus si precedat enumeratio aliquarum specierũ: deinde generalis renũtiatio, q̃ tunc valet s3 opi.Bal.relatam.j.in gl.magna.7 ab omnibus approbatam: et tamen si solum sit generalis renũtiatio in cõtractibus nihil valet: puto licet doc.nõ declarẽt, q̃ rõ diuersitatis sit, q2 primo casu pmissio restringitur: 7 intelligit de casibus similibus vel minoribus expssis nõ de maioribus.c.sedes.de rescrip.cle. non potest.de procu.Bart.in pe.7 vlti.col.7 sic illa generalis est quodãmodo species ad casus similes: put etiã est bonus tex. in ca.qui ad agendũ.ver.j.de pcura.in.vj.7 sic ibi nulla potest esse captio: ideo valet 7 tenet: secus quãdo solũ est renuntiatio generalis: si cõsidera3 istam rationẽ certe videretur q̃ etiã in stipulationibus iudicialibus idẽ esse debeat, cũ numeratio certarũ specierum habeat restringere generalem renũtiationẽ ad casus similes vel minores: 7 sic q̃ ibi etiã non possit sequi captio. ¶ Per ista potes disputatiue attentare duo cõtra gl.7 cõmuniter doc. hic. Primo q̃ in hac materia nõ sit differẽtia inter iudicia 7 cõtractus: 7 sic inter stipulationes iudiciales ex vna parte 7 cõuentionales: nã vtroq3 casu generalis renuntiatio simpliciter facta nihil valet, s̃m oẽs q2 esset captiosa. Si vero fiat precedẽte vel sequente specificatione aliquo2 casuũ: tene cõtra cõmuniter oẽs q̃ vtroq3 casu valeat: cũ tunc illa generalitas restringatur ad casus similes vel minores expressis. ¶ Scdo potes inferre, q̃ primus intellectus relatus hic in gl.7 cõmuniter approbatus non est verus: imo 2ium est verius prout tenet Albe.de rosa.hic: q̃ imo iste tex.decidit contrariũ, q̃ quando adest specificatio aliquo2 casuũ, q̃ renuntiatio generalis valet: prout tenet Salic. in.l.j.C.cõmo.refert 7 sequit do.Cardi.in.c.j.de commoda.quicquid ibi teneat Jmo.7 do.Alex.ibi: 7 q̃ tunc valeat: 7 q̃ ita proprie decidatur in hoc tex.patet: nã tex. primo dixerat cõuentionem generalem nõ valere: postea tex.aduersatiue dicit: sed ego puto conuentionẽ istam valere: pondera pnomen istam: 7 sic generalẽ: postea subdit si cause specialiter expresse sunt, ergo vult tex.q̃ ista cõuentio generalis valeat: si alique cause cõuentionũ specialiter expresse sunt: 7 iste est tertius intellectus ad tũc text. de directo contra gl.cõmuniter 7 docto. ita posset disputando teneri. ¶ Capio gl.magnam.in ver. specialiter quã magistraliter diuide in sex partes principales. Jn prima perviã notabilis declarat tex. Jn scda opponit 7 soluit. Jn tertia colligit notabile ex tex.7 ad illud allegat plures cõcordantes: postea ponit notabile 2ium ad qd allegat multas leges: et sic ille cõtradicunt ad istum text.7 gl.aliter non rñdet hic: sed respõdet in.l. si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.here.7 hic per Bar. Jn quarta format questionẽ. Jn quinta late disputat an dispositio hui⁹.§. que loquit in iudicialibus habeat locũ in cõtractibus: et refert tres opi. tertiã approbãdo: 7 illã tu tene, pro qua est bonus tex. in.c.qui ad agendũ.§.j.de procu.in.vj.7 ibi glo.in ver.admittet. no.illum tex.ad hoc.pro ista opi.approbata. Jn sexta 7 vlti.glo. videtur formare duas q̃stiones: sed re vera sunt quatuor opin. precedentis articuli: vt declarat Bar.hic: in.ij.co. Scda ibi: sed hoc nõ est cõtra. Tertia ibi: item nota q̃ quedã. Quarta ibi: itẽ quid si in iudicio. Quinta ibi: extra quero. Sexta 7 vltima ibi: s3
16 quid si dicat. ¶ †Ex prima parte habes. q̃ ad hoc vt renũtiatio valeat nõ solũ debet esse specialis: vt dicit text. sed etiã singularis. 7 quãdo istud sit, dixi plene post Bar.in.l.j.§.si in ius vo. nõ ierit. Et ex ista gl.infert signanter Ang.hic: q̃ si quis nauigaturus renũtiet omni casui fortuito, que sibi possent in mari cõtingere: ista renũtiatio nõ valet: q2 in mari possent multi casus cõtingere, sc3 tẽpestas: incursus pdonũ: depredatio hostiũ: vis ventorũ: 7 similia: ideo oportet q̃ istos casus singulariter nominaret, sicut in simili dicitur in cle.appellãti.in ver.sigillatim.de appel. et sequuntur Ful.7 Alex.hic: sed Pau.de ca.tenet cõtra.7 videt melius, q2 istud nõ esset specialiter renũtiare: vt dicit tex. sed in indiuiduo, q̃ nõ requirit, per doctrinã notabilem Bar.in.l.j.in
17 fi.ff.si quis in ius voc.nõ ie.vt dixi. ¶ †Quid aũt si quis renuntiaret omnibus exceptionib⁹ enumeratis in hoc tit. maxime in l.ij.an valeret, perinde ac si esset specialiter facta. Jac.de ra.quẽ refert Alb.tenet, q̃ sic: q2 iura patent p rostris 7 omnibus sunt vel esse debẽt nota.l.leges generales.et.l.leges sacratissime. C. de legi.7 nemo presumit eas ignorare. Hinc est q̃ positioni iuris nõ est rñdendum, q2 respõderet super eo qd est certũ.l.ornamento2ũ.ff.de auro 7 arg.leg. Bar.7 alij in.l.ij.§.sed q2 veremur. C.de iur.cal. Albe.hic: circa.xiij.col.tenet cõtra, ferẽs multos tenere oppositũ: quia nemo debet decipi sub inuolucro 7 generalitate verbo2: pcedens tamen opi.videtur sustentabilior, p rationem pzime assignatã: 7 per id qd decidit Spe.in titu.de do-
18 na.ver.quid ergo si actũ.vbi cõcludit † q̃ si donãs promittit nõ reuocare donationẽ ex aliqua causa, nihil valet, pter nimiã generalitatẽ: sed si dicat pmitto nõ reuocare donationẽ ex aliqua de causis enumeratis in.l.fi.C.de reuoc.dona.valet.facit, q2 paria sunt, vel qd sit certu3 per se: vel per relatione3 ad aliud.l.certum.ff.si certum pet.tamen istud vltimu3 de donatione, q2 talis promissor inuitaretur ad delinquendum, an valeat: examinani in.l.fina.C.de pac.tamen opi.Alb.est equior. q2 cause reuocandi donationẽ sunt quinq3 tantũ limitate in illa.l.fi. ibi nõ potest sequi captio: s3 ex.l.ij.§.eo.possent elici cause mille. ¶ Juxta istã partẽ: q̃ro: de necessaria questione quã intẽdo subtiliter exami-
19 nare: arguẽdo ad partes. ¶ † Quid si in generali renũtiatione esset dictũ: nõ obstãte isto.§.quesitum.nũquid valeret: 7 sic punct⁹ est videre: nunqd partes possunt specialr renũtiare huic.§. Guil.de cu.7 And.de pi.tenẽt: q̃ nõ: q2 dispositio huius.§. fauore publico est introducta: ideo pacto priuato2ũ renuntiari non potest.c.si diligẽti.cum si.de foro comp.sed certe imo videtur q̃ principaliter sit inducta fauore priuato ne priuatus renũtians decipiatur sub generalitate verbo2ũ: vt patet ex doct.Bart. in l.j.soluto ma.dum tãgit an vtilitas publica preferatur priuate.
20 ¶ †Scdo pro ista parte facit: nam ista.l.requirit q̃ specialiter renũtietur: sed illud dicit specialiter fieri qd a generali remotũ est.l.seruis vrbanis.§.fi.ff.de leg.iij.l.diu⁹.§.nec generalẽ. ff.de fal.Dy.in regu.qd semel placuit.ad fi.ff.de re.iur.in.vj. ¶ Tertio facit q2 vbicunq3.l.negat aliquid valere nisi aliqd exprimat non possunt partes ei renũtiare, quasi cẽseatur pro forma requiri. ista est doc.bar.7 doc.in.l.pe.C.de pac.7 in.l.ius publicũ.ff.de pac.7 ad hoc bene fatit tex.in.l.iurisgẽtiũ.§.itẽ si quis pactis.j.
21 de pac. ¶ †Quarto facit q2 legi prohibitiue: partes renũtiare non possunt gl.in.l.j.in glo.magna.ad fi.C.ne fideius.do.dẽtur. Bar.7 Moder.in.l.si cõstante.§.quoties.cum si.ff.so.ma. Jdeo statuto prohibitorio renũtiari nõ potest, s̃m Bald.in fi. in.xiij. oppo.de edic.di.adri.tol.7 notat Bal.in.c.transmissam.de elec.
22 ¶ †Quinto facit, q2 qua fragilitate inducit quis ad faciẽdum generalem renuntiationẽ que potest sibi esse captiosa, eadẽ fragilitate induceretur ad renuntiandũ huic.§.ergo non v3.l.doli mali.ver.diuersum.ff.de noua.sic etiã dicimus in eo qui facit cõfessionem sub spe future numerationis: q2 si expresse renũtiaret exceptioni nõ nu.pec.sibi preiudicaret: q2 eadẽ facilitate qua inducitur ad confitendũ, eadem inducitur ad renũtiatũ.l. pe.ala fi.C.de nõ nu.pe.glo.7 omnes in.l.si ex cautio. C.de non nume. pecu.7 insti.de lit.ob. Hoc confirmo notabiliter q2 quecũq3 verba proferantur tẽpore renuntiationis: puta q2 dicã facio istam confessionem q2 vere recepi pecuniã nõ q2 spero recipere nihil habẽt preiudicare, q2 censentur eadem fragilitate prolata: ita signãter dicit Bar.in.l.si ex cautione.circa mediũ.C.de non nu. pe.multum no.7 sequit Jmol.in.c.si cautio.de fi.instru. Cõtrariã opi.tenet solus Albe.de ros.hic dicens: q̃ q̃uis sola generalis renuntiatio nõ valeret, tamẽ si specialiter diceretur non obstãte isto.§.quesitũ.tũc bene valeret: 7 dicit q̃ ita vidit cõmuniter obseruari. bene facit qd vult Spe.in ti.de dona.in ver.qd ergo sit actũ in donatiõe. qd si donans generaliter promittat nõ reuocare donationẽ ex aliquo casu nõ valeret: sec⁹ si adijceret in specie nõ obstante.l.fi.C.de reuocã.dona.dixi.in.l.fi. C.de
23 pac. †Adde qd eandẽ opi.videtur tenere Bal.in titu. de pace

cōstan.in.xxiij.co.in ver.nō obstāte.⁊ licet Bal.videat ibi loqui in imperatore:tamē iura ex quib⁹ fundat Bal.loquunt in priuato. Nam querit ibi Bal.ꝙ si princeps cōcedat priuilegium non obstante.l.que dicit ꝙ nō valeat generalis ꝯcessio nisi in specificatis vt isto.§.quesitū.⁊.l.iubemus.C.ad velleia.⁊ an valeat concessio:⁊ rñdet qꝺ sic,argu.l.si quis in principio testamenti.ff.de lega.iij.⁊.§.pen.in aut.de test.imperfe.⁊.l.diuus.§.licet.ff.de iur.codicil.⁊ ita refert tenere ꝯ do. ¶ Pro ista parte que videt̃ firmior stabilior,faciā quedā fundamenta,ex qbus apparebit rñsum ad allegata in contrarium. Primo facit,nā ratio huius tex.ꝺm Bar.⁊ oēs est,ne qs sub inuolucro ⁊ generalitate verborū decipiatur,sed volēti non fit dolus nec deceptio.l.cū donationis.C.de transact.l.j.§.vsq₃ adeo.ff.de iniur. ¶ Secūdo facit:qꝛ ista lex est positiua,inducta principaliter fauore priuatoꝝ:vt.s.dixi. ergo ei pōt renūtiari,per regulā.l.si quis in cōscribendo. cum si.

24 C.de pac. ¶ † Tertio pōdero multū doctrinā bar.in.l.de his.circa mediū.ff.de trāsac.vbi duo dicit ad propositū. Primo,qꝺ quādo.l.aliquid disponit circa formā,tūc ei renuntiari non potest:dicitur aūt disponere circa formā ꝺm Bart.quādo lex dicit ꝙ aliter fieri nō possit:vt ibi.⁊ ita etiā no.Bar.in.l.fi.ꝑ illū text.C.de ven.re.ciui.lib.xi.Sed istud nō dicitur in hoc.§.igitur ⁊c.

25 ¶ † Scōo dicit ibi Bar.ꝙ legibus ꝓhibitiuis renuntiari non

26 potest,⁊ qꝺ dicitur.l.ꝓhibitiua qñ in ea dicitur ꝙ nō possit † qꝛ verbū potest[a],negatiue prolatū necessitatē inducit.gl.in.c.j.de reg.iur.in.vj.sed hoc simpliciter dicit non valere:⁊ per hoc apparet,nō obstare qꝺ supra dicebat de.l.ꝓhibitiua.nec id qꝺ di-

27 cebatur,qꝺ esset inductū pro forma. ¶ † Ultimo pro hac parte moueor,per no.regulam.nā qñ lex aliquid simpliciter prohibet tunc ei renuntiari nō pōt:secus qñ vltra procedit excipiēdo cōsensum partiū,tunc ei potest renuntiari:ista regula probatur in aut.generaliter.⁊ ibi Bal.in.ij.not.C.de epis.⁊ cle.⁊ in.c.nōnulli.⁊ qꝺ ibi Bal.in.j.co.de rescrip.sed hoc procedit vltra excipiē-

28 do,dū dicit,nisi specialiter,ergo ei pōt renuntiari. † Quid antē si partes dicant,ꝙ volunt oēs casus haberi pro specificatis et expressis:an sufficiat,Ang.singulariter circa fi.cōcludit ꝙ non:et sequunt̃ Fulg.⁊ Alex.hic,dixi in.l.si.ff.si quis in ius vo.nō ie. ¶ In tertia parte gl.ibi:itē not.caue qꝛ scōm notabile qꝺ colligit gl.est cōtra tex.nostrū.⁊ gl.nō soluit hic:sed in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acq.here.⁊ ibi dicit:ꝙ regula est, qꝺ tantū valet generale quantū speciale: fallit in pluribus casibus inter quos vnus est iste.§.noster.rōnem fallētie assignaui.s.hinc Lu.per.ij.colū.examinat que sint illa:q̄ non veniunt in generali oratione vel cōcessione,⁊ ante eū ponit quasi oēs illos casus Bal.

29 hic.in.iij.⁊.iiij.col. ¶ † Sū in quarta parte ibi: itē quid si in iudicio,habes duo. Primo,ꝙ si in iudicio quedā specialiter sint expressa:⁊ postea subijciat clausula generalis, ꝙ valet renuntiatio in specificatis:⁊ in hoc bene.Secundo vult, ꝙ generalis nō valet: et in hoc male,qꝛ restringit ad casus similes specificatis:

30 vt.s.dixi. ¶ † In quinta parte gl.premitte pro introitu,ꝙ glo.⁊ Barto.habuerunt pro constanti,ꝙ appellatione periculi non veniat casus fortuit⁹.ita tenet hic.⁊ gl.in.l.litis.§.j.ff.de neg.gestis.⁊ in.l.op⁹.ff.loca.monētur per.d.l.litis.§.j.ff.de nego.gest. Tu pōdera,ꝙ ille tex.subtiliter probat contrariū,ꝙ imo appellatione periculi veniat casus fortuit⁹:patet ab eo qꝺ dixerat de periculo.excipit casum fortuitū:sed ad hoc vt exceptio fit bona est necesse ꝙ contineat̃ sub regula, vt nota.declarat Bar.in.l.si eum.§.qui iniuriarū.j.co.vnde Paul.de ca.hic dicit,ꝙ periculum se habet in plus q̄̄ casus fortuitus: qꝛ periculū cōtinet etiā illud qꝺ nō cadit in specie casus fortuiti.qui dicit̃ qñ aliquid euenit sine culpa qꝺ ꝓuideri nō poterat.l.ij.§.eo autē.ff.de admi.re.ad ciui.perti.declarat gl.in.§.preterea.instit.quibus mo.re cōtra.ob.vbi declarat qd sit dolus,lata culpa,leuis,⁊ leuissima: et plenius Bar.in.l.ꝙ nerua.ff.depo.in repe.⁊ Bal.in.l.que fortuitis.al's in.l.creditor.C.de pig.actio.tamē pro gl.bene facit tex.

31 in.l.j.§.sepe.ff.deposi. † Que aūt differentia sit inter casum fortuitū,⁊ casum improuisum est gl.sing.in.l.j.in gl.fi.C.ad leg.cornel.de sica.quā bal.ibi expressius declarat,⁊ dicit se nescire alibi.etiam glo.dicit,ꝙ inter leuissimā culpam ⁊ casum fortuitū nihil est mediū:ita dicit gl.in.l.iiij.in prin.ff.nau.cau.stabu.sed tu dic melius vt ibi per Bart.In ista quinta parte teneas tertiā opi. ¶ † Iuxta istam partē que-

32 rit Bar.in vlt.co.quid importet suscipere in se periculum: ⁊ dic vt hic per eū.Adde tamen inquātum tenet,ꝙ qui suscipit in se periculū casus fortuiti,teneatur tūc de omni casu fortuito. Adde.l.titius.in prin.inducēdo vt ibi per Bar.ff.de libe.⁊ posth.et l.si quis fundū.ff.loca.⁊ in.l.⁊ aristoni.quā bar.ibi ita assumit.ff.

33 manda. † facit qꝛ indefinita equipollet[b] vniuersali.l.si pluribus.

b cū similibus.⁊ ibi Barto.ff.de lega.ij.glo.in.c.vt circa.de electi.in.vj.Item adde inquantū Bar.circa fi.distinctionis dicit,ꝙ in casibus in quibus quis tenetur de casib⁹ fortuitis intelligitur

a ¶ Uerbum pōt. Adde doc.in.c.de his.de acc. doct.in.c.ij.q.j.

b ¶ Equipollet. Adde Bar.in.l.si is q ducēta.in.§.vtrū.ff.de iure.in.li.vj.in.v.col.vsi.hic sunt occasiones.alex.ꝺ imo.ꝯsi.lxvi.incī.viso testamento dicti būcaste quōda iuliane.in.ij.col.in ij.volu.

c ¶ Fortuit⁹. Adde gl.in ꝟb.fortuito casu.insti.ꝺ re.diui.bal.in.l.que fortuitis.C.de pigno.act.

d ¶ Non restringant. Adde inst.de gradi.in §.hacten⁹ ⁊ ibi doc.gl.j.i.c.j.necle.vl.mo.Car.in.c.ecclesia in fi.l.ij.oppo.de elec.

de solitis euenire,non autem insolitis,per.l.fistulas.§.frumēta.ff.de ꝯtrahen.emp.idem:tenet Bal.in.l.falsus.circa mediū,in vlti.co.C.de fur.Ang.in consi.lxxiiij.qꝺ incipit:premittendū est do.Anto.de bu.in.c.j.de cōmo.⁊ do.Alex.in cōsi.xxviij.qꝺ incipit:visis ⁊ accurate pōderatis.in.vij.col.in.j.volu.contrariū tenet Bal.hic:in pen.col.qui ceteris notabilius sequit̃. Idem tenet Ang.Ful. Pau.de ca.Ludo.ro.⁊ do.Alex.sibi contrarius hic:⁊ idē do.Alex.in.l.pretia rerum.ad fi.ff.ad leg.fal. Sali.in.l.licet.in vlt.q.C.loca.Joā.de imo.in.d.c.j.de cōmo.ꝙ imo intelligitur de insolitis ꝓut proprie decidit tex.in.d.§.frumenta.quāuis Bar.alleget pro se:sed re vera tex.ibi decidit, ꝙ tenetur de insolitis.Quid tenendū: ego teneo opi. Bar.⁊ in primis ꝯsidero,qꝺ tex.in.d.§.frumēta q re vera decidit venire casus fortuitos insolitos,bene fuerit allegatus per Bart.inducendo eum a speciali:⁊ credo ꝙ ita voluerit inducere Bar.ibi eīn qui vēdidit frumēta in herba,ꝓmisit velle teneri,si quid vi aut tēpestate factum esset:dicitur ibi:ꝙ si niues immoderate ⁊ cōtra consuetudinē corruperint ꝙ tenet̃:vbi aduertendū est,ꝙ si niues fuissent moderate ⁊ ꝺm consuetudinē,nō fuisset casus fortuitus nec vis tempestatis sed fuisset casus naturalis: cū ergo ibi ꝓmiserit de vi,ꝺm subiectā materiā intelligitur promisisse de casibus insolitis:⁊ istud est qꝺ ibi declarat gl.fi.q̄ dicit:ꝙ qui obligat se ad insolita,non ita tenetur ad solita,vt ibi:⁊ idē econtra arguēdo ex go a speciali:ille tex bene facit ꝓ Bart.prout etiam sentit Bald.hic:in pe.col.⁊ clarius Bal.vbi ponit casum ⁊ intellectum illius tex.in.c.qm̄ frequenter.in prin.in pe.co.vt lit.non cōtest.⁊ idem Bal.in.c.cū olim.de cōsue.ꝺm qꝺ.j.specialiter refert Raph.cu.in.l.seio.§.medico.ff.de annu.le.dicit:ꝙ tex.i.d.§.frumēta.videt̃

34 prima fronte facere cōtra Bar. † tamen ratio que ibi colligitur facit ꝓ Bar.qꝛ immoderata lesio dicit̃ damnū:⁊ non moderata ⁊ cōmuniter eueniens:⁊ cū Bar.tenet etiā do.Alex.in ꝯsi.cviij.in.iij.vol.qꝺ incip.perspectis verbis instrumenti concessionis:in pe.col.⁊ seq.Item ꝓ Bar.facit.l.seio.§.medico.⁊ ibi Bart.ad

35 hoc notat.ff.de annu.lega. ¶ † Secūdo facit qꝺ notabiliter vult Bal.in.c.cū olim.de consue.vbi dicit:ꝙ in generali cōcessiōe facta epo:non intelligunt̃ cōcessa insolita:⁊ arguit Bal. a speciali casu.d.§.frumēta.ibi enim ideo tenet̃ de niuibus insolitis ⁊ immoderatis:qꝛ si fuissent solite nō essent vis nec casus fortuitus.

36 ¶ † Tertio pro Bar.facit qꝺ notabiliter tenet Jo.de imo.in.l.pretia rerū.in vlt.co.ff.ad le.fal.vbi tenet nō haberi cōsideratio caristie:q̄ rarissime cōtingit:puta qñ corbes frumenti valet.vij.lib.sicut in casu fortuito intelligit̃ de solito vt,per bar.quāuis.d.Alex.hic reprehendat Imo.tenendo cōtra Bar.ꝓut etiā facit

37 in lectura. ¶ † Quarto facit qꝺ vult notabiliter Ang.in.§.op₃.in aut.de iudi.per glo.ibi:quā ad hoc multū no.ꝙ qui promisit soluere expēsas: tenet̃ ad expensas solitas ⁊ moderatas:nō aūt ad expēsas immoderatas:ꝑ gl.ibi:⁊ istud dicit Ange.esse singulariter notandū ad statutū Perusij quo cauet̃:ꝙ si aliquis ꝓmiserit pro debitore:⁊ debitor nō soluat:potest ꝓmissor capere pecuniā ad vsurā vt satisfaciat creditori:et qualscūq₃ vsuras soluit repetet a debitore:nā illud statutū debet intelligi de vsuris mo-

38 deratis:non aūt de immoderatis. † Nō omitto tamen qꝺ Bar.in.d.l.seio.§.medico.dicit vnū qꝺ videretur in practica pericu-

c losum:ꝙ ille dicat̃ casus fortuitus[c] insitatus: qui venit in mille annis vna vice:sed intellige sane Bar.qꝺ illud qꝺ dicit de mille anni:est dictum per modum loquēdi:⁊ est dictum gratia exem-

d pli:sed nō est necessitatis,cū exempla non stringant[d] regulā.l.dāni infecti stipulatio pertinet.§.fi.ff.de dā.infec.vnde satis est

39 ꝙ cōiter nō est solitus euenire. † Circa doctrinā Bar.adde qꝺ si aliqs reciperet rē suo periculo ⁊ fortuna:an per ista verba cēseatur in se suscepisse periculū casuum fortuitorum:determinat

40 singulariter bar.ꝙ sic:in.l.si is qui.ff.de acq.re.do. † Quid aūt si fiat pactū expressum:ꝙ nō vult teneri de aliquo casu fortuito:puta:cōmodasti mihi equū: ego expsse cōuenio qꝺ nolo teneri de aliquo casu fortuito.Pone famulus meus aufugit cū equo:vel immittit incendiū in stabulo:an ego tenear:videt̃ ꝙ non: qꝛ cōtractus ex cōuentione partium legem accipiūt.l.j.§.si conueniat.ff.deposi.Solus tamen Lud.hic: in fi. determinat contrarium:qꝛ cōuentio negatiua:ꝙ quis nō vult teneri de casu fortuito intelligit̃:nisi casus fortuit⁹ procedat culpa famlie.l. qui insulam.§.fin.ff.loca.ratio est ꝺm eū:qꝛ quādo quis nō tenet̃ de casu fortuito: intelligit̃ nisi culpa precedat casum:.l.si vt certo.§.nunc videndū.ff.cōmod.⁊ paria sunt:vel ꝙ procedat ꝓpria culpa: vel famulorum.d.§.fina.ego in ꝯtrariū allego tex.in.l.si tibi domū.in prin.ff.loca.qui tex.videtur confundere rationem Ludo.nisi

41 respōdeas ponderando tex.in verbo noxali actione. ¶ † Nota etiā diligenter qꝺ licet incendiū in dubio presumat̃ factū culpa inhabitantiū.l.si vendita.in prin.in verbo cū incendiū sine culpa ⁊c.ff.de pericu.⁊ cōmo.rei vendi.⁊.l.qui insulam.§.fina.et ibi Bar.ff.loca.Bar.in.l.iij.vbi tex.principalis.ff.de off.prefec.vigilum Bal.

lum. Bal. in. l. creditor. C. de pig. act. tn̄ illa culpa incēdij nō p̄sumitur nisi leuissima: nisi aliud in opposituꝫ pbet, gl. est sing. in. §. preterea. in ver. debet. insti. q. mo. re cōtra. ob. quā notat ⁊ sequit Sali. in. l. qui fortuitis. C. de pig. act. in fi. col. d. Alexā. in consi. l. inci. visis ⁊ opportune cōsideratis his de quib⁹ in p̄scripto thèmate. in. ij. ⁊. vj. col. in. j. vol. ⁊ i. l. domos. in pe. col. ff. de leg. j. ⁊ plenius. d. Alex. in. l. si quis ex argentarijs. §. ptor ait. in. iij. iiij. ⁊. v. col. ff. de eden. Et per hec not. sequit̄, q̄ si qs conduxit domū vel apothecā, vel fictabilis vel emphyteuta conduxit domum cum predijs ⁊ domus incendio consumat̄, conductor ad nihilū tenet̄: qr lꝫ incendiū p̄sumatur factū culpa inhabitantiū, tn̄ cū ista sit leuissima culpa, per illā gl. cōductor non tenet̄: nisi de dolo lata culpa, ⁊ leui, nō de leuissima. d. l. si vt certo. §. nūc videndū. ratio, qr talis ↄ̄tus celebrat̄ gratia vtriusq̄. Eodēm mō, si habitātes in domo, erāt cōsueti esse vigiles ⁊ diligētes: si alia indicia ↄ̄tra eos nō appareāt, nunq̄ tenent̄ de incēdio: qr diligētia sua extinguit presumptionē culpe. ita Bald. in cōsi. incip. quidā riscorus. Mouet̄ p argumētū. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re mi. ⁊. l. argētum. ff. cōmo. ⁊ istā decisionē Bal. sequit̄ Alex. in omnibus trib⁹ predictis locis. pro qua limitatione adde tex. in. d. l. si vendita.

42 ¶ † Extra gl. querit in fi. Bar. quid si in ḡnali renūtiatione apponeret̄ iuramentū: an ppter iuramentum valeret, determinat qd̄ non, p. l. fi. C. de nō nu. pecu. cū alijs per eū allegatis. idem tꝫ Alb. de rosa. Bal. Ang. ⁊ Ful. hic. Cy. in. d. l. j. in. iij. q. C. cōmo. Bal. in. c. j. in. ij. col. in p̄n. de ↄ̄troner. feudi inter partes ter. Jo. and. ⁊ cōmuniter canoniste in. c. j. de cōmodato. d. l. Alex. in ↄ̄si. xxviij. qd̄ incipit visis ⁊ accurate ponderatis, in pe. col. in. j. vol. Potissimū fundamentū est; qr in generali renūtiatione deficit cōsensus: ergo per iuramentū nō pōt suppleri: vt in iurib⁹ allegatis per Bar. in. c. queādmodū. vbi not. de iureiu. contrarium tenet Jmo. in repe. c. cū cōtingat. in. xxxviij. char. de iureiurā. et in. c. j. de cōmo. motus, qr imo adest saltē cōsensus in genere, eo ipso q̄ apparet ipsum voluisse generaliter renuntiasse per ea q̄ tradit Bar. in. l. sub ptextu. C. de trāsac. per. l. qui iure militari. ff. de tex. mili. ergo dꝫ confirmari iuramento: facit qd̄ vult Are. in consi. xxxiij. incip. consultatio pmissa. in quarto dubio. sed tu respōde q̄ Bar. ⁊ doc. in. d. l. sub ptextu. ij. loquunt̄, qn̄ trāsactio generaliter fit super oibus iurib⁹ cōpetētibus de preterito vel de presenti: quo casu bene potuerūt saltem in ḡne cogitare: nā ⁊ idē est in materia nostra absq̄ iuramēto: q̄ renuntiatio generalis de oib⁹ exceptionibus preteritis bene vꝫ f̄m doc. vt. s. retuli. sed qd̄ nostra est, qn̄ quis renuntiat ḡnaliter oibus exceptionibus ⁊ casib⁹ futuris: cū ergo in futurū possint mille casus diuersi contingere, de quibus nec in specie, nec in ḡne potuit cogitare: ideo propter defectū cōsensus, iuramentū nihil operat̄. teneas ergo decisionē Bar. cōiter approbatā.

43 Pōdera † qd̄ ex ea notabiliter infert̄, q̄ iuramentū nō hꝫ vim expressi nec specialis cōsensus: ↄ̄trariū de directo dicit Bal. in. l. j. in. ij. q. C. cōmo. per l. cū pater. §. filius matrē. ff. de leg. ij. refert ⁊ sequit̄ Lu. ro. in. l. j. §. si quis ita. in. x. col. ff. de verb. obl. bene facit qd̄ sing. vult idem Bal. in. l. sancimus. in vlt. col. C. de testa. ⁊ ibi Mod. sequunt̄, qd̄ quādo in primo testamēto adest clausula derogatoria: requirit̄ qd̄ in scdo testamēto fiat de ea specialis mētio. l. si quis in princ. testamenti. ff. de leg. iij. tn̄ si iuramentū interueniat sufficit: ergo habet vim specialis: tene regulā, que colligit per Bart. hic pro qua pondera facere tex. in. l. fi. §. defensionē. C. de admi. tu. iūcto eo qd̄ dicit Bar. in. l. legitimos. in fi. prin. ff. de legi. tu. ⁊ in. l. pretor ait. in prin. ff. de ope. noui nun. naꝫ ibi interuenit iuramentū ⁊ tn̄ non habet vim specialis promissionis de defendendo, dicit etiā Sali. in. d. l. j. in vlti. col. C. commo. q̄ iuramentū tūc habet vim specialis dispositionis in eo in quo consentit̄, non in alijs. non obstat tex. in. §. filius matrē allegatus per Bal. qr respōde q̄ procedit quando actus deficit ratione solēnitatis omisse: secus quādo ex defectu substantie: puta ex defectu omissi. ita limitat ⁊ declarat Lu. ro. in consi. cccccxvij. qd̄ incipit. in casu ppōsite cōsultationis circa celeberrimorū doctorū consilia. in. x. col. in fin. ⁊ prin. seq. d. Fran. de are. in consi. xxiiij. qd̄ incip. quatuor dubia in. ij. col. Jason Padue.

1 ☞ In dubio presumitur error.
2 Per clausulam solitam poni per notarios: scꝫ talis sciens se ad infra scripta non teneri promisit ⁊c. tollitur, quod nō possit opponi exceptio erroris.
3 Creditur tabellioni si dicat talis consensit.

Item queritur. Si satisdatio in totū vel in pte p errorē interposita sit, cōpetit exceptio fideiussorib⁹: secus si ex certa scia. h. d. sic intellige. l. grece. §. a tutore. cū gl. ff. de fideiuss. ¶ † No. ex isto tex. subtiliter

1 f̄m Jac. bu. ⁊ Bar. q̄ in dubio p̄sumit̄ error: patet ex tex. ibi pacti cōuenti replicatione: nā q̄ replicat tenetur replicationē probare. l. iij. §. in exceptionib⁹. ff. de pba. † id f̄m Bar. ⁊ doc. q̄ istā

2 l. ⁊ similes notarij apponūt in instrumentis illam clausulā: talis sciēs se ad infrascripta nō teneri, pmisit ⁊c. vt p hoc nō possit opponi exceptio erroris. idē tenet Bar. in. l. si dari. in fi. ff. de verb. obli. ⁊ in. l. fi. §. idem quesijt. ff. de condi. inde. Bal. in. l. ij. in. vij. q. in fi. C. de rescin. ven. Ang. in. l. q̄ si marit⁹. §. j. ff. de constit. pecu.

3 † Et dicit not. Bal. in. l. mater. in. iij. col. C. de rei vē. q̄ isto casu credit̄ tabellioni, sicut si dixisset, talis consensit, qr si talia verba displicebāt debebat pars ↄ̄dicere. l. si filius. ff. ad mace. q̄nis aliter videatur tenere Bald. in. l. vnica. ix. col. ⁊ seq. C. de confes. bene verū est, illa verba notarij non impediunt quin possit probari contrarium f̄m Bal. Ang. ⁊ Mod. hic. Pau. de ca. in cōsi. cxxxj. qd̄ incipit. licet ista domina lisa. in vlti. co. ¶ In gl. in ver. ex conuentione. leges quas allegat gl. pro contrarijs potius cōcordant si bene inspexeris. ¶ Capio glo. in ver. plus. que ponit tres intellectus ad text. ⁊ sic diuiditur in tres partes. tu intellige text. quarto modo ⁊ planius f̄m Jac. bu. ⁊ Albe. hic dū dicit plusq̄ statutum sit, non intelligas statutum a iure nec a iudice, vt dicit glo. sed intellige, statutum ab ipsis partibus, ⁊ hoc modo litera est plana: nam partes conuenerant, qd̄ reus promitteret de sistēdo in iudicio sub pena. x. ⁊ ita daret fideiussores: postea per errorem promisit penam de. xx. ⁊ ita fideiussores dedit vt habes in litera. Jason Padue.

1 ☞ Factum ⁊ dolus vnius ex reis credendi socijs, nocet alteri socio quamuis non fuerit in aliquo dolo.
2 Penam quā exigit vnus ex correis socijs tenet̄ cōicare alteri.
3 Quis non debet petere rem ⁊ penā, sed debet altero esse cōtēt⁹.

Si duo rei. Culpa vni⁹ ex reis credēdi socijs nocet alteri in lucris acquirendis, ne alius de dolo suo lucret̄ cū sibi debeat cōmunicari. hoc pmo. Et si duo sint rei debēdi, nō pōt ab vno peti res, ⁊ ab alio interesse. ⁊ idē est in quasi reis, vt sunt

1 pater ⁊ fili⁹. h. d. tota lex. ¶ † No. primo q̄ factū ⁊ dolus vnius ex reis credendi socijs, nocet alteri socio quāuis nō fuerit in aliquo dolo. ⁊ sic potius tolerat̄, q̄ nenter lucretur, q̄ꝫ q̄ dolosus propter non dolosum aliquid cōsequat̄. ¶ Limita quo ad obligationē querendā vt hic: sec⁹ quo ad quesitā. l. si vnus. in prin. j. de pactis. f̄m Bar. ⁊ alios hic. ¶ Secūdo limita, qn̄ essent socij sed nō correi: tunc delictū vni⁹ nō nocet alteri. l. mora. §. fin. ff. de vsu. l. si ex duob⁹ socijs. ff de neg. gest. Bar. in. l. ex duobus. in. vj.

2 q. ff. de duo. reis. ¶ † Scdo no. q̄ penā quā exigit vn⁹ ex correis socijs, tenet̄ cōicare alteri. facit. l. sociū q in eo. §. vlti. ff. pro soc. l. vtrū. ff. de peti. here. ⁊ vide Bar. in. l. qui hominem. §. j. ff. de sol.

3 ¶ † Tertio no. in ver. itē si duo. qd̄ quis nō dꝫ petere rem ⁊ penam sed altero dꝫ esse contentus, etiā si fors ⁊ pena sumant originem in personis diuersorū, qui tamen habeantur loco vnius. tex. est hic notabilis facit. l. j. §. fi. ff. de stipu. seruorum.

Si is qui. Exceptio superueniēs reo pdest ei⁹ fideiussori. ⁊ q fideiubet de iudicio sisti pro filio vel seruo hꝫ illas exceptiōes sicut si fideiussisset pro libero hoie salua tn̄ exceptiōe absentie ex causa reipu. que non cadit in seruo. h. d. cum. l. seq.

1 ☞ In stipulationibus iudicialib⁹, vbi est adiecta pena ⁊ dies admittitur purgatio more.
2 Que requirantur ad hoc, vt mora possit purgari.
3 Vbi statutum disponat, quod seruetur rigor, ibi non habet locum purgatio more.
4 In iudeis non habet locum purgatio more, cū illis non fit seruanda equitas.
4 Dictio plures ad quos facit relationem.
5 Secūdum subiectam materiā, aliqn̄ appel. partis venit totum.
6 Dictio plures hic refertur ad paucos dies.
7 Dictio plus prolata a teste, quid importet. ⁊ nu. 14.
8 Dictio vltra, quid operatur prolata a teste.
9 Probatio nunq̄ concludit per possibile.
10 Qui vult rescindere venditionem beneficio. l. ij. dꝫ probare que venditio sit vltra dimidiam iusti pretij.
11 Quando agitur de probando aliquid certum ⁊ determinatum, dictio plus nihil importat.
12 Probatio est sufficiens, quando testes deponunt per verbum ⁊ plus: si determinate non est probandum.
13 Probatio dubia, nihil releuat.
15 Testis qui deponit per dictionem, ⁊ plus non probat: tn̄ potest repeti per iudicem vt dictum suum declaret.
16 Dictio plus posita in libello, nil releuat.
17 Dictio plus a testa. prolata, quid importat.
18 Iste dictiones, plus minusve quid importent.
19 Si vendo alicui rem pro. x. ⁊ illud plus qd̄ vꝫ ei dono, illa dictio plus debet intelligi de modico.
20 An in penis conuentionalibus ⁊ extraiudicialibus inspiciatur interesse.

21 Ubi est dies & pena an admittatur purgatio more.
22 Sententia interlocutoria potest per iudicem reuocari.
23 Geminata cautio tollit exceptionem non nume. pecu. que alias permitteretur.
23 Interesse expensarum an impediat purga. more.
24 Quando committatur stipulatio, & qualiter purgetur.
25 Qualiter mora purgatur.
26 Equitate cano. oēs cōtractus sunt bonefidei, quo ad effectum.
27 Omnes contractus initi cum principe, sunt bonefidei.

Et si post tres. Ista. l. hz altā & subtilē materiam, ex cuius intellectu declaratur materia multarū legū. Et ista lex habet solēniter repetita per Alb. Bald. & Ang. hic. ¶ Premitto, φ iste tex. videt decidere vnū qd cōtinet contrarietatē in se: nā vult tex. qd reus q promisit sistere in iudicio tertio die, pōt. ij. modicū tps lapso illo die purgare morā, & se presentare in iudicio, dūmodo ex mora nō sit factū ius actoris deteri⁹: nā videt absurda decisio, qz si ius actoris nō est factū deterius: reus q nō sistit, nō tenet, qz actio ex hoc edicto cōtra nō sistentē tēpore non pmisso cōpetit ad interesse. l. ij. in fi. ff. si quis in ius voc. nō ie. facit. l. ij. §. fi. ff. qui satis. cog. ergo qn ius actoris non est factū deterius, quia cessat interesse & sic actio cōtra reū: ergo frustra hic deciditur φ possit morā reus purgare: frustra enim purgat si ad nihilū tenet propter hoc ponuntur in gl. j. in scda parte duo intellect⁹. primus est qd reus in hac. l. promiserat sistere certa die, sub pena certa: quo casu quando est pmissa pena, nō curam⁹ de interesse. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. obli. & §. alteri. insti. de inuti. stip. & ideo licet in text. nō fiat mentio, qd esset pena pmissa: tñ oportet subaudire. & iste est cōis intellect⁹. Alio modo legitur per gl. φ in isto text. bene reus promiserat sistere certa die: tñ nō adiecerat penā. & iste videtur verior intellectus, qz non violat literam tñ quia non bene respondetur purgationi more: ideo cōmuniter nō tenetur. Alijs modis legit ſm antiquos presertim O dof. hic, qd in ista. l. non erat promissa pena, qz est diuinare. Et si dicas quomodo ergo agit si ius actoris non erat factū deteri⁹, & sic cessat interesse actoris respondēt ipsi, φ ius actoris non est factū deterius quo ad causam principalē: qz actio prima durabat: sz quo ad expē. put tāgitur in gl. j. & tūc pōt mora purgari. Uenio nūc ad summaū. istā. l.

1 ¶ † In stipulationib⁹ iudicialibus vbi est adiecta dies & pena admittit purgatio more intra modicū tps, si ius actoris nō est factū deteri⁹. h. d. ſm cōem lec. Et idem, si est adiecta dies & nō pena. h. d. ſm aliā lec. Nā duas hz lecturas vt in gl. Uel sic & proprius ad tex. Reus q fuit in mora sistendi in iudicio ad diē promissaz, iuuat exceptiōe si sistat intra modicos dies & ius actoris nō sit factū deteri⁹, eo qz actio sua p pscriptionē non sit extincta h. d. Et diuidit per Bar. in duas partes prout imponitur qstio & decisio. secūda est ibi qnō est. Tu cōsidera prout in simili dicit Bal. in rep. l. petēs. in prin. C. de pac. φ ista lex hz vnū constructū: ideo nō pōt in partes pprias diuidi: sed intellectualiter potes diuidere in tres partes principales. In prima ponit regula, φ in stipulationib⁹ iudicialibus admittitur purgatio more. In scda ponit prima limitatio dūmodo purget intra modicū tps. In tertia ponit scda limitatio, dūmodo ius actoris ex mo-

2 ra nō sit factū deteri⁹. ¶ † Nota ergo ex hoc tex. illa duo q requirunt ad hoc vt mora possit purgari: rō hui⁹ tex. est qz purgatio more fit ex equitate. l. si seruū. §. sequit. ff. de verb. obli. Item iste stipulationes iudiciales q interponunt ex equitate iudicis regulantur ſm equitatē: vnde intra modicum temp⁹ quando ius actoris nō fit deterius: equū est φ illud quod non nocet actori, & prodest reo concedat. & sic committat purgatio more. arg. l. ij. §. item varus. ff. de aqua plu. arcen. & l. proculus. ff. de dam. infec. &

3 l. rescripta. C. si ctra ius. † hinc est qd vbi statutū disponeret qd seruetur rigor, vbi nunquam haberet locuz purgatio more ſm Ang. in. l. si insulam. ff. de ver. ob. quē ibi refert & sequit. d. Alex.

4 post Imo. & idē. d. Alex. hic. † Tu ex hoc inferas aliud qd est nouum dictū meū, φ in iudeis nunq̄ habet locum purgatio more, cum vt dixi purgatio more fundet in equitate. iudeis autē[a] non debet seruari equitas: sz rigor. gl. est in. c. ij. in gl. fi. de iudeis qd est notabile ad multa. ¶ Secūdo no. ex fi. tex. φ purgatio more non impedit obligationē ipso iure, sed solum parit exceptionē. limita vt per Bar. hic circa fi. per. l. si insulam. ff. de verb. oblig. ¶ Capio gl. j. in ver. plures. Ista gl. videret diuidenda in tres partes, prout tria videt formare contraria. Sed tu ex medulla doc. diuide eā in quinq̄ partes. In prima remouet vnū cōtrarium. In secunda respondet tacite qstioni ponendo tres opiniones. In tertia opponit ctra tex. & sol. In quarta format aliā opinionem & soluit. In quinta ad precedens contrariū videtur ponere aliam solutionem, & vere: remouet aliaz opinionē vt declarat Bar. & .j. dicet. ij. ibi: & forte quarta toti⁹. tertia ibi: sed ho-

a ¶ Iudicis aūt. Adde Lud. ro. in ru. ff. de arbi. in. ij. col. iuxta illō oi ingenio extorquendū est aurū ab infidelibus vt i. l. ij. C. d cōmer. glo. pen. in. c. in mandatis. xliiij. dis. gl. in cle. ij. de pe. & remis.

b ¶ Qñ testis. Adde bar. i. l. celsus. ff. de vsucap.

die iure nouo. quarta ibi: itē alia ratione. quinta ibi: item secundum inducit. ¶ † Ex pma parte habes, qd dictio plures indefinite posita in tex. non solū refert ad paucos, sed etiam ad paucos eiusdem qualitatis & generis: & pptera decidit Bal. hic in xi. col. φ si statutū dicat φ si aliquis extraxerit viduā de domo, puniat in mille, & plus ad arbitrium domini potestatis, φ potestas vigore talis arbitrij nō posset facere decapitare: cū illa dictio plus intelligat de modico pluri in quantitate, & non in alio genere: pone quia cōparatio debet esse de eodem genere: & refert ita determinare Cyn. in. l. cū filius. §. pater. in addi. ff. de lega. ij. q dicit φ ista questio fuit de facto florentie. Adde notabiliter Bal. in. l. ij. in vlti. col. C. de probat. ¶ Limita conclusionē gl. ſm Alb. hic in pe. colū. post Jaco. de are. quando ex tali relatione resultat absurditas: tunc dictio & plus, non refert ad modicum tantū: vnde si statutum disponeret, φ qui habet mille in bonis & plus, teneatur habere equū ad seruitutem communitatis certe dictio & plus, non restringitur ad modicū: qz etiā teneretur q haberet quatuor mille. similiter si statutū diceret φ qui habet. gl. an. & plus excusetur a munerib⁹: certe dictio & plus nō restringitur ad modicū: imo q haberet annos nonaginta similiter cōprehenderet. Adde pro ista limitatione illud qd decidit Bar. in. l. si seruus legatus. §. si ita scriptū. ff. de leg. j. vbi decidit qd si sit statutū in ciuitate: φ si potestas condēnauerit aliquē in plus q̄ debet teneat ei restituere tēpore syndicatus, φ etiā si iudex condēnauerit indebite in tota summa qd tamen tenebitur, arg. illius text. & l. j. §. hec verba. ff. si cui pluq̄ per. l. fal. nam ſm subiectam materiam, appellatione partis aliquando venit totū. l. virilis. ff. de verb. signi. glo. in. l. vxori. in prin. & ibi notat Bart. ff. de leg. iij. Secundo limita vt per Bal. in. c. litere. in. iij. colū. de dila. vbi dicit φ iste tex. procedit quādo dictio, & plus profertur

6 a. l. cuius interpres est iudex: vt ibi per eum. † Ex scda parte gl. habes responsum ad tacitam questionem: φ dictio plures referatur ad paucos dies: quot sint isti pauci dies glo. ponit tres opiniones. pro prima bene facit tex. in. l. hec adiectio. vbi refert ad minusculam: sed alibi minusculā declaratur: quod est quarta in. l. si qs in suo allegata in glo. istam reprehendit Bart. quia incerta est, an intelligat de quarta toti⁹ dilationis: an de quarta quinq̄ dierū. Secunda opinio φ intelligatur de duobus diebus: vltra tex. alleg. p Bar. adde tu tex. in. c. j. §. qd aūt. & ibi not. ad hoc Bal. de notis feu. & tex. no. in. l. inter illam. §. fi. ff. de verb. signi. vbi est tex. contra opinionem vulgariū φ si promitto tibi soluere in dieb⁹ illis: intelligitur intra duos dies: & ratio est qz dz intelligi de minori termino qui propter pluralitatem nō pōt esse minor duobus modis. Tertia opinio cōmuniter tenet per tex. clarū in. l. si ita quis. §. seia cauit. ad fi. ff. de verb. ob. & per regulam φ quando aliquid nō est determinatum a iure: statur arbitrio iudicis. l. j. §. fi. cū si. ff. de iure delibe. Iudex aūt arbitrabitur attenta personarū qualitate & locorū. l. continuus. §. cū ita.

7 ff. de ver. obl. ¶ † Quid autē si dictio & plus proferat a teste puta, testes deponunt: φ titius possedit. x. annis & plus, nunqd illa dictio: & plus aliqd importet. Bar. se remittit ad gl. in. l. ab hostib⁹. §. sz simpliciter. in gl. mag. circa mediū. ff. ex qui. cau. maio. vbi gl. mouet questionē: & nō decidit. Bar. dicit se ibi dicturū & nihil dicit. Guil. de cu. hic distinguit qd aut testes deponūt per copulam: puta qz dicunt: φ titius possedit. x. annis & plus: & tūc probant & dictio & plus importat augmentū temporis: si autem deponerent alternatiue: puta φ titi⁹ possedit. x. annis vel plus. & tunc nihil importat propter alternatiuā: que incertitudinem importat. l. pretor edixit. §. qd aūt. ff. de iniur. & idē tenet Joā. an. in. c. lz causam. de pba. idē in hoc vltimo tenet Bar. in. l. celsus. in vlt. col. ff. de vsucap. breuiter cōmunis & vera conclusio est qd dictio & plus: prolata a teste qualitercūq̄ pferatur: nihil importat. cū probatio dubia nihil releuet. c. in psentia. de proba. l. non hic. C. vnde legi. & per tex. in. l. cum furti. ff. de in litem iuran. ſm Cy. in. l. si qs in sua. ad fi. & ibi Jac. de are. & Bal. C. de inoffi. test. & idem tenet Alb. de ro. hic in antepe. col. post antiquos per eū

8 relatos. & ita tenent alij. † & Bar. in. l. cū filius. §. pater. ff. de leg. ij. & in. d. l. cum furti. per illum text. & in. d. l. celsus. in vlti. col. vbi

b etiam dicit idē esse: quando testis[b] deposuit per dictionē & vltra quod nihil operatur. Jo. cal. do. Ant. de but. & alij in. c. litere. de

9 dilatio. d. Ant. de bu. & Imo. in. c. licet causam. de proba. † Facit regula Bal. in. l. ad probationē. C. de proba. φ probatio nunq̄ cōcludit per possibile: sed dz concludere per necesse. & per pbabile. Et si dicas q est rō diuersitatis, φ dictio & plus plata a. l. aliquid importat vt hic sec⁹ si pferat a teste. rūdet Bal. in. c. litere. in. iij. col. qz in teste non supponit determinato mō p aliquo pluri. d. l. cū furti. ideo nihil operatur: sed quando pfertur a. l. indeterminate, superest minister legis: scz iudex q habet determinare. l. j. in fi. ff. de iure delib. facit qd dicā infra i tertia limita

10 tione: † forti⁹ sed singlr Bal. in. l. ij. in pe. col. C. de rescin. vēdi. et expressius

expressius Jmo.in.c.pe.vlt.col.de emp.⁊ vē.qđ q vult rescindere
venditionē bñficio.d.l.ij.debet probare,qđ venditio sit vltra di-
midiam iusti pretij,vnde si aliqs vendidit domũ pro quingētis
ducatis,⁊ ꝓbat per testes, ꝙ tempore vēditionis valebat mille
ducatos ⁊ plus:iste nō obtinebit,qꝛ ista dictio ⁊ plus prolata a
teste,nihil operaꝛ:vt predixi.sequiꝛ.d.Alex.in cōsi.cccccxcij.qđ
inci.viso processu cause vertentis inter Ant.in pe.col. cōtrariũ
tenet Sali.in.d.l.ij.in.xv.col.quē simpl'r sequiꝛ Alex.hic sibi cō-
trarius:qꝛ sufficit vnus denari⁹ plus: vt ꝑ plura probat in. d.l.
11 ij.in.xij.q.dixi in auſ.q rē.C.de sacrosan.eccl. † Ego vltra alios
teneo cōtra Bal.ꝑ alia tria fundamēta q̄ mihi stringũt.Primo
per notabilē doctrinā,que hꝫ ꝙ qñ agitur de probando aliquid
certũ ⁊ determinatũ tũc dictio ⁊ plus nihil importat: ita loquiꝛ
cōclusio doctorũ supra relata: sꝫ qñ sufficit probare aliquid in-
certũ ⁊ indeterminatũ:tũc dictio ⁊ plus bñ ꝓbat vt est qñ duo
contendũt de possessione:ille debet obtinere qđ probauerit de
antiquiori possessione:nec reqriꝛ determinatũ tp̄s.l.si duo.⁊ ibi
Bart.ff.vti pos.c.lꝫ causam.de ꝓba.ideo si vnus ꝓbaret per te-
stes qđ possedit.x.annis.alius vero ꝓbaret ꝑ testes qđ possedit
x.annis ⁊ plus vel.x.annis ⁊ vltra:iste scđs p̄ferꝛ.ita dicit Bal.
hic in lectura antiqua:⁊ meli⁹ in repe.in.xvij.col.ꝑ tex.in.c.cām
que inter economũ.de testi.de quo tex.statim.j.dicā.nam etiam
tenet Alb.⁊ Bal.in.d.l.cum furti.sꝫ ita est in casu nr̄o; ad hoc vt
quis obtineat rescisionē vēditionis per.d.l.ij.sufficit ꝙ vēditio
sit vltra dimidiā iusti p̄tij.⁊ illud vltra vel pl⁹ nō est determina-
tũ a iure:ideo si testes deponũt ꝑ dictionē ⁊ plus probabũt.⁊ ita
etiā dicit Bal.in.l.ab hostib⁹.§.sed qđ simpl'r.in pe.col.ff.ex qui.
cau.ma.vbi dicit ꝙ dictio ⁊ plus ꝓlata a teste operaꝛ qñ momē-
tũ tēporis faceret p̄ualere ꝓbationē:vt in interdicto vti possi-
12 detis vbi preferꝛ antiquior possessor.l.lꝫ cām.de proba. ¶ † Se-
cundo allego in terminis optimum tex.in.c.cũ causa. de emp.⁊
vendi.iuncto.c.cũ causa q̄ inter economũ.de testi.q̄ iura ponũt
eũdem casum:nā ibi probatũ fuerat ꝑ testes,ꝙ monasteriũ erat
deceptũ vltra dimidiā iusti pretij:⁊ aliter nō erat dictũ, quantũ
esset illud vltra:nihilominus lata est sentētia pro illo monaste-
rio ꝑm.d.l.ij.⁊ tñ dictio ⁊ vltra cum nihil certũ ponat,nihil pro-
bat,sicut nec dictio ⁊ plus ꝑm Barto. in.l.celsus.in vlt.col.ff.de
vsucap.not.Bal.in.c.litere per illum tex.in.j.⁊.ij.col. de dila. et
in.d.c.cũ causa.vbi dicit melius esse expressum q̄ȝ alibi in iure, ⁊
propterea do.Fran.de are.quāuis de p̄dictis nō faciat mētionē
in.d.c.cũ causa que inter economum.in.iiij.notabili notat,ꝙ ibi
est tex.sing.perpetuo tenēdus menti. ¶ Pro limitatione cōclu
sionis doctorũ,qui dicũt,qđ si testes deponāt titiũ possedisse.x.
annis ⁊ pl⁹,vel.x.annis ⁊ vltra,qđ in eo qđ dicũt ⁊ vltra,nō pro-
bant:nā est verũ,qñ testes habēt deponere aliqd certũ ⁊ deter-
minatũ,sed qñ non requiriꝛ ꝙ determinate probeꝛ, vt ibi satis
est probare,ꝙ deceptio sit in plus dimidia iusti pretij:tũc ꝓba-
13 tio nō censeꝛ obscura,imo sufficiēs. ¶ † Tertio moueor:qꝛ regu
la q̄ hꝫ qđ ꝓbatio dubia nihil releuat,vt predixi,est verũ qñ ta-
lis ꝓbatio nihil cōcludit:sꝫ qñ necessario alterũ duorũ cōcludit
quorꝫ alterũ sufficit,tũc ꝓbat.ita tꝫ.d.Ant.de bu.ī.c.plerũq;.ad
fi.⁊ in.c.ex parte.in.iij.col.de rescrip.ꝑ tex.in.c. ꝑ tuas. q filij sint
legiti.imo notabilius tꝫ Jo.an.in.c.j.de pac.in.vj.⁊ ibi Gemi.in
vlti.col.qđ ꝓbatio dubia q̄ ꝯcludit in quolibet intellectu,ꝓdest
probāti,vt ꝓ eo sit ferēda snīa,ex quo omni mō est verificabilis
quo ad intentũ probantis.refert.d.Alex.in.l.gallus.§.si eius.in
iij.col.⁊ seq.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ in.l.inter stipulantē.§.j.ī.vl. col.
ff.de ver.ob.vbi ꝑ hoc notabiliter infert ꝙ si accuso titiũ de ho-
micidio,⁊ ꝓbo ꝑ testes q dicũt ꝙ titi⁹ cōmisit illud hōmicidiuꝫ
cum ense vel cũ claua,ꝙ ille debet puniri de homicidio:qꝛ qua-
14 litercũq; occidat,reus est homicidij. ¶ † Ex p̄dictis recollige
notabilem limitationem ad cōclusionem doc.s̄.relatā ꝙ dictio
⁊ plus ꝓlata a teste nihil importet.ē verũ qñ agiꝛ de ꝓbādo ali-
qd certũ ⁊ limitatũ.sec⁹ qñ sufficeret ꝓbare aliqd īcertũ ⁊ inde-
terminatũ. ¶ Scđo limitat no.Bal.hic in.ix.col.qñ testis depo
neret ꝑ aduerbiũ ⁊ plus.tũc nihil ꝓbabit.secus si testes depone
rent ꝑ nomē puta,qꝛ ꝓbarēt ꝙ titi⁹ possedit.x.ānis ⁊ plurib⁹ qꝛ
illud plurale ⁊ plurib⁹ verificaꝛ in duob⁹ per.l.vbi numer⁹.ff.de
test.refert ⁊ simpl'r sequiꝛ.d.Alex.hic:facit gl.notabilis in.§.⁊ le
pe in ver.filiorũ.in auſ.de triē.⁊ semis.quā Ang. ibi ad hoc no-
tat que vult quod dictio plurib⁹ intelligatur de duobus.sed di
ctio plurimis,intelligatur de trib⁹.Ego teneo contra istam li-
mitationem.⁊ allego Bal.in terminis,qui tenet ꝯrium in repe.
huius.l.in.xvij.col.ꝙ siue ꝓferatur per aduerbiũ siue per nomē
pluribus nihil importet,qꝛ est dubia ꝓbatio vt.s̄.dixi.et ita re-
fert tenere Frā.de rāpo.hic. ¶ Scđo moueor ꝑ text.in.l.cũ fur-
ti.ff.de in litē iurā.vbi ꝓferꝛ iuramētũ hꝫ vim testis.l.fi. C. de fi-
deicō.preterea sicut dictio plurib⁹ ꝓlata a teste intelligeretur
de duob⁹:ita dictio plus vel pluris deberet intelligi de vno, et
15 sic deberet dictũ valere ꝙ est ꝯ p̄dicta. ¶ † Tertio limita qđ lꝫ

quando testis deponit per dictionē ⁊ plus nō probet per predi-
cta:poterit tñ repeti per iudicē vt dictũ suũ declaret, ꝑ regulā.
§.illud.in auſ.de testi.Jtē limitat Lu.ro.hic.in.ij.colũ.ad fi. tu
alleg.tex.notabilē in.c.cũ causam q̄ inter economũ. de testi. vbi
nedum ijdem testes,sed alij possunt induci ad hoc declarandũ.
16 † Adde etiā p̄dictis qđ similiter dictio ⁊ plus posita in libello
nihil oꝑaꝛ.c.litere.de dila.dicit tñ notabiliter Bal.in.l. in actio
ne.per illũ tex.ff.de fur.qđ lꝫ dictio ⁊ plus ꝓlata in libello nihil
opereꝛ:tñ nō vitiat libellũ,nisi opponaꝛ a parte,per regulā. l.j.
17 in fi.C.de anna.excep. † Quid si ꝓferaꝛ a testatore, qd importet
18 habes tex.in.l.cũ filius.§.pater.ff.de leg.ij. † Quid de dictione
plus minusve.dic ꝙ nihil operaꝛ:puta si mercator ī literis suis
confiteaꝛ se recepisse centũ ducatos plus minusve.text.est.l.pu-
blia.§.fi.⁊ ibi no.Bar.ff. depos.Bal.in rub.C.eo.in.vj.q.⁊ simili
ter,si in libello actor petat centũ ⁊ plus ⁊ min⁹ prout verificabiꝛ
in ꝓcessu.de quo vltimo dic vt ꝑ Bald.in repe.l.edita.in. xxxiij.
col.C.de edē.de dictiōe paulo plus, habes tex.in.l.j.§. pueritiā
19 ff.de postu. † Et quid si vendo rem pro.x.⁊ illud plus qđ vꝫ tibi
dono.illa dictio ⁊ plus dꝫ intelligi de modico,ꝑm Bal.hic.in.x.
col.tu vide Bar.in.l.si quis cũ aliter.in fi.de verb.ob.cũ multis
concor.signatis per Alex.hic.⁊ ibi de multis alijs similibus di-
ctionibus per quas testes deponũt,vide ꝑ Albe. hic in antepe.
⁊ pe.col.⁊ ꝑ Lu.hic.in.ij.col. ¶ Jn tertia parte glo.tene scđam
solutionem que vera est:ratio diuersitatis pōt esse duplex. p̄ma
est ꝑm Bar.qꝛ difficili⁹ est aliũ sistere quā seipsum ⁊ ita intellige
l.fideiussor si pro euictiōe.ꝑm vnā lec.gl.ibi.ff.de excep.do. scđa
ratio est,qꝛ fideiussor alieno morbo laborat ideo ei facili⁹ indul
getur.arg.l.legē.C.de natu.libe.ꝑm Bal.hic in repe.in.vij.col.⁊
Raph.Ful.⁊ idē dicit Bar.in.l.si insulā.in.iiij.col.ff.de ver.obl.
20 ¶ † Jn quarta parte gl.que est ibi.Jtē alia ratiōe,habet duos
intellect⁹ ad tex.primus est,qđ ista.l.debet intelligi de necessita
te,qñ in stipulatione est adiecta certa pena,hic ideo dicit gl.qꝛ
quāuis nō sit factũ ius actoris deteri⁹,⁊ sic q̄ȝuis in hoc tex.non
intersit actoris:tñ vbi est pena adiecta,non curatur de interesse
l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ver.obl.Tu aduerte,ꝙ lꝫ Bart. et
cōiter ceteri ita trāseant:istud nō videꝛ bñ dictũ, qđ lꝫ in penis
conuentionalib⁹ ⁊ extraiudicialibus nō inspiciatur an intersit.
d.§.alteri.⁊.l.ij.§.fi.vbi Bart.⁊ Mod.ff.de verb.ob.tñ in penis
iudicialibus bñ inspiciꝛ interesse. tex. est non violando literam
in.l.ij.in fi.⁊ ibi Ang.ad hoc notat.ff.si qs in ius voc. nō ierit. et
Bal.hic.in.xiij.col.licet gl.⁊ Bar.ibi videanꝛ facere differentiā
a inter mulctā[a] ⁊ penā.⁊ Mod.in.d.l.ij.§.fi.ff.de verb.obl. de quo
etiam per gl.in.§.alteri.de inuti.stip.preterea magna diuinatio
est ad istum tex.qđ hic esset adiecta pena nam promittere penā
est facti.l.consilio.ff.de cura.furio.⁊ facta nō presumunꝛ,nisi pro-
bentur.l.in bello.§.facte.ff.de cap. ¶ Preterea ⁊ tertio iste tex.
loquitur simpliciter,sed in dubio quādo quis ꝓmittit simplici-
ter sistere in iudicio intelligiꝛ promittere interesse si non sistat,
non autem penā.l.ij.§.fi.cũ glo.s̄.qui satisda.cogā.⁊. l.ij.§.fi. s̄.si
quis in ius voca.nō ierit.Jtē p̄supposito ꝙ esset promissa certa
pena.⁊ hoc modo euaderetur contrarium formatũ in glo.certe
obstaret alia difficultas:qꝛ vbi est dies ⁊ pena,ibi non admittiꝛ
purgatio more.l.traiectitie.§.de illo.ff.de actio.⁊ ob.allegata in
gl.tamen Bar.respondet prout etiam respōdet.j.in gl. fi. quod
illa regula non habet locum in stipulationib⁹ iudicialibus, per
rationem de qua hic per eũ.⁊ dñ Bar.hic allegat.l.si cũ dies.ff.
de arbi.illa nihil facit,debuit allegare.l.celsus.ff.de arbi.cōside
ra etiam dum fundat se per.l.iudex postea q̄ȝ.ff.de re iudi.qđ ista
ratio videtur debilis:quia.d.l.iudex.procedit in delegato vt ibi
tangitur in gl.non pono tamen pro constanti.⁊ ita.d.l.celsus.ha
bet varios intellectus.de quib⁹ per Alex.in.d.l.si insulam.ff.de
21 verb.obl. † Ang.tenens opinionem vltramontanorum: quam
etiam tenet Raph.Ful.hic,ꝙ imo vbi est dies ⁊ pena admittaꝛ
purgatio more:per istam legem:dat peregrinũ intellectum qui
semper mihi placuit ad.d.l.traiectitia.§.de illo,ꝙ in illo tex.fuit
duplex mora:vna per lapsum diei:alia per interpellationem ex-
pressam,vt ibi cantat litera: q̄ interpellatio expressa verisimili-
ter fuit post lapsum diei:alias fuisset incōgrua: ideo duplex mo
ra ⁊ sic geminata interpellatio impedit purgationē more ī illo
tex.dum duo vincula magis operentur q̄ȝ vnum.⁊ in auſ.de vte
ri.⁊ consang.fratribus.in prin.Jstum intellectuꝫ ponit Ange.
hic.⁊ in.l.si insulam.ff.de verbo.obli.quem simpliciter sequitur
Pau.de ca.hic.in.iij.col.ad fi.⁊ Lu.ro.hic.⁊ in.d.l.si insulam.et
22 in consi.cclij.in.ij.dubio. † Pro isto intellectu adde duo bona
similia.Primo,ꝙ licet regula sit:ꝙ sentētia interlocutoria pos-
sit per ipsuꝫ iudicē reuocari.l.ꝙ iussit.ff.de re iudica. tñ gemina
ta interlocutoria reuocari nō pōt:glo.est singularis iuncto text.
23 in cle.fi.in versi.super ea.de appellatio. ¶ † Secundo similiter
b geminata cautio[b] tollit exceptionē non numerate pecunie: que
alias permittereꝛ,gl.est notabilis in.l.in contractib⁹.§.sed tan-

a ¶ Mulctā. Adđ Speti.đ sen.ꝓla. i.§.spēs.v̄s. est ⁊ quarta spēs.arch.ī c. statuim⁹. xvj.q.j. car. in cle.ij.ī.§. inqsitorib⁹. in.ij. qđ. de here.

b ¶ Cautio. Adđ bar.ī l. cũ scim⁹. C.de agri.⁊ censi.lib.xi. Lu.ro.in.l. qđ nuda rō. ff.de dona.

tum in ver. opponi. in prin. et ibi Bal. et Ang. C. de non nu. pecu. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de dona. inter virum et vxorem. super rubrica circa fi. d. Abb. in. c. si cautio. in fi. de fide instru. Lu. ro. in. l. si vero. §. de viro. in. xxxi. fallen. ff. sol. mat. Ad idē bene facit tex. in simili in. l. vnica. C. de plus peti. Istū intellectū Ange. ad d. §. de illo reprobat lauden. hic qr diuinat cuz tex. in. d. §. de illo non aperiat de duplici interpellatiōe sed de vna. Sed cōsidera si pōt probari qd imo ibi intercessit duplex interpellatio: nā ibi in tex. erat dies expressa. Item ibi tex. dicit, q interuenit exp̄ssa interpellatio hominis tunc sic. Aut iste interpellauit ante diē, et interpellatio in effectu est nulla. l. j. in fi. ff. quando dies vsufr. lega. ced. quia totā diem integrā habet, oportet ergo dicere. qd interpellauit post lapsum diē ad soluendū: ergo necessario fuit duplex interpellatio: vna tacita per diē, alia expressa per hominem, nisi dicas quod interpellatio hoīs potuit fieri in fine diei. ¶ Secundus intellectus glo. est q ista lex non intelligitur qñ fuit promissa pena, qr esset diuinare: sed intelligit quando reus simpliciter promisit sistere, quo casu intelligit promissum interesse, si non sistat. l. ij. in fi. ff. si quis in ius voca. et q̄ primum in vno actu nō sistit, cōmittit stipulatio ad totale interesse totius cause l. ij. §. fi. vbi dixi. ff. qui satisda. cog. vnde ad euitandū istam obligationem ad totale interesse quando reus non sistit die p̄missa necessaria est purgatio more, q̄ admittit intra paucos dies vt hoc tex. Et si dicat, si actoris ius non est factum deterius: et sic nihil interest, in quo seruit ergo ista, ex quo de mora purget: respondet gl. qd licet actio nō sit extincta, tamen potest interesse actoris propter aliud, scz p̄pter expen. quas fecit: nihilominus tales expense nō impediunt more purgationē. Et si dicatur, qd sit iniustum qd actor in talib9 expensis damnificetur respondet glo. q prouidet actori per aliam viam. s. actione in factū ex edicto. §. si quis ius dicen. non ob. quando iussus a iudice nō cōparuit. Quod autem interesse expen. non impediat purgationem more. probat a cōtrario sensu huius tex. q vult, q solū impedit mora purgari quando ius actoris est factū deteri9. et sic actio est extincta: ista est substātia et mens gl. et si dicat qd imo qualecūq interesse impediat purgationez more, ne alia pars sit in dāno. l. celsus. §. fi. cū. l. seq. ff. de arbi. qr iura nō requirūt. qd ius totale sit pereptū vel impediat purgatio more. l. si ita quis. §. seia. ff. de ver. obl. respondet, qd illa iura loquunt in extraiudicialibus, in quibus nisi impediret more purgatio: nō esset actori alio remedio succursum, sed in casu nostro prouidet alio remedio. s. actiōe in factū, vel officio iudicis, per titulum. si quis ius dicē. nō obtē. Istum intellectū reprobat Bar. qr ob morā cōmittat stipulatio de iudicio sisti ad totale interesse, p ɔñs etiā ad estimationē ei9, ad qd dabit p̄ma actio vt p̄dixi: frustra ergo expedit morā purgare, quo ad primā actionē: qr p istā stipulationē de iudicio sisti tm̄ dabit quantū p primā daturus esset. Pau. de ca. hic sustinēdo scdm intellectū gl. dicit, qd purgatio more pōt multū p̄desse quo ad fideiussores, qui in scda stipulatiōe de iudicio sisti interuenerūt, et nō prima. Itē pōt esse vtilitas, qñ prima obligatio cōsisteret in dādo certā speciē, vel implēdo certū factū: et reus vult poti9 soluere rē vel implere, q̄ soluere estimationē, ad quā scda obligatio cōtrahit. tñ Alex. hic conat infringere: quem vide: qr est subtilitas modice vtilitatis. ¶ Capio gl. ma. in ver. exceptione. ista gl. hz duas partes p̄ncipales prout examinat duas difficiles materias. scda ibi ea cōmissa.

24 ¶ † Prima materia est, qñ stipulatio cōmittat. scda qñ stipulatio est cōmissa qualiter purgetur mora. circa primā dic diffiniēdo. q cōmittere stipulationē est obligationē purificari. ita qd illud qd est in stipulatione deductū, possit efficaciter peti. et in isto qñ stipulatio est pura et simplex res est clara: vt in gl. qñ vo est penalis gl. ɔsiderat tres casus, aut incipit a p̄cedēti cōditiōe: aut incipit a ɔuentione nuda aut cōuentione vestita p stipulationē. q̄ oīa late p̄sequit Bar. in

25 l. stipulatus magna. ff. de verbo. obli. ¶ † Scda materia glo. est

a qualiter mora[a] purgat: purgare morā, est emendare negligētiā ante cōmissam, taliter quod reus effectualiter constituat in eo gradu in quo erat ante morā. l. si seruum. §. sequit. ff. de verb. ob. gl. in hoc recitat tres opiniones. et tenet scdam. Dy. reduxit hāc materiā ad quatuor cōbinatiōes: prima est qñ promissa est dies et pena. scda, qñ est dies sed nō pena. tertia est ecōtra: qñ est pena sed nō dies. quarta et vltima, qñ nō est dies nec pena: et ista oīa late habes p Bar. Ang. et Mod. in. d. l. si insulā. ¶ Quantum ad primam q̄ est de materia huius. l. Bar. et cōiter citramōtani ponūt regulā. qd vbi in promissiōe est dies exp̄ssa et pena certa, ibi nō admittit purgatio more: ista regula fallit in multis casibus enumeratis per Lud. hic. in antepe. col. et duabus sequēti. et per Mod. in. d. l. si insulā. nā non omitto que valde notabilis est, q dicta regula nō habet locū in cōtractib9 bonefidei, ita limitat signanter Bal. in. l. cum allegas. in. vj. oppositione. C. de vsur. p tex. no. in. l. lucius. in ver. neq heres a ɔ̄rio sensu. ff. de act. emp.

a ¶ Mora. Adde glos. magnā. i. l. morā. ff. de vsur. Cy. in l. in minor. C. in q. cau. in integ. res. nō ē. neces. do. i. l. q te. et in. l. vinū. ff. si cer. pe. Bar. in. l. si insulā. ff. de verb. obli.

b ¶ Bonefidei. adde gl. l. c. cū venerabilis. de excep. doc. in. c. vlti. de prescript.

refert et vbiq sequit Pau. de ca. hic. et in. d. l. lucius. et in. d. l. si insulam. lz dicat qd alias dū habuisset istā qōnē de facto florētie: et ostēderet autoritatē Bal. nō tñ potuit obtinere. Tu cōsidera, qd si ista limitatio est vera, sequunt ex ea duo notabiles effect9. Primus est, qd in cōtractib9 initis cū aliquo principe, q̄uis ibi sit apposita dies et pena: tñ admittit purgatio more post lapsuz diei ad euandendū penā, et hoc pōt esse valde vtile in practica in datiatiis q in contractu p̄misissent soluere principi tali die sub

26 tanta pena † nā oēs contract9 initi cū principe quantū ad effectum censentur bonefidei, et singulariter dicit Bal. in ti. de pace cōstant. in. §. si qua vero vbi ita no. per illū tex. in ver. bonefidei.

27 ¶ † Secundus effect9 resultat cū de eqtate canonica oēs cōtractus sint bonefidei quātū ad effectū s̄m Bald. in. c. j. in vlt. colū. de mu. peti. qr dicit Bal. qd nō meminit de iure canonico in aliquo tex. notasse differentiā substantificā, inter cōtract9 bonefi-

b dei[b] et stricti iuris. istā limitationē reprehendūt Imo. et communiter Mod. in repe. d. l. si insulā. in. xxxi. col. et Raph. Fulg. et do. Alex. et late idē do. Alex. in cōsi. ccccixx. qd inci. magnifice p̄tor in. iij. et. iiij. col. qr deberet esse potius totū econtra: cū in ɔtractibus bonefidei, maior fides et obseruātia debeat p̄stari q̄ in ɔtractibus stricti iuris, vt patet p. l. elegāter. in princ. ff. de do. et. l. iij. §. fi. ff. pro socio iuncta. l. dolo vel metu. C. de inuti. stipu. Itē patet per. l. mora. §. in bonefidei. iūcta. l. videamus. §. si actionē cū sequen. ff. de vsuca. ad. l. lucius. allegatā per Bal. glo. ibi in vers. exhibuit. subaudit dictionem maxime: ista respōsio nihil valet. respondent ergo Mod. s. allegati. qd ibi non debet sumi arg. a contrario sensu, qr sumeret ex his que narrata sunt in themate non ex decisione, q nō est licitum. vt est gl. notabilis in. l. vnica. in. iij. intellectu. vbi late dicā. C. vbi non petē. par. Ista respōsio etiā nō valet, quia imo vbi sumitur argumē. a cōtrario sensu in decisione, vt patet in ver. neq heres. Tu tene cōtra hāc limitationem eo qr purgatio more fundat in equitate. l. si seruum. §. sequitur. ff. de verb. obl. et vbi cessat equitas ibi cessat mora prout dixi in tex. modo maior equitas exuberat in contractib9 bonefidei q̄ stricti iuris vt per Bar. in. l. iiij. §. cato. in. iij. et. v. opp. ff. de ver. ob. si ergo in cōtractu stricti iuris vbi minor est eqtas tali casu nō admittit purgatio more: multominus admittet in contractibus bonefidei vbi est dies et pena. Ad. d. l. luci9. ego aliter respondeo et dico qd ibi ponit casus singularis nondum ad hoc per alios ponderatus qd vbi est dies et pena etiā si in cōuentione sit actum, quod nisi in totū impleatur committatur pena: tamen quādo pars cōtract9 est impleta, de equitate admittit purgatio more: casus est ibi ad hoc sing. et ita ibi videtur se fundare tex. in pluribus locis in quib9 loquit cū mysterio, qñ pars contractus est impleta, et p̄cipue in principali decisione ibi neq heres reliquā materiā, et ratio illi9 decisionis est ne creditor habeat partē rei principalis, et etiā totā penā p̄pter hoc ibi admittitur purgatio more, et istū credo esse verū intellectū illius text.

28 † Ad illū aūt qd dicit Bal. qd de iure canonico oēs ɔtus sunt bonefidei: qr iure canonico nullus tex. facit istā differētiā: credo qd non bñ dicat, qr qñ aliquid est clare decisum de iure ciuili: et cōtrariū nō est decisum de iure canonico: et nō sum9 in materia spirituali nec in materia peccati: statim9 iuri ciuili, etiā in foro canonico, ne inducat discrepantia inter ius ciuile et ius canonicū, ita dicūt canoniste p̄cipue. d. Abb. in. c. fi. ff. de solutio. in. c. j. et. ij. de ope. noui nū. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. nec esset verus effect9 supradict9, arguēdo a speciali. §. potuit. de loca. innoctis no. in. c. suam. de penis. Jason Pisis.

Si seruus. Quādo principalis est inhabilis ad sistendū, nō vz promissio de sistēdo nec quo ad p̄ncipalē: nec quo ad fideiussorem. hoc dicit. Jason.

1 ¶ Negatiua postposita signo vniuersali facit equipollere suo contrario.

2 Pluralitas respicit vnum et eundem effectum, licet communes pluribus.

3 Implere pro parte illud qd est in cōditione an et qñ sufficiat ad hoc: vt quis consequatur legatum vel promissum.

4 Qñ datio vel factū est in obligatione: an solutio vel implementum partis aliquid operetur.

5 Obligatio dandi quando consistit in genere: tunc solutio partis: non inducit liberationem in parte.

6 Solutio partis de sorte principali: nihil operatur: et nihil diminuit de obligatione pignoris.

7 Emphyteute si sint plures: vel vasalli: vel plures heredes vnius et vnus heredū nō soluat canonē, vel cōmittat feloniā ɔtra personam dñi: aliq̄ nō: an de rigore, tota emphyteusis: et totū feudū incidat in cōmissum. vide huius limitationem. nu. 8.

9 Pena qñ est adiecta facto indiuiduo: tunc solutio partis nihil operatur, quin pena cōmittatur in totum. et nu. 10.

Pena cōmittitur

11 Pena cõmittitur contra omnes in extraiudicialibꝰ, ſi contra-
ueniatur per vnum.
12 Difficultas, an impediat vel tollat obligationem.

Si plurium. Stipulatio iudicialis plura cõtinẽs
⁊ in parte non impleta, eſt mero iure
indiuidua quo ad cõmiſſionẽ pene, lꝫ nõ de eqtate ⁊ in effectu.
h.d. ¶ Uel ſic ⁊ planiꝰ. Qui plures ſeruos vna ſtipulatiõe ſiſte-
re promittit, omnes ſiſtendo p̃ter vnũ de rigore iuris incidit in
totalẽ penalẽ: ſed de eqtate ⁊ effectu tenet̃ ſolũ ꝑ pte illius. h.d.
Adde tex. in. l. q duos. ꝫ. in iusvo. vt eãt. ⁊ ea q̃ ibi dixi. ⁊ tex. in. c.
defleat peccator. cũ gl. de re. iur. ¶ Capio gl. in ver. oẽs ſtatus.
quã diuide in duas ptes. In prima opponit ꝯ tex. ⁊ ſoluit. In. ij.
colligit ex tex. notabile ⁊ ꝯ illud opponit ⁊ nõ ſol. ſcõa ibi: itẽ eſt
1 hic argu. ¶ In prima parte opponitur ſic: nam negatiua poſt-
poſita ſigno vniuerſali, facit equipollere ſuo ꝯrio. ⁊ ſic vniuerſali
negatiue: vnde iſta oẽm ſtatũ nõ eſſe equipollet huic nullũ ſtatũ
eſſe. l. legitimos. §. an ergo. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. de legi. tu. ⁊. l. obliga
ri. in prin. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. de aut. tu. Tũc ſic, qñ oratio vniuerſa
lis in vno ſolo eſt falſa: in totũ reddit̃ falſa. l. ſi is q ducẽta. §. vtrũ
ff. de reb. dub. gl. rñdet ad primũ qꝺ hic in text. dꝫ eſſe negatiua
ante ſignũ vniuerſale nõ aũt poſt. quo caſu qñ negatiua p̃cedit
equipollet ſuo cõtradictorio. l. grece. §. illud. ff. de fideiuſſ. decla
rat Bar. in extrauagã. ad repri. in ver. nõnulle. nã ſi dico nõ oẽs
homines currũt ſignificat̃ qꝺ aliqui currũt aliqui nõ. ⁊ ita intel-
ligitur hic, qꝛ iſte aliquos ſiſtit aliquos nõ. Ad ſcõm reſpondet
gl. ꝙ in. d. §. vtrũ eſt vniuerſalis affirmatiua. hoc eſt vniuerſalis
negatiua. iſta ſolutio nõ eſt bona: imo debet eſſe totũ econtra ꝑ
illud qꝺ dicit gl. ſolẽnis. quã Bar. ibi multũ notat i. l. hoc genꝰ.
2 ff. de cõdi. ⁊ demõ. † In vltima pte gl. diſtingue, ꝙ hec plurali-
tas reſpicit vnũ ⁊ eundẽ effectũ lꝫ cõem pluribus vcꝫ ꝙ iſti plu-
res ſerui ſiſtant̃ pro vna cauſa noxali: ideo iſta pluralitas nõ re-
ſoluit̃ in ſingularitates: vt hic. ⁊ in. l. quãuis. C. de impub. ⁊ alijs
ſubſti. ſꝫ qñ pluralitas reſpicit diuerſos effectꝰ puta reſpicit di-
uerſa legata, tunc reſoluit̃ in ſingularitates: vt ꝓbat̃ in iuribus
preallegatis, ita diſtinguit̃ ꝑ Bar. ⁊ cõiter per doc. hic. ⁊ in. d. l.
falſa. §. fi. ff. de cõdi. ⁊ demõ. per Bar. in. l. j. C. de cõdi. inſti. ⁊ latiꝰ
in. l. pe. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. de quo etiã per gl. in. c. vt priui-
legia. in gl. fi. de priuile. ⁊ in. c. ij. de reſcri. ⁊ vide in hoc mirabilẽ
deciſionẽ in feudis ꝑ do. Signo. de homodeis i cõſi. xxxv. qꝺ in-
cipit i dño marchioni mõtis ferrati. in. iiij. col. ¶ Capio gl. ma.
in ver. exceptiõe. Iſta gl. ſꝫm Bar. hꝫ multũ iuris, ⁊ eſt difficilis
intantũ ꝙ dicit Raph. Ful. hic ꝙ iſta materia eſt pelagus ſine
fundo. Diuide eã magiſtraliter in tres partes. In p̃ma tractat
de his q̃ ſunt in conditione, quo caſu ſoluens vel faciens tendit
ad acquirendã actionẽ de nouo ⁊ in gl. q̃rit̃ an ⁊ qñ implementũ
conditionis in parte aliqd operet̃. In. ij. gl. loquit̃ de his q̃ ſunt
in obligatiõe pure quo caſu ſoluens vel faciẽs nihil aliud conſe
quit̃ quã liberationẽ ab obligatiõe qua tenebat̃. In. iij. gl. loqt̃
de his q̃ ſunt in obligatione ⁊ diſpoſitione pure reſpectu ſui: ſꝫ
in cõditione reſpectu acceſſorij ⁊ reſpectu ſcõarie obligationis
puta pignoris vel pene, quo caſu adimplendo p̃ncipale facit de
ficere cõditionẽ ſub qua pena erat promiſſa. ⁊ iſte caſus proprie
pertinet ad materiã iſtiꝰ. §. ſcõa ibi: ſcõo caſu. tertia ibi. ⁊ hoc in
principalibꝰ: vt ergo intelligat̃ de vnaquaqꝫ parte quare gl. ta-
lem materiã poſuerit formabo pro introitu vnã oppoſitionẽ in
qualibet parte. In prima ergo parte p̃ncipali oppono ꝯ tex. qꝺ
ſi aliquis promiſit ſiſtere tres ſeruos in iudicio ſub certa pena ⁊
nõ ſiſtat niſi duos, ꝙ illud nihil debeat ꝓdeſſe, nec ipſo iure, nec
in effectu. ⁊ oppono de. l. cui fundus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. vbi ſi te-
ſtator legauerit mihi fundũ, ſi ego dedero. x. heredi ſuo pone qꝺ
dederim nouẽ: certe eſt perinde ac ſi nihil dediſſem, ⁊ mero iure
⁊ in effectu, qꝛ ego ꝑ hoc nullã actionẽ habeo, nec in parte nec in
toto fundo legato. gl. pro ſolutione vult dicere ꝙ iſti ſunt caſus
diuerſi. nã in. d. l. cui fundꝰ. loquit̃ tex. qñ illud qꝺ erat dãdũ erat
in cõditione, ⁊ ſic implebat cõditionẽ, vt cõſequeretur legatum
vel promiſſum, vñ nõ ſufficit implere ꝓ parte: ſꝫ in iſta. l. illud qꝺ
implebat̃ erat in obligatione, ⁊ implebat̃ iſto fine vt faceret defi
3 cere conditionem pene ⁊ ſic eſt diuerſa materia. † Hinc ſumpta
occaſione, gl. in iſta prima parte examinat, an ⁊ qñ ſufficiat ꝓ pte
implere illud qꝺ eſt in cõditiõe, ad hoc vt quis conſeqnat̃ pro-
miſſum vel legatũ. ¶ Ex iſta diſtinctione habes colligere qua-
tuor cõcluſiones. ¶ Prima cõcluſio eſt, ꝙ qñ illud qꝺ eſt in ꝯdi
tione venit implendũ ad vnũ implementũ partis, nihil operat̃
quantũ ad producendũ actionẽ, iuribꝰ allegatis in gl. ſed bene
quantũ ad exceptionẽ vt hoc tex. in quo vltimo dic meliꝰ vt per
Ang. ⁊ Mod. hic. ¶ Scõa concluſio eſt, qꝺ qñ id qꝺ eſt in cõdi
tione, eſt implendũ a pluribꝰ, tũc particulare implementũ debi
ti pecuniarij fieri põt, ⁊ ꝓducit actionẽ pro parte implentis. d. l.
cui fundus. ⁊ eſt tex. notabilis in. l. pe. §. j. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ideꝫ
eſſet ſꝫm gl. ſi implementũ conditionis cõſiſtit in ſpecie certa. l. ſi
ſtipulatꝰ. §. j. ff. de ſol. Limita niſi illi plures ſint ſubrogati loco
vnius: puta plures heredes, tunc quilibet heredũ nõ poſſet pro
parte implere. d. l. cui fundus. ⁊ ratio eſt qꝛ ꝑ interuẽtũ heredũ
nõ dꝫ mutari cõditio p̃ncipalis obligationis. l. ij. §. ex his. ff. de
ver. obli. Fallit in cauſa. l. q heredi. §. ſi duorũ. ff. de cõdi. ⁊ demõ.
⁊ ratio fallẽtie ibi patet. ¶ Tertia cõcluſio eſt, qñ illud qꝺ eſt in
conditione cõſiſtit in ſpecie incerta: puta in homine in genere:
tunc ſolutio in parte, nihil operatur, iuribus allegatis in glõſ.
¶ Quarta ⁊ vltima cõcluſio, qñ cõditio ꝯſiſtit in facto, oportet
qꝺ in totũ impleat̃: alias particulare implementũ non prodeſt.
Limita qñ factũ erat indiuiduũ: ſecus ſi factũ eſſet diuiduuꝫ: qꝛ
tunc idem eſſet dicẽdũ: ac ſi in ꝯditione eſſet q̃ꝫtitas. l. ſi plures
cũ gl. in ver. cõditionem. ⁊ ibi latius Cy. C. de cõdi. inſer. Bar. ⁊
doc. hic ⁊ in. d. l. cui fundus. ¶ Uenio ad ſcõam partẽ principa-
lem gl. ⁊ pro eius introitu oppono contra tex. qꝺ iſte obligatus
ſiſtere tres ſeruos, ſiſtẽdo duos debet ꝓ illis liberari ipſo iure
nedum in effectu. l. ſi ſtipulatꝰ. §. j. ff. de ſol. glo. voluit reſponde-
re: qꝺ contrariũ ꝓcedit quando datio vel factum eſt ſimpliciter
in obligatione: tunc bene ſoluendo partẽ liberatur ab illa par-
te: ſed in hoc textu querit̃ quando ſolutio partis ſit vt euitetur
4 conditio pene, ⁊ ſic eſt caſus diuerſus. † Hinc gl. examinat ſecũ
dam materiã quando factum vel datio eſt in obligatione: an ſo-
lutio vel implementũ partis, aliquid operetur. Ex iſta ſecunda
parte principali gl. collige tres concluſiones. ¶ Prima conclu
ſio eſt: quod quãdo factũ eſt in obligatione, tunc implementum
partis nihil operatur: ratio quia facta ſunt indiuidua: vt facere
domuꝫ, ratio qꝛ non eſt eadem vtilitas in parte quo ad partem
que eſt in toto quo ad totũ. Item qꝛ hꝫ certã formã, ⁊ oĩs forma
eſt indiuidua. ita dꝛ in. l. ſtipulationes nõ diuidunt̃. ff. de ver. ob.
¶ Scõa cõcluſio gl. eſt, qꝺ qñ obligatio dãdi cõſiſtit in quãtita
te vel in ſpecie certa, tũc ſolutio partis liberat a pte quãuis cre-
5 ditor non cogat̃ inuitꝰ recipere ſolutionẽ in parte. ¶ † Tertia
concluſio gl. eſt qꝺ qñ obligatio dãdi conſiſtit in genere tũc ſolu
tio partis nõ inducit liberationẽ in parte: ſed bene ſolutio ſtat
in pendenti. ⁊ ſic gl. vult duo. primo limitat in ſolutione partis
que ſit vera, ſecus eſt in ficta. puta in acceptilatione. l. ij. §. ſi eum
hominem. ff. de verb. obli. ⁊. l. qui hominem. ff. de accep. In ſcõo
dum gl. vult ꝙ ſolutio ſtet in pendẽti communiter reprehendit̃
per Bar. ⁊ alios hic. in. l. ij. §. j. ff. de verb. obli. nam differẽtia eſt
inter obligationem generis ⁊ obligationẽ alternatiuaꝫ: de qua
loquuntur tex. alle. in gl. qꝛ in obligatiõe generis ſolutio partis
in vna ſpecie nihil operatur: neqꝫ tenet obligationẽ in ſuſpenſo:
imo adhuc poteſt agi ad integrã reꝫ ſicut ſi nihil fuiſſet ſolutũ.
l. in ſtipulationibꝰ. ff. de verb. obl. ⁊. l. ſi ſtipulatus. §. j. ff. de ſolut.
ſed in obligatione alternatiua, lꝫ ſolutio partis nõ liberet ſoluẽ
tem ab illa parte, tamen ſolutionẽ tꝫ in ſuſpẽſo, ⁊ ſic obligatio-
nem. l. ſi nõ ſortẽ. §. fi. alle. in gl. Ratio diuerſitatis eſt, qꝛ in obli-
gatione generis, que eſt latiſſima, nihil eſt qꝺ poſſit pretendi in
obligatione: quãuis id qꝺ ſoluet̃ fingatur retro fuiſſe in obliga-
tione. l. cuꝫ incertus. ff. de lega. j. ſed in obligatione alternatiua
vtrũqꝫ eſt in obligatione, nõ ſolutione. l. ſi duo rei in fi. ff. de ver.
oblig. plene no. in. l. meuius. §. duobus. ff. de leg. ij. ¶ Uenio ad
tertiam partem gl. ⁊ oppono cõtra tex. qꝺ ſi plures ſiſtãtur ex-
cepto vno, ꝙ imo pena cõmittat̃ in totuꝫ mero iure ⁊ in effectu:
ita ꝙ tota pena effectualiter poſſit exigi: vnde oppono de tex. in
l. iiij. §. cato. in fi. ff. de verb. obl. propter iſtud contrarium facta
eſt gl. in iſta tertia parte, in qua examinat materiã que proprie
pertinet ad hũc. §. quãdo ſunt due obligationes: vna principa-
lis de dando vel faciẽdo. alia ſecũdaria ⁊ ſic acceſſoria de pena.
6 ¶ † Ex iſta parte gl. collige ſex principales cõcluſiões. Prima
qꝺ ſolutio partis de ſorte principali nihil operat̃: ⁊ nihil dimi-
nuit de obligatiõe pignoris. l. q̃ꝫdiu: vbi gl. no. C. de diſtra. pig.
¶ Secũda cõcluſio eſt, qꝺ vbi pena accedit quãtitati vł ſpeciei
vel generi: tunc particularis ſolutio nõ impedit quin pena in to
tum cõmittatur ſiue vnus ſit qui teneatur, ſiue plures etiam he
7 redes. † Ex iſta concluſione infertur ſꝫm Ang. hic in fin. quod ſi
ſunt plures emphyteute vel vaſalli vel plures heredes vnius: ⁊
vnus heredum non ſoluat canonem vel cõmittat feloniam con-
tra perſonam dñi alij nõ: qꝺ de rigore tota emphyteuſis ⁊ totũ
feudum incidit in cõmiſſum, de quo vide gl. ordi. ⁊ ſolennem in
l. cõmuni diuidundo. in prin. ff. communi diui. Spe, Joan. an. in
tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. lxxj. Bart. in. l. fraudati. ff. de pub.
8 dixi in. l. ij. C. de iure emphy. ¶ † Limita iſtam concluſionẽ glo.
procedere de iure ciuili: ſecus de iure canonico, vbi pena nõ exi
gitur, niſi pro parte nõ implentis. c. ſuam de penis. ſꝫm Bar. hic
in fin. Ang. Salic. ⁊ Mod. tamen ille tex. habet varios intelle-
ctus de quibus per docto. in. c. cum dilecti. de arbi. ¶ Secundo
limita in caſu notabili. l. paterfamil. ff. de here. inſtituen. quem
reputat ſingu. Bal. in. l. j. in. v. oppo. vbi multa bona dicit. C. de
his q̃ pene noie. Pau. de ca. in. l. ſi qs in ſuo. §. legis. C. de inoffi.

9 testa. ¶ † Tertia conclusio gl. qđ quãdo pena est adiecta facto indiuiduo: tũc solutio partis nihil operaẗ, quin pena cõmittaẗ
10 in totũ. ⁊ ista ɔclusio est clara. ¶ † Quarta cõclusio ꝙ pena adiecta facto indiuiduo i stipulationib⁹ iudicialib⁹ si impleaẗ in pte pena hñ cõmittiẗ in totũ ipso iure: sed nõ in effectu: qꝛ obstat exceptio vt hoc tex. sed in cõtractib⁹ pena mero iure non cõmittiẗ nisi ꝓ pte. ¶ Ista cõclusio gl. reprobaẗ ꝑ Bar. ⁊ doc. hic, qꝛ imo dꝫ dici totũ eẽ cũ in iudicialib⁹ mitior interpretatio fiat, vt patet ex. l. ꝓcedẽti. ⁊ qꝛ gl. in hoc se inuoluit, dic clare, qđ in stipulationib⁹ extraiudicialibus etiã si sit factũ diuiduũ: certe contra promissorẽ principalẽ cõmittiẗ pena in totũ ⁊ cũ effectu exactionis, lꝫ ꝓ parte tñ cõtrauenerit. tex est in. d. §. cato. in fi. ſꝫ in pretorijs stipulationib⁹ bene cõmittiẗ ipso iure: sed non in effectu tex. est hic. ratio diuersitatis. qꝛ ꝑtorie stipulationes nituẗ equitate. l. j. in fi. ff. de pto. stipu. ideo mitior fit interpretatio. hñ verũ est ꝙ in heredib⁹ principalis promissoris an: vno cõtraueniẽte cõmittaẗ pena cõtra oẽs: tũc distinguiẗ an factum sit diuiduum
11 vel indiuiduũ. d. §. cato. ¶ † Quinta ɔclusio ꝙ in extraiudiciali b⁹ si ɔueniaẗ ꝑ vnũ, pena cõmittiẗ cõtra oẽs limita in ɔtractib⁹ bonefidei. l. in deposit. v. si. cũ. l. se. ff. depo. hm Bar. hic i fi. Ang. ⁊ Lu. quicqd teneat Ful. hic. Itẽ fallit in pretorijs stipulationi
12 bus alijs ꝙ i hoc tex. l. penales. §. iulian⁹. ff. ad. l. fal. ¶ † Sexta ⁊ vltima cõclusio colligiẗ ex ista gl. ⁊ Ang. in fi. ⁊ Lu. ro. ad hoc multũ notant istã gl. qđ lꝫ alias difficultas nõ impediat necꝫ tollat obligationẽ. l. cõtinu⁹. §. illud. ff. de verb. obliga. Illa regula procedit qñ difficultas aderat in prin. si aũt ex postfacto superueniat tũc hñ impedit vt hac gl. notabili. Tu aduerte ꝙ si ista gl. referaẗ ad obligationẽ facti de qua gl. ꝓxime dixerat istud nota bile nihil valeret: qꝛ lꝫ in obligationib⁹ dãdi difficultas nõ excu set tñ in obligationib⁹ faciendi bene excusat. l. fi. §. j. ff. ad. l. rho. de iact. declarat Bar. vbi rationem diuersitatis assignat in. d. l. continuus. §. illud,

1 ☞ Exceptio prescriptionis dubia, non impedit processum.
2 Promittens aliquẽ in iudicio sistere si videat se nõ posse sistere, qꝛ ille aufugit vel absentauit se: euadit penam, si pro eo defensionem suscipiat in causa principali.

Si eum. Reum tpe liberatũ teneẗ promissor aut sistere aut defendere. hoc pmo. Et dies apposita in stipulatõe, differt petitionẽ pene etiã contra dolosum. h. d. vsqꝫ ad. §. qui iniuriarũ. Dubium faciebat in prima parte: qꝛ ego q promiserã reũ sistere in iudicio, offerebã me paratũ probare, ꝙ erat liberatus prescriptione: tñ hic decidiẗ ꝙ cũ de hoc adhuc sit dubiũ, cogor in
1 terim eũ sistere, vt eo presente veritas melius inquiraẗ. † Et sic nota ex hoc tex. qđ exceptio ꝑscriptiõis dubia nõ impedit processum. facit. l. nã ⁊ postea. in prin. ⁊ qđ ibi gl. ⁊ doc. ff. de iureiur.
2 ¶ † Scđo nota ibi, vel defendã, qđ qui ꝓmisit aliquẽ in iudicio sistere. si videt se nõ posse sistere, qꝛ ille aufugit vel se absentauit, euadit penã si pro eo defensionẽ suscipiat in cã principali. Adde tex. no. in. l. sancim⁹. in. §. ⁊ si quidẽ. C. de fideius. intellige, nisi in casibus in quibus esset necessaria presentia persone. l. ij. §. si qs iudicio. ver. cum eñ. ſ. e. hm Bar. ⁊ alios hic, puta in causis criminalibus. l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. l. seruũ quoqꝫ. §. publice. ff. de procura.

1 ☞ Promissor quamuis fuerit in mora sistendi: tamen casus mortis contingens post moram liberat ipsum promissorem: et eius heredem.
2 Actio subrogata, sapit naturã eius cui⁹ loco subrogaẗ. ⁊ nu. 8.
3 Actio iniuriarũ non transit ad heredẽ nec cõtra heredem.
4 Actio iniuriarũ, non dicitur esse in bonis nostris.
5 Heres delinquentis põt de iure canonico indistincte cõueniri, de delicto defuncti, siue lis fuerit cõtestata cũ defuncto: siue nõ.
6 Citatio sola non facit actionem ex delictis esse transitoriam ad heredes.
7 Actio que competebat ad interesse, extinguiẗ, qñ ex postfacto desinit interesse ⁊ cessat damnum.
8 Actio iniuriarum extinguitur tribus modis.
9 Reus si vadat per subterfugia, ne lis contestetur: tamen habetur pro contestata. ⁊ nu. 11.
10 Reus presens an possit cogi ad contestandum litem.
12 Si ex forma statuti causa debeat expediri infra certũ tps, illud tẽpus non currit impedito per dilationẽ aduersarij. ⁊ nu. 13.
14 Actori si statutus sit terminus ꝑ iudicẽ ad ꝓbandũ id qđ vult: si actor facit positiones reo: donec reus differt respondere, non currit ille terminus statutus actori. ⁊ nu. 16.
15 Impediens, ne citatio perueniat ad eum: vel notificatio excommunicationis, quomodo punietur.
17 Actio an cumuleẗ principaliter vel accessorie quõ cognoscetur.
19 Ius petẽti supplementũ legitime, est subrogatũ loco querele.
20 Pedagium si colligebaẗ a transeuntib⁹ supra certũ pontem, ⁊ pons sit destructus ⁊ reficiaẗ alius de nouo: idem pedagiũ potsit percipi a transeuntibus per pontem nouum.
21 Iudex ecclesiasticus supplens negligentiã iudicis secularis, dꝫ procedere sicut tenebaẗ secularis, vel summarie: vel plenarie.
22 Eps q de iure succedit in locũ executorũ qñ sunt negligẽtes, dꝫ obseruare oĩa q̃ ipsi executores obseruare tenebantur. ⁊ nu. 24.
23 Si deuoluatur ad episcopũ electio cõpetens certis monachis habentibus eligere de gremio vnius monasterij, episcopus tenebitur eligere ex illo gremio.
25 Officialis subrogatus, tenet illũ locũ in ordine quẽ tenebat ille in cuius locum subrogatus est.
26 Nisi dictio quid importet.
27 Nisi dictio in sententia iudicis quid importet. nu. 30.
28 Sententia, vltime voluntati equiparatur.
29 Nisi, dictio in statutis an importet conditionem.
31 Nisi, dictio quot modis capiatur.
32 Nisi. ⁊ dictio, si, non tantumdem important.
33 Iudex si dicat Petre nisi te purgaueris non absoluo te: si Petrus se purgauerit per hoc non erit absolutus.
34 Confessus ⁊ conuictus non appellat.
35 Exceptiue dictiones sunt tres tñ, scꝫ nisi: preter: ⁊ preterꝙ.
36 Preter: ⁊ preterꝙ, quando stant exceptiue: ⁊ quando non.
37 Fundum si promiserim nõ vendere alij nisi tibi: per talem conuentionẽ nõ possum astringi, ad vendendũ tibi. ⁊ nu. 38. ⁊. 40.
39 Penitentie lꝫ sit locus in permutatione re integra, sicut ⁊ in ceteris contractibus innominatis: si quis tñ exposuit venalẽ ⁊ cõuenit eam pronuntiare cũ alia re: non est locus penitentie.
41 Rem venalem si exposuerim possum cogi vendere iusto pretio.

Qui iniuriarum. Diuide vt hic per Bart. ⁊ omisso summario Barto. ⁊ aliorum, quia nõ satisfacit. h. d. Stipulatio de iudicio sisti interposita super actione iniuriarũ, quãuis sit commissa eo qꝛ prius fuerit in mora sistendi, tamen extinguitur morte, taꝫ rei ꝙ actoris, sicut si expresse fuisset renuntiatũ actioni iniuriarum: dummodo reus non fuerit in tam longa cõtumacia, ꝙ lis habeatur pro cõtestata. h. d. complectendo totũ tex. ¶ In ver. nam ⁊ defunctus. iurisconsultus vult probare, qđ extincta actiõe principali iniuriarũ extinguatur etiam ista stipulatio de iudicio sisti que non est interposita propter se, sed ꝓpter principalẽ actionẽ. ⁊ Bar. sic. nam si defunctus viueret ⁊ remisisset expresse actionẽ iniuriarũ, non posset agere ex stipulatione. igitur ⁊c. Aduerte tamen, qđ tex. in ver. omissa. intelligitur per glos. id est remissa: ego planius intelligo tex. proprie, ꝙ sit omissa per lapsum tẽporis, qꝛ actio iniuriarũ cũ sit pretoria extinguiẗ anno. vt. ĩ. dicetur.
1 ¶ † Not. primo ex tex. ibi cõmissa stipulatione: quod quamuis promissor fuerit in mora sistendi: tamẽ causa mortis cõtingens post moram, liberat ipsum ꝓmissorem ⁊ eius heredẽ: eo qꝛ talis casus mortis ex dispositione. l. erat ordinatus ad perimendam actionem. §. fi. insti. de iniur. facit. l. fi. §. si ea ɔditione. ff. ad. l. rho.
2 de iac. ⁊ ita etiam not. Bal. Raph. ⁊ Fulg. hic. † Secundo nota in ver. quia tales, regulam ad quam allegatur tota die iste tex. quod actio subrogata sapit naturam eius cuius loco subrogaẗ. concordantes allegat gl. vbi dicetur. dicunt tamen Albe. hic in ij. col. ⁊ Ang. ꝙ iste tex. male allegatur ad hoc: quia non proprie loquitur de subrogatione, sed de accumulatione patet qꝛ ambe simul cõpetunt: nã prima actio iniuriarum durat ⁊ ei accumulatur ista actio ex stipulatione. Nã subrogare proprie est qñ sublata ⁊ extincta prima actiõe alia loco illius extincte ponitur. put in. §. fuerat. insti. de act. ⁊ in. l. vnica. in prin. C. de rei vxo. act. tñ ad istã regulã adde. c. ecclesia pmo. vt lite pẽden. Et amplia istã regulam notabiliter etiam si subrogatũ in aliquo discreparet, in alijs assumeret tamen naturã eius cuius loco subrogaẗ. Ita ampliat notabiliter Pau. de ca. in consi. cxxxj. qđ incipit. lꝫ ista domina lisa. in vlt. col. ¶ Limita istã regulam per gl. notabilem quam Bar. ibi multũ notat in. l. certi cõdictio. in pñ. in gl. mag.
3 ad fi. ff. si cer. pe. ¶ † Tertio nota: ꝙ actio iniuriarũ non transit ad heredem nec ɔtra heredẽ: ⁊ sic nec actiue nec passiue: nisi lite contestata: ⁊ idẽ est in alijs actionibus que ex delictis oriũtur. l. vnica. C. ne ex deli. defun. l. j. ff. de priua. delic. Rõ istius regule põt esse multiplex. Prima quia iste actiões sunt odiose. secũda
4 † quia actio iniuriarũ vel similis nõ diciẗ esse in bonis nostris patet qꝛ continet persecutionẽ vindicte. l. cum emancipatus. §. emancipatus. ff. de colla. bo. ⁊ id qđ non est in bonis nostris nõ possumus ad heredes transmittere: sed lite cõtestata diciẗ esse in bonis nostris: pꝫ in. l. si cui. ff. de verb. sig. eo qꝛ per litis cõtestationem dicitur quasi cõtrahi. l. iij. §. idẽ scribit. ff. de pecu. ſꝫ actiones ex delictis transeunt ad heredes. l. tã ex contractib⁹. ff. de indi. hm Ang. hic in. j. col. ⁊ Lud. roma. in. iij. Confirmo per optimum simile nã hereditas nõ adita nõ trãsmittiẗ ad heredes. l. vnica. §. in nouissima. C. de cadu. tollẽ. sicut nec bonorũ possessio non agnita. l.

agnita.l.emancipata.§.q admitti.ratio est vt dixi, qꝛ hereditas
anteq̃ adeat̃ non dꝛ esse in bonis nostris.l.p̃ria rerũ.§.j.ff. ad.l.
falci.quē tex.ita no.Bar.in.l.post emancipationē.§.j.ff.de libe.
leg.⁊ eũ ad hoc reputat sing.Bal.in.l.ij.C.de iur.⁊ fac.igno.De
veritate tñ hui⁹ vltimi dicã plenius,in.d.l.emãcipata.℄ Ter-
tia ratio qꝛ lite contestata instantia dicit̃ cepta,⁊ instãtia cepta
transmittit̃ ad heredes.l.si cũ hominem.ff.de fideiusso. notatur
5 in.c.qꝛ.v.de iudi. † Limita istã regulã ꝓcedere de iure ciuili,sꝫ
de iure canonico,heres delinquentis potest indistincte cõueni
ri ex delicto defuncti,siue lis fuerit contestata cũ defuncto siue
non,siue aliquid ex delicto peruenerit ad heredē siue non:quia
heres tenetur purgare conscientiã defuncti.c. in literis. de ra-
pto.ita limitat gl.notabilis in.c.fi.in gl.fi.de sepul.⁊ gl.xvj.q.v.
in.c.si episcopum.Bal.in.l.vnica.C.ne ex delictis defunctorꝫ.
6 notabiliter.d.Ant.in.c.si diligenti.de prescri.℄ † Quarto no.
ꝭm Ful.⁊.d.Alex.hic tex.notabilē,ꝙ sola citatio non facit actio
nem ex delictis esse trãsitoriã ad heredes, hic enim erat citat⁹
reus ⁊ data est satisdatio de iudicio sisti: ⁊ tamē mortuo actore
actio non sit trãsitoria ad heredes:⁊ sic hic est text.contra gl.et
Bar.qui contrariũ tenuerũt in.l.fi.§.de eo per quē fac. erit.⁊ in
l.constitutionibus.ff.de diuer.⁊ tempo.prescri.Sed tu aduerte
qđ iste tex.necessario non ꝓbat cõtra Bar.qꝛ in hoc tex.nullibi
dicit̃ de citatiõe.⁊ illa satisdatio potuit esse p̃stita extra iudiciũ.
7 ℄ † Quinto nota.ex hoc tex.ꝭm Bar.⁊ alios, qđ qñ ex postfa-
cto desinit interesse ⁊ cessat dãnũ de p̃terito extinguit̃ actio que
cõpetebat ad interesse:secus si contineret interesse tũc nõ cessa-
8 ret dãnum de p̃terito.l.qui aũt.§.j.j̃.e.℄ † Sexto nota,ꝙ actio
iniuriarũ extinguit̃ altero de trib⁹ modis.s. per mortē actoris.
Item per mortē rei lite nõ cõtestata. Itē per omissionem, ⁊ sic
lapsum anni:nã actio iniuriarũ cũ sit p̃toria nõ durat nisi ãno.l.
si nõ cõuitij.C.de iniur.no.in.c.fi.extra.e.ti.Istud vltimũ nota-
biliter limita vt ꝓcedat per viã agendi: tñ per viã exceptionis
cõpellitur ob iniuriã excõicatus satisfacere etiam post annum:
qꝛ alias nõ dꝫ absolui,nisi satisfaciat.ita elegãter limitãt Hosti.
do.Ant.de bu.⁊ do.Abb.in.c.ea noscit̃ de sen.excom.facit bon⁹
tex.in.l.papinian⁹.§.filius quē Bal.ibi dicit esse notabilissimũ.
9 ff.de inoff.test.℄ † Ultimo no.ex ver.fi.tex.valde notabilē qđ si
stetit per eũ quo min⁹ litē contestet̃:qꝛ reus vadit ꝑ subterfugia
⁊ dilationes.lis tamen habet̃ ꝓ cõtestata,⁊ operat̃ illos effect⁹
quos operaret̃ litis cõtest.⁊ sic faciat actiões ex delictis trãsire
ad heredes:sicut litꝫ ꝯtestatio.⁊ ita ꝑpetuat actiões.Et ad hoc
iste tex.nõ est alibi in iure ꝭm Bal.hic in.vj.notabili.⁊ Lu.ro.in
vlt.notabi.⁊ Bal.in.c.quoniã ꝯtra falsam.in.xiiij.col.de proba.
Pau.de ca.hic,dicit se putare qđ intẽtio hui⁹ ver.fi.est,ꝙ si re⁹
fuit in mora sistendi in iudicio tñ posito qđ venisset ad iudiciũ
non per hoc fuisset lis contestata.qꝛ alter eorũ interim decessit
vnde nõ nocet culpa,qñ ꝓpter eã casus mortis nõ euenit. l. sed
an in totũ.ff.de impē.har.in.l.si vt certo.§.nũc vidẽdũ. ff.cõmo-
da.sed qñ reus fuit in tã longa mora ⁊ negligẽtia ad sistendũ.ta
liter,ꝙ si cõparuisset potuisset multoties lis ꝯtestari: tũc lis ha
betur pro contest.⁊ ita loquitur hic ver.fi.⁊ istũ intellectũ dicit
Alex.sibi placere.⁊ qđ eũ ponit Ja.bu.hic. Sꝫ considera si dici
potest,ꝙ iste nõ sit intellect⁹ ad tex.sed limitatio,vt propter lõ-
gam negligentiã rei,lis habeat̃ ꝓ cõtest.sit verũ qñ interim po
tuisset ꝯtestari,si negligẽtia nõ fuisset,secus si nõ potuisset:vt qꝛ
statim alter ex eis sit mortuus.Ratio est qꝛ vbi nõ habet locum
veritas,ibi nec fictio.l.qui certũ. ff.loc.sed qñ alter eorũ est mor
tuus,non põt lis cõtestari:ergo nec haberi pro ꝯtesta.Pau.de
ca.hic dicit se audiuisse Bal.dicere,ꝙ audiuit a Bar. ꝑ istũ tex.
qđ si actor fecit q̃cq̃d potuit vt litē cõtestaret̃,habet̃ ꝓ ꝯtestata.
⁊ facit actiones trãsitorias ad heredes.⁊ ꝑpetuat, sicut si lis eēt
cõtestata : ꝙ ꝭm Pau.de ca.esset valde singulare, si esset verũ:
sꝫ ipse reprobat ꝑ istũ tex.in fi.qui vult,ꝙ imo actio iniuriarũ
extinguatur:sed non extinguat̃ stipulatio iam cõmissa.breuiter
dic,qđ cõmunis cõclusio est,qđ qñ stat per subterfugia ⁊ cauilla
tiones rei,lis habet̃ pro contestata quãtum ad transmissionem
actionum ⁊ perpetuationē,ac si vere lis esset cõtestata,per istũ
tex.⁊ idē tenet Alb.hic qui dicit,ꝙ ita de cõsuetudine obseruat̃.
Bal.Fulg.Lud.ro.⁊ do.Alex.hic.Cy.in.l.sicut in.iiij.op. C.de
prescrip.xxx.an.Bal.in.l.more.C.de rei ven.⁊ in.l.vnica.in. viij.
col.C.ne ex delic.defun.Bar.in.l.j.circa fi.prin.ff.de priua. deli.
℄ Pro ista cõi cõclusione facit bene text.in.l.electo.§.si is quē.
cũ gl.fi.in ver.accipiendo.ff.de noxa.vbi gl.etiã allegat istũ tex.
ad hoc.℄ Scđo facit.l.cõstitutionib⁹.in ver.quasi lit.cõte.ff.de
diuer.⁊ tēp.prescri.ꝭm verũ intellectũ.Jo.fa.in.§.penales,insti.
de act.quē retuli.in.l.fi.in prin.ff.de eo ꝑ quē fac.erit.℄ Tertio
facit hon⁹ tex.in.l.sed ⁊ ad eos.ff.ex quib.cau.ma.℄ Quarto fa-
cit:nam ad interrũpendũ prescriptionem, paria sunt vel litem
non esse contestatam,vel non posse fieri cõtestationem propter
eius contumaciã,tex.est no.in.l.ij.C.vbi in rē actio.Tu aduerte

licet oēs ita transeant:tñ in contrarium facit qđ not.Cy.⁊ Bal.
in vlt.not. in.l.scire oportet.§.sufficit.in ver.sin autē.argu.illius
tex.ff.de excu.tu.qđ ille qui nõ vult litē contestari habet̃ ꝓ con-
tumace.lis tñ nõ habet̃ ꝓ cõte.nec obstat ꝭm Bal.illud qđ vult
a Jnn.in.c.statuimus.de elec.ꝙ cõtumacia[a] facit vt lis habeatur
pro cõtest.qꝛ debet intelligi,vbi non reqritur vera lit.cõtest.sed
quasi.vt in.l.ij.C.vbi in rē actio.vbi dicit esse casum isti⁹ puncti. a ℄ Cõtumacia. Adde bar.in.l.scire oportet ⁊ §.sufficit.ff. de excu. tu.
10 ℄ † Scđo facit illud qđ vult Bar.in aut.ei q semel. in vlti. colũ.
C.quõ ⁊ qñ iud.ꝑ gl.ibi volentē,qđ reus presens nõ potest cogi
ad contestandũ litē:nã per illã gl.dicit Bar. se fecisse verecũdiã
multis doctoribus iuuenib⁹,qui volebãt qđ iudex cogeret reũ
ad contestandũ litē,de quo vltimo per Bart.in.l.si finita.§. iul.
in.v.col.ff.de dam.infec.vbi Mod.p̃cipue.d.Alexã.reprobant.
℄ Tertio pondera,ꝙ iste tex.probat ꝯtrariũ,ꝙ lõga mora rei
non operat̃ effectũ lit.conte.patet,qꝛ actio iniuriarũ extinguit̃
q̃ nõ extingueret̃ si fuisset lis cõte.⁊ ꝙ actio iniuriarũ extingua-
tur,tꝫ gl.in.l.qui autem.§.illud in gl.j.j̃.e.quã ibi sequit̃ Bart. ⁊
cõiter alij.⁊ istud vult Bart.hic subtiliter intuenti: dũ notat ex
isto tex.in fi.ꝙ qñ ex postfacto desinit interesse:ergo vult actio-
nē iniuriarũ esse extinctã:nã si nõ eēt extincta nõ desineret inter-
esse.bene verũ est,qđ actio que sui natura erat transitoria ad he-
redes,lꝫ hic ꝓpter naturã actionis iniuriarũ efficeret̃ nõ trãsi-
toria:si interuenit lõga mora,illa actio ex stipulatione hñ sit trã
sitoria,⁊ de ista ꝓprie loquit̃ iste ver.fi.nã põdera qđ in isto tex.
nihil querit̃ neq̃ tangit̃ de actione iniuriarũ:sꝫ solũ de actione
11 ex stipulatione.† Tenendo tñ cõmunē cõclusionē,ꝙ qñ stat per
subterfugia ⁊ dilatiões rei qđ lis habeat̃ pro ꝯtestata.Adde in
simili.vij.vel.viij.bonas decisiões ⁊ valde vtiles ⁊ quotidianas
ad practicã.Prima est,qđ vbicũq̃ alter ex litigatorib⁹ ꝑ subter
fugia vadit cãm ꝓtelando,qđ nõ currit instãtia alteri parti. gl.
in.c.venerabilis.in gl.magna de iud.hon⁹ tex.in.l.intra vtile.in
prin.ff.de mino.⁊ in.l.petende. C.de tēp.in integ.resti.⁊ in.l.con-
tra maiores vbi Bal.plura similia ponit.C.de inoff.test.de quo
tñ dic vt per doc.in aut.ei qui.C.de tēp.ap.⁊ in.c.ex rõne. de ap.
12 Lu.ro.in.l.ij.ff.de iudi.℄ † Scđo facit,qđ pulchre vult Cyn. in
l.fi.in fi.⁊ ibi Bal.⁊ Sal.C.de adul.Jac.but.⁊ Bar.in aut. cleri-
cus.C.de epi.⁊ cle.qꝛ si cã ex forma statuti dꝫ expediri infra cer.
tp̃s illud tēpus nõ currit impedimẽto per dilationē aduersarij.
13 ℄ † Tertio adde text. cum glo.in.l. si cũ ipse.ff.de excusatione
tuto.per quē decidit ibi Bal.post Dy.qđ si ex forma statuti om
nis causa dꝫ decidi intra tres menses,⁊ aduersari⁹ causa testiũ
producendorũ quos dicit habere vltra mare, habuit dilationē
vltra tres menses,poterit nõ obstante statuto causa vltra tres
menses terminari.quod Bald.reputat not.dignum,facit bene
tex.in.l.quinquennio.ff.de adul.⁊ qđ late prosequitur Joã.an.
14 in addi.Spe.in ti.de dilatione.§.j.suꝑ ver.sed pone.℄ † Quar
to notabiliter adde quod si per iudicem statutus est terminus
actori,ad probandum totum id quod vult si actor facit positio
nes reo,qꝛ reus posset aliquas cõfiteri,interim donec reus dif
fert respondere,non currit ille terminus statutus actori.glo.in
clemen.sepe.in verb.post dationem.de verb.sig.pro qua glo.fa
cit tex.quem ibi ad hoc no.Bal.in.l.j. C.de iuramen.calũ. idem
tenet Bal.in.l.fina.⁊ ibi pulchre Paul. de ca.j̃.de ferijs.⁊ Bal.
15 in.d.l.si cum ipse.℄ † Quinto adde qđ vult Bart.in.l.j.§. sed et
Aristo.ff.qđ vi aut clam.vbi valde not.istum text.contra istos
qui impediunt ne citatio perueniat ad eos vel notificatio excõ
municationis vel impediunt ne appellatio interponatur corã
16 eis.facit cle.causam.de elec.℄ † Sexto adde qđ notabiliter vo
lunt Bal.Jmo.⁊ Moder.in.l.q̃diu.ij.in fi.de acquir.here.vbi
volunt ꝙ si a iudice statutus est terminus actori ad probandũ
et actor fecit capitula vel articulos.⁊ aduersarius dicit qđ illa
capitula non sunt admittenda donec disputatur super hoc ⁊ do
nec iudex dubitat interim non currit ille terminus statutus ad
probandum.℄ Septimo ⁊ vltimo facit illud qđ vult Bal . in.l.
j.§.fi.ff.de eden.quod si statutus sit terminus actori ad proban
dum ⁊ actor edit ibi instrumẽta in casibus in quibus debēt edi,
donec reus differt edere interim nõ currit ille terminus statu-
tus ad probãdum.Nota diligẽter predicta quia quotidie inser
uiunt in actu practico.℄ Capio gl.in verb.danda non est.quã
diuide in quatuor partes.Jn prima videt̃ formare questionem
sed vere fortiter opponit cõtra tex.⁊ soluit ꝓut declarabo nũc.
Jn secũda glo.colligit notabile tex.⁊ allegat pro cõcordantia
quasdã.ll.quarũ tres prime nõ loquunt̃ de subrogatione actio
nis ꝓut est notabile gl.sed de subrogatione vnius rei loco alte-
rius.inter quas subrogationes est differẽtia vt declarat Bart.
in.l.j.§.hec actio.ff.si quis testa.ius.fu.sed quartus tex. quē alle.
gloss.bene facit ⁊ loquitur de subrogatione actionis. Jn tertia
glo.format duas oppositiones contra predictũ notabile quib⁹
non respondet.Jn quarta remouet aliã oppositionem. secũda
ibi:item nota.tertia ibi:argu.cõtra.j̃.de pe.he.quarta ibi:et sic

ista rõne attenta. Redeo ad primã partẽ, in qua vere gl. oppo-
nit ꝯ tex. qđ sublata prima actione nõ tollit accessoria, prout dr
in. d. l. item illa. §. j. ff. de consti. pecu. alleg. in gl. ⁊ gl. rñdet qđ cõ
trariũ loquit, qñ prima actio tollit cursu tẽporis: nã tps nõ põt
ipso iure ⁊ in totũ tollere primã actionẽ: ideo durat accessoria:
sꝫ in. l. nostra, pma actio p mortẽ vñ tollit ipso iure. ⁊ sic i totũ vñ
vult gl. qđ in. d. l. itẽ illa. §. j. prima actio de cõstituta etiam tollat
ope exceptiõis, qđ est cõtra illũ tex. vñ Bar. ⁊ doc. respõdẽt, qđ
contrariũ loquitur qñ vna actio accumulatur alteri eque prin-
cipaliter: tunc extincta prima, non tollit alia, cũ sit eque princi-
palis: sed iste tex. loquitur, qñ actio accumulat alteri accessorie
prout dicit tex. hic in ver. ppter remissam. tũc extincta pncipali
bene tollit accessoria. ⁊ ita etiam dicit Bar. in. d. l. j. §. hec actio.
17 † Et si dicas, quõ cognoscet an actio cumulet principaliter vel
accessorie. declarat Pau. de ca. ⁊ multũ gloriatur de ista decla-
ratione. quã sm eũ doc. nõ ponũt. ⁊ sibi ascribit imprudẽter do.
Alex. hic in primo no. nã actio dicitur accumulari accessorie, qñ
in eo nõ continet illud idẽ qđ erat in actione pma: sed aliud qđ
est illi accessoriũ, vt patet in hoc tex. vbi stipulatio de iudicio si-
sti non cõtinet idẽ ꝙ pma actio, q̃ erat actio iniuriarũ. ⁊ stipula
tio nõ cõtinet iniuriã: sed aliud scꝫ ꝙ si stat in iudicio occasione
tamen iniurie: sed qñ scđa actio cõtinet idẽ qđ prima. tũc dicit
accumulari eq̃ pncipaliter, vt patet in. d. l. itẽ illa. §. j. Ista theo-
rica lꝫ colorata nõ placet mihi. ⁊ in cõtrariũ allego tex. in. l. j. §.
si qs sub cõditione. ⁊ in. §. pcedẽti, qui incip. bellissime. ff. vt leg.
no. caue. vbi stipulatio cõtinet pcise idẽ qđ pma. ⁊ tñ nõ accumu
latur principaliter. imo accessorie: ⁊ extincta prima extinguitur
scđa, ergo de directo ꝯ istã theoricã. Ad idem facit. l. ij. §. parui.
ff. de priuile. credi. Itẽ ꝯtra cõem solutionẽ facit tex. in. l. q id qđ
in prin. ff. de dona. vbi actio de cõstituto assumit naturam prime
actionis cui accumulatur: sed ad hoc vltimũ rñdet Albe. hic in
v. col. qđ ibi est speciale. ⁊ ratio specialitatis ponit in. l. ne ex li-
beralitate. ff. de re iudi. Ita etiã rñdet Bar. in. d. l. j. §. hec actio.
in. ij. col. In. iij. parte gl. dũ opponit de. §. cũ pdiximꝰ. rñdet put
respõdet gl. magistralis in. l. certi ꝯdictio. in prin. in gl. magna.
ad fi. ff. si cer. pe. ⁊ distingue pro solutione oim contrariorũ put
distinguit Bar. in. d. l. j. §. hec actio. ⁊ fuit añ cũ doctrina Pet. ⁊
Cy. i. l. creditori. post gl. ibi. ff. de le. ibi put fideliter refert Albe.
hic, de quo etiã p Cy. in. l. vnica. §. j. C. de cadu. tol. ⁊ late Bal. ⁊
Ang. hic. Alb. ⁊ Ang. in. l. eum qui. in prin. ff. de iureiuran. Joã.
fab. in. §. fuerat. insti. de ac. Canoniste in. c. ecclesia. primo vt lit.
penden. Et in istis locis ista materia inducit ad varias qõnes
18 de quibꝰ ibi: † verũ q iste tex. tota die allegat ad hoc, qđ subro-
gatũ assumit naturã eius cuius loco subrogat. Amplia notabi-
19 liter vt dixi in tex. Deinde adde sex principalia. ¶ † Primo p
istam regulã tenuit notabiliter Bar. in. l. si quis filium. §. fi. ff. de
inoff. testa. ⁊ latius in consi. suo quod incip. queritur vtrum iuri
petendi supplementum legitime: qđ cũ hodie ius petendi sup-
plementũ legitime, sit subrogatũ loco querele: qđ sicut querela
extinguitur quinquennio: ita etiam quinquennio finiat ius pe-
tendi supplemẽtũ legitime. Ista opinio Bar. est falsa ⁊ commu
niter reprobatur quia non est verũ, quod petitio supplementi
sit subrogata loco querele: patet, q querela infringit testamẽtũ
⁊ sic est odiosa. ius autẽ petendi supplementuꝫ est inductum ne
querela locum habeat, prout late dixi referendo omniũ opinio
nes in. d. l. si quis filiũ. §. fi. C. de inoffi. testa. ideo hic non repeto.
20 ¶ Secundo ad istã regulã adde, ꝙ si nobilis colligebat peda-
gium a transeuntibꝰ. supra certũ põtẽ: ⁊ põs sit destructꝰ et refi
ciatur alius de nouo, idem pedagiũ possit percipi a transeunti-
bus per pontem nouũ, qui cẽsetur subrogatus loco veteris sm
21 Bal. in. l. iij. ad fi. C. de priui. fisci. ¶ † Tertio adde, quod iudex
ecclesiasticus supplens negligentiam iudicis singularis, debet
pcedere, sicut tenebat secularis, vel summarie vel plenarie, put
faciebat secularis cuius loco subrogat sm Bar. in consi. suo qđ
incip. dñi priores. ⁊. d. Abb. in repet. c. ecclesia sancte Marie. in
xxij. col. de cõsti. pro hoc bene facit tertio, nam subrogatꝰ debet
seruare terminum eius cuius loco subrogatur sm Bal. in. l. cer-
tum. in. vj. col. C. vnde legi. tu allega bonũ text. in. l. si iudex. ff. de
22 iudi. Bart. in. l. j. §. hi quibus. ff. de leg. iij. ¶ † Quarto adde, qđ
episcopus qui de iure succedit in locũ executorum, quãdo sunt
negligentes. l. nulli. C. de epis. ⁊ cle. debet obseruare omnia que
ipsi executores obseruare tenebant: ideo si executores de man-
dato testatoris debebant distribuere in pauperes cum consilio
prioris fratrum predicatorum sic episcopus, eorum loco succe-
dens, tenetur eandem formam seruare: eo quia non receditur
a forma que perpetua est: sed a persona. ita Bald. reputans hic
23 tenendũ menti in. l. fi. C. si manci. ita fue. ali. ¶ † Facit quinto,
qđ vult Jo. an. in regula contra eum in mercu. qđ si deuoluatur
ad episcopum electio cõpetens certis monachis habentibus
eligere de gremio vnius monasterij, qđ similiter episcopꝰ tene-
hit ex illo gremio eligere. facit bene tex. in cle. j. de sup. neg. pla.
vbi quando superior, puta, episcopus habet conferre bñficia re
gularia ex iure ad eum deuoluto, tenetur conferre eisdẽ perso-
24 nis quibus primi tenebant. ¶ † Limita predicta notabiliter
quo ad penam: vnde si testator in testamento ordinauit qđ exe-
cutores tale quid facerẽt: ⁊ si heres eos impediret puniret cer-
ta pena: pone, qđ ex negligentia executorum, deuoluatur ad epi
scopum executio, ⁊ heres impediat, non incidit in penam appo
sitam a testatore: eo q in vltimis voluntatibꝰ in penis nõ rece-
dimus a persona, ita decidit Bar. in. l. mulcta per illũ notabilẽ
tex. ff. de cõdi. ⁊ demon. per quem text. vide etiam quod decidit
25 Bal. in. l. fi. in. xxij. q. C. de here. insti. ¶ † Ultimo ad istaꝫ regu-
lam adde, qđ officialis subrogatus tenet illum locum in ordine
quem tenebat ille in cuius locum subrogatio facta est. l. cõperi-
mus. ⁊ ibi Bar. in fi. ad hoc no. C. de proxi. sac. scri. lib. xij. facit
qđ vult Bar. in. l. filius. ff. de leg. Itẽ attẽde, ꝙ nemo põt subro-
gari loco alterius, nisi sit eque idoneꝰ. ita Bar. in. l. ij. C. de prin.
agen. in rebꝰ. lib. xij. Bal. in. l. parabolam. C. de episcop. et cleri.
¶ Glos. in ver. nõ cõpetit. dum loquit de ppetuatione, inepte
dicit, ⁊ debuit loqui de interruptione prout declaraui in. l. fina.
in prin. s. de eo per quẽ fac. erit. ¶ Capio gl. in ver. Idẽ pomp.
quam diuide in quatuor partes. In prima declarat tex. In scđa
colligit notabile ex tex. ⁊ ad illud allegat cõcor. deinde opponit
⁊ nihil sol. In tertia inducit istum textuꝫ ad questionem quam
aliter non decidit. In quarta allegat concordantẽ ad principa
lem decisionem tex. scđa ibi: ⁊ not. ꝙ hec. tertia ibi: ⁊ sunt argu-
men. quarta ibi. Item facit ad hũc. §. Prima pars gl. est clara.
Ex scđa parte collige tria. pmo ꝙ dictio nisi ponit. scđo ꝙ dictio
nisi, ⁊ dictio si nõ, idẽ importãt. tertio habes formatũ ꝯriũ ⁊ nõ
26 solutũ. ¶ † Circa primũ Guil. de cu. ⁊ doct. hic tradunt veram
doctrinã, que etiam tradit in. l. actione. vbi late dixi. C. de trans-
actioni. quod cũ dictio nisi sit exceptiua, si oratio precedens est
negatiua: tunc dictio nisi que debet excipere ponit, vt dicã nul-
lus studet: nisi titius, dictio nisi ponit titiũ studere: si autẽ prece
dens oratio sit affirmatiua: tũc dictio nisi negat: ⁊ ita etiã dicit
Joã. an. in addi. Spe. in tit. de sponsa. circa principium. Bart.
hic subtiliter limitat istã theoricã procedere, quãdo dictio nisi
non habet verbũ de per se: ⁊ adijcitur termino cõtẽto sub gene-
re precedenti: si autẽ dictio nisi habeat verbũ de per se: tũc non
stat exceptiue: sed cõditionaliter vt hic per eum. Tu contra istã
doctrinã, lꝫ alij simpliciter sequant allega fortem tex. in. l. diuus
in pri. ff. de peti. here. lꝫ gl. parua ibi destruat tex. ⁊ exponat nisi
pro ⁊ si. ⁊ sequitur Alb. hic in pe. col. post Ricar. malum. aliter
respondet ibi Bar. quẽ videas: sed nõ satisfacit ad propositũ. ad
idem cõtra Bar. põdera tex. in. l. extraneo. ff. de ven. in pos. mi. ⁊
in. l. iij. ff. de custo. reo. ⁊ in. c. cũ accessissent. in fi. de constitutio. et
in regula nõ remittitur peccatũ. de reg. iur. in. vj. Subdit Bar.
a qđ dictio nisi[a] quãdo habet verbũ de per se in vltimis volũtati-
bus, reddit dispositionẽ conditionalẽ. l. quibus diebus, §. quidã
titio. ff. de cõdi. ⁊ demon. secus in cõtractibꝰ: vt statim dicã. Ra
tionem diuersitatis assignat Bar. in vlti. col. ⁊ sequit Ang. qđ
non sit ex virtute dictionis nisi: sed ppter naturã legati, vt hic
per eũ. Aliã meliorem rationẽ assignat Bal. in. d. l. in quibꝰ die-
bus. §. quidã titio. ⁊ ibi Raph. comẽ. ⁊ sentit Bal. hic. in. iiij. col.
nam cõtractꝰ, postq̃ sunt a partibꝰ absoluti statim habẽt suam
perfectionẽ: ideo ibi dictio nisi, nõ põt stare resolutiue, q nihil
est qđ soluat: sed vltime volũtates stant in suspenso. l. fi. C. cõmu.
predi. subdit etiã Bar. qđ in cõtractibus dictio nisi si precedat
semper importat cõditionẽ. l. oblationũ substan. §. cõditio. ff. de
condi. ⁊ demõ. si autẽ sequat tũc refert, an adijciat ver. futuri tẽ-
poris an ver. preteriti. ⁊ rationẽ assignat Bar. in vlti. col. sed añ
Bar. fuit tota doctrina gl. vbi easdẽ. ll. allegat in. l. ij. ff. de in diẽ
addictio. tu caue dũ Bar. vult, qđ qñ dictio nisi pcedit, stat ꝯdi-
tionaliter. ⁊ alleg. ad hoc tex. in. d. §. cõditio. Nã ibi pprie dictio
nisi sequit. nisi dicas vt ibi per gl. ⁊ bene. Itẽ dũ Bar. facit diffe
rentiã, an dictio nisi precedat vel sequatur. adde ꝙ contrarium
tenet idẽmet Bar. in. l. j. in. iij. q. ff. de cõdi. ⁊ demon: ⁊ ibi Imo. in
iij. col. põdera, istã contrarietatẽ. ⁊ sequit illud qđ tenet Bart.
ibi, cũ magis sit attẽdẽdꝰ ordo intellectꝰ quã scripture. l. nec enĩ.
ff. de sol. ⁊ ita tenet etiã ipsemet Bar. in. l. actione. C. de trãsa. dũ
27 reprehẽdit solutionẽ Dy. ad. l. titia. §. fi. ff. de manu. test. † Quid
autem si in snia iudex dicat excommunico te, vel pono in banno
nisi solueris. x. infra mẽsem. an ista excõicatio interim sit pure re
soluẽda: postea si ille soluat an sit ꝯditionalis. ⁊ sic interim nõ sit
excõicatꝰ. cõiter tenet, ꝙ sit cõditionalis, ⁊ ꝙ in hoc snia eqpa-
28 rat vltime volũtati, cũ mutat volũtate vniꝰ. s. iudicis: ⁊ † q snia
vltime volũtati equiparat. l. nõ est mirũ. ff. de pigno. act. Bar. in
l. centesimis. §. fi. ff. de ver. obl. ita Bal. Ang. ⁊ Alex. hic. Bart. in
d. l. obbligationũ fere. §. conditio. Bal. Imo. ⁊ comẽ. in. d. l. qui-
bus diebus. §. quidam titio. Bal. in rubri. C. commi. vel episto.
doc. in. c.

a ¶ Quod dictio nisi. ad de Bar. i. l. titia. i. §. lucius. ff. de pig. ac. bar. in. l. actiõe C. de trãsa. Archi. i. c. j. de cõsti. lib. vj. Inn. i. c. dudũ. el. ij. đ ele. Pau. de eleaza. i cle. j. đ sum. trini.

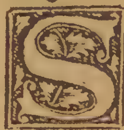
doc.in.c.preterea.de app.post gl.ibi. Aduerte qd ista equipatio nõ videt posse pcedere. Nã qd in vltimis volũtatibus dictio nisi faciat cõditionẽ: dicit Bar. qd nõ est pter dictionẽ nisi: sz qr natura legati est vt pcedat legatũ pure: deinde admittit sub conditione, intelligit relictũ sub contraria cõditione. Ista ratio nõ potest cõgruere sententie: minus cõgruit alia ratio Bal. Imo. et comẽsis in.d.§.quidã titio.qui dicit, qd in vltimis volũtatibus dictio, nisi, stat cõditionaliter: nõ aũt resoluit in euentũ cõditionis: qr vltima volũtas nõ habet pfectionẽ: ideo nihil est qd possit resolui: prout in cõtractibus: qr ista ratio cessat in sententia, q latã habet prosecutionẽ suã, si nõ sit appellatũ. Ideo rationes doc. assignate in vltima volũtate, nõ conueniũt sententie. Ergo non videt bona equiparatio de vltimis volũtatibus ad sententias: cogita: vnde Alb. late examinãs i antepe. et pe.col. tenet cũ gl.in.d.§.cõditio.qd sententia in hoc equiparat cõtractui: qd etiã esset nimis rigorosum: et vide aliqua pulchra per Bal.in
29 d.c.preterea requisisti.in pe.col.de app. ¶ † Quid aũt in statutis, an dictio nisi importet conditionẽ. Bar.in.l.ij.quã legi pro prima.ff.de in diẽ addictio. reliquit cogitandũ. Pũctus stat, an statuta equiparent vltime volũtati, an cõtractibus: de quo po
30 nit Bar. precipue in.l.j.C.de his qui.vt indig. † Quid in precepto iudicis, qd tale quid faciat nisi senserit se grauatum: ponit
31 Bal. et Sali.in.d.l.actione. † Quot autẽ modis capiat ibi ista dictio nisi: ponit late Alb.hic: aliqd Bal.in.d.l.actione. et circa illud vltimũ vide pulchrã deci. Fulgo.in.l.sancimus.C.de dona. vbi dicit, qd als fuit factũ cõpromissum in papaz sub ista forma verbor, qd papa ex oibus cõtrouersiis et differẽtiis q essent iter quendã regẽ et venetos nisi de cõsensu partiũ possit indicare dicit Ful. qd ibi est gl.q exponit nisi pro sine: et qd ita debet intelligi illud cõpromissuz: tñ dicit Fulg. qd cũ istud displiceret Vene
32 tis qd adiecit dictio rẽ nõ. ¶ † Circa secundã cõclusionẽ gl. qd
a dictio nisi[a] et dictio si[b] nõ tantũdem importẽt: facit: qr dictio nisi
b componit ex si et nõ. Bar. hic in pen.col. si bene cõsideras ponit duas differẽtias: qr dictio nisi põt de p se stare sine alio verbo: vt si dicã, omnes legũt nisi petrus: sed dictio si nõ: nõ potest de p se stare, nisi aliud verbũ adiiciat. ¶ Scda differẽtia est: quia dictio, si nõ, semp stat cõditionaliter: sed dictio nisi potest stare nedũ cõditionaliter: sz etiã exceptiue vel resolutiue: vt patet ex dictis p ipsum Bar. s. ista est clara et in effectu mẽs et intẽtio bar.
33 licet ipse obscurius loquat. ¶ † Circa tertiũ qd habes in gl.s. circa contrariũ.l.titia.§.fi.de manu.testa. vltra solutionẽ Bar. et doc.hic: et in.d.l.actione. vide aliũ intellectũ quẽ ponit Bal. et reputat subtilẽ in.c.cũ nobis olim.in.ij.col.de elec. et p Bal.in.c. cum accessissent.in.v.col.de consti. et per.d.l.titia.§.fi. plura notabiliter decidit Bar.in.c.preterea requisisti.in pe.col. de app. Et ibi inter cetera dicit, qd si iudex dicat. Petre nisi, te purgaueris, te non absoluo: si Petrus se purgauerit: per hoc nõ erit absolutus: ita dicit esse tex. qui nõ est alibi in.d.l.titia.§.fina. qr fm eũ ista verba non absoluũt sed nec etiã condẽnant: subdit
34 Bal. et no. pp pud † qd si dico nõ pfiteor nisi sit pbatum: pone qd sit probatũ, hic erit duplex pbatio.s.cõfessionis et pbatiõis facte ex hoc sequit qd lata snia nõ potero appellare. qr cõfessus et cõuict nõ appellat.l.ij. et l.abstinẽdum.C.quo.app.nõ reci. et istud est fm Bal. qd iportat illa rñsio, nõ cõfiteor nisi sit pbatũ: sz aduocati minus praue intelligãt quid sit hoc dictũ fm eum.
35 † Pro intelligẽtia tñ Barto. hic dicit qr tres sunt tñ dictiones exceptiue.s.nisi preter et preterq. ¶ Adde quartam, sed si non vt hic in glo. dicit etiam Bar. quod differentia est inter dictionem preter et preterq ex vna parte: et dictionẽ nisi ex alia: qr prime possunt adiungi termino non contento sub precedenti oratione: et tunc exponitur, preter pro vltra: vt si dico lego codicem preter equum: et ita loquit tex.in.l.j.s.eo. et ibi vide que dixi non sic in dictione nisi: nam si dico lego tibi codicẽ nisi equum: esset ineptus sermo: ideo materia istarum dictionum non de
36 bet simul, sed de per se tractari. ¶ † Circa ergo istã dictionẽ preter et preterq: qñ stant exceptiue, et qñ nõ: dic vt per Bar. hic: in.l.j.in fi.ff.de pig.act. et in.d.l.actiõe. vbi p oẽs. et vide late Lu. in pš.cccxvii. inci. presens consultatio in plura quesita diuidit in.j. et ij.col. Alber. in dictionario suo in verbo preter. Intellige tamẽ nisi simus in materia odiosa fm Bart.in.l.seio.§.vxori.ff. de ann.leg. sequit Ang.in cõsi.cccxcij.incipi.qm in vltimis volũtatibus in.iij.col. facit qd vult glo.no.in cle.j.in vbo facere. de vsuris: que dicit qd si statuto caueatur qd vsurarius non possit capere preter duos denarios pro libra: dictio preter non ponit qd illos duos possit capere: quã glos. alle. Bal. hic: et in aut. ad hec: in.iij.co.de vsu. et in.l.gallus.§.ille casus.ff.de lib. et posthu. de dictione nisi.s.dixi. ¶ In tertia parte gl. ibi et sunt hic argu. glo. format qstionem et non decidit. tu in ista questione recolligendo dicta Bartol.in.j. et vlti.colum. quia is attingit questionem in.l.actione.C.de transact. Joan.and.in addi. Spec.

in ti.de spõsa.in prin. Ange. et Imo.in.l.qui rome.§.coheredes. ff.de ver.obli. Nico.de nea.insti.de act.in prin.in vlt.col.fac. cõ
37 clusionem et tres fallẽt. † Conclusio est qr si promisi nõ vendere alii istuz fundũ nisi tibi per talẽ cõuentionem nõ possum astringi ad vendendum tibi. Fallit primo qñ ista cõuentio esset facta
38 p verbũ tenearis, fm Bar. et alios hic: et in locis pal. ¶ † Scdo limitat sing. Bar.in vl.col.qñ tẽpore cõuentionis ille haberet rẽ venalem: tñ qualitercũq verba prolata sint importãt qd teneatur illi vendere: nihil tñ allegat Bar. ad hoc. Tu pro ista limitatione adde tria. primo qr in simili tenet Spec. not.in ti.de spon. ver.j. vbi tenet qd si promitto vel iuro nõ accipere aliam in vxorem nisi te. per talem promissionẽ non possum astringi ad accipiẽdum te in vxorẽ nisi fm Spe. conuocatis publice consanguineis et amicis tractat de matrimonio inter nos ptrahendo tẽ
39 pore quo talia verba protuli. ¶ † Secundo facit in simili text. nota.in.l.j.C.de re.permu. quem Bar. ibi et alii dicunt esse singu. et nõ reperitur alibi: qr licet in permutatiõe sicut et in ceteris cõ
a tractibus innominatis: re integra locus sit penitẽtie: tñ si quis exposuit rem venalem et conuenit illam permutare cum alia re: non est tunc locus penitentie.d.l.j. et Bar.in.l.fi.ff.de re.permu. Imo.in.l. Aristo.in prin.ff.de dona. et qd ille text. sit singu. dicit etiam Bald.in.l.ij.C.de condit. ob cau. et Ang.in.l.sciendum.§.
40 deinde.ff.de edi.edi ¶ † Tertio facit qr vult glo.sing.in.l. non emi. et ibi clare Dy. et Bar.ff.de re. amo. qd si exposui rẽ venalem possum cogi vẽdere iusto ptio: lz cõtrariũ in hoc vltimo teneat
41 ibi Albe. et Cy. et Bal.in.l.j.C.de epi.audi. ¶ † Tertio limita qr q̃uis per talẽ cõuentionẽ nõ possit cogi vendere mihi: tñ si alii vẽderet teneret mihi ad interesse.l.si sterilis.§ pe.ff.de act.emp. ¶ Sed aduerte: licet Bar. et doc. hic concludũt qr si sit dictũ cõ nõ possim vendere istã rem alii nisi tibi, qr dictio nisi: cum ponat solum potentiam non operatur qd possum cogi ad vendendum tibi: istud reprobat in.c.cum accessissent.in.v.col.de consti. motus colorata ratione: qr si illud vendere nisi tibi solum poneret potentiam et habilitatem: certe ista conuentio esset superflua: nam ista habilitas oino inerat.l.sicut.C.de actio. et obliga. ergo hec adiectio debet intelligi vt aliquid operetur.l.si stipulatus. ff.de vsu. sed ad hoc responde ex doct. Bart. qd ista cõuentio nõ est superflua: ptz qr si alii vẽderet teneret ad iteresse vt predixi. Pondera etiam ex conclusione Barto. et aliorum elici notabilem limitationez ad.l.nemo.in fine.de pactis. et.l.ea lege.C.de cõdi.ob causam. quibus iurib dr qd pactũ sup re aliena nihil valet: nam intelliguntur, quãdo tale pactum est precisum: secus si solum limitatum vt hic: et ita in specie tenet Imo.in.l.q rome. §.coheredes.ff.de verbo.obli. licet non alleget doctrinã Bar. et alior hic. ¶ Vltimo adde quod decidit no. Bar.in.l.si pater.
b §.si.per illum tex.ff.de pac.dotali.

¶ a Nisi. adde Bar.in.l.titia.in.§.lucius.ff.d pign. ac. bar. in.l. actiõe. C.de trãsac. Archi.in.c. j.de cõsti.li. vj. Card. in cle. multorũ.d penis.

¶ b Dictio si. adde Bar. in.l.j.ff.d cõdi. et demõ. cardi.i.c. verũ. de cõdi. appo.

1 Priuilegiũ superueniẽs in persona pncipalis: et excusans eũ a sistendo: non tñ excusat fideiussorem de iudicio sisti.
2 Licet nõ valeat psuetudo de nõ pstãdo iuramentũ calũnie i causis.c.ceterũ. tñ bene põt p rescriptum remitti cũ clausula non obstante.
3 Priuilegiũ fori superueniens postq̃ quis est preuentus coraz vno iudice: non eximit illum ab illo iudice.
4 Princeps si lite pẽdente concedat priuilegiũ motu proprio, pars potest vti priuilegio.
5 Princeps nõ vult piudicare tertio: etiã si aliquid faciat vel rescribat cum clausula motu proprio.
6 Motus proprius superioris nõ preiudicat vnioni facte p ordinarium: et nondum sortite effectum.
7 Motus proprius superioris licet tollat vitiũ obreptionis: nõ tamen tollit alia impedimenta.
8 Leges generales fiunt motu proprio principis.
9 Legat dũ e i legatiõe nõ põt pueniri i causis antea icboatis.

I quis quẽquã.

Quis pmisit aliquẽ i iudicio sistere: tenet eũ in eadẽ causa sistere quo ad formã: lz nõ quo ad facultatem exactionis.h.d.cũ pnci.l. seq. vel sic. In eadẽ causa sisti videt, etiã q pauperior factus sistit: sz nõ
1 q nouo puilegio vtit.h.d. ¶ † No. ex l.q aũt.qd priuilegiũ supueniẽs in persona principalis et excusans eũ a sistendo: non tñ excusat fideiussorẽ de iudicio sisti: facit.l.si reus.ff.iudic.sol. In cotrariũ videt facere.l.si quis cũ fideiussorẽ.s.eo.do. Alex. multum laborat: et dat duas solu. tu eis omissis clare responde qd ibi nõ loquitur in nouo puilegio sed in absente, causa reipublice: et sic in eo qui iusto impedimẽto sisti non põt: nam hic prodest fideiussori, sicut et in aliis impedimentis positis precipue in.l.ij.s.e. Capio glo.in ver.q aũt. quã diuide in duas partes. In prima dupliciter exẽplificat tex. In scda opponit et dupli
2 citer soluit. scda ibi: sz videt. ¶ † Ex prima parte no. quod lz nõ valeat psuetudo de nõ pstando iuramẽtũ calũnie i causis.c.ce

terũ.de iura.calũ.tñ bñ pôt p'rescriptũ remitti: intellige cum clausula nõ obstãte: ita tenet glo.in.l.ij.§.q2 veremur.in gl.ma
3 gna.z ibi Bar.C.de iura.cal. ¶ † Ex scḋa pte gl.no.duas limitatiões ad.l.si quis postea.ff.de indi.z.c.pposuisti.de foro cõp. In qbus dr qḋ puilegiũ fori superueniẽs postq̃ qs est puent' corã vno iudice:nõ exumit illũ ab illo iudice:nã limitant vt pcedat qñ priuilegiũ fori esset cõcessum ad postulationẽ ptis: sec' si motu pprio superioris:ita tz gl.in.d.l.si quis postea.Barto. in.l.j.ff.de pe.facit.l.si reus.ff.iu.sol. Scḋa limitatio est,nisi pri
4 uilegiũ faceret expressam mẽtionẽ de pendẽtia litis. ¶ † Ex pma limitatione glo.habes ex mente Bal.z Ang.z clare ponũt Pau.de ca z do.Alex.hic:qḋ si lite pen.princeps cõcedat priuilegiũ motu pprio,pars pôt vti tali priuilegio:q̃uis emanauerit lite pẽden.z ita limitat.c.si.vt lite pen.l.ij.C.e l.tutor petit'. in pn.ff.de exen.tut.facit.l.idẽ vlpianus.in fi.eo.ti. Tu tene contrariũ,q2 priuilegiũ cõcessuz pendẽte lite etiã motu pprio superioris nõ nocet cause pendenti nec parti aduerse:ita late tenet Jo.in addi.Spec.in titu.de dolo z cõtu.§.fi.ver.porro.in addi. magna q̃ incipit:de hoc interesse. Idẽ tz Ro.do.Ant.de bu.d. Abb.Jmo.z.d.Frã.de are.in.c.causam.el.ij.de test.eo q2 prin
a cepsª nõ psumit derogare iuri tertij.p.l.ij.§.merito z.§.si quis
5 a principe cũ similibus.ff.ne qd in loco pu. ¶ † Ego teneo istã partem nõ vult pndicare tertio etiã si aliqd faciat vl rescribat pnceps z moueor trib' fundamentis. Primo q2 regula est,qḋ cũ clausula motu proprio:ita tz Bal.in.c.ad audientiã.de rescriptis.do.Ant.in.c.per venerabilẽ.in.xxxiiij.col.q si sint legi.do. Abb.in.c.j.in.xiij.co.de iudi.Hemi.in.c.si ppter.ix.co.de rescri
6 ptis.in.vj.Hinc est † qḋ in bñfi ialib'.motus pprius pape,nõ facit scḋz impetrãtez,pferri primo,nisi de eis in literis mentio fiat,bz.d.Ant.de bu.z Car.in.c.mãdatũ.de rescri.z ibi Jmo.in pe.co.hinc etiã est,qḋ mot' pprius superioris non preiudicat vnioni facte p ordinariũ etiã nõdũ sortite effectũ,bm Hemi.in repe.c.postulasti.in.xxvj.co.de rescri.eo q2 mot' ppri' nõ tollit ius q̃situ alteri in re vel ad rẽ:allegat gl.iij.in.c.si motu pprio.z
7 ibi Jo.an.de pbẽ.in.vj. ¶ † Scḋo moueor,q2 mot' pprius sub periorisᵇ:licet tollat vitiũ obreptionis:nõ tñ tollit alia impedi
b menta.gl.est solẽnis in cle.si romanus.in ver.validã.de preben.
8 ¶ † Tertio moueor vno fūdamẽto:nã.ll.gñales fiunt motu proprio principis.l.humanũ.C.de legi.Bar.in aut.quas actiones.in.ij.co.C.de sacrosan.ecle.z in.l.j.ad fi.C.de bo.vacan.li. x.z in.l.j.C.de pe.bo.subla.eo.z tñ nõ trahuntur ad lites pẽdẽtes.l.leges z constitutiones.C.de legi.§.j.in aut.vt cum de ap
9 pella.cogn.et.§.j.in aut.in medio litis non fieri. ¶ † Ultimo dum glo.hic dicit qḋ legatus dũ est in legatione non potest cõueniri in causis antea inchoatis: in hoc videt male dicere per tex.in.l.eundẽ.§.j.ff.de lega. Jason.

1 ¶ Sufficit ab initio interesse licet ex postfacto cesset.
2 Estimatio debetur officio iudicis mercenario.
3 Regulariter nõ sufficit ab initio interesse zc.fallit in.v.casibus.

Illud. ¶ Sufficit ab initio icteresse:lz desinat ex postfacto.h.d.z est cõmune summariũ. ¶ Capio gl.in ver.interesse.quã diuide in tres ptes. In prima ponit duplex exemplũ ad tex. In scḋa format duas oppositiones cõtra text. que tñ veniũt diuerso modo z dupliciter rñdet. In tertia p viã notabilis rñdet tacite questioni.secunda ibi,certe imo videtur.
1 tertia ibi:z no.q̃ vbi mortis. ¶ † In gloss.ibi.l.iiij.§.in hac responde bm Bar.Albe.z Sali.qḋ ibi mora nõ precessit litis contestationem:ideo ibi tps lit.contest.inspicitur hic vero mora p
2 cessit anteq̃ agat ex stipulatione de iudicio sisti:† vel responde planius bm Ful.qḋ ibi loquitur de estimatione que debetur officio iudicis mercenario.l.ediles.§.item sciendũ.ff.de edili.edi. hic qñ estimatio debetur iure actionis quo casu attendit tẽpus cõtracte oblatiõis.l.fundũ cornelianũ.ff.de noua.no.per glos. z doc.in.l.vinũ.ff.si cer.pet. ¶ In gl.ibi.l.pcuratorẽ.§.mãdati dic qḋ ibi semper desijt interesse:z in tempore preterito z in p senti,hic secus bz Bar.z doc.facit.l.iustissime.§.fi.ff.de edi.edi. ¶ In glo.ibi:speciale in iudicijs male dicit:q2 bm hoc durius agere in iudicijs q̃ extra iudiciũ cõtra.l.z si post tres.cũ not.
3 z.l.si quis.§.quesitũ.s.eo. ¶ † In fi.gl.tu in hac materia an sufficiat ab initio interesse:lz ex postfacto desinat vltra tradita per Cy.Bal.et Sal.in.l.cõparandas.C.man.reducendo doctrinã Bar.quã simpliciter sequunt Sali.Ful.z Lud.ro.hic.Adde regulam z quinq̃ fallentias:dic qḋ regulariter nõ sufficiat ab initio interesse:qñ ex postfacto desinit.l.fi.§.j.ff.ad.l.rho.de iac.nã exceptio tua nõ iterest:in effectu excludit agẽtẽ.l.fi.C.de rei vẽ. l.loci corpus.§.competit.ff.si ser.ven.l.posthumus.§.si quis ex his.vbi Bar.et alij.ff.de inoffi.test.c.cũ inter.R.seniorẽ.de ele. c.non solent.ij.q.vj. ¶ Fallit primo quando desinit interesse de presenti:sed non cessat damnum de preterito.l.si eum.§.qui iniuriarum.in fine.s.eodem.ibi enim desinit interesse:quia extincta est actio iniuriarũ p mortẽ:tñ nõ cessat dãnum de pterito:q2 p pter longã morã rei lite cõtestata nõ est facta actio trãsitoria ad heredẽ. ¶ Scḋo fallit qñ agitur ex delicto seu maleficio concurrente dolo.l.j.§.rectissime.ff.de vi et vi ar.Adde tex.no.i.l. j.§.rem.ff.depo.z in.c.j.si vas.post alie.feudũ recuperat:vide tñ tex.in.l.si cũ exceptione.§.qḋ si homo.ad fi.in ver.si cũ interdicto.ff.qḋ me.cau ¶ Tertio fallit in penis legalibus: vbi nõ inspicitur interesse.l.inter oẽs.in prin.ff.de fur.l.iniuriarũ estimatio.ff.de iniur.Adde.l.quecũq̃.ij.ff.de act.z obli. Quarto fallit qñ desinit interesse facto rei cõuenti.l.si post acceptum.ff.de rei vẽd. Quinto fallit qñ desinit interesse facto alteri' q̃ rei:qui tñ representat psonã rei.l.z idẽ.ff.de cõdi.fur.facit.l.si qs vxori.§.j. ff.de fur. Isto mõ p istã rãz z has quinq̃ fallẽ.habes clare doctrinam Bar.z doc.q̃ alias videt difficilis z intricata.

Quoties. Fideiussio de iudicio sisti data vel accepta a seruo nihil valet.hoc dicit. Jason.

2 ¶ Actus celebratus a pcuratore refert ad vtilitatẽ dñi.
3 Persona q̃ nõ est expssa in stipulatiõe nunq̃ intelligitur.
1 Si procurator. ¶ † Dũ pcurator stipulat de iudicio sisti, cõsideratur interesse dñi siue sit stipulatio facta simpliciter:siue cũ exp̃ssiõe interesse.h.d. Diuidit i quatuor partes. In prima ponitur thema. In secũda ratio dubitãdi. In tertia ponitur decisio z ratio decidẽdi. In quarta ponit extẽsio.scḋa ibi ppe modũ.tertia ibi: sed cũ alienũ. quarta ibi: eadem et fortius. ¶ In illa scḋa ibi prope modũ vult tex.dicere:qḋ prima facie videret qḋ ista stipulatio sit nulla:q2 cõmitti nõ pôt:ex quo pcurator nõ est stipulatus certã penã cuz ista stipulatio detur ad interesse:et pcuratoris nihil interest: sed ad hoc respõdet tex.in tertia pte:qḋ imo cõmittit ad interesse dñi
2 ad cuius vtilitatẽ censet interposita. ¶ † No.prio qḋ actus celebratus a procuratore refert ad vtilitatẽ dñi:qḋ intellige verum qñ stipulatus est tanq̃ pcurator qḋ facere videt eoipso qḋ nominat se pcuratorẽ.l.fi.ff.de isti.Bar.in.l.j.§.nũtiatio.ff.de ope. no.nũt.z in.l.iij.§.et si forte.ff.iudi.sol.z in.l.post dotem.ff.solut. mat. Idem si nõ appellaret se pcuratorẽ:tñ cã nõ poterat nisi ad dñm ptinere:ita loquit tex.hic,facit.l.post mortẽ.§.j.z.l.fi.ff. qñ ex facto tu.al'z si actus est q vtriq̃ pôt pueniri in dubio censetur pcurator suo noĩe fecisse,z nõ dñi.l.z magis.ff.de solu.bm Bar.z alios hic:meli' facit.l.j.§.si cõis seru'.z.l.si seru' cõis meuij.§.j.ff.de stip.ser.intellige.nisi alie cõiecture essent in oppositũ.l.socium qui in eo.§.vlti.ff.pro socio.z.l.q pprio.§.pcurator in ceteris.ff.de pcu.habet in.l.cũ aliqs.C.de iur.deli. Bal.no
3 tabiliter in.l.si patru'.in.ij.col.C.cõ.vtri.indi. ¶ † Secũdo no. ex hoc tex.limitationẽ ad reg lã tex.i.l.ita stipulatus.§.chrysogonus.in fi.de verbo.obliga.vbi dicitur qḋ in stipulatione nunq̃ intelligitur persona que non est expressa:nam limitatur per istum tex.qñ stipulatio al's redderet inutilis:tunc psona subintelligit vt hic:facit tex.no.in.l.caius.ff.sol.mat.Bal.in.l.patru' in.ij.co.C.cõia vtri.indi.vel scḋo limita per hunc tex.nisi sit talis persona cuius noĩe stipulatio facta esse intelligatur: ita est tex.hic:z limitat Bar.in.l.post dotẽ.in.ij.lectu.per illũ tex.ff.solu.ma.sed melius facit iste tex. Jason Padue.

Si tutor. Promissio de sistẽdo in iudicio facta p administratorem necessariũ expirat finito officio:nec patit executionẽ fnie.h.d. Et ratio est:q2 tale officiũᶜ nemini dz esse dãnosuz.l. videtur.it.ex quib.cau.maio.l.si quis ex signatoribus.ff. quẽad mod.t.sta.ape. Quid aũt sit in administratore volũtario:dic vt in.l.plautius.z in.l.procurator q pẽnictione.ff.de pcura.Et ad euidentiã p intellectu tex.aduerte.q2 iste tex.loquit per gloss.z magis cõiter doc.z presertim Moder.qḋ loquat qñ pupillus iam adoleuerat:z sic iã erat finita tutela anteq̃ tutorem sistere oportet:et sic anteq̃ tutor esset in mora sistendi: et tũc oportet transportare literã vt facit gl. Tu intellige tex.plane z sine violẽtia:put iacet qḋ tutor fuerat in mora sistendi et postea finitũ est eius officiũ:z ita intelligit Jac.de ra.Albe.z Ful. dic p isto intellectu tu adde tria. Primo q2 qualitas adiecta verbo intelligetur bm tps verbi cui adijcitur.l in delictis.§.extrane'.ff. de noxa.ergo cũ tex.dicat si tutor non obtemperauerit apparet quod erat tutor illo tempore quo non obtemperauerit: facit.l.tutor p pupillo.in prin.ff.de admini.tut. ¶ Secundo pondera simile qḋ tex.in fi adducit in ver.nam et ipsius.vbi loquit quando tutor fuerat condemnatus durante tutela:z sic fuit cõmissa stipulatio indicati durante eius officio: ergo similiter tex.debet intelligi quando durante officio tutor fuit in mora sistendi:alias simile non esset bonum. ¶ Tertio facit:quia intelligendo tex.bm glo.et communiter doct.tex.esset quasi sine duobio:quia si pri' erat finitum officiũ tutoris anteq̃ teneret sistere:nullum

a ¶ Priceps. adde gl.i.c. statutũ.de rescrip.lib.vj. Bar.in.l.ij. C.si contra ius vel vtil. pub. Bar.i proe.ff.oz.

b ¶ Propri'. Adde Joã. car.i.c.i no stra,de rescrip.

c ¶ Officiuz. Adde spec. in ti.de sala. in.§.j.v.pe. nisi i casu.l. cum in eo.z ibi Bart.ff. de pac.bar. in.l.cũ heredítas.ff.de admi.tuto. item nisi sit admixta culpa bm bar.i l.cuz ab initio.ff.quem admo.testa. aperi.

re:nullũ dubiũ videret.qđ tutor nõ teneret:dubiũ ergo ꝓriũ huius tex.est.qñ tutor fuerat in mora sistendi.ꝛ postea finitum est officiũ:et iste ꝑpetuꝰ est intellectꝰ litere. Jason Maynꝰ Mediolanensis legens Padue.

¶ De feriis. Rubrica.

¶ Continua rubricam, vt per Barto.

1 Tempore messium vel vindemiarum, nemo compellitur in ius venire.
2 Citatio nulla recõualidatur per cõparitionez spontaneam.
3 Feriis potest renũtiari,nõ solum expresse:sed etiã tacite.
4 Feriis deductis in honorem dei vel sctõrũ, q̃ dicunt solennes ferie,renũtiari non potest.
5 Snia que est nulla,alia rõne quã consensus non conualidat ex renuntiatione postea facta.
6 Feriis inductis ꝑ statutũ an partes possint renuntiare.
7 Sniam infirmari petens,videt agere nõ solum de iniquitate sententie:sed etiam de nullitate.
8 Dictum quãdo est generale:ꝛ ratio specialis: dictum non restringitur per rationem.
9 Renũtiatio feriaruz facta inter ptes non extenditur ad alias personas.
10 Libellus conditionalis an possit dari die feriata.
11 Juramentum testis quod de necessitate prestatur potest remitti de consensu partium.
12 Fides alicuiꝰ qñ est approbata a ptibꝰ,an requirat iuramentuz.
13 Partes qñ rogarũt aliquos vt essent testes in contractu adeo censent eoruz fidem approbasse,quod non possunt eis opponere quod sint infames.
14 Testes non iurati,non probant quãdo agitur de matrimonio dissoluendo.
15 Judex potest a testibus exigere iuramentum,non obstante partium remissione.
16 Attestatiões testiũ nõ legitime examinatorũ possunt de consensu partium comprobari.
17 Testes quod post didicita testificata non possint super eisdem capitulis produci timore subornatiõis:fallit nisi de cõi cõsensu partium producatur.ꝛ in.18.19.ꝛ.20.
21 Testes corrupti pecunia,possunt ꝓduci cõtra corrũpentẽ etiã ad plenam probationem.
22 Tabelliones sine cõmissione iudicis nõ possent recipere testiũ iuramentum:de cõmuni cõsensu vtriusq; partis.
23 Snia diffinitiua ꝑncipis lata cũ cause cognitione,habet vim legis:non solum in illa causa:imo facit ius quo ad omnes:eodem modo epistola missa ab imperatore.nu.24.
25 Supplicatio porrecta iperatori habito respectu habet vim libelli ꝛ litis contestate.
26 Officiũ iudicis põt implorari,vt declaret sniam esse nullam.
27 Causa nullitatis deuoluit ad iudicem appellationis, quando appellatur a sententia nulla.
28 Renuntiatio feriarũ etiã facta,extra iudiciũ valet.
29 Renuntiatio feriarum simpliciter facta,intelligitur de presentibus tantum.

1 NE quis messium. † Tẽpore messiũ vel vindemiaruz nemo compellitur in ius venire. tñ valet snia illo tpe lata cõtra pñtes ꝛ spõte litigãtes:sed contra absentes lata est ipso iure nulla.h.d. ¶ No.primo.ꝙ tpe messium ꝛ vindemiarum citatus nõ tenet ꝯparere:qñ aũt incipiat tẽpus messiũ ꝛ vindemiarũ ꝛ qñ finiat:declarat Spe.in tit.de feriis.§.j.vers. indicte.Pau.de ca.in.l.presides.j.eo.Adde ad istũ tex.primo, ꝙ idẽ est in tpe seminationũ:qꝛ tũc etiã ferie seruãde sunt.glo. est ordi.in.l.j.in gl.ij.in ver.frugibꝰ.C.de agr.ꝛ cens.li.xj.Scdo adde quod iste ferie habent locum etiã in locis in quibus neq; messes:neq; vindemie fiunt:vt in locis mõtanis cum occupati sint aliũde perquirere.ꝯm Inno.in.c.fi.extra eo. Ang. in.l.ꝑsides.per illũ tex.j.eo.Tertio adde ꝙ iste ferie locũ habent etiã in ptibus in quibus oẽs viuunt ex castaneis vel ex pomis ꝯm Bal.hic in.j.notabili.ꝛ Bald.post Cyn.in.l.ligni;appellatio.p illũ tex.circa mediũ.ff.de leg.iij.pro limitatione tamẽ adde, ꝙ ferie per statutũ inducte de mense iulij:non erunt de mense augusti:ad quẽ sunt messes dilate,propter pluuias.ita tenet nota. Bal.in addi.Spec.in ti.de fen.in ver.non valet snia. ¶ Secundo not.rationem tex.qꝛ occupati circa rem rusticam ꝛc.ꝯcord. l.j.C.de agri.ꝛ cẽsi.lib.xj.ꝛ vide quod decidit tex.in aut.agricultores.C.q̃ res pig.pos.ꝛ qđ decidit tex.notabilis de institutiõe
2 platõis.in.l.ij.ff.de nund.ꝛ qđ ibi glo. ¶ † Tertio no.ex tex.ibi qui sponte venerint ꝙ citatio nulla reconualidat per comparitionem spontaneam:ꝛ ad hoc multum notãt istum t ex.Bald.ꝛ
3 Mod.hic:ꝛ in.l.j.§.de in ius vo. ¶ † Quarto no.ex tex.ibi presentibus illis ꝛ spõte litigantibus:qđ põt feriis renuntiari non solum expresse sed etiã tacite:cõcor.l.si feriatis.j.eo.ꝛ.c.fi .extra eo. ideo feriarũ exceptio debet opponi als processus valeret: ꝯm Pau.de ca.in cõsil.ccxiiij.Ratio predictoꝝ est. qꝛ iste ferie principaliter sunt inducte ad priuatã vtilitatẽ: ideo eis potest
4 renũtiari per regulã.l.pe.C.de pactis.† Hinc est qđ feriis idu-
a ctis[a] in honorem dei vel sanctoꝝ q̃ dicũtur solẽnes ferie renuntiari nõ põt.d.l.fi.ꝛ gl.in.c.si feriatis.j.e.ꝛ Bar. notabiliter quẽ videas in.l.si feriatis.ff.de arbit.vbi dicit ꝙ clausula per quam renuntiat feriis q̃ apponit in cõpromissis intelligitur de qbus hic,nõ de feriis solẽnibus,nisi esset cõpromissum in arbitratorem:vt ibi notabiliter per eũ,qđ ostendo viua rõne:nã arbitramentum dicitur quedã trãsactio ꝯm Bar.ꝛ alios.in aut.si vero contigerit.C.de iudi.ꝛ gl.in corpore vnde sumit: sed trãsactiones ꝛ pacta possunt fieri die feriata in honorẽ dei. l.actus. ꝛ.l.fi. C.eo.ꝛ vide qđ vult Bal.in.l.si vt ꝓponis.prima.C.quomodo ꝛ quãdo iudex.vbi dicit qđ ferie inducte ꝓpter felicem aduentũ pape,dicunt mixte:scʒ ꝓpter honorẽ dei ꝛ repẽtine:qꝛ reuerentia quẽ fit pape fit deo.l.nõ distinguemus.§.sacerdotio. ff.de ar
b bi.Similiter nõ potest renũtiare feriis repẽtinis[b] cum inducãtur,ad publicã vtilitatem vel gratulationem:glos.magistra. in cle.sepe.in ver.necessitatẽ.de ver.sig.Alb.ꝛ Pau.de ca.hic: dicunt etiam limitãdo istum tex.Cy.in.l.cũ antea.in fi.ꝛ ibi Bal. in pe.col.C.de arbi.ꝛ Bal.in.d.l.si feriatis.j.e.qđ ista renuntiatio feriarum debeat fieri ante latã sententiam,si aũt fieret post nihil prodesset:qꝛ nõ recõualesceret sentẽtia que nulla est.sequũ
5 tur Pau.de ca.ꝛ alij Moder.hic:† et facit ratio,qꝛ sententia q̃ est nulla alia ratione quã sensus non cõualidatur ex renũtiatio ne postea facta.l.si expressim.ff.de app.iuncto eo qđ vult gl. fin.
6 in.l.ij.C.cõia vtriusq; iudi.† An aũt feriis[c] inductis per statu-
c tũ possint partes renũtiare vide Bar.i.§.j.in vltima.q.j.ca.l.o. Alex.in consi.cciij.in.ij.volu.incip.viso ꝛ opportune discusso. in
7 ij.co. ¶ † Quinto no.ex fi.ꝯm Bal.in.viij.notabili: qđ qui petit sententiam infirmari videtur agere:nõ solum de iniquitate sententie:sed etiam de nullitate:qꝛ verbum infirmari se habet ad vtrumlibet vt hic:et sequitur simpliciter Alexan.hic:ꝛ no.Inno .in.c.auditis.de procur.ꝛ in.c.cum olim.de priuile.et in.c.cũ contingat.de offi.deleg.facit.c.ij.cũ gl.in ver.cassamus. vt lite nõ cõtesta.ꝛ in.c.cũ bertoldus.ꝯm vnã expositionẽ. de re iudic. Tamẽ gl.hic i ver.infirmabitur exponit id est:infirma esse ostẽdetur:ꝛ ꝑ istã glo.multũ no.Pau.de cast.hic:qđ si peto infirmari actũ qui sit ipso iure nullus:petitio nõ est inepta: qꝛ exponit infirmari.i.infirmus ꝓnuntiari quatenus de facto processit.l. ex empto.§.si quis viua.cũ gl.ff.de acti.emp.ꝛ.c.ꝑmũ.vt lite nõ
8 conte. ¶ † In gl.in ver.occupati.ibi itẽ totum illud generale: istud nõ videt bene dictũ:qꝛ Barto.ꝛ Bal.alibi tradũt regulã in.l.regula.§.sed et si quis.ff.de iur.ꝛ fac. igno. qđ quando dictum est generale,et ratio specialis,dictũ non restringitur per rationem,ꝛ sequitur Bal.in.c.ij.requiris de app.ꝛ alibi docto.
9 quos aliquando retuli. ¶ In ea.ibi.per alios scʒ testes:facit qꝛ renũtiatio feriarũ facta inter partes nõ extẽditur ad alias personas:puta ad testes vel aduocatos:glo.in.l.omnes.ij.in gl. fi. C.eo.Ant.et Moder.hic:facit tex.in.l.fi.C. de aboli. quẽ Bal. ibi notat ꝛ dicit hic esse meliorẽ de corpore iuris: tamẽ in causis in quibus de iure cõmuni proceditur diebus feriatis:vt in §.j.j.ea.l.ꝛ in.l.ij.j.eo.tunc possunt testes illo tempore euocari quia lex que vult antecedẽs intelligitur velle omne necessariũ cõsequens.l.ad rem mobilem.ꝛ.l.ad.l.ff.de procura.l.ij.ff.de iurisd.om.iudi.ꝯm Bal.hic in lectu.antiqua.Ang.ꝛ Moder. In fi.glo.cõmuniter tenetur ista pars per doc.hic:ꝛ in.d.c.fi.Specu.in ti.de feriis.§.j.ver.pe.quicquid dicat Bar.i.l.j.C.de agricol.ꝛ cẽsi.lib.xj.arg.illius tex.a contrario tamen postea se re-
10 mittit ad glo.hic. ¶ Glos.in versi.compellendi,vult † quod li-
d bellus conditionalis[d] possit dari die feriata:idem tenet glo.in c.fi.de iudi.ꝛ in.c.placita secularia.xv.q.iiij.ꝛ in.c.cupientes.§. qđ si per viginti.in ver.cõparere.de electio.lib.vj.quam materiam vide hic per Alexã. ¶ Capio glo.in vers.sententia valebit.quam diuide in quatuor partes.In prima ꝑ viam notabilis opponit cõtra tex.ꝛ dupliciter soluit. Prima solu. est vera in se ꝑ tex.in.l.si idem eis.§.fi.ff.de arbi.tamẽ quia diuinat,tene secundã solutio.In secunda glos.not.aliud ex textu.In tertia format questionẽ.In quarta ponit aliud notabile: secũda ibi: itẽ ꝯʒ no.tertia ibi:sed an idem in teste.quarta ibi:itẽ tertiũ
11 not. ¶ † Ex tertia parte glo.no.qđ iuramẽtum testis qđ de necessitate prestatur.l.iurisiurãdi.C.de testi.pot est remitti de cõsensu partium:eo quia principaliter est inductum fauore partium.Id ẽ tenet gloss.in.l.ij.§.sed quis veremur.C. de iuramẽ

a ¶ Inductis. Adde Spec.ti.de fe.in.§.j.

b ¶ Repentinis.adde.l.ſʒ ꝛ si ferie.ꝛ ibi doc.ff.ex qb.cau.ma. Spe.tit.de feriis.in fi.

c ¶ Feriis.adde gl.bal.in l. quadraginta.C.de fer.

d ¶ Cõditionalis.adde bal.i.l. iure mariti.C.de adul.bal.in c.fi.in.iij.columm.de fer. bal.in.l. veteranus.C. qñ ꝓuo.nõ est ne.bo.in summa.tit. de fer.i.§.qd i eis.ver.ʒ q̃libet die libellꝰ.maria.soci.i.c. j.i vlt.co.de lib.obl.Fede.de fe.ꝗ. xj.inci.q̃rit an excõicatio per ordinarium.

cal.z gl.in.d.l.iurisiurādi.z ibi Bar.Bal.z Bar.in.l.si legatū.in vlti.col.in prin.ff.de fal.z est tex.clar⁹ in.c.tuis.de test.Quē aūt sit rō diuersitatis, quare iuramentū de cōsensu ptiū possit remitti testi,nō aūt iuramētū calūnie.Alb.hic ponit aliquas rōnes:ꝫ leues:z gl.z doc.in.d.c.tuis.breuiter tene rōnē Bald.hic: nā iuramentū in teste est inductū mero fauore partiuꝫ: ad hoc vt testis metu iuramēti dicat verū:sed qlibet pōt renūtiare fauori suo.l.pe.C.de pac.ꝫ iuramētū calūnie:est inductū fauore publico,ad hoc vt ptes a litib⁹ cōprimanť.d.l.ij.§.sed qꝛ vere mur.C.de iura.calū.ergo iuri fauore publico inducto, ptes re
12 nūtiare nō pñt.l.ius publicū.ff.de pact.¶†Pro ista cōclusiōe glo.adde tria.Primo illud quod p istā glo. vult Bar. in.l. lucius ad fi.ff.de fideicom.qd qñ fides alicuius est approbata a
13 partibus:ibi nō requiriť iuramentū.¶†Scdo adde qd vult gl.reputata sing.in.§.z licet.in ver.supplicijs.in auť. de testi.q̄ vult:qd qñ ptes rogarēt aliquos vt essent testes in contractu, adeo cēsent eoꝝ fidē approbasse,qd nō possunt eis apponere ꝙ sint infames:aut viles:aut alias piuri: de qua gl.habes p Bal. z Imo.in.l.ad testiū.in.§.ꝯditionē.vbi Imo.reputat illā gl. eē sing.ff.de testa.z illā sequitur Bal.in.d.l.parentes.C.de testib. Sali.in.l.qm̄.C.de hereti.per do.Anto.Imol. et alios in.c.ex literis.de transac.illā glo.etiā sequiť et dicit esse ordina.z sing. Bal.in.c.ij.de testi.et ibi notabiliter eā limitat,dūmodo pbeť quod illi testes inhabiles fuerint rogati a partibus: et hoc probetur per duos testes idoneos,vel nisi cōtesteť:nam in hoc nō staretur ipsis testib⁹ vilibus:qd valde no.pro limitatione illi⁹ glo.¶Tertio adde qd vult Bal.in.l.in bonefidei.in penul.col. z ibi Salic.C.de rebus cred.de teste q datus est pro confidato
14 ab vtraꝗ pte.¶†Limita pdictā conclusionē nō procedere in causa mrimonij ꝑm Alb.hic:in pe.co.et est glo.in.d.c. tuis.z.c. fraternitatis,de testi.qd intellige qñ agitur de mrimonio dissoluēdo:tūc testes nō iurati nō pbāt:ꝗuis partes ei s remiserint iuramentum:argu.c.super eo.de eo q cog.ꝯgo.sec⁹ vbi ageretur de mrimonio ꝯfirmādo:tūc partes pñt testibus remittere iuramētū.arg.c.ij.de clandest.despōs.ꝑm Spe.in ti. de teste. §.fi.in ver.z nō,qd nō valet ad testimoniū:z gl.in.d.c.tuis.z ibi do.Abb.in.ij.co.et est rō diuersitatis:qꝛ dissoluere mrimoniuꝫ non consistit in libera voluntate partiū.sed bene cōtrahere:z p istam rationem infert,ibi domi.Abb.in.ij.co.quod gñaliter in omni causa que non pēdet a libera voluntate partium non ha
15 bet locū.d.c.tuis.¶†Secundo limita predictam conclusionē procedere interueniente autoritate iudicis:alias posset iudex a testibus exigere iuramentū:non obstante remissione partiū ꝑm Spec.in ti.de teste.§.fi.ver.z no.quod non valet testimoniū et est de mēte,glo.in.d.c.tuis.et sequitur Bald.hic:in.ij.colū. facit.l.acta.ff.de re iudic.sed do.Abb.in.d.c.tuis. in pria col.ad fi. tenet ꝯsensum iudicis nō esse necessariū qñ causa est mere puata:ex quo partes de quorū fauore pncipaliter agitur remittūt. c.significasti.de electi.z ideo textus.in.d.capitu.tuis. nullam de iudice mētionē facit:z istud puto verū:z est de mente Bar.
16 in.d.l.lucius.¶†Subdit successiue ex predictis Bar.qd attestationes testium non legitime examinatorum: possunt de consensu partiū cōmuni cōprobari:adde text.in.l.fin.in ver.confirmari.quē ad hoc no.Bal.C.de testi.tenet Inno.z Host.in.c.cū causam q̄ inter archiepꝫ.z ibi Bal.in vlt.co.de testi.z idē Bal. in.c.veniens.ij.in.ij.col.eo.tit.z notabiliter Spec.in ti.de teste. §.nunc tractandū.in ver.debet quoꝗ iudex.vbi extendit illud procedere etiā interueniente consensu tacito partiū.Inno.in
17 c.significasti.de testi.†facit qd vult Bar.in auť. at qui semel.in fi.C.de pba.qd lꝫ post didicita testificata nō possint super eisdē capitulis pduci testes timore subornatiōis.§.qꝛ vero multi.in auť.de test.illud fallit nisi de cōmuni cōsensu partiū producanť ꝑm Bar.ibi:allegat Joann.andre.in.c.fraternitatis.de testib.
18 †Tu dic fortius qd imo valet productio testiū[a] post didicita
a testificata si pars nō expresse opponat ꝑm do.Ant.de bnt.in.c. in causis.vlti.co.z i.c.vltra tertiā.in tertia col.de test.z est gl.expressa.in ele.ij.in ver.pducere.de testi.faciūt ad idē multa simi
19 lia q̄ dixi in.l.pře furioso.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.¶†Limita cōclusionē Bar.in trib⁹ modis.Primo qñ in testib⁹ adest talis defectus q nō pōt cōsensu partiū cōualidari: vt qñ testes sunt recepti ante litē cōtestatā:ꝑm quod colligitur p Inn. in.c.significauit.de testib.quem refert et sequitur Bald.hic:in auť.si quis in aliquo.in vlti.col.de eden.Angel.in.l.iudices.C. de fide instru.z Alexā.hic:licet,contrarium et male teneat Ho
20 stiē.in.d.c.significauit.¶†Secūdo limita qñ attestatiōes sunt recepte corā iudice penitus incōpetēti,cuius iurisdictio non esset de cōsensu partiū prorogabilis:ꝑm Lud.z.d.Alexā.Adde qd vult glo.in.d.c.cum causam q̄ inter archiepm̄.in gl.fi. Tertio limita,in testibus corruptis pecunia:nam nullitas dicti talium testiū nō potest,de communi cōsensu,vtriusꝗ partis com

a ¶Testiū. adde doc.i c.series de testi.z in.c. iurauit.d.p bationib⁹.

probari:ita dicit sing.Bar.in auť.at q semel.in pe.co.in fi.C.de pbat.mot⁹,solū:qꝛ est cōtra publicā vtilitatē:sequiť simpl'r do. Alex.hic.Ego dubito et credo ꝯrium qd imo hic tracteť de pꝛuata.vtilitate principaliter:prout declarat Bar.in.l.j.ff.so.ma. ptꝫ:qꝛ si testes pecunia corrupti non possunt admitti propter publicā vtilitatem:certe sequereť qd nullo casu pñt per partes
21 admitti:et tñ hoc est falsum.†Naꝫ testes corrupti pecunia pñt pduci ꝯtra corrūpentē,etiam ad plenā probationē,tex.est in.c. fi.de testi.cog.z ibi Bal.in fi.ad hoc valde not.illū tex.z dicit ꝙ raro alibi inuenies:sed tu adde similē tex.in.c.j.in ver.primo.si de inuesti.inter dñꝫ z vasal.lis ori.z ibi Bal.ad hoc no.illū tex. z reputat mirabilē:ergo similiter de cōmuni cōsensu vtriusꝗ p
22 tis debent valere tales testes in fauorē pducentis.¶†Vltio ex ꝯclusione glo.tu impugna illud quod singulariter tꝫ Bald. in tit.de pace cōstan.in.xix.col.in ver.ꝑm mores et leges illius ciuitatis:vbi tenet Bal.qd tabelliones sine cōmissione iudicis nō possent recipere testiū iuramentū de cōmuni cōsensu vtriusꝗ ptis:istud non est verū:qꝛ si partes ex toto pñt remittere iuramentū testibus vt hac glo.z.d.c.tuis.quanto magis possunt partes ꝯsentire qd nō noceat prestatio iuramenti testium minus solenniter facta a notario,per regulā.l.vnice. in princi.C.
23 de rei vꝯo.act.¶†In glo.in verbo derogare.ibi vnā sentētiā dando:istā gl.multū no.Ang.z ex ea colligit notabilē limitationem ad.l.fi.C.de legi.vbi dr̄,qd snīa diffinitiua principis lata cū cause cognitione hꝫ vim.l.non solū in illa causa:imo facit ius q̄
24 ad omnes:†eodem modo epistola missa ab imperatore .l.j.in versi.per epistolā.ff.de cōsti.princip.vt nō procedat in inferiori a principe:vnde snīa regis comitis:Marchionis:z similiuꝫ nō hꝫ vim.l.imo si sit iuri cōtraria,pōt rescindi,tanꝗ iniqua.l.j. ff.a qb.app.nō lꝫ.qd est mēti tenendū ꝑm eum:sequunť Raph. Fulg.et Moder.hic:z ad hoc ista glo.est multū sing.ꝑm Lud. hic:sequiť etiā do.Alex.in.l.ciuitas.in vlti.co.ff.si cer.peta.z in consil.cccclxij.qd incipit alias de facto cōsult⁹ rñdi Leonar
25 dū zc.†Sic etiā in simili supplicatio porrecta imperatori habito respectu hꝫ viꝫ libelli z litis ꝯte.l.j.z.ij.C.qñ li.pnci.dat⁹:habetur in.c.significauit.de rescrip.tñ istud nō procedit i alio inferiore:puta rege procōsule:vel epō.tex.est no.in.l.j.z ibi Rap. Fulg.ad hoc not.C.de offic.prefec.preto.affri. vide tñ ad pdicta Ang.in.l.itē veniūt.§.ceterū.ff.de pet.hered.¶Sl.in ver. infirmabitur.diuiditur in tres.In prima timore cōtrarij quod format Bar.dupliciter intelligit tex.In scda ibi:z sic non colli
26 git notabile.In tertia ibi:ꝫ appellať format.q.†Ex pria notat Bart.qd possum implorare officiū iudicis vt declaret snīam esse nullam:prout etiam tenet Bart.in.l.quē sub conditione.§.fi. in fi.ff.de cōdi.insti.z in.l.si expressim.in antepe.colū.ff.de app. cū multis cōcor.vt hic per Alexā.et adde ea que dixi in tex.ad
27 istā ptē glo.¶†Ex vltima parte diligenter nota: quod si appellatur a sententia nulla:quo casu scias quod causa nullitatis deuoluitur ad iudicem appellationis.l.quedam mulier.ff.famil. her.ercis.declarat late Bart.in.d.l.si expressim.certe iudex appellationis potest pronuntiare frustra fuisse appellatum:eo qꝛ sententia erat nulla:hic est gloss.nota.quia si pars que appellauit non prosequitur appellationem: et si appellatio remaneat deserta:non per hoc sententia que erat nulla confirmatur quin ista pars vsꝗ ad.xxx.annos possit de nullitate dicere:ratio est quia sententia nulla non potest,tacito consensu reconualidari: saluo ꝑm Barto.hic:quando sententia esset nulla propter defectū consensus domini:quia,sententia lata contra falsum procuratorem confirmatur,si dominus appellat,quia erat nulla solū propter consensum domini:ita loquitur.l.iij.§.si procurator.ff.
28 rem rat.habe.¶†Extra glo.concludit Barto.quod renūtiatio feriarum etiam facta extra iudicium valet: de quo vide
29 Alber.hic:in.ij.co.z sequen.Subdit Bar.† qd renūtiatio feriarū simpliciter facta intelligitur de presentibus tantum.per l.si ita.ff.de auro z argē.leg.sequitur do.Anto.in.c.fi.extra eo. tene contrarium:vt per Ful.z Alex.hic.

¶Casus in quibus ferie non obstant quot sint.

1 Scholares,habētes cameras ꝯtignas et vn⁹ impedit aliū studere,pꝑter strepit⁹ quos facit vel clamores:vel qꝛ alta voce legat,pōt officio iudicis cōpelli aut tacere aut recedere.
2 Res qñ est tēpore peritura,potest procedi die feriata, vsꝗ ad litis contestationem.
3 Sententia lata non visa relatiōe nuntij:facta de citatiōe,nihil valet.
4 Testes senes et valitudinarij,possunt examinari tpe feriato.
5 Datio tutoris vel curatoris facta in ecclesia valet et tenet.
6 Causa alimentorum censetur pia.
7 Dotis causa an possit tpe feriato tractari.
8 Processus factus tpe feriato,qñ est suspicio de fuga valet.
9 Treuge non prosunt fugitiuis.

Relaxatio

11 Relaxatio carcerati potest fieri tempore feriato.
12 Vulneratus si sit aliquis et dubium est an ex vulnere sit remansura cicatrix iudex pōt adhibere medicos die feriata et facere quod illa die deponant.
13 Actiones non tantum tēpore pereūt: sed etiam morte.

1 **Sed excipiuntur.** ¶ † In isto. §. et in l. sequē. et seq. enumerant cer ti casus spāles, in quib⁹ ferie non obstāt: et in effectu ſm qd di cit Pau. hic reducunt ad duos casus principales. s. ppter causam necessitatis, et causam pietatis: vt dicit tex. in c. fi. et ibi gl. extra eodē. quosdā alios casus addit Spe. in tit. de ferijs. §. ij.
2 † Adde tu aliū casū: nā si sunt duo scholares[a] habētes cameras cōtiguas: et vn⁹ impedit aliū studere ppter strepit⁹ quos facit vel clamores: vel qr alta voce legat. pōt officio iudicis compelli: aut tacere: aut recedere: ita dicit Spe. in ti. de iudi. §. qualiter. ver. h etiā. no. do. Ant. de but. in pemio decre. et in c. inter dilectos. de fi. instr. Mod. in l. j. ipe. co. ff. sol. mat. p tex. in l. vnica. §. fi. C. de stu. libera. vr. ro. lib. xj. certe ista cā expulsiōis pōt tractari die feriata, etiā in honorē dei: ita tz Host. in summa ti. de ferijs. §. fi. ver. sed nunqd magister ɔducit scholas. et Lud. ro. hic: et est rō: qr ista rō respicit publicā vtilitatē. d. l. vnica. §. fi. ergo pōt tractari die feriata vt hic: et l. solet. Item a tali snīa expulsionis nō pōt appellari ſm Bal. in l. vnica. C. si de momē. pos. fue. ap. et ratio, qr talis causa celeritatē desiderat, qñ causa celeritatem desiderat: nō pōt a snīa appellari. l. vlti. ff. de appel. recipiē.
3 ¶ † No. primo ex isto tex. qd qñ res est tpe peritura, pōt pcedi die feriata vsq ad litiscōtestationē: adde etiā in ferijs in honorē dei. c. fi. extra eo. Bar. in l. diuus. j. eo. Cy. in l. fi. C. eo. ti. cum concor. de quibus p Alex. hic: per hoc sequit qd vbi iurisdictio iudicis est finitura, pōt iudex procedere et sententiare etiā tempore feriato in honorē dei: hz Spe. et Jo. an. in ti. de ferijs. §. sequtur. ver. j. post Guil. in l. sciendū. in prin. ff. qui satisdare cogan.
4 Bar. in l. more. in fi. j. e. facit bene tex. in c. fi. de iudi. † Ad idem bene facit, qd lz snīa lata non visa relatione nuntij facta de citatione: nihil valet ſm Bar. in l. hic aūt. §. j. cū simi. per illū tex. ff. ex qui. cau. in pos. ea. fallit vbi periculum est in mora: qr iurisdictio iudicis per statutū limitata expirabat ſm Bal. in l. falsus. i. vij. col. C. de fur. Per ista etiā infert ad tex. in verbo etates.
5 cum gl. † q testes senes et valitudinarij possunt examinari tpe feriato: qd est not. ſm Alb. Bal. et Mod. hic: sicut etiā possunt examinari ante litem ɔtest. ne pereat pbatio. c. qm frequēter. in prin. vt lite nō cōtest. eo. modo causa spoliationis potest examinari tēpore feriato, ſm Specu. tit. de pos. petito. §. j. et ibi Bal.
6 in addi. ver. j. ¶ † Scdo ad tex. in versi. tutores aut curatores. adde qd istud pcedit etiā diebus feriatis in honorem dei: quia est actus q respicit ad pietatē. c. fi. in ver. vel pietas. extra eo. p quē tex. ita tz Alb. hic. Ang. in l. j. in pn. j. eo. Bar. in l. nec mādante. §. dari tutor. p illū tex. ff. de tuto. et cura. da. ab his. Bal. in l. actus. C. de ferijs. vbi multa bona dicit: facit. l. q habet. §. quolibet tpe. ff. de tute. hoc verū nisi in tali datione tutoris vel curatoris requireret inqsitio: et sic esset necessaria cause cognitio. ſm Albe. hic: et Barto. in d. §. dari tutor. Tu pondera istū tex. ad aliud arguendo de tpe ad locum. l. vinum. ff. si cer. pe. qd datio tutoris vel curatoris facta in ecclesia valet et tenet dum modo fiat sine inquisitione: sicut hic: valet tēpore feria. etiaz in honorem dei: et ita tenet no. d. Signo. homode. in ɔsi. xxxj. quod incipit: datus fuit curator generalis: idē tenet Ang. in l. iusiurandū. ad pecunias. §. si de qualitate. ff. de iureiu. vbi refert se ita de facto obtinuisse qd decreta tutele vel cure in ecclesia interposita valent si cause cognitionē non requirunt. ¶ Tertio in tex. ibi: vt officia amoueantur: adde qd si sit questio an aliquis debeat recipi in potestatē alicuius loci: vel non qd ista causa dicitur requirere celeritatē: ideo ferie non obstāt. c. fin. de iud. ita
7 dicit nota. Bald. in l. si pater. C. si pen. ap. mors inter. ¶ † Quarto no. ibi alimenta constituātur qd causa alimentor[b] censet pia:
b ideo potest tractari tempore feriato. ¶ Limita istū tex. duob⁹ modis. Primo vt procedat in alimentis de futuro: secus in ali mentis de preterito ſm Bar. in l. de alimē. in ij. lect. C. de trāsa. Secundo intelli ge in alimentis que debentur officio iudic. vt sunt que debent per patrem filio[c] et econtra: vt hoc text. nam non debentur ni si in casu necessitatis: non autem quando filius posset aliunde se alere. l. si quis a liberis. §. fi. ver. filius. ff. de liberis agno. secus
c si deberentur iure actionis: puta ex stipulatiōe: qr debent extra casum necessitatis ſm Guil. de cu. et Modern. hic: facit qd vult
8 Bar. in l. fi. in princ. ff. de app. recip. † Et p ista infert quid in cā dotis an possit tempore feriato tractari: de quo p Ang. Imol. et Moder. in l. j. ff. solu. matri. ¶ Quid de causa matrimoniali, an possit tempore feriato tractari, ponit Hostien. in titul. de ferijs. §. fi. versi. quid de causis matrimonialibus traditur in cle.
9 dispendiosam. de iudi. Alb. in l. presides. j. eo. † Quinto not. ex tex. ibi: vel rei seruande causa: iuncta gl. que restringit qñ debitor est suspectus de fuga: qr ratione suspicionis fuge valet pcessus factus tempore feriato qd est bene no. ſm Bart. et Moder. hic: imo debitor suspectus de fuga potest per iudicē personaliter capi et incarcerari etiam tempore feriato: et in honorē dei gl. est fin. in l. fi. in ver. fideiussiones. C. eo. quā Bal. et alij ibi sequūtur: et Bar. in l. ait pretor. §. si debitorē. ff. de his que in fraudem cre. Bal. in l. j. C. q ho. ce. pos. et in l. fi. C. de exhi. reis. et dicit Albe. in l. si feriatis. j. eo. q consuetudo illam glo. vbiq approbat: et illa glo. est de iure sing. ſm Ang. et Fulgo. hic. Ang. in l. restituere. ad fi. ff. de rei ven. Pau. de ca. in l. diuus. j. eo. domi. Alex. in consi. ccc. quod inci. circa primum dubium omisso verborum apparatu: eam etiam reputat sin. Bal. in c. fi. in vlti. co. extra de ferijs. et ibi multum ampliat vt illa gl. procedat. non solum quādo ferie sint solēnes sed etiam si sint solenniores vel solēnissime:
10 vt natiuitatis vel pasche dñi: qd bene no. † Item per illam gl. dicit Bal. in c. j. de treu. et pace. in ij. co. qd debitorē meum fugitiuum possum capere etiam tempore treuge: qr tēpora treugarū
11 non prosunt fugitiuis. † Item et tertio adde qd relaxatio carcerati potest fieri die feriato, etiā in honorē dei: et similiter potest ab eo accipi fideiussor de eo representādo: vt hoc modo relaxet a carceribus: ita tz Bal. in l. lecta. ff. si cer. pet. tñ tali die feriato in honorem dei non potest fieri recommendatio et sic extractio persone iam carcerate: qr cū sit in carceribus cessat suspicio fuge: ita Bal. in aut. ei qui iurat. in. iiij. col. in ver. quero dictat sta tutum. C. de bo. auto. iudi. pos. sequit. d. Alexā. in d. cōsi. ccc. per
d illam gl. alias attētaui qd cum bonū sit arg. de tēpore[d] ad locuz et econtra. l. vinum. ff. si cer. pe. l. fi. ff. de triti. quod sicut suspect⁹ de fuga potest personaliter capi tēpore feriato etiā in honorem dei: eodem modo suspectus de fuga poterit capi in domo propā. qd si ē verū est magna limitatio ad. l. plerique. ff. de in ius vo.
12 dixi in d. l. vinū. ¶ † Sexto no. in ver. aut atrox iniuria:[e] intelli
e gendo aliter q glo. ſm Bal. Ang. et Moder. hic: qd quādo aliquis vulnerat: et dubium est an ex vulnere sit remāsura cicatrix: certe iudex pōt adhibere medicos peritos die feriata et facere
13 qd illa die deponant: qd multum exclamat Lu. ro. hic. ¶ † Septimo not. in l. solet. quod actiones non tm tempore pereunt: sed etiam morte: vt sunt actiones que ex delictis oriunt. vt dixi in l. si eū. §. qui iniuriarū. s. tit. j. possunt die feriata expediri: qr celeritatem desiderāt: vt in glo. Glo. tamen in ver. morte. exēplificat tex. si debeas mihi bouē et timeo ne moriat antequam constituā te in mora: sed istud reprobat Guil. Barto. et Albe. hic: ex quo pōt alia via, facilius prouideri. s. per interpellationē extraiudicialem, que sufficit ad constituendum quē in mora. glo. in l. qui, rome. §. coheredes. in ver. testato. ff. de ver. obli. glo. in l. vinū. in glo. magna. in princ. vbi dixi. ff. si cert. pet. potest tñ saluari glo. ſm Ange. et latius Fulg. his casibus: in quib⁹ interpellatio extraiudicialis nō cōstitueret in mora: puta quia esset in bona fide ex probabili causa. l. quod te. ff. si certum petatur.

Jason Padue.

1 ☞ Ferie reuerentiales in honorem aliquorum sanctoruz. an possint de consuetudine induci.
2 Sententia lata tempore feriarum, cum sit nulla non debet habere executionem.
3 Exceptio nullitatis q est euidēs impedit executionē sententie.

Presides. In ferijs inducēdis. localis consuetudo spectatur hoc primo, et vltimo die officij magistratus ius reddere non pōt. h. d. secundo. Et sententia lata tempore feriato non valet, nec meretur executionē nisi de cōmuni partium consensu
1 sit lata. h. d. cū duab⁹. ll. seq. † Et circa tex. in versi. cōsuetudine.
f tangit Alex. hic, an ferie reuerentiales[f] in honorem aliquorū sanctorum possint de consuetudine induci: et eodē mō tolli: vt per eū post Ang. hic: et Bar. in l. puinciarū. in fi. C. eod. per Cano. in c. fi. extra eo. cū multis cōcor. vt hic p Alexand. Circa l. presides. dum glo. opponit de l. a nullo. C. eo. responde melius quā glo. q loquitur in ferijs repentinis, quas iudex propria autoritate nō pōt inducere nec mutare: ex quo publicam vtilitatem respiciunt. In l. pdie: dic vt per glo. et doc. in l. eum q. s. de
2 iuris. omn. iudi. † In l. si feriatis. ibi ne quis iudicatū ferre neve soluere: hic esse tex. qd sententia lata tēpore feriarū cum sit nul
3 la, non debet habere executionem † ex quo infertur ſm Ang. et Moder. hic esse tex. quod exceptio nullitatis q est euidēs, impedit executionem sententie: quid autem esset alias: dic vt per Bar. et alios in l. iiij. §. cōdemnatum. ff. de re iudi. et in l. j. vbi dixi. C. de iuris et facti ignor.

1 ☞ Dilatio pbatoria, nō debet plusq semel concedi.
2 Maior est rō dande dilationis heredi, q principali.

a ¶ Scholares. Adde Feli. in c. fi. in finalib⁹ verbis. de iudi.

b ¶ Alimētorū. Addō mē lā. ff. de ali. et cib. le. Lu. ro. in l. si cū dotē. in §. si maritus. ff. so. ma. Ant. de but. et ab. in c. j. in iij. col. de pba.

c ¶ Filio. ad de abb. i. c. accedēs. in fi. de pcura. Abb. i. c. ij. de cōuer. in fide. in. j. co.

d ¶ Tpe. adde Bart. in l. q plures. i prin. de vulga. et pupil. Bar. i. l. rō. in. §. si p vēditorem. de actio. emp.

e ¶ Iniuria. addō q dicatur atrox iniuria: vide i sti. de iniu. i §. atrox. gl. in c. fi. de dona. c. cū illorū. et ibi gl. et doc. de sen. excō. c. tāta de exces. pl. pe. ti. de legi. in. §. nūc dicam⁹. v. que autem dicatur.

f ¶ Reuerētiales. addō Bar. et Jo. de imo. in l. filiusfa. ff. de dona. Bal. i. l. si feriatis. j. eo. Pe. de anch. i cle. sepe de vb. signif. Bal. in tract. represaliarū. in. iiij. qō.

1 Ratione. †Dilatio pbatoria, non debet plusq̃ semel concedi, nisi ex cā, τ in successore censet iusta causa dande, noue dilationis. b. d. Et in ista. l. tractat, de scda pte rubrice: put etiam tractat. l. fi. j. eo. τ ibi ponam istam materiam. Intellige scdm responsum tex. qd ex paruo ipedimento τ leui cause co-
2 gnitione pcedat scdm Albe. post antiquos hic. †Nam maior est rō dāde dilationis heredi q̃ principali: qr verisimiliter heres succedens in ius alterius ignorat modum probandi. iuxta. l. q in alterius. ff. de reg. iur. ad hoc adde tex. no. in. l. fi. C. si pen. appel. mors interue. τ ita teneas quicquid teneat Pau. de castr. hic: aliter intelligens istum tex. procedat in eisdem terminis: pront ver. primus sed differentia est vt predixi.

1 ☞ Dies est quintuplex.
2 Dies quando incipiat τ quando finiatur, quantum ad diuina officia.
3 Dies quo ad collationem ordinum quando incipiat τ quando finiatur.
4 Dies quo ad esum carnium incipit post cenam.
5 Dies quo ad obseruationem treuge incipit ab ortu solis.
6 Statutum si duplicet penam maleficij: qñ committit in die sacratissime virginis an intelligatur de die naturali.
7 Dies naturalis: licet sit. xxiiij. horarum: tamē illud quod fit de nocte non dicitur proprie commissum de die.
8 Dies vnde dicatur.
9 Terminus si sit statutus a iudice alicui ad cparendū nō specificata aliter hora iuridica, vsq ad mediā noctē pōt comparere.
10 Citatus si quis fuerit p causa criminali: τ ne incarceretur dz dare fideiussorem de se presentando. τ nu. 11.
12 Sententia debet ferri de die non autem de nocte.
13 Appellatio sententie potest fieri de nocte.
14 Ampliatio huius legis.
15 Notarius potest argui de falso si dicat factum tali die q̃uis esset de nocte.
16 Notarius quando ignoraret an esset transacta media pars noctis vel ne: tunc potest dicere actum tali nocte que fuit media intra talem et talem diem.
17 Actus si sit inceptus ante mediam noctē et finitus post, an debeat apponi dies precedens an sequens.
18 Factū inter diem et noctem, intelligitur factum de die.
19 Nox an possit appellari dies: eo quod deseruit diei.
20 Instrumēta facta de nocte, nisi ex cā necessitatis sunt suspecta.

1 More romano. †In gl. j. q̃ loqt de duplici die: dic meliꝰ: qd imo quintuplex est dies: quidam est naturalis, q habet. xxiiij. horas: τ cōprehendit partē duarū noctiū: τ incipit a media nocte: τ alia media nocte finit scdm morē romanorum hic csonat illud qd dicit Macrobiꝰ in. j. saturnaliuz: qd diei ciuilis apud romanos fuit hec obseruata diuisio: nā prima pars appellat medie noctis inclinatio: τ sic ccor. cū isto tex. qd dies apud romanos incipiat a media nocte. Scda pars appellat gallicíniū: postea cticiniū qñ galli cōticescūt: τ hoies incipiūt quiescere: postea diluculum qñ incipit dies aliqualiter dignosci: τ iuriscōsul. alibi illud dicit, albescēte celo in. l. titius. §. j. ff. de lib. τ posthu postea dicit mane qñ dies est iam clara. dein de appellat meridies: postea tps occiduū qñ sol vadit ad occasum. Deinde suprema tēpestas: ideo dicebat in. l. xij. tabu. solis occasus suprema tempestas esto. Ultima dicit vespera a greco: nā ipsi hesperā a stella dicūt: ideo ipsi hesperā Italiā appellāt: qr in occidēte est sita. Secūdus dies appellat artificialis eo qr artificio iure distinguit a nocte: τ dicitur dies artificialis a mane (τ sic qñ sol est sup terrā) vsq ad vesperas: τ iste dies artificialis nihil cōprehendit de nocte. c. supfodiens. de homicidio. l. furē. ff. de sic. l. iiij. ff. ad. l. aq. l. j. τ ibi no. Ang. C. de custo. reorum. hinc dicit gl. j. in. §. hinc nobis. in gl. in aut. de here. τ fal. qd. xx
a iiij. hore[a] faciūt diem naturalē: sed. xij. faciunt diem artificialē: τ idē dicit gl. valde no. in. l. fi. ff. de ver. sig. per tex. in. l. j. vbi Benedi. de plūbi. ff. de manu. Ex hoc resultat vnū valde mirabile: qd dies artificialis semp intelligat de equinoctiali quādo dies et nox sunt equales: τ sic de die. xij. horarū: τ tamē istud nō videtur: cū differentia debeat fieri inter tēpus hyemis et estatis: cū in estate dies sit pluriū q̃ xij. horarū: ideo forte melius esset dicere qd dies artificialis nō habeat precisas horas. xij. vt dicūt oēs gl. sz aliqñ plures aliqñ pauciores scdm diuersitatē tēporuz. ¶ Tertius est dies legalis seu emergēs, q cputat pcise de momēto ad momētuz: scdm qd icipit eodē momēto finit. l. iij. §. minorem. ff. de mino. τ. l. j. ff. de manu. Nā ad appellādū statuunt a. l. decē dies: quāprimū est lata snīa, etiā si ferat medio die: in illo momēto mediū diei inci. isti. x. dies: τ in medio die decimi finiūtur. l. j. §. d. es. ver. quid ergo. cū gl. ff. qñ app. sit. not. in aut. ho, die. C. de appel. ¶ Quarta dies est cōuentionalis, scdm qd ptes cōueniūt: qm cōtractꝰ ex cōuentione ptiū. l. ctractus. ff. de reg. l. j. §. si conuenerit. ff. depos. l. in cōuentionalibꝰ. ff. de ver. obli. si vero simpliciter aliter nō declarato die: intelligitur de die naturali. xxiiij. horarū. l. eū q certarū. ff. de ver. ob. §. in diē. insti. e. qr vba simplr plata in dubio debēt intelligi scdm naturā, τ nō ciuiliter. l. fi. cū simil. C. de his q ve. eta. impe. fallit qñ pter subiectā materiā aliter esset dicendū: puta paterfa. cōducit simpliciter operarios p certo salario singulis diebus itelligit a summo mane vsq ad vesperas: τ nō de die naturali: qr noctis tpe opere laboratorie regulariter nō pstātur: scdm Azo. i summa. C. de ope. lib. quē sequit Albe. hic: τ est tex. in. l. j. τ in. l. medicus. ff. de ope. lib. τ in. l. ij. in fi. ff. de annu. le. ¶ Quita est dies ecclesia-
b stica: τ quantū ad indulgētias[b] incipit a vesperis vigilie τ cōtinuat vsq ad vesperas diei sequētis inclusiue: τ tunc finit indul
2 gentia: ita habet in. c. fi. §. adijcimus. de sen. excō. in. vj. †Quan
c tū aūt ad diuina officia[c] qñ incipiat dies: et qñ finiat: habes tex. in. c. ij. τ ibi gl. de fe. τ gl. in. c. alma mater. de sen. excō. in. vj. Hos. in summa de fe. §. qualr. ver. est tñ notandu. Archi. de cse. dist.
3 iij. c. j. τ. lxxv. dist. c. qd a ptibꝰ. vbi etiā tex. τ gl. †quantū vero ad collationē ordinū: dic vt est tex. lxxv. dist. c. qd die. Archi. in. d.
4 c. qd a partibꝰ. no. in. c. literas. de tēpo. ord. †Quo aūt ad esum
d carniū[d] dies incipit post cenā. de cōsec. dist. iij. c. de esu carnium. glo. in. c. ij. de fer. lz gl. teneat ctrarium in. c. pronūtiandū. ff. de
5 cse. dist. iij. †Quo aūt ad obseruationē treuge dies incipit ab ortu solis. c. j. de treug. τ pace. circa quē tex. tñ diligentius cside ra. Et ibi habes qñ sit tps bellandi: τ qñ inchoandum sit bellum: dicit tñ nota. Bald. hic qd in his q̃ pñt pariter agi de die τ de nocte debemus in dubio intelligere diē naturalem. xxiiij.
6 horarū: per istum tex. qd dicit no. ¶ †Ultimo circa predicta queritur pone statutū duplicat penā maleficij qñ cōmittitur in die sacratissime virginis an intelligatur de die naturali. xxiiij. horarū: ita vt cōprehēdat delinquentem in nocte sequenti vel pcedenti: vel intelligatur solū de die artificiali. Fed. de senis in cōsi. xliiij. qd incipit factū tale est statuto cauet qd si aliquis cōmiserit: tenet qd intelligat de die artificiali: qñ dies est sup terram: qr qd fit de nocte non dr pprie cōmissum de die, sz fingitur τ in statutis non habet locū casus fictus. l. iij. §. hec verba. cū simi. ff. de neg. ge. Istam decisionē sequunt Pau. de ca. Lu. ro. et
7 ceteri Moder. hic. ¶ †Pro ista decisione pōdera tria. Prio. qd lz dies naturalis sit xxiiij. horarū: tñ illud qd fit de nocte nō dicit pprie cōmissum de die: ptz per istū tex. qui ponit duas impropietates ibi perinde quasi ergo non hz locum in statutis.
8 ¶ †Secundo facit qr dicitur a grece: qd latine claritas dicitur scdm gl. Jo. an. in data. vj. lib. Semi. in. c. fi. §. festiuitatibꝰ.
e in pe. co. de sen. excō. in. vj. Item in statutis[e] attendit cōis vsus loquēdi: vt p Bar. in. l. labeo. §. itē tubero. cū simi. ff. de sup. leg. sed scdm cōem vsum loquēdi: aliud est factū de die, aliud de nocte: vt p Bar. in. l. aut facta. §. tēpus. ff. de pe. in. l. titiꝰ. §. j. ff. de libe. τ posthu. ¶ Capio glo. in ver. lucius. quam diuide in quatuor partes. In prima remouet vnuz contrarium: quod ista. l. sit male situata sub hoc titu. In secunda remouet aliud cōtrariū. In tertia aliud. In quarta extendit istā. l. ij. ibi: secus in cōtractibus. tertia ibi: itē secus in sentētia. quarta ibi: si aūt gñali
9 ter. ¶ †Ex pria parte nota duas cōclusiones. Prima est qd si alicui sit statutus terminus a iudice ad cōparendū nō specificata aliter hora iuridica, qd vsq ad mediā noctē pōt comparere. Intellige tñ vt p Bar. τ plenius Alexā. Scdo intellige: nisi qs esset citatus ad actū q nō pōt nisi de die expediri: puta ad audiendū ferri sentētiā: q̃ nō pōt de nocte ferri: vt in. iij. parte hu
10 ius gl. †Secūdā cclusionē habes ex glo. ibi: vel dare pignora in cōmuni: nā intentio glo. est qd si quis fuit citatꝰ p causa criminali τ ne incarceret debet dare fideiussores de se presentando. l. j. ff. de custo. reo. hic est glo. no. qd si velit dare pignora de media nocte q̃ reponunt in loco cōi dz relaxari: τ ita not. Bal.
11 Ang. τ Moder. hic: †p istā gl. infert Bal. qd si incarceratꝰ vult de media nocte dare fideiussores qd dz relaxari: dicit tñ Bal. qd nisi periculū sit in mora pōt iudex differre vsq ad mane: qr nō tenet de nocte facere copiam sui. l. j. §. quid ergo. ff. qñ appe. sit. ¶ In glo. ibi: secus in contractibꝰ, habes qd creditor pōt recusare solutionē quā debitor vult facere noctis tpe: qr solutio debuit fieri cōgruo loco τ tpe. l. si soluturus. ff. de solu. Intellige qñ creditor potest pretēdere interesse: vt qr periculum esset aperire ostiuz noctis tpe: vel qr locus esset insidiosus: vel quia posset decipi in qualitate pecunie: alias istis cessantibꝰ tenet solutionē recipere, etiā noctis tēpore: nisi sit contētus expectare in diē sequentē scdm Gui. Alb. Ang. Pau. de ca. τ Mod. hic. C. de Bal. in. l. acceptā: in. ij. q. C. de vsu. Sali. in. l. nō minorem. C. de transac. Et p hanc glos. infert Bald. qd locator equi non tene-
12 tur eum a scholari recipere de nocte. ¶ †In ea. gloss. ibi: item secus

a ¶ More. ad de gl. l. l. ij. ff. de verb. signi. in. c. j. de fe. τ in. c. j. de cse. dist. in. iij.

b ¶ Indulgētias. Adde Cal. i trac. de ecclesiastico iter dicto. l. vj. mēbro. q. lvj.

c ¶ Officia. adde Feli. i c. csuluit. in iiij. colū. de offi. deleg.

d ¶ Carniū. adde Feli. i d. c. csuluit. in. iiij. colū.

e ¶ Statutis. addō gl. i ver. nō cōtinebuntur in. l. liberorū. in. §. nō tantū. τ ibi Bart. ff. de le. iij. Bar. in. l. j. ff. de suis τ legit. Bar. in. l. j. C. de iura. cal. mathe. notabi. xcvj. Anto. d bu. τ abb. i proe. decre. Abb. i. c. ij. i prin. d arb. limita qd di xi qd statuta sunt itelligenda scdm cōem vsum loquēdi: dic qd hic pcedit nisi adeēt statutū gñale: quia tūc statuta nō intelligūtur hz cōez vsum loquēdi: ita dicit no. Bar. in d. l. Labeo. alle. p Jas. hic: idez tz Bart. i. l. cū delanionis §. asinā. ff. d fundo istr.

secus in sententia: habes cõclusionẽ, qđ sententia debet ferri[a]
1 de die: et si ferat de nocte nõ valet. Itẽ tz gl. in. l. ij. insti. de ver. obli. ⁊ est tex. ⁊ ibi doc. in. c. cõsuluit. de offi. deleg. ⁊ tex. in. l. ij. in §. et qr magistratibus. ff. de ori. iur. doc. in. d. l. nõ minorẽ. Istã cõclusionẽ ex theorica Bart. si bñ inspexeris limita trib⁹ modis. ¶ Primo de cõi cõsensu ptiũ. Scđo nisi res esset tpe peritura. Tertio qñ iurisdictio iudicis expiraret: ⁊ de ista tertia dixi in d. l. nõ minorẽ. ¶ Quarto limita qñ iudex esset impedit⁹ multitudine causarũ: ita sin. Bal. in. §. itaqȝ. circa si. s. in pemio fforũ. quẽ seqr Lu. ro. h: ⁊ l. si viro. §. ꝺ viro. i. xv. fal. ff. so. ma. facit qđ vult Bar. in. l. j. in prin. in vlt. colũ. post Guil. de cu. ibi. s. de o. ff. eius cui manda. est iuris. ¶ Quinto fallit qñ ps est absens: vel si presens est, ex parte alia nihil dicendo intelligeretur tacite consentire quod possit de nocte ferri fm Jo. an. ⁊ do. Anto. in. d. c. consuluit. Sali. et Moder. in. l. non minorem. ¶ Sexto limita quando esset consuetudo in contrarium. Nam p cõsuetudinẽ põt induci qđ snia possit de nocte ferri fm Jo. an. in addi. Spe. in ti. de sen. §. iuxta. ver. sed nunqd. Ang. ⁊ Pau. de ca. hic. ¶ Septimo fallit in snia arbitratorũ: qr assumuntur de iure, ⁊ de facto: nã arbitramentũ cẽsef esse quedam transactio, vt p Bar. ⁊ do. in aut. si vero cõtigerit. C. de. ind. ⁊ trãsactio ita valet facta de nocte, sicut de die. l. nõ minorẽ. C. de transac. sec⁹ est in snia arbitri: cũ arbitria sint redacta ad instar iudiciorũ. l. j. ff. de arbi. vnde snia arbitri de nocte ferri non põt, nisi ex causa necessitatis. l. si de meis. §. fi. ⁊ l. si feriatis. fm vnũ intellectũ. ff.
13 de arbi. ¶ † Ultimo adde qđ appellatio snie põt fieri de nocte: ita no. tz Bal. in aut. hodie. in vlti. col. C. de appel. declarando tex. in. l. j. §. dies. ver. quid ergo. ff. qñ app. sit: sicut etiã appellatio a snia põt interponi die feriata. l. j. ⁊ ibi Bar. C. eo. ⁊ Bart.
14 in. l. diuus. circa si. j. eo. ¶ † In ea. gloss. ibi si aũt velis gñaliter gl. amplrat istã. l. vt nõ solũ habeat locum in materia dilationũ ⁊ cõparitionũ, vt faciat ad titulũ: pront intelligit glo. in. j. parte sed ẽt gñaliter potest intelligi in alijs in quibus actus põt fieri de nocte sicut de die, vt etiam quo ad alios effectus multũ operetur ista. l. puta si notarius sit rogatus de actu celebrato de nocte puta de transactiõe que ita põt fieri de nocte sicut de die. d. l. non minorẽ. vel de testamento. l. ad testium. §. posse. ff. de testa. effectus huius. l. erit, qđ notarius debebit dicere factũ de die: ⁊ si trãsiuit media pars noctis debet apponere diem sequẽtẽ: alias diẽ precedentẽ. Itẽ põt esse vtilitas videñ. an quis cõpleuerit. iiij. annos. Itẽ circa vsucapionẽ ⁊ similia: ista est itẽ
15 tio glo. ⁊ in hoc aduerte † qđ notari⁹ nõ põt argui de falso si dicat factũ tali die: quãuis esset de nocte fm Inno. in. d. c. cõsuluit in si. quẽ sequif Bal. dicẽs, qđ eius dictũ non est alibi: ⁊ Ange. hic: ⁊ Bal. in. d. l. nõ minorẽ. ⁊ in. l. fi. C. de his quib. vt indig. ⁊ in c. ij. de ferijs. Ang. in. l. j. ff. de manu. ⁊ in. l. in vsucapionib⁹. ff. de vsuc. ⁊ in. l. titius. §. fi. ff. de lib. ⁊ posth. Imo. in. c. j. vt ecclesiastica
16 bñficia: ⁊ in. l. qua etate. ff. de testa. † Qñ aũt notari⁹[b] ignoraret an esset transacta media pars noctis vel ne: tũc bñ põt dicere actũ tali nocte que fuit media intra talem diẽ: puta mercuriũ precedentẽ: ⁊ diẽ iouis sequentẽ: fm Ang. ⁊ Moder. in. d. l.
17 in vsucapionibus. ⁊ Ang. in. l. j. ff. de manumiss. ¶ † Quid antẽ si actus sit ceptus ante mediam noctẽ: sed sit finit⁹ post: an debeat tũc apponi dies precedẽs an sequẽs: habes p Bal. Imo.
18 ⁊ Moder. in. l. si quis eũ. §. j. ff. de vulg. ⁊ pupil. † ⁊ si in aliq̃ dispositione dicerel, qđ fuit factũ inter diẽ ⁊ noctem intelligeref factum de die: ita intelligit Bal. in. l. ij. ad fi. C. quib⁹ res iudi. nõ noc. alle. l. ij. cum glo. ff. de fur. balnea. facit qđ dicit Bald. in
19 aut. hodie. in vlt. col. C. de app. † qđ nox põt appellari dies: ex
20 quo deseruit diei. Aduerte tñ diligẽter † qđ instrumenta facta de nocte nisi ex causa necessitatis sunt suspecta, fm Bal. in. c. j. in penul. col. de fide instru. Jason Padue.

1 ¶ Ferie messium vel vindemiarũ an locum habeant in extraiudicialibus.
2 Scholarib⁹ licitum est studere diebus feriatis ⁊ scribere.
3 Doctoribus licitũ est consulere diebus feriatis pro forensib⁹ qui sunt in hospitio.
4 Die feriata potest procedi in causa incarcerati pro causa ciuili vel criminali.
5 Licentia de capiendo delinquẽtem ppter presumptionẽ fuge potest committi quocunqȝ die feriato.

Diuus traianus. Ferie ob necessitatẽ hoĩz inducte habẽt locũ in iudicialibus: nõ in extraiudicialib⁹: nec in causis militũ vel custodiarũ vel in causis carcera-
1 torũ. h. d. † Et qđ in extraiudicialib⁹ ferie messiũ vel vindemiarũ locũ nõ habeãt: vt ptz, qr trãsactiones ⁊ pacta possunt fieri tpe feriato ⁊ in honorem dei. l. actus. ⁊ l. fi. C. e. ex quo infert qđ ẽt arbitramẽtũ qđ cẽsef qđã trãsactio põt ferri etiã die feriato
2 i honorẽ dei. Bar. i. l. si feriatis. ff. de arbi. ¶ † No. in ver. militarem iũcta gl. qđ licitũ est scholaribus studere[c] ⁊ scribere dieb⁹ feriatis: ⁊ ideo erat puerbiũ antiquoꝝ ꝙ scholares q obseruãt festa, male sciẽt codicẽ ⁊ peius digesta: tñ cõsidera qđ ista gl. relata ad tex. ex quo hic sumit intelligif de fer. ob neces. hoĩm. Adde ꝙ istud pcedit etiã diebus feriatis in honorẽ dei: vt est gl. j. in. l. iudices. C. e. vbi ꝺ dof. Ray. Alb. Ang. ⁊ Ful. idẽ tenẽt: ⁊ sequunf Guil. ⁊ Ang. hic argumentũ ppter debilitatẽ memorie. l. pegrine. ff. de acq. poss. ⁊ idẽ tenet Azo. in summa. C. de ferijs. in pn. ⁊ d. Abb. in. c. j. extra eo. ⁊ ista videf vera snia. lz Jo. an. et d. Ant. in. d. c. j. videanf aliter sẽtire: de quo si vis bñ instrui vid plene p Jac. alua. in pe. feu. in. j. ⁊. ij. col. An aũt doctorib⁹[d] licitum sit cõsulere dieb⁹ feriatis: ponũt Cano. in. d. c. j. ⁊ Alb. h:
3 † nam cõcludũt Jo. an. et. d. Ant. in. d. c. j. ꝙ doctorib⁹ licitũ est consulere dieb⁹ feriatis p forẽsibus qui sunt in hospitio: ⁊ sic ppter casuz necessitatis: dñt tñ in recompensationẽ facere aliquã eleemosynam: vt ibi per eos: dicit etiã Alb. hic se alias habuisse rome tpe indulgentie generalis. Mccccl. qđ ad delectationez et nõ lucri cã quilibet põt studere die feriata in honorẽ dei: ⁊ cõsulere in causis miserabiliũ psonarũ sed gratis: nã in operib⁹ pietatis dierũ distincto non habef. de conse. dist. v. c. nunqȝ. ⁊. c.
4 fi. extra eo. ¶ † No. ij. in versi. si. aliter ꝙ gl. intelligat ꝙ si aliqs est incarceratus pro cã ciuili vel criminali, in illa cã põt procedi die feriata vt hic. ⁊. l. custodias. C. de custo. reo. secus si nõ esset in carceribus: vt per Ang. ⁊ Mod. hic: a cõtrario sensu huius tex. nisi qñ pcedif cõtra insignẽ latronẽ vel similes. l. puni-
5 ciarũ. C. eo. † licẽtia tñ de capiendo delinquentẽ ppter presumptionẽ fuge, põt cõmitti quocũqȝ tpe die feriato fm Bal. in. l. fi. C. de exhibẽ. reis. an aũt quis possit torqueri die feriato: Alex. hic refert decisionem Pau. de liaza. in. c. grauis. in fin. de depo. tu allega Bal. in. l. nemo. in. v. no. p illũ tex. C. de epi. audi. vbi notat ꝙ etiã in dieb⁹ paschalibus põt torqueri quis p eruẽda veritate criminũ ⁊ criminosoꝝ in enormibus criminibus: ⁊ specialiter in criminibus que secreto cõmittunf vt in crimine venenati hominis, adulterij, falcificationis monete, instrumentoꝝ, ⁊ similibus qđ reputat not. ⁊ sic põdera Bal. velle ꝙ pro alijs criminibus non potest tortura inferri die feriato.

a ¶ Ferri. adde Bal. in prima cõstitutione. ff.

b ¶ Notari⁹. adđ bal. i. l. nõ minorẽ C. de trãsac. Feli. in. c. cõsuluit. in. iij. col. de offic. delega.

c ¶ Studere. adđ arcbi. i c. ieiunia. ꝺ cõse. dist. iij. abb. i. c. j. de fer. Baro. i rub. de feu. Archiepz flo. i. iij. pte sue summe. tit. ix. c. vij. in. §. iiij. sanctus Tho. ij. ij. q. cxxij. ar. iiij. et. q. xlj. arti. fin.

d ¶ Doctoribus. Adde barb. in rubrica de ferijs. vbi diffuse.

1 ¶ Clausula prima quando habet propriam ⁊ specialem determinationem: tunc clausula in fine posita ad eam non refertur.
2 Aduersatiua sed, quid importet.
3 Dilationes licet sint angustande quantum est possibile in causis summarijs: tamen quãdo sunt necessarie ⁊ statute a lege, tolli non possunt.
4 Probatio plena ita requiritur in causis summarijs, sicut in ordinarijs.
5 Cause summarie et ordinarie differunt.
6 Dilatio qlibet q̃ datur ad pbandũ, dicif esse perẽptoria: limita vt nu. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 15. 16. 17. 18. 20. et. 21.
14 Termini extraiudiciales, intelliguntur peremptorij.
16 Sicut iudex potest statuere terminuz actori intra quẽ agat, ita et reo ad exceptiones ponendas.
22 Termin⁹ assignatus arbitratori vel arbitro ad laudum nõ cẽsetur peremptorius.
23 Iudex an possit dare secundam dilationem ad probandum. et nume. 24. 27. 28. et. 29
5 Nullatenus dictio, importat nullitatem actus ipso iure.
29 Nullatenus dictio, que est vniuersalis negatiua, tantum importat quantum dictio nullo modo.
30 Dilatiões nõ danf plures reo q̃ actori in causis pecuniarijs.
31 Dilationes plures dantur in causis capitalib⁹ q̃ in nõ capitalibus.
32 Reo accusato, magis fauef quã accusatori in causis capitalib⁹
33 Dilatiões lz denf reo plures quã accusatori: tñ si reo def tertia dilatio poterit etiã accusator intra illã tertiã probare.
34 Dilatio prima põt cõcedi etiã si iudex nõ sedeat p tribunali.
35 Iudex nõ põt dare nisi vnã dilatiõnẽ ad pbandũ: ⁊ si daret ẽt esset ipso iure nulla: vide limitationes nu. 36. 37. 38. 42. ⁊. 43.
39 Iudex si statuerit terminũ alicui etiam cum cõminatione: qđ vlterius eum non audiet: tamen re integra post lapsum termini debet audiri.
40 Dilatio secunda dz cõcedi ad pbãdũ illud ad quod admittef in causa appellationis propter eandẽ equitatem.
41 Dilatio prime instantie nõ extendif ad causam appellationis: sicut nec gñalis renũtiatio probationũ: nec cõclusio in causa.
44 Dilatio noua debet dari qñ sit additio ad libellum.
45 Actio noua an ⁊ quando accumuletur.
46 Dilatio scđa qñ daref vtraqȝ pte presente ⁊ nõ cõtradicente: valeret ex tacito presumpto consensu partium.
47 Auxilio nouo indigent que de nouo emergunt.
48 Impedimentum qualiter probetur in prima dilatiõe, ad hoc vt secunda concedi debeat.

49 Dilatio prima datur cum leni cause cognitione.
50 Causa dr criminalis ꝑ qua imponit̃ pena pecuniaria fisco.
51 Adulterii crimẽ quomodo sit immane.
52 Probatiões facte nulla data dilatiõe an valeãt ⁊ teneant.
53 Sententia nulla: data dilatione ad probandum valet.
54 Probationes facte ante terminum valent.
55 Actor si se nimium arctet sibi imputatur.
56 Causa postq̃ est commissa consilio sapientis non potest consul
tor nouas probationes admittere.
57 Ordinarius nõ põt nouas probationes admittere, postq̃ cau-
sa est commissa consilio sapientis.
58 Consultor cui cõmissus est vnus articulus ad cõsulendũ de ꝑ-
tium voluntate, nullum aliũ articulũ debet admittere.
59 Cõsultor nõ pt cognoscere d errore: si aliq̃ ps diceret se errasse.
60 Cõmissio cõsilii: est quedam conclusio in causa.

In pecuniariis.

Ista.l.erit ita vtilis
sicut alia quã babue
ris boc anno: ꝓpter materiam vtilẽ. Et pmitte qđ
in iure nostro dilationũ multe sunt species: ⁊ Spec.
in tit. de dila.§.j.p totũ ponit xxv. species. Cy.in.l.i.C.de dila.⁊
aliquos ponit Albe.bic: tñ in bac.l.⁊ in gl. nõ babemꝰ videre
nisi de duplici spẽ.s.de dilatiõe data ⁊ dãda ad ꝓbandũ. Scdo
de dila. expectatoria q̃ dat̃ absenti ad veniẽdũ. Scdo ad euidẽ
tiã pmitte: qđ ista lex legit̃ altero de duobꝰ modis. vno mõ ſm
glo. qđ pria rła loquat̃ in causis ciuilibꝰ tm̃. Scda regula loqui
tur in oibꝰ causis criminalibꝰ siue ingerat̃ pena pecuniaria siue
pena sanguinis: ⁊ ista lectura de ꝯsuetudine seruat̃ ſm Ang. et
Mod. bic. Scdo mõ legit̃ ſm. Guil. de cu.⁊ Bar. bic qđ prima
regula ꝓcedit in omnibꝰ causis pecuniariis: siue ciuilibꝰ siue cri
minalibus in quibꝰ ingeritur tm̃ pena pecuniaria. Secũda re
gula loquit̃ in causis capitalibus: et sic in quibꝰ nõ imponitur
pena pecuniaria sed corporalis: et ista scda lectura est verior
de iure: ⁊ bãc tene: ⁊ dicet̃ latius.j. super gl. Itẽ pmitte: qđ text.
in ver. singulis causis, legit̃ in glo. tribus modis: tene secũdam
qđ intelligat̃ causis.i. capitulis. ¶ Diuidit̃ ista.l. ſm Bart. in
1 tres partes. Tu aduerte dñ Bar. vult † qđ in.iij. ponat̃ limita-
tio ad vtrãq̃ regulã tex. nã in cõtrariũ videt̃ facere: qr qñ pria
clausula bꝫ ꝓpriã et spãlẽ determinationẽ: tũc clausula in fi. po
sita ad eã nõ refert̃.c. cũ dilecti.⁊ ibi do. Card. ad boc no. de do-
na. ⁊ ibidẽ Jmo. in duobꝰ locis in.ij.⁊.iiij.co. Bal. no. in.l.j.C.de
legi. bere. et in.c. inquisitioni. de app. sed ad boc potes respon-
dere qđ prima clausula lꝫ babeat spãlẽ et ꝓpriã determinatio-
nem respectu numeri: nõ tñ bꝫ spãlem determinationẽ quo ad
cause cognitionem vnde clausula in fine posita generaliter ad
oia refert̃: attento qđ nulla dilatio dari põt nisi cũ cause cogni
tione.l. oratiõe.s.co.⁊ bic: in glo.⁊ boc mõ potes limitare rłam
2 p̃dictã. † Aduerte etiã i tertia pte tex. dũ dicit. Sed vtriq̃ cau
sa cognita, videt̃ qđ aduersatiua sed: sit male posita: qr deberet
aduersari in iure ⁊ in facto. gl. ⁊ Bar. in.l.ij. vbi dixi.s. ne qs eũ
q. sed bic, nõ aduersat̃: rñde no. ex doctri. Bar. in.l. boc amplius
§. de bis aũt.j. de dã. infec. qđ quãdo illud quod sequit̃ p aduer
satiuã bꝫ diuersam rationẽ. et tunc ponit̃ aduersatiue, ⁊ ad ius
et ad factum. Qñ aũt bꝫ eandẽ rationẽ: et tũc non stat aduersa
tiue: sꝫ ponitur correctiue vel limitatiue: vt ibi in ver. idẽ nera
tius. et ita ꝓprie ponitur bic: boc dicit in effectu. In causis pe
cuniariis: vna tantũ dat̃ dilatio ad ꝓbandũ: sed in capitalibus
dant̃ reo tres: ⁊ accusatori due: sed ois causa cognita.b.d. et ad
istã.l. vide Spe. q eã glossat in ti. de teste.§. qualr. ver. iudex. qn
q̃ assignabit: ⁊ in ver. sed cũ sup. ¶ Põdera in primis text. in
illa vniuersali, in oibus causis ex quo duo colligunt̃. Prio qđ
verus est intellectꝰ Barto. ad istã.l. qđ prima regula ꝓcedat in
omnibꝰ causis pecuniariis: etiã si sint criminales: de quo dicet̃
3 j. in gl. ¶ † Scdo istũ tex. in illa vniuersali põderat singu. Bar.
in ꝯsi. suo qđ incipit ex facto ꝓponit̃ qđ in causa pecuniaria ⁊c.
qđ ista.l.⁊ eius materia babeat locũ tã in causis summariis: si-
cut in causis ordinariis: idẽ tꝫ do. Ant. Jmo. ⁊ do. Abb. in.l. vl-
tra tertiã. de testi. Lap. de castel. allegatiõe. lxxxviij. nã licet in
causis summariis dilationes sint angustande quãtũ est possibi
le i cle. sepe. de ver. sig. tñ qñ sunt necessarie ⁊ statute a lege tolli
4 non possunt. † Adde bene facere: qr in causis summariis ita re
quiritur plena ꝓbatio sicut in ordinariis: nisi quãdo tractatur
de leui preiudicio: ita Bar. in.l.iij.§. cause. ff. ad carbon. ⁊ in.l. si
quis a liberis.§. si qs ex bis. ff. de libe. agno. ⁊ latius in extrau.
ad reprimẽ. in ver. summarie. in.iij. et.iiij. colum. Bal. in.l.j.C. vt
in poss. leg. Cano. in.c. quoniã frequẽter.§. quod si sup.⁊.§. fin.
5 vt lite non cõtesta. † Alibi tamen Bart. in materia dilationuꝫ:
constituit differentiam inter causas summarias et ordina-
rias in extrauagan. ad reprim. in versi. sine strepitu. vbi tenet
qđ licet alias debet dari dilatio parti ad querẽduꝫ aduocatũ.
l. ab bostibꝰ. in fi.⁊.l. ait pretor. ff. ex quibꝰ cau. ma. tñ in causis
in quibus ꝓcedit̃ summarie: ⁊ de plano vel sine strepitu non est
danda dilatio ꝓpter aduocatos: qr ab ea est remotꝰ strepitus
aduocatorum. Istud dictũ Bart. est valde sing. si est veruꝫ: sed
ego valde dubito: qr carere aduocato est carere magna parte
defensionis.l. aduocati. C. de aduo. di. iudi. Rapb. Fulgo. in.l.
certi iuris. C. de iudi. gl. no. in.l. qđ si nolit.§. si mãcipiũ. in v. me-
dicũ. ff. de edil. edic. ⁊ quãuis cã sit summaria: nõ tñ adeo debet
angustari qđ tollat̃ eius defensio necessaria: ita dicũt oẽs in cle
mẽ. sepe de verb. signi. Secundo cõtra Bar. põdera istũ tex. ar
guẽdo a speciali: ⁊ qr alias ille tex. esset superfluus in.c. fi. in pn.
9 de bereti. in.vj. in ver. ⁊ absq̃ aduocatorum strepitu. ¶ Tertio
no. ex tex. ibi plusq̃ semel tribui non põt: qđ in causis pecunia-
riis nõ potest dari nisi vna dilatio: ex quo infert Bart. ⁊ oẽs se-
quunt̃ qđ quelibet dilatio que dat̃ ad ꝓbandum: dicit̃ esse pem
ptoria: ideo nõ est necesse in ea dici ⁊ peremptorie: qđ ptꝫ: quia
prima perimit omne ius probandi: cum alia amplius dari nõ
possit: vt bic: et.l. oratione. in prin. in versi. amplius q̃ semel: et
ibi Jmo. Paul. de ca.s.eo. Istã regulam reassumit Bart. in.l.
j. ad fi. C. de dila. ⁊ ibi etiã est tex. in versi. amplius q̃ semel. ⁊ idẽ
Bar. in.l. mancipiorum. per illũ tex. ff. de optio. lega. ⁊ in.l. cessan-
te: per illũ tex. C. quomodo et qñ iud. ⁊ in.l. si finita.§. iulianus.
in.iiij. col. ff. de dã. infec. ⁊ in extraua. ad reprimẽ. in ver. super di
cto crimine. ⁊ in.l. titia.§. vsuras. ff. de lega.ij. Spe. in titu. de di-
la.§.j. ver. ⁊ non. qđ si datꝰ est terminꝰ: ⁊ in.§. fi. in ver. qđ si data
est dilatio. ¶ Tu aũt reducendo ad clarum ordinẽ oia q̃ spar-
7 sim bincinde ponunt Bar. ⁊ alii in bac.l. † Amplia primo istaꝫ
regulam octo modis: deinde eam limita sex modis. Prio am-
plia istã regulã, vt ꝓcedat siue talis dilatio probatoria sit data
post litis cõtest. ⁊ in boc nemo cõtradixit: siue etiã ante li. cõte.
ad aliquod incidẽs vel emergens: ita tenet Bar. bic: in.iij. col.
in ver. quero de intellectu borum verborũ singulis annis ad fi.
⁊ Bal. bic: in.iij. co. ⁊ Pau. de cast. in.d.l. oratione. in.j. col. quã-
uis de predictis nullam faciat mentionẽ: bene facit iste text. in
ver. singulis causis: intelligendo: vt intelligũt Bar. ⁊ docto. id
est singulis capitulis: ita teneas quicquid Spec. referat alios
distinguere in tit. de citatione.§. viso. ver. dicunt etiam quidaꝫ.
quem refert Bar. in.d.§. iulianus. in.iiij. colum. ⁊ Spec. in titu.
8 de feriis.§.j. ver. sed regulam indistincte. ¶ † Secundo no. am
plia etiã si iudex dicat assigno, pro primo termino, seu in prima
dilatione: nam licet primo dicatur respectu secunde: tñ iudex p
boc non põt dare scdam dilationẽ nisi ꝓbet̃ de iusto impedimẽ
to: quia iudex non potest immutare dispositionem.l.j.§.j.s.eo.
Jdem tenet Bart. bic: in.ij. col. in ver. quid si dictũ est in actis.
in consi. suo qđ incipit: ex facto proponit̃ quod i cã pecuniaria.
9 Pau. de ca. bic: in.iij. co. ⁊ alii Moder. post eum. ¶ † Tertio
amplia istã regulã vt procedat etiã in termino dato reo ad exci
piendum qui eodem modo semper intelligitur esse perempto-
rius. glo. est notabilis in clemẽ.j. in ver. peremptorio. in fi. de ex
ceptio. quam ad boc allegat pro notabili Bal. in.l. cõsentaneũ.
in.iij. co. C. quomodo et qñ iudex. Jdem tenet Spe. in ti. de te-
ste.§. qualiter. ver. sed cum super exceptionibus. quem refert ⁊
commẽdat Albe. bic: circa prin. idem tenet Ang. bic: in.ij. col.
quãuis de predictis nullã faciat mentionem: facit bene tex. bic:
q i prima regula nullã facit differentiã inter actorem ⁊ reum:
limita tñ vt dicetur.j. ¶ Quarto amplia quod ista regula adeo
procedat vt quelibet dilatio cẽseatur esset peremptoria. quod
si iudex absq̃ causa rationabili daret secundam dilationem ad
probãdum: illa secunda dilatio esset ipso iure nulla: ⁊ processus
qui fieret esset ipso iure nullus: ita tenet Bart. bic: in.ij. colũ. in
ver. sed quero quid si iudex dedit secundã dilationẽ: vbi ad boc
põderat Bar. istum tex. in versi. non põt. vt statim dicã late in
sequenti notabili: vbi etiã limitabo: et in buius veritate consi-
10 stit substãtia et vtilitas buius.l. ¶ † Quinto amplia siue sit di-
latio probatoria data presenti siue etiam sit data absenti semp
censet̃ esse peremptoria: etiã si in ea nõ dicatur: ita mirabiliter
tenet Barto. bic: in vltim. colum. in principi. Bald. in auten. iu-
bemus. C. de iudi. Sed contrarium et melius tenet Alber. bic
in prima colum. Bal. in.vj. ⁊ Rapb. Fulgo. bic: ⁊ contrariuꝫ te-
net glo. magna bic circa mediũ: ⁊ videas Bar. in.l. cessante. C.
quomodo et quando iudex. vbi dixit quod si dilatio ad probã-
dum assignatur a iudice siue assignetur p̃senti siue absenti, sem
per est peremptoria per illum tex. sed si assignatur absenti non
per iudicem sed per nuntiũ vel epistolã vel edicta non est perẽ-
ptoria: sed requiruntur tres monitiones quod non sapit: imo
plus tenet signanter Bal. in aut. ei qui in fine. C. de tempo. ap-
pel. quod si dilatio probatoria sit statuta absenti: dato etiã qđ
sit sibi intimata ad domum: tamẽ nõ censetur peremptoria, nisi
iudex expresse dixerit qđ sit vltima ⁊ peremptoria nibil tamen
allegat. Intellige nisi data esset absenti q ꝯtemnendo iudicem
dixit se nolle venire ſm Angel. bic per glo. in.l. fina. ff. de in in-
tegrum

11 tex.resti.❡ † Sexto amplia istā regulā,vt procedat non solū in
causis ordinarijs.sed multo fortius in causis in quibus proceditur sine figura iudicij,semꝑ terminus iudicis intelligit̃ peremptorius,etiā si nō exprimat̃:ita tꝫ Bart.in extrauag.ad repri.in
12 ver.in termino.per illū tex.⁊ ꝑ.d.cle.sepe.❡ † Septimo amplia
istā regulā,vt ꝓcedat non solū in termino iudicis ꝓbatorio:sed multofortius in termino legali,q semꝑ censet̃ ꝑemptorius.l.facta.§.si qs bonoꝝ.ff.ad trebel.ꝺm Bal.hic,⁊ in.c.sancimus.in fi.quo tpe miles.in vsi.feu.facit text.in.l.scire.§.sufficit.⁊.c.subsequēs.ff.de excu.tu.nā fortior est exclusio termini legalis,q̄ hoīs vel repudiatiōis ꝺm Bal.in.l.diffamari.in.j.col.in fi.C.de inge.
13 ⁊ manu.⁊ in.l.ij.C.de tēp.app. † Ad istā ēt materiā vide,qđ dicit Spe.in ti.de dila.§.fi.ver.itē si datus,qđ ꝑma dilatiō ad probādū intātū censet̃ ꝑemptoria,qđ nedū nō pōt dari scđa dilatio ad probandū nec actori nec reo:imo si post lapsum ꝑmi termini actor vel reus vellet facere positiones illis nō tenet̃ qs r̄ndere.c.ij.cū gl.de ꝯfes.li.vj.⁊ multomagis ex dispositione statutoꝝ,certe post lapsuꝫ termini nō p̄nt tales positiōes fieri:⁊ si fiāt nō tenet̃ pars r̄ndere:q̄ꝛ tales positiones nō sunt species ꝓbationis:⁊ fiūt vt pars releuet̃ a probādo si cōfiteat̃:⁊ idē tꝫ Pau.de ca.hic i.iij.col.facit.l.sed ⁊ si restituat̃.§.ex quib.causis.ff.de ind.⁊ tex.melior de iure in.l.in ꝯctibus.§.illo.⁊ ibi Bal.not.C.de nō nume.pecu.⁊ de intellectu.d.§.illo.dixi in.l.manifeste.ff.de iure
14 iuran.idem ēt tꝫ Pau.de cast.in.l.j.de dilatio.❡ † Octauo pro ampliatione istius regule adde,qđ ēt termini extraiudiciales intelligunt̃ ꝑeēptorij:lꝫ nō adijciat̃.l.si tēpora.C.de fide instru.⁊ iure haste fisca.li.x.⁊.l.titia.§.vsuras.ff.de lega.ij.qđ est notabile,pro terminis q statuunt̃ in interpellationibus ⁊ similibus actibus extraiudicialibus ꝺm Ang.in.d.l.si tēpora.❡ Istā re
15 gulā sic ampliatā limita sex modis.❡ † Primo,nisi scđa dilatio ad probandū det̃ partibus expresse ꝯsentientibus vel presentibus ⁊ non ꝯtradicentibus:q̄ꝛ tacite censent̃ ꝯsentire,ꝺm Ange.hic:in.ij.col.ad fi.quē simpliciter sequit̃ Rapha.Fulg.hic circa prin.facit bene tex.in.l.j.⁊ qđ ibi pulchre no.Bart.C.de rela.vbi no.Bar.qđ qn̄ iudex facit actū q pōt esse preiudicialis parti,dꝫ pars expresse contradicere,alias sibi preiudicat:⁊ ideo inoleuit stilus qđ scribit̃ in actis:⁊ hoc presente parte cōtradicen
16 te ⁊ protestante:⁊ text.in.c.ij.de accu.in.vj.❡ † Scđo limita istā regulam vt procedat in dilationibꝰ probatorijs:secus est in dilationibus expectatorijs que dantur absenti ad veniendū:nam ille non censent̃ peremptorie ꝺm Bal.hic:in vlt.colum.in prin.⁊ in.d.l.cessante.cum limitatione de qua ibi per eum:⁊ in alijs locis.s̄.in princi.alleg.Quid autem sit de alijs dilationibus:ponit Specu.in titu.de dila.§.fi.in ver.termini autem assignatio:
7 quem refert ⁊ sequitur Ang.hic in.ij.col.❡ † Tertio istā regulam videtur mirabiliter limitare Bart.nisi lectura sit corrupta in.l.mancipioꝝ.circa fi.ff.de optio.lega.qđ istud sit propter cōminationem iudicis,qui in dilatione comminatur qđ ea elapsa procedet ad vlteriora:vnde vult Barto.qđ si dilatio simpliciter daretur absq̄ dicta cōminatione,qđ nō censeret̃ peremptoria:facit q̄ꝛ preceptum nunq̄ censetur peremptorium:nisi dictam cōminationem habeat.l.in peremptorio.ff.de iudi.gl.in.l.si apparitor.⁊ ibi Barto.C.de coar.lib.xij.sed ista limitatio nō placet,propter istum tex.iuncta inductione Bar.⁊ doc.vt.s̄.retuli.vbi non sit ista distinctio:quia cum non possit dari nisi vna dilatio vt hoc tex.ergo illa censet̃ peremptoria:ergo istud procedit absq̄ cōminatione:q̄ꝛ lex non vult quod possit dari nisi vna di
12 latio:ergo nō curamus cōminationē.❡ † Quarto limita in termino assignato ad agendum iuxta.l.diffamari.C.de inge.⁊ manumis.quia ille non censetur peremptorius ꝺm Ang.in.l.j.C.vt nemo inuitus.allegat Inno.in.c.cum in tua.ex.qui ma.accusa.possunt.Contrarium ⁊ melius tenet Ang.hic sibi ꝯtrarius per l.si ea.cum ibi nota.C.qui accusa.non possunt.⁊ est satis de mente Bal.hic:⁊ cum Ange.hic transit simpliciter Alexā.in prima
19 columna.† Et ita tenendo limita vt signanter per Ange.in.§.si quis autem.in penul.colum.in autentica.de here.⁊ fal.vbi dicit,quod licet iudex possit statuere terminum actori:infra quē agat:⁊ si non egerit excludatur.l.si accusaturus.ff.de adulte.d.l.diffamari.⁊.l.mancipiorum.ff.de optio.lega.⁊.l.titia.ff.de accusa.eodem modo,licet iudex possit assignare terminū reo ad opponendum exceptiones:quo termino elapso non audiatur:vt per Dy.in regula indultum.in.vj.tamen dicit Ange.quod ita demum per lapsum talis termini actor excluditur ab agendo,⁊ reus ab excipiendo,si iudex infra talem terminum bis monuerit actorem vt ageret:vel reum vt exciperet:alias actio que actori competebat vel exceptio rei perpetuo non excluditur in effectu,nisi infra illū terminum bina monitio iudicis intercesserit.Mouetur Ang.maxime per text.in.§.si quis autem pro redemptione.vbi etiā Ang.in aut̃.de eccle.tit.dicit tamen Ang.quod istud dictum est verum:relinquit tamen cogitandū,sed in d.§.si qs pro redēptione.dicit se non firmare:⁊ dicit Alexā.hic in.j.col.qđ Ang.bene fecit non firmare:q̄ꝛ iura Ange.loquunt̃ in casibus specialibus:⁊ sic reprobat istud dictū:sꝫ ipsemet do.Alex.sequit̃ illud dictū in ꝯsi.cviij.incip.viso themate diligenter ⁊c.in fi.in.j.volu.sequitur Ange.de are.in tract.maleficioꝝ.in ver.necnō ad querelā.⁊ Bartho.veronen̄.in cautela.clij.sed Ludo.in.l.quamdiu.iij.ff.de acqui.here.multis rationibus dānat istā regulam Ange.ibi per eum.Subijcit tn̄ Ludo.qđ non potuit alias tm̄ clamare qđ iudex tenuerit istam regulā Ange.
20 ❡ † Quinto limita,in termino dato ad allegandū qui non censetur peremptorius:⁊ hic videmus in practica vbi multi termini dantur ad allegandū.aut̃ iubemus.C.de iudi.Barto.in.l.ij.
21 C.quomodo ⁊ qn̄ iud.❡ † Sexto limita,nisi infra paucos dies
22 post primā dilationem,vt dicā nunc in sequen.nota.❡ † Septimo limita,dictam regulā non procedere in termino assignato arbitratori vel arbitro ad laudum:q̄ꝛ non censetur peremptorius:q̄ꝛ post terminū posset arbiter ferre laudū:ita Bart.in.l.
23 ij.C.quomodo ⁊ qn̄ iudex.❡ † Quarto pondera tex.in versi.nō potest.ex quo probatur quod iudex non pōt dare secundā dilationem ad probādū:intellige absq̄ rationabili cā:vt.j.dicetur:⁊ si daret secundam dilationem ipsa secunda dilatio esset ipso iure nulla:⁊ processus esset nullus.Ita ponderat Bart.hic istum tex.in secunda colum.in ver.quero quid si iudex dedit secundā:
24 † ponderando verbum non pōt,cum negatiua posita ante verbum potest,importet impossibilitatē.gloss.in.c.j.de regulis iuris.in sexto.Barto.late Moder.in.l.gallus.in princi.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ idem quod hic,tenet idem Barto.in.l.j.C.de dilatio.sequuntur Ludo.Fulgo.Pau.de castro ⁊ domi.Alexā.hic.Contrarium quod imo secunda dilatio valeat:tenet Bald.hic in.v.colum.in versi.iuxta hoc queritur secunda dilatio ⁊c.motus,quia iudex pōt facere gratiā si vult in dando secundā dilationem,per textum in.c.consuluit.de officio delegati.⁊ per notata per Inno.in.c.auditis.de procuratoribus.idem tenet Bal.in.l.petende.circa principium.C.de tempo.in integrum restitu.peten.⁊ Ang.hic.Tu tene opinionem Bar.pro qua stricte pondera istum textum.in verbo non potest.nam cum ista verba dirigantur ad iudicem,abnegādo potestatem faciendi actum:ergo actus qui fit,est ipso iure nullus.❡ Secundo:q̄ꝛ quando lex vtitur verbo non possit:apparet quod non potest renuntiari,quasi traditum sit pro forma ꝺm Bart.in.l.de his.circa mediū.ff.de transactio.❡ Tertio pro eadem parte pondera duos tex.scilicet tex.in.c.licet causam.in princip.in ver.nullatenus.de ꝓba.⁊ in.c.pastoralis.in versi.nullatenus.de exceptionibus.que
25 iura dupliciter sic induco.† Primo quia dictio nullatenus importat nullitatem actus ipso iure.glo.est singu.in aut̃.si qua mulier.C.ad velleianum.de qua glo.facit festum do.Cardinalis in c.super literis.de rescriptis.Secundo ⁊ fortius stringit:nā di
a ctio nullatenus [a] apposita in.l.vel in canone importat tantum quantum clausula decreti annullatiua:⁊ sic tollit facultatem dispensandi,quod iudex non possit contrarium dispensare:ita tenet do.Anto.⁊ Imo.in clemen.j.de seque.pos.et fruc.per illum text.in verb.nullatenus.⁊ ibi refert ⁊ sequitur do.Cardi.in.§.si quis autem.in.vj.q.idem tenet Archid.in.c.quoniā.super verbo nullatenus.de immunitate ecclesi.in.vj.⁊ de ista regula facit festum Ioan.de anania:a quo primum didici in.c.quia frustra.in.iij.colum.de vsuris.Idem est de mente Ioan.an.in.c.romana.§.penulti.de appellatio.in.vj.et ibi expresse Gemi.idem tenet:⁊ ita teneas quamuis contrarium sentiat glos.in.d.clemen.j.in ver.nullatenus.et contrarium teneat Gemini.in.d.c.quoniam.qui est sibi contrarius:sed ista regula est vera,⁊ eam com
26 probo:q̄ꝛ ista † dictio nullatenus que est vniuersalis negatiua,tantum importat quantum dictio,nullo modo:sed dictio nullo modo impedit ne possit dispensari contrarium:vt est gl.notabilis in clemen.ij.de etate ⁊ qualitate.quā ad hoc reputant singu.Ange.⁊ Imo.in.l.qua etate.ff.de testamen.bonus tex.in.l.fina.⁊ ibi Moderni notant.C.qui testamen.facere possunt.ergo per illam dictionem nullatenus,apparet,quod secūda dilatio esset ipso iure nulla:⁊ quod iudex non posset in hoc dispensare:⁊ hoc
27 modo inducendo,illi tex.fortiter stringunt pro Bart.❡ † Limita istam cōclusionem duobus modis.Primo quod tamen testis admissus in tali secunda dilatione nulla,quāuis nō probet,facit tamen saltem certum indicium:ita tenet singu.Bart.in.l.ij.in vlti.colum.ff.de appel.reci.sed veritas huius pendet,an testis qui non debuit admitti,si sit admissus faciat saltem indiciū:de quo est gl.in.l.maritus.ff.de questionibus.cum suis concor
28 dantijs.❡ † Secundo limita,nisi probatio fieret incontinenti:post terminum vel post paucos dies ꝺm Bal.hic:in.iij.col.post gl.ordi.in clemen.sepe.in ver.vbi ergo.de verb.signi.⁊ post Cy.in.d.l.mācipiorū.vt hic plenius videas per Bald.⁊ qđ post terminū iudicis elapsum admittat̃ purgatio more infra modicos

a ❡ Nullatenus.add gl.in cle.ij.de eta.⁊ quali.Ang.⁊ Io.de imo.in.l.si queramꝰ.ff.de test.Io.de imo.in.c.ij.de test.

dies est doct. Inno.cũ limitatiõe de qua ibi ꝑ eũ in. c.cũ in tua.
q matri.accu.pos.sequit̃ no. Bal.in aut.ad hec. in pe.col. vbi li-
mitat. C.de vin.⁊ in.d.l.diffamari.i.j.col.circa fi.facit tex. in cle.
29 j.de proba. † Aduerte tñ circa limitationẽ quã ponit Inno.in
d.c.cum in tua.dũ dicit,qđ lꝫ post statutũ terminũ a iudice,pos-
sit mora purgari ⁊ probari.j.paucos dies:secus post terminum
statutũ a.l.vel statuto:q̃ terminus statuit̃ in modũ prescriptio-
nis.q̃ ꝯ istam limitationẽ videt̃ facere:q̃ mitius agit̃ cũ. l.quã
cum hoĩe.l.celsus.in prin.cũ glo.ff.de arbi.que regula potissime
hꝫ locũ in materia purgationis more:ſm Bart. in.l.si insulã.in
viij.oppo.ff.de verb.obli. Considera etiã ꝓpter.l.⁊ si post tres.
ff.si qs cau.vbi purgatio more in iudicialibus bene admittitur
infra paucos dies,qñ sumus circa preparatoria iudicioꝝ.⁊ non
aliter,vt ibi tenent oẽs:⁊ qđ incõtinenti post admittat̃:facit re-
gula:q̃ paria sunt aliquid fieri in termino,vel incontinẽti post,
gl.est nota.in.l.pomponius.§.rati.ff.de procur. quã reputat sin
gu.Imo.in.l.ex ꝯsensu.§.eũ qui.in.xxv.colũ.ff.de appel.⁊ in.l.ij.
§.prius.ff.de vulg.⁊ pup.sed habes ꝯcordantẽ gl. in.l.ij.in prin.
in ver.post narrationẽ. C.de iura.cal.expresse Spe.in tit.de sa-
tisda.§.viso.ver.dꝫ aũt prestari. ad istã vltimã regulã multa cu-
30 mulaui in.l.ita demũ.C.de procu.que per te videas.¶ † Quin-
to principaliter nota ex prima regula huius tex.qđ in causis pe
cuniariis nõ dant̃ plures dilationes reo, q̃ actori : ⁊ ita no.glo.
magna circa fi.Sed tu ꝓ limitatione aduerte,quod quãuis reo
non possint dari plures dilationes numero:pñt tñ dari longio-
res q̃ actori.glo.est no.in.l.sicuti.§.sed si querat̃. in gl. i.quã ibi
sequit̃ Bar.ff.si ser.vẽdi.⁊ illã gl.Bart.hic reputat ad h̃ sing.eã
no.Bar.in.l.j.§.j.in.ij.colũ.ff.de itine.act.priua.⁊ in.l.si prius.in
vij.oppo.i.partis:⁊ ibi expressius Imo.ff.de ope.noui nun.⁊ ita
intelligendo põt saluari glo.in.l.in tribus.in glo.fi.in ver.acto-
rem.ff.de iudi.que glo.alias de directo diceret ꝯ istum text.Et
isto modo notabi.limitat doctri.doct.in.l.de die.in princ. ff.qui
satisda cogan.vbi ꝯcludunt,qđ circa media iudicij:⁊ sic circa di
lationes ⁊ probationes fauetur pariter actori ⁊ reo . Fallit hic:
q̃ longiores dilationes pñt dari reo:cogita tñ de ratiõe fallen
31 tie.¶ † Sexto not.ex secunda parte.l.qđ in causis capitalibus
plures dilationes dant̃ q̃ in causis non capitalibus : rationem
differentie assignat gl.magna hic ad fi.¶ In ꝯtrarium tñ forti
ter facit,qđ imo totũ ecõtra esse debeat, cum in causis ciuilibus
longius durat instãtia.s.per trienniũ.l.properandũ.in princ.C.
de iudi.qđ in causis criminalibus seu capitalibus : vbi solũ põt
durare biennio.l.ij.C.vt.j.cer.tem.cri.questio termi.sed respon
de vt per Bar.hic circa fi.post Guil.de cu.quamuis sua respon
32 sio sit persuasiua:non aũt necessaria ⁊ ꝯcludẽs.¶ † Ultimo no.
qđ in causis capitalibꝫ magis fauet̃ reo accusato q̃ accusatori
cũ tractet̃ de maiori ꝑiudicio,cũ eis dent̃ tres dilatiões ⁊ accu-
satori solũ due. Ita limitatur doctrina cõmunis posita in.l.de
die.in prin.s.q satisda.cogan.vt ibi dixi. ¶ Aduerte circa pre-
dictam rationem diuersitatis quã ponit gl. magna circa fi.quã
omnes sequũtur:q̃ tractatur de maiori preiudicio ex parte rei
accusati qui venit corporaliter puniendus, q̃ ex parte accusato
ris:vnde sanctius est nocentem reum absoluere:q̃ innocentem
cõdemnare.l.absentem.ff.de pe. Circa istam rationem dubitat
Laud.hic:q̃ imo ſm hanc rationem idem deberet esse in accu
satore qđ in accusato reo:q̃ si accusator nõ probauerit, tenetur
pena talionis:⁊ sic eadem pena:prout reus tenetur.l.fi.C.de ac-
cu.⁊ super hoc relinquit cogitandum Tu responde dupliciter.
primo qđ de iure.ff.ista inscriptio ad penam talionis non habe
bat locum:posito etiã qđ haberet locum, responde secundo qđ
imputandũ est accusatori qui se inscripsit ad penam talionis:iu
xta.d.l.fi.vnde non est ita equum sibi succurri : sicut reo accusa-
33 to.¶ † Aduerte tñ qđ licet plures dilationes dent̃ reo quam
accusatori:tñ si reo detur tertia dilatio poterit etiam accusator
intra illã tertiam probare : q̃ dilationes debent esse cõmunes
vtriq; parti.l.petende.⁊ ibi Cy.⁊ Bart.expresse ad finem. C.de
tempo.in integ.resti.petẽ.no.Bal.Alb.Pau.de ca.⁊ alij Mo-
der.hic.¶ Capio glo.primam magnã quam diuide in quatuor
partes.In prima format tres oppositiones contra primam re
gulam text. In secunda contra secundam regulam text.format
vnam oppositionẽ postea declarat tex . In tertia notat ex tex.⁊
per viã fallentie remouet tria cõtraria.In quarta querit de du
plici ratione diuersitatis ad tex.secunda ibi : secunde aũt regu-
le.tertia ibi : itẽ no.ex hac.l.Quarta ibi: Itẽ quare plures.Uel
potes diuidere in nouẽ.prima opponit cõtra primam regulam
tex.⁊ tripliciter soluit. In secũda ad idem opponit ⁊ soluit. In
tertia idẽ facit.In quarta opponit ꝯtra secundam regulã tex.⁊
soluit.In quinta declarat quid sit crimẽ capitale de quo in tex.
In sexta declarat ver.fi.text.qđ ad vtrãq; regulam referat̃.In
septima notat ex tex.⁊ multipliciter opponit.In octaua querit
quare plures dilationes dentur in causis criminalibus : quã in
ciuilibus.In nona querit:quare plures dilationes dentur reo
accusato q̃ accusatori.scđa ibi:itẽ est ꝯrium prime.tertia ibi:itẽ
est ꝯtra.in aut.de testi.alias vide per tex.¶ In ea.gl.ibi:tu ve-
ro dic:ista cõiter tenet̃. Pro clara intelligentia istius materie
de tribus est vidẽdũ . Primo que cause cognitio requiratur in
danda prima dilatione. secundo ex quibus causis possit cõcedi
scđa dilatio.tertio qualiter probetur istud impedimẽtũ ad hoc
vt scđa dilatio possit concedi. Circa primũ, dic breuiter ſm gl.
qđ sufficit leuis cause cognitio q̃ consistit in duobus, primo, qđ
non petatur per calũniam.l.ij.C.de fal.secundo, quod moderet̃
ſm distantiã locoꝝ:iuxta.l.j.C.de dila.Adde tertium,qđ faciat
ad causam illud propter qđ dilatio petit̃ : secus si esset imperti-
nens:vt per Bar.⁊ alios hic:⁊ Bal.in.l. vnica.C.vt que desunt
aduo.Pau.de ca.in.l.oratiõe.s.e.⁊ dicit Pau.de cast. in.l.j.C.
34 de dila.se putare † qđ prima dilatio possit ꝯcedi, etiã si iudex nõ
sedeat ꝓ tribunali. ¶ Aduerte tñ dũ gl.⁊ oẽs h̃ volũt,qđ nulla
dilatio possit dari sine cause cognitione ⁊ leui, est verũ:nisi cau-
sa principalis sit talis que nõ requirat cognitionẽ,et agatur de
modico preiudicio:tunc põt penitus sine cognitione dari:⁊ iu-
dice nõ sedente pro tribunali ſm Imo.in.c.preterea. de dila.et
sequit̃ do.Lanfran.in repe.c.qm̃ ꝯ falsam. in ver. dilationes.de
35 proba.¶ † Uenio ad secundũ:⁊ vt oĩa clare ⁊ ordinarie habeas
fac regulam ⁊ nouẽ fallentias.Regula est, qđ iudex nõ põt da-
re nisi vnã dilationẽ ad probandũ,⁊ si daret aliam, esset ipso iu-
re nulla:vt hoc tex.⁊ late dixi.s.in.iiij.notabi.Ista regula fallit
36 ſm gl.⁊ omnes,† qñ iusto impedimẽto fuisset impeditus in pri-
ma dilatione : nam ista est iusta causa dandi secundam dilatio-
nem.l.oratione.s.eo.Sed aduerte ſm Jac.but.⁊ Bart.qđ tunc
non dabitur secunda dilatio,nisi eatenus quatenus fuit impedi
tus in prima:⁊ ideo si in prima dilatione fuit solũ impeditus ad
producendũ vnum testẽ,non habebit secundã dilationẽ,nisi ad
illum testẽ.l.admonẽdi.in versi.quibus nunc solis.ff. de iureiur.
vbi etiam Bar.ad hoc notat ⁊ limitat:⁊ quia ibi ordinarie dixi,
ideo hic non insisto.⁊ Pau.de ca.in.l.si stipulatus essem abs te.
ff.de verbo.obli.solus Bal.in.d.l. admonendi.dicit, quod istud
est verũ de iure:sed de ꝯsuetudine nõ seruatur,qđ notabiliter li
mita ſm Bal.hic,nisi tunc iudex ꝯcederet secundã dilationẽ ge
neraliter ⁊ simpliciter:vtraq; parte presente,⁊ non ꝯtradicente:
tunc posset impeditus quo ad omnia :|faciunt q̃ dixi in notabi.
¶ Secũdo limita nisi alie probatiões de nouo peruenissent ad
notitiam partis,de quo statur eius iuramento.l. pastoralis. de
excep.Bar.in.d.l.admonendi.in.ij.col.vbi limitaui:⁊ Sali.in.l.
j.C.de dila.et de istis duabus limitationibus aliquid. j.dicam.
Eodẽ modo ſm Bar.idem est dicendũ respectu temporis:q̃ si
in prima dilatione fuit solum impeditus in duobus diebus,ha-
bebit secundã dilationem ad duos dies tñ.l.diuus. ⁊ ibi glo.in
ver.restituere.ff.de in integ.resti.⁊ ita tenẽt Bal.Ang.⁊ Mod.
hic.Bal.in.l.quo tp̃e.in.j.col.ad fi.C.de resti.mili.do. Ant. in.c.
vltra tertiã.de testi. vbi sequitur omnia dicta Barto. ⁊ ita tene
quãuis contrarium teneat Salic. in.l.j.C.de dila. per duo fun-
damenta,quibus respondet do.Alex.hic:intellige nisi impedi-
mentum superueniens in illis duobus diebus habuisset absor-
bere omnẽ diligentiã precedentẽ:ita limitat no.Bart.in.l.si ita
stipulatus essem abs te.in fi.per illũ tex.ff.de verbo.obli. Pau.
de castro:⁊ Moder.hic.Bal.in.l.sed si per pretorem.§.sed cum
ferie.ff.ex quib.cau.maio.⁊ in.l.ij.C.de temp.appel.Ang.de are.
in.§.rursus.in.iij.col.insti.de actio.Item,cõclusionem gl.limi-
ta singulariter,nisi prima dilatio fuisset ad probandũ exceptio-
nem aliquam mere dilatoriam : q̃ licet quis fuerit impeditus
in prima dilatione,tamen non debet habere secundam dilatio-
nem:ita Ange.hic in.j.colum.⁊ in.l.si quis ex argentariis.§.fi.j.
de edendo. ⁊ dicit fuisse mirabilem decisionem Inno. in.c.pru-
dentiam.§.sexta.in verbo probauerit.de offi.delega.tamen In-
nocẽ.ibi nihil firmat:debuit allegare gl. magistram in.c.pia.in
versi.octo dierum.de exceptio.in.vj.⁊ ibi Joan.and. de quo ta-
men plenius per Abbatem ⁊ Modernos in.d.c.vltra tertiam.
per do.Anto.⁊ alios in.d.c.prudentiam.§.sexta.¶ Pro ista li-
mitatione videtur bene facere:nã quãdo aliquid non admitti-
tur in causa principali ibi in prima instantia debet dari secun-
da dilatio ; vt infra arguit Barto.sed sic est, quod dilatoria ex-
ceptio que non fuit opposita in causa principali non potest po-
stea opponi in causa appellationis vt est tex.reputatus sing.in
l.ita demum.C.de procu. sequendo tamen communem intelle-
ctũ ibi:licet ibidẽ ego late impugnauerim:ibi videas vltra glo.
37 ¶ † Limita secundo predictam regulam quãdo prima dilatio
nõ fuit integra:puta trium vel sex mensium:iuxta.l.j.C.de dila.
tunc iudex absq; alia causa potest concedere secundam dilatio-
nem, quasi potius sit quedam reintegratio prime ſm Inno.in
d.c.vltra tertiam.quem sequitur Bart.in.l.j.ad fi.C.de dilatio-
nibus.⁊ in.l.ij.in vlt.col.in prin.ff.de re iudi.Sal.in.l.fi.§.⁊ qdã.
per glo.

per gl.ibi:in verbo sepius. C.de iure delib.sequit Pau.de cast. in.d.l.j.C.de dila.do. Abb.in.d.c.vltra tertiã.s3 Bar. hic:z melius,reprobat p bonã ratione:de qua,hic per eũ:z in gñ.qd inci pit:ex facto pponit qd in causa pecuniaria in.ij.dubio.d.Anto. z Jmo.in.d.c.vltra tertiã.zAlex.hic qui impugnat quandã di
38 stinctione Pau.de cast.hic.¶†Tertio limitat signãter Bart. hic in.ij.col.qñ ius aduersarij nõ est factũ deterius: quin possit probare sicut prius:z omnia sunt in integro statu:tunc tenet mi rabiliter Bar.qd iudex põt concedere secundã dilationẽ absq3 alio impedimento:vel alia legitima causa,p tria:de quibus hic per eum.Adde qd ista fuit decisio Spec.l3 Bald.non alleget in tit.de dila.§.nunc videamus.ver.sed nunquid post lapsum tem porũ cum limitatione de qua ibi,per eũ:z sequunt omnes Moder.hic:domi.Anto.z Jmo.in.d.c.vltra tertiam.cum aliis concor.de quibus per domi.Alexã.hic:z in.l.si insulam.in pe. charta.ff.de verbo.oblig.Contrariũ visus est tenere Bar.in.l.mancipiorũ.ff.de optione leg.quem Jmo.in.d.l.si insulã.z do.Alexã. hic conantur saluare a ɔtrarietate. Jste passus est valde subtilis z multum necessarius ad intellectum huius text.z presentis materie:ideo intendo eum bene discutere:pro opi. Barto.videtur quasi tex.ad literam in.d.l.mancipiorũ.allegata per Barto. dum tex.dicit si omnia integra sunt:z pondera multũ rationem illius text.q2 per hoc quod legatarius post assignationem termini admittatur,si omnia integra sunt non est damnum subiturus heres,que ratio militat etiam in casu nostro. ¶Secundo pro opi.Barto.facit bonus tex.in.c.si tibi absenti. de preben.in sexto.quem allegat Lud.roma.hic:vbi post lapsum termini assignati per ordinarium acceptandi beneficium absenti collatũ re integra admittitur ad acceptandũ quando alteri non est adhuc prouisum de illo beneficio:z sic adhuc est res integra:et sic ibi text.videtur confirmare opinionem Barto.nec dicas,quod ibi per lapsum illius termini, non erat acquisitum ius alicui in specie: prout hic per lapsum termini erat acquisitũ ius aduersario in specie:q2 potest dici qd istud in proposito non est habendum in consideratione,quod ius in specie aliĩ quesitũ sit p text.
39 clarum in.d.l.mancipiorũ. ¶†Tertio facit qd vult Jmo.in.c. cum in tua.qui matrimoniũ accusare possunt:quem referunt et sequuntur Bar.Ange.z Moder.in.l.si quis heres instituatur. in prin.per illum text.ff.de here.insti.z Moder.in.l. quãdiu.la.iij.ff.de acquiren.heredi.vbi volunt,quod si iudex statuit alicui terminum,etiam cum cõminatione, quod vlterius eum non audiret:tũ re integra,post lapsum termini, debet audiri. Jsta sunt que multũ adiuuant opi.Bar.Sed licet omnes ita teneant:puto quod falsa sit opinio Bar.per sex principalia fundamenta:et qñ alia non facerent,istud multum mouet me:q2 sm opi. Bart. destrueretur regula istius tex.z quamplurium concordantium quos allegaui in.iij.notabi.nam iste text.z multi similes, qui dicunt,qd iudex non põt dare nisi vnicam dilationem, restringeretur,qñ ius aduersarij est factum deterius:z sic res non est integra:nam si non esset factũ deterius, posset sine causa dari secunda dilatio,qd profecto ineptũ est,z destruit istum tex.z similes.qd ideo nõ possit hic dari secunda dilatio:q2 ius aduersarij factũ est deterius.¶Secundo in ɔtrium facit tex.in.l. scire oportet.§.j.in fi.ff.de excu.tuto. vbi text. dicit qd post quinquaginta dies,qui dantur ad probandas excusationes, nulla est eis reliqua via:vnde ille tex.male diceret,qñ re integra posset admitti: vt dicit Bar.nisi respondeas,qd ibi loquatur fauore pupilli,ne pupillus diutius tutore careat:vel qd ibi loquat in termino legali,qui fortius excludit q3 terminus hominis.l.facta.§. si quis bonorũ.ff.ad trebel.z dixi in text.z vide Barto.in.l.si insulam.in viij.oppo.de ver.obli.¶Tertio ɔ Bart. potest subtiliter retorqueri tex.in quo se fundat Bart.s.tex.in.d.l.mancipiorum.nam considera qd ratio illius tex.est:q2 causa dandi termini ibi fuit, vt heres conseruet indemnis: vnde licet elapsus sit terminus: tñ qñ post terminũ heres adhuc remanet indemnis:certe quia adhuc durat causa termini:ideo legatarius adhuc admittitur: ergo probat ille tex.qñ post lapsum termini non duraret causa: vt in proposito nostro: quãuis omnia essent integra non debe
40 ret vlterius admitti. ¶†Quarto inquantũ Bart.fundat se in ista ratione.secunda dilatio d3 concedi ad probandum illud ad quod admittetur in causa appellationis,propter eandẽ equitatem:licet Bal.in.iij.col.hic adducat ad aliud propositũ:tamen Ludo.roma.in ɔsi.cccxvj.quod incipit:vltra pridie allegata:in penul.z vlt.colũ. Jstud p plura reprehẽdit z bene:z inter cetera mouet:q2 ista cõsequẽtia confunditur ex his que ipsemet Bar. vult.s.in.j.col.vbi vult quod qñ qs fuit impeditus in prima dilatione solum in vno teste,vel in duobus diebus:qd secũda dilatio solũ cõcedit ad tantundẽ.s. ad producendum solum illum testẽ,vel ad habẽdum solũ dilationem illex dierum:z tñ in causa appellationis aliud est: q2 posset producere quoscũq3 testes:
41 ergo ɔsequentia Bart.nõ est bona:z seipsum ɔfundit. ¶†Jtẽ z quinto:q2 dilatio prime instãtie nõ se extendit ad cãm appellationis,sicut nec generalis renuntiatio pbationũ,nec ɔclusio in causa:vnde in cã appellationis potest dari noua dilatio: licet in prima instantia non potuisset propter renuntiationẽ. c. cum venissent.z ibi Jnno.in fi.z doc.de testi.iuncto eo qd ipse notat in.c.pastoralis.de causa pos.z proprie.Pau.de cast.hic in.ij.col. ¶Sexto si procederet equiparatio Bar.de cã appellationis z principalis,sequeref magnũ absurdum qd in causa appellationis nõ deberet ɔcedi noua dilatio,nisi qñ res est integra:prout hic dicif,qd pro certo est ɔtra generalem regulam.l. per hanc.
42 C.de tempo.app. ¶†Quarto principaliter limita regulã predictam nisi statutũ diceret:prout hic Padue,qd dentur tres dilationes.prima.xv.dierũ.secunda.x.tertia quinq3:tunc secũda z tertia dilatio dabunf absq3 alio impedimento ex quo statutum simpliciter dicit debere dari, sicut hic dicitur in secunda regula:ita t3 Pau.de cast.hic in.ij.col.z in.l.j.C.de dilatio.referens, qd ita practicaf vbiq3 z miraf qd doct. nõ tangãt:quamuis do. Alexã.hic in antepe.col.reprehendat: vt hic per eũ:z putarem in hoc multũ esse ɔsideranda verba statuti. ¶Quinto notabiliter limita predictã regulam sm Ange. hic:sub dubio forte,qñ prima dilatio nõdum esset finita: q2 posset prorogari absq3 alia iusta causa:q2 prorogare non est nouam dilationem dare.l.sed si manente.ff.de precariis.Pau.de cast.hic in.iij.col.dicit qd hoc fuit originale dictũ Spe.quem Ange.non allegat,in tit.de dilatio.§.nunc videamus.versi.z sunt hec in argumentum cum ver. prece.z dicit Pau.hoc esse perpetuo tenendũ menti in practica.Raph.Fulg.hic:in penul.col.reprobat:quia sicut iudex non põt abbreuiare dilationẽ sine cã:vt no.in.l.ij.ff.de re iudi.multo minus põt prorogare,cum materia dilationũ sit amputanda.l. ij.C.de tempo.appel.reprobat etiã do.Alexã. hic in leui fundamento:q2 sequeref quod ista.l.z.l.oratione.§.eo.essent imposite verbis z non rebus,quod nihil est: vt pz ad sensum:tene hanc limitationẽ:q2 qñ prima dilatio est finita iam est acquisitum ius aduersario : sed qñ adhuc durat nondũ est acquisitũ ius parti: ideo iudex põt impedire,ne acquiraf:sed postq3 est acquisitum, non potest sine causa tollere,per regulã.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.z ita plenius q3 ibi tenet Pau.de cast.in l.j.C.de dila.vbi etiã allegat Bal.in.l.j.in vlt. col.C.quomodo z quando iudex.qui tñ non loquitur:prout eum recitat:imo illud qd ibi dicit Bal. videf potius facere ɔtra. nam querit ibi Bal. iudex assignauit terminũ ad probandũ:an lapso termino possit expectare:vltra refert,qd quidam dicebãt qd nõ ex quo ius erat acquisitum parti,qd iudex auferre non põt:per glos.notabilem in.l.j.§.fina.ff.de pretoriis stipula.dicit Bald. quod est verum si pars non contradixit assignationi termini : sed si cõtradixit:q2 nimium breuis esset:tunc potest sibi facere gratiam ex equitate expectando eum in diem sequentem:et non vltra, dummodo pars citetur sine qua sicut nõ potest dari dilatio:ita nec variari,per glo.in.d.l.j.§.fina.vt ibi per Bald.z sic ibi loquitur quando prima dilatio erat finita:z sic nihil in proposito. Nota tamen illam decisionẽ Baldi ad ea que tetigi.s.in text.an post lapsum termini possit mora purgari:quia ista decisio Bal.refragari videtur his que supra firmaui:z dicit Paulus de cast. in.d.l.j. qd semel vidit bone memorie dominum prodocimum facere magnum festum de isto dicto Ange. sed non allegabat Specu.et Bald.vbi supra: ita etiam tenet dominus Barthol. veronensis in cautela.xxviij.nec obstat fundamentum Fulg. quia colli
43 gitur ex limitatione Ange.quam tu teneas. ¶†Sexto limita, quando causa examinatur in cõsistorio principis:tunc noue dilationes dande sunt.l.in offerendis. in fine. et ibi ad hoc notat Bar. C.de appella.z intelligit verum nisi per viam cõsultationis causa sit ad principem deuoluta:per.l.cum a nobis. C.de dilationibus.de quo etiã per Barto.in autentica ei qui.C.de tem
44 po.appel.¶†Septimo limita quando fit additio ad libellum: tunc debet noua dilatio dari sm Ange.in.l.j.§.si quis stipulanti.ff.de verbo.obliga.per Specu.titu. de libel.oblatio. in versi.
45 sed z si.z versi.sequenti. ¶†Octauo limita quando noua actio accumulatur.glo.in verbo edita. C.de eden. z ibi clare Barto. in.x.colum.in ver.quero an quando actio noua accumulatur.et
46 glos.in. c.litere.de dila.¶†Nono limita quando secunda dilatio daretur vtraq3 parte presente,z non contradicente: tunc valeret ex tacito presumpto cõsensu partium sm Bald. hic in.iij.
47 colum.z dixi latius.s.in textu.in.iiij. notabili. ¶†Decimo limita quando aliqua exceptio de nouo superuenisset:aut de nouo aliter deducta esset: quia q3 de nouo emergunt nouo indiget auxilio.l.de etate.§.ex causa.ff.de inter.actio. ideo noua dilatio danda est.c. pastoralis.de excep.facit.l.ij. C.de ɔsor.eiusdem li
48 tis.†Circa tertium qualiter probetur impedimentum in prima dilatione ad hoc vt secũda cõcedi debeat:ponunt Albe. hic

in.viii.col.Ang.et Fulg.dicunt qd solo iuramento probatur,nisi persona sit alias suspecta:et dicit Ang.se vidisse ita practicari:facit bene tex.in.c.quia propter.§.illud.de elec.et.iiii.q.v.in.c.fin.late Bal.in.l.i.C.de dila.facit qd volunt Bar.et doct.in.l.ii.§.qd diximus.cum his que ibi dixi.s.si qs cau. Pau.de cast.hic in.vi.colu.licet nihil de predictis allegat:tamen dicit sibi placere doctri.Spec.in tit.de dila.§.videndum.ver.in summa. qd pro obtinenda scda dilatione sufficit probare impedimentum prime,per solum iuramentum,si aliter difficile erat probare:sed pro obtinenda tertia vel ulteriori dilatione requiritur exacta probatio, cum aliqua presumptio sit contra partem que toties dicit se fuisse impeditam:tu pro hoc allega tex.reputatum sing.in.l.fi.ad fi.ff.de bo.auto.iudi.pos.ubi est text.qd impedimentum non potest probari per iuramentum ultra quam semel: prout dixi in.d.l.ii.§.qd diximus.Adde qd etiam non sufficit se simpliciter iurare fuisse impeditum:sed debet in specie exprimere qualitatem impedimenti:quia posset esse tale impedimentum qd non meretur dilationem: puta si facto tertii fuit impeditus, ex quo contra illum tertium habet actionem ad interesse.l.fi.in princi.ff.de eo per quem factum erit:ita tenet Bar.in consi.suo qd incipit ex facto proprio qd in causa pecuniaria:in pe.col.et est de mente Bal.et Ange.hoc adverte etiam,quod requiritur ut tale iuramentum super impedimento deferatur per iudicem,secundum Bar.in eodem consi.circa fi.sequitur Lud.ro.in.l.ii.§.si quis in iudicio.§.si quis cautionibus.facit tex.in.l.iii.in prin.in

49 ratione sui.ff.de iureiur. ¶ † Ultimo ad istam materiam inquantum glo.et Bar.s.circa prin.volunt,qd prima dilatio detur cum levi cause cognitione:ut hic.scda datur si doceat se impeditum in prima dilatione:ut hic per Bar.Adde qualis autem debeat esse probatio istius impedimenti non traditur hic per doc.Ideo de hoc vide per do.Abb.in consi.clxx.incip.casus in effectu talis est quodam statuto Senensi &c.et per alios doct.ibi per eum allegatos.

50 ¶ † In ea.glo.ibi:sed in criminali causa de qua loquitur secunda regula:habes intellectum ad text. qd secunda regula procedat etiam in causa criminali:et idem repetit gl.i.in tertia et ultima parte: et sic intelligit text.in ver.capitalibus. qd procedat in omnibus causis, non solum capitalibus:et sic in quibus imponitur pena persone sed etiam in non capitalibus que sint criminales: nam causa dicitur criminalis pro qua imponitur pena pecuniaria applicanda fisco:ut habetur in rub.extra de iudi.et hoc modo glo.restringit primam regulam tex.ad causas civiles tantum, que privatam utilitatem concernunt. ¶ Et iste intellectus in practica observatur secundum Bar.et Ange.et Moder.hic:et per hoc pulchre infert do. Lanfranc.de ori.hoc in comento.c.quoniam contra falsam.de proba.in ver. dilationes.in.ii.colu.qd in causis dannorum datorum,due dilationes debent dari accusatori sicut in causis criminalibus:sed Guil.de cug.et Barto.hic et Jac.de are.et Cy.in.l.i.C.de dila.do.Anto.in.d.c.ultra tertiam.intelligunt tex.melius et magis realiter:prout iacet,quod prima regula in ver.in pecuniariis:propter dictionem universalem,omnibus,intelligitur in causis criminalibus cum in ea inferatur pena pecuniaria solum.Scda vero regula procedit in causis capitalibus ubi imponitur pena vel coertio in corpus:et iste intellectus est verior de iure secundum omnes. ¶ In gl.ibi:sed ulterior cognitio non adhibetur de probatione impedimenti:iste ver.gl.est obscurus:et recipit duplicem intellectum.Primus est,in causis criminalibus semper debeat concedi accusatori scda dilatio:accusato vero secunda et tertia absque hoc qd aliquid probet de aliquo impedimento in prima dilatione: sed in causis civilibus non est sic:quia ibi nunquam conceditur scda vel ulterior dilatio,nisi probetur de iusto impedimento in prima dilatione,et est bonus intellectus. Secundus intellectus est qd in causis criminalibus postquam accusatori est data secunda dilatio: vel reo accusato est data tertia dilatio, qd etiam si probarent de iusto impedimento in scda vel tertia dilatione: tamen non daretur eis ulterior dilatio:quia quando tex.loquitur de causis criminalibus non dicit singulis causis id est singulis impedimentis,ad denotandum, quod in causis criminalibus ultra duas vel tres dilationes:ut in textu etiam si in eis fuisset iuste impeditus,non daretur alia dilatio, et ad istum intellectum magis videntur inclinare verba gl.sed iste intellectus non est bonus:quia imo in causis criminalibus si intervenerit iustum impedimentum,licet etiam pars non peteret, iudex potest concedere aliam dilationem, magis quam in civilibus, per reg.l.et si non defendantur.ff.de pe.et.l. si vinus.§.cogniturum.in ver. quocunque tempore.ff.de questio. ¶ In ea.gl.ibi:item contrarium est prime regule:habes soluta quatuor contraria,qd iste tex.loquitur in dilatione probatoria,que datur presenti:sed contraria loquuntur in dilatione expectatoria que datur absenti ad veniendum, et sic ut veniat ad convincendum eius malitiam:ista solutio est bona nisi quo ad aut.iubemus.ubi ille tres dilationes dantur presenti:unde respondе,qd ille tex.loquitur in dilationibus ad allegandum in iure:hic in dilationibus probatoriis:prout etiam dicit Barto. in.l.ii.C.

51 quomodo et quando iudex. ¶ † In ea glo.ibi:sed speciale propter eius immanitatem quomodo crimen adulterii sit immane:dic ut traditur et ibi dixi in.l.transigere.C.de transac.habes ex gl.i.l.in ea alleg.qd in crimine adulterii nulla datur dilatio ad probandum:et tamen fiunt proba

52 tiones. ¶ † Ex hoc ergo secundum Bar.et alios:maxime Albe.in.viii. col.in ver.multum etiam vidi.et Bal.in.v.col.hic colligitur pulchra regula,qd probationes facte nulla data dilatione valeant et tenent: idem tenet Bar.in.d.l.in crimine.et in extravag.ad repri.in ver.figura.Bal.in.l.si quando per illum tex.C.de dila.et Bal.in.l.cum a nobis. per illum tex.C.e.Spe.in ti.de dila.§.fi.ver.utrum aut.d.Ant.Imo et alii in.c.licet causam.in prin.de dila.et in.c.prudentiam.§.sexta.de offi. dele.et in.c.in causis.de testi.Pau.de cast.in.l.oratione.s.eodem.

53 Adde † qd etiam valet sententia.nulla data dilatione ad probandum:ita no.Bal.in.l.petende.in.iii.no.per illum tex. C.de tempo.in integ.resti. peten.per illum tex.qd reputat tenendum menti.Sed ego intelligo Bal.dum tamen reperiantur facte probationes que etiam sine dilatione valent:sed si nulle probationes reperiantur facte:et nulla est data dilatio ad probandum:tunc iudex nullam diffinitivam sententiam posset ferre,etiam absolvendo reum, tanquam actore non probante reus sit absolvendus:quia quando nulla dilatio est data ad probandum:licet nihil probetur dicitur potius nihil actitatum quam nihil probatum:ideo tunc solum potest ferri sententia absolutoria,ab observatione iudicii:non que diffiniat reum non teneri,sed quando esset assignata dilatio, si non probetur, tunc reus est absolvendus diffinitive:et tunc procedit regula,qd actore non probante reus est absolvendus.l.qui accusare. C.de edendo.ita Barto.in.l.admonendi.in.iiii.colum.ff.de iureiur.et quia ibi dixi: dic ut hic.Utilitas est:quia primo casu poterit denuo peti non obstante sententia,que solum liberat reum ab illa instantia iudicii:sed quando reus est absolutus diffinitive,et sic diffinitum est reum non teneri:non potest amplius peti:quia obstaret exceptio rei indicate. §.ite

54 si in iudicio.insti.de excep. † Similiter probationes facte ante terminum valent,secundum Pau.de cast.et alios in.l.fin. C.qui admit. dummodo pars sit citata secundum Bal.in.l.eos.§.apostolos.circa medium.C.de app.et ita intellige glos.in cle.ii.in ver.post prefixum terminum. de app. bonus text.in.l.cum filius.§.fi.ff.de ver.oblig.

55 ¶ † Circa verba sequentia gl.dum dicit primum tamen fallit in.l.petende.C.de temp.in integ.resti.peten.dic qd ratio est:quia actor se nimium arctaverat: ideo sibi imputatur:subdit gl.qd etiam fallit in.l.si quando.C.eo.dic qd ratio fallentie ponitur ibi in tex.quia cum actor in cuius facultate est,quando agat,debeat venire instructus:ideo si petat dilationem ad producendum instrumentum delegationis iudicis, sibi

56 non conceditur. ¶ † In ea.glos.ibi:cum omnia plene instructa remittantur.No.ex hac gl.secundum Jac.but.Bart. et alios qd postquam causa commissa est consilio sapientis,non potest consultor novas probationes admittere:ratio est secundum Bal. in.vii.col.quia committendo consultori videntur partes concludere in causa : et sic renuntiare probationibus:adde Bar.in.l.i.per illum text. C.de dila.et in.l.in offerendis.C.de appel.et in.l.i.§.questitum.ff.eo. Bal. in.l.i.in

57 ult.col.C.de dila.† Item adde,qd nedum ipse consultor non potest novas probationes admittere:imo nec ordinarius. text.est notabilis in.l.ex illo.et ibi ad hoc no.Bart.C.de appel.et qd not. idem Bar.in.l.per hanc.in.iii.oppo.C.de tempo.appel. facit ra

58 tio Bal.s.proxime assignata.† Item adde Bal.in.c.ceterum.in fi.de rescrip.ubi not.ex illo tex.qd consultor cui est commissus unus articulus ad consulendum de partium voluntate, nullum alium ar

59 ticulum debet admittere. † Item adde qd not.vult Bal.in.c.fi. in ult.col.de confes.qd etiam talis consultor non potest cognoscere de errore,si aliqua partium allegaret et diceret se errasse : imo fortius dicit ibi singu.Bal.qd si est statutum:prout est in civitate Janue,qd consultor cuius consilio causa committitur debeat non solum consulere:sed etiam diffinire ipsam causam, quod adhuc non potest cognoscere de errore:quia licet habeat officium cognitoris:tamen etiam habet officium consultoris,et sic promiscuo officio fungitur: arg.l.

60 titie textores.ff.de le.g.i.unde,† commissio consilii est quedam conclusio in causa. d.l. cum a nobis. C.de dila. quod bene not.quia est magna extensio ad istam regulam:alie partes glo.sunt clare super glo.si.dic ut per Bart.cum addi.Alegan.

¶ De edendo. Rubrica.

¶ Capio gl.rub.quam divide in tres partes. In prima declarat verba rubri. In scda format unam.q. In tertia aliam:partes patet. ¶ Circa hanc gl.de duobus esset videndum. Primo quare posita sit rubrica per gerundium:et an importet necessitatem.Secundo an appellatione instrumentorum veniant acta. glo. vult qd non:dixi de utroque in rubri.C.eo.unde hic non repeto.

1 ☞ Libellus actoris debet edi clarus et certus.

2 Libellus generalis et obscurus,etiam reo nihil opponente,est ipso iure nullus.

3 Libellus generalis,et generales inquisitiones an procedant in causa criminali.

Jurisdictio

4 Iurisdictio qñ attribuit alicui iudici in certo ꝛ determinato casu,nõ procedit libellus generalis coram eo productus.
5 Libellus generalis,an procedat in causis summariis.
6 Libellus generalissimus super dãnis ꝛ interesse, an procedat.
7 Libellus incertus,procedit super legitima filij.
8 Libellus generalis ꝛ incertus in dote valet.
9 Libellus qḋ producatur,in scriptis nõ est necesse:sȝ satis est qḋ actor dictet petitionẽ suam,apud acta notario scribenti.
10 Appellans viua voce, nõ dicitur appellare in scriptis, etiam si deinde per notarium facit redigi in scriptis.
11 Productio instrumenti cũ verbali petitione, habet vim libelli vide aliam limitationem.ꝛ nu.12.
13 Tria requiruntur in libello.
14 Libelli tota vis consistit in conclusione.
15 Libelli cõclusio debet attendi non solum in actionibus:sed etiã in exceptionibus.
16 Conclusio magis attenditur in rescriptis quam narratio:vide pulchras limitationes.ꝛ nu.17.18.ꝛ.19.
20 Locum et tempus apponere in accusatione corã papa,nõ est necesse.
21 Princeps põt ferre sententiã nõ conformẽ ꝯclusioni libelli.
22 Princeps debet causam terminare,sola facti veritate inspecta.
23 Libellus procedit in criminalibus sine conclusione.
25 Conclusio non requiritur in libello exceptionum rei.
26 Iudicium reperitur triplex.
27 Actio generalis que fit in rem,nõ reperit, sed semp in personã.
28 Libellus generalis procedit in libello producto in iudicio vniuersali.
29 Libellus procedit in petitione hereditatis.ꝛ nu.30.ꝛ.31.
32 Exceptio licet non possit opponi contra sententiam diffinitiuã: tamen non meretur executionẽ.ꝛ nu.33.
34 Administrationis rationem petere sufficit in iudicio generali.
35 Executio facti fit per officium iudicis,lata sententia.
36 Res debent in libello singulariter exprimi,in iudiciis particularibus.
37 Causa habilis debet exprimi in libello:ex qua inferatur cõclusio ad condemnationem.
38 Causa inepta,quando est expressa in libello:libellus est ipso iure nullus.
39 Iudex si videat male actum ex vna causa:tamen ex actis apparet quod potuisset ex alia causa bñ agi : licet iudex ex illa causa non posset ꝯdemnare : tñ debet in sententia iudex reseruare illud ius agendi ex illa alia causa.
40 Causa si sit apta in libello ꝛ concludens sufficit : quamuis non sit vera.
41 Causa quod exprimatur in libello cum suis qualitatibus non est necesse.
42 Causa aliqua remota,non dȝ exprimi qñ agit actione reali:sed bene quando agitur actione personali:limita vt nu.43.
44 Nomen actionis,est de necessitate in libello exprimendum.
45 Causa si apte narretur in libello,deinde exprimat actio inepta, an vitietur libellus.
46 Actus non vitiatur quando aliquid de necessitate non requirit tur,si exprimatur ꝛ non recte.
47 Iudex fatuus est,qui in sentẽtia exprimit causam.
48 Testes non tenentur deponere de tempore:nisi quãdo tempus est de substantia.
49 Dies commissi delicti,an debeat apponi in criminali libello.
50 Processus vitiat,si in aliquo iudicio procedatur ordinarie,preter naturam ipsius.
51 Lex non fingit actionem in libello.

Qua quisq̃. Petitio actoris dȝ reo exhiberi, vt possit deliberare an velit cedere vel ꝯtẽdere.h.d. secũdũ Bar Ful.ꝛ Lud.hic:istud summariũ non placet:qꝛ nõ cõplectit totũ text.pcipue vbi est obscurus.iõ plenius summa hoc modo.Actor teneт taliter edere petitionẽ suã,qḋ reus possit deliberare an debeat cedere liti:an vero ꝯtẽdere ꝛ defensiões suas pparare:hoc primo.Itẽ editio fit altero de quatuor modis. Primo pducendo scripturã in actis,ex q̃ aduersarius possit copiã sumere.secũdo dãdo scripturã vel eius copiã parti . Tertio dictãdo intentionẽ suã notario q ea redigat in actis.Quarto faciendo exprimi intẽtionẽ suã per aduocatũ vel pcuratorem suũ vel p semetipsuȝ absq̃ alia scriptura.h.d.clare ꝛ nitide tot' text. ¶ In tex. ibi:actiõe:licet iste terminus capiatur in iure multis modis:vt est gl.insti.de act.in princ.tñ hic:ꝛ in.l.edita. C.eo.capit p libello bene cõcepto in quo demonstrat ius actori cõpetẽs. ¶ † Nota 1 pmo fm Bar.ꝛ alios qḋ libellus actoris dȝ edi clarus ꝛ certus, taliter qḋ reus ex eius inspectiõe possit deliberare,an cedat vel cõtendat,alʳs nõ valeret:intellige parte opponente alias parte nõ opponẽte pcedit libellus generalis ꝛ obscurus.l.fi. vbi gl.et doc.C.de anna.excep.ꝛ gl.hic.quã Bar.in vlt. col.ad hoc no.et est tex.in.c.abbate sane.de ver.signi. ꝛ talis exceptio cum sit dilatoria dȝ opponi ante lit.contesta. fm Bald.in.l. exceptiones. in.iiij.col.C.de proba.notabiliter Pau.de cast.in.l.edita.vbi di 2 xi.C.eo.† Item intellige predicta in causis ciuilibᵘˢ:secus in criminalibus:vbi libellus generalis ꝛ obscurus:etiã reo nihil opponente, est ipso iure nullus fm Bald.in.l. vnica.in.xij.col.C.de confes.ꝛ in.l.edita.in.x.col.ꝛ in addi.Spec.in tit.de senten.in.xx. col.facit.l.pretor edixit.in prin.in rõne sui.ff.de iniur. ꝛ text.in.l. 3 libellor.ver.quod si libelli:ꝛ quod ibi Bar.ff.de accusa.† Fallit quando proceditur ꝯ rectores in ciuitate in syndicatu:qꝛ in casu etiã criminali,libellus generalis procedit:ꝛ inquisitiones generales:ita no.tenet Bal.in.c. quoniam ꝯ falsam.in.xviij.col.de 4 proba.† Item limita quãdo iurisdictio attribuitur alicui iudici in certo ꝛ determinato casu : non procedit libellus generalis coram eo productus:etiam parte non opponente:sed est necesse qḋ fiat mentio specifica de illa qualitate iurisdictionis:dictũ est famosum et singu.Inno.in.c.cum sit generale.de fo.compe. qḋ refert Ange.ꝛ dicit esse legistis incognitum in.l.ij.§. si quis in ius voca.nõ ierit.ꝛ in ꝯsi.vj.qḋ inci.lata est sentẽtia.do. Alex. in cõsi.xxxij.in.iiij.vo. quod incip.in causa consultationis mote 5 contra Bar.in.iiij.col.† Item predicta procedunt in causis ordinariis,sed in causis summariis procedit libellus quamuis generalis:ita not.Bar.in extrauag.ad reprimẽ.in ver.ꝛ figura.in ij.col.sequuntur Cano.in cle.sepe de verbo.signi.d. Alex.in.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.in.ix.colũ.ff.de verbo. signi.et in consi.clxxxvij.in.j.volu.quod incipit in hac cã ꝛ lite cũ aliis con cor.per eum allega . illã decisiõnẽ Bart. mirabiliter limitat do. Alex.in consi.xxxij.vt pcedat, si nõ opponat a parte:alias non esset verũ dictũ Bart.qꝛ esset auferre defensionem parti. Item qꝛ Barto.mouet per.l.fi. C.de anna.excep.que ita loquit,ꝛ dicit qḋ ita alias fuit iudicatũ de facto Bononie eo existente aduocato.Cõtrariũ de directo idẽ tenet do.Alex. in.d.cõsi. clxxxvij. in.ij.col.ꝛ istud plus placet : qꝛ si Bart.intelligeret qḋ in causis summariis procedat libellus generalis:quando non opponit a parte:certe idem est in causis ordinariis vt predixi:ꝛ tñ Barto. ibi vult facere differentiã in hoc inter causas summarias ꝛ ordi 6 narias.† Item procedit libellus generalissimus super damnis et interesse ꝛ rerum restitutione.c.cum dilectus. de ordi. cog.et ibi Bal.in.ij.ꝛ.iij.col.ad hoc notat illum tex.quãuis postea in.v. 7 col.in.ij.opposi.videatur aliter tenere. Similiter † procedit libellus incertus super legitima filij fm Baldum in.c.cõquerente.in vlti.colum.post Inno.ibi.de offi.ordi.ꝛ est text.in.l.si quis in suo.ꝛ ibi Bald.in.iij.notabi.ad hoc notat. C.de inoffic. testa-8 men.† Similiter in dote,libellus generalis ꝛ incertus valet,cũ sit quid vniuersale.l.quod dicitur.ff.de impensis, ꝛ in vniuersalibus procedit libellus generalis ꝛ incertus, vt est hic glo. magistra.ꝛ ita tenet Bar.ꝛ Ange.in.l.fina.C.de sentẽ.que sine certa quantitate.Bart.in Rub.ff.solu.matrimo.ꝛ ibi do. Alexã.in xij.col.do. Mathesi.in notabi.cxxi.sed in contrariũ videtur restringere text.in.d.l.fi.vbi Bald.ꝛ Salice. contrarium tenent:ꝛ Bal.hic in.iij.col.ꝛ in additio.Spe.in tit.de senten.in.iiij colũ. Pau.de cast.ꝛ Rapha.comẽs in rub.ff.solu.matri.Tu tñ pro opi.Bar.potes addere duo fundamenta. Primo arguendo de dote ad legitimã,cum dos succedat loco legitime. l.titio centũ. §.titio genero.ff.de condi.ꝛ demon.qḋ quẽadmodũ in legitima procedit libellus generalis ꝛ incertus, vt predixi:ita etiã in dote.Secũdo ꝛ fortius facit: qꝛ promissio dotis incerta valet.l.iij. C.de dotis promis.ergo etiam debet valere libellus incertus, sicut in interesse.§.curare.insti.de dilationibus.l.j.ꝛ.ij. C.de sententen.que pro eo qḋ interest: tñ ad hoc põt subtilit respõderi, qḋ verũ est, qḋ libellus incert' valet, qñ promissio incerta valet de iure cõi,vt est interesse : sed in dote valet solum de iure speciali. glo.est in.l.j.C.de dotis promis.ꝛ in.l.cum post.§.gener.ff.de iu-9 re do. ¶ † Secundo no.vltra ea que literaliter notant Barto.ꝛ alij ex tex.ibi vel dictare,qḋ non est necesse ꝙ libellus produca-a turᵃ in scriptis:sed satis est qḋ actor dictet petitionẽ suam apud acta notario scribẽti.imo sufficit,ꝙ verbo petat: vt patet ex tex. j.ibi vel dicendo.hodie aũt bene requiritur libellus in scriptis per aut.offeratur. C.de litis contest.ꝛ gl. hic in vbo edere.ꝛ gl. in cle.sepe.in verbo necessarie. de ver.signi.doct.in. c.j.de libel. oblatio.Barto.ꝛ docto.hic:ideo dicunt Bal. ꝛ clarius Ang.in l.j.in.j.colum.in fi.quod cautus debet esse agens, vt libellum in scriptis offerat:nam non diceretur obtulisse libellum si suam intentionem verbo expositam ad tribunal faceret in actis redigi per notarium causæ, nihil allegant : tu allega gloss.ordinariam : in.l.in sacris.C.de proxi.sacr.scrin. lib.xij. in ver. dispositione. quam Barto.ibi multum notat, quod si aliquis existens

a ¶ Producatur.adde Lanfran.in repe. cle.sepe.de verb. signi.ꝛ Maria.de senis in.c.j.de libel.obl.

corã iudice, dicat notario actor: scribe qd ego peto a titio decẽ
ex causa mutui: et ita peto eũ cõdẽnari: qd licet notarius hoc scri
bat in actis: nõ tñ per hoc dicit libellũ in scriptis obtulisse: idẽ
tenet Bald. in c. super questionũ. ad finẽ principij. de offi. deleg.
et in aut. offerat. circa fi. C. de lit. conte. Lud. ro. in l. j. in ij. colũ.
10 ff. de arb. Facit † bonum simile: nã non dicitur appellare in scri-
ptis, q appellauit viua voce: deinde per notarium facit redigi
in scriptis sm Ange. et Jmo. in l. a sñia. §. fi. ff. de appella. Bal. in
addi. Spec. in ti. de app. in iij. char. in ver. dubiũ fuit: si dico ap-
pello: et tu notarie scribe. Ang. hic in j. col. in fi. imo si quis dicat
appello: postea diceret notario, habeas pro expresso causas ap
pellationis, quas cras tibi dabo in scriptis: talis appellatio nõ
valet, sm Ang. et do. Alex. in l. quicqd astringẽde. ff. de ver. obli.
11 per Bal. in l. ij. ad fi. C. de epi. audi. † Limita pdicta duob[9] mo-
dis. Primo, nisi quis produceret instrumentũ in iudicio: nã ta-
lis productio instrumenti cũ verbali petitione, haberet vim li-
belli et sufficit. ita Spe. in ti. de lib. excep. §. nũc videndũ. versi. vi.
quẽ refert et sequit Bald. in l. ab executione. in pe. col. C. quorũ
12 app. non recip. qd no. q valde quotidianũ est. ¶ † Secundo li-
mita, qñ statutũ disponeret, qd in certis casibus procedat p sim
plicem querelã: q est idem dicere, qd sine libello: vnde tunc suf-
ficeret, qd in actis faceret scribi suam petitionẽ verbalem: ita te
net Bal. in l. j. ante fi. C. vt in pos. lega. per id quod vult glo. no.
in l. si quis se. C. de accu. per quã infert ibi generaliter Bald. qd
in criminib[9], satis est, qd apud acta verbotenus fiat accusatio:
sed istud ita generaliter dictũ est falsum: vt ibi per Sali. cum in
criminalibus requirat libellus in scriptis. gl. est in §. sancimus.
in aut. de exhib. reis. vñ salua illã gl. in casibus in quib[9] premis-
sa est querela: prout est ibi, qñ agitur de iniuria. ¶ Glo. magna
diuidit in quatuor partes principales. In prima timore cõtra-
rij: q tex. videtur diminutus: ponit tria q̃ debent poni in libel-
lo. s. res: causa et actio. In secunda declarat qualiter debeat de-
signari ipsa res. In tertia qualiter debeat causa in libello expri
mi. In quarta prosequit de actione. Secunda ibi rei designatio.
tertia ibi itẽ et causa. quarta et vltima est ibi. Itẽ et circa proposi-
13 tionem actionis. † Ex prima parte habes tria q̃ requirunt in li-
bello: addit Bart. quartũ. s. cõclusio: alias enim reus non posset
esse certus, an cedat vel contendat, ignorans quid petat: ex quo
deficit conclusio in libello. l. fi. C. de fideicom. lib. item nec iudex
interponit officium suum, nisi petat. l. iiij. §. hoc aũt iudicium. ff.
de dam. infec. Adde magistraliter Bar. in l. si prius. in vij. colũ.
in v. oppo. ff. de ope. no. nuntia. vbi dicit aduertendũ esse, qd si-
cut ars logicor, habet maiorẽ propositionẽ minorem et conclu-
sionem: et ex istis effectualiter cõsistit argumentũ: ita apud legi-
stas libellus dz effectualiter cõstare ex tribus. Primo ex narra-
tione facti: et illa habet pro maiori. Secundo ex cã siue ex medio
cõcludendi: et illa est loco minoris propositionis. Tertio ex ipsa
conclusione: et sicut apud logicos ex minori sequit necessario cõ
clusio: ita ex medio cõcludendi, debet necessario sequi conclusio
14 libelli. † Itẽ aduerte qd tota vis libelli cõsistit in conclusione: nã
semper debet attendi quid cõcludat in libello: non aũt quid nar
retur, sm Jnno. in c. sup literis. de rescriptis. vnde dicit Bald.
in l. nec quicq̃. §. vbi decretũ. in xv. col. de offic. procõ. et lega. qd
a cõclusio libelli[a] restringit narrata ad ea que cõclusiue petunt: q
in conclusione stat modus agendi, qui semper debet inspici: vt
est glo. in c. hic quippe. iij. q. vj. Jnno. in d. c. super literis. idem
Bal. in l. edita. in xiij. col. in prin. C. de eden. dicit, qd nõ inspicit
quid quale et quantũ narratur: sed qualiter et quantũ ex narra-
tis cõcludat: q modus agendi substantialiter stat in cõclusione:
vt per gl. in d. c. quippe. et illam glo. reputat sing. Bald. in c. j. de
excep. illã gl. etiam cõmendat Bald. in c. cum seruũ. C. de ser. fu-
gi. in l. etiam. C. de furt. in l. cum papinianus. in pe. col. C. de sen.
in l. j. §. cum patronus. ff. de offic. prefec. vrb. in aut. sed si quis. in
v. col. C. de testi. in l. psbyteri. j. in ij. col. C. de epi. et cleri. in l. j. in
pe. col. C. qui accu. nõ pos. in c. j. §. si duo. in ij. col. de pace tenen.
Item adde Bal. in l. domũ. in j. col. C. de rei vendi. vbi dicit, qd
si in libelli narratione apponatur verbũ generalissimũ et latissi-
mum, qd illud debet intelligi et restringi sm cõclusionem, que in
libello semper attendi debet. Et qd in libello cõclusio tm atten-
datur: facit text. in l. ij. ad fin. C. de peti. here. et ibi pulchre dicit
Bal. qd si in libello concludatur per duo diuersa media conclu
dendi, non procedit libellus, si excipiatur a parte. Si autem due
diuerse cause cõcludendi essent, et postea apponatur solum vna
cõclusio tũc bene procedit libellus, cum libelli conclusio semp sit
attendẽda, vt predixi. Dicit etiã Bart. in l. aurelius. §. sticho. ff.
de lib. leg. qd ex cõclusione libelli apparet, qualiter precedentia
15 intelligantur. † Item adde qd conclusio libelli dz attendi non
solum in actionibus: sed etiam in exceptionibus: sm Bald. in l.
cum vltra. C. de nõ nume. pecu. quamuis tunc non sit necessaria
16 conclusio: vt dicam. j. in sexta fallentia. † Similiter in rescriptis

a ¶ Libelli. adde bal. in l. papi. ipe. co. C. de sen. bal. in l. nec qcq̃. i. §. vbi decretuz. in pe. colũ. de offi. procõ.

b ¶ Priceps. adde hosti. i. c. q̃relã. de ele. bal. in c. sup. in. iiij. co. de causa pos. Ant. de but. in c. inter dilectos. in iiij. co. de exces. prela.

c ¶ Strepitu. addõ Lãf. in repet. cle. sepe. de ver. signi.

magis attendit cõclusio, q̃ narratio sm do. Abb. in c. ex parte.
ij. in ij. notabili. de fo. cõpe. post Fede. de se. in cõsi. xciij. Bald.
similiter in l. prescriptione. in vlt. col. C. si cõ ius vel vtilita. pub.
Similiter in contractibus: licet multa verba interuenerint. tñ
sola conclusio attenditur. l. si voluntate. C. de rescin. vendi. et ibi
17 Bal. ad hoc no. quod nõ est melior tex. in iure ad hoc. ¶ † Limi
ta predicta septẽ modis. Primo qñ vltra narrationẽ, apponit
in libello aliquod verbũ pregnans, sonans in conclusione: vt si
dico, cõqueror de titio qui me spoliauit de tali possessione: vel cõ
queror de titio cui mutuaui. x. et non restituit. Nam verbum con
queror habet vim cuiusdã cõclusionis seu petitionis: sm Bal.
17 in d. l. edita. in xiij. col. per gl. in c. q prelatus. i. q. iiij. ¶ † Secũ
do limita, in agente interdicto possessorio recuperande, quo ca
su, in odium violenti possessoris, procedit libellus absq̃ conclu
sione sm Jmo. sub dubio forte in c. examinata. de iudi. per glo.
19 in d. c. q presulatus. firmat Ludo. ro. hic. ¶ † Tertio limita, qñ
libellus offeratur in presentia principis vel pape: q sufficit fa-
ctum narrare absq̃ cõclusione: ita Jnno. et doc. in c. j. de li. cõte-
sta. et sequitur Ang. in l. omniũ. per illum tex. C. de test. Lud. ro-
ma. hic: et in l. si quis arbitratu. in iij. colũ. ff. de ver. ob. do. Abb.
in c. causis. in j. no. de re iudi. et in c. in nostra. in iiij. col. de sepul.
Pro ista limitatione adde bene facere tria. Primo, q corã pa-
pa vel principe põt procedi sine libello. proposito facto simplici
ter, sm Hostien. et Joan. and. in c. j. de libel. obla. do. Abb. in c.
in causis. de re iudi. do. Car. in cle. sepe. xv. q. de ver. signi. Jmo.
in c. cum venissent. in x. colũ. de insti. q presentia principis oẽm
solennitatẽ supplet vt. d. l. omniũ. C. de test. et c. j. de transac. vn-
de succedit regula. l. vnice. in prin. C. de rei vxo. acti. Secũdo fa-
20 cit: † quia corã papa vel principe, non est necesse in accusatione
apponere locũ et tempus. tex. est quem Bald. hic reputat singu.
in c. ij. in ij. col. de confes. et ita limita. l. libellor. in princi. ff. de ac-
cu. quemadmodũ qñ inquisitio format de cõsensu principis: non
est necesse quod indicia precedãt iuxta. c. qualiter et qñ. de accu.
21 sm Bald. in l. nullus. C. ad l. iul. maie. † Tertio facit: quia prin-
b ceps[b] potest ferre sententiã non cõformem conclusioni libelli: ita
singu. Bal. in l. emilius. in vlt. colũ. post medium. ff. de mino. do.
Anto. de but. et alij in c. licet heli. de simo. vbi do. Anto. dicit qd
istud etiã voluit Spec. in ti. de act. et obli. in §. superest. in ver. sz
quid ergo. et ver. seq. Sed aduerte: lz oẽs ita teneant. In cõtra-
rium fortiter facit text. in c. in causis. de re iudi. vbi dicitur, qd in
causis que agitant in audiẽtia pape, dz obseruari ordo iuris: et
22 pondera rationẽ quam ibi text. assignat. † Sed in cõtrarium est
tex. solennis in c. ad petitionem. ad fi. de ap. quẽ pro valde nota-
bili alle. Bal. in c. ij. de no. for. fi. qd princeps debet cãm termina
re sola facti veritate inspecta: dato qd ordo iuris nõ sit corã eo
seruatus: sed potes cõcordare: vt per dos. Abb. in c. in causis. in
23 j. notabili. de re iudi. quamuis predicta nõ alleget. ¶ † Quarto
fallit in criminalibus in quibus pcedit libellus sine cõclusione:
sm Bar. in l. quid ergo. §. pena grauior. in ij. colũ. ff. de infami. et
in l. libellor. in fi. princ. ff. de accu. et in l. ij. §. si publico. in iij. q. ff.
de adul. Cy. Bal. et Sal. in l. in causis. post gl. ibi. C. de accu. Bal.
in l. et si seuerior. in iiij. colũ. C. de sal. et in l. si quis. de accu. ij. in l.
certi cõdictio. in prin. ff. si certum peta. in l. ij. C. de proba. Ang.
in l. edita. C. de edẽ. facit hñ text. in l. j. §. ij. in fi. ff. ad turpil. Ad
idẽ monet Bar. q in causis criminalibus agit de vindicta pu-
blica. l. licitatio. §. qd illicite. ff. de publi. quo casu, iudex põt sup-
plere, et pcedere nemine petẽte. Cõfirmo, qd licet cause crimina
les expediant per accusationes: tñ solo officio iudicis: sm Bar.
in l. imperium. in iij. col. ff. de iurisdi. om. iudi. et in l. iudex post-
quã. ff. de re iudi. per istã rationẽ infert do. Anto. de hut. in d. c.
examinata. et in c. j. de lit. cõtesta. qd in omnibus casibus in qui-
bus iudex potest ex officio supplere, parte non petente, de qui-
bus plene per Bar. et alios in l. iiij. §. hoc autẽ iudicium. ff. de dã
no infecto. non requiritur cõclusio in libello: sed iudex ex narra
tis in facto potest formare sententiã, qd est valde tenendũ men
24 ti. ¶ Quinto fallit in spiritualibus, vbi exuberat officium iudi
cis: q sufficit narratio facti: cõclusionẽ aũt iudex supplet: ita te-
net Host. et alij in c. j. de lit. cõtest. d. Ant. in d. c. examinata. in ij.
col. dicẽs de hoc esse casuz recte intuẽti. in c. ad dissoluendũ. de
25 desponsa. impu. ¶ † Sexto fallit in libello exceptionum rei: vbi
nõ requirit cõclusio: vt per multa iura pbat Bar. in l. j. in ij. col.
ff. de excep. Bal. in l. edita. in xiiij. col. C. de eden. et in aut. statui-
mus. in vlt. col. C. de epi. et cleri. Ang. in l. emptor. C. de prescri.
lon. temp. do. Ant. in c. j. de litis cõtest. ¶ Septimo fallit in cau-
c sis in qbus procedit sine strepitu[c] vel figura iudicij, vbi sufficit
sola narratio facti, nec requiritur cõclusio sm Bart. in extraua-
gan. ad reprimen. in ver. et figura. in iij. colũ. in prin. per tex. in c.
26 afferte. de presump. ¶ † Venio ad secũdã partẽ glo. ibi rei desi-
gnatio: ex qua habes colligere sex cõclusiones. Prima est: quod
reperit triplex iudiciũ: vniuersale: generale et pticulare: de qb[9]
etiam

etiā per gl.⁊ doc.in.c.ij.de lib.obla.⁊ in.c.ↄquerente.de offic.or.
⁊ declara vt magistraliter p Bar.hic:in.iij.col.⁊ in.l.edita.in re
72 pe.perusina in.xvj.col.⁊ ibi per Sali.⁊ Mod.C.eo.⁊ vltra diffe
rentiā hic traditā p Bar.† Adde aliam quā dicit Bald.in rub.
extra de iudi.in pe.col.qḋ nō reperiṫ actio generalis q̄ sit in rem
sed semper in personā:rō,q2 genera non possidenṫ:ergo in rem
actio nō cōpetit,cū possessio ꝓducat actionē realē: tu adde aliā
rationem:q2 vbi reperiṫ ius sine obligatione:illud est reale:ius
vero qḋ causaṫ ab obligatione vt est in omnibus iudicijs gene
ralibus:illud est personale:ita declarat Bal.in.l.si certis annis.
in pe.col.C.de pac.¶ Tertiam differentiā ponit Bal.in.c.ecclesia
sutrina.in pe.colū.de cā pos.⁊ proprie. qḋ iudicium generale est
illud.qḋ h3 species sub se:q2 est quoddā predicamentū, vniuer
sale vero est,qḋ nō distinguitur in species dialectico more sum
ptas:item vide qḋ vult glo.fi.in.l.pe.ff.de fi.instru. qḋ in legato
vniuersali attendatur tēpus ↄditi testamēti;: sed in legato vni
28 uersali attendiṫ tēpus mortis testatoris.¶ † Secunda conclu
sio est qḋ in libello producto in iudicio vniuersali procedit libel
lus generalis:nec est necesse specificare res: facit.l.iij.⁊.l.si quo
29 tēpore.ff.de peti.here.⁊ tex.in.l. quesitū.ff.de pecu.¶ † Tertia
cōclusio qḋ procedit libellus in petitione hereditatis, peto he
reditatē talis cuius sum heres:sed Bar.⁊ ceteri doc.melius di
cunt,qḋ in libello petitionis hereditatis, debeo petere declara
ri me heredem,et aduersariū cogi ad restituendum: vt.l.l3. vbi
etiā Bar.ff de peti.here.Bal.in.l.edita.in.xv.col. C.de eden.et
vide per Bal.in.c.pastoralis.in pe.col.de cā pos.⁊ proprie.Istā
ↄclusionē probo:nam petitio hereditatis est actio realis.l.si au
tem.§.sed ⁊ his.ff.de rei ven. Bar.in.l.sed si lege.§. petitio.ff.de
peti.here.sed in omni actione reali,d3 semp in libello peti ⁊ con
cludi,quod declaretur illud ius reale sibi competere.l.ex diuer
30 so.§.j.ff.de rei ven.¶ † Quarta conclusio gloss.est, qḋ postea in
executione examinabiṫ de ipsis rebus:vnde no.ex ista gl.q̄ tota
die allegaṫ,qḋ pōt peti executio sententie nō liquide:⁊ postea in
31 executione fiet liquidatio.† Istā gl.multum notat et cōmendat
Bar.hic:⁊ ex ea infert ad statuta Italie quibus caueṫ,qḋ instru
menta publica facta manu publici notarij habeāt executionem
paratā,qḋ si in instrumento promisisti mihi satisfacere de dānis
⁊ interesse quod possum petere executionē talis instrumenti:q̄3
uis interesse nō sit liquidum q2 satis est,qḋ postea in processu li
quideṫ:⁊ idē de dānis:adde qḋ cū Bar. tenet Bal.Fulg.Pau.
de cast.⁊ Lud.ro.hic:⁊ Bart.i.l.j.ad fi.⁊ ibi do.Alex.ff.de leg.ij.
⁊ Bar.in.l.ij.per illū tex.C.de senten.que sine certa quāti.⁊ in.l.
j.in vlti.col.ff.iudi.sol.Pet.de ancha.in cōmento.c.canonū sta
tuta.de ↄsti.in ver.circa istam extensionē.Pau.de cast.in consi.
cccxix.incip.quod dictum preceptū veniat reuocandum.Cōtra
rium, quod imo tale statutū debet intelligi in debitis liquidis
⁊ non in liquidandis:tenet Bal.in.d.l.j.ff.de lega.ij.idem tenet
Raph.cuma.ibi per gl.ibidē:⁊ per id qḋ tenet Barto.in repe.l.
iij.in.ij.q.principali.C.de pigno.Ego etiam teneo istā opi.con
tra magis cōem ⁊ puto qḋ sit de iure verior:⁊ istā opi.t3 ipsemet
Bar.in.l.perinde.§.notandū.p illū tex.ff.ad.l.aql.vbi p illū tex.
no.ꝓ statutis Italie q̄ dicūt qḋ instrumēta habeāt executionē
paratā qḋ est verū si instrumentū sit liquidū,s3 si nō est liqdū:se
cus est,vt si promisisti emēdare dānum.cum nō appareat quan
tum sit:certe adhibe iudicē,vt declaret dānum:nō vt ↄdēnet, et
dicit qḋ ita d3 intelligi.l.j.C.de senten.que sine certa quantita
te.Istā opi.sequiṫ ↄsulēdo idē do.Alex.in ↄsi.clxxviij.in secun
do vol.qḋ incipit:viso ꝓcessu agitato:idē t3 Bal.in.l.si causa3.in
ij.col.C.de execu.rei iudi.vbi t3 qḋ statutū disponēs qḋ instru
menta publica mittanṫ executioni sicut snie diffinitiue nō intel
ligiṫ,de nō liquidis.l.fi.C.de cōpen.Ad idē scḋo facit quod vult
Bal.ad fi.in.l.apertissimi.C.de iudi. qḋ pro debito non liquido
nō pōt ↄcedi captura persone vel aliqua alia executio.¶ Ter
tio facit qḋ vult Bal.in.l.qui a testamēto.in fi.C.de testa.manu.
vbi diciṫ qḋ si instrumenta guarētigiata habeāt cōditionē vere
purificatā:sed in iudicio nōdū ꝓbatā dicunṫ instrumēta pura ⁊
nō ↄditionalia:l3 ad executionē facti nō possit procedi donec li
queat iudici,p tex.notabilē in.l.hoc iure.ff.de verb.sig.¶ Quar
to contra Bar.⁊ conclusionem moueor rōne in qua multum me
fundo:clarum est,qḋ istud statutū disponens quod instrumen
ta publica habeant executionē paratam,est contra ius cōe tex.
est in.l.minor.xxv.an. cui fideicōmissum in versi. ad initiū noue
petitionis redegerat.ff.de mi.ergo debet intelligi vt minus le
dat ius cōmune quā sit possibile.c.cū dilectus.de consule.l.ij.C.
de noxa.l.cesar.vbi doct.ff.de pub.gl.in.l.fi.§.in computatione.
⁊ ibi doc.C.de iure deli.ergo debebit intelligi in debitis liqdis.
¶ Quinto moueor:nā statutū dicit,qḋ instrumentū publicū mā
32 detur executioni sicut snia diffinitiua:† modo ego habeo, qḋ l3
cōtra sniam diffinitiuā nō possit opponi exceptio:tñ non mereṫ
executionē nisi snia sit liquida.l. hec aūt.§.j. in verbo liquere.ff.

ex quib.cau.in pos.ea.q tex.est ad hoc aureus ẜm Bal.ita tenen
tem in addi.Spe.in.ti.de excep.in fi.in vltimis verbis:ergo idē
etiā est in instrumēto publico:nec obstāt iura allegata p Bar.in
l.ij.C.de senten.que sine cer. quanti. ⁊.l.defensionis.C.de iur.fis.
lib.x.q2 illa iura bene dicunt qḋ snia incerta valet ⁊ postea ꝓba
bitur ⁊ declarabiṫ:sed non dicūt qḋ añ liqdationē ⁊ declaratio
nem mandaṫ executioni:sicut nec etiam hec gl. vnde tutius pu
to.qḋ ante oīa fiat liqdatio per iudicē citata parte q̄tu3 sit dā
num vel interesse,⁊ postea facta liquidatione procedaṫ ad execu
tionem:prout etiā tenet Bar.in.d.l.proinde.§.notandū.Tenen
33 do tñ † cōmunem opi.eam limita vt procedat qñ interesse erat
expressum in instrumento:secus si virtualiter ↄtinetur:puta q2
in instrumento promissum sit factū,quo casu si non fiat succedit
obligatio ad interesse:certe in tali interesse non haberet locum
dictū statutū,ẜm do.Ant.de but.⁊ Imo.in.c.translato. de ↄsti.
per.l.j.in prin.⁊ qḋ ibi Bar.ff.de his que in testa. delē. quamuis
contrarium teneat Lud.nullā de eis faciēs mentionē in.l. certi
condictio.in prin.ff.si cer.peta.per glo.ij.ibi:vbi etiam tetigi de
34 hoc.¶ † Quinta ↄclusio gl.est qḋ in generali iudicio sufficit ge
neraliter petere rōnē administrationis:subdit tñ Bar. quem se
quitur.d.Ant.in.c.ij.de lib.obla.qḋ differentia est,inter iudiciū
vniuersale ⁊ generale.Nā l3 vtrobiq3 procedat generalis libel
lus:tñ si iudiciū est generale, op3 in illa prima instātia,qḋ in ꝓ
cessu res specifice ꝓbeṫ: secus in vniuersali iudicio per rōnē de
qua hic per eum.Cōtrariū tenet Bal.Ange.Ful.⁊.d.Alex.hic.
Sali.in.l.edita.C.eo.⁊ Bar.sibi ↄ2ius in.l.ij.C.de sen.q̄ sine cer.
quāti.q2 in vtroq3 sufficit qḋ postea in executione probenṫ res.
35 † Tu caue qḋ Bart.in eius fundamēto videṫ errare dum dicit,
qḋ in petitione hereditatis restitutio venit officio iudicis: put
etiam t3 Bar.in.l.l3.C.de peti.here.in.l.harū.vbi etiā Bald.ff.
si ser.vē.hoc nō est bene dictū:q2 imo restitutio venit iure actio
nis.tex.est in.l.ex diuerso.§.j.ff.de rei ven.sed bene lata sentētia
ipsa executio facti,fit p offm̄ iudicis:ita notabi. declarat Ange.
in.l.si quis vi.§.differētia.in.xviij.col.ff.de acqui.pos.Imo.in.l.
36 si prius.⁊ ibi do.Alex.in antepe.col.ff.de ope.no.nū. ¶ † Sexta
⁊ vltima ↄclusio gl.est qḋ in iudicijs particularibus debent res
in libello singulariter exprimi.l.si rē.ff.de rei vendi.c.ij.de libelli
obla.c.significantibus.de app.l.j.§.si quis argen.⁊.§. si ista.vbi
tex.no.ff.depo.⁊ in.l.actione.ff.de fur.glo. in.l.forma.ff.de censi.
¶ Limita istā cōclusionē:vt p Bart.hic duobus modis. ꝓ pri
ma facit tex.in.c.inter dilectos.de fi.instr.in secūda ↄ2riū t3 Bal.
in.l.ex diuerso.§.j.ff.de rei vendi.sed cōiter tenereṫ opi.Bart.vt
per Bal.Ang.⁊ Moder.in.l.si marito.§.fi.ff.sol.matri. ⁊ in.l.in
summa.§.qui sorti.vbi tex.prin.ff.de re iudi.⁊ in.l. si filius.§.j.ff.
de ver.obli.cum si.⁊ ista est cōis opi.ẜm do.Alexan.in cōsi.xc.qḋ
incip.in cā ⁊ lit.vertente corā arbitrio in pe.col.post alios doct.
37 ibi per eū relatos.¶ † Uenio ad tertiā partē principalem glo.
ex qua habes duas ↄclusiones principales. Prima est qḋ in li
bello d3 exprimi causa habilis ex qua inferaṫ cōclusio ad cōdē
nationem:vnde si peterē centū q2 rex est in Francia: vel q2 ego
sum hic:talis cā est inepta. Idē tenet gl.in.l.ij.§. circa. ff.de ex
ceptio.do.ampliat Bart.hoc esse verū: etiam si postea in iudi
cio probaretur alia cā apta: non tñ sequeretur condemnatio.l.
habebat.ff.de institu.facit.c.licet causam.de proba.¶ Tu limi
ta hoc esse verū in iudicio pretorio:vbi de proprietate contendi
tur:q2 si agens deducat vnā causam inhabilem:⁊ probat aliam
aptam:nō tamen sequitur condēnatio:secus est in iudicio pos
sessorio,cum sit minoris preiudicij:ita Innocen.c.conquerente.
de electio.Ludo.roma. hic.adde notabiliter Bald. in.l.fina.in
38 prima colum.⁊ ibi Ange.C.de anna.exceptio. † Adde ⁊ secun
a do ad conclusionē glo.qḋ qñ cā inepta[a] est expressa in libello,li
bellus est ipso iure nullus,etiam parte nō opponente:ita notat a ¶ Inepta.
Barto.in.l.edita.in secunda colum.⁊ ibi Bal.in.xiij. colum. C. adde doc.in
eodem.domi.Anto.in.c.dilecti. de iudi.et est ratio : nam quan c.licet heli.
do actor exprimit causam ineptam:constat de euidenti calum de simo.
nia libellantis:ideo ipso iure vitiatur libellus:iuxta gl. in.l.qui
cum maior.§.quod si in patris.in ver.calūniosam. ff.de bonis li
ber.facit text.in clemen.constitutionem.cum glo.in ver.de no
uo.de elect.⁊ ita teneas:quāuis cōtrarium teneat Rapha.Ful
39 go.hic:⁊ in.d.l.edita.vbi etiam dixi. ¶ † Tertio aduerte quod
si iudex videt male actum ex vna causa:tamen ex actis apparet
quod potuisset ex alia causa bene agi:licet ex illa causa non pos
set iudex condemnare:vt hic per Barto.tamen debet in senten
tia iudex reseruare illud ius agendi ex illa alia causa : ita tenet
Bald.reputans notatu dignum.in auṫ.sed si quis. in.ij. colum.
40 C.de secundis nup.¶ † Quarto aduerte,quod satis est qḋ cau
sa in libello sit apta et concludens, quamuis non sit vera.l.cum
putarem.ff.fami.hercis.gloss.in cle.dispendiosam. de iudi.Bal.
41 no.in.l.certi condictio.in prin.in penul. col.† subdit etiā Bart.
hic quod nō est necesse qḋ in libello exprimatur causa cum suis

qualitatibus,vñ si peto centum a monasterio que sibi mutuaui
non habeo necesse dicere in libello qđ est ꝯuersum in vsus vtilita
tem:qꝛ dicēdo mutuū intelligiť de efficaci ſm Inno.in.c.ij.vbi
dñs Anto.ꝛ alij.de lib.obla.sequunť oēs:ꝛ ibi latius Imo.in.c.
42 sup hoc.de renun.¶ † Scđa ꝯclusio glo.est qđ qñ agiť actione
reali non dȝ exprimi aliqua cā remota:sed bene qñ agiť actione
personali:cā enim remota in vtraqȝ actione est ipse ꝯctus:vt de
clarat no.gl.in.l.ꝛ an eadē.§.actiones.in ver.singule cause.ff.de
excep.rei iudi.Cano.in.c.fi.de libel.oblatio.ꝛ qđ in actione rea
li non debeat exprimi contractus:ꝛ sic causa remota sed bene in
personali est tex.in.d.§.actiones.ꝛ ibi Barto.ꝛ melior.tex.in.c.
abbate sane.de re iudi.in.vj.ratio diuersitatis est:qꝛ dominium
ex quacunqȝ cā habeať semp est vniforme:siue habeatur ex con
tractu iuris ciuilis siue iurisgentium:siue ex ꝯtractu bonefidei:
siue stricti iuris:siue ex contractu lucratiuo:siue ex oneroso:qa
dominiū non variať ex varietate causarū:sed actio personalis
bene variatur ꝛ diuersificať ſm qualitatē cōtractus cum alia sit
actio bonefidei,alia stricti iuris,ſm qualitatē contractus:ideo
opȝ scire speciē contractus ſm Pau.de cast.hic:ꝛ Cy.in.d.l.edi
43 ta.in ver.scđo iuxta hoc.¶ † Limita tñ conclu.gl.ꝛ doc.in quā
tum volūt qđ in actionibus personalibus sufficeret exprimi cō
tractum:nā procedit in omnibus preterqȝ in contractu stipula
tionis:nam non sufficeret in libello dicere qđ promisisti centum
ex cā stipulationis:qꝛ ſm cōmunem sñiam stipulatio sine causa
non valet in effectu:qꝛ obstat exceptio doli.glo.in.l.ij.§.circa.ff.
de excep.do.Imo.ꝛ Moder.in.l.a titio.ff.de verbo.obli.Unde
tunc oportet exprimere cām cause:ita no.Bar.in.l.generaliter.
in.v.q.C.de non nume.pecu.¶ Uenio ad quartam et vltimam
partem gloss.ex qua possent plura elici. Sed duo principaliter
44 sufficiant. † Primo qđ nomen actionis[a] est de necessitate in li
a bello exprimendum dato qđ causa sit sufficienter expressa.Bre
uiter cōmunis opi.est in contrariū:ꝛ ſm Bar.ꝛ doc.cōtrarium
de ꝯsuetudine obseruatur:prout etiam glo.hic fateť:qđ cōtra
rium Bononie obseruatur:facit text.in.c.dilecti.vbi Cano.de
iudi.no.Bar.in.l.cum mota.in fi.per illū text.C.de transact.ꝛ in
l.gallus.§.si eius.in fin.vbi latius Imo.cum concor.ff.de lib.et
45 posthu.¶ † Secūda ꝯclusio glos.est valde dubitabilis:an si in
libello,causa apte narretur:deinde exprimatur actio inepta:vi
tietur libellus.glo.hic tenet quod sic:sequitur Ange.p text.qui
vrget in.l.ij.C.de formu.ibi si aptam rei ꝛ proposito negotio cō
petentē actionē:ꝛ ibi Bal.ꝛ Ang.idem tenent per illū text.saltē
a cōtrario sensu.idem ante eos per illam.l.secundū:tenet Spec.
in tit.de actio.ꝛ peti.§.sequitur.ver.pe.Bal.in.l.certi cōdictio.
§.qm.ff.si cer.peta.idem Bal.in.l.et si sine.in vlti.col.C.ad treb.
vbi aliam rationē adducit:facit bene text.in.l.j.§.j.ff.si men.fal.
mo.dixe.breuiter in ꝯrium se habet magis cōis opinio quam te
net Inno.in.c.examinata.de iud.ꝛ ibi Bal.Imo.ꝛ d.Abb.Idē
tenent Bar.Bal.ꝛ omnes Moder.hic.Barto.in.l.insulam.ff.
de prescrip.verb.Bal.ꝛ Ange.in.l.gallus.§.j.ff.de lib.ꝛ posthu.
Ang.ꝛ Sal.in.d.l.edita.C.eo.Imo.in.l.si ita stipulatus.§.chry
sogonus.ff.de verbo.obli.Joan.and.in addi.Spe.in tit.de act.
ꝛ peti.§.sequitur.super ver.penul.mouentur doct.vna tantum
ratione:nam actio nō est de necessitate in libello exprimenda:vt
dixi in precedenti ꝯclusione:ergo si exprimatur ꝛ inepte nō de
bet vitiare libellum per regulam.l.vnice.in prin.C.de rei vxoria
act.de qua regula multa dixi in.l.vinum.post gl.magnam in fi.
ff.si cer.peta.nec obstant iura allegata in oppositum:qꝛ respon
dent doct.qđ loquunť qñ causa ꝛ etiam actio sint inepte:secus
qñ sola actio.¶ Tertia fuit mirabilis opi.Bal.sepius varian
tis in rub.extra de offi.iudi.in.vij.col.vbi dicit qđ si in vna con
structiōe verboꝝ dicam:mutuaui tibi decem que peto p actio
nem locati:tunc totus libellus est ineptus,quasi qđ non possit
fieri separatio propter vnitatem ꝯstructionis.Si aūt in libello
dico,qđ mutuaui tibi decem ad que peto te ꝯdemnari ꝛ postea
subiungo:ꝛ ad hoc propono actionē locati:tūc ineptitudo sepa
rata posita in diuersa oratione non vitiat libellum cum vtile nō
vitietur ab inutili.l.grece.§.illud.ff.de fideiusso.ꝛ ita dicit se in
telligere dictum Inno.in.d.c.examinata.Quid tenendū in isto
subtili ꝛ disputali passu:puto qđ in puncto iuris opi.glo.sit ve
rior,contra cōmunem sententiam qđ actio inepta posita in libel
lo vitiet libellū.primo p tex.in.l.j.§.j.ꝛ ibi Bart.not.ff.si mē.fal.
mo.dixe.ibi nec tenere intētionem qui vult qđ actio inepta inf
ciat intentionē.nec est bona solu.Bart.hic:quam sumit ex glo.
paruula ibi:in verbo ex locato.qđ ibi nō solū actio erat inepta:
sȝ etiam causa quoniam ſm do.Abb.in.c.examinata.Istud est
contra mentē illius litere:ꝛ diuinat ad istū tex.ibi em̄ solū que
ritur de actione inepta:ꝛ pondera plus qđ ibi illa actio nō erat
adeo inepta:vt esset contraria aut incōpatibilis:ꝛ tñ vitiat:ad
idē facit tex.in.l.fi.in ver.exprimere actionē.C.de interdi.ꝛ text.
in.l.si cum ea.in ver.cōpetētibus actionibus.et ibi ad hoc not.

a ¶ Actiōis. adde Fel.in d.c.dilecti.i vlti.col.vbi dat quatuor fallentias.

b ¶ Snīa.ad de Cy.i.l.perādū.i.§.fi.d ind.barto.in.l.gro me.i.§.duo fratres.ff.d v.obl.Host.i.c.ex pte.de ꝯces.pb.do.in.c.in psentia.de renū.Cardi.i.c.j.in.xxix.not.de postula.prela.

c ¶ Tenenť. adde bal.in l.j.in vlt.colū.ff.de test.bart.in.l.nō exigiť.in.§.diui frēs.ff.de iur.fisci.Ant.de bu.ꝛ abb.i.c.cū io.de fi.istr.Ant.de bu.in.c.fi.i pe.col.de ꝯsue.

Ang.C.de do.pmis.ꝛ in.l.petitores.in ver.cōpetētibus actio
nibus.ff.de pigno.ꝛ in.l.pe.in ver.cōpetenti actione.C.si vend.
pig.aga.Tu stringe fortius ista iura vtēdo arg.Bar.ꝛ doc.qꝛ si
de necessitate nō requirereť actio in libello,certe nō expediret
qȝ esset apta:vt dicūt illi tex.Itē pondera qđ propter illos tex.
apparet nō obstare text.i.d.c.dilecti.de iudi.qꝛ potes dicere qđ
nō sit dubiū de iure ciuili ppter tex.preallegatos:iđ nō est stan
dum iuri canonico.¶ Tertio facit qđ vult Cy.in.l.ij.C.loca.qđ
si aliqs narrat in libello qđ locauit,ꝛ postea agat actione ex cō
ducto,dȝ succumbere:ꝛ pondera qđ ibi sumus in correlatiuis:
et non sufficit vnum ex correlatiuis poni vbi alia ponenda fuit.
46 ¶ † Quarto ꝛ fortius doct.se fundant in vno solo fundamēto:ꝛ
illud fundamentū non videtur verū:qꝛ qñ aliquid de necessita
te non requiriť,si exprimatur ꝛ non recte:non vitiat actū.Licet
omnes ab euo condito vsqȝ in presens semper ita tenuerint:pu
47 to quod non sit verū ꝛ ostendo per quinqȝ.¶ † Nam in primis
b in sententia[b] non requiriť qđ exprimatur causa:imo fatuus est
iudex,qui in sententia exprimit causam.c.sicut.de re iudi.glo.et
do.in.l.ij.§.ignominie.ff.de infa.ꝛ tñ si exprimat cām ꝛ ineptam
vitiatur sententia.tex.est in.c.cum super abbatia.de offi.deleg.
glo.ꝛ oēs in.l.si is ad quē.ff.de acqui.here.Imo fortius,si in sen
tentia exprimať cā inepta:quamuis appareat ex processu,quod
aderat cā apta:tñ sententia est nulla ſm docto.in.c.ex parte.de
conces.preben.vbi do.Abb.in vlt.col.ad hoc ponderat tex.pro
48 notabili in.c.per tuas.qui fi.sint legi.¶ † Secundo facit:nam
c testes non teneneť[c] deponere de tempore:nisi qñ tempus est de
substantia.c.cum cām que inter archiepm.vbi gl.ꝛ doc.de testi.
Bart.in.l.ij.§.item labeo.ff.de aqua plu.arcen.Bal.in.l.matrē.
C.de proba.ꝛ in.l.testiū.in vlt.col.C.de testi.ꝛ ibi Cy.in.vj.ꝛ.vij.
q.Spec.in tit.de teste.§.iam de interrogatorijs.ver.itē de tem
pore.post prin.ꝛ tamen si de tempore inepte deponunt:puta va
ria:infringunt eorum dictū.Archi.in.c.cum nihilominus.iij.q.
ix.d.Anto.in.c.cum causam que inter archiepm.in.x.col.de te
sti.Cy.in.d.l.testium.in.vj.q.ꝛ ibi Bal.in.v.col.idem Bald.in.l.
49 ij.C.quibus res iud.nō nocet.¶ † Tertio facit quia in libello
criminali nō dȝ apponi dies cōmissi delicti:ꝛ tñ si apponatur et
nō probeť,succumbit accusator.c.licet causam.de proba.Bart.
in.l.habebat.ff.de iusti.ꝛ iur.l.diuus.vbi plene Moder.ff.de re
50 indi.¶ † Quarto facit glos.solennis in.l.proinde.ij.in glo.fi.in
fi.ff.ad.l.aquil.q̄ notabiliter vult,qđ si in aliquo iudicio proceda
tur ordinarie,preter naturam ipsius ꝛ inepte vitiatur processus
quā glo.sequitur ꝛ dicit esse singu.ꝛ nō reperiri alibi Bald.in.l.
51 diffamari.in.ij.col.C.de inge.ꝛ ma.¶ † Quinto est fortis tex.in
d.c.cū super abbatia.ex.de offi.deleg.ꝛ tenendo istā partē ꝯtra
oēs:non obst.d.l.vnica.in prin.C.de rei vxo.act.qꝛ dicit Ange.
qđ illa.l.potius pbat ꝯrium:ꝛ ibi supplet fingendo istam actio
nem:ꝛ sic ibi cum non sit interposita stipulatio de reddenda do
te,fingitur per.l.interposita.ꝛ ideo si inutiliter interponať re
mota inutili remanet ficta stipulatio:qđ nō est hic in libello:vbi
lex non fingit actionem. Jason Padue.

1 ☞ Instrumentoꝝ copia danda est aduersario sine die:ꝛ con
sule confecti instrumenti.
2 Dies solutionis censetur esse pars cōtractus seu stipulationis.
3 Tempus alicui rei prefixum dicitur esse de forma ipsius rei.
4 Hora debet apponi in instrumentis,qñ ad aliquid expediret.
5 Rescriptum ratione vnius hore dicitur esse posterius altero.
6 Acta publica debent edi cum die ꝛ consule.
7 Petere potest quod sibi edatur omnis ille cuius interest edi.
8 Scripture banni vel alterius actus tendentis ad vindictā pu
blicam debent edi cuiqȝ petenti:limita vt nu.10.
9 Editio instrumenti dȝ fieri cum die ꝛ consule ei qui vult redar
guere instrumentum de falso.
11 Instrumentū si aliquis produxerit in iudicio pro se si in eo ali
quid contineať quod sit ad fauorem alterius partis:potest ad
uersarius eodem instrumento vti.
12 Instrumentum producens intelligitur eum approbare tā pro
se qȝ cōtra se.ꝛ nu.13.ꝛ.14.
15 Testem producens pro se non potest personā eius impugnare.
16 Approbatus in vno officio ab aliquo,nō poterit postea ab illo
reprobari in officio consimili:vide nu.17.
18 Instrumentum producēs in parte ꝛ partibus pro ipso tantum
facientibus nihil operatur quin stetur instrumēto ꝯtra ipsum.
et numero.19.ꝛ.20.
21 Instrumentū qñ editur a parte parti:licet non debeat edi dies
ꝛ consul:tamen debent edi nomina testium ꝛ notarij.

1 Editiones. † Instrumētoꝝ copia dāda est aduer
sario sine die ꝛ ꝯsule ꝯfecti instrumēti,
ne detur materia cogitādi vel fabricandi aliqđ falsū:sed hñ dȝ
edi dies destinate solutiōis:hoc pmo.Libri aūt rōnū debēt edi
copia cū die ꝛ cōsule.h.d.scđo ꝛ vltimo.¶ Limita primā partē
textus

tex. quādo editio instrumēti fit a notario vel simili publica per sona: qr debet edere instrumentū in forma publica. et sic cum die et consule, et cum subscriptione. vt plene probet et fidē faciat. fm Bar. in. l. exempla. j. eo. et in. l. j. §. diē. ff. queadmo. test. ape. d. Anto. et alij in. c. j. de proba. ¶ Scdo limita, quādo quis petit copiā instrumēti vt illud redarguat de falso. l. fi. C. de fide instru. et hic in glos. ¶ Tertio limita quādo nō posset cōstare de die solutionis, nisi apponeret dies cōfecti instrumēti. puta qr in instrumento diceret qd debitor pmisit soluere intra decem mēses fm Ray. Bal. et lati. Albe. Pau. de ca. et Mod. hic. d. Anto. in. c. §. perpetuus in fi. de fi. instru. Spe. in ti. de instru. edi. §. videndū. ver. sed cum dies. vel quando duo creditores pretenderent prioritatem

2 tem in tempore, vt hic plenius per Bar. et alios. ¶ † Item no. in ver. nam dies. illud ad qd allegatur iste text. quod dies solutionis censetur esse pars cōtractus seu stipulationis. intellige fm Ang. et do. Alex. qp censet pars qualificatiua seu quātitatiua: nō aūt pars substantialis. l. ex duobus. prima. et ibi no. ff. de duo. re. Bar. in. l. ita stipulatus. in. j. col. ff. de verb. oblig. quicquid dicat

3 Fulg. hic† tu adde Bald. et Sali. in aut. que supplicatio. circa fi. C. de preci. impe. offe. vbi no. ibi esse tex. circa fi. in ṽ. sub hac forma qd tps alicui rei prefixū, dicit esse de forma ipsius rei, et per hoc inferūt qd ille qui nō obseruat tēpora cōstitutionis, dicit nō obseruare formā eius qd est bene notandū propter cōstitutiōes ecclesie que imponūt metas tēpor. Idem tenet Pau. de cast. in l. si a lege. in princi. ff. loca. et in. l. qui rome. §. callimachus. in fi. ff. de verbo. obli. facit optime text. in. l. scire oportet. §. cōsequens. ff. de excu. tuto. Alibi Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. in. iij. q. ff. de offi. pcon. et leg. et in. l. liberti libertec. in. vj. col. C. de oper. lib. dicit, qd qui recedit a tempore, recedit a forma actus. alibi Bal. in. l. omnes populi. in vlti. col. ff. de iusti. et iure. dicit qp nō est recedendum a forma statuti. vnde si statutū requirat tempus, et tu requiras. Alibi Bald. in. l. ordo. circa mediū. C. de execu. rei iudi. dicit qp si statuta aliquid disponunt tam in tēpore qp in forma sunt seruāda ad vnguē et si cōtrafieret esset irritū ipso iure. Alibi Bald. in aut. qui semel. in. iiij. col. in fi. C. quō et quādo iudex. dicit qd quādo statuta volunt certa tpa statui, alioquin ponatur reus in bāno: ita sunt pcise seruāda vt nihil addi vel minui pōt: qr data est forma iudici. tamen Paul. de ca. in. d. aut. que supplicatio, nullā de predictis mētionē faciēs dicit qd ppie loquēdo tēpus nō cōcernit formā, licet largo modo dicat de forma. similiter. d. Abb. in cōsi. xciiij. qd incipit statuto ciuitatis grossitane. in vlti. col. dicit qd tēpus tunc demū diceret esse de forma, quādo esset appositū vt esset de substātia: ita qd eo remoto remoueret actus, alias secus. vt ibi plenius per eū. Tu cōsidera qd pdicta loquūtur in tpe statuto a lege vel a municipali. nō aūt in die solutionis, de

4 quo loquit iste text. qui dicit de die. ¶ † Adde qp imo aliquādo

a in instrumētis[a] debet apponi hora, quādo ad aliquid expediret fm Bal. in. l. prescriptione. in. vij. col. C. si contra ius vel vti. pup. et plenius Joā. an. in addi. Spec. in ti. de instru. edi. §. breuiter. in addi. incip. hora. istud declara qd possit expedire: nam ratiōe hore, vnū instrumentū dr prius altero. glos. est ordinaria et sing. in. l. fi. ex pluribus causis. §. fi. ff. de solu. quā glos. sic alleg. Bal. in. l. impator prima. in. v. col. ff. de sta. ho. et in. l. fi. in. iiij. col. C. de edic. diui adri. tol. in. l. cū pponas. in fi. C. de interdi. ma. et in. c. ego N. in prin. de iureiu. et in. c. licet. et in. c. quoniā cōtra. de proba. et in. c. ij. de confessis. et in. c. pastoralis. in prin. et in. c. capitulum. in. j. col.

5 de rescrip. et in. c. consuluit. de offi. dele. † facit qd volunt Joā. an. Ant. de but. Imo. et. d. Abb. in. c. pastoralis. in prin. de rescri. qd rōne vnius hore vnū rescriptū dicit esse posterius altero. licet ambo habeāt datā eiusdē diei. Ad predicta facit text. in. l. titius. §. lucius. in ver. hora diei sexta. et ibi gl. et doc. ff. de lib. et posth. et tex. in. l. si quis eū. §. j. et qd ibi Bal. Ang. et Moder. ff. de vulg. et pupil. ¶ Capio glo. magnā quā diuide in sex partes principales. In prima declarat text. In scda timore cōtrarij ponit duos intellectus ad tex. cōiter tenet opi. Azo. per. §. edenda. j. ea. l. idē tenet glos. in. §. item verborum. in ver. idoneus. institu. de inuti. stipu. et glos. in. c. §. perpetuus. de fi. instru. et in. c. cum persone. in ver. integraliter: de priui. in. vj. doct. in. c. j. de proba. et dicit Bar. hic: qp ita obseruatur de cōsuetudine. In. iij. glos. ponit longā distinctionē i qua tractat triplicē materiā. prima editionis actor. secūda editionis instrumentorū. tertia editionis rationum. In quarta format vnā qstionē. In qnta format aliā. In sexta aliā. secūda ibi et hunc. §. accipe. tertia ibi: vt plene ergo scias. quarta ibi: sed quo iure. quinta ibi: item quid si sponte. sexta et vltima est

6 ibi: item nūquid nomina testiū. † In tertia parte glos. circa primam speciē que est de editione actor: habes duas cōclusiones. Prima qp acta publica debēt edi cū die et cōsule. Adde meliorē tex. in. c. qm contra falsam. et ibi bona glo. in ver. loca. de pba. facit ratio quā dixi in text. qr tunc editur a persona publica: ideo debet edi in forma publica. s. cū die et cōsule. sicut in argentarijs qui tāqp publice persone tenebant edere cū die et cōsule. l. pretor. in prin. et ibi glos. j. eo. ¶ Scda cōclusio est qp editio actor debet fieri, pter quatuor causas, et ex vnaquaqp pōt inferri ad practicam: vt per Bar. in. l. ij. C. eo. sed qr ibi ordinarie posui nō repe-

7 tam hic. † Addit Bar. generalr qp ois ille cuius interest edi pōt petere qp sibi edat. et ppterea infert ad excōmunicatum in curia episcopi: vt hic per eū. Adde Bart. in. l. iij. §. diuus. el. j. in. ij. col. ff. de iure fisci. Cy. in. l. ij. C. de eden. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. super rub. Pet. de anch. in cle. j. §. j. de vsur. et est bonus

8 tex. in. l. ij. C. vt lit. pen. † Accedat qd vult Bal. in rub. C. de fide instru. in. iij. col. qp scripture hāni vel alterius actus tendētis ad vindictā publicā, debet edi cuicūqp petēti: qr largo modo cuius libet interest. arg. l. licet. in prin. ff. de pcur. qd est no. fm eum. idē

9 tenet Ang. hic. ¶ † In ea. gl. ibi scdo casu idē. Habes cōclusionem. qd ei qui vult redarguere instrumentū de falso, debet fieri editio instrumēti cū die et cōsule. Limita verū in reo contra quē productū est instrumentū qui dr psequi iniuriā suā: secus est in actore: ita signāter limitat Bar. sub dubio tñ forte in. l. tutor qui repertoriū. in vlti. col. ff. de admi. tu. Pe. de anch. in cle. ij. de sta.

10 mona. Pau. de ca. et Mod. hic. ¶ † Scdo limita dūmodo, petēs inscribat se ad penā talionis. l. si vtere. et. l. fi. C. de fide instru. ita sentit Spec. in ti. de instru. edi. §. videndū. in ver. faciēda. Bal. et Ang. hic. Bar. in. l. fi. in. ij. no. per illū tex. C. de fi. instru. tu dic qp idem Spec. ibi in ver. fi. qui incipit: sed qd iā dixi: dic qp illud qd dixerat de inscriptione nō seruat in vsu: tñ si iudex videt falsitatem malitiose opponi, coget opponentem se obligare ad penam extraordinariā si defecerit in pbatiōe: et ita dicit obseruari. Idē tenet Jo. fa. in. §. itē verborū. insti. de inuti. stipu. et Pau. de cast. hic. nec ob. d. l. fi. C. de fi. instru. qr loquit in eo qui criminalr accusare volebat de falso: vt per glos. in ver. pagina. et ibi Bald. in l. fina. C. si ex falso instrumento. et vide omnino nota. Bal. in. c. j. in. vj. col. de pba. vbi etiā dat intellectū ad. d. l. fi. quē dicit eē suū nouū intellectū: de alijs que tāgunt per gl. in hac parte dixi ordi

11 narie in. l. fi. C. eod. ¶ † Venio ad quintā partē glos. ibi: itē qd si spōte. que est valde no. et signāda. et vult qd si aliqs pducit instrumentū in iudicio pro se, si in eo aliqd ptineat qd sit ad fauorē alterius partis, pōt aduersarius eodē instrumēto vti. Ex ista parte glos. eliciunt quinqp notabiles pclusiones. Prima est qd productio instrumētorū sicut testiū est cōmunis vtriqp parti, et ad hoc istā glo. reputat sing. Bal. in. c. pterea. in. iij. col. ad fi. de dilo.

12 ¶ † Scda cōclusio gl. est qp eoipso qd quis pducit instrumentū, intelligit illud approbare tam pro se qp ptra se: et ad hoc istā glo.

13 reputat sing. Bal. in. c. psentiū. in. j. col. de testi. † Simile in pducente libellū: qr contentis in libello statur nedū pro eo: sed etiam cōtra eū. glo. in. l. cū pretiū. in gl. j. C. de libe. cā. in. l. ne satisdatione. ff. rē ra. ha. licet glo. videat velle ptrariū in. l. si familie parua.

a ff. fami. her. de quo per Bar. in. l. ex hac scriptura. in vlt. col. ff. de dona. per Bal. in. l. error. C. de iur. et fac. igno. et in. l. titia parua. ff. de leg. ij. cum simi. sic etiā dicimus in libello rei. et sic in libello exceptionū, cui etiā statur cōtra reū. ita no. Bart. in. l. j. in fi. per illum tex. C. de his qui potē. no. et in. l. certū. §. si quis absente. ff. de cōfessis. ¶ † Tertia pclusio gl. est, qd ille qui producit instrumētum videtur fateri omnia in eo cōtenta esse vera: adeo qd cōtra illud aliquid dicere non potest. et ad hoc istam glos. no. Bar. in. l. post legatum. in. ij. col. vbi limitat. ff. de his quibus vt indig. Bald. in. l. ij. ad finem. C. de fideicōmis. liber. et in. l. cum precum. C. de liberali cau. et in. l. j. in vlti. colum. C. de eden. et in. l. alia. C. de his quibus vt indig. et est glos. ordi. in. c. presentium. in glo. j.

15 de testi. facit auten. ad hec. C. de fide instrumē. † Adde fortius qp qui producit testem pro se, non potest personam eius impugnare, etiam si producatur in alia causa etiam ab alia persona quā ab eo contra quem fuit productus. ita not. tenet Joan. and. in addi. Spec. in tit. de teste. §. sepe. versi. quid si produxit. et voluit glos. in. l. si quis testibus. C. de testi. vide tamen glos. in. l. j. C. qui

16 et aduersus quos. † Similiter qui approbauit aliquem in vno officio, non potest postea illū reprobare in officio consimili. Innocen. no. in. c. cum venerabilis. de exceptio. quem refert et sequitur do. Anto. de bu. in. d. c. presentium. facit bonus tex. in. c. acce

17 pimus. et ibi not. de eta. et quali. † Adde etiam ad istam conclusionem glos. quod fortius tenet singu. Bald. in. l. si quis testibus. in. j. col. C. de testi. quod aliquis producendo instrumentum, videtur etiam approbare personā illius notarij esse habilem, vnde si aliquis produxit instrumentum manu cuiusdam tabellionis qui tempore confecti instrumenti erat monachus, et sic non valebat instrumentum. c. vt officium. de hereti. in. vi. c. sicut. ne cleri. vel mona. et qr non fuit obiectum obtinuit, si postea manu eiusdem monachi producatur aliud instrumentum contra eum non poterit ei opponere quod non valeat ratione monachationis. et idem si velit ei opponere quod nūqp fuit tabellio: qr ex illa productione semel affirmādo eū tabellionem eius autoritatē in

t

[a] ¶ Aliqñ in instris. addō Bal. i. l. prescriptionē. i viij. col. C. si ptra ius vel vti. pub.

18 oibus cōprobat: q est not. ẽm eū. ¶ † Quarto ista glo. est mira
bilis ⁊ sing. ẽm Sali. hic: q etiā si pducēs instrumentū, put quo
tidie faciūt procuratores. i. produco instrumentū in parte ⁊ par
tibus pro me tm̄ facientibus, in alijs secus: ista verba nihil ope
rantur quin stetur instrumēto contra producentē. adde q idē
per istā, gl. tenet Bal. in. l. vnica. in. ij. col. C. vt que desunt aduo. ⁊
ibi lati⁹ per. d. Alex. Pau. de ca. hic, refert illud dictū Bal. ⁊ re
putat sing. ⁊ dicit q habuit istū casum de facto. refert tñ q Spe.
videtur sentire oppositum in titu. de instru. edi. §. videndū. ver.
quid si aliquis. ⁊ ver. qd si pducatur. illud dictū etiā sequit et re
putat sing. Pau. de ca. in. d. l. vnica. ⁊ Lud. ro. in cōsil. ccccxxxiij.
qd incipit quo ad primā, q sufficiat publicationē in vltimo du
bio. tu adde Bal. idē plenius ⁊ notabilius tenentē in. d. c. presen
tiū, in. ij. col. vbi videas. ¶ Sed aduerte q Alb. hic in pe. col. di
cit q in iudicijs inualuit cautela, q pducēs instrumēta ptestat
q ea solū pducit in partibus ⁊ capitulis que faciunt pro se ⁊ cō
tra partem aduersam: sed qd talis cautela tollitur, si aduersari⁹
protestetur se velle vti eodem instrumento in illis partibus que
faciunt cōtra producētem. vt dicit colligi ex notatis per Inno.
in. c. cū olim. de censi. ⁊ in. c. cum venerabilis. de excep. ⁊ itē vtro
19 biq tz do. Anto. de but. ¶ † Quinto istā glo. dū dicit vel vten
do vel nō vtendo multum no. Pau. de ca. ad vnū qd dicit se vi
disse de facto. ⁊ sepe cōtingit q si pars non vult pducere instru
mentū in iudicio propter aliquā causam, tñ portat ipsum iudici
in camera ad instructionem eius: et iudex in eo reperit aliquid
quod facit pro aduersario cōtra producentem: ista glo. ẽm eum
vult q iudex possit illi instrumento stare ac si fuisset in iudicium
deductum: qd dicit sibi videri periculosum, cū nō constet iudici
vt iudici, sed vt priuato. Sed aduerte q glo. nō habuit istū sen
sum: patet ex simili in quo se fundat de teste. nam testes producū
tur iudici vt iudici. al's qd dicit glo. nō esse verū per gl. in. l. quo
ties. §. fi. in ver. heredem. de proba. nec creditur iudici nisi quate
nus ex actis apparet. c. qm̄ cōtra falsam. de proba. ⁊ glo. ista ha
buit respectum ad opi. Jo. supra relatam qui facit differentiam
20 inter volentem vti instrumēto: ⁊ eum qui non vult vti. † Istam
glo. ita enucleatam limita, nisi producēs renūtiaret productio
ni re integra. per. l. si aduersari⁹. que est notabilis ad hoc. C. de
fi. instru. ⁊. l. qui familie. ff. fami. hercis. ẽm Bal. in. d. c. presentiū.
in. j. col. per Ludo. ro. in consi. ccccxxxiij. qd incip. quo ad primū
q sufficiat publicationē. in vltimo dubio. ⁊ vide que dixi in. l. er
21 ror. C. de iuris ⁊ fac. igno. ¶ † Ex vltima parte glo. habes q qñ
editur instrumētum a parte parti: licet nō debeat edi dies ⁊ cō
sul. vt hoc tex. tamē debent edi nomina testiū ⁊ notarij: idē etiā
tenet Bart. ⁊ alij. istam glo. etiā sequitur Bald. in. l. fi. C. si ex fal.
instru. ⁊ in. l. fi. in. vj. col. ibi limitat. C. de edē. ita teneas quāuis
contrarium teneat Spec. in titu. de instru. edi. §. ostenso. versi. si
vero fuerit. ⁊ ver. sequen. ⁊ in titu. de teste. §. qualiter. ver. eadem
questio est. Jason Padue legens.

1 ☞ Actor si in libello faciat mentionem de aliquo instrumento,
cogitur edere ante litem contestatam.
2 Pars que tenetur edere instrumentum, si non velit producere,
iudex potest pronuntiare qd tali instrumento in perpetuum fi
des non adhibeatur.
3 Partem contractus edere non sufficit.
4 Minor, rusticus, ⁊ mulier, excusantur a dolo presumpto.
5 Mulier, ⁊ rusticus, in iure equiparantur.
6 Copia de allegationibus iuris seu de cōsilijs que dātur per par
tem iudici, an debeat dari aduersario.
7 Snīa lata per falsas allegationes actoris, est ipso iure nulla.
8 Allegationes iuris sunt de actis, ⁊ debent in actis redigi.
9 De interrogatorijs que dantur iudici, nō est dāda copia parti.

Edenda. Ea omnia edi debēt qbus quis vsurus est.
hoc primo. Et nō dicit edidisse qui totū cō
tractū nō edidit. hoc scdo. Itē nō edēti parcit ppter sexū, etatē
1 vel rusticitatē. h. d. tertio. ¶ † Per istū tex. dicūt Bal. Ange. et
Pau. de ca. hic qd si actor in libello faciat mētionē de aliquo in
strumēto, qd cogit edere ante litē cōtest. ⁊ sic anteq aduersarius
rñdeat: idē tenet Inno. in. c. j. de proba. Specu. in titu. de instru.
edi. §. nūc dicamus. versic. quid si quis. Tu distingue, melius vt
per Barto. in. l. postq. §. dies. ff. vt leg. no. caue. ⁊ in. l. edita. vbi
2 dixi. C. eo. † Quid aūt, si pars que tenet edere instrumētū, nō ve
lit illud pducere, dic q iudex potest pnūtiare q tali instrumēto
in perpetuū fides nō adhibeat, ẽm Inno. ⁊ ceteros. Canoni. in
c. S. perpetu⁹. de fi. instru. tenet Bart. hic. ⁊ in. l. si appellatione.
C. de appel. ⁊ in. l. ij. vbi Bal. Ang. ⁊ Mod. C. de eden. ⁊ ibi dixi.
3 ¶ † Not. scdo q nō sufficit edere partē ptractus: ⁊ sic qd nō suf
ficit, si pducatur pars instrumēti. facit. l. inciuile. ⁊ ibi Bal. ff. de
legi. In cōtrariū videt tex. in. l. argentarius. §. edi. ff. eo. ⁊ in. l. ex
cōuentione. in versi. sicut pars instrumenti. ⁊ ibi Bal. ⁊ Sali. ad
hoc no. C. de pac. ⁊ in. l. j. C. sine cen. vel reli. habent Cano. tex. in

c. accepimus. ⁊ in. c. cōtingit. de fi. instru. dic vt habet per Bar. ⁊
4 Moder. in rub. ff. de ope. no. nun. cum suis concor. † Item not.
ex ver. fin. q minor, rustic⁹, ⁊ mulier, excusant a dolo presumpto
q est verum de preterito: nō autē excusant a dolo presumpto de
futuro. si post dicita testificata vellēt testes producere: vt per
Bar. ⁊ alios facientē mentionē de hoc tex. in. l. j. §. nūtiatio. ff. de
5 ope. no. nū. cū cōcor. ibi traditis. ¶ † Noto ex isto tex. q mulier
⁊ rusticus in iure equiparātur: facit. l. ij. §. fi. ff. de iure fis. ideo si
cut mulieri non succurrit magis q alijs, nisi in casib⁹ a iure spe
cialiter expressis. l. fi. C. de iur. ⁊ fac. igno. glo. j. q. iiij. c. fi. in princ.
idem in rustico, ẽm do. Anto. in. c. ij. in. iiij. col. de cōse. sequit do.
Alex. in. l. si quis id qd. in prin. in. iij. col. ff. de iuris. om. iudi. et in
l. iuris ignorātia. ad fin. C. qui admit. Alibi tamen videt consti
tui differentia, q iuris ignorantia nō prodest mulierib⁹ quomi
nus sibi currat tēpus ad agnoscendū bo. pos. d. l. iuris ignoran
tia. ⁊ tamē prodest rustico. tex. est fortis i. l. quicūq. C. qui admit.
⁊ ibi gl. Q dof. ⁊ Fulg. ita per illum tex. tenent Fulg. Lud. ⁊ do.
6 Frāc. de are. in. d. l. iuris igno. dixi in. d. l. quicunq. ¶ † Vltimo
pro complemēto huius. §. vol. ntis: q omnia edēda sunt, quero
de questiōe de qua solet sepe dubitari: nūquid de allegationib⁹
iuris, seu de cōsilijs que dantur per partem iudici, debeat dari
copia aduersario petēti, tangit solus Lud. hic. ⁊ dicit alias fuis
se de facto decisum in ciuitate bononien. q nō, allegat doctrinā
Innoc. in. c. per tuas. de testi. per quā limitat iste tex. qd de his
que dant ad solā instructionē iudicis, nō debeat dari copia par
ti. Adde qd idem tenet Ludo. in singu. suo inci. fuit interrogat⁹
dñs meus Joā. de imo. ⁊ est singulare. numero. cclxxij. ⁊c. vbi re
fert, q al's interrogat⁹ de hoc Jo. de imo. in ciuitate bonon. ob
mutuit. ⁊ q dum ipse Ludo. rediſſet bononiā ad se doctorandū
q Imo. eum interrogauit, ⁊ q sibi respondit, q nō: q iudex nō
compellitur dare parti aduerse copiā eorū que sibi dant ad in
structionē ipsius iudicis. h. d. esse aureū dictū Inno. ⁊ digito tā
gendum in. d. c. per tuas. ⁊ dicit q istud valde placuit Joan. de
imo. Tene cōtrarium circūscripta cōsuetudine prout tenet Jo.
pe. de ferra. in practica papiēsi in ti. de forma petēdi copiam in
strumētorum. circa prin. vbi dicit, q queadmodum de omnibus
actis debeat dari copia parti. l. ij. C. eo. ita debet dari copia alle
gationum ⁊ cōsiliorū in iure productorū, ne iudex circumueniat
ex falsis allegationib⁹. l. j. C. si ex fal. allega. ⁊. l. si quis obrepserit.
7 ff. de fal. † Adde facere: q sentētia lata per falsas allegationes
actoris est ipso iure nulla. adeo q non est op⁹ appellare. l. si pre
tor. §. marcellus. ff. de iudi. habetur in. l. seruo. inuito. §. cum pre
8 tor. ff. ad treb. † Ad idē ⁊ fortius facit: q allegationes iuris sunt
de actis, ⁊ debent in actis redigi. c. dudum. de elec. Spe. in titu.
de dispu. ⁊ alle. §. porro. ver. no. qd inter acta. ergo debet dari co
9 pia per regulam. l. ij. C. eod. † Non ob. doctrina Inno. in. d. c. per
tuas: q nihil facit ad rumbum, nā loquitur in interrogatorijs
que dātur iudici ad eius instructionē: vt sciat super quibus ha
beat interrogare testes partis aduerse: nā verum est, q de illis
interrogatorijs nō debet dari copia parti producenti testes: q
sic daret materia subornādi tales testes. gl. est in. c. ij. in ver
. si interrogatoria. de testi. in. vj. ⁊ ita declarat Spec. in titu. de
teste. §. iam de interrogatorijs. circa princi. et canoni. in. d. c. per
tuas. Jason Padue.

1 ☞ Legatarius faciens mētionem in libello de testamēto, nō
tenetur edere copiam heredi. limita vt nu. 3. 4. 5. ⁊ 6.
2 Instrumenti mētionem faciens in libello, ante litem contestatā
tenetur illud edere.
7 Heredes vsurarij, presumuntur habere codices rationum.
8 Emphyteuta non cogitur edere domino instrumentū inuestitu
re liuellarie.
9 Vasallus an teneatur edere dño copiam instrumenti feudi.
10 Emphyteuta si cōfiteatur emphyteusim, sed negat se habere in
strumētum emphyteuticum, potest incontinenti per dominum
expelli.
11 Qui instrumentū tenetur edere, non tenetur edere originale
sed copiam.

1
Si legatum. † Legatari⁹ faciē mētionē
in libello de testamēto, nō te
netur edere copiā heredi. Heres illud habere pre
sumatur: itē heres non tenetur edere legatario testa
mentū autenticū seu originale; sed bene copiā vel exemplū. h. d.
ẽm vtrāq lectu. glo. tene primā que melior est ⁊ verior ⁊ magis
2 cōgruit litere. ¶ † Per istū tex. Bar. ⁊ doc. dicūt limitari deci
sionem Inno. in. c. j. de proba. Spe. in tit. de instru. edi. §. nūc di
camus. ver. quid si quis in libello. prout dixi in. l. j. §. fi. s. eod. dū
dicunt, q si aliquis in libello faciat mētionē instrumēti, qd ante
lit. cōtest. tenetur illud edere, limitat per istā. l. nisi faceret mētio
nem de instrumento qd dz esse ita penes reum sicut penes acto
3 rem, vt hic. Limita istū tex. quatuor modis. ¶ † Primo vt pro
cedat in

cedat in instrumẽto testamẽti: secus est in codicillis, de qbus nõ presumit̃ heres habere notitiã vel scientiã. l. cũ heres. ff. de lib. leg. l. nõ est ferẽdus. in prin. ff. de transac. ẽm Bald. ⁊ Ange. hic.
4 ¶ † Scdo limita istũ tex. vt pcedat in heredibus extraneis. secus est in suo herede: vel in alio q obtinet primũ locũ successiõis ab intestato: nã si cõueniatur ad legatũ vel fideicõmissũ ex quo venit ab intestato ⁊ ab intestato succedit: cessat psumptio hui⁹. l. qd habeat instrumẽtum testamẽti penes se. ideo tũc dz sibi edi, per ea que no. Barto. ⁊ Ang. in. l. eius qui in puincia. in vltima parte. in. v. no. per illũ tex. ff. si cer. pe. ⁊ Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres in. iij. q. ff. de verb. obli. qd in sit verum dixi in. d. l. ei⁹ qui
5 in puincia. ¶ † Tertio limita istũ tex. vt pcedat quãdo testamẽtum nõ est in iudiciũ pductũ per legatariũ, sed tantũ de eo facta est mentio in libello enũtiatiue vel qualificatiue. secus si esset productum in actis: qz cũ tunc esset factũ cõmune deberet edi. l. j. §. edẽda. s. eo. sicut cetera acta debẽt edi. l. ij. C. eo. ẽm Bal. Ange.
6 Sali. ⁊ Mod. hic. ¶ † Quarto limita ⁊ intellige istũ tex. vt pcedat in editione que fit ad deliberandũ. tñ postea in pcessu tenetur legatarius pducere instrumentũ testamẽti in forma aut. ad pbãdũ intẽtionẽ suã. al's succũberet. tex. est in. l. postq̃. §. si dies. ff. vt leg. no. ca. ẽm Bal. ⁊ Pau. de ca. hic, nisi eñ in iudicio pduceretur, instrumentũ testamẽti nihil pbares. l. quoties. §. fi. ff. de
7 pba. ¶ † No. scdo, psumptionẽ a cõsuetis haberi, hinc dixit gl. in clemẽ. vnica. §. ceterũ. in ver. compellẽdus. de vsur. q heredes vsurarij psumunt̃ habere codices rationũ: ideo cogũtur edere. De ista materia quãdo arguat̃ a solitis dixi plene in. l. certi con
8 di. in prin. ff. si cer. pe. ¶ † Tertio per istũ tex. dicit Bal. in lectu. antiqua q emphyteuta nõ cogit̃ edere dño instrumentũ inuestiture liuellarie q intelligit Bal. verũ, quãdo emphyteuta possideret pro suo: qz nemo cogit̃ ostẽdere titulum sue possessionis. l. cogi. C. de peti. here. Si aũt possideret vt emphyteuta, cõcludit Bal. q tũc bene cogeret̃ edere si habet penes se, vt videatur an emphyteusis sit finita vel ne. ⁊ male agitur vt. l. cum lex. C. de prescrip. xxx. an. Adde Spec. in titu. de loca. §. nunc aliqua. ver. xlj. vbi etiã ipse tenet q emphyteuta tenetur etiã edere copiam instrumẽti emphyteutici per tex. in. l. pretor ait. §. j. s. eod. dũmodo iuret de calũnia. refert ⁊ sequit̃ Ang. in. d. l. ptor. §. j. ⁊ ibi limitat nisi emphyteuta negaret se emphyteutã, per regulã. l. qui accusare. C. eo. ⁊ ita etiã late firmat Bal. in addi. Spe. in titu. de loca.
9 in. ix. col. † Idem est in vasallo qui tenet̃ dño edere copiã instrumenti feudi, glos. in. c. j. §. illud. ⁊ ibi doc. de phi. feu. alie. per Federi. ⁊ in. l. ij. C. quãdo ⁊ qui. quarta pars deb. lib. x. Lud. in cõsil.
10 clxiij. incip. cõstitutio curie mercãtie. in vlti. colũ. † Imo fortius tenet Ang. in. d. l. pretor. §. j. s. eo. qd si emphyteuta cõfiteat̃ emphyteusim: sed negat se habere instrumentũ emphyteuticũ: põt incõtinẽti per dñm expelli, quasi psumat̃ emphyteusis finita argu. l. si seru⁹. C. qd cũ eo. ⁊ ita dicit tenere Bal. ibi: qd limitat Ange. nisi emphyteuta probaret se soluisse per. xl. annos: quia tunc presumit̃ perpetua vt est gl. in. l. ij. C. de iur. emphy. adde q illud dictũ Bal. p singulari refert. d. Abb. in cõsi. lxxv. inci. duo principalia circa pdicta sunt examinãda. in. j. col. in. j. volu. vbi dicit se putare q illud dictũ Bal. nõ sit verũ: q per hoc emphyteuta nõ possit expelli eo casu quo pbatur eum soluisse per. lx. annos per tex. not. in. l. iubemus. C. de fun. patri. lib. xj. ¶ † Quarto not. ex isto tex. ẽm aliã lec. glos. q qñ qs tenetur edere instr̃m nõ tenet̃ edere originale: sz copiã ⁊ exemplũ. facit. l. eos. §. super his. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. C. de appella. c. cũ persone. de priui. in. vj. ⁊. c. quoniã cõtra. de pba. ista scda lectu. licet per alios cõmuniter nõ improbetur [illegible]no. Ray. ⁊ Albe. hic dicunt q est vera. tamen Pau. de ca. eã [illegible]probat ⁊ bene: qz qñ legatarius petit legatum, heres nõ tenetur edere nec originale nec copiam: qz nõ dz in illis fundare intẽtionẽ suã: sed ipse legatari⁹ tenet̃ exhibere ⁊ pbare intentionẽ suã p tex. in. l. postq̃. §. si dies. ff. vt leg. no. caue. quãuis do. Alexan. conatur saluare istum scdm intellectum in quatuor casibus specialibus, de quibus per eum qd esset nimium restringere istum tex. Jason Padue.

1 ☞ Speciale nunq̃ aliud presumitur in fisco q̃ in priuato.
2 Fisca debet edi etiã ad fundandam principalem eius intentionem. Vide pulchram limitationem. nu. 6.
Dos ⁊ fiscus equiparantur.
Emptores gabellarum succedunt in loco fisci.
5 Ecclesia non tenetur edere fisco.

Nec quisquã.

Legit̃ in glos. duob⁹ modis ẽm primũ intellectuz continet ius speciale in fisco, q edat̃ ad eius intẽtionem principaliter fundandã cõtra regulam. l. fi. ⁊. l. qui accusare. C. eo. ẽm aliam cõtinet ius cõmune. † ⁊ licet ista scda regula videret̃ tenẽda: qz in fisco nunq̃ presumitur aliud speciale q̃ in priuato: nisi. l. expresse dicat. l. item veniũt. §. in priuatum. et ibi glos. ff. de peti. here. glos. in. l. j. C. eo. tamen tene primũ intellectum qui reputatur singularior: vt hic dicit Ful. ⁊ per Bar. etiã in. l. ij. §. diuus adrian⁹. ff. de iure fis. ⁊ ẽm illũ primũ intellectum. h. d. in effectu. Agenti noie fisci, tenet̃ reus edere instrumẽta ad fundandã prin. intentionẽ fisci: nec tamen tenet̃ edere nisi instru
2 menta ad cãm fisci fundandã. h. d. ¶ † Not. vnũ speciale, priuilegium in fisco q ei dz edi etiã ad fundandã principalẽ ei⁹ intẽtio
3 nem. † Adde qd idẽ est in fauore dotis: cum dos ⁊ fiscus equiparentur. l. ij. C. de priui. fisci. ita tenet. d. Anto. in. c. j. de pba. quem refert ⁊ simpliciter sequit̃ Ludo. hic. Adde qd idẽ tenet Jo. an. in addi. Spec. in ti. de instr. edi. §. videndũ. ver. ex pmissis. Pau. in. l. j. ff. sol. mat. ⁊ ibi. d. Alex. in. xxij. col. ⁊ idẽ. d. Alexan. in. l. fi. in xiij. fallẽ. C. eo. quãuis cõtrariũ teneat Bal. in. l. j. in. x. col. C. eo. ⁊ in. l. j. §. editiones. in. v. col. s. eo. ⁊ do. Fran. de are. in. c. j. in. xiij.
4 col. de pb. ¶ † Scdo amplia istã. l. vt habeat locũ, nõ solum in fisco: sed etiã in emptoribus gabellarũ, cum succedãt in locũ fisci. ẽm Bal. in. l. j. §. editiones. in vlt. col. C. eo. reprobat. d. Alex. hic per. l. licitatio. §. fi. in fi. ⁊ qd ibi Bar. ⁊ pleni⁹ Ludo. ff. de public. istud vltimũ plus placet cum illud sit priuilegiũ personale in fisco: ergo nõ trãsit in singularẽ successorẽ. arg. l. j. §. si heres prece
5 pto. ff. ad treb. ⁊. l. fi. §. fi. ff. de cõtrahẽ. emp. ¶ † Limita istũ tex. nõ pcedere in ecclesia, que nõ tenetur edere fisco: cũ habeat priuilegium. l. fi. C. de sac. san. eccle. ẽm Bal. in. c. j. in. iij. col. de pba. Ex quo habes tertiã ampliationẽ ad hanc. l. vt procedat etiã in ecclesia. vide tamẽ pro veritate doctrinã Bar. in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccle. vbi ponit an priuilegiatus vtat̃ priuile
6 gio suo cõtra eque priuilegiatũ. ¶ † Scdo limita istã. l. nõ pcedere quãdo ageretur criminaliter pro delicto. ⁊ sic pro pena applicãda fisco: ita tenet glos. in. l. ij. §. diuus. in glos. magna. in ver. agat̃. ⁊ ibi Ang. ff. de iure fis. Et qz in fisco in causa criminali nõ est aliquid immutatũ: vnde cum ista. l. contineat in fisco priuilegium cõtra ius cõmune: ⁊ sic cõtra regulã. l. qui accusare. ⁊. l. fi. C. eo. certe debet stricte intelligi ⁊ nõ extẽdi: vt habet̃ in. l. fi. ff. de cõsti. princ. ⁊ in. c. ex tuarũ. de aut. ⁊ vsu pal. ⁊ ita tenet. d. Abb. in c. j. de pba. quem late sequitur do. Alexã. in cõsil. cxxiij. incip. visa facti narratione. in vlti. col. Tu autem subtiliter cõsidera qd in cõtrarium stringit tex. in. d. l. ij. §. diuus. in ver. nummaria nõ sit de capitali. ⁊ ibi Bar. ff. de iure fisci.

1 ☞ Argentarius tenetur cum die ⁊ cõsule edere rationes que pertinent ad petentem.
2 Jura que loquuntur in argentarijs: ⁊ nummularijs habent locum in notarijs.
3 Argentarij ⁊ nummularij differunt.
4 Scripturas publicas vel instrumenta publica cõficiens, potest licite accipere salarium: etiam si essent scripture de causis sponsalibus. ⁊ nume. 5.
6 Officium argentarie cadit in seruo.
7 Instrumentum licet non contineat vtilitatem nisi vnius partis: tamen requiritur quod notarius sit rogatus de consensu vtriusq partis.
8 Contractus quãdo concernit vtilitatem vnius contrahẽtium tantum: licet notarius fuerit rogatus ab vtraq parte, nõ tamẽ debet tradere instrumentum in forma publica, nisi ei cuius vtilitatem continet.
9 Notarium qui nõ rogauit, non potest eum cogere q sibi det instrumentum in forma publica, quãuis pretendat interesse ex tali instrumento.

Pretor ait.

1 † Argẽtarius tenet̃ cũ die ⁊ cõsule edere rationes que pertinent ad petentẽ: ⁊ si filiusfa. vel seru⁹ argentariã exercuit pr̃ vel dñs tenerent̃ in tribus casib⁹ edere, si eorũ expressa volũtate exerceãt: vt si dño vel patri qstũ faciũt vt si pater vel dñs rationes penes se habeãt: al's nõ tenẽtur nisi de peculio vel de in rem verso. h. d. vsq ad. §. is etiã. ¶ Et pro euidẽtia aduerte qd in superioribus legibus tractatũ est de editione que fit in dispositione iuris ciuilis: nũc aute tractat̃ de illa que de iure ptorio: ideo ponit edictũ ptoris qd cõmendat ⁊ ei⁹ interpretationẽ psequit̃. ¶ Scdo aduerte ẽm Bal. qd olim nõ erant tabelliones, aut erãt pauci: vnde scripture publice cõficiebãtur per argẽtarios vel nũmularios: nam si aliquis mutuabat pecuniam alicui, faciebat scribi per argentariũ in libro publico: ⁊ talis liber plenã fidẽ faciebat. eodem modo quando debitor resti
2 tuebat, faciebat similiter scribi. † Ut ergo intelligas vtilitatem istarũ legũ, quicquid in his legibus de argẽtarijs ⁊ nũmularijs cauet̃, inducas ad tabelliones nostri tẽporis: qz iura que loquũtur in argẽtarijs ⁊ nũmularijs, habẽt locũ in notarijs: vt per gl.
3 l. quedã. §. nũmularios. j. eo. ¶ † Tertio premitte qd inter argẽtarios ⁊ nũmularios est differẽtia: qz argẽtarij erãt qui solũ pecuniã argenteã exercebãt, ⁊ etiã fabricabãt. nũmularij vero qui oẽm pecuniã exercebãt: sed nõ fabricabãt, quales sunt campsores nostri tẽporis ẽm Ja. bu. Albe. hic. Bar. ⁊ Ang. in. l. quedã.

§.nũmularios.ĩ.eo.⁊ vide bonã gloſ.in.§.pe.in ver.argẽtarioꝝ.
in aut.de fideiuſ.⁊ tex.in.l.ij.§.fi.C.de ꝯſti.pe. ¶ Quarto aduer
te ꝙ ea que dicunt hic in text.in filiofa.habẽt locum in ſeruo ſm
Barto. Bal.et Sali.⁊ iſtud patet in aduerſatiua,ſed ⁊:poſita in
tex.que cũ ſit copula,denotat idẽtitatẽ in iure:vt per gloſ.in.l.ij.
4 vbi.ſ.ne quis eũ qui. ¶ †No.primo in tex.in ver.queſtũ.ꝙ cõfi-
ciens ſcripturas publicas vel inſtrumenta publica,poteſt licite
accipere ſalariũ,etiã ſi eſſent ſcripture de cauſis ſpõſalibus.c.j.⁊
ibi vide gl.de ſimo.ſm Bal.⁊ Ang.hic,tamẽ iſte tex.neceſſario
nõ pꝛobat,q: nõ aperit an iſte queſtus perciperet ex ſcriptura:
an ex argẽtaria.⁊ potius vult ꝙ percipiat ex officio argentarie:
5 pꝛout etiã dicit Raph.Fulg.hic.†Adde qð eodẽ modo nota-
rius licite accipit pecuniã.⁊ hoc ſimplr. Pꝛimo pꝛo rogatione
inſtrumẽti.⁊ ſic ꝓ bꝛeuiatu.Scðo poſtea ꝓ extẽſione inſtrumẽti
in foꝛma publica.glo.eſt in.l.fi.circa me. C.de pꝛin.agen.in re.li.
xij.per quã glo.ita tenẽt Bar.Bal.⁊ alij in.l.argẽtarijs.in pꝛin.
6 ĩ.eo. ¶ †Scðo no.qð officiũ argẽtarie cadit in ſeruo:ſecus in of-
a ficio tabellionatus qð nõ cadit in ſeruo vel monacho[a].l.gñali-
ter.C.de decu.li.x.c.ſicut.ne cle.vel mona.ratio,q: eſt officiũ pu-
blicũ:ſed officiũ argentarie eſt quaſi publicũ:vt not.in.l.ſi quis
ex argẽtarijs.§.j.⁊ in.l.quedã.§.nũmularios.ĩ.eo. ¶ Capio glo.
in ver.meũ.quã diuide in tres partes pꝛout tres remouet oppo
ſitiones.ſcða ibi:ſed hec nõ eſt ſufficiens ratio.tertia ibi:ſed cũ
7 hodie. ¶ †No.valde iſtã tertiã partẽ gloſ.ex qua habes tres cõ
cluſiones. Pꝛima qð licet inſtrumentũ nõ cõtineat vtilitatẽ niſi
vnius partis:vt eſt donatio vel liberatio:tñ requiritur ꝙ nota-
rius ſit rogatus de cõſenſu vtriuſꝫ partis.ſecus ſi ſit actus qui
cõſiſtat in volũtate vnius tantũ.vt aditio hereditatis vel pꝛote
ſtatio:tũc ſufficit ꝙ ab illo ſolo notariꝰ ſit rogatus,glo.in.§.nos
autẽ.in ver.iniungãt.in aut.de tabel.per Bal.in.l.ij.ff.de ſtipu.
ſer.per Ang.in.l.fi.per illum tex.ff.pꝛo ſocio.relic.ponunt Cano.in
ca.j.de fi.inſtru.ſi aũt eſt actus qui nõ pendet ex voluntate alicu
ius:ſed a caſu,puta natiuitas alicuius,vl mors:nam pone ꝙ na-
tus eſt mihi filiꝰ in iſta ciuitate,⁊ ex foꝛma ſtatuti gaudet benefi-
cio ciuitatis:q: natus eſt hic.Ego rogo notarium ꝙ de hoc fa-
ciat inſtrumentũ publicũ,certe notariꝰ nõ põt hoc facere ad ro
gationem meã,niſi interueniẽte autoꝛitate iudicis:ita determi-
nat Jo.an.in addi.Spe.ti.de inſtru.edi.§.poſtꝙ.in ver.⁊ vide-
re.in addi.que incipit hanc materiã,ſequit ſimplr Pau.de caſ.
hic:de quo vide tu Bal.in rub.C.de fi.inſtr.in.iij.col.⁊ in.l.neꝗ
8 natales.C.de ꝓba. ¶ †Scða ꝯcluſio gl.eſt ꝙ qñ ꝯtctus cõcernit
vtilitatẽ vniꝰ ꝯhentiũ tm̃,vt liberatio vel donatio,licet notariꝰ
fuerit rogatus ab vtraꝗ parte:nõ tñ debet tradere inſtrumen-
tum in foꝛma publica,niſi ei cuius vtilitatẽ cõtinet.⁊ ſic donata-
rio ⁊ nõ donãti:qð eſt ſingulare ſm Pau.de caſt.⁊ Moder.hic.
adde Bar.⁊ alios qui idẽ no.in.l.qui inſtrumẽta ad fi.per gl.ibi
C.de fideiuſ.Limita in inſtrumento ſolutionis pecunie,qð põt
etiã creditoꝛ petere ſibi edi:vt poſſit ꝓbare ꝙ illa quãtitas ſit ſo
luta ex debito ꝓcedẽti:ita no. Bar.in.l.plures apochis.per illũ
9 tex.C.de fide inſtru. ¶ †Tertia notabilis cõcluſio gloſ.eſt ꝙ q
nõ rogauit notariũ,nõ põt eũ cogere ꝙ ſibi det inſtrumentũ in
foꝛma publica,ꝗuis ꝓtendat intereſſe ex tali inſtrumẽto qð val
de no.⁊ vide Spe.⁊ Jo.an.in ti.de inſtru.edi.§.poſtꝙ.ver.⁊ bꝛe
uiter.cũ ver.ſeq.ꝑ Inn.⁊ alios in.c.j.de fi.inſtru.Limita iſtã cõ-
cluſionem tribus modis. ¶ Pꝛimo ꝙ licet notariꝰ inuitus nõ
poſſit cogi,tamẽ volũtarie poſtꝙ ſibi cõſtat de intereſſe peten-
tis ſi ei det copiã nõ peccat in ſpm̃ ſanctũ,ſm Ang.⁊ do. Alexã.
hic,bene facit qð vult gl.not.in.l.in fraudẽ.§.neꝗ inſtrumẽta.in
ver.edi.ff.de iure fiſ.ꝙ ſi duo litigãt in hac ciuitate:⁊ quidã ter-
tius pꝛiuatus habet inſtrumẽta que faciunt in fauoꝛẽ vnius,li-
cet non poſſit cogi edere:tamen ſi vult poteſt voluntarie edere.
¶ Scðo limita ꝯcluſionẽ glo.in inſtrumẽtis extraiudicialibus.
ſecus in inſtrumentis que fiunt in foꝛo,autoꝛitate iudicis.vt in-
ſtrumẽta emãcipationũ vel adoptionũ vel in actis que fiunt ad
banchũ iuris,nam quilibet cuiꝰ intereſt poteſt cogere notariũ
vt ſibi det copiã ſm Barto.in.l.j.§.editiones.ſ.eo.⁊ in.l.ij.C.eo.
¶ Tertio limito quãdo ego non rogaui notariũ:ſed alius cuiꝰ
perſonã ego repꝛeſento.pone exemplũ in creditoꝛe habẽte obli
gata omnia bona debitoꝛis:nam poteſt petere a quocũꝗ nota-
rio vt inſtrumẽta ſibi exhibeãtur ſm Bart.⁊ Ange.in.l.ſi quis
ex argentarijs.§.pertinere.ĩ.eo.Bart.in.l.fi.per illum tex.C.de
bo.auto.iudi.poſ.⁊ in.l.ariſto.ff.de iure delib.⁊ in.l.cõtrouerſia.
ad fi.ff.de tranſac. Jaſon Padue.

a ¶ Vel mo-
nacho. addõ
qð h fallit i
cã hereſis:
vt i.§.ad cõ-
ſcribẽdas.i
c.vt officiũ.
de here.lib.
vj.gl.in vſi.
notarij.⁊ibi
Abb.i cle.j.
de her. Jo.
de fan. in.c.
muloꝛũ.xx-
vij.q.ij.bar.
in.j.§.huiꝰ
ſtudij.ff.de
iuſti.⁊ iure.
Barto.in.l.
ſeruus.ff.de
teſta.

b ¶ Ita tene
tur edere li
bꝛũ. Adde
doc.i.c.ꝗꝗ
de vſu.li.vj.

1 ☞ Officio argentarie diſpoſito,tenetur quis edere rationes
in loco in quo argentariam exercuit: non alibi, niſi ſumptibus
petentis.
2 Vſuras qui deſijt exercere:ita tenetur edere librũ rõnũ ad fun-
dandã intẽtionem aduerſarij:ſicut ille qui actualiter exercet.
3 Vſurarius poſt pꝛeſtitam cautionem de reſtituẽdo,ſicut poteſt
teſtari ita poteſt eſſe teſtis.
4 Notarius ſi nõ poſſit dici decurio ciuitatis (ſtatuto ſic diſponẽ
te aliquis fuit ſemel in matricula notarioꝛum,⁊ fecit ſe aboleri,
non pꝛopter hoc poterit eſſe decurio.
5 Teſtis periurus,poſt peractã penitentiã admittitur in teſtem.
6 Notarius qui deſijt artem notarie exercere,cogit tamen pꝛo in
ſtrumentis edendis reſpondere ſub conſulibus notarioꝛum.
7 Notariꝰ vel mercatoꝛ,debet libꝛos ſuos retinere in loco in quo
artem exercent.
8 Inſtrumenta alibi ſita debent edi in loco iudicij.
9 Petens aliquid fieri debet expenſas erogare.
10 Iudex ſi mittat cauſam ad conſiliũ ſapientis:debet mittere ex-
penſis petentis tantum.
11 Timens offendi ab aliquo,petijt ab eo cautionem quod eũ nõ
offendat,⁊ nõ vult pꝛeſtare:iſte qui timet,ſi petat a poteſtate fa-
miliã poteſtatis que eũ aſſociet,tenetur dare ſed cuius expẽſis:
vide ibidem.
12 Nuntiꝰ ſi debeat mitti abſenti ad iurandum de calumnia,debet
mitti ſumptibus ipſius abſentis.

1 Is etiam. †Etiã depoſito officio argẽtarie,tenetur
qs edere ratiões in loco in quo argẽtariã
exercuit nõ alibi.niſi ſumptibus petẽtis,⁊ congrua dilatione ad
hec ſtatuta. Itẽ argẽtarius habẽs rationes vel inſtrumenta in
villa:aut illas deſcriptas edit:aut ducit partẽ ad locuꝫ vbi ſunt
2 h.d.cũ.l.ſeq.⁊ pꝛin.ſeq.vſꝗ ad.§.cogitur.†No.pꝛimo ſm Bart.
b ꝙ ille qui deſijt vſuras exercere:ita tenet edere librũ[b] rationuꝫ
ad fundãdã intẽtionẽ aduerſarij:ſicut ille qui actualiter exercet
iuxta cle.vnicã.de vſu.⁊ ita tenet cõſtitutionibus tempoꝛalibꝰ.
Adde Bar.in.l.qui ſit fugitiuus.in pꝛin.per illum tex.in ver.cel
ſus.de edil.edic.⁊ in ſimili Bar.in.l.palã.§.non ſolũ.per illũ tex.
ff.de ritu nup.Ang.in.l.ſicut.§.ſuperuacuũ.ff.quib.mo.pig.vel
hypo.ſol.⁊ in.q.per eum diſputata.incipi.aſtenſis miles.in.xvij.
col.Jo.de ana.in.c.q: in omnibus.in.xij.q.de vſur.Limita Bal.
in rub.C.de vſu.in.ij.q.niſi etiam vſuras reſtituiſſet per.c.cũ tu.
3 in ver.donec.cum gl.de vſu.⁊ ita dicit ſe ꝯſuluiſſe. ¶ †Cõſidera
ſi poſſet nouiter attẽtari,ꝙ idem nõ ſit,ſi nõ reſtituit vſuras,ta-
men pꝛeſtitit idoneã cautionẽ de reſtituẽdo iuxta foꝛmã.c.ꝗꝗ.
de vſu.in.vj.per illud qð no.tenet Bal.in.c.paſtoꝛalis.in pꝛinci.
in vlti.col.de offi.oꝛdi.vbi tenet,ꝙ vſurarius poſt pꝛeſtitam cau
tionẽ ſicut põt teſtari.d.c.ꝗꝗ.ita põt eſſe teſtis:q: illa cautio re
ſtituit ad famã,autoꝛitate canonis.d.c.ꝗꝗ.Cõtrariũ tamẽ te-
net Bal.in.l.impꝛobũ.C.de infa.vbi tenet fortiꝰ,ꝙ etiã poſt re-
ſtitutionẽ vſurarũ remanent tamẽ infames,⁊ nõ poſſunt eſſe te-
ſtes,multominus quãdo ſola cautio de reſtituendo pꝛeſtita eſt.
4 †Adde etiã ad pꝛedicta illud qð no.Bar.in.l.ij.arg.illiꝰ tex.C.
de pꝛimice.li.xij.qð ſi ſtatutũ diſponat,ꝙ ille qui appellat nota-
rius,nõ poſſit dici decurio ciuitatis:qð ſi aliqs fuit ſemel in ma-
tricula notarioꝛu:⁊ fecit ſe aboleri:non pꝛopter hoc poterit eſſe
5 decurio.†Adde etiã ꝙ no.Bar.⁊ Bald.in.l.imperialis.in ver.
ſi tales.per illum tex.C.de nup.ꝙ ille qui deliquit poſt peractã
penitẽtiã ⁊ habitã indulgẽtiã,habet perinde ac ſi non deliquiſ-
ſet,ꝙ facit ꝓ teſte periuro qui poſt peractã penitentiã admittit
in teſtem.mirãdũ eſt qð dixerit ꝯtra tex.in.c.teſtimoniũ.de teſt.
6 ¶ †Scðo no.ex hoc tex.ſm Bal.Ang.⁊ Mod.qð notariꝰ qui
deſijt arteꝫ notarie exercere:coget tamẽ pꝛo inſtrumẽtis editis
reſpondere ſub conſulibus notarioꝛũ,ſicut pꝛimo per.l.incolã.
ff.ad municip.melius facit tex.in.l.ij.C.vbi de ratioci.nam tenẽ
tur explere rogationes veteres,ſicut ⁊ monachus,gl.in.c.vt of-
ficiũ.§.ad cõſcribẽ.de here.in.vj.Bar.in.l.iij.§.ſi penes.ff.de ta-
7 bu.exhi.dixi in.l.j.§.huiꝰ ſtudij.ſ.de iuſt.⁊ iure. ¶ †Tertio no.
quod notariꝰ vel mercatoꝛ debet libꝛos ſuos retinere in loco in
quo artem exercent:⁊ ſi in aliũ locũ deferãt ſunt in dolo pꝛeſum
pto,ſm Ang.Fulg.⁊ do.Alex.hic vel melius ſunt in culpa,ſm
Bal.⁊ Pau.de ca.ex quo tex.de dolo mẽtionem nõ facit.l.quo-
8 ties.§.qui dolo.ff.de pꝛoba. ¶ †Quarto no.ꝙ inſtrumẽta alibi
ſita,debẽt edi in loco iudicij:ſi tamẽ eſſet periculum itineris vel
nõ poſſint inde extrahi.ſerua pꝛacticã quã tradũt Bart.Ange.
Sali.⁊ Moder.hic per tex.optimum in.l.iudices.C.de fi.inſtr.
vel ſerua melioꝛẽ pꝛacticã:vt ſcribat ad iudicẽ illius loci vt mit-
tat copiã autẽticã illius ſcripture,ſm doc.i.d.l.iudices.⁊ Fulg.
9 hic. ¶ †Vltimo no.in ver.ſuis ſumptibus,ꝙ quãdo aliquis pe
tit aliquid fieri,debet ipſe expenſas erogare.ideo facit.ſm Bal.
ꝙ ſi iudex mittat notariũ ad aliquẽ locũ pꝛo examinandis teſti-
bus,debet mittere expenſis petẽtis.ſi autẽ ex mero officio: tunc
debet mittere expẽſis vtriuſꝗ partis.l.ex parte.ff.fami.her.l.ſi
10 irruptione.ff.finiũ reg.ſm Bal.†Itẽ per iſtũ tex.tenet Spe.in
tit.de aſſeſ.§.ſalariũ.ver.quid ſi alter litigatoꝛũ.qð ſi iudex mit-
tat cauſam ad cõſiliũ ſapiẽtis,debet mittere expẽſis petẽtis tan
tum.ſequit Bal.hic.qui ad hoc dicit bene facere.l.cum ſepe.C.
de erog.mili.an.li.xij.Tu dic in hoc melius:vt per Barto.in.l.ſi
poſtulauerit.ad fi.in pꝛin.ff.de adul.cũ quo tenet Bal.in.l.iij.C.
de adul.

de adul. Et cõclude ꝙ regulariter debet mitti expensis vtriusqꝫ
partis, put in practica obseruat̃: ⁊ habes duos bonos tex. in. c.
statutum. §. assessorem. in fi. de rescrip. in. vj. ⁊ in. l. iiij. §. j. ff. si re-
gun. ⁊ ita tenet Bald. in. l. hac lege. in. j. col. in fi. C. de sen. ex peri.
reci. per Bal. in. l. generaliter. §. his presentibus. C. de rebꝰ cre.
11 ¶ † Adde etiã ⁊ perpetuo no. qđ si aliquis timẽs offendi ab ali-
quo, puta inimico petijt ab eo cautionẽ ꝙ eũ nõ offendet nõ vult
prestare: iste qui timet si petat a potestate familiã potestatis, q̃
eũ associet, tenet̃ dare: sed cuius expẽsis videret̃ ꝙ expẽsis eiꝰ q
non vult cauere, ⁊ qui dat causam edicto, veritas est ꝙ expensis
timẽtis tñ. glo. est no. in. l. si. in prin. C. de erog. mili. anno. lib. xij.
quã ad hoc notat ⁊ reputat mirabilẽ Bar. in. l. illicitas. §. ne po-
tẽtiores. in vlt. col. ff. de offi. psi. illã glo. etiã ad hoc pulchre not.
et dicit nõ esse alibi Barto. in. l. sancitũ. ff. de re. diui. Illam glo.
etiam notant Bal. Fulgo. ⁊ Pau. de ca. in. l. ij. in vlti. col. C. eod.
12 † Adde etiã qđ si debet mitti nũtius absenti ad iurãdum de ca-
lũnia debet mitti sumptibus ipsius absentis. glos. est in. l. ij. §. de
fendi: ⁊ ibi Barto. in fi. ad hoc no. ff. ex qui. cau. in pos. ea. de quo
per Io. an. ⁊ Gemi. in rub. de iura. calũ. in. vj. vide text. in. d. l. ge-
neraliter. §. his de presentibus. vbi Bar. Bald. ⁊ Salice. vbi est
textus qñ est arbitrariũ iudici qui tales soluat expensas. de quo
etiam per Imo. in. l. recusare. §. fi. ff. ad trebel. Adde etiam text.
in. l. eos. §. apostolos. ⁊ ibi doct. C. de appella. per quem text. di-
cit ibi Bal. et quod apostoli seu litere dimissorie debent dari ex-
pensis appellantis tantum.

1 ☞ Argẽtarij si sint plures heredes ⁊ vnus solus haberet librũ rationum, ille solus tenetur in totum edere.
2 Testis infamis infamia facti, nõ censetur esse integer testis.
3 Libro vnius mercatoris nõ creditur ad plenam fidem.
4 Suspicio purgatur ratione adiuncti.
5 Notarij si duo sint rogati de vno actu, quorum alter est habilis, alter inhabilis: an valeat instrumentum.
6 Testes amici licet nõ faciant integram fidem, tamen si tres amici producti sint, vbi integri duo sufficiunt, probant.
7 Testis domestici dictũ sustinetur, ꝓpter alios nõ domesticos.
8 Testes domestici si essent tres non probant, vbi duo integri probarent.
9 Legatarius si sit adhibitus testis in testamento, non erit testis omni exceptione maior.
10 Instrumẽtum si cõtineat plures testes habiles ⁊ inhabiles tamen valet si sufficiens numerus est.
11 Probatum aliquid si sit per tres testes quorũ vnus est infamis, si opponatur ei exceptio infamie nõ est admittenda.
12 Notarius si sit dãnatus ex falso cõmisso in officio, licet ipso iure priuetur officio tabellionatus: tamẽ eius scriptura suppletur ex subscriptione aliorum. ⁊ nu. 16. ⁊. 17.
13 Suspicio mali tollitur per admixtionem boni.
14 Notarius succedens notario an possit autẽticare scripturas notarij mortui.
15 Notarius condemnatus pro quocunqꝫ delicto, excepto crimine falsi, quamuis efficiatur infamis potest tamen instrumenta conficere.
18 Notarius cõdemnatus de falso, quãuis nõ possit de nouo instrumenta cõficere: tamen potest antiquas rationes perficere.

Cogentur. Successor argentarij tenet̃ ad editionẽ,
et si sunt plures heredes ille solus tenet̃
edere qui hꝫ: ⁊ si oẽs habeãt tenent̃ oẽs edere: aut vnius editio-
ni se subscribere. Idẽ in pluribus tutoribꝰ ⁊ pluribus argenta-
rijs. Itẽ petẽs editionẽ tenet̃ priꝰ de calũnia iurare. h. d. vsqꝫ ad
1 §. rõnes. ¶ † No. primo ex tex. ibi. ⁊ vnus habeat solus ⁊c. quod
quãdo sunt plures heredes argẽtarij, ⁊ vnus solus habeat librũ
rationũ, ille solus tenet̃ in totũ edere: nõ aũt ꝓ sua parte heredi
taria. Cõtra istũ tex. fortiter facit: nam licet in actionibꝰ bonefi-
dei si sunt plures heredes: ⁊ vnus solus habeat rem: puta depo
sitam vel cõmodatã: ille solꝰ tenet̃ ad restitutionẽ. l. iij. §. heres.
ff. cõmo. tñ secus est in actionibꝰ stricti iuris. l. si tibi homo. §. cũ
seruus. ff. de lega. j. Ray. ⁊ Bal. hic respõdent ꝙ ideo est: q̃ edi-
tio est in rem scripta: ideo afficit solũ possessorẽ: facit qđ no. in. l.
ij. C. de heredi. act. Sed Fulg. ⁊ plenius Pau. de ca. dicũt ꝙ of-
ficiũ iudicis quo mediãte petit̃ fieri ista editio, hr̃ instar actiõis
bonefidei: ⁊ ita refert ⁊ tenet Barto. vbi late examinat ⁊ allegat
istam. l. in. l. iiij. §. cato. ff. de verbo. obliga. plus placet responsio
2 Bal. ꝓ qua bene facit tex. in. l. quedã. §. is aũt. j. e. ¶ † Scđo mul
tum no. tex. in ver. quid em̃. ex quo not. Bal. ⁊ est dictũ famosum
ꝙ tota die cõsuetudo allegat̃: qđ si vnus testis est infamis infa-
a mia facti[a], qui nõ censet̃ esse integer testis. glos. in. l. iij. §. due cau
se. ff. ad carb. ⁊ in. l. j. vbi dixi. C. de sum. tri. alius testis est multũ
fide dignus ꝙ isti duo testes faciũt plenã ꝓbationẽ: quasi inte-
gerrima fides vniꝰ suppleat imperfectionẽ alterius: ꝙ est valde
tenẽdũ mẽti ẽm Bal. Adde eũdẽ Bal. per istũ tex. in. l. j. i. iij. col.
de testa. Sali. in. l. i bonefidei. in. x. col. C. de re. cre. Idem simpli-
citer tenet Lud. in ꝯsi. ccxc. incip. in casu ꝓposite cõsultationis.
breuiter dictũ Frãc. in vlt. col. ⁊ in. l. j. §. si stipulãti. ff. de ver. obli.
do. Alex. in ꝯsi. lviij. in. ij. vol. incip. viso ꝓcessu cause vertẽtis in-
ter Anto. in pe. col. Sed Fulg. in. l. j. C. de testa. dicit ꝙ illud qđ
no. Bal. hic ꝓcedit qñ alij testes sufficiebant absqꝫ isto inhabili.
al's sequeret̃ ꝙ si in testamẽto essent sex testes ⁊ septimus inhabi
lis, testm̃ valeret. ⁊ ꝙ defectus illius septimi testis suppleret̃ per
numerũ aliorũ, cõtra. l. hac ꝯsultissima. in ver. septẽ testibus ciui
bus romanis. C. de testa. do. Alexan. hic dicit ꝙ in puncto iuris
iste tex. nõ ꝓbat notabile Bal. q̃ hic debet edi liber rationũ ab
heredibus argẽtarij ⁊ omnes debẽt facere editionẽ si liber erat
apud oẽs, merito satis est ꝙ fiat ab vno herede etiã infame dũ-
modo alij coheredes subscribãt: q̃ aliter nõ põt satisfieri dispo
sitioni legis. al's qui petit editionẽ ad finẽ ꝓbãdi excluderet̃ a ꝓ
batione absqꝫ sua culpa. que ratio cessat in ꝓducẽte testẽ nõ ido
3 neũ. ¶ † Vltra alios adde Bal. in. c. qm̃ ꝯtra falsam. in. xiij. colũ.
b de ꝓba. qui querit an libro vniꝰ mercatoris[b] nõ credit̃ ad plenã
fidẽ. Quid si est liber pluriũ mercatorũ: an ei sit credẽdũ. videt̃ ꝙ
sic per istũ tex. sed Bal. respõdet ꝙ hic nõ dicit̃ qđ debeat credi.
sed bene qđ debeat edi. tamẽ Bal. cõcludit ꝙ si scriptura vnius
mercatoris facit semiplenã probationẽ, ꝙ scriptura duorum fa
ciat plenã, siue vterqꝫ scripserit vel siue alius scripserit vel sigil-
lauerit. ita dicit esse tex. solẽnẽ hic. Itẽ pro dicto Bal. qđ frequẽ
4 ter in palatijs allegatur, adde sex principalia. ¶ † Primo adde
tex. in aut. si vero ꝯtigerit. ⁊ in corpore vnde sumit̃. C. de iudi. per
quẽ no. ibi Sali. ꝙ ratione adiũcti purgat̃ suspicio. sed tu subti-
lius inducas illũ tex. nam si ibi in rõne adiuncti purgat̃ suspicio
in iudice, fortius debet purgari in teste. q̃ facilius ⁊ pro minori
suspicione repellit̃ iudex q̃ȝ testis vt est glo. in. c. insinuãte. ⁊ in. c.
5 cum R. canonicus. de offi. deleg. ¶ † Scđo facit ꝙ per istũ tex.
notat Bal. hic in. iij. notabili. qđ si plures notarij sint rogati de
vno actu: ⁊ vnus est habilis: alter inhabilis. tamen valet instru-
mentũ ⁊ sustinet̃ ꝓpter habilẽ. Idẽ tenet Bal. in. l. imperator. j.
in. v. col. ff. de statu homi. ⁊ in. c. tertio loco. ad fin. vbi limitat de
6 ꝓba. ¶ † Tertio facit ꝙ licet testes amici nõ faciãt integrã fidẽ
vel ꝓbationẽ. l. iij. in prin. in ver. amicus. de testibꝰ. tamen si tres
amici ꝓducti sunt, vbi duo integri testes sufficerẽt. tũc propter
maiorẽ numerũ, supplet̃ defectus resultãs ex amicitia. Ita tenet
Iaco. bu. in. l. iij. post prin. ff. de testi. ⁊ est ibi glo. in. §. j. in ver. nu
merus. Idez tenet Imo. in. l. qui testamẽto. in prin. in. j. col. ff. de
testa. licet cõtrariũ teneat Ange. in cõsi. ccxxv. qđ incip. in facto
7 proponit̃ ꝙ bella Florẽ. ¶ † Quarto facit qđ notabiliter tenet
Ange. in cõsi. j. qđ incip. porrecta fuit petitio ꝙ dictũ testis do-
mestici sustinet̃ ꝓpter alios nõ domesticos. vt refert ⁊ sequit̃. d.
Alex. in cõsi. cxxij. in. iiij. vol. qđ incip. viso puncto. in. vj. col. Ta
men cõtra duo ista vltima: fortiter facit tex. in. c. in literis. de te-
stibus vbi tres testes domestici nõ ꝓbãt, vbi duo integri proba
8 rent. ¶ † Quinto facit ꝙ per hũc text. tenet signãter Lud. ro. in
cõsi. cccclxxxvj. qđ incip. in casu proposite ꝯsultationis. breuiter
dicendũ donationẽ affinẽ ꝙ licet fidei alicuiꝰ testis ratione affi-
nitatis detrahat̃, tñ ea suspicio purgatur per aliũ ex testibꝰ non
9 affinẽ. ⁊ sic resultat plena ꝓbatio per istũ tex. ¶ † Sexto facit qđ
notabiliter tenet Io. an. in. c. cũ sup. in glo. j. de testi. ꝙ si legata-
rius sit adhibitus testis in testamẽto ꝙ nõ erit testis omni exce
c ptione maior[c], ex quo aliqd cõmodi expectat. c. personas. de te-
stibus. ⁊ sic testm̃ nõ probabit̃ sic sufficiẽter, tamẽ si in testamẽto
essent habiti octo testes inter quos essent duo legatarij. illi duo
caperent̃ ꝓ vno: ⁊ tũc cũ alijs sex plene ꝓbarent. sequit̃ Imo. in
l. qui testamẽto. in prin. ff. de testa. Quid tenẽdũ in isto quotidia-
no passu. Ego ita distinguo. aut testes recepti sufficiebãt absqꝫ
isto inhabili: ⁊ tũc teneo ꝙ iste inhabilis admittat̃. vt. s. tetigi.
10 † Istũ casum reputo clarũ ⁊ eũ cõfirmo. Puto ex eo qđ per istũ
tex. tenet Spec. in tit. de instru. edi. §. offenso. ver. sed nũquid cre
detur. refert ⁊ sequit̃ Bal. hic in lec. antiqua ꝙ si instrumẽtũ ꝯti-
net plures testes habiles ⁊ inhabiles. tñ valet si sufficiẽs nũerꝰ
11 est. ⁊ in istis terminis intellige istũ tex. ¶ † Scđo facit qđ dicit
Bal. hic. in fi. in lec. ordinaria. vbi dicit, ꝙ iste tex. facit ad q̃stio-
nem, ꝙ si ꝓbaui per tres testes quorũ vnꝰ est infamis, ꝙ si ei op-
ponitur exceptio ĩfamie, nõ est admittẽda, eo q̃ nõ releuat exci-
pientẽ, cũ duo testes q restãt, faciãt integrã probationẽ. ita dicit
esse casum hic, si quis sciuerit inducere. Ad idẽ facit tex. in. l. cuȝ
tabule. ff. de bo. pos. ẽm tab. ⁊ ꝙ vult gl. no. in. l. j. §. si quis neget.
ff. de bo. pos. ẽm tabu. ⁊ ibi Bart. in duobꝰ locis in. j. ⁊ in. ij. colũ.
ꝙ si in instrumẽto remanẽt tot testes, q sufficiãt ad validitateȝ,
alij cõtradicẽtes, nõ reddũt ĩstrumẽtũ suspectũ. Idẽ tenẽt cano
niste in. c. cum Ioã. per illum tex. de fide ĩstru. nõ em̃ que abun-
dãt, solẽt vitiare. l. testamẽtũ nõ ideo. i fi. C. de test. et text. no. in. l.
pediculis. §. labeo. ff. de auro ⁊ arg. leg. Aut testes nõ sunt vltra
numerũ: ⁊ tũc, aut ẽ talis defectꝰ, qui ipõ iure annullat dictũ te-

a ¶ Infamis infamia facti. adđ bal. et Abb. i. c. licet causaȝ de proba.

b ¶ Libro vniꝰ mercatoris. Adde Bar. i. l. nuda. ff. de do. bar. i. l. admonẽdi. ff. de iureiur.

c ¶ Testis oĩ exceptione maior. adde q dicant̃ testes oĩ exceptiõe maiores. vide gl. in v̉bo idoneos. ĩsti. de inuti. stipu. Bar. i. l. admonẽdi. ff. de iureiur. alex. đ imo. ꝯsi. xviij. ici. viso ꝓcessu cãe. i. iiij. colũ. in. j. vol.

stis: puta q̄r est infamis, infamia iuris: ꝛ tūc cū ei⁹ dictū sit nullū ipso iure, nō pōt suppleri per tex. no. in. l. maritus. ff. de questionibus. ita tꝫ Bal. hic in lec. antiqua. ꝛ Ang. quē sequunt̄ Pet. de
12 ancha. ꝛ d. Alex. hic. † Tu tñ subtilius pondera ꝙ in cōtrariū videtur facere qđ voluit gl. Bar. ꝛ oēs hic. ꝙ si notari⁹ sit dānatus de falso cōmisso in officio, licet ipo iure priuet̄ officio tabellionatus. l. si aliqd. C. de suscep. ꝛ arca. li. xi. tñ ei⁹ scriptura suppletur ex subscriptione aliorū, nisi respōdeas ꝙ notarius tūc priuatur quo ad futura instrã: sed nō quoad pteritas rogationes: vt dicā j. in glo. aut est talis defectus q̄ nō repellit ipo iure testē: nec ei⁹ dictū annullat: sed solū attenuat vel diminuit fidē: vt est infamia facti, vel si est domesticus, vel affinis, vel amicus: ꝛ tunc dic ꝙ in cā criminali vel ciuili ardua q̄ ei equiparat̄ testes infames nō faciēt plenā pbationē, etiā si essent pluriū: ita Bal. in. c. ad nostrā. de pba. per tex. quē ad hoc dicit esse singularē in. c. licet causam. §. quidā vero. de pba. in istis terminis intelligo loqui tex. in. d. c. ex literis. vbi agebat̄ de separatiōe matrimonij que est cā grauis. Nec obstat si tu subtilis diceres ꝙ imo in separatione mrīmonij ppter impedimentū admittunt̄ cōsanguinei cōtra regulas iuris. imo ꝛ parētes. c. vl̄. qui ma. accu. pos. c. super eo. el. ij. de testi. ꝛ pondera ratiōnē dicti. c. videt̄. quātomagis domestici: q̄r responde notabilr̄ ꝙ predicta iura loquunt̄ qñ allegat̄ impedimentū sanguinis ꝛ nature: puta ꝙ mulier sit in tertio gradu cōsanguinitatis: nā tale impedimentū plene pbat̄ per eius cōsanguineos melius ꝙ̄ per alios: sed in. d. c. in literis. allegat̄ impedimentū pueniēs culpa ipsi⁹ mariti: puta ꝙ cognouerit vxorē cōsanguinei sui: ideo ibi domestici nō admittunt̄: vt separet̄ matrimoniū: sed requirit̄ vt sint testes omni exceptione maiores: aut sumus in causis ciuilib⁹ nō arduis: ꝛ in istis pcedit notabile Bal. hic. ꝙ inhabilitas vnius testis suppleat̄ propter magnam
13 integritatē alteri⁹, arbitrio tñ ipsi⁹ iudicis. ¶ † Tertio nota ex eodē ver. ꝙ suspicio mali tollit̄ ppter admixtionē boni. facit tex. in. §. j. ꝛ in corpore vnde sumit̄: in aut. vt diffe. indi. alibi tñ persona inhabilis adiūcta nocet ꝛ vitiat actū: vbi alia sola sufficiebat. c. cū sup abbatia. de offi. deleg. ¶ Quarto no. ꝙ heredes argētarij tenent̄ edere rōnes ꝛ instrumēta sicut ipse argētarius: et si nō edāt, tenent̄ actiōe ad itceresse. §. ex hoc edicto. j. ea. l. secus in
14 singulari successore: vt in legatario. l. qdā. §. is aūt. j. e. ¶ † Quin
a to per istū tex. no. Bar. ꝙ licet mortuo tabellione[a], ali⁹ notarius nō posset autēticare eius scripturas: nisi illi⁹ ptocolla sint sibi cōmissa, autoritate iudicis. c. cū P. tabel. de fi. instru. tñ per istā. l. videt̄ expressum ꝙ si notari⁹ successerit alteri notario videt̄ sibi a lege cōmissum: ꝛ sic nō requirit̄ alia cōmissio iudicis. sequit̄. d. Abb. in. d. c. cū P. tabellio. Tene cōtrariū ꝙ imo etiā isto casu requirit̄ cōmissio iudicis, ꝛ sine ea autēticare nō possit ꝑm Pet. de ancha. Pau. de ca. ꝛ do. Alex. hic per generalitatē. d. c. cū P. tabel. idē tenet Spe. in ti. de instru. edi. §. ostēsuꝫ. ver. illud quoqꝫ ptereundū. ꝛ ver. seq. qui incip. qd si aliqs tabellio. ꝛ idē tenet ibi Jo. an. qui testat̄ ita de facto seruari: idē tenet Ang. Bal. Sali. ꝛ Pau. de ca. in. §. qdā. §. nihil. j. eo. vbi etiā Ange. ꝛ Fulg. dicunt ita de cōsuetudine seruari: ꝛ facit ꝑm Bal. q̄r cōplere instrumentum est ratione officij: sed officiū nō trāsmittit̄ ad heredē. l. cui⁹. ff. de cura. fur. l. j. si quis rem mino. nec Bar. bene ꝯsiderauit istū tex. ꝙ loquat̄ in herede argētarij qui sit eiusdē ꝓfessionis. ꝛ propterea infert ad notariū heredē alterius notarij: nā istud est cōtra tex. in. l. quedā. §. nihil. j. eo. ¶ Sexto no. ex hoc tex. qđ paria sunt vel plures edāt: vel ꝙ vnus edat ꝛ alij se subscribant. ¶ Ex quo no. septimo correlarie qđ subscriptio tantū operat̄ quātum ipsa scriptura. qđ facit ꝑm Ang. ꝛ Fulg. ꝛ doc. ꝯsulētes ꝙ si vn⁹ doctor facit ꝯsiliū, ꝛ alij doctores se subscribāt: est perinde ac si illi alij fecissent. ideo Bal. in. l. fi. C. plus valere qđ agit̄, inuehit ꝑ illū tex. cōtra doctores subscribētes cōsilijs aliorū doc. eis nō visis nec lectis, facit bene: q̄r subscribēs se scripture per aliū facte, ita sibi ꝑiudicat ac si ipse scripsisset: ita no. Bal. ꝛ Ange. in. l. emptor. §. luci⁹. per illū tex. j. de pac. vbi multa dicā circa hoc q̄ possent hic poni. ꝛ est tex. no. in. §. j. insti. de cōtrahen. emp. ꝛ est text. solēnis in. l. si ego. §. plane. ff. de iur. do. qui pbat egregie ꝙ istud sit per fictionē, dū tex. dicit ꝛ velut chirographū eius. nā dictio velut importat fictionē ꝑm Bal. in. l. pe. C. de interdic. matri. ergo nō habet locū in statutis: ꝙ valde no. ¶ Octauo not. in ver. exigitur ꝙ qui petit editionē dꝫ de calūnia iurare, in quo distingue vt per Ja. bu. Alb. ꝛ Ang. hic Sali. in. l. j. in. vj. oppo. C. eo. ¶ Ultimo not. in versi. ne forte vel superuacua ꝙ superuacua editio fieri nō debet. adde etiā fauore fisci. vt est tex. in. l. iij. §. eo. ¶ Capio glo. in vsi. editionis. ex qua collige duas solutiones ad contrariū. l. si aliquid. C. de suscep. ꝛ arca. lib. x. alleg. in glos. facit
15 l. iudices. C. de digni. li. xij. † Prima est ꝙ hic vtilitas erat propter malos mores: nō q̄r in officio deliquisset: ꝛ ista est bona: q̄r notari⁹ condēnatus pro quocūqꝫ delicto excepto crimine falsi ꝙ̄uis efficiat infamis, pōt tamē instrumēta cōficere ꝑm Bald, in

a ¶ Mortuo tabellione. Adde gl. in c. cū venerabilis. de excep. Archi. in. c. idicet, iij. q. ij.

l. eadē. §. hac. l. ff. ad. l. iuliam pecu. ꝛ in consi. suo incip. ser Joannes cum cōcor. ideo q̄r tūc minuit̄ de fide, requirit̄ aliorū subscri
16 ptio vt hic glo. † Scđa solutio gl. est, quā sequit̄ Bar. ꝙ ꝙ̄uis cōmiserit falsitatē in officio: tamē ei credit̄ propter subscriptionē aliorū: ista solutio de per se mihi nō placet: nisi cū ea iūgas vnā
17 de sequētib⁹: † vnde intellige tertio, qñ in officio deliquisset: tamē nōdū esset dānatus p sententiā: q̄r ex solo delicto nō dicit̄ esse priuat⁹. l. si quis decurio. in ver. nō statim. ꝛ ibi Bald. ad hoc no. C. de fal. Bar. in repe. l. barbarius. in pe. char. vbi dixi. ff. de offi. preto. imo si cōtra notariū accusatum de falso esset lata sententia condēnationis secrete: ita ꝙ nō esset nota populo, ꝙ etiā instrumēta postea per eū cōfecta inter ignorātes, valerēt, ꝑm Bar. in d. l. barbarius. in. xv. col. vbi dicit se ita de facto cōsuluisse. per. l. cū sniam. C. de sen. per quā. l. idem tenet Bal. in. l. ij. in vlti. colū. C. de senten. ꝛ in. l. j. C. de testa. ꝛ in. l. ꝛ militibus. C. de testa. mili.
18 idem tenet Pau. de ca. hic. † vel quarto intellige ꝙ notari⁹ cōdēnatus de falso, quāuis nō possit instrumenta de nouo cōficere tamē potest antiquas rogationes perficere, scđm Ang. ꝛ Moder. hic per gl. in. §. antepenul. in ver. documen. in aut. de tabellio. firmat Bart. in. l. ad testium. §. j. ff. de testamētis. ꝛ in repe. d. l. barbarius. in penul. charta. vbi dixi. ꝛ ita intelligit istum text. Baldus in. l. iubemus. ij. in versiculo sane. C. de sacrosanc. ecclesijs.

Jason Padue.

1 ☞ Ratio dicitur, que continet data ꝛ accepta. ꝛ nu. 2.
3 Ratio dicitur esse negotiatio.
4 Argentarius si scripserit in libro solutionem debiti cum eo cōtracti vel cum tertio, non tenetur edere.
5 Argentarius si aliquid scribet de his que non pertinēt ad officium suum argentarie: non tenetur illud edere.
6 Scriptura continens constitutum, debet edi.

1 RATIONEM. † Ratio dicit̄ que cōtinet data ꝛ accepta: nō vnū actū solū puta solutionis, et illa sunt edēda que pertinēt ad argentariā vel ab ea depēdēt vt cōstitutū, nō alia. Item contra nō edentē datur actio in factū ad interesse ei ad quē ptinet. pertinere aūt ad aliquē dicit̄ quādo eo mādante vel eius procura. cōfecte sunt rationes. h. d. vsqꝫ
2 ad. §. si initium. ¶ † No. primo, ꝙ ratio est scriptura ꝛ dati ꝛ accepti. ꝛ sic habet denotare quid implicitū hincinde, nō vnicū actū gestū inter partes, ꝑm gl. Bal. ꝛ cōmuniter doc. excepto Bart.
3 solo, qui aliter intelligit ꝛ male. † Tu pōdera dictū notabile cōprobari: q̄r tex. dicit, rationē esse negotiationē: ꝫ negotiatio nō cōsistit in vno actu. l. j. §. j. ff. de tributo. gl. in. l. in eū. in princ. ff. de instituto. declarat no. Bar. in. l. legatis. in princi. ff. de leg. iij. vbi Bart. dicit ꝙ illa dicitur negotiatio qñ interuenit actus vltro citroqꝫ obligatorius, nō quādo sola locatio vel cōductio possessionū. ꝛ ꝙ ex vno actu nō dicit̄ quis negotiator nec mercator vt ibi plenius per eū. ꝛ per eundē Bar. in. l. mariti. §. j. ff. de adulte. Bal. in rub. C. de ꝯsti. pecu. ad fi. c. Anto. de bu. in. c. fi. de vi. ꝛ hone. cleri. Pe. de anch. in cōmento. c. canonū statuta. in ver. qs dicatur mercator. de ꝯstitu. do. Abb. in cōsi. vj. qđ incipit casus super quo petite fuerunt allegationes. in vlti. colum. in. j. volumi.
4 ¶ † Scđo pōdera tex. ibi, nec eū vllā rationē nuda dūtaxat solutione debiti incipe. que verba sunt valde ambigua. ꝛ tex. videt̄ dicere, ꝙ si argētarius scripsit in libro solutionē debiti, cū eo cōtracti vel cū tertio, ꝙ nō tenet̄ edere: q̄r est vnicus actus qui nō facit rationē. certe ita intelligēdo tex. vident̄ resultare absurda. primo eñ resultat absurdū: q̄r etiā si non esset argētarius: tenet̄ actor edere librū suū ad pbandū solutionē debiti. l. nō est nouū. l. instū. ꝛ. l. fi. C. eo. Item ꝑm Fulg. sequeret̄ aliud absurdū: qđ si deposui apud cāpsorē mille, qđ nō teneat̄ cāpsor edere librū ad probandū depositū: ꝛ tamē in cōtrarium est cōis obseruātia ꝑm eum. vnde Rapha. ful. intelligit istū tex. qđ velit dicere, ꝙ ratio nō incipit a solutione: sed a debito: ideo si debitū precessit argētariam, solutio nō dicit̄ pertinere ad argentariā. Tu vero ꝯsidera, ꝙ iste tex. realiter intelligēdo vult, ꝙ scriptura ꝯtinēs duntaxat solutionē, nō est edēda: q̄r nō dꝫ edere id qđ est extra rationē, ꝛ dicta solutio nō cōtinetur sub ratione: nō obstāt iura in cōtrariū adducta: q̄r loquunt̄ in editione inducta a iure ciuili, que est facienda a parte parti sine die ꝛ consule. l. j. §. editiones. s. eo. sed iste text. loquitur, in editione inducta a pretore, que fit cum die ꝛ cōsule. l. pretor. in princ. s. eo. etiā a nō litigante. l. argentarius. in prin. j. eo. ꝛ q̄r pretor in illo edicto solum loquitur de editione rationis: iurifcōsultus interpretat̄ verbū rationem vt hic
5 in tex. ¶ † Tertio no. solēnem tex. ibi. hec eñ extra ratione esse, ꝙ si argētarius aliquid scribat de his que nō pertinent ad officium suum argentarie, ꝙ tenet̄ illud edere: ratio est: q̄r nō credit̄ ei. hinc est ꝙ stante statuto, ꝙ credatur libro mercatoris: intelligitur, si scribat illud qđ attinet ad artem ꝛ mercaturam suā, ad aliud nō creditur. Ideo si sit mercator pannorum: ꝛ in libro scriberet, se dedisse tot pannos Titio: tunc crederet̄ libro suo: sed si scriberet

scriberet mutuasse titio centū,nō staretur libro suo de mutuo.l. iij.§.eo modo.ff.nau.caup.stab.ita tenet Joā.an.in addi.Spec. in tit.de instru.edi.in.§.nūc dicendū.in addi.magna posita sup ver.priuatorꝝ.in.j.col.circa mediū.quē sequitur Ludo.ro.in consi. cciiij.qḋ incipit ꝑ discutiēda veritate thematis.ꝛ in cōsil.ccv.ꝙ incip.in pūcto ꝑdicto breuiter dicendū.d.Fran.de are.in consi. xxxiij.qḋ incip.cōsultatio.in.j.col.ꝛ in cōsi.xliiij.qḋ incip.in ꝑpo sita cōsultatione viso arti.ꝛ in cōsi.seq.circa fi.facit qḋ vult idem Lud.in cōsi.cccxix.qḋ incip.in causa Jo.ꝙ.puiso statuti,dispo-nens super adhibēda fide thesaurario nō ꝓcedit quādo agitur de materia nō pecuniaria:ꝛ ad h̄ plura alia q̄ dixi in.l.age.C.de
6 trāsac.¶†Quarto no.ex tex.ibi:nam ꝛ hoc ex argētaria venit: ꝙ scriptura ꝯtinēs ꝯstitutū debet edi:q2 depēdet ab argētaria. Et ex hoc no.Bal.ꝛ Moder.sequunt ꝙ cōsules mercatoꝝ intel ligūtur habere iurisdictionē,nō solū in causis mercantiarū:sed etiā in dependētibus ꝛ cōnexis:ꝛ ad hoc iste tex.quotidie allega tur ꝑm Bal.ideo habēt iurisdictionē sup penis appositis in cō-tractibus mercantiaꝝ,ꝑm Pau.de ca.facit.l.cuicūꝗ.§.si ei quē. ff.de insti.ꝛ qḋ no.in.l.ij.C.vbi cau.fis.facit regula.l.quoties.C. de iud.ꝛ ita limitat.l.fi.ꝛ qḋ ibi no.Cy.ꝛ Bal.C.de iur.om.iud.fa cit qḋ vult gl.no.in.c.accusat⁹.in ver.iudicati.de here.in.vj.ꝛ qḋ no.Bal.in.l.eū actū.in.ij.no.per illū tex.ff.de neg.ge.dixi in.l.j. C.de transac.facit text.nota.in.l.lucius.§.paulus respōdit.ꝛ ibi Bar.no.ff.de admi.tut.vbi etiā in cōtractibus stricti iuris pro-missio facta per fideiussorē de gestis ꝛ tutela extenditur ad ge-sta extra tutelā,que sunt cōnexa ratione tutele.¶Ultimo ad id qḋ no.Bar.in ver.pertinere:dic vt dixi in.l.pretor.in prin.s.eo. in glos.magna.ad fi. Jason Padue.

1 ¶Dies ꝛ cōsul positi in principio libri vel in vna ratione sunt communes ad sequentes rationes que diem ꝛ consulem non ha bent.ꝛ nu.2.
3 Simulatio sequentis cōtractus melius probatur per cōtractū precedentem:quā econuerso.
4 Instrumētum si sit in medio libri vel quinterni habens diē ꝛ cō-sulem,deinde sequūtur alia que nō habent:quid iuris.
5 Dies ꝛ cōsul oppositi in precedenti instrumēto intelligūtur re-petiti in sequētibus instrumentis die carentibus.
6 Locum,testes,diem,cōsulem,annos domini,indictionē,nomen pape ꝛc.apponere debet notarius.ꝛ nu.7.ꝛ.8.
9 Scriptura vna,suppletur per aliam.
10 Priuilegium vnū declaratur per aliud:ꝛ clausula vna interpre-tatur aliam.nu.11.ꝛ vnum statutum per aliud.nu.12.
13 Dies positus in instrumento titij,nō debet censeri repetitus in meo instrumento.
14 Molendinū habens in parte superiori in eadē aqua,nō potest impedire alium habētem molendinū inferius.vide nu.15.

1 **Si initium.** †Dies ꝛ cōsul positi in prin.libri vel in vna rōne, sunt cōmunes ad sequentes rōnes que diem ꝛ cōsulem nō habēt.h.d.si nō est alibi ꝑm Bal. ¶Pōdera primo tex.ibi:si initiū.nam innuit qḋ si esset in fine: aliud esset:facit tex.j.in ver.ꝑpositio diei ꝛ cōsulis:idē vult glos. dū exponit text.rationis.s.sequētis:idē tenet Bart.ꝛ cōiter alij. Quicqd teneat Imo.in.l.patris ꝛ filij.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ Salic.
2 in.l.eo qḋ a multis.C.si cer.pe.†ꝛ no.bene regulā Bar.quā po-teris sepe practicare:qḋ clausula ꝑcedens habet maiorē vim:et est maioris efficacie ad determinationē sequentiū q̄ ecōtra: vt est glo.in.l.quisquis.ꝛ ibi etiā Bar.ff.de leg.ij.Bar.in.l.auia.in prin.ff.de cōdi.ꝛ demō.d.Mathe.licet nihil de predictis alleget in notab.clj.Lud.ro.in cōsi.ciiij.qḋ incip.pater honorāde.et in cōsi.cccciij.qḋ incip.diligēter inspe.in.j.col.do.Alex.in cōsi.lj.in iij vol.qḋ inci.viso themate suprascripto.Raph.Fulg.ꝛ Paul.
3 de ca.in.l.j.C.de lib.prete.†facit qḋ egregie vult Ja.de are.in.l. iiij.§.si ab ignoto.ff.de manu.quē refert ꝛ sequit Bal.in rub.ex-tra de pac.in pe.col.qḋ per cōtractū ꝑcedentē meli⁹ ꝓbat simu-latio sequētis cōtractus q̄ ecōuerso:nec obst.si dicat ꝙ clausu-la in fi.posita,referat ad oīa ꝑcedentia.l.j.in fi.cum si.C.de libe. prete.q2 verū est quādo talis clausula est posita de per se princi-paliter:secus si ad aliā dispositionē qualificandā:q2 tūc ad illam solā refertur ꝑm Bar.in.l.fi.ff.de reb⁹ du.quē sequūtur Pau.de ca.ꝛ Moder.in.l.si idē cū eodē.§.fi.de iuris.om.iud.d.Abb.in.c. cum dilectus.de do.ꝛ in.c.scōo regris.in.iiij.col.de appel.ꝛ in.c.
4 causam que.de rescrip.†Quid aūt si in medio libri vel quinter-ni adsit instrumētū habēs diē ꝛ cōsulē.deinde sequunt alia que nō habēt.Bar.dicit ꝙ idem per duas rationes:ꝛ idem ceteri se quūtur:sed tu caue ꝙ cōtra rationē Bart.videt tex.apertus in c.inquisitioni.de appel.vbi Jo.de imo.ꝛ do.Abb.no.ꝙ clausula in medio posita respicit precedentia solū,ꝛ nō sequentia.de quo dic vt habetur in.l.iij.§.filius.ꝛ.§.seq.ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ dicunt Host.ꝛ Jo.an.in.d.c.inquisitioni:ꝙ super hoc nō pōt dari certa doctrina.scōo pondera tex.ibi:tabularum:nam ꝑm Bar.Bal.et

Fulg.ꝓcedit in tabulis,cuiuscūꝗ materie.siue sint papyree siue lignee.l.j.circa prin.ꝛ ibi Bar.ff.de bo.pos.ꝑm tab.ꝛ Bart.ꝛ alij in.l.quoniā indignū.C.de testa.cum cōcor.siue sint tabule eree. l.in cōmodato.§.sicut.in glo.ff.cōmo.siue sint enee.l.fi.in fi.C.de frumen.vrbis cōstātinopoli.lib.xj.siue sint tabule eburnee.l.ij.
5 §.ij.ff.de orig.iur.do.Ant.in.c.j.de fid.instru.¶†Tertio not.ex tex.principali,regulā,ꝙ dies ꝛ cōsul appositi in precedēti instru mento intelligūtur repetiti in sequentibus instrumentis die ca
6 rentibus.†Adde idem esse in loco ꝛ testibus.Ex quo apponere locū ꝛ testes pertinet ad notariū,prout apponere diem ꝛ consu-
7 lem,ꝛ sic est eade m ratio ꝑm Bald.Bart.ꝛ alios hic.†Idem in
a annis domini[a]: in indictione:in nomine pape vel imperatoris, ꝑm Bal.ꝛ Ang.hic.ꝛ ꝙ idem sit in testibus tenet Bal.Ange.et
8 Imol.ꝛ Moder.in.l.patris ꝛ filij.ff.de vulg.ꝛ pupil.†Idem in subscriptione ꝛ signo notarij ꝑm Ang.hic.Bal.in.l.eo qḋ a mul tis.per illū tex.ꝛ ibi Sali.C.si cer.pet.Bal.in rubri.C.de fid.in-stru.in.x.col.Ang.in.l.lucius.ff.de testa.mili.quāuis cōtrarium teneat Bal.hic.ex quo subscriptio ꝛ signū tabellionis apponū-tur in fi.iuncto eo qḋ dixi.s.in.j.notab.¶Limita istū tex.ꝛ pre-dicta quatuor modis.Primo qñ sequētes scripture habēt ordi natā consequentiā ad ꝑcedentes:al's secus.qḋ apparere potest quādo quinterni sunt disligati vel sunt filze notarioꝝ vel scri-pture nō vadūt cōtinuatiue.vt per Bar.ꝛ alios hic.¶Scōo li-mita nisi cōiectura sit in cōtrariū.puta q2 in sequēti instrumēto incepit ponere annos dñi.deinde dimisit spatium.nam sic appa ret ꝙ voluit diem precedentē referri ad istū.vel si inter primum instrumentū ꝛ alia essent alique charte medie vacue ꝑm Barto. a
Bal.Ang.ꝛ Raph.ful.¶Et aduerte licet Bar.ꝛ alij loquantur in plurali.tñ Bal.loquitur in singulari de vna charta.sed istud est relinquendū arbitrio iudicis,per regulā.l.j.in fi.ff.de iur.deli be.¶Tertio limita,quādo essent tot instrumēta sine die ꝛ con-sule ꝙ vix esset possibile ꝙ in eadē die esset de omnib⁹ rogatus, cum vna presumptio tollat aliā.l.diuus.ff.de in integ.resti.l.cu3 de indebi.in prin.ff.de ꝓba.ꝑm Barto.hic in repe.in.ij.ꝛ.iij.col. ¶Quarto limita istum tex.ꝓcedere,quo ad generales formas puta diei ꝛ cōsulis.secus in alijs que variātur ex voluntate con-trahētium,vt sunt renūtiationes ꝛ similes,que apposite in vno instrumēto,nō intelligūtur in sequētibus repetite ꝑm Bal.in.l.
9 circa.per illū tex.C.loca.¶†Quinto no.ꝑm Bal.ꝙ vna scriptu ra suppletur per aliā,qḋ intelligit Bal.quādo aperto modo po test suppleri,al's secus.l.cum pater.§.cum imperfecta.ff.de le.ij. ¶Tu pondera ꝙ tex.loquitur in scripturis diuersis ꝛ inter di-
10 uersas personas.¶†Adde ꝙ similiter vnum priuilegiū decla-ratur per aliud.ita no.Bal.in.c.auditis.in.ij.col.per illū tex.de
11 rescrip.†Similiter vna clausula interpretatur aliā.ꝑm Bal.in c.scōo regris.in vlti.col.de appel.ꝛ est tex.in.l.virū.ꝛ ibi Bald.ꝛ Ange.ad hoc notāt.ff.de peti.here.Bald.in.l.oēs populi.in.xv. col.ff.de insti.ꝛ iur.faciūt que tradit Bar.in.l.iiij.§.eritꝗ differē tia.ff.vi bo.rap.Cano.in cle.j.de supplen.negli.prela.bona glo.
12 in.§.item lapilli.insti.de rerū diui.†Eodē modo vnū statutum interpretat per aliud ꝑm Bal.inferentē ad no.q.in.c.j.de ꝑsbr.ꝛ no.Bal.in.d.l.oēs populi.in.xv.col.¶Glos.in ver.rationis.di-uiditur in tres partes.In prima timore cōtrarij quē statim for-mabo:ponit primū intellectū ad tex.ꝛ q2 ille intellectus diuinat. In scōa ponit aliū intellectū.In tertia inducit istum text.ad.q. de molēdinis.Scōa ibi:vel etiā si nō cōtinet.Tertia ibi:ꝛ sic fa
13 cit pro molēdino.¶†Pro introitu huius glo.oppo.cōtra tex. b qḋ dies positus in instrumēto titij,nō debeat censeri repetit⁹in meo instrumēto,cum sint diuerse persone,ꝛ diuerse cause. vnde ex separatis non fit bona illatio.l.papinianus.ff.de mino.l.fi.ff. de calū.l.inter stipulantē.§.sacrā.in ver.sed hec dissimilia sunt.ff. de verb.oblig.ꝛ.l.naturaliter.§.nihil cōmune.ff.de acqui.posses.
b item res[b] inter alios acte,alijs nō ꝓsunt neꝗ nocent, toto titu. C.res inter alios acta.ꝛ.l.sepe.in principio.ff.de re iudicata. Ti more huius cōtrarij glossa ponit duos intellectus.Primus in-tellectus glos.est de indubitabili,si erat expressa repetitio eius-dem diei.precipue cum dictione ꝛc.vt patet ex doctrina Barto. in.l.gallus.§.idem credendū.cum si.ff.de libe.ꝛ posthu. Saluat Barto.in repe.in.ij.col.ꝙ licet repetitio esset diei:tamē nō ade-rat repetitio anni ꝛ cōsulis.sed ista saluatio nō valet:q2 si erat re petitio eiusdē diei:ergo necessario eiusdē anni. Scōs intellect⁹ glos.est verus qui pōt dupl'r intelligi.vt per Bar.tene scōm quē Bar.ꝛ alij sequūtur.Et Spec.in tit.de instru.edi.§.ostenso.ver. illud nō est pretereundū.Caue tñ dū Bart.in lectu.ꝛ in repeti. dicit qñ relatiuum in quibus debet referri:scz die ꝛ consule,qḋ est ineptum.nam si vellet dicere tex.ꝙ in die ꝛ consule esset in-scripta ratio.vnde referas relatiuū in quibus ad dictionem ta-
14 bularum.ꝛ litera erit plana.¶†In vltima parte glo.ista indu-ctio gl.de hoc tex.ad.q.de molēdinis venit multū a remotis,ꝑm Jac.de ra.ꝛ Albe.hic.tamē ex mente Ange.potest sic induci qḋ

a ¶Annis dñi. Adde Jo.an.i da ta.vj.Joā. an.in ꝓe.de cre.i.iij.col. Do.i.c.i no mine domi ni.xxiij.dis.

b ¶Itē res. adde tex.in c.inter dile ctos.ḋ fi.in-stru.gl.in.c. q̄uis.ḋ re. iur.gl.in.c. pe.de app. Inno.in.c. auditis. de rescrip.

Sicut hic dies spectans ad superiorē rationem titij est cōmunis etiā illius qui habet rōnē inferiorē:adeo ꝙ primus nō pōt impedire quin illa dies ꝓficiat scōo inferiori ita habens molēdinum in parte superiori in eadē aqua cū sit cōmunis,nō pōt impedire habentē molendinū inferius. In ista.q.omissis opinionib⁹ antiquorū,cōiter cōcluditur ꝙ aut ambo ista molēdina sunt in flumine publico:ꝗ ꝗ hoc nō pōt sine licētia principis.l.quo minus.ff.de flumi.certe cū vterq̄ habeat licentiā principis,nō pōt superior restagnare aquā in preiudiciū inferioris.secus si ista molēdina essent in flumine puato.ꝗ prior posset restagnare aquā,nisi principaliter faceret ad emulationē ꝛ inuidiā ꝛ damnū inferioris vt per Bar.ꝛ Albe.hic per glos.Cy.ꝛ alios in.l.si manifeste.C.de serui.ꝛ aqua.per Bar.in repe.l.quomin⁹.in.j.ij.ꝛ.v.qō.in fi.ff.de flumi.per Bal.in.c.cum ecclesia vulterana.in.iij.colū.de elec.ꝛ in rub.ff.de re.diui.in.v.col.ꝛ in.l.item lapilli.eo.tit.ꝛ in l.vnica.in.xiij.oppo.C.de sen.que pro eo qō interest.Ang.in.l.j.§.idem ait.ff.ne quis in loco publi.Pau.de cast.in.l.qō aūt.ff.de ser.vrba.pre.d.Alex.in cōsi.cxciiij.in.ij.vol.qō incip.cōsideratis verbis instrumēti.

15 † Intellige ꝑdicta quādo vtrūq̄ molendinū est in flumine publico. Si aūt aliquis ex flumine publico extra alueū duceret aquā ad suū molendinū:pōt illam aquā diuertere quo vult,nec tenetur de ea facere gratiā vicino habēti inferi⁹ molendinū:nec inferior potest capere aquā descendētem a molēdino,inuito primo.quāuis ei damnū non inferat,nisi sibi debeatur seruitus.no.Bart.qui dicit ꝙ sepe vidit istam.q.de facto.in d.l.quominus.in.xij.q.in fi.quem sequitur do.Alex.in consil.ccl.qō incip.in lite vertente inter dominos:idem no.tenet Bald.in l.iiij.de serui.ꝛ aqua.item in materia vide.q.quotidianam quam ponit Bald.in.c.cum omnes,in.x.col.in ver.pone ex publico.de constitu.ꝛ aliam in.xij.colum.in versi.sed quid si sunt duo vicini.vide etiam in materia,solēnem ꝛ magistralem text.in.l.si partē.ff.de serui.rusti.predio.

1 Argentario vel eius successori nō fit editio.
2 Instruere alios qui debet:nō debet ab alijs instrui.
3 Exemplum de manu notarij qui fuerit de instrumēto rogatus,facit fidem quemadmodum originale.
4 Instrumētum qō notarius tradit parti nō censetur originale.
5 Notarius nō potest facere per iudicem examinari testes,vt instruatur,an fuerit rogatus in aliquo contractu.
6 Instrumētum in forma publica ille cui notarius semel dedit:nō potest petere ꝙ iterum a notario edatur.
7 Notarius si dedit mihi instrumentū in aliquo defectiuū possum eum cogere vt iterum det mihi perfectum.
8 Testis minus perfecte examinatus,potest iterum examinari.
9 Attestationes si sint deperdite,possunt testes iterū de nouo examinari,nō obstante publicatione testium.
10 Iterum ꝛ sepius aduerbia nō restringunt.
11 Amissionem quis debeat probare,ꝛ quomodo probetur.
12 In his que nō mutantur solo temporis cursu ex preterito,presumitur in presens.
13 Editio quando fit officio iudicis,tunc amissio probatur per solum iuramentum.
14 Editio in argentario fit officio iudicis:tamen argentarius non probat amissionem per iuramētum:ꝛ an solum fiat officio iudicis:vide nu.15.
16 Amissio quādo est facta causa dande actionis:tunc qui agit debet manifeste probare amissionem.
17 Editio secūda vt fiat,sufficit probare amissionem per iuramentum omissa solutione.
18 Probatio per coniecturas,dicitur manifesta in casibus fortuitis clandestinis.
19 Furtum nō probatur per acclamationes factas in domo de nocte ad vicinos,succurrite ꝗ fures sunt in domo q̄ oīa exportāt.
20 Probatio per cōiecturas ꝛ indicia admittit:ꝛ sufficit in his q̄ a cōmuniter accidentibus sunt difficilis probationis.ꝛ nu.21.
22 Informationem si iudex habuerit ex vehementi questione,sufficit in omnibus in quibus non possunt haberi clare et liquide probationes.
23 Probatio presumptiua sufficit ratione difficilis probationis.
24 Probatio solet esse difficilis a cōmuniter accidentibus.
25 Fama sola facit plenam probationem in antiquis,vbi difficilis est probatio.
26 Simulatio cōtractus,probatur per indicia ꝛ coniecturas.
27 Cōtractus ꝓbatur vsurarius ex ꝑsumptionibus ꝛ argumētis.
28 Liberi possunt esse testes pro parte rōne difficilis ꝓbationis.
29 Aduersarius an debeat probare dolum vel culpam:an alius casum fortuitum sine dolo ꝛ culpa.
30 Culpa presumitur in incendio.
31 Culpa leuissima non semper quis tenetur.
32 Conductor domus si in domo conducta noctis tempore dimisit solum duas puellas.xij.anno.ꝛ adolescētem.xx.nō tenetur in aliqua culpa:saltem lata vel leui.
33 Negatius si minus diligenter tenuit lucernam in stabulo ꝛ propter hoc domus conducta fuit combusta:an dominus negatij teneatur.

Dictio iterū.adde Cardi.i.c.olim.in.j.no.de rescri.Raph.ful.cōs.cliij.inci.sup eo.quo primo loco qrit.

1 **Pretor ait.** † Argētario vel ei⁹ successori nō fit editio:nisi rōnes casu fortuito amisse ꝓbētur,vel alia iusta cā subsit.Itē rōnes semel edite nō sunt iterum edende,nisi ex causa legitima:q̄ ꝓbata toties fieri dꝫ editio quoties op⁹ fuerit.Et sic dictio iterū posita i edicto ꝑtoris ponitur pro sepius.h.d.cū.l.seq. ¶ † No.primo,ꝙ qui dꝫ alios instruere.

2 nō dꝫ ab alijs instrui.ideo ꝓm Pau.de ca.turpe est doctori,si petat ꝯsiliū a scholari.Adde tex.no.in.l.ij.§.seruius aut sulpiti⁹.ff.de ori.iur.Tamē nō egre ferre debēt seniores,si a iuuenib⁹ q̄ aliquādo subtilius inuestigāt reprehendunt.l.potioris.C.de offic.

3 rect.puin. ¶ † Scōo ex ver.ꝓhibet Bar.tria no.Primo,ꝙ exēplū manu notarij,qui fuerit de instrumēto rogat⁹,facit fidē quēadmodū ꝛ originale.idē tenet Bart.in aut.si qs in aliquo.C.de

4 edē.vbi dixi ꝛ limitaui. ¶ † Scōo no.Bar.ꝙ instrumētū qō tradit notari⁹ pti nō cēsef originale,cū originale debeat remanere penes notariū,q dꝫ esse instructus instrumēto sue ꝓfessionis:vt hoc tex.sequif ꝯꝫ Bar.ꝙ si sit varietas inter instr̄m datū parti,ꝛ librū notarij seu ꝓtocollū,stādū est ꝓtocollo.facit tex.in.§.pe.cū gl.in ver.ꝓtocollū.in aut.de tab.ꝛ glos.in.l.chirogꝛaphis.in gl.magna.ff.de admi.tut.Bar.in.l.sempronius.ff.de leg.ij.ꝛ in.l.librarius.ff.de reg.iur.ꝛ no.Bart.ꝛ Imo.in.l.cū proponeref.ff.de

5 lega.ij.ꝛ bonus tex.in.l.se.in ver.vel min⁹ plene editū. ¶ † Tertio no.Bar.ꝙ notari⁹ non pōt facere ꝑ iudicē examinari testes:vt instruaf,an fuerit rogat⁹:in aliquo ꝯtractu:cū de hoc debeat habere scripturā penes se,nisi ꝓbet de amissione:vt hic ꝑ eū:cū

6 quo alij trāseūt:ꝛ Bart.in.l.j.ff.de tab.exhi. ¶ † Quinto not.in ver.nec iterū:ꝙ ille cui notari⁹ semel dedit instrumentū in forma publica,nō pōt petere qō iterū a notario edaf:nisi cū causa et cum licētia iudicis:ꝛ sic parte citata de cuius ꝑiudicio tractari pōt,ꝓm Bar.ꝛ alios hic.ꝛ Bar.in.l.fi.ad fi.ff.de ho.auto.iudi.pos.ꝛ in.l.quedā.§.nihil interest.ad fi.j.eo.ꝛ in.l.fi.ff.de tab.exhi.Sꝫ aduerte qō Bald.in.l.ne casu in.iiij.nōt.C.de discus.li.x.putat,ꝙ tabellio ad cui⁹ officiū pertinet exhibitio,mille vicib⁹ debeat exhibere si totiesꝑdaf instr̄m:ꝗ sibi nō nocet.Limita duobus modis.Primo,ꝓm Ang.ꝛ Pau.de ca.hic i instrumētis ꝓductis in iudicio in actis:nā notari⁹ poterit millies dare copiā actorꝫ,cū sint facta cōīa.l.ij.C.eo.ꝛ allegāt ita tenere Inn.in.c.quoniā cōtra.de proba.qui tamē nō loquif de multiplici editione.Tu caue ꝙ eorū ratio nō est bona.nam instrumētū qō notarius me mandāte cōfecit,dicif meū.l.pretor.in prin.s.eo.ꝛ tamē nō possum petere editionē nisi semel,vt hic:ergo multomin⁹ potero,per hoc qō fit effectū cōmune. ¶ Scōo limita i instrumētis quorum effectus pendet a voluntate vnius,vt testamētū,ꝗ pōt testator facere sibi fieri pl'es copias.l.vnū.ff.de test.l.fi.s.de his q̄ in test.delē.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de instr.edi.§.postq̄.ver.

7 ꝫ nūq̄d casu post Spe.ibi.Pau.de ca.ꝛ Mod.hic. ¶ † Sexto ex ver.vel min⁹ plene editū.Nota ꝙ si notari⁹ dedit mihi instrumētum in aliquo defectiuum,possum eum cogere vt iterum mi-

8 hi det perfectum.† Unde facit iste tex.ꝓm Guil.Bald.Albe.et Ang.hic,ꝙ testis minus perfecte examinatus sit iterum examinādus,etiam post dicta testificata,quando fuit culpa iudicis examinātis,secus si culpa partis,q̄ male formauit articulos,ꝗ sibi imputatur,vt ꝑ gl.Inno.ꝛ alios in.c.per tuas.de testi.Bal.

9 ꝛ Rapha.hic.† Secūdo facit iste tex.ꝙ si attestationes sunt deperdite,possunt testes iterum de nouo examinari non obstante publicatione testium ꝓm Bal.ꝛ Pau.de ca.hic.allegāt Specu.in tit.de teste.§.satis vtiliter.in versi.penul.Tu allega text.in.c.

10 fi.ꝛ ibi Bald.ꝛ alij not.de proba. ¶ † Septimo no.ꝙ dictio iterum[a],ꝛ dictio sepius:nō restringūtur ad his tantum:sed toties quoties opus fuerit.nec ob.l.fideicom.§.si quis decē.ff.de leg.iij.ꝛ.l.sicut in annos.ff.quib.mo.vsusfru.amit.de quib⁹ gl.opponit ꝛ non soluit responde dupliciter. ¶ Primo ꝓm Bar.in.d.§.si quis decē.ꝛ in.l.eum qui certarum.§.fi.in vlti.col.ff.de verbo.obli.ꝙ in illis iuribus iteratio tēdit ad damnū ꝛ preiudiciū heredis:ideo restringif vt his tantū importet,sed hic iteratio non tendit ad grauamē alter⁹.igif ꝛc.Alio mō respōdet Cy.ꝛ Bal.qō cōtraria loquunf,ꝙ dicta verba proferanf ab hoīe.hic quando ꝓferūtur a lege.Per istā solu.infert vtiliter Bal.ꝙ stāte statuto,ꝙ oēs cause vertētes inter cōsanguineos vel vicinos,compromittanf de iure ꝛ de facto inter duos cōmunes amicos,qō si in vna causa semel factū fuit cōpromissum,ꝛ expirauerit per lapsum temporis:ꝙ iterato debebit fieri compromissum.imo toties quoties opus fuerit donec causa expediatur,cum ista dispositio sit legalis:et de natura legis sit disponere non solum super vno casu:sed toties quoties opus fuerit.textus est hic.alias lex esset

esset imperfecta, et hoc dicit esse notādum: quia hec questio se-pe de facto in palatijs occurrit. adde q̄d idē tenet Bald. in. d. l. fideicom. §. si quis. ꝫ. ꝛ in. l. si vt proponis. ij. in vlti. col. C. quō et quando iud. et in. l. qui per salutem. per illū tex. ꝛ ibi Lud. ro. et Moder. ff. de iureiu. Rapha. comē. in. l. si cum dotem. §. j. et ibi do. Alex. in. iij. col. ff. sol. matri. Raph. comē. in cōsi. cxxi. q̄d inci-pit statutū dictat. Lud. ro. in consi. diiij. quod inci. in casu ꝓposi te consultationis. videtur prima fronte dicendū vigore statuti. et in. l. pretor. §. hoc autem interdictum competit. ff. de oper. no. nun. ꝛ in. l. ij. in pe. char. ff. de re iu. d. Alexā. in cōsi. lxx. in. ij. volu. q̄d incipit viso cōsilio ał's per me reddito. in. ij. col. ista est vtilis et quotidiana decisio, a qua neminē inuenio discrepare. ¶ Pro eius cōfirmatione addo tres rationes. Primo q2 ratio fi. hui9 statuti est ad tollēdum lites inter consanguineos. l. q̄uis. in fin. ff. de arbi. ergo donec durat rō finalis ipsi9 statuti semp ipsum statutum debet habere locum. vt not. in. l. ij. §. fin. ff. de donatio. ¶ Scdo q2 statutum semper loquitur ꝛ semp est in viridi obser uantia. l. arriani. in fi. C. de here. Ex quo ergo adhuc de presenti est cōtrouersia inter cōsanguineos ergo loquitur illud statutū. ¶ Tertio moueor: quia istud statutū est fauorabile ꝛ inductū ob publicam vtilitatem. vt per Bar. in prima consti. C. in. ij. co. et in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fac. per Bar. Sali. ꝛ latius Moder. in. l. si emācipati. in vlti. col. C. de colla. per Mod. in. l. j. vbi. d. Alex. in. xxiij. col. ff. solu. ma. ergo istud statutū q̄d est fa-uorabile ꝛ respicit fauorē publicum: non debet restringi ad pri-mum casum. imo extendi ꝛ ampliari. vt est text. no. in. l. hoc mo-do. ff. de condi. et demō. ꝛ in. l. si quis in graui. §. vtrū. ꝛ ibi Bart. ff. ad sil. Limita istā decisionē vt potest colligi ex theorica Bal. quādo cōpromissum deberet fieri ex dispositione statuti: sec9 si ex voluntate partium. hinc est ꝙ si partes volūtarie fecerūt cō promissum de iure ꝛ de facto in amicū cōmunem q̄d duret per mensem, cū potestate q̄d possit prorogare toties quoties volue rit: tunc ista potestas restringitur ad duas vices tantum ꝛ non plus. ſm Specu. in tit. de arbi. §. excipitur. ver. sed quid si fuerit actum. Bal. in. l. si diuersa. in. j. col. C. de transac. et in. c. presenta ta. in pe. col. de testi. ꝛ in. c. cum tāto. in. ex. co. de cōsue. ꝛ in. c. olim ex literis. in. ij. col. de rescri. ꝛ in. c. tua nobis. ad fi. de appel. Bal. in aliquibus lecturis ꝛ in. l. j. ad fi. C. de vsu. ꝛ fruc. leg. Ludo. ro. in repe. rub. ff. de arb. in. viij. col. ¶ Capio gl. mag. in ver. habe-re. que opponit cōtra tex. ꝛ dat quatuor solutiones. Prima ꝛ vl tima cōiter tenentur: ꝛ ita diuide istam gloss. in quinq; partes. Scda ibi: respōde hoc est speciale. tertia ibi: item potest alia esse ratio. quarta ibi: vel aliter. quinta et vltima est ibi: vel verius.

11 ¶ † In ea. glo. ad fi. pro clara intelligētia videndum est de duo bus ſm Bar. ꝛ alios. Primo quis debeat probare amissionem et quomodo probetur. ꝛ cum ista doctrina Bar. trāseunt Ang. Sali. Ful. ꝛ Pau. de ca. hic. Eandem doctrinam ponit Bar. in bonis lec. l. si creditor. vbi per gl. Cy. ꝛ alios. C. de pigno. act. se quitur. d. Abb. in. c. ij. de depo. Sali. in. d. l. si creditor. et in. l. fi. in iiij. oppo. C. de fide instru. d. Fran. de are. in consi. cxx. q̄d incipit procedendo breuiter. ꝛ vide bonam gl. in. l. cum ita. §. species. et ibi per Bal. et Jmo. ff. de leg. ij. ¶ Circa istam doctrinā Bart. et doct. tu primo adde in quātum concludit ꝙ si probatur rem fuisse penes aliquem: ꝙ ille debet probare amissionem per ma-

12 nifestas probationes. † dic ꝙ ratio est: quia in his que non mu tant ex solo cursu tēporis ex preterito presumit in presens. ꝛ sic ex quo probatur habuisse, presumitur in presens habere. l. fi. ue in possidetis. vbi Bar. ꝛ Bal. C. de proba. Bartol. in. l. quidam in suo. ff. de cōdi. insti. Bal. in. l. nō ignorabit. ꝛ ibi Sal. C. ad exhi. do. Ant. ꝛ. d. Abb. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. glo. in. l. si mi-norem. C. de in inte. resti. Sed in contrariū facit, quia predicta regula procedit in immobilibus sed in re mobili de qua loqui-tur Bart. nō presumitur ꝙ qui habuit rem penes se olim, nunc habeat: ita fin. tenet Spec. post Uber. de bo. in ti. de ac. ꝛ pe. §. j. ver. quid si ego. Sed respōde ꝙ doctrina Spec. procedit quan-do agitur rei ven. contra non obligatum: secus qn̄ agitur con tra obligatū actione personali habētem causā a me: tūc proce dit doctrina Bar. ꝛ doc. per tex. clarū. in. d. l. si creditor. per quē

13 ita necessario declaratur doctrina Spe. ¶ † Scdo adde inquā tum Bar. concludit ꝙ qn̄ editio fit officio iudicis: tunc amissio probatur per solum iuramentū. l. fi. C. de fide instru. Jsta cōclu

14 sio videtur de directo cōtra istum text. nā † in argētario editio fit officio iudi. gl. ꝛ doc. in. §. ex hoc edicto. s. ea. l. ꝛ tū argētari9 non probat amissionē per iuramentū vt hoc tex. ꝛ dicam in seq. conclu. ꝛ probat arguendo a speciali per tex. in. l. pretor. §. sed si

15 seruus. s. e. Sustinēdo Bar. aliter q̄ Raph. Ful. dicit ꝙ † in ar gentario editio nō fit solū officio iudicis: imo ab eodem edicto datur actio in factū ad interesse, vt est tex. in. d. §. ex hoc edicto.

16 ¶ † Tertio adde inq̄tum Bar. vult ꝙ qn̄ amissio est facta cau sa dande actionis vt hic in argētaria: ꝛ tūc qui agit debet mani feste probare amissionē. cū istud sit fundamentū intētionis sue ſm vltimā solutionē gl. ideo nō sufficeret tūc probare per iura-mentum ſm Bal. Ang. Fulg. ꝛ Moder. hic. Angel. in. l. ij. C. de testi. ꝛ q̄d vult no. Bal. in. l. fi. ad fi. C. eo. facit bene iste tex. in vs. probat, cū iuramentū nō sit ꝓbatio sed relevatio ab onere pro-bandi. l. cū qui. in prin. ꝛ ibi dixi. ff. de iureiu. Jn cōtrarium facit

17 tex. in. l. fi. ff. de bo. auto. iud. pos. vbi ad fi. vt fiat scda † editio suf ficit ꝓbare amissionē per iuramentū omissa solutione Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. post q̄. ver. ibi autem. r̄nde ꝙ ille tex. loquitur qn̄ editio petit a notario vel argētario cuius offīn est edere. ꝛ tūc amissio bene probatur per solū iuramētum: sed iste tex. loquitur in casu ecōtrario qn̄ ipse argētarius petit edi-tionē: ꝛ tūc requiritur vera ꝓbatio aliter q̄ per iuramentū. ita loquitur tex. hic in ver. ꝓbat ꝛ ideo tex. in. l. seq. nihil dicit de ꝓ-

18 batione. ¶ † Quarto adde inq̄tū Bar. non cōcludit ꝙ in casi bus fortuitis clandestinis vt in furto ꝓbatio ꝑ coniecturā dici tur manifesta vt si probatur ꝙ ostiū noctis tēpore fuit fractum: vel ꝙ famulus aufugit. sequunt Ange. ꝛ Raph. Ful. hic. ꝛ dicit Ang. ꝙ semel vidit istū casum de facto perusij in quodā fullon. quosdā pānos retinēte in apotheca, q̄ de nocte fuit fracta. idem tꝫ Bart. in. l. ij. qn̄. in fi. C. vn̄ vi. ꝛ in. l. j. ff. furti aduersus nautas. Spe. in ti. de furtis. circa fi. ꝛ notabilius in ti. de pigno. in princ.

19 in ver. ꝛ no. ꝙ si creditor. et ver. seq. † ꝛ ibidē Specu. subdit vnū singulare ꝙ raro alibi inuenies q̄d per acclamationes factas in domo de nocte ad vicinos, succurrite q2 fures sunt in domo qui omnia exportāt nō probatur furtum: quia alias multe frau-des possent fingi. q̄d bene no. q2 sepe posset cōtingere. Adde ēt

20 q̄d no. vult Bar. in. l. q̄d ad p̄sens. C. de murilegulis. lib. xj. † Tu pro cōclusione Bar. q̄ est optima adde regulā generalē que ser uit ad infinita. ꝙ in his q̄ a cōiter accidētibus sunt difficilis ꝓ-batiōis, admittit ꝓbatio ꝑ cōiecturas ꝛ indicia ꝛ sufficit ꝓ ple-na ꝓbatione. l. filiū diffinimus. ff. de his q̄ sunt sui. l. si vicinis. C. de nup. l. consensu. §. sup. C. de rescrip. c. veniēs. ij. in fin. de test. c. michael. de fil. presby. istam regulā tradit Fe. de se. in cōsi. cxviij. q̄d incipit nulli dubiū. Bal. in. l. quicūq;. in pe. col. C. de ser. fugi. et in. l. si quis in hoc gen9. C. de epi. et cle. Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. in. viij. q. ff. de ope. no. nun. Pau. de ca. in cō-si. cxxviij. q̄d incipit viso processu. et in cōsi. cccxxvj. q̄d incipit in causa mota. d. Alexā. in cōsi. lxiiij. q̄d incipit viso themate et du bijs. in. j. vol. et in consi. xxiij. in. ij. vol. q̄d incipit animaduersis. in. iij. col. ꝛ in cōsi. lxix. in. ij. volu. q̄d incipit visa facti narratione. in. j. col. ꝛ. in cōsi. cccxxviij. q̄d incipit in hac cā ꝛ lite. in. iij. colū. et in cōsi. ccxij. in. ij. vo. q̄d incipit visis ꝛ discussis scripturis. in fin. et in cōsi. cxix. in. iij. vo. q̄d incipit qm̄ per excellētiā. ꝛ in cōsi. cxv. in. iiij. volu. q̄d incipit viso themate suprascripto ꝛ attestationi-

21 bus. in. iiij. colū. † hinc dicit Ang. hic: ꝙ vbicunq; est difficile et quasi impossibile probare veritatē. cōiecture habentur loco ple ne probationis. ꝛ idem Ang. in cōsil. ccxviij. q̄d incipit visa facti

22 narratione. in. v. col. † Alibi Bar. in. l. in illa stipu. si cal. in fin. ff. de verb. obli. dicit, q̄d in oībus in quibus nō possunt haberi cla re vel liquide probationes, sufficit q̄d iudex ex vehementi que-stione informationem habeat. ar. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re

23 mili. et † q ratione difficilis probationis sufficiat presumptiua probatio: tenet Bal. in aut. quas actiones. in vlti. col. C. de sacro sanc. eccle. ꝛ in. c. vasallus. circa fin. si de feu. fue. contro. inter do.

24 et agna. † Hinc est, ꝙ vbi a cōiter accidētibus ꝓbatio solet esse difficilis: tūc fama facit plenā probationem. vt no. in. c. preterea. de testi. d. Anto. de bu. in. c. veniens. j. eo. titu. ꝛ in. c. trāsmisse qui filij sint legi. d. Alex. in consil. lxvj. in. ij. vol. q̄d incipit: viso testō Simonis. circa fi. facit q̄d volunt Cy. ꝛ Bar. in. l. si quidē. C. solu.

25 matri. † Hinc est q̄d in antiqs vbi est difficilis probatio, fama so la facit plenā probationem. ita Jnno. in. c. veniens. de verb. sig. Bal. in. l. cū super. C. de rei vend. ꝛ in aut. quas actiones. in vlti. colū. C. de sacrosanc. eccle. cano. in. c. veniens. j. de testi. dixi in. l.

26 admonēdi. ff. de iureiu. † Hinc etiam est q̄d simulatio cōtractus probatur per indicia ꝛ cōiecturas: ita tenet Pau. de ca. in cōsil. lxxxj. q̄d incipit, visis his que superius alleg. ꝛ in consil. cccxxvj. q̄d incipit in causa mota. quia difficile est probare. l. dolū. C. de

27 do. † Hinc etiam est q̄d contractus probatur vsurarius ex pre-sumptionibus. ꝛ argumentis. c. cum in dioc̄esi. in ver. si tamē ar-gumentis. de vsur. Bald. in rub. extra. de offi. iudi. in. vj. colū. vbi dicit q̄d contractus probatur vsurarius ex perspicuis indicijs, sicut dolus propter occultas fraudes vsurariorum. Jdem tenet Joā. and. in. c. ex literis. de iureiu. Pe. de ancha. ꝛ Jmo. in. c. ad

28 nostram. de emp. ꝛ vendi. † Hinc etiam est q̄d ratione difficilis probationis, liberi possunt esse testes pro patre, ꝛ econtra parē tes pro liberis: vt plene probat. l. quoties. ꝛ ibi Barto. not. C. de

29 nauta. ¶ † Uenio ad scdam principalē. q. Bar. quis debeat ꝓ-bare, an aduersarius dolum vel culpam: an alius casum fortuitū sine culpa, in quo distingue vt per Bar. cū quo ceteri simpliciter

transeunt.presertim Ange.ꝛ Fulg.ꝛ do.Abb.in.c.ij.de deposi.
30 ¶ †Sed adverte dñ Bar.ꝛ doct.volũt,qd in incẽdio presumit culpa:nam incendiũ presumit fieri culpa inhabitantiũ.l.si vẽdita.ff.de pericu.ꝛ commo.rei vẽ.l.iij.§.j.ff.de offi.prefec.vigil. Ex hoc sequitur in practica,ꝙ probato incẽdio,est fundata intẽtio contra inhabitãtes:nisi ipsi probẽt,ꝙ absqꝫ culpa sua vel suoꝝ incendiũ sit sequutũ.Idẽ tenet Sali.in.d.l.si creditor.Imo.in.l.domos.ff.de lega.j.cano.in.c.ij.de depo.Ang.in cõsi.cxcvij.qd incipit,incendiũ est ortũ.Istud no.limita,qꝛ incẽdium in dubio presumitur non intervenisse nisi levissima culpa,nisi aliter pro-
31 bet.†Ideo nõ semp quis tenet de levissima culpa.vñ doctrina Bar.ꝛ doc.pcedet in casib⁹ in quib⁹ quis tenet de levissima culpa,vt in cõmodatario.gl.est de hoc singularis.in.§.preterea. in ver.debet.insti.qui.mo.re ꝯtrahi.ob.que idẽ etiã dicit in furto. et eã pro singulari no.Sali.in.l.que fortuitis.C.de pigno.act.et in.l.iudicio.C.loca.ꝛ in.l.si vẽdita.vbi bonus tex.ff.de pericul.ꝛ cõmo.rei vẽ.ꝛ late.d.Alex.hic.et in.l.domos.in pe.col.ff.de leg.j.ꝛ in cõsi.l.qd incipit visis ꝛ opportune consideratis his de qb⁹ in predicto themate.in.ij.ꝛ.vj.col.Ange.de are.in.d.§.preterea. vbi dicit,ꝙ habuit de facto ferrarie in causa cuiusdaꝫ dñe bononie vidue.Illam gl.etiã pro singulari tenet Jo.de ana.in consi.lxxj.qd incipit visis ꝛ diligẽter põderatis.vbi multa bona dicit de presenti materia.ꝛ inter cetera,qd ad hoc vt quis de incẽdio teneat,opꝫ ꝙ probet culpa certi ꝛ determinati hoĩs.qꝛ lꝫ presumatur culpa inhabitantiũ vt predixi:tñ sine culpa determinate psone fieri nõ põt.sed nõ presumit culpa determinati hominis, prout dicit esse tex.expressum in.d.l.si vendita.ꝛ ita dicit tenere Sali.ibi.ꝛ i.d.l.q̃ fortuitis.qd qñ nõ probat culpa certe et determinate psone,remanet incertitudo,ꝛ sic nõ põt sequi cõdẽnatio l.licet.§.fi.ff.nau.cau.stabu.ad hoc etiã allegat Bal.in.l.si creditor.ꝛ in.l.pignus.in.v.col.C.de pig.actio.vt ibi pleni⁹ per eũ:qd
32 valde no.pro defendẽdo amicũ.†Adde etiã ꝙ egregie cõsuluit Pe.de anch.in ꝯsil.cccclix.qd incipit cõductor domus:qd si cõductor domus in domo cõducta noctis tpe demisit solum duas puellas.xij.an.ꝛ puerũ.xx.an.qd nõ dicit in aliqua culpa,saltem lata vel levi:ita vt teneat de incẽdio,ꝙuis dicti pueri minus diligẽter ignẽ custodierint,quia ꝯsueuerũt patresfa.diligẽtes habere familiã tã maioꝝ ꝙ̃ minoꝝ in domo,velut in toto refugio. l.pleriqꝫ.iũcta.l.neqꝫ impuberes.ff.de in ius vo.ergo cõis cõsuetudo,culpã excludit.l.pign⁹.C.de pig.ac.ꝛ ita de facto obtinui
33 in simili casu,in civitate Cremone.†An aũt si regati⁹ min⁹a di
a ligẽter tenuit lucernã in stabulo,ꝛ ppter hoc dom⁹ ꝯducta,fuit cõbusta,an dñs regatij teneat vide p Sali.i.d.l.in iudicio.C.loca.¶ Itẽ ad pdicta adde qd decidit Ludo.ro.in ꝯsil.cccc j.inci.eo pluppositio.¶ Itẽ circa distinctionẽ Bar.hic adde,ꝙ eadeꝫ distinctio dꝫ adhiberi qñ ꝯtingit dãnũ i reb⁹ pignoratis fm.d.Al.i ꝯsi.clxxxix.inci.illud de iure q̃rit an heres.Jason Padue.

a ¶ Si regatius. Adde Cy.in.l.qm ff.ad.l.iuli.de vi.Spe.ti.de homi.in.§.j.versi.pon.ꝙtuor.Dy.i regula in obscuris.de reg.iuris.

1 ☞Argẽtarius qui est in dolo vel lata culpa in nõ edendo,vel edẽdo malitiose:vel imperfecte,punit in id qd interest petẽtis.
2 Probato dolo notarij,de dãnis ꝛ itẽresse stat iuramẽto partis.
3 Actio ad interesse qñ est semel formata,non recipit postea neqꝫ augmentum:neqꝫ diminutionem.
4 Editio vbi venit officio iudicis,nõ attẽditur tps more:sꝫ decretum:seu preceptum iudicis.
5 Argentarius tenetur edere quatuor casibus.
6 Mulier,minor ꝛ rustic⁹,excusant a dolo psumpto:lꝫ nõ a vero.

b ¶ Rusticus excusantur. Adde doc.in.l.si qs id qd.ff.de iu.om.iudi.

Ubi exigitur.†Argẽtari⁹ qui est in dolo vel lata culpa in nõ edẽdo,vel edẽdo malitiose,vel impfecte,punitur in id qd interest petẽtis.ꝛ in ista actione inspicit ꝙ̃tũ interest tpe decreti pretoris,nõ ante si postea desijt interesse vt illud creuerit vel decreuerit.hoc dicit tota.l.¶ Noto primo qd argẽtarius tenetur solũ de dolo ꝛ lata culpa.Unde arguẽdo ab argentarijs ad notarios vt dixi in.l.pretor.in prin.s.eo.hoc probatur fm Bar.Ang.Pau.de ca.ꝛ Moder.qd notarius nõ tenet nisi de dolo ꝛ lata culpa,facit.l.fin.C.de magi.conue. Idem esset fm Pau.de ca.in oĩbus officialib⁹ publicis assumptis de cõi ꝯsensu partiũ.l.j.§.j.ff.si mẽ.fal.mo.dix. Cõtra istud notabile ob.regula.l.si vt certo.§.nunc videndũ.ff.cõmo.ex quo eñ notari⁹ recipit mercedẽ,cõtractus videtur celebrari gratia vtriusqꝫ.ergo debet teneri etiã de levi culpa.rñde ex mẽte Fulg.qd illa regula procedit in his qui tenent de iure civili:secus,si solũ iure pretorio vt hic:ꝛ ita sentit text.in.d.l.prima.§.j.ff.si men.fal.mo.dixe.
2 ¶ †Adverte tñ,qd probato dolo notarij,de damnis ꝛ interesse statur iuramẽto partis fm Bal.ꝛ.d.Alex.in.l.q accusare.C.eo. secus probata culpa notarij:qꝛ tũc oportet interesse plene probari,fm Bal.in.l.si.in pe.col.C.eod.adde etiã,ꝙ si dol⁹ notarij cõmittatur in faciendo,tunc dãna ꝛ interesse probantur p soluꝫ iuramẽtũ:secus si in omittẽdo:quia tunc debent plene probari. tex.est sing.in.l.argentarius.§.cum autẽ.et ibi Bar.ꝛ Ang.vbi dicam.j.eo.fm ista limita ꝛ intellige istũ tex.equiparantẽ doluꝫ argẽtarij in nõ edẽdo vel edẽdo:nã equiparant ꝙ̃tũ ad effectũ cõdẽnationis in interesse:sed nõ ꝙ̃tũ ad modũ probandi vt pa-
3 tet p pdicta.¶ †Scdõ noto ꝙ qñ actio ad interesse est semel formata,nõ recipit postea augmentũ vel diminutionem.facit.l.
4 fundũ cornelianum.ff.de nova.et.l.hominẽ.ff.man.¶ †Tertio noto,ꝙ vbi factũ puta editio venit officio iudicis,nõ attẽditur tẽpus more,sed attenditur decretum seu preceptum iudicis.facit.l.cũ postulassem.in prin.ff.de dã.infec.ratione assignat Bar.
5 in.l.j.i.vj.col.vbi dixi.s.de iurisdictio.om.iud. ¶ †Quarto no. in tex.tres casus,in quibus argẽtarius tenet edere.adde quartum casum,quando dolo desijt posse edere.l.quedam.§.is autẽ. vbi dicetur.j.eo.nam paria sunt quẽ posse edere vel dolo desijsse
6 posse.l.qui dolo.cum si.ff.de rei vẽ.†In glo.ij.hec glo. quotidie
b allegatur,qd minor mulier ꝛ rusticus excusant[b] a dolo presumpto,licet non a dolo vero,intellige a dolo presumpto de pterito: secus in dolo psumpto de futuro ne detur materia delinquẽdi. l.an exilium.in prin.ꝛ.§.j.ff.de mino.fm Barto.et alios,nisi minor pateretur damnum de presenti,tũc adversus dolum de futuro bene restituit in integrũ:puta si post dìdicita testificata vellet testes producere.l.minor.xxv.annis omissam cũ glo.ff.de mino.Joan.and.ꝛ alij in.c.auditis.de in integ.restitu. Guil.de cu. Bald.Ange.Sali.ꝛ Moder.et latius Barto.ꝛ Moder.in.l.j. §.nũtiatio.ff.de ope.no.nũ.¶ Gl.in ver.desijt dividitur in quatuor partes.In prima ponit exẽpla ad tria dicta text.In.ij.oppo.ꝛ sol.In tertia idem facit.In quarta allegat similia ad text. se remittendo.Secunda ibi sed videtur.Tertia ibi si opponas. Quarta ibi:item sunt hic multa similia.dic vt per Bartolum et alios hic.Jason.

1 ☞Actio ordinaria qñ habet locum,cessat officium iudicis.
2 Argentarius vel notarius licet nõ teneãtur edere rationes vel instrumẽta nisi his quorum mandato confecte sunt:tamẽ ex illo mandato non oritur actio mandati.
3 Actio ad exhibendum non competit pro scripturis vel instrumentis nisi intersit ratione dominij.
4 Edere an quis cogatur si non precesserit mandatum petentis.

Quedam. Ubi ex cõtractu vel quasi competit actio ordinaria ad edẽdũ,reme
1 dia huius edicti cessant.h.d.¶ †No.primo,qd quando habet locum actio ordinaria,cessat officiũ iudicis et actio in factum ex hoc edicto cũ sint subsidiaria.per regulam l.in cause.in princ.ff.de mino.ꝛ.l.in provinciali.§.j.vbi Barto.et doct.ff.de ope.no.nun.vel fm Bal.ideo est,quia remedium speciale excludit generale.l.doli clausula.ff.de ver.obli.c.studuisti. de offi.deleg.per Bar.in.l.quesitũ.§.fi.ff.de fun.instru.per cano. in.c.j.de rescri.nisi in casu singulari.l.qm augerio.C.de cõue.fis. debi.lib.x.¶ Scdõ noto ibi,mandati actionem,ꝙ vbi competit
2 actio mandati cessant remedia huius edicti.†Sed adverte qd licet argentari⁹ vel notarius nõ teneant edere rationes vel instrumẽta nisi his quoꝝ mandato confecte sunt.l.si quis ex argẽtarijs.§.pertinere.s.eo.tñ ex illo mandato non oritur actio mãdati:quia mandatum debet esse gratuitũ ꝛ voluntarie acceptatum.l.j.ff.mã.Sed istud non est gratuitũ,cũ interveniat merces et salariũ,nec est volũtariũ cum per officium publicũ cogantur, ideo cum cesset actio mandati,habẽt locum remedia huius tit.
3 de quo etiã dixi i.l.j.C.e.¶ †In gl.in verb.iudicio habes duo. primo,ꝙ lꝫ actio ad exhibẽdum cõpetat pro alijs reb⁹ rõne interesse:tamẽ non competit pro scripturis vel instrumentis,nisi intersit ratione dominij:et rõ est,ne al's iste tractatus de edẽdo reddatur superfluus.per dictam rationem ad exhibendum fm
4 Alb.hic Ja.bu.ꝛ Sali.in.l.j.C.eo.¶ †Secundo subtilius collige ex hac glo.fm Bal.in vna lec.ꝙ licet per istud edictum non cogatur quis edere,nisi precesserit mãdatum petentis.l.si quis ex argẽtarijs.§.pertinere.s.eo.tamen per illam actionem in factum cogitur indistincte edere,ꝙuis nullum mãdatum precesserit.l.iij.§.interdum.ff.ad exhi.patet,quia subrogat in locũ actionis ad exhi.in qualecũqꝫ interesse.l.thesaurus.ff.ad exhi. Sed tu cave propter.l.iij.§.si mecum.eo.titu.ad exhi.Cyñ.in.l.instrumenta.C.eo.ad exhi.In fi.glo.distingue plenius vt per Bar.et alios hic.Jason Padue.

1 ☞Succedens in ius alterius,partibus illius fungi debet.
2 Successoris appellatione comprehẽditur successor vniversalis tantum,ꝛ non singularis.limita vt nu.3.4.5.ꝛ.6.
7 Executio instrumenti guarẽtigionati vel sñie,nõ põt peti contra singularem successorem tenentem aliqua bona obligati.
8 Notarius vel argentari⁹ põt legare rõnes ꝛ protocolla sua alij.
9 Notarius vivẽs potest facere,qd de suis protocollis sumat instrumentum per alium.
10 Heres tenetur edere copiam instrumẽtorum,ꝙuis protocolla sint alij legata.

Legatarius

11 Legatarius ⁊ singularis successor, tenetur ex causa edere.
12 Perceptum ex protocollis an dicatur fructus.

Nihil interest. Per istud edictum tenētur ede-
re qui post mortē argētarij sunt
eius successores vniuersales vel in vita. vt pr, vel dñs, q̄uis nō
sint eiusdē professionis. dūmodo habeāt facultatē edendi, vel
dolo versati fuerint. als sec⁹: sed singularis successor qualis est
legatarius ⁊ donatari⁹, nō tenenť edere nisi in subsidium. h. d.
1 ¶ † Noto pmo ꝙ qui succedit in ius alterius partib⁹ illius fun-
gi dz. ⁊ sic cēseri eiusdem ꝯditionis ⁊ nature. facit. l. g in ius. ff. de
reg. iur. c. significauit. de rescri. l. j. ⁊ ij. C. de offi. eius qui vi. alte.
ge. ⁊ qꝛ subrogatū sapit naturam eius cui⁹ loco subrogatur. l. si
eum. §. qui iniuriarū. s. si qs cau. ⁊ dicit. d. Abb. in. c. dilecti. cir-
ca pn. de fo. cōp. ꝙ ꝯctus transit ad heredē cū suis qualitatibus.
2 ¶ † Scdo noto in ver. Is autē: illud ad qd quotidie allegať iste
a tex. ꝙ appellatiōe successoris[a] cōprehēdiť successor vniuersalis
tantū ⁊ nō singularis. ⁊ ad hoc etiā notat istū text. Bal. in. l. em-
ptorē. in. iij. co. C. de loca. puto ꝙ ratio sit qꝛ verba dñt intelligi
in potētiori significato. l. j. §. qui in perpetuū. ff. si ager vecti. ⁊. l.
3 queriť. ff. de sta. ho. ¶ † Limita quatuor modis. Primo quan-
do esset adiecta dictio quibuscūq. puta quia aliquis acquisiuit
feudū vel emphyteusim pro se ⁊ successoribus suis quibuscunq
tunc cōprehendiť etiā legatarius et sic singularis successor ſm
Bal. in. c. imperialē. in prin. in pen. col. de prohi. feu. alie. p Fed.
et in. c. j. §. donare. in. ij. col. vbi limitat qualiter olim feudum po
terat alienari. ⁊ in. l. j. xlviij. q. ff. de re. diui. Sequitur do. Alexā.
hic. facit bene: qꝛ dictio quibuscūq: que est geminata, debet ali
quid operari. l. balista. cū si. ff. ad trebel. facit qd vult gloss. no. in
l. cum pena. ff. de arb. ad idē facit qd vult alia gl. in cle. j. in vers.
aut earū per te. de fo. cōpe. imo plus tenet Bal. in. l. j. in. xxxiiij.
q. ff. de re. diui. ꝙ si aliquis acquisiuit feudum pro se ⁊ heredib⁹
suis quibuscunq, illa adiectio quibuscūq facit vt etiā extranei
heredes succedāt cōtra propriā naturā feudi. sequitur. d. Alex.
in. l. si patroni. in prin. in pe. colū. ff. ad trebel. q̄uis de hoc dubi
tet ⁊ relinquat indecisum Bald. in. l. cum virum. ff. de fideicom.
4 ¶ † Scdo limita, qn iste termin⁹ successoribus proferť de p se.
vel terminus heredibus proferť de per se: sec⁹ qn ambo cumu-
larētur. puta qꝛ aliquis acquireret feudum vel emphyteusim p
se ⁊ heredibus et successoribus: tunc comprehēdantur ⁊ singu-
lares successores. Ita nouiter limitat. d. Alexā. in ꝯsi. cccxxiiij.
qd incipit ex themate premisso. in. j. col. per text. in. l. fluminum.
§. adijcitur. ff. de dā. infec. ⁊ per rationem quia als illud verbū
successoribus esset superfluū cōtra. l. si qn. in prin. ff. de leg. j. ⁊ in
c. si papa. de priui. in. vj. ⁊ qd dicit Bald. in rub. C. de cōtrahen.
emp. in. ix. qō. Teneo ꝯrium: qꝛ qn diciť heredibus. intelligitur
de heredibus vniuersalibus qui succedūt de iure ciuili. ⁊ dū di-
citur ⁊ successoribus intelligiť de successorib⁹ vniuersalib⁹ qui
succedūt de iure preto. l. stipulatio ista. in prin. cū glos. in ver. ce-
terum. ff. de verb. obl. ⁊ ita per hāc rationem, ꝙ qn ista duo sunt
simul. adhuc nō veniat singularis successor. tenet Jo. de imo. in
l. qd diciť. in penul. col. ff. de ver. obl. quē sequiť. d. Alex. sibi con-
trarius hic in. j. notabi. de quo etiā per Spe. in ti. de loc. §. nūc
5 aliqua. in ver. xxiij. p Sali. in. l. ij. i. xx. q. C. de iu. emphy. ¶ † Ter
tio limita qn essemus in beneficijs principū vel in similibus in
quibus fit latissima interpretatio in preiudiciū cōcedentis. c. cū
dilecti. de dona. c. olim tibi. vbi gl. ⁊ doc. de ver. sig. c. ex parte. iij.
de deci. l. iij. ff. de cōsti. princ. nā tunc cū debeat fieri latissima in-
terptatio, appellatiōe successorū veniēt singulares successores.
l. id tps. §. j. ff. de vsuca. l. in cōuentionalibus. ff. de ver. sig. ita li-
mitat. d. Alex. in. d. cōsi. ccccxxxiiij. in. j. col. vbi ad hoc etiam alle
gat quasdā autoritates que parū faciūt. Sed tu aduerte ꝙ feu-
dum diciť bñficium. c. j. in si. in qui. cau. feu. ami. Bar. in. l. si. ff. de
cōsti. prin. ⁊ tñ ibi nō cōprehendiť singularis successor, nisi adij-
ciatur dictio quibuscūq vt. s. dixi. nisi dicas ꝙ illud ibi fit: qꝛ na
6 tura feudi repugnat. ¶ † Quarto limita ⁊ intellige ꝙ appella-
tione successoris nō cōprehendiť singularis verū est q̄tum ad
hoc vt ei detur ius agendi vel ꝯhendi: secus est quo ad ius exci
piendi: qd hñ trāsit ad singularē successorē. l. si. ff. de exce. rei vē.
et. l. etiā. ff. de iureiu. que iura, gl. allegat hic pro cōtrarijs: vide
Bar. in. l. si tertius. §. si quis prius. C. de aqua plu. arcē. ¶ Ter-
tio no. ſm Bar. ⁊ alios: ꝙ remedium huius edicti directū non
trāsit in singularē successorē sicut nec cetere actiones psonales.
7 l. j. §. si heres pcepto fundo. cū si. ff. ad trebel. † Hinc est ꝙ execu
tio instrumēti guarētigionati vel snie nō pōt peti ꝯ singularez
successorē tenētem aliqua bona obligati. gl. est in. l. ea lege. C. de
condi. ob cau. notat Bal. in. l. ij. per illū tex. C. si aduer. cred. vbi
dicit hic esse notandū cōtra ignorātes procuratores ⁊ aduoca-
tos. ¶ Quarto pōdera notabilius hic esse text. egregiū ꝙ etiā
si obligatio psonalis sit cōtracta p respectū ad rē trāseuntē ad
personā singularis successoris ꝙ adhuc ipe singularis successor
non teneť. facit. l. cū hereditas ex fideicō. ⁊. l. si heres institutus.
§. si. ff. ad trebel. ⁊. l. si. §. si. ff. de cōtrahen. empt. q̄uis ꝯriū ⁊ male
notet Ang. in. l. q̄ neptis. ff. de acqui. here. quē reprobat Lu. ibi
et in cōsi. ccccxvij. qd incipit in pposito casu aduertē. in. iij. col.
8 ¶ † Quinto noto ꝙ notarius vel argētarius pōt legare ratio
nes ⁊ protocolla sua alij. ⁊ ita etiā ad hoc no. Spe. in titu. de in-
stru. edi. §. ostēso. ver. quid si aliquis. ⁊ similiter potest inter vi-
9 uos donare. vt dixit tex. ꝯ. † Ex quo no. Bar. ꝙ notarius[b] viuēs
b pōt facere ꝙ de suis protocollis sumatur instrumentū per aliū
qd intelligit Bar. si est impeditus lōgo impedimēto infirmita-
tis vel absentie. ⁊ idē tenet Bar. in. l. j. ff. de offi. cōsul. Bald. in. c.
ij. in. v. co. ad si. C. de iure fis. lib. x. intellige dūmodo notarius se
subscribat ⁊ in subscriptione mentionē faciat de impedimento
vt quotidie fit. ⁊ istam subscriptionē nō posset alij cōmittere. l.
si. §. sin autē dubius. C. de iure delibe. ſm Ang. Pau. de ca. ⁊ la-
tius. d. Alexā. hic post Bar. in. l. diuus. §. item senatus. ff. de fal.
Bal. in. l. vnica. §. ne autē. C. de cad. tol. ⁊ in rub. C. de fid. instru.
in. ix. col. in ver. sed tamē hic dubitať. Ange. in auť. de tabelli. in
prin. d. Car. ⁊ Imo. in. c. si. de offi. dele. d. Alexā. in cōsi. cxxvj. qd
inci. pōderatis his que in prescripto themate narranť. in. vj. co. a — ¶ Appellatione successoris. Adde Jo. de imo. in. l. qd dī. i vlt. col. ff. de verb. oblig. Feli. in. c. qꝛ Gui. in vlti. col. de iudi.
10 in. j. vol. ¶ † Sexto noto ꝙ heres tenetur edere copiam instru
mentorū, q̄uis protocolla sint alij legata. tñ emolumētū quod
inde percepit teneť dare legatario. argu. l. herennius. ff. de vsu.
11 ſm Bar. Ang. ⁊ Sali. ¶ † Septimo noto in si. ꝙ legatari⁹ ⁊ sic
singularis successor tenetur ex causa edere. s. in subsidium qn he
res vniuersalis non habet facultatem edendi. nec fuit in dolo
vel alta culpa. Adde qd no. Bal. in. c. j. in. viij. col. i si. de pba. di-
cit hic esse tex. aureum, qd qualiscūq possessor ptocolli notarij
teneť edere tanq rei possessor cuilibet cui teneť ipse tabellio, et
hec per officiuz iudicis in rē scriptū. Similiter dicunt Bal. An
ge. ⁊ Pau. de ca. hic ꝙ si protocolla notarij a casu reperiuntur b — ¶ Qd notarius. Adde doc. i. c. cum p. tabellio. de si. instru. Abb. i. c. inter dilectos de si. instru.
penes tertium ꝙ ille tertius potest cōpelli ad edendū in subsi-
dium per istū tex. et ita dicūt tenere Inn. in. d. c. j. sed tu caue qd
iste tex. loquitur in singulari successore habēte causam ab argē
tario. nam loquitur in legatario qui in re legata habetur loco
heredis. l. id tēpus. §. j. ff. de vsuca. l. in conuentionalibus. ff. de
verb. sign. vnde secus videtur in penitus extraneo non habente
causam a notario, vel ab argentario. quia tñ illa deci. docto. ha-
bet magnam equitatē: eam bene noto pro extēsione ad istū tex.
12 ¶ † In gl. nihil est. Extra glos. querit Bar. an illud qd recipiť
ex protocollis dicať fructus. ⁊ sic si testator legasset alicui vsum
fructum bonorū suorum: an ille debeat habere emolumentū qd
percipitur ex suis protocollis, determinat ꝙ nō, per rationē de
qua hic per eum. Limitant Ang. ⁊ Fulgo. hic, vt procedat in le
gato generali omniū bonorū prout loquitur Bar. sec⁹ si in spe-
cie legasset alicui vsumfructum protocollorum suorum, quia cuz
alius fructus percipi non possit, de ipso questu sensisse videtur.
argu. l. si tam angusti. ff. de serui. ⁊. l. diuus. ff. de vsu ⁊ habita. Ad
de qd idem tenet Barto. in. l. diuortio. §. si vir in fundo. in fin. et
ibi plenius per Moder. ff. solu. matrimo. Bald. in. l. j. in. iij. col.
C. de fruc. et lit. expen. et in. d. l. diuortio. §. si fundum. Tu autem
adde Ange. de quo nullibi docto. mentionem faciunt, in rubri.
ff. de vsufru. vbi alio modo notabiliter limitat, quando testator
reliquisset vsumfructum redditũum et prouentuum omnium et
singulorum bonorum suorum: tunc veniunt questus qui ex pro-
tocollis percipiūtur. facit. l. vsufructu legato. §. j. ff. de vsufructu.
Jason Padue.

1 ☞ Edictum pretoris licet loquatur de argentarijs, tamē extē
ditur ad numularios.
2 Fides plena ꝙ detur scripturis cāpsoruz vel mercatorū, potest
induci per statutum vel consuetudinem. ⁊ nu. 5.
3 Scripture priuate qd ad plenum credatur potest per cōsuetudi
nem induci. ⁊ nu. 4.
6 Libri mercatorū vel campsorū nostri temporis, nō faciūt fidem
pro scribente: sed contra scribentem.
7 Mercator si esset infamis vel suspecte vite, non daretur fides
eius libro.
8 Scripturis eorum qui eliguntur ad recipiendas gabellas vel
collectas datur plena fides.
9 Mercatores qn recipiūtur in matricula, debent iurare. c — ¶ In vsurarijs. add doc. in. c. q̄q̄. de vsu. li. sexto.

Nummularios. Nummularij sicut argentarij
tenentur rationes suas edere
petentibus his ad quos pertinent ⁊ iurantibus de calūnia. h. d.
1 ¶ † Nota ſm Bar. ꝙ licet edictū pretoris loquatur de argenta
rijs. tamen extēditur ad nūmularios. quia ⁊ ipsi rationes confi-
ciūt. Ex hoc infert qd idē est in mercatorib⁹ nostri tpis, in cāpso
c ribus, in vsurarijs[c] ⁊ stationarijs. cū ⁊ ipsi libros rationū confi-
ciūt de cōsuetudine. Sed inductio Bar. de hoc tex. non videtur
bona. quia argētarij ⁊ nūmularij habebant officium publicum,
nam eligebātur de publico: vt hic in glos. ⁊ est text. in. l. sequē. in

prin. in verbo publicam causam habet. Sꝫ isti alij negotiatores
nõ eliguntur de publico. Item cõtra Bar. stringit tex. in. l. seq.
in prin. in ver. neqꝫ vllos alios absimiles. ⁊ Ang. ⁊ Mod. ad hoc
no. Item qð dicit Bar. de vsurarijs videtur contra tex. ⁊ glo. in
cle. j. §. ceterum. de vsur. vbi gloss. dicit, qð de iure ciuili vsurarij
non tenebant̃ edere: ideo facta est illa cle. ⁊ tu aduerte: qꝛ si verũ
esset illud, qð dicit Bar. per istã legẽ, frustratoria fuisset disposi
tio illius cle. ⁊ maxime cum fundetur ratione delicti. de hoc dixi
2 late i. l. j. C. eo. ¶ † Scðo noto ex hoc tex. ẜm Bal. Ang. ⁊ Mod.
qð per statutũ vel per cõsuetudinẽ potest induci qð scripturis
cãpsorum vel mercatorũ detur plena fides: prout est venetijs.
quia tunc eorũ scriptura mittitur publica autoritate. facit text.
in. c. cũ dilectus. de cõsue. Idẽ tenet Bal. in. l. cõparationes. i. v.
col. C. de fide instru. ⁊ in. l. cunctos populos. in. xi. col. C. de sum
ma tri. Io. and. in addi. Spe. in titu. de instru. edi. §. nunc dicen
dum. in addi. magna. in fi. Inno. in. c. cum. p. tabel. de fide instru.
3 do. Anto. in. c. ij. in. iij. col. ⁊ ibi Imo. in. ix. col. de proba. † et di
cit Bal. in rubri. extra de consue. in. iij. col. ꝙ per consuetudinem
potest induci qð ad plenum credatur priuate scripture. ⁊ no. qð
stabitur cõsuetudini illius loci q̃tum ad plene credendum illis
scripturis, etiã si alibi iudiciũ agatur. Ita tenet Ioã. an. in. d. §.
nunc dicẽdum. in addi. mag. ad fi. ⁊. d. Ant. in. d. c. ij. in. iij. col. qð
4 valde no. ¶ † Ultra alios tu põdera subtilius ⁊ nouiter proba
ri ex isto text. qð per statutum vel consuetudinem potest induci
qð etiam scripture persone al's inhabilis detur plena fides: ita
egregie probat iste tex. iuncta. l. pretor. §. sed ⁊ si seruus. s̃. eo. ibi
enim dicitur, qð etiã seruus potest esse argẽtarius, et tenet̃ ede
re libros rationũ. hic aũt dicitur qð libris argentariorũ ꝑpter
frequentem consuetudinẽ, datur plena fides. nec dicas prout di
cit Fulg. qð lꝫ isti tex. dicãt ꝙ argentarij teneantur edere, tñ isti
tex. nõ dicũt, ꝙ eorũ libri plenam fidẽ faciũt: qꝛ dico, ꝙ imo istud
dicit iste tex. in ver. quarũ probatio codicibus cõtinetur: si cõti
netur probatio ergo plena ⁊ legitima, vt no. Bart. in. l. lucius. p
illũ tex. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Nec ob. si dicas qð hic plura cõcurre
bãt, qꝛ erat argẽtarius. ⁊ sic habebat officiũ publicũ. Itẽ requi
ritur, ꝙ de mãdato partiũ scribat. l. si quis ex argentarijs. §. pti
nere. s̃. eod. quo casu partes vident̃ eũ tacite approbare, per gl.
singularẽ in. §. ⁊ licet. in ver. supplicijs. in aut̃. de testi. de qua di
xi in. l. j. in prin. s̃. de ferijs: quia etiã notarius exercet officiũ pu
blicum ⁊ debet rogari ab vtraqꝫ parte. vt est gloss. in. l. pretor in
prin. s̃. eod. ⁊ tñ si est seruus vel monachus nõ ei creditur, qꝛ nõ
potest esse tabellio. l. generali. C. de tabellio. lib. x. ⁊. c. sicut. ne cle
5 ri. vel mona. ¶ † Limita p̃dictũ no. nisi cõsuetudo esset indiscre
ta, puta que disponeret, qð omni scripture mercatoris etiaꝫ pro
se plene credatur: qꝛ nõ valeret, cum sit prona ad falsum cõmittẽ
dum. §. erit autẽ. iiij. dist. ẜm Bal. in. l. vnica. in. iiij. col. C. de con
fes. qð reputat singu. no. do. Abb. in. c. bone. ij. ad fin. de postula.
prela. ¶ In gl. magna in ver. decurritur habes quatuor cõclu
6 siones. ¶ † Prima ẜm Bar. ⁊ doc. qð hodie libri cãpsorum vel
mercatorum nostri temporis nõ faciunt fidem pro scribẽte: sed
cõtra scribentem: sed an probent pro tertio vel contra tertium:
glos. non tangit. Bart. tenet, qð eorum libri faciunt hodie semi
plenam probationem. de quo plene dixi in. l. admonẽdi. ff. de iu
reiurã. Limitat Bar. post Ia. but. nisi talis mercator esset pso
na suspecta. arg. l. si quis. §. j. s̃. eod. No. istã limitationem et pro
7 ea. † adde bene facere, qð stante statuto, qð libro mercatoris det̃
plena fides. intelligit̃ nisi mercator esset alias infamis vel suspe
cte vite: ita no. tenet Bal. in repe. l. cunctos populos. C. de sum
ma trini. in. xlj. colũ. in ver. quintũ exemplũ statutum permittit.
et in. l. cassius. in vlti. col. ff. de senatoribus. ¶ Scðo dũ ista glos.
dicit, qð hodie nõ creditur pro se sed contra se, innuit ẜm Bart.
qð olim libris nũmulariorum dabatur plena fides pro scriben
te: qð Bart. reputat mirãdum. ⁊ contra. l. exemplo. C. de proba.
et quia etiam notarijs non creditur si scribunt in eorũ fauorem.
vt hic per eum, cũ quo Moder. tenẽt: sꝫ facile esset tenere cõtra
riũ, prout tenet Sali. sꝫ qꝛ modice vel nullius vtilitatis est ideo
8 nõ insisto. † Tertio notat Bar. dũ glo. dicit, qꝛ publica autorita
te eligebant̃, qð scripturis eorũ qui eligũtur ad recipiendas ga
bellas vel collectas, dat̃ plena fides: qꝛ autoritate publica eligũ
tur: ⁊ ita trãseunt Moder. facit. l. ne casu. C. de discus. li. x. ⁊. §. co
ges. in aut̃. de manda. principũ. ¶ Limita nisi essent duo officia
les: vnus deputatus ad recipiẽdum pecuniam publicam: alius
vero ad scribendum: quia, primo non crederetur. l. ij. ⁊ ibi Bald.
ad hoc no. C. de cõue. fis. debi. lib. x. Bald. in. l. imperator. ad finẽ.
ff. de statu hominũ. Sali. in pulchra. q. in. l. exemplo. C. de proba.
9 ¶ Quarto vltra Bar. dum gl. dicit, qð hodie iurãt vbiqꝫ. † no.
ex gl. ẜm Bald. qð mercatores quando recipiuntur in matricu
lam, debent iurare. facit. c. ad audientiam. de prescrip. Adde qð
vult Bal. in. c. preterea. in. j. col. in fi. de testi. cogen. no. istam glo.
pro solenni, qð omnes quibus committũtur scripture faciende
debẽt iurare legaliter officium exercere, facit. d. c. ad audientiã.
alibi Bal. in. c. quoniã contra falsam. in. xij. col. de probatio. No.
etiam istã gl. pro solenni, qð si argentarius in sua matriculatio
ne, ⁊ notari9 in sua creatione iurant legaliter exercere eis credi
ta al's tanqꝫ priuati habentur.

1 ☞ Argentarij et notarij tenentur edere instrumenta.
2 Iudex cause taxat salarium tabellionum in actis palatij.
3 Hec dictio ⁊c. quid importet.
4 Defuncti voluntatem, nemo etiam heres potest declarare.
5 Si in protocollo notarij mortui reperiatur: ⁊ renũtiarunt par
tes ⁊c. de cõmissione iudicis, põt notarius talem clausulã extẽde
re, ex cõi vsu notariorum. et decide vt nu. 6.
7 Clausule solite apponi per notarios etiam si sint penit9 omisse:
habentur tamen pro appositis ⁊ expressis. ⁊ nu. 8.
9 Notarius non poterit virtute illius dictionis et cetera, extẽde
re causas in appellatione ab interlocutoria que non sunt expres
se: ⁊ que debent inseri.
10 Et cetera imbreuiatura non sufficit, vbi aliquid exp̃sse requirit̃.
11 Notarius si in protocollo diceret: anno dñi tali: ⁊ indictione ⁊c.
instrumẽtum nihil valeret, nec posset suppleri de indictione cũ
sit substantiale instrumenti.
12 Liber totus non debet edi. sed tantum pars necessaria petenti.
13 Tutor cui opponitur de inuentario nõ facto, nõ tenetur edere
totum sed tantum principium.

Rgentarius. Argentarij et alij qui li
bros cõficiũt ratione of
ficij publici, tenẽtur edere tam ꝯtra se, q̃ cõtra tertiũ
et nõ debet edi totus liber, sed tota ratio prout perti
1 net ad petentem. h. d. vsqꝫ ad. §. cum autẽ. ¶ † No. primo qð ar
gentarij ⁊ similes persone, vt notarij, tenentur edere rationẽ vel
instrumenta, intellige ẜm gl. qð tamen non coguntur edere nisi
soluta pecunia, ⁊ ẜm Bar. ⁊ alios notarij licite accipiunt pecu
niam, tã pro imbreuiatura seu protocollo, q̃ pro extensione quã
faciunt cũ redigũt in publicã formã. per. l. fi. circa medium. C. de
prin. agẽ. in reb. lib. xij. ⁊. l. in sacris. C. de proxi. sacro. scri. lib. xij.
Adde text. in. c. statutum. §. notarium. ⁊ ibi glo. de rescrip. in. vi.
glos. ⁊ doct. in. c. j. de simo. subdit Bar. qð si notarius tradidisset
instrumẽtum absqꝫ solutione mercedis, quod forte competeret
vtilis ex locato. Idem tenet Bart. in. l. j. §. j. ff. de var. ⁊ extraor.
cog. Sed tu aduerte, quia si verum esset, qð notario competeret
vtilis ex locato ergo alteri parti contra notarium competeret
actio ex conducto, ex natura correlationis. ⁊ tamen contrarium
volunt Barto. ⁊ omnes in. l. quedam. in prin. s̃. eod. vbi volunt,
ꝙ competat officiũ iudicis ex hoc edicto. nisi dicas quod vtilis
actio que datur ex equitate, cũ sit subsidiaria, nõ excludit officiũ
2 iudicis. gl. ⁊ doc. in. l. cum filius. ff. si cer. peta. † si autem sit discor
dia de salario notarij. dicit Spe. in tit. de sala. §. nunc de procu.
ver. sed quid erit in tabellionib9 quod in actis palatij taxat sala
rium iudex cause, facit tex. in. d. c. statutum. §. notarium: sed in ex
traiudicialibus consul notariorũ vel ordinarius loci debent ta
3 re salarium notario. ⁊ sequitur Bal. hic: † Secũdo per istũ tex.
in ver. ceteri similes. refert Bart. Fran. accur. dixisse, quod si no
tarius in imbreuiatura posuit, talis vendidit tali pro tali pretio
presentibus testibus ⁊c. qð sub illa imbreuiatura ⁊c. intelligitur
id qð in charta debet ⁊ solet apponi. ⁊ ideo quicũqꝫ alius tabel
lio potest illam imbreuiaturam dicto modo implere, vt hic per
eum: sed iste tex. parum imo nihil probat. communiter conclu
ditur contra Bar. qð alius notarius tanqꝫ non informatus nõ
potest talem imbreuiaturam extendere, sed spectat ad ipsum iu
4 dicem vel ex commissione ⁊ ex mãdato iudicis. † quia nemo etiã
heres potest declarare volũtatem defuncti. glos. in. l. pompo. in
prin. ff. de rei vendi. not. Barto. et alij in. l. inter stipulantem. in
prin. cum si. ff. de verbo. obliga. Ita tenent Bald. Ang. et Mo
der. in. l. gallus. §. idem credẽdum. ff. de libe. ⁊ posthu. do. Ant.
5 et alij in. c. cum. p. tabellio. de fide. instru. cum cõcor. † Adde qð
Bald. in. c. cum in iure peritus. in. ix. colũ. de offi. deleg. tenet, qð
si in protocollo notarij mortui reperiatur, et renuntiarunt dicte
partes ⁊c. ꝙ de commissione iudicis potest notari9 talem clau
sulam extẽdere, ex cõmuni vsu notariorum: nam si ex mulier cẽ
setur renũtiasse velleiano. si est fideiussor intelligitur renũtiasse
epistole diui Adriani. si sunt duo rei intelligunt̃ renuntiasse cõ
stitutioni de duob9 reis. ar. l. qð si nolit. §. quia assidua. ff. de edi.
6 edicto. ¶ † Pondera istam decisionem Bal. quia vult, ꝙ alius
notarius sine speciali commissione de extendẽdo, nõ potest ex
7 tẽdere imbreuiaturã etiam ẜm cõsuetudinem notariorũ. † Pu
to in hoc contrariũ: qꝛ clausule solite apponi per notarios etiaꝫ
si sint penitus omisse, habentur tamen pro appositis ⁊ expressis
vt est tex. melior de iure ẜm Bal. ibi in. l. fi. in fi. ⁊ ibi glos. C. de fi
deiusso. Bal. Imo. ⁊ Moder. in. l. huiusmodi. in p̃n. cũ ꝯcor. ff. de
8 le. j. † Similiter i rescriptis pape clausule solite apponi si omit
tantur

tantur habētur ꝑ expressis vt est tex. melior de iure in. c. cū M. ferrariē. ſm cano. ibi de cōsti. Facit tex. in. c. accepimus. ⁊ ibi ad hoc no. d. Ant. de eta. ⁊ quali. quātomagis poterit notarius im
9 breuiaturā extēdere ſm tales clausulas solitas apponi. † Addō
a etiā ꝙ virtute illius dictionis ⁊c.[a] nō poterit etiā idē notarius extēdere causas in appellatione ab interlocutoria que nō sunt
10 expresse: ⁊ que debēt inseri. iuxta cle. appellanti. de appel. † Ita no. tenet Ang. in. l. quicquid astringēde in prin. ff. de verb. obli. qō bene no. q2 vult ꝙ ista imbreuiatura nō sufficiat vbi aliquid
11 expresse requirit. † Facit qō vult bal. in. d. c. cū in iure perit⁹. in ix. col. ꝙ si notarius in ꝓtocollo diceret anno dñi tali, ⁊ indictio ne ⁊c. instrumētū nihil valeret nec posset suppleri de indictione, cū sit substantiale instrumēti. Adde etiā de ista dictione ⁊c. Bal. no. in. c. qm̄ ꝯtra falsam. in. xij. col. de ꝓba. Bal. ⁊ Alb. in. l. si duo patroni. §. si quis iurauit. per illum text. ff. de iureiuran.
12 ¶ † Tertio no. in versi. edi autem: ꝙ non debet edi totus liber sed tantum pars necessaria petenti seu capitulum tātum qō ad eum spectat, cōcordat. c. contingit. et ibi doct. de fide instru. ⁊. c. persone de priuile. in. vj. in quo distingue vt hic per Bart. ⁊ plenius in rub. ff. de ope. noui nū. vbi Mod. cum concor. ibi. signatis. ⁊ in. l. inciuile. vbi etiam Bal. per illū tex. ff. de legib⁹. d. Ant.
13 de bu. ⁊ aliȷ̄. in. c. j. de proba. † Ideo tutor qñ litigat noīe pupilli ⁊ ei opponit per aduersariū ꝙ nō fecit inuentariū: ⁊ ideo non pōt se impedire de bonis pupilli: certe nō dꝫ tutor edere totuꝫ tenorē inuentarij, ⁊ res in eo descriptas, sed solū principiū ⁊ finē ſm Bar. in. l. tutor q repertoriū. in prin. ff. de admi. tu. ⁊ in. l. ij. §. diē. ff. quēadmodū testa. aperi. ⁊ Ang. hic. Jason Padue.

1 ☞ Notarius qui non edit, est in dolo presumpto.
2 Sentētia absolutoria qua absoluitur reus dicitur diffinitiua.
3 Snia lata cōtra actorē que transiuit in rē iudicatā nō rescindit per hoc ꝙ probationes fuerint dolo occultate: vel subtracte.
4 Iudex qui noluit admittere probationes rationabiles facit litem suam, ⁊ tenetur parti ad interesse.
5 Testes quos producturus erā, si studiose se subtraxerūt vel recesserūt ad hoc ne examinarent in testes: ⁊ ꝓpter hoc succubui probato ꝙ scirēt veritatē tenentur mihi ad interesse litis.
6 Interesse cōtra dolosum nō probat per solū iuramentū sed debet probari per testes vel legitimas probationes.
7 Grauius est delictum cōmissum faciendo q̄ omittendo.

Cum autem. Actio in factū ex hoc edicto datur ad interesse litis que est amissa propter rōnes nō editas: qō interessē lꝫ nō potuerit ꝓbari in priori iudicio: pōt tñ nunc ꝓbari. h. d. Et diuiditur in quatuor partes
1 vt per Pau. de cast. ⁊ Moder. hic. ¶ † No. ꝙ licet notarius vl' alius qui tenet mihi edere nō ediderit ⁊ sic malefecerit: si tamē poteram aliter probare intentionē meā per testes vel ꝑ instrumenta: non tenetur mihi notarius ad interesse: quia nō videor istud dānum pati ex suo delicto: sꝫ ex mea negligētia. ¶ Cōtra istum tex. opponit Pau. de ca. nā notari⁹ qui nō edit est in dolo presumpto. l. vbi exigitur. s. eo. ergo debet prepōderare culpe mee que fuit in negligendo. l. itē si obstetrix. §. fi. ff. ad. l. aqui. et super hoc reliquit cogitandū. respōde dupliciter. Primo ꝙ argentarius tenetur quodam iure extraordinario edere rationes quibus non est vsurus, vnde cū in hoc grauetur in alio releuatur vt non teneatur si pars fuit in culpa per regulam. l. eum qui. in prin. ff. de iureiur. ¶ Scdo respōde ꝙ ex quo potuit aliter probare q̄ per librum rationū: superuacuū videbatur peti edi: ideo argentarius nō tenetur ad interesse. l. si quis ex argēta
2 rijs. §. exigitur. s. eo. ¶ † Scundo nota ꝙ sententia absolutoria qua absoluitur reus: eo q2 actor non probauit, dicitur diffinitiua. ⁊ transit in rem iudicatam: patet quia actor vlterius nō auditur volens postea agere ⁊ probare intentionem suam, al's nō haberet regressum cōtra argentariū. Et ꝙ sit diffinitiua tenet glo. in aut. qui semel. C. quō ⁊ qñ iud. dixi late post Bar. in. l. ad
3 monendi. in. iiij. col. ff. de iureiur. ¶ † Tertio not. diligenter qō sententia lata, contra actorē que transiuit in rem iudicatam, nō rescindit per hoc ꝙ probatiōes fuerint dolo occultate vel subtracte: etiam si post sniam facultas illarū probationū supuenit: et ad hoc istū tex. reputat sin. Bal. in. c. cū venerabilis. in vl. col. de excep. qō ideo est: q2 ei succursum est cōtra tertium. s. contra argentariū, al's retractaret snia per restitutioneꝫ in integrū ex clausula generali, per Cy. ⁊ Bal. in. l. j. C. de cōdi. inde. Bar. in. l. j. C. de sen. aduer. fis. lata. li. x. Ang. Imo. ⁊ Moder. in. l. imperatores cū si. ff. de re iud. Idē esset qñ ille tertius nō esset soluēdo. l. fi. in pn. ff. de eo per quē fac. erit ſm Bar. Ang. ⁊ Ful. post In
4 no. c. preterea. de dilatio. ¶ † Quarto not. in ver. aut de iudice. qō iudex qui noluit admittere rationabiles probationes facit litem suā et sic tenetur parti ad interesse: iuxta. l. fi. ⁊ ꝙ ibi Bar. ff. de var. ⁊ extraor. cog. vnde per istum tex. dicit Bal. in. l. mancipia. C. de ser. fug. ꝙ vidit condēnatū quēdam iudicē qui accusationē sibi porrectā bene accepit: sed noluit examinare testes productos de quo etiā per docto. in. l. si quando. C. de testibus.
5 ¶ † Quinto no. ex eodē tex. ſm Bal. Ang. ⁊ Pau. de ca. ⁊ Moder. ꝙ si testes a me producēdi studiose se subtraxerūt vel recesserunt ad hoc ne examinarent in testes: et propter hoc succubui. certe probato ꝙ ipsi sciebant veritatē, tenentur mihi ad interesse litis. Sed cōsidera ꝙ istud nō bene probatur in hoc text. qui loquitur de argētarijs seu tabellionibus qui habebant officium publicum ⁊ rogabātur ab vtraq; parte. que rationes cessant in teste simplici q̄uis possit officio iudicis cōpelli inuitus dicere testimoniū. l. lege iulia. ⁊. l. inuiti. ff. de testi. Adde tamē Bal. in. c. de testibus. ⁊. j. in. ij. co. de testi. vbi per illū tex. in ver. iurari. no. testē ex iuramento obligari ad dicendum veritatē. si ergo nō dicat veritatē vigore iuramenti conuenitur actione in factū ad interesse, nūquid autē isto casu talis testis puniatur de falso. dixi post Bart. in. l. prescriptione. C. si cōtra ius vel vti. pu. ponunt Cano. in. c. j. vbi est tex. de cri. fal. ⁊ est no. in. c. quisquis.
6 xj. q. iij. et in. c. ne quis arbitret. ⁊ ibi gl. xxij. q. ij. ¶ † Sexto not. ꝙ etiam cōtra dolosum non probatur interesse per solum iuramentum, sed dꝫ probari per testes vel per alias legitimas ꝓbationes. In ꝯrium facit regula. quia contra dolosum interesse ꝓbatur per solū iuramentū. l. semper. §. hoc interdicto. vbi gl. et Bar. ff. qō vi aut clam. l. si qñ. C. vnde vi. c. fin. ꝙ metus cā. ponit Bar. in. l. in actionibus. in pe. col. ff. de in litē iur. In ista difficultate inuenio tres principales solutiones. Prima fuit Pe. Cy. Bal. et Sali. hic ꝙ contraria loquuntur quando dolus cōmittitur faciendo, tunc bene interesse probatur per solum iuramētum: sed hic dolus committitur omittendo istam solutionē per istum tex. quē ad hoc reputat singu. tenet Lud. ro. in singulari
7 cccc. ⁊. d. Alex. in. l. qui accusare. ad fin. C. eo. ⁊ facit † q2 grauius est delictū qō cōmittitur faciendo q̄ omittendo. glo. in. l. si mora. j. so. ma. ⁊ gl. expressior in. l. l. cornelia. ff. ad silleia. facit text. in l. si seruum. in prin. ff. de verb. obli. Istam solutionem reprehendunt Ang. ⁊. d. Alex. hic per. l. qui restituere. ff. de rei vēdi. Sed respōde ꝙ ille tex. procedit propter contēptam maiestatē iudicis: sed tu contra istam solutionem pondera text. hic qui loquitur nedum quando dolus fuit commissus omittendo, ⁊ sic non edēdo: sed etiam quando faciendo puta surripiendo vel corrumpēdo. ⁊ tamen text. dicit ꝙ etiam tunc debet interesse probari per testes vel per alias probationes nisi dicas vt in sequenti notabili. aliter respondet Bal. in. l. fi. in vlti. col. C. eo. ꝙ quādo notarius conuenitur ex dolo, tunc cōtra eum bene probatur interesse per solum iuramētum: ita loquūtur ꝯtraria: secus qñ cōuenit ex culpa. ita dicit esse tex. sing. hic. sꝫ certe esset nimis restringere istum tex. precipue iuncta. l. vbi. s. eod. vnde teneas solutionē Bar. in. l. si prius. in. ij. q. ⁊ ibi Imo. ff. de ope. no. nū. ꝙ contraria loquūtur in eo qui tenebatur iure actionis, hic in eo qui originaliter solum tenetur officio iudicis, ⁊ sic minus est obligat⁹, et ita respondent Ang. Paul. de cast. ⁊ Moder. hic. ¶ Septimo pōdera tex. ibi cautione surrepta, iunctis sequētibus, ibi, instrumentis aut testibus, hic videri tex. mirabilem, qō etiam contra furem interesse sit probādum per testes vel ꝑ alias similes probationes, quod videtur esse contra omnia iura mundi. cōtra. l. si quādo. C. vnde vi. et contra. c. fi. ꝙ met. cau. Albe. hic apostillando text. eū intelligit, quando nō agebatur contra corrūpentē sꝫ ꝯtra tertiū qō nihil est, sol⁹ Bal. hic in lec. antiqua aliter respōdet, qō ꝯtraria loquunt qñ cōstabat de dolo. ⁊ sic de delicto. hoc autē nō cōstabat, sꝫ vtrūq; simul ꝑ testes probabat. ¶ Octauo per istum text. Bal. in. l. id qō pauperibus. in. xij. q. C. de episco. ⁊ cleri. decidit. q. de qua vide per eum. Jason Padue.

a ¶ Dictionis ⁊c. adde Bar. i. l. gallus. in. §. videndū. ff. de libe. et post. Bart. i. l. iij. in. §. j. ff. de vsur. Spec. et ibi Ioā. an. in addi. in tit. de instru. edi. i. §. ostēso. v. qd ergo. anto. de bu. i. c. ex literis. i vl. col. de fi. instru. Anto. de but. in. c. qm̄ contra. de proba.

1 ☞ Instrumentum ꝓcuratoris debet perfecte edi cū die ⁊ consule, ⁊ subscriptione.

Exempla. In editione instrumentorū que fit ad instructionē et deliberationem ⁊ non ad probationem, nō est necessaria subscriptio editionis. h. d. tex. cum gl. quādo ergo editio pe
1 titur ad ꝓbationē debet ꝑfecte fieri. l. vbi exigitur. s. eo. † Ideo ſm Bart. instrumētum procurationis debet perfecte edi cū die et cōsule ⁊ subscriptione, vt si obtineat plene probet cōtra principalem, ne alias per interuentum ꝓcuratoris fiat deterior conditio aduersarij, cōtra. l. ij. in fi. ex qui. cau. in pos. ea. adde quod idem tenent Bal. Ange. ⁊ Moder. in. l. j. §. editiones. s. eo. ⁊ ibi Albe. in vlti. col. qui etiā subdit. idem esse in instrumēto syndicatus ⁊ tutele, ⁊ in alijs que fiunt ad legitimationē personarū, ⁊ idē de instrumento iurisdictionis. Jason.

Femine. Non summatur breuius. ⁊ hic vt dixi in. l. j. C. eod.

1 ☞ Heres notarij qui notarius dolū cōmisit in nō edendo instrumentū vel minus fideliter, nō tenetur nisi lis fuerit contestata cum notario doloso.

Hec actio. Actio in factuz ex hoc edicto ex parte argētarij est penalis. ideo nō datur ultra annū nec ↄtra heredē, sʒ ex parte edētis cōpetit ad interesse qđ est passus. ideo trāsit ad be
1 redes active. h. d. † ꝛ sic fm Bal. ꝛ Ang. heres notarij qui notarius dolū commisit, in nō edendo instrm vel minus fideliter nō tenet, nisi lis fuerit cōtestata cū notario doloso. ¶ In gl. dic melius vt per Jac. bu. ꝛ Bar. quem per te videas. Jason Padue.

¶ De pactis. Rubrica.

¶ Iste titulus habet subtilem ꝛ bonam materiaʒ fm Bar. in. l. j. in princ. j. eodem. ꝛ fraternizat cum titulo de verbo. obligatio. Continua Rubricam vt per Barto.

1 ¶ Deus etiam obligatur ex sua promissione.
2 Princeps vel imperator tenetur seruare pacta, siue fuerit cum priuato, siue cum ciuitate, vel alio.
3 Princeps licet sit solutus lege potestatiua, non tamē est solut⁹ a dictamine rationis naturalis.
4 Constitutiones naturales, ligant etiam principem.
5 Pax que est qñ fit concordia sup inimicitijs: est species pacti.
6 Presentia partiū non requirit in pacto tacito, a lege inducto.
7 Transactio est contractus innominatus.
8 Stipulatio est contractus. et nu. 9.
10 Stipulatio qñ interuenit super contractu innominato sufficit implere eatenus quatenus impleri potest.
11 Stipulatio interposita super aliquo cōtractu regulatur fm naturam illius contractus.
12 Actus pacis et concordie, est in pacto.
13 Pax et concordia differunt.
14 Pax quid sit: et quotuplex.
15 Tactus palmarum significat concordiam.
16 Iniuriam qui remittit tacite vel expresse, non per hoc intelligitur remisisse damna.
17 Promissiua seu obligatiua verba: ꝛ etiam executiua, conferuntur in tertium.
18 Promittis mihi pacto nudo, vel per stipulationem, ꝙ dabis titio centū: ꝛ tempore promissionis nihil mea interest, ꝛ sic stipulatio nihil valet: an si postea superueniat iteresse: an recōualidetur stipulatio talis. et nu. 19.

Huius edicti. Diuidit in sex partes vt p Pau. de ca.
1 ct. d. Alexā. ¶ † No. primo illa verba moralia. Quid em tā cōgruū humane fidei ꝛc. facit. l. j. in prin. ff. de cōsti. pe. ꝛ refert Bal. Aristotelē admonuisse Alex. vt promissa obseruaret ais malus finis sequeretur. refert etiā Cy. in. l. digna vox. C. de legi. tenere, ꝙ etiam deus obligat ex sua promissione, ad qđ vltimū vi
2 det Bar. i. l. j. §. nō fuit. in fi. ff. de dolo. † Et qđ princeps[a] vel imperator teneatur seruare pacta, siue fuerit cū priuato siue cū ciuitate vel alio, tenēt oēs in. d. l. digna vox. ꝛ in. l. donationes quas diuus. per illū tex. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. Bald. in. l. ex imperfecto. C. de test. ꝛ in. l. fi. ad fi. C. de trāsac. ꝛ etiā tex. in. c. j. de pba. p quē no. ibi. d. Abb. ꝙ idē est in papa. ratio huius est fm Bart. ꝛ alios in. d. l. digna vox: qꝛ pacta sunt de iuregē. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ꝛ iure. ergo sunt immutabilia. §. sed naturalia. insti. de iure natu. gē. ꝛ ciui. Tu dic aliā rationē colligi ex hoc tex. nā fm natu
3 ralē rationē, quilibet tenetur pacta seruare. † vnde succedit, qđ elegāter inquit Bal. in. l. ij. in. viij. col. C. de seruitu. ꝛ aqua: qđ lʒ princeps[b] sit solutus. l. positiua, nō tñ est solutus a dictamine rationis naturalis: nec a lege nature. ꝛ est animal rōne politicum.
4 † alibi Bal. in. c. j. §. fi. vbi aliqua pulchra dicit, qui feudum dare possunt, subiūgit, ꝙ naturales cōstitutiones ligāt etiā principē: qꝛ potētius est ius naturale ꝗ̄ principatus. alibi Bal. in. l. j. circa prin. ff. de cōstitutio. prin. dicit, ꝙ ꝗuis princeps non ligetur lege legis: tñ bene ligat lege cōuentionis ꝛ cōtract⁹: nam vt dicunt doc. in dictis locis, lʒ de⁹ subiecerit leges principi. nō tamē subiecit ↄtract⁹ nec cōuentiones. Ad idē etiā vide qđ dicit bal. in. l. princeps. ff. de leg. ꝙ si princeps nō ligaretur pacto vel contractū, nemo secū cōtraheret. ꝛ pulchre Bal. in. c. j. in prin. de natura feudi. ꝛ in aut. peregrini. in vlti. col. C. cōia de successio. Facit tex. in epistola iter claras. C. de summa tri. vbi dicit, nihil esse qđ lumine clariore prefulgeat, ꝗ̄ recta fides, ꝛ obseruātia in principe. ¶ Scđo no. ibi. pactū autē, tria vocabula, pactionē. pactū, ac pacē. ꝛ iuriscōsult⁹ vult ꝙ pactū se habeat per prius. Tamen fm etymologiā ꝛ allusionē vocabuli totū est ecōtra vt hic in gl. ¶ Ideo Jo. de ligna. in titu. de pac. in prin. dicit, ꝙ hic pactio significat actū prout est in fieri. Nā prout est in fieri, est qñ duo vel plures ↄsentiūt, ꝛ sic significat actū. pactū vero significat effectū ipsi⁹ pactionis iam in esse deducte. Nā postꝗ̄ partes cōsenserūt in vnū ꝛ sic fecerūt actū. i. pactionē remanet effect⁹. i. pactum. et

5 quia act⁹ precedit effectū. ideo hic premittitur. † Pax aūt que est qñ fit cōcordia sup inimicitijs, est species pacti. ideo prius ponitur genus, ꝛ postea species. Et istud est, qđ voluit obscure dicere gl. dū dicit, iuriscōsultus non considerauit hic deriuationē, qꝛ esset totū ecōtra cū a pace veniat pactum: ꝛ a genitino pacis pactio sʒ voluit quandā designationē facere ꝛ nō aperit glo. qđ sit istud designationē facere sʒ voluit dicere designationē eorū que per hec vocabula significātur, cū pactio significet actū. pactū au
6 tē effectū. ¶ † Tertio nota diffinitionē pacti, quā intellige tā in pacto expresso, sicut in tacito, qđ a lege inducit. l. si creditores. ꝛ ibi Bar. in fi. ad hoc no. C. eo. hinc est, ꝙ i pacto tacito a lege inducto nō requirit aliqua pñtia partiū. l. ij. ꝛ ibi Bart. no. C. eo.
7 ¶ † Quarto no. in ver. trāsigendi fm Bar. ꝙ transactio est cōtract⁹ innominat⁹, cū habeat nomē generis. Facit. l. ij. vbi Barto. ꝛ alij notāt. ff. de iurein. l. de fideicō. cū gl. in verbo trāsactio. quā Moder. ibi ad hoc notāt. C. de trāsac. p Bar. in. l. siue apud acta. C. de trāsac. ¶ Et aduerte ꝙ dū tex. hic dicit contrahendi trāsigendiꝗ causa, vult dicere, ꝙ conuentio semper est, siue fiat animo cōtrahendi siue animo trāsigendi ꝛ sic distrahendi. Nam transactio dicitur quidā transitus ab actione. l. ij. cum glo. C. de trāsactio. terminus ergo trāsigendi non ponitur in hoc text. in specie pro trāsactione: prout capitur in. l. ij. ꝛ in. l. siue apud acta. C. de transac. sed capi ur generaliter pro distractu seu recessu.
8 ¶ † Quinto no. ibi nullū esse cōtractū iūcto tex. ibi. nā ꝛ stipulatio hic probari fm. d. Alex. in vlti. col. ꝙ stipulatio est ↄtractus. ¶ Tamen iste text. necessario hoc non probat referendo scʒ ad terminū obligationē. ꝛ nō ad terminū cōtractū. Intellige tñ, ꝙ est cōtractus improprie ꝛ large. cū non sit vltro citroꝗ obligatorius, iuxta. l. labeo. §. contractū. ff. de ver. signi. Ita tenēt Bar. et alij in. l. si donationis. per illū tex. C. qđ met. cau. ꝛ ideo nō caderet in statuto faciēte mentionē de cōtractu, fm Imo. Lud. et Mod. in. l. v. in pn. ff. de ver. obli. Bal. in. l. cōtractus. in. j. col. C. de fide instru. ꝗuis ↄtrariū ꝛ male teneat Bal. in. d. l. si donationis. Sʒ posset saluari, qñ militaret ratio statuti, cū tunc licita sit extēsio a stricta significatione vocabili ad latam, iuxta gl. in cle. j. in verbo eligatur. ꝛ ibi doc. de electio. ꝛ gl. in aut. vt hi qui obli.
9 se per. in prin. in vbo, ad cura. ꝛ ibi Ang. ad hoc notat. ¶ † Vltimo nota. in fi. ꝙ stipulatio est cōtractus innominatus, ꝛ ita istū tex. notat Bar. in. l. ij. in fi. C. de cōditio. ob causam. vbi singulariter infert, qđ cum in omni instrumento, notarij semper apponunt, ꝙ partes sibi ad inuicem predicta per stipulationem promiserūt, qđ materia ↄtractuū innominatoꝝ nō habebit locū, qꝛ cōfecta est scriptura per notariū. qđ est valde no. sequitur Pau. de ca. hic, et in rub. ff. de ver. obli. d. Alexā. in consil. gl. in. iiij. vol. qđ incip. sup primo dubio quo queritur ad finem. bene facit tex. in. l. cū precib⁹. iūcta. l. ex placito. C. de rerū pmuta. ꝛ est de mente Bar. i. l. in edib⁹. ij. §. j. ff. de dona. Facit qđ notat Cy. i. l. j. in vlti. col. C. eo. ꝛ in. l. siue apud acta. in. v. oppositio. in additio. C. de
10 trāsac. vbi vult, † ꝙ qñ interuenit stipulatio super ↄtractu innominato, sufficit implere eatenus quatenus impleri potest, lʒ nō perfecte impleatur, ad hoc vt cōpetat actio. secus si nō interuenisset stipulatio. quia tūc nō posset agi, si perfecte nō esset impletus cōtractus, lʒ nō possit impleri de sui natura, vt si quis pmisit nō petere, quia licet non petit hodie poterit tñ cras. ꝛ sic successiue, vt no. gl. magna circa fi. in. d. l. j. C. eo. Item oblatio haberet vim perfecti implemēti, ad hoc vt possit agi, ꝙ nō habet locum in cōtractibus innominatis, vt est glo. no. in. l. iurisgentiū. in prin. in glo. in verbo, vt aliquid facias. in fi. vbi dicā. j. eo. Ad idē facit, qꝛ qñ in ↄtractu innominato, apponit stipulatio, nō habet locū penitētia fm Bal. ꝛ Pau. de ca. in. l. ꝗuis. C. de trāsac. Idē qñ in ↄtractu innominato, adest stipulatio, facit cessare cōdi. ob causaʒ. l. cū precib⁹. in aduersatina si vero. C. de rerū pmu. fm Ludo. roma. in. l. sciendū. in. vij. col. ff. de ver. obli. ꝗuis cō
11 trariū in hoc vltimo teneat. d. Alex. hic in vlti. col. † Cōtra istā doctrinā Bart. facit: qꝛ stipulatio interposita super aliquo contractu: regulatur fm naturā illi⁹ cōtractus. l. si stipula. in princi. ff. de vsu. l. dāni infec. stipulatio. in prin. ff. de dā. infe. notat Bar. in. l. cū mota. in. ij. col. circa fi. C. de transactio. ꝛ propter istud argu. Jo. de imo. in. d. l. sciēdum. in. x. col. dubitauit, an Bart. verū diceret. Sed Lud. ibi in. vij. col. per hoc reprehēdit Bart. tu ad idē adde ho. tex. in. l. ij. §. parui. ff. de priui. credi. ꝛ in. l. j. §. bellissime. et. §. si quis sub cōdi. ff. vt lega. no. caue. Et pondera rationē quam ibi assignat text. Ad idem et fortius contra doctrinam Bartoli facit tex. in. l. cum mota. in ver. in id quod interest. C. de transactio. vbi in obliga. dādi agitur ex stipulatio. ad interesse, et non precise ad dandum, quod ideo est fm Barto. ibi in. ij. colum. ꝛ alios. qꝛ stipulatio fuit interposita super contractu innominato. Et sic de directo cōtra predictam doctrinam Bartoli, potes respondere vt per Imo. Pau. de cast. ꝛ do. Alex. in. l. miles. §. decem.

a ¶ Pricepꝭ Adde. l. iurisgētiū. in §. pretor ait ff. de pactis. Spec. ti. de sala. in. §. iij. ver. quid ergo si liti. idē Spec. ti. de fruc. ꝛ iter. esse. in. §. iij. limita nisi sint contra ius.

b ¶ Lʒ princeps. Adde c. iustum. ix. dist. Cardi. Alex. in. c. si romanorū, xix. di.

les.§.decẽ.ff.de re iu.per illũ tex. quẽ ad hoc reputant sing.pro limitatione iuriũ pallegatorũ ſm qd plene dixi in.d.l. cũ mota. et ponit Alex.hic in fi.col.qui diſtinguit vt hic p eũ. ¶ Gloſ.in
12 vbo pactũ.declara vt dixi in tex.†Et no.dũ gl.dicit ꝙ in pacto eſt actus pacis ꝛ cõcordie.Nã facit ꝙ ſi inſtrumentũ dicit qd talis fecit pactũ de iniurijs eſt perinde ac ſi diceret,facit pacẽ.Et prodeſſet ſtãte ſtatuto, ꝙ facta pace remittatur pena delicti ſm
13 Bal.Ang.Pau.de ca.ꝛ d.Alex.hic.†Que aũt differẽtia ſit inter pacẽ ꝛ concordiã.habes p Bal.Ang.ꝛ Mo.hic:ꝛ per Bal.
14 in.l.de fideicõmiſſo.C.de trãſac.†Et quid ſit pax.ꝛ quotuplex
a et qui ſint eius effectus:ponit Bal.hic in fi.ꝛ plenius in ti.de pa
15 ce cõſtã.in fi.col.ꝛ plenius Lu.in cõſi.vlti.†Not.etiã in fi.gl.ꝙ tactus palmarũ ſignificat cõcordiã,ideo tãgendo manũ inimico intelligit̃ facta pax ꝛ iniuria remiſſa ſm Bal.in lectura antiqua.Ang.ꝛ Paul.de ca.hic.Sũt etiã alij modi per quos tacite iniuria remittit̃ vt p gl.in.§.fi.inſti.de iniur.Bar.in.l.nõ ſolũ.§.j.ff.de iniur.Ang.hic Spe.in ti.de actore.in ver.itẽ excipit̃ contra actorẽ. Itẽ p ſalutationẽ,ſm Bal.in.l.filio quẽ pater.in pn. ff.de lib.ꝛ poſt.per tex.xxiiij.q.j.c.oĩs qui.aliũ modũ ponit Bal. in.l.in ipſius.per illũ.tex.C.fami.her.ſcꝫ p gratũ ſeruitiũ. Item qñ paſſus iniuriã ſolicitat iudicẽ vt offendentem puniat.tex.eſt no.in.l.ꝫ ſi vnus.§.ſi ante.ff.de iniurijs.ꝛ ibi Ang.no.facit tex. in ratione ſui.in.l.interdũ.§.qui furẽ.ff.de furtis.Ang.in tractatu maleficiox.in vbo necnõ ad querelã.in fi.col.ꝛ ibi limitat niſi ſolicitãs iudicẽ proteſtetur ꝙ per hoc nõ intẽdit iniuriã remit
16 tere. ¶ †No.tñ diligenter in predictis ꝙ ille qui remittit iniuriam tacite,vt in predictis caſibus vel expreſſe nõ per hoc intelligitur remiſiſſe dãna:intereſſe vel expẽſas: cũ ad oĩa iſta poſſit agere.nõ obſtãte remiſſione iniuriarũ expreſſa vel tacita. ꝫ remittat quaſcũq; iniurias:ita Bal.in.l.ſi tibi.§.j.§.e.ideo ſis cautus hꝫ eũ ꝙ in inſtrumẽto pacis facias remitti oĩa dãna ꝛ intereſſe,ſi vis/qd plena ſit remiſſio.Idẽ etiã ꝛ plenius tenet Bal. notabiliter in.l.ſi domus.in prin.per illũ tex.ff.de ſerui.vrba.pdi. Et ibi ſubdit ꝙ ſi vna vniuerſitas remiſit alteri iniurias ꝛ inuaſiones p hoc nõ videt̃ remittere dãna ꝛ intereſſe.qd eſt not. Et illud ſimplr̃ ſequit̃ Alex.in cõſi.clxviij.in.ij.volu.inci.requiſitis. et credo ꝙ teneat.in.l.iij.ff.de dam.infe.Cõfirmo per id qd pulchre tenet Spe.in tit.de accu.in ver.quid ſi vulneratus remiſit iniuriã,vbi tenet ꝙ ſi vulneratus ab aliquo remiſit ſibi iniuriã pecunia accepta poteſt tñ agere pro expenſis factis in vulnere curãdo.An aũt per confeſſionẽ peccatorũ factã ſacerdoti intelligatur remittere actionẽ iniuriarũ:ponit Bar.in.l.ſit tibi.§.quidam.j.e.ꝛ ibi dicã. ¶ Gl.in verbo duox,dicit ꝙ pollicitatio nõ põt eſſe niſi fiat abſenti: qꝛ ſi fieret preſenti:preſens ꝛ tacẽs quo ad ſui commodũ haberetur pro cõſentiente.l.qui patit̃.ff.mandati.ergo ibi eſſet duox cõſenſus vt dixi in.l.j.poſt Bar.C.e.dic vt ibi dixi. ¶ Capio gl.in verb.in idẽ.Iſta glo.declarat text.et format tres queſtiones:ꝛ ſic diuiditur in quatuor partes: ſcda ibi:ſed quid ſi paciſcimur.tertia ibi:itẽ quid ſi vt tertius:quarta
17 ibi:itẽ quid ecõtra.†In fi.gl.pro veritate dic ſm Pau.de caſt. ꝙ ſi verba promiſſiua ſeu obligatiua ꝛ etiã verba executiua cõferuntur in tertiũ,ꝛ tũc non dicit̃ pactũ: vt ſi dico pmittis titio ꝙ dabis ei centũ,per regulã.l.quecunq; gerimus.ff.de actio. et obli.ꝛ nõ valeret ſtipulatio,etiã ſi a prin.mea intereſſet eo qꝛ deficit forma.gl.eſt in.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis inſulã.in verb. fieri.ff.de verb.obli.ſed ſi verba promiſſiua cõcipiant̃ in pſona noſtra,ꝫ executiua ꝯferãtur in perſona tertij puta promittis mihi ꝙ dabis titio:tũc non eſt peccatũ in forma.ideo eſt pactũ:vt dicit gl.ſed peccat̃ in materia:qñ mea nihil intereſt paciſci vel ſtipulari illi tertio:ideo ſi intereſt mei paciſcẽtis valeret.d.l. ſti
18 pulatio iſta.§.alteri.ꝛ.§.ſi quis inſulã. ¶ †Pro clara intelligẽtia quero de pulchra ꝛ dubitabili qõne.Pone ꝙ pmittis mihi pacto nudo,vel per ſtipula.ꝙ dabis titio cẽtum.ꝛ tpe promiſſio nis,nihil mea intereſt,ꝛ ſic ſtipulatio nihil valet an ſi poſtea ſuperueniat intereſſe.puta quia ego ſtipulator fui heres illius tertij.an recõualidetur talis ſtipulatio.In iſto articulo vt hñ diſputabilẽ reddã:arguã pro vtraq; parte et ſingulis argumentis ſingulariter rñdebo.Cõmunis ſnĩa eſt ꝙ talis ſtipulatio reconualidet̃ ex ſuperueniẽtia intereſſe.Ita tenẽt Guil.de cu.Bar.et Alb.Bal.Ang.Sali.Pau.de ca.do.Alex.ꝛ do.Mar.lau.hic, Ex.Sali.in.l.pacto ſucceſſorũ.C.e.Bar.Imo.ꝛ Lud.ro.in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verb.obli.Bald.in.l.j.in.j.colũ.C.per quas perſonas no.acqui.ꝛ in.l.certi cõdictio.§.qm̃.ff.ſi cer.pet. Imo.in.l.exiſtimo.in prin.ff.de verb.obli. ¶ Pro iſta cõi ſentẽtia Bar.ꝛ doct.allegant tex.in.l.ꝗuis.§.ſi mulier.in fi.ff.ad velleia.ꝛ in.l.ſticbum.§.aliqñ.ff.de ſolu.Sed certe iſta iura parũ faciunt:qꝛ ibi in principio erat obligatio valida licet obſtaret exceptio que tollit̃ per ſucceſſionem,ſed nos loquimur qñ erat a princi.nulla. ¶ Scdo,allegãt Bar.ꝛ doc.bonũ tex.in.l.remunerãdi.§.ſi tibi mãdauero.in ver.plane.ꝛ ibi gl.in verbo intereat.

in ſcdo intellectu.ff.mãdati.qui tex.ſtringit iuncta.l.ſi procuratorẽ.§.mãdati.eo.ti.quẽ ibi glo.allegat.Rñdet Raph.Fulg.ꝙ ille tex.de per ſe nihil obſtat,niſi iungẽdo ſcdam ſolutionẽ gloſ. ibi.Sed ipſe tenet vltimã.ꝛ ſic non obſtabit. Scdo rñdet ꝙ ibi mandaui id qd mea nõ intererat.ſperabat̃ tñ qd intereſſet.ꝙ eſt diuinare.ꝛ predicta ſol.tenet etiã glo.in.l.quoties.j.in gloſ.ij.et ibi Raph.ꝛ Bal.ad hoc notant.ff.de ſerui.ꝛ adducit.Paul. de ca.hic.ꝛ gl.in.l.huiuſmodi.§.fi.quã ad hoc ibi notãt Imo. ff.de a leg.j.ꝛ allegat Alb.hic.Ad idẽ glo.in.l.liber homo.§.fi.ff.de verbo.obli.quã allegat Alb.hic.ꝛ ibi Imo.notat.Aliter de tertio ad illum text.rñdet Raph.co.in.d.§.alteri.ꝙ ille text.loquitur in contractu habẽte cauſam ſucceſſiuã in futurum. ꝛ ideo ibi ꝑpter durationẽ ſucceſſiuã recõualidatur obligatio et ſuperueniẽtia intereſſe. Iſta ſo.nõ placet,qꝛ ibi intercedẽdo vel mutuã do prout loquit̃ ille tex.ſtatim implet mandatũ.Tu potes quarto rñdere ꝙ licet ibi mãdatis nõ interſit nec etiã ſuperuenerit intereſſe.tñ qꝛ ipſe mãdans obligatur mãdatario indubitãter certe ne ꝯtus claudicet tunc nõ oritur obligatio. ¶ Pro eadem parte/Pau.de ca.hic allegat tex.in.l.cũ ſeruus.ff.mandati.ꝛ tex.in.l.j.C.ſi ſeruus extero.que iura nõ vidẽtur multũ ſtringere.Pro eadem parte facit tex.in.l.exiſtimo.in prin.in ver. itẽ viam.ff.de verb.obli.quam ad hoc allegat Guill.ꝛ Albe.ꝛ hoc ibidem no.Jo.de imo.Sed ad illũ tex.reſpõde dupliciter. Primo ꝙ ille tex.hñ loquitur in ſtipula.habẽte cauſam ſucceſſiuam ſ.in ſtipula.ſeruitutis vie.Scdo reſponde ꝙ ille tex. loquitur in ſtipula.ꝯditionali.vnde qd ſtipulatio fuiſſet pura ille tex.innuit contrarium.ꝛ ꝫ Imo.ibi teneat ꝙ ille tex.poſſit intelligi etiam de ſtipula.pura,tñ obſtat dictio itẽ:que non hꝫ orationem perfectaꝫ,ergo repetit qualitates precedẽtes ſm Bar.in.l.in repetẽdis.ff.de leg.iij. ¶ Contrariã opinionẽ ꝛ quidẽ ꝓbabiliter tenuerũt ſubtiles Moder.Raph.Ful.ꝛ Raph.comen.in.d.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ꝛ an̄ eos fuit opinio ſubtilitatũ pncipis domini Chriſtophori de caſtel.eox preceptoris.cuius nouas opiniones ſemper ſibi impudẽter aſcribunt.ita tenuit do. Chri.de caſtel. in.l.ſi ita ſtipulatus fuero te ſiſti.§.poſſum.ff.de ver.obli. et eũ refert Imol.in. d.§.alteri. ¶ Pro iſta parte ſm Raph.ful. hic facit tex.in.l.j.§.ſi quis alij.in verſi.nihil agit.inſti.de inuti.ſtipu.Adde in tex.in.l.j.§.j.in vbo nihil agit.ꝛ in.§.ꝙ ſeruus.in verbo nullius momẽti.ff.de ſtipu.ſeruoxũ.que iura male dicerent,ſi ex ſuperueniẽti intereſſe recõualidaret̃ ſtipulatio. male eñ diceret ꝙ nullius ſit momẽti,nã debuiſſet dicere ꝙ ſtat in pendenti. ¶ Sed ad iſta iura reſpondeo dupliciter.Primo,qd loquũtur quando verba obligatoria et executoria ſunt collata in perſonã tertij,quo caſu ſtipulatio eſt nulla,nec poteſt reconualidari. et non valet etiam ſi a principio intereſſet.vt.ſ.dixi.minus ergo reconualidabitur ex ſuperuenientia intereſſe. Secundo reſponde ꝙ illa iura non obſtant,quia ibi non ſuperuenit intereſſe. ¶ Secũdo et fortius,pro iſta parte facit ho.tex.in.l.ſi tibi.§.pactus.j.eo.precipue ponderãdo rationẽ illius tex.dum dicit,quia ex poſt facto id confirmari non poteſt,reſpondẽt do.Alex.ꝛ do. Mar.lau.hic:ꝙ ibi ratio eſt,qꝛ ſtipula.fuit titio tãꝗ extraneo: et nõ tanꝗ heredi,qd nihil eſt dicere,nec per hoc tollit iſte tex. Tu ergo clare reſponde,qd ille tex.loquitur in caſu econtrario ad noſtram queſtionem.nos enim loquimur quando ſtipulator ſucceſſit illi tertio.ibi autem econtra ille tertius ſucceſſit ſtipulatori:quo caſu,bene debet diſtingui vt ibi i tex. ¶ Ratio diuerſitatis patet.quia quando ſtipulator ſtipulatur ſibi,ꝙ detur tertio,ex tali ſtipula.acquirit̃ ſibi ſtipulatori naturalis obligatio. nõ aũt acquiritur iſti tertio,prout tenent gloſ.ꝛ cõiter docto.in d.§.alteri.ideo ex ſuperuenientia intereſſe in perſona ipſius ſtipulatoris reconualidatur ſtipulatio.ꝙ ſecus eſt ecõtra. ¶ Tertio mouetur Fulg.qꝛ ſi ſtipulatio que a principio eſt valida,infirmatur ſi poſtea deſinat intereſſe ſtipulantis.l.ſi ſub vna.§.fi. ff.de verb.oblig.l.pro parte.ff.de ſeruitu.fortius debet militare quãdo a principio ceſſat intereſſe. Tu corrobora iſtud arg.quia facilius quid impeditur a princi.ꝗ ex poſtfacto tollatur.l.patre furioſo.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.c.ad apoſtolicã.de regulari.ad iſtud reſpõdet dupliciter.d.Alex.Primo,ꝙ ibi nõ ſuperuenit intereſſe:vt hic.Secũdo qd ibi facto ſtipulatoris corrũpitur ſtipulatio.Tu dic melius ꝙ imo iſtud arg.ſtringit pro communi ſnĩa.Nã contrariox eadẽ eſt diſciplina.l.j.cũ ſi.ff. de his q ſunt ſui.Si ſtipulatio valida annulletur ſi poſtea deſinat intereſſe:ergo a ꝯtrario,ſtipulatio inualida dꝫ cõualidari ſi intereſſe ſuperueniat.preſertim quia lex magis fauet validitati actus ꝗ annullationi.l.quoties.ff.de reg.iur. ¶ Bene fateor ꝙ a princi. ſtipulatio nõ eſt valida,ꝛ ad hoc tendit arg.Fulg.ſed reconualidatur per ſuperuenientiã intereſſe.credo ꝙ ita voluerit dicere Alex.in prima ſolutione. ¶ Pro eadẽ parte mouetur Fulg. quia qñ ſtipulor alteri,ego in animo meo gero querere illi alteri,ꝛ nõ mihi,qñ mea nihil intereſt,ergo licet poſtea ſuperueniat

¶ Quid ſit pax. Adde doc. in rub. de pac.

interesse, non debet mihi queri: propter deficientem voluntatē,
cū non habuerim voluntatē mihi acquirere. l. obligationū sub-
stantia. §. fi. ff. de actio. ⁊ obli. qꝛ actus agentiū nō operant̄ vltra
eorum intentionē. l. non omnis. in princi. ff. si cer. pe. Et isto fun-
damēto vtitur precipue. d. Christo. de castel. in. d. §. possum. Tu
responde ꝙ istud fundamētum procederet, qn̄ verba obligato-
ria ⁊ executoria sunt collata in personā tertij: tunc bene verū est
ꝙ intētio mea est acquirere alteri, ⁊ ista conualidari non potest
per superuenientiā interesse: patet, qꝛ si etiam a principio inter-
esset, nihil valeret. vt. s̄. dixi. sꝫ questio nostra loquitur qđ verba
obligatoria conferuntur in personam ipsius stipulatoris, et nō
illius tertij, quo casu cessat ista ratio, patet qꝛ tunc naturalis ac-
quiritur ipsi stipulatori, ⁊ non illi tertio. ¶ Eandem opinionē
vt dixi tenet Raph. comen. in. d. §. alteri. in. j. ⁊. ij. col. Mouetur
per tex. in. l. si rem meam. cum gl. magna. in fi. ⁊ in. l. nemo rē suā
ff. de verb. obli. vbi si aliquis stipulatur rem suā. nihil valet stipu
latio, nec recōualidatur ꝗuis desinat esse sua, ⁊ sic ꝗuis superue
niat interesse. Respondet Imo. in. d. §. alteri. et in. d. l. existimo.
in prin. et. d. Alexā. hic, ꝙ interdū deficit interesse ex eo qđ quis
habet penes se istud qđ stipulat̄, ⁊ tunc stipulatio est nulla, ⁊ isto
casu lex nō curat ei subuenire. vt est, qn̄ quis stipulatur rē suam.
Ita loquūtur cōtraria. Interdū deficit interesse: nō qꝛ habeat
rē quā stipulatur: sed qꝛ aliquod interesse non pōt pretēdere sti-
pulari illi tertio, et tūc procedit cōmunis snīa. Sed certe ista so-
lutio diuersificat potius casus, ꝗꝫ aliter eneruet argu. ¶ Aliter
respondet do. Marti. lau. hic, qđ illa iura loquūtur, qn̄ peccatū
est in forma, cū nemo possit stipulari rē suā, sicut nec rem sacrā. l.
inter stipulantē. §. sacrā. ff. de verb. obli. sed errat, qꝛ tūc non dici
tur peccatum in forma, sꝫ in materia, vt patet ad sensum. Tu er-
go respōde ⁊ notabilius, ꝙ ibi qn̄ stipulatur rem suā, stipulatio
est inutilis, qꝛ nihil interest stipulari rē suā: vnde si posset recon-
ualidari stipulatio, ꝑ hoc qđ desinat esse sua: certe validitas vel
inualiditas illius stipulantis penderet a mera ⁊ sola voluntate
stipulatoris, cū a sua voluntate pendeat facere qđ nō sit sua, ha-
bēdo rē pro derelicta vel alienando. Sed istud est absurdū ⁊ cō-
tra regulam. l. in emētis. cū gl. C. de ꝯtrahen. emp. ideo stipula-
tio recōualidari nō potest. Et ista est vera respōsio ad illa iura.
¶ Istam eandē partē tenet do. Car. flo. in. c. accedēs in vlti. col.
de preben. vbi dicit, ꝙ ista questio eo presente fuit disputata per
quēdam do. Ludo. qui tenuit istā partē contra Bart. ⁊ cōmunē
opi. per tex. ſm eū optimum in. l. si ita stipulatus fuero te sisti. §.
possum. ff. de verbo. obli. intelligendo literā plene prout iacet. ⁊
nō destruēdo vt facit Bart. Sꝫ Imo. in. d. c. accedēs dicit, ꝙ ille
tex. nō probat. ⁊ dicit Alex. hic qđ gl. si. sentit, ꝙ si superueniret
interesse recōualidaretur stipulatio, ꝙ nihil est: quia si nō valet
stipulatio in prin. quādo adest interesse. multominus per super-
uenientiā interesse. Tu cōsidera, ꝙ si tex. vellet id qđ presuppo-
nit do. Car. qđ promitteres te daturum noīe titij ⁊ interesse de
presenti, qđ stipulatio nō valeret: istud esset cōtra oīa iura mun-
di. cōtra. d. l. stipulatio ista. §. alteri. ⁊. §. si quis insulā. vn̄ oportet
dicere, vt ibi intēdit Bar. quē per te videas. ¶ Pro eadē parte
facit, qꝛ stipulationes recipiūt robur tēpore ꝯtract⁹. ⁊ nō debēt
stare in pēdēti. l. vsusfructus. ff. de stip. seruorū. l. si fili⁹. in prin. ff.
de verb. obli. ⁊. l. fi. in fi. iuncta gl. que declarat. ff. cōmu. predioꝝ.
¶ Ad idē facit, qꝛ al's esset in volūtate stipulan. facere qđ valeat
stipulatio recipiendo ab illo tertio mutuū, qđ esset ꝯtra regulā.
d. l. in emētis, ⁊ sic elusoria essent iura. s̄. allegata, que dicunt, ꝙ si
qs alteri stipulet̄ nihil agit: nisi diceres ꝙ imputet sibi ꝓmissor
qui ita ꝓmisit. ¶ Et pro certo disputādo ista opinio est pulchra
19 ⁊ sustētabilis. nō recedas tn̄ a cōi. ¶ † Vltimo inquātū gl. dicit
qđ nō liberet̄ a me, si mihi tenebatur, soluendo illi tertio gl. ma-
le dicit ſm Fulg. Pau. de ca. et Moder. hic: qꝛ vt declarat bar.
hic in fine: ille tertius diceret̄ tūc quidā procurator meus cōsti-
tutus ad recipiēdū. ideo pōt ei solui, nisi reuocet̄. l. si cū cornel. ff.
de solu. Quod vltimū limita per text. in. l. alius. ⁊ in. l. qui res. §.
qui rome. ff. de solu. Nā dictum precedens procedit, qn̄ erat debi
tū priusꝗꝫ mādaret̄, qꝛ mea voluntate inuito promissore possum
reuocare tale mādatū. Secus qn̄ aliquis esset adiectus solutio-
ni tempore oblig. cōtracte, vt qn̄ promittis mihi soluere. x. mihi
aut titio, potes soluere illi adiecto, nec ego possē reuocare te in-
uito, quin possis illi titio soluere: quia debitū est ꝯtractū cū ista
qualitate, ꝙ debitor possit soluere aut mihi aut titio: ergo istam
qualitatē positā in obli. ⁊ sic istā electionem alternatiue solutio
nis, nō potest creditor debitore inuito auferre. d. l. aliud. et. d. §.
qui rome. ⁊ potest esse magnū interesse, vt ibi dicit text. qn̄ debi-
tor promisisset mihi soluere rome, aut titio Venetijs: sec⁹ est vt
dixi quando debitum iam erat contractum. Iason Padue.

1 ☞ Creditor si reddat debitori instrumentum crediti, hoc ipso
intelligitur debitum remisisse. vide extēsiones. nume. 3. 4. 5. 6. 7.
8. 9. 10. et. 11.

11 Stāte statuto ꝙ solutio debiti nō possit probari, nisi ꝑ publicū
instrumentum: ille dicitur probare solutionem per instrumen-
tum, qui producit instrumentum crediti cancellatum.
12 Quoqꝫ dictio, est implicatiua, sicut dictio etiam.
13 Pignore reddito, non intelligitur remissum debitū principale.
14 De instrumento reperto penes creditorem: aut debitorem: aut
tertium. et nu. 15. et. 16.

Labeo ait. ¶ Conuentio pōt fieri tacite et exp̄sse, inter p̄sentes ⁊ absentes.
et si creditor reddat instrumētum debiti, videtur de-
bitum remisisse. Secus si pignus restituat, nisi cōtra-
rium probetur. hoc dicit cum. l. sequēti. ¶ In tex. ibi vel re. gl. ⁊
doc. exponūt. i. tacito cōsensu, qui intellectus stare non pōt, quia
tex. esset superfluus, cum infra dicat, sꝫ etiā tacito consensu. Vn̄
Raph. fulg. exponit. re. i. vere vt. l. quoties. ff. de iureiu. Tu po-
tes intelligere re. i. actualiter, vel aliter ⁊ quarto ⁊ meli⁹ intelli-
gere. re. i. tacite ꝯsensu qui ex reb⁹ colligit̄, vt ꝑ redditionem in-
strumēti, prout. ĩ. infert: in versi. ⁊ ideo. Itē tacite quādo pactū
inducitur per. l. iuxta. l. ij. ⁊. l. si creditores. ⁊ vtrobiqꝫ Bar. C. eo.
1 ¶ † No. ex isto tex. regulā, ꝙ si creditor reddat debitori instru-
mentū crediti: hoc ipso intelligitur debitum remisisse. ⁊ debitor
habet excep. taciti pacti. Adde tex. in. c. cū ecclesia. el. ij. in fi. ⁊ ibi
glos. vt lite penden. ⁊ ibi Cano. reassumunt materiam. l. nostre.
2 ¶ Et idem ſm gl. si creditor reddit instrumētū cācellatū. † Et
circa hoc, in ista materia teneas multū cordi, ꝙ stante statuto ꝙ
solutio debiti non possit probari nisi per publicū instrumentū:
certe dicitur probare solutionem per instrumentū, ille qui pro-
ducit instrumētum crediti cācellatū: ita singulariter dicit Bal.
in. l. euacuatis. in fi. C. de decu. lib. x. ad hoc no. glo. in. §. qꝛ vero.
in aut̄. vt si. probi. ma. cre. que glo. mihi non probat. Et in cōtra-
rium facit regula Bart. in. l. j. circa princ. C. de fide instru. et iure
haste fisca. li. xj. ꝙ qui habet presumptionem iuris pro se, non di
citur ipse probare, sꝫ est ipsa lex que presumit, facit etiā, quia sta-
tutum loquitur de vera probatione per instrumētū, nō autē de
ista que venit per coniecturā. l. vnica. ff. si tab. testa. extab. gl. in. l.
3 j. ⁊ ibi Ang. Lud. ⁊ Moder. ad hoc no. C. de testa. mili. ¶ † Ex-
tēde regulā isti⁹. l. quinqꝫ modis. Primo nō solū si instrumentū
sit redditum debitori: sed etiā si sit redditum illi sub cuius gene-
rali potestate est debitor, vt si instrumēta ecclesie reddantur pa-
pe, qui super oēs ecclesias habet plenitudinem potestatis. certe
intelligeretur remissum debitum. Ita extendit istum tex. Inn.
4 in. c. cum pridem. extra eo. refert ⁊ sequitur Ang. hic. ¶ † Scđo
extende regulam huius tex. etiā qn̄ in eodem instrumēto essent
duo obligati tu ⁊ alius. nam reddendo tibi instrumētū, videtur
te liberare a tuo debito. ⁊ etiam contra aliū donare tibi actionē
per. l. si is qui duos. in fi. ff. de lib. legata: que nō facit in ꝓposito.
et. l. j. C. de dona. Guil. de cu. Bar. Albe. Ang. ⁊ Fulg. hic. Ego
teneo contrarium, quia cum redditio instrumēti afferat vnā vti
litatem, ꝙ liberet eum a suo debito, nō debet presumi donatio. l.
si cū aurū. ff. de sol. l. cū de indebito. in princ. ff. de proba. Et dicit
Bal. post Cy. in. l. generaliter. in. iij. col. de nō nu. pecu. ꝙ potius
debet presumi stultitia ⁊ fatuitas ꝗꝫ donatio. Et hoc idē volunt
Bar. ⁊ doc. super gl. ꝙ qn̄ redditio instrumenti pōt afferre aliā
vtilitatē, nunꝗꝫ presumitur remissio debiti, ⁊ sic donatio. Intel-
lige ergo decisi. doctoꝝ ꝓcedere ĩ casu claro: qn̄ apparet, ꝙ red-
ditio instrumēti esset facta animo donādi actionē cōtra illū ter-
tiū. al's in dubio presumeretur potius eū cōstituisse procurato-
rem ad exigēdum ab illo: qn̄ esset ꝑsona habilis ad procurādū:
secus si inhabilis: puta mulier miles vel pupillus ſm. d. Anto. in
5 c. eccl'ia. ij. ⁊ ibi. d. Abb. in. v. colū. et. d. Alex. hic. ¶ † Tertio am-
plia istum tex. vt procedat etiam qn̄ de eodē debito extarēt plu
ra instrumēta: ⁊ creditor vnū solū traderet debitori: qꝛ in effectu
est vnū instrumētū in plurib⁹ chartis. l. vnū. ff. de test. ſm Bart.
⁊ alios hic. Sali. in. l. si de possessione. C. de proba. cano. in. d. c. ec
clesia. ꝗuis cōtrarium teneat Raph. Fulg. hic. per. l. fi. ff. de his
6 que in test. delen. q̄ loquitur diuerso casu. ¶ † Quarto amplia:
qn̄ creditor reddit instrumētū debitori: dato ꝙ originale rema-
neret apud notariū: tn̄ debitor censet̄ liberatus: ſm Bar. in. l. fi.
ff. de his q̄ in test. delē. sequit̄ Bar. in. l. nostrā. in. v. col. C. de test.
7 vbi Pau. de ca. ¶ † Quinto extēde istū tex. vt ꝓcedat etiā ecō-
tra, qꝛ si postea debitor restitueret creditori idē instrumētū: in-
telligeret̄ se reponere in ꝑ̇ma obligatione qn̄ est talis: que pōt
per pactū resuscitari iuxta. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ver. sꝫ
si pactū. ĩ. eo. Et cā isti⁹ ꝑ̄sumpte donationis resultat ꝓpter re-
munera. l. si vero nō remunerādi. §. idem pap. ff. mā. ſm Guil. de
Cu. Ang. ⁊ Moder. quicqd teneat Bald. in. l. vnica. §. ille. C. de
lati. liber. tol. ⁊ do. Abb. i. d. c. eccl'ia. in vlti. col. Vn̄ facit me du-
bitare ꝙ alio ꝓposito dicunt Guil. ⁊ Alb. hic: ꝙ dispositio hui⁹
l. ꝓcedit fauore liberationis: vn̄ in casu isto esset totū econtra: cū
inducatur absolutio: tamē ista. l. multum generaliter loquitur.

Limita

8 ¶ † Limita nūc regulā huius tex. q̄tuor modis. ¶ Primo, qn̄ redditio instrumēti est facta a principali creditore: secus qn̄ ab eius procuratore vel actore, fm Bal. hic: p3 q2 nō pñt remittere & sic donare, cū in mandato quātūcūq; gnali etiā cū libera, non venit vt procurator possit donare. l. filiussa. in pn. ff. de do. & l. contra iuris ciuilis. §. fi. vbi dicet. §. e. Imo nō pōt debitori terminū prorogare. l. qui rome. §. callimachus. ff. de verb. obli. Sed considera q2 decisio Bal. nō vr̄ bona, qn̄ debitor allegaret se liberatū solutione, quā pbat ex redditiōe instrumēti, vt dicā in gl. fm

9 omnes. ¶ † Scdo limita, qn̄ creditor nō restituit actualiter instrumentū, sed tm̄ renūtiat instrumento, cū intelligat solū renūtiasse pbationi. Ita limitat solus Bal. hic, p tex. in. l. iiij. C. de fid. instru. Ista limitatio nō placet, & 9triū dixit Bal. in. l. vnica. §. ille autē. ad fi. C. de lati. lib. tol. & contrariū t3 Mar. laud. hic: quia si tradendo simpliciter instrumentū, intelligit remittere debitu3 vt hoc tex. quāto fortius renūtiando expresse instrumento: & sic remittendo effectū instrumēti. arg. l. postq̄ liti. C. eo. nec obstat d. l. iiij. quia loquitur quādo quis renūtiat solū vsui instrumenti.

10 ¶ † Tertio limita, qn̄ creditor prius exegisset illud, qd̄ in instrumento continet tradendo postea instrumentū debitori nō intelligeret remittere debitū fm d. Ant. in. d. c. ecclesia. cū remissio presupponat debitū extare. l. remitti. ff. de iureiuran. l. decē. ff. de

11 ver. obl. s3 hic creditū iā erat extinctum. ¶ † Quarto limita, qn̄ pōt capi alia p̄sumptio quā remissionis debiti, vt dicunt doc. in

12 gl. vbi referā. ¶ † Scdo principaliter nota ex isto tex. fm Bar. a q2 dictio quoq;, est implicatiua, sicut dictio etiā[a] facit fm eū. l. seruum quoq;. in prin. ff. de pcura. adde Bar. in. l. fi. in. ij. col. ff. de eo q2 certo loco. Itē adde, q2 dictio quoq; habet includere. ita no. Ang. in. l. vnica. p illū tex. C. de capita. ci. cēsi. exi. li. xi. ¶ Capio gl. in verbo. ideo. Ista gl. vult opponere cōtra tex. q2 male inferat. in ver. & ideo, cū ex puris & meris particularib9 non fiat bona illatio. Ita dicit tex. in. c. in genesi. circa mediū in ver. quemadmodū. de elec. ergo nō bñ sequit in hoc tex. cōuentiones pñt fieri tacito cōsensu, ergo reddendo instrumētū liberat debitorē ista nō vr̄ bona illatio. gl. rñdet vt in ea. & cū gl. transeunt Bart. Ang. & Pau. de ca. Tu rñde meli9 fm Bal. & Fulg. q2 iuriscōsultus nō faciat illatio. ex aliquo pticulari, sed ex illo indefinito, q2 cōuentio pōt fieri tacite, & indefinita equipollet vniuersali. l. si pluribus. & ibi Bar. ff. de leg. ij. gl. in. c. vt circa. de elec. in. vi. Et hoc modo iuriscōsul. bñ infert ex vniuerso. Et q2 istud sit veru3 aperte declarat tex. in. l. itē quia. in prin. §. e. q̄ cōtinuatiue sequit vbi dicit. Itē q2 conuentiōes tacite valent, ex isto indefinito sequit placet in vrbanis &c. ¶ Capio gl. magnā in. l. postq̄. quā diuide in duas partes. In pma ponit rōnē diuersitatis inter. l. labeo. & l. postq̄. i scda format. q. quā psequit vsq; ad fi. scda ibi. itē qd si apud debitorē. ¶ In prima pte dic q2 prima rō Martini & irne. si recte intelligat est bona. non obstante reprobatio. gl. & eā defendit Dy. in. l. si tibi homo. in prin. ff. de leg. j. Albe. Bald. & Ful. hic. Nā nō intellexerūt, q2 ius oblig. cōsisteret in instrumēto hoc est, in ipsa mēbrana: sed qd ibi erat obligatio pncipalis, In pignore vero nō consistit obligatio principalis s3 pignoris tm̄, q̄ est accessoria. Ideo sublato accessorio non d3 tolli principale. l. creditricē. C. de remis. pignor3. Qd etiā p3 fm Bal. quia instrumentū & debitū supponūt p eodē, sed pignus & sors principalis supponunt p diuersis: ideo vnū pōt tolli alio remanente. l. si dom9. ff. de serui. vr. pdi. secunda rō Jo. approbat p glo. et oēs hic. & gl. & doc. in. d. c. ecclesia. & p glos. & doc. in. c. fane. de renuntia. vnde inferunt Guil. Bar. & alij. q2 qn̄ redditio instrumēti posset afferre aliā vtilitatem, put ipsi exemplificant in venditore, nō intelligeret remitti debitū principale. Sed tu cōsidera aliter q̄ dicat Ang. q2 redditio instrumenti de debito principali vr̄ q2 semp posset afferre vtilitatē: quia vbi de debito constat per publicū instrumentū, tūc pbatio sol. nō pōt fieri per testes panciores quinq; & etiā debēt esse rogati. l. testiū. & aut. rogati. C. de testi. intelligēdo vt ibi per doc. Unde reddito instrumēto poterit debitor pbare solutionē per duos testes etiā non rogatos. Nec dicas, q2 doctores loquāt de vtilitate intrinseca: dū ponunt exemplū de venditore vt hic p Bar. & alios. fateor tñ qd de

13 hac vtilitate nō esset multū curandū. ¶ † Itē pōdera qd ex rō ne istarū glossarū & doctor3 pōt inferri ad aliud q2 est necessariū scire. Nā tex. vult, q2 reddito pignore nō intelligat remissum debitum principale: an saltē intelligat remissum ipsum ius accessoriū, & sic pignoris vel hypothece, & tex. iste nihil dicit. Ray. et Albe. hic tenent q2 sic per. l. j. §. ff. de lib. leg. certe rō gl. & doctorum vult cōtrariū, q2 ex quo remissio pignoris pōt afferre aliā vtilitatē. s. vsum rei pignorate, vt p3 in libris scholariū, ergo non intelligit remissa obligatio pignoris: & istud puto veri9. Et ita tenet gl. in. d. l. j. in gl. pe. in verbo fuit & ibi Bar. ff. de li. leg. Bene verū est, q2 per redditionē instrumēti pignoris intelligit tūc pignus remissum: eo quia restitutio talis instrumenti non potest tunc aliā vtilitatē afferre: & ita loquitur tex. in. d. c. ecclesia. in fi.

14 et tres tex. allegati in gl. ¶ † Sum in scda parte principali gl. ibi. Itē quid si apud debitorē meū. ista gl. melius examinat istū articulū quā alia que sit in corpore iuris s3 Ang. & Pau. de ca. hic: tñ inq̄tum distinguit an instrumētum reperiat cancellatū penes creditorē & presumat debitor liberat9. l. si chirographū. ff. de proba. an penes debitorē & tunc aliquā p̄sumptionē faciat fm qualitatē personarū, put dicit glos. in. l. vnica. §. ille autē. C. de lati. liber. tol. ¶ Licet cum gl. teneat Bar. in. l. fullo. §. fi. ff. de fur. Spe. in ti. de instru. edit. §. postq̄. ver. porro. Bal. in. d. l. vnica. §. ille aūt gl. & Archi. in. §. scire debet. lxxvi. distin. Tñ Bar. et Bal. sibi contrarij & ceteri doctores reprobant istam differentiam cū vtrobiq; sit eadē rō cum potuisset per alium cancellari, & sequunt distin. Jac. but. vt hic per Bar. & sequit Cy. in. l. si de possessione. C. de pba. & cano. in. d. c. ecclesia. & dicit Ang. q2 ita seruat de facto q2 aut debitor q habet instrumentū cācellatū, allegat se liberatū pacto. & nō sufficit. aut solutiōe quā pbat per redditionē instrumēti cācellati: & tūc secus. nisi sit persona suspecta. Rationē diuersitatis ponit Cy. in. d. l. si de possessione. et notabiliter Panor. in. d. c. ecclesia. in vlti. colū. Nam qn̄ debitor allegat se liberatū pacto, ppter cācella. instrumēti nō sufficit q2 habet presumptionē contra se q2 pactū d2 quedā donatio que non presumitur q2 est iactatio. l. cum de indebito. ff. de proba. Facit qd dicit gl. no. in. cū quid. ff. si cer. pe. sed qd debitor allegat se liberatū solutione: & eam probat ex cācella. instrumēti: tunc debet obtinere q2 tūc habet presum. p se: q2 creditor tunc cancellat instrumentū qn̄ sibi soluit: ideo debitor obtineret ni

15 si creditor pbaret oppositū. d. l. si chirographū. † An aūt talis p̄sumptio sufficiat p plena probatione absq; iuramēto debitoris, prosequit plene hoc Alex. dic vt per eum. Ego aūt dubito q2 esset imponere legē verbis & nō rebus cōtra. l. ij. in fi. C. cōia

16 de lega. † Si autē instrumētū reperiat cancellatū penes tertiū Bar. in. l. fullo. §. fi. ff. de fur. mirabiliter tenet q2 ex hoc presumatur solutionē esse factam & sic debitorē liberatū, per. l. qui tabulas. ff. de fur. & male cum potius presumatur traditum ei instrumentum causa custodie q̄ ad effectum liberationis debitoris fm Ang. in. l. si vnus. C. de testa. & do. Alex. hic: & in consilio. eci. incip. viso processu cause tamen principalis &c. in penul. colū. ad fi. & sequenti.

Jason Padue.

1 ¶ Inuecta & illata sunt tacite hypothecata.
2 Hypotheca tacita rerum inuectarum & illatarum in domū conductam, non impedit alienationem.
3 Locator quamuis prouiderit sibi de certo pignore speciali: tamen eius bona inuecta: & illata sunt tacite generaliter hypothecata pro pensione domus.
4 Prouisio hominis, facit cessare prouisionem legis.
5 Etiam dictio non debet implicare casum magis dubitabiem.
6 Mutus potest pacisci.
7 Promissio dotis habet in se tacitam conditionem si nuptie sequantnr.
8 Exceptio aliqua si non possit opponi contra instrumentum factum manu publici notarij tamen si est instrumentum dotis potest opponi q2 matrimonium non est secutum.
9 Sors non debet peti, donec soluantur vsure.
10 Debitor an non possit soluere sortē nisi ad placitum creditoris.
11 Imprestita mōtis genue vel venetiar3 an sint licita: an vsuraria.
13 Dicta in prefationibus intelliguntur in sequentibus repetita.
13 Mandatum alicuius de aliquo faciendo si pcedat. & ille postea faciat: licet non exprimat se facere nomine illius tamen presumitur quod pro illo & nomine illius fecerit.
14 Res inducte in predium vrbanum & res inducte in predium rusticum differunt.
15 Fructus qui nascūtur in predio rustico, sunt ipso iure tacite hypothecati. & nu. 17.
16 Inuectura diuiditur in tres partes.
18 Pretium non succedit loco rei in hypothecaria.
19 Dominus domus, non prefertur alijs creditoribus anterioribus, in rebus inuectis in domo conducta ad habitandum.
20 Res minoris inuecte vel illate sine autoritate tutoris in domū conductam, an sint tacite obligate.
21 Cōditio expressa sicut impedit natiuitatē obligatiōis & actiōis ita cōditio tacita impedit ortum actionis & obligationis.
22 Cōditio tacita, an insit obligationi an executioni quomodo cognoscatur.
23 Conditio tacita. l. subrogata in locū expresse conditionis apposite a testatore, impedit natiuitatem actionis & obligationis.

[a] ¶ Dictio etiā. Adde do. in cle. j. de preben. Abb. in. c. vnico. in. ij. no. de commo. Abb. i c. ex tue. de cle. nō resi. Abb. in. c. ro. d appel. Bal. 9sil. ij. ti. de pben.

Tem quia. Ista lex ponit tres casus. Primus est de tacita cōuentione. Secund9 de tacita 9ductione. Tertius de tacita repe. h. d. Inuecta & illata p 9ductorē in domū cō

ductã,sunt locatori tacite obligata.hoc primo.⁊ in stipula. do⸗
tis,inest tacita ꝯditio si nuptie sequãt.h.d.ij.⁊ dicta in pfationi⸗
bus,censent in sequentibus repetita.h.d.tertio ⁊ vltimo.¶ In
tex.ibi inuecta ⁊ illata.Que differentia sit declarat gl.in.l.si non
1 inducta.C.in qui.cau.pig.taci.ꝯtrahat.¶ † No.j.regulã.qđ in⸗
uecta ⁊ illata sunt tacite hypothecata.ꝯcordat.l.certi iuris.vbi
gl.⁊ doc.C.loc.§.itẽ seruiana.insti.de act.vbi plene posui istã ma
teriã.¶ Et ad hoc vt habeat locũ ista regula quatuor reqrunt
que colligũtur ex ista gl.⁊ ex gl.in.d.l.si non inducta. Primo ꝙ
a sit prediũ vrbanũ[a] secus in predio rustico ⁊ dr vrbanũ edificium
etiã in rure vel villa.l.vrbana predia.⁊.l.vrbana familia in prin.
ff.de verb.sig.⁊ nõ solũ illud qđ habitat per hoies: sed etiã sta⸗
bulũ ⁊ horreũ.l.iij.⁊.iiij.ff.in qui.cau.pig.taci.cõtraha.¶ Scđo
requirit,ꝙ illa bona sint cõductoris ⁊ non aliena: quia si sit res
aliena,non põt expresse pignorari.l.rẽ alienã.ff.de pigno.actio.
multomin⁹ tacite poterit induci a lege.¶ Tertio qđ sint indu⸗
cta eo aio:vt ibi sint donec finiat ꝯductio. ¶ Quarto ꝙ sit per⸗
sona q̃ possit obligare:alias secus vt in minore vt dr in gl. Istis
concurrentib⁹ inuecta ⁊ illata intelligunt hypothecata:nõ solũ
pro pensione:sed etiã ꝓ deterioratione domus.l.ij.ff.in qui.cau.
pig.taci.cõtraha.Imo talia inuecta ⁊ illata pñt pro alio debito
dñi retineri.Ita mirabiliter tz Bar.in.l.solutũ.§.solutã.in fi.ff.
de pig.act.per.l.j.⁊.ij.ff.in qui.cau.pig.taci.contraha.q̃.ll. nihil
faciunt.vnde teneas cõtrariũ ꝑ regulã.l.ꝑtextu.C.cõmo.prout
dixi in.l.si nõ sortẽ.§.si centũ.ff.de condi.inde.ꝑ Bar.⁊ alios in.l.
si filio.ff.solu.mat.¶ Limita istũ tex.ꝓcedere in reb⁹ inuectis a
primo cõductore.sec⁹ si ipse locaret alteri.nã inuecta ꝑ scđm cõ
ductorẽ,nõ essent tacite hypothecata dño.tex.est no. in.l.si in le
ge.§.si colon⁹.ff.loc.quẽ ad hoc reputat sin. Lu.ro. in fin. lxxxv.
ꝙ incipit inuecta ⁊ illata.Sed tu vide Bar.in illo.§. si colon⁹. q
aliter intelligit illũ tex.¶ Scđo limita in habitatiõe gratis cõ⸗
cessa,vbi inuecta nõ intelligunt tacite hypothecata ꝓ deterio⸗
ratione dom⁹.tex.est in.l.si gratuitã als incipit põponi⁹ li. xiij.
ff.in qb.cau.pig.taci.cõtraha.Et lz gl.ibi dicat hoc esse verũ quã
tuz ad pẽsionẽ sed nõ quo ad deteriorationẽ gl.male dicit:qr in⸗
epte decideret text. an ꝓ pensione inuecta sint obligata:ex quo
obligatio erat gratuita,necessario ergo tex. decidit quo ad de⸗
teriorationẽ dom⁹:⁊ ad istã habitationẽ gratis cõcessam. vide
2 qđ decidit tex.sing.in.l.si mercedẽ.§.si.ff.de actio.emp.¶ † Itẽ
aduerte qđ ista tacita hypotheca rerũ inuectarũ vel illatarũ in
domũ cõductã,cũ sit generalis ⁊ tacita nõ impedit alienationẽ:
ita qđ transeãt cũ aliquo onere:nisi postq̃ facta fuerit earũ in⸗
clusio hoc est descriptio ꝑ manũ notarij in presentia testiũ. l. est
differentia.ff.in qui.cau.pig.taci.ꝯha.⁊ dicit ibi Bart.ꝙ nõ põt
fieri ista inclusio,nisi qñ cõductor est in mora non soluendi pen⸗
sionẽ.⁊ idẽ tenet Ang.hic:in.j.col.⁊ in.l.inquilino.ff.de dam.in⸗
fec.Vnde diu ⁊ multũ cogita qd operet ista tacita hypotheca
quã ista.l.⁊ similes inducũt in bonis inuectis, cũ non impediat
alienationẽ:ꝓ certo elusoria ⁊ inanis vr decisio istarũ.ll.Ioan.
fab.in.§.item seruiana.insti.de ac.in.ix.col.⁊ ibidẽ Nic.de neap.
in.j.q.extra glo.ponunt vnã vtilitatẽ,qñ facta est inclusio bono⸗
rum:quia dñs põt ꝓpria autoritate capere ista bona,tanq̃ post
inclusionẽ eius noie possessa.d.l.inquilino.qđ non posset hypo⸗
thecarius q hz cõuentionalẽ.imo qñ propria autoritate appre⸗
henderet priuaret iure qđ hz ꝑ.l.extat.cum si.ff.ꝙ me. cau. ⁊.l. si
quis in tantam. C.vnde vi.Sed ista vtilitas ante inclusionẽ ni⸗
hil ad propositũ.⁊ tñ decisio huius tex.⁊.l.certi iuris. C.loc.⁊.d.
§.item seruiana,volunt ꝙ bona inuecta ⁊ illata sint tacite hypo⸗
thecata ꝓ pensione domus:⁊ deterioratiõe q̃ hypotheca ẽ sine
effectu.Vnde do.Marti.lau. hic: quãuis predictam difficulta⸗
tem nõ attingat dicit posse teneri,ꝙ imo ista tacita hypotheca
impediat alienationẽ istoꝝ bonoꝝ:sicut impedit hypotheca cõ
uentionalis per gñalitatẽ.l.si debitor.C.de distra.pig. Ad. l.est
differentia.rñdet ꝙ ibi loquit in manumissiõe ⁊ sic fauore liber⸗
tatis.Sed tu caue,cũ tex.ibi generaliter loquat exemplificãdo
de libertate,non dz restringere regulã.l.j.§.labeo.cũ si.ff. de aq̃
plu.arcẽ.Tamen ne sequant absurda ꝑdicta, forte: ita necessa⸗
riũ est tenere:⁊ põt(ꝓ illa solutiõe ꝙ ibi spãle sit in manumissio
ne:⁊ sic in datione libertatis)allegari optimus tex.qui ita dicit
in.l.si gratuitã.§.si.ff.in qui.cau.pig.taci.cõtraha. als non pote
rit de facili tolli ꝑdicta difficultas.Nec dicas vtilitatem esse, qr
habens tacitam hypothecam a lege in rebus inuectis ⁊ illatis,
preferat anterioribus creditoribus:quia nõ est verum nisi vno
casu,qñ domus principaliter non esset conducta ad habitandũ
sed ꝓ necessaria ꝯseruatiõe rerũ in ea tm̃ inuectarũ.tex. est in.l.
interdũ.§.si.cũ.l.seq.⁊ ibi Bar.in.ij.no.declarat vtrũq̃.ff.q po.
in pig.hab.¶ Tertio limita istã.l. vt ꝓcedat in locatione facta
in pecunia numerata:quia illa est ꝓprie locatio:secus si esset fa⸗
cta ꝓ specie:quia cum sit improprie locatio.l.j.§.si qs seruum.ff.
depo.⁊.l.ij.ff.loca. bona inuecta ⁊ illata nõ sunt tacite hypothe

cata.Ita limitat singulariter Spe.in ti.de loca.§.postq̃.v.por
ro est quedã actio ꝓtoria.Et facit qr ista.l.cõtinet ius exorbitãs
a regulis iuris cõis,ergo nõ debet extẽdi ad casum improprium
l.ille aut ille.§.cũ in vbis.ff.de leg.iij.Cõtrariũ tz glo.ordinaria
in.§.item seruia.in gl.ij.insti.de actio.quã Bal.tenet,⁊ dicit esse
equitorem in.l.j.in aliquib⁹ lecturis.ff.loca.⁊ expressius Bald.in
l.certi iuris.in.iij.q.C.loc.⁊ ibidẽ Cy.⁊ Sali.quia est eadẽ ratio
ꝓut in eo qui nũmis cõducit.Itẽ lz iste sit cõtractus innomina⸗
tus:sequit naturam illius ꝯtractus cui magis assimilat. l.j.§.si
quis seruũ.ff.depoſi.⁊.l.naturalis.§.sed si facio.ff.de ꝑscript.ver.
⁊ ita etiã tenet Lu.ro.in singulari suo.ccxxij.qđ incipit. tu scis
ꝙ inuecta.vbi ꝓ hoc ponderat tex.in.l.si gratuitam.in prin. iun
cta gl.ff.in qui.cau.pig.taci.cõtraha.vbi nõ interuenit pecunia.
3 ⁊ tñ hz locũ regula huius tex.¶ † Scđo no.ex tex. ibi etiã si ni⸗
hil nominatim ꝯuenerit in illa implicatiua etiã:hic esse tex.ꝓut
ponderat Io.fab.in.d.§.item seruiana.in.ij.col.ꝙ quãuis loca⸗
tor prouiderit sibi de certo pignore spãli: tñ eius bona inuecta
⁊ illata,sunt tacite generaliter hypothecata ꝓ pensione dom⁹.
Ad hoc etiã allegat bo.tex.in.l.fundus.ff.de ann.leg.Idem te⸗
4 net Bald.in.d.l.certi iuris.in pe.q.C.loca. † Contrarium tenet
ibi Cy.in.vj.q.⁊ Sali.in.v.post Dy.in.d.§.itẽ seruiana.Idem tz
Alb.de rosa.hic:mouentur trito fundamento qr prouisio hois
facit cessare ꝓuisionẽ legis.l.si. C.de pac.cõuen.l.⁊ hz.§.cũ quis
ff.de ꝑcar.Sed istud est fragile argumentũ quia ꝓcedit qñ pro⸗
uisio legis est de iure spãli:secus qñ de iure cõi.gl.nota.in.l. ij.et
ibi Bar.⁊ alij.C.de iure emphy.cum si.facit.l. creditor q nõ ido
neũ pig.cum gl.ff.si cer.peta.⁊ rõ est, qr ius sin. facili⁹ tollit quã
cõe.l.eius militis.§.militia missus.ff.de test.mili. alio mõ rñdet
Bal.ad istud argumẽtũ in.d.l.certi iuris.in pe.q.in bonis lectu
5 ris.¶ † Tu cõsidera ꝙ inductio Io.fab.de isto tex.nõ est bona
b quia isto mõ dictio etiã[b] implicaret cãz magis dubitabilẽ qđ eẽ
nõ debet.vt no.in.l.qđ si minor.§.restitutio.ff.de mino.glos.in.l.
illud.ff.ad le.aq.iuncta.l.etiã.C.si tutor vel cura.⁊c.vnde tex.iste
vult implicare hoc mõ,ꝙ nõ solum qñ nominatim cõuentũ est,
ꝙ inuecta sint hypothecata erũt hypothecata: sed etiaz si nihil
oino noiatim dictũ sit a lege inducet tacita hypotheca: sic etiaz
6 facit tex.in.l.in ꝑdijs.ff.in qui.cau.pig.taci.cõtrahat.¶ † Ter⸗
c tio no.in ver.scđm hoc ⁊ mut⁹:ꝙ mutus[c] põt pacisci.ex quo ver
ba nõ requirunt.Et quos actus possit mutus explicare:⁊ quali
ter notarius debeat instrumentũ cõficere. ponit Alb.hic Bar.
⁊ doc.in.l.mutũ.C.de acq.here.doc.ꝑcipue Mod. in.l.i.in prin.
7 ff.de ver.ob.¶ † Quarto not.in ver.huius rei,ꝙ ꝓmissio dotis
hz in se tacitã cõditionẽ,si nuptie sequant.facit.l. dotis promis⸗
sio.⁊.l.ꝓmittendo.l.tali.in princi.l.stipulatio.⁊.l.si ego.ff.de iure
d do.Ratio huius no.est:quia dos non põt esse[d] sine matrimonio
l.si.C.de dona.ante nup.Ideo matrimoniũ dz ꝑcedere dotem:
⁊ ideo dicit habere tacitã cõdi.ꝙ dos nõ debeatur si nuptie nõ
sequant. Intellige siue ꝓmissio fiat ab ipsa muliere siue ab alio
8 ꝓ ea.d.l.tali.in prin.⁊.l.stipula.⁊.l.si ego. † Vnde stante statuto,
qđ contra instrumentũ factum manu publici notarij, nõ possit
opponi aliqua excep.Tamen si est instrumentũ dotis põt oppo
ni,ꝙ matrimoniũ nõ est secutũ ꝑm Ang.Pau.de cast, ⁊ Mod.
hic:Ang.in.l.ij.§.creditũ.ff.si cer.pet.¶ Limita duob⁹ modis.
Primo ꝙ tacita ꝯditio inest,verũ est ex pte mariti stipulantis,
nõ aũt ex pte ipsius mulieris,qñ ꝯstat dotantẽ ei voluisse dona
re ꝑm Bar.in.l.q se debere.ff.de cõdi.ob cau.¶ Scđo limita in
legato dotis cũ magis faueatur vltime voluntati.l.in testamen
tis.ff.de reg.iur. Ita tenet gl.in.l.titio cẽtum.§. titio genero. in
ver.peti potest.ff.de cõditio.⁊ demonstra.ꝑm Bal.⁊ Ange. hic:
Sed Bart.per plura tenet cõtrarium in.d. §. titio genero.⁊ in
cõsi.suo qđ incipit.Querit de legatis filiarum cum alijs concor.
9 ¶ † Quinto no.in ver. Idem iuliano qđ valet pactũ qđ donec
soluantur vsure,sors nõ petatur:qñ autem non adesset pactum
dato ꝙ debitor offerret se paratũ soluere vsuras vł interesse ta⸗
men potest cõpelli ad soluendum sortem.tex.est not.in.l.si.ad si.
10 C.de iure do.† An aũt ecõtra valeat pactũ ꝙ debitor nõ possit
soluere sortem:nisi ad placitũ creditoris:dicit Pau.de ca. hic:se
habuisse de facto,cũ quidã mutuasset quantitatem frumenti:et
in instrumẽto continebat ꝙ nõ posset restituere nisi ad placitũ
creditoris,dicit se consuluisse,quod pactũ nõ valebat:quia con⸗
tra libertatem se liberandi ab obliga.gl.est no.in.l.si.C.de pac.
pig.⁊ similis gl.in.l.qui rome.in prin.ff.de verb.obli.in glo. ma⸗
gna.⁊ ibi Pau.de ca.⁊ comen.melius dicũt,qđ valet tale pactũ
si principaliter fiat,vt euitetur dãnum creditoris:sec⁹ si princi⸗
11 paliter fiat occasione vsurarum:vt hic per Alex.¶ † Iuxta hoc
e tangũt Ful.⁊ Pau.de ca.hic:an imprestita[e] mõtis Genue vel
venetiarũ,sint licita an vsuraria.Et ponit etiã Pau.de cas. qd
f si aliquis dat oia bona sua monasterio[f] cum: pacto ꝙ alatur do⸗
nec vixerit.Quã materiã ponunt pleni⁹ cano.in.c.in ciuitate.cũ
si.de vsur.cũ multis cõcor.de qbus hic per Alex.Quibus adde
Ludo.ro

a ¶ Qđ sit ꝑdiũ vrbanũ. Adđ Bar. cep. i tract. vrb. ꝑdioꝝ.
b ¶ Dictio ẽt. adde ab. in c.vnico.i.ij. no.đ cõmo. abb.in.c.ex tue.đ ele. ĩ resi.abb.in c.cũ sit ro.đ ap.Cal. ꝯs. iiij. in ti. de preben.
c ¶ Qđ mut⁹. adđ Ia.zo chũ.⁊ Car. alexã.i.c.cũ apđ.de spđ.
d ¶ Dos non ꝑt eẽ.adđ.l. si.C.đ do.ꝓ mis. Inn. i c.ꝑ vestras. ĩ gl.si.đ do. iter vi.⁊ vx. Io.an.ĩ re⸗ gła accesso riũ.đ re. iu. li.vj.ĩ mer.
e ¶ An impsti ta.adđ Io. de imo.ĩ.l.si marit⁹.ff.so lu.ma.Ber ta.đ firmo.ĩ trac.de ga⸗ bel.i.ij.pte ĩ vj.col.archi epis.flo.i.ij. pte sue sum me ti.j.c.xj. Fe.đ se.ꝯsi. cccij. ici. q. vtit iter ci ues ĩ tali ca su Pe.đ an cha.ꝯs.xxix. ĩci.dubitari solet a qbus dã.Ant.de bu.ꝯsi.xvij. ĩci.occurrẽ, necessitati⸗ h⁹ ciuitatis pa.đ ca.ꝯsi. xix.ĩci. pñs dubiũ.idez pa.đ ca. ꝯs. ccclxxxvj.ĩ cipi. visis ⁊ põderatis oib⁹.alex.đ imo.ꝯs.ciij. ĩci.redẽpto ris nostri ĩ uocato suf⸗ fragio.visis scriptis mi hi.in.ij.vol.
f ¶ Dat oia bõa sua mo nasterio.ad de diffuse ꝑ Ias.i.l.j.C. de sum.tri.ĩ xiiij.col. vs. qnto q̃ro,

Lu.ro.in cõsil.cccclxxiij.inci.p pleniori discussione.in tertio du-
bio.Pau.de ca.ꝛ Alex.in.l.de fideicõmisso.C.de trãsa.¶ Ulti-
12 mo no.regulã.ꝙ † q̃ dicunt in pfationib⁹ intelligunt in sequenti
bus repetita:vt hic.ꝛ.l.titio.§.idẽ rñdet.ff.de ver.ob.Quod fa-
cit ſm Bar.ꝛ doc.ad cõuincendũ fraudes vsurariorũ vt hic per
eum.de quo dixi post Bart.ꝛ alios in.l.pacta nouissima.C.eod.
13 † adde ꝙ no.Bar.ꝛ reputat diligentissime signandũ in.l.qui in
aliena.§.si is qui.p illũ tex.cum glo.ff.de acqui.here.ꝙ si prece-
dat mandatũ alicui⁹,de aliquo faciendo.ꝛ ille postea faciat:licet
non exprimat se facere noie illius, tñ presumitur ꝙ p illo et no-
mine illius fecerit.Et per hoc infert Bal.in.l.multũ interest.in
ij.col.C.si qs alte.vel sibi.ꝙ si inter caium ꝛ titiũ fuit ordinatum
qd titius occideret seium,ꝛ postea ipse titius seiũ occidit. presu
mitur ꝙ fuerit sequut⁹ iste tractatus ꝛ ꝙ ita fuit ordinatũ inter
ipsos:licet testes dicant de finali ordinatiõe se nescire: sequitur
simpliciter.d.Alex.in cõsi.cclxvj.incip. viso pcessu inquisitiõis
formate cõtra Ant.in pe.col.¶ Ad primũ tñ dic ꝙ cõtrariũ vr̃
tenere Bar.in.l.post dotẽ.in.vj.lec.ff.solu.mat.ꝛ ibi plenius per
14 do.Alex.in.xi.col.ꝛ sequẽ.¶ † Glo.in verbo in vrbanis. habes
a ex gl.ꝙ differentia est[a] inter res inductas in predium vrbanum
quia ille tacite sunt dño hypothecate.Et res inductas in pdiuꝫ
rusticum q̃ non intelligunt hypothecate,nisi dñs predii sciat ꝙ
res inducant:ꝛ sic primo casu induciꝛ hypotheca absq; scientia
dñi.scdo nõ.Ratiõnẽ diuersitatis assignat gl.ꝛ doc.in.d.l.certi
iuris.ꝛ in.d.§.itẽ seruiana.ꝙ ideo res inducte in prediũ vrbanũ
obligantur absq; sciẽtia dñi:quia interest nostra, ne res nostre
pandant.l.ij.C.qñ ꝛ qui.quar.pars.lib.x.secus est in prediis ru-
sticis:qꝛ rustici inducũt plaustra ligones ꝛ familia: ꝛ rusticitas
palam oia hꝫ:ꝛ ita transeunt oẽs vbiq;. Ego semp dubitaui qn
ista ratio esset vera si prediũ dicereꝛ rusticum qd cõducit a rusti
co:sed non est sic:quia prediũ vrbanum non distinguitur a rusti
co,loco:sed qualitate.Nam etiã prediũ rusticũ est in ciuitate, et
cõducit a nobili:sicut ecõtra prediũ vrbanũ cõducitur a rustico
ꝛ in rure.l.vrbana predia.in prin.ꝛ.l.vrbana familia.ff.de verb.
sig.Pone ergo ꝙ rusticus in villa cõducat domũ,dꝫ pdiũ vrba
num:ꝛ tñ non erunt bona inuecta obligata nisi dñs sciat ꝛ tñ ni
hil interest rustici:ergo ratio doctorũ nõ bona:nisi dicas prout
in alio pposito dicunt doc.circa inquilinuꝫ ꝛ colonũ. Nam dicit
Bal.in.l.certi iuris.C.loc.ꝙ haberi debet respect⁹ ad frequen
tiam actuũ:quia vt plurimũ prediũ rusticum est in villa ꝛ cõdu-
cit a rustico.¶ Limita tñ secundã cõclusionẽ de predio rustico
15 ꝙ inuecta non sunt ipso iure tacite obligata † secus est tñ in fru
ctibus qui nascunt ex ipso pdio:quia ipso iure sunt tacite hypo
thecati.tex.est no.in.l.in pdiis.in prin.ff.in qui.cau.pig.taci.cõ-
16 traha.¶ † Capio gl.in vbo inuecta.quã diuide in tres partes
prout in effectu addit tria que requirũt vt habeat locũ regula
hui⁹ text.¶ Primo requirit ꝙ sint inuecta eo aĩo:vt perpetuo
ibi sint donec cõductio durat.Intellige gl.pcedere in rebus q̃
17 inducunt.secus est in fructib⁹ q ex predio rustico nascunt.text.
est in.l.in pdiis.in prin.ff.in qui.cau.pig.taci.contraha.Et dicit
notabiliter Bal.in.l.edẽ.in.j.col.in fi.C.loc. ꝙ etiam fructus ex
fundo collatos,adhuc tñ intra fundũ existẽtes potest dñs loco
pignoris retinere.ꝛ phibere ne colonus inde exportet.Intelli-
ge in fructib⁹ naturalib⁹:secus in industrialibus qui nõ sunt ta
cite obligati ad pensionẽ.ita singulariter tꝫ Bar.in.l. assiduus.
in.ij.col.in ver.quero an habeat locũ ista tacita hypotheca. C.
qui po.in pigno. habeã. Sic nec prediũ ex ptio fructuũ emptũ
censeꝛ tacite hypothecatum.text.est not.in.l.iij.C.in quib. cau.
18 pig.taci.contraha.† Ratio est:quia in hypothecaria pretiũ nõ
succedit loco rei.tex.est sing.in.l.j.iuncta gl.ff.de distra.pig. quẽ
Barto.dicit se nescire alibi in.l.qui a debitore.in prin.ff. que in
frau.credi.Ang.in.l.si rem ꝛ pretium.ff.de petit.heredi.¶ Se-
cundũ requisitũ gloss.est,ꝙ res sit propria. Intellige nisi sit res
aliena in qua publicianã ex titulo ꝛ bona fide habeã.text.est no.
in.l.si ab eo.ff.de pig.per quẽ tex.dicit notabiliter Bar.in.l.si rẽ
alienã.in prima oppo.ff.de pig. actio. ꝙ res aliena in qua quis
habet titulum ꝛ bonã fidẽ:ꝛ sic publicianã potest pignorari sine
19 voluntate aut consensu dñi. ¶ † Itẽ aduerte qd pro rebus in-
uectis in domo conducta ad habitanduꝫ non prefert dñs aliis
creditoribus anteriorib⁹:sed bene qñ pensio domus est necessa
ria pro conseruatione rei.tex.est in.l.interdum.cum.l.seq.ad fi.ꝛ
ibi Bart.in.ij.notabili expresse no.ff.q potior. in pigno. habeã.
¶ Tertio requirit ſm gl.ꝙ cõductor sit persona que possit ex-
20 presse obligari:secus si minor. ¶ † Pro clara intelligentia hu-
ius vltimi reassumo in dubium,nũquid res minoris inuecte vel
illate sine autoritate tutoris in domum cõductã sint tacite obli-
gate.¶ In isto passu sunt quatuor principales sententie. Pri-
ma est gl.hic ꝙ non tenet Dy.in.d.§.item seruiana.Bar.hic:et
plenius in.l.si cõstante.in prin.in quarta.q.iij.qd.principalis.ff.
solu.mat.ꝛ Ful.ꝛ Sal.hic:Sali.in.d.l.certi iuris.in tertia qõne.

Imo.ꝛ Raph.comẽ.in.d.l.si constante.in prin. ꝛ ista opinio est
multum sustentabilis.p ista parte Bar.hic adducit duo funda
menta ad probandũ ꝙ obligatio legalis tacita nõ pĩudicat mi-
nori nisi cum autoritate tutoris.Bal.ꝛ Ang. respõdent qd fun-
damẽta Bar.procedunt in alienatione ꝛ translatione dominij.
Nos autẽ in pignore qd nõ est tanti preiudicij.l.fi.cũ glo.C.que
res pig.obl.possunt.Item ibi minor principaliter disponit hic
in consequentia.Tu aduerte qd imo scdm fundamentũ Bar.lo
quitur solũ in tacita hypotheca que inducitur per legem. Itẽ
sicut vr̃ prohiberi alienatio in reb⁹ minoris:ita hypotheca.l.fi.
C.de reb.alie.non alienan.ꝛ in specie tex.ꝛ in. l. lex q̃ tutores. in
ver.vel pignorare.C.de admi.tut.licet mos est dicere ꝙ loquaꝛ
in pignoratitia quã facit tutor nõ in illa que fit ex dispositiõe le-
gis:ꝛ cõstat quod differt hypotheca legis ꝛ hominis.l.est diffe-
rentia ſm cõmunem intellectum.ff.in qui.cau.pig.taci. contra-
ha.habeꝛ in.l.assiduis.C.qui potio.in pig. habe. ¶ Tertio pro
ista parte facit.Nam.l.introducit ꝙ oia bona tutoris tacite sint
obligata p administratiõe.l.p officio.C.de admi.tut.ꝛ tñ bona
minoris non obligantur p tutela.l.fi. C.de legi.tutel. Tu omis-
sis rñsionibus aliorũ rñde ꝙ loquiꝛ in actu phibito minori. Nã
tutela est phibita minori.vt dicit ibi tex. ideo in minore faciẽte
actum regulariter phibitum nõ cadit tacita hypotheca lega-
lis.nos autem loquimur qñ minor facit actum non prohibitum
imo pmissum,scꝫ cõducere domũ sibi necessariam. Secũda fuit
opinio gl.in fi.in.d.l.fi.C.de legi.tut.ꝙ adultus capiendo vxorẽ
intelligaꝛ tacite obligare omnia bona p dote:quia ista est obli-
gatio legalis tñ vere gl.ibi non firmat,imo potius videtur ali-

a ¶ Differentia est. adõ Bar. cepo. i trac.de serui.rusti.predio.

ter tenere cum dicat.quidã alij ꝛc.prout dixi in.l.si idem cũ eo.§.
fi.ff.de iurisd.om.iudi.Ista secunda opinio q̃ per multos appro-
batur qd ex quo minor cuꝫ autoritate tutoris cõducit domũ qd
succedat dispositio legalis vt bona sua inuecta ꝛ illata intelligã
tur tacite hypothecata cũ vtaꝛ iure cõmuni. Istam opinionem
tenet Bal.Ang.ꝛ Pau.de ca.hic:ꝛ dicit Pau.de ca. qd ẽ equa
opinio.Idem tenet Bal.in.l.vnica.§.ꝛ vt pleni⁹. C.de rei vxo.
actio.ꝛ in.l.fi.C.de legi.tute.vbi dicit istam esse cõem sentẽtiam
Jo.and.in addi.Specu.in titu.de dona.inter virum ꝛ vxor.§.fi.
versi.quid si mulier.Bal.Ang.Lu.rom.ꝛ.d.Alex.in.d.l.si con-
stante.in prin.p ista parte multa adducũtur:presertim quia ces-
sat ratio phibitiua ne minores decipiantur.scdo quia licet pu-
pillus nõ possit principaliter obligari sine tutore. tñ bene in cõ
sequentiam.l.cõditionibus pupillus.ff.de conditio.ꝛ demonsꝫ.ꝛ
hoc modo rñdet ad allegata in oppositũ.Sed tu caue ꝙ in fun-
damentis Bart.obligatio venit in cõseqnẽtiã ꝛ tñ non permit-
titur in rebus minoris.¶ Tertio p ista parte dicunt stringere
tex.in.l.j.in fi.ꝛ.l.sequenti.ff. de rebus eorum.nec est bona rñsio
Barto.ꝙ ibi obligatio transit cum sua causa.Eam reprehendit
do.Alex.in.d.l.si constante.qꝛ anteq̃ esset acquisita minori erat
in dñio fisci:ꝛ per consequens nõ potuit dici obligata fisco per
regulam.l.neq; pignus.ff.de reg.iur.ꝛ ita ante eum reprehẽdit
Bal.hic,ꝙ ibi necessario dominiũ minoris pcessit hypothecaꝫ.
¶ Sed tu aduerte qd Bar.voluit aliter rñdere qd iura q̃ pro-
hibẽt rem minoris alienari vel obligari sine autoritate tutoris
loquuntur in re que est libera minoris. Sed iura contraria lo-
quũtur in re que nunq̃ fuit libera minoris: sed ei fuit acquisita
cũ ista qualitate ꝛ cũ ista sua causa,ꝙ esset obligata donec ptiuꝫ
solueretur.Item cõsidera qd ille tex.potest induci vt faciat pro
Bar.hoc modo.Nam ibi ponũtur duo casus. vnus in fisco:ꝛ in
isto valet obligatio sine tutore. alius in priuato.ꝛ in isto tex.de-
cidit.qd nõ valet nisi confirmeꝛ rescripto principis. Tamẽ po-
tes rñdere ꝙ loquitur in hypotheca conuentionali. Sed q̃stio
nr̃a est in hypotheca tacita legali. ¶ Tertia fuit opinio Guil.
de cu.distinguentis ꝛ cõcordantis gl.sequutus Cy.in.d.l. certi
iuris.in addi.in.iij.ꝛ.iiij.qõ.vt hic per Bar.¶ Ultima fuit opi.
Pet.de bellapertica.in.d.l.certi.que poti⁹ est limitatio ad pce-
dentes.Nam distinguit aut minor cõduxit domũ cõuenientem
ſm statum suum:ꝛ conditionem suam:ꝛ sic fecit qd quilibet dili
gens paterfamilias faceret ꝛ tunc cum sit vsus iure cõi habetur
loco maioris.l.fi.C.de in integ.restitu.mino.l.verum.§. item nõ
restituiꝛ.ff.de mino.Et isto casu eius bona sunt tacite hypothe-
cata sicut si essent maioris aľs secus.Istã opi.tenet Cy.ꝛ Ang.
in.d.l.fi.C.de legi.tut.Bal.in.d.l.certi iuris.ꝛ in rubri.C. de pri-
21 ui.do.in.ij.col.¶ † Glo.in verbo male petiꝛ.habes bene notare
qd queadmodũ cõditio expssa impedit natiuitatem obligatio-
nis ꝛ actionis.l.cedere diem.ff.de ver.ob.ita etiã cõditio tacita
impedit ortũ actionis ꝛ obligationis.Et dicũt Alb.de ro.ꝛ do.
Alex.hic:ꝙ ista gl.est sing.ꝛ nõ reperiꝛ alibi.eam reputat sing.
Bal.in.c.significasti.de elec.Nic.de neap.in.l.plane.in pnc.ff.de
leg.j.Imo.ꝛ Alex.in.l.iij.e.ti.Tu adde gcor.in.l.ij.§.creditũ.in
ver.post nuptias.quã ad hoc ibi no.Lu.ro.ff.si cer.pe.ꝛ vide qd
per illã gl.infert ibi Ang.Istam gl.approbant doc.ꝛ Bar.in.l.

interdum.ff.de verb.obl.⁊ in.l.j.ff.de cōdi.⁊ demonstra. quāuis cōtrariū ⁊ male teneat gl.in.l.ita demū.per illum text.ff.de ar.⁊ in.l.iij.C.eo. Limita ↄclusionē gl.qn̄ tacita ↄditio inest ipsi obligationi:secus qn̄ inest solū executioni.ita loquit.d.l.ita demum. ſm Iac.but.Bar.Alb.⁊ alios hic,⁊ subtiliter Bal.in.l.iij.C.de
22 arbi.⁊ in.l.si ex cautione.in.viij.q.C.de nō nu.pe.† melius q̄ alibi Bal.in.c.fi.ij.ij.col.de pſum.vbi etiā declarat quō cognoscatur an ↄditio tacita insit obligatiōi:anvero insit executioni. Et dicit ꝙ in dubio qn̄ ↄditio tacita respicit substātialia sine q̄bus obligatio esse nō posset:tunc dr̄ inesse obligationi:⁊ ꝓcedit tunc gl.hic.Qn̄ vero respicit accidētia vel extrinsecus exequēti:tunc nō impedit obligationē.d.l.ita demum.que verba reputat esse pulchra ⁊ subtilia ⁊ vtilia in oī materia. Itē ad istam gl. adde Bal.in.l.vnica.ad fi.prin.C.de ca.tol.⁊ in rub.C.de insti.⁊
23 substi.† Itē vltra ꝑdicta ꝓ extēsione huius gl.adde,ꝙ etiā tacita cōditio.l.subrogata in locum expresse cōditionis apposite a testatore,est eiusdem virtutis:quia impedit natiuitatē actiōis ⁊ obligationis:sed nō trāsmissionem.tex.est no.in.l. que sub cōditione.§.fi.⁊ ibi clare Bart.ff.de cōdi.insti. ⁊ de eo facit festum Are.in.d.l.iij.ff.de leg.j. Iason Padue.

1 ☞ Conuentiones inite per duces belli sunt seruāde ⁊ valent.
2 Promissa bannito,non sunt seruanda.⁊ nu.4.
3 Conuentio vel fides data,a persona publica est seruāda etiam hosti.⁊ nu.me.5.
6 Proclamate facto per lucenses,quod quicunq̄ ceperit vexillū florentinorum lucraretur mille:si multi ceperunt primus tantum habebit mille.
7 Capitaneus guerre,an possit facere pacem.
8 Princeps propter pacem faciendam potest remittere damna ⁊ iniurias subditorum.
9 Ciuitas pro pace habenda pōt concedere bona ciuium suorū.

1 CONUENTIONUM. † No.in fi. ꝙ cōuētiōes inite per duces belli valent ⁊ sunt seruāde.Nec obstat ꝙ fides hosti nō sit seruāda.l.j.§.nō fuit.ff.de dolo. quia respondet Bar.ꝙ verū est priuato:ideo infert ꝙ capitane⁹ guerre pōt dare securitatem exbannito vel alij hosti: ⁊ qđ ita fuit de facto. ¶ Ex istis verbis Bar.collige duas principales cōclusiones. Prima est,ꝙ ↄuētio vel fides nō est seruāda a priuato hosti.Ex ista cōclusione duo inferunt.Primo infertur decisio eius qđ dicit al's accidisse de facto Rapha.ful.vigēte guērra inter ciuitatem Bononie et Imo.dum qdam medicus fuisset capt⁹ ab vno milite theutonico ⁊ fecisset ei taleā de mille ducatis:⁊ ita dimisit eum sub eius fide ꝙ iret bononiam ad capiēdum illos mille ducatos ⁊ reuerteretur:nec postea reuersus est. Nā facta pace theutonicus petebat illā pecuniā a medico.certe per doct. Bar.decidit,ꝙ non pōt quia fides a priuato non est seruanda hosti.sed bene ab alia persona publica.dicit tn̄ Fulgo.ꝙ armigeri nostri seruant contrariū.Tu vide tex.no.ſm quē limita hoc in.l.nā et seruus.in prin.vbi gl.no.ff.de neg.ges.⁊ ibi Ang.dicit ꝙ principium illius.l.est singulare ⁊ famosum.Illud etiā ꝓ valde singulari no.Bal.in.c.ex rescripto.in.j.col.de iureiur.⁊ in.c.scitat⁹. in.v.col.de rescrip.⁊ in rub.de his que vi metusve cau.in.iiij.co
2 lum.¶ † Secundo infertur ꝙ promissa bannito nō sunt seruāda,vnde si quis faceret pacem cū bannito ⁊ promitteret sub pena eum non offendere.certe cōtra faciendo non incideret in penā cū bannitus dicatur hostis ciuitatis.l.amissione.§. qui deficiunt.ff.de capi.dimi.Et ita expresse not. Bal.in.l. iurisgen.§.si paciscar.per illum tex.j.eo.⁊ ibi notabilius Ang. qui refert ita fuisse seruatū a cōmuni Perusij.Idem multomagis si post pacem efficiatur bānitus prout tenet Bart.in.d.l.j.§. non fuit.per illum tex.⁊ in.l.ij.C.quādo lic.se sine iudi.vindi.Bart. ⁊ alij in.l. qui seruum merentem.ff.de verb.oblig.⁊ in.l. eleganter. in fi.ff.
3 de pig.actio.¶ † Secunda principalis cōclusio est qđ conuentio vel fides data a persona publica est seruanda,etiā hosti. Et per hoc infert Bar.qđ si capitaneus belli det fidantiā vel saluū conductum hosti aut bannito ꝙ tenetur obseruare. Idem tenet Bal.⁊ alij Bar.⁊ Bal.in.d.l.j.§.nō fuit.Sali.in.l.cum indulgentia.in scđa col.C.de senten.pas.Oldr. laud.in questione per eum disputata,que incipit:questio talis potestas Padue. quā formaliter refert ⁊ sequitur Alb.in.l.presenti.in.iij.colum.C.de his qui ad ecclesi.confu.idem tenet Lud.roma.in.l. recusare.§. si quis alio.ff.ad treb.Amplia istam cōclusionem qđ non solum tenetur seruare intra suum territorium.sed etiam extra.ita notabiliter Bal.in.l.illicitas.§.ne potētioris.in.ij.colum.⁊ ibi Albe.in.iiij.col.ff.de offic.presi.⁊ Angel.in consil.ccxiij.incipi. magnifici domini anciani.¶ Limita conclusionem Bart.duobus modis.¶ Primo ſm Ang.Pau.de ca.⁊ Mod. vt ꝓcedat in ducēte exercitum nomine proprio:secus si nomine alieno prout
4 etiam tenet Bart.in sequenti questione vbi dicetur. ¶ † Scđo intellige sane cōclusionem Bar.quando quis esset exbannitus ab illo qui securitatem dat vel ab eius inferiori,prout tꝫ Bar.in l.is q reus.in fi.⁊ ibi Imo.ff.de pub.iudi.Ang.in questione per eum disputata,que incipit Bononieñ.qdā in.vij.col.Bald.in.l. sed si hac.§.sed ⁊ si pro pena.per illū tex.vbi limitat ꝙ saluus conductus ꝑ iudicem potest cōcedi accusato vt veniat ad se defendeñ.non aūt actori vel accusatori vt ibi per eū.ff.de in ius vocā. quicquid teneat idem Bal.in.l.reos.in.xj.col. C.de accusa. sec⁹ quando quis esset exbannitus ab imperatore,tunc inferior non potest dare saluum conductum illi bānito eundi ⁊ redeūdi. tex. est in.l.relegati.ad fi.ff.de pen.in.§.sed neq̄ homicidas. iuncta gl.in aut.de mandatis principum.Bar.in.l.nō omnes.§.fi.ff.de re milita.Imo fortius tenet Bald.in.c.j.§.item sacramenta.in vlti.col.de pace iuramē.fir. ꝙ etiam si talis saluuscōductus da-
5 ret ab inferiore cū iuramēto adhuc non esset seruand⁹. ¶ † Secundo infert ex hac conclusione Bar.ad.q. quā ponit Rapha. Ful.in.l.fi.§.sed quia quedā.in.ij.col.C.de iure deliberā. ⁊ dicit accidisse in ciuitate Venetiarū:sed aliter eam nō decidit.Dum Venetijs quinq̄ per vicos minus frequētatos expoliarēt ⁊ depredarentur transeuntes ⁊ plerosq̄ occiderent serenissimū dominiū Venetorū fecerūt fieri proclama ꝙ si aliquis reuelaret socios esset immunis ⁊ lucraret mille ducatos:venit vnus ⁊ reuelauit cōsocios ⁊ ita successiue singuli venerūt.Dubitatur an dominiū teneat seruare immunitatē ⁊ an omnibus:nihil decidit, sed solum dicit,ꝙ multa possent allegari,sed ꝙ similibus nō est faueñ.tn̄ non oēs debent mori,quia esset cōtra publicā vtilitatem:quia si casus similis accideret nullus veniret ad ꝓpalandū puto ꝙ immunitatē seruare teneat: q2 publica ꝑsona tenet seruare fidē ⁊ promissionē datā cuicūq̄ ꝑsone etiā hosti. vt est doctrina Bar.⁊ oīm hic.Sed an oīb⁹ quinq̄ seruare teneat: puto ꝙ ista immunitas non debeat seruari:nisi primo ⁊ nō alijs per regulam.l.boues.§.hoc sermone.ff.de verb.sig.l. dotis promissio.⁊ qđ ibi Bar.ff.de iure do.⁊ plene dixi in.l.duobus.§.ei.ff.de
6 iureiurā. ¶ † Et ad hoc bene facit in specie illud qđ tenet Bar. in.l.hoc articulo.in vlt.col.de here.insti. Imo.⁊ Mod. in.l. qui filiabus.§.j.ff.de leg.j.in quibus locis concludunt,ꝙ facto proclamate per lucenses,ꝙ quicūq̄ ceperit vexillum florentinorū lucraret mille:si multi ceperūt,primus tm̄ habebit mille per in-
7 ra palle. ¶ † Successiue querit Bar.an capitaneus guerre possit facere pacem:⁊ distinguit vt hic ꝑ eū:adde inquantū concludit ꝙ si faciat guerrā nomine alieno licet nō possit facere pacē, tn̄ potest facere treugā vel inducias.In hoc male dicit quia cū habeat mādatū generale tm̄ vt dicit Bar.certe ꝓcurator generalis non pōt etiam prorogare terminū qđ est minus.l.q rome: §.callimachus.ff.de ver.ob.Quantominus poterit terminū de nouo dare,cū facilius aliquid extendat q̄ de nouo det.l.sed ⁊ si manēte.ff.de preca.Et ita Bal.⁊ clarius Ange. hic. ¶ Limita istud tribus modis,ſm quos poterit saluari Bart.Primo nisi haberet mandatū gn̄ale cū libera,ſm Bar.⁊ alios in.d.§. callimachus.¶ Scđo nisi tales inducie fierent ob necessitatem belli.puta vt cadauera sepelirent ſm Raph.ful.hic.⁊ Alex. ponūt Canoniste in.c.j.de treu.⁊ pa.⁊ in.c.cū olim.de resti.spo. ¶ Tertio limita nisi talis capitaneus esset etiā locum tenēs principis, cum oīa possit sicut ipse princeps ſm Bar.in.l.j.§. a prefecto.ff. de leg.iij.⁊ in.l.ij.post glo.ibi.C.de offi.eius q vicē alterius gerit Alex.ad aliud propositum in Rubri.ff. de officio eius ⁊c.
8 ¶ † Scđo pōdera hic esse tex.ꝙ cum pax respiciat publicā causam ⁊ publicū bonū:hic probat ꝙ princeps ꝓpter pacē faciendam potest remittere dāna ⁊ iniurias subditorū:ita qđ nequaq̄ petere aut q̄relare possint.Sicut ex publica causa pn̄t res priuatorum capere.l.item si verberatū.§.j.vbi doct.maxime Ang.ff. de rei vendi.l.lucius.ff.de euictio.no.gl.⁊ omnes in.l.fi.C.si contra ius vel vtili.publi.⁊ in proemio.ff.Cano.in.c.que in ecclesiarum.de constitu.ſm Bal.Ang.⁊ Pau.de ca.⁊ Mod.hic:et dicit Ange.qđ ita alias fuit obseruatum inter Perusiū, ⁊ ciuitatem rome.⁊ ita limitatur glo.in.l.ij.vt dixi.C.de edē.facit tex.in c.in nostra.vbi Inno.⁊ alij.de iniur.⁊ dam.da.⁊ ita originaliter decidit Host.in summa tituli de peniten.⁊ remis.§.fi.ver.sed pone qđ genera.Bal.in.l.si domum.ff.de ser.v2.predio.Ange.in.l. venditor.§.si constat.ff.commu.predi.⁊ in.l. antiochēsium.ff.de
9 priuile.credi.† Imo plus tenent Bal.⁊ Ang.in.l.bene a zenone.C.de quadr.prescrip.quod ciuitas pro pace habenda potest concedere bona ciuium suorum.allegant Inn.⁊ Ioā.and.in.d. c.nostre.Ad predicta etiam adde Bal.in.l.quicunq̄.in vlti.col. C.de ser.fugi. Iason Padue.

1 ☞ Conuentio nuda non est efficax ad producendum actionē.
2 Conuentio legitima est triplex.
3 Conuentio legitima nominata, semper producit actionem.
4 Actio an oriatur ex pacto a.l.fomentato.
5 Conuentio fomentata a lege ciuili producit actionem.

Instrumentum

6 Instrumentum guarentigie habet vim iudicij.
7 Aliqua dictio facit quod terminus precedens sumatur large.
8 Pactum nudum quomodo fomentatur a lege ciuili, vt actionem pariat.

1 Egitima. †Ad euidentiã hui⁹.l.q̃ est difficilis p̃mitte primo, qḋ regulariter conuentio nuda, nõ est efficax ad producenduʒ actionẽ.l.iurisgen.§.igit̃ nuda.ſ.eo.sed solum est potens producere exceptionẽ ⁊ retentionem: ⁊ si pactũ nudũ tendat ad tollendũ actionẽ: vt est pactũ de non petendo solũ elidit actionem.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ſ.e.ratio est: quia qḋ nõ potest inducere, non põt tollere ipso iure: tñ aliqñ cõuentio nuda fomentat̃ a.l.ciuili, quo casu producit actionẽ si ad hoc tendit.vt in casu.l.etiam.ff.de vsur.vbi statutũ est, ꝙ si vsure pmittãtur pacto nudo ciuitati.ex pacto nudo orit̃ actio istud nõ prouenit alia ratione.nisi quia illa cõnetio (quãuis nuda) est fomẽtata a.l. Ad idem tex.in.l.ad exactionẽ.C.de do.pmis.⁊ in.l.frumenti.C.de vsur. Aliqñ cõuentio nuda fomẽtatur a.l.ciuili. sed non tendit ad producendũ actionẽ.sed ad tolleñ. ⁊ tunc ꝓpter fomentũ legis, tollit ipso iure actionẽ.al's non: vt dixi. vt si sum tibi obligatus actione iniuriarũ vel furti: ⁊ facis pactũ nudũ de non petendo, istud pactũ nudũ est fomentatũ a.l.ciuili.ideo tollit ipso iure actionẽ.l.si tibi.§.quedã.ſ.eo.⁊ istud est ꝙ in effectu vult dicere ista.l.omissis ambagib⁹ gl. Pactũ ergo nudum nõ produceret actioneʒ: nec tollit ipso iure: nisi qñ fomentatur ab aliqua.l.id est, quãdo in aliqua lege disponitur, qḋ aliqḋ pactuʒ

2 producat vel tollat actionẽ. ¶ † Secundo premitte ẽm Bar.⁊ Alb.de rosa.⁊ no.Ange. ꝙ triplex reperit̃ conuentio legitima. Quedam est vera ⁊ propria cõuentio legitima, ⁊ est illa que habet originẽ ⁊ formam a lege: ⁊ sic est nominata in spẽ. vt in quatuor exemplis positis in prin.gl. ⁊ ista dr̃ confirmari cum ei forma detur qñ induciẽ per.l. Quedã est cõuentio legitima impropria: ⁊ est illa que non habet formam a lege ciuili.sed solum recipit fomentũ ⁊ robur, ipsa tñ conuentio remanet absq̃ noie speciali sicut prius: ⁊ istud est vbicunq̃ lex disponit ex conuentione nuda oriri actionem.vt patet in.l.etiã.ff.de vsu.in.l. frumẽti.C. eo.in.l.ad exactionẽ.C.de do.promis.in.l.si tibi.§. quedam.ſ.eo. Et de hoc potes ponere bonũ exẽplũ in.l.tale pactũ.§.qui prouocauit.ẽm intellectũ Bar.ſ.e.vbi text.dicit instam conuentionem, qḋ idem est dicere, ꝙ legitimã.vt est gl.in.l.j.in gl.j.ff.de testa.⁊ de istis duabus speciebus loquit̃ ista lex quicqd glo. velit. Quedã ⁊ tertio est cõuẽtio legitima impropriissime, qñ est de p se valida ⁊ nominata: vt sunt omnes cõuentiones iurisgentium innominate, que solo ꝯsensu ⁊ sic solo pacto nudo pducũt actionẽ.l. iurisgentiũ.in prin.ſ.eo. Iste enim largissime pñt dici legitime cõuentiones propter assistentiã iuris ciuilis. Nã eo ipso ꝙ ius ciuile nõ infirmat dicit̃ cõfirmare sicut in fi.dr̃ in.l.lege obuenire.ff.de verb.sig.sed dicunt̃ impropriissime legitime cũ originem formam ⁊ speciale nomen habuerint a iuregen.d.l.iurisgẽtium.in prin.iuncta.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iur.non intelligas tñ ꝙ de his loquat̃ ista.l.sed.l.sequens quicquid dixerit gl. An autẽ cõuentio legitima nominata, ita producat actionẽ solo cõsensu, sicut faciũt cõuentiones iurisgentiũ noiate, dicam in.l. iurisgentiũ.in prin.ſ.e. ¶ Tertio premitte ꝓ intellectu text.⁊ glo. qḋ gl.intelligit ⁊ restringit principiũ huius legis: vt loquat̃ in cõuentione legitima que est nominata.vt in quatuor casib⁹ positis: in prin.gl. Hinc resultat duplex difficultas. Primo in illatione tex.ibi ⁊ ideo: nam hoc modo illatio erit generalior dicto

3 qḋ est absurdum. † Scḋo male stabit dictio interdũ[a] que signi-
a ficat casualitatem ⁊ ꝙ regulariter cõtrarium fit: sed ꝙ a casu cõtingat.l.interdũ.ff.de cõdi.inde.⁊ tamen istud est falsum, q: conuentio legitima nominata semp producit actionẽ ⁊ non casualiter propter hoc gl.dixit dupliciter. Primo ꝙ ad principiũ tex. oportet subaudire ista verba: ⁊ quia pacta vestita ⁊ nuda fomentum recipiũt a.l.ciuili: ideo interdũ ⁊c.vt sic illatio quãuis sit generalior dicto expresso: oĩno tñ est generalior tacito vel subaudito. Sed istud esset destruere tex. Unde gl.in fi. secũdo modo intelligit, ꝙ posita sit dictio interdũ propter conuentiones turpitudinem continentes. Tu istis reiectis intellige tex. plane ⁊ nitide prout iacet: ⁊ ita in effectu voluit intelligere Bar. ꝙ principium huius.l.non restringat̃ ad conuentiones legitimas nominatas tantum.vt facit gl.quia tunc illatio que sequit̃ in tex.non esset bona. Sed intellige principiũ in genere prout iacet.⁊ sic tã de nominata q̃ nõ nominata que remansit in generali nomine conuentionis: ⁊ sit sensus. Illa est legitima conuentio que lege aliqua cõfirmatur.istud aũt potest esse dupliciter: aliquãdo dãdo ei nomen specificum ⁊ formã suam ⁊ tunc confirmat inducendo.aliqñ dat solũ robur ⁊ tunc dr̃ cõfirmare adiuuando. Et isto

4 generali dicto bene sequitur illatio seqũes. ¶ † Quarto habes aduertere quid differat ista.l.a lege vnica.ff.de ꝯdictio.ex lege.⁊ an reddat̃ superflua propter illam.⁊ Alb.hic r̃ndet. ꝙ si querat̃ an ex pacto a.l.fomentato orit̃ actio.⁊ dicit ꝙ sic.per.l.istã.si vero q̃rit̃, q̃ actio sit illa, dicit ꝙ est cõdictio ex.l.d.l.vnica.ff.de cõdi.ex le.vel meli⁹ ẽm eũ, aut lex fomentat pactũ taliter ꝙ immediate orit̃ actio ex pacto, ⁊ tũc non orit̃ cõdictio ex lege.l.ex placito.C.de re.permu.sed qñ lex nõ fomentat pactũ: sed immediate ex.l.orit̃ actio propter pactum: tũc cõpetit condictio ex.l.d.l. vnica.tn dic ex mente Bar.in.d.l.vnica.in vlti.col. post mediũ. in versi.tertius casus principalis ꝙ differentia est. Nã aliter lex cõfirmat ipsum pactum, adeo ꝙ ex ipso pacto immediate nascit̃ actio, ⁊ tũc actio que nascit̃ ex tali pacto, est actio pscriptis verbis, q̃ cõpetit vbicũq̃ contingit ꝙ ex pacto nudo pducat̃ actio l.in bonefidei.vbi Bar.no. C.eo. Bar.in.l.iurisgẽtium.§. quinimo.in.j.col.ſ.e.aliqñ lex nõ dat robur pacto, ita ꝙ faciat ex pacto oriri actionẽ, sed est ipsa lex que dat actionẽ ꝓpter ipsum pactum, vt declarat exemplo naturali Bar.hic: ⁊ tũc oritur condictio ex lege, ⁊ tunc procedit illa.l.vnica. ¶ Istis sic p̃missis condescendo ad.l. In qua primo ponit̃ dictũ generale. scḋo ẽm gl. ponit̃ illatio dicti.vel ẽm Bar.hic in fi.col. secũdo ponitur effectus dicti.deinde declarat̃ illatio.scḋa ibi: ⁊ ideo interdũ.tertia

5 ibi: quoties a.l. ¶ † No.ex ista.l.regulã, ꝙ conuentio fomentata a lege ciuili, pducit actionẽ. Per istã.l.dicit notabiliter Bal. in.l.ij.in fi.C.de execu.rei iudi.ꝙ stãte statuto (prout est per totã tusciam) ꝙ instrumenta publica guarẽtigionata seu confessionata habeant executionem paratam.⁊ nulla possit opponi exceptio. Si in tali instrumento cõtineat̃ pactũ nudũ pducit actionem, eo quia propter instrumentũ dr̃ vestitũ literis. Et dr̃ legitima conuentio quia lege municipali vel statutaria iuuat̃ vt producat actionẽ, p hanc.l.adde qḋ idẽ tʒ Bal.in.l.iij.§.si pupillus. ff.de neg.ges.⁊ in.l.ex placito.ad fi.vbi limitat.C.de re.pmu.⁊ in l.j.ad fi.C.de do.promis.refert ⁊ simpliciter sequit̃ do. Alexã.ad fi.⁊ in.l.in bonefidei.in vlt.col.C.eo. ¶ Idẽ tenet do. Benedict⁹ barzius in tractatu suo guarẽtigie.in.xj.al's.xij.q.iij. ptis princ.

6 Pro ista opi. Bal.tria vident̃ facere. ¶ † Primo q: instrumen
b tũ guarẽtigie[b] hʒ vim iudicij, vt dicit Bar.in.l. possessio quoq̃. §.⁊ si possessio.ff.de acquir.pos.⁊ in.l.nõ fatetur.in fi.ff.de confes. Sed ita est, ꝙ pactũ nudũ factũ in iudicio pducit actionẽ ⁊ habet executionẽ paratã, vt notat Bar.in.l.tale pactum.§. q prouocauit.ſ.eo.p illũ tex.ẽm suũ intellectũ. Tamen illud qḋ tenet ibi Bar.est dubitabile, vt habes late per Lu.⁊ Mod.in.l.j.in pnc.

c ff.de verb.ob. ¶ Scḋo facit, quia instrumentũ guarentigie[c] habet vim sñie.ita notat Bar.in.l.vnica.in.iij.notabili ⁊ ibi Cy.et alij.C.de cõfes. Sed ex sententia orit̃ actio etiã illi q al's nullum ius habet.l.cũ putarẽ.ff.fami.her.iuncta.l.actori.C. de reb.cre. ¶ Tertio facit, quia in instrumẽto guarentigionato cõtinetur preceptũ de soluen̄.factũ a notario in ꝯfessum. vt declarat Bar. in.d.§.⁊ si possessio. dixi in.l.error.C.de iur.⁊ fac.igno. et ex tali precepto orit̃ actio in factũ, vt est gl.cõmuniter approbata in.l. fi.§.necessitate.in glo.magna. C.de bo.que lib. Cõtrariam opi. tenuit ipsemet Bal.in.l.si non sortem.§.j.in vlti.col.ff.de condi. inde. Motus precipue quia instrumentũ guarentigie venit vt quid accessoriũ ad factũ.ergo non debet principale vestire. aut ei robur dare.l.ex pupillari.ff.de vulga.⁊ pupil.gl.in.l.iurisgentium.§.qnimo.ſ.eo.imo si principale est inefficax, dʒ ipsam guarentigiã inefficacem reddere.⁊ idẽ p istã ratione sequitur Lud. roma.in.l.j.in prin.in penul.char.ff.de verb.ob.⁊ ibidem. domi. Franc.de are.in.vij.colum. Ad idem monetur Lu.roma.per id qḋ vult Bal.in.l.si absentis.ad fi.C.si cer.petat̃. quod si nõ valet id quod est principale in instrumento, non valet etiã preceptuʒ guarentigie.allegat tex.pro singulari.in.l.si.ff.de cõstitu. pecu. faciunt etiam notata per Bal.in.l.in contractibus. in fi.principij post Cy.ibi.C.de nõ nume.pecu.vbi concludit, qḋ cõtra instrumentum guarentigie cõtinens obligationẽ mutui põt opponi exceptio non numera.pecu.quia quaten⁹ valet principale valet ⁊ accessoriũ scʒ preceptũ guarentigie ⁊ non plus.facit etiã qḋ dixit Bal.in.l.etiam.in prima col.in versi.⁊ quia quotidie de istis executionibus. C.de execu.rei iudi.vbi dicit, ꝙ si substãtia, natura, vel solennitas, desit, preceptũ guarẽtigie nihil valet: q: oportet ꝙ assumat vim ⁊ effectũ a causa ipsam producẽte. Ego teneo istã partẽ, ⁊ cõfirmo: quia al's sequerent̃ due improprietates, ⁊ duo specialia: qḋ esse non debet, vt est gl.in.l.j.in fin.de dotis promis.⁊ in.l.cũ post.§.gener.ff.de iu.do. Sequeret̃ enim primo, ꝙ instrumenta habeãt executionem paratã: istud est speciale, ⁊ contra regulas iuris cõmunis: vt statim dicam. Secũdum speciale est, ꝙ ex pacto nudo oriret̃ actio ꝯtra regulã.l. iurisgẽtium.§.igitur nuda.ſ.eo. Et isto arg. vtitur in bono simili Bar. in.l.iurisgẽtiũ.§.quinimo. in vlt.col.ſ.eo. ad idem moueor.nam istud statutũ, ꝙ instrumentũ habeat executionẽ paratã, est ꝯtra ius cõmune.l.minor.xxv.annis cui fideicõ.ff.de mino.⁊.l.j.C.de execu.rei iudi.ergo debet stricte intelligi: vt min⁹ ledat ius cõe

a ¶ Dictio interdũ. adde doc.in.l.ad monẽdi.ff. de iur. iur. doc.in.l.j.⁊ ij.ff.d aqua quot.⁊ esti.

b ¶ Instrũm guarẽtigie. Adde Alex. de imo.in.l. ait pretor.§ pn.ff.de re iudi.

c ¶ Instrumẽtum guarẽtigie. adde Bar. in.l.⁊ post rem.ff. de trãs.Cy. in.l. certuʒ. C.fami. he.

q̄ sit possibile. vt habet̃ in. l. ij. C. de noxa. c. cū dilectus. de ↄsue. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iu. in. vj. q. ergo non erit extendendū, qñ in tali instrumento cõtinet̃ pactū nudū: ad idem mouet̃, quia bonū est ar. a presumpta volūtate statuentiū, vt est gl. in. l. tale pactum. §. fi. j. eo. sed mens statuentiū fuit priuilegiare instrumentū guarentigionatū, quãtum ad executionē. non autē quantū ad producendū actionē. Et ista fuerit eorū mens: pꝫ ex verbis: verba enim sunt note earū que sunt in aĩo passionum. l. labeo. §. idē tubero. ff. de suppel. leg. ⁊ per hoc apparet ꝙ Bald. male se fundat in ista. l. nam ista. l. procederet, qñ statutū expsse fomentaret pactū nudū: ⁊ actionē ꝓduceret, qđ non est in presenti statuto. Cõsidera etiã qđ fundamentū Bal. in alio capite vr̃ falsum, dũ dicit istud pactū vestiri literis, quia non est verū cum vestimentū literarū nõ habeat locū nisi in ↄctu mutui, vel dotis. insti. de lib. ob. ⁊ decidit gl. in. l. iurisgentiū. §. ꝗnimo. j. eo. Preterea vestimentū literarū. hꝫ locū etiam siue pactū sit nudum siue stipulatio, toto tit. instit. de lib. ob. iuncta glo. in. l. si ex cauti. C. de nõ nu. pe. Et de isto ar. vide etiam ꝑ Jo. de imo. in. l. fi. in. xij. col. ff. a qui. appel. nõ licet. Secundo pondera text. dum dicit, aliqua lege non enim dixit. l. simpliciter. sed adiecit aliqua.

7 †Et de natura istius dictionis aliqua, est facere quod terminꝰ precedēs sumat̃ large, ⁊ etiã improprie. vt est glo. in cle. j. in verbo, aut eorū parte. de fo. cõpe. quã pro singulari not. Bald. in. l. j. in pe. col. C. de reuo. do. ⁊ in. c. j. §. cum aūt. in fi. colūne. de cõtro. inuesti. Jmo. in. l. plures. ff. de dam. infec. ⁊ in. c. fi. in. viij. colū. de dona. Lud. in. l. si cum vel in vtero. C. de test. mili. cum alijs suis cõcor. Et hoc modo pꝫ, ꝙ cõprehendit etiam plebiscitum senatusconsultū ⁊ ius pretorium, que sunt partes iuris ciuilis. l. ij. §. nouissime. s̄. de orig. iur. l. ius aūt ciuile. in fi. cū. l. sequē. s̄. de iusti. ⁊ iure. Et ideo gl. bene exemplificat istum text. in iure pretorio, cum bene cadat ad tex. ibi lege aliqua. ¶ Capio gl. vnicam que est difficilis, ⁊ eam magistraliter diuide in q̃tuor ptes principales. In prima exēplificat principiū. l. quatuor exemplis. ex quibus apparet, qđ gl. intelligit principium huius. l. in cõuentionibꝰ iuris ciuilis nominatis, de quo dic, vt dixi in tex. In secunda timore duplicis cõtrarij. primo quia illatio videt̃ gñalior dicto: ⁊ quia dictio interdū, denotat regulã esse in cõtrariū sed casualiter aliqualiter contingere: ⁊ tñ hoc est falsum: quia cõuentio legitima noĩata semꝑ actionē producit. Ideo glo. ponit primū intellectum ad illum ver. ⁊ ideo, subaudiendo plura verba ad tex. postea ponit multa exēpla ad tex. Sed qꝛ talis subauditio destruit tex. hic intellectus nihil valet. In tertia q̃ est circa finē, gl. ponit alium intellectū ad illã dictionē, interdū, quare hic posita sit teneñ. qđ ista lex loquatur in cõuentionibus legitimis nominatis. In quarta ⁊ vltima glo. opponit ⁊ soluit. secunda ibi: ⁊ quod sequitur ⁊ ideo. tertia ibi: vel si vis intellige. quarta ⁊ vltima ibi: sed opponitur. ¶ Redeo ad secundam partem principalē que occupat quasi totam gl. ⁊ eam subdiuide in sex particulas, In prima facit quod dictū est. In secunda ponit sex exempla ad tex. in quibus pactum nudum confirmatur per legem ciuilē vt actionē producat. In tertia ponit tria exēpla ad tex. quando per senatusconsultū pactum confirmatur. In quarta exemplificat, quãdo pactum iuuatur per legē vt ipso iure tollat actionem precedentē. In quinta, quando similiter iuuat̃ per senatuscõsultū. In sexta ⁊ vltima aliter intelligit text. ibi vel senatusconsultū adiuuatur: ⁊ est extranea expositio. secūda ibi: vt ecce nascit̃. tertia ibi: ⁊ qd in fi. quarta ibi: tollit̃ autē. quinta ibi: senatuscõsultum tollit̃. sexta ⁊ vltima ibi: vel dic iuuat̃. s. mulier.

8 †In scđa pticula scđe ptis ꝑncipalis ibi: vt ecce nascit̃, habes sex exēpla in qbus pactum nudū fomentat̃ a lege ciuili: vt actionem pariat. Primū exemplū in pacto nudo[a] dona. reprobant antiqui ⁊ Bar. ⁊ Alb. ⁊ cõiter alij. ⁊ Bart. in. l. vnica. in vlti. colū. ff. de cõdi. ex leg. qꝛ tūc non oritur actio ex pacto: sed ↄdictio ex lege propter pactū, qcqd teneat Fulg. hic, qui reprobat Bart. ⁊ Ang. in repetitione. l. si certis annis. in. j. colū. C. eo. Secundum exemplū de. l. ad exactionē, erat olim bonū: hodie non cū fingat̃ stipulatio: ꝑ. l. vnicã. in prin. C. de rei vxo. act. Contra hoc opponit Bar. nam dos est contractꝰ iurisgē. noĩatus: ergo sine fomēto iuris ciuilis dꝫ ꝓducere actionē. l. iuris. in prin. j. eod. ⁊ rñdet, ꝙ datio dotis bene est cõtractꝰ noĩatus de iuregen. sed nõ promissio do. dic clarius, ꝙ cõtractus iurisgē. innominati, qdã denominant̃ a solo actu paciscendi, vt conuentio de emendo ⁊ vendendo, que est emptio ⁊ vēditio. ⁊ isti statim producūt actionē sine alio fomēto. de istis loquit̃. d. l. iurisgē. in princ. Quidã sunt cõtractus noĩati iurisgen. q denominant̃ ab actu exequendi, vt sunt contractus q re celebrant̃: nã non põt cõsistere mutuum, cõmodatū, depositum: nisi res interueniat: cõuētio ergo de cõmodando non est cõmodatum, sic dos dr̃ a donatione, ⁊ ab actu exequēdi. Cõuentio tamē de dando dotē nõ est cõtractꝰ nominatus iurisgen, nisi fomentaret̃ a iure ciuili. Ita salua gl. hic prout etiã declarat Bar. in. d. l. iurisgē. in prin. ⁊. l. si tibi. §. de pignore. j. e. scđm intellectū Bar. ibi. Alia exēpla gl. bona sunt qbꝰ adde vt ꝓdixi bonū exemplū in. l. tale pactū. §. qui procurauerit. ſm intellectū Bar. ibi. j. eo. ¶ In ea. gl. ibi ⁊ qđ in fine dr̃. senatuscõsulto iuuat̃. habes tria exēpla in quibus pactū nudū fomentat̃ senatuscõsulto vt actionē producat. Primū exemplū est quando fit pactū nudū inter heredē ⁊ fideicõmissariū vniuersalē, vt post restitutã hereditatē teneat̃ creditoribꝰ ⁊ legatarijs: nã etiã sine isto pacto hoc erat dispositū per senatusconsultū trebellianum. Ideo currit dispositio legis ⁊ hominis circa idem. ¶ Tu aduerte ad duo. primo ſm Pau. de ca. gl. habuit bonū sensum, sed inepte loquitur, qꝛ si intelligimus prout gl. exēplificat, ꝙ pactum nudū esset factū inter heredē ⁊ fideicõ. vt gl. dicit tale pactum nihil ꝓdesset creditoribꝰ ⁊ legatarijs ⁊ nihil operaret̃, qꝛ pactū factū cum vno nõ prodest alijs. l. quo tutela. de re. iur. iđ exēplifica ſm eū, pactū esse factū inter creditores ⁊ legatarios cū fideicõ. Sed. d. Alex. saluat glo. vno casu, vt hic ꝑ eum. Scđo aduerte ꝙ iura ad hoc allegata ꝑ gl. nihil dicūt de pactis cõfirmatis ꝑ senatuscõsulta: sꝫ est ex dispositione immediata ipsius senatuscõsulti, absq; vllo pacto, nisi illa iura veniant iuncta ista. l. ꝙ pactū nudū esset factū super illo qđ senatusconsultū disponebat. Et ꝑ hoc elicit Bar. no. regulã. ꝙ qñ ĩ pacto nudo deducitur illud qđ erat oĩno debitū ex aliqua pte iuris illud pactum nudū fomentat̃ illa. l. ⁊ actionē ꝓducit. Et ex hoc infert correlarie Bar. ꝙ actio de cõstituta nõ est necessaria qñ in pacto nudo deducit̃ id qđ debebatur ex dispositione legis: secus qñ ex conuentione partiū: vt hic per eū. ⁊ dicit Pau. de ca. qđ in quodã examine publico vidit istū passum replicari in dubiū cui allegauit istã gl. ⁊ Bar. hic ⁊ acquieuit. Circa primū addđ Bar. in. l. nõ impossibile. per illum tex. j. eo. adde etiã bene facere tex. in. l. inter socerū. §. cõuenit. ff. de pac. dota. iūcta. l. nūquid si pro vxore. in prin. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. quē tex. ad hoc reputat sin. ⁊ dicit a nemine in mundo ante eum fuisse põderatū. Lud ro. in singula. dxxij. incip. Tu audiuisti. Sed ad idem adde text. in. l. qui negotia. ad fi. principij iuncta. l. idemq;. §. si ꝓcurator. ff. manda. Circa scđm adde ꝙ bene facit tex. in. d. §. conuenitur. ⁊ text. in. l. quoties. cū glo. ff. de ꝑscri. ver. imo plus tꝫ Ang. ꝙ isto casu. nedum nõ est necessaria actio de cõstituta vt dicit Barto. imo nõ posset isto casu cõpetere cū cesset vbi alia cõpetit. §. de ↄstituta. insti. de acti. Sed rñde ꝙ ille tex. loquatur qñ cõpetit alia actio ordinaria, vt est actio ex stipulatiõe: sed qñ competit vtilis subsidiaria, vt dicit tex. no. in. d. §. conuenit. in fi. illa non facit cessare actionem de cõstituta arg. l. de pecoribus. cū glo. C. ad legem aquil. sic ponit Alex. hic, aduerte etiã ꝙ illatio Bart. ꝓcedit qñ ille qui tenebat̃ ex dispositiõe legis illemet constituit: tūc actio de cõstituta nõ esset necessaria: ⁊ in istis terminis intellige ꝓcedere Bar. si autē esset tertius qui cõstitueret se soluturum illud ad quod aliud tenebatur ex dispositione legis: tūc actio de constituta esset necessaria quo ad tertiū constituentē. alias ex pacto nudo non teneret̃ iuxta. l. j. §. an debitum. ff. de cõstit. pe. Scđm exemplū gl. de. l. q̄uis. §. si cū essem. est bonū exemplū recte intelligendo. s. ꝙ creditor fecerit pactū nudum super eo qđ disponit velleianū ⁊ tēdit ad idē ꝙ precedens: ibi enim in pacto nudo deneneratid qđ a lege seu senatuscõsulto velleiano erat dispositū vt ibi: ⁊ clarius in. l. j. §. fi. ff. ad velleia. Tertium exēplum glo. de. l. si stipulata. nõ est ad propositū: quia ibi interuenit stipulatio. ¶ In ea. gl. ibi itē exēplū põt poni vbicūq; tollit̃ macedonianū vł velleia. ⁊c. Istud exēplū reprobat Bar. per duo. ⁊ rationē q̃re senatuscõsultū macedonianum vel velleianū cum sint pars iuris ciuilis non tollãt actionem ipso iure: vide per Bartol. in. l. iul. verum. in. xij. colū. ff. de condit. indebi. Tu potes saluare qñ fieret pactum de nõ petendo illi qui al's habebat exceptionem senatuscõsulti macedoniani vel velleiani vt licet pactū nudum petendo de per se non tollat actionē ipso iure. l. si vnus. §. pactꝰ ne peteret. eo. tamen hoc casu tollit propter duplex vinculum. ita tenet Barto. hic in vlti. colum. post Odoff. ⁊ reputat nota. dignum. Idem tenent Ang. ⁊ Pau. de cast. hic: vterq; in fin. et ceteri Moder. Quod bene no. quia est sin. limitatio. ad. d. §. pactus ne peteret.

Jason Padue.

[a] ¶ In pacto nudo. adde bar. i. l. fide iussori. §. q certo. ff. d fi deius. Bal. i aut. ad hoc C. de vsur. Inno. in. c. nouit. de iudi. hoc. in. c. j. de pac.

1 ☞ Contractus nominati ⁊ innominati quomodo differant.
2 Emptor ad hoc vt possit agere ad rē venditã que requirãtur.
3 Euictio venit tacite in contractibus innominatis: etiam si nihil actum sit inter partes.
4 Actio natiua que sit: ⁊ que datiua. ⁊ nu. 5.
6 Contractus innominatus quid sit.
7 Permutatio, quare non est contractus nominatus.
8 Donatio olim erat cõtractus innoninatus, hodie vero est nominatus.
9 Contractuum innominatorum due sunt species principales.
10 Penitentia nõ hꝫ locū in cõtractu innominato nõ respectiuo.

Oblatio

ii Oblatio sola in contractibus non habet vim implemēti: adeo quod possit agi, sicut si vere fuisset impletum.

Urisgentium. Conuentio iurisgētiū noīata (q̄ d̄r q̄n h₃ proprium ⁊ speciale nomē) statim ꝓducit actionē, secus si est innoīata (q̄d est q̄n nō trāsit in cōtractū specialē) quia tunc exceptionē tm̄ parit, nisi vestiat̃ implemēto iuste cause: ⁊ actio q̄ ex p̄cedēti causa orit̃ natiua appellat̃. ⁊ facit vt actio in factū datiua cesset. Item in cōtractibus innoīatis venit euictio. b. d. totus tex. nihil omittendo vsq₃ ad. §. si ob maleficium. ¶ Et diuide in q̄tuor ptes. vt hic p Bal. Itē dū tex. facit mentionem de causa ibi subsit tm̄ causa. accipit̃ causa ꝓ implemento
1 mediante traditiōe rei promisse. ¶ † No. j. duas differētias inter cōtractus noīatos ⁊ innominatos. noīati enim habēt nomē speciale ⁊ discretiuū: p q̄d vnus cōtractus in spē discernitur ab
a alio. Cōtract⁹ autē innominati[a] dicunt̃, qui carent noīe speciali, ⁊ solum stant in noīe generis quod est nomen equiuocū ⁊ confusum. Item contractus noīati eoipso q̄ sunt in esse ꝓducti statim producūt actionē. Sed cōtractus innominati sunt debiles ⁊ inefficaces ⁊ sic nō producūt actionē: nisi secuta causa, hoc est, nisi pfecte impleuerit ille q vult agere. Que aūt sit rō diuersitatis in hoc vltimo, Guil. de cu. hic: in fi. dicit, quia lex multum curauit de cōtractib⁹ noīatis cum sint fortiores. vt. l. ij. ⁊ quod ibi no. ff. de vsuca. pro empto. ⁊. l. legaui. ff. de libe. lega. sequit̃ Alb. hic. Sed nihil est dicere, q₃ posses instare, quare lex magis curauerit de contractibus nominatis q̄ de innominatis. Aliā rationem assignat Ray. de for. hic: quia contract⁹ noīati sunt frequentiores. l. certi cōdictio. §. quoniā. ff. si cert. pet. Tu dic quod melior ratio est, ſm Ang. quia cōtractus innominat⁹ stat in nomine simplicis conuentionis: ⁊ sic in sua nuditate: ⁊ ideo nō producit actionē, nisi sequat̃ implementū cause: ⁊ hoc est q̄d vult dicere tex. ibi. que enim in suo noīe non stant. Sed contractus nominati saltē habēt vestimētum nominis. Adde bene facere tex. in. l. a nullo. in fi. C. de ser. ¶ Limita istum tex. procedere in conuentionibus iurisgentiū nominatis, ille solo cōsensu producunt actionem, ⁊ solū nomen est elegans vestimentum vt dixi: secus autē est in cōuentionib⁹ iuris ciuilis noīatis: quia ille solo consensu nō producunt actionem, nec solū noīatio iuris ciuilis est sufficiens vestimentū. Ita limitat ⁊ ꝓbat Bar. in. §. quinimo. j. ea. l. in pe. col. circa fi. in ver. quero ꝯsuetudine vel statuto: vbi late vide, sequit̃ Bal. in rubr. C. de re. permu. Ang. in aut̃. vt sponsa. larg. in prin. Jo. de imo. in. c. que in ecclesiarū. extra de consti. sed ꝯsidera tu de ratiōe diuersitatis. ¶ Scdo limita istū tex. vt procedat in eo q principaliter facit cōtractū iurisgentiū nominatū: nā per pactū ⁊ solo ꝯsensu efficaciter obligat̃: vt hic ⁊ orit̃ actio: sec⁹ in eo q accessorie, vt in fideiussore q licet interueniat in cōtractu nominato: tamē ipse nō facit illū contractū nominatum sed principalis, ⁊ alia est eius obligatio q̄ principalis. l. et per iurisiurandū. §. si fideiusso. ff. de accep. l. j. §. verbis. cum glo. ff. de actio. ⁊ obliga. Ideo tunc in fideiussore nō sufficit pactum nudū: sed requirit̃ stipulatio. l. blanditis. C. de fideiusso. Ita limitat Jo. fab. insti. de fideiuss. super rubrica. ¶ Scdo no. tex. meliorē de iure, q̄ ad hoc vt ex cōtractu nominato possit agi, nō requiritur aliq̄d implementū ex parte sua. Al's nō esset differentia inter contract⁹ noīatos ⁊ innominatos, quā differentiam facit iste tex. quia in contractib⁹ innominatis, nō oritur actio nisi secuto implemento. vt hic vel. j. ff. de re. permu. ⁊ ita eū etiā not.
2 Ang. hic. ¶ † Tertio no. hic videri tex. optimum contra opin. Raph. fulg. in. l. filie licet. C. de colla. vbi tenet Ful. q̄ ad hoc vt emptor possit agere ad rem venditā requirit̃ q̄d offerat pretiū, etiam si nō excipiatur a parte, per illum tex. dum dicit non offerenti denegari actionem, iuncta regula quā ibi tradit Bal. vbi no. Bald. per illum tex. q̄ quādo onus est intrinsecum siue sit ad natiuitatem siue ad exercitium agens tenetur etiā nemine opponente offerre. ⁊ dicitur onus intrinsecū quādo venit ex eadē causa, vt ibi per eum. ⁊ per tex. in. l. iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. vbi ponderat q̄ tex. dicit offerri pretiū debet cū ex empto agitur: ⁊ ideo si solum partem offerat nondū est ex empto actio. Istā opi. reprehendit Lud. roma. ⁊ domi. Alexan. in. d. l. filie licet. vbi respōdent ad fundamentum Fulg. q̄ dum tex. dicit denegari actionem intelligitur ope exceptionis nō ipso iure. l. j. in prin. ⁊ ibi gl. ff. ad macedo. l. j. in prin. cum. §. sublata. ⁊ ibi Bar. ff. ad trebel. ⁊ ibi dixi in. l. nam ⁊ postea. in princ. ff. de iureiuran. et Raph. com. in. l. eum qui ita. §. qui ita. scdo. ff. de verb. obli. nam dicunt in contrarium esse tex. hic cum alias nō esset differentia inter contractus nominatos ⁊ innominatos si vera esset opinio Rapha. fulgo. ⁊ tamē iste tex. vult esse differētiā. Breuiter veritas est cōtra Fulg. q̄ actio est ipso iure nata, etiā sine oblatione prout etiā probat̃ in. l. ex placito. C. de re. permu. ⁊ vult. Bart. si bene inspexeris. in. l. si duo patroni. §. si q̄s iurauerit. ad fi. ff. de iureiu. ⁊ tex. in. d. §. offerri. debet intelligi si petatur ſm Bal. in l. ij. C. de his que sub mō. ⁊ in. l. j. in. iij. col. C. ne lic. tertio ꝓuocare. ⁊ in. l. si traditio. in. iij. q. C. de act. emp. ⁊ in. l. j. in vlti. col. C. de vsufru. lega. Tamen iste tex. nō multū stringit contra Ful. Nam debes aduertere q̄d aliud est querere an requirat̃ implementū, aliud esse querere, an requirat̃ oblatio. Quantū ad primū verū est q̄d in cōtractibus nominatis nō requiritur implementū ad hoc vt possit agi al's nō esset differentia inter cōtract⁹ nominatos ⁊ innoīatos. ita ꝓprie loquit̃ tex. hic. Aliud est querere nunquid requirat̃ oblatio ⁊ tūc iste tex. nihil facit, quia dato q̄ requireret̃ oblatio, esset differentia inter cōtractus nominatos ⁊ innoīatos: quia in contractib⁹ noīatis oblatio habet vim perfecti implementi: secus in contractib⁹ innominatis, prout declarat gl. hic: in ver. aliq̄d facias. in fi. Ex solutione quā dedi ad. d. §. offerri. q̄ intelligat̃ si petat̃. facit doctrina gl. in. l. vniuersa. C. de preci. impera. offerē. cū multis similibus q̄ ibi plene accumu-
3 laui. ⁊ ideo hic non pono. ¶ † Quarto no. ex tex. ibi euictus est stichus. q̄d in cōtractibus innominatis venit euictio tacite etiā si nihil sit actū inter partes: ⁊ sic euictio est ita de natura in contractib⁹ innoīatis, sicut in cōtractibus noīatis, vt declarat glo. in. l. pacta cōuenta. in prin. ff. de cōtrahē. emp. Imo plus in contractibus innominatis ille qui pro parte sua impleuit dando et sic transferēdo dominiū, si nō vult cauere, facit vt sit locus penitentie: ⁊ pecunia data possit repeti. tex. est no. in. l. si. ad fi. vbi di-
4 xi. ff. de cōdi. ob turp. cām. ¶ † Quinto no. ibi in factū actionē a pretore dandā ſm Bart. ⁊ alios. tex. singularē ⁊ meliorē de iure
b ad cognoscendū q̄ sit actio[b] natiua ⁊ q̄ datiua. Adde Bart. in. l. j. in. j. col. ad fi. ff. de actio. ⁊ oblig. ⁊ in. l. cū quis. in. viij. col. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. j. in. x. col. ff. de condi. inde. bonus tex. in. l. iij. in princ. in ver. dando vtilem actionem. ff. cōmoda. ⁊ tex. in. l. cum mota. in ver. danda. C. de transa. Quāuis do. Christophorus de castellio. in. d. l. cū mota. ⁊ Rapha. hic teneant q̄ non reperiat̃ aliqua actio datiua: sed nihil q̄d vrgeat adducūt nec bñ respōdēt ad hūc tex. ideo omitto. ¶ Pro cōmuni sentētia addit Bal. hic post Pe. illud q̄d dicūt philosophi, q̄d creatio differt a gn̄atione: nā creatio est de nihilo: generatio aūt fit ex preexistenti materia: ⁊ sic actiones natiue dicūt̃ generari ideo na-
5 tiue appellant̃. Sed datiue creantur absq₃ materia. † Tu adde q̄ magna est vtilitas an actio sit datiua vel natiua: quia actiōes datiue nō sequunt̃ naturā aliarū actionū quantū ad transmissionem ad heredes: nā alie actiones ex cōtractib⁹ trāsmittūtur ad heredes. l. ex cōtractib⁹. ff. de actio. ⁊ obligatio. l. vnica. C. vt actio. ab heredi. §. ex conditionali. insti. de verbo. obli. gl. in. l. ij. C. de pac. inter emp. ⁊ vendito. Sed actiones datiue nō trāsmittuntur ad heredes. ita declarat gl. peregrina paucis no. in. l. cū precario. in gl. fi. ff. de preca. ¶ Sexto pondera tex. ibi actiones incerti. i. p̄scriptis verbis q tex. clarius q̄ alibi assignat rōnem quare ex ꝯtctibus innoīatis oriat̃ actio p̄scriptis verbis: eo quia ipsi ꝯtctus cū sint innoīati sunt incerti: vnde similiter habuerūt actionē incertā ⁊ innoiatam siue gn̄alē. s. actionē p̄scriptis verbis vt declarat Bar. in ru. ff. de p̄scri. ver. ⁊ hoc est q̄d ꝓprie di-
6 cit tex. hic. ¶ † Ultimo pōdera ſm Ang. ⁊ Sal. hic videri text. ineuitabilē, ꝯtra vnā opinionē quā vbiq₃ t₃ Bar. s. in. d. l. cū mota. in. l. cū ꝓponas. C. de dolo. in. l. si intra. j. eo. ⁊ in. l. ex placito. C. de re. pmu. vbi dicit, q̄ in cōtractu noīato do vt facias ex pte illius q debet dare, est contractus innoīatus vt facias ⁊ sic sibi cōpetit actio p̄scriptis verbis: sed ex parte illius qui d₃ facere est contractus innoiatus facio vt des: et ideo sibi cōpetit actio de dolo. l. naturalis. §. q̄d si faciam. ff. de p̄escri. verb. ¶ In contrarium vr̄ tex. hic, vbi ex parte illius q petijt: ⁊ sic qui manumiserit ex cuius implemento nihil adest aduersario, tm̄ nō cēsetur cōtract⁹ innoīatus facio vt des: p₃ q₃ sibi non competit actio de dolo, sed actio p̄scri. ver. Et ita ad hoc etiā pōderat istū tex. contra Bar. Sali. in. d. l. cū mota vbi dixi. Tu rñde clare defendendo Bar. q̄ iste tex. nihil obstat. nā vere hic est cōtractus innoiatus facio vt des: sed ideo nō cōpetit actio de dolo: eo q₃ aduersarius impleuit, quia dedit seruū promissum l₃ fuerit euict⁹, vñ actio de dolo cōpeteret q̄n nullo modo impleisset: prout pleni⁹ dixi in. d. l. cū mota. ⁊ rñdet etiam Pau. de ca. hic. ¶ Capio gl. in verbo vt aliq̄d facias. quā diuide in quatuor ptes. In prima supplet ad tex. In scda q̄rit quare permutatio nō sit cōtractus noiatus. In tertia ponit vnū dictum. In quarta format. q. scda ibi: sed quare. tertia ibi: preterea donatio. quarta ⁊ vltima ibi:
7 itē quid si in pmutatione. † In scda parte quero quare pmutatio nō sit cōtractus noīatus, gl. hic assignat duas rationes que parū valent. Caue tm̄ dum glo. facit mentionem de vestimento re: ⁊ de vestimēto rei interuētu: quia est magna differētia: quia vestimentū re habet solū locū in cōtractib⁹ noīatis qui nō p̄nt sine re celebrari, de q̄b⁹ insti. q. mo. re ꝯtra. ob. ⁊ d̄r vestimētū: re: quia facit actionē cōpetere ad illā rē, q̄ esset deducta in contra-

a ¶ Cōtract⁹ autē innominati. adde gl. in rubri. C. de re pmu. Bal. in rub. d̄ trāſ. extra. in vlti. col.

b ¶ Que sit actio. adde Cy. in. l. cū mota. C. de transac.

ctu:nec plus:nec minꝰ vestimentũ rei interuentu hꝫ locũ in cõ-
tractibus innominatis:⁊ facit cõpetere actionẽ ad aliud ꝙ̃ ad
illud qđ sit datũ:vt si cõueni pacto nudo ꝑmutare librũ cũ veste
nõ possum agere nisi prius impleã qđ ꝯueni,⁊ sic dem librũ: nec
interuentu libri,nõ ago ad id qđ dedi:sed ad vestẽ,ſm Cy.Bal.
⁊ Sali.in.l.legẽ.C.eo.Pau.⁊ Mod.hic:aliã rõnẽ quare permu
tatio nõ sit ꝯtractus noĩatus assignat Guil.hic:qꝛ ad hoc vt sit cõ-
tractus noĩatus reqrit̃ ꝙ habeat spãle nomen ex parte vtriusqꝫ
cõtrahẽtis:vt ẽptor ⁊ vẽditor:sed sub noĩe ꝑmutationis cõtinet̃
vterqꝫ cõtrahẽs.Istã rationẽ reprobãt Ray.et Bal.hic: nã so-
cietas est cõtractꝰ noĩatus vt hoc tex.⁊ tñ vterqꝫ appellatur so-
cius:cõiter tenet̃ rõ quã assignat gl.⁊ ibi Bar.ĩ rub. C.de re.ꝑ-
mu.⁊ illã sequunt̃ Bar.⁊ alij.⁊ Bar.in.l.siue apud.in pe. colũ.C.
de trãsa.¶ Cõtra istã cõem rõnẽ obstat tex.in.l.statuliberi a ce
teris.§.qntus.ad fi.ff.de sta.libe.vbi tex.dicit,ꝙ appellatiõe em
ptiõis.l.xij.ta.oẽm alienationẽ cõplectit̃,⁊ si rñdeas verũ est lar
go sumpto vocabulo:certe dico ꝙ etiã ꝑmutatio ꝓprie ⁊ stricte
sumpta,nõ cõprehẽdit nisi vnã spẽm cõtractꝰ, vt est gl. in.l.j. C.
de re.permu.Dixi ⁊ rationẽ assignaui in.l.ij.in prin.ff.si cer.pet.
⁊ idem tꝫ Bar.in.l.ij.ff.de re. permu. Ad istud rñde dupliciter.
Primo ex v̇bis Bal.in.l.volũtas.in vlt.col.post mediũ. in ver.
scias tñ.C.de fideicõ.qđ olim in ꝑmo(vt ita dixerim) latere iu-
ris ciuilis,anteꝙ̃ supueniret distinctio noĩm in cõtractibꝰ, ap-
pellatione emptionis continebat̃ oĩs cõmutatio ita loquit̃.d.§.
qntus. in fi.sed post factã discretionẽ aliud est. Scđo ⁊ notabi-
lius rñde ex mẽte Bal.⁊ clariꝰ Jmo.in.l.in edibꝰ.§.j.in vl.col.ff.
de dona.ꝙ tex.in.d.§.qntꝰ.nõ voluit dicere ꝙ appellatione em
ptionis oĩs alienatio cõtineat̃:ſꝫ tex.ibi arguit ab idẽtitate rõ-
nis.Nam cũ esset dispositũ, ꝙ statuliber dãdo pecuniam here-
di cõsequeret̃ libertatẽ,si erat venditꝰ:similiter dando pecuniã
emptori cõsequit̃ libertatẽ decidit̃ ibi ab idẽtitate rationis ꝙ il
lud quod statutũ est in venditione habeat locũ in omni aliena-
8 tione.¶ † In tertia parte principali glo.ibi preterea donatio.
habes,ꝙ donatio olim erat cõtractꝰ innominatus, hodie autẽ
est cõtractꝰ noĩatus,cũ solo cõsensu producat actionẽ: idem tꝫ
gl.in.l.fi.ff.de cõdi.ob cãm.⁊ glo.in.l.in edibus.§.j.ff.de dona.⁊
glo.in.l.ij.ff.de cõdi.ob causam.istas gl.reprehẽdit Bar. quia si
donatio olim de iure ffo⁊ũ fuisset ꝯtractus noĩatus:certe cũ pe-
nitẽtia locũ habeat in cõtractibꝰ innoĩatis.l.si pecuniã.in prin.
ff.de cõdi.ob cãm.certe etiã penitentia habuisset locũ in dona-
tione,qđ est cõtra tex.in.l.aristo.in ver.deniqꝫ.ff.de dona.vñ cõ-
munis sñia est qđ donatio ⁊ olim ⁊ hodie sit cõtractus noĩatus.
Et ita tenẽt vltramon.⁊ Cy.in.l.ij.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.C. de condi.
ob cãm.Bar.Ang.Pau.de ca.⁊ do.Alexã.hic.Bar.in.l. fi.ff.de
cõdi.ob causam.⁊ in.d.l.in edibus.§.j. ¶ Pro ista cõi sñia duo
stringũt. Primo,quia donatio hꝫ nomẽ spãle, ꝑ qđ decernitur
ab alijs contractibꝰ:ergo est contractꝰ noĩatus ꝑ doctrinã glo.
approbatã in rub.C.de re.permu.Scđo stringit:quia in ea non
est locꝰ penitẽtie.d.l.aristo.in ver.deniqꝫ,nisi debiliter dicas, ꝙ
ibi sit speciale fauore libertatis ꝙ est contra.d.l.si pecu.§.j. Nec
obst.ꝙ olim nõ producebat actionem:quia respõdeo vt ꝑ Bar.
hic ⁊ in locis preall.e.Tu aũt in puncto iuris teneas de directo
contra cõem sñiam,ꝙ imo donatio ⁊ olim ⁊ hodie sit contractꝰ
innoĩatus prout tenẽt Jac.bu.Alb.Bald.⁊ Rapha.fulg. hic:⁊
Fulg.in.l.fi.ff de cõdi.ob causam.Bal.in rub.C.de re.ꝑmu.Jo.
de imo.Rapha.comẽ.⁊ in effectu Lud.ro.in.d.l. in edibus.§.j.
⁊ ibi refert Jmo.ꝙ recolende memorie p̃ceptor suus.d.Frã.de
rampo.tenebat istã partẽ in repe.l.fi.in.vj.oppo. scđe partis. ff.
de cõdi.ob cãm.¶ Pro ista parte omissis leuibꝰ stringit funda
mentũ doctorũ qđ retorqueo cõtra eos.Nam donatio non ha-
bet nomẽ speciale:imo nomẽ generis:ergo nõ est contractꝰ no
minatus:pꝫ qꝛ sub ea cõtinet̃ donatio simplex:donatio ob cãm:
dõatio causa mortis,⁊ legatũ.l.alienatũ.§. dõationis.ff. de ver.
sig.imo etiã aliqñ cõtinet̃ dos.l.fi.in prin.C.de iur.dot. ⁊ si dicis
verũ est large:quia similiter ꝑmutatio stricto modo sumpta nõ
comprehẽdit nisi vnã speciẽ:vt.s̃.dixi.tñ quia large comprehẽ-
dit sub se plures alias species:ideo censet̃ cõtractus innomina
tus.Ad istud fundamentũ rñdet.d.Alexã.hic:ꝙ nihil valet: qꝛ
etiã venditio cõtinet sub se venditionẽ puram.Itẽ venditio.ob
causam.Item venditionẽ sub cõditione.l.tenetur.§.j. ff. de act.
emp.⁊ tñ venditio est cõtractus noĩatꝰ vt hoc tex.Tu dic,ꝙ ista
responsio nihil valet:nam bñ militaret:quando donatio solum
contineret sub se donationẽ simplicem:donationẽ ob causam:⁊
donationẽ sub ꝯditione:quia omnes sunt de eadẽ specie,prout
dictum est in emptione.Sed donatio continet etiã illa que sunt
de diuersa ⁊ alia specie:nam non solũ cõprehẽdit donationẽ in-
ter viuos:sed etiã cõprehendit donationẽ causa mortis: itẽ non
solũ cõprehendit cõtractũ sed etiã cõprehẽdit legatũ.l. legatũ.
ff.de leg.ij.⁊ qđ legatũ est vltima voluntas. Itẽ cõprehẽdit etiã
dotẽ vt predixi:ergo cum donatio comprehẽdat etiã alias dif-
ferentes spẽs dꝫ cẽseri cõtractꝰ innominatus, cũ habeat natu-
ram generis.¶ Et ꝙ donatio sit nomẽ generis probo per tex.
in.l.legatũ.ff.de leg.ij.vbi dicit̃ qđ legatuꝫ est donatio quedã a
defuncto facta:pondera qđ diffinitio debet cõstare ex genere ⁊
differentijs vt no.l.omnis bona diffinitio.ff.de reg.iur.vnde cũ
dicitur in diffinitione legati,qđ legatum est donatio:illud dona
tio ponit̃ vt genus.Et si dicas,qđ donatio non põt esse contra-
ctus innominatus,qꝛ contractus innominati sunt tantuꝫ qua-
tuor qui ponunt̃ in.d.l.naturalis.ff.de prescrip. verb. sub quorũ
neutro cadit dõatio.Jmo.in.l.hoc iure.§.si qs dederit.ff.de do
natio.conat̃ respondere ponderando gl.in.l.si cũ fundũ.in gl. j.
9 j̃.eo.aliter quã ibi Bar.† Tu rñde clare ⁊ fundamentaliter qđ
cõtractũ innominatorũ due sunt species principales. Quidam
sunt contractus innoĩati hincinde respectiui:⁊ isti tm̃ sunt qua
tuor:nec plures esse possent:⁊ de istis loquit̃ dicta.l. naturalis.
Quidam sunt cõtractus innominati simpliciter ⁊ nõ respectiui,
⁊ isti sunt innumerabiles, vt dicit text.in.l.senatus.§.j.ff. de do-
natio.causa mortis ſm Bar.in.d.l.naturalis.in princi.in prima
opposi.Istud clare pꝫ per tex.in.l.si gratuitã.in prin.ff.de p̃scri.
Istud etiã pꝫ.nã pactũ nudũ simplex est cõtractus innomina-
tus:⁊ tamẽ nõ est cõtractus respectiuus vt est gl.in.l.j. in prin-
cipio in gl.magna in fi.ff.de actio.⁊ oblig.quã glo.notat ⁊ sequit̃
Bal.in rubri.⁊ in.l.j.C.de pactis.⁊ eam reputat singu. Bald. in
c.quintauallis. in.ij.col.de iureiurã.⁊ notat Bal.in.l.lecta.in.ij.
col.ff.si cer.pet.Et hoc modo donatio est contractꝰ innomina-
tus simpliciter ⁊ nõ respectiuus. ¶ Tenendo istam partẽ que
in puncto iuris est verior,non obstat.d.l.aristo.in ver.deniqꝫ.in
qua se fundat Bar.quia rñdet Bal.hic:in.iij.q. qđ in contracti-
bus innoĩatis locus est penitẽtie,quando fiunt gratia vtriusqꝫ.
Secus qñ gratia alterius tantũ vt in.d.ver.deniqꝫ gratia dona
tarij tantũ.l.qui rome.§.flauius.ff.de verb.obli. l.ij.C. si seruus
extero.Alio modo respondet Jmo.Rapha.comen.⁊ Lud. ro.
in.d.l.in edibus.§.j.ꝙ ideo in.d.l.aristo.ver.deniqꝫ nõ habet lo-
cum penitentia:eo,quia res nõ erat integra:nam etiã in cõtra-
ctibus innominatis,non habet locũ penitẽtia,quãdo res desijt
esse integra.l.si pecuniã.in prin.ff.de cõditio.ob causam. ¶ Sꝫ
ista est falsa solutio,quia ex parte illius q impleuit ex cuius par
te desinit res esse integra deberet esse locus penitẽtie,si esset cõ
tractus innominatus:licet non ex parte alterius vt habet̃ in.d.
10 l.si pecuniam.in prin.¶ † Tu ergo tertio respõde notabiliter ꝙ
illud qđ dicitur in contractibus innoĩatis habet locũ penitẽtia
procedit in contractibꝰ innoĩatis qui sunt hincinde respectiui.
Et ratio est,quia neutra pars põt conqueri,cuꝫ vterqꝫ liberet̃.
Sed in cõtractu innominato nõ respectiuo non hꝫ locum peni-
tentia.glo.est not.in.l.si fundum.in glos.j.j̃.eo.Jmo.in.l.hoc iu-
re.§.si quis dederit.de donatio.quãuis Bar.in.d.l.si cũ funduꝫ.
aliter intelligat illam gl.Nam pactũ nudum simplex, est cõtra-
ctus innoĩatus non respectiuus:certe ibi non habet locum pe-
nitentia,alias pactũ non haberet effectũ exceptionis,retentio-
nis,⁊ compensationis.l.etiã.ff. de cõpẽsatio.si haberet locũ pe-
nitentia:⁊ ita proprie cõtingit in.d.l.aristo.ver.deniqꝫ.vbi ante
quinquenniũ erat donatio simplex ⁊ non respectiua,ideo cessat
penitẽtia.Et istud est quod etiam in effectu voluit dicere Bal.
11 hic:in.iij.q.vt.s̃.retuli.¶ † In vltima parte gl.No.multũ istam
partem ex qua habes,ꝙ sola oblatio in cõtractibus innomina-
tis nõ hꝫ vim implementi,adeo ꝙ possit agi sicut si vere fuisset
impletũ:imo oblatio nõ impedit quin sit locus penitẽtie: ⁊ hãc
glo.multum notant ⁊ sequunt̃ doc.hic.⁊ Cy.in.l.siue apud acta.
in vlt.q.C.de transac.vide tñ gl.que facit in contrariũ in.l.si tibi
rem inspiciendam.§.fi.in ver.victori.in fi.ff.de prescrip. verbis.
¶ Limita istam no.ꝯclusionẽ gl.quatuor modis. Primo vt ꝓ-
cedat qñ factuꝫ esset promissum:quia factũ non põt impleri so-
la oblatione.Sed vbi promissa esset datio:tũc quãuis sola obla
tio nõ sufficeret vt hac gl.tamẽ si quis offerret ⁊ solenniter cõsi-
gnaret,haberetur ꝓ dato,⁊ sic nõ esset locus penitẽtie.l.j. C.de
rerum permut.⁊.l.acceptam.C.de vsur.Ita notabiliter limitat
Alb.de rosa.hic in fi.Bald.in.l.ex placito.in.xiij. q.C. de rerum
permu.¶ Secũdo limita,nisi cõtractus innoĩatus ordinet̃ ad
nominatum,vt si promitto vẽdere ob certã causam.nam tũc re-
gulatur ſm naturã illius cõtractus noĩati cui magis assimila-
tur.l.j.§.si quis seruũ.ff.depositi.tũc nõ habet locũ penitentia ⁊
tũc oblatio sufficit pro implemẽto.l.labeo scribit.⁊.l. cũ ab eo.
ff.de cõtrahẽ.emp.ſm Bal.in.l.quãuis.C.de trãsa. ¶ Tertio li
mita qñ cõtractus innoĩatus tenderet ad liberãdũ nã cũ nõ ha
beat locũ penitẽtia.d.l.quãuis.certe oblatio haberet vim imple
mẽti ſm Bal.hic:⁊ ĩ.l.si cũ fundũ.j̃.e.ꝑ illũ tex.quẽ ad hoc repu-
tat sin.facit.l.si maior.C.đ trãs.¶ Quarto ⁊ vltimo limita, vt cõ
clusio gl.ꝓcedat quãtũ ad hoc:vt agi possit ad rẽ principalẽ ꝓ-
missam oblatio nõ sufficeret:nec hꝫ vim ĩplemẽti,sed bñ sufficit
quãtũ ad hoc:vt ꝙ agi possit ad penã ꝓmissam,cũ non stet ꝑ eũ,
ita notabiliter

ita notabiliter limitat iſtã gl. Pau.de ca.in.l. ſi pacto quo penã
per illum tex.C.eo. Iaſon Padue.

1 ☞ Implementum cauſe iniuſte,nõ veſtit ꝯtum innoĩatum.
2 Promiſſio quam quis facit de maleficio non faciendo ſub pe-
na valet.
3 Conditio poſſidentis eſt melior in pari cauſa turpitudinis.

1 **Si vt maleficium.** † Implementũ cauſe in-
iuſte,nõ veſtit ꝯtum in-
noĩatum.h.d. ¶ In tex.ibi promiſſum ſcȝ nudo pacto : ⁊ tunc lȝ
cauſa ſequatur,tñ nõ veſtitur pactum nudũ.Et ratio eſt, q2 iſte
debebat gratis a maleficio abſtinere.Unde ſi voluit ꝑmiũ,fuit
turpitudo a parte ſua.l.idemꝙ.§.j.ff.de cõdi.ob tur.cau.⁊.l. fin.
2 vbi pulchre Bal.C.eo.† ſi quis tamẽ promitteret nõ facere ma
leficium ſub pena,valeret ꝓmiſſio:ita no.Bal.in.l. non impoſſi-
bile per illum tex.j.eo.⁊ vide omnino in materia quod notabili-
ter dicit Bal.in fi.C.de cõdi.ob tur.cau.per illũ tex.ꝙ ciuitates
vel principes occupãtes alienas terras,qui nolunt poſtea reſti
tuere,niſi habita pecunia,turpiter accipiũt , ⁊ habitã pecuniaȝ
tenenť reſtituere:nec iuuantur ꝓpter capitula pacis: ex quo im
preſſio eſt turpis,qd vltimũ bene no. ¶ Glo.in verb.nulla,diui-
ditur magiſtraliter in quatuor partes.In pⁱma ponit ratio du-
bitandi vna cum ratione decidendi.In ſcda que eſt ibi:ſiue fuit
promiſſio per ſtipulationẽ.glo.in effectu remouet vnũ ꝯtrium ꝑ
qd limitatur regula huius tex.vt ꝓcedat in ꝓmiſſione facta pa-
cto nudo.Secus ſi interueniſſet ſtipulatio:q2 tũc oriretur actio
mero iure:lȝ obſtaret exceptio.In tertia que eſt ibi.Secus ſi vt
fiat gl.remouet aliud contrarium.In quarta q̃ eſt ibi : ſed quid
de pignore.glo.format.q.In tertia parte glo.dic ꝙ iſta glo.põt
dupliciter intelligi:vt hic per Bar.⁊ plenius bar.⁊ omnes in.l.
3 generaliter.ff.de verb.obli.vbi videas. ¶ † In vltima parte no.
iſtam gl.ſm Ange.⁊ Moder.pro limitatione regule que habet
qd in pari cauſa turpitudinis,melior eſt conditio poſſidentis:⁊
ſolutum nõ repetitur.l.pe.ff.de cõdi.ob tur.cau. Iſta regula ꝓ-
cedit niſi tranſlatum eſſet dñium.ſecus ſi dominium non fuiſſet
tranſlatum,vt in pignore:q2 tũc reus conuenit rei vendicatio-
ne,vt quilibet poſſeſſor.Idẽ tenet glo.in.l.ij.in glo.fi.vbi dixi.ff.
de condi.ob tur.cau.⁊ in.l.ij.C.eo.

1 ☞ Pactum nudum non producit obligationem efficacem: li
mita vt nu.4.
2 Iuramentum an veſtiat pactum nudum.
3 Princeps ſi ꝯmitteret cauſam alicui de veritate ⁊ iuſtitia:intel
ligeretur de veritate cui ius patrocinatur.
5 Pactũ nudũ de iure cano.producit actionem:⁊ etiam in foro ſe
culari.nu.6.limita vt nu.7.9.10.11.13.14.15.16.17.18.19.20.21.22.
24.25.26.
8 Obligationem naturalem contra aliũ non habet de iure cano
nico qui non impiet pro parte ſua.
12 Cõpromiſſum ſi ita ſit factũ,qd arbiter ꝓcedat ſm equitatẽ,po-
terit arbitrari non obſtante exceptione,qd pactũ ſit nudum.
23 Agi poteſt ex pacto nudo in ligis ⁊ treugis.
27 Pactum nudum non dicitur contractus innominatus.
28 Promiſſio ſimpliciter facta in dubio,preſumitur facta ex cauſa
donationis.
29 Lex,ſi quis argentarijs.nunquid habeat locuȝ quãdo in pacto
nudo continetur factum.
30 Extenſio ex identitate rõnis eſt licita in correctorijs , quando
ratio eſt expreſſa in lege corrigente.
31 Extenſio ex identitate rõnis,eſt ſemper licita in limitatorijs.
32 Pactũ nudũ ꝓprie eſt,qñ aliquis ꝓmittit ſine interrogatione.
33 Conſtitutum eſt contractus nominatus.
34 Fideiuſſio cũ etiã ſit cõtractus noĩatus ⁊ acceſſorius ſicut cõſti
tutum,quare ex pacto nudo non producit actionem.

Sed cũ nulla. Cõuentio innoĩata nõ veſtita im
plemẽto iuſte cauſe, remanet nu-
da ideo nõ parit obligationẽ efficacẽ:⁊ ſic nec actionẽ:ſȝ ſi fiat ad
liberãdũ bene parit excep.h.d.Et ideo dũ tex.dicit,nõ poſſe cõ
ſtitui obligationẽ:intellige.ſ.efficacem cum productione actio-
1 nis:⁊ ita expone verbum obligationem.qd.j.ſequiť. ¶ † Not.j.
in ver.igitur.regulam,ad quod allegatur tota die iſte tex.ꝙ pa
ctum nudum nõ producit obligationem efficacem:⁊ ſic non pa-
rit actionem,ſed bene exceptionẽ:ratio huius regule colligitur
ſubtiliter ex iſto tex.hoc modo.Naȝ vbi non eſt cauſa, ibi nõ eſt
cauſatum.l.manumiſſionis.ff.de iuſti.⁊ iur.Sed ratio eſt quod-
dam cauſatuȝ.l.lȝ.§.ea obligatio.ff.de procura.ergo nõ põt ſine
cauſa oriri:ſed pactũ nudũ diciť,cui nõ ſubeſt cauſa : vt in prin.
huius tex.ergo bene ſequitur illa clauſula que poniť in ver.igiť.
Et ad hanc rationẽ adde Bal.in rub.extra eo.in.iij.co. in fi. Et
extẽde iſtã regulã,etiã ſi debitor ſuo iuramẽto ꝯfitereť ⁊ affirma
2 ret nudum pactũ.† Nam per hoc nõ teneretur ſoluere : ita dicit
Bal.in.l.fi.in.ij.col. C.de fideicom. referens ita elegãter tenere
Inno.in.c.j.qd me.cau.an tñ iuramẽtũ veſtiat pactũ nudũ dicã
3 inferius in limitationibus. ¶ † Scdo ad ampliationẽ huius re
gule:adde,qd ſi princeps ꝯmitteret cauſam alicui de veritate ⁊
iuſtitia intelligeretur de veritate cui ius patrocinať:non auteȝ
qd ex pacto nudo agatur:q2 re vera ius ei non patrocinať. Ita
notabiliter Bal.in.l.nemo.in vlt.no.ꝑ illũ text.in fin.de ſen.⁊ in-
4 terlo.om.iudi. ¶ † Iſta regula limitať ſex modis in glo.vbi di-
cetur vltra alias limitationes limita iſtã regulã ꝓcedere de iu-
re ciuili. Secus eſt de iure canonico.c.j.⁊.c.iij.extra eo.gl.⁊ Ar-
chi.in.c.quocũꝙ ſuffragio.xij.q.ij.⁊ glo.⁊ Archi.in.c. iuramẽti.
xxij.q.v.⁊ gl.ij.in.c.j.xxj.q.j.⁊ ita cõiter tenẽt Cano.in.d.c.j.extra
eo.do. Anto.⁊ Imo.in.c.ꝑ tuas.de arbi.Bal.in.l.legitima.in.ij.
co.ſ.eo.⁊ in.l.petens,C.eo.Ang.in.l.ſi certis annis.in.iij.col.C.
eo.Lud.ro.in.l.ij.§.ex his.in vlti.col.ff.de ver.obli. ¶ Pro iſta
cõmuni ſnĩa tria faciunt.Primo q2 inter ſimplicem loquelam,⁊
aliam,ius canonicũ non cõſtituit differẽtiam.c. iuramenti. xxij.
qd.v.Scdo,q2 pactũ nudũ formať iure canonico.d.c.j.⁊.iij.extra
eo.ergo ⁊ legitima conuentio:ergo debet actionẽ ꝓducere.l.le-
gitima.ſ.eo.Tertio facit,qd in foro canonico,ꝓcediť de equita
te.c.dilecti.de iudi.⁊ vbicũꝙ proceditur de equitate, pactũ nu-
dum ꝓducit actionem vt dicã.j.in ſequẽti limitatione. Hinc ex
iſta concluſione infert nota.Ioan.de imo.in.c. quintauallis. in
xix.differentia.de iureiur.ſequitur do.Alex.in.l.j.in.vj.co.ff.de
leg.ij.qd lȝ de iure ciuili cõpromiſſum factũ pacto nudo ſine ad-
iectione pene nihil valeat:q2 laudum eſſet eluſorium.l.nõ diſtin
guemus.§.j.ff.de arbi.tñ de iure canonico valet:cũ ex pacto nu
a do^a oriať actio:⁊ ita de iure canonico derogatur illi.l. nõ diſtin-
guemus.§.j.lȝ iſta ſit cõis opinio, qd pactũ nudũ de iure cano.
producat actioneȝ. Contrariũ tñ tenuit Sali.in.l.legem.in.vij.
q.poſt patruũ ſuũ.C.eo.quem refert ⁊ ſequiť Ange.de are. in.§.
in perſonã.in pe.⁊ vlti.co.inſti.de actio.cũ tex.in.d.c.j. dicat ſuã
obtineat firmitatẽ:ergo apparet ꝙ Papa ibi nihil de nouo ſta
tuit:⁊ q2 non dȝ induci differẽtia inter ius canonicum ⁊ ius ciui
le.Nec per ſubauditos intellectꝰ debet induci correctio iuris ci
uilis:⁊ dicit glo.in.c.cupientes.§.qd ſi per.xx.de elec.in.vj. Tu
cõfirma:q2 lȝ tex.in.d.c.j.dicat,pacta cuſtodiãtur: ꝑ hoc tñ non
ſequitur qd ex pacto nudo oriať actio. Nã etiã pretor in edicto
de pactis dicebat,ꝙ pacta debeãt ſeruari:⁊ tñ nõ vult ꝙ oriatur
actio.§.pretor ait.vbi Bar.dubitat.j.ea.l.imo plus,tex.in.l. pe.
C.eo.apponit dictũ preciſum,qd pacta oĩno ſeruenť:⁊ tñ nõ ori
tur actio:tñ Bart.in.d.§.p̃tor ait.multũ dubitat,q2 imo illa ver
ba,pacta ſeruabo.importãt:qd oriatur actio per regulam.l. ſta
tuas.ff.de acqui.re.do.⁊ dicit qd nõ vidit vnꝙ ſolutionẽ: ſȝ opȝ
preſupponere:ꝙ erãt alia verba in edicto pretoris,ex quibꝰ ap-
parebat,ꝙ pacta nuda nõ producebãt actionem:que verba nõ
ſunt in illo.c.j.Magis facit tex.in.c.iij.extra eo . Sȝ ſimpliciter
rñdetur ad illũ text.Primo qd intelligať in promiſſione facta
per ſtipulationẽ.Scdo ⁊ melius,qd intelligať de ꝓmiſſiõe facta
pijs locis.Tertio ⁊ adhuc meliꝰ,qd text.ĩ ver.opere impleanť.
non intelligatur per viã actionis:q2 corrigeretur ius: ſed intel-
5 ligatur per viã denuntiationis euangelice:vt.j.diceť. ¶ † Te-
nendo tñ cõem concluſionẽ:ꝙ pactũ nudũ de iure canonico ꝓ-
ducat actionẽ.Amplia vt ꝓcedat:nõ ſolũ in pacto nudo:ſȝ etiaȝ
(qd eſt fortius)in ſimplici pollicitatione:ita tȝ.d.Anto.de but.
in.c.ex parte.in vlt.co.de cẽſi. Motus,q2 ſicut ex voto quis obli
gatur ⁊ ꝯpellitur per eccleſiã:vt ibi. Ita etiã ex ſimplici pollici-
tatione ad ſimilitudinẽ voti:idẽ tȝ do.Abb.in.d.c.iij.extra eod.
per illũ tex.in ver.ꝓmittunť.qd ipſe generaliter intelligit,vt lo-
quatur etiã de ſimplici pollicitatione,⁊ ꝓ hoc poterat allegare
tex.in.l.ſciendũ.§.dictũ.ff.de edil.edic.puto in hoc ꝯtrium prout
tenet ſimpliciter do.Abb.in.c.cum inter vniuerſas.circa fin.de
elec. Moueor q2 ſpeciale eſt in pollicitatiõe facta deo vel reipu
blice:vt ex ea agi poſſit: gl.in.c.ſcimus.in glo.j.xij.q.j.item ſpe-
ciale eſt in pijs cauſis ſm Bar.⁊ Bal.in.l.illud.C.de ſacroſan.ec
cle.Io.an.in addi.Spe.in ti.de ceſ.actio.do.Abb.in.c.ex parte.
de cenſi.Imo.in.c.ij.de cõſuetu. ergo in contrarium eſt ius cõe.
¶ Tertio moueor:q2 dictum.c.j.eſt correctoriũ iuris ciuilis:er
go nõ debet extendi:preſertim ad caſum habentem minoreȝ ra
6 tioneȝ:vt eſt ad pollicitationẽ iuribus vulgatis. ¶ † Secundo
extẽde:ꝙ pactum nudũ producat actionem:non ſolũ in foro ca-
nonico:ſed etiaȝ in foro ſeculari:in omnibus terris ſubiectis ec
cleſie ſm Imo.in.c.q̃ in eccleſiarũ.ĩ.xxiij.co.de ꝯſti. Bal.in aut.
ad hec.in.iiij.co.C.de vſu.vbi dicit:ꝙ iſtud procedit non ſolũ in
clericis:ſed etiã in laicis ſubiectis eccleſie:quo ad tẽporalem iu
riſdi. ¶ Tertio adde qd dicit do.Ant.de but.in.c.j.in princ.de
ꝓba.ꝙ corã eccleſiaſtico põt laicus agere pacto nudo. ¶ Quar
to adde:ꝙ iſtud in tm̃ eſt verum:ꝙ non valeret ſtatutum diſpo-
nens:quod ex pacto nudo agi nõ poſſit:ita tenet do. Abb.in.c.
7 dilecti.in.iij.co.de iudicijs.† Limita iſtam communem conclu-
ſionem iuris canonici:procedere in pacto nudo nõ reſpectiuo:

a ¶ Ex pacto nudo. adde bar . i extra naganti.ad reprunẽdã. Ange.in re peti.l.certis annis. C. de pac. archi.i c.ſunt non-nulli.j.qd.j. doct.in.c. j. de pac.

secus est in pactis nudis respectiuis: nã in cõtractibus innominatis ante implementũ non oriť actio. l. ex placito. C. de rerũ pmu.
8 † Adde qď de iure canonico qui nõ implet pro parte sua, nõ hz etiã obligationem naturalem contra alium: ita tenet Bal. in l. cum quis. C. de iur. ꝛ fac. igno. in. ix. col. in ver. vlterius etiã possunt poni exempla: refert ꝛ sequiť Ange. de are. in. §. in personã. in pe. col. insti. de actio. Idem tenet no. Bal. in. l. siue apud acta. in. ij. col. C. de trãsa. vbi dicit, ꝙ iura ciuilia loquentia de cõtractibus innomi. habent locum etiam de iure cano. Unde contractus innominatus nõ parit actionem etiã de iure canonico, nisi post implementum. allegat notabi. in. c. cum inter. R. seniorẽ. de
9 elec. † Secundo limita non ꝓcedere, quãdo pactum esset nudũ ꝛ a verbis ꝛ a causa, tunc etiam de iure canonico nõ produceret actionem, puta si pacto nudo ꝓmitteret tibi. x. sine causa, qꝛ nõ plus valet pactum de iure canonico, ꝙ̃ stipulatio de iure ciuili. Sed stipulatio sine cã de iure ciuili nõ valet in effectu. qꝛ obstat exceptio doli. l. ij. §. circa. cũ gl. ff. de excep. doli. ita limitat Bal. in l. si diuisione. ad fi. C. fami. her. ꝛ in. l. cuz quis. in. ix. col. C. de iur. ꝛ
10 fact. ign. ꝛ in. l. petẽs. ad fi. ꝫm aliquas lectu. C. eo. ¶ † Tertio nouiter limita, nisi pactum nudum fuisset initum dolo vel metu: qꝛ tunc non produceret actionem, etiã de iure cano. nec tunc haberet locum. c. j. cum si. extra eo. qꝛ vbicunqꝫ pactum nudum de iure ciuili ꝓducit actionẽ, iuxta. l. legitima. §. e. ꝛ in casibꝰ hic enumeratis in glo. certe si fiat dolo vel metu est ipso iure nullum: et sic actionẽ nõ ꝓducit, ꝙ̃uis si esset vestituz stipulatione valeret: sed obstaret exceptio vel doli vel metus. tex. est sing. ꝫm intellectum Bar. ibi: in. l. si mulier. §. si dos metu. ff. qď me. cã. fortius ergo idẽ debet esse, vbicũqꝫ ius canonicũ disponit, ꝙ ex pacto nudo oriatur actio: cum ius canonicuz nitatur maiori equitate ꝙ̃ ius ciuile. c. dilecti. de iudi. ptz, qꝛ ꝯctus qui al's de iure canonico firmaretur iuramento ꝯtra dispositionẽ iuris ciuilis tñ vbi interuenerit dolus vel metꝰ, nõ firmať. c. cũ ꝯtingat. de iureiur. c. lz mulieres. eo. ti. in. vj. c. ꝙ̃uis. de pac. in. vj. ꝛ sic habes expeditã
11 primam principalẽ limitationẽ ad regulã huius tex. ¶ † Secũdo fallit, in curia mercatoꝝ, ꝛ vbicũqꝫ procediť de bono et equo ita notabiliter Bar. in. l. quintꝰ. p illũ tex. ꝛ in. l. fideiussoꝛ. §. quedam. ff. manda. Bal. ꝛ Sali. in. l. si ꝓ ea. C. mand. bal. in. l. ij. C. de const. pecu. Sali. in. l. placuit. C. de iudi. ꝙ̃uis cõtrariũ ꝛ male teneat Lu. ro. in. l. filiusfa. in ꝓn. ff. de dona. Adde qď dicit Bal. in c. si pro debilitate. de off. del. ꝫa. qď bonafides requiritur in his qui plurimũ negotiantur: ꝛ in his non differt pactum nudum a stipulatione per. l. j. ff. de consti. pecu. ꝛ §. argen. cũ glo. in aut. de fideiuſ. ¶ Scdo adde qď dicit idẽ Bal. in. c. j. in pe. co. extra eo. de pac. qď ex pacto nudo agũt mercatores ꝛ nũmularij inter se,
12 vt dicit notari in. d. §. pe. in aut. de fideiuſ. ¶ † Tertio adde, ꝙ si in ꝯpromisso dicať, ꝙ arbiter ꝓcedat ꝫm equitatẽ, poterit arbitrari, nõ obstante exceptione ꝙ pactum fuerit nudum: ratio qꝛ equũ est pacta seruari, lz stipulatione vallata non sint. l. j. in ꝓnc.
13 §. eo. Ita tenet Lud. ro. in rub. ff. de arbi. in. ij. co. ¶ † Tertio limita, ꝙ ꝙ̃uis ex pacto nudo non possit agi: tñ verecũdia est denegare promissum pacto nudo. Ita Bar. in. l. quintus. per illuz tex. ff. manda. ꝛ erit magni effectus: qꝛ sicut nõ potest imputari fideiussoꝛi, qñ soluit illud qď principalis per verecundiam negare nõ poterat: ita Bar. in. l. si pecunie. per illũ tex. in fin. ff. de adi. lega. ꝛ in. l. fideiussoꝛ. in fi. de fideiuſ. Sali. in. l. placuit. C. de iudi.
14 ita nec quo ad istď. ¶ † Quarto limita ꝙ ꝙ̃uis ex pacto nudo[a] agi nõ possit de iure ciuili: tñ põt peti executio per viam denuntiationis euangelice, etiam in foro ciuili ꝫm do. Anto. ꝛ Imo. in c. que in ecclesiarum. de constit. per not. in. c. nouit. de iudi. tenet Bar. in extrauag. ad reprimendã. in ver. per denuntiationem. ꝛ ibi ponit practicaz ꝛ formulã huius denuntiationis. Bal. no. in aut. ad hec. in. iiij. co. C. de vsur. ita potest intelligi. c. j. ꝛ. ij. extra
15 eodẽ. ¶ † Quinto attento iuregentiũ, quo pactum nudum erat efficax: vt manu regia mãdareť executioni. iuxta. l. ij. in ꝓn. C. de orig. iu. vnde si adireť imperatoꝛ vel princeps nõ recognoscens superiorẽ, qui locũ imperatoris obtinet, peccaret mortaliter nisi faceret obseruari deductum in pacto nudo: ita tz do. Anto. de but. in. c. que in ecclesiarum. de consti. d. Alex. hic, reprehendẽs
16 Imo. ibi aliter tenentẽ. ¶ † Sexto limita qñ pactũ nuduz esset geminatum, qꝛ scdʒ induceret cõstitutum, ex quo agi põt. l. j. §. debitũ. ff. de ꝯsti. pecu. ꝫm Bal. ꝛ Ang. in. l. si. p illũ tex. C. ad leg. fal. vbi p illũ tex. tenent, ꝙ obligatio naturalis geminata est efficax. Cano. post Bal. in. c. p tuas. de arbi. ꝛ in. c. cũ ꝯtingat. de iureiur. Alb. in. §. quinimo. in. vij. co. ad fi. ꝫ. ea. l. Pau. de ca. in. l. j. in prin. ff. de ꝯsti. pecu. Raph. comẽ. in rub. ff. de vbo. obliga. do. Matheſi. in nota. xxxvij. Lu. ro. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. in. xxxi. fallẽtia. do. Alex. hic: ꝛ in. l. legem. C. eo. Facit bene, qꝛ cõsensus extraiudicialis censeť pactũ nudũ. l. tale pactũ. in prin. ꝫ. eo. Et sic ex ea non oritur actio. l. publia. §. fin. ff. deposi. tamen si cõfessio extraiudicialis sit geminata, habet vim iudicialis: vt ce

[a] Ex pacto nudo. bella. ꝛ Jo. de fantu. i. c. si peccauerit. ij. q. prima.

net Bar. in. l. cuz seruus. in fi. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. ꝛ quod ex ea oriať actio tz do. Abb. in. l. si cautio. de fide instr. Pau. de ca. in. d. l. publia. §. fi. Lud. ro. in. l. nuda rõ. in. j. co. ff. de iureiur. ꝛ in l. sed ꝛ si possessori. in ꝓn. ff. de iureiur. ¶ Ego in ꝯriũ soleo pōderare tex. in. l. si pacto quo penã. vbi late dixi. C. eo. ꝛ tex. in. l. si veritas. C. de fideicõ. ꝛ ꝯsidera si in ꝯrium facit illud qď dicit Bar. hic super vlt. parte glo. fi. dũ dicit, ꝙ constitutũ producit actionem: qꝛ est cõtractus noiatus, ꝛ legitima conuentio: et ibi dicã.
17 ¶ † Septimo limita, qñ in pacto nudo deducitur illud ad quod quis teneba ex dispositiõe legis: qꝛ tũc ex illo pacto tanꝙ̃ lege fomentato, oritur actio: ita colligitur ex glo. in. l. legitima. circa prin. ꝛ ibi clariꝰ no. Bart. Ang. ꝛ Moder. vbi dixi de hoc. §. eo.
18 ¶ † Octauo notabiliter limita, vbicunqꝫ ex inobseruãtia pacti aliquis pateretur dãnuz: tũc sibi competit actio de dolo. tex. est no. in. l. elegãter. §. seruꝰ pactionis. ff. de dolo. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bald. ad hoc no. ꝛ dicũt ita limitari totam materiam pactoꝝ: idem tenet Bal. in. l. cũ mota. in. iij. col. C. de transac. Ang. in consil. j. ad fi. do. Alex. hic: ꝛ in. l. si conuenerit. in. ij. co. §. de iur. om. iud. ꝛ in consi. xlv. incip. viso puncto ꝛ his que narranť in eo. in. ij. col. facit bene qď dicit Archi. in. c. quocũqꝫ suffragio. in fi. xij. q. ij. ꝙ lz apud catalanos nõ detur actio ex promisso, tamen catalanus qui detinet viatorem varijs ꝓmissionibus ꝛ inutilibus inuitationibus, tenetur ei de dolo: allegat ita dicere vincentiuz hispanum in proe. decre. quem etiam ibi refert Joã. an. super ver. fratrem. Ray. do. Abb. in. c. cum inter vniuersas. in vlti. co. de elec.
19 ¶ † Nono limita, qñ pactum nudum fieret in iudicio, tunc produceret actionẽ quasi fomentatũ coloꝛe iudicij: ita per plura tz Lud. ro. d. Alex. ꝛ do. Frã. de are. in. l. j. in prin. ff. de verb. obli. ꝛ maxime p tex. in. l. cũ ostẽdimus. §. fi. ff. de fideiuſ. tu. ꝛ Bart. in. l. tale pactũ. §. qui ꝓuocauit. in vlti. col. ꝫ. eo. per illũ tex. ꝫm intellectum ipsius Bar. ꝛ ibidem plenius Pan. de ca. quãuis cõtrarium ibi teneat Bal. in illo. §. qui prouocauit. per text. in. l. siue apud acta. circa prin. C. de transac. bene facit. l. oẽs. §. in hac. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ. l. ne in arbitris. C. de arbi. ꝛ vide Alex. in rub. ff. de
20 vb. obli. in. ij. co. ¶ † Decimo fallit, qñ adesset statutũ, ꝙ instrã guarẽtigionata haberẽt executionẽ paratã: tũc si ibi adesset pactũ ꝓduceret actionẽ, tanꝙ̃ vestitũ statuto ꝓpter instrz, hz bal. in. l. ij. ad fi. C. de execu. rei iudi. cũ ꝯcoꝛ. quas dedi in. l. vlti. §. eo.
21 vbi istud late impugnaui. ¶ † Undecimo fallit, qñ aliqd ꝓmittereť pacto nudo: deinde postea subijcereť iuramẽtũ, tũc ꝓduceret actionẽ, p. l. si quis maioꝛ. C. de trãs. lz al's ex iuramẽto simplici de prestãdo aliqd in futurũ, nõ oriať actio de iure ciuili, nisi in liberto. l. vt iurisiurãdi. in princ. ꝛ ibi Bar. ff. de oper. liber. cũ similibus. ita tenet sub dubio forte do. Matheſi. in no. xj. inci. no. nouam regulam. de quo per Sali. in. l. legem. C. eo. per Lud. ro. qui cõtrarium tenet in. l. j. in prin. ff. de verb. obli. per do. Ant. in
22 c. cũ ꝯtingat. de iureiu. dixi in. l. si quis maioꝛ. ¶ † Duodecimo fallit ꙗ̃tum ad cõscientiã, vbi nõ differt pactũ nudũ, a solẽni ꝫm Bal. in rub. extra. eo. in fi. ꝛ in. c. j. in. ij. co. eo. tit. de quo vide per do. Abb. in. c. literarũ. per illũ tex. de voto. ꝛ qď no. idẽ do. Abb.
23 in. c. sicut secundo. de iureiur. ¶ † Decimotertio fallit, in ligis ꝛ treugis, vbi põt agi ex pacto nudo: eo qꝛ pacta publica nõ egẽt fomento verboꝝ. l. cõuentionum. §. e. ita tenet Bal. in. c. j. in vlti.
24 co. ante fi. extra eo. ¶ † Decimoquarto fallit, in pacto qď vasallus seruiat domino expensis domini, qꝛ etiam si sit nuduz nascitur vtilis actio, nẽ fides careat remuneratiõe. tex. est ad hoc vnicus. in. l. inter socerum. §. cõuenit. ff. de pact. dota. ꝫm Bal. in. c. si
25 cautio. in vlti. co. de fide instr. ¶ † Decimoquinto limita, qď lz naturalis obligatio ex pacto nudo nõ possit intentari ꝯtra aliũ vt hoc tex. tñ negotioꝝ gestoꝛ debet eam intentare contra se ipsum: ꝛ a seipso exigere debitum naturaliter tantũ: sicut si esset debitũ efficax. tex. est in. l. at qui natura. in prin. ff. de neg. gest. ꝑ
26 quẽ tex. ita no. Bal. in. l. cum actũ. in. v. not. eo. titu. ¶ † Decimo sexto ꝛ vltimo limita: qñ pactum nudũ sit sub ꝯditione: qꝛ si conditio eueniat: habetur pro implemẽto: ꝛ facit quod ex pacto nudo possit agi: ita tenet Ang. in. l. cum ad presens per tex. ff. si certpeta. ꝛ in. l. si mora. ꝫ. eo. Bal. in. l. quoniã. C. de rerũ pmu. Tene contrarium prout tenet Bal. in. c. cum inter. P. in penul. col. de renun. ꝛ in. c. cum Joannes. ad fi. de fide instrumen. ꝛ in aut. cui relictum. in pe. col. in. viij. not. C. de indic. vidui. tol. quia resultarent duo specialia contra regulam. l. j. in fi. cũ gl. C. de dot. promis. primo enim, implementũ cõditionis haberet pro causa. l. a titio. ff. de verb. obli. Item etiaz faceret ex pacto nudo oriri actionem. Nec ob. d. l. cum ad presens. quia non loquitur ex pacto nudo sed in stipulatiõe: vt clare ptz ibi in tex. in ver. stipula. nec obstat verbum spõdes ibi positum: qꝛ propter precedẽtia necessario intelligitur de stipula. arg. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de le
27 ga. j. ¶ † Secundo principaliter no. in ver. igitur nuda. iunctis precedentibus non cauillan. literã vt facit glo. hic esse tex. quod pactum nudum non dicitur contractus innominatus: ꝛ ad hoc allega

allegaᵗ glo.pro singulari.in.l.j.in princi.in glo.magna in fi.ff.de actio.ꝛ obli.tñ illa glo.solũ dicit, ꝙ omẽ pactũ est contractus:et ita eam alle.ꝛ sequiᵗ Bal.in rub.C.eo.ꝛ nõ dicit illa gl. ꝙ sit innominatus.Jllã gl.etiã ꝓ singulari no.Bal.in.c.quintanallis.in.ij.co.de iureiur.vbi dicit ꝙ illa glo.debet intelligi in pacto vestito eo qꝛ pactũ nudũ non est ꝯtus:vel improprie dicitur contractus, qꝛ nõ hꝫ legis adminiculũ.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.ff.de fideiuss.Jtẽ Bald.in.l.lecta.in.iij.co.ff.si cer.pe.q̃rit, an pactũ de per se sit ꝯtus innominatus:ꝛ refert gl.in.d.l.j.dicere ꝙ sic.Sed ipse dicit ꝙ imo,videᵗ dicendũ ꝙ non sit proprie ꝯtractus, nisi qñ habita relatione pacti ad ꝯtractũ resultat cõtractus innominatus: finaliter tenet ꝙ indistincte diciᵗ ꝯtus cum ex eo oriaᵗ obligatio saltẽ naturalis,vt ibi plenius per eũ. ¶ Tu aduerte si queraᵗ an pactũ nudũ sit ꝯtus ꝓprie:ꝛ rñdeo ꝙ non,qꝛ non est vltro citroq́ obligatorius.l.labeo.§.ꝯtus.ff.de verb.sig.sic nec stipulatio ꝓprie diciᵗ contractus eadeꝫ rõne vt dixi in.l.j.s.eo.Si postea queraᵗ,an pactum nudum sit ꝯtus innominatus, ꝛ respõdeo ꝙ sic,ex diffinitione quã ponit Bart.in ver.igitur in hoc.§.ꝙ pactum est qd̃ stat in puris finibꝰ conuentionis in genere:ꝛ nõ transit in speciem alicuius contractus nominati:patet ergo qd̃ pactũ est ꝯtractus innominatꝰ ex quo non habet speciale nomẽ ꝯtractus.¶ Secũdo moueo qꝛ ex pacto semper oriᵗ actio p̄scriptis verbis, in casibus in q̄bus est efficax ad agendũ etiã si nõ resultet ꝯtus innominatus habita relatione pacti ad cõtractũ.Jta dicũt Bar.ꝛ cõiter doc.in.§.quimo.in.j.col.j.eo.vbi diceᵗ ꝑ tex.in.l.in bonefidei.C.eo. sed actio p̄scriptis verbis oritur ex contractibus innominatis. l. quoties.cum glo.ff.de p̄scrip.verb.concludo ergo,quod pactũ nu-

a dumᵃ est contractus innominatus: sed non respectiuus:ꝛ sic nõ est de illis quatuor qui ponũtur in.l.naturalis.j.de p̄scri. vb. prout declaraui.s.in pn.huius legis.¶ Capio glo.in ver.causa que est satis obscura.Jdeo pro eius introitu oppono ꝯtra tex. qd̃ impossibile sit reperiri conuentionẽ sine causa: qꝛ qñ non apparet qua causa sit facta promissio in dubio cẽseᵗ facta ex causa donationis.l.cãpanus.in fi.ff.de ope.lib.gl.ꝛ Bar.in.l.ij.§.circa cum si.ff.de excep.doli.Jn glo.ponuntur in effectu due solu. qd̃ ꝯrium procedit in pacto nudo simplici:sed hoc erat pactum nudum respectiuum,factum ob causam donationis vel alterius facti de futuro:tñ qꝛ non fuerat per te impleta.tex.dicit ꝙ est conuentio nuda:ideo actionẽ non parit,ꝛ ista tenet glo.ꝛ postea stare.Secũda est responsio Marti.qd̃ hic promissio erat facta per errorẽ:vnde etiã si stipulatio interuenisset nõ orireᵗ actio,vt ꝓcederet iste.§.vñ cũ hic promissio sit facta ꝑ errorẽ,non põt p̄sumi facta ex causa donationis.Jsta opinio est falsa ꝛ cõiter reprehenditur per.l.ex placito.C.de re.permu.ꝛ qꝛ tunc orireᵗ actio lꝫ obstaret exceptio.d.l.ij.§.circa.ꝛ Moder.in.l.a titio.ff.de vb. obli.cuius contrarium diciᵗ hic.Ultra glo.Guil.de cu.aliter dicit,ꝙ etiã dato pro vero,ꝙ ista ꝓmissio censereᵗ facta ex cã donationis:ꝛ hodie pacto nudo donationis oriaᵗ actio:adhuc hodie procederet iste.§.qñ in tali pacto nudo cõtinereᵗ purũ factũ,qꝛ isto casu nõ hꝫ locũ.d.l.si quis arg.que solũ ꝓcedit qñ nudo pacto promittiᵗ res vel quãtitas.secus qñ merũ factũ,per duo fundamẽta:vt hic per Bar.Pro habenda veritate duo excutiẽda sunt.primo videndũ est de solutione predicte difficultatis.scdo videndũ est an.d.l.si quis argẽtũ.habeat locũ etiã qñ in promis-

28 sione nuda deduciᵗ purũ factũ.¶ † Circa primũ quantũ ad oppositi.s.factã rñdeo tribus modis.Primo qd̃ p̄suppositũ Guil.ꝛ Bar.est falsum duꝫ dicit,ꝙ ꝓmissio simpliciter facta,in dubio p̄sumiᵗ facta ex cã donationis,prout plenius tenuit Bar.post glo.in.d.l.ij.§.circa.per tex.ẜm eũ clarum in.l.hoc iure.ff.de dona.per.l.cãpanus.in fi.p̄realleg.Tene ꝯrium ꝙmo in dubio potius presumitur per errorẽ vel ex causa fatuitatis q̃ȝ donationis.ꝛ hoc mõ cassabiᵗ obiectũ.Jta tenet glo.or.in.l.gñaliter.in ver.causam.ꝛ ibi Bal.in.cccc.xxvj.opp.ꝛ ibidẽ Ang.ꝛ Sali.C.de nõ nu.pe.ꝛ dicit ibi Ang.se sepiꝰ ita ꝯsuluisse.idẽ tenet Jmo.ꝛ mod. hic:ꝛ in.l.a titio.ff.de vb.ob.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de confes. §.nũc videndũ sup v.q̃ est ratio.d.Ant.Jmo.ꝛ Abb.in.c.si cautio de fide instru.Pau.de ca.in.l.si diuortio.ff.de ver.obli.Lu.ro.in.l.generaliter.eo.titu.do.Alex.in cõs.xiij.incip.in his que in themate narrata sunt in.j.volu.difficultas reducitur.facit hec tex.in.l.iiij.§.fi.ꝛ ibi subtiliter ponderat Bal.s.si quis cautio.Nec aliquid facit.d.l.hoc iure.in qua se fundat Bar.q loquitur quãdo expresse constabat ꝙ ꝓmissio fiebat animo donãdi.Sed dubitabaᵗ que cã mouebat ad donandũ.Nõ obstat etiã.d.l.campanus:qꝛ expresse loquiᵗ qñ constabat qd̃ quis ex certa scientia promittebat sciẽs se non teneri quo casu bene videᵗ aio donãdi promittere,ꝫ in dubio aliud esset,put est.in materia nostra. Secundo responde retẽto pro vero,ꝙ promissio in dubio cẽseatur facta animo donandi qd̃ procedit qñ illa promissio sit per solennem stipulationem.secus qñ pacto nudo ne deᵗ cõcursus duo-

rum specialium ẜm Ray.Bal.Ange.Pau.de ca.ꝛ Moder.hic. Bal.in.l.si chirographis.§.fi.C.si cer.pe.Sali.i.l.creditori.in.v. q.C.eo.Pau.de ca.in.l.q dotis.ff.sol.ma.d.Ab.in.d.c.si cautio. d.Alex.in.d.cõs.xiij.Tertio respõde p̄supposito etiaꝫ pro vero ꝙ in promissione simplici presumaᵗ causa donationis:adhuc nõ obstat ꝯrium qꝛ.d.l.si qs arg.hꝫ locũ in donatione vera,ꝛ nõ in presumpta ne duo specialia cõcurrãt ꝙ p̄sumaᵗ donatio ꝛ pactum nudũ ꝓducat actionẽ cõtra glo.in.l.j.in fi.C.de dot.ꝓmis. cũ si.Jta tenet Bar.in.§.quinimo.in vlti.col.vbi late dicã.j.eo.

29 ¶ † Circa scdm nũquid.d.l.si qs arg.hꝫ locũ qñ in pacto nudo cõtineᵗ factũ Gui.ꝛ Ray.ꝛ Bar.tenẽt ꝙ nõ per duo fundamẽta de quibꝰ hic per eos.Jdẽ ꝛ plenius tenet Alb.de ros.in.§.quinimo.in.iij.col.ꝛ ibi Bar.in vlti.co.j.eo. Bar.in.l.si viuis.i.§.pactus.j.e.Bal.in.l.cũ virũ.C.de fideicõ.Ange.in repe.l.si certis annis.in.ij.co.C.eo.ꝛ in.d.l.si qs arg.§.sed ꝛ si qs.ꝛ.s.ea.l.in pn. in vlti.col.do.Anto.ꝛ Jmo.in.c.qualiter.extra eo.Cõtrariũ ꝛ melius tenet Bal.hic allegãs glo.ordinariam iuncto tex.in.l.si cum mihi.ff.de dolo.quã ibi simplr sequiᵗ Bar.idẽ tenet Bal.in l.pacta.q̃ ꝯ.C.eo.idẽ tenet Raph.Ful.hic q audacter ꝛ intrepide dicit esse ita tenendũ cõtra Bar.allegat gl.in.l.ꝓmisisti.§.fi. in glo.vl.ff.de p̄scrip.ver.idẽ tenet Pau.de cast.ꝛ Floria.hic. Sali.in.l.legẽ.in.vj.q.C.eo.ꝛ late Ang.de are.in.§.in personã.i viij.col.ꝛ seq.insti.de actio.Ego istã partẽ teneo ꝛ vtor fundamẽ-a to Bar.ꝯ eũ.Nã in p̄supposito q.d.l.si qs argẽ.esset correctoria

10 tñ † in correctorijsᵇ qñ ratio est expressa in.l.corrigẽte licita est

b extẽsio ex idẽtitate rationis.l.bis solis.in ver.satis tacite cautũ putamus.C.de reuo.donatio.Bal.ꝛ alij in aut. quas actiones. C.de sacrosan.eccle.cũ si.que ibi dixi.Sed in.d.l.si quis arg. poniᵗ ratio in vᵇ.si.cũ enim in arbitrio:ꝛ ista ratio militat etiam qñ in pacto ꝓmittaᵗ factũ igiᵗ ꝛc. Jstud fundamentũ fortius militat qꝛ.d.l.si quis ar.nõ est correctoria,cũ nõ corrigat regulã huius.§.sed tñ limitatoria,qꝛ limitat vno casu.s.in pacto nudo do-

31 nationis.† Sed in limitatorijs licita est semp extensio ex idẽtitate rõnis,vt est tex.i.c.cũ dilecta.§.nos igiᵗ.de ꝯfir.vti.vel inuti.ꝛ ibi adhuc no.d.Ab.ꝛ bo.tex.in.c.post translationẽ.in ver.q̃ȝ.ꝛ ibi ad hoc Bal.de renũ.¶ Tertio facit tex.in.l.si qs arg.in ver. tradere.nã obligatꝰ ad tradendũ diciᵗ obligatꝰ ad factũ.l.si reꝫ tradi.ff.de verb.obli.ad idẽ facit tex.in.§.perficiunᵗ.insti. de dona.quẽ etiã allegat Fulg.hic:vbi donatio ꝑ.d.l.si qs arg.equiparatur venditioni:venditor.aũt nõ teneᵗ ad dandũ,sed ad tradẽdum:sic ad factum:vt p̄dixi.Non ob.fundamentũ Bart.ꝙ obligationes dãdi sunt precise,ꝫ nõ obligationes faciẽdi:aduerte si consideras istas obligationes in natiuitate:ita est precisa vna sicut alia:vnde verũ est ꝙ postea in executione:qui promisit factũ põt soluẽdo interesse liberari.l.stipulationes non diuidũtur.in ver.celsus.ff.de verb.obli.Sed hic agitur de natiuitate actiõis nõ de executione.Teneas ergo indistincte ꝙ.d.l.si quis ar. habeat locũ etiã in pacto nudo ꝯtinente factũ, ex causa donatiõis ꝛ istud plus placet q̃ȝ concordia Jmo.ꝛ Lud.in.l.in edibus.§.j. ff.de dona.que ante eos fuit Bal.in.l.ex placito.in.ix.q.C.de re ꝑmu.ꝛ sequiᵗ etiã do.Alex.hic q dicũt ꝙ aut in donatiõe deducitur factũ merũ,puta ex cã donationis ꝓmitto nudo pacto ire ꝓ te romã:ꝛ tũc nõ hꝫ locũ.d.l.si quis argẽ.ita loquatur opinio Guil.ꝛ Bar.aut in donatione nõ deduciᵗ merum factũ, sed aliquid qd̃ habet vim traditionis : puta ꝓmitto pacto nudo ex cã donationis,quod possis eximere certam cretaꝫ ex fundo meo,ꝛ sic est perinde ac si donarem tibi cretam : ꝛ tũc ex illo pacto oriᵗ actio vel condictio ex lege.ita loquitur gl.in.d.l.si cum mihi.ꝛ in d.l.permisisti.Pro prima tñ opinione potes allegare cõtra vbi factũ ꝓmittitur ibi nõ est proprie donatio:qꝛ nõ est ibi donatio,arguẽdo negatiue.l.senatꝰ.§.donatio.ff.de dona.causa mor. ꝛ.d.l.si quis argẽ.debet intelligi in donatione vera ꝛ nõ impropria:tamen potes respõdere, quod ex quo ratio est ibi expressa in tex.cessat obiectum:ꝛ tenẽdo opinionem quam tenui:solutio Guil.ꝛ Bartol.ad contrarium formatum.s.in glos. nihil valet. ¶ Capio gl.in vbo igitur.quã diuide in tres partes.Jn prima declarat tex.continuando eum ad precedentes. Jn secunda ponit quatuor exempla pacti nudi.Jn tertia ponit fallentiã ad regulam huius tex.lꝫ subijciat ꝛ male,ꝙ in illis casibꝰ pactũ nõ sit nudũ,qꝛ ꝯtinet ꝯrietatẽ:sed dicit vestitum.l.auxilio.ꝛ male,qꝛ non est ꝓprie vestimentum ẜm Barto.vbi dicã in.d.§.quinimo, secũda ibi:sed qd̃ est nuduꝫ.tertia ibi:sed hec regula. Jn prima parte,gl.male dicit,dũ dicit,ꝙ in hoc versi.igiᵗ. Juriscõsultus transit ad ꝯtractus nominatos,ꝛ vult ꝙ conuentio nuda nedũ non pariat actionem in contractibus innominatis:sed nec etiã in nominatis,qꝛ cõtractus nominati eoipso ꝙ sunt producti in esse,ex pacto nudo pariũt actionem:vt hac.l. in prin. nisi salues glo.qñ esset conuentio nominata iuris ciuilis,qꝛ remaneret nuda,nisi spãliter lex ciuilis aliter disponeret ꝫ Bar.in.§.qnimo. in.vj.co.j.eadem.l.nec placet etiam saluatio Alex.intelligentis

¶ Nudum. Adde Bar. i.l.ex cauta. ff.si cer.pe.

¶ Jn correctorijs. Ad de glo.in v. numerãdi.i c.statutum. de rescri.li. vj.gl.in ver. eligat.i cle. j.d elec.An to.de but.i c.olim.de v. signi.

glo. de pacto nudo apposito iuxta ɔctũ nominatũ: q꞉ verba gl. nõ patiunt̃. ℭ In .ij. parte, dic ꝙ pmũ exẽplũ est bonũ ⁊ ꝓprius.

32 † Nam pactũ nudũ est ꝓprie qñ aliquis promittit sine interrogatione: nec obstat qđ dicit gl. de pollicitatis. q꞉ debes scire, ꝙ pollicitatio ꝓprie que fit absenti semp est pactũ cũ semp adsit cõsensus duorũ saltẽ tacitus: cũ presens de cuius cõmodo tractat̃ censeat̃ cõsentire. l. qui patit̃. ff. manda. ita declarat Albe. ros. in §. quinimo. in .ij. co. ĩ. ea. l. Jo. de imo. in cõmento. c. cũ cõtingat. de iureiur. dũ tractat an ex iuramẽto orial̃ actio, ⁊ est de mente Bar. in. l. j. in duobus locis: ⁊ clarius ibi Cy. in .ij. oppositiõe vbi dixi. C. co. d. Alex. in. l. j. ad fi. s. eo. Aliud exemplũ gl. de stipulatione inutili ꝓcedit, qñ partes nõ agebant facere stipula. vt per Bar. ⁊ alios hic: per Jmo. ⁊ Moder. in. l. j. §. fiqs ita. cũ cõcor. ff. de verb. obli. Adde qđ Bal. in. l. cũ qs. in. viij. col. ad fi. ex pñc. sequẽtis. C. de iuris ⁊ fac. igno. dicit se saluare istam gloss. quam Moder. reprehendũt: qđ loquit̃ in stipulatione q̃ reddit̃ inutilis ꝓpter absentiam partiũ: ⁊ ideo ꝓpter talẽ absentiã cẽseri dz ꝙ agebatur facere pactũ nudũ vbi nõ requirit̃ solẽnitas. Adde etiam qđ Bal. in rub. s. eo. in. iiij. co. per istã glo. dat doctrinam: ꝙ ois ɔuentio que fit per nuntiũ, vel per epistolã, si non cadit in ɔctum innominatũ est pactũ nudũ. vltra exẽpla glo. adde aliud bonum exemplum, quando in instrumẽto dicit, ꝙ partes ɔuenerunt. intellige pacto nudo. l. lecta. in ver. cõuenit. ⁊ ibi Bart. no. vbi dixi. ff. si cer. pe. Secus est in x. ꝓmisit. q꞉ qñ in scriptura publica intelligitur p stipulationẽ. §. si ita scriptũ. insti. de inuti. stipu. l. sciendũ. ⁊ ibi Bar. no. ff. de verb. obli. siue in priuata scriptura. l. j. C. de ɔtrahẽ. ⁊ cõmit. stipu. Secus si proferatur a teste. l. j. vbi glo. ⁊ doc. C. de vsur. rationẽ diuersitatis ponit Bart. in. d. l.

33 sciendũ. ℭ † Jn vltima parte gl. habes. vj. fallentias ad regulã huius tex. quas etiam eodem ordine ponit gl. in. l. legitima. vbi dixi. s. eo. limita istas fallentias p tex. sing. in. l. si mulier. §. si dos metu. ꝭm intellectũ Bart. ff. qđ met. cã. ⁊ dixi. s. in tex. inquantũ tñ glo. dicit, ꝙ fallit in constituto. Bar. dicit, ꝙ nõ est bona fallẽtia: q꞉ cõstitutum est contractus nominatus, ⁊ conuentio legiti

34 ma ideo: ex pacto nudo producit actionem. ℭ † Pro intellectu huius solu. Bar. cadit alia difficultas, q꞉ fideiussio cũ etiã sit cõtractus nominatus ⁊ accessori⁹, sicut ɔstitutum, quare ex pacto nudo nõ ꝓducit actionẽ. l. blanditus. C. de fideiuf. Jo. fab. insti. de fideiuf. sup rub. bene assignat rationẽ, quare in fideiussore requiratur stipulatio vt retuli in prin. huius tex. scđa fallentia: tñ ꝭm illã rationẽ etiã ɔstitutũ nõ deberet pacto nudo producere actionẽ: qđ est falsum. §. de cõstituta. insti. de actio. vnde cõsidera qđ Bar. copulatiue duo requirit, ꝙ sit ɔctus nominat⁹. Jtẽ ꝙ sit cõuentio legitima, cõstitutũ enim est cõtractus nominat⁹. Jtem fomentat̃ a. l. pretoria, que est viua vox iuris ciuilis. l. naz ⁊ ipsum. s. de iusti. ⁊ iur. ⁊ qđ in constituto sit propter fomentum pretoris vt actionẽ ꝓducat dicit Bal. in. l. fi. C. ad leg. fa. Alb. de ros. in §. quinimo. in. viij. co. ĩ. ea. l. Nico. de neapo. in. §. de ɔstituta. in. iiij. oppo. glossarum post Jaco. but. ibi: instituta de actio. Nam considerauit pretor quod ius ciuile noluit fideiussorẽ teneri, nisi per stipulationẽ promittat. d. l. blanditus. sed pretor qui potius sequitur equitatem voluit, ꝙ quis constituit pro alio soluere, qui in effectu est fideiussor, oblige pacto nudo: inde est ꝙ fideiussio lz sit ɔtractus nominatus, cum habeat speciale nomẽ contractus, tamẽ non producit actionem, q꞉ nõ fomentat̃ ab aliqua lege, put constitutum a pretore: ideo Bart. duo copulatiue requirit. Et lz cõuentiones iurisgentium nominate, solo nomine dicantur vestiri vt actionem producat vt hac. l. in prin. tamẽ conuentiones iuris ciuilis nominate, vt est fideiussio ex solo nomine speciale non dicuntur vestiri vt possint actionem producere, nisi etiam per legem specialiter fomentent̃, vt expresse declarat Barto. in. §. quinimo. in pe. co. in fi. vbi dicam. ĩ. eo. Que autem ratio sit, quare fideiussor accedat ciuili obligationi sed non constitutũ: dic vt per Barto. in. l. j. ff. de fideiusso. per Bald. in. l. pe. C. de non nume. pecu. Jason Padue.

ℭ Jurametũ. adđ bar. in. l. si qs p eo. ff. đ fideiuf. bal. in. l. actori. §. de re. cre. host, ⁊ doc. in. c. p tuas. de arbi. Arch. in c. quicunꝗ. xij. q. ij. Jnno. i. c. cũ venissent. de i stit.

1 ℭ Distinctio bene tunc adhibet̃, qñ pactum apponitur circa naturalia vel accidentalia contractus.
2 Jnformare est nouam formam dare.
3 Pactum nudum appositũ incõtinenti iuxta ɔctum nominatũ, informat actionem ex illo contractu. amplia vt nu. 4.
5 Pactũ si apponeret̃ in deposito vel cõmodato incontinenti de adeundo romam: illud pactum non informaret.
6 Actui inesse dicuntur que incontinenti fiunt.
7 Testis potest incontinenti corrigere dictum suum.
8 Postea et post differunt.
9 Quinimo est ɔiunctio cõtinuatiua: implicatiua ⁊ aduersatiua.
10 Aduersatiua debet aduersari his que sunt eiusdem generis.
11 Vestimentum nunquid reperiatur coherentia contractus.
12 Actio ex vendito que sui natura est bonefidei, qñ informatur vt competat ad deductum in pacto, efficitur stricti iuris.
13 Pactorum octo sunt vestimenta.
14 Pollicitatio (que est minus efficax) si vestit̃ operis initio, quãto magis debet vestiri pactum.
15 Cõtractus nominatus inuentus a iure ciuili vel statuto vel cõsuetudine an solo consensu producat actionem sicut cõtractus iurisgentium nominati.
16 Feudum est contractus nominatus.
17 Condictio an ex lege vel ɔsuetudine, oriatur pro feudo: vel emphyteusi.
18 Pactum omne an debeat producere actionem.
19 Lex si quis ar. an habeat locum in donatione remuneratoria.
20 Lex, si quis arg. an habet locu; in donatione causa mortis ⁊ an habeat locum in donatione presumpta. nu. 21.
22 Vestimentum re, solum habet locum in ɔtractibus nominatis qui re contrahuntur.
23 Pactum qñ dicatur incontinenti appositum. ⁊ nu. 29.
24 Jncontinenti dicitur quod in actu se simul teneat.
25 Actio de dote cõstante matrimonio non est nata: vide aliã conclusionem. nu. 26.
27 Pactum appositum ex interuallo, an sit vtile mulieri.
28 Actor censetur reus in replicationibus.

Quinimo. Ad euidentiaz huius. §. premitte, ꝙ iste §. loquit̃ qñ pactũ nudum apponit̃ iuxta aliquem ɔctum nominatuz. Jstud aũt potest fieri altero de tribus modis: aliqñ enim ponit̃ sup eo qđ est diuersum a cõtractu aliqñ super eodem in alia tñ forma: aliquãdo eñ ponitur super ɔtrario. ℭ Primo casu proprie loquit̃ iste tex. ⁊. l. fundi partez. ff. de cõtrahẽ. emp. puta vendo tibi istam domum ꝓ mille: deinde etiam appono incõtinenti pactum ꝙ etiaz vadas pro me romam: vides quod pactum continet quid diuersum a cõtractu. ℭ Scđo casu ꝓprie loquit̃. §. sequens. s. §. adeo. puta, vendidi tibi domum pro centũ: postea fit pactum ꝙ sit vendita pro centũ. xx. vel pro minori pretio: vides qđ pactũ est super eodem, sed in alia forma cum augeatur vel minuatur pretium. ℭ Tertio casu quando pactum est cõtrarium contractui: ⁊ sic venit ad resoluẽdum contractum: puta vendidi tibi domum pro centuz: postea fit pactum ꝙ domus sit inempta: de isto pacto contrario ⁊ resolutione ɔtractus loquit̃. l. ab emp. ĩ. eod. l. j. ⁊. ij. C. qñ lic. ab emp. discedere. l. pacta nouissima. C. eo. ⁊. l. titius. ꝭm vnũ intellectuz.

1 ff. de prescrip. verb. ℭ † Secundo considera, ꝙ iste text. loquit̃ proprie, quãdo pactum apponitur circa naturalia vel accidẽtalia ɔctus: tũc bene adhibet̃ distinctio: q꞉ si incõtinenti apponat̃ parit actionẽ, secus si ex interuallo: ⁊ istud est qđ ꝓprie dicit tex. hic in ver. idem rñsum ibi extra naturam contractus: ⁊ ibi glos. declarat. Si vero apponeret̃ circa substantialia contractus puta, circa rem vel pretiũ in venditione. vt declarat glo. magistra. l. pacta conuẽta. in princip. ff. de contrahen. emp. tunc si ex interuallo, pareret actionem. tex. est in. §. sequenti: ⁊ ibi ponam rationem. ⁊ in. d. l. pacta conuenta. Et sic ex istis habes duas differẽtias inter istum tex. huius. §. ⁊. §. sequẽtis. Prima est, qđ iste. §. loquitur quando pactum apponitur super diuerso a cõtractu. Sed. §. sequẽs loquitur quãdo ponitur super eodem, sed in alia forma. Secũda differentia est, q꞉ iste. §. loquitur quando pactuz apponitur super naturalibus vel accidentalibus contractus, ⁊ tunc incontinenti producit actionẽ secus ex interuallo: sed. §. sequens loquitur quãdo pactũ apponitur super substantialibus

2 quo casu etiã si apponit̃ ex interuallo ꝓducit actionẽ. ℭ † Tertio ad euidentiam premitte: qđ iurisconsultus hic faciat mẽtionem de verbo. Jnformare: qđ ꝭm Bar. hic: in. iij. co. est nouã formã dare: vel melius ꝭm gl. est extendere ⁊ ampliare: vt actio ex vendito: que sui natura cõpetit ad pretium non competat ad factum deductum in pacto: vt hic: ⁊. l. fundi partẽ. ff. de contrahẽ. emptio. ⁊. l. tenetur. §. si tibi. ⁊. l. si sterilis. §. si fundum. ff. de actio. emp. Reformare est renouare seu nouam formã dare: remanẽte tamen semper eodem contractu: vt si vendidi domũ pro centũ: deinde reformetur: vt sit vẽdita pro. lxxx. remaneret idem cõtractus sed pretiũ minueretur: ⁊ de ista loquitur. §. sequens in ver. reformari. iuncto tex. ibi: que ex eodem sunt ɔtractu. l. pacta cõuenta. in prin. in ver. paulus. ff. de contrahen. emp. l. si quã. C. de rescin. vend. l. si ita quis. §. scia cauit. ff. de verb. oblig. l. lecta ꝭm verum intellectum Mođ. ff. si cer. pe. ℭ His sic premissis venio ad tex. ⁊ ꝭm Bar. h. d. pacta incontinenti apposita nouam ꝓducunt actionẽ: et veterẽ informant. h. d. ꝭm Bar. vel sic ⁊ plenius: pactum nudum appositũ incontinenti iuxta contractum nominatum: cũ sibi censeatur inesse: ⁊ sic pars ipsius cõtractus: informat actionẽ ex illo cõtractu vel etiã cõpetat ad deductũ in pacto: ⁊ etiã de se (cũ sit vestitũ coherẽtia ɔtractus) ꝓducit nouaz actionez: q̃ appellat̃ prescriptis verb. secus si pactũ apponat̃ ex interuallo post ɔctum absolutuz lz apponatur tẽpore quo actio nascitur: qđ tribus demõstratur exemplis: ⁊ in primo exemplo deducebat̃

deducebat plus tpe, in scdo plus re, in tertio qd diuersum et extra neu a 3ctu: si aut pactu nudu apponit pro reo quauis ex internuallo semper sibi parit exceptio. h. d. totus text. ¶ Diuitur in quatuor partes. In prima ponitur dictu cu rone. In scda limitatio dicti. In tertia limitatione probat p tria exepla. In quarta ponit aliud dictu ex parte rei. scda ibi: sed hoc nc. tertia ibi: vt puta post diuortiu. quarta et vltima est ppe fine. ibi: sed ex parte
3 rei. ¶ † No. primo ex isto tex. regula generale, q pactu nudu appositu incotinenti iuxta cotractu noiatu, informat. et sic extendit actione ex illo cotractu, vt etia 3petat ad deductum in pacto, ro est in tex. qr censet ei inesse: et sic censet esse pars ipsius cotract9, sicut ergo si a princ. deuenisset in 3ctu competeret actio ex ipso cotractu: ita qn incontinenti apponitur extendit actione ex illo cotractu: similiter cu tale pactu sit vestitu coherētia cotractus nominati de per se, pducit actionem prescrip. verb. l. in bonefidei. et l. petēs. et vtrobiq Bar. C. eo. et probat hic, vbi in quatuor locis dicitur, ne ex pacto nascat actio, vbi qn pactum est appositum ex interuallo: et sic separatim ab ipso 3tractu, tunc ex ipso pacto no oritur actio: ergo si incontinenti, orireturr. ¶ Amplia istam regulam tribus modis. Primo no solu quado pactu nudum apponit iuxta 3ctum: sed etia qn iuxta quasi 3ctu3, vt hoc tex. in ver. tutele que est quasi 3ctus. et no. Ang. hic: sec9 est, si apponeretur iuxta distractum, vt est glo. in. l. si tibi in glo. magna. in fi. C. loca. ¶ Scdo amplia vt pcedat, nedum qn pactu apponit iuxta 3ctu bonefidei, prout tex. hic exemplificatiue dixit: sed
4 etiam qn iuxta cotractu stricti iuris vt hic in gl. ij. ¶ † Tertio notabiliter amplia, vt pcedat no solum in pacto nudo: sed etia in stipulatione apposita iuxta 3ctum puta venditionis: nam stipulatio etiam tunc informat et extendit actionem ex tali cotractu, vt etiam competat ad deductum in pacto: et est vtilitas, qr actio ex vēdito est bonefi. et sic h3 multa priuilegia, que no haberet actio ex stipulatione, que est stricti iuris. tex. est de hoc no. in l. predia. de actio. emp. h3 scdam lectura gl. qua Bar. ibi in. j. col.
5 approbat, et ad hoc no. et alij ibi sequunt. ¶ † Ista regula limita. pluribus modis. Prima limitatio colligitur ex hoc tex. in ver. ea. enim pacta fm Bart. in. ij. co. qd ad hoc vt pactu informet op3 vt sit tale, qd lege det contractui, hoc est, q sit tale qd congruat actioni: et sic qd potuisset principaliter in ipso 3tractu deduci: et ideo in 3ctibus qui re celebrantur, puta in deposito vel in commodato, si apponeret pactum incotinenti de eundo roma, illud pactu no informaret, qr no potuisset cadere in cotractu, cu obligatio re no possit ad aliud cotrahi: vt. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. Et dicit Pau. de ca. hic: in. ij. co. qd iste tex. declarat oes tex. de ista materia loquentes. idem tenet Bar. in. l. petēs. in vlt. co. C. eo. Ful. Paul. de ca. et ceteri moderni in. l. in bonefidei. C. eo. l3 Sali. in. d. l. petēs. in. j. q. reprobet, p text. in. l. fundi partē. ff. de 3trahen. emp. vbi in pacto deducit illud qd no potuisset in contractu vēd. deduci. s. factu. l. tenetur. ff. de act. emp. et l. insula3. ff. de prescri. ver. Tu dic, q imo in emptione, factum pot venire in partem pretij, dūmodo quantitas sit maior: als esset cotractus innominatus, vt pbāt duo tex. no. simul iuncti. text. in. l. cu te. C. de pac. inter emp. et vēdi. iuncta. l. ea. condi. C. de rescin. vend. declarat Bart. in. l. si emptione. in prin. ff. de contrahē. emp. et in. l. aristo. ff. de dona. et in. l. ij. in prin. ff. si cer. pet. Et qn esset paritas dixit Bal. in proemio feudor. in. vj. co. qd censet emptio, et male: qr imo 3ctus innominatus p regula. l. j. ff. de estima. fm Bart. et Ful. in. l. j. ff. de reru permu. secus est in comodato et alijs qui re contrahunt, vbi vel principaliter vel secundario. i. incideter, no pot plus deduci in pactu q sit res deducta in cotractu. Puto q limitatio sit vera, et qn pactu apponit contra naturam cotractus quod no informet vel vestiatur. l. si tibi. in prin. j. eo. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. peta. et l. titius. fm verum intellectu. ff. de prescri. ver. sed in isto tex. no videt bene probari, qr tex. seipsum declarat. i. q in ingressu 3tractus facta sunt: qd est dicere, du 3ct9 est in fieri, est apt9 recipere qualibet forma: et tuc pactu dicit inesse et esse pars intrinseca et formalis: nisi sustinēdo Bar. subtiliter dicas, q illa expositio referat ad declaradu verbu isunt: no aut declarat verba que. l. 3tractui dant, quib9 no couenit expositio: et illa verba pōderat Bar. subdit Ang. hic: qd l3 pactum appositum iuxta 3ctum q re celebrat vbi obligatio non pot 3bi in plus q sit datu, no possit extēdere actione extra cotractu, cotra natura sua tn tale pactu vestiret coherētia talis cotract9, puta depositi: et sic de se act. prescri. ver. pduceret. Pau. de ca. in. ij. co. reprehēdit per istu tex. qr si no inest, vt hoc tex. ergo no formant neq vestit: qr isti sunt effectus coherētie: et vbi non subest causa no pot subesse effect9. Adde q idē tenet Bal. et do. Alex. in. l. bonefidei. C. eo. p. l. si tibi in prin. et qd ibi Bart. j. co. Ful. in. l. fundi partē. in ver. Labeo et trebatius. ff. de contrahen. emp. ¶ Scdo limita istā regulā vt procedat: qn pactu est de eadem re et de eodem negotio prout contractus: fm Rapha. Fulg. hic: requirit enim qd sit factu ex eadē causa ex qua 3tractus principalis: ita qd sit de eius appēditijs: tunc bene principale infert accessoriu. Secus si pactu ex alia ca fieret: puta si per stipulationem dono: deinde statim appono pactum de diuidēdo hereditatem cōe3. nam pactu ex causa dona. no pot ad hoc adaptari. ideo non vestitur. ita declarat Bal. in repe. l. petēs. in. xiij. et pe. co. C. eo. Ful. et do. Alex. in. l. in bonefidei. et in. l. petēs. vbi p hoc reprehendut exemplu gl. ibi vbi retuli. ¶ Tertio limita: qn pactum reperit actione informabilē. als secus esset: puta si in stipulatione deduceret certu: quo casu cōpetit certi condictio: deinde in pacto deduceretur factu: certe certi cōdictio informari no potest: vt cōpetat ad incertu. vt latius declarat Bar. in. l. lecta in vlt. co. vbi dixi. ff. si cer. peta. et dicit Pau. hic. in. ij. co. qd Bar. ibi bn subtiliter loquitur. ¶ Quarto limita: qn in pacto deduceretur pena et sic qd odiosum: gl. in. l. seruus ea lege. ff. de ser. expor. glos. in. l. stipu. ista. §. alteri. ff. de ver. ob. Sed 3muniter reprobantur iste gl. vt per Moder. precipue do. Alex. in. d. §. alteri. ¶ Quinto limita: in fideiussiōe facta pacto nudo: q no vestit coherētia 3tractus nec informat: fm Bal. in. l. ex placito. in vlti. col. in. xvij. q. C. de reru permu. et idē Bal. in. l. petens. in. xiiij. co. C. de pac. alleg. l. v. §. satisacceptio. ff. de vb. obl. vbi in fideiussione requirit stipulatio. et est tex. in. l. blanditus. C. de fideius. nisi promittat se fideiussurum. qr istud pactum vestiretur: et teneret postea fideiubere solenniter. tu assigna ratione ex quo contractus principalis no est factus cu fideiussione: sed inter ipsos cotrahētes. ideo no vestit. qua rone vtitur Jo. fa. insti. de fideius. sup rub. adde etia3 benefacere illud qd vult Bal. in. c. j. in pe. co. extra eo. vbi querit an fideiussor de iure cano. obliget ex pacto nudo. et tenet singulariter qd no: qr. c. j. de pac. loquitur in his qui promittut nomine a
proprio: no in his qui nomie alieno. Et est pulchra limitatio ad dictu. c. j. qua adde tribus alijs quas posuit in. §. sed cu nulla. s. ea. l. ¶ Sexto limita qn contractus principis fieret ad fauorem vnius partis. pactu aut apponeret ad fauore3 alterius partis isto casu tale pactu no informatur nec vestitur: ne illud qd est inductum fauore alterius: operetur in eius damnu: cotra. l. qd fauore. C. de legi. ita t3 glo. l. petens. in glo. vnica ante mediu et ibi Bar. in. ij. co. et postea in. j. q. vbi dixi. C. eo. et qd pactu no vestiat tunc coherentia cotractus: t3 gl. hic in verbo bonefidei iudicio qua Bar. et ceteri sequunt: sicut nec interuentus rei vestit pactu nudum contra implentē. l. si certis annis. et ibi Bar. circa fi. no. C. eo. gl. in. l. ex placito. in glo. j. in fi. §. de reru permu. ¶ Septimo limita qn pactu nudu ide3 per oia 3tineret: q 3tractus: tuc no informat nec vestit. qr super fluum esset: per regula. l. qui his. ff. de verb. obli. fm Bar. in. l. lecta. in. ij. col. vbi dixi. ff. si cer. pet. Bal. in. d. l. petens. bonus tex. in. l. si pacto quo pena cu gl. C. eo. ¶ Octauo limita: qn pactum nudu apponit iuxta 3tractu conditionalem: qr no impleta conditione non pot informare qd nullum est: nec etiam vestitur fm Bart. in. d. l. petens. et in. d. l. lecta. ¶ Nono limita: qn contractus non esset super prin. sed super accessorio. l. qd p manus. ff. de iure codi. tex. est in. l. nulla. et ibi bar. C. de 3hen. et comit. stip. gl. et doc. in. d. l. petens. Bart. in. l. ex pupillari. in fi. ff. de vul. et pu. et in. l. si pacto quo pena. C. eo. ¶ Decimo et vltimo limita: qn pactum nudu apponit iuxta contractum qui pducit actionem de iure cōi. secus si de iure spāli: vt in donatione: cu ius singulare no debeat extendi. l. ius singulare. et. l. qd vero 3. ff. de legi. Ita limitat gl. sing. in. l. pacta conuenta. in gl.
6 magna circa mediu. ff. de 3hē. emp. ¶ † Scdo principaliter not. ex isto tex. qd ea que incontinenet fiunt: dicuntur inesse actui: vt hic. et l. lecta. ver. dicebam. ff. si cer. pe facit tex. in. c. officij. de elec.
7 glo. in. c. an sit. de appel. † Hinc est: qd testis pot incōtinēti cor-
a rigere dictu suu: gl. in. §. qr vero multi. in aut. de testi. glo. et doc. in. c. cu clamor. eo. ti. Bart. in. l. repeti. in prin. ff. de questi. et dicit singulariter Bal. in. d. l. lecta. in fi. qd dr incōtinēti corrigere qn nondu 3pleuerat vel nondu erat dimissus ab examinatiōe: vel postq recessit: si reuertat: et velit addere vel emēdare non pot: imo plus dicit egregie Bal. in. c. pterea. in pe. co. de testi. cogē. qr si testis icōtinēti recurrat ad notariu: et faciat sibi legi dictu suu et dicat notario ego no dixi sic: sed alio mō: qd no est licitu notario emēdare scriptura: nisi iudicis mādato: qd valde no. ¶ Tertio no. ex isto tex. qd siue in pacto deducat plus tpe vt in ver. vt puta: siue deducat plus re: vt in ver. idē marcel. siue aliqd diuersu3 et extractu a 3ctu: vt in v. idē rusum. siue ex interuallo post 3ctu non orit actio: nec dicit inesse: tn no opponit tpe 3ct9 vel
8 qn licet apponat tpe natiuitatis actiōis. ¶ † Quarto nouiter pōdera pbari in hoc tex. noua et mirabilem differētiam inter dictionē postea et dictionē post: na dictio postea simpliciter plata denotat internuallu. tex. est hic in fi. et tex. i. l. no erit. §. fi. ff. de iure iur. et tn dictio post de p se plata no importat internuallu: vt pbat in ver. idē rusum. ibi post emptionē ex interuallo: pōdera q post de se no denotat iternuallu: nisi fuisset additu ex iternuallo: qd no

a ¶ Potest. adde Spe. ti. de teste. §. i. v. itē q testis. arch. in. c. eps. ex iij. di. arch. in. c. graue. xxv. q. ix.

fuit additũ in dictione postea. Nec ob. si tu ponderes versiculũ, vt puta, ibi post diuortiũ, vbi non adijcit ex interuallo, q̃ debes aduertere, q̃d requirit q̃ cõstante matrimonio pactũ fiat. vñ facto diuortio, nõ refert an incõtinenti aut ex interuallo. Ideo dixit post diuortiũ simpliciter. Pondera tñ, q̃ Bar. in. l. fructus. in fi. ff. sol. mat. allegãdo. ll. q̃ loquunt de dictione post. vult idẽ esse
a in dictione post, q̃d in dictiõe postea: aliq̃n tñ dictio postea[a] ẽm subiectã materiã nõ denotat interuallũ. tex. est in. l. quoties. §. si qs ita. & ibi Bar. ff. de here. insti. & no. Bart. in. d. l. fructus. in fin. ¶ Capio gl. in verb. quinimo. quã diuide in. ix. ptes. In prima timore ɔrij q̃d statim formabo, gl. ponit tres intellectus ad tex. tene scdm: ẽm quẽ figuraui tibi casum. In secunda que est ibi: et dicit, gl. ponit qd sit informare declarãdo per duos effect⁹. In tertia q̃ est ibi: itẽ interdum, gl. declarat quare tex. interdũ. & vltra potes dicere, q̃ nõ semp pactũ appositũ incontinenti informat vt dixi in tex. In quarta q̃ est ibi: sed cũ velit pbare. glo. opponit ɔtra tex. & bene soluit. In qnta p viã notabilis enumerat sex vestimẽta pactoꝝ & est ibi: & no. q̃d pactũ. In sexta que est ibi sed que differẽtia: ponit differentiã inter vestimentũ re & rei interuentu. In septima addit duo alia vestimẽta, & est ibi, possunt addi. in octaua opponit, q̃d nullũ pactũ sit nudũ ibi: s3 videt q̃ nullũ. In nona & vltima q̃ est ibi: s3 quidã dicũt: refert opinionẽ
9 quorundã q̃d reprobat. ¶ † Redeo ad primã, & p eius introitu
b habes aduertere, esse dictionẽ quinimo[b], q̃ h3 tres virtutes: q̃ est ɔtinuatiua: implicatiua, & aduersatiua, s3 Bal. hic: & habet p Bar. in. §. qbus. ad fi. in prima constitutione. C. & hoc pt3, q̃ dictio ɔposita ex quin: & imo, q̃d idẽ est q̃ imo: etiã primũ ɔtinuat
10 & aduersat, scdm implicat. † Debes etiã aduertere, q̃ aduersatiua d3 aduersari his q̃ sunt eius generis s3 bar. in. l. mariti. §. si. ff. de adulte. Cy. in aut. sacramẽta puberũ. in prin. C. si aduer. vẽ. d. Alex. in. l. fili⁹ a pr̃e. in pn. in. xiiij. co. ff. de lib. & posth. vñ cũ. §. pcedẽs loquat de pacto nudo: & iste loquit de vestito, cũ nõ sunt pacta eiusdẽ generis, aduersatiua nõ bene cadit, nec vr̃ bene implicare, huius timore gl. ponit tres intellect⁹, tene scdm qui verus est. ¶ Circa tertiũ de quo gl. gloriat, & dicit nouũ intellectũ l3 Bar. nihil dicat: tñ est inept⁹ & falsus. Primo eñ dictio quinimo denotat, q̃ vult addere illud q̃d est plus, vt gl. dicit sed hic adderet minus: nã min⁹ est q̃d pactũ pariat exceptionẽ tẽporalem q̃ pariat ppetuã. Scdo si iste tex. loqueret de informatione exceptionis, male diceret: q̃ pactũ etiã ex interuallo semp parit exceptionẽ: & tñ tex. pluries requirit q̃d sit incõtinenti. Tertio si tex. loqueret de informatione exceptionis, pactũ nõ esset ex pte actoris: vt tex. dicit, sed esset ex parte rei, de quo loquit tex. in fi. & sic iste nouus intellect⁹ gl. est ineptus & falsus: tenẽdo scdm intellectũ gl. q̃ est verus: aduerte, dũ gl. vult. q̃ pactũ nudũ appositum iuxta ɔctũ noiatũ, nõ solũ informet vt hoc tex. q̃ est indubitabile: sed etiã vestiat cohærẽtia ipsi⁹ ɔctus, & ex se pariat actio
11 nem pscri. verb. † Pro clara intelligẽtia huius glo. videndũ est nunqd reperiat vestimentũ cohærẽtia ɔctus gl. hic tenet q̃ sic: & Bar. cõmuniter & oẽs citramõtani. Idẽ tenet gl. & ibi Bar. in l. ex placito. C. de re. pmu. & gl. in. l. in bonefidei. & ibi Bar. & plenius Sali. & Moder. C. eo. Bar. in. l. aristo. §. labeo. in fi. ff. de dona. & in rub. ff. de pscri. ver. late Bal. in. l. petẽs. C. eo. et in. l. auia. C. de iure do. p illũ tex. ibi ad hoc subtiliter iductũ p eũ, quãuis vere loquat de vestimẽto traditionis potius q̃ cohærẽtie ɔtractus. Idẽ tenet Ang. de are. in. §. actionũ. in. xvj. charta. insti. de actio. cõtrariã oppinionẽ tenuerũt subtiles vltramõ. & Cy. & nouissime Raph. Fulg. & do. Pe. de peru. hic: & in. d. l. in bonefidei. & ibi late do. Ant. de alex. & pro certo disputãdo est pulchra opinio, & defensibilis: tenẽt eñ vltramõ. q̃d nõ sit reperire vestimẽtũ coherentie ɔctus: sed bene vestimentũ interuẽtus rei: & sic q̃ habita relatione pacti ad ɔctu3, resultat ɔctus innoiatus, sequuto implemẽto pactũ bene vestit, al's non. ¶ Ex ista opinione inferunt due notabiles ɔclusiones. Prima est, q̃d q̃n ɔctus & pactũ sunt p eodẽ: puta q̃ stipulor mihi tradi, & incontinenti paciscor mihi fieri: quo casu, q̃ pactũ & ɔctus sunt p eodẽ, nõ põt resultare ɔctus innominatus, q̃ ex illo pacto nõ posset vllo modo oriri actio. Scda et vtilis cõclusio in practica resultat, q̃ si ego dono tibi rem, & trado, quo casu q̃n donatio incipit a traditione, nõ venit euictio. l. aristo. §. fi. vbi gl. & Bart. ff. de dona. q̃d si incõtinenti appono pactũ q̃d teneatur de euictione, q̃d ex isto pacto nõ poteris agere: q̃ nõ resultat ɔctus innominat⁹: & sic presens disputatio est cum magna vtilitate. Mouentur vltramon. propter duo: primo q̃ nõ reperitur a iure cautũ, q̃ actio prescrip. verb. oriatur: nisi p ɔtractibus innominatis hincinde respectiuis. l. naturalis. p totã. l. ff. de prescrip. ver. & hac. l. in princ. Scdo mouent: q̃ actio prescri. ver. est subsidiaria: & nõ cõpetit vbi alia locum h3. l. quoties. ff. de pscri. vb. sed hic ɔpetit actio ex ɔctu informata: vt hoc tex. ergo nõ d3 cõpetere actio prescrip. verb. & si dicas attẽto isto fundamẽto, nõ deberet etiã cõpetere actio prescri. verb. q̃n habita relatione pacti ad ɔctum resultat ɔctus innominatus, ad hoc ipsi rñdent: q̃ tũc iste actiones oriunt ex diuersa specie ɔctus: prima eñ. s. actio informata cõpetit ex ɔctu nominato: cuius pars censet esse ipsum pactũ: sed actio prescri. verb. orit ex ɔctu innoiato. Tertio mouent: q̃ actio pscri. vb. nõ oritur nisi causa subsit: hoc est implementũ vt hac. l. in pn. in ver. s3 si in aliũ: ergo absq̃ rei interuẽtu nõ põt cõpetere actio pscri. ver. ¶ Tu quarto p ista opinione adde: idẽ iuris esse de parte quo ad parte: q̃d est de toto quo ad totũ. l. que de tota. cũ similibus. ff. de rei ven. sed ex toto cõtractu emptionis vel vẽditionis nõ oritur actio prescrip. ver. sed ex empto & vendito. l. ex empto. in prin. & l. iul. §. ex vẽdito. ff. de actio. emp. ergo etiã non d3 oriri ex pacto q̃d censet pars ɔctus. l. fundi partem. ff. de contrahen. emp. ne eadẽ res: diuerso iure censeat. l. eũ qui edes. cũ similib⁹. ff. de vsucap. sed ad hoc potes rñdere: q̃d nõ est bonũ ar. de toto. ad parte: vbi est diuersa rõ: q̃d sit diuersa ratio: pt3: nã diuersitas actionũ cognoscit ex diuerso medio cõcludendi vt declarat Bar. in. l. certi cõdictio. in pnc. & ibi dixi. ff. si cer. pe. Sed q̃n agit pro ɔtractu mediũ cõcludendi in libello est: q̃ vendidi vel quia emi: q̃n aũt agitur ex pacto mediũ concludẽdi est q̃ feci pactũ. ¶ Quinto pro eadẽ parte facit: q̃ oẽs leges loquẽtes de actionibus prescri. verb. loquunt: q̃n resultat ɔctus innominatus vt pt3 in. l. ij. quã allegat Bar. C. de pac. inter emp. & vẽd. l3 posses dicere: q̃ ibi nõ fit ɔctus innoiatus hincinde respectiuus: cũ nõ variatur res: sic etiã loquit. l. auia. C. de iure do. & l. si vir. ff. de pscri. ver. Cõmuniter tenet opinio glos. & citramon. q̃ triplex reperiatur actio prescri. verb. quedã que orit pro cõtractibus innominatis hincinde respectiuis: de qua loquit. d. l. naturalis, q̃dam que oritur vbi dubitat de nomine ɔtractus: qs ɔctus sit. l. j. & ij. & l. si tibi. ff. de prescri. ver. & l. j. ff. de esti. actio. quedã & tertia est actio prescri. verb. que oritur ex pacto nudo vestito cohærentia ɔtractus nominati: quãuis ibi nõ resultet ɔctus innominatus: vt pbat tex. in. l. in bonefidei. C. eo. in verb. ex pacto. cum dictio ex: denotet causam proximã & immediatã. l. j. C. si ser. extero. cũ similibus. Ad idẽ facit iste tex. a ɔtrario sensu: in quatuor locis vt. s. declaraui. Tñ posses rñdere defendẽdo vltramon. q̃ actio informata dicit oriri ex pacto: nõ aũt ex primo contractu: q̃n datur ad id q̃d in pacto deuenit: ita loquit tex. hic. Et aduerte q̃d differẽtia est inter has duas actiones prescri. verb. prima demũ cõpetit sequuto implemento: alia statim cũ cohærẽtia cõtractus vestiat, bene verum est: q̃ si habita relatione resultaret ɔctus innoiatus: tunc ambe actiones pscri. ver. cõpeterent: ẽm Pau. de ca. hic: in. v. col. & in. d. l. in bonefidei. in vlti. co. & ibi ceteri Moder. post Iac. but. ibi. Itẽ vna sublata p pactũ vel p iusiuran. non erunt alie sublate: cũ oriatur ex diuersis principijs. l. si actor. ff. de iureiur. & arg. l. si domus. ff. de ser. v. predio. s3 Pau. de ca. & Moder. vbi. s. Ideo apparet aliud esse vestimẽtũ coherẽtie ɔctus: q̃ h3 locum etiã vbi nõ cadit ɔtractus innominat⁹: & aliud esse vestimẽtũ implementi: & illud solũ h3 locũ in cõtractibus innominatis: & ita declarat. j. gl. in. v. parte: dũ dicit quod aliud est vestimentũ coherẽtie cõtractus vt hic: aliud rei interuentus: vt in ɔtractibus innominatis. ¶ Pro ista cõi sentẽtia (omissis leuibus) stringit tex. in. l. frumẽti. C. de vsur. quã ɔtra vltramõ. inducit Bar. in. d. l. ex placito. Ne dicas: q̃ ibi ex pacto ɔpetat actio informata: q̃ hoc est impossibile: q̃ contractus re informetur ad deductũ in pacto vt dixi in tex. in prima fallẽtia: & pondera q̃ ille tex. facit pro eo q̃d ibi dixi tenere Ang. contra omnes. ¶ Secũdo fortiter facit. l. labeo scribit si mihi biblio. ff. de cõtrahen. emp. quã allegat Sali. in. d. l. bonefidei. vbi ad precium cõpetit actio ex vẽdito: & actio prescri. verb. Nec potes dicere: q̃ ibi resultet ɔtractus innominatus. Primo: q̃ ibi nõ est secutũ implementũ: & sic nõ est facta traditio. Itẽ nõ põt resultare ɔtractus innominatus: ex quo factus per dictiones si, & p implementũ nihil adest aduersario: vt notãt doctores in. l. si intra. j. eo. & l. si quis cũ debitore. ff. de iureiur. vñ necesse est dicere q̃d ibi actio prescri. ver. cõpetat: ex tacito pacto resultãte ex verbis ɔditionalib⁹: nec valet dicere q̃d dicit Bar. q̃d ibi actio prescri. verb. oriat ex eqtate: q̃d nihil est. ¶ Tertio vltra alios moueor vno fundamẽto: p q̃d tollo obiecta vltramõ. nam actio prescri. ver. oritur pro omnibus ɔctibus innominatis. l. quoties. cũ gl. ff. de prescri. verb. sed pactum nudum est contractus innoiatus vt pbat gl. in. §. sed cũ nulla. & ibi dixi. s. ea. l. Nec obstat si dicas q̃ actio prescrip. ver. bene orit pro ɔctibus innominatis quãdo sunt respectiui: q̃ tu cõsidera subtiliter: q̃d ratio quare actio pscri. vb. orit ex ɔctibus innominatis est: q̃ sunt incerti: ergo ita debẽt habere actionẽ incertã: ita dicit tex. in hac. l. in fi. prin. sed ista rõ militat in pacto nudo: q̃ est ɔctus innominat⁹: igitur &c. ¶ Quarto facit: q̃ pactũ nudum vestitur cohærentia traditionis: vt statim. j. dicã: ergo similiter debet vestiri coherentia con
12 tractus. ¶ † Venio ad secũdã partẽ principalem gl. ex qua habes q̃d

a ¶ Postea. Adde. l. pacta. ff. de cõtrahẽ. emp. & in. l. j. & ibi doc. C. de cal.

b ¶ Quinimo Adde Archi. l. c. tibi g. in. §. quinimo. de rescriptis. lib. vi. Archi. in. c. puarica. ij. q. iij.

bes, qd actio ex vendito q̃ sui natura est bonefidei: tñ quãdo informatur vt competat ad deductũ in pacto: q2 datur loco actionis pscrip. verb. tunc efficit stricti iuris. Idẽ tenet gl. in. l. pacta q̃ ɔtra. & ibi Sali. C. eo. & idẽ Sali. in. l. ij. C. de pac. inter emp. et vẽ. Istã opinionẽ reprehẽdũt Bar. & doc. hic: & in. d. l. pacta q̃ cõtra. Jo. fa. & Ang. de are. in. §. actionũ. insti. de acti. & p hoc bar. specialiter inducit tex. in. d. l. ij. C. de pac. inter emp. & vẽd. vbi qñ actio ex vendito informat ad deductũ in pacto, veniunt fruct⁹ a tpe more: & tñ si esset stricti iuris non venirent fructus nisi a tẽpore litis ɔtestate. l. cum fundus. in prin. cum similibus. ff. si cer. peta. ad hoc respondet subtiliter Bal. in. d. l. petens. in pe. col. & hic: & sibi ascri. Sali. & Ful. q illa. l. ij. vere nihil faciat: q2 ibi agitur ad id quod al's fuit meũ, quo casu etiã in contractibus stricti iuris veniũt fructus a tempore more. tex. est in. l. videamus si

13 actionem. ff. de vsuris. † In quinta parte gl. iuncta sequenti habes octo vestimenta pactorũ. addo circa vestimentũ literis post biennium: q2 glo. sentit qd demum vestiatur post biennium: & sic ante non oriat ciuilis obligatio & actio. facit tex. insti. de litera. oblig. vbi sic sit vt hodie dum queri nõ potest scriptura obliget fm Fulg. hic: & latius in. l. j. ff. de ɔdi. inde. & vtrobiq3 sequit istaz glo. ¶ Tu tene contra, q2 diceret tũc vestiri cursu temporis potius quã literis: vñ dic qd incontinenti vestit: ptz, q2 statim orit obligatio & actio, l3 obstet exceptio: sed bene põt post bienniũ esse efficax. l. si ex cautione. & l. in ɔtibus. in prin. C. de nõ nu. pecu. fm Bar. & Ang. hic: & ita intellige tex. institutionũ. Itẽ dum gl. dicit, de vestimẽto rei prin. & allegat. l. j. §. j. ff. de pollicita. illa l. nõ videt facere, q2 non loquit in pacto, sed in pollicitatione: s3

14 defende gl. fm Albe. & Sali. † q si pollicitatio q̃ est minus efficax vestitur operis initio, quanto magis debet vestiri pactũ, qd est efficacius, & habet cõsensum duorũ: & ad hoc istã glo. reputat Sali. hic esse singularẽ: intellige tñ sane, qd sicut pollicitatio facta reipublice vel simili pie cause, vestit rei initio, ita pactum factum publice: non aũt priuato, vestitur rei initio: & ita tenet Ja. fab. insti. quibus mo. re contra. ob. in vlti. col. prin. ¶ Ultra glo. adde duo alia vestimenta pactorum, primum est coherentia traditionis voluntarie. l. quoties. C. de dona. que sub modo. l. legẽ. & ibi docto. C. eo. l. in traditionibus. vbi gl. magistra. & ibi dicet. j. eo. secundo per implementum conditionis fm Ange. in. l. cuz ad presens. per illũ text. ff. si cer. peta. sed istud reprobaui in. §.

15 cum nulla. s. ea. l. † Juxta istam partem querit Bart. an contractus nominatus inuentus a iure ciuili vel statuto vel cõsuetudine, solo consensu producat actionez, sicut cõtractus iurisgentiũ nominati, cõcludit q non per rationem de qua hic per euz & cogita de ratione diuersitatis. idẽ tenet Bal. & Ang. in. l. legitima. s. eo. Bal. in rub. C. de rerũ permu. in. j. col. Ang. in aut. vt sponsalitia largi. in princip. Jmo. in. c. que in ecclesiarum. de consti. & vide notabiliter Bal. in. c. fi. in vlti. col. in ver. & scias. de cau. pos. et ppie. vbi dicit, q omnes contractus de mundo quos consuetudo de nouo inuenit sunt innominati, ex quo a iuregen. vel ciuili nomen non acceperunt. l. naturalis. §. at cum do. ff. de prescri. verb. l. si margaritam. ff. pro socio. ideo contractus fieri cõsistẽs in alio quam in pecunia numerata est innominatus, de quo cõ-

16 tractu fit mento in. c. pisanis. de resti. spol. † Subdit tamẽ Bar. q feudum est contractus nominatus: q2 a iure cõsuetudinario habet nomen specificum, & formam separatam. Adde quod idẽ pulchre tenet Bal. in. c. que in ecclesiarũ. in. x. co. de constit. Sed contrarium tenet idem Bal. in. l. fi. in. j. q. C. quãdo lice. ab emp. disce. vbi tenet quod donatio: pmutatio: emphyteusis: & feuduz sunt omnes contractus innominati, eo q2 non pariunt actionez nominatam, fm nomen ipsius cõtractus: sed producunt vel cõdictionem ex lege, vel actionem ex prescrip. ver. nam fm eũ contractus nominati non cognoscuntur per nomen cõtractus, sed nomen actionis: ideo infert fm Cy. ibi: qd contractus arrarum est cõtractus innominatus: q2 oritur cõdictio ob causam, ad repetendum. glo. in. l. ex empto. §. Js qui vina. in verbo poterit. ff. de act. emp. ¶ Tu cõsidera si teneremus opi. Bar. in. l. vnica. ff. de cõdi. ex. l. qd pro feudo oriatur actio sui nominis. s. actio feu-

17 di: & similiter pro emphyteusi, cessaret arg. Bal. † Sed cõmuniter tenetur, qd p feudo vel emphyteusi oriatur ɔdictio ex. l. vel cõsuetudine. put tenet Bart. met. & doc. in. l. j. vbi dixi. C. de iur. emphy. tũc responde, q fundamẽtum Bal. est falsum: ad cognoscendum an sit contractus nominatus vel innominatus, inspicimus nomen cõtractus, an sit speciale & non nomen actionis, palet in permutatione vbi nõ inspicimus actionem prescri. verb. que per ea cõpetit, sed nomen contractus permutatio qd est generale, & idẽ in simili, vult glo. & Bar. in. l. ex placito. C. de re. permut. & dixi in prin. huius. l. eandẽ opi. cõtra Bart. qd feudum sit ɔtractus innoiatus tenet Bal. q2 vsuale nomẽ habet in rub. C. de re. pmu. in. j. col. & in. c. dilecti. de iudi. tene opinionẽ Bar. que verior est, qd feudum est contractus nominatus sicut & emphy-

teusis: vt probatur in. l. j. C. de iur. emphy. & ibi Bald. in. iij. co. et clari⁹ ad hoc no. & ibi dixit Ang. in. §. emphyteusis. in aut. de nõ alienã. sentit Bar. in. l. vnica. in. v. q. de cõdi. ex lege. quicquid te-

18 neat Bal. in. d. l. fi. in. j. q. & in. d. rub. C. de re. pmuta. † Successiue circa istã partẽ opponit bar. post Guil. hic: cũ. §. sed cũ nulla. s. ea. l. qd omne pactũ debeat pducere actionẽ: vt hic per eũ. Pro intelligentia eorum que hic ponit Bar. de tribus videnduz est. Primo, aut sit verũ presuppositũ Bar. q qñ pmittitur id quod erat debitum ex alia causa, qd inducitur cõstitutũ. Albe. hic circa. iij. co. tenet contrariũ, q2 nunq̃ inducitur constitutũ, nisi appareat qd animo constituendi sit factum, allegat. l. cũ de indebito. in prin. & §. sinautẽ cautio. ff. de proba. in. l. mulier. C. ad vellei. que iura parum faciunt: tu allega fortez tex. in. l. si tibi. C. loca. et ibi gl. magistra. in prin. & clarius Cy. istud firmat: nã ibi, dñs per pactum nuduz promisit illud qd coloni debebãt, qd si nõ interuenit stipulatio agi non põt: & tamen si esset constitutũ oriretur actio ex pacto nudo. §. de cõstituta. instit. de actio. qd aũt ibi nõ inducat constitutũ promittendo qd alius debet, nõ põt dici qd fuerit ex alio: nisi q2 ibi non fuit actum q esset constitutũ: ille est fortis tex. puto contrarium p tex. in. l. quidã. & in. l. fi. ff. de consti.

19 pecu. & qd vult Bar. in. l. fi. ff. de inst. ¶ † Secũdo videndũ est an l. si quis ar. habeat locũ in donatiõe remuneratoria. Bar. hic: et post Guil. de cu. tenet q non. Idẽ tenent Ray. & Albe. hic. Sali. in. l. legem. in. vj. q. C. eo. ¶ Pro ista opinione vltra fundamẽta doc. tu põdera bene facere tex. in. d. l. si quis argẽ. in. §. pe. in vb. liberalitatẽ plenam. cũ ista non sit plena liberalitas: sed potius quedam species permutationis. l. sed & si lege. §. consuluit. ff. de peti. here. per quẽ tex. ita dicit bar. s. in proemio fforũ. do. Abb. in rub. extra de dona. & dato q sit liberalitas: tñ non est plena, p id quod in simili de ista dictione plena dicit Bal. in. l. mater. C. ad tertu. & in rub. C. de exerci. in vlt. co. imo non est ppie donatio: nec in ea habẽt locũ regule donationis: vt per multa declaraui in. l. ex hoc iure. s. de iusti. & iur. que hic non repeto. ɔtrariã opi. tenet Raph. Ful. & do. Marti. laudẽ. in. §. sed cũ nulla. s. ea. l. Jmo. & Lud. ro. in. l. in edibus. §. j. ff. de dona. Ang. de are. in. §. in personam. in. ix. col. instit. de act. mouetur Fulg. q2 nõ effugit nomen donationis. l. idemq̃. in fi. cum. l. si vero non remunerandi. in. prin. ff. manda. Jstud cõfirmat do. Alex. q2 cũ ratio sit scripta in. d. l. si quis argẽ. in ver. cũ enim in arbitrio. certe etiam in correctorijs licita est extẽsio, de stricta significatione ad lataz ex identitate rationis scripte, glo. in cle. j. in verb. eligat. & ibi doct. de elec. gl. in aut. vt hi qui obli. in prin. & ibi Ange. ad hoc no. cũ similibus. tu respõde: q nec ex propria nec ex larga significatione vocabuli: põt contineri sub illis verbis plenam liberalitatez nam q̃uis donatio remuneratoria possit large dici liberalitas: tñ nullo modo põt dici plena liberalitas vt ibi in text. Preterea: ratio ibi scripta in v. cũ enim in arbitrio: non cõuenit ex toto donationi remuneratorie: cũ illa non fuerit in totuz in arbitrio donatoris: ex quo ibi erat aliqualis obligatio: que operat multos notabiles effect⁹ quos dixi in. l. ex hoc iure. s. de insti. & iure. ¶ Secundo pro ista parte mouetur Raph. Fulg. q2 donatio remuneratoria: est quedã pmutatio. l. sed & si lege. §. cõsuluit. ff. de peti. here. & in permutatiõe: ei qui impleuit competit actio. l. ex placito. C. de rerum permu. Tu responde qd istud argumentũ nihil facit: rñde dupliciter. Primo quod dato: qd arg. sit veruz nihil facit cõtra Bar. nã istud arg. bene pbaret: qd oriret actio prescri. ver. q̃ orit pro permutatione & alijs ɔtibus innominatis: sed istud nõ faceret: q. l. si qs argen. habeat locũ in donatione remuneratoria: nec q oriat cõdictio ex illa. l. si quis argen. et sic nihil ad propositũ. ¶ Scdo & plenius responde: q nõ est verum: qd hic sit sufficiẽs implementũ ex quo oriat actio: q2 benemerita pcedentia nõ sunt efficacia: nec sufficiũt loco implemẽti.

20 ¶ † Tertio mouetur Raph. q2. d. l. si quis argẽ. h3 locum in donatione cau. mor. gl. in. l. cum pater. §. meuio. ff. de leg. ij. & glo. in l. ij. in gl. magna ad finem. C. de iure do. & etiam in donatione ob causam fm Joã. fab. in. §. alie. institu. de dona. Tu dic q contra illas glo. tenent Jmo. Moder. in. l. cũ ex cã. ff. de re iudi. & Lud. in. l. j. ff. de dona. cau. mor. ¶ Quarto pro ista parte Lu. ro. in. d. l. in edibus. §. j. dicit se allegare casum: si bene aduertat. in. l. fi. §. fi. ff. de actio. & oblig. qui tex. mihi nihil pbat qd vrgeat: vnde teneas opinionẽ Bart. & cõmunem. Pro ista tamen vltima videt facere euidens equitas: q2 quãdo donatio est simplex: si ex ea datur actio: multo fortius debet dari quãdo est remuneratoria: et

21 sic ob benemerita precedẽtia. ¶ † Tertio videndũ est an. d. l. si quis argen. habeat locũ in donatione presumpta. Bar. hic: post Guil. de cu. ɔcludit qd non: ne duo singularia circa idem ɔcurrant: idem tenet Bar. in. l. si tibi. in princ. j. eo. Ray. Bal. Ange. Pau. de ca. & do. Alex. in. §. sed cum nulla. s. ea. l. Bal. in. l. si pacto quo penam. C. eodẽ. Sali. in. l. legem. in. vi. q. C. eo. Ange. in l. si quis argen. §. sed & si quis. C. de dona. Jmo. & Lud. rom. in. l.

in edibus.§.j.ff.de dona. Pau.de ca.in.l.q dotis.ff.sol.mat. do. Ant.et Jmo,in.c.qualiter.extra eo.et ista est vera quicqd dicat Rapb.Fulg.hic in.iiij.col.q dicit,non esse speciale,qd presumatur donatio per.l.campanus.ff.de oper.liber.Tu dic q in stipulatione procedit eius dictu3,sed nos loquimur in pacto nudo in quo speciale est,q presumatur donatio prout dixi in.§.sed cum nulla.s.ea.l.et contra Bar.per idem fundamentum tenet Ang. de are.et male.in.§.in personã,in.ix.col.insti.de actio.do. Mar. lan.in.§.sed cũ nulla.s.ea.l.et cõtrariũ videt tenere Bar.post gl. ibi in.l.hactenus.§.j.ff.de cõsti.pecu.et male.fm Pau.de ca.ibi: et in.d.§.sed cũ nulla. ¶ Jn septima parte gl.dic,q differentia gl.non est bona:qz etiã in pignore interueniente postea re,actio
22 nascitur ex veteri 3ctu:vt est gl.in.l.si rẽ.§.oĩs.ff.de pig.act.† vera ergo differẽtia est,qz vestimentũ re, solũ h3 locum in 3ctib9 nominatis,qui re cõtrahunt:et dicit vestimentũ re:qz facit actionem cõpetere ad illã rem,que venit in 3ctu nec plus nec minus et si res desinat ad quid obligatio 3batur. Sed vestimentũ rei interuentu,habet locũ in 3ctibus innoiatis:et facit actionẽ competere ad aliud,fm qd in precedẽti cõuentione actũ est. Jta volũt dicere Sali.et Pau.de ca.hic.Cy.Bal.et Sali.in.l.lege.C.eo. Jtẽ vestimentũ re,est naturale et inseparabile:sed rei interuẽtu. est accidentale:et sic differũt tanq naturale et accidens,fm subtilem doc.Pet.de pellaperti.hic. ¶ Gl.in verbo in bonefidei diuiditur in tres partes,put tres format.q.partes patent:in prima dic,q opinio gl.est vera et bene probat in.d.l.petens h3 tertiam lecturam glo.ibi cõiter approbatã: s3.l.lecta.ff.si cer.peta. parum facit.qz non loquitur de illa informatione:de qua loquit iste.§.per quã augetur effectus actionis: vt competat ad aliud q sit de natura contractus: sed ibi loquitur de reformatione p quam recedit a pristina forma,et nouus 3tractus fit,vt ibi dixi. Jn secunda parte glo.etiã cõmuniter approbat quicquid dicat Fulg.hic. Jn vltima parte glo.bene dicit,prout dixi in tex. in limitationibus.facit.l.si tibi. C.loca.prout plenius dixi in.l.petẽ. C.eo. ¶ Glo.in verbo.cõtinenti.declarat tex.postea format.q.
23 Ex prima parte habes† qñ pactũ dicatur incõtinenti[a] apposi-
a tum.in quo vltramõ.Barto.et aliĩ aliter tenet quã glos.qd semp dicat incõtinẽti fieri anteq partes habeãt 3ctu3 pro perfecto et absoluto:et sic donec 3ctus ambulat,et est in fieri. Jdẽ tenet bar. in.l.in bonefidei.ad fi.et ibi Cy.C.eo.et Bar.in.l.lecta.in.iiij.col. ff.si cer.pet et in.l.contractus.p illũ tex.C.de fide instr.et in.l.j.ff. de sol.Cy.in.l.cũ antiquitas.per illũ tex. C.de testa.Bal.Ang.et Fulg.hic:et Sali.Ful.et do.Alex.in.d.l.in bonefidei.et ista est cõmunis opinio:sed mihi nullo mõ pl3:nã pondera,q leges dicũt pactũ informare,qñ apponit iuxta 3ctũ incõtinenti:sed si 3tractus nõdũ est perfect9,nõ dicit apponi iuxta 3ctu3 sed in 3ctu:et sic est totus vnus cõtractus,et nõ esset tunc extensio vel informatio. Jtẽ qñ pactum fit incõtinenti.i.fingit inesse.l.lecta.ver.dicebam.ff.si cer.peta.sed hic vere inesset:et ita tenet Alb.de ros.hic in.ix.co.post Jac.de are.pro hoc etiam facit vis ipsius vocabu-
24 li.†.nam dicit incontinẽti.i.in actu se simul tenẽti.cũ illud incõtinenti cõponatur a con:q est simul vt declarat Bal.in.l.bonefidei.circa pñ.et ibi Sali.in pe.co.C.eo.vnde teneas opinionẽ gl. hic,que est melior,quam etiam tenet gl.in.d.l.in bonefidei.et ibi Bal.et Ang.et latins Bal.in repetitione.l.petẽs.in.xix.co.C.eo. ¶ Capio glo.in verb.post diuortiũ.que est valde difficilis et obscura:eam diuide in quinq partes. Jn prima ponit duos intellectus ad tex. Jn scda contra vtrunq intellectũ opponit et soluit. Jn tertia format aliam difficilem oppositionem,cui non respõdet. Jn quarta format qõnem et respõdet:deinde tribus modis opponit et secunde oppositioni respondet. Jn quinta et vltima gl.format aliam questionem.secunda ibi:sed contra vtrũq.tertia ibi:sed adhuc videtur.quarta ibi:sed h3 hoc.quinta et vltima
25 est ibi:item quid si in ipso fine. ¶ † Pro expeditione huius gl. premitte duas 3clusiones,que vere sunt. Prima,q actio de dote cõstante matrimonio nõ est nata.l.ij.in prin.ff.solu.mat.l.ij.in prin.ff.de do.prele,gl.in.l.si rem.§.omnis.ff.de pigno.actio.late Bar.et doc.in.l.si 3stante.§.j.ff.solu.mat.quãuis 3rium dicat gl.
26 hic in vltima parte et male. ¶ † Scdo presuppone,q actio de dote solu.ma.statim nascitur,nõ obstante q maritus vel eius heredes,habeant annũ (miserationis gratia) ad restituendũ dote3, l.vnica.§.exactio.C.de rei vxo.actio.Sed iste annus qz nõ inest obligationi,nõ impedit actionẽ vel obligationẽ:et qd ita sit:patet.qz solu.ma.statim incipit currere prescriptio contra actionẽ de dote.l.in rebus §.fi.C.de iur.do.quod nõ esset si actio non nasceretur statim.l.cu3 notissimi.C.de prescrip.xxx.anno.qz nõ valenti agere,nõ currit prescriptio.l.j.in fi.C.de anna. excep. facit et secũda ratio quam allegat Bar.hic reprobando Pe.de bellaper.vt hic per eum:in ver.pbo per rationem. ¶ Jstis sic presuppositis,circa opinionem Martini,q pactũ dicatur incontinenti fieri,quotiescunq fit constante matrimonio.per.l.qui negotia.in fi.prin.ff.man.Adde ibi gl.in verbo debeat.que declarat vbi agitur ad vsuras pacto nudo pmissas,eo qz administratio h3 tractum successiuum: et ideo pactum dicitur incontinẽti fieri,si fiat in toto tẽpore quo duret mandatũ. Jdẽ ergo erit hic donec durat matrimoniũ cũ habeat tractum et duratione3 sicut negotiatio:et l3 Pau.de ca.ita trãseat,tñ est cõtra istũ tex.in v. idem marcel.fm opinionem Bar.et doc.post gl.in ver. cõuenit. vbi pactum pẽdente administratione tutele,non dicitur factu3 incontinẽti,nisi fiat ingressu tutele tempore assumptionis:et tamen tutela habet tractum et durationem glo.ibi et Bar.et Ang. hic respõdent, q ibi pactum non vestitur coherentia cõtract9 mãdati: sed rei interuentu,propter coherentiã traditionis: qz promissio ibi habuit vim traditionis.l.si sacculũ.§.vlti.cũ glos. ff.depositi,iũcta regula.l.qua rõne.i.§.interdũ.ff.de acq.re.do. ¶ Tu respõde clare fm Jac.bu.ibi:et Fulg.hic: q procurator qui cõuertit pecunias in vsus pprios,tenet ad vsuras ex dispositione.l.ideo.§.si pcurator.ff.man.ergo pmittendo pacto nudo vsuras,pmittit illud ad qd tenebatur ex dispositione legis: ideo dicit 3uentio legitima et actionẽ pducere,vt dixi in.l.legitima.post gl.et Bar.s.eo.Secũdus intellect9 Jo.est cõis p tex.in l.quoties.ff.solu.mat.et põdera tex.ibi:ea eni3 insunt q in ingressu 3ctus fiũt vbi pt3 q debemus 3siderare originẽ cõtractus:et nõ natiuitatẽ actionis.Et ad istum tex.qui videt innuere 3riu3 a 3rio sensu ibi post diuortiũ:nã innuit q si ante diuortium:et sic durãte matrimonio cõuenisset:qd semper diceretur incõtinenti 3uenisse:respondet Jo.cũ quo aliĩ tenẽt:qd debet cõstrui litera trãsportando:vt illa dictio post diuortiũ nõ referatur ad verbũ cõuenit:sed ad illa verba ne tempore statuto.l.post diuortiũ.q non est sine violẽtia tex.Cõtra vtrũq intellectũ opponit:videt q cum istud pactum sit fauorabile doti:quod statim restituatur quod semper debeat valere per.l.de die.cũ.l.seq.ff.de pac.do. gl.respondet:q ille leges restringuntur per hunc.§.quando fit pactum incontinẽti:secus si ex interuallo:certe nimia restrictio
27 est.videbis.j.alias solutiones. ¶ † Jn.ij.parte gl.fortissime opponitur:qd imo istud pactum etiam ex interuallo appositu3 sit vtile mulieri:nam cũ solu.ma.statim sit sibi nata actio vt.s.dixi: certe mulier agit illa actione de dote.et si maritus vel eius heredes excipiãt:q habẽt annum ad restitutionem dotis: mulier replicabit de pacto:p qd maritus renũtiauit illi anno.et sic pactu3 quantũ ad replicationem pdest:dato q sit ex interuallo positũ. l.si vnus.§.pactus.j.eo.qz sicut reo pdest ad excipiendũ pactu3 ex interuallo factũ:vt in.§.precedenti.ita actori ad replicandũ.
28 d.§.pactus.† qz in replicationibus actor cẽsetur reus. Hinc est quod sicut debẽt edi instrumenta reo ad fundandã eius except. ita actori ad fundandam eius replicationem:vt traditur cõmuniter in.l.fi.C.de edẽ.glo.hic vtit quibusdã verbis multũ obscuris in quibus videtur sibi cõtrariari.nam dicit:cũ per se habeat actionem quam nõ habet:vult dicere: qd habet actionẽ ex primo cõtractu dotis:quã actionẽ nõ habet ex pacto postea sequuto:dicit Pau.de ca.qd audiuit Bal.sepe clamantem super istis verbis glo.q gl.interdũ studiose obscurius loquebant vt facerẽt posteros musare: ne nimia facilitas redderet difficultates legales cões cũ idiotis.Scda fuit solutio pe.et vltramontanorũ quã late refert et sequitur Cy.in.l.vnica.C.vt actio ab herede.et Bar.hic:et plenius Alb.in.§.igitur.s.ea.l. qd cum sol.mat.dos debetur in diẽ:ante diẽ nõ est nata actio:p istũ tex:et si ita esset remaneret soluta difficultas:qz tũc pactũ tenderet ad actionẽ nõ ad replicationẽ.Guil.idem tenet:qz obligatio dotis h3 diem a.l. secus,est in die 3uentionali:qz fortior est lex ad impediendũ natiuitatẽ actionis:q homo.que opinio falsa est:qz statim sol.ma. nata est actio de dote:nõ obstãte tẽpore posito in exactione dotis:vt dixi in euidẽtialibus glo.per tex.maxime in.d.l.in rebus. in prin. Jdeo tertio loco huic difficultati respondet Bart. post Jac.but.et Nico.de muti.qd cõtrariũ est verũ:q si mulier in isto tex.ageret actiõe de dote:q pactũ erit sibi pptium:nec tex.negat:s3 q hic mulier voluit agere ex ipso pacto nudo:sequit bal. hic in.ij.col.et dicit:q ista est ipsa veritas et melius q possit dici idem t3 Alb.in.§.igit nuda.s.ea.l.Et ideo modo cõsidera si potes respondere ad.d.l.de die.cũ.l.seq.de quibus gl.opposuit.s. et respõdet:illos tex.destruẽdo. Jsta solu.nullo modo placet qz fm eũ iste.§.esset impositus verbis et nõ rebus: 3tra.l.ij.in.fi.C. cõia de leg.Quarta fuit Nico.de muti.vt hic per Bar. qui dicit q põt esse bona et sentit glo.in sequenti qõne sed mihi non multum placet:ppter text.in verbo post diuortiũ quocũq referat. Quintã sol.ponit hic Ang.q hic pactũ de redden.exteriori tẽpore cõtinet plus tpe:et sic plus re ideo non pdest ad replicationem qd est valde subtile fm Ang.declaro:nã hic cõsiderato q tollitur interusuriũ medij tẽporis cõdẽnando crescit ppter pactum:et sic pactum non potest prodesse ad replicationẽ quin augeatur actio dotis:et sic istud pactũ continet in effectu quoddã ius agendi

a ¶ Jncõtinẽti.Adde de significato hui9 dictionis vid. Cy. i.l.bone. C. d pac. Cy. i l.i.C. vñ vi. Bar, i.l. itẽ est.in.§. cu3 igitur.ff.de vi et vi ar,

ius agēdi: ideo si sit factū ex interluallo nō valet: & in hoc iste. §. redditur singularis: sed in. l. si vn⁹. §. pactus. pactū vltimū cōtinebat solā replicationē: & nō augebat effectum prime actionis: nā actor primo fecerat pactum nō de petēdo reo: postea reus fecit pactum de petēdo: istud vltimū pactū lz sit ex interuallo: tñ pdest ad replica. q: seruat officiū nude replicatiōis tm: nec in aliquo auget effectū prime actiōis: ideo nō refert an fiat ex interuallo vel incōtinēti: & dicit Ang. q ita respōdebat Bal. sub dubio forte: sequitur Pau. de ca. hic: in fi. Tu aduerte q absq pacto actio ipso iure cōpetebat in totum statim: q: tēpus restituende dotis nō inest obligationi: sed exactioni: ideo pactū nō auget actionē in plus nec tpe nec re. Aliā so. tradit Alberi. de rosa. & mihi plus placet ceteris in. §. igitur nuda. sū. ea. l. q i hoc tex. mulier nō fuit q̄ fecit pactū: sed pr vel terti⁹ cui nō erat q̄situz ius actionis de dote: patet: quia tex. semper impersonaliter loquitur post diuortiū conuenit: & ita etiam respondent Jaco. de are. & Ang. ad. l. de die. & l. se. ff. de pac. do. q in illis legibus erat mulier q̄ paciscebatur, hic autē erat extraneus: vel tertius & dicit Ang. hic in pe. col. quod illud est multū singulare p intellectu illaꝝ. ll. ¶ In quarta parte glo. adde quod idem tenet gl. in. l. lecta. in vbo tractū. ff. si cer. pe. & ibi Bar. in pe. co. respōdet ad. l. si in venditiotione hic allegatam in glo. q ibi pactum fuit incontinēti appositū, hic ex interuallo: et ita etiam rñdent Bar. in. l. petens. in pe. col. & ibi late Moder. C. eo. & dū glo. opponit. d. l. iij. §. cōditio. ff. de adimē. lega. & §. fi. insti. de codic. illa iura veniūt hoc modo, q: §. conditio. dicit q cōditio adiecta legato pōt adimi per testatorē: verū est in testamento, sed nō in codicillis. §. fi. insti. de codicillis. Sed respōde qd ibi voluntas testatoris est solennis et efficax in adimendo conditionez sicut & in appoñ. cū volūtas testatoris habeat vim legis. §. disponat in aut. de nup. qd nō est hic in pacto nudo. ¶ In vlti. parte: gl. male loquitur, qd cōstante matrimonio actio de dote sit nata vt dixi in euidētialib⁹ hui⁹ gl. ¶ Glo. sequens in verb. cōueniat ab oībus reprobat, q: ad hoc vt pactū dicat incōtinenti appositū in tutela opz qd sit appositū in pnci. & in igressu assumptionis tutele: vt hic p Bar. cū quo oēs tenēt. Et per ista cū laude dei est expeditus iste. §. Jason Padue.

1 ☞ Substantialia venditionis sunt tria.
2 Hic. §. adeo aūt. vt habeat locum que requirantur.
3 Argumentū de toto ad ptē est bonū. limita vt nu. 5. & 6.
4 Totum q̄nq accipitur pro parte.

Adeo autem. Ad euidentiā premitte q. §. iste loquit q̄ñ pactū apponit sup substātialibus cōtractus quo casu non refert incontinenti an ex interuallo: si autē apponitur sup naturalib⁹ contractusvel super accidentalib⁹ loquitur. §. precedens.
1 † Substantialia aūt vēditionis sunt tria: cōsensus: res & pretium: q: sine tribus non posset consistere emptio & venditio: & sic habere substantiā; vt declarat glo. in. l. pacta cōuenta. in princ. ff. de cōtrahen. empti. Bal. in. l. ad exactionē. C. de. do. pmis. ratio huius tex. est. nā sicut emptio potest fieri solo consensu & re integra solo cōsentu tollit. l. ab emptiōe. ff. e. ita i solo cōsensu pōt ex iteruallo remoueri: & ex illo cōsensu datur actio: cū in istis cōtractibus ex pacto nudo: et
2 sic ex solo cōsensu nudo oriatur actio, vt hac. l. in prin. † Aduerte tñ sm Alb. ex mente Guil. hic qd ad hoc vt habeat locū iste §. tria copulatiue requiruntur. Primo qd sit contract⁹ qui solo cōsensu cōtrahit & pducit actionē: & hoc est qd dicit tex. ibi ceterisq bonefidei iudi. Scdō requirit q res sit integra & hoc est qd dicit tex. ibi: re nōdū secuta q si res fuisset tradita et sic contractus habuisset exactionē, nō posset postea solo cōsensu tolli nec reuocari. l. j. & ij. C. q̄ñ lice. ab emp. disc. & l. ab emptione. ff. e. Tertio requirit q pactū apponat sup substātialib⁹ cōtcus: & sic aut sup re vēdita aut ptio rei: nā in emptione et vēditione si in totū p pactū tolleret res vendita vel pretiuz in totū esset sublata emptio, ita etiā si tollat in parte vr etiā cōtcus in parte sublatus. & hoc ar. vtit tex. ibi, si igit i totū pt cur nō & ps. & lz tex. videat esse super flu⁹ in ver. vñ illud: q ponit idē q in prin. gl. vario mō rñdeat veritas est, q tex. in prin. loquit q̄ñ pactū fiebat super vno substātiali contract⁹. s. sup ptio: sed in. §. vnde illud: pactū fiebat sup alio substātiali. s. sup re vendita. aduerte etiam quod tex. ibi que ex eodē contractu sunt intelligit sm Ja. but. et alios hoc est quādo pactū fit super substantialibus. Ego plaīus intelligo ex eodem sunt contractu. i. ad finem finiendi contractum eiusdem speciei. Diuiditur iste. §. in duas partes principales. In prima loquitur quando pactum est factum inter emptorem et venditorem. In secunda quando cū herede emptoris: secunda ibi: sed et cum duo. prima subdiuiditur in tres sicut tres ponūtur casus: primus est q̄ñ per pactū in totū contract⁹ emp. et vēditio. tollit: in scdā q̄ñ reformatur quantitas ptij augēdo vel minuendo: in tertio quando res vendita. secūda ibi: si igit in totū. tertia ibi: vnde illud. h. d. ¶ Pacta apposita super substātialibus in cōtractibus qui solo cōsensu pficiunt re integra pducunt actionem siue sint apposita incōtinēti siue ex internallo, siue cum emptore siue cū vno ex eius heredibus. h. d.
3 ¶ † No. q bonū est arg.[a] de toto ad partē ita in trib⁹ locis arguit iuriscō. hic, cōcordat. l. q̄ de tota. ff. de rei vend. cū aliis hic allega. in gl. vide gl. q̄ allegat iura pro cōtra. in. l. q si. in prin. ff. de vsuris. adde q ista regula hz locū etiam in exceptionibus. l.
4 ij. & ibi ad hoc no. Bal. C. de nō nu. pe. † Itē adde q q̄nq totum ponit p parte. l. titia. & ibi notāt mod. ff. ad. l. falci. l. lucius titi⁹. in prin. cū gl. in verbo hereditate. ff. de leg. j. & ibi Bal. no. inducit q si testator instituit plures filios heredes: postea si qs eorū decesserit sine liberis vult hereditatē suam distribui inter partes intellige hereditatē suā. i. partē hereditatis relictaz illi sic decedenti: refert & sequitur do. Alex. in. d. l. titia. dicens esse tenendum mēti ppetuo: quia sepe de facto accidere potest. Similiter ecōtra, appellatione partis totum continetur. tex. est in. l. virilis. ff. de verbo. signi. gl. in. l. si plures. & ibi Bart. ff. de dam. infe. glo. in. l. vxor. in prin. & ibi nota. Bar. ff. de lega. iij. ¶ Limita istam regulā tribus modis. Primo vt procedat q̄ñ est eadez ratio: secus si diuersa: ita loquitur. l. papi. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. testa. de qua gl. opponit & nō soluit sz Bar. & doc. ita rñdent. Scdō. d. regula procedit in his q: e diuidua sunt: secus in indiuiduis. l. pro parte. ff. de seruitu. gl. in. l. per fundum. & ibi
5 Bar. ff. de serui. rusti. predio. ¶ † Tertio limita singulariter in falsa demōstratione que licet nō vitiet legatum. l. demonstratio falsa in prin. ff. de cōdi. & demō. illud est verū q̄ñ est falsa in totuz secus si in parte, q: bene vitiat illam partē falsam. l. serui electione. §. fi. ff. de leg. j. & ita per illū tex. notat ibi Raph. comē. & ibidē do. Alex. in fi. sequit & dicit esse diligenter notā. puto q ratio diuersitatis est quia primo casu legatū esset inutile in totum: sed alio casu sufficit legatum valere in parte in qua testator non errauit. ¶ Scdō pōdera tex. ibi dum dicit cōuentiones postea facte insunt: nā videtur mirabilis & cōtinere contrarietatē pacta ex interuallo inesse & pōdera quia tex. nō vtitur fictiōe sed dicit insunt. credo q ita dicat cōsiderato effectu cū nō referat an in-
6 cōtinenti an ex interuallo. ¶ † Tertio pōdera tex. ibi quodammodo quasi renouatus cōtractus videtur vbi sunt tres improprietates. s. quodāmodo, quasi, & verbū videtur. & geminatio debet multū operari. l. balista. ad treb. hic ergo fortiter pbat text. q contractus vere non sit renouat⁹: vtilitas est multiplex, nā si vere esset renouatus cōtractus fideiussores prius dati liberarent. l. si cū hermes. C. locati. Itez vtilitas est vt sciat ex quo cōtractu agi debeat. ¶ Itē vt sciat ex quo cōtractu debeat solui gabella. ¶ Itē si esset res emphyteuta & dñs cōsensisset caderet res in cōmissum vt hic p Albe. ¶ In isto puncto lz glo. in. l. pacta cōuēta: dicat: q sit nouus cōtract⁹ si ex interuallo fiat Bart. Ang. & cōiter doc. tenēt q sit renouat⁹ cōtcus. Pro ista parte. d. Alex. hic allegat tex. nostrū qui vere probat cōtrarium, in illis tribus improprietatib⁹, allegat etiā tex. in. d. l. pacta conuēta. in ver. paulus. qui tex. etiā vtitur verbo vr: qd verbū etiā denotat improprietatem. Tu allega tex. meliorē de iure in. l. si vn⁹. §. pactus ne peteret. ver. idē si vnus. ff. eo. & bonū tex. in. l. ij. de rescin. ven. de quo vide late Cy. varias opiniones referentez in. l. pacta nouissima. & ibi Bald. C. e. et Bald. in. d. l. pacta cōuēta. quā legit hic. Jason Padue.

1 ☞ Pactum ad hoc vt valeat tria requiruntur.
2 Pactum factum inter colludentes non valet.
3 Euictioni an sit locus in re vendita in ludo.
4 Pecunia numerata in ludo p vnū collusorē non pōt repeti.
5 Acquisitū in ludo an possit foro conscientie retineri.
6 An filij amissa in ludo per patrem possint recuperari.
7 Actio an oriatur ex pacto.
8 Pactorū quedam sunt realia: & quedam personalia.
9 Pactum factum cum vna persona, non extenditur ad alias.
10 Executio si petat contra tres sententias cōformes non pōt amplius opponi de nullitate. & nu. 11.
12 Causa lz fuerit cōmissa per principē (appellatiōe remota) etiaz si intelligat de nō friuola: tñ a sentētia lata tertius cōparēs pro suo interesse poterit appellare.
13 Stāte statuto q instrumēta cōfessionata debeāt mandari executioni: intelligitur ad instantiam creditoris cū quo est celebratum instrumentum.
14 Pactum factum cū vno: aliis nō prodest nec nocet.
15 Verba nō minus attendunt in cōtractibus q̄ mens.
16 Mens magis spectat q̄ verba in rescriptis, q̄uis sint stricti iuris: similiter in legibus: et in statutis. nu. 17. 18. & 19.
20 Pactum in dubio presumitur reale.
21 Plerumq dictio quid denotet.
22 Interdum dictio quid importet.

[a] ¶ Bonum est arg. Ad de Bar. i. l. p fundū. ff. de serui. rusti. predi.

23 Tacite dicitur venire illud quod venit per argumentum a cõ-
trario sensu.
24 Contractus dolo initus dicitur simulatus.
25 Contractus initus per dolum valet cõtra dolosum volente ad
uersario qui passus est dolum.
26 Dolum passus:potest petere ab eo qui cõmisit dolum vt decla
ret,an velit contractum valere.

Pretor ait. Pacta inita nõ dolo nec cõtra aliquã
iuris partẽ nec in fraudẽ.l. debent ser-
uari.hoc prĩo.Jtẽ pacta quedã sunt realia,quedã psonalia,ßz
ꝙ ex ṽbis vel ex mẽte cõtrahentiũ colligiť et in dubio censenť
realia.hoc scdo.Jtẽ pactũ dolo initũ non seruatur siue dolꝰ sit
commissus tacendo siue mentiendo siue simulando.h.d.tertio
1 ꝛ vltimo.¶†Nota primo tria necessaria ad hoc vt pactum va
leat:primo ꝙ nõ sit initũ dolo.secũdo ꝙ non sit cõtra.l.vel ali-
quã iuris partẽ:tertio ꝙ non sit factũ in fraudẽ.l.Jstis tribus
concurrentibꝰ succedit edictũ p̃toris ꝙ talia pacta debeant ser

a ¶Esculẽ-tũ. Addẽ.c.cũ ab oi.de vi.ꝛ ho.cle.ꝛ ibi docto.

uari.¶Secũdo no.ex tex.in verbo plebiscita iuncta glo.exem
a plificãte:qñ preses paciscit̃ extra exculentũ[a] ꝛ potulẽtum.Naz
per istũ tex.dicũt Odof.Ang.Pau.de ca.et do.Alex.hic:ꝙ si
officiales faciãt pactũ ꝙ communitas in si.officij.donet eis ve
xillum,non valet id pactũ,q2 non possunt pacisci nec accipere
preter esculẽta ꝛ potulenta.Aduerte tamẽ ꝙ esculenta ꝛ potu-
lenta q̃ possunt a iudicibus capi.vt hic in glo. intelligitur vbi
etiã in toto anno nõ excedãt centum aurei.Jta dicit glos.in.c.
nõ licet.xj.q.ij.sed est tex.expressus in.l.eadẽ.§.ff.ad.l. iuliã re-
2 pe.¶†Tertio not.ex hoc tex.in verbo senatuscõsulta:iuncta
declaratione,gl.hic esse,tex.ßm Ang.ꝛ Pau.de ca.ꝙ nõ vz pa-
ctũ factũ inter colludẽtes ne possint a ludo discedere donec al-
3 ter eoꝝ totum perdiderit.†Et nota ꝙ si aliquid vendat̃ in lu-
do qd postea euincat̃ nõ est locus euictioni.tex.est in.l. fi.§.i .ff.
qua.re.ac.nõ da. Jbi tñ Bar.intellexit verũ qñ vendit̃ colluso
ri.alias secus.Jdẽ tenet Bar.in.l.si cum scire.ff.de vsucap.pro
4 empto.†Jtẽ pecunia numerata ĩ ludo p vnũ collusorẽ nõ põt
repeti:ita tenet flori.de sanc.pe.in.l.j.in fi.ff.de aleato.ꝛ in simi
5 li in.d.l.si quis cũ sciret,glo.xiiij.q.v.in summa.†An autem ac-
b quisitũ in ludo[b] possit in foro conscientie retineri.Jnn.in.c.q2
pleriq3.in.ij.co.de immu.eccle.mirabiliter tenet ꝙ si aliqs non
habebat,ppositũ ludendi:sed fuit ,puocatus vel stimulatus po
test licite retinere dũmodo nõ frauduleñter:secus in eo q prouo
cauit ꝙ cõiter nõ teneť imo indistincte non potest: ita Jnnoc.
ꝛ alij maxime Jmo.in.c.clerici.de vi.et ho.cle.ꝛ Bal. in rub.C.
de cõdi.ob tur.cau.sed debet talis pecunia erogari in paupe-
res:imo si ille qui perdidit pecuniã donaret illi qui volebat re
stituere,nõ põt retinere,ita not.Sali.in auť.alearũ.põderãs il-
lũ tex.C.de aleato.Jmo tenẽt theologi:qd si quis in ludo pde
ret totã pecuniã suã,excepto vno nũmo:ꝛ statim cũ illo recupe
rauit pecuniã pditã nõ põt eã retinere:sed debet eã erogare in
pauperes:ꝛ p hoc põdero esse glo.in.l.si minor.xxv.an.filiof. in
p̃n.in gl.ij.circa mediũ.ff.de min.Attẽde etiã ĩ materia illd qd
singulariter dicit Sali.in.l.ea qdẽ.C.de accu.in.v.q.quã ponit
in materia fame,ꝙ si aliqs p̃tẽdit se deceptũ in ludo vel abbar
ratũ p falsos taxillos ꝛ similia qd ad istud ,pbandũ admittunť
viles psone:q2 similia per tales verisimilius sciri debent:qd di-
ctũ multũ cõfert ad multa similia: vbi aliqd verisimiľr non põt

b ¶Jn ludo. Adde glo.sũme.xxxv.di.car.ĩ cle.fi.i.§.ßz ꝛ tales.i.x.q.de vi.ꝛ ho.cle.hos.in summa ti.d vẽ.in.§.qbꝰ ṽ.qd d lusorijs,ꝛ ṽ.se.

6 sciri.nisi p viles personas.†An aũt filij amissa in ludo per p̃rem
possint recuperari vsq3 ad eoꝝ legitimã tangit Bal.in.l.j.in fi.
C.si qd in frau.pa.Jmo.in.d.l.si quis cũ sciret.facit qd no.Bal.
7 in auť.ex testamento.in.xvj.co.C.de col.¶†Quarto pondera
tex.in ver.seruabo,qui innuit ꝙ ex pacto oriat̃ actio:nã qñ.l.p̃-
cipit aliquid seruari intelligiť quo ad actionẽ et exceptionẽ.l.
statuas.ff.de acq.re.do.gl.ĩ auť.sacramẽta puberũ.C.si aduer.
vẽ.ꝛ tãto fortius cũ tex.in.l.pe.C.eo.addat dictionẽ,p̃cisaz,ꝙ pa
cta oĩno sunt seruãda.Bar.dicit ꝙ huius ʒ̃rij nũq3 vidit bonã
solutionẽ ꝛ rñdet diuinãdo:vt hic,p eũ.Tamen glo.j. huius.§.
quã ipse põderat nihil supplet ad edictũ pretoris:vt dicit Bar
to.sed loquiť de.§.p̃cedentibus.Raph.Ful.rñdet ꝙ iste.§.ꝛ se
quentes loquunť de pactis liberatorijs q̃ nõ p̃nt dici ꝙ actio-
nẽ pducãt:ꝛ sup hoc aliqua ṽba inania effundit tamẽ pretor in
edicto nõ habuit istũ respectũ:q2 ridiculũ esset dicere ꝙ edictũ
pretoris gñale restringereť ad pacta liberatoria tantum.Alio
modo respõdent Pau.de ca.ꝛ do.Mar.lau.hic ꝙ contrarium
p̃cedit nisi resultaret legũ correctio prout hic vbi corrigeretur
regula.§.sed cum nulla.s.ea.l.sed nec ista valet:q2 tpe quo pre-
tor fecit,edictũ nõ erãt ista iura:licet postea edicta fuerit:neces-
sarium ergo est dicere ꝙ verba pretoris:pacta seruabo, intelli
gant qñ habilia sunt ad actionẽ:q2 vestita:alias seruabo quo
8 ad executionẽ.¶†Quinto no.in ver.pactoꝝ.quedã pacta es-
se realia:ꝛ q̃daz personalia,declarando dupliciter:vt in gl.ꝛ ple
9 nius Pau.de cast.ꝛ Alexã.hic.vtilitas est:q2†pactum factum

c ¶Plerũq3. Adde doc.i.l.si plures ff.de vul.et pup.doc.in c.j.d of.dele ga.lib.vj.et raph.cum.ꝯsi.lxxiij.incip.d.Thomas canonicꝰlucanꝰ.

cũ vna persona nõ extendiť ad alias .l.si vnus.§.ante oĩa.j.eo.
sicut ꝛ in transactiõe.l.imperatores.in prin.vbi Bal.ꝛ in.§.fi.
ff.de transac.Cõfirmo per illud qd pulchre decidit Jmo.in.l.fi.
ff.a quib.app.non licet.circa antepe.chartã.in vers.aduerte tñ
ꝛc.vbi tenet ꝙ stãte statuto ꝙ ꝯtra instrumẽtũ publicũ nõ pos
sit opponi nisi exceptio solutiõis:sed debeat statim executioni
mandari statutũ intelligiť qñ agiť cõtra illũ cũ quo factũ est in
strumentũ:secus si cõtra tertiũ possessorẽ:q2 ille posset quascũ-
10 q3 exceptiones opponere.†ꝛ idẽ tenet Ang.in.d.l.si vnꝰ.§. an-
te oĩa.Jmo.in cle.j.in.iiij.co.de re.iu.p illud qd vult glos.ibi in
ṽbo cõtra se.dũ vult qd illud ꝙ diciť ibi,ꝙ cõtra tres sentẽtias
ꝯformes si petatur,executio nõ possit amplius opponi de nulli
tate,est verũ,si petiť cõtra illũ cõtra quem sunt late:secus si con
11 tra tertiũ.†Confirmo p id qd notabiliter dicit Bald.in.l.j.C.
cõ.de le.qd statutũ disponẽs q instrumentũ garẽtigionatũ ha
beat executionẽ paratã:ꝛ cõtra illud nihil possit opponi dz in-
telligi qñ agiť ʒ principalẽ,debitorẽ actione personali vel hypo
thecaria:secus si cõtra tertiũ possessorẽ.q2 statutũ nõ habebat
locũ.ꝛ sequiť Pe.de ancha.in repe.c.canonũ statuta.de cõst.in.
ver.circa istã extẽsionẽ.ad p̃dicta adde Alex.in cõsi.xxxiij.in.iij.
volu.incip.viso themate suprascripto:ꝛ his que copiose.ꝛ in cõ
12 si.sequenti.in.iij.co.in fi.†Cõfirmo per tex.no.in.c.super eo.de
offi.dele.vbi licet causa fuerit cõmissa p principẽ appellatione
remota:etiã si intelligat̃ de nõ friuola:tñ a lata sñia tertiꝰ com
parẽs p suo interesse põt appellare:q2 ad eũ verba illa nõ diri
13 guntur:ꝛ idẽ no.Bar.in.l.j.§.j.ff.a quib.appel.nõ licet.†Cõfir-
mo per id qd vult Bal.in.l.si p te.C.de do.promis. vbi dicit ꝙ
statutum disponẽs ꝙ instrumenta cõfessionata debeant mãda
ri executioni,intelligitur ad instantiã creditoris cum quo istru
mentũ est celebratũ,nõ aũt tertij,quod limita vt p Bald.in.l.si
14 cui legereť.§.fi.ff.de leg.j.†Limita tñ principalẽ cõclusionẽ dũ
dixit qd pactũ factũ cũ vno:alij nõ prodest nec nocet:est vex,ni
si tale pactũ sit celebratũ cũ p̃ncipe vel ciuitate,vel cũ alio ha-
bente p̃tãtẽ legis ꝯdẽñ.q2 cũ tale pactũ habeat vim legis oĩbꝰ
alijs põt nocere ꝛ pdesse:ita Bar.et Bal.in.l.donatiões quas
parẽtes.C.de don.iter vi.ꝛ vxo.Bar.ĩ.l.cesar.ff.de pub.ꝛ in.l.
15 ciuitas.in.j.co.ff. si cer.pet.¶†Sexto no.ibi nõ minꝰ ex ṽbis
quã ex mẽte cõueniẽtiũ ꝛc.intelligẽdo literã ,put iacet ꝙ in cõ-
tractibꝰ nõ minꝰ attẽdunť ṽba quã mẽs.facit.l.si alij fundꝰ.ff.de
vsufru.lega.ꝛ.l.si repetẽdi.C.de cõdi.ob cau.sed conuertẽdo li
terã vt facit glo.no.ꝙ in cõtractibꝰ magis debet attendi mẽs
quam ṽba ꝛ vtrũq3 notabile põt esse bonũ ßm Bal. nã si mens
nõ põt aliquo mõ ,pbari:standũ est ṽbis.l.j.§.si is qui nauen.ff.
de exercito.hñ facit.c.parochianus.de priuile.veritas est:ꝙ in
cõtractibꝰ dz magis attẽdi mẽs q̃3 ipsa verba.tex.est exp̃ssus in
l.in cõuentionibꝰ.ff.de ṽbo.sig. in.l. sed etiã cellus.§.si fundꝰ.ff.
de ꝯtrahẽ.emp.in.l.fi.C.que res pig.ob.pos.gl.in.l.blanditꝰ.C.
de fideius.ꝛ glo.in.l.si in venditionẽ.in glo.fi.ff. cõmunia p̃dio.
16 Ang.in cõs.ij.qd incipit certũ est.in.ij.col.†Similiter in rescri
ptis:q̃3uis sint stricti iuris magis spectatur mẽs q̃3 ṽba,gl. est
17 nota.in.c.si ,ppter tua debita.de rescrip.in.vj.Similiter† in le
gibus.l.nõ dubiũ.C.de legi.l.scire op3.§.aliud.ff.de excus.tuto.
18 †Similiter in statutis magis attẽdiť mẽs q̃3 ṽba:ita dicũt Cy.
Bal.in.l.j.ff.si cer.pe.Ang.notabiliter in consi.lxviij. quod inci
pit marti.Joannis de florentia in penul. colum.ꝛ in cons.cxix.
qd incipit statuto tudertine ciuitatis.in co.vlti.ꝛ in cõs.clxx.qd
incipit.Jtẽ statutũ .d.Anto.de bu.in.c.nouit.in pe.col.de iud.
Pe.de anch.in.c.canonũ statuta.de cõst.in.xvj.col.Facit quod
vult gl.notabilis in.l.tale pactũ.§.fi.j.eo.Jmo dicit plꝰ notabi
liter Bar.in.l. cõtra.l.ff.de leg.j. qd in statutis ꝛ ꝯsuetudinibꝰ
dz attẽdi ꝛ seruari mẽs ꝛ rõ licet ṽba statuti offendanť.facit.d.
19 l.nõ dubiũ.C.de le.¶†Predicta fortius militãt in vltimis vo
luntatibꝰ,vbi semp dz attendi volũtas testatoris tanq̃3 regina
potius q̃3 verba.l.in cõditionibꝰ primũ locũ.ꝛ.l.publius.§.fi.ff.
de cõdi.ꝛ demon.in.l.iij.§.condi.ff.de adi.lega.ꝛ.l.cũ propone-
retur.ꝛ ibi notabiliter Pau.de ca.ff.de lega.ij.ꝛ.l.fideicõmissa.
§.itẽ si quis.ff.de leg.iij.ꝛ.l.iij.in fi.vbi tex.notabilis.C.de liber.
prete.ꝛ.l.cũ virũ.C.de fideicommiss.ꝛ.l.cum questio.in fi.C. de
lega.notat Bal.in.l.quoniã indignũ.C.de testa.ꝛ dicit notabi-
liter Ang.in cõsi.clxix. quod incipit super puncto suprascripto
in.j.col.mentẽ ꝛ rõnem testatoris esse cõsiderãdã,etiã si sit ꝯtra
20 eius ṽba.¶†Septimo no.in ver.plerũq3.ßm Bar.ꝛ alios ꝙ
pactũ in dubio presumiť reale, dato ꝙ psona sit in pacto inser-
ta q2 censetur adducta ad demonstrandum nõ autẽ ad taxan-
dum:ꝛ vt potius determinet actũ rei promisse: de quo plenius
p Bar.ꝛ alios in.l.qui in futurũ.j.eo.ꝛ in.l.si sic magis.ff.de ver.
21 obl.¶†Octauo noto ex tex.iunctis p̃rime dictis,ꝙ dictio ple
c rumq3[c] denotat regulam ita esse ꝛ non actum causalem,facit me
lius text.in.l.tutela.ff.de tutel.ꝛ in.l.qui duos. in fin.ff. de lega.
iij.in.l.cum virum.vbi glo.et docto.C.de fideicommis.ꝛ in.§.fi.
insti.de legi.

insti.de legi.pa.tutel.no.Bar.in.l.j.in prin.per illū tex.cū gloss.
22 ff.de tutelis et rō.distra.†Adde secus esse in dictiōe interdū, q̄ facit totū ecōtra,q: denotat illud esse casuale,⁊ regulā esse in 2trariū,glo.in.l.legitima.3̄.eo.pbaī in.l.admoneñ.ff.de iureiurā.⁊ in.l.interdū.ff.de cōdi.inde.¶Nono no.in ver.dolo malo. ꝙ pacta dolo inita nō sint seruāda,⁊ q̄uis tex.nō dicat: pōt teneri,ꝙ talia pacta etiā nō producāt exceptionē: cū exceptio sit fundata in equitate.l.ij.ff.de excep.do.et nō est equū seruari pa
23 ctū dolo initū.¶Decimo noto ibi dū dicit pretor ait.⁊ gl.dicit tacite:qḋ illud qḋ venit p argumentū a cōtrario sensu,dʒ veni re tacite:cū veniat p cōiecturā.l.apud:antiquos.in fi.⁊ ibi glos. vult.C.de fur.facit.l.si quis ex argētariis.§.pbibet.cū glos.j.ff. de edē.⁊ est bon⁹ tex.in.c.cū apostolicā.de his q̄ fiūt a pla.et in l.vnica.ff.si tab.testa.nul.exta.q̄uis contrariū notet ex h̄ text.
24 Bar.⁊ minus bñ.¶†Undecimo no.ex fi.tex.ꝑm Pau.de cas. ⁊ moder.ꝙ 2tract⁹ dolo initus dʒ simulatus:hoc est verū large:proprie autē est differentia ꝑm eū quia simulatio dicitur qñ vtraq̄ pars consentit:sed in dolo consensit dolus ille qui dolū cōmittit.Que aūt differentia sit inter fraudē ⁊ simulationē dic vt per Bal.in.c.beneficiū.si de feu.fue.cōtrouer. inter dom. et
25 agna.¶†Ultimo no.diligēter gl.hic in verbo dolo malo,q̄ notabiliter vult 2ctus initus p dolū valet tñ 3 dolosuʒ volēte aduersario q passus est dolū:⁊ ita limitanī iura q̄ dicūt cōtractuʒ initū dolo esse nullū.l.eleganter.in prin.ff.de dolo.l.iiij.§.fina. ff.p socio.⁊ ita ad hoc no.istā glo.Bal.Ange.⁊ Moder.Adde similem gl.in.l.elegāter.in prin.in glo.parua in verbo nulla,et in glo.magna.⁊ ibi Bar.in.ij.co.ff.de dolo.⁊glo.in.l.in cause.la ij.in prin.ff.de mino.facit.l.iulianus.§.si qs ad colluden.⁊.§.si quis a pupillo.ff.de ac.emp.Notāt cano.ꝑcipue do.Abba.in.c.
26 dilecti.de emp.⁊ vē.†Et subiicit Bar.in illo.§.si qs a colludente.in fi.ꝙ ille q passus est dolū pōt petere ab eo q commisit dolū vt declaret an velit cōtractū valere ⁊ cogiī declarare p illuʒ §.quē dicit singularē Bal.in.l.dolū.C.de peri.⁊ commo.rei vē. facit.l.si quos.vbi Bar.C.de decurio.li.x.¶Limita nisi lex resisteret actui in quo interuenit dolus q: tunc passus dolū non posset facere actū valere.tex.est in.l.a diuo pio.et ibi glo.notabilis.ff.de ritu nup.⁊ illā glo.dicit non esse alibi Bal.in.l.j.in.ij. col.C.plus valere quod agitur.in.l.non dubium.in.x.col.C.de legi.⁊ in.l.ea que.C.de dona.ante nupt.quem omnino vide ad istam materiam.

1 ¶Dolus ⁊ fraus quomodo conueniunt.
2 Fraus ⁊ simulatio quomodo differant.
3 Fallacia quid sit:quid calliditas:⁊ quid machinatio.
4 Fraus aliquando ponitur pro pena.

Sed si fraudandi. Iste est fortis ⁊ difficilis §.et multuʒ variaī in intellectu.De pacto inito p fraudē edictū pretoris non facit mētionem expressam.q: omne pactū frauduleter extortum aut est iniquū qñ extorquet ꝙ de iure extorqueri nō debet:aut est superuacuū qñ deceptus tale pactū fecit.Iteʒ fraus inest dolo tanq̄ species generi:vñ cum ꝑtor in edicto remotiuo dicit pacta dolo inita,non esse seruāda videī idē statuisse qñ fraude:cū ad remotionē generis remoueatur quelibet eius species.Et siue dolus cōmissus fuerit a princ.siue ex postfacto obstat exceptio doli.h.d.ꝑm primum intellectū gl.communiter approbatum: cum quo etiā in effectu cōcordat scḋs intel.Bart.¶Diuidiī iste.§. in tres partes.In prima poniī oppositio cōtra edictū pretoris ꝙ fuerit diminutuʒ.In scḋa poniī eius excusatio.In tertia poniī aliud dictū.scḋa ibi:ʒ elegāter.tertia ibi: siue igiī ab initio. ¶Ad euidentiam huius.§.premitte ꝙ legitur in glos.duobus principalibus modis:licet quatuor videātur.Primo ꝙ ver.in est enim dolo ⁊ fraus,referatur a prin.ibi pretor nihil edicit ex
1 cusando pretorē ꝙ id qḋ dixit de dolo intelligiī dixisse de fraude q: dolo inest fraus ⁊ hoc modo trāsportaī litera.†Secundo modo legitur p gl.ꝙ ille ver.inest eñi.referaī ad proximū dictū ibi superuacuū est ⁊c.Primus intellectus glos.subdiuiditur in quatuor,circa illa verba inest eñ dolo ⁊ fraus: primo ꝙ dolus sit genus,fraus autē sit species dolo:⁊ sic inest prout species generi,⁊ iste est communis quē etiā tenet do.Abb.in.c.ex tenore. de rescri.⁊ in 2si.lxix.qḋ incipit videī primo dictum magistrum in.ij.col.in.j.vo.Bal.in.l.pignus.in.ij.col.C.de pig.act.⁊ est gl. iuncto tex.in.l.ij.C.de in lit.iur.Alij duo intellectus gl.ꝑsupponunt totū ecōtra,ꝙ fraus sit gen⁹ ⁊ dolus species. Quartus sit ꝙ sint synonima:⁊ idē importēt ⁊ hoc sequitur Bar.Ang.⁊ cōmuniter doct.⁊ est glo.in.l.j.in ver.fraude.ff.de his qui no.infa.
2 †Que aūt differētia sit inter fraudē ⁊ simulationē ponit Bald. in.c.si beneficium.si de feu.fue.cōtrouer.inter domi.⁊ agna.Alibi habetur cōtractus simulatus est ipso iure nullus:factus aūt in fraudē valet:sed rescinditur vt declarat Bar.in.l.post cōtra
3 a ctum.in.iij.col.ff.de do.†Quid aūt sit fallacia:ᵃ quid calliditas ⁊ quid machinatio ponit Albe.hic,⁊ in dictionario in vbo fallacia.⁊ dicit ꝙ fallacia est mētiēdo: calliditas in tacēdo verita
4 tē:machinatio est ars loquēdi.l.j.i fi.⁊.l.qro.ff.de ac.emp.†Itē adde ꝙ fraus aliqñ poniī p pena:vt est text.in.l.cū aūt.§.excipiī el.j.ff.de edil.edi.¶Extra gl.alio mō legiī ꝑm Bar.in eo q tēpore pacti cogitabat se nō obseruaturū pactū: ⁊ sic cogitabat fraudare:q intellect⁹ reprobaī p Ful.⁊ oēs:q: ppositū in mente retentū nihil opatur.l.si repetēdi.C.de cōdi.ob causam.l.cogitationis.ff.de penis.Aliū ⁊ quartū intellectū videī ponere Bar.sed nō discrepat ab intellectu gl.Quintū tradit Pau.de ca.⁊ dicit se audiuisse a Bal.⁊ si bñ referaī vī plani⁹: qḋ iḋ ꝑtor in edicto nihil dicit de pacto fraude facto,q: si solū fraus est re et nō 2silio:puta q: creditor fecit pactū de nō petēdo:ex quo re ipsa fraudaī:certe iniquū esset ꝙ creditor vellet destruere illḋ qḋ bona fide semel remisit q̄uis re ipsa fraudatus reperiatur remittendo:alias si fraus sit cōmissa re ⁊ cōsilio superfluū fuisset:ꝙ pretor istud dixisset ex quo eñ dixit de pacto facto p dolū censeī idem disposuisse de pacto facto p fraudem, cum in dolo insit fraus.Sextū intellectū tradit Iac.de are. parmēsis queʒ sequiī Albe.⁊ Raph.Fulg.hic:⁊ eū ita declarādo: vt declaro satis pōt procedere.Nā pretor in edicto bene fecit mentionem de fraude qñ pactū fit in fraudeʒ.l.dū dicit neq̄ quo fraus ⁊c. Sed qñ pactū fit in fraudē alterius pacti nihil est dictū a pretoris edicto:et ratio est:q: illud vltimū pactū aut est iniquum aut superfluū.Nā iniquū est:si primo creditor bonafide fecisset primū pactum de non petendo postea fraudulenter extorsisset istud scḋm pactū de petēdo:aut esset superfluū si et primū ⁊ secundū fuissent fraude facta:cōstat neutrū valere:sicut si esset facta dolo:q: dolo inest fraus.¶In gl.sup verbo iniquū.respōde ad 2traria glo.vt p Bar.⁊ alios hic:vel aliter vt per Ange. ⁊ Fulg.hic. Iason Padue.

1 ¶Interrogatio si precedat ⁊ sequaī responsio ꝑsumiī stipulatio:nisi contrariū actum probetur.
2 Presumptiones due sunt pro instrumento:ꝙ sit verū:ꝙ sit solenne.⁊ nu.3.⁊.4.
5 Uerba partiū quando sunt dubia:et possunt trahi ad duplicēʒ intellectum:recipiunt illum intellectum de quo partes fuerint expresse protestate.
6 Notarius in instrumēto nō pōt apponere nisi ea de quib⁹ fuit rogatus de tpe confecti instrumenti.
7 Instrumentū nō p hoc redarguitur de falso licet pbeī 2tra id qḋ resultat ex presumptione instrumēti.⁊ nume.8.
9 Uerba instrumēti qñ possunt trahi ad falsuʒ ⁊ ad nō falsum:in dubio fit interpretatio ꝙ nō cōtinet falsum.
10 Probatio falsi debet de necessitate concludere.
11 Probatio per testes 2tra ꝑsumptionē resultantē ex instrumēto:vel cōtra solēnitatē bene admittiī,licet cōtra tenorē instrumenti nō possit pbari p testes.
12 Stāte statuto ꝙ nulla admittaī pbatio vel exceptio 3 publicū instrumentū dʒ intelligi qñ quis vellet directo pbare cōtra tenorē instrumenti:⁊ nu.14.⁊.15.vide etiā nu.16.
13 Probatio qñ est cōtra vel ꝑter instrumētuʒ vel ad interpretationē instrumenti sufficit pbatio p testes.
17 Testes quinq̄ requiruntī ad reuocationem legati.

ᵃ ¶Fallacia. Addē.l.j.ff. de dolo.gl. in.l.j.§.ij. ff.de dol.

1 **Quod fere.** †Si precedat interrogatio ⁊ sequitur rñsio ꝑsumitur stipulatio nisi cōtrariū actū probeī.h.d.Ratio huius tex.est q: ptes ꝑsumunī cogitasse facere actū solennē ⁊ efficaceʒ.l.iij.ff.de test.mili.¶Et pōdera ꝙ egregie pbat iste tex.qḋ verba nō intelligātur ꝑm subiectam materiā dicit nouissima parte pactorū,q: vt vba habeāt efficaciā:⁊ actus subiiciaī effectui recedimus a subiecta mate
2 ria:⁊ ita limitat.l.si vno.in prin.cū glo.ff.locati.¶†Scḋo not. ex tex.ibi in fi.nisi cōtrariū expresse pbetur:quod q̄uis regula sit,ꝙ pro instrumento ꝑsumiī.l.cum precibus.C.de proba.nam p instrumento sunt due presumptiones,ꝙ sit verū ⁊ ꝙ sit solenne,ꝑm Bal.in.c.j.§.instrumentum.de notis feu.Item instrumentum est probatio pbata et nō pbanda ⁊ veritas apparens dicit Bal.in.l.imperator prima.in.ij.col.ff.de statu hominū.et in.l.ij.in.j.col.C.qñ fiscus vel priuatus.⁊ in.l.quoties.in fi.C.de iudiciis.⁊ in.l.fi.C.de vsur.pupil.⁊ in auī.qui semel.C.quomō ⁊ quādo iudex.⁊ in.c.2suluit.in.v.colum.in fi. de officio delegati. tamē licet ita sit potest tñ probari 2trariū vt hoc text.qḋ iḋ est quia instrumentum nō expresse dicebat:sed bene ꝑsumebatur
3 ex ipso instrumento,vt declarat hic glo.not.† subdit etiam no. Ange.quod illud quod dicitur quod presumitur pro instrumēto,est verum nisi in instrumento aliquid enuntiatiue contineatur,puta titius filius sempronij:nam illa verba non probant filiationem:nisi talia verba enuntiatiua essent de substantia vel necessitate,text.est in.l.optimam.C.de contrabend.⁊ committen.stipulatione,allegat Inno.ita tenere.in.c. cum in iure pe

ritus.de offi.deleg Adde ꝙ illũ tex.in.l. optimã. reputauit ad
hoc singularẽ Bal.in.c.series.de testibꝰ.Istã etiã regulã ponit
do.Ant.in.c.illud.de p̃sump.⁊.do.Mathe.in suis notabilibus
4 dictis in notab,lxxx.†Adde fortius,ꝙ imo si in instrumẽto ali-
qd ꝯtineat assertiue sȝ incidẽter,puta q̃ in eo dicat, semproniꝰ
q est pcurator cañ,adhuc illa verba assertiua nõ pbãt eũ esse p
curatorẽ:ita tȝ notabiliter Bal.in rub.C.de fide instru.in.iiij.
col.quẽ simpliciter sequit Pe.de anch.in cle.j.de pba.Idez tȝ
Bal.in.c.j.in.j.col.de pcu.⁊ in.l.ordo.C.de execu.rei iudi.Spe.
in ti.de instru.editione.§.restat.ver.pe.Lu.ro.in.ꝯs.lxij.qd inc.
sclũ esse videre:facit bene tex.in.l.ne satisdatio.⁊ ibi Angel. ad
hoc no.ff.rẽ ra.haberi.quã facit ad hoc singularẽ.Lud.ro.in.sin
gulari.cclij.qd inci.R.d.Cardi.s.marcelli.¶ Adde ꝙ fortiꝰ
⁊ notabiliꝰ tȝ do.Cardinalis florẽtinꝰ:nec forte alibi inuenies
in.c.si,de si.instr.i vlt.co.in ver.vltio pone,ꝙ tabellio ⁊c.vbi re-
fert se alias dixisse in facto,ꝙ etiã si notarius diceret in instru-
mẽto:titius pcurator talis vt ꝯstat tali instrumẽto manu talis
notarij a me viso ⁊ lecto,ꝙ adhuc p ista verba nõ dicit pbatuȝ
de mandato illius pcuratoris,q̃ esset testimoniũ reddere.non
aũt mandatũ autẽticare:vt ibi pleniꝰ p eũ:qui dicit hoc esse be-
ne notandũ:q̃ sepe de facto occurrit.¶ Limita p̃dicta oĩa vt
pcedant q̃tuȝ ad fauorẽ illius asserti pcuratoris:tñ ꝯtra eũ il-
la verba bñ pbãt etiã quo ad tertiũ:ita limitat Lu.ro. in ꝯsilio
lxiij.allegat ita tenere i.d.l.optimã.Tu add Bal.in terminis:
5 in.c.series.de testi.¶ †Tertio ⁊ vltimo.p istũ tex.dicit Inno.
in.c.cũ.M.ferrarieñ.de cõsti.⁊ referũt Ang.⁊ Pau.de ca. hic,
ꝙ qñ verba partiũ sunt dubia ⁊ pñt trahi ad duplicẽ intellectũ
recipiũt illũ intellectũ de quo ptes fuerint expsse ptestate: q̃
nõ debẽt operari vltra eoꝝ intentũ.l.oẽs.in princi.ff.si cer.pet.
sed qñ verba essent clara ad oppositũ ptest. nihil operaret: q̃
actus ꝯrius protestationi tollit ptestationẽ.c.solicitudinem.de
appel.no.in.d.c.cũ.M.ferrarieñ.cũ similibus.Bar.⁊ alij in si-
mili in aut.offerat C.de litis ꝯtest.de eo q dicit tatis litẽ ꝯteste
tur sed nõ aio ꝯtestandi: ⁊ ita ptestat:illa ptestatio nihil rele-
uat:facit qd vult Bart.in .l.si qs extraneus.in prin.ff.de acqr.
here.de quo vltimo dixi i.l.fi.ff.qd q̃q3 iur.¶ Capio gl.in vbo
pbetur:quã diuide in duas principales.In pria opponit ꝯtra
tex.⁊ soluit.In scda format questionẽ:scda ibi:itẽ nũqd ⁊ est sin
6 gularis gl.ẽm Ang.⁊ Pau.de ca.hic.†Ex pria pte glo.habes
colligere quinq3 ꝯclusiones.Prima ꝯclusio,ꝙ q̃uis in instru-
mento dicat titiꝰ rogatus,spopõdit meuius si pbat non fuisse
stipulationẽ:p hoc nõ redarguit instrumẽtũ de falso:q̃ potuit
esse qd respõsio sit secuta ex interuallo:quo casu nõ dr stipula-
tio.itẽ q̃ potuit pars esse in absentia: vt in glo.Istud exẽplum
reprobãt Bar.et ceteri oẽs:cũ i instrumẽtis pub.reqrat locꝰ ⁊
tps;vt hic p eũ.Itẽ q̃ notariꝰ i istrumẽto nõ põt apponere ni
si ea de quibꝰ fuit rogatꝰ tpe ꝯfecti instrumẽti:vt no.in.c.j. de si.
7 instr.¶ †Scdo habes ex gl.singulariter no.ẽm Ang.⁊ Pau.
de ca.ꝙ lȝ pbet ꝯtra id qd resultat ex p̃sumptiõe instrumẽti:nõ
idõ p hoc redarguit instrumẽtũ de falso:secus si pbaret ꝯtra te-
norẽ instrumẽti vel ꝯtra ea q̃ notarius attestat in instrumẽto.
8 ¶ Tertio p istã gl.dicit Bal.in.l.imperator.in.ij.co.ff. de stat.
ho.ꝙ potius p̃sumit diuersitas tpis vel loci: q̃ p̃sumit falsitas
9 scripture.¶ †Quarto no.ex hac glo.ꝙ qñ verba instrumẽti[a]
a pñt trahi ad falsum:⁊ ad nõ falsum:in dubio sit interpretatio:ꝙ
nõ ꝯtinet falsum:⁊ ita tȝ Bal.in.l.j.C.de sac.san.eccl. facit regu
10 la.l.merito.ff.p socio.†Et ex hoc habes quinto notare ex hac
glo.qd pbatio falsi dȝ de necessitate ꝯcludere:⁊ ita p istã gl.no.
Bal.⁊ Ang.hic.Sali.in.l.de tutela.C.de in integ.resti.minoꝝ.
do.Alex.in ꝯsi.lxx.in.j.vol.incip.viso pcessu inqsitiõis in.ij.col.
⁊ i ꝯsi.lxxiiij.qd inci.viso testõ.Io.in.viij.col.in eo.vol. facit qd
no.Bart.in.l.quoties.§.j.p illũ tex.ff.de here.insti.facit bonus
tex.in.l.ꝙ adhibens.in fi.C.de his q in testa. sibi ascri.que.l.est
notabilis ad excusationẽ simpliciũ tabellionum. ẽm Bal.in.l.
11 j.ad fi.ff.de.ll.¶ †Ex scda parte gl.habes notare: ꝙ lȝ ꝯtra te-
norẽ instrumẽti nõ possit pbari p testes:tamẽ cõtra p̃sumptio-
nem resultantẽ ex instrumento vel contra solennitatẽ bene ad-
mittit pbatio p testes:⁊ ad hoc istã glo.multum notat Bar.et
reputat tenendã mẽti:⁊ ad hoc ista glo.est solẽnis ẽm Bald.in
c.cũ a nobis.in vlt.col.de testi.⁊ in.c.tertio loco in pe.col.de p-
12 cu.†Et p eam inferũt Ang.⁊ Fulg.⁊ sepe practicatur Medio
lani:ꝙ stante statuto ꝙ ꝯtra instrumentũ publicũ nõ admittit
aliqua pbatio vel exceptio dȝ intelligi qñ qs vellet directo pro
bare ꝯtra tenorẽ instrumẽti:sed si vellet pbare ꝯtra p̃sumptio-
nẽ vel solẽnitatẽ:puta ꝙ ille q fecit instrumẽtũ nõ erat notariꝰ:
tunc potest pbare non obstante statuto:et licet ista glo. allege
tur p singulari:habes duas alias glo.vnã in.l. reos .§. cum in
tabulis.in ver.videbuntur.Et ibi Ang.⁊ Imo. ad hoc not.ff.
de duo.re.⁊ glo.in.l.j.C.de cõtrahẽ et commit.stip. sequit etiã
Ange.in repe.l.scieñ.in.v.col.ff.de ver.ob.facit bene text. in.l.

a ¶ Instrumenti.Adde Bal.i.l.imperator.de stat.ho.

b ¶ Statuto.Add Bal.in.l.si nõ sortẽ.in.§.j.ff.de cõ.inde.

¶ Re indicata. Add Bal.in.l.si causa.C.de transac.

quicunq3.⁊ ibi Bar.ad hoc.no.C.de apo.pub.li.x.no.etiã Bar.
13 in.l.gñaliter.in vlt.co.p illũ tex.C.de non nume.pecu.†Et dicit
Bal.hic,ꝙ qñ pbatio est ꝯtra vel p̃ter instrumentũ vel ad iter-
pretationẽ instrumenti,sufficit pbatio per testes:vt hac gloss.
allegat etiã Cy.in.l.optimã.C.de cõtrahẽ.⁊ cõmit. sti.⁊ iaddi.
facit qd no.Bar.in.l.ij.§.p̃tor.⁊ ibi.ff.q satis.cog.ꝙ lȝ cõtra in-
strumẽtũ nulla exceptio possit opponi:exceptio tñ p̃t stare,ꝙ il
le q fecit instrumẽtũ nõ sit notariꝰ:⁊ istud põt opponi ꝯtra istru
14 mentũ statuto nõ obstãte.†Itẽ stãte dicto statuto[b] ꝙ cõtra in-
b strumentũ nulla possit opponi tñ semp põt opponi exceptio q̃
ex inspectiõe instrumẽti apparet:puta qd pmissio sit facta sine
cã ẽȝ Imo. in.l.fi.in pñ .ff.a qui.ap.nõ licet.Alex.in cõsi.lxxvij.
in.iiij.vol.incip.visis dubitationibꝰ elegãter formatis.in fi.col.
15 †Alibi etiã dicit multũ signanter Panor.in.c.sciscitata.in.iiij.
col.de in integ.resti.p glo.ibi in verbo effectũ quã dicit se plu-
ries allegasse circa statutũ disponẽs ꝙ cõtra sñiam nulla possit
opponi exceptio:vel cõtra instrumentũ:dicit Panor. ꝙ dȝ in-
telligi,nisi opponẽs exceptionẽ legitimã offerat se velle pbare
incõtinenti:q̃ ex quo incõtinenti pbationẽ offert: audiendus
est,nõ obstante statuto.Mouet:nã statutũ id reijcit exceptio-
nes ppter p̃sumptam fraudẽ,sed ista p̃sumptio cessat in eo qui
incõtinẽti vult pbare,p multa iura que ipse allegat.Idẽ tenet
Panor.in.c.sup eo in fi. de offic.dele. tamẽ illã decisionẽ Pa-
nor.multis modis reprobat Alex.quẽ vide in ꝯsi . xciiij.in .iiij.
vol.incip.clarissime dñe vicarie:⁊ ibi citra conscientiã multum
16 inuehit ꝯtra Panor.†Itẽ adde circa istã partẽ gl.q̃ vult,ꝙ cõ
tra presumptionẽ instrumenti admittitur probatio per testes
nam debes aduertere ẽm Pau.de cast.hic:ꝙ etiã si in instru-
mento adessent tres vel quatuor testes:tamẽ ad proban.cõtra
presumptionẽ instrumẽti duo testes sufficiunt:sed si ageret de
probãdo.contra tenorẽ requirerentur plures: ita Bart.⁊ alij
in.l.ij.§.j.vbi vide Ang.⁊ Imo.ff.quẽad.testa.aper. cano.in.c.
17 tertio loco.de presump.†Tolle simile:nã ad reuocationẽ lega-
ti requiruntur.v.testes.l.fina .in fine.C.de codic.tamẽ possum
pbare p duos testes,ꝙ post legatum superuenerũt inimicitie
capitales inter testatorem et legatarios,propter quas intelli-
gatur legatum reuocatum.l.fideicom.cum glo.C.de fideicom.
l.iij.§.fi.ff.de adimen.lega.

1 ☞ Transactio quamuis non valeat super re iudicaca: tamẽ bene valet pactum.

2 Pactum contra publicam vtilitatem nihil valet.

3 Iuramentum interpositum cõtra ea que principaliter publicam vtilitatem respiciunt,nihil valet.

4 Uenire contra factum proprium licitum est.

Si paciscar.

Pactũ per quod tollitur ius priua-
ti valet,secus si ius publicũ,etiã si iu
1 ramento vel stipulatiõe nõ valeret.h.d.vsq3 ad.§.si añ.¶ †No.
c ex tex.ibi ne iudicati:qd q̃uis trãsactio sup re iudicata[c] nõ va-
leat.l.si diuersa.cũ glo.no.C.de trãsactio.l.eleganter in prin.ff.
de cõdi.inde.⁊.l.post rẽ.ff.de trãsac.cũ si.tñ bene valet pactum.
Ratio diuersitatis est:q̃ trãsactio dȝ esse de re dubia:secꝰ i pa-
cto.l.j.⁊ ibi glo.declarat.ĩ.de trãsac.sed p rem iudicatã res est
2 effecta clara.d.iuribus.¶ †Secundo no.ꝙ pactũ cõtra publi-
cam vtilitatẽ nihil valet:q̃ iuri publico nõ põt pactis priuato
rum derogari.l.ius publi.ĩ.eo.Si qs faceret pactũ cũ bannito
de eo nõ offendẽdo tale pactũ nõ valet:q̃ est ꝯtra publicaȝ vti
litatẽ:ẽm Bal.Ang.⁊ Mod.hic. Idẽ tenet Bart.in.l.j.§.non
3 fuit.ff.de dolo.⁊ in.l.qui seruũ.ff.de ver.obli.¶ †Ultimo no. in
ver.⁊ gñaliter.ꝙ iuramentũ interpositũ ꝯtra ea q̃ p̃ncipaliter
vtilitatẽ publicã respiciũt,nihil valet:qd facit ad multa de qui
bus Bar.in.l.si qs p eo.cũ cõcor.ff.de fideiu.p canonistas in.c.
cũ ꝯtingat.de iureiur.Et iste tex. clare pcedit de iure ciuili:at-
tẽto ꝙ olim ius ciuile poterat infringere et annullare iuramẽ
tũ:vt in simili ptȝ in.l.si inquilinos.in fi.ff.de leg.j.⁊ qd vult gl.
in.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure pat.tñ de iure cano.quo seruãdũ
est omne iuramẽtũ ꝙ põt seruari sine interitu salutis eterne.d.
c.cũ cõtingat.⁊ iuramentũ est res spiritualis, de quo leges se-
culares se nõ possunt impedire:videt ꝙ iste.§.hodie nõ pcede
ret de iure cano.de quo tangit aliqd Pau.de ca.hic p cano. in
c.ij.de pactis.lib.vj.⁊ in.d.c.cũ cõtingat.cũ suis cõcor. ¶ Gl.
in verbo nõ licet.diuidit in tres.In prima declarat tex.In se-
cũda format vnã.q.In tertia aliã:scda ibi:sȝ id aget postea.ter
4 tia ibi:itẽ qd si partẽ.†Dic vt i gl.q̃ bene dicit,⁊ postea assignat
rõnẽ in scda pte:q̃ licet nõ sit licitũ venire ꝯ factũ ppriũ qñ
agit de facto puato:q̃ eẽt allegare turpitudinẽ suã.l.cũ pritea-
ris.C.de reuo.his q̃ in frau.cre.⁊.l.si creditoris.C.d cõ.ser.ma
nu.tamẽ qñ agit de fauore publico,licitũ est venire ꝯtra factũ
ppriũ iuxta no.p doc.in.l.iusiur.qd ex ꝯuẽti.§.fi.ff.de iureiurã.
⁊ in.l.post mortẽ.vbi late Bar.ff.de adop.¶ Glo.in verbo de-
positi.dũ vult ꝙ etiã ratione futuri doli agi nõ potest, ꝙ etiam
dolus

dolus de futuro pōt remitti: male loquiꝰ: qꝛ inuitaret ad delin
quendū, ꝫ.l. ꝯuenire.ff.de pac.do. Itē qꝛ tale pactū p qd remit
tiꝰ dolꝰ de futuro: esset cōtra publicā vtilitatē cū inuitaret ad
delinquendum ergo nō debet valere. p regulā primā huiꝰ tex.

Jason Padue.

1 ☞ Exceptio pacti directa pducit obligationē naturalē per quam creditor obligatur nō petere.

2 Filius sperās hereditatē patris: si illo viuēte faceret se liberari a creditoribꝰ paternis: talis liberatio valet ⁊ pdest sibi post mortē patris, qūtum ad exceptionem doli. nu.3.

4 Filiusfamilias si pmitteret magnā dotē viuo patre p sorore: effectus paterfamilias teneretur illam dotem soluere.

Si ante aditam. Iuriscōsultꝰ hic incipit tra
ctare materiā satis bonā et
quotidianā quā psequiꝰ vsq; ad.l. rescriptū.§.si pacto. qñ heres
nō vult adire hereditatē propter multa debita hereditaria ne
postea laceretur a creditoribꝰ: ⁊ teneꝰ de suo satisfacere: vltra vi
res hereditarias: nisi creditores prius sibi remittāt ptē debiti:
⁊ ista materia nō reperiꝰ.C.e. Circa quā occurrūt multe.q. ⁊ in
hoc tex. cū.l.seq. poniꝰ qstio: qd si creditores hereditarij remit
tāt pacto futuro hrdi anq; sit hrs: an tale pactū (adita postea
hrditate) sibi psit: dubiū facit qꝛ tpe facti pacti nō erat dbitor:
tñ id pdest: qꝛ effectus talis pacti ꝯferꝰ in tps q erit heres: ⁊ id
si efficiaꝰ heres absq; aliqua mutatione status psone, habebit
directā exceptionē pacti: si aūt ꝯtingat mutari cōditionē statꝰ
puta qꝛ aliqs seruus institutꝰ heres: ⁊ anteq; libertatē ꝯsequaꝰ
⁊ efficiaꝰ heres: paciscaꝰ cū creditoribꝰ: q partē debiti remittāt
si postea efficiaꝰ liber ⁊ heres de rigore iuris pactū sibi nō dꝫ
pdesse: qꝛ qd facit seruus in seruitute: non pdest nec nocet ei ef
fecto libero, qꝛ cēsetur nouus hō.l. qd gs.ff.de reg.iur.l. q res.
§.areā.ff.de sol. et certe de rigore iuris sibi nō prodest: ⁊ ideo si
hi nō cōpetit directa exceptio pacti: tñ ex equitate cōpetit vti
lis exceptio pacti vel doli: sicut in filio statū mutante: ⁊ isto mo
do habes medullā huius tex. vsq; ad.§.hodie. ¶ Pactū de nō
petendo factū per creditores ei qui est vel futurus est heres,
statu nō mutato: pficit quo ad directā exceptionē pacti: sed sta
tu mutato: pdest quo ad exceptionem doli vel vtilis pacti. h.d.
1 cum.l.seq. vsq; ad.§.hodie. ¶ † Pro intelligentia necessario
videndum est: cuius vtilitatis sit: an cōpetat directa exceptio
pacti: an vtilis, videreꝰ em̄ qd i effectu nō discreparent.l.actio.
ff.de neg.ge. Inuenio assignari quatuor vtilitates: primā ponit
Bal. hic, in tertio nota. qꝫ exceptio pacti directa pducit obliga
tionē naturalē per quā creditor obligaꝰ nō petere.l.si vnꝰ.§.pa
ctus ne peteret. cū glo. in vbo ipso iure.j.e. sꝫ exceptio vtilis, qꝛ
de rigore nō cōpetit sed ex eqtate nō obligat natureliter ad nō
petendū: sequiꝰ Pau.de ca. q reputat pulchrū ⁊ vtile ad intell.
multarū aliarū.ll. huiꝰ tituli: que debent dare vtilem exceptio
nem ⁊ nō directā vt in.l.rescriptū.§.fi. ⁊ in.l.heredi.§.j.j.e. seqꝰ
simpliciter do. Alex. hic. Ista vtilitas nō placet: pmo qꝛ modici
effectus vt de se patet: scdo qꝛ falsuꝫ est, qꝫ vtrobiq; nō oriaꝰ obli
gatio naturalis, put etiā tenet.d. Mar. laudē. hic. nam obliga
tio naturalis est de iure gentiū.l.cū amplius.§.his naturam de
bet.ff.de reg.iu. ⁊ oritur vbicūq; adest cōsensus vtriusq; p text.
l.stichū aut pāphilū.§.naturalis.ff.de sol. nec cōsiderat istam di
uersitatē iuris ciuilis inter vtile ⁊ directum: ⁊ hoc puto verius.
Secundā vtilitatē tradit Bal. hic: in.iij.no. ⁊ sequiꝰ.d. Alex. qñ
statutū nō pmitteret opponi exceptionē veri pacti, tūc bñ pos
set opponi exceptio doli vel vtilis pacti, sed tale statutū credo qꝫ
raro inueniaꝰ. Aliā singularē vtilitatē ponit Ange.in.l. ⁊ here
di.§.iul. nā qui hꝫ exceptionē directā pacti dꝛ tutus exceptione
perpetua ⁊ fauorabili p ꝯñs si solueret posset solutū repetere: se
cus qñ est tutꝰ exceptione doli.l. q exceptionē. in prin.ff.de con
di.inde. Sed errat Ang. in fundamētis: qꝛ tutꝰ exceptiōe doli
nō dꝛ tutus exceptiōe odiosa: imo exceptione fauorabili, funda
ta in rōne naturali: ideo solutū repetit vt tenēt bar. ⁊ oēs in.l.ij.
C. qd metus causa: ⁊ glo.in.d.l. qui exceptionē. Vera vtilitas est
qꝛ pactū de nō petēdo qꝫ valet in propria vi pacti, ⁊ pducit dire
ctā exceptionē pacti, tollit ipso iure naturalē obligationē ⁊ eli
dit ciuilē: ⁊ de ista pprie loqꝰ tex.in.l.si vnus.§.pactꝰ ne peteret.
j.eo. Secꝰ est in exceptiōe doli vel vtilis pacti. qꝛ est subsidiaria
et censeꝰ quedā renūtiatio.l. ⁊ heredi.§.iulianus.j.eo. ita singu
lariter declarat Bal.in.l. pacta q ꝫ.in.vj. ⁊.vij.col.C.eo. vbi re
putat hoc esse no. dignū, sequiꝰ Pau.de ca. hic. licet de Bal. nō
recordatus. ⁊ idē Pau.in.d.§. pactus ne peteret. ⁊ ibi.d. Alexā.
in.v.col. ⁊ idē tenet Salic.in.l. pacta nouissima. in duobus locis
s.in.vj. ⁊ in.viij.col.C.eo. ¶ Secūdo no. in ver. idē probat hic es
se tex. singu. fm doct. qꝫ qūuis non sit licitum facere pactū super
hereditate viuētis, nisi ille de cuius hereditate agitur consen
tiat.l.fi.C.e. siue sit extraneus, siue filius: vt ibi tenet glo. in vers
2 aliene, quicquid ibi teneat Fulg. † Tamen si filius sperans he
reditatē patris: illo viuēte faceret se liberari a creditoribꝰ pa
ternis: talis liberatio valet ⁊ pdest sibi post mortē patris, qūtū
ad exceptionē doli: licet videaꝰ fuisse nimiū solicitus. Et dicūt
Bal. Pau.de ca. ⁊ do. Alex. hic. Bar. ⁊ doc.in.d.l.fi. qꝫ iste tex. so
lū pcedit, qūtū ad actū liberatoriū fauore liberationis: sꝫ qūtum
ad actū obligatoriū: puta: si donarē ptē hereditatis: esset illici
ta cōuentio, nisi cōsentiret pater de cuius hereditate agiꝰ.d.l.
fi. Sed tu subtilius ꝯsidera qꝫ alia est rō ad hūc tex. put etiā te
net Bal. qꝛ hic istud pactū nō fit super bonis patris: ita qꝫ reqꝛ
ri debeat ꝯsensus patris: sed fit sup bonis ipsius creditoris: eo
qꝛ creditū a quo inducitur liberatio, est creditoris, ⁊ nō patris de
bitoris: ideoq; patris ꝯsensus nō requiriꝰ: ⁊ istd plus placet ad
3 hunc tex. tñ in effectu ad idē tēdit. ¶ † Tenendo tñ eādem sniaꝫ
iste tex. iuncta.d.l.fi. faceret, qꝫ si filius liberaret aliqnē debito
rē patris viuēte patre ⁊ eo nō cōsentiēte, qꝫ talis liberatio non
noceret ipsi filio post mortē patris: de quo vide Bar. ⁊ alios in
l. filius.j.ff.de solu. ⁊ in.l. cū dñs.§.fi.ff.de pecu.lega. Spe. in titu.
de pac.§.pe.ver. qd si filꝰ. Gemi.in.c. qūuis. de pac.in.vj. Paul.
de ca.in.l. filꝰ paciscēdo.C.eo. Ful. et Pau.de ca.in.l.fi.C.eodē.
4 Predicta cōsidera ad id qꝫ cōsuluit do. Abb. in consi.xij. qd in
cipit. M.d. Jo. in vltimo dubio. in.j.vol. vbi consuluit: qꝫ si filiusf
fa. promitteret magnā dotē pro sorore viuo patre qꝫ effectꝰ pa
terfamilias teneret illā dotē soluere, cū filiosfa. regulariter obli
getur ex omni cōtractu vel quasi excepto mutuo vel voto.l. fi
liusfa.ff.de act. ⁊ obli.l. filiusfa.§.j.ff. ad mace. sed cōsidera qd istd
pcederet, nisi filius pmisisset id ad quod pater tenebaꝰ saltē of
ficio iudicis.l. obligamur.§.lege. ⁊ ibi Bar.ff.de act. ⁊ obli. ⁊.l. q
liberos.ff.de ritu nup. Et vide in proposito aliam mirabilē de
cisionem Bal.in.l.fi. in vlt.col. post mediū.C.de do. promis.

Jason Padue.

1 ☞ Pactū factū a maiori parte creditorum cū herede futuro debitoris mortui de quarta parte debiti remittenda, preiudicat alijs creditoribꝰ si in vnū conuenerint: ⁊ decretum pretoris intercesserit. ⁊ nu.2.

3 Preiudicat minori pti: qd maior ps facit in his q pertinēt ad plures: vel ad singulos: ⁊ agiꝰ de preiudicādo. ⁊ nu.8. ⁊.9.

4 Discordia vbi est inter ptes tūc requiriꝰ decretū iudicis: qd facit pualere illam partem cui adheret.

5 Numerus personarum preualet dignitatj.

6 Personis duabꝰ nobilibꝰ vel in dignitate positis magis creditur qꝫ pluribus alijs rusticis vel vilibus personis.

7 Socij si sint plures q habeāt domum cōmunem pro indiuiso, ⁊ vnus inhabitet totā alijs absentibus nō tenetur soluere pēsionem alijs pro rata.

10 Collectiuū totuꝫ est pro vna dimidia tantū: ⁊ singularis psona pro alia dimidia.

11 Episcopus solus, tm̄ potest: qūtū totum capitulum in his q pertinent ad episcopum ⁊ capitulum.

12 Rectori et vniuersitati scholariū: si detur ptās eligendi notariū: tantam habebit vocē rector solus: qūtam tota vniuersitas.

13 Voces in aliquo actu si denꝰ capitaneo: ⁊ antianis: vnā vocē habebit capitaneus solus: ⁊ vnam antiani.

14 Tutor potest remittere gratis partem debiti pupilli: qñ talis remissio fit necessitate cogente.

15 Procurator q habet mandatum generale cū libera: potest facere tale compromissum in arbitratorem.

16 Pupilli vel tutores p eis habent vocē qñ agiꝰ de re familiari: vel pecuniaria in his q ptinēt ad plures vel ad singulares: sed in actibus vniuersitatum non habent vocem.

17 Difficile est qꝫ vna persona possit sustinere vicē plurium.

18 Coacervatio summarum ⁊ plurium debitorum fit quādo sumꝰ in fauorabilibus.

1 **Hodie tamen.** † Pactū factū a maiori pte cre
ditorū cum herede futuro debi
toris mortui de quota pte debiti remittenda: piudicat alijs cre
ditoribꝰ si in vnū cōuenerint, ⁊ decretū pretoris intercesserit: et
maior pars creditorꝫ consideratur. primo respectu cumuli de
biti: scdo respectu numeri psonaruꝫ. tertio respectu dignitatis.
h.d. cū.l.seq. ¶ Ad euidentiam premitte qꝫ iste.§. loquiꝰ in he
rede debitoris nō adeūte hereditateꝫ: ⁊ hoc est planū vt patet
ex cōtinuatione huius.§. optime facit tex. ibi pactio hmōi iun
cto.§. si ante aditam hereditatē.in.l. iurisgē. in fi.s.e. Pulchrū
⁊ necessariū est videre nungd etiā haberet locū in herede debi
toris q iam adijsset hereditatē: gl. vult qꝫ nō: qꝛ tunc haberent
creditores quē ꝯuenirēt: ⁊ sic cessaret rō huius tex. ⁊ ita expres
se tenet Guil.de cu. Ray. Alb. Bal. Ang. Sali. ⁊ do. Alex. hic:
⁊ sic ista est cōis snia. Cōtrariū subtiliter tenet Ray. ⁊ Fulg. qꝫ
imo iste tex. generaliter pcedit etiā in herede post aditā here
ditatem: pōderando tex. in ver. hmōi pactio iūcto prin. huiꝰ.l.
in ver. Idē ⁊ in extraneo: qui de necessitate loquitur post aditā

beredditatē:qꝛ si intelligeret ante aditā bereditatē:esset sup flu⁹
cū esset iā decisum in.§.si añ aditā.sed tu dic ꝙ ille tex.nihil ob-
stat:qꝛ dato ꝙ loquat̄ añ aditaꝫ bereditatē:nō ideo reddit̄ sup
fluus:qꝛ ibi aliud pncipalr̄ dꝛ:si de actiōe mādati ꝙ nō est alibi
nec superi⁹ nec inferius decisuꝫ:imo nec tactū. Poterat Fulg.
meli⁹ pōderare istū tex.in pn. dū loquit̄ de suo necessario pure
scripto berede:qꝛ vbi est necessarius beres:inter mortē testato
ris:ꝛ aditionē:nihil est mediū:qꝛ.l.statim facit eū beredē etiaꝫ
inuitū.gl.in.l.cū bereditas.ꝛ ibi Bal.C.depo.Bart.in.l.fi.vbi
alias ɔcordātes allegat.ff.de cōdi.insti.facit tex.inst.de her. in-
sti.in prin.sed tu cōsidera duo ad illū tex.prio ꝙ cū mysterio dt
priusq̄ se immiscuerāt:tñ istud nō sufficeret in oppositū cuꝫ ne
cessarius beres non babeat bñficium abstinēdi put babet su⁹
p.§.sed bis permittit ptoꝛ.insti.de bere.quali.ꝛ dif.ꝛ.l. necessa-
riis.cū si.ff.de acqui.bere.vnde cōsidera ꝙ.§.si ante.ꝛ principiū
istius.l.loquunt̄ in terminis valde diuersis ab isto.§.bodie.ꝛ se
quētib⁹.Nā pcedētia loquunt̄ qñ remissio fiebat de voluntate
omniū creditoꝝ ꝛ ibi nō agit̄ de piudicādo minori pti:sed soluꝫ
querit̄ an pactū remissiuū factū existenti in seruitute vel in pa-
tria ptāte psit,postea effecto libero.vel effecto iuris sui: ista est
materia.§.si ante.ꝛ principiū bui⁹.l.sꝫ in isto.§.bodie ꝛ sequenti
bus ponit̄ alia materia an maioꝛ pars creditoꝝ remittēdo pos
sit piudicare minori pti inuite. Tñ aduerte,qꝛ si pcedētia loquū
tur etiā post aditā berbeditatē text. iste in illa relatione bmōi
pactio,dꝫ gñaliter itelligi:ꝛ sic vtroq̄ casu put tꝫ Ful. ¶ Tenē
do tñ cōem sniam:babes prio limitationē ad būc tex.ꝙ nō pce
2 dat in berede debitoris:q iā bereditatē adiuisset. ¶ † Scdo
videndū est nūqd iste.§.locū babeat in ipso debitore pncipali
viuo,ꝙ maioꝛ pars creditorū ei remittendo piudicaret minori
parti. Guil.de cu. Ray. Albe. Bal. Ang. Sal. Pau.de ca.ꝛ do.
Alex.h tꝫ. q isto casu nō baberet locū iste tex.qꝛ iā oīno est ob
ligatus:ꝛ sic babēt quē possunt ɔuenire. Et dicūt Ray.ꝛ Ang.
qd istud est vtile pꝑter mercatores ꝛ cāpsores fugitiuos ꝛ ces-
santes,ꝙ lꝫ maioꝛ ps creditoꝝ ɔsentiat de certa pte dbiti remit
tēda qd aliis q nō ɔsenserūt nō nocet. Et dicit Pau.de cast. ꝙ
istū casuꝫ babuit de facto illo anno:subtilis Rapb.Ful.dt ꝙ vi
dit de facto seruari ɔriū in multis locis:ꝛ ꝙ istud putat de iure
veri⁹:qꝛ oēs rōnes bic assignate p glo.q militāt in brde:militāt
etiā in debitore viuo.nā interest creditoꝝ vt debitoꝛ reuertat̄:
ꝛ sic babeāt quē ɔueniāt. Itē interest etiā ipsius debitoris: ne
bona ei⁹ cū infamia distrabant̄. Itē vt babeāt brdeꝫ vt bic in
gl. Tu pōdera,ꝙ qñ debitoꝛ pncipalis esset absens nec posset
ibi cōmode ɔueniri fatent̄ Pau.de ca.ꝛ do.Alex.h: qd tūc ba-
beret locū iste tex.ex idētitate rōnis. Pōdera etiā qd iste.§. et
lex sequēs nihil dicūt de berede aut de dbitore pncipali:sꝫ tex.
in illa relatiōe bmōi pactio referendo ad pcedētia,q loquūtur
in brdibus debitoris:vr̄ siliter illo casu loqui. Pōdera etiā qd
p cōi snia cōtra Ful.in singulis tex.in.l.fi.C.q bōn.cede.pos.ar-
guendo a ɔpāli,boc mō:ibi em̄ decidit ꝙ maioꝛ pars creditorū:
pōt cōcedere pncipali debitori viuo dilationē seu inducias ad
soluendū ꝓm formā illius.l.modo sic si vera esset opinio Ful.de
cisio illius.l.finalis,esset vana:qꝛ si maioꝛ pars creditorū viuo
pncipali debitore,pōt piudicare minori in remissiōe crediti pn
cipalis vanū esset decidere ꝙ possunt dare dilationē argu.l.q-
ties.C.de pcib.impera.offerēdis:ꝛ vñ retēta cōi snia babes se-
cundā limitationē ad bunc tex.ꝙ procedat in berede debitoris
mortui:non aūt pcederet in ipso debitore principali viuo. qui
prius iam erat obligatus. ¶ Tertio limita quando maioꝛ ps
creditoꝝ vellet totū debitū gratis remittere,qꝛ tūc constat ꝙ
vtiliter nō faciūt. Ita tꝫ Guil.de cu.Alb.ꝛ Bal.bic:et est gl.in
l.rescriptū:in prici.in ver.creditoꝝ.j.e.tenet Lu.ro.in singula-
ri.lxxxix.qd incipit creditores. ¶ Quarto limita qñ minoꝛ ps
baberet pignus vel bypotbecā,tūc maioꝛ pars ei preiudicare
nō pōt in.l.rescriptū.in fi.pnc.ꝛ ibi Bar. rationē assignat.j.eo.
¶ Quinto limita qñ res nō esset integra:sed aliqua bona fuis-
sent p debitorē distracta:tūc pñt pacto maioris ptis sibi preiu
dicari:ꝓm Ang.bic,p tex.in.l.fi.§.finaūt libertatib⁹. iuncto pn.
illi⁹.l.C.de manu.test.sed ꝓꝫ Ful.ꝛ Mod. ille casus est valde di
uersus:qꝛ loqtur qñ bona defuncti deferebant̄ gratia liberta-
tū cōseruandarū:ꝛ sic iure singulari:bic vero iure ɔmuni. Pre
terea ille tex.pcedit siue bona sint distracta siue nō:vt ptꝫ ex se
quēti.§.ꝛ sic nihil facit. ¶ Sexto limita q̄tuꝫ ad fideiussorē de-
bitoris,qꝛ pactū maioris partis bñ piudicat minori q̄tū ad be
redē debitoris:ita loquit̄ tex.bic:sed nō impediret quin possit
agere ɔ̄ fideiussorē.tex.est no.in.l.si pcedente.§.luci⁹.ff.mādati.
ꝓm do.Matbesi.in not.cv. ¶ Septimo limita ꝙ licet remissio
facta per maiorē ptem piudicet minori,est verum: nisi a tali re-
missione minoꝛ ps appellauerit:q ostenderit talē remissionē cō
tinere euidenter iniquitatē:puta quia bereditas est locuples.
vel qꝛ factuꝫ est odio alioruꝫ:ꝓm Bar.in.l.si.in vlti.colum.ff.de

a ¶ Numer⁹ psonarum. Add doct.l c.in presentia. de test.

appella.reci.seqt̄ Pau.de ca.ꝛ Moder.bic: facit text.in.c.j.de
3 bis q fiūt a maiori pte capituli. ¶ † Scdo no.ex tex.ibi si ɔuene
rint i vnū:ꝙ in bis q ptinēt ad plures vel ad singulos ꝛ agit̄ de
piudicando nō cōsentientib⁹:requirit̄ ꝙ simul sint ad boc con-
gregati:ꝛ tūc ꝙ maioꝛ ps facit.piudicat minori vt bic.ꝛ.l.rescri
ptū:in fi.j.eo.ꝛ.l.fi.ꝛ ibi Bal.in pn.ad boc no.C.q bo.cedere pos
sunt. Secus vbi agit̄ de piudicando ipsis cōsentientib⁹:tūc suf-
ficit cōsensus separatim pstit⁹.l.p fundum.ff.de serui. rusti. ꝛ .l.
fi.ff.cōia pdiorū ꝓm Bart.ꝛ alios bic. ꝛ Barto.in.l.oēs populi.
in.iij.q.ij.q.pn.ff.de iustitia et iure.Bal.in.l.j.in.v.q.ff.de offi.cō
4 sul.doc.ꝛ glo.in.c.cū oēs.de cōsti. ¶ † Tertio no.qd vbi discor-
dia est inter partes tūc requirit̄ decretū iudicis:qd facit pual
re illā ptē cui adberet.facit tex.in.c.j.in fi.de iure patro.binc est
ꝙ si testatoꝛ elegerit q̄tuoꝛ executores ꝛ duo faciūt vnā electio
nē:et alij duo aliā:illa pualet q p ipsuꝫ cōprobat̄ ꝓꝫ Bal.ꝛ Pau.
de ca.ꝛ Moder.bic post Spec.in tit.de instr.edi.§. nūc vo alia
qua.ver.qd si sunt plures:idē tꝫ Bal.in.l.fi.C.cō.de le.ꝛ in.l. cū ꝛ
magistratus.C.qñ puo.nō est ne.ꝛ in.l.vidue.C.de nup. et in.l.
5 id qd pauperib⁹.in vlt.colum.C.de epis.ꝛ cle. ¶ † Quarto not.
a ex.l.maiorē:ꝙ numerus personarū[a] preualet dignitati.facit.l.
fi.C.de bo.auto.iud.pos.qd intellige verū :vbi tractat̄ de cōmo
do bursali.si vero tractaret̄ de fide vel pbatione veritatis: tūc
staret̄ dignioribus.l.ob carmē.§.fi.ff.de testi.ꝓm Jaco.bu. Al-
be.Bal.Sali.Ang.Ful.Pau.de ca.bic.ꝛ Bar.in.l.si vni. in.iij.
q.ff.de re iudi.facit.c.dudū.ꝛ.c.eccle.vr̄a.de ele.ꝛ.c.si qñ cōtin-
6 gat.eo.ti.in.vj. Hinc est ꝙ † magis credit̄ duab⁹ psonis nobili-
bus vel in dignitate positis q̄ pluribus aliis rusticis vel vilib⁹
psonis:ꝓm Bal.in.l.testiū.in pe.col.C.de testi.not.Bar.in .l.iij.
in prin.p illū tex.ff.e.ꝛ tex.in.c.super boc.in fi.de renū. Nisi esset
multo maioꝛ numerus:arbitrio iudicis:et est glo.nota.in.c.in-
iuria.de testi. ¶ Capio glo.mag.in vbo pte.quā diuide in qua
tuoꝛ ptes pncipales. In pria ponit intellectū ad būc tex. In se
cūda assignat triplicē rōnē dicēdi. In tertia colligit notabile.
In quarta ꝛ vltima remouet ɔriū:scda ibi:sed q est bec eqtas.
tertia ibi. Itē nota bic.quarta et vltia est ibi:qñq̄ due partes.
In tertia pte facit duas rlas pncipales. Pria:ꝙ in bis q sunt
cōmunia pluribus:vt singulis:factum pluriū (etiā si erunt mil
le) nō piudicet aliij.l.p fundū.ff.de seru.rust.pd.ꝛ.l.fi.ff. cō.pdi.
Fallit fauore liberationis:vt bac.l.ꝛ.l.fi.C.qui bo.ced.pos.ꝛ in
l.j.§.si plures.ff.depo. Scdo fallit qñ qs vellet vti re cōi ad vsuꝫ
destinatū:tūc pōt etiā ceteris inuitis.l.arborib⁹.§.nauis. iun-
cta gl.ff.de vsufru.§.in cōe.insti.de re.diui.Bar.in.l.ꝙ maioꝛ.ff.
7 ad muni. † Hinc est:ꝙ si sunt plures socij q babēt domū cōmu
nē p indiuiso, et vnus inbabitet tota aliis absentib⁹, qd nō te-
netur soluere pēsionē aliis: p rata: ex quo vtit̄ domo ad vsuꝫ de
stinatū:ꝓm Bal.in.c.j.§.pterea ducatus.in.iij.co.de probi. feu.
alie.p Fed.Bal.Ang.ꝛ Mod.in.l.si duo.ff.de acqr.ber. Pau.
8 de ca.in.l.j.C.q test.fac.pos. † Scda pncipalis rō est:qd in bis q
sunt cōia pluribus vt vniuersis:ꝛ sic in bis q sunt vniuersita-
tis:collegij: vel cōitatis:qꝛ maioꝛ pars facit: piudicat minori.l.
ꝙ maiori.vbi glo.ꝛ Bar.ff.ad mun.l.nulli.ff.ꝙ cu.vniuer.c.j.de
bis q fi.a maio.pte capi.c.qꝛ pꝑter.ꝛ.c.auditis.de ele.gl. ꝛ doc.
in.c.cū oēs.de ɔst.ꝛ gl.in.c.j.in ver.tractat⁹.de re.eccle.nō alie.
in.vj.ꝛ in.c.pastoralis.in pn.in ver.plures.de rescrip.ꝛ in.l. vbi
absunt.ff.de tut.ꝛ cur.da.ab bis. ¶ Ista regula fallit in plurib⁹
casibus. Prio licet maioꝛ pars sufficiat tñ debēt oēs esse voca-
ti et citati ꝛ recte cōgregati:alr̄s maioꝛ nō piudicaret minori.l.
ij.ꝛ ibi Bar.ꝛ.l.nominationū.C.de decu.lib.x.Bar.in.l.nulli.ff.
quod cu.vniuer.Bar.ꝛ Ang.in.l.beredes mei.§.peto.ff.ad tre.
facit bene tex.in.c.ꝙ sunt.de electio. ¶ Secūdo limita ꝛ intelli-
ge:ꝙ saltē due partes vniuersitatis ex tribus debent esse con-
gregate:ꝛ tunc ꝙ maioꝛ pars illarū duarū facit preiudicat mi-
nori,vt dicā statim in vltima pte glo. ¶ Tertio limita istam re
gulā nō pcedere in bis q cōtinent delictum tunc em̄ maioꝛ ps
etiam in actib⁹ collegialibus nō preiudicaret minori:tex.est sin
gu.l.j.§.j.ff.de magi.cōue.ꝓm Bal.Ang.Ful.ꝛ Pau.de ca.bic:
facit gl.in.l.j.§.j.ff.ꝙ cuius.vniue.ꝛ ꝙ pulcbre vult Bar.in.l.aut
facta.§.fi.ff.de pac.vt dixi not.in.l.ciuitas.ff.si cer.pe. Facit qd
vult gl.in.c.milites.lx.dist. ¶ Quarto limita qñ maioꝛ pars fa
cit aliquid qd nō pertinet ad eius officiū.tex.est in.d.l.j.§.j.ff.de
magi.cōue.quē ita ibi intelligit Jaco.de are. Rapb. Ful. bic.
Bal.i.d.l.si fundū. ¶ Quinto notanter limita qñ agitur de cō-
firmando rectore pro alio anno. Nam licet in electione sufficiat
maioꝛ pars tñ in cōfirmatione requirit̄ ꝙ oēs cōsentiāt nemi-
ne discrepante,ꝛ ideo si vnus solus de vniuersitate cōtradice-
ret impediret cōfirmationē rectoris:tex.est in.§.nunc aūt nulli.
in ver.tota ciuitas nullo reluctāte.ꝛ ibi Ang.in aut.de defens.
ciuit.ꝓm Ang.Fulg.ꝛ Paul.de ca.bic. et Bart.in.d.l.qd ma-
ioꝛ.ꝛ in.l.oēs populi.in.j.qd.prin.ff.de iusti.ꝛ iur.illum text. ad
boc reputat singularem Ludo.ro.in repe.rubrice.ff.de arbit.
in.xiij.colū.

in.xiij.co.ɀ sepe ī singularib⁹ suis:ɀ ad h̄ eū allegat Bal.in.c.q̄ties.extra eo. ℂ Sexto limita,q̄ñ vniuersitas vellet dispēsare quod vnus extrane⁹ q nō est de vniuersitate vel de capitulo daret vocē suā.c.scriptū.de electi.ɀ.c.absentibus.lxiij.dist. Certe si vnus solus ɔ̄diceret impediret:ne alij oēs ɔsentiētes possent dispēsare,dictū est famosū ɀ singulare Cōpost.in.d.c.scriptū. qd ibi refert,ɀ sequit̄ Jo.an.in nouel.ɀ do.Abb.in.ij.co.vbi reputat,valde notabile Lu.ro.in.l.de pupillo. in prin.ff.de noui ope.nūt.ɀ in singularib⁹ suis facit bonū simile. Nā licet vn⁹ de collegio possit dare vocē p aliū etiam inuito collegio:nisi ī electionibus:vt tɜ do.Abb.in.c.q2 ppter.§.pe.de elec.p illū tex.arguēdo a spāli,tñ nō pōt dare vocē suā extraneo:cū intersit collegij ne eius secreta extraneis pateāt:ita tɜ do.Abb.in.c.cōstitut⁹.in pe.co.de app.sic intelligēs tex.in.c.pe.de elec.i.vj. ℂ Septimo limita,q̄ñ vniuersitas aliqd statueret qd nō de necessitate sed ex mera volūtate fieret:tūc oīɜ ɔsensus reqrit̄,nec maior

a pars tūc p̄iudicat minori:gl.est in.c.cū oēs.[a] de cōsti.quā Fulg. hic dicit ad hoc esse singularē ɀ aureā,illā gl.ibi sequit̄ Jnnoc. Host.Jo.an.ɀ do.Anto.ɀ Jmo.Jo.an.in.c.vnico.de re.pmut. in.vj.ɀ in regula qd oēs ɀc.melius qd dicit Bal.in.l.j.in prin.ff. de magi.cōueniē.ꝙ in actu nō necessario nec cōsuetudinario:illi soli obligant̄ qui cōsenserunt ɀ nō totū collegiū,etiā si maior pars cōsenserit,vt ibi notat̄ p eū.Est verū ꝙ multi tenēt ɀ forte melius,ꝙ siue sit necessitas collegij,siue vtilitas tantū:qd illud qd maior pars facit preiudicat minori p generalitatem.d.l. qd maior.ita tɜ do.Cardi.ɀ Abb.in.d.c.cum oēs.ɀ do.Card.in cle.j.in.xciiij.dist.de re.pmu.facit bo.tex.in.c.j.de his que fiunt a maiori parte capituli. ℂ Octauo limita,q̄ñ maior pars vellet ordinare qd causa p cōpromissum finiat̄:si vnus cōtradicit,non pōt fieri cōpromissum fm do.Ant.Jmo.ɀ do.Abb.in.c.cōstitutus.de appel.allegat tex.in.c.q2 ppter.in.c.ceterū.ɀ.c.scriptū. de elect.qd valde no.q2 frequēter pōt ɔtingere. ℂ Nono limita in his que sunt de genere ꝓhibitorū.ɀ vbicunꝙ.l.vl causa:aut saltem ratio non resistit:tunc maior pars non preiudicat minori fm Bald.hic.ar.eorū que vult Jnno.in.c.humilis.de maior. ɀ obe.Jdem tenet Bal.in.l.fi.C.de auto.prestā.ɀ in.l.j.ff.de offi. procō.Ang.in.d.l.per fundū.allegat.d.l.j.§.j.ff.de magi.conueniēdis. ℂ Decimo limita,q̄ñ maior pars vniuersitatis vellet facere contra illud qd oēs simul ɀ concorditer prius ordinassent. tunc non statur maiori parti.sed requirit̄ consensus oīm. ita tɜ Lud.ro.in.d.rub.ff.de arbitris.in.xj.col.allegat Jnno.in.d.c. humilis.qd intellige sane,nisi ex necessitate vellet alias statuere prout dicit minor in.d.c.humilis.sic intellige Bal.in.l.fi.ī pn. C.de auto.prestan. ℂ Undecimo limita,q̄ñ maior pars statueret contra priuilegia vniuersitatis:vel cōtra consuetū tunc nō preiudicat minori parti:ita tɜ Jnno.in.c.accedentib⁹ circa medium:de priui.quē refert ɀ sequitur do.Abb.in.c.veniens.i.ix. co.de pleri.idē tenet Bal.in.l.j.in prin.ff.de magi.que. ℂ Duodecimo limita.q̄ñ maior pars nō fuit in collegio,ɀ vult ratificare extra collegiū illud qd fecit minor pars:tunc requirit̄ ɔsensus oīm.c.in causis.de electione.Bal.in.d.l.p fundū. Ludo.in d.rub.ff.de arbitris.in.x.col. ℂ Decimotertio limita:q̄ñ tractatur de reuocatione libertatis ī seruitutē:fauore libertatis. tex. est singularis fm Ray.ɀ Ang.ibi in.l.si quis hac.§.pen.ff.q ɀ q̄bus.Lu.ro.in.d.ru.ff.de arbitris. ℂ Decimoquarto limita, q̄ñ ex forma.l.vel statuti reqrit̄ cōsensus oīm tūc lɜ qd fit a maiori pte:videat̄ factū ab oibus.d.l.qd maior.tñ illud est p fictionē ideo nō sufficeret in.l.vel in statuto.gl.est no.in.c.vbi periculū. §.idē quoꝙ.ver.singularis.de electiōe in.vj. ℂ Decimoquinto limita:q̄ñ capitulū vult cōmittere vices suas in certo actu aliqbus de capitulo:tūc talis cōmissio dɜ fieri de ɔsensu oīū:ita dicit singul.Arch.ɀ alibi raro inuenies in.c.eps.xvj.q.vij. ℂ Decimosexto ɀ vltimo limita,q̄ñ vniuersitas vellet aliqd statuere qd p̄ncipaliter tēderet in p̄iudiciū singulorū ɀ ceterarū psonarū: tūc nō possit:nisi illi expsse vel tacite cōsentirēt.gl. est no.in.l.ij. C.q̄ sit lōga ɔsue.Ang.no.in ɔsi.cclxvij.qd inci.visis ɀ examinatis.Nā maior ps capituli nō pōt disponere de reb⁹ singulorū.

9 Jnn.ɀ alij i.c.fi.de his q̄ fiūt a maiori pte capituli. ℂ † Jn vltima parte gl.dic ꝙ reqrit̄ ꝙ due ptes ex trib⁹ sint cōgregate vt in ɔ̄rijs:ɀ illud ꝙ maior pars ex illis duabus ɔgregatis facit p̄iudicat minori.l.vbi absunt.ff.de tuto.ɀ cura.datis ab his.l. qd maior.ff.ad muni.ita declarat glo.in.l.nullius.ff. quod cuiusꝙ vni.ɀ in.l.aliud.§.j.ff.de reg.iur.Bart.in.l.ij.ff.de decre.ab or. fac.gl.in.c.bone.in ver.tenere. ℂ Lu aūt p habenda vitate presentis materie q̄ est valde vtilis ɀ quotidiana ɔsidera duos p̄ncipales casus:aliq̄ñ duo corpora vniuersitatū vel collegiorū simul iūcta habēt facere vnū actū,ɀ vtrūꝙ de p se remanet integrū:nec vnū in aliud cōfundit̄:tūc oportet ꝙ habeat maior ps vtriusꝙ corpis de p se:ɔsiderādo vnūqdꝙ corp⁹ de p se.sec⁹ q̄ñ inuicē ɔfundunt:tūc stat̄ maiori parti respectu oīm personarū

simul vnitarū:ita colligit̄ ex gl.notabi.iuncto tex.in.c.pastoralis.in prin.in ver.plures.de rescri.quā ad hoc ibi notāt ɀ reputant fin.d.Ant.Jmo.ɀ.d.Abb.ɀ ibidē.d.Ab.in.c.j.ad fi.p illum tex.de paroch.ɀ in.c.scriptū.qd inci.casus in effectu talis est q̄dam testator.facit qd not.vult Bal.in.l.si ad scribatū:ad fi.C.de ap. ꝙ vbi actus dɜ expediri a duob⁹ collegijs nō sufficit maior pars:iūgendo vnū collegiū totū cū minori parte alteri⁹ sed requirit̄ maior pars vtriusꝙ:q2 minor nō reputat̄ mēbrū collegij. allegat Jo.an.in.c.a collatiōe.de ap.in.vj. Adde Ludo.in cōsi. lxxix.qd incip.viso ꝓposite.q.thremate circa id qd querit̄ ꝙ voces ɀc.vbi p.d.c.pastoralis.ɀ.d.c.scriptū.ɀ alis plura iura cōsuluit ꝙ si testator cōmittit distributionē bonorū suorū cōsulibus artis lane ɀ heredibus suis ꝙ cōsules habebūt vnā vocē tm̄:et vnā aliā habebūt heredes.Aliq̄ñ ɀ scd̄o casu principali act⁹ cōmittit̄ vni nomini collectiuo puta vniuersitati vl collegio ɀ vni persone singulari:tūc facias duas cōclusiones.ɀ scd̄a erit limita

10 tio prime. ℂ † Prima cōclusio est ꝙ illud collectiuū totū,est p vna dimidia tantū:ɀ singularis psona p alia dimidia. ℂ Scd̄a cōclusio est ꝙ requirit̄ maior pars illius collectiui simul cū alio

11 singulari.† Prima cōclusio ꝓbat̄ ex eo qd vult Bal.vt.s̄. retuli ꝙ si aliqd pertineat ad ep̄m ɀ ad capl̄m:tm̄ pōt sol⁹ eps q̄ntum

12 totū capl̄m.† Scd̄o facit qd vult Ang.ɀ Jmo.in.l.liber hō.§.titius.el.j.ff.de he.inst.vbi p illū tex.tenēt ꝙ si rectori ɀ vniuersitati scholariū dat̄ ptās eligēdi notariū:tantā vocē hɜ rector solus,q̄ntā tota vinersitas nisi fm Jmol.de mēte statuētiū appa-

13 reat aliud fuisse.ar.l.si cū virū.C.de fideicō.† Tertio facit ꝙ volunt Bar.ɀ Jmo.in.l.interdū.ff.de her.insti.ꝙ si in aliquo actu dant̄ voces capitaneo ɀ antianis:vnā vocē habebit capitane⁹ solus ɀ vnā antiani.Quarto facit qd vult Bal.in.l.fi.in p̄n.C.de impu.ɀ al.substit. ꝙ nomē collectiuū ponit̄ pro singulari psona ideo si ei adiungat̄ alius spāliter noīatus ille habebit dimidiā vocē,ɀ totū id collectiuū aliā vocē:q2 tūc vniuersitas illa apud intellectū nostrū hr̄ pro singulari persona. Quinto forti⁹ facit q2 etiā in penalib⁹ predicta ꝓcedūt. Jstud pɜ ex eo qd vult bal. in.l.si qs titio.p illū tex.ff.de vsuf.accr.ꝙ q̄ñ imponit̄ pena a capitaneo ɀ antianis,qlibet est p dimidia,ac si essent due singulares psone:sic etiā q̄ñ dat̄ arbitriū capitaneo ɀ antianis. Sexto facit qd volūt Jac.bu.Bal.ɀ Ang.in.l.q̄ñ.C.de app.ꝙ si papa condemnauit conuentū ɀ abbatem in centum,dimidiam soluet abbas,ɀ aliam dimidiam cōuentus:ɀ dicit ibi Salic. ꝙ si potestas cū suis officialibus cōdemnatur in centum:qd ptās soluet dimidiam,ɀ aliam dimidiā officiales sui. Septimo facit qd vult Bal.in.c.j.q fe.da.pos.ꝙ si p̄latus cum capitulo incidit in penā l.si quis in tantam.C.vnde vi.capl̄m tenet̄ pro dimidia ɀ p̄latus pro alia dimidia. ℂ Secūda cōclusio valde necessaria est in qua multū erratur:ɀ limitat̄ pcedentē:ꝙ lɜ illa singularis psona habeat p dimidia:tñ nō sufficit qd illa singularis psona:puta capitaneus secū habeat vnā vocē de illo.c.vt sic dicat̄ maior pars: puta aliqs capitolus crederet. Sed bn̄ cōtra si adsit dimidia ps nois collectiui:ɀ cū ea cōcordet capitaneus:tunc bn̄ est maior pars. ℂ Jsta cōclusio ꝓbat̄ ex eo qd tenet do.Abb. in cōsi. lxviij.qd incip.ex infrascriptis literis in.viij.col.in.j.vol.vbi consuluit ꝙ si papa mādat ep̄o Seneñ.vt aliqd expediat cū cōsulibus capituli,nō sufficit ꝙ eps cū aliquib⁹ faciat maiorē ptē:sed requirit̄ maior pars ipsorū cōsulū p.d.c.pasto.in prin.cū gloss. Per hoc apparet nō bene dicere Alb.de ro.i.ij.parte statutorū.q.clxxxviij.q̄ icipit:padue est statutū:vbi tɜ ꝙ si statutū disponat ꝙ qs non possit torqueri nisi sit delibratū per potestatē ɀ priores:sed cū obtinet vox potestatis ɀ vni⁹ prioris: q2 ibi est maior pars ꝓpter dimidiā iūctā cum vna voce alterius dimidie ɀ ita fuit opi.Host.q̄ cōiter reprobat̄:q2 opɜ ꝙ nomē collectiuū verificet̄ in maiori pte:vt per plures rōnes no. cōcludūt Jo.an.ɀ Semi.in.c.a collatione.de appel.in.vj. vbi tenet ꝙ si eps habeat secū vnum canonicum cōcordē:non p̄ualet votum suum votis aliorū canonicorū:q2 habendo vocē vnius canonici: non habet vocem maioris ptis capituli.sequit̄ Fed. de senis in consi.ccxxxij.quod incipit vacantib⁹ cano.ɀ prebē.ad fi.do.Anto.de bu.ɀ do.Abb.in.d.c.postulasti.ɀ in.c.q̄nto.de his q̄ fiunt a prela.do.Abb.in.d.c.pastoralis.in prin.ɀ in.d.c.scriptum. Semi.in.c.fi.circa mediū.de religio.in.vj.glo.no.in.c.vnico.in ver.

14 assensu.ne sede vacan.in.vj.Lu.ro.in ɔsi.ccclxvj.ad fi. ℂ † Tertio no.in ver.Et cum tutores:quod tutor potest remittere gratis partem debiti pupilli quando talis remissio fit necessitate cogente:vt hic ɀ ad hoc iste tex.est singularis.fm Pau.de cas. ɀ p hoc inferūt Bal.Ang.ɀ Pau.d ca.ꝙ si ex forma statuti q̄libet causa debet cōpromitti in arbitratores de iure ɀ de facto, ꝙ tutor pōt tale compromissum facere:eo quia facit ex necessitate statuti.ɀ dicit Ang.quod ita seruatur in pactica. idem tenēt Bal.ɀ Sal.in.l.fi.per illū text.C.de in inte.resti.mi.ɀ sic volunt quod sub tali intelligatur pupillus. quod vl imum ple-

[a] ℂ Omnes. Adde car. zaba.i.c. q2 ppter in .§. illud de ele. Guil.de cu. in.l.iubem⁹ C.de sacro san.eccle.

nius disputat Bar.in cōsilio qđ incipit:nunqd:tutori.et in cōsilio qđ incipit:an;statutū de cōpromissis:dicūt tñ Pau.de ca.et d.Alex.hic:qđ qñ nō extaret tale statutū nō posset tutor facere tale ꝯpromissuz de iure et de facto:qꝛ sic daret licentiā auferēdi
15 de iure pupilli.Idē tenet Ang.in.l.imperatores.ſ.eo.† Ego in cōtrariū arguo sic,nā procurator q habet mādatū generale cū libera,pōt facere tale ꝯpromissuz in arbitratorē:ita tenēt Bar. et alij in.l.mandato generali.de procu.Bal.Sali.et Mode.in l.trāsactionis,per illū tex.C.de trāsac.et est bonus tex.in.c.per tuas.de arbi.⁊ in.c.qui ad agen.in fi.de ꝓcu.in.vj.Sed sic est:ꝙ tutor habet mandatū generale cum libera.vt est glo.in.d.l.mādato gñali.et glo.Bal.⁊ ibi Bar.⁊ tex.in.l.inter.⁊ ibi not.Bar. ff.de admini.tut.nec ꝑ hoc dꝛ ledi minor vt declarat Bar.in.l.si minor.§.minores.ꝑ illū tex.ff.de minori.Ang.et Pau.de ca.in l.nā ⁊ postea.§.si minor.ff.de iureiurā.Potes tñ ad hoc dupliciter respōdere.primo ꝙ cōtraria loquunꝰ in habente mandatum generale cum libera ab homine:secus si solū habeat a lege:vt tutor:nā minus pōt vt probaꝰ in.l.j.§.deniqꝫ.⁊ ibi ad hoc no.Bal.ff.de offi.ꝓcur.ces.Bal.in.c.cōtingit.circa fi.de trāsac. dixi in.l.preses.C.eo.Scđo respōde,ꝙ contraria loquunꝰ quādo cōpromissum fit in arbitratorē simpliciter:sed hic loquimur qñ arbitratori datur potestas determinādi de iure ⁊ facto:cogi
16 ta tñ in predictis.¶ † Quarto no.ex eodez tex.ꝙ pupilli vel tutores pro eis habent vocem quando agiꝰ de re familiari vel pecuniaria in his q̄ pertinēt ad plures vel ad singulares.sed i actibus vniuersitatum nō habēt vocē:quia non habent perfectum sensum:nec tutor admittitur ꝑ eis,ſm Bal.hic in lect. antiqua arg.l.fi.C.de testa.mili.Adde bonam glo.in.c.ij.de eta.et quali.no.in.c.ij.de elec.in.vj.⁊ minores non habent vocē in cōsi.nec in electionibꝰ ſm Bar.in.l.de pupillo.in prin.ff.de ope.no.nūt. ⁊ in.l.lucius.§.pe.ff.de mino.⁊ in.l.ad rem pu.ff.de mu.⁊ bono.
17 Inn.in.c.cū ex iniūcto.ad fi.de ope.no.nun.¶ † Quinto no.ex tex.ibi nā difficile est:ꝙ vna ꝑsona pōt sustinere vicē pluriū: in quo distingue respōdendo iuribꝰ allegatis in glo.vt per Jaco.bu.Bar.Alb.⁊ Ful.hic.Bar.Bal.⁊ Sal.i.l.si ꝯsul.ff.de adop.sꝫ cōsidera ꝙ eorum doctrina vꝰ contra istum text.vbi habeꝰ respectus ratione officij tutele:⁊ nō respectus sue persone ⁊ tñ nō pōt sustinere vicē duorū:nec dicas ꝙ doctores loquantur in officio publico:tutela aūt est prin.officiū priuatum,quia istud colligitur ex rōne doctoꝝ:vnde dic:ꝙ vbi exigiꝰ ꝙ plures sint ꝑsone vere ⁊ plura debita tūc impossibile est:ꝙ vnꝰ sustineat vicē
18 pluriū ꝑsonaꝝ.ita loqtur tex.hic.† Sexto no.in ver.fi.qđ sit coaceruatio summarū ⁊ pluriū debitoꝝ qñ sumus in fauorabilibus vel vbi resultaret absurdū ꝙ melioris ꝯditionis esset creditor minoris summe q̄ꝫ maioris:secus vbi essemus in odiosis,vꝰ vbi tractaretur de annullatione actus vt in iuribus in gl.fi.in contrariū allegatis.precipue in.l.si idem.§ fi.s.de iurisdicti.om.iudi.vbi plenius dixi. Jason Padue.

a ¶ Statutū. Adde gl. i ver.ꝯcordē in.c.cupiētes.in.§.ad hec.de elec. li.vj.glo.in ver.ꝯcorditer.i cle.ne romani.de ele.doc.i.c. non potest. de re iudic.

1 ☞ Antianis qñ aliquid cōmittitur ꝑ statutum vel reformationem intelligitur vel maiori parti eorum.
2 Quotiescunqꝫ statutum requirit ꝙ omnes faciant non sufficit quod maior pars faciat.
3 Remissio facta per maiorem partez creditorum presentium ꝓiudicat absentibus.
4 Actus qñ potest fieri aliquo presente inuito certe pōt fieri eo absente:et ignorante et non citato.
5 Citari an debeat ille de cuiꝰ ꝓiudicio principalr̄ agitur.
6 Cōtrouersia qñ est inter archiepos super iure primatie lꝫ causa tāgat ꝓuinciales:tamē non est necesse eos citare.
7 Quando vertitur questio de processu iudicis coram superiore non est citandus ipse iudex.
8 Creditores nō priuilegiati preiudicant priuilegiatis.
9 Rescriptum diui marci simpliciter loquēs,hꝫ locū etiā in fisco.
10 Fiscus non prefertur alijs creditoribus.

Escriptum. Pactū maioris ꝑtis creditorū nocet absentibꝰ etiaz priuilegiatis dūmodo nō habeāt hypothecam.h.d. ¶ No.primo ex tex.in ver.oēs creditores.ꝙ licet rescriptū diui marci loquereꝰ vniuersalr̄ ꝑ terminū oīs:tñ verifi
1 catur si maior pars creditoꝝ ꝯueniat.† Et hoc dicit Bar.eē diligēter no.ꝙ si ꝑ statutū vel reformationē cōmittiꝰ aliqd antianis seu prioribꝰ:intelligiꝰ vel maiori ꝑti eoꝝ:⁊ ad hoc iste casus est no.ſm Bal.hic.q ꝑ hoc addit tex.in.l.quicūqꝫ.in fi.cū gl.in ver.oīm.C.de oī agro deser.li.xj.⁊ illa gl. est notabilis ad h̄.idē tꝫ Ful.⁊ dicit ꝙ est valde vtile ⁊ ꝙ ita obtinuit i q̄dā arduo negotio.Idē tꝫ Ang.⁊.d.Alex.hic:q̄ꝫuis Pau.de ca.pleniꝰ distinguat ꝯsiderādo ꝙ tales ꝯmissiōes,debeāt intelligi ſm qualitates ꝑsonaꝝ:qbus cōmittunꝰ,vt hic ꝑ eū.Tu aduerte ꝙ si statutū vtereꝰ dictionibꝰ vniuersalibus:ꝓut videnꝰ loqui Barto.et doc.referēdo eos ad istum tex.puta qꝛ statutum diceret,ꝙ oēs antiani tale qd faciāt,tūc sequereꝰ ꝙ Bar.⁊ doc.nō bñ dicerēt.
2 † Et moueor:qꝛ quotiescūqꝫ statutūª reqrit ꝙ oēs faciāt nō suf
a ficit ꝙ maior pars facit:qꝛ ꝙ maior pars facit oēs fecisse dicuntur:ꝓced it ꝑ fictionē ⁊ nō per veritatē:ergo nō habet locū i statu.vt tꝫ gl.no.in.c.vbi.§.idē quoqꝫ.in ver.singularis.de elec.in vj.Sed qñ statutū loqueretur indefinite ꝓut videnꝰ sonare verba Bar.forte aliud posset esse quāuis sepe indefinita eqpolleat vniuersali.vt declarat Bar.in.l.si pluribꝰ.ff.de lega.ij.et est gl.
3 no.in.c.vt circa.de elec.in.vj.¶ † Scđo pōdera tex.i ver.absentes.ꝙ remissio facta ꝑ maiorē ꝑtē creditoꝝ presentium preiudicat absentibꝰ.¶ Pro intelligētia huius tex.videñ.est,an saltē sit necesse ꝙ tales absentes sint citati.Bar.h̄ tenet ꝙ sic:ꝑ rōnē de qua ꝑ eū:⁊ si hoc est verū daꝰ magna restrictio ad hunc tex. idē tenet Albe.de ro.hic in fi.post Jac.de are.ꝑ aut.si omnes.C.si vt se ab he.absti.⁊.l.j.§.cū diciꝰ.ff.si cui plusq̄ꝫ ꝑ.l.fal.idē tꝫ Bal.Sali.⁊ do.Alex.hic.Sali.in.l.⁊ suum.§.fi.ꝑ illum tex.in ver fi.si ꝯuenit in vnū.s.eo.⁊ in simili Bar.in.l.heredes mei.§.peto. ff.ad trebel.⁊ in.l.si vni.ff.de re iudi.facit regula trita:qꝛ semper citari debet ille de cuius ꝓiudicio agiꝰ.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.l.nā ita diuus.ff.de adop.ꝯtrariā opi.tenēt Ang.Fulg.et Pau.de ca.hic,per istū tex.in ver.absentes.qui nō requirit citationē,⁊ si requirereꝰ citatio nō reputarenꝰ absentes.¶ Secūdo et fortiꝰ:qꝛ pñtes disponūt sup iure eoꝝ licet in cōsequentiā ex dispositione istarū legū trahaꝰ ad ꝓiudiciū creditoꝝ minoris partis.Ego puto ꝙ ista scđa ps possit de iure defendi:con
4 tra cōem sniam ꝑ alia fundamēta.¶ † Prio:qꝛ qñ actꝰ pōt fieri aliquo pñte inuito certe pōt fieri eo absente ⁊ ignorāte ⁊ nō citato.tex.est in.l.j.in prin.ff.de fideicō.lib.et in regula,qđ pōt inuitis.⁊ glo.in v̄bo creditorū.in fi.et in terminis nostris: ita in specie arguit iurisco.in.l.si ꝓcedente.§.j.ff.mā.hoc alleg.glo.dū
5 dicit tex.q potuit ꝑsens idipsum ꝓclamare.¶ † Scđo moueor quia regula est ꝙ non requiritur ꝙ citetur ille de cuius preiudicio principalr̄ tractatur:licet in cōsequētiam sic.ita tenet gl. no.in.l.de vnoquoqꝫ.in gl.ij.ad fi.⁊ ibi no.Ang.Imo.⁊ Mod. vbi ꝑ hoc inferūt ad aliquas notabiles decisiones.idē tꝫ Ang. Imo.⁊ moder.in.l.filiussa.§.diuus.ff.de leg.j.Inno.in.c.humilis.de maio.⁊ obe.Hemi.in.c.q̄ꝫuis.ꝑ gl.fi.ibi.de pac.in.vj.Bal.
6 in rub.de res.in.iij.col.† ⁊ dicit Bal.in.c.fi.circa ꝑnc.post Inn. ibi de do.⁊ ꝯtu.ꝙ qñ est ꝯtrouersia inter archiepos sup iure ꝑmatie,lꝫ cā tāgat ꝓuinciales.i.suffraganeos:tñ non est necesse
7 eos citari:qꝛ sunt appēdices in ꝯsequētiā.† facit qđ no.tꝫ Bal. in.l.sancimus.in.xiij.q.C.de iudi.post Inn.in.c.in nostra.de ꝓcu.ꝙ qñ vertiꝰ qđ de ꝓcessu iudicis corā superiore:nō est citandus ipse iudex:eo qꝛ nō agiꝰ principalr̄ cōtra iudicē:et istud est qđ ꝓprie ꝯsiderat iurisco.in his.ll.s.ꝯsensum maioris ꝑtis:quasi principale ꝓiudiciū tāgat maiorē ꝑtē:tamē huic fundamēto potes rñdere:ꝙ predicta regula ꝓcedit q̄ꝫtū ad hoc vt actꝰ valeat q̄ꝫuis nō sit citatus q in cōsequētiam lediꝰ:tñ illi tertio(q̄ꝫuis in ꝯsequētiaz veniat)nūq̄ꝫ fit ꝓiudiciū nisi sit citatꝰ:ita limitat do.Alex.in.d.l.de vnoquoqꝫ.in vlti.col.⁊ in ꝯsil.ccccxlix.qđ incipit:in causa q̄ vertiꝰ inter agētes.in.iiij.co.⁊ no.Jo.fa.quē
8 oino videas.in.§.lꝫ aūt.insti.de adop.¶ † Tertio no.ꝙ creditores nō priuilegiati ꝓiudicant priuilegiatis.Sed mirū vꝰ cuz nō tēdat ad cōem vtilitatē:sed tm̄ in dānū priuilegiatorū videntur paciscētes esse suspecti:nā pone ꝙ hereditas sit soluēdo in centū:⁊ creditor priuilegiatꝰ debeat habere cētū: certe iniquū vꝰ:ꝙ alij creditores nō priuilegiati ⁊ sic q excluderenꝰ possint eis ꝓiudicare:imo deberet esse totū ecōtra cogita de responso.
9 ¶ Quarto no.ꝙ rescriptū diui marci simplr̄ loquēs , habet locum etiā in fisco:et sic camera fiscalis dꝫ contētari de eo de quo alij creditores cōtētanꝰ,q sunt creditores maioris q̄ꝫtitatis.facit qꝛ iura loquētia in priuatis habēt locū etiā in fisco:nisi aliud in eo specialr̄ statuaꝰ.l.itē veniūt.§.in priuatorum.⁊ ibi glos.ff. de pe.here.gl.in.l.j.C.eo.¶ Quinto not.qđ hmōi pactū nō preiudicat creditoribus habentibꝰ hypothecas.licet ꝓiudicet creditoribus priuilegiatis:ratio diuersitatis poniꝰ per Bar. hic
10 in fi.⁊ Albe.de ro.¶ † In glo.in verbo hypothecas.ibi quo casu fiscus alijs nō ꝑferꝰ:pōdera ꝙ glo.nō negat fiscum ex maleficijs hypothecam habere:sed bene dicit ꝙ alijs creditoribꝰ nō prefertur posito etiam ꝙ habeat hypothecam:quia fiscus tractat de lucro et creditores de dāno:sic in simili legatarij habentes hypothecas non preferunꝰ creditoribus:qꝛ ipsi tractāt de lucro et creditores de dāno.l.j.§.fi.C.com.de leg.veritas est ꝙ fiscus habet hypothecam non solum in cōtractibꝰ suis.sed etiā ex delictis lata sententia:vt tenet glo.in.l.j.et ibi Bar.C.penis fisc.cre.pre.lib.x.⁊ plenius Bar.in.l.aufertur.§.fi.ff.de iure fisc. Bal.in.l.ij.C.in qui.cau.pig.ta.cōtraha.et late per Mod. hic. ¶ In glo.in verbo creditorum ibi : sed dic ꝙ ibi habebat pignus:hic non.Ista solutio est contra illum text.qui dicit alternatiue pignus vel priuilegium:sequens solut. gloss. est vera in se:sed

se:ꝫ restringit ꝛ diuinat istos tex. vñ aliter rñdet Jac. bu. Bar. ꝛ oēs:sed caue,q: eoꝝ responsio videt ꝯtra illū tex. in equiparatione quā facit ibi pignus vel priuilegium.

1 ☞ Exceptio pacti non nouatur per cōmissionem pene.
2 Stipulatio penalis quādo adijcitur pacto, altero remedio debet esse contentus.
3 Paria sunt promitto tibi fundū sub tanta pena: vel separatim, promitto fundum:ꝛ si fundum non dedero, promitto tantā penam.ꝛ nu.4.

1 **Si pacto.** † Per cōmissionē pene,pacti exceptio nō nouat:ꝛ habēs exceptionē pacti ꝛ stipulationē penalē,dꝫ altero in effectu esse ꝯtentus.h.d. ℂ Et aduerte,q: iste text.intelligit per gl.ꝛ doc.indifferenter in pacto liberatorio:ꝛ sic dum tex.dicit,si pacto subaudit.s.de non petendo. iste intellectus cōmunis, videt diuinare ad tex. Et si dicas colligit ex precedentibus: q: precedentia[a] declarant sequentia.l.si
2 seruus pluriū.§.fin.ff.de lega.j.dic, qđ hic ponit noua ꝛ diuersa materia:ideo nō dꝫ ex precedentibus declarari,p id qđ in simi dicit gl.in.c.j.in v.declaramus:ne cleri.vel mona.in.vi.ꝛ glo.in.c. si postq̃.§.fin.ꝛ ibi Gemi.circa fi.de elec.in.vj.ꝛ idē Gemi.in.c. j.in.iij.ꝛ.vi.col.facit de tēp.or.in.vj. Jmo fortius in precedentibus fiebat liberatio solū partis debiti:hic autē totius. vnde tu dic melius istud probari:q: leges huius ti.a.l.iurisgē.§.pactorum.vsq; ad istū tex.sequētes semper ꝛ principaliter loquuntur in pactis liberatorijs de nō petēdo:vñ nō est incongruū,pter subiectā materiā qđ iste tex. sit intelligat ī pactis liberatorijs: pat'ēt est tex.in.l.si pater.§.si mulier.ff.de pact.dota.allegata in
2 gl. ℂ † No.ex isto text.q: qñ pacto adijcit stipulatio penalis,altero remedio dꝫ esse ꝯtentus:rō est, q: pena ꝯuentionalis succedit loco rei.l.predia.ff.de actio.em.vñ petendo rem et pretium, peteret quis id qđ bonafides, nō patitur.l.bonafide.ff.de regu. iur.nisi actū esset q: vtrūq; posset peti.vt in glo.magna in princ. Jtē limita vt p Are.in.l.ex duobus.in.xv.colū.de duo.reis:vbi dicit,q: est nouū ꝛ singulare ibi videas. ℂ Capio gl.in v.vtraq; quā diuide in tres partes. Jn prima q: tex. videt in se cōtinere ꝯrietatē:q: pmo dicit vtraq; via vtiq; posse. postea in fine dicit, q: altero dꝫ esse ꝯtentus.glo.dupl'r exponit text. Tu dic melius fm Bal.Ang.ꝛ Pau.de ca.s.q: vtraq; via cōpetit origine ꝛ habitu ita procedit principiū text. lꝫ vtraq; non cōpetat:postea in exercitio ꝛ in effectu,ita loquit finis. Jn secūda parte glo.ponit vnā limitationē ad text. Jn tertia ponit aliā. Adde tertiā limitationē,qñ adesset clausula rato manente pacto:vt in seq.glo.in prin. Quarto qñ adesset iuramentū.l.si quis maior.C.de trāsac. dixi alias fali.in.l.cū pponas.C.de trans. ℂ Capio gl.fi.in ver. ferre.quā diuide in quatuor partes. Jn prima remouet vnū cōtrariū. Jn scda remouet aliud. Jn tertia remouet aliud dupl'r rñdendo. Jn quarta format q̄ōnem. ℂ Jn tertia parte dic q: in prima solu.q: in hoc tex.fuerit actū ne nouet. diuinat scda solu. glo.q: ista lex loquat fm iura noua. C.s.fm.l.fina.C.de noua.est inepta. Primo q: diuinat. Scdo q: illa.l.fi. hꝫ locum in stipulatione coequeua,ꝯtinente idē qđ in prima obligatiōe: nō aūt hꝫ locū in stipulatione penali,iuxta.l.duo societatē.in prin.ff.p soc. vt cōiter tenet p doc.pcipue Bar. in.l.ita stipulatus.in.ix.opp. vltime partis.ff.de v.obli.vbi mouet Bar.q:.l.fi.q̃ est correctoria ꝛ loquit in nouatiōe, nō dꝫ habere locū in quasi nouatione: prout est ista.l.obligationū fere.§.fi.ff.de act.ꝛ obli.sꝫ facile esset tenere ꝯriū:pōdera rōnē positā in.d.l.fi. q̃ etiā ī correctorijs extendit ad casuꝫ largū ꝛ improprium.iuxta gl.in cle.j.in ver.eligatur.ꝛ ibi Cano.de elec.ꝛ gl.in aut.vt hi qui.in prin.ꝛ ibi Ange. ad hoc no.pcipue q: legislator si fuisset interrogat' verisimiliter idem statuisset,iuxta gl.in.l.tale pactū.§.fi.j.eo. ℂ Jn vlt.parte gl.que est ibi,sed qđ si centū sub pena.signa istā gl.que est singu.
3 fm Ang.Fulg.Pau.de ca.ꝛ reliquos Moder. † qđ paria sint promitto fundū sub tanta pena,vel separatim,promitto fundū: ꝛ si fundū nō dedero promitto tantā penā:cam etiam pro valde sing.allegat Jmo.in.l.filiusfa.§.diui.in vlti.colū.ff.de lega.j.no.
4 Bar.in.l.ad diē.ad fi.ff.de ver.obli. † sic in simi,si dico mutuo tibi centū sup tali fundo,censet fundus obligatus. l. codicil.§.instituto:ꝛ ibi Bar.ad hoc not.ff.de lega.ij.ꝛ idē Bart.in.l.fundum quem.ff.de annu.lega. Jason Padue.

1 ☞ Actio licet non queratur domino per procuratorem sine cessione:tamen in pactis liberatorijs, bene querit exceptio pacti,sine cessione.
2 Procurator quibus casibus preiudicet dño.
3 Mandatū speciale ꝛ generale cum libera equiparantur.
4 Mandatum generale habens circa negotia,potest etiam rem in iudicium deducere.
5 Procuratori dato ad lites,non potest solui: ꝛ si soluatur nō sequitur liberatio.
6 Pactū istoꝝ qui presunt collegijs pdest ꝛ nocet ipsis collegijs.

Plerū॰. Pactū de non petendo factum procuratori debitoris, prodest debitori quo ad doli exceptionem. Pactū vero de nō petēdo factū a procuratore creditoris,nō nocet creditori,nisi in tribus casibus.s.qñ hꝫ mandatū speciale ad hoc,vel est procurator gñalis cum libera,vel procurator in rem suā. Jtē pactū prioris societatis prodest ꝛ nocet societati:sed pactū tutoris tantū prodest pupillo. h.d. cum seq le-
1 gibus sequentibus vsq; ad.l.si cum emptore. ℂ † No.j.q: lꝫ per procuratorē nō querat actio dño sine cessiōe.l. possessio quoq;. §.ꝛ si possessio.ff.de acq.poss.tñ in pactis liberatorijs bene queritur exceptio pacti, sine cessione. facit tex.in.l.sicut.§.j.ꝛ ibi ad hoc no.Bar.ff.quibus mo.pig.vel hypo.sol.tenet Bar.in.l.stipulatio ista.§.si stipuler.ad fi.ff.de ver.obli.que autē vtilitas sit an cōpetat directa exceptio pacti:an vero solū ꝯpetat exceptio vtilis,vel exceptio doli:declaraui in.l.iurisgen.§.fi.s.eo. Adde secus esse in acceptilatione.per quā nō querit liberatio dño,nisi procurator habeat mandatū speciale ad hoc, vel generale cū libera.l.iij.ff.de accep.imo nec per tutorē ꝛ curatorē.l.ꝛ per insin ran.§.tutor.de quo tex.multū admirant Bar. ꝛ Pan.de ca. ibi:
2 nec inueniunt ho.so.ff. de accep. ℂ † Secundo not.q: in tribus casibus supradictis,procurator preiudicat dño. Sed mirum videtur, q: procurator habens generale cum libera possit facere tale pactū de non petendo gratuitū: q: est species donationis, que nō venit in mādato generali cum libera.l. ꝯ iuris ciuilis.§. fi.s.eo.ꝛ.l.filiusfa.in.§.j.ff.de dona.vnde Ange. ꝛ do. Alexan.restringūt istū text.qñ pactū nō esset gratuitum:sed est factū propter aliquā causam,qđ est multū diuinare ꝛ restringere istū tex.
3 ℂ † Tertio no.q: equiparatur,mandatū speciale ꝛ generale cū libera. Ad idem text.in.l.iusiurandū qđ ex ꝯuentione.§. fi.cum l.seq.ff.de iureiur.'vbi late dixi.de h limitaui multis modis.po-
4 nit Bal.hic.ꝛ notabilius in.l.illud.§.j.ff.de minori. ℂ † Quarto no.q: habens mandatū generale circa negotia, potest etiā rem in iudicium deducere:ꝛ ad hoc etiam allegat istū text. Jnno.in c.ex literis.de proba.vide tu casuꝫ notabilē in.l.cum clericis circa mediū. C. de epi.ꝛ cle. Jdē tenent Ang.ꝛ Fulg.hic:imo plus dicunt Ful.ꝛ Pau.de ca. q: istud procedit etiam si non habeat mādatū cū libera: vt aperte probat in.c.qui generaliter in pn.
5 de procu.in.vj.lꝫ verba Bar.aliud innuunt. ℂ † Quinto no.ex l.sed si tantū:q: procuratori dato ad lites nō pōt solui,ꝛ si soluat non sequitur liberatio.l.hoc iure.ff.de solu. et per hoc inferunt Bar.ꝛ Ange.hic: q: procurator ad lites dꝫ in libello concludere,reū ꝯdemnari sibi procuratorio noīe ad dañ.et soluen.dño.si enim ꝯcluderet ad dañ. sibi,videret q: libellus esset ineptus cū sibi solui nō possit,vt dixi:ꝛ ita teneas quicquid teneat Rapha. ful.hic.per.l.eum qui.§.iul.ij.ff.de consti.pe.que loquit in eo qui sponte se obligauit ad soluendū procuratori : nos loquimur in
6 eo qui inuitus per sniam iudicis ꝯdemnat. ℂ † Sexto no. ex.l. itē magistri:q: pactū istoꝝ qui presunt collegijs prodest ꝛ nocet ipsis collegijs:ꝛ sic videt hic probari, q: rector vniuersitatis vel prior collegij semper intelligunt habere mandatū generale cū libera:alias nō pñt preiudicare. de quo dic vt late dixi in.l.preses.C.de transac.vbi declaraui in quib' terminis procedat ista lex.ꝛ glo.in ea posita. Jason.Padue.

[a] ℂ Precedētia. Adde.l. sciendū.qui satisd.cog.l. huic scptu re.ff.ad leg. aq.l.titia.ff. de v.obli.

1 ☞ Emptori hereditatis competūt vtiles actiones, absq; alia cessione.
2 Exceptio directa pacti,nō acquiritur ex pacto de non petendo facta per emptorem hereditatis.
3 Pactū habentis vtiles actiones,preiudicat habenti directas.
4 Venditor hereditatis,si faciat pactū de nō petendo debitori hereditario, antequā emptor denuntiauerit tali venditori vēditionem hereditatis sibi factā,tale pactū preiudicat emptori hereditatis habenti vtiles actiones.nu.5.6.ꝛ.7.
8 Emptor ꝛ fideicōmissarius differunt.
9 Cedens si poneret cessionariū in locū suū,nō posset postea agere ꝯ debitorem.nu.11.12.13.14.15.ꝛ.16.vide vltra.nu.17.
10 Cedens potest denuntiare debitori,ne soluat cessionario.

Si cum emptore. Pactum de non petēdo factū debitori hereditario ab emptore hereditatis q.habet vtiles actiones,nocet venditori penes quē remanserunt directe.h.d. ℂ No.primo ex hoc tex.q: lꝫ venditor hereditatis possit agere ꝯ debitores hereditarios intentādo directas actiones:vt hoc tex.in ver. petat:tñ si emptor hereditatis fecerit pactū de nō petendo,obstabit vēditori exceptio doli:vt hic. ratio, q: emptor hereditatis est procurator in rem suā : ideo hꝫ
1 ius paciscendi in preiudiciū venditoris.l.ꝫ si tantū.s.e. ℂ † Secūdo not.q: emptori hereditatis cōpetūt vtiles actiōes:intellige etiam absq; alia cessiōe.l. empta.ꝛ.l.pe. C.de here. vel act.vē. ꝛ etiam officiuꝫ iudicis cōpetens venditori.l. si optio.§.j.in fi.ff. de optio.lega. Predicta procedunt in actionibus hereditarijs

activis. Sꝫ passiue actiones etiã vtiles nõ transeũt in emptorẽ
hereditatis, imo semp ipse vẽditor ꝯuenit. l. ij. C. eo. gl. in. l. si ꝓ-
curator meus. in prin. ff. de procur. etiã si pactũ expressum fieret
l. ij. C. de here. vel act. ven. qꝛ non est in potestate vẽditoris se li-
berare a creditoribus hereditarijs: ⁊ alium loco sui ponere. l. si
2 mandato in prin. ff. man. ¶ † Tertio no. ꝙ ex pacto de nõ petẽ-
do facto ꝑ emptorẽ hereditatis, nõ acqrit directa exceptio pa-
cti: sꝫ exceptio doli: qꝛ mero iure nõ potuit ꝑiudicare venditori
indirecte: sꝫ in effectu sic: ex quo vtilitas eoꝝ translata est in em
ptorem: sic etiã ex pacto vnius nõ queritur alij directa exceptio
3 pacti: sꝫ vtilis vel exceptio doli. l. rescriptũ. §. fi. s. eo. ¶ † Quar
to no. ꝙ pactũ habentis vtiles actiones ꝑiudicat habenti dire-
ctas: ⁊ sic ei prefert, in quo distingue tres casus: vt per Iaco. bu.
⁊ Bal. hic. ad fi. ⁊ clare Bar. in. l. procur. in rem suam dato. ff. de
procur. ⁊ circa scđm casum vide notabilẽ. q. Bal. in. c. j. §. fi. in. v.
col. de probi. feu. alie. ꝑ Fed. ⁊ no. per Io. an. in addi. Spe. in tit.
de feu. super rubri. per do. Abba. in. c. ad audientiã. de prescrip.
¶ Capio gl. in v. exceptio: ⁊ qꝛ Bar. dicit ꝙ ista gl. sibi ꝯtriatur:
ideo vt eam excuses a ꝯtrietate diuide eam in quatuor partes.
In prima declarat tex. ⁊ ista est plana. In scđa format qõnem in
casu econtrario ad text. ⁊ rñdet. In tertia ponit vnã limitatio-
nem ad precedentẽ decisionẽ. In quarta gl. ponit aliam limita-
tionẽ: ⁊ ista limitatio vadit tã ad vtrũq; casuꝫ qõnis q̃ ad casuꝫ
limitationis. Scđa ibi: sed quid econtra. Tertia ibi: si autẽ he-
4 res. Quarta ⁊ vltima est ibi: hic autẽ accipe. ¶ † Ex ista glo. ha
bes tres ꝯclusiones. Prima, ꝙ vẽditor hereditatis si facit pa-
ctum de nõ petendo debitori hereditario, anteq̃ emptor denũ-
tiauerit tali vẽditori vẽditionẽ hereditatis sibi factã, vel anteq̃
litẽ cũ eo sit ꝯtestatus: vel anteq̃ debitã partẽ receperit, ꝙ tale
pactum preiudicat emptori hereditatis habenti vtiles actio-
nes: qꝛ sicut põt intẽtare actiones in preiudiciũ habẽtis vtiles:
ita põt eas remittere: sed postq̃ alterũ de illis tribus interue-
5 nit, sicut nõ põt agere: ita nec remittere. l. iij. C. de noua. ¶ † Se
cunda ꝯclusio est limitãs precedentẽ: ꝙ lꝫ venditor hereditatis
penes quẽ remanserunt directe efficaces, possit facere pactũ de
non petendo anteq̃ vnũ de predictis tribus interuenerit: tñ se-
cus est in herede post restitutã hereditatẽ fideicõmissario vni-
uersali: qꝛ cũ directe remaneãt penes eum inefficaces. l. j. §. q̃q̃.
ff. ad trebel. etiã anteq̃ interueniat aliqđ de illis tribus nõ põt
6 facere pactũ in preiudiciũ fideicõmissarij. ¶ † Tertia cõclusio
est que limitat vtrunq; dictũ superius. s. qñ debitores liberati ꝑ
pactũ, ignorabãt hereditatẽ venditam aut restitutã. tunc ꝓpter
probabilem eoꝝ ignorantiã, pactum eius prodest et preiudicat
emptori hereditatis vel fideicõmissario. tex. est qui de vtroq; lo
quitur in. l. fi. s. ti. j. qui est ad hoc vnicus ⁊ singularis in iure ꝫm
Bald. in. l. j. in vlt. col. C. qñ prouo. nõ est neces. Et sic aduerte, ꝙ
q̃uis Bar. dicat gloss. in seipsam ꝯtriari, dum facit primo dr̃iam
inter emptorẽ hereditatis, ⁊ fideicõ. sꝫ postea in fi. parificant: nã
vere gl. non est ꝯtraria. cum gl. in fi. loquat, qñ heredes ignora-
bant: tunc veritas est, ꝙ non est dr̃ia nec in personis nec in tpe:
7 vt in fi. gl. secus si scirẽt. † Bene verũ est qđ alia est ꝯtrietas in gl.
que nõ põt apte saluari quã no. Bar. Sali. ⁊ Ful. hic. Nam glo.
vult qđ pactũ cedẽtis nõ noceat cessionario, qñ interuenit vnũ
de tribus positis in. l. iij. C. de nouat. inter q̃ est denuntiatio: ⁊ sic
gl. vult, qđ requirat denuntiatio vel protestatio ipsius empto-
ris vel fideicõ. prout etiã tenet glo. in. l. nomen. C. q̃ res pig. ob.
pos. sed postea glo. in fin. vult, qđ sufficiat qualitercunq; debitor
sciat: ⁊ sic vult non requiri notificationẽ emptoris vel fideicom.
prout etiã tenet gl. in. l. fi. s. ti. j. in hoc hñ gl. est ꝯtria. Bar. saluat
sequẽdo distinctionẽ Iac. de are. ⁊ si eam bene intellexeris eius
doct. est bona, ⁊ eã tene. nã aliqñ cessio fit in totũ ad vtilitatem
cessionarij: vt est qñ hereditas donat vel vendit alicui, quo casu
ois vtilitas que percipiet ex tali hereditate, est ipsius cessiona-
rij: ⁊ tũc qualitercũq; debitores hereditarij sciant, sufficit absq;
eo ꝙ emptor hereditatis sibi denũtiet. ita loquit. l. fi. cũ gl. s. ti. j.
⁊ ita loquit gl. hic in fi. aliqñ cessio est facta in totũ ad cõmodũ ⁊
dãnũ cedẽtis, ⁊ si nihil exigat, sit dãnũ cedẽtis: ⁊ tũc requirit de-
nũtiatio: ⁊ de tali cessione ꝓprie loquit. d. l. iij. vt ptꝫ ex aduersa-
tiua ibi posita: ⁊ ita etiã loquit glos. in. d. l. nomen: ⁊ idem qđ hic
tenet idẽ Bar. in. l. facta. §. si heres: ⁊ ibi latius Imo. ⁊ Moder.
ff. ad trebel. Bal. in. l. j. in vlt. col. C. qñ prouo. nõ est neces. Ang.
in. l. iij. C. de noua. quicquid teneat Ang. in. d. l. fi. s. tit. j. ⁊ latius
in. d. l. pacta. §. si heres. de quo etiã per Bald. in. l. j. in. v. q. et ibi
Sali. in. xij. q. ⁊ duabus seq. C. de act. ⁊ ob. per Ioã. an. ⁊ Imo. in
c. fi. de alie. iudi. mu. cau. fac. Aliter saluat istã ꝯtrarietatẽ Bald.
in. c. cumana. in. vij. col. de elec. Sed si bene consideres in effectu
8 nõ discrepat a doctrina Bar. † Ex predictis habes vnam limi-
tationem ad. l. iij. C. de noua. Aliam limitationem ponit Ange.
hic: quã colligit ex differẽtia gl. inter emptorem ⁊ fideicõmissa-
rium: nã in fideicõmissario nõ requiritur aliquod ex illis tribus
eo qꝛ ponit loco heredis. l. q̃drigẽta. ff. ad treb. iũcta. l. filius.
9 ff. qđ cũ eo. † Ex hoc dicit Ang. se ꝯsuluisse ⁊ obtinuisse, ꝙ si ce-
dens poneret cessionariũ in locũ suũ, non posset postea agere ꝯ
debitorem: dato ꝙ nõ interuenerit aliquod de illis tribus. idem
tenet Ang. in. d. l. iij. ⁊ in. l. fi. s. ti. j. qđ esset valde not. si esset verũ
qꝛ notarij de stilo semper apponũt in instrumẽtis illa verba, po
nens in locũ suum ⁊c. Ista limitatio non est vera: et eam impu-
gnãt Pau. de cast. do. Mar. lau. ⁊ do. Alex. qꝛ cedens semp po-
nit cessionariũ in locum suum. l. plane. versic. suo loco. ff. famil.
hercis. nec in fideicõmissario est illa ratio quã assignat Ange. sꝫ
alia propter dispositionẽ testatoris ⁊ autoritatẽ senatuscon. tre
bel. ⁊ ita ꝯtrium tenet ipsemet Ang. ⁊ melius in. d. l. qui quadrin
genta: ⁊ ibi Imo. ⁊ Mod. Ludo. ro. in. l. in prouinciali. §. j. ff. de
oper. no. nun. ¶ Ex hoc collige tu magnã ampliationẽ ad. d. l.
iij. vt procedat etiam qñ cedens posuisset cessionariũ in locum
10 suum. ¶ † Secũdo amplia vt procedat etiã econtra: qꝛ cedens
⁊ sic habẽs iura directa, põt denuntiare debitori ne soluat ces-
sionario, qñ sua interest. tex. est ad hoc sing. in. l. heres cũ debue-
11 rat: ⁊ ibi ad hoc ponderat Rapha. cuma. ff. ad trebel. ¶ † Tu li
mita. d. l. iij. nõ procedere, qñ in instrumẽto cessionis diceretur,
ꝙ cedens nõ solũ transfert oẽm actionẽ quã hꝫ ꝯ debitorẽ suũ.
sed etiam cedit ⁊ transfert oẽm spem et exercitiũ actionis, ita ꝙ
apud cedentẽ nulle remaneant actionũ reliquie: tũc cedẽs nul-
lo modo posset agere, ẽt anteq̃ vnũ de illis tribus interueniat:
⁊ ista est melior practica quã illa Ang. s. relata. ita limitat Tan
cre. de corne. in cõpendiosa sua ad filiũ in vlt. parte. q. xj. refert ⁊
12 sequit do Bar. verñ. in cautela. cclij. ¶ † Scđo limita. d. l. iij. vt
procedat in cessiõe facta inter viuos: secus si fieret ex vlt. volun
tate. tex. est quẽ pro singulari ad hoc ponderat Bal. in. l. si pecu-
niam. ff. de lega. j. ⁊ ibi sequunt Pau. de cast. et Rapha. cuma. lꝫ
Imo. ibi dubitat: tñ dicit qđ dictũ Bal. est singulare ⁊ tenendũ
mẽti. idẽ vr̃ velle Bal. in. l. ex leg. noie. in. ij. col. in v. modo reuo-
13 co in dubiũ. C. de leg. ¶ † Tertio limita qñ habẽs directas est
nudus minister vt procurator iuxta. l. in cause. §. si cũ. l. seq. ff. de
14 procur. tũc nõ hꝫ locũ. d. l. iij. ita limitat Bal. hic. ¶ † Quarto li
mita. d. l. iij. vt procedat qñ apud eũ qui cessit remanent directe
actiones: secus si apud eũ nihil remaneret: vt qꝛ cedẽs haberet
tãtũ vtiles: ita Bar. in. l. ex asse. ⁊ in. l. facta. §. si heres. ad fi. ff. ad
15 trebel. ¶ † Quinto limita, qñ cedẽs anteq̃ interueniat vnũ de
illis tribus, liberasset titiũ debitorẽ scientẽ: nã reuocabo eũ in
ꝓstinã obligationẽ: dato ꝙ liberauit anteq̃ vnũ de illis tribus
interueniret. ita Bal. l. in rubr. C. de reuo. his que in frau. cre. in
prin. imo plus vult ibi Bal. in ver. ꝯsidera: ꝙ nõ sit opus reuo-
catione, sꝫ liberatio est ipso iure nulla. nihil tamen clare firmat:
vt ibi per eum. veritas satis pendet ab his que dicta sunt supra.
16 ¶ † Sexto no. limita, qñ cedens nõ est soluẽdo, ⁊ debitor sciret.
ꝫm Cy. ⁊ Albe. in. l. fi. C. de procur. facit bene tex. in. l. filie. in ver.
claudius. in fi. ff. de solu. ¶ Aliã limitationẽ habes per Bal. in
aut. sed iam. per istũ tex. C. de posi. Aliã per Bal. in. l. iij. C. man.
Aliã ꝑ Bal. in. l. qui alij hereditatẽ vendidit: ꝑ illũ tex. C. de he-
re. vel act. ven. Aliam ꝑ Ang. in. l. si post ꝯstitutã. per illũ tex. C.
de ꝯsti. pecu. Aliã ꝑ Bal. ⁊ Sali. in. l. pacto successoꝝ: ꝑ illũ text.
C. de pac. vide etiã qđ habes per Bar. ⁊ Ang. in. l. nõ quodcũq;.
17 §. q caiũ. ff. ad treb. ¶ † Extra gl. querit Bar. an eo ipso ꝙ est fa-
cta cessio, possit obijci cedenti, male agis: ex quo cessisti alteri, ⁊
distinguit eodẽ modo prout. s. retuli in gl. Sed eius distinctio
in vltimo membro est de directo ꝯ istũ text. vbi cessio erat facta
ad cõmodũ cessionarij ⁊ eius periculo. l. j. C. de euic. ⁊ tñ hic vẽ-
ditor hereditatis poterat agere ꝯ debitores hereditarios nec
poterat sibi obijci de cessiõe alias fatua esset decisio huius tex.
si absq; pacto de nõ petẽdo repelli potuisset: nec ob. l. in cause. ff.
de ꝓcur. alleg. ꝑ Bar. qꝛ loquit in ꝓcuratore qui nõ hꝫ directas
ad vtilitatẽ suã, sꝫ dñi: ⁊ ita in hoc reprehẽdũt Bar. Ful. ⁊ Pau.
de cast. ⁊ reliqui Moder. Pau. de ca. ⁊ alij in. l. pacta. §. si heres.
ad treb. Bal. in. d. l. iij. C. de noua. Iason Padue.

1 ☞ Venditio facta per procuratorem, potest rescindi per pa-
ctum domini.
2 Quãdo procurator vendidit rem dñi procuratorio noie ipsius
dñi, acquiritur domino vtilis sine cessione.
3 Quando procurator vẽdidit rem domini simpliciter, nõ queri-
tur domino vtilis sine cessione.
4 Quid qñ procurator sciens rem dñi vendidit tanq̃ suam.

1 **Sed si inter.** † Vẽditio facta per procuratorẽ po-
test solui per pactum ipsius dñi. h. d.
2 Potest iste tex. intelligi dupliciter. ¶ † Primo in procurato-
re qui vendidit rem domini, procuratorio noie ipsius domini,
quo casu, cũ ꝯtctus sit factus super re dñi ⁊ noie domini, acquiri-
tur dño vtilis sine cessione. l. iul. §. procurator. ff. de actio. emp.
habetur in. l. stipulatio ista. in. §. si stipuler. ff. de v. obli. ⁊ hoc mo
3 do intelligẽdo tex. iste haberet modicã dubitationẽ. ¶ † Scđo
modo potest

modo pôt intelligi.qñ procura.vendidit rẽ dñi simpliciter,quo casu non querit vtilis dño,sine cessione.l.possessio quoq;.§.et si possessio.ff.de acq.poss.isto casu pbabile erat dubiũ istius text. an ante factã cessionẽ potuerit dñs resoluere istũ ꝯtractũ p pactum.& hic decidit ꝙ sic.Et rõ est,qꝛ sicut dñs pôt cogere pcuratorẽ ꝙ illũ liberet.& disponere quomodocũq; vult.l.idemq;.§.si cui.ff.mand.ita eodẽ modo pôt ipse dñs liberare: vt probat in l.apud celsum.§.mandaui.iuncta gl.ff.de except.do.vbi Bar.p illũ tex.refert se ita de facto ꝯsuluisse.sequitur Pau.de ca.in.d.

4 l.possessio quoq;.§.fi.Pau.de ca.& Moder.hic.¶†Habes ẽt hic in glo.aliam lec.qñ procura.vendidit rem tanq̃ suã,cũ sciat esse dñi.Et tunc qnomodo procedat,vide gl.no.in.l.j.ver.si rẽ. in glo.magna post mediũ.ff.de offic.procur.ces.quicquid dicat Fulg.vt hic per Moder.

1 ☞Duo specialia non possunt circa idem concurrere.

Si tibi decem. Obligatio que re ꝯbitur,non potest p pactũ in plus ꝯtrahi,quã sit datũ.b.d.dixi in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.ideo hic non repeto. Gl.ij.diuidit in tres partes. In prima opp.& soluit. In scda rñdet tacite qõni. In tertia format qõnem & se remittit.Secũda ibi: nec ergo vt res.Tertia ibi:sed quid si mutuo. In glo.ibi:hodie ꝯtra:vt.C. de dona.l.si quis argen.glo. male dicit,ꝙ si non ꝯstat ꝙ animo donãdi promiserit,resultat donatio presumpta. Sed.d.l.si quis

1 argen.hꝫ locum in donatione vera,& nõ in presumpta† ne duo specialia circa idem ꝯcurrant:vt tenet Bar.in.l.iurisgentium. §.quinimo.in vlt.col.vbi dixi.s.eo.quando autem appareret ꝙ animo donandi promisisset,adhuc ista non esset propria & simplex donatio,de qua loquitur.d.l.si quis argen.sed censeret facta propter mutuum,& sic in effectu est vsura. l.cum allegas.C. de vsu.ẜm Bar.& alios hic.

1 ☞In maleficijs,nõ est dare naturalem obligationem.

2 Si quis sacerdoti in ꝯfessione remittat oẽs iniurias,an per hoc sit perempta actio iniuriarum.

3 Quilibet in confessione tenetur remittere rancorem, sed non satisfactionem.

4 Restitutio degradati & priuati beneficio,nõ trahitur ad beneficium,nisi sit plene restitutus.

5 Licet ista verba, facimus tibi gratiã, importẽt simplicẽ indulgentiã & remissionẽ pene:non tñ restitutionem bonorum.

6 Quando procurator hꝫ plenũ mandatum, idem importat ac si haberet generale cum libera.

7 De iure ffor verecundia est,remittere iniuriam inultam.

Quedam. Actiones ex maleficijs ipso iure tollunt p pactũ.b.d.concord.l.si vnus.§.pactus ne peteret.s.eo.rõ est.qꝛ sunt penales & sic odiose.iõ.l.voluit.ꝙ

1 facilius tollant.† Aliã rõnem assignat Albe.hic.qꝛ in maleficijs nõ est dare naturalẽ obligationem:ideo ciuilis, que sola in eis est tollit ipso iure.in idẽ reincidit rõ Bar.dũ dicit,qꝛ actiones descendentes ex maleficijs nõ causant ex ꝯsensu.ideo debiles sunt,& nudo pacto tollunt.¶Sed ꝯ istã rõnem facit qꝛ imo in maleficijs est dare naturalẽ obligationẽ.§.qꝛ vero leonis.ij. in aut.de nõ alie.& ita expresse tenet Bar.in.l.ex hoc iure.in vlt. col.& ibi Bal.in.vij.col.s.de iusti.& iur.Bar.in.l.nõ solũ.§.j.circa prin.ff.de iniur.Itẽ obligationes ex delictis habent consensum:qꝛ qui delinquit censetur ꝯsentire.l.j.§.bestias.ff.de postu. nisi dicas ꝙ talis ꝯsensus est fictus,& nõ verus.ideo magis debilis ẜm Ang.& Pau.de cast.hic.¶ Glos.in ver.tolluntur:ponit tria dicta:& tertiũ extẽdit.tu ĩtellige vt per Bar.& alios hic.

2 ¶†Extra gl.querit Bar.post Guil.de cu.si aliquis sacerdoti[a]

a in ꝯfessiõe remittat oẽs iniurias,an per hoc sit perempta actio iniuriarum.ꝯcludit ꝙ nõ,reprobata gloss.in.§.fi.insti.de iniur. Idem tenẽt Albe.Bal.Ange.Sali.& cõiter Moder.hic.Bar. in.l.non solum.§.j.ff.de iniur.Bal.in.l.si domus.ff.de ser.vrba. predio.do.Anto.& Imo.in.c.de his.de accusa.d.Abb.in.c.j.de

3 iniur.& dã.da.¶†Pro ista ꝯclusione adde tres gl.in.c.qꝛ presulatus:sup ver.cano.j.q.iiij.gl.in.c.& qui emendat in glo.j.lv.dist. ꝙ quilibet in confessione tenet remittere rancorẽ iniurianti: ꝫ nõ satisfactionẽ.& gl.no.in.c.j.de maledic.Contrariũ tenet Cy. & Bal.in.l.ij.ff.ad sill.Jo.and.in addi.Spe in tit.de instru.edi. §.nunc vero aliqua.in addi.que incipit:per hoc videt.Idẽ sentit Bal.in.l.ij.in vlt.col.in prin.C.de lib.& eor lib.¶Pro concordia fac tres casus,aut quis remisit solũ rancorẽ animi:& clarum est qõ non intelligitur remisisse actionem vel satisfactionẽ. l.si domus.ff.de ser.vrb.pdio.Aut dicit se plenã remissionẽ facere:& tunc intelligitur remisisse,non solũ rancorẽ: sed etiã actionem.Aut sumus in casu dubio:& tunc procedit cõis opi. Bart. & doc.hic:ita istã theoricã tradit Bald.in.d.l.non solũ.§.j.& in.c. j.§.iniuria.in.ij.col.de pac.iura.fir.Ludo.ro.in.l.ij.ff.ad sill.& ꝙ quando quis dicit se facere plenã remissionẽ, ꝙ ꝑpter dictionẽ plenã intelligat remittere non solũ rancorẽ sed oẽm actionem.

4 ¶†Cõfirmo per tria.Primo per illud qõ tenet Spe.in tit.de lega.§.j.v.qd si degradatus.vbi tenet,ꝙ lꝫ restitutio degradati & priuati beneficio nõ trahat ad beneficiũ.Fallit nisi sit plene restitutus:vt ibi per eũ quẽ refert & sequit Jo.and.in.c.q̃uis:&

5 ibi Gemi.in fin.de rescrip.in.vj.¶†Scdo ꝯfirmo p illud qõ tenet do.And.barba.in repe.c.testimoniũ.in pe.charta.de testi.& in.c.eam te.in.xij.col.de rescrip.vbi refert se de facto ꝯsuluisse & obtinuisse Ferrarie:ꝙ lꝫ illa verba,facimus tibi gratiã, importent simplicẽ indulgentiã & remissionẽ pene:non aũt restitutionem bonor:vt per Sal.in.l.fi.ad fi.post Bar.ibi.C.de sen.pas.tamen fallit,qñ princeps diceret facimus tibi plenã gratiã:qꝛ tũc obtinebit etiã bona,dũmodo non alienata per fiscũ.ad hoc inducit verba Bal.in ti.de pace ꝯstan.in v.plenitudine gratie no

6 stre recipimus.¶†Tertio facit:qꝛ qñ procurator hꝫ plenũ mãdatũ:idem pôt ac si haberet mandatũ gñale cũ libera,ẜm Bar. & alios in.l.procu.cui libera.ff.de procura.& in.l. si procur.C.eo.

7 no.Bald.in rubri.de exerci.in vlti.col.¶†Vltimo ad predicta adde,ꝙ de iure ffor,verecũdia est remittere iniuriã inultã.l.miles.§.socer.ff.de adul.q tex.ad hoc notabilr alleg.Ange.in ꝯsil. cclvij.incipi.in splẽdidissima ciuitate Florentie.in.j.col. Hinc est ꝙ tutor vel curator non pñt facere pacẽ de iniuria illata patri pupilli,vel pupillo qñ esset sibi dedecus,ẜm Bal.& Sali.in.l. pacta curatoris.C.eo. Jason Padue.

1 ☞Hypothecaria an tollatur facilius q̃ inducatur.

2 Hypothecaria ẽ mere realis,& nõ ꝑsupponit aliq̃ obligationẽ.

3 Quid sit pignoratitia directa,& quid contraria.

4 Quando vitiato expresso,vitietur tacitum.

De pignore. Pignus solo ꝯsensu contrahit,& ex pacto nudo de iure ꝑtorio producit actio:sed solo ꝯsensu ipso iure nõ tollitur sed ope exceptiõis.b.

1 d.ẜm cõem intellectũ gl.¶†Capio gl.magnã que hꝫ duas partes.In prima tractat de natiuitate actionis hypothecarie.In scda de eius interitu.Scda ibi:qualiter ergo tollatur.Prima pars est clara.Scda subdiuidit in quinq; particulas,q̃ de p se statim patebunt.Pro introitu istius partis fortiter opponit ꝯ tex.Iste text.vr velle,ꝙ hypothecaria facilius iducat q̃ tollat: & sic.ꝙ inducat pacto nudo vt actionẽ pducat:sed p pactũ ipso iure nõ tollat.Istud vr irrationabile,cũ faciliores sum̃ ad tollendũ,& sic ad liberãdũ quã ad obligãdũ.l.arrianus.ff.de actio. & obli.Itẽ sicut pignus solo ꝯsensu ꝯtrahit:vt hic.&.l.j.s.de pig. actio.&.l.j.in prin.ff.de pigno.ita solo ꝯsensu debet ipso iure tolli per.l.nihil tam naturale.ff.de regu.iur.&.l.prout.ff.de solu.et de hoc est text.clarus in.l.maior.C.de pig.propter istã difficultatem,ex gl.eliciunt tres solutiones:& sic tres principales intellectus ad tex.¶Et ẜm oẽs istos intellectus gl.fatet ꝯrium esse verũ,ꝙ sicut pignus solo ꝯsensu inducit:ita solo cõsensu ipso iure tollitur,qñ est expressa remissio pignoris.Sed ẜm primũ intellectũ in isto tex.per pactũ fuit remissum debitum principale, quo casu in cõsequentiã vocat tacite remissum pignus.l.soluit. j.ff.quibus mo.pig.vel hypo.solu.& per tacitũ pactũ nihil vnq̃ ipso iure tollitur.l.ij.C.eo.& ẜm istũ primũ intellectũ dum text. in prin.dicit quoties paciscar ne petam,intelligit.s.debitũ principale.¶Secũdus intellectus colligit ex secunda parte gl.ibi: nos autem: ꝙ ꝯrium procedit in expressa remissione pignoris: sed iste tex.loquitur in tacito pacto,resultante ex eo,ꝙ creditor patit vendi pignus,quo casu tunc per exceptionem tollitur ius pigno.non ipso iure.l.ij.in ver.excep.C.de remis.pigno.¶Tertius intellectus colligitur ex quinta parte glos.ibi:si vero re interueniente:ꝙ si pignus fuisset ꝯtractũ solo cõsensu,ꝙ similiter ipso iure per pactũ tolleret:sed hic interuenit traditio pignoris,propter quã dicitur ꝯtus re.§.fi.insti.quibus mo.re ꝯbitur obl.quo casu non pôt solo pacto tolli ipso iure,sicut nec aliĩ contractus qui re celebrant.Istũ intellectũ impugnat Bar.& Ange.hic per rationẽ.de qua hic per eos cui clare respondet per Rapha.ful.ꝙ etiã in emptionibus & venditionibus obligatio & actio solo ꝯsensu ꝯbitur nec requiritur traditio rei.l.iurisgentium.in prin.s.eo.& tñ si interueniat traditio rei non pñt resolui solo cõsensu.l.ab emptione.s.eo.l.j.& ij.C.qñ lic.ab emp.disc. Istũ tertiũ ĩtellectũ sequunt Ray.Alb.Bal.Ful.Pau.de ca.& d.Alexã.hic.Ja.de bu.& Sali.in.l.maior.C.de pig.Et dicit Alber.ꝙ ista est cõis opi.Mihi non placet aliquis intellectus ex his tribus:qꝛ diuinãt,& faciũt vim lr e:sed & fortius propter aduersatiuã aũt,que nõ bene staret ẜm istos intellectus:qꝛ non poneret inter ea que sunt eiusdẽ generis et qualitatis: put dꝫ,ẜm Bar.i.l.mariti.§.si.p gl.ibi.ff.de adul.Cy.in aut.sacramẽta puberũ.circa prin.C.si aduer.ven.Vnde extra glo.quartũ intellectũ tradit Bal.in lec.antiqua qui est valde amicus litere ꝙ verum est ꝙ pactũ remissiuũ pignoris tollit ipso iure pignus.d.l. maior.&.d.l.nihil tã naturale.Sꝫ hic p pactũ non fuit remissum

a ¶Sacerdoti.Adde.c.si qs ꝯtristatus:& ibi docto.x.dist.

pignus.ʒ solū fuit factū pactū de nō petēdo pignus. ideo tollit
ope exceptionis. vñ iste tex. cū mysterio dicit tollit autē p exce-
ptionē quoties paciscar ne petā, quasi innuat, ꝙ si p pactū remit-
teret pignus ꝙ tolleret ipso iure. rō est, qꝛ faciēdo pactū de non
petēdo pignus, intelligit. s. a paciscente vel eius herede, nō autē
a tertio. l. iubemus. C. ad velle. l. si vnus. §. ante oia. j. eo. per ꝯñs
ergo nō censet funditus remissum pignus. ¶ Caue tñ cū in du
bio pactuʒ cēseat reale, ꝛ nō psonale. l. iurisgentiuʒ. §. pretor ait.
2 in ver. pactoꝝ. vbi dixi. s. eo. ¶ † In tertia parte gl. ibi. ʒ illud
hic quero, gl. male dicit ꝙ adsit naturalis ꝛ ciuilis obligatio, cū
hypothecaria sit actio mere realis, cum nō presupponit aliquā
obligationē: sed competit rōne iuris qd̄ quis hʒ in rem. §. j. ꝛ §.
itē seruiana. insti. de act. ꝛ l. vnica. C. de alie. iu. mu. cā fac. nisi sal-
ues in hypothecaria ꝯria. vt hic per Bar. que tñ saluatio nō est
3 de mente glo. † Et quid sit pignoratitia directa, ꝛ quid sit ꝯria.
ꝛ quō differunt, habes gl. magistrā. in. §. tertij. in v̄. emula. ꝛ gl.
seq. ꝛ ibi melius Bart. s. in prima ꝯsti. ffoꝝ. Bart. in. l. pignoris.
C. de pigno. no. Bal. in. c. j. de feu. dato in vicē. l. cōmisso. p Cano.
4 in. c. illo vos. de pig. ¶ † In quarta parte gl. ibi. si vero debitū.
no. hñ istā distinctionē glo. ꝙ vitiato expsso vitiet tacitū. de quo
p Bar. ꝛ alios in. l. si fideiussoꝛ. in prin. ff. de le. j. ꝛ in. l. j. in fi. ff. qui.
mo. pig. vel hypo. sol. facit tex. in. l. si sponsus. §. generaliter. ff. de
do. inter vi. ꝛ vx. ꝛ tex. in. l. iij. §. fi. ff. de ser. ru. pre.

1 ☞ Pactum personale non porrigitur ad heredem.
2 Licet obligatio sit restricta ad psonas certas noie proprio no-
minatim: tamen transit ad omnes heredes.

1 **Si quis.** † Pactū psonale nō porrigit ad heredē. h.
d. idē in priuilegio seu beneficio. l. nō soluʒ. §.
si pupille. ff. de ritu nup. ꝛ tex. no. in. l. cū patronus. quē ibi multū
not. Pau. de ca. ff. de leg. j. habet p Bar. ꝛ alios in. l. qꝛ tale. ff. so
lu. mat. aduerte tñ, ꝙ iste tex. videt esse sine dubio ex quo expres-
se erat pactū ne a se peteret. Sed qd̄ ab herede petat. Pau. de
ca. fatet ꝙ istud superfluū est i text. tu dic ꝙ dubiū esse poterat:
qꝛ qñ fit pactū taxatiue per se tñ: nihilominus etiā venit heres.
l. si necessarias. §. de vendēdo. ff. de pig. actio. l. stipulatio ista. in
2 princ. ꝛ ibi doc. p̄cipue Moder. ff. de v. obli. † Itē lʒ obligatio
sit restricta ad psonas certas noie proprio noiatim: tñ trāsit ad
omnes heredes. l. eum qui ita. §. te ꝛ titium. ꝛ. l. ꝯtinuus. §. fi. ff. de
ver. obli. ꝛ. l. auus. vbi dicetur. j. eo.

1 ☞ Pactū de nō petēdo a se nec a titio, nō prodest titio, siue sit
extraneus siue filius: etiā si postea paciscētis heres fiat. nu. 3.
2 Pactū patris ne petatur a se nec a filia nō prodest filie: qñ etiā
postea fit heres patris.
4 Pater qñ paciscitur filio vt heredi: tunc filio acquirit directa
exceptio pacti.
5 Pater qñ paciscitur filio propter eius benemerita, censetur pa
cisci tanꝙ̄ extraneo. ꝛ nu. 11.
6 Papa si cōferat beneficium cōsanguineo: caro ꝛ sanguis reue-
lat sibi: non spiritus.
7 Filius si lucratur cum pecunia patris, dimidium lucri censetur
aduentitium: ꝛ attribuitur persone filij.
8 Confessio omnis emanās inter personas prohibitas presumi-
tur fraudulenta.
9 Pater si vtat noie pprio filij censetur tunc pacisci vt extraneo.
10 Pater qñ stipulat filio propter benemerita ꝛ post mortē: valet.
12 Stipulans sup re que de sui natura nō trāsit ad extraneū: tunc
videtur stipulari filio vt filio, non vt heredi.
13 Pater qñ stipulatur aliter sibi: aliter filio, nunꝙ̄ videtur stipu-
lari filio vt heredi.

1 **Si pactus.** † Pactū de nō petendo a se nec a titio,
nō pdest titio, siue sit extraneus siue fi-
lius, etiā si postea paciscentis heres fiat. h. d. vel sic ꝛ melius, pa
ctum factū extraneo vel filio vt extraneo, ei nō prodest etiam si
paciscentis heres fiat. h. d. ꝛ est nouus ꝛ subtilis casus fm Bar.
¶ No. j. ꝙ sicut nō possuʒ alteri stipulari quo ad ꝯtrahen. obli.
l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de v. obli. dixi in. l. j. s. eo. ita nec quo
ad querēdū exceptionē, vt hic. ꝛ. l. quo tutela. §. fi. ff. de regu. iur.
2 ꝛ. l. rescriptū. §. plerūqꝫ. s. eo. ¶ † Secundo no. ꝙ pactū patris
ne petatur a se nec a filia, nō prodest filio, qñ ēt postea fit heres
patris. facit. l. et heredi. §. nos autē. j. eo. eo qꝛ a principio nō est
pactus filio vt heredi: vt dicetur in gloss. Limita istum text. vt
procedat in penitus extraneo: alias secus, per. l. idē in duobus.
§. fi. j. eo. fm Bar. ꝛ alios hic. Secūdo limita nisi quis pacisceret
vt minister vel vt procurator: qꝛ acquireret vtilē exceptionē. l.
3 rescriptum. §. fi. s. eo. fm Bal. ꝛ Pau. de ca. hic. ¶ † Anteꝙ̄ ve-
niam ad gl. pro intelligēdo tex. formo difficilem oppo. aut enim
iste titius de quo tex. nō erat debitor: ꝛ tunc pactū de nō peten-
do quo ad eum videt ridiculū: qꝛ etiam circa pactum non pote-
rat ab eo peti: aut titius erat debitor: ꝛ tūc inepte dubitatur in
tex. an pactum confirmetur ex eo ꝙ titius efficiatur heres paci
scentis, cum cā debiti ad quā pactū referebatur non pertineat
ad hereditatē paciscentis: sed sit aliud debitū extra hereditatē.
Raph. fulg. respondet dupliciter. Primo ꝙ iste text. intelligat,
qñ titius nihil debebat, ꝛ sic duplici ex capite pactū est inutile:
ꝛ qꝛ nihil debebat: ꝛ qꝛ etiā si debuisset non potuisset ei profice-
re: etiā si ex post facto efficiatur heres. Ista responsio nihil va-
let: qꝛ fm eam, tex. esset sine vllo dubio. Secundo modo respon-
det Fulg. simpliciter tenēdo, ꝙ hic titius nihil debebat cū pa-
ciscens qui erat debitor proposuerat in animo facere titium he
redē suum. Ideo dubium erat an pactū prodesset illi titio q po-
stea effectus est heres, cū possit heredi suo pacisci sicut sibi. l. j.
C. vt actio. ab here. ꝛ ꝯ here. habetur in. l. si vnus. §. fi. j. eo. facit
l. si pactū. ff. de probat. Tamen qꝛ paciscēs, istud nō expressit: iō
tale pactū non prodest titio ꝙ̄uis ex postfacto heredi paciscen
tis. Idē tenet Pau. de ca. hic q putat istum esse verū ꝛ propriū
intellectū huius tex. idem tenet Lud. ro. in. l. stipulatio ista. §. al
teri. ff. de ver. obli. istum intellectū reprehendit do. Alex. per do
ctrinā Bar. ꝛ cōem in. l. j. s. eo. vbi propter superueniētiā inter-
esse, reconualidatur pactū vel stipulatio a princ. inutilis: nec est
bona respōsio Lud. ꝙ verū est, si interesse superueniat viuo pa-
ciscente. secus eo mortuo, qꝛ fm do. Alexā. non pōt reddi bona
ratio diuersitatis: attento ꝙ heredibus ita possumus stipulari
post mortē sicut in vita. d. l. j. C. vt actiōes ab here. Tu dic ꝙ do
ctrina Bar. ꝛ cōis in. l. j. s. eo. nō facit ad propositū: prout etiam
ibi plenius dixi: qꝛ loquit in casu ecōtrario qñ interesse superue
nit in persona eius qui pactus vel stipulatus est: hic aūt ecōtra,
interesse superuenit in persona titij: cui factū est pactū. Tene ēt
ꝙ hic titius erat debitor: prout dicit gl. hic esse princ. Albe. hic:
in fi. ꝛ Bal. Nec obst. oppo. s. facta, ꝙ frustra dubitaret si titius
esset heres paciscentis: qꝛ responde vt per gl. hic: ꝙ per aditio-
nem hereditatis non ꝯfirmat pactū nedū quo ad debitū ipsius
titij: sed nec etiā quo ad debitū paciscentis, cui titius succedit:
eo qꝛ pactū fuit personale vt habes in glo. ¶ Capio glos. vnicā
quā diuide in quinqꝫ partes. In prima declarat tex. In secūda
que est ibi: sed an pro parte format qōnem: ꝛ respondet. In ter-
tia que est ibi: sed ei ꝙ de filia dicit. Glo. fortiter opponit contra
tex. ꝛ pro solutione ponit notabileʒ doctrinā quā valde signa. ꝛ
dicit Ang. ꝙ ista distinctio est notabilis ꝙ nō habemus glo. su
per hoc pūcto meliorē. In quarta circa illam doctrinā format
qōnem ibi: sed qd si dubitetur. In quinta ꝛ vltima q̄ est ibi. item
no. glo. colligit ex tex. notabile ꝛ ꝯ illud opponit ꝛ non soluit. re
4 sponde vt per Bar. hic. in fi. Alberi. ꝛ alios. ¶ † Ex ista gl. colli
ge quatuor principales conclusiones. Prima est, ꝙ quando pa
ter paciscitur filio vt heredi: tunc filio acquiritur directa exce-
ptio pacti. l. auus. j. eo. et si dicas ibi pactus est ne petatur a se
neve a filio: prout etiā fuit hic. ꝛ in. l. ꝛ heredi. versic. iul. j. eo. vbi
ergo colligit in illa. l. auus: ꝙ ibi pactus sit filio vt heredi. gloss.
respondet, ꝙ ibi hoc expressit, nihil est, nec dicas ꝙ in dubio pre
sumatur stipulari vel pacisci filio vt heredi. vt firmat gl. hic: qꝛ
ista solutio est ꝯ istum text. ꝛ. d. l. et heredi. in ver. iul. vnde rñde
notabiliter, ꝙ qñ pater paciscitur non peti, nec a se nec a filio: et
illud est tale ꝙ non pōt peti a filio, nisi sit heres: vt est qñ pater
solus promisit vt ibi: ꝛ tunc videtur pacisci filio vt heredi. secus
qñ vtriqꝫ deberetur vt hic: ꝛ ita respondent Albe. Bal. ꝛ Fulg.
ꝛ Pau. de cast. hic. Bart. in. l. qd̄ dicitur. in pe. col. ꝛ ibi Imo. et
5 alij. ff. de ver. obli. ¶ † Secunda ꝯclusio glos. est, ꝙ qñ pater pa-
ciscitur vel stipulatur filio propter eius benemerita, censet pa-
cisci tanꝙ̄ extraneo, ꝛ nō valet: ex quo non habuit respectū ad
filiationem, sed ad benemerita. per hoc infert Bart. ad duo de
quibus hic per eum. istā gl. sequitur etiā Ang. hic. ꝛ in. d. l. qd̄ di
citur ista ꝯclusio non est vera: ꝛ ꝯrium tenent Bald. ꝛ Fulg. hic.
Imo. ꝛ Rapha. cuma. in. d. l. qd̄ dicit. eo qꝛ pater potuerit mo-
ueri ex duplici causa. si dicimus ꝙ sit motus propter benemeri-
ta: ꝛ sic tanꝙ̄ extraneo: certe pactū nihil valet. si autē dicimus
ꝙ sit motus pp̄ter filiationē, actus valet ꝛ pactū acquirit filio:
vnde in dubio dʒ capi presumptio vt actus valeat potius ꝙ̄ pe
reat. l. quoties. ff. de re. in. c. abbate sane. de v̄bo. sig. Item lʒ ad-
sint benemerita: per hoc tñ non cessat quin pater etiā potuerit
moueri pp̄ter filiationē. Ego teneo istā partē, ꝯtra gl. ꝛ Bart. ꝛ
cōsidero ante oia, ꝙ iura q̄ ad hoc adducit Bart. valēt. l. si forte.
cum glo. ff. de castren. pecu. ꝛ. l. si donatione. cum glo. C. de colla.
loquuntur quando presumendo actum factū propter beneme-
rita actus valet, qui alias non valeret. ibi enim donatio facta p
patrē filio in potestate: ideo presumitur facta propter beneme-
rita: qꝛ isto modo presumēdo talis donatio valet, que alias non
valeret. hic aūt est totū econtra: qꝛ si pactū patris presumitur fa
ctū pp̄ter benemerita filij, pactū est nullū: ergo p̄sumem⁹ factū
nō propter benemerita, ʒ vt filio. vt isto modo actus valeat: et
istud fundamētū multū mihi placet. ¶ Scdo ꝯ glo. ꝛ Bar. facit
bon⁹ tex. in. l. tutor. §. q̄ tutorib⁹. ff. de excu. tu. vbi lʒ in extraneo
legatum

legatū presumatur factum propter benemerita et onus tutele. tamen in filio vbi est cōiunctio naturalis, cuius etiā adsit onus tutele presumitur factū propter filiationē, ꝛ non ꝓpter benemerita.
6 † vnde per illū tex. not. ibi Bal. ꝙ si papa ꝯfert beneficium cōsanguineo suo, ꝙ caro ꝛ sanguis reuelauit sibi, ꝛ nō spiritus. ¶ Tertio facit doctri. Bal. in auť. ex testamēto. in. ij. col. in fi. C. de colla. vbi in filio presumiť propter filiationē, ꝛ nō propter benemerita. inter cetera allegat bonū tex. in. l. aurelio. §. titius testamēto. ff. de lib. leg. Salua tñ gl. ꝛ Bar. qñ expresse apparet ꝙ pater fuisset pactus vel stipulatus ꝓpter benemerita filij. alias procedūt q̄ dixi ſm Jmol. in. d. l. qđ dicit. ¶ Limita etiā predicta vt loquanť de benemeritis erga patrē. Si aūt fuissent benemerita erga ꝓmissorē, ꝓpter q̄ promisisset patri, tūc bene ac quireret filio vtilis exceptio ex cā aduentitia. l. vxorē. §. testamēto. ff. de lega. iij. ita limitat Bar. in. d. l. qđ dicitur. in. j. col. circa medium.
7 Bal. ꝛ Pau. de ca. h. † Jtē inquātū Bart. subdit, ꝙ si filius lucrať cū pecunia patris, ꝙ dimidiū lucri censeť aduētitiū ꝛ attribuiť ꝑsone filij. idem tenet Bar. in. l. j. §. nec castrēse. in. iij. col. ff. de col. bo. ꝛ in. l. illud. C. de colla. ꝛ in. l. cū oportet. in princi. C. de bonis q̄ libe. ꝛ in. l. j. C. ꝓ soc. ꝛ plenius in tractatu suo de duo. fratri. in. j. ꝛ. ij. col. ꝛ in ꝯsil. suo, qđ incip. cruciarellus. istam opi. vbiq; irridet Bal. ꝛ dicit ꝙ est opi. rusticana: q2 rustici qñ iudicant, diuidunt q̄ōnem ꝑ mediū: vt inquit gl. in. l. nesennius. ff. de nego. gest. vñ dic melius, ꝙ istud relinquiť arbitrio iudicis considerata qualitate filij ꝛ quātitate lucri. vt ꝑ Bart. ꝛ Sal. in. l. oīmodo. C. de inoffi. testa. ꝑ Bal. in. l. cū oportet. in princ. C. de bo. que libe. ꝛ in auť. ex testamēto. in. vj. col. C. de colla. cū ꝯcor. de quibus plenius dixi. i. d. l. illud. C. de colla.
8 † Subdit Bar. ꝙ in hoc, an merita ꝓcesserint nō est standū eoꝝ assertioni. Adde ꝙ ratio est ſm Ang. q2 ois ꝯfessio emanās inter ꝑsonas prohibitas ꝑsumiť fraudulenta: nisi veritas ꝯfessionis probeť: ꝑ tex. vulgatum quē Ange. dicit ad hoc singularē in. l. q̄ testamentū. ff. de proba. Fulg. bene pūgit ꝯ Barto. q2 pater qñ pacisciť, ꝛ dicit se pacisci propter benemerita filij, declarat eius mentē qđ voluit pacisci filio vt extraneo. ꝛ per. h. d. nō obstare. l. si forte. ff. de cast. pec. et gl. in. l. si donatione. C. de colla. q̄ iura alleg. Bar. q2 rñdet ꝙ loquunť in his q̄ nō dependēt a sua mente. ista opi. ꝯ Bar. placet. nā ꝯsidera subtiliter, ꝙ asseueratio patris nō facit presumi merita ꝓcessisse: q2 istud nō pēdet a sua volūtate: vt in iuribus preallē. ꝛ in hoc Bar. verū dicit: eo q2 vt dixi nō pendet a sua volūtate: tñ ista asseueratio hñ facit presumi, ꝙ pater fecerit istud pactum filio propter benemerita: ꝛ nō q2 sit filius, cum istud dependeat ab arbitrio iudicis, ꝛ nō a volūtate patris, cū eius volūtas possit esse pacisci filio vt filio, vel vt benemerito. Cōsidera etiā in hoc ratiōnē Ange. q2 procedit qñ actus fieret in fraudē. l. eo q2 alias nō valeret. hic aūt est totū ecōtra: qa hoc modo actus
9 annullatur. ꝛ sic cessat suspicio fraudulētie. † Successiue inquātum tenet Bart. ꝙ si pater vtiť nomine proprio filij censeť tunc pacisci: vt extraneo per. l. ꝛ heredi. §. nos aūt. in ver. ceterū. j. eo. ꝛ alia de quibus hic per eum. Si autē nominat filiū per nomen appellatiuū tunc censeť pacisci filio vt filio. ista doctrina videť esse contra istū tex. vbi pater erat stipulatus per nomen appellatiuum a filia: ꝛ tamen non intelligiť pactus filie vt filie sed vt extranee: nisi dicas vt dicit gl. ꝙ hic fit pactus propter benemerita filij, q2 nimiū diuinat. Cōtra Bart. etiā mouetur Ful. quia qñ pater paciscitur sub nomine proprio filij cū ex duabꝰ causis potuerit pacisci, vel vt extraneo, vel vt filio, dꝫ presumi pactus vt filio: q2 isto modo actus valet vt dixi in precedentibus. facit l. cum seruus. ff. manda. Nec obst. d. l. et heredi. in ver. ceterū. q2 respondēt Ful. q2 ibi neutro modo res erat valitura prout hic. Tu dic qđ in dicto ver. ceterū. nō loquitur de filio sed de extraneo. ꝛ ita intellexit Barto. in. l. non solū. §. liberationis verba. ff. de libera. leg. ibi dicetur in. d. ver. ceterū. contra Bart. tenet et do. Fran. de are. in. d. l. quod dicitur. in. viij. colū. per. l. fina. iuncta doctrina Bart. ibi. C. de vsufruc. vbi promissio q̄ alias videť facta ꝯtemplatione filij non censetur eius cōtemplatione facta, si stipulatio redditur inutilis. ad hoc etiam allegat glos. iuncto tex. in. l. donationes. §. pe. ff. de donat. vbi si ascendens stipulať aliquid filio sub nomine proprio censetur ei donare, ꝙ nō esset, si stipularetur vt extraneo: tamen ista iura parū mihi stringūt.
10 ¶ † Tertia Conclusio glos. est, ꝙ qñ pater stipulatur filio propter benemerita ꝛ post mortē ꝙ valet, per. l. quocunq;. §. ij. ff. de ver. oblig. ꝛ male ſm Bal. q2 qñ propter benemerita ꝛ sic vt extraneo nō valet, siue stipuletur in vita siue post mortē: ſꝫ qñ filio vt filio tunc procedit. d. l. quodcunq;. §. ij. ita potes saluare glos.
11 non referendo cā ad prognina de meritis filij. ¶ † Quarta ꝛ vlt. conclusio glo. est ꝙ an paciscatur vt filio, an vt extraneo, colligitur ex coniecturis, quibus cessantibus in dubio presumitur stipulari vt heredi. cum votū parentis sit vt filius sit sibi heres, vt iuribus in glo. allega. que ſm Bar. optime loquitur. idem dicit Bar. in. l. qđ dicitur. in pe. col. ꝛ ibi per Ang. Jmo. ꝛ Moder.
12 † Jllud aūt, ꝙ dicit gl. de ꝯiecturis declarat Bar. hoc modo: ꝛ notabiliter, ꝙ qñ quis stipulať super re que de sui natura non transit ad extraneū heredē, vt est emphyteusis ecclesie: tunc videtur stipulari filio vt filio, ꝛ non vt heredi. et ꝑ hoc infert duo vtilia in practica vt ꝑ eum, quē sequunť Bald. Ange. ꝛ Rapha. ful. hic. Jdē tenet Bart. in. d. l. qđ dicit. in pe. col. ꝛ ibi alij. Bart. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. ꝛ in. l. si non sortē. §. libertus. in vlt. col. ff. de condi. inde. ꝛ Bart. in. l. gallus. §. quidam. in pe. col. ff. de libe. ꝛ posthu. not. Bar. in. l. itē videndū. §. si. ff. de peti. here. Sali. in. l. ij. in. x. q. C. de iure emphy. ꝑ Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. clviij. cum ꝯcor. de quibus ꝑ Moder. hic. ꝛ in. d. l. qđ dicitur. ꝛ per do. Alex. in ꝯsil. ccclxxiij. quod incipit: visis subtilissimis dubi. Sed quia istam materiam tetigi in. d. §. libertus. addēdo plures bonas decisiōes ꝛ plures bo
13 nas limitationes. ideo hic nō repeto. ¶ † Ultimo circa istā materiam no. ꝙ qñ pater stipulatur aliter sibi, ꝛ aliter filio, nunquā videtur stipulari filio vt heredi, ſm Bal. in. c. j. circa prin. in tit. an agna. vel filius. per tex. ſm eum notabilem in. l. seia. in princ. iuncta gl. in ver. factum. ff. de dona. cau. mor. Sequitur simpliciter do. Alex. hic. tamen nec ille tex. nec glo. declarat istud prout etiā dicit do. Franc. de are. in. d. l. qđ dicitur. in. xj. col. qui tamen putat hoc esse verissimū: si videretur stipulatus vt heredi obligatio esse vniformis. l. ij. §. ex his. ff. de ver. obliga. Sꝫ ibi loqtur in dubio. nos in casu claro.
1 ☞ Pactū etiam personale transit in singularem successorem quo ad ius excipiendi. Et est duplex. nu. 2.

Pactum conuentum.

Pactum siue in rem siue in personā ꝯceptū, transit in singularē successorē siue sit ex cā onerosa siue ex cā lucratiua in quē trāsiuit res super qua factū est pactū. h. d. in tex. ibi cū vēditore intellige ſm Bal. q̄ possidebat rē alterius vel alteri obligatā, ꝛ dñs vel creditor fecit ei pactū de non
1 petendo: postea illā rem vendidit. ¶ † Not. ꝙ pactū etiā personale transit in singularē successorē quo ad ius excipiendi. l. etiā si in rem. ff. de iureiuran. per Bart. in. l. si tertius. §. si prius. ff. de aqua plu. arcen. per Cano. in. c. quia. de iudi. ¶ Glos. magna in ver. prodest. quā diuide in quinq; partes principales. Jn prima ponit duos intellectus ad tex. Jn scđa ꝯ primū intellectum oppo. ꝛ soluit. Jn tertia prosequiť secundū intellectū, ꝛ eius rationem assignat. Jn quarta ꝯ illā rationē opponit ꝛ dupliciter soluit. Jn quinta ponit aliā rationē que est vera ꝛ quam tene. Secunda ibi: sed certe si est in persona. Tertia ibi: vel dic ꝙ etiam. Quarta ibi: sed ſm hanc rōnem. Quinta ꝛ vlt. est ibi: vel verius dic. Primus intellectus gl. est verus in se. ſꝫ nō bene ꝯgruit litere q̄ dicit cū vēditione. nā qualitas adiecta vbo intelligiť ſm tps verbi cui adijciť. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de nox. Scđs intellectus gl. nimiū diuinat ꝙ ꝓmissa sit euictio ꝑ donantē, vel ꝙ donatio iceperit a ꝓmissore. iuxta. l. aristo. §. si. vbi gl. ꝛ Bar.
2 ff. de dona. iđ nec istū intellectū teneas. † Tene ergo id qđ vult gl. in vlt. parte declarādo vt ꝑ Bart. ꝛ alios, ꝙ duplex est pactū ꝑsonale. l. ꝛ heredi. in prin. iuncta gl. j. eo. verū q2 doc. Bar. videť defectiua, cū nō declaret qñ dicať pactū ꝑsonale ꝑmo modo. et qñ scđo. iđ sup. ꝛ declara vt no. ꝑ Bar. in. l. nisi. in fi. ꝛ ibi ꝑ Ang. ꝛ Ful. j. eo. vbi nota. limitabo. Jason Padue.
1 ☞ Pactum factū cum prelato putatiuo, non prodest neq; nocet prelato vero.

Cum possessor.

Pactū factū possessori hereditatis nō ꝓdest neq; nocet vero heredi. h. d. ꝯcor. l. si actionē. vbi dixi. C. eo.
1 † Facit iste text. ſm Ange. ꝙ pactū factū cū ꝑlato putatiuo nō prodest neq; nocet ꝑlato vero. si sciebat se nō esse verū prelatuꝫ. secus si ignorabat, ꝛ erat in bonafide. Sequunť Paul. de ca. ꝛ do. Alex. hic. et idē. d. Alexā. in. l. iusiurandū qđ ex ꝯuentione. §. pupillus. in fi. ff. de iureiur. Quis Pau. de ca. teneat ibi ꝯrium nō faciēs mentionem de Ange. de quo puncto habeť etiam ꝑ Jmo. ꝛ Cano. in. c. nihil. ꝛ in. c. trāsmissam. de elec. ꝑ Bar. in. l. si vrbana. ff. de cōdi. inde. ꝑ Bart. in. l. ij. in pluribꝰ vbis. C. de ser. ꝛ aqua. ꝛ in. l. certū. C. de rei vē. ꝛ in. l. si arrogator. in. iij. col. ꝑ totā. ff. de adop. ꝛ in. c. in literis. in vlti. col. post Jnn. ibi. de resti. spo. Adde etiā qđ no. Ang. in. l. iij. §. fina. ff. de transact. vbi argu. illius text. not. ꝙ pactū prelati putatiui nō hꝫ nocere vero prelato: preterq̄ in alijs que ipse contraxisset per dictam. l. si vrbana. cui limitationi aliquantulū ob. iste tex. Jtem adde qđ vult Bal. in. c. ego. in. ij. col. de iureiuran. ꝙ iuramentū prestitum a prelato putatiuo nō trāsit ad verum prelatū canonice iurantem. ¶ Limita istum. §. nō procedere in agnatis vel cognatis: q2 pactum factum putatiuo heredi ei prodest propter ꝯiunctionē sanguinis. ita pulchre limitat Ange. in. l. imperator. j. eo. per illū tex. ſm primam lectu. gl. ¶ Secūdo limitat, qñ pactū nō esset factum contēplatione

heredis putatiui.sʒ vt hereditas adiret: q2 tūc tale pactū postq̄ reale factū,prodest vero heredi.ita limitāt Bal.⁊ Rapha.fulg. in.d.l.imperator.ꝶ.eo.per illū text.ſm.d.ꝓmā lec. Alias limitationes collige ex dicēdis.ꝶ.in glo. Cōtra istū tex. fortiter facit tex.in.l.posthumus.§.si quis ex his.ff.de inoff.testa.rñdet Bal. in.c.nihil.in.iiij.col.de elec.ꝙ illud ibi est ꝑpter naturā querele inofficiosi testamēti, q̄ prius reducit rē ad cām intestati:deinde defert successionē ei cui inuenit deferendā ⁊ nō alij,ꝙ est subtile ad intelligendum ſm eū. ¶ Glo. in ver.putant.opp. ꝯtra tex.⁊ quadrupl'r soluit,secundam solu. approbat Ang.hic: Sali.⁊.d. Alexan.in.l.si actionē.C.eo.sʒ diuināt, alie solu. gl. nihil valent. Quinto modo rñdet Bar.ꝙ ꝯtrium loquit' in eo qui possidet hereditatē de iure:lʒ ab eo possit auferri ꝑ filiū preteritū vel exheredatū.ideo ꝓdest vero heredi.sʒ hic loquit' in possessore iniusto.istā solutionē ponit gl.i.l.si heres pecuniā in gl.magna.cir. si.ff.ad trebel.eā tenent Bar.Bal.⁊ Ang. in.l. si actionē. C.eo.⁊ Bal.hic.Sed istā solutionē reprehendūt Sal.⁊ Raph.ful.hic. ⁊ Sali.in.d.l.si actionē. q2 est ꝯtra. d.l.si post. que primo loquit' de vero herede:postea de possessore.Itē q2 euicta hereditate ꝑ querelā habetur perinde ac si nunq̄ adiuisset.l.seum qui.et.l.papi.§.si.ff.de inoffi.testa.sʒ tu dic,ꝙ solu.Bar.probat ꝑ punctum rationis: q2 si ibi fuisset iniustus possessor, debitor hereditarius constituendo sibi non obligaret'. l.idem est,§. si mihi. ff.de constit.pecu.⁊ sic nō transiret in verū heredē. cuius ꝯtrium ibi dicit'. Sexto modo rñdet Albe.de rosa.hic.⁊ sibi ascribit Raph.fulg. ꝙ ꝯtrium loquit' in ꝯstituto:qḋ prodest vero heredi.hic in pacto qḋ nō prodest vero heredi. ratio diuersitatis est, nā ꝯstitutū fit propter debitū hereditariū, ⁊ sic propter obligationē hereditariam.ideo sequitur eū ad quē vadit ipsa hereditas. Sed pactū de non petendo non est factū propter rem hereditariā, cum eo alienū diminuat hereditatē.ideo non censet' factū hereditati sʒ persone paciscēti.ideo nō transit ad verū heredē. Aliā septimā solu.posui ⁊ defendi in.d.l.si actionē.vbi videas.

Si filius seruus ve. Per filium vel seruū vel bonefidei posses.q̄rit' directa exceptio patri vel dño,s.qñ verba sunt directa in patrē vel dominū.Sʒ si verba pacti sint directa in filiū adhuc queritur directa exceptio patri obligato ex persona filij et heredi: patris,viuente filio.Sed in seruo paciscēte in persona sua, cum non valeat de iure tale pactū.ideo dño nō queritur directa exceptio pacti ; sed exceptio doli ex equitate. h.d.cū quatuor. ll.seq. vsq̄ ad.§.nos autē. Et dū glo.hic in ver. valebit.dicit etiā post mortem serui,reprobatur per oēs: quia exceptio doli subsidiaria subrogata in locum exceptionis pacti,iuxta.l.rescriptum.§. plerunq̄.s.eo.non dʒ vltra cōpetere q̄ exceptio pacti,iuxta.l.si eum.§.qui iniuriarum.s.si quis cau.

Nos autem. Pactū patris ne a filio petat', non prodest patri neq̄ filio quo ad exceptionē pacti,nisi actū sit,ꝙ prosit patri:sed quo ad exceptionem doli hñ prodest, siue pater sit pactus filio sub noīe appellatiuo filij,siue sub nomine proprio.h.d.ſm verū intellectū quē.ꝶ.tenebo q̄uis Bar.⁊ cōiter alij aliter intelligant. ¶ Pro clara ergo intelligentia huius tex.q2 hʒ tria dicta q̄ vident' ad inuicē ꝯtrariari,q̄ro quomō intelligi debeat tex.Bar.ꝯcordat vno modo, vt hic per eum,cū quo cōiter alij transeūt.Rapha.fulg.tenet ꝙ in ver.ceterū mutetur casus,⁊ sic ꝙ loquat' in extraneo non in filio:⁊ sic illud qḋ dixi in filio ꝓbat per argumētū de extraneo: sicut econtra,illud qḋ dixi in extraneo probat per argumentum de filio in.l.si tibi,§.si pactus.s.eo.⁊ tenet ipsemet Bar.in.l.non solū.§.si liberatiōis verba.ff.de lib.leg. iste intellectus mihi nō placet:q2 sic aduersatiua ceterū,nō bene staret,cū nō poneretur inter personas eiusdē generis: vt declarat Bar.in.l. si mariti.§. fina.post glo.ibi.ff.de adul.Cy.in aut.sacramēta. circa prin.C.si aduer.vendi.Itē ob.tex.in ver.defensori.⁊ sic patri, ꝙ verbum nō ꝯueniret extraneo.vnde intellige totū istū tex.plane, ꝙ eius intentio est, ꝙ siue pater paciscat' filio sub noīe appellatiuo: vt in primo casu:siue sub noīe proprio filij: vt in ver.ceterū.ꝙ exceptio pacti directa non acquirit' neq̄ filio neq̄ patri. ⁊ pondera qḋ istud proprie dicit text.in ver.ceterū.dum dicit nō est danda pacti ꝯuenti exceptio:sed bene acquirit' vtilis exceptio doli. vt in ver.ius. qui ad vtrūq̄ refertur:sicut etiam vtilis actio acquiritur filio ex stipulatione paterna.l.quodcunq̄.§. si qs ita.ff.de ver.obli.ad hoc pondera tex.in.d.ver.ius. qui sequit' ver.ceterū. ⁊ ibi est dictio,quoq̄,que est implicatiua.l.seruū quoq̄. in prin. ff.de procur.not.Bart.in.l.labeo.in prin.s. eo.⁊ sic ostendit idē iuris esse in casu precedenti qḋ in sequenti. istū intellectum tenent Albe.et Rapha.fulgo.hic.⁊ do.Fran.de are.in.l.qḋ dicitur.in.viij.colū.ff.de ver.obli.tenendo istū intellectum ad hunc tex.q est verus ⁊ planus,cessat vna difficultas quā mouēt cōtra istū tex. Pau.de ca.⁊ do.Alex. hic.⁊ in.l.cū filius. in prin. de ṽ. obli.⁊ ante eos Iaco.de are.⁊ Alb. de rosa.ꝙ cū pater cēseatur quasi fideiussor filij.d.l.cū filius.in princ.sicut pactū fideiussoris prodest principali.l.fideiussoris.et,l.idē.§.i.s.e.ita pactū patris dʒ prodesse filio.rñdent Pau.de ca.⁊.d.Alex.ꝙ obiectū procedit qñ paciscit' tanq̄ principali:sed hic pater paciscendo sub nomine appellatiuo filij pacisci videt' tanq̄ filio nō tanq̄ ꝑncipali.tenēdo intellectū quē tenui cessat ista difficultas.imo concordat,q2 queadmodū per pactū fideiussoris,nō querit' directa exceptio pacti, reo principali:sed tātū vtilis.ita per pactū patris non querit' directa exceptio pacti filio,sed bene vtilis.Aduerte etiā ꝑ intellectu huius text.ꝙ loquit' qñ pactū fit a patre super eo ad qḋ tenebat' filius ex ꝯtractu per ipsum filiū celebrato.quo casu pater nō pōt dici pacisci filio vt heredi, cum ad illud debitum non possit ꝯueniri,vt heres patris:ex quo pater non erat obligatus,sed filius,si vero fieret pactū super eo ad quod tenebatur pater:tunc loquit'.l.annus. ꝶ.eo.l.si tibi.§.si pactus. iuncta gl.s.eo. ¶ Capio gl.in ver.defensori. que ponit regulam ⁊ tres fallentias.dic melius ſm Bar.⁊ doc.ꝙ non sunt proprie fallen. vt hic per eos ⁊ declaraui in voce.

1 ☞ Tempore cōgruo aliquid fieri, vel in illud tempus conferri,paria sunt.

Filiusfamilias. Existēs in potestate pr̄is pōt ꝑ pactū remittere id qḋ sperat sibi acquiri:cū erit sui iuris.h.d. Adde, ꝙ iste text. ꝓcedit etiā si filia simpliciter paciscat' non ꝯferendo pactū in tēpus quo erat sui iuris.l.ij.§.qd si in patris.ff.soluto ma.et.l.cū dos.ff.de pact, dot.ſm Pau.de ca.⁊ alios Moder. ¶ 1 †Nota ꝙ paria sunt aliquid fieri tēpore ꝯgruo,vel in illud tēpus conferri. facit.l.in tēpus.ff.de herē.insti.⁊.l.ꝙ sponse. C. de do. ante nup. de quo per Bar.in.l.si ꝯstantē.§. quoties.⁊.l.in auia.§. eleganter.ff.sol.ma. ⁊ in.l.i.§.nūtiatio.ff.de oper.no.nun. ¶ In gl. in verb. filiafa.in fi.dic melius; ꝙ imo etiā ante nuptias tale pactū nō valet.l.atti licinus.ff.de pac.dota.alleg.in gl.vnde Bart.⁊ cōiter alij dicūt, ꝙ hoc pactū fuit factū post solu.ma.ꝑ.l.lʒ.ff.de pac.do. ibi tamē tex.dicit,ꝙ ex causa pōt istud fieri: vnde distingue vt plene per Imo.in.l.si socer.§. lucius.ff.sol.mat. quē formaliter refert ⁊ sequit'.d.Alex.hic. Itē ad scḋam solutionē quā ponit Barto.hic: adde gl.in.l.cum dos.in gl.pe.ff.de pac.do.Et etiā tenēt Imo.⁊ Ludo.ro.in.l.ij.§.ꝙ si in patris.ff.sol.mat.q̄uis etiam.d. Alex. ibi reprobet per.d.l.licet.⁊ q2 diuinat. Itē ad ꝓdicta vide Bal. nouellū in tractatu de dote.in.vij.parte.in.xj.priuilegio.in secū da limitatione. Jason Padue.

1 ☞ Pactum principalis debitoris prodest fideiussori.
2 Ad pactum personale,que requirantur.
3 Pactū de nō petendo factū fideiussori, non prodest principali.
4 Interesse affectionis vel ꝯsanguinitatis nō est sufficiens causa vt quis possit alteri pacisci:vel stipulari.nu.5.
6 Accessorium non pōt esse sine principali.
7 Fideiussor in rem suam non est fideiussor proprie.
8 Pactū de nō petēdo factū vni ex reis debentibus,prodest alijs quando sunt socij omnium bonorum.
9 Dato ꝙ reus non sit soluendo:non interest fideiussoris sibi cedi actionem contra eum.
10 Fideiussor non potest opponere exceptionē excussionis:vel cedendarum actionum qñ re vera sua non interest.

In his qui. Pacta realia ad omnes porrigūtur ad quos porrigi pecuniariter interest paciscentis:nisi aliud actū sit.ideo pactū rei prodest fideiussori ⁊ correis suis,nisi ꝯtrium actum sit. Econtra vero,pactum de nō petendo factum fideiussori,non prodest reo principali nec fideiussoribus,nisi sit fideiussor in rem suam : vel nisi actū sit, vt etiā reo prosit:q2 tunc prodest quo ad doli excep. h.d. cum quatuor ll.seq.vsq̄ ad ad.§.personale. ¶ 1 †No.i.ꝙ pactū principalis debitoris prodest fideiussori:vt hic.⁊.l.si.ꝶ.eo.⁊.l.si fideiussori.in.si. ff.de donat.ratio est,q2 nisi prodesset fideiussori : certe etiam nō prodesset in effectu principali:ex quo fideiussor haberet regressum contra principalem. ⁊ istam rationem assignat text.in.l.qḋ dictum.ꝶ.eo.Fallit in quatuor casibus hic positis in glo. Adde quintā fallen.in expromissore ⁊ in eo q in se transfert alienā obligationē animo nouādi.tex.est nota.in.l.qui libertinos.§.si.ff.de oper.liber.ſm Bar.⁊ Ang.in.l.in personam.§.i.ꝶ.eo. ¶ Secundo circa.l.nisi.cōsidera,ꝙ ista exceptio non videtur hic bene posita per iurisconsul.nisi cōsideres pactum absolute, cum regula loquatur expresse de pacto in rem. vnde ista exceptio de pacto mere personali:imo personalissimo non cōgruit, cum exceptio debeat esse de regula: vt declarat Barto.in.l.si eum.§.qui iniuriarū.s.si quis can.cogita. ¶ 2 †Tertio nota ex ista lege nisi.ſm Bart.Ange. Fulg.⁊ alios Moder.ꝙ ad cōstituendum pactū mere personale,ita ꝙ personam nō egrediatur,requiritur ꝙ in pacto apponatur dictio taxatiua:vt hic.⁊ tūc ſm Pau.de cast. ⁊ do.Alex.

⁊ do. Alex. pactū est personalissimū: sed si persona adijciat ver-
bo executiuo. puta, q̄r dicat, promitto nō petere a te, pactū bene
dicit personale, eo respectu, q̄r extinguit per mortē paciscentis:
tñ egreditur ad alios viuo paciscente. l. ⁊ heredi. in prin. cū glo.
s. eo. Bar. in. l si tibi. §. pactū. s. eo. ⁊ in. l. qui in futurū. in prin. j.
eo. ⁊ vide tex in. l. non solū. §. tale. ff. de libe. leg. ¶ Limita singu
lariter, qñ sola persona paciscentis pacto inserit. tunc procedit
doctrina Bar. secus si inseratur persona paciscentis ⁊ vnius ex
futuris heredibus: tunc enim pactū intelligit mere personale
quo ad alios, etiā si adijciat taxatiua, q̄r inclusio vnius heredū,
tendit ad certorū exclusionē. tex. est ad hoc notabilis in. l. auus.
j. eo. ⁊ ibi Albe. ad hoc not. ⁊ Rapha. Ful. in primo notabili ibi
dicet. Secundo limita vt per Pau. de ca. in. l. tale pactum. in p̄n.
3 in. iij. nota. per illū tex. j. eo. ¶ † Quarto not. in. l. fideiussoris: ꝙ
pactum de nō petendo factū fideiussori, nō prodest principali:
quid aūt sit in acceptilatione, distingue vt habes tex. nota. in. l.
4 idemq̄. §. fi. cum. l. seq. ⁊ prin. seq. ff. man. ¶ † Quinto not. ex eo.
tex. iuncta gl. ꝙ interesse affectionis vel ꝯsanguinitatis, non est
sufficiens causa: vt q̄s possit alteri pacisci vel stipulari: de quo
per Bar. in. l. qđ dicitur. ff. de ver. obli. Bald. in. l. executorem. in
iiij. col. C. de exe. rei iudi. idem est in interesse renuntiationis, ꝙ
non sufficit gl. in. l. si tibi. §. si pactus. s. eo. facit tñ qđ actio detur
vbi alias non daretur: sed nō in plus. l. cum seruus. ff. māda. ꝰm
Bart. ⁊ alios hic: quicquid dicat hic glo. ad illū text. ⁊ male. Et
ad glo. ⁊ Bar. ꝙ requirat, qđ intersit pecuniariter: ⁊ sic non suf-
ficiat interesse affectionis. Adde Bar. in. l. stipulatio ista. §. alte
ri. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. vnica. in. viij. colū. C. de sen. que pro eo qđ
interest. Et lꝫ ista glo. soleat allegari pro singulari ꝰm Nico. de
neapo. in. §. alteri. insti. de inuti. stipu. Tu allega tex. exp̄ssum in
5 l. iij. §. sed ⁊ si forte. ff. iudi. sol. ¶ † Et ad id quod dictū est, ꝙ in-
teresse remunerationis ⁊ obligationis ad antidora nō sufficiat
est tex. in. l. qđ dictū. j. eo. ⁊ ibi Bal. in lec. antiqua Ang. ⁊ Fulg.
ad hoc no. ⁊ dicit Ang. ꝙ illud melius probatur ibi q̄ꝫ alibi. Sꝫ
caue per. l. idemq̄. §. fi. cum. l. seq. ff. man. Sed ꝯtra istā gl. ⁊ Bart.
ꝙ imo sufficiat interesse resultans ratione amicitie, videtur te-
nere gl. in. l. si vnus. §. j. in ver. videmus. j. eo. ⁊ ibi Ang. Pau. de
ca. ⁊ expressius. d. Alexan. Tamen tenendo illud qđ tenet Bar.
hic post glo. ꝙ in contractibus bonefidei sufficiat interesse affe-
ctionis. vide qđ refert se de facto ꝯsuluisse Bal. nouellus in tra-
6 ctatu de dote in. iiij. parte. ⁊ in. iiij. q. ¶ † Sexto no. in. l. sed si fi-
deiussor. ꝙ lꝫ al's non valeat fideiussio sine principali. l. si stipula-
tus. §. adhiberi. ff. de fideius. q̄r accessoriū nō potest esse sine prin
cipali, illud ꝓcedit in fideiussore simplici: secus est in fideiussore
in rem suā, vbi fideiussor ꝓ reo accipit: vt hic expresse dicit text.
7 † Septimo no. ex eo. tex. ꝙ fideiussor in rē suā, nō est ꝓprie fide-
iussor: iō nō veniret in statuto, vbi verba debēt proprie accipi: ⁊
ideo ꝰm Albe. si statutū est in ciuitate ꝙ nullus q̄ sit fideiussor
obligatus vltra centū admittatur ad conducendū vectigalia
cōis, sub certa pena: si aliquis esset fideiussor in rem suā: puta, ꝓ
suo procuratore vltra dictā summā, ⁊ conduceret vectigalia, nō
incideret in penā statuti. vide tñ text. in. l. si quis tutor. ff. de ritu
nup. ꝰm eū. Adde simile in procuratore in rem suā q̄ nō dicitur
proprie ꝓcurator: vt ptꝫ ex diffinitione posita in. l. j. in prin. ff. de
ꝓcura. vbi gl. istud not. ideo nō haberet locū in statuto faciente
mentionē de ꝓcura. ꝰm Bal. in. l. j. in. v. q. C. de act. ⁊ obli. ⁊ in. l. q
stipendia. circa prin. vbi Sal. ⁊ alij. C. de procu. Pro ꝯfirmatio-
ne predictorū bene facit: q̄r qñ aliquid nō profert simpl'r: sꝫ cum
adiuncto, apparet illud nō esse ꝓprie, ꝰm Bar. in. l. lucius. §. q̄si-
8 tum. ff. de lega. iij. cū ꝯcor. ¶ † Nono ⁊ vltimo not. ex. l. idem in
duobꝰ: ꝙ pactū de nō petendo factū vni ex reis debeñ. prodest
alijs, qñ sunt socij omniū bonorū, vel special'r illius debiti: q̄r tūc
interest paciscētis ne ab altero petat: nā quicquid ille solueret
repeteret a paciscēte, actione ꝓ socio pro rata sua: vt hic ꝑ Bar.
⁊ plenius in. l. ex duobꝰ. in. viij. q. ff. de duo. re. vbi examinat ma-
teriā istius legis. ¶ Gl. in. l. nisi. format oppo. ⁊ dat quatuor so-
lutiones: iō diuide eā in. v. partes q̄ patēt in gl. Bar. dicit ꝙ oēs
solu. gl. sunt ho. excepta scđa. Pro prima solu. adde gl. in. l. si sti-
pulatus esses a me. §. si ex duobus. ff. de fideius. ⁊ ibi vide Bart.
9 in vlt. col. sꝫ ista solutio diuinat. † Scđa sol. vltra ꝙ diuinet, etiā
nō est vera: q̄r dato ꝙ reus nō sit soluendo, nō interest fideiusso-
ris sibi cedi actionē ꝯ eū: q̄r potuit in futurum fieri solueñ. ꝙ lex
sperat. l. si defunctis. C. arb. tute. l. ij. ⁊. v. C. qui ho. ce. pos. l. vir ab
10 eo. ff. de iure do. † No. tñ ex ista gl. ꝰm Bald. ꝙ fideiussor nō pōt
opponere exceptionē excussionis vel cedendarū actionū qñ re
vera sua nō interest: ⁊ ad hoc singularē reputāt istā glo. Ang. ⁊
Imo. in. l. exitus. ff. de acq. pos. reiectis ergo solu. gl. vt diuinati
nis: tene solu. quā dat Bar. ⁊ ceteri sequunt. ¶ Gl. in. l. fideiusso
ris in verb. proderit reo. diuidit in duas partes. In p̄ma ponit
quatuor fal. ad tex. ⁊ sic remouet quatuor oppo. In scđa oppo. ⁊
soluit. Scđa ibi: sed videt, dic vt in ea. Iason Padue.

1 ☞ Pactum personale quot modis dicatur.
2 Videlicet, dictio, nō solū est declaratiua: sed etiam restrictiua.
3 Pactū de nō petendo a debitore factū cuilibet extraneo parit
sibi vtilem exceptionem doli. nu. 4. ⁊. 5.
6 Est species iuramenti, dicere, in veritate sic est.

Personale. Pactū ꝑsonale nō egredit ꝑsonā pa-
ciscentis. Itē pactū fideiussoris pro-
dest reo p̄ncipali vel cōfideiussori, si hoc actū fuerit. h. d. vsq̄ ad
1 l. si vnus. † Et quot modis dicat pactū personale: dic vt ꝑ Bar.
2 in. l. si tibi. §. pactio. s. eo. ⁊ i. l. nisi. vbi dixi. ¶ † No. in. l. videlicet
a ꝙ de natura huius dictionis videlicet[a] est, ꝙ non solū sit decla-
ratiua: sꝫ etiā restrictiua. l. cū quidā. §. j. ff. de vsu. no. Bart. in. l. j.
ff. ad le. aquil. ¶ Capio gl. in verbo plerūq̄: quā diuide in tres
partes. In prima declarat text. In scđa respondet tacito quesi-
to. In tertia format q̄onem. Secūda ibi: ꝙ semp presumit. Ter
tia ibi: sed an dices idem. ¶ In scđa parte ibi: nos cōtra. dic ꝙ
ista opi. est vera ꝰm Bar. ⁊ cōiter doct. per. l. fideiussoris. s. eo. q̄
loquit in casu dubio: ⁊ q̄r persona extrinsecus nō intelligitur. l.
3 si stipulatus. §. chrysogonus. ff. de v. ob. ¶ † In tertia parte gl.
habes, ꝙ pactū de nō petēdo a debitore factū cuilibet extraneo
parit illi vtilē exceptionē doli. Iste passus est subtilis ⁊ disputa
bilis ⁊ necessarius ad intelligendū ti. Adde ꝙ idē tenet gl. in. l.
⁊ habet. §. iul. ⁊ in. l. si tibi. §. pactus. s. eo. ⁊ glo. in. l. pompo. ff. de
nego. gest. tamē. ll. alleg. in gl. multū faciūt: q̄r loquunt in exce- a
ptione pacti, nos loquimur in exceptione doli subsidiaria. Non
ob. l. si tibi. §. cū possessor. allega. in gl. q̄r loquit in possessore qui
erat pactus sibi: nos vero loq̄mur, qñ extraneus est pactus de-
bitori. Bar. tñ dicit ꝙ ꝯriū vr̄ tenere gl. in. l. nō solū. ij. §. si libera
tiōis v̄ba. ff. de libe. leg. q̄ dicit, ꝙ ꝯfessio facta absente parte ꝓ-
ducit doli exceptionē. Sed ꝯfessio ad liberādū idē est, ꝙ pactū.
l. tale pactū. in prin. j. e. tñ ꝰm Bal. in. c. j. de eo q̄ fi. fe. agna. Iste
gl. non sunt ꝯrie: sꝫ diuerse, q̄r gl. in. d. §. si liberationis verba lo-
quitur in refutatione: sꝫ ista gl. loquitur in pacto de nō petēdo.
Bal. etiā in. c. fi. in. viij. col. de confes. dicit, ꝙ iste gl. q̄ vident con
trarie ꝯcordant hoc modo: q̄r glo. in. d. §. si liberationis verba.
procedit qñ liberatio fit per renuntiationē vel per simplicē con
fessionem: sꝫ gl. hic loquit, qñ liberatio fit per viā ꝯuentionis et
sic per pactū de nō petēdo: ⁊ lꝫ Bart. in. d. §. si liberationis ver-
ba: vtrūq̄ articulū simul examinet: tñ illū passum, nunquid con
fessio facta absente parte vel liberatio ꝓsit debitori quo ad dā-
dam ei exceptionē doli, omittā: q̄r illa materia plene tradit in. l.
postq̄ꝫ liti. C. eo, vbi Sali. late Moder. precipue. d. Alexā. post
Cano. in. c. cū pridē. de pact. ⁊ in. c. veniens. de renun. cū alijs cō
cor. Solū ergo attingā articulū gl. de pacto de nō petēdo facto
extraneo: nā istā opi. gl. tenent Bar. Bal. Ang. Fulg. ⁊ Pau. de
ca. hic. ⁊ Bar. in. d. §. si liberationis verba. Bald. in. l. heredi. §.
nos aūt. ⁊ in. l. rescriptū. §. fi. s. eo. ¶ Pro ista parte stringit, q̄r
certe persone sunt spāliter enumerate, ex quarū pacto queritur
alijs vtilis exceptio. l. rescriptū. §. fi. cum. ll. seq. vsq̄ ad istū text.
s. eo. ergo apparet, ꝙ in quolibet extraneo istud nō est verū. ad
idē Bar. ponderat tex. in. l. ⁊ heredi. §. nos aūt in ver. ceterū. s.
eo. vbi etiā, qñ pater paciscitur filio vt extraneo, non acquiritur
filio etiā vtilis exceptio. Sed tenēdo intellectū quē ibi tenui: ꝙ
imo acquirat vtilis exceptio: ille tex. probaret ꝯriū. Secundo
pondera tex. in. l. ⁊ heredi. §. his. s. eo. ⁊ in hoc text. vbi cum my-
sterio formatur. q. de his qui eiusdē pecunie sunt debitores, vt
quo ad doli exceptionē, pactū vnius prosit alij: ergo secus in pe
nitus extraneo. Ad idem facit, q̄r speciale est qñ quis interuenit
vt minister: puta vt procurator, vel nuntius, ꝙ per eū acquirit
alij vtilis exceptio: ergo in ꝯtrarium est, qñ interuenit penitus
extraneus: ⁊ ista est cōis opi. Cōtrariā opi. tenet Guil. de cu. in
l. pōpo. ff. de neg. gest. Idem tenet And. de pisis Ray. de forli. ⁊
Albe. de rosa. hic. ⁊ Ray. in. l. nuda ratio. ff. de dona. Bal. in. l. ge
neraliter. C. de nō nu. pe. ⁊ disputando istā opi. est defensibilis.
Pro ista opi. tria stringūt. Primo stringit fundamētū Alb. ꝙ
sibi ascribit Rapha. fulg. nā clarū est, ꝙ pactū de nō petēdo fa-
ctum procura. de nō petēdo a dño prodest ipsi dño, quo ad exce
ptionē doli. d. l. rescriptū. §. fi. modo sic est, ꝙ extraneus paciscē-
do ne petatur a debitore, gerit illius negotiū. l. si ego. ff. de ne-
go. gest. l. q mihi do. ff. de dona. Secūdo cum ratihabitio sequēs
trahatur retro, ⁊ equipararetur mandato. l. fi. in fi. C. ad macedo.
cum si. ergo pactū penitus extranei secuta ratihabitione: ita dꝫ
prodesse sicut pactum procuratoris cū ratihabitio equiparetur
mandato: ⁊ per hoc fundamentū retorquetur cōtra cōmunem
illud qđ dicebatur de procuratore. Item per istud fundamentū
patet respōsum ad allegata in oppo. dū dicebatur: ꝙ certe per-
sone sunt enumerate ⁊c. q̄r verū est, ꝙ in illis certis casibꝰ queri
tur vtilis exceptio ⁊ statim: sed in extraneo solū sequuta ratiha
bitione. Scđo ad idem facit arg. s. iste text. loquēs in fideiussore
cuius pactum prodest reo si hoc actum est: ⁊ tamē nihil interest

a ¶ Dictiōis
vcꝫ. Adde
c. trāsmissa.
de eo q̄cog.
cōsan. vxo.
sue. ⁊ i. c. sta
tutū de he.
lib. vj.

fideiussoris.l.fideiussoris.§.eo.et est penitus extraneus, ⁊ sic ꝙ interesse pretendit nõ est pecuniarũ,nec ꝯ fide.vt voluit gl.⁊ doc. in.d.l.fideiussoris.§.eo.Nec obstat illud qd dicũt Pau.de ca.et d.Alex.hic:ꝙ istud sit propter ꝯnexitatẽ quã hꝫ obligatio fideiussoria cũ obligatione rei principalis.Nã si ista ratio esset vera semꝑ pactũ fideiussoris prodesset principali:etiã si nõ esset actũ ꝯ.d.l.fideiussoris.§.eo.Itẽ ꝑ hoc nihil interest fideiussoris: ergo in effectu est extraneus:sꝫ qñ ista nõ sufficerent pro ista parte.Tertio stringit illud quod vult glo.quam Bar.⁊ omnes indifferenter ibi sequunt in.l.qd dictũ.in gl.fi.§.eo.vbi si fideiussor intercessit animo donãdi,quo casu est penitus extraneus : ptꝫ, qꝛ tũc obligatio fideiussoria nõ est accessoria ad principalẽ, nec aliquid hꝫ cõe cum principali:tñ adhuc isto casu pactũ fideiussoris prodest principali eo ꝙ est actũ.De veritate tñ illius glo. an bene dicat: ibi reseruo dicendũ. Quid tenendũ in hac difficultate, lꝫ passus sit disputabilis non recedo a cõmuni sñia eam tenendo,difficultas est respondere ad argu.de ratihabitione q̃ traditur retro:⁊ equiparatur mandato. Rapha.ful.in fi.rñdet,ꝙ non omnis q mihi paciscit facit negotiũ meũ gerens,nec paciscitur vt negotioꝝ gestor:licet negotiũ tẽdat ad proficuũ meũ. allegat.l.si quis ab alio.in princi.ff.de cal. Ita etiam respondet Joan.fab.in.§.alteri.in.j.colũ.in fi.⁊ seq.insti.de inuti.stipu. Tu autẽ considera ꝙ si istud ar.esset verũ:certe quilibet posset alteri stipulari:qꝛ ille posset ratificare ⁊ equiparatur mãdato, ꝙ est contra omnes tex.de mundo,nisi qñ stipularetur noĩe alterius: vt statim dicã:nam ꝙ noĩe meo gestũ est, bene possum ratificare vt dicit Bar.in.l.si vxor.§.si quis vxorẽ.ff.de adul.⁊ in.l.pe.ff. rem ra.ha.Secundo ad obiectũ responde in forma, ꝙ ratihabitio trahitur retro et equiparatur mandato, qñ actus a principio est de se validus:secus si est nullus:vt dicit Bart.in.l.obseruare.in vlt.no.⁊ ibi Bal.ff.de offi.proc.⁊ leg.facit qd vult glo.in l.iur.⁊ ibi Ang.ff.q satisd. cog. Sꝫ hic actus est nullus:⁊ ad hoc
4 bene facit text.in.l.si tibi.§.si pactus.§.eo.¶Tenendo cõmunẽ sñiam limita eam,nisi extraneus nomine debitoris pactũ reciperet:tunc posset habere ratũ, ⁊ acquireretur ei vtilis exceptio l.rescriptũ.§.fi.§.eo.iuncta.l.si ego.ff. de nego.gest. Ita limitat Barto.in.d.§.si liberationis verba.ad fi.⁊ Pau.de ca.hic.⁊ illo modo põt alteri stipulari vel pacisci.gl.in.l.huiusmodi.in prin. ⁊ ibi doct.ff.de leg.j.⁊ gl.in.§.alteri.instit. de inuti.stip.declarat Bart.in.l.stipulatio ista.§.si stipuler.in ver.sextus modus.ff.de
5 ver.obli.¶†Secundo limita ẜm Ang.hic:ꝙ cum pactũ de nõ petendo habeat admixtã renũtiationem,licet late pactũ factũ extraneo non valeat,vt acquirat aliquã exceptionẽ debitori:tñ valet in vim renuntiationis:⁊ ita soluat glos.in.d.§.si liberationis.per.l.pompo.ff. de neg.gest.Unde secundũ eum,vis erit in modo practicãdi : qꝛ si debitor fundabit se ex pacto succumbet, aut ex renuntiatione ⁊ tunc obtinebit:vt ꝑ Inno.in.c.veniens. de renũ.⁊ dicit Ang.ꝙ istud est suũ nouum dictũ. Adde qd idẽ tenet Ang.in.d.l.pompo.i. Istã opi.sibi ascribit ⁊ sequit Salic. in.l.postꝙ liti.C.de pac.allegans ad hoc tex.in.l.j.§. interdum. ff.de vsufru.accres. Idẽ in effectu tenet Bal.in.c.j.per illũ text. de eo qui si.fe.agna.Fulgo.reprobat,qꝛ obligationes personales renuntiatione nõ tollunt:secus in realibus.ita loquit Inno. in.d.c.veniẽs.istã opi.etiã reprobat.d.Alex.hic:in fi. qꝛ esset imponere legẽ verbis ⁊ nõ rebus,ꝯ.l.ij.in fi.C.cõmu.de leg. Item per tex.in.l.si tibi.§.si pactus in ver.nõ proderit.§.e. Adde meliorẽ tex.in.l.fideiussoris.§.e.i vniuersali negatiua ibi nihil proderit.¶Tertio limita in foro canonico maxime interueniente iuramẽto.ita dicit gl.in.c.quoties cordis oculus.ij.q.vij.de cuius veritate habet in.l.stipulatio ista.§.si stipuler. ff.de ver.obl. cum ꝯcor.q̃ ibi tradunt.ponit.d.Abb.post do.Ant.in.c.si cautio.in antepe.col.de fi.instru.illã glo.extendit vt procedat etiaꝫ si solum dicatur in veritate.Bal.in rubr.C.res inter alios acta. in vlt.col.facit qd dicit Bald.in.c.literas.in vlt.col.de presump.
6 †ꝙ est species iuramẽti,si dicatur in verbo veritatis.sic est put dixi in.l.iij.§.fi.ff.de iureiur. ¶Ultimo pro cõplemento istius
a tex.aduerte,qd hic dictio plerũꝗ[a] non facit regulã,cuius ꝯtrarium dixi in.l.iurisgẽtiũ.§.pretor ait.§.eo.not.Bar.in.l.j.in pn. ff.de tute.⁊ ratio.distra.potes dicere,ꝙ istud sit propter dictionem vel sequentẽ,cuius natura est:vt nõ solũ stet declaratiue sꝫ ⁊ restrictiue,vt dixi.§.in tex. Jason Padue.

a ¶Dictio plerũꝗ. ad de doc.i.l.si plures,ff.d vulga.⁊ pu. Rapha.cu. ꝯs.lxxiiij.ici, thomas canonicus lucanus.

1 ¶Societas reperitur duplex.
2 Socij si sint plures vnius fundici:vel vnius mercantie quilibet eoꝝ potest agere insolidum contra debitores fundici.
3 Solui potest multis,qui tñ non possunt nouare nec pacisci.
4 Obligatio qñ insurgit ex ꝯtractu celebrato cum filio vel seruo ꝙ potest ei solui.
5 Pactum de non petendo inest in cõpromisso ⁊ laudo.
6 Cõpromissum sup re dubia per vnũ ex socijs,alijs preiudicat.
7 Leges ꝑmittũt,ꝙ vnus possit liberare debitorẽ,per acceptilationem in preiudicium aliorum.
8 Correus an nouare possit.
9 Nec,dictio naturaliter continuat eandem materiam.
10 Alius,dictio quomodo intelligatur.

SI vnus ex argẽ. Ista est solẽnis et vtilis lex. ¶Pre-
1 mitte ad euidẽtiã † ꝙ duplex reperit societas. s.incidens,⁊ conuentionalis.Incidens proprie est,quãdo testator legaret rem duobus insolidũ vel quis donaret vnã rem, duobus insolidũ.de ista loquit.§. item si inter aliquos. insti.de obliga.q̃ ex quasi cõtrac. ⁊ in.l.ij. ff.cõmu.diui.⁊ ista non est proprie societas.l.vt sit pro socio actio.ff.pro so.⁊ patet,qa non profertur simpliciter:sed cũ adiectione,incidens:vt inquit Bar.in simili in.l.lucius.§.quesitũ.ff.de leg.iij. et de ista intellexit hunc tex.loqui gl.in duobus locis.sed Barto. reprehendit:qꝛ ex quo simul argentariã exercebãt,necesse est ꝙ sit societas ꝯuentionalis.tu dic,qd hoc necessario nõ sequit,qꝛ posset esse ꝙ isti plures successissent vni argentario. Quedã est societas ꝯuentionalis, qñ duo vel plures ꝯueniunt simul facere vnam societatẽ in perpetuum,vel ad tẽpus,toto ti.ff.⁊.C.pro socio:et de ista loquitur text.hic.⁊ ista fit dupliciter.Primo expresse,⁊ hoc patet ad sensum . Secundo tacite, qñ duo vel plures simul vnã negotiationem exercent:nam ex isto cõmuni exercitio inter eos tacite societas ꝯtrahitur.l.j.C.pro socio.sicut si plures fratres mortuo patre simul habitant, ⁊ nõ solũ cõmunicant oẽs redditus possessionum suarũ:sed etiã oĩa lucra vndecunꝗ prouenientia : certe inter eos intelligit ꝯtracta societas vniuersalis:ẜm Bart. in.l. titium an meuiũ.§.altero.ff.de admi.tuto.⁊ in tractatu de duo. fratri.in.ij.⁊.v.col.⁊ in.l.si patruus.vbi etiam Bal.⁊ alij.C.commu. vtrinsꝗ iudi.et dicam late anno seq.in.l.j.C.qui testa.face. pos.ideo hic nõ pono. ¶His ita premissis, diuide istud pri.in v.partes. In prima ponit decisio quorundã iurisconsul. In secunda ponitur dictũ,per qd respondet tacite obiectioni. In tertia ponit aliud dictũ. In quarta adducit simile. In quinta ponit extensio.Secunda ibi:tantum enim. Tertia ibi:nam nec nouare.Quarta ibi:sic enim.Quinta ⁊ vltima est ibi:idemꝗ in duobus.h.d. Per pactũ de non petendo vel nouationẽ factam per vnum ex pluribus socijs credeñ.non preiudicatur alijs:secus ꝑ solutionis receptionẽ,vel per litis contesta.h.d. ¶In text.ibi: vt solidũ alter petere possit,intellige cum effectu.s.litem contestando,quo casu censet debitũ preoccupare,adeo qd huic agenti non põt opponi de parte socij, nec lite pendente alius ex socijs petere posset.l.ex duobus reis stipulandi:⁊ ibi Bar.in.v.q. ff.de duobus reis:sed ante litis ꝯtesta.nõ dicit petere:sꝫ petere velle.l.amplius non peti.ff. rem ra.ha.nec tenet cauere,ꝙ alius socius habebit ratum.gl.est nota.in.l.nõ solũ. in glo.i.magna. in fi.⁊ ibi Barto.⁊ alij.ff.so.ma.Cy.in aut.hoc ita.C.de duobus reis:tenet tñ cauere de defendendo sociũ, si recõueniatur. text. est not.in.l.fideicõ.§.pleruꝗ.ff.de leg.iij.Bar.in.d.l.nõ solũ:⁊ in
2 l.si ex duobus.§.j.ff.de duobus re.† Per istũ tex. dicit Ang.ꝙ si sunt plures socij vnius fundici vel vnius mercãtie,qlibet eoꝝ potest agere insolidũ ꝯ debitores fundici, nec poterit ei obijci, ꝙ non habeat mandatũ vel ꝙ non debeat audiri,nisi pro parte sua:⁊ ostẽdere quanta sit pars sua,cum de ea non ꝯstet, ⁊ ita dicit fuisse determinatũ per hunc tex. ¶Contrariũ tenet Bart. in.l.eandẽ.in pn.in.vij.q.ff.de duo.reis.ꝑ.l.si tñ plures.ff.de exerci.⁊ ad istũ tex. ⁊ similes respondet, ꝙ loquunt in argentarijs q habẽt offm de publico.l.quedam.in prin.⁊.§. nũmularios.§.de eden.Et ideo idẽ putat in his qui emerent gabellas de publico a cõmuni ꝑ.l.j.cum gl.ff.de loco pu.fru. secus si essent priuati socij.Idem tenet Bar.in repeti.l.j.vel aut.hoc ita.in.ix.q.C.de duo.reis.⁊ in.l.pe.in.v.col.ff.de stipu.ser.⁊ idem ꝯ Ange.tenent Fulg.Pau.de ca.⁊.d.Alex.hic.⁊ idẽ.d. Alex.in ꝯs. cxlvij.in.ij. volu.qd incipit:põderatis.in.j.col.Raph.cu.in cõsl.ciij.qd incip.titius ⁊ seius socij Florentie. ¶Tu aduerte ꝙ in ꝯsiliũ multum viget iste text.in fi.in ver.idẽ in duobus,qui nõ loquitur in argentarijs habentibus officium publicũ,sed in priuatis: nec potes ꝓbabiliter dicere, ꝙ iste ver. sit referẽdus ad proxima qꝛ nõ põt vt patet:⁊ clausula in fi.posita refert ad oĩa ꝓcedentia.l. talis scriptura.vbi.no.ff.de leg.j.C.de li.ꝓte.l.j.cum si.⁊ sup hoc cogita ad istũ tex.⁊ vide Pau.de ca.hic q tenendo opi. Bart.⁊
3 cõem eam limitat.¶†Secundo not.in ver.sic enĩ:ꝙ multi sunt quibus põt solui:⁊ tñ non pñt nouare nec pacisci, ⁊ vltra exemplum text.adde aliud de adiecto solutioni:cui põt solui.l.cũ q. §.ij.ff.de ver.obli.⁊ tñ non põt nouare vel pacisci.l.si qs delegauerit.ff.de noua.cũ ꝯcor.Et aduerte ꝙ tex.ibi,sic enĩ ⁊ ijs respõdet tacite obiectioni:nã si vnus ex pluribus socijs,põt totã solutionẽ recipere:⁊ ita alijs preiudicare,quãtomagis dꝫ posse facere pactũ de nõ petẽdo ꝙ est minus. Rñdet text.ꝙ nõ est minus imo est totũ econtra qꝛ multi sunt qui recipiẽdo verã solutionẽ preiudicant

preiudicant alijs:et tñ faciẽdo pactum de nõ petendo vel nouã- do non preiudicãt:qz si filiusfa.vel seruus faciant cõtractũ ex il- lo cõtractu põt sibi solui et preiudicat dño vel patri:et tñ ipsi non
4 possent facere pactũ de nõ petẽdo,nec nouare. ¶ † Tertio not. ex eodẽ ver.ꝙ qñ obligatio insurgit ex cõtractu celebrato cũ fi- lio vel seruo,qđ põt ei solui.et dicit Bar.ꝙ idẽ est in monacho,et sequit Pau.de ca.idẽ dicit Bar.in.l.qđ seruus.ff.depositi.et in.l.si
5 seruꝰ.ff.de solu.et in.l.filius paciscẽdo.vbi dixi.C.eo. ¶ † Capio gl.in verb.nocere.quã diuide in tres partes:put tria format cõ- traria.secũda ibi:itẽ alia ratione.tertia ibi:item videtur adhuc. Capio primũ cõtrarium qđ est de.l.si duo.ff.de arbit.et ibi dicit Bar.et istud est ita difficile cõtrariũ sicut aliud qđ sit in mundo. Tu fortifica,qz in cõpromisso et laudo inest pactũ de nõ petẽdo. l.si de meis.in prin.ff.de arbi. Glos.ponit quinqz solutiones.primã reprobat.scđa est falsa qz diuinat. Itẽ sm Bar.ex quo simul ex- ercebãt argẽtariã,necessaria erat societas cõuentionalis.tu dic vt dixi in euidẽtialibus.s.pterea si iste tex.intelligeret de socie- tate incidẽti,sequeret ꝙ si duo successissent vni creditori,quo ca- su dr societas incidens ꝙ haberet locũ hic tex.et tñ est falsum:qz non põt quilibet insolidũ agere,cũ obligatio sit diuisa per.l.xij. tab.l.pro hereditarijs.C.de here.act. Tertia solutio qđ hic i sim plici pacto,ibi in snia:lz reprobet per Bar.vt hic p eũ:tñ est ve- ra.et eã tene.et sequit Bal.hic:qz arbitria redacta sunt ad instar iudiciorũ.l.j.ff.de arbit. Itẽ corã arbitro etiã lis ɔtestat.l.rẽ nõ nouã.§.patroni.C.de iudi.Bal.in.l.ij.in pnc.C.de lit.cõtest.ideo sicut in sentẽtia iudicis sm Bar.preiudicat ꝑpter lit.ɔtest.ideꝫ etiã est in snia arbitri. Quarta solutio glo.est vera in se:sed diui- nat. Quinta solutio cõiter tenet per antiquos et Moder.hic:de- clarando:vt hic per Bar.eam tenẽt Bald.Albe.Ange.et cõiter Moder.et dicit Ang.ꝙ eã semp tenuit,eandẽ et plenius tz Bar. in.l.ex duobꝰ.in.vj.et in.vij.q.et ibi etiã Imo.ff.de duo.re.Ang.et Imo.in.l.pe.ff.de duo.re.ꝙ lex cõtraria loquit qñ debitum erat dubium:patet,qz factũ est in cõpromissum ꝙ sit de re dubia:sed hoc pactũ erat sup debito liqdo,qđ tñ est diuinare:ratio est put in effectu vult dicere Bar.qz qñ debitũ est liquidũ,socius est in culpa:qz facere pactũ de nõ petẽdo sup debito liqdo,est quedaꝫ dilapidatio seu donatio,q̃ nõ venit in mãdato quãtũcunqz gñã- li etiam cũ libera.l.cõtra iuris ciuilis.§.fi.j.eo. Sed compromit tendo de re dubia,facit actum nõ culpabilem:vt statim dicã sol. Rapha.reprobat istam cõem sol.qz facere cõpromissum est cul- pa.l.si dictum.§.si compromisero.ff.de euic.vnde dicit text.in.l.si minor.xxv.annis.ff.de mino.qđ eoipso qđ minor cõpromittit di- citur ledi. Sed rñde ꝙ nõ est culpa que faciat teneri sociũ actio- ne pro socio:ex quo tractat negotium cõmune:put faceret suuꝫ priuatum.arg.l.socius socio.ff.pro socio.sm Ange.et Imol.in.l.
6 ex duobus.in prin.ff.de duo.reis.in.ix.col. † Et sic videt qđ com promissum saper re dubia per vnum ex socijs preiudicet alijs:et ita tenẽt Bal.hic in lec.antiqua.et Ang.q̃uis aliter teneat bar. in.d.l.eãdem.in.vij.q.et do. Alex.hic.cogita etiã si ad argu. Ra- pha.potest responderi alio modo videlꝫ ex doctrina Pe.de an cha.in.c.fi.de emp.et vendi.ꝙ facere cõpromissum nõ dicitur cul pa in se,sed facere compromissuꝫ aut de re clara:aut cum eo qui nullum ius habet.d.§.si compromisero. ¶ Ultra alios ego ɔtra cõmunem sol.et cõtra predicta moueo tres difficultates. Prima est:nã volũt doc.ꝙ ideo vnus ex socijs nõ potest facere pactum de nõ petẽdo qñ debitũ est liquidũ:qz est in culpa: cũ sit dilapi- datio,quare nõ sic est in culpa quãdo remittit per acceptilatio- nem debitũ liquidũ:cũ etiã sit ibi in effectu donatio et dilapida- tio. Secũda difficultas est:nam videtur qđ iste leges sint impo- site verbis et non rebus:patet,quia nõ permittũt qđ vnus ex so- cijs possit debitori facere pactũ de nõ petẽdo:et tñ permittũt,qđ possit liberare per acceptilationẽ in preiudiciũ omniũ,etiã si nõ sint socij:vt iuribus in vltima parte glo.alleg. Si ergo socius in instrumẽto dicat,facio pactum de nõ petendo debitori,nõ pre- iudicat socijs:sed si dicat,libero per acceptilationẽ.istud preiu- dicat alijs:et tñ neutro casu nõ interueniunt nisi verba et vtroqz casu est in effectu donatio,et sic est ponere differẽtiam in verbis
7 et nõ in rebus nec in effectu.cõtra.l.ij.C.cõia de leg. ¶ † Tertia difficultas est:nam leges permittunt quod vnus possit liberare debitorẽ per acceptilationẽ in preiudicium aliorum,et tamen nõ potest nouare qđ est minus et multũ parui preiudicij: presertim sm ista iura,sm que nõ fiebat nouatio,nisi secũda obligatio cõ- tineret plusqz prima,aut saltem tantũdem.l.qui vsumfructuꝫ.in prin.vbi doc.no.ff.de verbo.obli.declarat magistraliter Bar.in l.pe.ff.de preto.stipu. Istã secundã difficultatem mouet:et super ea relinquit prouectos cogitantes in.l.ex duobus.in.vij.q.in fi. ff.de duo.reis.sed Ange.Imo.et do.Fran.de are.ibi respõdent quod queadmodum vnus socius recipiendo veram solutioneꝫ potest preiudicare alijs.vt hoc tex.ita per omnẽ actum qui ha- beat vim solutiõis:aut fingat solutio,sicut est acceptilatio,sicut

etiã est iuramẽtum:vt hac glos.in.ij.parte.quia per tales actus extinguitur obligatio. Sed nouatio non habet vim solutionis: nec est extinctio obligationis:sed transfusio vnius obligationis in aliam.l.j.ff.de nouatio.ideo nõ preiudicat,sicut nec pactũ de nõ petendo:vt hoc tex. Sed certe ista solutio non euacuat diffi- cultatem in aliquo:quia isto modo esset facere differentiã in ver bis et nõ in effectu,cum nouatio(vt predixi)minus noceat:et di cere quod primi actus habent vim solutionis,certe quãtũ ad ef fectũ accepti est donatio:nec ibi interueniũt,nisi verba:et tamen per eam vnus potest preiudicare alijs,quare non sic in pacto:et multofortius in nouatione cum in ea parum ledant socij. Cogi- ta in predictis:quia vehementer dubito. ¶ Ad primam et secun dam difficultatem potes respondere considerãdo verba Bart. quod quãdo sunt plures correi socij:ita quod omne emolumen- tum debeat esse cõmune:illud qđ vnus exegit tenetur cõmuni- care alijs per actionẽ pro socio:et ideo si culpa sua fecerit ne pos- sit cõmunicare nõ preiudicat alijs. Quando ergo solutionem re cepit,liberatur debitor quo ad omnes:eo qz qui solutionẽ reci- pit,tenetur alijs cõmunicare. Idem euenit qñ acceptuꝫ fuit,ac si sibi esset actualiter satisfactum,tenetur cõmunicare alijs ac si verã solutionẽ recepisset:ideo nõ ꝓiudicat correis:sed in pacto de nõ petendo nihil presupponit habitum imo remissum:et hoc prouenit culpa sua:ideo ceteris nõ preiudicat:ex quo enimvere nihil recepit a debitore:nec dicit sibi esse satisfactũ,vt in accepti latione et sic nihil est qđ isto casu deberet cõmunicare alijs:ideo per pactum ceteris nõ preiudicat. ¶ Quãtum ad tertiam diffi- cultatem lz Pau.de ca.hic conetur respõdere,tamẽ quid dicen dum apparebit ex his que dicã in alia glos.quã capio. ¶ Capio glos.in verbo nouare.que fortiter opponit cõtra tex.et duplici- ter respõdet:ideo põt diuidi in tres partes:sed solutiones glos.
8 nihil valẽt:qz diuinãt. † Istud est difficile contrariũ,sicut aliud qđ reperitur in iure,cum hic dicatur correum nouare non pos- se:et iurisconsul.in.d.l.si rem.§.si duo.ff.de noua.principaliter que- rat,an vnus ex correis credeñ.possit nouare in preiudiciũ alio- rum:et per multa similia determinat ꝙ sic.et sic decidit totũ op- positum eius qđ tex.hic. Barto.ibi in prin.dicit ꝙ illa lex habet fortiora cõtraria q̃ aliqua lex que sit in corpore iuris. Bal.etiaꝫ dicit ꝙ istud est terribilius ɔtrariũ qđ habeat ista lex. Reiectis solutionibus traditis per glos.hic:et ibi cõmunis solu.docto.est Guil.de cu.Bal.Albe.Ange.et Pau.de ca.hic.et gl.in.l.ex duo- bus.et ibi Imo.tenet.ff.de duo.reis.tenent Barto.Ange.Imo. Pau.de ca.et Rapha.cu.in.d.§.si duo.qđ aut sunt socij:prout lo quitur iste tex.in ver.socijs.et tũc vnus nõ potest nouare in pre- iudiciũ aliorũ. Ratio qz ex quo sunt socij:et res cõiter ad oẽs spe ctet,in re cõi non põt aliqs sociorũ aliqd facere alijs inuitis,nisi qñ vteret re ad vsum destinatũ.l.sabinus.ff.cõmu.diui.aut non erãt socij:et tũc qz quilibet põt facere qđ vult,nec tenetur alij cõi care,qñ pretendũt causam lucratiuã:vt est tex.magistralis in.l. lege falcidia.hoc obseruã.ff.ad.l.falci.et isto modo nõ põt noua- re. Ita loquit.d.l.si rem.§.si duo. Ista cõmunis solutio non pla- cet Bal.nec Ful.nec mihi:qz sm Bal.resultaret absurdũ,ꝙ ra- tione societatis quis posset minus q̃ quando non est socius:cõ- tra.l.si duo.ff.de arbi.et.l.si duo.in prin.ff.si quis can. Item iuris consultus in.d.§.si duo.vbi ita exacte examinauit an vnus cor- reus possit nouare in preiudicium aliorum si fuisset diminutus. Item et fortius tex.ibi dicit,qđ sicut põt acceptũ ferre ita et noua re:et tamen in acceptilatione nõ refert an sint socij vel nõ:vt iuri bus.s.in glos.alleg.ergo idẽ debet esse in nouatione. Tertio qz si potest qđ est plus.acceptũ ferre:ergo et nouare quod est mino ris preiudicij:vt dixi in alia glo.in tertia difficultate.et ideo Sa li.hic tenet solutionẽ de directo contrariã que fuit Dy.et glos.in d.l.si rem.§.si duo.qđ ille tex.loquat qñ correi sunt socij:tũc vnꝰ potest nouare in preiudicium aliorũ:si autem nõ sint socij,secus. Nec obst.ꝙ Bar.dicat ꝙ sit truffa.per istũ tex.in verb.socijs:qz respõdet Sali.qđ in isto tex.bene erãt socij sed nõ erãt rei credẽ. quod videtur ecõtra.versic.si. ¶ Alium intellectum et pro certo pulchrũ et peregrinũ posuit Rapha.Fulg.hic:sm quem minus leditur litera vtriusqz tex.et minores diuinationes fiunt:nam ꝓ certo tenenduꝫ est ꝙ si sunt plures correi credendi:ꝙ vnus põt nouare in preiudiciũ aliorum,ita inuiolabiliter decidit tex.in.d. §.si duo.per plura similia,de quibus ibi in tex.et hoc mõ cessabit tertia difficultas quam dixi.s.in tex.et super qua reliquit Bart. cogitãdum in.d.l.ex duobus.in.vij.q.in fi. Nec obst.iste tex.dum dicit:nam nec nouare alium posse:qz nõ loquitur in alio correo: sed in alio penitus extraneo.et licet Bart.in.d.§.si duo.dicat qđ sit truffa:tñ ostẽdendo vt facit Raph.Ful.et vt tollat tam diffi- cile contrariũ,põt hoc teneri:ꝙ autem non loquatur in correis patet:qz nõ dicit alterũ:vt in ver.precedẽti,qđ est distributiuuꝫ duorũ:sed dicit alium et sic penitus extraneũ:qđ loquat de alio extraneo,et nõ correo:patet per simile qđ sequit ibi:sic eñ et his

vbi non loquitur de correis: et voluit tex. respõdere tacite obiectioni, pbando ꝙ aliqui possunt recipere solu. vt est extraneus adiectus solutioni: vt. l. eum qui. §. ij. ff. de ver. obl. et tñ nõ potest nouare. l. nõ abstulit. ff. de noua. qd est minus q̃ facere pactũ de nõ petẽdo. et dicit Ful. ꝙ iste est stilus Pauli iuriscõsulti q prima frõte ex verbis suis videt vnum velle dicere, et tñ recte cõsiderando aliud dicit: vt ptz in. l. si tibi. §. de pign. s. e. et in. l. lecta. ff. si cer. pe. et in. l. venditor hereditatis. ff. de here. vel act. vẽ. que omnes sunt leges Pauli iuriscõsulti, q ex pposito ita libẽter dictabat leges: vt prima frõte viderent vnum dicere: et postea melius considerãdo aliud decidũt. et hoc modo iste tex. non contrariabit. d. §. si duo. Nec ob. iste text. in ver. si. qui loquit in duobus reis. et clausula in si. posita videt ad oia debere referri. l. j. in fi. C. de libe. prete. qr rñdet Fulg. ꝙ iste ver. si. debet referri ad id qd in princ. dixerat de argẽ. socijs. non aũt dz ad alia referri: lz iste intellectus sit subtilis, et videat tenẽdus tanq̃ minus ledat hos tex. tamen ꝯ istũ intellectum mihi duo obstant. Primo iste tex.
9 in ver. nã nec nouare. † Põdera dictionẽ nec[a] de cuius natura
a est cõtinuare eandẽ materiã. l. ij. ver. nec cogit cum gl. et ibi bar. ff. so. ma. Scdo obstat tex. in illa dictione alium. que dz esse repetitiua similiũ. gl. in. l. si fugitiui. C. de ser. fug. in. c. sedes. vbi doc. de rescri. in. c. cũ non ab hoie. de iud. sed si intelligeret de tertio
10 penitus extraneo nõ esset repetitiua similium. † Tertio et fortiꝰ moueor: qr dictio alius: etiã si ponat cũ vniuersali quicunq, tñ intelligitur in casu simili precedẽti, q̃to fortius vbi ponit de p se: vt hic. Jsta doctrina colligitur ex eo qd decidit Old. laud. in consi. viij. quod inci. quidã testator. vbi decidit. pone ꝙ testator mãdauit solui certis creditoribus eiusdẽ ciuitatis et qbuscunq alijs habere debẽtibus. Jllud et quibuscũq alijs, intelligitur q sunt eiusdẽ ciuitatis. refert et sequitur. d. Ant. de but. in. c. cũ dilecti. in. j. col. de dona. ¶ Ad idẽ facit qd tenet Lu. ro. in. l. damni. §. si is qui vicinas. ff. de dã. infe. ꝙ si constituo pcuratorem ad talem litẽ quã habeo cũ titio: et ad quascũq alias, intelligit scz quas habeo cũ titio vt sit repetitiua similiũ. alle. Bar. qui non dicit in. l. qui habet. §. si. ff. de tutel. nisi saluando intellectũ Ful. dixeris ꝙ predicta procederẽt nisi clausula sequens aliter declararet hic in ver. sic enim et is qui loqtur in nõ correis. ¶ Quartum intellectũ quem dicit esse suum nouũ: ponit. d. Frã. de are. in. l. ex duobꝰ. in. vj. co. et seq. ff. de duo. re. qd. d. §. si duo. loquit in nouatione que fit p interuẽtum noue persone que hz similitudinem cũ delegatione: et que hz vim solutionis. et qd de ista loquit ille tex. vltra similia que ibi ponunt: ptz ex ver. alioquin. aut nouatio fit sine vlla delegatiõe qñ illamet persona que prius erat obligata remanet in obligatiõe nouãte. et talẽ nõ põt facere vnꝰ ex correis. et de ista loquit iste tex. fm eũ. ratio est: qr talis nouatio non hz vim delegationis: et sic nec solutionis: sed potius habet vim cuiusdã preoccupationis que nõ nocet nisi lite cõtes. tñ ista solutio facit magnã diuinationẽ et restrictionem ad hũc tex. Et posset in tam difficili cõtrario pro minus periculoso teneri intellectus Rapha. Fulgo. Jason Padue.

a ¶ Dictionẽ nec. Add. l. sacram. ff. d re. diui.

1 ☞ Pactum de nõ petẽdo factum ad tẽpus, vltra tempus nõ prodest neq reo: neq fideiussori.
2 Prorogatio termini facta debitori principali, non liberat fideiussorem

Si cum reo.

† Pactum de nõ petendo factuz ad tempus, vltra tps non pdest nec reo, nec fideiussori. Jtẽ principalis debitor potest pacisci fideiussori licet sibi non paciscat. h. d. Diuiditur in duas partes put duas ponit decisiones. Secũda ibi quod si sine. ¶ Jn prima parte rõ dubitandi erat propter. l. si. ꝯ. e. Ad quã, qr glo. in verbo fideiussori. non clare rñdet: tu responde, ꝙ ibi loquitur qñ pactum de non petẽdo factum est simplr, et in perpetuũ. hic vero fuit pactũ ad tẽpus: quo casu fideiussor non põt se iuuare vltra tps, qr limitata cã limitatũ producit effectum. l. in agris. ff. de acqui. re. do. l. age. vbi dixi. C. de trãsac. Et hoc inducitur per Bal. Angel. et Pau. de ca. hic: ad. q. quas ponit Bart. in. §. pactꝰ ne peteret. ꝯ. eo. l. ibi dicã. ¶ Secũda pars subdiuidit in tres. Jn prima ponitur thema et opi. quorũdam. Jn scda assignatur ratio pro eis. Jn tertia ponitur cõtraria opinio et vera cum ratione. scda ibi: qr ea demũ. tertia ibi: ego didici. ¶ Jn tex. ibi: qr ea demum. voluit tex. dicere ꝙ exceptio debet sumere originẽ in personã principalis: et postea facere trãsitum in fideiussorem. sed hic non sumit originẽ in personã principalis. ergo et c. ¶ Jn tex. ibi nõ tãẽ illi respondet tacite obiectioni: qr per liberam personã alteri non acquiritur. l. si. C. de acqui. pos. quod est verum, quãdo nõ interest libere psone: sed hic interest principalis, ꝙ fideiussor sit exẽptus: qr alias posset habere regressum ꝯtra principalẽ. l. indebitum. ff. de cõdi. inde. Addit gl. ꝙ etiã adest interesse amicitie. et ad hoc Ang. et Mod. multũ no. istã glo. sed qd tale interesse amicitie non sufficiat vt quis possit alteri stipulari et pacisci, teneat gl. et doc. in. l. fideiussoris. s. eo. et est tex. in. l. iij. §. sed si for-
2 te. ff. de iudi. sol. ¶ † No. ex isto tex. fm Bal. Ang. et. d. Alex. hic. ꝙ prorogatio termini facta debitori principali non liberat fideiussorem: qd est verum quando fideiussor simpliciter intercessisset. secꝰ si ad tẽpus, qr prorogatio termini facta principali vltra illud tẽpus, liberat fideiussorem. l. si cum hermes. C. loca. et. l. itẽ queritur. §. qui impleto. ff. eo. qd est vtile p fideiussoribus castellanorum qui se obligarũt pro semestri. nam si castellanus remaneret in arce vltra semestre: fideiussores nõ essent vltra obligati fm Spe. et Jo. an. in ti. de fideiu. §. j. in ver. illud. Cano. in. c. cõstitutus. e. ti. et dicit Bar. in. l. lucius. ij. §. paulꝰ. ff. de admi. tu. qd ita als fuit cõsultum et iudicatũ de facto. et ibi sing. limitat Bar. vt sit verum qñ fideiussores simpliciter fideiussissent: secus si pmisissent ꝙ castellanus castrũ restitueret: de quo pũcto dixi plene in. l. j. C. de iudi. ideo hic non repeto.

1 ☞ Jn stipulationibus continetur ius.
2 Pactum de non petendo non tollit ipso iure actionem.
3 Stipulatio sequens nouat et tollit actionem ipso iure.
4 Pactum nudum de sui natura est producere replicationem.
5 Res de facili reuertitur ad suam naturam.
6 Jn correctorijs quando sit licita extensio.
7 Causa ordinaria de consensu partium, non potest fieri summaria tamen sic econuerso.
8 Scdm testamentum minus solẽne, qñ tollat primum solẽne.
9 Quod licet exẽptus non possit se submittere alieno superiori sine licentia pape, tamen suo alias ordinario poterit.
10 Valet cõsuetudo ꝙ eps puideat de prelato oibus ecclesijs etiã collegiatis: licet in his habeat solam confirmationem.
11 Pactum vel tacita renũtiatio prelati, potest pindicare ecclesie.
12 Per pactũ non potest mulier fieri deterior in dote restituẽda.
13 Dictio totus: aliquando exponitur pro omnis.
14 Secundum pactum non tollit primum ipso iure.
15 Quid operabitur tertium pactum de non petendo.
16 Pactũ de non petẽdo et pactũ ecõtrario quos operent effectꝰ.
17 Si post pactum de non petendo, sequatur absolutoria, tollitur actio ipso iure.
18 Exceptio cõpensationis, põt opponi cõtra instrumentum.
19 Sola absolutoria tollit ipso iure in totũ ciuilẽ obligationem.
20 Qui facit pactũ de non petendo, obligat naturaliter nõ petere.
21 Mulier nõ posset facere pactũ de nõ petẽdo stãte statuto ꝙ mulier non se possit obligare sine consensu propinquorum.
22 Vbi tractat de obseruatione iuramẽti, tractatur de fauore aie.
23 Vbi in iure fit mẽtio de obliga. intelligit de ciuili et nõ naturali.
24 Quãdo statutum dicit, ꝙ mulier nõ possit cõtrahere sine licentia propinquorum, bene poterit facere pactum de non petẽdo.
25 Pactum dicitur esse contractus.
26 Statutum loquens in contractu, habet locum in distractu.
27 Jdem censetur statutum in casu omisso, in quo statuẽtes idẽ verisimiliter statuissent, si fuissent interrogati.
28 Statutũ loquẽs in ꝯctu mulierũ, hz locũ i aditiõe hereditatis.
29 Mulier potest facere quietationẽ necessariã: se obligare nomine alieno: et ad pias causas: et ẽt cõtrahere matrimoniũ nõ seruata solẽnitate dicti statuti. et nume. 30. 31. et. 32.
33 Jn obligationibus descendentibꝰ ex delicto vel quasi, potest se mulier obligare, non obstante dicto statuto.
34 Stãte dicto statuto nedũ impeditur obligatio naturalis ex pacto de nõ petendo: sed etiaz omnes alij tres effectus pacti de nõ petendo impediuntur.
35 Quatuor effectus pacti de non petendo.
36 An sit differẽtia inter pactũ de nõ petẽdo, et pactũ de nõ agẽdo.
37 Cui debẽtur due seruitutes vnam remittendo, non intelligitur ambas remittere sed illam tantum.
38 Qui prescribit censetur soluisse.
39 Ratio diuersitatis inter pacta et stipulationes est: qr in stipulatione continetur ius in pacto factum.
40 Quãdo quis habet mero iure ius: licet elidibile per exceptionem vel replicationem, nisi pars aduersa opponat vel excipiat (etiam si de ea constet iudici per confessionem partis) non potest iudex supplere.
41 Si creditor confiteatur in actis, qd fecit pactum de nõ petendo ꝙ iudex nõ potest supplere, nisi per partem excipiatur.
42 Notorium licet releuet ab onere probandi: tamen non ab onere proponendi.
43 Acta iudicij faciunt notorium post cõclusionem in causa.
44 Qui vult probare stipulationem, tenetur probare tria.
45 Quando ex actis constat actorem carere actione, iudex ex officio nemine excipiente debet eum repellere.
46 Absolutus a penis et culpis hoc acto ꝙ decetero nõ audeat similia attentare: als in easdem penas et censuras incidat, quid iuris si attentet.

Pactus, ne

Pactus ne peteret. Iste.§.fm Pau.de castro est sul tilissimus et magistralis et difficilior: presertim in gl.quam habuerimus hoc anno. Pro inductione litere,gratia iuuenum habes presupponere in facto qd mutuaui.x.ducatos amico:ex quo mutuo est mihi naturaliter et ciuiliter,cum effectu obligatus:postea quia fecit mihi aliud magnum seruitium,feci sibi pactum de non petendo amplius illud debitum. Accidit postea quod vicissim,ego feci aliud magnum seruitium illi amico meo,unde ille nolens esse ingratus,fecit mihi pactum de petendo qd possem illud debitum petere.dubitatur in hoc tex.de virtute et effe

1 ctu istius vltimi pacti. ¶ †Item habes aduertere quod difficultas huius tex.statim intelligendo rone tex.dum dicit quod in stipulationibus ius continetur:in pactis factum versatur.gl.hic in vb.factum diu laborauit ponendo.v.intellectus:lz nihil ex paucis.verus sensus est iste quia in stipulationibus ius continetur.i.tota substantia stipulationis consistit in iure.nam si eam consideras put est in fieri in contrahenda stipulatione:lz contrahatur p actum facti.l.consilio.§.pe.ff.de cu.fu.tamen oportet qd interueniat mysterium iuris.s.quod precedat interrogatio solennis,et sequatur responsio:postea dum est in esse deducta stipulatio est verborum obligatio.l.v.§.satisfacceptio.ff.de verb.obli.et fit iuris vinculum quia obligatio est iuris vinculum.insti.de obli.in prin.substantia autem pacti,consistit in mero facto absque aliquo mysterio iuris,cum solo nudo consensu fiat,qui est nudi facti:vt patet ex diffinitione posita in.l.j.s.e.vnde stipulatio que est ius pot ipso iure tollere stipulationem.i.effectum datum stipulationi per ipsummet ius:pactum autem non pot tollere effectum pacti:quia in eo non est robur iuris sed consistentia nudi facti.hinc est quod si pactum esset roboratum a iure tunc bene ipso iure tollit.l.legitima.et.l.si tibi.§.de pignore.s.eo.Et sic aduerte qd lz Bal.in rub.extra eo.in.j.col.dicat quod pactum de non petendo est magis factum quam ius.et ad hoc alleg.glo.quam dicit esse singularem.in.l.aui.j.eo.debuit allegare tex.expressum hic.presertim cum illa glos.non dicat. ¶ Diuide istum.§.omissa diuisione Bar.quam alii communiter sequuntur magistraliter in quatuor partes. In prima loquitur quando actio ex contractu per pactum de non petendo erat solum elisa:quia tale pactum non sustulit ipso iure:quamuis enim naturalem obligationem sustulerit,tamen ciuilem solum elisit seu debilitauit:ideo sequens pactum de petendo,non inducit de nouo actionem:sed facit vt prima actio que remanserat tamen elisa,nunc saluetur et efficiatur efficax:et sic pactum producit replicationem ad actionem adiuuandam. In secunda que est in ver. sed si pactum.loquitur quando actio per pactum fuit ipso iure extincta:quia oriebatur ex maleficio,et sic erat odiosa:et sic per pactum poterat ipso iure tolli.l.si tibi.§.quedam.s.e.vnde tunc per pactum de petendo non pot resuscitari. In tertia que est in ver.idem dicemus.loquitur quando actio ex contractu per pactum erat ipso iure sublata:quia eramus in contractibus iurisgentium,in quibus sicut actio solo pacto inducitur:ita solo consensu ipso iure tollitur:tunc si fiat secundum pactum,lz actio prima ipso iure extincta non resuscitetur,tamen ex nouo consensu noua actio inducitur ex isto contractu innouato per vltimum pactum. In quarta que est in ver. qd in specie:loquitur quando prima actio nec erat extincta nec elisa sed erat aucta in tempore:tunc per vltimum pactum conforme primo contractui reditur ad primum statum.nec pot dici per hoc effici deterior conditio mulieris perdentis tale augmentum temporis:ex quo actio reducitur primitiue nature et forme. Rursus prima principalis que est ceteris difficilior:et vbi sunt glos.mag.subdiuiditur in quatuor. In prima ponunt duo dicta inter se contraria:vnum in pacto.aliud in stipulatione. In secunda assignatur ratio diuersitatis. In tertia ponitur vna illatio. In quarta ponitur alia,et illa quarta intelligitur necessario quando fideiussor huic vltimo pacto consensit.secunda ibi: quia in stipulationibus.tertia ibi:et ideo replicatione.quarta ibi:eadem ratione.h.d.in effectu. Pactum de petendo non tollit ipso iure pactum liberatorium,precedens,sicut vna stipulatio tollit aliam:sed ope replicationis,etiam quando actio est ipso iure extincta per pactum liberatorium vt in maleficiis:non pot postea per aliud pactum resuscitari:sed bene noua actio creari in contractibus qui solo consensu actionem producunt. Item res de facili reuertitur ad naturam suam:et tunc mulieris conditio non dicitur deterior fieri.h.d. ¶ †No.j.ex isto text.

2 regulam quod pactum de non petendo non tollit ipso iure actionem.fallit in ver.sed si pactum.iuncta.l.si tibi.§.quedam.s.e.fallit etiam in ver.seq. idem dicemus,iuncta.l.iurisge.§.adeo.vbi posui rationem.s.e.et iuncta.l.ab emptione.j.eo.vbi plene dicam. ¶ Ultra alios adde quatuor alias notabiles limitationes.fallit ergo secundo quando pactum de non petendo fieret illi debitori qui antea erat tutus aliqua exceptione:puta macedoniani vel velleiani:quia tunc ipso iure tolleret. Ita colligitur ex glos.j.in.l.legitima.in glo.mag.circa med.s.e. quam Bal.ibi invtraque lectu.ad hoc ponderat et reputat no.dignam. et ibi Ang.Paul.de ca.et.d.Alex.vt ibi dixi:quicquid ibi dicat Ful. ¶ Tertio singulariter limita quando reus principalis esset tamen naturaliter obligatus,quo casu si fideiussor interueniat,obligatur naturaliter et ciuiliter et sic efficacius.l.j.vbi gl.ff.de fideius.Certe si creditor faciat pactum de non petendo principali debitori qui erat tamen naturaliter obligatus ipso iure tollitur eius obligatio.l.stichus aut pamphilum.§.naturalis.ff.de solu.Certe tunc in consequentiam etiam ipso iure tollitur omnis obligatio fideiussoris:lz esset naturalis et ciuilis. Ita limitat Guil.de cu.in.l.et post rem.§.j.et ibi Albe.et Bal. et Ang.j.de transac.per illum tex.et in.l.iii.de rescin.ven. ¶ Quarto limita quando pactum apponeretur incontinenti in natiuitate actionis:quia tunc ipso iure impediret:lz quando apponitur post,non possit ipso iure tollere,per regulam.l.pre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.ita not. Bal.in.l.rogasti.§.si tibi.per illum tex.in vtraque lec.et ibi Alb.pau. de ca.et.d.Alex.in.j.no.ff.si cer.peta.et ibi plenius dixi:et ideo hic non repeto et ponit Alex.hic in.iiii.not. ¶ Quinto limita,quando post pactum de non petendo ferretur sententia absolutoria:quia lz pactum de non petendo solum et per se,non possit ipso iure extinguere:nec etiam sola sententia absolutoria:tamen ambo simul iuncta bene tollunt ipso iure

3 ptz,quia per pactum de non petendo fuit sublata ipso iure naturalis, et elisa ciuilis:ergo absolutoria illam ciuilem sic elisam omnino tollit.de quo.j.dicam,et allegabo autoritates ad hoc. ¶ †Secundo not. qd stipulatio sequens nouat et tollit ipso iure si hoc agatur:vt hic et.l.ii.ff.de noua.et.l.aquiliana.j.de transac. Intellige sine actum sit expresse:siue etiam tacite.l.ii.cum glos.et ibi not.Bart.ff.de noua. secus in pacto:vt hic.et.l.si ex pacto.vbi tex.no.C.si cer.peta.nisi tale pactum sit vestitum:vt ibi etiam not.Bald.in.l.rescriptum.§.si

4 pacto.in vlti.col.s.eo. ¶ †Tertio not.qd pactum nudum de sui natura est aptum producere replicationem,lz non actionem.limita nisi hoc modo sequeretur argumentum condemnationis in re vel etiam in tempore: tunc si fiat ex interuallo non producit etiam replicationem,ita probat tex.ad hoc reputatus sing.in.l.iurisgentium.§.quinimo.in ver.vt puta.s.eo.secundum Ang.et Pau.de ca.ibi in vlti.col.quod an sit verum ibi

5 plenius dixi. ¶ †Quarto no.in ver.fi.quod res de facili reuertitur ad naturam suam.et hoc tota die allegatur iste tex.concordat tex.in.c.ab exordio.cum gl.xxxv.di. ¶ Pro ista regula adde sex principalia.

6 ¶ †Primo adde qd lz in correctoriis[a] non sit licita extensio etiam

a ex maioritate rationis.l.precipimus.in fi.et ibi Bart.C.de app. no.in aut.quas actiones.C.de sacrosan.ec.et in.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.tamen etiam in correctoriis fit extensio quando reditur ad ius commune,quasi materia sit tunc fauorabilis:quia res de facili reuertatur ad naturam suam.Glo.est no.et melior de iure.in.c.statutum.in verb.numerandum.de preben.in.vi.not.d.Ant.de but.in c.olim tibi.per illum tex.de verb.signi.d.Alexan.in.l.si constante.in

7 prin.in.vi.col.ff.solu.matri. ¶ †Secundo facit qd vult glos.not. in cle.sepe.in glos.fi.et ibi Ioan.de imo.in.xli.col.de verb.sig.qd licet causa ordinaria de consensu partium non possit fieri summaria gl.in.c.de causis.cum gl.fi.de offi.deleg.tamen econuerso si sit summaria,pot de consensu partium fieri ordinaria,per regulam huius text.quia res de facili reuertitur ad suam naturam:et sic ad ius commune.

8 ¶ †Tertio facit text.in.l.hac consultissima.§.si quis autem.C.de testa.et in.l.ii.ff.de iniust.rup.vbi secundum testamentum minus legitime factum,tollit primum testamentum solenne precedens quando per illud ad ius commune reditur.quia in eo sunt instituti venientes ab intestato.per que iura determinat signanter Bar.in.l.omnes populi.in pe.col.iii.q.principalis.ff.de iusti.et iur.quod si populus qui non

b potest[b] statuta condere sine autoritate superioris condidit statuta que fuerint per superiorem confirmata:quod si vult ea tollere et redire ad ius commune:et sic ad naturam suam potest sine autoritate superioris:vbi alias non potuisset.similiter dicit Bal.in.l.ex placito.in.iiii.colum.ad fi.C.de re.permu.quod si papa confirmauit statutum populi disponens quod pater possit instituere filium legitimum, tale statutum dicitur papale,tamen quia constitutum in fauorem populi:ideo ille populus solus absque licentia pape potest illud statutum reuocare:et reuocando redire ad ius commune.quod alias non posset.

9 ¶ †Quarto facit quod tenet.d.Abb.in.c.significasti.in.iiii.col. de foro compe.post Fede.de sen.in consi.xiiii.et plenius idem.d. Abb.in disputatio.sua que incipit.duo clericali ordine qd licet exemptus non possit se submittere extraneo superiori sine licentia pape:tamen ordinario alias suo bene,potest se submittere:quia res de facili reuertitur ad naturam suam.et hoc modo res redit ad ius commune simpliciter.idem.d.Abb.in consi.xxv.quod incipit canonicus regularis.in.ii.col.in.j.vol.concludit quod lz clericus non possit consentire in alium iudicem sine consensu sui episcopi.d.c.significasti.tamen clericus qui est subiectus prelato inferiori ab episcopo ex iure speciali,si consentiat in ipsum non requiritur licentia ipsius prelati.Cum ex hoc iurisdi.redeat ad naturam suam:et sic

10 ad ius commune. ¶ †Quinto facit quod vult idem.d.Abb.in.c. cum venissent.in.j.col.de in integ.restitu.qd valet consuetudo,quod episcopus prouideat de prelato omnibus ecclesiis etiam collegiatis, licet in illis habeat solam confirmationem:quia hoc modo res reuertitur ad naturam suam:et sic ad ius commune.ad quod vide gloss.

11 mag.in.c.quod sicut.in prin.de elec.in.vi.† Facit qd tenet do.Abb.in ca.veniens.in.ix.col.in ver.concludendo predicta.de prescript. vbi tenet qd pactum vel tacita renuntiatio prelati,pot preiudicare

a ¶ Correctoriis. Adde glos.in ver. numerali.i.c.statutum.de rescri.li.vi. gl.in v.eligatur.in cle.j. de elec.An. de but.in.c. olim.de vb. signi.

b ¶ Non pot. Adde doc. i.l.omnes ppli. ff.de iusti.et iur.Ang.de are.i.§.ius autem ciuile.i sti.de iu.na. gen.et ci.Pe. de anch.in c.j.de consti. Ant.de bu. et Io.de imo. in.c.cum omnes. de consti.Inno.in.c.cum accessissent. eo.ti.Abb. in.c.que in ecclesiarum.e.ti.

ecclesie,qñ per hoc reditur ad ius cõmune: et hoc siue preiudicium sit leue vel graue.p tex.no.in.c.j.de pact.in.vj.facit etiã ad predicta ꝙ decidit Spe.in ti.de inquisi.§.j.vers.sed nunqd inqsitores.Ubi tenet ꝙ si nõ apparet an superior voluerit dare inquisitorem vel iudicẽ,in dubio presumit̃ ꝙ iudicẽ:qꝛ cũ inqsitio dicatur remedium extraordinariũ per hãc interpretationẽ res reuertitur ad naturã suã:sequit̃ Panor.in.c.exhibita.in.iij.col.
12 de iudi.¶ † Ultimo no.ex isto ver.si.limitationẽ ad.l.de die.ꝛ.l. sequentem.ff.de pac.dota.quibus dicitur ꝙ per pactũ non põt fieri deterior cõditio mulieris in dote restituẽda.Nam illa iura procedunt qñ mulier facit cõditionem dotis deteriorem, aliter quã ipsa lex ordinet.Secus quãdo reditur ad ius cõe in preiudicium pacti,facti p ipsam mulierẽ.tex.est hic no. ¶ Capio glo. mag.in ver.ipso iure.quã diuide in tres partes.In prima opp. et multipliciter soluit.ꝛ illa prima pars durat per totũ vsqꝫ ad ver.si obijciatur.ibi est secũda pars,in qua gl.format aliã oppositionem.ꝛ respõdet duobus modis.Et sic ista secũda põt diuidi in.ij.In tertia que est ibi:porro scḋm pactũ.gl.respondet tacite questioni.deinde enumerat effectus pacti de nõ petẽdo.itẽ effectus pacti de petẽdo. ¶ Redeo ad primã partẽ quam subdiuide in sex particulas.Nã vt dixi oppo.ꝛ si bñ inspexeris dat quinqꝫ so.primas tres solutiones gl.reprobat ꝛ bene. quartam solutionẽ Azo.gl.videtur tenere:ꝛ eam sequunt̃ Cy.ꝛ vltramõ. in.l.pacta que cõtra.C.eo.in sexta ꝛ vltima dũ glo.videtur confirmare solutionẽ Azo.Aduerte qꝛ ponit aliã solutionẽ que est vera ꝛ omnes cõprobant.secunda ibi:sol.dicunt quidam.tertia ibi:alij dixerũt.quarta ibi:alij dicũt ecõtrario.quinta ibi: qualiter ergo huic.§.sexta ꝛ vltima ibi:preterea alia ratione. ¶ Aduerte etiã dum gl.bis alle.l.si.ff.de iureiu.videtur in allegatione illius.l.esse sibi cõtraria.Primo enim allegat quod quando naturalis est sola,qḋ ipso iure tollatur per pactũ.d.l.fin. postea inferius dicit ꝙ qñ naturalis esset iuncta cum ciuili,ꝙ ipso iure tollitur per pactum.d.l.fi.ꝛ videtur ꝙ vere ibi adesset sola naturalis:qꝛ si vere ibi fuisset ciuilis et naturalis:naturali sublata p
13 pactum non esset liberatus fideiussor. ¶ † Aduerte etiã dum glo.in tertia solutione dicit,expone totã.i.omnem.Bar.hic in ij.col.dicit ꝙ dictio tota.habet denotare totalitatẽ circa eãdeꝫ rem.allegat gl.insti.pro solutione.in pñ.dic clari⁹ ꝙ vera differẽtia est,inter distributiuũ totũ,ꝛ distributiuũ omnis: qꝛ totus est distributiuũ vnius rei particularis vt hic est tot⁹ liber Uirgilij,vel totus homo.inepte eñ diceretur:hic est oĩs liber virgilij:omnis autẽ est distributiuum pluriũ,vt omnes homines:oĩs obligatio:inepte eñ diceret̃ toti homines.Ita declarat Jo.fa. in.§.restituta.ꝛ ibidẽ Ang.de are.insti.de fideicõ.here.ꝛ p hoc glo.s̃.in prima consti.ffo2um.exponit omnẽ sanctionẽ.i.totam: quicquid ibi dicat Bar.in.j.col.ꝛ in oppo.cũ ergo due sint obligationes,tex.q dicit tota,recte exponit̃ per gl.l.oĩs.Que aũt sit differentia inter totũ ꝛ vniuersum:habes gl.in.l.nihil aliud est
14 here.ff.de ver.sig. ¶ † Pro expeditiõe ergo prime partis principalis oppono cõtra tex.dũ dicit̃ ꝙ scḋm pactũ non tollit primum ipso iure cõtra:nam ex primo pacto de nõ petẽdo,orta est naturalis obligatio,qua paciscens obligat̃ naturaliter nõ petere.vt declarat gl.j̃.sed ego habeo ꝙ naturalis obligatio tollit̃ ipso iure p pactũ ꝛ per iusiurandũ.l.sticũ.§.naturalis.ff.de so. ratio est qꝛ vnũquodqꝫ tollit̃ ipso iure.eo mõ quo iducit̃.l.put. ff.de sol.sed prima obligatio naturalis erat p primũ pactũ solo consensu inducta:ergo debet tolli ipso iure p scḋm pactũ de petẽdo:ꝛ sic p scḋm cõsensũ ꝯriũ:si ergo ita est ꝙ naturalis obligatio tollat̃ ipso iure p pactũ:ergo etiã ipso iure dꝫ tolli primũ pactũ cuius ꝯriũ dicit̃ in text.nostro gl.propter istud laborat ponẽdo varias solutiones:eo qꝛ clare nõ perpendit de fallacia que est in hoc argumẽto.breuiter lꝫ gl.laboret:tene solutionẽ q̃ colligitur in sexta parte.ibi p̃terea alia ratione ꝙ si pactum de non petẽdo solũ haberet vnũ effectũ ꝙ obligaret naturaliter: tũc oppo.esse vera ꝙ scḋm pactũ ipso iure tolleret primũ. sꝫ ex quo primũ pactum hꝫ tres alios effectus vltra naturalem obligationem de quibus hic in fi.gl.dato ꝙ scḋm pactum ipso iure tollat naturalem obligationẽ pmi:nõ tñ ex hoc sequit̃,ergo ipso iure tollit ipsum primũ pactũ,cũ habeat alios effect⁹.Istã solutionẽ tenẽt cõiter doct.hic.Bal.in.l.pacta que cõtra.C.e.in.l. cũ quis.in pe.co.C.de iur.ꝛ fa.igno.Sali.in.l.pacta nouis.C.de pac. ¶ Aduerte tñ dũ gl.in.iij.sol.presupponit ꝙ naturalis ꝛ ciuilis obligatio dicant̃ vna in substãtia:truffa est vt ptꝫ ex diuerso noĩe ꝛ ex diuersitate effectuũ:vt hic per Bar. ¶ Quarta sol. Azo.quã tenet gl.ibi:qualiter ergo huic.§.respõd ebimus: fuit relata per gl.per plura verba: sed vult dicere breuiter ꝙ interdum obligatio naturalis ordinatur ad agendum:vt est illa que oritur ex primo cõtractu,ꝛ illa bene tollitur ipso iure per pactũ de nõ petendo,ꝛ ad istos terminos ꝯm glo.restringitur regula d.l.stichum.§.naturalis,ꝛ hoc ꝓpter regulã : qꝛ fauorabiliores sumus ad liberandũ.l.arrianus.ff.de act.ꝛ obli.interdũ obligatio naturalis ordinat̃ ad liberandũ:vt est illa q̃ orit̃ ex pacto de non petẽdo:ꝛ ista nõ tollit̃ ipso iure p pactũ de petẽdo:ꝛ ita loquit̃.§.noster.qꝛ tũc lex nõ ita fauorabilis est ad obligãdũ.Et si dicas ꝙ ista solutio implicat ꝯdictionẽ dũ dicit̃ ꝙ obligatio tẽdit ad liberãdũ:iste sermo cõtinet cõtradictionẽ.s.obligare ꝛ liberare.Respõdet glo.ꝙ istud non est mirabile obligationẽ appellari liberationẽ:qꝛ etiã libertas dicit̃ seruit⁹,nõ obstante qḋ videat̃ cõtinere ꝯdictioneꝫ.Itẽ acceptilatio que est liberatio et dissolutio:tñ appellat̃ vinculũ.l.vbi pactũ.in ver.acceptilatiõis vinculis.C.de trãsac. ¶ Secundo contra solutionẽ Azo.ꝛ eius distinctionẽ facit ratio de qua in hoc tex.quare eñ per pactum non tollit̃ ipso iure precedẽs pactũ etiã qꝛ in pactis factum versatur:ista ratio militat siue prima obligatio naturalis ex primo pacto ordinatur ad agendũ siue ad liberãdum. Respondet gl. ꝙ predicta ratio huius tex.dꝫ restringi in pactis ad liberationem tẽdentibus:vt in exẽplo tex.secus si ad obligandũ p rõneꝫ predictam.ꝛ istam solu.Azo.ꝛ glo.nostre.tenent etiã vltramõ.ꝛ Cy.in.d.l.pacta q̃ contra.vt.s̃.retuli.sed ista sol.non est tenẽda qꝛ nimiũ restringit.d.§.naturalis.ꝛ tex.nostrũ.itẽ est cõtra communem cõclusionẽ quã tũc dicã.tene ergo quintã so.vt declaraui.s̃. ¶ Ultimo circa istã primã partẽ glos.facias vnã conclusionem generalẽ ꝙ obligatio naturalis semp ipso iure tollit̃ per pactum.l.stichum.§.naturalis.allegata in gl. siue sit naturalis sola,siue iũcta cum simili,siue posterius pactũ sit de nõ petẽdo siue de petẽdo:ꝛ sic siue ordinet̃ ad liberãdũ,siue ad obligandũ semper tollitur naturalis obligatio pacti precedẽtis:ꝛ,isto modo generaliter (ꝓut iacet) procedit regula.d.§.naturalis.ꝛ isto modo cõfundunt̃ quatuor prime sol . gl.que aliquo ex illis modis restringebat regulã.d.§.naturalis.tñ per hoc non sequitur qḋ ipso iure tollat totũ pactũ precedẽs cũ alios effect⁹ habeat. ¶ Limita istã cõclusionẽ qnqꝫ modis.Primo,vt procedat qñ expresse,ita actum est,al's actus agẽtium non operarẽtur vltra eorũ intentionẽ.l.non oĩs.in prin.ff.si cer.pet.ꝯm Guil. de cu.et Jac.but.vt refert Bar.hic.circa.iiij.col.idem tenet Ray.vt hic refert Ang.ista limitatio põt optime cõprobari:nam fortior est stipulatio ad tollendũ q̃ pactũ nudũ.vt hoc tex. ꝛ tñ stipulatio nõ tollit nisi expresse actũ sit:vt hic dicit tex.ꝛ in.§. p̃terea.insti. qui.mod.tol.obli.solus Laud.hic respõdet ad istud quod ideo istud ꝓcedit in stipulatione:qꝛ stipulatio nõ solũ tendit ad tollendum precedẽtem obligationẽ:sed etiam ad inducendã nouationem,que est vnius obligationis in aliam trãsfusio.l.j.ff.de noua.ꝛ.d.§.preterea.ergo cũ stipulatio tẽdat circa duo.s.circa tollẽdam primam obligationẽ,ꝛ circa nouañ.ideo grauius agitur vt stipulatio ista nõ faciat nisi sit actum:sed pactum de nõ petẽdo ex equitate iurisgentiũ,ꝛ ex contrario sensu solũ tẽdit ad tollẽdum naturalem obligationẽ:ideo põt tollere,etiaꝫ si nõ agat̃: ista tñ solutio posset morderi.Ista limitatio reprobatur p Bar. ꝛ alios oẽs.ꝛ in ꝯrium adducit Bart.tex.in.§.sed si stipulatus.j. ea.l.ꝛ rationem.d.l.stichum.§.naturalis.Ang.etiã in contrariũ allegat tex.in.d.§. p̃terea.Tu allega text.optimũ in.l.creditori. C.eo.quẽ ad hoc ibi põderãt Sali.ꝛ Meder.ꝛ Raph.Ful. hic. Et ad obiectũ respõdent,ꝙ procederet qñ ageret̃ de inducẽda nouatione,que est vnius obligationis in aliã trãsfusio.ita loquuntur cõtraria:secus quãdo ageret̃ simpliciter de tollendo vt hic. ¶ Secũdo limita predictã cõclusionẽ procedere,in pacto de nõ petẽdo:secus est in pacto de non agendo:qꝛ illud naturalẽ obligationẽ nullo modo tollit,ꝯm Bar.hic circa.v.col.in ver. expeditus sum de ista gl.ꝛ ibi plene dicet̃. ¶ Tertio limita,qñ pactũ de nõ petẽdo fieret sup actiõe personali:si autẽ fieret sup actione reali,que nullã obligationẽ p̃supponit.§.j.insti.de actio.tunc nõ potest dici ꝙ pactũ de nõ petẽdo tollat naturalẽ.ex quo non est:sed bene impedit effectũ actiõis,ꝯm Bar.hic. ¶ Quarto notanter limita predictã cõclusionẽ,vt procedat in pactis q̃ valent in prouincia vim pacti:secus quãdo in subsidium,vt qñ ꝓducũt exceptionẽ doli vel vtilem.vt in.l.ꝛ suum.in prin.ꝛ.l.rescriptum. §.fi.ꝛ.l.ꝛ heredi.in prin.in ver.in.l.s̃.eo.tunc tale pactũ nõ tollit ipso iure naturalẽ obligationẽ.ita tenet Bal.in.l.pacta q̃ cõtra. in.vj.ꝛ.vij.col.C.eo vbi reputat not.dignũ.Salic.in.l.pacta nouissima.in.vj.ꝛ.viij.col.C.eo.Pau.de ca.in.l.iurisgentiũ.§.fi.s̃. eo.Pau.de ca.ꝛ.d.Alexã.hic. ¶ Quinto limita ꝯm Guil.de cu. Albe.Bal.Ang.ꝛ Pau.de ca.hic:vt ꝓcedat in pacto de nõ petendo facto simpl'r,vel in perpetuũ:secus in pacto facto ad tp̃s: qꝛ tale pactum ipso iure non tollit naturalẽ obligationẽ,al's sequeret̃ ꝙ illo tempore elapso creditor amplius agere nõ posset qꝛ obligatio semel extincta resuscitari nõ põt.l.q res.§.areã.ff. de solu.ꝛ tamen potest cum tempus non sit modus tollende vel inducende obligationis.l.obligationũ fere.§.tempus.ff.de act. et oblig.imo fortius per eãdem rationem tenet Pau.de ca.hic, quod,tale pactum non elidat etiam ciuilem:sed vtrunqꝫ preferr tum scḋm

tim scdm subtiliter reprehēdit .d. Alex. vt hic per eū. ¶ In scda parte principali glo. ibi: si obijciat, p exceptione oppo. nā si per primū pactū de nō petēdo fuit sublata naturalis obligatio primi ɔtractus: ergo sola ciuilis remāsit, postea per scdm pactū de petēdo nō resuscitat prima naturalis extincta: ergo sola ciuilis remāsit inefficax: qꝛ sola ciuilis nō pōt actionē pducere. ergo est impossibile q scdm pactū psit ad replicationē: qꝛ cum non sit actio, nō pōt replicatione iuuari. glo. respondet negādo assumptum, dū dicebat q sola ciuilis q̄ remāsit nō est efficax ad agendum: qꝛ imo est efficax: vt videmus in chirographo cōfessionis mutui, lapso biēnio, vbi sola ciuilis pducit actionē, illud qd tȝ in chirographo nō est bene dictū, cū ibi post bienniū adsit naturalis saltē psumpta. l. sub specie. ⁊ ibi ad hoc not. Bal. C. de postul. et similr in re iudicata: vel pōt dici q ibi adsit naturalis procedens nō ex ɔsensu: sed ex equitate iurisgentiū, put etiā est qñ qs vtiliter gerit negotia furiosi: nam furiosus obligatur ei naturaliter ⁊ ciuiliter. l. iij. §. pupillus. ff. de nego. gest. ⁊ tñ illa naturalis nō oritur ex cōsensu: cū furiosus nō habeat cōsensum. sed orit ex equitate. vt magistraliter declarat Bart. in. l. iul. verū debitorē. vbi dixi. ff. de ɔdi. inde. Respōde ergo melius ad obiectū. vt per Bar. ⁊ doc. hic. ⁊ in. d. l. iul. in. xij. col. ⁊ in. l. j. ff. de cōdi. inde. ⁊ in. l. cum quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. q lȝ ab initio ad pducendū actionem requirat cōcursus vtriusq obligationis, tam naturalis q̄ ciuilis: tñ postea ciuilis est sufficiēs sola. vt hic declarat bar. per

15 exemplū materiale. ¶ † In glo. ibi: porro scdm pactū de nō petendo. habes ex glos. q si post scdm pactū de petendo. de quo in tex. fieret tertiū pactū de nō petēdo, tale pactū nō opat illa tria de qbus. s. qꝛ nō amplius tollet naturalē obligationeȝ ex primo cōtractu: qꝛ erat ipso iure extincta p primū pactū de nō petēdo. Item nō elidet ciuilē obligationē cū esset iam elisa. tñ ſm Ang. hic operat tres alios effectus. Primo qꝛ vltimo loco paciscens nō petere, obligat naturaliter nō petere: qꝛ lȝ prius similiter fuisset ita obligatus ex primo pacto de nō petendo: tñ illa erat ipso iure sublata per pactū de petēdo: vt dixi in precedētibus. Item operatur duplicationem aduersus exceptionē pacti de petēdo. insti. de replica. in prin. itē tollet naturalē obligationē ortam ex

16 scdo pacto de nō petēdo. ¶ † In vlti. parte glos. habes quatuor effectus quos operat pactū de nō petendo, ⁊ pactum ecōtrario. Primus effectus est ⁊ verus: qꝛ tollit ipso iure naturalē obligationem. Limita quinq modis vt dixi in prima parte glo. Scds effectus q elidit seu debilitat ciuilem obligationē. Bart. in hoc cōsiderat tria tempora. Primū q anteq opponat exceptio non perimit nec elidit per istū tex. ibi: ⁊ ideo replicatione elidit exceptio. Idē tenēt Pe. ⁊ Cy. in. l. pacta que contra. C. eo. ⁊ in. l. exceptionē. in. iij. q. C. de prob. Cōtrariū tenēt Bal. Ang. Ful. ⁊ do. Alexā. hic. Bal. in. l. pacta que cōtra. C. eo. Sali. in. l. pacta nouissima. eo. titu. per duo fundamenta. Primo, qꝛ text. in. l. stichum. §. naturalis. ff. de solu. dicit q ipso iure per pactū tollit actio naturalis: si ergo ipso iure: ergo anteq opponat exceptio. Iteȝ qꝛ als solutum nō posset repeti: qꝛ nō esset omnino indebitum: qd tamen est falsum. l. si non sortem. §. adeo. ⁊ §. indebitum. ff. de condi. indebi. ¶ Tu aduerte q equiuocāt: qꝛ Bar. nō loquit de elisione obligationis, prout loquunt predicti doc. sed loquit de elisione actionis, ⁊ inter ista est magna differētia: vt declarat idem Barto. in. l. iul. verum debitorem. in. xij. colū. ff. de condi. indebi.

17 ¶ † In tertio notabili cōcludit Bar. q si post pactum de nō petendo appositū a parte sequatur absolutoria: qd pter ista duo simul iuncta, tollatur actio ipso iure: qꝛ licet alterū de per se, nō sufficiat, vtrūq tamē simul iunctum sufficit: ⁊ ita limitat. §. item si in iudicio. insti. de excep. ⁊ ita dixi in tex. in. v. fallē. Ad hoc mouetur Bar. per tex. in. l. si plures. in prin. vbi etiam Bar. ideȝ firmat. ff. de fideius. ⁊ tex. in. l. ij. ff. de excep. rei iudi. idē tenet Bart. in. d. l. iul. in. ij. col. in fi. do. Matthe. in not. xcviij. Contra Bart. tenent cōmuniter alij. Bal. Ang. ⁊ Fulg. hic. Pet. ⁊ Cy. in. l. exceptionē. C. de proba. ⁊ in. l. pacta que cōtra. C. eo. Sali. in. l. pacta nouissima. C. eo. Imo. Raph. cu. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. si plures. ⁊ Pau. de ca. i. d. l. iul. in. x. col. moti. qꝛ sequeret qd exceptio rei iudicate, nō esset propria ⁊ vera exceptio, cum nō esset actionis exclusio. l. j. ff. de excep. quod esset multum violare titulum. ff. de excep. rei iudi. Sed ad hoc facilis est responsio q exceptio rei iudicate est propria quādo simul cum ea concurrit exceptio pacti de nō petēdo. Preterea hoc non est absurdum: qꝛ etiā exceptio solutionis, nō est pprie exceptio, cū nō sit actionis exclusio: ex quo actio per solutionē fuit ipso iure sublata. insti. quib9 mo. tol. oblig. in prin. ¶ Secūdo ⁊ fortius stringit ſm Imo. in. d. l. si plures. qꝛ speciale est in exceptione cōpensationis: vt opposito istius exceptionis, si omittatur a iudice ipso iure tollat actionē. §. in bonefidei. insti. de act. l. qd si in diem. §. j. ff. de compē. Bart. in. d. l. si plures. eo qꝛ cōpensare est soluere. l. si debitor. in fi. ff. qui

18 po. in pig. ha. ¶ † Hinc not. consuluit Ange. in consi. ccix. incip. quidā nomine Nicol. qd si statutum prohibeat q nulla penitus exceptione opponat ɔtra instrumentū vel sniam, nisi solutionis pōt tñ opponi exceptio cōpēsationis. ⁊ sequit. d. Alex. in ɔsi. cxi. in. ij. volu. inci. viso themate antescripto. in pe. col. si ergo est speciale in ista exceptiōe cōpensationis: ergo in ɔtrariū erit in alia exceptione. Sed ad hoc respōde clare q speciale est in exceptione cōpensationis, q ex sola amissione iudicis, absq hoc q ferat snia, tollat actio ipso iure: sed hic loquitur qñ interuenit snia: et sic cōcurrūt due exceptiones. vna pacti: alia snīe. ibi autē est vna exceptio, s. cōpensatiōis. Aliā rationē assignat. Pau. de cast. in. d. l. si plures. q̄ nihil est cōtra. Nā ibi Bar. adducit talē rationem: qꝛ actus agentiū nō debent operari vltra eoꝝ intētionem. l. nō ois. ff. si cer. pet. Sed iudex in snia absolutoria, nō agit tollere actionē ipso iure: ergo ⁊c. respōde q istud non pcedit ex sola snia iudicis. sed ex iuris dispositione. vt statim dicā. Tene ergo opi. Bal. per tex. in. d. l. si plures. in pn. nec est vera solutio Imo. ibi: qd ibi sit speciale in exceptione diuisionis: nā sicut ibi opposita exceptione perēptoria diuisionis tollitur actio ipso iure: vt ptȝ ibi: dū dicitur de restitutione. Ergo idem in proposito opposita exceptione pacti de nō petēdo, ⁊ sequuta snia debet actio ipso iure tolli, cum non possit reddi ratio diuersitatis. Dicere etiā put dicit Pau. in. d. l. si plures. qd tex. dum dicit de restitutione debet intelligi ipo iure, corrumpit tex. ¶ Secūdo p Bar. adduco stringens arg. nam lȝ sola exceptio pacti de nō petēdo opposita nō possit tollere actionē ipso iure: vt hoc tex. eo. modo sola sententia absolutoria de per se: tamen ista duo simul iuncta bene tollunt actionē ipso iure: qd ostēdo. nam clarum est q pactum de nō petendo tollit ipso iure naturalē obligationē. d. l. sti-

19 chum. §. naturalis. ⁊ dixi in prima parte huius glos. † Item clarum est q sola snia absolutoria tollit ciuilem obligationem ipso iure in totū: qꝛ cū ciuilis obligatio descendat a iure ciuili: ⁊ snia sit etiā iuris ciuilis: vnum ius ciuile tollit aliud ipso iure. ita tenent Bar. ⁊ oēs in. l. iulianus verū. per illū tex. ff. de cōdi. indeb. si ergo pactū de nō petendo tollit ipso iure naturalē obligationem: ⁊ snia absolutoria ciuilē: ergo cū ipso iure sit extincta naturalis obligatio ⁊ ciuilis: ergo ipo iure extinguit actio: qꝛ hic nō durat ciuilis q̄ cōseruet actionē. vt declarat Bar. hic in. vij. col. et in. l. j. in. iiij. col. ⁊ in. d. l. iulia. verum. in. xiiij. col. ff. de condi. indebi. ⁊ in. l. cū quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. Forti9 dato q snia absolutoria nō posset tollere ipso iure ciuilem obligationē. quod tamen est falsum: est verū qñ ciuilis obligatio nō esset elisa. sed cū in casu nostro sit elisa per pactum de nō petēdo, debet ipso iure posse tolli per sniam. Tū cogitabā si dici posset q nō sit bona cōsequētia quā feci. s. per pactū ⁊ per sniam est sublata vtraq obligatio. Istud est verū, sed dū dixi si est sublata vtraq obligatio ergo ipso iure tollitur actio. Ista nō videtur bona consequētia. Et assumo doctrinā Bart. hic: ⁊ in locis statim alleg. Nam licet a principio ad hoc vt orīat actio, requirat obligatio naturalis et ciuilis: qꝛ ciuilis hȝ se vt pr: naturalis vt mater: ergo vtriusq ɔcursus requiritur ad generationē actiōis. Tamē postq actio est in esse producta: dicit Bar. qd lȝ tollat naturalis ⁊ remaneat sola ciuilis. tamen ex sola ciuili durat actio: sicut videmus quod postq est natus fili9, lȝ moriatur mater: tñ durat filius, si ita est, ⁊ est doctrina Bar. vbiq approbata: ergo postq actio est i esse producta: dato q moriatur pater ⁊ mater: tñ durat fili9. Ita dato qd sit mortua obligatio naturalis ⁊ ciuilis, tamē debet durare actio, cogita. ¶ Et tenendo istā partē que est vera. nō obstat fundamentū doctoꝝ: dū dicebāt q exceptio rei iudicate est ppria ⁊ vera. §. item si in iudicio. insti. de excep. qꝛ respōdeo quod ille tex. pcedit in sola exceptione rei iudicate: sed hic cōcurrunt due exceptiones. s. pacti de nō petēdo. Item rei iudicate. ⁊ ita limita dictū. §. item si in iudicio. Itē tex. ibi non dicit q exceptio

20 rei iud. sit ppria vel impropria. ¶ † Tertius effectus pacti est, qꝛ qui facit pactum de nō petendo, obligatur naturaliter nō petere. Idem tenet Bar. ⁊ alij. ⁊ Bar. in. l. vbi pactum. in. j. ⁊. ij. col. C. de trāsac. vbi etiā per eum quid in acceptilatione. Cuius autē vtilitatis sit iste effectus, doc. plurimū laborant. Tu dic qd effectus est planus: qꝛ si obligat naturalr pōt accedere fideiussor qui obligatur naturalr ⁊ ciuiliter. l. j. cum glo. ff. de fideius. secus quādo nō obligaretur naturaliter. l. fideiussor obligari. §. fideiussor. ff. de fideius. Ista est pprie vtilitas. Aliam vtilitatē quorūdam per. l. si quis argen. C. de dona. reprobat Bart. ⁊ oēs alij hic. Aliam pulchrā vtilitatē assignat Bar. hic post Iac. de are. in. l. meuia. in prin. ff. sol. ma. nā mulier nō pōt obligari viro, nisi appareat q ex tali obligatione, mulieris cōditio melior efficia-

21 tur. aut. si qua mulier. C. ad velleia. † Ergo nō posset mulier facere marito pactū de nō petendo: qꝛ obligaret naturaliter. Hinc infertur in specie qd si ex forma statuti, nō posset mulier se obligare nisi interueniente assensu duoꝝ propinquorum, non posset etiam facere pactum de nō petēdo debitori, non seruata forma

statuti. Ex quo p tale pactū obligat̃ naturaliter nō petere. Ad-
de q idē tenet Bar. in d. l. meuia. §. j. ff. so. ma. ⁊ cū eo cōmuniter
ita trāseunt doc. tam hic: q̃ ibi. Pau. de ca. hic. in pe. co. dicit q
de hoc vidit magnā altercationē: ⁊ remittit se ad bar. hic. ⁊ aliud
non dicit. Raph. Ful. hic transit cū principali decisione Bar.
a maioritate rationis statuti: nā ratio huius statuti est propter
fragilitatem sexus ⁊ imbecillitatē intellectus: ergo fortiꝰ debet
habere locū in liberatione que est grauior q̃ obligatio: qđ pro-
bat sic. Nam seruus fugitiuus potest obligare dñm ignorātem
et inuitum. l. cū fundus. §. seruū tuū imprudens. ff. si cer. pe. ⁊ tñ
non posset liberare debitorē etiam peculiarē. l. nā ⁊ nocere. s. e.
eandem opi. sequit̃ Raph. Ful. in consi. xxxix. qđ incip. ad id de
quo queritur. in vlt. co. p rationē. q: cū istud statutum sit factū
fauore mulierū ppter earū imbecillitatem, late debet interpre
tari: vt etiam liberationem cōprehēdat. Istud probat per aut.
sacramēta puberū. C. si aduer. vē. que est ius correctorium ⁊ vti
tur verbo, cōtractibus. ⁊ tamē extenditur ad liberationē: vt ibi
no. per doc. ⁊ est gl. reputata singu. in. l. iij. §. j. ff. de contra. iudi.
22 tute. † Tu potes ad hoc respōdere q ratio ibi est: q: tractat̃ de
obseruantia iuramēti: ⁊ consequēter de fauore anime ideo fit ex
tensio: vt per do. Ant. de but. in. c. fi. in. j. fallen. de cōsue. Imo et
Gemi. in. c. q̃uis. de pac. in. vj. Gemi. in. c. j. de tempo. ordi. in. vj.
Ultra alios ad illud qđ colligit̃ ex gl. in. l. contra iuris ciuilis. §.
fi. in ver. inutile. in fi. j. e. qđ. l. fi. §. filijs autē. C. de bo. que lib. que
loquit̃ in alienatione phibita filiofa. habet locū in pacto de nō
petendo. quā glo. Raph. Ful. ibi reputat no. dignissimā: ⁊ vtilē
pro statutis phibentibus minores aut mulieres alienare sine
cōsensu ppinquorū: qđ nō possint facere pactū de non petendo.
Secundo cōsidera si posset teneri noua opinio contra Bart. et
omnes. nam statutum disponit, q mulier nō possit se obligare.
Bar. ⁊ doc. intelligunt illud verbum obligare, etiam de sola na-
turali obligatiōe. q potest comprobari, q: statutū loquit̃ inde-
finite, ⁊ indefinita equipollet vniuersali. l. si pluribꝰ. ⁊ ibi Bart.
23 ff. de lega. ij. gl. in. c. vt circa. de elec. in. vj. † Tu cane, q: vbicunq
in iure fit mētio de obligatione simpliciter intelligitur de ciui-
li obligatione, ⁊ nō de naturali. tex. est in. l. iurisgē. in prin. in vś.
sed si in aliū. ⁊ in. §. sed cum nulla. ⁊ in. §. igitur nuda. s. eo. ⁊ text.
in. §. si seruus. insti. de inuti. stip. iuncta. l. naturaliter. ff. de cōdi.
inde. ⁊ tex. in. §. pupillus. inst. de inuti. stipu. iūcta. l. j. ff. de noua.
ergo similiter statutū loquēs de obligatione, debet intelligi de
obligatione ciuili, cū statuta recipiāt interpretationē a iure cōi.
l. ij. C. de nora. gl. in. l. fi. §. in cōputatiōe. C. de iure delibe. cū sola
naturalis sit minoris preiudicij. Cogita tñ q: nō pono pro con-
24 stanti. † Tenēdo sñiam Bar. ⁊ cōem, eā limitāt Ang. ⁊. d. Alex.
hic: vt pcedat, qñ statutū loqueret̃ per verba quibꝰ vtit̃ Bart.
scʒ per verbū obligari: secus si vteret̃ verbo ꝯtrahere: puta q:
disponeret q mulier nō possit ꝯtrahere sine consensu propinquorū
tunc bene posset facere pactum de nō petendo: q: cū istud sta-
tutum sit stricti iuris: ⁊ exorbitans a iure cōi: debet stricte intel
ligi, similem distinctionē in verbis statuti ponit. d. Matthe. in
no. clxviij. cōcordando Bar. in. l. apud iulianum. §. fi. ff. ex quib.
cau. in pos. ea. ⁊ in. l. more. ff. de acqui. her. nā in. d. l. more. tenuit
Bar. q mulier prohibita cōtrahere sine cōsensu propinquorū
non pōt etiā adire hereditatem: ⁊ sic quasi contrahere. contra-
rium tenet Bar. in. d. l. apud iulianum. §. fi. sed Mathesi. cōcor-
dat q aut statutū loquitur per verbum obligari: ⁊ tunc verum
dicit Bart. in. d. l. more. aut per verbum cōtrahere. ⁊ tūc verum
dicit Bar. in. d. l. apud iul. §. fi. Pro ista limitatiōe facit qđ vult
Bald. in. l. fine apud acta. in. j. col. C. de trāsac. vbi refert se cōsu-
luisse q statutū disponens q nō valet contractus mulieris nisi
insinuetur corā iudice: non extenditur ad simplicem liberatio-
nem seu distractū. ⁊ ibi sequunt̃ Moder. ⁊ ibi plene dixi allegā-
do plura pro ⁊ cōtra: ⁊ ideo hic non repeto: sed quicquid sit ibi
in casu nostro teneo cōtra Ang. ⁊ do. Alex. qđ etiam si statutū
vtatur verbo cōtrahere, adhuc mulier non posset facere pactū
de non petēdo, absq solēnitate statuti: put etiā tenēt Ange. et
25 d. Mart. laud. hic. ¶ † Moneor primo, q: pactū dicitur esse cō
tractus: vt est gl. sing. in. l. j. in prin. in glos. mag. ad fi. ff. de act. et
obli. dixi. in. l. iurisgentiū. §. sed cū nulla. s. e. per illū tex. Et si di-
cas q est cōtractus. sed improprie, cū non sit vltro citroq obli
gatorius. l. labeo. §. contractū. ff. de verbo. sign. ergo non habet
locum in statuto: q: dico q vbicūq in statuto nō potest assigna
ri nisi vnica ratio illa habet̃ pro expressa. gl. est in. l. q̃uis. et ibi
expressius Bal. ⁊ Pau. de ca. C. de fideicō. cū similibus: quo ca
su ex idētitate illius rationis licitum est arguere ad casum qui
sublata ⁊ impropria significatione cōtinetur: vt est glo. in autē.
vt hi qui obliga. per hi. in prin. in ver. ad curationē. ⁊ ibi Angel.
no. ⁊ gl. in cle. j. in verb. eligatur. ⁊ ibi Cano. de elec. Sed huius
statuti nō potest assignari nisi vnica ratio. s. ppter fragilitatem
sexus ⁊ imbecillitatē intellectus: vt no. Bal. in. l. ij. per illū tex.
26 C. de adop. ⁊ in. l. fi. in. ix. q. C. de rescin. ven. ¶ † Secūdo moneor.
Nam statutū loquens in cōtractu habet locum in distractu oc-
currentie identitate rationis. glo. reputata sing. in. l. iij. §. econ-
trario. ff. de cōtra. iudi. tute. que glo. est ad hoc vnica in iure. fm
Bal. in rub. extra de iureiur. Idē tenet Bar. ⁊ alij in aut. sacra-
menta puberū. in. vj. col. C. si aduer. ven. ⁊ tamen distractus non
est proprie cōtractus: secus vbi non est idētitas rationis. ita lo
quuntur cōtraria. ¶ Tertio moneor: q: statutū loquens in cō-
tractu, habet locum in renūtiatione. concurrēte identitate ra-
tionis fm Bal. in rub. ⁊ in. l. j. C. de pac. ⁊ pulchre Bal. vbi limi-
tat in. l. pactū. in. xxj. q. C. de colla. facit. l. si ad resoluē. C. de pdi.
mino. secꝰ vbi est diuersa ratio. ita potest saluari Bal. in. l. tres
fratres. j. e. ¶ Quarto facit qđ no. Bar. in aut. cōtra si filij. in. ij.
not. per illum tex. C. de repu. vbi no. q cuius cōsensus in cōtra-
27 hendo requiritur, eiusdē requiritur in dissoluēdo. ¶ † Quinto
facit doctrina gl. reputata singularis. in. l. tale. §. fi. j. e. que vult
q idē censeat statutum in casu omisso in quo statuētes idē veri-
similiter statuissent si fuissent interrogati. pro qua facit tex. in. l.
fi. fm intellectū Bar. Ang. ⁊ Moder. C. de postb. here. insti. fa-
28 cit. l. barbarius, in vers. sed si scisset. ff. de offi. pto. ¶ † Sexto fa-
cit. nam statutū loquens in contractu mulierū, habet locum in
aditione hereditatis. ⁊ sic in quasi cōtractu. fm Bar. in. l. more.
in prin. ff. de acqui. here. Pau. et Lud. in. l. mutum. in prin. ff. de
acqui. here. Lu. in consi. cccxiij. inci. presupposito q viua voce.
quam opinionē defensaui in. l. barbarius. ff. de offic. preto. licet
contrarium teneat Bar. in. d. l. apud iulianum. §. fi. ⁊ Bal. Ang.
29 et pleriq Moder. in. d. l. multū. in prin. ¶ † Secūdo principa-
liter limita cōclusionem cōem, nisi talis liberatio seu quietatio
fieret per mulierem ex necessitate: puta q: maritus reddidisset
vxori id qđ debet: quo casu mulier tenetur quietare virū per in
strumentū. l. dissolute. C. de cōdi. ob cau. certe in tali qetatione
non requirit̃ solennitas statuti. ita per plura similia tenet Lu.
roma. in cōsil. cccxiij. incip. presupposito q viua voce dictū est.
30 ¶ † Secūdo intellige dictam statutū procedere qñ mulier vel
minor se obligat suo noie: secꝰ si alieno puta pcuratorio, q: pōt
non obseruata solēnitate statuti fm Lu. ⁊ Alex. in. l. quesitū. per
illum tex. ff. de in ius voc. vbi libertus qui non potest vocare in
ius patronū sine venia proprio noie tamen alieno potest. Con-
firmo illud qđ vult Ang. in. l. q̃uis. in prin. ff. de acquir. pos. vbi
querit an stāte dicto statuto q mulier vł minor nō possit se obli
gare sine cōsensu propinquorū, an possit cōstitui procurator pro
alio, absq seruata forma statuti. ⁊ tenet qđ sic: q: tale statutū de
bet intelligi quādo se obligat noie proprio: nō qñ alieno ad dā-
num ⁊ vtilitatem alterius. arg. d. l. quesitum. facit. l. lis nulla. vbi
gl. nota. ff. de iudi. Tamen Rapha. cu. in. d. l. apud iul. §. fin. ff. ex
quibꝰ cau. in pos. ea. refert se vidisse istam. q. de facto in muliere
que ex forma statuti nō poterat se obligare sine consensu propin
quorū: an posset mulier tutoris nomine se obligare, non seruata
forma statuti si esset tutrix. ⁊ dicit q nō per. l. fi. C. de legi. tut. vbi
qui nescit gubernare propria, nō debet alijs in tutorē dari: tamē
istam decisionem per predicta impugnat Alex. in. d. l. quesitum.
31 ¶ † Tertio limita dictum statutum nō procedere in contractu
vel obligatione ad pias causas, in quibus solēnitas dicti statuti
nō requiritur: q: pia causa nō subiacet tali statuto fm Panor.
in. c. relatum. de testa. per illū text. Bal. ⁊ Sali. in aut. cassa. C. de
sacrosan. eccle. Bal. in. l. generale. C. eo. de quo per Joā. an. ⁊ do.
32 Anto. in. c. in psentia. de pba. limita vt ibi per eos. ¶ † Quarto
dictum statutum debet intelligi de cōtractu vel obligatione cir
ca res: nō autem circa personam, ideo potest contrahere matri
monium sine cōsensu propinquorum non seruata solennitate. l.
in copulādis. ⁊ ibi Bald. C. de nup. ¶ Quinto dictum statutum
intelligitur de cōtractibus dānosis nō de vtilibus qui possunt
fieri nō seruata solēnitate statuti fm Bal. in. l. neq tutores. C. de
inuti. stipu. per illum tex. Ang. ⁊ Imo. ⁊ Moder. in. l. mutum. in
33 prin. ff. de acqui. here. dixi plene in. d. l. barbarius. ¶ † Sexto li-
mita dictum statutū pcedere in obligationibus ex cōtractu vel
quasi. secus si obligatio descenderet ex delicto vel quasi: q: tunc
mulier astringit̃ etiā nō seruata solēnitate dicti statuti. fm glos.
not. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij in. l. si quis in tantā. C. vnde vi. Bart. in. l. is
cui bonis. ff. de verb. obli. ita limitat Mathesil. not. clxviij. facit
gloss. in. l. ex parte. §. q̃q̃. ff. de in rem verso. Et predicta omni-
34 no. vltra ea que dixi in. d. l. barbarius. ¶ † Ultimo diligēter ad-
uerte ⁊ valde signa illud qđ subdit Bar. qđ stante predicto sta-
tuto, nedū impeditur obligatio naturalis ex pacto de nō peten
do: sed etiam impediūtur omnes alij tres effectus pacti de non
petendo: ⁊ sic effectus exceptionis pacti. item qđ tollat natura-
lem ⁊ ciuilem elidat per rationem subtilem: de qua hic per eum.
solus Raph. Fulg. hic dubitat: q: cum statutū vetet tm̄ obliga-
tionem, nō videt quare pactū non debeat esse vtile quo ad alios
tres effectus pacti. Nec obst. qđ si dat̃ replicatio ergo cessat ex-
ceptio. l.

ceptio.l.rescriptum.§.si pacto.s.eo.ſm Bar.qꝛ respōdet Fulg.
et bene qd ibi nō tollitur exceptio per replicationem: eo qꝛ ibi
esset naturalis obligatio:vt ꝑsupponit Bar.sed eo qꝛ ibi tacite
actum intelligitur,vt pꝛo altero sit cōtentus:ideo si peteret pe-
nam,⁊ vellet excipere de pacto,bene tolleret exceptio per repli-
catione,⁊ ecōtra:vt ibi.⁊.l.si pater.§.si mulier.ff.de iure do. Alii
nihil tangūt. ¶ Ego teneo ɔtra Bar.per tria. Pꝛimo,per illud
qd tenet glo.hic magna in.vj.col.⁊ Barto.⁊ oēs sequūtur, qd lꝫ
scōm pactum tollat ipso iure naturalē obligationē pꝛecedentis
pacti,non tamē tollit alios tres effectus resultātes ex pꝛimo pa
cto,nisi respōdeas per regulā.l.patre furioso.ff.de his qui sunt
sui. ¶ Secūdo pondera qd vult idem Bal.in.d.l.rescriptum.§.
si pacto.⁊ ibi alij sequunt,quod licet per nouationem tolleretur
naturalis obligatio resultans ex pacto de nō petēdo:tamen per
hoc nō tolluntur alie tres virtutes ipsius pacti. ¶ Tertio pon-
dera illud quod vult Bar.hic in.vj.col.quod exceptio pacti nō
causatur ex naturali obligatione:sed ex eqtate quā habet pactū
qꝛ sic conuentū est:ergo lꝫ cesset obligatio naturalis:per hoc ta
men nō debet cessare exceptio pacti:⁊ ita habes expeditum ter-
tium effectū pacti. ¶ Quarto effectus est qd exceptionē parit:⁊
iste est indubitatus.instit.de repli.§.j.⁊.ij.in.l.iurisgentiū. §.sed
35 cū nulla.⁊.§.quinimo.s.eo. ¶ †Ultimo glos.ponit quatuoꝛ effe
ctus pacti de petendo:sed secūdus est superfluus qꝛ si tollit na-
turalem obligationem,clarum est ꝙ elidit exceptionem:⁊ eadē
ratione superfluus est quartus:⁊ sic remanent tm̄ duo effectus:
36 vt in glos. ¶ †Juxta istā glos.querit Bar.an sit differētia inter
pactum de nō petendo,⁊ pactum de non agendo.⁊ refert verba
Inno.in.c.j.de lit.cōtest.in.vj.que tamen videtur Bar.firmare
et qꝛ obscure loquit,collige per te ex verbis Inno.quatuoꝛ no-
tabiles differētias inter pactum de non petendo:⁊ pactū de nō
agēdo:quas simpliciter sequitur Pau.de ca.hic in.vj.col. Pꝛi-
ma differentia est:qꝛ pactum de nō petendo impedit peti in iu-
dicio ⁊ extra:secus est in pacto de nō agendo:qꝛ solum impedit
coꝛam iudice. Secūda differentia coꝛrelarie sequitur ex pꝛima:
qꝛ si fiat pactū de nō petendo sub pena,nō posset aliter paciscēs
recipere solutionē,cū sit actus extraiudicialis.l.amplius nō peti.
ff.rem ra.habe.secus in eo qui fecit pactum de non agēdo. Ter-
tia singularis differētia est:qꝛ pactū de non petēdo tollit ipso iu
re naturalē obligationē,cū ad hoc tendat:secus est in pacto de
non agendo.⁊ ita ponderat Ang.⁊ Pau.de ca.hic.⁊ est magna
limitatio:vt.s.retuli in.j.parte huius glo. Quarta differētia est
quia exceptio pacti de nō petendo,non impedit litem cōtestari
sicut exceptio de nō agendo. Istā doctrinā repꝛehendūt Ange.
Fulg.⁊ Pau.de ca.hic per tex.cum glo.in.§.pꝛeterea.j.instit.de
excep.vbi glos.eqparat pactū de non agendo pacto de nō petē-
do:tamē illa glos.vt dicit Ange.nō facit ad ꝓpositū:qꝛ loquitur
in actione reali:nos in personali. Secūdo allegat.l.et heredi.§.
filia.⁊.l.cōtra iuris ciuilis.§.si filius.j.eo. ¶ Adde tu qd contra
Imo.late tenet Bal.quē videas in rubꝛi.extra de postu.pꝛela.in
vlti.col.⁊ in.l.eleganter.§.si quis post.in.vj.col.ff.de condi.inde.
Tu etiā pōdera ꝙ Bart.in.l.nā ⁊ postea.in pꝛimis verbis.ff.de
iureiurā.vult qd.d.l.amplius non peti.habeat locū in pacto de
nō agendo sub pena.⁊ est bona glos.in.l.si postea.in gl.j.in verb.
egi.ff.de pecu.quā ad hoc reputat sing.Bal.in.c.qm̄ contra fal-
sam.in.vij.col.de pꝛoba.lꝫ idem Bal.eā repꝛobet in.l.cū quis.in
pe.col.C.de iur.⁊ fa.igno. Item dū Inno.vult ꝙ exceptio pacti
de nō agendo,impediat litis cōtest.secus in exceptione pacti de
nō petēdo. Adde qd idē tꝫ Bald.⁊ notabilius in.l.perēptoꝛias.
in pe.col.C.sen.rescin.nō pos.vbi dicit idē esse ī pacto de nō eū-
do ad iudicē ꝙ in pacto de nō agendo.l.dedi.in pꝛin.ff.de cōdi.
ob cau.que aūt sit ratio quare exceptio pacti de nō petendo,nō
impediat litis cōtestationē.declarat Bar.ī.d.l.nam ⁊ postea.in
pꝛin.vbi dixi,ponit late Imo.in.c.cōstitutus.in vlt.col.post do.
Anto.⁊ alios.de rescrip. In contrariū tn̄ foꝛtiter vꝛget tex.in.l.
creditoꝛi.C.eo.⁊ ibi Fulg.⁊ Moder.ad hoc no.⁊ non potest sine
37 diuinatione respōderi,vt ibi dixi. ¶ †Ultra Bar.quero de no-
tabili qd.in materia hui⁹.§.pone aliquis ex cōtractu mutui vel
alio erat efficaciter obligatus:creditoꝛ facit tali debitoꝛi pactū
de nō petendo: ⁊ post tale pactum trāsiuerunt.xxx.aut.xl.anni.
Istis peractis postea debitoꝛ fecit creditoꝛi pactū simpliciter
de petēdo. Querit an creditoꝛ vigoꝛe secūdi pacti possit petere,
pꝛima facie videtur ꝙ nō:qꝛ debitoꝛi competūt due exceptiōes
pacti de nō petendo. Item exceptio pꝛescriptionis:⁊ ideo licet
postea faciat pactum de petēdo,per quod tollatur aliud de non
petēdo:tamē debitoꝛ renūtiādo vni exceptioni scꝫ pacti de non
petendo,nō intelligitur renuntiare exceptioni pꝛescriptionis.
arg.l.si domus.ff.de ser.vꝛb.pꝛedi.vbi ille cui debentur due ser-
uitutes:vnam remittendo:nō intelligitur ambas remittere,sed
38 illā tm̄. ¶ †Secūdo facere dicitur:quia qui pꝛescribit, censetur
soluisse.tex.est not.in.l.si pupillus.in fi.ff.de admini.tuto. Sed si
debitoꝛ vere soluisset,ipso iure esset sublata actio:quia solutione
eius qd debetur,oīs tollitur obligatio ipso iure.insti.quib⁹ mo.
tol.obli.in pꝛin.sed actio ipso iure sublata,nō potest per pactuꝫ
resuscitari:vt hoc tex.in ver.sed si pactū.tamē istud vltimū fra-
gile est. Istis nō obstā. Jaco.de ra.hic tenet ꝙ creditoꝛ virtute
secūdi pacti,poterit agere pꝛima actione non obstāte pacto de
non petendo. Item nō obstāte pꝛescriptione mouetur:qꝛ debi-
toꝛ faciendo pactum de petēdo:⁊ sic cōsentiendo quod peti pos-
sit:intelligitur remisisse omne obstaculū,nedum pacti negatiui
sed etiā pꝛescriptionis:quia aliter agere nō posset.argu.l.si stil-
licidij.ff.quē ad.ser.amit. Et per hoc patet non obstare.d.l.si do-
mus.qꝛ ibi remissio vtriusqꝫ seruitutis,non veniebat in necessa-
rium pꝛeambulū,sicut hic. Pꝛo ista opinione facit foꝛtiter text.
in.l.quod debitoꝛi.ff.de dona.cau.moꝛ.licet ibi Bar.videat ali-
ter intelligēdo destruere illū tex.sed ſm verum sensum ille text.
multū stringit.quem alibi not.Ange.in.l.certi cōdictio.in pꝛin.
ff.si cer.pet.vbi dixi de illo tex.⁊ ibi Lud.reputat illum tex.sing.
Illum etiā multum no.Ange.in.l.eum qui.ff.de iureiuran.in fi.
pꝛin.imo plus tenet Jac.de ra.qd nō est verū ꝙ per lapsum di-
ctoꝛū.xxx.vel.xl.annoꝛū,sit causata pꝛescriptio. Mouetur:nā cū
creditoꝛ fecisset pactū de nō petēdo.nō poterat vigoꝛe pacti age
re:ergo nō valenti agere nō currit pꝛescriptio.l.j.in fi. C.de an-
na.excep. Contrariam opi.tꝫ Guil.hic in fi.qd.qꝛ falsum est fun-
damentū,scꝫ qd hic nulla currebat pꝛescriptio,tanq̄ nō valenti
agere ⁊c.dicit Guil.ꝙ est verū nisi creditoꝛ nō possit agere facto
suo vt in casu nostro ꝓpter pactum de nō petēdo qd fecit,secus
quādo valeret agere aliter q̄ facto suo:qꝛ pꝛimo casu sibi impu
tatur. ¶ Secūdo mouetur:nam pꝛimū pactū de nō petendo su-
stulit ipso iure naturalē obligationē:put firmaui in pꝛima par-
te huius glo.lꝫ ipse Guil.⁊ male teneret in hoc cōtrariū,referē-
tem Bar.⁊ vltra hoc qd tollat naturalē etiā elidit ciuilē:vt tenet
glos.hic.in fi.ergo pꝛescriptio ipso iure sustulit ciuilē obligatio-
nem:vt est glo.in.l.obligationū fere.in.§.placet.ff.de act.⁊ obli.
et sic ex quo vtraqꝫ obligatio tam naturalis per pꝛimū pactum
q̄ ciuilis per pꝛescriptioneꝫ sit ipso iure sublata:ergo actio fuit
ipso iure extincta:ergo pactū vltimū de petendo nihil pōt ope-
rari:ex quo actio est ipo iure sublata:vt hoc tex.in ver.sed si pa-
ctum. Et si dicas ꝙ pactū de petēdo interrūpit ꝑscriptionē:rn̄-
det Guil.qd illud posset ꝓcedere,si pꝛescriptio nō fuisset cōple-
ta:sed cū ꝑsupponamus ꝙ esset cōpleta ante scōm pactū de pe-
tendo:ergo pactū nō potuit pꝛescriptionē interrūpere:⁊ sic vi-
des ꝙ vtraqꝫ opinio est bonis argumētis firmata. Breuiter opi.
Jaco.de ra.tenēt Odof.⁊ Fran.tigri.in l.pacta nouissima.et ibi
Bar.in.ij.lec.C.eo.tenent Ray.Albe.Bal.⁊ Lud.hic:mouent,
qꝛ fundamentū Guil.dū ꝑsupponit ꝙ obligatio ciuilis tollatur
pꝛescriptione:est falsum:qꝛ tempus solum nūq̄ est modus tol-
lende vel inducēde obligationis.l.obligationū fere.§.tempus.
ff.de act.⁊ obli.⁊ ita declarat Dy.⁊ Bar.in.l.fi.ff.rem ra.habe.et
Barto.in.l.cum quis.C.de iur.⁊ fac.igno.ergo cū remanet ciui
lis obligatio,eius virtute potest agi:cum sola ciuilis sit potens
ad conseruandū actionē iam natā.vt declarat Bart.hic.in.vij.
col.⁊.s.retuli.et si cōtra agentē opponat de pꝛimo pacto de non
petēdo:replicabit de scōo pacto de petēdo:per qd intelligit ta-
cite remissa ꝑscriptio:⁊ ita resident pꝛefati doc.disputando tn̄ si
velles sustinere Guil.posses respōdere ad hoc dū dicitur ꝙ per
pꝛescriptionē nō tollit ciuilis obligatio:qꝛ solū tp̄s non est mo-
dus tollēde obligationis:fateoꝛ,qn̄ solum interueniret pꝛescri-
ptio.⁊ ita loquūtur iura pꝛeallegata.⁊ Dy.⁊ Bar.in.d.l.fi. Sed
in casu nostro interuenerūt duo.s.pactū de nō petēdo. Itē pꝛe-
scriptio.xxx.vel.xl.annoꝝ.vnde per pꝛimū pactū de nō petendo
sit sublata ipso iure naturalis obligatio,⁊ elisa ciuilis.vt firmat
ista glos.in fi.ergo cū actio ciuilis non esset elisa facilius potuit
tolli pꝛescriptione:qꝛ tūc nō est sola pꝛescriptio q̄ tollit.vt in iu-
ribus.s.alleg.sed mediante pacto de non petendo elidente ciui
lem:cogita qꝛ passus est pulcher ⁊ subtilis. ¶ Capio gl.in verb.
per stipulationē.quā diuide in quatuoꝛ partes. In pꝛima expo-
nitur tex.vno modo. In secūda remouet vnū contrariū ⁊ male:
qꝛ a iure ꝯtrariū,qn̄ scōa stipulatio continebat plusq̄ pꝛima,sem-
per fiebat nouatio.l.stipulationes non diui.in pꝛin.ff.de verbo.
obli.declarat Bar.in.l.pe.ff.de pꝛeto.stip.sed ita est in.l.si dari.
allegata in gl.vbi pꝛime stipulationi obstat exceptio.secūde nō.
In tertia parte glos.ponit aliā declarationē ad tex. In quarta
cōtra eam pꝛoponit ⁊ soluit.scōa ibi:⁊ sic nō est cōtra.tertia ibi:
vel dic per stipulationē.quarta ibi:sed videtur. ¶ In fi.glo.licꝫ
doc.trāseant cū declaratione glos.nō videtur ꝙ sit bona:qꝛ tūc
differētia que fit in tex.inter stipulationem,⁊ pactum,nō esset in
eisdē terminis si loquimur in stipulatione nouāte:cum in pacto
de nō petendo,non cadat nouatio:vt est tex.not.in.l.si ex pꝛetio.
C.si cer.peta.Ang.hic.⁊ do.Alex.in.j.not. Unde planius vide-
tur intelligēdus tex.quando stipulatio de petēdo facta est post

stipulationem de non petēdo, qd ipso iure tollat: prout etiaz in discursu voluit Bald. hic: per regulā. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. ꝛ. l. ab emptione. ĵ. eod. ꝛ hoc tex. in ver. idem dicemus. ¶ Capio gl. in ver. factū. Ista gl. ſm Pau. de ca. est difficilis sed modice vtilitatis: sed certe magne est vtilitatis ꝫ ꝙ eā no. bar. ad plura. ꝛ. ĵ. dicetur. Ista gl. videt̃ ponere quatuor intellectus et ita videtur diuidi in quatuor partes. scd̄a ibi: vel dic factum. tertia ibi: imo ideo factū. quarta ꝛ vltima est ibi: vel melius ponitur. tñ ſm Bar. ꝛ doc. reducūtur ad duos intellectus: qꝛ tertiꝰ intellectus tēdit ad idem cū primo, ꝛ ad eiꝰ declarationē: quartus intellectus tēdit ad declarationem scd̄i: mihi plus placet ꝙ quartus sit intellectus de per se valde diuersus, si bene consideres gl. ꝛ dum illum quartum intellecū approbat glos. per simile de acceptilatione. ꝛ Ful. putat gl. esse corruptam: ꝛ ſm eū nō est dare cōtrariam acceptilationem. Tu dic ꝙ glos. bene stat: nam pone ꝙ debitor liberatꝰ per acceptilationē: dicat creditor sum contentus facere contrariam acceptilationē: certe per hoc non resuscitat̃ prima actio: eo qꝛ acceptilatio est inuēta ad extinguendum, non autē ad inducendum actionē vel resuscitandū: breuiter intellectus glo, non conueniunt litere. vnde tene intellectuz
39 quem dixi in tex. in euidentialibus. ¶ † Sed qꝛ gl. est difficilis et obscura: ideo pro eius declaratione oppono cōtra tex. dū ponit rationē diuersitatis inter pacta ꝛ stipulationes. ꝛ dicit qꝛ in stipulationibus ius cōtinetur, in pactis factum versatur: cōtra aut volumus pactū ꝛ stipulationem prout sunt cōtractus, ꝛ tūc pactū ꝛ stipulatio (sicut ꝛ alij cōtractus) pariter sunt facti. l. cōsilio. §. pe. ff. de cura. furio. ꝛ isto modo ista stipulatio est facti, sicut ꝛ pactū. Aut consideramus effectus resultātes taz ex pacto ꝙ̃ ex stipulatione: ꝛ vtroqꝫ casu nō est differētia: qꝛ sicut effectꝰ stipulationis sunt a iure ꝓducti: ita etiā effectus pacti: ꝛ sic non videtur bona ratio tex. nostri. gl. vt declarat tex. ꝛ remoueat dictam obiectionē quā sentit: ponit primum intellectū qui est qd ideo in pactis dicit̃ versari factū: qꝛ q opponit de bñficio pacti non habet necesse aliqd allegare qd cōsistat in iure: per ꝯñs nec probare: sed sufficit ꝙ alleget factū. i. tale pactū sibi fuisse factū. Ille vero qui allegat stipulationē: nō solū habet necesse allegare ꝛ probare factū, imo etiā tenet̃ ꝓbare solēnitatē que ꝯsistit in iure: vñ nō sufficeret si allegaret interrogationē ꝓcessisse ꝛ r̃nsionem sequutā esse: vt in glo. Et aduerte ꝙ gloss. ĵ. in. iij. parte ibi: imo ideo factū q̄ tendit ad idē cū isto primo intellectu, pleniꝰ sic declarat: nā ille cui factū est pactū, si vult ꝙ sibi prosit debet opponere alˀs si nō prodest, etiā si ex cōfessione aduersarij cōstaret de pacto: vel etiā ex confessione aduersarij constaret ꝙ pactum esset extortū dolo vl̄ metu: nō sic in stipulatione interposita ad nouādum precedentē, qꝛ si de ea constet in actis, lꝫ pars nō allleget: tñ prodest: et iudex ex officio supplet. ratio diuersitatis est ſm gl. nam cū in pacto quis releuetur in vno ꝙ nō teneat̃ aliud ꝓbare nisi nudū factū certe grauat̃ in alio, qꝛ necesse habet illō opponere: lꝫ cōstet in actis per cōfessionē partis, sed in stipulatione est totū ecōtra: qꝛ cū grauet̃ vt nō solū habeat necesse probare factū sed etiā iuris solēnitate: ideo in hoc alio releuat̃: ista est intentio gl. in hac prima ꝛ tertia parte q̄ sunt simul iungēde.
40 ¶ † Ex ista tñ gl. habes tria diligēter notare ſm Bar. ꝛ alios. Primo ꝙ qñ quis mero iure habet ius lꝫ elidibile ꝑ exceptionem vel ꝑ replicationē nisi pars aduersa excipiat vel replicet ēt si de ea cōstat iudici ꝑ cōfessionē ptis: tñ iudex nō pōt supplere. Istam cōclusionē tꝫ Bar. cū duabus limitationibus de quibus hic per eū. ꝛ in. l. eū qui ita. ff. de ver. ob. ꝛ dicit Pau. de ca. hic ꝙ
41 secunda limitatio Bar. est sing. ꝛ notabi. ¶ † Sed aduerte inꝙ̃tum gl. ꝛ Bar. volunt ꝙ si creditor confiteat̃ in actis ꝙ fecit pactum de non petēdo debitori, ꝙ iudex non potest supplere nisi per partē excipiat̃. Idem tenet. d. Ant. in. c. bone. de postu. plat. Imo. in. l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infect. Imo. ꝛ do. Alex. in. d. l. eū qui ita. §. qui ita. post Bar. ibi. ꝛ do. Alex. in. l. vnica. C.
42 vt que de. aduo. † ꝛ facit trita ratio: qꝛ notoriū lꝫ releuet ab onere probandi, tñ nō releuat ab onere proponēdi. gl. est reputata sing. in cle. appellanti. de app. Bar. in. l. j. ff. de excep. bonus tex. in. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. sed contrariū tenet Ang. ꝛ Pau. de ca. hic. Ang. in. l. j. ff. de excep. Bal. in. l. post ꝙ̃ liti. C. de pact. Lud. ro. in. d. l. iiij. §. hoc aūt iudicium. moti. qꝛ in pactis ad excipiendū, nō refert an sit opposita incontinēti vel ex interuallo. l. iurisgētium. §. quinimo. s̄. eo. sed si essent apposita incontinenti iudex posset supplere, etiā si pars nō exciperet: vt Bar. met hic. et in. d. §. qui ita. ꝛ in. l. lecta. vbi dixi. ff. si cer. pet. ergo idem si ex interuallo: sed fragile est fundamentū: nam dū dicitur qd in pactis ad excipiendum nō est differentia, an sit apposita incontinenti vel ex interuallo: verū est ꝙ̃tum ad hoc vt reꝰ habeat exceptionē si opponat: sed si nō opponat longa est differētia: qꝛ si pactum fuit appositū incōtinenti quo casu censet̃ intrinsecum: iudex supplet etiam si nō apponat̃. ſm Bar. secus si ex interuallo: vt declarat Barto. in. d. l. lecta. in. iij. colum. et in. d. §. qui ita.
43 ¶ † Secūdo ꝛ fortius mouent̃, qꝛ acta iudicij faciunt notoriuz post cōclusionē in causa. gl. est reputata sin. in. c. significauerūt. de testi. Sed in notorijs iudicij iudex supplet, etiā si nō opponatur a parte. gl. est in. l. ij. in ver atrox. s̄. de fer. doc. in. l. vnica. C. vt que desunt aduoca. ꝛ in. d. §. hoc autē iudiciū. subdit tñ Ang. ꝙ iudex hic nō tenetur facere sed potest ex officio. ita saluat glo. ꝛ Bar. hic. potes respōdere qd obiectum nō procedit: vbi sumus in his in quibus lex requirit ꝙ pars opponat: vt est hic. Paul. de ca. hic. in vlt. col. eiiā ꝯ̃riū tenet: qꝛ ex quo apparet per confessionem partis de eius calūnia: certe iudex ex officio (etiā altera parte nō opponēte) dꝫ supplere per gl. or. in. l. ij. §. ꝙ si actor. C. de iura. cal. ꝛ per id qd no. Imo. in. c. cōstitutus. de fil. presby. Facit qd vult gloss. no. in. l. qui cum maior. §. qd si in patris. ff. de bo. lib. de cuius gl. veritate dixi in. l. j. in gloss. in verb. libellis. ff.
44 de offi. assessoris. ¶ † Secūdo habes ex hac gl. ꝙ qui vult ꝓbare stipulationē habet necesse ꝓbare tria: ꝛ alterū. de per se non sufficeret ꝙ precessit interrogatio ꝛ sequuta est respōsio qd partes fuerūt presentes, ꝛ ꝙ incōtinenti sequuta est responsio. ꝛ ad hoc multū notāt istā gl. Bal. ꝛ Ang. hic. similem gl. vidistis in. l. iurisgētium. §. qd fere. s̄. eo. dū gl. ibi dicit ꝙ posset esse ꝙ ex interuallo vel in absentia fuisset responsum. quibus casibus nō dicitur stipulatio. ¶ Limita tñ quando probatio stipulationis debet fieri per testes: secus si per instrumentū: vt ꝑ bar. ꝛ Pau.
45 de ca. hic no. in. l. sciendum. ff. de ver. ob. ¶ † Tertio habes ex hac gl. ꝙ quando ex actis cōstat errorē carere actiōe: vt est qñ fatetur per acceptilationē liberasse debitorem: tūc iudex ex officio nemine excipiēte debet eū repellere. adde gl. i. l. vbi pactū. ꝛ ibi Bart. ꝛ alij. vbi dixi. C. de trāsac. Iste primus intellectus nō congruit litere: respicit modum proponēdi ꝛ probandi tam pactum ꝙ̃ stipulationē istud autē non congruit verbis litere que non spetcāt ad modum proponēdi vel probandi: sed presupponunt substantiam stipulationis esse in iure: pacti vero in facto. Ideo secūdus intellectus ponitur in gl. ibi, vel dic ꝙ factū capitur hic pro iure naturali qd est immutabile, ideo vnū pactū nō potest per aliud tolli: vt in gl. que reprobat istum intellecū per duo: vt habes in ea. sequētia illa verba gl. obscura, qd pactū nō tollit factū: sed ius bene tollit: ꝛ reliqua declara vt per Bar. hic in pe. col. Aduerte etiā ꝙ licet Bart. dicat qd quartus intellectus gl. ibi vl̄ melius, tēdat ad declarationē huiꝰ scd̄i intellectꝰ idem cōtineat: mihi videtur vt. s̄. dixi. quod sit valde separatꝰ a secundo: qd patet: nā in scd̄o intellectu dicit gl. qd ideo in pactis dicitur factū versari: qꝛ adest obligatio naturalis: ꝛ sic factū capitur pro iure naturali: sed in quarto intellectu dicit glos. quod scd̄m pactū nō tollit ipso iure primum, qꝛ scd̄m pactū de petēdo nō fuit factum ad tollēdum vel extinguēdū, prout tendebat pactum de nō petēdo: secus in stipulatione nouāte quā lex principaliter inducit ad extinguēdū. ꝛ probat ꝑ simile: vt. s̄. declarauꝰ.
46 ¶ † Extra gl. Bar. post antiquos inducit istum tex. in ver. lꝫ si pactum. ad. q. quā dicit fuisse de facto bononie in persona Marchionis de ferra. absolui a penis ꝛ culpis: hoc acto qd decetero nō auderet similia attentare: alˀs in easdē censuras ꝛ penas incideret, distinguit vt hic per Bar. in. l. tale pactū. §. qui ꝓuocauit. in fi. per illum tex. ĵ. eo. ꝛ in. l. si nō solum. §. iniuriarū. ff. de iniur. Paul. de ca. in. §. precedēti. post Ang. ibi: ꝛ idem Ang. in. q. per eum disputata, que incipit exꝯ̃ta guerra. in. xvj. col. Caue tamē quia hodie talis adiectio posita a iudice, nō valet. c. romana. §. caueant. de sentē. excommu. lib. vj. secus si a statuto: vt in. c. ij. de consti. in. vj. ſm Lud. ro. in. l. si quis accepto. ad fi. ff. de condi. ob causam. Jason Padue.

1 ¶ Dolus de futuro non potest remitti: remitti potest tamen culpa etiam lata. nu. 6.
2 Si aliquis iuret se non denuntiaturum maleficium: non valet iuramentum.
3 Stante statuto ꝙ quilibet exbannitus soluendo mille extrahatur de banno: nō habet locū illud statutum in eo qui fuerit exbānitus post statutum conditum.
4 Rescriptum dans remissionē pene infligende non valet.
5 Dolus presumptus futurus remissus non potest.

Illud nulla. Dolus de futuro non potest per pactum remitti: sed dolus ꝓteritus sic. Item pacta turpia vel cōtra publicam vtilitatem non sunt seruanda. h. d. ſm verum intellectum docto. licet glo. intelligāt totum istum. §. in dolo de futuro. ꝛ dicunt quod non potest remitti expresse, vt in primo dicto huius tex. sed bene tacite ꝛ generaliter: vt in ver. quāuis. Idem tenet glos. in. l. iurisgentium. §. sed ꝛ si quis paciscatur. s̄. eo. Iste intellectus non est bonus. per tex. ibi, nulla pactione: et sic nec expressa nec tacita: ꝛ quia subest eadem ratio, ne detur via delinquēdi: vt statim dicam. Tene ergo quod principiū loquatur in dolo de futuro. ver. quāuis, in dolo preteritot

preterito:qui eñ paciscatur,ne depositi agat:intelligit̃ ratione culpe vel doli p̃teriti:res tamen deposita debet restitui.l.ei cui.
1 ff.de libe.leg.¶†No.ex hoc tex.regulã,q̃ dolus de futuro ideo nõ potest remitti:quia inuitaretur quis ad delinquendũ cõtra
2 l.cõuenire.ff.de pac.dota.¶†Adde q̃d no.Bal.in.c.j.§.itẽ sacramenta.in vlti.col.per illũ tex.de pa.iur.fir.q̃d si aliquis promittat se denũtiaturũ maleficiũ,ꝛ iurauerit non valet iuramentum:quia aperiret viam iniquitatis ad delinquendum:allegat
3 Inno.in.c.ad nostrã.de iureiu.¶†Secũdo adde q̃d no.Bart. Bal.ꝛ aliĳ.in.l.cũ lex.per illũ tex.ff.de legi.quod si fiat statutum quod quilibet exbãnitus,soluendo mille,extrahatur de banno, nõ habet locũ in eo qui fuerit exbãnitus post statutũ conditũ: sed intelligitur de bãnitis in preteritum.l.ĳ.ꝛ ibi Sali.C.de generali aboli.quia si traheretur ad futura daret materiã delinquendi.Idem tenet Bart.in.l.omnes populi.in.vj.q.principali.in versi.quid de tẽpore.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ in.l.ĳ.in fi.ff.de condi.ꝛ demon.Bal.in.l.leges ꝛ cõstitutiones.ꝛ ibi Sali.C.de legi. Bal.ꝛ Imo.in.l.cum tale.§.penul.ff.de condi.ꝛ demon.Bald.in l.cum in seruo.ff.de iniu.rup.do.Abb.in.c.ĳ.de consti.do.Ant.
4 et Imol.in.c.fi.eo.titu.¶†Tertio adde q̃d vult Sali.post Jaco.but.in.l.castigati.in.j.col.C.de adul.quod rescriptũ dans remissionem pene infligende ante delictum cõmissum non valet: quia inuitat ad delinquẽdum:ꝛ q̃r remissio fit penitenti:sed pe-
5 nitere ꝛ male operari simul stare nõ possunt.¶†Amplia istuz tex.vt p̃cedat,nõ solũ in dolo de futuro vero:sed etiam in dolo presumpto futuro,qui remitti nõ potest.ẜm Pau.de ca.hic per l.q̃d nerua.ff.depos.Adde quod cõtrarium tenet do.Anto.de bu.post Jo.an.ibi:in.c.fraternitatis.de testi.in.xviĳ.col.in ver.
6 quarto fallit si de voluntate.¶†Limita istum text.notabiliter quod licet dolus de futuro remitti nõ possit,vt hic:tamen quelibet culpa etiã lata potest remitti:q̃r sic non inuitat ad delinquẽdum.l.si vt certo.§.interdũ.ff.cõmo.ꝛ est tex.in.l.cõtractus.ff.de reg.iur.glos.in.l.j.§.si cõueniat.ff.depo.Dy.in regu.cõtractus. de regu.iur.in.vj.Pau.de ca.hic.d.Alex.in.l.si mora.in.j.col.ff. sol.ma.Adde tex.no.in.l.que plures.ff.de admini.tuto.facit.l.si seruus vetitus.ff.de leg.j. Jason Padue.

1 ☞Conuentio facta cum vna persona nõ extenditur ad aliã.et nu.2.6.ꝛ limita.vt nu.7.
3 Fratres si duo sint vel plures:ꝛ vnus eorum maritat sororem:ꝛ illa ei facit pactum de non petendo hereditatẽ paternã:an illud pactum proderit aliĳs fratribus.
4 Statutũ q̃d cõtra instrumentũ publicum nõ possit opponi nisi certe exceptiones,tale statutum quãdo habeat locum.
5 Executio instrumẽti guarẽtigionati vel sententie diffinitiue,nõ potest peti cõtra tenentem aliqua bona obligati.
8 Pactum factum super vna re,nõ extenditur ad aliam rem.

1 **Ante omnia.** †Iste.§.ponit duas regulas ad q̃s quotidie allegat̃:prima regula est, quod conuẽtio facta cum vna persona,non extenditur ad aliã:ꝛ sic aliĳ nõ nocet neq̃ prodest:idem in trãsactione.l.j.C.de trãsactio.l.imperatores.in prin.ꝛ ibi no.Bal.in.§.fi.ff.de trãsac.idem in renũtiatione.l.iubemus.C.ad velleia. Idem in sentẽtia.l.sepe.in prin.ff.de re iudi.ꝛ toto titu.C.res inter alios acta. Idem est in iuramento.l.iĳ.ver.pe.ff.de iureiurã.c.sicut.ꝛ.c.intellecto. eo.titu.Bar.in.l.titia.§.imperator.ff.de lega.ĳ.Bal.in.l.j.C.de inoffi.do.ꝛ no.do.Frã.de are.in consi.clĳ.quod incipit,visis dili-
2 genter narratis.in.j.col.†facit quod pulchre determinauit Jo.and.in addi.Spec.in ti.de obli.ꝛ sol.§.fi.ꝛ in additiõe que incip. ordine quo.s.quod si aliquis diuisit hereditatem paternã cum fratribus tanq̃ eorum frater,postea vt posset matrimoniũ contrahere cũ certa puella:iurauit se nõ esse filium illius cuius putabatur:ꝛ cuius hereditatẽ diuiserat:certe per hoc fratres non poterũt aliquid repetere per cõdictionem indebiti:vel per cõdi-
3 ctionem sine causa.quod bene ꝛ diligenter no. †Item ad regulam tex.adde quod no.Bal.ꝛ Moder.in.l.si actionem.per illuz tex.C.eo.quod si sunt duo vel plures fratres,ꝛ vnus eorum maritat sororem:ꝛ illa ei facit pactum de non petendo hereditatez paternam:quod istud pactum nõ proderit aliĳs fratribus,quin aduersus eos possit soror pro eorum rata experiri:ꝛ dicit Pau. de ca.ibi:ꝛ in.l.plane.§.si duobus.ff.de lega.j.quod istud est perpetuo tenendum menti:q̃r quotidianum.idem tenet Joan.and. in addi.Spec.in titu.de testa.§.in primis.in addi.que inci.quid de precedenti.ad fi.Bal.in.l.pactum.in.viĳ.ꝛ.ix.q̃d. C.de colla. Item ad istam regulã adde quod pactum factũ inter coheredes,licet inter eos sit seruãdum:tamen non preiudicat credito-
4 ribus.l.licet.ꝛ ibi Barto.C.fami.hercis cun.†Item ad istam regulã adde quod stante statuto quod contra instrumentũ publicum nõ possint opponi nisi certe exceptiones,tale statutum habet locum quãdo agitur cõtra illum cum quo factum est instrumentum.secus si ageretur contra secũdum possessorem vel contra alias personas:ita per regulam hui⁹ tex.determinauit Jo. de imo.i.l.fi.ff.quis ꝛ a quo appel.circa antepe.char.mag.in ver. aduerte tamen:quia in quantum dixi quod potest opponi exceptio ꝛc.Idem tenet ipsemet Imo.in cle.j.in.iĳ.col.de re iudi.p id quod ibi sentit gl.no.in ver.contra se.ꝛ ibi clarius docto.vbi habetur quod dispositio illius cle.j.volentis quod nõ possit opponi exceptio nullitatis contra tres sententias cõformes,nõ habet locũ quo ad tertium comparẽtem pro suo interesse:facit q̃d vult Bal.in.l.j.C.cõmu.de leg.quod statutum tribuens priuilegium instrumẽto guarentigionato,valet quando agitur personali vel hypothecaria cõtra istum principalem debitorem: sec⁹ si ageretur hypothecaria cõtra tertium possessorẽ.argu.l.j.C.si cer.pet.sequitur Pe.de anch.in.c.canonum statuta.de cõstit.in ver.circa istam extensionem alibi ꝛc.do.Alex.in consil.lxxxiĳ.in iĳ.col.incip.viso themate suprascripto:ꝛ hic que copiose.in pen. col.ꝛ in cõsi.seq.quod incip.in causa que vertitur inter agentes
5 in.iĳ.col.ꝛ seq.†facit quod volũt Bal.ꝛ Ang.in.l.ĳ.C.si aduer. cre.quod executio instrumenti guarẽtigionati vel sentẽtie diffinitiue,nõ potest peti cõtra tenentem aliqua bona obligati:per gl.expressam in.l.ea lege.C.de cõdi.ob cau.quod dicunt esse notandum cõtra ignorãtes procuratores ꝛ aduocatos:facit etiam quod no.Bal.in.l.si pro te.per illũ tex.C.de do.promis.quod statutum disponẽs,quod instrumenta confessionata debent mandari executioni,intelligitur ad petitionem creditoris,nõ autem ad petitionẽ tertĳ,etiã si sua interfit:facit etiã quod tenet Joã. de ana.post do.Cardi.in ca.ad petitionem.in.iĳ.col.de accusa. quod si princeps p̃cedit priuilegium,in quo vult haberi pro infectis aliqua gesta:iuxta gl.in clemẽ.j.in verb.p̃ infectis.de immu.eccle.intelligitur respectu partium:nõ autez respectu tertĳ. Ad predicta facit bonus tex.in.c.sup eo.de offi.dele.vbi est tex. quod quãdo papa vel princeps causam inter aliquos vertẽtem committit,cum clausula appellatione remota,nõ impeditur tertius p̃ suo interesse appellare:quãuis principalis appellare nõ possit.Idem vult Bar.in.l.j.§.j.ff.a quibus appel.nõ licet.ꝛ per illum tex.in.d.c.sup eo.quẽ ad hoc reputat sing. refert do.Ant. de but.in.c.vt debit⁹.de appella.se de facto pronũtiasse perusĳ: quod cuz ex forma statuti,nõ possit appellari a certo actu,quod deberet intelligi quo ad ipsos litigãtes,non autem quo ad ter-
6 tium comparẽtem,pro suo interesse.†Istã primam regulã tex. ita ampliatã limita,vt procedat in cõuentione facta cum priuata persona:illa nõ prodest neq̃ nocet aliĳs,secus in conuentione vel pacto inito cum ciuitate vel cũ principe:quia tale pactũ seruatur pro.l.quo ad omnes ꝛ põt publice allegari sicut text.in.l. donationes quas parentes.C.de dona.inter virum et vxo.ꝛ ibi Bart.ad hoc not.ꝛ per illum tex.ita limitat regulam huius tex. Idem tenet Bar.in.§.pactus ne peteret.in pen.col.s.eo.ꝛ in.l. cesar.ff.de publi.ꝛ in.l.ciuitas.post p̃nc.vbi dixi.ff.si cer.pe.Bal. in.l.j.in prin.ꝛ ibi Pau.de cast.ff.de consti.prin.Bal.in.l.j.in.iĳ.
7 col.C.de here.vel ac.vẽ.¶†Secũdo limita ex presumpta volũtate paciscentium:quia tunc pactum extenditur de persona ad personam:tex.est no.in.l.tale pactum.§.fi.ꝛ ibi Ang.ad hoc no.
8 j.eo.¶†Secũda regula huius tex.est,quod pactum factum super vna re nõ extẽditur ad aliam rem.adde quod pulchre decidit Pau.de ca.in consi.cxvĳ.quod incip.breuiter in casu presenti:dicẽdum est,quod si filius expresse consensit venditioni certarum rerum paternarum facte per patrem:licet videatur renũtiasse iuri hypothece quod habebat in illis bonis vẽditis occasione dotis materne.l.sicut.§.si volũtate.ff.quib.mo.pig.vel hypo.nõ tamen per hoc intelligitur renũtiasse doti vel hypothece,quo ad alia bona paterna nõ vẽdita:ꝛ hoc dicit esse casum in l.iubemus.C.ad velle.Nota perpetuo quia sepe fui de hoc interrogatus in ista ciuitate.¶Limita istam regulam trib⁹ modis. Primo,vt procedat in alia re eque principali:secus in alia re q̃ veniat per quãdam consequentiam:puta fiat pactum prorogatiuum sortis,extẽditur ad vsuras que sunt accessorie:ita limitat Bar.in.l.lecta.circa prin.per illum tex.ff.si cer.pet.¶Secundo limita nisi illa alia res sit preambulum vel necessariũ antecedẽs ẜm Bar.in.l.postq̃ liti.in.j.oppo.ꝛ ibi Bal.ꝛ aliĳ.C.e.¶Tertio limita in casu.§.sed si stipulatus.j.ead.l.ꝛ ibi Pau.de ca.ad hoc no.¶Quarto limita in cõnexis,vt est gl.in.c.accusatus.in ver.iudicari.de hereti.in.vj.quã valde no.Pau.de ca.ꝛ do.Alexan.in.l.si de certa.C.de transact.Ang.ꝛ Imol.in.l.qui rome.§. duo fratres.ff.de verbo.obliga.

1 ☞Pactum de maiori summa nõ petenda prodest in minori summa,que vere debetur.
2 Minor summa continetur in maiori etiam negatiue prolata.
3 Pactũ de nõ petendo equiparatur solutioni ꝛ acceptilationi.
4 Solutio vnius,vel acceptilatio,vel pactũ,tollit totã obligationem in alternatiua obligatione.
5 Pactũ ex interuallo appositũ,licet non prosit vt possit peti pl⁹

tempore:tamen prodest vt possit peti plus causa.

6 Pactū de certa specie non petenda,si fiat in obligatione generis,perimit obligationem in illa specie tantum.

7 Quid sit exceptio intentionis non iuris.

1 **Si cum mihi.** †Pactū de maiori summa nō petenda prodest in minori summa q̄ vere debet,sed nō ecōuerso.Itē pactū de nō petēdo vnā ex reb⁹ alternatiue debitis,parit exceptionē etiā q̄ ad alterā,nisi aliud expresse actū sit.Itē in obligatiōe generis pactū in vna re prodest in illa,s; nō in alijs.Itē exclusus per pactū a toto,cēset etiā exclusus a singulis partib⁹ integralibus vel subiectiuis.b.d.cū seq.vsq; ad.§.si acceptilatio. ¶ Anteq̄ vlterius procedā quero de intellectu ver.sed si stipulatus.gl.ꝛ doc.intelligūt istū tex.qđ si ego stipulatus sum stichum aut.x.paciscor de nō petēdo.x.qđ istud pactū obstat in totū:adeo ꝙ nō possum stichū petere:ꝛ ita limitat regula.§.ante omnia.precedētis.item intelligunt istum tex.siue electio sit creditoris siue debitoris:ita tenēt gl.ꝛ doct.in ver.seq.qui inci.s; generaliter,solus Raph.Ful.tenet ibi subtiliter cōtrariū,ꝙ imo nō obstante pacto possum petere stichū:q2 nō venio contra pactū qđ feci de nō petendo.x.per regulā.d.§.ante omnia.ꝛ istud patet ex natura stipulationis:naз stipulator qn̄ eius est electio pōt vnū ipsorū petere quē velit.l.vbi aūt non apparet.§.qui illud aut illud.ff.de verb.obli.vnde si petat stichū recte agit,considerata stipulatione:ꝛ pactū factum de nō petendo.x.nō est in contrariū:ex quo nō petit.x.sed stichū.nec ob.iste tex.q2 respōdet subtiliter Fulg.ꝙ hic nō dicitur ꝙ paciscens de nō petendo.x.non possit petere stichū:sed bene dicit,ꝙ si postea petat stichū aut.x.ꝛ sic formet petitionē alternatiuā,ꝙ obstat exceptio pacti:nā petēdo stichū aut.x.petūtur ipsa.x.que promissa sint nō peti:ita expresse cātat litera huius tex.Iste intellect⁹ videtur multū colorat⁹,ꝛ etiā sustētabilis:eo q2 verba pacti non suadēt neutrū posse peti:nec hoc apparet de mente paciscentiū:imo poti⁹ apparet cōtrariū.per regulā que habet,ꝙ qui de vno negat videtur de alio affirmare.l.cū pretor.in prin.ff.de iudi.ca.nōne.de presum.Itē verba dubia interpretātur cōtra fundantē se ex pacto:per.l.veterib⁹.j.eo.ꝛ.l.quicquid astringēde.ff.de verbo.obli.s; tu cōsidera in isto tex.duo.Primo decisionē tex.Secūdo rationē decidēdi quā assignat tex.nā.l.se habet tanq̄ corpus seu superficies:ratio autē legis se habet tanq̄ anima:dicit Bal.in.l.si quis seruo persuaserit.C.de fur.ideo semp debet attendi ratio legis magis q̄ ipsa decisio:vt inquit glo.in.l.cū tale.§.legato falsam.ff.de cōdi.ꝛ demō.si tu inspicias decisionē tex.videnť verba tex.sonare vt dicit Fulg.ꝙ hic alternatiue petebat:vel.x.vel stichū:tū si dico peteret solū stichum obstaret exceptio per rationē tex.arguētis p simile de solutione vel acceptilatione:nā si debitor soluisset.x.liberaret etiā a sticho.Idē est in pacto vt clare litera.j.subiūgit:ergo etiā stich⁹ solus de per se peti

2 nō posset:ꝛ iste est verus intellectus ad hunc tex. ¶ †No.j.ꝙ in maiori summa etiā negatiue prolata continet minor:ꝛ hoc q2 dispositiue:als dic vt per Bar.ꝛ doc.in.l.j.§.si stipulāti.ff.de verb.

3 obli. ¶ †Secūdo noto in ver.sed si stipulat⁹.ꝙ pactū de nō petēdo equiparat solutioni ꝛ acceptilationi.In cōtrariū est de directo tex.in istamet.l.in prin.ꝛ in.l.iiij.§.nunc de effectu.et in.l.si qs reū.ff.de libe.leg.Fulg.ꝛ Pau.de ca.respondent,ꝙ equiparatur quo ad quid vt hic:s; nō simpliciter seu regulariter:vt iuribus prealle.que so.nihil est.Tu respōde clare ꝛ notabi.ꝙ ista lex in prin.loquiť quādo agitur de preiudicando alijs,tunc pactū non equiparat solutioni nec acceptilationi:sed iste tex.loquitur qn̄ agiť de preiudicando non alijs:sed sibi soli paciscenti:ratio diuersitatis est in promptu:q2 qn̄ agiť de preiudicando alijs,diuersa ratio est inter pactū ꝛ solutionē:nā qn̄ vn⁹ socius recipit solutionē:ideo preiudicat alijs:q2 possunt ɔtra eū habere regressum vt cū eis cōmunicet id qđ recepit a debitore soluente:sed quādo facit pactū,ꝛ alij socij nō possent habere regressum ɔtra eū,q2 in effectu donat:ideo tūc non preiudicat alijs:ꝛ ideo q2 ibi diuersa est ratio pactū nō equiparať solutioni nec acceptilationi:vt ibi dixi:s; hic agitur de preiudicādo sibi soli paciscenti:ideo hoc pactū equiparatur solutioni ꝛ acceptilatiōi,ꝛ ista est clara veritas.

4 ¶ †Tertio noto ex hoc tex.ꝙ in obligatiōe alternatiua,solutio vni⁹,vel acceptilatio,vel pactū,tollit totam obligationē. ¶ Limita notabiliter istū tex.vt procedat in pacto expresso:secus est in pacto tacito resultāte ex renuntiatione litis:iuxta.l.postq̄ liti.C.eo.q2 ibi omni alij nō preiudicat:et sic tantū nō operať pactū tacitum,sicut expressum:ita probat tex.in.l.si quis stipulat⁹ sit stichū.in prin.ꝛ ibi Bar.circa fi.prin.declarat.ff.de ver.obli.

5 ¶ †Quarto noto.in ver.s; si id actū.vt subtiliter pōderat Rapha.Fulg.licet pactū ex interuallo appositū nō prosit,vt possit peti pl⁹ tempore.l.iurisgen.§.quinimo.in versi.vtputa.s.eo.tamen pactū nudū ex interuallo appositū facit,vt possit peti plus causa:cū enim ex duabus rebus alternatiue debitis petitur:dicitur peti plus causa.§.huic autē.insti.de actio.ꝛ tamē si pactus sim vt solum stichū petā:certe pactū nudū prodest vt solū stichū possim petere:ꝛ super ratione diuersitatis relinquit cogitandū.Tu dic,ꝙ ratio est euidēs:q2 ita paciscēdo cēset facta electio illius rei:vt dicit gl.j.in ver.proxi.ꝛ facta electiōe si res electa petatur:nō dicit peti plus causa:ꝛ hoc modo clare ꝓcedit iste tex.

6 ¶ †Quinto no.in v.s; si generaliter.ꝙ si in obligatione fiat pactū de certa specie nō petēda,perimit obligationē in illa specie tantū,s; nō in alijs:secus est in debito alternatiuo:vt in ver.precedēti.ratio diuersitatis est:q2 in obligatione generis nulla res est in obligatione:s; quelibet dicať esse in solutiōe:hoc est ꝙ debitor possit quam velit soluere:et illa que soluiť fingiť sola retro fuisse in obligatione.l.meui⁹.§.duob⁹.ff.de leg.ij.l.cū incert⁹.ff.de leg.j.ideo pactū factū sup vna re,nō dicit factū super re debita,cū nulla res in specie deberetur:ideo nō tollit obligationē in alijs:s; in obligatione alternatiua quelibet res censeť in obligatione.l.illud.ff.de ɔsti.pe.ꝛ.l.si duo.ff.de ver.obli.ideo pactū sup vna,dicit factum super re debita:ideo tollit obligationē in alia. ¶ Capio gl.in ver.opponeť.quā diuide magistraliter ī sex partes.In prima opponit ꝛ soluit.In scđa ibi:sed contra videť.gl.opponit ꝛ male soluit:q2 dicere ꝙ hic de equitate nihil aliud est dicere q̄ꝙ iste.§.corrigit illū:vt dicit gl.in.l.cotem ferro.§.qui maximos.ff.de publi.vnde responde vt dixi in tex.in vlti.no.In tertia que est ibi:vel verius dic,gl.videtur opponere secūdā solutionē ad precedēs contrariū:sed re vera ꝑm Bar.soluit aliud cōtrariū:qđ est istud:nā pactū debet sic intelligi vt aliquid operetur.l.si qn̄.ff.de leg.j.sed si hic nō tollit totam obligationē generis nihil operareť:q2 oino absq; pacto stich⁹ peti nō poterat.§.preterea.insti.de act.gl.respōdet ꝙ iste tex.debet intelligi quādo electio erat creditoris:quo casu pactū operať:vt creditor q poterat stichū eligere,nūc nō possit.In quarta que est ibi:s; an eandē dist.gl.format.q.ꝛ bene dicit preterq̄ dū dicit de illo mortuo:q2 debes distinguere vt facit tex.in.l.stichū aut pamphiluз.in prin.ff.de sol.In quinta que est ibi:itē ad id quod gl.opponit ꝛ tripliciter rn̄det:tene scđam solu.In sexta ꝛ vltima que est ibi item opponiť.gl.simpliciter opponit ꝛ dupliciter soluit.Tu respōde melius ꝑm Jac.Bu.Bar.ꝛ alios hic.

7 ¶ †Redeo ad primam partē gl.q2 in alijs non est addendū,ibi exceptio intentionis non iuris:quid sit declarat gl.in.l.ij.ff.de except.ꝛ in.l.qui se debere.in gl.ij.ff.de condi.ob cau.istam solu.glo.sequunť Bart.Bal.Albe.ꝛ Ang.hic:sed mihi nō placet,cū tex.loquať de exceptione pacti.sed exceptio intētionis ꝛ facti nō est proprie exceptio:ꝛ ideo nō caderet in statuto faciēte mētionē de exceptione:ita tenet Bal.in.l.peremptorias.in.iiij.col.C.sen.rescin.nō pos.et in.l.sancim⁹.in.ij.col.C.de dona.ꝛ in.l.in rebus.in fi.C.de iu.do.vnde intellige tex.plane,qđ electio erat creditoris:put dicit gl.j.in.iij.parte.quo casu cū posset petere stichū,ideo valuit pactuз super sticho nō petendo:et ex tali pacto oritur propria exceptio pacti:vt dicit tex.nō autem exceptio intentionis ꝛ facti:vt dicūt glos.ꝛ docto.ꝛ minus bene.

1 Acceptilatio que non valet vt acceptilatio:valet saltem vt pactum nudum.Idem de transactione.nu.2.

3 Maior est defectus forme q̄ materie.

Si acceptilatio. Inutilis acceptilatio habet vim pacti.Item seruus hereditarius nō potest pacisci nominatim heredi futuro sed simpliciter.h.d.

1 ¶ †No.primo ex isto tex.qđ acceptilatio que nō valet vt acceptilatio,valet saltē vt pactum nudum.Ex quo generaliter no.Bart.quod in pactis liberatorijs,si non valet quod ago vt ago,valet quod valere potest.Limita verū in pacto mere liberatorio:secus est in trāsactione,que nō est pactum mere liberatoriū,imo vltro citroq; contrahitur obligatio:cum trāsactio fieri non possit nisi aliquid detur vel teneatur.l.transactio.C.de

2 transactio.†ideo transactio que non valet vt transactio,nō valet etiam vt pactū nudum.l.si causa cognita.ꝛ ibi declarat Barto.C.de transactio.l.suus quoq;.et ibi Bartol.ꝛ Bald.C.de re

3 pu.hered. ¶ †Secūdo limita istum tex.vt procedat,quādo acceptilatio peccat in materia:puta,q2 interposita super cōtractu iurisgētium.l.si acceptilatum.ff.de accepti.tūc valet pactum:vt hoc text.sec⁹ si peccat in forma,que traditur in.§.preterea.insti.quibus mo.tol.obli.q2 tunc non valet etiam vt pactum.l.an inutilis.in princ.ff.de accepti.ꝛ hic gl.maior enim est defectus forme q̄ materie:cum forma sit que dat esse rei.l.iulianus.§.sed ꝛ si quis.ff.ad exhiben.de intellectu tamē.d.l.an inutilis.dic vt per Bart.ꝛ late Mod.in.l.j.§.si quis ita.ff.de verb.oblig.In secunda parte distingue tres casus:vt in gl.ꝛ adde quartū casum ꝑm Guil.de cu.Bart.ꝛ alios,per quē dať notabilis limitatio ad.l.si seruus cōmunis.ff.de stipu.ser.ꝛ ibi etiā Bart.ponit ꝛ Imol.in l.quod dicitur.ff.de verb.obli.facit.l.j.§.j.ver.quid enim si duo.ff.quod fal.tu.auto. Jason Padue.

Actus

1 ☞ Actus quādo fit lege resistente, nulla oritur obligatio, necꝫ naturalis: necꝫ ciuilis.
2 Pupillus habet idoneā personā, vbi agitur de fauore ⁊ cōmodo pupilli. ⁊ nu.3.
4 Pupillus sine tutore potest se obligare naturaliter et ciuiliter ad finem vt liberetur per acceptilationem.
5 Persona prohibita obligari sine certa solēnitate: pōt tñ se obligare absqꝫ illa solēnitate ad finem consequende liberationis.
6 Minor si nō possit contrahere sine presentia officialiū mercantie ⁊ autoritate trium eius cōsanguineorum statuto sic disponēte: tamē potest facere contractum societatis sibi vtilem absqꝫ dicta solennitate statuti. ⁊ nu.7.
8 Pater prohibitus alienare bona aduentitia filij: potest tamen alienare pro vtilitate ipsius filij.
9 Ecclesia potest facere cōtractum sibi fauorabilem ⁊ vtilem absqꝫ solennitate legali vel canonica.

Contra iuris. Pactū pupilli factū sine tutoris autoritate valet ad eius cōmodū: ⁊ sic ad eū liberandū: sed nō ad eius incōmodū: ⁊ idē est in pacto curatoris. h.d. ¶ Pōdera in primis tex. dū dicit. cōtra iuris ciuilis regulas, qui de directo cōfundit vnā solutionē Bar. ⁊ cōem. in. l.j. in vlti. col. ff. de no
1 ua. † nā quādo fit actus. l. resistente, nulla orit̃ obligatio necꝫ naturalis necꝫ ciuilis. l. si nō fortē. in prin. vbi Bar. ⁊ alij notant. ff. de cōdi. indebi. l. cum lege. ⁊ ibi Bar. ff. de fideiuſ. ergo ex cōtractu pupilli sine autoritate tutoris nulla deberet oriri obligatio: et tñ oritur naturalis. d. l.j. cū si. respōdet Bart. ꝙ lex nō resistit. sed nō assistit: ⁊ sic nō est cōtra legē, sed p̄ter. Ista solutio est de directo cōtra istū tex. qui dicit cōtra iuris ciuilis regulas: vnde respōde plenius ad obiectum ꝙ qñ lex resistit actui, ex illo actu nulla orit̃ obligatio: verū est qñ lex simpl'r resistit: secus qñ vltra procedit disponēdo: tex. habes ⁊ exemplū in. l.j. §. biduū. ff. qñ appel. sit, declarat Bar. post glo. in. l. nō dubiū. C. de legi. sed ita est in ꝓposito ꝙ quāuis sit cōtra regulas iuris, pupillū cōtrahere sine autoritate tutoris: vt hoc tex. tñ lex vltra ꝓcedit declarādo et disponēdo ꝙ si ꝯtrahat obliget̃ naturaliter. d. l.j. ff. de noua. l.
2 pupillū. ff. de reg. iur. §. pupillus. instit. de inuti. stipu. ¶ † Scdo noto ꝙ vbi agit̃ de fauore ⁊ cōmodo pupilli: pupillus hꝫ idoneā personā. facit tex. in. §.j. insti. de auto. tut. in. l. nō ideo. C. de ꝓcu. et in. l. necꝫ. C. de ꝯtrahē. ⁊ cōmit. stip. ⁊ in. l. iulianus. §. si a pupil
3 lo. ff. de act. emp. † Idem est in ꝓdigo cui bonis est interdictū. l. qui bonis. ff. de noua. Al's illud qđ est inductū in fauorē, retorq̄
4 retur in odiū ⁊ damnū: contra. l. qđ fauore. C. de legi. † imo plus pupillus sine tutore potest se obligare naturaliter ⁊ ciuiliter ad finē vt liberet̃ per acceptilationē. glo. est reputata sing. in. l. ij. ff.
5 de accep. † per quā notāt Ang. ⁊ Imo. ibi: ꝙ ꝑsona ꝓhibita obligari sine certa solēnitate, pōt tñ se obligare absqꝫ illa solēnitate,
6 ad finē cōsequende liberationis. † Adde etiā qđ cōsuluit Lud. ro. in cōsi. cccclxij. qđ incip. visa principali ꝯstitutione qua cautū est ꝙ stante statuto ꝙ minor nō possit ꝯtrahere sine p̄sentia officialiū mercātie ⁊ autoritate triū eiꝰ cōsanguineorū: tamē minor potuit facere cōtractū societatis sibi vtilē absqꝫ dicta solēnitate
7 statuti. † Facit qđ no. Bal. in. l. necꝫ. per illū tex. C. de cōtrahen. ⁊ cōmit. stip. vbi dicit illū tex. tenendū menti, ad statuta que disponunt ꝙ cōtractus mulierū nō valeāt sine presentia propinquorum: nam intelligunt̃ de ꝯtractibus dānosis: nō aūt de vtilibus. Adde etiā qđ volūt Ange. Imo. Pau. de cast. ⁊ ceteri Mod. in l. mutū. ff. de acqui. here. Raph. cu. in. l. more. eo. ti. ꝙ stante statuto ꝙ mulier nō possit se obligare sine consensu ꝓpinquorū: qđ si sit ei delata hereditas, que sit sine onere: poterit eā adire sine so
8 lēnitate dicti statuti. † Adde etiā glo. no. in. l. quicūqꝫ. C. de bo. q̄ libe. quā Bal. ibi dicit perpetuo tenendā menti: ꝙ pater ꝓhibitus alienare bona aduētitia filij, potest tñ qñ alienat pro vtilita
9 te ipsius filij. ¶ † Vltimo per istū tex. arguēdo de minori ad ec
a clesiā: infert Bal. ꝙ eccl'ia[a] potest facere contractū sibi fauorabilem ⁊ vtilē absqꝫ solēnitate legali vel canonica: ⁊ ita tenet gl. ordi. in. l. cū hi. §. causa. ver. quid ergo. j. de trāsac. Tu dic ꝙ Bar. et cōmuniter doc. ibi aliter tenent. ⁊ cōtrariū tenet Bal. sibi cōtrarius in. c.j. de transac. de quo per Cano. in. c.j. de his que fiūt a prela. sine ꝯsensu ca. ⁊ in. c.j. de his que fi. a ma. par. ca. gl. ⁊ doc. in. c.j. ne sede vacā. do. Mathesi. in no. clvj. ⁊ no. Bal. in. l. fi. §. necessitate. in. v. vol. in fi. C. de bo. que libe.

1 ☞ Persona paciscētis si adijciatur verbo executiuo, redditur pactum personale.
2 Liberatio gratuita debiti liquidi, nō venit in generali administratione etiam cum libera.
3 Tutores ⁊ curatores ⁊ alij legitimi admīstratores q̄uis a lege habeāt plenā administrationē cū libera: tñ nō possunt donare.
4 Prelati ecclesiastici ⁊ similes nō possunt remittere exceptionez peremptoriam.
5 Mandatum ad trāsigendum habēs ⁊ ad componēdū cū generali ⁊ libera administratiōe, nō potest gratis liquidū remittere.
6 Procurator cum libera, nō potest renuntiare appellationi per eum interposite.
7 Filiusfamilias quāuis habeat liberam administrationē, tamen non potest donare.
8 Donationē cōtinet nō omne pactum de non petendo: quando paciscens tantūdem vel plus consequitur.
9 Filius vel seruus possunt per pactū tēpore cōtractus factū nocere patri vel dño, cum eis acquiratur cum sua causa.
10 Administratores possunt in actu cōtrahendi nobis preiudicare apponendo pacta penalia vel resolutiua contractus.
11 Tutor tēpore quo emit nomine pupilli pōt apponere pactū de retrouēdendo, quandocunqꝫ venditor restituat pretiū minori.
12 Cōfessio qualificata, debet acceptari cū oībus qualitatibꝰ suis.
13 Acceptare an quis teneatur omnia que in instr̄o continentur.
14 Instrumētum producens in iudicio, non videtur confiteri vera ea que ibi enuntiatiue dicta sunt.
15 Filius nō potest remittere actionē iniuriarum quesitam patri ex iniuria illata filio.
16 Iniuriarum actio non censetur esse in bonis nostris.
17 Debitum nō liquidum remittere quando probationes deficiūt dicitur bona fide fieri.
18 Debitum nō liquidum est alicuius estimationis: nō tamen tāte quante est liquidum.

Si filius. Pactum personale filij vel serui est nullū: ideo nō nocet patri vel dño: pactū vero reale per eos factū in re peculiari nocet patri vel dño, si filiꝰ vel seruus habebant liberā peculij administrationē, ⁊ sic factū pro vtilitate peculij: secus si ex causa mere donationis. Itē pactū factū in re patris vel dñi, eis nō nocet, nisi in ipso cōtractu tēpore acquisitionis tale pactū fuerit appositū. h.d. cū. l. seq. ⁊ in p̄nc. seq. vsqꝫ ad. §. qui pecuniā. ¶ No.j. ꝙ filius vel seruus faciunt pactū ꝑsonale qđ est inutile: cū etiā sine pacto petere non possent in iudi
1 cio. l. ⁊ heredi. §.j. s̄. eo. † Et ex hoc diligēter no. ꝙ si ꝑsona paciscētis adijciatur verbo executiuo reddit̃ pactū personale: licet hic efficiatur inutile: qđ est notabile, ad ea que tradūtur in. l. qui
2 in futurū. vbi dicā. j. eo. ¶ † Scdo no. regulā ad quā semp allegatur iste tex. ꝙ in generali administratiōe etiā cū libera, nō venit gratuita liberatio debiti liqdi: q᷑ est in effectu donatio: et sic habes, qđ in mādato quantūcunqꝫ generali ⁊ cū libera et plena administratione, nō venit potestas donādi vt hic: ⁊ in. l. filiusfa. in prin. ff. de dona. Bald. post Iaco. but. in. l. si procurator. C. de
3 ꝓcura. † Hinc est ꝙ tutores ⁊ curatores ⁊ alij legitimi administratores, quāuis a lege habeant plenā administrationē cū libera: vt est gl. in. l. mādato generali. in glo. fi. ff. de procu. tamē non possunt donare. l.j. post prin. ff. de tut. ⁊ ratio. distra. l. prohibitione. §. plane. ff. quod vi aut clā. l. nō quicquid. cū glo. C. arbi. tutel.
4 Hinc † etiā est, ꝙ p̄lati ecclesiastici ⁊ similes administratores legitimi: quāuis habeāt liberā administrationē: vt no. in. l. preses. et ibi dixi. C. de trāsac. Cy. ⁊ Bal. in. l.j. C. etiā per procuratorez. tñ nō possunt remittere exceptionē peremptoriam: q᷑ est in effectu donare: ita tenēt Ioā. and. et alij in. c. ij. per illū tex. de dona. Inno. in. c.j. de depo. ⁊ in. c. cum olim. el. j. de offi. delega. vbi etiā idem dicit in procuratore habēte liberā: ⁊ sequitur ibi Imol. in ix. col. Bar. in. l. si quis delegauerit. ff. de noua. ⁊ notat Bar. in. l. fi. ⁊ ibi Ang. ff. de his que in frau. cred. Item per istū tex. ⁊ similes cōsuluit Fede. de señ. in cōsi. ij. quod incip. quidā habet po
5 testatē trāsigendi ⁊c. † qđ habens mandatum ad trāsigendum et ad componendū cū generali ⁊ libera administratione: non ta
6 mē potest liquidum gratis remittere. ¶ † Item per istū tex. et similes tenet Ang. in. l. ab executore. §. fi. ff. de ap. ꝙ procurator cū libera nō potest renūtiare appellationi ꝑ eū interposite: idez Ang. in. l. bonorum. ff. rem ratā habe. ⁊ in. l.j. §.j. ff. a quib. appel.
7 nō licet. Bal. in. l. fi. §.j. C. de tempo. appel. † Ista regula que habet, quod filiusfamilias[b] quāuis habeat liberam administratio
b nem: tamen non potest donare, fallit in filijs regum: principum: vel baronum: ſm Imo. ⁊ alios in. c. grandi. de supplen. negligē. prela. ¶ Secūdo fallit, nisi sit iusta causa, ⁊ q̄ sunt iuste cause vltra glos. hic: ⁊ glos. in. d. l. filiusfamilias. in princi. ff. de dona. vide tex. in. l.j. §.j. ff. de tutel. ⁊ ratio. distra. ⁊ in. l. cum plures. §. penul. ff. de admini. tuto. ¶ Tertio fallit, quādo filiusfamilias remitteret debitum vsurarium: ⁊ hoc fauore anime: gl. est in. l. preses. et ibi dixi. C. de trāsac. ¶ Quarto fallit quādo debitum non est liquidum, ſm gl. hic: sub dubio tamen forte, que glo. an verum, dicat ibi reseruo. ¶ Quinto fallit, quādo remitteret debitori pauperi partem debiti: quia totum soluere non potest: vt singulariter probatur in. l. fina. ⁊ ibi ad hoc not. Bart. C. de anno. ⁊ tribu. lib. x. facit in simili. l. si plures. cum materia. s̄. eodē. ¶ Sexto fallit, pro bono pacis ⁊ cōcordie: tunc filiusfamilias potest donare:

a ¶ Ecclesia. Adde doc. in. l. cuz huiusmodi. ff. de transact.

b ¶ Filiusfa. Adde diffuse et melius q̄ alibi per Ant. corse. auditorē sacri palatij. i repe. c. grādi. de supp. negli. prela. in. vj.

8 ita no. Ang. in. l. imperator. §. eo. ¶ † Scđo noto ẜm Bar. nota
bili⁹ ẜm Ang. ⁊ alios, ꝙ nõ omne pactũ de nõ petẽdo, ꝯtinet do
natione, qñ paciscẽs tantũdem vel plus cõsequit: ad qđ vide la-
tius Bar. in. l. j. §. de trãsac. ⁊ istud est vtile scire propter insinua-
tione: quãdo enim paciscẽs de nõ petendo, tantũdem vel maius
cõmodum cõsequitur: q̃ tunc nõ dicitur donatio, vt hoc tex. isto
casu nõ requiritur insinuatio, seu qñ esset gratuita remissio debi
ti liquidi: tũc esset donatio, ⁊ egeret insinuatione: gl. est in. l. si qs
obligatione. ff. de reg. iur. ⁊ gl. in. l. j. §. j. in glos. magna. ff. quibus
mod. pig. vel hypo. sol. de quo, per Bar. in. l. modestinus. in prin.
ff. de do. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. porro. in vlti-
ma addi. Albe. ⁊ Bal. in. l. si mulier. ff. de cõdi. ob cau. cũ multis
alijs cõcor. ibi signatis per do. Alexãd. ⁊ sic intellige Ange. in. l.
pacta q̃ cõtra. C. eo. vbi dicit, ꝙ semel vidit iudicari in Perusio
ꝙ pactum de nõ petẽdo egeret insinuatiõe, sicut pura ⁊ simplex
9 donatio. ¶ † Quarto noto ex. l. finautẽ. qđ filius vel seru⁹ pos-
sunt per pactũ tempore cõtractus factum, nocere patri vel dño,
cũ eis acquiratur cũ sua causa. l. ij. ff. de reb. eo. ⁊ ad hoc iste text.
10 est sing. ẜm Pau. de ca. hic. † Istũ tex. dicit Ange. esse diligẽter
notandũ, qđ administratores: puta, tutor vel procurator, prela-
tus, ⁊ similes, possunt in actu ꝯtrahẽdi nobis preiudicare, appo
nendo pacta penalia vel resolutiua ꝯtract⁹, vt hic. ⁊ l. apud cel-
sum. §. in hac. ff. de except. do. secus ex postfacto p. l. qui rome. §.
callimach⁹. ff. de verb. obli. sic procedit. l. si procurator. j. respõso.
11 ff. de iur. fis. † Item per istũ tex. dicit Pau. de ca. ꝙ tutor tempo
re quo emit rẽ nomine pupilli, potest apponere pactũ de retro-
uẽdendo, quãdocũq; venditor restituat pretiũ minori: ⁊ tale pa-
ctum preiudicauit pupillo: de quo vide Jo. and. in addi. Spe. in
tit. de pac. super rub. Itẽ ad istum tex. adde Bal. in. l. certi cõdi-
ctio. §. si nũmos. in. ij. col. in fi. ff. si cer. pe. ¶ Quinto ex eodẽ text.
collige ẜm Bal. pulchrã regulã, ꝙ ille cui acquiritur ius ex con-
tractu, debet acceptare contractũ cũ omnibus pactis ⁊ omnib⁹
clausulis in eo appositis: facit. l. caius. ff. de manumis. ⁊ tex. in ra-
tione sui. in. l. ij. ff. de reb. eorũ. vnde iste tex. prestat arg. ẜm eũ, ꝙ
cleric⁹ qui vtitur statuto laicorũ, nõ potest eo vti nisi cũ onerib⁹
prouenientibus ex eodẽ statuto: licet al's clericus nõ sit statuto
laicorũ astrictus. Alij scribentes de hac regula non faciunt mẽ-
tionẽ. Tu adde bonũ tex. in. l. simili. in. l. põpo. §. cũ quis. ff. de ac-
12 quirẽ. pos. ¶ † Secũdo adde simile, ꝙ cõfessio qualificata debet
acceptari cũ omnibus qualitatibus suis: al's nõ posset in parte
acceptari ẜm Bar. ⁊ Bal. in. l. si quidẽ. C. de excep. Bar. in. l. aure
lius. §. idem quesijt. ff. de libe. leg. Bal. in. l. si quidẽ. C. de trãsact.
et in. l. vnica. in. iij. col. C. de confes. ⁊ in. l. cũ pretiũ. C. de lib. cau.
do. Abb. vbi pulchre limitat in. c. j. in. vj. nota. per illũ text. de po
13 stul. p̃sta. ¶ † Tertio adde pulchrã questionẽ quã dicit de facto
fuisse in ciuitate perusij. Bal. in. c. series. de testi. ex cuius decisio
ne habes notabilem limitationem, ad notabile dictũ qđ teneor
acceptare omnia que in instrumẽto cõtinẽtur: verũ est, que sunt
dispositiue dicta, nõ que assertiue vel enũtiatiue: vt ibi plenius
14 per eũ: facit † qđ egregie dicit Bal. ⁊ est in practica vtile verbũ
in. c. cũ venerabilis. in pe. col. de excep. ꝙ qui producit instrumẽ
tum in iudicio, nõ videtur cõfiteri vera esse ea que ibi enuntiati
ue dicta sunt: sed ea que dispositiue: de hoc dicit esse tex. singu. in
l. aureli⁹. §. fi. ff. de libe. leg. vbi habes, qđ qui profert testamẽtũ,
videtur cõfiteri testamentũ verũ: sed non ea que enuntiatiue in
15 testamẽto per testatorẽ proferũtur. ¶ † Sexto no. ex. l. in perso-
na, quod filius nõ potest remittere actionẽ iniuriarũ quesitam
patri, ex iniuria illata filio: ecõtra autẽ, pater non potest remit-
tere iniuriã filij inuito filio. l. sed si vnus. §. filio. ⁊. §. fi. ff. de iniur. et
hic in glos. ⁊ istud est vtile ẜm Bar. ⁊ doc. ad statutum remittẽs
penam habẽti concordiã de offensa, nam si offenditur filius suf-
ficit cõcordia patris. ¶ Limita tribus modis. Primo nisi pa-
ter esset persona vilis ⁊ abiecta: tunc non potest remittere iniu-
riam illatam filio: tex. est in. d. §. filio. ⁊ ibi Bar. gl. hic: ⁊ Bart. in
l. lucius. per illum tex. ẜm vnam lectu. ff. sol. ma. sicut pater quã-
do est vilis vel abiecta persona nõ põt pupillariter substituere
filio, ẜm Bar. in. l. ij. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. cũ cõcor. ibi tradi
tis. ¶ Scđo no. limita dictã conclusionẽ, vt procedat qñ iniuria
fuit illata filio per extraneũ: tũc pater inuito filio potest talẽ in-
iuriã remittere: secus qñ iniuria esset illata filio per personã sibi
coiunctã: ita probat tex. no. in. l. lucius. ⁊ ibi Bar. Ange. ⁊ Imo.
⁊ Lud. ro. ff. sol. ma. ¶ Tertio limita dictam conclusionẽ proce-
dere, ẜm ista iura: hodie secus est p. l. j. C. de bo. mater. q̃ ista cau
sa cẽsetur aduentitia, vbi pater filio preiudicare nõ potest. et sic
hodie correcta est. d. l. sed si vnus. §. filio. Ita tenet Hosti. in sum
ma. in ti. de iniur. in. iij. col. ante mediũ. sed Ang. ⁊ Raph. Fulg.
tenẽt contrariũ, eo q̃ etiam hodie pater[a] potest remittere iniu
riam illatã filio: q̃ pater videtur magis iniuriã pati quã filius
l. isti quidẽ. §. fi. ff. qđ me. cau. Inn. no. in. c. non dubium. de sentẽ.
16 excõ. † Facit, quia iniuriarũ actio non cẽsetur esse in bonis no-

a ¶ Pater. Adde gl. et doc. in. c. cũ illorũ. de sen ten. excom.

stris. l. iniuriarũ. in prin. ff. de iniur. gl. no. in. l. ij. in prin. ff. de col-
la. bo. ideo cessat regula. d. l. j. C. de bo. mater. Itẽ ipso iure de fa
cili tollitur etiã per pactũ nudum. l. si tibi. §. quedã. ſ. eo. Itẽ per
lapsum soli⁹ anni. l. si eũ. §. iniuriarũ. ff. si quis cau. l. si nõ cõuicij.
17 C. de iniur. ¶ † Capio gl. in ver. amplius. quã valde signa quia
vult, ꝙ remittere debitũ nõ liquidũ quãdo ꝓbationes deficiunt
dicitur bona fide fieri: ⁊ potest preiudicari patri vel dño vel pu-
pillo. Ang. hic sequitur istam gl. ⁊ reputat singu. Sali. aliquali-
ter dubitat. Raph. Ful. reprehendit istam gl. ⁊ putat, ꝙ tale pa
ctũ de nõ petẽdo nõ intelligatur bo. fide fieri: q̃ licet de presenti
nõ habeant ꝓbatiões: tñ in futurũ poterũt emergere. l. sub pre-
textu instrumẽtorũ. C. de transac. ⁊. l. admonẽdi. ff. de iureiuran.
nisi alia ratio mouerit paciscẽtẽ forte pacis ⁊ cõcordie inter co-
gnatos facieñ. ẜm eũ. Adde ꝙ istã gl. sequit ⁊ reputat signãter
notañ. do. Alex. in. l. pactũ curatoris. C. eo. vbi dicit, ꝙ cũ ista gl.
videtur cõcor. gl. ibi in prin. ⁊ ꝙ ex quo debitũ nõ poterat liqui-
dari deficientibus probationib⁹: ꝙ dicta remissio nõ videt pre-
iudiciũ afferre, per regulã. l. qui accusare. C. de edẽ. ita etiã tenet
do. Anto. ⁊ Alex. in. d. l. pactũ curatoris. Tene cõtra istam glos.
cõtra quã tenẽt etiã Bald. ⁊ Sali. in. l. j. in. iiij. col. C. eo. Joan. de
imo. in. l. ex duob⁹. la. ij. in. viij. col. ff. de duo. reis. q̃ ẜm Imo. me
lius videtur dimittere rem sic in suspẽso, q̃ ipsũ ius pacto gra-
tuito extinguere: licet non sit liquidũ, q̃ ꝓsperior fortuna posset
succedere. ¶ Cõtra istam gl. etiã tenet do. Alex. sibi cõtrarius
in consi. xxij. qđ incip. viso instrumẽto syndicatus. in pe. col. in. j.
18 vol. † Pro ista parte bene facit: q̃ debitũ nõ liquidũ est alicui⁹
questionis: licet non tante quãte est debitum liquidũ. l. lucius. §.
fi. cũ gl. ff. ad treb. habetur in. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ in. l. per diuer
sas. C. mand. ⁊ ideo nõ subsistẽte alia causa est species dilapida-
tionis: facit tex. arguẽdo a speciali in. l. tutor. in prin. ff. de iureiu.
Ang. tñ in. l. j. ff. de duo. reis. saluat istam gl. vno casu, qñ erat in-
choata lis, ⁊ plus expẽdisset q̃ potuisset cõsequi: isto casu remis
sio talis delicti non liquidi nõ dicitur detrimentũ afferre. l. me-
diterranee: ⁊ ibi ad hoc no. Bar. C. de anno. ⁊ tribu. lib. x. sed cer-
te imo tũc etiã si debitũ esset liquidum, posset remittere: vt dicit
Bar. in. d. l. mediterranee. Iason Padue.

1 ☞ Seruus quãuis ex ꝯtractu naturaliter obligetur, tamẽ fi-
deiubendo nullo modo obligatur.
2 Mandatum quãtũcunq; generale etiã cũ libera, nõ inducit vt
quis pro alio fideiubeat.
3 Maritus quãdo implicat se multis fideiussionib⁹: vxor cõstan-
te matrimonio potest agere ad restitutionem dotis.
4 Stipulatio nouans tollitur ipso iure.

Qui pecuniam. Per interuentũ noue perso-
ne, nõ fit nouatio, nec orit ex-
ceptio pacti qñ illa noua persona nullo modo obligatur, vt ser-
uus, vel qñ erratur in cõditione psone: secus qñ ex aliqua causa
obligatur dñs. Itẽ ex nouatione cõditionali cõditione defecta
1 nõ oritur exceptio. h. d. ¶ † Et premitte, ꝙ quãuis seru⁹ ex con-
tractu naturaliter obligetur. l. naturaliter. ff. de ꝯdic. inde. tamẽ
seruus fideiubendo nullo modo obligat etiã naturaliter. l. seru⁹
inscio. ff. de fideius. quia lex resistit: ⁊ quotiescunq; lex resistit, nõ
oritur naturalis nec ciuilis obligatio. l. si nõ sortem. in princi. et
ibi Bar. ff. de cõdi. indebi. l. cum lex. ⁊ ibi Bar. ff. de fideius. Et si
dicis, quare lex magis resistit hoc casu: respõdeo, q̃ talis fideius
sio cõtinet donationem, que aliena est a seruo. l. ij. ff. que res pig.
oblig. pos. Item seruus fideiubẽdo nõ obligat dñm ignorãtem
etiã de peculio: q̃ istud nõ venit in administratione peculij, cũ
nõ sit administrare, sed dilapidare: vt inquit tex. in. l. iij. §. filius.
2 ff. de pecu. ¶ † Nota diligẽter ex hoc tex. quod in mãdato quã-
tũcunq; generali etiam cum libera: nõ venit vt quis pro alio fi-
deiubeat, quando non resultat alia vtilitas ei qui liberam cõces
3 sit. † Et ex hoc no. Ange. quod quãdo maritus implicat multis
fideiussionibus: vxor cõstãte matrimonio potest agere ad resti-
tutionem dotis, quia marit⁹ dicitur male vti substãtia sua: iux-
ta. l. vbi adhuc. in prin. C. de iure do. ⁊. l. si constãte. in prin. ff. sol.
matri. ¶ Capio gl. in ver. putat. quã diuide in duas partes, put
duo remouet cõtraria. Secũda ibi: sed ẜm hoc. In prima parte
habes, quod quinq; sunt modi intercedendi pro alio, quos etiã
enumerat gl. in aut. de fideiusso. in prin. in primis tribus proce-
dunt beneficia fideiussorum. In duob⁹ vltimis nõ, sunt etiã alie
due differẽtie: vt per Guil. Bar. ⁊ alios hic. In secũda parte ha
bes difficile cõtrarium, ꝙ quãdo nouatio valet, quod detur ex-
ceptio pacti: imo ipso iure tollit. Prima solu. glo. ꝙ cum tex. lo-
quatur de exceptione intẽtionis ⁊ facti: destruit tex. q loquitur
de excep. pacti. Secũda solu. quod hic fuerit actum, qđ nouatio
ipso iure non tolleret: sed ope excep. nimiũ diuinat. Et tamẽ in
se notat. quod ex volũtate partium potest restringi effect⁹ stipu
4 la. nouãtis. † Tertia solutio glos. est in se singularis ẜm Barto.
Ang. et alios. per quam multum limitatur titu. de noua. quod
stipulatio

stipulatio nouans tollitur ipso iure: verũ est qñ simpliciter interponitur: secus si simul cũ alia obligatiõe. q2 tũc stipulatio accumulatiua nõ nouat ipso iure: istã glo. reprehẽdunt Bar. & cõmuniter alij: q2 imo qñ scda continet plus q̃ prima, isto iure fiebat semper nouatio. per. l. qui vsumfructũ. ff. de verb. obli. l. si pupillus. §. qui actũ. ff. de noua: declarat magistraliter Bar. in. l. pe. ff. de pto. stipu. & hoc modo cũ oẽs solutiones gl. impugnent: ꝯtrarium in ea formatũ remanet insolutũ. Pro solutiõe placet mihi intellectus, quẽ tradit Raph. Fulg. hic: nã per interuentũ noue psone ipso iure tollit obligatio, verũ est, qp qñ interuenit noua persona q̃ de iure ciuili reputet aliqd: sed hic qñ interuenit seruus, certe p nihilo per ius ciuile reputat. l. qd attinet. ff. de re. iur. Et hoc est qp ppriẽ dicit tex. in. §. pterea. in versi. ac si nullus stipulatus. insti. q. mo. tol. oblig. nimirũ: ergo si isto casu in isto tex. per nouationẽ ipso iure nõ tollit: tñ cũ ex equitate habeat regressus cõtra dñm pꝑter nouationẽ serui in casibus spãlibus hic positis, ex eadẽ eqtate: tex. dicit dari exceptionẽ pacti, sic in fili acceptilatio que de iure ciuili nõ valet vt acceptilatio que ipso iure tollat: valet tñ vt pactũ ope exceptionis. l. si vnus. §. si acceptilatio. s. eo. Ita hic nouatio que de iure ciuili non valet vt nouatio vt ipso iure tollat: valet tamẽ vt pactũ ope exceptionis.

1 ☞ Pacta nunquid valeant contra legem.

Pacisci contra.

Cõtra tenorem legis priuatã vtilitatẽ respicientis, licitũ est pacisci: h. d. ẽm Bar. vel sic. & ppius ad tex. redhibitoria põt remitti per pactũ, siue incõtinenti siue ex interuallo factũ. h. d. ¶ Capio glos. primã quã diuide in tres partes. In prima declarat tex. In scda opponit cõtra tex. & dupliciter soluit. In tertia no. ex tex. arg. scda ibi: et dic cõtra. i. preter. tertia ibi: item no. hic arg. ¶ Pro clara intelligẽtia scõe partis distingue plenius q̃ Bart. & ceteri hic. & in. l. pacta que ꝯtra. C. eo. & in. l. vbi ita donat. ff. de do. cã mor. ¶ † Si q̃ratur, nũquid pacta ꝯtra legẽ[a] valeant, ex quo vulgo dr qd pacta frãgunt leges: dic aut lex expresse prohibet pactum fieri: ꝓhibet em̃ lex facta turpia vel flagitiosa fieri. l. iurisgen. §. pretor. et. §. fi. & l. si vnus. §. pacta que turpẽ. s. eo. & tunc clarũ est qp tale pactũ nihil valet cũ fiat lege expresse resistente: & tali legi prohibitiue renũtiari nõ potest. gl. in. l. j. cũ fi. C. ne fideiuss. do. den. Aliquãdo lex nõ ꝓhibet pactũ fieri: & tunc aut lex aliquid disponit pro solẽnitate & forma: & tunc etiã pactũ in contrariũ, nihil valet. l. nemo potest. cum fi. ff. de leg. j. Aut illud qd disponit lex, nõ est forma, nec de solennitate. & tunc aut illud disponit principaliter ad publicã vtilitatẽ: & tũc etiã pactũ in ꝯtrariũ nihil valet. l. iurisgẽ. §. si paciscar. & l. si vnus. §. ante omnia. s. eo. aut illud qd disponit lex principaliter respicit priuatã vtilitatẽ: & tunc pactũ cõtrariũ bene valet: q2 tũc nihil aliud est q̃ renũtiare fauori suo priuato per. l. inducto. cui quilibet potest renunciare per regulã. l. penul. C. eo. & ita ppriẽ loquitur tex. hic. Not. etiã ex ista gl. dum dicit qp venditor tenetur certiorare emptorẽ: q2 ẽm Ang. & Pau. de ca. facit cõtra vẽditores equorum sciẽtes eos esse morbosos aut vitiosos: & dicũt se vendere cũ omnibus spinellis suposibus & magagnijs: q2 nolũt de illis teneri: nihilomin9 tenent si nõ certiorauerint in specie de morbis & vitijs equi: imo plus nõ sufficeret enumerare multa vitia, & in illis ponere verũ vitiũ qñ apparet qd illa enumerata nõ sunt vera: puta si aliquis vendat equũ dolentẽ spatulã: sed q2 erat calidus nõ apparebat de dolo: & dicit vendo eũ pro ceco: claudo: dolẽte spatulas & cũ omnibus vitijs: adhuc istud nõ sufficit: ita determinat Spec. & Jo. an. in titu. de emp. & vendi. versi. quid si vẽditor. Cy. Bal. & Sali. in. l. j. C. de edi. acti. Ang. Jmo. & Mod. in. l. si quis cũ aliter. ff. de vb. obli. do. Abb. in. c. iniustũ. de rerũ permu. & vide ad hoc qp dicit glos. in. l. ea que cõmendandi. ff. de contrahen. emp.

1 ☞ Pactum de nõ petendo factũ reo principali quãdo prodest fideiussori: & quãdo non. nu. 5. 6. 7.
2 Legis ratione cessante cessat eius dispositio.
3 Legis ratio que sit: & que verba.
4 Legis dictum restringitur, per aliam rationem.
8 Interesse remunerationis & sic obligatio ad antidora, nõ est sufficiens vt pactum rei prosit fideiussori.
9 Fideiussor qui intercessit animo donãdi, si soluat, non habet regressum cõtra debitorẽ: idem esse in herede grauato. nu. 10.
11 Pacisci vl stipulari alteri nemo põt nisi sua intersit pecuniarit.

Quod dictum.

1 † Pactũ de nõ petẽdo factũ reo principali, tũc demũ prodest fideiussori qñ fideiussor si solueret haberet regressum per actionem mãdati cõtra ipsum reũ: als secus. h. d. ¶ No. primo ex isto tex. rationẽ quare pactum de nõ petendo factum principali debitori. prodest eius fideiussori: q2 nisi prodest fideiussori, certe in effectu non prodesset etiã reo, ex quo fideiussor qui cogeret soluere, haberet regressum cõtra ipsum debitorẽ, vnde cessante ratione &c: secus est qñ fideiussor
2 intercessit animo donãdi. † Et ex hoc collige regulã, qp cessante
b rõne legis[b], cessat eius dispositio, facit. l. adigere. §. quãuis. ff. de iurepatro. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. c. cum cessante.
c de appel. Ratio em̃ legis[c] est mens ipsius legis. ẽm Bar. in. l. cũ mulier. in prin. ff. sol. ma. & in. l. nõ dubium. etiam Bal. C. de legi. Bal. in aut. post fratres. C. de suis & legi. & in. l. maximum vitiũ. in. v. col. C. de libe. prete. & in. l. oẽs populi. in. xiiij. colũ. vbi multa pulchra dicit. ff. de iusti. & iur. Ang. & Jmo. in. l. ij. §. fi. ff. de dona. & est bonus tex. in. l. scire oportet. §. sed si maxime. in ver. mẽs iurislatoris. ff. de excu. tut. quem ad hoc allegat Bal. in. l. j. in. viij.
3 col. ff. sol. ma. † Item ratio legis est sicut anima: verba sunt sicut corpus siue superficies ẽm Bal. in. l. si quis seruo persuaserit. in ij. col. C. de fur. alibi dicit Bal. i. l. fi. in. xv. q. C. de here. insti. qp ratio ideo appellatur viua: q2 est anima ipsi9 legis, & ipsi9 scripture. Itẽ ratio est facies cordis: dicit gl. in. c. hinc etenim in. §. gibbosus. xlix. dist. ideo ratio legis nõ min9 attenditur quã ipsa lex. dicit gl. in. l. ij. in gl. fi. C. que sit long. consue. & glos. in. l. cum tale. §. legata falsam. cum si. ff. de cõdi. & demõ. Adde, qp similiter cor-
d recta ratione legis:[d] intelligit esse correcta ipsa lex. ita dicit gl. reputata sing. in. l. j. ff. de legi. tuto. quã ad hoc no. & sequit Sali. in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. & in. l. fi. C. de legi. here. Bal. in. l. j. ff. sol. ma. & ibi do. Alex. in. iiij. col. late Jmo. in. l. ij. §. fi. ff. de dona. & in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. & in. c. post translationem. de renũ. vbi per Joan. an. & alios. ¶ Limita predictã regulã vt procedat, quãdo esset vna ratio legis, si autem sint due, licet vna cesset, tamen durat dispositio. §. affinitatis. cum gl. insti. de nup. l. si ventri. §. fi. cum glos. ff. de priuil. credi. Bar. in. l. liberorum. in prin. ff. de his qui no. infa. & est bon9 text. in. l. si nõ lex elia sentia.
4 & ibi Bar. no. ff. de here. insti. ¶ † Secũdo no. ex hac. l. aliam regulam, quod dictum legis restringitur per aliaz rationem. facit a l. cum pater. §. dulcissimis. & ibi Bar. ff. de lega. ij. Jmo plus no. Bal. in. l. si seruus leg. §. qui quinqz. ff. de lega. j. qp ratio adiuncta facit recedi a proprio significato verborum antecedẽtiũ. & illud quod dubitatiue erat dictũ, habetur pro dicto sine dubitatiõe. & per hoc infert, quod si testis dicat credo quia vidi. valet ei9 testimonium, nõ ratione dicti. sed ratione adiuncti. de quo vlti. di b
5 gi in rub. ff. de iureiur. ¶ † Tertio no. quod pactum de nõ petẽdo factum principali debitori, nõ prodest eius fideiussori, quando fideiussor nõ est habiturus regressum cõtra eum. Adde idẽ esse si pro debitore meo de cẽtum fideiussit aliquis qui similiter erat debitor eius in cẽtum, tunc pactum factum reo non prodest fideiussori: q2 si solueretur a reo nihil repeteret. & ita tz glos. valde no. in. l. j. §. fin. in ver. patronus. ff. quarum rerum act. non da.
6 † Item distinctio huius tex. habet locum etiam in sentẽtia lata pro reo, ẽm Bar. & alios in. l. fi. §. fi. ff. de iureiurã. Bal. & Pau. de ca. hic. secus in iuramẽto vel acceptilatione, cũ habeant vim solutionis, indistincte psunt fideiussori, sicut vera solutio. l. duob9. §. a fideiussore. ff. de iureiurã. d. & per. l. iusiurãdum. §. si legatorũ. ff. de excep. l. exceptiões. la. ij. ff. de excep. tenet Pau. de ca. hic: lz
7 Bal. aliter videatur dicere. † Itẽ fallit ista lex in excep. velt. que prodest fideiussori qui animo donãdi intercessit. l. si mulier q̃ senatus. §. j. ff. ad velleia. eo quia est fauorabilis. secus est in excep. macedoniani que est odiosa. l. sed si pater. §. nõ solum. & ibi glos.
8 ff. ad macedo. & vide. l. fideiussoris. cum gl. ff. de do. ¶ † Quarto no. ex hoc text. ẽm Bal. in lec. antiqua. Ang. & Fulg. qd interesse remunerationis, & sic obligatio ad antidora, nõ est sufficiens vt pactum reo prosit fideiussori: istud meli9 probatur hic q̃ alibi ẽm Ang. Adde glos. in. l. si tibi. §. pactus. s. eo. vide tamen tex. in
9 l. idemqz. §. fin. & l. sequen. ff. manda. ¶ † Quinto no. quod fideiussor q intercessit animo donãdi, si soluat, nõ habet regressum cõtra debitorem, nec ab eo aliquid repetit per actionem mãda-
10 ti. † Adde idem esse in herede grauato per testatorem vt fideiubeat pro aliquo. naz si soluit, nihil potest repetere ab illo, tex. est reputatus singularis in. l. tribus. in versi. penul. ff. de vsufru. earum rerum que vsu consu. & dicit ibi Bald. quod semel interrogauit vnum scholarem in examine qui de directo respondit contra illum textum. & ita illum textum pro mirabili allegat Bald. in. l. indebitã. ff. de cõdictio. indebi. in. l. arethusa. ff. de statu homi. in. l. sancimus. C. de verborum signifi. in. l. si fideiussor. in prin. ff. de leg. j. & in. l. si pro ea. in. j. colum. in fi. C. men. eum etiam reputat singu. Ange. in. l. si quis mandato. ff. de neg. gest. vide tamen omnino Bal. in. l. vnica. §. ne autem. in penulti. col. in. ij. qd. C. de cadu. tollen. vbi mirabiliter limitat illum tex. quando fideiussio affert modicum preiudicium, vel dicit esse recurrendum ad con
11 iecturas: ẽm Pe. & Cyn. ¶ † In gl. fin. in verbo fideiussit. licet omnes doct. cum ea transeant, puto quod non sit vera per regulam: quia alteri pacisci vel stipulari nemo potest, nisi sua intersit pecuniariter. glo. in. l. fideiussoris. & in. l. idemqz. §. j. s. codẽ. Barto. & omnes in. l. & heredi. §. fin. s. eod. Nec obstat fundamentum

a ¶ Legem. Adde spec. tit. de loca. in. §. vj. ver. xxxv.

b ¶ Legis. Adde gl. in ver. destruxerit. in ca. quia sancta. lxiij. dist.

c ¶ Legis. ad de. l. cuz pater. in. §. dulcissimis. de leg. ij. l. adigere. i. §. q̃uis. de iure patr. l. milites agrum. de re iudi.

d ¶ Rõne legis. Adde feli. i. c. tua nos. in fi. ij. volu. de iureiurando.

glo. de. d. l. idemqz. §. fi. cũ. l. seq. ff. eo. qr loquit qñ fideiussor inter-
cessit nõ animo donãdi: quo casu nõ censet penitus extrane⁹: qr
tunc obligatio fideiussoria est accessoria principalis. Sz hic, qñ
fideiussor intercessit animo donãdi cẽset penitus extraneus: ex
quo eius obligatio nõ est accessoria ad principalem. Nõ ob. etiã
q hec sit obligatio ad antidora: qr nõ prestat sufficiẽs interesse
vt dixi in tex. Cõsidera tñ pro solutione gl. si posset attentari qd
obligatio ad antidora nõ sit in proposito cõsiderabilis qñ est cir
ca aliud diuersum, sz qñ est circa idẽ super quo interuenit pactũ
expressum: tũc cõsideretur vt hac gl. nã hic ista obligatio ad an-
tidora cadebat circa istã obligationẽ fideiussoris circa quã etiã
cadebat pactũ de nõ petẽdo: ⁊ ita in simili dicit Bald. in. l. si ve-
ro nõ remunerandi. §. inde papi. ff. man. nõ pono tamen pro con
stanti, propter gl. in. l. idẽqz. §. fi. que etiam videtur loqui in eisdẽ
terminis: videtur tutius vt. s. tenere q̃ hanc glos.

1 ☞ Auus an teneatur dotare neptem.
2 Auus nõ tenetur alere neptẽ, quãdo ei⁹ pater habet vnde alat.
3 Auus si paciscatur ne dos promissa petat nec a se nec a filio, pa
ctum istud non prodest heredi.
4 Filia si fecerit pactũ de nõ succedendo in hereditate patris vni
fratri: ⁊ postea pater susceperit alios filios quos instituet simul
cum primo, illud pactum non prodest alijs fratribus. ⁊ nu. 6.
5 Pactum dicitur personale duobus modis.
7 Pater si promiserit dotẽ filie: deinde moriatur filio ⁊ filia here-
dibus institutis: onus dãdi dotem promissam ad quem spectet.
8 Princeps vel cõitas si imponat aliqd on⁹ cõitati sibi subiecte:
postea faciunt aliquos exẽptos: nũquid debeat in solutione de-
falcari illa pars que spectabat ad hos factos exemptos.
9 Comitatenses tenentur soluere salarium potestati.
10 Rustici qui cõcedũt immunitatem alicui fabro, ipsi tenẽtur pro
eo soluere.
11 Exẽptio vnius, grauat alios qui nõ sunt exempti, quãdo est on⁹
vniuersitatis.
12 Papa si imponat collectã clero: ⁊ aliqui sint exempti: an alij cle
rici teneantur soluere pro parte exemptorum.
13 Pauperes quorum industria est necessaria ad alimenta ⁊ corpo
victum, non debent contribuere ad onus imposite collecte.
14 Collectam soluere si vnus de vniuersitate non potest: an alij te-
neantur pro eo soluere. ⁊ nu. 15.
16 Obligationes quare sint perpetue.
17 Pactum de non petendo est magis factum q̃ ius.

Auus neptis. Ista lex ⁊ eius materia est subtilis: ⁊ sm Pau. de ca.
nõ est alibi in iure: sed tn dic, qd est alia oĩno similis in
l. auus. ff. de pac. do. hic allegata per gl. ⁊ cum difficul
tate defensatur propter cõtraria gl. ⁊ vide materiã huius. l. per
Bart. ⁊ latius per Imo. in. l. cõtinuus. §. fi. ff. de verb. obli. h. d. in
effectu. Per pactũ liberatoriũ potest vni heredũ puideri. h. d.
⁊ est cõmune summariũ. ¶ Diuide subtiliter hũc text. in quinqz
partes. In pma ponit thema ex quo insurgit duplex tacita du
bitatio. In scda respõdet pme. q. negatiue ibi: si a coherede filij.
In tertia que est ibi: filius vero, respondet scde q̃stioni affirma-
tiue. In quarta que est ibi: quippe, assignat rationẽ scde decisio
nis. In qnta ⁊ vltima que est ibi: nec quicq̃ obstat. respõdet taci
1 te obiectioni cõtra primã deci. ¶ † Pondera in primis in hoc
tex. q auus promittit dotẽ pro nepte ex filio. Adde, qd etiã sine
a pacto auus tenetur[a] dotare neptẽ: tex. est i. l. dedit dotem. et ibi
Bar. in scdo no. ff. de colla. do. ⁊ tex. in. l. ⁊ ideo. §. fi. cu. l. seq. ff. de
in rẽ verso. ¶ Limita duobus modis. Primo, vt pcedat in auo
paterno: sec⁹ est in auo materno. gl. j. ⁊ ibi expressius Bart. ⁊ alij
in. l. fi. C. de do. promis. ⁊ Bar. i. d. l. dedit dotẽ. ¶ Scdo limita, qñ
filius esset soluẽdo, ⁊ haberet vnde dotaret filiã suã: tũc auus nõ
tenet eã dotare. Ita tenet signãter Bal. in aut. res que. in. ij. col.
C. cõmu. de leg. Salic. in. l. fi. in. vij. q. C. de do. promis. ⁊ illam deci
sionẽ Bal. sequit pro singulari Lud. ro. in. l. j. ff. solu. ma. do. Frã.
de are. vbi videas in csi. xvij. qd incipit cõsideratis diligẽtissime.
in. xij. col. ad fi. ⁊ seq. vbi alleg. bonũ tex. in. l. profectitia. §. si fili⁹.
iuncta gl. ff. de iure do. † Tu cõfirma per illud qd in optimo simi
2 li dicit Bar. de alimẽ. q auus nõ tenetur alere neptẽ, qñ eius pa
ter habet vnde alat. in. l. nõ quemadmodum. ff. de libe. agnoscẽ.
3 ¶ † Secũdo not. q si auus paciscatur ne dos promissa petatur
nec a se nec a filio: q istud pactũ nõ prodest heredi, cum habeat
duas partes: ⁊ ex pma sit probabile: adeo quod mortuo paciscẽ-
te, nõ trãsit ad heredes. l. tibi. §. pactum conuentũ: ⁊ ibi Bar. ⁊ l.
iurisgẽ. §. pactorũ. ff. eo. nec etiam ex secundo capite, cũ voluerit
prouidere soli filio: et adde qd ponit Spe. in titu. de loca. §. nunc
aliqua. ver. lxxviij. ⁊ versi. clviij. Limita istuz tex. vt procedat, qñ
testator cogitabat plures sibi futuros heredes, ⁊ noluit puide-
re nisi vni, tunc illi soli prodest exceptio pacti vt hic. Si autẽ cre
debat vnũ tãtũ sibi futurũ heredẽ: puta qr vnum filiũ tantũ ha-

a ¶ Tenetur. Addo Bar. in. l. fi. C. de do. promiss. Cy. in aut. sz q̃uis. C. de rei vxor. actio.

bebat, nec plures habere sperabat: tũc si postea susceperit alios
filios qui succedãt cũ primo, tale pactũ proderit omnibus. l. tale
pactu. §. fi. j. eo. glo. hic in. ij. parte. et est singularis limitatio sm
4 Pau. de ca. hic. ¶ † Tertio per istũ text. decidunt Guil. de cu.
Ray. de forli. ⁊ Ang. hic: in fi. q si filia fecerit pactũ de nõ succe-
dendo in hereditate patris vni fratri: ⁊ postea pater susceperit
alios filios quos instituerit simul cũ illo primo: vel cũ illo primo
instituerit alios heredes extraneos: q illud pactum nõ prodest
alijs etiã fratribus. Adde Bal. in. l. ius autẽ agnationis. j. eo. et
Bal. in. l. si actionẽ. per illũ tex. ⁊ ibi Pau. de ca. ⁊ Moder. C. eo.
dixi in. l. si vnus. §. ante omnia. ff. eo. facit tex. in. l. cũ hic status. §.
5 si marit⁹. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. ¶ † Quarto no. hic esse tex. sin-
gu. prout eũ no. Albe. de ro. ⁊ Fulg. hic: pro limitatiõe doctrine
Bar. ⁊ doc. in. l. nisi. in fi. ⁊ in. l. si tibi. §. pactum. ff. eo. ⁊ in. l. qui fu-
turum. j. eo. qd pactũ dicitur personale duobus modis: ⁊ qd ad
hoc vt dicat mere personale: ita q nõ egrediatur personã, req-
ritur q sit adiecta dictio taxatiua: nã illa doctrina pcedat quã-
do sola persona paciscentis inseritur pacto: sec⁹ quãdo persona
paciscentis ⁊ vnus ex heredibus, qr licet in persona heredis nõ
adijciatur taxatiua, tamẽ pactum cẽsetur mere personale: eo qr
inclusio vnus heredis, ceteros excludit. l. marit⁹. C. de procura.
l. cum pretor. ff. de iudi. facit bene tex. in. l. eũ qui. §. j. ff. de ver. ob.
¶ Vltimo põdera tex. in ver. quippe heredi. s. enim dixerat de
filio: ⁊ nũc eũ appellat heredẽ, hoc fecit cũ mysterio: qr si pactus
fuisset filio sub nomine proprio filij, nõ valeret, dato qd auo suc-
cessisset: similiter si pactus fuisset filio vt filio, nõ acquireretur ei
directa exceptio pacti. l. si tibi. §. si pactus. vbi glo. s. eodem. fuit
ergo pactus sub nomine appellatiuo, quo casu intelligit pactus
filio vt heredi: vt tenet glo. in dicto. §. si pactus. ⁊ propterea tex.
hic dixit, quippe heredi. ⁊. j. dicit si heres ⁊c. ¶ Gl. magna i ver
bo, non erit. diuiditur in sex partes. In prima format questionẽ
postea format quatuor oppo. deinde sexto loco allegat cõcordã.
ad hãc legẽ. secũda ibi. Et ergo qd dicit. tertia ibi: item ad idem
est cõtra. quarta ibi: item ei quod dicit filio. quinta ibi: itez ei qd
dicit partem. sexta ⁊ vltima est ibi: ⁊ facit ad hãc legẽ. In prima
parte vltra glo. qd a coherede possit peti tota dos, facit iste tex.
in versi. dos peteretur. nõ enim dicit pars dotis: ⁊ sic indefinita
equipollet vniuersali. l. si pluribus. vbi Bart. ff. de leg. ij. gl. in ca.
6 vt circa. de elec. in. vj. ¶ † Breuiter cõcludunt doc. omnes exce
pto Bart. qui nihil tãgit, quod coheres nõ conuenietur ad do-
tem, nisi pro eius parte hereditaria: qr ista obligatio incboauit
in persona defuncti: ideo eo mortuo ex dispositione. l. xij. tabu. di
uiditur pro hereditarijs portionib⁹. l. pro hereditarijs. C. de he
redi. act. l. ij. §. j. ff. de verb. oblig. Nec obst. l. ab omnibus. ff. de le
ga. j. alleg. in gl. quia vt dixi hic: obligatio incboauit in persona
defuncti: ideo necessario trãsit in heredes, pro portionib⁹ here-
ditarijs: etiam si in cõtrarium esset actum. l. pacto successorum.
C. eo. l. j. C. si certum pet. ⁊ argu. l. inter debitorem. j. eodẽ. sz vbi
obligatio incboauit in persona heredum: quo casu, quãdo testa
tor in vltima volũtate liberat vnum coheredem ⁊ legatum cõsi-
stit in quãtitate censentur coheredes grauati, vt solidũ prestẽt:
quia testator in vltima volũtate istud facere potest: si autem le-
gatum cõsistat in specie vel in re: tũc si testator legat heredibus
vno excepto: quilibet tenetur pro partibus suis hereditarijs: ⁊
nõ vltra: loquitur tex. in. l. si fundus sub cõditione. §. si libertus.
ff. de lega. j. allegatus in gl. ratio est: quia sicut illa res nõ transit
ad coheredem, nisi pro eius portione hereditaria: ⁊ sic nec in pl⁹
tenetur: vnde non tenẽtur pro portione exempti: eo quia portio
exẽpti non potest inuenire in portione coheredis: q̃ ratio cessat
7 quando legatum cõsistit in quãtitate. ¶ † Aduerte tamẽ, quod
si pater promisit dotem filie, deinde moriat, filio ⁊ filia heredib⁹
institutis, onus dandi illam dotẽ promissam non pertinet ad fi-
lium pro dimidia pro qua est heres: sed tãtum est in parte filie:
tex. est vnicus in iure. in. l. j. §. penulti. ff. de colla. do. qui text⁹ est
ad hoc mirabilis ⁊ singularis sm Lud. ⁊ do. Allegã. in. l. post do
8 tem. in. xix. colũ. ff. soluto matrimo. † Predicta inducuntur per
Pau. de ca. ad vtilem ⁊ quotidianam decisionem, quod si prin-
ceps vel communitas imponat aliquod onus communitati sibi
subiecte: puta de soluendo decẽ milia, postea princeps vel com-
munitas faciũt aliquos exemptos, nũquid debeat in solutione
defalcari illa pars q̃ spectabat ad hos factos exemptos: an ve-
9 ro debeat alijs accrescere. † Barto. in. d. l. ab omnibus. in prin.
notat ex illo tex. qd comitatenses tenentur soluere salarium po
testati: ⁊ vna villa eximatur, ceteri tamen tenentur ad integrum
salarium: sequitur Ange. ibi: et Imol. cum aliquali distinctione
Pet. de ancha. in cle. presenti. de cẽsi. sed in cõtrarium videtur
esse cõmunis sentẽtia: quia priuilegiũ vni concessum non debet
in damnũ aliorum redũdare. l. nec auus. C. de manu. libe. l. cum
filius. ff. de testa. mili. ita tenet Guil. de cu. hic. Spe. ⁊ Jo. and. in
ti. de cẽsi. §. j. ver. quid si aliqua cõmunitas. Et dicit Pau. de ca.
quod vidit

quod vidit istam partem de facto obseruari: quod est benignior
pars: quia beneficia ⁊ priuilegia sunt interpretãda cõtra ipsum
concedentem: vt.c.cũ dilecti.de dona.⁊.c.cum olim tibi.de ver.
signi. Idem tenẽt Guil. Ray. Albe.⁊ Ange.in.l.si vnus.§.item
si pactus.s̃.eo.ibidẽ Bal.⁊ Ludo.in.§.sed si generaliter. Bal.in
l.etiã.in vlti.col. C.de execu.rei iudi. Ludo.ro.in.l.iiij.in prin.ff.
de re iudi. Io.and.do. Anto.⁊ alij in.c.peruenit.de immu.eccle.
late do. Abb.post.d.Cardi.in.c.accedẽtes.de p̃scrip.do.Alexã.
in cõsi.clxxviij.in.ij.volu.qd̃ incipit in occurrenti casu.in penult.
col. Ego pro cõcordia puto considerandos esse tres casus. Aut
enĩ rex vel princeps qui debet recipere censum: est ille qui facit
exemptũ: ⁊ tũc teneo qd̃ debeat detrahi de censu principis: ⁊ alij
grauari nõ debeant per.l.j.C.vt nullus ex vi.lib.x.⁊ quia priuile
gium principis nõ debet in aliorũ preiudiciũ redũdare vt dixi:
et ita in istis terminis: tenẽt Io.an.do. Anto.⁊ alij in.d.c.perue
nit.de immu.eccl. Aut vero vniuersitas vel cõitas que tenet sol
uere talem censum superiori est illa que fecit aliquẽ exemptũ: et
tũc portio illius exempti accrescit ceteris de vniuersitate.ita te
10 net glos.ordi.in.l.euacuatis.in glos.fi.C.de decu.lib.x.† Et no.ex
illo tex.argu.cõtra rusticos, qui quãdoq; concedunt immunita
tem alicui fabro vel simili artifici q̄ ipsi teneãtur pro eo soluere,
et est rationabile: q2 factũ eorũ non debet preiudicare superiori:
et ita etiã tenet do. Alexã.in cõsi.cl.qd̃ incip.visis instrumentis
exemptionis.in.j.col.in.j.volu.⁊ in consi.cxxvj.in.ij.vol.qd̃ inci-
pit, in causa ⁊ lite vertente inter Ia.in.vj.col.in fi.⁊ Ludo.ro.in
11 cõsi.cclij.qd̃ incip.decisione proposite consultationis: † facit qd̃
dicit Bal.in.c.s̃cdo requiris.in fi.de appel.q̄ exemptio vni⁹ gra
uat alios qui nõ sunt exẽpti quãdo est on⁹ vniuersitatis: secus si
obligatio sit diuisa per capita.d.l.ab oibus.q2 vnusquisq; onus
suum, ⁊ non alterius portare debet.d.l.j. C.vt nullus ex vi.lib.x.
aut agitur de censu seu salario prestãdo tertio: puta comitatẽsis
teneat soluere salariũ potestati: ⁊ princeps facit vnã villã exem-
ptam: certe alij tenẽtur soluere integrũ salarium potestati. Ita
proprie loquit Bar.in.d.l.ab oibus.⁊ sic nulla diminutio fiet de
salario potestatis: q2 nõ est presumendũ principẽ per talẽ exem-
ptionẽ voluisse preiudicare tertio, ⁊ sic potestati.d.l.nec auus.et
ca.super eo.de offi.dele. Istã puto esse veritatẽ in hoc quotidia
12 no passu. † Adde etiã predictis.q.quã dicit Imo.fuisse de facto
in.d.l.ab oibus.in fi.principij.qd̃ si papa imponit collectã clero:
et aliqui ex clero sint exempti q̄ nõ teneãtur soluere aliquã col-
lectam quacũq; ex causa impositã, an alij clerici teneantur solue
re pro parte exẽpta: ⁊ dicit q̄ sic: ⁊ si dicatur clerici nimiũ grauẽ
tur ex eo qd̃ soluũt pro exẽptione: respondet Imo.q̄ alij clerici
debent supplicare vt priuilegiũ exemptionis reuocet, ⁊ papa de
bet reuocare, ex quo est alijs perniciosum.c.suggestum.de deci.
13 ¶ † Not.etiã diligẽter ⁊ vide male obseruatũ q̄ pauperes quorum
industria est necessaria ad alimẽta ⁊ eorũ victũ non debent con-
currere vel cõtribuere ad onus imposite collecte. Ita Bald.in
aut.defuncto. C.ad tertul.alleg.gl.fi.in.l.oẽs. C.de anno.⁊ tribu.
14 lib.x.idẽ dicit Bal.in.l.etiã.in fi.col.C.de execu.rei iud. ¶ † Ad-
de etiã p̃dictis, qd̃ no. Bar.in.l.ij. C.de apochis.li.x.vbi querit,
qñ vn⁹ de vniuersitate nõ potest soluere collectã: an alij teneant
15 pro eo.dic vt ibi: ⁊ in.l.legatorum.ff.de lega.ij. ¶ † In secũda parte
glos.tene primã solu.que approbat per glos.⁊ doc.hic.licet gl.in
l.continuus.§.fi.ff.de verb.oblig.teneat contrarium.⁊ Rapha.
Fulg.hic: qui multum se inuoluit: distingue ergo, aut loquimur
in cõuentione obligatoria: ⁊ adiectio vni⁹ heredũ nihil operat:
imo reiecta illa persona omnes heredes pro rata tenent: ita pro
prie loquitur.l.eũ qui ita.§.te ⁊ titium.de qua glos.opponit: aut
loquimur in cõuentione liberatoria: ⁊ tunc adiectio vnius here-
dum valet, ⁊ sibi soli prodest pactũ de nõ petendo: ita proprie lo
quitur ista lex. Secũda sol.glos.est vera in se: ⁊ ex ea habes limi-
tationẽ ad hũc text.vt dixi in notabilibus: sed diuinat. Tenen-
do ergo cõmunẽ sentẽtiã q̄ in cõuentione liberatoria possit vni
heredum p̃uideri: vt hoc tex.secus in conuentione obligatoria
vt in cõtrario. Necessariũ est inuestigare que sit ratio diuersita-
tis.glos.hic assignat rationẽ, q2 fauorabiliores sumus ad liberã
dum q̃ ad obligandũ iuribus vulga. Ista ratio nõ est sufficiens
quia etiã vbi tractatur de actu fauorabili: et sic de acquirendo,
nõ potest vni heredũ acquiri, quin oibus acquiratur pro here-
ditarijs portionibus.d.l.continuus.§.fi. Secũdam rationẽ assi-
gnat Pe.de bella perti.hic: ⁊ est pulchra ⁊ subtilis.⁊ eã sequitur
Bart.in effectu.in.d.l.cõtinuus.§.fi.licet hic nõ videtur directo
16 impugnare ipsam rationem: sed ipsam illationem Petri. † Que
autem ratio sit, quare obligationes sint perpetue: nec possit ista
perpetuitas alterari cõuentione partium: dic vt subtiliter per
Bart.in.l.seruitutes.magna.ff.de ser.ti.generali. Tertiã ratio-
nem assignat Bar.hic.⁊ in.d.l.continuus.§.fi.que similiter iun-
cta cum precedenti, est vera ⁊ optima: ⁊ cum ea cõcordat in effe-
ctu ratio quã assignat Imo, ⁊ Pau.de ca.in.d.l.continuus.§.fi.
Aliam rationẽ assignat Ang.hic: q2 pacta liberatoria nõ habẽt
certam regulam ⁊ firmã limitatã a iure, sicut cõuẽtiones obliga
torie: ideo per pactũ potest in eis disponi vt hic: al's q̃ in cõuen
tionibus obligatorijs. Aliã rationẽ assignat Bal.hic: in lec.an-
tiqua.q2 pactũ liberatoriũ non respicit substantiã obligationis
s3 eximit personam ab obligationis exercitio: que fieri potest.l,
idẽ in duobus.§.j.s̃.eo.secus est in cõuentione obligatoria. Aliã
rationẽ alij assignãt: ⁊ sequitur etiã Imo.in.d.l.cõtinuus.§.fi.q2
in pactis liberatorijs attendim⁹ equitatẽ: in obligatorijs rigo-
rem. ¶ Limita istã materiã per.l.iulian⁹ in prin.ff.de ver.obli.⁊
per Ang.⁊ plenius Raph.Ful.hic. In tertia parte gl.respõde
⁊ melius vt per Bar.⁊ Pau.de cast.hic. In quinta parte ibi: s3
dic q̄ hec exceptio magis videtur datio q̃ factũ: cũ gl.tenet sim
pliciter Bar.ista glo.sibimet contrariatur in eo qd̃ dixerat.s̃.in
iij.parte.dum respondet, q̄ ibi in dãdo: hic in retinẽdo: ⁊ sic pre-
supponit q̄ exceptio pacti de non petẽdo nõ sit datio: cuius cõ-
trariũ dicit hic in fi. Respõde ergo q̄.d.l.qd̃ dicitur.ff.de verb.
obli.loquitur in eo q̄ pater stipulat filio, viuẽte ipso patre: quo
casu stipulat pater filio nõ vt heredi sed vt patri per filiũ acqui-
ratur: quo casu debet distingui prout ibi habetur: sed hic pater
stipulatur filio nõ patre viuẽte sed eo mortuo, ⁊ sic tempore quo
filius erit heres: ⁊ tunc valet stipulatio. Bald.etiã in rubri.extra
17 eo.in.j.col.allegat istã gl.pro singulari. † qd̃ pactũ de nõ peten-
do est magis factũ q̃ ius.i.magis accedit facto q̃ dationi: tamẽ
re vera: gl.hic dicit oppo.⁊ male: q2 imo potius dicitur factũ q̃
datio: quia nõ petere cõsistit in facto: facit.l.si vnus.§.pactus ne
peteret.s̃.eo. Iason Padue.

1 ☞ Filiationem a se abdicare, quis per pactum non potest.
2 Statutum loquens de coniunctis intelligitur de cõiunctis per
naturam.
3 Liberum in singulari numero an inueniatur.

1 IUs agnationis. † Per pactũ non
potest qs a se ab-
dicare, nec filiationẽ, nec iura que earũ occasione de-
ferunt.h.d.tex.cum gl. Et prosequere vt pulchre per
2 Bar.quẽ videas in.l.is potest.ff.de acqui.here. † Adde etiã ad
hãc.l.qd̃ decidit Ludo.ro.in consi.lxxxij.quod incipit quo ad id
quod querit an Andreas bonauẽture: vbi querit, Florentie est
statutum, quod agnati ⁊ cognati ad inuicem litigantes teneant
ad compromissum. Contingit quod dum inter duos cõiunctos
et agnatos esset capitale odium: p reformationem ciuitatis sta-
tutum est, quod isti cẽseantur penitus extranei: ⁊ non de eadem
agnatione nec coniuncti, nisi in certis casib⁹, dubitatur an si cõ-
tingat eos ad inuicem litigare: an possint compelli ad cõpromis
sum, cum vere s̃m sanguinem sint agnati: licet per reformationẽ
sint pro extraneis iudicati: ⁊ arguit q̄ sic: quia statutum loquẽs
de coniunctis debet intelligi de coniunctis per naturam: q2 ver
ba sunt naturaliter intelligẽda.l.fi. C.de his qui ven. eta.l.fidei-
com.ff.de cõdi.⁊ demon. Item per regulam tex.nostri: quia iura
sanguinis, nõ possunt pacto repudiari: sed ista lex nihil facit: q2
licet agnatio nõ possit tolli per pactum, potest tamẽ per statutũ
imo per sententiam vel iusiurandum: vt in gl. Ipse determinat
cõtrarium quod non compellantur ad compromissum cessante
agnatione: ⁊ adducit simile de filio emãcipato sed errat: q2 imo
statutum disponẽs quod agnati teneantur ad cõpromissum ha
bet locum in emancipatis: ita Bal.in.l.qui se patris.in fi.col.C.
vnde liberi: ⁊ ibi sequũtur Sali. Pau.de ca.⁊ ipsemet Lud.vbi
3 plene examinabitur. ¶ † Ultimo istum tex. multum no. Bart.
in versi.liberum.quod apud iuriscõsul.reperitur liberum in sin
gulari: ⁊ dicit Bar.se nescire alibi, contra regulam.l.nõ est sine li
beris.ff.de verb.signi.⁊ licet Lauren.val.in lib.iij. elegantiarũ.
in.c.cvj.dicat, q̄ in libris ff orũ apud Pau. Caiũ reperit liberum
pro filio in singulari: credo qd̃ male dicat, q2 nullibi habes q̃ in
hoc tex.vnde de iure codi.dignitas vocabulorũ nõ seruatur: se-
pe reperit liberũ pro filio in singulari: tex.est in.l.si quis in suo.in
princ.in ver.libero.⁊ ibi glo.no.C.de inoffi.test.⁊ in.l.si quis pre-
toris.§.fi.⁊ ibi no.Bal.C.de secũ.nup.⁊ in.§.licet quoq;.insti.per
quas perso.no.acqui. ¶ Item vide Aulum gelium in lib.iij.no-
ctium atticarum.c.xiij.

1 ☞ Pactum principale liberatorium factum cũ generali con-
fessione super actione vniuersali ad omnia etiam ignorata mero
iure porrigitur.
2 Fratris appellatione an veniat soror.⁊ nu.4.5.12.13.14.⁊.15.
3 Statuta recipiunt interpretationem a iure communi.
6 Fratrib⁹ tertij ordinis si aliquid relinquatur, an veniãt sorores
moniales tertij ordinis.
7 Legatũ si fiat fratri talis abbatis an intelligatur de fratre reli-
gionis: an de fratre sanguinis.⁊ nu.8.
9 Rex si scriberet potestati, qd̃ faceret decapitari aliquẽ ⁊ fratres
suos, tunc non comprehenderentur sorores.⁊ nu.10.

11 Fratres, quãdo profert in plurali: an contineatur soror. ⁊ nu. 12.
16 Fratres si memorantur in statuto de quibus intelligatur.
17 Fratrum quinq̃ sunt species.
18 Fratribus defuncti stãtibus si statutũ disponat ꝙ soror nõ ad-
mittitur: sed debeat dotari: an intelligat̃ de fratrib⁹ vtrinq̃ cõ-
iunctis: an etiam de consanguineis.
19 Ignorantia presumitur ex absentia.
20 Banna generalia ciuitatis non ligant bannitos.
21 Diuisio dicitur esse transactio.
22 Pactum de non petẽdo licet dolo malo debitoris factũ: tamen
producit exceptionem.

1 Tres fratres. † Pactũ p̃ncipale libe-
ratoriũ factũ cũ generali
cõfessione sup actione vniuersali, ad omnia etiã igno
rata mero iure porrigit̃: sꝫ si ignorãtia processit dolo
coheredis subtrahẽtis ⁊ occultãtis aliquas res: tũc cõtra exce-
ptionem pacti, cõpetit replicatio. h. d. Et cogita an cõgruẽtius
esset situata ista lex sub ti. seq. propter tex. in vb. trãsegerũt. in fi.
nisi dicas qd ista dictio late potuerit dici trãsactio, nõ stricte: vt
j. dicã. ¶ In tex. ibi q absentes erãt. adde ꝙ idẽ si presentes fuis
sent, ⁊ ignorassent: licet tũc videat̃ min⁹ iustã causam ignorãtie
habere, tamẽ adhuc potest subesse iusta causa, vt in casu in pecu
2 nia que de facili occultatur. ¶ † No. j. ex isto tex. meli⁹ q̃ alibi in
a tribus locis: ꝙ appellatione fratris[a] cõtinet̃ soror: ⁊ ita no. gl. j.
⁊ alij hic: facit. l. lucius. §. quesitũ. ff. de leg. iij. l. luci⁹. §. menia. vbi
gl. ⁊ Bar. ⁊ in. l. fi. vbi gl. ff. ad trebel. ⁊. l. lucius. ff. fami. her. Per
istam regulã declaratur tex. in. l. humanitatis. C. de impu. ⁊ alijs
substi. dum dicit, ꝙ q̃n pater substituit exẽplariter filio menteca
pto: dꝫ necessario substituere filias mẽtecapti si habeat, ⁊ si non
habeat, debet substituere fratres mentecapti: quibus deficienti
bus, potest substituere extraneum: quid si mẽtecapt⁹ nõ habeat
fratres sed sorores: certe in illo tex. appellatione fratrũ veniunt
sorores: per istũ tex. ⁊ ita ibi dicit Pau. de ca. se ita de facto cõsu
luisse in magna. q. magne hereditatis. vt ibi no. per eũ. ¶ † Itẽ
3 ista regula habet locũ etiã in statutis ꝓm Pau. de ca. in ꝯsi. ccc-
xxxviij. al's. cccxl. ⁊ faci., q: statuta recipiunt interpretationẽ a iu
re cõmuni. l. ij. C. de noxa. gl. i. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure de
4 liber. ¶ † Tertio amplia istã regulã, etiã si de singulari trãsiret
ad plurale: vt q: diceret fratri et fratrib⁹ adhuc veniret soror, p
tex. no. in. l. seruius. ff. de verb. signi. ⁊ tex. in. l. quisquis. eo. tit. do.
Signo. de homodeis in ꝯsi. clxxiij. qd incip. testator in suo solẽni
testamẽto. in. iij. col. in fi. ⁊ in pe. col. in fi. et in vlti. colum. ⁊ etiã in
5 ꝯsi. seq. ¶ † Quarto pro ampliatione huius regule adde, ꝙ. l. si
magnũ. C. qui accu. nõ pos. que est penalis ⁊ punit fratrem accu
santem fratrẽ de magno ⁊ capitali crimine comprehẽdit sororẽ
ꝓm Raph. Fulg. in cõsi. lij. inci. super eo. de quo primo loco que-
ritur ad fi. quod no. q: est valde magna extẽsio ad istam regulã.
6 ¶ † Quinto per istũ tex. infert Ray. de forli. qd si aliquid relin-
quatur fratrib⁹ tertij ordinis, qd veniunt etiã sorores moniales
tertij ordinis: imo plus tenet, qd omnia priuilegia ꝯcessa fratri
bus tertij ordinis intelligunt̃ ꝯcessa monialibus tertij ordinis:
istam illationẽ reprehẽdit Albe. de ro. hic ad fi. q: ꝙ appellatio-
ne fratris veniat soror, est propter ꝯiunctionẽ sanguinis: q̃ ratio
cessat in casu predicto. ar. l. qui filiabus. in prin. ff. de leg. j. idẽ cõ-
tra Ray. tenet Bal. hic i. j. no. q: fratres minores ⁊ moniales nõ
sunt eiusdẽ rationis ⁊ cõditionis, cũ regula minorũ sit altior: vt
hic per eũ: ⁊ idẽ Bald. in. l. quicũq̃. in. iiij. col. C. de ser. fugi. quia
tale genus femininũ nõ cõgruit masculino: ⁊ q: differũt nõ solũ
sensu, sꝫ etiã regula ⁊ effectu: vt ibi per eũ. Pet. de anch. in con-
men. c. canonum statuta. de cõstit. in ver. sed hic queritur in casu
7 in quo † facit quod vult Bal. i. c. licet. ad fi. ⁊ ibi do. Abb. de offi.
lega. ꝙ si fiat legatũ fratri talis abbatis: an intelligatur de fra-
tre religionis: an vero de fratre sanguinis: ꝯcludũt vt intelligat̃
de fratre naturali: q: ita vulg⁹ intelligit: ⁊ ita est cõmunis vsus
b loquẽdi[b], qui attẽdi debet: iuxta. l. liberorũ. §. qd tamen. ff. de le-
ga. iij. Bal. in. l. labeo. §. idẽ tubero. ff. de supel. leg. Et sic ex istis
habes primã limitationẽ ad dictã regulam: ꝙ appellatione fra
8 tris venit soror: verũ est soror propria ⁊ carnalis. ¶ † Secundo
limitat Bal. hic: in. j. no. nisi ex cõiecturis aliud presumi debeat:
allegat. l. si quis seruum. §. si inter duos. ff. de lega. ij. ⁊ plus nõ di
ci, melius facit tex. l. lucius. §. quesitum. in ver. nisi aliud testato
rem probetur sensisse. ff. de lega. iij. ⁊ licet Bal. aliter non decla-
ret: tu declara per optimum exemplũ quod posset frequẽter in
practica euenire, si testator dicat relinquo fundũ fratrib⁹ meis,
et volo quod perpetuo remaneat in familia mea: apparet clare
ꝙ testator nõ intellexit de sororibus: ex quo non sunt de familia
sua. ¶ Item adde aliud notabile exemplum: naꝫ pone qd testa
tor instituit filium suum heredem: ⁊ si decederet sine filijs legiti
mis ⁊ naturalibus maribus vel nepotibus legitimis ⁊ natura-
libus ex fratre vel fratribus, certe appellatione nepotuꝫ ex fra-
trib⁹ nõ continebũtur nepotes ex sororib⁹, ꝑpter illud verb. ma
ribus, in precedenti parte, ne plus videatur tributum nepotib⁹
ex fratre quã filiabus filij sui: contra. l. si viua matre. C. de bo. ma
ter. Ita no. tenet Rapha. cuma. in consi. cxxvij. incip. in testamẽ
to. in. j. colũ. ¶ Tertio limitat istam regulam Ray. de forli. vt
procedat quando profertur a lege: secus si ab homine, ⁊ male: et
eum reprehendunt Ang. ⁊ Paul. de ca. hic: per. l. lucius. §. seia.
ff. ad trebel. l. lucius. §. quidam predia. ff. de leg. iij. ¶ † Quarto
9 limita, quãdo ageretur de extensione odij: puta si rex vel p̃nceps
scriberet potestati qd faceret decapitari aliquẽ ⁊ fratres suos:
tũc non comprehenderentur sorores. Ita tenet Pet. de ancha.
in commẽto. c. canonum statuta. de constit. circa medi. in ver. di-
co de filijs ⁊ nepotib⁹. ⁊. c. refert. Adde bene facere simile qd in
materia odiosa masculinum nõ continet femininũ. l. j. §. sed si in-
certum. ⁊ ibi Bart. ff. de ven. in pos. mit. Barto. in. l. j. ff. de verb.
signifi. ⁊ in. l. j. in princi. ff. de pecu. ⁊ in cõsi. suo quod incipit An-
ge. mas. habebat vnum filium: gl. in. c. generali. de elect. in. vj. do.
Fran. de are. in consil. xxix. quod inci. in facto dicitur cõtigisse.
Sed tu aduerte quod egregie cõsuluit Raph. Fulg. in consi. lij.
quod inci. sup eo de quo primo loco queritur ad fi. quod. l. si ma-
gnum. C. qui accu. nõ pos. que est penalis: ⁊ punit, puta pena exi-
lij fratrem accusantem fratreꝫ de magno ⁊ capitali crimine, cõ-
prehendit etiã sororem: per regulam huius legis: quia appella-
tione fratris venit soror. ¶ Secũdo q: si repellitur frater mul-
tomagis debet prohiberi soror, cuꝫ mulieres regulariter ab ac-
cusationibus repelluntur. l. senatusconsul. C. qui accu. non poss.
¶ Tertio allegat tex. i. l. falsi. C. de fal. vbi in crimine falsi cũ mu
liere cõiunctissima permittitur vt possit ciuiliter ⁊ nõ crimina-
liter inquirere. Sꝫ tu aduerte qd ista fundamenta Fulgo. bene
probant, ꝙ soror repellatur ab accusando fratrem: ⁊ in hoc verũ
dicit: sꝫ quod in accusando soror incidat in penam exilij: de qua
loquitur dicta. l. si magnum. nõ credo qd bene dicat: nec funda-
menta sua istud probãt: ⁊ in cõtrarium facit limitatio quã dixi.
10 Et hoc puto veruꝫ duplici fundamẽto. † Primo, quia in penis
debet liquidissime cõstare: vt est text. solennis in. l. in testamẽto.
la. j. ff. de cõdi. ⁊ demon. quem pro singulari ad hoc allegat Bal.
in. c. j. qua. do. proprie. priue. Secũdo, q: in penis mitior pars ad
absoluẽdũ est tenenda. l. sanctio legum. ⁊. l. interpretatione. ff. de
11 penis. ¶ † Quinto limitat Pau. de cast. hic dictam regulam vt
procedat quando profertur in plurali vt fratres: tunc bene cõti
netur soror vt hic: secus si in singulari, cum ista vocabula sint di
uersa, sequitur do. Alex. in prealleg. cõsil. dclxviij. sꝫ tu pondera
in cõtrarium quod glos. j. ⁊ Bar. hic loquuntur in singulari: ⁊ di
cũt no. quod fratris appellatione ⁊ soror cõtinetur: ita etiam in
singulari loquitur glo. in. l. lucius. §. quesitum. ff. de leg. iij. ⁊. l. lu-
12 cius. §. menia. ff. ad treb. ¶ † Sexto limita singulariter ꝓm Pe.
de ancha. hic referentem se ita consuluisse, quãdo per statutũ ci-
uitatis, fratres ⁊ sic masculi excluderẽt feminas a successiõe fra-
tris: nam si pater fecerit mentionẽ de fratribus, non venirent so
rores: q: verba testatoris recipiũt intellectũ ex dispositione sta-
tuti: istam decisionẽ refert ⁊ sequitur do. Alexã. i. l. heredes mei.
§. cum ita. in. viij. col. ff. ad treb. ⁊ in. l. gallus. §. j. in fi. ff. de liber. ⁊
posthu. ⁊ in consi. cxxvij. quod incip. viso testamento dicti Ioã.
do. And. in. j. vol. Barb. in repe. rubri. C. qui admit. in. xcvj. col.
13 ¶ † Septimo tu limita, q̃n i aliqua materia fieret mẽtio discre
tiue, de per se, de fratre: ⁊ de ꝑ se, de sorore: tũc appellatione fra-
tris non continet̃ soror: q: expressum facit cessare presumptũ. l. si
ita. ff. de libe. ⁊ posthu. l. clemẽs patronus. ff. de here. insti. ⁊ ita in
14 simili dicit Bal. in. l. in multis. ff. de sta. ho. ¶ † Octauo no. limi
ta in officijs, vnde si testator dicat relinquo fratres meos execu
tores mei testamẽti: nõ intelligitur de sororib⁹. l. cuius bonis. ff.
de cura. furio. cum femina habeat inualidum cõsilium: sicut nec
intelligeretur de pupillo, cum habeat cõsilium imperfectũ. l. fi.
C. de legi. tuto. ita singulariter limitat Bal. in ca. ad audiẽtiam.
in fi. de rescri. facit quod vult Bal. in. l. j. in vlti. col. ⁊ in. l. fi. C. qui
admit. quod si statutum disponit quod in contractibus minorũ
debeat interuenire autoritas duorum coniunctorum, nõ cõpre-
hendit feminas cõiunctas: q: consilium et autoritas proprie est
virorũ ⁊ non mulierum. l. quidam decedẽs. §. papi. ff. de admini.
15 tuto. meli⁹ facit. l. j. in fi. ⁊ qd ibi Bal. ff. de legi. ¶ † Nono limita
nisi ex cõiecturis verisimilibus probetur aliud testatorem voluis
se, puta quia testator instituit filium suuꝫ heredem: ⁊ si decesserit
sine filijs legitimis ⁊ naturalibus vel sine nepotib⁹ legitimis et
naturalibus ex fratre vel fratribus: certe ibi appellatione nepo
tum ex fratribus nõ cõtinebũtur nepotes ex sororibus, propter
illud ver. maribus. posituꝫ in precedẽti parte: ne plus videatur
tributum nepotibus ex fratre quã ex filio. Ita no. tenet Raph.
cuma. in consi. cxxvij. quod inci. in testamento. in. j. colũ. bene fa-
cit tex. in. l. si viua matre. circa med. in versi. ne deteriores nepo-
tibus filij deprehẽdant̃. C. de bo. mat. facit. l. publius. §. fin. ff. de
condi. et

a ¶ Fratris. Adde alex. de imo. ꝯsil. lxxxv. inci. aĩaduersis optime. l. iij. colũ. in. iiij. volu.

b ¶ Loquẽdi. Adde Bar. i. l. j. ff. de su. ⁊ legi. Bar. in. l. j. C. de iura. cal. Ma thesil. nota-bili. xcvj.

16 conditio & demon. ¶ † Quid autem: si in statuto vel alia disposi tione fiat mētio de fratribus, de quib⁹ intelligi debeat. Respō det Pau. de ca. hic: ꝙ intelligitur de carnalibus qui sunt in pri mo gradu de iure canonico, & in secundo de iure ciuili: non autē de fratribus patruelibus: idest de filijs duorum fratrum: lꝫ etiā ipsi appellatione fratrum large contineantur: alleg. Barto. in l.
17 lucius. §. quesitū. de lega. iij. † Aduerte ꝙ ista doctrina non satis facit: sed requirit altiorem indaginē, nam in iure nostro, fratrū sunt quinqꝫ species: aliqui sunt coniuncti vtrinqꝫ. i. nati ex eodē patre et ex eadem matre. & isti sunt proprie fratres. aut. post fra tres. & aut. defuncto. C. de suis & legi. Alij sunt fratres germani vt qui nati sunt ex eodem patre, et sic ex eo. germine: tamen di uersis matribus. l. lege duodecim tabu. & ibi Bald. C. de legi. he redibus. Alij sunt vterini, nati ex eadem matre, sed diuerso pr̄e et iste tres prime species fratrū, sunt de primo gradu adinuicē de iure canonico. Alij sunt fratres patrueles: idest filij duorum fratrum. Alij consobrini. i. nati ex duabus sororibus, tex. est in §. iij. gradu. et in. §. quarto gradu. instit. de gradi. et isti sunt de iure cano. in secūdo gradu, de iure ciuili in quarto. An ergo sta tutum loquens de fratribus: intelligatur in omnibus istis spe ciebus: est ampla materia. & Barto. in d. l. lucius. §. quesitum di cit ꝙ nō. de quo per Bal. in. l. iubemus. §. fi. C. ad treb. & in. c. que in ecclesiarum. in. xix. col. de constit. & in. c. j. de feud. marchie. & in l. vxor. C. qui accu. nō pos. et in multis locis per Ang. & Jmo. in l. si dotali. ff. solu. matri. Lud. & Moder. in. l. j. C. de succes. edic. & omnino vide Alex. referentem quid iuris in omnibus dictis ca sibus in cōsil. cxcvij. in. ij. volu. incip. viso themate suprascripto et statuto ciuitatis Jmo. Jo. tamen an. in addi. Specu. in tit. de succes. ab intesta. super rubrica mirabiliter tenet, qđ in statuto loquente de fratribus, etiā comprehendantur fratres patrue les. & sequitur Bal. in. l. scimus. in prin. C. de inoff. testa. tamen il la decisio cōmuniter reprobatur. & contrarium tenet Bar. in. d. l. lucius. § quesitum. quia tales nō dicuntur fratres simpliciter sed cum illa qualitate patrueles: ergo non proprie sunt fratres. sicut cum dicimus, homo mortuus: vt tenet Paul. hic. & Bal. in c. j. de feu. mar. & Ang. in aut. matri & auie. C. quando mu. tu. off.
18 Ang. in. l. j. C. de inoffi. testa. ¶ † Quid autem si statutum dispo nat, ꝙ stātibus fratribus defuncti. soror nō admittatur, sed de beat dotari: an intelligatur de fratribus vtrinqꝫ coniunctis: an etiam de consanguineis: habes per Lud. in consil. ccccxi. incipi. quatuor sunt que refragātur: vbi concludit, ꝙ etiam intelligat de fratribus consanguineis. ¶ Quid autem si statutum dispo nat, ꝙ existentibus fratrib⁹ filia dotata non succedat patri: an intelligatur etiam de fratribus filie: an etiā patris, qui sunt pa trui: est alta questio, pono in. l. j. C. de successo. edic. ideo hic non
19 tango. ¶ † Secundo not. ex hoc tex. ibi qui absentes erant, ꝓm Bal. quod ex absentia presumitur ignorātia, allegat etiam. l. fin. ff. de decre. ab. or. fac. Adde ꝙ no. Bal. in. l. plane. per illum text. ff. de execu. tuto. ꝙ ille qui est in exilio non presumitur scire ea q̄ fiunt in ciuitate. idem si voluntarie abest. d. l. fi. ff. de decre. ab or.
20 fac. † et ex hoc not. Bald. ar. ꝙ banna generalia ciuitatis non li gant bannitos: quia presumūtur ignorare: ꝙ valde no. quia fre quētissime occurrit. ¶ Tertio pondera tex. ibi competat actio, nam tex. non declarat que actio competat, intellige fami. hercis. vel cōmuni diui. vel rei vēdi. l. si filium. §. familie. ff. famil. hercis.
21 ¶ † Quarto pondera tex. in ver. transegerunt. ꝓm Bar. & alios ꝙ diuisio dicitur esse trāsactio. facit. l. qui rome. §. fi. ff. de verbo. obliga. istud tamen potest esse proprie et improprie. l. diuisionis
22 placitum. ĵ. eo. ¶ † Ultimo not. in fi. l. ꝙ pactum de non petēdo licet dolo malo debitoris factum: tamen producit exceptionē. ita quod opus est replicatione. Jn ꝯtrariū fortiter vrget: q2 pa ctum dolo initum, est ipso iure nullum. l. iurisgē. §. pretor ait. §. eo. sed aliter ꝙ̄ Fulgo. hic vt per glo. & doc. in. l. sub pretextu in strumenti. in ver. sane. C. de transac. glo. in versi. cauerūt. & omis sa opi. Bart. hic. et in. l. tale pactum. in prin. ĵ. eo. vbi dicit, ꝙ pa ctū debet esse de futuro. Tu collige ex glo. ꝙ in isto text. fratres non solum diuiserunt: sed etiam cauerunt: idest promiserunt ali quid nō petere de hereditate matris: quia ex sola diuisione nul la obstaret exceptio, nisi etiam interuenisset promissio de nō pe tendo, ex qua est causata exceptio pacti: sed cōtra gl. obstat. l. ta le pactum. in prin. ĵ. eo. vbi sola confessio habet vim pacti: dicūt docto. sustinendo gloss. quod ibi loquitur quando pactum fit in actione personali, in qua si confiteor te non esse debitorē meum: videor facere pactum de nō petendo, vt ibi. si sciebam te esse de bitorem meum: secus si ignorarem. l. j. C. de falsa causa adie. leg. secus in actione reali vt hic: quia licet confitear te nō esse debi torem meū: dico veritatem: quia in realibus non es proprie de bitor. §. j. insti. de actio. ideo nō obstante ista confessione possum agere actione reali, et probare de dominio. l. cuꝫ falsa. C. de iur. et fac. igno. sed si vltra confessionem, facerem etiā pactum de nō petendo ꝓcedit glo. & lex nostra. nam si feci scienter mihi preiu dico. si autem ignorāter. & tunc si intercessit dolus tuus: tunc be ne mihi preiudico ipso iure: quia tibi cōpetit exceptio pacti de non petendo: sed ego habeo replicationem, propter dolū tuum vt isto tex. & ista est mens glo. & doct. ita tenent Bar. Alb. Ang. et Pau. de ca. hic: & licet Jaco. but. Bal. & Fulgo. reprehendant quia non pōt assignari ratio diuersitatis. Tu assigna vltra pre dicta ꝓm Alb. in prima oppo. quia in personali, confessio ema nat super eo quod pendet a volūtate partiū: non sic in reali seu in dominio. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquir. poss. l. cum fal sa. cū gl. C. de iur. & fac. igno. & ad verbum cauerunt declaratum vt in glo. adde tex. vt in. l. epistola. in prin. et ibi ad hoc not. Ful. ĵ. eodē. ¶ Glo. fi. diuiditur in tres. in prima assignat rationē ad tex. in secunda opponit & dupliciter sol. Et ista glo. est valde ma gistralis & signanda. Jn tertia etiam oppo. & dupliciter sol. Se cunda ibi: sed contra. C. de transac. tertia ibi. item adhuc cōtra. ¶ Jn eadem glo. ibi tunc alteri rei vel persone non preiudicat. Limita ꝓm Jaco. but. Bart. et Ange. nisi alia res sit de appen ditijs. l. si tibi. vbi Bart. et docto. C. de iudi. Bart. in. l. aurelius. §. caius. circa fi. ff. de lib. lega. bona glos. in. c. accusatus. in verbo iudicari: de heret. in. vj. ¶ Jn eadem gl. ibi, quando aliquid est subreptum. addit Bart. quod idem esset quando remāsisset ali quid sine dolo: quia illud non videtur remissuꝫ, per. l. ei cui. ff. de libe. lega. & male dicit, contra. l. sub pretextu specierum. alleg. in glo. ꝓm Ful. et Pau. de cast. hic. nec ob. d. l. ei cui. quia loquitur quando fit quietatio super actione singulari: puta super actiōe locati: hic quando super vniuersali. ¶ Jn eadem gl. ibi restrin gitur ad speciē petitā: istud procedit in transactione: secus est in pacto. glos. est ordinaria in. l. emptor. §. lucius. ĵ. eo. & ibi dicet an sit vera: ponit Bart. in. l. si de certa. C. de transac. & Ang. hic. ¶ Jn vltima parte gl. habes duas solutiones ad. d. l. qui rome. §. fi. que an vere sint, ibi plene disputat: tamen ille tex. nihil facit ad propositum: quia fundamētum huius legis stat in dolo, qui non est ibi. Jason Paque.

1 ☞ Mandaui debitori meo vt centum que mihi debet, det ti tio debitor acceptauit mandatum, et in libro rationum suarum scripsit se debitorem titij: nūquid creditor possit reuocare illud mandatum.
2 Exceptio ex pacto ita habet locū sicut si traditio fuisset secuta, qn̄ non stat per eum cuius gratia fuit appositum.
3 Cōtractus ad hoc vt dicatur innominat⁹ oportet ꝙ statim aga tur vel detur: vel fiat vtrunqꝫ.
4 Penitentie locus est in contractibus innominatis, re integra.
5 Si apparet vēdicantem esse dn̄m, competit ei rei vendicatio q̄̄u nis reus non possideat.
6 Creditori volenti quando aliud pro alio soluitur, debitor libera tur ipso iure.

Si cum fundum.

Pactum ꝙ rem meam quam pos sides, alij tradas: facit vt secuta traditione mihi ven dicāti obstet exceptio: idem si traditio non est secuta quando non stat per eum cuius gratia pactum fuit appositum: hoc dicit. ¶ Legitur in gl. duobus modis. Primo, ꝙ factū fue rit pactum liberatorium de fundo apud liberatum existente vt alteri traderetur: & ista est vera lectura. Secūdo, ꝙ pactum libe ratorium fuit factū de quodam alio debito si liberatus traderet fundum alteri. & ista lectura non congruit litere: que dicit: vēdi cantem a te fundum. ¶ Nota primo: qđ pactuꝫ de re mea per te possessorem alteri tradēda: sequuta traditione: parat exceptio
1 nem. ¶ † Circa istum tex. adde quod pulchre decidit Jo. an. in addit. Specu. in titu. de depo. super rubrica. vbi querit: pone: ꝙ mandaui debitori meo vt centum que mihi debet det titio: debi tor acceptauit mandatū et in libro rationum suarum scripsit se debitorem titij: nunquid creditor possit reuocare illud mādatū et determinat ꝙ si denuntiauit titio et titius fuit contentus: nō potest reuocare: quia est perinde ac si ei tradidisset: cum sit illi obligatus. arg. l. si ego. ff. de nego. gest. alias secus. et istam de cisionem Paul. de castro reputat tenendam menti: quia casus quotidianus est. Adde bonum tex. in. l. vtrum. ff. de consti. pecu. et in. l. si quis prohibuerit. ff. de publi. & in. l. si mandassem. ff. mā
2 da. † Secundo nota: ꝙ quādo non stat per eum cuius gratia pa ctuꝫ fuit appositum. ita habet locum exceptio ex pacto: sicut si traditio fuisset sequuta. Cōtra istum tex. opponitur a partibus enumeratis. Aut vis dicere: ꝙ hic fuit mādatū & re integra po test reuocari. l. mandatū. C. manda. l. si cum cornelius. ff. de solu tio. aut vis dicere: quod sit cōtractus innominatus, & adhuc for tius re integra in cōtractibus innominatis sola oblatio nō suf ficit: quin sit locus penitentie. vt est glo. singu. in. l. iurisgentium in prin. in glo. in ver. vt aliquid facias. in fi. §. e. Difficile videtur soluere ista cōtraria. Jdeo Pet. de bella per. dicit, ꝙ ista. l. si cū

fundum destruit totum mundum, sed ad primam partem argu. Responde, quod quādo mandatū fit gratia debitoris mandatarij non dicitur mandatū, sed constitutū. l. ij. §. fi. ff. manda. sed quia istud cōstitutum debet explicari de re mandantis: ideo hʒ vim pacti: quod reuocari non potest, si pro parte nō stat, vt hoc tex. fm doct. Adde quod Bal. in rubrica extra eo. in. j. col. in fi. dicit, quod hic est tex. qui non reperitur alibi in iure, quod si paciscor vt alteri des rem meam, si tua interest illā dare: habet vim irreuocabilis mandati si paratus es dare. Ad scdm argu. responde vt late dicetur nunc in glo. j. ¶ Capio ergo glo. j. et aduerte quod ista gl. pertinet ad scdm casum huius. l. ideo melius fuisset posita in fi. et facta est timore contrarij: quod secundo loco supra firmaui.
3 † Ex ista glo. not. Bar. et omnes docto. indifferenter. quod ad hoc vt dica
a tur contractus innominatus[a]: oportet vt statim agat vel detur vel fiat vtrunque: secus si ex interuallo: ideo sicut interuallum vitiat contractum nominatum. l. continuus. in princ. ff. de verbo. obliga. ita etiam vitiat contractum innominatum. vt hac glo. et istam glo. reputat ad hoc singula. Pau. de cast. in. l. si pecuniam in prin. ff. de condi. ob cau. mihi videtur quod doct. nimis subtilizauerint super ista glo. et quod eius intellectus non fuerit iste quem dicunt Barto. Ang. Fulg. Pau. de cast. et cōmuniter alij quod de interuallo aut de incōtinenti in glo. nullum verbū, sed glo. habuit notabiliorē intellectum et verū, quod ad hoc vt in cōtractu innominato re integra habeat locum penitentia per. d. l. si pecuniam. in prin. requiritur, quod sit contractus innominatus reciprocus vel respectiuus, et sic vltro citroque obligatorius: quo casu necessario cadit in alteram speciem de illis quatuor enumeratis in l. naturalis. ff. de prescrip. ver. prout fuisset hic si dominus tradidisset fundum tibi vt eū traderes Titio: quo casu fuisset contractus innominatus, facio vt facias: sed in hoc tex. fuit simplex cōuentio, quod fundum quem possidebas traderes titio: ideo non potest dici contractus innominatus reciprocus: ideo si titij gratia factum est non habet locum penitētia. Ista fuit propria et vera intentio huius glo. et isto modo visi sunt intellexisse: licet non ita clare istam glo. Imo. et Lud. ro. in. l. hoc iure. §. si quis dederit. ff. de dona. et ita in animo debebat intelligere Paul. de cast. hic licet vtatur verbis magis alienis. idem in effectu tenet Bald. in l. iurisgentium. in. iij. q. §. eo. bene facit: quia conuentio nuda simplex, est efficacior quam res vel pecunia. nam ex prima, oritur actio[b]
b de iure cano. c. j. et ij. extra eo. sed ex secūda non, nisi sequuto impedimento: etiam de iure cano. fm Bal. in. l. cum quis. in. ix. co. C. de iur. et fac. igno. in. l. siue apud acta. in. ij. co. C. de transactio. Ang. de are. in. §. in personā. in. j. colū. instit. de actio. Et si dicis attenta ista ratione, indistincte nō deberet esse locus penitētie quod est contra tex. responde, quod predicta procedūt in conuētione nuda simplici: puta in pacto nudo in quo nemo diceret esse locum penitentie. alias pactum nudum non haberet effectus qui enumerantur in. l. ex hoc iure. §. de iusti. et iur. sed in hoc tex. conuentio fuit modalis vt traderet: ergo debet distingui vt in glo.
4 † Ultra glo. ad oppo. predictam Bal. dupliciter respōdet. Primo, quod regula que habet, quod in cōtractibus innominatis re integra locus est penitentie: procedit nisi contractus innominatus tendat ad liberandum, vt hoc tex. fauore liberationis. l. quāuis. C. de trāsactio. Imol. in. d. l. hoc iure. §. si quis dederit. in discursu sermonis: licet de Bal. non faciat mentionem, istud reprobat quia fm Dy. l. quamuis indistincte: nūquam deberet esse locus penitentie, et tamen in hac. l. fi. distinguitur sed Bald. in lectura antiqua subtilius respondet, quod dicta. l. quamuis. habet locum quādo conuentio statim liberabat: hic autem nō veniebat liberandum per pactum: sed per solutionē faciendam de re ipsius paciscentis. et ita refert respōdere Pet. de bella p. in. l. si mandassem ff. māda. ¶ Secundo modo respondet Bal. hic: quod in cōtractibus innominatis locus est penitentie: verū est re integra. sʒ hic res non est integra, ex quo per eum nō stat: quia licet in contractibus innominatis sola oblatio nō sufficiat: vt tenet. d. glo. sing. in. d. l. iurisgentium. in prin. Limitat singulariter Bal. per istum tex. nisi contractus innominatus tendat ad liberandum: quia tunc oblatio habet vim implemēti. vt hic. ¶ Ultimo vt nihil omittatur, Bart. hic in fi. dicit. quod illud quod glo. vult in contractibus innominatis esse locū penitentie: fallit fauore dotis. l. si ego. §. j. ff. de iur. do. Adde Barto. in. l. ij. §. si pecuniam. in fi. de dona. Bal. in. l. sicut. ad fi. C. de act. et oblig. et in. l. mandatū in. iiij. co. C. manda. et in. l. cū a socero. in vlt. co. C. de iure dot. et in c. j. ad fin. q suc. feu. da. tene. vbi reputat. d. l. si ego. §. j. esse ad hoc singu. et bene declarat illum text. eum etiam reputat singu. Ludo. ro. in repe. auth. similiter. C. ad. l. falcid. in. xj. speciali pie cause inter contractus Pau. de ca. in. d. l. si pecuniam. in prin. vbi plenius dixi. ff. de condi. ob cau. ¶ Capio glo. in verbo: a te quā diuide in tres partes principales. In prima declarat tex. In secūda cōtra primum casum tex. oppo. et dupliciter sol. ex quibus so

a ¶ Innominat⁹. adde Bar. in. l. iurisgē. in pn. ff. d pac. gl. et doc. i rub. de transac. extra.

b ¶ Oritur actio. adde Bar. in. l. fideiussor. §. q certo. ff. d fideiuss. bal. in aut. ad h C. d vsu. ange. in repe. l. si certis an nis. C. d pa. Inno. in. c. nouit. de iudi. Arch. in c. sunt nonnulli. j. q. j.

lutionibus colliguntur duo intellectus ad istum textū. In tertia prosequitur scdm casum tex. secunda ibi: sed si tradidit: tertia ibi: secundus est. ¶ In eadē glo. ibi.
5 † non actionis: sʒ intentionis. istam solu. tenent omnes. et sic verba tex. ibi conuentionis exceptione, prout referuntur ad primum casum tex. ponunt improprie: put vero referuntur ad scdm casum stāt proprie: et sic diuersimode: prout etiam in. l. ij. vbi glo. ff. de offi. proconsu. et leg. licet omnes ita trāseant: tamen quia fit violentia litere: tu subtilius cōsidera, quod etiam in primo casu tex. stat proprie: quia licet reus non possideat, tamen habet actor actionem rei vēdica. que fundatur in suo dominio: licet exercitium effectualiter non competat contra nō possidentem: istud probatur optime in. l. si a te. §. j. ff. de excep. rei iudi. iuncta glo. quam Bal. alibi reputat sing. in rubr. extra de re iudi. in. ij. co. vbi probatur, quod quando apparet vindicantem esse dominum fertur sententia pro eo declaratoria dominij. et reus etiam absoluitur: quia non possidet: tamē mittit executioni cōtra eum licet absolutum si postea possessio ad eum peruenit: et ita tenet Bart. in. l. is qui se. obtulit. ff. de rei vendi. Bal. in. l. j. C. fami. hercis. cano. precipue Jo. de imo. in. c. examinata. de iudi. ergo cū ratione dominij sibi competat actio apparet quod in isto tex. exceptio cōuentionis est proprie exceptio que presupponit actionem: non autem est exceptio intentionis. ¶ In eadem gl. ibi vel dic, quod de alio quodam debito. ista secūda lectu. gl. non conuenit litere. in versi. venditum a te fundum. que loquitur de eodem fundo et non de alio debito. ideo ista lec.
6 est in se vera et no. † ex qua not. Bar. et doc. quod licet quando aliud pro alio soluitur ipsi creditori volenti: debitor liberatur ipso iure. insti. quibus modis tol. oblig. in prin. et. §. si qs alij. inst. de inuti. stipu. tū quando illud pro alio soluit alij quam creditori: lʒ de volūtate creditoris, nō inducit liberatio ipso iure, sʒ ope excep. vt hac gl. per quam ita limito iura prealleg. et est tex. in. l. fin. §. si cum mihi. vbi gl. et Bar. ff. de verb. obli. et in. l. obligationū fere. §. accessio. in fi. et ibi gl. ff. de act. et obli. no. do. Matthe. in no. cxiij. et isto modo etiā limita tex. in. l. qui hoiem. §. stipulatus sum decem. ff. de solu. Jason Padue.

1 ¶ Administratores reipublice, nō possunt per pactū debitum liquidum remittere.
2 Administratores reipublice an possint facere confessionem de recepto.
3 Confessioni procuratoris non statur in preiudicium domini.
4 Debitum quod est liquidum non potest administrator faciēdo preiudicare reipublice.

Imperatores. Administratores reipubli. non possunt quē pacto gratuito liberare. h. d. ¶
1 † Not. quod administratores reipu. nō possunt per pactum remittere debitum liquidū: sic non possunt tunc transigere: vt hic in gl. secus quādo debitum non esset liquidum. l. preses. C. de transa. et. l. tutores. cum gl. §. eo. dummodo non fingatur lis, vbi nō est. l. cum hi. §. si cum lis. et ibi not. Bar. j. de transac. et ex hoc dicit Angele semp dixisse, quod null⁹ administrator siue publicus siue priuatus potest compromittere in arbitratorem de iure et de facto: licet enim arbitramentum sit quedam trāsactio, vt est gl. in. §. si vero. in aut. vt differ. iudi. et isti administratores habeāt potestatem trāsigendi vt dixi, tamen nihil possunt transigendo gratis remittere, per gl. hic. et in. l. tutoris. §. eod. sed compromittendo de iure et de facto, administrator cōcedit potestatē gratis auferendi de iure ergo non potest, sed in hoc Angel. male loquitur: quia ista potestas non censetur esse gratuita: cum ista possit tam esse vtilis sicut et damnosa. et tantum posset cōsequi sicut et perdere: ergo nō continet grauamē alicuius partis. argu. l. si pater puelle. C. de inoffi. testa. et. l. de fideicommisso. C. de transac. Ita tenet Rapha. Fulg. hic. licet dubitatiue loquatur: sed istud contra Ange. firmat do. Alexā. in. d. l. de fideicommisso. et in. l. trāsactionis. vbi etiam Pau. de ca. C. de transac. Bart. in. l. mandato generali. ad fi. vbi etiā per Ange. et Moder. ff. de procurato.
2 † Aduerte tamen, quod licet administratores reipubli. nō possunt debitum liquidum remittere vt hic: possunt tamen confessionē facere de recepto. et talis cōfessio preiudicat reipubli. l. ne casu. C. de discus. lib. x. l. ij. circa fi. C. de quadrien. prescript. glo. in. l. in contractibus. in prin. C. de non nume. pecu. Ang. et Pau. de ca. hic.
3 † licet secus sit in confessione procuratoris alicuius priuati cui non statur in preiudicium domini. l. nō abstulit. C. de noua. l. j. §. si mutuam. in fin. ff. si quid in frau. patro. Bartol. et alij in. l. ij. §. si. cum concordan. ff. si cer. pet. ¶ Capio glo. j. quam diuide in tres partes. In prima ponit qualis debeat esse litera in tex. In secunda respondet tacite. q. In tertia opp. contra tex. et dupliciter soluit. Secūda est ibi. et hoc in pacto. tertia ibi: sed videt valere.
4 † In tertia parte responde clarius scdm docto. hic. et in. l. preses, C. de transac. quod quando debitum est liquidum non pōt administra-

administrator remittēdo preiudicare reipubli.vt hic: sed bene negligēdo,sicut in prelato.vt ptz in.d.c.de quarta.de pscri. in.l. fi.et auf.quas actiones.C.de sac.san.eccle.z.l.fi.§.si quis pcessus cū gl.z ibi Bar.z Jmo.ff.de publi.Jtē vide qd decidit Spec.in ti.de loca.§.nunc aliqua.in ver.lxxxi.

1 ¶Juri publico non potest pacto priuatorum derogari.
2 Juri priuato an possit regulariter renuntiari.
3 Annullatiua clausula vbicunq; apponitur,illud censetur inductum pro forma.

IUs publicum. Glos.magna diuidit in duas ptes.In prima exēplificat tex.quinq; modis:vt patet ex legibus in ea alleg.In scda,que est ibi, sed cū ius publicū format.q.Tu vide per te doctrinā quam tradit Bart. et de verbo ad verbum etiam ponit.in.l.peñ.vbi dixi.C.eo.vbi Bal.Sali.z Fulgo.formaliter sequuntur per glo.et doct.in.c.si diligenti.de fo.compe.per gloss.solennē in.§.qr vero.in auf.vt ma.debi.late Spec.in tit.de renun.z cōclu.§.i.¶Sed vt istam materiā clare z nitide habeas,cōsidera duos casus principales.aut loqris in
1 iure publico.aut in iure priuato.†Circa primū fac regulā,q; iuri publico nō pōt pacto priuatorū derogari,vt hic: nec cū pacto publicarū personarū.l.ij.§.ius reipubli.ff.de admi.rerum ad ciui.perti.z.l.ij.C.de cōue.fisci debito.lib.x.Jntelligit autem ius publicū altero de quatuor modis.Primo,idest ius naturale vel sanguinis.l.ius aut agnatiōis.ff.eodē.z.l.abdicatio.C.de patr.po.Secundo,illud quod publicam vtilitatem principaliter respicit.puta,quod delicta puniant.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.l.licitatio.§.quod illicite.ff.de publi.Tertio,illud qd ius reipu.tāgit.l.iurisgētiū.§.si pacisca r.cū simi.ff.eodē.Quarto, vbicūq; lex disponit dando formam vel solennitatē actui.l.testamēti factio.ff.de testa.l.nemo potest.ff.de leg.j.l.j.§.si quis ita.ff.de ver.
2 obli.l.platam.C.de sentent.¶†Circa scdm,in iure priuato,qd principaliter ad priuatā alicuius vtilitatē inductum est, fac regulā contrariā, quod ei regulariter pōt renuntiari:vt hoc text. a contrario sensu.z.l.pacisci.ff.eo.iuncta regula.l.pe. C.eodem. Fallit in quinq; casibus.Primo,quādo illud ius esset inductū propter imbecillitatem etatis.l.in dex circunuento.ff.de mino.l.doli mali.ver.diuersum. ff. de noua. Secundo fallit, quando illud ius esset principaliter inductum in odium alterius.l.tam et si.vbi glo.magistra.ff.ad mace.Tertio fallit:quando talis renūtiatio induceret aliquid ↄtra bonos mores:vel inuitaret ad delinquendū.l.si vnus.§.illud.z.§.pactū cōtra turpē.ff.eo.Quarto fallit,quādo est ius prohibitoriū.glo.in.l.j.z ibi Bart.C.ne fide.do.dē.Bart.et docto.in.l.si constante.§.quoties.ff.solu.matri.Bar.in.l.si quis pro eo.iiij.co.ff.de fideius.in.l.modestinus.ff.de noua.in.l.de his.ff.de transactioni.facit tex.in.l. non dubium in versi.prohibuisse.C.de legib.Bald.in auf.imo.per gl.ibi.C.de actio.z obli.z in.l.quoties.C.de fideicom.z in auf.si qua mulier.z in.l.quoties.C.ad velleianū.z in auf.generaliter.in.ij.not.vbi per illum tex.limitat.C.de episco.z cler.z in.c.nōnulli. in.j.colū.de rescrip.vbi per illum tex.limitat alio modo Ang.in.l.nullus.ff.de legi.Jdeo statuto phibitorio renūtiari nō potest.fm bal.in.l.fin.in.xiij.oppo.C.de edi.diui adria.tol. Quinto fallit, vbi-
a cūq;[a] in aliquo actu apponatur clausula annullatiua:puta,quia dicatur,si secus actū fuerit sit irritū z inane,tunc etiam de communi consensu vtriusq; partis renūtiari non potest,gl. est no.in c.statutū adsit.in prin.in ver.committat.z in.c. dispendia. in vs. processus.de rescri.in.vj.z est tex.solēnis in.c.dilecto.circa fi. in ver.nisi forte.vbi cano.pro sing.multum notant de preben.facit
3 quod vult gl.in.l.a diuo pio. ff.de ri. nup.†z est ratio,quia vbi-
b cūq; apponat clausula annullatiua[b] illud censetur inductum p forma fm Bal.Ang.z Mod.in.l.j.ff.de lib.z posthu.Pe.de ancha.in.c.canonum statuta.de consti.in ver.quero si statuto cauet q; notarij:quasdā alias limitationes potes colligere ex his que dixi in.l.peñ.C.eo. Jason Padue.

1 ¶Jntentionem suam qui fundat siue agendo siue excipiēdo, tenetur eam probare.
2 Masculinum licet cōcipiat femininum in vltimis volūtatibus, secus tamen est in contractibus.
3 Filiorum appellatione,lz veniāt nepotes in vltimis volūtatib9, non tamen in contractibus.
4 Lex ista non procedit in beneficijs:vel priuilegijs.

VEteribus. Cōuentio ambigua vel obscura nocet ei qui potuit eā apertius ponere.h.d.concor.l.labeo scripsit obscuritatē ff.de cōtrahen.em.l.quicquid astringende. in prin.l.
1 ff.de verb.obli.†ratio est:quia ille qui fundat intentionem suā siue agendo:siue excipiēdo,tenetur eam probare.l.ij.ff.de pbat.actor qd asf.C.e.Sed pbatio dubia nihil releuat.l.nō hic.C. vñ legi.cū si.hinc est,q; vbicūq; pbatio necessario nō ↄcludit,semp interpretatio fit cōtra probantē.gl.est in.c.in presentia.de pba.de qua facit festū z reputat sing.Bal.in.l.quoties.§.si qs ita.ff.
2 de her.insti.†Jtē p istā.l.dixit Guid.de suz.q; lz in vltimis volūtatibus,masculinū ↄcipiat femininū.l.si ita scriptū.ff.de leg.iij.
c tñ secus in ↄctibus[c].Et ideo,si aliqs acquirit emphyteusim pro se z filijs,nō veniūt filie femine.Et ita refert z sequit Jo.de imo.in.d.l.si ita sit scriptū:z in ↄmento.c.potuit.ad fi.C.loc.in vl.co.
3 dixi de hoc in.l.si quis id qd.ff.de iur.om.iu.†Jtē p istā.l.dixit singulariter Bar.in.l.liberorum.in.vj.col.ff.de ver.sig.q; lz in vltimis voluntatibus,appellatione filiorū veniāt nepotes:put ibi est tex.tñ secus est in ↄtractibus:qr interpretari debemus ↄtra eum qui debuit.l.apertius dicere.vt hoc tex.de quo etiam dixi
4 in.d.l.si qs id qd.¶†Limita istā.l.vt pcedat in pactis, sec9 est in beneficijs vel priuilegijs.l.ex facto.in prin.ff.de vul.z pupil.z ibi gl.iij.z Bar.in.j.col.ad fi.¶Scdo limita,per illud quod singulariter decidit Jo.an.in addi.Spe.in tit.de loca.§.j.ver.quid si colonus.vbi omnino vide,quoniam est pulchra decisio.¶Capio gl.magnam in verbo legem.quā diuide in. viij. partes. Jn prima timore taciti contrarij,glo.exponit tex.nā priuati nō possunt legē ↄdere.l.fi.C.de legi.Postea gl.format quinq; oppo.septimo ponit distinctionē.octāuo colligit ex hoc tex.no.ptes patent:z ad hāc gl.adde aliā in.l.quoties.ff.de reg.iur.z gl.in.c.ex literis.el.j.de sponsa. Jason Padue.

1 ¶Verba enuntiatiua prolata ad liberandum,dispositionem inducunt.
2 Confessio ista:confiteor te non teneri:dicitur pactum.
3 Confessio facta extra iudicium,an habeat vim iudicialis.
4 Confessio ad liberandum,non requirit causam.
5 Creditor qñ confitet ex causa transactionis,cōfessio nō hz exceptionem non numerate pecunie infra.xxx.dies.
6 Confessio obligatoria an debeat fieri ex aliqua causa,z qua.
7 Presentia sola lz in cōfessione liberatoria sufficiat:tñ cōfessio facta ad obligandū etiā in iudicio:z in presentia partiū,ad hoc vt sit valida,requirit,qd expresse acceptetur per partem.
8 Persona adiecta pacto,nō facit pactū esse personalē,quin trāseat ad heredes.

TAle pactum. Confessio creditoris negatiua debiti q̄uis relata ad personam debitoris:tamē continet pactum gene-
1 rale z in rē:ideo trāsit etiā ad heredes.h.d.¶†Not. primo,q; verba enūtiatiua plata ad liberandū,dispositionē inducunt.si autem ad obligandum,obligationem non inducunt: sed bene eam probant.l.publia.§.fina.ff.depo.cōtra quā admittitur probatio in contrarium.l.cum falsa.C.de iur.z fa.igno.sed hic non admittitur cum habeat pactum de non petēdo.l.j.C.de
2 fal.causa adie.¶†Scdo nota ex tex.ibi pactū,q; ista cōfessio,cōfiteor te nō teneri,dicit pactū,et ita alleg.Bar.in.l.non solū.§.si liberationis verba.ff.de lib.lega.z in.l.in duobus.§.j.ff.co.rō est:qr hic debitor erat presens tēpore cōfessionis:vt pbat tex.in verbo te.quo casu cum interuenerit ↄsensus duorum saltem tacitus,per cōsequens est pactum.l.j.vbi dixi.ff.e.secus ergo si talis cōfessio emanasset in partis absentia:quia si creditor in presentia duorum vel plurium testium diceret,confiteor titium nō esse debitorem meū:z in nihilo mihi teneri,z titius esset absens ex ista cōfessione liberatoria facta in absentia partis,nulla acqritur exceptio debitori.et in nihilo sibi prodest:vt per Bar.in.l.nō solum.§.si liberationis verba.ff.de libe.lega.cano.in.c. si cautio.de fi.instr.z ho.glo.in.l.illud.C.de sac.san.eccle.intellige nisi interuenisset nuntius vel epistola.d.l.publia.§.fin.Scdo et not. intellige,nisi creditor in aliquo libro priuato rationū scriberet, qualiter titius nō est debitor suus,quia illa cōfessio liberatoria redacta in scriptura priuata,valet absente parte, quandocūq; deueniat ad notitiā debitoris potest semp acceptare,et est perinde ac si esset eo presente facta.ita Bar.in.l.nulla ratio.ff.de dona.quod vltimum hic nō examino an sit verum.et multi tenent contrariū:vt per Jmo.z Lud.ibi:z Bal.in.l.j.C.de eden.Tertio intellige,nisi notarius stipulatur nomine z vice absentis: vt per Bar.in.l.cum quis decedens.§.j.ff.de lega.iij.z Bal.in.l. rationes.C.de proba.Quarto intellige,nisi eodē modo procurator acceptaret cōfessionem nomine absentis:vel etiam neg. ge. et debitor haberet ratū.iuxta tit.ff.de neg.gest.¶Jtem intellige predicta de iure ciuili z in foro ciuili.secus autem de iure cano.quo cōfessio extra iudicium facta etiam absente parte:z etiā ad obligādum valet:vt tenet do.Anto.sub dubio tamen in.d.c. si cautio.per glo.j.q.vij.c.quoties cordis oculus.tamē ista opinio cōmuniter reprobatur:qr in hoc non debuit constitui differentia inter ius canonicū z ciuile:ex quo contrariū expresse nō reperitur.et cōtra do.Ant.tenet glo.in.d.c.si cautio.z ibi Pan. et Jmo.qui reprobāt.d.Anto.z idem firmat.d. Alexā.in consi. clxxx.in.ij.volu.incip.in causa angelorum hebreorum.in.iij.col.

a ¶Vbicūq;. adde Alex. de imo.in.l. cū lex. ff. de fideiusso.in apostil.

b ¶Annullatiua. Adde Vita.de cāpa.in tract. clausularū.

c ¶Jn ↄctibus.Adde Bal.i.l.gallus.ff.de li. z posth.Jo. de imo.in.l. qd dicit in xix.co.ff.de ver.obl.archid.in.c. si qs suadēte. xvij. q. iiij. Ant.de bu. in.c.in qbusdam.de pe. Pe.de anc. in clem.j.de bap. lu. ro. consil.xxxv. incipiē.visa facti serie. Jo.de imo. ↄsil.xxxviij. inci.in casu pmisso. alex. de imo.ↄsil. lxj.inci. sup eo de quo q̄rit in.j.vol. Alex. cons. xxv.inci.attentis vbis inuestiture. in.j.colū. v. vo,idē alex. cōsi.j.incip. pōderatis his q̄ in thema te pmiss o narratur in.vj.col. in eo.volu.

¶ Sexto limita singulariter ẜm Bal. in l. rationes in ij. colum. ante fi. C. de pba. nec alibi legi, qñ ꝯfessio esset facta in foro penitentiali vel spirituali: q2 in ea nõ est necessaria presentia partis: nec põt illa reuocari postea, alle. tex. in c. ꝙꝙ. de vsur. in. vi. ⁊ gl. in d. c. quoties cordis oculus: tñ potes dicere, qđ sacerdos tãꝙ persona publica, tũc stipulet̃ pro absente: prout dixi in. l. j. §. hu-ius studij. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ ẜm doctrinã Bar. ibi cõsidera in qui-
3 bus terminis ꝓcedat dictum Bal. ¶ † Septimo videas, qđ di-cit signãter Bal. in. l. cũ scimus. in prin. C. de agri. et censi. lib. xj. de ꝯfessione facta extra iudiciũ, qñ est geminata: q2 h3 vim iudicialis, ⁊ sequit̃ Panor. in repe. c. per tuas. in ix. co. de arbi. adducens pro illo dicto text. in. l. j. C. de plus peti. ⁊ de veritate huius vltimi tetigi in. l. sed ⁊ si possessori. §. itẽ si iurauero. ff. de iureiur. post Lud. ¶ Itẽ attende; ꝙ illud qđ dicit hic tex. ꝙ confessio liberatoria h3 in se pactũ de nõ petẽdo, limitat qđ sit sup actionibus psonalib⁹: secus si sup criminalib⁹. l. tres fratres. vbi Bart.
4 ⁊ alij no. s. e. ⁊ ibi assignaui rõnem diuersitatis. ¶ † Tertio no. ꝙ confessio ad liberandũ nõ requirit cãm, vt hic. ⁊. l. creditori. et ibi no. Bar. C. eo. secus in ꝯfessione ad obligãdum: q2 si nõ diceret cãz specialem, diceret̃ indirecta. ⁊ sic nihil valeret. l. cũ de indebito. §. fi. ff. de pba. gl. magistra. in. l. j. in fi. ff. de inter. act. Bar. et alij in. l. generaliter. C. de nõ nu. pec. ⁊ in. l. cũ falsa. in fi. vbi etiã alij. C. de iur. ⁊ fac. igno. limita qñ ꝯfessio fit ab eo qui iure suo ꝓprio facit sec⁹ si nomine alieno, vt in ꝓcuratore vel administratore, q2 eorũ confessio ad liberandũ sine causa nihil valeret. l. nõ abstulit. C. de noua. h3 Bal. in rubri. extra eo. in pe. col. Scđo limita istũ tex. vt ꝓcedat elapsis. xxx. diebus. al's creditor. j. xxx. dies põt opponere excep. nõ nu. pecu. h3 Jac. bu. ⁊ Ang. hic licet ẜm Pau. de ca. forte posset dici, ꝙ d. l. in cõtractibus. primo loquit̃ in ꝯfessione de soluto, ꝯtra quã bñ põt creditor opponere exce. nõ nu. pe. j. xxx. dies vt ibi, sec⁹ est in cõfessione liberatoria q̃ h3 pactũ de nõ petendo, vt hoc tex. ⁊ si hoc esset verũ, est magna li.
5 et significatio ad istũ tex. † Eodẽ modo, qñ creditor cõfitet̃ ex cã trãsactionis nõ h3 exceptionẽ nõ nu. pec. j. xxx. dies. text. est in. l. interest. C. de solu. quẽ Bal. ibi ad hoc reputat sing. et rõ specialitatis est, ꝓpter trãsactionẽ: q2 speciale est, vt sup his super quibus est trãsactũ, nõ possit amplius refricari in dubiũ vel moueri questio, quo ad principale debitũ, cũ exceptio trãsactionis sit litis finite. l. fratris. C. de trãsac. c. j. de lit. conte. lib. vj. hinc licet trãsactio sit ꝯtctus innoiatus, vt probat tex. in. l. j. in verbo trãsigẽdi et ibi Bar. ⁊ ibi dixi alia alleg. s. eo. ⁊ in ꝯtctibus innoiatis sit locus pñie re integra. l. si pecunia. in prin. ff. de ꝯdi. ob cau. tñ est speciale in trãsa. vt in ea nõ sit locus penitentie, etiam re inte-
6 gra. l. quãuis. vbi Bar. ⁊ alij. C. de trãsac. † Itẽ attende dũ dixi, ꝙ in ꝯfessione obligatoria requirit̃ ꝙ sit facta ex aliqua cã, alias tanꝙ indirecta non v3, limita singul'r, nisi talis confessio fieret in instrumẽto guarentigiato et cõfessionato, q2 idẽ operat̃, ac si esset expressa cã. Ita signanter Bal. in. l. sicut in scđo no. per illũ tex. C. de rep. here. vbi dicã. mouet̃ ꝓpter ꝓceptũ ꝙ facit iudex chartularius in ꝯfessum: tñ ista ratio v3 parũ concludere. Illud idẽ t3 Bal. in. l. ij. in. iij. co. C. de execu. rei iudi. sed Bal. t3 ꝯtrium ⁊ forte melius in. l. si nõ sortẽ. §. j. ff. de cõdi. inde. potes ꝯcordare ex verbis Jmo. in. l. fi. in ver. iij. limita. ff. a qui. ap. nõ l3, vt dicaz
7 in d. l. sicut. † Itez diligenter attende ⁊ est decisio vtilis in practica. ꝙ l3 in ꝯfessione liberatoria sufficiat sola presentia vt hoc tex. ⁊ s. dixi, tñ confessio facta ad obligandũ etiã in iudicio et in ꝓsentia partis requirit̃, ꝙ expresse acceptet̃ per partẽ: al's talis ꝯfessio nõ preiudicat, ⁊ sic isto casu nõ sufficit nisi acceptet̃ vt dico: alle. multas autoritates in. l. postꝙ liti. C. de pac. ideo hic nõ
8 repeto. sunt in. l. ꝙuis. ⁊ in. l. causas. C. de trãsa. ¶ † Quarto. no. ex tex. ibi nõ in personã, hic esse, tex. not. qđ persona adiecta pacto, nõ facit pactũ esse psonale, quin transeat ad heredes: rõ est, q2 persona hic addit̃ verbo inducenti obligatio. s. verbo, non teneri, ꝑ qđ induct̃ pactũ de nõ petendo reale, ⁊ sic transitoriũ ad heredes, q2 presupponit̃ nõ esse obligatũ: sec⁹ qñ persona adijcitur verbo denotãdi executionẽ, vt qñ ꝓmitto non petere a te: q2 tũc pactuz efficitur personale, vt mortuo paciscente nõ trãseat ad heredẽ, vt no. Bar. in. l. si tibi. §. pactũ conuentũ. s. e. ⁊ ita per hunc tex. supple. ⁊ no. limita doctrinã Bar. in. l. nisi. s. e. ¶ Glo. est expedita ex dictis in tex. tñ diuide in tres partes. In ꝑma timore taciti ꝯtrij supplet ad tex. nam videt̃ ꝙ istud non sit pactuz cum sit simplex cõfessio enũtiatiua, ꝓpter hoc supplet glos. vt in ea: sed est destruere tex. ẜm Bar. et omnes, ideo dic, ꝙ est pactũ ꝓpter presentiã partis aduerse, ex qua resultat tacit⁹ consensus vt dixi in scđo no. In secũda parte glo. ibi. ⁊ no. pactũ, remouet aliud contrarium tacitum. nam videt̃ ꝙ ista cõuentio nõ valeat cũ sit de presenti tempore. d3 enim esse de futuro: sicut nõ v3 stipulatio ꝓmitto ꝙ do vel dedi: sed bene ꝙ dabo. l. v. §. stipulatio. ff. de verb. obli. ⁊ dicit glo. ꝙ differentia est inter pactũ ⁊ stipulationem; q2 stipulatio d3 fieri per verba de futuro vt in contrario: secus in pacto vt hic: idem t3 gl. in d. l. v. §. stipulatio. sed reprobat̃ per Bar. ⁊ doc. hic. ⁊ ibi. q2 nõ põt dari ratio diuersitatis. Et l3 verba in hoc tex. sint presentis tẽporis: tamen effectus dirigit̃ in futurũ, si ꝓmitto per stipulationẽ seruũ non esse furẽ: nã l3 verba sint de presenti: tñ eorũ effectus dirigit̃ in futurũ: q2 si in futurũ reperiat̃ fur: nõ tenebor. l. ꝙ d2. ff. de euict. In tertia parte gl. ibi sed quomodo: etiam opponit qđ ista confessio cum sit facta sine causa nihil debeat valere: et rñde vt in ea ⁊ bene et dixi. s. eodem.

1 ¶ Appellatio qñ est deserta: causa reuertitur ad ipsuz primũ iudicem ordinarium. ⁊ nu. 8.
2 Judex nullam conuentionem partium coram se factam potest exequi.
3 Transactione non receditur ipso iure a tota lite.
4 Appellatio non extinguit pronuntiatũ cõsiderato presenti statu. ⁊ nu. 5.
6 Transactio si sup appellatione interponat̃: non solum illi instãtie renuntiat̃: sed etiã prima sentẽtia mandat̃ executioni: si trãsactioni non pareatur.
7 Partes si ꝓmittãt anteꝙ feratur sententia se satisfacturas iudicatis: vel stare sententie qualiscunꝙ erit: intelliguntur renuntiasse appellationi future.
9 Transactio an fiat in iudicio an extra iudicium: non refert.
10 Conuentiones que de iure communi habent executionem.
11 Pactum iudiciale aliquando respicit expeditionem iudicij.

Qui prouocauit.

Iste. §. est solẽnis et nõ h3 concor. in iur. ¶ Ad euidẽtiam premitte: ꝙ ꝓpter difficultates que. j. tãgentur: legit̃ altero de. v. modis. vno modo ẜm intellectum gloss. et istum intellectum sequuti sunt omnes vsꝙ ad tempora Bart. quod iste tex. loquat̃ de executione sententie q̃ dicit̃ transiuisse in rem iudicatam: nõ obstante appellatione: cui intelligit̃ derogatũ per trãsactionem non seruatã: ⁊ talis executio fiet per iudicem appella-
1 tionis. i. per iudicẽ delegãtem. † Sed punctus est videre: ꝑ quẽ fiet executio illius prime sñie: nã cum appellatio videat̃ deserta certe qñ appellatio est deserta: cã reuertitur ad primũ iudicem ordinariũ: qui est ille qui eam exequit̃: vt est glo. approbata in. l. eos. in prin. C. de app. ⁊ in. l. furti. §. j. j. de infa. facit. l. fi. §. illud. C. de temp. app. tamẽ q2 litera nostra refragat̃: q̃ dicit: iudex app. ideo glo. intellexit: ꝙ iste iudex appe. esset iudex delegans a quo fuit appellatũ a sentẽtia sui delegati: q iudex delegãs est ille ad quem d3 appellari. l. vnica cũ gl. C. qui pro sua iuris. l. j. §. fi. et ibi gl. ⁊ doc. ff. qui et a quo ap. eodem modo iudex delegans est ille qui mittit executioni: iuxta no. in. l. a diuo pio. in prin. ff. de re iudi. et ẜm hũc intellectũ. h. d. Per transactionem factã super appellatione: si ꝯuentio non seruet̃ intelligit̃ prima sñia cõfirmari: d3 executioni mãdari (nõ obstãte appellatione) per iudicem appellationis q est iudex delegãs. h. d. scđm intellectũ glo. scđm quẽ iste tex. non põt ꝓcedere in ordinario. Aliã rationem quare iudex appellationis exequat̃ ponit Bar. alibi prout. j. dicaz. Sed q2 iste intellectus nimiũ diuinat ad tex. ⁊ nimiũ eũ restringit: ideo scđo modo legit̃ ẜm Guil. de cu. ꝙ iudex appellationis est ille: qui exequit̃: vt dicit tex. ac si ipse confirmasset sñiam primam: q2 ista cõuentio de stãdo iudicatis facta corã iudice app. succedit loco sñie ꝯfirmatorie ferende per ipsum iudicem app. ⁊ scđm istum intellectũ. h. d. in effectu. Per transactionẽ factã sup appellatione intelligit̃ prima sñia cõfirmata. ⁊ ideo iudex appellationis põt eam executioni mãdare: ac si eã ipse confirmasset. h. d. Et sic Guil. intellexit tex. ꝙ loquat̃ in iudice appellationis simpliciter: ⁊ i sñia lata ꝑ ordinariũ: vt dicit tex. Et si dicas cũ in hoc tex. appellatio habeat̃ ꝓ deserta: ergo iudex appellationis nihil h3 facere: sicut si nõ fuisset appellatũ: q2 paria sunt: vel non fuisse appellatũ: vel app. fuisse desertã. Et sic causa deuoluit̃ ad primũ iudicẽ: ergo male loqueret̃ text. q vult: ꝙ sit iudex appellationis qui exequatur. Rñdet Guil. ꝙ ista conuentio de qua in tex. facta post appellationẽ de stãdo iudicatis succedit loco sñie cõfirmatorie ferẽde per iudicẽ appellationis: ⁊ est ꝑinde ac si iudex app. ꝯfirmasset primã sñiam: quo casu non ageret̃ ex confirmãte: vt tradit̃ in. l. ex placito. C. de re. ꝑmu. ideo isto casu iudex appellatiõis exequit̃: casus est hic singularis: superuenit postea Bart. qui ꝯsiderauit ꝙ iste tex. qñ loquit̃ de executione ipsi⁹ ꝯuentionis: ⁊ expresse sonãt verba litere: ideo ipse intellexit qđ ista conuentio sit legitima habens vim confessionis iudicialis: ideo meretur executionem: ⁊ scđm intel'ectũ Bar. h. d. Pactuz de parẽdo sententie (si trãsactioni nõ pareatur) meretur executionem: sicut sententia ⁊ confessio. h. d. ẜm Barto. dicit Pau. de ca. ꝙ iste. §. est sing. scđm quandam lec. sed scđm lec. Bar. est magis sing. ⁊ mirabilis. Ang. etiam hic dicit: qđ intellectus Bart. est pulcher: si est verus, et ꝙ est mirabilis: q2 limitat omnia iura mundi: istum intellectum tenet Jo. de imol. in. l. a diuo pio. in princip.

prin.in.ſ.col.ff.de re indica.vbi dicit,ꝙ iſte intellectus Bart.eſt
multũ no.⁊ ſin.⁊ eum ibi ſequiť.d.Alexã.⁊ magis congruit ver-
bis litere:⁊ hunc tene.¶ Quarto modo legitur per Ang.hic.⁊
in.d.l.a diuo pio.in prin.ꝙ iſte tex.nõ loquať de executore ſentẽ
tie nec conuentionis,⁊ ſic repugnat omnibus precedẽtibus, cũ
iſte tex.nõ loquať de executione aliqua:quia non dicit, exequa-
tur:ſed ſolũ dicit ſequetur:ſic ſequatur,declarando ſtãdum eſſe
prime ſententie:ac ſi non eſſet appellatũ : et ſcõm iſtum intelle-
ctum.h.d.Pactũ de paren.ſententie, ſi tranſactioni nõ pareať,
facit vt iudex ap.poſſit declarare ſtandũ eſſe prime ſentẽtie,ac ſi
non eſſet appellatum:iſtũ intellectum ſequiť Rapha.Fulg.hic.
in vl.co.⁊ dicit,ꝙ ſemper ſibi placuit.alle.text.l.ſi preſes.C. quo.
⁊ qñ iud.⁊ alia ſubiũgit,vt hic per eum.Sed aduerte ꝙ iſtũ in-
tellectũ ante eos voluit gl.hic in tertia parte ibi,reſpondeo po
terit damnari vt ſtet ↄuentioni:aduerte etiã,ꝙ lꝫ Ang. ponde
rauerit verbum ſequeť,ꝙ Bar.nõ fundauit ſe in illo verbo:ſed
põderauit tex.ibi vult ↄfeſſi.cũ confeſſio iudicialis habeat exe-
cutionem paratã.l.vnica.⁊ ibi Bar.in.iij.no.C.de cõfeſ.ergo idẽ
eſt in hac ↄuentione que illi cõfeſſionali equiparať:ponderauit
etiam Bar.tex.in verbo iuſtã ꝙ intelligiť.i.legitimã.⁊.ſ.diceť.⁊
eſt gl.in.l.j.ff.de teſta.ſed legitima ↄuentio parit actionẽ.l.legiti
ma.ſ.e.Et circa iſtũ intellectum Ang.vide ipſum latius in.d.l.
a diuo pio.in prin.⁊ ibi que ſcribit Imo.⁊ d.Alex.in.xviij.colũ.
¶ Quinta fuit lec.O dof.quã refert bal. hic in lec.⁊ cũ ea trãſit.
eã etiã ſequiť Sali.ꝙ paciſcens de parẽdo ſnie a qua extitit ap-
pellatũ:ſi trãſactioni nõ pareať,cenſeť fateri ſe iniuſte appellaſ-
ſe:ideo ſine alia cognitione de principali cã iudex appellatiõis
ꝓnuntiabit bene iudicatũ et male appellatũ.h.d.ſm iſtam lect.
O dofr.et differt hec lectura a lectura precedenti Angel.qꝛ ſm
illam,iudex appellationis pronũtiat appellationẽ deſertam:qꝛ
per illud pactũ cenſetur appellationi renuntiatũ : ſed ſm iſtam
lectu.iudex appellationis ꝓnuntiat,nõ quidẽ appellationẽ de-
ſertam,ſed male fuiſſe appellatũ ⁊ bene iudicatũ,⁊ huic lecture
magis cõueniunt verba tex.ibi velut cõfeſſi.¶ Scdõ premitte,
ꝙ predicti quinq; intellectus reducunť ad tres principales:pri
mus eſt,ꝙ iſte tex.loquať de executiõe prime ſnie,ſm gl.⁊ intel-
le.Guil.Scdõs eſt,ꝙ iſte tex.loquať de executione ↄuentiõis ſm
intellectũ Bar.⁊ cõem.⁊ iſte magis ↄuenit litere,q̃ dicit,iuſtam
conuentionẽ.Tertius intellectus eſt,ꝙ iſte tex.nõ loquatur de
aliqua executione nec ſnie nec ↄuentionis:ſed de pronuntiatio-
ne ſuper appellatione,ſm duos et vltimos intellectus Ange.⁊
O dofr.¶ Tertio premitte,ꝙ difficultas iſtius tex.⁊ eius mate
rie cõſiſtit circa duo monoſyllaba:quid ⁊ qs:primo qd exequen.
an prima ſnia,an cõuentio.Scdõ quis exequať,an iudex q tulit
primam ſniam,an vero iudex appellationis:⁊ qꝛ tex.dicit,ꝙ iu-
dex app.ſuccedit difficultas,qꝛ qñ appel.deſeriť,certe iudex ap
pella.nõ exequiť ſed iudex primꝯ,ac ſi appellatio nõ eſſet inter-
poſita.l.ſi.§.pe.C.de tẽpo.appel.de qbus oibus dicetur.ſ.in gl.
2 ¶ † Primo põdera hic eſſe text. cõtra illud ꝙ ad literam dicit
Inno.in.c.ſi qñ.de offi.deleg.ꝙ iudex nullã conuentionẽ partiũ
coram ſe factã põt exequi.⁊ ita cõtra Innoc.ponderat iſtũ text.
Imo.in.l.a diuo pio.in prin.in.vj.co.ff.de re iudi.ſaluãdo duo-
bus modis,de quibus ibi per eũ.¶ Scdõ no.ꝙ lata ſnia adhuc
res dꝛ dubia,ideo põt trãſigi.naꝫ donec eſt appellatũ vel poteſt
adhuc appellari,ſemp dꝛ dubium ⁊ põt tranſigi.l.⁊ poſt rem. in
prin.⁊.l.poſt rem.cũ glo.no.ſ.de tranſac.¶ Tertio not.ꝙ iudex
appel.dꝫ ſequi conuentionem partiũ.facit.l.ſi cõuenerit.ff. de re
iudi.l.j.§.⁊ poſt operis.ff.de oper.no.nun. ¶ Quarto ſubtiliter
pondera tex.in ver.tranſegerat:quod verbũ cũ ſit preteriti pre
ſupponit ꝙ trãſactio prius ⁊ ante erat facta:deinde poſtea fuit
factum pactũ,de quo in tex.hic Bar.mouet difficultatẽ: naꝫ pri
ma ſnia fuit extincta per appel.poſtea ꝑ tranſactionẽ fuit in to-
tum ipſo iure receſſuꝫ ab appel.q̃ vertebať ſuper dubio: an ſnia
lata eſſet iuſta vel iniuſta.ergo ꝑ pactuꝫ poſtea ex interuallo in-
terpoſitũ nõ põt fieri qõ ſnia extincta mandeť executioni. Bar.
ergo intelligit,ꝙ trãſactio hec nõ fuerit pura : ſed cõditionalis
vt hic per eũ,⁊ iſtud põt perſuaderi ex illis ablatiuis abſol . pe-
cunia non ſoluta,qui reſoluuntur condi.ſi pecunia non ſolueť.l.
ab emptione.vbi diceť.ſ.eo.Ang.vero tꝫ ꝙ pactũ hoc fuerit in-
continenti factũ:tempore trãſactionis.et ſic cenſetur ineſſe trãſ
actioni:per.l.iuriſgen.§.quinimo.ſ.e.nec obſtat verbũ trãſege-
rat:qꝛ intelligiť ꝙ ponať tẽpus pro tẽpore:ꝙ nihil eſt. Fulg.di-
cit:ꝙ iſta nõ fuerunt verba partiũ tranſigen . ſed fuerunt verba
3 iuriſconſulti.† Tu aũt conſidera qõ aſſumptũ Bar.vnde naſci-
tur hec difficultas nõ eſt verũ : qꝛ per tranſactionẽ non recediť
ipſo iure a tota lite.ſed ope exceptionis:patet quia ſi trãſactio
non ſeruatur:põt reuerti ad primam litẽ.l.ſiue apud acta.et. l.ſi
ex falſis.C.de trãſa.⁊.in.l.ſi diuerſa.⁊ in.l.cũ mota.C.eo. de trãſ.
vbi ſentẽtia mandatur executioni:ex quo ſubſtantia appellatio
nis nõ erat ſublata:⁊ ſnia erat in ſuſpenſo: ⁊ ſperabatur ↄfirma-
ri per non obſeruantiam trãſactionis ⁊ deſertioneꝫ appellatio.
⁊ ſic ptꝫ:ꝙ non eſt neceſſariũ reſtringere iſtum tex.ꝙ pactũ hoc
fuerit interpoſitum tpe trãſactio.⁊ ſic tex.ſtabit ꝓprie. in verſic.
trãſegerat.¶ Ultimo no.ex iſto tex.ſcõm intellectũ Bar.ꝙ hic
eſt tex.no.ad duo.primo:ꝙ iſta conuentio quãuis nuda ꝓducit
actionem.Scdõ:ꝙ hꝫ executionem paratã:de quibus duobꝯ.ſ.
diceť.¶ Capio glo.magnã in ver.ſequeť.quã diuide magiſtra-
liter in quatuor partes.In prima ꝑ viã.q.opp.ↄ text.et vno mõ
rñdet.In ſcõ a format qõnem ⁊ ſoluit:dehinc dupľr opponit et
nihil rñdet.In tertia repilogat eandẽ op.prime partis ⁊ ei re-
ſpõdet aliꝭs duobus modis:et ſic tertia pars debet ſimul iungi
cum prima.In quarta:glo.remouet aliam oppo.ſecunda ibi.itẽ
quid ſi ante ſententiam.tertia ibi.item quomodo ſequitur.quar
ta et vltima eſt ibi.in vtroq; ergo caſu.Redeo ad primam par-
tem:cum qua ſimul capio tertiam.⁊ opponitur a ſufficienti enu
meratione:aut enim iudex appel.vult exequi primam ſententiã.
et non poteſt:qꝛ eſt extincta per appellationẽ.l.j.§.ſi.ff. ad turp.
aut vult exequi conuentionem:⁊ ſimiliter non poteſt : qꝛ eſt nu-
4 da gl.in effectu rñdet:ꝙ † appellatio non extinguit ꝓnuntiatũ
ſed ſuſpendit:quam materiam late proſequitur Bald.hic in re-
5 pe.adducendo.xx.ſubtiles rationes pro vnaquaq; parte.† Ve-
ritas eſt:ꝙ appellatio extinguit pronuntiatum conſiderato pre
ſenti ſtatu.Ita loquitur.l.j.in ſi.ff.ad turp.alleg.in gloſ. ſed ſi in
futurum contingat:ꝙ appellatio deſeratur vel ꝙ ei renũtietur
tacite vel expſſe:cenſetur perinde ac ſi appellatio nũq̃ eſſet in-
terpoſita:⁊ ſic reſpectu futuri temporis quo poteſt recõualeſce
6 re verũ eſt:ꝙ dicitur ſtare in ſuſpenſo.† Ex iſta glo.Bart. elicit
vnum qõ putat mirabile:ꝙ ſi ſuper appellatione interponatur
trãſactio:nõ ſolum illi inſtantie renuntiatur:ſed prima ſenten-
tia mandatur executioni:ſi trãſactioni nõ pareatur:qõ eſt mul-
tum no.ſcõm eum.⁊ licet Bart.cõtra hoc opp. ſolue ⁊ dic vt di-
7 xi in tex.in quarto no.† Ex ſecũda parte principali:no.pulchrã
concluſionem ꝙ ſi partes promittunt anteq̃ feratur ſentẽtia ſe
ſatiſfacturas iudicatis:vel ſtare ſententie qualiſcunq; erit:intel
liguntur renũtiaſſe appellationi future.⁊ vꝫ: et non eſt dubiũ ꝙ
per pactum expreſſum poteſt renuntiare appellationi future.l.
ſi.§.fin.C.de temp.app.⁊.l.j.§.j.ff.a qui.app.nõ lꝫ.⁊ ſic habes ma
gnam extenſionẽ ad illa iura.Contra illud opp.gl.de.l.iij.§.j.ff.
rem ra.ha.⁊ nõ reſpondet.tu rñde:ꝙ ibi non fuit ꝓmiſſio imme
diate de ſtãdo ſententie:nec ꝓcurator ꝓmiſit:ꝙ dñs haberet ra
tam ſentẽtiam:ſed ꝓmiſit:ꝙ dñs haberet ratum factũ a ꝓcura-
tore:per hoc nõ prohibetur dñs appellare.Ad idem et fortius
opp.glo.de.l.pe.ff.iud.ſol.vbi qui ꝓmiſit ſoluere iudicatũ: et ſic
ſatiſfacere iudicatis:nõ poteſt appellare:ptꝫ qꝛ ibi querit:an fi-
deiuſſores dati durẽt in cauſa appellationis:ergo nõ eſt verum
ꝙ videatur appellationi renuntiaſſe:glo.nihil rñdet:tu reſpon
de:ꝙ ibi loquitur in ſtipu.pretoria de iudi.ſol.que interponitur
ex neceſſitate:qꝛ aľs ibi defẽſor nõ admittereť:niſi ſatiſdaret de
iudi.ſol.l.filiuſfa.ſ.qui ſatiſd.cog.ideo hꝫ tacitam conditionẽ:ꝙ
ſoluet iudicatũ:niſi appellauerit:qꝛ cum ſit pretoria fundatur in
equitate.l.ꝙ ſi ephesi.ff.de eo qõ cer.loc.ſed non eſt equuꝫ:ꝙ ſol
uat iudicatum:ſi appellat:ſed glo. noſtra loquiť in eo qui volũ-
8 tarie ita promiſit.¶ † Sum in quarta et vltima parte gloſ.ibi ⁊
mandatur per delegantẽ:pro cuius expeditione opponiť ↄ tex.
nam quotieſcũq; appellatio deſeriť:iudex appellationis nõ exe
quitur primaꝫ ſentẽtiam:ſed primus iudex qui eã tulit:qꝛ habeť
ac ſi nõ eſſet appellatum.l.ſi.§.pe. C.de temp.ap.auť.ſi quis liti-
gantium.C.de epi.audi.ergo male dicit.ꝙ iudex appellationis
exequatur:glo.hic rñdet ꝙ iudex delegãs eſt ille ad quẽ appel-
latur a ſententia delegati.l.j.§.ſi.ff.quis ⁊ a quo appelleť: vnde
in hoc tex.iſte iudex delegans exequitur:non qꝛ ſit iudex appel-
lationis:ſed qꝛ delegans exequitur ſniam delegati.l.a diuo pio
in prin.ff.de re iudi.⁊ ſic vult gl.ꝙ ſi fuiſſet iudex ordinarius qui
de iſta cauſa cognouiſſet:ꝙ tũc iudex appellationis non potuiſ-
ſet exequi:iſte intellectꝯ gl.eſt verus in ſe:ſed diminat:ideo Gui.
de cu.melius ſaluat:ↄſiderando tres caſus vt hic per Bar.Iſtã
etiam diſt.reprobant Ja.Bar.Ful.hic ⁊ in effectu Alb.⁊ Bar.
in.l.precipimus.§.officij.C.de appel.quia nõ poteſt reddi ratio
diuerſitatis inter ſcõm ⁊ vltimum caſum.Ego puto ꝙ bona ſit
diſtinctio Guil.⁊ vera ⁊ optima ſit ratio diuerſitatis quam aſſi
gnat ipſemet Gui.⁊ refert Bal.in lectu.in vlti.col.nam quando
appellatio deſeritur per lapſum fatalium:certe iudex apellatio
nis nihil reperit corã eo factũ ꝓpter quod habeat ſe intromit-
tere de aliqua executione:ideo tunc executio ſpectat ad primũ
iudicem:et tunc bene fingitur:ac ſi non eſſet appellatum.ita lo-
quuntur contraria:aliquando appellatio deſeritur nõ per cur
ſum fatalium:ſed propter aliquem actum factum coram iudice
appella.vt eſt in caſu noſtro:ꝓpter tranſactionem corã eo factã
et tũc:quia corã ipſo iudice appellationis reperitur factum ali
quid ꝓpter qõ poteſt intromittere.ſ.cõuentionem de ſtãdo ſen-

tentie que succedit loco snie cõfirmatorie p eũ ferende: ideo põt iudex ap. primã sniaz exequi. ⁊ iste est ꝓprie intellectus tex. sing. in hoc. §. ⁊ lz Bar. hic reprobet: tamẽ cũ isto intellectu tz in effectu idẽ Bar. in. d. l. a diuo pio. in prin. in vlti. col. vbi dicit, ꝙ ideo hic iudex appellationis exequit̃ primam sniam. eo q2 sibi liquet ex forma ↄuentionis corã eo facte. ꝙ sententia prima meretur executionem: quoniã pars ad hoc se obligauit: secus qñ per solum cursum fatalium appellatio deserit̃: q2 tunc iudici nihil liquet. Istum intellectũ etiaz sequit̃ ⁊ reputat sing. Jo. de imo. in. d. l. a diuo pio. in prin. et. d. Ant. de but. in. c. pastoralis. §. preterea. de offi. deleg. quãuis Bal. hic. in rep. in. vij. co. reprobet, per aliqua leuia que videas per te. Magis ob. q2 in hoc tex. nõ apparet, ꝙ transactio fuerit facta corã iudice appe. vel extra iudiciũ. Item ꝓm istum intellectũ, iudex appellationis exequeret̃ primam sententiam, ⁊ tamen iste tex. vult, ꝙ exequatur conuentionẽ partiũ. Ideo Bar. posuit aliũ peregrinũ intellectũ ad hunc text. ꝙ iste tex. nõ loquat̃ de executione sentẽtie, sed de executione ↄuentionis, vt clare dicit text. ibi iustam conuentionẽ ⁊c. sic ꝓm eum est hic tex. sing. ad duo: ꝙ ista ↄuentio ꝗ̃uis nuda cũ sit legitima ꝓducat actionem: scdo ꝙ mereatur executionẽ, sicut stipulatio de iudi. sol. l. j. ff. iud. sol. Istũ intellectũ sequitur Paul. de ca. hic. ⁊ reputat sing. ⁊ Jo. de imo. in. d. l. a diuo pio. in prin. in. v. co. ⁊ ibi d. Alex. in. xvij. ⁊ xix. co. Jo. de Jmol. in. c. pastoralis. §. preterea. de offic. deleg. Pau. de ca. in. l. eũ pro quo. in. j. no. s. de in ius vo. Istum intellectũ reprobant Ang. Sali. et Ful. hic. ⁊ Lu. ro. in. l. j. in prin. de verb. obli. q2 iste text. nihil loquit̃ de executione sed solum dicit, sequet̃ nõ aũt exequatur: sed ad hoc rñde: vt dixi. s. in euidẽtialibus. Scdo mouẽtur, q2 nulla cõuentio (nisi sit pretoria) de iure cõi hz executionẽ paratam. l. minor. xxv. annis cui fideicom. in princ. ff. de mino. l. j. C. de execu. rei iudi. l. iiij. §. si ex cõuentione. ff. de re iudica. l. si pacto quo penam. C. de pactis. Tertio etiam. q2 presupposito, qd ista conuentio mereret̃ executionẽ. vt vult Bar. ꝑ hoc non tollit̃ difficultas. s. relata: q2 talis executio deberet fieri per iudicẽ ordinariũ, et nõ ꝑ iudicẽ ap. l. j. cũ gl. s. si qs in ius vo. nõ ie. ꝑterea 3. bar. facit, q2 nõ apparet in hoc tex. ꝙ tale pactũ fuerit factũ corã iudice, ⁊ sic nõ restringendo literã tex. videt̃ gñaliter ꝓcedere, si pactũ emanauerit extra iudiciũ. Tu aũt sustinẽdo Bar. quãtũ fieri põt, ↄsidera primo, ꝙ bar. fundat se, ꝙ sicut stipulatio iudicatũ solui hz de iure cõi executionẽ. eo q2 sit apud acta. l. j. ff. iudi. solui. certe eodẽ modo ista cõuentio facta in iudicio, Ang. tamen rñdet, ꝙ illud ibi ideo est, q2 illa est stipulatio pretoria, sed certe ⁊ ista ↄuentio est ad similitudinem illius pretorie de iudicato soluẽdo. ita dicit Bart. in. l.
9 suis. in. ij. co. s. q satisd. cog. † adde etiã ꝙ Bal. hic in repe. in. vij. co. primo arguit cõtra Bar. ꝙ nõ referat, an trãsactio fiat in iudicio, vel extra. l. siue apud acta. C. de trãsa. postea dicit, ꝙ nullũ pactum meretur executionẽ, nisi sit pactuz de iudi. sol. ⁊ sic de futuro iudicãdo. l. si. C. de vsu. rei iudi. vel de preterito vt de parẽdo snie iam late, vt hoc tex. qd alibi nõ reperit̃ ꝓm eum. ita etiã
10 Pau. de ca. in. l. eũ pro quo. in primo not. s. de in ius vo. † Scdo põdera, ꝙ Bar. in. d. l. j. circa fi. ff. iudi. sol. dicit, ꝙ ↄuentiones q̃ de iure ↄmuni habent talẽ executionẽ: q2 sunt facte coram iudice, et ei sunt liquide. facit in ar. l. cũ ostendimus. §. fi. ff. de fid. tut.
11 ⁊. l. pacta nouissima. circa fi. ⁊ ibi no. Bal. ⁊ Moder. C. eo. † Tertio ⁊ subtilius cõsidera, quod istud pactũ iudiciale respicit expeditionẽ iudicij: item hz implicitã confessionẽ: ideo primo respectu vestitur calore iudicij vt actionẽ ꝓducat, iuxta glo. in. l. generaliter. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ gl. ⁊ Moder. in. l. eũ pro quo. s. de in ius vo. late Lud. ⁊ alij Moder. post eum in. l. j. in prin. ff. de ver. obl. scdo vero respectu, cũ habeat implicitã cõfessionẽ, app. (in quo principaliter se fundat iste tex.) dz etiã habere executionẽ paratam: sicut ⁊ cõfessio iudicialis. l. post rem. vbi no. Bar. ⁊ alij. ff. de re iudi. l. vnica. ⁊ ibi Bar. in tertio no. C. de confes. tz Bald. in. l. j. in. j. co. C. de exe. rei iudi. ita potes defendere Bar. in vtroqꝫ no. Si tamẽ vis euadere istas amaritudines ad hunc tex. debes tenere lec. Q dof. q̃ est planissima ad hunc tex. ꝓm quã cessant predicte difficultates, ⁊ eam. s. retuli, ꝙ iste tex. nõ loquatur de executione alicuius sententie, nec conuẽtionis: sed decidit quod iudex app. non discusso aliter negotio principali sequendo istaz conuentionem ꝓnuntiauit, velut in confessum, male appellatũ ⁊ bene iudicatũ, ⁊ iste erunt partes iudicis appel. in hoc tex. sicut nulle sunt partes iudicis in cõfessum, nisi in declarando. l. proinde. la. ij. §. notandũ. ff. ad. l. aquil. ⁊ istũ intellectũ tenent Bal. in lectu. Sali. ⁊ Ful. ⁊ iste intellectus ꝓcedit sine scrupulo ⁊ opportune congruit verbis litere.

1 ☞ Creditoribus non preiudicatur per receptionem vsuraruz iuxta diuisionem heredum.
2 Extraneus, an possit soluere pro debitore inuito ⁊ eũ liberare.
3 Debitor ↄuentus si possit ꝓbare de oblatiõe tertij, repellit creditorem agentem.

Post diuisionem.

Diuisio eris alieni facta ꝑ heredes debitoris, non nocet creditoribus, qñ delegatio nõ interuenit, ꝗ̃uis ꝓm illam diuisionẽ receperint solutionẽ vsurarum, vel vsuras accepto tulerint. h. d. materiã posui in. l. ij. C. eo. et dic casum, ꝙ duo heredes debitoris habentes duos creditores. s. titiũ et seiũ, tpe diuisionis hereditatis ↄuenerunt inter se, ꝙ vnus solueret titio totũ illud ꝙ sibi debet̃, ⁊ alius solueret similiter seio, nõ tñ facta est delegatio, hoc est, ꝙ nemo obligauit se suo creditori volẽti ⁊ acceptãti. Certe si vnus heredũ soluat vsuras ꝙ tota sorte ei⁹ qd debet̃ titio nõ tñ preiudicat̃ titio quin possit heredem pro rata cõ
1 uenire. nisi singuli totũ debitum integraliter offerrẽt. ¶ † No. primo ex hoc tex. qd per receptionem vsurarum iuxta diuisionẽ heredũ, non preiudicat̃ creditoribus. Contra hoc oppo. de. l. ij. C. eo. Bar. dupliciter respõdet, primã solu. sequunt̃ Ang. Sali. Ful. ⁊ Pau. de ca. hic: sed nõ est bona, quia tex. iste loquit̃ etiam de acceptilatione que volũtarie fit. Tu rñde clare ex mẽte Ful. ꝙ in. l. ↄria ꝑ petitionẽ et litis cõte. factam cũ emptore hereditatis spõte suscipiẽte iudiciũ constituit̃ emptor efficaciter debitor: ideo censet̃ factũ tacitũ pactũ de non petendo amplius ab herede: sed in hoc tex. ꝑ solã receptionẽ vsurarũ non cõstituitur actio efficax ↄtra vnũ coheredẽ insolidũ: ideo nõ inducit tacitũ pactũ de nõ petendo ar. l. in ꝑsona. §. j. s. eo. ideo vult text. ꝙ interpositis delegationibus, secus esset: q2 per delegationez actio
2 efficax acquirit̃ ipsi creditori. ¶ † Scdo diligẽter no. ex hoc tex. ꝙ sicut quilibet extraneus põt soluere pro debitore inuito: ⁊ eũ liberare. l. soluẽdo. ff. de neg. gest. l. solutionẽ. ff. de solu. ita potest
3 soluere creditori inuito † imo solum offerendo impeditur ne creditor possit agere contra debitorem: vnde si debitor cõuentus potest probare de oblatione tertij, repellit creditorem agentez vt not. ꝓbatur ex hoc tex. in fi. ꝓm Ang. Fulgo. Pau. de ca. ⁊ dicit Pau. de cast. ꝙ istud est perpetuo tenendum menti, ⁊ ꝙ melius probatur in hoc. §. ꝙ̃ alibi. Et ꝙ extraneus habeat ius offerendi, facit tex. in. l. cum postliminij. C. de postli. reuer. l. qui. x. §. j. ff. de solu. ⁊ Bal. hic.

1 ☞ Pactum factum vni qui solus successurus sperabatur, prodest alijs preter spem succedentibus.
2 Dispositio collata, in aliquem respectu alicuius qualitatis, vendicat sibi locum in alio in quem transit illa qualitas.
3 Dispositio testatoris collata in vnum casum, locum sibi vẽdicat etiam in alio casu omisso.
4 Casus omissus a testatore habetur pro non omisso.
5 Pactum factum cum vna persona, alteri prodest.
6 Pater ex solo pacto potuit acquirere dotem heredi suo.
7 Actus etiam inter viuos celebratus reuocatur ꝑpter filios de nouo natos vel procreatos.
8 Pater habẽs solos filios naturales: fecit eos legitimari: ⁊ post ea nascuntur sibi filij legitimi et naturales: talis legitimatio poterit reuocari.
9 Filios habere desperãs si emat possessiones. ⁊ facit ꝙ instrumẽta acquisitionis dicãt in personam fratris quẽ intendit heredẽ instituere: an natis filijs possit fieri reuocatio.
10 Heredem suum aliquẽ appellans in cõtractibus vel in actibus inter viuos: videtur in eum contulisse supremum iudicium.
11 Nominatio qualitercunqꝫ facta inter filios, habet vim testamẽti. ⁊ numero. 15.
12 Testamentum ad pias causas nutu conditum. valet ⁊ tenet.
13 Testamentum conditum a patre inter liberos, nutu. neqꝫ valet neqꝫ tenet.
14 Hereditas põt pactis inter viuos dari ad pias causas.
16 Illud haberi debet ꝓ disposito, qd verisimiliter fuisset statutuz si de hoc disponens fuisset interrogatus.

Pater qui do.

Iste. §. est solennis. ⁊ Alb. inducit ad multas. q. vt hic per eum.
1 † Pactum factum vni qui solus successurus sperabatur, ꝓdest alijs preter spem succedentibus. h. d. ⁊ iste. §. est sing. ꝓm. Paul. de ca. hic. ⁊ eũ pro fin. no. Bal. in. c. j. de duob⁹ fratribus a ca. ⁊ c. et in rubrica. extra de pac. in peñ. co. in. l. cum acutissimi. in. j. col. de fideicõ. et intellige istum text. quãdo pater nondum soluerat dotem: sed promiserat: vt dicit tex. ⁊ tũc ver. manere. ⁊ verb. per exceptionem: stãt proprie. Si autem intelligeres: ꝙ dos esset soluta prout glo. ⁊ doct. etiam intelligunt: tũc improprientur. d. duo verba: ⁊ de significatione verbi: manere: an sit communevel directum vel obliquum remitto me ad Bart. ⁊ alios in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pup. in vlt. char. Intellige etiã text. quod pater instituerit heredes filios suos absqꝫ fratre: ⁊ tũc litera plane ꝓcedit: qd ipsis filijs ꝓderit exceptio doli i totũ: quãuis gl. ⁊ doc. intelligant etiã tex. qñ simul instituit ⁊ filios ⁊ fratrẽ: qui sensus nõ bene ↄgruit litere. Item aduerte qd tex. loquit̃ de exceptione doli: q2 qñ pactũ ꝓdest alteri ꝙ̃ noiato: tũc sibi nõ cõpetit, directa

recta exceptio pacti: sed doli.l.rescriptū.§.fi.τ.l.si tibi.§.cū pos-
sessor.τ.l.τ heredi.§.nos aūt.cū simi.s.eo.¶No.j.ex hoc tex.φ si
pater ɔferat pactū in fratrē τ in heredē: τ postea alios instituat
heredes, et nō ipsum fratrē, φ vtilitas istius pacti acquirit illis
2 alijs heredibus.† Unde ex hoc tex.infert Pau.de ca. esse sing.
notādū, φ dispositio collata in aliquē respectu alicuius qualita
tis vendicat sibi locū in alio in quē transit illa qualitas. Itē ad
hūc tex.vide qd not.decidit Bal.in.l.cū acutissimi.ad fi. C.de fi-
deicō.ex cuius decisione habes magnā extensionē ad istū tex.φ
pcedat etiā si filij fuissent nati tpe isti⁹ passi: et collige etiā limi-
3 tationē vt ibi per eū.¶† Scdo no.ex hoc tex. bonam regulā in
materia vltimarū volūtatū φ dispositio testatoris collata i vnū
casum locū sibi vēdicat etiā in alio casu omisso, qñ verisimile est
φ testator idē disposuisset si cogitasset de illo casu: pnt etiā not.
gl.fi.q semp allegat ad hoc.facit tex.in.l.luci⁹.§.titius.τ ibi bar.
et mod.ff.de lib.τ posth.τ tex.in.l.fi.ṡm intellectum Bar.τ com-
munē.C.de posth.here.insti.¶Facit φ etiā pulchre determina
uit Ricar.mal.cre.in.q.p eū disputata, q̄ inci.qdā in testō suo sic
dixit, φ si testator reliquit vxori sue fundū in vsumf.seu in gaudi
mentū p toto tpe vite sue, dūmodo vidua manserit, et post eius
mortē reliquerit illū fundū titio. pone φ vxor statim se marita-
uerit, debebit ne statim habere fundū, an vero debebit expecta
re mortē naturalē ipsius mulieris: determinauit φ titi⁹ statim
habebit: qr testator ita disposuit: qr credebat φ vxor sua deberet
remanere vidua, τ si credidisset φ deberet nubere statim reli-
quisset titio. Illā dispu.refert τ sequit̃ Jo.an.in addi. Spe.in ti.
de se.nup.sup rub.istā.q.habes late disputatā p bar.τ lati⁹ Alb.
τ bal.in aut. hoc locū.C.si muli.scdo nup. Idē per.s.dicta tenēt
Pau.de ca.Lu.ro.τ mod.in.l.si ita heres scrip⁹ p illū tex.ff.de
acq.here.Pau.de ca.τ.d.Alex.in.l.si mater.C.de instit.τ substi.
d.Alex.l.in gallus.§.τ qd si tm̄.in vlti.col.ff.de libe.τ posth.et in
l.mulier.ad fi.prin.ff.ad treb.τ in cōsi.cxxx.in.ij.volu.incip.attē-
tis verbis testamēti.τ in ɔsi.c.in.iiij.vol.inci.visa parte testamē
ti.in.ij.col.ad fi.τ seq.vide not.tex.in opp.in.l.vxori vsumfructū
4 ville.ff.de vsufru.leg.† Et ex isto no.habes pulchrā limitationē
ad regulā q̄ habet, φ casus omissus a testatore habet̃ p omisso τ
relinquitur in dispositione iuris cōis.l.cōmodissime.ff.de lib.et
posth.l.si extraneus.ff.de cōdi.ob cau.l.si eū dotē.in prin.ff.solu.
mat.qr est verū nisi ex ṗsumpta voluntate testatoris aliud sit: vt
5 hoc tex.no.¶† Tertio no.ex hoc tex.aliā limitationē ad aliā re
gulā, q̄ hʒ φ pactū factū cū vna psona alteri psone non ṗdest.l.
si vnus.§.ante oīa.s.eo.limitat̃ ex presumpta volūtate vt hic:
ṡm Ang.q̄ voluntas presumpta colligit̃ qñ dispositio ɔferebat̃
in aliquē rōne alicuius qualitatis.deinde illa qualitas fuit trāſ-
6 lata in aliā psonā.¶† Quarto pōdera tex.in ver.pactus qd pa-
ter ex solo pacto potuit acqrere dotē heredi suo: qd vr̄ falsum, cū
in patre requirat̃ stipulatio.lʒ in extraneo sufficiat pactū nudū.
l.auia.C.de iur.do.τ rō diuersitatis ponit̃ p scribētes.in.l. si cuʒ
dotē.in pn.ff.sol.mat.glo.hic fatet̃ ɔtrarīū, τ rn̄det φ hic pactus est
p stipulationē, qd est destruere tex.Ange.τ Pau.de ca. rn̄dent
φ ɔtrarīū pcedit qñ agit̃ de pīudicio filie: qr morte mariti soluebat̃
matrimoniū: τ sic actio de dote erat ɔsolidanda in ei⁹ psona: tūc
bene requirit̃ stipulatio.ita loquunt̃ iura ɔtraria: sed hic loquit̃, qñ
nō tractabat̃ de pīudicio filie: cū filia premortua esset ante prēz
sine liberis, quo casu in psona patris cōsolidatū erat ius ipsius
actionis de dote. Rapb.Ful.multū exclamat ɔ istā solutionē di
cens, φ sepe magini legū ɔmentatores errāt: τ φ ang.hic, de di
recto dicit ɔ istū tex.vbi filia fuit defuncta post mortē pr̄is. Lu
rectius ɔsidera, φ iste tex.bene loquit̃, qñ ɔuētio pr̄is fuerat illo
mō ɔcepta, si filia moreret̃ sine liberis post ipsum patrem: sed an
iste casus euenerit, φ filia fuerit mortua ante patrē vel post, non
aperit̃ in litera.τ sic Ang.nō dicit de directo ɔ istū text.bene te-
7 nendū est, φ verifit̃r ita debuit ɔtingere in hoc tex.¶† Quarto
no.ex hoc tex.ibi, illo tpe quo alios filios nō habuit, φ ppter fi-
a lios de nouo natos[a] vel pcreatos reuocat̃ act⁹ etiā inter viuos
celebrat⁹.facit.l.si vnq̄.C.de reuo.d.l.ḡnaliter.§.cū aūt.C.de in-
sti.τ subst.l.cū acutissimi.C.de fideicō.τ.l.cū au⁹.ff.de ɔdi.τ dem.
vn̄ p istū tex.Bart.fundauit quandā opi.φ legata nō sustineant̃
pauł.ex cā.C.de libe.pte.qñ posthumū ignorāter pterijt.ō quo
passu qr subtilis est, dicet̃ in aut.ex cā.post Bar.ibi.τ bar.in.l.fi
8 lio pte.ff.de inīu.rup.† Itē p istū tex.dicūt Guil.de cu.τ Alb.de
b ros.hic: φ si pater habēs solos filios[b] naturales, fecit eos legiti-
mare: τ postea nascant̃ sibi filij legitimi τ naturales, φ talis legi
timatio reuocet̃: qr pater verifit̃r nō fecisset legitimari filios na
turales, si sperasset se habiturū filios legitimos τ naturales.τ di
cūt ita tenuisse Dy.in lec.et in ɔsilijs. Tene in ɔtrarīū.nā cōis sn̄ia
est, φ lʒ p natiuitatē filiox legitimox τ naturaliū fiat reuocatio
quo ad bona: tn̄ nō fit quo ad statū psone, τ sic ipsa legitimatio
nō reuocat̃, ita tʒ Rayn.τ cōiter scri, .l.ex facto.in pn.ff.de vulg.
τ pup.reiecta distin.Bar.ibidē tʒ Spe.τ Jo.and.in ti.de suc.

ab intesta.§.j.in versi.sed ex facto queritur. Oldra. Lau.in cōsi.
cclxvij.inci.factū tale est quidā τc.Bal.in.l.eam quā in.ij.col.C.
de fideicō.l.cum quis.C.de natura.libe.Cy.in.l.si vnq̄.τ ibi late
Sali.C.de reuo.do.Ang.in.l.humanitatis. C.de impu.d.Ant.
τ.d.Abb.in.c.per venerabilem.qui filij sint le.And.de iser.in.c.
naturales.si de feu.fue.cōtro.inter do.τ agna.do. Alexā.in cōsi.
cxxxviij.inci.opportune cōsideratis.in.j.vol.τ late Lu.ro.in cō-
si.clxiij.inci.in pposita cōsultatione primo videñ. in vltimo du
bio.τ ibi fortius attingit, φ etiā si comes palatinus habeat po
testatē legitimādi limitatam, vʒ sine tn̄ preiudicio legitimox vel
legitime plis, qd adhuc pcedit cōis decisio doctorū, τ nō reuo-
cabitur legitimatio, quia talis clausula intelligit̃ sine preiudicio
legitimox, q̄tum ad bona: sed non q̄tū ad personam vel legiti-
9 mationē.¶† Itē per istū tex.vide aliquas decisiones per Alb.
hic, maxime de eo qui desperās habere filios emebat possessio-
nes.τ faciebat qd instrumēta acquisitionis dicebant in personā
fratris quē intēdebat heredē instituere, an natis filijs possit fie-
10 ri reuocatio. ¶† Ultimo istū tex.in fi.in ver.in fratrem suū iu-
dicium supremū cōtulisse videat̃.no.Bart.τ fuit eius originalis
ponderatio, qd qui in cōtractibus vel in actibus inter viuos ap
pellat aliquē heredē suum, videt̃ in eum contulisse supremum
iudicium, τ sic videt̃ eum facere heredē. Et istud pcedit cū effe-
ctu in pia causa, per.c.fi.de succes.ab inte.vel inter liberos per.l.
hac ɔsultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.vel in milite per.l.lʒ.
C.eo. In alijs secus, cū deficiat solēnitas testamenti. qd perpe-
tuo teneas cordi.qr in practica est magna decisio, τ qr passus est
magne vtilitatis, intendo eū bene examinare. Istaʒ decis. repre
hendit Ang.τ Pau.de ca.p hec duo fundamenta, qr actus con
trahendi realiter τ effectualiter differt ab actu testandi.l.verba
gesserūt.ff.de verb.sig.ergo ex verbis platis in cōtractu, nō pōt
resultare institutio, vt ptʒ arguēdo a speciali in.l.lʒ. C.eo. Scdo
moti: qr pacto inter viuos nō pōt quis fieri heres: imo est phi-
bitum.l.hereditas. C.de pac.cōuen.l.fi.C.de pac.nec ob.iste tex.
quia rn̄det Pau.de ca.φ pcedit destinatiue nō dispositiue. nec
pcedit ac si factus esset heres tūc.τ miratus est Bart.non ita
dixerit.refert etiā Bal.tenere cōtra Bart.sed Bal.in lect.ordi-
naria nihil tangit.sed in lec.antiqua tʒ cū Bar. Rapb.Fulg. di
cit φ Bar.pōt defendi a fundamento.s.facto: qr nō fuit Bar.ita
supin⁹: cū sciret φ pacto nudo nō pōt dari hereditas.sed in hoc
tex.inter socerū τ generū bene erat ɔctus: sed nō quo ad fratrē
in quem vltima voluntas conferebat̃: reprehendit tn̄ Bart.alia
rōne.eo qr iura alleg.per Bar.loquunt̃: qñ verba sunt principa-
liter emissa al's etiā in milite nihil disponūt.l.diuus.ff.de sta.mi.
§.plane.insti.eo. Tn̄ p Bar.dicit facere tex.i.c.fi.de succes.ab in-
test.τ aliud nō dicit: retuli oīa que tradunt a scri.hic i isto passu.
¶Adde: qd cōtra Bar.tʒ Ang.in.l.epistola.in prin.j.e. per gl.
ij.ibi: in verbo nullā: dū dicit: nō aūt epistola.q̄ glo.ṡm Ang.ibi
de directo cōfundit istam opi.Bar.sed tu caue: φ illa glo.nō lo-
quit̃ in casibus specialibus in quibus loquit̃ Bart.adde etiā qd
Lud.ro.in repe.aut̃.similiter.C.ad.l.fal.in.vj. speciali pie cause
inter ɔctus: refert istud dictū bar.τ dicit φ nō reperit̃ alibi: ɔ il
lud reprobat p regulā dicte.l.hereditas.C.de pac.ɔuē.τ qr tex.
iste nihil pbat: qr lʒ dicat qd videatur in eū supremum iudicium
ɔtulisse: nō tn̄ dicit: qd ppter hoc frater fuerit insti. Subdit tn̄ φ
opinio Bar.forte seruaret̃ in practica p alios.sed nō p eū: eo qr
Bar.nūq̄ in hoc habuit ɔdictorem vsq̄ ad tēpora sua. Sed nō
meminit Lu.qd Ang.Rapb.Ful.τ Paul.de ca.hic tenebāt ɔ
Bart.vt.s.retuli. Postea Ludo.in eadē repetitione: aut̃. simili
ter.in.xvi.co.in vltimo speciali pie cause inter cōtractus: in ver.
secūdo inquantū in.vj.mēbro dixi falsum fore τc.dicit: quod pro
opinio.Bart.est tex.in.l.vltima.C.fami.herciscū. sed qd ibi spe-
ciale est i illo: cui magis debetur hereditas q̄ ecclesie: quia qui
ecclesiam vult instituere et filium exheredare alium querat pro
consilio q̄ augustinum: et dicit text.in.c.fina.xix.q. vltima.glos.
in.l.si quis ad declinandam. C.de epi.et cleri.et in.l. hoc colore,
ff.de inoffi.testa.τ sic Lud.tenet cum Bar.vno casu: scilicet in fi-
lijs. Contra Barto.etiam facit quod volunt Pau.de cast.τ do.
Alexand.in.l.pactum quod dotali.C.de pac.illa nominatio vel
conuentio de qua in illo tex.non tamen haberet vim testamenti
per.l.licet. C.de pac.arguēdo a speciali. Tamen cōtrariū tenet
ibi do.Alex.per doctrinā Bar.τ sic Alex.ibi sequit̃ decis.Bart.
quā etiā sequit̃ in.l.lʒ inter priuatos.C.eo.nō tamen facit de pre
dictis mentionē.¶Ego teneo opinionem Bar.pro qua cōsule
rem τ iudicarem.τ pro ea pondera bene facere istū tex. in verbo
supremū iudiciū contulisse videat̃: si ita est: ergo per illam nomi
nationem videt̃ eum instituisse heredeʒ. Istud probatur ex alio
tex.simul iuncto in.d.l.hereditas in verbo iure testamenti. C.de
11 pac.ɔuen.¶† Secūdo ineuitabilter stringit tex.in.d.l.fi. C. fa.
ber.vbi inter filios: nominatio qualitercūq̄ facta habet vim te
stamenti: ergo idē in ecclesia. Non obst.illud qd dicit Lu.φ he-

a ¶Nouo natos. Adde tex.in.c.fin. xvij.q.iiij. gl.in.c.si qs nascit̃. xxj. q.ij. Jo.an. in addi.spe. in ti.de istr. edit.i.§.por ro.in addi. inci.hoc cer tū est. Old. cōsil.clxxij. inci.quidaʒ habens vni cum filium. Lud.ro.ɔs. cclxxix.ici. non est du bium.

a ¶Solos filios. Adde Ant.de ro. i trac.de legitimatiōe Ja.zochuz de ferraria. in rep. c. p venerabilē, q fi.sint leg. Jo.an.ī regła sine cul pa.de regu. iur.li. vj.in mercu.

reditas magis debeatur filio q̃ ecclesie. ⁊ q̄ d. l. fi. nō h3 locū in ecclīa, nec in pia cā: q2 ꝯriū3 in terminis t3 Bar. in repe. l. j. C. de sa. san. eccl. in. vj. q. pun. circa prin. vbi ꝯcludit: q̄ si circa filios instituēdos sufficit qualecūq3 iudiciū. d. l. fi. C. fa. her. multomagis qñ testm̄ fit ꝓ aia ⁊ respectu religionis, cum aia sit preferenda. l. sancimus. C. de sac. san. eccl. ⁊ q̄ d. l. fi. habeat etiam locū in testō ꝯdito ad pias cās, t3 do. Ab. in cōsi. xj. inci. in causa q̃ vtit inter hospitale sancte Marie. do. Alleḡ. in. l. pactum dotali. C. de colla. ⁊ in ꝯsi. ccviij. inci. viso testō in. v. co. ad fi. Nō obstat autoritas aug. q̄ qui vult ecclesiam instituere ⁊c. q2 ꝓcedit quo ad legitimam, in qua magis fauetur filio q̃ ecclesie. Jta ꝓbat tex. in auť. si qua mulier. in ver. legitima nulla diff. ⁊c. ⁊ ibi Bal. ⁊ Salic. ad hoc no. C. de sac. san. eccle. Sed excepta legitima magis fauetur ecclesie vel pie cause q̃ filijs. Jstud ꝓbať in. d. auť. si qua mulier

12 in ver. fi. ⁊ ibi Bal. ⁊ Moder. ad hoc no. † Jstud etiā clare ꝓbatur. nā testm̄ ad pias causas[a] nutu cōditum valet ⁊ t3: vt est glo.

a approbata in. c. cū tibi. de test. quem notat ⁊ sequitur Bald. in. l. j. in lect. in. ij. co. C. de sac. san. eccle. Ang. ⁊ Mod. in. l. iubemus.

13 C. de sac. san. ec. † ⁊ tñ testm̄ ꝯditū a patre inter liberos nutu, nō valet neq3 t3, prout t3 Ang. ⁊ Moder. in. d. l. iubemus. Ange. in l. in fraudē. §. j. ꝑ illū tex. ff de testa. mili. Bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. et in epla. C. de fideicom. Et ꝑpterea per hanc doctrinaз egregie ꝯsuluit Pet. de ancha. in cōsi. xliij. incip. prima facie videtur ⁊c. q̄ dispositio. l. cum auus. cum si. ff. de cōdi. ⁊ demon. nō habet locum, qñ pia causa esset substituta, cū accepta legitima magis fa

14 uetur pie cause q̃ filijs. ¶ † Tertio principaliter pro opi. Bar. stringit: q2 imo hereditas pōt pactis inter viuos dari ad pias causas: ita t3 sing. Bar. in. l. fi. in vlti. colum. C. eo. Bald. in auť. si qua mulier in vlt. colum. C. de sac. sanc. ec. de cuius veritate vide per do. Abb. in. c. fin. in. j. no. de succes. ab intesta. ⁊ in. c. in presentia in. ij. colum. de ꝓba. per do. Alleḡ. in. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de verbo. oblig. Et per hoc apparet respōsum ad ꝯria fundamenta que retorquenť ad oppositum: et sic remanet defensata opi. Bart. ¶ Duo tñ videnť refragari sup quibus cogitabis. Primo inquantū dixi quod. d. l. fin. C. fa. herci. volensq3 nominatio facta inter liberos qbuscūq3 indicijs sufficiat ⁊ habeat vim testamēti: q̄ illa. l. habeat locū etiam in pia causa. Hoc non videtur bene dictuз: nam ratio illius. l. fi. est, quia causa intestati fouet causam testati. l. hac consultissima. §. si quis autem. C. de testa. quia omnino liberi erant ab intestato successuri. Sed ista ratio cessat in ecclesia que ab intestato non succederet. Secundo obstat, q2 deficiunt solennia testamenti. nam ꝑ3 hoc vř q̄ etiā in milite non debeat sufficere, cū etiā in testō militis ꝓ solennitate requirať q̄ testes sint rogati. l. diuus. ff. de test. mil. §. plane. inst. eo. ꝑm tamen distinctio. glo. no. in. l. milites. C. eo. qō non est hic. ¶ Considera tñ in hoc vltimo ꝑpter tex. in. l. l3 inter priuatos. C. eo. vbi in milite illa ꝯuentio h3 vim testamēti: ⁊ tamen ibi te

15 stes nō fuerunt rogati. ¶ † Pondera etiā in predictis q̄ Bar. adducit auť. Jtē si qs. C. de natu. lib. que multum videtur facere arguē. a simili. ibi enim sola nominatio in actu qui non pendet a voluntate sola patris, vc3 legitimationis, que non pēdet a sola volūtate: sed requiritur quod legitimet vel ꝑ subsequens matrimoniuз, vel per rescriptū aut per dationē curie: vt in auť. q. mo. na. effi. leg. per totū. ⁊ tñ ex sola noiatione quam pater facit de filio naturali. appellando eū simpliciter filiū, dř eū legitimare: vt ibi: ⁊ in corpore vnde sumiť: ergo idem in casu nostro. Limita tñ d. auť. Jtē si qs, duob⁹ modis. Primo, vt ꝓcedat qñ filius naturalis esset natus ex tali muliere cuз qua pater potuisset honeste contrahere matrimonium, tunc ex sola nominatione bene diciť eum legitimare: sed qñ esset natus ex muliere cum qua pater nō posset honeste ꝯhere matrimoniū, puta q2 meretrix ⁊ pater honest⁹: tūc secus. ita singulariter Bart. in cōsi. incip. neratius contradicij: s3 Bar. nō ita expresse dicit, ꝓut Ange. qui ipsum refert et sequiť in. §. j. in auť. q. mo. nat. effi. legi. ⁊ in. §. ad hec. in auť. vt li. ma. ⁊ auie. ¶ Secundo limita not. ex eo qō dicit Bal. in. c. illud. de presum. vbi no. dicit, qō si quis suscepit filium naturalem ex tali femina cū qua pōt honeste nubere, certe non pōt filiū naturalē aliter legitimare, nisi ꝯhendo matrimoniū: ideo si aliter tūc legitimarenō posset: ergo nec ꝓ noiationē filij. cogita. ¶ Capio gl. in ver. ꝓ excep. ista gl. in. j. ꝑte vř ponere tres intellect⁹ ad tex. sed vt eā fundamentaliter intelligas, diuide in quatuor ꝑtes principales. Jn ꝑma duplr intelligit tex. Et aduerte q̄ si in hoc tex. frater fuit institut⁹ simul cū filijs postea natis, tūc ꝓcedit ꝑmus intellect⁹ gl. aľs ꝓcedit scḋs. Jn scḋa parte q̃ est ibi: vel dic scḋo. l3 gl. videať ponere aliā declaratione ad tex. tu aduerte, q̄ gl. remouet tacitū ꝯrium, nā q̄ filij habeat exceptio. d. istud videť nihil ꝓdesse, ex quo maritus habebat dotē, ⁊ sic ipsi nō possi debāt, ꝑpter hoc gl. voluit dicere, q̄ filij habent actionē de dote ad repetendū dotē. et si eis excipiať, q̄ dos fuit ꝑ pactum promissa fratri: ipsi habēt replicationē vigore taciti pacti: ⁊ istud est

a ¶ Testamē tuз ad pias causas. ad de bar. i. l. j. l. §. si qs ita de vbo. ob. Jo. d imo. i l. in eo. ff. de test. ang. in l. in fraudē. in. §. j. ff. de test. limita. pau. de ca. i l. in epla. C. de fideicō.

quare gl. hoc exposuit exceptionē. i. replicationē, s3 tu dic meli⁹ vt dixi in euidētalib⁹ tex. Jn tertia parte q̃ est ibi. ⁊ no. hic arg. gl. inducit istū tex. in ar. ad decisi. i qua cōiter teneť distinctio gl. ꝓut est tex. in. c. qm̄ Abb. ⁊ ibi cano. de officio deleg. dixi in. l. mo

16 re. š. de iurisd. om. iu. † Jn quarta ⁊ vltima gl. colligit vnū no. et quotidie ad hoc allegat ⁊ dicit Bal. in scḋo no. q̄ ista gl. est optima ⁊ mēti tenēda, nedū in legib⁹ ⁊ statutis: sed etiā in cōuentionibus ⁊ rescriptis, vt illud habeat pro disposito qō verisimiliter fuisset statutū, si de hoc fuisset interrogat⁹. idē t3 Bal. in. l. j. C. q̃ res pig. ob. pos. facit tex. in. l. barbari⁹. in ver. s3 ⁊ si sciuisset. ⁊ ibi Bal. in ꝑmo no. ad hoc. ff. de of. ꝓto. ⁊ q̃ dixi. š. in tex. in scḋo no. Jtē ꝓ ista gl. bñ facit tex. in. l. fi. ꝑ3 intellectū bar. Bal. ⁊ alios ibi. C. de posth. here. insti. ⁊ in. l. titi⁹. §. luci⁹. ⁊ ibi pau. de ca. ⁊ do. Alleg. ad hoc notāt. ff. de libe. ⁊ posth. Et vide Lu. ro. q̃ pulchre loquiť in ꝯsi. cv. inci. viso themate. istā gl. vř limitare do. Anto. de bu. in cle. j. de rescri. ꝑ gl. j. ibi quā ad hoc sing. not. ⁊ sequiť ibi Jo. de imo. in. iiij. co. vt non habeat locū, qñ essemus in materia exorbitāti a iure cōi: q2 ibi nō fieret extēsio, nisi ex verbis vel ex mēte specifica. nō aūt ex mēte gñali sumpta ꝑ idētitaťe rōnis: et ita dicunt debere intelligi gl. in. c. j. de tēp. ord. in. vj. ⁊ dicit imo. qō istud est qō dicere solebat in cathedra recolēde memorie preceptor suus do. Frā. de rāpo. sed tu caue. q2 isto mō nūq3 ꝓcederet ista gl. ⁊ l3 in correctorijs vel in penalib⁹ nō fieret talis, extēsio: tñ bñ fit in exorbitantib⁹, vt habeť per Bar. in. l. fi. cōstāte. in prin. in. ix. q. j. partis principalis. ff. sol. ma. cū similib⁹. Jason de Mayno Mediolanēsis vtriusq3 censere doctor, legens in Anthenorea ciuitate ⁊ florentissima patauina academia.

1 ☞ Pactū de liberādo in futurū, ꝓducit exceptionē in ꝑsenti.

Si intra. ¶ Jsta. l. est subtilis. h. d. Ex pacto de liberando ꝓ acceptilationē facto sub cōditione, si soluatur pars debiti ꝯditione impleta nō ꝯpetit actio: s3 exceptio. h. d. Nō est ꝑ3 bal. alb. ⁊ Mo. hic. q2 ista traditio est necessaria ꝑpter ꝑambulā oblificacē. ideo nō vestit pactū nudū nec ꝯctū innoiatū. iuxta gl. in. l. in traditionib⁹. ꝗ. e. aliā rōnē assignat bal. in. c. cū Joānes eremita circa fi. de fide instr. vbi dicit, q̄ implementū conditio. tūc vestit pactū nudū qñ affert materiā ꝓ materia. i. vtilitatē ꝓ vtilitate: aľs non: ⁊ in hoc dicit ꝯsistere intellectū isti⁹ subtilis. l. voluit dicere, ꝓut clari⁹ dicit idē Bal. hic ⁊ etiā bar. circa finē q̄ qñ implementū ꝯditio. est tale q̄ ꝑ illud augeť vtilitas aduersarij: tūc bñ vestiť pactū: aľs vbi nihil accressit aduersario: sec⁹ est. ita loquiť ista. l. cum illud qō hic soluebať erat aľs pure et efficaciter debitū: soluebať ex necessitate preambule obligationis: de quo etiā vide per Bal. in. l. interloquutio. C. ꝯminatio. vel epistolas. et in. l. qm̄. C. de re. ꝑmu. Ang. hic. ⁊ in. l. cū ad ꝑsens. per illū tex. ff. si cer. pe. Scḋo ad istā. l. vide no. extēsionē ꝓ Bald. in. l. cū allegas. in. v. oppo. ad fi. C. de vsu. quā refert ⁊ sequiť Lud. ro. in. l. sti

1 pulatio ista. §. alteri. ff. de ver. ob. ¶ † Tertio no. ex hoc tex. ꝑm Bar. Ange. ⁊ alios: q̄ pactū de liberando in futurū: ꝓducit excep. in presenti. qō est perpetuo tenendū mēti: ꝑm Bar. ⁊ ad hoc iste tex. est sing. ꝑm Ange. Simile in liberatione per testatorē in futurum relicta. nam anteq̃ heres liberet: habet legatari⁹ exceptionē contra heredē agere volentem. l. iiij. §. nunc de effectu. ff. de libe. lega. l. si creditores. C. de fideicom. ⁊ in. l. si non sortem. §. adeo. ⁊ ibi glo. no. ff. de condi. inde. facit q̄ vult Joā. an. in addi. Specu. in titu. de instru. edi. §. ostenso. in addi. incip. dixit Rolādinus. Ex isto no. sequitur effectus ꝑm Ange. q̄ licet ex tali pacto nō oriatur ius agendi vt hic: tamen potest implorari officiū iudicis vt eum faciat liberari ꝑm glo. no. in. l. si contendat. ff. de fideiusso. ⁊ in. l. aurelius. §. si centum. ff. de lib. le. notatur in. l. si finita. §. eleganter. ff. de dam. infec. facit quod vult Bal. in. c. pastoralis. §. quia vero. in vlt. colum. de offici. delega. quod iudex potest condemnare actorem ad absoluendum reum: allegat glo. in l. labeo. in glo. ij. ad fi. ff. de arbi. quam gl. dicit esse vtilem pro tutoribus: qui petūt absolutionēs administrationis ne sint in perpetua vexatione. ¶ Capio gl. in verbo non habeat ꝓ cuius intelligentia aduerte: quod gl. simul immiscet duo contraria que debent separari: et habent separatas sol. Primuз contrarium est. naз quando in traditio. apponitur pactum: vestitur coherētia tradi. ad hoc gl. allegat duas. ll. s. l. in traditionib⁹. ꝗ. e. ⁊. l. reb⁹. C. de re. ꝑmuta. ergo hoc pactū debuit vestiri coherētia traditionis: ⁊ sic ꝓducere actionē: ⁊ ad hoc gl. ponit duas primas solutiones. Secundum cōtrarium est: quod in hac. l. fuit contractus innominatus. Conuenio te vt soluas partem debiti ergo per solu. et sic rei interuentu d3 pactum nudum vestiri: ad hoc glo. allegauit. l. ex placito. C. de rerum ꝑmu. ⁊ ad hoc contrariū gl. respōdet vno mō: ꝑm hāc declaratio. ista gl. d3 magistraliter diuidi in quatuor partes. Jn ꝑma declarat text. ⁊ ista est plana. Jn secūda opponit contra tex. miscēdo simul duo ꝯria que tū diuerso modo obstāt. Jn tertia rñdet primo ꝯrio duobus modis.

Jn quarta

In quarta, rñdet scdo 2rio: scda ibi: sed videt. tertia ibi: ad hoc rñde duobus modis. quarta ibi: vel dic fm Jo. q hic fuit. Ista est fundamẽtalis diuisio hui⁹ gl. bñ intellecte, q̃uis primo aspe ctu gl. videaf formare q̃stiones. Circa primũ gl. j. sol. videt colo rata, q hic pactũ fuit appositũ ex interuallo ante tradi: sz nihil valet: qz etiã si pactũ fuisset appositũ incõtinenti adhuc nõ vesti retur cohereñtia traditiõis cũ fuerit necessaria: vt pdixi. secũda solu. gl. est vera: sed non eius ratio qñ traditio fit ad liberãdum non vestit pactũ nudũ, istud est verissimũ: ratio autẽ gl. qz idem actus non põt operari liberatiõẽ ⁊ obligatiõẽ nõ est vera: qz imo diuersis respectibus põt vtrũq operari. l. in numerationi bus. ff. de solu. allegata in glo. vera ergo ratio est: qz qñ traditio fit ad liberandũ, certe fit ex necessitate precedentis obligatiõis sed ita est, q traditio necessaria nõ vestit pactũ, gl. in. l. in tradi tionibus. j. eo. Et ex hoc inferunt Bar. ⁊ doc. q si prima obliga tio fuisset naturalis tm̃, vel debitor habuisset dilatiõẽ ad soluẽ dum: ita qd intra illũ diẽ cogi nõ potuisset, tũc pactum vestiref coherentia traditionis: qd not. qz est magna limitatio ad istum tex. Circa scdm contrariũ, q solutio gl. nõ est vera, cũ attẽta for ma cõuentionis. in ista. l. fuerit cõuentio si mihi solueris te libe rabo: ⁊ sic fuit do vt facias. Itẽ non est verũ illud quod vult glo. q contractus innominati denominent a modo ineũdi: imo fm Bar. debet variatio fieri fm personas sicut in emptione ⁊ vẽdi. de quo latius per Bar. in. l. cũ mota. vbi dixi. C. de transa. Item dum gl. ista vult q contractus innominati possint fieri sub con di. per dictionẽ si. idẽ vult gl. in. l. hoc iure. §. j. ff. de dona. cõtra rium tenet gl. in. l. si quis cũ debitore. ff. de iureiuran. vbi dixi de hoc, concordãdo. vt p Bar. ⁊ alios hic ⁊ ibi: q̃tum ergo ad istud secundum cõtrarium gl. responde fm Bart. ⁊ clarius Ange. et Pau. de ca. hic: q implementũ conditionis nõ vestit pactũ nu dum, nec talis rei interuentus quãdo illud prius erat in obliga tione: ita proprie loquitur tex. hic. secus qñ ille interuentus rei non erat al's in oblig. effica. idem tenet Jmol. in. l. hoc iure. §. j. ff. de dona. Et ita limita omnia iura que dicunt quod cõtractus innoiati vestiunt rei interuentu. l. naturalis. ff. de prescrip. ver. l. ex placito. C. de re. permu. glo. ⁊ doct. in. l. iurisgentium. §. quin imo. s. eo. Jason Padue.

1 Onus soluendi tributa fiscalia pertinet ad possessorẽ etiã si possideat non vt dominus: sed ratione pignoris.

Inter debitorem.

C On⁹ soluendi tributa fiscalia trãsit ad possessorẽ: ⁊ pactuz in 2rium factum non vz. Itẽ p pactũ possunt naturalia 2ctus alterari et mi nui. h. d. cũ. l. seq. C † No. q onus soluẽdi tributa fiscalia ptinet ad possessorẽ etiã si possideat non vt dñs: sed ratione pignoris: vt hic: ⁊. l. in summa. C. de pig. ⁊. l. fi. vbi gl. no. C. de pred. ⁊ om. re. nauicu. lib. xj. ⁊ in. l. in plures. ff. de pub. no. Bal. in. l. cum notissi mi. C. de prescrip. xxx. anno.

Cum in eo.

Tutor idemq creditor dz esse cõtentus ea parte ad quã cete ros creditores reuocauit. h. d. ⁊ est sing. fm Pau. de ca. C Capio gl. in ver. eadẽ parte. quã diuide in tres partes. Jn prima colligit ex tex. no. ⁊ ad illud allegat plures cõ cor. Jn scda querit ⁊ rñdet. Jn tertia p viã no. oppo. cõtra tex. ⁊ nõ soluit. Tu solue fm gl. in. l. cũ hereditas. ff. de admi. tu. q offi cium suum non est sibi dãnosum: sed pactũ maioris partis cre ditorum: ptz qz etiã si non esset tutor idem priuilegiũ sibi fieret l. rescriptum. §. fi. cum seq. s. eo.

1 Diuisio est contractus innominatus: ⁊ solo consensu non producit actionem.

2 Pactum diuisionis vestitur traditione.

Diuisionis.

Pactũ nudũ de diuidẽdo, nõ producit actionem, nisi sit val latum stipulatione vel traditione. h. d. C † No. primo

1 q diuisio est cõtractus innominat⁹: ideo solo cõsen su nõ pducit actionẽ: ⁊ qd sit innoiat⁹: ptz, qz habet nomẽ gene ris: vt hic declarat Bar. idẽ tenet Bal. in rub. C. de rerũ pmut.

2 C † Scdo no. q pactũ diuisionis vestit traditione. Contrariũ videbaf: qz traditio fit ex necessitate, cũ nemo cogaf in commu nione psistere. l. si nõ sortẽ. §. si cẽtũ. ff. de cõdi. inde. l. fi. C. cõ. vtr. iud. Sed responde, q lz teneref diuidere: non tñ tenebaf eo mõ diuidere: vt magis teneref ei assignare istã partẽ q̃ illã: ⁊ sic tra ditio istius partis non erat necessaria. Item vide ad hunc text. Spe. in ti. de iudi. §. sequitur. in ver. porro. ⁊ ver. seq.

1 Argumentũ de vltima voluntate ad cõtractus, est bonum.
2 Masculinum cõcipit femininum, in vltimis voluntatibus.
3 Filiorũ appellatione in vltimis voluntatib⁹ veniũt nepotes.
4 Monasterium habetur loco filij in vltimis voluntatibus.
5 Concesso vno in vltimis voluntatibus videtur concedi aliud sine quo concessum non haberet effectum.
6 Debito in diẽ vel sub cõditione ex vltima voluntate indistincte a caue tur toto titulo. ff. vt le. no. ca.
7 Testamentum hz de iure communi executionem paratam.
8 Creditores possunt remittere vsurario cautionem.
9 Testator non potest remittere detractionem falcidie.
10 Testator non potest remittere vsurario satisdationem de vten do et fruendo arbitrio boni viri.
11 Testator an possit remittere confectionem inuentarij.
12 Falletie quot sunt, in qb⁹ q nõ põt renũtiare iuri vel fauori suo.
13 Latro qui nullam potest habere defensionem, si cõfiteaf male ficium: ⁊ iudex dat ei dilationem octo dierũ, ad faciendũ omnẽ suam defensionem, postea die sequenti facit eum renuntiare di lationi: ⁊ sic condẽnat: ⁊ mittit ad furcas: an licite faciat. limita. ⁊ nu. 14. 15. 16. 17. ⁊ 18.

Pactum inter here.

Satisdatio le gatorũ pstan dorum per heredem sicut põt per testatorem remit ti, ita per pactum legatarij: nec tũc est loc⁹ penitẽtie

1 h. d. C † No. ex hoc tex. fm gl. ⁊ doc. q bonũ est argumentũ [a] de
a vltima voluntate ad contractus: ⁊ econtra concurrente identi tate rationis. facit. l. seruum filij. §. eum qui chirographũ. ⁊. l. qui de legato. ff. de lega. j. l. si ex leg. causa. ⁊. l. ita stipulatus. magn. ff. de verb. obli. l. fi. C. de leg. l. obligationum fere. §. plz. ff. de actio. ⁊ ob. l. non est mirum. ff. de pigno. actio. ponit Bal. in. l. j. C. de le ga. causa. fus. C Ultra omnes tu collige no. septem differentias. Prima, quia latior ⁊ plenior fit interpretatio in vltimis volun tatibus, q̃ in cõtractib⁹. c. cum dilecti. de donatio. l. in testamen
2 tis. de regu. iur. C † Secunda, quia in vltimis voluntatib⁹ [b] ma
b sculinũ concipit femininũ. l. si ita scriptuz. ff. de leg. ij. l. qui duos.
c ff. de leg. iij. secus est in contractib⁹. [c] Jdeo si quis acquirat em phyteusim pro se ⁊ filijs, non veniũt filie femine. dictũ fuit Gui. de suza. in. l. veteribus. per illum tex. s. eo. quod refert ⁊ sequitur Jmo. in. d. l. si ita scriptum. ⁊ in cõmento. c. potuit. in vlti. colum. de loca. cum alijs concor. ⁊ addi. quas. s. dixi. in. l. si quis id quod
3 s. de iuris. om. iudi. C † Tertia differentia, quia in vltimis volũ
d tatibus [d] appellatione filiorum veeniunt nepotes. l. liberorũ. ff. de verbo. sign. secus est in contractib⁹. Et ideo si aliquis acqui siuit emphyteusim pro se ⁊ filijs nõ veniũt nepotes. Ita singula riter dicit Bart. in. d. l. liberorum cum concor. ⁊ addi. quas dedi
4 in. d. l. si quis id quod. † Quarto qz in vltimis volũtatib⁹ mona
e steriũ habet [e] loco filij. §. sed in hoc psenti. in aut. de sancti. epis vnde sumitur aut. nisi rogati. vbi gl. ⁊ doct. C. ad treb. ⁊ est text. in. c. in presentia. de proba. secus in contractib⁹ fm do. Anto. in d. §. in presentia. in. vij. col. Spec. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. cxxx. Bal. in. l. filium diffinim⁹. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.
5 C † Quinta in vltimis voluntatib⁹ concesso vno videtur con cedi aliud sine quo cõcessum non haberet effectũ. l. illud. ⁊. l. pro herede. §. si. cum gl. ff. de acqui. here. secus in contractib⁹, vt pa tet ex distinct. Bar. in. l. j. ff. de serui. leg. ⁊ hoc quando debet fie ri extensio de vna re ad aliã: secus si de vna persona ad aliam: qz ad aliam bene debet fieri extẽsio: si aliter dispositio nõ possit ha bere effectum. l. si stipulatus fuerim abs te. ⁊ ibi Bar. ff. de verb.
6 obli. C † Sexto, quia in debito in diem vel sub cõditione ex vlti ma voluntate indistincte cauetur, toto ti. ff. vt leg. no. ca. nisi no ua causa suspitionis superuenerit. ita loquitur. l. in omnibus. ff. de iudi. fm Barto. ⁊ docto. in. l. ij. in prin. ff. solu. matri. cum con
7 cor. C † Septimo, qz testamentũ habet de iure cõmuni execu tionem paratam. l. fi. C. de edic. di. adri. tol. etiã quando legata rius vel fideicõmissarius petit executionẽ testamenti aduersus heredem, pro legato vel fideicõmisso. tex. est in. §. illud. cum glo. in ver. decreto. ⁊ ibi ad hoc no. Ang. in aut. de here. ⁊ fal. nec ali bi istud inuenies: secus est in cõtractib⁹ qui de iure cõmuni nõ habent executionem paratam. l. minor. xxv. annis cui fideicom.
8 in prin. ff. de mino. l. j. C. de execu. rei iudi. C † Secũdo per istuz tex. dicunt Bal. ⁊ Pau. de ca. quod creditores possunt remitte re vsurario cautionem de qua in. c. q̃q̃. de vsur. in. vj. ita qd va lebit eius testm̃, ⁊ non carebit sepultura christiana: puto cõtra rium, qz illud videtur ibi dispositum potius odio vsurarij mani festi vt eis omnino consulaf, q̃ fauore creditor: hinc est q in ta li cautiõe nõ est necesse citari creditores: fm bal. in. c. ij. in. v. col. de eo q mit. in pos. cã rei ser. C Tertio no. q in 2ctu ita innoia to liberatorio. non est locus penitẽtie. facit. l. q̃uis. C. de trãsac. C Capio gl. in ver. diui marci. quã diuide in tres. Jn prima de clarat tex. Jn scda no. ex tex. ar. Jn tertia respõdet tacite q̃stio ni arguẽdo ad ptes. scda ibi: ⁊ sume hic arg. tertia ibi: sz 2tra nõ
9 est bo. † Jn ea. gl. ibi. l. qd de bonis. §. fi. habes ex gl. q testator nõ põt remittere detractionẽ falcidie, sz brs sic. rõnez diuersita tis. dic vt per Bar. hic. ⁊ in. l. nemo potest. circa pnc. ff. de leg. j. ⁊ aut. sed cũ testator. C. ad leg. falci. Et vide omnino que dicã in. l.
10 in testõ mili. C. de testa. mili. C † Jn ea. gloss. ibi. l. scire debetis

a C Argumẽ tũ. adde bar. i. l. j. C. qmu. pred. Bal. in. l. fina. C. de leg. Bal. i. l. seruũ g. i §. cũ chiro graphũ. de ver. obliga.

b C Volũtati b⁹. adde Cy. ⁊ doc. in. l. q cũq. C. de hijs fu. bar. ⁊ doc. in. l. si qs id qd. de iuris. om. iu. spe. i ti. io. an. i addi. i ti. d alt. ⁊ di spu. i. c. iiij.

c C Cõtracti bus. Adde Bald. in. l. gallus. ff. d lib. et post bu. ang. i. l. tres fres. ff. de pactz. ar chi. i. c. si qs suadẽte. xv ij. q. iiij. pet. d anc. i cle. j. d baptismo Lu. ro. 2sil. xxxv. ici. vi sa facti serie Jo. d imol. 2sil. xxxviij. ici. i casu p misso. ale. d imo. 2sil. lxj. ici. sup eo d quo qrit i. j. vol. idẽ 2s. j. ici. põdera tis his q̃ in thémate p misso narrã tur. i. v. vol. idẽ i 2s. cxx v. ici. attẽt verbis iue stiture.

d C Volũtati b⁹. adde In. ro. i. l. si vo. i §. de viro. in xxxiij. fallẽ tia. ff. so. ma tri. ⁊ p eũdẽ Lu. ro. 2si. cccc xxx viij. inci. in casu psentis cõ sultatiõis.

e C Mona steriũ habe tur. addo io. de Jmol. in §. si cui. ff. d leg. ij. Joã. de lig. in. c. raynaldus. de testamẽ.

Leg[...] Grh

ꝙ testator non potest remittere vsufructuario satisda.de vtēdo
⁊ fruendo arbitrio boni viri,secus est in herede: duas rationes
diuersitatis assignat gl.in.d.l.scire.primam reprehendit Bart.
⁊ sequit̄ scd̄am,q2 daret̄ materia delinquēdi:sed etiā ſm istā rōnem,etiā heres nō deberet posse remittere,cū similiter det materiam delinquendi.l.si vnus.§.illud.ſ.eo.ſm Ang.⁊ Fulg.hic.
qd̄ videt̄ esse cōtra.d.l.scire.in fi.in verbo testō a contrario sen-
11 su.† caue etiā:q2 testator pōt remittere confectionē inuētarij.l.
fi.in fi.C.de arbi.tu.⁊ tñ talis remissio inuitat ad delinquen̄.istā
opp.format Bar.in.l.nemo pōt.in.j.col.ff.de leg.j.Tu dic ꝙ testator bñ pōt remittere tutori confectionē inuentarij, ita ꝓprie
loquit̄.d.l.fi.in fi.C.arbi.tut.q2 si hoc erit dānosum pupillo, poterit iudex nō sequi voluntatē patris.l.in cōfirmando.⁊.l.vtilitatem.ff.de confir.tuto.sed testator nō pōt remittere cōfectionem
inuentarij heredi.l.fi.§.cū igitur.⁊ ibi Bal.C.de iure do.Pau.
de ca.in.d.l.nemo pōt.⁊ ibi ceteri Mod.d.Alex.in ꝯsi.ccxxiiij.
incip.ꝑspectis his q̄ in ꝑ̄scripto themate narrantur.in vlti.col.
¶ Capio gl.fin.magnā in verbo liceat,quā diuide in duas partes principales.In prima allegat quatuor.ll.cōcordātes ad re-
12 gulam huius text.† In scd̄a ponit duas ⁊ viginti fallentias in
quibus qs nō pōt renūtiare iuri vel fauori suo: eo q2 in illis nō
erat merus fauor renuntiantis,prout quasi de singulis dixi in.l.
pe.C.eo.inter ceteros casus no.precipue.xvj.casum,ꝙ in criminalibus non pōt per pactū renuntiari defensionibꝰ suis. Et ad
hoc ista gl.sepe alleg.in practica.Tñ ſm Ang.Fulg.⁊ Pau.de
ca.assessores ⁊ iudices maleficiorū quotidie seruāt ꝯrium: q2 faciunt inquisitos renuntiare defensionibus suis.iuxta gl.in.l.j.ff.
de fur.Bal.in.c.cū dilecti.de ap.circa hoc Ang.multa v̄ba effūdit.Pau.de ca.breuiꝰ dicit,ꝙ ista gl.ꝓcedit qñ reus nō est confessus delictū al̄s ꝓcedit dicta cōis practica,per.l.addictos.C.
de epi.audi.⁊.l.addictis.ff.de penis.verū q2 ista gl. est famosa.⁊
vtilis intēdo eā plene examinare.Adde ergo in primis ꝙ Bal.
in multis locis dicit istā gl.esse sin.⁊ vnicā in iure in.c.cū non ab
hoie de iudicijs.⁊ in.c.cū venissent.ad fi.de test.in.c.qm̄ ꝯtra falsam.in.ij.col.de ꝓba.⁊ in.c.pastoralis.in.iij.col.de excep.⁊ in addi.quas fecit Bal.sup.vj.decre.in rubri.de resti.in integ.in.vj.⁊
idē Bal.in.l.vnica.in.xv.col.C.de ꝯfessis.⁊ ibi singulariter extēdit istā gl.ꝙ ꝓcedat etiā si in renūtiatione interueniret iuramētum.Adde etiā ꝙ dicit Bal.in.d.c.cū nō ab hoie.in vlt.col.ꝙ si
statutū dictat,ꝙ si aliquis vulnerauerit aliquē puniat̄ in.c.q̄ si
soluere noluerit vel nō potuerit.j.mensem amputet̄ ei manꝰ, ꝙ
termino vnius mēsis nō pōt renūtiare:q2 ꝑ hoc renūtiaret̄ defensioni cū possibile sit ꝙ interim naturaliter moriat̄: quo casu
nō fieret executio snie:nec decederet intestabilis: ⁊ defensioni q̄
pōt esse naturalis ⁊ ꝑpetua nō pōt in criminalibꝰ renūtiari: vt
hac gl.singulari.Adde etiā Bar.in.l.custodias.ad fi.ff.de pub.
iudi.vbi tз,ꝙ dānatus ad mortē non pōt renūtiare dilationibꝰ
inductis a lege vel a statuto:ꝑ illū tex.⁊.l.nō tm̄.ff.de app.Adde
etiā Bal.in aut.iubemus.⁊ ibi Ang.⁊ no.Salic.C.de iudi.q dicunt ꝙ in criminalibꝰ nō pōt renūtiari ꝓbationibꝰ.
13 ¶ † Limita pmo istā gl.qñ reus spōte ꝯfessus est maleficium: ⁊ iudex dedit sibi terminū octo dierū ad faciendū suas defensiōes:deinde
reꝰ renūtiauit tali termino:certe iudex pōt statim facere eū iustitiari:q2 renūtiauit solū dilationi:ex quo cōstat ꝙ nulla defensio sibi cōpetit.Ita limitat Bal.in.l.si accusatoribꝰ.in.ij.col.C.
de accu.⁊ dicit ꝙ ita practicat̄:⁊ idē Bal.hic.⁊ in.l.fi.ſ.de fer.et
in.l.raptores.in.iiij.no.C.de epis.⁊ cle.⁊ in.c.qm̄ cōtra falsam.in
ij.col.de ꝓba.imo gñalius dicit Bal.in rub.extra de pac.in pe.
col.ꝙ totꝰ mūdus seruat qd̄ sponte ⁊ solenniter cōfessus delictū
in iudicio,pōt renūtiare defensionibus in causa capitali:⁊ ita limitat gl.hic.⁊ subdit Bal.se nō curare si extra iudiciū fuit confessus ꝑ tormenta.adde etiā Bal.in.c.significāte.in.ij.col.de appel.vbi querit,pone ꝙ latro q nullā pōt habere defensionē, vel
adulter,vel homicida confiteat̄ maleficiū:⁊ iudex dat ei dilationem octo dierū ad faciendū oēm suā defensionem:iuxta.l.iij.§.si
ad diē.ff.de re mi.postea die sequēti facit eū renūtiare dilatiōi:
⁊ sic cōdēnat:⁊ mittit ad furcas,an licite faciat, arguit ad ptes,
⁊ finaliter decidit ꝙ sic:vt ibi plenius ꝑ eū.Adde etiā ꝙ no.bal.
in.l.a procedēte.in vlt.no.per illū tex.C.de dila.ꝙ si aliquis confessus est maleficiū,⁊ nō obstāte cōfessione petit a iudice terminum ad se defendedū,ꝙ iudex pōt denegare terminū:q2 maleficium est notoriū:⁊ pōt statim ꝓcedere ad cōdemnationē:ꝑ̄missa
interlocutoria:ꝙ ei dilatio nō est dāda tanq̄ ꝑ calūniam petita.
Adde ꝙ fortius ⁊ singulariꝰ tз Bal.in.l.cū reis.ꝑ illū tex.cū gl.
C.de pe.ꝙ si iudex dedit dilatio.reo cōfesso vel cōuicto de crimine,ad faciendū suā defensionē:⁊ amici interim ꝓcurāt tumultū
vel vt fiat adunātia generalis,qua liberet̄, ꝙ iudex nō dз expectare:sed facere conuictū renūtiare dilationibus: ⁊ postea exe-
14 qui officiū suū.¶ † Scd̄o istam glos.limitat Bal.in.l.pe.ad fin.
C.eo.nō ꝓcedere in exceptionibꝰ declinatorijs:quibꝰ pōt in cā
criminali renūtiari cū in eis nō ꝯsistat naturalis defensio.Et ad
hoc adde glo.in.l.accusatoribꝰ.⁊ ibi Bal.in.ij.col.no.C.de accu.
15 ¶ † Tertio limita in reo reperto in flagrāti crimine,qui pōt renuntiare dilationibꝰ ⁊ defensionibus suis:imo nulla sibi dз dari dilatio,cū possit de facto puniri.vt est gl.no.in.l.ictus fustiū.
ff.de infa.ſm Bal.in.l.vt vim.ff.de insti.⁊ iur.quē sequit̄ Lu.ro.
16 in repe.rubri.ff.de arbi.in.xvj.col. ¶ † Quarto limita qñ alias
reus diceret se defensiones non habere, ſm gl.singu.in.l.j.ff.de
fur.balnea.quā ita not.Bal.in.l.seruū quoq3.§.publice.ff.de ꝓcura.Lu.ro.in.d.rubri.ff.de arbi.in.xvj.col. Sed caue q2 sic per
17 indirectū ꝯcederet̄,qd̄ directo fieri nō pōt. ¶ † Quinto istā gl.
limitat Bal.in.c.cū venissent.in fi.de test.ꝙ lз in cā criminali nō
possit ꝓbationibꝰ renūtiari,vt hac gl.nec defensionibus,tñ putat Bal.ꝙ defensionibꝰ que cōsistunt in apicibus legum vel statutorum bene possit renūtiari.arg.l.fideiussor.§.quedā.ff.māda.
⁊ ita dicit no.in.d.l.si accusatoribus.magna ⁊ cōmendabilis est
18 limitatio. ¶ † Sexto limita ſm Bal.in.l.nam ⁊ postea.§.si minor.ad fi.ff.de iureiu.ꝙ in criminalibus non pōt defensionibus
renuntiari vt hac gl.verū est,qñ per hoc renuntians leditur, ꝙ
est quando certas hз defensiones,secꝰ si nō hз liquidas ꝓbationes,quod presumitur eo ipso ꝙ renuntiat,per gl.in.l.j.ff.de furibus balnear.

Iason Padue.

Mptor. Cautio diminuta ꝑ pactū pōt per
posteriꝰ pactū reintegrari. hoc dicit.¶ Capio gl.in v̄bo posse.quā diuide in duas partes.In prima ponit rōnē ad tex.In scd̄a opponit et
dupliciter soluit.Tu rñde melius ſm Jac.bu.Bar.⁊ alios ꝙ in
isto tex.prima cōuentio nō stetit in finibꝰ cōuentionis nude: sed
fuit stipulatione vallata.vt cū mysterio dicit tex.⁊ ibi stipulanti
spopōderat:iō nō pōt ipso iure ꝑ pactū nudū tolli.Solus Ray.
de forli.ꝑut eum refert Alb.hic reprehēdit istā cōem solutionē,
per tex.in.l.ēptio.ff.de rescin.ven.Tu rñde ꝙ tex.ibi dicit exceptiōe submoueri.ergo nō tollit ipso iure.⁊ sic nihil obstat.⁊ ad
hoc adde Bar.in.l.ab emptione.in.iij.col.j.eo.

1 ☞ Epistole quot modis quis consensisse dicatur.
2 Scripture per aliū facte subscribens,sibi ita preiudicat, sicut si ipse totum scripsisset.
3 Subscribens virtualiter, videtur scribere omnia precedentia quorum habuit notitiam.
4 Velut dictio importat fictionem.
5 Epistolam acceptās nisi expresse contraxit censetur cōsentire.
6 Instrumentum potest cancellari ⁊ cassari solo verbo.
7 Pacis capitula si cōtineant ꝙ quidam banniti rebanniantur: et eorum banna et condēnationes cancellentur sufficit ꝙ verbo cancellentur.
8 Saldo ⁊ calculo rationis dз stari: nisi agatur ex alia causa.
9 Quietationis verba quantuncunq3 generalia restringūtur ad rationem mense seu calculationis.

Lucius titius.

Gñalis quietatio facta post cōputationē rōnū,restringit̄ ad ea
q̄ sunt de rōnibus cōputatis:nō aūt refert̄ ad ea q̄ sunt extra solidū rōnum.h.d.Et dicit Alb.de ro.ꝙ iste.§.est no.⁊ sepe de facto contingēs.Pro introitu huius.§.opponit Bar.ꝙ per suā
epl̄am nō potuit nūmularius facere ꝙ instr̄m ꝯtra se faciēs,sit
cassum.l.exēplo.⁊.l.rōnes.C.de ꝓba.Et ex glos.paruis,colligit
1 duos intellectus vt hic per eū.† Subdit Bart.duos modos ꝑ
quos dicit̄ cōsensisse epistole:primus,quādo epistola fuit facta
inter presentes.Et ex hoc no.Bar.ꝙ per epistolā pōt qs loqui
presenti:qd̄ Ang.putat ridiculū ꝑ gl.in.l.j.C.de ꝯhen.⁊ cōmit.
stip.Sed ꝓ Bar.melius facit.l.fi.ff.de cōsti.pec.vt hic per Ful.
2 † Secūdus modus,quādo pars se subscripsit epistole.Et hoc
notat Bart.ꝙ ille qui se subscripsit scripture per aliū facte, sibi
ita preiudicat,sicut si ipse totū scripsisset.idē notat Ang.Salic.
Ful.⁊ Pau.de ca.hic,addunt tex.in.l.fideiussori.§.j.in fin.ff.de
pigno.Limita Sali.⁊ Pau.de ca.hic, quando se subscribit animo cōsentiendi scripture,non vt testis.allegat nota.in.l.caius.
3 ff.de pig.actione.¶ † Tu ad istud nota.adde pmo Ang.Pau.
de ca.et do.Alexā.in.l.cum antiquitas.§.cum autem per illum
tex.C.de testamen.⁊ in.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.per illum tex.in ver.subscribente.ff.de verb.obliga.do.Alexā.in consilio.cxlvij.in.ij.volu.incipien.ponderatis.in.ij.⁊.iij.columnis.
¶ Secundo adde tex.no.§.j.insti.de contrahen.emp.et tex.solennem in.l.si ego.§.dotis.ff.de iure dot.⁊ tex.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.in ver.subscribere.ſ.de eden.⁊ tex.in aut.quod sine.C.de testa.iuncta aut.si modo.C.fami.hercisc.et text.in.l.sicut.§.non videtur.et ibi no.Barto.ff.quib.mo.pignus vel hyp.
sol.et tex.in.c.si quis presbyterorum.⁊ ibi glo.no.in ver.subscripsit.de re.eccle.non alie.tex.⁊ gl.in.c.ex literis.de transac.⁊ gl.
in.c.quanto.de his que fi.a prela.sine cōsen.capi.⁊ tex.in.l.si per
epistolam.in verbo subscriptā.ff.de aegr.here.⁊ in.l.j.ff.de consti.princ.

ſti.prin.¶ Tertio adde ꝙ vult Bal.in auť. contra qui propriā.
in.ij.col.C.de non nu.pecu.ꝙ diſpoſitio illius auť.que eſt pena⸗
lis ⁊ loquitur in negante ſcripturā propriā,hʒ locum in negan⸗
te ſcripturam tertij ſubſcriptā per ipſum negantem,alleg.tex.
in.d.l.cū antiquitas.§.cū autem.Tamen Sali.in.d. auť. contra
qui propriam.in.ij.col.tenet in hoc contrariū ⁊ meliꝰ. ¶ Quar⸗
to adde gl.no.in.§.his vero.in auť.de inſtru.cau.⁊ fi. per quam
gl.no.Ang.in.l.ſi quis ex argentarijs.§.pretor ait. ⁊ in.l. quedā
§.nihil.intereſt.de edendo. ꝙ paria ſunt, vel ꝙ notarius roga⸗
tus de inſtrumēto ſumat ipſe exemplum ex ſuo originali, vel qđ
alius exemplificet,⁊ ipſe ſe ſubſcribat,quia eſt perinde ac ſi totū
3 manu ſua ſcripſiſſet.¶ † Quinto adde,quod no.vult Angelus
in.d.§.chryſogonus.quod ſubſcribens virtualiter videť ſcribe⸗
re omnia precedentia quorū habuit notitiā:intantū,ꝙ ſtāte ſta⸗
tuto(prout eſt florētie)ꝙſcriptura facta manu ꝓpria debitoris
mādeť executioni ad volūtatē creditoris,⁊ reperiať aliqua ſcri⸗
ptura ſcripta manu tertij ſubſcripta manu debitoris, ꝙ habe⸗
bit locū dictū ſtatutū.⁊ ita refert fuiſſe conſultum in ciuitate flo
rentie:ſequunť ibi Jmo.d.Alexā.⁊.d.Franc.de are. idem tenet
Ang.in.l.pluribus.in prin.argu.illius tex.ff.de ſolut. Tu adde
quod contrariū in terminis in dicto ſtatuto florētino tʒ Ang.
quem alij non allegant,in.l.cū antiquitas.§.cum autem.in lect.
florentina.C.de teſta.eo quia ꝙ ſubſcribēs cēſeatur totum ſcri⸗
pſiſſe,iſtud eſt per fictionem,vt ꝓbat tex.in.l.diuꝰ.§. ſcribere.in
verb.videri.ff.de fal.nam verbū videri importat fictionem. l.j.
§.deieſſiſſe.cum glo.ff.de vi ⁊ vi arma.ergo non habet locum in
ſtatutis.l.iij.§.hecverba.ff.de neg.ge.niſi de mādato eius alius
ſcripſiſſet:vt ibi latius per eū.Tamen ad.d.§. ſcribere. reſpon⸗
det do.Alex.in.d.§.chryſogonus.ꝙ loquitur in eo qui non ſub⸗
ſcripſerat:ſed ſolum mādauerat,ꝙ alius ſcriberet. Tu pro iſta
parte allega optimū tex.ad hoc nouiter pōderatum in.l. ſi ego.
§.dotis.ff.de iure do.in verbo:vt is ſe ſubſcribat velut chirogra
4 phū eius.† nam dictio velut importat fictionem ẜm Bal.in.l.
pe.per illum tex.in ver.velut.C.de inter.ma.ergo non hʒ locuʒ
in ſtatutis.d.l.iij.§.hec verba.cū ſimi.ff.de neg.geſt.Circa limi⸗
tationē Salice.⁊ Pau.de ca.hic.ꝙ non procedat,quando quis
ſe ſubſcribit vt teſtis,adde no.Bar.in.l.ſicut.§.nō videť. ff. qui.
mo.pig.vel hypo.ſol.vbi ſubdit Bart. idem etiam eſſe quando
ſe ſubſcribit:vt no.idem Bar.⁊ alij in.l.ꝗ dotis.ff.ſolu. mat.⁊ eſt
ho.tex.in.c.ex literis.cum gl.de trāſac.facit.l.ſi pater.⁊ ibi Bal.
C.de fideiuſſo.Jtē limita,quando quis ſe ſubſcriberet ſcriptu⸗
re non lecte vel charte vacue,ẜm Ang.⁊ Moder. in.d.§.chryſo
gonus.per tex.in.l.ſi.⁊ ꝙ ibi Bald.C.plus val.ꝙ ag. idem tenet
Ang.in repe.l.ſciendū.in.xl.col.ff.de verb.oblig.Jnno.no.in.c.
ij.de fi.inſtru.Bar.in.l.j.ad fi.ff.quēad.teſta. ape. ¶ Tertio ſin⸗
gulariter limita in ſubſcrip.iudicum que non hʒ vim ſententia⸗
rum.ar.l.pe.C.com.vel epi.ita dicit Bal.in addi.ſpe.in pe.char.
in fi.in ver.ſubſcriptio etiam iudicis. ¶ Ultimo ad iſtā regulā
vltra tex.quos.ſ.alle.adde tex.in.l.ſi per epiſtolam. ff. de acqui.
here.⁊ tex.in.l.j.de conſti.prin.Nūc redeundo ad tex.noſtrū ad⸗
uerte,qđ licet iſta dicta Bar.ſint vera in ſe,tn̄ nō cōgruūt huic
litere.⁊ nimium diuināt. ¶ Primo ꝙ hec epiſtola ſit miſſa pre⸗
ſenti,cū in dubio mittatur ad abſentes:vt eſt gl.in.l.j.C.de con⸗
trahē.⁊ com.ſtip.¶ Scđo ꝙ ſe ſubſcripſerit epiſtole, eſt diuina
re.Jtem eſt facti,⁊ facta non preſumūtur niſi probenť.l. in libel
5 lo.§.facte.ff.de capti.† Unde non violando literā intellige tex.
plane,ẜm Bal.ꝙ recipiendo epl'am ſibi ꝑiudicauit. qui em̄ acce
ptat epl'am:niſi expreſſe cōtradicat cenſeť conſentire.l.ſi filiuſfa.
ff.ad mace.cle.j.de ꝓcu.lʒ Raph.Fulg.de hoc dubitet. ¶ Sed
tu tene iſtā regulā ꝓut etiā no.Bar.in.l.titiꝰ.in fi.ff.de conſti.pe.
vbi querit,quō ꝓbabiť ꝙ ille ad quē miſſa eſt epl'a ꝯſenſerit tali
epl'e.⁊ rn̄det,qđ eā recepit ⁊ nō ꝯtradixit,videť ꝯſentire. idē no.
Bar.in.l.qui em̄.§.j.ff.rem ra.ha.⁊ in.l.cū tabernam.§. idē que⸗
ſijt in vlt.no.ff.de pig.⁊ in.l.ſi abſentis.vbi etiā Bal.C. ſi cer. pe.
Bal.in.l.ſi defunctꝰ.⁊ in.l.ſi ꝓcuratorē.ff.de procu.⁊ in.l.lr̄as.C.
mā.⁊ in.l.fi.C.ad mace.⁊ in rub.C.de fi.inſtr.in.viij.col.in v̄. ꝗro
qd de lr̄is.d.Alex.in ꝯſi.lxxviij.inci.in cā ⁊ lite v̄tēte inter Bar.
⁊c.in.j.col.in.j.vol.d.Matth.in no.xxiiij.vbi ex hoc colligit not.
modū extorqueñ.cōfeſſionē vel cōſenſum alicuius,vt ibi ꝑ eū et
6 per.d.Bart.vero.in cau.xxiiij.¶ † No.ex tex.ibi vanū ⁊ pro cā⸗
cellato habebiť,ꝙ inſtr̄m pōt cācellari ⁊ caſſari ſolo v̄bo.⁊ tātū
7 opatur ꝗtum cācellatio facti.l.nihil.ff.de adi.leg. † Unde facit
ẜm Bar.ꝙ ſi in capl'is pacis cōtinet:ꝙ quidā bāniti rebāniant
⁊ eorū bāna ⁊ cōdēnatiōes cācellenť,ꝙ ſufficit v̄bo cācellari:fa⸗
cit qđ vult idē bar.i.d.l.nihil.ꝑ illū tex.ꝙ ſtāte ſtatuto,ꝙ cāpſo⸗
res teneanť cācellare rōnes de qbꝰ fuerit plenarie ſatiſfactuʒ,⁊
aliqs cāpſor nō cācellauit ſʒ ſcripſit eſſe ſibi de oībus ſatiſfactū
qđ ſufficit. Jn ꝯriū ꝙ requirať cācellatio facti ꝑ actualē caſſatio
nem.alleg.Bar.l.inductū.C.de ſol.⁊ gloſ.in.l.ſi quis libertatem
in ver.inducať.ff.de pe.here.⁊ aliter clariꝰ nō determinat. Te⸗
ne iſtud vltimū ẜm Ang.⁊ clarius Fulg.⁊ Pau.de caſt.qꝛ alias
nō expediret etiā verbo cācellari:qꝛ agēdo ꝙ haberenť pro cā⸗
cellatis ſufficeret.Jtē intereſt bānitoꝝ ne reperiāť deſcripti ꝓ
bānitis ꝗuis v̄baliter cācellati:qꝛ ignari poſſent eos impune
offendere:ex quo nō ſunt actualiter cancellati:ẜm Bar.in.l.fi.ff.
8 de adul. Mod.in.l.hmōi.in prin.ff.de legi. cū cōcor. ¶ † Scđo
not.qđ dʒ ſtari ſaldo ⁊ calculo rōnis:niſi agať ex alia cā. facit.l.
ꝓcula.ff.de ꝓba.no.Jnn.in.c.cōquerente.in glo.fi.de offic.ordi.
9 ¶ † Tertio no.ex tex.ibi ex quacūqꝫ cauſa:⁊ ibi ex quocūqꝫ cō⸗
tractu,quod verba quietationis ꝗtumcūqꝫ generalia reſtrin⸗
gūtur ad rōnem menſe ſeu calculationis,nō aūt ea ꝗ nō ſunt de
rōne mēſe:ſʒ extra:vt negotiū mādati.Et rō eſt:qꝛ iſta v̄ba quā⸗
tūcunqꝫ gn̄alia poſſunt reſtringi ſalua rōne recti ẜmonis ad ra
tionē mēſe:cū illa rōne plures ⁊ diuerſi ꝯctus,venirēt ⁊ dicit in
ꝑn.huiꝰ tex.ſecꝰ ſi fuiſſet adiectū ex ꝗcunqꝫ cā:tā ꝑtinēte ad mē⸗
ſam ꝗ nō ꝑtinēte:tūc nō poſſet fieri iſta reſtrictio ſalua rōne re⸗
cti ẜmonis ẜm Bar.⁊ alios hic.Bar.Sal.⁊ Mod.in.l.ſi de cer⸗
ta.C.de trāſa.Cy.⁊ Bal.i.l.ſub ꝑtextu ſpērū.C.de trāſac.Bal.in
l.pactū in.xiiij.q.C.de pac.Alb.⁊ Ang.in.l.tres fratres.ſ.e.do.
Ant.⁊.d.Ab.in.c.j.de trāſac.⁊ late.d.Alex.in ꝯſi.xj. in.ij. vol.in⸗
cip.viſo ⁊ vt opʒ ⁊c.⁊ iſta eſt v̄itas ad hūc tex.ꝗuis gl. fi.hic po⸗
nat tres intellectꝰ.ita eſt diuideñ.in tres ꝑtes.⁊ tʒ ꝙ iſte tex. nō
reſtringať ⁊ male.Et dn̄ gl.facit dr̄iam inter pactū ⁊ trāſac.re⸗
probať ꝑ bar.⁊ alios hic,tetigi plene i.d.l.ſi đ certa.vbi videas.

1 ☞ Pactum in traditione rei appoſitum veſtitur coherentia
traditionis.
2 Pactum ad excipiendum non prodeſt ad agendum.

1 In traditionibus. † Pactum in
tradi.rei appo
ſitū veſtiť coherētia traditionis.h.d.concor.l. legem
C.e.l.ſi intra.vbi Bar.⁊ alij.ſ.e.l.rebꝰ.C.de re.ꝑmu.
Jſta regula ꝓcedit,nō ſolū qn̄ apponiť in traditionibꝰ ex quibꝰ
trāfferť dn̄ium vel vſucapi.cōditio.ſed etiā qn̄ eſt nuda traditio
vt qn̄ cōmodo rem pacto appoſito ꝙ aliqd pro me facias vt hic
in gl.ex qua etiā colligunť alique limitationes ad iſtam regulā.
¶ Capio gl.vnicā quā diuide in quatuor ꝑtes.Jn ꝑma vr̄ pone
re.x.fallētias ad regulā huiꝰ text.ſed in effectu non ſunt niſi ſex.
Jn ſcđa declarat tex.Jn tertia format.q.ex cuiꝰ deci. dať no.li⸗
mitatio ad regulā huiꝰ tex.Jn quarta glo.ponit vnum dictum.
Scđa ibi:itē ꝙ dicit valere.Tertia ibi.ſed qd ſi hodie. Quarta
⁊ vltima ibi.interdū eſt appoſitū.¶ Redeo ad ꝑmā partē.⁊ pri
ma fallentia eſt in.l.qđ ſi locꝰ vbi ſpāle eſt fauore religionis ſicut
in.l.ſeruꝰ ea.l.ff.de ſer.expor.Scđa fallētia de.l.ꝗuis.C.de vſur.
⁊ de.l.ſi tibi.in prin.ſ.e.ꝗ ad idē tendunt,⁊ hoc eſt odio vſurarū.
Tertia fallētia in.l.pe.ſ.e.⁊ in.l.creditor.§.fi.ẜm vnam lect.ſ. de
diſtra.pig.ꝗ.ll.ad idē tendunt,ratio qꝛ pactū non pōt impedire
ius reale,qꝛ ſic impediret ne dn̄s in re ſua eſſet moderator ⁊ ar⸗
biter,cōtra.l.in re māda.C.māda.Quarta fallētia in.l. auia. C.
de iure do.⁊ in.l.quoties.ff.ſol.ma.ꝗ ad idē tendūt. Et rō eſt ẜm
a Bar.⁊ Ang.qꝛ pr̄ de neceſſitate[a] teneť dotare filiaʒ.l. q liberos.
ff.de ritu nup.ideo ſi apponit pactū tēpore traditiōis dotis il⸗
lud pactū nō veſtiť coherētia traditiōis,cū traditio ſit neceſſa⸗
ria,vt hic in glo.Jſta rō nō eſt bona ẜm Ful.⁊ Pau.de caſ.hic.
Jmo.⁊ Mod.in.l.ſi cū dotē.in ꝑn.ff. ſol.ma.nā pater teneť etiā
filiā emācipatā dotare.l.fi.C.de do.ꝓmiſ.⁊ tn̄ pactū nudū appo
ſitum in traditiōe tūc ſufficit.l.vnica.§.accedit.⁊.§.extraneū.C.
de rei vxo.act.difficile eſt aſſignare bonā rōnē.plures alie aſſi⸗
gnanť ꝑ gl.⁊ Cy.in.d.l.auia.C.de iur.do.ꝑ doc.in.d.l. ſi cū dotē.
in prin.Bal.in.l.legē.C.e.Ang.in.l.lecta.ff.ſi.cer.pe. Quinta et
ſexta fallētia ſunt clare.⁊ dn̄ gl.in.v.fallētia dicit de pacto legis
cōmiſſorie ⁊ ſimili.vide gl.magiſtrā.in.l.j.⁊ ibi Bar.ff.de dona.
¶ Jn ſcđa parte principali gl.dn̄ dicit,ꝙ veſtiť rei interuentu.
Ja.bu.Bal.⁊ Pau.de ca.dicūt ꝙ imo rei traditio.ꝙ veſtimen⸗
tum eſt diuerſum a veſtimēto rei interuētu:qđ hʒ locū ſolū in cō
tractibꝰ innoīatis.Sed Bar.Ang.Sali.⁊ Ful.hic tenent cū gl.
ꝙ pactū nūqꝫ veſtiať coherētia traditionis,niſi qn̄ hita relatio
ne pacti ad traditioneʒ reſultat ꝯctus innoīatus.⁊ ita non erit
differentia inter veſtimētū rei interuētu:⁊ veſtimētū coherētia
traditiōis.Adde ꝙ idē tʒ Cy.i.l.ij.in.ij.q.C.de euic.⁊ in.l. ſi tibi
in fi.per illū tex.C.loca.¶ Tene primā opinionē quā tʒ Odofr.
in.l.legē.⁊ ibi Sali.in pe.col.C.eo.⁊ ibidē dn̄s Alex. in ꝑmo no.
⁊ Ang.ſibi.contrarius in.l.iuriſgētiū.§.quinimo.in.ij.col.ſ.eo.
per generalitatem huius.l.⁊ ꝑ.d.l.legē.vbi dixi.Et ꝙ ſit differē
tia patet,quia veſtimētū rei interuentu, qđ hʒ locū in cōtracti⸗
bus innominatis procedit ſiue traditio fiat tunc tꝑe cōuentio⸗
nis,ſiue ex interuallo,vt declarat Bar.in.d.§.quinimo.in.j.col.
Sed in veſtimēto coherētia traditiōis veſtiť pactū ſi fiat incōti
nēti iuxta traditionē:ſecꝰ ſi ex īteruallo,qꝛ nō diceret tūc veſtiri
coherētia traditiōis.gl.in.l.ſi ītra.ſ.e. ¶ Jn tertia ꝑte gl.ſigna
iſtā gl.ꝗ quotidie allegať,ꝙ traditio neceſſaria nō veſtit pactū,

a ¶ Neceſſitate. adđ gl.i c.đ raptoribus.xxxvj.q.j.bart.i.l.paulꝰ. ff.de ſta.ho. car.zab.in.c.j.đ deſpō. ipu. Pe.de mōte in ꝯſi.incipi.filiafamilias.

q; dicit traditio necessaria, qn̄ fit ex interuallo vigore p̄cedentis obligationis efficacis: facit. l. pfecta. cū gl. C. de do. q; sub mō ꝛ inde sumit rō. l. ex morte. C. de pac. cōuen. fm̄ Pau. de ca. hic. ꝛ Bal. in. l. j. in. j. no. C. e. Si aūt a principio traditio fieret in Zctu, cēseret voluntaria. ꝛ pactū vestiret. l. tenet. §. j. ff. de ac. emp. vt declarat Sali. in. l. legē. in. ij. col. ꝛ in. l. petēs. xj. col. C. eod. Pau. de ca. in. l. si intra. s. e. Intellige istā regulā, qn̄ traditio erat necessaria, taliter q; cōpeteret actio: sec⁹ si ad id solū tenebat obligatione vel pacto nudo, vt in Zctibus innoiatis: vt hic in gl. quam sequuntur Bar. Ang. Sali. ꝛ Ful. hic. Idē si teneret obligatione legali, ad quam solū officio iudicis cogi posset: vt in p̄re q offi cio iudicis cogit dotare filiā etiā emancipatā. l. obligamur. §. lege. ꝛ ibi Bar. ff. de ac. ꝛ ob. l. q liberos. ꝛ ibi Bar. ff. de ritu nupt. functa. l. fi. C. de do. promis. Et tamēsi apponat pactū in traditione illius dotis: illud pactū vestitur. l. vnica. §. accedit. ꝛ. §. extraneum. C. de rei vxo. act. ꝛ declarat in specie do. Alex. in. l. si cū dotem. in princ. in. v. col. ff. so. ma. ꝛ istam glo. hic ad hoc reputat singularē Ang. ꝛ Jmo. in. d. l. si cū dotē. in prin. sed est simile isti: in. l. si intra. ꝛ ibi doc. s. e. ¶ † In vltima parte gl. dic melius, q;
2 pactū ad excipiendū nō pdest ad agendū. l. ab emptione. ver. si. ꝛ ibi Bar. j. eo. sed bene aliqn̄ pp̄ter pactū videt plus debito solutum ꝛ illud plus postea repetit p cōditionē incerti. nō aūt agitur ex pacto, ita loquunt iura alleg. in gl. ꝛ declarant Bart. ꝛ alij hic. Item ad istā glo. adde qd̄ dicit glos. in. l. sed ꝛ si possessori. in prin. in verbo actionē. in fi. ꝛ ibi Bar. ff. de iureiu. Itē adde ecōtra, q; pactū appositū ad agendū si nō pōt actionē pducere: puta, q2 fit ex interuallo appositū. pducit exceptionē. l. pacta cōuēta. in prin. ver. sed quo quidem casu. ff. de cōtrahē. empt. l. in bonefidei. ꝛ ibi Sali. ꝛ Alex. in fi. C. eo. q̄uis gl. ibi contrarium teneat ꝛ male. Jason Padue.

SI quis. Valet pactū ne qs cōueniat vltra q̄ facere pōt. h. d. ꝛ aliud nō habes in hac. l.

¶ Pacto potest fieri qd̄ etiam per legem fieri potest.
Fideiussor non potest se obligare ad penam mortis, si non presentauerit reum.
Pacto non pōt dari autoritas plene probationis priuate scripture: sed bene per legem: seu statutum.
Pactum de futura successione non valet.
Pactum ꝛ contractus, non preiudicant pupillis: ꝛ furiosis.
Ceteris dictio, an sit similium repetitiua.
Argumentum a pacto ad statutum semper est bonum.

NOn impossibile. † Illd̄ qd̄ pōt fieri p legē pōt etiā fieri per pactū. h. d. fm̄ Bar. Alb. Bal. Ang. Sali. ꝛ Pau. de ca. hic. ꝛ ita etiam no. gl. magna. in fi. Istud summarium cōmune omniū ꝛ antiquorū ꝛ Moder. ita generale nō placet mihi vllo modo. q2 nō est verū in se, nec etiā cōgruit huic. l. q; nō sit verū ptz, q2 a lege ad pactū affirmatiue ar. nō tz q2 esset arguere a maiori ad minus affirmatiue. ita tz Bart. in. l. alia. §. elegan. ff. sol. ma. facit. l. nō est singulis. ff. de reg. iur. gl. in §. cum autē impubes. in verbo iubetur. instit. de adop. sed bene procedit negatiue, vt est tex. melior de iure. in. l. fi. ꝛ ibi Barto. ꝛ Bal. ad hoc no. C. de fideiusso. alleg. gl. in. l. nō solum. §. fi. in verbo heredis. ff. de ope. no. nun. Et q; istud summariū non sit verū patet in specie. nā per legem ꝛ per statutū potest derogari ordini iudiciario. cle. sepe. de verb. sig. sed non potest derogari p pactum vel conuentionē partium. gl. in. c. de causis. de offi. delega. glo. ꝛ Bar. in. l. in sacris. C. de prox. sac. scri. lib. xij. Itē scd̄o p legem vel per statutū potest derogari senatuscon. mac. q2 positiui iuris est: sed non per pactū partium, quia est odiosum. glos. in. l. tametsi. ff. ad mace. † Tertio fideiussor[a] non pōt se obligare ad penam mortis si non presentauerit reum, gl. est resputata singularis in. c. si homo mortu⁹. xxiij. q. v. Bar. in. l. si a reo. §. fi. ff. de fideius. ꝛ in. l. eos. §. super his, per illum text. vbi etiam Bal. C. de appel. Bar. in. l. item liberat. j. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. Cyn. Bal. ꝛ Sali. in. l. ad cōmentariēsem. C. de cust. reo. Bal. in rep. l. de quibus. in. iij. col. ff. de legi. ꝛ in. l. ij. C. de consti. pecu. ꝛ in. l. executorem. in. viij. colū. C. de exe. rei iudi. ꝛ in. l. lege cornelia. ff. ad silla. ꝛ in. l. j. C. ne fili⁹ pro patre. ꝛ in rubr. C. res inter alios acta. ꝛ in. l. pe. in. v. col. C. de pac. ꝛ in. l. quoties. in prin. ff. de nora. Cano. in rub. extra de fideius. ꝛ no. Alb. de ro. in. j. parte statutorū. q. lj. ꝛ illam gl. facit sing. Bald. in. c. ex rescripto. in pe. col. de iureiuran. Et tamē fideiussor q̄uis non possit ex suo contractu se obligare ad penam mortis: tamen bene potest ex dispositiōe legis, fm̄ Bar. in. l. si quis reū. in prima oppo. ff. de cust. reorū. bal. in tit. de pace cōstan. in ver. ab vniuersitate. Quarto per pactū priuatorum non potest dari iurisdi. l. priuatorum. C. de iurisdi. om. iudi. sed bene per legis cōstitutionē aut statutū. l. viros. C. de diuer. offi. lib. xij. gl. ꝛ doc. in. l. more. vbi dixi. s. de iurisdi. om.
3 iudi. † Quinto per pactū nō pōt dari autoritas plene pbationis priuate scripture: sed bene per legem seu statutū. c. cū dilectus. de fi. instru. Inn. in. c. cū P. tabellio. eo. ti. no. in. c. j. de probatio. Jmo. ꝛ Lu. in. l. nuda ratio. ff. de dona. dixi in. l. admonen-
4 di. ff. de iureiu. † Sexto pactū de futura successione non valet. l. pactum. ꝛ. l. fi. C. de pac. ꝛ tñ per constitutionē ꝛ statutum firmatur. c. moribus. ꝛ. c. filij nati. si de feu. fue. cōtrouer. inter. do. ꝛ ag.
5 no. Bal. in. l. cum archimedoꝛam. C. vt in pos. legat. † Septimo pactum ꝛ cōtractus nō preiudicant pupillis ꝛ furiosis. §. pupillus. cū simi. insti. de inuti. stip. ꝛ tamen cōsuetudo ꝛ statutū piudicat pupillis. tex. est in. l. si fine. §. lucius. ꝛ ibi Bart. ff. de admi. tuto. q lex est ad hoc singularis fm̄ Bal. in. c. si. in. vij. col. de consue. facit tex. in. c. cōstitutus. ꝛ ibi doc. de in integ. resti. gl. magistra. in. l. ij. ꝛ ibi Cy. in vlt. col. C. que sit long. ɔsue. Ex istis appa ret, q; summarium doctorū ita generale est falsuz. item summarium istud nō cōgruit litere, quia tex. vult aliud dicere: vñ summa tex. sic. Potest in pactū deduci illud ad qd̄ qs de iure tenet h. d. concordat. l. qui mutuā. ff. man. ꝛ tunc dr̄ legitima cōuentio ꝛ pducit actionē, put no. Bar. aliqn̄ istum tex. in legitima. s. eo. Uel sic, ꝛ propius ad tex. Ualet pactum ne seruum cōmodatum vel locatū furem faciat aut fugitiuū ꝛ intelligit ne ipse faciat et vt curet ne per aliū fiat. h. d. ¶ Considera in predictis quia iste tex. bene pbat q; omne illud qd̄ est per legem in preteritū dispositum potest etiam in pactū deduci. Sed decere prout dicūt gl. et doc. quod illud q; in futurū potest per legē disponi et fieri qd̄ illud etiā possit fieri per pactū istud est male dictū. ꝛ ad hoc tendunt oīa superius alleg. ideo considera q; Bart. in suo summario dicit q; illud qd̄ fit per legem potest in pactū deduci nam debes intelligere Bart. q; illud qd̄ fit. i. per legē disponit, pōt in pactū deduci, ꝛ hoc modo Bar. bene diceret. ꝛ q; ita fuerit intētio Bar. ptz: q2 Bar. j. dicit, q; qn̄ pactū ɔtinet illud qd̄ disponebat ius cōmune: dicitur legitima cōuentio: ꝛ actionē producit. ꝛ dicit Bar. q; ad hoc pp̄rie fuit facta ista lex. Sed summando put gl. ꝛ oēs alij faciunt, q; illud qd̄ pōt fieri per legē in futurū possit fieri per pactum, est nimium generale ꝛ male dictū vt. s. demonstraui. ¶ No. ex isto tex. q; istud pactū ne facias seruū meū furē vel fugitiuū, duo importat, scz q; tu eum non facias, ꝛ hoc est clarū. Item quod nō negligas taliter quod ab alio fiat. ꝛ istud fm̄ est multum singulare fm̄ Pau. de ca. nā videbatur quod de facto alterius non tenearis: quasi istud pactū sit probabile. l. qui in futurū. §. fi. j. eo. tamen quia seruus locatus vel depositus censet tue custodie cōmissus: ideo de facto alterius teneris, quādo tua negligentia processit. Adde q; Bal. hic aliter respōdet, qd̄ imo verba hic sunt relata in rem. s. ad ipsum seruum. iuxta no. p gl. in. l. si ita quis. §. ea lege. circa prin. glo. magne. ff. de verb. obliga. secus si verba essent relata ad personā ipsius promissoris, puta, pmitto non ire, non agere: tunc enim nō teneor curare ne ab alio eatur vel agat. l. stipulatio ista habere licere. ꝛ. l. cū fili⁹. §. stipulatis. ff. de ver. ob. ꝛ. l. nouissima. §. finantē. ff. ind. solu. ꝛ. l. procurator cū peteret. ff. rem ra. ha. Uel tertio rñde fm̄ Bal. in lect. antiqua, q; istud sit pp̄ter pactū q; ampliat naturam cōtractus precedentis vt aliquid operet, fm̄ gl. hic: q2 non curare est culpa: ideo venit in pacto: facit. l. emptorē. §. q aūt. ff. de ac. emp.
6 ¶ † Scd̄o pondera tex. ibi: ꝛ in ceteris similibus: q; dictio cete-
b ris[b] de per se non est repetitiua similiū, al's supfluo adijceret in tex. similibus vt hic. ꝛ. l. ab emptiōe. in prin. in ver. ceterisq̄ similibus. j. e. Et q; nō implicet casus similes expͣssis pbat text. in. c. oēs principes. de maio. ꝛ obe: secus est in dictione alius q̄ est repetitiua similiū, gl. in. l. si fugitiui. C. de ser. fug. in. c. sedes. de rescrip. probat in. c. cū nō ab hoie. ꝛ ibi Cano. no. de iudi. Uerum q2 difficile esset reddere rōnē diuersitatis: ideo dic, q; etiam dictio ceteris pp̄rie sumpta, est implicatiua similiū. gl. est in. l. non solū. §. querit. in ver. ceteros. ꝛ ibi Bar. ff. de pcur. glo. not. in. c. deinde. in glo. j. xxvi. dist. ꝛ gl. in. c. aplica. in ver. cetere. lvj. distin. ¶ Capio gl. in verbo furē. quā diuide in duas partes principales. In pma declarat tex. In scd̄a opponit ꝛ multipliciter soluit scd̄a ibi: sz vr̄, pma pars gl. est clara. Uenio ad scd̄am partē quā subdiuide magistraliter in. v. partes. In prima duplr̄ opponit cōtra tex. q; istud pactū sit nullū: q2 turpe. itē sit nullū q2 superfluum, ꝛ prime oppositiōi nihil rñdet. In scd̄a parte q̄ est ibi, ad qd̄ dicas, gl. rñdet ad scd̄m ɔtrium de superfluitate, q; nō est supfluum: imo cōtinet tres vtilitates vt in gl. In tertia pte q̄ est ibi preterea gl. scd̄o mō rñdet, ꝛ est vera solutio. In quarta ibi sed qdā dixerūt, gl. ponit opi. quorūdā. quā reprobat. In qnta q̄ est ibi, ex qua collige, gl. colligit ex text. not. ¶ In ea. gl. ibi. §. si ob maleficiū. Ad istud primū ɔtriū, q; pactū sit nullū q2 turpe gl. nō rñdet vñ rñde fm̄ doc. q; simplex pmissio de nō faciēdo maleficium circa rē meā nō cōtinet turpitudinē, vt hic. Sz si tu acciperes pmiū pp̄ter hoc certe ex pte tua hñ eēt turpitudo. l. pe. j. de cōdi. ob tur. cau. ¶ In eadē gl. ibi itē pōt esse q; apponit pena, ista solutio diuinat sz est in se vera. ꝛ ex ea no. bar. q; possuz promittere

a ¶ Fideiussor. adde gl. i vbo carcer i. c. argu ta. ij. qd̄. vj. 1 tex. ꝛ Bar. i 2 l. ij. in pn. ff. d cust. reo. 3 bal. in rub. C. res inter 4 alios acta. 5 Lud. ro. in 6 l. filio fami- 7 lias. la. ij. in 1 xv. col. ff. so. ma. Pau. d ca. in. l. pui- sor. in. §. sin. ff. de ɔst. pe. Jo. an. i ad di. spe. in ti. de fideius. i §. j. vs. q aūt pria. Arch. i. c. si qs. vi. q. i. Do. i. c. insgentiū. i fi. pdi. do. i c. si clericus in vlt. col. d sen. ex. li. vj. Jo. de ana. i. c. ij. i. viij. 2 col. d delic. a pue. Lu. ro. in suis sin. nu. cxxx. in- ci. tu scis. al be. de ro. in j. pte statu- tor. q. lj. lu. ro. ɔsi. xv. in ci. plura sūt q̄ querunt.

b ¶ Ceteris. Adde Ra- pha. ful. cō si. cxviij. in- cip. pcura- toris absen tiū in fin. ij. colum, 3

mittere de non offendendo te sub pena maiori ꝙ sit legalis nec tunc debes esse contentus penis legalib⁹, nisi in casu speciali.l. si ita stipulatio facta vbi etiã Bar.ff.de ver.ob.ꝛ in.l.fi.C.de spõ. de quo plenius per Jo.an.in regula frustra.in mercurialibus. ¶ In ea.gl.ibi preterea si etiã.ista est vera solutio ꝛ cõiter tenetur, nec superfluitas vitiat pactũ.l.q mutuã.ff.mã.nisi qñ est admixtum vitiũ.puta doli vel met⁹.ita ꝓprie loquitur dictus.§.sed si fraudã.¶ In ea.gl.in fi.No.ex gl.ꝙ illud qđ põt fieri ꝑ legẽ põt etiã fieri ꝑ pactũ.ꝛ ita etiã cõiter dicũt do.ꝛ gl.ꝛ Bar.in rub. C. de decre.decu.li.x.sed istđ ita gñaliter dictũ est male dictũ, vt dixi.§.in prin.ꝛ ↄ̃rium tȝ gl. in.l.nec ex ꝑtorio. ꝛ in. l. neq̃ pignus. §.priuatorũ.ff.de reg.iur.distingue vt ꝑ Bar.ꝛ doc.ꝛ Bart. in.l. oẽs ppl'i.in.iij.q.iij.q.prin.§.de iusti.ꝛ iur.ꝛ vide ꝑ Bart.i.l.titio centũ.§.ij.ff.de cõdi.ꝛ demõ.ꝑ gl.Cy.ꝛ latius Bal.in.l.ij. C.q̃ sit lon.ↄsue.Bal.in.l.si ex cautione.in vlti.q.C.de nõ nu.pec.ꝛ in.l. pe.C.cõmi.vel epist.ꝛ in repe.l.de qbus.in.iij.ꝛ.iiij.col.ff.de leg.
7 gl.ꝛ doc.in.c.cũ dilectus.in ỽbo cõstitut⁹.de cõsue.† Adde etiã
8 qđ a pacto ad statutũ semp bonum est arguere: qꝛ tũc arguit a maiori ad min⁹ affirmatiue, si põt ꝑ pactũ qđ est min⁹: ergo ꝛ ꝑ statutũ qđ est maius.ita ꝓprie arguit tex.in.l.fi.in fi.ꝛ ibi Bar.ꝛ Bal.C.de fideius.in tm̃ ꝙ illud qđ põt fieri ꝑ pactũ: põt fieri per statutũ simplex, ita singulariter dicit Bar.in.l.fi.in.iij.col.C.eo. Bal.in.l.cũctos ppl'os.in.xv.col.C.de sum.tri.Alibi dicit Bal. in.c.venientes.in vlti.col.de iureiu.qđ ꝑ statutũ vallatũ pacto põt plus fieri, ꝙ per statutum simpliciter. Jason Padue.

1 ☞ Error cause impedit effectum pacti ꝛ ratificationis.
2 Transactio est ipso iure nulla, si legatarij vel fideicommissarij transigunt, non inspectis verbis testamenti.

Si cum te. Erronea cã reddit liberationẽ pacti inefficacem, ꝛ eodem modo iussum de soluẽdo.ꝛ pactũ de nõ petendo.h.d. Et cõsidera ꝙ tex.ibi, neq̃ ipso iure liberabitur videtur inepte dubitasse ꝛ inepte decidisse, quod pactum de nõ petendo ipso iure nõ liberat in casu isto: qꝛ etiam si error nõ interueniat tamen pactum de non petẽdo ipso iure nunq̃ liberat.l. si vnus. §.pactus ne peteret.§.eo.ꝛ ibi in tex.assignatur ratio ergo mul
1 tominus errore interueniente vt hoc tex.¶ † No.ꝙ error cause impedit effectũ pacti, similiter impedit effectũ ratificatiõis.l. si iure.ꝛ ibi gl.no.C.de rei ven.Item effectũ ꝓrogationis iurisdictionis.l.si ꝑ errorẽ.C.de iuris.om.ind.l.ij.in prin.ꝛ.§.j.§.de iudi.Itẽ effectũ confessionis.l.non fatetur.ff.de confes.l.error.ꝛ.l.cũ quis.C.de iur.ꝛ fac.ig.¶ Capio gl.in ver.exceptione.quã diuide in tres partes.In prima opponit ↄ tex.ꝛ soluit fatendo contrarium.In scđa extendit text.In tertia format aliam oppo.ꝛ dupliciter soluit.scđa ibi.ꝙ dico habere locum.tertia ibi: sed videtur.Redeo ad primã partẽ, ꝛ fortitudo oppo.gl.nã error cause nõ impedit trãslationẽ possessionis nec translationẽ dñij: ergo multominus in hoc tex.dȝ impedire liberationẽ ꝛ sic effectũ pacti, per regulã.l.fauorabiliores.ff.de reg.iur.gl. fatetur contrarium ꝛ intelligit ꝙ nõ submouetur exceptione.s.efficaciter. Istã solu.reprehendũt Bar.ꝛ Pau.de ca.hic: qꝛ est de directo cõtra tex.Bar.dupliciter rñdet, sed vtrãq̃ solutionẽ rephẽdũt Ang. ꝛ subtilius Raph.Ful.prima solu.Bar.diuinat ꝙ hic dolus debitoris dederit cãm pacto.Item ꝙ esset debitor ex testamento: istud est diuinare, qꝛ poterat esse debitor heredis ex ↄtractu.bene verũ est ꝙ error fuit ex causa testamẽti.Sed forti⁹ falsum est presuppositũ Bar.qꝛ actio ex testõ nõ hȝ naturã bonefidei, nisi in duob⁹ casibus vt declarat idem Bart.ꝛ ceteri sequuntur in.l.si heres.ff.de eo quod cer.loc.Scđa solu.Bar.ꝛ similiter nõ est vera per tex.in.l.sub ꝓtextu instrumenti in ver.sane.C.de transac. ꝛ quia dolus nõ vitiat ipso iure pactũ nudũ.l.si vnus.§. pactus. ꝛ.l.tres fratres.§.e.multomin⁹ error dȝ ipso iure vitiare. Quartam solutionem ponit Ang.que est colorata ꝛ alias mihi multũ placuit.ꝙ ideo hoc pactũ est ipso iure nullũ. quia factũ sup dubio pendente ex testamento.vñ ipso iure.l.resistit, quãdo fit non inspectis ꝛ cognitis verbis testamẽti.l.de his.§.de transact.ꝛ.l. j.§.queãd.testa.ape.ꝛ ꝓpterea tex.hic cũ mysterio loquitur in vtroq̃ casu, quãdo error dependet a testamẽto. Istũ intellectũ rephendit Raph.Fulg.qꝛ hoc debitũ nõ erat ex testõ.sed aliter.lȝ
2 error circa testm̃ dederit cãm pacto.¶ † Ego rephendo ad intellectũ Ang.ꝑ duas subtiles rões.Pria est, qꝛ.d.l.de his.cuȝ similibus hȝ locũ qñ ipsi legatarij vel fideicõmissarij transigunt nõ inspectis verbis testamẽti.tunc transactio bene est ipso iure nulla.ꝛ ratio est odio heredũ occultantiũ testamentũ vt per gl. ꝛ doc.in.d.l.de his.secus est quãdo ipse heres transigit. qꝛ tunc cessat ratio.d.l.de his.nec aliquid facit tũc ꝙ heres nõ inspexerit verba testamẽti.vt ꝓbatur in.l.iij.in prin.ꝛ in.l. controuersia ꝛ in.l.fi.in fi.§.de transa.Ita singulariter limitat ꝛ declarat dñs Alex.in consi.xi.in.ij.vol.qđ inci.viso ꝛ vt opȝ ↄsiderato themate.in.v.col.ad fi.ꝛ prin.seq.sed in ista.l.fuit heres qui fecit pactũ ergo non sumus in casu.d.l.de his.¶ Scđa facit qꝛ.d.l.de his loquens in transactione, non hȝ locum in pacto de quo loquitur ista.l.qꝛ qui paciscitur gratis remittit ꝛ sic vtitur liberalitate: secus in eo q trãsigit.Ita tȝ Ja.bu.Guil.de cu.Albe.de rosa.Raph. Ful.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.de his.lȝ glo.ꝛ Bar.teneant ibi cõtrarium, ex idẽtitate rõnis, cũ re vera sit diuersa ratio inter pactuȝ ꝛ transactionẽ, vt dixi.Quid tenendũ in hac difficultate.teneas conclusionẽ gl.eam bene intelligendo ꝓut etiã tenet Jac. bu. Alb.Bal.Sali.ꝛ Fulg.hic.Et pondera, ꝙ tex.nõ dicit, ꝙ exceptio nõ cõpetit ex pacto.sed bene dicit ꝙ debitor opponẽdo exceptionẽ pacti, nõ submouebit heredẽ exceptione.quare hoc qꝛ exceptio tolletur replicatiõe.Ita ꝓprie denotat verbũ submouebit in tex.positũ.ꝛ hoc modo verba litere ꝓprie sumpta conueniunt solu.gl.ꝛ non repugnat vt dicit.Pondera etiã ꝙ ipsemet Bar.in simili, in.l.epistola.§.fi.§.e.intelligit tex. ibi in ỽbo, neq̃ vllo iure admitti.s.in effectu.¶ In ea.gl.ibi lȝ quidã cõtra istã opi.contra gl.tenent Bar.ꝛ cõiter doc.tamen subijciũt, ꝙ ꝓpter errorem agitur cõdictione ob causam, vel condictione sine causa.vt debitor per accep.liberatus se reponat in pristina obligatione, per.l.si quis accepto.ꝛ.l.si mulier.ff. de cõdi. ob causaȝ. Tu dic, ꝙ omnia ista fuerunt verba glo.in.l.si obligatum. C.de solu.Ang.saluat istam gl.per fundamentum qđ.§.feci per. l. de his.§.de transac.ꝛ male vt ibi dixi.Tu salua gl. ex mente Fulg. ꝙ hñ loquatur cõsiderato effectu, qꝛ lȝ acceptio erronea mero iure liberet debitorem.tñ in effectu non, ex quo per condictionem ob causam cogitur debitor se reponere in pristina obligatione. ¶ In ea.gl.ibi si aliter non erat legaturus.dic melius ꝙ hic errauit in causa fi n.dicitur causa finalis quãdo si esset vera arctaret.alias dicitur impulsiua, vt hic in effectu vult dicere Bar. in d.l.demonstratio.§.ꝙ autem.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ in.l.damus ff.de condi.indebi. Jason.

1 ☞ Verba enuntiatiua propter aliud in contractibus emissa non inducunt dispositionem.
2 Per epistolam non fit quis coheres. a

a ¶ Statutũ. Adde in.l. nec ex ꝑterito.ff.de regu.iu. Flo. in.l.si edes. in princ. de ser.v.b.ꝑdi.

1 **Epistola.** † Verba enũtiatiua ꝓpter aliud in contractibus emissa, dispositionem nõ inducunt.h.d.ẽm Bar.Ang.Sal.ꝛ Pau.de ca.Tu dic, ꝙ etiã si essent principaliter ꝓpter se emissa, adhuc isto casu nõ disponerẽt ẽm Bal.Ang.ꝛ Ful.hic.ꝛ hoc etiam vult gl.j.per rationem que in ea assignatur.vnde sic sum
2 ma.† Per epistolã non fit quis coheres.h.d.Adde etiã ꝙ bar. in.l.ex hac scriptura.circa fi.ff.de dona.intelligit istam.l.vt dixi: etiam quando ista verba essent principaliter ꝓpter hoc emissa. ꝛ ibidem dicit, ꝙ lȝ al's in cõtractib⁹ verba enũtiatiua principaliter ꝓpter se emissa non disponant, sed bene ꝓbationem inducant, cui statur donec ꝓbetur ↄ̃riũ.l.publia.§.fin.ff.depo. Tñ in hac.l.ideo aliud est, qꝛ ep'la fuit emissa absenti: ideo etiã ꝓbationem nõ inducit.l.nõ nudis.ꝛ.l.non epistolis.C.de proba. sequitur Pet.de anc.in cle.j.de proba.Sed Jo.de imo.in.d.l. ex hac scriptura.in vlt.col.circa fi.dicit ꝛ melius, ꝙ qñ verba enũtiatiua possunt aliquid disponere vel probare.nõ fit differẽtia inter presentes ꝛ absentes.l.optimã.C.de ↄtrahen.ꝛ cõmit.stipu.sed ꝙ in isto tex.ideo ista ep'la nõ disponit nec ꝓbat eo quia cõtinebat enuntiatũ qđ non erat dispositũ inter partes nec per ipsas partes.sed per alium.s.per testatorem.

1 ☞ Jus offerẽdi ꝛ implendi cõditionẽ tacitã q̃ denoiatur ꝑ ablatiuos in contractib⁹, mortuo ꝓmissore transit ad eius heredes.
2 Contractus inter alios celebratus non vestit pactũ pro tertio.

Si inter debitorem. Cõditio tacita iportata ꝑ ablatiuos absolutos, potest impleri heredi ꝛ ꝑ heredem.h.d.nota.ꝛ melius
1 ꝙ ẽm Bar.ꝛ alios hic.¶ † No.primo ꝙ ius offerẽdi ꝛ implendi conditionem tacitam, que denominatur per ablatiuos absolutos in contractibus, mortuo promissore trãsit ad eius heredes facit.l.ij.ꝛ ibi gl.C.de pact.inter emp.ꝛ ven.l.si predia.ꝛ ibi glos. ff.de in diem addic.l.sicut.§.si debitori.ff.quib.mo.pig.vel hyp. sol.per Cy.in.l.penul.in.iij.q.ꝛ ibi per Bal.C.de condi.inser. et late per Bar.in.l.si.x.cum petiero.ff.de verb.obli.ꝛ ibi declarat ꝙ ideo hic facultas implendi conditionem trãsit ad heredẽ. qꝛ aliquid peruenit ad eũ cui ex conditionis impletõe heres futurus est obligatus: quia ad eũ peruenit res que fuerat debitoris cuius cõtemplatione rem acqsiuit.alias facultas implendi conditionem nõ transit ad heredẽ.l.qui rome.§.augerius. ff. de verb.obli.Et idem sequitur Bal.hic.Tu aduerte ne erres, qđ cõditio casualis in ↄtibus bene transit ad heredes.§.ex conditionali.insti.de ver.obli.Secus in cõditione potestatiua, qꝛ tũc facultas implendi nõ transit ad heredẽ. d.§. augerius. ẽm vnã lecturam.ꝛ ibi Barto.ꝛ ille text.est ad hoc multum singularis. ẽm Bal.in.c.significauit.in.iij.col.de rescrip.ꝛ in.c. ad nostram. in.iiij.col.de iureiur.Ex istis apparet que fuerit ratio dubitãdi

z decidendi in hoc tex. ¶ Capio gl. in verbo fidē pstare, ista gl. op. ↄtra tex. z tripliciter solui. z ita eam diuide in tres partes. Tu responde melius vt per Bar. Ful. z Pau. de ca. hic. Ang. vero aliter rñdet, qd istud pactū nudū fuit vestitū adherētia cōtractus emptiōis celebrate inter emptorē z illū creditorē, et iō vestitur q2 extraneū a Ɔctu. z hūc dicit eē notabilē itellectū huius. §. Pau. de ca. dicit qd ista solutio Ang. nō merek recitari, q2 est verbū fatuū. z aliud nō dicit. Puto qd solutio Ang. nō sit bona. q2 nō apparet in hoc tex. qd istud pactū fuerit factū inconti nenti iuxta cōtractū emptionis: imo vers. emit. in hoc text. pro
2 bat contrariū. † Itē cōtractus inter alios celebratus nō vestit pactū pro tertio. l. si tibi. C. loca. ꝑm veruz intellectū, put habek in. l. petēs. C. e. z in. l. iurisgētiū. §. quinimo. s. e. Ange. q presensit rñdet, qd illud limitak qñ pactū nō est extraneū a contractu per istū tex. que solutio videk cōtra. d. l. si tibi. imo inter ipsos cōtrahentes pactū nō vestik qñ est extraneū a cōtractu. d. §. quinimo in ver. ea enim pacta insunt que legem dant Ɔctui. z ibi Bar. et doc. ad hoc no. z ibi dixi an sit verum. Jason.

Pactum.

Pactū circa solutionē tributorū vz inter priuatos quo ad eorū ꝑiudiciū. h. d. secus quo ad preiudicium fisci. l. inter debitorē. vbi dixi. s. eo.

1 ☞ Concessum ad tempus: videk denegatū post illud tēpus.
2 Pactum temporale, an transeat ad heredem ipso iure.
3 Tempus non est modus tollende obligationis.

De inofficioso.

Conuentio de pstādo aliquo annuo limitata ad tēpus vite pacisceutis, non dz extendi in perpetuū: nec vt transeat ad he-
1 redem. h. d. ¶ † Not. primo ꝙ concessum et limitatū ad tēpus, censetur post illud tempus denegatū, et econtra facit. l. si vnus. §. si cum reo. s. eo. l. imperator. ff. de postu. l. statuliberū. §. stichū. ff. de leg. ij. l. pater filiū. §. fundum. ff. de leg. iij. ¶ Scdo pondera tex. ibi pactus. qui non videtur bene dicere capiendo pactū in specie, prout capitur in isto tit. quia hoc nō fuit factum proprie z in specie: sed transactio, cū fuerit super futura lite. l. j. cum glos. j. ti. j. z aliqua data. l. transactio. ff. de transac. Et quod sit transactio patet clare in tex. l. cū mota. C. de transac. vñ cogita quare iste. §. non sit congruentius situatus in titu. sequen. de transact. ¶ Tertio pondera eūdem tex. quomodo ex pacto nudo possit agi. Pau. de ca. inaduertēter dicit, quod debet suppleri ad tex. in verbo pactus. s. interueniēte stipulatione, alias ex pacto agi nō posset. ¶ Dic melius ꝑm Bar. ꝙ pactū hoc fuit impletuz ex parte filij q de inofficioso nō egit. d. l. cū mota. z sic fuit vestitum
2 rei interuentu. ¶ † Quarto pondera tex. in vbo neq3 vllo iure. qui videk velle ꝙ pactū tēporale ipso iure non transeat ad here dem: contra. l. eū qui ita. §. qui ita. ff. de verbo. oblig. z contra re-
3 gulam † ꝙ tempus non est modus tollende obligationis. l. obli gationum fere. §. placet. ff. de actio. z obli. ratione assignat Bar. in. l. seruitutes. magna. ff. de serui. Guil. de cug. respondet quod ideo est, quia ista prestatio successit in locū querele: q̄ extinguik morte, z non transit ad heredes. Alio modo respondent Bart. Alb. z Fulg. hic, intelligendo tex. ibi nullo iure. s. quominꝰ obstat exceptio. z sic in effectu transit tamen ipso iure, vt in contra rijs: qd no. ad ea que dixi in. l. si cum re. s. e. ¶ Tertio modo respondet Ang. ꝙ iste tex. loquitur in tempore adiecto causa mul tiplicande obligationis: tunc enim tēpus bene impedit nouam obligationem ipso iure contrahi in personā heredis vt hoc tex. Contraria vero loqunk in tēpore adiecto causa finiēde obliga tionis. Ful. reprehendit dicens, quod est somniū: q2 imo hoc tēpus fuit adiectū causa finiende obligationis z non causa multiplicande, quia cōtractus annuus est vnus z perpetuus: z consequenter ibi nō cadit multiplicatio nec noua oritur obligatio. l. stichū. §. stipulatio. ff. de ver. ob. z. d. l. eum q ita. §. q ita. ¶ Unde quarto modo z plane respondeas ꝑm Ray. z Pau. de ca. hic. ꝙ tex. vult dicere. neq3 vllo. s. scripto. neq3 vlla eqtate heres admit titur, nō autē vult dicere, ꝙ ipso iure extinguatur p mortē: q2 nō diceret iure nullo: sed diceret ipso iure vel mero iure.

Sumptus.

Aduocatus vel ꝓcurator pōt pacisci cum clientulo ꝙ reficiet sibi expensas quas de suo fecerit in lite, non autem ꝙ pro talibus expēsis habeat quotā partem litis. h. d. ꝑm propriam mentem litere: quod procedit etiam in aduocatis illiteratis. iuxta glo. in. l. ij. C. de postu. expresse Bald. in. l. si qui aduo. in fi. eo. ti. z materiam vide in. l. litem. C. de ꝓcura. ¶ Capio glo. in verbo datū, quā diuide in quatuor partes. In prima declarat tex. In scda colligit ex tex. no. z ad aliud alle. quatuor concor. In tertia extendit tex. In quarta z vltima format. q. secunda ibi, z no. hic. tertia ibi. quod dicas. quarta z vltima est ibi sed quid si non sub hoc nomine. ¶ In quarta parte ibi Joan. contra. adde quod istam opi. Jo. sequik gl. in. l. si qui. C. de post. z glos. in. l. si vero non remunerandi. §. maurus. ff. man. Specul. in ti. de salario. §. sequik. ver. certū est. z ibi Jac. bu. in addi. q incipit. z no. sed gl. Bar. z cōmuniter doc. in. d. l. si qui. in. d. l. item. z Inno. in. c. ij. de alie. iudi. tenent contrariū ꝑpter identitatē rationis. vt hic per Bar. z alios.

Si pactus.

Non est in mora qui pōt se exceptione pacti tueri. Itē p ser uum vsufruc. acquiritur nobis exceptio z replicatio h. d. cum. l. sequenti.

1 ☞ Contractus pars ex causa potest tolli, alia remanēte: secus si tollatur ipso iure. n u. 2.

Si conuenerit.

1 † Ex causa potest vna ps Ɔctus tolli alia remanēte. h. d. cōcordat. l. quoties. §. si colono. ff. de vsu fru. ¶ Capio gl. in verbo pōt quā diuide in tres par tes. In prima no. ex tex. In scda opponit z tripliciter soluit. In tertia respōdet tacite. q. Scda ibi: sed cōtra. tertia ibi: remanet ergo. ¶ In scda parte dic, ꝙ quelibet solutio est bona: tñ prima est melior ꝑpter tex. in verbo iusta cā. ad quam adde. quod vult glo. in. l. j. ff. de rescin. vend. z distingue vt per Bart. z alios hic. Adde tex. no. in. l. bona fides. z vide Bar. ff. de ac. emp. z tex. no. in. l. fi. z ibi pulchre Bal. C. de peri. z cōmo. rei ven. Tamē ad istū tex. tu aliter dic duobꝰ modis. Primo qd hic nō fuit resolutus cōtractus ex parte alicuius, imo impletꝰ, q2 ex quo dñs remisit dono pensionem, habetur ac si soluisset: vel potes subtilius attē
2 tare ex mente Bal. hic in lec. antiqua. † qd qñ cōtractꝰ ipso iure tollitur, tūc nō pōt in parte tolli, quin in totū tollak. l. fi. ff. de accep. Sed cū hic res nō esset integra, pactū operak solū excepti. ex vna parte. Ideo ex alia nō impedit: nec ob. l. cū empto. alleg. in gl. q2 dato qd ibi accep. nō valeat vt accep. vt ibi dicit text. q2 facta super cōtractu iuris gen. Tñ cum res esset integra vt ibi subdit tex. in ver. emptio. certe nudum sufficit vt ipso iure tollatur emptio. l. ab emptione. j. eo. Jason Padue.

Qui in futurum.

Pro tēpore quo cre ditor recipit vsuras, intelligik fecisse tacitū pactū de non petendo interim sortē. h. d. z est vtile ꝑm Ange. cōtra feneratores qui a ꝑn. retinent vsuras pro quatuor vel sex mensibus.

1 ☞ Persona debitoris si adijcitur vbo executiuo sine dictione taxatiua tantum: facit pactum personale.
2 Conuentiones negatiue concepte, an transeant ad heredes.

Si ex altera.

Ex ea pte qua pactū est in psonā nō transit in heredē, sed ex alia pte qua est in rē, hñ trāsit. Et ad istū tex. opz subaudire dictionē taxatiuam tm̄ al's nō esset pactū psonale. l. nisi. s. eo. z in. l. si pactū. j. de pba. ꝑm Ja. de bel. Frā. accur. Bar. Ang. z Sal. hic. Bar. z ang. in. l. si sic vlt. ff. de ver. obli. Ista subauditio mihi nō placet, quia facit violentiā litere prout etiā dicit Jmo. in. d. l. si sic. Ful. aliter rñdet, ꝙ ista nō sunt verba paciscentiū: sed iurisɔsulti psupponentis ꝙ sit pactū psonale vt ptz ex principio dū dicit. si ex altera parte in rem, ex altera in psonā, z postea subdit exēplū in ver. veluti. ergo satis stat intelligere ꝙ cōstabat pactū esse psonale.
1 Item in effectu tz do. Frā. de are. in. d. l. si sic. in. x. col. † Sed melius dicendū videtur ꝑm Barto. in. l. nisi. in prin. s. eo. z Pau. de ca. hic, ꝙ qñ persona debitoris adijcik verbo executiuo sine dictione taxatiua tm̄: tunc facit pactū personale: hoc est ꝙ finiak cum persona, z sic non transeat ad heredem: vt hic. sed eo viuo bene personā egredik. l. z heredi. in prin. s. e. Et vide omnino ad istam materiā Bal. in. l. sordidorū. C. de excu. mu. lib. x. Tu etiaz considera ꝙ doctrina iurisɔsulti videk esse, ꝙ qñ psona adijcitur pacto censeatur pactum personale: si autem res tunc censeatur reale. ita dicit tex. clarus in. l. cōtra iuris ciuilis. §. si filius. s. e. z videk dicere tex. hic. facit. l. iurisgentiū. §. pactorū. intelligendo tñ sane vt declarat Bar. in. d. l. nisi in fi. Ubi limitaui. s. e. posui etiā aliā limitationē in. l. tale pactū. in prin. per illū text. s. e.
2 ¶ † Ultimo dū examinat bar. an cōuētiones negatiue cōcepte trāseant ad heredes. certi scribētes cōiter hic nihil tangūt. vide Bar. eadē precise ponentē. in. l. si sic, vltima. z ibi per Ang. et Mod. ff. de ver. obli. late Bal. z Ang. in. l. iurisgētium. §. pacto rum. s. eo. Jmo. z Mod. in. l. stipulatio ista. in prin. p illū text. ff. de verb. oblig. Jason Padue.

1 ☞ Ablatiui absoluti in contractibus non disponunt, sz resoluuntur in conditionem.
2 Dolus dans causam contractui bonefidei, sicut annullat contractū ipso iure: eodem modo annullat liberationem ipso iure.
3 Conuentio que principaliter ordinatur ad resoluendum, non potest operari productionem actionis.
4 Datio arrharum non facit rem desinere esse integram.
5 Actio competens ad arrhas repetendas que sit.
6 Addictus morti destinatus dicitur.
7 Res quāuis sit vēdita z tradita: z sit appositum pactum legis cōmissorie

commissorie vel addictionis in diem: ꝙuis sit pactum nudū, tñ
ipso iure operatur resolutionem cōtractus absq̄ eo ꝙ interue-
niat retrotraditio.
8 Emptor si fecerit pactū de retrouendendo vēditor oblato ptio
potest illam rem vendicare a quocunq̄ possessore.
9 Emptor si conuenitur ad pretiū quod haberet pacti exceptio-
nem. ⁊ nume. 10.
11 Confessio simplex de possidendo nomine alterius, tantum ope
ratur quantum constitutum.
12 Venditor si in instrumento constituit se possidere noīe empto-
ris: talis venditor non tenetur amplius tradere, nec ad hoc po
test cogi per actionem ex vendito.
13 Venditor tenet tradere verā possessionē vacuā ab oīni suitute.
14 Consensus simplex cōtrarius, nō inducit resolutionē cōtract⁹.
15 Donatio sicut hodie pficit solo ꝯsensu, ita ꝯrio ꝯsensu resoluit.
16 Res dicit esse integra in cōtractib⁹ qui solo cōsensu perficiunt,
vsq̄ quo remanet in nudis terminis meri consensus.
17 Gabella non debet solui pro solutione: etiam stante statuto, ꝙ
de quolibet contractu soluatur gabella.
18 Constitutum licet sit actus fictus, tamen per tale constitutum
transfertur vera ⁊ non ficta possessio.

AB emptione.

Ista est pulchra ⁊ subti
lis lex, ⁊ hʒ materiā no-
tabilē ⁊ vtilē. ¶ Cōtractus qui solo cōsensu cōtrahū
tur, ꝯtrario cōsensu re integra ipso iure soluunt. Se-
cus si res non erat integra, nisi interueniat actus retro similis:
⁊ pactū positū ad resoluendū, nō pdest ad agendū. h. d. ¶ Pro
intelligentia huius. l. aduerte ista. l. sm gl. ⁊ oēs do. tā antiquos
ꝙ Mod. diuidit in quatuor partes. Ex qua diuisione apparet
qd differat versiculus nec quicq̄ interest, a ver. aristoni. In pri
ma loquit in cōtractibus qui solo consensu contrahuntur ⁊ res
est integra ab vtraq̄ parte. In scda loquit qñ ab vna parte res
nō erat integra: qr interuenerat traditio: sed postea sequut⁹ est
act⁹ retro similis. In tertia loquit qñ res nō est integra ab vna
parte vel ab vtraq̄. In quarta ponit alia decisio: scda ibi: aristo
ni. tertia ibi: nec quicq̄. qrta ibi: illud plane. Iste cōis intellect⁹
mihi nō placet ꝙ in tertia loquat tex. quando res nō erat inte-
gra ab vna parte vel ab vtraq̄: qr primo modo tex. esset super-
fluus sm aliuz est diuinare: quia qñ ab vtraq̄ parte res desinit
esse integra, in tex. verbū nullū, vnde ego intelligo tex. plane. Et
iste est verus ⁊ pprius intellect⁹. Nā in prin. dicit tex. nō esse du-
biū, ꝙ ꝯtus q solius cōsensu cōtrahunt re integra ꝯrio consen-
su dissoluant. Postea in ver. aristoni. dr, ꝙ si res nō est integra,
puta, qr interuenerit traditio requirit act⁹ retro similis. ⁊ sic re
quirit retrotraditio. Nūc in ver. nec quicq̄ interest, querit an sit
differentia inter primū ⁊ scdm casum. ⁊ iurisconsultus rñdet, ꝙ
nihil interest: qr qñ facta est retrotraditio, postea pōt cōtract⁹
solo dissensu resolui, put in prin. ⁊ istū intellectū voluit gl. i ver-
bo interest. in scdo intellectu. ¶ Pōdera pmo text. ibi integris
oibus: ꝙ qñ statuz est in meris finibus consensus: ⁊ non proces-
sum ad aliquā facti traditionē nec rei vendite nec pretij in totū
vel p pte vere vel ficte, nec aliqd interuenit ppter qd alter ex cō
trahentib⁹ sit liberatus ab eo ad qd tenebat, vt in gl. mag. post
prin. Istis cōcurrentib⁹ procedit illud qd dicit tex. ꝙ nō est du-
biū ⁊c. qr eadē potētia est ꝯriorū: quā rationē assignat text. in. §.
fi. insti. qui. mo. tol. ob. facit. l. nihil tā naturale. ff. de re. iur. † Se
1 cundo no. ex tex. in verbo prestitis oibus iuncto ver. si. ꝙ ablati
ui absoluti in cōtractib⁹ nō disponūt. sed resoluunt in cōditio-
nē, ptʒ: qr agi non pōt vt dicit in ver. si. ⁊ ita no. Bar. ⁊ alij. Bal.
in. l. j. C. qñ lice. ab emp. disce. facit. l. euictis agris. ff. de euic. l. ac
cep. ff. ad. l. falcid. idem in vltimis voluntatib⁹. l. a testatore. vbi
Bar. ⁊ alij. ff. de cōdi. ⁊ demō. nisi verba referant ad eum quē te-
stator pōt grauare. l. fideicom. §. cū essent. vbi plenius Bar. ff. de
leg. iij. Bar. hic. ⁊ in. d. l. a testatore. ⁊ in. l. ij. §. videndū. in. j. colū.
ff. ad tertul. ⁊ in. l. j. §. quidā filiū: in. ij. col. ff. de contratabn. ⁊ in. l.
vnica. in prima oppo. C. qñ nō pe. partes. Bal. in. l. j. C. qñ lic. ab
emp. disce. ⁊ in. l. illā. in. j. col. in fi. C. de colla. aduerte tñ qr Pau.
de ca. hic dicit, ꝙ ideo hic ablatiui absoluti dispositionē non in-
ducūt, qr conuētio erat nuda, sed si fuisset vestita aut facta p sti-
pulationē, tunc videret ꝙ disponerēt, sed tu considera vbi pro-
batur istud. nam ver. si. nō videt pbare nec videt licitū arguere
ab vltima volūtate q̄ pendet a volūtate testatoris ⁊ in qua pōt
heredē grauare ad contractus. In contrariū tñ alleg. Ful. tex.
in. l. pacto cōuento. j. de trāsac. q tex. nō multū vrget. sed fortius
stringit tex. in. l. qui finē. ⁊ ibi Ful. in scdo not. ad hoc not. j. tit. j.
vbi illi ablatiui absoluti (rato manēte pacto) nō stāt conditiona
liter imo pure ⁊ dispositiue, ꝙ si aliqs cōtraueniat transactioni
soluat penam. tñ pactū remaneat ratū. Potes dicere vt decla-
rat Bal. in. l. j. ad fi. C. de libe. prete. ⁊ in. l. vnica. in. j. oppo. C. qñ
non pe. partes. ꝙ ablatiui absoluti possunt stare tribus modis,

conditionaliter in vim cause finalis, itē suppositioni terminorū
vt ibi per eum. Alibi Bal. in repe. l. j. in. xj. oppo. ff. de leg. ij. di-
cit, ꝙ aut ablatiuus absolutus cadit super certo, qd sui natura,
⁊ iuris intellectu est certum: tunc non facit conditionē vt ibi: si
aūt sup incerto, tunc bene facit conditionem vt iuribus prealle.
Cum conditio debeat esse incerta. Et ad hoc vide etiā no. Bar.
in. l. j. in vlt. col. ff. de cōdi. ⁊ demō. Item adde ꝙ ista verba arbi-
tratu meo nō faciūt conditionem sm Bar. in. l. cū stipulatus. in
prin. p illū tex. ff. de verb. oblig. Item adde ꝙ aliquando ablati
ui absoluti nihil important, vt est tex. in. l. j. in prin. in versi. si ex-
traneum. ff. de vulg. ⁊ pup. in verbo filio precedente iuncta glos.
ibi. ⁊ iuncta. l. adoptare. ff. de adop. Et iungendo illam glo. cum
tex. collige pulchrā limitationē ad regulā hic traditā ꝙ quādo
ablatiui absoluti ponuntur gratia frequentioris vsus: tunc ni-
hil importāt. Item ad istā regulā adde ꝙ ablatiui absoluti fa-
ciunt conditionem expressam sm Bar. in. d. l. j. in vl. col. ff. de cō-
di. ⁊ demō. ¶ Tertio no. ex text. ibi quia bonefidei (ad quā oīa
hec rediguntur) sm Bar. ⁊ alios ꝙ quādo contractus principa
lis est bonefidei: eodē mō liberatio seu distract⁹ est bonefidei.
Et sm Rap. Ful. istud melius probat in hoc tex. ꝙ alibi in man
2 do. † ⁊ istud est vtile: qr sicut dolus dās cām ꝯtni bonefidei an-
nullat ꝯtum ipso iure. l. elegāter. in prin. ⁊. §. nō solū. ff. de dolo.
eodē mō ipso iure annullat liberationē seu distractū ꝙtūcunq̄
sit fauorabilis, glo. est in. l. de tutela. C. de in integ. resti. minorū.
gl. in. l. sub ptextu. prima ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. C. de trāsa. ⁊ in. l. si ma-
ior. C. de dolo. Bar. in. d. l. elegāter. in pn. Bar. ⁊ doc. in. l. si cū te.
3 s. e. Bal. in. l. j. in pn. ⁊ ibi Sal. qñ lice. ab emp. disce. ¶ † Vltimo
no. ex ver. si. ꝙ cōuentio q̄ principaliter ordinat ad resoluenduʒ
nō pōt opari pductionē actionis: rō est: qr actus agentiuʒ non
debēt opari vltra mentionē eorū. l. nō ois. in prin. ff. si cert. pe. et
hoc est, ꝙ ppie dicit tex. ibi qr eo mō nō tam hoc agit: similiter
pactū ordinatū ad excipiendū nō vʒ ad agēdū. ita p istū tex. te-
nent Bar. ⁊ doc. in. l. in traditionibus. in fi. ibi reprobata glo. s.
eo. ¶ Limita nisi actū sit expresse vel etiā tacite: vt agi possit cū
tunc cesset rō pdicta, tex. est in. l. ex empto. §. is q vina. ⁊ ibi Bar.
quē vide. ⁊. §. pcedenti. ff. de ac. emp. ⁊ tex. in. l. vēditi. C. e. ¶ Se-
cundo limita, nisi verba resolutiua sint taliter ꝯcepta ꝙ intelli-
gatur celebrata noua vēditio: qr tūc bene agi posset. l. iurisgē. §.
adeo. ⁊. l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. vsi. idē dicimus. s. e. sm Guil.
de cu. ⁊ Ang. hic. Itē ad istud no. vide oīno tex. in. l. si cōuenerit
4 ff. de rei vē. ¶ † In gl. scda i vbo: recedi habes ꝙ datio arrharū
nō facit rem desinere esse integrā quin ab ea possit solo cōsensu
ipso iure recedi. ⁊ ratio est, qr arrhe nō sunt res pncipaliter re-
ducte. ⁊ sic ptʒ: si solutis arrhis partes agāt ꝙ venditio habeat
pro infecta. certe cū ipso iure resoluat principalis cōtract⁹ etiā
datio arrharū infringet, ⁊ erūt restituende per cōditionem si-
ne causa. Istā cōclusionē limitāt Ang. Sali. Ful. ⁊ Pau. de ca.
hic: nisi sint solute p arrhis ⁊ p pte pretij prout cōiter solet fieri
dūmodo consistāt in pecunia numerata, als non posset esse loco
pretij, ⁊ tūc ꝯtus nō resolueret nudo ꝯsen. sed adhuc posset agi
ad implementū ꝯtus nō obstāte pacto resolutiuo. ⁊ hoc tʒ glo.
ordin. in. l. ij. ⁊ ibi Bal. C. qñ lice. ab emp. disce. Tu aūt aduerte,
inq̄tū glo. ⁊ doct. dicūt, ꝙ qñ arrhe sunt expresse solute pro pte
pretij, vēditore cōsentiēte ꝙ nō possunt cēseri pars pretij nisi cō
sistant in pecunia numerata. Istud nō est verū per. l. fundi ptē.
ff. de ꝯhen. emp. l. ea conditione. C. de rescin. ven. iuncta. l. cuʒ te.
C. de pac. inter emp. ⁊ ven. Preterea ⁊ clarius dūmodo in vēdi
tione a principio sit conuentū de ptio in pecunia numerata, pōt
ex postfacto solui spēs venditore volēte. l. pretij cā. C. de rescin.
ven. ptʒ p regulā qr alius p alio de volūtate creditoris pōt sol-
ui. vt insti. qui. mo. tol. ob. in princ. ⁊. l. ij. §. j. a cōtrario sensu. ff. si
5 cer. pet. q̄ † aūt actio cōpetat ad arrhas repetēdas vide text. in
l. ex empto. §. is q vina. cū seq. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. in fi. ff. de ac. empt.
⁊ gl. in. l. ꝯtus. §. fi. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal. in pe. col. C. de fi. instr. Bal.
in. l. ij. C. qñ lice. ab emp. disce. Ang. ⁊ Imo. i. d. l. si id qd aurū. ff.
de solu. ¶ Capio gl. in verbo cogaris. in qua debes ante omnia
aduertere, qd dum gl. ⁊ doc. loquūtur de pacto adiecto in diem
inepte loquūtur, ⁊ deprauata est rubrica de in diem adiec. q̄ dʒ
dicere addictiōe. Et similiter dʒ dicere pactū addictiōis in diē:
⁊ non adiectionis prout etiā dicit Lau. val. in. v. lib. elegātiarū.
c. xxvij. istud patet in. l. si venditor. §. j. in verbo addict⁹ est. ⁊ in
§. sed ⁊ si neuter. in verbo addictū est prediū. ff. de in diem addi-
ctio. Et adijcere est eo modo vendere: vt qui maius pretiū lici-
tatur rem venditam habeat. Ideo istud pactum addictiōis in
diem fit hoc modo vendo tibi talem fundū pro centū: nisi alius
reperiatur intra mensem, qui maius pretiuʒ offerat quo casu sit
6 inempta. Aliquādo † etiam addictus morti destinat⁹ dr. l. addi-
ctos. C. de epis. audi. ⁊. l. addictos. C. de app. vñ dicit Cicero in
iij. officiorū. cū is qui morti addictus esset. paucos cōmendato-
rum suorū postulasset vas alter factus est ibi addict⁹ posit⁹ est:

7 id est destinatus morti. Nūc redeūdo ad gl. † Ex ea habes duas not. conclusiones. Prima est, ꝙ q̄uis res sit vēdita ꝛ tradita et sit appositū pactū. l. cōmissorie: vel addictiōis in diē, q̄uis sit pactum nudū: tñ ipso iure operaẜ resolutionē cōtractus absq̄ eo ꝙ interueniat retrotraditio: vt ꝓbat tex. in. l. cōmissorie. in verbo vendicare. alleg. in gl. Et licet Bal. ꝛ Sali. latius hic conenẜ assignare alias rationes, tamen nō potest melioꝛ ratio assignari q̄ꝫ ꝙ. l. specialiter istud induxit in istis duobus pactis tātum ꝓpter frequentiā taliū pactoꝝ. Hinc est ꝙ de istis duobus pactis habes duos titulos speciales. s. titulū de in diem addic. ꝛ titulum de lege cōmis. ſm Bar. ꝛ Ang. in. l. j. in vlti. col. ff. de don. Bar. in. l. si hoiem. ff. de vsufru. gl. in. l. cōmissorie. et ibi Ange. C. de pac. inter empt. ꝛ ven. ꝛ per Cy. ꝛ Bald. in. l. traditionibus. et ibi plenius Sali. C. eo. vide tamen in contrarium fortem tex. in l. voluntate. §. fi. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. quē textus alle. contra Bar. Raph. cu. in. l. j. ff. de dona. ad quē tex. conatur respondere d. Alex. Imo. in cōsi. x. qđ incip. videtur fortasse prima cōsideratione dicendū: sed non sine violentia ꝛ diuinatione ad illum tex. ¶ Secunda conclusio glo. est, ꝙ ita demum pactū. l. cōmissorie ꝛ addictionis in diem operatur trāslationem dominij, quando a prin. contractus ꝛ re integra apponūtur: secus qñ ex interuallo. Et dicunt Ang. Fulg. ꝛ Pau. de ca. istam gl. esse singularē ꝛ tenendam perpetuo menti: quia declarat totam materiā tituli de lege commis. ꝛ de in diem addictione. ꝛ ſm Pau. de ca. qui nesciret istam glo. possent errare, ꝛ est multū singularis scđm eum. Adde vltra doc. Bal. notantē istam gl. ad hoc, in. l. fi. in. ij. nota. C. cōmunia de leg. ꝛ in. l. traditionibus. in pe. col. ꝛ ibi late Sal. C. eo. ¶ Scđo limita ꝑdicta qñ pactū legis cōmissorie vel addictionis in diem fit, per verba que concernūt directo resolutionem contractus: puta quia dicitur inempta sit, vel infecta, tunc ipso iure operanẜ resolutionem, vt hac glo. Secus si essent verba obliqua puta, ꝙ res ad me reuertaẜ, vel mihi restituaẜ, tunc non trāsfertur dominium ipso iure: sed pactum si fuit incontinēti appositum producit actionē personalem. gl. est magistra melioꝛ de iure in. l. j. ꝛ ibi Bart. in vlti. col. ff. de dona. Guil. de cug. Bal. Sali. ꝛ Pau. de ca. hic. Bal. in. l. j. C. qñ lice. ab emp. disce. ꝛ

8 in. d. l. ij. in. ij. no. C. cōia de lega. ꝛ in. d. l. traditionib⁹. † Ex hoc confunditur noua ꝛ singularis decisio Pau. de ca. in. d. l. si cum venderet. ff. de pig. act. per illum tex. in verbo vendicare, quē ad hoc reputat singularem ꝛ per eum refert se consuluisse, ꝙ si emptoꝛ fecit pactū de retrouendendo (prout facere solēt vsurarij) ꝙ venditoꝛ oblato pretio pōt illam rem vendicare a quocunq̄ possessoꝛe: qꝛ per tale pactū intelligiẜ ipso iure translatū dominium in eum, vt ibi est tex. in verbo vēdicare, etiā si prim⁹ ēptoꝛ vendidisset alij anteq̄ꝫ sibi fieret oblatio pretij: qꝛ intelligiẜ vendidisse cum sua causa. l. lex vectigali fundo dicta. ff. de pign. sed male dicit, cū verba pacti sint obliqua. s. de retrouendēdo. Itē speciale est i pacto legis cōmissorie ꝛ in pacto addictiōis in diē ꝙ dñium retro transferaẜ ipso iure, vt tenet glo. oꝛdinaria ꝛ approbata in. l. ij. C. de pac. inter emp. ꝛ ven. Bar. ꝛ Ange. in. l. j. in vlt. co. ff. de dona. ergo secus est in ipso pacto de retrouendēdo. nec ob. d. l. si cū vēderet. qꝛ ibi creditoꝛ non vendidit rem ex pacto taliter ꝙ trāsferret dñium in emptorē: sed solū vēdidit illud ius qđ habebat in pignoꝛe vt ptꝫ ex tex. in verbo rem suam liceret recipere merito ei competit vendicatio non quidem vtute istius pacti. Sed qꝛ creditoꝛ vendendo trāstulit solū ius pignoris vt ibi declarat Raph. Ful. ꝛ ita cōtra illā decisionem Pau. de ca. cōsuluit de ciuitate Cesene. d. Alex. in ↄsi. x. qđ incip. videtur fortasse prima cōsideratione dicendū: vbi late per eū videas in. j. volu. ¶ Capio gl. fi. magnā in verbo constituaẜ: quam diuide magistraliter in quatuoꝛ partes. In prima assignat rationē tex. In scđa format vnā questionē. In tertia format aliam questionem que est valde difficilis. ꝛ late eam disputat. In quarta ꝛ vltima extendit ꝑdicta ꝛ istū tex. ad donationē simplicem. scđa ibi. Sed nūqd etiā exceptionē. tertia ibi: sed qd si vēditoꝛ. quarta ibi. itē ad donationē trahere. ¶ Redeo ad primam partem que assignat rōnem ad hunc tex. ꝙ ideo ex ista cōuentione non oritur actio, eo qꝛ fuit facta pacto nudo, ꝛ pactū nudū nō sufficit ad producendū actionē. l. iurisgē. §. sed cū nulla. s. eo. Tu aduerte ꝙ tex. nō fundat se in ista ratione pacti nudi: qꝛ in istis cōtractibus nō curaẜ: sed fundat se qꝛ actus agentiū non operanẜ vltra eoꝝ intētionē. ita dicit tex. ibi, qꝛ eo mō non tā hoc agit ꝛc. ¶ In scđa parte gl. habes, ꝙ qñ vēditoꝛ tradidit rē: ꝛ sic nō est res integra: si postea per cōuentionē dissoluaẜ emptio, ꝙ nō parit exceptionē emptoꝛi cōuento ad pretiū, nihil alleg. sed glo. in l. fi. C. qñ lic. ab emp. dis. alle. duo fundamēta per que cōiter doctoꝛ. ꝛ antiqui ꝛ Moder. tenent cū gl. ꝛ dicit Cyn. in. l. j. in. iiij. q. C. quando lic. ab emp. disc. ꝙ ista conclusio glo. est veritas sicut euangelium. Pro ista opi. Guil. de cu. addit tertiam rationem, quia hic resultabat contractus innominatus, vbi locus est penitentie ex parte eius qui tradidit, ꝛ sic qui impleuit per regulā l. si pecuniam in prin. ff. de cōdi. ob cau. Bar. ꝛ Ange. hic tenent rationes gl. predicte. Sed dicunt ꝙ ratio Guil. est falsa: qꝛ cum hic cōuentio fuerit facta ꝑ ablatiuos absolutos q resoluunẜ in conditionem, nō est ꝓprie cōtract⁹ innominatus. vt no. in. l. si intra. s. eo. ergo nō est locus penitentie. Raph. Fulg. ponderat ꝙ in hoc vltimo, an sit locus penitentie Bart. est sibimet cōtrarius in pe. q. Sed certe si bñ inspexeris non est contrarius. imo idem tꝫ ꝙ hic. ꝛ. j. dicam aliquid. Tu aūt collige ex verbis bart. ꝛ Ang. no. limitationē que hactenus remansit sepulta, ad regulam. d. l. si pecuniā. in prin. vbi in contractib⁹ innominatis locus est penitentie re integra ex parte eius q impleuit. nā illa regula procedit in cōtractib⁹ innominatis qui fiunt sub modo, ꝑ dictionē vt in illis bene est locus penitētie: secus si fiat sub conditione, qꝛ ex quo non sunt ꝓprie contractus innominati: vt Bar. in. l. si intra. s. e. certe ibi hꝫ locū penitētia: magna est autoꝛitas Bar. ꝛ Ang. ꝛ nemo facit mentionē: nec hic nec in. l. si pecuniaꝫ. Sed ego puto, ꝙ limitatio nō sit vera: nā considero rōnem fundamentalem, quare in cōtractib⁹ innominatis hꝫ locū pnīa: ratio est, qꝛ sunt debiles: certe ista ratio foꝛti⁹ militat, qñ fiunt sub conditione: qꝛ tūc adhuc sunt magis debiles. l. cedere diē. ff. de ver. sig. ergo foꝛti⁹ dꝫ habere locum penitētia. Itē si cōsideras duas alias rationes quas assignat Bar. in. d. l. si pecuniaꝫ. in. ij. col. vbi dixi, ille rationes foꝛti⁹ vrgent, ꝙ debeat esse locus penitentie, quādo cōtract⁹ innominati fiunt sub cōditione. Et si dicas ꝓut videẜ dicere Bar. ꝙ qñ fiunt sub ↄditione, nō sunt ꝓprie cōtract⁹ innominati. nā aduerte, ꝙ etiā nunc nō sunt innominati, ita ꝙ cesset pnīa: sed saltē trāseūt in conuentionē noiatā, lꝫ non in ↄctum noiatum: vt dicit Barto. ergo cum ibi nihil sit

9 obligationis, foꝛtius dꝫ esse locus pnīe. ¶ † Redeūdo tñ ad. q. gl. Pro eius veritate cōsidera tres casus, aut emptoꝛ erit actualiter tradidit rē vēditoꝛi: ꝛ tūc puto cōtra gl. ꝙ si emptoꝛ cōueniretur ad pretiū, ꝙ haberet exceptionē pacti ꝛ ita exp̄sse firmat Bal. hic. qꝛ tunc cessaret rō glo. in. d. l. ij. aut emptoꝛ nō vult tradere rem: ꝛ tūc ꝓculdubio verū est, ꝙ nō haberet exceptionē: qꝛ esset iniquū, ꝙ deberet habere ꝛ rē ꝛ pretiū vt dicit gl. in. d. l. ij.

10 Et istos duos casus reputo indubitatos. Aliqñ ꝛ tertio † ēptoꝛ est paratus retradere rem venditā, ꝛ ita offert. vēditoꝛ aūt (non obstāte pacto resolutiuo ↄct⁹) agit ad pretiū: tūc pulchrū ꝛ subtile dubiū est, an ipsi emptoꝛi cōpetat exceptio. gl. ꝛ doc. preallegati volunt ꝙ nō. solus Raph. Ful. subtiliter tꝫ ↄtrariū, qꝛ tūc cessat ratio gl. d. l. ij. ꝙ sit absurdum emptoꝛem habere vtrūq̄. s. rem ꝛ pretiū, ex quo vult restituere rem ꝛ ita paratus. nō ob. scđa rō illius gl. qđ ista cōuentio ad resoluendū nō tēdit ad dandū exceptionem, qꝛ ſm eū istud est falsum. nam exceptio fit ad resoluendum. ꝛ tñ perit exce. etiā qñ est inutilis. l. si vnus. §. pe. s. e. ꝛ. l. an inutilis. in prin. ff. de acce. ꝛ pro ista ꝑte cōtra oēs alle. Rap. tex. de quo multū gloꝛiaẜ in. l. si cū ēptoꝛe. §. fi. s. e. vbi dicit esse textum expressum, si nō cauillaẜ, ꝛ dicit ꝙ doc. nō fuerūt recoꝛdati de illo tex. ꝫ certe ille tex. parū vel nihil facit: loquiẜ eñ in ꝓcuratoꝛe q vēdidit rē ꝛ tradidit: postea dñs ↄuenit, ꝙ resoluaẜ ↄctus, facta retrotraditione deinde ibi dñs ꝑseuerat in eadē volūtate merito ibi ꝓcu. petēs pretiū, repelliẜ exceptiōe doli, vt dicit tex. nō aūt excep. pacti: sed hic vēditoꝛ nō ꝑseuerabat in resolutione ↄctus, imo agebat ad ꝑtiū nō ob. ſm Fulg. iste tex. in scđa ꝛ tertia ꝛ quarta parte. in ver. ꝑstitisses. quasi nō sufficiat solū offerre qꝛ rñdet Ful. ꝙ verū est quo ad resoluēdū cōtractū ipso iure, ꝫ gl. querit solū de excep. Breuiter subdit, ꝙ opi. gl. (cū sit cōioꝛ) est sequēda: sed ꝙ sua opi. est equioꝛ ꝛ verioꝛ de iure. Cōsidera tu si dici potest, ꝙ istam opi. Fulg. tenuit Bar. hic in. j. col. in fin. dū reprobat fundamentū Guil. nam dicebat Guil. ꝙ in. q. gl. iūcto tex. resultabat cōtract⁹ innoiatus, ergo dꝫ esse loc⁹ pnīe ex parte eius qui impleuit: dicit Bar. ꝙ hic nō pōt dici ↄctus innoiatus: cū ablatiui absoluti impoꝛtēt ↄditionē sed ↄctus innominati nō possunt fieri sub cōditione. gl. in. l. si intra. j. e. gl. ꝛ doc. in. l. si quis cū debitoꝛe. ff. de inreiu. qꝛ q̄ sunt in cōditione nō sunt in dispositione. l. si qs sub cōditione. ff. si quis omis. cā te. subiungit Bar. ꝛ istud pōdera, ꝙ si emptoꝛ sit ↄtent⁹ retrotradere rē quā accepit, ꝛ ita offerat ꝙ habebit actionē ad ꝑtiū: ꝛ sic in istis verbis Bar. videẜ tenere opi. Ful. verū est ꝙ Bar. j. in pe. q. tꝫ contrariū, vbi vult, ꝙ isto casu requiriẜ cōsensus ꝑtiū: nec sola oblatio volentis retrotradere rē sufficeret. ꝛ sic Bar. videẜ sibi contrarius. ꝛ de ista cōtrarietate perpendit Ful. hic. ꝛ. s. dixi. ꝛ ↄsidera quō possit saluari Bar. nisi dicas, ꝙ bar. hic loquiẜ quo ad dandū tantū exceptionē sed in penul. q. loquiẜ quo ad resoluendum cōtractū ipso iure: breuiter tu dic ꝙ etiā in terminis Fulg. verioꝛ est opi. gl. quā tꝫ Alb. hic in. j. col. post Iac. de are. ꝙ etiā si emptoꝛ paratus sit rem reddere. ꝛ ita offert, adhuc ex conuentione resolutiua non habeat excep. qꝛ al's esset in potestate emptoꝛis rescindere vel non rescindere ꝙ esse nō dꝫ ꝓpter inequalitatem

litatē.l.in ementis cū glo.C.de cōtrahē.emp.idē tenet Alb.hic in pe.co.in ver.itē querit gl.an pactū,vbi addit bonā rōnē q2 in istis cōtractibus innominatis sola oblatio nō sufficit nec habet vim implementi,vt tenet glo.singu.in.l.iurisgē.in prin.§.e. Tu 2firma,ꝙ dato etiā ꝙ hic nō sit ꝓprie 2ctus innominat9:tñ est saltē 2uentio innominata:in qua d3 habere locū.d.l.iurisg. in prin.idē in terminis tenet Sali.hic:ꝛ in.l.j.C.qñ lic.ab empt. dis.ꝑ fundamēta.s.relata:tñ ad illud de oblatiōe potes dupliciter rñdere,quod in emptione vbi agit de resolutiōe sola oblatio sufficiat:ꝑ.l.labeo scribit si mihi biblio.ff.de 2hē.emp.iūcta l.ex empto.§.his q vina.ff.de actio.emp.Scđo ꝛ notabilius respōde q qñ 2ctus innominatus ordinat ad liberandū vel resoluendū:vt hec sola oblatio habet vim implementi:put singulariter dicit Bal.in.l.si cū fundū.ꝑ illū tex.§.e. ¶ Venio ad tertiā ptē pncipalē gl.q̄ est difficilis,ꝛ ē additio quā multi libri nō habēt in qua format q̄stionē ꝛ ꝑ vtraqꝫ pte facit tria fundamēta sꝫ vltimis respondet:ꝛ sic vr̄ tenere primam partem negatiuam, quā subdiuide in.viij.particulas.In prima vt dixi format qōnē difficilē.In scđa ꝑ parte negatiua facit vnū fundamentū.In tertia aliud.In quarta ꝰm Bar.ꝛ Ful.respōdet tertie obiectioni duobus modis:sed ꝰm Ang.ꝛ Pau.de ca.facit aliud fundamentū sed nō placet.In quinta ꝑ eadē pte negatiua facit aliud fundamentū.In sexta ꝑ parte 2ria ꝛ sic affirmatiua facit vnū fundamentū,et ei rñdet.In septima idē.In octaua idē.scđa ibi vr̄ tradita.tertia ibi:itē sufficit.quarta ibi:itē nō parit.qnta ibi itē actus ecōtra hic similis.sexta ibi:ecōtra hic vr̄.septima ibi: itē pro hoc.octaua ꝛ vltia ibi:itē liberat fideiussor. ¶ Questio ergo gl.est,qñ vēditor vere nō tradidit rem venditā sed ficte cōstituēdo se possidere noīe emptoris quo casu certū est ꝙ trāstulit ciuilē ꝛ naturalē possessionē ꝛ dominiū,ꝛ apud ipsum nuda detentio remāsit sicut apud colonū.l.ꝙ meo.in ꝑnc.ff.de acq.pos. ꝛ pōt cōueniri rei vēd.ꝛ interdicto:vti.pos.si turbaret emptorē ꝛ no.in.d.l.clā possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acq.poss.vtrū
11 talis emptio solo 2sensu dissoluat †pōdera qđ ista glo.in informatione qōnis est valde singu.ad materiā cōstituti:et eā ꝑ singulari notant Ang.Ful.hic:qđ tm̄ operatur simplex confessio de possidendo noīe alterius:q̄tū cōstitutū.Nā glo.hic nihil dicit de cōstituto.ꝛ sic verba cōfessionis enūtiatiua emissa ꝑncipaliter ꝑpter se disponūt,nō solū circa trāsferentē possessionē in emptorē,sꝫ etiā circa dñiū,ꝛ sic tm̄ est dicere cōfiteor me possidere noīe eptoris q̄tum est dicere,2stituo me possidere:ita volūt docto.relati ad istā glo.et est notabilis extēsio ad.l.qđ meo.in ꝑn.ff.de acq.pos.ꝛ istā glo.etiā notat pro singulari Bal.hic ī lectu.antiqua.Bal.etiā hic in lect.ordi.in fi.no.istā glo.ad h̄.Et idē Bal.in.l.j.C.de vsuc.ꝑ dona.In ista.q.glo.ꝑpte negatiua adducit primā rōnem ꝙ qñ res vendita est tradita:tūc solo dissensu nō resoluit venditio:vt hic in ver.ꝛ aristoni.ꝛ.l.j.C.qñ lic. ab emp.disce.Sed hic licet nō sit vere tradita tñ est ficte tradita.Tu confirma istud arg.Nam qñ casus fictus idem operatur qđ casus verus licitū est arguere de ficto ad verū.l.gallus.§.et quid si tātum.in fi.ff.de lib.et post.vbi Bar.ꝛ doc.Sed hic constitutū(ꝛ sic ficta traditio)tantū opatur sicut vera:cū ꝑ eā trāsferat vtraqꝫ possessio ꝛ dominiū.Scđa ratio est,q2 ad faciēdū rem venditā nō esse integrā,sufficit aliquid fieri ꝑ qđ venditor liberetur:sed cōstituēdo vēditor liberat:vt.s.ergo ꝛc. ¶ Dein de gl.in quarta particula,ibi:itē nō parit ꝰm Bart.ꝛ Ful.et nō facit tertiū fundamentū:sed respondet obiectioni dupliciter:lꝫ Ange.ꝛ Pau.de ca.dicāt,ꝛ nō bene ꝙ sit tertiū fundamentum obiectio est ista.Nā ex quo venditor possidet:licet alieno noīe nō poterit 2ueniri q2 tut9 exceptione virtute cōuētionis resolutiue:et sic sola exceptio sufficit.gl.dupliciter respōdet.Prio ꝙ ista 2uētio nō apponit ad hoc vt exce.pariat sed vt resoluat. ista solu.nō est bona:q2 etiā accep.fit ad resoluendū ꝛ tñ parit exceptionē vt dixi in parte ꝑcedenti glo.Scđo ꝛ notabilius rñdet gl.a partibus sufficienter enumeratis:aut eñ videre ꝙ pariat exceptionē:ꝛ sic liberationē ab actione ex emp.ꝛ istud non pōt:q2 2stituendo se possidere noīe emptoris fuit liberatus ab actione ex empto:et sic liberatio nō pōt esse,vbi nō est habit9: q2 priuatio ꝑsupponit habitum.l.remittit.ff.de iureiur.ꝛ.l.manumissiones.ff.de iusti.ꝛ iur.aut vis ꝙ pariat exceptionē ꝛ rei vendi.vel ab interdicto vti possi.ꝛ istud non fuit actū nec cogitatum:cū ista cōuentio ordinet ad actionē principalem ex em-
12 pto.non aūt ad alias.† no.ꝛ ꝑpetuo tene mēti istam gloss.ꝰm Barto.ꝙ si venditor in instrumento cōstituit se possidere noīe emptoris prout semper apponitur in omnibus instrumentis, talis venditor non tenetur amplius tradere nec ad hoc potest cogi per actionē ex vendito.sed bene potest conueniri vt possessor,rei vēdi.vel in interdicto vti possi.ꝛ ꝰm Ful.ista gloss.est ꝑpetuo nota.dignissima.istam glo.sequuntur Bar.Bald.Salice.ꝛ Fulg.hic:idem tenet gloss.in aut.sacramenta puberum. in gl.fi.in vers.custodiantur.C.si aduer.ven.Contrarium tenet gl.in.l.iul.§.ex vendito.in ver.possessionē.vest in ver.precaria. ff.de act.em.cū qua tenet Cy.in.l.ij.in vlti.q.C.qñ lic.ab empt. disce.idē tenet Pau.de ca.hic circa fi.q2 adhuc pōt conueniri actione ex empto ad realē traditionē rei vē.q2 quo ad illā cēset adhuc res integra.arg.l.si heres testō.ff.de eo qđ cer.lo.Tu vltra alios 2firma optimo simili:nā lꝫ in legatariū ipo iure trāsfertur dñiū rei legate a morte testatoris.l.a titio.ī fi.cū si.ff.de fur. et ꝑpterea cōpetit rei vē.tñ adhuc pōt agere actione ꝑsonali ex testō vt res legata sibi actualiter tradat:ꝛ sic ꝑ actū naturalem acqrat ei verū ꝛ ꝑpriū dñiū iuregē.l.j.ꝛ.ij.C.cōia de le.no.in.l.j. ff.de leg.j.ergo idē dicimus in ista actione ex empto.ꝑcipue cū actio ex testō eq̄paret actionib9 bōefidei,ad hoc vt si res nō sit ꝑfecte tradita possit denuo agi prima actione vt ꝑfecte tradat l.hmōi.§.si sedes.ff.de le.j.iuncta.l.iij.§.si tradita.ff.cōmo.declarat Bart.in.l.si heres.ff.de eo qđ cer.lo. ¶ Ange.cōcordat hic istas gl.duplr̄.Primo ꝙ ista glo.ꝑcedat q̄tū ad traditionē iuris a qua vēditor cōstituendo bene liberat vt hac gl.sed non ab actuali possessione q̄ in facto cōsistit:ita loquit gl.2traria ꝛ ante Ang.ita cōcordat Bal.hic.Scđo mō cōcordat ꝙ glo.cōtraria loquit qñ vēditor cōstituit se ꝑcario possidere:hic aūt ꝙ simpliciter:nec aliter declarat. ¶ Tu tene gl.hic:ꝑ qua allega bonū
13 fundamentū.† nā vēditor tenet tradere verā possessionē vacuā ab omni seruitute.l.ij.ꝛ.iij.in ꝑn.ꝛ.l.iul.§.ex vēdito.ff.de ac.em. nō aūt tenet trāsferre dñiū.l.in cōditionalib9.in fi.ff.de ver.ob. sed ita est ꝙ ꝑ 2stitutū lꝫ sit actus fictus tñ trāsfert vera possessio.l.certe.§.j.ff.de ꝑca.ꝛ firmat expresse Bar.hic in fi.in vlti.q. ergo ꝑ cōstitutū liberat ab actione ex empto q2 solutione ei9 ꝙ debet oīs tollit obligatio.insti.qb.mo.tol.obli.in prin.ꝛ ita cum ista gl.tenēt cōiter doc.hic.Bal.in.l.ij.C.qñ lice.ab empt.disce. et in.l.ij.C.de vsu.Ang.de are.i.§.actionū.in.vj.col.insti.de act. Nec obstat gl.in.d.§.ex vēdito.q2 nō est contraria,sed diuersa. nā illa gl.ꝑprie loquit qñ vēditor constituit se possidere ꝑcario noīe emptoris quo casu bene verū est ꝙ non liberat ab actione ex empto.ratio est q2 ꝑ ꝑcariū trāsfert solū ciuilis possessio:non aūtē naturalis.l.ꝛ hꝫ.§.eū qui precario.ff.de preca.cū ergo ꝑfecte nō tradat oēm possessionē:ideo nō liberat ab actione ex em. sed gl.hic loquit qñ vēditor simpl'r cōstituit se possidere nomine ēptoris,absqꝫ ꝑcario,quo casu ꝑ simplex 2stitutū trāsfert oīs possessio ꝛ ciuilis ꝛ naturalis ꝛ dñium:vt declarat Bar.in.l.interdū.in princi.ff.de acq.pos.et est vera possessio:vt hic ꝑ Bar. in fi.iō tūc liberat ab actione ex ēpto.vt hic in gl.Et sic habes ꝙ plus operatur simplex cōstitutū de per se q̄ si adijciat ꝑcario noīe:ꝛ ideo dicit Ang.de are.in.d.§.actionū.in.vj.co.ꝙ notarij in instrumētis qñ dicūt ꝛ 2stituit se possidere addūt ꝛ precario noīe credūt prodesse emptori ꝛ valde nocent:ꝛ sic habes vnā limitationē ad istā glo.vt ꝑcedat in simplici 2stituto.sec9 qñ esset cōstitutū simul cū precario. ¶ Scđo limita cōclusionē glo.vt ꝑcedat qñ venditor tpe cōstituti erat in actuali ꝛ vera possessione.secus si possessoriū nō fuisset penes eū:vt q2 dedisset rē alij in emphyteusī:tūc 2stitutū nihil operat.l.q̄uis.§.j.ꝛ ibi Ang.ff.de acqui.pos.ꝰm do.Mat.in notabili.lxviij.ꝛ plenius in notabili.clxxi.ꝛ licet nō dicat istud tenēt Bal.ꝛ Salic.in.l.j. C.qñ lic.ab em.dis.Tu alle.pro h̄ tex.in.l.ij.in vb.tradita.ꝛ ibi ad hoc no.Ang.C.de acqui.poss.Cui aūt incūbat onus ꝓbādi ꝙ tpe 2stituti vēditor possideret,declarat Ange.in.d.l.q̄uis. §.j.Bal.in.l.j.C.qñ lic.ab emp.dis.ꝛ vide omnino Mathe.in nota. clxxi.ꝛ distingue vt ibi notabiliter ꝑ eū. ¶ Tertiū fundamentū glo.est.q2 hic nō interuenit actus retro similis:puta vt cōtrarium cōstitutū qđ requiritur ad hoc vt venditio resoluit:qñ nō stetit in puris terminis 2sensus.l.j.ꝛ.ij.C.qñ lic.ab emp.dis.In contrariū pro parte affirmatiua ꝙ talis venditio possit resolui 2trario cōsensu,allegat tres subtiles ratiōes ꝛ ad quālibet respōdet.Circa primū dñ rñdet ꝙ non sufficit ficta retraditio,sed requiritur vera glo.male rñdet ꝑsertim in casu nostro in quo ꝑma traditio fuit ficta:ergo similiter debet sufficere ficta retraditio:ꝛ sic actus retro similis per regulam.l.nihil tā naturale: ff.de reg.iur.imo Bar.ī.in vlti.co.in antepe.q.reprehēdendo glo.hic:ꝛ Cy.in.l.j.in vlt.q.C.qñ lic.ab empt.dis.qđ etiā si interuenisset vera traditio ex parte vēditoris adhuc sufficeret ficta retrotraditio:quia quod dicit requiri actum retrosimilē debet intelligi vel equipollentem vt hic per eum quem sequunt Ange.Ful.ꝛ Pau.de ca.ꝛ Jo.de imo.in.l.qui mihi donatum.ad fi. ff.de dona.in.ij.fundamēto glo.q2 glo.inepte respondet.Bart. Ange.ꝛ Salic.respondēt qđ tradito instrumento non videtur tradita res sed ius:hic aūt desiderat traditio rei,ꝛ sic facti:non autem iuris:que solutio est de directo cōtra tex.clarum in.d.l. j.C.de dona.qui dicit ꝙ tradito instrumento mancipia dicuntur tradita.Preterea ius cum sit incorporale tradi nō pōt.l.seruus.§.incorporales.ff.de acqui.re.do.nō omitto tñ qđ Angel.

hic circa finē dicit: q ista gl. est singulariter notāda. & nō est alibi ī iure: q cācellato istrumēto tradito de ptiū volūtate: eoipo intelligit facta retrotraditio oim q prius tradita fuerāt p traditionē instrumēti: & dicit q est casus quotidian⁹. ¶ In tertio fundamēto glo. dupliciter respōdet in illis paucis vbis: s3 ibi res est integra: & scda obligatio liberatio prime est: l3 Bart. et aliī cōiter referētes glo. videant dicere q sit vna solutio s3 sunt due diuerse. Et primo q ibi res nō erat integra: vult dicere, q adhuc vēditor nō tradiderat, q̄uis dedisset fideiussorē: vel per stipulationē pmisisset: cū ergo ibi traditio nō interuenerit, adhuc res dr integra: vt possit ab ea p pactū recedi ope exceptionis. Secūdo rñdet glo. q a prima cōuentione iam erat recessu3 per stipulationē: quia secunda obligatio stipulationis fuit liberatio prime: ideo nō receditur per vltimā conuentionē dissolutiuā. Bar. reprehēdit et dicit: q imo vlti. consensus sufficit ad liberationem etiam stipulationis ope exceptionis: si hoc actu3 est: sed in hac. l. hoc nō videt agi. Sed certe fm Fulg. & Pau. de cast. etiā in. l. emptio. ff. de rescin. vend. allegata in glo. aliter nō

14 apparet q fuerit actū q̄ hic. † Quid tenendū? Barto. tenet: q in ista. q. glo. simplex contrarius cōsensus non inducit resolutionē cōtractus: nisi fuerit dictū qd vēditor qui possidebat nomine emptoris, amodo nomine suo possideat. idē tenet Jac. but. Bal. Ang. & Salic. hic. Tu potes indistincte tenere pdictā opi. glo. p tria fundamēta in ea adducta. quib⁹ glo. & doc. nō bene respōdent, presertim pter primū ar. glo. q diuisio est actus equipollens retrotraditioni: item quia tacite actū videt q deinceps venditor suo nomine possideat: als cōuentio nihil operaretur & esset inutilis argu. l. quāuis. ff. de acq. pos. ita tenent Albe. & Ful. & Pau. de cast. hic. Imo. in. l. qui mihi donatū. in vlti.

15 col. ff. de dona. ¶ † In vltima parte gloss. habes, q donatio sicut hodie pfinit solo consensu: ita contrario sensu resoluit ex identitate rationis. sequunt doc. hic: & Bal. et Salic. in. l. j. C. qñ lice. ab emp. disce. vbi respōdent: si forte diceret q pactū nudu3 de donando hodie fomētat a. l. ciuili: & sic dicitur legitima cōuētio: vt dixi in. l. legitima. s. eo. respōdent ipsi: q eodē modo eius resolutio dicit legitima cōuentio: cum ista sit regula, q resolutio semp censetur eiusdē nature & qualitatis, cuius est cōuētio prima, vt hic in tex. ibi: q2 bonefidei. & dixi. s. & per hoc non puto q sit verū illud qd tenet Bal. in. l. si tibi. §. de pignore. s. e. vbi querit an in casibus in quib⁹ ex solo titu. transfert dominiū absq traditione, vt in ecclesia. l. fi. C. de sacros. eccle. an in illis solo ɔtrario cōsensu dominiū retro trāsferatur, & solo cōtrario consensu dissoluatur contractus, & dicit videri q non, q2 res nō est integra sed habuit executionē cū sit translatum dominiū: ergo solus contrarius cōsensus non sufficit vt hoc tex. In contrariū tamen dicit facere quia in pignore solo consensu absq traditione cōstituitur ius hypothece. d. §. de pignore. vbi glo. & tamen solo cōtrario cōsensu dissoluitur. l. si maior. C. de pigno. & rñdet q ideo est: q2 ius pignoris est magis debile q̄ ius dominiī: ideo putat q in ista questione contractus non resoluatur ipso iure, sed ope exceptionis tm̄. Puto q ista decisio confundat ex predictis, q2 resolutio censetur eiusdē qualitatis cuius est cōtract⁹ vt dixi. Secundo, q2 hic interuenit actus retrosimilis: ergo sufficit ad resoluendum ipso iure contractum: vt hic: et. l. j. et. ij. C. quādo lice. ab emp. disce. Et si dicas q nō sit eadē ratio nec idē fauor in resolutionē contract⁹, put est in cōtractu celebrato cū ecclesia: respondeo q non: nec pacto resolutiuo donationis est idem fauor exercentis liberalitatē, super quo se fundat. l. si quis argentum. §. penul. C. de dona. & tamen resoluitur solo consensu sicut cōtrahitur vt hac glo. approbata per omnes: nisi dicas quod qui resoluit donationem etiam liberalitatē exercet, quasi contrariam donationem faciens. Itē contra Bal. moueor per glo. notabilē in. l. j. in fi. C. de inoffi. dona. quam Bal. ibi in fi. no. & reputat multū notandū q in casibus in quibus ex solo titulo transfertur dominiū sine traditione, in eisdem solo ɔtrario consensu transfert absq alia retrotraditione. Limita tamē decisionem gl. nostre fm Ang. hic: in fi. vt pcedat qñ donatio fuit facta nudo ɔsensu. illa eodē mō nudo ɔtrio ɔsensu resoluit: sec⁹ si esset facta mediāte stipulatiōe vel traditione et istud est expeditū: & ita etiā tenet Bal. & Sal. in. d. l. j. C. qñ lice. ab emp. disce. Extra glo. querit Bar. que faciant desinere rem esse integram. & in effectu concludit q tria de quibus hic per eum cu3 quo aliī tenēt. & Bal. & Salice. in. l. j. C. qñ lice. ab empt. disce. & ibi dicit magi-

16 straliter Cy. in. iij. q. † q in cōtractibus qui solo consensu perficiunt res dicit esse integra vsq quo remanet in nudis terminis meri consensus: vbi aūt aliquid intercedit vltra cōsensum, res dr desinere esse integra. Itē querit Bar. nunquid requiratur noua retrovēditio, an vero sufficiāt vba resolutiua contractus & sequendo glo. hic in versi. prestitis: & glo. in. l. j. C. quando lic. ab emp. disc. tenēt: q sufficiāt vba resolutiua, & vtilitas resultat propter resolutionē gabelle ex forma statuti q deberet solui si noua retrovēditio fieret: secus qñ vba resolutiua fiūt. Idem. & plenius tenet Guil. de cu. Bal. & Pau. de ca. hic: sequunt Bal. & Sali. in. d. l. j. C. qñ lic. ab emp. dis. & Bal. in. l. si donatiōis. C. qd

17 met. cau. † No. istā decisionē, q stante statuto q de quolibet contractu soluatur gabella qd p resolutione nō d3 solui: forti⁹ tenet Bal. in. l. tres fratres. s. eo. qd si fiat diuisio hereditatis iter fratres: q p tali diuisiōe nō debeat solui gabella, q2 diuisio non est pprie ɔtractus: vt no. in. l. diuisiones. s. eo. An aūt de cōtractu transactionis debeat solui pdicta gabella: ponūt Bal. & Moder. in. l. si donatiōis. C. qd me. cā. Bal. in. l. ɔctus. in. j. co. C. de fide instr. Veritas pēdet ab his q dixi in. l. si vnus. §. pactus. s. e. & in. l. barbarius. ff. de offi. pret. vbi tetigi an statutū loquens in cōtractu habeat locū in quasi cōtractu vel in liberatiōe seu gestatione: et que ibi dixi possent hic repeti. An aūt directus dñs qui debet habere laudemiū ab emphyteuta alienāte iuxta. l. iij. cū glo. C. de iure emphy. si primo habuit laudemium p venditione iuris emphyteutici, et postea resoluit ɔctus: an etiam debeat habere laudemiū pro resolutione ɔctus. veritas pēdet a dictis in pcedēti. q. ponūt Guil. Albe. Bar. & Paul. hic: dixi in l. fi. C. eo. de iure emphy. Tertiā. q. Bar. tetigi. s. in glo. magna.

18 ¶ † Vltimo tene menti qd vult Bar. hic in fi. & pleni⁹ in repet. l. fi. is q p emptore. in vlti. q. ff. de vsuca. sequunt Bald. Ange. et Fulg. hic: q l3 ɔstitutū sit actus fict⁹: tñ p tale ɔstitutū trāsfert vera et nō ficta possessio. p tex. in. l. certe. §. j. in vñ. pprie possideo. ff. de pca. adde qd hn facit tex. in. l. qd meo. ī fi. pn. & ibi Barto. ad hoc no. ff. de acq. pos. sequit Bal. in. c. itē inuestitura. de notis feu. & in. l. j. C. qñ lic. ab emp. dis. & in. l. vnica. §. ne aūt. i. iij. col. C. de cad. tol. Ang. de are. in. §. actionū. in. viij. col. isti. de act. d. Ant. in. c. cū venissent in. iij. co. de resti. spo. & ita cōiter tenetur ɔtriū: qd imo p ɔstitutū nō trāsferat vera possessio: s3 ficta. tenet Bal. in. l. vnica. §. de suffra. & Bar. met. in. l. titia. in pn. ff. de ver. obli. in vlti. co. in ver. quero qd si do fundū meū p arrhis. Pro ista pte stringit q2 p pactū fictū nō pōt vere acqri aliquod ius, vel aliqua vera possessio. Ista est doctrina Bar. in. l. emptor. ff. de aqua plu. arcē. & in. l. post ɔctum. in. iij. col. ff. de dona. Barto. & Bal. in. l. j. C. plus va. qd agi. & in. l. si ex ptio. C. si cer. pet. Sed cōstitutū est act⁹ fict⁹ ergo &c. & de isto pūcto recurre ad Alex. in. d. l. quod meo. in princi. q2 aliī non declarant hic.

Per quos acquiri. Per eos acqrit nobis pacto q pñt p stipulationē acqrere. h. d. Et l3 pria gl. dicat, q fallit in casib⁹ in quib⁹ stipulatio requirit & nō sufficeret pactū. Tu dic, q ista fal. nō facit ad ppositū q2 iurecōsul. hic nō vult equiparare stipulationē & pactū quo ad potētiā: nā hoc esset ridiculū, cū potentior sit stipulatio q̄ pactum. Sed vult parificare quo ad psonas vt q psone pñt stipulādo alteri acqrere, ille etiā paciscendo possunt eidem acquirere, fm Jac. but. Albe. & Fulg. hic. Jason.

1 ¶ Voces creditor qñ sunt pares in cumulo debiti: dignitate et numero personarum, inde x debet humaniorem partē seq.

2 Fraudis suspicio maior est in cōiunctis q̄ in extraneis, quo ad liberandum debitorem.

Imperator. Ista lex legit in gl. tribus modis. Et l3 Alb. & Rayn. dicāt q tenēda sit pria lec. gl. q2 alie due sunt dubie. tñ doc. cōiter tenēt scda3 lec. gl. fz quā ista. l. h. d. Vbi est paritas in cumulo debiti dignitate & numero personar, pferūtur voces cōsanguineorū. h. d. ¶ Capio gl. j. magnā quam diuide in tres ptes pncipales put tres ponit intellect⁹ ad tex. scda ibi: scdo pone. tertia ibi: tertio pone. ¶ Rursus prima ps principalis subdiuidit in quatuor particulas. In prima ponēdo primum intellectum remouet duo cōtraria. In secunda cōtra primum intellectum opp. et sol. In tertia declarat vba tex. In quarta remouet aliud cōtrarium. scda ibi: sed nonne dicit. tertia ibi: & hoc non affectione. ¶ Rursus tertia pars principalis subdiuiditur in tres particulas. In pria ponit tertium intellectū. In scda exponit tex. tenendo istu3 intellectum. In tertia p viam no. declarat quid differat terti⁹ intellectus a primo. scda ibi: & fm hoc dic. tertia ibi: & sic no. ¶ In ea. glo. ibi: & sic tollunt cōtraria duo. respōde melius fm Bal. et Ful. quod iste tex. loquitur quando plures creditores fecerunt pactū de remittēdo certam quotam heredi futuro quo casu intelliguntur pacisci contēplatione cause & sic vt hereditas adeatur & consequenter pro eorum cōmodo: nō autē contēplatione alicuius heredis: quo casu tale pactū bene prodest vero heredi ita loquitur tex. hic: aliquādo est vnicus creditor q facit pactu3 & tunc q2 presumitur fecisse ob affectionē heredis putatiui, non prodest tunc vero heredi: & ita responde ad. l. si actionē. C. eo. J. allegatā per gl. ¶ In ea. glo. ibi: scdo pone. istam secundā lect. tenent

tenent

1 tenent Bar. Ang. Sali. Ful. ⁊ Pau. de ca. hic. † ⁊ ẜm hūc intel-
lectū limitat. l. maiorē. in fi. s. e. vbi dr̄ ꝙ qñ voces creditoꝝ sunt
pares in cumulo debiti ⁊ numero personarū, ꝙ iudex debet hu
maniorē partē sequi limitatur per istā. l. nisi ex vna parte sint ꝑ-
sone cōiuncte defuncto, ex alia extranee: q̄ꝛ tunc preferūtur vo-
ces coniunctoꝝ, per hāc. l. facit. l. j. ff. de priui. credi. istū intelle-
ctum reprehēdunt Ja. bu. Gui. Ray. ⁊ Alber. hic: Gui. ⁊ Bal.
2 in. l. ⁊ suū. §. fi. s. eo. † q̄ꝛ maior est suspicio fraudis in cōiunctis ꝙ̄
in extraneis. l. data. C. de dona. ⁊. l. nihil. ff. de bo. libe. sed ꝓpter
cōiunctionē citius remittēt ꝙ̄ extranei q̄ fidelius agent, ⁊ r̄ñde
dupliciter. Primo ꝙ cū hic tractet̄ de cōmodo pecuniario et
nō de iure sanguinis nō est verisimile ꝙ ꝯiuncti velint sibiipsis
p̄iudicare presertim cū tex. requirat ꝙ sint idonei quibꝰ sic stan
tibus ratio affectionis facit eoꝝ votū preualere. arg. l. libertus
qui soluēdo. ff. de bo. libe. Scđo respōde ẜm Bal. in lec. antiqua
ꝙ ratio predictorū ꝓcederet in personis coniunctis heredi. sed
iste tex. loquit̄ in personis coniunctis testatori: quo mortuo ces-
sat suspicio. ar. c. filij. de here. in. vj. ¶ In ea. glo. ibi tertio pone
iste tertius intellectus ⁊ primus ad idē tendūt ẜm Bar. ⁊ Ful.
et Pau. de ca. hic: ⁊ vterq̄ intellectus vult ꝙ pactū remissiuum
factū a creditoribus heredi putatiuo ꝓdest vero heredi. ⁊ hoc
ideo q̄ꝛ factū ꝯtemplatione hereditatis vt hereditas adiretur.
Secus in cōtemplatione heredis putatiui. l. si tibi. §. cū posses-
sor. s. e. qui limitat̄ ꝑ istum tex. vt ibi dixi. Tamen ex mente glo.
et clarius Alb. ⁊ Sali. differētia est inter primā ⁊ tertiā lec. glo.
q̄ꝛ ẜm primā verbum extraneorū ponitur pro eo qui nihil atti-
net. Sed ẜm tertiā ponit̄ strictius pro eo qui nō est necessarius
heres. Itē ẜm primā lect. verbū necessariorū ponitur seu sumit̄
large pro omni cōiuncto siue sit agnatus siue cognatus: sed ẜm
tertiam sumitur stricte pro filio ⁊ seruo, qui proprie dicūtur ne-
cessarij heredes: vt inst. de here. qua. ⁊ diffe. in prin. ꝙ̄tum tamē
ad effectū nō differūt: sed tu aduerte ꝙ intellectus gl. ⁊ doc. nō
bene seruiūt verbis litere, ibi ex bonis debitoris licet ab extra-
neo ꝯsequi: nec text. dicit ꝙ debitor esset mortuus: nec ꝙ istud
pactū sit factū cū aliquo herede. Ideo intellige text. plane ꝓut
iacet: quidam debitor nō existens soluēdo habebat multos cre
ditores: ⁊ dum isti creditores vellēt facere vendi bona debito-
ris, cōparuit quidā extraneus qui dixit ꝙ si creditores volebāt
sibi remittere partē crediti, ꝙ volebāt in se accipere bona debi
toris ⁊ satisfacere ipsis creditoribꝰ i residuo: isti creditores fue-
runt contenti istud cōsequi ab isto extraneo: cōparent persone
necessarie debitoris qui volūt istud idē facere creditoribꝰ quod
vult facere ille extraneꝰ: decidit iste tex. ꝙ isti necessarij p̄feren
di sunt extraneo: dūmodo al's sint idonei. Et pro isto intellectu
est etiā tex. in. l. j. ff. de cur. bo. dā. ⁊ in. l. libertꝰ q̄ soluēdo. ff. de bo.
lib. iste intellectꝰ meliꝰ ꝯuenit ṽbis litere. eū tenēt Ja. bu. Dy.
Bal. in vtraq̄ lect. ⁊ Raph. Ful. hic. Jason Padue.

1 ☞ Pactū per quod quis nō possit fundum suū deo dicare,
vel in cōmuni mortuum inferre vel inuito vicino alienare: non
valet. limita: vt nu. 2.
3 Colonus si vult vendere fructus quos ꝑcipit ex p̄dio conducto
tenetur potius vendere dño iusto pretio ꝙ̄ alij.
4 Domū meam si tibi vēdo hoc acto qđ nō possis ibi exercere ta
lem artem: valet talis conuentio.

1 NEmo paciscendo. † Non valet pactū per qđ
qs nō possit fundū suum deo dedicare: vel in cōi mor
tuū inferre vel inuito vicino alienare. h. d. Et sic ista
lex ponit de triplici pacto negatiuo, qđ vult nō valere. Rō p̄mi
q̄ꝛ obuiat religiōi puta si fuerit pactū qđ qs in suo nō possit edifi
care mōasteriū: ecclīā: vl' hospitale. Rō scđi: q̄ꝛ obuiat pietati.
Ratio tertij pōt esse duplex: p̄ria q̄ꝛ obuiat pleno iure dñij: ⁊ est
ꝯ naturā dñij. ar. l. cū p̄cario. ff. de prec. scđa ⁊ melior rō est, q̄ꝛ est
ꝯtra bonos mores cū auferret dño liberā facultatē disponendi
de re sua cōtra. l. in re mādata. C. mā. ⁊. l. nemo exterꝰ. C. de in-
deis. ⁊. l. sed ⁊ si lege. §. ꝯsuluit. ff. de peti. here. ⁊ ad istā rōnē vide
2 tex. no. in. l. dudū. C. de ꝯhē. em. ¶ † Limita no. istū tex. vt ꝓce-
dat qñ pactū erat simpl'r ꝓhibitiuū: secus qñ solū erat limitatū:
puta ꝙ casu quo dñs vellet alienare fundū suū ꝙ potius tenere
tur alienare mihi vicino ꝙ̄ alij ꝑ eodē p̄tio: tale pactū bene va-
let: ita no. limitat Imo. in. l. qui rome. §. coheredes. ꝑ illum tex.
ff. de ṽ. ob. ⁊ ibidē Raph. com. ⁊. d. Alex. in. vj. col. adde text. in. l.
qui fundū. ff. de ꝯhē. emp. facit in fili tex. in. d. l. dudum. in fi. ⁊ in
3 fili tex. in. c. cōstitutꝰ. de in integ. resti. † ⁊ qđ in simili not. Bar.
in. l. j. in fi. in vlt. no. ꝑ illū tex. C. de metal. ⁊ metal. li. xj. ꝙ si colo-
nus vult vēdere fructus quos ꝑcipit ex predio ꝯducto tenetur
potiꝰ vēdere dño iusto p̄tio ꝙ̄ alij: sequit̄ Ludo. ro. in. l. j. ff. sol.
ma. ¶ Capio gl. vnicā ꝙ̄ diuide in quinq̄ ptes ꝓut quinq̄ p̄ncipa
lia ꝯtra remouet. scđa ibi: ⁊ sic soluit̄ aliđ. tertia ibi: itē toti. l. iiij.
ibi: itē ad primū ⁊ ad secundū est contra. quinta ⁊ vltima est ibi

item ad vlti. est cōtra. ¶ In ea. gl. ibi: ⁊ sic soluitur aliud ꝯtriū: tꝫ
ergo gl. ꝙ si in ista. l. pactū fuisset appositū in traditiōe ipsiꝰ rei,
qđ valuisset. Cōtrariū tenet gl. in. l. in traditionibꝰ. s. eo. Sꝫ cō
4 corda cū Jaco. but. ⁊ alios. † Pro primo membro facit ꝙ vult
Bar. in. l. vēditor. in prin. ff. cōia p̄di. vbi per illū tex. tenēt, ꝙ si
vēdo tibi domū hoc pacto qđ nō possis ibi exercere talē artem
valet talis cōuentio, ⁊ obligaris tu et successores tui ad nō exer
cendū: qđ limitat Pau. de ca. hic: qñ mea interesset, ꝙ ibi non
exerceres: q̄ꝛ ego ibi ꝓprie exercebā: al's secꝰ, ꝑ. l. q̄ties. ff. de ser-
ui. Intellige etiā scđm mēbrū, qđ pactū non valeat quo ad hoc
vt ipediat̄ alienatio: nisi paciscēs haberet ius reale in illa re. l.
creditor. §. fi. in ver. nullā. j. de dis. pig. allegata in glo. Tñ bene
pōt ad interesse agi: si pecuniariter itērest paciscētis, vt ꝑ Bar
to. et alios hic: in. l. si ita qs. §. ea lege. ff. de ṽb. obli. ⁊ in. l. qui ab
senti. in prin. ff. de do. ⁊ in. l. filiussa. §. diui. ff. de lega. j. Adde etiā
qđ vult gl. in aut. vt decetero ꝯmu. nō fiāt. ver. legitima. ꝑ illum
tex. co. qui. ꝙ si vēdo rē meā eo pacto ne alienes: an si alienaris
possis ꝓpria autoritate auocare ⁊ app̄hēdere. Jason Padue.

2 ☞ Jus quesitum tertio ex meo contractu vel stipulatione,
non possum illi auferre.
3 Primꝰ feuda. potest renuntiare iuri feudi in manibꝰ dñi in pre
iudicium secundi feudatarij.
4 Si quis acquisiuit emphyteusim ꝑ se ⁊ filijs ⁊ nepotibꝰ: pōt illā
vni ipsoꝝ p̄legare in preiudicium aliorum.
5 Qñ qs donauit alicui vnū fundū, vt post certū tp̄s eēt cuiusdā
ecclīe qđ iterim pōt donator donatario illō pactū remittere.
6 Reus principalis nō pōt ꝑ suum pactū tollere exceptionē se-
mel quesitā fideiuss. suo: etiam mediāte alio pacto suo.
7 Actor potest vti dilatione concessa reo.
9 Statutū florētie ꝙ ipsi nō possint rebānire exbānitos sine licē
tia pape, ⁊ si ꝯ fieret ꝙ cōe Florētie teneat̄ ad mille: vtrum per
statutum contrarium possit tolli dictum statutum.
10 Auctor ꝯtractꝰ añ penā ꝯmissam pōt eē auctor totiꝰ distractꝰ.
11 Si duo nobiles faciāt pacē, ⁊ ꝓmittūt sub certa pena ecclīe ap-
plicāda eā nō rūpere, si rupta pace se recōcilient per hoc nō p̄-
iudicat̄ ecclīe cui pena erat acquisita.
12 Si donaui rem titio deinde post certū tempus scio interim nō
possum reuocare donationem a titio.
13 Princeps rem per se concessam non potest alteri cōcedere etiā
ꝓprio motu nisi dicat nō obstante concessione tali facta.
14 Si papa ꝯtulit mihi beneficiū ⁊ postea de plenitudine potesta-
tis alteri cōtulit: tenetur mihi ꝓuidere de alio simili.
15 Si papa cogat ep̄m inuituꝫ sine causa renuntiare episcopatui,
quod tenetur ei prouidere de bono cambio.
16 Papa non potest cogi inuitus cedere papatui, cum sibi nō pos
sit dari bonum cambium.
17 Papa in beneficialibus pōt quē priuare ꝓ libito voluntatis.
18 Papa pōt deponere ep̄m ⁊ eū priuare ep̄atu sine causa.
19 Quanuis persona sit adiecta verbo executiuo: tamen pactum
prodest fideiussori.

SI reus. Pactum principalis non p̄iudicat defensioni iā fideiussori q̄site. h. d. ẜꝫ
Bar. vel sic: ius quesitū fideiussori etiā ex persona rei
nō potest reus illi adimere. h. d. vel sic ⁊ pleniꝰ. † Et
1 exceptio quesita fideiussori mediante pacto de nō petēdo facto
reo principali nō pōt fideiussori inuito auferri per contrarium
2 pactū de petendo factū ab ipsomet reo p̄ncipali. h. d. ¶ † Ad
regulam generalem huius legis: vltra cōcor. glo. facit. l. qui ro
me. §. flauius. ff. de ver. obl. l. qui res. post prin. in ver. diuersuꝫ.
⁊ in. l. vero procuratori. circa fi. ⁊ in. l. aliud. ff. de solu. tex. in. l. iij.
ff. de ser. expor. ⁊ in. l. insulā. §. fin. ff. solu. mat. ⁊ in. l. cum maritus.
§. fin. ff. de pac. dot. et quod ius quesitum tertio ex meo contra-
ctu vel stipulatione non possim illi auferre. facit. l. j. §. ij. cū glos.
ff. de stipu. seruo. glo. in. l. certi conditio. §. si nummos. in gl. ma
gna. ff. si cer. pet. Pau. de cast. in. d. l. isulā. §. fi. Sal. i. l. j. C. si mā.
ita fue. alie. Adde etiā tex. in. l. si ꝯstāte. in fi. C. de do. añ nup. ꝑ
quē tex. Bald. ibi in fin. dicit ꝙ quando ex ꝯsensu cōtrahentiū
vel occasione contractus per dispositionem legalem est alicui
quesitum ius in re vel in spe irreuocabili: non potest ab illo con
tractu recedi in eius preiudiciuꝫ eo non consentiente: et ꝙ ius
alicui ex dispositione legali non possit ei auferri: facit tex. in. l. si
post mortem. §. fi. ff. de contratab. et adde Spec. in titu. de pac.
§. postremo. versi. sed certe. ⁊ in tit. de lo. §. nunc aliqua. versicu.
lxxv. Et qñ ius ex facto meo q̄sitū tertio possit per me reuoca
ri: ponit late Bal. in. l. cum a socero. C. de iure dot. Item exten
de istā. l. vt ꝓcedat etiā vbi debet interuenire ratificatio ẜꝫ Jo.
de imo. in cōmento. c. potuit. in vltim. charta: de lo. allegat no-
tata in. l. si ego. ff. de neg. gest. ¶ Limita istam regulam quādo
ius de presenti erat quesitum: secus si nondum erat acquisitum
sed sperabat̄ acquiri: q̄ꝛ tūc bene potest pacto rei impediri ne

acquirat fideiussori.l.iij.§.si is pro, quo cũ glo.3.qđ quisq₃ iuris ꝑm Pau.de ca.bic. Adde ꝑ ista limitatiõe primo facere ratio/nẽ, q₂ facilius impeditur aliquid fieri q̃ factũ tollatur .l. patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.c.ad apostolicã.de regu

3 la.† Scđo facit, q₂ prim⁹ feudatarius põt renũtiare iuri feudi in manibus dñi in ꝑiudiciũ secundi feudatarij.c.j.ver.finautez dissentiente: qualiter olim feu.pote.alie.quem ad hoc reputat vnicũ ⁊ singularẽ Lud.ro.in sing.clxxxiij.incip.quero feudata/

4 rius.⁊ istud dicit esse addendũ ad istã.l.fin.† Tertio facit qđ tz Jo.de imo.in cõmento.c.potuit.in vlt.cbar.de loca.ꝗ si aliquis acquiuit emphyteusim ꝓ se ⁊ filijs ⁊ nepotib⁹ põt illã vni ipsorũ prelegare in ꝑiudiciũ alioꝝ: q₂ ex penitentia sua potest impedi re efficacem acquisitionẽ anteq̃ ius sit actualiter acquisitũ: et ita refert se cõsuluisse: vt ibi ꝑ eũ, de quo puncto q₂ latius est: vi de Bal.in.l.itẽ videndũ.§.nũc videamus.ff.de peti. here. et in aut.si quas ruinas.C.de sacrosc.eccle.⁊ in .c.j.an agnatus vel fi lius.Spe.⁊ Jac.in add.Spe.in tit.de loca.in.§.nũc aliqua.ver si.lxxviij.⁊ quod vult Bar.in.l.vt iurisiurãdi.§.si liberi.in versi. secundum dubiũ.ff.de op.liber.cum concor.⁊ addi.quas late di

5 xi.in.l.fi.C.de iure emphy.vbi examinaui istũ passuz. ¶ † Quar to pro ista limitatione facit: qđ dicã.j.in.v.deci.ꝑm istos termi nos posset procedere decisio Bar.in.l.qui rome.§.flauius.per illũ tex.ff.de ver.obli.ꝗ quãdo quis donauit alicui vnũ fundũ vt post certũ tẽpus esset cuiusdã ecclesie: quod interim potest donator donatario illud pactum remittere: sequunt̃ Jmol. et Rapha.comẽ.ibi: qñ reuocatio fit ante illud tẽpus quo venie bat querendũ ecclesie: idem tenet Bal.in.l.iij. ꝑ illum tex.ff.de ser.expor.Lu.ro.in.l.sed si hac.§.prostituta.3.de in ius voc. tñ illa decisio est dubia: vt ibi ꝑ Mod.late Bal.in.l.cum a socero. C.de iure dot.ꝑ Pau.de ca.Lu.ro.in.l.si pecuniã.i ꝑñ.ff.de cõ di.ob cau.late do.Fran.de are.in ꝯsi.lxxiiij.inci.diligẽter ⁊ ma ture põderatis his que in facto.in.v.co.⁊ dña.sequẽ. Jntellige istaz limitationẽ ꝓcedere, qñ ex facto tertij ius erat mihi imme diate querẽduz: secus qñ illud ius nõ queritur imediate ex pa cto tertij: sed venit querendũ mihi demũ secuta mea ratifica tione, vt qñ aliqs sine mãdato ꝯtrahit noĩe meo: ⁊ tũc nõ potest ex illius penitẽtia acquisitio mea impediri: notat̃ in.l.si ego.ff.

6 de neg.gest.Jmo.in.d.c.potuit.in vlti.cbarta. ¶ † Scđo in spe cie no.ex hoc tex. ꝗ reus principalis nõ potest per suum pactũ tollere excep.semel quesitã fideiussori suo: etiã mediãte alio pa cto suo: nisi ipse fideiussor cõsentiat, vt hic in ver. inuito: a ꝯrio sensu sili̾ nõ põt reus prorogare ipsas obligationes in preiudi ciũ fideiussoris nisi eo cõsentiẽte.l.si cũ hermes.⁊ ibi Bal.C.lo ca.l.itẽ queritur.§.q̃pleto.ff.loca.Bar.no.in.l.luci⁹.§.paul⁹.ꝑ illum tex.ff.de admini.tut.Bal.Ang.⁊ Moder.in.l.si vnus. in princi.in ver.si cum reo.3.eo. ¶ Jstũ tex.limita ex eo quod no. decidit Bal.in.l.si.iuxta prin.C.ad mace.vbi querit, pone: ꝗ fi liusfa.accipiẽs pecuniã mutuo: dedit fideiussores quib⁹ est acq sita exceptio macedoniani: certe mutuũ factum filiofami.recõ ciliatur patre ratũ habente: vt ibi est tex.nunqđ pater possit ra tificare in preiudiciũ fideiussorũ: videtur ꝗ nõ, per istũ tex.⁊.d. l.si post mortẽ.§.fi.⁊ per id quod dicit Jo.an. in regula rati. ꝗ ratihabitio nõ tollit ius tertij. Cõtrariũ determinat Bald. q₂ illa ratihabitio initiũ ꝯtractus respicit, ⁊ influit ipsi initio vir tute obligationis: vnde cũ recõciliat̃ in principali: recõciliatur in accessorio.l.si quis ꝓ eo.§.si nũmos.vbi bonus tex.ff.de fide iuss.facit qđ not.in.l.tam mãdatori.C.de non nume.pec. ¶ Se cundo limita vt per gl.si.in fi. ¶ Tertio principal̾r iste tex.est notabilis ⁊ allegabilis ad multa de quibus aliqua subijciam.⁊

7 poteris alias limitatiões colligere. ¶ Primo inducit̃ ꝑ Bar. ad.q.q̃ fuit de facto Bononie: vt hic ꝑ eũ. Alij cõiter nõ tãgũt. Adde ꝗ idẽ tenet Abb.de rol.in.ij.pte statutoꝝ.q.cxlvj.incip. itẽ querit Guil.si aliquis officialis.sed tu aduerte ex mẽte Ful. qđ attẽta rõne Bar.nõ deberet etiã posse auferri exceptio rei iudi.semel acquisita ipsi officiali: tũc q₂ statutũ expsse derogat ⁊ vult ꝗ de nouo qlibet officialis syndicet̃: nõ obstantib⁹ sentẽ tijs pus latis: certe istud statutũ ita rigorosum: nõ dz extendi ad ꝑiudiciũ tertij: ⁊ sic fideiussoꝝ.l.vẽditor.§.si.ff.cõia pdi.c.cũ dilectus.de cõsue.⁊ sic nõ dz extẽdi ad fideiussores: postq̃ statu tuz de eis nõ facit mẽtionẽ: ista videt̃ melior rõ q̃ illa q̃ assigna tur per Bar. Scđo ista.l.facit ꝑm Bal.actor põt vti dilatiõe cõ cessa reo.l.petẽde.C.de tẽp.in integr.rest.pe. An reus possit re nũtiare huic dilationi in ꝑiudiciũ actoris, determinat ꝗ nõ: ꝑ istã legẽ: ex quo ius est acqsitũ actori: ⁊ dicit ꝗ ista cõis opi. cre dit esse vera. Adde ꝗ idẽ tenet Bar.in.l.si post mortẽ.§.fi.per istũ tex.ff.de ꝯtab.⁊ ibi limitat verũ, qñ talis dilatio est cõcessa reo, de iure ꝯmuni: sec⁹ si est de iure spãli, hñficio restitutiõis in integrũ.l.si iudex circũuẽto.ff.de mino. Sed alibi Bar.tz ꝯriuz in.d.l.petẽde.ꝑ bonã rõne: ꝑ quã colligit̃ alia limitatio ad istuz tex.de quo etiã per Bar.in.d.l.si iudex. Bartol.et Bald.in.l.si

a ¶ Si papa cogat.adđ Jo.an.in regula qđ ob gratiã đ re iud.li.vj.in merc.abb. i.c.cõstitu tus.l.iij.co. de reli.do. Abb.i.c.si. de postula. pla.abb.i.c. q̃sitũ.de re rũ permut. abb.i.c.qm i.j.co.de iu repa.Abb. in.c.j.đ ele. abb.i disp. inci.eps et qdã rector parmẽsis.i xiiij.co.Lu do.ro.cõsil. cclv.inc.oĩ potẽtis ⁊c. circa ꝑmũ.i vj.co. versi. ex his igit̃.

b ¶ Qđ papa põt. Adde Abba.i.c. trãslato. su per gl.ij.de ꝯsti.Barb. in.c.que in ecclesiaꝝ.đ ꝯsti.Barb. i.c.qđ trãs lationẽ de offi.lega.

arrogator ad fi.ꝑ illũ tex.ff.de adop.Bal.⁊ Ang.i.l.fi.ff.de ser. Ang.in.l.hñficiũ.in fi.ff.de ꝯsti.princ.facit qđ habet̃ in.c.prudẽ

9 tiã.de mutu.peti. ¶ † Tertio facit ista.l.ꝑm Bal.in alia lec. ad q.dicit statutũ ciuitatis Florẽtie, ꝗ ipsi nõ pñt rebãnire exbã nitos sine licẽtia dñi pape: ⁊ si cõtrafieret, qđ tũc cõe florẽtie de beat soluere camere dñi pape qnq₃ mille florenos: vtrũ ꝑ statu tũ ꝯriũ possit tolli dictũ statutũ: refert Bal. ꝗ eo pñte fuit alle gatũ florẽtie multũ subtil̾r, ⁊ final̾r fuit obtẽtũ ꝗ nõ per istaz.l.

10 ¶ † Adde ꝗ cõtrariũ in ea.q.⁊ melius tenet idẽ Bal.in.l.ij.per illũ tex.C.si ser.expor.ve.vbi querit: dictat statutũ cõis florẽtie ꝗ in fauorẽ rebelliũ nihil possit ꝓponi vel statui nec statutũ su spendi: et si secus fiat, ꝗ statuẽtes eoipso sint rebelles ⁊ eoꝝ bo na sint camere ecclesie applicata: nũqđ ipsimet ciues florẽtini poterũt suspẽdere istud statutũ, determinat ꝗ sic: q₂ suũ est ne gociũ: ⁊ nõ ecclesie: ⁊ ante penã cõmissam licitũ est statuere sup ꝑncipali: ergo sup penali.l.si.ff.de eoꝝ cer.loco.sed postq̃ pena esset cõmissa secus esset: ꝑ hanc.l.autor igit̃ ꝯctus ante penã cõ missam põt esse autor toti⁹ distractus, qđ est notabile ꝑm eũ.fa cit qđ dixi in tex.in prima limitatione primi notabilis: ⁊ quod

11 statiz. ¶ † Quarto ista lex facit, ad id qđ volũt Bal.Ang.Jmo. ⁊ Moder.in.l.in insulã.§.si.ff.sol.mat.vbi per illũ tex.dicũt ꝗ si duo nobiles fecerũt pacẽ ⁊ ꝓmiserũt eã nõ rũpere sub certa pe na applicãda eccl̾ie: q̃q̃ rupta pace recõcilient se: ⁊ oẽm iiuriã remittãt: ꝑ hoc nõ ꝑiudicatur eccl̾ie: cui pena iã erat acquisita. facit bonus tex.in.l.vero procuratori.circa fi.ff.de solut. ibi: q₂ certã cõditionẽ habuit stipulatio quã mutare non potuit stipu

12 lator. ¶ † Quinto ista lex facit ꝓ eo qđ decidit no. Jo.an.in ad dit.Spe.in tit.de instru.edi.§.nũc vero aliqua.in addi.q̃ incip. ꝑ superiora ꝗ si dono rẽ titio deinde post certũ tẽpus seio: inte rim non possum reuocare donationẽ a titio: sed si nõ dono sz de pono apud titiũ rẽ tradẽdã seio: nõ trãsfero a me dñiũ: vnde añ q̃ titius tradat seio potero mãdatũ reuocare nec post poterit titius trãsferre.l.hoc iure.§.si quis dederit.ff.de don.l.ei⁹.§.vl.

13 quas pecunias.ff.si cert.pe. ¶ † Sexto facit ista lex ꝓ eo ꝗ not. Bar.in.l.si.per illũ tex.C.de loc.ꝑdio.fis.li.xi. qđ ꝑnceps rem ꝑ se cõcessam nõ põt alteri cõcedere, etiã motu proprio, nisi dicat nõ obstante cõcessione tali facta: idẽ tenet Lud.ro.in consi.cc xcviij.quod incipit, circa ꝑmissam dubij cõsultationẽ. vbi ad hõ allegat plures tex.nõ recordat⁹ de.d.l.fi.⁊ dicisione Bar. ibi fa cit qđ dicit Bal.in.l.j.in vlt.col.ff.de cõsti.prin.ꝗ si princeps ali quid dat vel ꝯfirmat: semper dz intelligi: saluo iure alteri⁹.⁊ idẽ Bal.in.l.oẽs.in.ij.co.de quadri.ꝑscri.⁊ dicit ibi Bal.in titu. de pace cõstã.in.xxxj.co.in ver.possideant.ꝗ princeps priuilegia vni cõcessa nõ debet alteri dare.l.decurionib⁹.C.de filẽ.lib.xij. ⁊ qđ ista faciũt ꝑm eũ ad ꝯcessiões quas faciũt ꝑncipes: de aqs publ.ꝗ semper videant̃ reseruata iura ⁊ cõmoditates eius cui prima cõcessio facta est.l.labeo.§.j.ff.famil.hercis.adde etiã no. Bal.in.l.ij.in.iij.no.C.de leg.vbi dicit ꝗ si princeps alicui bene merito donat castrũ: ꝗ illud castrũ est sibi defendẽdum ⁊ nõ au ferendũ: ⁊ si postea aliquis istud castrũ impetraret impetratio esset ipso iure nulla: ⁊ presumit̃ surreptitia: per illum tex.cũ gl. ⁊ de hoc dicit esse glo.ordi.in.l.si qua loca.C.de fun.⁊ sal.rei do mi.li.xj.idẽ sequunt̃ Ful.⁊ Pau.de ca.in.d.l.ij.⁊ ibi: dicit Pau. de cast.ꝗ Bal.in multis locis allegabat illã glo.q₂ tãgebat eũ: nã papa Urbanus sextus sibi ꝯtulerat vnũ castrũ in comitatu eugubij: ⁊ postea illud cõtulit alteri: ⁊ nũq̃ Bal.potuit habere possessionẽ: lz multũ litigauerit cũ illo in curia romana, illã gl.

14 etiã allegat Bal.in.l.j.in.j.co.ff.de cõst.prin.† Septimo ista.l. facit ad id qđ singu.dicit Bal.in.c.j.§.ad hoc.in.vij.col.ꝑ glos. ibi: de pa.iur.fir.ꝗ si papa cõtulit mihi hñficium: deinde de ple nitudine ꝑtãtis cõtulit alteri, qđ mihi tenebit̃ ꝓuidere de alio

15 sili: qđ est no.dignũ ꝑm eũ.† Adde hñ facere illud qđ dicit Jn

a no.in.c.nisi cũ ꝑdem.in.ij.co.de renun.ꝗ si papa cogat[a] epm in uitũ sine culpa sua renũtiare, ꝗ debet ei ꝓuidere de bono cam

16 bio.† Et ꝑ hoc infert ibi Jmo.in.xvj.col.ꝗ papa non põt cogi inuitus cedere papatui: cũ sibi nõ possit dari bonuz cambium.

17 † Tñ hec vltima nõ puto vera: q₂ papa in beneficialib⁹ põt quẽ priuare ꝓ libito volũtatis: cũ in beneficialib⁹ habeat plenam ⁊ liberã volũtatẽ.c.ij.de ꝑbẽ.in.vj.cle.j.ad fi.vt lite pẽdẽ.vñ dicit d.Anto.de but.in.c.cõstitutus.ꝑ glo.ibi de relig.do.⁊ de bene ficijs ecclesiaꝝ põt disponere papa vt vult: etiã sine causa remo uẽdo vnũ a beneficio suo.ꝑ.d.c.ij.de ꝑbẽ.in.vj.idẽ tz Lu.ro. in

18 ꝯsi.cccxviij.incip.circa ꝑmissam dubij cõsultationẽ.i.ij.co.† hñ facit qđ vult gl.sing.in.c.ꝑ principalẽ.ix.q.iij.q̃ dicit ꝗ papa po

b test[b] deponere epm ⁊ eũ epatu priuare sine causa.⁊ illã gl.sequi tur.d.Car.in cle.j.in.j.no.vt li.pẽ.d.Abb.in.c.trãslato.de ꝯsti. Jo.de imo.in.c.ad supplicationẽ.in vlti.no.de renũ.hñ facit gl. in.c.si gratiose.de rescri.in.vj.ꝑ quã dicit ibi Gemi.in pe.col.ꝗ papa in hñficialib⁹ hz pro rõne volũtatẽ, ⁊ qđ ad libituz põt ꝑ lato auferre titulũ beneficialẽ: ⁊ ꝑm ista poteris colligere aliam

limitationẽ

limitationē ad hūc tex.tū cōtra glo.in.d.c.per principalē tenet late idē.d..Abb.in.c.fi.in pe.⁊ vlti.co.de ꝯfir.vti.vel inuti.⁊ in c.fi.in fi.de postu.plat.⁊ in disputatiōe sua,q̄ incip.eps ⁊ quidaꝫ rector parmēsis.in.xiiij.co.Lu.ro.in ꝯsi.ccclxv.qd inci.circa pri
19 mū.in.vj.col.❡†Quarto pncipaliter nota ex isto text.ibi a se non peti:fm Ful.ꝙ q̄uis psona sit adiecta verbo executiuo:tñ pactū pdest fideiussori:⁊ sic nō efficit mere psonale: facit.l.nisi hoc actū:⁊ ibi Bar.s.e.p Bar.in.l.si tibi.§.pactū cōuentū.et in l.g in futurū.§.j.s.e.❡Capio glo.fi.in ver.nō posse. quā diuide in tres ptes pncipales.In primo ex text.notabile,⁊ ad illud al legat cōcor.In scda oppo.⁊ se remittit.In tertia sikr oppon.et sol.scda ibi:sed ꝫ.s.e.tertia ibi.Itē cōtra.j.quod me.cā.❡Ex tertia parte collige aliā limitationē ad hunc tex.⁊ pro ea adde bonū tex.in.l.pupilli.§.j.ff.de sol.Et p ista cum laude dei rema net expeditus presens subtilis titulus de pac.Jason de May no Mediolañ.diuini ⁊ humani iuris doctor: Padue legens.

❡De transactionibus. Rubrica.

1 ❡Transactio nō pōt fieri nisi sup re dubia:⁊ lite incerta.
2 Debitum quando est liquidum non potest super eo transigi,vi de cautelam.nu.3.et.4.
5 Transactio an de communi consensu partium possit fieri de re certa ⁊ liquida.
6 Cōpromissum an possit expresse fieri per partes super eo quod iam est laudatum vel iudicatum.
7 Cōpromissum valet post sniaꝫ q̄ trāsiuit in rem iudicatam.
8 Substātialia ꝯtractus non possunt per pactum partium tolli: vel immutari.
9 Argumentum ad etymologiam vocabuli:valet.
10 Trāsactio facta post rē iudicatā nullius est momēti.
11 Cōsequēs qui vult:vult omne necessariū antecedēs ad illud,si ne quo actus valere non posset.
12 Illegitimus si est dispensatus,quod possit habere episcopatū intelligitur etiam dispensatus in nececessarium antecedēs qd possit presbyterari.
13 Compromissum equiparatur transactioni.
14 Cōsiliū sapientis qd in omni causa potest peti ex forma statuto rum,postq̄ conclusum est in causa,peti non potest.
15 Tria requiruntur ad esse transactionis.
16 Remissio q̄ fit per pactum simplex,dicitur esse donatio.
17 Trāsactio que non valet vt transactio non valet etiā vt pactū.
18 Quasi:dictio an stet proprie.
19 Res an p negatiuā iuris efficiatur dubia.et nu.20.
21 Lex q̄ hꝫ varios intellectus,nō potest allegari ad decisionem.
22 Ignorantia iuris obscuri,excusat a lata culpa.
23 Faciēs cōtra legem precepti in cuius intellectu sunt varie opi niones non peccat.
24 Et dictio resoluitur in vel.

Ui transigit. Trāsactio est de re dubia ⁊ nō gratuita, pactio vero de re certa ⁊ gratuita.h.d.Et po nit duas differentias inter pactuꝫ in specie: et
1 a trāsactionē.❡†Nota prioꝙ trāsactio[a] nō pt fieri nisi sup re dubia ⁊ lite incerta:rō q̄ est re medium finiendarū litiū.l.fratris.C.e.l.post rē.ff.de re iudica.l. transacta finita.ff.de ver.sig.nō requiritur tñ ꝙ lis sit de pñti: sed sufficit dubiū future litis fm Bar.⁊ alios in.l.causas.C.eo. Ang.hic.Itē sufficit cōtrouersiā esse de facto:lꝫ nō de iure.l.ij. vbi Bar.⁊ doc.C.eo.Bal.in.l.j.in fi.e.ti.Itē sufficit ꝙ lis sit sup pte,lꝫ nō sup toto eo de quo est trāsactū:ita singulariter Bart. si bñ inspexeris.in.l.si de certa.circa mediū.C.eod.sequunt do. Ant.Imo.⁊.d.Abb.in.c.j.extra eo.ti.Jo.de imo.in.c.querē
2 te.in.xiij.col.de offi.ordi.†Scdo p istū text.apparet,fm Bald. Ang.⁊ Pau.de ca.qd vbi debitū est liquidū:puta q̄ cōfessatū vel iudicatū,nō pōt sup eo trāsigi.⁊ sic nec ꝯpromitti:d quod ple ne dixi in.l.si cā cognita.C.e.subdit Ang.hoc pcedere q̄tūcun ꝙ ꝯpromissuꝫ sit plenissimū:tñ ad ista nō extēdit:sequit Paul. de ca.hic.Adde Ang.idē,tenentē in ꝯsi.lxv.qd inci. viso ꝯpro
3 misso,prorogatione laudo:⁊ emologatiōe laudi.† Dicit tñ An ge.esse notabilē cautelā:qd fiat ꝯpromissum amplū de oībus li tibus ⁊ cōtrouersijs:deinde subijciatur clausula,qd intelligat esse lis et ꝯtrouersia:omne id sup quo arbitratū fuerit: ⁊ est no tabilis cautela fm eū.Adde qd eandē cautelā ponit Bald.hic in,ij.lec.⁊ dicit qd ista cū vba habeat vim ꝯfessiōis.l.tale pactū in pn.s.de pac.nō est licitū venire in ꝯriū p.l.generaliter.C. de nō nu.pec.Pau.de ca.hic tenet ꝯtra Ang.⁊ dicit,ꝙ ista clausu la est multū in vsu florētie:sed nō pōt operari id ꝙ dicit Ange. patet:q̄ de eo qd est liquidū non posset specialiter compromit
4 ti:minus ergo veniet in ista generalitate verborum.† Subdit tñ qd ista clausula operatur alium notabilē effectuꝫ: q̄ faceret ꝙ lꝫ als trāsactio nō valeat sup eo de quo nō est cogitatum:nec in specie nec in genere.l.si de certa.vbi doc.ponūt.C.eo.l.si cum dies.§.plenū.ff.de arbi.tñ isto casu venient oīa etiā de gbus nō fuerit in specie cogitatū, dūmodo super eis possit esse lis q̄ als nō venirēt,eo q̄ vigore talis clausule saltem dicit in gñe cogita tum:⁊ dicit ꝙ ista est pulchra practica.Adde tu ꝯtra Ang.tex. in.l.cū hi.§.si cū lis.j.e.⁊ibi Bar.⁊ notabilius Ange.⁊ Pau.de ca.per illū tex.tenēt ꝯriū:⁊ ibi Ang.dicit se pridie ita cōsuluisse qd illa clausula q̄ de more notarioꝝ semp apponit in cōpromis sis,nihil operet.Ad idem adde tex.in.l.post rem.a ꝯrio sensu.j. eo.⁊ ibidem Ang.⁊ Pau.de ca.cōtrariū tenēt:⁊ idem Ange.in
5 l.elegāter.in princi.ff.de condit.inde.❡†Tertio principaliter pro intellectu huius tex.quero vtrū trāsactio de cōsensu partiū possit fieri de re certa ⁊ liquida.❡Pro parte affirmatiua,ꝙ sic facit cautela Ang.prime relata:tñ(q̄ cōiter est improbata)vt retuli nō esset tutū fundamētū.❡Scdo ⁊ fortius facit illud qd quasi in terminis videtur velle fin.Bart.in.l.aquiliana circa fi. j.e.dū vult ꝙ nedū incogitata(sed etiā ea de gbus nō est lis)ve niunt in cōpromissum qñ spālis mētio fit. Cōsidera tñ illa ver ba Bar.an intellexerit de quibus nō est lis:puta q̄ essent liqui
6 da vel q̄ de pñti super eis nō litigat.❡†Tertio facit qd vult Bar.subtiliter intuēti.in.l.gd tñ.in pn.circa mediū.ff. de arbit. vbi vult ꝙ p partes posset expsse fieri cōpromissum super eo qd iam est laudatū vel iudicatū.idē expsse tenet Bar.in.l.si de cer ta.C.e.❡Quarto facit:q̄ sufficit cōtrouersiā esse de facto:lꝫ nō
7 de iure.l.ij.C.e.⁊ dixi.s.❡†Quinto facit qd volunt Bal. Ful. et Mo.in.l.si diuersa.C.e.ꝙ valet cōpromissum ⁊ sic trāsactio post sniam q̄ trāsiuit in rē iudicatā si in cōpromisso vl trāsactio ne apponat clausula nō obstānte snia:idē tenet Bal.in.l.post rē. j.e.⁊ in.l.elegāter.in pn.maxime in lec.antiqua.ff.de cōdi. inde. idem Bal.in.l.j.in.ij.col. C.qñ prouo.nō est necess.⁊ in.l. iurisgē. §.si paciscar.s.de pac.Pau.de ca.in.l.causas.in.l.fi.⁊ in.l.si cau sa cognita.circa med.C.eo.Lu.ro.in repe.rub.ff.de arbi.in.xv. col.d.Alex.in consi.xxij.qd incipit viso instrumēto syndicatus. a
8 ❡†Pro parte negatiua facit q̄ substātialia ꝯctus nō possunt per pactum partiū tolli vel immutari.l.cū precario.ff.de preca. declarat Bar.in.l.vbi ita donatur.ff.de dona.cau.mor.gloss.in l.pacta cōuenta.in prin.ff.de cōtrahen.emp. Facit bene text.in b
9 l.ij.ff.de vsufr.ea.re.que vsu cōsu.❡†Scdo facit q̄ argumētuꝫ
b ab etymologia vocabuli[b] valet ⁊ tꝫ.put arg.iuriscō.in.l.j.§.ap pellata.⁊ ibi Sali.⁊ Ful.no.ff.si cer.pe.⁊ tex.in.c.forꝰ.de ver.sig. Rapha.co.in.l.j.in princib.ff.de acqui.poss.cū ergo transactio dicat quasi transitio.i.recessus ab actione:⁊ sic a lite.⁊ est glo.in l.ij.⁊ ibi dixi.C.eo.ergo vbi nō est lis:q̄ res sit liquida.nō cadit transactio:ergo ptes aliter inducere nō possunt.❡Tertio fa cit q̄ ptes nō pñt iducere litē vbi nō est:⁊ sic trāsactionē facere l.cū hi.§.si cū lis.j.eo.❡Quarto facit q̄ legibus aliquid intro ducentibꝰ p forma ⁊ substātialibꝰ actꝰ partes renūtiare nō pos sunt.l.nemo pōt.ff.de leg.j.l.testamēti factio.ff.de testa.l.j.§.si quis ita.ff.de verb.obli.❡Quinto facit qd tenet Ange. in ꝯsi. xxiiij.quod incip.cū lis et qd.in.vij.⁊.viij.co.ꝙ cū in transactio ne requirat qd aliquid det vel remittat:vt.j.dicam: partes nō possent de cōi cōsensu facere ꝙ valeat trāsactio aliquo nō dato vel retento:quasi illud sit de forma substātiali:vt.j.dicā.❡Se xto pōdera ad hoc tex.in.l.elegāter.in prin.ver.si post reꝫ.ff.de
10 cōdi.inde.vbi dicit:ꝙ† trāsactio facta post rem iudicatā nul lius est momēti:pōdera illa verba.vniuersalia negatiua nulliꝰ momenti:ergo impediūt dispositionē in cōtrariū:iuxta gl.repu tatā sin.cle.ij.de eta.⁊ quali.Quid tenendū in isto pulchro ⁊ sub tili passu.Ego teneo:ꝙ si tpe facte trāsactionis vel etiā ante sit expresse renūtiatū ei ,pter qd res erat ligda puta renuntiatū est expsse sentētie vel instrumēto:⁊ tūc teneo ꝙ trāsactio valeat ita pcedāt allegata p prima parte:⁊ de hoc est gl.in.d.l.elegan ter.in prin.in versi.si post rē.in ver.hoc enī.ff.de cōdi. inde. als puto ꝙ transactio nō valet.ita procedant allegata secūdo loco.
11 ❡†Posset tamē subtiliter instari qd etiā in scdo casu debeat
c trāactio valere:per regulā:quod qui vult consequens[c] vultom ne necessarium antecedēs ad illud,sine quo actus valere nō pos set.l.illud.⁊ ibi Bar.cū si.ff.de acq.here.l.ij.⁊ ibi dixi.s.de iuris.
12 omn.iudi.†Hinc est ꝙ etiā in dispēsatione que est odiosa.c.j.in fi.de fil.presby.in.vj.glo.in.c.ordinarij.de offi.ord.in.vj.si est dis pēsatū cū illegitimo qd possit habere episcopatū:intelligit dis pensatum in necessarium antecedēs:quod etiam possit,presby terari:q̄ sine sacerdotio nō posset esse eps.c.ex lite.is.de exces si.prelat.ita Pet.de ancb.in cle.vnica.in.xv.co.v.opp.de cōces. preb.do.Abb.in.c.ex parte.iij.co.de deci.Ita ergo in proposito: ex quo partes volūt trāsigere:⁊ istud fieri nō pōt:stāte snia vel instro:ergo in necessariū antecedēs itelligunt eis renuntiasse. ❡Ad hoc potes dupliciter respōdere. Primo, q̄ regula.d.l.

a ❡Qd transactio. Adde Bart.l.cū hi.in.§.sed cum lis.j.e.

b ❡Etymologia. Adde insti.de leg.agn.succes.i §.nos autē.inst.de her.ab intest.in §.item vetustas.inst.de tut.in.§.est aūt.isti.qb.mo.ius pa.pot.sol.l.§.si ab hostibus.doc.in l.pperādū.i.§.finantē.C.de iudic.Bal.in ru.ff.sol.matr.

c ❡Qui vult ꝯñs.addē.l.rē mobilē.⁊ l.legatū.ff.d pcu.⁊ l.c.prudētiā.d offic.deleg.

illud pcedat, nisi añcedens sit maius: ita ibi limitat Ludou. ro. p tex. no. in. l. pe. §. illo. C. de neces. ser. here. instit. Facit qḋ vult Bar. in. l. ij. in. j. col. in fi. ff. de iur. om. iud. ¶ Scḋo rñde subtili⁹ ꝛ est mea noua limitatio ꝙ ista regula nõ habet locũ qñ tale añcedés presupponit renũtiationé iuris ligdi, vt rei indi. vel instrumẽti: ita pbaẗ subtiliter intuẽti. in. l. elegãter. in p̃n. in vers. si post rẽ. ff. de cõdi. inde. in. l. ꝛ post rẽ. in prin. ꝛ in. l. post rẽ iud. j. eo. In quib⁹ iurib⁹ dr̃ ꝙ post rẽ iud. trãsigi non põt: ꝛ si trãsigatur nullius est momẽti: ergo p talẽ trãsactioné nõ intelligiẗ in necessariũ añcedés renũtiatũ sentẽtie: qꝛ tũc valeret trãsactio.

13 ¶ † Quarto principaliter nota diligenter illud qḋ singulariter no. Bar. arg. istius tex. ꝛ est quotidianũ in practica: cum cõpromissum eqparetur transactioni: vt est glo. in. §. j. in auten. vt dif. iud. ꝙ cõpromissũ qḋ fit ex necessitate statuti: nõ põt peti post publicatas attestationes: ꝛ sic re iã liquidata. Alij scribẽtes de hoc solo dicto nõ faciũt mẽtioné. Adde qḋ istḋ dictũ refert ꝛ sequiẗ Lud. ro. in. l. pretor ait. in p̃n. in addi. nouis. ff. de ope. no. nunt. vbi addit rõnez: qꝛ talia cõpromissa sunt inuẽta a statutis: vt citius finis litib⁹ imponaẗ. l. cõuis. ff. de arbi. q̃ ratio cessat qñ ppe finẽ litis petiẗ cõpromissum. Idẽ tenet Pau. de ca. in proe. C. in prin. in. j. co. ad fi. vbi dicit ꝙ stãte statuto, ꝙ ad petitioné partis debeat fieri cõpromissum: certe tale cõpromissum debet peti ante publicatas attestatiões: quo tpe res est adhuc dubia: postea videẗ clara: neq₃ em̃ quis debet facere aduersariũ fatigari sumptib⁹ ꝛ litibus corã iudice ordinario: ꝛ post ea petere cõpromissum: per tex. optimũ. in. l. fi. C. de compẽ. aľs semper ille qui videret se succumbere in lite peteret cõpromissũ qḋ est absurdũ: ꝛ dicit se ita de facto cõsuluisse: ꝛ ita consuluit in cõsi. lxxxij. incip. qḋ in causa appellatiõis nõ possit. Idẽ tenet Pau. de ca. in. d. l. fi. p illum tex. C. de cõpen. Istud dictũ Bal. p singulari commẽdat ꝛ sequiẗ do. Alex. in. l. fi causa cognita. in vlti. col. C. eo. in cõsi. lxxxij. quod incipit in causa vertente inter Pe. ꝛ Joã. in pe. col. in. j. vo. ꝛ in cõsi. xxij. in. ij. volu. qḋ incipit visa facti narratione. circa fi. ꝛ in cõsi. lxxxvj. in. iij. vol. qḋ inci. videẗ prima cõsideratione. in. iiij. co. idẽ tenet. d. Fran. de are. in consi. cj. qḋ incipit in cã Georgij. Raph. co. in consi. lxxxv. incip. cõuis de iure cõi circa finẽ.

14 ¶ † Pro ista cõclusione facit opti. simile, qꝛ cõsilium sapientis qḋ in omni causa põt peti ex forma statutorum: tñ postq̃ est cõcĩusum in cã peti nõ põt: ita tenet Bal. in c. pasto. in. iij. co. de cã pos. ꝛ ppꝛie. no. d. Ant. de bu. in. c. cũ in veteri. p illũ tex. de ele. d. Alex. in cõsi. lxij. in. ij. vol. qḋ incipit visa facti narratione. in pe. co. ad fi. ꝛ seq. Tu aũt subtilius cõsidera, ꝙ lꝫ decisio Bal. sit ab omnib⁹ approbata, tñ iste tex. ꝛ expatio de trãsactiõe ad cõpromissum in qua se fundat Bal. ꝛ alibi Bar. in. l. elegãter. in p̃n. ff. de cõd. inde. de directo pbat cõtrariũ: nã post publicatas attestationes: ꝛ post cõclusuꝫ in cã: semp põt transigi: imo etiã post latã sententiã donec põt appellari. l. ꝛ post rẽ. in prin. ꝛ. l. post rẽ iud. j. eo. ergo sĩr deberet posse cõpromitti: vñ dic ꝙ aliud est in trãsactiõe: aliud in cõpromisso: nã postq̃ finit⁹ est pcessus: ideo nõ põt peti cõpromissum: eo. qꝛ corã arbitro vł arbitratore opꝫ icboare nouũ pcessum ꝛ istud est absurdũ ꝛ calũniosum: vt hñ pbaẗ in. d. l. fi. C. de cõpẽ. ideo tũc nõ admittiẗ: ſꝫ transactio fit solo cõsensu: absq₃ pcessu: ideo põt qñcũq₃ fieri: dũmõ nõ sit lata sñia q̃ trãsiuerit in rẽ iudicatã, vel aľr negotiũ sit liquidũ.

15 ¶ † Quinto no. ex hoc tex. pbari, ꝙ ad esse trãsactionis tria requiranẗ. Primo: qḋ fiat de re dubia. Scḋo qḋ super lite icerta ad denotãdũ ꝙ si dubietas causeẗ aliũde q̃ rõne litis mote vel mouẽde: vt in cã. l. de fideicõmisso. C. e. nõ est proprie trãsactio sed impꝛopꝛie: ꝛ ita formaliter tꝫ glo. hic in. j. pte quã sequunẗ Bal. ꝛ Ful. hic: lꝫ Bal. dicat ꝙ etiã tũc ppꝛie sit transactio: ꝛ ita notãt ex hac gl. que reuera dicit cõtrariũ. Tertio requiritur ꝙ nõ fiat gratis: sed aliquo dato vel retẽto: vt hic innuiẗ, ex differentia pacti: ꝛ est expressum in. l. trãsactio nullo dato. C. eo. declarat Bal. in. l. fi. in. ij. col. C. de exe. rei iudi. Intellige predicta in trãsactiõe ppꝛie sumpta: large aũt ꝛ impꝛopꝛie transactio capiẗ p oĩ actu p quẽ ab obligatiõe recediẗ. l. j. i ṽ. trãsigẽdi

16 ꝛ ibi Bar. no. s̃. de pac. ꝛ. l. ij. ꝛ ibi Bar. ff. d iurein. ¶ † Sexto nota ex hoc tex. ꝙ remissio q̃ fit p pactũ simplex dr̃ esse donatio et circa hoc late insistũt Bar. ꝛ Ful. hic: breuiter dic hoc esse verũ qñ certũ est q̃ fit exẽ̃cã donationis: aľs secus. l. cõ iuris ciuilis re

17 gulas. §. fi. ꝛ ibi dixi. s̃. de pact. ¶ † Ultimo dicit Bar. hic i fi. qḋ trãsactio q̃ nõ valet vt trãsactio, nõ valet etiã vt pactũ simplex. Adde glo. in. l. fi cã cognita. ꝛ ibi Bar. ꝛ doct. C. e. tex. in. l. suus quoq₃. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. C. de repu. here. pbat. tex. in. l. elegãter. in prin. in ver. si post rẽ. in ver. nulli⁹ est momẽti. ff. de cõd. inde. Limita, ibi interueniret iuramentũ. ẽm Bar. ꝛ doc. in. l. si qs maior. C. e. cũ iuramẽtũ habeat vim clausule: vt act⁹ valeat oĩ mõ quo valere põt. l. cũ pater. §. filius matrẽ. ff. de leg. ij. ¶ Capio glo. j. quã magistraliter diuide in. v. partes. In prima declarat tex. ponẽdo qd sit illud de quo tractat tex. ꝛ bene dicit capiẽdo pactum in genere, put sub se cõprehẽdit trãsactionẽ: aľs ppꝛie. ista. l. ponit differẽtiã inter pactũ ꝛ trãsactionẽ ẽm Bal. ꝛ Fulg.

18 h. † In scḋa remouet vnũ cõtrariũ ponẽdo duas opiniões circa dictionẽ quasiᵃ an stet ppꝛie: ꝛ sic no. veritatis, an vero impꝛopꝛie. In tertia declarat qñ dicaẗ res esse dubia, ponẽdo differentiã inter illa vba. tex. s̃. de re dubia: ꝛ lite incerta: in quib⁹ videbaẗ esse supfluitas. In quarta extẽdit tex. etiã si lis sit iniusta: ꝛ circa hãc extẽsionẽ ponit duas qõnes. In. v. ꝛ vlti. opp. ꝛ se remittit. scḋa ibi: ꝛ qḋ dicit qñ. tertia ibi: est aũt dubia. quarta ibi: ꝛ idẽ

19 recidit siue lis sit iusta. qnta ꝛ vlt. est ibi. Itẽ nonne fit. ¶ † In tertia pte dic melius vt p glo. no. in. l. post rẽ. j. eo. an antẽ p negatiuã iuris res efficiaẗ dubia. gl. in. l. j. in prin. in ver. nõ est. ff. nil no. app. pen. tenet ꝙ sic: pro hoc bene facit, quia pbabile dubiũᵇ iuris equipaẗ dubio facti. c. cũ dilectus. de cõlue. Jo. an. in c. j. de postul. pla. in. vj. ꝛ illũ tex. in. d. c. cũ dilect⁹. ad hoc reputat sing. do. Abb. ibi. i. viij. co. ꝛ in. c. fi. in. ij. no. de cõst. ꝛ in. c. si diligẽti. in. ij. co. ꝛ in. c. de quarta. in. ij. co. de prescrip. ꝛ in. c. dubium. in. v. col. de deci. Jo. de imo. in repe. c. fi. in vlti. co. de prescri. In cõtrarium facit: qꝛ ius est certũ. §. quibus. in prima cõsti. C. l. ornamẽtoꝝ. ff. de aur. ꝛ arg. leg. iõ positiõi iuris qꝛ est certũ ꝙ ps nõ tenetur respõdere gl. in. l. ij. §. qḋ obseruari. ꝛ ibi Bar. et doc. C. de iur. calũ. Bar. in. l. j. in. j. co. ff. de cõfes. in. l. j. in. iij. co. vbi limitat. ff. si certũ pe. Cõcludit ex mẽte Salic. ꝙ si ius nõ est clausum in corpore iuris: ꝛ tũc p negatiõnẽ efficitur res dubia: patet quia tales extrauagãtes debẽt probari: ꝛ si pro eis possunt fieri positiones ẽm Bar. ꝛ alios in. l. cũ prolatis. ff. de re iudi. ꝛ in. d. l. ornamentoꝝ. ꝛ. d. §. quod obseruari. aut est ius clausum in corpore iuris: ꝛ cũ sit certũ negatio talis iuris non faceret rez dubiã:

20 imo censeẗ calumniosa: vt in simili dicit gl. in. l. post rẽ. j. e. † Fallit nisi esset lex que haberet varios intellectus: ꝛ super qua essent varie qõnes: vt p glo. in. d. §. quibus. in versi. ceteras. ꝛ per glo. in. l. leges sacratissime. C. de leg. facit quod vult Bart. in. l.

21 iij. ff. de re. dub. † ꝙ lex que habet varios intellectus nõ potest allegari ad decisionẽ. Idem tenent Imo. Lud. ꝛ Mode. in. d. l. cũ probari. Bal. in. l. ij. in. ij. co. C. quando puo. non est necesse.

c Similiter statutũ ambiguũᶜ non meretur allegari. nec est sñia

22 nulla cõtra ipsum lata ẽm Bal. in. c. fi. de cõsti. † Hinc etiam est

d ꝙ ignorãtia iurisᵈ obscuri excusat a lata culpa ẽm do. Card. in cle. fi. in. iiij. q. de regu. ꝛ in cle. j. §. sane. in. iij. opp. de vsu. ꝛ cle. j. in

23 xxv. q. de reb. eccl. non alie. † Hinc etiã est ꝙ qui facit contra legem precepti in cuius intellectu sunt varie opiniones nõ peccat. c. capellanus. vbi glo. et ibi no. docto. de ferijs. d. Alex. in cõsi. cxliij. aľs cõsi. j. in. ij. volu. quod incipit circa primũ dubiũ primo arguitur. in. v. col. ¶ In quarta parte, an fieri debeat differentia inter calũniam actoris ꝛ rei, siue cõmissa sit litigando siue in ipsa transactione: dixi in. l. sub pretextu. C. eodem. ¶ Capio glo. fi. in ver. indubitatam: que diuiditur in duas. In prima remouet tacitũ cõtrarium exponendo tex. quod contrarium est

e istud: nã copula ꝛᵉ debet cadere inter diuersa. glo. in rubꝛ. ff. de iur. ꝛ facti ignorant. ꝛ in. c. querelã. de simo. sed hic cadit inter

24 duo, que idẽ important: † propter hec glo. dicit quod dictio et resoluit in vel: ꝛ ita fit quoties ponitur inter duo idem importãtia, cum possit importare vim copule ẽm Bar. vbi declaraui in l. j. in prin. ff. de iust. ꝛ iur. In scḋa format questionẽ ꝛ in ista secũda parte ista glo. sentit quod ad essentiam pacti requiritur qḋ res remissa sit certa et indubitata: sed istud est falsum: ẽm Albe. ꝛ Ful. hic: et est tex. in. l. contra iuris ciuilis. §. fi. ff. de pac. hñ verum est ꝙ ad hoc vt pactum mere fiat ex causa donationis, requiritur ꝙ res remissa sit certa ꝛ indubitata: ita loquiẗ text. hic. Jason Padue.

1 ¶ Transactio fit duobus modis.

2 Transactio an fiat per pactum simplex an per aquilianam stipulationem vel acceptilationem que sit differentia.

1 **Transactum.** † Transactio fit duob⁹ modis vel p pactũ simplex. vel p aquilianã stipulationẽ et acceptilationez. h. d. concor. l. vt responsum. C. eo. Et si dicas quando interuenit stipulatio res efficiẗ certa ꝛ indubitata: ergo ibi non cadit transactio: ad hoc respondet solus Bal. in. l. vbi pactum. in prima oppo. C. eo. qḋ aquiliana stipulatio debet taliter concipi: qḋ in ea non exprimatur certa summa: puta quicquid debes per stipulationẽ promittas: iuxta. l. ꝛ vno. §. j. ff. de acce. per que verba: non fit magis debitum liquidũ q̃ pri⁹: licet fiat trãsactio, prime obligationis in secundam: si autem in aquiliana stipulatione pmitteretur certa summa, tunc ẽm Bald. obstrueret viam transactioni et nõ aperiret, ꝛ ẽm hoc oporteret multum restringere. ll. huius titu. ꝛ. C. eo. que loquuntur de aquilia. stipulatiõe. Tu dic meli⁹. ꝙ qñ ptes cõuenerãt qḋ trãsactio fiat p aquilianã stipulationẽ: et accepti. certe stipulatio est pars cõtractus: vnde cum fiat ad finẽ vt statim tollatur per acceptilationem de

a ¶ Dictionẽ qñ. adde tex. i. l. facto. ff. d cõdi. ꝛ demõ. gl. in. c. parochianis. d deci. gl. i. c. put. d do. ꝛ cõtu. Bal. in. l. si defunct⁹. C. d legi. her. Abb. i. c. ad nr̃az. el. iij. in. v. colũ. d elect. Old. cõsi. clv. inci. qꝛ de forma electionis.

b ¶ Dubiũ. Adde tex. i l. regula. ff. de iur. ꝛ fa. ignor. gl. in ṽ. d cetero. in. c. vnico. d post. plat. lib. vj.

c ¶ Ambiguum. Adde quid d lege ãbigua an possit allegari ad decisionẽ cause, vide bal. i. l. si ambiguo ff. de leg. lu. ro. in. l. cum prolatis. ff. de re iudic.

d ¶ Ignorãtia iuris. ad de Feli. in pe. gregor. in. iij. co. vs. ꝛ iõ ignorãtia iuris.

e ¶ Copula ꝛ Addo Bar. i. l. si finita. i. §. elegan ter. ff. d dã. ife. Raph. Fulg. cõsil. viij. ici. do. Pe. lõgus.

nem de ea nõ curat.l.que sic.ff.de sol.Bart.in.l.qui pecuniã.ff.si cer.pe.idõ põt ex ea obligari solus pupillus sine tutore: qr tendit ad liberandũ,gl.est singu.in.l.ij.z ibi Ange.z Imo.multũ totũ notãt.ff.de acce.ideo p eã nõ fit res ligda: vt impediat trãsactio cũ esset res dubia:z sup dubio ꝯuentũ sit: vt transactio illo mo
2 do fieret.† Que aũt differẽtia sit, an transactio fiat per pactum simplex,an p aquilianã stipu.z accep.dic.qr si liberaui te p pactũ simplex,z postea tu nõ seruas vel nõ iples trãsactionẽ, ego possum agere actione prima:z si tu excipias de transactione, replicabo de do.qr eam nõ seruasti.l.siue apud acta.z.l.cũ proponas. C.eo.si aũt liberaui te p accep.nõ possum amplius agere actione prima: qr cum sit ipso iure extincta amplius resuscitari non põt.l.q res.§.aream.ff.de solu.z sic ad primam actionẽ amplius nõ dat regressus.l.vt responsum.z.l.cum mota.z.l. vbi pactum. C.eo.vnde tũc agit,vel actiõe de dolo ad interesse,vel cõdictione ob causa: vt se reponat in primã obligationẽ.iuxta.l.si quis accepto.ff.de condi.ob cau.z ita solet possibile notari per glos. z doc.in.l.actione.vbi dixi.C.eo. Jason.

1 ¶ Transactio facta cum vno non porrigitur ad alios.
2 Statutum ꝙ instrumenta guarentigionata babeant paratam executionem: quomodo intelligenda sint.

Imperatores. Materia huius pncipij ponit in.l.ꝯtrouersia: vbi plenius dicet.j.eo.Trãsactio facta inter beredem,z matrẽ pteritã vel exheredatã.de inoff.test.cõquerentẽ,nõ piudicat legatarijs, qui agẽdo scriptũ beredẽ conueniunt:z debuit beres facere sibi caueri a matre p oneribꝰ hereditarijs iuxta transactionẽ,qd si omisit,sibi imputet.b.d. vsq ad.§.trãsactio. Dubiũ faciebat in bac. l.qr cũ iure esset exheredata in testõ filij vel preterita: qd est idẽ ßm hec iura: lz bodie si pretereãt sine iusta cã testamentũ esset nullũ,iuxta gl. magistrã. in.§.exberedatos.in aut.de bere.z falc.si ergo querelasset testamentũ,legata annullabant boc iure.l.papi.§.pe.ff.de inoff.test. lz bodie secus,per aut.ex causa.C.de lib.pte. ergo si beres trãsigat cũ matre,legatarij nõ debẽt ꝯqueri:imo debent acquiescere transactioni, z sicut scindit emolumentũ bereditatis vigore transactionis inter matrẽ z scriptum beredẽ:ita deberet scindi onus bereditariũ,per regulã.l.j.§.fi.z.l.sed z si.§.fi.ff.de lega.ij. z.l.plautius.ff.de cõdi.z demõ.tñ ꝯriũ decidit in boc notabili tex.ꝙ legatarij nõ tenent stare buic transactioni. et ꝙ iure non tenent ad onera hereditaria z imputandũ est beredi,si neglex
1 rit petere cautionẽ.† Unde no.ex boc text.regulã, ꝙ transactio facta cũ vno.nõ porrigit ad alios,ꝯcordat.§.fi.j.ea.l.et istud facit ad.q.de qua per Albe. Bald. z Ange.bic: sicut in pacto.l.si
2 vnus.§.ante oĩa.s.tit.j.† z adde tex.no.in.l.si pro te.C.de do.promis.per quẽ tex.infert ibi singu.Bal.qd stãte statuto,qd instrumẽta guarentigie babeãt executionẽ paratã: dz intelligi ad instantiã creditoris pncipalis, nõ ad instantiã tertij, cuius tñ interesset. qd valde not.z adde qd dicit Bald.in.l.vnica.§. videamus.circa fin.C.de rei vxo.act.intellige tñ, nisi ille titius posset agere de iure cõi,sicut z principalis: vt patet in tex.no.in.l.si cui leget.§.fi.z ibi per Bal.ff.de legi. Jason Padue.

1 ¶ Transactio licet sit generalis, nõ porrigitur ad codicillos postea repertos.
2 Incognitis z non visis verbis vltime voluntatis lz super ꝯtrouersijs que oriunt super vltima voluntate nõ possit transigi, tñ potest ferri sententia:z valet.

Cum transactio. Premitto pro intellectu,ꝙ istũ.§.inuenio varie intellectũ: vno modo ßm.d.Pau.bic:ꝙ duplex fideicõmissuz erat relictũ matri.vnũ in testamẽto, aliud in codicillis:et qr vigore fideicõmissi in testamẽto relicti, mater fecerat gñalẽ trãsactionẽ cũ berede scripto,z promiserat nibil petere ex quacũq dispositione istius testatoris,pter boc. qr verba erãt gñalia de omni dispositiõe,videbat,sibi piudicasse et q̃ ad fideicõmissuz in codicillis relictũ:tñ ꝯriũ decidit bic.ex quo tpe trãsactionis nõ erat cogitatũ: qr postea sunt reperti.vt in lra:ergo trãsactio nõ preiudicat,vt bic.z.l.nõ est ferẽdus.z.l.cũ tutoribus.j.eo. et dato ẽt ꝙ per illa verba,qbus mater pmisit ex quacũq vltima voluntate filij non petere fuerit saltẽ in gñe cogitatũ de codicillis.istud nõ sufficit qr sup vltima voluntate nõ põt trãsigi nisi spãliter ad boc inspectis z visis verbis illius vltime voluntatis.l.j. in prin. ff.quẽadmo.testa.aper.l.de bis.vbi dicet.j.eo. z ßm istuz intellectum.b.d.Transactio facta sup fideicõmisso relicto in testamẽto,cũuis fuerit gñalis,nõ porrigit ad fideicõmissum relictum in codicillis postea repertis. b. d. Iste intellectus mibi non plz: nec ꝯgruit vbis tex. Jõ legit scdo mõ,ꝙ vnũ tñ fideicõmissum fuerit relictũ nisi in codicillis,z anteq̃ codicilli fuerit repti,fuit facta trãsactio p vba multũ gñalia pter q̃ videbat fieri piudiciũ.tñ decidit in tex.ꝙ si mater virtute trãsactionis minus ꝯsequuta sit quã debeat ex fideicõmisso: poterit residuũ petere nõ obstãte trãsactione, q̃ piudicare nõ põt:cũ adbuc codicilli non fuissent repti, vt iuribus pallegatis.z iste est verus sensus quem
1 psupponũt doc.psertim Bal.Ang.z clarius Ful.bic. ¶ † Noto primo.ꝙ lz trãsactio sit gñalis nõ porrigit ad codicillos postea reptos.vt bic.z in.d.l.nõ est. ¶ Aduerte: qr iste tex.loquit i casu claro,qñ ꝯstat ꝙ codicilli fuerũt postea reperti. Quid erit in dubio,an i dubio legatarius psumit bre notitiã codicillorũ. Ang. bic dicit ꝙ sic.p istũ tex.z.d.l.nõ est ferẽdus.Tu dic melius,vt p bar.in.l.q rome.§.duo frẽs.ff.de verb.obli.z in.l.eius q.ff.si cert. pe. ¶ Gl.in verbo debere,format duas oppositiones ꝯ tex.scda ibi, itẽ alia rõne. Prima subdiuidit in quatuor particulas. In pma facit qd dictũ est. In scda soluit vno mõ. In tertia illã solutionem reprobat. In quarta soluit alio modo: partes patent. ¶ Rursus scda pncipalis subdiuidit in tres, ßm ꝙ opponit et duas sol.ponit.partes patent. In prima parte glo.ibi dic ergo spãle bic. Istã solutionẽ tenent Jac. but.Bal.z Ang.bic.Bar. vero nõ firmat.ʒ dicit se dicturũ in.l.de bis.j.eo. ibi nibil dicit
2 qd faciat ad pñs propositũ.† Istã gl.multũ no.Bal.bic.z merito: qr ex ea habes singularẽ limitationẽ ad regulã.l.de bis.j.eo. ꝙ lz sup ꝯtrouersijs que oriunt ex vltima voluntate, non possit transigi nisi visis z cognitis verbis vltime volũtatis, tñ potest bene sñia ferri.z sñia valet.z cum ista limitatione tz Bald.bic.z idẽ Bal.in.d.l.de bis.j.eo.sed ista limitatio est falsa: qr sicut non põt trãsigi,ita nec iudicari.nisi visis cognitisq verbis testamenti.tex.est clarꝰ de boc in.l.j.in princ. in verbo ratio.ff.quẽadmo. testa.aper. per quẽ tex.ita tenet Fulg.bic.licet de Bal. mentionem non faciat.de quo puncto vide Albe.post antiquos in.d.l. de bis.Tu ergo rñde ad.d.l.ij.aliter q̃ glo.ꝙ qñ est ꝯtrouersia super vltima volũtate,ibi nõ põt transigi nec iudicari:nisi inspectis verbis testamenti.alias transactio z sñia nibil valẽt,vt bic. sed in.d.l.ij.ibi nõ erat ꝯtrouersia sup testamento. ʒ erat pter quandã incertitudinẽ que oriebatur extra testamentũ. nam ibi filius preteritus poterat in futurũ contratabulare. et tunc corruissent legata. Item potuissent omittere ꝯtratabulas z legata fuissent valida, ergo si medio tẽpore petãtur legata, qr interim incertum est an debeantur,sententia que fertur ꝯtra legatariũ vz, qr non fertur super cõtrouersia testamẽti.z sic mero iure,legatarij per sñiam excluduntur: iõ preterito postea abstinente, opus est resti.in integ.vt ibi.et boc modo, nibil ob. cõtra istum tex.z sic sit expeditus iste.§. Jason Papie.

1 ¶ Transactio facta per debitorem cum berede putatiuo, nõ porrigitur ad verum beredem.

Debitor. Iste.§.nõ bñ declaratur per doc.bic.z difficultas istius text.isurgit pter obscuritatẽ questionis z rñsionis sceuole,qr sunt alique dictiones q̃ pñt trabi ad diuersos sensus.propter istã difficultatẽ z ꝯriũ de quo in glo. ¶ Legitur iste.§.tribus modis.duobus modis in gl.z tertio modo ßm Alb. bic.in fi.z Fulg.bic.z Fulg. impudenter sibi ascribit. Primo legit ßm gl. ꝙ transactio fuit facta sup pignore.nã cũ in isto tex.dicat ꝙ creditor vinẽs distraxit pignꝰ: Meuius asserẽs se beredẽ creditoris trãsegit cũ debitore q eũ ꝯueniebat ad pignus,z transactũ sup pignore zc.vide glo.z ßm istũ intellectũ oportet apostillare literã,dũ dicit,minimo transegit. intellige sup pignore.z dũ dicit,cũ is intelligit scriptitius zc.dũ postea subiungit pecuniã zc.dz intelligi.s. totius sortis pncipalis.z sic ßm istũ pmũ intellectũ agit de repetitione pecunie solute p debito z sorte pncipali.z credo ꝙ iste intellectus multũ cõueniat verbis litere.tñ propter ꝯtrarium glo. sequentis cui gl. z doc.non bene respondent,nõ videt verus. ¶ Scdõs pncipalis intellectus glo.est ꝙ transactio de qua in tex.non fuit facta circa pignus:sed super sorte pncipali.z tunc dum tex.in prin.dicit, transegit,intelligit sup sorte pncipali.duʒ postea dicit.an is intelligit.s.debitor.z postea text.in verbo pecuniã intelligit.s.datam ob transactionẽ debiti pncipalis.z isto mõ tollitur ꝯriũ gl. vt pcedat,nisi soluat ex cã transactionis. Ang.dicit ꝙ iste secũdus intellectꝰ est verus,tñ mibi nõ plz vt.j.dicã. Ideo mibi magis plz intellectus Alb.ꝙ trãsactio fuerit facta circa pignus et
1 circa debitũ principale vt.j.dicã.z.b.d. † Transactio facta per debitorem cum berede putatiuo nõ porrigitur ad verũ beredẽ. z eidem beredi putatiuo solutum a debitore,non repetitur p verum beredem.b.d.in summa.z ponẽdus est casus ßm intellectũ Albe. ¶ Gloss.in verbo non posse diuiditur in tres. In prima declarat tex. In secũda oppo. In tertia idem facit.secũda ibi.ʒ contra.j.de peti.beredi. tertia ibi item contra.j.de consti.pec. l.si post.tota difficultas stat in secunda parte gl. in qua gl.opp. contra tex.z ponit tres solu. prima z tertia procedunt tenendo primum intellectum glo.scilicet, ꝙ transactio sit facta super pignore,z non sorte,z quod bic agatur de repetitione pecunie solute ob debitum principale.z quia bic deciditur, ꝙ istam pecu

niā debiti principalis solutā heredi putatiuo. verus heres non
pōt repetere.istud videt ꝯ oēs leges in gl.allegatas. Scđa sol.
gl.pcedit tenēdo scđm intellectū gl. ꝙ trāsactio fuerit facta sup
debito pncipali: ⁊ sic agat de repetitiōe pecunie date ob trans-
actionē.Ideo dic,ꝙ ista scđa pars subdiuidit in quatuor parti-
culas.Primo facit ꝙ dictū est:qr opp.ꝯ tex. inquantū denegat
vero heredi repetitionē pecunie solute heredi putatiuo. Scđo
soluit vno mō.Tertio soluit alio mō.In quarta alio.scđa ibi.so
lu.illud verū est.cū heres institutus.tertia ibi.Uel dic hic ad se
cundā nō restituit.quarta ibi. vel dic meuius accipiēdo. ¶ In
ea.gl.ibi hic cū nō hꝫ ratū.Tenetis primā solu.ad ꝯriū in gl.for
matū.dr em̄ in legibus in glo.allegatis:qđ verus heres repetit
ab herede putatiuo: hic dr ꝯriū,gl.dicit ꝙ in ꝯriis, heres habe-
bat ratū. Istā primā sol.approbat Bar.hic.⁊ Alb. bal.⁊ Ang.
hic.sed ista prima sol.que est cōis,mihi nō plꝫ:⁊ eā etiā reprehē-
dit Ful.hic.⁊ ꝯfundit ex tribus.primo,qr diuinat ad text.ꝫ for-
tius ꝙ hic verus heres ratificauerit. pꝫ qr volebat agere ad di
ctā pecuniā ꝯ heredē putatiuū:tertio ob.iste tex.in fi.nā hic non
dr,ꝙ nō possit repetere:qr nō ratificauerit:sed qr accepit pecu-
niā ille putatiuus nō noīe veri heredis:⁊ p ista teneo ꝙ ista solu
tio nō sit bona:⁊ ex his etiā teneo qđ pmus intellectus nō pos-
sit pcedere: qr si ageret de repetitione pecunie solute pro sorte
principali:iste verus heres multū bene posset agere.ll.in gl.al-
legatis.⁊ tertia solu.q̄ est.ꝫ.in gl.nō est bona:qr siue soluat debi
tum siue indebitū,posset verus heres ratificando repetere.se-
cunda solu.gl.est verissima,⁊ procedit tenēdo scđm intellectum
⁊ Bar.colligit notabile:de quo hic per eū: qr tñ tenēdo istū se-
cūdū itellectū,opꝫ impropriare literā ibi is.s. debitor ⁊ oportet
subandire ad tex.ꝙ verus heres egerit ꝯ debitorē ad debitum.
propterea mihi magis placet,alius tertius intellectus quē po-
nit Alb.hic.⁊ Ful.sibi simpliciter ascribit.s.ꝙ in hoc text. inter
debitorē ⁊ putatiuū heredē,facta sit trāsactio sup pignore ⁊ sor-
te pncipali,⁊ minimū restabat.⁊ sic de duobus pbabiliter dubi
tat in tex.⁊ ꝙ nō posset repeti rō tūc est: qr accepit ex trāsactio-
ne:nō aūt tanq̄ gerēs negotiū heredis veri. ¶ Ultimo inq̄tū
glo.opp.de.l.si post.ꝫ.de consti.pecu.quantū ad istud ꝯrium di-
cite, vt dixi,in.l.si tibi.§.cum possessor.s.de pac.Et p ista erit lex
expedita in ciuitate Papie. Jason.

a ¶ Partes fecerāt.adđ diffuse per Barb. in.c. qntauallis. de iureiurā.

1 ¶ Aquiliana stipulatio sequēte acceptilatione perimit om-
nes obligationes.
2 Aquiliana stipulatio nō porrigitur ad ea de quibus nō est co-
gitatum.
3 Liberatio generalis,dicitur captiosa.
4 Creditor nō tenetur debitori facere quietationem generalem.
5 Arbiter in quem factum est cōpromissum generale, non potest
cogere partem vt faciat generalem quietationem.
6 Si partes fecerūt cōpro.sup.q.fundi:an arbiter possit facere ꝙ
totus fundus remaneat titio,⁊ ipse det aliam rem sempronio.
7 Arbiter nō se potest intromittere super nō petitis, vel in com-
promisso non comprehensis.
8 Arbiter potest condemnare de fructibus et expensis,licet non
sit actum in compromisso.
9 Arbiter datus super fundi.q.an possit cognoscere de compen-
satione.
10 Arbiter an possit cogere vnam partem dare aliquid alteri, pro
adequatione partium.
11 An in generali cōpromisso,veniat posse arbitrari pacē debere
fieri inter partes,sup vulneribus ⁊ offensis hincinde factis.
12 Si cōpromis.est factū super inimicitia:an possit facere arbiter,
ne vna pars vadat per contratam alterius.
13 Arbiter assumptus, non potest totā rem vni parti adiudicare.
14 Arbiter super hereditate, nō potest laudare vt vnus succedat
vno modo:alter alio modo.
15 Transactio est ꝯtractus: ⁊ hereditas nō potest dari p pactum.

b ¶ Nunquid arbiter.adđ Bar.in.l.fi. ff.de pto.stipu.doct.i.c. qntauallis. de iureiurā.

c ¶ Nunquid in generali cōpromisso. adde Spe. i ti. de pcu. in.§.ij.vers. xxij.doct.in c.qd ad agēdū. de procu.li.vj.docto.in clem. non potest. eo.titu.

Aquiliana. Istam.l.lege simul cum sequē-
ti vt faciūt doct. qr lex sequens
venit ad limitationē huius legis. Aquiliana stip.tol
lit pcedentes obligatiōes.dūmodo de his sit cogita-
tum. ⁊ in dubio psumit cogitatū de his quib⁹ est actum. h.d.in
1 summa. ¶ † Primo no.ex tex.ꝙ aqliana stipulatio, sequēte ac-
ceptilatiōe,pimit oēs obligatiōes.s.cōtra istud no.Bar.format
tres oppositiones de qbus hic p eū.⁊ dū Bar. dicit, ꝙ oēs obli
gationes iuris ciuilis pñt tolli per acceptilationem decipit:qr
tantū ille q̄ verbis ꝯtrahuntur:vt declarat no.glo.in.§. est aūt.in-
stit.qui.mo.tol.obli.⁊ que sit ratio diuersitatis, quare stipulatio
tollit oēs obligatiōes:secus in acceptilatione. ponit Bart.in.l.
an inutilis.ff.de accep.circa quam vide omnino Sal. ⁊ Fulg.in
l.actione.s.de trāsac. ¶ Ad scđm opp.Bar.vide Ange.in.l.qui
iure militari.ff.de testa.mili.Bart.et alios in.l.si de certa. C.de
2 trāsac.ponit Ang.in.l.tres fratres. C.de pac. ¶ † Secūdo no.
ex isto tex.ꝙ aquiliana stipulatio nō porrigit ad ea de qbus nō
est cogitatū.Adde ꝙ idē est in iuramēto, qđ nō extendit ad in-
cogitata.c.veniēs.⁊ ibi glo.de iure iu.Fede.de se.in ꝯsi.cxcix.in-
3 cip.querit an dña Margareta. ¶ † Tertio no.ex text.ibi libe-
ralitatē em̄ captiosam interpretatio prudētiū fregit.hic esse tex.
no.ꝙ liberatio gñalis dicit captiosa.qr posset de facili quis ca-
4 pi ⁊ decipi.⁊ ideo in tex.appellat captiosa. † Et ex hoc text.in-
fert Bar.ad duas singu.decisiones, quas aduocati multū ado-
rant.Primo infert,ꝙ creditor nō tenet inuitus facere debito-
ri quietationē gñalem:qr est captiosa.Est verū,ꝙ si soluat pecu
nia tenet facere ꝯfessionē de ea.iuxta.l. plures apochis.de fi.in-
stru.⁊.l.sicut data,de libe.cau. idē sequunt Ang.Ful.⁊ Pau.de
ca.hic.⁊ lꝫ Bar.nō dicat.pro ista decisione addo tex. meliorem
de iure in.l.iij.§.ꝯrium.de ꝯrio iudi.tutel.⁊ ibi singu.illū tex.no.
Dy.Old.Lan.Albe.⁊ Bal. Et Bal.dicit,ꝙ Old.dicebat,ꝙ il-
lum tex.allegant aduocati,qđ nō tenet facere liberationem ge-
neralē:imo pōt facere cōfessionē, cū expressa reseruatione iuriū
suor:qđ verbū est notandū:nec alibi legi q̄ per Old.⁊ Bald.et
idem qđ Bar.hic,tenet Bald.in.l.pactū.in.xvi.q. C.de colla.et
Sali.in.l.sicut data.C.de libe.cau.ita tꝫ Ludo.ro.in consil. clv.
incip.premissum laudum ⁊c.scđo dubio.vbi dicit tex. d.§.ꝯrium
5 esse no.⁊ singu.in iure.† Scđo per hunc tex.infert Bar.ꝙ arbi-
ter vel arbitrator,in quē factum fuerit cōpromissum generale,
6 nō potest cogere partem,vt faciat generalē quietationē. † Ad
huius questionis intelligentiam subiungit Bart.aliam qōnem
a pone partes fecerant[a] super fundi questione cōpromissum in ar
bitrum vel arbitratorē, an possit facere ꝙ totus fundus rema-
neat titio:⁊ ipse det aliam rem sempronio.⁊ dicit Bar.quem vi-
de,ꝙ non.istud idē qđ Bar.sequitur Ang.in.l.de his.ꝫ.eo.⁊ ibi
dicit se audiuisse a Bar.in voce dum legebat ⁊ faciebat magnū
capitale.⁊ sequitur Lud. roma. in consi.cccciij.incip.de decisio-
ne proposite consultatio.tria arbitror esse discutienda. ⁊ Ant.
de bu.in consilio incipien.visis actis et allegationibus ꝯriis et
7 consiliis inter marcellum ⁊c.† et do.Anto.de bu.in.c. constitu-
tus.per illum tex.extra de relig.domi.⁊ ibidem domi. Ant.col-
ligit ex verbis Bart.ꝙ arbiter vel arbitrator non posset lauda
re seu pronuntiare vel se intromittere super nō petitis vel non
cōprehensis in cōpromisso:sed bene potest super coherentibus
seu ꝯnexis vel accessoriis a petitis.⁊ idē dicit do.Anto.in.c.qn-
tauallis.extra de iureiurā.⁊ in.c.licet heli.extra de simo. ⁊ Bal.
in.l.fi.§.i.in.iij.col.C.cōmunia de lega.⁊ Bald.in.l.super posses-
sione.C.de trāsac.Et ista dicta Bar. sequitur simpliciter Alex.
in consi.cxxxiij.in.ij.volu.inci.in causa ⁊ lite vertente inter Fran
8 ciscbinā.⁊ in cōsi.cxix.in.ij.volu.incip.titulus vbi vide.† Et ad-
de tex.in.c.cum dilecta.de arbi.⁊ propterea dixit singu.multum
Bal.in.l.i.in.ij.col.C.si a non compe. iudi.fue. appel. ꝙ arbiter
vel arbitrator potest ꝯdemnare de fructibus ⁊ expensis:lꝫ non
sit actum in cōpromisso,⁊ etiam dare dilationes,licet in compro
9 misso non ꝯtineant.† Nunquid aūt arbiter vel arbitrator in quē
factum est compromissum super fundo, possit cognoscere super
compensatione.In ista questione breuiter est ꝯcludendum,aut
cōpensatio pueniat ex eadem causa ex qua factū est compromis-
sum:⁊ tunc pōt cognoscere.tex.habes ⁊ exemplū in.l.meuius.§.
arbiter.ff.fami.herci.si aūt contingat ex causa penitus diuersa.
tunc aut sumus in cōpensatione que fit ipso iure a lege.⁊ potest
se intromittere.exemplū in.l.fi.in prin.C.de compen. vt si hinc-
inde petitur quātitas.⁊ tunc de quātitate ad quātitatē bene fit
cōpensatio ipso iure:secus de specie ad speciem.vel de specie ad
quātitatē,vel ecōtra, vt no.in. d.l.fi.aut compēsatio non fit ipso
iure.⁊ tunc nō potest arbiter se impedire:ratio,quia talis cōpen
satio,est quedā reconuentio: vt no.in aut. ⁊ consequenter. C.de
sen.⁊ interlo.sed coram arbitro nō habet locū recōuentio.c.cū
dilectus.extra de arbi.vbi dicit ita fuisse de facto consultum et
iudicatum.ista est doctrina quā tradt Bal.in.l.i.in.iij.col.C.de
arbi.Ita etiam tenet Bal.in.l.iij. C.de compen. ⁊ idem Bal.in
l.cum papi.alias est sub.l.nemo.C.de sentē. ⁊ interlo.om.iudi.et
10 Bal.in.l.i.C. si a nō compe.iudi.fue.appel.† Nunquid arbiter[b]
b vel arbitror possit cogere vnam partem dare aliquid alteri p
partium adequatione:adeo ꝙ non censeatur donatio.vide Lu
do.ro.in hoc dicentem ꝙ sic.ita Lud.ro.in consi.lv.incip. si vo-
lumus dicere hunc Bart.⁊c.⁊ ibi allegat no.tex.in.l. si ita lega-
tum.ff.de condi.⁊ demonstra.quod multum no.ad limitationē
11 doctrine Bar.hic.† Nunquid in generali cōpromisso[c] facto in
c arbitrum vel in arbitratorē veniat posse arbitrari pacem debe-
re fieri inter partes super vulneribus et offensis hincinde illa-
tis.vide Lud.roma.qui tenet ꝙ non.in consil.cxv.incipien.viso
12 compromisso ⁊c.in primo dubio principali.† Quid si habentes
discordiam ⁊ amicitiam compromittant in arbitrum generali-
ter:an possit arbiter vel arbitrator laudare,quod vnus non va
dat per contratam alterius.Jacobus de are.⁊ Alb.de rosa.de-
terminant

terminant, q pñt in.l.fi.ff.de offi.procu.cesa. In þrium tñ multũ ob.doctrina Bar.bic:qz nõ potest istud fieri, nisi expresse dicat
13 in cõpromisso. † Successiue est aduertendũ,inqtũ Bar.vult, q licet Arbiter assumptus, non possit totam rem vni parti adiudicare:,cum hoc, q ipse det aliã rem, sed qd possit facere, q pro illa alia det pecuniã. In hoc Bart.loquit tñ de arbitratore.de arbi.in libro meo verbũ nullũ inuenio.Spe.in tit.de arbi.§.excipit.ver.sed pone q litigantes:vbi expresse dicit;q istud procedit tñ in arbitratore: sed q nõ haberet locũ in arbitro: qz sententie arbitratoris est standũ,siue eque siue inique,tñ precedentibus & sequentibus verbis Bar.bic.Bart. voluit þrium:& si diligenter inspicitur,ratio Bar. ista differentia Spec.non est vera. ¶ Itẽ aduertendũ est,& fortius, q Ang.in.l.non possumus. per illam tex.ff.si pars here.pe.videtur mirabiliter restringere totã doctrinã Bar.bic:& dicere de directo þrium qd dicit Bar. nam dicit,q arbiter licet nõ possit cogere, q pars vna det vnã rem de qua nõ fuit cõpromissũ pro scontro alterius, dicit istud esse verũ in arbitro:secus est in arbitratore:nihil tñ allegat.nisi rationem suprascriptam. Spe.tñ nõ allegat Spec.& habes hic
14 Bar.tenentẽ de directo þriũ. ¶ † Ultimo pro cõplemento huius doctrine, vide qd decidit Ange.in þsi.lxv.incip.viso cõpromisso & prorogatione & laudo et emologatione laudi &c.de quo þsilio feci mentionẽ in.l.j.s.eo.ibi enim ad aliud propositum dicit,q arbiter vel arbitrator electus sup þtrouersia hereditatis non põt laudare,q vnus succedat certo modo,alter alio modo.
a Mouetur quia cõpromissum & transactio[a] equiparant: vt not.
15 in aut.si vero þtigerit.C.de iudi. † & transactio est contractus,& hereditas non potest dari per pactum.l.fi.C.de pac.&.l.hereditas.C.de pac.conuen.licet non viderim þtradicentẽ,mihi semper est visa dubia:quia illud qd habet, q hereditas non potest dari per pactũ,est verum viuentis hereditas: sed de hereditate mortui nulli dubium q potest: qz cessat votũ captande mortis,alias sequeretur q non posset fieri transactio super dependentibus ex testamento. Jason Papie.

1 ¶ Non valet trãsactio super his q̃ pendent ex testamento,nisi visis & cognitis verbis testamenti.
2 Si fratres maritauerũt sororẽ data ei dote,& pro qua in instrumento dixit se esse cõtentam,pro omni eo q petere posset ex testamento patris,in hereditate paterna:nõ obstante tali renuntiatione,poterit filia consequi relictum a patre.
3 Renuntiatio legitime, nunq̃ intelligit nisi specialiter sit facta.
4 Iuramentũ nõ operat, q renũtiatio hereditatis paterne dote data filie:nõ possit postea agere ad implementũ legitime,si dos non erat tantum q̃tum legitima.
5 Transactio & sententia equiparantur.
6 Compromissum nõ valet sup dependentibus ex testamẽto, nisi inspectis verbis testamenti.
7 Ad hoc vt transactio vel cõpromissum valeat super his q̃ pendent ex testamẽto, requiritur quod fiat inspectis testamẽti verbis atq; cognitis.
8 Sicut non valet super depẽdentibus a testõ, nisi verbis testamenti visis & cognitis:ita & pactum gratuitum.
9 Huic.l.potest pacto renuntiari.
10 Quando.l.dicit,& aliter fieri nõ possit,illud dicitur de forma.
11 Renuntiatio huius.l.valet cum iuramento.
12 Transactio claudicare non debet.
13 Dispositio huius.l.habet locum in codicillis.
14 An vitietur transactio quãdo partes sciuerunt tenorem testamenti forte a notario vel testibus sed non viderunt.
15 Sufficit presumpta scientia testamenti vt transactio valeat.
16 Stant simul legere & non intelligere est negligere.

De his. Diuide intellectualiter istã. l. in tres. In prima ponitur thema:ex quo resultat tacita questio. In secunda ponitur responsio specialis ꝑm hunc titulũ et vltra titulũ generalis. ibi dũ dicitur neq; trãsigi ñeq; exquiri aliter veritas potest. In tertia ponit modificatio seu limitatio decisionis:ibi q̃ inspectis. Aliter nõ summo propter breuitatẽ. ¶ † Noto regulã q non valet
1 transactio super his que pendẽt ex testamento nisi inspectis cognitisq; verbis testamenti.cõcordat.l.j.§.j.ff.quemadmo.testa. aper.&.l.nõ est ferendus.j.eod.cuius decisionis ratio est duplex ꝑm doc.hic:& Bar.in.l.si quis pro eo.in prin.in.iij.membro.ff.de fideius. Prima fauore vltime voluntatis:vt facilius vltime voluntates sortiant exitũ.l.vel negare.ff.quẽad.testa.ape.& hoc respectu dicit þcernere fauorẽ pu.ideo partes nõ possent renuntiare huic legi:de quo tñ dicã in glo.vbi ponam. quid si interueniret iuramentum in renuntiatione. Ex hac etiã ratione sequitur quod ista lex non habet locum in alijs instrumentis inter viuos:in quibus valeret transactio nõ inspectis verbis instrumenti:cum in eis nõ versatur fauor publicus:prout etiã dicam in gl.Scđa rõ,est odio heredũ occultantiũ testamentũ,ꝑm oẽs hic.ista tñ scđa rõ est impulsiua & nõ finalis,vt hic in glo.in.iij. parte.Et patet,qz si heres nõ occultaret testamentũ: tñ nõ valeret transactio,nõ inspectis cognitisq; verbis testamẽti.vt patet ex generalitate huius tex.&.d.l.j.in prin.ff.quemadmo.testa.
2 aper. † Iuxta hanc regulã dicunt Gui.Albe.Bal.& Ang.hic:& est casus multũ frequẽs & notabilis, q si fratres maritauerunt sororẽ data ei dote:& pro qua in instrumento dixit se esse cõtentam pro omni eo quod petere posset ex testamẽto patris in hereditate paterna,q nõ obstante tali renuntiatione poterit filia consequi relictũ a patre. qz non valuit renuntiatio, nisi cognitis verbis testamẽti.vt hic.& eius tenore vulgarizato.vt.j.dicã.
3 † Item dato ẽt qd renũtiatio fieret inspectis cognitisq; verbis testamẽti.tñ si dos nõ esset tantũ quantũ ascendit sua legitima, nõ obstãte tali renuntiatione,poterit petere supplementũ legitime.qz nunq̃ intelligit renuntiatũ legitime:nisi de ea fiat mentio.ideo spãliter dз renuntiare legitime.l.si quãdo.§.fi.& ibi vide oĩno Bal.& alios post eum:& ibi dixi.C.de inoffic.testa.& adde tex.notabilẽ in.§.ceterũ.in auť.vt cũ de app.cog.iõ ex predictis sis cautus,q soror renuntiet his q̃ posset petere ex testõ patris vel matris cognitis inspectisq; verbis testamenti & vulgarizatis. Item spãliter renuntiet legitime vel supplemẽto legiti
4 me.& super hoc deferat iuramentũ. † Itẽ adde,q predicta decisio procedit,etiã si in tali renuntiatione interuenisset iuramentum,ꝑm Fede.de senis in þsi.cxv.incip.querit an dña margare
5 ta minor &c.vbi videas. † Istã.l.limitat gl.not.in.l.iij.§.j.in glo. j.s.eo.vt procedat, in transactione, non in sñia. ideo si heres sit absolutus p sñiam iudicis,a legatis in testõ relictis, nõ visis cognitisq; verbis testamenti:sñia nõ erit nulla ipso iure.imo valebit.sed succurret aliter legatario.mota est gl.per.l.ij. in prin.ff. de execu.rei iudi. & ita expresse no.& sequit illã gl.Bal. in.d.l.iij. a §.j.& tenent Gui.Jac.de are.hic.& Bal.hic per illã gl. Tene cõtrarium.& certe est mirandũ de istis doc.qz þtra eos est tex.expressus in.l.j.§.j.ff.quẽad. test.aper. in verbo neq; apud iudicẽ exquiri aliter veritas põt.& per istũ tex.neq; exquiri &c.qui euidenter þfundit dictã opi. ¶ Ad idẽ facit,qz trãsactio & sñia equiparant.l.non minorẽ. C.eo.l.ij.ff.de iureiur.tñ ad hoc posset responderi,si nõ essent text.s.allegati.Et istã opi.tenet Pau.hic qui tñ.d.leges non allegat.sed solũ rñdet ad.d.l.ij.ff.de exec.rei iudi. ad quam rñdi in.l.iij.§.j.s.eo.& ibi Ful.ẽt tenet istã opi.lз de pdictis mentionẽ nõ faciat.& ita teneas omissa dist.Alb.hic. & sic habes notabilẽ extensionẽ ad hanc.l.vt procedat etiã in sen
6 tentia. † Adde, q ẽt procedit in cõpromisso seu laudo.quia non valet sup dependentibus ex testamẽto:nisi inspectis cognitisq; verbis testamẽti,ꝑm Ang.in þsi.ccxix.& facit rõ. qz cõpromissũ censet transactio, ꝑm doc.in auť.si vero þtigerit. vbi dixi.C.de iud.gl.est in corpore vñ sumit:& pbat ẽt tex.ibi.neq; exquiri aliter &c.vt dixi. ¶ Limita istã.l.vt nõ procedat in trãsactione facta p heredẽ cũ debitoribus vel creditorib[9] hereditarijs:qz vз, si sit facta nõ inspectis nec cognitis verbis testamẽti.p tex.in.l. þtrouersia.j.eo.& in.l.fi.in fi.& in.l.iij.in prin. & .§.fi.s.eo.in qb[9] legibus fuit facta trãsactio inter heredẽ & debitores & creditores hereditarios.& tñ ibi nõ dr q fuit opportunũ videri verba testamẽti tñ istud nõ est þcludẽs ar.qz posset rñderi, q ille leges sup pleant p istã. et p.d.l.j.§.j.ff.quẽadmo. testa.ap.iuncta regula.l. nõ est nouũ.&.l.posteriores.s.de legi.Scđo fortius facit:qz cum tale debitũ nõ teneat ex testõ nec p inspectionẽ testamenti dicatur de debitoribus vel creditoribus frustra fuisset inspectio testamenti quo ad hoc.& sic cesset rõ huius text.s.odiũ heredũ occultantiũ testamenta.frustra eñ ostendit qd nõ releuat. ar.l.aliqñ.j.ad velleia.sed in testamento nihil cõtinet qd ad debitores vel creditores spectet.sicut est i legatarijs vel fideicõmissarijs. & ita limitat.Alex.in þsi.xj.in.ij.volu.incip. viso & vt opз þsiderato themate.in.v.col.in fi.cũ seq.credo q in spẽ nõ tangat ista limitatio hic,vel in locis cõibus. ¶ Aduerte ẽt q tex.in.d.l.cõtrouersia.nõ loqt in trãsactione facta p heredẽ cũ creditoribus vel debitoribus hereditarijs. sз loquit in trãsactiõe inita inter heredẽ scriptũ in testõ et legitimũ heredẽ qui esset ab intestato successurus. ¶ Scđo limita istã.l.vt procedat quantũ ad transactiones vel pactiões factas p legatarios cũ herede. nõ aũt quo ad donationes vel venditiones factas extraneis. Ita limitat Raph.ful.ꝑm numerũ meũ in cõsi.lj.incip.quedã dña lucia.
7 in vlt.col. ¶ † Scđo noto ex text. ibi inspectis cognitisq; &c.qd ad hoc vt valeat trãsactio vel cõpromissũ sup his q̃ pendẽt ex testamẽto vt hic vel ex codicillis.vt.l.nõ est ferẽdus.j. eo.requirit q prius inspecta sint & cognita verba testa.iõ cautela est ꝑm Bar. & alios hic q in tali trãsactiõe vł instrõ trãsa.dicat inspectis cognitisq; verbis testamenti.& idẽ vult Bart.in.l.ex rome. §.duo fratres.in.iiij.q.j.de ver.obli.Bart.& Bald.in.l.sub pretextu.la prima.C.eo.& Ange.in.l.tres fratres.s.de pactis. Istã

a ¶ Compromissuз & trãsactio. adde gl.in.§.j.in auť. vt diff. iudi. Jason in.l.j.in.iij. col. ver.iiij. pricipaliter no.s.eo.

cautelā limitat sing. Ange. in d. §. duo fratres, vt non procedat
in muliere vel rustico vel similibus: q̄ verisimiliter sunt literarū
ignare: q2 non sufficit, ꝙ in instrumēto diceret, inspectis cogni/
tisq; verbis testamēti. nisi notarius attestaret q̄liter vulgariza
uit v̄ba latina testamēti. ⁊ ꝓ hoc dicit Ang. se obtinuisse in qua/
dam opulentissima hereditate, dū quedā mulier fecisset trans/
actionē vel renuntiationē de dicta hereditate, ⁊ in instrumento
dicebat, inspectis cognitisq; v̄bis testamēti. dicit Ang. ꝙ mul/
ti putabāt, ꝙ ista soror esset exclusa: dicit se obtinuisse ꝯtrium. pri
mo, q2 cum esset mulier debuit notarius dicere, vulgarizato te/
stamento ꝑ me. scd'o q2 dicta filia nihil amplius sibi deberi con/
fitebatur ex testamento patris vel matris, qd' ꝯtinet errorē ma
manifestū ergo ꝯfessio erronea nō d3 preiudicare, saltem in effe
ctu: quia probando deberi ostenditur error, ⁊ confessio d3 reuo/
cari. l. cum falsa. ⁊ l. error. vbi dixi. C. de iur. ⁊ fac. igno. tñ Ioan.
de imo. in dicto. §. duo frēs. in prima. q. reprobat Ang. in vtroq;
membro. Primo, quia standū est assertioni notarij, in his que
spectāt ad officiū suū. vt plene not. in l. sciendū. ff. de verbo. obli
ga. ex quo ergo notarius attestat, inspectis cognitisq; verbis,
standum est assertioni notarij, ꝙ mulier intellexit mediāte eius
vulgarizatione: licet de ea nō fiat mentio in instrumēto. nec est
verum, ꝙ confessio dicatur erronea, q2 inquantum soror dicit se
esse ꝯtentam: ⁊ nihil amplius sibi deberi: intelligitur, mediante
ista renuntiatione. vt ibi plene per eum. ⁊ tangit Alexā. ibi late
in. iiij. col. ⁊ tribus sequentibus. cū ꝯcor. ibi per do. Alex. ⁊ alios
allegatis. ad quos te remitto. Quid aūt, si verba testamenti nō
fuissent inspecta, tñ legatarius de eis haberet perfectā notitiā.
aliter forte, q2 notarius vel testis legatarijs dixit, tangit Bart.
hic in fin. ⁊ concludit, ꝙ sic. ⁊ quia est questio necessaria dicam. ff.
¶ Glos. diuiditur in septem. In prima, ad declarationem text.
respōdet tacite. q. postea format quatuor. q. ⁊ decidit. In sexta
opponit ꝯ text. ⁊ solu. In. vij. per viam notabilis remouet aliud
ꝯtrarium. Secunda ibi: sed nunquid pactū. Tertia ibi: itē nun/
quid expresse. quarta ibi: itē quid si ipse heres. quinta ibi: item
an hec in codicillis. sexta ibi. itē si inspiciātur. septima ibi: item
not. l. hanc loqui. ¶ Venio ad primam in qua querit gl. quid si
relicta sint. xv. in testō. et legatarius credat. x. esse relicta, et ita
transigat in. x. non visis verbis testamenti. an valeat transactio
in illis. x. licet glos. vacillare videatur, doc. ꝯcludunt ꝙ in nihilo
valeat, per istā. l. resistentē. vnde nec naturalem nec ciuilē obli/
gationē, propter. l. prohibitionē, producit. l. si non fortē. in prin.
ff. de condi. indeb. et. l. cūm lex. ff. de fideiusso. Itē cum ista. l. det
certam formā actibus hominū, forma nō seruata, actus est nul/
8 lus. l. cum. hi. §. si pretor. ff. eo. ¶ † In scd'a parte glo. habes no/
tabilē extensionē ad hunc text. ꝙ sicut nō valet transactio super
depēdētibus a testamēto, nisi visis verbis testamēti: ita nec pa
ctū gratuitū: sequunt Bar. Bal. ⁊ Ang. hic, propter identitatē
rōnis, q̄ vtroq; casu militat: ꝯtrium tenent Guil. Iaco. de raue. ⁊
Ray. quos refert ⁊ sequi videt Albe. hic: ⁊ Fulg. ⁊ Pau. hic: li/
cet de predictis mentionē nō faciant, eo q2 ille qui gratis remit
tit per pactū. non sic decipit, si aliquid plus sit in veritate q̄ exi
stimet, cum intendat vti liberalitate: qd' secus est in eo qui tran/
sigit. Scd'o, q2 facilius inducitur quis ad trāsigendū pro aliquo
accepto, q̄ ad paciscendū cum gratis fiat. ideo priore casu ma/
gis est succurrēdū: qd' probatur pulchro simili. nam mulieri in/
tercedenti vel fideiubenti pro alio, lex subuenit per velleianum
⁊ tamen donanti pro alio nō subuenit: q2 mulier facilius indu/
citur ad fideiubendū q̄ ad donandū. ideo priore casu succurri/
tur, secundo nō. l. si ego. in fi. ff. ad velleia. Preterea ⁊ tertio non
sine mysterio leges loquentes de ista materia semp loquunt de
transactione: nō de pacto gratuito: vt hic. ⁊ l. nō est ferendus. ff.
9 eo. ⁊ l. j. §. j. ff. queadmo. testa. ape. ¶ † In tertia parte gl. habes
ꝙ huic. l. pōt pacto renuntiari per regulā que disponit quemli/
bet posse fauori suo renuntiare. l. pe. C. de pactis. reprobāt oēs,
q2 qui errat non paciscitur ⁊ quia qua facilitate quis inducit ad
transigendū: eadem inducitur ad renuntiandū huic legi. l. doli
mali. versi. diuersum. ff. de noua. ¶ Secūdo q2 dispositio huius
l. inducta est fauore pu. tñ (vt. ff. dicā) ista non multum cōcludit.
¶ Tertio q2 ista dispositio est inducta odio heredū testamen/
ta occultantiū. ergo renuntiari nō pōt per gl. in. l. tametsi. ff. ad
macedo. sed nec ista rō concludit: q2 est ratio impulsiua nō fina/
lis: vt tenet gl. in sequenti parte quā oēs sequuntur quod osten
ditur. q2 etiā si heres non occultaret testamentū tñ non valeret
transactio legatarij qui testamentū nō vidisset. Quarto q2 ista
lex dat formā. ergo ea nō seruata non valet trāsactio: nec potest
renuntiari. argu. l. nemo. ff. de lega. j. ¶ Quinto q2 ista lex loqui/
tur prohibitiue. vt patet ex negatiua que precedit verbum po/
test gloss. in. c. j. de regu. iur. in. vj. sed legibus prohibitiuis re/
nuntiari non potest glo. in. l. j. ⁊ ij. C. ne fideius. do. den. ita tenent
omnes. ⁊ idem tenent glo. cōtraria in. l. pactum. ⁊ glo. magna. in
pe. fal. ff. de pac. quā allegat Alberi. hic: idē tenet Ludo. in ꝯsil.
ccccij. incip. pro decisione ꝑposite ꝯsultationis tria arbitror ⁊c.
⁊ Imo. in. l. q rome. §. duo frēs. in. ij. q. ff. de verb. obli. ⁊ ibidē do.
Alexā. in. lviij. col. ⁊ Are. quē oīno vide in ꝯsi. xciij. incip. viso le/
10 gato in tertio dubio. ¶ † No. regulā quā tradit Bar. hic: in pre
dictis fundamētis: ꝙ qd' ꝗ l. dicit, ⁊ aliter fieri nō possit: qd' illud
dicitur esse de forma. Adde Bar. in. l. si. per illū tex. in verbo nō
aliter. C. de venden. rebus ciui. li. xj. facit tex. in. l. cōparationes.
in verbo nō aliter licere. ⁊ in ver. nō aliter etenim fieri. C. de fid.
11 instru. † suprascripta procedunt qñ renuntiatio simpliciter fit:
sed pulchrū dubiū est: qd' partes renuntient. l. cū iuramento. an
tunc renuntiatio valeat. dic ꝙ sic. ita Imo. in cōmēto. c. cū ꝯtin
gat. in vlt. char. magna. de iureiurā. sequit Alex. in cōsi. xj. in. ij.
vol. incip. viso ⁊ vt oportet ꝯsiderato themate. in. vj. col. idem in
effectu tenet Comē. in. l. si quis pro eo. in prin. de fideius. q2 solen
nitas huius. l. est positiua. ergo ei renūtiari cū iuramento pōt.
Addo stringere: q2 l3 legibus ꝓhibitiuis simpliciter renūtiari
nō possit: tñ pōt cū iuramēto. ita sing. Io. an. in addi. Spe. in ti.
de instru. edi. §. porro. in addi. magna. circa fi. Bal. in. l. antique.
§. fi. in fi. C. ad velle. Alex. in. l. si ꝯstante. §. quoties. ff. sol. ma. ⁊ ꝑ
hoc tollit vna ex rationibus Bar. ⁊ doc. ī sequētibus. tollā alias
rōnes, ⁊ sic ostēdā a partibꝰ sufficiēter enumeratis: qd' renūtia/
tio huius. l. facta cum iuramēto valet. Adduco ergo qd' tenent
Bar. ⁊ Ang. in. d. l. si qs pro eo. in tertio membro: vbi ꝯcludūt ꝙ
qñ ꝯtus nō valet rōne publice vtilitatis secūdario, vt in fundo
dotali talis ꝯtractus firmat iuramēto. c. cū ꝯtingat. de iurein/
ran. sed ita est in casu nostro: vbi inducit ratione publice vtili/
tis secūdario: ergo iuramētū renūtiationē ꝯfirmat. ⁊ sic tollitur
alia rō doc. Facit etiā qd' volūt Bar. ⁊ Ange. in. d. l. si qs pro eo.
in. iiij. mēbro. vbi ꝯcludūt, ꝙ qñ prohibet cōtractus p̄ncipaliter
in odiū alicuius: vt est in pacto. l. cōmissore, qd' principaliter re/
probat odio creditoris. tñ iuramento firmat. c. significāte. de pi/
gno. ergo dato ꝙ ista. l. esset p̄ncipaliter inducta odio heredum
vt dixi. tñ iuramētū d3 firmare. cogita tñ, q2 Bar. in. d. iiij. mem
bro. vult, qd' iuramentū sit seruandū. sed ꝯtractus nō confirme/
tur. sed fortius ista rō odij heredū est impulsiua, vt dixi. ⁊ sic tol/
litur alia rō doc. ¶ Concludo ergo, ꝙ renūtiatio huius. l. facta
cum iuramēto valet. imo tenet Alex. sing. ⁊ no. hñ in. d. ꝯsi. xj. ꝙ
per ista verba apposita in instrumento, q̄ cōmuniter apponunt
stilo notarioꝝ: ꝙ p̄dicte partes renūtiant exceptioni doli, ꝯdi/
ctioni indebiti, ⁊ omni legū auxilio si esset facta cū iuramēto in/
telligeret derogatū huic. l. per doctrinā Bar. declarantis effe/
ctum illius renuntia. omni legū auxilio in aut. vt matri ⁊ auie. in
iij. col. ⁊ ibi Bal. C. qñ mul. tu. offi. fun. pōt. Bar. in. l. si sub condi
tione. ff. de testa. tut. Spe. in tit. de renū. §. j. ver. ⁊ q2. ⁊ ver. qd si
qs ꝯfirmat doctrina omniū ꝯcludētiū sufficere generalē renun
tiationē cū iuramēto. vt in. l. sciendū. in. iij. col. ff. de verbo. obli. ꝑ
Bart. ⁊ in aut. sacramenta. C. si aduer. vēdi. ⁊ in. l. ij. C. de rescin.
vē. Itē qd' renuntiatio facta huic. l. cū iuramēto tenet. firmat ēt
d. Alexā. in. d. l. q rome. §. duo frēs. in. lvj. col. ⁊ sequentibus. ff. de
verbo. obli. super. v. q. Bart. Sed aduerte: l3 ita sit tenendū tñ
ꝯ primā decisionē, ꝙ huic. l. nō possit etiā cū iuramēto renuntia/
ri. pondero qd' decidit Bar. in. l. cum hi. in fi. prin. ff. eo. nā dicitur
in illa. l. ꝙ non pōt transigi super alimētis de futuro sine preto/
re. querit ibi Bart. an illi. l. possit cum iuramēto renūtiari. ⁊ te/
net ꝙ nō. q2 illa. l. dat formā, prout hic. ⁊ q2 procedit prohibitiue
sicut hic. ⁊ pōdera ꝙ Bar. ibi vult, ꝙ legi ꝓhibitiue nō possit re
nuntiari ēt cū iuramēto ꝯ Io. an. Bal. ⁊ alios. s. allegatos. ⁊ il/
lam decis. sequit ibi Ful. alij nō tangunt. Et Fulg. in. l. qui fidē.
in prin. ff. eo. ꝑ illū tex. in ver. licite iuncta gl. ⁊ idē no. tenet Bal.
in. l. pactum dotali. in fi. q. C. de col. motus. q2 iuramentū, per qd'
quis incidit in periculū mortis seu in discrimen vite, non valet,
prout est iuramentū ꝑ qd' renuntiat alimētis de futuro. sed ad/
uerte ꝙ ꝯ illud qd' tenet Bar. in. d. l. cū hi tenet Bart. sibi ꝯtra/
rius in. d. l. si quis pro eo. in vlt. mēbro. motus bona ꝯsideratio/
ne: q2 cū ista nō sint prohibita: eo q2 sint ꝯ bonos mores. sed q2
de facili pro aliquo presenti qs renuntiaret alimentis futuris. ⁊
istud non principaliter tēdat ad bonū publicū: ergo debet re/
nuntiatio valere. ⁊ istud tenet Imo. in. c. cū contingat. in penul.
charta, de iureiurā. ⁊ ista est melior. ⁊ isto modo faceret ad prece
dentē ꝯclu. Istā eandē partē, ꝙ renuntiatio facta huic. l. etiā cū
iuramēto nō valeat, tenet in terminis Ang. in ꝯsi. xcij. incipien/
te cum lis ⁊ questio. in vltima col. ⁊ vide Bald. in. c. cum inter. in
j. col. de renuntia. Et predicta bene no. quia vt puto, non repe/
12 ries alibi ita discussa. ¶ † In quarta parte glo. habes ꝙ ista. l.
habet locum etiam in herede decepto in transactione. quia trā/
sigit non inspectis verbis testamenti: licet ista. l. scd'm glo. prin/
cipaliter sit facta odio heredum. quasi dicat gl. quod ista sit ra/
tio impulsiua, non finalis. ⁊ cum gl. tenent Iaco. bu. Bar. Ray.
Alberi. hic: facit quia transactio claudicare non debet. l. si cum
dies. §.

dies.§.si arbiter.ff.de arbit.et ar.l.iulianus.§.si a colludēte.j.de act.emp.idē tenet Guil.bic:p.l.fi.C.de reb.cre.quā.l.sm eū nemo allegat. Pau.bic dicit, q babuit istū casuz de facto,cū vxor testatoris diceret sibi in testamēto,relicta,tā pro suis dotib9,q pro alio:et beres nō viso testamēto trāsegit cū vxore,data certa quātitate pecunie,fuit dubitatū an trāsactio valeret,videbat q sic,postq̄ beres se obligauerat.p.l.et si nō designata. C.de fal.cā adie.leg. Pau.tenet 2rium,p istā gl. et propter errorē beredis. eo q ostēdit rē aliter se babere.et de boc est tex.in.l.fi.C.de reb. cre.istā decisionē Pau.de ca.refert et sequit do. Alex.in.d.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.obli.in.lvj.colū. et pro boc allegat qd no.glo.fi.in.l.de etate.§.fi.ff.de interro.act.et in.l.cum de indebito.in prin.ff.de pba.vt ibi plenius videas per eū. lz ita se babeat cōis snia. cōtrarium tū tenet Ja.de are.per.l.cum bi.§. quid ergo.j.eo.sed Alb. rūdet, q ibi 2currit duplex fauor.s.alimentor,et vltime volūtatis.bic solū vltime volūtatis: qd nibil
13 est,sed dic, q ibi loquit in diuersis terminis. † In qnta parte babes, q dispositio buius.l.bz locū in codicillis.et in boc bñ loquit,sz an babeat locū in testamēto nūcupatiuo facto sine scripto. Ja.de ra.tenet q sic. 2riū tenēt Alb.et Ful.bic in fi.et Bart.
14 in.d.§.duo frēs.in.iiij.q. In alijs gl.bñ loquit. † Extra glo.querit bic Bar.qd si transigentes sciuerunt tenorē testamēti forte a notario vel testibus,sz nō viderūt testamentū,an vitiet transactio. videt q sic,p ablatiuos absolutos ibi:inspectis cognitisq verbis.qui resoluunt in 2ditionē.vt dixi in.l.ab emptione. s.ti. j.sed nō sufficit 2ditionē ipleri a fortuna vel a facto.l.ij.ff.de cōdi.et demon.Scdo,q nō sufficeret testamentū fuisse visum, sz q esset visum propter transactionē per tex.in simili.in.l.ij.§.bomines.ff.vi bo.rap.vbi nō sufficit boies fuisse 2uocatos:sed debēt esse conuocati ad boc vt rapinā cōmitterent:et ita no.Bart.ibi, licet posset dici, q ibi Bar.non se firmet.2rium tenet Bart.bic: per.l.j.et.l.cum proponas.C.eo.alle.per eum,rñdens ad 2ria.Et q alias sequeret, q si de testamento non esset facta scriptura, q nunq̄ posset trāsigi,qd est absurdū.et ibi Bart.tenet Ang.Ful. et Pau.bic:facit tex.in.l.iiij.ver.cum sciret.et ibi Bar.in.l.fi.boc no.ff.de optio.leg.idem per omnia tenet Bart.in.l.qui rome.§. duo fratres.in.iiij.q.prin.vbi etiā alij.j. de verbor obli.et in eodem.§.in.v.principali.et Alex.in consi.xj.in.ij. volu.incip.viso et vt oportet 2siderato tbemate in.v.col.et in cōsi.lxxvj.in.iij.volu.
15 inci.pōderatis bis de quibus in tbemate in.v.col. † Jmo plus pondera tu nouiter, q Bar.in multis locis vult, q sufficit psum pta scientia testamēti ad bāc.l.vt transactio valeat:vt est in berede extraneo q psumit vidisse testamētū:als nō potuisset adire bereditatē:q valet trāsactio,ēt si nō apparet eū vidisse testamētū:ita vult Bar.in.l.eius q prouinciā.j.si cer.peta.in. vj.col. in.v.no.et in.d.§.duo frēs.in.iij.et.v.q.prin.qd multū no.ad banc l.Sed 2sidera q lz oēs transeant cū decisione Bar. ego tū valde dubito: quia si verū esset, q sufficeret cognouisse vel sciuisse tenorē testamenti,frustra text.diceret bic,et in.l.j.§.j.ff.quemadmodū testa.aper.inspectis cognitisq verbis testamēti,q sufficeret dicere cognitis:ad denotandū qd non sufficeret cognitio aliter q̄ per testamenti inspectionem. Alias superfluū esset illud inspectis:nisi respondeas, q incipiendo ibi cognitis. tūc bene superfluū esset illud inspectis.sed incipiendo vt facit tex. nulla erit superfluitas. Scdo dubito 2 Bart.et doc.dū volunt, q inspicere dicit ille qui scit.secus si tex.dixisset lectis,tunc importaret oculis corporeis:vt dicit Bart.bic:et in.d.§.duo frēs.i.iiij. q.et sic vult Bar. q verbū inspectis in tex.nostro referat ad oculos intellectus,nō corporis.Mibi videtur q in 2rium inevitabiliter sit tex.in.l.j.§.j.ff.quemadmo.test. ap.vbi cuiq volēti inspicere et describere testamentū pretor istud 2cedit,ponit ibi ratio:q aliter transigi non potest:nisi inspectis cognitisq verbis testamenti. et sic verbum inspicere refertur ad oculos corporis. cogita,nō tū recedas a cōmuni sententia Bar.et cōmuni.Attende etiā in proposito,quia dicit notabiliter Bal.bic:in.ij.lec. q si partes assererent se babere certā scientiam testamēti, staretur eor assertioni:licet aliter nō appareret de inspectione testamēti,et valeret transactio ar.l.generaliter.C.de non nu.pecu.id sm Bald.facias semper apponi in instrumento ista verba,qualiter partes asserentes se babere plenā notitiā testamenti etc. q tūc non pñt infringere transactionem virtute buius.l.et idem tenet
16 Ang.bic:p.l.iiij.ff.de optio.leg. † Subdit tū mirabiliter Ang. bic: q non sufficeret, q partes dicerent se legisse testamentū:q stat simul q legerint:et tū non cognouerint tenorem:nibil adducit nisi illud legere et nō intelligere est negligere.Sed non puto verū:q eo ipso, q partes asserūt se legisse,asserunt et intellexisse: als esset frustra:sicut dicit de testibus asserentibus se affuisse q intelligitur et intellexisse ibi dicta:vt dicit Bar.in.l.diem profer re.§.coram.j.de arb.licet aliter videatur tenere idem Bar.in.l. j.ff.de auto.tuto. Jason Papie.

1 Appellatio q sit interposita: vel sit infra certum tempus appellandi,paria sunt.
2 Factū aliquid esse:vel esse in potentia faciendi,an sint paria.
3 Sententia lata 2 fideiussorem,etiā si millies transierit in rem iudicatam,in nibilo tamen preiudicaret principali.
4 Transactio inutilis nō impedit executionem iudicati.
5 Fauore liberationis,si non valet qd ago vt ago, valet eo modo quo valere potest.
6 Reus naturaliter tantum obligatus,dans fideiussorē naturaliter et ciuiliter obligatum:an per boc dicitur fideiussor in plus obligatus.
7 Pactum de non petendo,nō potest ipso iure tollere nisi naturalem obligationem.

Et post rem. Donec potest appellari a sentētia semper pōt trāsigi.boc primo.Et trāsactio,facta per pncipalē, pdest fideiussori etiā 2dēnato per scientiā, a qua fideiussor amplius appellare nō posset:q lz fideiussor transigere non potuisset posset tū pncipalis:et pdesset fideiussori. et solutū ex trāsactione inualida,2uertit in solutionem veri debiti.b.d.vltimo. Primo not.ex tex.ibi:et post rem iudicatā.bic esse tex.expressuz, cōtra opinionē quorundā legistarū et canonistarū in rub.extra de re iudi.et in rub. ff.de re iudi. quia in dictis locis est rubri.de senten.et re iudi.et copula et denotat diuersitatē:q ergo differentia est:aliqui dicunt, q sententia dicitur qñ appellari potest,sed quando snia transiuit in rem iudicatā: non potest amplius appellari:et ita vult cōmunis vsus loquēdi.nam bic est tex.in 2trarium:et de boc tamen vide Bar.in.l.j.de re iudi. et cano.in dicta
1 rubri. † Scdo nota, q paria sunt,vel qd appellatio sit interposita,vel sit infra tempus appellandi. et ad boc text. notabilis in.c.non solū.de appel.lib.vj.et propterea dicunt doc.post glos. in.l.ex iudicior.de appel. q sicut pendente appellatione nō potest aliqua fieri executio.ita etiā pendente tempore appellatio-
2 nis. † Et ex boc generalius nota, paria esse aliquid esse factum vel esse in potentia faciendi. Limita istud procedere in bis que cōpetunt de iure cōmuni,vt est bic,appellatio.secus est in bis q cōpetunt de iure speciali. puta in restitutione in integrū: q ea que de iure speciali pñt euenire,nō sunt in cōsideratione anteq̄ fuerint impetrata.l.ergo.ff.de fidecōmis.lib.Bart.in.l.fi.i.ij.col. C.de sen.pas.et in.l.inter stipulantē.§.sacrā.ff.de verbor obli.cū
3 alijs 2cor. † Tertio no.in ver.si fideiussor.bic esse text.no.sm Bal.et Ang.bic: q sententia lata 2 fideiusso.etiā si millies trāsierit in rem iudicatā:in nibilo tū preiudicaret principali.et licet ipsi non dicant:probat ratione.quia quemadmodū liberatio facta fideius.non prodest principali.l.fideiussoris.ff. de pactis.ergo succedit regula qui nō sentit cōmodum etc.et iste tex.est sing. sm Bal.in.c.in presentia.vlt.C.de renun. Quarto no.ex tex. illud vulgatū.ad qd millies iste tex.allegat.qd quandoq ex persona alterius cōsequimur,qd ex persona nostra cōsequi nō possu-
4 mus de quo late dixi in.l.si emancipati.C.de colla. † Quinto no.ex eodē tex.in verbo nō perimit rē iudicatā.bic esse tex.sing. sm Bal. q transactio inutilis nō impedit executionē iudicati,et pro boc infert Bal. idē esse in cōpromisso q cōpromissuz nō bz impedire executionē snie,a qua nō est appellatū,et rō est q compromissuz est inutile:q post rem iudicatā, nisi partes renuntiēt
5 snie.vt dicūt Bar.et oēs in.l.si cā cognita. C.de trāsa. † Vltimo no. q fauore liberationis si nō valet qd ago vt ago:valet eo mō quo valere pōt.similem tex.vidistis in.l. si vnus.§.pe.s.eo.et
6 babet in.l.j.§.si qs ita.ff.de vb. ob.in gl. nibil est. † Extra gl. restat vna no.decisio q est:reus pncipalis est naturaliter tātum obligatus pone q dederit fideius. q esset postea obligatus naturaliter et ciuiliter.vt.l.j.ff.de fideius.nec p bō fideiussor dr i plus obligatus sz efficacius. Pone mō q creditor faciat pactum de nō petēdo pncipali,quo casu erit in totū liberatus:q tantū naturaliter tenebat:qd erit in fideiussore:an per tale pactū tollat et naturalis et ciuilis obligatio.pma fronte videt q nō p regulā l.si vnus.§.pactus.s.tit.j. 2rium tamen sing. determinat Guil. de cu.bic.q ex quo principalis in totum ipso iure liberat:in cōsequentiam etiā in totū ipso iure liberabitur fideinssor per tex. nostrū.q quedā cōpetunt fideiussori ex persona principalis debitoris, que immediate sibi nō cōpeterent.Ad idē allegat.l.iij. ff.de rescin.vendi.ad idē allegat gl.in.l.si beres pecuniā.§.j.ff.ad
7 treb. † Ex ista decisione babetis singu.limitationē ad regulam.l.si vnus.§.pactus.s.eo. q illud qd ibi dicit q pactū de nō petendo non potest ipso iure tollere nisi naturalem obligationem istud est verū principaliter.sed in consequentiā bene tollit ipso iure et naturalē et ciuilē obligationē.istam decisio.sequūtur Alb.de ros.Bald.et Ang. bic:et adducunt text.in.l.stichum aut pampbilū.§.fi.ff.de fideius.allegāt etiā.l.an inutilis.§.fi.et.l. per iusiurandum.de accepti.que parum faciunt.

1 ¶ Transactio facta sup alimētis relictis in vltima voluntate inter heredē ⁊ alimentariū sine decreto ꝑtoris, non valet.
2 Mulier non potest renuntiare alimentis dotis. ⁊ nu. 3.
4 Partes qñ sunt in ꝯcordia, iudex nihil habet facere.
5 Relinquo verbū, proprie refertur ad verbū vltime voluntatis.
6 Relinquo, an possit referri ad institutionem.
7 Donatio causa mortis, equiparatur vltime voluntati.
8 Alimenta que debentur per contractū, debentur ex prouisione alimentarij.
9 Transigi potest super alimentis debitis de preterito.
10 Transactio quēadmodū est prohibita super alimētis de futuro relictis in vltima voluntate, ita etiam prohibetur pactum.
11 Juramentum quādo interuenit in transactione, an valeat sine pretoris autoritate.

Cum hi. Ista lex tota ſm Bart. habet duas partes vt hic per eū. Ego aliter diuido ex mente Alber. hic: in tres partes pncipales. Primo iurisconsultus refert orationē diui Marci de qua in tex. Scdo iurisconsul. declarat orationē ⁊ eius verba. quid veniat sub verbo, relicta. ⁊ quid appellatione alimentorū. Tertio iuriscōsul. ponit quasdā questiones sup quibus poterat dubitari circa dictā orationē. Scda ibi: hec oratio pertinet: et durat vsqꝫ ad. §. q transigit. ⁊ ibi est tertia pars. h. d. ¶ Nō valet transactio sine pretore super alimētis relictis in vltima volūtate vel in testamento vel codicillis vel donatione cā mortis. h. d.

a ¶ Verbū relinquo. adde Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pup. Barb. in. c. verū. i. viij. col. de fo. cōpe. Ang. cō si. xxix. inci. titius existēs de nobili pgenie.

1 ¶ † Not. effectualiter ex toto isto pncipio, nō valere trāsactionem factā super alimentis relictis in vltima voluntate, inter heredem ⁊ alimentariū sine decreto pretoris. Hinc infero, ꝙ cum bonū sit argumentū a transactione ad cōpromissū vt. s. fuit dictum pluries in hoc tit. ita ēt nō valet cōpromissum sup alimentis sine decreto pretoris: ⁊ ita tenet in specie Spe. in tit. de arbi. §. restat videre. in ver. sed nunquid cōpromissum sup alimētis, quē refert ⁊ sequitur Albe. de ros. hic: ⁊ in. l. de alimentis. C. eo.
2 † Adde etiā ad materiā, ꝙ mulier non pōt renuntiare alimentis dotis: qꝛ sunt appendices matrimonij. ſm Bal. in. c. iurauit. in. ij. col. de proba. vbi dicit, de hoc esse glo. singu. in. c. literas. de restitu. spolia. ¶ Scdo not. ex tex. ibi, ꝯtenti modico presenti. rationē, quare prohibita est transactio super alimentis in vltima volūtate: quia ꝯtēti modico de presenti facile inducunꝭ ad trāsigendum: ⁊ sic voluntas testatoris nō hꝫ executionē: ⁊ sic fauore alimentoꝝ ⁊ vltime voluntatis prohibetur: ergo si sunt relicta inter viuos, erit secus. Quid si iuramentū interuenisset. ponit

b ¶ Pōt expediri. Adde Bart. i. l. mela. i pnci. ff. de ali. leg.

3 Bar. j. ⁊ dicā post gl. ¶ † Tertio not. ex tex. ibi ne aliter alimentorū. hoc probari ſm Bart. ⁊ oēs doc. post eum. ⁊ est corruptus Bar. qꝛ dicit colligi ex prin. iuncto ver. plane. nam colligitur ex princ. iunctis verbis, ne aliter alimentoꝝ: qꝺ prefatio specialis, habet limitare ⁊ restringere verba sequentia generalius prolata, vt hic per Bar. ⁊ cum hoc no. tenet etiam Bal. in. §. quibus. in. j. consti. C. ⁊ facit qꝺ no. Bar. in. §. eam transactionē. j. ea. l. et dicūt doc. ꝙ ista sunt multum no. ad statuta. qꝛ specialiter dicta in pfationibus, restringunt sequētia generaliter prolata. ¶ Limitate istā doctrinā Bar. ⁊ doc. per tex. in. l. regula. §. sed ⁊ si qs. j. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ ibi Bart. ⁊ Bal. multū not. ⁊ ibi est text. ſm eos, ꝙ si prefatio. l. est specialis. et ratio decidendi que sequitur est generalis: illa decisio nō restringitur ad casum in prefatiōe appositū. sed generaliter intelligitur: ⁊ illū tex. etiā not. Bald. in. c. ij. requiris. extra de appel. ⁊ Lud. ro. in cōsi. clxxiiij. incip. amplissime doctor ⁊c. circa prin. illius ꝯsilij: ⁊ illū tex. in. §. sed ⁊ si quis. allegat glo. in rub. C. ob chirogra. pecu. pignus retineri posse.
4 ¶ † Quarto no. ex tex. ibi solet igitur pretor interuenire. hic eē text. ſm Ang. limitantē regulā. l. j. §. ⁊ post operis. ff. de ope. no. nū. vbi est tex. ꝙ quando partes sunt in ꝯcordia iudex nihil habet facere. hic fauore alimentoꝝ dicitur ꝯtrarium.
5 ¶ † Quinto nota ex tex. ibi testamēto vel codicillis ⁊c. hic esse tex. ſm Bart.
a ⁊ alios omnes hic: ꝙ verbū relinquo [a] proprie referꝭ ad verbū vltime volūtatis: ⁊ ad hoc addit Bal. in. l. verbū relinquēdi. ff.
6 de verboꝝ signifi. facit text. in. l. j. §. pe. ff. de tabu. exhi. † Anqd aūt verbū relinquo, possit referri ad institutionē: pone testator dicit, relinquo quintā partē bonoꝝ titio. est glos. magistra. in. l. his verbis. in prin. ff. de here. insti. de veritate plene scribit Joā. de imo. in repe. l. j. §. si heres. ff. de here. insti. quē ponit in fi. titu. ff. de here. insti. tñ doctrina illius gl. cōiter approbatur. Et dixi
7 de hoc in. l. fi. C. de sac. san. ecclesi. ¶ † Sexto no. ex text. ibi: et si mortis cā ⁊c. hic esse tex. ꝙ donatio causa mortis equiparatur vltime volūtati. ⁊ istud est clare decisum hodie in. l. fi. C. de dona. cā mortis. dicit tñ gl. not. in. l. ij. ff. de dote prelega. qꝺ est verum, postqꝫ est in esse pducta. sed quātū ad productionem equipara-
8 tur cōtractui. ⁊ de hoc ponūt doct. in. l. ij. ff. de leg. j. ¶ † Septimo not. in ver. plane. ꝙ quāuis super alimētis relictis in vltima voluntate, nō possit trāsigi sine ꝑtore: secus est in alimentis relictis inter viuos et istud est fauore vltime voluntatis q̄ cessāt in ꝯtractibus inter viuos. Aliā rōnē assignat Alb. hic: nā alimenta q̄ debenꝭ per ꝯtractū, debenꝭ ex ꝓuisione alimētarij: et sic, sicut ex ꝓuisione sua acquisiuit: pōt trāsigere: qꝛ ꝓsumit lex, ꝙ sicut fuit diligēs in acquirēdo. ita etiā erit in seruādo: secus est in relictis in vltima volūtate: qꝛ vt vulgariter dꝛ: ille nunqꝫ sibi acquisiuit. iō lex nō ꝯfidit de eo. Et istā scdam rōnē declarat Bar. in suo trac. alimentoꝝ in. vj. col. ⁊ Sal. in. l. de alimē. C. eo. ¶ Gl. in ver. alimentoꝝ. primo remouet vnū ꝯriū. scdo remouet aliud. tertio format vnā q̄nem. ⁊ sol. quarto opp. ꝯ tex. ⁊ sol. quinto p viam notabilis gl. remouet aliud ꝯrium duobus modis, respondendo. scda ibi: ⁊ hoc si in vltima voluntate. tertia ibi. Jtē nunquid pactū. quarta est ibi: sed cōtra. C. de pac. quinta ibi: item
9 no. ¶ Jn ea. glo. ibi. C. eodem. l. de alimētis. † No. ex glos. ꝙ regula tex. nostri fallit, in alimentis debitis de preterito: qꝛ super eis transigi pōt. Et ex hoc infert solus Alb. de ros. hic. Nos habemus regulā, ꝙ cū alimētoꝝ est multū fauorabilis, ⁊ propterea super eis dꝫ procedi summarie ⁊c. l. si quis a liberis. §. si vel
b parēs. vbi Bar. ff. de libe. agn. ⁊ etiā pōt expediri [b] diebus feriatis. l. ij. s. de ferijs. dicit Albe. ꝙ est verū in alimētis de futuro: secus de pterito: ⁊ idē dicit Bart. in. l. de alimētis. in. ij. lec. C. eo.
10 post Jac. bu. quē ibi refert. ¶ † Jn ea. glo. ibi. §. si cum lis. tenetis ex gl. qꝺ quēadmodū prohibita est transactio super alimentis de futuro relictis in vltima volūtate: ita etiā ꝓhibeꝭ pactū: ⁊ cum gl. trāseūt cōiter alij. Et facit qꝺ dicit gl. in. l. de his. in. ij. parte. s. eo. lꝫ ista sit cōis: tñ videꝭ qꝺ in puncto iuris posset teneri cōtrarium: quia leges de hoc loquentes, semper loquūtur in transactione: de pacto nullibi loquiꝭ lex: ⁊ si dicatur ꝙ fieret fraus legi: ⁊ qꝺ in pacto eadē militat ratio: ego rñdeo, ꝙ nō: qꝛ ratio scdm tex. hic in prin. est, qꝛ trāsactio fit propter certū quid qꝺ daꝭ. ⁊ ideo lex dubitat, ꝙ ꝓpter modicū qꝺ dareꝭ de p̄senti, allicereꝭ ad trāsigendū: in pacto nihil daꝭ: qꝛ est mere gratuitū, ideo nō tam de facili induciꝭ ad paciscendū, sicut ad transigendum: ⁊ istā secundā opi. lꝫ Fulg. impudēter sibi ascribat, ante eū tñ idē tenuerūt Ja. de ra. ⁊ Alb. de ros. hic, p eadē fundamenta. Jn sequētibus gl. bene dicit. ¶ Gl. in verbo transigere: primo colligit no. ex tex. scdo opp. ꝯ tex. ⁊ sol scda ibi. sed ar. ꝯtra. Jn ea. glo. ad fi. quia glo. nō respondet ad ꝯrium omissis varijs sol. hic relatis p Alb. vera est sol. ꝙ vbi creditores ⁊ legatarij concurrunt ad aliqꝺ exigendū, magis faueꝭ creditoribus, qꝛ tractatur de dāno legatarij. de lucro in alijs magis faueꝭ legatarijs fauo-
11 re vltime voluntatis. ⁊ istud est qꝺ voluit dicere gl. ¶ † Extra gl. format Bar. duas q̄nes. prima est, qñ in transactione interuenit iuramentū, an valeat sine ꝑtoris autoritate: ⁊ respōdet qꝺ non, vt hic per eū. ⁊ cum ista decisione Bar. transit Fulg. hic: et optime facit, qꝛ vbicūqꝫ lex aliquid disponit ⁊ procedit vlterius annullādo actū si aliter fiat, iuramentū nihil valet. l. non dubiū. in fi. C. de legi. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. sed ita est in casu nostro. ergo ⁊c. quid tenendū. Ego puto ꝙ decisio Bar. sit falsa, ⁊ ꝯsulerē ꝯtrarium. ⁊ istam opi. tenuit ipsemet Bart. in. l. si qs pro eo. ff. de fideiuss. ad fi. prin. ⁊ ibi adducit rōnem meliorē, qꝛ vbicūqꝫ prohibitio legis fit principaliter fauore priuati, ⁊ nō ꝯcernit bonos vel malos mores, si nō respicit dānationē salutis eterne, dꝫ seruari. ⁊ facit qꝺ dixi in. l. de his. s. eo. quā opi. ibi firmatā etiā teneo. et dum ibi allegaui Jo. and. male allegaui. est Joan. an. in ti. de instru. edi. §. porro in addi. mag. cuius decisionē sequiꝭ do. Alexā. in. l. si ꝯstante. §. quoties. ff. solu. mat. ⁊ vltra pdicta de questione Bar. hic: vide Bal. i. l. pactū dotali. in vlt. q. C. de colla. ⁊ Joan. de imo. in cōmēto. c. cū ꝯtingat. in vlt. char. magna de iureiurā. ⁊ ibi Jmo. no. illā ꝯrietatē Bar. quā. s. retuli. ¶ Scdo queritur per Bar. quid si opponaꝭ pena, an tunc transactio valeat: dicā in. l. qui fidem. j. eo. Jason Padue.

1 ¶ Testator si relinquat alicui fructum seu vsuras alicuius pecunie, talis pecunia an debeat remanere penes heredem vel legatarium.

Si integra. Super relicto cōtēplatione alimētorū nō trāsigiꝭ sine ꝑtore. hoc primo. Et legatarius vel fideicōmissarius grauati de alimētis pstandis, pñt
1 transigere in eoꝝ pindiciū nō in preiudiciū alimētarij. † No. ex prin. huius tex. hic videri tex. expressū ⁊ sing. multū, qꝺ si testator relinquat alicui fructū, seu vsuras alicuius pecunie, talis pecunia debeat remanere penes heredē vel legatariū. hic videꝭ tex. qꝺ dꝫ esse penes legatariū nō heredē. etiā si heres vellet soluere vsuras ⁊ de eo caueat. ꝯrium determinat Ang. hic: ⁊ bene, qꝛ in ꝯtrarium est tex. expressus ⁊ singu. in. l. fundi trebatiani. ff. de vsufr. leg. qui est tex. singu. secundū Bar. ibi. ⁊ pro singu. no. Bald. in. l. vnica. ver. excep. C. de cad. tol. ⁊ ad istum text. respōdet Ange. ⁊ bene. qꝺ hic dꝫ remanere penes legatariū: quia testator expsse grauauit legatariū: vt post mortē, pecunias restituat: ⁊ sic voluit qꝺ penes eū remaneret. Jn hoc teneo cū Ang. ⁊ credo

et credo qḋ sit veritas,lʒ Ful.hic velit ↄ͠riũ. ℂ Glos.in verb.mi nuat. Primo opp.ↄ͠ tex.ꝛ soluit. Scḋo per viã illationis colligit notabile. Tertio format vnã.q. Quarto aliã.scḋa ibi:ↄsequiť er go qs.tertia ibi:sed qd si hic titius.quarta ibi:qd:ergo si nõ de ea re:ꝛ hec gl.nihil hʒ qḋ egeat additione. Jason Papie.

1 ☞ Ratio posita in pfatione legis vel statuti habet restringere vel limitare ipsam legem vel statutum.

2 Ecclesia licet nõ possit alienare nõ obseruata forma.c.fine exce ptione:tamen si faciat cõditionem meliorẽ valebit alienatio.

3 Contractus bone fidei, si sit initus dolo aduersarij,est ipso iu re nullus.

4 Seruus potest transigere super alimentis sibi relictis.

Eam transactionem.

Alimẽtarius põt trãsigendo facere cõditionẽ suã meliorẽ:etiã sine decreto pretoris,ꝛ in hac mate ria non refert an alimenta sint relicta liberto vel ingenuo locu

1 pleti vel pauperi.hoc dicit vsq ad.§.vult igitur. ℂ †No.primo ḃm Bar.ꝛ doc.hic.ꝙ ratio posita in prefatione legis vel statuti habet restringere vel limitare ipsam legẽ vel statutũ:vt hic per Bar.facit.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de lega.ij.ꝛ ibi Barto.ꝛ tex.in.l.hec actio.ff.de col. ℂ Secũdo no.ex tex.ibi:quia melio rem suam conditionem, quod alimentarius sine pretore potest transigendo facere suã conditionẽ meliorem. Jstum tex.limitat singulariter Bar.in.§.si pretor.ↄ͠.ea.l.vt procedat,dũmodo non recedatur a forma alimentoꝝ taxata ꝛ ordinata per testatorem, de quo ibi dicetur. ℂ Tertio no.in versi.nihil aũt. Jn hac mate ria non refert an alimenta relinquãtur pauperi vel diuiti:et ex hoc colligitur qḋ ratio quare non potest transigi,ne transigẽs fame pereat:nõ est finalis,sed persuasiua:quia si esset finalis,nõ haberet locum in diuite. ℂ Quarto not.qḋ legatum alimento rum siue relinquatur pauperi siue diuiti:semper est fauorabile. Nunquid autem si testator relinqueret legatum diuiti:ꝛ diceret se relinquere amore dei:an diceret legatũ ad pias causas. Jstã q.late ponit Bar.in repe.l.j. C.de sacrosan.eccle.ij.q.ij.q.princi

2 palis.ꝛ ibi dixi. ℂ Glos.prima in verb.alimẽtarius.† Jn eadem glos.in fi.No.istam decisionem glos.qḋ quãuis ecclesia non po test alienare sine soẽnitate.auť.hoc ius porrectum.C.de sacro san.eccle.ꝛ.c.fine exceptione.xij.q.ij.eodem modo minor sine so lennitate.l.magis puto.§.ne passim.ff.de rebus eorũ:tamẽ quã do ecclia vel minor faciũt conditionẽ meliorem,valet alienatio. Jstam glos.reprehendunt Jaco.but.Albe.de rosa.Bart.Bal. Ange.Ful.Pau.de ca.ꝛ omnes.ꝛ cõtrariũ tenet glos.in.l.si fun dus sterilis.ff.de rebus eorum.quia ecclesia vel minor faciendo conditionem suam meliorem,etiam nõ potest alienare.idem te net Bal.in.c.j.extra eo.de transactio.et notabiliter Bald.in.l. fina.§.necessitate.in.v.colum.in fi. C.de bonis que libe.quãuis contrarium teneat idem Bald.in.l.contra iuris ciuilis.in fine principij.ś.de pactis.Nec obstant.ll.in glos.allegate:quia respõ de vt hic per Barto.ꝛ docto.qui respõdent ad omnes leges:ni si ad text.nostrum.Ange.bene vult respondere:sed loquitur in ter dentes:vt dicit Fulg.hic:ideo cogita de solutione. ℂ Limi ta tamen ꝛ nota perpetuo quod licet alienatio facta per eccle siam vel minorem,non seruata solẽnitate,etiam si faciant condi tionem suam meliorem non valet:tamen contractus iste claudi cat.vt dicit iurisconsul.in.l.iulia.§.si a pupillo.ff.de actio.empt. quia si ecclesia vel minor vult,potest ratificare contractũ adhi bendo debitas solennitates,aduersarius autem nõ posset. Jsta est singu.doctrina Jnno.ꝛ omniũ in.c.j.extra de his que fiunt a prela.sine cõsen.capi.firmat glos.in.c.primo.extra ne sede vacã. ꝛ ita nota.limitat do.Mathesil.in no.suis.no.clvj.ꝛ ita etiam li

3 mitat in specie Fulg.hic.† Et ad hoc bene facit quod tenet gl. in.l.eleganter.in princip.ꝛ ibi Barto.not.ff.de dolo.ꝛ gloss.in.l. iurisgentium.§.pretor ait.ꝛ ibi not.Angel.ś.titu.primo.in qui bus locis tenent glos.quod si contractus bonefidei sit initus do lo aduersarij,est ipso iure nullus:tamen est in potestate passi do lum,ratificare contractum si vult,ita etiam Bal.in.l.j.in.iij.col. C.plus valere quod agi.bene facit illa solennis glos.in.l.a diuo pio.ff.de ritu nuptia.quã Bal.pro singu.no.in.l.non dubium.in x.q.C.de leg.facit glos.in.l.iubemus.in prin.ꝛ ibi Bald.C.de sa crosan.eccle. ℂ Glos.in ver.an ingenui primo allegat concor.ad

4 tex.secũdo format.q.secunda ibi:quid de seruis. ℂ † Jn ea.glo. ad fin.tenetis ex glos.quod quãuis prohibitum sit et pacisci et transigere etiam cum pretore iuribus in glos.allegatis:quando tamen alimenta relinquuntur seruo:poterit seruus transigere. Et si istud esset verũ,sequereť qḋ idem esset in monacho: quia bonũ est argumẽ.de seruo ad monachũ ḃm Barto.in.l.j.§.j.ꝛ.§. si fructuarius.ff.de stipu.seruo.post Jnno.in.c.cũ olim.extra de priuileg. Jstam glos.reprehendunt Barto.ꝛ omnes:vt hic per Bart.quem vide. Jason Papie.

1 ☞ Alimẽta sunt cõsideranda cõsiderata cõditione persone.

2 Autoritas pretoris vel iudicis vbicunq in aliquo actu requiri tur,semper intelligitur cum cause cognitione.

3 Testis deponẽs teneť assignare rationem dicti sui,al's nõ pro bat.et nu.4.ꝛ.5.

6 Testibus nõ assignantibus rõnem dicti sui,an possit ille crede re qui ex commissione principis,vel ex forma statuti potest pro cedere de iure ꝛ de facto:ꝛ non seruare solennitatem.

7 Consuetudine an possit induci,qḋ credatur testibus nõ assignã tibus rationem.et nu.8.

9 Heres grauatus prestare alimẽta,nõ tenetur prestare in domo alimentarij:sed satis est,qḋ offerat in domo propria.

10 Heres si sit grauatus prestare alimenta alicui,an alimentand⁹ teneatur stare in domo heredis.

11 Trãsigi potest sup alimentis:si sit vrgẽs cã habendi pecunias.

12 Alimenta qñ sunt vni a pluribꝰ prestanda: quo casu minutatim prestatio fieret:licita tunc est transactio.

13 Alimenta si sint relicta in singulos menses,an possent peti ꝓ to to anno vel aliter.

Vult igitur.

Decretum pretoris super transactio ne alimentorũ debet versari circa tria

1 de quibus dicitur in tex.hoc dicit. ℂ † Jtem diligẽter aduerte pro intellectu istius text.qḋ cõsideranda sunt alimenta conside rata conditione persone,prout nunc est in paupertate constitu ta:ꝛ non prout erat prius diues ḃm Jaco.de are.Bal.ꝛ alios in

2 l.si maritus.la.ij.ꝛ ibi elegãter Pau.de ca.ff.sol.mat. ℂ † Nota primo ḃm Bart.ex hoc text.quamuis a remotis,qḋ vbicunq in aliquo actu requiritur autoritas pretoris vel iudicis,semper in telligitur,cũ cause cognitione:cõcordant.vide per Bar. ℂ Se cũdo no.ḃm Bart.ꝛ docto.qḋ vbicunq requiritur cause cogni tio,semper versatur cause cognitio circa tria:causam:modum ꝛ personas:qꝛ vt dicit Bar. Juriscõsul.prosequitur hic declaran do non addendo:istud tamen no.non clare sumitur ex text.quia tex.sentit qḋ ista haberẽtur in oratione,tamen nõ curo. ℂ Ter

3 tio no.ex tex.ibi,sine causa neminem trãsigẽtem audiet ꝛc.† Ex

a quo text.gl.ꝛ omnes doctores colligunt,qḋ testis[a] qui deponit, tenetur assignare rationem dicti sui,al's non probat:adde Spe. in ti.de teste.§.j.versi.item qḋ interrogatꝰ nõ reddit. Jntellige istã conclusionem procedere,quãdo testis est interrogatus:al's non teneť:qꝛ nõ debet esse verbosus:ita gl.in.l.solam.in gl.ma gna ad finem.C.de testi.ꝛ glo.in.c.cum causam que inter archi episcopum.extra.de testi.ꝛ gl.in.c.solam.in ver.attestationẽ.iij. q.iij.ꝛ ibi est canonizata.l.solã.C.de testi.ꝛ propterea dicit sing. Bal.in repe.l.adita.C.de edẽ.in repe.Paduana.in.xxxij.col.in versi.interdum contingit:qḋ fiunt interrogatoria ꝛc.qḋ si testis productus interrogetur de ratione.ꝛ nõ assignat rationem.di citur deponere tãq pecus,nõ tanq homo.Addo paria esse,qñ testis interrogatus de ratiõe ꝛ causa dicti sui:vel qḋ nullam ra tionem reddat,vel qḋ reddat.sed non bonã:verba sunt Spec.in titu.de teste.§.j.versi.item qḋ interrogatus nõ reddit:stat ergo regula,qḋ testis non interrogatus,non tenetur aliquam ratio nem assignare:ꝛ tamen dictum suum probat. ℂ Jstam regulaʒ limita:primo,vt nõ procedat quãdo deponit super his que sunt iuris:puta aliquem esse dominum:qꝛ tenetur tunc rationem as signare:est doctrina Jnn.ꝛ cano.in.d.c.cũ causam que inter ar chiepiscopum:extra de testi.quam referunt ꝛ sequũtur Bald.et Fulg.hic. adde Bal.in.l.ↄ͠ueticulam.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ in.l.pen. in fi.C.de sen.que sine cer.quãti.do.Alex.in consi.cxxxvj.incipi. viso ꝛ examinato processu in.vj.col.ad fi.in.j.vol. Jtem adde qḋ ista limitatio adeo est vera,qḋ nõ sufficeret si testis diceret vera esse cõtẽta.in.c.qꝛ vidit ꝛ audiuit,nisi aliter specificaret:ita tenet Jo.de imo.in.l.sciendũ.in.x.col.ff.de ver.ob.allegat notata per Jnno.in.d.c.cum causam.ꝛ sequitur do.Alex.in consi.cxlviij.in ij.vol.inci.excellentissime doctor. ℂ Secundo limita dictam re gulam,vt nõ procedat,qñ testis deponit quem esse furiosum vel dementem. Jta predicti doc.hic.ꝛ Bal.in.l.furiosum.C.q testa. fa.pos.Et qꝛ ibi plenius dicturus sum,in sequen.anno: ideo hic aliter non dico. ℂ Tertio limita predictam regulam,quãdo te stis deponeret aliquẽ esse infamem,qui tenetur assignare ratio nem,etiã nõ interrogatus:ratio est:qꝛ istud nõ ꝑcipiť sensu cor poreo:ꝛ ista est rõ ꝑne fallẽtiẽ.ś.date. Jsta est decisio Jnn. in.c. cum oporteat.extra de accusa.Ange.in.l.quid ergo.§. quãtũ.ff. de infa.ꝛ ibidem Bal.in lec.antiqua.do.Alexan.in consil.xxv.in iiij.vol.incip.in cã vertẽte inter antoniũ.in.ij.col.in.fi. ℂ Quar to predicta regula fallit,vbicũq testes producunť ad reproban dum aliquod instrumẽtum:qꝛ tenentur assignare rationem cõ cludẽtem,etiam non interrogati:qꝛ paria sunt,vel non assigna re:vel nõ cõcludentem.vt.ś.dixi.ita sing.Bald.in.l.presby.C.de epis.ꝛ cleri.quem sequitur Ludo.roma.in.l.j.in prin.ff.de oper. no.nũ. ℂ Quinto fallit dicta regula,vbi testes producuntur ad probandũ interesse:ista est sing.decisio Bal.in.l.vnica.in.x.colũ.

[a] ℂ Testis. Adde Cy.in l.ij.C.ś err. mil.Pau.ḋ ca.in.l.qui testã.i.§.fi. ff.de testa. Jo.de imo. in.l.iij.ff.de test.Lu.ro. in.l.mortis cã.in.§.qui homineʒ.ff. de dona.cã. mor.bal.in l.his qui.ff. de tu.ꝛ cur. da.ab his. Flo.i.l.si ser uuʒ meũ.ff. ad.l.aql.ar chi.in.c.si habes.i.vb. idonea.xx iiij.q.iij.

C.de sen.q̃ pro eo qd̃ interest.¶ Sexto fallit vbi testes ꝓducun tur ad ꝓbandũ aliquã negatiuam,vel negligentiam vel moram, ista fuit singu.decisio Bart.in consi.suo incip.clarissime dñe isti nostri nucerini ꝛc.ꝛ idẽ tenet Bal.bic.ꝛ in repe.l.ij.in vlti.cbar. C.de rescin.vendi.ꝛ idem Bal.in.l.solam.ad finẽ. C.de testibus. Idem Bal.in.l.actor.in.iij.col.C.de proba.¶ Septimo fallit dicta regula,cũ ꝓcedit in duobus vel pluribus testibus ꝓductis ab vna parte:q2 isti tales testes nõ interrogati nõ tenentur assignare rõnem dicti,sed in vno teste:ad boc qd̃ faciant semiplenã probationẽ,vt possit deferri iuramentũ in supplementũ probationis.iuxta.l.admonendi.ff.de iureiur.ꝛ.l.in bonefidei. C.eo.requiritur qd̃ assignet rationẽ. Ita Bal.in.c.j.in.§.tum sacramentum.de cõsue.recti feudi.in vsi.feu.¶ Octauo fallit dicta regu, vt singulariter per Bald.in.c.fi.in fi.extra de iura.calũ.vbicũq; testis deponit per verbũ scire,q2 istud scire est ambiguũ:q2 põt intelligi scire qd̃ vebemẽter opinatur iuxta glos.in.l.pãtenius. §.rei perduellionis.ff.de acqui.bere. Itẽ scire dicimur,qd̃ credimus.Item illud qd̃ vidimus ergo debet allegare rationez,etiã si nõ interrogetur:ꝛ ꝓpterea dicit Bal.in specie,qd̃ si testis dicat de cõtentis in.c.se tantũ scire,qd̃ titius occidit seium,qd̃ nõ probat,nisi assignet rationẽ:sed si dicat de contentis in.c.verum esse qd̃ occidit seium:tunc ꝓbat,tamen de veritate nõ examinò. vide de veritate per do.Alex.in.l.j.ff.si certum petatur.vbi late

4 ponit.¶ † Nono not.per limitationez dicte regule ꝙ q̃n ex vna parte sunt producti plures testes:ꝛ ex altera totidẽ ꝛ pares numero:si vnius partis testes adducunt rationem,illi preualent ꝛ obtinent:ita no. Bald.in.d.c.j.§.sacramentum.de consue.recti feu.et est no.ad.l.ob carmen.§.pe.ꝛ fi.ff.de testi.¶ Decimo limita,q̃n testis deponit super fama:q2 nõ probat,nisi assignet rationem dicti sui,etiã nõ interrogatus ſm Ang.in repe.l.ea quidez. in.iiij.col.C.de accusa.do.Abb.in.d.c.cum causam que inter archiepiscopum.in.iij.col.de testi.ꝛ in.c.consuluit.el.j.de appella. Ludo.ro.in.l.j.in princi.ff.de oper.no.nuntia.do.Alex.in consi. xxv.in.iiij.volu.incipiẽ.in causa vertente inter Antonium.in.ij. col.et in consil.cxvij.in.iiij.volu.incip.viso processu cause vertentis inter dominã Luciã.in.iij.col.¶ Undecimo limita,quando testis deponit aliquem non esse culpabilem : quia tenetur assignare rationem,etiã non interrogatus ſm Bal.in.d.c.tum causam.in.xv.col.Adde etiaz predictis ꝛ diligenter no.quod testis indefinite interrogatus quid scit:videtur etiã interrogatus de

5 causa.Ita no.Bald.in.d.c.cũ causam.in.xv.col.† Nunquid autẽ si testis productus interrogatus sit de ratione dicti sui:et nullã rationem assignat:vel assignat non concludentem,an faciat indicium saltem,vel presumptionem.Specu.singu.determinat qd̃ nõ.ita Spec.in titu.de teste.§.j.ver.sed nunquid sufficit ad presumptionem:cuius decisionem sequitur Ludo.ro.in.l.j.in prin. ff.de ope.no.nũ.refert do.Anto.de bu.in.c.cũ causam que inter archiepiscopũ.extra de testi.ꝛ facit qd̃ dixi.s̃.tenere Bal.in l.adita.in.xxxij.col.qd̃ talis testis interrogatus si non assignat

6 rationẽ,deponit tanq̃ pecus.† Nunquid autem si ex cõmissione principis,vel ex forma statuti potest quis ꝓcedere de iure et de facto:ꝛ nõ seruare solẽnitatem:an possit credere testibus nõ assignãtibus rationem dicti sui,vel non concludentem. Bal.notanter in.l.solam.circa finem.C.de testi.dicit quod non. Et quid

7 operetur illa potestas.dicam in.l.milites.C.de testa.mili.† Nũquid autẽ posset cõsuetudine vel statuto induci:qd̃ credatur testibus non assignãtibus rationem:vel assignãtibus malam:ponunt Hosti.Io.and.do.Anto.de But.ꝛ Panor.in.c.j.extra.de

8 appel.ꝛ ibi concludunt,qd̃ non.† Nunquid autem valeret statutum ꝙ in certis casibus:puta ꝯtra ꝓductores credatur testi alias inbabili,vel reddẽti malam rationẽ,scribit Bal.in.l.si non spe

9 ciali.in vlti.col.circa mediũ. C.de testa.¶ † Quarto principaliter no.ex tex.ibi,si alibi domiciliũ beres:alibi alimentarius babeat:bic videri tex.ſm Bar.ꝛ omnes qd̃ beres grauatus prestare alimenta,nõ tenetur prestare in domo alimẽtarij:sed satis est qd̃ offerat in domo ꝓpria:est verũ qd̃ glos.(que erit per boc expedita)allegat certa iura in contrariũ,quibus r̃ndet Bart.ꝛ se remittit.Ang.distinguit,aut est tale quid in quo nõ venit aliqd expen.in mittẽdo:ꝛ tunc beres tenetur mittere ad domũ alimẽtarij:vt esset in pecunia:ꝛ tũc si periret,periculo beredis:vt not. in.l.qd̃ te.ff.si certũ pet.sed vbi venit prestañ. tale quid,propter qd̃ succedit impensa vecture vel vectigalium:tenetur alimentarius mittere ad domũ beredis ad accipiendum:ꝛ credo ꝙ eius doctrina nõ sit vera.vide plene per glo.ꝛ doc.in.l.qd̃ legatur.ff.

10 de iudi.vbi glos.magistr.ꝛ ibi doc.aliter distinguũt.¶ † Quinto no.ex eisdẽ verbis,bic esse tex.ſm Ang.ꝛ Ful.bic,qd̃ si beres sit grauatus prestare alimenta alicui,qd̃ alimentãdus nõ tenetur stare in domo beredis:sed extra domũ potest alimẽta petere:ꝛ beres tenet̃ prestare.ita est casus bic.ꝛ dicit Ang.ꝙ pluries vidit de facto:ꝛ de boc est tex.bic,ꝛ est bene no.ꝛ ita etiã tȝ Bar.

a ¶ Appellatione alimẽtorũ.Adde Bar.in.l.legatis.ff.de ali.ꝛ cib.le. gl.in.c.eps. x.q.ij.Spe. tit.q fil.sint legiti. post prin.Bar.ĩ trac.de alimen.q.iij.

b ¶ Nũquid aũt in legato alimẽtorũ.adde gl. vl.ĩ.c.cũ baberet de eo q dux.ĩ matri.quã pol. Do.de sancto gemi.in c.oĩno circa mediũ.xxxi di.vbi allegat.c.nibil. vij.q.j.

c ¶ Sumpt9 pro disciplina. Adde Bar.ĩ trac. de alimẽtis q.iij.

post Iaco.de are.Dy.ꝛ Spe.per eũ relatos in.l.libertis.§.fi.ff. de ali.leg.ꝛ in l.diuortio.in pn.ff.so.ma.ponit Bald.in.l.si ea.C. de ꝯdi.inser.ꝛ notabiliter in aut.boc locũ.C.si mul.secũdo nup. et de boc etiam ponit Bal.in.l.in annalibus.in fi.C.de lega.ponũt Imo.ꝛ Lud.ro.in.l.si cum dotem.§.trãsgrediamur.ff.solu. ma.ꝛ ibi ponunt,quid in patre qui tenetur alere filios.l.si quis a liberis §.si vel parens.ff.de lib.agno.pone quod filij nolunt vel nõ possunt stare in domo:an pater teneat̃ prestare extra domũ. vide ibi ꝑ eos.Et predicta semꝑ intelligatis,nisi testator aliud

11 ordinasset:puta donec steterit ĩ domo ꝛc.¶ † Sexto no.ex text. ibi,aut si causa aliqua vrgeat,iustam causam trãsigendi suꝑ alimentis:q̃m aliqua causa vrget ad babendũ totam pecuniam de presenti:ꝛ licet tex.ꝛ gl.non declarent ꝑ exemplum,tñ Fran.tig. ꝛ Odofre.quos referũt Ang.ꝛ Fulgo.ponunt exemplum,quoniam alimentarius bȝ maritare filiam iam diu nubilem,eodem modo si pater baberet filium captũ ab bostibus:ꝛ oporteret ba

12 bere pecuniam de presenti ad redimẽdum.¶ † Septimo no.ex tex.ibi aut si a pluribus:qd̃ quãdo alimenta sunt vni a pluribus prestãda:quo casu minutatim prestatio fieret,licita est tũc trãsactio:alibi tñ iuriscõ.ponit alium modum. vt beredes grauent vnũ tantum ad alimẽta prestãda.ita text.in.l.iij.de ali.ꝛ cib.leg.

13 quẽ allegant Bart.ꝛ doc.bic.¶ † Querit Barto.bic,quid si alimenta sunt relicta in singulos menses,an possent peti pro toto anno,vel aliter:ꝛ dic vt bic per eũ:ponit Bal.ĩ.l.j.in vlti. col.C. de fideicõ.alia no.potestis per vos colligere,ꝛ colligũt Bal.Ange.Fulg.sed q2 nibil ad rem nibil dicam. Iason Papie.

1 ☞ Transactio super alimentis facta non extenditur ad babitationem vel vestiarium.

2 Uictus,ꝛ alimenta,an equiparentur.

3 Medicine an contineantur in legato alimentorum vel victus.

4 Sumptus pro disciplina,an debeantur illi cui debent̃ alimẽta.

1 **Qui transigit.** Iste tex.est no.ꝛ sing.† Trãsactio super alimẽtis facta,nõ extẽditur ad babitationẽ vel vestiarum.boc primo. Et qui trãsigit super alimentis nõ intelligit̃ trãsigere super babitatione vel vestiario vel calceario.boc dicit vsq; ad.§.si vni. ¶ Gl.in verbo,neq; vestiario.Primo infert vnum dictum ex text.Secundo contra illud oppo.ꝛ dupliciter soluit.Tertio extendit text.Quarto per viã falleñ.remouet ꝯtrariũ.Scd̃a ibi:ȝ contra.j̃.de alimẽ.ꝛ cib.leg. Tertia ibi,silr̃ verbo victus. Quarta ibi:ȝ aliud in verbo cibi. ¶ In ea.gl.ibi.j̃.de lib.ꝛ postbu.l.cũ quidẽ.tenetis ex glos. primam solu.ad ꝯtrium in ea formatũ,ex qua babetis,qd̃ si querat̃

a an appellatione alimentorũ[a],veniant solũ alimẽta cibi ꝛ potus, an etiã babitatio ꝛ vestiariũ,dȝ distingui,aut tractat̃ de fauore, ꝛ venient:vt q̃n relinquunt̃:aut tractat̃ de damno.ꝛ tũc secus:et ita tenẽt oẽs doc.ꝛ inferũt singu.Bar.ꝛ alij ad practicam.Pone,testator relinqt vxori alimenta,sub tali legato veniũt testes et babitatio domus.Pone mõ,beredes trãsigunt cũ vxore suꝑ alimentis:an ꝑ boc extendat̃ ad vestiariũ ꝛ babitationẽ:ꝛ dicũt

2 ꝙ nõ:qd̃ no.† ꝛ id qd̃ dicunt doct.de termino alimentorũ,idem puto esse diceñ.in termino victus,quia equiparant̃:vt dicam in sequẽ.parte gl.¶ In eadem gl.ibi. Similiter verbo vict9.Tenetis ex gl.qd̃ queadmodũ in legato alimẽtorũ cõtinetur,nedũ impẽsa victus:sed etiam babitatio ꝛ vestiarium.Idem etiã est

3 in legato victus,in quo omnia predicta cõtinentur.† Nunquid

b autem in legato alimẽtorum[b] vel victus contineantur medicine,si cõtingat alimentarium infirmari.Ang.bic tenet quod sic, ꝛ idem est salarium medicorum.idem tenet Barto.in.l.legatis. la.j.de ali.lega.Bart.in.l.si cum dotem.§.sinautem in seuissimo. ff.so.mat.per illum tex.quãuis Imo.ibi dubitauerit ꝓpter eundem tex.dic vt ibi.Subdit etiã Ang.bic,quod appellatione alimẽtorum vel victus,vltra predicta cõtinetur lectus et culcitra,

4 allegat.l.stratum:ꝛ in.l.quos nos.ff.de verbo. signifi.† Nũquid autem illi cui debent̃ alimenta vel victus,debeantur etiam sum

c ptus ꝓ disciplina:[c] puta quia vult ire ad scbolas grammatice, vera conclusio est,quod vbicunq; alicui debentur alimẽta ex vltima volũtate,non debentur tales sumptus,sed quando alimẽta debẽtur ratione sanguinis officio iudicis,vt in patre qui tenetur alere filium,ꝛ in fratre,qui tenet̃ alere fratrẽ.tunc est sec9: q2 tũc veniunt tales sumptus.ista babent̃ in.l.qd̃ de bonis.§.pe. vbi tex.glo.ꝛ Bart.ff.ad carbo.ꝛ in.l.qui filium.ff.vbi pup.edu. debeat:ꝛ ita in specie Bar.in.d.l.legatis.in prin.ff.de ali.leg. et ita Ang.bic. Iason legens Papie.

1 ☞ Fundus si relinquatur alicui ad alimẽta,nedum ꝓprietas illius fundi pro tempore vite sue est sua,sed etiam trãsit ad beredem.ꝛ nu.4.ꝛ.5.

2 Transactio alimentorum quemadmodum est probibita cũ extraneo:ita etiam est probibita inter se.

3 Empbyteute vel vasalli non possunt alienare in extraneum,sine consensu domini.

Si vni

Si vni. In alienatione vel diuisione fundi ad alimēta relicti, vel pro alimētis obligati, pretoris autoritas requiritur. hoc primo. Et solennitas que requiritur in re tota: etiā requiritur in qualibet eius parte. h. d. cum ver. sequen.
1 vsq; ad. §. si pretor. ¶ †Nota primo ex tex. ibi, necesse est pretorē hoc probari aperte in tex. qd si alicui relinquitur fundus ad alimenta, nedum proprietas illius fundi pro tēpore vite sue est sua, sed etiā trāsit ad heredē, hoc probat tex. dum dicit qd debet distrahere cū autoritate pretoris: sed si deberet redire ad heredez testatoris, nō posset effectualiter alienari, etiā cū autoritate pretoris: q; esset subiecta restitutioni. l. marcellus. §. res que. ff. ad
2 trebellia. l. fi. §. j. C. cōia de leg. ⁊ de hoc dicam in glos. ¶ †Secūdo no. in versi. sed ⁊ si pluribus: qd, queadmodum transactio alimentorum est prohibita cum extraneo: ita etiā est prohibita in-
3 ter se. †Et istud inducitur per Guil. de cu. Alb. Bar. ⁊ alios ad illam alterā questionez: nam emphyteute vel vasalli nō possunt alienare in extraneū sine cōsensu domini. l. fin. C. de iure emphy. an possint alienare inter se sine cōsensu domini, iste text. facit qd nō. ⁊ ita tenet glos. hic, cōtrarium determinat Bart. quem vide. Ista decisio Bart. quāuis non impugnetur per scribentes hic, tamē est falsa, q; Bar. hic ⁊ vbiq; fundat se super falso fundamento: nam qñ sunt plures heredes emphyteute: obligationes diuiduntur ipso iure pro rata. l. pro hereditarijs ⁊ toto titulo. C. de here. actio. pone modo qd isti fratres velint vendere, puta tres ipsoꝝ quarto, qd nō possint vēdere ei, facit ratio Bart. q; ibi est obligatus tantū ꝓ quarta portione sua. pro alijs est penitus extraneus. l. cū a matre. C. de rei ven. ergo idē est, ac si fieret alienatio in extraneū. de veritate tñ plenius traditur in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de ver. obli. ideo hic nō tango: maxime quia alias dixi latissime. vbi credo verā distinctionem posuisse in. l. fi. C. de iure emphy. ibi vide: q; alij hic vltra Bart. nō tangūt: ⁊ vide per do. Alexā. in cōsi. clxxxix. in. ij. volu. incip. viso ⁊ mature discusso. in. iij. col. ¶ Tertio no. ex versic. arbitratu. qd tāta solēnitas requiritur in alienatione partis: ꝙ totius: ⁊ ideo succedit regula: qd est bonū argumentū de toto ad partē: vt hic, ⁊ ad hoc allegatur. l. que de tota. ff. de rei. ven. ⁊ glo. in. l. qui sic. ff. de vsur. que ad hoc allegauit infinita iura. de quo ibi vide, q; ista est via brocardica. ¶ Glos. in verb. si vni diuiditur in tres. ¶ Primo format questionem ⁊ solu. Secundo ponit dictum. Tertio contra illud oppo. ⁊ non sol. secūda ibi: ⁊ si quid etiam vltra. tertia ibi: sed argu. cōtra. ¶ In eadē glos. ad fi. Ex tota glos. habetis tria principaliter no. Primo qd ille cui relinquitur fundus ad alimenta: intelligitur habere plenā proprietatem totius fundi. scdo habetis, qd illud dominiū et illa proprietas non durat nisi tempore vite alimentarij. Tertio habebit contrarium formatum ⁊ nō so-
4 lutum. ¶ †Circa primum nunquid ille cui relinquitur fundus ad alimenta, intelligitur habere plenā proprietatem. glos. cōcludit qd sic: ⁊ ista est vera ⁊ cōis, quāuis Oldr. laudeñ. quē referūt Albe. ⁊ Bal. aliter teneant. ⁊ .j. dicetur: ⁊ istam opi. glo. tz Bart. in. l. iiij. ff. de alimen. lega. cum aliquibus tamen limitationibus que colligūtur ex traditis per Bart. ibi. Idem dicitur in eo cui relinquitur fundus ad vsumfructū vel ad habitationem: q; habet plenā proprietatem: et vsusfructus intelligitur causalis: ita tex. ibi, Bar. ⁊ alij notabiliter in. l. donatiōes. §. species. ff. de dona. multū no. Bal. in. l. ij. C. de inoffi. dona. ibi tñ nescio quo spiritu distinguit: an relinquatur a patre vel extraneo. ⁊ Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de fru. ⁊ lit. expē. ⁊ Bal. in rub. C. de iure emphy. glos. Cy. ⁊ Bal. in. l. si mulier. C. de iure dotium. eodem modo si testator dicat, relinquo fundū ad gaudiū. quia intelligitur ꝓprietas relicta. ita singulariter tenet Bal. in. l. si habitatio. §. sed si. ff. de vsu ⁊ habi. est verū qd Bar. in. d. l. libertis. ff. de alimē. leg. videt distinguere, an dicatur relinquo alimēta ex tali fundo: an fundū
5 ad alimēta: vide ibi per eum. ¶ †Circa secūdam conclusionem quod tale legatum alimētorum non transmittatur ad heredes: eam indifferenter reprehendūt Barto. ⁊ omnes hic, per tex. expressum in. l. iiij. allega. in glos. Et vltra Bar. contra glos. distinguit tex. noster inducēdo vt dixi in tex. q; tex. hic vult qd iste possit distrahere dūmodo interueniat autoritas pretoris: sed si extingueretur eius morte, non posset alienari effectualiter, q; esset subiectus restitutioni. l. fi. §. j. C. cōia de le. Est verū qd Bal. vult respōdere: qd istud interim pōt alienare: sed alienatio nō trāsit vlterius: sed est violare tex. et sic eam cōmuniter reprehendunt omnes: et sic iungendo vtrāq; conclusionem glos. fac regulā: qd ille cui relinquitur fundus ad alimēta, vel ad gaudimentum, vel ad vsumfructum: habet plenum dominiū, et non finitur morte. Istam regulam limitat Angel. vt procedat quādo relinquitur ei qui est capax dominij ⁊ ꝓprietatis, sed si fieret alicui qui tantum esset capax alimētoꝝ secus esset, vt in fratribus minoribus per cle. exiui. de verb. sig. allegat. l. seruos. ff. de ali. leg. ⁊ vltra eū facit, q; verba in dubio sunt intelligenda fm conditionem personarum. l. plenum. §. equitij. ff. de vsu ⁊ habit. ¶ Circa tertium scz circa cōtrarium in glos. formatum, licet glos. allegat simpliciter legem qui duo, sunt due leges, vna incipit de duo. alia is qui duo. est secūda, ⁊ de ea oppo. ⁊ sol. glos. in. l. fi. ff. de vsufru. earum rerum que vsu consu. glos. hic nō respondet cōiter ⁊ doc. respondent, qd ibi est ꝓpter vnitatem sermonis. ¶ Glos. in verb. nō debet: primo colligit no. seu argu. secūdo oppo. ⁊ non solu. secunda ibi, argu. cōtra, C. de fideicō. In fi. glos. pro solutione. l. voluntas alleg. in glos. dic, aut est eadē equitas vtroq; casu: et tunc est idē ius: aut cessat ratio ⁊ equitas: ⁊ tūc cessat dispositio. ita loquitur l. volūtas. C. de fideicō. ¶ Glos. in verb. obligatus. in fi. glos. qñ fundus relinquitur ꝓ alimētis tali modo qd nō sit relicta ꝓprietas, concludunt oēs qd intelligitur obligatus per iura allegata hic per Bar. quē vide. ¶ Vltimo no. glo. paruā hic in verb. trāsactione, quā no. Bar. in. l. nulli. j. eo. Iason Papie.

1 ¶ Omissio solēnitatis, ipso iure vitiat actum. ⁊ nu. 3.
2 Solennitas leuis que dicatur.
4 Reus si velit facere examinari testes ad perpetuā rei memoriā, quis erit iudex competens.
5 Mercator si habeat merces cōmuni periculo ⁊ in locis multum remotis, si casu pereāt: poterit ibi facere examinari testes, ad ꝑpetuam rei memoriam.
6 Depositio ⁊ oblatio pecunie, vt impediat cursus vsuraꝝ, dz fieri corā iudice qui alias haberet de ipsa causa cognoscere.

Si pretor. Transactio facta cum pretore super alimentis, causa nō cognita, nihil valet. primo. Et ea que sunt mixti imperij non delegantur. hoc secundo. Et ille est iudex cōpetens ad autorizādum, corā quo causa esset principaliter agitāda. hoc dicit cū ver. sequen. vsq; ad. §. si cum
1 lis. ¶ †No. primo ex isto tex. fm Bar. ⁊ omnes vnum ad qd millies allegamus hūc tex. qd omissio solennitatis, ipso iure vitiat actum: adeo qd tex. hic dicit nullius est momēti: intellige tantū istud procedere qñ esset solennitas grauis ⁊ substantialis: sed si esset leuis solēnitas: illa non vitiat actum. l. j. in fine. ff. de ventre inspi. fm cōmunem intellectum: ⁊ ideo dicit Bar. qd in inuentario omissio crucis, que apponi debet in prin. non vitiat. Et verum qd Fulg. hic dicit qd doct. errant: q; imo ille tex. in. l. j. §. pe. probat qd leuis solennitas semper vitiat actū: nisi in rustico: vel qñ aliter se haberet cōsuetudo: sed de hoc soleo dicere in dicta. l.
2 fi. in prin. C. de iure delibe. ¶ †Pulchrum est videre que dicat
a leuis solennitas[a]. ⁊ Barto. hic melius ꝙ alibi declarat: et alias mihi fecit honorem in testamento ceci. nam debet in testamēto ceci inter ceteras solennitates, de quibus in. l. hac cōsultissima. C. qui testa. fa. pos. precedere institutio heredis. vt ibi: ⁊ ita not. Bar. ibi, qui dicit qd ɔtrarius ordo haberet vitiare. Ego ɔsului cōtrariū: q; illa est leuis solēnitas per dicta Bar. hic. dicam la-
3 tius. in. d. l. hac consultissima. †Et ad istud no. qd omissio solennitatis hz vitiare. vide Ludo. ro. in consi. cciij. incip. quo ad primum cōsultationis ar. quo queritur, an ipsa bānimenta ⁊c. vide etiam singu. in. l. j. C. de senten. ex peri. reci. vbi singulariter limitat dictam regulam. Illud etiā no. qd vbi pro solennitate actus plura solēnia requiruntur: ⁊ si deficit vnum, non sunt alia reintegranda: quia actus est in totum nullus. ita Inno. in. c. j. de sacra men. nō reiteran. ⁊ refert Ang. hic. Item ad istam regulam huius tex. adde qd dicit Bal. in. l. fi. in. ij. col. C. de suis ⁊ legi. qd forme nihil addi vel detrahi potest. Item adde tex. in. l. cōstitutionibus. in fi. ff. ad muni. Item adde qd omissio forme in qualibet minima parte, vitiat totum ꝓcessum. ita not. do. Anto. de butr. in. c. pisanis. in. vij. notabili. de resti. spo. Item adde qd ista regula ꝓcedat etiā in actu pio ⁊ fauorabili: vt est tex. in. l. qui rome. §. flauius hermes. ff. de verbo. obli. fm Bal. in. l. testamentum nō ideo. in. ij. notabi. C. de testa. Bal. in. l. si pupillus. in prin. per gl. ibi. ff. si cert. pet. ⁊ in. l. fi. C. si māci. ita fuerit alie. ne prosti. ⁊ in. l. ij. C. si minor se maio. dixerit. ¶ Limita istam regulaz notabiliter non procedere quādo talis forma vel solennitas non est magne importātie cōsiderato effectu. ita colligitur ex his que notabiliter decidit Pau. de ca. in. l. vniuersis. C. de preci. imp. offe. post Bar. ibi. ⁊ in. l. obseruare. C. de decur. li. x. ¶ Secūdo no. ex tex. sed ⁊ si nō omnibus. text. not. per quem Fulgo. multum inuehit contra pretores ⁊ iudices. qui interponunt decretum causa nō cognita: quia prius de tribꝰ cognosci debet: vt hoc tex. ¶ Tertio no. ex tex. in versi. sed nec mādare: quod cū transactio super alimētis requirat plenam cause cognitionem, ⁊ expediatur officio iudicis nobili, ad priuatam vtilitatem deciditur quod delegari nō potest, vt vidistis in. l. ne quicquā. §. vbi decretum. ff. de offi. procon. ⁊ leg. ¶ Vltimo not. ex ver. transactiones: si queratur quis sit iudex cōpetens ad interponeñ. autoritatez in trāsactione alimentorum: q; est ille qui de causa principaliter cogno-
4 scere haberet. ¶ †Et ꝓ hoc dicit sing. Bar. hic: ⁊ bene no. pone reus vult facere examinari, testes ad perpetuam rei memoriam

a ¶ Que dicatur leuis solēnitas. Ad de Bar. i. l. j. in fi. ff. de ven. inspici.

iuxta.c.quoniam frequenter.extra vt lite non contestata.quis erit iudex competēs,⁊ dicit ꝙ est iudex qui de causa cognoscere haberet:⁊ cū eo tenēt Ang.Fulg. Pau.de ca.hic.⁊ ita tꝫ do.Ant. de bu.in.c.si clericus laicum.extra de foro compe. Istam decisionem limitāt Ang.⁊ Fulg.hic,nisi necessitas requirat ad examinandū testes in alio loco:qꝛ necessitas non subiacet legi.l.j.ff.de offi.pcon.⁊ dicit Ang.qđ alias Padue ipse obseruauit.allegat
5 tex.no.in.l.quoties.C.de naufra.lib.xi. ¶ †Secūdo limitaẜ doctrina Bar.hic.ex eo qđ dicit Bar.in.l.si quis nauicularius.per illum tex.C.de naufra.li.xi.vbi dicit qđ si mercator habeat merces cōi periculo ⁊ in locis multū remotis,si casu pereāt,poterit ibi facere examinari testes ad perpetuā rei memoriā:⁊ illam decisi.Bar.ibi exclamat Ludo.ro.vsqꝫ ad celū,in repetitio.l.si vero.§.de viro.in.l.iiij.fallentia.ff.sol.ma.vbi dicit se consuluisse:et ibi alias ponit limitationes.allegat dños de rota.sed qꝛ nō in-
6 ueni decisiones dñoꝝ de rota nō refero.†Adde ad hāc decisio. Bal.in.l.exceptā.i.xiij.q.C.de vsur.vbi dicit qđ depositio ⁊ oblatio pecunie,vt impediaẜ cursus vsurarū debet fieri corā iudice qui alias haberet de ipsa causa cognoscere. ¶ Glos.in ver.nullius momēti.vltra glos.aliter etiā respōdet Guil.⁊ Albe.hic.et refert Bar.ꝫ.ea.l.§.penul. Jason Papie.

1 ☞ Tutores ⁊ curatores possunt transigere si sit lis.
2 Minor habet restitutionem ex actu,per quem est lesus.
3 Pars potest renuntiare sententie ⁊ instrumento.

Si cum lis.

Non valet trāsactio facta super lite ficta q̄ in cōsequentia fit super alimētis
1 nisi cū pretore.h.d. ¶ †Ex isto.§.infert Bar.ad duas questiones.Prima est,tutores ⁊ curatores possunt transigere si sit lis. dicit Bar.qđ si fingatur lis,nihil valet.facit.l.preses.C.de trāsa-
2 ctio.in verb.ambitiose. ¶ †Secūdo infert Bar.qꝛ minor habet restitutionem ex actu per quem est lesus,pone ꝙ statutum qđ a sententia arbitratorum nulla admittatur appellatio,vel reductio ad arbitrium boni viri,vel restitutio etiā si sit minor: pone qđ fingam litem cum minore,vt lesus nō habeat restitutionem, an valeat:⁊ dicit qđ nō.ad hoc vide qđ dicit Bal.in.l.cum allegas.in quarta oppo.ꝫ.de vsur.⁊ qđ decidit Bal.in autẜ.hoc ius
3 porrectum.in.v.col. C.de sacrosan.eccle.† Et per istū tex.ego in l.j.ꝫ.eo.reprehendi vnam cautelam Ang.quam ibi ipse ponit:⁊ adhuc reprehēdo.dū dicit,qđ ad hoc qđ valeat compromissum post rem iudi.debet vtraqꝫ pars dicere,qđ intelligatur esse lis super omni eo super quo fuerit iudicatum.Et Ang.hic per istū tex.corrigit errorem suū:⁊ dicit qđ illa clausula nihil valet:qꝛ lex resistit ⁊ compromissum est factū ad lites tolleñ.l.fratris. C.eo. est verum,vt dicit Ange.qđ pars posset renuntiare sententie et instrumento si vellet:⁊ istud etiam ponunt Bal.⁊ alij in.l.si causa cognita.C.eo.titu.

1 ☞ Solutū ex cā trāsactionis inualide nō potest repeti per condictionem indebiti:sed per condictionem sine causa.
2 In mutuo cōpetit certi cōdictio cōtra accipientē mutuum.

Si eidem.

Solutum ob trāsactionem inualidā conuertitur in aliud debitum vel in alimēta preterita,al's vt indebitū repetitur.h.d.vsqꝫ ad.§.si in singulos
1 annos.glos.in verb.imputabiẜ.†In ea.glo.ad fi.tenetis ex glo. qđ solutū ex cā trāsactionis inualide,non potest repeti per condictionē indebiti:sed per condictionem sine cā:⁊ ratio diuersitatis est ẜm glos.quia licet alias illud qđ soluitur esset indebitum tñ ex quo soluitur ex cā transactionis,istud sufficit ad impediendum condictionem indebiti:lꝫ Barto.nec doc.aduertant,puto qđ glo.male dicat:⁊ qđ nedum per condictionem sine causa,sed etiā indebiti potest repeti.nec est verū qđ dicit glos.qꝛ eius ratio procedit quādo transactio non est ipso iure nulla.sed quādo est penitus inualida,non impedit quin possit per condictionem indebiti repeti:⁊ istam glos.reprehēdunt in specie:⁊ bene Albe. et Fulg.hic. ¶ Glos.in verb.factus est locupletior:timore contrarij ponit duas solutiones:⁊ sic duas habet partes. Secunda
2 ibi:vel aliud in cōdictione indebiti. ¶ †In ea.glo.ibi.§.si pecuniam.Ista prima solutio reprehēditur per oēs:quia diuinat ad text.cōmuniter ergo tenetur secūda solu.glos.qđ in mutuo certi cōdictio indistincte cōpetit cōtra illum qui accepit mutuū:siue recipiens mutuum sit factus locupletior siue non:puta qđ eueniat casus fortuitus.l.incendiū.C.si cer.peta. Sed nos loqmur in certi cōdictione ex mutuo.Sed in condictione indebiti vel sine causa que qꝛ causatur ex equitate:equitas non patitur vt teneatur nisi in quātum est factus locupletior.est verū qđ est differentia inter maiorem ⁊ minorem:quia in maiore sufficit,si semel est factus locupletior:licet non duret:sed si est minor requiritur qđ duret.Ista differentia probatur in.l.sed an vltro.§.j.ff.de nego.gest.iuncta.l.in pupillo.ff.de solu.et ita non declarat Ange. hic. Jason legens Papie.

1 ☞ Transigi an ⁊ quando possit super legato.
2 Legatum annuum si fiat diuiti,non presumitur ad elimenta.
3 Promitto decem alicui quo ad viuam:an intelligatur decē annuatim:an vero semel tantum.
4 Uxor relicta massaria ⁊ vsufructuaria,quomodo intelligendū.

Si in singulos annos.

De relicto annuo facto diuiti,pōt transigi sine pretore.Secus si sit factum pauperi.h.d.ẜm Bar.⁊ doc. ¶ Glo.in ver.si in annos.pmo diuidiẜ in duas partes,ẜm ꝙ ponit duas differētias:⁊ sic duos intellect⁹ inter principiū hui⁹.§.⁊ ver.ceterā.Scđa ibi:vel aliter pma pars. Rursus scđa pars subdiuidiẜ in quatuor particulas.pmo facit qđ dictū est:qꝛ ponit.secundā differentiā.Scđo pro illo intellectu allegat cōcor.tertio cōtra illū intellectū opp.⁊ sol.quarto colligit notabile ex tex.⁊ allegat cōcor.Scđa est ibi:⁊ pro hoc casu facit.Tertia ibi:sed hoc non valet.Quarta ibi:⁊ sic nota ẜm hunc casum. ¶ In ea.gl.ibi,nō valet trāsactio lꝫ Bar.recedat ab hoc primo intellectu mihi videẜ sustētabilis multū:⁊ ẜm eū litera plane pcedit,quā probat tex.in illa aduersatiua ceterum,iūctis verbis alimētorum vice:⁊ istum intellectum tenent Angel.⁊ Fulg.hic. ¶ In eadem gl.ad finem,istum scđm intellectū in effectu tenēt
1 Guil.de cu.Bar.⁊ magis cōmuniter omnes.†Et pro clara intelligētia dicunt prefati doct.si queraẜ,an ⁊ quando super legato possit trāsigi:aut sumus in casu claro,ꝙ non sit ad alimenta: ⁊ tūc trāsigi pōt,inspectis cognitisqꝫ vel his testamēti.l.de his. ꝫ.eo.aut est relictum ad alimenta:⁊ tunc dꝫ interuenire autoritas pretoris,siue fiat diuiti,siue pauperi,vt hic per Bar.⁊ ista distinctio mihi multū placet:lꝫ Ang.ponat vnum verbum cōtra,
2 nō curo referre.†Ex ista doctrina habetis no.qđ legatū annuū si fiat diuiti,nō presumitur ad alimenta:si fiat pauperi presumiẜ ad alimēta,⁊ est no.ad.l.si cui annuum.ff.de an.leg.⁊ ita tꝫ Bal. in autẜ.ingressi.C.de sacrosan.eccl. ⁊ in.l.antiquitas.C.de vsufr.
3 Quid autem† esset in cōtractibus,si promitto.x.alicui quo ad viuam,an intelligatur.x.annuatim.⁊ sic ad alimenta:an vero semel tantū:qꝛ qđ dicunt doctores hic,procedit in vltimis voluntatibus.Ponit Bart.in.l.eum qui ita.§.qui ita.ff.de verb.obli. ⁊ dubitat,dicit tñ se credere,qđ debeat distingui vt per istuꝫ tex.
4 vt ibi no.per eum. ¶ †Ultimo vnū volo vos no.qđ ponit Bal. hic:scitis,qđ mariti relinquūt vxores dominas massarias ⁊ vsufructuarias,quid importent ista verba,consuetudo vbiqꝫ est interpretata,qđ si habet filios legitimos ex eo marito,debet habere tantum alimēta,alias plenū vsumfructum.ita glos.in autẜ. hoc locum.C.si mul.secū.nup.Bar.in.l.titia.§.titia.in.ij.colum. ff.de leg.ij.dicit hic singu.Bal.qđ ista doctrina procedit,quādo ista tria verba simul ponūtur:puta,relinquo vxorem dominam massariam ⁊ vsufructuariam. secus si dicat tantum vsufructuariam,debet habere plenū vsumfructum etiam si haberet filios legitimos.adde qđ idem tenet notabiliter Bal.in.l.si pater.C. de vsufru.idem Bal.in.l.fi.C.de indi.vidui. tollē.Bal.⁊ Sali.in autẜ.hoc locum:⁊ ibidem Alber.C.si mul.secū.nup.et ibi Odofr. qui dicit ita sepe fuisse pronuntiatum Bononie,habito consilio iurisperitorum:refert ⁊ sequitur Specu.in tit.qui filij sint leg.in versi.quid si quis ita in testamēto:bene facit text.in.l.vxori mee vsumfructum.ff.de vsufru.leg. Sed aduerte,ꝙ contrarium tenet aperte Bar.in.l.titia.§.fi.in.ij.col.in versi.⁊ eodem modo puto.ff.de lega.ij.et in.l.sicut in annos per illum text.ff.quib.mod. vsufru.amit.Jo.an.no.in addi.Spe.in tit.de pigno.§. sequitur versi.porro vsufructus.Joā.pe.de ferra.in practica in forma libelli,quo vxor petit dotem vel vsumfructuꝫ.Are.no.in consil.xl. incipi.presupponitur in facto:et ita al's consului in ista ciuitate Papie ⁊ ita fuit iudicatum.

1 ☞ Relicta ad alimenta,an possint cum alia re permutari.

Si cui.

Permutatio rei ob alimenta soluēda nō potest fieri nisi actore pretore si alimentarij cōditio fiet deterior.hoc primo.Et quantitas relicta pro habitatiōe potest pmutari cū habitatione immediate ⁊ econtra.hoc dicit vsqꝫ ad
1 fi.l. ¶ †Ponderādus est diligēter tex.dū dicit in fine:hec omnia habent disceptationē pretoris ⁊c.ex qbus verbis omissa gl. et his que dicūt doctores,apparet clara decisio,si queratur nunquid illa que relicta sunt ad alimēta,possint cū alia re permutari,qꝛ si cōditio alimentarij sit melior,pōt sine pretore si deterior nō pōt sine pretore.nō ob.l.fi.C.de pdi.curia.allegata in glo.vbi poniẜ mirabilis decisio,qđ curiales nō possunt vēdere.sed bene donare ⁊ permutare: qꝛ ibi cū sit phibitiua,faciebat expressam mētionē de interuētu pretij:sed in oratione diui Marci nō fit prohibetur tm̄ actus in quo venit pretiū:sed quilibet actus in quo fiebat deterior conditio alimentarij.igitur ⁊c.

1 ☞ Transactio quantumcūqꝫ generalissima,qbuscūqꝫ verbis concepta,non obstat agenti ex alia causa.
2 Renuntians omnibus iuribus et bonis q̄ hꝫ vel habere sperat: intelligitur ex causa de presenti.⁊ nu.3.

Qui cum

Ui cum tutoribus. Premitto primo pro intellectu litere,qđ dum tex.dicit ex persona fratris sui cui heres extiterat,nõ aperit litera qñ iste frater fuerit heres alterius fratris. Istud potuit cõtingere duob⁹ modis. Primo ab intestato. Secũdo ex testamento,⁊ istud dupliciter.potuit eñ esse ex testamento patris:qui istud ordinasset:qđ si decederet sine filijs,alius succederet. Potuit etiam succedere ex testamẽto fratris:⁊ verus ⁊ cõmunis intellectus est qđ iste frater extitit heres ab intestato:⁊,tunc nullum obstat contrarium. Si autem intelligatur quod fuit iure fideicõmissi. Primo impropriatur litera,dum dicit extitit heres fratri:quia veniens ex fideicõ.est heres primi testatoris proprie non fratris.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulg.⁊ pupilla.secũdo obst.alia difficultas.s. tex.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.oblig.vt statim inducetur. Item nõ apparet ꝙ iste frater fuerit maior.ita qđ potuerit facere testamẽtũ:ideo nõ videł bene dictũ ꝙ intelligeł ꝙ fuit heres ex testamẽto fratris:qꝛ istud esset diuinare ad tex.qꝛ in tex.de testamento verbũ nullũ. ¶ Scđo premitto ꝙ iste text. intelligił ꝺm Bar.⁊ oẽs,ꝙ iste frater successerit post transactionem factam cum tutoribus:⁊ qđ ita intellexerit Bar.ptꝫ ex summario Bar.⁊ isto modo intelligẽdo.iste tex.nullam haberet dubitationem. Alio modo potest intelligi ꝙ iste frater successerit anteꝗ̃ veniret ad transactionẽ:postea egit ꝯtra tutorẽ,⁊ transegit:⁊ apposita sunt verba generalia:nunqđ postea poterit agere ex persona fratris:⁊ qđ prius fuit heres fratri:ptꝫ ex verbis tex.ibi,ex persona fratris sui cui res extiterat quod est preteriti plusꝗ̃pfecti:⁊ istud verbũ extiterat,põt intelligi post trãsactionem:⁊ etiã ante transactionem:ergo ad hoc vt iste casus sit notabilior ⁊ singularior,⁊ intelligatur in casu magis dubitabili,intelligetur qđ fuerit heres ante trãsactionẽ.ꝙ ptꝫ ex tex.ibi egerat de sola portione:quid eñ diceret tex.de sola portione nisi fuisset prius heres. Et istum intellectum sensit Fulg.in apostillatione tex.⁊ iste intellectus secũdus mihi magis placet ꝗ̃ cõis intellectus. ¶ Tertio premitto qđ ver.trãsactio semp fuit lectus pro §.ego semp tenui ꝙ esset ver.huius principij:⁊ ita teneo ꝙ continetur cũ prin.hui⁹.l.qꝛ si legatur de per se:nõ egebamus:ista decisio.qꝛ illud erat decisum in mille legibus:tamẽ oẽs ⁊ antiqui ⁊ Moder.tenent qđ sit.§.ideo cogitabitis: qꝛ est mea nona consideratio.h.d. Transactio nõ porrigił ad ius postea ab intestato ex successione,pueniens.h.d.ꝺm Bar.ego aliter dico. Agenti ex alia cã ⁊ ad illud ꝗ̃ prius trãsactũ esset:nõ obstat trãsactio:quia trãsactio quãtũcunꝗ generalis nõ extẽditur nisi ad ea de qbus fuit actum.h.d.vsꝗ ad.§.qui per fallaciã: et sic traho simul ver. trãsactio.de quo doctores faciũt.§.de per se: nõ nego quin ver. transactio,possit de per se legi pro.§.ex quo hic nõ est aliqua di-
1 ctio cõtinuatiua:tñ puto qđ melius sit legere cũ princ. ¶ †Not. ex toto principio huius legis,qđ transactio quantũcunꝗ generalissima quibuscunꝗ verbis concepta,nõ obstat agenti ex alia re,⁊ alia causa ꝗ̃ illa super qua est specialiter trãsactũ:nec aliud voluit dicere tex.ibi:de sola portione,iunctis verbis transactio quecũꝗ sit ⁊c.clarius tamen intelligetis ex dicendis.ĩ.in gloss. ¶ Glos.in ver.extiterat:licet Barto.expediat per viam oppo. ego expediam per viam questionis:⁊ quero quomodo in casu huius.l.iste frater successerit fratri. ¶ In ead.glos.ibi contra signañ.scꝫ.d.§.duo fratres in.l.qui rome.ff.de verbo.obliga.qđ contrarium late examinat sequens gl. ¶ In fi.gl.tenetis duos principales intellectus ad text.in quo non apparet qualiter frater fuit heres alterius fratris:⁊ duo sunt intellectus.vt.s.in euideñ.Bar.⁊ omnes tenent scđm ꝙ necessario probał in text.dum dicit,dũ fratri heres extiterat.de quo dixi in euideñ.⁊ ꝺm istũ,dicit Bar.non obstare.§.duo fratres:⁊ assignat rationẽ,tñ qꝛ assignare rationem non esset bene facere,nisi formato prius cõtrario,capio sequentem gl.vbi dicetur. ¶ Glos.in verbo,non summouetur:diuiditur in.ix.partes, primo fortiter opponit contra tex.tenendo primum intellectum gl.precedentis. In alijs particulis ponit.viij.solu.Nono allegat cõcor.ad text.secũda ibi so. ibi forte.tertia ibi:vel ibi actũ erat.quarta ibi:vel licet ibi.quinta ibi,vel melius.sexta ibi:vel dic qđ non est contra.septima ibi. vel pone hic casum.octaua ibi.vel hic actiue.nona ⁊ vltima ibi: ⁊ facit ad hoc responsum. ¶ Et si quis vellet perfecte intelligere veritatem istarum solutionum, oporteret examinare totam materiam.d.§.duo fratres:sed qꝛ tempus non patitur:ad ibi dicta me remittã. ¶ In ea.glo.ibi,so.ibi forte male fuit iudicatum. Istam primã sol.sustinet late subtilis Pet.hic.⁊ Bar.ibi no.d. §.duo fratres.sed vno verbo mihi nunꝗ̃ placuit,quia iurisçon. ibi videtur tenere tacitã ⁊ illam sententiam approbare:maxime qꝛ presumitur pro sententia in dubio. ¶ In ea.glos.ibi,neꝗ alieno nomine ageretur. Tenetis ex glos.secundã principalem sol. ad.d.§.duo fratres:qđ ideo ibi illa diuisio ⁊ transactio preiudicat fratri agenti postea ex fideicõ.qꝛ erat promissum ibi,ꝙ neꝗ suo neꝗ alieno noĩe agere posset.hic qđ alieno noĩe non posset agere,nõ est actum. Istam reprehẽdit Bart.qꝛ dicit ꝙ diuinat. Istã solu.tamen tenuit Dy.ibi in.d.§.duo fratres.⁊ Guil.hic vt refert Bal.⁊c.qꝛ aut facta est simpliciter diuisio,⁊ non preiudicat fideicõ.⁊ ita loquitur iste tex.sed quãdo sunt apposita etiam verba abnegatiua actionis in futurum,vt in illo.§.duo fratres. ibi:⁊ cauerunt ⁊c.et tũc preiudicat fideicom.ita procedit.§.duo fratres:⁊ istum intellectum sibi impudenter ascribit Ange.hic istum intellectum ex multis reprobat Bar.in illo.§.duo fratres ad quẽ me remitto. ¶ In ea.glo.ibi.l.tres fratres,habetis tertiam solu.que vult qđ licet in.§.duo fratres,dicał qđ fratri obstet trãsactio: tñ poterit vti ille frater replicatione,vt hoc text. Ista sol.non est vllo modo tenẽda:qꝛ si potuisset vti replicatione,nõ incidisset ibi in penam,nec fuisset contra eum iudicatum. ¶ In ea.glos.ibi,obuenit hereditas per fideicõ.ista est quarta sol.ꝺm quã constituitur differentia inter diuisionem de qua loquitur.§.duo fratres.⁊ transactionem de qua loquitur text.noster. Et rationem diuersitatis assignat glo.vide eam:⁊ licet glo. dicat qđ ista sit veritas:tamẽ nullatenus potest pcedere,⁊ multis argu.⁊ rationibus reprehenditur per Bart.in.d.§.duo fratres. ¶ In ea.glos.ibi,hic autẽ de alio prorsus. Ista quinta sol. est verissima,tenendo primum intellectum glos.prime,ꝺm quem obstat.§.duo fratres:qđ hic ideo transactio nõ obstat:quia fuit facta ex vna causa:nunc agitur ex alia:ideo tex.dicit de sola portione:põdera dictionem sola,que est exclusiua. ¶ In ea.glos.ibi, sed directo. Ista est sexta solu.que procedit tenendo secundum intellectũ glos.prime,qđ hic frater non succedit fratri per fideicõmis.sed iure directo:⁊ sic in nihil obstat.d.§.duo fratres: et sic habetis qđ transactio generalis preiudicat ei qui succedit ex fideicõmis.d.§.duo fratres:non ei qui succedit iure directo:ita pcedit tex.hic:⁊ ratio est:quia quãdo succeditur ex fideicom.habebat ius saltem spe:⁊ transactio generalis extenditur ad id in quo quis habet ius,si non re:saltem spe.sed quãdo quis succedit ex testamento vel ab intestato,non habet ius etiam spe.tex. est in.l.post emancipationem.§.j.iuncta glos.⁊ ibi Bar.ff.de lib. leg.⁊ tex.in.l.j.§.si quis impuberi.in verb.premature enim ⁊c.ff.
2 de colla.bonorum: ⁊ ideo dicit Barto.notabiliter quod si quis renuntiaret omnibus iuribus ⁊ bonis que habet vel habere sperat,intelligił ex causa de presenti:⁊ ideo si haberet postea ex successione ab intestato,non intelligitur ei renuntiasse: et ideo dicit Bar.se consuluisse in notabili questione de facto contingente:duo coheredes diuiserunt inter se hereditatem,⁊ remiserunt sibi adinuicẽ omne ius qđ habebãt vel habere sperabant in parte alterius:ꝯtingit quod vnus fuit negligẽs ad soluendum legata,ꝑpter qđ debebatur hereditas alteri,ꝺm formã aut.hoc amplius.C.de fideicõmis.certe licet remiserit omne ius quod habere sperabat,non tamen videtur remisisse illud ius,de quo nulla spes erat:facit ꝺm eum.l.damni.§.j.ff.de dãno infec.quod reputat tenendum menti. Adde Bar.in.d.l.damni.§.cum parietem: quã legit in.l.inter quos.in prin.eo.tit.⁊ Bar.in.d.aut.hoc amplius.ad fi.⁊ ibi dixi.⁊ in.l.qui rome.§.duo fratres.in.j.col.⁊ ibi vide per Moder.ff.de verbo.obli.ponit Ange.in.d.§.cũ parietem. ¶ In ea.glo.ibi passiue.ista est.vij.solu.que vult dicere qđ iuri qđ quis hꝫ passiue in sua persona:ei intelligitur renũtiatũ, ita loquitur hic:sed iuri qđ habet actiue ex persona fratris,non videtur renuntiare:ita declarant docto. sed nihil est dicere,conclusiue ergo tenendo scđm intellectum glos.hic:illud contrariũ §.duo fratres.non habet in aliquo obstare. Tenendo primum intellectum,vera solu.est.ꝙ ibi fuit transactio generalis,hic specialis:⁊ cõsidera,si fortificãdo qđ nõ mereatur allegari pro contrario:qꝛ ibi generalis trãsactio fuit facta inter fratres,hic per
3 fratrẽ cũ alio:et per ista remanet expedita glos. ¶ †Addo circa primam decis.Bart.inquãtum singu.concludit qđ si quis renuntiat omni iuri qđ hꝫ vel habere sperat,intelligitur ex causa de presenti,non si postmodũ superueniat. Idem tenet Bar.in.l. si post emancipationem.§.j.ff.de lib.lega.⁊ in.l.qđ seruus per illum tex.ff.de cõdi.ob cau.⁊ in.l.si vxor.§.diuus.vbi not.loquitur ff.de adul.⁊ Bar.in.§.fi.ĩ.ea.l.late,Bar.in.d.§.duo fratres.in.v. et.vij.q.ff.de verb.obli.dubitat tamen alibi idem Bar.qđ si verba renũtiationis concipiatur hoc modo:quod renuntiat omni iuri qđ hꝫ vel habere sperat,vel potest etiã habere in futurum. an intelligatur etiã ex causa de futuro iuri eueniẽti renũtiare:et relinquit deciden.et cogitãdum.in.l.post emãcipationem.§.j.in fi.ff.de lib.leg.sed idem Bar.decidit postea hũc casum.in.l.hominem.ff.mã. Limita tamen istam notabilem doctrinã Barto. nisi in renuntiatione sit expresse dictum,qđ renuntiat omni iuri qđ habet vel habere sperat,etiã ex causa de futuro:ita notãter voluit Bar.in.l.j.in.ij.col.C.de pac.⁊ ibi soleo põderare ⁊ dicere.facit qđ vult Bar.ĩ.ea.l.§.fi. Est verum ꝙ Bart.in.d.l.j.C.de

pac.nō loquit in nostris terminis: qr ibi nō erat spes de p̄senti, nec etiā erat verbū sperat: qr requirit spes ad hoc ꝙ sit cā de presenti, vt declarat Bar.in.d.l.vxor. Jason hic Papie legens.

1 ☞ Trāsactio generaliter facta, non porrigitur ad ius postea superueniens, nisi transactio vel renuntiatio expresse conciperetur in futurum tempus.

Qui per fallaciam. Trāsactio nō porrigit ad ea que dolo alterius partis occultātur.hoc primo. Et generalis trāsactio porrigitur ad ea de quibus actū fuisse ꝓbabitur per excipientē.hoc secundo: ⁊ trāsactio patris super re filij, nō valet.h.d.vsq; ad.l.post rē.

1 ¶ † No.ex isto ver.ei qui.qđ trāsactio generalr̄ facta nō porrigitur ad ius postea superueniēs, nisi trāsactio vł renūtiatio expresse cōciperet in futurū tp̄s: vt per Bar.hic, ⁊ in.l.cū stipulamur. ⁊ in.l.si a colono.ff.de verb.obli. ¶ Glos.in ver.aquiliana.diuidit in.iij.nā primo respōdet tacite questioni.scđo per viā.q.oppo.ꝯ tex.⁊ sol.tertio format vnā.q.ij.ibi:sed quomō potuit fieri.tertia ibi, itē quid si per fallaciā. In ea.glos.ad fi.vide per te,quia nihil addeñ.occurrit. ¶ Glos.in verb.decipit diuidit in.ij.primo ad declarationē text.subaudit. Scđo oppo.⁊ sol.secūda ibi:sed ꝯ.§. ad trebel.de hac glo.dicite vt dictū fuit in.l.iij.§.j.ꝫ.eo. ¶ Glos. in verb.de quo.diuidit in.iij.nam primo remouet vnū ꝯtriū.scđo per viā notabilis remouet aliud ꝯtrariū.tertio ponit vnā distinctionem.scđa ibi.item no.hic.tertia ibi: ⁊ vt plene videas.in fine glos.dic vt in ea.⁊ istam distinctionem glos.vidistis plenius per glos.⁊ ibi dixi in.l.tres fratres.ꝫ.de pac.

1 ☞ Negatio tūc facit rem dubiā, qñ nō est euidēter calūniosa.
2 Quando constat sententiam liquide latam, non potest transigi. et numero.5.
3 An stāte statuto qđ schedula mercatoris faciat plenā fidem, an qui habet schedulam possit compromittere.
4 Habens exceptionem impedientem litis ingressum, nō potest compelli ad compromittendum.
6 Que competūt de iure speciali, nō sunt in cōsideratione anteꝗ producantur in esse.

Post rem. Si post sniam potest esse dubitatio.potest trāsigi.h.d.no.⁊ elegātiorem tex.habetis.in.l.elegāter.in prin.ff.de condi. inde. ¶ Glos.in verb.subesse, diuiditur in.iiij.primo per viam questionis oppo.cōtra tex.in alijs ponit tres solu.⁊ sic sunt quatuor partes.secūda ibi, rñdeo potest esse.iij.ibi.p̄terea si negatur.quarta est ibi.p̄terea possunt esse. ¶ Addo qđ lʒ doct. dicāt esse tres solu.puto qđ sint due, qr secūda ⁊ tertia est eadē. cū tertia sit declaratio scđe. ¶ In ea.glos.ibi, rñdeo pōt esse qđ nō diffitet̄ iudicatū: ista est vera in se:sed aliena a vera similitudine: qr ꝯria ei qđ obseruat̄ ꝙ diffitetur. In fi.glos.lʒ Albe.de ros. hic.⁊ Fulgo.multū se inuoluant in solutione huius ꝯrij:tñ puto ꝙ si iungatur secūda ⁊ tertia sol.habebitur vera sol.qr rñdeo ad
1 cōtrariū † qđ negatio tūc facit rē dubiā, qñ nō est euidēter calūniosa: sed qñ est euidēter calūniosa, tūc secus. Et vr̄ calūniosa euidēter qñ ostēdit̄ euidēter ꝯriū: puta per instr̄m.de hoc tñ an ⁊ qñ negatio faciet rē dubiā, scribit̄ late per Bar.⁊ alios (in alia tñ materia) in.l.j.C.de ꝓcura.dicite vt ibi habetur, an et qñ ne
2 gatio faciat esse dubiū de mādato. † Et circa istam solu.habetis no.ꝺm Bar.ꝙ qñ cōstat liquide latam esse sniam, qđ non poterit trāsigi: ⁊ infert ad cōpromissum ꝙ stante statuto qđ affines cogi possint ad cōpromissum: si vna pars hʒ instr̄m snie, nō pōt cogi ad cōpromissum. Et idē dicit Bar.in instrumentis que habent executionē paratā vt in partibus tuscie si sint guarētigionata: vt hic per eū. No.diligēter istā decisionē Barto.qr dictum statutū est in oībus istis partibus: qr intelligitur si petitur compromissum super re dubia: secus si de re clara: qr adsit snia vel instrumentū guarentigionatū: qr nō potest transigi ⁊ equiparantur transactio ⁊ cōpromissum. Scđo, qr statutum dicit oēs questiones cause ⁊ differentie cōpromittātur: sed hic nulla est differentia nec causa: ergo ⁊c. Addo qđ idē Bart.hic tʒ idē Bart.in l.elegāter.in prin.⁊ ibidem Bal.in vtraq; lectu.ff.de cōdi.inde. Idē tenet Bar.in.l.si causa.C.de trāsac.idē Bart.in.j.consti.C. in.ij.col.⁊ in.l.ambitiosa.in.x.col.ff.de decre.ab or.faci.tenēt Cano.in.c.exposita, extra de arbi. Jo.de imo.in.c.super eo.ad finē. extra.de trāsac. Ludo.ro.in repet.rub.ff.de arbi.in.xvij.col.vbi refert Bal.cōtrariari ⁊ cōcordat: facit qđ vult Bal.in.l.ancille. in.iij.no.per illū tex.C.de fur.vbi ꝯcludit ꝙ stāte statuto de quo ꝫ.tñ dicit ꝙ si esset decisio expressa in iure: nō posset fieri compromissum: vt etiā dicunt Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.cum proponas. C.de trāsac.⁊ dixi in.l.j.ꝫ.eod.vbi addidi simile de consilio sapientis.
3 Ad ista † optime facit qđ singulariter decidit Ang.in.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.ff.de verb.o.b.vbi decidit Ang.nec alibi legi ꝙ stante statuto ꝙ schedula scripta manu mercatoris faciat plenā fidē: ⁊ nihil possit opponi, an habēs talem schedulam possit cogi ad cōpromissum: ⁊ dicit Ange.qđ nō.p illud qđ dicit Bar.hic. Limitate doctrinā Bar.⁊ doc.hic, vt ꝓcedat, nisi pars que hʒ sniam pro se, renūtiaret sententie, ⁊ faceret compromissum, nō obstante illa snia.ita Bal.in.l.si diuersa.C.de transac.et quia ibi soleo dicere, hic nō pono: qr Bal.hic expresse tenet contrarium: dicite vt dixi in.d.l.si diuersa.⁊ ponunt Sali.et alij in.l.
4 si causa.C.eo.ti. † Addo ⁊ fortius, ꝙ nedum qui hʒ sniam vel instrumētum vel schedulā nō potest cogi ad compromissum, imo qui hʒ exceptionē impedientem litis ingressum, stāte statuto de quo.ꝫ.⁊ que sint iste exceptiones Bar.ponit in.l.cū querebatur ⁊ in.l.j.cōquerebatur.ff.iudi.sol. Cano.in.c.j.de litis contesta.in vi.do. Alex.in.l.nā ⁊ postea.in prin.ff.de iureiuran.⁊ ista fuit bene nota.decisio Bald.in.l.si index.in fin.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. Bal.Sali.⁊ Fulg.in.l.si fratres.C.eo.⁊ ibi do. Alexan. exclamat istam decisionem: ⁊ ita tenet etiam Ludo.ro.in repetitione rubrice.ff.de arbi.in.xix.col.⁊ pro hoc firmatur bene decisio. Bar.hic, quia exceptio rei iudicate est, de impedieñ.litis in
5 gressum, in.d.c.j.de litis ꝯtesta.in.vj.⁊ istud no. ¶ † Ultimo pro complemento huius.l.querit Bart.an ⁊ quādo post sententiam possit fieri trāsactio ⁊ compromissum: ⁊ ista melius declarantur per doc.in.l.elegāter.ff.de cōdi.inde.vide Bar.hic, ex cuius doctrina habes quatuor limitationes ad doctrinam vel regulam que habet, quod post rem iudicatam non potest fieri trāsactio. ¶ Fallit primo vt hic per Bar.quando esset appellatū. ¶ Secundo quādo probabiliter dubitat̄, an sit lata sententia, vt hic: ⁊.c.cum ad monasteriū.extra de re iudi. ¶ Tertio fallit, vbicūꝙ per aduersarium negaretur sententia lecta: sed tamen nō calumniose: ⁊ quando diceretur calūniose dixi in glos. Quarto fallit ꝺm Bar.hic, quando post sententiam opponeretur exceptio, ex his que possunt opponi post sententiam.de quibus habetur in.l.j.per Bar.⁊ alios.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ illam doctrinā Bar. soleo bene notare: ⁊ aureā reputare: quia Bart.hic, in doctrina sua omittit vnum casum necessarium, quando ille contra quē est lata sententia nō appellauit: sed potest petere restitutionem in integrum: an tunc poterit transigi ⁊ compromitti. Fulg.hic determinat quod sic, nullam tamē legem vel rationem allegat. Facit tamen pro eo regula.l.⁊ post rem.ꝫ.eo.vbi equiparātur, vel quod sit appellatum, vel qđ possit appellari: ergo idē in casu nostro, esset idem vel qđ sit petita restitutio, vel peti possit. Ang.tamen ⁊ do. Alex.in.l.eleganter.in prin.ff.de cōdi.indebi.tenēt cōtrarium, sed nō allegāt Fulg.hic cōtrarium tenentē: sed pro eis allegāt rōnem, qr restitutio in integrum cōpetit de iure specia
6 li: † ⁊ ea que cōpetunt de iure speciali, nō sunt in cōsideratiōe anteꝗ deducant̄ in esse, text.est valde.no.in.l.ergo.in prin.ff.de fideicō.liber.no. Bar.in.l.inter stipulantē.§.sacrā.ff.de verb.obli. dū querit, an sint habēda in cōsideratione ea ꝗ possunt euenire. Et p hoc rñdetur ad rōnem quā faciebā pro Fulgo.dū allegani regulā.l.⁊ post rē.in prin.ꝫ.eo.qr illa equiparatio ꝓcedit, in his que cōpetūt de iure cōi: secus si de iure speciali. Est verū, ꝙ pro opi.Fulg.stringit tex.in.d.l.elegāter.in fine principij.ff.de condi.inde.in versi.nullo remedio.qr a cōtrario, si nullo, ergo aliquo remedio poterit transigi, nisi restringat̄ vllo remedio.ꝭ.de iure cōi: tamen istud faceret violentiam ad tex. Jason Papie.

1 ☞ Ignorantia contentorum in codicillis separatis a testamēto, est probabilis.

Non est ferendus. Transactio facta sup testō, refertur ad quālibet partē testi, nō ad codicillos postea reptos.h.d. ¶ No.ex isto tex.ꝙ hic est tex.ꝓ opi.quā tʒ Bar.in.l.de his in vl.col.⁊ in vl.q.ꝫ.eo. Nā ibi ex tex.qđ de cōtrouersijs ex testamēto nō pōt trāsigi: nisi visis inspectisq; verbis testamēti: qd si sciebat, lʒ non vidit, ⁊ dicit ꝙ sufficit: ⁊ ꝓ opp.
1 Bar.ibi pōdera hūc tex. Ful.hic. ¶ † Scđo no.qđ ꝓbabilis est ignorātia cōtētorū in codicillis separatis a testamēto. In glos. nihil est, qr bene dicit. Jason Papie.

1 ☞ Procurator principis, non potest eo inconsulto trāsigere.
2 Administratoribus rerū alienarum, prohibita est transactio in rebus immobilibus.

1 **Nulli.** † Procurator principis, nō pōt eo inconsulto trāsigere.h.d. ¶ No.qđ dixi in summario, ⁊ addit Bal.se putare: ꝙ idē sit in collectoribꝰ pape: quibus non est permissum transfigere.papa inconsulto: quomodo tñ procedat ista decisio, dicet̄ in gl.in verbo
2 trāsigere: quā capio. ¶ Glo.in verbo trāsigere. ¶ † In ca.glo. ad finem.nota perpetuo hanc glos.quā summe no.⁊ cōmendant oēs doctores hic, post Bar.ad oēs p̄sonas administratores rerum alienarū, qbus prohibita est trāsactio in rebꝰ immobilibꝰ eoꝝ quoꝝ bona gubernāt.vt est in ꝓcuratore fisci: administratore eccle, ⁊ tutore minoris: ⁊ de tutore est tex.l.l.j.C.si aduer.trās. quē Bar.⁊ doc.ibi cōmēdāt, ad fraudes quas faciūt administratores

tores ecclesiarū:⁊ est etiā tex.in.l.nō solū.allegata hic in gl. Nā iste oēs leges dn̄t intelligi,qn̄ transigūt sup re immobili danda aduersario aliquo retēto qꝛ ꝓhibeƚ:sed si retinereƚ res immobilis p administratorez aliquo dato aduersario ista est pmissa:qꝛ nō est:nec dicitꝛ alienatio.ita dicit ista solēnis gl.quā oēs tenēt ⁊ cōmendāt hic:⁊ in terminis,in ecclesia p istam gl.cōsuluit Panor.in ɔsi.lvij.inci.vt̄ primo ꝙ spectet ad monasteriū ⁊c.in.j.vo. Itē cōsuluit idē do.Abb.Panor.in ɔsi.lxiij.incip.illud de iure queritꝛ.in.iij.col.in eo.vol.⁊ sic nō licet prelato ecclesie:tutori et administratori reipublice trāsigere sup re immobili:qn̄ agitꝛ vt remaneat eius aduersario.Addit hic singularissime Bar.ꝙ dicta regula,ꝙ dicte psone nō possunt trāsigere,qn̄ agitꝛ vt remaneat illa res immobilis aduersario,ꝙ istud ꝓcedit etiā si aduersarius esset in possessiōe eius rei immobilis:⁊ ad hoc alleg. glo. in.l.cū hi.§.si vni.in gl.paruula in vbo trāsactio.§.e.⁊ dicit bar. ꝙ istud est cordi teneā.⁊ miror ꝙ null⁹ doctor post Barto.de ea faciat mentionē.Ista oīa sunt diligēter notāda ad limitationē et ampliationē eoꝝ q̄ dicunt Bar.⁊ doc.in.l.j.C.si aduer.trāſ.qꝛ id qđ ibi dicitꝛ de fraude prelatorū ecclesie:ꝓcedit etiam si possideatꝛ ab aduersario.Itē ad predicta adde illud qđ vult Bal.in l.j.in.j.col.C.de bo.mate.vbi tenet ꝙ pater pōt trāsigere sup re aduentitia filij in qua hꝫ vsumfructum.s.retinendo:sed non dādo rem filij,per illum tex. Jason Papie.

1 ¶ Testator nō potest decedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus.

2 Res inter alios acta,alijs non preiudicat nec prodest.

4 Positioni captiose quis respondere non tenetur.

5 Allegās cōtraria remedia cōtra diuersas personas,hn̄ auditꝛ.

6 Agens tenetur declarare an,veniat ex testamēto vel ab intestato:nisi ratione incertitudinis.

7 Quando ignoro quis sit heres possum conuenire possessorē bonorum hereditariorum.

8 Quando ignoratur quis sit heres defuncti ⁊ fiat citatio p generale proclama ad instantiam creditorum vel legatariorum,non solum sunt citandi qui se pretendunt heredes:sed etiam qui se possessores pretendunt.

9 Institutus iure particulari,cēsetur loco legatarij,ni facto suo sibi obuenisset.

11 Utrū scriptus ⁊ legitimus heres qui trāsegerunt:possint cōuenire creditores hereditarios vt huic transactioni cōsentiant.

12 Legitimus heres ⁊ scriptus poterūt pro rata debitores hereditarios vtilib⁹ actionibus ɔuenire ꝓpter incertū successiōis.

Controuersia. Ang.hic in.j.⁊.ij.co.dicit ꝙ ista.l.nō ē alibi in iure,⁊ ſm Pau.determinato hui⁹.l.loquētis respectu creditoꝝ hereditarioꝝ:nō est alibi,ſꝫ de ista materia hn̄ habetis aliā,alibi quo ad legatarios.l.iij.in pn̄.§.eod. Et ad declarationen ambarū.ll.gl.hic plene distinguit adeo ꝙ Bal.hic refert Pe.dixisse ꝙ nō est.l.in iure melius glossata in sui materia ꝙ̄ ista.l.ita etiā refert Bal.in.l.ij.ad fi.C.de here. vt̄ actio.ven.⁊ ibi etiā dicit Bal.ꝙ ista est solēnis ⁊ singularis lex. Ad intellectū hui⁹.l.vide Jo.an.in addi.Spe.in ti.de pac.sup rubri.vbi refert quādā disputationē Mar.fil.q̄ inci. controuersia.de qua aūt facit mentionē Ale.hic:in prin.Et diuide istaꝫ.l. in duas partes.in prima ponitꝛ pulchrū thema,ex quo elicitꝛ notabilis qđ.in scđa ibi:rn̄di ponitꝛ notabilis decisio cū bimembri distinctiōe.Diuisio hereditatis facta mediāte trāsactiōe inter scriptum heredē ⁊ legitimū dat modum agēdi creditoribus vt quēlibet conueniāt pro rata hereditatis in trāsactione assignata.h.d.

1 ¶ †Noto ꝙ lꝫ regula sit ꝙ testator[a] nō pōt decedere p

a parte testatus ⁊ p parte intestatus.l.ius nostrū.ʃ.de re. iur.nisi sit miles.l.j.C.de test.mili.tn̄ hic est tex.ꝙ ꝓpter trāsactionē qs decedit p parte testat⁹ ⁊ pro parte intestatus. Sed tu dic ꝙ lꝫ a prin.qs nō possit decedere p parte testatus ⁊ p parte intestatus:verū est a prin.tn̄ ex postfacto potest.l.circa.ʃ.de inoff.test. ¶ Scđo no.ex tex.ibi propter incertū successionis ſm Bart.et oēs hic esse tex.notabilē ꝙ qn̄ est incertū qs.sit heres.⁊ an succedi debeat ex testō an ab intestato possunt creditores conuenire illū qui bona hereditaria possidet de qua regula.ʃ.in glo.plene dicā.

2 ¶ †Tertio noto hic esse tex.singularē ⁊ eū not.Ange.hic in.ij.co.ꝙ lꝫ regula sit qđ res inter alios acta alijs nō preiudicat neqꝫ ꝓdest toto titulo res inter alios acta.hinc videm⁹ ꝙ si heres vēdat hereditatē pacto ꝙ ēptor teneaƚ ad oīa onera hereditaria:tn̄ istud pactū nihil facit quomin⁹ creditores hereditarij possint ipsum heredē conuenire,toto titulo.ff.de actio. vel here.vē.⁊.l.pacto.C.de pac.ratio est,qꝛ postꝙ̄ heres adiuit hereditatē actiones actiue ⁊ passiue adeo sunt affixe ossibus heredis:ita vt ab eo separari nō possint:adeo qđ si restituta hereditate senatuscōsultum trebellianū nō prouidisset,heres remāsisset obligatus in totū.§.restituta.insti.de fideicom.here. tamen hic est tex.notabilis qđ trāsactio facta inter scriptum heredē et venientes ab intestato:adeo preiudicat creditoribus qđ ei tenētur stare:ratio est ꝓpter incertū successionis vt dicit text. dicit tn̄ notabiliter Ang.hic quod si ipsi creditores vellent probare qualiter hereditas in totū spectabat heredi scripto ꝙ nō teneretꝛ stare huic trāsactioni ⁊ possent cōuenire heredē in totum eo quia dispositio huius.l.fuit facta principaliter fauore creditorum.qui propter incertū successionis nesciunt quē insolidum conueniant:ideo possunt huic fauori renūtiare:sed veritas huius apparebit in gl.⁊ ex istis habes vnam limitationem ad hūc tex.⁊c.Addo quod istam limitationē etiam ponit Alb.hic in.ij. col.ver.item opp.⁊ videƚ semper heredē vbi dicit ꝙ in hoc consistit virtus ⁊ medulla huius.l.qꝛ ex quo scriptus heres adeundo teneƚ creditorib⁹ etiā vltra vires hereditarias:certe postea transigēdo cum herede legitimo non facit qn creditoribus insolidum teneaƚ sicut si postea vēderet alteri hereditatem:ſꝫ qꝛ incertum est quis eoꝝ de iure sit heres,procedit huius.l.dispositio que cessat si creditores hereditarij assumāt in se onus probandi.vt.§.dixi.Scđo intellige hāc.l.vt procedat qn̄ bona fide et sine aliqua collusione est transactū:alias sec⁹ vt.l.si heredes. C.de testa.manu.quam ad hoc ibi notat Bal.⁊ dicit ꝙ per eaꝫ glossaƚ ista.l.ita etiā dicunt Ang.⁊ Ful.hic.⁊.d.l. si heredes nō allegant:⁊ ad istam.l.adde ꝙ dicit Bar.post glo.in.l.qui repudiantis.in fi.ff.de inofficio.testa.Bal.in.l.hac edictali. in.x.col. C.de secun.nupt.Jmo,⁊ Ang.de are.in.l.si perlusorio.ʃ.de appel. ¶ Ultimo dum text.in fin.dicit vtilibus actionibus:quare dicat vtilibus dicam.ʃ. ¶ Glo.magna prima facie opponit contra tex.⁊ tripliciter soluit:postea videtur formare duas questiones:ita puto scholares intellexisse:sed male.Sed sequēdo declarationem doctorum,diuide in quatuor.Jn prima opponit contra tex.Jn secunda q̄ est ibi.solu.hic in creditoribus.soluit vno modo.Jn tertia ibi:alij dicunt soluit alio modo.Jn quarta ibi subtilius vel distingue:quarto modo respondet. Uerum quia tota difficultas stat in ista parte in qua gloss.videtur distinguere:⁊ postea formare duas questiones de per se:aduerte quod ille non sunt questiones de per se sed duo membra distinctio. gl. ita quod iūgendo illa duo membra que videntꝛ questiones glo. in ista distinctione facit quinqꝫ membra principalia:⁊ propterea Bar.expedit istam distinctionem per quinqꝫ membra ⁊ non format questiones.

3 ¶ †Subdiuide ergo eā in tex.Jn prima facit quod dixi,quia pro sō.cōtrarij,distinguit,⁊ primum mēbrum qđ distinguit gl.est,quādo legitimus heres mouet controuersiā heredi scripto,dicēs se inique exheredatuꝫ,⁊ querelare vult testamentum,in quo glo.concludit,quod qualitercunqꝫ transigatur,siue assigneƚ res certa legitimo,siue quota hereditatis,semper heres scriptus cōuenitur in totum a creditoribus.Jn secūda ibi:in secundo autem casu,ponit secundum membrum,quando legitimus,dicebat testamētum ipso iure nullum vel irritum aut falsum,⁊ transactio fuit facta hoc modo:quia certa res particularis fuit data legitimo,⁊ tunc creditores etiam conueniēt heredē scriptum in totū:quia in totum remanet heres vniuersalis.Jn tertia ibi:si vero detur quota:ponit tertium membruꝫ stāte casu precedēti,qđ testamētum dicatur nullum,⁊ ex transactione fuit actū,qđ certa quota hereditatis:puta dimidia deƚ legitimo,⁊ tūc creditores conuenient scriptum ⁊ legitimum heredem pro rata hereditatis:⁊ ita loquitur tex.noster.Jn legatarijs autē distinguitur,qꝛ si legata sunt repetita ab intestato,ita quod siue valeat testamētum siue nō,semp legata debētur:⁊ tūc est idem,qđ in creditorib⁹ hereditarijs,quia legatarijs conueniunt tam scriptum ꝙ̄ legitimū pro rata.si autē legata non sunt repetita ab intestato:⁊ tunc qꝛ nō possunt capere vim,nisi ex testamēto,tūc cōuenient heredem scriptum insolidum.Jn quarta ibi:sed nōne poterit cōtra precedēs membrū opponi ⁊ singulariter soluit,⁊ statim declarabo vtrūqꝫ.Jn quinta ibi.itē quid si ad legitimū per viā questionis ponit quartū membrū,qđ est, qn̄ ex trāsactione est actum quod tota hereditas pertineat legitimo:⁊ scriptus heres habeat aliquā rem particularē,quē tunc creditores ⁊ legatarij conueniāt,⁊ ponit duas opinio.Jn sexta ibi:quid ergo si dicatur per viā alterius.q.ponit quintū mēbrū principale,qđ est,qđ scriptus heres dicitꝛ indignus vel incapax, et isto casu cōcludit,qđ in totū teneatur creditoribus ⁊ legatarijs:⁊ sic vides quod iste nō sunt questiones:sed membra distinctionis.glos.itē vides ꝙ gl.p so.facit quinqꝫ mēbra:sed si in radice cōsideres sunt tantū tria principalia membra:nam orta cōtrouersia inter legitimū,q ab intestato esset successurus,et scriptum heredē in testō,legitimus heres solū potest opponere alterū de tribus:⁊ ita necessario sunt tria principalia membra:aut eū dicit testm̄ esse querelandū,eo quia iniuste sit exheredatus,⁊ hoc est primum:aut dicit testm̄ esse nullum ipso iure:et est secūdum:aut tertio dicit testamentuꝫ valere.sed quādo scriptus he-

[a] ¶ Qđ testator. Adde Bar.in.l.j.in.v.q.pnc. C.de sacrosan. eccle.

res est incapax: q. xiiij. modis dici pōt: vt p gl. in. §. legari. instit. de legatis. vel asserit beredē esse indignum. & sic priuadū toto titu. j. r. C. de bis quibus vt indig. ¶ Secūdū vero membrū principale subdiuidit in tres casus: scōm quod trib⁹ modis potuit fieri transactio, quos nūc declarabo. ¶ Nunc pro intelligentia gl. de duobus principaliter est videndū. Primo de so. contrarij l. iij. §. eo. nam ibi dicit, q legatarij insolidū cōueniunt scriptū beredē: nō obstāte transactione quam fecit cū matre defuncti, q scripto beredi cōtrouersiam mouebat: bic nō cōueniūt scriptū beredem insolidum, sed pro rata. & gl. primo respōdet, qd ista. l. loquit tātum in creditorib⁹ bereditarijs, ibi in legatarijs, quorum causa tm ex testamēto pēdeat, solum beredem scriptum tāgit: & vere: vtraq lex ita loquit: & istā sol. sustinere conat Ful. bic cōcludens, quod ista. l. que loquitur de creditoribus, non procedat in legatarijs: quia cum istud specialiter prouideat in creditoribus bereditarijs: & sic exorbitans, nō est trabēda ad legatarios. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. Secūdo quia nō est par ratio perdere lucrū, vt faciunt legatarij: & pati damnum, vt faciūt creditores. l. fi. C. de codicil. l. fi. §. licentia. C. de iure deli. dicit tn nō esse recedendū a glo. & doct. Sed tu dic sm glo. & docto. q ista. l. etiā pcedit in legatarijs, qn legata sunt repetita ab itestato: ita quod ad legitimū beredē possunt spectare, quo casu ita possunt ex testamēto valere, sicut ab intestato, vt dicā. j. nec est bonū fundamētū Ful. q ista. l. cum sit exorbitans, & loquatur in creditoribus, qd non sit trabēda ad legatarios: quia dico, q cū ratio sit expressa in. l. ibi, propter incertū successoris, que est finalis: & militat etiā in legatarijs, certe etiā si esset materia correctoria fieret extēsio. l. bis solis. C. de reuo. dona. Bald. in aut. quas actiones. in. ij. col. C. de sacrosan. ecc. vbi dixi. Preterea, qn lex loquit i casu speciali, sed ratio est gnalis, generaliter intelligit in omni casu. Bar. in. l. regula. §. sed & si quis. j. de iur. & fac. igno. Bald. in. c. cum cessante. de app. cū suis cōcor. sequens sol. glos. diuinat: tene ergo so. que colligit ex distinctione gl. ibi vel subtili⁹. Circa quā scōo principaliter examināda sunt (vt facit Bar.) quinq mēbra buius distinctio. Primū est, qn oritur cōtrouersia inter scriptū beredem & legitimum: qz legitimus dicit testm irritādum p qrelam, vt per bo. pos. cōtratab. quo casu, si medio tpe fiat trāsactio qualitercūq fiat, semper scriptus beres tenet insolidū creditoribus & legatarijs: ratio est, qz querela nō pōt intētari, nisi adita bereditate p beredē scriptum. l. filiū. §. sed cū exberedatio. ff. de lega. prestā. postq beres scriptus est beres, p boc q exberedatus intentet querelam, nō irritat testm in aliquo: nec beres desinit esse beres: sed si ferat snia contra testm: tūc irritatur testm. l. si suspecta. §. quāuis. j. de inoffi. testa. ergo cum isto primo membro nō sit lata sentētia, cum medio tpe trāsactum sit, & sic script⁹ beres in nibilo desinat esse beres: ideo in totū tenetur creditoribus & legatarijs: & ita proprie procedit. d. l. iij. in prin. in qua. l. mater verisimiliter fuit exberedata aut preterita, qd idem est cū eius preteritio babeat pro exberedatione. §. fi. cum glo. in sti. de exbere. libe. ¶ Secundū membrū gl. est, qn legitimus beres dicit testm esse ipso iure nullum, vel ipso iure irritum vel falsum: & isto casu necessario loquit ista. l. & ratio diuersitatis est, inter istū casum & precedentē, ex mēte Albe. bic in penul. col. nam qn legitimus opponit & dicit testm esse ipso iure nullum vel irritum vel falsum: donec dubitat de viribus testamenti, beres scriptus nō potest adire vel effici beres. l. qd si dubitet. l. sed si de sua. & l. cum falsum. j. de acqui. bere. ergo cū non possit effici beres tanq beres nō pōt teneri creditoribus nec legatarijs: eodē modo donec pendet dubium an beres possit ex testō succedere, legitimus beres nō pōt ab intestato venire: quia quandiu est possibile quod possit ex testō succedi, nō pōt ab intestato succedi. l. quādiu. ff. de acqui. bere. & j. de regu. iur. l. quādiu. interim ergo legitimus beres nō tenet creditoribus nec legatarijs. & sic neuter eorū tenet, si ergo medio tpe fiat iter eos trāsactio, & quota bereditatis puta media assignetur legitimo. alia media scripto beredi: tūc pprie procedit ista. l. qz ppter incertum successionis, de rigore iuris nō possunt directis actionibus conuenire legitimum beredem nec scriptum, vt dixi: ergo cōueniunt pro rata assignata in trāsac. vtilibus actionibus: ideo text. noster in fin. dicit, vtilibus actionib⁹: & lz Ful. in apostil. tex. dicat: qd nemo aduertit, ad verbum, vtilib⁹ actionibus: dic q imo Albe. aduertit: & istud est pprium & maximū fundamētum buius. l. in quo est fundata decisio buius. l. sed in casu pcedēti: qrela non impedit beredē adire: imo necesse est q adeat: alias intētari nō posset: ideo in casu precedēti cum beres scriptus efficiatur beres, & nibil impediat eū esse beredē: nec querela intētata, nō faciat eum desinere esse beredē, ex quo nō fuit lata snia: ideo beres scriptus tenetur insolidum legatarijs & creditoribus: & ista est vera solu. ad vtrāq. l. cū ratione. Istud scōm principale membrum glo. s. quando legitimus opponit testamētum esse ipso iure nullum, subdiuiditur in

a ¶ Allegās 9tria. adō. l. eū. C. ō inof. test. l. vbi repugnantia. ff. de re. iur. doc. i. c. examinata. de iudi. doc. in c. solicitudinē. de app.

tres casus, sicut tribus modis pōt fieri trāsactio inter scriptum beredē & legitimū: pluribus modis fieri nō pōt. Aut eni in transactione actū est: qd legitimo det res particularis: scripto vero beredi det vniuersa bereditas: aliqn actū est in trāsactione: qd spectet singulis quota: aliqn est actū, qd legitimus babeat totā bereditatē: script⁹ vero babeat singularē rē: prim⁹ casus clarus est & indubitatus: q beres scriptus cui vniuersa bereditas assignat: tenet ad oia onera, qz legitim⁹ cui assignat certa res babet loco legatarij: & sic in nibilo tenetur. l. quoties. C. de bere. insti. In scōo casu aduerte, qn tā scripto beredi qnā legitimo assignata est quota bereditatis: pro illa quota quilibet est beres: et representat defunctū. l. cum a matre. C. de rei vē. isto casu: creditores bereditarij q nō babēt curare: an succedat ex testamento vel ab intestato: cōueniūt vnūquēq p rata bereditatis sibi obuēte: & ita loquit text. bic. quo autē ad legatarios dic: aut legata erāt repetita ab intestato. i. qz testator in testamēto ordinauerat q siue succederet ex testō. siue ab intestato: legata deberentur: & tūc: qz legatarij nō curāt: qūo succedat, erit idē qd proximo casu: & isto casu etiā loquit ista. l. si aūt legata nō sunt repetita ab intestato: & tūc: qz solū ex testamēto vim capiūt. l. iij. ff. de le. j. tūc necessario cōueniunt scriptum beredem: tn insolidum, quia legitimum ab intestato cōuenire nō possunt. Et aduerte, qd repetitio legatorum ab intestato nō tantum fit per modum expressum: vt dixi, sed etiā fit per solā clausulaz codicillarem. l. lucius. §. filiā. ff. de le. ij. & si dicas, clausula codicillaris fit sub cōditione boc modo, si nō valet vel nō valebit iure testamēti, valeat iure codicillorum: ergo in casu nostro nō pōt babere locū, qz quo per trāsactionem remāsit quota bereditatis penes scriptū beredē, ergo quo ad illam quotā testamētū valet, ergo non est locus clausule codicillari: & sic nec repetitiōi legatorū ab intestato, virtute illi⁹ clausule, maxime cum cōditio nō potest pro parte scindi, qz sunt conditiones indiuidue. l. cui fundus. ff. de cōdi. & demon. respōde qd illa verba cōditionalia: si nō valet vel valebit, exponuntur i. quatenus. l. sticbū qui meus erit. ff. de le. j. declarat Bar. in. l. j. in. x. q. ff. de iure codi. ergo cum illa clausula codicillaris: si nō valet, exponatur. i. quatenus nō valeat: ergo pro illa quota, que ad legitimum peruenit, nō dicitur valere: ergo pro illa quota, legitim⁹ tenetur legatarijs ab intestato: & ad boc allegatur ista glo. pro notabili: & ita notant Bald. Angel. & Pau. bic. & ex boc babes correlarie diligēter notare, qd clausula codicillaris per quā inducit repetitio legatorum ab intestato, babet locū nedum qn est certum testamētum nō valere, sed etiam quando est incertū, vtrum ex testamēto vel ab intestato, succedatur, & ad boc ista gl. est singularis sm Bald. in. iij. col. lz gl. in superficie nibil de predictis dicere videatur. Contra istum scōm casum, quando legata sunt repetita ab intestato, quod tuc possunt peti ab vtroq, p quota bereditatis assignate, gl. in ver. sed nonne, fortiter opponit: nam dicet scriptus beres: si vos me cōuenitis ex testamēto: ergo legitimum ab intestato conuenire nō debetis: sed debetis eligere, an velitis agere ex testamēto vel ab intestato, per regulam. l. fin. C. de codi. glo. respondet q buic questioni, legatarij et creditores non tenentur respōdere: item non tenentur eligere vtrum agāt ex testamento vel ab intestato, ratione dubita. sicut in simili dicitur in. l. j. §. quia autem. j. quorum legatorum: ista di-
4 cit notabiliter ista gl. † ex qua babes multā notare. ¶ Primo, quod positioni captiose, quis non tenetur respondere: & dicitur captiosa, quādo in qnācūq partem quis respōdeat, semper cōtra se respondet: idem expressius notat gloss. in. l. qui iurasse. §. si
5 pater. j. de iureiurā. vbi dixi. ¶ † Secundo babes ex glos. quod
a allegans cōtraria[a] remedia scilicet testati & intestati contra diuersas personas, auditur, prout etiā notatur in. l. papi. §. sed nec impuberis. ff. de inofficioso testamento: & dicam in. l. prima. vbi
6 etiam dixi. C. de furtis. ¶ † Tertio nota ex bac glos. scōm Barto. mirabilem limitationem ad. l. fin. C. de codi. vbi agens tenetur declarare, vtrum ex testamēto vel ab intestato veniat: fallit ratione incertitudinis vt bic, quādo est incertum an succedi debeat ex testamēto, an ab intestato: & ad boc iste tex. est singu. sm Ange. bic in secunda columna: licet satis faciat dicta. l. j. §. quia autem. idem sequitur Pau. bic. et simpliciter Alexan. in. d. l. fin. in vltima columna. circa finē. C. de codicil. quicquid dicat Ful. bic. Tu aduerte: nam puto, quod ista limitatio non sit bona ad dictā. l. fina. quia dicta. l. fin. loquitur in terminis valde diuersis ad text. & gl. nostram: nam loquitur in berede vel successore qui nō potest venire ad successionem vtroq iure, propter clausulā codicillarem: sed quādo agi, debet eligere vtruz velit venire ex testamēto an ab intestato: sed ista. l. & ista glo. nō loquūtur in berede vel successore: sed in legatarijs & creditoribus, q volunt cōsequi legata & credita, & nesciūt an conueniant scriptum beredē cui mouetur questio nullitatis testamēti, an legitimum: et tunc procedit quod dicitur in tex. quod propter incertum successio-

nis facta

nis facta trãsactione, quẽlibet pro parte hereditaria ɔuenient et sic iste leges loquunť diuersimode: ideo inepte vna p aliã limi
7 tatur. ¶ † Quarto habes ex gl. ſm Bar. ⁊ doc. ꝙ qñ ignoro qs sit heres, possum cõuenire possessorem bonoꝝ hereditarioꝝ: ⁊ hoc dicit gl. ibi, sed bene scimus ꝙ tantũ habes de bonis illius ideo diligẽter nota, qḋ in positionibus que fiunt ante litem con test. ad instãtiam creditoꝝ vel legatarioꝝ nõ dꝫ qs interrogari an sit heres, ꝫ an possideat bona hereditaria: qꝛ eoipso ꝙ quis possidet ꝫ nõ sit heres, hñt creditores hereditarij fundatã intẽ
8 tionẽ vt hac gl. ⁊ l. fi. C. de peti. here. ¶ † Et ex hoc not. quinto ſm Bar. ⁊ Ang. hic, ꝙ qñ nesciť qs sit heres talis defuncti: ⁊ fit citatio p generale proclama ad instantiã creditorũ vel legatarioꝝ, iuxta. l. si eo tpe. C. de remis. pign. tũc non solum debẽt citari illi qui se pretendũt heredes: sed etiã illi qui solũ se possessores ꝑtendũt: qꝛ etiã eoꝝ interest ꝙ citenť cũ ratiõe possessionis possint ɔueniri p creditores ⁊ legatarios, ꝫ nõ sint heredes, vt hac gl. valde notabili. ¶ Ultimo attẽde circa istã particulã gl. ꝙ oppositio gl. nõ vř bñ formata, ꝫ Bar. et, magis cõiter alij cũ ea transeant: qꝛ sic scriptus heres opponeret de iure tertij. naꝫ dicendo ꝓut dicit glo. heres scriptus opponebat legatarijs: si cõuenitis me heredẽ scriptũ, ɔuenire nõ debetis legitimũ. Mala est oppositio qꝛ qd ad te ꝙ legitimũ postea ɔueniamus. l. loci corpus. §. cõpetit. ff. si serui. ven. iũcta regula. l. cũ seruũ qspiam. C. de ser. fu. vbi nõ põt opponi de iure tertij: potes tñ dicere, qḋ est verũ nisi ius tertij sit penit⁹ exclusiuũ agentis, vt ibi not. vñ ſm Alb. ⁊ Ful. hic, oppo. gl. debet ita formari: nã dicit ibi heres scrip⁹ legatarijs. Uos cõuenistis legitimũ ⁊ sic intẽtastis viam ab intestato: ergo me heredẽ scriptũ ex testõ conuenire nõ potestis: quia sic intẽtaretis remedia ɔtraria testa. ⁊ intesta. cõtra. l. fi. C. de codi. sed respõde vt. s. ꝗ̃uis Albe. ad. d. l. fi. aliter respõdere coneť, quẽ p te videas: qꝛ dicte so. sufficiũt. Tertius casus huius scdi mẽbri est, qñ tota hereditas ex trãsactione peruenit ad legitimũ heredẽ: ⁊ certa res particularis remãsit apud heredem scriptũ, ⁊ in hoc casu sunt in gl. oppo. alij tenent ꝙ scriptus heres in nihilo teneať creditoribus vt legatarijs, quasi sit redactus ad similitudinẽ legatarij: alij vt Hugo. tenent cõtrarium ꝙ iste opi. referunť in gl. in ver. item quid si ad legitimũ. Ueritas est ſm Jac. bu. Bar. ⁊ Pau. hic, vt distinguať ꝙ creditores et legatarij quoꝝ legata sunt ab intesta. repetita, cõueniẽt legitimum in totũ, ad quẽ tota hereditas ex trãsactione deuenit cũ ius eoꝝ non magis pẽdeat ex causa testa. ꝗ̃ intestati: vt. s. dixi: sed alij legatarij quorum legata nõ sunt ab intesta. repetita, habent necesse scriptũ heredem cõuenire. vt. s. declaraui. Et si dicatur ꝙ iste script⁹ heres nõ habeať amplius p herede: postꝗ̃ res singularis sibi obuenit: ideo est redact⁹ ad similitudinẽ alterius legatarij in effectu. l. quoties. C. de here. insti. Respõdeo ꝙ istud venit facto suo, ꝙ non dꝫ alij preiudicare. l. iij. in prin. s. eo. vñ quo ad legatarios habeť pro herede, ⁊ hoc est qḋ vult dicere gl. ibi. ꝫ ei recte possit obijci, quare transegit
9 † ⁊ ex hoc collige limitationẽ ad. d. l. quoties. vbi cẽsetur loco legatarij institutus in re particulari, ꝓcedit nisi res particularis facto suo sibi obuenit: ita teneas: ꝫ Angel. ⁊ Fulg. aliter distinguãt ꝙ aut trãsactio est facta bona fide aut mala: ⁊ i dubio ex quãtitate rei ꝗ̃ ex trãsactione obuenit, colligiť bona vł mala fides: sed ista doctrina ⁊ potius limitatio ad doctrinã Bar. qꝛ vt dixi in tex. ista l. ꝓcedit qñ trãsactio est facta bona fide aľs secus per. l. heredes. ⁊ ibi no. Bal. C. de testa. manu. Tertium membrũ principale ponit in fi. gl. in ver. quid ergo si dicatur, ꝙ est quãdo opponitur heredi scripto qḋ est incapax vel indignus. in quo glos. concludit ꝙ cũ nõ desinat per hoc esse heres erit idẽ ꝙ in primo casu. s. ꝙ legatarijs in totũ teneať. Bar. ⁊ cõiter docto. reprobant istã gl. ꝫ puto ꝙ nõ bene aduertãt in quibus terminis loquitur glo. Nam dicunt ꝙ licet sit heres mero iure. qꝛ qui semel fuit heres non potest desinere amplius esse heres: tñ ipse nõ teneť legatarijs sed ille qui sibi auferret hereditatẽ tanꝗ̃ incapaci vel indigno. l. cãm. ǰ. de his que in testõ delen. glo. in. l. hereditas. et ibi plene doct. C. de his quib. vt indi. no. in. l. vt nostrum. C. de testa. hinc videmus ꝙ si fiscus auferat hereditatẽ indigno, ipe fiscus teneť ad legata ⁊ onera hereditaria. l. si fisco. ff. ad sille. l. recusare. §. si fisco. ǰ. ad tre. ⁊ ita expresse sequunť bal. Ang. ⁊ Pau. hic. ꝫ tu salua gl. prout etiã tꝫ Ful. hic, qꝛ iura allegata p Bart. et doc. ꝯ gl. loquunť, qñ lata est sñia priuationis in heredẽ tanꝗ̃ incapacẽ vel indignũ: ⁊ bona sunt applicata fisco vel alij ad quẽ dicũt spectare: tũc bene ipse nõ tenetur ad legata: sed fiscus vel ille ad quem hereditas est deuoluta, sed ista gl. non loquitur qñ erat lata sñia: sed solũ dicebať ꝙ erat incapax vł indign⁹, ⁊ trãsegit medio tpe: ꝙ patet ex verbis glo. qꝛ dicit gl. ⁊ sic ideꝫ est qḋ in primo casu, sed in primo casu loquiť gl. qñ erat intentata querela, tñ non erat lata sñia vt dixi in prima parte. Ita etiã est in isto vltimo membro glo. ⁊ isto modo iura doct. contra glo. allegata nihil faciũt: qꝛ loquuntur secuta sñia ⁊ priuatione: ⁊ iste est verus sensus huius glo. ⁊ pulchra saluatio, ⁊ si dicas quid facit iste casus ad ꝓpositum. l. nostre. qꝛ ista lex loquiť qñ qḋ erat inter scriptũ heredẽ ⁊ legitimũ ⁊ ꝑpter incertũ successionis inter eos est facta trãsactio ꝙ non est in casu glo. qñ opponiť heredi scripto ꝙ est incapax vel indign⁹ qꝛ regula est ꝙ nemo põt opponere indignitatẽ heredi nisi fiscus. glo. est notabilis in. l. his consequẽter. ff. fa. herc. ergo cũ legitimus opponere non posset iste casus nihil in ꝓposito. ꝑpter hoc Bal. hic intelligit glos. qḋ erat questio inter fiscũ ⁊ scriptũ heredẽ: qꝛ fiscus opponebat indignitatẽ, ⁊ postea trãsegit cum eo: ⁊ gl. posuit istũ casuꝫ vt perficeret totã materiã dato ꝙ nõ esset de casu. l. nostre. vltra Bal. põt dici ꝙ regula que hꝫ ꝙ sol⁹ fiscus põt opponere heredi de incapacitate vel indignitate dicit gl. in. l. his cõsequẽter. procedit qñ fiscus vult opponere. sed eo nolente opponere, tunc legitimus heres põt etiã opponere. glo. est singularis ⁊ approbata in. l. ea sola. ff. de reg. iur. quã allegat Bal. in. l. eam quã. in. vj. co. C. de fideicõmis. ⁊ Lud. in. l. j. ff. de acqui. here. ⁊ pro illa glos. est notabilis tex. in. l. si seruus pluriũ. §. si quis ante. ff. de leg. j. ⁊ isto modo posset esse ɔtẽtio inter scriptũ heredẽ ⁊ legitimũ sup incapacitate vel indignitate vel aliter. Scdo ⁊ notabilius dico ꝙ quedam est incapacitas ꝑpter quam solus fiscus admittiť. d. iuribus, quedã est ꝑpter quã vocãtur venientes ab intestato nõ fiscus, casum habes de hoc vltimo in. l. j. C. de secũ. nu. ⁊ ibi ponitur exemplũ: ⁊ in aut. hoc amplius. C. de fideicom. et istis casib⁹ verteret questio inter scriptũ heredẽ ⁊ legitimũ. Ex predictis remanet fundamentaliter declarata tota gl. Nũc vt habeas ex ea in paucis conclusionẽ: quia tota ista gl. est facta propter. l. iij. in prin. s. eo. que multũ obstat. vt. s. vidistis. aduerte in quibus
10 casibus ꝓcedat illa. l. iij. ⁊ in quibus. l. nostra. † Et ex distinctione gl. ſm Bal. Ang. hic in fi. col. habes tres casus in quibus ꝓcedit. d. l. iij. in princi. Primo quãdo legitimus vult querelare testm̃: ⁊ pẽdente iudicio querele, anteꝗ̃ sequať snia fit trãsactio inter scriptũ heredem ⁊ legitimũ: ⁊ tũc semp heres scriptus tenetur omnibus legatarijs ⁊ creditoribus insolidum: qꝛ per solam intẽtationẽ querele nõ desinit in aliquo esse heres vt. s. plene dixi: ⁊ in isto casu proprie procedit. d. l. iij. in prin. ¶ Secũdo quando legitimus dicebat testm̃ nullum ipso iure et transactio fuit facta, ita ꝙ legitimus solã rem particularẽ haberet: tũc cũ penes scriptũ heredẽ tota hereditas fit: certe cuꝫ sit heres vniuersalis ad omnia legata tenet: ita etiã potest loqui. d. l. iij. prout etiã intelligit gl. hic in secunda so. nõ dico ꝙ ad istum casum sit restringẽda. ¶ Tertio, quãdo legata nõ sunt ab intestato repetita: tunc quomodocũꝗ̃ fiat transactio: quia tales legatarij non possunt habere regressum cõtra legitimum, cum legata pẽdeãt ex testamẽto. l. iij. ff. de pig. tunc heres scriptus insolidum ad legata tenetur, nõ obstante transactione. Ita etiã potest intelligi d. l. iij. Tu adde, ꝙ etiã potest intelligi in quarto casu quem glo. ponit in fi. cum dicat, idem esse prout in primo, declarãdo tamẽ vt dixi in vltima parte huius glos. tñ aduerte, ꝙ magis proprie intelligiť. d. l. iij. in prin. scdm primũ casum, quia alij tres nimiuꝫ diminant, sed lex nostra proprie dꝫ intelligi: ⁊ ita est figurandus casus, quãdo legitimus dicebat testamentum esse ipso iure nullum aut irritum aut falsum, ⁊ facta fuit transactio diuidẽdo hereditatem per quotas: ⁊ ita ⁊ nõ aliter procedit ista. l. nostra, tũc quilibet vtilibus actionibus pro rata hereditatis ex transactione obueniẽte cõuenitur. Quid aũt si legitimus heres opponeret cõtra heredẽ scriptũ, ꝙ nõ esset soluta gabella, vel testamẽtũ non esset insinuatũ: prout statutũ requirit, dic vt p Bal. hic in fi. col. ⁊ hñ si annullat ipso iure testm̃, est idẽ prout in scẽdo mem
11 bro glo. aľs est prout est in ꝑmo ⁊ vltimo. ¶ † Extra gl. Bar. format duas q̃stiones: prima est, vtrũ scriptus ⁊ legitimus heres qui trãsegerunt: possint conuenire creditores hereditarios vt huic trãsactioni consentiãt: ⁊ dicit ꝙ sic, per tex. in. c. fi. de ma. et obe. qui venit multũ a remotis. Ful. hic in fi. reprobat: ⁊ dicit ꝙ nõ videt quare Bart. moneať ad ita dicendũ: cũ nemo cogatur iuri suo renũtiare: ⁊ aliud non dicit. Teneo cõtra Barto. ꝙ creditores non possunt cogi ratificare hanc trãsactionem: quia cũ decisio huius legis sit facta principaliter in fauorẽ creditoꝝ, si creditores volũt, possunt recedere a trãsactione: ⁊ probare qḋ hereditas vere spectat heredi scripto, ꝓut firmãt Albe. ⁊ Ang. hic in. ij. col. ⁊ in hoc dicũt cõsistere fundamentũ huius tex. ideꝫ etiã tꝫ Bal. in fi. col. si ita est, prout est: ergo non est vera decisio Bar. qḋ debeãt ratificare cũ possint infringere: vt dixi in. ij. qḋ.
12 Bar. bene loquitur. ¶ † Ultra Bar. restaret pulchra q̃stio quã tex. ⁊ glos. omittũt: qꝛ tex. ⁊ gl. solũ tractãt de creditoribus hereditarijs: qd de debitoribus: an facta trãsactione vt in text. propter incertũ successionis, ⁊ assignata cuilibet quota hereditatis an quilibet eorũ poterit pro rata sibi assignata conuenire debitores hereditarios: ista est questio quam disputauit Mar. sil. in

disputatione incipiente. ꝯtrouersia. ⁊ ꝯcludit, ꝙ idē erit de equitate. ⁊ ꝙ legitimus heres ⁊ scriptus poterunt ꝓ rata, debitores hereditarios vtilibꝰ actionibꝰ ꝯuenire, ꝓpter incertū successionis. ⁊ sic ꝑ rationē huius. l. que erit generalior ipsa. l. ⁊ illā disputationē refert Jo. an. in ti. de pac. sup rub. in addi. Spe. ⁊ aliqualiter Albe. hic. i. ij. col. Pro ista decisiōe facit, qꝛ cū rō huiꝰ. l. sit generalior ipsa. l. dꝫ generaliter intelligi: ēt extra casum suū. vt dixi. s̄. Itē cū rō sit scripta i lege, etiā in materia correctoria fit extēsio. vt dixi. s̄. Tertio qꝛ cū creditor ⁊ debitor sint correlatiua etiā in correctorijs rōne correlatiōis, fit extēsio. qꝛ. l. noua corrigēs in vno ex correlatiuis, intelligit̄ i alio corrigere Bar. i. l. fi. §. j. C. de idic. vidui. tol. quāto magis lex nr̄a: q̄ nō est correctoria. sꝫ exorbitās, disponēs i creditoribꝰ. ⁊ sic i vno ex correlatiuis, ꝓcedet i alio correlatiuoꝝ. s. i debitoribꝰ, ꝯcurrēte eadē rōe. s. propter incertū successiōis. ⁊ ista est veritas. Jason Papie legēs.

1 ☞ Partes qn̄ cōueniunt celebrare contractū ad consiliū sapiētis, pōt consultor ordinare, qd̄ in cōtractu pena apponatur.

PActo conuento. Cōsiliū est, qd̄ in trāsactione pena apponat̄. h. d. vel sic, vtilius est reo cōuēto trāsigenti cū autore, stipulari certā penā: si actor ꝯtra trāsactionem venerit, q̄ꝫ facere se liberari ipso iure precedēte aquiliana stipulatiōe. h. d. Effectus ergo vtriusqꝫ decisiōis est, qꝛ si ꝓmissa est certa pena, dato ꝙ ꝑ acceptilationē ipō iure sit sublata actio. tn̄ si actor de facto agat, ⁊ ꝯtra trāsactionē obtineat de facto: vt no. in. l. vbi pactū. C. de transac. ⁊ isto mō rescindat trāsactionē, certe prouidet̄ reo de pena, nec pōt actor sibi opponere, ꝙ reus fuit in culpa quare nō opposuit de transactione. qꝛ cū actor sentiat lucrū. nō pōt culpā obijcere ꝑ. l. cū in fundū. in prin. ff. de iure dotiū. sed qn̄ certa pena nō est ꝓmissa, ⁊ actor cōueniret de facto, nec reus opponeret, nō eēt sibi ꝓuisum, ideo iurisconsultus hic dat optimū ꝯsiliū reo cōuento q vult trāsigere cū actore. nā postq̄ꝫ trāsactionē fecit, pacto nudo, an sufficiat ꝙ debitū deducat̄ in aquilianā stipulationē: deinde ipso iure liberet̄ ꝑ accepti-
1 lationē. ⁊ rn̄det tex. ꝙ vtiliꝰ est penā adijcere, rōne p̄dicta. † Jō ꝑ hūc tex. dicūt Bal. Ang. ⁊ Pau. hic. ꝙ qn̄ ꝑtes cōueniūt celebrare cōtractū ad cōsiliū sapiētis, pōt cōsultor ordinare qd̄ i cōtractu pena apponat̄, ꝑ istū tex. qui tn̄ parū facit. sed est glo. in. l. ex ꝑte. in ꝓn. vbi Bart. ⁊ alij. j. de verb. ob. ꝑ Bal. in. l. sancimus. C. de ver. sig. ⁊ qd aliud possit talis ꝯsultor adijcere ꝯtractui, declarat Bar. in. l. illa institutio. ff. de here. insti.

1 ☞ Ablatiui absoluti, rato manente pacto, non resoluuntur in conditionem.

QUi fidem. Ista. l. hꝫ materiā clausule rato manente pacto. Sed quia eam plene tetigi in. l. cū ꝓponas. C. de pactꝫ. ibi me remit-
1 to. No. tn̄ ex tex. ꝓut etiā no. Ful. ꝙ † ablatiui absoluti rato manēte pacto, non resoluunt̄ in conditionē. imo disponunt ita est tex. hic ꝯtra cōem regulā, de qua dixi in. l. ab emptione. s̄. ti. j. vbi feci mentionem de isto tex.

1 ☞ Clausula rato manente pacto quid operetur.
2 Ablatiui absoluti apposititi in contractibus non disponunt sed resoluuntur in conditionem.
3 Si in transactione illicita apponatur pena ⁊ adijciatur clausula rato manente pacto talis pena peti non potest.
4 Actori venienti cōtra trāsactionē licitū est penitere ad euadendam penam vsqꝫ ad lit. contest. inclusiue.
5 Quando aliquid pōt fieri vsqꝫ ad litis contesta. ⁊ lis non sit contesta. illud non potest fieri vsqꝫ ad sententiam.
6 Licet istud pactum rato manente pacto quando a principio sit commune vtriqꝫ parti tamen si vnus venit contra transactionē non potest et illa clausula iuuare.
7 Si in trāsactione apposita sit pena rato manente pacto si actor contradicat ⁊ penam soluat an si iterum cōtraueniat iterum cōmittatur pena.
8 Que requirantur ad hoc vt transactio sit perfecta.

a ¶ Clausule rato manente pacto. ad de Vita. de campania. i trac. clausularuꝫ. Nico. superātius miles hierosolymitanꝰ et vtriusqꝫ iuris doct.

QUi fidem. Ista. l. cōgruenter ⁊ optime ponit̄ post. l. pacto cōuēto: nam cū ibi iuriscon. dedisset cōsilium, ꝙ in transactione pena apponat̄, cōgruenter dubitat̄, nunqd si in transactione sit pena reus possit se tueri exceptione transactionis, si actor ꝯtraueniat, ⁊ simul ⁊ semel petere penā: ⁊ rn̄det qd̄ nō, nisi sit apposita clausula, rato manēte pacto, de qua in litera, ⁊ hoc modo in ista. l. venit ad dandū aliud cōsilium, si in trāsactione apposita sit clausula rato manēte pacto, ⁊ actor cōtraueniat, potest reus cōtrauenire ⁊ se defendere exceptione transactionis: ⁊ simul et
1 semel penā appositā petere ⁊ cōsequi. ¶ † No. j. hic esse tex. prin-
a cipaliorē de iure, de effectu clausule (rato manente pacto)[a] ⁊ de ista clausula habes text. ⁊ ibi ordinarie scribit̄. i. l. cū ꝓponas. C. eo. ti. ⁊ tex. in. l. ita stipulatꝰ. magna ad fi. ff. de verb. oblig. ponit Bar. in. l. cū pater. §. libertatis. de leg. ij. ⁊ doc. post glo. in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ cano. habent gl. ⁊ ibi ponunt doct. in. c. fi. extra de loca. ⁊ in. c. cū inter. R. seniorē: extra de elec. ponūt sing. Ang. et Jo. de imo. in. d. l. ita stipulatus. magna in notabilibꝰ. ⁊ vterqꝫ. in. ij. col. ⁊ ibi Angel. ponit sing. limitationē quā tn̄ ibi impugnat Imo. ponit Bal. in. l. si defuncto. C. de loca. ponit Ang. de are. in. §. actionū. insti. de act. in istis concludunt: ꝙ ista clausula nō operatur aliquē effectū: nisi pro obseruante trāsactionē, pro rumpente non: ⁊ ita etiam dicit Bar. hic in antepe. q. glo. Inuenio tn̄ istā conclusionem singulariter limitatā per Sali. in. l. quoties. la. j. in fi. C. de fideicō. vbi limitat predictā cōclu. que hꝫ, qd̄ dicta clausula nō prodest nisi obseruanti: limitat vt sit verū, nisi sit alia clausula. Qua pena soluta vel nō soluta, toties adhuc pena cōmittat̄, quoties fuerit cōtrauētum, de qua ponit Bar. j. in fi. gl. in vltima. q. ⁊ ibi dicet̄. Et ratio est, quia pena quam soluit
2 succedit in obseruationē trāsactiōis. ¶ † No. ij. tex. ibi, rato manēte pacto, hic esse fortē tex. contra doc. Bart. ⁊ omnium. in. l. ab emp. s̄. de pac. vbi not. ꝙ ablatiui absoluti appositi in contractibus, non disponūt: sed resoluuntur in condi. sicut ibi vidistis. in cōtrarium est tex. ineuitabilis hic. ꝙ isti ablatiui, rato manente pacto, non resoluūtur in cōditionē: sed disponunt ꝙ reus petat penā: ⁊ ex istis ablatiuis habeat exceptionē et ita istum text. ad hoc no. Fulg. hic, ⁊ istū text. voluit allegare Albe. ⁊ Fulgo. in. d. l. ab emptione: in quarto notabili. vbi corrupte allegat ꝯtra doctrinā istā. ⁊. l. pacto cōuento, precedētem. Nō inuenio qd respōdeam, nisi recurramus ad pleniorē doc. Bal. in. l. vnica. in. v. oppo. C. qn̄ nō petē. par. ⁊ in. l. j. in fi. C. de lib. prete. vbi dixit, quod ablatiui absoluti, aliquādo stant in vim modi, aliquādo in vim cōditionis, aliquādo disponunt, ex eius doctrina potest dari re-
3 sponsum. ¶ † Gl. prima parua. in verbo licite. in fi. No. diligenter hanc glossellā, que iūcta cum tex. expresse vult, ꝙ si in transactione illicita apponatur pena, ⁊ adijciatur clausula, rato manēte pacto, talis pena peti non potest: potes exemplificare in casu l. cum hīs. s̄. eo. quādo fieret trāsactio super alimentis sine pretore. Et ita istam glos. notat Barto. in. d. l. cum hi. in fine principij. s̄. e. causam etiā notat Fulg. hic. Et pro ista cōclusione facit regula. l. nō dubium. C. de legi. vbi quādo tex. aliquid prohibet, adiectio pene nihil operatur, per quaꝫ legem posset fortius dici quod nō valeret etiam si interueniret iuramentū: et faciunt pro opi. Bart. in. d. l. cum hi. in fi. princi. s̄. eo. ⁊ ita etiam ad hoc propositum pōderat Fulg. hic. tn̄ in hoc non recedo ab opi. quam tenui contra Bar. ibi. ¶ Glo. fin. in verbo cogetur diuiditur in quinqꝫ partes principales. In prima format questionem. In secunda per vim notabilis remouet vnum contrarium. In tertia format aliam questionē. In quarta aliā. In quinta aliam. secūda ibi. Itē no. hic quod si fiat nouatio. tertia ibi: sed quid si hoc. quarta ibi: item queritur eo casu. quinta ibi: item queritur si veniat aliquis cōtra pactum. In glos. ibi: ⁊. C. de transactio. l. si qs maior. Ex ista prima parte glos. habetis notare duas principa-
4 les cōclusiones. † Prima est, qd̄ actori venienti cōtra trāsactionem licitū est penitere ad euadendā penā, vsqꝫ ad litem cōtestatam exclusiue: scdo habetis ex glos. differētiam esse: an quis promittat nō petere sub pena, an nō mouere questionem sub pena. primo casu, etiā si petat in iudicio ante litem cōtestatam potest desistere, ⁊ penitēdo penam euadit. Secundo autem casu quam primum petit etiam extra iudiciū incidit in penam, nec admittitur penitentia. ¶ Circa primam cōclusionem adducunt doctores, quod contrarium tenuit glo. in. l. siue apud acta. et in. l. si maior. C. eo. de transactioni. Nec dicat aliquis quod gloss. ille loquantur ex parte rei glos. nostra relata ad tex. loquatur in actore: ⁊ rationē diuersitatis assignat Bart. hic, quia dicūt Bart. et doc. quod imo etiā hic nō licet purgare nisi vsqꝫ ad lit. conte. vide Bar. ⁊ propterea pro perfecta veritate dicunt Bar. ⁊ Ange. hic, in hoc esse distinguendū: vide Bart. quē sequit̄ Cy. Bart. et Ang. in. l. si quis maior. C. e. ⁊ Bar. ⁊ Ange. ⁊ Imo. in. l. si insulā. in prima questione principali. ff. de ver. obli. Sed ista opi. nunq̄ꝫ
5 mihi placuit, nec placebit: quia habemus regulā † ꝙ qn̄ aliquid solū pōt fieri: vsqꝫ ad lit. contest. ⁊ lis non sit contest. illud nō potest fieri vsqꝫ ad sn̄iam: imo primus actus qui fieret in causa habet impedire ne vlterius procedatur. tex. est in. l. ij. vbi Bart. ⁊ omnes. C. de cōsor. eiusdem litis, simile videmus in cautione rati, que non potest peti nisi vsqꝫ ad lit. contesta. si non sit lis contesta. Primus actus habet vim litis contest. et non potest amplius opponi, vt dicunt omnes in. l. licet. ⁊ in. l. nulla dubitatio. C. de ꝓcurato. Et ita contra docto. tenet Rapha. Fulg. hic est opi. Salice. approbata per Moder. in. l. si maior. C. de trāsac. licet eam sibi ascribat Fulgo. hic: ⁊ ita eodem modo puto dicēdū in questione Bart. de quo videatis etiam Bald. in. l. eos. §. apostolos. ad fi. C. de appella. ⁊ Lud. ro. in. l. ij. in. xlix. col. ff. de re iudi. ⁊ Car. floren. in clem̄. quādin. post glo. de appella. do. Alexā.

in consi.

in consi.clxxxvj.in.ij.vol.incip.videtur prima consideratione in
penul.col.Ludo.ro.in consi.ccclxxxvij. ¶ Circa secundam con
clusionem gl.vide Bar.⁊ adde ꝙ glo.quã allegat Bar. pro con
cordanti,nõ loquitur in eo qui promisit nõ mouere questionez.
Sed in eo qui promisit nõ mouere cõtrouersiam que longa est
differentia:de hoc videte plene per Bart.in.l.amplius non pe
ti.ff.rem ra.hab.vbi ponit de similibus promissionibus. ¶ In
glo.ibi stabitur vtriq̄z vt hic:quia doctrina glo.que est trimem
bris,non est vsq̄zquaq̄z perfecta:ideo Bar.Ang.⁊ Moder. ple
nius distinguunt,vide Bart.de hac materia remitto me ad.l.si
6 quis maior.C.de trãsa.vbi ordinarie solitus suz dicere. ¶ † In
glo.ibi.l.si vna.cõmunis doctrina est ꝙ licet istud pactum rato
manente pacto qñ a principio ponitur sit cõmune vtriq̄z parti:
tamen si vnus venit contra transactionẽ nõ potest se illa clausu
la iuuare.vt declaraui in text.et ideo ex quo actor hic conuenit
non potest se ex ea iuuare.ita concludunt.omnes hic. Est tamẽ
differentia s̄m Bart.inter actorem ⁊ reum.vide Bar.est tamen
nostra.l.siue apud acta.⁊.l.vbi pactũ.C.de transact. ¶ In glo.
7 ibi.l.pridie.gl.bene dicit ⁊ facit.l.si quis a socio.ff.p̄ socio. † In
fi.glo.in ista vlti.q.glo.si queratur quid si in transactione adie-
cta est pena cum clausula rato manente pacto.si actor cõtradi-
cat ⁊ penam soluat nũquid si iterum cõueniat iterum cõmitta-
tur pena.glo.se remittit ad.l.remissam per eam ibi cõmuniter
concluditur ꝙ non,nisi apponatur clausula que solet apponi p̄
notarios ꝙ toties pena committitur quoties fuerit contrauẽ-
tum.Et ita tenet Spe.in tit.de arbi.§.sequitur.ver.quid si plu-
ra capitula.Bar.in.l.cũ pater.§.libertatis.ff.de lega.ij.⁊ singu
8 lariter Sali.in.l.quoties.in fin.C.de fideicom.† et iungendo si-
mul consiliũ istarum duarum legũ:⁊ iuncto illo qđ dicunt doc.
in hac vlti.q.Ad hoc vt trãsactio sit perfecta debẽt tria cõcur-
rere.Primo ꝙ adijciatur pena.Secundo qđ apponatur clau-
sula rato manẽte pacto.deinde apponatur illa clausula ꝙ pena
toties committitur quoties fuerit contrauentũ.Et puto quar-
to consultius fore ꝙ apponatur iuramentum Adde etiam quod
clausula rato manẽte pacto,tacite intelligitur in contractibus bo
ne fidei.l.predia.ff.de act.emp.s̄m Bal.in.l.si pacto quo penaz.
in.iiij.C.de pac. Jason papie.

1 ☞ Restituta hereditate actiones actiue ⁊ passiue transeunt
taliter in fideicommis.ꝙ directe que remanent penes directum
heredem sunt penitus inefficaces.
2 Quando preiudicet transactio facta cum debitore ignorãte ab
herede vendente emptori hereditatis.

Venditor. Transactio facta cum debitore ignorãte ab herede vẽdente pre
iudicat emptori hereditatis ⁊ fideicõmissario vniuer
sali:hoc dicit.vel sic.Debitor trãsigens cũ eo qui ha
bet directas actiones etiaz penitus inutiles,tñ liberatur ab eo
qui habet vtiles ⁊ efficaces si p̄babiliter ignorabat vtiles in eũ
esse translatas.Et iste tex.quo ad equiparationẽ quam facit in-
ter emptorem hereditatis ⁊ fideicõmissarium est singularis s̄z
Bal.in.l.j.in fi.col.C.quando prouo.non est necesse. et materia
huius legis plene ponitur in.l.si cũ emptore.in prin.ff.de pact.
vbi concludit ꝙ ista lex procedit in transactione.non aũt in pa-
cto gratuito.dic vt ibi,⁊ decisio huius text.fundatur in ratione
iuste ignorãtie ne debitori noceat vt hic,⁊.l.generaliter.C.de ta
bu.li.x. ¶ † In tex.ibi mãdatis actionibus.i.cessis.Sed aduer-
1 te qr sine aliqua cessione translate erant vtiles actiones in em-
ptore.l.ij.C.de actio.⁊ obligat.⁊ in.l.emptor.C.de here.vel act.
ven.tamẽ directe actiones remanserunt penes venditorez ⁊ cũ
effectu anteq̄z interueniat vnũ ex tribus positis in.l.iij.C.de no
ua.sed restituta hereditate actiones actiue ⁊ passiue transeunt
taliter in fideicõmissariũ,ꝙ directe que remanẽt penes directũ
heredem sunt penitus inefficaces.⁊ hoc propter dispositionem
trebel.l.j.in principio.ff.ad trebellianum.Ideo maior erat dubi
tatio in secundo casu q̄z in primo.quia ex quo directe que remã
serant penes heredem erant omnino inefficaces videbatur qđ
eius transactio non deberet in aliquo preiudicare fideicommis
sario prout in primo casu in quo actiones directe que remanẽt
penes venditorem hereditatis sunt efficaces. Tamen propter
probabilem ignorantiam idẽ vtroq̄z casu statuitur.Ideo nõ ab
re.Bal.in.d.l.j.in fi.colũ.quando prouo.non est necesse.dicit qđ
iste tex.in ista equiparatiõe est vnicus in iure. Et pro intelligẽ-
tia tex.⁊ eorũ que ponuntur in gl.distingue tres casus s̄m Ja. bu.
Alb.Ang.⁊ Pau.hic.ꝙ si debitor p̄babiliter ignorauit ⁊ vtro
q̄z casu vz trãsactio.ita p̄prie loquitur ista lex.aut debitor sciuit et
tũc si sciuit altero de tribus modis de quibus in.d.l.iij.C.de no
ua.Puto quia fuit sibi denuntiatũ ab emptore vel fideicom.vel
cũ eo fuit lis cõte.per eos vel eis cepit aliquis soluere de debi-
to ⁊ isto casu etiã equiparãtur emptor hereditatis ⁊ fideicõmis-
sarius qr vtroq̄z casu preclusa est omnis via transigendi aut sol
uendi primo heredi.Aut debitor hereditatis sciuit venditionẽ
hereditatis vel restitutionem.sed sciuit aliter quã aliquo de di
ctis tribus casibus.forte quia vidit de per se instrumentũ ven-
ditionis. aut testes sibi retulerũt:⁊ tunc est differentia inter pri
mum ⁊ scđm casum. quia in primo casu si venditor hereditatis
transigat cum debitore valet trãsactio.licet debitor sciuerit he
reditatẽ venditam esse.qr imputatur emptori,quare nõ denun-
tiauit debitori,quicquid dicat glo.j.in fi.⁊ male s̄m doct. allega
tos.In scđo vero casu qñ restituta est hereditas fideicõmissa-
rio ⁊ debitor hereditatis sciuerit quomodocũq̄z si trãsigat cuz
primo herede,trãsactio est ipso iure nulla.ratio diuersitatis est
quia in primo casu,qñ heres vẽdit hereditatẽ:tñ penes eum re-
manent directe actiones et efficaces.l.ij.ff.de heredi. vel actio.
ven.⁊ alijs.s.allegatis.ideo transactio p̄ eũ facta cum debitore
hereditario preiudicat emptori anteq̄z interueniat vnũ de tri-
bus.s.enumeratis.⁊ hoc propter negligẽtiam emptoris.quare
non denũtiauit debitori:sed in scđo casu directe actiones q̄ re-
manent penes heredẽ (restituta hereditate fideicommissario)
sunt penitus inefficaces.⁊ hoc p̄pter senatusconsultũ trebel.⁊ di-
xi ideo eius trãsactio non põt in aliquo p̄desse debitori heredi
tario qualitercũq̄z scienti ⁊ p̄iudicare fideicõmissario. Reliqua
ad materiam huius.l.videas.in.d.l.si cum emptore.in princi.s.
2 de pac.† Cogita tñ de illis tribus casibus de quibus in.d.l.iij.C.
de noua.quia vnus eorum videtur superfluus,qr si sola denuntiatio
extraiudicialis facta debitori hereditario sufficit:certe secundus
casus de lit.conte.videtur inanis ⁊ superfluus,quia frustra fuit pone
re de lit.cõtest.ex quo sola extraiudicialis interpellatio sufficit,
⁊ tñ non est credendũ ꝙ ille secundus casus de lit.contest.nõ sit
absq̄z magno mysterio positus,sup quo cogita.Itẽ ad istã adde
Bal.in.l.cumana.in.vij.col.de elec.vbi dicit,ꝙ ista.l.et.l.nomen.
C.q̄ res pig.obli.pos.videntur inuicẽ contrariari,quia in ista.l.suf
ficit sola sciẽtia.s̄z in.d.l.nomẽ.requiritur certificatio de ipsa hy
potheca.Pro solutione dicit esse cõsiderandum,quia hypothe
cãs remanet creditor directo ⁊ vtiliter.⁊ ideo potest ei solui.Ni-
si hypotheca trãsiuerit in quasi pignus.i.in quasi traditionẽ,q̄
fit p̄ inhabitationem,vel per equipollẽs.arg.l.j.C.de p̄to.pign.
Nec ob.l.fin.ff.de lege cõmis.quia loquitur in fisco.cui nomẽ est
tacite obligatum.⁊ ideo opz ex parte fisci fieri sequestrum ⁊ p̄ce-
ptum.s̄z ista.l.fi.loquitur in eo qui cessit iura vtilia:⁊ retinuit dire-
cta,⁊ trãstulit vtilia,⁊ vtilis prefertur directe.nisi in translatio-
ne vtiliũ interuenerit error.vt.l.heres cũ debuerit.ff.ad trebel.
Nec obstat.d.l.j.C.de noua.quia loquitur in mandato exercitij fa-
cto mixto fauore mãdatis ⁊ mandatarij,non in cessione transla-
tiua vtilium actionum.⁊ sic apud mandantẽ remanserunt dire-
cte ⁊ vtiles,etiam in exercitio preter illos tres casus. Ita dicit
Bal.in preallegato.c.cumana. ¶ Et per ista cũ laude dei sit im
positus finis huic.l.⁊ sic huic titulo.⁊ consequẽter huic secũdo li
bro.ff.veteris:die.vij.septẽbris.⁊ sic in vigilia gloriosissime vir-
ginis Marie.MCCCCLXXXIIII.quo tẽpore ego Jason Maynus in
hac florẽtissima Papiensi academia legebam.

¶ Finis prime partis Commentariorum
Jasonis Mayni in Digestum Vetus.

¶ Lugduni,per Georgium Regnault.

Scrutinium quaternionum.
a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.z.A.B.Quorũ.A.B.
terniones sunt:reliqui quaterniones.

IASONIS
Mayni
In Dig. Vet.
1.ª pars

71

muy Ill.e S.or

hir argentarius obligatur ni viri vel si aut nunquam obligans ipso iure sibi non prejudicat &

el hazer esto. lo tendria por exerzizio muy ordinario y de
deleite si entendiese que mi letra no era de alguna en
fado porque los negozios y ocupaziones de v. m.
son tantos que no podra ser menos sino que el leer
mis proligidades dara pesadumbre. y por esta causa no me
atrevo a continuar conforme mi deseo y olligazion
aunque bien conozco la mucha md. que v m. me
haze que es mas que yo merezco mro s.or de a v m.
tantos [illegible] como yo para mi deseo. para que todos
los que [illegible] tenemos por señor y patron a v m.
recibamos md. yo mi s.or paresziendome seria bien
echar cuidados aparte procure de graduarme y tome
el grado de licendo el mes de agosto y este pasado me
gradue de doctor y digo a v m. mi culpa que ya yo
estoy harto de ser collegial. y mro s.or la muy Ill.e
persona [illegible]

ex l. si paciscar de pactis

Con.º est contra tenorem legis privatam utilitatem continentis pactum pot.

Contra pactum factum contra legem est invalidum ~~ergo~~ [illegible]

l. juris gentium § si paciscar ff de pactis ergo [illegible]

2.º quod contractus fiunt debent pro infectis haberi ut probat in Regula

quod contractus de Reg. juris in 6. ergo pactum istum contractus

factum est invalidum

3.º privilegium a lege concessum in favorem alicuius per pactum Renun-

ciari non potest ut probat in auth. si qua mulier C. ad velleyanum

ergo pactum contra legis tenorem factum privatam utilitatem con-

tinentis est invalidum

4.º nemo potest facere quod leges in suo testamento non valeant ut

probat in l. nemo potest de leg. 1.º ergo nemo potest facere pactum contra

leges

5. filius familias Renuntians macedoniano et cum agit in productum

in suum favorem Renuntiatio est invalida ut probat in l. si pa-

ter § non solum ff ad macedonianum ergo pactum contra tenorem

legis factum privatam utilitatem continentis est etiam invalidum

6. actus factus Regis tentilege est invalidus ut probat

fideiussori [illegible]

[illegible] et [illegible] l. cum lex de fidei jussoribus ergo pactum

factum contra legem est invalidum

Contra quisque potest Renuntiare suo juri introducto et privilegium sibi

concessum ergo negat

probat

[illegible]

colorchecker CLASSIC

calibrite